AVREA

ROSA

WBP
Ipole
2683 ct

Aurea Rosa super euangelia.

Aurea Rosa preclarissimã totius anni/tam festiualiũ q̃ tpaliũ cõtinens euãgeliorũ declarationem: scõm ritũ ordinis Predicatorũ/ necnõ ꝛ curie: Per acutissimũ theologie sacre lumen doctorẽ/ ꝛ magistrum Siluestrem de Prierio pedemontanum sacri ordinis predicti professorem: Flores ꝛ Rosas cunctarũ expositionũ sanctorũ doctorũ super eis in lucem exiliens. Premissis Tabulis et Repertorio materias predicabiles egregie luculenterq̃ indicantibus. Que omnia nunq̃ admodum castigatiora sunt excusa.

1536

Jacobi Huyontrecensis in Auree Rose commendationem epigramma.

Hec rosa nectarei q̄ fluxit ab vbere fontis
Hūc viget: ac rutilo clarior igne micat.
Tēpore cōtinuo varios diffūdit odores:
Purpureunq; suū tollit ad astra caput.
Argutū specimen pducēs: explicat omne
Quod fuit obscurū plurib⁹ ipsa viris.

WBP
Opole
2689 st

Tabula Alphabetica.

Incipit tabula secundū ordinem alphabeti, complectens oēs materias predicabiles seu tractabiles tā de tēpore q̄ de sanctis in hoc opusculo contentas.

De litera. A.

Amor dei est magnus propter quatuor. fo.ccxij. G
Apire multipliciter capitur. fo.ccxiij. A
Apostoli qūo nonerunt ea q̄ erāt fidei. f.ccxxij. C
Amor dei ad hoīem ostēdit in trib⁹. fol.ccxix. H
Auditores verbi dei quatuor debent habere. fo.ccxxxvj. L
Arbor fructifera est duplex. fo.ccxlj. C
Arbor iterum est triplex. fo.eodē. K
Appropinquat christ⁹ ecclie tripliciter. folio. ccxlv. G.
Aspis alluntie declarantur. fo.ccl. G
Actuū spiritualium tria sunt principia folio. cclij. J
Agētia subordinata sunt tria. f.cclvij. B
Angelus qualiter visibilem se exhibeat. folio. cclxxvij. L.
Aliquid dicitur de veritate humane nature dupliciter. fo.ccxciij. G
Aqua lateris xp̄i vñ pcesserit. f.ccxcix. D
Adorātur aliq̄d adoratiōe latrie multipliciter. fo.eodem. G
Aliquid annūtiat ꝺ aliquo multipliciter folio. cccij. A.
Absolutionis verba q̄ sint. fol.cccxlv. D
Antichristus habebit angelū custodem. folio. cccxvij. E
Angeli custodia ad q̄d valeat. cccxvij. G
Autoritas ecclesie est regula fidei. folio. cccxx. J
Angeli gaudent de penitentia peccatoris. fo.cccvj. J
Adorare imagines qualiter liceat. folio. cccxxij. L
Alee lud⁹ an sit sp mortalis. cccxxxiij. D
Alee ludum inspectores an peccent. folio. cccxxxiij. E
Apparitio potestatis christi in iudicio cōstat ex multis. fo.xij. L

Amen amen dico vobis an sit inramentum. folio. xvij. D
Annuntiatio per angelum fieri debuit multis causis. folio. xvij. G
Anna tres habuit viros. folio. xxj. H
Angeli qualiter dant gloriam deo. folio xxxiij. H
Apud significat quatuor. fo.xxxvij. H
Anne beatissime cōmendatio. fo.xlvj. H
Admiratio duplex. folio. lxv. D
Angeli quater servierunt christo in mūdo specialiter. fo.lxxxviij. E
Angel⁹ carent cōpassione cōtinua. f.xcviij. F
Angelus duplicite mouetur. fo.eod. G
Anna mater marie tres habuit viros. folio. cix. D
Aqua saliens qualiter debet intelligi. folio. cxxviij. C
Aqua duplex. cxxxij. A
Apparuit xp̄s in resurrectione septies. folio. clxxxvij. F
Ambulatio ordinata est resurrectionis signum. fo.clxxxviij. K
Analogia q̄id sit. fo.ij. L
Allegoricus sensus. fo.iij. G
Allegoria multas species hz. fo.eod. G
Antifrasis diffinitio. fo.eodē. H
Antismos. fo.v. A

De litera B.

Benedicēd⁹ est cibus propter tria. fo.ccxxxix. K
Bona quatuor deus nobis cōmisit. fo.cclxix. F
Beatitudo vna non pōt esse maior alia. fo.cclxxxviij. L
Beatitudo est triplex. fo.ccclxv. L
Beatitudinibus correspondent septem premia. fo.ccclxvj. B
Bona facta i mortali qualiter se habēt. folio. ccccviij. D
Beatus multipliciter possidet regnum. folio. xc. G
Bonor⁹ e malor⁹ differētia. fo.cxij. H
Baptizari debuit xp̄s baptismo Joannis. fo.lvij. G
Baptizatus est christus cōvenienti etate. fo.eodem. H
Bethleē q̄re xp̄s voluit nasci. fo.xxxij. K

De litera C.

Creatū agēs ⁊ increatus quo modo differunt. fol.ccxxiij.G
Cōuinia fiunt ꝓpter multa. fol.ccxxv.E
Chaos multa designat. folio. ccxxvij.D.
Cena quadruplex. fo.ccxxvij.R
Compellūtur aliqui dupl'r. fol.ccxxx.A
Causa duplex. fol.clxxviij.L
Contēplatiuaꝫ vitam cupiēs debet esse solitarius. fo.cclxxix.L
Currendum non est ad miracula concurrentibus duobus. fo.ccxcvj.M
Cerimonialia ⁊ prophetias xp̄s implenit. fo.cccivj.B
Crux duplex. fo.cccxxvj.G
Corpora formaliora sūt supiora.cccij.M
Celorū aliq̄ sūt visibiles alij nō.cccij.A
Celū motū est in aduētu xp̄i.fo.cccxij.R
Crux adoratur tripliciter.fo.cccxiiij.E
Corpus christi mysticum distinguitur tripliciter. fol.iij.D
Cedar fuit filius ysmaela quo descenderunt saraceni. fol.j.E
Crucis apparitio in iudicio. fol.xiij.M
Commendatio Joannis a xp̄o.fo.xv.D
Calices tres hꝫ deꝰ in hac vita. fo.cxj.A
Correctio duplex. fo.cxxij.A
Corrigendi tempus. fo.eodem.G
Corpus qualiter orgaꝫizatur in vtero. folio. cxxxvj.L
Cecus efficitur peccator a tribꝰ.cxliij.R
Confessio triplex. fo.xlvj.R
Circūcisionis preceptum quare datum est. fo.xlvij.M
Circumcisionis vulnus qualem effectuꝫ habebat. fo.xlviij.A
Circuncidi volnit xp̄s ⁊ quare.xlviij.R
Circunciso est imperfectior baptismo. folio. xlix.B
Calciatus an incederit xp̄s. fo.xxix.R
Clarificatus est xp̄s tripliciter.clxiij.A

De litera D.

Duina sub figuris corporum vilium ꝯ nobilium magis debent tradi. folio. vij.L
Dormit deus semper alicubi. fo.lxvij.A
Denarius qualiter deus dicitur duplici causa. fo.lxxj.M
Dānādi an plures ꝯ saluādi.fo.lxxij.I
Diligere primū tenemur multiplici ratione. lxxix.L
Damnati vellent mutare statuꝫ suū:sed non salvati. fo.ccxxvij.F
Diabolus pōt facere oēs effectus naturales. fo.lxxxvij.G
Detrahebāt indei miraculis christi dupliciter. fo.xciij.B
Diabolū esse mendacem dupliciter intelligitur. fo.xcvij.E
Dominari dupliciter sumit. fo.cx.G
Diabolus ingrediens hoīem quare impedit sensus. fo.cxvij.L
Demonū electores tria genera inuenīebantur. fo.cxviij.M
Discipuli manus non lauabant ⁊ quare. fo.cxxiiij.G
Dedicatio fuit triplex i hierl'm.fo.clv.L
Dextera a tribus modis capit.fo.xc.B
Dinitie icitāt ad quatuor pcās.f.ccxx.M
Dinitis mali iniqua fuit petitio. folio. ccxxvj.G
Delitie spirituales habent tres gradus folio. ccxxix.G
Divina sapiētia dr multipl'r.f.ccxxxij.F
Dinitie dicuntur māmona iniquitatis. folio. ccxliij.F
Diligere deum debemus multiplici ratione. fo.cclxij.E
Dedicationis euangelium qualiter exponitur. fo.cccv.M
Desperatio est pena maxima.f.ccclxx.F
Discipulum christi tria licet habere.folio. .cccl.xxv.C
Discipulus xp̄i quis dr dupl'r.fo.co.D
Destructio hierl'z fuit figura destructionis mundi. fo.eo.M
Docere scripto melius est q̄ verbo.folio. cccvij.F

De litera E.

Euanditur peccator duplicit'. fo.cxliij.D
Eleemosyna dꝫ fieri in duplici necessitate.fol. cccxlij.G
Etates hominis sunt sex.folio. cclvij.F
Ego sum panis vite qualiter intelligitur. folio.ccvj.E
Enigma quid sit. folio.iij.M
Equinocationis et fallacie distinctio.folio.v.A.
Expositio sup hoc verbo virtutes celoꝝ monebuntur. fo.xij.F
Eleemosyna dꝫ esse occulta.fol.lxxxj.D
Eleemelyne versus.ibidem.
Esurientes implenit bonis.qualiter exponitur. folio.xxiij.A

De litera F.

Fides vꝫ ad multa.fo.xxij.M
Fructuꝫ triplex differentia folio. lxxv.F
Frater sororꝫ et magister xp̄i q̄s efficitur dupl'r. fol.xcv.D
Filius prodigi non erat dignꝰ nole filij ꝓpter quinq̄. fo.cxv.M
Febricitās est ala peccatrix.fo.cxxvj.L
Febres comparantur diuersis peccatis folio. cxxvij.G
Flenit xp̄s in morte lazari ⁊ quare.folio. cxlvij.E
Fenerator dupl'r capit. fo.clix.L
Factum quid sit. folio.liij.M
Filij cōiter sunt sicut pr̄es.fo.cccl.xvj.D
Fecit potentiā in brachio suo.qualiter exponitur. fo.xxiij.M
Filij lucis dicuntur boni multipliciter folio. ccxliij.B
Flenit xp̄s pluries. fo.ccxlv.D
Fragmenta panis volnit deus colligi ⁊ quare. fo.cclxxiij.L

De litera G

Audiū angelis de nostra cōuersione. fo.ccxxxij.L
Glorificatio iustorum que sit. folio. cj.L.⁊ M
Gratiā fecit nobis deꝰ dupl'r.fo.xlij.D
Gratia triplex fuit in xp̄o. fo.lvij.E

De litera H

Ominis spūalis ad deum est triplex assimilatio. fo.xlij.B
Herodes turbatꝰ est ꝓpter duo. fo.liij.D
Humilitatis tres gradus.folio. lxiij.A
Herodes tres fuerunt. fo.xiij.R
Hois status est triplex, scōm rationem. folio lvj.C
Homo in statu innocētie fuit drachma folio. ccxxxij.G
Honores incongrui non debent appeti. fo.cclix.M
Homo docendo populum qualiter se hs bere debeat. fo.cclxxxiij.B
Hō ꝙ sensus cognoscit res. fo.xxxv.R
Hereſi cōsummate multa requiruntur. folio. cclxxxv.D
Hereſis cā cognoscitur. fo.eo.M
Herodis crudelitas tripliciter declaratur. fo.cccliij.E

De litera I

Licitus triplex.fo.ccxxx.M
Judicium quando est licitū. fo. ccxxxij.D
Ignorantia regnauit in populo iudaico. fo.ccxxxvj.A
Ira an sit semp peccatū. fo.ccxxxvij.R
Ire gradus sunt tres. fo.ccxxxviij.C
Judeorū filij virtute dei demones ejciebant. fo.cclxxxviij.M
Incantiones vſi habeant efficaciam saluatiuam. fo.cclxxviij.A
Jherusalē destructio. fo.cccl.xxiij.D
Judicij generalis signa. fo.eo.G
Ingratitudo habet tres gradus.
Jeiunandi modus q̄s sit. fo.cccxxj.F
Indulgētie q̄liter valeant.fo.cccxxij.B
Impotens quis dicit fo.cccxxxvj.B
Jherusalē a multis diuersis noibꝰ fuit nominata. fo.ix.F
Justificando impiū infundunt oēs virtutes. fo.xj.C
Judiciū vniuersale precedent multa signa. folio.xij.B
Joannes significat populum hebraicū duplici ratione. folio.xv.G
Joannes dicitur angelus triplici ratione. folio.xvj.R
Justitia legalis dr dupliciter.fo.lxix.R
Judicatur homo immediate post mortem. fo.lxxxix.B
Judicandi sunt quinq̄ modi.fol.eoꝺ.D
Judicabunt homines aliqui cum xp̄o.

lio. lxvij.A
Herodes tres fuerunt. fo.xiij.R
Hois status est triplex, scōm rationem. folio lvj.C
Homo in statu innocētie fuit drachma folio. ccxxxij.G
Honores incongrui non debent appeti. fo.cclix.M
Homo docendo populum qualiter se hs bere debeat. fo.cclxxxiij.B
Hō ꝙ sensus cognoscit res. fo.xxxv.R
Hereſi cōsummate multa requiruntur. folio. cclxxxv.D
Hereſis cā cognoscitur. fo.eo.M
Herodis crudelitas tripliciter declaratur. fo.cccliij.E

De litera I

Licitus triplex.fo.ccxxx.M
Judicium quando est licitū. fo. ccxxxij.D
Ignorantia regnauit in populo iudaico. fo.ccxxxvj.A
Ira an sit semp peccatū. fo.ccxxxvij.R
Ire gradus sunt tres. fo.ccxxxviij.C
Judeorū filij virtute dei demones ejciebant. fo.cclxxxviij.M
Incantiones vſi habeant efficaciam saluatiuam. fo.cclxxviij.A
Jherusalē destructio. fo.cccl.xxiij.D
Judicij generalis signa. fo.eo.G
Ingratitudo habet tres gradus.
Jeiunandi modus q̄s sit. fo.cccxxj.F
Indulgētie q̄liter valeant.fo.cccxxij.B
Impotens quis dicit fo.cccxxxvj.B
Jherusalē a multis diuersis noibꝰ fuit nominata. fo.ix.F
Justificando impiū infundunt oēs virtutes. fo.xj.C
Judiciū vniuersale precedent multa signa. folio.xij.B
Joannes significat populum hebraicū duplici ratione. folio.xv.G
Joannes dicitur angelus triplici ratione. folio.xvj.R
Justitia legalis dr dupliciter.fo.lxix.R
Judicatur homo immediate post mortem. fo.lxxxix.B
Judicandi sunt quinq̄ modi.fol.eoꝺ.D
Judicabunt homines aliqui cum xp̄o.

folio. eodem.E
Indicabit angelos deus quantum ad
tria. folio.lxxxix.K
Judicio vniuersali cõparebunt omnes
homines. folio eodem.L
Invidia quale sit peccatũ. fo.cxxj.B.
Infidelitas quale sit peccatũ.fol.clvj.C
Joannis singularitas consistit in qua-
tuor. folio.xliij.H
Joseph tẽpore passionis erat mortuus
folio. lx.H
Joseph erat triginta annorum quando
steterit coram pharaone. folio.xxiij.H
Joannes fuit valde nobilis. fo.xxv.K
Joannem baptistam christum precede-
re conueniens fuit. fo.eodem.L
Joãnes doctrinam suam dupliciter con
firmauit. folio.xxvj.E
Joannes dicitur vox. folio.eo.G
Judea figuratur per desertum.ibidem.
Judei miserũt legationem ad Joannem
duplici causa. folio.xxvij.K
Joãni reuerentiam magnam facere in-
dei in sua legatione. folio eodem.L
Joannem interrogant an sit prophetа
tripliciter. folio.xxviij.A
Joãnes clamabat ꝓpt quatuor.xxix.A
Joseph non apparuit angelus manife-
ste. folio.xxxj.F
Joseph apparuit angelus triplici cau-
sa. folio.ibidem.
Joannes dicitur lucerna. fo.xlij.A
Inferni sunt plures. fol.clxxxv.J

¶De litera. L.

Literalis sensus dignitas.fo-
lio. vj.K
Literalis sensus:quis sit po-
tior. folio.viij.C
Loquimur de ola scienti mul-
tiplici ratione. folio.lxxxj.L
Legalia xp̃s aliqñ obseruabat.f.cxxix.C
Lapidatione non vtitur nous lex.fo-
lio. cxxviij.M
Legalia cessare debuerũt:triplici ratio-
ne. folio.xlix.D
Lux manifestata est mundo tripliciter
folio. xl.H
Lupus tectus pelle ouina qualiter co-
gnoscitur. folio.clvij.D.
Locut⁹ est xp̃s septies i cruce.f.clxxx.K
Legem diuinam contemnit quis dupli
citer. fo.cclxiij.D
Latria qualiter exponit. fo.cccxxiij.C
Leges humane nõ potuerũt ola ꝓhibe
re que sunt cõtra virtutẽ. fo.cclxiij.D

¶De litera. M.

Maria fuit virgo in concipien
do diuersis rõnib⁹.f.xvij.M
Maria fuit ꝑgo in partu.fo-
lio. xvij.A
Maria qualr fuit virgo post
partum probatur. fo.eodem.M
Maria fuit fortis in oibus. fo.cij.M
Maria qualiter mirabatur de his que
audiebat. fo.xlv.G
Mariam beatificant indei multiplici-
ter. folio.xxiij.D
Maria suscepit ola sacra. fo.xxvj.C
Maria an ꝑcinerit morẽ xp̃i.f.clxvj.G
Maria ꝑgo an cõfitebaꝫ.f.ccccxxxviij.F
Marie pulcritudo. fo.eodem.K
Magdalene cronica. fo.clxxxv.F
Magdalene lachrỹme multipliciter ha-
buere effectum. fo.clxj.B
Miracula faciunt sancti dupliciter.fo-
lio. ccxvj.H
Moralis sensus diffinitio. fo.ij.L
Mõtes duo in judea singulares. f.ix.B
Moralitas hiertm. fo.x.M
Maiestas in iudicio apparebit ex duo-
bus. fo.xvij.M
Miracula christi probabant eum esse fi-
lium dei multipliciter. fo.xvj.A
Mundus cõparatur agro. fo.lxviij.B.
Mali propter quatuor nõ debent eradi-
cari. fo.eodem.E
Murmur multipliciter capitur. fo.lj.B
Mori volnit Christus hierusalem pro-
pter multa. fo.lxxvj.A
Mortis incertitudo vꝫ ad dno.lxxix.B
Malorum sunt tria genera. fo.xciij.L
Medico assimilatur xp̃s. fo.cxx.E
Manus xp̃i apparet virtuosissima. fo-
lio. cxxvij.A
Messis spũalis triplr capit.fo.cxxxij.G
Miracula fecit deus triplici ratione.fo-
lio. cxiij.B
Miracula mgna faciens xp̃s nõ cõtue-

bit ozare. folio.cxlviij.A
Monarchia quid sit. folio.xxv.C
Mulierum ruine que sint cause.f.clix.A
Miserecordiã dei tria iducũt.f.cxxxij.E
Misericordie diffinitio. fo.cxxxij.A
Mansiones multe sunt in deo.f.cccly.L
Misericordia an sit in deo. fo.cccvij.E
Mor⁹ qualiter diuersificanꝫ.fo.cccvij.B
Mulieres alios capillos a suis ponẽtes
an peccent. folio.cccix.K

¶De litera. N.

Natiuitas hois est triplex.fo-
lio. cxx.L
Nasci volnit christus vno tẽ-
pore concipi & mori sex ratio-
nibus. folio.xvij.E
Nasci debuit xp̃s de virgine de sponsa-
ta triplici ratione. folio.xvij.D
Noctis vigilie sunt quatuor.fo.lxxxij.J
Nauem penitentie intrantes patiũtur
a quatuor ventis. folio.lxxxiij.L
Nubes quid significent. folio.cij.H
Nature bonum sumit triplr.fo.cxiij.K
Nox duplex. folio.ccxlj.D
Nuptijs interfuit christus duplici ra-
tione folio. lx.J
Nauiculam christus ascendit propter
multa. folio.lxvj.D
Nativitatis duplex. folio.clxxij.L
Navis qualiter significat cathedram p̃
dicatoris. folio.cccxxvj.E
Non omne q̃ est contra scripturam est
mortale. folio.cccxx.D

¶De litera. O.

Olineti mons cur sic dicitur.
folio. ix.H
Oliueti montem xp̃s ascẽdit
multiplici rõne fo.eo.H
Oratio duplex. fo.lxxxj.H
Oꝛãdũ est silenter ꝓpter tria.fol.eod.K
Orationis conditiones. fo.eodẽ.D
Opatio xp̃i duplex. folio.lxxxviij.D
Offensam duplici habet quilibet contra
deum. folio.xxiij.C
Oues xp̃i qualr cognoscunt.fol.clvij.D
Orare volnit xp̃s secrete & ãre.fo.clxv.G
Oratio xp̃i an fuerit ſ exaudita.f.eo.K
Officiales duos seueros habuit deus in
antiqua lege. folio.cxxxx.G
Opa xp̃i fuerũt alis ab holib⁹.f.cccxij.H
Opera xp̃i cõgruebant fini.fo.cclxxix.H
Originalis pcti pena q̃ sit.fo.cccxviij.A
Ostiũ ẽ christus. folio.ccxxij.D

¶De litera P.

Pacis diffinitio. fo.cxcj.D
Pax tripler.ibidem.
Pastoris boni signa.folio.ce
xiij.M
Punitio infernalis diuinum
& anarorum. folio.ccxxvj.E
Penitentia triplex. fo.ccxxxij.D
Proximo exhibetur bonum dupliciter.
folio. ccxxxiij.B
Passiones includunt peccatum duplici
ter. folio.ccxxxvij.L
Preceptũ impletur duplr. fo.cclij.M
Passionũ alie ꝗnor sunt gña.f.cclviij.L
Proximus offendit i duob⁹.fo.cclxix.H
Panes quo fuerit mltiplicati.f.ccxliij.H
Predestinat⁹ ꝺz aliqs duplr.f.cclxxvj.B
Potestas diaboli duplex.fo.cclxxviij.H
Panes ꝗnq; sũt ꝗnq; seni⁹.f.cclxxix.B
Pecunias habere in cõi an repugnet p
fectioni religionis. folio.eodem.C
Passus est christus in perfectissima eta
te.folio. ccxcviij.M
Pastores obligarent se ad exercendum
officium pastorale. folio.ccc.L
Penitentiam iniunctam an possit mu-
tare confessor. folio.cccxlvj.B
Penitentia in extremis que sit.fo.eo.M
Peccata priuatim commissa deus pu-
nit temporali pena. folio.cccij.L
Petrus qualiter dicit petra.fo.cccly.B
Proditionem suam predixerat christus
in nocte cene. folio eodem.K
Prelati sunt sal. folio.cccly.L
Preceptoꝝ tria gña i vet.leg.f.cccly.A
Pueri mortui in originali qualiter crũt
folio. cccixx.A
Predestinatio qualr attendit.fo.cccv.G
Pietas ad ola vtilis est. folio.cccvij.D
Prefertur ds alicui triplr.fo.cccxvij.L
Periurantium pena. fo.cccxxvij.J
Propheta duplex. folio.j.L
Parabolice seu metaphorice quare tra-

Cuntur multa in scriptura. fo.vij.H
Pressura bonorum in iudicio erit prior. fol.xiij.D
Premium dicitur denarius. fo.lxx.A
Penitentia diuersis horis operarios ad vineam conducit. fo.lxx.L
Predicator ẽ velut cophin⁹.fo.lxxiij.F
Peccati seruus homo dicitur.fo.xcvj.C
Passionem christus predixit multiplici ratione. fo.cix.A
Primatũ ecclesie concupiscere an sit malum. fol.cx.L
Peccatum futurum dupliciter possum⁹ publicare. fo.cxxj.C
Prohibet xp̃s demonibus ne asserãt eũ esse christum folio.cxxvij.F
Pecunias quare habuit xp̃s.fo.cxxix.A
Predicare post prandium an sit malum. folio.cxxxij.H
Peccator an alĩ peccatorem possit corrigere. folio.cxxxiij.G
Pena duplex ẽm sc̃m thomã.fol.cxl.M
Potestatem gratiam suscipiendi dedit deus dupliciter. folio.xlij.D
Presentationi xp̃i in templo fuere quinq; persone. folio.xlvj.B
Peccatum originale tria complectitur folio. xlviij.C
Perdimus christum sepe propter quatuor. folio.lvj.F
Perditus Jesus ab anima:recuperatur per quatuor contraria. folio.eodem.L
Preceptũ domini est triplex.fo.lxiij.D
Peccati debitum deus dimittit multipliciter. folio.clx.A
Prophetie quid requiratur.folio.clxij.G
Petrum permisit deus cadere et quare. folio.clxxv.A
Pilatus liberare christum voluit multiplici causa. folio.clxxix.B
Pati xp̃m oportuit ꝓpter mꝫta.fo.ccc.B
Panem christus benedixit in emans ꝓpter tria. folio.eodem.K
Petim⁹ dupl'r in nomine xp̃i.fo.cciij.K
Predicatio euangelij christi dupliciter capitur. folio.ccvij.L

De litera. Q

Quinq; panes exhibet nobis christus. folio.cclxxiij.J
Quadraginta diebus: quare xp̃s ieiunauit. fo.lxxxiij.G

De litera. R

Religionem ingredi:quis põt tripliciter. fo.cccxlviij.E
Regnum dei estati comparatur. fo.xiij.D
Regnum celorum aliquando sumitur quatuor modis. fo.lxvij.G
Religiosi an pugnent contra sindere sim. fo.ccclxxvij.G
Regio triplex. fol.cxiij.H
Reges tres an ꝺferebãt coronas.f.lij.B
Regum quilibet obtulit munera tria rõne multiplici. fo.lv.F
Reconsiliationem humane nature fecit deus propter duo. fo.xxiij.D
Resurrectio xp̃i nõ debuit omnibus manifestari. fo.clxxxvij.F
Reconciliatio fratris an sit semper fienda. fo.cccvj.B
Resurgere xp̃s fuit ꝓpriũ.f.clxxxvj.G.
Res emit aut vẽdit dupl'r.fo.cccxxxj.D
Resurrexit xp̃s cum corpore gloriosso et quare. fo.clxxxvij.B
Rogatur xp̃s dupliciter. fol.cciij.G
Regul⁹ sumit trib⁹ modis. fo.cclxvij.D

De litera. S

Sacramentum altaris a quibus dẽat sumi.fo.ccxxiij.H
Sacramentum altaris quare fuit institutum. fo eo.G
Serpenti; assimilat xp̃s multiplici ratione. fo.cccxiij.A
Sancti qual'r suscipiũt alas.fo.ccxliij.J
Sabbatum tripl'r sumitur.fo.ccxlviij.F
Salus triplex. fo.cclj.C
Septuagiessepties quomodo intelligitur. fo.cclxviij.L
Sanabat xp̃s animam sicut corpus.folio.cclxxiij.L
Sãguis resurrectiõis ꝙs fuerit.f.ccxc.K
Sanguis dicitur de integritate humane nature. fo.ccxciij.L
Sanguis exponit dupl'r. fo.ccxcv.J
Sanguis in Cruce effusus fuit diuinitati vnitus. fo.ccxcviij.B
Sanguis christi pars dicit esse in terra tripliciter. fo.ccxcix.E
Spiritumsanctum dare nõ debuit Christus apostolis cum adhuc esset cum eis. fo.cccj.K
Sentire ⁊ intelligere qualiter sunt opationes immanentes. fo.cccij.D
Spiritussancti missio nõ intelligit scõm missionem imaginariam. folio.cccliij.D
Sapientes multi iudeorum conuersi sunt. fo.cccx.G
Signa data sunt fidelibus non infidelibus. fo.ccxcvj.K
Sermo christi tria comprehendit.folio.ccx.A
Spiritus aduocat⁹ dicit. fo.ccxj.D
Scripture clanes habentur per septẽ regulas. fo.j.A
Scriptura diuina aliqñ cum bonis cõmendat bonos. fo.j.B
Scriptura sacra aliqñ ponit vnũ temp⁹ ꝓ alio quatuor modis. fo.j.H
Scripturã cum difficultate attendimus duplici causa. fo.ij.D
Scripture sensus ad quatuor reducunt. folio.ij.K
Sensus literalis quis sit. fol.iij.G
Sensus literales sunt plures in eadẽ litera. fo.v.C
Salomon xp̃i figura tripliciter consyderatur. fo.v.K.
Sensus spũalis quis sit. fo.vj.D
Solis obscuratio in iudicio dupliciter accipitur. fo.xij.H
Seminator est christus. fo.lxxiij.D
Scriptura oleuz nominatur.f.lxxviij.D
Scandalum duplex. fo.cxxv.H
Scitis spirituualis tripliciter accipit. folio. cxxx.A
Salus ex indeis fuit tripl'r. fol.cxxxj.A
Similitudinarie quare christus loquebatur. fo.cxxxij.D
Signũ tripliciter accipitur. fo.xi.L
Stella regum an fuerit noviter creata. folio. liij.D
Scientia quadruplex fuit in xp̃o.f.lvij.G
Spũssceti dona colũba designat. fo.lix.G
Spũssanctus super apostolos apparuit ꝓpter duo. fo.eodem.K
Sanctitas dicit duo. fo.xxiij.G
Seculum semper stat. fo.lxxj.B
Siliqua quatuor significat. fo.cxv.A
Sabbatũ dedicatur virgini.fo.lxxxiij.D
Suscepit israel puerum suum exponitur. fo.xxiij.A
Sanguis in muliere est triplex ⁊ indistinctus duo. fo.xxx.F
Somnus credere faciliter leue est. folio. xxxj.E
Spiritussanct⁹ quare non dicitur pater christi. fo.eodem.G
Soles tres apparuerũt in hyspania.folio. xxxiij.K
Sanguinẽ fudit christus multoties. folio. clxxxj.H
Spiritumsanctus trina vice dedit Christus. fo.cxcviij.B
Sarcosmos quid sit. fo.iiij.M
Stelle plures sũt maiores tota terra.folio. xij.K.

De litera. T

Temporis circunstantia qualiter aggrauat peccatum.folio. cccxlvj.H
Textus habet duplicem sensum. fol.j.G
Textus scripture an scõm quatuor sensus exponitur. fo.vj.D
Tabula ad euangelia perquirenda in hoc libro fo.viij.G
Turbe tres honores fecere xp̃o in palmis. fo.xj.D
Tentari christum fuit conueniens multiplici causa. fo.lxxxiij.C
Tẽtatio agit tribus modis. f.lxxxiij.E
Templũ dupliciter dicitur.fo.lxxxiij.C
Turbaz in deserto xp̃o quatuor modis satiauit. fo.cccviij.F

De litera. V

Vani homines auertunt se a iustitia. fo.cccxlvj.B
Uestimenta quinq; hũana reprehensibilia. fo.ccxxv.D
Uestimẽtis pretiosis non dz homo gloriari. fo.eod.J
Uenialia cõparant festuce.f.ccxxxiij.D
Uestimẽtũ xp̃i dicitur mysterium incarnationis. fo.cclxxij.F

Voto qnid requiratur. fo.cccxlviij.G
Viri perfecti erant sequentes paupertatem. fo.ccclij.M
Uestis nuptialis que sit. fo.ccccvj.E
Uēditio qnalr dēat exerceri.fo.cccxxv.F
Uendere pōt qui rem quātū potest concurrentibus tribus. fo.ibidē.F
Usure diffinitio. fo.cccxxviij.A
Unum Christo aliq̄ diuersimode.fo.j.C
Uirgo beata fuit annox.xiij. qñ gabrielem salutauit. fo.xvij.F
Uirgo volens mariā imitari cōditiones quinq̄ debet habere. fo.xvij.H
Uerbum dei est multiplex. fo.lxxiij.G
Uerbum assimilat̄ seminiacio in terrā propter multa. fo.lxxiij.J
Uersus primētes seminū ritū.f.lxxvij.K
Uinea ad hoc qō fructificet multa requiruntur. fo.crij.D
Uigiles ⁊ custodes nostri esse debemus folio. cxix.H
Uerba xp̄i dicuntur ẏba gratie.f.cxx.D
Unum quadruplex. fo.lxj.E
Unum in nuptijs an esset sibū.f.lxij.D
Uerbi differentia. fo.xxxvj.A
Uita sumitur duobus modis.fo.clxiij.K
Uado ad patrem qualiter exponitur.folio. cclij.G

De litera X.

Xps discretio: fuit ceteris hominibus. fo.ccxxvij.D
Xps tripliciter apostolos vocauit. fo.ccxxxv.F
Xps in sua resurrectione assūpsit qō fuit necessariū ad perfectionē hūmane nature. fo.ccxcvij.K
Xps probat se esse deum. fo.cccvj.A
Xps quare dicitur agnus.fo.cccixxij.A
Xps aduentus sui hierusalem signa dixit. fo.x.A
Xps tria dixit de ioanne. fo.xvj.G
Xps habuit triplicē plenitudinē.f.xix.A
Xps quater fuit illatus. fo.lxxvj.C
xps voluit disponsata nasci. fo.xxx.C

De litera Y.

Ypocritarū venenum est multum nocium. fo.ccxl.H
Ypocritarū opera cognoscuntur. fo.ccxlj.B
Ypocritarum tres fructus.folio eodem.F
Ymago nīa ẏt eē ymago dei.f.cccxlv.K
Ymagines quare fuerūt ordinate a christo. fo.cccxxiij.D
Ylaye prophetias dicitur libri quadruplici ratione. fo.xxvj.D
Ymagines fuerunt introducte a xp̄o.folio. cccxxiij.E

De litera Z

Zachē an fuerit ex pgenie abrae. folio. cccl.L
Ztractus differentia. cccxlv.G

Finis tabule materiarum predicabilū decretis questionibus que habent singularem tabulam ⁊ insigne.

Ad inclytū comitem militemq̄ clarissimū Ludouicum Thienenum Uincentium Reuerendi patris Magistri Siluestri Prieratis: almi ordinis Predicatorū. In Auream Rosam Prefatio.

Non possum genero se comes: milesq̄ clarissime natūra: professione: necnōn inuidorum mu sitationibus prepedit⁹: mei pectoris arcana reserare nec quem mente concepi: lingua proferre sermonem. Nā cunctis execrabilis est non solū falsus atq̄ adulatorius sermo: sed verus quoq̄ modo blandientis speciem pre se ferat mihiq̄ precipue cui adeo semper horrori fuit subdola ⁊ palpans adulatio: vt plerunq̄ ac sepius affabilitati qua quis ad amicos verbis sese habet ⁊ moderatur (vt decet) minus quem virtus ipsa requirat indulgeam. Sed neq̄ me veritatis insuperabilis ⁊ immensa virtus: tametsi (Ioanne os auri teste) inuictis pectoribus violentiam facit. atq̄ illa cogit: in laudes artissima silentia rumpere: et effringere compulisset: si non te vnū prestantissimo et amplissimo honore dignum ⁊ nostro qualicunq̄ munusculo offerendum merito et iudicassem ⁊ delegissem. Nemo quippe nisi demens aut inuidus egre tulerit: quin potius equo animo prudens ⁊ optimus quisq̄ suscipiet si iudicij mei et pro hereos causas edisseram: ac perinde calamo quippiam dilabatur: quod laudem sonuisse contigerit. Quis enim credi velit insciis vel iudicasse vel delegisse. Profecto tam vecordis animi est nemo Raptissime nihilominus et quam breuissime si qua emerserint seu versus irrepserint actionum merita: virtutumq̄ splendores attingam. Neq̄ enim is sum aut me esse crediderim: qui huius alme ciuitatis seu thienei generis vel certe magnificentie tue preconia que p omnem Italiam nunc ⁊ olim celeberrima sonuere: elucubrare ⁊ aut velim aut possim: quippe qui id mihi et incongruum et impossibile iudicarim. Grandes etenim rerum materias ingenia parua non sufferunt: nec possunt epistolari breuitate vel angustia comprehendi. Pauctissimis nihilominus meam obseruantiam in te: ac thienenses vniuersos: quicque animo nuperrime celitus illapsum sit: innotuisse velim. Si autem quemadmodum philosophorum princeps Aristoteles testatur homines in cognita prius insolitaq̄ mirantur. Precipue vetro cum repente mentis ante aciem magna ardua: ingentiaue constiterint: sicq̄ stupor ac extasis indagatricem rerum mentem constituit: acri iudicio omne quod tuum quod Thienensium: quod Uincentie est: explorare me vis nature cogit. Nam cum ex studiorum matre Bononia quo me disciplinarum gratia contuleram. Uincentiam remeassem: preter: quinimo et contra omnem meum cogitatum: agrum non modo amenissimum quippe qui campester ac montuosus est: et viuacibus aquis irriguus: sed et omni pomorum ac frugum genere fertilissimum deprehendi. Ciuitatem vero ipsam tanta diuitiarum copia: tanto nobilitatis splendore: tanta morum elegantia suffertam:

vt serenĩ ac rutilantis ridentisq; celi typum meis oculis inferret hec regio: & contemplari queque tãta: tanq; inopina rerum varietas impulerit etiam repugnantem. Hic familias quamplures nobiles: ingenuas: iclitasq; sanguinis vetustate: gloria diuitiarum & virtutum splẽdere conspexi. Sed quonam pacto sit hominum nature confertum: e plurimis que placent bonis vnum preceteris beniuolentia: dilectione & amore prosequi: ipsa me tunc magistra rerum experientia docuit. Nam ex illis omnibus vna Thienensis meos affectus in se cõuertit: sine claritate sanguinis siue morum facilitate seu certe quia nihil tam incertum nature: quem diligentem se diligere. Hanc & enim mee religioni deditissimam si negarint lingue opera testantur: quamquam se quoq; propter se obseruãdissimam prebeat: quippe quam non modo Vincentie: sed totius emilie necnon ligurie & vt ita dixerim: Italie decus: gloriam: & specimen fuisse regum priuilegia apud nos depositа imperatorum pontificum testantur. Verum preclaras illustresq; prosapias nonnunq; cerni datur: sed que stipitum nebulositate maculentur. De hac vero nihil non magnificum: non gloriosum: non inclytum legeris. Cũcti fere generis huius alumni: ductores armorum: seu iure periti vel equestri ordine clari: sepissime quoq; comites fuere. Hec vera loquenti presentium memoria simul et veterum monimenta testimonio desunt. Et quidem per plures hoc preclarum genus ab athenis vbe grecie floretissima: oppido agri Vincentini nomen attulisse ac temporũ successu sublata collisione vocabuloque corrupto: necnon latino sermone consequente vulgarem ab eodem nomen Thieneum suscepisse volunt. Sed quia id nec verum nec impossibile facile affirmauerim: ad mihi exploratissima cõuertor. Tres quippe germanos (silentio premissis antiquioribus) claros equestri atque aurato ordine extitisse: Vincentium: marcum: & meliorantiam: scripture veteres astruunt. Inclyto martyri christi Vincentio in thienarum oppido: basilicam cum turepatronatus isti fundarunt: quo presenti quoq; tempestate clarus miles ac doctor Leonardus necnon celeberrimus iuris interpres Alouisius / fratresq; potiuntur. Sed ne volumen cogamur efficere. Vincentij ac meliorantie genus tantũmodo quãtũ presentis est operis ex parte tetigisse suffecerit. Hic generosus eqs Vincentius duo clara sydera genuerauit: Marcum scilicet auratum militem & Simonem petrum non militẽ solum: sed omni quoq; humano iure doctissimum. Je sub dominis scaligeris tanta gloria: tanta auctoritate: tanta deniq; potentia claruit vt Mastinum veronẽsium principem eliminatum principatu a fratre degenere: propriis viribus ad perditum iam imperium reuocarit: quo motus facinore Mastinus totius imperij vices eidem contulerit. Huius sobolem si percurere velim mihi citius tempus abibit q; gestarum rerum gloriosa facinora. Hic namq; maximus ille iurisconsultus Vgutio prodijt: qui virtutis probitate romam accitus primum sacri palatij auditor effectus: dehinc vero rote: & tandem ad hispaniarum

regem legatus cum gestarum rerum gloria clarus euasisset pileo donatus: in ipso regressu vita functus est. Hinc quoq; Joannes ille cognomento taurus Vgutionis germanus: iurisconsultus acerrimus & vir per cuncta laudabilis. Hic a rege Karolo neapolim consiliarius accersitus: primum quidem est militari gloria in solenni triumpho necnon multis oppidis ciuitatibusq; donatus. De hinc vero adoptatus in regem: & filium regine pannonie sed negat⁹ a populo parthenopem denuo petẽs: necdum pubescentẽ Ladislaum Karoli filium: quem dominandi libidine apud galetam mater relegarat: suo consilio quoq; fretum suffragio sedibus & regno paternis (illa negante) restituit: a quo piero gatiuis innumeris decoratus: & vice rex in expeditionem contra tuscos rege properante deletus est. De hinc quoq; post regis interitum Mediolanum per virtutum comitem cum maxima gloria deductus Philippi marie ducis tutor & gubernator fauste & q̃ gloriose fuit. Ac tandem longo senio fatigatus: plenus dierum: plenior glorie: plenissimus meritorum dulcem patriam reuiscens postea q̃ in cenobio sancte corone. Predicatorum ordinis sacellum perfecit: quod apostolorum inscribitur auroq; vestiuit sumptu magnifico vniuersam ciuitatem suffusam lachrymis derelinquens in ea quam fabre fecerat basilica tumulatus: suo cum nepote Marco requiuit: saluatorem expectãs & aduentũ glorie magni dei. Hic quis orbis imperium & immortales laudes meruisse videbat (modo lectio me veta docuerit) rei familiaris & probitatis sue filios tres heredes potiti mum reliquit. Galeazanum armorum imperatorem: a quo hi quoruq; paulo ante meminimus Alouisius fratresq; prodiere: necnon Odoardum iurisconsultum. ex quo Vgutio. Cõraduscq; Simonem quoq; iuris humani doctissimum: qui celebri philosopho galetano autore vite fuit cuius doctrinis: magna sunt ex parte nutritus. Quippe quoniam preclara volumina in librũ physicorũ: necnon in librum de anima: de celo quoq; et mundo: & in librum metheorum et multa generis eiusdem posteris legenda reliquit. Gregorio quoque & Roberto ductoribus armorũ fratribusq; vite munus is contulit. Cuncta nihilominus post hac benda sunt clara facinora: quoniam in clementem omnis nostra vergit oratio. Hic nanq; generosus eques meliorantia satus gloriosissimum militem Iacobũ Thieneum genera uit: cuius eximiam probitatem nec non excellentiam singularem & immortale decus ẏbo vnico expressisse velim. Totius quippe ciuitatis voto hunc illustrissimo Venetorum senatui Vincentie claues ciuitatum q; dedisse annui et perennes reddi tus aurei mille testantur: quibus sua cuq posteritate donatus est. Ab hoc quatuor effluxere viri syderibus clariores: quorum plurimi potuere meminisse Marcus suo genitori comparandus in gloria comes inclytus quinti milleq; tuus Ludouice mutuiq; germani Jacobi militis parens necnon illius qui rebus humanis: necdum maturus excessit galeam iurisconsulti: elegantia corporis ingenij celebritate et sermonis facundia prestantissimi. Js velu

ti singulare iubar generi thieneo perpetuum splendorem attulit: dū probitatis eius ornamentis impulsus Cesar: insigne iouis aquilam bicipitem ferre: epistolas candida cera (decus imperiale) consignare: efficere tabelliones: et eos quos illegitimos appellamus: legitimos et facultatum successores instituere: plurimaq; id genus quinimo comitem esse comitesq; nasci per eum posteros contulit. Secundo loco Joannes emicuit eques ac iuris interpres: ex quo Leonardus miles doctorque Jacobus quoq; iunior eque miles. Tertio vero Clemens comes milesq; : ex quo Antonius ac Joannes comites claruere. Postremo vero Antonius eques et celebratissimus vtriusq; iuris interpres quo Franciscus comes milesq; vite primordia sumpsit. Quid plura? Deficiet et abibit potius tempus q̄ huius inclyte familie viros preclaros enumerasse contingat.

Sed iam (vt reor) quisq; perspicuus cernit quod huius magnifice ciuitatis ac totius Italie decus et gloria fuit ista progenies. O gloriosam et omni laude efferendam propaginem. O clarum et summa veneratione prosequendum sanguinem. O vere nobiles viros. Nam si nobilitas sanguinis est antiquate diuitie: animi p̄o pbitas virtusq; : quātum sunt nobiles hi quorum non modo diuitie verumetiam nobilitas antiquas probatur: et qui animi virtutem hereditatis (vt ita dixerim) iure possederint. Si nobiliores hi dicuntur qui nobilibus veneration et obseruation sunt quid nisi nobilissimi hi qui principio magno pretio semper fuere? Eiusmodi profecto thienenses constat. Nam sub scalanis si non. Petrus Joannes taurus sub comite virtutum: sub illustrissimo quoq; Venetorum imperio Jacobus floruit. Dum ista me contemplantem rapuere solem ac lunam: clarumq; sydus ab vtroq; deductum conspexi. Nam te Ludouice mi: gloria probitasq; gentoris et aui sanguis claritas: affluentia diuitiarum sumptumq; magnificentia: numerosa et compta familia: sed longe amplius morum venustas: et singularis clementie ac benignitatis splendor: ac si sola inter sydera extulere. Cui deus optimus maximus: necnon ostensis ac malatestens sanguis consortem non minus ornatam moribus quam sanguine claram Adrianam contulit. Accedit insuper vtriusq; splendoribus generosa soboles Joannes Baleam eque comes: corporis elegantia simul et animi virtute donatus: qui cum omni morum honestate et ianctimonia ac si omnipotenti deo in religione famuletur prepeditus et ornatus sit. Tanto studio virtutes omnes: precipueq; studia literarum insequitur: vt arridente sibi vndiq; secunda fortuna: voluptates omnes ac vitia: quibus affluere solet effrenata inuentus: cal casse videatur. Et nedum parentū: sed iuuentutis ac patrie decus et honor: non modo mea verumetiam omnium sententia censeatur. Quapropter me vobis tanta charitate deuinxistis vt nil gratius duxerim q̄ vestris affectibus facere: satis quibus omne quod valeo deuoui. Cuz vero cuncta que retuli et multoplura mirarer: precipue vero quantum tu tuaq; coniunxit: tuusq; natus dū

uinis verbis oblectamini/adeo vt pene cuncta vestra iucunda colloquia de diuinis sint rebus: et quam maxime siqua vigilantiorem sensuz efflagitant: forte me tua inclyta consors rogarit quod offerre debuissez lectionem: scilicet euangelicam qua sese animus qua otium tueretur: et spiritualibus delitijs refocillatus: aduersus vitia fortius dimicaret. Tale profecto aliquid me facturū: dum inclyta ciuitas. Ferraria turbinibus quateretur: letali valitudine laborans: altissimo tota mēte deuoueram. Mee igitur sponsioni: illius vero religiose petitioni: necnon spirituali solatio atq; honori tuo volens consulere: tanta animi promptitudine: tanta mētis iucunditate: tanto deniq; cordis iubilo id explē dum suscepi vt tam et si grauissimuz onus id sit: leuissimum dixerim. Diuina igitur gratia suffragante manum vltimam laboribus inieci. Suscipe igit̄ comes inclyte paruitatis mee per exiguum quidem: sed magno corde te ppter elaboratuz opusculum: qō per amplius castigare et replere floribus quam pandere maluissem si non me preces amicorum coegissem. Moribus autē plurimorum me objcio (de inuidis loquor) qui propijs malis et bonis alienis torqueri solent: sed si amicorum votis obtemperem si quoq; vos hac lectione ꝑfecisse nouerim: quēadmodum et appeto et spero id mihi satis superq; gratulabor.

Vale felix.

¶ Incipit Argumētū in Auream Rosam viri eruditissimi Magistri Siluestri de Prierio ordinis predicatorum.

CONsueuere diuini verbi pclamatores ac innumera fidelium christi multitudo: sancti euāgelij sensum literalem symbolicumq; perquirere. Utrorūq; igitur votis pro posse facere satis instituī: t Auream Rosam que centum circiter latis foliis consiet t que literalis sensus odores: mysteriorumq; redoleat: non solum predicatorum ordini verumetiā Romane curie (tabula suffragante) communem elucubrare. Quatuor autem partibus siue tractatibus opus omne absoluam. Horum primus de sensibus erit diuinorum eloquiorum: ac regulis exponenti scripturas. Quia enim spirituales sensus in infinitū excrescere atq; multiplicari possunt: ne in immensum opus nostrū pficisce quadripartita expositione quisq; vel rudis huiusmodi sensuum genera t agnoscere t excogitare possit. Secundus vero temporaliū euāgeliorū expositionem: semper quidem literalem: sepe vero etiam Allegoricam t Anagogicam t Moralem continet. Tertio vero loco questiunculas: tum theologicas: ac pertinentes: tum etiam morales: euangelijs quidē impertinentes: sed tamen euangelij doctoribus oportunas veluti q̄dā bet vnum subijciam: postremo sanctorum euangelia erunt perstringēda breuissime: his tantum modo elucidatis: que difficilioribus nodis essent implicita. Ea vero post antiquorum doctrinam tanti laboris necessitas fuit vt omnes sanctorum expositiones vno loco congeste/elucidate: t cō dicenda committo.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit aurea rosa.

☞ Capitulum primū de regulis exponendis sacrā scripturam.

QRopter diuini sermonis profunditatē quibusdā regulis ad intellectū t expositionē euāgeliorū opus est: quas adducit Jsi. in li. de summo bono. c. xx. q̄ clanes sanctarū scripturarū dicunt: eo q̄ per ipsas ad intellectū earū introducimur. ¶ Prima ergo regula est q̄ pter cōuersionē capitis ad reliqua membra: seu ad suū proprium corp⁹ sacra scriptura quasi sub vno contextu t sub vna psona loquēs: mō loquit de vno mō de alio. Huius exēplū habes Esa. lxi. ca. Jnduit inq̄t me dns vestimēto salutis: t indumēto iustitie circūdedit me quasi spōsum decoratū corona: t quasi sponsa ornatā monilib⁹ suis. Qō em ibi dicit quasi spōsum intelligit de capite. s. xpo. t qō subdit: quasi spōsam: intelligit de corpe xpi spuali seu mystico. i. ecclia. Sic⁹ Cañ. s. c. vbi dr. Osculet me osculo oris sui: q̄ melioria sunt vbera tua vino. Cū em dr osculet: verbū est spōse. i. ecclesie frui desyderātis amplexu sponsi. i. xpi. Cū vero subiūgit. q̄ meliora sūt t. Fdū est spōsi spōsam cōmēdātis. Un in talib⁹ sic p̄nexis rōne p̄dicta dz prudēs lector attendere: q̄d capiti: t q̄d mēbris pueniat. ¶ Scōa rla est q̄ diuina scriptura aliqn simul cū bonis p̄mēdat malos. t cū malis vituperat bonos. Et aliqn i eodē ptextu exprimit q̄d ad malos t q̄d ad bonos ptineat. Rō isti⁹ rle est: q̄ corpus xpi qō est ecclia multiplr sumi pōt: vcz ex his q̄ docet. s. Tho. iij. q. viij. arg. iij. Cū ei corp⁹ xpi dicant creature rōnales: q̄ ei sūt vnite siue sint boles siue Angeli: sicut multiplr aliq̄ dicunt xpo vniti ita multiplex ē ecclia t corp⁹ xpi. Uniunt ātē vt ibidē dr aliq̄d xpo. ¶ Prio p gloriā: vt scti q̄ iā sūt i pria. ¶ Scōo p charitatē: vt iusti q̄ adhuc sunt in via. ¶ Tertio per fidem: vt fideles pctores. ¶ Quarto aliq̄ vniunt: q̄ sūt i potēcia vt vniant t de sacro aliqn vniunt vt p. destinati: q̄ tn adhuc nō credūt sed credēt in futurū. ¶ Quinto aliq̄ vniunt q̄ pñt vniri t tn nūq̄ vnient xpo: vt q̄ nō credūt neq; credēt in posterū. Quāuis aūt q̄nq; modis aliq̄ xpo dicant vniri: tn actualiter vniti nō sūt nisi q̄ vniunt aliq̄ triū p̄mor modor. Et sic triplex ꝑt distingui corp⁹ xpi mysticū scz gloriosus vt sci q̄ sūt i patria t nō gloriosus sz tn verū vt sunt mēbra vnita p charitatē. et iterū nō gloriosus neq; verū sed ficū: vt mēbra vnita p solā fidē: q̄ sunt mēbra mortua t arida. Uerū tamē vniti p solā fidē t vniti per fidē t charitatē omnes sunt ecclesie: si cōsidereī modus vnionis qui est per fidē qui vtriscz cōis est nō aūt si p̄syderet modus vnionis q̄ est p charitatē. Sed q̄ iste modus vnionis p charitatē est nobis incognit⁹. Hinc est q̄ due tm dicuntur esse ecclie. s. triūphās: q̄ est vnitor p gloriā. t militās q̄ est vnitorū p fidē: siue tales sint vniti p charitatē siue nō. Et iō ecclia militans cōtinet bonos t malos. vñ assimilat sagene misse i mari in q̄ sunt boni pisces cū malis a ficis ad litt⁹ trahat. Mat. xiij. Et sic assimilat agro in q̄ crescūt cū tritico et zizania seu lolia. Matt. xiij. Hac q̄ rōne aliqn cū bonis cōmēdant mali cōmixti. vt Ose. xj. Puer israel t dilexi eū. Aliqn econuerso boni vituperant cū malis: vt Esa. i. Cognouit bos possessorē suū t asinus p̄sepe dñi sui. israel aūt me nō cognouit t pplus meus nō intellexit. Aliqn ēt in eodē ptextu exprimit q̄d ad bonos t q̄d ad malos ptineat. sicut Cañ. j. dr Nigra sum sz formosa filie hierlz sicut tabernacula cedar sicut pelles salomonis. Uerba em ista sunt spōse. i. ecclie q̄ rōne malor p̄tor i eis dr. Nigra sum sz rōne bonor subiūgit: sz formosa. Et qō subdit q̄m p exēplo: sicut tabernacula cedar: ad malos refert. Cedar ei fuit filius Hismael vt hr Ge. xxv. a quo descēderūt saraceni. Qō so subdit sicut pelles salomōis. refert ad bonos. per salomonē ei hic intelligit ipe de⁹ hm expositores cathol. t hebreos. Pelles ei⁹ dicunt pelles q̄d⁹ tabernaculū dñi operiebat: i q̄ bōi colebāt deū. Tertia rla ē q̄ aliqn sub eadē lra accipit sēsus hūs

ric⁹ seu lr̃alis ⁊ mystic⁹. Pro cui⁹ notitia sciẽdũ est q̃ sicut ifra patebit. Aliq̃ vna lr̃a seu vn⁹ text⁹ hz duplicẽ sensũ lr̃alẽ. Verbigr̃a. Gẽ. j. Parak. c. xvij. ⁊ sũt ẏba dei. Ego ero illi i pẽz ⁊ ipe erit mihi i filiũ. Iste ei text⁹ ad lr̃az intelligit̃ de Salomõe filio Dauid cui de⁹ fuit pr̃ p adoptionẽ ⁊ sil'r ad literã intelligat̃ de xp̃o filio dei p naturã. Et q̃dẽ q̃ itelligatur ad lr̃am de Salomõe filio Dauid: ptz legẽti capt̃z illd. Nullⁿ ei nisi stolidus al'r serie illi⁹ text⁹ accipiet. Vñ ⁊ ỏ Salomõe ab oib⁹ heb:eis lr̃al'r exponit̃ ⁊ sil'r a catholicis. Qỏ ãt ẽt ad lr̃az itelligit̃ de xp̃o ꝓbo. Nã sicut docet Aug. ỏ Uincẽ. donatistã: nullus sufficiẽter põt exẏbis sacre scripture arguere ⁊ ꝓbare nisi sumat illa i sensu lr̃ali. Apl's ãt ad Heb. j. arguit ex p̃dictis ẏbis q̃ xp̃s fuit maior angel'. Et q̃ sufficiẽter supponit ꝓbare ꝓns ẽ q̃ p̃dicta ẏba accipiat i sensu lr̃ali: cũ ea ỏt ỏ xp̃o eẽ dicta. Lz ãt literal'r exponat iste pal⁹ ỏ salomõe ⁊ ỏ xp̃o tñ scõa expositio q̃ scz ꝓponit̃ ỏ xp̃o est aliq̃ mõ spũalis ⁊ mystica. i. ꝺz q̃d in quãtũ Salomõ fuit figura xp̃i ⁊ sic itelligẽda ẽ rl'a. Quarta rl'a ẽ q̃ diuina scriptura aliq̃n i eadẽ ẏbor̃ serie ỏ gñe trã sit ad spẽz: ⁊ de toto ad ptẽ vl' ecõuerso. Nã Esa. xiij. primo loquit̃ ỏ Babylonẽ spal'r dicẽs. Onⁿ Babylõis: ⁊ trãsit statiz ad loq̃ndũ ỏ toto mũdo gñaliter dicẽs. A sũmitate celi dñs: ⁊ vasa furoris eiⁿ vt dispdat oẽz terrã. Postea iteꝝ regredit ad loq̃ndũ ỏ Babylonẽ spãliter dicẽs. Ecce ego suscitabo sup vos Medos: q̃ argẽtũ nõ q̃rãt ⁊c. Nã dariⁿ Medus cũ Cyro nepote suo cepit Babyloniã ⁊ Balthasar regẽ eiⁿ occidit. vt hr̃ Dañ. v. Quita rl'a ẽ q̃ diuina scriptura aliq̃n ponit vnũ tẽp⁹ p alio. Hoc aũt q̃tuor modis ꝓtigere solet. Uno mõ p synecdochẽ: q̃n po tpis p toto ponit̃ sicut ỏz xp̃s tribⁿ diebⁿ in sepulcro iacuisse. ⁊ tñ ꝓstat q̃ ꝑma ⁊ vltima dies integre nõ fuerũt alio mõ ꝓpter minutias tpis q̃ i sacra scriptura aliq̃n cõputanⁿ aliq̃n ỏ nõ ⁊ ꝓsequẽter scriptura loquẽs de aliq̃ nũero annoꝝ i diuersis locis nõ ponit pcise eũdẽ nũerũ ybiq̃ eo. s. q̃ p̃dicte minutie i vno loco cõputanⁿ. nõ in alio. hoc aũt frequẽter ptz in libris Regũ. ⁊ paral'. Tertio mõ ꝓtingit eo q̃ꝑputatio annoꝝ icipit i vno loco a ꝑte termio in alio a posteriori: sicut Ge. xv. dictũ fuit Abrae q̃ semẽ eiⁿ futurũ erat pegrinũ q̃dringẽtis annis. ⁊ tñ de ista pegrinatiõe seu mãsiõe legẽti ỏ Exo. xij. q̃ fuit q̃dringẽtoꝝ ⁊ trigita annoꝝ: q̃ cõputatio hui⁹ maioris nũeri icipit a tpe q̃ dictũ fuit Abrae Geñ. xij. Egredere ỏ terra tua ⁊c. Cõputatio aũt minoris icipit a natiuitate Isaac: q̃ fuit trigesimo anno post egressũz Abrae ỏ Arã. Quarto mõ ꝓtingit: eo q̃ diuina scriptura aliq̃n de futuro loquit̃ p modũ ꝑteriti ꝑ certitudinẽ ꝓphetie ⁊ diuine ꝑscie: ex q̃ fit reuelatio ipi ꝓphete. Hui⁹ exẽplũ hr̃ Lu. j. vbi bta virgo volẽs docere q̃ dñs dispderet iudeos supbos de regno iudee ⁊ disꝑgẽdo p mũdũ humiliaret eos: ⁊ exaltaret humiles gẽtiles i xp̃m credituros: ait loquẽs i ꝑterito. Dispersit superbos mẽte cordis sui. Deposuit potẽtes de sede ⁊c. Aduerte dũ tñ est q̃ duplex ẽ ꝓphetia. s. cõminatiõis: ⁊ absolutepñtiatiõis. In ꝓia nõ p̃dicit id q̃ deⁿ videt eẽ futurũ: sen id q̃ ẽ i ꝑscia dei: sz id q̃ est i ordine causaꝝ secũdaꝝ. In scõa ỏ p̃dicit id q̃ deⁿ videt eẽ futurũ. Huius exẽplũ hr̃. vj. Re. xx. vbi. ⁊ q̃ Esaias p̃dixit. Ezechie q̃ de illa egritudine moreret. Certũ ẽ aũt q̃ mors Ezechie erat in causis scõis: q̃ illa egritudo erat mortalis ⁊ cã sufficiẽs mortis: sz tñ nõ erat in ꝑsentia dei: q̃ deⁿ nõ videbat mortẽ ex illa infirmitate futurã: alioq̃n deⁿ fuisset deceptⁿ: cũ Ezechias fuerit ab illa egretudine liberatⁿ. Que ergo p̃dicunt̃ ꝓmo mõ nõ eueniũt semp: vt ptz de p̃dicta morte: ⁊ de subuersiõe. Ninive Jone. iij. Jõ in talib⁹ nõ hz locũ iste modⁿ loquẽdi de futuro ac si eẽt ꝑteritũ: sz solũ in his q̃ p̃dicunt̃ scõo mõ: q̃ talia ifallibiliter eueniũt. ¶ Sexta rl'a est q̃ in sacra scriptura nõ semp eodẽ ordine gesta scribunt̃ ⁊ fiũt sz aliq̃n p anticipationẽ posteriⁿ gesta ꝑⁿ scribuntur. Aliq̃n ỏ p recapitulationẽ fit ecõuerso: q̃. s. ꝑⁿ facta posteri⁹ scribunt̃. Exẽplũ huius hr̃ in Geneſi. Nã Geñ. x. ỏz de filijs Noe. Ab his diuise sunt ĩsule gẽtiũ in

rationibⁿ suis vnusq̃sq̃ ꝑm linguã suã. Et post in. ca. xj. ỏz. Erat aũt terra labij vniⁿ ⁊ sermonũ eorũdẽ. Ex q̃ ptz q̃ illd q̃ in. c. x. dicit̃ de diuisiõe linguarũ: est dictũ p anticipationẽ: cũ in sequẽti. i. in xj. dicat̃ (q̃ terra erat vniⁿ labij). i. vniⁿ ligue. Sil'r in Geneſi post̃ Moyses in c. j. descripserat creationẽ celi ⁊ terre et ornatũ ⁊ distantiã ptiũ mũdi: statim in c. seq. i. scõo ỏz. Iste sunt gñatiões celi ⁊ terre in die quo create sunt. Ex quo ptz q̃ hoc ỏz p recapitulationẽ. Septia rl'a est de diabolo ⁊ eiⁿ corpe. Sicut enim ỏt btus Greg. i q̃dã Home. certe iniquoꝝ oim diabolⁿ caput est ⁊ hui⁹ capitis mẽbra sunt oẽs iniqui. Jõ ꝓpter cõnexionẽ capitis ad mẽbra scriptura loquẽs de vno in eodẽ cõtextu trãsit̃ ad loquẽdũ de alio. sicut Esa. xiij. loquẽs de rege Babylõis q̃ erat diaboli mẽbrũ. trãsit ad loquẽdũ de ꝓncipe demonũ: cum subdit̃ ibidẽ. Quo cecidisti lucifer de celo q̃mane oriebaris. ⁊ sil'r Ezech. xxviij. loquẽs ỏ principe. tyri trãsit ad loquẽdũ ỏ diabolo: cũ subdit̃ ibi. Tu signaculũ sil'itudinis plenⁿ sapiẽtia: pfectⁿ de coze i delitijs paradisi dei fuisti. Omnibus igit̃ his regnlis: vel quibusdã earũ necesse, est frequẽter vti ad intellectum sancti euangelij: vt in processu patebit.

¶ Capitulũ. ij. qỏ sacra scriptura habet plures sensus sub eadẽ litera.

Est aũt rursus aduertendũ qỏ diuina scriptura plures ꝺz sensus. Sẽsus q̃dẽ multis modis sumi cõsueuit. Sz tñ ẽtũ ad pñs ptinet p sensum accipim⁹ id qỏ mẽs q̃uis oratiõe seu ꝓpositiõe vel snia audita vel lecta in semetipsa ꝓcipit. Est ġ sensus idẽ qỏ snia. seu cõceptⁿ mẽtalis ꝓpler⁹: eo mõ q̃ dicere ꝓsueuim⁹ q̃ oro ꝑfecta pfectũ sensum i alio auditoris gñat. Hz ergo diuina scriptura pl'es sensus. q̃ ex oratiõe eadẽ audita mlte cõcipiunt̃ i alio snie ⁊ ẏtates. Uñ bea. Hie. loquẽs ỏ Apo. ait. In singulis ẏbis mltiplices latẽt itelligẽtie. Hui⁹ ãt rõnẽ assignat doctor. s. tã in. ſ. p. q. ſ. Qñ i qỏlibetis quodl'. vij. q. vj. Ex cuius doctrina sciendũ est qỏ sacra scriptura ad hoc est diuinit⁹ ordiata: vt ꝑ eã nobis ẏtas manifestet̃ necessaria ad salutẽ. Dupl'r aũt põt aliqua ẏtas exprimi ⁊ manifestari: ẏbis. s. ⁊ rebⁿ. In q̃tũ ẏba res ipas significãt: ⁊ vna resẽt põt eẽ signũ alteriⁿ rei. Deⁿ aũt cũ sit oiz rez autor: nõ solũ ẏba: sz ẽt res põt accõmodare ad significãdũ vt vna sit in figurã alteriⁿ. Uñ diuina scẽptura ẏtatẽ nobis ⁊ ꝑ ẏba manifestat: q̃ ptinet ad sensum lr̃alẽ: ⁊ ẽt ꝑ res: qỏ ptinet ad spũalẽ. Sz forte diceret aliqs q̃ hoc nõvl' cõmẽter fieri. Nam diuina scriptura ordinat̃ ad hoc: vt ẏtatẽ cognoscam⁹. Hãc aũt. s. cognitionẽ ẏtatis facit nobis difficilẽ ista sensuũ varietas: q̃ ꝑfundit intellectũ. Ad ỏ ṙndet. s. Tho. q̃ ꝑm Aug. lib. de doctrina xp̃iana. Deⁿ ad nostrã vtilitatẽ statuit vt veritas nobis ꝑ scripturã cũ aliqli difficultate innotesceat. Pro eẽ ex hoc tollit̃ fastidiũ. q̃ difficultas attẽtionẽ excitat: q̃ fastidiũ expellit. Sco tollit̃ occasio superbiẽdi ex hoc q̃ ỏ videt se ẏtatẽ aut nullo mõ: aut cũ difficultate posse peripere. Et tertio ex ỏ fidei ẏtas ab infidelib⁹ irrisiõe tuta est ⁊ secura. Uñ monet dñs Mat. vij. Nolite sctm̃ dare canib⁹. Jtẽ ỏ. p̃dicta arguit̃. Nã si in diuina scriptura esset ista sensuũ multiplicitas: eẽt nobis magna erroris occasio. Quilibet eẽ posset diuine scripture assignare sensuz ꝑ libito suo: dicere q̃ ille ẽ sensus spũsci. Ad hoc dicit. s. Tho. q̃ ỏz Aug. lib. de doctrina xp̃iana. Nihil i diuina scriptura tradit̃ ꝑ sensum spũalẽ in aliquo loco. q̃ sit necessariũ ad salutẽ: q̃ non tradat̃ p literalẽ in alio. Uñ nõ põt quisq̃ ad libitũ suũ assignare sensum spũalẽ. quia opz q̃ talis sensus semꝑ habeat fundamentũ in aliquo literali alioquin repudiat̃. Jtẽ ꝑra Nã ꝑm philosophũ: lz multa possimus simul scire: tñ nõ possum⁹ simul nisi vnũ intelligere. Prophete ergo q̃ diuina verba scribebãt: dũ scribebãt nõ intelligebãt nisi vnũ. ergo neq̃ exprimebãt nisi vnũ q̃ voces ⁊ litere seu scripture sũt signa cõceptuũ mentaliũ ⁊ eisdem subordinãtur. Ad hoc respõdet qui supra: q̃ ꝓncipalis autor diuine scripture ẽ spiritus sanctus: qui oia simul intelligit: sz ⁊ vnus hõ põt duo simul intelligere q̃

vnū est figura alteri⁹. sicut simul appre hendimus imaginē ⁊ imaginatū. Pro phete ergo sūt itelligebāt pñtia ⁊ futu ra p pñtia significata. Unde ⁊ beatus Hierony. dicit sup Osee. q̄ pphete ita loquebant de pntib⁹ q̄ intendebāt futura significare. Imo sicut innuit idē s. Tho. in. q. de po. q. iij. ar. j. nō est incō uenies q̄ divina ꝯtute Moysi ⁊ alijs p phetis fuerint revelate oēs ꝯtates: ḡ nos de aliquo textu ꝫcipere possum⁹: ⁊ eas sub vna serie lre fuisse ab eisdē po sitas. Sz tñ dato q̄ aliq̄d p ꝑba Moysi significet q̄ō Moyses nō intellexit: stat q̄ spūssanct⁹ illud significauerit ⁊ exp̄s serit p Moysen. ⁊ sic de alijs pphetis. Itē ꝛ: qr ꝑm Aug. sup Gen. ad lit. Ma ior est scripture authoritas ꝙ humani generis capacitas. Sz sensus spūalis nulli⁹ est authoritatis cū ex eo nihil p bari possit: vt dictū ē. Ergo talis sensus nō est sensus divine scripture. Ad ꝫ dr: q̄ sensus spūalis quātū est i se: est maxi me authoritatis. Sz qr nos illū ex certitudine nō cognoscim⁹: iō ex illo argue re nō possumus. Quod vero illud nō co gnoscim⁹ cā est: qr iste sensus est ꝑm q̄ vna res significat aliā p quādā assimi lationē. Potest aūt vna res assimilari diuersis sicut leo assimilat xp̄o rōne for titudinis: ⁊ diabolo rōne rapacitatis. Si ergo aliq̄d dicat scriptura de leone nō suz certus si de xp̄o loquit. an de dia bolo. ⁊ nō possum inferre ⁊ ꝓcludere q̄ talia sint dicta de xp̄o vel diabolo. Sic ergo ptz qđo sacra eloquia plures cōti nent sensus q̄ō nulli sciētie humane cō uenire pōt. Licet eīm homo possit fin gere aliquā similitudinē ad aliq̄d signifi candū: vt poete faciūt. tñ nō possunt or dinare sic res q̄ vna res facta sit signū necessariū. i. infallibile fiende: sicut pōt deus. Quādo aūt aliqua p silitudines fictas significant: ḡ solū ad significā dū sunt facte: talis significatio ptinet solū ad sensuz literalē: q̄ sol⁹ i sciētijs humanis inuenit. Un dicit beꝫ Greg. iij. mo ra. Sacra scriptura oēs sciētias atq̄ do ctrinas ipso locutionis sue more trāscē dit qr vno eodēq̄ sermone dum narrat gestum ꝓdit mysterium. Nec ille.

¶ Capitulū. iij. q̄ oēs sensus scri pture ad quatuor reducuntur.

RUrsus autē scire opz q̄ oēs sacre pagine sensus ad quatuor reducunt q̄ sunt Litera lis: ⁊ Allegoricus: Mora lis: ⁊ Anagogic⁹. Dicit aūt literalis sensus eo q̄ ab ipsa lra seu ab ipsis vocibus accipiatur immediate ex mō quo infra dicet. ¶ Allegoric⁹ ꝙ dr ab allegoria. Est aūt allegoria trop⁹ seu figura q̄ dr vnū ⁊ aliud significat. Hac vsus ē Virgilius cū ait. Claudite iā riuos pueri sat prata biberūt. i. ponite finē car minib⁹ ⁊ cāticis vris: qr satis dixistis ⁊ cātastis. Sic̄ saluator Jo. iiij. Respicite inq̄t regiones qr albe sunt ad messem. s. ppli sunt dispositi et ꝓpinq̄ vt p fidē q̄ crediturī sunt deo ꝛgregēt i horreū seu gremiū eccl'ie militātis: ac tādē etiam triūphātis: donis opib⁹ succedētib⁹ fi dei. Dr aūt allegoria ꝑm aliquos: ab al lon: q̄ō est alienū: ⁊ logos sermo: vel go re dicere. Un allegoria ꝛ alieni loquiū dr. Elegātes ꝙ inuersionē interp̄tant qr. s. vt dictū est: aliū dr ⁊ aliud significat. Qñ igit ista allegoria fit red⁹: ⁊ nō ꝛdis ad sensum spūalē ptinet q̄ allego rice dr. Qñ aūt fit verbis ad literalē. Sz de hoc dicet diffuse i sequētib⁹. ¶ Mo ralis ꝙ dr: eo q̄ ad instructionē morū trahit. Exēplū huius hꝫ. Joā. vij. vbi dr. Ambulabat Iesus in galileā. Nō eīm vo lebat i iudeā ambulare. Jesus eīm iter p̄tat saluator ⁊ significat moraliter eū q̄ se ⁊ alios ḡrit ad eternā salutē pduce re. Galilea vero interp̄tat rota. vel trāsmigratio: ⁊ significat tribulationes huius vite. Sz iudea ḡinterp̄tat glorifi catio: significat adulationes ⁊ applau sus. Qui ergo salutē ḡrit potius ꝺz ꝛgra tiles ꝙ in iudeā. pficisci: qr vtiq⁹ est ei exprobratores ꝙ adulatores audire. Anagogic⁹ aūt dr ab anagoge: seu ana gogia q̄ō idē ē. Est aūt anagogia sermo de sugnis ac summis red⁹. Dicit eīm ab ana. q̄ō est sursuz. ⁊ goge: q̄ō est ductio. inde anagoge vel anagogia sursuz du ctio. vel sursum ducēs. Huius exēpluz habet: ⁊ olim aliorū in hac dictione Hie rusalē: que ꝑm sensuz literalē significat quandam ciuitatē que fuit sedes regni in iudea. ⁊ fuit p Melchisedech funda ta: ⁊ p Salomonē dilatata ⁊ fortifica ta. ⁊ p Neemiā reedificata. ¶ Sed mo raliter significat animā fidelē ꝑm quē sensum dr Esa. lij. Cōsurge sede hieru salē ⁊c. Allegorice ꝛo significat eccleſiā militatē: ꝑm quē sensuz dicit Apoc. xxj. Vidi ciuitatē sanctā hierusalē nouam descēdentē de celo sicut sponsam ornā tā viro suo. Anagogice vero significat eccleſiā triūphantē: ꝑm quē sensum di cit Gal. iij. Illa que sursum est hieru salē est libera: q̄ est mater nostra. Et sicut exēplum positū est in vna dictione: ita poni pōt in vna oratione. Unde cū dicit in ꝑs. Lauda hierusalem dñm lauda deū tuū Syon. Quoniā cōfortauit seras portarū ⁊c. quatuor modis exponi pōt ¶ Notandū est tñ q̄ō cū aliq̄d traditur nobis de futura vita immediate p. voces tā illud nō ptinet ad sensuz anago gicū: sed literalē. Cum vero p res tradi tur tunc ad anagogicū ptinet. Cū igit quatuor sint sensus. Literalis est ꝑm q̄ō per voces aliquid gestuz seu aliqua veritas exp̄imit ꝓprie vel methaphorice. Anagogicus vero q̄ñ p res signifi catur aliquid in patria sperandū. Alle goricus vero ꝑm q̄ per res significatur aliq̄d in noua lege credendū. Moralis aūt ꝑm q̄ res significatur p aliq̄d ope randū. Unde de hoc extant versus ta les. Litera gesta docet q̄d credas allego ria. Moralis q̄d agas: quo tendas ana gogia. Ad hos quatuor sensus ptinent oēs sensus de q̄b⁹ mētio fit in doctrina sanctorū. Un cū dicit Augu. in libro de vtilitate credēdi q̄ō scriptura ḡ testm vetus vocat: quadrifariā tradit. s. ꝑm historiā: ꝛz etymologiā: ꝑm analogiā: et secundum allegoriam. Tres primi sensus. s. historia etymologia ⁊ analo gia ptinent ad literalē. Nā historia est (vt ipsemet Aug. expenit) q̄ñ aliq̄d sim pliciter ꝓponitur. vt Deut. xxiij. Si ac ceperit homo vxorem: ⁊ odio habuerit eaz: ⁊ nō inuenerit gratiā ante oculos eius ꝓpter aliquā fedit atem: scribet li bellum repudij: ⁊ dabit i manu illi⁹: et dimittet eā de domo sua. Etymologia aūt est cū cā dicti assignat. sicut Matth. xviij. assignat causa quare Moyses p misit libellū repudij: cū dicit. Ad duri tiā cordis vestri ⁊c. i. iō pmisit Moyses vt possitis repudiare vxores. nō qr sit licitū: sed ꝓpter duritiam vestri cordis ne malū grandius. i. vxoricidiū ꝓpetra retis. Analogia vero est: cum veritas vnius scripture ostendit alteri nō re pugnare. Sicut act. ix. dicit q̄ comites Pauli erāt audientes quidē vocē: neminē aūt videntes. Sed i sequētib⁹. i. c. xxij. dr. Et q̄ mecū erāt lumē quidē videbāt sed vocē nō audiebāt. Ecce repugnan tia apparentē: q̄ tñ tollit cū subiungit. Paulus eius q̄ loquebat mecū. i. audie runt quidē vocē meā cū dicerē. Domi ne q̄d me vis facere? Sed nō audierūt vocē christi dicētis. Saule saule q̄d me psequeris. Uel certe huius exēpluz ha betur q̄uenienti⁹ ad Roma. x. vbi ap's ostendit q̄ illud verbū Esa. Inuentus sum ⁊c. nō repugnat ꝓmissioni⁹ factis patriarchis dicēs. Nunq̄d repulit dñs populū suū: absit? Naz: ⁊ ego israelita ⁊c. Et deide adducit aliā scripturā per quā facit cōcordiā: qr. s. iz sint aliqui iu deorū repulsi tñ reliquie saluate sunt vtpt z ibi postea predictis verbis. Au gustinus p allegoriā tres reliquos sen sus q̄ sunt spūales accipit. Sensus etiā parabolicus ad literalē ptinet vt patebit. Tropologicus vero sensus idē est q̄ moralis. Et dicit a tropos cōuersio qr. s. ad cōuersionē ⁊ informationē mo rum pertineat. Ex oibus autem in hoc capitulo dictis talem possumus divisio nē colligere. Sensus eīm sacre scriptu re est duplex. s. Spūalis ⁊ literalis. Spi ritualis est triplex. s. Allegoric⁹. Anago gic⁹. ⁊ Moralis. Sz literalis est du plex. s. Improprij⁹ vt parabolic⁹ quo p voces aliq̄d significat figuratur ⁊ me taphorice. ⁊ Propri⁹ quo aliq̄d p voces significat proprie. Et iste. s. propius est triplex. s. Historic⁹. Etymologic⁹: ⁊ Ana logicus. Et rursus historicus est tā mul tiplex ꝙ multiplices sunt veritates q̄ possint litere adaptare solus circūstan tis ei⁹: vt in sequentibus patebit.

¶ Capm. iij. q̄ō sensus sit ꝛpalis.

Ad maiorem autem ꝓdictorū euidentiā oportet diligenter discutere qs ꝓprie dicat sensus literalis. Est em̄ i hoc nō mediocris inter peritos certatio. Quidā ergo dicūt q sensus literalis est fm quē aliqua historia narrat ad literā. Cōfirmāt aūt dictū suū. qz hoc videt inuere beat⁹ Grego. in .xij. moraliū: q de sensu literali loquēs: ait. Dū narrat gestū prodit mysteriū: z similiter idē habet i ꝓdictis ꝓphetis. s. Litera gesta docet. Sz ista opinio est valde irrationabilis: qz ex ea sequit qd sola historialia i diuina scriptura haberēt sensum lr̄alem z ꝓh̄r doctrinalia seu sapiētialia. cuiusmodi sunt parabole: sapiētia: ecclīastes: ecclīasticus: z oēs epistole beati Pauli carerēt sensu literali: z cōsequēter oi alio sensu cū spūali sup literali fundet. Jdē etiā sequit de oibus libris prophetarū. Motiuum aūt istorū inualidū est. Nā tam Gregorius qꝫ metrista per rem gestam accipiunt rem veram: que solum ad significandum non est ficta: sed est a deo vel ab aliqua creatura ad aliū finē effecta. Quidā vero alij dicūt q sensus q̄dā literalis est fm quem voces significant res immediate: sed tn̄ nō ois sensus literalis est talis. Nā sunt quedaz in diuina scriptura tradita: q si accipiātur secundū qđ voces immediate significant res: sunt falsa: vt ptz in locutiōib⁹ parabolicis: vt puta Daniel. viij. vbi dicit qđ hircus capzarū ab occidente cū impetu ferebat h̄ns cornu: insigne inter oculos. z cōtriuit cornua arietis stātis ante paludē. Hoc em̄ nunqꝫ verum fuit sicut sonant verba. Sed hircus ille fuit regnū grecorū. Et cornu eius fuit Alexā. magnus ꝓim⁹ eiusdem regni rex. Jdeo dicūt isti q opz superaddere z dicere q sensus literalis ē ille quē autor intēdit: q autor inquiūt de⁹ est. Sz ista opinio ꝯtra sit cuius sdā magni viri: et tā latine qꝫ hebraice docti: tn̄ stare non pōt: z arguo sic. Si sensus literalis est quē intēdit de⁹: aut est ille quē intēdit immediate p voces: aut quē intēdit mediātib⁹ rebus. Si dicas ꝓmū: sic vera est opinio quā negasti. s. q ois sensus literalis est q̄ immediate p voces accipitur. Si vero dicas scōm: sic sequit q ois sensus spiritualis sit literalis cum omnis talis sit mediantib⁹ reb⁹ itent⁹ a deo. Nō ergo ē ista opinio vera neqꝫ motiuū ei⁹ est efficax: vt patebit. Dico ergo q sensus literalis est ille quē autor scripture itēdit immediate p voces: z quē intellect⁹ prudētis vt sic immediate ꝯcipit. auditis vocib⁹ dū ꝓferuntur: aut visis dū scripte leguñt. Hoc aut tē et rōne suadeo z authoritate pbat. Rōne sic. Suppono em̄ ꝓmo q ois sensus sacre scripture sit literalis vel spūalis. Sc̄do q literalis est ꝓim⁹ ante oēs cū scōm sanctos sit fundamētū oim aliorū. Tunc sic. Jsta opinio quā sequimur non hz instantiā neqꝫ falsitatem nisi in parabolice traditis. Sed in talib⁹ non hz falsitatē. Nā prudēs audiēs aliquā parabolā vel ficta similitudinem: vt est predicta recitata de hirco aut cōcipit primo aliqđ significatū p tales voces proprie aut non. Si primū sequit q primus ceptus seu sensus a diuina scriptura sumpt⁹ sit falsus: z tn̄ est sensus literalis vt ptz ex vtroqꝫ ꝓsuppositō. Nihil em̄ ꝓprie significatuz p tales voces pōt cōcipi: qđ sit verū. Et si dicatur q sensus lr̄alis nō est ꝓim⁹ simpl'r sed inter veros: tn̄ nō est pbabile q aliqua sit scriptura q̄ prima frōte habeat apud prudētes sensum falsum aliquē: nullū aūt verū: cū hoc videat repugnare fini ꝓpter quē tradita est. Si aūt fm habeo intantū. s. q aliqđ pōt imediate p voces ꝯcipi: qđ p ipsas voces nō significat ꝓprie. Unde dico q audiens ꝓdicta nō cōcipit p intellectū q fuerit q̄dā hircus vnū tantūmodo habens cornu in fronte: sed hoc imaginat tantum z intellectū cōcipit aliqđ significatum p ista in speciali vel saltē in ḡali: intelligēdo q talia nō sunt res: sz rerū signa. Et ꝯtuis forte aliqs rudis ita ꝯciperet tn̄ cōter hoies assueti scripturis nō sic cōciperent aliqđ significatū p talia immediate. Et hoc sufficit ad hoc q talis conceptus dicat immediate sumptus a vocibus. qz. s. docti cōiter immediate sic cōcipiunt p intellectū: ꝯtuis p phantasiam imaginētur. ꝓpria vocū significata: puta hircū vnū cornu tm̄. Probatur etiā authoritate. Nā doctor sanct⁹ quodlib. vij. q. vj. arti. ij. sic dicit expresse. Et similiter .i. q. j. art. vlt. Et similiter idē tenet magister Nico. de Ly. in. j. suo plogo sup diuina scriptu. Ad motiuū aūt oppositе opinionis: dico q p voces dupliciter significat aliqđ immediate. vno modo ꝓprie. alio mō transumptiue seu metaphorice sicut risus significat actum ridendi proprie: z metaphorice pulcritudinē seu decorē: vel floritionē prati. Et similiter hircus ꝓprie: significat animal brutū tale. Sed metaphorice significat regnū grecorū: quod fuit magne lasciuie. ꝯcipue in suo primo rege alexandro. Dico ergo q parabolice tradita in diuinis libris si sumātur quo ad significata immediata z ꝓpria vocū cōtinēt falsitatē. Modo nullus est q̄ ita cōcipiat nisi stolidus. sicut cū dicit: pratū ridet: nō cōcipim⁹ q̄ pratū habeat os z more holm rideat: sed q floribus z viridate sua decoret. Jstā solutionē exp̄sse innuit. s. Tho. i locis ꝓallegatis. Sed ꝯ ista arguo sic. Si sensus parabolicus ideo literalis est qz metaphorice p voces significat ꝓpter aliquā ꝓuenientiā metaphorici significati ad ꝓpriū: sequit q ois sensus spūalis eadē ratione erit literalis. Sicut em̄ hoc nomē hierl'm ꝓprie significat materialē ciuitatē i q̄ xp̄s ē real'r z corpal'r immolat⁹: z in q̄ apl's spūsanctū in forma ignis suscepерunt: ita metaphorice significat eccl'iam militantē. in qua immolatur xp̄s in sacramēto z triūphantē: in qua scti inebriant ab vbertate diuini amoris. Ad hec respondet scōs mē doctoris sancti sic Res em̄ sunt in duplici differētia quedā em̄ sunt vere res seu fuerūt: z ꝓducte sunt ad suos fines ꝓprios: vt Jsmael z Jsaac filij vere fuerunt Abrae. Quedā vero sunt seu fuerūt res nō vere ꝓducte ad ꝓpriū finē: sed ficte: vel ꝓducte solū ad significandum: z non ad aliquē finē eis ꝓprium. Sicut ea q̄ ōt Daniel de hirco captarū ꝑ vbi. s. Jn primis ergo ois sensus sumptus iuxta significatū scḡarū vocū est sensus spūalis: eo q̄ ꝑcedat vnus alius sensus seu intellectualis cōceptus: sumptus fm ꝓpria vocū significata: nō ātē scōs pp oppositā rōnē. ¶ Sz rursus arguo q ista no sint bn̄ dcta. Nā sicut hr. Mat. xxi. xp̄s erat bethania i hierl'm q̄dā manea ad p̄dicādū. ꝓficisc̄s esuriit. z accessit ad arborē ficī: si forte i ea aliquos fructꝰ inueniret. Et tn̄ sicut dicit Mar. xj. nō erat tēpus in quo talis arbor poss̄et aut deberet habere sua poma. Cūq eam plenā folijs z fructib⁹. vacuā inuenisset: maledixit ei dicens. Nunqꝫ ex te nascat fructꝰ i sempiternū. Certū ē aūt q ois ista vere z nō ficte gesta fuerunt qz fuit vera esuries z ver⁹ accessꝰ: vera arbor: vera maledictio z vera arefactio scōm doctrinā scḡtū. Et nihilominus sensus literalis non sumit hic fm ꝓpria vocū significata: sed fm secūdaria. Nā oēs sancti z non sancti hūc passum literaliter exponunt de synagoga iudeorū. Ad quā xp̄s esuriēs: seu desiderans eis salutē fructus bonorū operū. quesiturus aduenit. Sed eam folijs verborū refertam z fructib⁹ bonorum operū vacuā inueniēs maledictiōi subiecit: z arefacta est. i. dissipata: z vbiq terrarū longe lateqꝫ dispersa. Jncōuenienter ergo dictū est q in veris rebus nunqꝫ literalis sensus penes scḡaria significata accipiendus est. Ad hoc dico q argumentū ꝓcedit ex inc̄sideratione eorū q̄ dixim⁹. Licet em̄ ista fuerint vere res: nō tn̄ fuerunt ad ꝓprios fines facte: sed solū ad significādū. Illa em̄ xp̄i esuries nō fuit nālis fm Nico. de Ly. Uñ z s. Tho. sup Matth. dicit q esurijt qñ voluit. Jn sero em̄ fuerat hospitat⁹ in domo nobilissime z ditissime m̄rone Marthe. Et qñ esurijt erat valde mane. Jdeo esuries illa nō fuit causata ad ꝓpriū finē esurientis. puta vt per assumptionē cibi restaurēt deperditus sed ad significandū desideriū xp̄i ꝓ salute iudeor⁹. Sil'r illa ꝯfitio fructuū nō fuit ad ꝓpriū finē: puta ad inueniendum qz tēpus non erat illorū fructuum nisi forte qs dicat q ignorabat xp̄s qđ nō ignorabat rusticꝰ colonus. s. ficū ante pascha priuari fructib⁹. Sil'r etiā illa maledictio z arefactio fuerit ad signi

scendū maledictionē ⁊ dispersionē indecorū:⁊ nō arboris:que nō erat in culpa. Non aūt dixim⁹ nos in oibus veris rebus literalē sensuz esse secūdū ꝓpria vocum significata:sed in oibus veris ⁊ ad ꝓpriū sinē ꝓductis. Secus in rebus fictis:aut in veris:sed tñ soluz ad significandum factis.

¶ Capitulum quintum de sensu allegorico specialiter.

RUrsus expedit nobis circa allegoricū sensum spāliter insistere:vt plenius agnoscaī. Est em̄ de hoc etiaz nō parua qō plerūqz. Sciendū est ergo q allegoria de qua supra diximus q est figura qua aliud ꝺr ⁊ aliud significatur:in multas spēs diuidit. Et quib⁹ septē eminēt:q̄ sunt Ironia. Antiphrasis Enigma. Charietismos. Paroemia. Sarcosmos. et Antismos. Ironia est figura ꝑ cōtrariū ostēdēs qō consentiat.i. qō appetit ⁊ desyderat:vt cū ꝺs sic laudat vt vituperare intelligat:ex ꝟbis q̄dem laudē signis:sz ex circūstātijs vituperationē sicut xMar.xij.dicebatur xp̄o. Aue rex iudeoꝝ. Et ꝺr ab iron qō est cōtrariū:⁊ ononia:qō est nomē seu notamētis. Facit em̄ pnūtiationē mēti Juiā. Uel scōm alios ꝺr ab iron:q̄ est eleuatio:eo q cū quadā vocis elevatiōe fiat. Unde ⁊ a Tullio ꝺr exclamatio (Antiphrasis est sermo ecōtrario intelligēd⁹: sicut lucus a lucēdo ꝺr:cū sit tenebros⁹. et pce a pcēdo :pnulli parcāt:⁊ manes quasi mites:cū sint terribiles. Et differt ab ironia ſm aliōs:q⁹ sit in vnica dictione:sicut ironia in oſone. ſm alios ꝟo:q⁹ ironia sola pnūtiatiōe indicat qō cupit itelligi:vt cū male agēti ꝺr:bñ oparis. Antiphrasis aūt nō pnūtiatiōe: sed voce pnūtiantis significat cōtrariū. Nam cōponit ex anti qō est ptra:⁊ phrasis locutio. Enigma ꝟo est obscura snia p occultā rerū similitudinē sicut dixit Sanson Judic.xiiij. de comedēte.i. leone exuit cibus.i. fauus mellis in leonis oze post ei⁹ mortē ab apib⁹ cōgest⁹. Jtē enigma est:cū ꝺr: mater me genuit:eadem mox gignitur ex me:cū significetur aquā in glaciē cōuerti:⁊ rursum ex eadē effinere. Dicitur aūt ſm aliōs ab e:qō est extra:⁊ nigmos:qō est liquidū seu manifestū eo q enigma sit qd imanifestū:seu nō patēs:nisi difficulter. Secūdū alios aūt ꝺr ab en qō est in:⁊ nigma quod est imago:quasi snia in imagine seu obscuritate posita. Sed Charietismos est tropus seu figura quo dura ⁊ aspera dictu gratiꝰ ⁊ mitiꝰ ꝓferūtur:sicut cū aliquē ⁊ spuriū ⁊ filiū sacerdotis asserere volētes dicim⁹:hic est de stirpe Aaron. Et similiter Geñ. xxix. cū Jacob fuisset pro sua dilecta Rachel septē annis:⁊ nocte ꝑ dolū dormisset cum Lia. dixit socero. Quare ipos fuisti mihi:id est grē me decepisti. Unde lenissimo ꝟbo grauissimā quā patiebat ꝓtestit iniuriā. Et dicit a charis qō est gra ⁊ mos moris:q̄si gratiosus mos ⁊ vbanitatis plen⁹. Paroemia aūt est accōmodatū reb⁹ tpibusqz puerbiū. Rebus quidē:vt Act.ix. durū est tibi cōtra stimulū calcitrare.i. fortiori te resistere. Tēporib⁹ ꝟo:vt lupus est in fabula.i. tace. Unde ꝺr Lupus est in fabula:cū qs in media locutione tacet. Sicut em̄ dicit dūs Ambros⁹ in hexameron:lup⁹ si prior holez viderit: vocē aufert. Huius rōnē assignāt quidā naturales:eo qō lupus tanqz alal veneno sum aerē inficit:q̄ attractus ab hole ad vocales arterias ingreditur ⁊ formā de vocis ꝺrutē eripit. Quod si hō prior viderit lupū:naturaliter cōfortaī adeo:vt infici nequeat. Hic trop⁹ adeo late ptz vt liber Salomōis quē nos parabolas appellam⁹ apud grecos ex eo nomē sumat. Et ꝺr ſm aliqs parocinia:scribentes a para qō est iuxta:⁊ cinū qō est modulus seu cantus quasi accōmodatū ꝓuerbiū ſm res vel tpa:eo modo quo ſñ ⁊ accōmodate loquētes cōsueniꝰ dicere bene cecinisse. Sed tñ cum sit dictio greca:⁊ scribaī parimia qō interpretaī ꝓuerbiū talē renera nō recipit ethymologiā. Sarcosmos autē est irrisio plena odio:atqz hostilis:auxiliāte modo dicēdi significata. pōt ēt interptari locus cū amaritudine vt Matth.xxij. Alios saluos fecit:seip̄m nō pōt salū facere. Si rex Israel est ⁊c. Dicit aūt ſm quosdā a sarcon qō est corrosio:⁊ mos moris:q̄ mos corrosiꝰ. Potro. Antismos ē figura qua q̄d faceta vbanitate expolit:vt dicit Saul.ſ.Regū.xx. Fili mulieris vltro virū rapiētes.i. fili meretricis.⁊ sic cuz vulgo ꝺr:⁊ fili mulieris bassiate. Et ꝺr ab antos qō est flos:⁊ mos. Inde antismos tropus floride seu vbane ꝟtutis. Cū igit multe ⁊ varie sint allegorice species opz rursus sciri q⁹ trib⁹ modis allegorice significaī:ſm venerabilē Bedā scz rebus tñ/ꝟbis tñ:⁊ reb⁹ ac verbis simul. Exemplū primi hꝰ in duobus filijs Abrae:ꝑ quos iuxta doctrinā apli ad Gal.iiij. duo testamēta.ſ.vet⁹ ⁊ nouū allegorice significaī. Exēplū ꝟo scōi Esa.xj. vbi ꝺr. Egredietꝰ ꝟga de radice Jesse:⁊ flos de radice ei⁹ ascēdet. Et sic Jo.iiij. Respicite regiones ⁊c. Exēplū ꝟo tertij hꝰ in xpi vēditione q̄ significaī factis in venditione Joseph. Ge.xxxvij. et ꝟbis in Zacha.xj. vbi ꝺr. Appenderūt mercedē meā triginta argēteis. Cū ergo dicimus sensum diuine scripture allegoricū dici ab allegoria: non loq̄mur de allegoria facta ꝑ ꝟba imediate. Talis em̄ i ol sus spē ptinet ad sensuz lrālē siue illo mō significet aliqd historialr gestū:siue ptinēs ad fidē vel mores:aut ad futurā felicitatē. Sed tūc p allegoriā intelligim⁹ eā q̄ fit reb⁹ tñ imediate. Et sic ptz qs sensus sit dicēdus allegoricus. Quia ꝟo sensus moralis ⁊ anagogicus nō habēt spāles difficultates: de his nihil specialiter dicendū putamus.

¶ Capitulum.vj.q in eadem litera sunt plures sensus literales.

COstquā vidim⁹ quot et qui sunt diuine scripture sens⁹ restat vna difficultas enucleanda. An scz diuina scriptura sub eadē lra ꝓtinere possit multos sensus lrales historicos. De hoc em̄ viri magni nōnunqz dissentiūt. Et omissis aliis:etiā eoꝝ q̄ sequuntur doctrinā.ſ. Tho. quidā tenēt partē affirmatiuā:q̄dā ꝟo negatiuā. Et secūdā tenētes partē monētur ex ꝟbis eius dē scti Tho. Nā ipse in.j. parte.q.j.ar. vlti. querit vtrū sacra doctrina sub vna lra habeat plures sensus.ſ. literalē allegoricū ⁊c. Et pmo loco arguit q non sic. Multiplicitas inquit sensuū i vna scriptura parit cōfusionē ⁊ deceptionē: et tollit arguēdi firmitatē. Uñ ex multiplicib⁹ ꝓpositionib⁹ nō ꝓcedit argumentatio:sed ſm hoc alique fallacie assignāntur. Sacra aūt scriptura ꝺr esse efficax ad ostendēdū veritatē absqz oi fallacia. Non ergo debēt in ea sub vna lra plures sensus tradi. Ecce argumentū scti Tho. Sequitur respōsio eiusdē. Ad pmū inquit dicendū q multiplicitas horum sensuū nō facit equiuocationē aut aliā spēm multiplicitatis:q⁹ sensus isti nō multiplicāntur ꝓpter hoc q vna vox multa significet. sed q⁹ ipse res significate ꝑ voces aliaz rerū pñt esse signa. Et ita ēt nulla cōfusio sequit in sacra scriptura cū oēs sensus fundenī sup vnū.i. lrālē:ex quo solo pōt trahi argumentū Hec.ſ. Tho. in forma. Ex q̄bus arguit q̄dā sic. Si sensus multiplicarenī i scriptura ex hoc q vna vox multa signifiat in diuina scriptura eēt aliqua multiplicitas. Sed si sub eadē lra sunt plures sens⁹ lrales historici:hoc ē q⁹ vna vox multa sigt:ergo si ita ē i diuina scriptura esset multiplicitas:qō est ipossibile. Sed ista opinio sustineri nō pōt ⁊ motiuū etiā ē inefficax vt patebit. Primū.ſ.q hec opinio sit inanis:ptz rōne supra inducta q̄ ad illa ꝟba:ego ero illi in pr̄em. Nam ab oibus expositoribus exponunt ad litrā de Salomone. Et apls ad Heb.j. ad lraz de xp̄o illa ꝟba allegat. Patet etiā autoritate. Nā ipse doctor sctus prima parte vbi supra in corpe arg.⁊ sunt vltima ei⁹ ꝟba sic dicit. Q⁹ ꝟo sens⁹ lrālis est ille quē intēdit autor. Autor aūt sacre scripture deus est:q̄ oia simul suo intellectu cōprehēdit nō est incōueniēs: vt Aug. dicit. xij. cōfessio est ēt ſm lraleꝝ sensum in vna lra sacre scripture plures sunt sensus. Hec ille i forma. Jtē in qōnib⁹. de po. dei. q.iiij. ar.j. loquēs de sensu lrali ait. Omnis ꝟtus q̄ pōt diuine scripture adaptari sola circunstātia lre est sensus ei⁹. Ex quo infert qō cū doctores scti exponē do primū capitulū Geneſis in duos sensus diuidāt̄ quilibz illoꝝ est sensus diuine scripture ⁊ clauis est. qō loquit de lrali:vt ptz intuēti. Jdē

autem sensit Augu. xij. cōfessi. ⁊ Nicol. de lyra ⁊ Paul. burgēsis: ⁊ multi alij solēnes doctores. Dico ergo q̄ mīltos sensus pōt diuina scriptura sub eadē litera hr̄e lr̄ales: nec tñ alios eorum pōt esse falsus: qr̄ ille sensus est lr̄alis: quē deus imediate p voces intēdit significare: potest aūt deus simul multas veritates intēdere nō aūt aliquā falsitatē. Ad motiuū aūt alterius opinionis respōsur̄ p̄mitto quedā. Sciendū ergo est qō aliud est equiuocatio: ⁊ aliud fallacia seu deceptio ſm equiuocationē. Et sīr aliud est multiplicitas: ⁊ aliud fallacia ſm multiplicitatē. Ubicūq; em̄ est fallacia equiuocatiōis est ēt equiuocatio: nō aūt econuerso. Exēpli gr̄a Ista dictio canis dicitur equiuoca: qr̄ multa significat ſm rationes diuersas. s. canē terrestrē: marinū ⁊ celestē. Si ergo fiat tale argumētū. Ois canis pōt latrare celeste sidus est canis: ergo celeste sidus pōt latrare. Si q̄s nesciat argumētū dissoluere. erit hic fallacia equiuocatiōis: ⁊ etiā equiuocatio. Si vero arguat̄ sic: ois canis est substātia: ergo celeste sidus est substātia: erit q̄dē hic equiuocatio: nō aūt fallacia equocatiōis: eo q̄ oēs ꝓpositiōes sint vere i oi suo sensu. Licet aūt in diuina scriptura nulla possit cē fallacia: pōt tñ in ea esse equiuocatio: cū multe dictiōes equoce vel analogice in ea ponūtur: vt ptz legēti sacros codices. Et multiplicitate ergo sensus lr̄alis ⁊ spūalis: nec̄ deceptio seu fallacia: nec̄ multiplicitas accessit i diuina scriptura: vt testat̄ sctūs Tho. vbi ad aduersar̄ys allegat̄. Sed ex multiplicitate sensuū lr̄alium sequit quidē multiplicitas puta equiuocatio: sed nō sequit̄ aliqua fallacia puta oēs ꝓpositiōes sacre scripture i oi sensu quē possunt hr̄e vere sunt. Nihil em̄ est sensus scripture lr̄alis nisi sit vez̄ adaptabile lr̄e: salua ei⁹ circūstātia. Ex his aūt ptz solutio argumēti. Dico em̄ qō illud qō idi inferr̄. s. q̄ in diuina scriptura esset multiplicitas: nō ē ipossibile: vt isti credūt: ſz est vez̄ cuius in ea nō sit deceptio ex m̄ltiplicitate: vt dictū est. Et si q̄ratur quō sit ista multiplicitas. Dico q̄ trib⁹ modis esse pōt. vt occurrit ad pñs Uno mō p dictionē mere equocā. Alio mō p analogā. ⁊ Tertio mō ex eo q̄ p primū significatū vni⁹ vocis est figura et imago (vt ita dicam⁹) alterius rei. sicut Salomō fuit expressa figura xp̄i. Tunc em̄ ſz que de tali dr̄ vt res est: de nullo alio intelligātur nisi spūaliter tñ q̄ dr̄ de figura vt figura est: imediate intelliguntur dicta de figurato etiā lr̄alit. Sed tñ isto tertio mō nō causat̄ sensus mere lr̄alis ſm aliquos. Ad intellectū aūt hoꝝ sciendū est: q̄ qñ aliqs fuit figura alteri⁹ puta Salomō xp̄i: tripliciter pōt cōsyderari. Uno mō solū inquātū est figura. Alio mō inquātū est q̄dā res in se p̄cise ⁊ solū. Tertio modo inquātū est quedā res ⁊ figura alteri⁹. Que ergo dicūtur de Salomone primo mō. i. solū in q̄tū est figura xp̄i. verificātur solum de xp̄o: vt. ps̄. lxxi. ō̄z. ⁊ dñabit̄ a mari vsq̄ ad mare. ⁊ a flumine vsq̄ ad terminos orbis terrar̄. Ista em̄ Salomōi de quo dr̄ cōuenire nō pñt. Que ꝯo dr̄ de eo solū vt q̄dā res fuit: cōueniūt ei soli: et nō xp̄o sicut q̄ fecit tēpla idoloꝝ. iij. reg. xj. Que ꝯo dr̄ de eo vtroq̄ mō: verificātur de vtroq̄ sed veri⁹ ⁊ principali⁹ de xp̄o. sicut est illud. Ego ero illi in patrē ⁊ ipse erit mihi in filiū. j. Paral. xx. et j. reg. vij. Dis aūt trib⁹ modis pōt aliq̄d dici de quacūq; imagine. Unde de cruce dicim⁹ qō est redēptio mūdi: quo ad primū ⁊ q̄ est lignū: quo ad scōz. ⁊ q̄ est aliq̄d quo ad tertiū. Arguitur aūt cōtra ista q̄ dicta sunt: sic. Nā ſz ex multiplicitate sensuū lr̄aliū i diuina scriptura nō sequit̄ fallacia vel deceptio: sequit̄ tñ qō ipsa sit inefficax ad arguendū qñ ſz plures tales sensus q̄ arguere ab ipso textu ad aliquē illoꝝ sensuū erit arguere a tota disiunctiua ad vnā partē ei⁹ determinatā: qō ſm r̄las dialectice reputatur illicitū. Ad hoc respōdetur q̄ ſz a solo sensu lr̄ali sumat̄ efficax argumentū: nō tñ ab oi sensu lr̄ali: nec̄ ad omnē lr̄alē sensuz sumit̄ argumentū efficax: sed solū ab illo sensu: ⁊ ad illū sensum q̄ euidēter cōstat aut ꝓstare pōt q̄ per voces exprimat̄ imediate ꝓprie: vl̄ figuratiue. Ad maiorē tñ horū euidentiā sciēdum est q̄ qñ sub eodē textu traduntur

sensus diuersi: vt tradūt scti quo ad primū capi. libri Geneseos: si hmōi sensus diuersi in aliquo cōcordāt: pōt sumi inde argumentū efficax: saltē in hoc i quo cōcordāt. Exēplū huius hr̄. Daniel. ix. in cōputatione. lxx. hebdomadarū vbi ſz expositores tā latini q̄z hebrei diuersimode se habeāt quo ad terminū i quo hebdomade incipiūt: ⁊ quo ad ꝓgressuz cōputatiōis: qr̄ tñ ſm oēs terminū earū vltimū iamdiu trāsiuit in p̄teritū: ideo ex ipsa autoritate argumētū efficax sumitur ad cōcludendū q̄ iamdiu xp̄s advenit. Ex quib⁹ sequitur q̄ cū sensus literalis sacre pagine in quibusdā locis nō sit idem apud oēs: ideo pōt cōtingere: q̄ ex aliquo sensu literali posset sumi argumentū validū cōtra q̄ dā: puta cōtra tenētes eiusdē sensum lr̄alē: nō aūt cōtra alios nō tenētes illuz nisi qñ voces ita illū p̄tendūt qō rōnabiliter negari nō pōt. Ista aūt diuersitas sepe cōtingit inter nos et ifideles. Sūt em̄ q̄dā scripture text⁹ quoꝝ sensus q̄ est verus ⁊ lr̄alis apō catholicos nō sufficit vt ex eo sumāt validū argumentū ꝯ ifideles seu hereticos. Talis est ille text⁹ psalmiste. Uerbo dñi celi firmati sunt. Sensus em̄ verus ⁊ lr̄alis apud catholicos est: q̄ verbo dñi. i. filio patri celi sunt firmati. Uñ ⁊ Jo. j. ō̄z. Et ꝯbū erat apud deū. Et infra. Dia p ipm̄. s. verbū facta sunt. Sed ex p̄dicto textu ifidelesnullā realē distinctionē jn diuinis admittētes: sed oēm multitudinē psonarū negātes coniunci nō pñt. Dicūt ēm̄ q̄ loquit̄ ꝓpheta more humano. sicut cū de mādato alicuius dñi aliqua fiūt. ō̄z q̄ sunt ꝯbo ei⁹ facta. Sumit̄ tñ ex hmōi textu argumētum validū apud fideles: q̄ distinctionē diuinarū psonarū in diuinis admittūt. Et sīr forte argumētabat̄ ap̄lus ad hebreos fideles ex sensu quē ipsi admittebant. Est tñ alios sensus diuine scripture vbiq; aut fere vbiq;: q̄ ita patēter est lr̄alis: q̄ negari nisi ꝓtrueniendo nō pōt. Et ex tali sumit̄ argumentū apud oēs admittētes textū. Et taliter arguere nō est arguere a tota disiunctiua ad alterā partē: cū nō accipiat̄ text⁹ vt cōis duob⁹ sensib⁹: ſz vt limitat⁹ ad vnum.

Qñ aūt textus accipit̄ vt cōis plurib⁹ sensib⁹ quoꝝ quilibet supponitur ver⁹: tunc textus nō tenet locū disiunctiue virtualis: ſz copulatiue: a qua ad singulas partes est consequentia bona.

¶ An quilibet scripture text⁹ ſm quatuor sensus exponatur. Ca. vij.

POst premissa videre restat: an q̄libet pass⁹ diuine scripture possit ſz oēs quatuor p̄dictos sensus exponi vel nō. Ad intellectū aūt istius difficultatis sciendū est ex doctrina sctī doctores vbi. s. q̄ isti q̄tuor sensus sic accipiēdi sūt. Dictū em̄ est q̄ ꝓpterea isti sensus multiplicant̄: qr̄ de⁹ nō solū pōt significare vocib⁹ vt hoies: ſz etiā reb⁹ eo modo quo ꝓphete multoties actib⁹ suis futura p̄dixerūt. Sensus ergo lr̄alis vt dictū est ille ē qnē deus intēdit immediate p voces significare. Uel est ille: quē prudēs vt prudēs seu recte accipit ex ipsis vocib⁹ imediate. Alij ꝯo sic accipiēdi sunt. Sensus em̄ spūalis vt dictū est: cōsistit i hoc: q̄ q̄dā res p alias exprimūtur. Ideo aūt talis sensus spūalis ō̄z: qr̄ figurari cōsueuit inuisibilib⁹ ⁊ spūalibus a scribit: sicut figurare cōuenit visibilib⁹ ⁊ corporeis: ſm dtm̄ Dio. Ueritas aūt quā deus nobis sic manifestat. s. p reꝝ figuras ad duo ordinat̄. s. ad recte credēdū: ⁊ recte operādū. Si ergo ad recte operādū ordinat̄ sic est sensus moralis: q̄ alio noie tropologicus appellat̄. Si ꝯo ordinat̄ ad recte credēdū opz distiguere ſm ordinē credibiliū. Sicut ei dicit bea. Dio. iij. ca. de cele. hierar. status eccl'ie militātis medi⁹ est inter statū synagoge ⁊ statū eccl'ie triūp̄hātis. Uū vetus testm̄ fuit figura noui ⁊ nouū simul ⁊ vetus sunt figura celestiū. Sensus ergo ordinatus ad recte credendū: fundat⁹ i illa figuratiōe qua vet⁹ testm̄ figura est noui ō̄z allegoric⁹ q̄ alio noie tropologic⁹ appellat̄. Sed fūdat⁹ i figuratiōe reliq̄ ō̄z anagogic⁹. Neces q̄ hic dr̄ repugnāt dictis q̄bus asserim⁹: q̄ anagogia docet sperāda. Nā ea q̄ō futura vita credim⁹: etiā nos q̄q; visuros spam⁹. Cū ergo q̄rit̄: an q̄libet passus diuine scripture oib⁹ p̄dictis sensi-

bus exponēd⁹ sit: Dicēdū est q nō. Dicit em Aug. ū. sup Gen. q i q̄busdā sol⁹ sensus lr̄alis est q̄rend⁹. Hoc aūt manifeste pz. Sūt em multa in libris canonicis tā veteris q̄ noui testamēti: q̄ solū hūc habēt sensū. vt sunt duo p̄cepta charitatis in q̄bus tota lex pendet & ꝓphete vt dicit. Mat. xxij. Licet em in illis duobus p̄ceptis. s. Diliges dn̄z deū tuū ex toto cor. tuo. & primū tuū sicut teip̄m: multa p̄tineant. expositiōe digna: tā de obiecto charitatis: q̄ de actu & ordine eius: oia tn̄ illa ad sensum p̄tinēt lr̄alē. Nō em p hāc rem. primo vel diliges: alie iterū figurant. Et idē est cōiter de alijs p̄ceptis decalogi. In euāgelio ēt multa tradunt hoc solo sensu exponibilia. quē ad modū sūt tradita p modū p̄cepti: vt Jo. xxiij. Creditis i deū: & i me credite. Uel p modū ꝓsilij: vt Mat. xix. Si vis pfect⁹ esse vade & vēde oia q̄ habes & da pauperib⁹. Silr cū Lu. viij. xp̄s interp̄tatur parabolā suā dicens: semē est v̄bū dei: manifestū est q illa v̄ba interpretatiua nō est necesse habere alios sensus spūales cū ipsamet interp̄tatio sit expositiua p̄cedētis parabole. Cū his tn̄ stat q illa parabola forte mīt⁹ habebat sensus lr̄ales: z q semē pōt significare mīta. Idē etiā est de eplis bti Pauli vbiq̄ vel q̄si. vnicū hn̄t sensum. Sic ergo pz rn̄sio ad q̄stū. Un̄ doctor sanct⁹ gōlibet. viij. vbi supra sic ꝓcludit ō dubiū ꝓdicit. Sacra scriptura q̄nq̄ exponēda est istis q̄tuor sensib⁹ q̄nq̄ trib⁹: q̄nq̄ duob⁹: q̄nq̄ vno tm̄. Un̄ ea q̄ fm lr̄alē sensum ad facta veteris testamēti spectēt: possent q̄tuor sensibus exponi. Silr ea q̄ ad lr̄am de xp̄o capite dicunt possent exponi lr̄aliter de xp̄i gestis: & allegorice referēdo ea ad eius corp⁹ mysticū & moraliter referēdo ea ad mores n̄ros q̄ z eū regl̄ari debēt: & anagogice intēndū in ipo xp̄o est nobis iter gl̄ie demonstrandū. Illa aūt q̄ lr̄aliter de eccl̄ia dicunt p̄nt exponi moraliter & anagogice: nō aūt allegorice: nisi forte z q̄ gesta p̄mittue eccl̄ie exponunt de futuro statu eccl̄ie p̄ntis. Que ꝓpo fm lr̄az dn̄r moraliter nō ꝓsueuerūt exponi: nisi anagogice. Et illa q̄ fm sensū lr̄alē p̄tinēt ad statū gl̄ie nullo alio sensu ꝓsueuerūt exp̄i. Hec sc̄tus Tho. ex q̄b⁹ multa patēt ad ꝓpositū. Et viterius etiā ptz quōia q̄ immediate ꝓcedunt ad sensum lr̄alē p̄tinēt siue ad mores: siue ad fidē: siue ad spē p̄tineāt.

De dignitate sensus literalis. Capitulum. viij.

Queritur aūt cū multi sint eiusdē litere sensus vtrum literalis sit inter oēs p̄stantior & Arguit em q nō. Primo sic. Nā sensus q occidit nō est dignior viuificāte. z sensus literalis occidit cū sit fundat⁹ in litera q occidit. ij. Corin. iij. spūalis aūt viuificat qt fundat sup spūali significatione. Un̄ ibi subdit. Spūs aūt viuificat. Secūdo ille sensus est dignior p quē habem⁹ doctrinam dignioꝛem vt de se ptz sed sensus spūalis est hmōi. Nā p sensum lr̄alē habemus gesta. p allegoricū aūt habem⁹ ea q̄ p̄tinēt ad fidē p anagogicū speranda q̄ ad spē: & p moralē agēda q̄ ad charitatē similiter p̄tinēt. Tertio finis nobilior est his q̄ sunt ad finē: z spūalis sensus finis est lr̄alis q̄ est fundamētū spūalis. Quarto ille sensus in quo aliq̄ falsitas repetit nō est dignior eo q̄ oino est sine falsitate. z in sensu literali aliqua inuenit falsitas: puta q deus localiter moueat descēdēdo ad videndū turrim &c. Gen. xj. nō aūt in spūali. Quinto illa q̄ sunt interiora sunt dignioꝛa tā i spūalibus q̄ in tpalib⁹. In corpalib⁹ em interiora sunt in q̄b⁹ p̄ncipaliter ꝓsistit anima lū vita: vt cor. Et similiter in spūalibus iteriora sunt dignioꝛa: vt pz de arca federis dn̄i. Exo. xl. vbi ōr q ipsa fuit in sc̄ta sanctoꝝ: alia aūt magis vel min⁹ appropinquabāt z ordinē sanctitatis Silr in sacramētis eccl̄ie inuisibilis gratia q̄ interius dat: dignior est visibili forma q̄ est ad exterius. Sensus aūt lr̄alis ōr esse scriptus extra libz̄ & spūalis intus: vt pz Apoc. v. vbi ōr Vidi libz̄ scriptū int⁹ & foris fm expositores. Sexto humana notitia ꝓmuniter ꝓcedit a minus pfectis ad perfectioꝛa: in studio aūt sc̄ripture incipit a sensu literali. Septimo. Ille sensus est dignior q̄ supplet defectū alterius: z talis est spiritualis

aliq̄n respectu literalis. Nā dicit Greg. in mora. Cum ordo hist̄orie deficit sese nobis intellectus mysticus quasi aptis ianuis ostendit: ac si patenter clamet. Quia rōnez litere defecisse cognoscitis restat vt ad spūalē sensum sine dubitatione rediatis. In Jūū arguit: qt ꝓpter q̄ vnū quodq̄ & illud magis est: primo posteri. Sz sensus spiritualis nō est honorabilis nisi rōne alicui⁹ literalis cui cōcordat. Nā si nulli literali ꝓcordat reꝓbabit vt ex dictis ptz. Jgit literalis inter omnes est dignissimus. Respondeo. Jstā questionē bene disputat dn̄s Paulus burgen. in additionib⁹ suis ad Nicolaū de lyra sup Gen. bn̄ etiā determinat. Ex eius ergo doctrina sciendū est: q sacra doctrina vna existēs speculatiua est & practica. Loquēdo ergo de ea vt est speculatiua. dico q sensus lr̄alis et spūalis p̄nt dupl̄r ꝓparari. Uno modo vniuersaliter respectu totius scripture in cōi. Alio mō particulariter fm partcularia loca scripture. Si ꝓponent primo modo: sic vno modo p̄eminet sensus literalis: & alio mō spūalis & literalis sunt equalis dignitatis. Nā sicut dicit Arist. j. de anima: vna scia loquēdo de speculatiua ē dignior alia vl̄ rōne materie de qua tractat vl̄ rōne sue certitudinis. Un̄ dicit phs in. xj. de aialib⁹. q minimū q̄ pōt haberi de cognitione rer⁹ altissimarū: desiderabili⁹ est z certissima cognitio q̄ habet ō minimis reb⁹ puta q duo et tria sunt q̄nq̄. Jtaq̄ si vniuersaliter isti sensus ꝓparent: sunt eq̄les quantuz ad dignitatē materie de q̄ agit. De eodē em agit fm vtrumq̄ sensum. s. de deo & de creaturis z q i deū referunt. Quātū ꝓpo ad certitudinē: sic dignior ē literalis q. ab ei⁹ certitudine dep̄edet aliorū sensuū certitudo. Un̄ dicit Aug. de doctrina x̄piana. Nihil est q̄ occultet aliquo loco sacre scripture tradit: q̄ non alibi manifeste exponat. Un̄ & fm sc̄tū Thomā. vbi. ē. Spūalis expositio semp ab aliqua literali dz habere fulcimētuz Si vero ꝓparent particulariter: sic clarū & aptum est q plerūq̄ spūalis literalē: dignitate vincit materie subiecte sicut cuz legit de abraam. Gen. xxj. quod duos filios habuit: q̄ vt dictum est supra: exponit ad apostolo. Gala. iij. allegorice de duobus testamētis. Patet em q sensus allegoricus idi dignior est historiali. Si ꝓpo loquamur de sacra scriptura fm q ꝓpr̄ie cēdit sub se practicaz sciam sic etiā illi sensus p̄nt ꝓparari vniuersaliter & particulariter: & si q̄dē vniuersaliter fiat ꝓparatio eiusdē dignitatis sunt vterq̄. Illa em scia practica: vl̄ etiā ars dignior est q̄ ad vtiorē finē ordinat: sicut ciuilis dignior est militari. s. ethic. eo q prima habeat p fine bonū ciuitatis scōa ꝓpo bonū exercit⁹. Cōstat aūt q finis vltim⁹ totius sacre doctrine: vt est practica est vnus & idē fm vtrūq̄ sensum: eterna. s. felicitas. Si aūt ꝓpr̄etur scōo mō: sic dico q in q̄busdā locis sensus spūalis est dignior tanq̄ p pinq̄or vltimo fini: vt ptz in multis p̄ceptis cerimonialib⁹ sicut cū dicit Deut. xxv. Nō ligabis os bouis terētis i area fruges tuas? Qō exponit ad ap̄lo. Corin. ix. spūaliter de ꝑdicatore: q oñdit q sensus lr̄alis modice sit vtilitatis i hoc passu dicēs. Nūquid de bob⁹ cura est deo? quasi diceret. Nō habet de⁹ talē curam de bobus. vt ꝓpter eos daret legez hōmini q est boue dignior. Sz sicut subiūgit apostolus ꝓpter nos vtiq̄ dicit Sūt tn̄ multe alie cōsyderatiōes fz quas sensus literalis p̄eminet spūalibus quarū vna est ex parte extensionis: qr. s. q̄libet particula scripture hz sensum literalē: nō aūt spiritualē: vt ptz ex dictis. Alia ꝓpo est ex parte vniuersalitatis seu ꝓmunitatis. Nā sensus literalis est cōior: qr ois p̄cipiens spūalem p̄cipit necessario literalē: sed nō ecōuerso. Un̄ nullus est adeo rudis q̄n ex literali sensu fructum possit reportare. Juxta illud August. de sentē. pspe. Doctrina inq̄t aplica est tā salubris atq̄ vitalis vt ꝓ capacitate vtētiū neminē sui relinquat exortē: siue em sint parui siue magni: habent i ea vn̄de lātur & vn̄ satient. Hec ille. ad argumē ta aūt facta. Rn̄detur. Et ad primū q̄dē dico q apostolus nō intelligit p lr̄az sensum literalē neq̄ p spm̄ sensum spūalē sed p lr̄am intelligit legē moysi q̄ data fuit in literis scriptis in tabulis decalo

gl: ꝛ libris moysi. Dicit aũt hec lex occidere occasionaliter inquantũ faciebat pcti notitiã: ex qua notitia occasionaliter angebat pctm̃ ex malitia hũana. Nitimur em̃ i vetitũ semp: nõ autẽ dabat gr̃az qr sacra veteris legis nõ ꝓferabãt gratiaz. Et iõ dr q litera occidit. p spm̃ autẽ intelligit legẽ nouã datã in spiritu: sctõ in forma ignis: ꝛ iuisibiliter i cordibus hoim: iuxta pphetiã. Hie. xxxi. dabo inqt legẽ meã in viceribus eor ꝛ in cordibus eor scribã eã. Hec lex dr vnificare: qr est lex gratie sanãtis vulnera pctor. Sacra em̃ none legis sũt causa gr̃e. Ad scõm aũt dico: q in argumẽto assumit vnũ falsum: scz q p sensuz literalẽ nõ tradunt nobis credẽda: ꝛ sperãda et agẽda: sz solũ gesta: imo dico q p illũ tradunt gesta: vt pz de se. Et simiter gerẽda seu facienda vt ptz de duobus ꝑceptis charitatis. Et sic̃r sperãda vt Apoc. ij. vbi dr. Esto fidelis vsq; ad mortẽ: ꝛ dabo tibi coronaz vite. Et sic̃r credẽda: vt Deut. vj. Audi israel: deus tuus dn̄s vn̄s est. Et sic̃r. Mat. xxviij. docemur trinitatẽ psonar̃ cuz dicitur Baptizãtes eos in noie patris: ꝛ filij ꝛ spiritussancti. Ad tertiũ dico: q sensus lr̃alis nõ est ꝓpter spũalẽ: sicut ꝓpter suũ finẽ: cuius sit fundamẽtũ ei⁹. Nã ꝛ xp̃s est fundamentũ apl̃orũ: ꝛ substãtia est fundamẽtũ accidentiũ: ꝛtñ talis fundamẽta nõ sunt ꝓterea i eis q̃ fundant: sicut ꝓpter suos fines principales q̃cq̃d sit de fundamento in materialibus. Ad quartuz dico: q neq; in literali neq; in spũali sensu diuine scripture est aliqua falsitas. Sciendũ tñ est q in diuina scriptura multa tradunt pabolice seu metaphorice: id est sub aliqua similitudine rerũ corpaliũ. Et hoc ꝓpter duo. Primo ꝓpter necessitatẽ. Sicut em̃ dicit dn̄s Dionysius. j. c. celestis hierar. debilitas nostre cognitionis tãta est q diuina intelligere nõ põt: nisi varietate facior̃ velaminũ circũuelata sint. Scõo ꝓpter vtilitatẽ vt. s. rudes q̃ nõ põt diuina etiã velata capere. eo q sola corpalia quodã mõ capiũt sub talib⁹ corpaliũ sĩlitudinibus doceanr̃. Vñ saluator. Mat. xiij. postq; ꝓposuit similitudinem dicẽs. Exit q̃ seminat ꝛc. ait discipl̃is ad partẽ. Vobis datũ est nosse mysteriũ regni dei: ceteris aũt in parabolis. Nec tñ in talib⁹ est falsitas: qr lr̃alis sensus nõ est is quẽ voces ꝓprie exprimũt sz quẽ metaphorice. Cũ em̃ dr deus descẽdere ad videndũ: nõ est sensus lr̃alis q tanq; magnus q̃dã dn̄s vadat spaciatũ passim sz sensus est q de⁹ ad modũ hois sic faciẽtis se habeat. Et nota q q̃ diuina scriptura aliq̃d parabolice de deo tradit: vtiq; similitudine creaturar̃ viliũ et magis distãtium a deo. ne sz credat q sensus scripture sit ille quẽ voces ꝓprie exprimũt. Et idẽ credo in q̃libet parabola q sz semp diuina scriptura vtit: aut talib⁹ ꝟbis: aut tali similitudine q animus cuiuslibet prudẽtis itelligit cõiter q talia nõ dicũtur ꝓprie: sz metaphorice. Et hãc doctrinã itẽdit san. Tho. j. pte q. j. ar. ix. in rñsione ad tertiũ argumentũ: vbi dicit. Sicut docet Dionysi⁹. c. ij. celestis hierar. magis est q̃nies q̃ diuina in scripturis tradant sub figuris viliũ corpoz̃ q̃ corpoz̃ nobiliũ: ꝛ hoc ꝓpter tria. Primo qr ꝓpter hoc magis liberat human⁹ anim⁹ ab errore. Manifestũ em̃ apparet: q̃ hec fm̃ ꝓprietatem nõ dicunt de diuinis q̃ posset eẽ dubiũ si sub figuris nobiliũ corpoz̃ describerẽtur diuina maxime apud illos q̃ nihil aliũ a corpib⁹ nobilib⁹ excogitare nouerũt. Scõo qr hic mod⁹ q̃nieẽtior est cognitioni quã de deo habem⁹ i hac vita. Magis em̃ manifestat nobis de ipo q̃d nõ est q̃ q̃d est. ꝛ iõ similitudines illarũ rerũ q̃ magis elõgant a deo verioꝛ nobis faciunt estimationẽ q̃ sit supra illo q̃ de eo dicimus vel cogitam⁹. Tertio qr ꝓ hmõi diuina magis occultant in dignis. Hec ille. Ad quintũ dico: q̃ si liber sacre scripture de quo habet Apoc. v. ꝛ Ezech. ij. dicat scriptꝰ foris rõne sensus literalis: non tñ dr scriptꝰ intus solũ rõne spiritualis: imo rõne lr̃alis est scriptꝰ intus ꝛ foris: qr q̃ sensuz literalẽ tradũtur nobis q̃dã summe intima ꝛ secreta ptinentia ad sensum allegoricũ et anagogicũ. Vñ ex hoc habet: q lr̃alis sit potior: vtpote vniuersalior ꝛ communior iuxta illud ad Ro. j. Sapiẽtib⁹ ꝛ isciptiẽ-

tibus debitor sum. Ad tertiũ dico q̃ sicut studium humanarũ sciẽtiar̃ icipit a pncipijs nr̃alr notis sic studiuz sacre scripture recte ordinatũ icipit ab articulis fidei diuinit⁹ i sacra scriptura reuelatz q̃ fundant i ei⁹ sensu lr̃ali. Ex his vna cũ aliis i sacra scriptura lr̃alr traditis seu ꝓ vera ꝛ recta rõne luẽtis ꝓcedit ad aliqua alia ꝓbãda. per istũ aũt ꝓcessuz deuenit ad ola q̃ i sacra theologia ꝛaciter tradunt̃ a magistris: q̃ ola ad lr̃alẽ sensum ipsiꝰ scripture reducũt. Ex his aũt pz: q̃ studiũ scripturar̃ a sensu lr̃ali incipit: ꝛ i his q̃ ab eo argumẽtariue deducunt̃ ꝓsumat. Ad argumẽtũ ergo cũ dr q̃ cognitio nostra icipit ab ipfectis: verũ ẽ: q̃ ad simpliciũ itelligẽtiã: q̃ ab vniuersaliorib⁹ icipit. Notitia aũt ꝓplera incipit a pfectioribꝰ. Nã icipit ab itellectu i. habitu ꝓncipioꝝ: ꝛ terminat ad sciẽtiã. i. habitũ ꝓclusionũ. Ad septimũ dico: q̃ ex illa autoritate. Greg. nõ debemus existimare q̃ sensus lr̃alis i aliquo loco scripture deficiat: sic q̃ vel falsum includat: vel sit penitus inutilis. Nã ex ꝓmo infirmaret̃ tota diuine scripture autoritas: vt Aug. dicit Scõm etiã est cõtra apl̃m dicentẽ ad Rom. xv. Quecũq; scripta sunt: ad nr̃az doctrinã scripta sunt. Sz itẽdit dn̄s Grego. q̃ sensus aliq̃n q̃ p voces ꝓprie exprimit falsus est: quẽ literalẽ appellare lz ipropzie aliquo mõ possum⁹. Et q̃n icidit talis sensus: vt puta cũ dicit hircũ habere tñ vnũ cornu: tũc ad sensũ mysticũ opz recurrere. i. ad literalẽ sz ipro prie p voces exp̃essum: q̃ iõ mystic⁹ dr: qr peraboliꝰ cuius vere sit lr̃alis. Et hoc idẽ asserit dn̄s Hieronym⁹ dicens. Cũ historia aut impossibilitatẽ habet: aut turpitudinẽ: ad altiora trãsmittit. i. ad sensus mysticũ mõ exposito. Et hec de questione.

Quis sensus lr̃alis sit potior.

¶ Capitulum nonum.

Vltimo restat vt circa sensum literalẽ adhuc vnã solu amus difficultatẽ. Cũ em̃ idẽ textus plures habeat literales sensus: vt cũ ad expositoribus plures ꝓpositiones tradũtur q̃dam erit censenda potior: ꝛ Ad hoc sic respõdendũ est. Dico em̃ q̃ literales expositores aliq̃n tradũt sensus in cõpossibiles: ꝛ tũc necessario alter seu vn⁹ eorũ tm̃ est literalis: qr vn⁹ eoz necessario est falsus. Exẽplũ huiꝰ habet. ¶ Dañ. x. vbi Angel⁹ missus ad docendũ. Danielẽ: dicit ei. Princeps regni pharũ restitit mihi. xxj. diebꝰ. Ubi p ꝓncipẽ. per sarũ fz brm̃ Greg. intelligit Angel⁹ bonus q̃ dr curã illius regni q̃ nolebat q̃ filij israel liberarent̃: et egrederent̃ de regno pharaõ in quo multa bona faciebãt docẽdo fidẽ vni⁹ dei. Sz fm̃ alios alios fuit angel⁹ malꝰ q̃ resistebat dõo. Quid aũt horũ verũ sit nõ spectat ad ꝓsentem ꝓsyderationẽ. Cũ ꝛo sensus plures sunt cõpossibiles: ille vꝰ ceteris paribus magis ꝓferẽdus q̃ magis innitit rõni. Vñ quo q̃z magis rõni innitit eo maioris autoritatis eius ꝟba esse videnr̃. vt dr in decretis. di. xx. c. decretales. Itẽ q̃ magis cõsonat litere. Vñ fm̃ Augu. de doctri. xp̃iana. dubia sunt determinanda fm̃ sniam: q̃ de scripturar̃ planioribus locis accipit. Planiora aũt loca sunt in q̃bus planior est ꝓsonãtia ad textũ. Itẽ ꝓferend⁹ est quẽ tradit scti q̃z non sanctis tradunt. Vñ i decretis in ꝓdicto ca. dr. In sacrarũ literarũ expositionibꝰ scti doctores summis põtificib⁹ ꝓponũt Maxime aũt si nõ scti sint infideles: ꝓdicta intelligunt habere veritatẽ. qr semper sensus sanctorũ imo catholicorũ oliz ꝓferẽdus ẽ. Tũ qr magis ꝑsumendũ est q̃ illi q̃ i gremio eccle sũt: cui eccle xp̃s ꝓmisit spũs ꝟitatis: verũ sensuz habeãt scripturar̃ q̃ infideles q̃ veritati fidei cõiter aduersant̃. Tũ ne ꝓ hoc deꝰ ifidelibus occasio credẽdi q̃ ipsi meliꝰ q̃ catholici sacraz scripturam nouerint explanare. Qr tũ vbi pluralitas sensuum lr̃aliũ occurrit raro ꝓtingit q̃ vn⁹ eoz sz ola ꝓdicta adcellat reliquos: sz potiꝰ vn⁹ eoz ꝓcellit in vno: alius i alio. Idcirco in talibus videt habere locũ illud ad Ro. xiiij. Unusq̃sq; in suo sensu abũdet: falsus semp sanctoz reuerẽtia ꝛ autoritate. His igit prelibatis iã ad expositionem sanctoz euangeliorũ accedamus a dñica prima de aductu in choantes.

¶ Finit tractatus primus.

Tabula ad euāgelia perquirēda in Aurea rosa iuxta morem Curie.

Quicūq euangelium secundum curiā Romanā currens in hoc opusculo suo loco minime inuenerit annotatum: ad subiectam tabulam recurrat.

Agitur dñica prima in aduētu euāgeliū curiale require in dñica.ij. in aduētu. Do.aūt.ij.require in domi.iij. eiusdē aduēt⁹. Domi.aūt.iij. require in domi.iij. Domi.aūt.iij.require in sabbato q̄tuor tēporū. In octaua aūt epiphanie require in fine libri. Feria.iij.prime hebdomade in quadragesima require in.ij.quadragesime. Domi.aūt.ij.in quadragesima rēq̄re in sabbato p̄cedēti. Sabbato aūt post dñicā in passione rēq̄re in fine libri.

In vigilia ℣o ascēsiōis rēq̄re in sabbato aū dñicā palmarū. Notādū est ℣o q̄ domi. in qua est festū sctē trinitatis curia appellat domi.ſ.post p̄thecostē: ita q̄.ſ.domi. post festū trinitatis est.ij. post penthe. Igitur domi.ij. post penthe. require euāgeliū curiale in domi. ij.post festū trinitatis. Domi.aūt.iij. post p̄the. require in domi.iij. post festū trinitatis. ℣ domi.iiij. require.i.v.et v.require in.vj.ℨ.vj.in.vij.ℨ.vij.in.viij. ℨ sic deinceps vsq̄ aū domi.xxiij. Domini.aūt.xxiiij.post p̄the. require in fine libri. In festo aūt.s.Tho.martyris require domi.ſ.post octauas pasche. Euāgeliū aūt scti Anto. de padua ordinis bti patris Frācisci require in festo bti p̄ris Domi. Sanctorū vero Ciriaci Largi ℨ Smaragdi rēq̄re in die ascēsionis. Scti aūt petronij require domi. ſ.post octauas pasche. Beati vero patris Frācisci require in festo.ſ.Mathie.

In cōi vero apostolorū euāgeliū. Hec mādo vobis: require in festo. Simonis ℨ iude. Et euāgeliū. Ecce mitto: in festo Tiburtij ℨ Ualeriani. Et euāgeliū. Ecce nos: ℣ memoratiōe bti Pauli. Et euangeliū designauit: in festo beati Lu. In cōi aūt vni⁹ martyris euāgeliū. Nolite arbitrari require in festo scti Ualēti ni. Et euāgeliū. Nihil opertū in festo scti Theodori. Et euangeliū. Si quis venit ad me: rēq̄re in fine libri. In cōi aūt plurimorū martyrū euāgeliū. Cōfitemini.require in festo bti Mathie. Et euangeliū. Qui vos audit. rēq̄re in festo scti felicis. Et euāgeliū. Sedente rēq̄re in fi.libri. Et similiter euāgeliū Ue vobis. In cōi aūt ꝓfessor⁹ euāgeliū. Uos estis: rēq̄re in festo bti p̄ris Dominici. Euāgeliū aūt. Videte: rēq̄re in fine libri. Et similiter euāgeliū Nolite timere. Cetera non mutantur.

¶ Finit tabula.

Incipit tractatus secundus Auree Rose.

Dominica prima in aduentu.

Textus euange. Mat. xxj.

Cum appropinquasset Iesus hierosolymis ℨ venisset bethfage ad montē oliueti: tūc misit duos discipulos dicens eis: Ite in castellum quod contra vos est: ℨ statim inuenietis asinam alligatam ℨ pullum cum ea: soluite ℨ adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit: dicite q̄ dominus his op⁹ habet: et confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est vt adimpleretur qđ dictū est p̄ pphetā dicentē. Dicite filie syon. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedēs super asinā ℨ pullū filiū subiugalis. Euntes autē discipuli fecerunt sicut precepit illis Jesus: et adduxerunt asinā et pullum: ℨ imposuerunt super eos vestimenta sua et eū desuper sedere fecerunt. Plurima aūt turba strauerunt vestimēta sua in via. Alij autē cedebāt ramos de arboribus ℨ sternebant in via. Turbe aūt q̄ precedebāt ℨ q̄ sequebant clamabāt dicentes. Osanna filio dauid bñdictus qui venit in noie domini.

Cum appro-

Cum appropinquasset Jesus hierosolymis, ℨ venisset Bethfage ℨc. Matth.xxj. Postq̄ de q̄tuor euāgelice lectionis sensib⁹ tractatū p̄ misim⁹: quo q̄sq̄ ſrālē sensum ab allegorico ℨ anagogico ℨ morali discernere possit: necnō ēt tabella qua q̄sq̄ euāgelia ſm curiā occurrētia in hoc volumine p̄quirat qđ ſm ordinē p̄dicator⁹ primo deide ℣o ēt ſm curiā p̄dix: superest vt ſm eosdē sensus euāgelicas lectiōes exponam⁹. Circa lectionē ℣o p̄sentē ℨ circa alias qōnes mouēdas ad tertiū tractatū reseruātes ipm textū. p̄rio auxiliāte deo tētemus aperire. Istud aūt sacrū euāgeliū legit bis i anno.ſ. in dñica palmarū ſm sensum ſrālē: ℨ in hac ſm allegoricū: vel melius ſm quādā adaptationē ℨ representationē ecclesie que p̄ aduētū xp̄i in Jherusalē ad passionē representat ei⁹ aduentū ad humanā naturā p̄ incarnationē. Quēadmodū aūt p̄z ex dictis quatuor recepit expositiones. Et circa ipsum videnda sunt tria pūcta que in eo tāguntur: ℨ dicuntur: missio executio: ℨ p̄cessio: in quib⁹ tanguntur multa pulcra documēta spectantia ad spiritualē aduentū dñi nr̄i iesu xp̄i per gratiā ad alias nostras. Quātū ergo ad primū p̄ intellectu oim dicēdorū in p̄senti euāgelio ℨ in multis sequētiū opz aliqua p̄emittere de situ ℨ edificio ciuitatis predicte. Sciendū est igitur vt ex varijs autoribus colligitur: q̄ duo sunt in iudea mōtes ℨ vn⁹ eorū orientalis dicit⁹ mons oliueti. Alius autē occidentalis dicitur mons syon. In radice mōtis oliueti a parte orientali est bethania: q̄ distat ab hierusalē stadijs. xv. vt dicitur Jo.xj. siue quasi duobus miliarib⁹. In declui autē eiusdem montis ab occidēte erat vna villa que dicebat bethfage que erat sacerdotū. Inter istos autem duos mōtes est vallis media que dicit⁹ vallis Josaphat que est latitudinis mille passuū vel circa seu vni⁹ miliarij. per medium istius vallis labitur torrens cedron qui fluit a septēntrione in meridiē. In reliquo autē monte.i.syon sunt tres colles a se inuicem distincti vallib⁹ interuenientib⁹. Unus eorum super oēs excelsior ad meridiē erat qui vt mihi videtur ex decursu diuine scripture: maxime primi ℨ secūdi libri. Machabeorum retinuit sibi nomen p̄rium totius montis syon. Et in hoc colle erat vna pars ciuitatis hierusalē que dicebat ciuitas superior. deide ad septēntrionē erat alius collis humilior q̄ dicebat actu: ſm Josephum supra quē erat alia pars ciuitatis que dicebatur ciuitas inferior. Est ℨ tertius collis qui dicebatur mozia ad orientē ℨ imminens valli ℨ torrēti: supra quē erat templū: de cuius fabrica suo loco dicemus. Oēs autem isti tres colles erāt infra muros hierusalē: ad aquilonem habētes torrētē cedrō: ad occidētē vero erat magnū p̄precipitiū. Erat aūt hec ciuitas parua adeo qđ circuitus eius ēt ad q̄tū miliare nō attingebat: teste Josepho q̄ ait totū ciuitatis in giro spatiū triginta trib⁹ stadijs finiebat. Octo em̄ stadia vnū miliare faciūt iuxta doctrinā illoz versuū. Ex q̄tuor granis cō ponit digit⁹ vn⁹. Est quater i palmo digit⁹: q̄ter i pede palm⁹. Quinq̄ pedes passum faciūt: passus q̄z cētū. Uiginti quinq̄ stadiuz dant: sed miliare. Octo dabūt stadia duplatū dat tibi leucam. Non obstante autem tam paruo murorum ambitu super his trib⁹ muris erāt ccxxiij. turres pulcre: teste Josepho: absq̄ his quas Herodes fecerat: q̄ erāt multe ℨ mirabiles. Ex his sequitur qđ hec ciuitas castrū seu fortaliciū videbatur. His ergo valis dicamus. (Cum appropinquasset ℨc.) Sciēdum est autem q̄ verus textus habet (cum appropinquassent) in plurali. ſ. Jesus ℨ discipuli eius. Ecclesia tamen recitat in singulari: q: nō voluit q̄ repeterentur tot nomina maxime q: necessario bis fuisset hoc nomē Jesus repetitū: secūdū q̄ sūt ibi duo ℣ba: vnū pluralis nūeri: ℨ alio singularis. ſ. appropiaquassent ℨ misit. (cū ergo iesus appropinquasset hierosolymis) .i. distaret circa per miliare. Est aūt sciendū q̄ vt ex varijs autoribus ℨ locis scripture colligit⁹ hec ciuitas olī multa habuerit noia: tñ quātū ad p̄s p̄tinet dicta est p̄rio salē a sem filio noe:

q̄ eā dē edificauit ⁊ prim⁹ regnauit Iea. Hec est ꝓra hoc q̄ supra eā dixim⁹ edificasse melchisedech: q⁊ fm hebreos et fz.s.i Tho. Heb. vij. idē fuit sem q̄ ⁊ melchisedech. Deide dicta est hieb⁹: a quodā q̄ hieb⁹ dicebaꝯ. ⁊ eā dilatauit vel a hiebuseis habitatorib⁹ eius. Ex hieb⁹ aūt ⁊ salē ꝑ cōpositionē dicta est tertio hierusalē. Quarto vero a salomone qui eā cinxit triplici muro dicta est hierosolyma quasi hierosolymonia. Et quinto a poetis per corruptionē dicta est solyma. Sequit: (⁊ venisset bethfage.) Bethfage erat fm hie. quedā villa sacerdotū: q̄ licet nō habuerint hereditatē seu agros ad colendū: tñ habuerūt domos ad habitādū: ad quas declinabāt peracto officio suo in tēplo: ⁊ etiā ad alia ꝑ sacrificijs nutriēda. Uñ fm Orig. interpretaꝯ dominus maxillarū. q⁊ maxilla ꝓpria pars erat sacerdotū: vt idē ait. Sequit: (ad mōtē oliueti) hic mōs sic dictus est: q⁊ sit oliuis cōsitus. Habet etiā palmas: q⁊ vt dicit Io. xij. hec turba de qua in pñti euāgelio legit q̄ cedebat ramos de arboribꝰ: habuit in manib⁹ ramos palmarū. Dicebaꝯ aūt ēt mōs triū luminum: q⁊ habebat ab occidēte lumē ignis lucentis in tēplo ⁊ ab oriēte lumē solis: qui ex hoc mōte oriebaꝯ ciuitati exaduerso posite ⁊ ex se ꝓducebat oleū vñ nutrit lumē. Ex hac aūt parte venit dominꝰ ihesus ad ciuitatē. Prio: q⁊ ibi habebat multos familiares. s. in illo monte. Scdo q⁊ inde ex eodē postpassionē ascēsur⁹ erat in celū vt oñderet q̄ via cōscēdēdi ad celū xp̄o fuit passio: nobis aūt humilis patientia. Tertio mystice fm Amb. vt nouellas oliuas in sublimi virtute plātaret. i. se plātutarū oñderet. Et ꝑ nouas oliuas intelligit gētes nouiter conuersas. Inde aūt misit discipulos duos ꝓmo ꝓpter fraternā societatē. Scdo ꝑ pter verbi authoritatē Tertio fm Bedā ⁊ Uictorinū vt significet ꝓdicatores debere habere sciētiā ⁊ mūditiā. Uel in signū q̄ apostoli erāt soluturi duos populos: vt dicetur. Et tō sequit (tūc misit duos de discipulis.) Qui fuerint hi duo discipuli certū ñ habeꝯ. Dicit tñ Chry. ⁊ Magister hystoriarū q̄ creduñ fuisse Petr⁹ ⁊ Philipp⁹ ⁊ intellige de philippo apostolo fz. s. Thomā. Iste em̄ fuit q̄ ꝓdicauit samarie Act. viij. Innuūt etiā Chry. ⁊ Magister q̄ iste philippus sit apls: ex hoc q̄ eū appellāt philippū sim pliciter: nihil limitādo. Et Iz in. iij. di. ij. q. ij. ar. iij. ad ꝑmū: dicaꝯ q̄ fuit vn⁹ ex septē diaconib⁹: tñ ibi loquit̄ s. Tho. fz opinionē quā ibi recitat: vt ptz intuenti. Hoc aūt vt dicunt Chry. ⁊ Magr fuit in signū q̄ ibi primo adducerent gētes ad xp̄m Petr⁹ quidē cornelū cū sua domo. Philip⁹ ꝯo samariā. Sequit (ite in castellū). i. in hierlm q̄ dicta est castellū: eo q̄ esset sicut vnū fortaliciū. Castellū em̄ aliq̄n ꝓportat fortaliciū. Uñ dicunt ecclie in castellate. i. fortificate ac munite ꝓ hostes. Uel fm alios hec ciuitas ꝺr castellū dspective ꝓpter suas iniq̄tates (Qꝺ ꝓpose) Nota ꝓ nō solū fz sitū locale: q⁊ illi erāt sup vno mōte a pte oriētis ⁊ ciuitas sup alio ex opposita pte occidētis: sed ēt fm volūtatis affectū: q⁊ isti erāt xp̄i discipuli: illi ꝯo inimici. (Et inuenietis asinā alligatā.) Hec asina erat pauperū: vt dicit Raban⁹. ⁊ q̄ ea vtebatur: eam pascebat. (Et pullū cū ea.) hic pull⁹ erat filⁱ ei⁹: ⁊ sup eū adhuc null⁹ fz erat: vt dicit Lu. xix. (Soluite ⁊ adducite mihi. ⁊ si qs vobis aliq̄d dixerit: dicite: q⁊ dñs his op⁹ habet.) Scōm Chry. sup Matth. nō dixit dñs noster vel dñs tuus: sed dñs simpliciter: vt intelligaꝯ christus esse dominus oim. (Et confestim dimittet eos) Scōm Chry. intelligitur quia xp̄s dimitteret iumēta ad loca sua pacto ope. fm glossam vero intelligit q̄ de dño iumētorū: qui ea statiz dimissurus erat in obsequiū xp̄i. Sed si asina erat pauperū q̄o habere poterat dñm. Ad hoc dicit q̄ habebat dñm custodiente: sed nō possidēte. Uñ Luce. xx. c. dr q̄ dixerūt dñi. i. custodes: quid soluitis pullū? Seruabaꝯ aūt vt Petr⁹ de scala dicit vt seruiret panperibus in deferēda aqua de qua ibi erat penuria. Est autē notandū q̄o fm Magistrū hystor. in hac die scilicet palmarum: ⁊ in hoc itinere christ⁹ arbori maledixit: Nā fm Mar. ista maledictio narraꝯ ante electionem yendentiū de tēplo quā cōstat exercita

tā fuisse i die oliuarū. Qꝺ vero alia die ista maledictio ꝺr facte fz Mat. ⁊ Mar. intelligit̄ per recapitulationē dictū fm eūdē. Magistrū histo. Sequitur (hoc aūt totū factū est) vt impleret quod dictum est per ꝓphetaz. i. per zachariā. ix. c. dicentē. Est aūt sciendū q̄ ꝓpheta videns malitiā indeoꝝ q̄ xp̄o cōtradicturi erāt vt inexcusabiles essent. dedit eis duo signa aduent⁹ ei⁹ in hierusalē. Primum q̄ ascenderet super asinā. Secundum q̄ cum iubilo populorū intraret ⁊ exaltatione. Et vtrūq; in p̄senti euāgelio narraꝯ impletum. (Dicite filie syon) id est hierusalē: que fm Rabanum erat ista in monte syon. ⁊ hec rōne dicit ei⁹ filia. Uel fm alios hic syō nō stat ꝓ mōte: fz ꝓ colle: in q̄ erat superior ciuitas: cui⁹ inferior dicebaꝯ: filia: eo quod ab illa parte protegeretur: cū ille mōs esset sicut fortaliciū. (Ecce rex tu⁹ venit tibi.) Chry. sostomus. Si intellexeris vt saluet te. Nec ille si non intellexeris venit cōtra te (Mansuetus) vt fz plus amet q̄ timeatur: fm Chry. so. Et loco ei⁹ qō hic dicit mansuetus: ꝓpheta habet iustus: ⁊ saluator: ⁊ pauper: que sunt insignia regis nr̄i. s. iustitia: pietas: ⁊ paupertas dātis nobis exēplū paupertatis ⁊ tēperātie. vt. s. necessarijs sim⁹ cōtenti. Unde subditur. (Sedens super asinā ⁊ pullū filiū subiugalis) nō super equum frementē litis ac discordie amatorē: sed sup asinā pacis ⁊ trāquillitatis amicā fm Chry. Et fm magistrū hystoriarum asina latine: grece subiugalis dicitur. Non ergo illa asina dicebaꝯ subiugalis quasi esset subitugo onerꝝ posita sed vocabulum grecū est. ⁊ asinā significat vt sit idē filius subiugalis quod filⁱ asine. Est tamē notandū q̄ bea. Marcus alle gās istā ꝓphetiā in nōnullis ꝑbis dissonat a textu: sed tñ est eadem sntia oino. ⁊ q̄ alia verba aliquātulū explanata. Et de hoc nō est curādū. q⁊ fm Hilariū nō sermoni res: fz rei sermo subiect⁹ est. (Est aūt hic triplex dubitatio. Prīa: q⁊ zacharias dicit sedēs sup pullā nihil dicēs de asina: sicut allegat Matthe⁹. Et magister ḋdē hystoriarū dicit q̄ ita ē: fz Matthe⁹ addidit asinā ꝓpter mysteriū. de quo infra dicet. fz nō est rōni cōsentaneū q̄ pp aliq̄ mysteriū significādū falsē allegauerit scripturā. ideoq; nō dicit magr vt credo simpliciter ita esse: fz iuxta septuagintā interpretes fm q̄s de pullo tm̄ fit mētio. Uñ Aug. de cōsensu euāgeli. dicit q̄ Matthe⁹ scripsit hebraice: iō addurit ꝓphetiā vt iacet in hebraico: vbi de vtroq; animali fit mētio. Septuaginta vero interpretes non trāstulerūt nisi ō pullo: ispirati vt ōt eo spiritu q̄ fuerat scriptura dictata: qō ex ipsa mirabili que ꝓdicatur cōsensiōe firmatū est. Sed aduerte q̄ ea q̄ Augu. dicit sunt optime dicta et vera: excepto eo qō dicit de ꝓsensione interpretū. quā Hieronym⁹ rationabiliter reꝓbat in ꝓlogo sup pētateu. cuius nec ipse Augustinus eā affirmet: fz ōt q̄ ꝓdicat: id est dicit ⁊ affirmat. Quidā est dicunt q̄ existētes in septuaginta cellulis oēs seperatim eodē mō transtulerunt. fz est fictio: qz vt allegat Hieronymus: Joseph⁹ dicit eos in vna basilica fuisse. Et erāt vt quibusdā placet: septuaginta duo: videlicet sex ex qualibet tribu: licet cōmuniter dicaꝯ septuaginta ꝓpter denariorū integritatē. Siue ergo spiritu sctō inspirati siue nō aliter trāstulerūt q̄ habebat i hebraico. Scōa dubitatio, est: qūo est ꝓbabile q̄ in vno miliario duo iumēta xp̄s ascēderit: Rādet q̄ vt dicit Remigi⁹ potuit sup vtrūq; alat successiue sedere. Et cōiter fm expositores ō facto ita fuit: q⁊ ꝓio sedit sup pullū fm Nico. de ly. i signū q̄ ꝓ pl's gētilis quē significabat: subḥcereꝯ christo per fidē ꝓius q̄ iudaicus: hoc aūt nō est sic intelligēdū quasi totus vel maior pars populi gentilis crediderit pl⁹ q̄ iudaici: sed quia ille popul⁹ qui subiect⁹ est xp̄o primū: ꝑ maiorē pte fuit ex gētilib⁹ ⁊ qz capita gētiliū id est roma ⁊ cesareo crediderūt: non aūt hierusalē ⁊ principes iudeorū: nisi forte postq̄ ex eis indei expulsi sunt ꝑ Titū. Sz qz vt ōt hie. pull⁹ erat lasciuus. ⁊ frenotū impatiēs ⁊ iuxta Lucā erat idomit⁹. ⁊ cōsequēter ostēdebat aliquam insolentiā: ideo descendens de pullo dñs ascendit asinā. Sz brūs hie. sic dicit. Sed videt q̄ su-

per vtrūq; animal i paruo itineris spatio dñs sedere nequiuerit. Ergo cum hystoria aut ipossibilitatē habeat: aut turpitudinē: ad altiora trāsmittimur: quasi ad mysticū sensum. Hec ille. Et intēdit q; dñs sup vtrūq; sedit: ad significandū id qđ statim dicā. Et siquidē solum ad significandum fecisset: sequens allegoria esset sensus lr̄alis. Tertia dubitatio est quare euāgeliste ita dissonāt: qr de asina solus Matt. facit mētionē. Et rūdet Augu. de ꝓsensu euange. q; nulla est repugnātia si sup vtrūq; sedit q; dicat super altero eoꝝ sedisse. Ideo aut ꝑm eū & Chry. Lucas: Marc⁹ & Joānes tacēt de asina: qr tacet in trāslatiōe. Septuaginta interptuz ꝑm quā loqūbatur. Mat. ꝙo cōemorat asinā: qr hebraice scripsit. Est ēt alia causa ꝑm Rabanū: qr sc̄z ista asina significat synagogā: cui Mat. euāgelium scripsit eo q; s. hebreis scripsit. Et idē vt credo intendit magister hystoriarū. Allegorice autē sciēdum est q; in allegoriis & anagogijs nō opz similē quātū ad omnia velle perquirere vt ptz de se in multis. Vide de hoc dñi ca. x. post festū trinitatis. Sciendū etiā q; vita gloriosa quā xp̄s post resurrectionē habuit est mons oliueti. s. mie: in quo est bethfage. i. domus sacerdotum seu beatorū q̄ dicunt sacerdotes. Apoc. j. Fecisti nos deo nostro regnū & sacerdotes. sed duo discipuli missi ꝑm Remigiū sunt due partes discipulorū xp̄i: q̄ diuiserunt se: vt q̄dam in gentib⁹ quidā i circūcisione seu in iudea euangelizarent. Castellū istud ꝑm Hieron⁹. est mundus cōtra apostolos existēs eo q; iugum doctrinarū nollet suscipere. Et similiter ꝑm eundē asina domita est synagoga hebreorū: q̄ iugum diuine legis traxerat: sz pullus indomit⁹ est populus gentilis qui legē non acceperat a deo. Assimilant aūt ꝑm Chry. hoies aī aduentū xp̄i istis iumētis q̄ sunt immunda: rudia: stulta: & infirma et alligata. Fuerūt em̄ tūc hoies imūdi ꝓscientia: rudes intelligentia diuinorū stulti vesania idolorū: infirmi in bono opere ligati sub diabolica ptāte. Dñs ergo ō mōte olineti misit ad soluendū asinā a diabolica ptāte: & ad ducēdā ad se: qñ post resurrectionē dixit Marci. xvj. Euntes in mūdū vniuersum ꝓdicate euangelium oi creature. i. gētibus ꝛiudeis. Nota tñ q; ꝑm Hilariū ꝑ asinā & pullū etiā duos gentiles pp̄os possum⁹ intellige re. s. ꝑ asinā samaritas: q̄ aliquo mō seruiebāt sub lege moysi: quos philippus soluit ꝑ pullum ꝙo reliquos gētiles: ds petr⁹ soluit in cornelio: q̄ fuit primitie gētiū aliā mō. ¶ Anagogice vero scien dū est q; hiericho a q̄ veniebat xp̄s iter pretat luna. & significat p̄nē vitā instabilē tanq̄ lunā hier'm ꝙo ōr visio pacis: & significat futurā beatā vitā: in q̄ vī de⁹. Zpe q̄ppe ē pax nr̄a: ad Eph. ij. Jesus ꝙo interptat saluator: & significat eum q̄ se & alios vellet fieri saluos. Istū volēte a hierico ire in hier'm opz trāsire ꝑ mōtē olineti. i. venire ad meditationē de mia. Ex q̄ mōte dz mittere duos discipulos. i. vt hier. dicit sciaz & opa. Opz em̄ q̄ ad miam dei nr̄e sciaz. i. credulitatē q; ꝑ illā solā saluet. vñ Augu. de sentētijs ꝓsperi ad celestis hierl'z ꝓsortiū ñ ascēdit nisi q̄ toto corde ꝓfitet nō ꝑ q; opis z diuini mūeris eē q̄scēdit. Hec ille. Quo ad miaz suā. ꝑ q̄ā oz q; hēat opa pietat⁹ exhibita primo saltē i volūtate. vt Mat. xxv. illi q̄ nō fecerūt eleemosynā i die iudicij adiudicabunt eterno supplicio. Isti duo discipuli adducūt asinā & pullū. i. spē & timorē Opa q̄dā em̄ adducūt spē qr vt magr̄ sen. & s. Tho. iij. dis. xxvj. spes ex gr̄a dei & meritis puenit. Et spes q̄ incitat significat velocē pullū. Scia ꝙo adducit timorē retardātē. Et his duob⁹ iumētis aia secure vehit: nō aūt sola spe aut solo timore. Moral'r aūt sciēdū ē q; hier'm ē aia asina ꝙo onerifera & stolida ē caro: pull⁹ ꝙo carnalis affect⁹. Et vtrūq; a diabolo ꝑ pctm̄ ligat⁹ vt seruiat pctō. vñ dicit Chry. sup Mat. Ante ꝗ peccem⁹ liberū habem⁹ arbitriū seq̄ volūtatē diaboli an nō q; si semel peccātes obligauerim⁹ nos opib⁹ ei⁹. iā nr̄a ꝓtute euadere nō possum⁹: sz sicut nauis fracto gubernaculo illuc ducit vbi tēpestas voluerit: sic & hō diuine gr̄e au xilio pdito ꝑ pctm̄ nō qō vult agit: sz qō diabolus vult: & nisi dñs valida manu mie sue soluerit eū. vsq; ad mortē i pctōrū suoꝝ vinculis pmanebit hec ille. Hanc asinā xp̄s ꝑ duos discipl'os. i. duos mot⁹ soluit & adducit ad se añq; velit intrare aiaz. nām mot ipetrat veniā & tradit Lu. ij. dimissa sūt ei pctā m'ta: qm̄ dilexit m'tū. Per tumorē āt solui. Timor em̄ dñi expellit pctm̄. Sap. j. Dz ergo aia assidue orare deū vt soluat⁹ mal⁹ affectus & trahat ad deū. Aug. in hom. Nūdū traheris: ora vt traharis ꝺ ille. Dz ēt nō calcitrare qñ deus soluit ꝑ mot⁹ ꝑdictos. Verbi gr̄a: qñ immittit tibi timorē mortis & gehēne vult soluere. noli g̃ resistere diuine motioni calcitrādo. Significanť āt ꝑdict⁹ m'ta alia allegorice & anagogice & moral'r: sz ꝺ pauca exp̄ssi vt q̄sq; ꝑ seipm̄ discat excogitare istos sensus spūales quos oēs si vellē exprimere nr̄a expositio nō cēt portatilis vt intendo. Et hec de primo. ¶ Scōm pūctū euāgelij est q; discipuli executi sūt imperiū xp̄i: cū ōr (eūtes aūt discipuli fecerūt sicut ꝓcepit illis Jesus & adduxerūt asinā & pullū: & iposuerū sup eos vestimēta sua: & eū ōsup sedere fecerūt. Et q̄dē lr̄alr̄ista ps ex dictis & ex se ptz. Allegorice ꝙo ptz ex dictis vñ apl'i ipleuerūt imp̄iū xp̄i qñ dispersi ad predicādū mūdū conuerterēt ad fidē: vñ Mar. vbi. ꝑ. Ait illi ꝓfecti ꝓdicauerūt vbiq; &c. vestes apl'ice ꝗb⁹ ornarūt iumēta vt xp̄s desuper sederet. sūt ipa apl'ica doctrina quā apl'i & doctores tradiderunt ꝑm hiero. Possumus ēt dicere q; sūt virtutes sctē: maxie charitas. xp̄s em̄ dupl'r regnat in aliā: vno mō p fidē solā. q̄ regnat i toto regno eccl'ie militātis i quo sūt ēt mali. Alio mō p gr̄am. Ad primū reqr̄it fides seu apl'ica doctria. ad sc̄z ꝙo charitas & ꝺtutes. Anagogice āt sciēdū ē q; hō a hierico i celestē hier'm ascendēs p opa mie ꝗb⁹ primo seruiuit: & p hūilitatē q̄ se totū deo subiecit sperādo in eius mia sic ornatur vestibus apl'icis. i. gr̄a q̄ consequitur p sacr̄a eccl'ie ab apl'is vel eoꝝ successoribꝰ dispēsata & ꝺtutib⁹ seu gratijs sacr̄alib⁹ q; ipo suo trāsitu xp̄s adest saltē in effectu & m'ltitudo sctōrū & ita secur⁹ & cuz gl'ia trāsit: xp̄o totaľr p amorē in eiꝰ corde sedēte. Moral'r ꝙo sciēdū est q; in iustificatione impij ifundunt oēs ꝺtutes. vide. s. tho. j. ij. q. lxiij. & q. lxv. Jō postq̄ caro & carnalis affectus ad deū p querionē adducit⁹ ornat volūtas & alij appetit⁹ vestib⁹ ꝺtutū & tūc xp̄s intrat i hier'm. i. in a iaz: & ꝑfert ei maximā iubilationē: vt dicet. Tertiū punctū euāgelij est q; xp̄s ciuitatem hier'm cū magna gl'ia & letitia ītrauit amicorū suoꝝ. Qō ꝓphetauerat zacharias vbi. ē. dicēs: exulta. i. exultabi filia ſyon lr̄aliter ergo circa hoc sciēdū est q; sicut ꝑz p. s. Matt. xp̄m multa turba seqbat sicut etiā dicit btūs Jo. c. ij. m'ti q̄ erāt i hier'm audiētes q; Jesus aduenit erierūt obuiā ei: maxie qr audiuerāt de suscitatione Lazari. & sic xp̄s remānsit in medio turbarū ita q; aliq̄ ꝓcedebāt: aliq̄ seqbant. Et iste turbe tres honores fecerūt xp̄o. Primo em̄ strauerūt vestes suas in via. Scōo strauerūt vires ramos. Tertio magnis vocibus publice eum laudabāt: tenētes ramos palmaꝝ in manib⁹ vt ōt btūs Jo. Dr ergo (prima aūt turba strauerunt vestimēta sua i via. alij aūt cedebāt ramos ō arboribꝰ & sternebāt i via. Turbe aūt q̄ ꝓcedebāt & q̄ sequebanť clamabāt dicētes osanna filio dauid. Osanna ꝑm magr̄m hysto. & hier. & Remig. est dictio tota hebraica nō simplex sz cōposita ex duab⁹ dictiōib⁹. Quaꝝ vna nō est integra manēs: sed pdit vocalē. i. & ob hoc ōr ꝓponi ex corrupto & integro. Cōponit̄ em̄ ex osi: qō latine ōr salua: & anna q; est interiectio optātis. ide osanna. i. salua obsecro. Qr em̄ illā iteriectionē nō habem⁹: loco eiꝰ ponimus ꝺbū hoc. s. obsecro. vt dicit magr̄ hysto. Qō ꝙo subdit (filio dauid) pōt eē q; ly filio sit vna dictio vel due: vt magr̄ hysto. ōt. Primo mō sic legať. Clamabāt filio dauid. i. ad filiū dauid: osanna. Uel sic osanna filio dauid. i. filiū dauid: ita q; ly filio sit ablatiui casus vt vult Hugo card. Et isto mō petitio quā importat ly osanna ꝺirigit̄ ad deū. Sz scōo mō sic Clamabāt. o fili dauid osanna. Est autē notādū q; vt elicit Mat. xij. qr indei expectabāt Messiā xp̄m ex genere Dauid apud eos vsus sic inualue

rat vt xp̃m appellarẽt filiũ Dauid. Uñ diceret Osanna fili Dauid: ẽ dicere salua xp̃e. Et i hoc ſm Hiero. ſignificabãt q̃ aduentus xp̃i ſalus ſit mundi (b̃ndictus). i. glorioſus ſit (q̃ venit). i. q̃ incarnat⁹ eſt. (in nomine. i. ad honorẽ. (dñi) i. dei patris: quẽ glorificauit. Sicut aũt elicitur a. s. Tho. Ro. xij. b̃ndicere tripliciter ſumit. ſ. enũtiatiue: z eſt idẽ qđ laudare z iperatiue: z eſt idẽ qđ p̃ferre aliqđ bonũ z optatiue: z ẽ optare bonũ. Et p̃mũ ac tertiũ ꝓuenit oib⁹ z reſpectu oim etiã dei quẽ laudam⁹ z cui optam⁹ bonũ: puta q̃ glorificet i mũdo: z cui cõgaudem⁹ i bonis q̃ hz. Sed ſcõm cõuenit deo ſoli p autoritatẽ miniſtris aũt ei⁹ p miniſteriũ. Iſti igit b̃dicebãt xp̃o primo z tertio mõ. ¶ Allegorice aũt ſciẽdũ ẽ q̃ poſtq̃ xp̃s aſcẽdit p fidẽ aſinã z pullũ: illi q̃ erãt i ſocietate xp̃i ſteruerũt ſternere veſtes i via ſm hie. pedib⁹ aſine ne alicubi offendat i lapidẽ: ne calcet ſpinã: ne labak i foueam. Hec ille. Per qđ ſignificak q̃ de⁹ aliter hz p̃uidẽtiã de bonis: z aliter de malis. Uide. s. Tho. de veri. q. v. arti. viij. Tũc etiam cepit publice laudari de⁹ i xp̃o. q̃ ante gẽtiũ cõuerſionẽ not⁹ i iudea de⁹ vt dicit p̃s. ſed poſt repleta eſt terra ſcientia dñi ſicut aque maris operiẽtis. Eſa. xj. Et ſm Remig. veſtimẽta i via. i. ſua corpora ſtrauerũt martyres. Et ramos p̃ſcindũt de arboribus q̃ exẽpla accipiũt a doctria z vita ſctõz: ſm eũdẽ. ¶ Anagogice aũt ſciẽdũ ẽ: q̃ hic ſignificak ſocietas quã facilũt boni angeli aie trãſeũti ab hierico i hierl̃m z letitia ſctõz i ſalute electorũ. Tota em̃ ciuitas celeſtis mouetur i iubilatiõe magna. ¶ Modak aũt ſciendũ eſt q̃ poſtq̃ aia fuerit a pctõ ſoluta z ornata virtutib⁹ z i ſua volũtate ceperit eẽ xp̃s: tũc tota ciuitas hierl̃m letatur ſpũali letitia. i. tota aia iucundatur. Dulce eſt em̃ ſeruire deo. Unde hiere. ij. Scito z vide q̃ malũ eſt tibi z amarũ reliquiſſe te dñm. Aug. de ſen. p ſpe. Arta eſt via que ducit ad vitã: z tñ p ipſam niſi dilatato corde nõ currik: q̃ ter virtutũ quo pauper xp̃i gradiunk: amplum eſt fidelium ſpei: z ſi artum in fidelib⁹ vacuitati. Hec ille. Unde Mat. xj. Jugũ meũ ſuaue eſt z onus meũ leue.

¶ Dñica. ij. aduentus domini.

¶ Textus euangeliſ. Luc. xxj.

Erunt ſigna in ſole z luna z ſtellis z i terris ꝓſſura gẽtiũ p̃e cõfuſione ſonitus maris z fluctuum: arefcentib⁹ hoibus p timore z expectatione que ſupueniẽt vniuerſo orbi. Nã virtutes celorũ mouebuntur. Et tũc videbũt filiũ hois venientẽ in nube cũ ptãte magna z maieſtate. Hiis aũt fieri incipientib⁹ reſpicite z leuate capita vra: q̃ñ appropinquat redẽptio vra. Et dixit illis ſimilitudinẽ. Uidete ficulneã z oẽs arbores cũ pducũt iam ex ſe fructũ: ſcitis q̃ñ ꝓpe eſt eſtas Ita z vos cũ videritis hec fieri: ſcitote q̃ñ ꝓpe eſt regnũ dei. Amen dico vobis q̃ nõ p̃eteribit generatio hec: donec oia fiant. Celum z terra tranſibunt: verba autem mea non tranſibunt.

¶ Dñica. ij. aduentus dñi.

Erunt ſigna i ſole. Luc. xxj. Dñs ac redẽptor nr̃ paratos nos ſuenire deſyderãs ſenefcentẽ mũdũ q̃ mala ſe quanl̃ denũtiat. vt nos ab ei⁹ amore ꝓpeſcat. Appropinquãte ei⁹ termino quãte p̃ſecutiões pueniãtino teſcit: vt ſi deũ metuere in tranq̃llitate nolumus: vicinũ ei⁹ iudiciũ: vel p̃ſecutionib⁹ attriti timeam⁹. Hec Grego. in homik. Uñ i p̃ñi euãgelio qđ totũ ẽ de iudicio gñali: tria facit xp̃s. Prio em̃ p̃dicit q̃dẽ terribilia. ſcõo reddit cãm taliũ. Tertio conſolak corda electorũ. Quãtũ ad p̃mũ ſciẽdũ ẽ q̃ phs euãgeliũ nõ põt exponi allegorice: q̃ oia q̃ i eo tradunk l̃ſaliter ptinẽt ad credẽda i noua lege. Quãuis aũt aliqñ ea q̃ tradunk l̃ſak p tinentia ad ſenſum allegoricũ poſſint exponi anagogice: tñ nõ eſt ſemp hoc ne ceſſe nec aliqñ poſſibile: vt vr̃ eſſe in ꝓpoſito. Laliter ergo z moraliter vel literaliter tñ exponam⁹ phs euãgeliũ xp̃

Dicit ergo (Erũt ſigna) Ubi aduertẽdũ eſt: q̃ ſigna p̃cedẽt futurũ iudiciũ. primo ſm Chry. vt oñdak tunc dñs ꝓpter quẽ facta ſunt corpea interire. ſ. hõ vel genus humanũ. Scõo ſm Greg. q̃ iuſte nos oia feriunt. vt quot p̃i⁹ in mundo habuimus gaudia tot poſtmodũ ſentiamus tormẽta. Hec ille. Tertio vt oñdak de⁹ offenſus ſicut offenſo dño turbak familia. Et q̃rto ſm doctrinã. s. Tho. iij. di. xl vij. aduẽtũ dñi ad iudiciũ aliq̃ ſigna p̃cedẽt q̃ b̃ facit ad autoritatẽ quã tãt⁹ iudex hſe dz vt p talia iudicia diſponank hoies ad ſe ei ſubijciẽdũ. Uñ z pp b̃ i forma gl̃ioſa iudicabit. Nec tñ hoc eſt illud apl̃i. j. The. v. Cũ dixerint pax z ſecuritas: tũc repẽtin⁹ veniet iterit⁹. Uerbũ em̃ apl̃i ſm Aug. ad eſich. intelligik de p̃ſecutorib⁹ ſctõz. nã tũc boni arefcẽt p̃ timore vt dz hic. Uel põt dici q̃ poſt mortẽ antixp̃i et añ initiuz ſignoz: impij nõ videbũt ſummari mãdũ: vt timebãt z credebãt dicẽt: pax ẽ z ſecuritas: z tũc ſtatim incipiẽt ſigna terrere. Et q̃ totũ tps q̃ ſequik initiũ ſignorũ dz dies iudicij cõtinere: iõ dz interitus repẽte venire: q̃ illa ſigna repente veniẽt. Et iſto ẽt mõ itelligik q̃ veniet illa dies vt fur. ſ. quo ad initiũ ſignorũ z etiã quãtũ ad ipaz diẽ quã illa ſigna nõ manifeſtabũt determinate hec oia. s. Tho. q̃b⁹ addik ſm Jo. do. q̃ in p̃mo aduẽtu xp̃s venit occult⁹: q̃uis tps eſſet p ſcripturã determinatũ: ſzi ſcõo veniet manifeſt⁹: z tps erit icertũ iõ p̃mũ aduẽtũ nõ p̃ceſſerũt ſigna ſicut p̃cedẽt ſcõm. Que aũt ſint iſta ſignanõ ẽ certũ ſm. s. Tho. Btus q̃dẽ hiero. dicit ſe in annalib⁹ hebreoz. vt etiã teſtak Magiſt. reperiſſe. xv. ſigna q̃ dieb⁹. xv. p̃cedẽt iudiciũ. vtrũ vo illi dies erũt cõtinui vel interpolati nõ eſt certũ. Prima die eriget ſemare cubitis. xl. ſup altitudinẽ mõtiũ: ſtans th i loco ſuo q̃ſi mur⁹ Scõa vo tñ deſcẽdet vt vix poſſit videri. Tertia aũt oẽs marie belue ſup aquã maris appẽtes dabũt mugit⁹ vſq̃ ad cẽlum Quarta ardebit mare z oẽs aque. Quinta herbe z arbores dabũt rorem ſanguineũ. Sexta ruẽt oia edificia. Septima petre adinuicẽ collidenk. Octaua fiet ghalis terremotus. Nona equabik terra. Decima exibũt hoies de cauernis z ibunt velut amẽtes. z nõpoterũt mutuo loq̃. Undecia ſurgẽt mortuorũ oſſa z ſtabũt ſup ſepulcris. Duodecia cadẽt ſtelle de celo. Tertiadecima morieẽt hoies viuentes vt cũ mortuis reſurgãt. Quartadecima ardebit celũ. i. aer z terra. Quintadecima oẽs reſurgẽt: z fiet celũ nouũ. terra noua. Iſta th ſigna: vt ỏt. s. Tho. hier. nõ aſſerit. nec videnk multũ ſz parũ ꝓbabilia. Silr etiã ſigna q̃ vr̃ dñs i euãgelio dare: ſm Augu. ad Eſich. forte nõ ptinẽt ad diẽ illã niſi dicak q̃ tũc illa ſigna erũt maioza cẽteris. Qđ ſm quã mẽſurã fiat incertũ eſt. Sequik (in ſole) q̃. ſ. obſcurabik vt dicẽt. Sed q̃re poti⁹ non fiet in eo tale ſignũ vt ſtet: ſicut tpo Joſue: eiuſdẽ decẽ vel retrocedat. ſicut tpe ezechie: Eſa. xxxviij. Ad hoc vt dñs petr⁹ de ſcala. q̃ fiet vt culpe. i. pctõ qđ ẽ tenebra rideat pena: vñ obſcurat⁹ fuit ꝓpctõ egyptiorũ. Exo. x. z p pctõ iudeoz z in paſſiõe dñi. z tũc obſcurabik p pctõ oim. Iſta aũt obſcuratio aliqñ ỏt erubeſcentia. Eſa. xxiiij. Erubeſcet ſol aliqñ obtenebratio Joel. ij. Sol cõuertek i tenebras Apo. vj. Aliqñ denigratio. Sol fact⁹ eſt niger q̃ſi ſacc⁹ ſillicin⁹. Hec ex illo (z luna z ſtellis). i. i pulcriozi z euidentiori parte mũdi ſicut hois turbatio primo apparet in facie. Licet em̃ de⁹ i ſe ſemꝑ ſit quietus tñ tunc oſtẽdet ſe turbatum q̃ñ volet exercere vindictã z facere effectũ irati. Eſt aũt ſciẽdũ q̃ i ipſo xp̃i aduẽtu xp̃o veniẽte z reſurgẽtib⁹ ſctis ſm ſctm Tho. vbi. s. fient q̃dã mirabilia in celeſtibus corpoꝛib⁹ z in alijs. Nã totꝰ mũdus ponek in quodã ſtatu incorruptionis: q̃ corrumpẽtur oia mixta: vt animalia: plante z mineralia. z nunq̃ decetero erit generatio aut corruptio: q̃ ceſſabit cauſa oĩs motus. ſ. motus celi. q̃ firmabik celum ſole exiſtẽte i oriẽte: z luna plena in occidente in quib⁹ locis ſunt creata. z ꝓſequẽter in eiſdem cõplent circulationes ſuas q̃ non debẽt incõplete manere deinde remanebũt tenebre ſolũ apud infernũ. vñ ps iterior terre nobilitabik p rõnales ſpũs alli-

gates. Exterior ꝓ erit per uia vt vitrũ aqua vt cry stallũ: aer vt celũ. Ignis lucebit vt luminaria celi. Et ipsa lumina celi multo magis lucebũt ꝯ mõ Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux sol. & lux solis septẽpliciter sicut lux septẽ dierũ: ita q lux vni⁹ diei tũc erit tãta sicut est modo lux septẽ dier ꝙ si simul ponerẽt. In die qua alligauerit dñs vuln⁹ ppli sui. i. in die resurrectiõis ꝙ sanabimur quo ad corp⁹ remotis penalitatib⁹: sicut mõ sumus sanati q̃ ad aiam ꝑ sacramẽta. Et sic ptz q̃ tot⁹ mũdus innouabit. Oia ꝑdicta & ratio predictor ex ꝑctõ Tho. vbi s. patẽt. ¶ Sed ista forte ꝓprie nõ ꝓnt dici signa futuri iudicij q̃ simul cũ aduentu fient iudicis. Que aũt sint ista signa de quib⁹ loquitur euangelistã: dicit Mat. xxiiij. nã sol inq̃t obscurabit & luna nõ dabit lumen suũ & stelle cadẽt de celo. Erit tñ ꝑter hec vnũ signũ istis cõe toti corpori celi. i. oibus spheris & stellis q̃. s. cũ ois nunc moueãtur ꝑter celũ em pyreũ. tunc oia moueri cessabũt ſm doctrinã fidei & sancto ꝝ: vt patet. iiij. tracta. c. vlti. Fient aũt & multa alia in celo q̃ nõ dñr signa q̃ nõ precedẽt iudicẽ sal tem diu vt innouatio & nubes & hmõi. ¶ Ista vero obscuratio solis & lune duplicit accipit. Uno mõ ꝙ Euse. chry. et hie. dicũt. q̃ tãta erit claritas xpi q̃ luminaria celi eo ꝓsente nõ videbũtur ꝯ̃uis erũt lucida tunc plus ꝯ mõ. sicut nec̃ modo videtur stelle orto sole. Nõ est aũt intelligendũ q̃ isti scti velint negare quin ꝓcedat aduentũ xpi alia obscuratio solis & lune: q̃ hoc exꝑsse dicit scriptura. Joelis. ij. Sol inq̃t ꝓuertetur in tenebras & luna in sanguinẽ anteꝯ ueniat dies dñi magnus. Et iõ ꝯ̃uis sit verũ q̃ dicũt: tñ vt dicit Raban⁹ et. s. Tho. vbi s. hoc poterit esse alio mõ. q̃ scz in rei veritate sol & luna obscurabũtur successiue vel simul diuina virtute. Sed. s. tho. vult hoc fieri añ iudiciu ꝫ: vt sonãt ꝓba Joel. Rab. autẽ nõ hz ꝙ incõuenientẽ q̃ etiã fiat ꝓnte xpo ad terrorẽ. Peracto ꝓ iudicio erit lux lune vt lux solis sicut dicit Esa. sed tñ nõ est repugnãtia inter. s. Tho. & Rab. q̃ hoc potuit esse. añ vt sit signũ & etiã tũc ad terrorẽ. Uel hoc erit vsq̃ quo xps appareat quo apparẽte lumẽ restituet soli & lune sz nõ apparebũt ꝓpter xpi claritatem. Quõ ꝓ stelle de celo sint casure opz in dagare. & certũ est q̃ i rei ꝟitate de celo cadere nequeũt. Prio q̃ celestia corpa sunt incorruptibilia & ꝓ̃ idiuisibilia. Scõo q̃ nõ est locꝰ i quo recipi posset. Qõ ptz. Nã sicut docet Arist. li. de ghatiõe: aqua est decuplo maior terra: & aer decuplo maior aq̃: & ignis decuplo maior aere. Ex quo sequit q̃ totũ spatiũ q̃ est infra celũ põt cõtinere totã terrã milies centies & vndecies ꝑcise. Est rursꝰ sciendũ q̃ ſm sapientes: vt testat Origenes & s. Tho. & multi alij. Oẽs stelle sũt maiores terra: vel saltẽ ille q̃ sunt visu notabiles: vt dicit Alfraganꝰ. Quis aũt signũ est q̃ q̃libet stella respectu celi est alicui⁹ q̃titatis: vt ptz ad sensuz. Terra ꝓ respectu celi nulli⁹ est sensibilis q̃titatis: sed se hz vt punctũ. vt ptz ex vsu astrolabij. Quia astrologus ita eo vtitur in supficie terre: ac si eẽt in cẽtro eius. Cũ ergo stelle etiã notabiles sint multo ppꝛes ꝯ mille. c. & xj. nõ ꝓnt hr̃e locũ nisi i celo. ¶ Argueret aũt forte aliq̃s cõtra ꝑdicta. Nã sol est maior terra. vt tradũt sapientes: & etiã ꝓbat. Nam si eẽt ei eq̃lis: vmbra terre ab eo causata esset cõtinue equalis: & ptenderet i infinitũ & sic eclipsaret supiores planetas: & stellas fixas. Qõ ad sensuz est falsum. Zdẽ sequit li sol esset minor terra: q̃ tũc vmbra terre quãto magis a terra distaret: esset maior: & hoc in infinitũ vt ex ꝓspectiua ptz. Luna vero est minor terra ſm eosdẽ: & ꝓbat. Nam sol est maior terra: ergo vmbra terre ꝯ̃primũ elõgatur a terra ẽ minor terra. Et tñ ipa vmbra est maior ꝯ luna: vel saltẽ ei equalis. vt ptz ad sensum: q̃ aliq̃n eclipsi lune occupat totã lunã. Ex his aũt sequit q̃ si stelle sunt maiores terra: q̃ sint maiores luna: qõ est ꝓtra diuinã scripturã q̃ dicit q̃ fecit deus duo luminaria magna. Geñ. s. Rideo & cõcedo q̃ luna est minor stellis in veritate. sed q̃ est vicinior nobis: cũ sit in ꝓprio celo vꝟ maior. Et ſm. s. Tho. ij. di. xv. & s. parte. q. lxx. rõne huius apparẽtie vꝟ rõne sue virtutis. diuina scriptura lunã appellat luminare magnũ. Cuz ergo vere stelle de celo cadere nequeãt. verbũ ꝑdictũ exponitur multipl⁹. Prio ſm Chrys. Hiero. Orig. & Rab. exponit q̃ cadẽt de celo. i. priuabunt sua luce: vel ꝓpter ꝑsentiã maioris luminaris. s. xpi: vt dicit Chry. & Hiero. vel ꝓpter fumũ ascendentẽ q̃ purgabit mũdus: vt dicit Orige. vel diminut⁹ quocũq̃ mõ. Alij ꝓ exponũt de stellis q̃ cadũt cõtinue ſm apparentiaz in nocte. Sũt em quidã vapores sicci & calidi q̃ a sole eleuãtur vsq̃ ad supiorẽ partẽ aeris. vñ cum fuerint calefacti a sphera ignis vicina incẽdit: illa materia a parte superiori incipiẽs vsq̃ ad inferiorẽ: & sic vꝟ cadere ignis vꝟ stella. Sed ista frequentius & cũ maiori admiratione fient instãte iudicio. Sequit (& i terris) maxime maritimis (ꝑturba gentium ꝓ ꝓfusione sonit⁹ maris & fluctuũ). Ex signis em apparẽtibus in celo & ꝓ̃ in parte inferiori hoies aliq̃ magnũ futurum verebunt: ꝓcipue vero ex insolita maris turbatiõe. Uñ arescẽt. i. tabescẽt squalore & macie: tam boni ꝯ mali ſm Eusebiũ. Uñ subdit. (Arescẽtib⁹ hoib⁹ ꝓ timore & expectatione) eor ꝝ. s. (q̃ superueniẽt vniuerso orbi) q̃ aũt sint ista dicet infra. ¶ Est aũt aduertendũ q̃ ſm Augu. & Ambro. ꝑdicta habẽt aliũ sensum: quẽ quidã dicũt mysticũ seu allegoricũ. Sed reuera forte est lr̃alis significat⁹ p voces metaphorice. Stella em cadens nõ est vera res: sed ficta. Unde ait Aug. ad Esechi. Sed ne dñs appropinquãte scõo aducẽtu suo ea ꝓ magno dixisse videat q̃ huic mũdo etiã añ eius primũ aduentũ fieri cõsueuerãt: & irridearnur ab eis q̃ plura in hystoria gentiũ & maiora legerunt. Hec q̃ dicta sunt melius existimo intelligi. Hec ille. Uñ ſm eundẽ Augu. eccl'ia est sol & luna et stelle cui dictũ est: pulcra vt luna. electa vt sol: q̃ tunc nõ apparebit ꝑsecutor⁹ vltra modũ seuiẽtib⁹. Hec ille. Ambro. ꝓ p sol ẽ xꝑs intelligit: cui⁹ radius est fides. Obscurat ergo sol ſm eũ: cũ deficit fides. Et luna. i. eccl'ia: q̃ inter ipaz & xꝑm carnalia & terrena vitia opponũtur. Per stellas ꝓ intelligunt viri gloriosi in eccl'ia: q̃ ꝑsecutiõis tpe cadũt: vt idẽ dicit. Qõ ꝓ subdit (& in terris ꝑtura gentiũ) ſm Augu. vbi s. nõ intelligit de gentib⁹ bñdicẽdis in semine Abrae sed q̃ in iudicio stabũt ad sinistrã. Uidetur aũt mihi q̃ si ista ꝑtura sumat⁹ actiue: sic ptinet ad malos: q̃ tũc ꝑmanent. i. ꝑsequent bonos. Si ꝓ sumat⁹ passiue. sic erit oim: q̃ erit ꝓpter illa q̃ supuenient vniuerso orbi. i. oibus bonis & malis vt vꝟ velle Eusebi⁹. Sed tñ ꝑtura bonorũ citi⁹ incipiet: q̃ lumine fidei & inspiratiõis diuine citi⁹ agnoscet futura mala alijs dicẽtib⁹: par & securitas: & citi⁹ termiabit ꝑ elevationẽ capitũ. i. cordiũ exhilarationẽ deo cõfortãte. Ptextura ꝓ malor ꝝ nũq̃ finiet: & semper ex q̃ inceperit ꝓficiet de malo in peius. Et hac rõne ista ſm Gre. & Aug. sunt dicta ꝓtra reprobos. Qõ ꝓ subdit (nã virtutes celor ꝝ mouebũtur) ſm Augu. intelligit: q̃ aliq̃ fortes in ꝓsecutione turbabuntur. ¶ Moraliter hic significant multa holr ꝝ gña in q̃b⁹ erũt: & sunt mlta signa. Nã i sole. i. in ꝓlatis q̃ sunt lux mũdi (vt dicit Mat. v.) est obscuratio ꝑ ignorãtiã & vitam infamẽ. In luna ꝓ. i. in principib⁹ scl'aribꝰ q̃rũ ptãs ad eccl'iã se hz: vt lũa ad solẽ. extra q̃ ma. & obe. insolite. est apparitio sanguinis ꝑ crudelitatẽ & impudiciciã. In stellis ꝓ. i. religiosis est casus a celo ꝑ apostasiã & inobediẽtiã. In terra aũt. i. in agricolis seu rusticis est ꝑtura passiue: illata a celo. i. supioribꝰ eorũ. In hoib⁹ aũt. i. mercatorib⁹ sic dicti pp politicã ciuilitatẽ & astutiã ẽ arrefactio cordis pp cupiditatẽ & materiã In virtutib⁹ aũt celestib⁹. i. ꝑdicatoribus est ꝓmotio ꝓpter pusillanimitatẽ. q̃ sunt canes muti nõ valẽtes latrare. Esa. lvj. & ꝓpter inutiles discursus: cuz deberẽt i ꝓtẽplatiõe ꝺescere: exẽplo xpi secedẽtis in desertũ post sermonẽ Joã. vj. In mari aũt. i. in petrib⁹ habẽtib⁹ cõsciẽtiã amaricatã. est son⁹ malorũ ꝓborũ & fluct⁹ vari⁹ vitior ꝝ. ¶ Quantum ad scõm punctũ sciẽdũ est: q̃ cũ ꝺr. Nã ꝟtutes celor ꝝ tangit duplr cã ꝑdicte ꝛ. Una est effectiua. i. angeli q̃ immediate ꝑ curabũt talia. Et alia finalis. i. aduent⁹ iudicis ad cui⁹ autoritatẽ ꝑdicta ordi-

nantur. Est ēt sciēdū q̄ p ꝟtutes celoꝝ mīra possum⁹ intelligere: sicut docet. s. Tho. vbi. §. ꝓmo p ꝟtutes celoꝝ intelligūtur oēs angeli: ḋ vt ibi ⁊ Magi. sen. dicit monebunt. i. admirabūtur: q̄ hēbūt nouā cōsyderationē de reb⁹ ad quā p spēs naturales ptingere nō poterāt. Nec tñ sequit q̄ i eis mō sit ignorātia sz ne sciētia inquantū nescīūt q̄cūq; deus facere pōt cū illū nō ꝓpriēdāt. Uel ſm Chry. ⁊ Bedā monebūtur: q̄ nō intrepide stabūt in iudicio videntes tātā multitudinē cōdēnari. Uñ Job. xxvj. Columne celi cōtremescēt ad nutū ei⁹. Sed dictū istoꝝ opz itelligere ꝓpꝛie: vt. s. sit timoꝛ reuerētie ⁊ admiratiōis. Uel ſm Bre. monebunt: q̄ i aduētu districti iudicis visibiliter apparebūt ad nos puniēdos. Alio mō (vt dicit idē. s. Tho.) p ꝟtutes celoꝝ pōt intelligi vn⁹ ordo angelic⁹ sic dict⁹ q̄ tūc mouebit: q̄ eoꝝ est mirabilia facere ſm Greg. qō tūc maxime accidet. Uel q̄ vt dicit. s. Tho. eoꝝ est mouer celos. Uñ ⁊ celoꝝ ꝟtutes dr̄ ⁊ tunc monebunt: q̄ mouere cessabunt q̄si. i. a suo officio monēdi a mote. Tertio ſm Chry. p virtutes celoꝝ pñt intelligi oēs angeli q̄ ꝓsunt reb⁹ sensibilib⁹ qui absoluēt a suo ministerio. Uide si vis. j. q. cix. quō singl'is spēbus rerū corpoꝛalīū ꝓponunt angeli ⁊ ꝓincūs ⁊ holb⁹. Sequit. (⁊ tūc videbūt filiū hois) Uidebūt inq̄ſ ſm Aug. tā fideles q̄ſ infideles vtpote q̄ erit sole splendidior. Et scōm Theo. videbit tā ipe q̄ſ crux sua: vt ꝟ Mat. xxiiij. ⁊ ꝓnr ab olbus cognoscetur. Quō aūt apparebit crux est triplex opinio. Prima q̄ apparebit i signo suo. i. in cicatricib⁹ xp̄i. Scōa q̄ apparebit in se ipsa crux i q̄ xp̄s pepēdit ab angelis delata ad cōsolationē fideliū. ⁊ infideliū cōfusionē. Tertia q̄ apparebit in aliquo signo suo formato i modūcrucis. Et ista mēs vī euangeliste Matthei dicētis. q̄ appebit signū filij hois i celo. Et vt credo erit lux q̄dā ad instar crucis densior reliq̄ celi luce: vl lux remissior ad instar vmbre. Uocat aūt se xp̄s filiū hois scōm alios eo ꝙ sit filius solū vnius q̄ vero ex masculo ⁊ femina gnant sunt filij holz. Sed q: etiā Ezechiel dict⁹ est fili⁹ hois forte melio⁹ q̄ xp̄s sic se vocat in signū hūilitatis cū posset se vocare filium dei. Quidā aūt faciūt sicut multus: ḋ interrogatus (vt fingit) de gñe suo noluit se fateri filiū asine. sed dixit se filiū eq̄ regis frācie. Notāter ꝺr filiū hois: q̄ iudicabit in forma hūana q̄ est legē euāgelicā dedit in forma hūana. Eiusdē em̄ est legem ꝑdere ⁊ ſm eā iudicare. Itē q̄ i eadē forma iudicat⁹ est ⁊ ꝓfir in eadē iudicabit vt possit ab impijs videri ſm glo. Jo. v. (venientē i nube) ſm alios ꝓpꝛias nubē intelligit societas sctoꝝ existētiū cū eo q̄ nubes dr̄ eo q̄ a terrenis fuerit eleuati. Erūt aūt in societate xp̄i venientes salvē angeli ⁊ forte illi scī: ḋ añ iudicū resurrexerūt: si ḋ sunt: ⁊ quicūq; sint illi. De reliqs ꝺo dicit ap̄lus. j. The. iij. Rapiemur cū illis scz q̄ añ dormierāt: obuiā xp̄o in aera. Ex quo vī q̄ xp̄o venīēte aliq̄ sci erūt in terra reliquabūtur vt aues obuiā xp̄o: qō maxime ꝓtinget illis q̄ mō sunt paupes ⁊ viles ꝓpter dñm: diuitib⁹ tūc sine nūero remanētibus in terra. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Job. xix. Scōm alios vero p nubē intelligit nubes materialis q̄ xp̄o ꝓbebit obsequiū ad decorē nō ad necessitatē. Uñ Aug. ad Esichiū. Sic veniet sicut abūt nubes aūt suscepit eū ab oculis eoꝝ. Hec ille. ad quē aūt locū xp̄s tūc sit vēturus. Uide. j. feria. ij. post. j. dñicam q̄dragesime. (cū ptāte magna ⁊ maiestate) accepta a deo pr̄e ꝓpter sue passiōis meritū. Bre. i homil. In ptāte ⁊ maiestate visuri sunt quē in hūilitate positū audire noluer̄it: vt ꝟtutē ei⁹ tanto tūc districti⁹ sentiāt: quāto nunc ceruicē cordis ad ei⁹ pietatē nō inclināt. Hec ille appebit aūt ista ptās xp̄i ꝓpter mūdi cōflagratiōe. pō. Ignis añ ipsum ꝑcedet ⁊ inflāmabit in circuitu inimicos eius. ¶ Scōo ex iudicādoꝝ multitudine: q̄ cōgregabit oēs gētes i valle Josaphat. vt ꝓz Joel'. iij. ¶ Tertio ex corpoꝝ susceptione: q̄ oēs resurgem⁹ cū corpoꝛib⁹ nr̄is: vt ꝓz. j. Coꝝ. xv. ¶ Quarto ex vocis magnitudine. Chryso. Uere magna vox cui oia obediūt elemēta: q̄ petra scidit portas inferi aperūt: ⁊ vincula mortis dirūpit. Hec ille. ¶ Quinto ex obsequio nubiū: vt hic ꝓz. ¶ Sexto ex innouatiōe celi ⁊ terre ⁊ oīm elemētoꝝ. Apoca. xxi. Ecce noua facio oia. ¶ Septimo ex iudiciaria autoritate: q̄ pater oē iudiciū dedit filio. Jo. v. ¶ Octauo ex electorū glificatione. Mat. xiij. Tūc fulgebūt iusti sicut sol. ¶ Nono ex societatis nobilitate: q̄ dñs ad iudiciū veniet cū senioꝛib⁹ ppli sui. Esa. iij. Itē oēs angeli eius cū eo. Mat. xxv. ca. Maiestas etiā ex ꝑdictis appebit ⁊ rursus ex glia hūanitatis sue q̄ erit glīosa. Primo q̄ ꝺz iudex eminere iudicādis: quoꝝ aliq̄. s. electi habebūt corpa glīosa. i. dotata dotibus claritat⁊/agilitatis/ impassibilitat⁊/ ⁊ subtilitat⁊. Scōo q̄ i ꝓmo aduētu xp̄s q̄ venerat iudicādus apparuit i forma infirmitatis ergo veniēs iudicare appa rebit i forma opposita sicut iudicare et iudicari opponūtur. ¶ Moraliter aūt hic admonemur vt toto tpe vite nr̄e q̄ramus xp̄o regi ꝓ sanguine fuso ⁊ cruce tolerata: oꝛe ⁊ ope. gr̄as agere ne confundamur i die iudicij q̄n i aere videbimus signa crucis ⁊ vulnerū ei⁹. Tūc em̄ ſm Chry. sic loquet̄. Ego ꝓpter vos hō fact⁹ sum: ꝓpter vos alligat⁹: delusus: cesus ⁊ crucifixus. Ubi est tātarū iniuriaꝝ mearū fruct⁹? Ubi seruit⁹ quā mihi ꝓ sanguinis ꝓtio reddidistis? Hec ille. ¶ Quantū ꝺo ad tertiū punctū sciēdū est: q̄ xp̄s electos suos cōsolat. Greg. in homil. Qz ꝓmissa cōtra reprobos dicta sunt moꝝ ad electoꝝ consolationē ꝺba ꝟtunt. Mā subdit (his aūt fieri incipiētibus leuate capita vr̄a). i. exhilarate corda: q̄ dū finitur mūdus cui⁹ amici non estis, ꝓpe sit redēptio quā q̄ſistis. In sacra em̄ scriptura sepe caput ꝓ mēte ponitur: q̄ sicut capite regūt mēbra: ita cogitatiōes mēte disponunt. Capita ergo leuare: est mētes nr̄as ad gaudia p̄rie celestis erigere. Hec ille. (qm̄ ꝓpinquat redēptio vr̄a) Theo. i. pfecta corporis ⁊ aie libertas. Sicut em̄ prim⁹ ad uētus dñi fuit ad reformationē aliarum nr̄aꝝ. sic scōs ad reformationē corporū celebrāt. Hec ille. Bre. i homil. Qō aūt calcari mūdus ac despici debeat: puida dñs ꝓparatiōe manifestat: cū subdit Uidete ficulneā ⁊ oēs arbores: cū ꝓdu

ducūt iam ex se fructū: scitis q̄m ꝓpe est estas: ita ⁊ vos cū videritis hec fieri scitote (q̄m ꝓpe est regnū dei) q̄ſi dicat. Sicut ex fructu arboris vicina estas cognoscit: ita ex ruina mūdi ꝓpe eē cognoscit regnū dei. Ex hoc ostēdit: q̄ fructꝰ mūdi ruina est. Ad hoc ei germinat. vt q̄cūq; germinauerit cladibus cōsumat. Bene aūt regnū dei estati cōparat: q̄ meroris nr̄i nebule trāseūt: ⁊ vite dies eterni solis claritate fulgescūt. Hec ille. Euse. Sicut em̄ in hac vita sol. hyeme recedēte: ac succedēte vere radiū calidum mittēs fouet ac vitificat humi cōdita semina: exuēta ꝑtinā figurā pullulāt aute noua variū virorē habētia: sic ꝛ glīosus vnigeniti dei aduētus vitificatiuis radijs illustrās nouū sclm: nudū cōdita. p totū mūdū semina. s. dormiētes i pulueretre potioriꝰ corporiꝰ q̄ſ ꝓius p ducet i lucē: ac ꝑfutata morte regnabit deiceps vita scīs noui. Hec ille. Oia aūt ꝑdicta ꝓcludit dñs ſm Bre. sub magna certitudine: imo ſm Beō. si dicere lz sub suo mō iurauit: cū dicit (Amē dico vob) amē q̄ppe vt dicit Beō. interꝑtat verā ac si dicat: vere dico vobis. Utruꝝ ꝺo sit iuramētū? Dico q̄ nō. Licet magr̄ hist. dicat q̄ sic: q̄ xp̄s nō ira frenḡntasset illō (q̄ nō ꝑtibit gñatio hec donec oia fiāt) i. nō ꝑteribit gen⁹ indeoꝝ: ſm alios vl humanū gen⁹. ſm eūdē Beō. vel eccl'ia nouiter generāda. ſm Euse. ⁊ Theo. q̄ ex hoc elicit q̄ ipsa xp̄ianitas nūq̄ deficiet: neq̄ fides Jesu xp̄i (celum ⁊ terra trāsibūt: ꝺba aūt mea nō trāsibūt). i. vel vī innuere Greg. ⁊ Hier. dicit. Facili⁹ est ista perire: q̄ tñ est impossibile: q̄ſ mea ꝺba nō ipleri. Uel possum⁹ dicere q̄ reuera trāsibit celū q̄ſ ad accidētia sua: q̄ cessabit moueri: ⁊ ap̄liorē lucē suscipiet: ⁊ sīc terra: vt ex dictis ꝓz tñ q̄ſ ad essentiā ⁊ substātiā suā vtrūq; stabit eternū. Uñ Eccles. j. Terra in eternū stat Beda. Apta rōne celū ⁊ terra p eā quā nūc hāt imaginē trāseāt: attñ p essentiā sine fine subsistūt. Hec ille. ¶ Worā aūt hic instruimur vt mūdū trāseūtē despiciam⁹. Si em̄ trāseūt ico corruptibilia: vt celū ⁊ terra: q̄ſto magis corruptibilis ⁊ vana. Hier. ad Pelio. ō morte

nepo. Xerses ille res potentissimus qui subuertit mōtes: maria cōstrauit: cū de sublimi loco infinitā hominū multitudi nē ⁊ innumerabilē vidisset exercitū: flevisse dr q post cētū annos nullus eorū quos tūc videbat superfutur⁹ esset. Qō si possemus in talē conscendere speculā de qua vniuersam terrā sub nostris pedibus cernerem⁹. Jā tibi ostēderez totⁱ mūdi ruinas gētes gētib⁹ et regnis regna collisa: alios torqueri: alios necari: alios absorberi fluctib⁹: alios ad seruitutē trahi. Hic nuptias: ibi plāctū: illos nasci: istos mori: alios affluere diuitijs: alios mēdicare: ⁊ nō Xerses tm exercitū sz totius hoies mūdi breui spatio defuturos. Uincit seruo rerū magnitudine ⁊ minⁱ⁹ est oē qō loquimur. Redeam⁹ igit ad nos: ⁊ quasi e celo decidentes panlisp nra videamus. Sētis ne obsecro qñ infans: qñ puer: qñ iuuenis: qñ robuste etatis: qñ senex factus sis? Quotidie morimur. quotidie ꝓmutamur: ⁊ tamē eternos nos esse credimus. Hec ille.

Dñica tertia aduentus.

Textus euange. Matth. xi.

Cum audisset Joannes in vinculis opera christi mittens duos de discipulis suis ait illi. Tu es qui venturus es: an aliū expectamus? Et respondens iesus ait illis. Euntes renūtiate Joāni que audistis ⁊ vidistis: Ceci vident: claudi ambulant: leprosi mundantur: surdi audiunt: mortui resurgunt: pauperes euāgelizātur. Et btūs est q nō fuerit scandalizatus in me. Illis aūt abeūtib⁹ cepit Jesus dicere ad turbas de Joanne. Quid existis in desertum videre Arūdinē vento agitatam. Sed qd existis videre: Hominez mollibus vestitū? Ecce q mollibus vestiuntur in domibus regū sunt. Sed qd existis videre pphetam? Etiā dico vobis ⁊ plus q̄ pphetam. Hic est enim de quo scriptum est. Ecce mitto angelū meū añ faciē tuam: q̄ preparabit viam tuam ante te.

Cum audisset Joānes in vinculis ⁊c. Mat. xi. in pīti enā ge. tāguntur tria pūcta. Pri mū est Joānis interrogatio Secūdū christi rnsio. Tertiū Joānis ꝓmēdatio. Quātum ad ꝑmū sciēdū est: q tres fuerūt herodes secūdū Chronicas. Primus dict⁹ est ascalonita cuius pater idume⁹ ⁊ nō iude⁹ fuit. Hic fuit rex in iudea ⁊ occidit inocētes. Secūdus dict⁹ est antipas q̄ fuit hnⁱ⁹ ꝑmi herodis filⁱ⁹: ⁊ nō fuit rex: sz tetrarcha: vt ór Lu. iij. i. dña i quarta pte regni patris sui. a tetras qō ē q̄dro: ⁊ archos ꝑn ceps. qñ q̄rtus in regno ꝑnceps. Mortuo em herode ascalonita Ro. diuiserūt regnū ei⁹ in duas medietates: ⁊ vnā dederūt archelao. Reliquā aūt diuiserūt in duas: dātes vna herodi: ⁊ reliquā philippo fri suo. Hic occidit Joānez. Tertius dictus est agripa: q̄ fuit filⁱ⁹ aristoboli filij herodis Ascalonite. Hic fuit iudeus vt testat Josephⁱ⁹. i. fuit circūcisus sicut ⁊ aristobolus pater su⁹: ⁊ a romanis factus fuit rex i parte vna regni iudee: nō tm regnauit in hierusalē: sz vltra iordanem. Mā vt dicitur in historia Ecclesiastica: duz hierusalē erat euertēda: fideles ibidē existētes admoniti sūt p angelū trāsire iordanem ad regnum agrippe fœderati romanis. Hic herodes occidit iacobū fratrē Joānis ꝟ⁹. Ascalonita necat pueros: Antipa Joānē Agrippa Jacobū: claudēs in carcere petrum. Joānes ergo incarceratⁱ⁹ est ab herode antipa. Huius cām potissimam tāgit Marc. vj. ⁊ Matth. xiiij. Herodias em filia aristoboli vt tradit iosephus et Magister hist. nupsit philippo fratri patris sui. Sz herodes frater patris ⁊ mariti eius amore captⁱ⁹ rapuit illā: ea tm ꝓsentiēte: sed nō marito: qō illicitū fuit. Hoc ergo Joānes arguebat. Metuens ergo herodias ne herodes ad p̄dicationem Joannis eā dimissa marito restitueret suggessit herodi vt ioānē carceri bus traderet: qō ⁊ fecit. Alij aūt vt iosephus vltra hoc alia assignant causam q⁊. s. Joānes predicabat institiam ⁊ sobrietatē: ⁊ baptismū: ⁊ iō multus pplus eū seqbat: Herodes ergo tumultū ppli timēs recusit illuz. Tertia cā solet assignari: q⁊ ioānes magnū regē post se vēturū p̄dicabat. Ordinauerāt aūt romani ne q⁹ sine senat⁹ autoritate rex diceret. Un herodes offensa cesaris timuit ⁊ Joan. in vinculis detinuit. Dicit ergo ⁊cū audiuisset Jo.) q̄ discipulos suos. s. vt patet Lu. vij. (in vinculis opa xpi.) Sciendū em q̄ xps lz ante ioānis carcerē p̄dicauerit ⁊ fecerit aliqua miracula ⁊ baptizauerit: vt pz Jo. iij. tm nō predicauit multū publice: vt q̄dā dicūt. Un btūs Mat. vf p̄dicationē xpi a ioannis carcere inchoare. Mar. iij. Sed ioanne tradito xp̄s ꝑpter doctrinā ⁊ miracula magna ⁊ frequētiā fuit i magna fama: ⁊ opa ei⁹ vbiq̄ diuulgabant. vñ et ad Jo. incarceratū puenit hoc. et ꝓterea dicitur, audiuisse opa xpi. Seq̄ (mittens duos de discipulis suis ait illi: tu es qui vēturus es: an aliū expectam⁹?) Sed hic est magna questio quam btūs Greg. mouet dl. Querēdū nobis ē: Joānes ꝓpheta ⁊ pl⁹ q̄ ꝓpheta q̄ veniētez ad baptismū dñm oñdit di. Ecce agnus dei: ecce q̄ tollit petā mūdi. cur i carcere posit⁹ mittēs discipl⁹ reqrit: tu es q̄ vēturus es: an ali. ex. tāq̄ si ignoraret quē oñderat ⁊ an ipe sit nesciat. quē ꝓphetādo: baptizādo: oñdēdo ipz esse clamauerat. Hec ille. sicut aūt recitat. s. Tho. ij. q. ij. ar. vij. ad ꝑm: tres fuerūt solēnes modi rndendi ad iltā qōnē. Primus est bti Ambr. dicētis. Nō fide sz pietate dubitauit. Dubitauit ēt petr⁹ dicēs. Propitius tibi esto dñe: nō fiat b. Hec ille ⁊ vf velle Ambr. q̄ Jo. sciuit q̄dē mortez xpi esse ꝓphetatā: sed cōpatiebatur ⁊ admirabatur: q̄ tm vellet sustinere opprobriū. Sed Chrysо. in homil. videt impugnare istā responsionē: verūtn ipe eā nō impugnat: sz itēdit asserere q̄ Joānes credidit xp̄m moriturⁿ: qō opinio ista cōcedit: cū q̄ stat q̄ nō ex rei ignorātia sed ex rei magnitudine admirabat et ꝓpatiebat. Alius modus est Chrys. i homil. Hiero. ⁊ Nico. de ly. et Hila. q̄ ioannes non dubitauit: sed discipuli sui qui zelātes pro magistro suo: tā q̄ xps ei faceret concurrentiā habebāt aliqualē invidiā ad xp̄m ⁊ discipulos eius: vt Joā. iij. elicit: ⁊ etiam icrudeli erāt. vñ se pharisei associabāt: vt pz Mat. ix. Moritur⁹ ergo Joānes voluit eos ab errore: ⁊ ab invidia liberare: ideo misit illos ad xp̄m vt videtes eius miracula sanarent i spiritu. Sed q̄ hūc modū arguit paul⁹ bargeñ. q⁊ nō videt inquit ꝓsonare litere sequēti nō em rnsio xpi dirigit ad discipulos sz ad ioānē. Sz ad hoc ór q̄ sicut ioānes cauēs discipulorū cōfusionē interrogat in persona sua ita xps curialitate vtēs eadē rōne respondet ꝟbis q̄dē ioānis: sz factis miraculoꝝ discipulis tertiⁱ mod⁹ est Gre. i homil. ⁊ bti Hier. Ait em Gre. Querit vt sciat si is q̄ p se imūdūverat: ēt ad iferni claustra dēscēdat. Hec ille. Un sciēdū est q̄ ioānes sciuit ꝟtutē passiōis xpi vsq̄ ad limbū debere ptingere: q⁊ b̄ p̄dixerat ꝺ[illegible]. Tuāz in sanguine [illegible] vidos tuos de lacu i q̄ [illegible] Sathā [illegible] an xps ꝓsonal[illegible] ēt nec b̄ crederet [illegible] vt dicit. s. Tho. ar. ij. de hoc enim dubitat et q̄rit ꝑm Hiero. ⁊ Gre. [illegible] apud iferos nūtiet apud iferos mo[illegible] ēt credēdū pplos sed ad ꝓsolandum vt dicit gl. Cōtra istū modū vf arguere Chry. in homil. ⁊ reuera nihil dicit Jrium: sed ipse intēdit solū q̄ Joā. nolebat p̄dicare fidē apud inferos: vt aliqs nouiter crederet. Et b̄ idez Hir. ⁊ Gre. nō negarēt. Cōtra btm Gre. ꝓaliter arguit Nico. de ly. dicēs. Gre. dicit q̄ Joā. dubitauit an xps esset pasturus ⁊ moriturⁿ: sed hoc nō est rōnabile: q⁊ pl⁹ q̄ ꝓpha ignorasset qō ꝓphete sciuerūt ⁊ p̄dixerūt in multis locis. Itē q⁊ ipse dixit. Ecce agn⁹ dei: ⁊ ꝑm Chry. agnū vocās crucē diuulgat. Ad ista rndet: q̄ iste false allegat Greg. et hoc pro ꝓprio ex ꝟbis eius. Z. allegatis. Sedo ex s. Tho. vbi. Z. Nō em Gre. di. Joānē dubitasse de morte xpi: sed de ei⁹ descensu ad inferos in ꝓsona. Uerū est tm q̄ i vno loco homil. videt Gre. dicere q̄ iste ei imponit. Ait em loquēs i ꝓsona ioānis ad xp̄m: sicut p hoib⁹ nasci dignat⁹ es. an

etiã ꝛ ꝓ holdꝰ mozi ꝛ ad iferni claustra descẽdere digneris . Iſinua:-Hec ille. Sꝫ intendit Greg. dicere ꝙ ioãnes dubitauit de ista copulatiua. ſ. xp̃s moꝛietur ꝛ xp̃s descendet ad inferos ꝓsonaliter rõne sc̃e ptis: facit tñ mẽtionez de ꝑma: qꝛ mois erat xp̃o via ad ꝓsonalẽ descẽsum. Uã ptz ꝙ alliegak cõtra mẽtẽ suaz ꝛ trũcate . Dicit tñ ꝙ aliqua antiq̃ homiliaria bene correcta nõ ꝓhibẽt ly mozi. ¶ Allegorice sciẽdũ est ꝙ Joãnes significat ꝓpꝫm hebraicũ . Primo qꝛ fuit p̃cursoꝛ xp̃i: sicut ꝛ ille ꝓꝑs mũdum disposuit ad credẽdũ xp̃o ꝓnũtiãdo illũ. Scõo qꝛ interp̃tat gr̃a dei: ꝛ significat illũ cui dedit deꝰ multa dona vel gr̃as: sicut fecit huic ꝓꝓ. pñ. Nõ fecit taliter oi. i. nulli nationi. ſ. ante nouã legẽ. Hic populus circa mortẽ fuã. i. finẽ mundi siue in vltima etate est in viculis erroris diabolice ptãtis: sꝫ appꝛopinquãte mũdi termino totꝰ q̃uertek ad xp̃m. pñ. Cõuertentkad vesperã Rom. xi. Cecitas ex pte ꝓfigit in israel donec plenitudo gẽtiũ subintrauerit ꝛ tũc oꝫ israel saluus fiet. Hoc aũt credo futuꝝ qñ totus mundꝰ suscipiet fidẽ xp̃i p̃ sanctã p̃dicationẽ euãgelij: de qua vide infra dñica. ꝛ. pos̃ festã trinitatis . Et tũc mittet ad xp̃m duos discipulos intellectũ. ſ. affectũ: vt in eis ꝙ ꝑhamek de xp̃o: p intellectũ scrutãdo facta ei⁹: ꝛ ꝓ voluntatẽ approbãdo ꝛ amãdo. Ut aliter. Ut ei ait Hilari. i Joãne forma legis lata est Christũ em̃ lex annũtiauit ꝛ remissionẽ pcꝝ p̃dicauit: ꝛ regnũ celoꝝ ꝓpodit ꝛ Joãnes totũ bꝰ opꝰ legis expleuit. Igitur cessante tã lege q̃ pctis plebis iclusa ne xp̃s posset itelligi q̃si viculis ꝛ carcere icludebak ad euãgelia ꝓsulẽda lex mittit: vt ifidelitas fidẽ dicꝝ ꝓtẽplek in factis. Hec ille. Amb. ꝛ fortasse isti discipuli ꝙs misit sunt duo ꝓꝓ: vnꝰ q̃ ex iudeis credidit: ꝛ alter ex gẽtibꝰ. Hec ille. ¶ Anagogice ꝥo Joãnes significat fidelẽ mozturũ q̃dẽ sed tñ adhuc existẽtẽ in carcere coꝛpis: gr̃am gratũ faciẽtẽ vel gratis datã habẽtẽ: ꝛ tñ iter spẽ ꝛ desperationẽ sue salutis vacillãtem. ꝓpter ad xp̃z docẽtẽ ꝛ sanãtẽ mittit duos discipulos . xp̃s em̃ existens in dextera patris docet beatos de secretis sue diuinitatis: ꝛ eosdẽ sanat ex omni coꝛporis ꝛ aĩe languoꝛe. Apoc. xxi. Absterget deus omnẽ lachrymã ab oculis sc̃oꝝ. Isti duo discipuli sunt desyderium sue salutis ꝛ eiusdẽ petitio. Tu es inq̃t qui venturus es in ꝑsona vel in effectu ad liberãdũ me in puncto mortis an aliũ expectamus. ſ. inimicũ. q̃si diceret Desydero ꝛ peto vt tu ipse mihi assistas ꝛ liberes me pñ. Saluũ me fac deus quoniã intrauerũt aq̃ vsq̃ ad aĩmã meã. ¶ Moraliter Joãnes. i. habẽs gratiaz gratũ facientẽ vel gratis datã existẽs in carcere pctoꝝ: ꝓpter reatũ ꝑteritoꝝ vel piculũ futuꝝ: dꝫ ad xp̃m mittere intellectũ ꝛ affectum vt liberek. Mittit aũt ista q̃s intellectũ ꝛ volũtatẽ exercet in diuina scriptur: a que docet ꝛ sanat. amb. Sermo xp̃i medicamentũ est. Hec ille. Si vero sit in vinculis tribulationuz: dꝫ istos mittere vt ꝓsolek. pñ. Quã dulcia faucib⁹ meis eloq̃a tua sup̃ mel oꝛi meo . Et si sit in vinculis religionis dꝫ mittere vt ꝓseruek Hier. Ama sciẽtiã scripturaꝝ ꝛ carnis vitia nõ amabis Hec ille. Nota. ꝙ Hie. nõ dicit habeto: sꝫ ama sciam: qꝛ nõ sufficit ad xp̃m mittere intellectũ sed optz mittere affectũ. Et per sciam scripturaꝝ intelligit rem scitã ex scripturis q̃ docẽt oẽs virtutes: sed ꝑcipue humilitatẽ ꝛ charitatẽ. Qui tñ etiã ipsa scripturaꝝ eruditione vehemẽter: ꝛ ianiter letarek: eoipso a carnalib⁹ vitijs remotioꝛ eẽt: ipa exercitatione mitigaꝰ. ¶ Quãtũ ad scꝫ pũctũ sciẽdũ est ꝙ xp̃s nõ stati eis dedit rñsuz sꝫ multos curauit añq̃ exponerẽt legationẽ suam: eis tñ ꝓtib⁹ vel saltẽ añq̃ eis rñderet. alioq̃n nõ potuissent renũtiare q̃vidissent sꝫ tñq̃ audiuissent. Uñ Luc. vij. ꝛ. In ipa hora curauit multos a lãguezib⁹ ꝛ plagis ꝛ spiritib⁹ malis et cecis multis donauit visuz . Deide dixit (Ite renũtiate Joãni q̃ audistis ꝛ vidistis: ceci nõ subiectiue sed denoiatiue i. q̃ ꝓꝑ ceci erãt: (ceci vidẽt claudi ambulãt leꝓosi mãdank surdi audiũt moztui resugũt: paupes euãgelizank) passiue. i. docenk ꝛ ꝑ dñm ꝓetruz de scala. Uel euãgelizank actiue vt hoc ꝥbũ deponẽs sit ꝑm antiquã grãmaticã vt vk sentire ꝓiero. di. paupes euãgelizãtes oñdit (ꝛ bt̃us q̃ nõ fuerit scãdalizatus in me) In his ꝥbis ꝑm Greg. saluator dedit istã rñsionẽ. Ego multa bñficia exhibeo mũdo: ꝛ ꝛ meritũ coꝛ turpissima morte ꝑdenabor. Grego. acti apte dicat. Mira q̃dẽ facio: sꝫ abiecta ꝓpeti nõ dignor. Ex q̃ ꝑz ꝙ rñsio xp̃i ꝑt adaptari tribꝰ modis supꝛadictis exponẽdi interrogationẽ Joãnis. Mã Ambr. diceret ꝙ xp̃s ioãni ꝓpatiẽti ꝛ admirãti an mozi dñs ꝓ suis inimicis dignarek: ipe rñdit affirmatiue ꝙ oino mozieꝛ: etiã post miracula ꝛ doctrinã q̃b⁹ efficeret famosus qõ grauiꝰ est q̃ simplr mozi. Quãto em̃ erat magis cognitꝰ xp̃s: tãto hẽbat de plurib⁹ erubescere. Chry. ꝥo dicit ꝙ xp̃s videꝫ icredulitatẽ discipuloꝝ Joãnis nõ dicit eis: ego sum: qꝛ forte nõ credidissent sꝫ factis oñdit se esse xp̃m: curãdo multos vt dixim⁹. Illa em̃ miracula ꝓbabãt eũ eẽ xp̃z filiũ dei multipliciter. Prio rõne ꝓphetie: quia ista miracula ꝛ alia sub ꝓpria forma est se fiẽda ꝓ xp̃z olim. Esaias p̃dixit. xxv. ca. Deꝰ inq̃t ipe veniet ꝛ saluabit nos. Tũc apient oculi cecoꝝ: ꝛ aures surdoꝝ patebũt. Tũc saliet sicut ꝥꝰ claudꝰ ꝛ aperta erit lingua mutoꝝ. Et. c. lxi. oꝛ. Euãgelizare paupib⁹ misit me. loquẽs ſ. in ꝑsona xp̃i. Scõo rõne abditie: qꝛ nullus ꝓpheta tot signa fecerat. Uñ io. vij. oꝛ. Christꝰ cũ venerit nunq̃d plura signa faciet q̃s ꝥs facit? Tertio rõne modi faciẽdi qꝛ ex ptate ipso suo mꝛioties ꝛnõ rogãdo faciebat. Quarto ex fine faciẽdi. Faciebat em̃ ad ꝓbãdũ ꝙ sua doctrina ꝓtinebat ꝓfitatẽ . Uñ Mat. ix. Ut aũt sciatis ꝙ filiꝰ hois hꝫ ptãtẽ iterra dimittẽdi pctã tũc ait paralytico tibi dico surge. Lꝫ aũt forte aliq̃ istaꝝ rõnum nõ arguãt xp̃m fuisse deũ ꝓ se ꝑcise: tñ oẽs simul vel aliq̃ eaꝝ bꝰ arguũt: ꝑcipue vltima. Cũ ergo miracula fierẽt a deo: deꝰ reddebat testimoniũ doctrie xp̃i q̃ se docebat deũ . Aut ꝛ illa doctrina erat ꝥa aut deꝰ affirmabat falsuz eẽ vep q̃ est ipossibile. Et nota ꝙ hac rõne iudei insolubiliter ꝓuincunk. Jp̃i em̃ ꝛcedũt in libꝛo suo q̃ intitulak de Jesu nazareni generatiõe ꝙ Jesus nazarenꝰ suscitanis mortuos ihtute nois dñi tetragrãmatõ qꝛipe sciuit illud optie ꝓferre: cũ innenerit illud i q̃dã lapide tẽpli optie scriptũ Et q̃cũq̃ nosset illã ꝓlationẽ posset idẽ facere vt dicũt. Rñdit etiã xp̃s istis ꝥbis ꝑm Chry. cũ dicit (beatꝰ q̃ nõ fuerit scãdalizatꝰ i me) Latẽter tñ istos q̃ leo scãdalisabank tetigit. Hie. ꝥo. diceret ꝙ xp̃s affirmatiue rñdit Joãni ꝙ. ſ. ꝓsonaꝝ descẽderet ad iferos. Uñ ait ex ꝑsona xp̃i. Quia ego mozieñdo te subsequoꝛ: cauendũ valde est hominib⁹ ne in me mortẽ despiciãt q̃ signa venerãtur. Hec ille. Et videk velle beatꝰ Hie. ꝙ xp̃s fecit argumentuz a maioꝛi sic . Si mozi post tantã gloriã ꝛ miracula facta non dedignoꝛ: multo minꝰ ad infernuz victoꝛ mortis descendere dedignabor. ¶ Allegorice aũt significat ꝙ iudeis cõsulẽtib⁹ xp̃m in scripturis sanctis: ipse ꝓ illas ꝓphetias q̃s videbunt ꝛ facta q̃ audiãt enarrari se affirmabit esse illũ quez prophete venturum prediꝛerant ¶ Anagogice ꝛosignificat ꝙ xp̃s aiam agonizãtẽ in morte cõfortat reducẽdo ei ad memoriã vel ispirãdo ea q̃ ipsi dixit vta exempla de nia ꝛ bñficijs dei ꝛ q̃ audiuit ab eius matre a libꝛis sãctis ꝛ sic eam consolatur.

¶ Moraliter vero significak ꝙ anima existens in ꝑdictis vinculis: in diuinis scripturis suenit q̃s q̃rebat: vt ex dictis pũt eẽ manifestũ . Quãtũ ad tertiũ sciẽdũ est ꝙ sicut dicit Chry. discipulis Joãnis satisfactũ erat ꝓ signa q̃ viderãt: sꝫ tñ turbis satisfaciendũ erat q̃ ex ꝥbis Joannis quę ꝓ discipulos misit multa incõuentẽtia subintellexerãt poterãt em̃ cogitare. vt idẽ dicit ꝙ Joã. cũ Jesu vellet altercari ex in. dia: vel q̃s eẽt factus timidioꝛ ex carcere: vel ꝙ ianiter fuisset locutꝰ qñ ꝓhibuit testimonium xp̃o: vel etiã ꝑm Hila. ꝙ id q̃s ꝓmiserat de scãdalo dictũ ꝓpter Joãnẽ eẽt. ideo xp̃s vult Joãnẽ ꝓmẽdare. Non tñ erat ista ꝓmẽdatio fiẽda coã discipulis Joãnis. Prio sꝫ Chry. ne videret adꝛatorie loq. Scõo sꝫ alios quia discipulos Joãnis ꝓfirmasset in suo errore q̃ crediderant Joannem esse xp̃m . Ideo sꝫ illis

aũt abeuntib⁹ cepit Jesus dicere ad turbas de Joãne). Sed quare xp̃s nõ reprehẽdit hesitatiões turbarũ ꝛ discipuloꝛ. Joãnis sicut Mat.xi. arguit iudeos dicens: vt q̃d cogitatis mala in cordibus vestris? Ad hoc ꝺ̃r Chry. q̃ iudei ex malitia peccabant: isti vero ex infirmitate. ¶Est aũt sciẽdũ q̃ xp̃s tria dicit ꝺ̃ Joãne p q̃ oẽm sinistrã opinionẽ turbarum excludere voluit. Primo em̃ dicit q̃ non erat leuis: vt mõ vnũ mõ aliud diceret. Unde subditur (Quid existis in desertũ videre) q̃n. s. fm gl. Joãnes in deserto p̃dicabat (arundinẽ vẽto agitatã?) Gre. in homil'. Qꝺ nõ asserẽdo sz negãdo intulit. Arũdinẽ em̃ mox vt ante cõtingit i partẽ alterã. i. flectit: per quãcarnalis anim⁹ designat q̃ mox vt fauore vl' detractiõe tãgit in partem quãlibet inclinat. Arũdo ergo vento agitata Joãnes nõ erat: quẽ a statu sua rectitudine nulla rerum varietas inflectebat. Hec ille. Scõ dicit: q̃ nõ erat adulator: vt falsitatẽ dixisse ad cõplacendũ videret. Adulatores em̃ iõ in magnatib⁹ adulant vt fruant delitijs ciboꝝ ꝛ vestium. Nã ꝛ ab aula adulatoꝝ ꝺ̃. Un vt narrat Uale. li. iij. Cũ q̃ꝺ̃ diceret Diogeni olera lauãti. Si Dionysio adulari velles ista nõ ederes: Ille rndit: Si ista ederes velles Dionysio adulari molles. Joãnes ꝑ q̃ oẽs delitias contẽpserat: nõ erat adulator: iõ sequit (sed q̃ꝺ existis videre homini mollib⁹ vestitum?) Quasi dicat: non. Hiero. locustis vescit ꝛ melle syluestri pulicameloꝛ sunt tegmẽ ei⁹. Hec ille. Unde subdit: (ecce q̃ mollib⁹ vestiũtur: in domib⁹ regũ sunt) q. sz eis fauẽt ꝛ adulãtur. Greg. in carcere em̃ detrusus non fuisset si sciuisset fauere principib⁹. Hec ille. Tertio dicit q̃ fuit pl⁹ q̃ ꝓpheta: ac p q̃ns nõ fuit i xp̃i cognitiõe decept⁹. Un subditur (sed q̃ꝺ existis videre: prophetã? etiã dico vobis: pl⁹ q̃ ꝓpheta) Joãnes fm Greg. pl⁹ q̃ ꝓpheta dicit: q. xp̃m nõ solũ p̃dixit futurũ vt ceteri prophete: sz etiã presentẽ mõstrauit Sed fm Hie. dicitur, ꝛ ꝓpter hoc: ꝛ q. suũ dñm meruit baptizare. Secũduꝫ Chry. so. q̃ fuit angel⁹: idest nunti⁹ ꝓpinqu⁹ xp̃o. Nã fm Greg. angel⁹ grece latine nũti⁹ dicitur. Et intẽdit Chry. so. q̃ fuit nunti⁹ de re p̃senti. ꝛ nõ solum de vẽtura. Un̄ dicit q̃ fuit ꝓpe xp̃m et ob hoc ceteris maior ꝓphetis. Un̄ subditur (hic est enim de quo scriptum est) sz. Malach. iij. Ubi deus pater alloquitur filiuꝫ dicẽs (ecce ego mittã angelũ) id est Joãnẽ (ante faciẽ tuã) id est ꝓpe te fm. Chry. (q̃ preparabit viã tuã ante te) id est predicãdo ꝛ baptizãdo reddet tibi peruia auditoꝝ corda: vt dicit glo. ¶Dicit aũt Joãnes angelus. Primo ꝓpter dignitatẽ officij fm Remigi. q. s. fuit diuinoꝝ annũtiatoꝛ. Angelus em̃ dicit nuntius Scõ q. fuit sacerdos dñi. Qis em̃ sacerdos angel⁹ dei exercituum est Malach. iij. ¶Tertio rõne puritatis fm Chry. q. s. vitã angelicã duxit. Alij dicũt eum esse pl⁹ q̃ ꝓphetam: non q. fuit angelus: sed q. prophetauit de xp̃o. et alij prophete ꝓphetauerunt de eo: ꝛ ad hoc ꝓbãdum dicit xp̃m adduxisse autoritatẽ. Malach. iij. Uel fm alios q̃ nõ p̃dixit xp̃m futurũ: sed p̃sentẽ mõstrauit. Et ad hoc fm eos xp̃s adduxit illã autoritatem Christus igitur fm Chry. arguit sic. Fuit pl⁹ q̃ ꝓpheta q. fuit angel⁹. fm alios autẽ sic. fuit pl⁹ q̃ ꝓpheta quia ꝓphetatus fuit. Et fm alios: q. xp̃m digito mõstrauit. De hoc aũt vide etiã infra dñica. iij. aduentus. ¶Allegorice postq̃ fuerit satisfactuꝫ p diuinas scripturas discipulis Joã. i. intellectui ꝛ affectui hebreoꝝ: q̃n. s. iste populꝰ xp̃m suscipiet ꝛ amabit: tũc istemet ppl's erit tante virtutis vt merito a xp̃o possit commẽdari de firmitate in fide: ꝛ de p̃fitia ꝛ scientia scripturaꝝ. Un̄ apl's ad Rom. xj. Sed illoꝝ. s. iudeoꝝ delicto: salus est gẽtibus. s. occasional'r: ingressuꝫ ex hoc apl's relicta iudea trãsierunt ad cõuertẽdum gẽtiles: vt illos. s. gẽtiles: emulẽtur. s. iudei: q̃ si delictũ diuitie sũt mundi occasional'r et diminutio eoꝝ. i. pauci viri. s. apl's: diuitie gẽtiũ: q̃nto magis plenitudo eoꝝ. q̃n. s. oẽs ad dñm cõuertent. ¶Anagogice. Postq̃ diabolus egressurã animã in agonia constituerit xp̃s laudat eã p se vel p angelos. i. facit vt opera bona ꝛ laudabilia q̃ exercuit: adducant̃ in iudicio ꝓ mala obiecta. Un̄ dicitur

ꝺ̃ Da. v. Appẽsus es in statera ꝛ inuẽtus es min⁹ habẽs. Qꝺ de malis intelligit. Boni em̃ habent satis vel pl⁹ q̃ sit necesse ad morti in gr̃a: et si nõ ad stati euolare aliq̃n. ¶Moraliter instruimur. Primo q̃ alia libẽter ꝺ̃ velle consulere diuinas scripturas legẽdo vel audiẽdo verbum dei: q. vt experiẽtia docet tales cõiter sũt viri mozigerati ꝛ laude digni. ¶Scõ vt ꝺ̃t Hier. rigiꝺ̃ vestẽ: ꝛ austerã predicationẽ: vitare debere anlas regũ vel molliũ hoim palatia declinare. Hec ille. ¶Tertio instruimur de cultu vestiũ. Gre. in homi. Nemo existimet in fluxu ꝛ studio pretiosaꝝ vestiũ peccatũ deesse: q. si hec culpa nõ esset: nullo mõ dñs Joãnẽ de vestimẽti sui asperitate laudasset: ꝛ nequaq̃ Petr⁹ seminas a pretiosaꝝ vestiũ appetitu ꝓpesceret dicẽs Non in veste pretiosa. Hec ille. Uerba ĩ ista sunt intelligẽda q̃n est notabilis excessus. aliter ei nõ põt ꝺ̃ci vestis ꝑtiosa cõparatiue ad psonã que ea vtitur.

Feria. iiij. post dñicã. iij. Aduẽtus.

Textus euangelij Luce. j.

MIssus est angelus Gabriel a deo in ciuitatem gallilee cui nomẽ nazareth: ad virginem despõsatã viro cui nomen erat Joseph de domo Dauid. ꝛ nomẽ virginis maria. Et ingressus angelus ad eã dixit. Aue gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus. Que cum audisset turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei. Ne timeas maria: inuenisti em̃ gratiam apud deum Ecce concipies in vtero ꝛ paries filium: ꝛ vocabis nomen eius Jesum. Hic erit magnus ꝛ filius altissimi vocabitur. Et dabit illi dominꝰ deus sedem Dauid patris eius ꝛ regnabit in domo Jacob in eternũ: ꝛ regni ei⁹ non erit finis. Dixit autem Maria ad angelum: qũo fiet istud q̃n viro non cognosco? Et respondẽs angelus: dixit ei. Spũssanct⁹ superueniet in te et virtus altissimi obũbrabit tibi. Ideoq̃ ꝛ quod nascet ex te sanctũ vocabitur filiꝰ dei. Et ecce helizabeth cognata tua ꝛ ipa concepit filiũ i senectute sua. ꝛ hic mẽsis est sext⁹ illi que vocat sterilis: q. nõ erit impossibile apud deũ omne verbũ. Dixit aũt maria Ecce ancilla domini: fiat mihi fm verbum tuum.

NIssus est angel⁹ gabriel ꝛc. Luc. j. In presenti euãgelio ꝓnoꝝ pũcta tãgunt que dicunt salutatio: perturbatio: interrogatio. respõsio:

¶Quãtũ ad primũ sciẽdũ est q̃ ea q̃ in ꝓti euãgelio scribunt fuerũt gesta sexto mẽse a cõceptiõe ꝑcursoris: vt p⁹ dixerat enangelista: ꝛ infra dicet angelus. Fuit aũt Joãnes cõcept⁹ circa finẽ septẽbris: vt tradũt sancti: iõ xp̃s vt dicit magister histo. ꝛ beda: fuit conceptus. xxv. die Martij. ꝛ eadẽ die passus reuolutis. xxxiij. annis fm eundem. mag. ꝛ xxv. decẽbris natus fm eundẽ. Be. ¶Querit vero quare dñs voluerit sic tpe nasci in vtero. i. cõcipi ꝛ mori? Et rndet Nico. gorra. qꝺ sic voluit ꝓpter mũdi in illo tpe creationẽ. s. vt eo tpe recrearet: quo fuerat creatus. s. fm cõiorẽ opinionẽ quã iste hic videt sed. Scõ ꝓpter solis ad nos reuersionẽ: q. tũc timẽtib⁹ deũ ort⁹ est sol iustitie. Malach. vl. Tertio pp noctis diminutionẽ ꝛ diei augmẽtationẽ: q. tũc aucta ẽ dei cognitio Ro. xiij. Nox p̃cessit: dies autẽ appropinquauit. Quarto pp tpis dulcedinũ q. tũc stillauerunt montes dulcedinẽ ꝛc. Amos. ix. Quito pp suauiũ modulationẽ: q̃ in vere incipiũt gaudere: sicut tũc gauiũ sũt sancti iuxta illud Esa. ix. Letabunt coram te. Sexto pp illi⁹ rpis sctificationẽ: q̃ magis idigebat xp̃s aliꝺ̃: q. est magis dissolutũ: vt ꝺ̃ solet abundare delictũ: supabũdet ꝛ gr̃a. Ro. v. Btã aũt virgo tũc fuit annorũ. xiij. q̃n. s. eam gabriel salutauit. Nã sicut tradũt histo. ꝛ epiphani⁹: quartodecimo anno concepit: ꝛ in q̃todecimo peperit xp̃m: ꝛ cuz

eo fuit trigintatrib⁹. ⁊ ꝑm eūdē epiphaniū post ei⁹ passionē vigintiquatuor supervixit: vel qō ꝓbabilius est ꝑm alios duodecim tm̄ niō: vñ ⁊ sexagenaria mors tua est. ¶Querit aūt.s. Tho.iij.par.q. xxx.,vtrū necessariū fuerit annūtiari virgini a deo q⁹ in ea futurū erat: Et ꝓcludit q⁹ sic. Prio vt seruaret cōgru⁹ ordo: vt.ſ. virgo pri⁹ mēte q̄ corpore deū cōciperet: cū hoc sit lōge melⁱ⁹ scōm Augu. lib.de virgi. Scōo vt ipsa certior testis esset. Tertio vt volūtarie se ad obsequiū offerret dicēdo. Ecce ancilla dñi. Quarto vt oñderet mīrimoniū spūale fieri inter deū ⁊ humanā naturā: dū expectat virginis ꝓsensus. ¶Debuit aūt ista annūtiatio ꝑ angelū fieri. vt ibidē ōr. Prio qr hoc ꝓuenit diuino ordini: quo de⁹ revelat infimis ꝑ medios. Nec tm̄ sequit ex hoc q⁹ esset edocēda ꝑ virū qr ei non erat subiecta: eo q⁹ cū integritate peperit: ō pri⁹ fuit edocta q̄ ioseph. Et scōo cōuenit humane reparatiōi: vt sicut pria pditio fuit diabolo ad mulierē mittēte serpētē: ita reparatio fieret deo ad virginē mittēte angelū. Et tertio cōuenit hoc virginitati marie: qr ꝑm ꝓphetā semp̄ angelis cognata ꝙginitas. Existimāt aūt quidā ista angelū fuisse ō supremo angelorū ordine.i. cherubin: eo q⁹ dicat sic. Ad hoc quippe mysteriū summū angelū venire dignū fuerat qui summū oim nūtiabat. Hec ille. Sz vt dicit.s. Tho. vbi.s. ex hoc nō habet q⁹ fuerit summ⁹ inter oēs: sed solū inter angelos: qr fuit archangel⁹ vt ecclesia cāt. Et etiā Greg. dicit q⁹ archāgeli summa nuntiāt. Et subūgit.s. Tho. q⁹ credibile est q⁹ iter archāgelos fuerit summ⁹. Debuit aūt virgini sub corpozali specie apparere: ꝑm.s. Tho. vbi.s. qr hoc ꝓuenit rei nūtiate. ſ. vt ista visio cōformaret visibili dei apparitiōi in carne ad quā oēs ꝓtes apparitiones visibiles fuerāt ordinate. Et etiā cōuenit dignitatis virginis vt mēte ⁊ sensib⁹ visione angelica frueret q̄ mēte: ⁊ corpore fuerat dñm susceptura. Et ēt certitudini ei⁹ qō nūtiabat: qr certi⁹ apprehēdim⁹ q̄ oculis subiecta sunt: q̄ q̄ imaginamur tm̄ mō. Et nō est dubiū theologo qūo possit angel⁹ bon⁹ ⁊ etiā mal⁹ corporaliter apparere: qr pōt corpora inferiora localiter ad nutū mouere: ⁊ ꝑr figurare dūmō nō variet ordo nature qō fieret si elemēta ꝑm totū mutarent localiter. Vñ pōt q̄dē etiā diabol⁹ mouere mōtē sz nō totā terrā. Narrauit aūt mihi q̄dā religiosus fide dign⁹ se vidisse oculis ꝓpriis nicromātē: q̄ fecit in aere apparere quasi nubē: q̄ descēderet ⁊ paulatim ingrossaretur. deinde ibi appparuere papiliōes: et tādē q̄n fuerūt in terra vēdebant q̄nde cum scutiferi pulsantes varia instrā. deinde pari mō affuerūt quindecim puelle cū pulsantib⁹ cātātes. Iste religiosus optim⁹ est pulsator in lyra: ⁊ tñ se nihil scire dicit post ꝙ illā sensit melodiā nec se vnq̄ nisi tūc vidisse pulcras creaturas. Qō si ita potuit diabol⁹: q̄d credendū est de angelo beato. ¶Dicam⁹ ergo (Missus est) sub specie corporali (angelus) extēso noie: reuera aūt fuit archangelus (gabriel) Greg. idcirco ꝓprio nomine cēsē⁹ vt signet ꝑ vocabulū in operatiōe quid valeat. Gabriel essi dei fortitudo nominat ꝑ deiergo sortitudinē nūtiandus erat: q̄ virtutū dñs ⁊ potēs in prelio: ad debellādas ptātes aereas veniebat. Hec ille. (adeo) Bas. Adeunt aſi nos celestes spūs nō quasi ex seipsis: sed ex eo q⁹ diuine sapiētie decorē conspiciunt. Hec ille. Id est ex hoc q⁹ in diuina sapientia vident deū velle nobis aliq̄d per eos esse manifestū (in ciuitatē galileecui nomē nazareth) vt retraheret nos a superbia. qr voluit in ciuitate vilī cōcipi: ⁊ in gloriosa. i. in hierusalē confundi. Et vt impleret ꝓphetia. Quia nazareus vocabitur: nō a natiuitate: sz a cōceptione ⁊ cōuersatione sua. Porro dicta ꝓphetia ꝑm btm̄ hie. ⁊ btm̄ Tho. sumpta est Esa.xl. Egredietur inquit virga de radice iesse: qui sz fuit pater David. ⁊ flos de radice ei⁹ ascēdet. Ubi veritas hebraica habet: ⁊ nether. i. nazareus. de radice eius ascendet. Iad virginē sicut docet Tho.iij.par.q.xxviij. btā Maria fuit semp̄ virgo. nā fuit virgo in ꝓcipiendo xp̄m. Prio: qr xp̄s ꝑ se filiⁱ⁹ nālis dei: nō ꝓp reuerētiā tāti ꝑsis nō debuit aliū h̄re. Scōo qr ē ꝓbū: q̄ sicut sine corruptiōe corporis ꝓcipit ita sine corruptiōe matris. Tertio quia debuit xp̄s esse sine pctō: qō esse nō potuit nisi sine seminū cōmixtione cōcipereť. vñ vt recitat Augu. cōtra Julia. lib.iij. Beati Ambrosij expressa sniа est xp̄m aliter non potuisse expertē esse delicti: nisi expers esset illi⁹ cōceptionis quā cōmixtio viri ⁊ mulieris operat. Hec ille. Quarto. qr ipsa sua xp̄i natiuitas exemplar fuit nr̄e spūalis q̄ deo nascimur ex ecclesia virgine: ⁊ nō ex volūtate carnis. Dicere aūt oppositū pertinet ad heresim ebionitarū ⁊ cerenthi: qui dicūt xp̄m ex virili semine natū. Fuit etiā ꝑm eundē virgo in partu: iuxta ꝓphetiā. Esa.vij. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiū. Et hoc primo qr verbū sine corruptione concipitur ⁊ ꝓferť. Scōo qr venit tollere corruptionē ⁊ nō sufficere illā. Tertio qr nō debebat minuere honorē matris: qui eam precepit honorare. Nec obstat q⁹ Ambro. super Luc. dicit xp̄m aperuisse matris vuluā. Nā per apertionē intelligit exitū vt dicit idē.s. Tho. qui tñ exitus fuit clauso vtero sicut in resurrectione. clauso sepulcro. Fuit etiam virgo post partū: vt idē dicit. Primo qr oppositum derogat xp̄o sz dicere vt dicit Heluidius hereticus: q⁹ post xp̄m genuit alios filios. Sicut ēm patris ita et matris debuit esse vnigenitus tanq̄ germē perfectissimū. Scōo derogat etiā spiritui sancto: qr sacrariū eius in quo xp̄i corpus formauerat: poneret fuisse violatū. Et etiā beate virgini: que ingratissima videretur: si tanto filio nō fuisset cōtenta: ⁊ virgini tatē miraculose conseruatā sponte voluisset amittere. Er ēt derogat Joseph: qui tentasset maculare id vnde angelo reuelāte cognouerat xp̄i corpus a spiritu sancto formatū. Nec obstat his q⁹ dom⁹ dicit habere fratres ab euangelistis: qr more scripturarū ꝓpriū. i. sororū filij fratres appellant. ꝑm hie. Nō obstat etiā illud Mat.ſ. Non cognoscebat eam donec peperit filiū. qr ly donec aliquādo dicit tēpus certū post quod fit aliquid qō ante nō fiebat sed aliquādo importat tēp⁹ infinitū: vt in ꝓsal. Oculi nostri semper ad dñm donec misereatur nostri. Et rursum. Dixit dñs domino meo ⁊c. Dicitur etiā xp̄s primogenitus: eo q⁹ priorem fratrē non habuerit: non qr habuerit sequētē. (desponsatā. viro) sicut docet.s. Tho. vbi.s. q.xxix. Debuit xp̄s de virgine desponsata nasci. ꝓmo ex parte sua: ne.ſ. more illegitimi repelleretur ⁊ vt cōsueto modo sua genealogia per virū posset describi: et vt ioseph gereret pueri curaz: ⁊ vt hoc mysterium diabolo celaretur: ne cōtra puerū furi⁹ sequiret. Sicut ēm dicit Orige. si non habuisset virum statim diabolo surrepuisset cogitatio: q⁹ talis partus q̄ videbatur diuinus esset aliquid humana natura sublimi⁹. Scōo hoc etiaz fuit cōueniēs ex parte virginis: ne velut adultera lapidaretur. Hac enim pena etiā puella nubilis plectebatur vt patet. Deut.xxij. Et ne infamaret⁹ vt a ioseph nutriretur. Et tertio fuit cōueniens ex parte nostra. vt.ſ. ioseph esset testis q⁹ xp̄s sit de virgine natus. et vt credibiliora essent verba beate marie se virginem asserentis: ⁊ vt tollat virginibus fatuis excusationis occasio cum ex sua in cautela infamenť. ꝙ Dixissent ēm etiam matrē domini fuisse infamatā: ⁊ vt significentur ecclesia virgo vni viro christo desponsata: ⁊ vt virginitas ⁊ nuptie in vna persona honorarentur contra hereticos alteri eorum detrahētes. Diabol⁹ autē vt idem sanctus Thom. dicit prohibebatur diuinitus a perscrutanda eius virginitate. De ista materia loquēs Ambro. ait. Bene autem vtrūq⁹ posuit scriptura: ⁊ vt desponsata esset ⁊ virgo. Virgo: ⁊ vt expers virilis consortij videret desponsata: ne temerate virginitatis adureretur infamia cui grauis alⁱ⁹ corruptele videret insigne preferre. Maluit autē aliquos domin⁹ de suo ortu q̄ de matris pudore dubitare. Sciebat enim teneram esse virginis verecundiā: ꝑ lubricā famā pudoris. Nec putauit ort⁹ sui fidē mīs iiurijs astruēdā. Nec decuit sinistra virginib⁹ opinione viuētib⁹ velamē excusationis relinq̄: q⁹ infamata quoq⁹ mater dñi videret. Quid aūt in deis: quid heredi posset ascribi: si natū viderent ex adulterio

psequi:Quemadmodū aūt ipe diceret: Non veni legē soluere sed adimplere si videret cepisse a legis iniuria:cū partus innupte lege dānet:Quāꝫ etiam fides verbis marie magis asciscit ꝛ mē dacij cā magis remouet.videret enim culpā:obūbrare voluisse mēdacio:innupta pregnans.Causam aūt mentiē di desponsata nō habuit:cū cōiugij premium ꝛ gratia nuptiarū:partus sit feminarū. Non mediocris quoꝫ cā est vt virginitas falleret marie pncipē mūdi qui cū desponsatā viro cerneret:partū nō potuit habere suspectū.Hec ille (cui nomē erat ioseph ꝺ domo Dauid) sm Bedā hoc qꝺ dicit de domo dauid nō solū ad sponsum:sed ad sponsam ꝫ refert:qz pceptū legis erat vt de sua tribu vel familia acciperet ꝺsoz vxorem. De hoc aūt multa dicit Paul⁹ burgeñ. in additionib⁹ ad Nico.de Ly.super Mat.j.ca.Sed tñ forte breuiter posset dici:qꝺ beatus Mattheus voluit ostēdere xp̄m ex dauid descendisse fidelibus q̄ tēpore xp̄i viuebāt. Ideo sufficies fuit qꝺ ostenderit ioseph descēdisse a dauid qz fidelib⁹ tunc cōstabat qꝺ maria erat de eadē familia cuz ioseph.ꝛ forte ista est mens glosse ꝛ sanctorū:in illo passu (ꝛ nomen virginis maria.) Dicit aūt.s. Tho.sup Mat.qꝺ maria interpretatur stella maris:vel illuminatrix:syriace vero dña/ Beō.Maria hebraice stella maris:syriace vero dña vocat.ꝛ merito qz hec totius mūdi dñm lucem seculis meruit generare perennē.Hec ille.Uirbo aūt que istam vult imitari ꝺz habere multa.primo ꝺz esse clausa nō vagabunda.Eccl'.xlij.Filia patris abscōdita est:nequādo pollnat in virginitate sua.Un diua qz egressa ē vt videret alias mulieres:op̄ssa est a siche.Gen. xxxiij.Et scōo tacita l'cogitatiōe:diuinorū semp existēs.ij.Cor.v.Innupta virgo cogitat q̄ dei sunt:qūo placeat deo Unde Eccl'.xxvj.Datū dei mulier sensata.ꝛ tacita.Et tertio honesta ꝛ cōposita cum disciplina.Hieremie.ij.Nunquid obliuiscit virgo ornamēti sui:Ex quo elicitur qꝺ naturale est mulieri ornari:sed faciat vt fecit Hester:q̄ cōtenta fuit ornatu quē sibi tradidit virginū custos Egeus: nec aliud q̄stuit vt ptz Hester.ij.Et quarto humilis ꝛ deuota. Esa.xlvij.Descēde sede in puluere virgo filia Babylon.Et quinto sollicitans sui custodia:maxime per abstinentiā ꝛ mortificationē corporis:ꝛ solitudinē ꝛ sen suū maxime oculorū cōtinentiā Hieremie.xxx.Usqꝫquo delitijs dissolueris filia vaga.Omnia em̄ ista fuisse in ista virgine testatur Ambr.libro de virgine ꝛ elicit ex hoc qꝺ clausa manebat:quod esse nō posset nisi haberet p̄dicta.Et de hoc subdit(ꝛ ingressus angelus ad eā) Ex hoc elicit Bernar.qꝺ i cubiculo erat imo debebat esse i maxima cōtēplatione ꝛ eleuatione mētis:vt ꝓbat Albertus magnus super Missus est.Mā si p̄ cursoz debuit annuntiari. patre occupato i sacrificio dei multo fortⁱ⁹ simile de xp̄o oportet credere.Un̄ rationabile est qꝺ de mysterio incarnationis cogitaret ꝓpter qō ꝛ.s.Uincē.cōtēplatur qꝺ legerat illud Esa.vij.Ecce virgo ꝛc. (Dixit:Aue).i.sine ve.supple sis:ad a qō est sine:ꝛ ve:sm Gotrā.ꝛ in hoc salutat eā:qz salutare est salutē seu bonū optare.q.d.O dtā virgo sis sine ve pudoris in cōcipiēdo:laboris in portādo: ꝛ doloris i pariēdo.Itē si sine ve ꝓcupiscētie ꝛ culpe.s.actualis ꝛ pene eiusdē Qualis aūt sit cui talia optat subdit dicēs(gratia plena.)Hiero.Et bene gratia plena qz ceteris per partes p̄statur Marie ꝺo simul se totā infudit gratie plenitudo.Hec ille.Quō aūt sic dicatur ꝓpter gratie plenitudinē.s.Tho.ij.q. xxij.art.v.sic dicit.Quāto aliq̄d magis appropinquat principio i quolibet genere tāto magis participat effectū eius sicut angeli magis participāt de bonitatibus diuinis q̄ homines.sm Dion.iij. ca.celestis Hierar.Cū igit̄ principiū gratie sit xp̄s aut horitatiue sm diuinitatē ꝛ sm humanitatē instrumētaliter:sm illud Jo.j.Gratia ꝛ veritas per Jesum xp̄m facta est:cui xp̄o dtā virgo fuit sm humanitatē ꝓpinquissima.qz ex ea natura humanam accipit pre ceteris ipa debuit a xp̄o gratie plenitudinē obtinere:ita qꝺ recipiendo in se authorē gratie:de cuius sez plenitudine oēs accipimus.Jo.j.Ipsa quoꝫ quodam modo gratiā ad oēs deriuaret.Ubi etiā ad secundū distinguit pulcre triplicē perfectionē gratie ei⁹.ꝛ ibi vide si placet.Intertio etiā di.xlij.q.j.arti.ij.q.j.vbi intēdit virtualiter sic dicere.Cum illud plene habeat qō sm oēs differentias ꝛ modos ꝛ effectus suos habeat:xp̄s habuit triplicē plenitudinē gre. ꝓma est finis qz cū finis gre sit pinngere deo:ipse sm qꝺ hō fuit cōinnctus diuinitati p cognitionē:amorē:fruitionē ꝛ p vnionem in psona.Scōa est efficientie:qz sic in. ꝛ est gratia pfectus qꝺ ex ipso i alios oēs deriuat:quoꝝ aliquos facit cooperatores dei:vt ꝛ ipsi p ministeriū alios ad gratiā inducāt:vt dicit.j.Cor.iij.Tertia est formalis cause qz data est ei gratia pficiens ipsum xp̄tū ad oēs virtutes ꝛ vsus oēs virtutū ꝛ oēs effect⁹ gratie gratis date ꝛ remotionē omnis peccati etiā originalis.Prima respicit gratiaz vnionis secunda capitis:tertia ꝺo gratiaz singularē ipsius.Et tertia quadruplex.est.s.singularis q̄ est xp̄i.Et sufficientie:q̄ fuit in Stephano ꝛ in alijs sanctis pfectis gra formaliter xp̄tū ad oēs virtutes ꝛ expulsionem oim moraliuz Et specialis prerogatiue:que est beate virginis que habuit gram repellentem: etiā venialia.Et copie q̄ est ecclesie:cui nulla grārū deest dn̄ sit i aliquo mēbrū suorū de qua:Eph.iiij.vt adimpleret oia hoc ibi virtualr ꝛ quasi/botenus. ¶Sed adde ex Nico.Gor.qꝺ eius intellectus fuit plen⁹ veritate:qz cōseruabat oia verba hic.Lu.iij.Et scōo affectus plen⁹ charitate:iuxta illud Cañ. iij.nuntiate dilecto meo qz amore langueo.Et tertio caro puritate:iuxta illō cañ.iij. Tota pulcra es amica mea et macula nō est i te.s.spūalis vel corporalis post sanctificationē.Et quarto manus pietate:sm id ꝓuer.vlti.Manū suā aperuit in opi.imo ipsa faciebat q̄stū ꝓ pauperib⁹.Et vocabat questuaria.vñ Hiero.ad Helio.de contemptu seculi.Hic.s.xp̄s est ille fabri ꝛ questuarie filij⁹.Et quinto mores honestate sm illud Cañ.vij.Quā pulcri sunt gressus tui.Et sexto ligua dulcedine sm illud Cañ.iiij.Mel ꝛ lac sub lingua eius.Et septimo vita sanctitate:sm illud ꝓuer.xxx.Multe filie cōgregauerunt diuitias tu supergressa es vniuersas.Est aūt sciendū vt docet.s.Tho.iij.part.q. xxx.qꝺ angelus intendebat virginē attentā reddere.ideo curauit eā in admirationem inducere ex qua attētio seq̄t. Unde salutauit eam nouo modo:ꝛ cuz magna reuerentia.qz vt idem dicit.Uere humili cuiusmodi erat beata virgo nihil est tā ifolitū ꝛ mirabile q̄ sua exaltatio(dñs tecū) Quidā existimāt qꝺ q̄n angelus virginē salutauit statim cōceperit:aut iam conceperat dñm.Unde dicit Hieron.ꝓcessit nuntiū suum deus.Hec ille.Et augu.in sermone de natiuitate dñi.Dñs tecū:magis q̄ mecum.Ipse em̄ in tuo est corde:in tuo sit vtero:adimplet mentez:adimpleat vētrem.Hec ille.Item idem asseritur in quadā lectione que legitur in ecclesijs aliquibus cathedralibus in die annuntiationis:ꝛ ibi pro probatione adducitur qz angelus non dicit Aue Maria replenda sed plena.nec dñs veniet in te sz dñs tecū.Sed ista sunt exp̄sse cōtra magistrum.in.iij.dis.iij.vbi dicit:qꝺ post ꝓsensum virginis venit i eā spūs sanctus:potentiam dei verbi receptiuam ꝓparans ꝛ generatiuā.Et concordat Ber.sup missus est:q̄ homil'.iij.volens ostendere cōsensum virginis fuisse tunc necessariū ad conceptionē alloquens virginem ait.Statim liberabimur si consentis.ꝛ infra.Responde angelo:imo p angelū dño:verbum ꝓfer tuū ꝛ ꝓcipe diuinū hec ille.Itē ē ꝺ sanctū Tho.iij.par.q.xxx.qui dicit:qꝺ reqrebat cōsensus virginis.Itē est contra euangeliū:qz angelus postq̄ virginem salutauit dixit.Ecce cōcipies.Itē dixit Uocabis nomen eius Jesum ꝛ tñ Luc. ij.dicitur:qꝺ hoc nomen fuit vocatū ab angelo priusq̄ in vtero conciperet.Igitur xp̄s fuit conceptus statim post consensum virginis vel in ipso ꝓsensu.Ad motiua aūt dicte opinionis:dico qꝺ beatus Hieron.loquit̄ de existētia dei in virginē per essentiā:ꝓsentiā ꝛ poten

tiam ⁊ per gratiã ſpecialem: nõ autẽ ꝓ incarnationẽ. Dictũ vero Augu. eſt ꝓ nobis qꝛ non dicit eſt in vtero tuo: ſed ſit: ac ſi dicere vellet angelus. Opto vt conſentias maria, ⁊ cõſequenter conci-
S pias. Ad probationes cõtẽtas in lectio ne patet ex dictis (Benedicta tu in mulieribus) Grego. vna. ſ. ꝓ̃e cunctis mulieribus. ¶ Moraliter qꝛ maria interpretatur ſtella maris: ſignificatur q̃ q̃libet dz habere ſemp oculũ ad hoc celeſte ſidus ſi non vult ſubmergi fluctib⁹ huius mundani ⁊ ꝓcelloſi maris. Bernar. in ſecũda homĩ. ſuper Miſſus eſt. Maria eſt nobilis illa ſtella ex iacob ortа: cuius radius vniuerſum orbẽ illuminat: cui⁹ ſplendor: ⁊ fulget in ſuperis ⁊ inferos penetrat: teras etiã perluſtrans ⁊ calefaciens magis mentes q̃ corpora fouet virtutes excoquit vitia. Ipſa inquã eſt, ꝓclara et eximia ſtella ſup hoc mare magnũ ⁊ ſpatioſum neceſſario ſublimata: micãs meritis: illuſtrãs exẽplis. O q̃ſquis te intelligis in huius ſeculi ꝓ fluuio magis inter tẽ-
M peſtates ⁊ ꝓcellas fluctuare q̃ ꝑ terrã ambulare: ne auertas oculos a fulgore huius ſideris ſi non vis obrui ꝓcellis. Si inſurgunt venti tẽtationũ. ſi incurris ſcopulos tribulationũ reſpice ſtellã voca Mariã. Et infra in piculis: in anguſtijs: in rebus dubijs. Mariã cogita: Mariã inuoca. Nõ recedat a corde: nõ recedat ab ore. Et vt oſonis ei⁹ impetres ſuffragiũ ne deſeras ꝙerſatiõis exẽplũ Ipſaz ſequẽs nõ deuias: ipaſm rogãs nõ deſpas: ipſam cogitãs nõ erras: ipa tenente nõ corruis: ipſa ꝓtegente non metuis: ipſa duce non fatigaris: ipſa ꝓpitia ad portũ ſalutis ꝓuenis. Sic in te metipſo experiris q̃ merito dictum ſit ⁊ nomẽ virginis Maria. Hec ille. Et hoc de primo. ¶ Quãtũ ad ſcõm ſciẽdũ eſt q̃ vt dicit Ambro. ſup lucam. ⁊. s. Tho. iij. par. q. xxx. Tremit homo ad viſionẽ corpozalẽ ⁊ etiã imaginariã angeli. Et
I ratio eſt: qꝛ homo ſup ſe eleuatur: ſicut etiam fit calore ad interiora recurrente quoties homo timet: aut aliquid ſimile patitur. Propter hec autẽ: vt dicit. s. Tho. nõ dz nobis ſubtrahi angelica viſio. primo qꝛ hoc eſt dignitatis. Scõo qꝛ vt ait Orige. ſemp angelus apparẽs medetur tali timore ſi eſt bonus: ⁊ l hoc ipſo inquit cognoſcit eſſe bon⁹. Timuit ergo btã virgo ſicut ⁊ alij ⁊ ſpecialiter K vt ait. b. Tho. qꝛ angel⁹ ſub forma hois intrauit ad cuius aſpectũ trepidare virginũ eſt: vt ait Ambro. potuit eſſe eſſet prima facie nõ cognouerit angelũ eſſe ſed virũ eũ qui videbat crediderit eſſe. Et ſubiungit. s. Tho. Quidã tñ dicunt q̃ nõ eſt turbata in viſione angelica. cũ aſſueta eſſet angelos videre: ſz in his q̃ nũtiabant. Iſta ẽ ſnia gregorij q̃ ait. Cũ aſſueta eſſet his viſionib⁹: euangeliſtã turbationẽ nõ viſioni: ſed relatis attribuit dicẽs (turbata eſt in ſermone ei⁹.) Hec ille. Vñ ſubdit: (⁊ cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio.) Unde in hoc ſm greg. vitauit incredulitatẽ zacharie: et leuitatez eue: qꝛ nec fuit incredula nec ſtatim credidit: ſz dictũ examinauit. Cogitabat aũt ſm eũdẽ ſi ſalutatio erat a viro ꝫ ſuũ pudorẽ vel diuina ad aliquã ſanctitatẽ: cũ ꝫ deo faceret mẽtionẽ: dicẽs dñs tecũ. Scõm Amb. aũt mirabat L etiã nouã ſalutãdi formã: q̃ nunq̃ante cõperta fuerat. vñ ait Orig. q̃ ſi ſciuiſſet maria ad aliũ quẽpiã ſil'em eſſe factũ ſmonẽ. vtpote q̃ habebat legis ſciẽtiã: nunq̃ eã ſſi peregrina talis ſalutatio terruiſſet. Hec ille. Sz qꝛ eã angel⁹ ex noua ſalutatione territã vidit q̃ſi familiari⁹ notã ſm Beꝺ. vocãs ex noie eã cõfortat. Vñ ſequit: (⁊ ait angel⁹ ei. Ne timeas maria.) q̃ſi diceret ſm eũdẽ: nõ veni deceptur⁹ q̃ſi miniſter ſathane ne q̃ violatur⁹: ſz diuina myſteria reuelatur⁹. Chry. Qui apud deũ mereꝺ gr̃am nõ dz q̃ꝺ timeat. Vñ ſequit (Inueniſti em gr̃az apud deũ) Greg. Inuenit gratiã ꝫgo cozã deo: qꝛ ſplẽdore pudicitie ꝓpriã exornãs aiam gratũ deo ſe habi taculũ ꝓparauit nec ſolũ celibatũ inio labilẽ ꝓſeruauit ſz etiã imaculatã conſciẽtiã cuſtodiuit. hec ille. ¶ Eſt aũt ſciẽ dũ q̃ ſm ꝓſuetũ modũ loquẽdi ſcriptu W re q̃n aliq̃s alicui placet: dz inuenire gratiã apud illũ vel in oculis ei⁹. Q̃ vero virgo ſumme placuerit deo oſtendit cũ ſubiũgit. (Ecce ꝯcipies i vtero⁊ paries)

Notanter dicit cõcipies in vtero: quaſi diceret. Nõ ꝯcurreret maſcul⁹ ad eã: ſz in te formabit ꝑt⁹ ſicut nucle⁹ i nuce auellana. Hiere. xxxi. Nouũ faciet dñs
A ſup terrã femina circũdabit virũ. (⁊ vocabis nomẽ ei⁹ ieſuz). Nõ dicit ipones ſz vocabis: qꝛ iſtud nomẽ fuit ipoſitũ a deo genitore: vt dicit Hze. Et ſm Beꝺ ieſus iterpretat ſaluator ſiue ſalutaris: iõ optie ꝓuenit xpo: qꝛ ſol⁹ fuit ſpiritualis ⁊ vniuerſalis ſaluator. Vñ vt docet. s. Tho. iij. q. xxxvij. hoc nomẽ eſt nouũ rõne talis ſalutis. ſ. ſpũalis ⁊ vniuerſalis. aliꝰ aũt ꝓuenit ꝑz aliõs ſpãles ⁊ nõ vniuerſales ſalutes. Vñ ꝑz Cyri. qꝛ hoc nomẽ aliq̃ mõ aliꝰ cõe eſt: ad ſignificandũ q̃ iſte q̃ cõcipitur diſſimilis eſt aliis. ſubiũgit angel⁹ (Hic erit magnus ⁊ filius altiſſimi vocabit) Filij dei i diuina ſcriptura ꝓ adoptionẽ dicunt oẽs q̃ ſunt in gr̃a: iuxta illud. Pſalmi. Ego dixi dij eſtis: ⁊ ꝓ creationẽ gñaliter oẽs: ⁊ ꝓ aſſimilationẽ i natura ſcorporea ſolũ angeli: ſm illud Job. j. Cũ veniſſent: filij dei vt aſſiſterent cozã dño. Sz ꝓ naB turã iſte ſolus eſt filius altiſſimi. Sequit (Et dabit illi dñs deꝰ ſedẽ dauid ꝓris ei⁹.) Eſt aũt ſciendũ q̃ ſicut materialis hierl'm ſignificauit eccl'iam militãtem ⁊ triũphãtẽ: ita regnũ dauid cui⁹ ſedes fuit i hierl'm ſignificauit regnũ xpi ſup vtrãq̃ eccleſiã. Nõ ergo iſta ſic debent intelligi q̃ſi velit angel⁹ dicere q̃ deus datur⁹ eſſet xpo tpale regnũ dauid hoc eñ eſt ꝫ ſcripturã Jo. xviij. vbi ipſe dicit. Regnũ meũ nõ eſt de hoc mũdo. i. non eſt tpale ſeu materiale. Itẽ Hiere. xxij. vbi de iechonia regeꝺr. Scribe virũ iſtũ ſterilẽ nõ erit de ſemine ei⁹ vir q̃ ſedeat ſup ſoliũ dauid. Beatꝰ aũt ꝫgo ex quanatus eſt xpc deſcẽdit a iechonia: vt pz Mat. j. Poſt iechoniã ergo nullus de ſemine eius fuit rex i regno materiali dauid ſm Nico. de ly. Vñ Joã. hircanus ⁊ alij q̃ ante heroꝺẽ aſcalonitã fuerũt reC ges i iudea ſm eũ fuerũt de tribu ſacerdotali ⁊ non de tribu iuda. Sed tñ illa que iſte dicit videnꝭ eſſe cõtra illud Gene. xlix. Non auferet ſceptrũ ꝛc. vbi habeꝺ q̃ vſq̃ ad xpm ſempeꝺbit eſſe rex vel dux de tribu iuda. Vñ ⁊ magr hiſto. dicit q̃ vſq̃ ad captiuitatẽ babylonicã gubernauerũt reges de tribu iuda: poſt illã ꝫo imediate gubernauerũt duces ⁊ poſt duces iterũ reges vſq̃ ad herodẽ. Sed vt ptz Geñ. xlix. ad hoc diceret ſm D eũ q̃ verbũ iacob intelligit de regib⁹ ⁊ ducibus deſcendẽtibus a iuda ꝑ lineã maſculinã vt Zoroba. vel ꝑ femineam vt machabei q̃ ſacerdotes fuerũt: ⁊ ꝯr de tribu leui: q̃ tñ fuit mixta cũ tribu regia vt multipliciter ptz. Hie. ꝫo loquit de linea maſculina. ſm quã beata virgo deſcendit a iuda. ⁊ ſic etiã credo q̃ lo quit magiſter. De regno ergo ſpũali loquit angel⁹. Vñ Baſi. Nõ in materiali ſede dauid ſedit dñs tranſlato iudaico regno ab heroꝺẽ: ſed ſedẽ dauid appellat in qua reſidet idiſſolubile regnũ ei⁹ hec ille. Et ſm Chry. ꝑ domũ iacob intelligit illi q̃ ex iſrael. crediderũt cũ ꝛ: (⁊ regnabit i domo iacob i eternũ.) Uel ſm Beꝺã intelligit tota eccl'ia: q̃ deſcẽ dit ex bona radice vel incerta eſt (cum eſſet oleaster) in bonã oliuã: vt hñ Ro. xi. Et intendit q̃ ex bona radice deſcenderint alij de eccl'ia. i. apl'i ⁊ ceteri deE ſcẽdẽtes a iacob: alij ꝫo (vt gẽtiles) ſũt incerti ꝓdictis q̃ ſunt eccl'ie fundamenta. (⁊ regni ei⁹ nõ erit finis.) Greg. Non ſolũ inquãtũ deus: ſed ⁊ in eo q̃ homo. Et in ꝑſenti q̃dem habet regnũ multorum: finaliter ꝫo vniuerſorũ cũ ei oia ſubijcienꝭ. Hec ille. Nota q̃ regnũ xpi in quo ꝑ vicarium regnat nõ habebit finẽ ante finẽ mũdi: ſed illud in quo regnat ꝓſonaliter: carebit fine ſimplicit. ¶ Notanter docenꝭ virgines iuxta doctrinã ambroſij dicentis. Diſce aũt virgo vereciundiã: qꝛ pauebat trepidare eñ ꝫginũ ẽ: ⁊ ad oẽs viri igreſſus pauere: oẽſq̃ viri affatus vereri. Diſce ꝫgo verbũ vitare laſciuiã. Maria etiam ſalutationem angeli verebatur. Hec ille. ¶ Quãtũ ad tertiũ ſciẽdũ eſt ex doctrina. s. Tho. iij. q. xxix. q̃ beata virgo vo- F uit virginitatẽ ſuã deo: qꝛ laudabiliora ceteris paribus ſunt q̃ fiũt ex voto. Nõ tñ vouit abſolute añ deſpõſationẽ: qꝛ añ xpi ortũ dei ppli⁹ carne ꝓpagabat: ſicut modo ꝑ baptiſmũ: ideo gñationi oportebat inſiſtere. Dicit tñ ſcts Tho.

in.iiij.di.xlix.q̄ helias ⁊ hieremias tradūtur semp fuisse ꝟgines: qz lz tūc ꝟginitas nō esset in tāto ꝓtio vt modo tñ dicit.s.Tho.iij.dist.xxxiij.q̄ post sufficientē multiplicationē hūani gñis fuit licita in lege Moysi ⁊ nature integre: non aūt ante sufficientiā talē. Sed qz vt dicit in tertia parte videbatur lege ꝓhibita: ideo vouit cōditionate si deo placeret. Quo cognito post desponsationē per diuinā inspirationē vouit absolute de cōmuni cōsensu anteq̄ salutaretur ab angelo. Unde dixit angelo (qm̄ virū nō cognosco) qō nō dixisset: si votū virginitatis nō habuisset. Sciēs ergo btā Maria votū suū: ait ad angelum: (quō fiet istud.) Ambrosius. Tēperatior est ista resp̄sio q̄ verba sacerdotis: q̄ ait. Unde hoc sciā? Negat ille se credere: et q̄si fidei adhuc aliū querit autorē: ista se tacere ꝓfitetur: nec dubitat esse sciendum qō quō fieri possit inq̄rit. Legerat Maria ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filiumt ideo credidit futurū: sed quō fieret ante nō legerat. Non em̄ quēadmodū fieret vel ꝓphete tāto fuerat reuelatū. Tantum em̄ mysteriū nō hois fuit: sed angeli oze ꝓmēdū. Hec ille. Qui videt velle q̄ esaias p̄scuerit quidē virginē paritura: sed ignozauerit modū: an. s. virtus sp̄ūsancti suppleret vicez masculi vel alt̄. (Qm̄ virū nō cognosco) ꝟm Greg. nazā. in hoc innuit q̄ suū corpus quasi quoddam sacrificiū obtulerat deo. ¶ Moraliter docemur quantaz sollicitudinē debeat quisq̄ dē implēdi votū suū siquid est deo ꝓmissum: qz virgo lz ab angelo ex parte dei moneret de filio ꝓcipiēdo: tñ in oppositū allegauit votū suū. Item quantū placeat deo q̄ homo adhibeat fidem dictis suis: qz Maria credēdo meruit edoceri ⁊ eligi in matrez. Unde ait helisabeth. Luc.j. Beata q̄ credidisti: qz perficiētur ea que dicta sunt tibi a dño. Econtrario infidelitas ei valde displicet: vnde ꝓcussit zachariā incredulū vt ptz Luc.j. Quantū ad quartū ait grec. Consydera qualiter virgini soluit dubium angelus: ⁊ explanat intemeratū cōnubiū ⁊ ineffabilē partum. Sequitur cñm. Et respondens angelus dixit ei. Spiritus sanctus superueniet in te. Hec ille. Q.d.ſm Chrys. Noli querere naturalē ordinem: qui est per concubitū viri imo si virū cognouisses electa nō fuisses. non tanter autē dicitur superueniet: qz vt testatur Nico. de ly. ꝓtius in eaz venerat eam a pctō originali mūdando adhuc dum esset in vtero: vt cōius exponitur. Eodē modo exponere docet Magister sen. iij. di. iij. dicēs. Mariā quoq̄ totam sp̄ūsctūs in eā ꝓueniēs a pctō prorsus purgauit: ⁊ a fomite peccati eaz libera uit: vel fomitē ipsum penitus euacuando: vt quibusdā placet vel sic debilitando ⁊ extenuādo vt ei peccandi occasio nulla ten? ꝓsimodū exerceri. Hec ille. Ꝓto his vide. s. Tho. iij. par. qō. xxj. et iij. dist. xij. Deinde superuenit ſm maiorem gr̄e plenitudinē in cōceptione filij. Nam vt docet. s. Tho. vbi. s. cū i vtero matris esset: tātā accepit abūdātiā gr̄e q̄ fuit ab origiali mūdata: ⁊ fomes. i. inclinatio habitualis ad malū. remā sit in ea ligatus. In ipsa vero cōceptione xp̄i in qua debuit ꝓmo apparere imunitas a pctō: fuit ab ea fomes sublat? ex toto qz ex ple in matrē facta est redundantia imunitatis: vñ ꝟz Ezechi. xlvij. Gressus dei ingrediebat per portā orientalē i. ꝟginē: ⁊ terra. i. caro ꝟginis: splendebat a maiestate ei⁹. s. dñi Jesu xp̄i. Sequit: (et virtus altissimi) i. xp̄s: q̄ ſm Chrys. altissimi regis ꝟtus est obūbrabit tibi. hoc aūt tripliciter exponit. Mā Grego. xviij. moral. exponit hoc dupl̄r sub his ꝟbis dicens. Per obūbrationis vocabulum incarnādi dei vtraq̄ natura signi ficatur. Umbra em̄ a lumine formatur et corpore. Deus ergo per diuinitatem lumen est. Quia ergo lumē incorporeū in eius erat vtero corporandū. recte ei ꝟz: virtus altissimi obūbrabit tibi. i. corpus in te hūanitatis. accipiet incorporeū lumen diuinitatis. Hoc etiā Marie ꝟz ꝓpter mētis refrigeriū celitus datū. Hec ille. Qui intendit primo sic dicere. Obumbrabit tibi. i. vmbrā faciet in te: per lumē deitatis ⁊ corpus hūanitatis. Et scōo. Obumbrabit tibi. i. per gr̄am refrigerabit mentē tuā: totaliter auferendo a te estū cōcupiscētie. i. fomitē: et

dādo celestē cōsolationē. Ac si diceret. Pudori tuo ne timeas: qz castior ⁊ purior remanebis. Gre. aūt nazā. exponit sic. Mā sicut vmbra demonstrat figurā corpis a quo ꝓcedit: ita filius i carne demōstrat paternā seu formatiuā ꝟtutē. ideo corpus xp̄i assimilat vmbre qz in eo erant iudicia formātis diuinitatis. Sequitur. (Ideoq̄ qō nascet ex te scūs) non dicit sctūs homo vel sctūs deus: sed sctūm neutraliter: vt cōplectatur vtrūq̄: et scūm absolute vt intelligat q̄ psona nascēs intelligit vniuersaliter omnē sctitatē habere. Hac em̄ rōne ꝟz etiā deus absolute qui est. Ex quo. iij. vt intelligatur vniuersaliter hr̄e i se totā pfectionē essēdi. Sequit vocabit (filius dei (s. dei p̄ris: ⁊ hoc p naturā: nō per adoptionē: vt alij grego. Tu aūt attēde q̄liter ꝟginī totā trinitatē angel⁹ ediderit: dū sp̄m sctm̄ ꝓmemorat ꝟtutē ⁊ altissimū. Hec ille. Sed qz vt dicit Chrys. ista sūt alta ⁊ pfunda: iō subdit exēplū sensibile dicēs. (Et ecce helizabeth cognata tua). i. consanguinea. Ubi aduertēdū est q̄ vt idē dicit: angel⁹ nō ꝓmemorauit mulieres antiq̄s: puta Sarā: rebeccā aut Rachelā: sed p̄stē vt magis corroboraret ꝟginē. Et eadē de causa ſm eūdē cōmemorat etatē dicēs: (et ipsa concepit filiū in senectute sua:) et defectū nature cū subdit (et hic mensis est sextus illi q̄ vocatur sterilis) Est aūt notādū ſm eūdē q̄ nō statī ap̄ cipio ꝓceptiōis helizabeth āgel⁹ apparuit ꝟgini. sz sexto mēse: vt granis aliq̄ ꝓberet argumētū. Et nota et q̄ iste sextus mēsis est Martij: qui sext⁹ est a ꝓceptiōe ꝓcursoris: nō ꝓputat? vltimis diebus septēbris ſm morē scripture: vt dicit Gorra q̄ nō ꝓsueuit ꝓputare nisi mēses integros. Uel vt idē dicit est sextus ꝓputādo more hebreoꝝ: q̄ nō incipiūt a capite mēsis: sed lunatiōis. Est aūt dubiū quō helizabeth potuerit esse cognata. i. cōsanguinea eius a cognatione: qz beata virgo fuit de tribu iuda: vt sct̄i et ꝓphete tradūt: ⁊ helizabeth de tribu leui: qz fuit de filiab⁹ Aarō. Luc.j. Ad hec dico q̄ ſm scripturā trib⁹ leui ⁊ iuda: sicue tribus sacerdotalis ⁊ regia fuerant mixte: eo q̄ leuite nō haberēt hereditariā possessionē: ⁊ ꝓsequēter ex tali matrimonio nō ꝓfundebant tribuū sortes ꝓpter quā cōfusionē tollēdā prohibitum erat matrimoniū inter tribū ⁊ tribum: Sciēdū est ergo q̄ ſm historias due fuerūt sorores: scz āna ⁊ ismeria. Et ſm beatū ꝟiero. vna earū. i. anna ⁊ cōsequēter reliq̄ fuit de bethleē q̄ est de tribu iuda Ismeria ergo genuit helizabeth ex aliq̄ viro ꝟ tribu leui. Anna ꝟo tres habuit viros: ex quoꝝ quolibet vnā genuit filiā nomīe mariā. Et primā q̄ christū pepererit genuit ex Joachi qui fuit de tribu iuda. Uñ ꝟfus. Anna solet dici tres concepisse marias. Quas genuere viri Joachi cleophas salome eqz. Has duxere viri ioseph alphens zebedeus. Prima parit xp̄m iacobū secūda minorem. Et ioseph iustū peperit cū simōe iudā. Tertia maiorē iacobū volucrēq̄ ioānem. finaliter aūt angel⁹ ꝓcludit ꝟgini dicēs. (Quia nō erit ip̄ossibile apud deū omne verbū) De⁹ em̄ ſm doctrinā sanctoꝝ pōt oē quod contradictionem non implicat. ista autem sola que implicant contradictionem deus nequit: sed talia non possunt mēte cōcipi. ⁊ si possint ore pferri: vt testat Arist. iij. Metaphisice: puta q̄ aliquid sit ⁊ nō sit: ⁊ cōsequēter talia nō possunt dici verbū cordis. i. ꝓcept⁹. De⁹ ergo ꝛ nō possit ꝓtradictoria ſm pōt omne verbū. i. oīe q̄ cōcipi pōt ab homine vel angelo vel etiā a seipso. Audītis ergo his virgo mentē suā cū summa deuotiōe submisit deo. Ambro. vide humilitatē ꝟginis: vide deuotionē. Sedē em̄. (Dixit aūt maria. Ecce ancilla dñi) Ancillā se dicit q̄ mater eligitur nec repētina exaltat ē ꝓmissiōe. Mitē em̄ humilēq̄ paritura: humilitatē debuit etiā ipsa ꝓferre: Hec ille. Optauit autem vt dominus dignaretur implere que dixerat: dicens. (Fiat michi ſm verbū tuū). Et tūc statim xp̄s fuit in eius vētre ꝓcept⁹: ⁊ angelus ſm Beda celum repetit. ¶ Moraliter i p̄dictis de multis instruimur q̄ Eusebi⁹ sub his verbis includit dicēs. Alius aliud quoddā in ꝓsenti sermone ꝟginis extollet apicibus: hic q̄dē ꝓstātiā: hic obediētē prōptitudinē: alt⁹ q̄ nō allecta est tā splēdidis ⁊ arduis ꝓ

magnum archangelum promissis pollicitis: alius q̄ nō excessit modū in dādo instantias: sed equaliter eamit ℣ue letitatē ℣ zacharie in obedientiā mihi autem humilitatis profunditas non minꝰ conspicitur admiranda. Hec ille.

¶ Feria sexta post dominicam tertiam. Aduentus.

¶ Textus euangelij. Lu. j. ca.

EXurgens Maria abijt in montana cum festinatione in ciuitatem Juda. ℣ intrauit in domū zacharie: ℣ salutauit helizabeth. Et factum est vt audiuit salutationem Marie helizabeth exultauit infās in vtero eius. Et repleta est spiritusancto helizabeth: ℣ exclamauit voce magna ℣ dixit. Benedicta tu in mulieribus ℣ benedictus fructꝰ vētris tui. ℣ vnde mihi hoc vt veniat mater domini mei ad me. Ecce enim vt facta est vox salutationis tue in auribus meis exultauit in gaudio infans in vtero meo. Et beata que credidisti quoniā perficientur ea que dicta sunt tibi a domino. Et ait Maria. Magnificat anima mea dñm. Et exultauit spiritus meus in deo salutari meo.

EXurgēs maria abūt in montana ꝛc. Luce. j.) Sicut dicit lucas postq̄ angelus habuit virginis consensum discessit ab illa. Maria aūt q̄ audiuerat ab angelo fm Ambrosiū q̄ helizabeth cōcepisset stati p̄ gaudio ad visitādum illam perrexit: vt tāgitur in presenti euāgelio. In quo sunt tria pūcta q̄ sunt visitatio: exultatio: ℣ gratiarū actio. Quātū ad primū dr. (Exurgēs aūt Maria) a quiete orationis ℣ contemplationis: cui in sua camerula vacās cū deo ℣ angelis versabat. (abūt in mōtana) iudee. vbi erat hierusalē (cū festinatiōe) ℣ hoc ꝓpter gaudiū fm glo. vel q̄ iesus fm Ori. festinabat sctificare Joānē adhuc existētē in vtero. Vel fm ambro. ne diu moraretur in publico: q̄ sex ℣go solitudinē vacare solita erubescebat in publico (in ciuitatē iuda.) Hec ciuitas fm Bedā ℣ mag. hist. est hierusalē. Unde vt idē magister dicit: hic iuda stat pro regno ℣ nō ꝓ tribu q̄ hierusalē nō fuit in tribu iuda sed beniamin. Et reuera cōstitit iude ℣ bēiamin trāsibāt p hierusalē: vt ptz Josue. xv. ℣ xviij. sed th maior pars ciuitatis erat in tribu bēiamin: ℣ minor in tribu iuda (℣ intrauit in domū zacharie) vt seruiret pregnāti helizabeth: fm Ambro. et glo. Uel fm Chrys. vt cōferret cū helizabeth de his ita mirandis q̄ alijs dicere nolebat. Tū q̄ fidē nō adhibuissent. Tū q̄ dixissent eā suū velle palliare peccatū. Unde vt ait Grego. Ad solā cōfugit helizabeth. Unde subdit (℣ salutauit helizabeth.)

¶ Moraliter maria cōcipiens Jesum. i. anima penitēs statim vadit in mōtana i. ad conuersationē celestē: in ciuitatem iuda. i. confitentiū dño. i. vicario domini sua peccata cōfitetur. Itē moraliter docētur hic virgines: id q̄ Ambr. tradit di. Discite virgines nō demorari in plateis nō aliquos in publico miscere sermones. Discite vos sancte mulieres sedulitatē quē pregnātibus debeatis exhibere cognatis. Mariā enim que sola in intimis penetralibꝰ versabatur: non a publico ꝛginitatis pudor: nō a studio asperitas mōtiū: nō ab officio pluuitas itineris: retardauit. Discite etiā virgines humilitatē marie venit propinqua ad proximā: iunior ad seniorē: nec solū venit: sed ℣ prior salutauit. Decet enim vt quāto castior virgo tāto humilior sit noueritq̄ deferre seniorib⁹ sit magistra humilitatis in qua est professio castitatis. Hec ille. ¶ Quātū ad scām sciēdum est: q̄ circa istā exultationē precursoris est dubitatio. Utrū facta fuerit a deo p̄cursore hoc nesciēte: vel fuerit ipse ab eo miraculose acceleratus vl rōnis ℣ liberi arbitrij? Aug. ergo ad dardanū hoc sub dubio derelinqt dr. q̄ siue sic siue sic factū sit vtrūq̄ diuine ois potētie ascribēdū est. Greci vero exponitor: lr̄it: q̄ Joānes tunc habuit rationis vsum. Sit em̄ ꝓpheta parēte acutiꝰ videt ℣ audit: saluta-

tatq̄ prophetatū. Hec ille. Itē videtur Amb. sentire: sed tamen hoc nō dicit expresse: quia verba eius faciliter possūt exponi ad oppositū sensum. Sāctus autē doctor tenet q̄ vsum rationis tunc nō habuit aut liberi arbitrū. vt ptz. iij. parte. q. xxvij. ar. vj. ℣ hoc ideo. quia Aug. ad illā partem declinat: q̄ dicit euāgeliū. Exultauit infans: ℣ non dicit credidit. Exultare enim etiā peccatū est iusta illud pſ. Mōtes exultastis sicut arietes. Unde dicit (et factū est vt audiuit salutationē Marie helizabeth: exultauit in gaudio infās i vtero eius.) ¶ Est aūt rursus sciendū: q̄ tres quatuor fuerunt in vtero sanctificati. primꝰ est xps vt ptz luc. j. Deinde. b. ℣go. Et lr̄ hoc scriptura nō dicat: tn̄ sic creditur q̄ non fuit in gra minor hieremia vel Joāne. Tertius fuit hieremias. Et q̄rtus Joānes. Et lr̄ videat aug. dubie loq̄ ad dardanū de horū duorū sctificatiōe. Tū vt dicit sctus Tho. vbi. s. sic tenēdū est. q̄ de hieremia dr̄ hic. j. Antē exires de vulua sctificaui te. Et de Joān. Luc. j. Spū sctō replebit adhuc ex vtero mris sue. Origenes. Nō aī repletus fuerat spiritusctō: donec assisteret q̄ xp̄s gerebat vtero. Tūc aūt ℣ spū erat plenꝰ ℣ resultabat in parētē. Un̄ sequit: (℣ repleta ē spūsctō helizabeth). Nō aūt dubiū est: quin q̄ tūc repleta est spūsctō: pp filiūsit repleta. Hec ille. Dicit aūt repleta: quia magnꝰ ipetꝰ amoris ℣ spūsctus inuasit eā: q̄ ad istū effectū ꝓcurrit Joānes: ℣ p̄ sentia xp̄i: ℣ ipsa oīo ꝛginis salutātis: Salutatio em̄ icludit deꝓcationē ℣ petitionē aliquā ꝓ salutato. Jō subdit (et exclamauit voce magna) cordis ℣ corporis (℣ dixit Bñdicta tu inter mulieres). i. sup oēs mulieres. Origen. Nulla em̄ fuit vnq̄ tāte gre particeps: aut eē poterit. Uni⁹ em̄ diuini germinis parēs ē vnica. Hec ille. (℣ bñdict⁹ fructꝰ ventris tui) fm Theo. ideo est bñdictus q̄ sine pctō cōceptus. Jdeo ergo illud subiungit: q̄ alie sancte femie genuerūt filios quidē: lr̄ nō sine peccato. Uel fm eundē ideo hoc subiūgit quasi assignādo causam bñdictionis marie inter oēs mulieres. Nā l scriptura aliqñ vt dicit idē lr̄ ℣ stat pro q̄. ¶ Sciēdū fo ex sctō Tho. Ro. xij. lib. iij. q̄ bñdicere ꝓtingit tripl̄r. s. enūtiatiue laudādo: ℣ operatiue causando bonū in persona bñdicta: ℣ optatiue desyderādo. Licet igit imperando solus deꝰ bñdicat per anthoritatē ℣ sacerdos per ministeriū. tn̄ primo modo possumus deū ℣ creaturā benedicere: ℣ ab eisdē bñdici. Et similiter tertio modo: lr̄ deo proprie nō optemus bonū ni ſ extrinsece optādo glouā eius in creatura cū sciamus illū omnia habere que habere pōt. sed cōgaudemus ei. Sic ergo ptz quō benedictio cōperat ℣ virgini ℣ fructui eiusdē. Fructū aūt vētris marie dñm dixit fm Origenē. Unde sequit (et vnde hoc mihi vt veniat mater dñi mei ad me) fm Amb. hoc nō dicit quasi ignorans: cū sciret esse spūsctī opus: vt sanctificaretur precursor: sed vult dicere se hoc nō premeruisse. Sequitur (ecce enim) vt facta est vox salutationis tue i auribus meis: exultauit in gaudio infans in vtero meo. Jsta exultatio vt dictū est fuit diuinitus in infante: nō humanitus ab infante per vsum rationis. (℣ beata q̄ credidisti: qm̄ perficiētur ea q̄ dicta sunt tibi a dño.) Ex his aūtē patet fm Origē. q̄ helizabeth fuit tacta a spū prophetico de preterito ℣ de ꝑsenti ℣ de futuro: q̄ cognouit mariā credidisse angelo: et esse redēptoris matrē: quē vocauit dūm suū: ℣ perficienda esse diuina ꝓmissa. Quāuis posset dici: q̄ ex letitia ioānis argutiue cognouit adesse eū cuius fm angelū erat p̄cursor: ℣ hoc inspiratione diuina lr̄ nō prophetica. Primū tn̄ est melius: q̄ dicitur fuisse repleta spūsctō. Et dicit gl. q̄ repleuit eā filius suus: nō quidē autoritate vt deꝰ: aut ministerio vt exhibēs sacramenta. nec merito vt ieiunās pro aliꝫ. lr̄ priuilegio: q̄. s. deꝰ repleuit matrē gra filij. i. vt esset idonea mater tāti filij. vt videt velle Gor. Dixit aūt mariā beatā q̄ credidit: eo q̄ fides valeat fm Gor. ad multa. Primo ad cognoscēdū diuina: sicut lux ad vidēdū colorata. Esa. vij. fm aliā lr̄az. nisi crediderit is nō intelliget ſ. Scōo ad defēdēdū cognita. sicut notitia ad defēdēdū vera. pſ. Credidi propter

ꝙ̃ locut⁹ sum. Eph.vj. In oibus sume
tes scutū fidei. Tertio ad imperandu
miracula sicut cōsensus ad contrahendū coniugia Joā.xj. Si crediderīs videbis mirabilia. Unde etiā hodie deuoti videt miranda: q̄ increduli videre non merentur: qz sez non credūt: cum th habeant sufficiēt causam credēdi: ytpote qz videt miracula apostolorū z christi in suo effectu: id est subiugatiōe Rome z romani imperū: z mūdi cōuersione: z apostolorū ac euāgelistarum atq; doctorū ꝓscriptione qz si gētilibus idolatris cōscribētibus hist̄orias fides adhibeā: quare nō adhibeak xpianis. maxime talibus quales predicti fuerunt. Quarto ad sustinendu aduersa: sicut firmū fundamētū ad standū ptra tēpestuosa. Sap̄.xvj. Sermo tuus hos q̄ credūt in te ꝓfirmat. Et.ij. Thim.j. Patior z nō ꝓfundor. Scio em̄ cui credidi z certus sum. Quinto ad viuendū i gratia sicut radix ad viuificādū arbusta. Abac. ij. Justus in fide viuit. Sexto ad vitandū pricula extrema: sicut aspect⁹ iaculi ad vitādū illud Joā.xj. Omnis q̄ viuit z credit in me nō morietꝫ ineternū. s. mortē ifernali. Et ꝛz hoc faciat fides forma ta charitate: tñ etiaꝛ informis maxime ad hoc ꝓfert: sicut ad recedēdū a malo. Septimo ad lucrādū gaudia eterna: sicut adoptatio in filiū ad habendū bona paterna. Mar.vl. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit.

¶ Moraliter dicemur q̄ anima ꝓcipiēs Jesum z in alta se recipiēs p ptēplationē: z sanctā siue celestez ꝙuersationē letificat Helizabeth z Joānē. Helizabeth em̄ interpretat dei mei salus: z significat deū saluatorē. Joānes vero interpretat cui datū est vel in quo est gratia: z significat ángelos z alios beatos habentes gratiā consummatā: qui omnes super sanctitate nostra letantur.

¶ Quintū ad tertiū est sciēdū q̄ ꝙsueuerūt antiq̄ patres quādo aliq̄ beneficiū singlare recipiebāt a deo facere cāticū aliq̄ ad gratias reddēdas. Unde submersis egyptijs in mari rubro: cāstauit Maria sozor Moysi cantic̄ū dicēs. Cāntemus dño Exodi.xv. Similiter Anna mater Samuelis cū esset sterilis cantauit ꝓ Samuele filio dicēs. Exultauit cor meū in dño. j. Reg.ij.c. Similiter cantauit zacharias ꝓ Joāne dicēs Benedictus dñs deus israel. Luce.j. Et similiter multi alij. Unde z quidā dicūt q̄ propterea egrotauit Ezechias vsq; ad mortē. iij. Reg.xx. qz tanꝛ ingratꝰ nō cantauit dño quādo ꝓstrauit exercitū innumerabilē Sennacherib. iij. Reg̃. xx. Sic etiā beata Ꝟgo cantauit: iō dicit (z ait Maria) Istud est virtualiter titulus cantici. Intitulatur em̄ canticū marie. (Magnificat alia mea dominuz) q̄si diceret O helizabeth tu me magnificas: sed ego magnifico. i. laudo dñm attribuens eius bonitati oia hec. Uel ſm Gregoriū anima marie dominū magnificat: q̄n ipsa seipsam fructib⁹ bonoruz opez ad dei laudē exornat. Unde dicit. Origenes. q̄ deus in se neq; magnificari neq; diminui pōt. sed ꝟz magnificari magnificata sua imagine. i. anima. (et exultauit.) Exultare extra salire est: et significat imensitatē gaudij tantaz esse vt non possit in secreto celari: ſz signis manifestet: (spūs meus). i. anima mea ſm Basiliū. Sciēdū est em̄ q̄ vt colligit ex sancto Thom̄. j. q. xxxvj. ar. j. di. r. et iij. contra. c. xviij. ly spirit⁹ impositum est ad significādaz subtilitatem nature alicuius: que subtilitas attendit̄ per remotionē a materia. vñ ꝓpter subtilitatē incorporea. i. deū: angelū z animā dicimus spūs. Inde est etiā q̄ amātes et concordes dicimus esse cōspiratos vel vnius spūs: qz etiā dicim⁹ eos esse vnū cor z vnā animā dicente aristo. ix. Eth. q̄ ꝓpriū est amicorū vnā animā in duobus corporib⁹ esse. Corpa etiā aliqua ꝓpter subtilitatē dicunt spūs. vt aer. z q̄dā alia corpa in alijs ex alimētis generata. Et inde est q̄ attractio aeris z expulsio ꝟz inspiratio z respiratio. Et inde etiā vētus dicit spūs. Et vt dictuz est subtilissimi vapores p quos anime virtus diffundit ad corpis partes. Igit beata virgo hic spūm dicit aiam quātū ad ptem superiorē. id est vt est intellectualis: et cōmunicat cum angelis (in deo.) Jn hoc virgo docet suū decātare:

z suū gaudium nō esse vanū sed esse in deo. i. de deo. Cogitās em̄ diuinam pietatem z beneficiū exhibitum a deo. et exhibendum humano generi: gaudens de suo z aliorū spirituali bono exultauit (salutari meo.) Salutare idē est q̄ saluator. Et in hoc ipsa dicit xp̃m ꝓ se quoq; venisse moriturū. Un̄ xp̃s ꝟz redē ptor oium. Deinde subiungit cām sue laudis z exultationis dicēs (qz respexit humilitatē ancille sue) Humilis ꝟz quasi humi accliuis: siue ad terrā iclinat⁹. Humilis ergo est aliq̄s dupl'r. Uno modo ꝓ virtutē se spōte ꝓpter deū deprimēdo: z de se nō ꝓsumēdo magna. Isto mō humilitas est ꝟtus: z humilis ꝟtuosus. Alio modo aliq̄s est humilis ꝓ necessitatē: vt qz est paup vel tribulat⁹. z iste nō est virtuosus: qz ipse nō seipsum humiliat: vñ verius ꝟz humiliat⁹ q̃ humilis: nec humilitas isto mō est virtus. Isto modo loquebat Daniel. iij. c. dicēs Humiles sumus in vniuersa terra hodie ꝓpter pcā nostra. Beata ergo Ꝟgo ſm grecū expositorē z Aug. z Ouge. Bedā. z Bernadū z cōiter ſm oēs: loquit de hūilitate q̄ est ꝟt⁹. Un̄ sensus est. Bñ laudo z merito exulto: qz de⁹ respexit. i. approbauit humilitatē ancille sue: ex me sumēdo carnē. Nec ista dicit ad iactantiā. ſz ad oñendā veritatē ad dei laudē z cōmendationē humilitatis: qz vt dicūt sci: plus fuit dispositā vt esset dei mater q̃ ex quacūq; alia ꝟtute. Possumus aūt etiā exponere de humilitate scōo modo q̄ est q̄dā modicitas z obscuritas. Beata em̄ Ꝟgo erat modica z obscura quo ad homines mundi q̄ eius merita nesciebāt: ſz deus exaltauit eā sup omnes mulieres. Jdeo dicit. Bene laudo z merito exulto: qz deus respexit oculo pietatis z clemētie humilitatē. i. modicitatē z obscuritatem ancille sue. Scōm aūt vtrūq; exponendi modū merito subiūgit quedā eius ꝓphetia de futuro. cū dicit (ecce em̄ ex hoc) id est abhinc seu ex hoc tēpore: vel ex hoc: id est ꝓpter hoc bñficiū q̄ deus mihi ꝓtulit. (Beatā me dicēt omnes generationes) non solum fideliū: ſz z infideliū: nō hebraicorum: sed etiā latinorum z grecorum. Sciendū em̄ q̄ generatio aliq̄n sumitur ꝓ populo: vt si dicamus iudeos esse vnā gnationē z gentiles aliā z xpianos aliā. Aliq̄n ꝟo sumit̄ ꝓ etate maxime qua ꝙsueuit vn⁹ homo durare: sicut Gen̄.xv. dicit̄. Generatiōe q̄rta reuertent huc. Et vtroq; mō loquit̄ Ꝟgo. Nā magnificabit̄ in ꝓpło dei: q̄diu durabit ista vita z futura: z similiter magnificabit ab oibus ppłis. Nā saraceni in suo alchorano hñt scriptū: z sunt ꝟba Mahumeti: Dixerūt ãgeli ad Mariā. O maria deus elegit z purificauit te z elegit te sup mlieres seculoꝝ. Et multa alia ad laudē ei⁹ vtpote q̄ eius filiꝰ fuit verus ꝓpheta: z q̄ viuus celū ascēdit: q̄ vēturꝰ est iudicare viuos z mortuos: z similia. Un̄ apō eos blasphemās eā grauiter punit̄. Judei quoq; perfidi beatificāt eā multipl'r. Primo q̄dem q̄n cōuertūtur. Scōo in scripturis quas in synagogis legūt q̄ illā laudant. Tertio laudabūt in fine seculi q̄n oēs cōuertentur. Quarto laudāt eā in suis hist̄orijs: qz ioseph⁹ iudeus valde magnificat filiū eius. xvij. li. antiq̄. c. ix. dicens. Fuit ꝟsdē tpibus iesus sapiēs vir: si tñ eum virū nosare fas est. Erat em̄ mirabiliū operū effector. z doctor oīm eoꝝ hoium q̄ lubēter audiūt q̄ vera sunt. Et multos quidē iudeoꝝ: multos etiā ex gētib⁹ sibi adiūxit. Xp̃s hic erat. Hūc accusatione primoꝝ nostre gētis virū cū pilatus in crucē agēdū decreuisset: nō deseruerūt hi q̄ ab initio eū dilexerūt. Apparuit em̄ eis tertia die iterū viu⁹: ſm q̄ diuini tus inspirati ꝓphete vel hecvel alia de eo innumera miracula futura esse pdixerāt. Sed z in diē hodiernū xp̃ianoꝝ q̄ ab ipso nūcupati sunt z nomē ꝙseuerat z gen⁹. Hec ille. Propter tales ergo laudes letat Ꝟgo nō inaniter: ſz inquātū in talib⁹ laudib⁹ resultat honoꝛ dei: z bonū animarū. Subdit aūt ſm Theo. causam quare laudanda foret dicens. (Qz fecit mihi magna) Theo. Que tibi magna fecit: Credo vt creatura ederes creatorē famula dñz generares: vt per te mundū deus redimeret: ꝓ te illumināret: per te ad vitā reuocaret. Hec ille. Uel ſz Titū (fecit ei magna) vt esset vir-

go ⁊ mater: nō cuiuscūq; sʒ dei. Hec eſt vera ⁊ catholica ſnīa. Maria eſt vere ⁊ proprie mater dei: vt ptz p. s. Tho. iij. par. q. xxxv. ⁊. q. xxv. ⁊. iij. diſt. iij. ⁊. iiij. cōtra cap. xliij. Subiungit aūt ꝙs iſta fecerit: qz eſt ille (q̄ potēs eſt). ſ. ſimpl'r ſine limitatiōe i. oipotens (⁊ ſctū nomen eius) nō rōne ſyllabaꝝ: vt dicit Hila. ſʒ rōne rei ſignificate. Eſt eū ſctūs deus in ſe: ⁊ effectiue qz alios facit ſctōs. vñ dicit ſanctus ſctōꝝ: Sicut eū docet. s. Tho. iij. q. lxxxj. ar. viij. Sāctitas dicit duo. Primo dicit immunditiā a pctō: q̄ ptz. Nā agios grece qđ latine dicit ſanctus: ab a qđ eſt ſine: ⁊ gios ſiue ge (vt alīs placet) qđ eſt terra. Et ſctūs latine ſm Iſido. dicit quaſi ſanguine tinctus: ſanguine inquā hoſtie ad purificādū. Sc̄do dicit firmitatē. Unde antiq̄ dicebāt ſancta q̄ ita erāt lege munita: vt nullo modo liceret ea violare. Deꝰ ergo eſt ſanctiſſimꝰ: q̄ nec hʒ nec habere pōt iniquitatē. Deinde btā virgo cōuertit ſe ſm Bedā a ſpecialibꝰ donis ad gñalia dicēs (⁊ miſericordia eiꝰ a pgenie in pgenies). i. ſm eundē Bed. nō ſolum mihi cōtulit deꝰ dona: ſed oi tpe vſq; in eternū largit' bñficia. Sed iſta beneficia non exhibet oibus ſm Grecū expoſitorē: ſed (timētibus eū) qui. ſ. in timore caſto ⁊ filiali ſeruiunt deo. Sed iſta ꝟba Greci opz intelligere decollatione glorie ⁊ gr̄ie. Nā deꝰ malis multa pſtat alia beneficia: tā quo ad bona fortune cp̄ quo ad bona nature. Qz ꝟo nō oēs timēt deū. Jdeo btā ꝟgo ꝓphetando de futuro ⁊ tñ vtens ꝟbo ꝑteriti tpis: eo q̄ talia ita habueret certa acſi pacta iā fuiſſent: ſubiūgit (Fecit potentiā in brachio ſuo). i. xp̄o ſeu filio ſuo ſʒ Theo. ⁊ Bedā. Deus eſt pater p filiū operat' ſicut homo p brachiū. Uel verbū dei bz brachiū ſm alios: qz ſicut brachiū eſt a corpore ⁊ manus ab vtroq;: ita filiꝰ ⁊ a pr̄e ſpūſſanctꝰ ab vtroq;. In xp̄o ergo fecit potētiā deus: qz eū fecit potentē. Uel p potentiā intelligitur effectus potētie: puta victoria de inimicis quā deus fecit in brachio. i. p brachium ſuū p qđ ola facta ſunt. In brachio igit' ſuo. i. in xp̄o fecit potentiam. i. opera mire poteſtatis. Primo munduꝫ creās qz omnia p ipſum facta ſunt Jo. j. ſicut artifex fecit ſcutellaꝫ de luto per cōceptū ſuum filius eſt dei eſt cōceptꝰ ſeu verbū patris. Uñ Eſa. xl. viij. Wanꝰ mea fundauit terrā: ⁊ dextera mea mēſa ē celos. Et Eccli. xxxviij. In brachio ℟ ſuo formabit lutū. Secundo diabolū ⁊ ſuos deijciēdo a regno qđ ſuper homines ſibi p tyrānidē vſurpauit. Pſalmiſta tu humiliaſti ſicut vulneratū ſuperbuz: in brachio tuo diſperſiſti inimicos tuos. Tertio mundū redimēdo nō ſolū a poteſtate diaboli ſed ab omni malo culpe: ⁊ finaliter etiā pene. Pſ. Redemiſti in brachio tuo populū tuū. Quarto ouē pditā in celum reportando. Eſa. iij. In brachio ſuo cōgregauit agnos. Quinto totū mundū iudicādo. Eſa. vj. Brachia mea ppl'os iudicabunt. i. xp̄s ⁊ aſſeſſores i iudicio vniuerſali. ſ. apoſtoli ⁊ alij q̄ paupertatē voluntariā ſeruauerint. Sexto iudeorū regnū euertēdo: ⁊ iudeos ſuperbos ꝟobſtinatos per mūdum diſpergēdo. Uñ ſubdit (diſpſit ſuperbos mēte cordis ſui) id eſt ſuperbos in mēte ſua ℟uis habereī humilitatez ad extra: vt iudei: ⁊ maxime phariſei: hypocrite. Et p ſuperbos ſm Theo. et Cyrill. nō ſolū iudeos: ſʒ etiā demones poſſumus intelligere: ꝙs xp̄s moriendo ſeparauit ⁊ ab eis abſtulit prędā: id eſt iuſtos in inferno detētos detinētes demones effugādo. Fere aūt eadē ſentētia ſub alijs ꝟbis ſubiungit cū bz (depoſuit potentes) ideſt poteſtate abutētes. Potestas eū eſt a deo: vt patet Roma. xiij. ſed abuſus eius a diabolo ⁊ malitia humana (de ſede ⁊ exaltauit humiles) q̄ exponēs Cyrill. ait magna ſapiebant demones ⁊ diabolꝰ gentiliū ſapiētes: phariſei ⁊ ſcribe. Hos tñ depoſuit ⁊ erexit humiliātes ſe ſub potenti manu dei: dās illis ꝟtutē calcādi ſerpentes: ⁊ ſcorpiones: oēmq; ptātē inimici. Erāt ⁊ qñq; iudei ptāte ſupbi: ſʒ p̄ſtrauit hos incredulitas exgētibus aūt ignobiles ⁊ humiles: p fidē ad apicē p̄ſcēderūt. Hec ille. Uel ſm grecū: depoſuit potētes demones dñs de ſede. i. de volūtate hūana: cui inſederant merito pcti Ade: et

exaltauit humiles. i. holes humiliatos a diabolo. Qđ vero ſequit (eſurientes implenit bonis: ⁊ diuites dimiſit inanes) duplicē hʒ expoſitionē literalē. Primo eū exponit ſm glo. ⁊ Baſilīū: de eſurie A ⁊ diuitijs corpalibus: qz deus plerūq; humiliat vnū ⁊ ſublenat aliū pauperē facit eum q̄ erat diues: ⁊ ditat pauperē vt dixit Anna. j. Reg. ij. Alio mō exponitur de eſurie ſpūali: q̄ erat in toto mūdo excepta iudea. Totus eū mūdus eſuriebat veritatē diuine cognitionis ⁊ illa nō habebat cū ſeruiret idolis. Hac ꝟitate erāt indei pleni ꝓpter ſcripturas. ⁊ dimiſſi ſunt inanes ꝓpter infidelitatē vacui fidei ꝟitate. Econuerſo gētiles eſurientes merito fidei ſunt ꝟitate repleti. Poſt ghalia aūt bñficia ſpāliter deſcēdit ꝟgo ad incarnationē filij dei dicēs (ſuſcepit.) Hoc aūt tripliciter exponit. Primo bñdicendo ſic: Jſrael. i. ppl'o iſraeliticus: ſuſcepit puerū. i. Jeſum xp̄m ſuū. i. ſibi pmiſſuꝫ. ⁊ ſibi ſpāl'r miſſum: B ⁊ exhibitū. Et qz illū ſuſcepit iſrael: iō recordat' ſupple eſt miſericordie ſue. i. ſibi a deo repromiſſe ⁊ pñtialiter exhibite. Juxta illud Eſa. ix. paruul' natus eſt nobis ⁊ filiꝰ ꝛc. Loquit' eſſi in ꝑſona illius ppli ⁊ de futuro p modum ꝑteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. Unde idez Eſa. lxiij. Miſerationū dñi recordabor Sc̄do meliꝰ ſic. Deus q̄ diuites dimiſit inanes: ſuſcepit p incarnationez iſrael nō quaſi totum illū populuꝫ aſſumpſerit: ſed qz aſſumpſit illā ℟uanitatez xp̄i que fuit de ſemine iſrael: eo modo quo dicit apoſtol' Hebre. c. ij. Semē Abrae apprehēdit. Jſrael in quā puerū ſuū. i. ſeruū humilē ⁊ obediētē. Et hoc qz ipſe deus fuit memor miſericordie ſue. i. ſibi pſuete ⁊ a ſe pmiſſe Abrae ⁊ ſemini eiꝰ. Jſti duo modi exponēdi poſſunt haberi a Gorrā ſed exponit tertio optime: vt ſit ſenſus ſm Bedā ⁊ Baſilīū Deus ſuſcepit ad amicitiā ⁊ gratiā (iſrael puerū ſuum). i. ppl'm iudaicū q̄ in parte credidit ⁊ ſi nō in toto iquātū eū ſibi p incarnationē ſui filij recōciliauit: ⁊ nō ſolum ipſum ſed totū mūdū. Eſt aūt sciēdū q̄ quilibet habet duplicē offenſam cōtra deū. Uns eſt cōis: que dicitur offenſa vel peccatū nature: vt eſt peccatū originale. Alia eſt ꝓpria q̄ dicitur perſonalis: vt peccatum actuale. Deus ergo in xp̄o recōciliauit ſibimetipſi totuꝫ mundū quo ad primā offenſam et quo ad ſecūdaꝫ ſufficiēter: qz paſſio xp̄i fuit ſufficiēs ſatisfactio p omnibꝰ peccatis actualibꝰ factis aut factibilibus ⁊ pro originali. Non autem reconciliauit ſibi totum mundum efficaciter. qz ſanguis eius non habet efficaciā niſi in his qui baptizant' ⁊ conuertunt' ad deum. Nō ergo ſuſcepit deus totū ppl'm iſrael per recōciliationē efficacē ſed ſolū per ſufficientē. Appellat tñ beata virgo ppl'm iſtū puerū dei. id eſt humilē ⁊ obedientem dicēs: puerū ſuum hoc aūt facit per ſecundā regulā ſuperius aſſignatā. qz ſcʒ cū bonis aliquā do laudantur mali. Iſtā aūt reconciliationem ⁊ ſuſceptionē deus fecit ꝓpter duo. Primo ꝓpter ſuā miſericordiā. Secundo ꝓpter promiſſionē quā fecerat patribus: ꝑcipue Abrae: dicēs. Gene. xij. In te. i. ſemine tuo bñdicent' vniuerſe cognatiōes. Hec aūt duo tangit beata virgo dicēs (recordatus) id eſt ad modū recordātis ſe habens (miſericordie ſue. ſicut locutus eſt) ideſt repromiſit (ad patres noſtros) ſcʒ patriarchas ⁊ ꝓphetas. Uñ ſubiungit (Abrā ⁊ ſemini eius) p ſemē aūtez eius ſcʒ Abrae intelliguntur illi qui ſequunt' fidem Abraam. Quod aūt ſubditur (in ſecula) referenduꝫ eſt ad illud quod dixerat: ſuſcepit quia vt dicit glo. promiſſio hereditatis nullo fine laudatur. Eſt ergo ſenſus (deus recordatus ſue mie ſuſcepit iſrael puerum ſuū in ſecula) id eſt in eternum (ſicut locutus eſt ad patres noſtros). i. ſicut dixit (Abrā ⁊ ſemini eius) Amen.

℣ Sabbato poſt dominicam tertiam aduentus.

℣ Textus euangelij Luce capitulo. iij.

Anno quītodecimo imperij Tyberij celaris ꝑcurāte pōtio pilato iudeā tetrarcha aūt galilee Herode: Philippo aūt frē eius tetrar

cha ituree ⁊ traconitidis regionis ⁊ lysania abiline tetrarcha sub ꝑn
cipib⁹ sacerdotū Anna ⁊ Caypha
G factū est verbū dñi super Joānem
Zacharie filiū in deserto. ⁊ venit in
oēm regionē iordanis predicans
baptismū penitentie in remissionē
pcoꝝ: sicut scriptū ē i libro sermo
nū Esaie prophete. Vox clamātis
in deserto parate viā dñi: rectas fa
cite semitas eius: ois vallis imple
bitur: ⁊ ois mons ⁊ collis humilia-
biť ⁊ erūt prava indirecta ⁊ aspe-
ra in vias planas: ⁊ videbit ois ca
ro salutare dei.

Anno quintodecimo imperij Tyberij Cesa. Luc.iij. Hic incipit tertiū capitulū euāgelij Luc. In quo post ꝑ egerat de his q̄ circa xp̄m ⁊ a xp̄o facta erāt vsq; ad.xij. annū pte termissis ob⁹ gestis ei⁹ a.xij. vsq; ad xxx. trāsit ad narrādū ea q̄ xp̄s gessit tri
H bus vltimis annis vite sue. In pīmi ergo euāgelio tāgunť tria puncta: q̄ sunt tpis assignatio: p̄dicatoris descriptio: ⁊ p̄dicatiōis explicatio. ¶ Quātū ad primū literaliter sciēdū est. Prio sm chronicas: q̄ Tyberius succesſit Octaniano augusto: sub quo nat⁹ est xp̄s. s. xlij. anno imperij sui. Et similiter sub eodē nat⁹ est Joānes bap. ante per dimidiū annū. augustus aūt imperauit. lvij. annis: ⁊ mensib⁹ septē: sm magistrū hysto. Ex quo ptz q̄ anno. xv. imperij Tyberij Joānes fuit. xxx. annorum vel circa. Hoc aūt est tēpus predicationi debitū: q̄ tūc incipit vigere virilis etas. Unde Joseph. xxx. annorū erat q̄n stetit coꝝ Pharaone Gen. xli. ⁊ Ezechiel q̄n incepit pphetizare Ezech. i. sciēdū est sed⁹ q̄ sm hystorias Herod⁹ ascalonita cū regnasset in iudea. xxxvij. annis mortu⁹ est. Sub isto nat⁹ est dñs: ⁊ iste pue
I ros innocētes occidit. Habuit aūt ser vos filios. s. antipatrum ⁊ Moside. Habuit ēt Alexādrū ⁊ Aristobolū ex Mariāne vel mariame. Ista Mariānes sm Josephū fuit immense pulchritudinis ⁊ castitatis: ⁊ immēse ab Herode dilecta: sed Salome soror Herodis suis detractionibus fecit eā suspectā de incontinētia ⁊ eo vsq; negotiū ꝓductū est: q̄ K Mariamē rex decapitari fecit. Postmodū vero ex amore quasi insanivit: ⁊ insolatiū sui doloris ordinauit famulis vt interdū p domū regina Mariān: a vocarēť. Nec cessauit lingua Salome donec filios Mariānes Alexādrū ⁊ Aristobolū matri sociauit. Spargebat ēm in ppto q̄ stomacati essent ꝯ aduersus. m⁹ iterfectorē. ac tādē eo vsq; resacta est q̄ duo iuuenes nobilissimi ⁊ doctissimi: vitā laqo finierūt. Antipater q̄z ad eodē morte dānat⁹ est: eo q̄ exultauerit in vinculis nūtiata: sibi iz falso morte p̄is. Habuit aūt ⁊ alios tres. s. archelaū ex mathaca: ⁊ Herodē antipā ⁊ Philippū ex Cleopatra. Quidā tñ dñt q̄ Philippus fuit ex Mariame. Mortuo ergo Herode magno seu Ascalonita dissentio fuit inter tres filios ei⁹ supstites de regno hñdo. Archelaus dicebat sibi regnū deberi merito etatis: ⁊ vltimi sen
L scōi testamēti voto. Antipas ecōuerso dicebat pmū testm̄ debere seruari q̄ illud Herodes magn⁹ fecerit mentis sue cōpos. scōm ꝟo fecerat mēte alienat⁹. Et multa hm̄ōi hinc inde allegata fuerūt. Tādē Cesar de p̄silio senat⁹ monarchiā Herodis magni diuisit i q̄tuor tetrarchias. Duas eaꝝ dedit Archelao scz iudeā ⁊ idumeā, ⁊ samariā tertiā dedit Herodi antipe scz galileā: q̄rtā ꝟo Philippo. s. itureā ⁊ traconitidē regionē. Un archelaⁿ nūq̄ fuit monarcha iz fuit diarchus: ⁊ sm magi. histo. ix. anno. sui pncipat⁹ fuit missus i exiliū apōviēnāybi ⁊ mortu⁹ est. Glo. tñ dt eū. x. annis regnasse. q̄. s. retigit de decimo. Contra: q̄ alij dñt q̄ fuit missus Lugdunū. Ad hoc dr q̄ successiue ꝑt q̄ dñt isti fuisse: ⁊ q̄ dt magi: cū q̄ est Joseph⁹. Si ꝟo aliq̄s dicať fuisse monarcha itelligiť sm opinionē vulgi ⁊ suā spē: vt dt magi hysto. q̄ M impator pmiserat ei q̄ efficerēť rex si ꝑ mereret. Et sic itelligiť dictū Aug. dicētis eū tenuisse monarchiā cuius dici possit q̄ tenuit monarchiā. i. pncipatū vnū seu regnum: seu regnum: quia tenuit maiorem et principaliorē partē ei⁹ mortuo aūt archelao iudea regebať p romanos presides quoꝝ prim⁹ fuit pponi⁹. scōs marchus tertij⁹ anni⁹ ruffus: q̄rt⁹ valerius:
A q̄nt⁹ pōti⁹ pilat⁹. De lysania ꝟo de quo hic fit mētio: q̄dā vt Beō. hic in gl. dicūt ip̄m fuisse filiū Herodis ascalo. q̄dā vt ioseph⁹ filiū ptolomei de libano ex alexādria sorore antigoni filij aristoboli filij alexādri filij ioānis. Sz cuiuscūq; filius fuerit nō mutať hystorie ꝟitas ⁊ potuit eē q̄ duo fuerūt lysanie ⁊ de eo qui fuit Herodis filij agit hic. Hijs visis accedamus ad textū. Describēs ḡ. b. Lu. tps q̄ p̄cursor suā iceput exercere p̄dicationē dr̄āno. xv. iperij tyberij cesa. sm Greg. ⁊ Ori. ī visionib⁹ ꝓphaꝝ medio fiebat solū de pncipib⁹ iudeoꝝ: vt cū dr visio esaie in diebꝫ Ozie Joathā achā ⁊ ezechie regū iuda. Sz i euāgelio q̄ gētib⁹ ⁊ iudeis p̄dicādū erat: vtriusq; gētis pncipes cō memorant. Et q̄ vt subiūgit. Gre. iudea erat p culpa p̄fidie dispergēda. Gētilitas ꝟo fidē in vnū colligēda. Jn regno
B iudee multi p partes pncipari dicūť. Jn romana ꝟo republica tm̄ vn⁹. i. tyber⁹. Oē em̄ regnū in se diuisuz desolabiť. Ḡ curāte pōtio pilato iudeā) sm Mico. de ly. pōti⁹ est nomen ꝓpriū: pilat⁹ ꝟo est cognomē: qđ ex duob⁹ suadet. ꝓrio q̄ nomē ꝓpriū cōsueuit ꝑmitti cognomē. Itē q̄ pōti⁹ ꝓ nolle ꝓprio est: valde vsitatū in burgūdia. Un fuit pilat⁹ qui fuit lugduñ. Quo aūt sit cognominatus pilatus nō est certū. tñ legit in qdā hysto. qđ fuit spuri⁹ filij cuiusdā regis q̄ tirus dicebať: ⁊ pcubuit cū quadā muliere q̄ dicebať pila filia cuiusdam molēdinarij q̄ dicebať atus: inde ex nolle p̄fis ⁊ filie filius filie est pilat⁹ appellat⁹: sed a pōtio insula q̄ est vicina crete accepit cognomē ꝓpter sagacitatē q̄a in ea vsus est. q̄q̄d tñ de hoc sit qđ videť fabulosum:
C certū est q̄ tpe tyberij ꝓcurauit. i. gubernauit iudeā: ⁊ incipit sm Be. gubernare anno. xij. tyberij. ⁊ per. x. annos cōtinuos gubernauit eandē (tetrarcha aūt gallilee herode). s. existēte. Monarchia dr vn⁹ pncipat⁹: a mono qđ est vnū: ⁊ archos pnceps. Tetrachia ꝟo dr quarta pars pncipat⁹: a tetras q̄ est q̄tuor: ⁊ archos inde tetracha dicť est q̄ erat princeps in quarta ꝑte vn⁹ principat⁹ vel regni ⁊ talis fuit Herodes iste antipas in regno herodis ascalonite. ⁊ sic
D ť philipp⁹ huj⁹ herodis frater. vñ subdiť (philippo aūt ffe ei⁹ tetrarcha ituree ⁊ traconitidis regionis supple existēte. Est aūt sciēdū q̄ vt dicit Bed. romani semoto archelao de sua diarchia. ad minuendā iudeoꝝ supbiā: pncipatū archelai diuiserūt i duas tetrarchias: ⁊ sic remāserūt vt ait q̄tuor tetrarche. s. pilat⁹: herodes: philipp⁹: ⁊ lisanta. Un subdiť (Et lisania) q̄ē nomē viri (abiline) q̄ sm Gl. interť. est regio (tetrarcha) supple exīte. Diaduertēdū est aūt q̄ Bed. pilatū p̄curatorē large tetrarchā dixit: cum tetrarchia ex hereditaria successione debeať non aūt ꝓcuratoris offiū. Et q̄ vt ait Greg. redēptor nr̄ que Joānes p̄dicabat. simul rex fuit ⁊ sacerdos: iō rpa p̄dicatiōis Joānis nō solū p regnū: sed etiā p sacerdociū designanť. Un subdiť (sub principib⁹ sacerdotū) nō sil. sed successiue existētibus (anna ⁊ caypha) Est
E aūt sciēdū vt testať Joseph⁹ ⁊ Magť hysto. q̄ tūc tpis sacerdociū sm genealogiā ⁊ gñis dignitatē nō dabať: vt erat mos in lege sz passim a romanis vendebať: adeo q̄ nō solū singulis annis: sed etiā pluries i vno ānō summ⁹ sacerdos mutabať. Et iō a. xv. anno Tyberij: in q̄ Joānes incepit p̄dicare: vsq; ad. xviij. etiā dē: in q̄ passus est xp̄s: fuerūt ples q̄ duo summi sacerdotes. Fuerunt em̄ q̄nq; sm Bed. ⁊ Josephū: sed sm Beō. Annas fuit sacerdos summ⁹ qñ Joan. incepit p̄dicare: et Caypbas qñ xp̄s est passus: iō isti duo noiant trib⁹ i medio dimissis: ⁊ etiā q̄ duo ꝓtulerunt ad xpi passionē. ecce primū. Sz mouaťr hic instruimur q̄ q̄ suis se ꝓsolationib⁹ ꝓpter deū ꝓiuāt: merenť diuinas vt Joānes q̄ in deserto recepit illuminationē ꝓphetic̄: vt hic dr. ⁊ silr q̄ ꝓpter deū aggrediunť aspa: vt fecit ipse ⁊ Esaias: ⁊ alij. F
Un Hier. ad Amicū de sciētia legis. Dicat vnusq̄sq; q̄ velit: ego interim de me ꝓ sēsus mei tenuitate iudicaui meli⁹ eē cōfundi eo: q̄ pcōribꝫ sup terrā q̄ cor̄ā

angelis sctis in celo: vel vbicūq; dñs iudiciū suū voluerit demonstrare. Esaias vir I sua gente nobilissim⁹ ꝙ socer regis. Ezechie fuisse refert̄ iussu dñi depositō cilicio nudus icedit: nec tā ardui p̄cepti pudore deterrit⁹ est quo min⁹ dei imperiū sequeret: qz nihil honestī⁹ esse hoi tꝫ creatori suo parere iudicabat. Joannes quoq; nobilis z in carne z in spū natus cilicium a pueritia inhabitū: z locustas elegit in cibū: ꝙ nec pcti p̄sciētia nec paupertatis inopia ad huius gr̄iam oneris: fz sola futura scī beatitudine trahebatur. Hec ille. Uñ nō ē mirū si fuerūt dei amici z secretarij. ¶ Quātū ad scōz lr̄am scien dū est ꝙ descriptio tpe p̄dicatiōis p̄cursoris describit̄ p̄sona ei⁹. Ubi aduertēdū est ꝙ sicut dicit Amb. volēs dūs Lucas ondere Joānē esse ꝓphetā vsus est mō loq̄ndi quo scriptura vtit circa ꝓphetas dicēs (factū est) ꝝbū dei) Chry. Uerbū dñi hic mādatū eē vī: qz nō a se venit zacharie filij: fz a deo ipz mouēte. Hec ille. Sequit̄ sup Joānē zacharie filiū. Opz aūt hic dicere aliqua p notitia huj⁹ p̄sone: z qualitatē ei⁹. ¶ Sciēdū est ꝙ ꝙdā vt Beō. Amb. z magr̄ histo. dicūt istū zachariā fuisse summū sacerdotē in ppō hebreoꝝ. nec est aliqs sctoꝝ: ꝙ hoc neget veritī Nico. de ly. istud nō approbat: sed tz eū simplicē sacerdotē fuisse: ꝓpter qō do. Paul⁹ burg. lōgā cōcertationē facit aduersus eūdē Nic. Que aūt sit veritas incertū est mihi: credo tñ ꝙ esset distinguēdū sicut elicit ex Hor. z Jac. ó vota. ꝙ dicit ꝙ Dauid volēs diuinū cultū ampliare: vt habet̄. j. Paral. xxiij. ordinauit viginti quatuor summos sacerdotes inter quos tñ vn⁹ erat olim ille⁹ summ⁹. Ex quib⁹ videt̄ ꝙ summ⁹ sacerdos dicer̄ aliqs simplr: z iste erat tñ vn⁹: z fz ꝙd z isti erant. xxiij. ꝙ dicebant fūmi: qz nō erāt simplices sacerdotes: z forte oēs erāt equales in ordine: sed vn⁹ de nūero eoꝝ vel extra p̄eminebat iurisdictiōe: eo mō quo epi z archiepi se hñt. Non ꝑ zacharias fuit simplr summ⁹ sacerdos fm Nico. de ly. qō rōnabile est: cū ipse esset sctus z sacerdotiū venale. Quicqd sit fm Bedā z Amb. fz tñ ꝙ eēt vel simplr summus vel saltē fm ꝙd: nō ꝑ dubitabile: qz vt ptz Luce. j. fuit de vice abia: ꝙ fuit de nūero illo. xxiij. summ⁹ inter eos scōz aliqs. Uñ fm sctos Joannes fuit valde nobilis. Uñ Hiero. ad amicū de sciētia legis aut. Joānes nobilis in carne z in spū nat⁹. Nota in carne ꝓpter p̄dicta z in spū qz fuit sanctificat⁹ in vtero. Uñ tāq; duo cōcērat⁹ i sua pueritia desertū petūt. Et quidē qua etate iuerit in desertū nō est certū: sed tamē certū est ꝙ in sua pueritia. Nā Luce. j. dicit. Puer erat in desertis locis vsq; in diē ostensionis sue ad israel. iō etiā sequit̄ in p̄senti euāgelio (in deserto) scz existentem. ¶ Nota liter Joānes ꝙ interp̄tat in quo est gr̄a filij⁹ zacharie qui interpretat memorās dñm vel auxiliū dñi: existens in deserto pnie z solite cōtēplationis dei suscipit in se verbū dñi. i. diuinas inspirationes: vt dictū est: z cōsequēter letat. P̄s. Renuit cōsolari aia mea. s. tpalib⁹ voluptatib⁹ affectāsa speritatē pnie. Et sequit̄. Memor fui dei. s. per cōtēplationē z delectatus fum per celestē cōsolationē. ¶ Quātum ad tertiū sciēdum est ꝙ vt tradit. s. Tho. iij. par. q. xxxij. fuit valde cōueniēs vt Joānes p̄cederet xp̄m baptizādo. Primo qz christ⁹ debebat z ipse venire ad baptismū vt cōsecraret aquas. Secūdo vt xp̄m venisse nūciaret turbis cōcurrentibus ad baptismū. Tertio vt assuefaceret hoies ad baptismū xp̄i. Quarto vt inducēdo hoies ad penitētiā: p̄pararet eos ad digne suscipiendū baptismū xp̄i. Fuit aūt illū baptisma a deo quātū ad ritū z modū baptizādi: qz ex familiari instinctu spūsācti sic faciebat: fz quo ad suū effectū fuit ab hoib⁹: qz nihil ibi fiebat qō hō facere nō posset nā fm sanctos p illō nō remittebant peccata neq; gr̄a conferebat: qō ptz: qz forma in qua baptizabat erat hec: Ego te baptizo in noie vēturi. Hic aūt non exprimit̄ p̄sens gr̄a sed futura. Hec ex. s. Tho. Dicit ergo dūs Lucas ꝙ Joānes accepto mādato a dño vt p̄dicaret exīs desertū (venit in oēm regionē iordanis). i. circa iordanē. vbi iā poterat habere auditores (p̄dicans) aūct̄ xp̄s. z hoc fm Chry. qz fz xp̄s esset persona venerabilis: tamen in sua causa nō erat testis idoneus ideoq; ꝙ nō erat hō vel femina: fz angel⁹. A baptismate aūt accepit characterē et augmētum meritorū: z similiter a cōfirmatione aliū characterē z augmentū similiter vt p̄mus. Ab eucharistia vero memoriā passionis filij: z solatiū de absentia ei⁹ z actualē deuotionē. A matrimonio habuit: fidē plem z sacramentū: z augmentū vt p̄mus. Ab extrema vnctione habuit signū perfecte victorie z future glorie: z loco remissionis venialiū remissionē doloris in morte. Sua cōfessio non fuit pctorū: sed recognitio meritorū dei. Hec ex Alb. Possumus tñ dicere ꝙ cōditionaliter cōfitebat ꝙ nesciebat forte se esse immunem a venialī pctō. Sequit̄ (sicut scriptum est in lib. sermonū Esaie ꝓphete) Dicit aūt ꝓphetia Esaie liber sermonū pet⁹ ꝙs aliorum ꝓphetarū fm Gotrā p̄lo: qz ille liber est alijs ꝓphetis eloquētior. Scōo: qz est etiā maior. Tertio: qz p̄cedit moraliter: sicut fit in sermonib⁹: modo. s. cōminando: z mō cōsolādo. Et quarto: qz loquit̄ ad p̄sentes. i. cōtribules suos. sermo cñs fit ad p̄sentes. Hec ex illo qui videt̄ velle ꝙ sermo sit oratio eloquēs lōga exhortatoria morū z vocalis p̄cipue. ¶ Est aūt sciendū ꝙ due persone fuerunt excellentes: que tñ in vita sua miracula non legunt̄ fecisse. s. beata virgo z Joānes baptista. Nā sicut dicit. s. Tho. iij. par. q. xxvij. ar. v. btā virgo excellētissime habuit gratiā miraculorū. fz nō vsum eius: z similiter Joannes signū fecit nullū vt dicitur Joā. x. Miracula enim facere conueniebat solū p̄dicatorib⁹ fidei ꝙ p illa erat fundāda. Hinc est ꝙ vt idē. s. Tho. dicit iij. par. q. xxxij. ar. ij. Joānes doctrinam suā dupr cōfirmauit. p̄mo p sanctitatē vite. Scōo p scripturā vt patet Joan. j. vbi inquirentibus quis esset: dixit. Ego vox clamantis in deserto: dirigite viam dñi: sicut dt Esaias ꝓpheta. Et hac eadē rōne dūs Lucas h allegat Esaiā. Quid aūt scriptū sit i Esaia. subiūgit (vox clamātis i deserto.) ¶ Ꝓꝙ sciēdū ē ꝙ istā ꝓphetiā ꝙ hr̄ Esa. xl. iudei exponūtad literā fm Nic. de ly. sup Luc. de reditu a captiuitate baby. Tūc em̄ dñt fuisse mōtes ꝙliaros: z repletas valles: vt dei ꝓpꝫ

precessit Joannes predicans (baptismū penitētie in remissionē peccatorū) Gre. Cūctis legentib⁹ liquet: qz Joānes baptismū penitētie nō solū p̄dicauit: verūetiā quibusdā dedit tñ baptismū suū in remissionē peccatorū dare nō potuit. Hec ille. Et intēdit dūs Gre. ꝙ baptismus Joānis fuit quidē baptismus penitentie: z fm magistrū historia. qz baptizādos hortabat penitere. z non nisi penitentes baptizabat sed tñ nō fuit in remissionē peccatorū: qz in eo nō remittebant peccata. Uñ nō dicit euāgelista qō venit baptizās in remissionē pctōrū sed venit p̄dicās baptismū penitētie. i. baptismū xp̄i in remissionē pctōrū? Nā baptizabat fm suū: z p̄dicabat baptismuꝫ xp̄i. Uerūtamē fm. s. Thom. vbi. ꝫ. z fm Chry. etiā baptismus Joānis pōt dici in remissionē peccatorū dat⁹: nō effectiue fz dispositiue inquātū ad pniam disponebat. ¶ Sz nunquid baptizati isto Joānis baptismate denuo tenebantur baptizari baptismo xp̄i vel nō? Ad hoc rñdet. s. Tho. vbi. ꝫ. p̄o quo sciēdū est ꝙ magister sen. iij. dist. ij. senſit ꝙ taliter baptizati scz baptismo Joānis: qui spez ponebāt in eo nescientes spiritūsctm: tenebant denuo baptizari: nō aūt qui sciebant patrem filiū z spūsctm: z ponebāt spem in baptismo xp̄i: tales cñs vt dicit nō rebaptizabant: sed tñ apli imponebant eis manꝰ. Sz hoc nō tenet verum. nam ille baptism⁹ non imprimebat gratiā neq; characterē: cū esset in aqua solū istos aūt defectus fides vel spes baptizati supplere nequit. Mannū aūt impositionem acceperūt baptizari a philippo qui dabat baptismū christi. Unde fm Chry. etiā ipse Joānes fuit a xp̄o baptizat⁹ saltem in spiritu: fm Hiero. z similiter apli: vt vult Aug. ad Seleuciū. Hec ex. s. Tho. Et idem de beata virgine credendū est: non obstāte ꝙ in vtero fuerit ab originali mūdata. Nā vt probat Alber. magnus super missus est ipse suscepit omnia sacramenta que omnibus hominib⁹ erāt p̄mulgata. Primo ad sui humiliationē. Scōo ne scādalizaret ignorātes suā sctificationē. Tertio vt obediret Et quarto vt cōfutaret hereſim vicētū: ꝙ nō erat hō vel femina: fz angel⁹. A baptismate aūt accepit characterē et augmētum meritorū: z similiter a cōfirmatione aliū characterē z augmentū similiter vt p̄mus. Ab eucharistia vero memoriā passionis filij: z solatiū de absentia ei⁹ z actualē deuotionē. A matrimonio habuit: fidē plem z sacramentū: z augmentū vt p̄mus. Ab extrema vnctione habuit signū perfecte victorie z future glorie: z loco remissionis venialiū remissionē doloris in morte. Sua cōfessio non fuit pctorū: sed recognitio meritorū dei. Hec ex Alb. Possumus tñ dicere ꝙ cōditionaliter cōfitebat ꝙ nesciebat forte se esse immunem a venialī pctō. Sequitur (sicut scriptum est in lib. sermonū Esaie ꝓphete) Dicit aūt ꝓphetia Esaie liber sermonū pet⁹ ꝙs aliorum ꝓphetarū fm Gotrā p̄lo: qz ille liber est alijs ꝓphetis eloquētior. Scōo: qz est etiā maior. Tertio: qz p̄cedit moraliter: sicut fit in sermonib⁹: modo. s. cōminando: z mō cōsolādo. Et quarto: qz loquit̄ ad p̄sentes. i. cōtribules suos. sermo cñs fit ad p̄sentes. Hec ex illo qui videt̄ velle ꝙ sermo sit oratio eloquēs lōga exhortatoria morū z vocalis p̄cipue. ¶ Est aūt sciendū ꝙ due persone fuerunt excellentes: que tñ in vita sua miracula non legunt̄ fecisse. s. beata virgo z Joānes baptista. Nā sicut dicit. s. Tho. iij. par. q. xxvij. ar. v. btā virgo excellētissime habuit gratiā miraculorū. fz nō vsum eius: z similiter Joannes signū fecit nullū vt dicitur Joā. x. Miracula enim facere conueniebat solū p̄dicatorib⁹ fidei ꝙ p illa erat fundāda. Hinc est ꝙ vt idē. s. Tho. dicit iij. par. q. xxxij. ar. ij. Joānes doctrinam suā dupr cōfirmauit. p̄mo p sanctitatē vite. Scōo p scripturā vt patet Joan. j. vbi inquirentibus quis esset: dixit. Ego vox clamantis in deserto: dirigite viam dñi: sicut dt Esaias ꝓpheta. Et hac eadē rōne dūs Lucas h allegat Esaiā. Quid aūt scriptū sit i Esaia. subiūgit (vox clamātis i deserto.) ¶ Ꝓꝙ sciēdū ē ꝙ istā ꝓphetiā ꝙ hr̄ Esa. xl. iudei exponūtad literā fm Nic. de ly. sup Luc. de reditu a captiuitate baby. Tūc em̄ dñt fuisse mōtes ꝙliaros: z repletas valles: vt dei ꝓpꝫ

cõmodi⁹ ambularet. Uerũ idẽ Nico. de lyra sup Esa. inuehit ꝫ quosdã catholicos iudaizãtes plus ꝯ iudeos: q̃ ꝑdictam exponũt de ritu a ꝑdicta captiuitate: cũ vt dicit iudei totũ hoc capl'm exponant
G ad lram de xpo. Quicqd aũt sit de ꝺ̃bis ei⁹: tñ hec ꝓphetia ad lram intelligit de aduẽtu messie: vt ptz Mar. j. & Joã. j. et Mat. iij. & Lu. iij. & sic exponit. Nã vt dicit. s. Tho. sup Jo. vox origine posterior est verbo sed notitia prior. Uñ ꝑm Ambro. beatus Jo. ꝺ̃t vox: q̃ sicut ꝑ vocem manifestat verbũ cordis. i. cõceptus nostre mẽtis: qui est voce dignior: ita p Jo. manifestatus est xp̃s: q̃ est verbum eterni patris. Qꝺ aũt sequit: (clamantis in deserto) dupl'r exponit ꝑm. s. Tho. sup Joã. ¶ Pro loco ergo sciendũ est q̃ p deserti ꝑm aliquos hic ad literã intelligit iudea: q̃ erat derelicta a deo. Desertum em̃ ꝑm Greg. ꝺ̃t quasi derelictum. Erat aũt tunc derelicta ꝯtum ad q̃ncq̃ notabilia q̃ erãt in primo tẽplo: & deficiebãt in scõ: vt ꝺ̃t in Cãyendri hierosolymitano q̃ apud iudeos est liber auẽticus.
H primũ est ignis cõtinu⁹ in altari holocaustoꝝ: q̃ etiã sub diuo (vt ꝺ̃t) nõ extinguebat a vẽto vel pluuia. Scõm est arca testamẽti. Uñ hiere. v. Jn dieb⁹ illis non dicẽt vltra arca testamẽti dñi: nec ascẽdet sup cor nec recordabunt illi⁹. Tertiũ est vnctio regũ & pontificũ qz pontifices q̃ fuerũt post captiuitatẽ babylonicã: nõ fuerunt instituti p vnctionẽ sacrã: sed frequẽter p reges vẽdẽtes sacerdotium: sili' nec reges. Quartũ est diuinitas: q̃ in primo tẽplo. i. salomonis dicebat ꝑ tãto habitare: qz ibi a sacerdote audeibãtur diuina respõsa: non aũt in scõ. Quintũ est vrim & thumi. i. doctrina & veritas. Erat aũt ꝑm Josephũ q̃dã fulgor subito ꝓsiliẽs de lapidib⁹ rationalis & superhumeralis q̃n deus acceptabat ꝓces summi sacerdotis. De quo dicit idẽ Joseph⁹. iij. lib. antiqui. q̃ defecit p. cc. annos anteq̃ inciperet scribere libꝝ illum: quẽ scripsit ad minus p. xlij.
J post passionẽ dñi. Qõ aũt ꝺ̃t in predicto libro de arca: videt dubiũ: qz magister histo. probat cubitum de quo fit mẽtio in fabricatione arce: nõ esse cubitũ geometricũ: sed humanũ ex altari lateranẽ si: in quo vt dicit est inclusa. Sed tñ primũ videt veri⁹: qz tradunt hebrei q̃ a tẽpore captiuitatis babylonice nesciũt vbi sit arca illa. Et Hugo cardinalis in postilla sup hiere. ca. iij. dicit q̃ iudei reK uersi de captiuitate babylonica: fecerũt arcã similẽ ei quã fecerat Moyses: quã loco ei⁹ posuerũt in tẽplo scõ. & nũc est rome. Et idẽ dicũt q̃dã alie postille sine titulo: in eodẽ passu & idẽ innuit & cõtinet textꝰ hiere. bñ intellect⁹. Sil'r etiã ij. Mach. ij. c. ꝺ̃t q̃ tpe dicte captiuitatis hiere. absc̃dit eã in mõte in quo mortu⁹ est moyses. Et tñ forte q̃lla nõ sunt vera: & forte q̃ sic. De hoc tñ tene vt placet qz libri Macha. non sunt de canone vt ptz ꝑ hiero. in ꝓlogo galeato. Quia tñ ecclesia eos suscepit legendos: vt ipe dicit in ꝓlogo sup libros Macha. lz inter apocrypha scripturarũ cõputant: vt idẽ innuit i ꝓlogo galeato: videt q̃ ista sint vera. Et lz contra hoc aliqua fiant argumẽta tñ nullius sunt momẽti: Qõ ergo dicit magister hist. necessariã non
L lz rationẽ nisi ad hunc sensum. q̃ rome est arca Moysi. nõ quã ipse fecerit: sed q̃dã similis q̃ fuit in tẽplo scõ: loco illius quã Moyses fecit: sicut & ipsa mẽsa aurea q̃ erat in sancta sanctoruꝫ: q̃ lz nõ esset eiusdẽ quãtitatis cũ arca: tñ mẽsurabat cubito eiusdẽ rõnis. Josephus aũt. vij. de bello iudaico. ca. xxvj. in fine enumerãs ea q̃ in tẽplo reperta sunt hierosoly. & ad triũphũ vespasiani: & titi romã deuecta: nominat mẽsam: & cãdelabrũ legẽ iudeorũ. i. vt credo arcã cũ tabulis lapideis scripti humanit⁹. Unde in fornice triũphi eorũ videntur exsculpta marmorea tabella quasi vna ex duab⁹ q̃ erant in arca federis: tñ ꝺ̃z dici q̃ fuit similis illis ab hoibus scripta: vel fuit tabella cõtinẽs aliqd in honorẽ cesaris vtriusq̃. Si autem ibi fuisset vera arca moysi aut ibi fuissent vere tabelle lapidee scripte digito dei & nõ similes illis: nullo pacto Josephus hoc tacuisset. De
M hac aũt sicut recitat Hugo sup. ij. Macha. Epiphanius sic scribit hiere. tempꝰ euertendũ ꝓnoscens arcã testamenti cum his que in eadẽ erant tulit: & pre-

cibus suis eã absorberi fecit in petram: petrã vero digito designans dei nomen impressit: & factũ est sigillũ in similitudinẽ sculpture que ferro canak: & ipm dei nomẽ nubis operimento ita celatũ est
A vt ex tunc nec locũ quis cognoscere ꝺ̃at nec nomen legere vsq̃ in hunc diem & vsq̃ in finẽ. Et priſtine figure instar ulic sepe nubes & ignis fit nocturno tẽpore eo q̃ glozis dei ab eius lege nõ desinat. Est aũt petra illa in yeremi terra: inter duos montes in ꝺ̃bus iacẽt Moyses & Aaron Hec epiphani⁹ cũ multis alijs de arce hui⁹ manifestatione fiẽda que vix possunt intelligi: qz videnk ꝓphetice & allegorice dicta. Idẽ aũt Hugo tenet q̃ tũc manifestabik q̃n cõuertẽtur ad xp̃i fidẽ oẽs iudei. Si aũt de⁹ ali quo modo mihi incognito eam voluit esse Rome. ergo de hoc nihil temere affirmo. sed ex his que recitaui quisq̃ formet sibi fidem vt ei placẽt. Quidam ergo vt Chry. sic exponunt: vt ipse Joan. fuerit q̃ in deserto clamauerit. i. i iudea vel ad literã in deserto iudee. Et tunc
B lz clamantis stat in transitiue. i. vox clamans: sicut dicik. ciuitas vincentie. Alij vero exponunt vt xp̃s fuerit clamãs in deserto. i. in iudea: & Joã. fuerit ei⁹ vox & sic dicik vox clamantis in deserto: acsi dicak vox xp̃i. Nec huic expositioni repugnat qꝺ subdit: (parate viã dñi.) Licet em̃ xp̃s hoc non clamauerit ꝑ seipm clamauit. tñ ꝑ Joã. vocem suã: vel etiã ꝑ seipsum: vt aliqui dicunt: hoc predicauit in sententia: cum dixit: penitẽtiã agite. Sequit ergo (parate viã dñi rectas facite semitas eius) Dixit autẽ. s. Tho. sup Joan. q̃ via ad recipiendum deũ parata & recta est via iustitie scõm illud Esa. xxvj. Semita iusti recta est. Tunc autẽ semita iusti recta est inquit q̃n homo totus subiicik deo intellectu. s. p fidem voluntate p amorẽ: opatione p obedietiã. Sed ꝑm Amb. & Orig. p vias
C & semitas dñi intelligunk cordia. Greg. Uia dñi ad cor dirigik cum veritatis sermo humiliter audik. via dñi ad cor dirigitur: cũ ad ꝓceptũ vita ꝓparatur Hec ille. Et si ꝺ̃bijciatur: qz ꝺ̃t hiere. x. Scio dñe q̃ non est hois via eius nec viri vt dirigat gressus suos. Rñdet Gozrã dicẽs q̃ solus deus dirigit viã hois p gratiã. sed nos dirigimus preparando nos ad dirigi. i. faciendo qꝺ in nobis est vt adiuuemur a deo. Sequit (ois vallis adD implebitur: & ois mons & collis humiliabik) Scõm Gre. in homil. (p colles & mõtes intelliguntk) supbi iudei. p valles ꝺ̃o humiles gentiles q̃ p fidẽ eleuati sunt & plenitudinẽ gratie receperũt. Uel ꝑm Chry. p mõtes & colles gñaliter intelliguntur superbi quos xp̃s humiliat: per valles humiles quos exaltat. Sequitur (& erũt ꝓua in directa & aspera i vias planas). ¶ Nota q̃ erunt: idem est acsi dicat & cõuertenk ꝓua. i. iniusta cordia: in directa. i. sancta & iusta. & aspa. i. mẽtes iracũde in vias planas. i. in mãsuetudinem. Greg. in homil. Ꝓua directa fiunt cũ malorũ corda p iniustitiã detorta: ad iustitie regulã dirigũt. Aspera aũt in vias planas ꝺ̃mutank: cũ inmites & iracũde mẽtes: p infusionẽ gratie ad leuitatẽ: mãsuetudinis redeunt. Hec ille. Sequitur (& videbit ois caro) i.
E ois homo ꝑm Chry. s. vt iudei & gẽtiles: est em̃ distributio p generibus singulorũ si non p singulis generum (salutare) i. saluatorem Jesuꝫ (dei nostri). i. dei patris qui illũ misit in mũdũ Uel ꝑm Gre. in homil. hoc refertur ad diem iudicij in quo omnes videbunt xp̃m.

¶ Moraliter Joãnes significat eũ i quo est gratia. Iste exiẽs de deserto sue cõtẽplationis: cũ fuerit inter hoies clamat & hortat dirigere corda ad xp̃m p penitentiã suscipiendã. Uñ Mat. xij. Ex abũdantia cordis os loquitur.

☞ Dñica. iij. Aduentus.

¶ Textus euange. Joã. j. ca.

In illo tẽpore Miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes & leuitas ad Joannẽ vt interrogarẽt eũ. Tu quis es? Et cõfessus est: & nõ negauit. Et cõfessus est: qz nõ sum ego xp̃s. Et interrogauerũt eũ. Quid ergo: Helias es tu? Et dixit. Nõ sum. Propheta es tu? Et rñdit Nõ. Dixerũt

ergo el. Quis es vt rñsum demus his q̃ miserũt nos? Quid dicis de te ipso? Ait Ego vox clamantis in deserto. Dirigite viam dñi: sicut dixit Esaias pphet̃a. Et q̃ missi fuerant erãt ex pharisęis. Et interrogauerunt eũ ⁊ dixerũt ei. Quid ergo baptizas? Si tu nõ es xp̃s: neq̃ Helias: neq̃ pphet̃a? Rndit eis Joã. dicẽs: Ego baptizo in aqua medius aũt vestrũ stetit quẽ vos nescitis. Ipse est q̃ post me vẽturꝰ est: q̃ ante me factꝰ est: cuiꝰ ego nõ sum dignus vt soluã eiꝰ corrigiã calciamẽti. Hec in Bethania facta sunt trans Jordanẽ. vbi erat Joannes babtizans.

Miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes et leuitas) Joã. ſ. apud iudeos tres opiniones de Joãne esse videbant. Quidã enim dicebant ipsum esse xp̃m ꝓpter sanctitatẽ ⁊ authoritatem baptizandi. Quidã vero q̃ erat Helias ꝓpter habitationem in deserto ⁊ asperitatem in victu ⁊ vestitu: ⁊ zelum dei. Aliqui vero q̃ esset vnꝰ magnus propheta de prioribus resuscitatus propter gratiã pphet̃adi. sicut glosa videtur innuere. Ideo ad eum nuncios miserunt iudei. vt sup his scirẽt veritatem: vel ꝓpter aliã causam q̃ dicetur. Continet aũt p̃sens euangeliũ tria puncta q̃ sunt legatio: interrogatio: discreptatio. ¶ Quãtũ ad primum literaliter sciendũ est: q̃ vt dicit magister Histo. et Orig. tẽpore quo Joannes baptizabat erat opinio cõis: q̃ adesset tẽpꝰ Messie presens vel statim futurũ: ⁊ maxime in Hierusalẽ: vbi erat studium legis ⁊ pphet̃arum. Uidebãt eñ se perdidisse regnum cuz regnaret super eos herodes idumeus. Hoc aũt erat datuz ꝓ signo aduentus messie ad Iacob. Gen. xlix. c. vbi dicitur. Non auferetur sceptrũ de iuda ⁊ dux de femore eius donec veniat qui mittendus est. Itẽ videbant hebdomadas que ab angelo fuerant assignate Dañ. ix. post quas habebat mori xp̃s esse cõpletas vel statim cõplendas. Nã scõm vnã cõputationẽ fuerunt cõplete in natiuitate xp̃i: scõm aliã vero in passione eiusdem. Ex alia autem parte videntes cõuersationẽ ⁊ sanctitatẽ Joannis ⁊ authoritatẽ: miserũt ad eũ legationẽ. Causa aũt missionis ſm Chrys. potuit fuisse duplex. Prima q̃ crediderũt vel saltem suspicabantur vehemẽter. Joãnẽ esse xp̃m. In hanc causam cõsentit vt aliquibus videt Orig. qui vult q̃ iudei cũ reuerentia ⁊ simplici corde legationem fecerunt ad illũ: Cur vero magis crediderint Joannẽ xp̃m q̃ Jesum esse xp̃m? est dicendũ ſm Chrys. q̃ ex triplici causa fuit. Primo ꝓpter asperitatẽ habitus: q̃ xp̃s habuit vestes cões: Joannes aũt de pilis camelorum. Scõo propter parcitatem victus: q̃ Joãnes vtebatur locustis et melle siluestri: ⁊ vitabat cõsortia iniquoꝝ: xp̃s vero viuebat cõiter: ⁊ cuz peccatoribus mãducabat. Christus eñ sicut dicit s. Tho. iij. parte q. xl. fuit datus in exemplum oim vnde cõem vitã duxit. Tertio ꝓpter generis claritatem: q̃ Joannes fuit filius sumi pontificis: Jesus aũt putabat filius fabri ex paupercule mulieris. Alia causa ſm Chrys. potuit fuisse. Nã Joãnes multum deferebat xp̃o: ⁊ multos ad illũ mittebat. Judei vero ſupbi idignabant subiici xp̃o. ⁊ potius volebãt subesse joãni: ꝓpter ea ab illis dictũ est q̃ potius credebat xp̃s q̃ Iesus: ⁊ ideo miserunt legationem vt allicerent eum ad hoc vt se vellet fateri xp̃m: cuius non esset. In hanc causam videt declinare Chrys. vt ei. s. Tho. ⁊ aliqui imponunt Quicquid tñ sit de hoc certũ est q̃ ista legatio fuit solẽnissima: ⁊ in ea magnam reuerẽtiã exhibuerunt ei iudei. Hoc aũt notatur scõm. s. Tho. sup Joannez ex quatuor. Primo ex persona mittentiũ: q̃ miserunt iudei. id est viri de tribu iuda: que erat tribus regia. Scõo ex loco missionis: q̃ ab hierusalẽ que erat ciuitas regia in qua vigebat cultus dei ⁊ studiuz diuine legis. Tertio, ex psona eoꝝ quos miserunt: q̃ sacerdotes ⁊ leuitas) in quibus tam mores q̃ scientia legis dicebãt eminere. Quarto ex modo proponendi suam legationẽ: q̃ (vt interrogarẽt eũ) tanq̃ parati credere (tu quis es?) Econtrario dicebant christo: tu de teipso testimonium perhibes: testimonium tuuz non est verum. Hec ex illo. ¶ Moraliter Joannes significat psonã fidelem: maxime religiosam. Ista efficiturin opinione sanctitatis per ea que populi vident ab extra. vnde cũ xp̃s esset sanctior ioãne in veritate: econtrario erat in sentẽtia hominum. Stulti ergo sunt qui volunt credi q̃ sint boni: ⁊ tñ volunt exempla mala monstrare. ¶ Quãtũ ad secũduz sciẽdum est q̃ tres interrogationes isti fecerunt. Prima iam tacta est nam dixerunt (tu qui es?) Sed quare fecerũt istas interrogationes: nunq̃d erat ignotus cum esset nobilissimus ⁊ vt dicitur Luce. ſ. Factus sit timor magnus super ola montana iudee. i. in hierusalẽ. tempore. ſ. natiuitatis eius. Itẽ ipsi videnꝝ fuisse ab eo baptizati: q̃ Mar. ſ. dr. Egrediebatur ad eũ ois iudee regio ⁊ hierosolymite vniuersi. ⁊ baptizabãt ab illo. ¶ Ad hoc rñdet q̃ ſm Chrys. nõ interrogant quasi ignorantes: sed vt alliciant eum: vt se xp̃m esse dicat. Uel dicenduz est q̃ licet cognoscerent personam eius tamen ignorabant officium. Uel sicut dicit Origen. cuius scirent eum filium zacharie tamen dubitabant si forte q̃ expectabat Helias apparuisse. in Joãne: sicut ⁊ de xp̃o erat varia opinio q̃busdã dicẽtibꝰ q̃ eẽt helias: aliis Jo q̃ hieremias. aut vnꝰ ex pphet̃. Et itellige q̃ dubitabãt an esset Helias: ſz magis pẽdebãt q̃ esset xp̃s: si simplr intẽdebant. Eo eñ tpe erat apud iudeos i authoritate dogma illud q̃ anime a corpore emigrarent in corpus: ideoq̃ credebãt animã helie i corpore apparuisse Joãnis. ⁊ hoc idem quidam heretici crediderũt vt referunt Orige. ⁊. s. Tho. sed dicunt Joã. negasse se esse heliã ex ignorantia. Sed cõtra inquit Ori. qi irrationabile: videt pphetã illuminatũ a spũsancto ⁊ de vnigenito tanta narrantem ignorasse an sua anima aliquando fuerit in helia. s. Tho. autem videtur sentire vt patebit q̃ ipsi credebant Joannem esse heliam in corpore ⁊ anima: q̃licet i eius natiuitate mirati sint vniuersi: tamen non est credibile eos sic credidisse: q̃ et Mar. xij. habetur simile de herode: qui credebat xp̃m esse Joãnẽ quẽ decollauerat: ⁊ tñ diu ante decollationẽ Joõnis xp̃s p̃dicauerat ⁊ fuerat notus. Et ideo inquit ex simili amentia ⁊ crassitudine: iudei querebãt a Joanne an ipse esset helias: hec ex illo. Et intellige q̃ credebant ipm esse heliã: sed cũ aliqua hesitatione: ⁊ suspitione de opposito ideoq̃ diuersa interrogãt. Sequit (⁊ cõfessus est) scz veritatẽ ſm Orige. ⁊ sanctum Tho. (⁊ non negauit). ſ. veritatẽ: cuius negauerit se xp̃m. Uel qõ dicit (⁊ nõ negauit) põt intelligi: q̃ postq̃ vnũ cõfessus est nõ negauit postea illud: sed firmus stetit in confessione. Quid vero sit cõfessus ostendit cũ subdit (⁊ cõfessus est: q̃ non sum ego xp̃s) Licet eñ de hoc specialiter nõ interrogassent: tñ rñdit ad mẽtẽ eorũ siue simplr siue malitiose interrogarent. Sequit interrogatio secunda (⁊ interrogauerunt eũ. Quid ergo: helias es tu?) Quod ideo interrogant ſm Augu. ⁊ Chrys. q̃ nouerant q̃ helias precursurus erat xp̃o Malac. iiij. Ecce ego mittam vobis heliã pphet̃ã anteq̃ veniat dies dñi. s. autem Tho. dicit eos sic interrogare: q̃ habentes ex scripturis heliam non fuisse mortuũ sed raptũ viuum ꝑ turbinẽ in celũ: crediderunt euz subito iter eos aparuisse. ⁊ redit in idẽ. Sed cõtra: q̃ erat eis notus vnde dicit Lu. ſ. q̃ mirati sunt vniuersi. Ad hoc dicit. s. Tho. eodẽ modo quo supra dictuz est. Uel sicut dicunt aliqui: puta Orige. occasio interrogationis potuit esse: quo rũdam iudeorũ errore qui animã crediderũt de corpore in corpus trãsferri. Uñ q̃ Joãnes similis helie in multis videbatur dubitauerunt an esset helias. Sequit (⁊ dixit nõ suz) ſ. helias. Sed hic mouet questionem q̃ dñs requisitꝰ a discipulis de helie aduentu de quo dicebatur q̃ xp̃m deberet ꝓcedere: rñdit dicens Joannes ipse est helias. Matth. xi. Ad hoc aũt rñdet idem Greg. cõiter alꝫ: ⁊ istã q̃stionem soluit angelus. Lu. j. ipse inquit precedet ante eũ in spũ et

virtute helie. Nō ergo fuit helias in p̄sona ſz in ſpiritu ⁊ virtute et ſīlitudine vite: vt p̄z ex dictis. Uterq; eñ fuit eremita: ⁊ uterq; cōſequēter parcus in cibo
G ⁊ potu: ⁊ uterq; duris veſtibus opertus et uterq; virtutis zelator. vñ ille contra achāb: iſte ꝓtra herodē pugnauit ⁊ uterq; alicui⁹ dñici aduēt⁹ precurſor. Sequitur tertia interrogatio cū dicit (propheta es tu.) Pro qua ſciendū eſt q̄ iudei ſicut expectabāt heliā: ita expectabāt quēdā magnū ꝓphetā: de quo putabāt ꝓphetaſſe moyſen. Exod. xviij. Prophetā inq̄t ſuſcitabit vobis dñs de fratrib⁹ veſtris. ⁊ tñ iſta ꝓphetia intelligēda eſt de xp̄o. Sicut eñ dicit Ori. iudei male ſcripturā itelligētes: tres p̄ſonas excellētes expectabāt. ſ. xp̄z: heliā: ⁊ iſtū prophetā. Tripliciter ergo p̄t intelligi iſta tertia interrogatio. Primo modo intelligit ſm Origē. de iſto ꝓpheta de quo dicit. Exo. xviij. Uñ in greco ponit ly p̄pheta cū articulo denotāte q̄ ſtat anto nomaſice p̄ illo ꝓpheta excellēte. Scōm vero aliquos alios intelligit de helizeo. q̄ vt dicit. ſ. Tho. ad tres p̄ſonas videbāt pertinere officiū baptizādi: q̄ ioannes exercebat. ſ. ad xp̄m: de quo dicitur
H Ezech. xxxij. effundā ſup vos aquā mūdā ⁊ ad heliā q̄ diuiſit aq̄s iordanis. iij. reg. ij. ⁊ ad helizeū cuius p̄cepto naamā ſe lauit in iordane: q̄ etiā heliſeus dicit excellēs ꝓpheta ꝓpter mirāda ſigna q̄ fecit. Tertio intelligit ſcōm Grego. de propheta in cōmuni. Secūdū ergo primā ⁊ ſecūdā acceptionē: nulla eſt difficultas: cū ioānes rñdet. Nō ſum. ſ. propheta ille de quo ꝓphetauit moyſes: neq; ſum helizeus. Sz ſm tertiā eſt q̄ſtio: q̄ ipſe fuit plus q̄ propheta. Soluit autē a. b. Augu. ⁊. ſ. Tho. q̄ nō eſt ioannes propheta: ſed maior q̄ propheta. Sz cōtra hoc arguit Mico. de ly. q̄ minus in-
I cluditur in maiori ſicut quaternari⁹ in quinario. ideo qui eſt pl⁹ q̄ propheta: ē etiā propheta. Sed ad hoc ſic dico. Et ſi eñ maius includat minus: nō tñ eſt minus neq; quinarius eſt quaternari⁹. Et eodē modo neq; pl⁹ q̄ propheta eſt propheta: cuius includat virtualiter ꝓphetam. ⁊ hoc ſi ſumamus propheta ſm rationē nominis a proculfando ſcilicet q̄ predicit futura. nā pluſq̄ propheta nō ſolū predicit futura: ſz mōſtrat p̄ſentia. Et ſi cōtra hoc obiciatur: quia ad prophetā ſpectat etiā p̄ſentia occulta dicere quia talia ſunt procul a cognitiōe humana. Dico q̄ magis diſtant futura: q̄ nō eſt aliq̄ō p̄ſens q̄ō non poſſit ab aliq̄ creatura cognoſci. Et ſi arguatur q̄ ſm hoc maioris virtutis erit cognoſcere futura q̄ p̄ſentia tm. Dico q̄ verū eſt: ſz cū hoc ſtat q̄ ſit minoris dignitatis cognoſcere ⁊ demōſtrare hoc p̄ſens q̄ō ē xp̄s q̄ futura cognoſcere. Maioris inq̄ſ non ratione cognitionis: ſed ratione rei cognite: vel ratione officij ad q̄ō talis de mōſtrator eligit. Uel aliter dico ad obiectionē q̄ futura ſunt magis procul q̄ p̄ſentia exteſiue q̄. ſ. diſtāt cognitione et euētu ſimul: preſentia ꝙo occulta cognitiōe ſolū. Nec igitur ſm rationē nois dici poſſunt: ⁊ ſic intelligitur ſolutio Aug. dicētis q̄ pluſq̄ ꝓpheta. ſ. vt ſic. i. vt oſtēdit preſentia nō eſt propriē ⁊ ſtricte propheta. Sed tñ in rei veritate. Joannes fuit ꝓpheta: vt patet teſtimonio patris
Z eius. Lu. j. q̄uis nō debeat denominari propriē ꝓpheta: ſed plus q̄ propheta. i. baptiſta vel precurſor ⁊ angelus. q̄ propriē res denominat a ſua vltima perfectione ⁊ dignitate: puta ſacerdos a ſacerdotio: ⁊ nō a diaconatu. Dato aūt q̄ plus q̄ propheta ſit ꝓpheta: nō tñ eſt ꝓpheta tm. ⁊ ſic ſoluit Grego. Et ſic intelligitur etiā ſolutio Auguſtini ⁊. ſ. Thome qui dicunt q̄ negauit ſe eſſe ꝓphetā ſimpliciter. i. p̄fecte. Sz q̄ nihil adhuc affirmatiue reſpōderat Joānes: ideo faciūt quartā interrogationē qua de nullo ſpecialiter interrogāt dicētes. (Quis es? vt reſpōſum demus his qui miſerūt nos. quid dicis de teipſo?) ſm Chryſ. hoc nō interrogāt vt poſſint dare reſpōſum mittētibus: vt dicūt. Nā habita reponſione affirmatiua tacuiſſent ⁊ nō fuiſſēt cōuerſi ad reprehēſiones. Sed tñ beat⁹ M Joānes reſpōdit: (ego vox clamātis in deſerto:) Iſta patēt ex dictis in precedēti euangelio. Sed tamē adhuc ſciēdum eſt ſm. ſ. Tho ſuper Jo. q̄ ratio literalis quare Joannes clamauerit in deſerto:

eſt vt in deſerto manēs immunis eſſet ab oī peccato: ⁊ p̄ſequēter dignior chriſto teſtimoniū ferret: ⁊ illud ex ſua vita eſſet credibili⁹. Myſtica vero eſt vt oſtē
A datur q̄ de cetero doctrina dei nō debeat eſſe tm̄ in hieruſalē: ſz in deſerto gentilitatis. ¶ Clamabat aūt ſm eundē ꝓpter quatuor. primo ad oſtendēdum q̄ xp̄s in ſe ⁊ in Joanne manifeſte loq̄bat: q̄ clamor manifeſtationē importat: in ꝓphetis. aūt nō clamauit: q̄ terebroſa aqua in nubibus aeris. i. ſcientia in prophetis. Secundo q̄ indei erāt diſtātes. Tertio: q̄ erāt ſurdi. Quarto q̄ cum indignatione loq̄bantur quaſi irā demeruiſſent. ¶ Moraliter Joānes qui interpretatur gratia dñi ſignificat virum iuſtū: ad quē ex hieruſalē: ſcz celeſti mittūtur nūtij. i. angeli: interrogātes eū. Tu quis es. i. inſpirantes eū ad cognitionē ꝓprie fragilitatis ⁊ iniq̄tatis: ⁊ ipſe confitetur veritatē: quia iuſtus eſt accuſator ſui. Itē interrogāt: ſi eſt helias: quod interpretat robuſt⁹ dominator: ſcz paſſionū ſuarū. Itē interrogāt ſi eſt ꝓpheta. i. preuidēs ⁊ precōſyderās futura in
B morte. ⁊ in iudicio: ⁊ reſpōdet. Nō quando ita eſt: vel quando eſt quidē: ſz nō vt debitum eſt ⁊ hec repōſio eſt in cogitatione ⁊ in ſacramentali confeſſione.
¶ Quantū ad tertiū: in tertia parte euā gelij tangitur quedā diſceptatio: q̄ iſti acriter reprehendebāt Joannē. ⁊ ille humiliter ſe excuſabat. Eſt aūt ſciēdum q̄ euangeliſta curauit oſtēdere q̄ iſti calūnioſe ⁊ ex inuidia iterrogabāt ⁊ amouere a mētibus noſtris admirationē de tā preſumptuoſa temeritate iſtorū dicēs: (Et qui miſſi fuerāt erāt ex phariſeis.) Quaſi diceret. Nō eſt mirandū de temeritate eor: quia erāt ex phariſeis: quod interpretatur diuiſis. Erāt enim q̄dam religioſi diuiſi ab aliis per cultū exterio
C rē quibus vt ait. ſ. Tho. ſua religio auſum prebebat. Et vt idē dicit inter omnes alios inſidioſe ⁊ calumnioſe ſe habebāt ad Chriſtū. Et nota ſm Origē. q̄ iſti ſunt alij nūtij a predictis: ideo illi tanq̄ ſacerdotes ⁊ leuite modeſte locuti ſunt ſed ſm Augu. ⁊ Chryſo. illi q̄dē fuerūt: qui ſimul phariſei erant ⁊ ſacerdotes et leuite: quod aperte innuit euangeliſta qui dicit p̄ius: q̄ miſerunt iudei ſacerdotes ⁊ leuitas: ⁊ deinde dicit ⁊ qui miſſi fuerant erant ex phariſeis. Sequitur (⁊ interrogauerūt eū ⁊ dixerunt ei quid ergo baptizas? ſi tu nō eſt chriſtus neq; helias neq; ꝓpheta.) Ex hoc videtur q̄ illimet nuntij fuerūt: qui de helia ⁊ prophetā interrogauerāt: ⁊ nūc ſm mentē Chryſ. aperiūt dolū ſuū qui latuerat: q̄ cū non potuiſſent illū blādiciis ſubuertere ad dura ſe conuertūt Grego. Sanctus quiq̄ cum peruerſa mente requiritur: a bonitatis ſue ſtudio nō mutat. Uñ Joānes contra verba inuidie p̄dicamēta reſpōdet vite
D hec ille. Unde ſubditur: (Rñdit dicens: ego baptizo in aqua.) quaſi diceret. non miremini de meo baptiſmate: q̄ eſt ſolū preparatoriū ad baptiſmū xp̄i. nam ego baptizo in aqua. i. ſm. ſ. Tho. corpora tantū: ⁊ nō animas lauo q̄ō nō ſufficit ad ꝓpletum baptiſmū. ſz ille qui erit deus ⁊ homo: lauabit corpus ⁊ ſpiritū. Unde de xp̄o ſubditur (medius autē veſtrū ſtetit quē vos neſcitis.) Hoc autem exponit primo ſm Chryſ. ſic vt ad cōuerſationē referat. Medius ergo veſtrū ſtetit q̄ō deitatē. Nā
E dicit hiere. xxiij. Celū ⁊ terrā impleo dicit dñs. Medius ergo. i. in medio veſtrū ſtetit ſm deitatē eo modo quo alia ſtat in medio ⁊ in omni parte cor: poris quē vos neſcitis etiā ſi videatis eius hūanitatē. Tertio modo exponitur ſm eundē Ori. q̄tum ad efficientiā ſeu influentiā: nam cor eſt in medio animalis. ⁊ ponit aliq̄n pro intellectu: iuxta illud p̄s. Dixit inſipiēs in corde ſuo. licet intellectus nō ſit potētia alligata organo q̄ a corde ſicut a principali membro ꝓcedit vita ⁊ motus ⁊ operatio animalis. Chriſtus ergo cū ſit verbū et ſapientia: per effectū ſuū
F eſt in omni intellectu: cū omne verbū et omnis ſapiētia ſit quedā participatio diuini ꝓbi. Et q̄ intellectus pro corde ponitur: ſequitur q̄ p effectū ſuū ſit aliquo modo medius. i. in corde q̄ō eſt q̄ in medio oim. quē vos o ſuperbi ꝓhariſei neſcitis

excecati supbis ⁊ mala volūtate. Quarto ſm.ſ. Tho. ⁊ aliquos ſic exponitur: vt in hoc arguant ſacerdotes ⁊ leuite: qui ſciebāt xpm venturū p ſcripturas. Medius inquit veſtrū ſtetit. ſ. in ſcriptura: quā quotidie legitis quē vos neſcitis adeo vt nō agnoſcatis preſentē quē futurū putatis. Sequit: (ipſe eſt qui poſt me venit: qui añ me factus eſt.) Hoc aūt exponit primo ſm Chry. Greg. ⁊ Orig. ſic. (Poſt me venit) naſcēdo: baptizādo: p̄dicādo, nā tota vita ⁊ puerſatio ⁊ predicatio ⁊ baptizatio Joānis fuit ordinata ad ſuſceptionem xpi. venit eñ vt oēs crederēt per illū Jo. ſ. (qui ante me factꝰ eſt) dignitate ⁊ ſanctitate qz me oportet mynni illū aūt creſcere. Jo. iij. Vel ſcdo mō pōt exponi referēdo ad ipſaz perfectionē xpi inquātū erat homo: que fuit p gratiā ⁊ virtutes ⁊ ſciētias. Licet enim Joā. p̄us fuerit cōceptus ⁊ natus: tñ anteqū Joānes naſceret xp̄s fuit factꝰ perfectus homo ⁊ multo excellēcius q̄ aliq̄ tēpore fuerit Joannes. Unde ſubditur (Cuius nō ſum dignꝰ vt ſoluā corrigiā calciamēti eius. qđ allegorice dictū eſt. Hoc eñ ſm Chry. voluit dicere: q nō eſſet dignus eſſe miniſter eius. ſm Greg. vero voluit dicere q nō erat dignꝰ vſurpare ſibi nomē xpi: q̄ eſt ſpōſus eccleſie. Nā ſm morē legis moſaice. vt pz Deu. xxv. cū quis relicta vxore ſine ſemine moriebaſ: propinquior ei accipiebat vxorē eius: ⁊ ſuſcitabat ei ſemē. q ſi ꝓpinquiſſimus hoc facere renuebat: ille qui ſcdo loco erat acipiebat eā. ita tñ q̄ p̄ius ſolebat calciamentū de pede p̄otis. Vel aliter ſm eūdē quia per calciamēta q̄ ex mortuorū aialiū pellibꝰ fiūt humanitas noſtra mortalis deſignaſ: p pedes ꝙ̄ diuinitas. Soluere igitur corrigiā calciamēti eſt enucleare myſteriū incarnationis. qđ nullus ſufficit. Licet aūt iſti duo ſenſus Gregorij videantur ſpirituales: tñ credo q̄ ſint literales: maxime p̄mus Ad certitudinē aūt huius rei ſubiūgit locus cū dr (hec in bethania facta ſunt trās iordanem vbi erat Joannes baptizans.) in media. ſ. multitudine: vt dicit Chry. Et ſm eūdē exemplaria emēdata hō habēt bethania: qz eſt in mōte oliuēti: ſz habēt bethabora: que eſt villa trās iordanē. ⁊ idē tenet Orig. Uerūtñ pōt dici vt dicit. ſ. Tho. ſuper Joan. q cū libri tā greci q̄ latini nō bethabora: ſed bethania dicāt duplex eſt bethania. vna i mōte oliueti: alia trās Jordanē. Sz hec propue non bethania ſed bethabora dr ſm Orig. ⁊ Chry. vt dcm eſt. ¶ Moraliſ Joānes qui preparat viā xpo ad cor humanū ſignificat predicatorē. Debet ergo p̄dicator eſſe vox perfecta. Eſt aūt p̄fecta vox ſm Iſi. ſi eſt alta: ſuauis: ⁊ clara. dz ergo p̄dicatio propter celeſtia eſſe feruēs ⁊ nō obſcurata ſcādalis vel ignorātia. Debet ēt clamare ⁊ dirigere ſicut Joānes. Qđo aūt eſt an xp̄s incederet calciatus vel diſcalciatꝰ. Uidet eñ q̄ diſcalciatus incederet aliq̄bus: quibuſdā vero videt oppoſitū. ⁊ magna eſt cōcertatio de hoc inter Mic. de Ly. ⁊ paulū burgēſ. War. ſ. Sed veritas eſt id qđ Aug. dicit in li. de verbis dñi: vbi ait. De his calciamētis quibꝰ calciati ſumus. cōfortat me dñs Jeſus qz niſi calciatꝰ fuiſſet: de eo Joānes nō diciſſet. Cuius nō ſum dignꝰ corrigiā calciamēti ſoluere. Surrepat ergo humana p̄ſumptio dicēs: ego euāgeliū ſeruo qz nudo pede ambulo. Hec ille. Qđ vero dr Matth. x. q xp̄s hec pcepit aplis ne portarēt calciamēta: intelligit ſm. ſ. Tho. ſuper Mat. ⁊ Aug. de con. euā. ne portarēt calciamēta alia ꝙ̄ ab his quibꝰ actu erāt calciati. Uñ ⁊ ſm War. ca. vj. erāt calciati ſandaliis: q̄ vt dicit. ſ. Tho. ſup Mat. erāt calciamēta pauper. ¶ Pro his aduerte q illa xba q̄ ibi ponunt. ſ. Mat. x. vbi ꝓtualiter dr. Nolite poſſidere aurū neq̄ argentū: neq̄ pecuniā in zonis veſtris: nō perā in via. neq̄ duas tūicas. i. veſtes duplices. vt exponit. ſ. Tho. ſuper Mat. neq̄ calciamēta: neq̄ virgā. dignus eſt eñ operari mercede ſua. Iſta inq̄ xba dupliciter exponūtur. Primo ſm Hiero. ⁊ Chryſo. q dicūt q iſta fuerūt aplis tradita per modū p̄cepti: ſolū pro eo tēpore quo p̄dicabāt iudeis q̄ p̄dicatoribus prouidere cōſueuerāt. i. vſq̄ ad xpi paſſionē. Et huic cōſonat dictū xpi tēpore ſue mortis. Qđ hr Lu. xxij. Quādo miſi vos inquit ſine ſacculo. i. burſa. ⁊ pera: ⁊ calciamētis: nūq̄d aliquid defuit vobis? At illi dixerūt: Nihil. Dixit ergo eis. Sz nūc q̄ habet ſaccū tollat ſimiliter ⁊ perā. ⁊ hoc ſō qz extūc habebāt gētibꝰ p̄dicare. Aug. ꝙ̄ exponit vt in iſtis xbis nihil fuerit p̄ceptū aplis neq̄ ꝓſultū ſz fuerit eis data licētia. ꝓſequēter (vt dicit) meliꝰ faciebāt qui iſta nō accipiēdi ſumptꝰ ab his quibꝰ p̄dicabāt ⁊ ſuabāt q̄ fuātes. Uñ ⁊ Paulus lucrabaſ manibus ſuis ne acciperet ab aliis. Sciendum eſt etiā q Mar. vj. dicitur q apoſtoli deberēt portare virgā qđ hic Mat. negat. ſed vt dicit Aug. vnꝰ metaphorice: ⁊ aliꝰ ad literā ſumit virgā. Mat. ergo vt quidā dicūt p virgā intelligit ſubſidiū temporaliū. War. ꝙ̄ ad xaz accepit: qz in deorū doctores xp̄ā in ſignū doctrine ferre ꝓſueuerūt. Amē.

¶ In vigilia natiuitatis domini.

¶ Textus euang. Mat. j. cap.

Cum eſſet deſponſata mater Jeſu Maria Joſeph anteqū conuenirēt inuēta eſt in vtero habēs de ſpiritu ſcō. Joſeph aūt vir eius cum eſſet iuſtus ⁊ nollet eam traducere: voluit occulte dimittere eam. Hec aūt eo cogitāte: ecce angelus dñi i ſomnis apparuit ei dicēs. Joſeph fili dauid noli timere accipere mariam cōiugem tuam. Quod enim i ea natū eſt: de ſpiritu ſancto eſt. Pariet autem filium et vocabis nomē eius ieſum. Ipſe enim ſaluū faciet populum ſuum a peccatis eorum.

Cum eſſet deſponſata mater Jeſu) Mat. j. In p̄ſenti euāgel. tangūtur tria p̄cta: q̄ ſunt. Conceptio: fluctuatio. reuelatio. ¶ Quātū ad primū ſciēdū eſt literaliter q ſm doctrinā. ſ. Tho. iij. per. q. xxix. ar. ij. beata virgo quādo cōcepit xp̄z erat deſpōſata ⁊ etiā domi habita qz ſz iam adduxerat eam Joſeph ad domū ſuā. Aliter eñ nō fuiſſet ſufficienter prouiſum fame eius. ſ. ſi nō fuiſſet tpe ſui cōceptus in domo ſpōſi qz ſm Chry. dedecus eſt puelle etiā deſpōſate in domo paterna cōcipere. Sed hic eſt duplex dubitatio. Primo quare Chriſtus volnit de deſponſata naſci ⁊ Ad hoc rñdetur. vt. S. feria quarta poſt tertiā dñicā. Secōa quare ſi erat iā i domo ſpōſi nō ꝓuenerāt carnaliter. ad hoc dr q mos fuit apud iudeos habere deſpōſatas per aliq̄t dies i domo ſpōſi aſi carnalē copulā. In his aūt diebus oſonibꝰ vacabāt: implorādo miſericordiā dñi vt pz Thobi. viij. Res ergo ita acta eſt. Maria enim vouit virginitatē deo ſi ei placeret. p̄mittēs ſe diuine diſpoſitiōi: nupſit ⁊ cōſenſit in copulā cōiugalē explicite: q̄ ꝓſiſtit in ſimulo animoꝝ. ⁊ nō corpoꝝ. glo. inſti. de pa. po. ℌ. j. In carnalē aūt implicite ſi deo placeret. Uñ fuit ibi verū mīmoniū. vt pz p. ſ. Tho. vbi ſ. Deinde fuit p aliꝙ dies i domo ſpōſi in illis diebꝰ añ carnalē copulā Joſeph cognouit votū Marie: vt credit ō xpiānitate fuāda ⁊ abſolute tūc vt̄q vouit. Ipſe eñ. Joſeph tūc erat xp̄o: qz nunq̄ credēdū eſt xp̄z matrē p̄medare voluiſſe niſi xpiāni. Deide angelꝰ apparuit xpiāni ⁊ cōcepit. Poſt cōceptū xo virgo fuit cū Heliſabeth tribꝰ mēſibus iō cū redūt apput grauida. Dñ ergo (cū eēt deſpōſata) imo ⁊ ad domū ſpōſi adducta (mr Jeſu). i. ſaluatoris. (maria) que dr ſtella maris (Joſeph) q̄ fuit faber lignariꝰ. Et i b̄ ſignificaſ xp̄z Chry. q xp̄s p lignū crucꝭ ſaluaret mūdū (añq̄ ꝓuenirēt) carnaliter ſm. Chry. Cuius ꝓuenieſſent in vna domo (inuēta ē). ſ. ab ipo Joſeph p̄z Hiero. (in vtero hns). i. grauida (de ſpū ſcō). i. xp̄to ſpūſſeti ſm Chry. Qui ſpūſſctus in cōceptiōe ſuppleuit locū maris. ¶ Pro hoc nota ex doctrina. ſ. Tho. iij. p. qō. xxxj. q in ſemina triplex eſt ſanguis ſuperfluus i individuo. ¶ Primꝰ eſt ſāguis q̄ tā trāſiuit in ſemē. Iſte eſt imperfectus. in gñe ſeminū. vt dr in lib. de gñatione aialium. Uñ ad gñationē nō requirit: nec de tali cōcepit virgo. qz iſte nō deducit ad matricē p reſolutionē: niſi interueniēte ꝓcupiſcentia. ¶ Alius eſt ſanguis mēſtruus q̄ ē quoddā nature purgamētū ⁊ p ſingulos mēſes emittit. Eſt aūt tertiꝰ ſāguis valde digeſtꝰ. q̄ nō trāſiuit i ſemē: ⁊ tñ ē purgatꝰ p expulſionē mēſtrui. Iſtū naturā p̄pat gñatiōi: ⁊ ex iſto ꝓcepit xp̄s ſpi-

ritus ctō deducēte illuz ad matricē: sicut in aliis deducit p semen maris. ¶Et nota q̄ tota trinitatis fecit istū effectuz: qz indiuisa sunt opa trinitatis ad extra. ꝟz regulā Theologoꝝ. sed tñ attribuit spū sancto fm. s. Tho. vbi. ꝛ. q. xxxij. Nā ista incarnationē fecit deus ex bonitate: et natura humana est assumpta ex gratia ꝛ ad hoc facta est assumptio vt ille hō esset sanctus. ¶Manifestū est aūt q̄ bonitas ꝛ gra attribuuntur spiritui sancto ꝛ sanctificatio sit p spiritū sanctū. ¶Item nota q̄ ista ꝓpositio: deiim portat efficiētiam ꝛ cōsubstantialitatem ꝛ vtrūq; cōuenit spūisctō respectu xp̄i ꝓsubstātialitas q̄dē rōne psone efficētia ꝓ ratione nature assumpte: vt pz vbi. ꝛ. Aug. tñ dicit: q̄ qñ ꝓa diuina psona nominat. s. in reb⁹ ad extra de q̄bus loquit: tota trinitas intelligit. Uñ esse cōceptū de spū sancto. est esse cōceptū virtute dei. ¶Est aūt sciendū q̄ sicut dicit beatus Hiero. Helnidius hereticus q̄ existimauit beatā Mariā post xp̄z multos filios habuisse hūc sumit argumētū: sic arguens. Si maria ꝛ Joseph nunq̄ conuenissent euāgelista nō dixisset anteqū cōuenirēt. Ad hoc respōdet beatus Hiero. ꝓ distinctionē. Nā ista dictio anteqū importat ordinē ad futurum dupliciter. Uno mō realiter. vt si dico Petri anteqū veniret vespera p̄cessit meridiē. Sēcus est cū: q̄ pus venit meridies; deinde vespera. ¶Alio mō fm rōnem vel intentionē: vt si dico anteqū rome prandere in portu nauigauī ad africam. Nō cū est sensus q̄ post nauigationē ad africam fim p̄ūsus Rome in portu; ꝛ sensus est q̄ intēdebam prādere ꝛ occupatus sum a vētis: ꝛ nō p̄ūsus nauigaui. Remigi⁹ aūt exponit: anteqū p̄uenirēt ad solennez celebrationē nuptiarū ꝛ non anteqū conuenirent carnaliter. ꝛ sic cessat objectio.

¶Moraliter instruimur q̄ ꝙ abstinēt a voluptatib⁹ corpalib⁹ sicut ista sponsa q̄ in domo mariti se ꝓtinebat: ꝓcipiūt de spūsctō qz ꝓcipiūt in mētē delectationē spūalem. Ps. Renuit ꝓsolari aia mea. s. sensualiter: ꝛ sequit memor fuit dei et delectatus sum. ¶Quātū ad scām dicit (Joseph aūt vir ei⁹ cū esset iust⁹ ꝛ nollet eā traducere). i. ꝓpalare fm gl. vel ducere in ꝓiugiū ꝟz Orige. (voluit occulte dimittere eā.) ¶Pro quo sciēdū est: q̄ post p̄ maria regressa est ab helizabeth post tres mēses: ioseph videns eā turgido vētre habuit argumēta insolubilia ex vtraq; p̄te vt ita dicā. Ex vna em̄ p̄te videbat vētrē ꝛ sciebat se nō esse in eā: et q̄ spōsa fuerat absens tāto tp̄e: ex alia ꝓ nouerat volūtatē virginis cū qua vouerat virginitatem ꝛ fm Chry. existimabat impossibile mariam cecidisse. Circa hoc ergo est triplex opinio. Quidā em̄ vr Ambro. ꝛ Aug. dicūt: q̄ declinauit ad illam p̄tē qua suspicabat q̄ Maria adultera esset, ꝛ huic opinioni. s. Tho. in. iij. p. iij. q. xxix. ar. ij. ad tertiū vī fauere. Sz ꝓ hoc statim orit dubitatio. Si em̄ suspicabat q̄ eēt adultera: q̄o erat iustus si nolebat eā traducere, i. ꝓpalare ad hoc solut primo Chry. di. q̄ euāgelista nominat eū iustū a iustitia legali vel gñali: q̄ vī de oīni virtute ita q̄ iō dict⁹ est iust⁹. qz p̄ius nō aūt dict⁹ est iust⁹ a iustitia q̄ est virt⁹ cardinalis ꝛ spālis. Scdo solut Augu. q̄ istud p̄tm̄ erat occultū: ita q̄ ipse sol⁹ de hoc poterat aduertere: iō nō erat publice denūtiādū. Tertio solut Raba. q̄ iustus fuit i hoc q̄ nolebat ei cohabitare: sz pi⁹ in hoc q̄ noluit eaz traducere. Quidā ꝓ vt Orige. ꝛ Remi. dicūt q̄ declinauit ad aliā p̄tē: qz sciēs xp̄m de virgine nasciturū. ꝛ q̄ maria eēt de semine dauid ꝛ tāte sctitatis credit: q̄ esset ista. iō indignū se reputauit eius cohabitatiōe vñ nolebat eaz traducere i. ad se ducere in ꝓiugē: sz volebat eā repudiare. Et huic opinioni. s. Tho. fauet. in. iiij. di. xxx. q. ij. ar. ij. ad vltimū. Quidā ꝓ dicūt q̄ erat ꝓplexus. ꝛ huiꝰ sñie videt esse Hiero. q̄ ait. Hoc testimoniū maximū est q̄ ioseph sciēs ei⁹ castitatē ꝛ admirās q̄ eueneraī: celat silētio: cui⁹ mysteriū nesciebat. Hec ille. Mihi appet q̄ scōz opinionē destruat angel⁹ q̄ volēs suadere ioseph ne timeret accipere eaz: dicit q̄ ꝓceperat de spūsctō. Hoc em̄ fuisset magis eū terrere si rōne sanctificatis eā deserere volebat. Sz nec est rōnabile q̄ absolute ꝛ certitudinaliter iudicauerit eā esse adulterā cū sciret vnā ꝟginē

nē parituraī: vt dicit Hie. ꝛ verisīr posset dubitare de ista. Reliquit ergo tertia opinio vt vera. Et sic ex humilitate nolebat cohabitare tāte sctitatis ex vna p̄te. vt di. s. Tho. in. iij. ꝛ ex pietate nolebat eā traducere. i. publice diffamare. vt idē dicit in. iij. par. Ange. aūt iussit eū nō timere: ꝙ illā hūilitatē: ꝛ dicit ꝓceptionē fuisse sctām: ꝙ suspitionē. Sz quare ꝟgo fluctuāti secretū dei nō reuelauit? Rñdet. b. Uin. q̄ nesciebat si placeret deo ꝛ firmiter credebat q̄ deꝰ hoc reuelaret cū esset oportunū: sicut ꝛ fecit. Est aūt ꝙ vnū eoꝝ signū q̄ alicui⁹ reuelatiōes a deo sint: q̄ eas nō manifestat etiā vbi videt oportunū: qz sunt cuz humilitate. ¶Moraliter istruimur q̄ qñ qs est ꝓplexus sup aliqu⁹ delicto: ꝓni⁹ ad miaz q̄ ad iustitiaz declinādū est. Cuz em̄ sunt ptā iura obscura: reo fauēdū est potius q̄ actori extra de reg. iu. li. vj. Et ꝓmum debem⁹ deū imitari q̄ in p̄ni vita est ad miam ꝓnior q̄ ad iustitiā. ¶Quātū ad tertiū sciēdū est q̄ sicut dicit Remigi⁹. Si Joseph ꝓsiliū suū p̄cisset: oino beata ꝟgo fuisset aliquo mō infamata iōq; deꝰ statiz mutauit ei⁹ ꝓsiliū. Uñ ōr (Hec aūt eo cogitāte) gl. in q̄ notaī anim⁹ sapientis q̄ nil timere vult scipere. Hec ille Chry. in homil. Notaī ēt mālsuetudo ioseph: qz nulli enarrauit suā suspitionez neq; ei q̄ suspecta erat. ꝟz in se cogitabat Hec ille. Sequtur (ecce āgel⁹ apparuit i somnis ioseph dicēs) tūc em̄ aia q̄tatis sensib⁹ aptior ē ad p̄cipiēda diuina. Et in summo q̄dē nō habeī vsus rōnis q̄tū ad iudicare eo q̄ iudiciū fiat p resolutionē ad p̄ia p̄incipia cognitionis. i. ad sensus q̄ tūc ligaī oēs aūt q̄dā: habeī tñ tūc q̄tū ad p̄cipe. ¶Est aūt notādū fm Chry. q̄ āgel⁹ nō apparuit ei manifeste: qz erat valde fidelis Pastoribus autem apparuit manifeste quia indigebant. tanq̄ rudes: sicut ꝛ zacharias ꝓpter incredulitatē. ꝛ. b. virgo ꝓpter ea q̄ p̄ia erat q̄ de summis rebus instruebatur ꝛ iterum qz erat vera mater. non aūt Joseph ver⁹ pater. ¶Est aūt notandū ꝓ dicto Chry. q̄ fm btm̄ Diony. ad diuinā ꝓuidētiā ptinet rez naturā nō destruere ꝟz saluare. Igit deus vult naturales suas opationes ꝛ suos effectus hfe: nec ꝓter illas aliqd facit sine necessitate: ꝛ vbi ille deficiūt: ipe supplet: qz nec abūdat in ꝓfluis: nec deficit in necessarijs sicut nec natura quā ipse istituit. Nunq̄ igit deꝰ facit miracula. vbi vel qñ naturales cause ꝓducere ꝛ efficere possunt aliq̄ vbi qñ ꝛ quō deꝰ vult illa ꝓduci: ꝟz letaī intueri creaturas facientes suos effectꝰ: sicut nec ꝓnūtes rez se intromittat de officijs subdictoꝝ. nisi vbi illi deficiūt. Sitr etiā deus nō admonet aliquē spāliter vbi sufficiūt scripturarū ꝛ sctoꝝ monitiones. neq; oñdit visionē in somnis vbi sufficit ispiratio cordis: neq; oñdit visionē corpalē et sensibilē vbi sufficit imaginaria ꝛ in somnis: vt i. ꝓpositio: nec facit duas vbi sufficit vna. fm illō Job. xxxiij. Semel loquit deꝰ ꝛ scdo idipm nō repetit. ¶Est etiā notādū q̄ sicut credere faciliter somnijs leue est ꝛ piculosuz. ita ēt nimis tarde credere vbi ꝓcurrūt signa bona de q̄bus scti loquunt. ꝛ de q̄bus forte dicet in q̄nib⁹ vī inside litatis. vñ Chry. ꝓmēdat ioseph: q̄ crediderit angelo apparēti i somnis: ꝛ zacharias fuit punitus: qz nō credidit angelo apparēti ipe sacrificiū q̄ signū erat bone apparitionis. In hac tñ re gñalem regulā olb⁹ sufficiēter dare credo ipossibile: nisi q̄ se q̄q; spūalis p̄ris ꝓsilio hūiliter ꝓmittat. (Joseph fili Dauid) iō Dauid ꝓmemorat fm Chry. qz de xp̄o loq volebat q̄ ꝓmissus fuerat dauid. (Noli timere accipe). i. int⁹ retinere fm Chry. qz iā mēte dimissa erat. Uel ꝟz Rab. noli timere accipe ad assiduā cohabitationē ma riam coniugē tuā fm Ambr. Maria ōr coniunx celebratione nuptiarum: non corporum copulatione.

¶Et nota fm Chry. sup mat. q̄ triplici cā angel⁹ apparuit Joseph. Pio ne iust⁹ peccaret. Scdo ꝓpt honorē marie. Tertio vt diligētius se custodiret ab illa q̄ ꝓpus. Apparuit tñ post ꝓceptionē ꝟginis nō ah: fm eūdē: ne ioseph dubitaret sicut ꝛ zacharias cū maī⁹ sit ꝟginē ꝓcipe q̄ sterilē. (Nō em̄ in ea natū ē.) Nō dicit de ea. qz loquit de natiuitate i vtero nō ex vtero (de spūsctō est). Nā sicut dicit. s. Tho. sup Mat. i semine marie est

ꝯ formatiua ꝙ est i spiritib⁹: ⁊ deducit materiā ad matricē ⁊ eam ibi fouet: et corpulēta substātia. Spūssctūs ꝙ tenuit vicē seminis quo ad primū nō aūt quo ad scōm. Sz quare nō ꝺr spūssanct⁹ pr xpi: Rndet Aug. q ēt de hoie aliq̄d nascit qō tn nō ē hois filius ꝺr ymis⁹ capillus. Et itēdit Aug. qꝺ filiū esse eiusdē nature cū pre. Xps ergo ꝺr dicit. s. Tho. ybi. ꝑ. nō est filius spūssci q̄ ad naturā humanā cū nō sit eiusdē nature cū eo: nec q̄ ad diuinā: qz nihil accepit filius a spūsctō: sz bñ ecōuerso. Sz. iii. p. q. xxxii. assignat aliā rōnē. s. Tho. ó b dicēs. Qō aliq̄d ꝺr de aliq̄ fz ppriā ⁊ pfectā rōnē nō ꝺz dici fz ipfectā: sicut qz socrates est ppie hō nō ꝺr hō eo mō quo imago hois ꝺr hō: et si ipse alteri hoi assimilet. Qz ꝙ xps est filius dei vere ⁊ pfecte ⁊ ppie p eternā gnationē nō ꝺz dici filius dei fm creationē vl iustificationē i natura hūana. Jō filius eterni pris est filius. nō aūt spūssci vel totius trinitatis. (pariet autē filiū ⁊ vocabis fm Rab. nō dicit ipones sz vocabis: qz ipositū est hoc nomē a deo (nomē ei⁹ iesuz) saluatorē. Mā fm Hie. iesus hebreo sermōe saluator ꝺr. vñ sub dilōe essi saluū faciet ppl'm suū). i. populū sanguine suo sctificatū. s. xpianuz: nō aūt suū. i. iudaicū: q̄ psueuerat eē popul⁹ ꝺni. Mā ꝺr Daniel. ix. c. Mō erit ei⁹ ppl's q̄ eū negatur⁹ ē (a pctis eoz) Ergo ista sal⁹ spūalis est: nec vnq̄ hactenus fuit talis saluator: ⁊ pseq̄ētur illud nomē fuit nouum quātū ad significatum.

¶ Notak' docemur q̄ cū iust⁹ hō bono fine mouet si nō sit pceps sz ꝺliberet secū an bñ vel male faciat: non deest ei diuinum cōsilium quo retrahatur a malo.

☞ In nocte natiuitatis ꝺni.

☞ Textus euange. Luc. ca. ij.

EXit edictuz a cesare augusto vt describeret vniuersus orbis. Hec descriptio ꝑma facta est a ꝑside syrie cyrino. Et ibāt oēs vt pfiterēt singuli in suā ciuitatē. Ascēdit aūt ⁊ ioseph a galilea ad ciuitatē nazareth in iudeā ciuitatē dauid q̄ vocat bethleem: eo q̄ esset de domo ⁊ familia dauid: vt pfiterēt cū maria despōsata sibi vxore pgnāte. Fctū est aūt cū essent ibi ipleti: sunt dies vt pareret. Et pepit filiū suū primogenitū. Et pānis eū inuolvit: ⁊ reclinauit eū in ꝑsepio: qz nō erat ei locus in diuersorio. Et pastores erāt in regione eadē vigilātes ⁊ custodientes vigilias noctis supra gregē suū. Et ecce angel⁹ ꝺni stetit iuxta illos. ⁊ clarit⁹ dei circūfulsit illos. Et timuerūt timore magno. Et dixit illis āgel⁹. Nolite timere. Ecce enī euāgelizo vobis gaudium magnū qꝺ erit oi pplo: qz nat⁹ est vobis hodie saluator q̄ est xps ꝺns in ciuitate Dauid. Et hoc vobis sign̄. Jnuenietis infantē pannis involutū ꝯpositū i ꝑsepio. Et subito fctā est cū angelo multitudo milicie celestis laudātiū deū et dicētiū. Gloria in altissimis deo: ⁊ in terra pax hominibus bone voluntatis.

EXit edictū a cesare augusto) Lu. ij. Jn pñti euāgelio tangunt tria pūcta que sunt descriptio: pturitio revelatio.

¶ Quātū ad primū Fabrañ ꝙ venīam⁹ ad tex. sciēdū ē q̄ fz chronicas ⁊ sctōs: ꝺns ies⁹ nat⁹ ē sub ipio augusti sub q̄ tāra fuit pax. xij. an. circa tps natiuitatis xpi. s. añ et post q̄ ad Ifaz videbāt ipletū illud Esa. ij. Cōflabūt gladios suos i vomeres. Et i hac pace fecit edictū Augustꝰ vt orbis describeret: mittēs p vniuersas regiones ꝑpositos ghales p: mulgās edictū: vt ciuitatū ꝑsides ad suā pātiā oēs ptinētes ad ciuitates vocarēt de castellis ⁊ villis ⁊ q̄libet p capite suo. i. p iscriptiōe capitis sui offerret argēteū nūmū ꝓtij. x. nūoz. vsualiū: ⁊ romano ipio ꝑsiterēt ēt ore se eē subiectū. Voluit ē ēm Augustꝰ scire numer⁹ puinciarū in orbe: ⁊ ciuitatū i puincijs: ⁊ capitū in ciuitatib⁹: vt. s. tributa honesta ⁊ cōgrua ꝯponerent: fm aliquos: vel forte humana curiositate aut lenitate ductus. Huius aūt subiectionis exhibitio dicta est ꝓfessio qz se subditos ꝑsitebant hoies impio romano. Dicta est ēt descriptio: qz ꝑsitētiū noia scribebant. Voluit ūt ꝺns nasci tpe talis pacis. primo vt oñderet se pacē inter deū ⁊ hoies factur⁹. Secño. vt oñderet se pacē diligere. Tertio vt discipuli liberius possent ꝓvbē ad ꝓdicādū discurrere. Jz ēm tpe ꝓdicationis eoz nō esset tāta pax ꝙ in floze: th remanebāt vestigia ei⁹. Jsta ꝙ tāgit euāgelista breviter. ꝺ. (Exūt. edictū). i. ꝓstitutio seu decretū (a cesare Augusto: cesar fuit ꝓm⁹ romanus imperator: a quo oēs romani imperatores cesares sunt appellati: sicut ꝙlibet rex egypti Pharao. Augustꝰ aūt fuit Octauianus sic dict⁹ scōm Beꝺ. ⁊ multos ab augēdo rēpublicā: vel forte ver⁹ fm alios ab augurio seu q̄ꝺā diuinationis specie q̄ p volucrū gustū antiq̄ diuinabāt: q̄ dicebat august⁹: q̄si auiū gustus. Proicieb̄t essi auib⁹ escā ꝓtēplātes q̄ꝺ equalr gustarēt. (vt describeret vniuersus orbis) fm gl. interlineare inuenit ali⁹ textus talis (vt ꝑsiterēt vniuers⁹ orbis terre) ⁊ idē sonat. Est aūt hic pabole vel sy necdoche: qz nūq̄ vniuersuz orbē subiugarūt romani: fm q̄ dicit Hugo de sctō Jaco. sz maiorē ꝑtē tm. (Hec descriptio ꝓma fctā est a ꝑside Syrie cyrino) fm Beꝺā ista descriptio ꝓia ꝺr: vel qz fuit ꝓma vniuersalis. Mā pticulares fuerūt alie vt pz ó ea quā fecit Joab ex ꝓcepto dauid. Ul fm alios ꝓia olim fctā est descriptio in syria q̄ est in medio mūdi. et deinde p circuitū vsq̄ ad fines terrar⁹: vel fm mag. histo. qz singulis annis fiebat hmōi descriptio post natiuitatē xpi (⁊ ibāt oēs vt ꝑsiterent singuli i ciuitatē suā) vbicūq⁹ habitarēt fm magi. hist. q̄ intelligo ꝺūmō essent in ꝓuicijs. Et vt dicit Beꝺ. diuina ꝓuidētia factū ē vt. s. ꝺns alibi ꝓceptus: ⁊ alibi nat⁹: lateret herodis furorē facili⁹ euaderet. Vel fm Chrys. vt impleret ꝓphetia illa. Mic. v. Et tu bethleē effrata puul⁹ es i milibus iuda. Ex te ēm egrediet q̄ sit ꝺnator: et ista ⁊ egressus ei⁹ a ꝓncipio a diebꝰ eternitatis. Vide infra in die epiphie. (Ascēdit aūt ⁊ Joseph a galilea de ciuitate nazaret in iudeam ciuitatē) Nota q̄ hinc ꝺz stat adiectiue qz ꝺr bethleē iudea ciuitas eo q̄ in tribu fuit iude (Dauid) hoc ꝺr fm grecū vt oñdat ꝓpleta ꝓmissio facta Dauid de fructu vētris sui sessuro sup sedē eius (q̄ vocat bethleē) Ascēdit in cē Joseph (eo q̄ esset de domo ⁊ familia dauid vt ꝑsiterēt cū Maria despōsata sibi vxore pgnāte) Dubiū ē aūt vtrū mulieres ꝑsiterent. ⁊ videt esse q̄ nō. Ꝺ tā maria fm aliquos fuit vnica pri ⁊ heres: ⁊ ꝓr habebat profiteri. Quod si verū est: ly cum maria referē ꝺm est ad ly ꝓfiteretur: et non ly ascendit.

¶ Allegorice ex doctrina Bede Theo. ⁊ Ambro. sciendū est q̄ Augustus est xps. Beda. Christus vocabulum augusti pfectissime cōpleuit: vt pote suos ⁊ augere desyderans ⁊ augere sufficiēs. Hec ille. Hic fecit edictuz vt subuersis vbiq⁹ terrarum culturis idolorum vbi regi christo subiugato mundo omnes ꝑsiteātur in baptismate. Mar. vl. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit: qui vero non crediderit condemnabit. Jn hac professione fidei argēteus ⁊ nouus census offerendus est. i. census ecclesie: fm Ambro. Abolito censu veteri synagoge. Et iste census de quo loquitur Amb. est census iustitie que in noua lege est abūdantior q̄ꝭ in veteri. Oportet autē ꝑsiteri in sua ciuitate. i. ciuili vnitate q̄ est ecclesia: et non in conuenticulis hereticorum vel schismaticorum.

¶ Anagogice ꝙ ex doctrina Bede sciēdum est: q̄ ciuitas nostra est superna hierusalem. Duas enim habemus ciuitates. s. tēporalem. i. ecclesiam militātē ⁊ eternā scilicet ecclesiā triumphantez. Heb. xiij. Nō enī habemus hic manētez ciuitatem. Ad hāc quotidie de galilea: q̄ interpretat rotas: ⁊ significat mūdanā conuersationē: debemus accedere p bona opa ⁊ per spēm ⁊ desyderium: ⁊ tandem offeremus deo exenium. i. animam nostrā in qua est dei imago: quā tūc deꝑfecte possidebit ⁊ cōsequenter tanq̄ verus ꝺns assumet nos in suā ꝓfectionez.

¶ Moraliter ciuitas nostra est vel ecclesialis vel ipsa sia nostra. Ad hāc ꝺlibet ex voluntate occupandā ꝺz sepe accedere ⁊ ꝑsiteri. i. confiteri diuinez

bonitatē ⁊ suā iniqtatē: ⁊ dz offerre denariū.i. ꝓpositū faciēdi volūtatē dei: seu offerre cor suū. Hic aūt nūm⁹ valet virtualiter obseruātiā.x. ꝓceptorū legis.

G ¶Quātū ad scōm dz (factū est autē cum essent ibi: impleti sunt dies vt parēret) isti dies sunt diuersimode assignati. Nā ꝑm aliquos a creatiōe mūdi vsq; ad xp̄i natiuitatē fluxerūt anni. vj. milia. Ista fuit opinio Methodij: sed potiꝰ mystice q̄ historialiter loquit. Secundū alios vero. v. milia. ccxxvij. ꝑm Eusebiū ꝙo cesarien. in chronicis q̄nq; milia. ⁊. cxcix. ꝑm Mag. vero histo. q̄ hoc dicit esse ꝑm. lxx. interpretes. fluxerunt ānī. v. milia. ⁊. cxcvj. Ab Abrahā ꝙo duo milia. cxij. ꝑm Hebreos tñ fūt multo pauciores. Et fuit annꝰ. xlij. imperij Augu. ita tñ vt regno Augu. addam⁹ duodecim annos q̄ fluxerūt a morte Julij cesaris vsq; ad actiū bellū. Fuit etiā annus xxx. Herodis. Et fuit nox dominice dei: ꝑm Mag ꝑm histo. Et fuit solstitium. Hye male ꝑm cōputū. Et tūc ꝑm aliquos inchoata est etas. vj. ꝑm alios ꝙo in baptismo xp̄i ⁊ ꝑm alios in passiōe. Sed queri

H tur: quare xp̄s voluerit nasci nō alio sed tali tpe. Ñdet ꝑm Gre. q̄ voluit nasci in predicto solstitio q̄n dies incipit crescere ⁊ nox minui: ad significādū q̄ ignorātie ⁊ peccatorū tenebris effugatis: impleret terra sciētia dñi ⁊ operibꝰ virtutū. Sed cōtra qz solstitiū p̄cedit natiuitatē xp̄i p dies aliquos. Ad hoc dico q̄ sicut ex cōpoto ptz sol suū cursum annualem agit in. cccl xv. diebꝰ ⁊ fere sex horis que ser hore de quarto in quartū annū sine cōputatione reseruate in quarto anno faciūt vnā diē naturalē que dicit: bissextilis: eoq; bis p̄nūtiam⁹ illo anno. vel Rab. Martyr vbi interponit illa dies: vel qz est ex bissis mōetoꝝ talis dies collecta. Pro hoc aūt vide cōpotū. ¶Sciēdū est etiā rursus ex eodē q̄ Joānes baptista in solstitio natꝰ est estiuali q̄n incipiebat decrescere dies sicut ⁊ christꝰ in hye

I mali q̄n crescere incipiebat. Ūñ dixit ipe Joānes vt habet Jo. iij. Illū op̄z crescere: me aūt minui. Ñūc vero retrocesserūt solstitia: ⁊ hoc qz annꝰ solaris non completur precise p. cccl xv. dies et sex horas sed deficiūt octo mōēta que sunt quinta pars vniꝰ hore: ⁊ ita in quinq; annis erram⁹ in cōputādo vna hora. tm. cxx. annis vna die. Et nisi veniat finis mundi: vel colligat iste error: adhuc festū natiuitatis christi celebrabit vbi nūc celebrat festū Joānis baptiste: ⁊ econuerso. et oia festa hyemalia erunt estiualia: et ecōuerso. Secundū Bedā vero tūc nasci voluit q̄n mox natꝰ cēsus redderet cesari: vt ꝓpter liberationē nostrā ipse subderet seruitio. Sz quare voluit nasci in bethleē? Ñdet. s. Tho. iij. p. q. xxv. arti. vj. dicēs. Xp̄s in bethleē nasci debuit ⁊ voluit: vt ex loco natiuitatis promissio facta Dauid de xp̄o oñderet ee cōpleta. Scōo qz bethleē interpretat̄ domus panis ipse em̄ est panis viuus. Elegit aūt hierusalem passioni: sicut elegit eaz vt esset sedes regni ⁊ sacerdotij. Nā regnum et sacerdotiū Christi p̄cipue sunt in passione cōfirmata. Et vt cōfundat eos q̄ ō nobili ciuitate gloriant̄ ⁊ in ea volūt honorari. Ipse em̄ voluit in humili nasci: ⁊ in gloriosa cōfundi p ignominiā passionis. Nō aūt elegit romam ne ecōuersio mūdi ascriberet romanoꝝ potētie: sz tñ in ea posuit caput ecclie sue: in signū perfecte victorie ⁊ sue potētie. Juxta illud Esa. xxvj. Ciuitatē sublimem hūliabit. s. romā cōculcabit eā pes pauperis. s. xp̄i gressus egenoꝝ. s. discipuloꝝ eius. Hec ex. s. Tho. (⁊ peperit filiū suū.) Lz em̄ de⁹ sit qui natꝰ est tñ ye re est filꝰ virginis ⁊ ipa vere est mater dei: vt ptz per. s. Tho. iij. par. q. xxv. (primogenitū.) ꝓtmogenitꝰ hic dicitur ꝑm Hie. ⁊ Magistrū histo. nō post quē aliꝰ natus est sed ante quā nullus. Unde ⁊ Nu. iij. mandat redimi primogenitus post mensem. Cōstat aūt q̄ tūc non potuerat habere alium post se. (⁊ pānis eū involuit) per setim sine ioseph ꝓpter reuerentiā ⁊ sine obstetricib⁹. Nā redruntur obstetrices ꝓpt dolorē parietis. Bta autē ꝙgo sine dolore pepit sicut ⁊ sine ꝓtō

M cōcepit. vt patet. iij. q. ij. Ūñ liber de infantia saluatoris q̄ asserit ibi fuisse mulierculas nō est autēticꝰ: sz apocryphus Hieronymus. Nulla ibi obstetrix nulla mulierculārum sedulitas interceſſit.

Hec ille.

hec ille. ¶Nota q̄ pāni sunt vile genꝰ vestimenti ꝑm aliquos: vñ pānosus dr q̄ vilibus induit. Videt aūt q̄ pānosus sonet abundantiā pānī. ⁊ ꝓprie cōpetit

A pauperibꝰ: q̄ simul cū nouis induūt vetera ⁊ multiplr̄ resarciata. Jdeo hic Gre. exclamat di. O admirabilē coartationē ⁊ peregrinationē quā subijt q̄ ptinet ordinē. Ab initio captat penuriā vt eā in seipso doceat. Mimirū si voluisset: venire poterat in mouēdo celū ⁊ terrā cōcutiēdo emittēs fulmina. Nō aūt sic processit Nō em̄ pdere sed saluare volebat: ⁊ ab ipis ꝓmordijs humanā ꝓculcare superbiā. atq; iō nō tm̄ hō sit sz etiā hō pauper ⁊ pauperē matrē elegit: q̄ caret his q̄bꝰ infantē natū reclinet. Hec ille (⁊ reclinauit eū in p̄sepio.) Quo ibi fuerit p̄sepe assignat magr̄ hist. qz Joseph illud fecerat asino ⁊ boui q̄s duxerat secū. Asinū q̄dē ꝑm Nico. de ly. ad vehēdā spōsam. Bouē. ꝙo ad vēdēdū vt ex ꝓcio faceret expēsas. Ista tñ nō sunt certa: sed tñ psuadet ea Magi. histo. ꝓcio p. ꝓpetiā: maxime

B Abach. iij. ꝑm septuaginta interptes vbi dr. Dñe audiui auditū tuū ⁊ timui ꝙsideraui opa tua ⁊ expaui: i medio duū aliū inoresceris. Et scōo p ꝙsuetudinē pictoꝝ q̄ sic pingūt. Pictura em̄ vniuersal tpe ⁊ loco. i. vnifozmis semp ⁊ vbiq; facit ꝓbabile argumētū quia picture libri sunt idiotarū. ¶Est aūt sciēdū q̄ multa sunt q̄ scripta nō legim⁹: ⁊ tñ certa ea tenem⁹: qz ab ātiq̄s ad iuniores p gñationes deuenerūt. vt ptz p̄cipue in formis sacramētoꝝ: ꝑm. s. Tho. i multis locis: ⁊ tale q̄d fuit forte de isto asino ⁊ boue. Dicit aūt magr̄ histo. q̄ fenū sup quo iacuit xp̄s trāslatū dr: ⁊ est rome. i. sancta maria maiori. Qz ꝙo xp̄s natꝰ ē saluo pudore mr̄is: ita vētrē exiuit sicut vitrū penetrat radius solaris: ita q̄ fuerunt duo corpora simul. Posuit aūt se xp̄s mox natus: vt q̄busdā placet sup nudā terrā tñ

C oculos mr̄is orātis pp humilitatis ⁊ auferitatis exēplū: (qz nō erat ei locꝰ in diuersorio) id est in hospitalaria ꝑm aliqs a diuertēdo. Hospitiū em̄ vocat diuersoriū ꝑm ꝙsuetudinē scripture. vt ptz Gen. xlij. a diuertēdo. Vel ꝑm Magi. hi. diuersoriū est locꝰ iter duas domos coopt⁹ in

Aures

quo ꝙuenire ꝙsueuerāt ciues ad ꝙfabulādū. Jdē vꝫ dicere glo. We. vt dicat diuersoriū qz diuersa officia hēat. i. duas portas: Cuius Jsi. dicat q̄ sic dr qz diuersi ad illud ꝙueniāt siue ꝑm alios a diuertēdo. qz. s. Hoies post viā illuc diuertāt: qō idē

D est. Sz reuera ꝑma expositio videt rōnabilior qz si secundo mō sumit diuersoriū vtiq; habuisset dñs locū i diuersorio: vbi ēt iumēta manebāt. Jn hospitio aūt nō habuit locū ꝑm. s. Uin. ꝓio ꝓpter multitudinē nobiliū q̄ ad p̄sitēdū ꝙuenerāt cū illa ciuitas esset ornata nobilibus de gñe Dauid. Scōo qz tarde venerāt vt pote maria p̄gnāte. Tertio qz erāt pauperes ⁊ hospitalarij libēter diuites recipiebāt. Possemus tñ dicere q̄ cū diuersoriū a diuertēdo dictū sit: significat hospitiū ad qō diuertebāt pegrini: ⁊ q̄ tale reductū ad qō diuertebāt ciues: ēt dicebat diuersoriū ⁊ in vno habuerunt locum imo in eo natꝰ est xp̄s: sz nō in alio: ⁊ de hoc loquit̄ euāgelista. Ūñ Mic. cor.

E vult xp̄z natū esse l diuersorio. Et qō dr: nō erat ei locꝰ in diuersorio: exponit sic q̄ nō erat locus in diuersorio alius a p̄sepio in quo reclinaret filiū: ⁊ sic sumit diuersoriū scōo modo. Sed tñ nota q̄ cū dr xp̄s natus in diuersorio scōo mō sumitur diuersoriū p quādā similitudinē qz natus est in crip̄ta: ⁊ nō in porticu inter duas domos. ¶Allegorice diuersorium mediū inter duas domos: est eccl̄ia media inter paradisum ⁊ mundū vel infernum. Jn hac in p̄sepio. i. in altari ponit̄ xp̄s in sacramēto añ bouem ⁊ asinū. i. iudeū ⁊ gētilē cōuersum tñ. ⁊ hoc vt hoies mutata bestiali vita: non feno voluptatis: sz pane celestis ꝙsolationis pascant. Cyrillus. Reperit xp̄s hoiez factū bestiālē in aia: ⁊ iō in p̄sepio loco pabuli ponitur: vt vitā bestialē mutātes ad cōsonā hoi p̄ducamur sciam: ptingētes nō fenū sz panē celestē vite corpus. Hec ille. ¶Anagogice diuersoriū in quo peregrini ꝙsummato suo cursu diuertūt: est vita

F brā ⁊ in eo añ bouē ⁊ asinū ponit̄ xp̄s in cibū sempiternū. Significāt aūt ista alia viros operatiuos ⁊ non doctos. Non enim docti ex hoc q̄ docti saluantur: sed ex hoc q̄ opatiui. Jac. j. Estote factores

verbi ⁊ nō auditores tm̄. Et p bonē habentē arma i nuasiua intelligunt potentes: p asinū vero minores. ¶ Moraliter aūt hic diuersoriū significat cōsciētiam ad quā q̄libet recurrit post suas operationes. In hac q̄ operant inueniūt xp̄m cōsolātē ⁊ pascētē. Null⁹ est em̄ ita malus q̄n de bono ope gaudeat ſm p̄m. ⁊ multo magis bon⁹ gaudet. ¶ Moraliter etiā xp̄s voluit significare multa ad quoꝝ nos opationē conari debem⁹: quem Beō. exp̄mit dicēs Qui totū mūdū vario vestit ornatu: pānis vilib⁹ innoluit vt nos p̄mā stolā p̄cipere valeamus. Perquē omnia facta sunt man⁹ pedes q̄ astringit: vt nr̄e man⁹ ad op⁹ bonū extē te: pedes sint i viā pacis directi. Duri p̄ sepis angustia ꝓtinet: cui celū sedes: vt nos p celestis regni gaudia dilatet. Qui panis est angelorū: in p̄sepio reclinat: vt nos q̄si sctā aialia carnis sue frumēto re ficiat. Qui aūt ad dexterā p̄is sedet in diuersorio loco eget: vt nobis in domo p̄is sui multas mānsiones ꝑpararet. Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū sciendū ē q⁹ de⁹ in ipa hora natiuitatis xp̄i mkta p diuersas ptes mūdi oñdit mirabilia. nā sicut tradūt hist. in illa nocte vinee engaddi q̄ balsamū ꝓducūt: fecerūt flores ⁊ fructus ⁊ liquorē ꝓtulerūt. Et sīr iuxta Jaco. de vora. q̄uis alioꝝ sit dubiū an itel ligat de ppīo iudeorū. Dicit dīus Hier. sup illo ꝙbo. Lux orta ē eis. q⁹ i eadē nocte ꝙes sodomite mortui sunt. Noluit ei xp̄s tm̄ nefas impunitū manere in humana natura: eo nascēte in eadē. Jtē sicut tradūt hystorie: romani pp magnaz pacē q̄ mūdo fuerat tēplū pacis edificarūt: ⁊ rīso accepto ad oraculo q⁹ tūc ruerat cū virgo pareret: existimātes ipossibile ꝙginē parere posse posuerūt titulū in frōte ei⁹ tale: Tēplū pacis eternū. Sz in eadē hora corruit ⁊ mō ibi est eccl'ia scē marie noue. Jtē rome (vt testat Horoſi⁹ ⁊ Strabo) fons aq̄ in liquorē olei versus est ⁊ vsq; in tyberim fluxit: ⁊ tota illa die largissime emanauit: significās romā futurā esse in qua sedes ecclie ponerēt in cui⁹ medio fons est oleū diuine mie manās. i. baptism⁹. Jtē (vt testat Chry.) legit in q̄busdā hystoriis q̄ tm̄ nō sunt autētice: q⁹ eadē hora, magis ſm quēdā ritū orātib⁹: stella ihs in se infantē cū crucem in frōte apparuit: ⁊ alloquēs eos misit in iudeā q̄rere ⁊ salutare nouū regē. Jtē eadē die (ſm hist. ⁊. s. Tho. iij. par.) tres soles apparuerūt i hyspania: q̄ paulatī vnū puerſi fūt significātes diuinitatē animā ⁊ corp⁹ i vnā ꝙuenisse ꝑsonā. Jtē (vt ait Jnno. iij.) Octauian⁹ august⁹ intantū senatui placuit vt eū p deo colere vellēt: q⁹ prudēs impator reuerebatur: se mortalē itelligēs. Ad instātiā aūt senat⁹ vocata est ſybylla: vt sciret si post eū alioꝝ maior futur⁹ eēt. Cū ergo: i die natiuitatis ꝑciliū ꝙuocassent: ⁊ ſybylla i camera sup b̄ oraculis insisteret in media die circul⁹ aure⁹ apparuit circa solē ⁊ i medio pulcerrima virgo puerū gestās in gremio. Cūq; impator ſybylla hoc mōstrāte miraret: audiuit vocē dicētē. Hec est ara celi. Et ſybylla ait. Hic maior te est hūc adora. Illa camera mō dicit sctā maria ara celi. Jtē ſm multos ꝑcipue. s. Min. ⁊ Nico. de ly. xp̄o exeūte virginis vterū: nox in claritatē diei puersa est iuxta ꝓphetiā p̄s. Et nox sicut dies illuminabit. Et hoc videt ꝙsonū ihs q̄ dicunt de apparitiōe angelica quā dei claritas ꝓcomitata ē ⁊ mkt omagis circa loca vicina soli iustitie ⁊ lumini gētū lux subita coruscauit. Nā dicit (⁊ pastores erāt in regiōe eadē.) Distabāt em̄ p miliare ſm Mag. hist. (vigilātes ⁊ custodientes vigilias noctis sup gregē suū.) Dicit magr̄ hysto. q⁹ mor antiquoꝝ fuit in vtroq; sol stitio vigilare ad reuerētiā solis: ⁊ forte hoc vsq; ad iudeos erat deriuatū ⁊ extē sum. Sz q⁹ b̄ erat idololatrare. forte melius b̄ q⁹ ꝑpter ꝑicula gregis vigilabāt vt videt dicere text⁹. Et erāt viri simplices ⁊ boni. Un̄ ait Chry. Nō aūt angel⁹ iuit hierosolymā: non req̄siuit scribas ⁊ phariseos. Erāt ei corrupti ⁊ p̄ inuidiā crucifixerūt: sz hi erāt sciuri antiquā cōuersationē patriarchaꝝ ⁊ moysi colētes. Est aūt semita q̄dā ad ꝓphetiā ꝓducēs inocētia. Hec ille. Un̄ subdit (⁊ ecce angelus dn̄i stetit iuxta illos.) ⁊ hoc in corpore assumpto in hora natiuitatis xp̄i: vt rōnabiliter credi pōt (⁊ claritas dei circunfulsit illos.) Dicit claritas dei claritas supernaturalis: ⁊ miraculosa quam de⁹ inusitato modo ꝓduxit. Et nota ſm Be ō. q⁹ nūq; añ angeli cū luce apparuit se legunt: q⁹ hoc ꝑriuilegiū seruabat illi tpi q̄n exortū est lumē in tenebris. (⁊ timuerūt timore magno) q⁹ naturaliter ꝑsentia angelica hūc ꝓduxit effectū in hoie: maxie cōcomitāte inusitata luce. Sz angelus bon⁹ talē timorē fugat ſm Grecū s. Tho. ⁊ alios sanctos. iō subdit: (⁊ dixit illis angel⁹: nolite timere ecce enim euāgelizo). i. annūtio (vobis gaudiū magnum q⁹ erit oi ppīo). f. gētili ⁊ iudaico (q⁹ natus est vobis). i. hoibus (hodie saluator.) Dicit hodie: lz eēt nox: q⁹ nox ꝑs est naturalis diei: vel q⁹ illa nox in diez cōuersa erat rōne claritatis: vel q⁹ nunciabat solē exortū vel ſm aliquos quia nūciabat leta. Nā in tristibus cōsueuit noiari nox: iuxta Illud Mat. xxvij. Oēs vox scādali patiemini in me in ista nocte. Sz q̄re hoc nūciatū ē pastoribꝰ dicēte paulo. j. Cor. ij. Sapientiā loquimur inter ꝑfectos? Ad hoc dicit Bozra q⁹ sapiētiā subtilitā dagatiōe ꝙq; nō debem⁹ nisi inter ꝑfectos sz sec⁹ simplici narratiōe. Xp̄s igit̄ suā natiuitatē diuersis diuersimode manifestauit: vt scribis ⁊ sacerdotib⁹ p scripturā quā nonerāt magis ꝑfi q̄ astrologi erāt p stellā: pastoribus aūt q̄ quo ad vtrūq; erant ignari p apertā locutionē. Hoc aūt tūt. primo rōne innocētie eoꝝ vt dicit Chry. Scōo ad approbandū offīm pastorale. Tertio ad oñdēdū q⁹ nat⁹ erat agn⁹. Quarto ad oñdēdū q⁹ nat⁹ erat pastor: quē p̄dīā q̄ situr⁹. Quinto ad oñdēdū q⁹ spūales pastores vigilātes p̄ ceteris merent videre sublimia. Sz q̄re āgel⁹ dixit illō gaudiū eē magnū: Ad b̄ dico q⁹ ē magnū intrīsice: ita q⁹ in vno apud recte sentiente nō p̄t eē mai⁹. Qz em̄ fūmū desiderū nr̄m est assequi finē vltimū: id q̄ facit nobis ꝑfectibilitatē acq̄rēdi illū est maxie dolorosuz ⁊ penosuz: puta clausio celi: ⁊ icarceratio inferni: ꝙsequenter id q̄ remouet hoc malū opz eē maxie gaudiosū. Est ēt maximū extrīsice illud sum. Ber. Magnū est hodierne festiuitatis gaudiū q⁹ celū replet añq; terrā. Jtē etiā i deorsum: q⁹ vsq; ad infernū penetrauit: vt possim⁹ de exītib⁹ i lymbo dicere illō. Hester. viij. Judicis noua lux orta visa est. Et i latū q⁹ replet mūdū: q⁹ ē cōe oi ppīo. i. gētili ⁊ iudaico: vt dictū ē vt q̄eniat singulis de ppīo vl oi ppīo. i. eccl'ie q̄ integrat ex oi ppīo: vt exponit got. Et i lōgū: q⁹ a principio mūdi vsq; ad finē extēdit. Sicut ei nos letamur de nato ita antiq̄ de nasciturō: iuxta illō. Jo. viij. Abraā exultauit vt videret diez meū vidit ⁊ gauisus est. (Qui est xp̄s dn̄s.) Sicut aūt dr. s. Tho. iij. p. q. xvj. Jesus iūxit naturā hūanā: sicut de⁹ diuinā: sz xp̄s sīt vtrūq; ⁊ xp̄s grece latine dr vnct⁹. Jn ūgebant aut reges ⁊ pōtifices iō xp̄s tāq; rex ⁊ pōtifex iūct⁹ est a deo sz hūanitatē plenitudine gr̄e ⁊ charitatis q̄ dr vnctio. j. Joā. ij. Unctio docet vos (in ciuitate dauid). i. bethleē. vñ oriꝰ est dauid. (⁊ b̄ vobis signū) supple est vel erit q̄ scietis ita eē vt dico (inuenietis infātē pānis inuolutū ⁊ positū in p̄sepio.) Per hoc signū voluit angel⁹ innuere pastoribꝰ q⁹ xp̄s nōvenerat ad tpaliter regnā dū. vt scribe ⁊ phārisei expectabāt. vel pōt dici q⁹ hoc fuit ꝓpriū signū saluatoris nati. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū est q⁹ tm̄ duo fuerūt saluatores ppīi isr̄l q̄ eū extrā extē extra sua terrā liberauerūt. f. Moyses q̄ liberauit eū a seruitute egyptiaca. Exo. xiij. ⁊ Cyrus q̄ eū liberauit de captiuitate babylonica. j. Esd. j. ⁊ vterq; fuit xp̄i figura: ⁊ sīr vterq; nouiter nat⁹ fuit inuēt⁹ i magna paupertate. Nā moysen inuenit filia pharaonis i fiscella iuncea. Exo. ij. De Cyro vero legit q⁹ astiages rex p̄sar⁹ vidit in somnis vite exeūtē ō vtero filie sue: ⁊ tota asiā occupātē. Et p̄ ꝓtectores sōnioꝝ itellexit q⁹ illa eēt partura regē. Quāobrē timēs ꝑdē regnū illā tradidit pauperi militi: deide iussit ptū occidi. Sz ꝓpalige duct⁹ is cui mādatū dederat: exposuit isanteē fortūe reliquēs eū iq̄dā sylue q̄ pastoris cuiusdā catula lactauit. pastor āt volēs scire: q̄ catula freqnter ocl'inaret: obſuauit eā ⁊ puerū inuenit: quē vxori sue nutriēdū tradidit: ⁊ tā dē rex p̄sar⁹ ⁊ medoꝝ fact⁹ ē. Cū g̃ figuratū ⁊ figura ꝙueniāt xp̄s i pauptate nat⁹ ē. Et posīq; āgel⁹ āūtiauit xp̄i nativita. fecūta ē mkta exīltatio. ā ge. q⁹ audebāt q⁹ se

WBP Opole

des vacue in celo essent ipleđe. vñ subdit. (& subito facta est cũ angelo multitudo militie celestis). i. angelor bonor. q̃ fm Beđ. co q̃ p nobis ꝺ demones pugnẽt dicunt exercit⁹ nõ ab ipsa pugna solũ: sed ab exercendo. oia diuina opa & officia exceptis dũtaxat his q̃ a solo deo fieri pñt. ¶ Et nota q̃ i veteri testõ aliq̃n legit appuisse: vn⁹ angel⁹ tm̃: vt Judic. xiij. Aliq̃n duo. vt Beñ. xix. Aliq̃n tres vt Beñ. xviij. q̃n abrahã tres vidit: & vnũ adorauit. Aliq̃n ser. vt Ezec. ix. Ecce viri &c. Aliq̃n pl̃es ideterminate. vt Beñ. xxxij. fuerũtq̃ obuiã angelo dei. Aliq̃n exercit⁹ eor: sz p modũ visionis. vt. iij. Re. vj. ꝺr Ecce mõs plen⁹ curruũ. sz hic appuit exercit⁹ nõ tm̃ i visione: sz in re mediatib⁹ corporib⁹ assumptis & cũ luce. vel si nõ oẽs appuerũt tñ fuerũt vere p̃sentes & sunt auditi. hoc aũt fuit in signũ q̃ aliq̃d maj⁹ solito nũtiabat (laudatiũ deũ & dicentiũ. gl̃ia in altissimis deo.) Licet em̃ de⁹ vbiq̃ sit gl̃iosus & a creatura gl̃ificat⁹: hoc tñ speciali⁹ est in celo vbi sunt nobilissima corpa & bti diuinitatẽ cõtẽplantes. vñ sup celos ꝺr eẽ gl̃ia ei⁹. Sz ꝺ qz q̃ p sup abũdãtiã ꝺr vni soli q̃uenit ergo nõ est nisi vn⁹ altissim⁹. Solutio. Un⁹ ẽ altissim⁹ simpl̃r sz fm q̃d & i diuersis gñib⁹ sunt diuersa altissima: puta i corporib⁹ celũ in angelis vnus & in hoibus mlti eq̃les sibi q̃uis hic p altissima itelligãt celi: q̃ Iz nõ sint altissimi simpl̃r. sunt tñ altissimi. valde alti. Ũñ aũt sumptũ sit residuũ illi⁹ hymni. Dico q̃ fm Hor. & chronicas illud addidit Hila. & deinde Thelesphorus papa statuit illũ esse a solis epis icipiẽdã. deinde Simachus a solis sacerdotibus in dieb⁹ festis: eo q̃ ipsi angeli sint dei. Notanter aũt angeli dãt gl̃iam deo q̃ (vt dicit Hor.) de⁹ vr̃ sibi tria reseruasse. Primo vindictã. Ro. xij. Mihi vindictã & ego retribuã. & Deu. xxxij. Mea ẽ vltio. & ego retribuã eis i tpe. Secõ iudiciũ de oib⁹ bonis & malis. Ro. xiij. Tu q̃s es q̃ iudicas alienũ seruũ. Tertio gl̃iã de bonis Esa. xliij. Gloriã meã alteri nõ dabo (& in terra pax hoib⁹.) Cyril. Hec aũt pax p xp̃m facta ẽ. Reconciliauit em̃ nos p se deo & patri: culpã hostilẽ de medio auferẽs. Duos pp̃los in vnũ hoiem pacificauit: ac celicolas & terre nos in vnũ gregẽ cõposuit. hec ille Beđ. Quib⁹ aũt hoibus pacẽ poscant angeli exponunt dicentes (bone volũtatis) eis. s. q̃ xp̃m suscipiũt natũ. Nõ em̃ est pax ipis. sz pax multa diligẽtib⁹ nomẽ dei. Hec ille. Ex q̃ bus ptz q̃ ista intelligũt de pace bona & spuali quã xp̃s venit mittere i terrã. nõ aũt de mala. que est cõcordia i malo. hãc em̃ venit auferre. vñ Mat. x. ꝺr. Nõ veni pacẽ mittere in terrã. sz gladiũ. Allegorice sciẽdũ est q̃ pastores vigiles i nocte sunt fm Greg. doni p̃lati & doctores sollicitã curã de aiabus gerẽtes i nocte p̃tis exilij ꝺ tẽt amẽta lupor. i. demonũ Jsti merẽt de celestib⁹ mysteriis edoceri & gaudio magno pfrui. Itẽ nato xp̃o p fidẽ in cordib⁹ fideliũ laus magna secuta ẽ p vniuersum orbẽ. & lux imẽse itelligẽtie supnor. ¶ Anagogice ꝺ sciẽdũ q̃ xp̃s significat eũ q̃ se & alios vult saluari. Jste nascit dũ mortif. qz aliã ingredit vitã. Egressa g̃ aia iusti de vtero marie. i. ꝺ corpe. tenebre vertũt i lucẽ. qz̃sta tiz itelligit mõ angelico. ẽt si sit mala vt pz p. s. Th. i. p. q. lxxxiij. & si sit bõa pficit btifica visiõe stati vl̃ post plenã purgationẽ. ¶ Moral̃r istruũt pastores. i. p̃lati q̃ si volũt pcipe claritatẽ eterne visiõis & pfabulationẽ angelicã vel p̃sortiũ debẽt vigilare: qz p grege admistrato reddituri sunt rõnẽ. Jnstruunt etiã mẽbra xp̃i vt pauptatẽ & aspitatẽ vite cũ suo capite ãplecti debeãt. Itẽ istruũt iuxta doctrinã Be. di. Uno angelo vno euãgelizãte nũtio natũ in carne deũ mor multitudo militie celestis i laudẽ p̃ditoris p rũpit: vt & xp̃o deuotionẽ impẽdãt & nos suo exẽplo instruãt q̃ties aliq̃s firmũ sacre eruditiõis ꝺbũ sonuerit: vl̃ ipi q̃ pietatz sũt ad mẽtẽ reduxerim⁹ deo statim laudes ore corde & ope reddam⁹. hec ille

¶ In aurora misse nativitatis dñi.

¶ Textus euange. Luc. ij. cap.

PAstores loquebañ ad inuicem. Trãseamus vsq̃ bethleẽ & videamus hoc verbũ q̃ factũ est: q̃ dñs ostẽdit nobis. (& venerunt festinantes & inuenerũt mariã & Joseph & infantẽ positũ in p̃sepio. Uidẽtes aũt cognouerũt de verbo q̃ dict̃ erat illis de puero hoc. Et oẽs q̃ audiuerũt mirati sunt: & de his q̃ dicta erãt a pastoribus ad ipsos. Maria aũt cõseruabat oia verba hec cõferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores glorificantes & laudantes deũ in oibus q̃ audierãt et viderãt sicut dictũ est ad illos.

PAstores loquebañ ad inuicem.) Luc. ij. In p̃tieuãgelio tangunt tria puncta: q̃ sunt Jnq̃sitio: Innũtio: exultatio. ¶ Quãtũ ad primũ ꝺ liter sciendũ est q̃ pastores nocte venerũt in bethleẽ: qz dicit Lucas q̃ recedẽte angelo (loquebañ ad inuicẽ dicẽtes. Trãseamus vsq̃ bethleẽ & videam⁹ hoc verbũ.) Per ꝺ hũ fm Beđ. intelligit verbũ eternũ & sic exponit fm eũ. Videam⁹ hoc verbũ q̃ factũ est. i. verbũ q̃ semp erat videamus q̃o sit caro factũ. Siquidem scõm aliquos fuerũt intus illuminati a deo. Seq̃t (q̃ fecit dñs & oñdit nobis). i. fm Beđ. Videam⁹ q̃o ꝺ hũ ip̃s se fecit. sz hoiez & ostẽdet nobis carnẽ suã. Nã fm Ambr. cũ caro videt verbũ videt. et intellige q̃ videt verbũ: nõ tñ q̃tum ad oẽm suã naturã. sed solũ quo ad humanã. ꝺ etiã exponi scõo sic: vt p verbũ intelligãt res: nõ quecunq̃: sed digna & magna iuxta illud. Esa. xxxix. Nõ fuit res digna verbo. i. p̃tiosa quã nõ ostẽderet eis. Uerunt̃n in diuina scriptura verbũ ꝓsueuit accipi p facto siue p qua cunq̃ re gesta. Jsto modo dixit Dauid ij. Reg. j. fugienti de p̃lio. Quod est verbum q̃ factũ est. i. q̃o se res habuit: et sic ptz textus. ¶ Sciendũ tñ q̃ in greco non habetur q̃ fecit sed solum q̃ dñs ostendit nobis. (& venerunt festinantes p̃cipaliter ex desiderio videndi xp̃m & secundario vt citius redirent ad gregẽ: forte sine custodia derelictũ. Sed ad pleniorem dictorũ intelligentiã sciendũ est q̃. s. Tho. in. iij. q. xvj. ar. vj. q̃rit vtrũ hec p̃positio sit vera. de⁹ factus est hõ? Et rñdet q̃ sic. qz vnũquodq̃ ꝺr esse factũ illud q̃ de nouo incipit p̃dicari de xp̃o. Et eodẽ mõ põt dici q̃ Beđ. ꝺr ꝺ hũ esse factũ hoiem vel carnem. i. hominẽ a pte denominãto totũ: qz sicut esse hoiez vere predicatur de deo: ita etiã vere p̃dicatur de verbo dei. ¶ Moral̃r instruimur q̃ si volumus xp̃m inuenire nõ debemus q̃rere illum cum desidia & negligentia sed festinanter vt dicit Ambro. ¶ Quãtũ ad scõm sciẽdũ q̃ ptz vsq̃ ibi (conferens in corde suo.) Scõm em̃ doctrinã Beđ. p̃ferebat q̃ p̃ p̃phetias sciebat futura de xp̃o cũ his q̃ videbat impleta: q̃ ꝺ beate virgini erat valde delectabile: & nobis valde vtile qz beata virgo plenissime potuit de xp̃i mysteriis alios docere. Cetera q̃ dici possent circa hoc euangelium literaliter patere facile posſunt ex dictis.

¶ In die natiuitatis dñi. Ad missam maiorem.

¶ Textus euange. Jo. j.

IN p̃cipio erat verbũ: & verbũ erat apud deũ & de⁹ erat verbũ. Hoc erat in p̃cipio apud deũ. Oia per ip̃m facta sunt & sine ipso factũ est nichil. Q̃ factũ est in ipso vita erat: & vita erat lux hoim. Et lux in tenebris lucet & tenebre eam nõ cõp̃henderũt. Fuit homo missus a deo cui nomẽ erat Joannes. Hic venit in testimoniũm vt testimoniũ p̃hiberet de lumine vt oẽs crederent p illũ. Non erat ille lux: sed vt testimoniũ p̃hiberet de lumine. Erat lux vera q̃ illuminat oẽm hoiem venientẽ in hũc mundũ. In mũdo erat & mundus p ip̃m factus est: & mundus eũ nõ cognouit. In p̃pria venit & sui eũ nõ receperũt. Quotquot aũt receperũt eũ dedit eis p̃tẽ filios dei fieri: his q̃ credũt in noie ei⁹. Qui nõ ex sanguinib⁹: neq̃ ex volũtate carnis: neq̃

ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. Et verbū caro factū est ⁊ habitauit in nobis ⁊ vidimus gloriā eius gloriā quasi vnigeniti a patre plenū gratie ⁊ veritatis.

IN principio erat verbum) ⁊c. Jo.j. Joannes euangelista dicꝰ est aqlā: qz ceteris euāgelistis altꝰ insonuit ⁊ maxime in ꝑsenti euāgelio qō diuidit ꝓncipalr in duas partes. In ꝓma em agit de verbi diuinitate. In scōa de eius humanitate: ibi fuit homo missus a deo. ¶Prima ps diuidit i duas. Primo em manifestat verbū ꝯtū ad ciꝰ essentiā. Scōo quātū ad eiꝰ potētiā: ibi Oia p ipm facta sunt. ¶ Quātū ad primū soluit Jo.iij. mirabiles qōnes. Prima em qō q de verbo formari pōt est qñ erat verbū. s. ab eterno vel extpe: ⁊ hāc soluit dicēs (in principio erat ẏbū.) ꝓ intellectu aūt solutionis declarem⁹ tria verba posita i ea q sunt. Uerbū. In principio: ⁊ Erat. ¶ Sciendū est ergo q ꝑm Aug. xv. lib. de trini. ⁊ Dama. j. lib. in no bis est triplex verbū. s. intelligibile: q rē ipsam p suā speciē cogitamus ꝑm q hō actualiter sibūpsi quodā mō loquit intuēdo qō latebat in memoria. Et istud verbū nihil aliud est ꝙ ꝓceptus mētis q est qdā imago rei existētis ex aiaz quā ima ginē intellectꝰ formar vt possit in ea videre rē cuiꝰ est imago: etiā si talis reonō sit ꝑsens: imo etiā si nullo mō sit existēs in rerū natura. Est scōo ẏbū imaginabile: quo speciē vocis ꝓferēde apud nos formamus. Est ⁊ tertio verbū sensibile: scōm qō vocē ipsam ꝓferimus. Cū primo verbo hz sīlitudinē verbū ꝑternaliter genitū cū scōo ẏo verbū. vt incarnari ꝓueniſum cū tertio aūt ipm verbū incarnari inquātū incarnatū. Uñ sicut dicit Aug. vbi. ē. nec verbū imaginabile. nec verbū vocale gerit similitudinē verbi increati: sed solū verbū intelligibile. Hec aūt similitudo pōt attēdi q ad hoc: qz sicut verbū itelligibile in nobis hz expressaz similitudinē: imo ē expssa sīlitudo illiꝰ rei q latebat i memoria. ita ẏbū dei est expssa sīlitudo ꝑris. Et sicut iverbo faciēda disponim⁹: nec aliqd faclm⁹ qō nō ꝓiꝰ ẏbo mētali nobis loquamur ita deꝰ nihil facit qō nō ꝓiꝰ i ẏbo dispo suit. Et oia ista habent ab Augu. vbi. ē. Est etiā quantū ad hoc sīlitudo: qz sicut filiꝰ dei emanat a ꝑre: ꝛest ista emanatio intellectualis: nō materialis: ita verbū emanat ab intelligēte nō materialiter sed itellectualiter. Est ergo sīlitudo inter verbū creatū ⁊ increatū q ad emanationē: ⁊ emanationis modū seu imaterialitatē: ⁊ quo ad emanātas sīlitudinē: qz vtrūq ẏbū ē sīle intelligēti qñ idē intelligit se qz semp verbū est sīlitudo intellecti p verbū. Modus aūt originis et emanationis ẏbi sic aliqualiter videri pōt. Hō em p sensus cognoscit res. Sensus aūt exteriores q sunt qnq: visus: olfactus: auditꝰ: gustus: ⁊ tactus: nuntiāt sensui cōi: cuius officiū est ꝓcipere oia q ꝓcipiuntur a singulis qnq sensuū exteriorū ⁊ inter illa diiudicare: sed tñ nihil apphendit nisi sit ꝑsens id qō apprehē dit. Jste aūt annunciat phātasie que est de re etiā absente. ⁊ illa intellectui. Similitudo ergo rei q primo fuit accepta p sensū exteriorē: quāto ad altiorē potētiā deducit: tanto efficit purior. Uñ cū puenerit ad phātasiā tantū est iā depurata q supueniente luce spūali intellectus agētis causatur in intellectu possibili spēs quedā rei intelligibilis p quā intellectus rē intelligit: sicut ignis p calorē calefacit. Sicut em forma naturalis est principiū actꝰ cōsimilis i re natali: ita ꝑdicta forma intelligibilis i intellectu existens est principiū cōsimilis cōceptꝰ i intelligēte. Sicut em calidum p suū calorē calefacit causando aliū calorē. ita intellectꝰ p talē speciē itelligēdo causat i seipso aliā spēm eiusdē rei: q ꝓprie dr verbū siue cōceptꝰ itellectualis q sīlis est illi forme p quā intellectꝰ intelligit: q ad hoc q ambo idē repītāt: tñ verbū seu scōa species pfectior est ꝙ prima ⁊ ab ea differt realr ⁊ specifice. Iz nō differat realiter ab intellectione q ꝓducit: qz se hz ad cā vt terminꝰ ad motū. si tñ ꝓduceret p intellectionē effective: differret ab ea realiter. Modo ꝓducit a bea p modū cause materialis seu dispositionis sicut ⁊ terminꝰ p modū: eo q imperfectū sit via ad pfectū. Sic ergo i ista itelligibili origine forma seu spēs itelligibilis accepta a phātasia est id q intellectꝰ intelligit ⁊ intelligēdo ẏbū ꝓducit. ipe ẏo ꝓceptꝰ elicitꝰ ab itellectu itelligētis dr ẏbū genitū. Per istū ergo modū sītr i diuinis dici pōt q diuina essentia vel substātia q se hz ad paternū itellectū qsi p modū forme itelligibilis: ē id formale principiū q pr̄ itelligit: ⁊ itelligēdo ẏbū ꝓducit. i. formati seipo simillimū ꝓceptū q dr ẏbū. Ipse ẏo pr̄ intelligēs est genitās. sed id qō ꝓcipit in intuitu siue essentie ē ẏbū genitū ab ipo pfecte totāi pris essentiā repsentās. ¶ Est aūt sciendū q hoc ẏbū dei a nro differt i trib⁹. Primo qr ꝑm Aug. verbū nostrū prius est formabile q formatū. nā cū volo cōcipere verbū seu lapidis rōnē opz q ad hoc rō cinando ꝓueniā. ⁊ b reqrit i oi eo q volum⁹ itelligere nisi forte i ꝓmis ꝓncipijs q statiz ⁊ sine discursu itelligim⁹ vt puta q totū est maiꝰ sua ꝑte ⁊ i ꝓmis cōceptibus notissimis nobis q diu aūt intellecꝰ sic rōcinādo discurrit iactat hac atq illac: ⁊ formatio ẏbi necdū pfecta ē: nisi qñ ipaz rōnē rei pfecte ꝓceperit. ⁊ tūc primo hz pfectā rōnē ẏbi. Et, hic ē q i aia nra ē ipsa cogitatio. i. discursus iqsitiōis ⁊ est ẏbū formatū ꝑm pfectā ꝓplationē vitatis. Et sic ptz q ẏbū nr̄m de potētia ad actū ꝓgredit. Sz ẏbū dei semp est i actu: alioqn deꝰ cognoscer et nouit q priꝰ ignorabat: iō nomē cogitatiōis verbo dei ꝓprie nō ꝓuenit. Uñ dicit Aug. in lib de trini. q sic dicēdū ē ẏbū dei vt cogitatio nō dicat ne qd qsi volubile credat in deo. Scōa differētia ē qr ẏbū diuinū pfectissimū ē: nr̄z ẏo imperfectū. Qz em nō possum⁹ oia q sunt i aia ⁊ scia nra vno verbo exprimere opz q sint plura ẏba impfecta p q diuisim exp̄mam⁹ q i nra scia cōtinent. Jn deo aūt nō ē sic: nā ipe vno simplici intuitu seipm cognoscēdo oia cognoscit. ⁊ iō ē vnicū ẏbū diuinū exp̄ssiuū totiꝰ qō in deo ē ⁊ etiā oim creaturarū: alꝰ esset impfectū. Uñ dicit Aug. q si aliqd minꝰ esset i ẏbo ꝙ in dicētis scia cōtineat: impfectū esset cū ergo sit pfectissimū: est tñ vnū. Tertia differētia est qr verbū nr̄m nō ē eiusdē nature nobiscū: diuinū aūt est eiusdē nature cū deo: ⁊ subsistit i natura diuina. Nā cōceptus intellectualis siue rō intellecta: quē incellectꝰ nr̄ formar de re itellecta: hz esse itelligibile trīs i aia nra: cuiꝰ itelligere nō est idē qō suū naturale esse vel essentia qr aia nō est sua opatio. Et ideo verbū qō formar intellectꝰ noster nō est de essentia aie sed est eiꝰ accidēs. in deo autez idem est intelligere ⁊ esse: ideo ẏbū in diuinis nō ē accidēs. Iz ad essentiā ipsam diuinā ꝓtinet. vñ qz q sit subsistēs ⁊ deꝰ: qz q̄cqd ē natura dei ē deꝰ. Uñ ōr damas. q ẏbū diuinū subsistāle ē i hypostasi existēs relīq ẏoyba. i. nra: sunt ẏbutes aie ex ꝑmissis pz q verbū ꝓprie loquēdo semp accipiꝰ psonaliꝛ in diuinis cū iportet qd expssum. ⁊ originatū i intelligēte: origo aūt i diuinis nō nisi ad psonā ꝓtinet. Pz etiā hoc ẏbuz esse coeternū ei a q̄ ꝓcedit qz ñ priꝰ fuit formabile q formatū: Iz semp ē in actu. Ptz etiā q ē pr̄i eq̄le p oia cū sit ẏbū pfectissimū: totiꝰ essentie pris expssiuū ⁊ cōtentiuū. Ptz ēt q cūin q̄libet natura id qō ꝓcedit hīs verā sīlitudinē ei⁹ a quo ꝓcedit vocat filiꝰ. ⁊ hoc ẏbū ꝓcedat in sīlitudine ⁊ idēnitate nature eiꝰ a q̄ ꝓcedit: vere ⁊ ꝓprie dr filiꝰ: ⁊ eius ꝓductio dr gnatio. Et sic ptz declaratio ꝓme dictionis. ¶ Sed hic occurrūt ꝙtuor q̄stiones. Prīa est Chry. q̄re Joānes dimittēs ꝑem statim incepit a filio dicēs. In ꝓncipio erat ẏbū.) Ad hoc dr q iō est: qz p filiū ducimur in notitiā ꝑris. Uñ infra x. pr̄ manifestaui nomē tuū. Jdeo volēs eum ꝓpria fideles adducere ad notitiā ꝑris statim incepit a filio ⁊ ꝓtinuo subiūgit de pr̄e dicēs (ẏbū erat apud deū) sc̄z ꝑez. Pōt etiā dici q pr̄ i veteri test. erat oibus cōiter notus in rōne dei: ⁊ si nō in rōne ꝑris: filiꝰ aūt ignorabat. Iō in no. test. in quo agit de cognitione ẏbi ab eiꝰ notitia icipit euāgelista. ¶ Scōa q̄stio est etiā Chry. Cū em verbū ꝓcedat vt filiꝰ: q̄re dixit verbū ⁊ nō filiꝰ? Ad hoc rndet ꝑm aliquos tripliꝛ. Primo dicēdo q hoc fit ad tollēdā carnalis ghationis cōcupiscētiā: q̄ uē filiꝰ dat intelligere. Dicit ergo ẏbū: ne credat q ꝓcupi

scētiam deus genuisse. Sedo fit ratione actꝰ: qz verbū hz nūtiare qō occultū estꝫ cōde z ad hoc filiꝰ venit in mūdū: z iō dz verbū. Tertio: qz in euāgelio Joānis agit de filio ſm q̄ p ipsum creatura rationalis reducit ad patrē tanq̄ ad p̄mā similitudinē z exēplar. Sz verbū ē prima similitudo intellectꝰ: q̄ patri attribuitur: vt dicit. ſ. Anſel. Est etiā tertia q̄stio Au. in lib. lxxxiij. q̄stionū talis. Mā i greco vbi nos habemus x̄bū: habet logos q̄ significat z verbū z rationē. Quare ergo trāſlatoꝛ trāſtulit verbū potiꝰ q̄z rationē: cū vtrūq̄z sit in mēte: Ad hoc dicit q̄ ſimilitudo q̄ est in mēte: est principiū cognoſcēdi rē extra: etiā faciēdi illā. Q̄ ergo est principiū cognoſcēdi tm̄ z nō faciēdi: dicit ratio vel ideo aliquo modo: qz ratio proprie ſm. ſ. Tho. nominat cōceptū mētis: ſm q̄ in mente est: etiā ſi p illā nihil exteriꝰ fiat. Q̄ vero est principiū cognoſcēdi z faciēdi ſimł: dz exēplar z verbū: p q̄ ſm. ſ. Tho. ſup Joā. ſignificat respectꝰ ad extiora. Uñ. ſ. Tho. ij. di. xij. dicit q̄ verbū in diuinis ꝓprie ꝓportat rationē formę exēplaris: qz est ars. Et. iiij. contra gen. c. ij. dicit q̄ verbum dei respectu dei ē imago: ſz respectu creaturaꝝ est exēplar. Sic ergo qz euangelista intēdebat q̄ deꝰ p verbū ſuū nō solū sciret: ſz etiā faceret oia: ideo cōueniētius verbū q̄z ratio trāſlatū est. Est autē z quarta q̄stio Orig. Mā diuina scriptura de hoc x̄bo i plurib⁹ locis loquēs: nō appellat ipsum verbū absolute: ſed x̄bū dei: q̄re ergo Joānes appellat ipz x̄bum absolute: Ad hoc dicit q̄ ꝛz sint multe veritates tm̄ vna est veritas absoluta: q̄ per essentiā ſuā est veritas. i. ipſum diuinū esse. quo oia vera sunt x̄a: z eodē modo est vna absoluta ſen abstracta ſapiētia. i. diuina: z ſiłr vnū x̄bū: cuiꝰ participatione oia alia x̄ba sunt verba. Sicut ātꝫ greci q̄n talē rē absolutā ſignificare volūt apponūt articulū: ita hic ad talē emphaſim ſignificādā dictū est x̄bū absolute ſine limitatione. ¶ Cōſiderādū ē ſecūdo q̄d ſignificet p hoc q̄ dz in p̄ncipio. Est aūt p̄ncipiū originis: ſicut fōs est principiū riuuli ab eo ꝓcedētis: z ē p̄ncipiū duratiōis: ſicut mane est p̄ncipiū diei. primo modo accipiēdo p̄ncipiū nō de p̄ncipio: ſtat p persona p̄ris: q̄ est fons deitatis z principiū nō solū creaturaꝝ: ſed etiā oīs diuini processus: vt dicit beatꝰ Dionyſ. pater em̄ est principiū filij z ſp̄ſcti. Scōm hoc ergo dicit. ¶ In principio erat verbū). i. in patre filiꝰ: cōtra errorē Arrij: q̄ dicit filiū esse creaturā. Hec aūt expoſitio est Aug. z Ori ge. Dicit aūt filius esse in patre: qz eiuſdē est ſubſtātie cū patre. Cū em̄ filiꝰ ſit ſua eſſentia: i q̄cū q̄z est eſſentia filij est ipse filius. Qz ergo in patre est eſſentia filij per cōſubſtātialitatē: cōſequēs est. vt etiā in patre ſit filius. Nec tm̄ ſequitur q̄ filiꝰ ſit in filio: ſi in filio est eſſentia filij: qz ad eſſe in aliquo iſto mō nō ſufficit idētitas ad illud q̄ est i aliquo: ſz req̄rit diſtinctio rōnis inter illud q̄ est i aliquo z in quo aliq̄d est. Uñ dicimus deitatē esse in deo: non aūt in deitate: nec deū esse in deo. licz ſit idē deitati q̄ est in deo. Scōm aūt q̄ p̄cipiū ſumit ꝓ p̄ncipio durationis: ſic est ſeꝰ. In p̄ncipio erat x̄bū. i. añ oia ſcz ēt imaginabilia creabilia: ſiue in eternitate erat filiꝰ: vt Aug. exponit cōtra errorē Neſtorij z Claudij: q̄ ponūt filiū habere durationis p̄ncipiū. Et deſignat p hoc verbi eꝛnitas: ſz Baſi. z Hila. per hoc em̄ q̄ dz in principio erat x̄bū oſtendit q̄ quodcūq̄z principiū durationis accipiat: ſiue rez corruptibiliū: q̄ est tps: ſiue euiternaꝝ vel incorruptibiliū ſiue totius mūdi: q̄ est euū ſiue quodcūq̄z tps imaginatū extēſum p infinita ſecula: i illo principio iā erat x̄bū. Uñ dicit Hila. ij. detri. Pone q̄ voles tue opiniōis p̄ncipiū iā erat x̄bū. Prouer. viij. Dñs poſſedit me in initio viaꝝ ſuaꝝ ante q̄z quic q̄z faceret. Q̄ aūt p̄cedit oīs durationis poſſibilis p̄ncipiū est eternū. Sic ergo ſm primā expoſitionē itelligit verbi ad patrē cōſubſtātialitas: ſm ſcōā vero coeternitas. ¶ Conſiderādū est tertio q̄re dicat erat z nō fuit: Ad hoc dicēdū est. q̄ erat: est preteritū iperfectū: z iō bñ congruit ad ſignificādū diuinā eternitatē. quā opz ſignificare p verba p̄terita. hz fit ſupra oñe rēp⁹. Q̄ em̄ futuꝝ est nōdū est actu: ſz per hoc nō deſignat fuiſſe. preteritū autē pfectū deſignat aliq̄d extitiſſe z iā esse terminatū. z esse deſſe. Sed p̄teritū impfectū deſignat aliq̄d extitiſſe: ſz terminatū nō esse: nec esse deſiſſe. ſz adhuc remanere qz p̄teritū imperfectū deſignat p̄teritū terminatū ad p̄ſens z conſequēter q̄ adhuc nunc est. Et ideo ly erat q̄ est preteritū imperfectū cōueniēter ponit: ad ſignificandam eternitatē z permanētiā diuini esse q̄ cōpetit verbo diuino. Et vniuerſaliter hoc verū est in his q̄ in deo nō importātur p modū motus: vt patet per. ſ. Tho. j. diſt. viij. q. ij. ¶ Sed q̄rūt heretici: quomodo esse potest genitum coeternū generāti: Ad q̄ dicendū est q̄ cauſa producens aliquē effectū per motū ſucceſſiuū mensuratū tēpore: neceſſario p̄cedit ſuū effectū: ſicut pater in humanis filiū ſuū: qz neceſſe est cām esse in p̄ncipio illi⁹ motus quo mouet: cū mouere non poſſit q̄ nō est: effectꝰ vero poni nō p̄t niſi in fine eiuſdē qz ceſſat ois motꝰ p̄ducto effectu z p̄ñr in toto tēpore illi⁹ motꝰ est cā z nō effectus. Sz quādo cā p̄ducit ſine motu ſucceſſiuo: in eodē inſtāti ponitur poſſibiliter cauſa z effectus: ſicut ſi nūc deus crearet vnū aliū ſolē: in primo inſtāti ſui esse illuminaret aerē: qz nō illuminat per motū ſz p ſubitā mutationē: z multo magis: ſi cā nō p̄duceret p motū nec p mutationē: ſed p ſimplicē emanationē ſicut deus creat: vel p operationē manētē in agēte ſicut deꝰ generat filiū: z ſpirat ſp̄m ſcm. ¶ Sciēdū est igitur q̄ deꝰ ab eterno ſeipſū pfecte intelligit. ałr em̄ nō eēt purꝰ actus ſi de potētia in telligētie fieret actu intelligēs. Et ideo neceſſe est q̄ ab eterno ſemp verbū perfectū p̄ducat. Nō em̄ q̄nq̄z itelligit z q̄nq̄z nō: intelligit: ſz ſemp intelligit vt habet. xij. Metaph. Et ita ab eterno z ſēp x̄bū p̄ducit. Huiꝰ ātꝫ rei aliqualis ſimilitudo appet i igne z i ſplēdore ab igne p̄ducēte: q̄ nō p̄cedit ſucceſſiue ſz ſubito. Uñ ſi ignis vel ſol eſſet eternus: ſplēdor ab illo p̄cedēs eſſet coeternꝰ. Propt q̄ z filius dicit ſplēdor glorie z figura ſubſtātie patris ꝛc. Sz in hac ſimilitudine deficit cōnaturalitas: ſicut in filiatione humana deficit coeternitas eo q̄ filius nō ſubito: ſed ſucceſſiue p motū generet.

Oportet ergo ex diuerſis ſimilitudinib⁹ ſenſibiliū in diuinā cognitionē puenire qz vna nō ſufficit. Et hoc est q̄ dicit i libro effeſini cōcilij. Coexiſtere ſemp patri filiū ſplēdor tibi denūtiet: impaſſibili tatē natiuitatis oſtēdat verbū cōſubſtātialitatē vero tibi nomē filij denuntiet.

Nominamus ergo filiū diuerſis nominibus ad exprimendā perfectionē eius q̄ nomine vno exprimi nō potest. Ut em̄ oſtēdatur patri cōnaturalis dz filius: vt oſtendatur omnino ſimilis ſiue in nullo diſſimilis dz imago: vt oſtēdatur coeternus dicitur ſplēdor: vt oſtēdatur immaterialiter genitus dz verbū. ¶ Scōa aūt queſtio est: vbi erat verbū: quā euangelista ſoluit cū ſubiungit: (z verbum erat apud deū) Jn hac aūt ſolutiōe dat intelligere diſtinctionē perſonalē verbi geniti a ſuo genitore: que diſtinctio cōſurgit ex oppoſita relatione originis. Genitū em̄ opponitur relatiue ad genitorē. Oppoſite aūt relatiōes nō poſſunt ineſſe eidē ſuppoſito vel perſone: z iō neceſſe est genitū verbū eſſe diſtinctū in perſona a generāte q̄ denotauit euangeliſta cum ait: (z verbū erat apud deū.) gl. i. filius apud patrē ſicut vna p̄ſona apud aliā. Jſta em̄ diſtinctio ſignificat per ly apō q̄ ē ꝓpoſitio: z iō diſtinctionē importat qz ois ꝓpoſitio est trāſitiua. Cōueniēter aūt vebū dicit esse apud deū z nō apud deitatē: quia hoc nomē deitas ſignificat diuinitatē absolute z in abstracto ſz hoc nomē deꝰ ſignificat diuinitatē in ſuppoſito z q̄ſi concretiue. Si ergo x̄bū diceret eē apud deitatē: per hoc ſignificaret verbū esse diſtinctū nō solū a p̄ſona patris ſz ēt a deitate abſolute ſūpta. q̄ est abſurdū. Uerbū em̄ dei ē idē q̄ ſua deitas cū inter x̄bū z deitatē nulla cadat oppoſitio relatiua: q̄ poſſit eē cā realis diſtinctionis. Sz hoc nomē deus cū ſignificet deitatē vt in ſuppoſito hz virtutē ſignificatiōis vocabuli ſuppōere p quocūq̄z ſuppoſito diuine nature: ſic hoc nomen homo p̄t ſupponere p quocūq̄z ſuppoſito humanitatis. Q̄ aūt hoc nomē deus ſupponat determinate p p̄ſona p̄ris z filij: hz ex natura termini cui adiungit: vt

cū dr deus generat deū. Jn subiecto eñ supponit ꝑ ꝓsona illa cui cōuenit generare. ſ. ꝓsona ꝑris ecōuerso i ꝑdicato stat ꝑ ꝓsona cui cōuenit gñari. i. ꝑ ꝓsona filij. Et ſilr cū dicit verbū erat apud deū necesse est q̄ ly deū ſtet ibi ꝑ ꝓsona patris ꝓp distinctionē ꝟbi qō dr esse apud deū: q̄ distinctio importat ex virtute huius ꝓpositionis apō. ¶Est aūt sciēdum q̄ ly apud significat q̄tuor: ꝑ q̄ q̄tuor obiections ꝓtra fidei veritatē moueri possibiles determinat. Significat eñ subsistētiā in recto: qt ea q̄ subsistētiā nō habēt nō dicūt ꝓprie esse apud aliq̄d: sicut nō dicim⁹ albedinē esse apud hoiez dicimus aūt hoiez esse apud hoiem qt vtq̄ subsistit. Scō significat authoritatem in obliquo. Nō eñ ꝓprie dr rex esse apō militē: ſz miles apud regē. Tertio dicit distinctionē. ¶Nō eñ ꝓprie aliq̄s dr esse apud seipsum: ſz vnus homo apud aliū Quarto ſigñat cōiūctionē quādā ⁊ societatē. Cū eñ aliq̄s dr esse apō aliū: significat inter eos quedā socialis coniunctio. Scōm aūt istas ꝯditiones importatas in significatione huius ꝓpositionis apō: cōueniēter euāgelista hāc clausulā scōa3. ſ. (ꝟbū erat apō deū) subiūgit ꝓme clausule. ſ. (in ꝑncipio erat ꝟbū.) vt sic ꝑ istā scōam clausulā excludat q̄tuor dubitatiōes: q̄ insurgebāt ex duplici expositiōe clausule ꝓme. Si eñ exponat sic: in ꝑncipio. i. ante oia: insurgūt due dubitatiōes quar. ꝓma talis est. Ante oia nihil erat. vbi ergo seu in quo loco verbū erat: si añ oia erat? Hec obiectio ꝓcedit ꝑm imaginationē eoꝝ q̄ ponūt nihil posse ꝙsistere sine loco. Credūt eñ q̄ oē qō est alicubi i. in aliquo loco ſit. Hec aūt obiectio excluditur cū dr: (apō deū) Designat enim ly apō socialē cōiūctionē: vt sit sensus ꝑm Basi. Ubi ergo erat ꝟbū? Respondet euāgelista. Apō deū: nō i aliquo loco: cū circūscriptibile sit sed apō patrē: q̄ nullo loco circūscribit vel cōpꝛhēditur. Scōa q̄stio est talis: Tu dicis q̄ ꝟbū erat in ꝑncipio. i. añ oia: Sz qō est ante oia: nō videt ab aliquo ꝓcedere cū illud a quo aliq̄d ꝓcedit videatur ꝓrius eo qō ꝓcedit ab illo. Ergo verbū nō ꝓcedit ab alio. Sed hec obiectio excludit per hoc q̄ ly apud importat authoritatē in casuali seu obliquo: vt sit sensus ꝑm Hila. A quo est verbū si est añ oia? Respōdet euāgelista q̄ verbū erat apō deū: quasi diceret: Licet ꝟbū careat ꝑncipio durationis: nō tñ caret ꝑncipio originis vel authoꝛe. erat eñ apud authoꝛē añ oia. ¶Si ꝟo exponat in ꝑncipio. i. in ꝑre: insurgūt due alie. Quar ꝓma talis est. Si ꝟbū erat in ꝑncipio. i. filius in ꝑre: ꝟbū nō videt eē subsistēs. nā qō in alio est nō subsistit in se: Soluit aūt ꝑm ly q̄ apō dicit subsistētiā in recto ⁊ sēsus est ꝑm Chry. Uerbū erat in ꝑncipio nō vt accidēs: ſz erat apō deū vt subsistēs ⁊ ꝟpostasis diuina. Scōa q̄stio est talis. Qō esti aliquo: nō est ab eo distinctū. si ergo filius est in patre: nō ē distinct⁹ a patre. Soluit aūt ꝑm q̄ ly apō dicit distinctionē: vt sit sensus ſz Alcui. ⁊ Beđ. Uerbū erat apō deū. i. sic erat in patre per ꝙsubstātialitatē nature: q̄ tñ est apud ipsum: ꝑ distinctionē ꝑsone: Sic ergo ꝑ hāc clausulā: ⁊ ꝟbū erat apō deū ostēditur cōiūctio ꝟbi ad patrē i natura: ꝑm Basi. distinctio aūt in ꝓsona ſz Beđ. ⁊ Alcui. ⁊ subsistētia: ꝟbi i natura ꝑm Chry. ⁊ authoritas originis ꝑris ad filiū ꝑm Hilarii. ¶Tertia aūt q̄stio est: q̄d erat ꝟbū quā soluēs Joannes ait (et deus erat ꝟbū) hec aūt est tertia clausula q̄ cōueniētissime ponitur post scōam. Quia eñ dixerat de ꝟbo: qñ erat et vbi erat: restabat dicere q̄d erat: qō dicit dicēdo (⁊ deꝰ erat ꝟbū). i. verbū erat deus. Quia eñ dixerat ꝟbū esse apō deū: ⁊ ly apō dicit distinctionē: potuisset q̄s credere q̄ ꝟbū erat apud deū patrē distinctū ab ipso in natura: iō ad hoc excludendū statim subdit cōsubstātionalitatē verbi ad ꝑrem di. (⁊ deꝰ erat ꝟbū) q̄si di. Non erat separatū a patre per nature diuersitatē: cū esset deꝰ sicut ⁊ pater. ¶Sz notādū est q̄ circa hāc clausulā Origē. tur piter errauit: ex modo loq̄ndi q̄ habēt i greco. Cōsuetudo est eñ in greco. q̄ ꝓponūt nomini articulum qñ voluit designare distinctionē quādā. Quia ergo in euāgelio Joā. huic noi qō est ꝟbū: cum dr in ꝑncipio erat verbū. ⁊ ſilr huic nomini qō est deꝰ cū dr. ⁊ ꝟbū erat apud deū: apponit articul⁹ vt dicat ly ꝟbū est ly deū ad signādū distinctionē ⁊ eminētiā verbi diuini ad alia verba. ⁊ ꝑncipalitatē patris in diuinitate. ſz tñ cū dr ꝟbū erat deus: nō apponit articul⁹ huic nomini deꝰ qō supponit ꝑ persona filij. ideo blasꝑhemauit Orig. dicēs: q̄ ꝟbū nō esset ille deus q̄ est ꝑf. i. deus ꝑ essentiā. Iz sit ꝟbū ꝑ essentiā ⁊ deꝰ participatione: solꝰ vero ꝑf est deus ꝑ essentiā. Et sic ponebat filiū minorē ꝑre. Sz hoc nō est, verū ꝑm Chry. Si eñ nūq̄ poneret articul⁹ ad ly deꝰ: nisi qñ ꝑdicat de ꝑre nūq̄ apponeret qñ ꝑdicat de filio. Sed cōtrariū huiꝰ apparet ꝑ duas authoritates apli. Dicit eñ in epla ad Tit. Expectātes beatā spē ⁊ aduētū gloriē magni dei qō de filio intelligit. ⁊ tñ in greco apponit articul⁹ ad ly dei. Itē ad Ro. ix. dr xps est sup oia deus bñdictus in secula vbi ēt in greco apponit articulus. Et sic ꝓz falsum qō Origē. finxit. Nō aūt ꝙre nō apponit hic articul⁹ assignat a Chry qt. ſ. euāgelista iā bis nominauerat deū cū appositiōe articuli. ⁊ iō nō erat necesse iterꝫ replicare. ¶Quarta aūt questio est quomodo erat verbū: ⁊ hāc soluit ꝑ quartā clausulā. d. (hoc erat in ꝑncipio apō deū) Hec aūt clausula pulcherrimo ordine introducit post ꝓcedētē. Ex hoc eñ q̄ euāgelista dixerat q̄ꝑm ꝟbū erat deꝰ duplex falsus intellect⁹ insurgebat apō nō recte intelligētes. Unꝰ apō q̄dā hēretici sicut Ebiō ⁊ Cherintꝰ dixerūt xp̄z nō ꝑtuisse dtē ꝟginī ſz ab ea sumpſisse essēdi ⁊ durationis ꝑncipiū ponētes eū esse hoiez purū: ſz diuinitatē ꝑ bona opa meruisse. Hoc ergo excludit cū dr: in ꝑncipio. i. ab eterno erat ꝟbū. Sabelliꝰ aūt cōfitebat illū esse verū deū eternū: dicebat tñ q̄ nō erat alia ꝓsona ꝑris ⁊ filij: ſz vna ⁊ eadē cōfundēs trinitatē ꝓsonarū. Hoc aūt excludit cū dr: ⁊ ꝟbum erat apud deū. i. filius apud patrē sicut aliꝰ apud aliū. Eunomius vero omnino posuit filium dissimilem patri. Et hoc excluditur: cum dicitur. ⁊ deus erat verbū Arrius vero dicebat filiū patre minorē: qō excludit cū dr: hoc erat in principio apud deū (Oia ꝑ ipm facta sunt) ⁊c. Hic euāgelista ostendit verbi virtutē ⁊ potentiā. primo respectu existētiū. Secundo

volūtatis. ¶Alius error poterat elici ex ꝓmissis ꝟbis ab arriānis: q̄ ponūt filiū minorē ꝑre. qz dicit ifra. ix. Pat⁹ maior me est. Dicūt eñ puerse intelligētes filiū eē minorē ꝑre. ⁊ ꝛ̄ tū ad eternitatē et ꝛ̄tū ad diuinitatem. Ut ergo euāgelista hoc excluderet addidit. Hoc erat in ꝑncipio apō deū. Arriꝰ eñ ꝓimā cām. ſ. in ꝑncipio erat ꝟbū: admittit: nō tñ vult q̄ ꝑncipiū accipiat ꝟbi ꝑ ꝑre: ſz ꝓ ꝓncipio creaturaꝝ dicēs q̄ ꝟbū erat in ꝑncipio creaturaꝝ sicut dignissima creatura: ſz nequaq̄ ꝑri coetnū. Sz hoc excludit ꝑm Chry. ꝑ istā cām: qz hoc erat in ꝑncipio nō solū creaturaꝝ: ſz apud deū. i. ex quo deꝰ fuit. Nūq̄ eñ ꝑf fuit solitarius sine ꝟbo. Itē arrius ꝓcedit q̄ verbū est aliꝰ modo deꝰ: ſz tñ minor ꝑre. ſz hoc excluditur ꝑ ea q̄ sequūt. Duo eñ ꝓpria magni dei q̄ Arriꝰ singlr ꝑri attribuebat. ſ. eternitas ⁊ oipotētia: in quoq̄ ergo ꝛ̄ inuenire illa duo ille est verꝰ ⁊ magnꝰ deus. Sed ista duo euāgelista filio attribuit. Nā ei attribuit eternitatē: cū dicit. Hoc erat in ꝑncipio apō deū. i. verbū nō solū erat in ꝑncipio creaturaꝝ: ſz in ꝑncipio i. ab eterno apō deū accipiēs esse ⁊ eternitatē ab ipso. Oipotētiā vero ꝑ hoc q̄ subdit oia ꝑ ipm facta sunt. Si q̄s ergo diligēter cōſyderet has q̄tuor clausulas inueniet ꝑ illas destrui oēs errores q̄ insurgūt cōtra ꝟbi diuinitatē. Nā q̄dā hēretici sicut Ebiō ⁊ Cherintꝰ dixerūt xp̄z nō ꝑtuisse dtē ꝟginī ſz ab ea sumpſisse essēdi ⁊ durationis ꝑncipiū ponētes eū esse hoiez purū: ſz diuinitatē ꝑ bona opa meruisse. Hoc ergo excludit cū dr: in ꝑncipio. i. ab eterno erat ꝟbū. Sabelliꝰ aūt cōfitebat illū esse verū deū eternū: dicebat tñ q̄ nō erat alia ꝓsona ꝑris ⁊ filij: ſz vna ⁊ eadē cōfundēs trinitatē ꝓsonarū. Hoc aūt excludit cū dr: ⁊ ꝟbum erat apud deū. i. filius apud patrē sicut aliꝰ apud aliū. Eunomius vero omnino posuit filium dissimilem patri. Et hoc excluditur: cum dicitur. ⁊ deus erat verbū Arrius vero dicebat filiū patre minorē: qō excludit cū dr: hoc erat in principio apud deū (Oia ꝑ ipm facta sunt) ⁊c. Hic euāgelista ostendit verbi virtutē ⁊ potentiā. primo respectu existētiū. Secundo

respectu viuētiū:ibi(qō factū est). Tertio respectu rōnalium:ibi(et vita erat) Hoc em̄ verbū est esse existentiā. Vita viuētiū:z Sapiētia rōnalium. ¶Dicit ergo ꝑtum ad primū(oia)scz visibilia;z inuisibilia. Augu. Ois forma:ois cōpago:ois pcordia partiū per ipm̄.s. ℣bū a patre genitū facta sunt.i.ꝓdita z in esse ꝓducta. ¶Ex hoc arguit Augu. filiū nō esse creaturā ℈ Arriū:qz si oia p ipm̄ facta sunt ergo ipm̄ ℣bū nō est factū. Nō est em̄ intelligibile q̄ aliquid sit sibūpsi principiū z causa essendi. Si aūt nō est factū ergo est patri ꝓsubstātiale z coeternum. Sed vitādus est hic duplex error Orige. Unꝰ est:qz blasphemat spm̄ sctm̄ dicens illū esse factū inter oia: z sic esse creaturā. Hoc autē est hereticū cuz sit eiusdē substātie nature z glie cū ꝓre z filio. Juxta illud Mar. vl. Docete oēs gētes baptizātes eos in noie patris z filij z spiritussancti. Et iuxta illud .j. Jo. v. Tres sunt q̄ testimonium dant in celo:pater:verbuz: z spūssanctꝰ. z hi tres vnuz sunt. Cū ergo dicit euāgelista: oia p ipm̄ facta nō est intelligēdum simpliciter omnia:sed in genera creaturarū z rerū factarum. tanq̄ dicat. Oia facta p ipm̄ sunt facta. Scōs error Orig. est:qz ipse sic dicit. Oia facta a ꝓre p verbū:sicut aliq̄d fit a maiori p minorē. Uñ ponit filium in rerum productione fuisse quasi instrumētum z organum patris. Sed q̄ p istā ꝓpositionē p:nō significet minoritas i obliquo seu ℣bo ptz ex pluribus scripture locis. Dicit em̄ apl's .j. Coz.j. loquēs de patre. Fidelis deus p quē vocati estis in societatē filij ei⁹. Ergo si ly per semp significaret minoritatē in obliquo: sequit̄ q̄ pater sit minor filio. Ad huius autē dicti maiorē euidētiā opz intelligere: q̄ cū dicimus ꝓpatrē opari p filiū ly p: notat aliquā cām operationis. Hoc aūt pōt intelligi dupliciter. Uno mō ita q̄ filij sit cā z principiū operādi ipsi pri: q̄ nullo modo cōcedit. Sicut em̄ filius ipsi patri nō est principiū essendi: ita nec operādi. Alio modo ita q̄ filius habeat a patre ℣tutē operandi z hoc verum est. Nec tm̄ sequitur ꝓpter hoc q̄ filius sit minor patre. Nā cū dico aliq̄d opari p ℣tutē quā accepit ab alio: duplr intelligit̄. Aliq̄n em̄ illa virtus nō est eadē dātis z accipientis z tūc accipiēs illā est dāte minus: z istrumentū: vel organū eius: sicut deus ōr p celestia corpa q̄bus ℣tutē operatiuā ꝓtulit multa in istis inferioribꝰ agere. aliq̄n ℣o vna numero ℣tus est dātis illā z accipiētis: sicut ē in ꝓposito: qz .s. vna numero virtꝰ est ꝓris z filij: lz illā habeat filius a ꝓre: z tūc nō opz accipiēs esse minus dāte: z ꝓsequēter nec ꝓre minor est filius nec ꝓris instm̄. Jgit̄ ly per nō dicit habitudinē cause instrumētalis: nec sup principalis: sicut cū ōr rex opari p ministrū: sz cause sub autoritatiue. i. habētis ℣tutez ab alio in quo est autoritas. Et ad hūc sensum dicit etiā habitudinē cause medie. Lz aūt oia dicant facta p spm̄sanctū: tm̄ magis ꝓprie dicūtur per ℣bū oia facta sunt: qz cū ly p: dicat habitudinē cāe efficiētis z exēplaris. oia sunt facta p filiū vtroq̄ mō: sed per spm̄sctm̄ ꝓprio mō tm̄ cū spiritussancti vt sic nō dicat exēplar z similitudinē sicut ℣bū. ꝓsunt etiā oia dici facta in filio ꝙz illō pñs. Oia in sapiētia feciſti vt sit sensus i ipo i. ℣tute eiꝰ nō tm̄ ꝓprie ab ipo vel ex ipo ℣bo ꝙz aliquos qz he ꝓpositiones in suo casuali notāt principalitatē casualitatis q̄ nō est in filio: ꝙz in patre. ¶Et aduertēdum est q̄ notāter dixit euāgelista facta: z nō genita: ad excludendū errores eoꝝ q̄ dixerunt deū oia ꝓduxisse de substantia sua (Et sine ipso factū est nihil.) Jstā cām aliq̄ puerse intellexerūt sicut Manichei: q̄ ponebāt duo ꝓncipia. Unū .s. corruptibilū: z aliud incorruptibiliuz: Dicit ergo puersus Maniche⁹: q̄ postꝫ Joānes dixerat: oia ipz facta sunt: ne crederet ℣bū esse rez corruptibiliuz cām statim subiūxit. z sine ipso factū est nihil. i. corruptibilia q̄ dicunt nihil: eo q̄ eoꝝ esse ꝓtinue trāsmutat z in nihilū tendit. Sed iste error procedit ex puerso intellectu litere. Nō em̄ ly nihil ponit ibi affirmatiue nisi forte respectu ꝓuationū que sunt in malo culpe sicut ipsi intelligunt: sed negatiue: vt sit sensus: ita oia sunt facta p verbū vt nihil sit pticipans esse seu factū qō nō sit factum p ipsum.

Et ratio huius est euidēs. Quicūq̄ em̄ aliq̄d facit optz q̄ preconcipiat illud in sapiētia sua q̄ est forma z ratio rei facte. sicut forma in mēte artificis precōcepta est ratio domꝰ faciēde. Sic ergo deus nihil facit nisi qō in intellectu suo precōcepit: z hec ꝓcōceptio est ℣bū: quo sciꝫ dicit z oia q̄cūq̄ facit: vt dicit Augu. Uñ impossibile est q̄ pater aliq̄d operet nisi per filiū: q̄ est sapiētia ab eterno ꝓconcepta. Uñ dicit Augu. lib. de trinitate Uerbū est ars plena omnium rationū viuentiū. Et sic ptz q̄ pater omnia facit p filiū q̄ est verbū eius. Juxta illud ꝓuer. ix. Cū eo eram cuncta componens: ¶Sed cōtra. Nā si ly nihil: tenet̄ negatiue: sup̄fluē additum est: z sine ipso factum est nihil: qz hoc poterat intelligi p id: omnia per ipsum facta sunt. Solutio Illa clausula addita ℈m multos multipliciter introducit. Primo ℈m Chry. ne aliqs per ℣bum intelligeret facta soluz illa que enarrat Moyses. i. visibilia. Et hac rōne apl's dixit omnia p ipm̄ facta sunt siue visibilia siue inuisibilia. Et secūdo ℈m eundē ne qs crederet p ℣bū facta solū oia illa q̄ alij euāgeliste narrāt eū fecisse: vt illuminasse cecos ꝛc. ¶Tertio ℈m Hila. ad ostēdendū q̄ ℣bū habet virtutez opatiuā ab alio: ne. s. intelligat pater excludi ab ista causalitate. Nā ly sine ipso: valet ly non solꝰ: vt sit sensus. Nō ipe solꝰ est p quē facta: sunt omnia. sed ipse est vnus sine quo factū est nihil q.d. Sic p eū facta sunt omnia: vt ñ pater oia cuz eo fecerit. Hec. s. Tho. de mente Hilarij. Et videt mihi q̄ intēdat istū modum loquēdi esse similem ei quo vtimur circa principē z consiliariū: qz consiliarij dicimus oia facere. i. sine eo fieri nihil: ita q̄ scōm exponit primū. vt. s. nō intelligatur omnia facere principaliter vt rex. In quadā aūt homil. q̄ icipit Uox spiritualis aquile. z a q̄busdā attribuit Origeni. ponit alia expositio satis pulcra. Qō em̄ apud nos ōr sine ipso in greco ℈m aliquos ponit extra ipsum. Dicit ergo euangelista q̄ ita oia p ipm̄ facta sunt: q̄ tm̄ sine ipso. i. extra ipm̄ factum est nihil. vt ostēdat p verbū z in verbo oia ꝓseruari. Juxta illud Heb. .j. Portās oia verbo virtutis sue. Artifex em̄ creatus nō est causa rei nisi quātum ad fieri sicut edificator est causa fieri domus ꝙz nō essendi. Subsistit em̄ in suis principijs postq̄ facta est. Et ideo subtracta influētia edificationis domus nihilominus in esse ꝓseruatur. qz esse suum non dependet ab artifice. Sed artifex increatus. i. ℣bum diuinū(qō ita est ars q̄ etiā est artifex)est cā totius esse rei: quātum ad sua ꝓncipia in q̄bus subsistit vnaquecz̄ res. Et iō q̄libet res i esse ꝓducta indiget eius ꝓseruatione et cōtinua influētia ad hoc vt subsistat. Ut ergo ostēderet euāgelista omnia dependere a verbo quantū ad fieri z quantū ad esse: dixit(sine ipso factū est nihil)id est nihil factū est extra ipsum qz ipsum ambit omnia sua ℣tute mirabili: oia in esse cōseruans: sicut sol ꝓseruat in are lumē. ¶Tertio mō exponit hec ꝓticula ℈m Augu: z Ori. z multos alios: vt p ly nihil intelligat pctm̄. Qz em̄ euāge. dixerat oia p ipz facta sunt: posset aliqs intelligere q̄ etiā pctm̄ fieret p ipm̄: ad qō excludēdū subdit: nihil. i. pctm̄ factuz est sine ipso. pctm̄ em̄ nihil est z nihil fiunt ꝺoles cuz peccāt. Nā pctm̄ est actus humanus. i. deliberatus: malus. i. deordinatus. Jsta aūt deordinatio est priuatio debiti ordinis: ois aūt ꝓuatio nihil est. Cū igitur ista deordinatio sit formaliter pctm̄ sicut ipse actus materialr sequit̄ q̄ pctm̄ formalr z essentialiter nihil ē. Uidemus aūt q̄ ars nō est cā alicuius defectꝰ p se in artificiatis. ꝙz est cā pfectiōis z forme defectꝰ āt i artificiatis ptingit ex duobꝰ s. ex puersa volūtate. artificis q̄ agit p̄ter regulas artis. vel forte ex hoc q̄ nō bñ scit regulas artis. Uerbū aūt diuinū est ars pfectissima plena oim rōnū viuētiū z incōmutabiliū z habet voluntatem rectissimā. Et iō nullo mō potest esse cā alicuius inordinationis mali culpe qō ab vltimo fine deordinat. Sz causa mali culpe est ipsa volūtas ex libertate sua deuians ab arte incommutabili. Sic ergo ista vltima particula addit̄ ad ostēdēdū verbi vniuersalem causalitatem. secūdū Chry. vel virtutē verbi conseruatiuam ℈m Origē vel causalitatis puritatē: qz

scz sic est cā boni q̄ nullo modo peccati: (qō factum est in ipo vita erat). Hic euā gelista oñdit verbū esse principiū viuē tium. Est autem hic multiplex pūctua tio. ¶ Prima est manichei q̄ ex hoc mot⁹ est ad dicendum etiā lapides viuere sic punctuās. Qō factū est in ipso. punct⁹. i. p ipm: vita erat: z p ip̄m viuebat. Sz hoc experiētia docet falsum. ¶ Scōa est Au gu. i hoc sensu (qō factū est) ex tpe. i. crea turz in prima conditione: locis tpibusq̄ discretū: gñibus z formis numerisq̄ di stinctū: sensibilib⁹ z itelligibilib⁹ subsā tijs ꝓpactū z ꝓgregatū. Hoc totū (i ipo vi ta erat) Lz em̄ i se nō oia ſint vita: imo nec viuāt: tñ vt sunt in ꝟbo oia sunt vi ta: q: sunt dictas. Iste aūt termin⁹ vita tripliciter pōt exponi. Pmo p ꝟbum: et tūc est sensus. Qō factū est in ipso ꝟbo erat vita. i. viuebat p verbum: seu pma nentiaz, z ꝓservationē in esse habebat. Uñ Chry. Nomē vite nō solum ꝓditio nis est: sz etiā puidētie. s. q̄ est p̄m per manentiā. Uñ etiā philosophus dicit q̄ oēa res viuunt p vitam primā. Uel pōt exponi p participium: et tūc est sensus. Qō factum est in ipo vita erat. i. erat vi uens in ipso p̄m rōnem intelligibilē: q: in eo sunt rōnes omnium viuētium p̄m Aug⁹. Que rerum rationes seu simili tudines dicunt res: non simpliciter sed in esse intelligibili. Sicut em̄ hec res de mōstrata: puta a Aristotele: est homo in esse reali ita similitudo eius q̄ est in in tellectu dicit homo in esse intelligibili. Unde z si null⁹ homo existat in esse rea li: adhuc ille q̄ per intellectum ꝓciperet hominē vere posset dicere homo est ani mal. s. in esse intelligibili nō in esse rea li. Hominē aūt esse aial in esse intelligi bili nihil aliud est q̄ animal esse de in tellectu hois. Sed hominem esse aial in esse reali: est hoiem actu extra itellectū habere materiā sensibilē. Sic ergo cuz diuinum ꝟbum ab eterno oia intellexe rit: omnia ab eterno erant in eo: nō p̄m esse reale rerū. sed p̄m esse intelligibile. ¶ Sed cōtra. Aut esse rerū reale erat in verbo aut nō. Si primū: ergo res erat in ꝟbo ꝟz esse reale anteq̄ fierēt. Si scōm ergo nō oia erāt in verbo. Ad hoc dico q̄ ipsum quoq̄ reale esse erat in verbo: sed ta verbo non erat reale esse rerum ſz intelligibile: ita q̄ z ip̄m in ꝟbo fuit in telligibiliter sicut z alia. Semp em̄ effe ctus sunt in causis non p̄m modū ꝓpriū ſz p̄m modū suaz causarū: sicut effectus inferiores ꝓtinent in sole ꝟz modū sola ris virtutis. Qz ergo prima z vniuersa lis cā oium entiuz. s. verbū diuinū viuit vita purissima intellectuali. ideo signā ter dicit euāgelista q̄ vniuersaliter non solū viuentia sed omne qō factuz est in ipso vita erat: qz oia creata p̄existebant in purissima luce intelligentie eius p̄m quā viuit vita nobilissima z voluptuosis ſsima. vt Rō. xij. meta. Uel pōt exponi ly vi ta p aduer. ꝟz Ozi. Et tūc est sensus Qō factū est ipo vita erat. i. vitaliter seu eter naliter. Eternitas em̄ ꝓprie est vita eter ni. i. dei. Uñ dicit. q̄ oia in verbo vitali ter: causaliter: z vniformiter subsistunt. Et dicit vitaliter. i. eternaliter: ne creā tis videat derogare imutabilitati creā tis. ex hoc ſcz qō aliq̄d de nouo ꝓductū est. Hoc em̄ fit sine aliqua mutatiōe vo lūtatis ꝟbi diuini qō ab eterno imobili ter disposuit i virali luce sue sapiētie q̄ creatura inciperet in tali tpe. z nō ante. Et sic creature tpalis ꝓductio est nou⁹ effectus eterne volūtatis ꝟbi diuini sem per imobiliter p̄manētis. Et istā imuta bilē eternitatē optime determinauit no mine vite. Per vitā em̄ significat eterni tas q̄ ex vita ꝓtinās esse: cum eternitas p̄m boetiū sit interminabilis vite tota ſi mul z pfecta possessio. Iste dicit causali ter: ne creatio videat derogare ptāti. q: tota ratio facti est potēt. a faciētis. vnde nō eguit materia: qz cūcta creata ꝓdu xit per actum qui in agēte est z nō in re acta. Iste dicit vniformiter: ne videat de rogare diuine ſplicitati: qz tam mul tiplicia z varia fecit. Omnia em̄ sunt in ipso vniformiter: sicut docet in trib⁹ exē plis. Primuz est de sole in quo est vnifor miter p̄m vnā ſplicem virtutem z cau ſaliter omnis multitudo terre nascētiū. Secundum est de puncto: quod est cen trum ad quod cōcurrit infinit⁹ linearū numerus ab ipso productarum: q̄nis ipsuz ſit ſplex. A centro em̄ ad circū ferentiam infinite liene trahi possunt cū circuli superficies in infinitū ſit diuisibi lis. Tertiū est de arte artificis: i qua res multiplices vnum sunt z in anima eius viuunt. Uerbi gratia. Faber qui facit ar cam primo habet in mente sua: deinde fabricando extra ponit. Arca autem facta putrescit: ſz tñ ex illa q̄ est in mēte sua pōt aliā fabricare. Arca em̄ i opere nō est vita: ſz in mēte: qz ſcz viuit i mēte artificis vbi est artificiatū añq̄ fiat. Et sic cū dicit (vita erat in ipso) ly in: p̄m pri mā expositionē dicit habitudinez cause efficientis. p̄m aut̄ aliam dicit habitu dinē essendi in aliquo. sed scōm tertiam dicit habitudinē ad exemplar eternū in quo omnia p̄existebāt vita intellectuali: z inde prodibāt vt ſubsisterent in pro p̄ijs naturis. ¶ Tertia punctuatio est Origenis ꝓ qua scito: q̄ cū de deo vel filio dei aliq̄d dicat tripl'r. ſ. p̄m se tantū ſiue absolute: vt deus z comparatiue ad nos tantū: vt redēptor: et vtroq̄ modo: vt sapiēs viuēs: in secūdis ac tertijs po test addi ly factus: z ſi non in primis vt dicat factus nobis ſapiētia et redēptor nō aūt deus. Izik Orig. sic legit. Qō fa ctū est in ipso: pūctus: vita erat volēs ꝓ Hoc ſignificari factū esse vt verbū quod in seipso erat vita. ſit nouiter factū vita nobis: inquantū nos viuificauit. Idcoq̄ statim subdit (z vita erat in⁹ hoim) Sed licet sentēcia ſit vera: tñ expositio est ex torta. ¶ Quarta est Hilarij. y. de trinita te virtualiter. ꝓ qua sciēdū est q̄ ſi ds esset pater habēs filium paulatim ptin gentē ad perfectā virtutē p̄fis vt in hu manis: pater multa faceret p. ip̄m que tñ nō faceret sine eo. Quia ergo aliqs ſu spicari posset: q̄ q̄dam alia ab illis oib⁹ q̄ per filiū facta sunt: fuerint facta nō p filiū nec sine filio: iō postq̄ dixerat euā gelista: oia per ip̄m facta sunt. z sine ipo factū est nihil. p̄m Hila. ad excludendū illū ſensum subungit: qō factū est: pun ctus in ipso. i. per ip̄m. ſ. factū est z nō ſo lū non sine ipso. Et ratio huius subūgit cum ꝟz Uita erat. Licet em̄ vinens pos ſit esse imꝑfectū. tñ in ipsa vita absolute non pōt ꝓcedere imperfectum vt aliq̄d fiat non sine ipso: z non per ipsum filiuz qui est vita. ¶ Quinta pūctuatio est in qua ly in: dicit habitudinē ad materiā ſiue subiectū: z tūc punctuat sic: qō fa ctū est in ipso). i. circa ip̄z vt incarnatio: passio: resurrectio secūdū Hila. z Ambr. (vita erat). i. causa vite nobis. Uñ infra it. Ego sum resurrectio z vita. Unde ait Ambr. Ip̄sius diuinitas vita est: ipsius passio mors vulnꝰ sanguis sepultura et resurrectio vita est vniuersoꝝ. Hec ille. ¶ Sexta pūctuatio est omnino diuersa p̄m Chry. Ipse em̄ vult q̄ id quod dicit q̄ factū est totuz includatur sub prima clausula: vt dicat sic (sine ipso factuz est nihil qō factū est). Et hoc dicit p̄m eū ad excludēdum illoꝝ errorem: qui dicebāt ſpūm ſcm esse factū a ꝟbo z consequēter esse creaturaz. Qz ergo euāgelista dixe rat sine ipso factū est nihil: ne crederet aliqs q̄ predicta locutio se extenderet ad psonam ſpiritussancti: euangelista determinat intellectum proprium cum addit ad predictam clausulam (quod fa ctum est) acsi dicat. Sine ipso factuz est nihil: nihil dico qō factū ſit: z non inclu dit psona ſpiritussancti: que nō est facta ſz originata a p̄re z filio p̄cessum amo ris. Quod vero postea sequit (in ipso vi ta erat) introducitur p̄m euz ꝓpter duo. Unum est vt post productionem omniū rerum ostēdatur indeficientia causalita tis nō solum ad res ꝓductas: sed etiā ꝓducēdas: ſſi diceret. In ipso vita erat qua non totum ꝓducere potuit sed etiā qua indeficiente in fluxum z causalitatē absq̄ minoratione dispendio ꝟz ad res continue ꝓducēdas: vt pote sicut fons viuus qui non minoratur ex continuo defluxu. Aqua vero non viua z collecta cuz fluit minoratur z deficit. ſpō. Apud te est fons vite. ¶ Secundum vt ostendatur gubernatio rerum etiam esse per verbum. Quia enim in ipso vita erat oſ ditur quod non ꝓducit res p necessita tē nature: sed p voluntatē z intellectuz z q̄ res ꝓductas gubernabat. Et quia Chry. est tante auctoritatis in suis expo ſitionibus apud grecos: q̄ vbi aliq̄d ex posuit in sacra scriptura nullam aliam expositionem admittunt: ideo in oibus libris grecis sic inuenitur punctuatum

sicut punctuat Chrys. s. hoc modo. Sine ipso factū est nihil quod factum est. Alii autē istum modum legendi reprehendēdum putāt: qz ly quod factum est fm eum esset superfluum: cū ly nihil seu nullū ens quod ei equipollet habeat ly ens distributum solum pro factis.

¶ Sz posset dici q̄ supfluit apud bene cōcipientes: nō necessario apponit propter alios: vt ipe dicit. Credo aūt cū sub vna litera scripture sint multi sensus falsa vt supra dictum est: z tñ vnus aliqñ sit alio planior z principalior in scribentis intentione: q̄ principal'r sensus euāgeliste sic pctuādo eo modo quo punctuant latini z multi alij greci sz sic. Et sine ipo factum est nihil. punct⁹. Qđ factum est ꝛc. Et rō est: qz euangelista in prima parte euāgelij vsq̄ sz ad illū locum: fuit homo: sic pcatenat sententias oēs. Primo de essentia verbi: z Scđo de eius potentia: ibi. Omnia per ipm facta sunt vt finis prime sit principium secunde. Quam concatenationē punctuatio Chrys. soluit. Nec est instātia de illa sententia: hoc erat in principio apud deū: qz ly hoc sumit p verbo quod fuerat finis prioris. (Et vita erat lux hominū.)

¶ Hic ostēdit euāgelista q̄ verbum diuinū est principiū illuminariū p qđ pducunt rationalia et ponit tres clausulas in quarū pma describit quandā vniuersalē lucem dicens. (Et vita) idest verbum vel filius in quo viuunt oia. (Erat lux hoim.) Nō aūt dixit angelorū: lz sit lux eorū. Prio fm Chrys. qz intendit tradere notitiā de verbo fm q̄ ad salutē hoim ordinat. Scđo fm Orige. qui a nomine hoim intellexit omnem intellectualem creaturā: z hoc a fortiori qz angeli magis illa luce participant. Erat inq̄ lux scilicet manifestās seipsam mundo tripliciter. ¶ Primo per scripturā. Unde Orig. Eloquia disce diuina z eorū omnino cōcipies intellectū: id est cognosces verbum. Hec ille. ¶ Secundo p creaturam. Sensu inquit corporeo formas ac pulcritudines pspice sensibiliū z in his oibus nihil tibi veritas declarabit preter ipm qui fecit omnia. In pulcritudine em̄ z decore artificiū relucet pulcritudo et decor artificij. Hec ille. ¶ Tertio per assumptaz humanitatē. Unde dicit idē Origenes. Lux est dñs iesus christus qui in humana natura omni rationali nature seipsum manifestauit: sueq̄ diuinitatis qua patri equalis est abditas mysteria. Hec ille. ¶ In secunda clausula ponit eiusdē lucis irradiationē dicens (z lux in tenebris lucet). Hoc autem exponitur primo fm naturalē theoriceā sicut enim aer per se nō lucet sed tenebrosa sustātia est: capax tamen radij solaris. ita natura nostra p se cōsiderata est quedā tenebrosa substantia: sed tamen capax lucis diuine sapientie. Insup aer dū solis radios percipit non dicitur per se lucere: sed lux solis quem eo apparet. Similiter nostra rationalis natura dū diuinum lumē possidet: z nō p se res intelligibiles vt deū z ea q̄ sunt fidei recognoscit: non dicitur lucere per se: sed lux diuina in eā superueniens z apparens. Lux ergo in tenebris lucet: dum verbuz quod est lux z vita hominū in nostra natura que tenebrosa est lucere nō desinit: eam continendo z conseruando per naturā z reformādo per gratiā. ¶ Notandum est autem q̄ verbum est lux hoim. Primo per modum obiecti: qa solis hominibus idest intellectualib⁹ creaturis est conspicabile. Scđo per modum cause efficiētis: qz est causa nostri luminis. Tertio formaliter. nō in se sz in sua participatione z similitudine. qz ipsum lumē quo formaliter videmus est quedā participatio z similitudo luminis diuini fm illud pš. Signatum est super nos lumen vultus tui domine. Sed quoniā ipa lux increata oī creature incōprehensibilis est: subdit tertia clausula in qua declarat lucis subtractio: cū dicitur (z tenebre eam nō cōprehenderunt) quod exponitur. Primo fm Orig. qz nulla creatura; pōt cō prehēdere istā lucem. i. intelligere. quid vel qualis sit deus. Illud em̄ intellectu comprehenditur qđ perfecte z totaliter intelligit. Scđo exponitur p allegoriam sic. Tenebra est humanum genus originali peccato infectū. Quasi ergo si aliquis querat. quare non oēs illuminantur cum verbum dei sit lux:

Respondet

Rndet tacite dicēs. Lux quātū est de se lucet in tenebris: id est in humano ghe cui ostēdit sue veritatis cognitionē per scripturā: per creaturā z per presentiā suam: qua mundo visibiliter corporalis apparuit in carne assumpta: sz tenebre id est oēs vniuersaliter peccato obscurati vel specialiter iudei: eā sz lucē se offerentem nō cōprehenderūt. i. cognitionē eius nō acceperūt: qz oculos aperire noluerunt: se preparādo. Chrys. Sicut solari radio non est frui non aperiente oculos. ita nec claritate hac participare nisi expādente vehementer anime oculum. Hec ille. Fuit (homo missus a deo.)

¶ Tractaturus euāgelista de humanatione verbi. primo pertractat de eius precursore q̄ missus est tanq̄ lucifer aī solē: vt homines disponeret ad lucis inaccessibilis verbi susceptionem z perceptionē. De Joāne autem loquēs euāgelista tria declarat sz eius dignitatē: z ei⁹ vtilitatem: ibi (hic venit) z eius a verbo distantiā. ibi (nō erat ille lux). Quātum ad primū dicit (fuit homo). i. natura humilis: sz officio sublimis: quia (missus a deo) quasi eius nuntius: honorabilis vocabulo: vtpote (cui nomē erat Joānes) deo. s. disponēte z ordinante. Dicitur em̄ Joannes idem quod in quo est gratia.

¶ Est aūt sciendū q̄ peritiores grāmatici interdū ad ostētationē sui ingenij pretermisso cōi vsu excogitāt noua: non tñ meliora veteribus: sed qui iudicio carēt existimāt q̄ nō bñ dicat nisi per nouitatē. Dicūt igitur moderni: cui nomē erat Joāni. qđo loquēdi Hiero. quoq̄ vtit in vita bti Pauli primi eremite: sz codices sacri grauitatis causa vruntur ntō casu. Dē ergo hō ad tollēdā hereticoꝝ pfidiā q̄ dixerūt illū fuisse angelū: eo q̄ dñs de ipso introducit illud Malac. ij. Ecce mitto angelū meū. Sed homo fuit: vt dicit quantū ad nature cōditionē: angel⁹ aūt ibi dictus est: aut propter officij dignitatē: qz angel⁹ idē est qđ nūti⁹ z ille nūtiauit xp̄m: aut ppter vite puritatē: qz licet homo fuit: tñ habuit angelicā puritatē. Item dicitur homo ad ostendēdū cōuenientiā officij eius. Debebat em̄ de luce increata testificari hominib⁹ z ideo debuit homo esse connaturalis alijs vt sicuz possent intelligere. Tertio homo ꝺr ad subleuādam hominū fiduciā. Si em̄ homine fragilē z infirmū de⁹ tñ sublimauit: vt eū suū faceret pcursorē nullus hō de seipo desperare debet. Sed ne ꝺs dubitaret huic homini credere: qz omnis homo mendax: ideo dicitur (missus a deo) vt ex hoc fm Chrys. credas quecunq̄ dicit esse verba mittētis. Uñ angelus ꝺr cuius pprium est nihil pprij dicere. Cum autem fm. s. Tho. tripliciter aliqs mittat a deo. s. p inspirationē Esa. xlviij. Misit me dñs z spūs p interiorē inspirationē z per apertā visionez Esa. vj. Audiui vocem dñi dicentis. quē mittā ꝛc. Et per prelati missionē q̄ gerit personā dei fm illud. ij. Co. ij. Si cui donaui ppter vos in psona xp̄i. Joānes potest dici missus duob⁹ primis modis. Cuī nēdus est aūt Origenis error. Dicit em̄ oēs animas simul ab initio fuisse creatas: sed postmodū fm diuersa merita diuersis corporib⁹ alligatas. Sic ergo posset quis intelligere Joānē missum a deo in hūc mūdū quasi pri⁹ extitisset in alio: sicut z filij⁹ dei ꝺr missus in carne. Hic ei sensus est heretic⁹: qz humana alia creādo infundit corpori z infundēdo creat. Nā de Jacob z Esau ꝺr Ro. ix. Cū nōdū nati essēt aut aliqđ egissēt boni aut mali. In his em̄ verbis apostoli habetur q̄ anime illorū paruulorū aī natiuitatem suā nulla habuerūt merita. Dicit ergo missus: qz postq̄ fuit hō nat⁹ de⁹ ex spūali reuelatione misit illū ad pdicādū z baptizādū. Uel pōt dici missus: nō qz pfuit in alio mūdo: sed qz prefuit ab eterno in diuina ꝓuidētia fuit ergo magne humilitatis qz hō magne authoritatis: qz missus a deo magne sanctitatis: qz nomē ei erat Joannes. i. in quo est gr̄a: sic em̄ interpretatur. ¶ Cōpetebat aūt ei hoc nomen. Prio qz maxime in eo diuina gratia abūdauit Lu. j. Spūsancto replebit adhuc ex vtero matris sue. Itē scđo: qz ab ipso incepit tēpus gratie. Mat. xv. A diebus Joānis baptiste regnū celorum vim patit. Uel tertio ad ostendēdū qđ a deo nō fuit ꝓpter sua merita missus: sz ꝓpter diuinam gr̄am z misericordiā. j.

Cor. xv. Fa; dei sum id qđ sum. Deinde euãgelista declarat vtilitatẽ missionis. Joãnis. Dicit ergo (hic venit) volũtarie obediendo mittenti eũ a deserto (in testi. vt testi. perhiberet de lumine). s. ꝓbocinũ ad eius miraculosam cõceptionẽ & natiuitatẽ. Et nota q verbũ supra lucẽ dixit: hic aũt appellat lumen: qz lux dicitur in suo fonte consistens: puta in sole: sed lumen vt in alieno corpore est puta in aere. Et similiter verbũ i se lux est: sz in humana natura lumẽ. & sic de eo nũc tractat (vt oẽs crederent per illũ) Ecce finis & fructꝰ huiꝰ testis & testimonij eiꝰ: vt. s. oẽs homines susciperent irradiationẽ veri luminis. Duplex est autem eiꝰ irradiatio vel participatio. s. per fidẽ et per apertã visionẽ. Et prima est via ad secũdã: qz nisi credideritis non intelligetis. Esa. vij. ꝑm aliã literam iõ dicit vt oẽs crederent per illũ. Nõ em statim aperte eum cognoscerent. Crederẽt inquã per illum: sed nõ in illum: qz fides innititur prime veritati que infallibilis est. ¶ Sz hic oritur questio Manichei: qui negat omnia testimonia ꝓphetarũ de xpo. Dicit enim q frustra Joãnes & alij ei testimoniũ perhibent: qz est lumen purissimũ lumen aũt se & alia manifestat: iõ nõ indiget manifestari ab aliquo. vnde videt superflue. dictũ vt testimoniũ perhiberet de lumine. (Sz a sanctis multiplex assignat ratio: quare xps voluit a ꝓphetis habere testimonia. Una est ꝑm Chry. & Dionỹ. Qz qđ in se clarum est & certũ alicui põt esse dubiũ & obscurum: et cõsequenter indiget manifestari: non ꝓpter se: sz ꝓpter infirmitatẽ alterius. Si ergo xps nõ ꝓpter se egebat Joãnis testimonio vel alterius: vnde Joã. ij. dicitur. Ego testimoniũ ab hoie nõ accepio. Sed ꝯmõi testimonio fuerunt necessaria ꝓpter humanã infirmitatẽ cui ipz lumẽ impꝛoportionatũ erat. Jdeoqꝫ qđã homes prie alijs sunt de rebus diuinis illuminati: vt alijs ab eis humano mõ cognitionẽ acciperẽt diuinorũ. Et iõ dicitur vt oẽs crederẽt ꝑ illũ. Origenes aũt assignat tres alias rõnes. Et prima est. Qz licet ipse ꝓpter se ꝯmõi non indigeat: tñ hoc voluit fieri vt quosdam homines exaltaret. Sicut em deꝰ põt diꝑ seipm immediate ꝓducere sine aduminiculo alicuiꝰ creature & tñ cõcauit causis creatis vt possint: & ipse causare & facere: vt nobilitẽt creature. quasi coagẽtes creatori. Sic etiã maiorẽ fui cognitionẽ dedit quibusdã hoibꝰ. & per illos alios ad se adduxit & se eis manifestauit ꝙ huis totũ ꝑ seipm potuisset explere. Secũda est: qz miracula per que xps manifestauit seipsuz mũdo: tẽporaliter facta transierũt & pauci illa viderũt. Testimonia aũt scripturarũ stabilia sunt: & ad posteros ꝓuenerũt: & hac de causa miracula sunt ꝓdiuncta. Tertia est: qz hoies ad fidẽ ꝓuertẽdi diuersimode ꝺispositi erãt Quidã em per miracula: quidã per rationes & argumẽta magis mouentur. s. Cor. j. Iudei signa petũt: & greci sapientiã querũt. Jõ xps vtroqꝫ mõ voluit manifestari: vt oibꝰ ꝓuideret cõgruẽtẽ medicinã. Sed hic obijcit cõtra hoc q dicit (vt oẽs crederẽt per illũ) qz cũ nõ oẽs crediderint: videt q dicꝰ Joãnes & deꝰ sint suo fine frustrati. Sed ad hoc dicit q duplex est finis. s. in se & altero. sicut finis medici in se est mederi: in altero ꝙ est sanari. Frustrari ꝙfine in se dicit imperfectionẽ: nõ aũt fine in alio. Nã sicut dicit ꝑhs: nõ semp sanat medicꝰ: nec rhetor semp ꝑsuadet: sz si nihil omiserit de cõtingẽtibꝰ: eũ ꝓfecte operatũ dicimus. Testimoniũ ergo & doctrina Joãnis ordinabat ad hoc vt oẽs homes in xpm crederẽt: sz q nõ oẽs crediderit: fuit ex stultitia & puersitate eorũ: & sic habuit finez in se quãuis nõ in altero. Uel dicẽdũ q finis Joãnis fuit facere qđ in se erat: vt oẽs crederẽt. & similiter est frustratꝰ secundo: nõ primo & principali. Finis autem dei ab eo volitꝰ in missione Joãnis antecedẽter fuit vt oẽs crederẽt. nõ aũt cõsequẽter. Que aũt vult antecedenter. nõ semp implent. Dicit aũt quis velle antecedẽter illud qđ vult ꝙtum in se est & ꝑm suã naturam consideratum: vt iudex vult vitam omnium ciuium. Consequenter autẽ vult quis illud quod vult omnibus consideratis: vt iudex latronem mori cõsyderata eius malitia. Deinde ponit distinctionem inter verbum & Joannem dicens (non erat ille lux). i. Joannes non erat verbum in quẽ credere deberent: sed supple missus erat (vt testimonium perhiberet de lumine). i. verbo incarnato. Sed contra. Uidet em q Joãnes esset lux: quia dicitur Mat. v. Uos estis lux mũdi. Respõdeo: videmꝰ in corporalibus q quedam lucent & lucem habent a se: vt sol: quedam vero lucent & lucẽ habent ab alio: vt luna. Sic etiam in spiritualibꝰ vna lux est fontalis & prima: lucens quidẽ sed nõ illuminata: que est deus. Alia est secundaria & participata: que est in sanctis. Sancti ergo dicuntur lux inquantũ habent lucem quandã spiritualem gratiã. s. & sapientiam: per quam etiam alios illuminant. Magis ꝓprie tñ dicunt luminaria. i. vasa lucis cõtẽtiua. Unde & Joannes dicitur lucerna Jo. v. Erat ergo lux ꝑ participationẽ: & nõ erat lux per essentiam. Orig. Lucerna ardens erat: sz nõ ꝓprio igne; sucẽ fus: ardebat lucens: sed nõ ꝓpria luce lucebat. stella matutina erat: sz nõ a seipso ꝓpriũ lumẽ acceperat: sz gratia ipsius quẽ ꝓcedebat in eo ardebat & fulgebat. Hec ille (Erat lux vera.) Hic agit euangelista de incarnatione verbi: de quo dicit: (erat lux vera.) ¶ Est autẽ sciendũ q verum aliquãdo diuiditur cõtra falsum: aliquãdo contra figurale: aliquãdo cõtra participatum vel participãs. In mũdo ergo fuit multiplex lux. prima fuit falsa scilicet scientia mundana: quã habuerunt philosophi: de quibus dicitur ad Ro. j. Euanuerũt in cogitationibus suis. Alia fuit vera quidẽ sed figuralis vt scientia legis & ꝓphetaꝝ. Tertia fuit nõ falsa neqꝫ figuralis: sed tamen participata. vt scientia apostolorũ. Uerbum igitur est lux vera: non falsa neqꝫ figuralis neqꝫ participata sed per essentiã suã. Item lux vera id est purissima & clarissima: que oia respicit & nullis inficitur sordibꝰ. Unde Augustinus. ij. libro de libero arbitrio. Ueritatis et sapientie pulcritudo nec pergitur tempore necmigrat locis: nec nocte intercipitur; nec vmbra includitur: nec corporis sensibus subiacet. Cernentes se mutat in melꝰ: a nullo in deteriꝰ cõmutatur. Hec ille. Uel vera id est incõmutabilis: qz (vt dicit Aug.) veritas est incõmutabilis. Jd em solũ vere est qđ incõmutabile est. Est autẽ notãdũ q lux corpalis est principiũ ghationis in istis inferioribus: qz radius solaris ꝑm Dionỹ. ad ghationẽ corporũ visibiliũ cõferet: & ad vitã ipsam mouet: nutrit & auget. Secõ est principiũ manifestationis omnium visibilium. Unde ad Ephesios. v. Omne quod manifestatur lumẽ est. Unde & ois color in lumine. i. per lumen videtur ꝑm ꝑhm. Tertio est principium pulcritudinis omnium corporũ. Pulcritudo enim consistit in debita ꝓportiõe partiũ: & claritate decẽter superfusa id est ꝑm cõuenientẽ colorẽ. Sic etiam lux spiritualis. i. diuinũ verbum vel diuina sapiẽtia: est principiũ & causa quare aliqđ ꝓducitur. Pꝰ. Omnia in sapiẽtia fecisti. Et quare aliquid scitur & manifestatur. ꝑm illud Eccle. j. Fons sapiẽtie verbũ dei in excelsis. Et quare aliqđ decoratur. Unde Dionỹ. dicit q deus ꝺr pulcritudo sicut ois cõsonantie & claritatis causa. (Que illuminat oẽm holem veniẽtem in hũc mundũ.) Omne enim qđ est per participationẽ derivatur ab eo qđ est per essentiam. sicut omne qđ est ignitum est ignitum ab aliquo. quod est per essentiam ignis. Quia ergo verbũ est ꝑ essentiam lux: oportet q omne lucẽs luceat per eius participationẽ: & ideo verbũ illuminat omnem hominẽ. ¶ Est autem notãdũ q Origenes hic distinguit triplicẽ mũdũ scz superiorẽ: qui est substantiarũ immaterialiũ inferiorẽ: q est corporeorũ: & mediũ qui est holm ex corpore & spiritu compositorũ. Põt aũt addi quartꝰ qui est peccatorũ rebꝰ mundi fruentium. de quo quarto dicit. s. Joã. ij. Omne quod in mundo est: concupiscẽtia carnis est: aut concupiscentia oculorum: aut superbia vite. Itẽ Joã. xvj. Plorabitis & flebitis vos. mundus autem gaudebit in primum venit homo per contemplationem vel spiritualem generationem. In secundum per generationem carnalem. In tertium viuendo ꝑm rationem. In quartum inherẽdo creature per inordinatum amorem. Si

ergo qō hic ōr intelligaf de aduetu hominis in primum mundū:sic pōt dupliciter exponi. Primo.s.de hoie veniente in superiorē mundum p baptismi regenerationē:z talis illuminaf nisi ponat obicē seu fict⁹ accedat:qz recipit lumen gratie.sic exponit Origē.Scdo vt venit in illum p contēplationē:sic p homines intelligunf mētes. Mens em hominis cum sit principale in eo:ōr totus homo sicut rex totum regnū:z vnū quodq; dicitur esse illud qō est principale in eo: ſm pħm.ix.ethicoꝝ. Tunc autē pcipue mens a deo illuminaf:cum ascēdit in cōtemplationem diuinoꝝ.ij.ad Cozin.iij. Nos autē reuelata facie ꝛc.Si autē intelligaf de aduētu in secundū mūdū:sic pōt exponi tripliciter.Uno modo vt intelligaf de illuminatione naturali.Ois em homo q̄ nascit in hoc mūdo ab eterna luce recipit lumen intellectus vel rationis. Alio modo vt intelligaf de gratuita.Oibus em hominib⁹ ꝺ̄to in se est lumen infundit:q̄uis nō oēs illud recipiāt. Dionysius.ij. ecclesiastice hierar. Semp intellectualibus vltib⁹ diuinū expansum est lumen nr̄mq; est recipere vel nō recipere de lumine sibi ꝓsente.z isto modo exponit Chrys.Tertio iterum exponiſ de lumine gratie:vt sit accōmoda distributio:z sit sensus q̄ dicta lux illuminat lumine gr̄e oēs q̄ illuminaf. Licet ergo nō illuminentur oēs:tñ nullus illuminaf nisi p hoc lumē:hec autē est expositio Augu. Et ponit exēplum. de magistro qui docet oēs pueros ciuitatis:nō qz oēs pueri doceantur:sed qz nullus nisi p ipm docef.Si autē intelligatur de aduētu hominis in tertiū mūdum:sic exponit Ambr.de viuētib⁹ modo humano rōnabiliter sic dicēs.Illuminat illū q̄ ad imaginē z similitudinē dei viuit:q̄ se hoiem esse cognoscit vt refugiat equoꝝ libidinē:feraꝝ rabiē:lepusculoꝝ formidinē:vulpium fraudē:rapinā lupoꝝ. Hec ille. Pōt etiam exponi de aduentu in quartū mūdū.s.in pctm. Tales em ceci sunt:indigentes lumine nō vt intrent talē mundum:sed vt inde exeāt z intrēt ad primū mundū vel ad scōm vel tertiū. Ad hos aūt illuminandos spiritualiter xp̄s venit.Mat.ix. Nō veni vocare iustos:sed pctōres ad penitentiā. Sed si q̄s nō illuminaf inexcusabiles sunt:qz ista lux vera est:z illuminat quātū est de se oēm hoiem venientem in hunc mudū. Unde ad maiorē expressionē inexcusabilitatis eoꝝ q̄ non illuminaf.subiungitur(in mūdo erat) quasi diceret.Hoc visibile ꝓsens eis aderat.posset em alicꝙ dicere.Si lux illuminans est:quō illuminat cum non oēs illuminent lumine suo? Et respondet qz debuerāt cognoscere.(Nā in mūdo).i.in vniuersitate ꝓdita(erat)etiam ante incarnationē.s.p ꝑsentiā sue diuinitatis:z potentiā regendo z gubernādo mundū nō vt pars mundi:sed vt factor eius. Unde erat mūdo vt in speculo suo:vt in domo sua:vt in opere suo: (Et mūdus p ipm factus est.(Hoc dicit: qz ista est causa q̄ in mundo esset:qz mūdus p ipsum factus est.Semp em causa dr esse cōiuncta effectui:si est causa in fieri z in esse.Uel hoc dicit ne aliquis ex hoc q̄ dixerat lucē esse in mundo crederet q̄ ab eterno l mūdo fuisset.Si em mundus factus est postꝫ.s.non fuit hr initiū nec erat lux in mūdo ab eterno sz postꝫ factus est mundus. ¶Et notandū est q̄ cum dicit per ipm:quinq; possunt notari:rōne huius prepositiōis p: scz identitas operationis in pre z filio: Distinctio psonalis vtriusq; Autoritas in patre respectu filij causa efficiens in filio respectu facture:z cā exemplaris. Quānis aūt sic cognoscere potuerint:tñ noluerūt vnde subdit.(Et mundus)mūdi amatores ſm Greg.z Aug.z Chrys. vel ſm Orig.mūdus.i.hoies mundum inhabitātes(eum).s.esse creatorem z redemptorē mundi(nō cognouit.)cognitione speculatiua:qz nec p scripte legis symbola:nec p visibilis creature paradigmata:vt dicit Ori. Nec cognitiōe practica siue p affectū:qz eū deū cognouissent nō sicut deū glorificauerunt.Ro.j. ¶Et nota q̄ hr philosophi cognouerint deum naturaliter:tñ mysteriū trinitatis ignorauerunt:z cōsequēter verbi psonā similiter.Quia ergo in mundo exi stens p diuinitatē nō est agnitus:ideo

in propria venit)p assumptionē humanitatis:in ꝓpria inquā primo.i.in mūdum:q̄ ab eo factus est ſm Orig. Uel secūdo in ꝓpria.s.inter iudeos.ſm Chrys. qui fuerūt dei ppi peculiaris.z dicunf eius ꝓprij rōne electionis in Abrahā rōne redēptiōis ab egypto:rōne datiōis legis:ratione cultus specialis:rōne missionis filij:q̄ nō est missus nisi ad oues q̄ perierāt domus israel.Mat.xv. Uel tertio in ꝓpria venit.s.in naturā humanā: quā cōdidit z assumpsit(z sui).i.q̄cunq; hoies:q̄ sunt sui creatione:eū nō receperunt).s.in carnis infirmitate miraculis coruscantē:nō receperūt inquā ꝑfidez. Uel sui.i.iudei vel eius cognati eum nō receperūt:sicut messiam z creatorē suū: imo offenderunt eiecerunt z occiderūt: ſm Chrys.Uel nō receperūt p amorē qz gratie obicē posuerunt.Quia tñ nō oēs eum repulerunt:sed quodā receperunt per fidē z amorē subdit.(Quotquot autem).i.oēs cuiuscq; sexus vel cōditionis vel etatis:vel status:vel gentis(qui receperunt eū).s.intellectu per fidem:z in affectu p amorē:(dedit eis potestatē filios dei fieri.)Ad cuius euidentiā sciendū est q̄ filij dei dicunf aliqui p assimilationē ad deū.Est autē triplex assimilatio spūalis hois ad deū.Una quidez est in presenti vita p infusionē gr̄e qua adoptamur i dei filios.ad Ro.viij. Nō accepistis spiritū seruitutis iterū in timore ꝛc.Alia est p operum pfectionem. Mat.v.Diligite inimicos vestros:bene facite his q̄ oderunt vos:vt sitis filij patris vestri.Alia est p adoptionē glorie q̄ perficitur in beatis z quātū ad animā: qz vt dicitur.j.Jo.iij.Cum apparuerit: similes ei erimus:qz videbimus eum sicuti est.Et ꝛ̄tum ad corpus,qz reformabit corpus humilitatis nostre ad Phil. iij.Si ergo loquamur de ptāte qua ds pōt fieri dei filius per gloriā et pfectas operationes:ista verba non habent difficultatem:qz ista potestas est gratia:q̄ habita pōt facere homo opera meritoria z cōsequēter adipisci gloriā.Si ꝺo loquamur de filiatione per gratiā insurgit dubitatio:qz gratia nō est in nostra potestate:vt videf loquendo de potestate nature.loquendo autem de potestate gratie:tunc hoc ipm quod est habere talem potestatem.s.gratiam est esse filios dei.Ideo dicendū est q̄ iustificatio per gratiā que fit in adultis:requirit motū liberi arbitrij z consensus.Et qz in potestate hois est vt consentiat:ideo dedit eis potestatem filios dei fieri.Dedit igitur potestatē suscipiendi gratiaz dupliciter.Uno modo gratiā prepārādo z hominibus proponēdo sicut q̄ facit libruz z proponit homini ad legendum:dicit dare potestatem legendi.Gratia autem est facta per xp̄m z nobis prepposita:nō quasi secꝛsum ab alia xp̄s gratiā creauerit cuz sit accidens:qō in substātia creatur vel potius concreatur:sed qz instituit sacramenta quibus gratia in nobis fit.Uñ gratiā fecit dupliciter.primo ꝺ̄si remouendo prohibens.i.placando deū sicut medicina fecit sanuz que remouet malos humores.Et scdo fecit eā in sua causa.i.in sacramētis.Alio modo mouēdo liberū arbitrium ad susceptionē gratie:iuxta illud Thren.vltimo Conuerte nos dñe ad te z cōuertemur quasi dicat ipsa oblata dona recipere nō valemus nisi ad ea recipere largiaris.Ista potestas nō est ipsa gratia gratū faciēs: sed est inuitatio z motio seu vt ita dicā adiuuatio ad gratiā cōsequendā.Ista autem duo de⁹ oibus quantū in se fuit exhibuit sed quidā nō cōsenserunt motioni diuine.Unde dicit Chrys. Non dicit euangelista fecit eos filios qz opus est studio nostro.Hec ille.(Dedit eis ergo potestatē filios dei fieri)per gratiam adoptionis:qō est magne dignitatis.s. Jo.iij.Uidete qualē charitatē ꝛc.Item magne vtilitatis:quia si filij z heredes. Ro.viij.(his q̄ credunt in nole eius).i.in re z ꝛ̄tute nominis ei⁹:qō est emanuel. ſm glo.s.his q̄ credunt xp̄m esse verum deū z verū hoiez.His inq; data ē hec potestas. Et hr sint multi alij articuli quos opz credere iste tñ specialiter facit filios dei cōgruum em est:vt q̄ credūt filiū dei esse filiū hois:ipsi ꝓpter dignitatē sue nature quā in illo adorant:fiāt filij dei per adoptionē(Qui nō ex sanguinib⁹) supple nati sunt filij per adoptionem.

Grammatice aũt loquẽdo: sanguis non hz plurale: pluraliter tñ dicit ex sanguinibus: qz in greco hz plurale vel vt ostẽdat q plura currũt materialiter. i. plura materialia ad gñationẽ carnalẽ. Cõcurrit eñ semẽ maris z femine: lz vnũ hoz fm phm sit materia ex qua fit. ples. s. semẽ vel sanguis femine aliõ aũt lz sit qd materiale: tñ nõ est cã materialis: lz est causa efficiens prima. Uñ in hoc ostendit q spũalis filiatio nõ cõuenit cũ carnali in cã materiali z psequẽter q nec in causa motiua: cũ subiũgit nec ex voluntate carnis) Aug. s. ex cõcupiscentia mulieris q̃ dz esse subiecta homini: sicut caro spiritui. Et dicit mulier scdz aliqs caro. qz prima. s. eua formata est de carne. i. costa viri. Señ. ũ. (Nec ex volũtate viri). i. ex cõcupiscẽtia virili. Ori. Carnis noie femineũ: viri ño noie masculinũ õsignauit habitũ. Hec ille. Appetitũ vero oẽm vocat voluntatẽ. Et isto modo cõcupiscentia carnalis tã viri q mulieris dicit volũtas. s. Tho. autẽ vult q p hec duo intelliganf duo principia seu motiua ad carnalẽ gñationẽ: q̃ sunt: voluntas z appetit9 sensitiuus: quorũ primus dicitur voluntas viri z secundus voluntas carnis. Sed siue sic: siue sic intelligaf ex his non nascimur filij dei. sicut nec ex sanguinib9 (sed ex deo nati sunt). i. ex diuina ꝓtute z opatione. Uñ ly ex nõ dicit causam materialẽ sz effectiuã: que est diuina virtus: filios dei efficiens p baptismi regenerationẽ: per fidẽ z internã ispirationẽ. Uel dicit causam exẽplarẽ. i. ex deo nati sunt p imitationẽ. Sicut eñ dicit. s. Th. ly a denotat semp causam mouentẽ: z intellige qñ dicit causam z non principiuz motus. Et ly. de causam materialem z effectiuam cõsubstantialem: qz dicimus fabrũ facere cutellũ de ferro: z patrẽ generare filiũ de seipso: qz scz aliqd sui cõcurrit aliquo modo ad generationẽ filij. Et ly ex causam materialẽ z efficientẽ nõ tñ cõsubstantialẽ: z intellige necessario: licet aliqñ eã possit dicere: qz filius dei processit ex patre. Igitur viri iusti dicuntur nati ex deo: qz non sunt de eius substãtia: sed de filio naturali singulariter dicitur q deo patre natus est. Hec ex illo. Ex his autem verbis arguunt hereticiq generatio hoim nõ sit a deo. Naz vt dicunt filij dei nõ nascuntur ex sanguinibus. i. ex cõmixtione seminis materialis z femine: sed filij diaboli. Ex hoc autẽ arguunt ꝓsequeter q matrimoniũ sit peccatum. Sed error iste procedit ex manifesta ignorantia. Joannes eñ facit distinctionẽ inter carnalẽ z spiritualem generationẽ: vt ꝓferat spiritualem carnali: qz spiritualis est a deo immediate. carnalis ño mediãte cõmixtione maris z femine. Nõ aũt sequit q si sint iste due generationes alio z alio mõ q ꝓpter hoc vna sit a deo alia a diabolo. sed vtraq est a deo: vna tñ immediate alia vero mediantibus causis secundis id est masculo z femina. quibus de9 virtutẽ generatiuã cõtulit z cõseruat. (Et verbũ caro factũ est. Hic docet euangelista moduz quo verbũ venit ad nos ne alicui incredibile videreť q nos sumus effecti filij dei. Origẽ. Si filius dei fact9 est homo qd mirũ si homo credẽs in filiũ dei filius dei futurus sit. Hec ille. Uerbũ ergo qõ erat in principio apud deũ (caro factũ est). i. ver9 homo p synecdochẽ. Uel scõm Chrỹ. subiungit (z verbũ caro factũ est.) Ad ostẽdendũ q verbũ hz potestatẽ: vt det potestatẽ filios dei fieri. Sed cũ verbũ dei sit incõmutabile quo modo põt in eo intelligi aliqua factio: vt dicatur caro factũ? Ad hoc dr q dz sic exponi litera. (Uerbũ caro factuz est). i. factũ est vt verbũ esset caro seu verus hõ nõ qz deitas sit, cõuersa in humanitatẽ: vel ecõuerso. sed qz deitas traxit humanitatẽ ad participationẽ sui esse. sicut z anima traxit cibũ dando ei esse humanum: inquãtũ facit cibũ esse carnẽ humanã vel os z hmõi. Uel verbũ caro factũ est. i. carnẽ assumpsit. sicut homo fit albus p assumptionẽ albedinis. Uerbũ igitur caro factum est non per sui mutationem: sed p carnis assumptionẽ ita q factio non ponit mutationez in verbo: sed in assumpta natura. Dicitur eñ verbũ caro factũ per vnionẽ ad carnẽ. vnio autem est relatio: relationes autem non iuxte dicte de deo per respectũ ad creaturas non important mutationem ex parte dei sz ex parte creature nouo modo se habentis ad deũ. (Et habitauit in nobis). i. in nostra natura: fm Chrys. et Hila. s. habitu inuentus vt homo. Et in hoc notanf tria. Primo diuine z humane nature distinctio p hoc qõ dicitur in nobis. i. in natura nostra. Quod eñ inhabitat aliquid distinguiť ab eo qõ inhabitatur. Sed verbũ diuinũ inhabitat naturã humanã in xpõ: qz ipso habitat plenitudo diuinitatis corporaliter. Colo. ij. Ergo natura verbi fm quã est de9 remanet distincta a natura humana. fm quam est homo. Et in hoc excludiť errores eorũ qui dixerũt aliquid verbi in carnẽ cõuersum: sicut cũ ex farina fit panis z cõsequenter naturas esse permixtas. Et eorũ qui dixerunt naturam diuinam cõuersam in humanã. Cũ eñ credamus aiam incorporeã vniri corpori: ita q ex his fiat vere vnum: siť credere debemus substãtiã diuinã incorporeã vniri anime z carni: ita q ex trib9 substantijs. s. deitate aia et carne sit vnus xps. ita tñ q nec natura deitatis cõuersa sit in aiam vel carnẽ: nec econuerso. sicut nec caro in aiam: nec9 aia i carnem cõuertiť: nec ambe nature intelliganf cõstituere vnũ tertiũ distinctũ ab vtrisq. ¶ Scdo notaf nature diuine impmutio in hoc qõ dicit: z habitauit qz habitare dicitur ab habitu scõm aliquos. Uel saltez ista habitatio fuit per hoc q habitu est xps inuentus vt homo. Habitus autẽ nõ mutat habentẽ: sed econuerso qz habitus participat formã habẽtis. z nõ econuerso. Sic quodãmodo se hz in ista beata vnione verbi ad naturã humanã. Ipsa eñ eleuatur ad participandũ esse suppositi eterni. ipso tñ supposito imperm utabili permanente o no. Tertio notatur vnionis ꝓpetuitas: p hoc qõ dr: z habitauit in nobis. Semp eñ (vt dicit Chrỹ.) filius dei hoc tabernaculũ inhabitauit: ita q etiã i mortis triduo verbũ diuinũ remãsit psonaliter vnitũ illi bene anime existẽti i inferno: z etiã corpori iacẽti in sepulcro. Nũq eñ verbũ diuinũ reliq substãtiales ptes humane nature. Uel habitauit in nobis i. inter nos ap'los familiariter quersat9 ẽ. Qõ ideo addiť: vt oñdat mirabilis descẽsio filij dei ad hoies iter q̃s sic quersat9 est: vt videreť q̃si vn9 ex illis. Nõ solũ enim voluit hoib9 assimilari i natura sz etiaz i quersatiõe z familiari quictu: absq tñ peccõ. vt sic hoies dulcedine sue quersationis allecti ad ipm querereť. Est aũt circa illã snia ꝓbũ caro factũ est: multiplex error denitãd9 fm diuinas scripturas: z fidei xpiane sniam. Prim9 ẽ Eutices. q̃ dixit diuinã z humanã naturã sic in xpõ fuisse cõmixtas. vt eadẽ fuerit natura dei z hois: ac si verbũ vel aliqd eius sit cõuersum in carnẽ z nõ assumpserit carnẽ ꝛ illud. Ego deus z nõ mutor. Malach. iij. Scõs ẽ Arriũ. q̃ lz nõ crediderit ꝓbũ in carnẽ mutatũ: sz q eã assumpserit: tñ dixit q assumpsit carnẽ sine aia: loco cui9 aie ibi erat ꝓbũ. ꝛ illud Matt. xxvj. Tristis ẽ aia mea ꝛc. Tertio fuit appollinaris q̃ dixit ꝓbũ assumpsisse aiam: sz sensitiuã tñ z nõ itellectiuã: loco cui9 in corpore xpi dixit esse verbũ. ꝛ illud Mat. viij. Miratus est Jesus: qõ nec i diuinitate nec in aia sensitiua nec in carne xpi inueniri põt. Iste aliqñ secutus est Arriũ. sz ꝑpter auctoritates coactus est i xpõ aliquã aiaz ponere. Preterea xps fm hoc nõ assumpsisset carnẽ humanã: qz sicut nõ est caro sine aia ita non est caro humana sine anima humana q̃ ẽ itellectiua. Sz ꝛ. Si eñ assumpsit carnẽ sic aiatã: quare euãgelista mẽtionẽ nõ facit de aia itellectiua. Rñdeo primo vt ostẽderet veritatẽ incarnationis: ꝛ manicheos dicẽtes ꝓbũ assumpsisse carnẽ pantastică tñ. Scdo vt oñderet maiorẽ dignationẽ dei assumẽtis nõ solũ aiaz rõnalẽ: verũ etiã carnẽ magis a se distantẽ. Tertio vt oñderet ꝓitatẽ z singularitatẽ vniõis i xpõ. qz in aliis hoib9 vnit deus quãtũ ad animã solũ. Quarto vt ostẽderet ꝑgruitatẽ hũane reparatiõis: qz hõ p carnẽ infirmabat. Sz ꝛ. Si ꝓbũ caro factũ est qz carnẽ assumpsit ꝛre nõ dixit euãgelista. ꝓbũ carnez assumpsit: sz caro factũ ẽ. Rñdeo: vt excluderet errorem Nestorij dicẽtis i xpõ fuisse duas psonas z duos filios. s. dei z ꝓginis. q̃ ũ esset verus: falsa eẽt hec: de9

factus est homo: qz impossibile est alterꝫ duoꝝ singulariū diuersorū suppositoꝝ predicati de altero. z iste est quartus error. Quintꝰ est eorū q̄ nō intelligētes modū incarnatiōis: dixerunt in xp̄o esse quidē vnā personā dei z hois: sz duas hypostases vel duo suppositā. s. humanū tēporale: z diuinū eternū. Sz sz hoc ista saluari nō pōt: deus factꝰ ē homo: z ista: hō factus est deus: z ideo hec opinio dānata est in cōcilio. (Et vidimꝰ ꝛc.) Hic euāgelista declarat diuini verbi excellētiā. Cōtinuat aūt ista pars ad precedētia: vt sic quasi argumētū eius qō dixerat verbū caro factū est. q. d. Ex hoc scio qō verbū dei est icarnatum: qz ego z alij spūs (vidimus gl'iam eius.) Cū aūt de ḡ duobus hoibus legit q̄ apparuerūt gl'iosi: sicut de moyse dicit. Exod. xxxiiij. q̄ facta est facies eius splēdida: vel cornuta ꝑm aliā l'am. posset aliqs dicere q̄ ex hō nō pōt argui q̄ ille homo fuerit filiꝰ dei qz gloriosus apparuit, ideo subiūgitur. (gloriā quasi vnigeniti a patre.) ac si dicat. Gl'ia eius nō est q̄si angeli vel moysi vel helie aut helisei sz quasi vnigeniti. Est aūt hec gl'ia quā Joānes z q̄dā alij viderunt singularis: z eius singularitas cōsistit in ḡtuor. Primo in testimonio patris qō reddit filio i mōte thabor. Scōo in subiectione angelorꝝ ministrātiū sibi. Matth. iiij. cū ante homines essent angeli subiecti. Tertio in obedientia totius nature. Matthei. ix. Qualis est hic quia mare z venti obediūt ei. Quarto in modo docēdi vel operādi: qz loquebat tāq̄ dūs z potestatē habēs. Mat. v. Ego aūt dico vobis. Uñ in fine illius sermōis dicitur q̄ erat docēs: quasi potestatem habēs. Moyses aūt dicebat. Hec dicit dūs. Itē faciebat ꝓpria authoritate miracula Matth. j. Quenā est hec noua doctrina. qz spiritibꝰ ꝛc. Illud aūt quasi non ē nota similitudinis: sz est exp̄ssiuū veritatis. Et est simile ꝑm Chrys. sicut si aliqs vidisset regē cū multiplici gl'ia incedentē: z interrogatus ab aliquo qualis rex iuisset: volēs totā illā multiplicē gl'iam breuiter aperire vnico sermone explicaret dicēs: q̄ ipse incederet sicut rex. i. sicut regē decebat. Et ita facit euāgelista de verbo incarnato: quia nō valēs gloriam eius exprimere: dicit eā fuisse quasi vnigeniti. i. sicut decebat vnigenitū dei patris. ac si dicat. Ita vidimꝰ eū sanctitate vite pollere: doctrina preclara: z gloriosissimis miraculis coruscare: sic in morte sua celestia corpora immutare: sic victoriose a mortuis resurgere: sic mirabiliter ad celos. imo super oēs celos sua virtute cōscēdere: sic deniq̄ in missione sp̄ūssti corda discipulorū plena cognitione veritatis illustrare: vt nullus nisi insanus dubitare posset ip̄m fuisse verū filiū dei vnigenitū singl'ari z ineffabili gl'ia decoratū. Unde subiūgit adhuc de ista gloria dicēs. Uidimus inq̄ṫ (plenū gratie z veritatis.) Qō exponitur primo ꝑm Bedā et Orig. sic Plenū gratie ḡtū ad humanitatē: z veritatis ḡtū ad diuinitatem: que est veritas prima z purissima. Secūdo sic. Plenū gratie in effectu qz plenus fuit charismatibus sp̄ūssti z veritatis intellectu: qz ab instāti cōceptiōis habuit sciētiam diuinā z humanā. Uel plenū gratie: vt remittat peccata: z veritatis: vt impleat promissa. Uel possunt quarto ꝑm sanctū Thomā ista verba exponi de vnione personali humane nature ad verbū diuinū: z de perfectiōe anime eius z de capitis dignitate. Quantū em̄ ad primū fuit xp̄s plenꝰ gratia. Ad hoc em̄ alicui datur gratia: vt vniatur deo per illā. Tūc ergo aliq̄ gratia plenus est: quādo perfectissime deo vnitur In xp̄o aūt est vnita hūana natura nature diuine in vnitate suppositi. Et ideo ē inuenire ibi plenā z perfectā cōiunctiōnē ad deū: qz talis fuit illa vnio vt oēs actus tā diuine ḡ humane nature esset actꝰ eiusdē suppositi seu persone. Fuit ergo plenus gratia xp̄s ꝑm humanitatē in ḡtū hoc singulare donū ex mera gratia nullis precedētibus meritis accepit vt esset illa natura in persona filij dei. Fuit etiā plenꝰ veritate. qz humana natura in xp̄o peruenit ad ipsam veritatē diuinā ratiōe vnionis personalis: ita vt veraciter dicatur q̄ ille homo demōstrato xp̄o est veritas prima. Unde dicitur Col. ij. q̄ in ipso sunt oēs thesauri sapiētie z sciētie dei absconditi. Nec mirū: qz

vt ibi post pauca subditur. In ipso habitat plenitudo diuinitatis corporaliter. Et similiter ḡtū ad scōm fuit plenꝰ gratia inquantū eius anima fuit plena gratia q̄ ola dona sp̄ūssancti accepit absq̄ mēsura. Joan. iij. Nō em̄ ad mēsurā dat deꝰ sp̄m. Et sicut dicit Aug. sicut i singl'is mēbris corporis est vnus sensus cōmunis. i. tactus. in capite vero sunt oēs. ita omnes gratie sunt superabundāter in capite xp̄i in alijs vero sctis est vnū cōmune donū gratuitum. i. charitas. in diuersis vero sunt diuersa specialia: quia diuisiones gratiarū sunt. j. ad Cor. xij. Et plenus veritate: qz eius anima ꝓtio saliquo modo cognouit oēm veritatem z sciētiam. Unde dixit ei Petrus. Dñe tu omnia scis. Joan. vlti. Quātum etiā ad tertiū inquantū est caput ecclesie dicitur plenus gratia: inquantū fecit gratiā iustificādo qō lex nō poterat vt ptz. Rom. viij. Fecit etiā veritatē inquantū figuras legis: z patrū promissiones adimplenit. Itē dicit plenus gratia: qz ipsam in nos gratiosis verbis effudit dicendo. Luc. xxj. Omnis populus manicabat. i. mane venire studebat ꝛc. Et veritate qz non docebat in figuris z enigmate. sed i veritate z aperte. Hec ex illo.

Dominica infra octauam nativitatis domini.

Textꝰ euāgelij Luce. cap. ij.

Erāt ioseph z maria mater Jesu mirantes super his que dicebantur de illo. Et benedixit illis Symeon: z dixit ad Mariam matrem eius. Ecce positus est hic in ruinā z in resurrectionē multorū in israel z in signū cui cōtradicetur. Et tuam ipsius animā pertransibit gladius vt reuelētur ex multis cordibus cogitationes. Et erat Anna ꝓphetissa filia Phanuel: de tribu Aser. hec ꝓcesserat in diebus multis. z vixerat cū viro suo annis septē a virginitate sua. Et hec vidua erat vsque ad annos octogintaquatuor que non discedebat de templo ieiunijs z obsecrationibus seruiens nocte ac die. Et hec ipsa hora superueniens confitebatur deo z loquebatur de illo omnibꝰ qui expectabant redemptionem Jsrael. Et vt perfecerunt omnia secundum legē domini: reuersi sunt in galileā in ciuitatem suam nazareth. Puer aūt crescebat z cōfortabatur plenus sapientia. Et gratia dei erat cū illo.

Erant Joseph z maria mater Jesu mirantes ꝛc. (Lu. ij. In ꝑsenti euang. tangūtur tria pūcta q̄ sunt. Prenuntiatio: confirmatio: z cōsummatio.

¶ Quantū ad primū literaliter sciendū est q̄ ea q̄ in presenti euangelio dicunt: sunt facta qñ beata virgo post partū et circuncisionē filij in die sue purificationis iuit ad tēplū z Symeon accepit xp̄m i brachijs suis. Dicit ergo. s. Luc. (Erāt pater eius z mater.) ¶ Sciēdum est ꝑm Bedā q̄ Joseph dictus est pater xp̄i: qz ita erat cōis fama: nō quia vere ita eēt: ꝑm Augu. vero in lib. de bono cōiug. hoc ideo est: qz Joseph vere fuit maritus et cōiunx Marie: vnde multo melius potuit dici pater xp̄i ḡ si filiū aliūde adoptasset (Mirātes super his que dicebātur de illo) nō solū a Symeone vt dicit. s. Luc. sz etiā ab angelo z a pastoribꝰ ꝑm Orig. z a magis ꝑm alios. ¶ Est aūt hic vna magna dubitatio quomodo. s. Maria poterat mirari de his que audiebat. nā admiratio est de re insolita z incognita: vt patet. s. Metaphi. Beate aūt virgini ista non erant incognita: qz erat edocta per angelū z per ꝓphetias quas ꝑm Orige. z Amb. z legebat z intelligebat. Ideo ꝓpria est q̄ mirari non potuerit. Ad hoc respōdetur primo q̄ sz beata virgo sciret talia: vere th̄ potuit admirari: quia qō vno modo scitur: alio modo ignorat: sicut xp̄s multa sciebat per inspirationē que ignorabat p̄ experientiā. Uñ quando illa experiebat vere mirabat secundū quosdā. vt habet Matth. viij. de fide cēturionis. Alio modo respōdet. s. Tho.

ſm ea q̄ dicit ſuper matth. ſ. q̄ dupler eſt admiratio. Una q̄ eſt ex ignorātia: z iſta nō cadit in habēte ſcientiā. Alia que eſt ex magnitudine rei: vt cum aliquid per imaginationē apprehēditur vt magnū: z iſta cōuenit habēti notitiā rei de qua mirat. Poſſumus etiam dicere tertio q̄ beata virgo ly ſciret q̄dā eorū q̄ de xpo dicebā: nō etiā quedā ignorabat: vt puta q̄ eſſet Symeōi reuelat⁹ z p̄miſſ⁹: z de his mirabat: Poſtea q̄ſi Symeon (de cuius ꝓbis iſtis mirabat) cōplenerat q̄ de eo dicere voluit: cōuertit ſe ad ioſeph et Mariā. vnde dicitur (Et benedixit illis Symeō) Sz cōtra. Q̄r beata ꝓgo maior erat Symeone: ergo ab eo nō debuit bñdici. Ad hoc rñdet primo q̄ Symeon fuit minor beata Maria ꝓpter meritū: ſz nō ꝓpter ad effectū. q̄r erat ſacerdos ſz aliquos. Uel dico ſcōo q̄ bñdicere ſm. ſ. Tho. ſuper epiſtola ad Ro. xij. contingit tripliciter. ſ. enūtiatiue laudando z magnificādo: z imperatiue cauſando bonitatē z ſanctitatē i eo qui bñdicit: z optatiue ſcilicet optādo z deſyderādo bona. Bñdicere ergo imperatiue cōuenit ſoli deo p̄ authoritatē: cui⁹ bñdictio eſt cauſa bonitatis z ſctitatis in nobis: per miniſteriū āt ꝓuenit miniſtris dei ſz bñdicere laudādo aut optādo cōuenit cuilibet: vnde z. ſ. Lucas dicit q̄ Symeō benedixit deū ſcilicet laudādo z optando gloriā ei: vel in eius gloriā cōplacendo. Si ergo bñdixit deū: q̄d myrū ſi iſto modo benedixit Marie z Joſeph. Sz q̄r benedictio iſta fuit cōmunis Marie z Joſeph: eo q̄ pat eſſet putatiuus: ideo ſm Aug. lib. de bono cōiug. vt oſtēdat euangeliſta q̄ ſoli⁹ Marie ſit filius veraciter dñs Jeſus xp̄s: ſubiūgit (Et dixit ad mariā matrē eius. Ecce poſitus eſt hic i ruinā z in reſurrectionē multoꝝ in Iſrael) Iſta aūt multipliciter exponūt. Primo vt recitat Ori. vt dicatur ſaluator in ruinā infidelitū: z in reſurrectionē credentiū apoſtoloꝝ z aliorū eſſe a deo poſit⁹: q̄ ſecūdū Gre. intelligēdū eſt ꝓpter ad tēporalē deſtructionē z diſperſionē iudeorū: z etiā quantū ad ſpiritualē ſalutē: a qua ceciderūt per infidelitatē. Sz cōtra iſtū modū exponēdi arguitur ſic. Nā ſi ſaluator poſitus eſt in ſpirituale ruinā: eſſet cauſa peccati: q̄ eſt falſum. Ad hoc ergo reſpōdet Gre. nazā dicēs. Diuinū propoſitū eſt ſolus z deificatio ſingulorū: caſus autē ſubleuatio cōſiſtit in pluriū intētione credentiū z nō credentiū. Hec ille. Et intendit dicere q̄ aliqui ex bonis operib⁹ xp̄i ſumpſerūt occaſionē ruine: cum tñ xp̄s intēderet eos exaltare ꝓpter in ſe erat: vnde Chry. dicit q̄ ſaluator erat ſicut lux q̄ delectat oculos ſanos z infirmos cōturbat. Nō ergo fuit cauſa ruine: ſz occaſio: nō data ſed aſſumpta. Itē arguitur ſic. Si xp̄s eſt poſit⁹ in ruinā multoꝝ: ſequit q̄ aliqui boni cecidiſſent in aduētu xp̄i. q̄r ruere nō poterāt niſi qui ſtabāt: q̄ eſt falſū. z cōtra Gre. nazā. Ad ꝟ dicit Gre. q̄ dicūt aliq tūc cecidiſſe nō q̄ z bonis ſint facti mali: ſz q̄r de malis facti, ſūt peiores: z ꝓſequēt merebāt maiorē penā: puta dānationē eternā z tēporalē ruinā ciuitatis hierl'z. Alio modo exponit ſm eūdē Orig. vt aliquis dicat ruere q̄n in eo peccatū occiditur z deſtruit: reſurgere vero q̄n poſt ptā virtuoſe cōuerſat. Chry. Reſurrectio q̄dez eſt cōuerſatio noua. Cū eſt n laſciuus caſtus efficit: auarus miſericors: atrox mā ſuetus: reſurreccio celebrat. Mozit q̄dē pctm reſurgit vero iuſtitia. Hec ille. Sequit (Et in ſignū cui cōtradicet) nō q̄dē ꝓpter ad eius volūtatē bñplaciti iuxta illud Job. xj. Si ſubuerterit oia: quis contradicet ei: ſz ꝓpter ad volūtatē ſigni. q̄ eſt ꝓceptū vel cōſiliū z quātū ad aliqua alia vñ hoc triplicit exponit ſz gloſſa. Nā ſignū tripl'r ſumit. Primo p̄ re aliquod aliud ſignificāte: eo mō q̄ circulū taberne ſignū dicim⁹. Alio modo ſumit ſignū pro miraculo. eo modo quo dicit Act. vj. q̄ ſtephan⁹ faciebat p̄digia z ſigna magna in populo. Tertio modo ſumit pro eo q̄ ſignat. i. diſtinguit z diſcernit aliquid ab alijs: ad q̄ aſpiciendū eſt: ſicut vexilla que diſcernūt milites z quarta q̄ diſtinguit locū ad quē ſagitta eſt iaciēda. Gloſſa ergo ſumēdo ſignū p̄mo modo: dicit xp̄m eſſe poſitū in ſignū ratione euā gelij q̄ ſignificat facta xp̄i: cui euāgelio cōtradicitur a multis in multis: vt puta in hoc q̄ dicit Matth. x. Veni ſepa

rare hominem aduerſus patrem. Sed ſecūdo modo ſumendo poſitus dicit in ſignū ratione miraculoꝝ que fecit z que circa eum facta ſunt. Omnia enim vt dicit glo. que de Chriſto narrātur ſunt ſigna: puta q̄ natus eſt de virgine q̄ reſurrexit: z huiuſmodi: quibus ab infidelibus cōtradicitur. Sz tertio mō ſumendo ſm glo. poſitus eſt i ſignū ratiōe crucis que eſt chriſtianoꝝ vexillū: ad q̄ō reſpicere debēt oēs xp̄i milites exiſtētes in ꝓlio aduerſus inimicū. Huic ſigno contradicitur: q̄r cū ſit mūdi ſalus z redemptio ab aliquib⁹ ꝟ eſſe aliquid ridiculoſum z latronū ſuppliciū. Poſſumus aūt z aliter exponere. Nā ſignū aliqñ eſt aliquid ad q̄ō aſpiciūt homines vt ſignum ad ſagittādū: z ſic xp̄s ratione miraculorū z doctrine z cōuerſationis ſue dictus eſt metaphorice ſignū: q̄r in ſe cōuertebat oculos omniū. Huic ſigno cōtradixerunt iudei q̄ ad miracula dicētes. Mar. iij. (in beelzebub). i. per virtutē maximi demōiis (ejcit demonia) z quo ad doctrinā z cōuerſationē dicētes: q̄ erat ſeductor turbat⁹: vt patet Joan. vij. z q̄ erat malefactor: vt patet eiuſdē. xviij. Uñ reꝓbauerūt eū z cruci affixerūt: ideo ſubdit (z tuā ipſius animā ꝓtrāſibit gladi⁹) Cōſtruitur aūt iſta ſentētia dupliciter: vt dicit magr hiſto. ꝓtime ſic. O Maria, gladius ipſi⁹. ſ. xp̄i: ſiam tuā ꝓtranſibit. Scōo ſic. O Maria gladius pertranſibit aiam ipſius xp̄i q̄ tua eſt pp̄ immēſitatē tui amoris ad illū: z ecōtra. Exponit aūt iſta prophetia Symeonis tripl'r. Primo. ſm Orig. p gladiū intelligēdo dolorē quē ex paſſione xp̄i ſuſcepit: q̄ ꝓtrāſiuit aiaz eo modo quo materialis gladius ꝓtrāſit corpus: quia. ſ. ille dolor fuit intimus. Uñ ait Orig. Oportet intelligi gladium dñice paſſionis aiam Marie pertrāſiuiſſe: q̄ z ſi xp̄m vtpote dei filiū ſpōte ꝓpria mori: mortēq̄ ipſam non dubitaret ſua morte deuincere: ex ſua tñ carne ꝓgeniti nō ſine doloris affectu potuit videre crucifigi. Hec ille. Scōo expōit ſz Amb. p gladiū ſumēdo ꝟbū dei. vñ ait. Prudē tiā Marie non ignarā myſterij celeſtis. Symeō oſtēdit. Uiuū eſt enī ꝟbū dei et validū z acut⁹ oi gladio ancipiti pertin gēs vſq̄ ad diuiſionē anime z ſpūs: Hec ille. Et itēdit q̄ xp̄s ex efficacia ſue ꝟmonis diuideret inter ſpīm z animā. i. inter rationē z carnē vel ſenſum: ne ratio ſenſualitati cōſentiret. Tertio exponit ſm Aug. per gladiū ſumēdo dubitationē q̄ ex ſtupore cōſurgit: z doloꝛē infligit. Uñ ait. Uel ꝓ hoc intelligit q̄ Maria in morte dñi ſtupore quodā dubitauit: videns filiū dei ſic humiliatū vt vſq̄ ad mortē deſcēderet. Et ſicut gladi⁹ ptrāſiens iuxta holem timorē facit: nec penitit: ita z dubitatio meſtitiā fecit: nō tñ occidit: q̄r nō ſedit in alo: ſed ptrāſiuit quaſi ꝓ vmbrā. Hec ille. Et itēdit vt dicit. ſ. Tho. iij. par. q. ij. vij. ar. Quarto q̄ dubitatio illa non fuit in fidelitatis: ſz ſtuporis: dū cōparet mirifica z excelſa q̄ de xp̄o nouerat. vilib⁹ z ptēptibilibus q̄ patiebat. Utrū ꝟo. b. Maria ſit occiſa corꝓaliter gladio videt incertū. Uñ dicit Iſido. li. de vita z obitu ſctōꝝ. Incertū q̄dē eſt vtrum Symeō ꝓ materiali gladio dixerit: an ꝓ ꝟbo dei validō z acutiore oi gladio ancipiti. Spāliter tñ nulla docet hiſtoria Mariā gladij aladuerſiōe pēptā: nec obitus eius vſq̄ legit ecclia repiat ſepulcrum. Hec ille. Alb. aūt ſup miſſus eſt: ꝓbat q̄ ex amore ſit mortua ita q̄ cōtemplādo z ardēdo tm̄ illa btā aīa ferebat in deū ꝓ amorē q̄ limites corꝓoris penit⁹ exiuit. Uñ dicta verba quarto exponit Ber. de gladio amoris dei: q̄ inquit. Alaz marie nō tñ cōſixit ſz ptrāſiuit vt veniret vſq̄ ad nos q̄ ꝓ eā i diuinū amorē ꝓſurgim⁹: z ſic de ſymeonitis die eius oēs acciperem⁹. ſequit: (vt reuelēt ex multis cordib⁹ cogitatiōes) Eſt aūt ſciēdū ſm Gre. q̄ ly: vt aliqñ ſtat cauſaliter vt ſi dicā: xp̄s eſt mortuus. vt nos redimeret. Nā ly vt dicit cauſam finalē ꝓp quā xp̄s mori ebat. Aliqñ aūt ſtat cōcomitatiue vel cōſecutiue: vt ſi dicā: q̄ iudei occiderūt xp̄m vt p romanos diſperderētur. Hic aūt ſtat cōſecutiue ſm Gre. ſm primā expoſitionē q̄r ex xp̄i paſſiōe euenit vt manifeſtarent odia iudeoꝝ in xp̄m: qui eū nō ſolū affixerūt cruci: ſz ēt ſic affixū deridebāt et blaſphemabāt. Uel reuelate ſunt dubitationes diſcipuloꝝ qui fidē perdiderūt. iuxta tertiā expoſitionē: q̄r gladius

dubitationis nō ptrāsiuit animas eorū: ꝫ se in illis firmauit. Uel stat ly vt finaliter: iuxta secūdam expositionē. Ad hoc eñ sit ꝟbū ad alias vt reuelenť cogitationes. i. confiteanť homines sua peccata.

¶ Moraliter sciēdū est ꝙ dlibet dz semper aspicere ad xp̄m p̄ tēplationez: ita ꝙ nō deficiat oculus de capite tuo. i. de xp̄o. Uñ Eccl. ij. Sapiētis oculo in capite eiꝰ ꝛ hoc ideo: qz positus est nobis in signū: in ꝓspicio q̄dē in signū pauptatis ꝛ humilitatis in cruce in signū patiētie ꝛ obediētie in sepulcro in signū q̄etis et p̄tēplationis in inferno in signū charitatis: in celo in signū victorie Apocal. iij. Qui vicerit dabo ei sedere ꝛ sedebit me cū in throno meo sicut ego vici ꝛ sedi cū p̄re meo. Huic signo contradicunt mali homines: nō p ꝟba ꝫ facta: qz signo nūilitatis p̄tradicūt suphi: ꝛ sic de alijs.

¶ Quātū ad ꝟm sciēdū ꝙ Anna vidua cōfirmauit q̄ Symeō senex ō xp̄o predicauerat. Amb. Prophetauit Symeō ꝓphetauerat copulata ꝓiugio: ꝓphetauerat ꝟgo: debuit etiā vidua ꝓphetare: nequa p̄fessio deesset aut sexus. Hec ille. Jō ōz ꝛ erat anna prophetissa filia Phanuel.

¶ Notādū vero ꝙ lz ꝟm iura humana: mulier plerūq; non recipiať in testimoniū: tñ ꝟm glo. in ꝓconio xp̄i per quē vita reddita ē ipsa viro. i. Symeoni ꝓiungiť: qz vita mūdi pviꝝ ꝛ mulierē pdita erat. Uel dicēdum est ꝙ lz testimoniū mulieris sit impfectū rōne sexus: q̄ est fragilis: secus tñ ratione sanctitatis de tribu Aser ꝟm The. euāgelistā seriose describit istam Annā per p̄em ꝛ tribū ꝓpter certitudinē hīstorie. Uel ꝫ Greg. nazā. vt distinguat eā ab alijs q̄ forte tūc tēporis eodē nole vocabanť. De hac Anna sic dicit Amb. Anna ꝟo: stipēdijs viduitatis ꝛ moribꝰ talis iduciť: vt digna fuisse credať: q̄ redemptionē olm nūtiaret. Hec ille. Uñ euāgelista ꝓmēdat eaz. Primo ab etate dicēs: (hec ꝓcesserat in diebꝰ multis.) Scōo a ꝟginitate seruata añ matrimoniū dicēs (ꝛ vixerat cū viro suo annis. vij. a virginitate sua) Tertio a viduitate seruata post mortē ꝓiugis di. (ꝛ hec vidua erat vsq; ad annos octoginta quatuor) Quarto ab assiduitate visitandi tēplū dñi dicens (que non discedebat de tēplo) ꝟm modū. s. loquēdi: q̄ assidue ꝙerſantē in aliquo loco dicimus ab illo nō discedere. Quinto ab assiduitate ieiunij ꝛ oꝟonis dicēs (ieiunijs ꝛ obsecrationibꝰ seruiens nocte ac die). Juste ergo vt ait Orig. sctā mulier spīm ꝓphetandi meruit accipere: q: longa castitate: lōgis ieiunijs ad hoc culmē ascēderat. Hec ille. Sequiť (Et hec ipsa hora) qua Symeō (ista dicebat) supueniens ꝓfitebať dño.

¶ Est aūt sciendū sicut dicit. s. Tho. ij. ij. q. iij. ar. j. ꝙ triplex est cōfessio. Prima. s. q̄ est actus fidei: vt cū quis cōfiteť se credere in vnū deum. Scōa q̄ est actus latrie. i. grārum actio ꝛ laudatio dei: ad quā hortať. ps. di. Cōfitemi dño. i. laudate deū. Tertia est actꝰ pnie: qua q̄s confiteť pctā sua. Hic autē loquiť euangelista de scōa cōfessione ꝫ Greg. nazā. Unde sequiť (ꝛ loq̄bať de illo). s. dño Jesu xp̄o quē magnificabat et p̄dicabat (oibus qui expectabāt redemptionē ıſrael). i. Messiam regē p quē redimerenť vere a seruitute spūali. i. pcti ꝛ diaboli: vel a seruitute tpali ꝫ opinionē aliquoꝝ iudeoꝝ q̄ existimabāt xp̄m verū tanq; regē carnalē. Dicit aūt Gre. nazā. q: ideo in euāgelio nō exprimit q̄d Anna de xp̄o dixerit: qz forte dixit aliq̄d modicū ꝛ nō clare. Uel ꝫm alios ad innuendū ꝙ mulier in eccl̄ia loq; nō dz ꝫ tacere: iuxta doctrinā ap̄li. j. Cor. xiij. Sicut th̄ paucoꝝ ꝓuilegia nō faciūt legē cōem. ita ecōuerso lex cōis non tollit q̄n alicui fiat ꝓuilegiū gr̄a sctitatis. Et ꝙ dicit gl. eā ieiunijs ꝛ oꝟonibꝰ accepisse ꝓphetiā: ꝫ nō autoritatē docēdi: intelligiť inquātū mulier ꝫ Gorā: nō inquātū sctā. qz th̄ mulier erat nō extēdit sermonē suū.

¶ Allegorice ꝫ Gre. nazā. Symeō interpretať ꝫ aliqs obediētia vl̄ auditor merozis significat legem Moysi cū sene mozituro mozituram. Sed anna q̄ interpretať gratia significat legē nouā: q̄ est lex gratie quā xp̄s fouet viuētē. In medio hoꝝ xp̄s fuit. Est aūt notādū q̄n q̄s fuisse annos: q̄ sunt mr̄ Samuel. j. Re. j. ꝛ vxor Raguelis. Tho. iij. ꝛ Uxor Thobie senioris Tho. j. ꝛ filia Phanuel de q̄ habeť hic, ꝛ mater beate ꝟginis de qua nō habetur in canone. Et qz Anna interpraťgr̄a: vt dictū est: comnes p̄dicte fuerūt sctē et gratiose significāt q̄nq; gr̄as. Prima significat gr̄am otādi. Uñ dicit. j. Reg. j. effudi aiam meaz in ꝓspectu dñi. Scōa gr̄am alios edificādi: qz Raguel interpraťpastor dei. Tertia gr̄am flēdi pctā ꝛincolatū huiꝰ vite: qz Thobias interpraťductꝰ ad luctū. Quarta gr̄az revelationis secretoꝝ: qz Phanuel interpretatur facies dei. Quinta gr̄az resurgēdi a pctis. qz fuit vxor Joachim. q̄ interpraťrhisio. Qui eñ resurgit a pctō rīdet deo vocāti ꝛ nō facit more surdoꝝ.

¶ Similiter notādū est ꝫm scripturā ꝗtuor fuisse ꝓphetissas q̄ sunt Maria sor̄ moysi Exo. xv. ꝛ Delbora Judicū. iiij. ꝛ Olda. iiij. Re. xxij. ꝛ Anna vidua hic designata. Prīa interpraťdux: secūda Apis. q̄. s. ꝫm principio pūgit. ꝛ in fine yngit. Tertia discretio mea. Quarta rīdēs. s. reddēdo suum vnicuiq;. Prima significat fortitudinem. Scōa tēperātiā. Tertia prudentiā. ꝛ Quarta iustitiā.

¶ Anagogice Anna vidua eccl̄iā significat sanctoꝝ: q̄ viduata p̄ntia sui sponsi ieiunijs et obsecrationibꝰ vacat ꝛ in fine diez vite sue illū cū gaudio videre meret ꝛ i tēplo celestis hierl̄m. Significat etiā singulas sctoꝝ alias eadē rōne.

¶ Notandū est ēt ꝙ p̄ntationi dñi in tēplo iter fuerūt q̄nq; psone: significantes illos q̄ in tēplo vite eterne videbūt xp̄m astātē vl̄ melius sedētē ad ꝓsentiā p̄ris in dextera Ne fuerūt ieſus significās innocētes. ꝛ Maria id est amaꝝ mare: significās penitētes ꝛ Joseph. i. accrescēs: significās pficientes ꝛ Symeō. i. audiēs. s. miserias primorum: significās pfectos in vita actiua et Anna significās pfectos in vita contēplatiua.

¶ Moraliter hic instruunť contugati per Mariā ꝛ Joseph vt simul pgāt ad tēplū superne hierusalem portātes xp̄m in cordibus suis per amorē mutuum ꝫm deum: vt tandē audiant in eo dē templo laudes dei. Et ꝟgines in Anna virgine vt se immaculatas viris suis ꝓseruēt. vt tandez xp̄m videre mereanť in matrem. Uidue ꝫ in Anna vidua vt pudicitiā conseruent p ieiunia ꝛ orationes. Et sīl̄r senes in Symeone vt xp̄m q̄rant in tēplo ꝛ nō in p̄dijs suis. Et sīl̄r pueri in puero Jesu vt p̄mittāt se portari. i. gubernari a parētibus.

¶ Quantū ad tertiū tāgiť ꝓsummatio siue adimpletio diuine legis: cuz ōz (ꝛ vt p̄fecerūt ola ꝫm legē dñi (. s. de oblatione faciēda dño p Marie purgatione (reuersi sunt in galileā ciuitatē suam nazareth). Est aūt sciēdū ꝙ beatus Matthꝰ hic dicit xp̄m angelo monēte fuisse delatū in egyptū: ꝛ postmodū ex egypto in nazareth. Sed. b. Luc. ꝫm Bedā qz sciebat beatū Matt. hoc diffuse narrasse. illud omisit scz fugā xp̄i ad egyptū. Uñ autē angelus monuerit Joseph: quidā dicūt ꝙ in via cū a ꝟginis purificatiōe reuerteretur. quidā ꝟo ꝙ in nazareth qz cū Herodes nō esset q̄situꝰ puerū statim post purificationē: sed post annū vel amplius: nō est ꝓbabile ꝙ angelus eū fugere coegerit cū puero statim acta purificatione.

¶ Rursus sciēdum est: ꝙ galilea aliqñ est nomen substātiuum significās pronunciā. Aliqñ vero adiectiuum significās rem ꝓuincie. Hic autē ꝫm aliquos stat adiective. Aliqui th̄ textus habēt in galileam in ciuitatem suam Nazareth ꝛ sic stat substātiue. Et hec est litera greci textus.

¶ Sciēdum vero ꝙ sicut cōcipi ita et nutriri voluit in Nazareth: ꝫm Gorā: vt significaret ꝙ sicut sua conceptio fuit florida sine originali sic ꝛ puer satio sui floridus sine actuali pctō. Sequitur (puer autē crescebat). s. corpore. Ex quo ptz ꝫm Athanasiū ꝙ caro non erat cōuersa in deitatem (ꝛ confortabať) spiritu ꝫm Cyrillum inquātum ꝫm ꝓgressum etatis ostendebat sapiētiam ꝫm eūdem Cyrillum et Theophi. Possumus autem hoc exponere de viribus corporis que in eo erant dietim fortiores (plenius sapiētia). s. diuina: ꝛ humana beatifica: ꝛ humana infusa ꝛ humana experimētali. Et vide de hoc q̄ scribūť infra dñica infra octa. epi. (ꝛ gr̄a dei erat in illo). s. gr̄a gratū faciens. i. gr̄a singularis psone: gr̄a capitis: ꝛ gr̄a vnionis. Uide ibidem. Reliqui sensus quos ista pars patitur faciliter patent ex dictis.

¶ In circuncisione dñi. Textus euangelij. Luc. ij.

Octāꝫ cōsummati sunt dies octo vt circūcidere tur puer: vocatū est nomē eius Jesus: quod vocatum est ab angelo priusq̄ in vtero conciperetur.

Octāꝫ cōsummati sunt dies octo vt crucideret puer ꝛc. Luc. ij. Circa circuncisionem de qua in presenti euāgelio agit tria pncta sunt videda: que sunt Tēporis diffinitio: vulneris illatio: ꝛ nois ipositio: ꝛ hec tria tangūtur in euāgelio. ¶ Quātū ad primū sciendū est ex doctrina sancti Tho. in. iiij. distin. j. qō. ij. p totum. q̄ fm successionē tēporum quāto magis appropinquabat ad christū: tanto magis debebāt articuli fidei explicari. Jdeo necessarium fuit vt daret a deo preceptū de circūcisione fieda ꝓpter duo. Primo vt pp̄s dei p aliq̄ cōzpale signū distingueret ab alijs. Scōo qz expressius significabat ablationem originalis pcti esse fiendaz q̄ ante fuisset p aliq̄ signuz significata. Et hoc ꝓpter multa. Primo rōne mēbri in quo fiebat. qz p illō descēdit originale. Scōo qz fiebat fm circulare figuram q̄ circulatio fuit in originali dū pſona infecit naturā: ꝛ natura pſonā. Tertio rōne pene cōtra delectationē ꝓcupiscētie in qua viget fomes cuius illa pena non fuerit ad satisfaciendū. Quarto qz sangis ibi fusus significabat xpi passionē qua originalis culpa sublata est. Debuit aūt dari hoc preceptū de circūcisione añ legem scriptā. i. ante legē mosaicam. qz lex dari nō potuit nisi pp̄o adunato ꝛ distincto: q̄ distictio p circūcisionē fuit. Debuit aūt differri vsq̄ ad tpa abrae: q̄ primus accepit ꝓceptū de hac circūcisione. Ante eñ fere oēs erāt fideles. Vaz tunc. s. tpe abrae ōz idololatria incepisse ꝛ abūdauit infidelitas: ꝛ vitiū cōtra naturam. Jdeo tunc debuit fieri ꝓmissio de nascituro xpo qui peccata mundaret ꝛ signū fidei atq̄ castitatis cōtra infidelitatē et luxuriā poni. Non autē debuit dari omnibus populis. qz data fuit vt populus ex quo xps erat nasciturus spāli sctitate ꝓ omnibus pp̄is fulgeret. ¶ Ecōtra: qz debatur ꝓtra originale pctm̄ q̄ omnibus erat cōmune. Itē cōtra qz dabaꝫ in signum fidei abrae: quā oēs imitari tenebant. Respondeꝫ. Ad primū quidez dicit: q̄ nō erat solū contra originale sz etiā erat in signuz nasciturī ex abraam. Contra originale aūt remanebant alia priora remedia. Ad secūdum dicitur q̄ nō oēs tenebantur imitari abraaz qz nō erat notus oibus: ꝓneq̄ oib⁹ dat⁹ in exē plū: lz oēs tenerent ad fidē ei⁹ Jsmael aūt ꝛ esau tenebant ad cricūcisionē. solū dum erāt de familia parentū: nō autem post separationē ab eis qz solus popul⁹ peculiaris circūcidebaꝫ. Nec etiā dandum fuit hoc preceptuz feminis: qz debatur cōtra originalē culpam que est a generante actiue. i. a patre: non autē debatur cōtra penalitatē corporis: q̄ sunt ab administrante materiam. i. a matre. Et licet trāsgressio ꝑma a femina inceperit: tñ ipsa non fuit causa peccati originalis: qz si vir nō peccasset: etiā peccāte femina nō cōtraherem⁹ illud. Et etiā distinctio populi est ꝓncipaliter pviros ¶ Est aūt sciēdū q̄ circuncisio erat sacramētū veteris legis ꝛ erat etiā sub ꝑcepto. Jnquātum ergo erat sacr̄m omnitpe poterat fieri ꝛ habebat suū effectuz. inquantū vero erat ꝓceptū requirebaꝫ dies octaua necessario. Causa huius determinati tpis est multiplex. ꝓma est teneritudo pueri. Vñ nō licebat anticipare octauā diē in aliquo casu. sicut dicit Hugo de scto Victo. quāuis alij dicant oppositū. Qz id q̄ alij asserunt neq̄ ex scriptura neq̄ ex cōsuetudine indeoruz habeꝫ. ¶ Et sic obijciaꝫ q̄ populo dei existente in deserto multi nō ,sunt circūcisi et ꝓsequēter poterat tardari vltra octo dies. Dicit fz Nico. de ly. q̄ cū illis fuit dispēsatū qz erant in itinere ꝛ nesciebāt qñ haberent mouere castra: ꝛ qñ q̄escere: qz ad imperium dñi ibant ꝛ stabant. Sitr etiā q̄ moriebātur incircūcisi: non ob hoc dānabātur: qz erāt ꝓtra originale pctm̄ alia remedia. Quāuis etiā possit fm alios dici probabiliter q̄ in deserto nullus sit mortu⁹ q̄ ibi fuerit natus: quia non erat in tribubus eorū infirm⁹: vt dicit ꝑsal. Sic ergo patet illa particula euangelij qua dicitur (ꝛ postq̄ cōsummati sunt dies octo.)

¶ Quātū ad fm sciendū est q̄ circuncisio erat circularis incisio anterioris pellis mētule. Et hoc mēbrum ꝓnienter determinatū est ad hoc vulnus suscipiē duz ꝓinquātū circūcisio erat ꝓceptū ꝓinquātuz erat sacramētū qz erat signū originalis abolēdi: ꝛ xpi nasciturī: ꝛ seruādē castitatis. Fiebat autē cultello lapideo: sed nō erat hoc necessariū: vt patet ex iudeorū vsu. Verūtñ aliq̄ formose vt ea quā fecit Josue fuerūt facte cultro lapideo in signū q̄ pfecta circuncisio olim maloꝫ fieret p petrā spūalē. i. xp̄m. ¶ Sz quē effectū habebat ꝓmōi vulnus? Respōdeꝫ q̄ i rei ꝛitate nō imprimebat characterē i anima. Est aūt character spūalis signū distinguēs p hoc q̄ i aliquo statu ꝓfectionis ꝓstituit. Circūcisio aūt principaliter ordinabatur ad purgāduz per se: non aūt ad distinguēdū: sed solū ex cōsequēti et per accidens inquātū aliqui erāt circūcisi aliqui nō. Jn anima ergo habebat solum ꝓncipalē effectum. Et non poterat iterari: nō qz maneret character ipressus in ea. sed qz non iterabatur causa eius. Qui vero fictus accedebat ad eā: recedente fictione ꝓsequebat effectum nō ꝓpter spiritualē characterē: sed ꝓpter exteriorem corporalē. Purgabat aūt ab originali peccato: sicut oēs dicunt. qz semp oportuit esse aliqō remediuz contra originale virtute passionis xp̄i in quolibet statu. Nā qz ab alio siue per aliū illud cōtrahimus. etiā p alium ab illo liberamur. Itē añ vsum rationis oportuit esse cōtra pctm̄ aliq̄d habēs efficaciā ex opere operato: ꝛ hoc est circūcisio. Aliter tñ auferebat originale q̄ baptism⁹. Jn pctō q̄dez originali tria sunt s. culpa ꝛ reatus priuationis visionis dei: ꝛ fomes. i. cōcupiscentia habitualiter in clinās ad malū. Prima ergo duo tā per baptismū q̄ per circūcisionez tollunt ex toto: fm Greg. sed cōcupiscentia soluz ex pte. Circūcisio ergo q̄ erat ꝓticularis incisio: directe causabat ꝛ significabat diminutionē fomitis: ꝛ ꝓsequēter alia duo. Baptismus xp̄i q̄ est ablutio: ꝓio culpā deide alia aufert. ¶ Est aūt sciēdū q̄ p circūcisionē non ꝓsequebaꝫ qs fructū pfecte liberationis ab originali: qz nō apiebat ianuā celi. Unde Joānes circuncisus: est etiā baptizatus. Auferebat eñ solū impedimētū pone siāte impedimēto nature. Si tñ tunc fuisset baptismus nō aperuisset ianuā: ꝛ modo si esset circūcisio apiret: eo q̄ passio xp̄i sit pacta: ꝛ pte eius baptissimus ianuā celi apit. Pōt autem aliq̄d ꝛcorporale esse instrumentū motiui q̄ aliq̄ fuit lz ꝛmō nō sit sicut forme sunt velut instrumēta generantiū: non aūt eius q̄ nec est nec fuit. Tollebat autez pctā actualia si illa inueniebat: qz de⁹ nō pcit ex pte. ¶ Sz ꝛ: qz vt ōz Ad Ro. v. Ex opibus legis null⁹ iustificat: ꝛ tñ alia sacrificia ꝛ opa nō erāt minus honesta q̄ circūcisio. Quia ergo illa nō iustificabant: ergo neq̄ crcūcisio. Ad hoc ōz q̄ illa sacrificia nō ordinabātur ad tollēda pctā: sed ad satisfaciendum ꝓ eis: circūcisio ꝛo ordinabaꝫ ad tollenda pctā: ideo illa nō auferebāt pctā sicut circūcisio. Sed nunq̄d circūcisio ꝓsequebat gratiā? Solutio. Ad hoc dicitur q̄ sacra nouę legis sunt cā instrumētalis gratie: ꝓ q̄ dens iustificat aiam: fm Augu. ꝛ Faustū. Sacramēta aūt veteris legis nō causābāt gratiā propria virtute: qz ex lege fuisset iustitia: ꝛ cōsequenter xps gratis mortu⁹ fuisset. Neq̄ virtute passionis xp̄i: qz passio christi nō pōt applicari nisi mediāte vsu rei exteriorꝭ ꝓ quas agit. Est aūt ipossibile q̄ passio xp̄i vl̄ q̄ cūq̄ agēs añq̄ sit vel fuerit: actu moueat p res exteriores. vt dictū est q̄uis possit mouere p interiorem apprehēsionē. Vñ isto modo. s. p fidē passio xp̄i iustificabat veteres: nō aūt p sacramēta que erāt solum quedam ꝓtestationes illius fidei. ¶ Sed cōtra: qz dicit Beda q̄ effectum baptismi ,oliz habuit circūcisio. Ad hoc dicūt q̄dā q̄ circūcisio habuit effectū baptismi quo ad hoc q̄ delebat pctm̄: lz nō quo ad ꝛ q̄ cōferret gr̄az. Sz hoc est impossibile: qz pctā non tollunt nisi p gr̄az. Jurta illō Ro. iij. Justificati igit gratis p gratiā ipsius. Quidam vero dicūt q̄ conferebat gratiam

circumcisio. delebat q̄ō peccata
sed gratia nō afferebatur.

ctū ad effectꝰ remotiuos culpe: nō aūt ctum ad positiuos. ¶ Cōtra: prio qz ꝑz
G ordinē cause formalis effectus positiui sunt priores remotiuis. qz forma nō excludit priuationē nisi informādo ꝑm tm causam materialē est ecōuerso. ¶ Item ꝑ qz potestas pueniēdi ad gloriā q̄ tunc dabat est vltimus effectꝰ positiuus gre. Quidā vero dicunt q̄ ꝓferebat gratiā etiā quātum ad effectꝰ positiuos aliōs: sed nō oēs: qz nō reprimebat impellētē ꝓcupiscētiā. ¶ Sed ꝑ: qz ois gra ctuncūq; minima ad hoc sufficit. Ideo dicendū est q circūcisio sicut z alia sacra illi⁹ legis: nō iustificabat: ꝛ solū erat signū et ptestatio fidei iustificātis. ¶ Est aūt sciendū q ante circūcisionē valebat ad remissionē originalis peccati sola fides ꝓpria in adultis: z in puulis aliena: q̄ ꝑ fidē cōiungebanꝫ hoies ad passionem christi etiā sit talis fides fuisset iformis. Uñ ꝛz adultus nō iustificarek ꝑ suā fidē informē tm ꝑ illā erat causa iustificationis paruuli: qz iustificabat rōne obiecti et nō rōne credētis. formitas autē z informitas sunt cōditiones fidei ex parte
H obiecti. Et eadē rōne iustificabat fides et non charitas: qz fides ad cognitionē pertinet: ideoq; magis pōt mediatorē z causam salutis respicere ꝙ charitas q̄ ad effectū ptinet z est de eo q̄ est sibi bonum. Sufficiebat autē paruulis aliena fides. i. motus fidei relatus ad salutem pueri a quocunq; cuius magis hoc ptineret ad parētes. nec reqrebat: exterior ptestatio fidei ꝑm opinionē ꝓmuniorē. Nec tm sequk q̄ possent pueri iustificari in vtero. qz q̄ ad hoim cognitionē nō erāt a matre distincti. ¶ Sed ꝑ: qz modo sola fides nō sufficit. ergo esset modo minoris efficacie ꝙ tunc: qd̄ est falsum. Respōdetur negādo argumētum. Mā lex nō est minoris efficacie in religioso ꝙ laico: z tm religioso nō sufficit observare decē legis p̄cepta: qd̄ sufficit laico. Est em̄ aliq̄d annexū fidei q̄ necesse est
I obseruare: vcz ablutio baptismalis. In adultis aūt reqrebat sacrificiū vl̄ aliqd̄ hmōi: qz licet ista sacra non essent de necessitate sed voto celebrarent: tamē tēpore oportuno ipsa fides instigabat ad se ꝓpalādū ad honorē dei: z tūc efficacia remissionis nō erat ex signis exteriorib⁹ sed ex sola fide q̄ sola sufficiebat sicut z nūc ei qui nō ex cōtēptu sacramēta dimittebat sicut etiā de charitate dicimus q̄ sufficit motꝰ interior. sed si tm tēpus adest requritur exterior. Sic ergo ptz quid sit circumcisio: z ꝙs eius effectꝰ: z cōsequenter patet illa particula euāgelij qua dicit (vt circūcideret puer.) Sz quare voluit xp̄s circūcidi si peccato caruit? Bern. Ad quid tibi necessaria circūcisio dñe Jesu: qui petm̄ nec commisisti: nec cōtraxisti? Quod em̄ ipse nō fecerit etas ipsa manifestat: q̄ vero non cōtraxerit multo certius probat patris diuinitas z virginitas matris. Hec ille. Ad hoc dicit: q̄ hoc voluit facere. ꝓmo vt ostēderet in se carnis veritatē cōtra Manicheū qui dicit q̄ illa caro fuit phātastica. Et ꝓtra apollinarē: qui dixit eā cō
K substantialē esse diuinitati. Et cōtra Ualentinū qui dixit illā de celo fuisse aliatā. Scōo vt approbaret circunsionem. Tertio vt se ostēderet de gne Abrahā. Quarto ne illū iudei tanꝫ incircūcisum repellerēt. Quinto ad exēplū obedictie. Sexto ne respueret remediū carnis peccati cui⁹ similitudinē habebat. Septimo vt subtstinēdo onera legis: alios liberaret.
L ¶ Sed cōtra: qz soluebat sabbatum ergo a simili debebat soluere circumcisionē? Respondeꝫ q̄ non est simile: qz cōueniens erat vt se dominū legis ostēderet in etate perfecta soluēdo legē nō autē in puerili. Itē cōtra qz nō fuit in Abrahām decimatus ꝑm glo. Heb. vij. eo qd̄ decimatio est figura medicine contra originale peccatū ergo a simili nō debuit circūcidi: qz etiā ipsa circūcisio fuit signum eius dē medicine? Rndeꝫ q̄ nō est simile: qz decimatio fuit solū signū talis medicine: nō aūt circūcisio. qz habuit alias vtilitates z causas. ¶ Quātū ad tertiū sciendū est q̄ in circūcisiōe iponebanꝫ nota sicut mō in baptismo: qz añ pueri hēbāt
M imperfectū esse. Jō glo. ꝓuer. iij. dicit q̄ Salomon dicit se fuisse vnigenitū cora matre sua: qz ꝛz habuit quidē vterinum fratrē: sed ille mortuus est sine nomine quasi nūq; fuisset. Cōueniētissime autem

antē in circūcisione saluator dict⁹ est Jesus. Nomina quidē specierū debēt rerū proprietatib⁹ cōuenire vt ptz. iij. Meta. qz rō quā nomē significat est diffinitio q̄ dicit rei naturā. Nota vero singulariū imponunt a proprietate eoꝝ vel a tpe: sicut natꝰ in die sancti Nicolai dicitur aliqñ Nicolaus: vel cognatiōe sicut Joannē quidā volebāt nominare Zachariā. Lu. j. vel ab euētu: sicut Joseph ꝓmogenitū suū appellauit manasse: dicēs: Obliuisci me fecit deꝰ labozū meoꝝ Beñ. xlj. Manasses em̄ interpretat obliuiosus vel qui oblitus est. Uel ex qualitate nascēt̄; sicut Esau qz rufus natꝰ ē: sic fuit notatus. Beñ. xxv. quia Esau. interpretat rufus. Qñ ergo nomina imponūtur a deo significāt aliqd̄ donum gratie collatū ei cui nomē imponitur. Christo aūt p gram datū est vt saluaret oēs: ideo Jesus dictus est quod interpretat̄ saluator. In omnibus aūt aliis noibus eiꝰ significat aliquo mō id qđ importat hoc
N noie. Hoc aūt nomē fuit ei nouum rōne spiritualis z vniuersalis salutis q̄ nulli alij potuit cōpetere: cuius alia rōne fuerit hoc nomen aliis communicatū. Sic ergo patet litera. cum dicitur (vocatū est) scilz primo a deo qui illud imposuit: z secundo ab angelo (nomē eius Jesus) Et nō dicit vocauerūt: seu imposuerūt: sed vocatū est (eo q̄ vocatū est ab angelo ꝓinsq; in vtero conciperetur) quia angelꝰ hoc nomē protulit anteq; Maria cōsentiret. Sed posset aliquis querere. Si christus est circumcisus: quare z nos nō circūcidimur? Ad hoc rndeꝫ q̄ circūcisio debebat cessare in aduētu perfectionis sacramēti ad idē ordinati. i. baptismi alioq̄n gra faceret per duo id ad qđ sufficit vnum. Est autē circūcisio imperfectior baptismo. Primo qz nō significabat ita expresse ablutionē z emundationem a peccato. Scōo qz in ea nō cōserebatur gra in tāta abūdātia. Tertio qz
O nō erat ita omnibus populis cōis sicut baptismꝰ: cū solis iudeis cōueniret. Sz cōtra qz figuratiua que significabāt tūc aliqd̄ qđ semp faciēdū est: semp durant: vt patet de thurificatione: q̄ deuotionē significat. Sed exterior circumcisio signi

ficat cordialē seu circumcisionē cordis q̄ semp faciēda est: q̄ semp dz durare. Rñdeꝫ q̄ ꝓncipale significatū exterioris circūcisiōis erat ablatio originalis q̄ ñ semꝑ faciēda erat ꝑ circūcisionē: ꝛz aliqñ ꝑ baptismū ex ꝓfeqnti aūt significat circūcisionē cordis. ¶ Et sciēdū q̄ nō solū circūcisio ꝛz ēt alia legalia: cerimonialia: z significatiua debuerūt cessare. Prio qz sicut pñte corpe cessat vmbra: sic pñte veritate debet cessare figura. Si em̄ adhuc agnꝰ paschalis immolarek adhuc significarek q̄ xp̄s esset crucifigēdus qđ est hereticū. Scōo qz nō cōferebat gra in eis in tāta copia quātā reqrit statꝰ noui testamēti. Tertio qz talia data sunt illi populo tanꝫ imperfecto: vt retraherek ab idolozū cultura ꝛō hūano gne existēte in perfecta etate debuerūt alia ꝓfectiora istitui. Sz ꝓtra qz nūq; legit deꝰ illa reuocasse. Ad hoc dr qđ dñs ista reuocauit in ipso suo facto adimplēs illud qđ in figuris p̄cesserat obseruādū. Juxta illd ꝓsumma tū est. Xp̄s em̄ implenit totā legē mozalia qdā elucidādo z eis apponēdo ꝓsilia
P cerimonialia aūt z figuratiua eis apponēdo ꝓsitatē. Qño aūt legalia aliqñ sine pctō potuerit obseruari: z qño nō: ē multiplex opinio. Hie. em̄ tenet q̄ circūcisio z alia hmōi legalia statiz post xp̄i passionē fuerūt mortifera. nec poterāt sine pctō obseruari. z qñ obijciebat ei q̄ Petrꝰ apl's ea seruauit: vt ptz Gal. ij. ꝓpter qđ paulꝰ eū coram hoib⁹ reprehēdit: dicebat beꝝ. Hie. q̄ Petrꝰ dispēsatorie. i. simulate illa seruauit: ne iudei scandalizarenꝫ de hoc q̄ cū gētibus comedēs cibis gentiū vteretur: z paulꝰ eū dispēsatorie reprehēdit: ne gentiles quorū ipse paulꝰ erat apostolꝰ necessariū crederēt taliū cibozū vsum. Jō Petrꝰ a culpa: z paulꝰ a pena reprehēsione excusatur. Sed cōtra: qz ꝑm hec apl's ꝓpē scādalū dimisissent, veritatē doctrine: z paulꝰ q̄ ad Gal. dicit Petrū fuisse reprehēsibilē ficte loquerek. Jō melius dicit Aug. distinguēs tria tēpora. Dicit em̄ q̄ añ passionē nō fuerūt
Q ista mortua nec mortifera ꝛz necessaria ad salutē. Sz post passionē statum añq; esset euāgeliū diuulgatū fuerūt mortua i. nō necessaria ad salutē: nō aūt morti-

fera: qz poterāt a iudeis sine pctō obser uari.nō quasi essent alicuⁱ⁹ virtutis:aut sine eis gra xpi haberi nō posset: sed ne viderek lex vetⁱ⁹ reprobāda:si stati quasi idololatria fugerek. Un fuit ꝓpter hoc mr synagoga ad tumulū cū honore du cēda.Sz post diuulgationē euāgelij fue rūt mortifera. Jō apostoli medio tēpore talia vere nō dispensatione vel simulatorie seruauerūt z paulⁱ⁹ vo petrū re prehēdit:qz ita incaute se habuit vt eiⁱ⁹ exēplo aliqui obseruarēt hec quasi necessaria. Jō dixit ei paulⁱ⁹.Si tu iudeⁱ⁹ cū sis gētiliter viuis: qr sz cū gētibⁱ⁹ exi stens comedebat de cibis eorū: qūo cogis gētes iudaizare:qz.s. ꝓpter aduētū aliquorū iudeorū quos timuit scā dalizare: dimisit cibos gentiliū vtēdo cibis iudeorū.Hec tn culpa fuit leuis.Sed cō tra. Ista esn nō sunt de se mala:qz nūqz licuissent: que autē nō sunt de se mala: possunt bona intētiōe fieri. Ad hec dici tur q vna circūstantia variata puta tēpus actus sit de se bonus vel malus. Jō ista tēpore diuulgati euāgelij sunt de se mala nec possunt bona intētiōe fieri. Jtē cōtra:qz Act.xv. dicitur qd fuit magna dubitatio inter christianos an gentiles tenerenk circūcidi: et questio delata est ad apostolos in hierusalē. Et rnderunt sic. Uisuz est spūisancto z nobis nihil vo bis imponere oneris qz hec necessaria: vt abstineatis vos ab immolatione si mulacrorū z sanguine z suffocato z for nicatione. a qbⁱ⁹ abstinētes bn facietis. Et glossa ibi dicit q ista sunt necessaria. Ad hoc respōdetur q de his que hic di cūtur triplex est opinio. Prima est illud ꝓceptū apostolorū ad literā manet. Sz cōtra:qz nihil est immūdū p xpm:z nihil reiciēdū qd cū gratiarū actiōe percipit:vt ōz ad Tirū.iij.Jtē cōtra:qz illud precep tū den comedēdo suffocato est cerimo niale sicut et alia. Alia opinio est q intelligik spāliter de sanguine humano et suffocatiōe pauperū. Sed cōtra ista opi nionē est Hie. sup Ezech. q dicit q apli nō spūaliter:sed ad literā loqbank. Alia opinio est q apli nō rnderūt precipiēdo absolute vt illa obseruarent gētiles: sed intendebāt prouidere vt simul pacifice iudei z gētiles possent ꝓuersari. Jō pro hibuerūt fornicationē:tanqz per se malā quā gētes nō credebāt pctm: z suffo catū: qz erat abhominabile iudeis pro pter ꝓsuetudinē:et immolatū idolis:qz faciebāt suspitionē de idololatria. Glos sa vero illa q dicit q fūt necessaria loq tur q ad sensum mysticū: vel quo ad cōi tatē vite z pacem. Ubi esn vel qn ista cō turbabāt cōem iudeorū z gentiliū vitā erāt,phibitatnta q sine pctō qtalia nō poterat exercere. ¶ Allegorice sciēdum est q circūcisio significabat purgationē fidā ꝓpter xpm in passione. ¶ Anagogice vo de positionē carnis z sanguis cor ruptibilis in btā resurrectione. ¶ Mora liter vero fuit signū seruāde castitatis q cūqz sup hoc euāgelio dicta sunt ex doctrina.s.Tho.sumpa sunt.iij.di.ij.z.iij. par.q.lxij.z.q.xxxvj. Quid autē actū sit de illa carne ablata per circuncisionē vi de in die pasche.

In vigilia Epiphanie.
Textus euangelij.c.ij.

Defuncto herode ecce an gelⁱ⁹ dñi apparuit in somnis Joseph in egypto di cēs. Surge z accipe pue rū z matrē eiⁱ⁹ z vade i terrā israel. Defuncti sunt enim qui querebant animā pueri. Qui cōsurgens accepit puerū z matrem eius z venit in terrā israel. Audiens aūt q archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo timuit illo ire. Et admonitus in somnis secessit in partes galilee. Et venēs habitauit in ciuitate quevocatur nazarethvt adim pleretur qd dictum est per prophetas:qm nazareus vocabitur.

Defuncto herode ecce angelⁱ⁹ dñi aparuit i somnis ioseph re.Mat.ij. In hoc euā.tāgūtur tria pūcta:q sunt Jussio. Executio. Admonitio. Quā tū ad primū ad intellectū sequētiū sciēdū est q res de qua dicturi sumⁱ⁹ ita fuit gesta. postqz magi adorauerūt xpm btā virgo(vt credik)fuit vsqz ad purificatio nē in illo tugurio: z deinde ipa simul cū Joseph tpe suo portauerūt puerum Je rusalē vt offerrēt par turturū aut duos pullos colūbarū: qō fuit factuz in die purificatiōis.Et qz ad testimoniū sy meonis z Anne: factū est murmur i hie rusalē q xps aduenisset: iō herodes val de temuit:z de occisione puerorū ciuita tis bethleē cogitauit. Sz quare hoc nō cogitauit in aduētu magorum? Ad hoc dicit magr hi. q herodes vidēs magos nō reuersos ad se credidit eos fuisse de lusos et fallaci stella:z ob hoc erubuisse ad regē venire.Sed postqz ad aures eiⁱ⁹ peruenerūt dicta pastorū z symeonis z Anne tunc credidit se illusum a magis: vt dicit btūs Mattheus z cogitauit per sed saluatorē iō angelⁱ⁹ monuit Joseph z fugit in egyptū in ciuitatē hierapolim vbi fuit vsqz ad obitū herodis.i. septem annis:vt dixit Magister Histo. Nam tri gesimo anno regni herodis scōm chroni cas natus est dominus: et trigesimoseptimo regni sui ille interyt:z domin⁹ re gressus est de egypto eo defuncto. Et sic fuit ibi septē annis cōpletis z forte pa rū plus:qz nō cōsueuerūt minutie cōputari. Quidā tamē dicūt q in egypto fuit qnqz annis. Sciēdū est etiā vt tradit Jo sephus z historia ecclesiastica z magr histo. q herodes post multa flagitia ira a deo ꝓcussus est: vt manifesta i eo ap pareret vindicta diuina. Mā cū septuaginta vel circiter esset annoꝝ.infirmatⁱ⁹ est. vñ desperās se posse liberari irrōna bili furia z amaritudine mētis accēsus est: eo q filiū suū antipatrū cognouerit de sua morte tractasse:z iterum qz a iu deis se cōtēni puta bat: morte suā liben ter expectātibⁱ⁹. Porro morbus eius iu deis amarior reddebatur. habebat in tolerabilē ignē in viscerib⁹. Appetebat infinitū cibum:necynqz poterat saciari. Intestina erāt vlcerata z putrida z feti da. Dolorib⁹ cholicis seuissimis crucia bak:pedes tumebāt: verēda putredine corrupta scatebāt vermib⁹: pruritus in credibilis totā occupauerat cutē:in oib⁹ mēbris erat ꝓtract⁹. Denqz a medicis Jolei dolū missus:ita ibi defecit vt mor tuus ab oib⁹ putaret. vñ grādis seruoꝝ vlulat⁹ ꝓcitat⁹ est ꝓpter qō antipater fi lius eiⁱ⁹ in vinculis exultauit. Qō hero des cōperiēs statim eū iussit occidi:occi sis priⁱ⁹ duob⁹ alijs elegātissimis filij: cū regina mariame coꝝ genitrice. Hūc tn vlulatū quē Josephus excitatū tūc dicit Magr hist.dicit exortū: qz seipm voluit iugulare gladio quo pomū purgabat. Res ergo fuit vera: sed rei causa icerta. Uel forte dis fuit iste clamor. Deide mi litib⁹ erogauit pecuniā:z ex oi regno suo principales iudeorū euocauit sub pena mortis:quos in hippodromio.i.in clau stro sui palatij sm aliquos iussit includi vel in loco vbi equoꝝ cursu certatur ab hippos equus z dromos cursus. Et ad uocās sororē suā salome z virum eius Alexandrū. dixit sibi inesse grauissimū dolorē.quo iudei in sua morte quā futu rā cito videbat:lecarenk.Ut ergo iniqui iudei plorēt ex alio: oēs inclusos in hip podromo sagittis afficite. Et postqz hc ordinauit ille infelix post quinqz dies a morte sui filij mortuⁱ⁹ est. Et tūc angelⁱ⁹ monuit Joseph vt rediret ad terrā israel Un dicit. (Defuncto aūt herode an gelus dñi apparuit i somnis Joseph in egypto dicēs) Et hoc sm Dion⁹.in cele sti Hierar.apparet qō dñs Jesus factus hō subiciebat ordinatiōi diuine pange los exercite vt hoies. Et sm Chry.appa ret q Joseph fuit electⁱ⁹ in ministeriuz. Marie eūdo ad egyptū z inde redeūdo. Et videk velle Chry. qō hec sit ratio:qz angelⁱ⁹ apparuit Joseph non Marie:qz ipse erat ductor z gubernator eiⁱ⁹: Hmis ēt potuerit priⁱ⁹ apparuisse Marie. Apparuit aūt in somnis: qz tūc mens quie tior est quietatis exteriorib⁹ sensib⁹.(Sēz supernis reuelationib⁹ aptior est ex cōsequēti. (Surge z accipe puerū z matrē eiⁱ⁹: z vade in terrā israel. Jnō specificat aliquā ciuitatem: vt ex frequenti appa ritione angeli Joseph cōfortaret. Appa ruit esn secūdo angelus cū fuit in terra israel:docens eū specialiter de loco. Se quit(Defuncti sunt esn q querebāt animā pueri)Hie. Ex hoc loco intelligim⁹ nō solū Herodē:sed et sacerdotes z scri bas de tpe necē dñi fuisse meditatos. b ij

le. Nā euāgelīū non dicit defunct⁹:sed defuncti. Ista aūt ſm Remigiū ⁊ Chry. fuerunt occiſi ꝓ ſalomen ⁊ Alexādrū in hippodromio in vindictā puerorū inno centiū. Uerunt̄ qz Joſephus dicit q ſa lome ⁊ Alexāder iudeos ex hippodro mio liberos reliquerūt:ideo aliter dici pōt ſicut ⁊ dicit ibidē Remig.⁊.s.Tho. ſup Matt. q plurale ꝓ ſingulari ponit: vt dicat defuncti.i.defunctus:⁊ iſta vi detur eſſe veritas:qz non eſt veriſimile iudeos conſpiraſſe in mortem pueruli. ¶Allegorice exponēdo ſm venerabilē Bed.in homil.cū dr q occiſis innocēti bus nō lōge poſt obūt herodes:⁊ ſalua tor redūt ad terrā iſrl ſignificat q occi ſis martyrib⁹ ꝓ xp̄o deficerēt ipatores et pax redderet eccl̄ie:⁊ ſcti q latuerāt ad ſua loca redirēt. Uel ſm eūdē ſignifi cat q defūcto herode.i.ſopita flāma mo derne iuidie iudeor̄ fides recipiet a iu deis ꝑdicātib⁹ Enoch ⁊ Helia. Isti duo em̄ viuunt.vt ptz p ſctm̄ Tho.iij.par.q. xlix.ar.v.⁊.iij.di.xviij.⁊.ſ.par.q.cj. arg. ij. Un̄ de enoch dr Geñ.v. Nō apparuit qz tulit eū de⁹. De Helia ꝙ habet.iij. Reg.ij. q raptus eſt in curru igneo. Et ſm ſanctū Tho.in locis ꝓallegatis:nō fuit rapt⁹ in celū empyreū ſed in aereū et viuit cū Enoch in paradiſo terreſtri. ¶Anagogice ſignificat q defuncto he rode.i.ſupato diabolo illi q fuerāt i Egy pto.i.i tenebris tribulationū:nā egypt⁹ iterp̄tat tenebre ſiue tētationū recipiūt angelū.i.nuntiū:ſiue inſpirationē ma gne ſpei in ſōnis.i.tpe mortis:qñ iā ſen ſus oēs ligant:vt vadāt in terrā iſrl.i. vidētiū deū cū puero:⁊ matre.i.cū miſe ricordia chriſti ⁊ meritis beate ꝟginis. ¶Moralr inſtruimur vt ſuportem⁹ pa tiēter aduerſa ſicut ⁊ xp̄s. Qđ ſi fecerimus deus poſt aduerſa dabit quietem mentis vel etiam corporis. Tob.iij. poſt tempeſtatem tranquillum facis. ¶Quantū ad ſcām literalr ſciendū eſt q herodes magn⁹ ſeu aſcalonita duo fecit teſtamenta:vt tradūt hiſtorici. In prio heredes regni inſtituit ātipatrū:⁊ ei ſubſtituit herodē ātipā. Sz qz ille p venen ū ꝙſpirauit i mortē Hero.herodes illū viculis alligauit:⁊ moritur⁹ occidit: vt.s.dictū eſt.eo q audita eius morte in vinculis exultaſſet. Et tūc aliud cōdēs teſtamētū:herodē regni cōſtituit arche laum:repudiato herode antipa:ita tñ q archela⁹ ab angusto ſuſciperet diade ma. Fuit ergo archelaus romā vt coro nā ſuſciperet regni. Sed ⁊ antipas ſilr fuit romā.⁊ ſilr philippus vt partē re gni obtinerēt. Archelaus deberi ſibi re gnum dicebat etatis merito:⁊ vigore ſe cūdi teſtamēti. Ecōtra antipas dicebat primū teſtm̄ eſſe ſernā dū:eo q illud p̄ mētis cōpos edidiſſet:reliquū ꝙo cū iā eſſet mētecaptus vtpote q ſcipm gladio voluiſſet iugulare. Deniq augustus di uiſit herodis regnū in quatuor partes ⁊ duas dedit. Archelao et alijs ſingulis vnā. Quia ergo archilaus ꝓſtitut⁹ erat rex a patre quātū i ſe erat fauebat reb⁹ geſtis a patre:ideo Joſeph timuit ire ad terras Archelai. Dicit ergo (. Qui conſurgēs)ad imperiū dñi:ſicut ver⁹ obe diens(accepit puerū ⁊ matrē ei⁹)nō di cie filiū ſuū:ſed puerū ⁊ matrē eius:qz nō erat vere pater:(⁊ venit in terram iſrael. Audiēs aūt q archelaus regna ret i iudea ꝓ herode patre ſuo.) Sz q̄rī tur:ſi archilaus nō fuit factus rex ab au guſto:ſz diarch⁹:Cuius fuerit ſibi regnū miſſum ſi illud mereret:qūo hic ſtatim poſt mortē herodis regnauit in iudea? ad hec dr q ſm.s.Tho.ſup Mattheum poſt mortē p̄is ſtatim iſte occupauit re gnū ⁊ vſurpauit ⁊ cuius Joſephus dicat q tunc ante cū Augustum ꝓſuleret ab ſtinuerit nomine regis et diademate:ta men de facto ſe geredat vt regem:vt ex eodem ioſepho patet. Uel dici poteſt ſm Glo. q diarchum regē appellauit euan geliſta. (timuit illo).i.ad locū illū (ire.) Illo em̄ eſt aduerbiū loci ⁊ acuit vltimā ¶Sz Aug. de ꝙſen.euā. mouet queſtio nē:qūo verū eſt qđ dr Luc.ij. q per ſin gulos annos parētes ei⁹ aſcendebāt in hieꝛlm:ſi timore archelai illuc phibebā tur accedere:⁊ ſoluit ipſe ibidē dupli. Primo qz aliud ē ſemel i anno p vnam diē i tāta ppli multitudine ire i hieꝛlm aliud cōtinue ibi ꝙeſati. primo em̄ mō facillime potuiſſent latere:ñ ſcīo. Alio modo ſoluit:qz qđ dicit q ſingulos an nos aſcēdiſſe in hieꝛlm accipi pōt poſt ꝓxiā nō metuebat archelaus:q ſolū no uem annis ſm Joſephum regnauit. ¶Allegoria ⁊ anagogia hui⁹ partis cū ſequēti tradit. ¶Moralr aūt iſtruimur q nullius ita dz in deo ꝓfidere q̄n faciat totū qđ pōt ſicut Joſeph q̄ cuius p̄ceptū dñi haberet eundi ad terrā iſrael:tñ nō ibat ita ſecurus quin ſollicitaret de lo co in quo poſſet melius latere. Itē mora liter hic ſignificat q q̄ eſt in egypto.i.te nebris pctōrū ⁊ mūdane ꝙerſatiōis ad angeli monitionē.i.inſtinctū diuine in ſpirationis:q̄ p angelū aut ſemp aut in plurib⁹ fit:dz inde recedere ⁊ accipere Mariā.i.amaritudinē pnie:⁊ Jeſuz ſal uatorē.i.ſpem ⁊ deſyderiū ſalutis:⁊ p ficiſci in terrā iſrael.i.videntiū deū:p lu mē gr̄e ⁊ glie. Nota etiā hic felix cōſor tiū Marie.ſ.pnie:⁊ pueri Jeſu.i.purita tis cōſcientie:⁊ Joſeph.i.p̄fectus iuſtitie Qđ cōſortiū inuenit i ſtatu vt i Bethleē Lu.ij. Inuenerūt mariā:⁊ Joſeph ⁊ in fantē ⁊c. Et ingreſſu ad egyptū:vt Mat. ij. ſicut ſ.dcm̄ ē. Et i regreſſu ab egypto vt hic. Et hoc in ſignū q ſiue ſtes ſiue fu gias ſiue regrediaris nūq̄ hos comites deſeras. ¶Quantū ad tertū literaliter ſciēdū ē q vt ex dictis ptz poſtq̄ Joſeph ingreſſu eſt terras iſrael:fuit pplexus: ideo dr (Et admonitus i ſomnis)ab an gelo ei ſcō apparēte:⁊ ſpecificāte locū ad quē declinaret ſm.s.Tho.ſup Mat. (ſeceſſit in partes galilee.) ¶Sz quare nō timuit ire in galileā cū ibi alius fili⁹ herodis regnaret.ſ.herodes antipas? Rñdet Nico.de ly.q iſte herodes erat indignatus patri:q eū q̄tū i ſe erat ſua regni parte priuauerat. Sed.s.Th.vbi ſ.dicit q iſta fuerūt ſtatim poſt mortez herodis qñ totū regnū occupauerat ar chelaus. ¶Sed tūc inſurgit alia q̄ſtio qz ſi in regno ꝓceret archilaus:etiā in galilea regnabat:quare ergo nō timuit ire in galileā? Rñdet.s.Tho.vbi.ſ.⁊ gl. q facili⁹ poterat latere in illa parte:qz ibi nō erat ſedes regni ſz i hieꝛlm. Sed iterū eſt alia q̄ſtio:qz videt Matheus dicere q Joſeph q̄ſi p accidens ſeceſſit in galileā cū intenderet ire in iudeam? Lucas vero dicit q in galilea habuit p priū habitaculū:⁊ cōſequēter ſi ibi erat ꝓpriū habitaculū.⁊ ibi etiā ſecuri⁹ mo rabatur videt q ex principali intētione voluerit ire in galileā. Soluit aūt Aug. de cōſen.euā.⁊.s.Tho.vbi.ſ.qz angel⁹ in egypto dixit Joſeph.vt iret ad terrā iſrael;q̄ principaliter erat terra iuda:cu ius large includeret etiā galileā ⁊ ſi nō ſtricte:ideo voluit ire in iudeā cuius ha bitaculū haberet in galilea. Aliter iterū ſoluit Aug.ibidē:qz.ſ.forte parētib⁹ xp̄i dignū videbatur q puer habitaret vbi erat tēplū dñi.i.hieꝛlm ⁊ forte fieri ꝓ curaſſent niſi ibi regnaſſet Archelaus. (Et veniēs habitauit in ciuitate q̄ voca tur nazareth vt adimpleret qđ dictū eſt per ꝓphetas:qm̄ nazareus vocabitur.) Istud dictū qm̄ nazareus vocabit.ſm Nico.de ly.⁊.s. Tho.iij.p.q.xxxv.arti. vj.⁊ beatū Hiero.ſumptū ē Eſa.xj.vbi dicit (Egrediet virga).i.beata Maria q̄ fuit virga gracilis paupertate ⁊ hu militate flexibilis.(de radice ieſſe).i.de Dauid:cui⁹ pater dicebat ieſſe:fili⁹ em̄ dicit radix p̄is:nō qz det ei nutrimētū: ſed qz mortuo p̄re remanere ſolet filius quaſi aliq̄d eius:ſicut cōfractis ramis ⁊ trunco ſtat radix arborea. Ecōtra aūt etiā p̄r vel mater dr radix filij:q̄ inde ꝓ ducit ſicut ramus ⁊ flos ⁊ fructus de ra dice.(Et flos).i.xp̄s puriſſimus ſine oi pctō:q fructū nr̄e ſalutis ꝓtulit.(de ra dice ei⁹).i.de radice radicis.ſ.de btā ma ria(aſcēdet)Ubi hebraica veritas hz:et nazare⁹ de radice ei⁹ aſcēdet:vt Hiero. teſtatur. Paulus aūt burgenſis ꝟ iſta di cit q̄dā friuola:ſz ſtādū eſt dicto Hiero. ¶Sed hic eſt q̄ſtio vna qz.ſ.dixit p ꝓ phetas i plurali:ſi ſol⁹ Eſa.b̄ dicit. Ad hoc rñdet.b.Hie.⁊.s.Tho.ſup Mat. qđ dictū nazare⁹ vocabit i ꝓpria forma:et ſm q nazare⁹ interp̄tatr floxid⁹:inue nit Eſa.xj.ſed ſm interp̄tationē qua interp̄tatr ſctūs:iuſtus ⁊ inūctus:in uenitur i multis ꝓphetis. Uel ſz Chry. alij ſunt ꝓpheteq nō ſunt apōs nos i ca none:vt Nathā ⁊ Eldr. Eſt aūt notā dū q cōgruenter dict⁹ ē nazare⁹.qz fuit ſin gulariter floridus elegātia corpis ⁊ mē tis puritate:⁊ ſingulariter ſctūs.i.ſan guine tinctus acerbitate paſſionis:⁊ ſin

gulariter iustus plenitudine virtutis ⁊ innunctus charitate ⁊ gra singularis psone ⁊ capitis ⁊ vnionis. Iste pulcerrim⁹ flos floruit in nazareth p cōceptionē: vt sicut flos ꝛciperet in floze. i. in nararet: ⁊ de floze. i. ꝟgine mēte corpoze q̄ pulcerrima: ⁊ i tpe flozū. i. in martio. Appa ruit aūt in bethleē p natiuitatē: vt sicut panis vinus i domo panē gre mi nistraret. Emarcuit aūt in hierm ppas sionē. Et q̄ marcescēdo fruct⁹ ptulit in star floris materialis: iterū p fructū suū reflozuit in resurrectione ⁊ ascensione.

¶ Allegorice ꝺm Hila. Josephsignificat apl'os q̄ xp̄m p mūdū habebāt sua ꝺdi catiōe deferre. Hi herode mortuo. i. dia bolo cū pp'o ei⁹ in xp̄i passione depdito ⁊ussi sūt ꝺdicare iudeis. i. ouib⁹ q̄ pierūt domus israel: sed manēte i iudea here ditaria infidelitate quā diabol⁹ semina uit: metuūt: ⁊ recedūt: admoniti a spūs ctō: vt vadāt ad ꝺdictā dū gētib⁹. Uel ꝟz Raba. Hec vltima designant eccl'ie tpa: qñ plurimis iudeozū ad predicationem Enoch ⁊ Helie cōuersis ceteri ad istitu tū antixp̄i cōtra fidē pugnabunt. Pars igit̄ iudee in qua regnabat archelaꝰ an tixp̄i sequaces ondit. Nazareth aūt ga lilee partē eius gētis q̄ fidē est susceptu ra designat. hec ille. Nec intendit dice re Rab. q̄ nō oēs iudei qñq̄ cōuertentur: sed q̄ō ꝓius cōuertet pars ꝟz totū.

¶ Anagogice aūt significat q̄ ascēdes ab egypto. i. ab hoc tenebroso mūdo ad terrā israel. i. visionis dei: qñ cauꝫ hz timozis. i. q̄ no fecit plenā satisfactionē de pctis suis anteq̄ accedat ad celestē hierl'z diuertit ad galileā. i. rotā tribula tionis purgatozū: vt ide trāsmigret ad celum.

¶ Moraliter instruimur vt sicut a xp̄o dicimur xp̄iani: ita a nazareo di camur nazarei. i. floridi p puritatē: sancti p sanguinis xp̄i deuotionem. Dicamur inq̄ non solo nomine sed re.

℣ In epiphania dñi.

℟ Textus euang. Matt. ij. cap.

3 CUm natus esset Jesus in Bethleē iude in diebus Herodis regis: ecce ma gi ad oriente venerunt hierosolymā dicentes. Ubi est q̄ na tus est rex iudeozū. Uidimus enim stellā eius in oriente: ⁊ venim⁹ ado rare eū. Audiens aūt herodes rex turbat⁹ est ⁊ oīs hierosolyma cum illo. Et cōgregās oēs principes sacerdotū ⁊ scribas ppli: sciscitabat ab eis vbi xp̄s nasceret. At illi dixerunt ei. In bethleē iude. Sic em̄ scriptū est p pphetā. Et tu Bethleē terra iuda nequaq̄ minima es i principib⁹ iuda. Ex te em̄ exiet dux q̄ regat pplm meū israel. Tunc herodes clam vocatis magis diligē ter didicit ab eis tēpus stelle q̄ ap paruit eis. Et mittēs illos in beth leem: dixit. Ite ⁊ iterrogate diligē ter de puero. Et cū inueneritis re nuntiate mihi vt ⁊ ego veniēs ado rē eū. Qui cū audissent regē abie runt. Et ecce stella quā viderāt in oriēte antecedebat eos: vsq̄ dū ve niens staret supra vbi erat puer. Uidētes aūt stellā gauisi sunt gau dio magno valde. Et intrantes do mū: inuenerūt puerum cum maria mare eius. Et ꝓcidentes adorauerunt eū. Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera: aurū: thus: ⁊ myrrhā. Et rūso accepto in somnis ne rediret ad herodē: p aliam viam reuersi sunt in regionem suā.

QUm natus esset Jesus in bethleem iude ⁊c. Matt. ij. Dies epiphanie ē celebris q̄ in ea xp̄s baptizatus est. ⁊ aquā cōuertit i vinū anno sequēti: ⁊ magi illū adorauerunt. Ista em̄ facta fuisse illo die ptz ex offō sed de tertio tm̄ fit mētio in ꝓsenti euāgelio in quo tāgunt tria puncta: q̄ sunt. Cōtur batio: ꝓsultatio: ⁊ adoratio. Quātum ad primū i quo tāgit ꝓturbatio herodis et hierosolymitaꝝ. ppter aduentū magoꝝ: p intellectu text⁹ opz videre multa et ante oia q̄ fuerint isti magi. Quātū ergo

ad nomē vt inuenit i hist oziis latine di cunt Gaspar: Balthasar: Melchior. he braice ꝟo ꝺm Wag. hist. dicti sunt Apel lius: Amecus: Damascus: grece ꝟo ꝺm eundē Galgalat. Magalath. Saracim: Quātū ꝟo ad offm̄ ⁊ cōditionē vel qua litatē suā q̄ essent: triplex ē opinio: ꝺm q̄ hoc nomē magus q̄ ē grecū. s. magos tri plr sumit. Aliq̄ em̄ magus idē ē q̄ illu sor: ⁊ sic vt recitat Wag. hi. q̄dā dicūt ab effectu dictos fuisse magos solū post illuserāt herodi: nō regrediēdo ad illuz vt rogauerat: ⁊ etiā vt ꝓmiserāt illi ꝺm q̄ rōnabilr credit: q̄ simplr abulabāt. Aliq̄ ꝟo magus idē ē q̄ maleficꝰ vl'r in cātator: ⁊ sic Chry. ⁊ Aug. dicūt istos fuis se magos. ꝟz ad xp̄m venisse penitētes: ⁊ in spe mie ꝓsequēde. Aliq̄ aūt ꝓprie ma gus: hebraice ꝟo scriba: grece phs. latie amator sapiētie vl sapiēs: ⁊ sic cōis opi nio ē q̄ dicti sint magi a sapie sue ma gnitudine: ⁊ sic tz. s. Tho. vt vr ⁊ Wag. hist. ⁊ Rab. ⁊ Nico. de ly. q̄ etiā dicit eos fuisse reges: q̄ tunc sapiētes phi regna bāt. Utrū aūt fuerit reges deferentes co ronas: nō habeo certū. Cuius sit ꝓbabile ex ꝓsuetudine vniuersali pictoꝝ. Et si em̄ pictoꝝ⁹ a poetis videat ꝓcessa licē tia fingēdi th̄ ꝓsuetudo pingēdi vl'r vno mō rē ꝓtinētē ad diuina. videt facere ꝓ babile argumentū. Unde ex hac Magi ster hist o. arguit q̄ in christi natiuitate fuerint asinus ⁊ bos. Probabile est etiā beatum Geor. cum serpente dimicasse etiam si nullibi autentice legeretur pro pter vniuersalitatem picture: non au tē est ꝓbabile q̄ lanceā capiti vel alio admouerit: q̄ hoc non pinguit vl'r vno modo: ꝟz dici ꝓsueuit q̄ in ea pte corꝓ ris eū pcussit q̄ pictoribus placet. Fue runt th̄ reges a regendo. i. dñi q̄ dicit. s. Ty. q̄ fuerūt potētes. Quātū aūt ad pa triā vñ venerūt: l'z sit certū q̄ ab oriente venerit q̄ hoc dicit euāgelista. th̄ a q̄ de terminata pte oriētis venerint nō ē cer tū. Quidā em̄ dicūt q̄ venerūt de saba: q̄dā ꝟo q̄ de arabia: q̄dā q̄ de chaldea: q̄dā q̄ de ꝓside: vt dicit. s. Tho. ¶ Sed sciēdū ē vt dicit Jsid. xiij. ethy. q̄ saba ⁊ arabia est vnamet regio: ad oriētē hns ꝓsidē ⁊ ad septētrionē caldeā. vñ oia ꝓt

facliter ꝓcredari: q̄ veniēdo de arabia potuerūt dici aliq̄ mō de oib⁹ ꝓdictis lo cis venisse vel q̄ fuerūt potētes nō vene rūt oēs ad eadē regiōe. ꝓsyderata vniuꝰ cuiusq̄ habitatiōe: ꝟquis oēs venerit ab vno loco in q̄ sil' ꝓuenerūt i vnū. Uf aūt q̄ sint ꝓgregati i ꝓside: ꝺm. s. Tho. ⁊ th̄ a mlt isalijs locis veneꝝt. ¶ Quātū ꝟo ad cām sui aduēt⁹ sciēdū ē q̄ de⁹ xp̄z vētuꝝ esse reuelauit iudeis p ꝓphetas: ⁊ nō so lū in deis ꝟz ēt mlt is gētilib⁹: ꝟz. s. Tho. Uñ vt ibē narrat. ij. xp̄ib⁹. Cōstā. ⁊ he lene (al's birene) m fis ei⁹: reptꝰ ē hō i se pulcro lamināaureā hns i pectore in q̄ scriptū erat. Nascet xp̄s de ꝟgine ⁊ cre do i eū. Sub Cōstā. ⁊ Helene tpib⁹ o sol iterū me videbis. Et sil'r Job. ix. ait Scio q̄ redēptor meꝰ viuit: ⁊ i nouissimo die de terra surrecturꝰ sum: ⁊ th̄ fuit gētilis. Sil'r ēt sibylle mlta ꝓdixerūt. Jsti g̃ magi aliquā ꝓphetiā fūt secuti. Sicut aūt testat. s. Tho. ij. q. xxxvj. Chry. refert q̄ in extremis oriētis gēs fuit: vt idē Chr. dicit se audiuisse: hns ꝓphetiā ex noie seth filij ade de ortu hui⁹ stelle q̄ magis apparuit: ⁊ de munerib⁹ offerēdis regi nascituro. Et posuerūt duodecim explo ratores q̄ de nocte certis tpib⁹ ascēde bāt in mōtē vbi post eā viderūt. Alij ꝟo dicūt vt ibi dicit. s. Tho. q̄ isti sunt secu ti ꝓphetiā Balaā: cui⁹ fuerūt successo res: ⁊ hoc verius est: q̄ habet in libro ve teris ⁊ no. testa. ⁊ hoc tenet Remigius ⁊ Wag. hist. ⁊ cōiter expositores: Prophe tia aūt Balaā habet Nume. xxiiij. vbi dicit ipse Balaā ꝓphetādo: l'z nō solu ꝗ gētilis verū ēt pessim⁹ nō fuerit. Deꝰ em̄ cogebat eū bñdicere pp'o dei ⁊ loq̄ veri tatē. Ait ergo (videbo eū). s. xp̄m (sed nō ꝓpe intuebor eum sed nō modo:) q̄. scz vidit eū per successores suos (oriet stella ex iacob). i. a pte iudee: quam habitant filij iacob: apparebit stella (⁊ consurget virga de israel) id est xp̄s nascet de semi ne israel seu iacob (et pcutiet oēs du ces moab.) id est demones: quos priua uit imperio vel duces moab. i. idololatras: q̄s exterminauit. Apud moabitas em̄ mult ū vigebat idololatria (⁊ erit idu mea possessio eiꝰ). i. Roma: q̄ ꝟz Rab. Sa lomon iudeū p idumeā significat. Jsti

ergo magi viderũt stellã istã vbicuꝙ vel quãdocũꝙ viderũt: ꝛ stati inspirati a deo cognouerũt natũ esse xp̃m. Nã ecclesia cãtat. Uidẽtes stellã magi dixerũt, hoc signũ magni regis est: eamus ꝛ inquiramus eũ. ꝛ offeramus ei munera. s. aurũ: thus: ꝛ myrrhã. Dicit ergo euãgelista (cũ natus esset Jesus in bethleẽ iude.) Sicut em̃ dicit glo. due sunt bethleẽ vna in terra iuda: alia in terra zabulõ: ad cuius differentiã addit iude. Jn hoc aũt euãgelista notat impletã pphetiã Michee. v. de qua infra dicẽ. Et similiter fm Ra. pphetia Jacob. Gen. xlix. cũ subiũgit. (Jn diebꝰ Herodis regis.) Jste em̃ Herodes fuit alienigena: qz fuit filiꝰ antipatri ascalonite, pseliti: fz historias ꝛ a romanis factus est rex. Prophetauerat aũt Jacob hoc esse signũ messie: quãdo iudas pderet principatũ dicẽs. Non auferet sceptrũ de iuda: ꝛ dux de femore eius: donec veniat qui mittẽdꝰ est: ꝛ ipe erit expectatio gẽtium. Jdeo ad ostendẽdũ pphetiã ꝓpletã dicitur: herodis ꝛ nõ cesaris. Ostẽdit etiã in hoc fm Chry. cõpleta pphetia Danielis de septuagita hebdomadibꝰ annorũ: qz vt dicit tẽpore regni herodis fuerũt cõsummate. Addit aũt regis fm Chry. qz aliꝰ fuit herodes qui occidit ioh̃em: sed ille nõ fuit rex. Et cuius herodes agrippa fuerit rex triũ tetrarchiarum: fm Magistrũ hist. tñ fuit multo tpe post. Uide de his in euangelio sabbato ante quartã dñicã aduẽtus. (Ecce magi ab oriẽte venerũt hierosolymã. i. hierusalẽ ciuitatẽ regiã in ꝙ natũ crediderũt regẽ. Venerũt in quã sequẽtes stellã quã dixerũt se vidisse: que eos p̃cedebat: cuius ꝟ (vt dicit. s. Tho.) apud aliquos nõ sit certũ scz qꝙ stella p̃cesserit eos anteq̃ apulissent hierosolymã. Nã Magi hist. videt dicere qꝙ magi existẽtes in oriente viderũt stellã sup iudeã immotã q̃ tũc primo cepit moueri quãdo egressi sunt de hierusalẽ: vt euãgeliũ videt dicere. Sz Chry. ꝛ. s. Tho. et cõmuniter expositores tenent qꝙ in toto itinere eos direxit p̃cedẽs do sicut filios israel in deserto p̃cedebat nubes p diẽ: ꝛ ignis p noctẽ: vt dicit Exo. xiij. ꝛ qꝙ disparuit ipsis appropinquãtibus ad ciuitatẽ regiã. i. hierusalẽ. ¶ Sed hic est questio vna quã mouet beda. Si em̃ isti fuerũt chaldei vel pse aut de vltimis finibꝰ oriẽtis qũo in tã paruo tẽpore potuerũt vsq̃ in iudeã venire? Nã in tredecim diebus venerũt: qz festũ de aduẽtu eoꝝ celebrabatur tredecima die a natiuitate xp̃i: ꝛ fuit eodẽ anno quo xp̃s natꝰ est: qz aliter si fuisset anno sequẽti nõ inuenissent eũ in bethleem: sed in egypto. Ad ꝟ dicit Remigius qꝙ aliqui hoc solẽt attribuere potentie xp̃i. Glo. vero dicit qꝙ est qz habuerũt equos arabicos ꝛ dromedarios: qui sunt veloces. Remigius vero dicit qꝙ si fuerunt successores balaã: eorum regio non multũ distabat a iudea. Possumus aũt nos dicere qꝙ omnes iste tres cause cõcurrerũt. s. diuina virtꝰ: admiuãs: ꝛ velocitas iumentorũ: ꝛ distãtia moderata itineris. ¶ Sz tuc mouet Remigius questionẽ: quomodo dicũtur venisse ab oriẽte: si venerũt ex regno balaã parũ distãte: Ad hoc aũt dicit. s. Tho. super Matth. qꝙ possunt dici ab oriẽte venisse dupliciter. Uno modo: qz venerũt ab aliqua regione oriẽtali respectu iudee: sed propinqua. Alio modo: qz venerũt in extremis oriẽtis partibus. Et isto modo loquitur Chry. super Mattheum dicẽs. qꝙ stella apparuit eis ꝛ p̃cessit eos per diẽniũ ante xp̃i natiuitatẽ. cuius forte Chry. so. nõ loquatur assertiue: sz recitatiue. (Dicentes. Ubi est qui natus est rex iudeorũ?) Multi nati fuerãt ꝛ mortui reges iudeorũ: vt dicit Augu. in sermo. de Epipha. sz nullũ adozãdũ quesierunt magi. Nõ em̃ querebãt regẽ quicunq; sz magnũ qui salutis humane author existeret: quẽ celo teste natũ didicisent. Uñ ait idẽ Augu. Jacebat in p̃sepio puer ortu recẽs: exiguus corpe: cõtẽptibilis pauptate: sed magnũ aliqd latebat in paruo: qꝰ illi hoies primitie gẽtiũ nõ terra portãte sz celo narrãte didicerũt. Hec ille. ¶ Sed quare isti magi regnãte Herode nõ timebãt aliũ regez querere? Rñdet ſcr Tho. sup Matth. qꝰ zelo fidei mouebanꝰ. Uñ dicit Chry. qꝰ iam parati erãt p tali rege mori. Ut dicere possumꝰ qꝙ sicut hũc puerũ crediderũt in regia vrbe natũ: ita crediderũt ex stirpe regia descẽdisse pvirile semen: vel ſtute dei: sicut multe nobiles femie tradebanꝰ cõcepisse ex cõcubitu deorũ: ꝛ cõsequẽter crediderũt p̃ma facie regẽ ꝛ populũ de tali ifante gaudere. Nec vidẽt icõueniẽs dicere qꝙ a principio nõ cognouerũt specialr oẽm modũ gñatiõis tã magni regis: lz crederẽt eũ spãli dei puidẽtia seculo destinatũ ad aliqd magnũ ꝛ nõ solũ ad materiale regimẽ vt ceteri reges (Uidim⁹.) Utrunq; ꝟdo ꝓteriti pfecti: qz deberãt stellã videre fm oẽs siue aliqñ p̃esserat siue nõ. Sz quare deꝰ eos puauit tãto solatio? Ad hoc cõiter adducũt doctores duas rõnes. Et ptia est ꝓpter istos magos. vt. s. adirent regiã vbẽ: in qua edocerent pphetico testimonio de rege nascituro ꝛ loco nativitatis eiꝰ: sicut pꝛiꝰ edocti fuerãt celesti signo. Alia est: vt natiuitas xp̃i i vrbe regia annũtiaret: ꝛ cõsequẽter iudei inexcusabiles essent. (Stellã eiꝰ) Glo. s. ppriaz qz hãc creauit ad ostẽsionẽ sui. Nõ enim ista stella fuit vna celestiũ stellaruz fm Remig. Chry. ꝛ sanctũ Tho. qꝰ probat Chry. ꝛ sctũs Tho. iij. par. q. xxxvj. mnltis rõnibꝰ. Ptia qz ferebaꝝ ab arcto. i. septẽtrione vbi est arctos. i. vrsa stellaꝝ i celo i meridiẽ: qz sic iacet iudea ad pside vñ venerũt. Sz si verum est hoc qꝰ dicit Jsido. ꝛ sctũs Tho. qũo venerũt ab oriẽte: Ad hoc dico qꝙ si venissent directe a septẽtriõe: nõ possent dici vẽisse ab oriẽte: fecꝰ si ab aliquo loco venerũt: cuiꝰ meridian⁹ sit magis ad orientẽ q̃s meridianus iudee. Et si tali loci circulꝰ paralellꝰ equinoctiali vel tropico esset borealior quã circulꝰ iudee eidẽ paralellꝰ. Dicerẽt em̃ a septentrione ꝛ ab oriẽte venisse: et ita fuit de facto. Scda rõ est: qz apparebat nõ solũ in nocte: sed ẽt in media die. Tertia: qz existẽs i nostro hemispherio nõ supueniẽte aliquo impedimẽto occultabat aliqñ. Quarta qz nõ hẽbat continuũ motũ: sicut nec colũna i deserto. sz stãtibꝰ magis stabat. Quinta: qz erat p̃pe terrã. aꝛ em̃ non potuisset distincte ostẽdere locũ i quo latebat xp̃s. Et subiũgit. s. Tho. qꝰ ꝟ ipm qꝙ ppe terrã fere bat est signũ qꝙ magi existẽtes in oriẽte nõ viderũt illã existentẽ in iudea. Huius hoc ab aliquibꝰ dubiũ relinquaꝝ. Unde qñ subdit. s. (in oriẽte) fm glo. dubiũ est vtrũ sic sit itelligẽdũ quasi ipsi existẽtes in oriẽte viderint stellã ẽt i oriẽte existẽtem: vl existentẽ in iudea. Quid aũt fuerit hec stella dubiũ est. Chry. dicit qꝰ vl fuisse virtꝰ rõnalis. Uñ aliqui dicũt qꝰ fuit ille angelꝰ q̃ pastoribꝰ appuit. Alij ꝟo vt Remi. dicũt qꝙ fuit spũsctũs q̃ ẽt in specie colũbe sup xp̃m baptizatũ apparuit. Sz tñ. s. Tho. iij. par. q. xxxvj. ar. v. ꝛ sup Matth. dicit, pbabiliꝰ esse qꝙ fuerit vera stella nouiter creata seu cõdita i aere. Et rõ est pmo: qz hoc cõueniebat xp̃o. Celestis em̃ rex debuit p celeste iudiciũ manifestari: iudeis quidẽ per celestes angelos p q̃s legẽ acceperãt: vt ꝛ Bal. iiij. Bẽtilibꝰ aũt p celeste syderus: qz ex creaturis maxie celestibꝰ i dei cognitionẽ venerãt vt ꝛ ad Roma. j. Scdo: qz hoc cõueniebat ipsis magis seu gẽtilibꝰ: qz eoꝝ vocatio ad fidẽ ꝓmissa est Abrae in siꝛitudine stellaꝝ innũerabiliũ. Gen. xij. Uel põt addi ad dicta ſcti Tho. qꝙ fm Greg. iudeis tãq̃ rõne vtẽtibus rõnale animal. i. angelꝰ debuit annũtiare xp̃m. gẽtes vero qz rõne vti nesciebãt non p voces sed p signa pducũtur ad christũ qñ ipse adhuc paruulꝰ nõ loquebaꝝ: qñ aũt iam loquebaꝝ p loquẽtes apostolos sunt puersi. Dicit autem Greg. angelũ animal rõnale: vl loquẽs fm opinionẽ eoꝝ q̃ angelos habere corpora dicunt. vel qz apparebat in forma aialis rõnalis. i. hois vel qz ꝙd hz cõmune cũ tali aiali. s. potẽtiã altioꝛe sensitiuis siue sit intellect siue rõe: eo modo quo etiã homo aliquo mõ dici põt angelus. Et hoc metaphorice ꝓpter aliquã siꝛitudinem. Tertia aũt expositio est de mẽte Gregoꝛij. vt pz. j. q. lib. ar. j. ad secũdũ. Sed tñ ad ꝓdictoꝝ notitiã aduerte qꝰ ꝓdicte opiniões de illa stella nõ sunt vsq̃quaq̃ dissonãtes. Licet em̃ s. Tho. dicat qꝙ fuit vera stella: non tñ negaret quin moueret ab angelo: sz hoc dicerez qz fm doctrinã eiꝰ deus nõ operaꝝ motũ localẽ cor. poꝛũ immediate: sz mediãtibus creaturis: quaꝝ nulla ꝓter angelũ potuit stellaz illo mõ mouere: nisi dicaꝝ cõtra oẽm philosophicã doctrinã: qꝙ ipa

ex'sui natura tali motu moueret. Qui aũt dicũt q̄ fuit angel⁹: intendunt forte dicere qđ illud corpus qđ videbat: erat aer ab ãgelo cõdẽsatus: eo mõ quo ẽt de mõe scũ luce apparẽt. Utrũ aũt. s. Tho. diceret q̄ erat de natura celesti formata in aere: vel de natura aerea miraculose formata melio ẽ: possint angeli aerẽ cõdẽsare: nõ habeo certũ: sed magis credo scõm. Sed de ista stella qđ factũ est: Respõdeo q̄ Magister histo. de hoc sic dicit. Stella hec peracto officio suo more esse desijt: reuertẽs in preiacentẽ materiã vñ sumpta fuerat. Quidã tñ tradũt Be. voluisse qđ in puteũ bethleemitẽ cecidit & post in diebus Paule & Eustochij quasdã ẽgines deo dicatas eã miraculose vidisse. Qđ q: fabulosuz existimauerũt fratres cũ quib⁹ monasticã ducebat vitã: eũ a cõione qñq̄ separauerũt. Hec ille. ¶ Circa p̃dicta sciẽdũ est qđ in p̃dictis ꝑbis quidã occasionẽ errãdi sumpserunt. Et prio priscianiste: qui ex hoc dixerũt q̄ oẽs hoim actus regunt fato. Scõo Manichei: q̄ sicut reprobãt fatũ: ita reprobãt euãgeliũ beati Matthei: qr dicit q̄ in hoc loco affirmat fatum. Ad hoꝝ ergo intellectũ scire opz qđ sit fatũ. & qđo est & qđo nõ. Sciẽdũ est ergo q̄ in rebus hũanis multa videm⁹ casualiter & p accidẽs accidere: sicut qđ alicui ꝗrẽs vnũ holez: inueniat aliũ de quo non cogitabat. Qđ aũt est casuale & fortuitũ respectu vnius cause: aliquando respectu alterius cause superioris est per se intentũ & nõ fortuitũ vel casuale: sicut si alicui dñs mittat duos seruos ad eũdem locũ per diuersas vias. & vnus eoꝝ nesciat ꝺ alio. Qđ em̃ sibi inuicẽ occurrant in tali loco: est per accidens & casuale respectu intẽtionis: nõ quidẽ dñi: sed seruoꝝ. Secũdũ hoc ergo dupler fuit opinio de fato. Dicitur enim fatũ a faris vel fare fatur: quasi quoddã prelocutiuũ & preordinatiuum. Quidã ergo dixerunt q̄ ista casualia & cõtingẽtia nõ reducñt in aliquã superiorẽ causam illa ordinantem. Isti antẽ abstulerũt & negauerũt fatũ et vniuersaliter prouidentiã diuinã circa huiusmodi. Et secũdũ Aug. hec fuit opinio Tulij. Quidã vero reducũt ea in aliquã causam illa ordinãtẽ: sed a qua causa ista ordinatio fiat: est differẽtia. Quidã enim dixerũt q̄ corpora celestia omnia ista cõtingẽtia ordinãt: & secũdũ istos fatũ nihil aliud est q̄ influxus syderum. Alij vero ista cõtingẽtia reducũt in diuinã prouidẽtiã. Primo ergo modo fatum negãdũ est: quia actus humani nõ regũtur quasi ex necessitate secũdũ syderum dispositionẽ vel influxũ. qđ multiplicit patet. Primo sic. Impossibile est enim q̄ virtus corporalis directe agat in incorporeã: qr inferius in ordine nature non agit in superius. In anima aũt vt patet per Arist. in lib. de anima: sunt quedam potẽtie eleuate supra corpus: vt voluntas & intellectus. quedã vero sunt organis affixe: vt sensitiue & vegetatiue. Corpora igitur celestia ꝗuis directe agant supra corpora inferiora: & immutẽt ea p se: & potẽtias organicas per accidẽs: eo modo quo hoiem iracũdũ siue pronũ ad irã dicimus ex celestibus corporibus. tñ directe electio est in volũtate. Uñ nunq̄ põt fieri dispositio. in corpore humano qnin superueniat electio & iudiciũ liberi arbitrij. Uñ qcũq̄ poneret liberũ arbitriũ sub corporibus celestib⁹: necessario poneret intellectũ a sensu non differre. Scõo qr per hoc excluditur omnis cult⁹ diuinus & regimẽ reipublice: qr omnia essent de necessitate: & ꝓsequẽt nõ oporteret cõsiliari vel aliquid prouidere qđ est contra naturalẽ inclinationẽ hoim q̄ vana esse nõ põt: cu sit a deo datore nature: qui nihil vanũ potest efficere. Tertio qr hoc esset attribuere deo malitias hoim: qđ esset ipsum infamare: qr syderа creauit. Aug. Accusans deũ creatorẽ syderũ dũ excusant reũ perpetratorẽ scelerũ. Hec ille. De hmõi dicit Chry. sup Mat. Si aliquis adulteria & homicidia facit p stellã: magna est iniquitas stellarũ illarũ maior aũt illi⁹ qui creauit stellas. Mã cũ sit ꝓscius futuroꝝ deus: ex quo tãta iniqtas erat futura p stellas: si noluit emẽdare: nõ est bonus. si aũt voluit & nõ potuit. impotẽs est. Si ẽt stelle est q̄ boni simus aut mali ergo nec bonũ nostrũ laudãdũ est: nec vituperãdũ malũ: qr nec in nobis est volũtari⁹ actus.

Qđ qđ em̃ mali mei penã suscipiã: q̄ nõ volũtate ꝫ necessitate ꝓmisi. Ipa deniq̄ mãdata dei ne peccẽt hoies: aut ortamẽta vt faciãt bonũ hãc iſpiẽtiã destruũt. Quis em̃ iubet aliquẽ ne faciat malũ q̄ nõ põt declinare: aut vt faciat bonũ ad qđ nõ põt puenire. Hec ille. Et nota q̄ ista ẽba Chr. multũ faciũt ptra quosdã phãtasticos dicẽtes: si de⁹ sit me dãnãdũ forte aliter esse non põt. Isto ergo mõ ne gãdũ est fatũ. Uñ. Greg. dicit. Absit a fidelibus mẽtib⁹ vt fatũ aliqđ eẽ dicãt. Hec ille. Si ꝺo sumaꝫ fatũ, p diuina ꝓuidentia: sic aliqđ est. ꝫ qr cũ infidelib⁹ nihil debem⁹ habere cõe iõ nõ debem⁹ diuinã ꝓuidẽtiã hoc nomine vocare. Uñ ait de⁹ Aug. Scientiã teneas linguã corrigas. Cũ ergo. b. Math. recitat dicẽs: vidimus stellã ei⁹: nõ affirmat fatũ ꝓmo mõ qr illa stella nõ ꝺt fuisse xpi: qñ vita xpi depẽderet a stella: ꝫ ecõuerso mot⁹ stelle depẽdebat a xpo. Sedr. (Et venim⁹ adorare eũ). Postq̄ venim⁹ ꝺz ꝓferri media breui: vt ꝺr determinasse Bisarion. Primo qr in greco ponit ꝓteriti tẽporis. Scõo qr ipsi credebãt iã se venisse ad locũ vbi puer esset. Hic qrit Aug. i ser. epiphanie. A quo magi didicerũt q̄ stella visa significaret natũ eẽ regẽ adoratione dignũ. Ad hoc dicit ipe ibi q̄ angel⁹ eos edocuit. Leo vero dicit q̄ fuerũt intrinsec⁹ inspirati. Credo aũt vtrũq̄ fuisse verũ aliquo mõ qr angel⁹ nõ apparuit eis sub rõnali forma vt videt velle Grego. ꝫ eos docuit reuelãdo ꝓuisionẽ & ispirãdo: sicut ẽt fecit postq̄ adorauerãt xpm. Itẽ aug. lib. q. no. & ve. te. dicit q̄ ex prophetia Balaã id cognouerũt visa stella illi⁹ nata. Uñ qlitercũq̄ cognouerit tenẽdũ est vt dicit. s. Tho. iũ. q. xxxvj. q̄ diuini⁹ fuerũt edocti reuereri xpm: quẽ nõ ꝗrebãt sicut regẽ terrenũ. Erubuissent eteñ videtes presepe & pãnos viles. Et intellige q̄ nõ ꝗrebãt eũ vt regẽ terrenũ i. ꝓsueto more regio natũ & regnaturꝝ. cũ quo stat q̄ crediderint eũ tẽporaliter regnaturꝝ & natũ sub distinctione ex semine hũano vel ope dei: & ad aliqđ magnũ ordinatũ. i. ad spũale mũdi saluteñ. Uñ ñ erubuerũt pãnos. qr habebãt testimoniũ stelle q̄ eẽt spũs lic⁹ missus a deo. Uñ aũt eũ qñsset vt regẽ alicui mõ terrenũ. ñ existimasset eũ natũ i vrbe regia: & oib⁹ esse notã natiuitatẽ ei⁹: vt vr. Credo igit q̄ a ꝓncipio crediderũt eũ regẽ terrenũ magnũ ꝑ ceteros & mirabil'r a deo missũ ꝑt ceteros: & deide sũt paulati ꝺ mysterijs ei⁹ edocti. Querebãt. n. vt regẽ messiã exꝑectatũ a iudeis vt inuit i seqñtib⁹. de q̄ ꝓsueuerãt cõit iudei & alij sentire q̄ regnaret ẽ tpl'r. Uñ ẽt herodes turbat⁹ ẽ qđ nõ fuisset si dixisset se regẽ spũalẽ qñ sit nisse aut ꝗrere. Nõ aũt est ꝓdicandũ qđ hec stella apparuit i forma crucis vl' crucifixi vl' hois: sm. s. Tho. i opusc'l. qr nõ est certũ. Sed qr vt dicit Aug. sicut magi desyderãt redẽptorẽ: ita herodes timet successorẽ. iõ seqū. (Audiẽs aũt herodes rex turbat⁹ est.) Propter duo turbat⁹ est herodes. Prio ꝫ Chr. ne rege iudeoꝝ ex iudeis nato i ꝑtãꝫ idume⁹ & alien⁹ cũ sua posteritate pelleret e regno. Scõo vt dicit glo. timuit ppt irã romãoꝝ. De creuerũt. n. romani ne ds rex vel deus sine eorũ consilio diceret. Hec ille. (Et ois hierosolyma cũ illo) i. tota hierꝰz. Timebat. n. ne herodes pp regẽ iudeorũ natũ oẽ gen⁹ iudeoꝝ iseqret. sm Chr. Ul' turbati sunt illi q̄ fauebãt herodi. vñ sumit hictorũ p parte. Uel turbati sunt apparẽter tãtũ. ¶ Moral'r docemur iuxta doctrinã Chr. sup. Pat dicẽtis. Sẽp grandis potestas maiori timori subiecta est. Sicut. n. ramos arborũ i excelso positaꝝ ifluis cũ aura flauerit mouet. sic & subl mes hoies ẽt leuis nũt ꝙ fa. a ꝓturbat hũiles aũt sicut i cõualle plurq̄ i rãdꝺ litate ꝓsistũt. Hec ille. ¶ Quatũ ad scõm sciẽdũ est q̄ herodes auditis magis statim cogitauit ꝑdere xpz iõ voluit diligẽter inuestigare locũ natiuitatis ei⁹ ab illis qđ scripturas & genealogias nouerãt in deoꝝ. Uñ sub dñi. (Et cõgregãs oẽs ꝓncipes sacerdotũ & scribas ppli) i. legis doctores sm Remig. q̄ ẽt dicit qđ nõ sunt dicti solũ ab officio scribẽdi: ꝫ ab lr̃a tatiõe scripture (sciscitabaꝫ ab eis vbi xps nasceret). Intellexit. n. hũc regẽ dictũ eẽ xpz ex cõuersatione cũ iudeis. Si si herodes nõ credebat scripture: ꝗre sciscitabaꝫ. Si credebat ꝗre sperabat se posse ꝑdere xpm. Ad ꝺ dicit Chry. super Mat.

ꝛ ſſr.s.Tho.q̄ credebat quidē ſed imp
fecte:qz diabolus vt dicit Chry.incita-
bat eū:ſicut mſti pctōres nō pfecte cre-
dūt tormēta inferni.Scifcitabāt autē ꝛ
G interrogabat iudeoꝝ pncipes ꝛ ſcribas
publice.vt teſtes hꝫet apō romanos q̄
diligentē feciſſet ināſitionē.ſed magos
ḡs noluit hꝫe teſtes nō interrogauit de
tpe ſtelle palā:ſed clāculo.(At illi)habi
ta collatiōe inter ſe(dixerūt ei.In beth-
leē iude.)Quare xp̄s voluerit in Beth-
leē naſci:vide i euāgelio natalis ad me
diā noctē. Eſt aūt ſciēdū vt dicit Chry.
q̄ cū iſti iudei debuiſſent herodi celare
m yſterīū dei;nō ſolū illud p̄diderūt ſz
adduc ūt p̄pheticū teſtimoniū dicētes.
(Sic eſt ſcriptū ē p̄ p̄phētā).ſ. Micheā
v.c.Et tu bethleē terra iuda:nequaq̄
minima es in principib⁹ iuda.Ex te eſt
xp̄ dux q̄ regat pp̄m meū iſrl.Eſt au
tē notāndū q̄ iſta p̄phetia nō allegat ab
iſtis vt iacet i p̄phēta:vbi ſic ḃr.(Et tu
H bethleē effrata paruulus es in milibus
iuda.Ex te eſt mihi egredieṫ q̄ ſit dñā-
tor in iſrl)ex q̄ ptz q̄ aliqua mutauerūt.
Et hec ſm glo.ꝛ.s.Tho.ſup Matt.fece
rūt vel ignorantia:vel vt planius regi
alienigene loquerent. Uñ mutauerunt
ẏba ꝛ ſeruauerūt ſenſum.Loco eſt effra
ta:q̄ erat nom̄ antiquū q̄ diſtinguebat
ab alia bethleē:ꝛ ignotum regi poſuerūt
terra iuda. ¶Eſt aūt ſciēdū vt teſtatur
magr̄ hiſt.ꝛ Nico.de lyra.q̄ bethleē pri
mo dicta eſt effrata ab vxore Caleph.ſz
poſt magnā ſterilitatē q̄ fuit tpe Noe-
mi vt ptz Ruth.i.ſuccedēte magna fer-
tilitate dicta eſt bethleē.i.dom⁹ panis.
Nec valet q̄ ẑ hoc obiicit Pau.burgē.
dicens:q̄ añ Caleph.i.tpe Jacob voca
baṫ effrata.eo q̄ Geñ.xlviij.ḃr. Sepeli-
I ui eā iuxta viā effrate:q̄ alio noie appel
laṫ bethleē. Iſta eſt ſunt forte p̄ antici
patiōē dicta q̄uis etiā hoc dubiū ſit et
ad hoc ſuſtinēdū oporteret multa dice-
re. poſſet aūt dici q̄ Jacob dixit quidē
K iuxta viā effrate ꝛ ſic effrata fuit nomē
antiquū.ꝛ ſi non impoſitū ab vxore Ca-
leph/q̄ vero ſubdit:q̄ alio nomine ap-
pellatur ꝛc.nō ſunt ẏba Jacob:ſed ea
interpoſuit ſcriptor canonis.Q̄ ẑo di-
cit p̄pheta:paruulus es ſcilz vicus: ſm
ſitus in milibus iuda.i.inter milia viro
rū iuda ad te ptinentiū.maxime qz ex te
exiet dux populi mei iſrael: importat di
gnitatem ciuitatis quā dignitatem iſti
expreſſerūt dicētes nequaq̄ minima es,
ſcz dignitate:q̄uis ſis parua ſitu(i pnci
pibus iuda).i.quo ad principes iuda qz
inde ortus eſt Dauid:ꝛ etiā xp̄s q̄ fue-
rūt dignifſimi principes. Jdeo ſequit:
tā in p̄pheta q̄ in euangeliſta de ortu
xp̄i ducis. ¶Eſt aūt ſciendū q̄ iſta pro-
phetia ad literā non pōt exponi niſi de
xp̄o:qō ex duobus ptz. Primo qz in trāſ
latione chaldaica cui nullus iudeorum
auſus eſt vnq̄ cōtradicere :habetur ex
te egreditur Meſſias. Secundo:qz ſta-
tim ſubiūgit p̄pheta(ꝛ egreſſus eius a
principio a diebus eternitatis)Et dicit
Chry. q̄ ſi iſti p̄phetiā cōplere reci taſ-
ſent herodes intellexiſſet iſtū regē non
eſſe terrenum ꝛ q̄ſi nō erat iſſet in tan
tū furorē. Uñ fuerūt cauſa vt ait mortis
innocentū. ¶Moraliter iudei i lege do-
cti q̄ docuerūt magos ꝛ tñ ipſi non cre-
diderūt ſignificāt p̄dicatores bñ loquēs
ꝛ male operātes ſimiles fabris ar-
che Noe:q̄ preſtiterūt alijs vt ſaluarent
ꝛ ipſi introierūt diſſuiū. ¶Quantū ad
tertiū ſciēdū eſt q̄ Chry.ſ. poſtq̄ au-
diuit herodes rñſum duplici modo cre-
dibile. Primū qz a ſacerdotibus fuerat
dictū:deinde qz exēplo p̄phetico fuerat
p̄probatum.nō ad deuotionē flectiṫ na-
ſciturī regis.ſz ad malitiā iterfectionis
eius per doſū. Uidit eñ qz non poterat
magos nec blādimētis flectere:nec mi-
nis terrere:nec animū corrūpere vt cō-
ſentirēt in interfectionē regis futuri:nō
illos decipere cogitauit.Hec ille. Jdeo
ſubdiṫ.(Tūc herodes claz vocatis ma-
gis)clam inḡ.i.occulte.ꝛ hoc ſm Chry.
qz nō cōfidebat de iudeis ne forte quaſi
amantes regē natum proderent p̄filiuz
eius(diligēter didicit ab eis tēp⁹ ſtelle q̄
apparuit eis.) Et hoc ſm Remigium
qz timuit qō euenit.i. q̄ nō reuerterenṫ
ad eū.ideo voluit cū loco ſcire tēpus re-
M gis nati vt eū poſſet inuenire.Apparuit
aūt ſtella ſm Chry. vt dictū eſt:ꝛ ſz Au
gu.in ſer.de epiph̄a.diēnio añ xp̄i nati-
uitatē.Sed auguſtinus dicit q̄ ſolū tūc

inceperūt iter:qñ in die natiuitatis xp̄i
eis reuelatū ē cui⁹ eſſet illa ſtella Chry
ſo.ẑo vult q̄ multo ante venire ceperūt
Sed alij tenent q̄ in die natiuitatis xp̄i
p̄mo apparuit. (Et mittēs eos in beth-
leē dixit.Jte ꝛ interrogate diligenter de
puero).Magi euz regē dicūt:iſte ẑo pue
runt:qz ex abundantia.i.affectu cordis
os loquiṫ.(Et cū inueneritis renūtiate
mihi vt ꝛ ego veniēs adorē eū.(Oia hec
dixit vt deciperet magos: qz intendebat
occidere xp̄m.(Qui cum audiſſent regē
abierūt) recedentes de hieruſalē vt irēt
in bethleez.(ꝛ ecce ſtellam quā viderāt
in oriente)ſed ad igreſſum iudee fuerat
occultata(añcedebat eos)ita p̄ terrā
q̄ viā oſtendebat cōtinue(vſq; dum ve-
niēs ſtaret ſupra vbi erat puer. Stetit
eñ ſcōm Chry.ſup caput pueri.q.d.Hic
eſt quē queritis.(Uidētes aūt ſtellā ga
uiſi ſunt gaudio magno valde.)Remi-
gius. Nō ſatis fuit euāgeliſte dicere ga-
uiſi ſunt:ſed addidit gaudio ꝛ magno ꝛ
valde.Hec ille.Gauiſi ſunt ſz Chry. qz
P ſpes eorū nō erat decepta ſed cōfirmata.
Gauiſi ſunt gaudio ſz Gl. qz gaudebāt
p̄pter deum q̄ eſt verū gaudiū.ꝛ gaudio
magno ſm eundē:qz de magno gaude-
bāt ꝛ valde ſm Remigium:qz de re pdi
ta ꝛ inuenta magis q̄ de ſemp poſſeſſa
gaudemus.(Et intrātes domū inuene-
rūt puerū)Leo in ſer.Epiphanie.Quā-
titate paruū:aliene opis indignum:fan
di impotētem:ꝛ in nullo ab humane in-
fantie generalitate diſcretuz:qz ſicut ſy
dera erāt teſtimonis q̄ in eo maieſtatez
inuiſibilis diuinitatis aſſererent. ita p̄
batiſſimum debebat eſſe ſempiternā il-
lam eſſentiam filij dei p̄ſonam hominis
ſuſcepiſſe. Hec ille.(Cum maria) ſola ſi-
ne ioſeph ſm Rabanum ne qua ſiniſtra
ſuſpitionis occaſio daretur gētibus(ma
tre eius)in veſte paupere qualē poterat
habere vxor carpentarij peregre cōſtitu
ta:vt dicit Chry. Uñ ſi terrenū regem.i.
C terreno more natū ꝛ regnaturꝫ nihil am
plius ceteris regibus habentē queſiniſ-
ſent fuiſſent confuſi. Sed ſtelle teſtimo-
nio p̄ēti gaudebāt contēptibilem pue-
rum aſpicere:quem terribilem eis ſpūs
oſtendebat.Unde ſubditur, (Et proci-
dentes adorauerunt eum) ſcilicet adoꝛ
ratione latrie:qz ſecundū ſanctū Tho.
iij.parte.q.xxxvj.intellexerunt eum eſſe
deum q̄ ego intelligo tūc cum illum vi
derunt:quia veriſimile eſt q̄ paulatim D
magis ac magis fuerint diuino lumine
ꝛ amore pfuſi.tunc aūt maxime q̄ñ ve-
raciter aderat rex ꝛ regina celoꝝ.(Et
apertis theſauris ſuis) Per theſauros
debemus intelligere p̄tioſa q̄ ferebāt
ad offerendū ꝛ non ad exponēdū p̄ ſuis
expenſis. Et hos theſauros nō aperue-
runt in via. ſz tunc cū voluerunt offerre
munera xp̄o:vt dicit.s.Tho.ſuper Mat
theū.q̄uis etiam ꝛ aperuerint theſau-
ros ſuos cū receſſerunt de patria qz tūc
inde acceperūt que reponerent ad offe-
rēdum.(Obtulerūt ei munera aurū:ihy⁹
ꝛ myrrham).Conſuetudo eſt enim apud
Perſas vt.s.Tho. teſtatur vbi ſupra q̄
ſemper cum munere adorabant. ¶Eſt
aūt ſciendū vt dicit idem .iij.parte vbi
ſupra q̄ magi diuinitus fuerunt edocti
de muneribus offerēdis ꝛ reuerētia ex-
hibēda. Et dato vt dicit Chry. q̄ ipſi nō A
intelligerent ſignificata ſuorum mune-
rum: ſpiritusſanctus qui eos eduxerat
ad chriſtū ordinabat illa munera ad ali
quid ſignificādum.Et ſicut dicit Remi-
gius. Cū reges fuerint tres et munera
tria nō obtulerūt ſinguli ſingula:ſz ſin
guli oia.i.aurū:thus:ꝛ myrrhā.Ratio
iſtorū munerū ſalis ſm ſcz q̄ ſine ſigni-
ficatione cōſyderātur duplex cōſueuit
aſſignari. Prima qz de talib⁹ cōſueue-
rūt reges arabū facere exenia.Unde di
cit Glo. q̄ morē ſeruant ſue gentis.Se
cūda qz obtulerūt aurū ꝫ paupertatē
quā videbāt in matre ꝛ filio.thus ꝫ feto
rē loci.ꝛ myrrhā ad cōfortādū ꝛ cōſolā
dum pueri mēbra.Myſtica aūt ſm ſ.q̄
munera aliq̄d ſignificāt aſſignatur ab
Aug.in ſermone epi.q̄ ait.Aurum ergo
ſoluiṫ qz regi cōgruit magno:thus imo
laṫ vt deo:myrrha p̄betur tanq̄ p̄ ſalu
te oim morituro.Hec ille.(Et rñſo)quia F
rñſio nō ſit niſi ad interrogantē.Hic in-
nuiṫ ſm q̄ dicit Glo.q̄ clamauerūt per
affectū ad deū:ꝛ interrogabāt.quid di-
uina iuberet voluntas. (Accepto)nō a
puero ſm glo.ne ante tp̄s reuelet:ꝛ vt

vera humanitas habeat: ſz p ipm deū: vt dicit eadē glo. q̄ th vt. s. Tho. dicit ſuper Mat. loquit ſm morē ſcripture. qz q̄ angelus dicit ꝺz deū diuiſſe: qz in pſona dei loquit. Uñ Diony. ꝓbat q̄ iſtud rñſum fuit per angelos. Jn ſomnis ne redirēt ad herodē: p aliā viā reuerſi ſunt in regionē ſuā) Nā deſcēderūt ad mare z inde p nauē trāſfretātes i tharſis abierūt, ꝓpter q̄ vt teſtat Nico. de ly. Herodes iratus naues tharſe ſiā incēdit: iuxta illā ꝓphetiā. Pſ. Jn ſpiritu. i. ira vehementi conteret. ſ. herodes vel ꝓteres o deus. i. cōteri ꝑmittes naues tharſis. ¶ Allegorice magi iſti cuz ſint primitie gētium ſignificāt gētes q̄ xp̄o erāt credi ture: ſacerdotes z ſcribe pp̄m iudaicū: q̄ p maiori pte remāſurus erat in infidelitate. Et qz tradunt fuiſſe tres: ſignificāt ſm gl. gētes ex trib⁹ mūdi partib⁹ Aſia Aphrica z Europa ad xp̄m venientes. Herodes ꝺo ſignificat diabolū Leo in ſer. epi. Herodes diaboli pſonā gerit: cui⁹ ſicut tūc fuit icētor: ita nūc q̄z eſt indefeſſus imitator. Cruciat eñ vocatiōe gētium z quotidiana prātis ſue deſtructione torquet. Hec ille. q̄ hoc loco nō dixit herodez eſſe diaboli imitatorē ſz ecōuerſo diabolū herodis. Uterq̄ ergo tam herodes q̄ diabolus ſm Chry. timet ſui regni ſucceſſorem. ¶ Anagogice magi a xp̄o diſtātes z obſeruātes ꝓphetiaz: ſignificāt viatores ſtudioſos ꝑbi dei. Jſtis apparet ſtella. i. lumē fidei z gratie dei. ducēs eos ad xp̄m exiſtētem in bethleez i. domo panis. ſeu in loco vberi pleno oi ſolatio. Hoc lumē fidei formate z gr̄e dei pdūt hoies. q̄ ad herodē. i. diabolū decliñāt ſed illud recuperāt cū redeūt ad q̄rendū xp̄m: z tūc tādē eū inueniūt z adorāt in celo. Et poſt nunq̄ reuertunt̄ per viā in qua diabolū inuenerūt. i. p viam pcti: ſz ſemp gradiunt̄ p aliā. i. p viā voluntatis dei. ¶ Mozal⁹ iſtruimur i multis ꝓpo q̄ ꝓfidētes in auxilio hūano nō req̄rēdo z ꝓponēdo diuinū. pdunt diuinū eo mō quo magi ſtellā declinādo ad ciuitatē regiā. Scōo iſtruimur vt offeramus xp̄o tria mūera. Greg. in homil. Auro ſapiētia deſignat. Salom. teſte q̄ ait. Theſaur⁹ deſyderabilis req̄eſcit in ore ſapiētis. Thure aūt qō deo incēdit: vt⁹ oſonis exp̄mitur ſm illud. Dirigat oſo mea ſicut incenſum in ꝓſpectu tuo. per myrrhā ꝺo carnis mortificatio figurat. Nato ergo regi aur̄ offerim⁹ ſi in cōſpectu eius ſapiētie lumie ſplēdem⁹. Thus offerimus: ſi p oſonē ſtudia deo recolere valeam⁹. Myrrhā offerim⁹: ſi carnis vitia p abſtinētiā mortificamus. Hec ille. Tertio inſtruimur iuxta doctrinā eiuſdē Greg. dicentis. Magnū nobis aliq̄d magi innuūt: q̄ in regionē ſuā p aliā viā reuertunt̄. Regio q̄ppe nra paradiſus eſt. ad quā ieſu cognito redire ꝓuā qua venim⁹, ꝓhibemur. A regione etenī nra ſupbiēdo: inobediēdo: viſibilia ſeq̄ndo: cibū vetitū guſtādo diſceſſimus: ſed ad eā neceſſe eſt vt fiendo: obediendo: viſibilia ꝓtennēdo: atq̄ appetitum carnis refrenando redeamus Amen.

☞ Dñica infra octa. epiphanie.

☞ Textus euange. Luc. cap. ij.

Cum fact⁹ eſſet Jeſus annorū duodecim aſcendētibus parētib⁹ eius hieroſolymā: ſcōm cōſuetudinē diei feſti. cōſummatiſq̄ dieb⁹ cum redirēt remāſit puer Jeſus in hier'lm et nō coguouerūt parētes eius. Exiſtimantes aūt illū eſſe in comitatu venerūt iter diei z req̄rebāt eū iter cognatos z notos. Et nō inueniētes: regreſſi ſunt in hier'lm: req̄rentes eū. Et fctū eſt poſt triduū inuenerūt illū in tēplo ſedētez in medio doctor⁹: audiētez illos et interrogātē. Stupebāt aūt oēs q̄ eū audiebāt: ſup ꝓuidētia et rñſis eius. Et vidētes admirati ſunt. Et dixit mater ei⁹ ad illū Fili q̄d feciſti nobis ſic. Ecce p̄r tuus et ego dolētes q̄rebamus te. Et ait ad illos. Quid eſt q̄ me q̄rebatis? Neſciebatis qz i his q̄ patris mei ſunt oportet me eſſe? z ipſi nō intellexerunt verbum qō locutus eſt ad illos. Et deſcendit cum eis et venit

Nazareth et erat ſubditus illis. Et mater eius conſeruabat oia verba hec conferens in corde ſuo. Et Jeſus ꝓficiebat ſapientia et etate et gratia: apud deum z homines.

Cum factus eſſet Jeſus annorum. xij. ꝛc.) Luc. ij. In pſenti euāgelio tangunt tria pūcta q̄ ſunt Perditio: Jnuētio: Jnterrogatio. ¶ Quātū ad primū iter. ꝛr ſciēdū ē: q̄ ſicut hr̄. Exo. xxv. ter in annos ois maſculus ppli de iſr'te nebat ꝓparere in hier'lm in tēplo añ cōſpectū dei. ſ. i die paſche. in die pentheco ſtes: z in die ſeu feſto tabernaculor⁹. Sz cū his q̄ multū diſtabāt a hier'lz erat diſpenſatū q̄ ad duo vltima feſta: et tales erāt galilei. Uñ Lu. ij. ꝛo. Et ibāt parentes ei⁹. ſ. xp̄i p oēs annos in hier'lz i die ſolenni paſche. Et qō ꝺr. Mat. xj. ler z ꝓphete vſq̄ ad Jo. nō ſic itelligit: q̄ſi i natiuitate aut morte: Joannis lex deſierit hr̄e vim obligatiōis: vt dictū eſt i die circūciſionis. Sz qz vſq̄ tūc ſola lex vigebat z abide vſq̄ ad paſſionē xp̄i curſebat cuz euāgelio ſic q̄ ipſa obligabat. Vide de his ſi vis rē hr̄e ſubtil'r. c. iij. di. j. qō. iij. Dicit ergo btūs Lu. (Cū fact⁹ eſſet Jeſus annor⁹. xij.) Sicut aūt dicit. b. Greg. xp̄s ſm etatis mēſurā oñdebat ſapie ſigna. Uñ eo tpe cepit oñdere ſapientiaz ſuā ſapiēter iterrogādo doctores q̄ apōs ꝓfueuit hr̄i rōnis vſus. i. xij. anno. Sciēdū eſt aūt q̄ āni diſcretionis q̄uis aſſignent cōiter eē quo ad maſculū. xiij. z quo ad feminā. xij. tñ ingenia excellētia cuiuſmodi erat igenīū xp̄i hoc tēpus ātícipabāt: nec reputabat miraculoſuz ſeu ſup nāle q̄ puer in āno. xij. oñderet vſum rōnis: ſz erat ſignū excellētis ingenij. Sz Ꝺ: qz ex his vr̄ ſeq̄ q̄ añ hoc tp̄s hō nō poſſit mortaliter peccare: qō eſt falſum. Ad hoc ꝺr ex doctrina ſcti Tho. iij. di. xx vij. q. ij. q̄ ſz Ari. j. Ethi. triplex eſt ſtat⁹ hois ſz rationē. Primus eſt añ primū ſeptēniū. ſcōs eſt ante ſm ſeptēniū z poſt p̄mū. tertius eſt ante tertiū z poſt ſm. Jn primo hō neq̄ p ſe neq̄ per aliū pōt itelligere: vñ z cōiter peccare nō pōt: cuius aliq̄n etiā ante primū ſeptenniū alicq̄ peccēt mortaliter: eo q̄ acceleratur in eis vſus rōnis. Uñ z puer de quo narrat Greg. in dialogo. q̄ fuit dānatus nō erat annoz⁹ ſeptē. Et dicit. s. Tho. q̄ cū ſpōſalia poſſint ꝺi in ſeptēnio: nō eſt miz̄ ſi ante poſſit ꝺs peccare mortaliter. qz minus iudiciū requirit ad peccā dū mortaliter q̄z ad cōtrahēdū ſponſalia qz ad primū ſufficit iudicare de pſenti: z ad ſecundū oportet iudicare de futuro qō quis ſpōdet. Jn ſcōo aūt ſtatu homo habet pfectū vſum rationis: intelligēdo ab alio z p ſeip̄m inquerēdo veritatē. Hec ola ex ſctō Tho. (Aſcēdentib⁹ parētib⁹ ei⁹ hieroſolymā ſm ꝓſuetudinē diei feſti) Jſta patēt ex dictis (Cōſummatiſq̄ dieb⁹) Dieb⁹ inq̄ſ ſeptē ꝺbus ſolēnitas durabat q̄uis nō oēs eſſent equaliter ſolēnes. Sz gl. dicit qō durabat diebus octo: ꝓputās illā diē a cuius veſpis incipiebat ſolēnitas (Cū redirēt remāſit puer Jeſus in hier'lm) non a caſu vel oblitione: ſz ſtudioſe: vt a pueritia oñderet zelū ſuū circa ſpūalia (z nō cognouerūt parētes ei⁹) Beda. Sz q̄reret aliq̄s qūo dei fili⁹ tāta parētū cura nutrit⁹: potuerit oblinīſcēdo relinq̄? Rñdēdū ē, qz filiꝰ iſr'mozis fuit vt p̄b⁹ feſtis: vel hieroſolymā ꝓſuētes vel ad ꝓpria redeuntes: ſeorſum viri z ſeorſum femine incederēt. infantesq̄ vel pueri cū quolibet parēte indifferēter ire potuerūt. iōq̄ Mariā vel Joſeph vicißim putaſſe puerū Jeſum: quē ſecū nō cernebat. cū altero parēte reuerſum. Hec ille. Uñ ſequit. Exiſtimātes aūt illū eſſe i comitatu mulier⁹ q̄ ad Joſeph: vel viroꝝ quo ad Mariā (venerūt iter diei z req̄rebāt eū inter cognatos z notos) videntes q̄ ſecū non erat. ¶ Mozal⁹ iſtruimur qō xp̄s ꝓpter quatuor pdim⁹ ſepe. ꝓmo ꝓpter ineptā letitiā z mūdanā ꝓſperitatē. Naz ꝝgo fugiēdo in egyptū illū nō pdidit: ſz eūdo ad ſolēne feſtū. ¶ Scōo ꝓpter diſtractiones z ꝓturbationes: qz ꝝgo illū amiſit in turba recedendo a hier'lm q̄ interpretat ꝓmo pacis. Tertio ꝓpter vanā fiduciā

in sapiētia: in fortitudine: in cōstantia: in diuitijs: ⁊ hmōi. qz beata ꝟgo pdidit eū ꝓfidēs ꝙ esset cū Joseph. Quarto ꝓpter ignorātiā eorū que dei sunt: qz dicitur ꝙ non cognouerunt parentes eius. ¶ Quātū ad scm sciēdū est ſ̄aliter ꝙ nemo sine dolore perdit q̄ cum amore possidet: vt dicit Greg. Jsti ergo valde doluerūt de amisso Jesu. Uñ sequit. Et nō inuenientes regressi sunt in hierlm (festināter) requrentes eum. (Et factū est post triduū inuenerūt illū) qz dicit gl. ꝙ vna die egressi sunt a hierlm. scda vero q̄sierunt eū inter cognatos ⁊ notos: tertia ꝟo regressi sunt in hierlm ⁊ inuenerūt. q̄ nō est sic intelligēdum quasi ipa tertia die inuenerint: sed quarta qz dicit textus q̄ post triduū inuenerūt illū (in tēplo) nō in theatro vel in foro vel in ludo sicut solēt pueri inueniri: sed in loco oratiōni ⁊ doctrine deputato (sedētē in medio doctoꝝ) vt meli⁹ oēs posset audire ⁊ interrogare. De qua materia loq̄rētur: et quare sic ꝙuenissent doctores in tēplū ad ꝓferendū nō est certū. Probabile tñ est q̄ dicit. s. Uincenti⁹. s. ꝙ loq̄bant de tpe aduētus Messie an esset cōpletū (vt tūc erat opinio cōis) vel nō. ⁊ forte de hoc fiebat disputatio (audientē illos) qz decet pueꝝ q̄ppe doctrine fōte manat ⁊ interrogare sapiēter ⁊ rñdere. Hec ille. Est aūt notādū ꝙ s. Tho. iij. q. xij. ar. iij. tenet ꝙ xp̄s nihil ab hoie didicit: qz ipse est caput oim hominū nō solū in gr̄a sed ēt in veritate ⁊ doctrina: iuxta illud Joā. xvj. in hoc natus sum ⁊ ad hoc veni i mundū vt testimoniū phibeā ꝟitati. Jn quolibet aūt gñe mor⁹: primū mouens nō mouet ill̄o motu. Fuit aūt q̄tā ad sciētiā acq̄sitā doct⁹ a deo q̄ sic docet ꝙ res factas a se sicut hō ꝙ voces. Sed q̄. Nā cū xp̄s a p̄n cipio nesciuerit oia ſm scientiā experimētalē: ipse sicut et q̄libet audiēdo sermonē significatiuū poterat dicere ꝙ ne scieb⁊. Sol. Non accōmodauit auditū doctrine sermonib⁹ nisi eo tpe quo iam poterat talia experimētaliter didicisse: qz oportuna etas requirit ad hoc vt hō accipiat sciētiā sicut per inuentionē ita ⁊ ꝙ disciplinā. Jpse aūt nihil fecit q̄ nō cōgrueret etati. Hec ex illo. Uide de his infra feria. iij. post dñicam. iij. in quadragesima (Stupebant autē oēs qui eū audiebant super prudentia ⁊ responsis eius.) Grecus. Querit rōnabiliter: audit prudenter: respondet q̄ prudētius: quod stupore m faciebat. Hec ille. (Et vidētes admirati sunt.) Ex his elicit ꝙ dominus ⁊ in sua puerilia nō fecerit miracula tñ mirabilis habebatur. Beda. Diuinā linguā sapientia ꝓcebat: sed infirmitatē etas ꝓtendebat humanā. Hec ille. Sed q̄o potuit admirari virgo que sciebat eū esse deū? Respōdeo ꝙ licet sciret eū scire oia per fidē ⁊ sapientissimū eē tñ hoc non videret ꝙ experientiā añ. Jō autē ista fuerunt ei magna ⁊ aliquo mō incognita ⁊ ꝟ̄ causa admirationis ratiōne magnitudinis et rōne ignorātie. ¶ Moraliter Jesus ab anima perditus recuperatur per quatuor contraria his quibus perdit. Primo em̄ inuenitur per mundani gaudij exclusionē: qz virgo doles quesiuit eū. Secdo per cordis pacificationē: qz reuersa est in hierusalē vt eū inueniret. Tertio per deuotam orationē ⁊ audientiā verbi dei: qz inuenit eum in templo id est in loco orationis et doctrine. Quarto per cōpletam satisfactionē ⁊ spiritualiū contēplationem qz inuenit eum post triduū in medio doctorū. Hi em̄ tres dies sunt cōtritio cordis: ꝓfessio oris: satisfactio op̄is. ⁊ sine his tribus in actu vel ꝓposito nō inuenitur xp̄s. Notādū est etiam: xp̄s tanq̄ media persona in diuinis ⁊ tanq̄ mediator dei ⁊ hominū ꝟtum semper dilexerit mediū q̄no cōsistit virtus: quā extrema excellentia corrumpunt. Nā cōceptus est in medio dieꝝ ⁊ noctium. id est eq̄noctio. qz mēse. vj. a conceptione Joānis q̄ fuit in equinoctio autumnali. Et nat⁹ in medio nocteꝝ Sap. xviij. dū mediū silentiū teneret oia. Et posit⁹ ſm aliquos in diuersorio: q̄ est platea in medio domoꝝ: vel si fuit nat⁹ in crypta ibi fuit reclinat⁹ in medio duoꝝ animalium: vt possit dici illud Ysa. ſ·

Cognouit

cognouit dos possessoꝛ suū: et asinus ⁊c. Et in medio doctoꝛū inuētus: ⁊ crucifixus in medio latroꝛū: in medio terre. i. quarto climate. i. iuxta illud p̄s. Operatus est salutē in medio terre. s. nostre habitabilis. Et post resurrectionē stetit in medio discipuloꝛū Jo. xx. Et post ascēsionē apparuit Joāni in medio candelabroꝝ aureoꝝ. Apo. i. ¶ Quātū ad tertiū literaliter sciēdū est ꝙ btā virgo intterogauit xp̄m nō aūt Joseph qz nō est ausus: cū firmiter crederet eum esse deū. btā aūt virgo ausa est: ꝓpter excellētissimū amorē ad filiū. Excellēs ei amor dominū nesciat. De hoc ait Grec⁹. Mirāda dei genitrix maria maternis affecta visceribus quasi cū lamentis inquisitionē dolorosā ostendit: ⁊ oia sicut mr̄ fiducialr ⁊ hūlr ⁊ affectuose exp̄mit. Hec ille. Uñ bz. (Et dixit mr̄ eius ad illū) Joseph em̄ nūq̄ legit eū allocut⁹ fz mr̄: q in hoc erat maioris fiducie. ſm Gorran. Primo qz etat vera mr̄. ⁊ scdo qz erat maioris charitatis q̄ foras mittit timorē. s. Jo. iij. c. (Fili qd). i. ꝓpter qd (feciſti nobis sic:) quasi diceret intuliſti nobis maximū dolorē. Uñ subdit (Ecce pater tu⁹) Appellat autē Joseph p̄rem ſm Orig. Uel qz ita erat in opinione vulgi. vel qz educauit puerū (Et ego) Ecce qualiter virgo honorat cōiugē eū sibi ꝓponēdo (dolētes q̄rebam⁹ te) nō qz crederēt posse peri puerū: qui deū credebāt: vt dicit Ori. fz qz timebāt vt idē ait: ne ascēdisset celū q̄n postmodū voluisset descēsur⁹. Uel ſm Glo. timebāt ne sicut herodes voluit ⁊ non potuit occidere: ⁊ ita alij occidissent. (Et ait ad illos: Quid est ꝙ me querebatis: fz iter cōsanguineos. q. d. Magis sum querēdus in occupatione circa ſpualia. Uñ subdit. (Nesciebatis: qz in his q̄ patris mei sunt op̄z me esse.) Et in hoc ſm Cirillū voluit se assereereverum dei p̄fis filiū: quē plus sua matre ⁊ suo putatiuo p̄re diligebat. (Et ipsi non intellexerūt verbū qd̄ locut⁹ est ad illos.) Et hec ſm Bedā qz de sua diuinitate loquebat. Uel ſm Orig. qz nesciebāt si per ea que p̄fis sui sunt vellet intelligere tēplū vel aliquid alti⁹ tēplo. i. alias iustas q̄ sunt possessio dei: ⁊ in quarū medio est

Aurea

de⁹. Uel forte pōt dici ꝙ ipsi intellexerūt quidē ꝙ de suo celesti patre loquebat: sed tñ quid per illa ꝟba vellet innuere non intellexerunt. Et sic non intellexerūt hec verba quātum ad finem gratia cuius ea puer Jesus est locutus. Et forte hoc voluit dicere Orig. Uolebat em̄ innuere ſm Gorrā qd̄ ad ipsum pertinebat tēpli ⁊ spiritualiū gubernatio sicut ad patrē. et hoc rōne diuinitatis sue. Et forte etiā sic intellexit Beda: Quis etiaꝛ possit dici ꝙ Beda existimauit eos nō intellexisse ꝙ de sua diuinitate. i. patre diuino loqueretur: qz licet crederent eū filiū dei: tamen non cōsueuerat adhuc de sua diuinitate loqui. Et hoc magis credo eū sensisse. Jgitur illa verba nō intellexerūt in se iuxta Bedā: qz nō bñ acceperūt illud. nō me pater. vel nō intellexerūt ea ꝟtū ad eoꝝ finē iuxta Origenē. (Et descēdit cū eis) ad eoꝝ cōsolationē (⁊ venit nazareth ⁊ erat subdit⁹ illis:) ad nostre superbie cōfusionē. (Maria autē cōseruabat oia verba hec) que intellexerat: ⁊ que nōdū intellexerat vt ait Beda (ꝓferens in corde suo) vt intelligeret nō intellecta ⁊ letaretur in intellectis ſm illud. Letat⁹ sum in his que dicta sunt mihi. Nā vt ait Beda fuit discipula christi cui⁹ ꝟba nō vt pueri sed vt dei ruminabat. ¶ Ad intellectū aūt eoꝝ q̄ sequūtur op̄z videre de gr̄a ⁊ sapiētia christi. Quantū ad ꝓmū sciendū ex doctrina sancti Tho. iij. par. q. vij. et. viij. ꝙ in xp̄o fuit triplex gratia sc̄z gratia vnionis: que est ipsuꝛ vniri humane nature ad personā diuinā: ⁊ gratia habitualis i. gratum faciens: ⁊ gratia capitis id est ſm quem est ecclesie caput: sed iste due sunt essentialiter eadem. Prima gratia est infinita sicut ⁊ illa psona. Scda vero est quidē finitum qd̄dā ens: sed tñ est illud ens infinitū ſm rōnē gr̄e: qz sc̄z non limitat in rōne gr̄e: sed hz oē q̄ pōt ad gr̄am ptinere. Et em̄ nulla alia gr̄a puri hois pōt equari: hz sit finitū ens: qz nō sunt vni⁹ rōnis: cū vna ad aliā cōparet sicut ꝑticularis virtus ad vniuersalē. sicut ēt nec virt⁹ ignis crescēdo pōt equare virtutē solis. Jsta aūt gr̄a augeri non potuit. q̄ sic ꝓz. Nā aliqua est forma q̄

Rosa

augeri non pōt ex parte sua: qñ.s. nō est apta perfectius inueniri in aliquo: sicut calor ignis nō pōt esse maior. Est em̄ in oib⁹ formis aliqs termin⁹ pfectus vltra quē nō possunt inueniri. Aliqua ꝫo est q̄ augeri nō pōt ex pte subiecti: qz scz natura subiecti nō patit maius augmētū: sicut calor summ⁹ quē aer natura patit augeri nō pōt isto mō. Jsta ḡ gr̄a neutro mō potuit augeri. Nō pmo mō: qz terminus formarū sumit a fine ad quē ordinatur. Ordinat aūt ista gr̄a ad vnionē ad deū: q̄ vnio ibi tāta fuit q̄ nō potuit esse aut inueniri maior: qz fuit in psona. Si militer nec scōo: qz illō subiectū semp fuit in termino: qz xp̄s semp fuit gloriosus. Hec oia ex.s. Tho. Quātū ad scōm sciendū est q̄ ex doctrina eiusdē.iij. par. q.ix.x.xi.xij.xiij. q̄ in christo fuit quadruplex scientia. Prima fuit diuina fm quam scit oia que fuerūt: sunt: et erunt: et esse possunt quacūq; virtute. Alia fuit sciētia btā qua inq̄rū homo gloriosus: videt in ꝫbo oia que fuerūt: sunt: et erūt: qz oia ista ad ip̄m ptinēt: cū sit oim dñs: et cōsequēter ad beatitudinē ei⁹ pertinet q̄ illa cognoscat. Nō tñ nouit oia q̄ esse possunt quacūq; virtute. s. creature et dei qz sequeret q̄ inquantū hō cōprehenderet totū q̄ de⁹ pōt facere: et cōsequēter totā potentiā dei: et cōsequēter deū. Cognoscit tñ oia q̄ esse possunt virtute creature quam cōprehēdit. Et qz in potētia creature sunt infinita: fm hāc scientiam scit infinita. Tertia est sciētia indita vel infusa qua cognoscit eo mō quo angeli boni et mali et alie separate p species infusas a deo: et nō acceptas a sensu. Assūpsit em̄ aiam̄ perfectā: et cōsequēter intellect⁹ ei⁹ nō fuit priuat⁹ eo ad qō erat in potētia. Per istā cognouit oia q̄ naturaliter scire possum⁹: et oia q̄ per potētiā obedientie scim⁹: vt oia mysteria gratie que reuelant hoib⁹: et etiā ipsas substātias separatas: eo mō quo alia seperata et etiā oia singularia. Qz em̄ illa alia erat perfecta fuit actuata oio eius potētialitas tā naturalis q̄ obedientie. Sed intelige hoc dictū.s. Tho. de potētia obedētie in ordine ad potentiā dei ordinatā: non ad absolutā: qz deus posset etiā mō

species creare et eārū similes intellectui xp̄i imprimere. Quarta fuit sciētia experimentalis seu acquisita p hoc q̄ intellectus ei⁹ agēs abstrahebat a sensibilib⁹ species intelligibiles.s. Nō em̄ debuit tā nobilis potētia esse otiosa. Fm istā scinit oia scibilia lumine naturali intellectus agētis. i. oia sensibilia: Quis nō oia sit expertus: qz ꝓpter excellentiā ingenij et paucis expertis cognouit alia. Dicit ergo btūs Luc. (Et iesus proficiebat etate) et hoc nō est dubiū quo ad assumptā naturā (et sapientia et gr̄a) hoc quidā vt Brego. Nazan. et Theo. exponūt quo ad ipsam apparentiā et manifestationē sapientie et gr̄e et nō quo ad verū augmētū ipsorū habituū. Que expositio vera est quo ad primū: qz xp̄s in oi etate operabatur congruentia tempori: sed tamen quantū ad scōm est etiā vera de gratia que fm habitū non potuit augeri: non autē de sapientia: qz fm scientiā acquisitā vere et realiter profecit vt ptz ex dictis. Dicendū est ergo q̄ proficiebat sciētia experimentali et gr̄a nō quo ad ip̄m habitū. Sz quo ad ipsos effect⁹ gratie: vt dicit. s. Tho. vbi. s. qz scz cōtinue exercebat opera virtuosa in quib⁹ merebatur. De hoc. s. xp̄i merito vide. s. Tho. iij. par. q.xix.q.xxij.q.xxxiij.q.xlvj.a.q.xlviij. et iij. dist.xviij. et de veri.q.xxvj. Jbi em̄ tenet q̄ xp̄s merebatur quolibet actu: et q̄ meruit sibi gloriā corporis scz immortalitatē et impassibilitatē et ꝙmōi: et ea q̄ pertinent ad excellentiā eius exteriorē sicut est ascēsio. non autē gloriā anime nec scientiam nec gr̄am nec deitatē nec virtutes. Gorrā tñ exponit q̄ ꝓficiebat in alijs: sicut cōsueuit dici q̄ talis magr̄ multū ꝓficit: qz scz ꝓficiunt discipuli ei⁹ (corā deo et hoibus) .i. in his q̄ sunt dei et hoim. Vel corā deo et hoibus. i. apparenter quo ad hoies: et vere quo ad deū. Hoibus em̄ nō cōstat euidēter aliqs horum ꝓfectū sz eis p exteriora appareat. Sed cōtra p̄dicta arguit p Nic. de ly. qz duo habit⁹ eiusdē rōnis nō possunt simul esse in eodē subiecto vt oēs affirmāt sed sciētia indita et acquisita sunt eiusdē rōnis: sicut et ocul⁹ product⁹ a natura et miraculose dat⁹: iō xp̄s inquit nō habuit experimentalē scientiam. Jsta difficultas ꝓlixum exigit sermonē. qz de hoc certāt Pau. bur. et replicator cōtra eū sed q̄ subtiliter vult videre veritatē videat. c.iij. s. di. xiiij. Quātū ad rōnē tñ Nico. de ly. dico. primo q̄ aliq̄ habit⁹ nō sunt vnius rōnis: sz sint de eodē obiecto materialiter. Nā tā naturalis q̄ astrologus demonstrat eandē cōclusionē. s. q̄ terra est spherica: et cōstat q̄ ille scie nō sunt eiusdē rōnis eo q̄ sunt ꝑ diuersa principia. Unitas em̄ sciētie sumit ex vnitate obiecti: diuersitas vero ex diuersitate principiorū: vt ptz. s. posteriorū. Dico scōo q̄ fm aliquos ita est in ꝓposito sic q̄ sciētia indita et acq̄sita sunt ꝑ diuersa media. i. ꝑ spēs infusas et acquisitas q̄ sz sint aliqñ eiusdē rōnis. i. qñ repr̄sentāt idē eodē modo: vt spēs geometricales q̄s habuit Salomō diuinit⁹ vel saltē Adā et quas nos habemus: vt ptz. s. q.xciij. ar.iij. ad primū: tñ aliqñ differūt rōne et specie: vt in xp̄o et qualibet alia separata: vt ptz. iij. q.ix.ar.iij. Dico tertio q̄ q̄d sit de hoc: tñ iste sciētie i xp̄o. s. scia indita et acq̄sita nō fuerūt de eodē formali et adeq̄to obiecto vt ptz vbi. s. imo nec de eodē partiali eodē mō. qz aliter repr̄sentant: vna scz naturā cōmunē tñ: reliqua ꝫo. i. infusa etiā idiuidua. Nec est simile de oculo: qz a quocūq; ꝓducat habet idē obiectū adequatū et formale. nō aūt habit⁹. et eiusdē principijs visus fertur in rē visam nō autē illi habit⁹: qz differūt spēs infuse ab acq̄sitis in repr̄sentādo: cū repr̄sentant naturā vniuersalē nō precise: vt acq̄site: sed cū individuis et accidētib⁹ vt dictū est. Si tñ inter spēs istas nō eēt differētia nisi q̄ esse acq̄sitas a reb⁹ et datas a deo: vt iste credidit nos credere: essent eiusdē rōnis sicut et ocul⁹ dat⁹ a natura et a deo. ¶ Moral'r in toto isto euāgelio mīstruit mr̄es qūo se habeāt ad filios qz dñt ad eos hr̄e discretū amorē: eos a pueritia assuefaciēdo spūalib⁹ et timorē ne cadāt in man⁹ archelai, vel alterius inimici, id est diaboli. et correctionē maternā, q̄ est cū amore et discretiōe iterrogādo pot⁹ q̄ cōuiciādo: mitte qñ fūt mansueti. Scōo filius instruit filios vt ad patrē celestē se habeāt reuerēter eū ꝓpōnēdo aliqs. Ad pr̄es vero spūales vt sunt doctores: ita se habeāt quasi audiētes et interrogātes et rñdētes. nō vt arguētes: nec; qō frequēter accidit: vt beneficium nō recognoscētes. Ad patrē vero et matrem carnalē se habeāt obedienter. Erat enim xp̄s subditus illis.

☞ In octaua Epiphanie.
☞ Text⁹ euan. Mat. cap. iij.

VEnit Jesus a galilea in iordanē ad Joānē vt baptizaret ab eo. Joannes aūt ꝓhibebat eū dicens. Ego a te debeo baptizari et tu venis ad me. Respondēs aūt iesus dixit ei. Sine modo: sic em̄ decet nos implere omnē iustitiam. Tunc dimisit eum. Baptizatus aūt iesus: cōfestim ascendit de aqua. Et ecce aperti sunt ei celi: et vidit spiritum dei descendentem sicut columbam et venientem sup se. Et ecce vox de celis dicens. Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui.

VEnit iesus a galilea in iordanē &c. Matt. iij. In p̄senti euā. tāgunt tria p̄cta que fūt Recusatio: Reprobatio: protestatio. Quātū ad primū literaliter sciendū est: q̄ Joānes ex humilitate baptizare xp̄m recusabat. Porro de isto Joānis baptismate multa scripsim⁹ sup euāgelio in sabbato aī quartā dñicā aduent⁹. Nūc etiā sciendū est ex doctrina. s. Tho. iij. p. q. xxxviij. q̄ xp̄s debuit baptizari. ꝓmo fm Amb. et Chrys. et alios sctōs vt sctificaret aq̄s Scōo vt dicit Chrys. q̄ susceperat naturā peccatricē et similitudinē carnis pctī: iō voluit explere que tali nature cōgruebāt in aliqs. et si nō in se. Tertio fm Aug. vt faceret q̄ ꝑcipere volebat. ¶ Sunt aūt alie cause ꝓter istas fm Chrys. scz vt testimoniū acciperet a Joāne et vt ei⁹ predicationē cōfirmaret et vt oīdēret testimoniū eius fuisse verū quo dixerat ve niet fortior me &c. quod factum est in celi apertione. Et ꝓter has ponit ad-

hunc alias Damascenus: vt. s. trinitatis mysteriū reuelet in voce ⁊ colūba ⁊ assumpta humanitate: ⁊ vt sit typus ⁊ subscriptio nobis ad baptizandū. i. vt nos exēplo eius baptismū suscipiamus. Non aūt debuit baptizari baptismo spūali: qz i tali ipe ē primū mouēs ⁊ sanctificās iō nō debuit moueri ab alio. Sed baptizari debuit baptismo Joānis cū ipe suo ꝓprio baptizaret. Primo qz ipsi nō cōpetebat baptism⁹ i spū. Scdo ſm Beḋ. ⁊ magrm hist. vt approbaret baptismum Joā. iij. ſm Greg. nazā. vt sanctificaret aquas. ⁊ ꝓpter alia supradicta. Est autem sciendum q ſm August. ⁊ Chryso. xps qñ baptizat⁹ ē ꝓpleuerat. xxx. annū ⁊ inceperat. xxxj. tredecim dies hñs de illo. Et ſm istā opinionē xps vixit. xxxij. annis ⁊ dimidio. i. tantū plus quātū fuit a natali ad pascha. Sz ſm Magrm hist. ⁊ alios quozū opinio cōiter tenetur tūc xps inceperat. xxx. annū xij. dies habens de illo: ⁊ ſm hoc vixit. xxxij. annis cū dimidio: qz vt testat idē Magister hist. eadē die ānō reuoluto quo ertit aquā in vinū. ⁊ sequēti paschate. xxxj. anni in carcerat⁹ est Joā. ⁊ in paschate sequēti. xxxij. anni decollatus est ⁊ in tertio paschate. xxxiij. anni crucifix⁹ est dns. Cōuenienti ergo etate babtizatus est dns ſm. s. Tho. vbi. ꝫ. Primo qz baptizabat quasi ex tūc incepturus ꝑdicare: ad qō requirit etas pfecta q̄ est. xxx. annozū. Nā Joseph dns egypti ⁊ dauid regnū isrl. ⁊ Ezechiel ꝓphetiā. xxx. anno accepit. Scdo qz i tali etate possunt oia peccata cadere in hose: ⁊ ideo vsq tūc seruauerat legē quā soluere volebat: ne diceret iudei q soluebat legem quia eam implere nō poterat. Tertio vt oñdat baptismū viros pfectos ghare. Nec th hi dbz piculū imminet debēt vsq ad illā etatē differre baptismū. Et nota q Danielis: sapietia i pueritia est mōstrata: qz nō fuit datus oib⁹ i exēplū vt xps existēs ꝑ. xxx. annozū (venit Jesus a galilea in iordanē ad Joāne vt baptizaret ab eo.) Vbi sciēdū ē q ſm. s. Tho. vbi. ꝫ. xps debuit in iordane baptizari. qz p illū filij isrl. terrā ꝓmissionis intrauerunt: sicut nos regnū celoz p baptismū intramus. Uñ ⁊ helias rapiēḋ⁹ in celū in curru igneo: eius aquas diuisit vt hr. iiij. Re. ij. significās q p aquā baptismi ⁊ ignē spūscti ptz nobis aditus in celū. Nō aūt debuit baptizari in mari rubro. qz significauit baptismū inquātū in eo remittunt pctā nō inquātū aperit ianuā qō est principalis ei⁹ effect⁹. Iz isto mō illū figurauit trāsit⁹ iordanis. Et nota q vt dicit Aug. in ser. epipha. multa miranda facta sunt in hoc flumine. Nā aque eius abierunt retrorsum: ⁊ sic mō pctā retrorsuz cōuersa sunt. ⁊ aque ei⁹ fuerūt diuise: et sic mō in eo xps fecit diuisionē pctoruz. (Joā. aūt ꝓhibebat eū) sciens eū verū deū ⁊ lauacro nō indigere: ſm Hila. Sz cōtra qz si sciebat eū verū deū ꝛtenebat cōcordare ei⁹ volūtati: ⁊ nō ꝓhibere eū. Ad hoc dicit q Joānes nesciuit an xps requirēs baptizari: faceret tōtando ei⁹ humilitatē: an exprimēdo suā distinitā volūtatē. Ideo ꝓhibendo nō discordabat a volūtate diuina: volēdo seruare humilitatē. Quia tñ ſm gl. spūs i momēto eū docuit qō prius nesciuit iō bñfecit illū admittēdo (dicēs. Ego a te debeo baptizari) cuius esset ab originali mūdat⁹: rōne dicta in ꝑdicto euāgelio. Uel vt dicit magr hist. Joā. loquit in ꝑsona humani generis. Uel ſm glo. a te debeo baptizari. i. mūdari ab originali: qō ſm. s. Tho. sup Mat. intelligit quātū ad infectionē nature nō ꝑsone: cū iam esset sanctificatus (⁊ vt venis ad me) quasi diceret ſm Chrys. sup Mat. Est aliqua rō vt tu me baptizes quatenꝰ iustus efficiar: nō aūt q ego te baptizem: qz nec tu indigee: nec ego sum dignus.

¶ Mozaliter: q̄ vult baptizari dz venire a galilea. i. trā migratiōe vite ꝓterite i iordanē. i. descēsuz humilitatis. Qui eñ ad baptismū fictus accedit nō cōsequitur gratiā dei: ⁊ si cōsequat characterē. De hoc vide. iij. q. lxix. ⁊. iij. di. iij.

¶ Quātū ad scdz lrā: r sciēdū est: q xps nō acceptauit sed repudiauit excusationē Joānis. vñ sequit: rñdēs aūt Jesus dixit ei. Sine mō. i. ꝓmitte nūc. s. me baptizari a te. Hiere. Pulcre dixit mō: vt oñderet xps i aq̄ a Joāne. Joānē aūt a xpo i spū baptizādū. Hec ille. Et i hoc dicit Chrys. sup Mat. q oñdit xpm postea baptizasse Joānē etiā i aq̄. ⁊ hoc exposse scriptū legit i q̄busdā libris apocryphis Cū em ōr. sine mō. s. in pñti subintelligitur. q. d. aks. i. in posterū ego sinā te baptizari baptismo meo a me. (Sic em decet nos) maiores q̄ exēplū sumus aliozū (implere oēm iustitiā). i. humilitatē sufficiētē ⁊ pfectā ⁊ supabundantē ſm Raba. Justitia em aliqñ sumit vt est spālis virtus cardinalis. Aliqñ sumit ꝓ omni virtute ⁊ sic humilitas est iustitia cuius sunt tres gradus ſm. s. Tho. vbi supra. ⁊ Hugo cardi. ꝓim⁹ est subūcere se maiori: ⁊ nō ꝑferre equali: qō est humilitatis sufficiētis Scdus est subūcere se eq̄li ⁊ nō ꝑferre minori: qō est humilitatis pfecte. Tertius est subūcere se minori: qō est supabūdātis. Et hec fuit in xpo respectu Joā. Uel sic. i. cū humilitate ⁊ supne decet nos implere oēm iustitiā ⁊ oēm veritatē ⁊ omne ꝓceptū dei: acsi dicat q humilitas in oib⁹ decet. Uel ſm Chrys. sic i. prius faciēdo et postea docēdo: decet nos implere ⁊c. Uel sic. i. dādo bonū exēplū. decet nos implere oēm iustitiā. i. inducere ad implēdū omne ꝓceptū: ſm glo. Uel ſm Beḋā: implere oēm iustitiā i. inducere ad baptismū in quo dat plena iustitia. (Tunc dimisit illū). i. ꝓmisit eū vt a se baptizaret. ¶ Mozaliter istrumur q vere hūilis cuiusmodi erat Joānes est etiā obediēs. Pertinaciter em resistere nō humilitatis sed superbie indiciū est: qō etiā experimētū ꝓbat. qz cōtra q̄ cōtra obedientiā dignitates fugiūt: etiā cōtra obedientiā ⁊ cōtra virtutē easdē requirunt: vel suā humiliationē ferunt impatiēter. sicut filij israel recusantes arma sumere ꝓ terra ꝓmissionis ad imperiū dñi eandē sine eius licentia arma ti voluerūt intrare: vt ptz Nume. xiij. ⁊ Deut. j. ca. ¶ Quātū ad tertiū sciendum est literaliter q baptizator xpo debuerūt aperiri celi. iuxta doctrinā. s. Tho. iij. q. xxix. qz xps baptizabat addandā efficaciā baptismo nostro: ideo debuerunt tunc ostendi ea q̄ ad baptismi nostri efficaciā ꝑtinēt: que sunt celestis virtus: et fides ecclie cū side baptizati a q̄bus hz efficaciā: ⁊ apertio celestis ianue: que fit ꝓ eius efficaciā. Apertū est ergo celū ad significandū q celestis virtus sanctificat baptismū ⁊ q per fidē intuemur celestia: ⁊ q celū virtute baptismi intramus. Aperti aūt xpo orāti ad significādū q oratio est nobis necessaria post baptismū ꝓpter fomitē remanentē ⁊ ꝓpter varia tentamēta. Uel ad significandū q nobis aperiunt virtute orationis xpi. Dicit ergo (Baptizatus aūt Jesus: cōfestim ascendit de aqua) qz aluens fluminis habebat eminentes ripas. Cōfestim in quā in signū q baptizatus si moriat statim euolat. vel sit particeps vite celestis ſm Chrys. (Et ecce apti sunt ei celi) nō ſm corporalē apertura: vt dicit btūs Hiero. sed ſm spūales oculos. Et rationē assignat Chrys. sup Matt. qz si fuissent celi corporaliter aperti nō dixisset euāgelista: aperti sunt ei celi: qz q̄ corporaliter aperiē oibus aperiē. Apti sunt ergo vt dicit. s. Tho. vbi supra ſm visionē: vt innuit Mar. q̄ dicit q vidit celos aptos. ⁊ hoc ſm visionē corporalē ſm glo. ⁊ Be. inquātū tātus fulgor circa ipm apparuit vt celū patuisse videretur vel ſm imaginariā: vel ſm intellectualē vt dicit: inquātū scz xps vidit celū qō humano ghi fuerat clausum tunc esse reseratum. Nec obstat si dicatur q ſm hoc celum nō fuisset apertū xpo sed humano generi. Ad hoc em dicit Chrys. vbi supra. ⁊. s. Tho. sup Matth. q id qō merito alicui⁹ fit dicitur ei fieri sicut rex alicui ꝓ alio supplicāti dicit. Cōcedo tibi hoc vel illud nō aūt illi. Et sic celum apertū fuit xpo: qz merito ei⁹ fuit apertū. Fuit aūt apertū celū ꝓ splēdore siue ſm visionē baptismo: i signū q p baptismū ptz nobis aditus eius. In passione vero p impedimēti amotionē: ⁊ p ꝓterij solutionē: ⁊ in resurrectione: p glie collationem in qua christo collata est gloria corporis consequenter ius habendi locū in celo ſm corpus. ⁊ in ascensione p effect⁹ oñsionē. qz tūc xps quasi nostri possessionē posuit ⁊ in baptismo nostro per virtutis pfectionē. qz. s. in eo dantur nobis virtutes q̄b⁹ digni reddimur ad ingressum. Uerūth vt probat. s. Tho. iij. q. xlix. arti. j. in passione ꝓprie apertum

est nobis celū in qua absoluti sumus a pena ⁊ culpa pcti nature qō est pcti primi parētis. Imo etiā liberati sunt a peccatis ꝓpriis q̄ p fidē: charitatē ⁊ facta cōicant passioni xpi. Hec ex illo. (Et vidit spūs dei descendentē sicut colūbā) Ubi aduertendū est iuxta doctrinā sci Tho. in. iij. par. q. cōuenientissime tunc apparuit spūssanctus. Nā ſm Chry. ea q̄ tūc gerebant erāt figura eorū q̄ i nr̄o baptismo; erāt gerēda: in quo spūsctūs inuisibiliter descēdit. in illa aūt colūba apparuit spūsctūs. Nō eo modo quo filius dei in hoie assumpto: qz sicut filius dei ōz hō: ita spūsctūs dicerē colūba ratione vnionis psonalis. Nec visione imaginaria: qz nūq̄ vllus dubitauit (vt dicit) quin oculis visa sit. Neq; sicut xp̄s in pctra se significāte. qz ista colūba tūc repente extitit postea repēte cessauit: sicut flamma rubi. Apparuit ergo vt dicit spiritussctūs i colūba: nō rōne vnionis ad illā sz rōne significationis. qz. s. illa colūba significabat spūsctū vel rōne spūalis gr̄e q̄ a deo p modū descēsus derivat iuxta illud. Omne datū optimū ⁊ omne donū pfectū desursum est descēdēs a patre luminū. Jac. j. Apparuit aūt ſm. s. Tho. vbi. ſ. in colūba ⁊ nō in igne ꝓpter multa. Primo q̄dem ꝓpter dispositionē q̄ requirit in baptizando: vt. s. q̄s nō fictus accedat qz sicut ōz Sap. j. Spūssanctus discipline effugiet fictū. Colūbae ſm est aial simplex: ſm illud Matt. x. Estote simplices sicut colūbe. Scō ad designā dū septē dona spūsci q̄ colūba suis pro prietatibus designat. Nā secus fluenta habitat vt viso accipitre se mergat. p qō significat donū sapiētie. p qō sci secus diuine scripture fluēta residēt: vt incursus euadāt diaboli. Itē colūba meliora grana eligit. q̄ ptinet ad donū scīē tie qua sci scīētias sanas q̄bus pascantur eligūt. Itē alienos pullos nutrit qō ad donū ꝓfiliū ptinet quo sci eos q̄ fuerāt pulli alieni. i. imitatores diaboli doctrina nutriunt ⁊ exēplo. Itē nō lacerat rostro qō ptinet ad donū intellect⁹: quo sci bonas sentētias lacerādo nō pervertunt hereticorū more. Itē felle caret qō ptinet ad donū pietatis q̄ qō sci ira irrationali carēt. Itē in cauernis petre nidificat: qō ptinet ad donū fortitudinis: q̄ sci in plagis mortis xp̄i q̄ est petra firma nidū ponūt. i. suū refugiū ⁊ spez. Itē gemitū hz ꝓ cantu: qō ptinet ad donuz timoris quo sancti delectant in gemitu p pctis. Tertio ꝓpter effectū ꝓpriū baptismi q̄ē remissio pctoꝝ ⁊ recōciliatio ad deū. Est eſm aial māsuetū. Et iō sicut Chry. dicit sup Mat. i diluuio apparuit hoc animal ramū ferēs oliue: ⁊ cōem oz bis terrarū tranq̄llitatē annuntians: ⁊ inde etiā apparuit in baptismo liberationē nobis demonstrās. Quarto ad designandū cōem effectū baptismi q̄ est cōstitutio ecclīastice vnitatis. Est eſm aial amicabile ⁊ gregale. Sup aplos aūt apparuit in spē ignis ꝓpter duo. Primo ad oñendū feruorē quo corda eorum erant cōmouenda ad hoc q̄ xp̄m vbiq̄ interp̄sturas p̄dicarēt. Et ideo etiā i linguis igneis apparuit. Scō qz sicut dicit Chry. cū oportebat delictis ignoscere: qō fit in baptismo: māsuetudo necessaria erat q̄ demōstrat in colūba: sz vbi adepti sumus gr̄az restat iudicij tps: qō significat ꝓ ignē. Utrū aūt illa colūba fuerit verū aial vel nō: tenendū est q̄ sic qz sic dicit. s. Tho. in summa: vt ptz. iij. parte vbi. ſ. ⁊ sup Joan. vel. xx. Difficultates aūt q̄ circa hoc sunt in. s. Tho. ſi de⁹ vitā dabit alibi dissoluemus. Seq̄tur. (Et veniētē sup se) Hiere. Sedit aūt colūba sup caput iesu: ne q̄s putaret vocem patris ad Joannē factā non ad dñm. Hec ille (Et ecce vox de celis dicēs. Hic est filius me⁹ dilectus) Debuit aūt ista p̄ris vox audiri ſm. s. Tho. vbi ſ. ⁊ ſm Aug. in ser. de epi. eo q̄ nr̄ baptismus pficit inuocata trinitate. ideo in xp̄i baptismate tota trinitas debuit manifestari: sicut ⁊ factū est. Hiero. Mysterium trinitatis in baptismate demōstratur. Dns baptizat: spūs descēdit in habitu colūbe. patris vox testimoniū filio ꝓhibentis audiri. Hec ille dicit aūt ſm Hila. de trini. hic filij⁹ dilect⁹: qz prio prius ⁊ verus est filij⁹ origine nō adoptione (In quo mihi ꝓplacui) i. i quo siue de quo letor ⁊ gaudeo sicut in naturali et sicut in adoptato ſm Aug. sup Joannē.

Uel in quo mihi cō. si referat ad humanitatē ſm Remi. intelligit i q̄ solo pctō nō inueni. Si aūt legat: in quo mihi cōplacui. ſm eūdē subaudiendū est: placitū meū cōstituere. vt p eū opus redēptionis explerē. Est aūt sciēdū ꝓz Aug. de cōsen. euā. q̄ Luc. ⁊ Marcus habent sic (Tu es filius meus dilectus: in te cōplacui mihi) ⁊ sic sit cōcordantia ꝓz eū. Nō eſm dictū est xp̄o. tu es filius me⁹ vt ipse a discēret qō nesciret. sed hoc ei ꝓpter circunstantes dictū est. Et hūc sensum expressit Mat. dicēs. Hic est. Exponit aūt hoc triplr. Primo de gr̄a vnionis vt dictū est: qz. ſ. in eo deus placitū fuit de nr̄a redēptione pficere. Et cōo de gr̄a singularis psone. q. d. Tanta est huius mei dilecti filij gr̄a q̄ in eo nunq̄ inueni aliq̄d mihi displicēs. i. pctō mortale: veniale: vel origine. Et tertio de gr̄a capitis vt dicat cōplacui. i. beneplacitum meū cōstitui: ſm Glo. vt tu in quo nihil est nisi bonū placeas p te ⁊ alij non p se sed in te: tibi side ⁊ charitate vniti placeant. Hec ille. ¶ Allegorice significat q̄ hi q̄ suscepturi erant baptismū xp̄i p aquā baptismalē suscepturi erant in se spūsctū: ⁊ ꝓsequēter oīa ei⁹ dona ⁊ virtutes infusas: dummodo ornarent. i. mētem eleuarent in deū p displicentiā peccatorum si forent adulti. ¶ Anagogice vero significat q̄ baptizatus si decedat statim aperto celo euolat ad illud sicut ⁊ martyres: ⁊ q̄ dignā egerunt pniam. ¶ Moraliter instruitur baptizatus ſm Chry. vt post baptismū statim ascendat ad virtutes. Et maxime orationi vacare ōz. Et tunc meretur doceri de celo p internam inspirationem.

¶ Dñica. j. post octa. Epiphanie.

¶ Textus euang. Jo. cap. ij.

Nuptie facte sūt in cana galilee: ⁊ erat mr̄ iesu ibi. Uocat⁹ est aūt Jesus et discipuli ei⁹ ad nuptias. Et deficiēte vino: dixit mr̄ ei⁹ ad eū. Uinū nō habēt. Et dixit ei Jesus. Quid mihi et tibi est mulier? Nōdū venit hora mea. Dicit mr̄ ei⁹ ministris. Quicq̄d dixerit vobis facite. Erāt aūt ibi lapidee hydrie ser: posite ſm purificationē iudeorū. capiētes singule metretas binas vel ternas. Dicit eis Jesus. Implete hydrias aque. Et ipleuerūt eas vsq̄ ad summū. Et dixit eis iesus. Haurite. nūc: ⁊ ferte architiclino. Et tulerunt. Ut aūt gustauit architiclinus aquā vinū factū ⁊ non sciebat vñ esset: ministri autem sciebant qui hauserāt aquā: vocat ꝓ sum architriclin⁹ ⁊ dicit ei. Omis homo primū bonū vinū ponit: ⁊ cum inebriati fuerint: tūc id q̄ deterius est. Tu aūt seruasti vinū bonū vsq̄ adhuc. Hoc fecit initiū signorū. Jesus i cana galilee: et manifestauit gloriā suā. Et crediderunt in eum discipuli eius.

Uptie facte sunt in cana galilee. Jo. ij. Nuptie de q̄bus in p̄senti euang. fit mētio ſm textū euāgelij Joānis dicuntur facte tertia die. Qō dupliciter intelligitur. Uno scilicet mō vt dicantur sicut dicit. s. Tho. facte tertia die a testimonio q̄ Joannes perhibuerat xp̄o. Alio modo vt dicantur facte tertio die. i. eadem die tertio repetita. Nam ſm Hiero. ⁊ Aug. ⁊ ecclie sententiam ⁊ cōsuetudinē vt dicit. s. Tho. tertiodecimo die a natiuitate sua dñs adoratus est a magis ⁊ eadē die. xxx. annis reuolutus baptizatus est. ⁊ eadem die reuoluto ānno vno: hoc miraculo glorificat⁹ est ⁊ eadē die reuoluto anno panes multiplicauit: vt dicit Beō. Ex q̄ sequit ſm. s. Th. q̄ ad minus ann⁹ vnus elapsus sit a baptismo vsq̄ ad nuptias. In q̄ q̄dē anno nihil legit xp̄z fecisse nisi qō ōz Mat. iiij. de ieiunio i deserto: ⁊ ea que Joā. ij. ca. refert de testimonio Joānis ⁊ puersione discipulorū. A nuptijs aūt inde cepit publice p̄dicare ⁊ miracula facere. Secundum tamen eos q̄ dicūt inter baptismū xp̄i ⁊ eius passionē fluxisse duos annos cū dimidio: ꝺ qō hic legit de nuptijs eodē anno factū ē quo xp̄s ba

ptizatus est. Sz his cōtrariat sententia ecclesie ꝑdicta vt dicit. ſ. Tho. Circa hoc aūt miraculū qō in euāgelio narrat occurrūt tria ꝓcta: q̄ sunt. Prepatio. Perpetratio. Cōprobatio. ¶ Quātū ad ꝑm ū Fat'r sciēdū est q tenet cōiter q iste nuptie fuerūt Joānis euāgeliste: qō videt sonare dictū Hiero. in plogo sup euāgelio eiusdē: q̄ dicit q dñs eū volētē nubere. i. cōsummare matrimonium: vocauit de nuptijs. Nō enim legit dñm fuisse in alijs nuptijs. Rōnabile est etiā q mater Jesu q̄ semp amauit secretū ꝑm Ambr. nō fuisse ibi: nisi sibi maxime alter cōiugū ꝓcipue spōsus attinuisset: vtpote nepos suus. Dicit tñ magr histo. q hoc nō est certū. Dicit ergo (Nuptie facte sunt) Nuptie aliq̄n sumūtur ꝓ carnali corporū cōiūctione. Unde Hiero. Cū Joseph virū audis Marie nō tibi suspitio subeat nuptiarū. Aliq̄n vero nuptie appellant nuptiale cōuiuiū. vt hic. (In cana galilee) Cana vincul' est in ꝓuincia galilee ꝑm Rab. iō additur galilee. q̄ sic diceb tur forte z aliqua alia villa. (Et erat mater Jesu) ibi iuitata. ſ. ad nuptias: vt eas sua honorabili ꝓsentia decoraret. Sicut aūt testat magr hist. quidā dicūt q tūc mortuus erat Joseph z virgo transierat in custodiā filij. Unde nō fuit Joseph vocatus ad nuptias: nec deinceps aliq̄d legitur de illo in euāgelio. Quicq̄d tñ sit de hoc certū est q tēpore passionis xp̄i ꝑm eūdē erat mortuus: q̄ aliter xp̄s ꝓginē nō cōmēdasset alij. ſ. Joā. Sicut aūt dicūt aliq̄ ex hoc apparet q Jesus nōdum manifestus erat: q̄ mater ꝑncipaliter in uitata est: ipse vero nō nisi ꝓ reuerentia matris. Unde vt dicit. ſ. Tho. ꝓmittitur ꝺ matre: vt ostēdat q Jesus adhuc ignotus erat: z nō fuit vocat' quasi insignis ꝓsona: sed ex quadā familiaritate sicut vnus aliorū. Uel forte nō fuerūt ausi inuitare xp̄m ꝓpeius summā religionē: q̄ nō erat solitus cōuiuia frequētare z nuptias. Uocata est ergo ꝑmo mater. Deide consilio eius vocat' est filius iō subditur. (Uocat' est aūt Jesus z discipuli ei' ad nuptias.) Et vocatus venit. Pulo ꝑm Chr'y. vt daret nobis humilitatis exēplū q̄ nō est dedignatus ad nuptias venire seruorū. Ideo dicit Augu. Erubescat homo esse superb': qm̄ fact' est humilis de'. Ecce inter cetera filī' hois venit ad nuptias: qui cū apud patrē eēt instituit nuptias. Hec ille. Scōo vt cōdēnet hereticos q̄ nuptias ilicitas dicūt. Et ꝯ We dā tales heretici fuerūt Tacian' z Marcianus ꝓtra quos ait Si thoro immaculato z nuptijs debita castitate celebratis culpa inesset: nequaq̄ dñs ad has venire: nequaq̄ eas signor' suor' initijs cōsecrare voluisset. Nūc aūt q̄ bona ē castitas cōiugalis: melior cōtinētia vidualis optima ꝑfectio ꝛginalis: ad cōprobādū olim electionē graduū: discernēdū th̄ meritū singulorū: ex intemeratoꝛgis vtero nasci dignat' ē a ꝓphetico vidue. Anne ore mor'nat' bñdicitur a nuptijs celebratorib' iā iuuenis iuitat': z hos p̄tia sue ꝛtutis honorat. Hec ille. (Et deficiēte vino) ꝛ diuina ꝓuidētia: vt ꝺ signor' ꝑncipio xp̄s inoteſceret (dicit mat Jesu ad eū) mota ꝓpassiōe: z certa de filij potestate (Uinū nō habēt) scz ministri ad pinādū. Ecce ꝯ dulcis inuitatio ad subueniēdū ꝓ miraculū q̄ aliter cōgrue fieri nō poterat. Et in hoc ꝑm. ſ. Tho. notatur reuerētia matris ad filiū q̄ vt dicit ex reuerētia quā habem' ad deū: suffecit defectus nostros tantū exponere: ꝑm illū psal. Dñe ante te oē desyderiū meū. Qualiter aūt nobis de' subueniat nō ē nostrū indrere: q̄ dō oremus sicut oportet nescim'. Et iō mater aliorū defectū xp̄o simplicit exposuit nihil petēdo. Sz q̄rit hic Chr'y. Quid mouit matrē ad aliquid magnū imaginādū de filio: cū adhuc nullū fecisset miraculū vt patebit. Et soluit idē: quia ea q̄ in cōceptione et natiuitate xp̄i viderat z audiuerat: conseruabat in corde suo. Sz tūc vlteri' q̄rit idē quare nō ante iuitauerat filiū ad miracula facienda? Et soluit: q xp̄s vsq̄ ad ꝺ xp̄s cōmuniter se habuerat vt alij homines: salua tñ omni modestia z religiositate. Jā aūt ceperat manifestari. nāiā vocauerat discipulos aliquos: z receperat testimoniū a Joāne baptista. Mater aūt obsequebat volūtati eius: z ideo ꝯdiu sciuit q volebat tacere: non induxit vt faceret miracula: sz solū tūc q̄ vidit q volebat suā glām manifestare. Ut et possumus dicere nō esse icredibile nec irrōnale q xp̄s sue mr̄i reuelauerit qō erat facturus. Unde cū infra visus fuisset ꝑponēti defectū vini: dedisse responsum negatiuum dicēs: quid mihi z tibi: illa q̄si certa de futuro miraculo: dixit. Quodcunq̄ dixerit vobis facite. Ex his ergo ptz quomodo fuit ꝑparatū seu occasionatū miraculum. ¶ Allegorice ꝑm Aug. z Bedā per has nuptias significā tur quedā nuptie spirituales: que licet iā essent tūc facte aliquo modo: th̄ erant future scōm suā manifestationem z cōsummationē predicātibus apl̄is. Unde ꝛz Augu. iste nuptie sunt facte in thalamo vētris marie z spōsus fuit verbū patris spōsa humana caro seu humāa natura: z cōsequēter eccl̄ia quā sibi in humanitate vniuit. He nuptie ꝑm Bedā tertia die fiūt. i. tēpore gratie: nō tēpore nature vel legis scripte. Discumbēte aūt dño defecit vinū vt melius succederet. sunt enim sacramēta dignioꝛa in noua lege ꝯ in veteri: z scripturarū sensus suauioꝛ. Facte aūt sunt in Galilea. i. trāsmigratione qua deus factus est homo: z in cana. i. zelo feruēte diuini amoris qui eum ad nuptias ꝓduxit. ¶ Anagogice in Galilea. i. in trāsmigratione: qua ex hoc seculo migramus: fiūt nuptie in cana. i. in eo q̄ habet zelū seu amorē dei. q̄ nuptie sunt eterna gaudia: in quibus est Jesus z mater z discipuli ei'. In his deficit vinū imperfectū vt miraculosum i optimū succedat: q̄ fidei succedit apta visio spei ꝑfecta cōprehēsio: charitati aūt imperfecte succedit caritas patrie consequens gratiā cōsummatā z beata fruitio: quibus fit vt anim' inebrietur gaudio. De his vide. ſ. Tho. iij. di. xlix. di. iij. ar. v. q. iij. si vis. ¶ Mozal'r in hoc q̄ nuptie fiūt in cana q̄ interpretat zelus: significatur q cōiuges debēt habere zelū discretū ad iuicē. Est aūt triplex zelus. ſ. nimi' cū alter eor' est zelotipus: q̄ reprehēditur in viro. Eccl. vij. Nō zeles vxorē sinus tui. Et in vxore. Eccl. xxvj. Dolor cordis z luct' mulier zelotipa. Et secundus zelus modicus quo alter alterū fortificātē sustinet: cū th̄ ꝑm Aug. lib. l. hom. debeat vxor ꝛtuor modis virū cozrigere de hoc z a fortiori vir vxorē. Admonēdo. ſ. obiurgādo eccl̄iam interpellādo: z deū exarādo. Est tertius zelus discret': de quo ap'l's. Ephes. v. Uiri diligite vxores vr̄as sic̄ xp̄s dilexit eccl̄iā. vt. ſ. si peccauerit z peniteant recipiatis eas. Et. j. Cozin. vij. Uiri debent diligere vxores suas: vt corpora sua vt. ſ. corpus suū nū ꝯ alteri diuidāt. Et Ephe. v. Unusq̄sq̄ vxorem suam vt seipsum diligat scz cordiali z affectuoso amore. Et ecōuerso de vxoribus intelligēdū est. ¶ Mozaliter ēt sciēdū ē q̄ in nuptijs q̄ fiūt iter alias z deū: est ꝛz. ſ. Tho. mr̄ Jesu sicut nuptiaꝝ cōciliatrix. q̄ eius intercessione cōiūgimur xp̄o ꝓ gr̄am. Eccl. xxiij. In me omnis spes vite z ꝛtutis. Et Jesus sicut verus spōsus. Jo. iij. Qui ꝛz spōsam spōsus ē. Et discipli vt paranymphi q̄si cōiūgentes eccl̄iam xp̄o. ſ. Cozj. xj. Despōdi vos vni viro ꝛc. Hec ille. In his nuptijs aliquādo deficit vinū. ꝓto q̄ sciēdū ē q̄ q̄drupler ē vinū. Primū ē demētāt; lasciuie. Esa. v. Cithara z lyra z tybia z tympanū z vinū i ꝓuijs vestris. Scōz letificātis inocētie. Ps. Uinum leti. cor. ho. Tertiū exercitātis penitētie. Luc. x. Alligauit vulnera ei' infūd ēs oleū z vinū. Quartū felicitātis gl̄ie. Mat. xxv. Donec illud bibā vobiscū no. i regno dei. Et de tribus vltimis Mat. rogat ꝓ nobis filiū dicēs. Uinū nō hnt. Qui iubet vasa cozdis nostri ipleri aqua lachrymaꝝ q̄ cōuertitur in vinū celestiū cōsolationū: cuius suauitas nisi gustet ignoras: iuxta illud. Ps. Gustate z videte q̄m suauis est dñs. ¶ Quātū ad scōm tāgit ꝓpetratio miraculi. Circa qō sciēdū est qō respōsio xp̄i ad ꝓginē est aliqualr obscura. Nā se quit. (Et dicit ei Iesus. Quid mihi z tibi est mulier)? In his aūt verbis vt testat. ſ. Tho. occasionē sumpsit multiplex hereſis. Manicheus enim dicit xp̄m nō habuisse verū corpus sz phātasticū z apparēs tñ: iō sensus est ꝛz eū. (Quid mihi z tibi est mulier) quasi diceret. Nihil: q̄ nō habeo illā naturā quā me credis habere. Ualētin' aūt dixit xp̄m habuisse quidē verū corp'. sz illud de celo attulisse: nec aliq̄d assumpsisse de ꝓgie: iō sic exponit.

(Quid mihi.ꝛc.) ꝗſi diceret. Nihil habeo qđ a te acceperim. Hebiđ aũt dixit xp̃m ex virili semine cõceptũ vt ceteri fuisse: ⁊ matrẽ eius post partũ ꝟginẽ nõ fuisse. Heluidius aũt infelix dixit xp̃m cõceptũ ⁊ natũ de vigine: sed illã post de Joseph habuisse alios filios: ⁊ cõsequẽter virginitatẽ post partũ ꝓdidisse. Et hi duo in argumẽtũ sue ꝓfidie accipiũt ꝟ q xp̃s dicit mulier. Dicit enim mulier ꝗſi molliẽs herũ vel virũ: ⁊ sonat corruptã. Constat aũt ista esse cõtra veritatẽ sacre scripture. Dicit enim. Ro.ſ. Qui factꝰ est ei ex semine dauid ſm carnẽ. Nõ enim xp̃s ꝺr factus ex semine Dauid rõne diuine nature: nec ẽt ratiõe aie: qr illa nõ est ex semine: ſz infundit a deo p creationẽ. Est enim aia itellectiua ab extrinseco vt dicit ꝓhs i li. de alialibus ergo hoc ꝺr ratione corporis. ergo habuit verũ corpꝰ ℨ Manicheũ. Itez ex hoc sequit q illud corpꝰ nõ fuit celeste: ſz ex semie Dauid. i. sumptũ de ꝟgine q̃ ꝓcessit ex stirpe Dauid: cõtra Ualẽtinũ. preterea ſm vtrũq̃ isto rũ virgo nõ fuisset mr̃ xp̃i: qr de rõne matris ẽ ministrare materiã vñ formet corpus filij. Wẽtit ergo ℨ istos vel decipit euãgelista: dicẽs q erat mr̃ Jesu ibi. Et sic tollit ꝟitas scripture: ⁊ sequẽter fundamẽtũ fidei. Norãdũ etiã q mulier nõ semp sonat in carnis corruptionẽ: ſz aliquãdo notat sexus distinctionẽ. Unde Gene. iij. dixit Adã. Mulier quã dedisti mihi ꝛc. ⁊ cõstat q tũc erat virgo. Erãt enim ambo in paradiſo vbi nũq̃ se carnaliter cognouerũt. Et sic accipit hic. ⁊ Gal. iiij. factũ ex muliere. Hec oia ex illo. Qđ ℨo sequit. (nõdũ venit hora mea.) Priscilliniste assumũt ad cõfirmationẽ sui erroris: vt.ſ. Tho. testat. Dicũt enim oms actꝰ hũanos regi ⁊ diſponi ſm dispositionẽ stellarũ: ⁊ iõ certis horis ſm eos hõ cogit aliq̃d facere qđ alꝫ facere nequiuisset: ſm q stelle diuersimode disponunt. Unde sensus est ſm eos. Nõdũ venit hora mea: fatalis. ſ. in qua aliquid tale facere possum. Ptz aũt hoc falsum esse i quolibet hoie. Impossibile est enim q corpus qõcũq̃ directe agat i spũm: qr oẽ agẽs ẽ nobilius patiẽte: ⁊ ois spũs est oi corpore melior ⁊ nobilior. Sz in aia sunt q̃dã potẽtie oino imateriales ⁊ in corpore. ſ. intellectus ⁊ volũtas. Et cõsequẽter nullũ corpꝰ directe põt in illas imprimere. Actus aũt aliarũ potẽtiarũ imperant a voluntate. Ambulo enim ⁊ loq̃r q volo. ⁊ sic de aliis. Excipiũt ẽt potẽtie vegetatiue partis: vt digestiua ⁊ expulsiua ⁊ huiusmodi: quarũ actus nõ subsunt voluntatis imperio. Cũ ergo volũtas sit libera hõ liberã hz electionẽ i oibꝰ actibꝰ suis: tã potẽtie intellectiue q̃ appetitꝰ sensitiui ⁊ hmõi potẽtiarꝫ. Uerũ ẽ ẽt q corpora celestia directe agũt in oia corpora inferiora: ⁊ iõ ẽt hũana corpora hñt diuersas cõplexiões ſm diuersas ꝓstellatiões sub q̃bꝰ sunt gñata ex cõplexione ãt corporis etiã animus ad aliq̃d inclinat. Uñ vnus est magis dispositus ad irã ⁊ aliꝰ ad tristitiã libertas tñ eligẽdi semp manet penes volũtatẽ. Uñ videmus q aliq̃s magis dispositꝰ ad luxuriã eligit habitũ castitatis: aliꝰ vero minꝰ dispositꝰ ad luxuriã eligit vitã luxuriosaz. Iõ dicit ꝓtolo. q sapiẽs dñabit astris. Si ergo nulli hõi necessitatẽ imponũt: multo minus imposuerũt xpo. Hec oia tradit. ſ. Tho. in locis q̃ pluribꝰ. Sciẽdũ ẽ ergo vt dicit Alchuinus xp̃s nõ venit ad nuptias vt doceret mꝫs cõtẽnere. qr vt dicit Chry. Ualde venerabatur matrẽ: cui spõte erat subiectꝰ. Uñ ꝓdicta verba nõ dixit ꝗſi cõtẽnens matrẽ. Habẽt aũt duplicẽ expositionẽ. Prima est Aug. ꝓ q̃ sciẽdũ est q xp̃s est vna ꝑsona in duabꝰ naturis: diuina. ſ. ⁊ hũana: ⁊ quedã ei cõueniũt ℨ vnã naturã. Qđã ſm aliã: sicut idẽ hõ intelligit ſm animã: et ambulat ſm corpꝰ. Facere ergo miracula cõpetebat xp̃o ſm diuinã naturã quã accepit a patre: ſz pati ⁊ mori: ſm hũanã quã accepit a mr̃e. Rogãti ergo mꝫ vt faciat miraculũ: respõdet. (q̃d mihi ⁊ tibi ẽ mulier) quasi diceret ſm Aug. Ex eo qđ accepi a te qđ mihi ⁊ tibi est cõe nõ habeo q miracula faciã: ſz q possum mori: ⁊ tũc recognoscã te sicut verã matrẽ. (nõdum enim venit hora mea) nõ quidẽ hora fatalis ſm Aug. ſz hora mee passionis: vt appareat quid habeã a te. Alia est expositio. Chry. ſm quã sensus est talis: (quid mihi ⁊ tibi est mulier) quasi diceret. Iste

defectꝰ vini nõ ꝑtinet ad me vel ad te: ſz ad eos q̃ debuerũt ꝓuidere. Si tñ vis vt ex abũdãti ꝓpleã defectũ eoꝝ expecta qr (nõdũ venit hora mea) oportuna. ſ. ad faciẽdũ miraculũ. Licet enim deficiat vinũ: tñ adhuc nõ est manifestus iste defectus: quẽ tñ oportet eẽ manifestũ vt etiã manifestũ sit ⁊ gratius sequẽs fiat miraculũ. Utã aũt ꝟgo intellexit suã petitionẽ nõ esse repulsam: imo ſm aliꝫs credẽdũ est q nũq̃ aliq̃d ab eo petũt qđ illeſm fecerit. Qđ est verisimile. qr cũ habuerit sapiẽtiã ⁊ oia dona ſpũſcti excellentiſſime fuit discreta in petẽdo. (Sz quare xp̃s genitricẽ suã nõ appellauit materno nomine? Dico q beata virgo tanto amore ferebat in filiũ q interdũ debilitabat in corpore. Qđ filius sciẽs a ꝟbis dulcibus interdũ canebat: ideoq̃ eã hic appellauit mulierẽ ne dulcedine verbi materni alteraret: ⁊ similiter i cruce positus ne crepuisset. (Dixit mr̃ eius ministris: quodcũq̃ dixerit vobis facite) quasi diceret ſm Bedã. Licet videat negare qđ petit ẽt faciet. (Erãt aũt ibi lapidee hydrie ser.) Hydria ꝓprie est vas aquaticũ ſcz Bedã: dicta ab hydoꝛ grece qđ est aqua latine. Et ideo ex hoc sicut dicit Chry. tollit ois suspitiõis occasio. Si. n. illa vasa prius cõtinuissent vinũ. posset quis suspicari q parũ vini remãsiſſet: ⁊ illud saporẽ aliquẽ dediſſet aque: qđ tñ fuit impossibile in vasis aqueis: ⁊ in tãta aque multitudine. Iõ ponit numerꝰ vasorũ ⁊ quãtitas eorũ infra posite ſm purificationẽ indeorũ. Judei de facili cõtrahebãt quasdã imũditias seu irregularitates legales: vt puta ex tactu alialis mortui q̃ plerũq̃ aquarũ lotione mũdabãtur. Illa aũt regio. i. palestina in aq̃ſa est. vt dicit Chry. Et iõ in cõtinuis parabãt aquã in hydriis vt possent se lauando ab illis immũditijs purgare. (capiẽtes singule metretas binas vel ternas.) i. alie capiebãt binas ⁊ alie ternas. Uel ſm glos. hoc verbũ est existimãtis ⁊ nesciẽtis si singule caperent binas vel ternas. Metreta aũt est quedã mẽsura dicta a metrõ qđ mẽsura est. Huius quãtitatis diuersimode a diuersis tradit: ſz verius ẽ vt dicam q de mẽsura q̃ quãtitate nihil certũ habemus: qr scꝫ tpa ⁊ regiones variã ſ. Alicubi tñ metreta ẽ onꝰ muli vniꝰ. (Dicit eis) i. ministris. (Jesꝰ implete hydrias aq̃) scõm Chr. iubet ministros iplere hydrias: vt sint miraculi testes (⁊ impleuerũt eas vſq̃ ad summũ ⁊ subaudi stati in vinũ q̃ uersa est. (Sz hic solet q̃ri. vtrũ illud vinũ esset albũ vł nigrũ. Et cõmuniter cõsueuit rñdere. qđ erat nigrũ vt miraculũ appareat nõ solũ scõm saporẽ: ſz ẽt scõm colorẽ. qđ euidentius scõm nigrũ q̃ scõm albũ fit. Et hoc videt sentire eccha q̃ cãtat: aq̃ rubescũt hydrie. Jsta tñ nõ cogũt. Nã ad ꝓmũ diceret qđ nõ oportet miraculũ eẽ euidentiſſimũ ſz sufficit esse euidẽs talit vt nullius ambigat qđ potuit esse scõm saporẽ solũ: ⁊ scõm saporẽ ⁊ colorẽ vini albi qui a coloꝛe aque distinguit cõiter. Ad scõm ꝺr dupl'r. Primo q illa authoritas ẽ ad oppositũ potius q̃ ad ꝓpositũ: qr nõ dicit q hydrie ruberẽt: ſz qđ rubescerẽt. i. inciperẽt tẽdere ad rubedinẽ. qđ ꝓprie eis cõuenit rõne coloris vini albi. Scõo q causa metri sic dictũ ẽ rubescũt: acsi dicat colorẽ vini sumũt: q vt plurimũ ẽ rubeꝰ. Uñ ⁊ vinũ ſãguis dicit vue. Quidã vero videnꝫ tenere q fuerit album. Nã Architriclinꝰ illud nõ cognouit donec gustauit. Uñ ꝺr Hugo cardinalis: q credebat ẽe aquã id qđ erat factũ vinũ. Sz necꝫ ista rõ cogit: qr in euãgelio non habet q ille cognouerit esse vinũ anteq̃ gustasset: ſz postq̃ gustũ cognouit illud esse vinũ bonũ. i. melius hugo aũt dictũ suũ nõ probat. Et reuera circa hoc vł tenendũ q fuerit nigrũ ꝓpter rationes predictas que licet sint ſolubiles: tñ sunt probabiles ⁊ rursum: quia secũdũ doctrinã medicoꝝ omnibꝰ cõputatis vinũ nigrũ ſimpliciter est melius albo. vñ vinũ nigrũ dicit vinũ ſimpliciter qr vinũ simpliciter appellatur ſanguis vue vt ptz. Geñ. xlix. xp̃s autẽ fecit vinũ optimũ inter oia q̃ vnq̃ ꝓduxerit natura: qr sicut ars nõ põt attingere ad ꝑfectionẽ nature i operãdo: ita nec natura deũ põt imitari ꝑfecte l operibꝰ suis vt dicẽt. Et q̃ꝫ ad ꝺ possit dici q xp̃s fecit optimũ vinũ non ſimpl'r sed in genere suo scz nigri vel albi: tñ verisiˢ est q fecerit optimi

mum simplr.i.nigrū:seu declinās ad nigredinē:z tanto magis quāto in regiōe illa vina cōiter sunt alba:qz ceteris paribus rariora sunt pretiosiora:z a fortiori si rariora etiā sint in rei veritate meliora:vt in ꝓposito. Si em̄ non declinasset ad nigredinē ecclesia nō vterer illo ꝙ borubescunt: qz vinū albū nō rubescit sed flauescit. ¶Hic etiā ḡrit Chrysо. Quare nō creauit vinū: qō est signū maioris potētie: ℞ vinū ex aqua facer̄.¶Et r̄ndet assignādo duas causas. Pria est:qz ly illō sit maiꝰ nō tñ est euidēs z credibile multis:ideo humane capacitati ꝓdescendēs potius ex aqua ℞ ex nihilo fecit vinum. Alia est vt ꝓfundat errorem Manichei z Marcionis q̄ dixerūt diabolū esse oim visibiliū creatorē:deū aūt bonū non nisi inuisibiliū. Si em̄ hoc esset verū:xp̄s nō fuisset vsus visibilibus creaturis: qr in hoc apparuit filius dei:vt dissoluat opa diaboli. Jo.iij. Sed vltra has rōnes.s. Tho.addit tertiā mysticā: vt.s.xp̄s oñderet se nō cōdere nouā doctrinā veteri reprobata:sed ipleta dū qō illa figurabat z ꝓmittebat ipse exhibuit. ¶Moraliter docemur:qm̄ aliq̄n aliq̄d a xp̄o petimus qō tūc nō dat:z tñ postea dabit ꝓpter aliquē bonū respectū sicut dure visus est r̄ndere matri cuius tñ petitionez fecit.¶Augu. Quedā petita nō negank: sz vt cōgruo dent tempore differuntur. Hec ille. Itē instruimur vt q̄cūq̄ iusserit deus faciamus: nihil disceptātes de eo qō iusserit exēplo istorum ministrorum. ¶Quātum ad tertiū sciendū est ꝙ conuersa aqua i vinū(dixit eis)sc̄z ministris (Jesus Haurite nūc) quasi diceret quia est hora opportuna(z ferte architriclino.) ¶Sciēdū ē aūt vt ex decursu diuine scripture pz et testat.s.Tho. ꝙ antiqui solebant comedere in lectis: vñ comedētes in scriptura dicūtur accūbere vel recūbere. Et inde scamna quib⁹ ad mensas sedemus lecti dicunt siue thori. Et inde locus habēs tres ordines mēsaꝝ z scānorum vt refectoria religiosorū ꝺr triclinū a tris.i.tres z cline.i.lectus vel thoꝝ Dicit ergo architriclinū a trib⁹ dictionibus q̄ sunt cline:z tris:z archos princeps vel principalis. Jnde architriclinus princeps triclinij. Fuit em̄ iste ꝑm Alchuinū primus inter cōuiuas: vt puta aliqs ex sacerdotib⁹ iudeoꝝ: vt q̄dāz opinant. Sz ꝑm Chrȳ. fuit is q̄ preerat cōuiuio:q̄ adhuc erat ieiunus:ideo dñs volnit ꝙ inde⁊ esset vini.(Et tulerūt).i. portauerūt obedientes. Sz quare nō mādauit eis vt dicerēt Architriclino.ꝙ ipe aqnā mutasset in vinū:¶R̄ndet Chrysо. ꝙ ad humilē nō ptinet sua facta gl'iosa narrare. Hz em̄ hoc ꝛuphie speciem. (Ut autē gustauit).i. statim postq̄ gustauit: (architriclinus aquā vinū factū)i.puersum in vinū(z nō sciebat vñ esset)qō ad dit ne credaꝛ aliq̄ fictio ex ꝑte Architriclini ꝓmēdās vinū:(ministri aūt sciebāt q̄ hauserāt aquā) vñ veraciter ꝛpriꝰ oculis viderāt aquā purā in vinū puersam(vocat spōsuz architriclinꝰ).s.ignorās ℞tutē miraculi z admirās suauitatē vini. Vocat inq̄ vt ipm̄ arguat vel vt ℞itatē inq̄rat (et dicit ei Omnis homo) ꝑm ꝓsuetudinē generalē(primū).i.in ꝑncipio ꝓuiuꝰ qñ sensus sunt ex ieiunio viuaces ad discernēdum(bonū vinū ponit z cū inebriati fuerint).i. cū mul:ū potauerint: tūc supple ponit vinū (qō deterius est) qz vini deteriorit̄as nō ita pciꝑ infecto palato: et qz vt dicit.s.Tho. minus bibūt:z qz vinū bonū in quātitate sumptū cū quātitate cibi nimis granat:vt dicit idē.(Tu aūt) cōtra generalē cōsuetudinē z cōtra rōnē(seruasti vinū bonū).i.melius vsq̄ adhuc.i. vsq̄ ad hanc horam qua sumus in fine cōuiuij. Nunq̄ fuit in natura vinū isto ꝑtiosiꝰ: qz nunq̄ agēs inferiꝰ equatur ꝓpotī. Tria aūt sunt agētia subordinata.s.deꝰ natura z ars:sicut dictū est. Jō sicut ars nunq̄ pōt equari nature sed illā imitat vt pōt: vt ptz qz rosa artis nunq̄ est eq̄ pfecta vt rosa nature: ita natura in opere suo:nunq̄ potest equari deo. Et ideo sicut dicit Chrȳ.hoc est generalē omnibus miraculis xp̄i: ꝙ terminant ad aliq̄d pfectiꝰ ℞ possit natura causare. Nō ℞ em̄ natura posset dare ita clarū z acutū visuz:sicut ipse dedit ceco nato z nō℞ fecit vinū ita bonū sicuti fuit istud(℞ fecit inritū signoꝝ iesus in cana galilee. Jsta ꝛba exponūtur a diuersis diuersimode. Primo sic. Hoc fecit inritū signoꝝ in publico.s. qz alia fecerat in priuato sicut creationē vel miraculosam formationē stelle:z vocationē magorū. Uel secūdo qz hoc fuit primū signū ad manifestationē sue glorie. Nā ꝙ stellā creauit z ꝙ idola egypti corruere fecit: nō ista manifestauerūt eū esse deū qz nō fuerūt ita nota z publica vt multis ꝓstaret hec esse ab illo. Uel hoc fuit primū in cana galilee:qz iam alibi fecerat alia sicut in baptismo z ieiunio. Et istū sensum ꝓtendūt ꝛba euāgelij. Nā dicit euāgelista: ꝙ hoc fecit initiū signoꝝ iesus i cana galilee nō absolute z vniuersalr. Sz in.iij. ꝑte.q.xliij.dicit.s.Tho. ꝙ xp̄s nō debuit ꝓ miracula suam deitatē z doctrinā asserere añ pfectā etatē:q̄ est triginta annoꝝ. Nā añ istud tp̄s nō cōpetit docere ꝛz sanctos. Nec etiā manifestare debuit deitatē qz fuisset decredita humanitas. Uñ tz ibi.s.Tho. z sil'r sup Joā.ꝙ cepit facere miracula in nuptijs. Sz ℞tū ego capio in hac re ista est ꝛnia scti. Tho. Primū miraculū qō xp̄s fecit publicū et ad publicandū deitatē:z ꝓfirmandā doctrinā suā fuit istud.z hāc ꝛniaz tz magister hist. Uel posꝰ dicere z redit in idē ꝙ ly añ ꝑsens miraculū deꝰ fecerit multa miracula i xp̄o z circa xp̄m:tñ ꝑmū ꝙ fecit deꝰ ꝑ xp̄m fuit istud.(Et manifestauit gloriā suā).i.latētē deitatē.z hoc ℞tū in se fuit ꝑm Chrȳ. ly multi tūc illā nō cognouerint. Uel gloriā suā ꝛz sctm Tho. i.potētiā suam qua est gloriosus. Et crediderūt in eū discipuli eiꝰ). ¶Sed. Aug. de cōsen.euā. hic mouet qōnē. Si em̄ tūc crediderūt in eū: quō erant discipuli qñ sunt ad nuptias vocati:¶Et soluit idē ꝙ discipuli fuerūt vocati nō ꝙ discipuli esꝛnt tpe luitatiōis.sz qz futuri erāt. Nō est autē intelligēdū ꝑm hāc expositionē, Aug.q̄ēt ē.s.Tho.ꝙ tūc nullo mō essent discipuli vel a xp̄o vocati: qz iā multos vocauerat.s.andreā.petrū Nathanaelem Philippū z vnū aliū: sed dicēdū est vt cōiter ꝺr.¶dicit Magister hist.ꝙ multi eoꝝ fuerūt trib⁹ vicib⁹ vocati a xp̄o ℞ vocationū due vt vna vident fuisse post has nuptias:nō aūt ꝑma. Philo em̄ sunt vocati ad xp̄i notitiā. de qua vocatione habet Jo.j. vbi hr̄ ꝙ duo ex discipulis Joānis audientes eū dicētē de Jesu. Ecce agn⁹ dei q̄ℏierūt locū vbi maneret: et māserunt apud eū die illo ꝛc. Scōo:ad xp̄i familiaritatē:qñ.s.turbis irruentib⁹ ascēdit in vnā manē q̄ erat Simonis:z capta multitudine pisciū vocauerūt socios.s.Jacobū z Joannē:vt ptz Luc.iij. Tūc em̄ secuti sunt eū:ſz tñ ad ꝓpria redierūt ꝑm aliquos. Tertio ad xp̄i discipulatū sicut qñ ambulās iuxta mare galilee vocauit eos de piscatiōe dicēs. Uenite post me ꝛc.vt ps Mat.iij. Tūc em̄ vocauit Petrū:z Andreā: Jacobū:z Joannē.¶scuti sunt eū pseueranter. Quāuis dicī possit ꝙ adhuc null⁹ esset vocat⁹:sicut innuit Magr hist. Et ꝙ Joānes ꝑmittit nuptijs vocationē aliquoꝝ: intelligitur anticipatiue dictū. Sz primū est verius. Uel sicut exponit.s. Tho.crediderūt tūc in eū sicut in verū deū: qō ante nō fecerāt:ſz crediderāt ei tanq̄ viro bono z ꝑ dicāti sana ac iusta. Uel crediderūt viso miraculo:magis ℞ añ sine miraculo crediderāt solo Joānis testimonio. ¶Allegorice ex Aug.z Beō.z Alchui.sciēdum est: ꝙ ꝑ vinū intelligit̄ scripturaꝝ sensus. Beō. Apparēte dño in carne:vinosa legalis sensus suauitas paulatim cepat ob carnalē phariseoꝝ interꝑtationē a ꝑstina sua ℞tute deficere. Hec ille.z deficiētē ꝺ vino xp̄s fecit ex aq̄ vinū ꝑm Aug.qñ aperuit illis sensuz vt intelligerēt scripturas. Sic em̄ sapit z iebriat: ꝙ neq̄ sapiebat neq̄ iebriabat. Nil em̄ sapit diuina scriptura nisi in ea intelligat xp̄s. Sex hydrie ꝑm eundē sunt sex etates in q̄b⁹ loquit lex z ꝓphetia:q̄ sex etates inter istos terminos ꝓputant:q̄ sunt Adā:Noe:Abrāā Dauid: Trāsmigratio babylonis: Joannis baptista Finis mūdi. Impleri aūt hydrias ꝑm eūdē est ipleri ꝓphetias. Et ꝑm Alchuinū: ministri sunt doctores noui testamēti Archi triclinus aūt est aliqs ꝓncipalis inter eos. ¶Moraliter ista aq̄ significat lasciuiā iuuenilē:q̄ ꝺz nuptiaꝝ tpe ꝙuerti in vinū bonū z deo gratū.i. vsum m̄imonij licite:z fideliꝰ obseruatū. Hz iquā ꝙuerti ℞tū ad subst̄atiā vt iā nō sit in ope et ℞tū ad saporē vt iā nō sit in volūtate:z

ctū ad colorē vt iā nō sit in malo exemplo. Nō em̄ dz cōiunx familiaria colloquia habere cum personis suspectis.

¶ Dñica.ij. post octa. epiphā.

¶ Textus euangelij. Mat. viij.

Am descēdisset Iesus de mōte secute sūt eū turbe multe. et ecce leprosus veniēs adorabat eū dicēs: Dñe: si vis potes me mūdare. Et extēdēs Iesus manum tetigit eum dicens. Volo. Mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi Iesus. Vide nemini dixeris: sed vade ostende te sacerdoti z offer munus quod precepit moyses in testimonium illis. Cum autem introisset capharnaum accessit ad eū Centurio rogans eū z dicens. Domine puer meus iacet in domo paralyticꝰ z male torquetur: z ait illi Jesus. Ego veniam z curabo eum. Et rndēs centurio ait. Domine nō sum dignꝰ vt intres sub tectū meū sed tm̄ dic verbo z sanabitur puer meus. Nam et ego hō sum sub ptāte cōstitutꝰ habēs sub me milites. Et dico huic vad z vadit: z alio veni z venit: z huo meo: fac hoc z facit. Audiēs autē Iesus miratꝰ ē: et sequētib⁹ se dixit. Amē dico vobis non inueni tātam fidē in isrl. Dico autem vobis q̄ multi ab oriente et occidēte venient: z recumbent cum abraā z isaac z iacob: in regno celorū. Filij aūt regni eijcient in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor dentiū. Et dixit Iesus Centurioni: valde: sicut credidisti fiat tibi z sanatus est puer in illa hora.

Um descēdisset Jesus de mōte rc. Matt. viij. In pñti euā. tāgunt tria pūcta. Que sunt Emūdatio: Supplicatio: Exauditio. ¶ Quantū ad pmum liter aliter scēdū est sm̄ Hiero. q̄ christꝰ in monte docuerat et pmulgauerat legem euāgelicā ideo volebat eā cōfirmare miracul̄. qz per naturalē rationē ꝓbari nō potest. ¶ Dicit ergo (cum discēdisset Jesus de mōte) in quo discipulos docuerat (secute sunt eū turbe multe.) Aliqui propter deuotionem et doctrine suauitatē. Aliqui propter curiositatem: vt. s. audirēt noua: z viderēt miracula. Aliq̄ pter iudiā vt ei insidiarent: cuiusmodi erāt pharisei. Aliq̄ ppter infirmitatē vt sanarent: sicut iste leprosꝰ de q̄ sequit. (Et ecce leprosus veniēs) q̄. s. i montē ascēdere nō valebat: sm̄ Chrȳ. ¶ Sciēdū ꝙ vt dicit Chrȳ. q̄ dñs post sermonē in mōte factū facit miracula sanādo: vt doctrinā ꝓfirmet z ꝑmo sanādo leprosum deoz suz post descēsum: vt significet legē euāgelicā datā in mōte ꝙ Aug. supra legē Moysi esse q̄ leprosum excludit. Uel pio sanat iudeū leprosum: z scdo seruū Centurionis gētilē: z tertio socrū petri: in signū q̄ ꝑmi credētes fuerūt iudei deinde gētiles: z vltimo reliq̄ credēt iudeoꝝ. In signū cui⁹ missa icipit i dextro cornu altaris: z in euāgelio trādit ad sinistrū: z tandē reuertit ad dextrū. (Adorabat eum dicēs) Adoratio multipliciter sumit. vt pz iij. p. q. xxv. Est em̄ adoratio latrie qua aliq̄d veneramur: sicut ꝑncipiū oim rez z ista soli deo ꝙuenit. Est z adoratio dulie: q̄ adoramꝰ creaturas rōnales excellētes: q̄bꝰ cōicat diuina excellētia: aut rōne regiminis: aut rōne sctitatis. Et isto mō sepius legunt ēt scti adorasse reges: sicut Mathā adorauit Dauid. Est z alia adoratio q̄ est spēs dulie: z hyperdulya ꝙ qua adoramꝰ rōnales creaturas habētes spūalē vnionē z rōnalē ad deū: vt beatā ꝙginē. ij. q. ciij. ¶ Iste aūt leprosus sm̄ Chrȳ. sup Mat. adorauit xp̄m latria: qz cognouit eū esse deū: vt manifestat: cū dicit (Dñe si vis pōt me mūdare) ac si diceret sm̄ Orig. Dñe oia p te facta sunt. tu ergo si vis pōt me mūdare. Uolūtas em̄ tua opus est: z opa tue volūtati obediūt. Hec ille. Et sm̄ Chrȳ. cū dicit: si vis non dubitat quin xp̄s velit oē q̄ bonū est: sz dubitabat an sibi expediat curatio. (Et extendens manū tetigit eū dicens) Cuz aūt posset solo ꝙbo curare: voluit eū tangere: vt ostenderet manum suā esse diuinitatis organū. Et sm̄ Chrȳ. vt ondēret se esse supra legē q̄ leprosum tāgere ꝓhibebat. Un̄ z Heliseus nō tetigit Naaman. Et l̄z sm̄ q̄ dicit idē Chrȳ. xp̄s videret facere ꝓtra ꝙba legis: th̄ nō faciebat cōtra intētionē eius: qz lex ꝓhibuit hoc ne tāgens inficeret. Nō erat ergo ꝓhibitū ei q̄ tangēdo curaret. Un̄ z Heliseus tetigerit mortuū ad suscitandum vt pz. iij. Reg. xvij. z iiij. Reg. iiij. dicit autē. s. Tho. ſ. q. q. ciij. ar. ij. ad quartū q̄ tactus leprosi erat in lege ꝓhibitꝰ: qz ex eo incurrebat homo quandā immūditiam irregularitatis: sicut ex tactu mortui quā incurrere nō poterat leprosꝰ mundatus xp̄s. Uel ꝙ Chrȳ. vt indicet mūdo nihil esse immūdū. Uel sm̄ Orig. z Rabanū tetigit ꝓpter humilitatē vt doceret nullū deberi sperni. Uel sm̄ Rabanū vt oñdat se nō habere corpus phantasticū (Uolo. Mūdare) ꝙ Hiero. lr mūdare. nō est infinitiui sz impatiui modi: z est principiū ꝓpue: sic q̄ ille due dictiones. Uolo: Mūdare sunt ꝓtualiter duo ꝓpue: siue due sentētie. Qz em̄ ille dixerat: si vis dixit. Uolo z qz dixerat: potes me mūdare: dixit. Mūdare: (z cōfestim mundata est lepra eius.) ¶ Est aūt sciēdum: q̄ ꝑcepta veteris legis cerimonialia vsq̄ ad xp̄i passionē durauerūt. Jdeo xp̄s illa seruauit z seruari mādauit alijs. Erat autem scriptū in lege Leui. xiij. q̄ mādatus a lepra nō debebat restitui ad cōem habitationē hoim nisi prius indicaret mundatus p sacerdotis iudiciū: z facta oblatione dño p sua emundatione. Sequit ergo (z dixit illi Jesus vide nemini dixeris) supple te eē mūdatū. s. anteq̄ pegeris q̄ in lege iubent. sm̄ Chrȳ. et iudicio sacerdotis dijudiceris mūdatꝰ ad quē p tinet sic iudicare: ne sacerdotes audientes eū tactu sanatū odio xp̄i repellerēt illū. Sz sm̄ Chrȳ. in homil. hoc ꝓvt discamus ꝑpias laudes nō q̄rere: sicut alij iussit vt diceret quāta fecisset ei deus vt discamꝰ q̄rere gl̄iaz dei. Uel ꝙ Raba. vt doceret nō esse vulgāda nr̄a dñficia. Un̄ sm̄ eundē: z Hiero. qz ipm̄ factū se sufficiēter declarabat. Sz restat dubium qz iste tenebat obedire xpo: z nō approbat: vt videt a btō Marco. ſ. c. dicēte: q̄ vbiq̄ diffamauit eū. Ad hoc dicūt quidā q̄ triplex est dñi ꝑceptū. s. ꝑmū ad exequēdū: vt illud Exod. xx. Honora patrē tuū rc. z Scōm ad ꝓbādū: vt ꝑceptum Abrae de occisiōe Isaac. Gen. xxij. z Tertiū ad instruēdū: vt illud: ꝙ qō xp̄s voluit nos instruere de his q̄. s. dicta sunt. In pmo est voluntas diuina de actꝰ impletiōe: z in scdo de ꝓparatione ad implēdū. Un̄ Ambr. lib. ō patriar. ptractās illud: ne extēdas rc. dicit Affectū indicauit nō factū exigit: z in tertio est solū respectu alicuiꝰ: qō erat in illo ꝑcepto: puta exēplū humilitatis vt latere velim⁹. Et ista ꝓsonāt. s. Tho. ij. q. ciij. ar. iij. primū sic dicēti in sl̄i. Dñs cecis dixit vt miraculū occultarēt. s. Mat. ix. nō quasi intēdēs eos ꝙ ꝓtutē diuini ꝑcepti obligare: sed sicut dicit Greg. xx. moral. seruis suis exēplum dedit vt ipsi quidē vir tutes suas occultare desyderent: z th̄ vt alij eoꝝ exemplo ꝓficiāt ꝑdank etiā inuiti. Necesse illo. (Sed vade ostēde te sacerdotibus) Hiero. Mittit aūt eū ad sacerdotes ꝓpter humilitatē vt sacerdotibus deferre videat. Deinde videntes mundatū leprosum si crederēt saluatori saluarent: si nō crederēt: inexcusabiles fierēt: et simil̄r ne qō in eo sepūssime criminabant legē infringere videretur. Hec ille. (Et offer munus tuū qō ꝑcepit Moyses) ſ. Leui. xiij. ſ. pullos turturū rc. (in testimoniū illis) sm̄ Chrȳ. ſ. super Matth. nō est sensus q̄ ꝑcepit in testimoniū illis. sed offert in testimoniū illis id est in accusationē z attestationē: q̄m que nūcerāt fiēda: feci. Prouidebat em̄ xp̄s vt idē in homil. dicit: q̄ ex hoc nihil proficerēt illi in bonū emēdationis. z th̄ non omisit facienda. Uel sm̄ Origē. offer munus tuum vt oēs q̄ viderint te illud portare miraculo credāt. Uel sm̄ Chrȳ. super Matth. vt si vellent illū quasi immūdū repellere dicere posset: quare munus accipitis si mundus nō sum. Quare autē modo ista lex non obseruet: vide supra in die circūcisionis. ¶ Sed restat dubiū circa hoc miraculum: qz glo. dicit illud factū anteq̄ intraret Jesus Capharnaū: et th̄ dicit Luce. v. Actum

est in vna ciuitatū. Glo.ſ. Capharnaū. ⁊ ecce vir plenus lepra. Ad hoc dicit Beda super Luc. q̄ xp̄s in Capharnaū bis venit. ꝓio incarcerato Joāne q̄n fecit tria miracula que narrat Lucas. ſ. iij. c. vbi dicit q̄ sanauit demoniacū: ⁊ socrū petri: ⁊ cōcludi fecerit multitudinē piſciū: ſicut ibi dicit ca. v. ⁊ deinde mūdauit iſtū leprosum. Et ſcḃo quādo descendit de mōte: vt hic dicitur ⁊ habet Luce. vij. Est igit hoc miraculū factū in Capharnaū vt dicit Lucas ⁊ anteq̄ intraret capharnaū xp̄s secūda vice: vt dicit illa glo. Itē glossa videt velle q̄ primo sonat⁹ sit iste leprosus deinde ſeru⁹ Centurionis: ⁊ tamē glo. Mar. videt velle q̄ iste sit sanat⁹ quarto loco. Sed n̄dū est q̄ fuit sanatus primo loco ſm ordinē hiſtorie quē Matth. ſequit: ſz quarto loco ſm ordinē myſticū quē ſequit Lucas ꝑmittēs curationem demoniaci: q̄r maior est cura deo de aīs q̄ de corpe. Nā euāgeliſte multa anticipando ⁊ recapitulando ſcibunt. Et ita facit hic alter euangeliſtarū: et vt credo Luc. ſicut patet ex ordine quē ſeruat magiſter hiſto.

¶ Allegorice hic ſignificatur q̄ Be. exprimit dicēs. Vir iſte gen⁹ est humanū q̄ nō ſolū leprosus verūetiā iuxta euāgeliū Luce plenus lepra fuiſſe deſcribit. Oēs eñ peccauerunt ⁊ egent gloria dei: ita. ſ. vt extenta manu ſaluatoris: hoc est in carnato dei ẏbo humanāq̄ cōtingēte naturā: ab erroris priſci veritate mūdet: ⁊ q̄ diuti⁹ abominabiles ⁊ a caſtris pp̄li dei deiecti iā aliq̄n tēplo reddi: ⁊ ſacerdoti queant offerre hoſtiā viuentem illi. ſ. cui dicit. Tu ēs ſacerdos in eternū. Hecille. ¶ Anagogice autē hic ſignificatur q̄ xp̄s poſt incarnationē ⁊ p̄dicationē ſuā deſcēdēte de monte. i. veniēte de celo ad iudiciū: pfecte mundat leprosus i. pctōr in capharnaū. i. in villa ꝓſolationis. Lz eñ ſit gñs hūanū. ſ. p xp̄i paſſionē ſanatū a pctō: ſic q̄ remediū hz̄ oīa peccata: tñ ſtat inclinatio ad malū que tunc tollet ⁊ ſimiliter paſſibilitas atq̄ mortalitas corporū. ¶ Moraliter ſignificat: q̄ō Remigi. exprimit dicēs. Per leprosum: deſignat pctōr. Nā pctm immūdā ⁊ variā animā facit. Qui ante xp̄m p̄cedit q̄n de priſtinis pctis cōfundit. ⁊ tñ debet p̄fiteri: ⁊ remediū penitētie poſtulare. Nā leprosus vuln⁹ oſtēdit: ⁊ remediū poſtulauit. Extēdit aūt dñs manū q̄n auxiliū diuine miſerationis intendit: ⁊ ſtatim cōſequit remiſſionē delictorū nec debet eccleſie recōciliari niſi iudicio ſacerdotis. Hec ille. Quātū ad ſcḃm tangit ſupplicatio cēturionis. Literaliter ergo ſciēdum est: q̄ iſte Cēturio ſicut habet Lu. vij. nō accessit ꝓio perſonaliter ad xp̄m ſed miſit ſeniores iudeoꝝ: q̄r ibi bz̄ reputabat ſe indignū accedere ad xp̄m: cū esſet gētilis. Jeſus aūt ibat cū ſenioribus ad domū Cēturionis ⁊ cū x̄pe domū esſet miſit: vt idē Luc. dicit: amicos ſuos dicēs. Dñe nō ſum dignus vt intres ſub tectū meū ⁊ etiā ipſe poſtmodū amicos ſecutus est: ſm aliquos: et q̄ p amicos mādauerat ꝓprio ore replicauit. Et ſm iſta q̄ dicit Lu. oꝑz intelligere ẏba Mat. qui breuiter hiſtoriā tetigit dicit ergo (cū introiſſet Capharnaū) q̄ erat p̄ncipalis ciuitas galilee (acceſſit ad eum Cēturio) Cēturio iſte ſm Aug. ⁊ Chry. erat gētilis. i. miles romanus habens ſub ſe milites centū ad cuſtodiā ciuitatis: ne rebellaret. Hic auditis miraculis xp̄i plus credidit q̄ audiuit: vt dicit Chry. ió acceſſit ad dñm. ¶ Cōtra q̄ lucas dicit q̄ miſit. Ad hoc dicit Aug. q̄ acceſſit p amicos: non aūt perſonaliter. Qō eñ p aliū facim⁹ p noſipſos facere dicimur: ſm pḣm in. q̄. Eth. Chry. aīt dicit q̄ miſit ꝓio ſeniores ⁊ poſtmodū ipe ſecutus est. Et vtrūq̄. ſ. dictum Aug. et Chry. forte fuit verū (rogās eū ⁊ dicēs) p os ſenioꝝ (Dñe puer meus) i. ſeruus ſm Chry. (iacet in domo paralytic⁹) i. mēbris diſſolutus ⁊ deſtitut⁹ (⁊ male torquet) ſm Raba. ola iſta de puero ſuo dixit: vt ſue anime mōſtraret anguſtias: ⁊ flecteret dñm Chry. autē in homil. dicit quoſdam aſſerere q̄ iſta dicat cēturio: q̄ſi ſe excuſans q̄ eū non adduxiſſet ad dñm. ¶ Et nota q̄ iſte cēturio ſm eundē Chry. oſtēdit bonitatē in hoc q̄ ſollicitat p ſeruo. ⁊ fidē ſm gloſ. q̄r credidit xp̄m abſentē poſſe ꝓferre ſalutē ⁊ ſapiētiā ſm Glo. inquātū nihil rogauit ſz tm exposuit ohdēs ſe ſcire q̄ xp̄s eēt potēs ad faciendū: ſapiēs ad intelligēdū: ⁊ miſericors ad exaudiendū. ¶ Allegorice ſm aug. capharnaū. i. villa pinguedinis ⁊ cōſolationis. ſ. ſpūalis est eccl̄ia militās. Cēturio iſte ſignificat primitiuos xp̄ianos ſm Remi. ad quoꝝ fidē cōparata fides indeoꝝ: est infidelitas. Hic rogat p ſeruo ſm Remigiū: q̄r primi gētiles cōuerſi rogarūt p cōuerſione toti⁹ gētilitatis: vel p cōuerſione iudeoꝝ ſm aliquos: q̄ erāt romanoꝝ ſerui. ¶ Moraliter p cēturionē ꝑtu ſignificat q̄ de ſalute ſubditoꝝ debēt eſſe ſolliciti. Jſti debēt p ſalute ſubditoꝝ accedere ad xp̄m p cōtēplationē. ⁊ ei ſupplicare per oīationem ⁊c. ¶ Quātū ad tertiū ſciēdū est ſ̄aliter q̄ō xp̄s audita petitiōe cēturionis ſtatuit illū exaudire. ió bz̄. (Et ait illi Jeſ⁹) ſ. p ſenioꝝ iudeoꝝ (ego veniā ⁊ curabo eū) ſz Chry. xp̄s ꝓfuit vibicq̄ volūtatē ſequi ſupplicātiū hic aūt pl⁹ ſpōdet q̄ rogat⁹ fuerit. q̄r ñ fuit rogat⁹ vt ꝑſonaliter accederet (Et rñdēs cēturio ait illi) nō p os ſuū ꝓio ſz p os amicoꝝ vt bz̄ Lucas: Juxta poſtmodū ipe poſt amicos veniens: vt ait Chry. eadē ẏba ꝓtulit dicēs (Dñe nō ſum dign⁹ vt intres ſub tectū meum) ſm Raba. iſte ꝓpter ꝓſciam vite gētilis grauari magis ſe dignatiōe putauit dñi q̄ iuuari: magnie: q̄r vt dicit Magr hiſt. Jſte forte idola habebat in domo: ió veredat recipere xp̄m. (Sz tm̄ dic ẏbo ⁊ ſanabit puer me⁹) ſm Hiero. in hoc oñdit ſe xp̄i diuinitatē credidiſſe: ⁊ ſimiliter ſz Chry. ſup Matth. qui ait. Sciebat q̄n aſtabāt illi inuiſibiliter angeli miniſtrātes: que verba ei⁹ vertūt in opus. Qō ⁊ ſi angeli ceſſent: tñ in firmitates ꝓceptis ei⁹ inuitib⁹ expellunt. Hec ille. Jō ſubdit: (Nā ⁊ ego hō ſum ſub poteſtate imperatoris ⁊ p̄dicis (cōſtitut⁹ habēs ſub me milites: ⁊ dico huic vade: ⁊ vadit: ⁊ alio veni: et venit: ⁊ ſeruo meo fac hoc: ⁊ facit) ac ſi dicat ſm Chry. ſup Mat. Sicut ego ſū ſub alteri⁹ ptāte. ⁊ tñ habendi ptātē habeo: ita ⁊ tu q̄ñis ſis ſub patris poteſtate in quātū hō: habes tñ poteſtatē iubēdi angelis. Uel ſm Anguſtinū de verbis dñi. Si ego ſub poteſtate conſtituatus habeo iubēdi poteſtatē: ⁊ tū pōt tu cui oim ſeruiunt poteſtates. Hec ille. Gloſſa. Poꝛ tes ergo per angelorum miniſteriū ſine coꝛporis preſentia dicere infirmitati vt recedat ⁊ recedet: ⁊ ſanitati vt veniat ⁊ venit. Hec illa. (Audiēs autē ieſus) verba ſeq̄. Centurionis fide plena (miratus est.) ¶ Sed cōtra: q̄r admiratio ex ignoratia. puenit. Ad hoc dicūt Augu. ⁊ Chry. q̄ illa admiratio fuit exēplū ad oñdēdū q̄ Centurio erat mirādus. Sz. s. Tho. ſuper Matt. dicit: q̄ duplex est admiratio. Una ſeq̄ q̄ puenit ex ignorātia: ⁊ iſta nō cadit in deo. Alia que puenit ex apprehēſione alicui⁹ magni: q apprehēſio est ſm imaginationē vel pḣantaſia: ⁊ ita fuit in xp̄o. Nico. de ly. ponit in hoc loco ſcietiā quadruplicē in xp̄o iuncta ea q̄ ſcripſim⁹ ſ. Dñica infra octa. Epi. et dicat q̄ ſm experimētalē potuit vere mirari ſicut et ignorare: ſz aūt xp̄s ab eterno cognouiſſet Centurionis fidē ⁊ fidei cauſam: fidem tñ illā nō erat expert⁹: nec tūc fidei cauſam priſtā ſcientiā ſciuit niſi argutiue ⁊ ſyllogizādo. ió mirat⁹ est. Et iſta expoſitio Nico. de lyra est valde pulcra: et ſm mentē. s. Tho. iij. par. q. xij. Sed ipſemet Nico. poſtmodū Luc. ẏ. iſtā ſciētiā experimētalē negat in xp̄o. (Et ſequentib⁹ ſe dixit: amē). i. fideliter ⁊ vere dico vobis. nō inueni tantā fidē in iſrael.) Sed ẏ: q̄r patriarche ⁊ ꝓphete fuerūt fideliſſimi. Ad hoc dicit Hie. ⁊ Magr hiſt. q̄ dñs nō loquebat quo ad ꝓteritū tp̄s: ſed quo ad illud q̄ō p̄ns erat. Sed iterū cōtra videt eſſe inſtātia de apoſtolis ⁊ marta ⁊ maria. Ad hoc dicit ſm Magr ſm hiſt. q̄ noie iſrael nō intelligunt illi q̄ xp̄m ſequebātur: q̄b⁹ loqbat. Loquebat aūt vt videt oībus ſuis diſcipulis q̄nis ibi forte oēs nō eſſent: q̄r illi q̄ ibi aderāt repſentabāt totū collegiū diſcipuloꝝ. Chry. aūt dicit q̄ fides aliqua dicit magna abſolute et cōparatiue. Fides ergo Centurionis fuit magna ⁊ mira cōparatiue: nō abſolute: ſicut ſi ruſtic⁹ aliquid ſapiēter dicat: est mirū: non aūt ſi hoc dicat pḣus. Et intēdit Chry. q̄ fides Centurionis abſolute fuit minor fide diſcipuloꝝ: ſed cōſyderando q̄ gētilis erat fuit maior. q̄r neq̄ miraculum viderat: neq̄ ſermonem audierat. Secundū Hiero. fides centurionis commendatur non ſicut fides illius

persone: sed sicut fides gentiū quā significat: fuit autē maior fides gētiū fide iudeorū. Nico. de ly. videl dicere q̄ per israel intelligunt principales ppli, illius q̄ nō crediderūt: sed alios auerterūt a fide. Sed q̄d dicem⁹ de btā virgine. Dico q̄ q̄libet p̄dictarū rep̄sionū adaptatur beate virgini. Ulterius dico q̄ xp̄s cō parat centurionem eis qui crediderunt postq̄ ipse cepit predicare ⁊ discurrere p populū illū: ⁊ hoc notat in illo verbo inueni. ¶ Nō em̄ inuenit nisi qō queritur. Beata autem virgo credidit anteqū xp̄s nasceretur. Sequit (Dico aūt vobis qō multi) nō aūt oēs: vt ait Aug. (ab oriēte ⁊ occidēte venient) i. Ab oibus partib⁹ mūdi ſm Aug. Hic Orig. mouet questionē: quare dicitur hic multi: cum alibi dicatur pauci sunt electi. Soluit autem q̄ per singulas generationes pauci sunt electi: sed simul sunt multi. Vide de hoc infra dominica in septuagesima. (Et recumbent) non carnaliter iacendo: ſz spiritualiter quiescendo: ſm Augusti. (cum Abraā et Jacob in regno celorum) i. in ecclesia triumphāti post labores perpessos in ecclesia militāti. (Filij aūt regni) i. iudei: quia filij regni dicuntur ſm Hiero. quia in eis de⁹ ante regnauerat. ſm Chry. autem q̄ eis erat regnū p̄parātū: cum ad eos principaliter fuerit xp̄s missus. (ejcient in tenebras exteriores) Interiores sunt tenebre ignorantie vel culpe exteriores sunt tenebre gehenne. Dicit autē culpa tenebra ſm. s. Tho. super Joan. i. q̄ caret lumine rationis. secundo q̄ fit in tenebris, tertio quia ducit ad tenebras exteriores. i. gehēne. Nā in inferno erunt tenebre vt patet per. s. Tho. iij. distin. xxv. ⁊ nō lux nisi quantū sufficit ad videndū aliqua afflictiua. Et si queritur: quare ignis ille nō lucet? Dicunt aliqui q̄ hoc est: q̄ ille ignis est in medio terre: ideo famosus est ⁊ obscur⁹. Uel pōt dici q̄ hoc est diuinit⁹. Unde ſm Grego. lucet ad penā ⁊ nō ad solatium. Uel pōt dici melius q̄ ignis ille naturaliter nō lucet: licet sit ibi diuinitus q̄ vt paret. iij. dist. xliij. q. ij. ar. j. q. j. ignis nō lucet accēsus in ꝓpria materia neq̄ in aliena terrestri vt in sulphurea nec in fumo grosso. Et intellige q̄ nō lucet in istis clare: ſz aliqualiter luceat. Reuertit ad hoc cōcurrit virtus dei inquantū illū tenet ibi: ⁊ materia in qua est accēsus q̄ est in ꝓpria vel in terrestri: ⁊ circūclusio terre nō permittētis lucez solarē per aliqō spiraculum ingredi ad illū: ⁊ cōsequēter reprimentis exhalationem fumi. q̄ vt videt ibi: est ⁊ grossus: q̄ ille ignis videt accēsus in materia sulphurea q̄tū ad suas extremitates saltē ſm illud p̄s. Ignis sulphur ⁊c. (Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium) Haymo. per metaphoram mēbrorū penas describit tormētorum. Sciēt em̄ oculi fumo torti lachrymas p̄ducere: dentes vero a nimio frigore stridere. Oñdit ergo q̄ reprobi in inferno ⁊ calorē intolerabilē ⁊ frigus sustinebunt: ſm illud Job. xxiv. Transierūt ab aquis niuiū ad calorē nimium. Hec ille. Sicut aūt ptz ex. s. Tho. iij. di. l. ⁊ iij. cōtra gēriles. clxxix. ⁊ quolibet. vij. q. v. in fletu est aliquid ſpūale. s. tristitia: ⁊ hoc erit in oib⁹ dānatis: etiā spiritib⁹. Est etiā aliquid corporale: qō est fine generatione ⁊ corruptione: vt turbatio capitis ⁊ oculorū: ⁊ hoc etiā erit in oib⁹ dānatis post resurrectionē. Et etiā aliquid corporale qō habet generationē et corruptionem annexā: vt resolutio lachrymarū hoc nō erit cessante primo motu: qui est ois generationis ⁊ corruptiōis causa. Stridor quoq̄ dentiū eadē rōne ibi erit: vt ptz in locis allegatis: q̄ nō importat alterationē: ſz solū motū localē: sicut capitis turbatio ⁊ oculorū. (Et dixit iesus ceturioni. Uade ⁊ sicut credidisti fiat tibi) q. d. ſm Chry. ſm fidei mēsurā remetiet tibi (Et sanatus est puer ex illa hora) Chry. Ubi velocitatē admirare: neq̄ em̄ solū curare: sed inopinate ⁊ in momento xp̄is hoc facere virtutē xp̄i ostendebat. Hec ille. ¶ Allegorice ptz ex dictis. ¶ Anagogice vero significat q̄ in capharnaū id est in celo sanabit peralysis nostra. s. defectus corporalis: q̄ tūc reformabitur corpus hūilitatis nostri: ſm illud p̄hil. iij. Saluatorē expectam⁹ ⁊c. ¶ Moraliter aūt docemur iuxta doctrinā Grego. dicētis. Hic superbia nostra retunditur: qui in hoibus non naturā qua ad imaginē dei facti sum⁹: sed honores ⁊ diuitias veneramur. Redēptor aūt nr̄ noster vt ostēderet quoniā que alta sunt hominib⁹: sanctis despicēda sunt: ⁊ que despecta sunt hominib⁹: sctis despicienda non sunt. Ad filium reguli ire noluit: ad seruum aūt cēturionis ire parat⁹ fuit. Hec ille. ¶ Itē moraliter sciēdū est q̄ iste qui erat seru⁹ ⁊ paralyticus ⁊ male torquebat significat peccatorē. Nā peccator est seru⁹ diaboli ⁊ peccatorū: iuxta illud. ij. Pet. ij. A quo quis ⁊c. ⁊ Jo. viij. Ois qui facit peccatum ⁊c. Et etiā paralyticꝰ. nā paralysis est morbus reddens mēbra mollia ⁊ dissoluta ⁊ dissipata. Similiter petō: est mollis cedens omni tentationi ⁊ aduersitatis ⁊ dissolutus non habēs vinculū timoris vel amoris: ⁊ dissipatus. i. cōfractus: nullum bonum propositū valēs retinere. Similiter etiā torquet in ꝓsperis p curā superfluā: ⁊ male torquet in aduersis p impatiētiā: ⁊ pessime torquetur inter peccata: iuxta illud Ambr. Que pena grauior q̄ interius vulnus cōsciētie.

¶ Dñica. iij. post octa. Epiphā.

¶ Textus euan. Mat. viij.

Descēdente iesu in nauicula secuti sunt eū discipuli ei⁹ ⁊ ecce motus magn⁹ fact⁹ est in mari: ita vt nauicula operiretur fluctib⁹. Ipse vero dormiebat. Et accesserunt ⁊ suscitauerūt eum dicētes. Dñe salua nos: perimus. Et dicit eis Jesus Quid timidi estis modice fidei. Tūc surgens imperauit ventis et mari: et facta est tranquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes. Qualis est hic. Quia venti et mare obediunt ei.

Descēdēte iesu i nauiculā ⁊c. Mat. viij. in isto euāgelio tāguntur tria pūcta q̄ sunt. periclitatio: excitatio: liberatio. ¶ Quātū ad primū literaliter sciendū est q̄ sicut dicit Orig. cū multa magna ⁊ admiranda oñdisset xp̄s in terra trāsijt ad mare vt ibidē excellētia ops demōstraret quoten⁹ terre mariscq̄ dñm se esse cunctis oñderet. Hec ille. Jō ꝛ: (Ascēdēte iesu in nauiculā) Christ⁹ vt dicit btūs Mat. pauloante videt turbas multas circa se ꝓpter miracula que fecerat in galilea: vbi sanauerat lepros um descendēs de monte: ⁊ seruū centurionis cū introyisset caphārnaū ⁊ socruz Symonis: que tenebatur magnis febribus: voluit deserere galileam et transire mare galilee. Ascēdit ergo nauiculā vt iret vltra lacū illū: propter multa ſm. s. Tho. super Matt. primo vt oñderet infirmitatē humane nature: que aliqñ indiget repausatiōe. Uñ dicit Mar. vj. Uenite seorsum in desertū ⁊ requiescite pusillum. Secōo vt cōplaceret discipulis: iō aliquādo ascēdebat cū eis in montē: aliquādo ibat in desertū: aliqñ in nauem. Tertio vt daret nobis exemplū declinādi fauores humanos. Quarto ad mitigandū inuidiā iudeorū. (Secuti sunt eū discipuli ei⁹.) Scōm Chry. accepit xp̄s discipulos. primo vt in fluctib⁹ assuescerēt nō timere pericula. Secōo vt dum viderent se fluctuare ⁊ periclitari: non eleuarent in superbiā ex hoc q̄ ipsos ceteris dimisisse assumpserat. (Et ecce motus magnus factus est in mari) i. in lacu more hebraici sermonis: q̄ ois aquarū cōgregatio mare nūcupat: siue dulcis siue salsa: vt ait Beda. (ita vt nauicula operirēt fluctib⁹) i. vndis: ⁊ cōsequenter spes salutis erat ablata. ¶ Est aūt sciendū ſm Ori. ⁊ sctōs q̄ ista tēpestas nō est facta ex naturali cā q̄ est sydus aliqō maxime de⁹ erraticis vel vent⁹ aut aliud cōturbās fundum maris: vel vēt⁹ ġfactus alibi ⁊ flās supra mare. Fundū aūt maris ꝓturbat vēt⁹ ibi ġfact⁹: ⁊ ēt balena: vt dicit. s. Tho. sup Job: ſz ex ꝓtute ⁊ ordinatiōe diuina fuit. ⁊ hoc pp duas rōnes pp quas voluit discipulos ascēdere in nauim: ſm Chry. ⁊ tertio ſm Orig. vt manifestaret⁊ virt⁹ xp̄i. Uñ magna tēpestas facta est: vt magnum appareret miraculum. ¶ Allegorice ista nauis ſm. s. Thom. super Mat. est ecclesia: sup quā ascendit christus per fidem: ⁊ in qua cū christo sunt discipuli tāquam pastores. Tēpestas vero significat futuras discipulorum angustias: de quibus dicitur,

ij.Cor.j. Supra modū granati sumus supra virtutē: ita vt tederet nos etiam viuere. Et sūt tribulationes psecutorū z hereticorū. Mare vero ē pns seculū in quo fluctuare habebat eccl'ia agitata vētis passionū z illisa scopulis tribulationū: exposita rapinis pyratarū. i. demoniorū. pro hoc aūt sciendū est allegorice deū mīras naues fecisse. i. nauē inocētie: in q̄ posuit adā: q̄ z naufragiū ptulit qñ adā peccauit. Deinde nauē synagoge: in q̄ posuit homes terrenos. i. iudeos: q̄bus solū terrena expresse ꝓmisit: q̄ et naufragiū ptulit qñ gubernatorē xp̄m negauit z occidit. Deinde nauē eccl'ie: q̄ ad instar nauis fuit angusta in principio: z sūt erit in fine tpe antixp̄i ꝓpter credētiū paucitatē: in medio ꝙo tpe est: fuit z erit valde dilatata: Chry⁹. Nauigat eccl'ia istructa fidei gubernatore felici cursu p huius seculi mare pns deus gubernatorem: angelos remiges: portās choros olim sctōrū: erecta in medio ipsa salutari arbore crucis: in quo euāgelice fidei vela suspēdens flāre spūsancto ad portū paradisi z securitatē q̄etis eterne deducit. Hec ille. Egredięti hāc nauem p mortale nullū remediū sup est nisi pnia: q̄ est scōa tabula post naufragiū vt colligit de pe. di. j. ca. multiplex. et ca. scōa tabula. z ca. sup tribus. Cōparatur aūt pnia tabule: iz z ipsa sit nauis: qz respectu innocentie ꝓspere nō ducit ad portū. ¶ Moraliter ista nauis pniaz significat q̄ ad salutis portuz ducimur. In hanc q̄ sequēs xp̄m ascēderit: iz quatiaf tētationib⁹ mūdi carnis z diaboli tñ pueniet tādē ad portū salutis ad q̄ sine ipsa nullus post pctm pōt attingere. Unde est sicut arca noe: extra quā nulli patuit salus tpe diluuij. In hoc tñ ē differentia ſm Chry. de Iau. Pau. qz i arca noe leo intrauit z leo exiuit: sed p pniaz leo. i. supbus ingressus mutaf i ouem. i. mansuetū. z sic de alijs. Existentē i hac naui exigat motus magnus: causata ꝓcella tētationis primo a causa superiori. s. stella. i. a deo ꝓmittēte ad hūiliationē z ꝓseruationē gr̄e. z scōo a causa inferiori. s. fundo maris. i. aliquo tyrāno ꝓsequēte. z ꝓpria inclinatione vel passione interius innata. Et tertio a cā media. s. vento. i. demone seuiēte. ¶ Quantū ad scōm lr̄am sciendū est q̄ sicut xp̄s studio se mouit mare: ita studiose subtraxit solatiū p̄ntie sue q̄dāmō. vñ ōr. (Ille ꝙo). s. xp̄s (dormiebat) Chry⁹. Si enī eo vigilāte facta fuisset tēpestas: vel nō timuissent: vel nō rogassent: vl neq̄ ipm posse aliq̄ tale facere crederēt. Hec ille. Dormiebat q̄ ꝓ hoc vt discipl'os ꝓstitueret iter timorē z spē: ſm Chry. z. s. Tho. z scōo ſm. s. Th. vt oñderet se verū hoiez. Qñ enī volebat ꝓbare se eē deū faciebat ali qō hūanitatis signū: ne decrederet hūmanitas. Sz tātū ꝓualebat tēpestas q̄ coacti sūt excitare xp̄m. Ozi. Tāto āt metu discipuli fuerūt ꝓterriti: z pene animo alienati vt irruerēt in eū z nō modeste ac leniter suggerēt: sz turbuletr̄ suscitarent eū. vñ sequit. (Et accesserūt ad eū z suscitauerūt eū. dicētes. Dñe salua nos perim⁹.) O veraces discipuli salutorē vobiscū habetis z periculū timetis. Uita vobiscū ē: z de morte solliciti estis Sed respondeāt. Paruuli sumus z adhuc infirmi iō q̄timem⁹. vñ sequit. (Et dicit eis ies⁹. Quid timidi estis modice fidei) quasi dicat. Si potentē me sup terrā cognouistis: q̄re nō creditis q̄ i mari potēs sum. Et si mors irrueret nōne eā debuistis ꝓstātissime sustinere? Qui modicū credit: arguet: q̄ nihil credit ꝓtenet. Hec Orig. Sz quo isti fuerūt modice fidei q̄ dixerūt: salua nos? Ad hoc dr ſm. s. Th. sup Mat. q̄ si habuissēt magnā fidē: ipi potuissent imperare mari. Uel ſm eundē z Chry. qz nō credidert q̄ dormiens posset saluare. Un ēt ſm eūdē Chry. pp hoc xp̄s nō fecit b̄ signū p̄ntib⁹ turbis. ne accusarenf discipuli modice fidei: sz seorsum voluit eos arguere z emēdare. ¶ Allegorice hic ſm Hie. significaf q̄ ecclesia fluctuāte xp̄s q̄escit z dormit: patiētiā nostrā z impiorū pniaz expectās vt dicit Ozi. Excitaf aūt ad succurrēdū orationis sancte clamoribus sanctis pastoribus orantibus pro grece cōmisso ¶ Moraliter ꝙo significaf q̄ existētib⁹ nobis in naui pnie: z flante vento tētationū subtrahiť nobis auxiliū diuinum nō adeo vt submergamur: sz vt timeamus submergi: z tūc debemus xp̄m excitare clamoribus cordis Aug. Excita xp̄m in corde tuo: vigilet fides tua: tranq̄llet ꝓscięntia tua: z liberabiť nauis tua ille. ¶ Sciēdū est tñ q̄ xp̄s seu deꝰ alicubi semp dormit. s. in inferno: qz dānatos ppetue oblivioni tradidit: nullo mō eos liberādo: alicubi vero semp vigilat. i. in celo qz oē sctōrū desideriū statim q̄etat: alicubi ꝙo q̄ñq̄ dormit z q̄ñq̄ vigilat. vt in vita p̄nti: vbi vigilat seruos suos a tētationib⁹ custodiēdo. Ps. Ecce nō dormitabit neq̄ ꝛc. Et dormit eos tribulatiōib⁹ exponēdo iō q̄ dicit idē ꝓpheta. Exurge quare obdormis dñe. ¶ Quātū ad tertiū literaf sciendū ē q̄ xp̄s visa opportunitate ppetrādi miracula voluit oñdere potētiā suā: ideo sequit (Tūc surgens imperauit ventis z mari) Tempestas enī seu inquietudo maris causaf vt plurimū effectiue a vētis materialiter aūt ab aquis: ideo vtriq̄ imperauit. Et istud imperiū seu p̄ceptum nō fuit factū vocaliter ꝓpter ipsa elementa insensibilia: sz ꝓpter ipsos homes astantes: vt. s. q̄ hoc pciperēt q̄ eī⁹ virtute z imperio q̄euit mare. (Et facta ē trā q̄llitas magna). s. statiz ſm Chry. Et in hoc apparuit miraculū: qz vt idez dicit cū mare quietaf naturaliter nō statim efficiť quietuz (Porro homes mirati sunt dicētes.) Isti homes sz Ori. nō erāt discipli: sz naute. Nā discipli ꝓp honorē dñi nullibi appellanť homes sz discipuli vel apli. Si tñ vt ait Hiero. q̄s velit p̄tēdere eos fuisse discipl'os. Dicēdū ē q̄ recte dicti sunt homes: qz necdū nouerāt potētiā salutoris: (Qualis ē hic). Ut dicit Glosa. Chry. ponit talē textū. Qualis est hic hō? Somnus enī z figura monstrabant hominē: sed mare z trā quillitas deū arguebant. Nō aūt vt ait Ozige. interrogādo dicunt quali s est hic. sed asserētes q̄ talis sit. (Qz mare et vēti obediūt ei.) ¶ Allegorice significaf q̄ nauis eccl'ieō turbaf: sed non submergiť: z cessant vētis psecutionū z hereſum rp̄o deficiente tyrannos z hereticos: z q̄ vsq̄ in finem durabit. De hoc vide dñica. x. post festū trinitatis. ¶ Moraliter ꝙo significaf q̄ tētatio clamātib⁹ ad deū fit trāquillitas mētis Tob. iij. Post tēpestatē tranq̄llā facis: z post fletū z lachrymas cōsolationē inducis. Est tñ notandū q̄ allegorice ſz Raba. ista nauicula significat crucē: quā xp̄s ascēdit z facta est turbatio in morte eī⁹ sed p resurrectionē excitatus: hoc desiderātibus discipulis quietauit oia. Un cantat ecclesia Claro paschali gaudio: sol mundo nitet radio: cū xp̄s iam apt'i visu cernunt corporeo.

¶ Dñica. iiij. post octa. Epipha.
¶ Textus euang. Mat. ca. xiij.

Simile factū est regnū celorum hoi qui seminauit bonū semē in agro suo. Cū aūt dormirēt homes: venit inimicus eī⁹ z superseminauit zizania in medio tritici: z abiit. Cū autem creuisset herba z fructū fecisset tūc apparuerunt: z zizania. Accedentes aūte serui patrisfamilias dixerunt ei. Dñe nōne bonum semen seminasti in agro tuo. Unde ergo hz zizania? Et ait illis inimicus hō hoc fecit. Serui aūt dixerunt ei. Uis imus z colligimus ea. Et ait. Nō: ne forte colligētes zizania eradicetis simul cum eis z triticum. Sinite vtraq̄ crescere vsq̄ ad messem: z in tēpore messis dicā messorib⁹. colligite primū zizania z alligate ea in fasciculos ad cōburendum. Triticum aūt congregate in horreum meum.

Simile factum est regnū celorū homini q̄ seminauit bonū semē in agro suo) Matt. xiij. In p̄nti euāgelio tanguntur tria puncta: q̄ sunt. Semina seminatio. Semina interrogatio. Semina cōgregatio. ¶ Quantū ad primū sciđ est: q̄ totū istud euangeliū est parabolicū vñ sensus lr̄alis non est ille quem voces exprimūt proprie sed quez improprie. Nō enī hic p messores intelliguntur aliqui homes incidentes messem falcibus sed messores significāt improprie

ꝛ metaphorice angelos:ꝛ hoc ad literaꝫ iurta notata in principio huius operis. Sciendū est etiā ex.ſ. Tho.ſup Mat.ca. xiij.q̄ regnū celoꝝ:ſiue regnū dei in ſcriptura ſumit quatuor modis.Qñq̄ eſt regnū celoꝝ ꝺr ꝓprie ſocietas ſctoꝝ in patria:vt Mat.viij.Recūbēt cū Abrāā Iſaac ꝛ Jacob in regno celoꝝ.Et ſcḋo ipſe xp̄s habitās in nobis p gratiā Lu. xvij.Regnū dei intra nos eſt.Et dicit regnū celoꝝ q; p gratiā qua nos inhabitat:inchoat i nobis vitā celeſtis regni: ꝛ in nobis quandā participationē illi⁹ glorie facit illuminando intellectū per fidē ꝛ p amoꝛē inflāmando affectū.Gloria eſt illa cōſiſtit in cognoſcēdo ꝛ amādo deū.Tertio dicitur regnum dei ſcriptura ſacra:ſicut Mat.xxij.dicit xp̄s iudeis.Auferetur a vobis regnū dei.i.ſacra ſcriptura q̄ dicit regnū:q; lectio eiꝰ ducit ad regnū.Quarto eccl̄ia militans vt Mat.xiij.Sile ē regnū celoꝝ ſagene miſſe in mari.Et ꝺr regnū celoꝝ.q; ad modū celeſtis eccl̄ie eſt ꝺrdinata vt i ea p ſuperiores illuminent inferiores. Itē q; i ea regnat rex celeſtis p vicariū ſuū. Itē q; in ea ſola eſt via veniendi ad celeſte regnū.Dicitur ergo(Dixit Jeſus diſcipulis ſuis parabolā hanc)parabola ſm Hiero.eſt rerū natura diſcordantium ſub aliqua ſimilitudine facta comparatio.Uñ volunt aliq̄ q⁹ ſm hoc eſſet parabolica locutio:quoties res diuerſe genere cōparant ꝛ aſſimilant:vt cū dicitur Jo.iij.Sicut Moyſes exaltauit ſerpentē in deſerto:ita exaltari opꝛ filium hois.Proprie tñ parabola videtur eſſe hiſtoria ficta ad aliud ſignificandū trāſumptiue:ſiue aliq̄n fuerit aliq̄d tale in natura ſiue nō:vt cū dicit Lu.viij.Exijt q̄ ſeminat ſeminare ſemen ſuū.Unde dicitur parabola iurta ſentētiā a para qđ eſt iurta:ꝛ bole ſentētia. Non eſt parabole ſenſus eſt id qđ voces prętēdunt ꝓprie:ſed eſt id qđ iurta eſt:quaſi ſcḋariū ꝛ tranſſumptiuū ſignificatū. ¶Æſt autē notandum ſm Orig.q; parabola eſt ſimilitudo ſumpta a re quā eſſe vel fuiſſe non eſt neceſſe:ſed tñ eſt poſſibile Ænigma vero ſumitur a re q̄ nec fuit nec potuit eſſe.ſicut cum dicitur.Judicū cap. ix.q; ligna iuerunt vt inūgerēt ſibi regē. Exemplum autem videtur ſumptū a re q̄ vere eſt vel fuit.Similitudo aūt ē qđ dam oibus iſtis cōe.Loquebat aūt dñs in parabolis ſm.s.Tho.vbi ſupra.Primo vt ſacra in fidelibus celarent:ꝛ conſequenter non irriderent.Jurta illud Matthei.vij.Nō mittatis margaritas veſtras ante porcos.Scḋo vt rudes faciliꝰ addiſcerent ꝛ retinerēt ſpūalia.Et pōt addi tertio qz in paleſtina vbi p̄dicabat:ita erat conſuetum ſm Hiero.ad ſuccurrendum memorie.Et quarto ſm Theo.vt attētiores faceret hoies ex aui ditate intelligendi occulta ꝛ parabolarū ſignificata.Sed cōtra.Nā ſecūda rō ſancti Tho.videt deſtruere primā.Nō eſt poſſibile q; per eandē ſententiaꝫ doceak rudes:ꝛ veritas celet aſtuto.Ad hoc dicere videt Gotrā q; ideo idignis celatur veritas in parabola:qz ea audita non curant ſenſum inueſtigare:vel ab alio edoceri:ſicut boni.Uñ iſti ad veritatē pueniūt iterius vel exterius edocti:ꝛ hoc frequenter.(Simile eſt regnū celoꝝ).i.filius dei ſm Remi.(hoi q̄ ſeminauit bonū ſemē i agro ſuo.)Nā ipe xp̄s in agro ſuo.i.mūdo:vt ipſemet exponit ſeu eccl̄ia militāti exculta eius labore ꝛ ſanguine(ſeminauit)p p̄dicationē ſuā ꝛ apl̄oꝝ(bonū ſemē).i.doctrinā ꝛ fidem catholicā.deinde tangit ali⁹ ſeminatoꝛ cū dicit(Cū aūt dormirent hoies).i.negligētius ageret ꝓlati ſm Aug.de ꝓſen. euāg.Cū aūt tria ſint hoim gña qb⁹ doꝛmire piculoſuꝫ ē.ſ.paſtoꝝ:gubernatoꝛ nauiū:ꝛ ianitoꝛ:ꝓlati ſūt dñi gregis paſtores:nauis eccl̄e gubernatores:ꝛ vrbꝫ eccl̄ie ianitores:q̄ ab hoſtib⁹.i.a malignis ſpiritib⁹ obſeſſa ē.Uel cū dormirēt i.mortui eēnt hoies.i. xp̄s ꝛ apl̄i:q̄ ſemi nauerūt.(Uenit inimic⁹ eiꝰ).i.diabol⁹ q̄ venit ad ſeminādū.Sz Ż:qz diabol⁹ ſi ē inimic⁹ dei odit deū:ḡ odit bonū.Ad ꝺr q; de⁹ ſe audiri nō pōt:cū ſit bonitas nihil ꝺ malo hñs.Uñ videſ deū clare nō pōt illū odire.In ſuis tñ effectib⁹ deus odio hꝫ p accidēs:puta i ſua iuſta punitiōe:ita q; de⁹ odit vt pūitor.Hec ē doctrina.ſ.Th.ſup Mat.viij.ꝛ iij.di.l.ſubtil'r tñ hāc materiā habes a cap.j.di.j.q.iij.

(Et ſup ſeminauit zizania).i.lolium qđ ſile eſt tritico.Per zizania ſm Augu.de ꝓſenſu euāg.duo poſſum⁹ intelligere.ſ. hereticos vel hereſes:ꝛ ſcādala vel male viuētes xp̄ianos.Sz Ż:qz hereſes ſeminate ſunt ēt viuētib⁹ apl̄is:vt ptz.ſ. Jo.ij.Nūc in ḋſt antixp̄i multi facti ſunt. Non ergo poſt dormitionē eoꝝ.Ad hoc ꝺr q; p maioꝛi pte fuerūt ſeminate poſt apl̄oꝝ mortē(i medio tritici).i.in medio fidelū.Nō eſt curat diabol⁹ q; ſint hereticī itra ifideles:qz oino poſſidet illos oēs(Et abūt).i.occulte fact⁹ eſt ſm Au. Trāſfigurat eñ ſe i angelū lucis.ij.Cor. xj.ꝛ ſub ſpē pitatis ac devotiōis ſeminat ꝛ fouet hereſes ꝛ pfidiā.(Cū aūt creuiſſet herba ꝛ fructū feciſſet:tunc apparuerūt ꝛ zizania)qz ſm aliq̄s cū fides catholica vel fideles catholici p oꝛbē cepiſſent multiplicari:tūc hereſes q̄ latuerāt ſil'r appparuerūt.Uel aliter ſz Chry.In p̄ncipio eñ heretici obūbrāt ſeipſos:cū aūt acceperūt libertatē ꝛ ſermone aliq̄s cū eis participauerit:tūc venenū effundūt.Hec ille.Et intēdit Chry.vt.s.Th. ſup Mat.declarat:q; p herbā intelligūtur zizania ſiue heretici in p̄ncipio ſuo. Tūc eñ non apparēt:qz a principio p̄dicāt aliqua bona laicis:ꝛ poſtmodū p̄dicāt aliq̄ malade clericis:q̄ laici libēter audiunt ꝛ eos auertūt a dilectione cleri coꝝ ꝛ p ꝑſōs eccl̄ie ꝛ tūc aperiūt doctrinā ſuā q̄ eſt venenū Aug.aūt de cōſenſu euang.p herbā accipit triticū in principio ſuo.Homo eſt paruus eſt in p̄ncipio ꝛ non diſcernit:ſed cū ceperit ſpūalis eſſe diſcernit q̄cq̄d legerit vel audierit diudicando inter verum ꝛ falſum.

¶Agrū iſte ager eſt mundus:in quo de⁹ ſeminauit in p̄mis ſuppoſitis ſciam innocētiā ꝛ felicē vitā.Diabol⁹ aūt ſup induxit ſeminādo ignorantiā:culpā et miſeriā.Sed xp̄s tanq̄ celeſtis agricola de celo attulit ſemina tria cōtraria.ſ. ſciam:gratiā ꝛ gloriā.Joā.j.vidim⁹ gloriam eius:ecce tertiū:plenū gratie:ecce ſecundū:ꝛ veritatis:ecce primum. Uel ager eſt animal nr̄a:in qua xp̄s ſeminauit ſemen optimū in baptiſmo:qz ſeminauit gr̄am ꝛ virtutes.q̄ ꝓduclit fructū bonoꝝ opeꝝ.Sed diabolus ſuggerēdo ſup ſeminat zizania.i.lolium qđ ſignificat omne peccatum. Nam omne pctm̄ tāq̄ lolium facit aiam ſomnolentam ꝛ pigrā. Precipue vero ſignificat ſuperbiā:auaritiam:ꝛ luxuriam.qz zizania habent vim ventoſam vt ſuperbi ad aſcendendum:ꝛ acutā vt auari ad decipiendū:ꝛ venenoſam vt luxuriōſi ad inficiendum. Et iſta ſeminant dormiētibus hoib⁹.i. ꝓlatis ꝛ parētibus ꝛ maioꝛib⁹ ꝛ intellectu ꝛ voluntate.Et apparent cū creuerit herba.i.i etate pfecta:vbi hō ceperit eſſe ſui dñs:nō aūt in puerili.Uel tertio iſte ager eſt quilibet ſeru⁹ dei:ꝛ hꝫ tres partes q̄ tāgunt figuraliter Joſue.xv.ſ. terrā auſtralē ꝛ arentē.i.corpus mortificatū ꝛ purificatū obſcenis humoꝛibus ꝛ irriguū inferius.i.aiam: afflictā ꝛ emittētē lachrymas doloꝛis:ꝛ irriguū ſuperi⁹ i.ſpm̄ ſiue ſuperioꝛē ale partē emittētē lachrymas celeſtis ꝓſolationis.In tali agro pullulat bonū ſemē:ꝛ germinat liliū caſtitatis in parte arida ꝛ roſa patiētie in pte inferius irrigua:ꝛ viola ſupne cōtēplationis in pte vltima.Sed diabolus nititur iſta ſuffocare:ꝛ plātare vl' ſeminare cōtraria. ¶Quantum ad ſm liter ſciendū eſt:q; ſemp boni hñt zelū dei ꝺ petā ꝛ vitia:ꝛ hoc innuit cū ſubdit.(Et accedētes ſerui patriffamilias dixerunt ei.Dñe:nonne bonū ſemē ſeminaſti in agro tuo:vnde ergo hꝫ zizania?)Sicut dicit Aug.de ꝓſen.euāg.cōueniēti⁹ iſtos ſeruos intelligunt hoies ſanctiq̄ angeli.qz nullus facile audebit dicere angelos neſciuiſſe q̄s ſupſeminauerit zizania.Accedunt aūt iuſti ſm Remi.ad patrēfamilias.i.deū nō corpe ſz corde ꝛ mētis deſyderio.Pr̄es eñ antiq̄ eccl̄ie p̄mitive admirātes pfidiā hereſum inſurgētiū:ad deū acceſſerūt per oſonē inq̄rētes vñ ager haberet zizania i.q̄ eſſet hereſum cā.Et fuit eis diuinit⁹ reuelatū vel inſpiratū q; hoc erat diabolicū opus deo pmittēte.Uñ ſequitur. (Et ait illis.Inimic⁹ hō ꝺ fecit).i.diabolus ſm Hiero.Aug.Chry.ꝛ alios.Dicit aūt inimic⁹ hꝫ Chry.ꝑpter iacturā quā infert holb⁹.Ueratio.n.diaboli aduerſ⁹ nos ē.Principiū aūt veratiōis facti eſt nō ab inimicitia q̄ eſt ad nos:ſz q̄ eſt ad

deū. Hec ille. Scōo etiā qz primā inimicitiā inter nos z deū fecit. Dicit aūt diabolus hō nō ratione corporis: sz ratione mētis: in qua cū spiritib⁹ cōuenit homo z secūdo qz primas inimicitias voce humana vt credit expressit. z tertio ab homine deuicto ōr homo ꝓ aliquos: vt ab aphrica scipio aphricanꝰ dictꝰ est. Ut q̄r to pp vnitatē membrorū z capitis. sicut em̄ hō malꝰ z diaboli mēbra nolē diabolī appellant. Joā. vj. Unꝰ ex vobis diabolus ē. Et similiter mēbra ꝓpi nolē ꝓpiꝑ. Nolite tāgere xpos meos: ita ecōuerso caput assumit psonā mēbroꝝ. Act. ix. Saule saule quid me psequeris? Et aliquādo nolatur eoꝝ nolē vt hic. ¶ Sedt aūt scōa interrogatio. pro cuius intellectu sciēdū ex doctrina. s. Tho. ij. qō. xj. q heretici ōnū i ipsis ē nō sunt ab ecclesia tollerādi: sz merētur mori: qz peius ē alam pimere ꝙ falsare pecumā: q̄ subuenit vite corporali. Sz tñ lz ipsi mortē mereāt: ecclesiā tñ decet esse misericordē. Et iō admonet eos semel z secūdo ꝓbis: deide resecat putrida mēbra corporis mystici: excōmunicādo eos vel relinquēdo brachio seculari. Iterū sciēdū est ex eodē ibidē. q. lxiij. qō licitū est ad bonū cōitatis occidere pctōres: qñ hoc sine bonoꝝ periculo fieri pōt. Qñ aūt sine periculo bonoꝝ id fieri neqt: sec⁹ ē. sicut aūt dicit. Aug. i lib. de cōsen. euā. cū serui dei vidēt ista ex diabolica fraude ꝓcedere aduersꝰ quē se ꝓficere ñ posse cernūt subauriri pōt in eis volūtas exterminādi hmōi homies malos: sz an facere debeāt vel nō facere iustitiā dei cōsulunt: vñ subdit (Serui aūt dixerūt ei) ꝓfonē querētes diuinū cōsiliū. (Uis imꝰ z colligimꝰ eos) separādo istos holes a fidelibꝰ p excōicatiōez: z tādē seculari potestati relinquēdo exterminādos p mortē corporalē. (Et ait: nō) Et hoc nō ōt ꝓpterea q ipsi mali hoc mereāt: sz ꝓpter bonos ꝓfites aut futuros: ideo subdit. (Ne forte colligētes zizania eradicetis simul et triticū) i. seruos dei: q ad istar tritici ꝓfit exteriꝰ ruborē p charitatē ad ꝓximū. z interiꝰ cādorē ꝓpuritatē q̄ habet ad deū: z tādē panis triticeus mille cibis cōmixti mille tribuit sapores: qz scāt gaudere cū gaudētibꝰ z flere cū flētibꝰ. Ro. xij. vñ et de se paulꝰ ōr. j. Co. ix. oibꝰ oia factꝰ sū. Ubi aduertēdū est ꝑm Aug. lib. de ꝓsen. euan. z alios quatuor esse causas q̄ mali non debeāt pp bonos eradicari. Prīa qz p malos excitant boni ad predicādū et scribēdū z orādū. Uñ q̄ malos eradicaret: eradiceret ēt triticū. i. multa bona opera: que, si nō fuissent heretici: facta ñ fuissent. Uñ. j. Co. xj. Oportet hereses eē vt q̄ probati sunt manifesti fiāt i vobis. Scōa: qz qui mō est malus. cras erit bonꝰ. Uñ si occisus fuisset paulꝰ nō habere mus rumēta epistolarū eiꝰ: neq; ipsū paulū q̄ in triticū cōuersus ē. Hec rōnes sunt Aug. Et scōa est ēt Hiero. q̄ ait. Dat locus pnie: z monemur ne cito amputemꝰ fratrē: qz fieri pōt vt ille qui hodie noxio dānatus est dogmate: cras resipiscat et ic̄piat detēdere veritatē. Hec ille. Tertia est ratio. s. Tho. sup Mat. qz aliq; videnī mali z nō sunt quos si velles statiz euellere: multos bonos extirpares. j. Co. iij. Nolite añ tpm iudicare. Quarta rō est. sciēdē: qz aliq̄n mali sunt magne ptātis: tō si excludāt multo secū trahūt: z cū illis malis multi boni pereūt. Uñ dicit gl. Aug. q̄ nec multitudo nec princeps debet excōmunicari. ¶ Moraliter scien dū est q̄ preter causam zizanioꝝ hic assignatā sunt alie q̄b⁹ instrumētaliter vtitur inimicus homo. Nascūt em̄ ex cultorū negligētia. i. desidia platorū vt ēt hic dñs innuit. Et ex aeris corruptela: q̄ significat malorū societatē: q̄ vbiq; ē dānosa: qz licet in celo societas luciferi fuit. alijs angelis malis occasio ruine: vt patet. j. par. q. lxij. ar. viij. z in inferno societas demonū facit horrorē: z propinquorū facit dolorē: z oim ḡaliter facit stupoꝝ: z in mūdo societas malorū corrūpit. Et tertio nascuntur ex terre malitia: qz ꝑm. s. Tho. nō ola pctā ex demonib⁹ immediate nascūt: nisi ꝙ quāto subuerterūt Adā z statū innocētie: sz aliq̄n ꝓuenit ex ꝓpriis inclinatiōib⁹ z passiōibus. Igitur s. pastores z ꝓlati q̄n videt talia pullulare in subditorū cordibus: zelo accēsi correctionis ḡrūt a deo an debeāt talia vitia corrigere: z deꝰ inspirat q̄ aliq̄n non vult q̄ corrigantur: qñ. s. ex correctione

securū est maius incōueniēs. Uñ opz obseruare tēpꝰ opportunū correctioni et etiā correptioni. ¶ Quātū ad tertiū literaliter sciēdū est q̄ ne aliqs crederet vitia deo placere: z cōsequēter remanere impunita subiūgit (Sinite vtraq; crescere). s. bonos z malos (vsq; ad messē). i. finē mūdi. vt dicit Aug. ¶ Sz hic ē questio quā Hiero. mouet: qz ista videnī esse cōtra illud. Auferte malū de medio vr̄i. Ad hoc dicit ipse q̄ deus loquit q̄n res bene nō possunt discerni: qz tūc ad iudiciū diuinū reseruant. Nā loliū z triticū i herba simulis sunt nō in messe. Nico. aūt de ly. dicit q̄ hoc iō ōr qz in casu nō sunt occidēdi mali: puta si timeat scisma: aut occisio fideliū ab eorū fautoribus q̄nis cessantibus his sint de medio auferendi. Uel hoc ōr ꝑm eūdē: qz quātūcunque ecclia psequat hereticos: tñ vsq; ad diē iudicij deꝰ vult pmittere aliquos eē hereticos in ecclia Chr̄y. autē dicit q̄ sunt auferēdi inquātū studia z synodos z ꝓdicationes eorū dissipare oportet: sz tñ ḧ ꝓhibemur eos occidere: qz multa mala sequūt. Aug. vero aliq̄n sensit nō esse hereticos occidēdos vel cōpellēdos ad fidē. sz post mutauit opinionē: vt ipse in quadā epla dicit: eo q̄ vidit plerūq; meliores fuisse eos qui vocati fuerāt coacte vt de paulo pz. vnde sentit eos plectendos nisi maius malū timeat vt hic innuit dñs. Et reuera ista ēt fuit opinio Chr̄y. si quis recte cōsideret (Et in tēpore messis). i. iudicij. Istud em̄ ꝓsens tēpus ē seminatiōis cū labore: sz illud erit ꝑgrinatiōis cū exultatione quo ad bonas dūtaxat. pñs. cūtes ibāt z flebāt ꝛc. (Dicaz messoribꝰ). i. angelis (colligite primū zizania). i. separate malos de medio iustorū. Eribunt em̄ angeli z separabūt malos de medio iustorū. Matth. xiij. Nota primū: qz ante q̄m sancti ascēdāt in celū dabit sentētia ꝙ reprobos vt patet Matth. xxv. Uel ideo primū: qz discernētur iniqa bonis: vel ꝑm situ vel sz manifestationē iniquātū. vel vtroq; modo anteq̄m triticū. i. iusti cōgregēt in horreū vite eterne. (Et alligate ea in fasciculos) vt sz varietatē criminū sit varietas tormentorū ꝑm Aug. (Ad cōburendū) in inferno: ꝑm Hier. Et hec ē ꝓma cōgregatio. Scōa vero notat cū ōr Triticum aūt. i. fideles instos: (cōgregate in horreū meū). i. in vitā eternā vbi messis z tritici iā nō expo nūt grādini tribulationū aut. vēto vēti tētationū aut rapinis demōioꝝ. ¶ Sz notādū est q̄ ad messores istos (vt colligāt ex presenti euāgelio) tria spectāt scilicet prio messio: q̄ ē in separatione malorū a terrenis ac tēporalib⁹ bonis: q̄ dixerūt tñ ꝑm Aug. vt ea fecerint mēbra sua: ideoq; tunc sic dolebūt sicut homo in abscisione mēbroꝝ. Et scōo collectio que erit in segregatiōe malorū a bonis. Et tertio alligatio: qui erit in associatiōe reproborū ad reprobos z ad spiritus malignos in inferno ꝛc. Sicut i domo ꝑris mānsiōes multe sunt ꝙ diuersitate virtutis: sic dānatos diuerso supplicio gehēne ignis subiūcit disparitas criminis. ¶ Moraliter licet deꝰ in nobis modo cū bonis nr̄is toleret multa mala: tñ nō prius cōgregabimur in horreū vite eterne q̄ zizania. i. venialia ꝓburātur in purgatorio: z sic mortalia de quibus habuimus cōtritionē sine plena satisfactione. Quo aūt remittātur venialia post mortem. vide san. Thom. iiij. di. xxj. z. iiij. par. q. lxxxvij.

¶ Dominica in septuagesima.

¶ Textus euāge. Matth. cap. xx.

Simile est regnū celorum homini patrifamilias q̄ exijt primo mane cōducere operarios in vineam suā. Cōuētione aūt facta cū operarijs ex denario diurno misit eos in vineā suā. Et egressus circa horam tertiā vidit alios stātes in foro otiosos z illis dixit. Ite z vos in vineā meā: z quod iustum fuerit dabo vobis. Illi aūt abierūt. Iterū aūt exijt circa sextā z nonā horā z fecit similiter. Circa undecimā vero exijt z inuenit alios stātes z dixit eis quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite z vos in vineā meā.

Cum sero autem factum esset dicit dominꝰ vinee procuratori suo. Voca operarios & redde illis mercedē: incipiēs a nouissimis vsqꝫ ad p̄mos
G Cū venissent ergo qui circa vndecimā horā venerāt acceperūt singuloe denarios. Uenientes aūt & primi arbitrati sunt qꝫ plus essent accepturi: acceperūt aūt & ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabāt aduersus patrēfamilias dicētes. Hi nouissimi vna hora fecerūt: & pares illos nobis fecisti: qui portauimus pondus diei & estus. At ille respondens vni eorum dixit: Amice nō facio tibi iniuriā: nonne ex denario conuenisti mecū? Tolle quod tuū est & vade. Uolo autem & huic nouissimo dare sicut & tibi.
Aut nō licꝫ mihi facere quod volo? An oculus tuus nequꝫ est quia ego
H bonus sum. Sic erunt nouissimi p̄mi et primi nouissimi. Multi enim sunt vocati: pauci vero electi.

Similē est regnū celorū homini patrifamilias: qꝫ exiit p̄mo mane &c.) Mat. xx. In p̄sentiuāg. tāgūtur tria p̄cta: q̄ sunt. Uocatio: remuneratio: murmuratio. Quātū ad primū literaliter sciēdū est qꝫ istud euāgeliū est parabolicū: & iō sensus literalis nō est quē voces p̄tendūt p̄prie sz quē trāssumptiue. Et qz eadē dictio trāssumptiue multa significare pōt: vt puta sero mortē hoīs & ēhs gratie ideo multas expositiones literales assignāt sci huius parabole q̄s oēs p̄sequemur. Dicit ergo Sile est regnū celoꝝ i. status xpianitatis vel ecclie militātis. Quot modis aūt dicat regnū celorū: vide. ꝫ. dñica. iiii. post octa. epi.
B (homini p̄fisfamilias) Iste est deus cuiꝰ domꝰ ē mūdus: in quo ſm Chrys. tres hz familias: celestiū: terrestriū & infernorū. p̄ma est filiorū: scōa militū: tertia incarceratorū (qui erut) Deꝰ nō exit mutādo locū: qꝫ vbiqꝫ est cū vbiqꝫ operet cōseruādo res cōditas: sz exit operādo nouos effectus. Uñ dicit venisse in mūdū qñ assumpsit carnem & ad hoīem venire dicit qñ nouiter in eo operat & infundit charitatis amorē (p̄rio mane) Sciēdū qꝫ hic per diē accipit tota duratio p̄fitis seculi: vt di. s. Tho. sup Mat. & Orig. Diuerse aūt etates sunt diuerse hore huius diei. Mane ergo mūdi vt Greg. dicit fuit ab Adā vsqꝫ ad Noe. Et in illa etate siuein illo mane huius mundi deus exiit p̄rio (cōducere operarios in vineā suā) Ista vinea ſm Chrys. est iustitia & intellige qꝫ est iustitia legalis. Sz p hoc sciēdū ē ex ij. q. i. viij. ar. vj. qꝫ iustitia legalis dicit duplr. Uno mō q̄dā virtus spālis quidē in essendo: sz ghalis in causando qz s. mouet oēs alias virtutes & earū actus ordinat ad suū finē. i. bonū cōe. Et i p̄cipe principaliter quasi & architectonice: in subditis aūt secūdario & q̄si administratiue. Et scdo q̄libet virtus particularis hz qꝫ mouet a p̄dicta virtute. Chrys. ergo loquit de iustitia primo mō & etiaz scdo: sic tñ vt iustitia sit q̄si quoddā nomē collectiuū includēs in se virtualiter oēs virtutes. sicut cū dr. Exo. viij. Uenit musca grauissima. i. magna multitudo muscarū. Et diuerse vites sunt diuerse ꝟtutes ſm eū: q̄ sūt diligēter collēde. Sz ſm Greg. ista vinea est vniuersalis ecclesia. in qua videt velle Greg. qꝫ sit vnica vitis. i. xp̄s: sz hz quasi infinitos palmites. qz quot sctos protulit quasi tot palmites misit. Sz tñ saluator. Joā. xv. dixit guit tria ghā palmitū. Quidā em̄ sunt viri. i. xp̄o adherētes p fidē: sz nō fructifi cantes p operationē: vt fideles p̄dōres. Quidā vero nec fructificātes nec adherētes sed excisi: vt heretici et scismatici. Quidā vero & adherēt & fructificant: vt scti existētes in gratia dei & setā charitate. De primis dicit. Oēm palmitē i me. s. manētē nō ferētē fructū. De scōis aūt. Sicꝫ in me nō manserit &c. Et vtriqꝫ ad nichil nisi ad ignē sūt apti. De tertiis vero dicit. Qui manet in me & ego in eo &c.
Operarij vero cōducti ſm Chrys. & Gre. sunt oēs recte operātes. q̄uis ſm Gre. p̄prie operarij sint ꝺlati & doctores q̄ singulis etatib⁹ vocāt ad erudiēdū plebē fideliū. Uñ mane cōducti fuerūt. Adam Seth. & Enoch. Hz aūt operarij sint p̄dicatores: tñ qlibet fidelis ē operarius qz ē p̄dicator dicēdo aliq̄ bona vl saltē dñ opando.
A Nā bonꝰ hmo & bona p̄dicatio ē dñi operari: qz plus mouēt exēpla q̄ verba: ſm Greg. (Cōuētiōe aūt facta cū operarijs) q̄uētio ē p̄missio p̄mij vite eterne: q̄ qñ facta sit statim dicēt (ex denario diurno) i. p denario diurno. q̄ sc̄z p dicta dabat. Remi. Denarius dr q̄ antiqꝫ p decē nūmis cōputabat: & figurā regis hz. Recte ergo designat p denariū obseruati decalogi p̄miū. Hec ille. Et itēdit Remigiꝰ qꝫ istud p̄miū dicit denariꝰ. Prio: qz p decē p̄ceptorū obseruātia dat. Scdo qz cōsistit i impssiōe diuine imaginis in mētibus nr̄is: qz. s. ipsa deitas in nobis erit. ita qꝫ ipsam immediate sine alia specie videbimꝰ. & p̄fecta tūc in nobis erit dei nostri imago. Pōt addi tertia ratio. qz scriptura q̄ ē circa denariū significat p̄fectā notitiā quā habebimus i deo. Et quarta. qz circularitas denotat eternitatis possessionē (Misit eos i vineā suā)
B vt laborādo se p̄mio dignos efficerētur. ¶ Sciēdū tñ qꝫ in vinea materiali aliq̄n laborat. nec aliq̄ solatiū habet i ea nec in spe futuri premij. Aliq̄n vero habet: vt cū ē frondosa vl fructibꝰ onusta. In spūali aūt semp habet solatiū: qz delecta dilissimū ē dñi operari: cū ꝟtus sit ꝑmanturā hois q̄ ad p̄incipalē eiꝰ partē. & ēt magna cōsolatio ē credere: & vt ita dicā sentire deū sibi ꝑpitiū & amicū. (Et egressꝰ circa horā tertiā) q̄ hora tertia ſm Gregorium est decursus mūdi a Noe vsqꝫ ad Abrahā. i. q̄ sunt cōducti Noe: Sem: Heber: Thare: & cōsimiles (vidit alios stātes in foro otiosos) forū ſm Origenē est oē q̄d extra eccl̄iam ē. In hoc em̄ mūdo vēdēdo & emēdo viuūt hoies: & inuicē sibi fraudē faciētes. vitā suā sustētāt. Hec ille. ¶ Sz hic est q̄stio: quō sancti isto tēpore cōducti potuerūt esse extra eccl̄iam & otiosi. Ad hoc dico qꝫ fides p naturam haberi nō pōt: sz p reuelationē dr̄ & infusionē: iō ois homo in se cōsideratus infidelis ē & extra vineā. Uñ & ipse Adā q̄ cū fide et gra fuit cōditꝰ: vt pz p̄ia parte. q. xcv. & ij. dist. xxix. fuisse ꝙductꝰ a sanctis dicit: & consequēter fuit extra vineā ēhtū erat de se. Similiter dico qꝫ nullus homo sufficit sine adiutorio dei spāli agere aliq̄d opꝰ meritorū vite eterne: imo neq̄ p̄fecte bonū moraliter vt pz ex. q. sentētiarū. distin. xxviij. Ideo ois homo ēhtū est de se otiosus est: quātūcūq̄ sit iustus. sed p gratiā dei otiosus nō est: q̄ eū ad operādū adiuuat. Quia ergo homo pōt dici otiosus & nō otiosus: iō qui hora prima sunt cōducti nō sunt dicti otiosi: qz nō cōpetebat tpi cōductiōis tñ vere erāt de se otiosi. Nec hoc dico quasi esset de se peccatores. qz vt dicit Chrys. s. pctōr nō est otiosus: sz occisus. Otiosus aūt ē q̄ nec bonū nec malū facit (Et illis dixit. Ite & i vos vineā meā) Isti sic dicit Chr. in hom. sub incerto pacto cōducunt. Uñ subdit. (Et q̄d iustū fuerit dabo vobis) huius causam assignat idē ibidē dicēs. Sciēs dñs qz preuaricatꝰ fuerat Adā & oēs postmodū in diluuio fuerāt pituri certū pactū fecit ad eū: neq̄n dicat iō se neglexisse iustitiā: qz nesciebat q̄ p̄mia fuerat recepturus. Istis aūt nō fecit pactū: qz tantū paratus est retribuere ēhtū mercenarij recipe nō sperabāt. Hec ille. Hz aūt hoc pactū de quo Chrys. loquit in scriptura nō habet expresse: tñ rōnabile est qꝫ deꝰ q̄n posuit Adā i paradiso ad operādū exposuerit et operis mercedē. Origen. vero assignat causam: qz vocati hora tertia isti potuissēt si voluissent exercere vires q̄ equale opꝰ fecissent cum p̄oribus iō p̄miū cōductor suo statuit iudicio. Et videt velle Origē. qꝫ hoc sit factū ad significādū qꝫ quacūq̄ etate vl hora q̄s a deo vocet ad vineā pōt ferucnter amādo multū mereri (Iterū aūt exiit circa sextā & nonā hora & fecit similiter) Sexta hora hz Greg. Hab Abrahā vsqꝫ ad Moysen. nona aūt a Moyse vsqꝫ ad aduētū dñi. Hora sexta fuit ꝙductꝰ Abrahā: Isaac: & Jacob: & duodecim patriarche: nona ho Moyse: Aarō: Josue: iudices: reges: prophete: & sacerdotes. Iō aūt cō iūxit sextā & nonā: hz Chrys. sup Matth. qz in eis vnus populus vocatꝰ est. s. indeor. In vndecima aūt est vocatus alius scilicet gentilis (Circa vndecimam vero exiit) Est autē sciendum qꝫ hora sicut di-

cit Isido. 7 s. Tho. sup Joan. est ascēsus dimidij signi. i. spatiū q̄ sup orizōtē ascēdit arc⁹ dimidū signi zodiaci. Et q̄ duo deciz signa in die nāli oriunt. xxiij. sunt hore ei⁹: sed inequales sunt: q̄ inequaliter ascendūt signa. Q̄ ꝛo in qualibet nocte 7 in q̄libet die artificiali siue longa siue breui: ascēdunt ser signa q̄ nō eq̄ recte vel obliqua ascendunt. Hinc est q̄ duodecim sunt hore diei artificialis: sz ille sunt equales. Undecima ergo hora est quā nos. xxiij. dicimus cui succedit vltima. i. duodecima. Sumūt igit iste hore inequales fz ascensum zodiaci supra orizontē: q̄ nō semp vniformiter ascendit. Equales sumunt fm ascēsuz eq̄noctialis. Sz quare in meridie dicam⁹ horā esse nonā: cū tñ hac rōne sit tunc hora sexta credo esse cām: q̄ totā diē partimur in quatuor ptes equales: quaꝝ due sunt añ meridiē 7 due post. 7 quaꝝ q̄libz ptinet horas tres. Et hoc cū sit vt numeremus horas ptriplicitates. i. accipiēdo extrema illaꝝ quatuor partiū: 7 dicēdo pma: tertia: sexta nona duodecima. Sic igit factū est vt pmū spatiū post meridiē ptinens tres horas dicat hora nona. Et fm hoc hora nona incipit in meridie. et terminat in pūcto medio inter meridiez 7 occasum. i. hora horologij. xxj. Undecima ergo hora fm Greg. est ab aduentu dñi vsq̄ ad finē mūdi. Huic cū hore succedit in vltima. i. futura vita q̄ est vltimū durabōis mūdi. Nō opz tñ in pabolis vsq̄ ad vnguez oia q̄drare. In hac vocati sunt gētiles. Et lz hora sexta 7 nona ali q̄ gētiles fuerint vocati: tñ fuerūt pauci. (Et inuenit alios stantes). i. gētiles (7 illis dixit. Quid hic statis tota die otiosi?) Greg. Qui cū trāsacto tā longo mūdi tpe p vita sua laborare neglexerāt. q̄si tota die otiosi stabāt. Hec ille. Isti nō solū erāt otiosi sz occisi. 7 nō solū erāt extra vineā psiderati fm se: sz et de fcto 7 absolute extra vineā erāt p infidelitatē. (Dicūt ei. q̄ nemo nos pduxit) Greg. Null⁹ q̄p pe ad eos patriarcha null⁹ pphēta ad eos venerat. Et q̄d est dicere: nemo nos pduxit nisi vite nobis viā nemo p̄dicauit. Hec ille. Dicit illis (Ite 7 vos in vineā meā) sicut supra dictū est: q̄ ois hō de se est otiosus: ita de se nihil merek de ꝑmio eterne vite. Opera cñ nostra non sunt meritoria ex ꝑdigno illi⁹ ꝑmij: nisi vt sunt a spūsctō mouēte nos siue a gratia. vt ptz. xij. di. xvij. 7. ij. di. xxvj. 7 prima scēe. q. cxiij. Jō pōt dici deū ꝑmisisse redditurū se eternā mercedē opibus nostris. sc̄z vt sunt a gra: 7 nō ꝑmisisse s. vt in se ꝑsiderant. Vocatis ergo ad vndecimā horā nullus premiū ꝑmittit: q̄ tpi q̄ dicunt vocari nō ꝑgruebat. Vix cñ videbat q̄ cenā mererent. Uel hoc fit ea rōne qua dictū est q̄ vocatis hora tertia nihil certū ꝑmittit fm Orige. (Moraliter p ista vineā intelligit fm Beri. ala siue cōsciētia in q̄ laborare debem⁹: am putādo palmites luxuriantes carnalis cōcupiscētie: ejiciēdo lapides ſupbie et extirpādo spinas auaritie. in hac vinea sic purgata nascūtur gēme bonaꝝ cogitationū 7 flores bonaꝝ volūtatū: 7 fructꝰ siue vue bonoꝝ operū: 7 vinū spiritualiū ꝓsolationū. Dicit tñ Ambr. ad Sipli ci. Uinea recisa fructificat: semiputata frōdescit: neglecta luxuriat. Hec ille. Ad hanc vineā dupl̄r intram⁹. s. ad vindemiā dū: q̄ fit in morte. 7 ad laborādū: q̄ fit dū penitem⁹ de male ꝑmissis. per penitētiā ergo ad hāc vineā diuersis horis cōducunt oparij. Hora em̄ prima significat pueritiā in qua aliq̄ vocātur ad vineā. tertia ꝓ iuuentutē: in qua calor naturalis icipit in se stare. sexta virilitatē: in qua homo est in pfecto statu ac si sol eēt i medio celi. Nona senectutē in qua iā declinat calor naturalis. Undecima ē in q̄ hō est ꝑpe mortis accessus. Uocant aūt hores diuersis etatib⁹ fz scm̄ Tho. in ſtū dak eis occasio veniēdi ad deū tō q̄dā dicūt: q̄ nemo nos ꝑduxit nec tñ excusank: q̄ de⁹ eos ꝑduxisset si p eos non stetisset. Ad hūc ingressum hortak hodie ecclesia ꝓbis i epistola q̄dē hortando ad certamē ꝺ diabolū. 7 in euāgelio ad laborē bonoꝝ operꝝ. 7 etiā exēplis. Adducit em̄ in exēplū tres magnos pctōres q̄ totā missaz ꝓsuerūt: Dauid. s. q̄ peccauit p luxuriā: 7 Paulū q̄ p superbiā. 7 Matheū q̄ p auaritiā. Lz em̄ nō fuerit vsurarē: tñ fuit telonari⁹. i. exactor tributorū. Hmōi aūt aliena rapere ꝑsueuerunt sub vmbra dominoꝝ. Hortak etiā ꝑmissis: q̄ laborātibus aliq̄b⁹ promittit denarius diurn⁹. i. q̄ pro tota die debek: vt his q̄ in pueritia vocank. Aliq̄b⁹ q̄d iustuz est: vt vocatis hora tertia: sexta 7 nona. Aliquib⁹ nihil vt vocatis in senectute: eo q̄ tales ex debito nihil petere possunt. vel ad inuēdū q̄ piculosuz est vsq̄ in tps illud differre penitētiā. Debem⁹ ergo ecclīam hortārē seq̄ deponēdo letk tiā vanā: sicut ipa deponit cātica letitie eo q̄ repūtet tps p̄uaricationis ade et penitētie nr̄e. (Quātū ad fm post vocationē ad laborē venik 7 ad remunerationis tps. Usi ōz (Cū sero aūt factuz esset.) Hic sunt due expositiones solēnes. pria ē cōis fere oīz sctōz: vt Chry. Aug. Beō. Remig. 7 silū q̄ per sero intelligak finis mūdi. 7 fm ista sic fit expositio (Cū sero factū esset. i. cū venisset dies iudicij: q̄ fm Chry. erit sero 7 nō mane: q̄ erit in fine huius seculi stāte isto seculo añq̄ incipiat futurū. Et intellige stāte isto seculo i. isto statu hui⁹ seculi q̄ est status vite et laboꝝ. Ipsum aūt seculū seu vniuersum semp stat. Et hoc ꝑpk duo vt dicit. pmo q̄ brītudo future vite est merces retribuēda: 7 tō ante beatitudinē sit iudiciū. Sco ante beatitudinē ꝑmittit iudiciū ne videāt pctōres dieī illi⁹ brītudinē. Sz nunq̄d in die iudicij scti nō erūt bti qui sunt bti et mō? Dico q̄ sic: q̄ brītudo nō amittit. Iz tñ in iudiciū ꝓceder brītudinem accidētalē q̄ hr̄ ex loco q̄ beati nō ascēdēs in celū k corpe 7 aia nisi pacto iudicio. 7 ꝓcedet eē brītudinē fortē ſptum ad multa alia: maxime in his quos dies iudicij inuenerit adhuc nō felicitatos. sed apostol⁹ vr̄ velle. i. ad Co. xv. q̄ sanctoꝝ corpa resurgēt gl̄iosa cū dotib⁹ quatuor (Dixit dñs ꝑcuratori suo) i. filio spūsctō fm Chry. Uel vt dicit glo. pr̄ filio. Et rō hoꝝ est q̄ filij q̄ operat p spiritū scm̄: ꝑ ter p filiū. Uel fz Orig. iste ꝑcurator est aliq̄s āgel⁹ ꝑstitur sup mercedes retribuēdas. Uel fm Remig. tpe xp̄i est dñs 7 ꝑcurator: q̄ sic intelligēdo q̄ ſptū de⁹ est dñs 7 pr̄familias ipōrtū hō aūt est ꝑcurator missus ad ꝑcurādā saluē hūanā. 7 in die iudicij vocabit oparios vt tribuat illis mercedē (Vocat operarios) i. resurgere iube mortuos (et redde illis mercedē) tāq̄ iudex viuoꝝ 7 mortuorū. q̄ talē tpe ſtituit icipiēs a nouissimis vsq̄ ad pmos) Hoc aūt ōz fm Chry. 7 ad ostendendū q̄ dā speciale gaudiū q̄ fit in celo sup penitētia pctōis. Lidētius em̄ 7 alacrius facim⁹ q̄ ex misericordia 7 liberalitate q̄ q̄ ex iustitia facim⁹. Deus aūt sctis patrib⁹ reddēs mercedē ostēdit dik iustus: gētib⁹ aūt reddēs q̄ nouissime venerūt ostēdit misericors: dicente ap̄lo: gētes aūt sup mis honorare deū. Uel vt idē dicit. hoc ōz ad ostendēdā maximā misericordiā dei. Nimia em̄ misericordia ordinē nō aspexit. vt dicit. Uel fz Aug. de spū 7 lra: tō priores reputunt minores: q̄ minus dilati sunt. Hec ille. Et intēdit q̄ cū vsq̄ ad xp̄i passionē clausum fuerit celū: nō potuerāt sci patres pcipe opis suis mercedē statiz post mortē sicut gētes q̄ xp̄o mortuo crediderūt. Nouissimi ergo ad fidez vocati priores remunerank: q̄ breuiori tpe post suum opus sunt ꝑmiati. Uel fm scm̄ Tho. super Mat. ista ꝓuitas nō ipoꝛtat tps sed dignitatē vt dicank gētes ꝑus remunerate. i. copiosius: eo q̄ abūdātior fuerit gratia in noua lege q̄ in vereri: 7 ꝓsequēter ēt merita potiora. (Est aūt alia expositio hui⁹ partis q̄ per sero accipit tps gre: fm quā sic exponēdū est. (Cuz sero factū esset) i. cū tps gre 7 diuulgationis noue legis adueniss̄et (dicit dñs vinee) i. deus pr̄ (pcuratori suo) i. hoi xp̄o. (Voca operios 7 redde illis mercedē) i. gratiā q̄ est pa ꝑmij. Est em̄ gl̄ia inchoata sicut ecōuerso gl̄ia est gra summata. (Incipiēs a nouissimis) priores cū vocati fuerūt inde⁹ ꝺ⁹ pri⁹ data est ier 7 pri⁹ ꝑdicatū est euāgeliū: gentes vero nouissimi. Sz ecōtrario fuit i ꝑmio q̄ pri⁹ data est gra noue legis. i. copiosa: pp̄o gētili q̄ credidit q̄ iudaico q̄ p tpe matori in infidelitate pmāsit: cui tñ dabit in nouissimis tpibus vel magna vel etrigua. (Vocati laboratores i vineā ꝑsciētie alij q̄ vocank ad ꝑmiuz. i. sero tpe mortis q̄ vocank a tpo ꝑcuratore ad cenā ad requiē 7 ad mercedē. Et p ista tria significak vna perfecta merces in patria q̄ erit ola hec. Dicunk aūt ꝓius remunerari q̄

tardius venerūt ꝑm Chrȳ. ⁊ sctm Tho. ad significandū q̄ gaudiuz est speciale sup pctōre penitētiam agēte. Et notaiq̄ intelligunt ista de oparijs ⁊ nō de otiosis in vinea. Uñ Dicit Chrȳso. q̄ sumus cōducti mercenarij iō nō debem⁹ opari solū q̄ habem⁹ mādūcare. i. nō debem⁹ q̄rere solū ptinētia ad nostrū cōmoduz: sed ptinētia ad gl'iam dei ꝓductoris. Et prius debem⁹ ad opus. i. gl'iaz dei ꝯ ad cibū respicere. i. ꝓprij cōmodū. Et totaz diē. i. vitā debemus occupare circa op⁹: et modicū q̄d circa cibū. i. cōmodū nr̄m. Et sicut mercenari⁹ q̄ die nō fecerit op⁹ suū erubescit intrare domū ⁊ stare coꝛā dño s. ꝓ: ita ⁊ nos debem⁹ facere: erubescēdo intrare ecclesiā ⁊ stare ante deuz. Hec Chrȳ. sentētialiter. ¶ Quātū ad tertiū tāgit murmuratio. ⁊ hz ista pars duplicē expositionē vt p̄cedēs. ꝓsequendo ergo primā dicam⁹. (Cū venissent autē q̄ circa vndecimā horā venerāt). i. gētiles (acceperūt singulos denarios). i. ac ceperunt mercedē ꝓ qua ꝓuenerat do minus cū operarijs prima hora cōductis. Dicitur aūt q̄ acceperunt singulos denarios: cū tamē vnus sit deus qui est merces nr̄a: ꝓpter duo. ¶ Primo quia hz deus sit vn⁹ denarius: tñ ita singulis sufficiet ac si esset eoꝝ ꝓprius: imo plus gaudēt sctī quāto fuerint plures possessores huiꝰ denarij q̄ libet eoꝝ gaudebit de bono suo ⁊ sociorum. Imo dicit. s. Tho. in. xlix. di. quarta: q̄ supior beatus plus gaudebit de bono inferioꝛis: q̄ ipe inferior: q̄ cū rō gaudēdi in eis sit de⁹: quāto q̄s plus gaudebit de deo pl⁹ etiā gaudebit de alijs. Scōo q̄ hz sit vna beatitudo obiectiue. i. vnū obiectū beatitudinis q̄ est deus: nō est tñ vna subiectiue: q̄ diuerse sunt singulorū visiones et fruitiones. Visio aūt est formaliter essentialiter felicitas: q̄ ꝟ Aug. visio dei est tota merces. (Uenientes autē ⁊ primi: arbitrati sunt q̄ plus essent accepturi.) Sed hic est q̄. Null⁹ em̄ pōt scire quātā gl'iam habeat alius nisi ⁊ ipse sit beatus: q̄ ꝓz. q̄ nullus pōt videre q̄tū alios videat aliq̄d: nisi ⁊ ipse videat illud. Qui aūt est btūs nō pōt credere q̄ plus sit acceptur⁹ q̄ accepit. q̄ iā in btis esset error: nec eoꝝ desyderiū nāle esset q̄eta tū. q̄ est ꝟ britudinis rōnē. (Quō ergo potuit hebraicus ppl's videre gētiū mercedē: ⁊ credere se plus esse glorificādū? Cōfirmat rō: q̄ nō est sic imaginādū q̄si apta sit ianua celi i passione xp̄i: ⁊ prior intrauerit gētilis ppl's: ⁊ deide post tps intrauerit hebraicus. puta sci p̄res qui erāt in lymbo. oēs em̄ illi patres intrauerūt anteq̄ gētes ꝙuerterent ⁊ morerētur: ſz est imaginandū eo mō q̄ exposuimus. Ad hoc ðr q̄ h oꝛz vti scā regula quā supra tetigim⁹: q̄ ðr q̄ diuina scriptura in eodē ꝓtextu exprimit aliq̄d ptinēs ad bonos ⁊ aliq̄d ptinēs ad malos. Cōsyderato g̃ toto ppl'o hebraico q̄dam eoꝝ recipiebāt denariū: puta p̄triarche ⁊ ꝓphete. q̄dā ꝙo credebāt se pl⁹ acceptuꝛos: puta iudei ꝙuersi tpe apostoloꝝ. Et si dicaī: quō isti cognoscebāt gl'iaz gētiū q̄ moriebant: cū ipi nō essent ghosti? Dico q̄ eā nō poterāt videre in se ſz in suo ꝓncipio. i. in gr̄a spūssancti: q̄ eq̄ dabaī gētibus sicut ⁊ iudeis cetcris paribꝰ. Iō ipsi credebāt q̄ multo maioꝛ gr̄a deberet sibi dari ⁊ ꝙ nr̄ gl'ia. ⁊ credebāt se futuros esse ꝓmos in ppl'o xp̄iano: ⁊ gētes esse i ꝓsel'itoꝝ loco. Ul'ꝫ pōt dici q̄ nō oꝛz in parabolis oia scrutari: ſz q̄ ptinēt ad principalē intētionē loquētis. Dicamus ergo. (Uenientes ergo aūt ⁊ ꝓmi). s. ad ingrediēdū regnū celeste arbitrati sunt q̄dā. s. eoꝝ q̄ adhuc viuebāt carne) q̄ pl⁹ essent acceptuꝛi q̄ gētiles vl' nō sunt q̄dē hoc arbitrati: ſz tñ tanta est dei largitas q̄ si p impossibile sic fuissent arbitrati: nihilomin⁹ equalē eis mercedē alij acceꝑissent. Uñ subdit. (Acceperūt aūt ⁊ ipsi singulos denarios) i. eq̄lē retributionez ꝑm Greg. ⁊ intellige nisi affuerit ꝑsonalis dñi meritoꝝ. Ex eo em̄ q̄ iude⁹ vl' q̄ grecus est q̄s nō est distinctio (Et accipiētes murmurabāt aduersus pat̄em familias dicētes.) Hic est qō quā Greg. mouet dicēs. Sz pōt q̄ri. quō murmurare dicti sunt q̄ ad regnū vocanī. Celoꝝ em̄ regnū null⁹ q̄ murmurat accipit ⁊ null⁹ q̄ accipit murmurare pōt. Hec ille. Ad hoc ðr rñdēdo q̄ murmur accipit multipliciter. primo ꝓ q̄rela iniusta cū ipa tiā. Scōo ꝓ ꝓfusione vocū ⁊ ꝓsequēter ꝓ

admiratione: q̄ est cā talis ꝓfusionis aliq̄n ⁊ tertio ꝓ intēso desyderio: qō simil'r aliq̄n est cā ejusdē: ⁊ q̄rto ꝓ supēsiōe coꝛdis expectātis eadē rōne. Primo mō ꝑm oēs nō ꝑt esse in accipiēte regnū celoꝝ: nō q̄ murmur sit semp mortale: ſz q̄ et venialr talis peccare nō pōt. Quidā ꝙ dicit q̄ sci patres murmurabāt. i. admirabanī diuinā clemētiā: in glorificatione sua ⁊ gētiū. ⁊ sic exponit btūs Uincēti⁹. Quidā vero q̄ murmurabāt. i. valde desiderabāt regnū qō multo tpe expectauerūt in lymbo ⁊ sic exponit magr Jacobus de vo. Quidā ꝙo ꝛt Be. ⁊ Gre. dicūt q̄ murmurabāt. i. suspēsi multo tpe expectabāt. Sz oēs iste expositiones sunt insufficiētes q̄uis ꝙa aliquo mō dicant. Nā vn⁹ ex talib⁹ murmuratoꝛib⁹ a patre familias est notat⁹ de inuidia vt videbit. ⁊ ēt dicebat se pati iniuriā vt inuitur in tetu: qō nō eēt verū ꝑm predicta. Posset tñ ad hoc dici q̄ in parabolis nō oꝛz oia scrutari. ⁊ sic stabunt dicte opiniones seu expositiōes. Scōo mō soluit Chrȳ. dicēs q̄ in parabolis nō oꝛz oia q̄ dicunt velle iuestigare: ſz facere vi in eo ꝓpter qō ðr aliq̄d. Intrēdit ergo saluaꝛ dicere q̄ tāta erit remunerario q̄ si possibile esset aliqs murmuraret. ꝓ intellectu aūt huiꝰ expositionis vide q̄ notant dñica. x. post trinita. in expositione allegorica. Tertio mō soluit Magr hist. ⁊ alij dicētes q̄ est hic locutio ꝙ synecdesim. i. spōtanea ꝓfessionē: seu qō est idem ex ꝓsuppositione: vt si dicaī ꝑsuppositoꝝ aliq̄ sic voluissent murmurare sic rñdere tur. (Amice nō facio tibi iniuriā ⁊c. pōt aūt forte dici iuxta p̄dictam sc̄dam regulā. q̄ alij accipiebāt denariū felicitatis ⁊ alij murmurabāt. s. illimet qui credebāt se plus accepturos. Ad l'am em̄ in ꝓmitiua eccl'ia iudei conuersi murmurauerūt de hoc q̄ ꝑsimilē spūssancti gr̄am videbāt dari gētib⁹ sicut ⁊ ibi. Nā Act. xj. ðr q̄ cū Pet. redijsset in hierl'm baptizato Cornelio gētili ⁊ amicis eius disceptabāt aduersus illū q̄ erāt ex circūcisione. i. iudei dicētes. Quare cōicasti ch illis qui ꝓputiū. i. cū gētilib⁹? Et hz istud murmur videret ꝟ Petrū: tñ erat ꝓra dñz q̄ miserat petrū. Hz aūt ista expositio forte alicui videatur nouatiā mihi appareret q̄ ꝓbus eam tetigit Magr hist. dicēs. Uel pōt trahi murmur ad statū ꝓsentē. Interrogatio aūt cur pares fecisset ad futurū. Hec ille. Et simil'r Hiero. dicēs. Ois retronocatio gētilib⁹ inuidet: ⁊ in euāgelij torquetur gr̄a. Hec ille. vbi nota q̄ retronocatio dñr iudei retroactis tpib⁹ ad cultū ⁊ vineā dei añ gentiles vocati. Dicam⁹ ergo. (⁊ accipiētes) aliq̄ hebreoꝝ mercedē (murmurabāt) nō illimet sz aliq̄ de eodē populo adhuc in carne viuētes (aduersus patrē familias). i. deuz (dicētes) in coꝛde suo p indignatiōnē et inuidiā. (Hi nouissimi). i. gētiles q̄ fuerūt nouissimi vocatione sed gratia ⁊ gloria primi (vna hora fecerūt). i. pariter laborauerūt (⁊ pares illos nobis fecisti: q̄ portauim⁹ pōdus diei ⁊ estus) multo. s. tpe laborādo. Sz ꝟ q̄ gētiles portauerunt pondus q̄diū vixerunt silr aūt ⁊ iudei. Quare ergo illi dicūt se plus laborasse? Ad hoc ðr primo ꝙ Chrȳ. q̄ antiq̄ hebrei q̄uis nō p omne seculū vixerint: tñ videtur laborasse a ꝓncipio sue natiuitatis vsq̄ ad tps in quo acceperūt mercedem semp in lymbo expectātes. Et i hoc errauerūt: q̄ spes q̄ differt affligit animum. Prouerb. xiij. Scōo ðr ꝑm eūdē: q̄ pōd⁹ diei ⁊ estus dicunt onera legis mosaice: q̄ gētiles nō portauerūt. Et intellige mētē Chrȳ. esse q̄ hoc pōd⁹ iudei portauerūt lōgioꝛi tpe q̄ gētiles laborassent nouiter ꝙuersi: q̄ iā ille ppl's ⁊ si nō singuli de ppl'o p duo milia annoꝝ: vel circa: illam legē portauerat. Tertio dicitur ꝑm Greg. q̄ aliqui illius populi virerunt lōgissimo tpe. ⁊ hoc intellige accipiendo q̄ vnus fuerit fidelis ppl's a principio mūdi vsq̄ ad conuersionem gentiū: qui hebraicus ðr q̄uis nō sic semper fuerit dictus. (At ille rñdens) p reuelationē apostolis factā (vni eoꝝ dixit) ꝑm Remigiū. Per hunc vnum intelligunt oēs q̄ ex illo deis crediderūt: q̄s amicos p fidem vocat. Sicut enim aliq̄n Petrus loquebatur in persona olim apostolorum: ita q̄ vni ðr itelligitur dictū multitudini. Et hoc factum ꝟ est Act. xj. vbi Petr⁹ reddidit rōnem iudeis murmurantibus de hoc q̄ baptizauerat Cornelium dicens

qđ ex diuina reuelatiõe fecerat. ꝛ q descendentẽ ſpiritũ ſcm viderat ſup gẽtiles ſicut ſup iudeos. (Amice nõ facio tibi iniuriã) ſi do tibi qđ tuũ eſt: ꝛ alijs idẽ volo dare ex liberalitate mea (Nõne ex denario conueniſti mecũ? Tolle qđ tuũ eſt ꝛ vade) Remig. i. tolle mercedẽ tuã ꝛ vade i gr̃iam. (Volo aũt ꝛ huic nouiſſimo). i. gẽtili pp̃lo (dare ſicut tibi. Aut nõ lz mihi qđ volo facere) Quaſi dicat ſic. qz ſi ex miſericordia ꝛ gr̃a trado qđ nõ debeo non pecco (An oculus tuꝰ). i. intẽtio ſm Remig. (nequam eſt). i. puerſus (qz ego bonus ſum). q. d. ſic: qz iudei vt idẽ Remi. dicit: malã habebãt intẽtionẽ. i. malam voluntatẽ: qz de ſalute gẽtium dolebãt. Cõſequẽter ponit id ꝓpter qđ dicta eſt tota parabola cũ dr. (Sic erunt nouiſſimi) vocatione. i. gẽtiles (primi) remuneratiõe eo mõ quo expoſitũ eſt ſupra. ſ. di gnitate. Uel hoc intelligit etiã ẽ̃ptum ad p̃ſentem ſtatũ eccl'ie in quo iudei nõ recũbunt in primo loco: ſicut olim in ſynagogis. Uñ Remi. Judei de capite mutantur in caudã ꝛ nos de cauda mutamur in caput. Hec ille. Uel ſm Chry ſo. hoc dr ad ſignificãdũ q̃ iſti pp̃li equales erũt: ꝛ neuter erit altero p̃ior rõne tp̃is. Qđ aũt ſequit (multi ſunt vocati pauci vero electi) ſm Chry. nõ ad ſuperiores ſcõs pti net ſed ad gẽtes: qm̃ ex ipſis gẽtib⁹ multis vocatis pauci ſunt eligendi. Uel ſm Nico. de Lyra intelligit de iudeis: quia oẽs fuerũt vocati ꝛ pauci crediderunt: ꝛ pauciores eligunt ad regnũ. Alia expoſitio huiꝰ partis tota ex dictis ptz. Aliq̃ tñ ẽ iſtã ſecũdã arguũt q̃ ſero nõ poſſit dici tp̃s gr̃e: qz illud eſt tp̃s laboris ꝛ nõ mercedis. Sz ad hoc dr q̃ tp̃s gr̃e nõ eſt tp̃s cõſummate mercedis: ſed inchoate. ꝛ idem eſt tp̃s laboris qui natura tantũ ꝛ nõ duratione precedit gr̃am ſi per laborem ipſum vltimã p̃parationẽ ad gratiam intelligimus que eſt contritio. ¶ Querit aũt vtrũ chriſtiani eligẽdi ad gloriã ſint pauciores damnandis ad penam. Uidet ẽm q̃ ſic. P̃mo qz hoc videt hic dicere ſaluator dicens: q̃ pauci ſunt electi. Sed qz poſſet aliqs dicere q̃ loq̃tur cõparatiue ad infideles q̃ multi dãnant. Arguit ſcõo. qz dicit Greg. Ad ſidem plures veniunt ꝛ ad celeſte regnũ pauci perducunt. Hec ille. Tertio arguitur: qz qđ eſt ſupra naturalẽ facultatez alicuius nature: nõ cõuenit oibus neq̃ pluribus ſuppoſitis eiꝰ ſed pauciorib⁹ ſicut pauciores ſunt aues loquentes q̃ nõ loquẽtes. Sz felicitas eſt ſupra naturalẽ facultatẽ chriſtianorũ. ergo pauciores ſunt ſaluandi. Sed contra qz Mat. xxij. dr q̃ angeli ſeparabũt malos de medio iuſtorũ: ꝛ loquit de fidelib⁹ q̃ ꝓprie iudicabunt p diſcuſſionem. Si aũt iuſti eſſent pauciores malis: dicẽdum ſ̃uiſſet vt videt: ſeparabũt iuſtos de medio malorũ. Reſpõdeo. Deo ſoli credo eſſe notã huiꝰ qõnis veritatẽ: ꝓbabiliter tñ dici põt q̃ maior pars chriſtianorũ habentiũ fidẽ rectã ꝛ viuẽtiũ in obediẽtia ſcẽ romane eccleſie ſaluabitur. Et hoc ſuadeo rõne ꝛ auctoritate. Rõne ſic. Nã ſm theologos maxime. s. Tho. iij. diſt. xvij. absolutio ſacerdotis de attrito facit ꝑ̃itũ i. dolorẽ im pfectũ ꝛ inſufficiẽtẽ de peccatis eundẽ nũero vel ſpecie facit eſſe perfectũ ꝛ ſufficientẽ ad ſalutem ita ſcz q̃ ſi ſint duo attriti equaliter dolẽtes: ꝛ vnꝰ moriat ſine ſacramẽtis: ille dãnabit. aliꝰ vero ſi recipiat ſcã ſaluabit. qz in ſuſceptiõe eoꝝ ſaltẽ pnie: ꝛ baptiſmi verã accipiet cõtritionẽ: cuius forte nõ ſentiat. Uidet autẽ ſatis rõnabileq̃ ſaltẽ medius pars xp̃ianorũ q̃ venerũt ad vſuz rõnis tp̃e ſue mortis recipiãt ſcã: ꝛ cũ attritione ideſt aliqualꝭ dolore de pctõ lz inſufficiẽti ad ſalutẽ: ꝛ ꝓpoſito cauẽdi de futuro. Et lz ſi viuerẽt forte nõ cauerẽt: tñ tũc de hoc nõ cogitãt. Juſtificant ergo tũciſti nec eſt rõnabile q̃ poſt dereli quanꝭ a dño niſi forte raro. Si ergo his adiungam⁹ pueros decedẽtes añ vſum rõnis ꝛ poſt baptiſmum de quib⁹ nõ eſt dubiũ. ꝛ decedẽtes in regulari obſeruãtia religionis de qb⁹ eſt valde ꝓbabile q̃ ſaluentur. ꝛ rariſſimi ſi pereãt: maior vtiq̃ pars ſaluabit. Authoritate ꝺo ſic. Nã Mat. xxij. dicit q̃ de vocatis ad nuptias. i. ad fidẽ ſm expoſitionẽ olim: vnꝰ ſolꝰ vꝰ recluſus in carcerẽ ad innuẽdã paucitatẽ eoꝝ q̃ dãnant. Et ſi arguaꝭ q̃ quinq̃ virgines fuerũt ſapientes ꝛ quinq̃ fatue. Mat. xxv. Dico qđ ſi talis nũerus ponitur

ad exprimendã quãtitatẽ ſaluãdorum ꝛ dãnãdorũ per virgines exeũtes obuiã ſpõſo ꝛ portãtes lãpades intelligunt ſo lũmodo q̃ venerũt ad vſum rõnis vt poſſet habere lãpades ꝓpriarũ operationũ nõ aũt pueri q̃ nõ ꝓprie exeũt obuiã ſed ducũt p fidẽ alienã. Et hoc ergo nõ habeꝭ niſi q̃ mediocritas vel circa adultoꝝ ſaluatur. Ad p̃mũ g̃ dico q̃ totꝰ mũdꝰ eſt vocatꝰ ad fidẽ ꝛ gr̃iam: ſz pauci ſunt electi ad gr̃am: et pauciſſimi ad gr̃iam. Et ſic intelligit xp̃s: cuius ẽt poſſit dici q̃ loq̃t de iudeis vt viſum eſt. Ad ſcõm dico qđ Gre. ibi dr paucos xp̃ianos ſaluari cõparatiue ad oẽs xp̃ianos: nõ aũt cõparatiue ad dãnãdos. ꝛ hoc eſt dicere q̃ ſi mille ſint vocati q̃ venerũt ꝛ ſunt xp̃iani et ſexcenti ſaluenꝭ: iſti ſunt pauci ad mille ꝓparati: ſz nõ adquadrigẽtos. Ad tertiũ dico q̃ ſub illa maiori male ſubſumitur mutãdo qđ in quale ſiue naturã i gr̃am alioq̃n eq̃ poſſet ſubſumi de beatis: ꝛ cõcludi q̃ maior pars eorũ dãnaꝭ. Debet igit ſic ſubſumi. Sz felicitas ẽ ſupra naturalẽ facultatẽ. nõ quidẽ xp̃ianorũ qđ ſonat gr̃am: ſz hoim ꝛ ſequit tũc vera cõcluſio. Uñ dico q̃ ꝛcludit q̃ minor pars hoim ſaluaꝭ: qz felicitas de q̃ loq̃mur excedit naturã humanã in ſe ꝛſiderarã: nõ aũt ꝛcludit de xp̃ianis q̃ cõſequũt gr̃am det ꝓ maiori parte: qz lz impoſſibile ſit hoi in puris naturalib⁹ cõſtituto mereri illã gr̃iam non tñ eſt impoſſibile exiſtẽti in gr̃a. Uñ acquirere illã gr̃iam nõ eſt ſupra naturã exiſtẽtis in gr̃e inquãtum eſt in gr̃a nec eſt ſupra naturã xp̃iani inquantũ xp̃ianus: ſed inquantum homo. ¶ Moraliter hic ſignificat qđ quãtũ eſt ex parte dei nõ eſt dr̃ia qua etate q̃s accedat ad vineã cõſciẽtie laborat⁹: qz ſi maiora fuerint nouiſſimoꝝ merita: nouiſſimi in vocatione erũt primi in p̃miatione Chry. Cõpoſita eſt hec parabola vt eos auditores faceret q̃ in vltima ſenectute cõuertunt: ne exiſtimarẽt ſe minus aliqđ habituros. Hec ille. Debet tñ q̃ſq̃ diligẽter aduertere ne ſuũ laborem pdat: vel ne otioſum cõtẽnat qz dr Gre. Duo pẽſare debem⁹. P̃mũ eſt vt de ſe q̃ſq̃ minime p̃ſumat: qz ẽ ſi iã ad fidẽ vocatus eſt vtrum ad regnũ eligendus ſit neſcit. Secundum vero eſt vt vnuſquiſq̃ proximum ſuum quem iacere in vitijs conſpicit deſpicere non audeat: qz diuine miſericordie diuitias ignorat. Hec ille. Amen.

Dñica in ſexageſima.

Textus euan. Luce. viij.

Cum turba plurima cõueniret ꝛ de ciuitatib⁹ properarent ad Jeſum dixit per ſimilitudinẽ. Exijt q̃ ſeminat ſeminare ſemẽ ſuũ. Et duz ſeminat aliud cecidit ſecus viã ꝛ cõculcatũ eſt: ꝛ volucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit ſupra petrã: ꝛ natũ aruit: qz nõ habebat humorẽ. Et aliud cecidit inter ſpinas: et ſimul exorte ſpine ſuffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: ꝛ ortum fecit fructum centuplum. Hec dicens clamabat. Qui habet aures audiẽdi audiat. Interrogabãt aũt eũ diſcipuli eiꝰ quẽ eſſet hec parabola. Quib⁹ ipſe dixit. Vobis datum eſt noſſe myſteria regni dei: ceteris autem in parabolis: vt videntes non videãt et audientes non intelligant. Eſt autem hec parabola. Semen eſt verbum dei. Qui autem ſecus viam: hi ſum qui audiunt. deinde venit diabolus ꝛ tollit verbum de corde eorum: ne credentes ſalui fiant. Hã qđ ſupra petrã: qui cum audierint: cum gaudio ſuſcipiũt verbũ. Et hi radices non habent. quia ad tẽpus credũt. ꝛ in tẽpore tẽtationis recedũt quod autem in ſpinis cecidit: hi ſunt qui audierũt ꝛ a ſollicitudinibus ꝛ diuitijs ꝛ voluptatib⁹ vite euntes ſuffocantur: ꝛ non referũt fructũ: quod aũt in terraz bonã: hi ſunt q̃ in corde bono ꝛ optimo audientes verbum retinent: ꝛ fructuz afferunt in patientia.

CUm turba plurima cõueniret ꝛc. Lu. viij. Ex pñti euã. tãgunt tria pũcta: q̃ sunt figuralis locutio. Disciplinalis interrogatio: ꝛ Magistralis explanatio. Quãtũ ad pmũ sciẽdũ ẽ q̃ hoc euãgeliũ est pabolicũ: iõ sensus lr̃alis sumẽdꝰ est penes ipropriũ significatũ. Quare aũt in pabolis xp̃s loq̃ret vide dñica. iiij. post oct. epi. Dicamus ꝙ (Cũ turba plima pueniret) ppter cãs dictas dñicas. ij. post oct. epi. (ꝛ de cinitatibus pperarẽt ad iesum) p̃dicãtẽ iterũ i deſto vel i cãpestribꝰ: i q̃ oñdit maxia reuerẽtia ꝛ deuotio quã ppũ habuerũt ad xp̃m: q̃uis postea sacerdotes ꝛ pharisei: ꝛ scribe decepint pplm hierosolytanũ: vt eũ peterẽt crucifigi. Nũc tñ qñ ista dixit p̃dicabat i mari galilee i naui: turba exstente in littore vt ptz ex textu euãg. (Dixit p sĩlitudinẽ). i. parabolice loq̃ndo. Nã sm Hier. pabola grece: latine ꝺr sĩlitudo. Ponit aũt sĩlitudinẽ de q̃ dã seminãte: cũ ꝺr (Exĩt qui seminat seminare semẽ suũ.) Jstũ seminatorẽ materialis feminis nõ ẽ necesse fuisse i rex natura: q̃ xp̃s nõ narrat hĩsto. sz fingit sĩlitudinẽ ad significãdũ. Deinde ꝺr q̃ seminis eiꝰ q̃tuor facte fuerũt ptes. Pmã tãgit dicẽs. (Et dũ seminat aliꝰ). s. semẽ (cecidit secꝰ viã: ꝛ pculcatũ est ꝛ volucres celi comederũt illud.) Scẽdã ꝺo dicẽs (ꝛ aliꝰ cecidit supra petrã: ꝛ natũ aruit: q̃ nõ habebat humorẽ. Tertiam aũt dicẽs. (Et aliud cecidit iter spinas ꝛ sĩl exorte spine suffocauerũt illud.) Quartã q̃z dicẽs. (Et aliud cecidit in terrã bonã: ꝛ ortũ fecit fructũ cẽtuplũ). i. cẽtũ ꝙ vno. Sz q̃ ista dicta sũt obscure: nõ subdit. (Hec dicẽs clamabat) eleuata voce vt magis excitaret auditores. Nec tñ ẽ ỹ illud Esa. xlij. nõ clamabũt nec audiet vox eiꝰ foris: q̃ ibi ẽ sermo de clamore ꝓtẽtionis nõ p̃dicatiõis. (Qui ỹz aures audiendi audiat). Sicut aũt dicit Bre. aures corpis oẽs q̃ illic aderãt habebãt Uñ sm eũ ꝛ Bed. ꝛ Hier. qñ inuenit talis modꝰ loquẽdi: signũ est q̃ in ỹbis dictis aut statim dicẽdis sit intellectꝰ mysticꝰ i. lr̃alis q̃dẽ sed parabolicꝰ. Hinc aũt pti euãgelij nullũ sensũ habeo assignare: q̃ in tertia parte ponemꝰ expositionẽ xp̃i. Unũ tñ documẽtũ hz hic p̃dicator: vt nõ velit oibꝰ oia ꝓponere: sz formare ꝺz ser monẽ sm q̃ auditoribus cõgruit sicut ꝛ xp̃s. Quin. li. j. Uascula oris augusti superfusam humoris copiã respuũt: sensum aũt influentibus vel etiã stillantibus cõplentur. (Quantũ ad scm sciẽdũ est lr̃aliter: q̃ discipuli xp̃i tanq̃ idiote: nõ intellexerũt sensum parabole lr̃alẽ quẽ xp̃s intẽdebat: q̃uis intellexerint ꝓpria vocũ significata: ꝛ iõ sequit. (Interrogabãt aũt eũ discipuli eiꝰ que esset hec parabola). i. quid significaret. Interrogabãt inquam vt ait Beda: nõ statim posq̃ dixerat parabolã: sed cũ esset singularis. i. sine turba: sine esset in domo: vt dicit Nico. de ly. siue i naui sm magi. hist. ꝛ. s. Tho. Sicut aũt dicit btũs Mar. nõ solũ discipuli interrogauerũt de sensu parabole: sz etiã ẽre parabolice loq̃re tur: sz btũs Luc. facuit de scda interrogatiõe. ꝛ tñ sm Eusebiũ ponit cãm ꝓncipalẽ q̃re dñs loquerẽt in parabolis dicens (Uobis). i. bñ volẽtibus sm Grecũ ꝛ simpliciter dignis (datũ est nosse mysteriuꝫ regni dei) Apostoli eñ erãt quasi funda tores ecclie post ꝛ p̃m. vñ Apoc. xxj. dicit q̃ murus ciuitatis habebat fundamẽta. xij. ꝛ in ipsis. xij. noia apostolorũ ꝛ anni scripta. Et iõ ad ipsos ꝓtinebat scire secreta ecclesie: q̃ futura erãt in ꝓcessu eiꝰ a p̃dicatione xp̃i vsq̃ ad finẽ mũdi: q̃ secreta vocant hic mysteriũ regni dei. i. ecclesie militãtis. Et licet in ista parabola nulla videant secreta cõtineri q̃ tũc esset futura: tñ cõtinent in alijs que simul cũ ista dixerat. vt ptz videnti textũ euãgelistarũ. Uel sm aliquos mysteria regni dei sunt secreta scripture: q̃ dicit regnũ dei: ꝛ in hui⁹ signũ sacerdos osculat euãgeliũ aptũ: Aduertẽdũ est aũt q̃ in ista p̃dicatiõe quã xp̃s fecit in naui q̃tuor dixit parabolas. Et vt dicit beatꝰ Mar. sine parabola nõ loquebat. qđ non sic est intelligendũ quasi nihil diceret nisi parabolice: sed q̃ aliq̃ dicebat clare q̃ turba scire debebat. aliq̃ aũt interponebat parabolica q̃. s. ꝓtinebãt ad secreta eccle. Sz tñ istas parabolas sm. s. Tho. super Matth. nõ dixit xp̃s añq̃ fecisset miracula: sz post. Nã a ꝓncipio sue doctrine xp̃s clare docebat ꝛ aperte locutꝰ est: q̃ dicit Jo. xv. Si eis locutꝰ nõ fuissem pccm nõ haberẽt. Similiter etiã fecit aperte miracula q̃ hz ibidẽ. Si opa nõ fecissem in eis q̃ nemo aliꝰ fecit pccm nõ haberẽt. Sz multi fuerãt p inuidiã: excecati ꝛ puertebãt miracula eius attribuẽtes ea beelzebub ꝛ detrahebãt doctrine. Et talib⁹ xp̃s volebat abscõdere mysteria regni dei. ꝛ hoc sm Theo. ne maius pccm haberẽt si cõtẽnerẽt illa posq̃ agnouissent vel sm alios ne ea cõtẽnerẽt vel forte q̃ sm iustitiã dei: ppter magnã suam malitiã iã diuinã veritatẽ nõ erãt auditurꝰ. O quot sunt quibꝰ deꝰ multas subtrahit bonas inspiratiões: q̃ alias despexerũt. Sequit ergo (Ceteris aũt) inuidis ꝛ indignis (in parabolis.) supple loquor: (vt videntes. i. videre se putantes: sm Theo. (nõ videãt) veritatẽ (ꝛ audiẽtes nõ intelligũt) q̃ ego loquor. Uel aliter vt videntes. s. oculo corporali miracula mea: ꝛ me docentẽ ꝛ conuersantẽ inter hoies (nõ videãt oculo spũali ipsa mysteria regni dei ꝛ fidei veritatẽ. Hoc eñ merẽtur rõne inuidie exequẽtis (Et audiẽtes) auribus corporis verba mea parabolica (nõ intelligant) q̃ pilla significant mysteria. Beda. Recte eñ in parabolis audiũt qui clausis sensibus cordis non curant cognoscere veritatẽ. Hec ille. Et sm hũc sensum ly vt: stat causaliter. Cũ eñ in auditoribus xp̃i essent q̃dã q̃bus nolebat doctrinã subtrahere. i. boni: ꝛ q̃ dã quib⁹ nolebat eã tradere ne irriderent: vel q̃ hoc diuina iustitia exigebat loquebat ipse parabolice: vt boni venirẽt ad veritatẽ: ꝓncipaliter adiuuante deo: ꝛ secũdario ex suo desyderio ꝛ conatu intelligẽdi parabolas: inuidis ỹo eũ nõ attingerẽt: deo deserẽte: ꝛ eis nõ curãtib⁹ in vestigiũ q̃d parabola significaret Ubi q̃ ꝺr: vobis datũ est ꝛc. nõ solum de aplis sz de oib⁹ discipulis intelligitur ꝛ de oib⁹ bonis. Uel vt exponit Gorrã ly vt stat cõsecutiue: nõ causaliter q̃ indigni verba parabolica deridẽt. quibꝰ tñ digni melꝰ docenꝫ: sed iste sensus non eque bene cõgruit. (Moraliter in hoc habemꝰ documẽtum q̃ q̃ diuina bñficia nõ cognoscũt cũ gr̃arũ actione. spũaliter excecanꝫ ꝛ priuanꝫ cognitione multorũ spũalium. Caueãt ergo qui diuinas inspirationes nõ mandãt executioni. ꝓuerb. j. Uocaui ꝛ renuistis: extendi manũ meã. ꝛ nõ fuit qui aspiceret. Despexistis oẽ cõsilium meũ: ꝛ increpationes meas neglexistis. Ego q̃z in interitu vꝛo ridebo ꝛ subsannabo cũ vobis id quod timebatis aduenerit. Quãtũ ad tertiũ literaliter sciẽdũ est q̃ apostolis ꝛ discipulis cõpetebat scire secreta ecclesie ꝛ scripture. iõ saluator exponit eis parabolã. Est tamẽ sciendũ q̃ illã saluator cõpẽdiose exposuit: relinquens multa exposituribus: iõ nos debemus dicere quod nobis dicẽdũ reliquit. Nã ipse est iste seminator ad literã. ꝛ tñ hoc ipe i hoc euãgelio nõ dixit. Dicamus ergo q̃ iste seminator est xp̃s sm Bedã ꝛ Chry. ꝛ Theo. ꝛ Euse. ꝛ Titum ꝛ oẽs. Jste sator vt dixi in ꝓncipio parabole (exĩt) sm Bedã de sinu patris ad mũdũ istũ per incarnationẽ: vt testimoniũ phiberet veritati. i. vt doceret veritatem predicãdo ꝛ verbũ dei seminãdo. Et sm Chry. recte aduẽt⁹ xp̃i in carnem ad nos dicit exitus. q̃ nos non eramus cũ deo: sed distantes a deo. Et nota q̃ ante xp̃m nullus exierat seminator. Euse. Exierũt aũt nonulli a patria celesti. ꝛ ad hoies descenderũt: non tamẽ vt sererent: neq̃ enim satores erant: sz administratores spirit⁹ in ministeriũ missi. Moyses etiã ꝛ p̃he post eũ nõ seruerũt hoibus mysteria regni celorũ: sz retrahẽdo incipientes ab erroꝛe nequitie ꝛ idolorũ cultu: quasi colebãt alias hoim ꝛ in noualia redigebãt. Solus aũt oim sator verbum dei exiuit euãgelizaturus noua semina. s. mysteria regni celorũ. Hec ille. ꝓdicator aũt est velut cophinus seminatoris. Aug. Ego qđ sum nisi cophin⁹ seminatoris. Ille in me ponere dignatꝰ est q̃ vobis spargo. Nolite attendere ad vilitatẽ cophini: sed ad claritatẽ seminis ꝛ ptãtẽ seminatoris. Hec ille. (Semi nare semẽ suũ) ꝛ nõ alienũ. Titus. Exĩt aũtẽ vt seminaret semẽ suũ. Non enim accepit verbum quasi mutuatũ: cũ ipse naturaliter sit verbũ diuinũ. Non est igitur suũ ꝓpriũ semẽ pauli vel Joãnis:

sed habēt cū acceperint: xps aūt hz. prō-
priū semē: pferens doctrinā ex sua na-
tura. Uñ z iudei dicebāt. Quak' hic lras
nouit qs nō didicit? Hec ille. His visis ac
cedamus ad expositionē xpi. Dicit ergo
(Est aūt hec parabola). i. iste est sensus
parabole quē statim dicā (Semen) semi
natū a seminānte. i. a meipso verbuz dei).
Est aūt multiplex verbū dei. Primū qō
deus pater dirit immediate p seipsum
qō nihil est aliud q̄ pceptio quā de⁹ pa
ter ab eterno de seipso fecit z alij fien-
dis aut factibilib⁹ ab eo. Scōm ē qō ipe
de⁹ dirit p creaturas puta angelos: vt
lex mosaica. z pphetas: vt libri pphetā
rū. Uerba esñ horū erāt verba dei ex cu
ius psona loquebanť. Tertiū est verbū
qō xps p seipm immediate pdicando di
xit. Quartū est illud qō xps dicit p pdi-
catores ministros suos. De b̄ dicit aplus
j. Thes. ij. cū accepissetis a nobis verbū
auditus dei. accepistis illud nō vt ỹbū
hoim: sed sicut est vere verbū dei. Pri-
mū verbū fuit seminatū in vētre virgi-
nis: vñ pcessit ille bñdict⁹ fruct⁹ Jesus
qui vere est granū frumēti: qō cōtusum
p varios labores z crucis pristinū: tres
dedit farinas. i. sanguinē q̄ nos redemit:
aquā qua mūdū lauit: z lachrymas q̄b⁹
deū placuit. lachrymabať esñ in cruce
vt dicit aplus Heb. ca. v. Scōm fuit semē
seminatū in gente iudaica. Hz p maiori
parte fuit terra sterilis z petrosa z spi-
nosa z cōculcata a diabolo. Quartū se-
minať in fidelib⁹ pplis. De tertio tñ p-
prie loquit̄ xps. (Semē ergo est verbuz
dei). i. pdicatio quā pdico. Per terrā au
tem fm Euse. i. intelliguntur aie vel cor
da auditorū: seu ipsi auditores. Est aūt
ỹbū dei simile semini iacto in terrā: p-
pter multa. Primo pter virtutē princi
piandi. qz sicut semen est principiū i na
turalib⁹: ita verbū dei i moralib⁹ Ro. x.
Fides ex auditu: auditus aūt p verbuz
xpi. Scdo pter silitudinē spargēdi. Si
cut esñ semē manu accipit ante⁹ spar
gať. sic verbū dz primo manu. i. ope acci
pit: z postea ore spargit fm illud Act. j.
Cepit iesus facere z docere. z Matth. v.
Qui aūt fecerit z docuerit magn⁹ voca
bit in regno celorū. Tertio pter utili-
tatē fructificandi. Esa. v. Uerbū meū qō
egrediet de ore meo reuertet ad me va
cuū. Quarto pter necessitatē reficiēdi
qz. i. est materia qua reficit alia: sicut se-
men quo reficit corpus. Deut. viij. Non
in solo pane viuit homo: sed in oi verbo
qō pcedit de ore dei. Quinto pter silī
tudinē piclitandi vt ptz hic. Et si ỹ hoc
arguať. qz Mat. xiij. dz q̄ bonū semē sūt
filij regni. Dicit q̄ quadruplex est se-
men. i. seminatū p nobis: vt xps Gene.
xxij. In semine tuo bñdicent oēs gētes:
z seminatū in nobis: vt ỹbū dei, de quo
hic: z silr gra z virtutes z seminatū a no
bis. i. opa bona z documenta sana. pbs.
Euntes ibant z flebāt mittētes semina
sua. z seminatū de nobis. i. nosipsi quos
xps seminauit in ecclesia sua z hoc ha-
betur Mat. xiij. Istud semen fm Euse.
diuisum est principaliter in duas par-
tes. qz qdā cecidit i terrā bonā. z illud
vt idē dicit fuit in tres partes diuisum:
vt videbit. quoddā ỹo nō malā: z istud si
militer est diuisum i tres partes. Et pri
ma pars tāgit cū dicit. (Qui aūt secus
viā). Sciendū q̄ ly. qui in duabus pri
mis clausulis hr̄ in quibusdā textibus
quidā ỹo nō habēt q̄ sed qō in oib⁹ clau
sulis. Et si q̄dā text⁹ habeat qō ly: qō re
fert semen vt dicať (Qō aūt secus viā)
supple cecidit. Si vero hz q̄ sic legatur
(Qui aūt secus viā) i. illi auditoris q̄ si
gnificanť p terrā sec⁹ viā positā: siue illi
q̄, suscipiūt semē: acsi illud susciperet in
terra secus viā (hi sunt q̄ audiūt). s. ver-
bū dei (deinde venit diabol⁹) Ubi aduer
tendū q̄ saluator diabolum assimilauit
aui: z volucres celi appellauit demones
z hoc pter multa. Primo qz habitant
celum. i. aerem q̄ est locus auiū. Nō esñ
oēs demones sunt in inferno. z si oēs pa
tianť penā inferni. sed q̄dā sunt in aere
ex diuina pmissione ad exercitiū hoim
vt ptz p. s. Tho. j. pte. q. lxx. ar. iij. Scdo
pter naturā celestē seu sp̄ualem. ex q̄
debeť eis locus celi: eo mō q̄ spiritibus
cōpetere pōt locus. Locus esñ substan
tiarū immaterialiū fm oēs credit̄ celū
vt ỹt Arist. li. de celo z mūdo. Aer aūt̄ z
celū rōne didphanitatis. Tertio pter
velocitatē motus. Hz esñ diabolus non

possit i instāti moueri vt ptz. j. par. q. lij.
ar. iij. tñ pōt in tpe imperceptibili moueri
de celo ad terrā: qz in vno instāti pōt eē
in celo z i alio in terra nō pretransito me-
dio: vt ptz. j. p. q. lij. ar. ij. z. j. di. xxxvij. Et
rō est. qz ipm moueri ē ipm applicari lo
cis diuersis successiue. Cū aūt ex se sint
spūs possunt ex se esse nusq̄. Unde z gre
ci ponunt eos ante mundū corporeū et
p̄sequēter afi oēm locū creatos: cū q̄bus
sentit Hier. Et si ex se sunt nusq̄: cum se
ab vno loco absolut̄ eque ppinqui sūt
oibus alijs locis z possunt cui volūt se
applicare. Et huj⁹ similitudo est in no-
stra cogitatione: q̄si se absoluat ab oi ob
iecto nihil cogitando de se eque potēs
est vt deinde applicet huic vel illi obie-
cto: z absolūēdo se ab vno pōt applica-
re se distāti nō se applicando ppinquo.
Uenit inquā nō qz iliabať i essentia aie
sed extra suggerit nihil violentando (et
tollit verbū de corde eorū.) Ubi aduer
tendū est q̄ istud semen dicit cōculcatū
z comestū z sublatū a diabolo. Duo aūt
ultima sunt idē. qz vnū dicit ad exponē
dū aliud. Justi esñ auditores sunt illi quo
rum mentes patent vanis cogitationi-
bus. Per istas esñ mētes transeunt oēs
cogitatiōes voluptatū: z p̄sequēter trās
eunt demones illas mētibus inserētes.
Unde p̄culcant verbum dei ne fructifi-
cet. Et nō solū cōculcāt: sed comedūt. i.
auferūt inquātū tales ex diabolica sug
gestione obliuiscuntur verbi diuini nō
quasi illud possint demones violenter
auferre. Uñ tollunt p̄curādo vt tollať.
(Nā qui supra petrā) i. illi auditores q̄
significāť p petrā siue petrosaz terrā: vl̄
illi q̄ sic suscipiunt semē ac si illud suscī-
peret sup petrā hi sunt q̄ cū audierint:
cū gaudio suscipiunt verbū z hi radices
non habent: qz ad tēpus credūt z intem
pore tētationis recedunt. Per terrā er-
go petrosam: saluator ipse exponit incō
stantes in aduersis Beda. Humor ad ra
dicē seminis est amor: z p̄seuerantia vir
tutis. Hec ille. Greg. in homil. Multi bo
ne operationis initia p̄ponunt sed mox vt
fatigari aduersitatib⁹ vel tētationibus
ceperint inchoata derelinquunt. Petro
sa ergo terra humorē nō habuit: q̄ hoc
qō germinauerat ad frucum p̄seuerā
tie nō p̄duxit. Hec ille. Sed cōtra Hiere.
xxij. Nūquid nō verba mea quasi ignis
desuper z quasi malleus p̄terēs petras.
Ergo videtur q̄ verbū dei debeat p̄ce-
ualere etiā in petris. Ad hoc dico q̄ cō
terit petras. i. dura qñ ipsa desyderant
conteri non aliter de cōi lege: qz de⁹ mo
uet hoiez ad salutē cū libertate arbitrij.
Unde cadē rōne licet bonū sit fortis ma
lo: tñ spine suffocant verbū: qz ista suffo
catio nō est ex impotentia ỹbi. sed ex spi
narū malitia q̄ aūt in spinis cecidit: hi
sunt q̄ audierūt z a sollicitudinib⁹ z di-
uitijs z voluptatib⁹ vite euntes suffocā
tur z nō afferūt fructū. Et sic ptz q̄ dñs
spinas appellauit sollicitudines: scōm
Chrys. z diuitias fm Greg. q̄ intelligen
dū est inquātuz sollicitudinē ingerunt.
Uñ ait mirū autē est quō dñs spinas di
uitias interp̄tatus est: cū ille pugnant
iste delectet. Et tñ spine sunt. qz cogita
tionū suaz p̄uctiōib⁹ mētē lacerāt: z cū
vsq̄ ad petrā p̄trahūt: quasi inflicto vul
nere cruentāt. Duo aūt sunt q̄ diuitijs
iungit: sollicitudines z voluptates: q̄ p
curā mētē opp̄imūt. z p affluentiā re-
soluūt. Suffocāt aūt semē: qz iportunis
cogitationib⁹ gutt̄ mētis strāgulāt: z dū
bonū desiderū itrare ad cor nō sinūt: q̄si
aditū vitalis status vetāt. Hec ille. (Qō
aūt in terrā bonā hi sunt q̄ i corde bono
z optimo ỹbū retinent) nec sinūt rapere
diabolū vt hi q̄ sec⁹ viā (z fructū affert)
nec sinūt suffocare semē vt hi q̄ in spinis
(in patiētia) nec sunt incōstātes vt q̄ su
pra petrā. Et sic ptz vt dicit Chrys. q̄ ter
ra bona Jsto mō se hz ad viā z petrā et
spinas. Greg. Terra q̄ bona fructuz p
patiētiā reddit. qz nulla sūt bona q̄ agi
mus si nō equanimiter etiā p̄morum
mala toleremus. Fructū ergo p patien
tiā reddūt: qz cū hūiliter flagella susci-
piunt: ad requiē sublimiter susciptunť.
Hec ille. Est aūt sciendū q̄ sicut dr. b. Mat.
semē qō cecidit supra terrā bonā attu-
lit fructū aliud cētesimū: aliud sexagesi
mū: aliud tricesimū. (Ad huj⁹ notitiā
sciēduz est q̄ ista triplex fructū differē
tia tripl'r p̄siderari pōt. Primo fm quos-
dā ẽrū ad tres status fidelū q̄ sunt: un-

cipientes: ꝓficiētes: ꝛ pfecti. Incipiētes pferūt trigesimū. qz sufficit q̄ habeant fidē trinitatis cū ipletōe decalogi. Pficientes autē septuagesimū: q̄ vltra ꝑdicta implēt sex mie ꝓpa. ſ. necessaria oza: q̄ enumerank. Mat. xxv. Uel sub vno iclu duntur duo. ſ. cibare ꝛ potare. perfecti vero centesimū q̄ numerus est pfectus: qz duplicē seruant pfectionē. ſ. veteris leg; p̄cepta ꝛ euāgelica ꝓsilia. Sc̄o quātū ad tres status saluandoz̄. ſ. cōiugatos: viduas: ꝛ virgines ſm Aug. de ꝓse. euāg. vt. ſ. tricesimus ad ꝓiugatos pertineat: septuagesimus ad viduas: centesimꝰ vero ad virgines. Tertio p̄t ꝓsyderari quantū ad triplicē victorie modū: vt dicit Aug. ibidem. Quidā em̄ sic pugnant cū amoze mūdi vt nō vincank. Alij vero sic illum superāt: vt si denuo insurrexerint facile vincāt. Alij vero sic vincunt vt se oino nulla ex parte ꝓmoueāt. Primi habent fructū tricesimū: sc̄oi septuagesimuz: tertij centesimū. Uide de his sc̄m Th. iij. di. xlix. q. v. ar. ij. q. iij. Est aūt hic vna q̄stio qz videk esse ſsultitia ꝓcere semē iter spinas. Ad hoc sic dicit Chry. Increpandus esset agricola q̄ sup sensibiles spinas ꝛ petrā ꝛ viam seminaret. Nō em̄ possibile ē petrā terrā fieri: nec viam nō esse viā: nec spinas nō esse spinas. In rationalib⁹ vero secus est. Possibile ē em̄ petrā ꝑuerti in terrā pinguē ꝛ viam non conculcari: ꝛ spinas dissipari. Hec ille. The. vero dicit. Seminans non proiecit semen secus viam sed cecidit. Qui em̄ seminat docet rectū sermonē. sed sermo diuersimode cadit in audientes vt quidā eoz̄ via dicank. Hec ille. Et intendit ex parte auditoz̄ est q̄ semen nō cadat in terrā bonā: q̄ ꝑt esse bona terra si volunt. Quilibet ergo dz se ꝓparare si vult q̄ verba ꝺei faciant fructum in eo. Amen.

Dñica in quinquagesima.

Textus euang. Luc. cap. xviij.

3 Assumpsit Jesus duodecim discipulos suos: ꝛ ait illis. Ecce ascendim⁹ hierosolymā: ꝛ cōsummabūtur oīa q̄ scripta sunt per prophetas de filio hois. Tradet em̄ gentibus ꝛ illudet: ꝛ flagellabit ꝛ ꝓspuetur. Et postq̄ flagellauerint occident eum. ꝛ tertia die resurget. Et ipsi nihil hoz̄ū intellexerūt. Et erat verbū istud absconditū ab eis: et nō intelligebāt que dicebant. Factū est aūt cū appropinquaret hiericho: cecus q̄dā sedebat secus viā mendicans: ꝛ cū audiret turbā pretereūtē: interrogabat q̄d hoc esset. Dixerūt aūt ei q̄ iesus nazarenus transiret. Et clamauit dicens: iesu fili Dauid miserere mei. Et qui precedebant increpabant eum vt taceret. Ipse vero multo magis clamabat. Fili Dauid miserere mei. Stās autem iesus: iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset: interrogauit illum dicens. Quid vis tibi faciā? At ille dixit. Dñe vt videā. Et Jesus dixit illi. Respice: fides tua te saluum fecit: ꝛ confestim vidit: ꝛ sequebat illum magnificans deum. Et omnis plebs vt vidit dedit laudem deo.

Assumpsit Jesus. xij. discipulos suos secreto ꝛc. Luc. xviij. In presenti euāgelio tāgunt tria puncta: q̄ sunt: ꝓtentiatio: Uociferatio: Miseratio. ¶ Quantū ad primū ſpaliter sciendū est q̄ xp̄s moriturꝰ lōge ante p̄dixit discipulis passiōis sue ignominiā: ꝛ gl̄iam resurrectiōis. Et hoc ꝓpter multa. Prio ſm Theo. Hec. ꝛ Chry. vt exercitati p expectationē: in die passionis essent firmiores i fide. Sc̄o ſm Cyrillū vt scirēt qz; volūtarie patiebat. Et hoc ē q̄d dicitur (Assumpsit Jesus. xij. discipulos suos) Assumpsit in q̄z. i. ad se sumpsit: qz vocauit eos ꝛ duxit seorsuz a turba ꝛ ab alijs discipulis: vt secreto loq̄rēt eis: ſm q̄ dicit Mat. Et hoc ſm Chry. qz istōnō fuerat reuelandū ifirmioriꝰ ne turbarent. Erat aūt ibi iudas qz nōdū ꝓceperat malū: vt dicit. s. Tho. sup Mat. quez

ſm Gorrā xp̄s voluit itereſſe vt audita ꝑnūtiatiōe passiōis vel sic ab ea ꝓcurāda suo tpe cessaret (ꝛ ait illis. Ecce ascēdim⁹ hierosolymā) Quare sic dō: b ciuitas: vide dñica. i. aduēt⁹. Erat aūt i alto sita respectu totiꝰ terre ꝓmissiōisq̄ erat in mōtanis. Jō vndiq̄ ad eā accedētes ascēdebāt: recedētes ꝺo descēdebāt (et cōsummabunk ola q̄ scripta sūt p̄ ꝓphetas.) Fuerūt q̄dā heretici q̄ dixerūt xp̄m legi ꝛ ꝓphetis docuisse Jria. qđ xp̄s ꝑuidēs vt ait Beđ. ostendit q̄ p̄ ꝓphetaꝝ ꝓsagia sue passiōis ꝛ posterioris glōie sit celebrata ꝓfectio. Hec ille. Uoluit aūt xp̄s cōsummari in hierlm ciuitate sacerdotali ꝛ regali ꝓp multa: ſm. ſ. Th. sup Mat. j. qz ipse tanq̄ verus sacerdos debebat i sacerdotali ciuitate offerre hostiā deo p̄ salute generis humani. Obtulit aūt se ipm sup altare crucis. Sc̄oq̄ ꝓ suā passionē acq̄siuit sibi regnū. Uñ post resurrectionē dixit. Data est mihi oīs ptās in celo ꝛ i terra. Hoc aūt ꝓgrue factū ē i regia ciuitate. Tertio p̄t addi rō tacta in euāgelio natiuitat̄ i nocte: ad exēplū. ſ. hūilitatis. Uoluit em̄ i vrbe vili p̄cipi: et in nobili ꝓfundi: nō q̄rē honorē ex patria: neq̄ fugiēs ꝓfusionē ex loci nobilitate accrescentē in q̄ ꝓfundebat (de filio hois) i. de ipso xp̄o. Quare aūt sic se appellat: dicūt q̄dā q̄ iō ē qz vni⁹ tm̄. i. virginis fili⁹ est; melius dz q̄ gra hūilitatis b̄ fecit. qz ēt alij vt ezechiel dicti sūt filij hois. Que aūt sint ista q̄ ꝓphete ꝑdixerūt: ꝓ3 ex b. Mat. qz fuerūt tria. ſ. ꝓditio discipuli: quā ꝑdixit Dauid dicēs. Qui edebat panes meos: significauit. i. magnā fecit sup me supplātationē. Sc̄o cōdēnatio ad mortē a seniorib⁹ ꝛ scribis: q̄ ꝑdicta fuit Sap. ij. vbi dz Morte turpissima cōdēnem⁹ eū. Tertio q̄ traderetur gētib⁹. i. gētilib⁹: puta pilato⁹ ministris ei⁹. Et de hoc tertio etiā. b. Lu hic facit mētionē. vñ sequit. (Tradet em̄ gētib⁹) Jo. xviij. Gens tua ꝛ pōtifices tui tradiderūt te mihi (ꝛ illudet.) Primo i ꝓtorio principis sacerdotū: dicēdo (ꝓphetiza nobis ꝛc.) Lu. xxij. Sc̄o in ꝓtorio pilati ꝑsidis Mat. xxvij. Genuflexo añ eū illudebāt ei ꝛc. Tertio i ꝓtorio herodis Luc. xxij. Spreuit illū herodes cū exercitu suo ꝛ illusit ꝛc. Quarto in patibulo crucis. Lu. xxiij. Illudebāt aūt ei ꝛ milites accedētes ꝛ acetū ꝛc. (ꝛ flagellabit) ꝓtio colaphis in facie Mat. xvj. ꝛ sc̄o arūdine i capite Mat. xxvij. ꝛ tertio flagellis in toto corꝑe Jo. xix. q̄si erat cruci affigēdus. imo cōiter tenek q̄ etiā añ iā fuerat alias flagellatus. Dicit em̄ q̄dā xp̄m fuisse ꝓtio flagellatū tota nocte in domo Cayphe. ꝛ sc̄o mane a pilato ad placandū iudeos q̄si dixit. Emēdatū illū dimittā. ꝛ tertio iterū a pilato q̄si populus nō cōtent⁹ de xp̄i flagellatiōe ꝛ coronatione ꝛ irrisione publica coꝝ eodē ꝓpō: petiuit eum crucifigi. qz data fuit sniа de cruce ꝛ morte iterū ꝓ est flagellat⁹: eo q̄ sancitū esset a romanis hoiem affligē dū. crucis ꝓius flagellis esse cedendū. De sc̄a tñ flagellatiōe sola expresse legit: ꝛ hoc Joā. xx. l3 Matt. xxv. innuat de tertia: dicēs q̄ Pilat⁹ dñm flagellatum tradidit crucifigēdū: sed forte recapitulādo loquit (ꝛ ꝑsequit) ꝓtimo a Judeis i atrio pōtificis. Matth. xxvij. Sc̄o a gētibus in atrio p̄sidis ibidē. (Et postq̄ flagellauerint occidēt eū.) Et i his tāgunt tria q̄ maxime hoies appetūt sc; honorē: ꝛ quietē ꝛ vitā quib⁹ Christ⁹ fuit priuatus: qz fuit illusus ꝛ flagellat⁹ ꝛ occisus. Hec aūt oīa ꝓphete ꝑdixerāt Chry so. Hec Esa. ꝑdixerat dicēs. Obtuli scapulas meas ad ꝓbera: genas meas ad alapas: ꝛ faciē meā nō auerti a sputoz̄ dedecore. Sed ꝛ crucis patibulū ꝓdixit ꝓpheta vbi ait. Tradidit in mortē alam suā: ꝛ cū sceleratis deputat⁹ est. Hec ille. (Et tertia die resurget) iuxta illud qđ dauid ꝑdixerat dicēs. Nō derelinques aiam meā in inferno. Quō autē tertia die resurrexerit: et quare: vide feria. iij. post ꝓmā dñicam. Quadrag. (Et ipsi nihil hoz̄ intellexerūt) ꝛ hoc ſm Cirillū: qz nesciebāt exāsite scripturas quousq̄ post resurrectionē suā aperuit illis sensum vt intelligerēt illas. Beda aūt tres alias rōnes assignat dicēs. Qz em̄ discipuli maxime ei⁹ vitā diligebāt: eius mortē audire nō poterāt. Et qz nō solū hoiem innocentē: sed ꝛ deū verum sciebāt: hoc nullateⁿ⁹ mori posse putabāt. Et qz per parabolas eū sepe audi-

re cõsueuerãt: quoties aliq̃d de sua passione dicebat: ad aliud allegorice referẽdũ eẽ credebãt. Uñ sequit. (Erat aũt ꝟbũ istud abscõditũ ab eis ⁊ nõ intelligebãt q̃ dicebãtur). Judei vero qz in eius
G morte cõspirauerãt: qñ de sua passione loquebat dicẽs in Joãne. Oportet exaltari filiũ hois intelligebãt. Uñ dixerunt. Nos audiuim⁹ ex lege qz xp̃s manet in eternũ. Hec ille. ¶ Moraliter sciẽdũ est q̃ Judas xp̃m pdidit: salutãdo: amplexãdo: osculãdo: ⁊ secũ comedẽdo. Multi aũt i ista q̃dragesima salutabũt xp̃z oratione dñicã dicẽdo: ⁊ amplectẽtur brachijs timoris ⁊ amoris pstrigẽdo. ⁊ osculabũtur veritatẽ in cõfessione dicẽdo: et xp̃o p misericordiã occurrẽte. ꝑs. Misericordia ⁊ veritas osculate sunt. ⁊ comedẽt cũ illo cõmunicãdo: ⁊ tñ pdẽt eũ qui dã statim post pascha ad vomitũ reuertẽdo. Anari aũt symoniaci: ⁊ vsurarij tã
H Judas tradent qz illũ tradidit iudeis ex auaritia. Sed inuidi ⁊ maligni: velut iudei. Pilato ex inuidia. Pusillanimes aũt ⁊ plus cesarẽ. i. hoiem q̃ deũ timẽtes sicut Pilat⁹ illũ tradidit crucifigẽdũ ex timore. Itẽ sciẽdũ ẽ moraliter q̃ xp̃s vẽditur a symoniacis tãq̃ a iuda quo etiã sunt peiores aliq̃. qz ipse pecuniã restituit aliq̃: sz multi istoz nũq̃: quoz figura fuit lepra giezi nũq̃ satiãda. iiij. Reg. cap. v. Illudit aũt ab hypocritis de quibus ꝺr. ũ. p. iij. In nouissimis diebus veniẽt illusores ⁊c. Flagellat vero a tyrannis. ꝑs. Circũdederũt me canes multi. Cõspuit ẽt a blasphemis. Job. xxx. Faciẽ meã cõspuere nõ verẽt. Occidit aũt ab apostatis. Heb. vj. Rursum crucifigẽtes sibimetipsis filiũ dei. Itẽ sciẽdũ est q̃ xp̃s q̃tuor vicib⁹ fuit illusus. Prio in domo Caiphe cũ velamine capitis. Scõo i domo Herodis cũ veste alba. Tertio in domo Pilati cũ purpura. Quarto a iudeis in cruce: q̃ eius verba puertẽtes dicebãt. Uah q̃ destruis tẽplũ dei ⁊c. Primo mẽ illudit sacerdos seruiẽs p tẽporalib⁹ quãdo assumit amictũ qui significat spẽ celestiũ. Scõo immũd⁹ acerdos iduẽs albã q̃ mũditiã significat. Tertio maliuol⁹ induẽs casulã: q̃ significat latitudinẽ charitatis. Quarto cõtẽnẽs verba dei cũ assumit stolã: q̃ gladiũ. i. verbũ dei significat. Itẽ sciẽdũ q̃ q̃tuor vicib⁹ fuit xp̃s pcussus. Primo in capite p arũdinẽ. Scõo in faciẽ per alapas. Tertio i collo p colaphos. Quarto in toto corpe p flagella. Per caput xp̃i significatur prelati p faciẽ contẽplatini: q̃ sunt pulcriores ecclesie pars p collũ ꝓdicatores: p corp⁹ actiui. Qui ergo istos iniuste perturbãt xp̃m in illis mẽbris pcutiũt ⁊ flagellãt. Itẽ sciẽdũ q̃ xp̃i cõsputio q̃ fuit magna vilipẽsior: sm glo. significat cõtumelias fidelium illatas in eoz pñtia p turpia ⁊ inhonesta verba: q̃ sunt immũdi ois sputa. Occisores aũt xp̃i sũt q̃ pauperes spoliãt. Eccli. xxxiij. Qui aufert i sudore panẽ: quasi q̃ occidit p̃ximũ suũ. Itẽ q̃ pauperib⁹ nõ tribuũt in extremis necessitatibus. Amb. Pasce fame morientẽ si non pauisti occidisti. Hec ille. ¶ Quãtũ ad se cũdũ literaliter sciẽdũ est q̃ in via xp̃s fecit miraculũ qõ in presenti euangelio narrat. Primo sm Grego. ad solidãdam discipulorũ fidẽ. Scõo sm Theo. ne incessus dñi inutilis esset in via: hoc documẽtũ discipl'is suis dãs vt oibus sim⁹ proficui: ⁊ nihil sit in nobis otiosum. Hec ille. Sequit ergo. ¶ Factũ ẽ aũt cũ appropinquaret hierícho. ¶ Est aũt hierícho ciL tas p Josue eversa prius: cũ ad clãgorẽ tubarũ ⁊ vociferationẽ ppli dei muri eius corruerũt: vt ptz Josue cap. vj. et post reedificata pAbiel: vt ptz. iij. Regũ xvj. cecus quidã sedebat iuxta viã mendicãs. Hic est duplex q̃stio. Pria qz dicit cũ appropinquaret hierícho. Nã beat⁹ Matth. dicit hoc miraculũ factũ i exitu de hierícho. Scõa: qz hic ꝺr fuisse vnus cecus: ibi vero q̃ fuerũt duo. Ad has q̃stiones dupl'r respõdet Aug. de cõsen. euãge. Ad primã eñ dicit primo q̃ xp̃s dict⁹ ẽ a. b. Luc. hic appropinquare hierícho: nõ ingrediẽdo sz egrediẽdo: l'z iste mod⁹ loquẽdi sit inusitatus. Ad scõam dicit q̃ vnus eoz fuit famosior ⁊ importunior vnde ꝛ. b. Mar. ponit nomẽ eius ⁊ patris eius dicẽs. Bartime⁹ filiM Timei. ⁊ hũc solũ notat Luc. Sed scõo modo idẽ solut vtrãq̃ questionẽ ⁊ cõsentit magr hist. dicẽs q̃ i egressu sanauit vnũ. in egressu vero duos: inter quos vn⁹ erat famosior: ꝟ. b. Marcus sanatũ dicit: de alio tacẽs. Sz mihi magis placet prima expositio. Nã eedẽ interrogatiões ⁊ respõsiões ⁊ increpationes facte sunt circa eũ quẽ sm Marcũ sanauit in exitu ci
A uitatis: ⁊ circa eũ de quo loquit Luc. Jõ vnus ⁊ idẽ videt fuisse quẽ. b. Lucas anticipatiue loquens dicit sanatũ ⁊ post narrat qõ prius erat factũ sez dñm perãbulasse hierícho. (Et cũ audiret turbã p tereũtẽ.) Cũ xp̃o eñ egrediẽte de hierico fuit mꝛta turba: vt Mat. testat. primo qz iã xp̃s erat famosissimus in doctrina ⁊ miraculis. Scõo: qz ascẽdebat ad festũ paschę hierl'm: ad qõ illo tẽpore ois populus Jsrael ascẽdebat. Tertio qz vt dicit magister histo. pauci nõ audebãt ingredi defectũ mediũ iter hierícho ⁊ hierl'z: iõ multi soctarũt se xp̃o. (Interrogabat q̃d hoc esset) ⁊ sm Chrys. respondẽrunt ei oculati fz q̃ credebãt: iõ sequit (dixerũt aũt ei q̃ Jesus nazarenus transiret. Et clamauit) ex magno desiderio sanitatis (dicens. Jesu fili Dauid miserere mei)
B Jste cecus in verbis istis pretẽdit se habere magnã fidẽ ad xp̃m: ⁊ eum credere deũ. ⁊ hoc qz de eo forte sepi⁹ audierat ⁊ de miraculis eius. Sz vñ nouerat iste ce⁹ Jesum esse filiũ Dauid Respõdet Cril. In iudaismo nutrit⁹ nõ ignorauit q̃ de progenie Dauid deus sm carnẽ nasceret. ⁊ iõ ei vt deo loquẽs dicit miserere mei. Hec ille. Sernos eñ dei oramus vt pro nobis orẽt: deũ vero vt nobis misereatur. Uel dicere possum⁹ q̃ apõ iudeos Messias expectat⁹: qz expectabatur de semine Dauid. iõ per excellẽtiam dicebatur filius Dauid. ⁊ sz hoc dicere. Jesum filiũ Dauid est dicere eũ eẽ xp̃z. Et hoc in nuiĸ Matth. xij. vbi dicitur. Et stupebãt oẽs turbe ⁊ dicebãt. Nũquid h̃ est filius Dauid. Et ad hũc sensum turbe dicebãt: Osanna filio Dauid Matth. xxj. Quod vero dicit. Miserere mei possC set quidẽ dici q̃ taliter vtitur modo loquẽdi doctus a spũsctõ: sz tñ etiã dici posset q̃ rudes: eo maxime tẽpore etiã sanctos sub tali verborũ forma aliquãdo invocabãt. Uñ ⁊ Job. xix. dicit. Miseremini mei miseremini mei saltem vos amici mei. (Et qui preibãt) xp̃m (increpabant eũ vt taceret) xp̃s eñ tũc in via cũ nõ eẽt otiosus: aut docebat turbã que eũ sequebatur vt eũ audiret: aut certe cogitabũdus ⁊ cõtẽplatiuus incedebat. Et iõ qz
D cecus vtroq̃ modo videbat xp̃m impedire increpabãt eũ turbe. (Jlle vero multo magis clamabat. Fili Dauid miserere mei (Timebat eñ ne voces increpantiũ impedirẽt vocẽ suã ne corporaliter audiretur a xp̃o iõ vocẽ eleuauit multo magis clamãdo. ¶ Allegorice hierícho iterE pretat luna: q̃ est quoddã variabile. ⁊ significat nostrã mortalitem sm Grego. Jõ xp̃s venit hierícho. qñ suscepit carnẽ: ⁊ tũc cecus illuminat⁹ est. Quis vero sit iste cecus exprimit Amb. dicẽs. Jn ꝺ ceco typus populi gentilis est q̃ sacramẽto dñico recepit amissi luminis claritatẽ. Nihil aũt interest vtrũ in vno ceco medicinã an duob⁹ recipiat: quoniã ex chã ⁊ Japhet Noe filijs originẽ ducẽs i duobus cecis duos generis sui ptendebat authores. Hec ille. Et nota q̃ exterF tio filio Noe sez Sem descẽdit Abraam vt patet Luc. iij. ⁊ psequẽter ppls iudaicus. Uel per istũ cecũ significat gen⁹ humanũ qõ in duos populos diuidit. s. gẽtilẽ ⁊ iudaicũ Gre. Cecus est gen⁹ hũanũ: qõ in parẽte primo a paradisi gaudijs expulsũ: claritatẽ supne lucis ignorãs dãnatiõis sue tenebras patit. hierícho aũt interpt̃at luna que dũ mẽstruis momẽtis decrescit: defectũ nr̃e mortalitatis designat. Dũ igit̃ cõditor noster appropinquat hierícho cec⁹ ad lumẽ redit. qz dũ diuinitas defectũ nostre carnis suscepit humanũ genus lumẽ qõ amiserat recepit. Hec ille. ¶ Anagogice cec⁹ sedẽs extra hierícho est populus sctõrũ patrũ iam exutus carne mortalitatis. qui stat cecus seu extra viã ascẽdẽdi in hierusalem celestẽ. qz stabat in lymbo sub terra deorsum: ⁊ tñ credebat in xp̃m q̃ est via. ⁊ mẽdicabat: qz cõtinue orabat deũ pro sua liberatione. Sz trãseũte dño. i. dum dñs peregrinaret. i carne: multo magis clamabat: per intẽtionẽ vel extẽsionẽ sui desyderij. Et in ipso egressu xp̃i ab hierícho. i. in morte qua reliquit mortalitatẽ: ⁊ per diuinitatẽ stetit: recepit primo lumen corporale quantũ fuit ex parte xp̃i

qz xps carcerē illū tenebrosum cū luce corporali intrauit: vt ptz ex. s. Tho. i. iij. sen. Scō lumē spirituale qz pacta passione aperta est ianua celi: z oēs fuerūt in paradiso p dtificā visionē: quis non fuerint statim in celo p localē ascēsionē oia ista patēt ex. s. Tho. in diuersis locis.

¶ Moraliter iste cecus significat pctōrē priuatū lumine fidei vel grē dei. De hoc sic ait Gre. Qui eterne lucis claritatē nescit: cecus est. Si aūt iā in redēptorē credidit qui dixit: ego sum via. z vt lumē veritatis recipiat postulat: iuxta viā sedet z mēdicat. Illi aūt qui Jesum venientē p cedūt designāt carnaliū desyderioz turbas tumultusq; vitioz: qui priusq; Jesus ad coz nrm ueniat: cogitationē nostrā dissipāt: z in ipsa nos nra oīone perturbā:. Ipse vero magis clamabat: quia quāto graniori tumultu cogitationū p mimur: tāto oratioi insistere ardētius debem⁹. Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū literalē scidū est q xps ostendit se hoc loco ad miseras psonas fuisse pū z miseri cordē: qz audit{ vocibus ceci: intermissa via z predicatiōe vel cōpellatione: aiuz fruit ad ei⁹ psolationē. Dicit ergo (Stās aūt Jesus) Stare aliqñ opponit ei qō ē sedere vt p pie dicat stare q est rect⁹ super pedes suos. Aliqñ ro opponit ei qō est moueri. z vtroq; mō stetit xps: ne cec⁹ haberet cām currēdi post se. Et si hoc innuit qūo se debeāt hre principes z plati qñ audiūt paupes qrulantes misericordiā vel iustitiā. (iussit illū adduci ad se.) Nō. n. potuisset habere aditū ad xpz rōne turbe. nisi xps dedisset viā. Si aūt iste ē de quo loquit Marc⁹ vt ē rōnabile dixerūt ei comites xpi. Alequior esto: surge: vocat te. Qui piecto vestimēto in q. s. mēdicabat: exilies venit ad eū: vt testat Marc⁹. in quo apparuit magnus salutis ardor qz venit ad xpm cursim cū esset cecus. Exilire em est extra salire vel saltare (Et cū appropinquaret) cecus saluatoz (interrogauit illū) saluator (Quid tibi vis faciā (quasi diceret. Vis eleemosynā: vel salutē? Ciril. Dispēsatiue iterrogat: nō quasi ignorās: sz vt scirēt astātes q nō petebat pecuniā sz diuinā efficaciā. Vel qz calūniatores veritatis iudei possent dicere vt in ceco nato nō est hic sed similis eius: voluit vt cecus pri⁹ ostēderet defectū nature: z tūc cognoscat gratie maiestatem. Hec ille. Ut iterrogat vt eū magis accēdat z suspēdat ad desyderiū sanitatis: z psequēter grati⁹ habeat xpi bñficiū (At ille dixit. dne vt videam) Tūc xps volens se deū ostēdere: curare eū voluit imperatiue z ppria authoritate. Un sequit. (Et dixit illi iesus respice) Sciēdū tñ q licet xps oia posset: tñ ex cō gruitate requirebat aliqua dispositio in recipiētib⁹ eius bñficia. Jō sequit (fides tua te saluū fecit) dispositiue. s. cō gruēter. Fides em ē sicut vas quo ex fonte diuinitatis haurim⁹ gras z bñficia. iō quāto fuerit maior tāto magis haurit Ciril. Diffundit gra quā suscipit fides: z sicut ex aliq̄ fonte hi quidā paruis vasis modicū aque hauriūt: hi ro maioribus multū fonte nō distinguēte mēsuras. z sicut fm fenestras q̄ aperiūt magis vel min⁹ splēdor solis infundit: ita fm capacitatē intētionis haurit gratia. Hec ille (Et cō festi vidit) s. clar⁹ q̄ vnq̄ videre potuisset p naturā. Sicut. n. ars nō pōt eqri nature i operā do: ita neq; natura deo. Un nūq̄ fuit visus ita clar⁹ sicut ille quem de⁹ dedit fm Chrys. z. s. Tho. (Et seq̄bat illū magnificās deū) Ex q̄ pz fm Cirillū q̄ san⁹ erat in corpe z in spū. Sz hic mouet Chrys. qstionē. Quare pmisit cecū seq̄ se: nō aūt demoniacū liberatū z seq̄ volētē: vt Luc. viij. Et ad hoc ipe Chrys. dt. Neutrū irrōabile puto. Demoniacū. n. mittit pconē vt ex sua cōsuētūdine bñfacto rē pdicet. Erat. n. excellēs miraculū: furiosum videre sane mentis effectū. Cecū ro pmittit seq̄ qz hierosolymā ascendebat: p crucē pfectur⁹ altū mysteriū: vt recētē hñtes miraculi mētionē ñ existimarēt eū ifirmitate potius q̄ mia pati. Hec ille. (Et ois plebs vt vidit) miraculū tā gl̄iosum (dedit laudē deo) magnificādo deū z xpm eius. ¶ Allegorice z anagogice patet ex dictis. ¶ Moraliter ro significatur qō Bzeg. exprimit dicēs. Cū adhuc turba phārasmatū iofone patimur Jesum aliquaten⁹ trāseūtē sentim⁹. Cū ro oratioi vehemēter insistimus. de⁹ i corde figit: z lux amissa repat. Hec ille.

¶ Feria.iiij.in capite ieiunij.

¶ Textus euangelij Matth.vj.

Cum ieiūatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. Exterminat em facies suas: vt pareāt hominibus ieiunātes. Amē dico vobis quia receperūt mercedē suā. Tu aūt cum ieiunas vnge caput tuū: z faciē tuā laua: ne videaris hominibus ieiunans: sed patri tuo qui est in abscōdito: z pr̄ tu⁹ qui videt in abscōdito reddet tibi. Nolite thesauriza re vobis thesauros i terra: vbi erugo z tinea demolit: z vbi fures effodiunt z furātur: thesaurizate aūtez vobis thesauros i celo vbi neq; erugo neq; tinea demolit: z vbi fures nō effodiunt nec furātur. Ubi em est thesaurus tu⁹: ibi est z coz tuum.

Cum ieiunatis. Mat. vj. Sciēdū est anteq̄ ad euāgelium descēdam⁹ q̄ huius solennitas. xl. in sequēti dñica ichoe tur: tñ eccl̄ia addidit q̄uor dies p̄cedētes. Cui⁹ ratio literalis ē vt q̄dragenari⁹ nūerus impleret fz aliq̄s: qz a sequenti dñica vsq; ad pascha sunt solū. xxxvj. dies ieiunabiles: sed additis quatuor resultat numerus quadragenarius: quē xps suo ieiunio cōsecrauit. Sūt z due rōnes mystice gre in quarta feria inchoek. Prima qz passio xpi ea die fuit ptractata z cū deliberatiōe firmata q̄uis etiā ista possit esse falis. Scōa in signū q̄ tēpus ieiunij maxime quadragesimale: ē tēpus pfecte claritatis illuminās intellectū quo ad naturale lumen z quo ad supernaturale. Quarta em feria factus est sol z alia luminaria: cū ait mūdū illuminasset q̄dā nubecula debiliter quā fecerat de⁹ cū dixit. Fiat lux. Tertia qz est dies mercurij vulgariter dicta. Mercurius aūt fm astrologos est planeta regnās in virgine z qui dominat aque: z q̄ semper simul fertur cū sole z p̄est facū die: vt aūt ptz Act. xiij. in signū. s. q̄ homines hoc tēpore debēt esse mūdi corpore vt virgo: et humidi lachrymis. et perseuerātes in bono qō est esse cū sole semper. i. xpo. z predicatores debēt esse facū di. Igit ecclia vt feruentius hoc ieiuniū suscipiam⁹: reducit nos p cineres ad memoriam mortis. z xps in euāgelio docet qūo ieiunem⁹ ne meritū perdam⁹. Igit in presenti euang. intēdit principaliter xps a nobis excludere inanē gl̄iam qua pditur meritū bonoz operū: z suadere q̄ ponamus finē in deo ne cōmittamus mala. Et in eo tāgūtur tria pūcta q̄ sunt Reprehensio. Admonitio. Exhortatio. ¶ Quātū ad primū xps reprehēdit hypocritas. Dicit ergo (Cū ieiunatis: nolite fieri sicut hypocrite tristes) Ubi fm Chrys. aduertēdū est: q̄ aliud est esse tristem: aliud se facere seu ostendere tristē. Qui em ieiunat eo ipso q̄ ieiunat est tristis sz nō se facit tristē sz solū qñ aliquid facit vt tristis videat. Et isto modo dicit xps: nolite fieri tristes: qz isto modo hypocrite se faciebant tristes. Jō subditur (Exterminat em facies suas) Exterminare sicut hier. testat est extra termios ponere: iō ppie fm eū exterminat exules. large tñ oē qō extra suos consuetos termios ponit exterminat. Qui ergo tristitiē solito se fingit ex figura faciei vel de aliquo suco exterminat faciē suā. Et ita hypocrite facit (vt pareāt) i. videāt (hoib⁹ ieiunātes) Bze. viij. moral. Nihil tāto labore alio nisi exterminatio humana cogitat. Hec ille. Chrys. sup Matth. Si g̃ q̄ ieiunat z tristē se facit hypocrita ē: quāto magis neq; ē q̄ nō ieiunat: sed argumētis q̄busdā i facie sua pingit venalē pallorē quasi ieiunij signū. Hec ille. (Amē) i. vere (dico vobis: receperūt mercedē suā) qz sez vt Remig. ait receperūt id pp qō ieiunauerūt. Ut ē modus loq̄ndi q̄ significat q̄ apō deū nullā mercedē tales mereāt. ¶ In hac pte sunt duo documēta. pm ū: qz fz Aug. ex ō apparet q̄ inanis gl̄ia nō solū in rebus puleris z gl̄iosis locū hz: sz in vilib⁹ puta faciei squalore z vestium sordibus. Imo vt ōt in scīs ē piculosior: qz nō pōt ita pūnci cū sit sub nomine sctitatis z humilitatis. Secz est: cū in nro bono opere due sint s. meritū z gloria: de⁹ vult p se gloriam

tanꝯ ꝓncipalis cā ois doni: ⁊ nobis tradit meritū. Qui ergo vult surripe partē dei: perdit suā: deo seipsum vindicāte.
¶Quātū ad scōz admonet ⁊ docet nos xp̄s qual'r et q̄ sine debem⁹ ieiunare cū dicit (Tu aūt) q̄ non vis perdere ieiunij meritū (ch ieiunas: vnge caput tuū: ⁊ faciē tuā lauā) Sed ꝫ primo: qz deferre caput iunctū videt esse ꝫ honestā cōuersationē cum sit turpe. Et ꝓterea si ieiunantes semp vngāt caput eque manifestabit eoz ieiunij ꝓ talē vnctionē sicut ꝫ hypocritarū fictionē. Ad ista duo argumenta respōdet hiero. dicēs q̄ loquitur xp̄s iuxta ritum ꝓuincie palestine: vbi diebus festis solēt vngere capita. Hec ille. Et quo pz q̄ in iudea seu palestina vbi xp̄s ꝓdicabat nō ē turpe sz honestū ⁊ pulcrū inungere caput ⁊ erat tristitie signū. Et qz ita erat ꝓsuetū nō fuisset ex hoc ieiunij deprehēsum. Chryſ. ho sup Mat. dicit q̄ ista sunt ꝓ exaggregatione dicta: ⁊ sensus nō est q̄ ista fiant sed q̄ ꝓtū possumus ieiunia nostra celem⁹. Et idē dicit sentētialiter. hiero. Sed ar guo cōtra solutionē vtriusq̄: qz ex hoc sequit q̄ bonū sit scādalizare ꝓximū q̄ credet me non ieiunare qñ ieiunare deuissem. Ad hec dicēdū est q̄ xp̄s nihil aliud intēdit nisi vt inanē gloriā fugiamus. Ieiunia ergo q̄ sunt de ꝓcepto nullus dz celare rōne ꝓdicta: ne. ſ. aliquem scādalizet. Et si insurgat motus inanis glorie: ille nō pōt tollere meritū cum homo in tali casu manifestet ieiuniū ex ꝓncipali intentione ne scādalizet ꝓximū suū. Sed dicaſ q̄ saltem se exponit periculo mutādi intentionē dico q̄ non est certū q̄ peccabit mutādo intētionē: est th certū q̄ peccabit scādalizādo fratrē suū. Si ho sint ieiunia votiua impfecti q̄dus periculū imminet inaniter gloriādi debēt ea abscondere ꝓpter periculū inanis glorie ⁊ sic loquit xp̄s ⁊ ꝓdicti doctores ꝓfecti ho possunt ⁊ debēt illa ostēdere vt gloriſicēt in eis deus ⁊ luceāt coram hoibus vt innuit xp̄s Mat. v. (ne videaris) .i. ne sis hoibus ieiunās) Videri esset aliqñ importat incertitudinē cognitionis: vt cū in re dubia dicimus: videt mihi sic. Aliqñ ho existētiā rei ⁊ exꝓſessionē veritatis: vt cū dicit ꝓphirius. Uñ neq̄ spēs neq̄ genus simpl'r. i. vno modo dici. (Sed patri tuo q̄ est in abscōdito) .i. patri celesti q̄ est inuisibilis ⁊ habitat in corde ꝓ fidē ſm glo. Hunc autē patri ieiunat q̄ eius amore ieiunat: vt eadē glo. dicit. Sz q̄re xp̄s ita sollicite monet de mō ieiunādi? Dicit q̄ ex rōne maximi fructus q̄ exꝓmit ꝓ hos ꝙſus. Sanāt gratificāt: ieiunia forma reuelant. Attenuāt q̄ docēt: mortē penalia vitāt. Quē xp̄o seruāt: domata carne tuētur. Demō subiicit: resouēt ieiunia multos.
¶Ubi nota q̄ (sanāt) .ſ. mēte ⁊ corpe (gratificant ieiunia) .ſ. deo ⁊ hoibus forma .ſ. sunt ieiunātes ad ꝓuocādū alios ad bonū (reuelāt) .i. sunt cā q̄ reuelent secreta dei. (Attenuāt q̄) .i. subtiliāt intellectuz (docēt) .i. ꝓbēt facultatē ⁊ gr̄az docēdi le gē dei (mortē) .ſ. vitāt (penalia vitant) .i. penas ⁊ pestes corpis vitare faciūt. (quē xp̄o) .i. in seruitio xp̄i (seruāt domata carne: tuent) .ſ. ad patriā (Demō subiicit: r esouēt ieiunia multos) .i. paupes. Et hec oia ex scriptura colligunt. Et iō subdit: (Et pr̄ tuus q̄ videt in abscōdito reddet tibi) mercedez eternam ⁊ alios fructus.
¶In hac scōa parte euāgelij habemus duo pulcra documēta in sensu morali. Primū tāgit Chryſo. sup Matth. dicēs, Spūaliter facies ale ꝓsciētia intelligit. Sicut esſ in ꝓspectu hoiz gratiosa est facies pulcra. sic in oculis dei speciosa est ꝓsciētia mūda. Hāc faciē hypocrite q̄ ꝓpter holes ieiunāt exterminā fallere volentes deū ⁊ hoies. Nā semp vulnerata est ꝓscientia eiꝰ q̄ peccat. Si ergo abstuleris nequitiā ab ꝙa tua bñ laudasti faciē tuaz ⁊ bñ ieiunas. Hec ille. Scōz ho tangit idē ibidē dicēs. Spūaliter caput tuū xp̄s est. Sitiētē pota: esurientē ciba: ⁊ sic oleo misericordie caput tuuz vnxisti xp̄m q̄ clamat in euāgelio. Qōvni de mi nimis meis fecistis mihi fecistis. Hec ille. Tūc accepta erunt ieiunia nostra: qz dicit Greg. q̄ illud ieiuniū deus approbat qō ad eius ocłos manus eleemosynaz leuat. Hec ille. ¶Itē moraliter notādū q̄ i scriptura multiplex oleū notat quo inūgi dz cauſt. i. mēs nra. Primū ē oleū myrtinū. i. nitoris ꝓsciētie: q̄ inūgebant virgines. vt ptz Hester. ij. Scōz est oleū cōpassionis ⁊ mie: quo debēt inūgi ꝓlati Chry. Esurientē ciba: ⁊ sitientē pota ⁊c. Tertiū est oleū spūalis letitie q̄ inūgunt reges. i. cōtēplatiui Exo. xxix. Sctificabis vasa tabernaculi oleo Facies et .i. ꝓscia lauāda est. Primo lotione ꝓtritionis Hie. iiij. lana a malitia coꝛ tuū hierusalē: vt salua fias. Scōo lotiōe ꝓfessiōis Esa. .ſ. Lauamini mūdi estote. Tertio lotiōe tolerātie tribulatiōis. Apo. vij. Lauerūt stolas suas ⁊ dealbauerūt eas in sanguine agni. Uñ deus dicit alabus bonis illud Gen. xvij. Afferā panxillū aq̄ ⁊ lauētur pedes vestri. i. affectus vestri a sordibus terrenorum. ¶Quantuz ad tertiū xp̄s hortaſ nos vt finē nr̄m ponamus in creatore et nō i creatura ꝓcipue in diuitijs dicens. (Nolite thesaurizare vobis thesauros i terra) Ubi est aduertēdū q̄ thesaurus dr theca. i. repositorium auri: ⁊ thesaurizare est auruz reponere seu ꝓgregare qō fit seu fieri dz vt hō posſit hꝫe sufficiētia ad necessitatē ⁊ decētiā sui ⁊ suoꝝ. q̄ ꝙ ꝓgregat diuitias ex auaritia ⁊ amore diuitiaꝝ i se: idebite ⁊ iniuste thesaurizat: qz ipedit finis ꝓpr̄ quez sit thesaurizatio: cū ex ꝺ reddat hō insufficientissim⁹. Qui esſ sic ꝓgregat diuitias nō audet eis vti. fz iuxta illas morit fame. Uñ dicit hie. ad Pau. Antiq̄ dictum ē. Auaro deest tā qō hz q̄ qō nō hz. Hec ille. Hoc q̄ ē qō ꝓhibuit h̄ xp̄s: qz illicitū ē: ⁊ qz instabile ⁊ periculosum ē. Uñ subdit vbi erugo ⁊ ties demolit ⁊ vbi fures effodiūt ⁊ furant) Rab. Tria ponit fz tres diuersitates diuitiarū. Metalla erugines: vestes tinee demoliunt. Sūt autez alia q̄ neq̄ erugine neq̄ tinea tāt timēt: sicut lapides ꝓtiosi ⁊ iō ponit gñale detrimētū. ſ. fures q̄ oēs diuitias rapere phnt. Hec ille. Thesaurizare aūt vobis thesauros i celo nō i celo corporeo fz Aug. qz oē corp⁹ ptēnēdū ē: sz i spūali firmamēto qō nō trāsibit sicut corpale. Est autē spūale celū ipe de⁹ i q̄ oēm spē collocare debemus (Ubi neq̄ tinea demolit nec fures effodiūt: nec furant) Sz qz posset aliq̄s dicere qnō ois thesaurus dissipat erugine vl tinea iō subiūgit (Ubi ē thesaur⁹ tu⁹ ibi ē ⁊ coꝛ tuū) Hie. i homil. Ac si dicat. ⁊ si nihil ꝓz eueniat: nō puā sit stinebis iacturā iteriorib⁹ affix⁹: ⁊ coꝛuz seru⁹ fact⁹ a celestib⁹ cadēs et nihil excelsoꝛ cogitare potēs. Hec ille.
¶In hac ꝑte sunt multa documēta. Primū tal'r qō Chry. tāgit sup Mat. dicēs. Quid ḡ meli⁹ est sup terrā reponere vbi incert⁹ est ꝓseruatiōis euēt⁹: aut in celo vbi certa custodia. Que aūt stultitia ē illic relinq̄re vñ exitur⁹ es. ⁊ illuc non ꝑmittere q̄ iturꝰ es. Illic ergo substātiā tuā collocā vbi patriā habes. Hec ille. Aliud moraliter qō Raba. tāgit di. Erugo significat supbiā q̄ decorē virtutū offuscat. Tinea q̄ vestes latenť rodit inuidia est: q̄ bonū studium lacerat: et cōpactionē vnitatis dissipat. Fures sunt heretici ⁊ demones q̄ semp ad hoc sunt intēti vt spūales vri spolienť. Hec ille. Aliud est documētū vt vnusq̄sq̄ ponat coꝛ suū in celo: qō ad literā xp̄s monet in dicto suo dicēs. thesaurizate ⁊c. ⁊ ecclesia idē significat moraliter facto suo dū cineres imponit. di. Memēto qz cinis es. ſ. principaliter. Nā cū deus hoiem fecerit ex quatuoꝛ elemētis multū posuit de luto terre: ⁊ pauc de alijs elemētis: vt docet ipsa grossities et granitas corpis nostri. Pauc igit in hoie posuit de igne: vt parū haberet de igne concupiscētie ⁊ anaritie ⁊ iracūdie. ⁊ tñ alia q̄ ita sunt instituti qō videnť de aere creati: parū etiam de aqua vt parū haberet de incōstantia circa bona opa: tñ aliq̄ videť de aqua facti: qz nimia leuitate sūt agitati: multū sūt posuit de terra vt multū hꝫet de humilitate q̄ est vis ascēdēdi in celū quia hō est vt aqua que nō ascēdit nisi quātum descēdit ⁊ tamen pauci videtur de terra facti qz multi semp volūt esse sublimes ⁊ eleuati. Dicit ēt ⁊ incinerē reuerteris. vt discas nō amare qō diu tecum habere non valebis. Amen.

☞ Fer. v. post do. Quinquage.
☞ Textus euan. Matth. c. viij.

Cum introisset Jesus capharnauz: accessit ad eū centurio: rogans eū ⁊ dicēs. Dñe puer meꝰ iacet in domo paralyticꝰ. ⁊ male toꝛquet

Et ait illi Jesus. Ego veniã ⁊ curabo eum. et rñdens centurio ait. Domine non sum dignus vt ītres sub tectũ meum sz tñ dic verbo et sanabit puer meus. Naz ⁊ ego sum hõ sub potestate constitutus habens sub me milites ⁊ dico huic vade: ⁊ vadit: ⁊ alioveni: ⁊ venit: ⁊ seruo meo: Fac hoc: ⁊ facit. Audiens autem Jesus mirat⁹ est: ⁊ sequentibus se dixit: Amen dico vobis nõ inueni tãtã fidẽ in isrl. Dico autem vobis q̃ multi ab oriente ⁊ occidẽte venẽt ⁊ recũbent cum Abraam Jsaac ⁊ Jacob in regno celorum. Filij aũt regni ei⁹cient in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor dentiũ. Et dixit Jesus centurioni. Vade: ⁊ sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.

Um introisset Jesus capharnaũ ⁊c. Matth. viij. Vide expositionem huius euangelij dominica secunda post octa. Epiphanie.

Feria. vj. post dñicam. I.

Textus euange. Matth. v.

Audistis q̃ dictum est antiqs. Diliges primũ tuũ: ⁊ odio habebis inimicum tuum. Ego aũtẽ dico vobis. Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderunt vos: ⁊ orate p̃ persequentibus et calũniantibus vos: vt sitis filij patris vestri q̃ in celis est: qui solẽ suum oriri facit super bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos. Si em diligitis eos qui vos diligunt: quam mercedẽ habebitis: Nonne et publicani hoc faciũt. Etsi salutaueritis fres vros tñ: quid ãpli⁹ facietis. Nonne et ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos pfecti sicut et pater vester celestis pfectus est. Attẽdite ne iustitiam vram faciatis coram hoibus vt videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud pẽz vrm q̃ in celis est. Cũ ergo facis eleemosynã noli tubã cane re añ te sicut hypocrite faciũt i synagogis ⁊ in vicis: vt honorificẽt ab hominibus. Amen dico vobis receperũt mercedem suam. Te aũt faciẽte eleemosynam: nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: vt sit eleemosyna tua in abscondito: ⁊ pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Et cum oratis non eritis sicut hypocrite qui amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare: vt videantur ab hominibus. Amen dico vobis recepe runt mercedem suam. Tu autem cum oraueris intra in cubiculũ tuũ et clauso ostio tuo ora patrem tuũ in abscondito. Et pater tuus q̃ videt in abscondito reddet tibi.

Audistis quia dictũ est antiqs ⁊c. Mat. v. in p̃senti euangelio tãgunt tria pũcta q̃ sunt: dilectio: miseratio: depcatio.

Quantũ ad primũ x̃ps tradit modũ dilectionis p̃rimi. Ubi aduertendũ est q̃ x̃ps voluit docere discipulos: q̃ nisi eẽnt iustiores scribis ⁊ phariseis: non salvarentur. Dixit ergo (Audistis) a p̃dicatoribus ⁊ lectoribus legis (q̃ dictum est) a deo Leuiti. x. (antiquis) q̃bus data est lex (Diliges primũ tuũ) primo rõne p̃ceptionis. Scdo rõne conformitatis: sicut quis ouẽ diligit. Tertio ratione diuine dilectionis: sicut amas sia amat amicos amici. Quarto rõne mutue necessitatis: sicut membrũ fouet mẽbrũ (⁊ odio habebis inimicũ tuũ. Sed cõtra. Uidet q̃ male dñs mãdauerit inimicũ odiendũ quẽ ipse diligit primo q̃ inimicus est primus q̃diu est in via: vt declaratur dñica. xiij. post festum trini. Proximus aũt est diligẽdus. iõ videtur esse cõtradictio q̃ diligatur prim⁹ et odiat inimic⁹. Scdo: q̃ rõ qua debemus diligere primũ ex charitate fm sctos est: q̃ cõicat nobiscum in felicitate sup naturali actu vel potẽtia. Ista aũt rõ inuenit in inimicis nr̃is q̃diu sunt in via q̃ salvari p̃sit. Sunt ergo amandi sicut et primi peccatores. Ad primũ dico q̃ in Leutico dr: diliges amicum tuũ. et x̃ps p amico posuit primũ. q̃ iudei nõ credebãt oẽs inimicos esse primos. Nõ q̃ inimicus est prim⁹ isto mõ sz amic⁹. Ad scdz dicit. s. Tho. iij. sniar. di. xxx. ⁊ gl. q̃ nunq̃ inuenit in scptura q̃ de⁹ dixerit inimicũ eẽ odiendũ: sz scribis visus est hoc addẽdũ sz gl. q̃ nõ sic est intelligẽdũ: q̃si hoc addiderint verbis dei p modũ textꝰ cũ expresse mãdet. Moyses Deut. iiij. q̃ verbis scripture nihil addak sz addebãt p modũ gl. a contrario sensu arguendo. Iõ nõ dixit saluator dictũ est: sed audistis q̃ dictum est antiquis. cũ quo stat q̃ in vitate nihil tale fuerit dictũ. Sz supposito q̃ ita sit dictũ: dr fm Aug. de ser. do. in mõte q̃ b̃ non fuit dictũ impando iustis: sz pmittẽdo ifirmis. Uel dr fm eũdẽ ptra Faustũ q̃ hoc intelligit de inimico inq̃ntũ inimic⁹ se peccatorem est. Sed q̃ iudei hoc male intelligẽtes odiebãt naturã nõ pctm̃. iõ vt ait dñs mãdat diligi inimicos. s. inq̃ntũ ad naturã: nõ q̃tum ad pctm̃. Iõ quãdo (Ego aũt dico vobis: diligite inimicos vestros q̃tũ ad naturã: nõ q̃tũ ad culpã fm Aug. q̃ in q̃tum peccãtes non cõicant in brutidine sz sctm̃ Tho. sz ei repugnãt. Diligite inquã inimicos primo p̃pter pfectionis cõsummationẽ. Nã sicut amare p̃pter amorez reciprocũ est naturale: ⁊ p̃pter oblectamentũ mutue familiaritatis est vanus: ⁊ p̃pter b̃ficiũ est mercẽnariũ: ⁊ p̃pter carnis delectationẽ est libidinosum: ⁊ p̃pt deũ ⁊ verũ bonũ amici est q̃tuosum. ita diligere inimicũ est summe pfectionis. Aug. Btũs q̃ amat te ⁊ amicũ in te: ⁊ inimicũ p̃pter te: ceteris pib⁹. tñ semp melior est dilectio amici sicut etiã peius est odiũ amici q̃ inimici. Est aũt notandũ ex doctrina eiusdem. ij. q. xxv. q̃ de necessitate charitatis est q̃ diligant inimici: nõ inq̃ntũ inimici: q̃ hoc esset diligere malũ: sz q̃tũ ad naturã: nõ in particulari: vt ad eos moueamur motu dilectionis. q̃ nec iustũ quẽlibet sic diligere est necesse: nisi fm p̃parationẽ animi. s. si esset necesse: sz solũ in rli. q̃. s. a generali dilectione qua diligim⁹ vniter hoies ip̃i nõ sunt excludẽdi nisi essent i termino. i. dãnati. Et eodẽ mõ vt dicit nõ tenemur signa dilectiõis eis i particulari ostẽdere: sz solum in generali ita scz q̃ si q̃s faciat b̃ficiũ cõitati aut p illa ozet nõ excipiãtur inimici. Signa em̃ dilectionis sunt dilectiõi p̃portionata: iõ eodẽ mõ necesse est talia exhibere q̃ necesse est amare. Si q̃s tñ a generali dilectione vel dilectionis signo excipet inimicum peccaret mortaliter. ⁊ sic opz itelligere qõ seq̃t (Bñfacite his q̃ oderũt vos ⁊ orate p̃ persequẽtibus ⁊ calũniãtib⁹ vos) vt. s. calũniatores. a gñali dilectione oẽs nõ excludãtur. Est aũt rursus sciẽdũ q̃ diligere ẽ velle bonũ. Cũ ergo dr q̃ diligere inimicos in gñali ẽ necessariũ itelligit q̃tũ ad hoc vt eis velim⁹ bonũ glie ⁊ gre. nõ aũt est necessariũ q̃ eos velim⁹ habere alia bona nisi in q̃dã gñaliter sz q̃ esset expedies saluti eoz. Et eodẽ mõtenemur eis bñfacere ⁊ p̃ eis rogare. Sz p̃ ista arguitur. Primo q̃ istud p̃ceptũ repugnat hũane nature: ⁊ p̃ns est impossibile. Ad hoc dicit Hiero. Sciẽdũ est x̃pm nõ ipossibilia p̃cepisse: sz pfecta: q̃ fecit in Dauid in Saul ⁊ Absalon. Stephan⁹ quoq; martyr p lapidãtibus deprecat⁹ est. ⁊ paulus anathema. cupit esse p̃ pfectoribꝰ suis. Hecille. Scdo q̃ ppheie iueniunt sepe maledixisse siue iprecatos fuisse mala cõtra inimicos: ergo nõ tenemur eos diligere. Ad hoc dicit Aug. q̃ talia dixerũt predicẽdo nõ optando. Uel vt dicit sctus Tho. ij. q. xxxiij. hoc fecerũt ex cõformitate sue volũtatis ad diuinã: quã videbant talia mala velle ex sua iustitia vel ad correctionẽ peccatoꝝ: vel vt destruat regnũ diaboli. Uel ẽt p̃t dici hoc eẽ p̃pter bonũ bonorũ. que p̃sperantur dũ mali opprimunt. Tertio arguit: q̃ dr. s. Jo. v. q̃ p peccãte ad mortẽ nõ est orãdũ. Ad hoc dicit beatus Tho. vbi. s. q̃ peccantes ad mortem sunt p̃sciti in quib⁹ effectum nõ habet nr̃a oratio vel

correctio. Jō si de aliquo constaret q̄ ad mortē peccaret. nō esset ꝑ illo orādū: sz hoc nō cōstat q̄diu viuit (vt sitis filij patris vestri qui in celis est (Filij inquā nō
6 ꝑ naturā sz ꝑ adoptionē ⁊ gr̄az ſm Hie. ⁊ Augu. qui solē suū (i. quē ipse fecit: ſm August.) facit oriri sup bonos ⁊ malos ⁊ pluit sup iustos ⁊ iniustos: sic q̄ cōe bñficiū non subtrahit inimicis suis. Ad intellectū ꝯo sequētiū sciēdū est ex doctrina. s. Tho. i. ij. q. xxvij. ⁊. iij. di. xxx. q̄ ceteris paribus multomelius est diligere amicū ex charitate q̄ inimicū: vñ ⁊ malꝰ malū esset odisse amicū q̄ inimicū. Si q̄s tñ amaret amicū nō ꝓpter deū: sed solū ex hoc q̄ amicꝰ est ista dilectio nō haberet mercedē supernaturalē. Signū autē q̄ amet amicꝰ ex eo q̄ amicꝰ ⁊ nō charitate est q̄n amat amicꝰ tñ ⁊ nō inimicus. Nā charitas facit vtrūq̄ diligere. Dicit ergo (Si eīm diligitis eos q̄ vos diligūt) sc̄z rōne predicte dilectionis ⁊ nō ꝓpter deū vel ꝓpter cōicationem in eterna felicitate (quā mercedē habebitis:) quasi dicat nulla alioquin etiā peccatores in celo haberēt mercedē. Uñ sequit. (Nōne ⁊ publicani) i. fz Raba. q̄ publica vecti
M galia exigūt vel qui publica negotia secuī vel lucra sectātur (hoc faciūt). ⁊ tñ cō muniter sunt hoies peccatores. (Et si salutaueritis fratres vestros tantū: quid amplius facietis) q̄ sc̄z faciēt infideles: quasi dicat nihil. Et intellige q̄n salutantur fratres solū: q̄r sunt fratres. Est autē salutatio ista ſm glo. q̄dā species orationis. Et videt velle glo. q̄ sit imprecatio salutis (Nōne ⁊ ethnici ita faciūt:) Ethnici aūt ſm Rabanū sunt gētiles seu infideles. Ethnos enim grece latine gēs dr. (Estote ergo vos perfecti) in charitate ⁊ amore ⁊ ol sanctitate (sicut ⁊ pater vester celestis ꝑfectꝰ est) sc̄z p imitationē: nō aut ē p equalitatē vel ꝑpriā similitudinē. Cū ei ly sicut ꝑportat silitudinē silia dñr ꝑprissime q̄n vna ꝑfectiōe vniuoce et eqliter cōueniūt. vt duo eqliter alba. ꝓ
3 prie ꝯo q̄ cōueniūt vniuoce q̄dā in aliq̄ ꝑfectiōe sz nō eqliter: vt duo alba: sz inequaliter. Large ꝯo q̄ neq̄ eqliter neq̄ vniuoce q̄ueniūt vt deꝰ ⁊ creatura. Nihilei q̄ est in deo est ī creatura vniuoce seu ſm eādē rōnē: vel ecōtrario. Uñ sapiētia diuina est substātia. sapiētia aūt creature est accidēs in hac pte est hoc do cumētū q̄ p amorē assimilamur deo ⁊ efficimur eiꝰ filij: ⁊ p maiorē magis. Quilibet ḡ dz conari ad summū i amore quātū ꝑt diligēdo nō solū amicos: sz ēt inimicos orādo p eis etiā pticulariter. Aug. Hoc aūt iesus ⁊ docuit ⁊ fecit dicēs. Pr̄ ignosce illis. Sz ꝑfectoꝝ sunt ista filioꝝ dei: quo quidē se dz ois fidelis extēdere ⁊ humanū animū ad hunc effectū orādo deū secūdo lucrādo perducere. Hec ille. Sciēdū est ēt q̄ sicut nālis calor aliq̄n ē nimis paruꝰ vt i puero: aliq̄n nimis defectiuus: vt in sene. aliq̄n nimis inordinatus: vt in febricitante. aliq̄n aūt est magnus ⁊ ꝑfectꝰ ⁊ ordinatꝰ: vt in viro bñ cōpletionato. Similiter etiā amor dei aliquādo est paruꝰ: vt cū amat solū vt amicus. Aliq̄n defectiuꝰ: vt cū imperfecte diligit deꝰ: aliq̄n inordinatꝰ: vt dum quis inordinate amat se. Jgit dñs in hac parte inducit nos ad amorē latū ⁊ magnū: qui se extēdit ēt ad inimicū ⁊ ad amorez perfectū exēplo dei. Nā xp̄s dilexit nos perfecte. i. plus q̄ suā sc̄z domum ⁊ plus q̄ suos. i. angelos quos dimisit ⁊ nobiscū parentelā cōtraxit ⁊ plus q̄ se: q̄r se mori tradidit ꝓ nobis. Unde ipse dicit Hie remi. xij. Reliqui domū meā: quo ad primū. dimisi hereditatē meā: quo ad secūdū. q̄r angeli sunt regnum suū: dedi dilectam animā meam in manus inimicoꝝ eius: quo ad tertiū. Qui igit ꝑfecte diligere vult deū diligat plus q̄ sua ⁊ suos ⁊ seipsum. ¶ Quātū ad sc̄z xp̄s nos ad opa misericordie hortat: sed prio monet ad cauēdū ab inani gl̄ia q̄ maxie talibꝰ insidiat. Chry. sup Mat. Ubi res agitur gloriosa ibi facilꝰ inuenit locū gl̄iatiōis occasio: q̄ magis verat seruos dei q̄ diaboli. Hec ille. Dicit ergo (attēdite). i. diligēter cauete. q̄r sicut dicit Chry. inuisibilis est serpēs ⁊ latenter ingreditur (ne in stitiā vestrā) .i. opa de se bona. Justitia
xv eīm legalis ꝓ omni virtute sumitur: non aūt iustitia specialis (faciatis coram hoibus.) Sz cōtra q̄r Mat. v. dicitur. Sic luceat lux vestra coram hoibꝰ: vt videāt opera vestra bona ⁊ glorificēt patrē vestrū qui in celis est. Ad hoc dicit dupliciter. ꝓmo q̄ ibi xp̄s loquit̄ prelatis qui sunt in statu perfectionis. quibꝰ nō ita de facili immi
1 net periculū inanis glorie. hic autem lo-
B quit imperfectis. de quibꝰ ſm secus est: ⁊ quibꝰ ſm Greg. in moral. hic cōsulitur vt sua occultēt: bona opera que sz non sunt de necessitate precepti. Scōs dicit scōm Chry. Greg. ⁊ Aug. q̄ hic phibētur solū fieri bona opa ad laudē humanā: nō aūt phibent fieri coram hoibꝰ ad laudem dei. Jō scōm eosdē additur (vt videamini ab eis.) Qui eīm operat̄ publice ꝓpter deū operat̄ solū coram deo quē solū habet ꝓculis dubio ſm Chry. ⁊ Hie. nec talis operat̄ vt ipse videat: sz vt opus suū videat ſm Augu. (Alioquin mercedē nō habebitis apud patrē vestrū qui in celis est. Chry. super Mat. Quid a deo recipies q̄ nihil dediſti. Nam q̄ ꝓpter deū fit deo dat: ⁊ a deo recipit: q̄ aūt ꝓpter hoies fit in vētos effundit. Hec ille. (Cū ergo facis eleemosynā) que est opus gloriosissimū. Nā vt ait Ambro. ois summa discipline christiane in pietate est. Hec ille. (noli tuba canere añ te.) Per tubā autē scōm Chry. super Matt. ⁊ August. de ser. do. in mon. intelligit ois actus vel sermo per quē opis iactantiā demonstramus ⁊ gloriā querim⁹. Uel itelligit tuba materialis q̄ iudei vtebant loco campane: ⁊ cū ipsa hypocrite ad ostentationē vocabāt pauperes ad eleemosynam. Uñ subdit (sicut hypocrite faciunt. Sicut aūt dicit. Jsido. nomē hypocrite tractū est ab his qui in spectaculis repr̄sentent alienas psonas ⁊ fingunt se esse aliquos ⁊ non sunt. Uñ ſm Jsido. hypocrita grece: latine dicit simulator. Et dr ſm aliquos ab hypos q̄ ē sub ⁊ chrysis q̄ est aurū: q̄r sub auro apparēte sanctitatis latēt iniq̄tates hypocrite. Uel dicit ſm alios hypocrita quasi hyppercrita ab hyper q̄ est super ⁊ chrysis aurū: quasi
C super vel eximius deaurat⁹. Sed ſm. s. Tho. ij. ij. q. iij. arti. ij. argumēto in oppositū hypocrita ſm Jsid. debet scribi sine h. ⁊ dr ab ipo q̄ est falsū ⁊ crisis sine h. q̄ est iudiciū: q̄r de se falsum iudiciū facit dū se ostēdit bonū ⁊ est malus. Unde ſm Aug. de ser. do. in mon. quicunq̄ sin
D git se esse q̄ nō est hypocrita est. Qui tñ sub habitu sctitatis iniquus est: non est hypocrita ſm. s. Tho. nisi illū assumeret ad significandū suā sctitatem: q̄r ille habitus nō significat sanctitatē ꝓpone sue sed sui status. (Amen dico vobis: recepe rūt mercedē suā. Hie. nō dei mercedē sz suā. Laudati eīm sunt ab hoibus quorū cā exercuere virtutes. Hec ille. (Te aūt faciēte eleemosynā: nesciat sinistra tua q̄d facat dextra tua.) Jste est modus loquēdi q̄n aliq̄d fit secrete. Chry. i homil. Ac si dicat. Si possibile est teipsum ignorare: ⁊ ipas manus tuas latere: possibile esset: studiosiꝰ est tibi. Hec ille (vt sit eleemosyna tua in abscōdito). i. ꝓpter deū facta. Est aūt notādū q̄ eleemosyna sicut dz esse occulta ne perdat meritū: ita vt sit grata deo dz hꝫ conditiones istis versibus cōtētas. Cōpatiēs: dulcis: letꝰ: da ꝑpria: ꝫtū. Discretꝰ dandi: rectꝰ: et esto citus. Nota (Compatiens) .i. dz esse cordantis (dulcis). ſ. sit eiꝰ sermo (letꝰ). i. sit vultꝰ eiꝰ. (da ꝑpria). i. nō aliena (ꝫtū) E ſ. patrī tua facultate (discretus dādi). i. sis: vt videas cui des. iuxta illud Eccle. xij. Si bñfeceris videto cui (rectꝰ). i. sis in intētiōe (⁊ esto citus). ſ. vt velociter tribuas. Et he octo colligunt ex scriptura. Eleemosyna aūt sit facta: vt ēt ex scriptura colligit. Hz effectus ꝑtētos his versibus. Mitigat ardorē carnis: peccata remittit. Uirꝰ serpētis profugat: supplicia mortis. Tribuit oē bonū. q̄druplex: largita reseruat. Ad se versa vocat multos eleemosyna tutat. Nota (Mitigat ardorē carnis). ſ. fomitē ꝓcupiscentie (peccata remittit virtus serpētis profugat). ſ. dando tentationum victoriā (supplicia mortis). i. eterne: subaudi profugat (tribuit oē bonum quadruplex). ſ. fortune corpis gratie: ⁊ glorie (largita reseruat) i. cōseruādo oē bonū etiā tēporale si expedit: q̄r fenerat dño q̄ miseretur pauperis. ꝓuer. xix. (Ad se versa vocat mltos) ſ. multiplicando intercessores (eleemosyna tutat). i. dādo fiduciā eterne salutis. Et de istis oibꝰ subdit. (Et pater tuus.) i. deꝰ q̄ est pr̄ xp̄i per naturā ⁊ oim hoim per creationē: ⁊ iustoꝝ ꝓ adoptionē seu gr̄am (q̄ videt in abscōdito). i. qui solꝰ no

uit intētionē cordis (reddet tibi.) Sicut aūt dr Aug. multa exēpla latina habēt: (reddet tibi palā). Chrys. Impossibile est vt opus bonū hois in abscōdito dimittat de⁹ sed in hoc seculo manifestat: z in alio glorificat: quia gloria dei est sicut: z diabol⁹ manifestat malū in quo malitie ei⁹ vir⁹ ostēdit. Propzie tñ publicat de⁹ oē bonū in seculo illo cui⁹ bona nō sunt cōmunia bonis z malis. Hec ille. Jn hac parte hoc habem⁹ documētū qō inanis gloria summe cauēda est. qz est vitiū periculosissimū. Augu. de sentētijs ꝓsperi: Quas vires nocēdi habeat humane glorie amor nō sentit nisi q ei bellū indixerit: qz z si cuiq; facile est laudē nō capedū negaſ: difficile tñ ē ei nō delectari cū q; delectat offerſ. Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū xps ꝓsupponēs q; assidui sumus in oꝛone: admonet ne oꝛonis nostre effectū perdam⁹ cum ipsa sit summe necessaria. Est em̄ sm̄ Chrys. quasi quoddā spūale tributū qō ais offert deo de visceribus suis. Quāto g̃ gliosioꝛ ē: tāto cauto⁹ est seruāda: nec ꝓpter hoies facta vilescat Hec ille ad intelligētiā aūt eoꝝ q̄ sequūtur. Sciendū est quod dupliex est oratio. Quedā. s. cōis z publica: q̄ p ministros dei fit ꝓ toto pplo. Et de ista nō est h̄ sermo cū ita debeat fieri vt ppls possit se cōformare orādo cū ministris orantibus. Alia est priuata. Et hec debet fieri in secreto ꝓpter multa. Primo sm̄ Cypria. de oratione dñica: qz hoc cōuenit fidei: qua deū etiā i locis abditis presentē credimus. Scdo sm̄ alios: qz facilius eleuatur mēs in deū. Tertio ne ꝓpter inanē gl̃iam meritū perdam⁹. Et hoc est qō dicit saluator. (Et cū oratis). s. priuate (nō eritis sicut hypocrite q̄ amāt in synagogis). i. in cōgregationib⁹. Nā synagoga grece: ꝓgregatio oꝛ latine. vel in synagogis. i. in locis in quib⁹ cōueniebat ppls ad audiēdū v̄bū dei. vel alia rōne: a syn. qō est con. z goge popul⁹. (z in angulis) vt videātur nolle videri (platearum). i. atriozū q̄ erāt circa tēplū. de quib⁹ habes in sequēti dñica. Uel anguli isti sunt sm̄ glo. vbi vie se inter sequantes spatiū quadrū faciūt (stantes). s. super pedes recti z elevati vt melius videri possint: ꝓuis etiā dicatur esse mos indeoꝝ oꝛare stādo (oꝛare) z hoc (vt videant ab hoib⁹. Amē dico vobis receperunt: mercedem suā) quā quesierūt. i. hominū laudē. Uel est modus loquendi quo signiſicatur qō nullam mercedē sunt habituri. Et hoc videt melius: qz nō semp tales recipiūt laudē humanā: sed interdū vituperiū: Huius dici possit q̄ suā mercedē. i. laudē humanā ab eis intentā receperūt in facto vel in opinione vel in intētione sub spe. (Tu aūt cū oraueris: intra in cubiculū tuū). i. in locū secretū sm̄ Cypria. (z clauso ostio) non solū materiali: sed etiā typico. i. oze. Siler̄ em̄ oratio est propter tria sm̄ Cypria. vbi s. Primo quis de⁹ nō voce sed cōsciētia pulsaſ. Scdo qz petitionē tuā nō opz aliquē scire: nisi te z deum. Tertio ne socijs ꝓdias. Quarto ex colla. patrū: ne petitiones tue innotescant diabolo. Aliqñ tñ etiam priuate laudabiliter quis prozūpit in vocē: sm̄ s. Tho. ij. ij. q. lxxxiij. Primo ad excitādū affectū. Scdo vt seruiam⁹ deo de ol qō habem⁹ etiā de corpe. Tertio ex redūdātia supiozis in inferiozē partē (oꝛa patrem: tuū in abscōdito.) Ex aūt de⁹ oia sciat: tñ ei loq̄mur. Primo vt ꝓficeamur q̄ scimus nos ab eo habere q̄ ab eo petim⁹. qō ꝓficeri est deo valde charum: qz est ꝓficere eum esse oim datorē. Scdo vt mens nostra excitet. Tertio vt excitetur deuotio astātium aliqñ. Quarto vt animꝰ circa sctā v̄ba occupat⁹ retrahaſ a cogitationib⁹ vanis. Jn his aūt v̄bis sm̄ hie. xps nihil aliū intēdit nisi vt inanē gl̃iam declinem⁹. Unde p hoc nō excludit q̄n debeamus oꝛare in ecclesijs: imo bonū est iuxta illud ꝑ. Jn ecclesijs bñdicite dñm z hoc qz cereris parib⁹ oꝛones ibi faciliꝰ exaudiunt. Primo qz ad hoc est sacrat⁹ z deputat⁹ loc⁹. Scdo qz ibi sunt reliq̄e sctōrū. Tertio qz ecclesie sunt intitulate ad honorē alicui⁹ sancti q̄ ad impetrandū suffragatur. Quarto qz ibi est corpus xpi saltē tēpoze misse. Quinto qz angeli talia loca frequēnt. Sexto qz demones q̄ oꝛonē appetūt impedire non ita audēt sacris locis interesse. Septimo quia ibi sunt imagines conferentes ad mentis elevationem. Uide de his si placet Joan

nē Hider. iij. ꝓcep. c. xij. Debet ergo q̄libet habere secretū locū in desyderio: et vt ecclesia ꝓ necessitate: ita. s. q̄ si in cubiculo suo haberet oia q̄ habet in eccl'ia nō vellet stare in eccl'ia ad oādum ma time si sit imperfectus. Unde Chrys. super Mat. ait puto q̄ nō ad locū hoc referat dñs: sed ad ꝓpositū oātis. Jn cōuentu eſi fidelium orare cōmēdabile est sicut dictū est. Jn ecclesijs benedicite dominū hec ille. Est aūt notādum q̄ oratio si debeat esse deo accepta debet habere multas cōditiones q̄ colligūtur ex scriptura: z his versib⁹ cōtinentur. Cōpunctus: pur⁹: mitis: rectus q̄z: q̄etus: Oꝛās deuotus terminet omnis homo. Nota (cōpunctus) scilicet sit oās: vt oratio sit lachrymosa (purus) scz per mundiciā cōscientie (mitis) scz ꝓ cordis humilitatem (rectus cz) scilicet ꝓ cordis simplicitatem (quietus) scz per secretū (oꝛans deuotus terminet) scz ducēdo ad terminū ꝓ perseuerātiam (omnis homo.) Multi aūt sunt ei⁹ effectus si bene fiat ex scriptura collecti: qui his versib⁹ continentur: scz Trāq̄llus: grat⁹: sit nosc̄s: corpe san⁹. Uenia vita dat: solans opprobria tollit. Uitatur casus graues torpoꝛq; reatus. Cōseruat pacē: dat formā: lenit z iram: Auget rem mundi: feruens oratio iusti. Nota (Trāq̄llus) scz efficit in mēte oratoꝛ (grat⁹). s. deo impetrādo ab eo gr̄am (sit nosc̄ens) scz impetrādo sapiētiā (corpoze sanus) scz sanitatē corpoꝛalē impetrādo (venia). s. culparū (vita datur). s. longioꝛ (solans) scz cōsolādo (opprobria tollit) scz dādo dona. vt patet de Anna Thobie. iij. (Uitatur casus) scz in peccatum (torpoꝛq;) scz excitādo ad bonū (reatus) scz tollendo z abolendo penā debitā culpis (cōseruat pacē: dat formā) scz agendi z viuēdi (lenit z iram. Auget rē mūdi). s. tēpoꝛalia obtinēdo (feruēs oratio iusti.) Sed his oibus addi pōt q̄ oratio est fons oim liquoꝝ z arboꝛ oim fructuū ꝓductiua. qz ipsa est mediū ad obtinendum oia bona. Et de istis oibus subditur. (Et pater tuus q̄ videt in abscondito reddet tibi.) Jn hac parte hoc habemus documentū: q̄ stante oꝛdinatione dei q̄libet pōt facere q̄ deus ei aliquo modo sit debitoꝛ. Licet enim absolute deus nulli sit debitoꝛ: tamen ex suppositione sec⁹ est: sicut rex debet militi equū eoipso quod militē eum fecit: Huius ꝓpzie tunc res dicatur debitoꝛ sibi potius quam militi. Et hoc dicit sanctus Tho. ij. distin. xxvij. Et licet prima par. q. xxj. videatur oppositū dicere tamē nō dicit Chrys. in homil'. Non autem dicit: gratis dabit: sed reddet tibi. Debitoꝛem em̄ seipsum tibi cōstituit. Hec ille. Est z aliud documētū in hac parte. z in priori. quia xps retrahit nos ab amoꝛe inoꝛdinato dum docet nos cauere gloriam ꝓpriā. Nā inoꝛdinate se diligit q̄ ea q̄ facit in se reflectit et inde gloriam querit. Sed tñ sciendū est q̄ sm̄ aliquos si bonū opus inciāt ab inani gloria interimendū est potius ꝑ prosequendū: qz radix est vitia ta. Si aūt accidat ei in medio non debet interimi: qz radix est bona. Uñ Bern. ꝓdicās tēpat⁹ elatione dixit. Nec ꝓpter te incepi: nec ꝓpter te dimittā. Cōplacentia autem que accidit operi facto nō potest illud vitiare: sed est naturalis de ꝓxis operimus maxime bonis ꝑs. Jn custodiendis illis retributio ꝛc. etiam in presenti. Amen.

¶ Sabbato post dñicam quinquagesime.

¶ Textus euan. Mar. vj.

Cum sero esset factū erat nauis in medio mari et Jesus solus in terra. Et videns eos laboꝛātes in remigando erat em̄ ventus cōtrarius eis. Et circa quartam vigiliaz noctis venit ad eos ambulās super mare: z volebat pretertire eos. At illi vt viderunt eū ambulātem super mare: putauerūt phātasma esse. Et exclamauerūt Oēs em̄ viderunt z cōturbati sunt. Et statim locut⁹ est cū eis z dixit illis. Cōfidite ego sū. nolite timere. Et ascēdit ad illos in nauē z cessauit vent⁹. Et pl⁹ magis intra se stupebant. Non enim intellexerant de panibus: erat enim cor

illoꝝ obcecatū. Et cuꝫ transfretaſ ſent peruenerunt in terrā geneza-
reth: ⁊ applicuerunt. Cūq; egreſſi eſſent de nauī: cōtinuo cognoue-
runt eum. Et percurrentes vniuer ſam regionem illā ceperunt in gra batis eos qui ſe male habebāt cir- cunferre vbi audiebant eu̇ eſſe. Et quocunq; introibat in vicos vel in villas aut ciuitates: in plateis po nebant infirmos. ⁊ deprecabantur eum vt vel fimbriam veſtimēti ei⁹ tangerent. Et quotquot tangebāt eum ſalui fiebant.

CUm ſero eſſet factū erat na- uis i medio maris ꝛc. Mar. vi. In p̄ſenti euāgelio tan- guntur tria puncta: q̄ ſunt. Cōturbatio: Cōfortatio Cō ſolatio. ¶ Quātū ad primū ſciendū eſt q; vt ptz ex textu euangeliſtarū ⁊ ex ma gi. hiſt. xp̄s pacto miraculo de q̄nq; pa- nib⁹ ⁊ duob⁹ piſcib⁹. aſcendit in mōtez ſolus orare: qz populi volebāt eū facere regem: credentes q; ſub tali rege nō poſ ſent penuriā pati. Diſcipulos aūt ſuos iuſſit aſcēdere nauē: ⁊ ire vt expectarēt eū in quodā loco vltra lacū illū. Et ſm Theo. p̄miſit eos fere tota nocte p̄clita ri: vt diſcerēt eē patientes i tribulatiōib⁹ ⁊ nō ſtatim a principio expectare ſubſi- diū. Dicit ergo. (Cū ſero factū eſſet: erat nauis i medio mari) Hebraico more ſum pto mari p oi aquarū ꝑgregatione etiā ſi ſit dulcis. Erat eñ in quodā lacu (⁊ Je ſus ſolus in terra) q̄ poſt p̄dicationē ſe- ceſſerat ad orandū: vt ſe p̄dicatori for- mam p̄beret: q̄ in oratione haurire dz a deo qđ effundat in pplo. (Et videſ eos laborātes in remigando) non poterāt velum dare vēto. (Erat eñ vētus Jū⁹ eis ⁊ circa quartā vigiliā noctis venit ad eos (. Sicut aūt dicit Chry. et magr. hiſto. quatuor ſunt vigilie noctis: ⁊ vna queq; diuidit̄ i tres horas: q̄ tñ hore nō ſunt eq̄les. Vide hoc. ſ. horarū ineq̄litatē dñica in. lxx. Prima vt dicit idē magr vo cat p̄ticinū. Scōa intēpeſtū. Tertia gal liciniū. Quarta ante lucanū. In prima vbi vigilie cuſtodiunt: vigilāt oēs: ſcōs aduleſcētes: in tertia virjān q̄rta ſenes. (Ambulās ſup̄a mare) ex diuina virtu te: non aūt ex hoc q; hēret agilitatē: aut alias dotes corporis glorioſi: qz eas non habuit ante reſurrectionē: vt ptz ex ſan. Tho. iij. di. xvj. ⁊. ij. par. q. xxvj. (Et vo lebat p̄eterire eos) In rei veritate vole bat aſcēdere nauiz: ſz tñ fingebat ſe eos velle p̄eterire quaſi alienos: ⁊ hoc non ad decipiēdū ſz ad ſignificādū q; erant parue fidei ⁊ nō p̄fecti diſcipuli ſui. Nā poſt tot ⁊ tāta miracula viſa credebant eū eſſe p̄hātaſma: cū debuiſſent credere ip̄m ſup aquas ambulare potuiſſe. Fin gere aūt ad ſignificādū nō ē pctm. vñ ēt Lu. vlt. finxit ſe lōgi⁹ ire: eadē rō. Aug. de cō. euāg. Eos volebat tanq; alienos p̄terire a qb⁹ ita nō agnoſcebat vt p̄hā taſma putaret. Hec ille. Sequit. (At illi vt videt eū ambulantē ſup̄a mare pu tauerūt p̄hātaſma eſſe). i. aliquā illuſio nē vel appitionē diabolicā. P̄hātaſma eñ dr a phanos qđ eſt appitio. Et lz oē idolū rei corpore formatū a ſtute p̄hā taſtica dicat̄ p̄hātaſma: tñ ſm aliās p- p̄ie p̄hātaſma ē idolū vel appitio rei in cognite ⁊ iſolite. (Et clamauerūt) oēs ſil̄ (Oēs eñ eū viderūt) Eſt aūt ꝑfuſus cla mor ⁊ incerta vox ſignū ⁊ effect⁹ magni timoris. in q̄ vtiq; erāt apli rōne loci: qz erāt i medio maris ⁊ rōne vēti: qz erat Jū⁹ eis. ⁊ rōne abſentie naucleri: qz xp̄s aberat. ⁊ rōne tpis: qz erat nox. et rōne viſionis inſolite qz putauerūt ibi phan taſma eē. ¶ In hac parte habem⁹ vnū do cumentū in ſenſu allegorico: qđ mobis dz eſſe cā magne conſolationis ⁊ ſpei. Et illud tāgit Theo. Dicēs. Labor diſcipu lor⁹ i remigādo. ⁊ vent⁹ Jū⁹ labores ſan cte eccl'ie deſignat: q̄ inter vndas ſeculi aduerſantes ⁊ imūdoꝝ flatus ſpirituū ad quietē p̄fie celeſtis quenire conatur Qñ aūt dr qz nauis erat in mari: ⁊ ipſe ſol⁹ in terra oſtendit qz nunq; eccl'ia tan- tis gentiliū preſſuris eſt afflicta: vt redē ptor ipſi⁹ eā p̄ius deſeruiſſe videret: ſed videt dñs ſuos laborantes in mari: q; eos ne in tribulationibus deficiāt ſue inſpectu pietatis corroborat: ⁊ aliq̄s ma niſeſto adiutorio liberat. Quarta autē

vigilia venit ad eos diluculo appro- pinquāte: qz cū homo mētē ad ſupni lu minis p̄ſidiū erexerit aderit dñs: ⁊ tēta tionū pericula ſopient. Hec ille. Quar- ta igit vigilia noctis p̄tio circa finē mū di nauis ſaltē xp̄tū ad errores infideliū quietabit: qz denuo p̄dicabit euāgeliū in toto mūdo. ⁊ tot⁹ mūdus cōuertet ad xp̄m ⁊ ſubiiciet eius vicario: vt patet ex dictis ſancti Tho. ij. q. cvj. ar. iij.

¶ Quātū ad ſcōm ponit̄ p̄fortatio qua xp̄s diſcipulos timētes ſtatim cōforta- uit: vñ dr (Et ſtatim locut⁹ eſt eis) vt eū ſcz in voce cognoſcerēt ⁊ ceſſaret ſtatim timor ſicut ⁊ factū eſt: vt dicit Chry. (Et dixit eis. Cōfidite: ego ſum: nolite time re.) Nō dixit aūt quis eſſet: qz hoc pote- rāt ex voce p̄cipere: vt dicit magr hiſto. vel vt ſe oſtēderet eſſe illū qui dixit: ego ſum q̄ ſum: vt idē magr dicit (Et aſcen- dit ad eos in nauim: ⁊ ceſſauit vētus) q̄ ſm Theo. appoſitus erat vt maius ap- pareret miraculū ambulatiōis ſup aq̄s (Et pl⁹ magis intra ſe ſtupebāt) ſupple q̄ feciſſent de q̄nq; panib⁹: vt ait Theo. qz plen⁹ xp̄i potētiā cognouerūt (Non eñ intellexerant xp̄i potētiā ſm Theo. p̄pter miraculū factū (de q̄nq; panib⁹. Erat eñ cor eoꝝ obcecatū) qz ſz Theo. ⁊ ſi ſtupebāt virtutū magnitudine nec- dum tñ in eo virtutē diuine maieſtatis cognoſcere valebāt. Hec ille. (Sed nō vident vera q̄ dixit Theo. qz cōiter tene tur q; in p̄tio miraculo qđ xp̄s fecit in nuptiis crediderūt in eū diſcipuli ei⁹ ſi- cut in deū. vt. ſ. habitū eſt. Ad hoc dr du pliciter. Primo q; nō eſt certū q; tūc vt in deum crediderint. Scōo q; hoc dato p̄t dici q; fidē nō habebāt firmā ſed va cillātē: ita vt mō vnū modo aliud crede rēt de xp̄o ſm q; eis occurrebāt motiua: vñ in paſſione fidē p̄diderūt adeo q; in eū neq; vt in deū: neq; vt in redēptorez iam credebāt. ¶ In hac parte habem⁹ documentū in ſenſu myſtico. partim q̄- dē in anagogico: partim ꝺo in morali. Quo ad primū hiero. ſic dicit. Dicit aūt eis: confidite ego ſum: qz videbimus eū ſicuti eſt. Ceſſauit etiā ventus ⁊ p̄cella Jeſu ſedēte in naui: id eſt regnāte in na ui que eſt vniuerſalis eccleſia. Hec ille. Hoc autē regnum perfecte erit poſt iu diciū. Quātū ꝺo ad ſcōm Beda ait. In quocūq; etiā corde p̄ gratiā ſui amoris adeſt mox vniuerſa vitioꝝ ⁊ aduerſita tū mūdi ſiue ſpirituū malignoꝝ bella cōpreſſa deſcūt. Hec ille. Et intendit q; deſcūt xp̄o in aia exiſtēte i p̄fecta poſſeſ ſione. qz ſ. oia q̄ ſunt in hoſe mouent ſm imperiū xp̄i vt in patria. Vel deſcūt tēta tiones ⁊ tribulationes: qz deſinūt impe- dire ⁊ cōuertunt i vētū. p̄ſperū ac ſcōm. Vel deſcūt: qz nō deūciunt aſpere victo rie. ¶ Eſt autē ſciendū q; hec dies ē di- cata virgini. Primo ergo paſſa eſt mar- tyriū mētis tota feria. vi. ⁊ ſabbato. Jō ſicut martyriū filij recolit̄ feria ſexta: ita virginis ſabbato. Scōo qz ſicut i ſabba to deuit de⁹ creando: ita in vētre virginis recreādo. Nā ſpūſctus nunq; deuit i pū ro hoie niſi i Maria. qz i alijs habuit ali quid repugnās ſaltē veniale pctm. Ter tio: qz ſicut de⁹ in ſabbato cōpleuit crea tionem ita in virgine expleuit recreatio nem Quarto qz illa dies eſt dñdicta in ter oēs dies: ⁊ hec inter oēs mulieres. Quinto: qz ſicut illa dies, media, inter diē gaudioſum ⁊ doloroſum. ita hec vir gō iter deū ⁊ hoiez. Sexto: qz ea die i ea ſola māſit fides. Jgit anagogice ex intē tiōe eccl'ie iſta nauis ſignificat xp̄inē q̄ fuit nauis onuſta mercantijs virtutū de longe afferens nobis panē xp̄m cui⁹ ar bor fuit xp̄s. iuxta illō Eze. xxvij. Cedrū de libano tulerūt vt facerent tibi malū. Cedrus eñ eſt arbor ſublimis: cui⁹ fruc tus hz ſaporē dulcē: acetoſum ⁊ mediū in diuerſis partibus: ⁊ ſignificat triplicē ſubſtātiā xp̄i. Vel⁹ fuit etiā ipſe xp̄s de quo Eze. xxvij. Biſſus varia de egy pto conterta eſt; tibi i velū. Nota varia qz triplicē habuit colorē. ſ. albū in car- ne rōne puritatis. rubeum in alia rōne charitatis. aureum in deitate ratione p̄tioſitatis Canti. v. Dilectus meus can didus ⁊ rubicundus: electus ex mili- bus. Hec nauis xp̄o exiſtente in terra. ⁊. in ſecuritate felicitatis poſt aſcenſionez remanſit in medio maris hui⁹ ſeculi: et in ea erāt apli. qz ſub vmbra ⁊ magiſte rio ei⁹ remanſerūt. Vel q; mare itelligūt pcōres penitētes repleti amaritudine

pctōz. Hec nauis ē i hoīū medio. qz ē eo
rū mediatrix ꝓstituta ad deū. Et in quā
tū mediatrix assimilat auroze. in qua be
stie ad latibula: z hoies ad opus vadūt.
Et lune q̄ lucet i nocte. z ē vicina terre:
z efficit supza mare. Et soli q̄ ē iter tres
supiozes planetas: z tres iferiozes. Un
Cāti. vj. Que est ista q̄ pgredit q̄si auro
ra ꝓsurgēs pulcra vt luna: electa vt sol.
auroze q̄dē: qz aduenīēte auroza. i. vir
ginis gr̄a bestie. i. tēratiōes: z demones
ambulantes p mētē pctōzis dū erat in
nocte pcti recedūt. Lune vero qz influit
lumē pctōzib⁹ tenebzosis z est eis vici
na p subitū auxiliū: z ostendit suā virtu
tē sup afflictos z amaricatos. Soli ꝯo:
qz supza se hz trinitatē: z infra se hz vir
gines cōtinētes z ꝑiugatos quos recōci
liat. Igit circa finē noctis. i. tpe mortis
venit Jes⁹ ad deuotos ꝯginis ambulās
supza mare q̄si liber a doloꝛib⁹ z illi tur
bant in morte ꝓpter phantasmata de
monū vera vel estimata. z de⁹ eos ꝓfor
tat. z statim sunt i terra genezaret. i. pa
trie celestis: i q̄ cognoscit z sanat oēs infir
mos. ¶ Quātū ad tertiū ponit ꝓsolatio
infirmoꝛū: cū dicit. (Et cū trāsfreta assent
i. lacū seu fretū transiuissent (puenerūt
in terrā genezareth). i. cuius dā regiōis:
q̄ dicebat ſm Josephū genezaria: aqua
dicebat z mare genezareth: ſm eundē
Josephū. Et aqua genezareni dicunt: q̄
regio est trans mare galilee: ex opposito
ipsi⁹ galilee (Et applicuerūt. Cūq; egres
si essent de nauī: cōtinuo cognouerunt
eū). s. ipsi genezareni: z hoc ſm Beō. vel
ex signoꝛū magnitudine: vl etiā qz pluri
bus erat facie not⁹. z oñdert isti magnā
fidē ad dñm ſm Beō. in hoc q̄nō fuerūt
cōtenti salute ꝑsentiū in firmoꝛū: sz mise
runt ad alias p circūitū ciuitates: vt oēs
currerēt ad medicū. Unde subdit. (Et p
currerētes). i. ipsi genezareni: ſm Beō.
vniuersam regionē illā ceperūt i graba
tis. i. i lectis infirmoꝛ (eos q̄ se male habe
bāt circūferre vbi sciebāt eū ee) ita q̄ vt
dicit Th. nō inuitabāt eū ad infirmos: sz
deferebāt ad illū. (Et q̄cūq; introibat i
vicos aut villas aut i ciuitates: i plateis
ponebāt infirmos: z deprecabant eū vt
vel fimbriā vestimenti eius tangerēt.)

Christus em̄ tanq̄ iude⁹ z habitu iudai
co vtēs habebat fimbrias i angulis pal
lij sui iuxta ꝑceptū qđ mādauerat dñs
Nu. xv. vt ppls israel sicut carne p circū
cisionē. ita z vestitu p hmōi fimbrias ab
alijs ppls eēt distinct⁹. Et quotquot tā
gebāt eū: salui fiebāt merito fue fidei di
spositiue: z ptātē xp̄i effectiue. ¶ In hac
parte est documētū in sensu anagogico
qz genezareth interp̄tat initiū natiuita
tis z significat tēpus quo q̄s ingredit re
gnū dei z nascit vite eterne. Et tūc vi
dentes xp̄m cognoscent eum quantum
ad oia que nunc de illo creduntꝫ visio
erit in patria de his q̄ credimus in via.
z sanabunt tūc perfecte oēs infirmi de
uoti xp̄o: Hiero. Quod aūt dicitur quot
quot tangebant eum salui fiebāt imple
bitur q̄n fugiet dolor z gemit⁹. Hec ille.
id est in die resurrectionis.

¶ Moraliter ista nauis significat pniaz
qz penitentia hominem portat ad celuz
z portū paradisi continue: siue dormiat:
siue vigilet: siue comedat: siue ieiunet: si
ue q̄escat: siue moueat: qz vere penitens
oia ista in deū ordinat z ꝓpter eū facit.
Ideo em̄ dormit vt ad laudandū deum
exurgat: z ꝓsequēter i oīb⁹ talib⁹ merek.
Qui in hac sunt naui patiunt q̄tuoꝛ ad
uersa. s. Uentū tentationum a diabolo.
Phantasmata illusionū seu vanitatū a
carne. Undas ꝑsecutionū a mūdo. Ignoꝛ
rantiā diuinoꝛ a p̄senti statu: qđ notat
qz erat sero. Sed ꝫ ista pericula habent
multa adiutoria. Primū ē fiducia ī deo
z ꝓtā diabolū quā deus dat. qz dixit xp̄s
cōfidite. Scōm est oratio clamosa cōtra
phantasmata malaꝛ cogitationū: qz cla
mauerūt. Tertiū est assidua meditatio
dñice passionis: qđ notatur cum dicitur
q̄ sanabunt tangentes fimbriā vestimē
ti xp̄i. i. vltimū vestimēti siue corporisq̄
est passio: q̄ fide z deuota meditatiōe tā
gitur z tangit. Et hoc est cōtra amaritu
dinē mundi. Quartū est illuminatio di
uina cōtra ignoꝛantiā: qz venit quarta
vigilia noctis. i. infundit cognitionē me
diā inter claram beatoꝛū z tenebzosam
viatoꝛibus naturalem.

☞ Dñica. j. in Quadragesima.

☞ Textus euang. Matth. iiij.

Ductus est iesus i desertū
a spritu vt tentaretur a
diabolo. Et cū ieiunasset
quadragīta diebꝰ z qua
draginta noctibus postea esuijt.
Et accedens tentatoꝛ: dixit ei. Si
filius dei es dic vt lapides isti pa
nes fiant. Qui respondens dixit.
Scriptū est. Nō in solo pane viuit
homo: sed in oī verbo qđ ꝓcedit
de oze dei. Tūc assumpsit eum dia
bolus in sanctam ciuitatē: z statuit
eum supra pinnaculū tēpli: z dixit
ei. Si filꝰ dei es: mitte te deoꝛsum:
scriptū est em̄. Quia angelis suis man
dauit de te: z in manibꝰ tollent te:
ne forte offendas ad lapidez pedē
tuū. Dixit illi Jesus rursuz. Scriptū
est. Nō tēptabis dñz deū tuū. Iterū
assumpsit eū diabolꝰ in montē ex
celsum valde: z oñdit ei oīa regna
mundi: z glorīā eoꝛum: z dixit illi.
Hec oīa tibi dabo si cadens adoꝛa
ueris me. Tunc dixit ei Jesus.
Uade sathana. Scriptum est enim
Dñm deum tuum adorabis: z illi
soli seruies. Tunc reliquit eū dia
bolus: z ecce angeli accesserunt et
ministrabant ei.

Ductus est iesus in desertum
a spū ꝛc. Matt. iiij. Est scien
dū ex doctrina. s. Th. iij. par
te. q. xli. q̄ conuenientissimū
fuit xp̄m tentari. primo vt
sicut sua morte nostram superauit: ita
nostras tēratiōes suparet sua tēratiōe.
Scōo ne etiā sci credant se a tēratione
immunes. Tertio vt discamus in tēta
tionibus vincere. Quarto vt confidam⁹
de sua mia cū z ipse sit tēratus. Debuit
aūt vt dicit tēratī in deserto: qz voluntā
rie se obtulit tērationi. Jō debuit ire ad
cāpū certaminis. i. solitudinē in qua dia
bolus magis audet inuadere. Nec tñ so
lum in deserto est tentatus: quasi imagi
narie z nō realiter fuerit in hierlm. De
buit etiā tēratī vt dicit post ieiuniū. Pri
mo vt nos ꝫ tēratiōes discamus armari
ieiunijs. Scōo vt discam⁹ ieiuniū displi
cere diabolo. Tertio qz ꝓpter esuriē dia
bolꝰ sumpsit audaciā inuadēdi illū: cū
esset de diuinitate eius dubi⁹. Quō aūt
illū diabolus statim tēratuerit post ba
ptismū: z quare tūc voluit tēratī est mul
tiplex rō: vt patebit i hac pte. Quō aūt
illū cognouit ee deū: z quō nō: l hoc eodē
euāgelio dicet. Cōueniēter ergo i prici
pio nr̄i ieiunij ꝓponit nobis euāgeliū
de ieiunio z tēratione xp̄i: in q̄ tangun
tria pūcta iuxta tres tērationes xp̄i q̄sue
rūt circa gastrimargiā: inanē gl̄iaz: z su
perbiā. ¶ Quātū ad primū l̄aliter ꝛ.
(Ductꝰ est iesus). s. statiz post baptismū
suū (in desertū) qđ. s. est iter hierlm: z hie
richo ſm mag. hist. in q̄ figural'r adā in
cidit in latrones ſm glo. (a spūsctō) ſm
Greg. nō quasi minoꝛ ꝓcepto aut ptāte
maioris sed ſm Chry. eo mō q̄ aliqs ra
tiōabili exhortatiōe placat. z hoc. i. inci
tū hō (vt tentaretur a diabolo: qz em̄ vt
ait Chry. diabolus contra xp̄m ire non
poterat: ideo xp̄s ꝑcessit cōtra diabolū.
Datur em̄ ei occasio tentandi vt idē ait
p hoc q̄ ds vadit ad solitudinem: qz ma
xime tunc tentando instat q̄n holem: so
litariū viderit. vnde etiā aggressus ē so
lā. Greg. in homil. Sed sciēdū nobis est
q̄ trib⁹ modis tentatio agit. Suggestio
ne: delectatione: cū sensu. Et nos cū ten
tamur plerūq; in delectationē aut in cō
sensum labimur. qz de carnis pctō ꝓpa
gati: in nobis ꝑsistis gerimus vñ certami
na toleramus. Deus vero qui in vtero
virginis incarnatus in mūdū sine pctō
venerat: nihil ꝓ tradictiōis in semetipo
tolerabat. Tētari ergo p suggestionē po
tuit. sed ei⁹ mentē pcti delectatio nō mo
mordit: atq; iō ois diabolica illa tēratio
fortis nō int⁹ fuit. Hec ille. Et intēdit q̄
xp̄s nō ceptus sine pctō originali: et
ꝓsequēter nō habuit fomitē. i. habitualē
ꝓcupiscētiū seu malā iclinationē sic nos
habem⁹. Un ei⁹ vires nō ꝓtumpebāt in
actū nisi ſm rōnis impiū. (Et cū ieunas
set. xl. diebꝰ) ita. s. q̄ nullū cibū i toto isto
tpe sūpsit: vt ꝛ Luc. iiij. imo nec esurijt
vt innuit hic. b. Mat. q̄ ꝛ q̄ cū ieiunas

set quadraginta dieb⁹ ⁊ q̄draginta noctib⁹ (postea esurijt). q.d. nō aī hoc tēp⁹ illum esurijsse: sicut ꝑm aliquos esurijt Moyses ⁊ Helias. Nō aūt vltra trāsiuit ꝑm Chrȳ. in homi. ne incredibilis videret carnis assumptio: ⁊ etiā vt alī dicūt q̄ten⁹ ei⁹ diuinitas diabolo celaret. Nā etiā Moyses ⁊ Helias tāto tpe ieiunarūt: q̄ tñ puri hoies fuerūt. Sz quare moyses: Helias: ⁊ xp̄s: xl. dieb⁹ ieiunarunt. ⁊ similiter nos tāto tpe ieiunam⁹. Ad ꝺ dico q⁹ nos hūc numerū obseruamus in ieiunio multiplici causa. Prīo q⁹ xp̄s illō multiplr cōsecrauit. s. sua cōceptione. q⁹ quadraginta septimanis fuit i virginis vtero. sua ꝓdicatione. q⁹. xl. mēsibus ꝓdicauit i mūdo. sua ieiunij obseruatiōe: q⁹ xl. diebus ieiunauit i deserto. sua passione: quia. xl. horis iacuit i sepulcro: ⁊ sua resurrectione: q⁹ post illā. xl. diebus fuit cū discipulis in mūdo. Scꝺo q⁹ per hūc numerū seruim⁹ deo de corpore nostro. Quia em̄ corpus nostrū cū stat ex q̄tuor elemētis: ⁊ p voluptates eius trāsgredimur decē ꝑcepta legis: ideo quaterdecies carnē nostrā affligimus. Itē tertio q⁹ p hūc numerū seruimus deo de tēpore nostro dādo decimā. Nā a ꝑsenti die vsq; ad pascha sunt sex hebdomade: a quib⁹ si subtrahātur sex dies dñici i quibus minime ieiunam⁹ remanēt. xl. dies abstinētie: q̄ sunt decima pars anni: qui hz. cccl. xv. dies cōpletos q̄dē si sit ann⁹ bissextilis: incōpletos vero si cētis. q⁹ annus solaris hz dies. cccl. xv. ⁊. vj. horas. Itē Quarto q⁹ p hunc seruimus deo de operib⁹ nr̄is: q⁹ opa nr̄a debēt esse circa adimpletionē decē ꝑceptorū ⁊ quatuor euāgeliorū. Iste tres vltime rōnes sunt b. Greg. in homil. Itē Quinto ꝑm Augu. q⁹ partes aliquote. xl. sunt. i. ȳ. iij. v. vij. x. ⁊. xx. q̄ simul iūcte faciūt. l. Status aūt beatitudinis ēt. l. dieb⁹ ꝓfigurat. s. a pascha vsq; ad pēthec. Jn hoc ergo signific at q⁹ p. xl. dies pnie ad felicitatē eternā cōsecēdim⁹. xp̄s aūt numerū istū seruauit vt daret formā ⁊ mēsurā ieunio nostro: ꝑm Chrȳ. super Matth. Uñ ex mag. hi. sto. nō ieiunam⁹ statim post epiphaniā vt xp̄s: sz circa. xl. dies post vt ostēdat ieiuniū nr̄m a xp̄i ieiunio derivatū. Moyses aūt ⁊ Helias istū numerū obseruarūt in figurā ieiunij xp̄i. Differebat aūt ieiuniū illorū a ieiunio xp̄i. Primo ꝑm Aug. q⁹ illi nō ieiunauerūt ex virtute sua vt xp̄s: sz Moyses quidē sustētabat eloquio dei. vt patet Exod. xxxiij. Helias aūt fortitudine sibi ꝑassumpti. iij. Regū. xix. Scōo iuxta Chrys. q⁹ illi ieiunādo esuriebāt: nō aūt xp̄s: sz post ieiuniū: vt dicitur (⁊. xl. noctibus.) Hoc dicitur ꝑm. s. Tho. super Matth. ne quis eū crederet nocte comedisse: vt comedunt saraceni tēpore sui ieiunij (Postea esurijt.) Et ꝺ ꝑm Chrys. ⁊. s. Tho. vt diabolus tentādi audacia sumeret: q⁹ esuries eū verū hominē demōstrabat: sicut ieiuniū. xl. diez sine esurie arguebat diuinā virtutem.

¶ Ad intellectū aūt sequētiū est sciendū ex doctrina. s. Tho. iij. par. q. xl vij. q⁹ maiores in populo iudeorū cognouerūt xp̄m esse xp̄m sicut ⁊ demones: vt dicitur in libro noui ⁊ veteris testa. sz nō cognouerūt xp̄m esse filiū dei per naturā. q⁹ si cognouissent nunq; dñm glorie crucifixissent. s. Cor. ij. Jsta tñ ignorātia fuit affectata quodāmodo: q⁹ puertebāt euidentia signa. ⁊ nolebāt verbis credere salutoris. Minores aūt neq; dei filium neq; xp̄m eū esse cognouerūt. Et si aliq̄s dubitauerūt q⁹ esset xp̄s pp signorū frequētiā: tñ a principibus decepti sunt. Sz cōtra: q⁹ coloni cognouerūt eū esse heredē i. xp̄m in lege ꝓmissum vt Matth. xxi. patet ergo cognouerūt esse filiū dei: q⁹ de eodē ꝺr. Dabo tibi gētes hereditatē tuā. ⁊ ego hodie genui te. Et Chrȳ. etiā dicit xp̄m in cruce nō orasse ꝓ eis q̄ sciebāt se filiū dei crucifigere. Ad hoc ꝺr q⁹ ista ꝓbāt q⁹ eū cognouerūt filiū dei per gratiā excellētē inter hoies oēs: nō aūt p naturā. Uel cognouerūt dei filiū illū esse. i. cognoscēdi sufficiētia signa habuerunt. Hec ex. s. Tho. Et videt idē dicēdum de demone q⁹ nō cognouit certe eū esse filiū dei ⁊ si aliq̄s hoc dicebat p os obsessorū: loq̄bat suspicādo fz. ꝺ. Tho. iij. di. xxx. q. ij. ar. j. ⁊. iij. parte. q. xxix. ar. j. ad tertiū. Sz cōtra. s. Tho. arguit Nico. de Ly. q⁹ in multis locis scripture expresse habet q⁹ xp̄s esset deus: ideoq; cognouerūt eū esse xp̄z. Ad hoc dico solutionē patere ex

dictis. Probat em̄ argumētū q⁹ cognouerūt eū esse filiū dei p gratiā vel deū participative eo mō q̄ ꝺr in ps. Ego dixi dij estis. Et ratio hui⁹ est: q⁹ hebrei nō solū moderni sz ēt antiqui existimātes impossibile esse vnionē diuinitatis ad humanitatē: crediderūt oēs scripturas asserētes deitatē xp̄i trāssumptiue ⁊ metaphorice loq̄. Uñ sz eūdē Nico. de Ly. Matth. xxi. ex istis scriptutis iudei nō habebant notitiā euidētē de xp̄i diuinitate: sz cōiecturalē. Et in q̄stione cōtra iudeos tenet q⁹ ex scripturis nō pōt cōcludi efficaciter ⁊ insolubiliter diuinitas xp̄i: sz apparēter ⁊ rōnabiliter tātū. Est aūt in ista materia magna ꝯcertatio inter ꝓdictū Ni. ⁊ pau. bur. ⁊ replicatorē quā vide si vis Matth. xxi. Cā ergo q⁹ diabolus voluit tētare xp̄m ꝑm oēs vna fuit vt eū ꝑcipitaret i peccatū si posset: sz alia fuit vt cognosceret aliq̄d q̄ ignorabat. Et sz Nico. de Ly. voluit scire si esset xp̄s q⁹ cū videret cōpletas pphetias varias de tēpore aduētus xp̄i: ⁊ videret sctitatē xp̄i: dubitauit si ipse esset. Sz hoc nō solū ē contra. s. Tho. sz ēt est cōmuniter cōtra oēs sanctos: qui dicūt q⁹ voluit scire si eēt filius dei. Uñ Chrȳ. super hoc passu dicit q⁹ sciebat eū esse xp̄m ex testimonio angelorū ad pastores: ⁊ stelle ad magos: et Joānis ad xp̄m. Est etiā vt videt cōtra euāgeliū q⁹ Luc. iij. dicit q⁹ demōes sciebāt eū esse xp̄m. q̄ꝺ sz sit dictū post tēpus ieiunij xp̄i: tñ nō est ratio quare ēt eo tēpore. s. ieiunij scire nō potuerint si deus post voluit illos ꝺ scire cū tūc iā habuissent oēm causam ⁊ mediū sciēdi illud. s. notitiā ꝓphetarū ⁊ experiētiā miraculorū attestātiū xp̄i natiuitatē: cuiusmodi fuit illuminatio noctis: ⁊ apparitio stelle: ⁊ euāgelizatio āgeli ad pastores: ⁊ huiusmodi. Uñ ⁊ h̄ñ dixit: si xp̄s es: sz si fili⁹ dei es. Q̄ꝺ iō dicit ꝑm magi. histo. q⁹ audierat illā vocē. Hic ē filius me⁹ dilect⁹.

Dicēdū est ergo ꝑm magi. hist. ⁊ Chrȳ. ⁊ Amb. ⁊ Hier. ⁊. s. Tho. ⁊ alios: q⁹ voluit scire si esset dei fili⁹: q̄ꝺ vsq; ad xp̄i passionē nūq; sciuit. Et hoc est q̄ ꝺicit. (Et accedēs tēptator). i. diabolus: cuius officiū est tētare hoies ad malū: ꝑm. s. Tho. ij. di. xxj. q. j. ar. j. Jbi em̄ dicit q⁹ soli⁹ diaboli est tētare ad nocēdū: nō q⁹ semp̄ immediate tētet: sz q⁹ primū hoiem tentauit ⁊ vicit: ex qua tētatiōe parata est via aliis tētationibus. Uel q⁹ ei soli ⁊ membris eius cōuenit impugnare virtutē cū intētione occidēdi hominē. Uel q⁹ mundo ⁊ carne tāq; instrumētis vtit in tētādo. Hec ex illo. Uide etiā de hac pma parte. q. cxiij. ⁊. ij. ij. q. xcvj. Accessit aūt humana effigie ꝑm magi. hist. vt colloq̄ posset cū xp̄o. Sz q̄re ēt Eua non est aggressus in effigie hūana? Ad hoc dico q⁹ sz. s. Tho. ij. vbi. s. fuit: q⁹ deus voluit: vt Eua eū magis abhorreret: ⁊ cōsequēter facilius vinceret. Dicit tñ Beda q⁹ serpēs ille est de quodā serpētū genere q̄ꝺ faciē virgineā habet. Et magr̄ histo. dicit q⁹ tūc serpēs rectus incedebat: sz fuit in maledictiōe ꝑstrat⁹. Q̄ꝺ tñ nō est rōnabile: q⁹ verba dei ad serpētē erāt dicta ad diabolū: secundū sanctos. Sed quare sic diabol⁹ suadebat: mouēdo lingua illius serpētis ab extra. Dico q⁹ hoc fuit: q⁹ intus tētare nō poterat p phāta sīa aut alias vires sēsitiuas: q⁹ oēs erāt rationi subiecte stāte innocētia. (Dixit ei. Si filius dei es). s. naturalis: ⁊ p cōsequēs ei equalis in potestate: ꝺic vt lapides isti panes fiāt. Luc. iij. ꝺicit: ꝺic lapidi huic. ⁊ idē est q⁹ si plures demōstrauit lapides: ⁊ vnū demōstrauit. Sz hic ē vna questio: q⁹ ꝑm Amb. ⁊ magi. histo. diabolus ex scripturis intellexerat filiū dei venturū. Aut ergo filiū dei p gratiā: aut per naturā. Si ꝑmū: quare vult scire an sit fili⁹ dei p gratiā: cū sciret eū eē xp̄m. Si scōm: cū illa scriptura q̄ eū ꝺicit esse filiū dei loquatur de xp̄o: ⁊ ipse cognouerit xp̄m: sequit̄ q⁹ eū etiā cognouit esse filiū dei p naturā. Uidet ergo q⁹ supposito q⁹ cognouerit eū esse xp̄m: hec q̄stio solui nō possit. Ad hoc ꝺico q⁹ cognouit vēturū filiū dei ⁊ credidit q⁹ esset filius dei per gratiā. Sz nato xp̄o: ex multis dubitauit an esset filius dei p naturā: et hoc voluit scire: vt si inuenisset eū filium dei per gratiā tantū: sperasset eū posse sicut ceteros superare. Et lz scripture de xp̄o loq̄ntes dicāt eū esse filiū dei ⁊ deū: tñ ⁊ iudei ⁊ diabol⁹ intelligebāt hoc dictū per excellētiā gratie. Et licet de xp̄o

aliqñ dicãtur in scriptura noia q̃ de solo deo dicũtur in terra ;grãmatõ:tñ eis non cõstabat ista de solo deo dici sic nos mõ credimus. Sed cõtra hoc arguit qz dicit magi. hist. q ex scripturis nouerat se per filiũ dei vẽturũ perditurũ esse principatũ ergo cognouit eũ esse talẽ quẽ supare nõ posset:z cõsequẽter esse filiũ dei p naturã. Ad hoc dico q nõ credidit se ab illo superãdũ ,ppria eius virtute:sz diuina:sicut superat a sctis:z sicut idẽ mag. dicit:non credebat se per illum perdere principatũ nisi post iudiciũ: z ideo interi credebat q eũ posset saltẽ per aliqd veniale superare:z ad purgatoriũ z lymbũ perducere. Sz postq̃ timuit illũ esse deũ in passione:procurauerat per vxorẽ pilati ne moreret. Sicut per Judã opposituũ q̃siuerat. Est ãt sciẽdũ q licet quo ad naturalia diabolus nõ fallat:vt dicit. s. Tho. i. parte. q. lviij. z. ij. di. vij. z magr. q. xvj. secus quo ad gratuita q̃ ex volũtate dei pẽdent. Et in talib⁹ põt successiue ad eũdẽ finẽ ordinare opposita tẽtatiue pure ad stabilitatẽ sui regni: vel ad finẽ sue superbie ipam mortẽ z ipsam vitã xpi. Uñ dicit Chry. super matth. q hic diabolus fuit excecatus: qz ex ieiunio quadraginta dierũ debuisset cõcludere xpi diuinitatẽ potius q̃ ex eius esurie humanitatẽ. Et vt dicit q̃dus Moyses z Helias tãto tẽpore ieiunauerit:tñ ieiunãdo esuriebãt:nõ ãt xps:sz solũ post ieiunium. ¶Sz iterũ arguo q diabul⁹ ãte xpi passionẽ cognouerit xpi diuinitatẽ. Nã xps se deũ dicebat:z hoc miraculis ,pbabat. ergo necessario diabolus hoc credebat. qz ipse scit deũ nõ posse attestari falsitatiz scit ꝙ aliquod fit miraculũ fit a deo i testimoniũ doctrine alicuius. Nã cum agnoscat totã naturã:si quid fiat supra naturã hoc nouit. Et ideo cogitur credere:nõ ãt nos q̃dus nõ cõstat q hoc miraculũ vel illud sit a deo. Ad hoc dico q argumẽtũ forte cõcluderet si deũ per naturã, xps se clare z patẽter dixisset: quod non faciebat saltẽ quãdo miracula faciebat in testimoniũ sue doctrine. Uel si aliquãdo hoc dixit clare tũc prohibuit id demonẽ percipere. sicut et prohibuit eũ scrutari virginitatem sue matris: vt alias dictũ est. ¶Itẽ contra: qz xps propria authoritate faciebat miracula qõ ẽ dei propriũ. Ad hoc dico q diabolo non cõstabat clare de hoc. Potuit em̃ xps ẽt dato q esset homo purus facere miracula ex potestate .a. aliqua supernaturali virtute existẽte in eo ad tẽpus vel etiam semper si deo placuisset:per quã effectũ miraculi perduxisset eo modo quo nunc sacramẽta noue legis per virtutẽ spiritualẽ in eis existẽtẽ agũt ad gratiã. Uñ Grego. dicit q sancti viri miracula faciũt aliquãdo orãdo : aliquãdo vero ex potestate :sicut. b. Benedictus aspectu oculorũ rusticũ duris lozis alligatũ absoluit. Et sic diabolus credidisse potuit Christũ imperare vẽtis ex potestate sua que tamen aliã maiorẽ presupponeret. Uel dicendũ q potuit xps in corde orare z secũdũ mentẽ suam facere precepta demonibus vel infirmitatibus per dei virtutẽ:de qua tamẽ in suis verbis non faciebat mẽsionẽ:z sic posse fieri diabolus sciebat. Potuit ẽt xps imperia z miracula sua celare diabolo. Ex dictis ãt ptz quid dicendũ sit ad id qõ objci posset:qz dicebat z probabat se habere authoritatem dimittẽdi peccata qõ est dei propriũ. Dicatur em̃ q diabolus prohibebat ista audire : vel dubitabat vtrũ illa authoritas esset principalis vel submi nistratoria. Voluit ãt xps ſm Leo. papã ex humilitate z ñ ex potestate aduersariũ vincere : vt hominẽ plus honorazret z diabolũ plus cõfunderet. Ideo sequit. (Qui respõdẽs)mãsuete:z forte:ac si eũ ñ cognosceret. (Dixit ei. Scriptũ ẽ.) Deut. viij. Nõ in solo pane sz corpozali (viuit homo:sz in omni verbo qõ ꝓcedit de ore dei)vt ptz de Moyse q verbo dei fuit. rl. diebus spiritualiter z corpozaliter sustẽtatus. Et sic diabolus neq̃ potuit eũ ad peccatũ gule inducere: neq̃ eius cognoscere diuinitatẽ. ¶Sz quare xps diabolũ repellit per scripturã? Ad hoc dico q fuit prio ſm Greg. vt doceat nos magis doctria q̃ miraculis pugnare. Et secũdo iurta Amb. vt ostẽdat qui b⁹ armis impugnet diabolus. Hec ille. Sũt ãt hec arma ieiuniũ:oratio:doctrina. Et tertio iurta Raba. qz ꝓponebat

diabolũ humilitate vincere nõ potẽtia: z nobis exẽplũ tribuere vt q̃tes a prauis hominib⁹ aliquid patimur:ad dotrinã excitemur potius q̃ ad vindictã. Tẽperat ãt respõsum iurta glo. ne deum illũ esse cognosceret. ¶In hac parte sũt multa documẽta. Primũ tãgit Chrys. in hom. dicẽs. Quisq̃s post baptismũ multas sustines tẽtationes: nõ turberis: etenim pp hoc accepisti nõ vt nõ vaces: sz vt prelieris. Ideoq̃ tẽtationẽ deus a te nõ prohibet. Primũ vt discas qñ multo factus es fortior. Deinde vt magnitudine donorũ nõ extollaris. Tertio vt diabolus experiẽtia cognoscat q pfecte ab eo recessisti. Quarto vt p̃ fortiori reddaris. Quinto vt crediti thesauri signũ accipias. Neq̃ em̃ diabolus superueniret tibi ad tentãdũ:nisi te in maiori honore effectũ videret. Hec ille. Et idẽ est iudiciũ de quolibet sancto z iusto z redeũte ad penitẽtiã sicut de baptizato dicente Remigio. In sanctificatis diaboli tentamẽta grassant. Hec ille. Secũdũ tangit idẽ ibidẽ dicẽs. Ut ãt cognoscas q magnũ bonũ est ieiuniũ:z qualiter scutũ est aduersus diabolũ xps ieiunauit non eo indigẽs sz nos instrucs. Hec ille. Tertiũ tãgit idẽ dicẽs. Si ieiunaueris z tẽteris: nõ dicas qz pdidi fructũ ieiunij mei. Nã z si nõ profuit tibi ieiuniũ tuũ vt nõ tenteris:tñ proficiet vt a tẽtationib⁹ ñ vincaris. Hec ille. ¶Notaliter etiã sciendũ est q xps semel esurijt z ad comedendũ nõ habuit nisi lapides:vt hic. Hi sunt viri duri qui nõ possunt ad penitẽtiã frangi:z frigidi qui nõ possunt diuino amore inflãmari:z aridi qui nõ possunt rore diuine gratie aut lachrymarũ infundi. Hi etiã nõ possunt incozpozari Christo sz diabolo. Alia etiã vice esurijt z nõ habuit ad comedendũ nisi folia: vt Marc. xj. legitur de ficulnea. Sicut ãt xps nõ comedit lapides:ita nec folia. i. verba sz bona opera. Quotidie etiã esurit nostrã salutẽ z conuersionẽ. Nã dicit Chry. Sicut cõcupiscibile est nobis comedere:sic Christo saluare. Istum autẽ cibũ tantũ esurijt q ostiatim illũ mendicat. Apoca. iij. Ego sto ad ostiũ z pulso. Si quis audierit vocẽ meã z aperuerit mihi ianuã s. cordis intrabo ad illũ z cenabo cũ illo z ipse mecũ. i. ponemus ad scotũ siue ad symbolũ ita q peccator ponat cõtritionẽ:cõfessionẽ:z satisfactionẽ:z deus remissionẽ culpe: collationẽ gratie z promissionẽ glorie. Sz multi vellẽt comedere solũ de alieno:z tractari bene z exponere parũ. ¶Quantũ ad scõm sciẽdũ est ex doctrina. s. Tho. iij. par. q. xlj. q diabolus tẽtãdo xpm talẽ ordinẽ tenuit: vt a leuioribus inciperet:qõ semper facit ſm Gorrã in viris spũalibus. Uñ sicut primos parẽtes prio tẽtauit de gula dicẽs. Cur ꝓcepit vobis de⁹ ne comederetis ꝛc. Scõo de inani gloria dicẽs aperientur oculi vestri. Et tertio de superbia dicẽs. Eritis sicut dij. ita z circa xpm fecit Chr. sup Mat. Cũ ex ꝑmisso xpi rñso nihil certũ discere diabol⁹ potuisset vtrũ xps de⁹ esset an hõ assũpsit eũ ad aliã tẽtationẽ: dicẽs apud se. Iste q fame nõ vincit z si nõ est fili⁹ dei tñ sctus est. Ualẽt em̃ homes sancti fame nõ vinci. sz postq̃ cõem carnis necessitatẽ vicerũt per vanã gloriã cadũt. Jõ cepit eũ ,tentare in gloria vana. Hec ille. Jõ sequit (Tũc assũpsit eũ diabolus) Assumpsit inq̃ ſm aliquos. i. portauit Grego. Quid mirum si se a diabolo permisit in montẽ duci. q se permisit a mẽbris illi⁹ crucifigi. Hec ille. Qui cõiter exponit qõ p assumptũ intelligit portauit. qõ z Chry. sensit: q̃ dicit q diabol⁹ voluit: q xps videret quasi volãs: z inde inaniter eleuaretur. Et similiter idẽ sensit etiã Raba. Uel scõm alios assũpsit. i. duxit secũ eum ad se. i. ad societatẽ suã sumendo: sicut xps dicit assumpsisse Petrũ z Jacobũ z Joannẽ:quos tñ non portauit:vt ptz Mat. xij. (In sanctã ciuitatẽ) Rabanus. Sancta ciuitas hierusalem dicebat:in qua tẽplũ dei erat:z sctã sctorũ:z cultus vni⁹ dei ſm legẽ Moysi. Hec ille. Nõ ergo erat sancta rõne ciuiũ (Et statuit eũ supra pinnaculum tẽpli.) ¶Ad literalẽ huius sciẽdũ ẽ ex Josepho. vj. de bello iudaico z aliqua ab hoib⁹ q tẽplũ dupliciter dicit. Uno scilicet modo dom⁹ facta in vertice mõtis moria. de q̃ habes in dñica prima aduentus. Alio mõ sumitur templũ pro atrijs. i. plateis que erãt circa istã domũ. Nã cũ ille mõs

esset ex aliqua parte ꝓrupt⁹ triplici muro erat circūdat⁹ quasi corona pape. ⁊ a ꝓrio muro ad scōm erat magna planicies: ⁊ silr a scō ad tertiū: ⁊ a tertio ad tēplū. Jn ꝓma platea poterant esse etiā gentiles. Jn scōa ꝯo solū iudei ⁊ erat diuisa in duas partes ꝙ viris et feminis. Jn tertia ꝯo soli sacerdotes et leuite: q̄ in ea sacrificabāt ⁊ psallebāt. ⁊ conuersi ad pp̄m existentē in scōa platea p̄dicabant. Quid ergo sit pinnaculū tēpli nō est clarū: Cuius ꝓstet ꝙ erat loc⁹ eminēs. Glossa q̄dam dicit ꝙ erat sedes doctoꝝ. Alij ꝯo vt Ansel. ⁊ Raba. ⁊ Nico. de lyra. ⁊ multi alij dicūt. ꝙ erat tectū tēpli siue quoddā deambulatoriū vel apodiamētū vt ita dicā: ne ābulātes p tecti extremitatē ꝓpt incautelā caderēt. Tecta em̄ in regionibus illis erant plana sicut q̄dā pauimentū. Beda ꝯo dicit ꝙ erat quoddā tabulatū siue deambulatoriū. Et oia ista p̄n esse consona. ¶ Pro quo sciendū est ꝙ istud pinaculū q̄cūq fuerit nō potuit esse in tēplo interiori: sī fuit sedes doctoꝝ. vel loc⁹ ꝓpe vt cōiter tenet: ꝓpter hoc illa sedes erat locus accōmodatus diabolo de inani gloria tētare cupienti. tū qr rectū ei⁹ erat teste Josepho plenū ꝯubus acutissimis ne aues super illo insiderēt: iō ibi nō erāt deābulatoria. tū qr dato ꝙ ibi fuissent. cum illa domus esset alta centū cubitis nō poterat ibi esse loc⁹ vel sedes doctoꝝ. Et dato ꝙ ibi potuisset esse sedes talis. in imo in aliquo tabulatu extra murū tēpli tñ ad plateā illā nō intrabāt laici vt audirēt verbū dei. Uñ oēs dicūt ꝙ in scō atrio fiebāt sermones ad pp̄m. Dicamus ꝙ ꝙ ꝓma est summitas cuiuslꝫ rei: sed ꝓprie domus aut muri. Jn muro ergo diuidente sacerdotes a laicis erat deābulatoriū vel tabulatū: aut sup muro: aut sup extremitate alicui⁹ portic⁹ ꝓtingue muro. ⁊ ibi erat sedes doctoꝝ q̄ nō dicebāt pinnaculū: ſz erat i pinnaculo. i. tecto vel deābulatorio: h ergo diabol⁹ eū statuit. i. deposuit ꝑm Chrȳ. mētē ⁊ ꝛGregorij: vt ꝺr. Uel statuit. i. vsq̄ illuc duxit ibi sistendo. Et ꝑm glo. volēs diabolus de inani gl̄ia xp̄m tētare ibi eū statuit: ybi multos se nouerat hoc vitio decepisse. ¶ Et nota ꝙ dicit Chrȳ. ſ. diabolū portasse illuc xp̄m vt inani gloria eleuaret dum populus videret eū quasi volātem: sed ipe egit vt a nullo videret. (Et dixit ei. Si fili⁹ dei es mitte te deorsum ꝑm Hiero. Jn oib⁹ tētationib⁹ hoc agit diabolus vt intelligat si filius dei sit. hec ille. Nō dixit: ascēde in celū. aut vola per aerem. sed mitte te deorsum ꝑm Raba. qr illa vox illi conuenit q̄ omnes satagit p̄cipitare. Et idem dicit Chrȳ. (Scriptū est em̄ de te in psalmo (qr angelis suis mādauit de te: et in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidē pedem tuū) Ubi sciendū ꝑm Hiero. ꝙ diabolus male allegat scripturam: quia nō intelligit de christo sed de viro sctō. Nō em̄ vt ait Chrȳ. filius dei portatur ab angelis sed ecōuerso. Exponitur autē illud ꝑm glosam: qr deus mandauit angelis suis de iusto viro: vt in manibus. i. auxiliis suis tollant eū. ne forte offendat pedem. i. affectum mentis ad lapidem. i. ad occasionem peccati vel ruine. Xp̄s vero scripturam conuenienter allegat eū subdit (Ait illi Jesus rursum. Scriptū est) Deutero. vj. non tētabis dominuz deum tuū. Est autē sciendū ex sancto. Tho. ij. ij. q. xcvij. ꝙ tentare deū factis explicite est cōmittere se diuino auxilio sine necessitate vel vtilitate intendēdo experimentū sumere de deo. Interp̄tatiue vero hoc fit q̄n non est talis intentio si sit tale factuz vt dictum est. Cuz ergo xp̄s aliter potuisset descēdere ⁊ non esset aliqua vtilitas ꝙ se p̄cipitaret si hoc fecisset tentasset dñm saltē interpretatiue Aug. ꝓtra Faustū. Pertinet autē ad sanā doctrinam quādo homo habet q̄d faciat: nō tētare deū suū. Hec ille. ¶ In hac pte sunt aliqua documenta in sensu motali. Primum tāgit Hiero. dicens. Dicit autez diabolus. mitte te. quia vox diaboli qui semper homines cadere deorsum desyderat: ꝑsuadere pōt: p̄cipitare non potest. Hec ille. Ambr. libro de paradiso. Accepit q̄dem tētandi licentiā. ſz nō copiā subruendi: nisi sua spōte labat ifirmus anim⁹ q̄ sibi auxiliū nō nouit acerrime. Hec ille. Scōz tāgit Ambr. sup Lucā dicēs Sathanas transfigurat se in angelum lucis: et de

scripturis ipīs diuinis laqueū fidelibus parat. Utitur enim testimonijs scripturarum nō vt doceat. sed vt fallat: Hec ille. Tertium vero tangit Raban⁹ dicēs. Notanduz est autem ꝙ saluator noster licet p̄misisset se a diabolo supra pinnaculum templi portare: tamen renuit ad imperiuz eius descēdere nobis exemplū donans: vt quisquis imperauerit viam veritatis artā: nos ascendere obtemperemus. Si quis autem vult nos de altitudine veritatis ⁊ virtutū: ad ima erroris ⁊ vitioꝝ p̄cipitare nō illū audiamus. Hec ille. Est aūt ⁊ aliud documentū. ſz ꝙ multū debem⁹ de christi pietate in tētatione considere. Nā ipse ſz ꝓpter multa voluerit tentari tñ ap̄s vnā rationē ad Hebreos. iij. assignat dicēs. Nō habemus pontificem q̄ nō possit ꝯpati infirmitatibus nostris tentatum p omnia quasi velit dicere. Ideo tentari voluit vt cōpati sciret. Nemo enim mouet ad cōpatiendū nisi passionem nouerit: quod tripliciter cōtingit scilicet. auditu. vt cū audio passionē illatā esse grauem: ⁊ visu: vt cū video patientē eiulare: ⁊ tunc magis cognosco ⁊ compatior. ⁊ p experientiā q̄ generat p̄fectā cognitionē ⁊ cōpassionē. Igitur xp̄s experientia nostraꝝ miseriarū est factus valde miseri cors: iurta illō Hebr. ij. Debuit p oia fratrib⁹ assimilari vt misericors fieret. Uñ ap̄s tādē ad Heb. iiij. postq̄ dixerat pōtificē tentarū ꝛc. subiūxit. Adeamus igit cū fiducia ad thronū gratie eius. ſ. iesu xp̄i dñi nostri. ¶ Quantū ad tertiū sic dicit Chrȳ. Diabol⁹ ex scō rnō in icert⁹ trāsit ad tertiā tētationē. Quia em̄ xp̄s rhetia vētris diruperat: rhetia vane glorie transierat: ponit ei rhetia auaritie. Hec ille. Nec hoc est ꝛ id qō diximus: tertiā tentationē fuisse supbiā: qr ꝑ nomē lz auaritia videat solū ad pecuniā pertinere: cum dicat auar⁹ quasi auid⁹ eris. Uñ et grece auaritia dicit philargiria. i. amor argēti tñ extenso nole etiā auaritia est qñ supra modum sublimitas ambitur: vt dicit dūs Greg. Et p̄bat. qr paul⁹ Phili. ij. dicit de xp̄o. non rapinā arbitratus est esse se equalem deo. i. sibi equalē deo arbitrat⁹ ē ex ꝺ nihil rapuit alienū. q. d. Si nō esset de⁹ ⁊ se deo equalē crederet rapinam cōmitteret vsurpādo sibi qō dei est. qr vero deus est: nihil se credens vsurpauit. ¶ Dicit ergo (Iterū assumpsit eū diabolus) vel portādo vel qō rōnabili⁹ est ꝑm. s. Tho. eū ducēdo (in montē excelsum valde) vt. ſ. plura possent inde videri ꝑm Chrȳ. Quis aut fuerit iste mons nō est certū. Cuius magr hist. dicat eū fuisse i galilea (Et oñdit ei oia regna mūdi) nō ꝺterminate ſz Chrȳ so. ſz sicut si ꝺs extēso digito diceret: i tali pte est tale regnū: ⁊ in tali tale (⁊ gl̄ias eoꝝ). i. aurū: argentū: lapides pretiosos ⁊ tpalia bona ꝑm Rab. Remigi⁹ aūt dicit ꝙ ista ostēsio fuit subito ⁊ in ictu oculi seu in momento tpis vt dicit Luc. iiij. Et dicit ꝙ fuit miraculosa. i. supra naturā hois per aliquā p̄stigiosam apparitionē diabolo mouēte phantasiam vel subijciēdo oculis aliēs imagines: sicut ⁊ beato Bñdicto ostensus est totus mūd⁹ in quodā lumine. Sz vt dicit dūs Tho. super Matt. ista expositio non est bona quia hoc potuisset in valle fieri ⁊ nō fuisset necesse conscēdere montē. Uñ ſz Raba. diabolus ostēdit loquēdo: nō autem visum amplificando. Non tñ est inconueniens dicere istam ostensionem fuisse quidem in monte. ⁊ etiā ꝑm visionē naturaliter homini possibilē. ⁊ ſz expositionē factam verbotenus a diabolo: ⁊ vltrius ꝓ aliqō opus diabolicum per quod suppleba⁹ illud qō naturaliter visus xp̄i non poterat. qr hoc videt velle Lucas q̄ dicit ista fuisse ostēsa in momēto temporis. Quō aūt diabolus possit facere istas apparitiones miraculosas. i. mirabiles ⁊ p̄stigiosas: forte alibi dicem⁹ diffuse. Sed nūc breuiter sciendū est: ꝙ sicut alia hūana que est infima inter spūs immoz tales aliqō corpus. ſ. hūanū mouet ad libituz. sed tñ ad illud est limitata ꝓpter sue ſtutis exiguitatē. ita alij spūs superiores creati possunt aliq̄ corpora ad nutū mouere localiter: nō tñ vsq̄quaq̄: ſz vsq̄ ad certū terminū ꝓpter sue ſtutis limitationē q̄ finita est. Uñ null⁹ eoꝝ posset mouere totū vnū elemētū: qr esset pertere ordinē nature. Quilibet tñ eoꝝ pōt mouere oia corpa generabilia et corru-

ptibilia ſm.s. Tho.ꝛ Aug.et vnā partē elemēti alicui⁹ puta mōtē vnū:qz ſi inferiores inter eos mouēt corpa celeſtia reſpectu q̄rū iſta fere nihil ſūt multomagis pñt mouere iſta ſaltē illi q̄ ſunt ſuperiores motorib⁹ ordium ordine nature. Igit diabolus pōt facere oēs effectus q̄ fiūt p naturalia corpora:qz illa pōt mouēdo applicare ad effectū:puta ſanitatis vel infirmitatis. Igit pōt pmo facere appitiones in pātaſia:impmēdo ei nō pātaſmata noua ſz ātiq̄ mouēdo q̄ ſūt in ſpiritib⁹.i.q̄buſdā corpib⁹ ſubtilib⁹: ſicut ſit in ſomno.Et h̄ tā vehemēter:vt aliq̄s credat ſe etiā exterioꝛib⁹ oc̄lis videre:ſicut apparet i dormiētib⁹ q̄ q̄nq̄ ſe credūt ire ad ludū et in freneticis. Et ſc̄ō quo ad oculos exteriores figurādo ꝛ colorādo aerē ſub diuerſis ſpecieb⁹ rerū ſicut btō Anto.apparuit ſub forma argēti.Et tertio eadē rōne faciēdo apparere imagines i aliquo corpe terſo puta vngue vel aq̄ ſicut ſit in pſtigijs q̄b⁹ furta exq̄runt.Jn xp̄o aūt potuit locum h̄re:ſc̄ō ꝛ tertiū.ſz nō primū:nec xp̄o volēte:qz vires ei⁹ aie ſubȝciebant oīno. Vñ dicit Greg.q̄ oīs illa tētatio foris nō int⁹ fuit.(Et dixit ei.Hec oīa tibi dabo.) Preſupponit h̄ diabol⁹ q̄ ipe poſſit iſta diſtribuere ad libitū. Vñ ꝛ ſm Luc.xiij. dixit:cui volo do illā:ſed mentit xp̄o ſm Hier.ꝛ Chry.q̄ pt̄z:qz iſta regna aliq̄n a deo data ſctis hoib⁹ legim⁹. Nec tñ eſt negādū q̄n pmittēte deo diabol⁹ poſſit aliq̄b⁹ ſaggerere vt aliquē regē faciāt:ꝛ ei p̄bere auxiliū in diuitijs ꝛ hm̄oi cū ipe ſciat oēs theſauros abſcōditos:ꝛ de eis habeat curā vt eos reſeruet antixp̄o ſm aliquos.Ex hoc aūt loco manichei non aduertētes q̄ diabol⁹ mendax eſt: dixerūt eū oim viſibiliū ſicut dñm:ita ꝛ creatorē eſſe:q̄ falſum pt̄z in geneſi:vbi iſta a deo condita legūtur(ſi cadēs adoraueris me.) Gloſſa.Ecce antiqua diaboli ſuperbia.Sicut em̄ in celo voluit ſe ſimilē deo facere:ita nūc volebat diuinū cultū ſibi vſurpare.Hec illa. ¶Eſt aūt ſciēdū ex doctrina.s.Thome allegata p Joannē capreolū.ij.diſt.xiij.q̄ diaboli peccatum fuit:qz appetijt bonū.i.ſupernaturalem felicitatē:ſed male ſiue indebite appetijt: qz non cogitauit de modo habendi illā cū debuiſſet cogitare q̄ ex miſericordia dei illā accipere debuiſſet. iō diabol⁹ nō appetijt ſe eſſe deum:qz ſciuit hoc eſſe impoſſibile.neq̄ eſſe equalez deo ſimpliciter:qz etiā hoc ſciuit naturaliter eſſe impoſſibile: ſz appetijt ſe eē eēlem vel ſimilē ſecūdū q̄d.qz.ſ. ſicut deus eſt beatus non ab alio beatificatus: ita ipſe appetijt ſe eſſe beatum nō appetēdo hoc ab alio. Nec quia propria virtute crediderit aut voluerit ſed felicitatez ſupernam habituruz:ſed qz nec de ſua nec de diuina virtute cogitauit ;perſeuerat autem ſemper in iſto appetitu qz poſt vnam electionē eſt in termino ꝛ penitere nō poteſt: ſicut neq̄ homo poſt mortē vt patet ex ſancto Tho.vbiq̄.Vñ dicit Damaſ.Q̄ facit hominibus mors hoc angelis fecit caſus ſcilicet in peccatum. Addit autem multa peccata poſt iſtud inter cetera peccatū inuidie.vt pt̄z p.s.Tho.j.parte.q.lxiij.iō vult quantuz pōt vſurpare honorem diuinū.Et h̄uis idololatria quā ſeminauit ſit extincta:tñ q̄rit ſemp occulte q̄ eū venerent(Tūc dixit ei Jeſus)iā volēs finē tentādi ei ipo nere ſm Chry.ſup Mat.(Vade ſathana).Sathanas ſz aliq̄s latine ſonat aduerſariū iō Petr⁹:qz voluit h̄dicere xp̄o Mat.xvj.vocat⁹ eſt ab eo ſanathas. Sz ſm Hie.brō petro dixit: vade retro me ſathanas.i.ſequere me vt velis q̄ volo: ꝛ ne ſis ꝓtrarius mee volūtati. Diabolo autem tanq̄ obtinato nō dixit:vade retro me:ſz vade.ſ.i abyſſum ſeu ignē eternū.Remigi⁹.Vel ſm alia exēplaria (Vade retro ſathana).i.reminiſcere ꝛ recozdare inquanta gloria ꝑditus fuiſti.tanq̄ tā miſeriā cecidiſti.Hec ille(Scriptū eſt ei)Deuc.vj.(Dñm deū tuū).i.ſanctā trinitatē ſm Aug.(adorabis)adoratiōe latrie:q̄ debita ē ſoli ꝓncipio oīz bonoꝝ(ꝛ illi ſoli ſeruies).i. cultū latrie exhibebis ſm Aug.x.de ciui.dei. Nā latria interp̄tatur ſeruitꝰ.Poſſum⁹ aūt ꝛ hoib⁹ fuire:ſz nō tali cultu ꝛ ſuiſtute:ſz poſſum⁹ eos dulia venerari.Ego puto q̄ ſīc xp̄s celauit ſe eſſe filiū dei:ita ꝛ diſſimulauit ſe cognoſcere ſathanam:ꝛ q̄ ſathanas trāſformatus eſt in aliquā effigiē ſancti viri:puta eremite vt aliq̄ dicūt. Nūc aūt xp̄s oñdit ſe eū cognoſcere.Vñ diabolus ſtatim cōfuſus diſceſſit tanq̄ deſpēſus. Quāuis ēt poſſet dici:vt dicit Chry⁹.q̄ ſpūſctūs excuſſit illū a xp̄o. Igit(Tunc reliq̄t eū diabol⁹)ablēs triſtis et confuſus. ¶Notādū ſo has tētatiōes fuiſſe tres: qz diabol⁹ h̄z tria rhetia.ſ.ꝓcipua ſuper mūdū:vt q̄cūq̄ euaſerit de rhetib⁹ gule laidati rhetia ſuptie.ꝛ q̄ hec euaſerit in cidat i rhetia vane gl̄ie.Et ſi q̄ras. Quare deus pmittat diabolū h̄re tot rhetia:rñ.Gozra:q̄ expedit nobis vt p ea tentemur ꝓpter humilitatē ꝛcautelā.Eccl'.34. Qui nō eſt tētat⁹ q̄d ſcit:- Scōo ad ꝓpaſſionē addiſcēdā. vñ Paul⁹ ad Hebr.viij. poſtq̄ dixerat q̄ nō h̄em⁹ pōtificē q̄ nō poſſit ꝑpati infirmitatib⁹ nr̄is:ſubiūxit tētatū p oia p ſilitudine abſq̄ peccato. Tertio ad coronā ꝓmerēdā Jaco.j.dicūs ꝗ ſuffert tētatiōes. ¶Notādū eſt ēt q̄ tūc reliq̄ſſe eū diabol⁹ dr̄ nō ſimpl'r ſz ad tp̄s vt dicit Lucas qz.ſ. tpe paſſionis regreſſus eſt ad ei⁹ mortē ꝓcurādā. Et qz victores cōſueuerūt honorari.iō ſeq̄tur. (Et ecce āgeli acceſſerūt)ſm Chry. Non dr̄ deſceſſerūt ſz acceſſerūt:qz cū ſemper eſſent i obſequiō xp̄i in terra: receſſerāt ab eo vt darēt diabolo locū ꝛ audaciā inuadēdi ꝛ miniſtrabāt ei ſicut ſerui dño ſuo:ex quo xp̄i diuinitas manifeſtatur. Greg.i homil'. Nō eſt quē diabol⁹ tētat: ꝛ idē ipe de⁹ eſt cui ab angelis miniſtratur.Hec ille. Statim aūt poſt tētationē dicunt angeli acceſſiſſe. ꝓcio ſm Chry. vt oñderet ſe dignitas xp̄i cui angeli ſemper tu m miniſterijz adeſſent. Scōo iuxta eūdē:ad oñendā angelicā cuſtodiā fieri circa hoies. Pōt aūt addi tertio ad oñendum q̄ ei q̄ diabolum vicerit ſtatim adeſt ſpūalis conſolatio maioꝛ ſolito. et Quarto ad oſtendendū. q̄ dum ſumus in pugna adeſt q̄dem auxilium diuinū: ſed tamē ad bonū noſtrū expectat deus videre certamē vt chriſtus dixit Antonio Chry.ſup Matth. Jn q̄bus autē rebus illi miniſtrabāt ſcire nō poſſumus: vtrū ad ſanatiōem infirmitatū an ad correctionē alaꝛ:an ad effugationē : demonū q̄ oīa p angelos facit.vñ ei faciēti⁹ ipſe facere vł. tamen manifeſtum eſt q̄ non ꝓpter neceſſitatē ipetētie eius miniſtrabāt: ſed ꝓpter honorē potētie ipſius. ¶Nō em̄ dr̄ q̄ adiuuēt eū:ſz q̄ miniſtrēt.Hec ille.Sz qz in diuina ſcptura frequēter p miniſterū accipit exhibitio alimentoꝝ. ꝛ qz xp̄s eſuriebat ꝛ erat ſolus in mōte credo q̄ miniſtrabant ei: qz detulerūt ei cibū ꝛ etiā miniſtrabant ei eo mō q̄ dicit. Chry. ¶Aduertēdū ē aūt q̄ ſicut dr̄ Aug. de ꝑſen.euā. Lucas nō narrat iſtas tētationes factas iſto ordine quo Matt.ſz dūmodo facte ſint nihil refert:qz nec Lucas illū ordinez aſſerit. ſz illo ordine ex aliqua cā narrat.Si cut aūt dr̄ glo.Matt. vł conſyderaſſe ordinem tētationis Ade: ꝛ illo ordine expoſuiſſe tētatationē xp̄i.Sed in rei veritate ordo vł fuiſſe q̄ē tetigit Lucas.vt.ſ. prima fuerit de gula.ſecunda de ſuperbia in mōte.tertia de inani gl̄ia in hieruſalē.s.Tho.aūt nec ſuper Matth.nec in ij.ꝑte.q.xlij. vł determinare q̄s fueri ve ros ordo. ſz mihi vł q̄ ille ſit q̄ē tenuit Mat.qz poſt increpationē ſathane nulla fuit tētatio cū abſceſſerit a xp̄o.increpatio aūt fuit q̄n ille tetigit honorē dei: vt dicek.Hoc aūt fuit i mōte ſm Matt. et Lucā.ꝛ p̄nr in mōte fuit victima tētatio. Eſt etiā notandū q̄ ex ſcriptura colligimus quater āgelos xp̄o ſeruiſſe ꝛ aſtitiſſe.ꝓcio tpe tentationis vt hic.Scōo tpe paſſionis ſeu tribulatiōis i orto:vt Luc. xxij.Tertio poſt reſurrectionē vt Matt. xxviij.ꝛ Quarto tpe aſcēſionis in celum iuxta illud:Fuenerūt p̄cipes ꝛc.Et hoc in ſignū q̄ debeamus eoꝝ auxiliū maxime implorare tpe tētationis ne ſuccūbamus:ꝛ anguſtie ne ipanēter feramus ꝛ tpe quo ſurrexim⁹ a pctō ne recidimem⁹ ꝛ tpe mortis ne picitemur:ſz itinere recto ducāt nos ad dñm.Adiuuāt aūt nos oātio q̄ ꝑpaſſionē:ꝛ dirigēdo p illuminationē ꝛ inflāmando affectū p interiorem locutionē ſeu exhortationē:ꝛ cōꝑimēdo diabolicā ptātē ne ſeuiat quātūlibet. ¶In hac autē pre ſunt adhuc multa documēta i ſenſu morali. Primū tāgit Amb.ſup illo Fbo:hec oīa dicēs. Hz aūt ambitio domeſticū piculum. Ut em̄ dominetur alijs ꝓius ſeruit. Priuatur ob ſequio vt honori donetur:ꝛ duz vult eſſe

sublimior fit remissior. Hec ille. Scõm tãgit Chrys. sup Mat. sup illo ẏbo. Uade satħana: di. Uidẽdũ ãt qr xps passus fuit tẽrationis iniuriã dicẽte diabolo. Si fili⁹ dei es mitte te deorsum: ꝛ nõ est turbatus: nec diabolũ increpauit. Nũc aũt qñ diabol⁹ dei sibi vsurpauit honorem: exasperat⁹ est ꝛ eũ repulit dicẽs. Uade satħana: vt illi⁹ exẽplo discam⁹ nostras q̃dez iniurias magnanimitate sustinere. dei aũt iniurias neqz ad auditũ sufferre: quoniã in ꝓpꝛijs iniurijs esse quẽpiã patiẽtẽ laudabile est iniurias aũt dei dissimulare nimis est impium. Hec ille. Tertiũ tãgit idẽ ibidẽ sup illo ẏbo: tũc reliquit eũ diabol⁹ di. Hoc ad nr̃az ꝓficit cõsolationẽ: qr nõ tãdiu homes dei diabol⁹ tendat q̃diu vult sed q̃diu xps ꝑmittit. Et si eũ permittat paulispꝛ tentare tñ repellit ꝓpter infirmã naturã. Hec ille.

Feria .ij. post dominicam .j. in Quadragesima.

Textus euan. Mat. xxv.

CUm venerit filius hois in maiestate sua ꝛ oẽs angeli eius cũ eo: tunc sedebit super sedẽ maiestatis sue. Et congregabuntur ante eum oẽs gẽtes ꝛ separabit eos ab inuicẽ: sicut pastor segregat oues ab hedis. Et statuet oues quidem a dextris suis: hedos aũtẽ a sinistris. Tunc dicet rex his qui a dextris ei⁹ erũt: Uenite benedicti pr̃is mei possidete paratũ vobis regnum a cõstitutione mundi. Esurini eñ ꝛ dedistis mihi manducare. Sitiui ꝛ dedistis mihi bibere. Hospes eram: ꝛ collegistis me. Nudus ꝛ operuistis me. Infirmus ꝛ visitastis me. In carcere eram: et venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti dicẽtes. Domine qñ te vidimus esuriẽtẽ: ꝛ pauimus sitientẽ: ꝛ dedimus tibi potum. Qñ aũt te vidimus hospitem ꝛ collegimus te. Aut nudum ꝛ cooperimus te. Aut quãdo te vidim⁹ infirmũ: aut in carcere et venimus ad te: Et respondens rex dicet illis. Amẽ dico vobis q̃diu fecistis vni de his fratribus meis minimis mihi fecistis. Tunc dicet ꝛ his qui a sinistris eius erũt. Discedite a me maledicti in ignez eternum qui paratus est diabolo ꝛ angelis ei⁹. Esurini eñ: ꝛ non dedistis mihi manducare. Sitiui: ꝛ non dedistis mihi potum. Hospes eram ꝛ nõ collegistis me. Nudus: ꝛ non operuistis me. Infirmus ꝛ in carcere et non venistis ad me. Tunc rñdebunt ei ꝛ ipsi dicẽtes. Dñe qñ te vidimus esuriẽtem: aut sitientẽ: aut hospitem: aut nudũ: aut infirmum: vel in carcere ꝛ non ministrauimus tibi: Tũc rñdebit illis dicens. Amen dico vobis: q̃diu non fecistis vni de minoribus his: nec mihi fecistis. Et ibũt in supplicium eternũ: iusti autem in vitam eternam.

CUm venerit filius hois in maiestate sua ꝛc. Matt. xxv. In presenti euãgelio tangũtur tria pũcta. que sũt Segregatio: Premiatio: ꝛ Cõdẽnatio. ¶ Quantũ ad primũ Christ⁹ dicit qñq; fiẽda separationẽ malorũ a bonis. Dicitur ergo (Cũ venerit. s. in die iudicij ghalis futuri. Sicut eñ docet. s. Tho. iiij. di. xlvij. dupliciter aliquis potest iudicari. Uno mõ vt hec ps̃ona singularis: ꝛ sic iudicatur ꝓpꝛio iudicio. Alio mõ vt pars ciuitatis vel humani generis, ꝛ sic iudicatur aliq̃s iudicio ghali qñ iudicat ciuitas vel qñ iudicabit humanũ genus: qõ fiet in extremis. Est eñ futurũ generale iudiciũ vt ibidẽ dicit. Sicut eñ dei operatio circa creaturas pertinet ad rerũ principiũ quo ꝓducunt in esse: ita iudicium ad terminũ quo in suũ finem ꝓducunt. ¶ Distinguit autem dupler dei operatio. Una. s. qua res ꝓduxit vniuersaliter inesse a qua septima die quieuit. Alia q̃ res ꝓductas administrat etiã non operando. Similiter ergo dz dupler iudiciũ distinguj: ordine tñ cõtrario. Unũ est in morte: qõ rñdet operi gubernatiõis quo q̃lz iudicat s̃m q̃ cõpetit sibi ꝛ gubernationi vniuersi. Alĩ ꝑminatio vni⁹ s̃m hoc iudiciũ differt ꝓ vtilitate aliorũ: ꝛ pene vni⁹ sunt ad ꝓfectũ alteri⁹. Aliud est ex aduerso rñdens ꝓme rerũ institutioni: quo dabit vltima cõpletio mundo vno quoq; accipiẽte q̃ ei debet s̃m seipsum non ordine ad gubernationẽ. ꝛ erit vniuersalis separatio malorũ a bonis: qr iã non erit opus vt boni ꝑ malos ꝓficiãt. Sz in .ij. par. q. lix. assignat hui⁹ aliã rõnẽ dicẽs. Iudiciũ perfectũ. i. verũ ꝛ manifestũ de aliqua re dari nõ põt: nisi re finita ꝛ completa in se ꝛ in suis effectib⁹. Ex effectib⁹ eñ actio q̃ videbaz bona: oñditur aliqñ mala fuisse. Uita aũt hois posẽq; terminata est in se dependet aliquo mõ ex futuris: que ad aliq̃s ꝓmiuz vel ad aliquã punitionẽ hois pertinent. ꝓpꝛio quidẽ ex fama bona vel mala. Scõo ex filijs. Tertio ex effectibus suorũ operũ. sicut ad ꝓmiũ beati Dñici ꝓtinent oia bona q̃ ex suo ordine prouenunt. Quarto ex corpore qñ interdũ honorifice sepelitur: interdũ manet inhumatũ. Quinto ex tꝛalib⁹ in quib⁹ infixerat cor. Oia autẽ hec subijciunt existimationi diuini iudicij: qõ fiet eis cõsummatis. Iudicat tñ hõ post mortẽ statim quo ad pertinẽtia ad animã: qz in talib⁹ sortit quendã statũ immobilẽ. Corpus autẽ remanet mutabilitati subiectũ trãsiens de forma in formã vsq; ad finẽ tẽporum: ꝛ tũc recipiet ꝓmiũ. Et licet hoc iudiciũ s̃m diuinã scripturã sit futurũ: incertũ tñ est qñ: qr nõ põt sciri rõne: cũ a dei volũtate dependeat. neq; etiã inuenit de⁹ illud reuelasse. Et valet ista incertitudo s̃m. s. tho. iiij. vbi. s. etiam supposita incertitudine mortis ꝓpter duo. Pꝛio: qr nescit hõ ante xps mortis eius iudiciũ veniat. Scõo qr homo nõ solũ curã gerit sui: sed etiam suorũ ꝛ ciuitatis ꝛ ecclesie quib⁹ habet ꝓuidere. ne sint imparati. (Filij hois.) Sic se vocat xps: vel quia est filius vni⁹ tantũ. i. virginis: vel ex humilitate. quod melius est. Dicit vero filiũ hois vẽturũ ad iudiciũ ꝓpter eos qñ in forma ẏsana iudicabit s̃m oẽs sctos qr cõperit ei dñiũ nõ solũ rõne creationis: sz ẽt rõne redẽptiõis que cõuenit ei vt hõ: s̃m. s. Tho. vbi. s. (In maiestate sua). i. in diuinitate s̃m Remi. et intellige patenter. Patebit eñ eius maiestas in signis deitatis: que sunt societas angelorũ ꝛ sctorũ ꝛ effect⁹ mirabiles tũc apparẽtes. Uel in maiestate. i. in gloria sui corporis s̃m Orig. vt. s. talis appareat qualis in trãsfiguratiõe. Iudicabit eñ s̃m. s. Tho. vbi. s. in forma humanitatis gloriosa: qr est mediator, ꝛ cõsequẽter sicut in primo aduẽtu qñ gerebat vices nostras recõciliãdo nos deo apparuit in nostra infirmitate: ita quãdo exequet iustitiã patris in scõo aduẽtu: apparebit in gloria q̃ ineſt ei ex communione ad patrẽ q̃ gloria malis erit in supplicium. Pro his scito qr sunt q̃nq; modi iudicãdi q̃ ex scripturis colliguñt. Primus est primarie auctoritatis: quo iudicabit tota trinitas. Scõs est sub auctoritatis delegate quod ã mõ et prolationis ſnie q̃ iudicabit xps. Tertius est assessorie dignitatis quo iudicabunt apostoli ꝛ quicũq; paupertatẽ volũtariã sunt secuti. Quart⁹ est approbatiõis q̃ iudicabũt oẽs electi. Quint⁹ est cõpatiõis facti meliozis: q̃ iudicabũt min⁹ mali puta ninuite iudeos. Uñ de his oib⁹. s. Tho. iiij. di. xlvij. vñ oia ista sumi põt. (Et oẽs angeli ei⁹ cũ eo) ad honorẽ iudicis ꝛz aliq̃s vel vt sint testes ꝛz. s. Tho. vbi. s. Chrys. in homil. oẽs angelicũ ipso aderũt: testãtes ꝛ ipsi quãtũ administrauerũt missi a dño ad hoim salutẽ. Hec ille. Nõ aũt vt sint iudices s̃m eundẽ. s. Tho. qr assessores debẽt iudici proportionari qui erit xps inquantũ hõ quo ad authoritatem acquisitã ꝛ secũdariã. Et ꝛz sit tota trinitas quo ad naturalẽ ꝛ principalẽ: tñ iudiciũ attribuet xpo q̃ oibus apparebit. Iudicabũt tñ approbãdo sentẽtiã iudicis. Uel s̃m Augu. libro de penitẽtia: per angelos intelliguñt homes qui cũ xpo iudicabunt: qui angeli. i. nũtij erunt qr bonis eternam salutẽ nuntiabũt. Iudicabunt autẽ aliqui homes cũ xpo. i. apti vt habeat Mat. xix. ꝛ qui volũtarie fuerunt paupes s̃m sctos. ꝛ hoc s̃m. s. Tho. vbi. s. Pꝛio rõne cõgruitatis: qr cũ relictis oi-

dus adhereant xpo: nō est quo a iustitia flectant. Scōo rōne meriti: qz hūilitati debet exaltatio. Pauperias aūt iter oia facit despectū in pñti. Tertio rōne dispositiōis. Nā sancti iudicabūt inchtū habebūt coz edoctū oi diuina veritate: vt illā possint alijs manifestare: ducēdo eos in notitiā diuine sentētie: vt ptz vbi.ē. Prima aūt dispositio ad pfectionē. i. ad tale coz: est cōceptus diutiarū: qz vltimo acquirunt: z cōsequēter primo deserunt in motu ad perfectionē (Tūc sedebit sup sedē maiestatis sue) Ista sedes maiestatis metaphorice ōr z fm Ori. erit cōgregatio aliquorū perfectorū hoim q̄ dicuntur sedes in iudicio: aut quedā virtutes angelice: sive throni sint: sive dñationes. Unde in ps. dicit sedere sup cherubin. Et sive sint hoies sive angeli dicunt sedes fm.s. Tho. sup Matth. qz per illos deus suū iudiciū exercet. Alij vero per sedem intelligūt auctoritatē iudicādi: q̄ duplex est: vt dictū est. Uel sedes ista est illa gloriosa nubes in qua venturus est: in qua nō est irrōnabile xpm iudicaturū sedēdo vt saltē astare sibi sedē paratā. Sedebit aūt xps in ista sede supra montem olivet: cui adiacet vallis Josaphat fm s. Tho. vbi.ē. qz lz certe sciri nequeat tm ex scripturis ꝓbabilr credit q̄ ibi videbit vñ ascēdit in celū. Multitudo āt hoiz in circūitu erit vt possit xpm videre qz lōge videbit: qz erit in aere z fulgidus vt sol. Jō sequit. (Et cōgregabunt ante eū oēs gētes.) Oēs inquā etiam pueri nihil preter originale habētes: vt videāt gloriā iudicis. Et hec cōgregatio erit vt dictū est in valle Josaphat fm scōs: z fm scripturā Joel.iij. Et lz magister in.iij. di.xlviij. dicat ridiculosum esse q̄ christ⁹ descendat in vallē: tñ ibi sentit q̄ erit in aere supra mōtē olivaz: vt etiā videtur velle scriptura Zaca.xiij. vbidicit. Stabūt pedes dñi in die illa supra montem oliuarū. Cōgregabunt inquā vt oēs iudicentur chtū ad receptionē pmij vel pene: nō aūt vt oēs discutiant: vt dicet. Et notāter ōr gētes: nō angeli qz nō ꝓprie iudicabunt. Fiet aūt ista congregatio fm Aug. ministerio angelorū. Pro his notādū est ex.s. Tho.iij.p.z.xlij. vbi.ē. q̄ xpo inchtū hō ꝓpetit ptās iudicādi angelos: Tū qz est ꝓpior vbo: tū qz hūilitas passionis meruit vt sibi oē genu flectat. Tū qz ministrāt circa hoies quoz est caput. Judicat aūt eos chtū ad tria vt dicit. Primo chtū ad dispēsationē eoz que agunt. Scōo chtū ad pmia accidētalia z accidē tales penas quib⁹ hic demones affligun tur: aut excludunt ab hoc mūdo in abyss suz: qō eis valde displicet vltra suā essentialē penā. Tertio chtū ad essentiale premiū z essentialē penā: qō a principio factū est p xpm inchtū est verdū dei. Nō tñ vt ōr iudicabunt directe: qz nō discutiēntur: cū in bonis angelis nō sint mala admixta bonis: neq̄ in malis bona admixta malis: neq̄ ēt pmiabunt: p meritis ꝓprijs: cū a ꝓncipio fuerit pmiati. Sed iudicabunt idirecte fm pmiationē: qz recipiēt accidētale pmiū p his q̄ pcuraverūt qz. s. boni amplio⁹ gaudebūt de salute eoz q̄s iuuerūt z ecōuerso mali dolebūt de his quos subuerterūt. Judicabimus tñ angelos. j. Cor.vj. s. cōparatiōe: inchtū q̄dā hoies q̄busdā angelis erūt superiores. Sz de hoib⁹ loquēdo: oēs q̄dē aī xpm ꝓparebūt: nō solū.xij. tribus israel: sz z oēs gētes p.xij. trib⁹ accepte z significate: vt oēs videāt exaltationē ei⁹ q̄ p oib⁹ sanguinē fudit (Et oēs ēt adulti iudicabunt chtū ad receptionē pmioz. Alij quidē boni discutient. s. cū bonis z meritorijs opib⁹ habebūt mixta notabilia mala: vt oib⁹ pareat iustitia iudicātis. Alij q̄ vbo non. s. relict. Similiter erit in malis. Alij vel mali iudicabunt discussiue. s. q̄ fidē habuerūt cui⁹ act⁹ laudabilis est z ō se ordinatus ad meredū: iōq̄ sicut cines saltē nūero z si nō merito: nō ꝓdēnabuntur morte sine discussiōe: sz in fideles nō habēt mixtionē talē bonorū z malorū q̄ discussionē recipiat. Sublato em fidei fundamēto: oia sequētia opa carēt rectitudine et ītētionis pfecte. Et iō vt hostes sine audientia cōdēnabunt. Oia p̄dicta sunt. s. Thom. doctrina vbi.ē. vel alibi. De ista aūt discussione dicet ifra. (Et separabit eos abinuicē) z hoc fm Ori. inchtū cuilibet erit manifesta iustitia vel iustitia cuiuslibet. Un ista pma separatio nō erit fm sitū: sed eo mō quo alibi a nigris dicunt separati: etiā si local⁹ sint cōmixti. Ista aūt separatio lz mō sit: tñ non ꝓtat nobis sed tūc ꝓstabit. iō dicet fieri vel dicet fieri habito respectu ad separationē finalē q̄ ad istā sequit: z fiet tunc: de qua etiā ōr fm alios idē mer. s. z sepabit eos abinuicē. s. situal⁹. qō fm.s. Tho. super Mat. dupl⁹ pōt intelligi. Uno mō qz bonī habebūt nobiliorē sitū: qz erūt i aere: vel qz ad ista erunt in dextera iudicis. Ego aūt credo q̄ vtrūq̄ erit: vt intelligam⁹ iustos esse añ faciē iudicis in nobiliori loco. etiā si nō essent in aera elevati (sicut pastor segregat oues) i. iustos sic dictos fm Orig. ꝓpter mānsuetudinē fm Chry. vbo p pr̄ vultatē vel innocentiā. Nō em iust⁹ instar ouis est mānsuet⁹ in tolerādo: ē vtilis in fructificādo vbo z operatiōe q̄ q̄cūq̄ ei⁹ est: totū est vtile et edificatoriū: z innocēs in offendēdo (ab hedis). i. iniustis sic dictis fm Orig. qz p sara dura z pctōz ꝓcipitia gradiūt. fm Chry. qz infructuosi sunt: vel fm Her. qz hedus semp feruet coitu. iō etiā p pctō ꝓncipis offerebat (Et statuet oues q̄dez a dextris: hedos aūt a sinistris) vel rōne nobilioris z ignobilioris sit⁹: vel qz ad ista sic fiet: vel ꝓpter vtrūq̄: vt dictum est. Ad intellectū tñ hoz vide in euāgelio de ascēsione dñi. Jn hac parte est ista liter vnum documentum: qō beat⁹ Paulus tāgit dicēs. ij. Cor. j. Oēs nos manifestari opz ante tribunal xpi: vt referat vnusq̄sq̄z ꝓpria corpis put gessit: sive bonū sive malū. ¶ Quātū ad scām tangit pmiano iustoz. Ad intellectū aūt sequētis sciēdum est q̄. s. Tho.iij. vbi.ē. dicit: nō esse certū vtrū iudiciū illud quo ad accusationē z deceptationē seu discussionē z sniam fiat vocaliter vel mentaliter: sed ꝓbabil⁹ credit q̄ fiet mētaliter quo ad illa oia qz si singulorū facta oretenus deberēt enarrari: nimis ꝓlixū tps requireret. Sed ca.iij. di.xlvj. ad argumēta cōtra quartā cōclusionē dicit q̄ duplex erit snia ibi. s. Una singularis: qua q̄sq̄z seipsum videbit tāte pene vel glie destinatū. Alia gnalis: q̄ duplex ē vna. s. p bonis: alia p malis. Et ista nō exigit multū: ꝓlixitatis tps: z vocaliter fiet. Sed videt esse dissonātia inter illā z. s. Tho. qui post p dicta subiūgit q̄ ea q̄ dicunt. Matt.xxv. i. i pñti euāgelio: fiēt mētaliter: z tñ ꝓstat q̄ ad gnalē sniam prinēt. Solvitur autē sic. Primo. Nā ista q̄ hic narrant. s. discussio z sniā dupl⁹ fiet. Primo circa singulos seorsum. et Scōo gnaliter circa multos. Et pmū erit mētale rōne ꝓlixitatis tpis fm aūt erit vocale nō solū quo ad sniaz: sed etiā quo ad illud examen (Esurivi ꝛc, Et: scōo sic. Nam.s. Tho. vt ex sua rōne ptz: loquit de his q̄ circa singulos fiant: seu de examine. Istūs aūt Matth. ponit aliqua que fiēt circa singulos. s. discussionē seu examen quo ad opera mie. per q̄ oia alia intelligūtur. Quedā vero que fient gnaliter quo ad oēs: vt illa snia. Uenite ꝛc. z illa. Ite ꝛc. Et de istis loquitur Capreol⁹. Et lz iste snie ponātur añ examen: tñ hoc est anticipatiue dictū. vl' his illa dicētur. vel sentētia vocaliter precedet: z discussio sequet mentalis. Primo igit xps discutiet singulorū cōscientias: deinde sequet apud singulos ꝓpria sentētia quā Matth. tacet: z tertio cuilibet divina virtute fiet manifesta ꝓscientia cuiuslibet eo mō quo btō Bñdicto est tot⁹ mundus ostensus: vel alio. Et quarto sequetur generalis illa sentētia z vocalis: ex duabus cathegoricis cōpōsita. s. Uenite et ite. et discussio. s. Esurivi ꝛc. que etiam erit vocalis. iuxta primum modū soluendi. vel saltem sententia. iuxta fm: ideo dicitur (Tunc facta discussione et particulari sententia (dicet rex vocaliter loquēdo vel mētaliter (his qui a dextris eius erunt. Uenite benedicti pr̄is mei). i. a patre meo: quia imperative benedicit efficiendo in benedicto bonum qō et dixit. hoies aūt bñdicūt fm.s. Tho. Rom.xj. lec.lj. indicative laudādo: vel optative desyderādo nō aūt imperative nisi inquātū ministri die. Sunt aūt iusti bñdicti actu rōne gr̄e in via: z bñdicēdi rōne glorie. Ideo sequitur (Possidete paratū vobis regnū ab origine mundi) Ubi notādū q̄ nō dicit: accipite sed possidete i. intrate in possessionē. Scōm.s. Tho. ei sup Matt. dicit possessio in qua habetur ius. Habem⁹ aūt in hoc regno ius ex ordinatione diuina z ex acquisitione xpi. Ite ex eūdē ō: possessio qz pacifice habet

eum plenario dño. Sz ſm Chrȳ. dicit poſſidete qz ſunt hereditaria bona cũ ſimus filij dei: z nobis antiquitus ꝓparata. ideo ſubdit (qđ vobis paratũ ē ab origine mũdi) imo qđ ab eterno. qz ſm Hiero. hoc intelligit ſm ꝓdeſtinationẽ. Eſt aũt hoc regnũ nobis paratum ipſa ſcõrũ ſocietas qđ regnũ đr poſſidere q̃libet dẽus multiplr. Primo rõne regnãtis: de cuius regno gaudet: ac ſi ipſevet ita dicã regnaret. Bona eñ amicoꝝ nr̃a dicim⁹. Scđo rõne ſocietatis cui⁹ ipe eſt mẽbrũ eo mõ quo dicimus italos poſſidere regna italie. Sequunt aũt aliqua q̃ ſaltẽ quo ad ſingulos mẽtalr fient: cũđr. (Eſuriui eñ z dediſtis mihi manducare. Siti ui z dediſtis mihi bibere. Hoſpes eram z collegiſtis me. Nud⁹. z o. me. Infir. z vi. me. In car. z ve. ad me.) Eſt aũt aduertẽdũ q opa mie corporalia ſunt ſeptẽ iuxta doctrinaz. s. Tho. ij. q. xxxij. z continentur in iſto ỹſu. Uiſito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: ꝑdo. Et ratio eſt: qz ſeptẽ ſunt corpales defect⁹ hois ad ḣs alij reducunt. f. famis: ſitis: habitaculi: nudatis: ſanitatis: libertatis: z defect⁹ ſepulture. Omiſit aũt dñs ſepulturã ſm ſan. Tho. ibi: qz enarrabat opera neceſſariora: vt quo ad dãnatos euidẽtior eorũ dãnatio fieret. tñ i alijs locis ſcripture ꝓmendanꝫ ſepelientes cadauera hoim vt Thobias. (Tũc rñdebunt ei iuſti dicẽtes.) Ex quo ptz quo iſta diſcuſſio erit mẽtalis. qz ſi totus mũd⁹ vocalr xp̃o rñderet aut oẽs iuſti: eſſet ꝓfuſio vocũ. Et ſic ſcõs modus rñdendi ſuperadict⁹ eſt. melior: q̃uis dici poſſit q xp̃s vocaliter loquet: z alij mentaliter rñdebũt. (Dñe qñ te vidim⁹ eſurientẽ z pauimus: ſitiẽtẽ z dedim⁹ tibi potũ? Qñ aũt te vi. ho. z colle. te. aut nu. z cooperuim⁹ te? Aut qñ te vi. infir. aut in car. z ve. ad te?) Iſta interrogatio nõ ꝓcedit ex ignorãtia: qz iuſti certitudinaliter ſcient q opa mie facta mẽbris xp̃i: xp̃s ſibi reputat fieri: z ſe ꝓ talib⁹ ſaluari. Sed ſm. f. Tho. ſup Mat. z Raba. ꝓcedit ex admiratiõe magnitudinis gr̃e date a xp̃o z paruitatis boni facti ab eis. (¶ Et rñdẽs rex dicet illis: Amẽ). i. vere (dico vobis q̃ diu feciſtis vni de hijs fratribus meis minimis mihi feciſtis) fratres dñi ſm. f. Tho. ſup Mat. ſunt nõ ſolũ boni ꝓ gr̃am: ſed etiã mali ꝓ naturã q̃bus etiã dãdũ eſt in neceſſitate: ſed ceteris paribꝰ magis dandũ eſt meliorib⁹: qz z verib⁹ ſunt fratres dñi. qz fratres ſunt q̃ dei faciũt volũtatẽ Mat. xij. Uñ z Hier. dicit q de talib⁹ loquit. q̃ z ſm Chrȳ. f. dicunt minimi: qz ſunt humiles: qz paupes qz abiecti. Nõ aũt hic ſit mẽtio de. vij. operib⁹ mie ſpũalibus: qz ille ꝓ maiori parte ptinẽt ad ꝓlatos. Sunt aũt. prima oratio. Scda doctrina in ſpeculatiuis. Tertia cõſiliũ in practicis. Quarta conſolatio i triſtitijs. Quinta correctio in delictis. Sexta remiſſio in iniurijs. Septima ſuppoꝛtatio in faſtidijs. Et ꝓtinent in hoc ỹſu. Cõſule: caſtiga: ſolare: remitte: fer: oꝛa: ita tñ q ſub eodẽ intelligat ꝓſilij z doctrina. Uide. ij. q. xxxij. Sz ſi fratres dñi ſunt oẽs z maxime iuſti: q̃rit q̃d in ỹbis dñi demonſtret ly hijs cũ loquit iuſtis. Et dicẽdũ q iſta locutio oib⁹ fiet in ſingulari: z tũc ly hijs demõſtrat alios iuſtos z iniuſtos qz ꝓ opibus mie ex hibitis ẽt inimicis: facti ꝓcipiẽt retributionẽ a dño ſm doctrinã ſctõ. Sz ſi oib⁹ i ſingulari loquit quare đr: dicet illis? Dico q q̃ ſingulis ſeorſum dicet iõ plural r đr dicet illis et ly hijs nõ demonſtrat aliq̃d ſeorſum ab oibus iuſtis z iniuſtis ſz a ſingulis. Uel põt dici q̃ iſta verba q̃ diſcuſſionẽ ſonãt nõ dicẽt oib⁹ iuſt⁹: ſz hijs ſolũ q̃ diſcutiẽt. Et tũc ly hijs: demõſtrat reliquos ſctõs: maxime aſſeſſores paupes: q̃ ſpeciali rõne dñr fratres xp̃i. qz eãdẽ vitã ſeu ꝓfeſſionẽ duxerũt. f. pauperẽ z maxie mẽdicã. z ſic demõſtrat oẽs alios iniuſtos. ¶ In hac pte eſt ſale documẽtũ q opa mie ſunt in ꝓcepto: qz de hijs fiet diſcuſſio in iudio vt dãneris vel ſaluẽris. Remi. Et notandũ q in hoc loco opa mie a dño cõnumerãt q̃ q̃cũq; iplere ſtuduerit regnũa cõſtitutionẽ mũdi ꝓparatum electis percipere meredit̃. Hec ille. ¶ Quantũ ad tertiũ tangit maiꝝ condẽnatio cũ đr. (Tũc dicet z hijs q̃ a ſiniſtris eius erũt. Diſcedite a me maledicti in ignẽ eternũ. q̃ para. eſt diabolo et ange. eius.) Hec verba aut dicet iudex hijs: aut dicet vocaliter poſtea q̃ ſequũtur q̃uis anteꝓſita ſint. vel ſi dicet ea vocalr z añ ea q̃ ſequunt: tũc q̃ ſequunt dicet mẽtaliter vt vꝰ. Ex hijs aũt ptz vt dicit Aug. xxj. de ciui. dei: q ignis idẽ demones z hoies cruciabit. Quo aũt corpalis ignis poſſit affligere ſpm̃ aut corp⁹ ſi nec⁹ corꝛuptiõe: vide dñica. j. poſt feſtũ trin. (Eſuriui enim z nõ dediſtis mihi mã. Si. z nõ dediſtis mihi po. hoſp. erã z nõ cel. me. Nu. z nõ coop. me. Infir. et in car. z nõ vi. me. Tũc rñdebunt ei z ipi dicẽtes. Dñe qñ te vidi. eſu. aut ſiti. aut hoſp. aut nu. aut infir. aut in car. z non miniſtra. tibi?) Iſta interrogatio poteſt ꝓcedere ex admiratione magnitudinis pene illate: ſicut z de iuſtis dictũ eſt ſuo mõ: z etiã ex ignorãtia q̃ iniqui nõ intellexerunt ſe ꝓm in ſuis pauperculis cont̃ ꝑſiſſe. (Tũc reſpondebit illis. di. Amẽ. dico vobis q̃diu non feciſtis vni de minoribus hijs nec mihi feciſtis) Et ly hijs põt hic referre aliq̃d ſeorſum ab oibus malis de q̃bus eſt ſermo. (Et ibunt) nõ ſponte ſed coacti ab angelis malis exequẽtibus ſniam iudicis: vt. s. Tho. iij. vbi. ã. videt velle q̃uis aliqui dicant q ſua ſponte velut deſperati recedent a deo (hi). i. mali (in ſuppliciũ eternũ: iuſti autẽ in vitã eternã). i. ibunt ad viſionẽ dei ſm Aug. qz cõtẽplatio ꝓmittit̃ nobis actionũ oim: finis. at eterna ꝓfectio gaudiorũ. Hec ille. Ibunt aũt tũc ſcti ad vitã eternã duob⁹ modis ſm q vita ſumit dupl r. ſ. ꝓ eſſentia viuentis: z ꝓ operatione vitali. Reſurget. eñ ad vitã immortalẽ z eleuabunt ad illã viſionẽ q̃ et eſt vita z eſt eterna: nõ ſolũ qz ſemp durabit: ſed qz in ea nulla eſt variatio: ita q̃ſcti ineternũ nõ plus videbũt i deo q̃ in ꝓmo inſtanti q̃ videbũt ſm. s. Tho. vbiq; z hoc virtute ꝓdicte viſionis: cũ q̃ tñ ſtat. q videtib⁹ deũ ꝓtinue aliqua noua reuelenꝫ q̃diu durãt illuminatiões. Dꝰ aũt vita btõrũ potius eterna q̃ dãnator. q̃uis vtraq; ſemp duret. qz inuariabilior ẽ maxime q̃ ad ipm̃ intelligere btm̃ qđ ſemp vnũ numero erit z eq̃ inteſum ſemp. z đr vita cũ ſit opatio vitalis.

¶ In hac pte eſt documẽtũ morale: qđ Greg. tãgit. xxv. moꝛa. di. Si tantã penã minaꝫ ei q̃ ſua nõ dediſſe quincẽ. q̃ pena feriẽd⁹ eſt q̃ redarguiꝫ abtuliſſe aliena? Hec ille. ¶ Eſt aũt iterũ aliud documentũ. Nã ex hoc euãgelio ptz q iudex primo opa examinabit cũ đr. eſuriui z c. Examinabit aũt ſtũ ex ſcriptura colligiꝫ oia cogitata z dicta z facta z ꝓmiſſa nobis circa q̃ omiſerimus. Iſta aũt ꝓmiſſa ſunt quatuor. ſ. tꝑs de quo malã rõnẽ reddẽt otioſi z res tpales de q̃bus malã rõnẽ reddẽt auari z corpus de quo luxurioſi: z alia de qua ſuperbi: q̃ abiecta dei imagine ſup induxerũt diabolicã. ¶ Ptz ſcõ q examinata ponderabit: qz dicet Amẽ dico vobis q̃diu z c. Michael igiꝫ põderatoꝛ aiarũ ſz repſentationẽ eccleſie aliq̃s inueniet nulli⁹ põderis q̃ nulla bõa habebũt. Cuilibet tali dicet illũ Dañ. v. Appenſus es in ſtatera: z inuẽtus es nõ q̃dẽ minus vt ibi đr. ſed nihil habẽs: z ꝓcieꝫ in fornacẽ. Quedã autẽ erũt ſemiplene q̃. ſ. penitẽtes nõ cõpleuerũt ſatisfactionẽ. Iſte inuenient minus habere z ibũt ad purgatoriũ. Que dã vero erũt plene z ſatis habẽtes q̃. ſ. ſtũ deliq̃rũt tñ ſatisfecerũt. Quedã ỹo ſup plene mrtũ habẽtes. Ambo aũt iſta gña aiarũ ab illo cãpſore ponenꝫ in thesauro celeſti. Tertio põderata ſentẽtiabit. qz dicet: diſcedite. Quarto ſentẽtiata executioni mandabit. qz ibũt z c. ita q̃ nõ euadent ꝓ appellationẽ aut ſupplicationẽ: aut ꝓ querelã falſi: aut ꝓ ſatisfactionẽ quin dãnentur iniqui.

¶ Feria. iij. poſt Dñicã. j. in quadrageſima.

¶ Textus euang. Mat. cap. xxj.

Cum intraſſet Jeſus hieroſolymã: commota eſt vniuerſa ciuitas dicẽs. Quis eſt hic. Populi aũt dicebãt. Hic eſt Jeſus ꝓpheta a nazaret galilee. Et intrauit Jeſus in tẽplũ dei z eiiciebat oẽs vendentes z ementes in tẽplo. z mẽſas nummulariorũ z cathedras vendentiũ colũbas euertit. Et dicit eis. Scriptum eſt Domus mea domus orationis vocabit̃: vos aũt feciſtis illã ſpeluncã latronum. Et acceſſerunt

ad eum ceci ⁊ claudi in tẽplo ⁊ sanauit eos. Videntes aũt principes sacerdotũ ⁊ scribe mirabilia que fecit: ⁊ pueros clamantes in tẽplo et dicẽtes osanna filio Dauid idignati sunt ⁊ dixerunt ei. Audis qd isti dicunt? Jesus autẽ dixit eis vtiq; Nunq̃ legistis q⁊ ex ore infantiũ ⁊ lactãtiũ pfecisti laudẽ? Et relictis illis abijt foras extra ciuitatem in bethaniam ibiq; docebat eos de regno dei.

Dum intrasset iesus hierolymã ⁊c. Mat. xxi. In pñti euãge tãgunt tria pũcta q̃ sunt Cõmotio: Electo. Indignatio. ¶ Quãtũ ad primũ sciẽdũ est q; vt ex textu euãgelij ptz iste ingressus dñi in hierl̃m de quo in euãgelio est sermo. fuit qñ cũ tãta gl'ia descendit de monte oliueti vt hẽ dñica. i. aduent⁹. Jdeo ad intellectũ pñtis euangelij. ũ. opz ꝓsupponere fere ota q̃ in illo dicunt. Procedebat ergo xp̃s stipatus ⁊ceruis pplorũ magnificãtiũ eũ vocib⁹ ⁊ ramis letitie. ⁊ cũ tãta gl'ia ttrauit ciuitatẽ. (Et cũ ttrasset hierosolymã). s. cũ solẽnitate de q̃ ibi dictũ est (cõmota est) i. cõturbata est ex inuidia: vel cõmota ẽ i. admirata ꝑm alios: vel forte fuit vtrũq; (vniuersa ciuitas). i. principales ciuitatis. q⁊ dolebant ⁊ mirabant de honore exhibito xp̃o: q⁊ hõ laudabat q̃si de⁹. Et tũ vt dicit Chry. etiã ipsi laudantes nõ intelligebãt q̃ dicebãt s⁊ spũsctus in ꝓfetis in eos ẽba formabat. Vel mirabant de suscitatione Lazari. Jtẽ de doctrina ꝓpter quã etiã ascẽderat xp̃s in tẽplũ l⁊ de hac nõ mirarent i ingressus ciuitatis (dicẽs. Quis est hic) quasi diceret. Jste nõ est: vel saltẽ nõ videt talis ac tantus vt has laudes mereat. (populi aũt). i. vilis plebs ꝑm hie. (dicebant. Hic est Jesus ꝓpheta) nõ q̃cũq; ꝑm hiero. sed quẽ singulariter suscitandũ pdixerat Moyses (a Nazareth galilee) qui ibi fuerat educatus. Pro intellectu aũt eorũ q̃ hic dicunt. Notãdũ est ꝑm Aug. q; xp̃s nõ opabat cõtraria: sed ꝓ tẽporũ ꝓgruitate diuersa. Vñ prius se occultauerat: q⁊ nõdũ venerat hora ei⁹: ⁊ nũc se manifestat. Jtẽ prius honorẽ regiũ refutauerat ⁊ nũc illũ suscipit. Prio ꝑm Raba. vt oñdat se spõte passurũ. Scõo iurta Chry. vt ostenderẽt q̃s sit ille rex de quo ante ꝓpheta clamauerat. Ecce rex ⁊c. Tertio iurta eundẽ vt amplio⁹ in se indeorũ inuidia insaniret. s⁊ vt mihi vr̃ Chry. capit ly vt cõsecutiue: nõ causaliter. ⁊ Quarto ad humilitatis exẽplũ. q⁊ quãto maior fuit eius honor in hierl̃m tanto etiã maior fuit subsequens ignominia passionis. Jn hac parte est vnum documẽtũ i sensu morali q; Jesu intrante hierl̃m. i. aiam peccatricẽ post pctã: tota ciuitas. i. ipsa quantũ ad oẽs ei⁹ potẽtias ꝓmouẽt ⁊ ingemiscit: ⁊ aliter cõuertatur q̃s prius. ¶ Quantũ ad scõm tangitur eiectio eorũ q̃ tẽplũ ꝓphanabant cum ẽt. (Et intrauit Jesus in tẽplũ dei) Chry. Hoc erat ꝓprium boni ꝑlũ vt ad domũ curreret patris ⁊ illi honorẽ redderet. Et tu imitator xp̃i fact⁹ cũ aliquã ingressus fueris ciuitatẽ: primũ ad ecclesiã curas. Hoc etiã erat boni medici: vt ingressus ad infirmã ciuitatẽ saluãdã: iam primũ ad originẽ passionis intẽderet. Nã sicut de tẽplo oẽ bonus egredit. ita de tẽplo oẽ malũ ꝓcedit. Si em̃ sacerdotiũ ⁊ regũ fuerit tota ecclia floret. si ãt corruptũ fuerit: oim̃ fides marcida ẽ. Si cut em̃ cũ videris arborẽ pallẽtib⁹ folijs intelligis q⁊ vitiũ hz i radice. sic cũ videris ꝓp̃m in disciplinarũ: sine dubio cognosce q⁊ sacerdotiũ ei⁹ nõ est sanum. Hec ille. Est aũt notandũ q; nõ intrauit Jesus in tertiũ atriũ: cũ nõ esset sacerdos aut leuitas. sed solũ in scõm vbi fiebant orationes ⁊ sermones. Oues aũt ⁊ boues vendebant in primo: vt credo rõnabiliter. De his aũt atrijs habes dñica ꝓcedenti. (¶ Et eiciebat oẽs vẽdẽtes ⁊ emẽtes in tẽplo: ⁊ mẽsas nũmulariorũ ⁊ cathedras vẽdẽtiũ colũbas euertit.) Sup his ẽbis sic dicit hiero. Sciendũ est q; iurta mãdata legis venerabili in toto orbe templo dei: ⁊ de cũctis pene regiõib⁹ iudeorũ illuc ꝓp̃o cõfluente: innumerabiles immolabant hostie: maxime festis diebꝰ taurorũ: arietũ: hircorũ: pauperibus ne

ãbsq; sacrificio essent pulsos colũbarũ ⁊ turtures offerẽtib⁹. Accidebat aũt eos q̃d de longe veniebãt victimas nõ habere. Excogitauerũt igit sacerdotes quõ ꝑdã de ꝓp̃o facerẽt: ⁊ oia alia q̃bus opus erat ad sacrificia vendebãt: ⁊ vt vẽderẽt nõ habẽtib⁹ ⁊ rursus ipsi empta susciperẽt. Hãc ergo strophã. i. fraudẽ se i diuersa vertẽte crebro venientiũ inopis dissipabat. q̃ indigebãt sumptib⁹. ⁊ non solũ hostias nõ habebãt s⁊ nec vñ emerẽt. Posuerũt itaq; nũmulariosq; mutuo sub cautiõe darẽt pecunias. Sed q⁊ erat lege ꝓceptũ vt nemo vsuras accipere ret. ⁊ ꝓdesse nõ poterat pecunia fenerata q̃ comedi nihil haberet: ⁊ iterũ ꝑderet sortẽ excogitauerũt vt ꝑ nũmis coll̃ibistas. i. vilia munuscula susciperẽt. verbi gr̃a: frixi ciceris vuarũq; passarũ: ⁊ pomis diuersi ghis vt qõ in nũmis nõ licebat ihis reb⁹ exigeret q̃ nũmis emunt: Jstiusmodi dñs i domo p̃ris cernẽs negotiationẽ seu latrocinũ: ardore spũs cõcitat⁹ tantã hoim multitudinẽ eiecit de tẽplo. Hec ille q̃si formal'r. Dicit aũt hic Magr̃ hist. q; scõm hoc recte faciũt q̃ faces cereas in eccl'ia vẽdi nõ ꝑmittunt nisi dicat q; dñs eiecit de tẽplo vẽdẽtes ꝓpter mysteriũ. Hec ille. Verũtñ q⁊ ista vẽditio nõ est mala de se dico q; duob⁹ modis est illicita. Uno mõ qñ fit ad decipiendũ seu immoderate lucrãdũ. Hoc em̃ ẽ facere spelunca latrocinũ ipsaz ecclesiã. Alio mõ qñ fit cã mercãdi. ita q; finis talis vẽditionis est vẽdẽdo moderate lucrari. Mercari em̃ i eccl'ia ẽ ꝓhibitũ extra de imu. eccl'. domũ tuã li. vj. Sz si ꝓncipalis intẽtio sit vt ꝓp̃s hẽat ad offerẽdũ: licita ẽ: etiã si sẽcario moderatũ lucrũ intẽdat sine q̃ tñ nihilomin⁹ fieret vẽditio, si ꝑstaret de idẽnitate vẽdẽtis. Omne em̃ opus ad dei gloriã factibile est licitũ i eccl'ia nisi sit ꝓhibitũ. (Et dicit eis. Scriptũ ẽ). s. Esa. lvj. Dom⁹ mea dom⁹ oronis vocabit. Vñ Aug. i regl'a. Jn oratorio nemo aliq̃d agat nisi ad qõ factũ ẽ: vñ ⁊ nomẽ accepit. Hec ille. (Vos aũt fecistis illã spelũcã latronũ) hiero. Latro ẽ ⁊ tẽplũ dei i latronũ ꝑtit spelũcã q̃ lucra de religiõe sectat. Hec ille. Sz q̃re nõ restituerũt ei? Ad hoc sic dicit idẽ. Mihi iter ota signa q̃ dñs fecit: hoc vr̃ esse mirabili⁹ q; vn⁹ hõ ⁊ illo tpe cõptibilis intantũ vt postea crucifigeret scribis ⁊ phariseis ꝓ se seuẽtib⁹ ⁊ vidẽtib⁹ lucra sua destrui poterit ad vnius flagelli ꝓbera tãta ejicere multitudinẽ. Jgneũ em̃ q̃dã atq; ꝑ se rediabat ex oculis eius. ⁊ diuinitatis maiestas lucebat i facie. Hec ille. Uel põt dici q; adderat ei ꝓp̃ri multitudo q̃ fauebat ei: etiã cũ eoq̃ dici Hiero. (Et accesserũt ad eũ) adiutorio ministrorũ suorũ ceci ⁊ claudi in tẽplo: ⁊ sanauit eos. Jn hac pte est documẽtũ in sensu morali q; q̃ vult i ecclesia recipe sanitatẽ: caueat simoniacos. Hiero. Nisi aũt mẽsas nũmulariorũ subuertisset cathedras q̃s vẽdentiũ colũbas ceci ⁊ claudi lucẽ pristinã ⁊ cõcutiũ gradũ nõ meruissent accipere. Hec ille. ¶ Est ⁊ aliud. Nam cũ ista cõtigerint in die palmarũ qñ xp̃s fuit in hierusalem cum magno honor⁹ susceptus: xp̃s propter reuerentiã sibi exhibitã non omisit iustitiã: sed mox intrauit tẽplũ: illud q̃ purgauit eiectis ide mercatorib⁹ malis. nec ꝓp̃ seuerã iustitiã omisit miam: q⁊ languidos curauit significans iudices ⁊ ꝓlatos idem facere debere. Est et aliũ. Nã cũ xp̃s intrauerit aliaz mouẽdo ipsam ad cõtritionẽ: mox etiã illã purgat ꝑ ꝓfessiones ejiciẽdo de tẽplo cordis colũbas. i. luxuriã. est em̃ aial libidinosum: ⁊ nũmularios. i. auaritiã: ⁊ boues cornib⁹ vẽtilitates. i. supbiã: ⁊ oues. i. accidiã ⁊ ineritiã vl̃ hypocrisim. Ul̃ pvẽdẽtes colũbas itelligũt simoniaci vt dictũ ẽ. ¶ Quãtũ ad tertiũ tãgit idignatio ꝓncipũ sacerdotũ ⁊ scribaꝝ cũ ẽt. (Uidẽtes aũt ꝓncipes sacerdotuz ⁊ scribe). i. legis doctores (mirabilia q̃ fecit) ex qb⁹ ẽbus fuissent ad fidẽ ꝛdeuotionẽ ad xp̃z ꝓuocari (⁊ pueros clamãtes i tẽplo ⁊ dicẽtes osãna filio dauid: indignati sunt) vt pote q̃ odiũ ⁊ rãcorẽ aduersus xp̃z iã ꝛceperãt. (Et dixerũt) calũniẽdo opa: ꝑm hie. q⁊ i eũ man⁹ nõ audebãt ponere. Nã Luc. ix. ẽt q; q̃rebãt eũ apprehẽdere: s⁊ nõ inueniebãt q̃d facerẽt illi. Omnis em̃ pop⁹ suspẽsus erat audiẽs illũ. (Audis q̃d isti dicũt) q̃si diceret Homo purus nõ debet sustinere laudari vt deus. Chry.

ſicut colũna ſi modicũ obliquata fuerit accepto põdere amplius vadit in lat⁹. Sic ⁊ cor hois cũ puersum fuerit: ſi alicui⁹ viri iusti opa videat vel audiat: nõ cõfirmat: ſz magis ad inuidiã ꝓcitatur. Hec ille. Hie. Sz xp̃i resp̃sio moderata fuit. Nõ em̃ dixit q̃ scribe audire cupiebãt: bene faciũt pueri vt mihi testimoniũ phibeãt: nec rursum errant ⁊ pueri sunt: vñ debetis etati ignoscere: ſz ꝓfert exẽplũ de. viij. Psal. vt tacẽte dño testimoniũ scripturarũ: puerorũ dictũ cõfirmaret. Hec ille. Uñ sequit (Jesus aũt dixit eis. Utiq;). ſ. audio ⁊ intelligo q̃d dicãt: dicẽdo me esse xp̃m. Nã ⁊ de hoc exstat ꝓphetia (Ex ore infantiũ). i. per os infantiũ nõ ratione etatis ſm Chry. ſz simplicitatis (⁊ lactãtiũ) qui ſcz vt idẽ dicit mirabilib⁹ xp̃i tanq̃ lacte nutriebant⁹ ⁊ delectabant. Uel lactãtes sumũtur hic ꝓ parunlis ſz cõmunẽ loquẽdi modũ quo dicit. Hic adhuc lac habet in ore (perfecisti laudẽ). i. perfectã fecisti laudẽ xp̃i ſi lũtui o pater eterne. Chr. super Matth. Tanq̃ ſi dicat. Esto culpa est: q̃ ſti clamãt: ſz nũquid mea culpa est: q̃ ãte tot milia annorũ futurũ ꝓpheta prędixerat. Hec ille. (Et relictis illis abijt foras extra ciuitatẽ Bethaniã) q̃ erat post mõtẽ oliueti scõo milliario ab Hierusalem. Chry. Huic intelligẽdũ est q̃ dñs tante fuit paupertatis: ⁊ ita nulli adulat⁹ sit: vt in vrbe maxima nullũ hoſpitẽ: nullã inueniret mãsionẽ. Hec ille. Iuit igitur Bethaniã. Prio: q̃ nõ habuit inuitãtes in Hierusalẽ. Scõo: iuxta ẽt Chry. vt ibi corporaliter quiesceret vbi ẽt ſpũaliter quiescebat. ſ. apõ Lazarũ ⁊ sorores se diligẽtes: relicta infideli ciuitate. Tertio pp exẽplũ nr̃m Chry. Sanctoq̃ virorũ ẽ nõ ibi q̃rere mãsionẽ vbi clariores sunt viri: sed vbi fideliores. Nec gaudent vbi epule large sunt: ſz vbi sanctitas floret. Hec ille. Sz cõtra primã rationẽ vr̃ esse q̃ xp̃s habebat in Hier'z illũ amicũ apõ quẽ mãducauit pascha. Sz ad hoc posset dici q̃ lz ille accepiauerit xp̃m seipſũ inuitãtẽ: nõ tñ ipse inuitauit eũ cõsulẽs saluti xp̃i quẽ nolebat hoſpitari itra eos quos in mortẽ eius sciebat cõspirasse: vel timẽs saluti sue pp̃ inuidiã phariseorũ: vel alia rationabili causa. Si ãt xp̃s fuisset phariseis adulat⁹: ⁊ hi ⁊ alij eum forte inuitassent: hi ratione amicitie: et alij ratione laudis cõcupite. (Ibiq; mã sit) nocte apud Lazarũ ⁊ sorores ei⁹ (⁊ docebat eos de regno dei) vt semper aliq̃d boni faceret: cõtra quosdã p̃dicatores q̃ ſolũ hora sermonis dicũt verba dei: ⁊ p totã diem vacãt nugis. ¶ In hac parte est vnũ documẽtũ in sensu morali: quod Chry. ſãgit dicẽs. Malũ hoiem: melius locũ dãdo ſ̃p respõdẽdo: põt alios vincere: q̃ malitia nõ instruit sermonib⁹: sed exstat. Et lõ dñs recedẽdo compescere studuit q̃s rñdẽdo nõ cõpescuit. Uñ dicit Et relictis illis abijt foras. Hec ille.

¶ Feria quarta post dominicã primã in Quadragesima.

¶ Textus euang. Matth. cap. xij.

Accesserũt ad iesum scribe ⁊ pharisei dicentes. Magister: volumus a te signũ videre. ¶ Qui resp̃ dens: ait illis. Generatio mala ⁊ adultera signũ querit: ⁊ signũ non dabitur ei nisi signũ Jone ꝓphete. Sicut em̃ fuit Jonas in vētre ceti tribus diebus ⁊ tribus noctibus: sic erit filius hois in corde terre tribus diebus ⁊ tribus noctibus. Uiri Niniuite surgẽt in iudicio cũ generatione ista: ⁊ cõdẽnabunt eã: quia pñiam egerũt in prędicatiõe Jone. Et ecce plus q̃ Jonas hic regina austri surget in iudicio cũ generatione ista ⁊ cõdẽnabit eã: q̃ venit a finibus terre audire sapiẽtiã Salomõis. Et ecce plus q̃ Salomõ hic. ¶ Cũ aũt immũdus ſpiritus exierit ab hoie: ambulat per loca arida et inaquosa: querẽs requiẽ ⁊ nõ inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domũ meam vnde exiui. Et veniẽs inuenit eã vacantẽ: scopis mũdatam et ornatã. Tunc vadit ⁊ assumit septẽ alios ſpiritus secum nequiores ſe: ⁊ intrãtes habitant ibi. Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit ⁊ generationi huic pessime. Adhuc eo loquente ad turbas ecce mater eius et fratres stabant foris querentes loqui ei. Dixit autem ei quidã. Ecce mater tua ⁊ fratres tui foris stant: querentes te. At ipse respondens dicenti sibi ait. Que est mater mea: ⁊ qui sunt fratres mei. Et extendens manum in discipulos suos dixit. Ecce mater mea ⁊ fratres mei. Quicunq; enim fecerit volũtatem patris mei qui in celis est: ipse meus frater ⁊ soror ⁊ mater est.

Accesserũt ad iesum scribe ⁊c. Matth. xij. In presenti euangelio rãgũtur tria pũcta que sunt. Postulatio: Cõminatio ⁊ cõsolatio. ¶ Quantũ ad primũ sciẽdum est q̃ vt ex textu euãge. ptz: xp̃s fecerat miranda ⁊ eiecerat demoniũ de obsesso. ſz pharisei dixerũt q̃ in beelzebub ejiciebat demonia: xp̃s aũt rationabiliter ostẽdit se virtute dei ejicere demonia: deinde acriter eor̃ malitiã increpauit: ⁊ tũc vt hic dicitur: q̃dã eor̃ ſimul cũ scribis petiuerũt signũ nõ quodcunq; sed circa celestia corpora: vt dr̃ Luc. x. q̃ signũ de celo querebãt ab eo puta q̃ sol firmaretur vt tẽpore Josue: vel retrocederet vt tẽpore Ezechie. Et in hoc tẽtabãt dñm vt dicit idẽ Lucas: q̃ dupliciter põt itelligi. Uno modo q̃ tẽtabãt vt deciperẽt. Alio modo vt experirẽt potẽtiã xp̃i. Dupliciter em̃ detrahebãt miraculis xp̃i. Uno modo dicẽdo q̃ ea faciebat virtute maioris demõis q̃ põt expellere minorẽ: ⁊ procurare aliquas sanitates mirabiliter. Et sic petiuerũt signũ in celestib⁹ corporibus in quibus diabol⁹ miracula nõ videt posse facere: vt sic appareret xp̃s virtute diaboli operari: cũ in talibus corporibus nihil posset: sed ſlũ circa ea ad que diaboli potestas se potest extẽdere. Alio modo detrahebãt dicentes q̃ erãt miracula parua: q̃ communiter erãt circa hominum sanitates: ideo volebãt experiri ſi poterat maiora. Dicitur ergo (Accesserũt ad Jesum scribe. i. legis doctores nõ a scribendo dicti: sed ad docẽdo scripturas) ⁊ pharisei. i. q̃ dã religiosi: dicti a phares: q̃ est diuisio: eo q̃ diuisi essent per religiosam quersationẽ ẽtũ ad exteriora a ceteris. Ad Jesum aũt vtiq; accesserũt vt deciperẽt eũ vel vt sumerẽt experimẽtũ de eius potestate (dicẽtes) adulatorie loquẽdo secũdũ Chry. (Magister volum⁹ a te signũ). i. miraculũ qõ in pluribus dicitur signũ veritatis rei ad quã asserẽdã fit: vel sctitatis eius p quẽ fit (videre) de celo: scilicet quasi prioza miracula nõ fuissẽt que viderãt: ⁊ quasi ista nõ possent calũniari ꝓiero. Qui calũniaris ea q̃ vides oculis: manu tenes: vtilitate sentis: quid facturus es de his que de celo venerint? Utiq; respondebis ⁊ magos in Egipto multa signa fecisse de celo. Hec ille. Unde aũt phariseorũ scribarũq; superbiã: ⁊ ſp̃ imperiose loquuntur: dicẽtes volumus: ⁊ nõ: vellem⁹ aut precamur. (Qui respõdens) dure ⁊ acriter Chry. Et quidẽ cũ ei cõuitiabãtur: mãsuete respõdebat. cũ aũt adulabãtur: cõuitiose demõstrãs q̃ vtraq; passione erat superior: ⁊ neq; cõuitijs in irã deducit: neq; adulatione mollitur. Hec ille. (Generatio mala) Chry. Mala in ſp̃ quoniã ingrati semper facti sunt circa benefactores: ⁊ bñ patiẽtes deteriores fiũt: qõ ẽ vltie malitie. Hec ille. (Et adultẽra). i. idololatra: vl̃ ex idololatrio descẽdẽs. Jdololatria em̃ in scriptura dr̃ adulteriũ ꝓ ꝓphiero. eo q̃ relicto viro ꝓprio. i. deo. anima sequatur alienũ. i. diabolũ (signũ q̃rit) bonis verbis ⁊ malo fine. i. vt me decipiãt vel ꝓbẽt. Jdeo vt dicit Raba. indigni erãt videre signũ de celo: vnde datur eis de profundo inferni. Discipulis aũt ſm eundẽ dedit signũ de celo prius ostẽdendo celestẽ gloriã: dũ transfigurat est in mõte Thabor. ⁊ deinde ascendẽdo in celũ cũ magna gloria. Jdeo subdit (Et signũ nõ dabit ei nisi de celo vel de terra vel de abysso (nisi signũ Jone ꝓphete) qõ est de abysso: cũ de celo nõ mereantur accipere. Et lz postmodũ xp̃s se

cerit multa miracula: puta in suscitatione Lazari: illuminatione ceci nati: & obscuratiõe solis: tñ illa nõ sunt data illis. i. ad eorũ petitionẽ exhibita. Et dato q eis fuerint data: nõ fuerũt data tũc. Uel ſm Tho. super Matth. nõ est eis datũ signũ quale petebãt: neq; ad eor̃ vtilitatẽ. In hoc ãt q dat signũ Jone fm Chr. latẽter minatur eis ruinã sue ciuitatis. propter mortẽ xpi quã erãt executuri ac si diceret. Jta estis rebelles & icreduli q oino oportet imperi figurã q̃ precessit in Jona: eo q uniqua morte me cõdemnabitis ſz ve vobis qz resurgã. Et sic xps dedit eis signũ pronosticũ: qõ semp est õ futuro. Dedit etiã eis signũ rememoratiuũ: qõ est de preterito. Sicut em̃ actio Jone fuit signũ future sepulture xpi: ita sepultura xpi fuit signũ cõmemoratiuũ preteritã actionẽ Jone. ¶ Est em̃ vt ad pñs pertinet triplex signũ. ſ. Ostẽsiuũ de presenti. Pronosticũ de futuro. & Rememoratiuũ: de preterito. Sacramẽta em̃ noue legis primo modo significãt effectum suum: puta baptiſmus ablutionẽ a peccatis. Scõo modo ãt signific̃at suũ finẽ i. gloriã: & Tertio modo significãt principalẽ suã causam. i. xpi passionẽ: vt ptz per. ſ. Tho. in. iiij. di. ſ. q. ſ. ar. ſ. Jdeo seq̃tur sicut em̃ fuit Jonas in vẽtre ceti tribus dieb̃ & tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus et tribus noctibus. ¶ Sed cõtra: qz sepultus est feria sexta ad vesperã: & resurrexit die dñico de mane. Ad hoc dicũt quidã vt testat Aug. de cõsen. euang. q̃ ille tres hore quibs sol obscurus est xpo existẽte in patibulo a. vj. hora vſq; ad. ix. cõputãtur pro vna nocte: & relique a. ix. vſq; ad occasum pro vna die: ſz isti non intelligũt modũ loquẽdi scripturarũ vt idẽ dicat: q̃ a parte denominãt totũ. Solu it ergo Aug. ibi. & similiter. r. de trini. & Hier. & ſ. Tho. super Matth. q̃ dies naturalis est. xxiiij. horarũ: & diẽ artificialẽ simul cũ nocte tanq̃ partes cõprehẽdit. Xps ãt tenuit in sepulcro de trib̃ diebus naturalibus: de fine. ſ. ferie. vj. & principio dñice: & de toto sabbato. A parte ergo extrema ferie sexte cõputatur tota illa dies & cõsequẽter nox procedens: & sic fuerũt tres noctes. ſ. que precessit feriã sextã: & que precessit sabbatũ: & que dñicã. Et similiter tres dies artificiales vt ptz. ¶ Sed cõtra hoc arguitur qz pari ratione ab extrema parte diei dñice. i. a mane debuit ipsa tota denominari: & cõsequẽter cõputabit̃ nox sequẽs: & sic erunt quatuor nocles. Ad hoc dr: q̃ dies tunc incepit cõputari a sero: ideo nox q̃ dñicã sequebat nõ erat pars dñice. Uñ Aug. x. de trinitat. vbi. s. Sicut inquit ꝑmi dies propter futurũ hois lapsum a luce i noctẽ: ita isti pp hois reparationem a tenebris in lucẽ cõputãtur. Hecille. Uidetur ãt ſm eũ iste ordo mutatus qñ fuit saluator captus ſm alios antẽ in nocte resurrectionis: ita q̃ ſm eos illa nox dñice cõputatur cũ die pcedente inquãtum finis prioris ordinis: & cũ sequẽte inquantũ inicium sequẽtis. Et sic ſm eos vna dies naturalis fuit parascenes cũ nocte sequẽte tertia ãt dñica cũ nocte precedẽte. Sed primũ est melius. ¶ Et nota ſm Chrys. q̃ xps nõ dixit se resurrectuꝝ manifeste: qz eũ derisissent: ſz occulte vt crederẽt quos presciuit credituros. Et non dixit in terra ſz in corde terre. vt & sepulcrum ostẽdat: & nullus solã mortis apparentiã suspicetur. ¶ Sed & tres dies propter idẽ posuit. Jn hac parte ẽ documẽtũ in sensu morali: q̃ si volumus aliquid obtinere a xpo oportet cũ humilitate nõ cũ superbia postulare, neq; ad malũ finẽ sed ab bonũ Jaco. iiij. Deus superbis resistit humilibus ãt dat gratiã. i. rẽ postulatã & gratiose exhibitã. Est & aliud. ¶ Mã ẽtũ ex hoc euãgelio colligit tria sunt genera malorũ. ¶ Primi sunt curiosi qui nec credere nec cõuerti volunt nisi videãt signa qz cõsiderare deberẽt q̃ miracula xpi & apostolorũ ipsi vidẽt si volunt in effectu suo qui est mũdi cõuersio & sedes Petri: subiugatio Rome: relicẽ tẽpla sctõrũ: sepulcrum dñi: & huiusmodi & q̃ nõ debẽt modo fieri eadẽ miracula: qz fides iam est plantata & roborata: nõ ãt tẽpore xpi. ¶ Secũdi sunt duri q̃ nõ volũt cõuerti pp efficaciã dñice mortis: qõ notat cũ datur signũ de xpi sepultura in corde terre isti sunt duriores pe tris: que passiõis tẽpore scisse sunt. Nec

similiter volũt conuerti pp verba dei vt ninuite: ſz ea fastidiũt. Nec pp odorẽ fame xpi: vt regina austri pp famã Salomonis. Hic ãt odor xpi in scripturis assimilat odori cedri q̃ fugat serpẽtes: & ẽ odor sue pauptatis: qui deberet fugare serpẽtes terrã comedẽtes. i. motus auaritie ex odore myrrhe q̃ fugat vermes: & est odor sue hũilitat̃ q̃ debet fugare motus superbie: q̃ corrodũt ossa interiora aie merita ex odore vince q̃ fugat bufones. Et est odor sue puritatis q̃ debet fugare mot̃ luxurie. Bufones em̃ ad literã dicũtur sepe nasci de genitalib̃ mortuoꝝ. ¶ Tertij sunt sepe recidiuãtes: qõ notatur cũ dicũt. Cũ immũdus &c. Sz caueãt isti malũ finẽ scilz ne fiãt nouissima &c. ¶ Quãtũ ad scõm sciẽdũ est: q̃ xps cõparat iudeos Niniuitis & cõminat eis: qz erãt in breui casuri nisi peniterẽt. Sz ne aliqs crederet q̃ peniterẽt sicut Niniuite audito Jona: ita isti visa xpi resurrectione. Jdeo ſm Chrys. subdit. (Uiri Niniuite surgẽt in iudicio). i. in die iudicij: vel in iudicio. i. ad iudicij siue vt iudicẽtur (cũ gñatione ista.) Ex quo ptz ſm Remig. q̃ nõ solũ boni: ſz ẽt mali resurgẽt & simul. i. in eodẽ tẽpore resurgent ꝫ quosdã hereticos q̃ dixerũt: vnã esse bonorũ & aliã malorũ resurrectionẽ. Et sic̃r ſm eũ hic excludit iudeorũ error: qui cõsueuerũt dicere q̃ añ dẽ iudicij celebrabit̃ resurrectio & q̃ reedificabit̃ hierusalẽ. Et sic̃r ſm. ſ. Tho. error millenariorũ i. eorũ qui dixerũt iustos & martyres per mille annos añ iudicij resurrecturos: quia iusti. Niniuite surgẽt cũ gñatione ista iniusta (Et cõdẽnabũt eã) ſm Hiero. nõ sentẽtie potestate: ſz cõparationis exẽplo. Mã sequit̃. (Quia penitẽtiã egerũt i ꝓdicatione Jone) cũ tñ essent ipsi ptius infideles: & ille. i. Jonas. vt dicit Remig. simplici voce sine attestatione signorum loquerek: & tãtũmodo trib̃ diebus predicasset. Isti ãt nõ penitẽt qui sunt ppls dei visis tot miraculis: & auditis tot sermonib̃: & presente tãto viro: imo & deo. (mã ecce plus q̃ Jonas). i. plus q̃ homo (hic). i. in isto loco ſm Hiero. qz ly hic vt dicit nõ est ꝓnomẽ ſz aduerbiũ loci. Dei de adducit salnator aliud exẽplũ quod magis vrget: di. (Regina austri.) i. regina saba cuius regnum est in parte australi respectu Hier'm (surget in iudicio cũ gñatione ista & cõdẽ. eã. quia ve. a fi. ter. au. ſaꝑ. lal. & ecce plus q̃ ſa. hic) Jstõ plus fuit q̃ factũ Niniuitarum: vt dicit Chrys. qz Jonas iuit ad eos: ista ãt venit mulier barbara & remota: nõ formidans mortẽ cupiditate sapiẽtie. Et sicut dicit Hiero. in hac regina & niniuitis: fides nationũ prefertur israeli. Et qz isti fuerũt nesc̃ iõ subiũgitur pena. i. execratio & possessio a diabolo. ¶ Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ est q̃ circa istũ textũ de exitu spiritus immũdi sunt due opiniones: vt testat. b. Tho. super Matth. Una ẽ. b. Hiero. q̃ hic nõ sit cõparatio iter diuersas res gestas: ſz solũ q̃ xps narret quid iudeis acciderit & quid futurũ esset: & b nõ ponẽdo exẽplũ ex re gesta: ſz ex parabola. i. ex re q̃ fuisse potuit quã tñ nõ est necesse fuisse. Alia est Aug. & aliorũ multorũ q̃ hic adducat exẽplũ ex re gesta: & fit cõparatio diuersarũ rerũ gestarũ vt gerendarũ. Scõz primã ergo viã exponit sic. (cũ spiritꝰ immũdus exierit ab hoie) i. populo iudaico qui noie hominis hic signat. Mã potestas diabolj fuit electa ab eo quãdo legẽ suscepit: ſm Hiero. qz lex demonũ cultũ destruebat. (tunc) ſm eũ (ambulat per loca arida). i. gẽtiliũ eor da que ſm Remig. arida erãt ab humore gratie & salutaris aque. i. scripture. Et ista diabolus plenius a binde possedit (querẽs requiẽ.) Jn his em̃ que fuit requiẽ: ſm Remig. qz putauit se in gentili populo ꝑpetuã hr̃e quietẽ vel si hoc nõ putauit saltẽ apetijt & ꝓcurauit (& nõ inuenit) ſz inde fuit repulsus ſz Hiero. & Remig. quãdo ad predicationẽ apostolorũ gentes abiecta demonũ cultura dño crediderũt. Et tũc dicit reuertar in domũ meã vnde exiui. i. in gentẽ iudaicã ſm eosde Hiero. & Remig. qz. ſ. credẽtibus gẽtilibus in fideles remãserunt iudei: & ad eos regressum parauit ſpiritus immũdus: & veniẽs inuenit eã vacantẽ i. vacuã fide & bonis operibus. Uel ſm Hiero. qz carebat xpo hospite & angelorũ presidio dicentiũ. Surgite eamus hinc. Sicut enim Josephus testatur sacerdo-

tes post xpi mortez nocte in tẽplo audierũt strepitũ deinde voces dicẽtiũ. Trãseamus ab his sedib⁹ quasvoces ihiero. hic angelorũ esse testatur. (Scopis)idest superfluis z exteriorib⁹ obseruationib⁹ legis z traditionib⁹ phariseoꝝ ꝑm hiero. (mundatã z ornatã)exteri⁹. (Tũc vadit et assumit septẽ alios spũs neqores se)id est assumit vniuersitatẽ vitiorum (z ingressi habitãt ibi) possidẽtes gentẽ illã (z fiunt nouissima hois illi⁹). i. gentis vel ppli huius (peiora priorib⁹) qz sunt in peiori statu ꝙ ante legẽ datã. hiero. Multo nũc maiore demonũ numero possident: blasphemãtes in synagogis suis Jesum xpm: ꝙ in egypto possessi fuerãt ante legis notitiã qz aliud est venturuz esse nõ credere: aliud nõ suscipisse q̃ venerit. Septenariũ autẽ numerũ adũctũ diabolo vel ꝓpter sabbatũ intelligevel ꝓpter numerũ spũssancti. hec ille. Qui videt velle ꝙ ideo dicunt assumi. vij. spiritus: qz iudei superstitiose obseruãt diez septimũ. Uel qz septẽ sunt dona spũssancti: ꝙbus aduersant illa extinguendo si possunt. Uel ꝑz alios vt designet vniuersitas vitiorũ: qz septenarius est numerus vniuersitatis tpis. ¶Dicunt aũt isti spũs neqores ꝑm Beꝺ. rõne effect⁹: qz scz graniora sunt peccata sequentia ꝙ priora. Et idẽ videt dicere Greg. sup illud Job xxxix. Procul odorat bellũ (sic erit). i. sic eueniet sicut dictũ est (z generatiõi huic pessime) Erit inꝙ ve z realiter sicut fictitie accidit hoi de quo ꝓposita est parabola. Sz exponẽdo ꝑz aliã viã q̃dã vt testatur hie. istũlocũ ꝺ hereticis dictũ putãt: qꝺ immũdus spũs q̃ in eis aliqñ habitauerat qñ gentiles erãt: ad cõfessionẽ vere fidei eiciat: postea ꝺo cũ se ad heresim trastulerint z simulatis ꝟtutib⁹ ornauerit. in domũ suã: tũc alĩ. vij. nequã spiritib⁹ adiunctis: renertat ad eos diabolus z habitet in illis: fiãtqꝫ nouissima eoꝝ peiora ꝓrib⁹. Multo q̃dẽ peiori cõditione sunt heretici ꝙ gẽtiles: qz in illis spes fidei z in istis est pugna discordie. Hec ille Sz ꝺ hoc arguit idẽ hiero. qz ex eo qꝺ sequit. Sic erit z generationi huic pessime ꝓpellimur nõ ad hereticos sed ad indeos referre parabolã. Ad hoc dicitur qꝺ verũ cõcluderet argumẽtum si esset parabola: secus si est res gesta in hereticis: ꝺbus assimilãtur iudei. Sic em̃ opz hoc intelligere de vtroq; nõ aũt de hereticis tm̃ vt forte q̃dã intelligebãt ꝺ quos ꝓcedit argumẽtũ. Scõm alios aũt puta Greg. z Rab. z Aug. intelligit hoc nõ de hereticis tm̃: sed de q̃libet pcõre a quo exit diabol⁹ in iustificatione. Et ãbulat ꝑ loca arida. i. instoruz corda: arida ab omni humore carnalis ꝓcupiscẽtie: sed nõ inueniẽs requiẽ: redit ad illũ ꝑ recidiuũ: z inuenit talẽ animã ꝑm Raba. vacantẽ ꝑ negligẽtiã: mũdatã per priorẽ iustificationẽ: et ornatã simulatis ꝟtutib⁹: z efficit peiora ꝙ ꝓus. Et ꝑm Aug. de ꝓsensu euang. hoc est: qz non solũ habebit. vij. vitia capitalia vt pri⁹. sz etiã per hypocrisim se simulabit habere virtutes oppositas: ideoq; dicitur. vij. spirit⁹ neqores assumpti. Sed ꝑz Chry. intelligit hoc de eo a quo expellit diabolus corporaliter. qz si talis efficiat segnior graniorem trahit aduersus se phãtasiã. i. si mereat vt scõo diabol⁹ inuadat eũ: grauio⁹ torquet. ¶In hac pte est documentũ vt peniteat q̃libet vt nitine: z caueat iudeoꝝ recidiuũ: qz ꝓsuetudinem facies in qua morieris nisi q̃d magnũ accidat Greg. Tenẽt male ꝓsuetudines quẽ semel ceperint: z nõ nisi cũ peccatoris vita fininnt. ¶Quantum ad tertiũ ponit ꝓfortatio z cõsolatio eoꝝ q̃ xpo acquiescũt: cũ dicit (Adhuc eo loquẽte ad turbas ecce mater eius z fratres.) Sicut dicit btũs hiero. Heluidius hereticus hic fuit erroris fomentũ sumpsit: vt dixerit btam̃ ꝟginẽ post xpm alios filios habuisse ex Joseph. nõ itelligẽs qꝺ ꝑz scripturã quatuor modis aliq; dicũtur fratres. ſ. Natura: vt iacob z esau Bẽte. vt oẽs iudei. Cognatiõe: vt Abrãã z Loth de eadẽ familia existentes: z Affectu: vt oẽs xpiani. Fuerũt ergo isti fratres dñi ꝑm scõs ꝓsodzini xpi. i. filij sororum matris dñi: nõ ãt filij Joseph ex Maria neq; alia vxore melca vel ella noie: quã q̃dã fingũt: vt dicit hiero. sectantes apocripha. (Stabant foris q̃rentes loqi ei.) stabãt inꝙ foris ꝑm aliquos: qz nõ poterant intrare ꝓ turba. Uel ꝑm Chrysostũ. isti volebãt humanũ fauorẽ captare ex eo q̃ tãtus ꝓdicator z ꝓpheta ad eos ptinerat: z hoc notak: qz potuissent ingredi et audire cũ turba z expectare finẽ sermonis: z tũ extra eũ vocãt coram omnibus. Ubi aduertendum est: q̃ Chry. nõ solũ hic sed etiam. Joã. ij. vbi in nuptijs beata virgo inuitauit filium vt miraculum in vino faceret notauit eam de peccato inanis glorie saltem veniali. dicẽs q̃ ꝑ filiũ volebat se reddere clariorẽ. Sed. s. Tho. iij. parte. qõ. xxvij. dicit q̃ excessit Chry. in ꝟbis illis quantũ ad virginem dũtaxat: q̃quid fuerit de fratribus eio. Uñ sancti ꝓmuniter tenẽt q̃ nunq; venialiter peccauit. Quidã tñ tenẽt aliud extremũ z nõ solũ sentiũt ꝺ Chry. q̃ eam voluit peccasse actualr: sz tenẽt ꝺ Chry. z oẽs alios doctores sanctos q̃ eã tenẽt nullo discrepãte fuisse in originali cõceptã. z priuilegiũ xpi. ſ. q̃ sol⁹ sit sine peccato cõceptus: ex quadã fatua deuotione volũt attribuere virgini. Restat ergo vt supueniãt aliqui dicẽtes q̃ fuerit de spũssancto cõcepta. Hoc em̃ videt sequi ad illud qz de xpo dicit btũs Amb. vt refert aug. iij. lib. cõtra Julianũ. Xps non aliter potuit exps esse delicti: nisi expers fuerit illius ꝓceptiõis quã cõmixtio viri z mulieris operat. Hec ille. (Dixit aũt ei quidam)nõ ex simplicitate loquẽdo ꝑm hiero. sz insidiãdo: volẽs experiri si spirituale exercitium ꝓdicationis ꝓpter affectũ carnalẽ interrũperet. (Ecce mater tua z fra. tui foris stant querẽtes te. (Sz statim xps illũ ꝓtraxit. Unde sequit.) At ipse rñdẽs dicẽti sibi ait. Que est mater mea z q̃ sunt fratres mei. Sicut autẽ dicit. Hila. ij. his ꝟbis non est fastidiose de matre sua sensisse existimandus: de qua tãtã in cruce positus habuit curaz: imo si voluisset negare matrem: vt ait Chry. tũc negasset qñ iudei exprobabãt ei de matre dicẽtes. Mar. c. vj. Nõne hic est fabri z marie filius? Nihil ergo aliud voluit dicere ꝑm hiero. nisi q̃ spiritualia carnalibus ꝓferebat. Uñ subditur (z extendẽs manũ in discipulos suos dixit. Ecce mater mea z fratres mei) quasi diceret. Nõ cognatio sz deuotio mihi reddit aliquez propinquũ. Uñ subditur (qcũq; eẽm fecerit voluntatẽ patris mei q̃ in celis est. ipe) ꝙ charitatẽ z amorẽ (me⁹ frater z soror z mater est). ¶Est aũt notandũ circa ista q̃ aliqꝺ efficit mater frater vel soror xpi dupl'r. Uno modo faciẽdo dei volũtatẽ inquãtũ quilibet eoruz diligit affectu fraternali vel sororio vel materno. Et alio modo habẽdo eandez nature ꝓximitatẽ cũ eo: ꝓpter qꝺ xps homes fratres suos vocat dicens: narrabo nomẽ tuũ fratribus meis in ꝑsalmo. Sed qz is qui est frater ꝓmo modo inter homines est ẽt scõo modo: nõ ecõuerso: ideo simpl'r frater dr. Utraq; aũt fraternitas simul iuncta debet nobis ꝓbere fiduciã in iudicio: iuxta illud Ber. ad xpz. puto quia tã me spernere non poteris: os ex ossibus meis z caro de carne mea. Unde in iudicio demones videbũt eũ vt iudicem punientẽ: angeli vt dominum possidentẽ nos vt deũ creantẽ: vt dñm z regem gubernantẽ: vt redẽptorem redimẽtẽ: vt fratrẽ de nostro sanguine descẽdẽtẽ. Prebebit etiã magnã felicitatez in regno. In signũ cuius Joseph Beniami fratri suo ex parte patris z matris dedit partem duplicẽ Gen. xliij. Angeli enim sunt fratres xpi ex parte patris celestis solũ a quo imaginẽ habẽt dei. Nos aũt etiã ex parte matris. Jdeo dabit nobis refectionẽ intellect⁹ in deitate: z sensuz in humanitate. Sz angelis non dabit secundũ. In hac pte tãgit Chry. documentũ dicẽs. Multe mlieres btificauere sanctã virginem illam z eius vterũ: z optauerũt fieri tales matres. Quid est igitur q̃ prohibeat? Ecce latam ꝓstituit vobis viam: z licet non mulieribus solum sed z viris fieri matrem dei. Hec ille.

¶ Feria. v. post dñicam ꝑmã. xl.

¶ Textus euange. Jo. viij.

IEcebat Jesus ad eos q̃ crediderũt ei iudeos. Si vos manseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis z cognoscetis veritatẽ z veritas liberabit vos. Responderũt ei. Semen abrae sumus et nemini seruiuimus vnq; Quomodo tu di-

eis: liberi eritis. Respondit eis Jesus. Amen amen dico vobis: quia omnis qui facit peccatum ser
uus est peccati. Seruus autem nō manet in domo in eternum: filius manet in eternum. Si ergo filius vos liberauerit vere liberi eritis. Scio quia filij abrae estis. sed queritis me interficere: quia sermo meus nō capit invobis. Ego quod vidi apud patrem meum loquor: vos que vidistis apud patrem vestrum facitis. Rñderunt: dixerunt ei. Pater noster Abraam est. Dixit eis Jesus: si filij Abrae estis: opera abrae facite. Nunc autem queritis me interficere hoiem qui veritatē locutus sum vobis quam audiui a deo. Hoc abraam no fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaq; ei. Nos ex fornicatione nō sumus nati: vnū patrē habem⁹ deū. Dixit ergo eis Jesus. Si deus pater vester esset diligeretis vtiq; me. Ego enim ex deo pcessi: et veni. Ne q; em̄ a me ipo veni: sz ille me misit: quare loquelam meaz nō cognoscitis. Qz no potestis audire sermonē meum. Vos ex patre diabolo estis: et desyderia patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio: et veritate non stetit: qz non est veritas in eo. Cū loquitur mēdaciuz ex propijs loquitur qz mendax est et pater eius. Ego autem qz veritatem dico non creditis mihi.

Dicebat Jesus ad eos q̄ crediderunt ei iudeos ꝛc.) Joan. viij. In p̄senti euāgelio tangunt tria p̄cepta: q̄ sunt. Magistralis admonitio. Curialis reprehensio. Filialis obiurgatio. ¶ Quātū ad primū xp̄s aliq̄s iudeos credētes in eū: se tanq̄ discipulos christi quodā mō gerentes magistraliter seu p̄sumptuose monuit vt starēt in ꝟitate seu in vera fide. Ubi aduertendū est q̄ xp̄s multa docuerat in tēplo die q̄dā: et multi crediderūt ei. (Dicebat ergo Jesus ad eos q̄ crediderūt ei iudeos) q̄ ipsecte crediderant scōm Chrȳ. et constructione indigebāt (si vos mānseritis in sermone meo). i. in fide quā ex meo sermone cōcepistis: ita q̄ neq; fallacijs hominū: neq; tētationib⁹ demonū inde moueamini. Primo (vere discipuli mei eritis). Perfectū discipulū faciūt tria: sm scām Tho. super Joan. s. Preparatio vel bona dispositio ad pcipiendū verba magistri. et Assensus ad credendū et stabilitas ad retinendū seu p̄severandū in doctrina magistri: ita scz q̄ nō faciliter omni vento flectatur. (Et) Secūdo (cognoscetis veritatē). i. meipm̄ q̄ sum veritas sm glo. Uel veritatē quā per fidē tenetis: sm Aug. qz que nūc credimus in via: visuri sum⁹ in patria. Uel sm scām Tho. cognoscetis veritatē mee doctrine q̄ nullas videt obscura et mee gratie q̄ gratia ō: veritas ꝓparatiue ad figuras et mee eternitatis. Juxta illud p̄s. In eternū dñe permanet verbū tuū: in ḡnatione et ḡnationem veritas tua q̄ multis videt obscura (Et) Tertio (Veritas liberabit vos). Primo a terrore. secūdo a peccato sz Theo. et Tertio a mortet corruptibilitate et mutabilitate sm Aug. et hoc inquantū ad patriā finaliter ducit. Dicit autē. s. Tho. q̄ liberare hic nō importat ereptionem a quacūq; angustia put sonat in latino: sed est liberum facere. Et hoc a tribus scz Ab errore: per veritatem doctrine. et a seruitute peccati p veritatem gratie et a corruptione per veritatē eternitatis. Hec ille. Qz eternitas dicit veritatē qz quantū aliquid participat de eternitate tantum participat de entitate siue existentia: et consequēter tantum de veritate. Insinuat autem christus eos sine doctrina carere notitia veritatis: et libertatis honore de quibus tñ se ꝑcipue iactabāt. Erant em̄ serui peccatorū: et etiā in lege non habebāt virilatē: sed figurā. Uerūtñ sm Chrȳ. Quemētius fuisset eos cōturbari: cum dixit. Cognoscetis veritatē: quasi tūc nō cognosceret ꝙ cū dixit. Veritas liberabit vos:

Quod nō fecerūt: qz plus de minoribus turabāt. i. de mūdana seruitute quā solam noverāt: q̄s de ignorādo veritatez tñ irati vel indignati (Responderūt ei iudei) illi. s. q̄ prius crediderāt sz Chrȳ. vel sm Aug. alij de turba q̄ nondū crediderāt. (Semē abrae sumus). ¶ Est autē notandū scōm Chrȳ. q̄ q̄ in se nihil habēt ꝓclarz de parentibus gloriātur. Uñ iste sunt glorationes iudeorum: semen Abrae sum⁹ israelite sum⁹ et hmōi. His aūt similes sunt q̄ inaniter gloriant de nobilitate parētū: et in se sunt viles. (Et nemini seruiuim⁹ vnq̄). Et in hoc oñdunt scōm. s. Tho. se esse hebetes et rudes. qz dictū de seruitute spūali intelligūt de carnali et mendaces: qz serui erāt romanoꝝ Aug. Scōm hujus tpis libertatē: qūo verū dixistis? Joseph non est venundatus. Prophete sci nō sunt in captiuitatē ducti O ingrati q̄d est q̄ deus vobis assidue iputat: q̄ vos de domo seruitutis liberauerit si nemini seruiuistis. Uos aūt q̄ loq̄mini quō tributa solueba tis romanis: si nemini seruiuistis? Hec ille. Quo ḡ tu dicis: liberi eritis? Rñdit eis Jesus) ostēdēs q̄ nō de carnali sed de spūali loq̄bat seruitute a q̄ nō ipi p ipm poterāt liberari. (Amē amē dico vobis) sm Aug. ē q̄si iuramētū iste loquēdi modus. Amē em̄ vt ait hebraicū ē: et interpretatur: vere vl fiat: sz neq; grece neq; latin⁹ interpres ē ausus interpretari: vt honorē hēret vel amēto secreti. Nō tñ est iuramētū: qz xp̄s nō ita frequētasset talē modū loquēdi. Geminat aūt ad maiorē alterationē: (qz ois q̄ facit pctm̄). i. q̄ omittit vel omittit: qz omissio ad ꝓmissionē reducit: (seru⁹ est pcti) Seru⁹ aūt et liber differūt sm ph̄m: qz liber mouet motu ꝓprio seru⁹ aūt alieno. Quo ergo hō ō: seruus pcti. cū post pctm̄ adhuc habeat libz arbitriū et motū ꝓpriū. Ad ō dicit. s. Tho. vbi. s. q̄ hoc est ꝓpter duo. Primo qz hō peccās nō mouet motu ꝓprio hois iquātū hō est. i. rectus rōne. sz motu alieno. i. sensualitatis: et quāto min⁹ q̄o motu rōnis ꝑticipat: tanto magis est seru⁹ pcti. Secūo qz admisso pctō hō nō pōt se a peccato liberare: nisi p auxilium gre. iō quo ad hoc nō est liberi arbitrij (seruus autē spūalis). i. peccatoz nō manet. i. non hz ius manēdi in domo. i. in eccl̄ia vel in societate sctōz: sm. s. Tho. et alios (in eternū) et si aliqñ ibi sit ad tps vt tandē fine veste nuptiali deꝓhēsus in tenebras exteriores recludit. (Filiꝰ autē naturalis) i. xp̄s (manet). i. hz ius mānēdi tāq̄ dñs oim̄ (in eternū) qz sine pctō est et ꝑ hoc pōt ipse solus alios a pctō liberare (si ergo vos filius liberauerit: vere liberi eritis) Aug. de ꝟbis dñi. Nō a barbaris sed a diabolo: nō a corporis captiuitate sz ab aie iniquitate. Hec ille. Jn hac parte est documētū in sensu l̄rali: qđ tangit Aug. dicēs. O miserabilis pcti seruitus. Seruus hois aliqñ sui dñi duris imperijs fatigat⁹ fugiēdo recidit seruus pcti quo fugit: sequit em̄ hūc quocunq; fugerit. Peccatū em̄ qđ facis intus est: volūtas trāsit: pctm̄ nō transit. Preterit qđ delectabat: remānsit qđ pūgat. Hec ille. Et intellige q̄ pctm̄ manet quo ad reatū pene trāseunte actu q̄ est peccatū et manet quo ad effectū q̄ est deordinatio et mala inclinatio viriū aie: et vermis ac remorsus conscientie. Juxta illud Augustini. Jussisti dñe et ita est. sit sibi ḇñ sit pena inordinat⁹ anim⁹. ¶ Quātum ad scōm sciēdū est q̄ qz forte isti potuissēt dicere. nos sine pctō sum⁹: iō nō sumus serui spūali seruitute. hoc xp̄s vult excludere. Uñ curialr et gratiose eos reprehendit oñdēs q̄ pctores erāt. (Scio ꝟ: (Scio q̄ filij Abrae estis) Augu. Carnis origine: non cordis fide. iō subdit (sz q̄ritis me) innocentē (interficere) iniuste: et iō serui estis pcti. Sz quo credebāt i eū: si eū volebāt occidere? Rñdet Chrȳ. q̄ erāt exquisitis factis puersi. Uel vt dicit Aug. xp̄s multitudini loq̄bat: in qua erāt q̄dā credētes: et q̄dā nō: q̄ ista ꝓpetare cogitabāt. Et cā subdit (qz sermo meus nō capit in vobis). i. nō capit Aug. i. nō capit in cor vr̄m: qz nō recipit a corde vr̄o. Sic em̄ ē sermo dei fidelib⁹ tāq̄ piscis hum⁹ tūc capit qñ capit. Nec fit iniuria illis q̄ capiūt. Ad salutē ꝺppe nō ad pniciē capiūt. hec ille. Uel nō capit sm. s. Tho. i. nō ꝑgruit iuxta illud Lu. xiij. Non capit ꝓphetā perire extra hierl̄z. Et cā huius sz Chrȳ. erat altitudo doctrine quam illi tam-

ꝫ rudes cape nō poterāt: ꝛ ex hoc tanꝫ blasphemū volebāt occidere illū. Sz qz potuissēt dicere: tu ista finristi q̄ ꝑdicas: sequit (Esto qō vidi apud patrē meū). i. deū pfez. q̄ silio oēm notitiā cōicauit añ sc̄a (loquor) Uñ nō solū audita sz ēt visa loquor (ꝛ vos qō vidistis apō pfez vestrū.) i. diabolū: quē tñ nō noiat: qz curialiter loq̄tur apō quē iudei viderūt oculo fidei ꝛ experiētia teste eē oēz tinstitiā: cū semp illū ppm̄ puocauerit ad sctōz insectionē (factis). s. volūtate. facturi ēt ope qñ venerit hora mea ſm Chry. alia lra habet (Et vos q̄ vidistis apō pfem facite) .i. fnate legē ꝛ pphetaꝝ monita q̄ p eos deꝰ ē locut⁹ ꝛ p eos vos audistis a deo. Sz pria lra magis cōsonat sequētib⁹ cū dr. (Rñderūt ꝛ dixerūt ei). Qz em̄ dñs eos arguerat q̄ facerēt mala opera pfis sui: intelligens de diabolo. Jpū ſm Aug. iterato gloriāt de patre abrahā: vt inducāt eū ad aliq̄d dicēdū ꝫ Abrahā: et ꝑhr habeāt occasionē faciēdi qō cogitabāt. Uñ dicit: (Pf nr̄ Abrahā ē) quasi diceret. Quid vis dicere de illo. Sz ipse laudauit abrahā ꝛ ostēdit illos eē degeneres dicēs. (Si filij Abrae estis: opa abrae: facite) quasi diceret. Nō estis filij abrae sicut nec opa ei⁹ facitis: qz illa ꝫz Chry. fuerūt. Fides: obediētia: māsuetudo. Uestra aūt sūt. Jnfidelitas: impietas: ꝛ crudelitas. Nō tenemur aūt ſm. s. Tho. facere oia opera Abrae ſm speciē operis qz duxit plures vxores: ꝫz ſm radicēoperū eius. q̄ est charitas ex q̄ oia fecit: oia debem⁹ imitari. ¶Sz cōtra: qz supra dr (scio qz filij ꝛc.) Ad hoc dicit prio ſm Augu. q̄ id qō supra dñs affirmauit: de carnali ꝓpagine hoc negat hic de spūali q̄ est p imitationē: ſm quā isti non erant Abrae filij. Dicitur Scōo q̄ ſm Orig. in greco dicit: q̄ semē Abrae estis. Semen aūt vt idē dicit est q̄d imperfectū habēs naturā gnantis solū in potētia: filiꝰ aūt est q̄d pfectū hās illā in actu. Erāt ergo semē Abrae: qz aliqualiter retinebāt aliquā rōnē eoz q̄ deꝰ infunderat Abrae. Credebāt em̄ ex Abrahā processurū semē bñdictionis. Sed nō erāt filij q̄ nō perue nerāt ad perfectā similitudinē eiꝰ. Nam habētes ipsum bñdictionis semē añ oculos: illud nō agnoscebāt (Nunc aūt quaritis me interficere hoiem) qō iō ſm. s. Tho. dr ꝛ nō filiū dei: qz si cognouissent ñūꝫ dñm glorie crucifixissent. Et ne dicat q̄ hoc meruerat sequit. (Qui veritatē locut⁹ sum vobis) hanc. s. veritatē ſm Chry. q̄ esset pfi equalis: ꝓpter quā voluerūt occidere illū (quā audiui a deo) p sciētiā inditā ꝛ beatā iquātū hō sum: ꝛ p diuinā quā inquantū deus accepi a patre cōicante mihi illā. Hoc em̄ accipere metaphorice est audire. Ex his patet q̄ dñs p veritate docēda sit passus. Duo em̄ docuit ex quib⁹ isti sunt moti. s. suam deitatē. Unde Jo. v. dicit: q̄ voluerūt eū interficere: qz patrē suū dicebat deū: et iniquitatē scribarū et phariseorū quam acriter reprehēdebat hoc Abrahā non fecit: qz nūꝫ occidere quesiuit innocētem. nisi deo iubēte vt imolaret Jsaac. (Vos facitis opera patris vestri) .i. diaboli quē tacet rōne ꝑdicta. ¶In hac ꝓte est documentū literale: q̄ si volumus peruenire ad sinū Abrae. i. vitā eternā debem⁹ esse eiꝰ filij imitādo virtutes eiꝰ: quas Amb. lib. de offi. enarrat dicēs. Abrahā fide primus iustitia precipuꝰ: in filio strenuus in victoria nō auarus: domi hospitalis: vxori sedulꝰ. Hec ille. ¶Est ꝛ aliud morale. s. q̄ qui vult esse magnus cōrā deo: sit parꝰ cōrā se ꝛ econuerso. Jn cuiꝰ signū isti dixerūt se habere libertatē propagatiōis q̄ est ex patre libero dicētes Abrahā patrē suum ꝛ libertatē que cauſatur ex animi ꝛtute cū dicūt. Nemini seruiuimꝰ vnqꝫ q̄si dicāt hoc esse rōne sue magnanimitatis ꝛ virtutis ꝛ libertatē divine filiationis. ꝛ adoptionis dicētes. Unū patrē habemꝰ deū: sed oñdit xp̄s nullā habitū eos hꝫe. Nō q̄dē primā: qz ab Abrahā degenaueraūt. nō imitando opera eius. Nā ille dei precepto voluit sūū immolare. ꝛ isti contra dei preceptum xp̄m occidere. Ille obediuit dicenti. Egredere ꝛc. Gen. xij. isti nō capiebant verbum christi nec ab eo capiebantur. Ille credidit deo dicenti. Semini tuo dabo terrā hāc. Gen. xij. isti xp̄m veritatē dicentē occidere volebant. Nec secundā: qz erāt serui peccati. Nec tertiā: qz diligerēt filiū dei si deꝰ esset pater eoz. Unde quidā sanctus pater eius pater requisitꝰ qūo esset orādū patres inquit me docuerūt q̄ eleemosynā patres: nō robur sed plagas ꝛ infirmitates pretēdūt. quasi diceret. Qui aliquid vult obtinere a deo cōrā eo recognoscat ꝛ fiteatur infirma sua. ¶Quātū ad tertiū postꝫ vidit dñs q̄ sua curialis reprehensio nō prodesset: finaliter forti⁹ adhibuit medicamen. i. apertā obiurgationē. Dicitur ergo (Nos ex fornicatione.) idololatria seu ex parētib⁹ idololatr̄ ꝫz Augu. (non sumus nati (Jam em̄ intelligunt q̄ xp̄s de carnali generatione non loquitur (Unum patrem habemus deū) Ubi ſm Chry. s. admirāda est iudeorum stultitia. nam ipsi dicunt deum suū patrem esse. ꝛ qñ xp̄s idem vult de se dicere volunt eū tanꝫ blasphemum lapidare. Dicunt aūt deum suū esse patrē ſm aliquos: vt prouocent eū ad aliq̄d dicendū cōtra deū: ꝛ cōsequēter occidant. (Dicit ergo eis iesus. Si deꝰ pater vester esset) per gratiā adoptionis (dilegeretis vtiqꝫ me) qz signū ifallibile talis filiatiōis est charitatiua dilectio ad proximū: ꝛ multo magis ad verꝫ deum: cuiusmodi erat. (Ego em̄ ex deo) patre (processi p eternā generationē in idētitate nature ꝛ distinctione ꝓsone) ꝛ veni p tēporalē incarnationē ſm Aug. (Neq; em̄ a meipso veni) ꝓpria. s. ꝛ singulari authoritate: qz iquātū deus nō sum sine genitore ꝛ mittente ꝛ inquantum hō non sum sine mittente. ¶Est aūt aduertendum ex doctrina. s. Tho. j. di. xiij. q̄ ad missionē tēporalē divine persone duo requirunt. primū. s. qō persona missa sit ab aliquo: nō pater vel trinitas non mittitur. Secōm q̄ p nouū effectum sit in creatura. Ad hoc aūt qō vna persona mittat aliam: non opz q̄ sit principiū eiꝰ sed sufficit q̄ sit cā illiꝰ effectus ſm quē fit missio. Et iō eadē ꝓsona pōt seipaz mittere: dūmō sit ab alio. Filiꝰ ꝫ dei misit se ꝛ venit ꝫz nō venit a seipso. i. ꝓpria authoritate q̄si nulloꝰ eū miserit ꝫ authoritate sua ꝛ ꝓpria ꝛ spūsancti qz tota trinitas opata est illū effectū ſm quē venit. i. incarnationē ꝛ vltra hoc pr̄ spūliter est ei pncipiū essendi. Sz qz potuissent dicere: nos nō credimus q̄ sis a deo missus qz hoc non ꝓbas: oñdit q̄ ex doctrina potuissent eū cognoscere dicēs. (Quare loquelā meā nō cognoscitis?). i. modū ꝛ efficaciā ꝛ rōnabilitatē doctrine mee. Nō em̄ doceo nisi ꝓsona rōni ꝛ honestati ꝛ ꝓphetis: ꝛ q̄ dico miraculis et ꝑdigijs affirmo sz vos nō aduertitis (qz nō potestis audire). i. scrutari examinare: ꝛ ꝓferre ad dicta ꝓphetarū: sermonē meū: ex odio ꝛ superbia ꝛ mala volūtate. Uel ſm Aug. qz non vultis corrigi: iuxta normā mei sermonis: iō illū audire nō potestis. Cōsequēter aūt acriter eos increpat dicēs. (Uos ex pfe diabolo estis) p imitationē nō originē: ꝛ existimauerūt manichei de quoz opinione hoc solū nūc dico q̄ crediderūt deū esse cōditorē inuisibiliū: diabolū ꝫo visibiliū. Nā sequit (Et desyderia patris vr̄i vultis facere) ꝛ hoc ē vñ erāt filij diaboli vt dicit Aug. (ille homicida erat ab initio) creationis mūdi: ex quo fuit hō q̄ posset occidi. Homicida iquā nō ferro sz ꝓbo: vt ait Aug. Et nō solū adā sz ꝛ totū genꝰ hūanū ad mortē pduxit: vt dr Ori. (ꝛ in fixate non stetit) Cū em̄ sicut dicit. s. Tho. veritas sit dupler. s. oris vt cū vera dicunt. ꝛ opis: vt cū fiūt cōgruētia nature operātis: iuxta illud Joānis. iij. Qui facit veritatem venit ad lucē: diabolus non stetit: in prima: qz mētitus est dicēs. Eritis sicut dij. Gen. iij. neq; etiā in scōa qz nō seruauit ordinē sue nature a deo ꝓfixū vt. s. esset p hūilitatē ꝛ reuerētiā subdit⁹ deo ꝛ ab eo gl̄iaz ꝛ bñdictionē suā hēret. Et nota ꝫz eūdē q̄ diabolū nō stetisse i ꝟitate dupliciter intelligit. Uno mō qz nunqꝫ fuit in ꝟitate opis autoris. Et ꝟ ꝓmo qz naturā rest malꝰ. qō est manicheoꝝ error. Deus em̄ fecit celū ꝛ terrā mare ꝛ oia q̄ i eis sunt vt dicit ꝑs. ois ās creatura dei bona ē. j. Tim. iij. vl scōo: qz vt alij dixerūt lz nō natura sed volūtate sit malus tamē semp fuit malꝰ: qz in ꝓmo instanti peccauit. Et hoc etiā vt dicit sctūs Tho. alibi putaꝫ hereticū: rō est qz operatio q̄ cōsequit rē in ꝓmo eius instanti attribuit factori: sicut motus ignis surſuz generāti ignē deus ergo esset cauſa pcti. Alio mō intelligit: qz fuit q̄dē aliqñ in ea: sed nō pmansit: qz in ꝓmo instanti sui eē habuit rectitudinē saltē naturalē

sed post mortē statim declinauit ab ea p pctm̄. De hoc vide.j.p.q.lxiij. ¶Sunt em̄ circa hoc multe ꝛ subtiles disputatiões ꝛ opiniões in sacra theologia: sed planior ꝛ iudicio meo verior est q̄ i prio instāti sui eē habuit operationē naturalē: qz se cognouit ꝛ amauit ꝛ deū vt principiū boni naturalis: que operatio fuit quidē meritoria: quia fuit associata gratia: sed non perfecte: quia non fuit libera. Jn secundo vero peccauit ꝛ boni meruerunt. Jn tertio autem isti fuerunt in gloria: ꝛ isti in miseria. ¶Hec est ꝛa hoc qđ.s. Tho. videt dicere et dicit: q̄ si malus angel⁹ nō peccasset in scō instāti: i eo accepisset beatitudinē quā meruerat in prio: ꝛ cōsequēter videt velle q̄ illud meritū primi instātis fuit pfectū: qz intēdit q̄ in scō instāti ea accepisset in sua dispositione necessaria ꝛ infallibili. i. in merito pfecto qō habuisset tūc. Et iō seq̄tur. (Et veritas in eo nō est) quasi diceret. Nō ōr nō stare: qz vacillet ꝛ dubitet: nō tm̄ totaliter auertat a veritate: sed qz spōte ꝛ totaliter auersus est. Est tm̄ in eo aliqua veritas sicut ꝛ aliqua natura: sed nō est in eo veritas ordis q̄tū ad suā intēctionē: qz ꝛ si aliqm̄ veritatē dicit: tm̄ intēdit tāde fallere. nec opis: qz oē op⁹ ei⁹ ē malū. i. ad malū finē ordinatū. Vel hoc ōr ad ostendēdū q̄ nō solū cecidit: sz etiā q̄ nō surrexit vel penituit. Et qz nō hz in se ꝟitatē opis: et caret ꝟitate ordis q̄tū ē in se. Jō subdit (Cū loquit mēdaciū ex p prijs loquit. Ubi aduertēdū sm.s. Tho. q̄ sol⁹ de⁹ est ipa ꝟitas ꝛ sapiētia essentialiter: ois aūt ꝟitas ꝛ sapiētia creature est pticipata ex pria. Jō sol⁹ de⁹ dicit ꝟitatē ex p prijs: ois aūt creatura ex pticipatiõe diuine ꝟitatis ꝟitatē cognoscit ꝛ loquit: ex proprijs aūt loquit mēdacium. Uñ Ois hō mēdax: vt dicit ps̄.s. ex se seu ex pprijs. Jz aūt hō semp dicat mendaciū eū loquit ex pprijs: tm̄ ecōuerso: vt ōr.s. Tho. cū ōr mēdaciū nō ōr illud ex pprijs sed aliq̄n hoc ad alio accipit. i. ex diaboli suggestiõe. Uñ loq̄ mēdaciū ex pprijs attribuit diabolo pncipal'r: qz fuit pm⁹ mēdax. ordis aūt alij loquunt mēdaciū vel ei⁹ suggestiõe vl ei⁹ imitatiõe. (Qz mēdax ē) s. quo ad se (ꝛ pr̄). i. inuētor vel suggestor (ei⁹) s. mēdacij quo ad alios Manicheꝰ aūt teste. s. Tho. hoc male intelligētes et credētes diabolum pr̄em ei⁹ mēdacis. i. diaboli: ponunt dęmonū adinuicē gnationē. Sz itelligēdū est in q̄t pater ei⁹. s. mēdacij sui. Nō em̄ ois q̄ mentit est mēdacij pater sm Aug. sed diabolus est ei⁹ pr̄: qz primo illud inuenit. Et qz supra oñderat eos filios eē diaboli: inq̄tū erat homicida: oñdit nūc idē: inq̄tū erat mēdax: cū subdit. (Ego aūt q̄ veritatē dico vobis non creditis mihi) quasi diceret. Jn hoc vos diaboli filios ꝑbatis q̄ improbatis veritatē. Sed si crediderūt ei vt supra dictū est: quō ōr nō creditis mihi. ad hoc ōr sm Chrȳ. qz erāt pueri sm Aug. Vel qz credebāt aliqua: puta ea q̄ videbant signoꝝ factoꝝ: sed aliqua nō credebāt: puta ꝓfunda q̄ loquebat. ¶Jn hac parte est documentū in sensu Pali q̄ sicut imitatores dei dicūt filij dei: ita imitatores diaboli dicūt eius filij: z pñr sicut filij dei dñr dū ꝛiuxta illud. ego dixi dij estis ꝛ filij excelsi oēs: ita filij diaboli dicti pñt diaboli. Aug. de ꝛsen. euā. Diabolus nō spāle est nomē: sed cōe. Jn q̄libz em̄ diaboli opa fuerint inuēta: diabol⁹ est appellādus. Opis em̄ nomē est non nature. Hec ille. Est ēt aliud. s. audiendi libēter ꝟbū dei: qz sicut dicit Ambr. sup Beati immacula. verbū dei hz triplicē virtutē. s. inflāmatiuā. Hiere. xxiij. Nūqđ nō ꝟba mea sunt quasi ignis ꝛc. Et illuminatiuā. ps̄. Lucerna pedi⁹ meis ꝟbū tuū. Et mūdificatiuā. Ezech. xxxvj. Effundā sup vos aquā mundam ꝛc. Et vt ptz in hoc euāgelio habet i nobis triplicē effectū. Primū qz facit hoiem discipulū xpi. Uñ dicit. Uere discipuli ꝛc. Cuius discipulatus signū est q̄tū ex euāgelijs habet: primo ipsa auditio ꝟbi dei. ꝛ scō ipa respuitio triplicis amoris illiciti. s. domestici q̄ ad parētes: carnalis q̄ ad alios: ꝛ terreni quo ad mūdana: ꝛ appetitio amoris diuini. Et scōm qz facit cognoscere ꝟitatē. Et qz vt ōr Au. ꝟitas opponit falsitati: duplicitati ꝛ vanitati facit nos i mūdanis ista tria cognoscere Sunt em̄ falsa: qz pmittunt delectationē ꝛ vanā tandē amaritudinē: ꝛ duplicia. i. mixta. s. gaudiū dolore sapiētia oblivione ꝛc. ꝛ vana rōne pncipij: qz de nihilo ē medij: q: mutant. ꝛ termin⁹: qz cito deficiunt. Et tertiū qz facit animū liberū in arguendo ꝛ in non peccando: qz veritas inquit liber abit vos.

Feria.vj. post dñicā primā in Quadra. Fo. lxcviij.

℣ Feria.vj. post dominicam. s. in Quadragesima.

¶Tertus euan. Jo. v.

ERat dies festus iudeorū ꝛc. ꝛ ascendit Jesus hierosolymam. Est autē hierosolymis probatica piscina: que cognominatur hebraice bethsaida quinq̄ porticus habens. Jn his iacebat multitudo magna languentiū cecorū: claudorum: aridorum: expectantiū aque motū. Angelus aūt dni sm tps descēdebat in piscinā: ꝛ mouebatur aqua. Et qui prior descēdisset in piscinā post motionē aque sanus fiebat a quacūq̄ detinebat infirmitate. Erat autem quidā hō ibi triginta ꝛ octo annos habēs in infirmitate sua. hunc cum vidisset Jesus iacētem ꝛ cognouisset q̄ multum iam tempus haberet dicit ei. Uis sanus fieri? Respondit ei languidus. Domine hominē non habeo: vt cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam. Dum venio enim ego alius ante me descendit. Dicit ei Jesus. Surge tolle grabatum tuum ꝛ ambula. Et statim sanus factus est homo: ꝛ sustulit grabatum suuz ꝛ ambulabat. Erat autem sabbatum in illo die. Dicebat ergo iudei illi qui sanatus fuerit. Sabbatum est: nō licet tibi tollere grabatum tuuz: respōdit eis. Qui me sanum fecit: ille mihi dicit: tolle grabatum tuum ꝛ ambula. Interrogauerunt ergo eum. Quis est ille homo q̄ dixit tibi tolle grabatum tuū ꝛ ambula. Js autē qui sanꝰ fuerat effectus nesciebat qs esset Jesus autem declinauit a turba cōsistuta in loco. Postea inuenit eū Jesus in templo: ꝛ dixit illi. Ecce sanꝰ factꝰ es: iā noli peccare: ne deteriꝰ tibi aliquid cōtingat. Abijt ille homo ꝛ nūtiauit iudeis qz Jesus esset qui fecit eum sanum.

SAnct⁹ Joan. v. in presenti euangelio fit mentio de miraculo celebri quod saluator circa languidū quendā exhibuit. Et circa hoc tangūtur tria pūcta q̄ sunt miraculi preparatio: miraculi ppetratio: ꝛ miraculi publicatio. ¶Quātū ad primū ōr. Erat dies festus iudeoꝝ. i. pēthecostes sm Chrȳ. ꝛ Magi. histo. Iz hoc nō sit certū (ꝛ ascēdit Jesus hierosolymā) ne videret legi ꝓrari⁹: ꝛ vt simplicē multitudinē: q̄ tūc marie ꝛcurrit pasceret doctrina ꝛ miraculis: ꝛ Iz Chrȳ. (Erat aūt hierosolymis ꝑbatica.). i. ouilis Grece em̄ ꝑbatū sm Alchuinū latine ōr ouis. (piscia) ꝑ antiphrasim sm mag. hist. q̄ ōr q̄ collecta aqua ad pisces nō hñs cōsuerit dici piscina. Erat aūt sm. s. Tho. ꝑ pe tēplū ex aqs pluuialib⁹ collecta. Jn ista piscina sm Alchuinū lauabant cadauera deo offerēda: nō solū ouiū: Iz ēt oiz hostiaꝝ. Et ꝺ itellige prio. Nā lauabant ēt scdo i laterib⁹ tēpli. (Que cognominat hebraice bethsaida). i. dom⁹ ouiū: eo q̄ iter hostias notabiles oues magis frequentabant. Jō em̄ ab oib⁹ ꝑbatica. i. ouilis: ꝛ bethsaida. i. dom⁹ ouiū nūcupata ē (q̄nq̄ porticꝰ hñs) oras tecto ad loci ꝓmoditatē. (Jn his) porticib⁹ (iacebat mꝝtitudo magna lāguentiū: cecoꝝ. claudorū: ꝛ aridorū expectātiū aq̄ motū) vt tūc se i piscinā ꝓcerēt: ꝛ cā subdit cū ōr (Angel⁹ aūt dni sm tps) determinatū ꝛ non ꝓtinue (descēdebat in piscinā:) applicādo virtutē suā aque vl alteri corpori ibi existēti: ꝛ vt credo inuisibiliꝛ. ¶Est aūt sciēdū q̄ angel⁹ caret quātitate corporea: cū sit spūs: ꝛ pñr idiuisibilis esse: ꝛ ex se ab oi loco separat⁹ ꝛ idependēs: ꝛ iō ꝓt esse nusq̄. i. in nullo loco: sicut intellect⁹ dormientis ꝛ non sōniantis in nullo est

obiecto: sed tñ est angelus in loco qñ in eo operat. Mouet aũt local'r solũ qñ suã virtutẽ applicat alicui corpi primo. deinde alteri ita q ipse motꝰ eiꝰ localis ni hil est aliud ꝙ diuerse eiꝰ opationes sibi inuicẽ succedẽtes: seu vicissitudo opationũ sibi inuicẽ succedentiũ. Et dupl'r mouet. Uno mõ cõtinue sicut angelꝰ ducẽs thobiã. & iste motus nõ est hic imaginandꝰ. sicut si indiuisibile (vt punctus) fluat: nã real'r indiuisibile moueri non põt p se: vt p.phys. Sz dupl'r fit iste motus. Uno mõ. qr angelꝰ p accidẽs mouet moto corpore cui ẽ piunctꝰ sicut mouet alia nr̃a motis nobis. Alio mõ qr angelꝰ applicat virtutẽ suã alicui corpi nõ fm vnũ pũctũ indiuisibile: sz fm vnã partẽ eiꝰ diuisibilẽ: quã succedentes relinquit & succedentes occupat aliã equalem. Lz em̃ ipa virtꝰ angeli i se & ex pte angeli sit indiuisibilis tñ recipiũt ex pte obiecti diuisibil'r. i. applicat diuisibili: sicut & alia idiuisibilis applicat diuisibili corpi. Et iõ ipsa virtꝰ diuisibil'r. i. in diuisibili suscepta vl' ei applicata ad illõ cõparat sicut aliõ corpꝰ dicto diuisibi coextẽsuz. Uñ stãte tali corpe ipsa põt moueri vl' angelꝰ fm ipm vnã ptẽ deserẽdo & aliã occupãdo. Alio mõ angelꝰ mouet motu discreto cõpositꝰ ex pluribꝰ q̃rũ singulũ est pars motꝰ & nõ ẽ motꝰ: sz taliũ successio est motus: vt cũ nũc applicat se huic corpori: puta. a. & sil' & semel relinquẽs totũ a. applicat se corpi. b. Iste em̃ applicationes sunt partes motꝰ & successio eoꝝ est motꝰ: nõ aũt ipsarũ aliq̃ ẽ motꝰ. Est aũt angelꝰ vt dictũ est in se absolutꝰ ab oi loco: & põt cui vult se applicare ex oibꝰ corporibꝰ: sicut cogitatio mea i se absoluta ab oi obiecto: tõc̃ dũ dño cogitare vnũ possum: oẽ aliud qõ volu ero cogitare: & appetitꝰ meꝰ desinẽs mouere vnũ digitũ: põt oẽz aliũ quẽ voluerit mouere. Et iõ cũ angelꝰ relinq̃t. a. remanet ꝑ tũ i se est absolutꝰ ab oi loco: & p̃ñr p̃t se applicare. b. vel. c. vel. d. vt vult. Hinc ẽ ꝙ ab extremo ad extremũ põt moueri nõ trãseundo mediũ. & vno instãti põt esse in celo: & alio i terra seu i pbatica piscina. Hec doctrina est de mẽte. s. Th. i. par. q. liij. Qllo aũt alia separata mouea vide

in die pasche. & dñica. i. post tri. (Et mouebat aqua vel ab angelo imediate vl' ab angelo mediãte quodã ligno qõ ibi dicebat esse. Sicut em̃ recitat Wagr hi. q̃dã tradũt ꝙ regina saba lignũ viderit in domo salꝰ lubani i hierl'm cũ visitasset Salomonẽ in q̃ ligno diuinitꝰ cognouit suspẽdẽdũ fore quẽdã pp cuiꝰ mortẽ interiret regnũ iudeoꝝ: & hoc ipm Salomoni significauit cũ abscessisset. Qõ salomon veritꝰ durabilitati regni sui ꝓsulẽs fodit lignũ illõ iuxta tẽplũ vbi magna ꝑcipitia replebat aggerib⁹. Sed ꝓcessu tꝑis facta ẽ ibi piscina. & appropinquãte xp̃i tpe lignũ illud diuinitꝰ ascẽdit: vt esset in aq̃: & eo moto ab angelo: aq̃ mouebat. Inde aũt iudei ex illo ligno crucẽ dñi fecerũt. Sz vt idẽ ait hoc nõ est certũ. In quadã em̃ hystoria sctẽ crucis bz. ꝙ Seth filiꝰ Ade ex ꝑcepto ꝑris iuit ad paradisum: vñ fuerat electus: & petiit ab angelo custode oleuz mie. Qui dedit illa tria grana ligni vetiti: que plãtauit sup sepulcrũ Ade. & intres virgulas coluerũt: q̃ postmodũ coierũt in vnã ardorẽ q̃ succisa fuit i edificiũ tẽpli: lz nunq̃ potuerit opi cõgruere. Semp em̃ ẽ tũcuẽ ꝙ varie trũcarek: aut ꝓlixior nimis aũt breuior erat q̃ necesse foret. vñ tãdẽ relicta ẽ veluti inutilis i atrio tẽpli. Ceperunt aũt hoies istinctu diuino lignũ illõ reuereri quapropter sacerdotes idigna ti acveriti nequa superstitio idololatrie subouirek: pjcerũt illud in vicinã piscinã: & madefactũ aqua descẽdit ad fundũ. donec xp̃i tpiꝰ enatauit: & accidit vt supra. Sed neq̃ hoc certũ dr̃ q̃ ꝓbabile fiat ex angeli descensu & aque mirabili motione: necnõ a sanatione infirmo aliq̃d magni in illa piscina latuisse. (Et q̃ prior descẽdisset in piscinã) p se vel p iectꝰ ab alio: (post motionẽ aq̃ etiã) forte si tã cessasset aqua moueri (sanus fiebat a quacũq̃ detinebat infirmitate) curabili vel icurabili p naturã. Causa aũt quare deꝰ hoc mirabile p aquã opabat assignat a doctorib⁹ ꝑcipue a Chrỹ. Uoluit em̃ deus homines assuefacere: & inducere ad baptismum qui incipere debebat. Unde precesserunt multe figure: vt puta aqua que in lege purgabat immunditias corporales: nõ veras sz opinatas q̃ erant irregularitates q̃dã: puteas q̃ erant a cadauere tacto vel lepra vel hmõi. Deinde dedit expressiorẽ: aquã ista q̃ lauaret corporis sordes: & expelleret infirmitates eiusdẽ occultas quadã virtute: sicut & baptismus virtute occulta passionis xp̃i p aquam abluit alẽ sordes: & aligh etiã cõfert corporalẽ sanitatẽ. Uerũtñ qr figura deficit a figurato: ista aqua nõ sanabat nisi corpus & nisi vnũ corpꝰ: baptismꝰ autem sanabat alas & infinitas. Habebat aũt efficaciã sanandi ista aqua fm aliquos. Primo ab hostijs sacratis vel sacrãdis q̃ ibi lauabant: & 2ᵒ a predicto ligno si illa vera sunt. & Tertio a motu angeli monẽtis. s. Tho. autẽ super Jo. dicit ꝙ sanabat virtute angeli sz nõ est itelligendum virtute eiꝰ naturali: qr nequiuisset sanare infirmitates p naturã incurabiles cũ nõ operet nihil p causas naturales: puta adhibẽdo naturales medicinas. sed a virtute angeli supnaturali qua vt minister de illa miracula opabatur ex pte: sicut faciũt aliq̃ sancti viri qllo etiã sacramẽta p virtutẽ in eis intẽtionaliter existentẽ a deo operant ad iustificationẽ aiarũ. ¶ Sed p his aduertendũ est: ꝙ ista miracula a duobꝰ p̃ñr dici fuisse facta immediate. Primo. s. a virtute dei: ita ꝙ nec in aqua nec in angelo esset ad hec aliqua virtꝰ: sed solũ signũ & cõcomitãtia diuine ꝓtutis: sicut tuba est signũ belli qõ nõ exercet p tubã sed p regẽ & milites. Et 2ᵒ a virtute existẽte a deo in angelo & aqua: sicut in instrumẽtis intẽtionaliter. Et hoc est veriꝰ: et doctrine sanctoꝝ ꝓfomines: vt sicut in aqua baptismi est virtꝰ ad sanãdũ animã: ita in aqua piscine illius esset virtꝰ ad sanandũ corpora. Jn hac parte habemus ex testis allegorico documẽtũ quẽadmodũ noue legis sacramẽta reuereri debeamus q̃ grãm ꝓferũt: & sanant cõsequenter infirmos. Nam scõm Augusti. hec piscine oulis aqua ppr̃m significat indeotũ q̃ etiã vt ait Beda noie ouiũ appellatur iuxta illud. Oues pascue eius Quinq̃ autẽ porticibus. i. quinq̃ libris Moysi fm Aug. claudik in ꝺbus infirmi

q̃dã iacẽt: sed nõ sanank. qz lex pctõres cõuincebat: sz nõ absoluebat: qz illa sacremẽta nõ ꝓferebãt grãm vt habes in die circũcisionis. Jsta aqua turbata fuit fm Aug. qñ fuit in xp̃i passione cõcitata: ex xp̃i doctrina & cõuersatione & miraculis: sed occulte xp̃s eã turbauit. qz si cognouissent nunq̃ dñm gl'ie crucifixissent. Sanabat ergo descẽdens in aquã turbatã. i. credẽs in xp̃i passionẽ virtute cuiꝰ p fidẽ sanabãt infirmi. Aduenientẽ aũt xp̃o sanank infirmi verbo eiꝰ. i. p sacramẽta noue legis que ex verbis cõstant: & signis. i. corporeis elementis.

¶ Moraliter aũt ista piscina significat penitẽtiã in qua sanank infirmitates spirituales. Est aũt tũc ista piscina virtuosa ad sanandũ pctã qñ in ea inuenit̃ primo hostia salutaris. i. mortificatio carnis. iuxta illud Ro. xij. Exhibeatis corpora vestra hostiã sanctã. Et 2ᵒ lignũ crucis. i. meditatio passionis xp̃i q̃ sanat languidos. i. desides in cuiꝰ signũ terra mota est i passione & cecos. i. peccãtes ex ignorãtia: in cuiꝰ signũ gutta sanguinis purificauit oculũ obtusum Longini: tã ꝙ collyriũ & claudos. i. peccãtes ex infirmitate: in cuiꝰ signũ xp̃s in passione petrũ sic peccãtẽ sanauit: & aridos. i. peccãtes p malitiã: sicut ytz in dextro latrone etiã illũ qui. xxxviij. annos hz infirmitate. q̃ scz hz cõsuetudinẽ peccandi. Jn cuiꝰ signũ multa corpora putrida i passione surrexerũt. Et tertio qñ inuenitur in ea motus angeli: qz. s. aia ꝙtũ ad oẽs suas potẽtias mouet fm angeli inspirationẽ: qz. s. mouet mẽoria ad ruminãdũ ꝓpria maleficia & diuina bñficia: intellectus ad credẽdũ: volũtas ad amãdũ &c.

¶ Quãtũ ad 5ᵒz post ꝓparationẽ miraculi tangit ꝓpetratio: cũ bz erat aũt ibi quidã hõ. Sicut dicit Chrỹ. huncquidã esse putãt paralyticũ de q̃ refert Matt. sed nõ est ille qr iste ministrũ nõ habebat q̃ ꝓsequeret illũ i piscinã. ille hẽbat multos sui curã agẽtes sz & locus vtroq̃z vt ait diuersus est. (xxxviij. annos habens in infirmitate sua) q̃ ꝓpter sua pctã acciderat ei. vt patebit: vñ diu fuerat punitus. Sz tñ qr patiẽter dei flagellũ tolerauit ꝓgruũ: fuit vt sanaret. ¶ Et

n ij

aūt sciēāū q ly hīs pōt pstrui cū ly ibi: ⁊ est sensus: q in illis portubus infirmi. xxxviij. annis iacuerit. pōt etiā cōstrui aut legi cū ly in ifirmitate ⁊ sensus ē: q fuerat ifirmus. xxxviij. annis ibi vl' alibi. Primꝰ sensus est dubiꝰ q̄uis videat eē. Chry. Scōs ho certꝰ (hūc cū vidisset iesus iacētē ⁊ cognouisset) nō solū in x̄tū deꝰ sz etiā in x̄tū hō ex se vl' ex relatu eiꝰ vel astātiū (qz multū tpe hfet). s. in infirmitate: vel forte i loco illo (dicit ei vis sanus fieri. (Ubi ē aduertēdū hz Chry. ⁊. s. Tho. q nō statim eū a principio sanauit sed prio sibi familiarē facit: vt ad fidē futurā disponat. Nec vt idē dicit exigit ab eo pītē fidē vt aliq̄n fecit a q̄busdaz dicēdo credītis q̄ b̄ possim ⁊c. Jste em nōdū nouerat manifeste q̄s eēt. Reḡrunt aūt de fide ō eū cognoscebāt. Nec etiaz vt idē dicit: q̄rit si vult sanari: ex ignorātia: qz eēt supfluū: sz vt oīderet alijs ei⁹ patiētiā: ⁊ q̄ dignior esset sanari q̄ trigīta octo annos hīs p vnū quēq̄ annum eripi ab egritudine expectāte: assidebat ⁊nō desistebat. Et fm. s. Tho. sic interrogauit. vt magis excitaret aīm ei⁹ ad sanitatē: ⁊ cōsequēter gratiꝰ ei foret diuinū bñficiū (Rñdet ei lāguidꝰ) trā quille ⁊ de te: in q̄ etiā ei⁹ patiētia oñdit fm Chry. qz. s. nō est exasperatꝰ: x̄po dicēte: v s sanus fieri. cū tñ talis interrogatio derisoria videri potuisset (dñe hoiem nō habeo: seruitorē.) vt cū turbata fuerit aq̄: mittat me i piscinā (añ alios. (Dū venio em ego ex q̄ ptz q̄se mouebat: sed tarde vñ subdit aliꝰ ante me descēdit) q̄ū dicēret. Si me velles iuuare, ⁊ eē hic in obsequiū meū vsq̄ ad aque motionem semp tibi obligarer. Nā fm Chry. nesciebat q̄s eēt x̄ps: vel q̄d factur⁹ esset: sed sperabat eū fore sibi vtilē ad salutē p corporale ministeriū. Sed x̄ps maiꝰ aliq̄d ei cōtulit. i. pfectā ⁊ integrā sanitatē aie et corpis: ⁊ iō subdit. (Dicit ei iesus. Surge tolle grabatū tuū). i. lectū i q̄ iacebat fm Wag. histo. q̄ dicit q̄ grabatū ē lect⁹ pauperū: in quo capiti tm supponit aliq̄d. Et dicit a graba q̄ est caput. (⁊ ambula) vt miraculū ſt euidēs: vt ait Chry so. ⁊ nō videat phantasia. Jste aūt non derisit vt dicit Chry. dicens nunq̄d es maior angelo. vt imperio tuo me velis sanare sed credidit inbēti. Et statim sanus factꝰ est hō. Ex quo ptz fm Bedā q̄ sanatio x̄pi differt ab ea quā faciūt medici qz illa est in tpe lōgo ⁊ mediātibus medicinis: hec aūt statim ⁊ solo ẏbo. Uñ ista miraculosa ē: etiā si talis infirmitas p naturā esset curabilis: qz natura cura re nō pōt illo mō. s. statim. Aliq̄d em est supra naturā x̄tū ad rē factā: vt statio vel retrocessio solis aliq̄d x̄tū ad rē factā in hoc nō simp̄r: vt cōferre vitā mortuo: natura em pōt vitā infundere sed nō cadaueri: aliq̄d x̄tū ad modū faciēdi solū: vt pferre subito sanitatē ei q̄ natural'r erat sanabilis pcessu tpis. prima sunt miracula maxima. scōa media. tertia ifima: vt ptz. j. par. q. cv. (Et sustulit grabatū suū ⁊ ambulabat.) in signū pfecte sanitatis: ⁊ ad dei gl'iaz ⁊ honorē.

¶ Et tñ notandū fm Augu. q̄ cū tot ibi essent lāguidi nō sanauit x̄ps nisi vnū: qz sanat corpora fm q̄ cōgruebat aiabus. Jn hac parte est documētū morale: q̄ q̄ patienter tolerāt dei flagella: tandē merent a deo cōsolari: q̄ ẏo impatiēter ferunt a psentib⁹ tormentis ad futura ducunt. Augu. j. de ciuitate dei. Patientia dei ad penitentiam inuitat malos: sicut flagellum dei ad patientiā erudit bonos. Jtaq̄ misericordia dei fouendos amplectitur bonos: sicut seueritas dei puniendos corripit malos. Placuit quippe diuine pmdentie prepārare in posterum bona iustis: q̄bus non fruentur iniusti: ⁊ mala impijs quibus non excruciabuntur boni. Hec ille.

¶ Wozal'r etiā significat modꝰ quo deꝰ spūales ifirmitates curat. prio em exhibet medicinā purgatiuā a malis humoribus: dicēs: surge. s. p cōtritionē ⁊ cōfessionē. Deinde secundo confortatiuam q̄ est spes venie: dicēs. tolle grabatū tuū. i. spem mētalē. Dicit em grabatū a graba q̄ est caput: vt dictum est. Et tertio melioratiuā: que est satisfactio: dicens. ambula ⁊ quatro pseruatiuā. q̄ est cautio circa occasiones peccādi dicēs: iā noli peccare ne deteriꝰ ⁊c. periculosa em ē recidiua tio. Primo ex pte dei. qz grauiꝰ offenditur rōne ingratitudinis. Et scōo ex parte diaboli: qz tanq̄ miles castruz perditum ⁊ recuperatū cautius munit. Et tertio ex parte hois: qz posq̄ se frequenter labi videt: iam ex quadam consuetudine peccare p nihilo ducit: iuxta illud. Prouer. xvij. Jmpius cū in pfundum peccatorum venerit contemnit.

¶ Quātū ad tertiū ponit miraculi publicatio: cū dr. (Erat aūt sabbatū in illa die) in quo nō lz opa seruilia seu corpalia facere: ⁊ in quo facilꝰ poterat multitudo pfluere ad vidēdum pdigiū istud. (Dicebāt ergo iudei illi q̄ sanꝰ fuerat factus) ⁊ videbat nō obseruare festū portādo grabatū (sabbatū ē: nō lz tibi tollere grabatū tuū.) Jsti fm Aug. nō calūniabāt dño q̄ lāguidū sanasset i sabbato: q̄si eis potuisset rñdere q̄ si ipsi curabāt: ⁊ abstrahebāt de puteo sabbato pecora: ipse posset hoies curare: sz illū rep hēdebāt q̄ grabatū portabat: quasi dicerēt. Si sanitas nō erat differēda nūq̄d ⁊ opꝰ fuerat impetrādū. Decipiebāt aūt iudei: qz opꝰ corpale ad gl'iam dei factū cuiusmodi erat hoc: nō soluit sabbatū: vt ptz: qz sacerdotes sine pctō in tēplo occidebāt ⁊ lauabāt ⁊ offerebāt hostias (Rñdit eis. Qui me sanū fecit: ille mihi dixit: tolle grabatū tuū ⁊ ambula) quasi diceret fm Aug. Quare nō acciperē iusſionē a quo acceperā sanitatē? Jlle em vt dicit. s. Tho. p opꝰ miraculi oñdit se habere authoritatē ⁊ potutē diuinā: qua iussit sanatū deferre grabatum. Jste fm Chry. cognouit iudeos nō eē pncipal'r motos ex sabbati solutiōe: sz ex ifirmitatis sanatiōe. i. ex inuidia: ⁊ iō ipsaz sanationē publicauit: ⁊ in medīū adduxit dicēs: q̄ me sanū fecit. Sz illi maligne interrogauerūt: cū suddīt. (Quis ē ille hō q̄ dixit tibi tolle grabbatū tuū ⁊ ābula?) Nō dicūt fm Chry. q̄s te sanauit. sz q̄s iussit: ⁊ p eadē inuidia vt dicit ⁊ liuore moti. Nolebāt em cōfiteri miraculū factū a x̄po: sz de ipo diminutiue loq̄bant. Js aūt q̄ sanꝰ fuerat effectꝰ nesciebat q̄s esset qz diu lāguidus iacuerat: nec x̄pm cognoscebat (Jesus aūt declinauit a turba pstituta i loco. (Et hoc fm Chry. primo vt testimoniū lāguidi eēt credibiliꝰ de sua liberatione. Scōo vt nō plus indeorū furor accenderet. Tertio fm alios vt daret exēplū aliq̄n fugiendi calūniatores ⁊ iactantiā de opib⁹ gloriosis (postea inuenit eū iesus in tēplo) ad q̄ accesserat gr'as deo reditur⁹. Ex q̄ ptz q̄ etiā ala eiꝰ erat sanata. Cū em x̄ps esset principal'r medicꝰ alarū: nunq̄ vtdicit. s. Th. attulit salutē corpi: q̄n prio tpe vel natura attulerit etiam aie. (Et dixit illi. Ecce sanus factus es: iā amplius noli peccare.) Ubi ptz fm Chry. q̄ illa egritudo ex pctis eiꝰ puenerat: quāuis plurāq̄ ab alijs causis oriatur. Dedit etiā x̄ps vt idē dicit: signū sue deitatis: qz oñdit se eius pctā sciuisse. s. Tho. autē dicit x̄pm ideo quibusdā sanitatis talia dixisse ⁊ non alijs. Primo ꝓpter rationem quā tāgit Chry. qz. s. aliq̄ infirmitates p ueniunt a pctis prioribus alique ẏo nō. Scōo qz aliq̄ erāt paratiores ad correctionē: fm illud prouer. ix. Noli arguere derisorē ⁊c. Uel tertio: qz in istis hoc mādauit oībus alijs (ne deteriꝰ tibi cōtingat). i. ne incurras grauiorē penam. Uel qz vt dicit. s. Tho. recidiuans grauius punit ratiōe beneficij p̄cepti: vt rōne prioris pene: q̄ illū nō emendauit Chry. Si grauē sustineamus penā prioribus pctis: deinde in eadē incidimus: grauiora patiemur: ⁊ hoc decēter. Qui em nec ꝓpitio factus est melior: vt insensibilis de reliquo ⁊ ptēptor ad maius ducet tormētū. Si aūt hic nō oēs p pctis torquenf: nō cōfidamus. Nihil hic nos pati p peccatis: signū ē maioris illic futuri supplicij. Hec ille. (Abijt ille homo ⁊ nūtiauit iudeis.) Scōm aliquos iste nuntiauit iudeis maligne tāq̄ x̄pi accusator ⁊ ifti dicunt q̄ propter hoc x̄ps tanq̄ pimon ēs dixerit ei: iā amplius noli peccare ⁊c. (Sz Aug. dicit q̄ b̄ fecit vt euāgelizare: dñm) ⁊ sūr Chry. q̄ hoc argumentatur ex hoc q̄ nō dixit iudeis q̄ iesus esset q̄ iusserat eū tollere grabatū: sz dixit q̄ eum sanauerat tacēs de grabato. Uñ sequit: (Quia iesus erat q̄ fecit eum sanum.) Et. s. Tho. dicit nō esse probabile q̄ post tantū bñficiū ingratꝰ extiterit: maxime qz vt dictū est: fuit etiā in aia sanatꝰ. ¶ Jn ista pte est documētū in sensu morali fm

Aug. q Jesu cognoscit in tēplo: ſz nō in turba. Alicui⁹. Si gratiā redēptoris cognoscere volum⁹: ⁊ ad eius visionē venire: fugiēda eſt turba cogitationum: et
6 affectuum prauorū declinanda ſunt cōuenticula. ¶ Fugiendum eſt ad tēplum nōſipſos templum dei ſtudeamus facere: quos deus inuiſere: ⁊ in quibus manere dignetur. Hec ille. Amen.

¶ Sabba. poſt primam do. in. xl.

¶ Text. cuang. Matth. cap. xvij.

ASumpſit Jeſus Petrū ⁊ Jacobū ⁊ Joānē fratrē eius ⁊ duxit illos in mōtē excelſuz ſeorſum: ⁊ trāſfiguratus eſt añ eos. Et reſplenduit facies eius ſicut ſol. veſtimenta autē eius facta ſunt alba ſicut nix. Et ecce apparuerunt eis moyſes ⁊ helias cum eo loquētes. Reſpondēs autem petrus dixit ad ieſum. Dñe
H bonū eſt nos hic eſſe. Si vis: faciam⁹ hic tria tabernacula. Tibi vnū: moyſi vnū: et helie vnū: Adhuc eo loquēte ecce nubes lucida obūbrauit eos. Et ecce vox de nube dicēs. Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi bñ cōplacui. Ipſum audite et audiētes diſcipuli ceciderūt in faciem ſuā: ⁊ timuerūt valde. Et acceſſit ieſus et tetigit eos: dixitq eis. Surgite nolite timere. Leuantes autē oculos ſuos: neminē viderūt niſi ſolū ieſum. Et deſcēdētib⁹ illis de mōte precepit ieſus dicēs. Nemini dixeritis viſionē donec filius hominis a mortuis reſurgat.

ASumpſit Jeſus petrū Jacobū ⁊ Joannē ⁊c. Matth. xvij. In preſenti euangelio tangūtur tria pūcta q̄ ſunt Exultatio: cōturbatio: ⁊ cōfortatio. ¶ Quantū ad primū tangitur
3 magna exultatio que fuit in diſcipulis: qz viderunt gloriā xpi in trāſfiguratione. Eſt aut ſciendū q xps vt patet ex textu euāgelij: ante ſuam transfiguratio-

nem: vt habetur. Matth. xvj. promiſerat diſcipulis dicēs. Sunt quidā de hic ſtātibus qui nō guſtabūt mortē: donec videāt filiū hominis venientē in regno ſuo. i. apparētē eis i forma gloriosa: qua regnabit in regno ſuo. Et ſubiungit beat⁹ R
Matth. q poſt dies ſex apparuit gloriosus in transfiguratione aliquibus. Sed b. Lucas ca. ix. dicit poſt fere dies octo. Soluit aūt b. Hiero. quia Matthęus nō cōputat diē promiſſionis neq diē transfigurationis: ſed medios: Lucas autem omnes. Factū eſt autē hoc conueniēter poſt dies aliquos a pmiſſione: ſz Chry. vt mitigaret inuidiā eorū qui forte erāt cōturbati: qz ſe nō putabāt eſſe de illis quibuſdā: qui viſuri eſſent ante mortē gloriā xpi. vel vt interim maius accēderetur deſyderiū. Fuit aūt hoc poſt dies ſex: ſm. ſ. Tho. ⁊ Raba. qz poſt ſex etates futura eſt reſurrectio. Uel ſm Origē. qz non videbit gloriā reſurrectionis: q nō eleuatur ſuper omnia facta ſex diebus. Dicit ℣. (Aſſumpſit Jeſus). ſ. poſt dies ſex vel octo p̄dictos. (Petrum ⁊ Jacobū ⁊ Joannem fratrem eius) Sed cōtra: qz Amb. ſuper Lucam dicit: q fuit Jacob⁹ L
qui primus inter apoſtolus ſacerdotale ſoliū aſcendit. ⁊ Aug. ſuper epiſt. ad Galathas dicit: q fuit Jacob⁹ eps. ⁊ ꝑ hoc videntur velle q fuit Jacobus Alphei: nō Jacobus zebedei: qui fuit frater Joannis. Ad hoc dicit q in rei veritate fuit iacobus zebedei frater Joānis: ſeu Jacobus maior ſic dictus: qz fuit prior vocatus ℈ alius Jacobus: ⁊ familiarior xpo ⁊ prim⁹ inter omnes apoſtolos martyrio coronatus. Amb. aūt ſicut dicit Hugo cardinalis per ſacerdotale ſoliū accipit celū: in quo omnes ſunt ſacerdotes: q̄ Jacobus maior ante omnes apoſtolos tenuit: licet nō ante Stephanū: quia inter apoſtolos primus occubuit morte. Auguſtinus autem nō loquitur aſſertiue ſed ex aliquorū opinione. Nō autem aſſumpſit xps omnes apoſtolos: ad ſignificandū ſm Hiero. ⁊ Raba. q nō omnes M
vocati eligētur ad gloriā: eligūtur tamē tres ſm eoſdē: ad ſignificādū q nulli ad gloriā perueniēt niſi per fidē ſancte trinitatis. Aſſumpſit aūt hos tres pre cete-

ris ſm Chryſ. qz erāt ceteris peritiores. vel ſm. ſ. Tho. qz Petrus feruētior erat: ⁊ Joānes purior: ⁊ Jacobus aduerſus inimicos xpi maior erat bellator: vñ habuit ſm eū. iij. par. xlv. primatū martyrij inter apl̄os. Occidit eīm eū Herodes: credēs ſe aliq̄d magnū facere atq ꝑſtare iudeis ſi talē eorū ꝓſterneret hoſtem (Et eduxit illos in montē excelſum). i. in mōtē thabor diſtātē a Nazareth tribus milliaribus ſm magiſtrum hiſto. Et hoc primo ad ſignificādū q q deū cōtēplari volūt: in infimis voluptatib⁹ iacere nō debēt. Scōo vt oſtēdat gl̄iaz diuine claritatis nō eſſe in huius ſeculi ꝓfundo q̄rēdā: ſm Beō. vel ſm Hie. ⁊ Raba. in ſignū q resurrectionē beatā expectātes: debēt habitare in excelſis. Uel etiā forte ideo: qz ille locus erat ſecret⁹. (ſeorſum) a turba: ad ſignificandū ſm Remig. ⁊ ſ. Tho. q ſancti viri nūc a malis ſunt corde ſeparati ſz in gl̄ia erūt ſeparati oino i. corde ⁊ corpore ſeu loco (⁊ trāſfigurat⁹ eſt:) cū eſſet i oratiōne ſm Luc. nō mutādo
B figurā vel lineamēta: ſm Hiero. ſz mutādo claritatē. (ante eos). i. ipſis videntib⁹. ¶ Ad euidētiā aūt hoc⁹ ſciēdū eſt ex ſan. Tho. iij. par. q. xlv. q. cōueniēs fuit xpm trāſfigurari: ⁊ oſtēdere apoſtolis gl̄iam corporū futurā: qz debuit apl̄is oſtēdere ſiné ad quē ipm ſequēdo puenirēt. Cuilibet eīm viatori dz finis eſſe aliqualiter cognitus maxime quādo via eſt laboriosa: ⁊ finis letus. Per figurā tñ accipit vt dicit in xpi trāſfiguratione: nō ipſa figura ſz color vel lux exiſtēs in extremo corporis: vbi ēt eſt figura. Et ſm hoc vt ibi dicit mutauit figurā. i. claritatē: ſm quā ſolam dr: trāſfiguratus inter q̄tuor gl̄iosi corporis dotes: qz hec ſola ꝓpriē i ꝑſona. Alie eīm percipiunt in aliq̄ actu. Nō tñ decuit ſm aliquos xpm ꝓpōſtrare penas futuras iniquorū ſicut inſtorū ſm̄ia: qz venerat principaliter ad ſaluā
C dū: ⁊ nō perdēdum: ⁊ iterū qz iſti q̄ teſtes debebāt eſſe viſionis: non erāt mali ſed boni nec indigebāt induci timore penarū q̄ ducibiles erāt amore p̄miorū. ¶ Ad denotādū aūt q xps nō mutauit figurā ſz claritatē: ſubiūgitur quomodo ſit trāſfigurat⁹. cū dr (Et reſplēduit facies eius ſicut ſol) imo pl⁹ ℈ ſol: ſz nō potuit aliō lucidius exprimi. Uñ Remig. Si facies dñi reſplēduit ſicut ſol: ⁊ ſancti ſicut ſol fulgebūt: nūq̄d erit equalis claritas dñi ⁊ ſeruoꝝ? Nequaq̄: ſed qz nihil inuenit D
lucidi⁹ ſole: idcirco ad manifeſtādū exē plū future reſurrectionis: ⁊ facies dñi re ſplēdere: ⁊ iuſti fulgere dicunt ſicut ſol. Hec ille. ¶ Eſt autē notādū ſm. ſ. Tho. vbi ſ q illa claritas fuit claritas gl̄iosa i. quē habebūt ſancti in gl̄ia: ⁊ hoc quantū ad eſſentiā qz ſm Damaſce. fuit deriuata in corpus ab anima xpi: q ab inſtāti cōceptionis fuit gl̄iosa: ſz nō glorificauit corpus ex diuina diſpoſitione: vt poſſet pro noſtra ſalute pati ſed tūc glorificauit illud per modum trāſeūtis xpo volēte. Jdeo nō fuit gl̄iosa claritas quā tū ad modū habēdi illā qz nō fuit qualitas immanēs per modū habitus vt nominat dos. Jdeo etiā ille fulgor fuit miraculoſus: ſicut ⁊ miraculoſum fuit q ſuper mare ambulauit: nō aūt eſt miraculū q corp⁹ glorioſum fulgeat: qz immanētē ⁊ per modū habitus habet fulgorē. Hec ex. ſ. Tho. Dñs tñ Petrus de ſcala ſenſit q illa claritas non fuit gl̄iosa: niſi E
dicat gloriosa. i. ſimilis glorioſe: ſed fuit inquit formata in corpore xpi a diuinitate: ⁊ diſcipuli per illā viſibiliter apprehenſam intellexerūt ſenſu interiori claritatē gl̄ie quā nō videbāt. Facit aūt ali qua argumēta nulli⁹ momēti (Veſtimēta aūt eius) que ſm. ſ. Tho. ſignificabāt ſctōs (facta ſunt alba velut nix.) Jn q̄ videt notari grad⁹ claritatis inter ſctōs ⁊ xpm: cū ille ſoli: iſti niui cōparētur: ⁊ ille ſplēdere iſti albere dicantur. (Et ecce apparuerunt illis). i. diſcipulis. (Moyſes ⁊ Helias) qui venerūt vt teſtimoniū redderēt xpo. ¶ Eſt aūt aduertēdū ex. ſ. Tho. vbi ſupra: q iſti xpi teſtes non debuerūt eſſe āgeli ſz homines: qz ibi manifeſtabat gl̄ia corporis tñ: qua angeli carēt. Et debuerūt ipſi eſſe quidā ex his q̄ xpm ſequebātur: vt apoſtoli: ⁊ q̄ illum ꝑceſſerūt vt Moyſes ⁊ Helias: qz p xpm adducūtur ad gl̄iaz iſti ⁊ illi. Quomodo F
aūt Moyſes ⁊ Helias ibi fuerint: docet idē ibidē dicēs q glo ſſa q̄dā dicit q non fuerūt ibi vere: neq quo ad aiam neq q̄

ad corp⁹ :sz illa glossa ē sumpta ex libro de mirabilibus scripture: q autenticus nō est nec est Augu. vt ei falso attribuit. Hiero. vero super Matth. dicit Heliam vñ erat descēdisse. Moysen aūt resurrexisse. i. alia⁹ ei⁹ apparuisse i assumpto corpore. Et sic fm. s. Tho. Helias erat ibi in corpore ꝛ alia. Moyses aūt in alia sz nō i corpore suo qō vivificauerat añ sz in assumpto eo modo apparēs quo ꝛ angeli in corporib⁹ assumptis apparēt. ¶ Sed cōtra: qr Hiero. dicit nullā aiam ab inferis ascēdisse: donec xp̄s ad inferos descēderit. Sz ad hoc dicitur q per iferni accipit p̄uationē diuine visionis: a q̄ nulla aia ē liberata nisi p mortē xp̄i. Gl. aūt Luce q̄ dicit ibi vere nō fuisse illas alias sz illas apparitiones fuisse formatas angelico ministerio i subiecta creatura. i. in corpore: aut est abolita aut abolēda: vt patet ex. s. Tho. Et multo magis illa opinio q̄ dixit illos duos aparuisse imaginarie tm̄ qr expresse Luc. ix. dicit: q apostoli erāt vigilātes qñ viderūt maiestatē ei⁹ s. xp̄i ꝛ duos viros cū eo. Quidā aūt dixerūt q ibi nō fuit anima Moysi sola sine suo corpe: qr ñ potuisset dici vir: ꝛ tñ Lu. dicit ap̄los vidisse duos viros. Dicūt ḡ aliq̄ corp̄ q fuit in suo corpe: sz illud nō vivificabat: qr fuisset in statu merēdi: sz tm̄ mouebat. Alij vero dicūt q illō viuificabat: ꝛ tñ nō erat in statu merendi: qr ad illud nō fuerat suscitata: vt Lazar⁹: sz ad testificādū de xp̄o. Sz quicq̄d sit de opinionib⁹ horū tñ moriuū est nullū: qr illa aia appellata ē vir eo modo quo angelus apparēs i assumpto corpe sepe dictus est vir. s. qr in specie viri videbat. (Loquētes cū eo.) Quid aūt loquerēt exprimit Lucas dicēs: q loquebāt de excessu quē expleturus erat in hierlm. i. de excessuo dolore passionis ei⁹. Ipsa em̄ xp̄i passio excessus ē pp excessiuū dolorē: pudorē: ꝛ amorē: qr nūq̄ fuit vl erit passio tāt doloris: tāti dedecoris: ꝛ tātiamoris: sz oēs alios excessit. ¶ Quare aūt isti magis q̄ alij pphete apparuerint in testimoniū xp̄i: est multiplex ratio fm san. Tho. ꝛ Chrys. Prima quidē huius ratio est hec. Quia em̄ turbe dicebāt eum esse Heliā vel Hieremiā: aut vnū ex pphetis: capita prophetarum secum ducit vt saltem hic videatur differentia seruorum ad eum. Et sz Lucas dicat q fuerunt visi in maiestate: th intelligitur in maiestate xp̄i: q apparebat glia sua: non in maiestate sua ppria. Alia rō est. Qr em̄ cōtinue iudei accusabāt eū tāq̄ trāsgressorē legis ꝛ blasphemū: p̄tis sibi gloriā vsurpātē: vt ostēdat ab vtraq̄ accusatiōe innoxius: eos q̄ in vtroq̄ fulserūt in mediū ducit. Etenim Moyses legē dedit: et Helias p gliā dei emulator fuit. Alia rō est vt discāt homines: qm̄ mortis et vite potestatē hz: siue q̄ iudex est viuoꝝ ꝛ mortuorū. Propter hoc em̄ ꝛ Moysen qui in morte defecerat: ꝛ Heliā q̄ nondū mortē passꝰ fuerat i mediū ducit. Sūt ꝛ mīre alie puta fm Hie. vt ostēdat ille eē quē lex ꝛ prophete annūtiāt. Helias em̄ fuit inter prophetas celeberrimus i miraculis: ꝛ zelo ꝛ authoritate: vt patet ex scriptura: licet forte in aliq̄ horū habuit excellioreē. Et alia fm Ambr. vt ostendat ois veritas esse suspecta: q̄ nō legis vl pphetarū aut euangelij veritate firmat. Itē qr forte volebat discipulos informare: vt essent māsueti sicut Moyses: ꝛ fer uētes vt Helias. Cognouerāt aūt eos ap̄li ex interna inspiratione fm aliquos vel forte verius: qr apparebāt in habitu vl effigie tali qualē de eis fama spargebat puta Helias cū zona pellicea: ꝛ Moyses facie cornuta. ¶ Sz quare nō voluit xp̄s habere testimoniū alicuius eorū q̄ fuerūt in lege nature: puta Enoch? Ad hoc dr fm aliquos: q tēpore legis nature nō erat expressum an redēptio hūana esset futura p angelū vel holem: ideoq̄ tātū implicite credebat in filiū dei vēturū: sz Abrae explicatū est hoc: ideo cōsequēter nō debuit apparere Enoch vl alī⁹. Sed qr cōmuniter tenēt doctores q Adā cognouit mysteriū xp̄i cū dixit: hoc nūc os ex ossibus meis. Gen. ii. iō forte dici p̄t q isti duo sufficiebāt fini intēto a xp̄o in pta rationes supra allegatas: nec oportebat adesse aliū: altioquin pari ratione arguerēt q ibi fuisset aliquis de statu innocētie: puta Adam ꝛ aliquis angelus. (Respōdēs aūt Petrus). i. loquēs (dixit ad Jesum: Dne bonum est nos hic esse),

hec dixit cū discederēt illi duo vt dixit Lucas. ꝛ ad duo referūtur: Chrys. em̄ dicit q Petr⁹ añ fuerat horta⁹ dñs ne vel sit mori: sz xp̄s increpauit eū appellans eū satanā. i. aduersariū: ꝛ nūc petr⁹ idē fecit: sz caute ne denuo increparet. Voluit ergo q dñs lateret ibi: ꝛ q ibi essent illi duo quorū societate xp̄m gaudere videbat. s. Moyses ꝛ Helias. Sz Remi. ꝛ alij dicūt: q iō sic dixit qr gloria humanitatis xp̄i in q̄ nra felicitas accidētalis: sicut essentiale est in visiōe diuinitatis ita fuit delectatus q voluit ibi ppetuo esse. (si vis faciamus hic tria tabernacula: tibi vnū) in quo. s. volebat ꝛ ipse manere. (Moysi vnū: ꝛ Helie vnū) cū quib⁹ volebat morari socios. Sz vt testatur Lu. loquebat nescies q̄d diceret. Sz fm Chr. nō ē reprēhensus a xp̄o sic filij zebedei q̄b⁹ dixit Nescitis q̄d petatis: qr nō improbe locut⁹ erat sz ip̄rudēter. Sicut em̄ ex magnitudine ire vel timoris hō p̄cipit in verba nō p̄meditata: sic ꝛ petr⁹ ex nimia suauitate quā experiebat p̄cipit in ꝛba nō rationabilia. Nō est em̄ substantia nostre felicitatis i terra vel xp̄i hūanitate: sz in visiōe deitatis. Remig. Errauit qr voluit vt regnū electorū cōstitueret i terra q̄b⁹ dñs promiserat dare in celis. Errauit ēt qr oblit⁹ ē se ꝛ socios suos eē mortales: ꝛ absq̄ gustu mortis volnit subire eternā felicitatē. Et i eo q celesti cōuersationi tabernacula faciēda putauit in qua dom⁹ necessaria nō erat cum scriptū sit. Teplū nō vidi in ea. hec ille. ¶ In hac parte habemus documētū in sensu literali: q̄b⁹ Remi. agit di. Visa dñi maiestate ꝛ duoꝝ seruorū Petrus adeo delectat⁹ est: vt cūcta tēporalia obliuioni traderet ꝛ ibi in ppetuū vellet manere. Si aūt tūc Petrus sic accēsus est: quāta est suauitas ꝛ dulcedo videre regē in decore suo. i. interesse choris angelor⁹ ꝛ olim sctōrum. Hec ille. ¶ Quātū ad scōm tangit discipulorū cōturbatio. Ad cui⁹ intellectū sciēdū est ex doctrina. s. Tho. iij. parte vbi. x. q cōueniēter in trāsfiguratione sicut ꝛ in baptismo pater testificatus est naturalē filiationē xp̄i dicens. hic est fili⁹ ꝛc. Et ratio est qr adoptio filiorū dei cōsistit in cōformitate ad naturalē filiū cui cōformamur imperfecte per gram in baptismo: ꝛ perfecte p gliam q̄ i trāsfiguratiōe mōstrata ē: iō tā hic q̄ ibi debuit manifestari naturalis xp̄i filiatio. In baptismo aūt vt ōr apparuit spiritus sctūs in colūba: qr ibi dat innocētia: sz in trāsfiguratione apparuit nube lucida. qr cū gria dabit claritas ꝛ refrigeriū ab estu ꝓcupiscētie. Dicit ergo. (Adhuc eo loquēte). s. Petro. (Ecce nubes lucida. i. spūsctūs: fm Orig. obūbrauit eos). i. occupauit (ꝛ vox) pīna: sz Hie. sz tñ angelico ministerio formata (de nube,) vt ista vox credat eē a deo: sz Chrys. qr semper solet apparere de⁹ i nube: iuxta illō. Nubes ꝛ caligo in circuitu eius (Dicēs: hic est filius meus) naturalis (dilect⁹) in q̄ tū deus qr summa bonitas: ꝛ inquātū hō: nō qr summa bonitas: sz qr summe bonus. s. inter holes ꝛ angelos ꝛ creaturas (in quo mihi cōplacui). i. in quo placitū seu propositū meū cōplebitur de redemptione gnis hūani (ipsum audite). ¶ Cōtra videt q hoc debuerit dici in baptismo. qr tūc incepit p̄dicare. Ad hoc dicit. s. Tho. vbi supra q xp̄s venerat gratiā q̄ in baptismo cōfertur dare actu: nō autē promittere verbo: ecōtrario gliam q̄ in trāsfiguratione mōstrabat: venerat nō dare sz promittere verbo: iō cōgrue dictū est ipm audite. s. promittentē celestia. (Et audiētes discipli ceciderūt i facies suas): qō fm Remig. fuit iudicium scitatis: qr scti i facie cadere dicūt: ipō ho retrorsū (ꝛ timerent valde.) Fuit aūt pueriles q timerent fm. s. Tho. vbi. s. ad ostēdēdū q illa gloria excedit humanū sensum. Sz qre timuerūt? Ad h sic dicit Hiero. triplicē ob cāz pauore terrent: vel qr se errasse cognouerāt: vel qr nubes incida operat eos: aut qr dei patris vocē loquentis audiuerāt. Hūana em̄ fragilitas cōspectū maioris glie ferre nō sustinet ac toto aio ꝛ corpe cōtremiscēs ad terrā cadit. Hec ille. Euāgelista tñ vt hoc patne voci attribuere: h q̄ dicit ꝛ audiētes ceciderūt. Sz qre in baptismo audita tali voce nullus timuit sicut modo Chrys. Qr ꝛ solitudo ꝛ altitudo ꝛ silētium erat multuz: ꝛ trāsfiguratio stupore plena: ꝛ lumē purū: ꝛ nubes extēsa: ex q̄b⁹ oibus

stupor in eis cōgregabat. Hec ille. Sz si erāt grauati somno vt dicit Lucas: q̄mō ita timebant? Ad hoc dicunt aliq̄ q̄ ille somnus veniebat a magnitudine visionis: quasi velint dicere q̄ si somnus imporpie p alienatione sumptus. Sz forte melius ōr: q̄ qñ xp̄s fuit in monte nō subito est trāsfiguratꝰ: sz posuit se i oratione: z interim illi obdormierūt: et ipse trāsfiguratꝰ est. z deinde illi euigilarūt & viderūt visionē. Istū autē sensum clare innuit. Luce. ix. ¶ In hac parte est documentū literale: vt q̄libet diligenter audiat verba xp̄i: z eis assentiat: q̄ hoc nobis ꝓsulit ille q̄ nec fallit nec fallere p̄t. Ambro. Crede q̄ vtilitas est: acquiesce q̄ medicus est. Hec ille. ¶ Quantū ad tertiū tangit eoꝝ cōfortatio cum dicit (z accessit Jesus z tetigit eos) familiariter ad p̄solādū z ꝓfortandū (dixit q̄ eis) cōfortando verbo sicut ptius secerat manu (surgite nolite timere. Leuantes aūt capita sua neminē viderūt nisi solū iesum) z hoc rationabiliter ꝑm Hiero. q̄ si adhuc alīq̄ duo affuissent: testimoniū p̄ris videret incertū an esset de xp̄o intelligēdū vel de alio (z descēdētibꝰ illis de mōte p̄cepit eis iesus dicēs. Nemini dixeritis visionē: donec filius hois). i. ipse xp̄s sic se vocans eo q̄ vniꝰ tm̄ hois. i. virginis sit filius: vel melius causa humilitatis (a mortuis resurgat.) Et hoc ꝑm Hiero. ne res p̄ magnitudine videret incredibilis: z cū dñs pateret maius scādalū fieret. Vel ꝑm Remig. ne ppli impedirēt eius passionē. ¶ Est aūt sciendū q̄ hoc euangeliū legit in die dicata beate ꝓgenitr: q̄ in sensu allegorico vel ꝑm quandā similitudinē tota secūda pars competit ei. ¶ Pro quo sciēdū q̄ vt ꝓz ex lib. metheoroꝝ: nubes ex terra z aq̄ generant in ꝓtū ꝓnte solis a terra humectata vapores elenant: q̄ rursus in pluuias vel alia tale resoluuntur. Nā significāt viros sctōs: q̄ de terra fiūt: z sup terraz p affectū z cōtemplationē eleuantur: z deinde spargūt pluuiā doctrine ac miraculoꝝ. Quedā igit nubes fūt albe significātes virgines. z q̄dā rubee solis radijs illuminate z ifiāmate: significātes martyres q̄ sanguinē ex charitatis ardore fuderūt: q̄dā vero tenebrose maximā pluuiā afferētes: z apostolos ac reliquos p̄dicatores significātes: q̄dā ꝓ sunt lucide significātes aut deū aut hoies ptecipātes deitatē. Hec aūt vt repperi fuerūt tres. scz illa q̄ castra delp̄cedebat i deserto: q̄ die tenebrosa z in nocte lucida videbat: significās deitatē q̄ in die. i. eo mō q̄ maxime est visibilis: i. quātū in se est hoibus tenebrosa est: sed in nocte. i. in creaturis visa nobis est clara. Scōa vero fuit illa de q̄ ꝓz sctōs ōr. Señ. j. z facta ē lux. i. nubes lucida: z significat humanitatē xp̄i, q̄ ꝑm sanctū Tho. illa post fuit assumpta ad formā solis: sicut illa humanitas fuit assumpta ad ptecipandū esse dei in psona xp̄i. Tertia ꝓ est de q̄ habeb: z significat beatā virginē: q̄ in participatione deitatis fuit sup oēs creaturas elenata: nō solū p gratiā: sed p verā maternitatē habēdo in vtero verū deū. Hec nubes obūbrauit a ꝓbos splēdoribꝰ suauz virtutū z sanctitatis: z de ea venit talis vox. Hic est filiꝰ meus. s. rōne hūane nature. Fuit ēm vera mr̄ xp̄i: vt alias dictū est: dilectus. Nā xp̄m dilexit dulciter: sic q̄ sicut aurū liq̄scit ad ardorē ignis: ita z alia eiꝰ liq̄facta ē ad diuini amoris ardorē. Et tā dulcis fuit ille amor q̄ extasim fecit in filio qui in cruce sua vulnera oblitus de matre cogitabat: et in matre q̄ stabat in medio carnificū inter arma z cruorē mulier nec eos erpauebat. Dilexit etiā eū fortiter sic q̄ ei facilꝰ fuit mori q̄z nō amare. Nā tēpore passionis q̄dā fuerūt fortes in amore: sz debiles in associatione ad mortē: z similiter in fide vt apostoli fere oēs. Quidā quo ad duo prima sz nō quo ad fidem. vt sancte mulieres. Beata aūt virgo fuit fortis in omnibus. Dilexit etiā euz sapienter: q̄ patet. Primo q̄ non pepercit teneritudini eius q̄n eū duceret ad ea q̄ dei sunt: idē ad tēplum in diebus festis. Scōo q̄ ēm nunq̄z voluit deliberare: z serio suadere: q̄n ascēderet p omnibꝰ patibulū crucis. Tertio q̄ eidem nunq̄z suasit vt de cruce descēderet: q̄uis ibi sciret eū grauissime pati. in quo mihi z̄c. quia in tota sua vita nihil sibi placuit nisi christus vel ꝓpter xp̄m Jp̄m audite. Hec est vox

virginis ad apostolos: quibꝰ suadebat ꝓ veritatē: vt patet in epistola quā scripsit. Ignatio Discipuli aūt corruerūt in terrā ꝓ reuerentia tante sanctitatis: z nihil viderūt in virgine nisi solū Jesum q̄z tantū fuit in eū transformata per amorē: q̄ quecunq̄z eius verba: z facta: z vestimenta amorem christi redolebāt. ¶ In hac parte est documenūz in sensu morali. Jsti ēm discipuli significāt eos q̄ visa p fidē magnitudine glorie. z audita voce ꝓceptoꝝ dei: z cōsiderata censura z austeritate sociorū xp̄i. i. sctorū: cadūt p pusillanimitatē z desperationē: sz xp̄s eos confortat tactu spiritussancti et verbo suo dicēs. Jugus meū suaue est: z onus meum leue z̄c. Matth. xj.

Dominica secunda in. xl.

Textus euange. Matth. xv.

EGressus Jesus secessit in partes tiri z sidonis. Et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clamauit dicens. Miserere mei domine fili dauid: filia mea malea demonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes. Dimitte eam q̄z clamat post nos. Jp̄e autem respondēs: ait: Nō sum missus: nisi ad oues que perierūt domꝰ Israel. At illa venit z adorauit euz dicens. Dñe adiuua me. Qui respondens ait. Non est bonuz sumere panē filiorū z mittere canibus. At illa dixit: Etiam dñe. Nā z catelli edūt de micis que cadunt de mēsa dñoꝝ suorum. Tūc rīdens iesus ait illi. O mulier magna est fides tua. Fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

EGressus Jesus secessit in partes tiri z sidonis z̄c. Matth. xv. Jn ꝑsenti euāgelio tanguntr tria pūcta: q̄ sunt. Supplicatio: Cōtūnuatio: Impetratio. ¶ Quantū ad primū ponit supplicatio

fctā xp̄o a muliere chananea: cuz dicit. (Egressus iesus) de terris iudaici populi. Nā sicut ex textu euāgelistarū patet: xp̄s fuerat re p̄hēsus a phariseis q̄ discipuli sui aliq̄n māducabāt nō lotis manibus: q̄ꝰ ipe rīdit q̄ hoc nō erat pcīm nec reddebat hoiez coinq̄natū coraī deo q̄uis nō neganerit esse quādā iciuilitatē. quā tñ in xp̄o notare nō potuerūt. Jlli aūt scādalizati fuerūt: z xp̄s eos acriter reprehēdit dicēs q̄ erāt hypocrite facietes grauē casum de minimis: nō aūt de magnis. Et tādē vt ex deuotiōe gētiliū oñderet quāta esset iniquitas iudeorū: egressus est ab eis z (secessit i partes tiri z sidonis) q̄ ꝑm Re. erāt ciuitates gētiliū: q̄ tir̄ fuit metropolis chananeoꝝ z sidon erat terminꝰ vt idē ōt. De his ciuitatibus vide dñica. xij. post festuz trinit. ¶ Sz cōtra arguit Chry. q̄ hoc videtur esse ꝓtra illud ꝓceptū Matt. x. in viā gentiuz ne abieritis. vbi ꝓhibuit aplis ne gētibꝰ p̄dicarēt. Et soluit idē Chrysostomꝰ. Primo. s. q̄ ipse nō erat subiectꝰ illi ꝓcepto. Et ex hac solutiōe pria Chry. habeī pōt q̄ xp̄s nō fecit q̄cūq̄ ꝓceptū. Qō aūt ōr Actuū. j. cepit facere et docere intelligit q̄ cepit facere oia q̄ docebat si erāt ꝓgruētia psone z statui suo. Scōo soluit q̄ nō iuit ad p̄dicādū. Vñ z Mar. vij. dicit q̄ ingressus domū neminē voluit scire: nō volūtate bñplaciti q̄ semp implet. sed signi q̄ inhibuit discipulis ne eū manifestarēt. Et tñ vt idē dicit nō potuit latere. s. potestate ꝓgruētie. secus potestate absoluta. Ad quid vero iuerit docet Remigius dicens q̄ iuit ad sanādum tirios et sidoneos: vel filiam huiꝰ mulieris. vt per eius fidem condēnaret phariseorum z scribarum nequitiā. De hoc tñ plura habeī, dñica vbi supra ita q̄ aliter solui pōt. (z ecce mulier chananea) Chananei terrā ꝑmissionis incoluerūt ab iudeos: sed ab eis partim fuerūt occisi ptim fugati: partim in seruitutem redacti: z partim in terra ꝑmissionis relicti in aliqbꝰ locis q̄ euertere aut non potuerūt aut neglexerūt. Samaritani aūt eādē terrā incoluerūt post iudeos. i. post captiuitatē decē tribuū missi a nabuchodonosoꝝ rege babylonis.

hec aũt mulier fuit chananea ⁊ nõ samarites. Et ſm dtñ̃ War. fuit syrophenissa genere. i. de syria phenicis. Est em̃ syria nomen gñale puincie phenix autẽ nomẽ cuiusdã spãlis cõtrate. ideo dr syrophenissa de tali cõtrata vel parte syrie oriũda. Quidã tñ vt recitat magr histo. legunt syrophenissa: vt in hoc exprimat pria ⁊ regio. qz sic erat ꝺ phenissa regiõe q̃ ẽt erat de Tyro ciuitate sicut ⁊ dict̃. (A finibus illis egressa.) Christũ em̃ seq̃bat in via vt impetraret sanitatẽ filie. Marc⁹ tñ dicit q̃ ad christũ accessit existẽtẽ in domo: qđ verũ est prio ſm Aug. qz tñ eam ibi nõ exaudiuit: seq̃bat eũ in via. Chrys. Chananei q̃ expulsi fuerãt vt non puerterent iudeos hi iudeis apparuerũt prudẽtiores: vt exirẽt a terminis suis ⁊ accederẽt ad xp̃m. Cũ aũt hec mulier accessisset nihil aliꝺ q̃ misericordiã postulauit. b ille. Uñ sequit (clamauit) tanq̃ vehemẽter anxiata (dicẽs) ei (miserere mei dñe filij Dauid) ⁊ in hoc ſm gl. ondit magnitudo fidei eius. qz xp̃m confessa est deũ di. Miserere mei dñe. Nõ em̃ dicimus miserere mei ad sanctos. ſz ora q̃ me dtẽ Paule: aut Petre ad deũ autẽ miserere mei ſm san. Tho. Uñ ẽt vt dicit iij. di. xv. q. iij. ar. vj. q. ij. ad primũ. nõ dicimus. xp̃e ora q̃ nobis: ſz inquantũ hõorem. sed xp̃e miserere nostri: qz xp̃s supponit suppositũ eternũ cuius nõ est orare: ⁊ etiã ad euitãdum errorẽ Arrij: vt dicit ibi. ⁊ iterũ in dist. xlv. qõ. iij. ar. ij. ad tertiũ. Quãnis etiã dici possit q̃ eo tpe tali modo loquendi etiã ad hoies puros miseri vtebant. Et hoiem cũ subdit: filij Dauid. i. xp̃i. Nã vt elicit. Matth. xij. Jude i xp̃m quẽ ex Dauid semine expectabãt: appellabãt antonomasice filiũ Dauid. Et vt magis eũ ad misericordiã flectat: subdit (filia mea male a demonio vexat.) ¶ In hac parte ẽ morale documẽtũ qõ Orig. tangit dicẽs. Uide prudentiã femine. Nõ iuit ad homines seductores: nõ q̃siuit inanes ligaturas. ſz oẽs relinquẽs diaboli cultꝰ: venit ad domum Hec ille. Est ⁊ aliꝺ qz ista mulier petẽs misericordiã: nõ dixit miserere mei deus ſz filij Dauid. Lz em̃ deꝰ semp fuerit misericors tñ ẽ̃ctum ad effectũ er si nõ in se fuit magis postq̃ fuit filiꝰ Dauid sumpta hũanitate: qz oleo spũssancti fuit sic inunctꝰ vt effectꝰ sit mollis. ⁊ mãsuetus. Esa. lxj. Spũs dñi sup me: eo q̃ vnxerit me. Illa vinctio mollificauit quatuor oll durissima ⁊ istribilia ſcz celũ q̃ nullũ hominẽ volebat suscipe ⁊ angellũ q̃ nullã alam volebat i celũ portare ⁊ deũ q̃ hũanũ genꝰ ſibi nolebat reconciliare: ⁊ mortẽ q̃ bonos ⁊ malos ad inferos deducebat. Et q̃ hoibꝰ erat odiosa nũc est sctis amicabilis p mãsuetudine ⁊ nulli eorũ ẽnãt. Itaq̃ ꝓcidamꝰ valde in xp̃o scõm illõ Heb. iij. Ideam⁹ cũ fiducia ad thronũ gratie ei⁹. i. gratiosum. ¶ Quantũ ad scõm tangit pseuerãtia mulieris in petẽdo xp̃o eã nõ exaudiẽte statim. Uñ subdit. (Qui nõ rñdit ei ẽbũ) nõ ex superbia vel indignatiõe: ſz vt nobis ondaret patiẽtiã ⁊ pseuerãtiã mulieris ſm glo. Hiero. aũt ait. Nõ aũt de superbia pharisaica nec scribaꝝ supcilio. s. nec ꝓficiebant ſz ne ipse suie sue ẽ̃ui⁹ videret: p quã iusserat i viã gẽtiũ ne abieritis. Nolebat em̃ calũniatoribus occasionẽ dare pfectãꝝ salutẽ gentiũ passionis ⁊ resurrectionis tpi reseruabat. Hec ille. Et tertio nõ rñdit ei ẽbũ: vt desyderiũ mulieris accẽderet. Et q̃rto qz volebat discipulos p ea exorare ad significãdũ q̃ pctõr aliq̃n indiget sctõꝝ oronibꝰ ad veniã ꝓmerẽdã. Et q̃nto vt eius oronis instãtiã ꝓmẽdaret. et nos ad idẽ eius ꝓuocaret exẽplo. (Et accedẽtes discipli) ẽie. Uel qz ignorabãt mysteria dñi: vel qz fuerãt miseri cordia moti vel qz voluerũt eius importunitate carere rogabãt eũ dicẽtes (dimitte eã) ſm Chrys. voluerũt dicere vt exaudiret eã: sed p contrariũ sunt locuti. Uel possumus dicere q̃ locuti sunt ꝓprie. vt eã dimitteret. s. ꝓsolatã ac si diceret. Expedias eã dãdo qđ petit (qz clamat post nos). q. d. Nõ recedet nisi exaudiat. (Ipe autez rñdẽs ait.) In domo nihil diterat ꝓpter calũniatores iudeos: ne ei ipropetassent q̃ gentiles curabat vel docebat. (Nõ sum missus). s. ad curandũ ⁊ predicandũ pſonaliter ſm Remi. Uel nõ sum missus ꝓmo ⁊ principaliter ſm Hiero. ſz sec⁹ exrõnabili ⁊ pticulari causa (nisi ad oues q̃ pierãt domus isrl̃) Judei oliz fuerunt oues de qđus Esa. xxxiij. Oẽs nos q̃siones errauim⁹: ſz mõ sunt effecti canes: de qđus psal. Circũdederũt me canes multi. Aliq̃n tñ xp̃s gẽtiꝰ ꝓdicauit: n samaritanis. Joã. iij. ad significandũ q̃ etiã in gẽtibus ecclia fundaret: ſz ad eas xp̃s non accessit pſonaliter: nisi per transitum vel ex alia speciali causa. Ad eas aũt accessit p apl̃os suos post passionẽ ⁊ resurrectionẽ suã. (At illa venit) q̃n s. videbat ãgustiata recedere ſm Chrys. (⁊ adorauit eũ dicẽs.) Dñe adiuua me Chrys. Ista chananitidis pseuerãter: primo filiuꝫ Dauid: deinde dñm vocat: et ad extremũ deũ adorauit. Hec ille. Sed quãto plus illa petebat tãto plꝰ xp̃s negabat vt accẽderet eius desyderiũ ⁊ pseuerantẽ patiẽtiã manifestaret. Uñ sequitur. (Qui rñdẽs ait. Nõ est bonũ) regulariter: ⁊ vniuersaliter (sumere panẽ). i. doctrinã ⁊ miracula (filioꝝ). i. debitũ filius seu iudeis ſm gl. generatis et educatis sub cultu vnius dei cuiꝰ filij dicebanꝫ (⁊ mittere canib⁹). i. gẽtilibus cuiusmodi erat ista: q̃ ſm Hilariũ canes dicti sunt: qz esui sanguinis ẽditi erãt velut canes Chrys. Uide etiã mulieris prudẽtiã qualiter neq̃ ẽdicere ausa est: neq̃ tristata est in aliorꝝ laudib⁹: neq̃ molestata ẽ in ꝓprio quitio. Hec ille. Uñ sequit. (At illa dixit. Utiq̃ dñe). i. bonũ est aliq̃n. s. in casu dare panẽ filiorꝝ canib⁹ ꝓpter petẽtis deuotionẽ: vel in signũ fundationis ecclesie in gẽtib⁹ future. Et in hoc se canẽ vult appellari: nõ contradicens xp̃o. (Nã ⁊ catelli edũt de micis q̃ cadunt de mẽsa dnoꝝ suoꝝ.) Uñ se minus q̃ canẽ i. catellũ seu puũ canẽ dicit. ſm Chrys. iudeos aũt plꝰ q̃ filios. i. dnos. Ac si dicat scõm eundẽ. Si canis sum nõ sum aliena. Canẽ me dicis: ergo nutri me vt canẽ: nõ possuꝫ relinq̃re mẽsam dñi mei. Hec ille. Uñ ſm Hiero. si q̃s ꝓsyderet verba ⁊ gesta huius mulieris videbit fuisse magne fidei in credẽdo ⁊ patiẽtie intolerãdo repulsam ⁊ humilitatis vbi micis seu reliquijs se contentam dicit. Est autem mica parua seu minima reliquia vel fragmen panis. Sed quare ita rigidus stetit fons pietatis christꝰ hucusq̃? Ad hoc dicitur primo ſz Chrys. q̃ hoc fecit ad nostram vtilitatem: quia sciebat mulierem ita esse dicturam vt dixit: ⁊ secundo iuxta Hiero. ne daret iudeis causam calumniãdi: vt dictuꝫ est. ¶ In hac parte est documentũ morale: vt si quid vis obtinere a dño: nõ statim desistas in prima vice si. nõ exaudiaris. Uñ Grego. xxvj. moral. Nemo qz tardius audit: credat q̃ a superna cura negligatur. Sepe em̃ nra desyderia qz celeriter fiunt: non exaudiunt q̃ impleri cõcite petimus ex ipa melius tarditate prosperat. Hec ille. ¶ Quãtum ad tertium tangit impetratio quã fides: humilitas: patientia ⁊ pseuerantia meruit. Uñ dicitur. (Tũc) visa omni eius virtute (respondens Jesus) fons pietatis ⁊ clemẽtie: q̃ omnes cupiebat a se discedere consolatos. (Ait illi. O mulier magna est fides tua. Fiat tibi sicut vis) ac si dicat ſm Chrys osto. Fides tua maiora his audire potest: veruz interim fiat tibi sicut vis. Hec ille. (Et sanata est filia eius ex illa hora) qz christꝰ tanq̃ deꝰ vbiq̃ est ⁊ vbiq̃ operat. ¶ In hac parte est morale documentũ q̃ mulier id est persona cuius filia. i. anima vexatur a diabolo per peccatum mortale: nõ debet cõsidere tantũ in auxilio apostoloruꝫ id est seruorum dei: sed ipsamet debet adire christum ⁊ misericordiã petere Chrys. Intẽdant qualiter apostolis non impetrãtibus impetrat illa. tã magnũ quid est instantia orationis. Et em̃ pro nostris noxis a nobis vult magis rogari q̃ ab alijs pro nobis. ¶ Allegorice aũt ista mulier significat eccl'iam sctãm vel humanã dignitatez: que ex ipsa sua humilitate supplicat xp̃o ne per idolola triã ⁊ varia peccata vexet a diabolo suis filia. i. gentilitatis: quã tandem xp̃s curauit quãtũ ad sufficiẽtiã p suã passionez. ¶ Anagogice ẽo significat ecclesiã trifariã tẽ que supplicat pro filia. i. pro militãte vt eã deus educat de hoc seculo in quo tam multipliciter p culpas ⁊ penas a diabolo vexat. ¶ Moraliter vero signi ficat quãlibet pſonã supplicãtez p alia: vel etiã ipsam ecclesiam cuius singule alie sunt filie generate per baptismũ. que lamẽtabiliter ploraꝫ pctã ⁊ transgressiones alarũ. Alia aũt peccatrix aliq̃n vexat

malet dū in ꝓsperis est intēperans: ⁊ in aduersis impatiēs. Aliqñ autē peius in pctis. ſ. superbie: auaritie: et luxurie: qz sicut colligitur ex dictis Salomonis tria sunt que nō sinunt hoiem ꝺescere in domo sua. ſ. fumꝰ id est superbia: ⁊ stillicidiū. i. auaritia q̄ stillat ammetares varias in coꝛ: ⁊ mala vꝛoꝛ. i. ꝓcupiscentia carnalis. Aliqñ pessime qñ. ſ. tā cōsueuit peccare. qz ſm Augu. consuetudo est fortissima catena: necessitas ad malum.

Feria secunda.

Textus euan. Jo. viij. c.

EGo vado ⁊ queretis me: ⁊ in pctō vestro moriemini. quo ego vado vos nō potestis venire. Dicebāt ergo iudei. Nunquid interficiet semetipsum. Qz dicit quo ego vado vos nō potestis venire. Et dicebat eis. Vos de deoꝛsuz estis: ego de supernis suz. Vos de mūdo hoc estis: ego nō suz de hoc mūdo. Dixi ergo vobis qz moriemini in pctis vestris Si em̄ nō crediderit qz ego sum moriemini in pctō vestro. Dicebāt ergo ei: Tu qs es: Dixit eis iesus principiū: q̄ ⁊ loquoꝛ vobis. Multa habeo de vobis loqui ⁊ iudicare Et qui misit me verax est. Et ego q̄ audiui ab eo hec loquoꝛ in mundo. Et nō cognouerūt: qz patrē eis dicebat deū. Dixit ergo eis iesus. Cū exaltaueritis filiū hoīs: tūc cognoscetis qz ego sum: ⁊ a meipso facio nihil: sed sicut docuit me: pr̄ hec loquoꝛ. Et q̄ me misit mecū est: ⁊ non reliquit me solū: qz ego que placita sunt ei: facio semper.

EGo vado ⁊ queretis me. Jo. viij. In pñti euāgelio tāgūtur tria pūcta que sunt Cominatio: interrogatio: ⁊ pronunciatio. Quātū ad primū ꝓs ꝓminaꝛ est iudeis si nō crederēt: qz est magnā penā. i. mortē in pctō mortali: ⁊ ihr gehēnā. Dr̄ ꝙ (Dixit Jesꝰ turbis iudeoꝛ) i publica p̄dicatiōe (ego vado) ad celū p mortē ſm We. Uado in hꝫ. i. nō ipelloꝛ aut traho: sed spōte vado. i. moꝛioꝛ. Uado in hꝫ de pñti. i. in ꝓximo est vt vadā (⁊ q̄retis me) Cōtra qz si q̄ stuisset quo dicit qō morient in pctō vt sequit: Ad hoc ꝺr̄ scōm Chry. ⁊ Augu. qz nō erāt eū q̄situri desiderio hꝫ odio: qz eū post mortē psecuti sunt i membris sicut ante mortē in persona: occidēdo apostolos. ⁊ de ciuitate in ciuitatē psequēdo (⁊ in pctō vestro) in singulari ſm Bedā: vt oñdat qz illud scelus erat oibꝰ cōe. ſ. infidelitas (moriemini.) Cōtra qz multi eoꝝ crediderūt in eū vt post ꝺr̄ Ad hoc ꝺt Chry. qz iste sermo ad illos dirigebat quos noverat ꝓs nō esse credituros. Uel pōt dici qz loquit cōminatorie ⁊ ꝓditionaliter. ſ. si nō peniterēt. Uel aliter ſm Chry. (q̄retis me). ſ. tēpore destructionis hierl̄m oppressit (⁊ non inuenietis) qz nō erā vobis auxiliū. Erāt em̄ tpe illiꝰ destructionis q̄dā memores xp̄i qz facta est circa. xlij. annū a passiōe eiꝰ ⁊ poterāt cogitare qz pp sanguinē xp̄i desolabat ciuitas infidelis. (Et in pctō vestro). i. in infidelitate vel scelere mortis mee (moriemini) morte. ſ. aie ⁊ corporis ⁊ morte gehēne. Dicit aūt qs in aliquo pctō moꝛi vel qz in eo sine penitētia finit vitā vel qz in punitionē eiꝰ morit vt moꝛi in pctō sit moꝛi ꝓpter pctm̄. Et vterqz sensus ꝙgruit in ꝓposito. ¶ Et nota qz xp̄s mortuꝰ est ꝓ pctō. ſ. delēdo: sctificādo: scelerati ꝫo in pctō ei subiiciēdo: sicut vesitꝰ moꝛit in vestimēto: vel in pctō. i. pp pctm̄. Est ēt notādū ſm. s. Th. qz si itelligat hoc de morte corꝑali: i pctis suis moꝛit q̄lzq ad mortē i illis pseuerat. Si ꝫo itelligat de morte pctī. de q̄ in ꝓ̄. Mors pctoꝝ pessima: hāc mortē p̄cedit q̄dā infirmitas sicut ⁊ mortē corꝑalē. Nā q̄dā pctm̄ est remediabile. est q̄si q̄dā infirmitas: hꝫ qñ ē irremediabile simplr̄: vt post hāc: vitā: vl̄ q̄ ad ipm̄ vt pctm̄ i spūm̄ sctm̄ tūc causat mortē. ſ. Jo. v. est peccūm ꝓctm̄ ad mortē: nō ꝓ illo dico vt roget qs. Et ſm hoc pnūtiat dns iudeis infirmitatē pctoꝝ esse ad mortē. Hec ille. Est ꝫo notādum ꝓ his q vt elicitur. ij. ij. q. lxxxiij. ar. vij. ad tertiū: imo vt ibi expresse dicit

orationes

ationes nostre nō hñt efficaciā i ꝑscitus vl̄ saluent. ſ. sed solū in p̄destinatis. ⁊ iō dicit. ſ. Jo. v. Qui scit fratrē suū peccare pctm̄ nō ad mortem petat ⁊ dabit ei vitā peccāti peccatū non ad mortē ⁊c. Sed qz reꝓbatos a p̄destinatis hic distinguere non possumus ſm Augu. de coꝛ. ⁊ gra. Q̄diu viuūt oīonis suffragiū nullis subtrahendū est. Hec ille. Dupliciter ergo scitur aliqs peccare pctm̄ ad mortem i. qz scit dānatus: vel qz scit ꝑscitus ex revelatione dei ⁊ neutro mō pro eo orandum est. Qō ergo videt. s. Tho. hic dicere non esse orādū ꝓ peccāte in spūm̄ sctm̄. i. per finalē in pniam: intelligendū est: si sciatur qz in tali in pnia sit moriturꝰ nō aliter sicut. j. Reg. xvj. dixit dns samueli. Usqz quo tu luges saul: cū ego abieceriz eū. Lugebat autē eū: quia nesciebat an deus illū cōminatorie vel diffinitiue repulliss̄et. Sed cōtra qz videt dns eis p̄dicere suā dānationem: ⁊ cōsequēter cogit eos desperare. Ad hoc dicitur dupliciter ꝓ primo qz hoc nō fuit p̄dictū ſm Chry. absolute: sed cōminatiue vel ꝓditionaliter: si nō reliquissent ꝓpositum in quo erāt. Et sic intelligit illud Jone. iij. Adhuc. xl. dies ⁊ ninive subuertetur. Et similiter etiā cuicūqz revelaret qz esset dānādus intelligeret ſm. s. Tho. cōditionaliter si moꝛeret impenitens. Scōo ſm s. Tho. qz dns ġnaliter loquebat oibus nō autē alicui singulariter: iō oēs habebant quidē timere: sed nullus debebat desperare (quo ego vado) ibat em̄ ad. gloriā (vos nō potestis venire) non poterāt ſm Chry. vel quia non volebant: vel qz non poterant tales quales erāt. Uel ſm s. Tho. ⁊ idem est: qz nolebāt: ⁊ qz impediebant a celesti gloria: ratione cōtrarietatis ꝓpter sua peccata sicut ⁊ petrus ⁊ quilibet iustus viatoꝛ ratione imperfectionis: qz. ſ. erat peregrinꝰ in carne: qñ ei dictū est Jo. xiij. Nō potes me mō seqū. Auditis aūt his carnalr̄ inxta suā cōsuetudinē ſm Augu. cogitauerunt. (Dicebāt ergo iudei. Nunquid interficiet semetipsum: qz dicit q̄ ego vado vos non potestis venire.) Hoc aūt dupl̄r exponitur. Uno mō ſm Aug. vt sine rōne loquerent. Uñ ait. Stulta ꝫba et oino insipiētis q̄d ei: nō poterant illi venire quo ipe preziss̄et si interficeret semetipz: nūq̄d ipi nō erāt moꝛituri. Ergo ego quo vado dixit: nō q̄ itur ad mortē: hꝫ q̄ ipe ibat post mortē. Hec ille. Alio mō ſm Ori. vt aliq̄ sint rōne locuti. Qz em̄ scripture ⁊ precipue Esa. xlij. dicūt qz xp̄s traderet aiam suā in mortē audierāt qz sua volūtate ⁊ ꝓpria ptāte xp̄i aia relinq̄ret coꝛpꝰ. Et qz suspicabant qz xp̄s iste esset: hoc voluerūt illis verbis significare hꝫ in dedecus xp̄i nō dixerūt nunq̄d qñ ipe voluerit eiꝰ aia exhibit: qō vtiqz ipsi facere nō poterāt: sed nunq̄d interficiet semetipm̄ (Et dicebat eis: vos de deoꝛsum estis). i. terrenā habetis originē: ex sola terrena sapitis. vñ verba mea spūaliter intelligēda semp carnalr̄ itelligitis (Ego de supnis sum). i. a patre quo nihil superiꝰ: ſm Aug. iō sursum vado habēs celestē a patre originem. ⁊ hoc ſm deitatē: a spūsctō aūt imo a tota trinitate scōm hūanitatē: ⁊ nō solū ea rōne qua ois creatura a deo est: hꝫ etiā spūali rōne: qz illud hūanū coꝛpus formatū nō fuit vt cetera hꝫ sine viri semine de spūsctō: iō dicit. ſ. supernis in plurali: qz pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ spūsctūs sunt plures supni adiectiue hꝫ vnꝰ supernꝰ substātiue. Si tñ dicatur esse de solo patre: ꝺr̄ de supnis sumpto plurali pro singulari. Uel sumendo totum pro parte: quia deus pater est quidem supernus spiritꝰ: sed cū eo etiā angeli dicunt supni. Alias tamē litera habet de superius sum. Exponit aūt qñ esset de deoꝛsum: dicēs (Uos de mundo hoc estis) qz post mūdū creati fuerant ſm Bedam. Oē enim qō nō fuit factū in principio: est factum per ea que tūc facta sunt vel ſm totū vel ſm partē. Uel qz habebāt mūdanas affectiones ſm Chry. (Ego nō sum de hoc mūdo) qz ꝓ ipm̄ factꝰ est mūdus ſm We. Uel qz nō hēbat mūdanos affectꝰ ſm Chry. ¶ Hic adit duplex ē cauēdꝰ error ex illis ꝫbis insurgēs. Primꝰ est apollinarij: q̄ dixit qz coꝛpꝰ dñi ꝺ celis fuit allatū. ⁊ idē sensit Ualentinꝰ. Scōs est manicheoꝝ q̄ dicūt duas esse creationes: vnā boni dei q̄ invisibilia creauit. Alterā diaboli: q̄ creauit visibilia. Uñ dixerūt xp̄m nō habuisse verā carnē: ne videret aliq̄d hr̄e a

diabolo creatore visibiliū: ſz phātaſticā: nec ꝙ cōdidisse aut dīuisse: ſz apparēter tm̄. ¶ Cōtra pmū errorē arguit: qr eodē mō apli habuissent celestia corpa: vt dicit Theo. qr de eis dr Jo. xv. Uos n estis de hoc mundo. ¶ Cōtra scōm arguit ex j. ca. Gen. vbi narrāt visibilia esse a deo creata. Ad motiuū aūt eoz dicit. s. Tho. q est mēs Theo. q i scripturis eē de hoc mūdo aliqs dr dupl'r. Uno mō qr hz mūdanā originē. Alio mō qr hz mundanā affectionē. Primo mō vere fuit de hoc mūdo xps inquātū hō q ꝯtum ad origi nē passiuā siue maternā: qr originē de virgine traxit. Nō aūt secdo mō neq xps neq aliqs scōs. Nihil em̄ sancti amant in mūdo sicut vltimū finē: imo dm̄ non esse in mūdo isto mō: qr nra querſatio in celis ē. Phil. iij. Neq i carne: qr q in carne sunt: deo placere nō pnt. Ro. viij. Uel al'r dr: qr xps ſm duplicē suaz naturā. s. diuinā q humanā duplicē habuit origi nē. s. a pre celesti q a matre: sed qr mater sola nō potuit generare: sed necessaria fuit virt' spūssancti: ideo ſm vtrāq; ori ginē xps fuit de supnis saltē quantū ad principiū effectiuū qr qō actiue facit in alijs hoibus sperma masculinū: hoc fe cit in xpo spūssctō. (Dixi ergo vobis: qr moriemini i pctis vr̄is) in plurali: qr in fidelitati vel mozti xpi addiderūt mult as alias iniq̄tates. Et ne illi q erāt post mo dum crediturī desperarent addidit ſm Chrȳ. (Si em̄ nō crediderītis qr ego sū) ſcz p essentiā: q ē ipz esse pmū qō est de'. Creature em̄ nō sunt p suā essentiā: sed p esse supaddutum essentie q participa tum. Per hoc etiā q dicit sum: q nō iui: oīdit suā eternitatē: quā Aug. oīdit exē plo ignis: q non pōt esse sine splēdore: q ȳgulti nascētis sup ripā aq̄ qō nō pos set eē sine imagine: q sil'r nec de' pr̄ sine suo ȳbo: alioqn nihil intelligeret. (Moricmini in pctō vr̄o) p excellētiā dicto. i. infidelitate vra: vel in scelere mee mor tis: quā ex infidelitate cogitatis. ¶ In hac parte est morale documentū q̄ mul ti tarde q̄runt xpm: q ideo nō inueniūt: qr iusto dei iudicio pmittit q pfecte nō querāt. Unde Greg. Qui nō vult cū po tuerit: iustum est vt infligat ei non posse cū voluerit. Hec ille. Et intēdit q cū nō possum' sine dei auxilio perfecte quere re deū: aliqn deus non vult illud auxiliū dare q dicitur infligere nō posse: qr. s. nō dat posse. Si tn qs perfecte vellet: iam posset: qr velle benefacere non solum est posse sed etiam est facere bene. Aliqui tn volētes bn facere nō possunt: qr nō per fecte volunt nec possunt perfecte velle: suppolitra sua indispositiōe q diuina de sertione. Est q aliud qr incedētes p viā cōtrariā vie xpi: vt isti iudei: quo ipse va dit ire non possunt: nisi viā mutēt. Jui aūt xps per viam humilitatis q paupe tatis q puritatis q obedientie q patiēte q omnium virtutū. ¶ Quantū ad scōm ponit interrogatio iudeorū volentium scire: vt dicit Aug. in quē credere debe rēt ne i suo pctō mozerētur. cū dr (Dice bāt ergo ei: tu qui es) quasi dicerēt scōm Aug. Dicis indeterminate: qr tu es: ḡs ergo es tu. i. ſm Chrȳ. cuius authoritas aut sapiētie es: vt credam' tibi sicut suades (Dixit eis Jesus. Principium). s. sum id est deus (q̄ q loquor vobis) qr suz fact' verus hō. (Est aūt notandū q cū de rōne principij in ꝯtū principiū: siue sub rōne principij primi sit q nō sit ab alio: q alia sint ab ipso sol' pr̄ celestis isto mō dr in natura diuina primū principiū. i. principiū nō de principio. Un q ſm Dio ny. ij. de di. no. est fons deitatis. Filius aūt dicit principiū nō qr nō sit ab alio: cū sit a patre: ſz qr alius est ab illo. s. spūs sctus: cui' pater q filius sunt vnū princi piū. vñ ēpncipiū de pncipio. Spūssctus aūt nullo mō est pncipiū in natura diui na: qr nulla pſona est ab eo: q ipse est ab alio: ſz tn est pncipiū pmū respectu crea turarū. sicut q tota trinitas. Appropriat tn nomē pncipij effectiue pr̄i q nō est ab alio: ſz exēplariter filio. j. par. q. xlvj. eo q sit sapiētia pr̄is: p quā agit sicut artifex p arte vel p cōceptionē suā. q hoc ad excludendū errorē eoz q dixerūt eū esse purā creaturā. Si em̄ hoc esset: nō posset esse pncipiū creaturarū (Multa habeo vobis) sine ly de vt quidā text' habēt (lo qui) ad eruditionē vestrā: q si credere no lueritis: multa habeo (q iudicare.) Sz ꝯ qr filius nō iudicat quēq̄. Ad hoc dr Aug.

q aliō est iudicare aliud hre iudicare. i. habere ptātē iudicādi. Primū nō ꝓuenie bat tūc xpo: sed bn scōm (Uel multa ha beo de vobis) vt alij text' habēt (loq q in dicare) in futuro iudicio: vt dicit Augu. Dicit aūt. s. Tho. q loqui vobis: est loq ad vestrā vtilitatē non aūt loq de vobis ſz est loq ad iustitiā dei. Sz quare tūc nō iudicabat. Rndet ipe dicēs (Sz q me mi sit verax est) imo ſvitas. q pſequēter ſm Chrȳ. expectat diē quā statuit: q prius vult redimere mundū sicut promisit ſm Theo. Et si vos fideles estis tn pr̄ me' verax est. q diē statuit in qua vobis re tributio fiet. hec ille. (Et ego que audi ui ab eo). i. accepi p eternā gnationē in ꝯtū deus: aut per beatificam visionē. inquantū hō cōprehensor: aut per scien tie infusionē in ꝯtū hō viator. Que iquā sic accepi loquēda (hec loquor in mūdo) q̄. s. nō ad pdēnationē: ſz ad salnationē ptnēt. ¶ Hic habem' morale documen tū vt admiremur patiētiā dei: qr cū mul ta habeat iudicare de nobis: patiēter ex pectat. An ignoras q benignitas dei ad penitentiā te adducit Ro. ij. Et timeam' iudiciū futurū. Nāt vt dixit Ualeri' ma xi. lēto quidē gradu ad sui vindictā di uina pcedit ira: sed tarditatē supplicij gratitate cōpēsat. ¶ Quantū ad tertiū tangit quedā prenuntiatio qua xps pre nūtiauit eis. s. q post mortē suā cognoscerent aliqua q̄ tūc nō cognoscebāt. Di citur ergo (Et non cognouerunt). s. indei (q patrem). s. suū (eis). s. iudeis (dicebat deum) scz esse vt cū dicebat qui me misit. Sed tn ſm Aug. ꝓpter quosdā quos ibi xps videbat postea crediturōs subditur (Dicit ḡ eis iesus. Cū exaltaueritis) in cruce eleuādo (filiū hois) q non hominū i. xpm: q ex vna hoie sola. i. virgine cōcep tus est. Uel filiū hois se ex hūilitate di cit (tunc). s. me patiētē: cū sol obscurabi tur: q pietre scindēt: q reuertemini pcu tiētes pectora vra: vel tūc. i. post resurrē ctionem ſm Chrȳ. (cognoscetis) aliq̄ vel oēs ſm. s. Tho. p miracula visa: q penā a deo per romanos inflictā (q ego sum) pmū q simplex esse q ver' filius dei. Pre dicātib' em̄ aplis aliq̄ sunt ꝙersi: q ista cognouerūt p fidē. Et q: dixerat ego sū: ne eōs p hoc crederet q non esset ab alio subiūgit. (Et a meipso facio nihil) quasi di. ſz Aug. a meipo nō suz. Mā vnūqōq eo m ō q̄ est: eo mō opat. Filius aūt nō est a se: ſz a pre: iō a se nō operat. vñ Joā. v. Mō pōt filius a se facere quicq̄ (Sed sicut docuit me pater) cōicando mihi sapiētiā nō expellēdo ignorātiā. Filius dei dei nūq̄ fuit ignorās: cum sit sapiētia genita ab eterno sed tn pater dr eū docuisse: qr ab eterno cōicauit ei essentiā seu deitatē: q est idē qō sapiētia dei: qr ibi oia sūt vnū simplicissimū. Sic aūt docuisse est doctū genuisse. Uel sicut docuit me. i. doctrinā tradidit in mea cōceptione tā inditā q beatificā. (Et qui me misit) per incarna tionē. s. deus pater q spūssctūs (mecū est) p essentie q nature q voluntatis idētita tem. Un nō sum ei cōtrarius vt putatis. Et in hoc oīdit xps quantū erat secur'. Nos nec in vita nec in morte nec post mortē sum' securi: ſz xps fuit in oib' se cur': qr pr̄ fuit cū eo in vita: mirāda p eū faciēdo: q in morte demōes p eū debellā do: q post mortē: ipz resuscitādo. (Et nō relinqt me solū) ēt inquantū hō sum: qr semp virt' q gratia ei' mihi assisti: q hoc (qr que placita sunt ei facio semp) ac per hoc nunq̄ me ei' gra derelinqt xps esse nihil vnq̄ faciendū omisit nihil negli gēter egit pū. Exultauit vt gygas q Ni hil ēt aliqn ꝫ deū cōmisit vel ly qr ſm. s. Tho. nō ponit p cā meritoria: ſz p signo q. d. hoc ipm q semp sine intermissiōe fa cio deo placita est sign ū q me nō derelin qt. ¶ In hac parte est morale documētū q deus amicos suos nunq̄ deserit: nisi deserat ab eis. Un ipse deus de viro iu sto loquit in t̄ s. Quoniā in me sperauit liberabo eū: protegā eū quoniā cognou it nomē meum. Clamabit ad me q ego exaudiā eū: cū ipso sum in tribulatione eripiā eum q glorificabo eū. Est q aliud xps em̄ voluit crucē in ea exaltād' scā dere. Prio tanq̄ magistralē cathedrā in qua docuit nos electionē magne pietat; ad parētes: dū matrē ꝑmēdauit discipu lo. q magne charitat; ad inimicos. dū ora uit p suis occisorib'. q magne cōpassio nis ad ipm patiētem: dū post discessum ppinquoz q discipulorū tādē dixit se ēt

a patre derelictū vt videbat: z nihil ei restabat nisi sola mater: cuius dolor; et gemitus forte erat ei grauior vulneribus ppriis. Et electionē magne deuotionis ad deū dicēs. pater in manꝰ ꝛc. in quo significabat hoiem in morte omissis oibus debere solū de sua aia curare. Et scō ascendit crucē tanq̄ speculā. i. turrī custodie: in qua clamat nobis viatoribꝰ vt caueamꝰ ab hostibꝰ. Et ibi clamauit clamore valido. s. osee z lachrymarū: vt ptz Heb. v. Et clamore sanguinis melioꝰ clamātis q̄ Abel. Eiusdē. xij. qui. s. clamat mlam vt ille vindictam. Et clamore etiā cordis qō aperto latere patefecit. Et tertio tanq̄ spectaculū. vt nos tanq̄ aues euolantes ad se reuocet ostēsa carne cruenta. Et quarto tanq̄ paxil lū in q̄ antiq̄ morte oia pdita bona iuēta esse mōstrauit. s. gratiā dei z facultatem reintrādi ad regnū celeste. Oliz em̄ cōsueuerant inuenta suspendi in paxillo vt ea vidēret qui ea perdidissent.

¶ Feria. iij. post. dñicā. ij. in Quadragesima.

¶ Textus euang. Matth. cap. xxiij.

Locutus est Jesus ad turbas z ad discipulos suos dicens. Super cathedrā moysi sederunt scribe et pharisei: oia ergo quecunq̄ dixerint vobis seruate et facite. Secundum vero opera eorum nolite facere. Dicunt em̄ z nō faciunt. Alligant autē onera grauia: z importabilia z imponunt in humeros hominum: digito autē suo nolunt ea mouere. Dia em̄ opera sua faciunt vt videant ab hoibus. Dilatāt em̄ phylacteria sua: z magnificant fimbrias. Amant autez primos recubitus i cenis: z primas cathedras in synagogis z salutiones in foro. z vocari ab hominibus rabi. Vos autem nolite vocari rabi. Unus est enim magister vester. Omnes autē vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram. Unus est enim pater vester qui in celis est. Nec vocemini magistri q̄: magister vester vnus est xps. Qui maior est vestrū erit minister vester. Qui aūt se exaltauerit humiliabit. et q̄ se humiliauerit exaltabitur.

Locutus est iesus ad turbas z ad discipꝰos suos ꝛc. mat. xxiij. In pñti euā xps vult ꝑ latis dare tres regulas. pri ma est q̄ subditos verbis exēplis instruāt. Scōa q̄ sibīpsis fortia z subditis leniora imponant. Tertia q̄ de ptāte sibi nō colata nō gliēnt vel supbiāt. Cōtra primā facit̄ plati ydoloꝝ z scōa z superstitiosi: z ptra tertiā ambitiosi. Igit̄ in eodē pñti euāgelio tanguntr tria puncta que sunt admonitio: reprehensio: z exhortatio. ¶ Quantū ad primū tangit̄ admonitio qz xps admonet discipulos z oēs fideles: vt qñ p̄dicatoꝛ bñ dicit z male facit: doctrine z nō operiꝰ attēdam. ¶ Pro q̄ sciendū est q̄ qñ saluator ista dixit. Scribe z pharisei magnas psecutiones oñderāt ℣ eū detrahētes doctrine z miraculis z vite eius. Et sicut dicit Chry. peccabāt ex malitia et erāt incorribiles. xps ℣ dicebat publice eoꝝ iniq̄tates: qz auertebāt ppl̄m a fide. Dicit̄ ergo Locutus est Jesus ad turbas z ad discipulos suos dicēs. Super cathedram moysi) Jsta cathedra dupliciter accipit̄ Moyses enim fuit doctor ppli z iudex: z sic duplicē habuit cathedrā. s. docēdi z iudicandi. Sedere ergo super cathedrā Moysi scōam est succedere ei in authoritate iudicādi ppl̄m: sicut successerūt q̄dā scribe z pharisei. nā a tpe moysi fuerūt ꝓstituti a deo septuagi ta seniores etate z scia ꝓuecti: q̄ cū Moyse haberēt curā ppli: z dicebāt iudices ordinarij: qz ad ipsos fiebat recursus i dubijs causis: z sine eis magne cause nō tractabant. Et istud apud iudeos fuit obseruatum q̄diu fuerūt in sua ptāte: vt ptz in libro chāhedrim hierosolymitano in. c. de iudicijs pecuniarū. z i li. abodazara. c. j. Sedere vero sup cathedraz Moysi primā: est habere officiū docēdi legē z doctrinā Moysi. Et sic loquitur

saluator hic: qz sup istā (sederūt scribe) i. legis mosayce doctores dicti nō a scribendo sed a docēdo scripta (z pharisei) religiosi q̄dā q̄ etiā habebāt officiū docendi z exhortādi ppl̄m. (Oia ergo q̄cūq̄ dixerint vobis) consona legi Moysi seruate z facite) ope exequēdo. qz vt dicit Chry. nō docēt sua: sed q̄ deꝰ ꝑ Moysen mādauit. Sed hic monet Orig. qō nē qz isti docebāt esse seruāda legalia: puta q̄ circūcidamur: z sacrificemꝰ tauros z hircos z hmōi: q̄ obseruare in nona lege est pctm̄. Ad hoc dicit idē Orig. z. s. Tho. q̄ doctrina istoꝝ debebat ob seruari quo ad legalia vsq̄ ad xpi passionem tantum: quia vsq̄ tunc obligabant oēs iudei seruare legalia: sed pcepta moralia semp erant obseruāda: qz nō erant ymbra futuroꝝ vt legalia cerimonialia. Sed de ptinētibꝰ ad mores hic loquit̄ xps sm Orige. simpliciter: de alijs ℣ ad tps iuxta intētionē legislatoris. Jtē ℣: qz isti dicebāt q̄dā q̄bus filij retrahebant a debito honore parētū vt ptz. Mat. xv. Jtē docebāt doctrinas hominū: vt ōt ibidē. i. doctrinas talmudicas: in q̄bus multa ꝓtinent dissona moribus bonis. Ad hoc dico q̄ saluator loquit̄ de his q̄ docebāt ex ꝑsona Moysi. q̄. s. erant a Moyse dicta vel cōsona dictis eius sicut si egodicā q̄ ꝓditatores noue legis sunt audiēdi: intelligēdū est ꝙuq̄tū p̄dicāt ꝑsona noue legi: z nō aliter (sm ℣ opa eorū nolite facere) quia opera eorum mala sunt z doctrina bona Chry. sicut aurum de terra eligitur z terra relinquit: sic auditoꝛes doctrinā accipiāt z mores relinquāt. Frequēter em̄ de hoie malo bona doctrina ꝓcedit. Nec ille. Sed ℣ xps ita patenter corā omni ppl̄o viros religiosos. i. phariseos diffamabat. Ad hoc ōt sm. s. Tho. iij. q. xlij. q̄ hoc ideo fecit: qz erant impedimētū salutis ppl̄o: verbis impugnando eiꝰ doctrinā: z factis vitā populi corrūpendo. Et ideo detegenda erat eorū simulatio z malitia que in dānū ppl̄i vertebatur. Sed cōtra. Senioꝛē ne increpaueris: vt dicit Apl̄s. j. Tim. iij. Ad hoc dicit a. s. Tho. vbi. ℣. q̄ verū est de senectate ac honestate. Juxta illud Num. xj. Quos tu scis q̄ senes sint: sed si autoritatē senectuti ℣ vertāt in instrumentuz malitie publice peccando sunt publice z acriter reꝑhendendi. Jnxta illud Daniel. xiij. Jnueterauꝰ dierū malorū. Hec ex illo. Peccata aūt istoꝝ erant publica puta detractio ad doctrinā xpi: licet nō esset publicum oibus q̄ male dicerent. Jdeo xps habuit declarare q̄ ei iniuste detrahebāt q̄ō facere nō potuit nisi eos infamādo. Jnfamabat ergo eos ad finē bonū z licitū (Dicunt em̄) bona (z nō faciunt) bona ſz mala. ¶ Jn hac parte est documentum q̄ō tangit Chry. s. dicens. Sicut sacerdotes meliꝰ iudicāt: ꝓpter bonos malos docere: q̄ ꝓpter malos bonos negligere: sic z subditi ꝓpter bonos sacerdotes etiā malos honorent ne ꝓpter malos boni etiā contemnantur. Melius est em̄ malis iniusta ꝑstare: q̄ bonis iusta subtrahere. Hec ille.

¶ Quātū ad scōm ponit̄ reprehensio vte phariseoꝝ z scribarū q̄ ꝓpterea q̄ boni videbantur multos auertebāt a fide cū dicit. (Alligāt em̄ onera grauia z importabilia). i. mandata legis mosayce sm Chry. sup Matth. q̄ lex a bto Petro Act. xv. dicit iugū q̄ō ꝑes nostri portare nō potuerunt. Jsta autem mandata acriter z scrupulose docebāt: q̄ō est onera alligare. Sed cōtra: qz sm Hiero. deꝰ nihil mandauit impossibile z consequēter neq̄ importabile. Ad hoc dico q̄ mādata legis dicta sunt importabilia per exaggerationem: qz difficulter erāt portabilia maxime eo modo quo isti docebant. Uel sm. s. Tho. ista onera sunt superflue ordinatiōes z statuta que isti superaddebāt legi. fingentes q̄ fuit Moysi data quedā lex que ab eo non est redacta in scriptis. sed postmodū fuit ꝓ talmudistas scripture mandata. Alligatur aūt spiritualiter bonus cum sit statutū. pri ma ergo onera alligabāt isti qz alligata declarabant scrupulose: sed scōa vero alligabant simpliciter ipsi vel patres eorū. (Et imponunt in humeros hominū) Metaphorice loquendo in. q̄tū asserūt holes ad hmōi statuta esse obligatos. (Digito aūt suo nolūt ea mouere). i. nō volūt minimā ꝓtē oneris sentire z mul

to minꝰ volūt supponere eis humeros totū portādo. Et ꝙ hec vult innuere salnator ꝙ nō sunt scti sed hypocrite. z hoc ne credaṫ eis qñ detrahūt sibi z euāgelice doctrine. Sz nūqd discipuli z turbe debebāt portare ista iportabilia onera. Dico ꝙ sic si erāt onera legis recte tradita: qz nō peccabāt illi i hoc ꝙ iponebāt hūeris hoim: nisi aliud addidissent: sz pec cabāt i hoc ꝙ ipsi eadē nō portabāt. Secus aūt de onerib⁹ talmudicis z pharisaicis: qz erāt fictiones. Et qz nō solū isti cessabāt a portādis oneribus. i. a bonis opib⁹ exercēdis: sz etiā mala faciebāt. z erāt nō solū nō boni. imo etiā mali: ideo subdit. (Omia ꝙcūq opa sua faciūt vt videāt ab hoib⁹.) Et ꝓin sunt cupidi in aniogloria. imo valde cupidi. qđ notaṫ sz Chry. qz nō tm̄ qdā: sz oia opa sua faciūt ꝓp hominū applausuz z fauorē. Dilatāt enim phylateria sua vt melius videanṫ ipsa phylateria breuia. s. vel chartule in qb⁹ scripta erāt decē ꝑcepta legis ad phylare qđ est seruare: z thoratb lex. Si qdā me moralia seruāde legis nā sm̄ Hier. dñs cū dedisset mādata legis ꝙ Moysen: ad extremū intulit Deuṫ. vj. Ligabis ea i manu tua: z erūt semp añ oculos tuos ꝙ hoc volēs significare ꝙ corde. q. sz medi taret in eis z ope ꝓpleret. Sz hoc vt dicit pharisei male interꝑtantes: scribebāt decē ꝑcepta legis i chartu lis ꝛis magnis: vt qdā alij dicūt: z ligabāt i frōte in modū corone: vt semp añ oculos moueren ṫ: z sitr ligabāt in brachijs (Et magnificāt). i. ꝑ ceteris magnas faciūt (sm̄ dnas) vt sanctiores ceteris videāt. Judei em̄ vt nō solū carne ꝙ circūcisionē: sz etiā vestib⁹ ab alijs distinguerēt. ꝑcepto dñi sm̄ brias i ꝛtuor angulis pallioꝝ portabāt: i qb⁹ pharisei. Hic. teste ligabāt spinas acutissimas: vt deū ambulādo vel stādo pungerenṫ: ꝑceptoꝝ dei memorarenṫ. Et reuera i his oib⁹ vt idē ait: fauorē ꝓpri: z lucra mulierculaꝝ se ctabanṫ. Deprehēdit aūt hic Chry. eos q̄ ꝓba euāgelij suspēsa ponūt ad collū: ꝓpteꝛea ꝙ virt⁹ euāgelij nō ē i figuris literaꝝ: sz in intellectu: ac ꝓ hoc meli⁹ in corde q̄ i collo reponūt. Ad qđ dr ꝙ nō credik hoc esse petm̄ cū sine supstitione fiat sm̄. s. Tho. qz de btā Cecilia legit ꝙ semp euāgelij gerebaṫ i pectore. Sctūs etiā Barnabas ꝙ euāgelij beati Mat. sanabat infirmos: z meretrix sup nicolaū senē habentē euāgelium vidit mirabilia vt ptz in legēda. s. Andre. Ad rōnē Chry. dico ꝙ verū dr ꝙ meli⁹ recōdūt in corde verba sctā q̄ in collo. sz nō pñt semp in corde teneri. Idco meli⁹ ē habere in collo z in corde: q̄ in corde tantū vel in collo tm̄ q̄ neq; in corde neq; i collo. Nec est inconueniēs q̄ in signis z figuris gratia significatoꝝ sit aliqua spūalis virt⁹ intentionaliꝛ z diuinit⁹ infusa. Sicut em̄ sm̄ sctōs de⁹ ea dedit verbis sacramētalibus: qđ ꝓhibet credere ꝙ ēt dederit ea figuris maxime cū etiā dederit ea fimbrie vestimēti xpi: z qđ ē fortiꝰ vmbre petri. i. aeri i quo erat vmbra petri. Nō em̄ est verosimile ꝙ oēs infirmi q̄ ad vmbrā petri sanabanṫ: ꝙonibus petri sanarenṫ: sed fiebant illa miracula ex ꝓtestate. i. ꝙ virtutē a deo collatā Petro: z a petro ꝙ subiectuz vmbre eius vsq; ad infirmātiū corpa deriuatā. Qđ vero pharisei opa sua agant ꝓpter inanē gloriā. ꝓbat iterū dñs a signo cū dicit (Amant aūt primos accubit⁹ in cenis). i. primas sedes ad mensam. Quia em̄ antiqui comedebāt in lectis comedentes dicunṫ recūbere vel accūbere: z sedes mēse dr̄ accūbit⁹: z primas cathedras i synagogis z salutatiōes cū inclinatiōe capitis z flectiōe genuū sm̄ Chr. (in ꝓoo) vbi sunt multi poti⁹ q̄ i primato: sz vbiq; hoc appetāt z vbiq; sit culpa sm̄ Raba. (z vocari ab hoib⁹ rabbi). i. magister siue doctor. In oib⁹ tñ his sm̄ Chry. nō vituperaṫ factū: sed ambitio. Nō em̄ est malū recūbere i ꝓmo loco: sz ipm̄ primatū ambire z sic dr̄ alijs. In hac parte habēt documentū ꝓfessores imponentes excessiuas penitētias. Dicit em̄ Chry. loquēs de alligātib⁹ onera grauia. Tales in qt sunt q̄ graue pōdus venientib⁹ ad pniam imponunt: z sic dum pñs pena fugiṫ cōtēnit pna futura. Si em̄ falcē sup hūeros adulescētis quē nō pōt baiulare posueris: necesse hz vt aut falcē reūciat aut suspiciēs dū pl⁹ ferre ñ pōt scādalizat⁹ amplius⁹ peccet. Deide si

emus modicā pniaz ꝓponētes: nōne meli⁹ ꝓp pniam reddere rōnē q̄ ꝓp crudelitaṫ. Ubi ꝑfamilias largꝰ ē dispēsa tor nō dz eē tenax. Si deꝰ benignꝰ: vtiqđ sacerdos eiꝰ austerꝰ? Uis appere sctūs? circa vitā tuā esto austerus: circa aliox benignus. Audiant te boles parua mādantē z grauia facientem. Talis autez est sacerdos qui sibi indulget: et alios exigit: quēadmodū malus descriptor tributuit in ciuitatib⁹: qui se releuat z onerat impotentes. Hec ille. (Quantū ad tertiū hortaṫ nos xps ad humilitatē: cū dr (Uos aūt nolite vocari rabbi.) Ubi advertendū est sm̄ Chry. ꝙ multa reprehēderat in pharisēis minima: de qbus discipuli nō indigebāt turbari: ideo illa xps ꝑmisit. sed qđ erat olim maioꝝ causa. s. thronū appetere magistralē hoc adducit i mediū. Sed z: qz apls. ij. Thi. j. appellauit se magistrū: dicēs Jn quo positus sum ego ꝑdicator z apls z magister. Ad hoc dicit. s. Tho. in libro ꝓra impu. rel. ꝙ dño hic ꝓhibuit soluz ambitionē circa magisteriū: nō aūt ꝓhibuit offm̄ magistri: qđ est docere vel etiā nomen magistri: qđ cōfert ad vtendū scientia iam hadita in docēdo. Aliter idē soluit sup Mat. z chry. ibidē z Hiero. qz magister ꝓprie z simpliciter est q̄ a se hz doctrinā: nō aūt ille q̄ eā hz ab alio z alijs dispergit: qz est discipul⁹ eius q̄ sibi tradidit illā. Solus aūt deus hz a se doctrinā. Jtē magister est ꝓprie q̄ docet: hō autem nō docet ꝓprie hoiez alioq; oēs habentes doctores addiscerēt: sed deꝰ docet interius ꝙ intellectū: z hō coadiuuat exterius ꝓponēdo aliqua eo mō quo ꝑsone adiuuat naturā. Est ergo hō vt dicit. s. Tho. i. q. de veritate. q. xj. magister ministerialiter tm̄ tāq; instrm̄ vel aditor magistri principaliꝛ z essentialiter dicti de quo subdit. (Unꝰ em̄ est magister vester) ꝓprie z ꝑncipaliꝛ z simpliꝛ z essentialiter (oēs autem vos fratres estis) qz filij dei ꝙ adoptionē vel creationem (Et patrē nolite vocare vobis sup terrā) Sed cōtra hoc est ꝙsuetudo antiqua monasteriozuz in qbus seniozes patres appellanṫ. Ad hoc dr sm̄ mētē Hier. z. s. Tho. ꝙ sup terrā nō debem⁹ cognoscere patrē principalē nisi deū q̄ est olim patrū pater: z alaz nobis dedit: abusiue tñ z scōario possumus aliquos appellare patres rōne etatis: vel etiā corporalis ghationis. Nā vt ait. Hiero. sicut vnus filius dei ꝙ naturā nō ꝑiudicat ceteris quin possint dici filij dei ꝙ adoptionez: ita z vnꝰ ꝑ z magister: nō ꝑiudicat alij quin abusiue vocēt z ꝑes z magistri: sz vnus sit ꝓncipalis de quo dr.) Unus est em̄ pater vester q̄ in celis est. Necvocemini magistri.) Cōtra qz iā hoc superi⁹ dixit. Ad hoc dicit qdā ꝙ replicat idē ꝓpter piculū magnū ambitiōis z reluctionis circa magisteriū. Alij aūt dicūt z meli⁹ ꝙ supza dictū ē de magro docēte ꝛbo: hic aūt de docēte exēplo scitatis. Xps aūt est qui datꝰ est oib⁹ i exēplū viuendi: vt dicit. s. Tho. ij. p. q. xl. nō autē alij sancti: nisi quatenus fuerūt imitatores xpi. vnde subditur. (Quia magister vester vnus est xps) Nō dicit deꝰ qz deum quē nō videmꝰ: imitari nō possumus. Aug. Nō imitādus nō erat q̄ videbaṫ deus imitādus: erat q̄ nō videbaṫ. Ut ergo deꝰ exhiberet hoi eū q̄ z ab hoie videret z quē hō seqret: deus factus est hō. Hec ille. Et qz hactenus dñs induxit ad fugā elationis: nūc iducit ad amplexū humilitatis dicēs (q̄ maior est vestrū: erit vester minister.) qđ. s. Tho. dupliꝛ exponit. Primo sic. Erit vester minister i. se dz exhibere ministrū. Ut scōo erit vester minister in sua existimatione. Aug. Qui ꝓest nō se existimet ptāte dominātē sed charitate seruiente felicē. Hec ille. Uel aliter sm̄ alios. Qui maior ē. i. vult esse in veritate erit vester minister se i villibus exercēdo: sm̄ decentiam sue ꝑsone z officū. (q̄ aūt se exaltauerit humiliabiṫ: z q̄ se humiliauerit: exaltabiṫ) Remig. Qđ sic intelligiṫ. Ois q̄ se de suis meritis extollit: apud deū humiliabiṫ: z q̄ se de beneficijs humiliat: apud deum exaltabiṫ. Hec ille. Uel aliter. Qui se exaltat: ambitēdo primatū: humiliabitur ab hoib⁹: vel a deo: vel ab vtrisq; z q̄ se hūiliat appetēs sub esse: z fugiēs elationem exaltabiṫ ab hoib⁹ vl a deo vl ab vtrisq; (Moraliter sciendū est euidēs signū esse q̄ aliq̄s sit celestis ꝑis filiꝰ vl terrenꝰ i

primo respicere celū vel terrā: ꝛ scōo esse albū per puritatē vel nigrū p operationē. Filij em assimilāt patri. Uñ ꝛ scōm glos. super illud. Pullis coruorū ꝛc. Filij corui ꝯdiu sunt albi erectis ad celū rostris pascūtur a deo: sed vbi sunt nigri p plumas: pascūtur a parētib⁹. Et tertio honorare parētes. Uñ ꝛ filij ciconie parētes pascūt: sed filij vipere eius latera dirūpūt. Quia dicta est vipera: qr vi pariat: et partu ipso ruptis lateribus moriatur.

Feria.iiij. post dñi.ij. Quadra.
Textus euange. Mat. cap. xx.

AScēdēs Iesus hierosolymā assumpsit duodecim discipulos suos secreto ꝛ ait illis. Ecce ascēdim⁹ hierosolymā: ꝛ filius hominis tradetur principibus sacerdotū ꝛ scribis: et cōdēnabūt eū morte. Et tradēt eū gētibus ad illudēdū et flagellandū ꝛ crucifigēdū: ꝛ tertia die resurget. tunc accessit ad eū mater filiorū zebedei cū filijs suis: adorās ꝛ petens aliquid ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi. Dic vt sedeāt hi duo filij mei vn⁹ ad dextrā ꝛ vnus ad sinistrā tuā in regno tuo. Respōdens aūt Jesus dixit. Nescitis qd petatis: Potestis bibere calicem quē ego bibitur⁹ sum? Dicunt ei. Possum⁹. Ait illis. Calicez quidem meum bibetis: sedere autem ad dexterā meā ꝛ ad sinistrā non est meū dare vobis: sed q̄bus paratū est a patre meo. Et audiētes decez indignati sunt de duobus frībus. Jesus aūt vocauit eos ad se: ꝛ ait. Scitis qr principes gētium dñant eorum ꝛ qui maiores sūt ptātez exercent in eos. Nō ita erit iter vos: Sz q̄cunq; voluerit inter vos maior fieri sit vester minister. Et q̄ voluerit iter vos primꝰ eē: erit vester seruus. Sicut filius hoīs nō venit ministrari sed ministrare ꝛ dare animam suaz redemptionē p multis.

AScendēs hierosolymā ꝛc.) Matth. xx. In presenti euāgelio tangūtur tria puncta: que sunt. Prenūtiatio: postulatio: ꝛ indignatio. ¶ Quantum ad primū tāgitur prenuntiatio passionis xp̄i: cū dicitur. (Ascendens Jesus hierosolymā) .i. hierusalē que erat i mōtibus ꝛ eminebat in tota terra ꝓmissionis (assumpsit duodecim discipulos suos) Ex quo patet q̄ inter eos erat Judas. Forsitā em adhuc erat dignus: vt dicit Orige. audire cū alijs. Et .s. Tho. dicit q̄ nondū conceperat malū qō videl intelligēdū de proditione: vtrū aūt iam esset latro: credo q̄ sic: sz erat occult⁹ (secreto) primo ſm Chry. qr passio xp̄i est pretiosissimus thesaurus cū vt ait nihil sit pp qō magis debeamus deo gratias agere ideo in vasis electis erat recōdēdus. Et intēdit q̄ propter reuerentiā passionis xp̄s primo eam debuit publicare dignioribus personis. i. apostolis familiarioribus xp̄o. Scōo ſm eū: qr ceteri erāt imperfecti ꝛ conturbati ꝛ aduersi ab eo fuissent. si ei⁹ mortē audiuissent. ꝛ mulieres etiā tumultū fecissent. Et tertio ſm eundē Chry. qr sciebat matrē filiorū zebedei aliquid petiturā: et iō declinauit a via: vt ei daret locū ad petēdū: ꝛ inde discipulos instrueret. Et quarto vt elicit a Cypriano i exēplū tuū: q̄ si vis ascēdere ad crucē religionis: nō manifestes multis cōsiliū tuū. Et quinto ad cōdēnādam hypocrisim: que ad crucē pnie non vadit secreto sz patēter (Et ait illis) predicēdo passionē suā ꝛ resurrectionē: ſm Cyrillū: vt scirēt eū volūtarie pati: ꝛ ꝓpter alia q̄ dicenk. (Ecce ascēdimus hierosolymā: ꝛ filius hoīs) .i. ipsemet sic se appellās vel qr vnius tm̄ sit filius. s. virginis: vel humilitatis cā: cū se posset dicere filiū dei (ꝛ adetur) a iuda (principibus sacerdotū:) Forte isti principes sunt qui successerūt illis viginti quatuor quos ordinauit. Dauid de q̄b⁹ habes dñica. iiij. aduētus (ꝛ scribis) .i. legis doctorib⁹ (et cōdēnabūt eū morte.) qui dixerūt ꝛ iudicauerūt eū reū mortis: sz nō potuerunt

exercere iudiciū: qr potestas sanguinis nō fuerat a romanis ablata: vñ dixerūt. Nobis nō licet iterficere quēq;. (Et tradent) ipsi principes ꝛ scribe (eū) a se pri⁹ ad mortē sentētiatū: ꝛ durissime vt creditur flagellatū: (gētibus) .i. pilato gētili ꝛ potestati romanorū: ſm Raba. (ad illudendū ꝛ flagellandū ꝛ crucifigēdum) Et in verbis ſm .s. „Tho. ostēdit xp̄s fuisse priuatus tribus: q̄ maxime appetunt hoies: Honore: quiete: sensuū ꝛ vita. (Et die tertia resurget) cōputā do eā in qua passus est. Hoc aūt ſm Chry. ōz vt cum tristia viderēt resurrectionē expectarkt. Predixit aūt xp̄s discipulis passionem. Primo ſm Greg. Hiero. ꝛ Chry. vt fortiores essēt i die parasceues: qr iacula p uisa minus ledunt. Uel scōo ſm Hiero. vt ex reuelatione mortis de resurrectione non dubitēt. Uel tertio ſm Chry. vt ex hoc cognoscāt p̄scientiā xp̄i ꝛ ex p̄sciētia deitatē: ꝛ ex deitate voluntariā ꝛ nō coactā passionē. Jn hac parte est documentū Rabani dicētis. Jdeo aūt dñs in mūdo noluit ꝓsperari: sz grauia pati: vt ostēderet nobis q̄ per delectationē cecidimus: cū qua amaritudine redire debeamus. Hec ille: Uñ Aug. de ciuita. dei ait. Passione ostēdit q̄d sustinere ꝓ veritate resurrectione q̄d sperare in veritate debeamus. Hec ille. Uide ēt de his supra in dñica i Quinquagesima. ¶ Quātū ad scōz tangit postulatio filiorū zebedei. i. Joānis euāgeliste ꝛ Jacobi maioris: q̄ fuerūt filij marie sororis marie matris dñi: ex zebedeo patre. Sic em dicit Magr. hist. filij zebedei audita morte et resurrectiōe xp̄i credidert eū ilico regnaturū in popl̄o iudaico: ꝛ suggesserūt mri vt peterēt gram vnā a xp̄o: illā nō exprimēdo: q̄ obtēta exprimeret illā de q̄ infra. Et sicut dicit Hie. ꝛ ēt mr̄ eop sic̄ credidit xp̄m ilico regnaturū: iō cōsensit filijs. Et iō dicit: (Tūc) audita. s. morte et resurrectiōe xp̄i dictam mulier (accessit ad eū) suggestiōe Joānis ꝛ Jacobi: vt dicit Magr hist. ꝛ Hiero. Sz q̄re nō accesserūt ipsi filij zebedei? Rndet Chrys. Ne indignet ceterorū discipl̄orū corda cōtererēt volētes sibi ꝓuidere de regno. Dixerūt ergo submittamus matrē vt suo more deprecetur pro nobis. Si em̄ res fuerit reprehēsibilis: facile merebit veniam: qr mulier: si aūt nō fuerit facil⁹ ipetrabit mr̄ pro filijs rogās qr prius de⁹ facil⁹ exaudiet maternū affectū. (Mater filiorū zebedei) Nota q. b. Anna mater virginis marie: tres hobuit viros: ꝛ ex singl̄is singulas habuit filias: quarū q̄libet appellauit Mariā: ꝛ q̄libet habuit virū: et genuit filios: aut ex viro aut sine viro. De b̄ sunt p̄s⁹ tales. Anna solet dici tres concepisse Marias. Quas genuere viri ioachim: cleophas: salomecz. Has duxere viri ioseph: alphe⁹: zebede⁹. Pria parit xp̄m. Jacobū secūda minorē: Et Joseph iustū peperit cū simone iudā. Tertia maiorē iacobū volucrēcz Joānē. Sz cōtra ista q̄ cōiter vera tenētur videtur esse dictū Chry. qui dicit sup Matth. q̄ ista mulier dicta est salome: ꝛ idē dicit. s. Tho. qui addit q̄ salome est nomē mulieris. Ad hec p̄t dici q̄ intēdit Chry. et s. Tho. q̄ ea ꝓona q̄ euāgelijs exprimit p lr̄ salome est mulier ꝛ nō masculus: sz tñ q̄ties in euāgelio ōz salome subaudiť maria vt dicať maria iacobi ꝛ salome. i. maria iacobi ꝛ maria salome: sic dicta a pr̄e salome appellato: cū ipa maria dicere (cū filijs suis) .i. reuerentiā faciēs vt obtineret q̄ optabat (ꝛ petēs) Beatus Marcus dicit q̄ petiuerūt filij: sed sicut dicit. s. Tho. filij petiuerūt mediāte mr̄e (aliq̄d ab eo:) nō exprimēdo q̄d vellet: sz dicendo volo vt des mihi vnū. Jn hoc videť manifestū q̄ ista mulier multū posset apud xp̄m: qr duo ex. xij. posuerūt eaz exoratricē ꝓ se: ꝛ tñ illi erāt xp̄i secretarij. Et sicut dicit Chry. ista seqbať xp̄z cōtinue: siue marit⁹ viueret siue nō q̄ certum nō habeť. Dicit aūt. s. Tho. q̄ talis petitio in qua nō exprimiť petitū non est admittēda: ꝛ q̄ eā admittit stulte admittit. Uñ herodes stulte ꝓmisit puelle: ꝛ tā stultus nō reuocauit. Salomō aūt ꝓmisit q̄dē matri stulte: sz tanq̄ sapiēs revocauit postq̄ ipa petierat ꝓ Adonia q̄ latenter insidiabatur regi Salomoni. Christ⁹ aūt sapiētior. Salomone nō voluit ꝓmittere nisi exprimerek res petita. Uñ sequť (q̄ dixit ei: Quid vis?) ſm Chry. nō interrogat ex ignorāna: sz vt ex re-

sponsione ostẽdat irrationabilẽ esse petitionẽ.(At illa.Dic vt sedeãt hi duo filij mei vnus ab dexterã tuã: ⁊ vnus ad sinistrã in regno tuo.) ¶Pro quo aduertẽdũ ẽ q indei scripturas de xpo loquẽtes carnaliter intelligebãt: iõ eũ corporaliter regnaturum putabãt in hierlm. Apli quoq; tãq; rudes idẽ credebãt:erubescẽtes q rebellare faceret xps ppl'm ⁊ auferret dominiũ a romanis restituẽs illud Jsraeli.Uñ ⁊ Act.j.xpo ascẽsuro interrogabãt.Dñe si in tẽpore h restitues regnũ israel.Uñ ꝑm hiero.⁊ Ozige.perierũt isti aliquid carnale.vt.s.essent collaterales xpo:⁊ nullũ haberent maiorẽ. Uolebãt em Petrũ deijcere de primatu idẽ sentit Chry.qui ait.Uidebãt seipsos honoratos pre alijs.⁊ audierũt q super xij.thronos sedebũt.Uñ primatũ ipsius cathedre petebãt accipere. Et quidẽ q plus alijs honoris apud xpm habebant nouerãt:timebãt ro Petrũ sibi preferri. Uñ manifestum est:q nihil spuale petebãt:neq; itelligẽtiã superioris regni habebant. Hec ille. Uel aliter põt dici ꝑm Chry.q petebãt aliqd spuale:puta primatũ in celesti regno.(Respõdẽs aũt Jesus)nõ quidẽ matri q supplicauerat sz filijs.Tũ qt filij fuerũt primi motores.Tũ ad innuendũ q nõ est honor hoi cõtendere cũ muliere.Tũ qt erat vetula:⁊ cõsequẽter piũ erat eã cõsolari impiũ ro cõturbare.Tũ qt erat amita:⁊ cõsequenter erat ei deferẽdũ.Tũ qt erat mr:⁊ cõsequẽter erat ei cõpatiẽdũ si ꝑ filijs supplicabat. Respõdẽs igit ad discipulos:ex quoꝝ suggestiõe fz hiero.nouerat matris supplicationẽ processisse dixit.(Nescitis q̃d petatis).Et hoc iõ: qt nihil spirituale petebãt ꝑm Chry.vel qt si petebãt spirituale vt idẽ vt:si nouissent quid petebãt nõ ausi fuissent tñ quid petere qõ superexcredit superiores ẽtutes. Multi em creature cõpetit sedere a dextris: vt dicit.s.Tho.Uñ ⁊ regina dicit i psalmo nõ sedisse a dextris: sz astitisse.Uel vt ideo ꝑm eũdẽ qt a sinistra ad dexteram erãt vocati:vñ ad sinistrã nõ debebant velle redire.Et ita dicit Chry. q esse i sinistra est malorẽ. Uel hoc ideo ꝑm hila. qt de gria apl'orẽ nõ erat ambigendũ cũ iudicaturi essent cũ xpo: vt iam poterat ex dictis eius esse manifestũ. Uel hoc iõ ꝑm magistrũ histo.qt regnare petebãt q nõ meruerãt:⁊ prelationẽ volebãt in celo vbi nõ est:(potestis bibere calicẽ quẽ ego bibitur⁹ sum?)Beat⁹ Mar.dicit dominum addidisse(aut baptismo quo ego baptizor).i.baptizabor in proximo (baptizari).Per baptismũ aũt dñs significauit mortẽ ad similitudinẽ lane ꝑm magi.histo.que dũ baptizata mergitur:extrahit post cũ alicuius nobilioris coloris splẽdore.Sic ⁊ nos p mortẽ mergimur in terrã:sz clariores ⁊ nobiliores resurgem⁹.Per calicẽ vero significauit sz eundẽ passionẽ circa mortẽ in.Est autẽ calix vt dicit Macrobius genus poculi qõ cilices inuenerũt:⁊ dictus est quasi cilix:mutata i in a. Significat vero amaritudinẽ tribulatiõis:qt vt õt idẽ magr est scr phus quo calidã potionẽ.i.medicinã sumimus. Uñ ⁊ ꝑm aliquos dictus est calix:qt calear calore amare potiõis. Uel ꝑm Cassi.super ps.significat passionẽ:qt est genus poculi quo potus distribuit bibẽtibus mẽsuratus:sicut tribulationes a deo nobis immittũtur ꝑm mensuram possibilitatis nostre ad sustinendũ:ꝑm tñ alios puta hiero.Chry. Hilariũ ⁊ multos alios idẽ significatũ est nomine calicis qõ ⁊ noie baptismi:martyrij.s.seu passio ad mortẽ vsq; ꝓtracta ⁊ terminata.Cũ aũt dñs sciret q isti poterãt suã passionẽ imitari interrogat th si id possunt ꝑm Chry. vel vt significet neminẽ posse cũ xpo regnare nisi passionẽ xpi fuerit imitatus:saltẽ contra peccati certamẽ:vel vt tacite increpareat eos: ac si diceret. Uos de honore ⁊ corona loqmini:ego vero de agonibus ⁊ sudoribus cogito. Nõ em hoc ꝓmiorũ est tẽpus(dicunt ei possum⁹)respõdendo.s.⁊ de passione ⁊ de morte: seu de calice ⁊ baptismo.Sic aũt respõdent ꝑm hila. qt iam martyrij pstãtiã habebãt.Uel ꝑm Chry. hoc dicũt nõ tã ex fiducia sue fortitudinis:ꝙ ex ignorantia. Jn expertis em leuis videt esse rẽtatio passionis ⁊ mortis. Hec ille.Uel ꝑm eundẽ hoc dicunt ex desyderio eius qõ petiuerãt qz nisi sperassent audiri nõ sic dixissent.Uel secũdũ.s.

Tho.ex intẽso amore ad xpm sicut ⁊ petrus dixit paratus sum tecũ ⁊ in carcerẽ in mortẽ ire.Sequitur(Calicẽ quidem meũ bibetis.)Et in hoc ꝑm hila.collaudauit fidẽ eorũ ꝑm magi. aũt histo.dñs respondet de calice ⁊ tacet de baptismo qt Joãnes multa quidẽ ꝓpter dñm passus est sz nõ mortẽ violẽtã. Sz ꝑm alios qui per calicẽ mortẽ accipiũt etiam ipse Joãnes calicẽ bibit:sicut predixerat dominꝰ.Et hoc ꝑm Hieronꝝ. ꝑm a im et voluntatẽ que nõ defuerũt martyrio: vt testatur feruẽtis olei doliũ:de quo narratur in ecclesiastica histo. ⁊ flagella q̃ pertulit:vt legitur in actibus apostolorũ. Martyriũ tñ defuit eiꝰ animo:qt in pace vitã finiuit.Uel scõz alios actu ⁊ non solo ao bibit calicẽ mortis: sz nõ cõplete ⁊ perfecte: sed solũ scõm passiones ad mortẽ dispositiuas vel scõm exiliũ quod sustinuit in pathmos insula. Est em exiliũ mors ciuilis.insti.quibꝰ mo. ius pa. po. sol. relegati si mortuo. De reliq̃ fratre dubiũ nõ est:qt vt habet Act.xij. ab Herode Agrippa gladio occisus est.xps aũt vt dicit hieroñ.neq; negauit qõ postulabant ne eos tristes efficeret:neq; ẽt spopõdit ne decẽ alios irritaret sed ait: (Sedere aũt ad dextrã meã vel ad sinistrã non est meũ).i.nõ ꝓtinet ad me)da re vobis)subaudi fz magi.hist.⁊ Remi. talibus quales estis: qz ambitiosi estis. Uel ꝑm.s.Tho.⁊ magi.histo. nõ est meũ dare vobis pro vobis:seu ratione personarũ vel ꝓpinquitatis: qz dignitas in regno celoꝝ cõsequitur solũ copiã meritoꝝ.Igitur xps eis discrete respõdit: qz nõ dixit dabo ne alũ indignarẽt:nec nõ dabo:ne isti cõfunderent: sed dixit virtualiter:nõ dabo qz estis mihi propinq: sz dabo si fueritis digni. Uñ ⁊ subditur. (Sed quibus paratũ est a patre meo)ex predestinatione ꝑm quã nõ persone pro pinquitas sz charitas pensat.Et in hac ꝑm hiero.etiã ipsos ab hoc qõ postulabat nõ excludit qz si meritis ⁊ operibus tales fuerint vt digni sint regno celorũ accipiũt illud. ¶Sed hic est dupler questio.Prima quã facit Arrius hereticus. Si em nõ est xpi inquit dare istis regnũ sed quibus pater parauit sequit q filiꝰ non sit patris equalis.Ad hoc autem õr primo quidẽ q filius nõ est equalis patri ꝑm naturã qua istis erat ꝓpinquus ⁊ scõm quã isti credebãt obtinere postulata secꝰ aũt scõm diuinitatẽ.Et ꝓterea xps ñ negat se daturũ regnũ celoꝝ: imo affirmat se daturũ illud: nõ q̃dẽ istis: sz his q̃bꝰ pr̃ preparauit illud. ¶Et si instet qz ex õr habet q pr̃ ꝓparat regnũ alicuiꝰ ⁊ nõ filiꝰ. Dico q verũ est ꝑm humanitatẽ nõ aũt ꝑm diuinitatẽ q̃ vnũ ẽ cũ pre.vt ipemet dicit Joã.x.Sic em ipe preparat illud cũ patre predestinando. ¶Alia q̃stio est:qz xps innuit q aliqbus hoc sit ꝓcessurꝰ vt ad dexterã eiꝰ sedeãt qõ nulliꝰ videt creature esse ꝑm ꝓdicta. Ad hoc õr sz Chry.q nõ intẽdebat dñs dicere: q hoc aliquibꝰ sit dãdũ scõm q verba sonãt:q̃ importare videt eq̃litatẽ in deitate:sz scõm q illi duo credebant q̃ ꝓ hoc nihil aliud intelligebãt nisi eminentiã sup oẽs alios in regno dei.Sic ẽt sedere ad sinistrã nõ est accipiendũ hic vt sonat in malũ:sz vt importat consistere persone regis:qz sic isti intelligebant. ¶Jn hac parte est documẽtũ moraliter vt caueamus ne dicaꝫ nobis nescitis q̃d petatis. Si em petẽtibus regnũ celi dictũ est sic:multomagis h̃ poterit dici petẽtibus tẽporalia nisi sane petãt.Chry. Jdeo dicit nescitis q̃d petatis: qz nõ solũ debemus cogitare qualẽ gloriã cõsequamur: sz qnomodo euadamus ruinã peccati:qz ⁊ in seculari bello q̃ semp prẽdã victorie cogitat:difficile vincit.Jdeo petendũ erat Da nobis auxiliũ gratie tue vt oẽ malũ vicam⁹.Hec ille.¶Quãtũ ad tertiũ tãgit apl'orẽ aliorũ indignatio cũ subdit. (Et audictes decẽ) sniam dñi ꝓdictos duos increpãtis :ꝑm Chry. (indignati sunt)q alij se eis vellẽt anteferre.Et hoc scõm.s.Tho.ex quadã elatione:sicut ⁊ illi ex elatione petierunt. Erãt em oẽs adhuc carnales ꝑm Chry. ⁊ ista carnaliter gesserũt (de duobꝰ fratribus)Sz quare sũt indignati cũ illi nõ petierint sz mater. Ad hoc dicũt Chr. ⁊ hiero.q ex dñi respõsiõe qui ad filios nõ ad matrẽ respõdit : intellexerũt matrẽ submissam fuisse a filijs.Sed quare nõ sunt idignati statim cũ dixit:nescitis

quid petatis. Ad hoc dicit Chry. Donec xpi fnia incerta erat non tristabant alij discipuli: sed tūc tristati sunt qñ illos increpauit. Hec ille. Itē dit aūt Chryso. q nō sunt ante indignati. i. nō añ ostenderunt indignationē suā ꝓpter reuerētiā xpi. Uñ dicit idē in homil'. Qñ autē eos a dño ꝓhonoratos viderūt in trāsfiguratione: r si fm mentē dolebant in mediū afferre nō audebāt venerātes doctorē. Hec ille. (Jesus aūt) aduertēs eoꝝ indignationē r volēs eos blande consolari (vocauit eos ad se) tāq magister dulcis ac pius q nullū triste videre voluisset. Chryso. Qr em turbati erāt: vocatione eos cōsolatur de ppinquo eis loquēdo Et em duo a societate. r. seipsos separātes: ppius stabāt seorsum domino loquētes. Hec ille. (Et ait) ¶ Ad euidētiā aūt seqntiū sciēdū est q gētiles erāt horum iudeis. iuxta illō. Sit tibi sicut ethnicus r publican⁹: ideo xps induxit exēplū de gētilibus ad maiorē horrorē: vt ostēdat q hoc exēplū nō est imitādum. Sciendū est etiā fm san. Tho. q dominari dupliciter sumit. Uno modo vt est idē q preesse ad bonū subditorū. Et sic dominiū verum est: ad hoc fiunt principes. Alio modo vt correlatiue dicit ad seruū esse: vt dicat dño q seruiliter subdit sibi aliquē ad bonū suuz ꝓpriū. Hoc autē est degenerare a vero principatu in tyrānidē. fm ergo btōrū Tho. r Chrys. mentē: q sequūt sic exponēda sunt (Scitis qr principes) q. d. ex officio ꝑsunt (gentiū). i. gētiliū (dominant eoꝝ) non vero dñio ad bonū eoꝝ. sed tyrannizando ad bonū suū: r Hoc r si nō semp tñ freqnter (r q maiores sunt). i. nobiles r potētes. qui sunt maiores non dignitate principatus vel officij sz potētia diuitiarū r amicoꝝ (potestatē exercent in eos) nō adiuuādo sed opprimēdo plerūq. Si tñ exercērēt ptātē in beneficiū minorū: diceretur benefici (nō ita erit inter vos) in ecclesia mea: vt maiores nō debēt esse qñ dñaturi (sed quicūq voluerit inter vos maior fieri). i. habere ꝑfectū spū sancti quo sit tanq potēs r si nō primus (sit vester minister) exhibēdo alijs q accepit a deo: r sua ptāte vtendo in bonū r nō in malū aliorū (r qcūq voluerit inter vos) i. i ecclia (primꝰ esse). i. habere ꝓmatū vel ꝓlaturā: eo mō quo in gētib⁹ sunt principes (erit vester seruꝰ) Qō dupl'r pōt intelligi. Prio sic. Erit vester seruꝰ. i. p seruitutē r humilitatē alijs exhibitā dispone ꝯ vt alijs sit ꝑ merito: r ꝓlatione: nō aūt armorū aut diuitiarū potētia vel sanguinis nobilitate: vt in mūdano principatu. Chry. primat⁹ grate fugiēte se desyderat: desyderantē se horret. Conuersatio ergo melior desyderāda est: nō melior gradus. Hec ille. ¶ Secūdo melius sic. Erit vester seruꝰ. i. sciat q habere primatū in ecclia nō est habere dñiū sz seruitutē. Serui em est: q se totū ad seruitiū dñi impendat. Sic etiā prelati ecclesie totū r qō habent r qō possunt r quod sunt subditis debēt. Chryso. Volens ergo dominꝰ r duorū filiorum zebedei r aliorum indignationē extinguere: introducit differentiā inter principes mūdiales et ecclesiasticos: ostēdens quia ꝓmatus in xpo nec ab aliquo appetēdus est non habēte: nec alteri inuidēdus est habenti: qr principes mundi ideo sunt vt dominent minorib⁹ suis: r eos seruituti subijciant r expolient r vsq ad mortem eis vtant ad suā vtilitatē r gliam. Principes aūt ecclesie fiunt vt seruiat minoribus suis: r ministrēt eis qcunq acceperūt a xpo: vt suas vtilitates negligāt r illoꝝ ꝓcurēt: r moti non recusent pro salute inferioꝝ. Primatū ergo ecclie cōcupiscere neq; iustū est neq; vtile. Quis em sapiēs vult vltro se subijcere seruituti r periculo tali: vel det rōnem ꝓ omni ecclesia nisi forte q nō timet dei iudicium: abutēs ꝓmatu suo ecclīastico seculariter: ita vt quertat illud in seculare. Hec ille. Cōsequēter dñs ꝓponit se in exēplū humilitatis dicēs (Sicut filius hois nō venit ministrari). i. vt sibi ministret. Et si aliqñ ei ministratū est ab angelis vel hoibus nō tñ ꝓpter hoc venit fm Orig. r. s. Tho. (sed) venit (ministrare) verbū dei r gratiā eius r gliam (r dare). i. exponere (animā suā). i. vitaz corpalē (redemptionē ꝓ multis) efficaciter r ꝓ oīb⁹ sufficiēter. Lz em xpi passio sufficiēs pretiū fuerit ad redimēdū oēs hoies q fuerūt: sunt: r erūt: r esse possunt: tñ nō hz effectū: nisi in his q ꝓiungunt xpo. Chry. in homil'. Quā tūcūq ergo tu humiliatus fueris nō poteris tñ descēdere quātum dñs tuus. Hec ille. ¶ In hac parte Origē. tāgit documentū vnū moraliter dicēs. Ecclesiarū ergo ꝓncipes imitari debēt xpm accessibilē: r mulieribus loquentē r pueris manꝰ ponentē: r discipulis pedes lauantē: vt r ipsi similiter faciāt fratribus. Nos aūt tales sumꝰ vt etiam ꝓncipū excedere superbiā videamur vel nō intelligētes: vel ꝓmittētes mādata xpi: qrimus sicut reges acies ꝓcedētes: r terribiles nos: ac accessu difficiles: maxime pauperibus exhibemus nullā affabilitatē habētes vel habere ad nos ꝓmittentes. hec ille. ¶ Est etiā sciēdū moraliter q deus in hac vita hz tres calices vt colligit ex scripturis. Primꝰ est plenus balsamo. i. innocētia r gratia: in quo bibit xps r omnes sci. Et vt colligit Jo. xiij. in illis ꝑbis q biberit r c. signū q aliqs biberit de isto calice: est primo mundane fuis extinctio. Et scōo est mēte in celestibus habitatio. r tertio est mētis exultatio. Sicut em supra nubes semp est serenū: ita r semp est gaudiū i mēte leuata. Secūdus aūt est plenꝰ absinthio penitētie: in q bibit magdalena r oēs penitentes q pdiderūt gratiā potatā in primo r eā inuenerūt p potū scōi. Tertiꝰ est plenus sanguine: r est calix dñice passiōis: de quo hic dicit: in quo bibit xps et oēs martyres. Hic sanguis dealbat sicut alij macul̄ st: qr hz naturā lactis. Sicut em lac est sanguis bis coctus. s. in venis r in māmillis cuius decoctionis virtute vsus est in albedinem sic sanguis xpi est albus vt lac: qr fuit bis coctus: igne amoris r igne dure passionis ac doloroſe imaginationis. Nā xps mox vt fuit conceptus: inquātum hō suam passionē totā vidit: Uñ semp eā in memoria sic retinuit: q nec vnā diē vel noctē sine dolore trāsiuit. Psalm. Defecit in dolore vita mea: r anni mei in gemitibus. Hz etiam post hāc vitā tres alios. Primus est plenus mero. i. celū in q est gla sanctoꝝ: is quo bibūt sct in patria: nos ꝓ aliquas guttulas ꝓgustamꝰ. Scōs ē plenus vino mixto vt purgatorium in quo bibūt aliq̄ alē: r ibi imisceī gre pene r spes timoris delationis glorie: r ꝑfolatio cum dolore. Tertiꝰ est plenꝰ fece. i. ifernus i q bibūt aliq cū mortali decedētes in quo sunt vt erunt fm aliquos feces om niū elemētorū r mixtoꝝ purgato mūdo i die iudicij.

☞ Feria. v. post dñicam. ij. xl.

☞ Textus euang. Luce. xvj. c.

Homo quidaz erat diues et induebatur purpura r byssō: r epulabatur quotidie r c.

Homo quidaz erat diues r c. Luce. xvj. Uide dñica prima post festum trinitatis.

☞ Feria. vj. post dñicam. ij. xl.

☞ Textus euang. Mat. xxj. c.

Homo erat ꝑfamilias qui plantauit vineaz: r sepē circūdedit eī: r fodit in ea torcular: r edificauit turrī: et locauit eā agricolis: et pegre ꝑfectus est. Cum autē tps fructū appropinquasset misit seruos suos ad agricolas vt acciperēt fructꝰ eius. Et agricole apprehēsis seruis eiꝰ: aliū ceciderūt: aliū occiderūt: aliū vero lapidauerūt. Iterū misit alios seruos plures priorib⁹ r fecerunt illis sīr. Nouissime autem misit ad eos filiū suū dicēs. Uerebunt filiū meū. Agricole autē videntes filium dixerūt intra se: Hic est heres: venite occidam⁹ eum: r habebim⁹ hereditatē eius. Et apprehēsum eū eiecerūt extra vineā: r occiderūt. Cū ergo venerit dñs vinee quid faciet agricolis illis. Aiunt illi. Malos male pdet: r vineā suā locabit alijs agricolis qui reddāt ei fructū tēporibus suis. Dicit illis ihesus. Nūq̄ legistis i scripturis: lapidē quē reprobauerūt edificantes hic factꝰ est in caput anguli. a domino factum est

tſtud ⁊ eſt mirabile ī oculis noſtris. Jō dico vobis q̄ auferet a vobis regnū dei: ⁊ dabit gēti faciēti fructus eius. Et qui ceciderit ſuper lapide iſtū cōfringet. ſup quem vero ceciderit cōteret eū. Et cū audiſſent principes ſacerdotū ⁊ phariſei: parabolas eiꝰ: cognouerunt q̄ de ipſis diceret. Et querētes eū tenere timuerunt turbas quoniā ſicut prophetam eum habebant.

HOmo erat paterfamilias qui plātauit vineā ꝛc. Matt. xxj. in pñti euā. tāgunt tria puncta q̄ ſūt: Locatio: Exactio: ⁊ Exterminatio. ¶ Quātū ad primū tāgit locatio vince quā paterfamilias locauit malis agricolis. Et quia euāgelium eſt parabolicum opz ſenſuz literalem ſumere iuxta tria aſſumptiua ſignificata dictionū. Xp̄s ergo volēs declarare q̄ principes ⁊ maiores iudeorū erāt occiſuri xp̄m: nō ex ignorātia quaſi eū non cognoſcerent: ſz ex malitia peccātes. ⁊ q̄ pro tali ac tanto ſcelere merito erāt puniri: dixit parabolice: (hō erat paterfamilias). i. deus ſz Chry. Qui hō dz nolle non natura ſimilitudine nō ſtitate. Et intellige de deo p̄e. Pater ẏo familias dicꝰ eſt: q̄ vt aīt lactātiꝰ: de⁹ homines pro liberis hz: quos p̄duxit nō gñatiōe ſz creatiōe. (Qui plātauit vineā). i. pplz iudaicū ſm Hie. quē plātauit i terra p̄missionis trāſlatū de egypto iuxta illō. Ps. vineā de egypto trāſtuliſti. De hac vinea dr Eſa. v. Vinea dñi ſabbaoth domus iſrl eſt. (⁊ sepē circūdedit eā) ad cuſtodiā vinee. Eſt aūt ſepes huius vince ſm Hier. vel murꝰ vidis vel angelorum p̄ſidium. Et loquit Hiro. de vrbe regia. i. hieruſalē: q̄ ſepta muro pōt dici tota vinea ſepta: q̄ ipſa erat caput ⁊ pars p̄ncipalis. ſm Chry. vero eſt cuſtodia ſanctorū patrū: q̄ p muro ſuerūt illi populo ſz Aug. aūt eſt dei cuſtodia: ſed hec cōſueuit eſſe p angelos ſeu medeātibꝰ angelis: maxime ſz Hugo. card. q̄ dicit q̄ deꝰ habuit imediataz cuſtodiā pplī vſq̄ ad p̄ſtionem vituli: ⁊ abinde eam cōmiſit michaeli. ¶ Nota tñ q̄ aliud eſt cuſtodia: aliud regimē populi. Deus eſt ſm ſanctū Tho. in. j. q. regnauit ſup populū imediate: vſq̄ ad petitionē regis ipe Samuelis: (⁊ fodit in ea torcular). i. altare holocauſtoꝝ ſm ſcīm Tho. ⁊ Hier. ⁊ forte monet hac rōne. Q̄: ſicut p torcular. exprimit ſanguis vuarū. i. vinū ita p altare exprimebat ſanguis oſtiaꝝ nō effectiue ſed finaliter: q̄ p̄pter hoc iugulabāt effuſo ſanguine vt in altari offerri potuiſſent. ſm Hila. ẏo eſt ꝓphetarū doctrina in q̄ magis exprimit. i. declaratur virtus ẏbox. Moyſi in lege ſm Chryſo. aūt eſt ẏbū dei: q̄ homem cruciat ꝓtradicte carnis natura. Uerbū aūt dei copioſum fuit in pplo: tā vocale q̄ ſcriptum. (Et edificauit turrim). i. tēplū ſm Chry. q̄ in ſcripturis appellat turris. Juxta illud Malachie. iij. Et tu turris nebuloſa filie ſyon. Uel cognitio nois dei ſm. ſ. Tho. Uel ſm Hila. in turre eminētia legis exprimit eo q̄ in celū p̄ucheret: ⁊ ex ea poſſet quis aduentū xp̄i ſpeculari. (⁊ locauit eā). i. ſub certa mercede cōſtituit (agricolis). i. Moyſi ⁊ Aarō ſm ſanctum Tho. ⁊ ſucceſſoribꝰ eoꝝ q̄rū erat regere pplm ⁊ vineā gubernare Chry. Tūc vineā locauit q̄n p legē ꝓſtituti ſunt ſacerdotes ⁊ leuite: ⁊ p̄curatiōnē regēdi pplz ſuſceperūt. Hec ille. Intēdūt ergo iſti dicere q̄ dñs curā populi cōmiſit ſacerdotibus hac lege: vt ipſi ſacerdotes exercerent id eſt populo haberent decimas ⁊ p̄mitias ⁊ alias oblationes tpales deus ẏo haberet in gloriā ſuā opa bona q̄ produceret vinea mediante ſacerdotū cultura: que ẏſiſtebat in exhortādo populū verbo ⁊ edificando exēplo ⁊ adiuuando oīonis ⁊ ſacrificiū ſuffragio (⁊ pegre ꝓfectus eſt) nō mutādo locū cum vbiq̄ lit ſicut ⁊ vbiq̄ operet. ſed ſm Hiero. ⁊ ſcīm Tho. relinquēdo vinitoribus liberū arbitriū operandi vel otiandi. Uel ſecūdū Chry. in homil. peregre profectus eſt id eſt lōganimitatē habuit: nō ſemp inducens penā pro peccatis eorum. Uel ſm Auge. quia dñs qui in deſerto vbi legez dedit ⁊ locauit vineam cum eis erat in columna nubis per diem ⁊ in columna ignis per noctem nequaq̄ poſtea ſimiliter apperuit illis. ¶ In hac p̄te eſt documentū allegorice p̄to ſacerdotibꝰ nouelegis: q̄ō Chry. tangit dī. Sicut colonus q̄uis de ſuo munere obtulerit dño nō ſic eū placat q̄ō ſi de vinea eius reditus ei obtulerit: ſic ⁊ ſacerdos non tm̄ ꝓpter ſuā iuſtitiā placet deo quō ſi populū dei in ſanctitate docuerit q̄m ipſi⁹ iuſtitia vna eſt ppli aūt multiplex. Hec ille. Et nō intendit. Chryſ. q̄ plus placeat deo ſacerdos malus faciēs ꝓp̄m eſſe bonū: q̄ bonus habens populū malū: ſed q̄ deus plus letāt in bono populi q̄ bono ſacerdotis: q̄ cōtra ſunt meliora. Intēdit etiā Chry. q allegorice iſta intelligunt dicta de xp̄ianitate: ſicut literaliter de ſynagoga. Huius vinee palmites ſunt homines quoz aliqui herēt vitiſdē eſt xp̄o p fidē ſz nō fructificant per charitatē: vt mali xp̄iani. Alij vero nec herēt nec fructificāt vt heretici ⁊ oēs infideles. Quidā ẏo herent ⁊ fructificant: vt ſancti. Sepes eſt angelica cuſtodia. Torcular eſt crux in q̄ xp̄s eſt calcatꝰ vera vua nata de vite q̄ eſt virgo Que vua fuit alba in natiuitate p puritatē: rubea in cruce p cruorē: nigra i ſepulcro p mortis liuorē. Turris eſt ipſa fides q̄ reſiſtit hoſtibꝰ: ⁊ qua futura ꝓuidemus anteq̄ fiant. ¶ Moraliter aūt iſta vinea eſt aia: vitis potentie: palmites ſunt virtutes ⁊ opa: ſepes libez aibitrū: torcular timor: turris ſpes agricola hō: ſerui redrentes fructū ſunt ꝓphete ⁊ angeli. Iſta vinea ſz Chry. producit gēmas bonaz cogitationū: ⁊ flores bonaz volitionū: ⁊ fructꝰ bonaz opationū. Eſt aūt plātata in corpe. ꝓpto vt nō deeſſet vniuerſo ſubſtātia q̄ ſimul eēt corpalis: ⁊ ſpūalis. Scdo vt p corpus acq̄rat ſciam ⁊ frutes: q̄bus naturaliter ē p̄nata: ſic q̄ hmōi nō hz niſi in q̄ buſdā p̄ciplis. ⁊ Tertio vt glorificetur in cōtēplatione deitatis p intellectū: ⁊ humanitatis p ſenſum. ¶ Quātū ad ſcōm tangit exactio fructuū a colonis. Ubi aduertēdū eſt q̄ deus a colonis hui⁹ vinee vt erāt coloni: nihil aliud exigebat q̄ vt populum erudirēt ⁊ reneret in timore ⁊ amore dei: in quātū ẏo erāt q̄daz p̄sone exigebat ab eis nō ſcitatem populi ſed propriam. Ubi ergo tales coloni auertebant a deo nō ſolū nō reddebāt fructum de vinea: ſed illum negabāt quod petius eſt: peſſimū autē cedere fructuū exactores. Dicit ergo (Cū aūt tēpus fructuum appropiquaſſet) Iſtud p̄ps ſz ſan. Tho. eſt p̄ps ſequēs legē datā ⁊ plantationez vinee in terra p̄missionis. (miſit ſeruos ſuos). i. pphas ſm. ſ. Tho. ⁊ Chry. ⁊ Hila. (ad agricolas). i. ad ſacerdotes et rectores ppli vt acciperēt fructus eius. s. Uin. ¶ Eſt autē ſciēdū q̄ fructꝰ iſti exp̄ctati a dño de vinea: vt dictum eſt nihil ſunt aliud q̄ timor ⁊ amor ppli ad deū iſti aūt potiſſimū ꝓpēdebāt a ſacerdotibꝰ Uñ Chry. ſacerdotiū aſſimilat ſtomacho q̄ tāguēte infirmanꝝ ola mēbra: ⁊ radici q̄ vitiata palleſcūt folia. ¶ Ad hoc ergo q̄ iſta vinea fructificaret ſz beneplacitū dei req̄rebat. Primo q̄ ſacerdotes eſſēt in ſe boni ⁊ iuſti. Scdo q̄ docerēt populū in via veritatis arguēdo quo ad mala. ⁊ exhortādo quo ad bona verbo ⁊ exēplo. Tertio q̄ orarent ⁊ ſacrificarēt pro illo. Uñ ergo ꝓphe arguebāt ſacerdotes in aliquo horū triū negligētes: exigebāt ab eis fructū vinee ide dependentē. Hoc aūt fecerūt multi ex primis prophetis: ſed fuerūt male tractati. Uñ ſequit (agricole aūt). i. rectores populi (apprehenſio ſeruis eius aliū occiderūt: aliū ẏo lapidauerūt). Mā ſm Hier. Hieremias fuit ceſus. Eſaias occiſus: imo vt tradūt hebrei fuit tāq̄ lignū ſerratꝰ ad p̄ceptū regis Manaſſe. ⁊ Zacharias lapidatꝰ iter tēplū ⁊ altare ad p̄ceptū. ſ. regis Joas: vt ptz. ij. Paral. xxiij. (Iterū miſit alios ſeruos plures ꝓrib⁹) q̄ ſm Hila. poſt p̄dicationē p̄mox ꝓphetaz: dñs magnuz prophetarū numerum miſit. Nō vt ptz ex libris Regū: erāt in pplo dei ꝓphetarū collegia ſicut mō ſunt i ſcīa eccliā monaſteria religioſoz. Et ſic de⁹ nō abſtulit ab eis ſuā miam ꝓpter occiſionē primox ꝓphetaz: ſz auxit ſm Chry. ⁊ aucta dei mia augebat iudeox malitia. Uñ vt idē dr: Ẏ dei clemētiā maligutas humana cerrabat. Hec ille. Jō ſequit (⁊ fecerūt illis ſimiliter.) Quidā tñ vt Rab. volūt p p̄mos ſeruos poſſe itelligi moyſen ⁊ Aaron qui ceſi fuerūt lingue flagello: per ſecundos vero prophetas. Sed iſta

expositio nō multū cōgruit textui (nouissime ät missit ad eos filiū suū dicēs.) Chr. in homil'. Quare aūt non cōfestim misit. Ut ex his inq̄t q̄ ad alios fecerāt seipsos accusarēt, ⁊ furorem dimittētes vereū darētur propter filiū venientē. Hec ille. Un̄ sequit (Forte verebunt filiū meū) Dicit aūt forte ſm Chry. non q̄ ignoret pr̄ familias q̄d futurū sit: cū ipe sit de⁹: ſz vt ostēdat arbitrij libertatē. ꝓterät enim agricole vereri filiū ⁊ nō vereri. Dicit aūt verebunt ſm eūdē: vt oñdat q̄ ad p̄sentia xp̄i sibi ꝓmissi debuissent cōfundi et erubescere: q̄ pcm̄ eoꝝ magnū erat ⁊ oi excusatiōe priuatū. Quidā aūt eorū ſm Orig. veriti sunt filiū vt q̄ in eū credidērūt: ſz tm̄ maior pars verita est. de q̄b⁹ sequit (Agricole aūt videntes filiū dixerūt. hic est heres) cui. ſ. nō solū vinea synagoge iudeorū: ſz etiā gētes sunt ꝓmisse in hereditatem: tāq̄ olim regi ⁊ dño. Ex his ptz ſm Hie. ⁊ Chrys. q̄ iudeorū p̄ncipes nō p ignorātiā: sed p malitiā ⁊ inuidiā peccauerūt: q̄ cognouerūt illū quē crucifixerūt esse filiū dei. Nō est aūt intelligē dū q̄ Hiero. ⁊ Chrys. dicūt q̄ isti cognouerit xp̄m esse filiū dei p naturā: ⁊ verū deū: vt ptz p. s. Tho. iij. par. q. xlvij. si ei cognouissent nūq̄ deū glie crucifixissēt vt dicit. ſ. Cor. ij. ſz dicūt q̄ cognouerūt illū filium dei p excellentiā gre. Dicit tm̄ s. Tho. sup Mat. q̄ cognouerūt eū dei filiū. ſ. p naturā ex cōiecturis: sed nō certe. Uide de hoc dñica. ſ. in Quadragesima. De verbis th̄ patrissa. ꝓcludit Chry. q̄ sit filius dei p naturā ⁊ nō per grām solū: alioquin ⁊ pphe possent dici filij dei. Sz th̄ vt dicit Chry. postq̄ intrauit in tēplū ⁊ eiecit vēdētes ⁊ emētes sic cogitaueſt. Jā cessabit ꝓsuetudo hostiaꝝ q̄ ad luctū: nr̄m ptinēt: ⁊ incipiet ppls offerre sacrificiū iustitie q̄ ad gliam ptinet dei vti iā nō erit ppls iste nostra possessio. Un̄ tūc cogitauerūt illū occidere dicētes. (Uenite occidamus eū: ⁊ nostra fiet hereditas) id est nos fructum ex populo percipiemus: ſm mentē Chry. Uel ſm Raba. nostra fiet hereditas. i. stabit fides nr̄a q̄ est ſm legē: ⁊ non illa que est ſm eū. Et intēdit Raba. id q̄ dicit. s. Tho. ſ. q. timuerunt perdere dominiū populi: q̄ habebant ex lege. Unde ⁊ propter hoc conspirauerunt in mortē christi: ne venirēt romani et auferrent eis locū ipsorū. (Et apprehensum eum) in orto (eiecerunt extra vineā). i. extra hierl'm ſm Hilariū. Uel ſm Orige. hoc dicitur quia habuerunt eum quasi alienum a vinea ⁊ a colonis. ¶ Sed nota q̄ Mat. dicit eiecerūt ⁊ occiderunt: in signum: q̄ primo eiecerunt extra coꝝ suum: deinde crucifixerunt. Mar. vero dicit: occiderūt ⁊ eiecerunt in signū. ſ. q̄ post mortē eiecerūt eum dum apostolos ad gētes ire cōpulerunt. (⁊ occiderunt in ligno crucis suspendentes. ¶ In hac parte documentū allegorice est ꝓ sacerdotibus suaris ⁊ malis. de quo dicit Chrys. Hec cogitatio: ⁊ nostra erit hereditas: cōmunis est olim sacerdotum carnaliū: qui non sunt solliciti q̄o populꝰ viuat sine pctō sed aspiciunt q̄d in ecclesia offerāt: ⁊ hoc existimāt sacerdotij sui lucrum. Hec ille. ¶ Quātum ad tertiū tangitur exterminatio que fienda erat de ingrato ⁊ cōtumaci populo: cū dicit. (Cum ergo venerit dñs vinee) ad faciendum computū ⁊ vindictam de illis agricolis quod tunc fuit q̄n Titus obsedit hierusalē. Uel ſm Orig. q̄n christus a mortuis resurrexit (quid faciet agricolis illis?) Orig. Interrogat quidez dñs: nō q̄ ignoret quid responsuri sint: sed vt ꝓpria rñsione dānarent. Hec ille (aiunt illi: Malos) colonos (male). i. acerbi (perdet) gladio fame ⁊ captiuitate (⁊ vineaz suā). i. populū suū vel eos qui ex iudeis crediderunt (locabit alijs agricolis). i. apl'is ſm. s. Tho. ⁊ Orige. qui curā susceperūt regēdi populū dñi: nō solū eū qui ex iudeis: ſzēt eū q̄ ex gentib⁹ credidit q̄ factū est vnū ouile ⁊ vn⁹ pastor. (Qui reddāt ei fructū tēporibus suis). i. qui cōseruēt ppl'm dei in timore ⁊ amore ad deū: culturā do vineā mō ꝑexposito. Apostoli eñ vniuersum mūdū subiecerūt timori ⁊ amori Jesu christi: subuersa ⁊ destructa penitus nephādorū demonum cultura. Sicut aūt dicit Chry. isti verum responderunt: quia veritas ipsis violētiā fecit. Hec ille. Et vt dicit Orig. verū dixerunt cōtra se: sed nō ex se: sicut ⁊ necz Caiphas. ¶ Sed hic est questio quā mouet Augu.

uet Augu. de cōsen. euan. q̄ Marcus dicit illa verba: malos male perdet: dixisse ꝺm. Matthеus vero dicit illa dixisse iudeos. Ad hoc dicit Augu. vbi supra dupliciter. Primo q̄ verba ista in Marco aliter sunt posita q̄ possunt intelligi dicta a dño ⁊ a iudeis: q̄ post xp̄i interrogationē qua dixit: quid faciet dñs vinee statim sequitur: perdet malos colonos. Et ſz ibi non dicat q̄ illi hoc dixerint tm̄ pōt subintelligi. Scōo q̄ ista verba primo protulerunt iudei, ⁊ scōo ipse xp̄s ea reassumpsit: ⁊ sic attribuūtur potiꝰ dño: quia verum dixerunt: ⁊ veritas etiā dixit eadem resumendo. Et isto scōo modo soluit etiam Chr̄ſ. ⁊. s. Tho. ſ. q̄ illa ꝺba bis fuerūt prolata. Sed est alia questio quā etiā mouet Aug. q̄ vt dicit magis vrget. nā btūs Lucas dicit q̄ p̄dicta ꝺba dixit dñs: iudei ꝺo dixerūt. (Absit) i. nō occidenk cultores: vt ipsi nō occidēt xp̄m vt p̄hr etiā talia non patiantur. Ergo nullo modo iudei illa verba dixerūt: ſz cōtrariū. Ad hoc dicit Augusſt. vbi. s. ⁊ Chry. ⁊. s. Tho. q̄ ibi multi erant: ⁊ quidā dixerunt malos male perdet. ſ. amici christi ſm Aug. vel qui nō intelligebant parabolā ſm Chrys. quidā vero dixerūt: absit. ſ. illi q̄ ꝺ se intellexerunt: dicta esse pabolā ſm Aug. ⁊ Chry. Uel ſm Chry. Magi. Hiſt. illimet ore dixerunt absit: cor de vero dixerunt malos male perdet: et beatus Matthеus retulit eos dixisse q̄ mēte dicebāt. Uel ſm. s. Tho. primo dixerunt malos male perdet: post videntes hoc esse contra se dictum dixerunt: absit. Qualitercunq̄ tamē fuit: dñs approbauit sententiā dicentiū: malos male perdet: ⁊ p scriptnrā, pbat q̄ ipsi erāt reprobaturi xp̄m: ⁊ p̄hr periturī. Ad huius ergo euidentiā sciendum est q̄ quidam dicunt q̄ ad literam lapis fuit in templo salomonis multoties reprobatꝰ: sed post in fine edificij in angulo oibus stupentibus mirabiliter est coaptatus. hoc videk sentire Magister hīsto. q̄uis hoc nō affirmet ſz recitet. Quidā vero dicūt hoc nō esse verū. Un̄ hebrei apud iudeos autētici exponētes passū illū nūq̄ tale aliquid retulerunt: sed illum lapidē metaphorice sumūt. Et hoc videk rōnabilius q̄ ſm istā viā dictum ꝑs. q̄ alle gabak fuit parabolicū p̄hr literaliter exponik de xp̄o ⁊ xp̄s allegabat ad literā: ſm q̄ ꝓsueuit facere. Scōm aliā ꝺo dictū illud est historicum: ⁊ xp̄s allegaret in sensu spūali ⁊ cōsequēter nō argueret vel probaret efficaciter: q̄uis etiam ista ratio nō cogat. Dicitur ergo. (Nūq̄ legistis i scripturis) id supple q̄ dicā. Quasi di. vtiq̄ legistis in psalmo. (Lapidē). i. xp̄m ſm Chry. ⁊ Raba. (quē reprobauerunt edificantes). i. p̄dicti agricole ⁊ doctores iudeorum ſm Hie. ⁊ Raba. Dicti sunt aūt edificantes: q̄ ad ipsos ptinebat cōstruere tēplū spūale. i. synagogā: quā docēdo legem ampliabāt ⁊ reparabant. Et ſm Chry. q̄ sicut edificator dolat nodosos lapides: ita doctor corrigit vitia circa hoies. (Hic factus est in caput anguli). i. vt sit caput anguli, hila. Est eñ caput anguli factꝰ: quia est inter legē atq̄ gentes lateris vtriusq̄ conīunctio. Hec ille. Utrūq̄ eñ populū iudaicū ⁊ gentilē in sua fide cōiunxit: vt dicit Raba. (a dño factū est istud) qui misit filiū suum ad redēptionē ⁊ conuersionē mundi. ⁊ est mirabile (caput ecclesie: ſm Chry. in oculis nostris). i. ante oculos nostros q̄ cū possumus videre per fidez vt idē dicit. Uel ſz istud nō demonstrat personā capitis: sed factionē eiꝰ. i. ꝓlationē qua factus est caput: vt sit sensus. Ad nō factū est istud non quidē istud caput: ſz istud q̄ hic lapis sit caput. q̄ fuit mirabile in oculis iudeoꝝ: q̄ ita gētes paruipendebāt: vt nō modo cū eis nō manducarēt: sed etiā iudicabāt eos indignos quibus dei verbū p̄dicaret: vt ptz p Apl'm. j. The. ij. dicentē. Prohibentes nos gentibus loqui, ſ. verbū salutis. Et tāta erat ista despectio: vt etiam postq̄ aliqui eorum ad fidē fuerāt cōuersi: disceptarēt aduersus petrū: q̄ cornelij virū gētilem baptizauerat: q̄ cum eo mādducasset: vt ptz Act. xi. (Jō dico vobis) qui christū reprobatis. q̄ auferet a vobis regnū dei. i. regimen populi sui: qui est regnū eiꝰ. Regnū ei dei eccl'ia militās in q̄ regnat deꝰ q̄ ablata ē ab ei (et dabit gētī faciēti fructus eiꝰ). i. apl'is ⁊ successoribꝰ eius. Uel ſz. s. Tho. ⁊ Ori. p regnū dei intelligit sa

ers scriptura: que ablata est ab eis quã-
tũ ad verũ z sanum intellectũ eiꝰ: z data
est fidelibꝰ xpi: qui ex ea ꝓducũt fructũ
fidei z operũ bonoꝝ. (Et q̃ ceciderit super
lapidẽ istũ confringet: sup quẽ ꝯo ceci-
derit: cõteret eũ jq̃ plꝰ est q̃ cõfringi: ꝑm
Chry. qz est cõfringi minutatim. Et ꝑm
Hie. z Aug. z. s. Tho. cadit super lapidẽ
quicũq; peccat. Talis em nõ cõfringit a
xpo: sed ipse seipz frãgit. Sicut vas cadẽs
super lapidẽ ex suo mõ cadẽdi se frãgit.
Cadit vero lapis sup aliquẽ qñ illũ pu-
nit. Zsti ergo casuri erãt sup lapidẽ per
petm. z lapis sup eos ꝑ suppliciũ: malos
male perdendo. Uel ꝑm Chry. z. s. Tho.
cadit sup lapidẽ: q̃ credẽs in lapidẽ pec
cat. Zste nõ totaliter cõfringit: qz stat ve
ra fides: z reseruat ꝙ patiẽtiã ad salutẽ:
vt dicit Chry. ille aũt super quẽ cadit la
pis: est ille q̃ xpm negat. Zste ex toto cõ-
minuit: nec in se aliq̃d hz vñ repari pos-
sit: stãte priuatiõe luminis fidei: ex qua
est primꝰ motꝰ in iustificatiõe impy. Sz
quare xps ór lapis. Rñdet Chry. Qz est
fundamẽtũ forte qõ nec aquis seductio-
nũ nec tẽpestatibꝰ ꝓsecutionũ mouet. Et
scõo ꝓpter similitudinũ ad cõminuẽdũ
z cõquassandũ (z cũ audiuissent princi-
pes sacerdotũ z pharisei parabolas eiꝰ
cognouerũt q̃ de ipsis diceret) z tñ nõ pe
nituerũt. Uñ seq̃. (Et q̃rẽtes eũ tenere)
vt occiderẽt (timuerũt turbas: qm̃ sicut ꝓ
phetã eũ hẽbãt) ipe turbe z ꝑr tumultꝰ
fuisset. In hoc aũt est morale documẽtũ
qõ Chry. tãgit dicẽs. Hec est differentia
bonoꝝ hoiz z maloꝝ. Bonꝰ ei cõpũctus
in pctõ gemit qz peccauit. malꝰ aũt tre-
mit: nõ qz peccauit: z qz cõphẽsus est in
pctõ z nõ solã penitẽtiã nõ agit: z ma-
gis aduersus corripiẽtẽ irascitur. Unde
z isti deprehẽsi magis ad malitiam sunt
excitati. Hec ille.

Sabbato post dñicã. ij. Quadra.

Textus euan. z. u. xv.

Homo quidã habuit duos filios: z dixit adulescẽ
tior ex illis patri. Pater da mihi portionẽ substã-
tie que me cõtingit. Et diuisit illis
substantiã. Et nõ post multos dies
cõgregatis oĩbꝰ adulescentiorꝰ filiꝰ
peregre ꝓfectꝰ est in regionẽ lõgin
quã: z ibi dissipauit substantiã suaz
viuẽdo luxuriose. Et postq̃ oĩa cõ
summasset facta est fames valida
in regione illa: z ipse cepit egere.
Et abiit z adhesit vni ciuiũ regio-
nis illiꝰ: z misit illũ in villam suã vt
pasceret porcos: z cupiebat imple-
re ventrẽ suũ de siliquis quas porci
mãducabãt z nemo illi dabat: in se
aũt reuersus dixit. Quãti mercena
rij in domo patris mei abũdãt pa-
nibus: ego aũt hic fame pereo. Sur
gã z ibo ad patrem meũ z dicã illi.
Pr peccaui in celũ z coram te: iã non
sum dignꝰ vocari filius tuꝰ: fac me
sicut vnum de mercenarijs tuis: et
surgẽs venit ad patrẽ suũ. Cũ aũt
adhuc lõge esset vidit illũ pater suꝰ
z mia motus est: z accurrẽs cecidit
sup collũ eius z osculatus est eũ. Di
xitq; pater filius. Pater peccaui in celũ
z coram te: iã nõ sum digꝰ vocari fi-
liꝰ tuꝰ. Dixit aũt pr ad seruos suos.
Cito ꝓferte stolã primã z induite il
lũ: z date annulũ in manu eiꝰ z cal-
ciamẽta i pedes: z adducite vitulũ
saginatũ z occidite z mãducemus
z epulemur: qz hic filiꝰ meꝰ mortuꝰ
erat z reuixit: perierat z inuentꝰ est.
Et ceperũt epulari. Erat autẽ filiꝰ
eius senior in agro. Et cũ veniret z
appropinqret domui audiuit sym-
phoniã z chorum. Et vocauit vnũ
de seruis suis z interrogauit q̃ hec
essent. Zsq; dixit illi. Frater tuꝰ ve-
nit z occidit pater tuꝰ vitulũ sagi-
natũ qz filiũ illũ receptt. Indigna-
tus est aũt z nolebat introire. Pa-
ter ergo illiꝰ egressus cepit rogare
illũ. At ille rñdens dixit patri suo.
Ecce tot annis seruio tibi z nunq;
mãdatũ tuũ ꝓteriui: z nunq; de-

disti mihi hedũ vt cũ amicis meis
ꝙlarer. Sed postq; filiꝰ tuꝰ hicq;
deuorauit substãtiã suã cũ meretri
cibꝰ venit: occidisti illi vitulũ saginatũ. At ipe dixit illi. Fili: tu semp
mecũ es z oĩa mea tua sunt. Epula
ri aũt z gaudere oportebat: qz fra-
ter tuꝰ hic mortuꝰ fuerat z reuixit:
perierat z inuentus est.

Homo quidã habuit duos fi-
lios ꝛc. Lu. xv. In ꝑti ea-
tãgunt tria ꝓcta: que sunt
ꝓdiga dissipatio: benigna
miseratio: z stolida seu inuidiosa indignatio. ¶ Quãtũ ad primũ tã-
gitur dissipatio ꝙdiga iuuenis lasciuiẽ-
tis. Est aũt euãgeliũ hoc totũ parabolicũ ꝑm Mag. hist. z alios iõ literalis sen-
sus sumẽdus est iuxta metaphorica dic-
tionũ significata. Agit ergo in toto isto
euãgelio ꝑm aliquos de duobꝰ ppũlis: gẽ
tili. s. z iudaico ad lr̃am: sz hoc nõ placet
Cyrillo qz nõ potuisset vere dicere filiꝰ
senior. i. ppũls iudaicꝰ: nũq; mãdatũ tuũ
ꝓteriui. Est ergo ꝑm eũ lr̃alis sensus pa
rabole. vt ꝑ duos filios intelligant iustꝰ
z pctõr z hoc vr̃ iste vex: qz istã parabo
lã dixit dñs ℈ phariseos murmurãtes q̃
suscipet pctõres: z cũ eis mãducaret. z cõ
tra q̃s ẽt dixerat immediate ad̃ parabo
lã de cẽtũ ouibꝰ z decẽ drachmis: de qui-
bus ꝓstat q̃ ad hoc ꝓpositũ dicunt. Põt
tñ dicit q̃ ẽt ille sensus est lr̃alis vt vñr
q̃dã velle. Et ad argumẽtũ Cyrilli dico
q̃ ꝑm Chry. i parabolis nõ opz oĩa scru
tarj tãq; ꝛa. sz sufficit attẽdere ad id qõ
intẽdit parabole fictor. Sz thexponamꝰ
ꝓpio mõ sicut z. s. Tho. in catena aurea:
z dicamꝰ [Hõ q̃dã]. i. de dctũs hõ qz cũ
eo ꝙuenit hõ i hr̃e intellectũ vr̃ rõne assũ-
pte hũanitat̃ (habuit duos filios) vnꝰ ẽ
nũerꝰ, iustoꝝ ab initio iustitiã sequentiũ
℈ Cyrillũ: ali⁹ est nũerꝰ pctõr ꝙ pniam
q̃z redeũtiũ (z dixit adulescẽtioꝝ ex il-
lis). i. pctõr: q̃ ẽ iunior. ℈ Cyri. z Wasi. nõ
defectu etatis: sz sensus z intellectꝰ [ꝑti]
i. deo. [Da mihi portionẽ]. i. ptẽ [substã
tie]me [q̃ me cõtingit]. i. q̃ ad me ptinet
hereditario iure. Sicut aũt ôr Titus do-

homo petit id qõ ꝓtingit z cõpetit ei: qñ
petit vt nõ ex necessitate seruiat: sz sic in
sua potestate: cũ sit rõnalis z liber. Se-
cundũ Augu. aũt ista pars sũt illa q̃ dã
tur nobis a deo immediate z nõ ab agẽ
te naturali. anima scz z potẽtie eiꝰ. In-
tellectꝰ em. i. aia intellectiua est ab ex-
trinseco: vt ór in lib. de aĩabꝰ. i. nõ edu
cit de potẽtia materie ab agẽte naturali: sed a deo immediate dat ꝙ creationẽ
vñ aut. Aĩa ptãte sua delectata id qõ est
illi viuere: itelligere: meminisse: ingenio
alacri excellere petit q̃ diuina sunt mu-
nera. Hec aũt in sua ptãte accepit ꝙ li-
bez arbitriũ. Hec ille. Sz est hic qõ. qũo
hõ possit ista petere q̃ ei dant a deo: cuz
ab instãti ꝓceptiõis sue quo ꝑm verũ ẽ
dicere q̃ est hõ: hẽat alam z oẽs eiꝰ potẽ
tias? Ad b̃ dico dupl̃r. Primo q̃ parabo-
la ẽ similitudo q̃dã vl̃ cõparatio similiũ. Oĩa
aũt similia sunt dissimilia z differẽtia. Nã
similitudo est rez differẽtiũ eadẽ ratas. i.
forma. Nõ ergo in pabolis opz quo ad
oĩa accipe similitudinẽ ꝛquenientiã. Dico ℈
q̃ filiꝰ hois põt a pr̃e suo petere q̃ ei de
denr̃ tpalia bona z põt etiã es accipere.
filiꝰ aũt dei ꝙ creationẽ põt q̃dẽ natura
lia bona a pr̃e suo deo accipe i sua cõce-
ptione sz nõ põt ea petere rõne iã dicta.
Est ℈ vtrobiq; similitudo q̃ ad accipe sz nõ
quo ad postulare. Sc̃odico q̃ oẽ qõ ad
aliq̃d est ordinatũ: seu est in potentia vt
hẽat illiꝰ appetit illõ: sicut materia ap-
petit formã ad quã ẽ i potẽtia: vt ptz. ij.
phy. Oĩa em appetũt suũ bonũ: bonuz
aũt potẽtie est actꝰ ad quẽ ordinat. Oẽ
aũt appetẽs aliq̃d petit illud interptati
ue ab eo cui suꝰ appetitꝰ seu suũ desyde
riũ ẽ patẽs: si talis ꝑt ipleri talẽ affectũ
sicut dicimꝰ ifãtẽ vagiẽtẽ petere mãmil
las. Nõ ℈ gñatꝰ añq; hẽat rõnis vsum z
arbitrij libertatẽ: ẽ in potẽtia ad ista. Er ℉
go q̃dã appetitu nõ q̃dẽ appetitu rõna
li vl̃ aiali sz naturali. Ergo interptatiue
petit a deo cui appetitꝰ ille est patẽs z q̃
illum põt implere. Hoc est petere partẽ
suã. i. aiam z potẽtias. Nõ q̃ tãc petat
hõ vt illa fiãt z sibi denr̃: sed vt iã facta
sibi denr̃: z sint sua. i. possit eis libere vti
sicut z filiꝰ hois nõ petit a pr̃e vt ps sue
subẽ fiat sz vt iã facta sibi derr̃ vt sit sua

i.In sui ptāte. Possum⁹ tñ etiā dicere q̄ ipse hō anteq̄ suscipiat rōnalē alam tā est in potētia ad illā p suū corpus. ⁊ p̄hr illā appetit: ⁊ p̄hretiā interpretatiue petit. (Et diuisit illis substātiā)qz ꝟ Chr. 16 substātia rōnalis equaliter oibus nascētibus daf et scia boni ⁊ mali. Et nō post mltos dies)a susceptiōe libertatis(adulescentioz filius pegre).i.pagrādo vel pagrādū ꝓregiones(ꝓfectus est)a patre Chry. Profectus est: nō local⁹ a deo recedēs: q̄ vbiq̄ est: sed affectu. Fugit em̄ deū pctōz vt a lōginquo ster. Hec ille. Jn quo ꝑm eūdē ondit libertas arbitrij: qz p̄ istū exire vl̄ stare neq̄ ꝓhibuit neq̄ coegit(in regionē longinquā).i. vsq̄ ad obliuionē dei ꝑm Aug. vl̄ vsq̄ adeo vt ex se iret ꝑm Amb. Nā infra ōz q̄reuersus in se fuerit Amb. Quid em̄ lōginquus q̄ ⁊ se recedere: nec regionib⁹ sed moꝛib⁹ separari. Et em̄ q̄ se a ꝓpo separat exul est patrie ⁊ ciuis mūdi. Hec ille. Hoc aūt ꝑm Aug. factū est nō post multos dies a cōstituriōe ghis humani vt accideret. ſ. dei oblitio. Uel posset dici q̄ post multos dies a susceptione vsus liberi arbitrij: qz plerūq̄ ⁊ si nō semp i ipsa puericia vel adulescentia incipiūt vitia: vsus aūt arbitrij in principio pueritie. i. i septēnio vel etiā aliq̄n añ a deo nobis cōferatur ꝑm. s. Tho. in. iij. ¶ Notādū etiā q̄ triplex est regio. Prima lōginqua respectu padisi: vt status hui⁹ mūdi etiā si q̄s sit sctūs. ꝑs. Aduena ego sum apud te ⁊ pegrin⁹. Scōa lōginquior vt stat⁹ pcti. ꝑs. Lōge a pcōrib⁹ salus. Hec ē regio vmbre mortis de q̄ Esa. ix. Tertia lōginquissima: vt status ifernalis. Est em̄ ita lōginqua q̄ null⁹ sufficit inde reuerti nisi miraculose. vt traian⁹. (⁊ ibi dissipauit substātiā suā).i. naturales aie sue vires q̄s malis habitib⁹ pctō: dissipat et assuefacit ad malū apperēdū q̄ ad appetitiuas ⁊ reddit hebetes q̄ ad pcipiēdū ipsas cognoscitiuas. Uñ ⁊ cecitas mētis filia ē luxurie. Titus. Dissipauit substātiā suā. i. itellectū rectū: castimoniā: documēta: ſitatis notitiam: genitoris memoriā: creatoris sensum. Hec ille. (viuēdo luxurioſe).i. pdige ⁊ turpiter. Nā ꝟ gl. luxuria cōsumit oia bona nature. Et si dicat q̄ ꝑm Dion. nihil existētiū corrūpit q̄ malū. dico iuxta Gorrā. ⁊. ſ. Thsmiam q̄ bonū nature sumit triplr. ſ. primo intrāsitiue ꝓ bono qō est natura. et trāsitiue ꝓ bono qō ineſt nature: vt sūt habit⁹ vel accidētia. ⁊ tertio medio mō quodā mō ꝓ habilitate nature ad bonū accidētale seu aptitudine subiecti ad bonū accidētale. Luxuria primū nullo mō tollit nisi forte p accidēs. scōm ꝟo tollit totaliter ꝓcessu tpis: ⁊ inducit ꝟitū habitū. ſ. vitꝫ tertiū ꝟo diminuit: seq̄ nō totaliter aufert. Hic tñ sumit luxuria ꝓ luxuria sit⁹ ⁊ alijs vitijs adiūctis: sicut solet cōiter accidere q̄ luxuriosi etiā in alijs vitijs occupant Aug. de cō. euā. luxurioſam vel ꝓdigā vitā vocat amārē fundere. ac ſpatiari exterioꝛib⁹ pōpis inanescētē: cū ea q̄sq̄ sequit q̄ ad alia ꝓcedit ⁊ relinq̄t eū q̄ sibi ē iterior. Hec ille. (Et postq̄ ꝓsummasset oia facta ē fames valida i regione illa).i. indigētia ꝟbi ꝟitatis: ꝑm Titū. Nō em̄ sumit hic faues ꝓprie ꝓ appetitu: ſz large etiā ꝓ indigētia. Uel ꝑm Amb. fctā est i regiōe illa fames: nō epulerū: sed bonorū operū atq̄ ꝟtutū: q̄ sunt miserabiliora ieiunia. Et em̄ q̄ recedit a ꝟbo dei esurit: qz nō i solo pane viuit hō: ſz i oi ꝟbo dei. Qui recedit a thesauro eget. Uñ sequit. (Et ipe cepit egere) Merito em̄ egere cepit q̄ thesauros sapiētie ⁊ sciētie dei diuitiarūq̄ celestiū dereliquit. Egere ergo ideo cepit: qz nihil ꝓdige satis ē voluptati. Hec ille(⁊ abijt: ⁊ adhesit vni ciuiū regiōis illius (Jste ciuis ꝑm Amb. est princeps huius mūdi. i. lucifer ꝑm Aug. est aliq̄s ꝓceps demonū cōmoꝛantiuꝫ in aere q̄ ad militiā diaboli ꝓtinet. Demones enim sunt in regione pcti ⁊ longe distāt a deo ⁊ sunt ciues in ea qz ab initio mūdi illā incolūt regionē ⁊ sunt quasi dñi hoiz in quoꝝ: imo diabolus oīm malorū est caput: ꝑm Greg. (⁊ misit illū in villā suaz) Per hanc villā intelligit aliq̄s speciale peccatū inter septem peccata capitalia. Nā lucifer septē ꝟz principes iuxta numerū ꝓdictorū vitiorum: qui singuli de singulis tentant ⁊ in eis occupant homines. Uidetur autem ista villa fuisse luxuria: et iste ciuis vel princeps fuisse

Asmodeus: quia iste luxurioſe viuebat. Misit aūt istū in villā suā tanq̄ dñs q̄s irretuit cū pctō vel consuetudine mala A tiq̄ vinculo seruituti⁊ (vt pasceret porcos). i. immūdos spūs qui erant sub isto principe ꝑm Aug. Nam sicut lucifer ꝟz duces: ita duces habēt mūltes suos. Uñ ⁊ Beda ait. Porcos pascere: est ea q̄bus immundi spūs gaudent operari. Hec ille. Theo. Nos ergo pascit q̄ alios ꝓcellit in vitio: vt sunt lenones archipredones: archipublicani q̄ alijs sūt doctores operationes obscene. Hec ille: (⁊ cupiebat implere ventrē suū de siliquis). Siliquas quatuoꝛ significat. Primo folliculos ⁊ purgamēta leguminū. Scōo quod dā gen⁹ leguminis quo in Aphrica sues reficiunt. de quo ait Amb. Siliqua gen⁹ est leguminis: intus inanis: foꝛis mollis: quo corpus nō reficit sed implet. hec ille. Tertio est quedā arboꝛ habens fructū dulcē qui est porcoꝝ cibus. Quarto siliqua dicit arboꝛ: silique fructus. Scōo ergo vel quarto modo sumit hic: ⁊ significat aliq̄d quo demones delectent, ⁊ stulti siue sint poetarū carmina: vt Hiero. ait siue corporis voluptates(quas porci manducabant).i. quibus delectātur: nō ꝓpter eas cū nō habeāt earū sensuz: ſz qz ꝓ eas hoies lucrant. Chry. Junioꝛ filius spūalibus destitut⁹ opibus quasi prudentia ⁊ intellectu porcos pascere dicitur. hoc est sordidas ⁊ immundas in alia sua cogitatiōes nutrire: ⁊ edit escas irrationabiles ꝓaue cōuersationis dulces quidē egenti bonoꝝ: qz suaue puer B sis videtur esse opus carne voluptatis que virtutes anime penitus euertat et perimit. Hmōi cibos q̄si porcinos ⁊ male dulces. i. carnaliū dilectationū illecebras siliquarū note scriptura designat. Hec ille(⁊ memo illi dabat). ſ. voluptates ad saturitatē: ꝑm Theo. Studēt em̄ vt ait demones ne vnq̄ saturitas malorū ꝓueniat. Uel ꝑm glo. hoc dicit: qz diabolus postq̄ viderit aliquē esse suū: iaz C nō ꝓcurat ei abundantiā (in se autē reuersus dixit) attritus. ſ. seruitute ⁊ laboribus ⁊ porcino cibo stomachatus ꝑm Gre. nazan. ⁊ Aug. de cō. euā. Jn se aūt reuersus est cū ab eis q̄ foꝛtasse cum stra illicitū ⁊ seductū in cōscientie sue interioꝛa suā intētionē reduxit. Hec ille. ¶ Ad intellectū vero sequentiū sciendū est q̄ ꝑm Basiliū aliqui faciūt bonū timoꝛe pene aliqui gratia mercedis: ⁊ intelligit de tēporali: aliqui ꝓpter amoꝛē D legis: ⁊ ipso bono ope delectati. Primi sunt serui scōi mercenarij. tertij vero vt ait filij. Nā ꝑm Amb. Filius q̄ ꝟz sancti spūs pignus i corde secularis mercedis lucra nō querit: sed ius seruat heredis. Hec ille. Notat aūt Amb. duo gña mercenariorū. Nā vt ait: q̄dam sunt boni q̄ conducunt ad vineā. Jsti nō siliquis ſz panibus abundāt. Hec ille. Et in hoc innuit q̄ quidam sunt mali: q̄. ſ. seruiunt deo ꝓ tēporalibus: in q̄bus finē operis sui boni cōstituunt: ⁊ cōsequenter siliq̄s pascunt ꝟtū ad suā finalē intentionem ꝟz abundēt ⁊ ipsi panibus quantum ad substantiā operū bonorū ⁊ bonarū cogitationū. Faciūt em̄ ⁊ cogitant ea q̄ sunt bona de genere suo: sed illa ex intentione puertunt. Sic ergo exponend⁹ videt ter. (Quāti mercenarij). i. hoies seruientes deo ꝓ tꝑali mercede(in domo ꝑris mei). i. in exercitio operū bonorū quantū ad ipsam substantiā operū vel ex genere suo: sicut em̄ luxuria ē villa Asmodei: ita sancta cōuersatio est palatiū dei in qua multe sunt mansiones ꝑm genera diuersa virtutū: (abundāt panib⁹). i. operibus bonis ex genere: q̄ sunt cibus aie rationalis: qua hō est hō: ⁊ ꝓsequēter sunt cibus hois inq̄tū ē hō: tanq̄ panes sicut siliq̄ cibus porcoꝝ sunt. (ego) aūt q̄ sum filius: [hic fame pereo] fact⁹ peioꝛ mercenario: qz ille saltē ꝟz substātiā bonorum operū ⁊ si recta intētione careat ego aūt neutrū habeo. qz careo veritatis cognitione ꝟtum ad rationalē vel apꝓhēsiuā virtutē: ⁊ charitatis dilectione ⁊ maiestatis veneratione ꝟtū ad appetitiuā. i. voluntatē. Sed hic est ās tio qz iste vꝝ se ꝓferre mercenario tanq̄ filius: ⁊ tñ mercenarius eque ē fil⁹ sicut ipse: qz vterq̄ ē dei fil⁹ ꝓ creationē: neuter ꝟo ꝓ grām cū vtriusq̄ finis sit creatura. Ad hoc dico dupl⁊. primo q̄ i ista parabola nō opz accipe silitudinē ꝟtus ad hoc q̄ sit aliq̄ creatura rōnalis seu

aliqua ꝑsona:q̄ seruiat deo in domo dei
& sit viliꝰ hoie filio ꝑ creationē:& pegre
ꝓfecto ꝑ pctm̄.sicut in domo hois est da
re mercenariū minorem filio cōtumaci.
Non em̄ est inuenire talē ꝑsonā qz sub
hoie pctōre immediate sunt bruta & ir-
rationabilia inmēta.Sz accipit similitu
do in hoc q̄ sicut ille filius hois cū pos-
set abūdare panibꝰ:comedebat siliquas
ita filiꝰ dei ꝑ creationē cū possit abūda-
re bonis operibus:conuersat in malis &
turpibꝰ.Dico scdo q̄ lz tā nō filius dei
ꝑ creationē ꝙ nō mercenariꝰ dei ꝑpter
puersam intentionē sint equales in na
tura:imo etiā ꝓcellat mercenarius q̄ ad
substantiā operū:tñ filius ꝑm suā natu-
rā & maxime ꝑm q̄ pōt habere gr̄am pa
tris mediāte eius auxilio:dignior ē mer
cenario inq̄tū est mercenariꝰ:qz vt sic
est pctōr.Dicit ergo.[Quāti mercenarij
in domo patris mei abūdant panibꝰ]
i.habēt desyderia sua vel faciunt bona
malo fine:qz seruiūt deo ꝑ tpalibꝰ:q̄deꝰ
ei largit̄.ego aūt q̄ habeo naturā liberā
& possum me ad deū patrē meū ei⁹ auxil
lio conuertere & habere desyderia mea
hic & i futuroscḋo:suz adeo demēs q̄ hic
fame pereo n ūcq̄ potēs meū satiare desy
deriū.Deinde ꝑm Aug.incipit de cōfes
sione peccatorū suorū cogitare quā post
modū factuꝰ est cū ōt.[Surgā]a pctōi
quo taceo.[& ibo ad patrē meū]a quolō
ge disto[& dicā ei].i.eius vicario.[Pa-
ter peccaui]recedendo a te:& dissipādo
bona que mihi dediſti[in celū & coz̄ā te]
q̄ ꝑm Aug.intelligit̄ vt sit idē peccare
in celū.i.ꝫ summitatē ꝑfis & peccare co
rā te.Uel vt idē dicit in celū.i.coz̄ā sctis
alabus:coz̄ā te ꝙ.i.in ipo penetrali cō
scientie.[Jā nō sum dignus vocari filiꝰ
tuus]qz ꝫtū i me ē mereor ꝓdidisse gra
tiā tuū cū te offendi:& mereor perdere
ipsaz naturā quā a te accepi.cū ea ma
le & incōtēptū tuū vsus sim. Nō sum di
gnus inquā vocari filiꝰ tuus.Primo qz
recedēdo te cōtristaui:ꝫ illud ꝓuer.x.fi
lius sapiēs letificat patrē.Scḋo qz .ꝓdi
ge viuēdo:ex̄ disciplinā fui:ꝫ illud heb.
xij.si estis extra disciplinā iā nō filij. Ter
tio qz peccādo seruū diaboli me feci.ꝫ
illud Ro.viꝰ. Qui spū dei agunt hi filij
dei sunt.Quarto qz pascēdo porcos de-
generauiꝫ illō Ro.ix. Nō q̄ filij dei hi fi
lij carnis.Quinto qz te cōtēnendo ingra-
tus apparuit iuxta illud Esa.i.Filios
enutriui & exaltaui:ipi aūt spreuer̄t me
[Fac me]ex tua pietate:qz ego nihil suz
vel mereor[sicut vnum de mercenarijs
tuis] Nō aūt ōtista q̄si nollet eē i gradu
filij habēdo gratiā dei si ō deꝰ vellet:ꝫ i
hoc oñdit q̄ ex se petōr hoc nō mereꝝ.Et
qz etiā sine deo adiunāte nō pōt facere
opa de gne bonorū:q̄bus est aliqua re-
tributio annexa:puta ipsa tpalia q̄ deꝰ
largit̄ iterdū ꝓpter talia & etiā ipsa ani
mi cōsolatio:q̄ ex talibꝰ ꝓuenit:nō rogat
vt eū pf̄ ponat in statu mercenarū.i.ad-
iuuet ad exercēdū opa bona.¶In hac
aūt ꝑte sunt multa documēta ꝫ th vnū
lkal'r tangit Greg.nazā.dicēs. Nunc au
tē filiū ꝓdigū spūsctūs nobis descripsit
vt instruamur qual'r debeamus cordis
deplorare peccamina.Hec ille.¶Quā-
tū ad scōm tāgit benigna miseratio:cū
ōt.[Et surgēs]ꝑ ptritionē[venit ad pa
trē suū].i.ad vicariū pfis sui.ſ.sacerdo-
tē:vt cōsitereꝝ.[Cū aūt adhuc lōge eēt]
qz.ſ.de tribꝰ partibꝰ pnie:q̄ sunt:ptritio
cordis:confessio oris:& satisfactio opis
nō habebat nisi vnā.ſ.cōtritionē:& sic ꝑ
desertū pnie nō fecerat iter nisi vna die
cū haberet facere ꝑ tres.iuxta illō Ero.
v.Eamus viā triū dierū i solitudinē[vi
dit illū pater suus]oculo mie.Chry.Sē
sit aūt pf̄ pniam nec expectauit recipe-
re ꝓfessionis ꝙba:sed ꝓueniit petitionē
misericorditer agens[& mia motus est.]
Cōfessionis em̄ meditatio placuit ei pa
trē vt obuiā ei iret & oscula collo ꝓfer-
ret.Hec ille.Sequit̄[& occurrēs cecidit
sup collū ei⁹:& osculat⁹ est eū]suscipien
do ad gr̄az suā.Est aūt sciēdū ad intelli
gētiā doctoꝝ q̄ sicut dicit.ſ.Tho.iij.di.
xvij.q.ij cōtritionē verā:& ꝓfectā remit
tit pctm̄:ita q̄ ptritꝰ iā nō est l pctō mor
tali.Dicit th ꝓfessio q̄ sequit̄ cōtritionez
remittere pctm̄ dupl'r.Uno mō vt est in
ꝓposito & volūtate. Mā q̄libz est ptritꝰ
ḧz ꝓpositū cōfitendi:q̄s si non haberet:
nō iustificareꝝ:neq̄ eēt vere ptritꝰ.Ꝫ pa
ergo cōfessio i ꝓposito habita iustificat.
Alio mō qz ꝓficit attritionē si nō ꝓsequt

impedimētū clauibꝰ.¶Ꝓ hoc nota q̄
cōtritꝰ est q̄ ꝓfecte dolet ita q̄ tantū sibi
displiceꝝ pctm̄:ꝫtū dz placere deo.i.sup
oīa:attritus ꝙ q̄ doler q̄dē sed nō ꝑfec-
te dolet:qz.ſ.nō sup oia odit pctm̄ ꝙuis
doleat de ꝓterito & velit cauere de fu-
turo.Ꝫste sic attritꝰ cū subiicit se clauibꝰ
ecclesie.de attrito fit vere ptritꝰ:ita q̄ il
le suus dolor si ipse nō impediat ponē-
do obicē spūi scō ꝑficit & attrito efficit
vera ptritio lz nō sentiaꝫ forte ista mu-
tatio. Ante ꝓfessionē ergo deꝰ mouetur
mia sup ptritō:qz ei pctā remittit:& am
plexaꝫ eū in filiū.Sil'r etiā sup attrito
mouet mia inquātū vult quantū in se ē
iustificare eum p claues: & osculaꝫ aliq̄
mō eū:nō q̄dē remittēdo pctm̄:qz adhuc
est in co:sed adiuuādo eū vt ꝓteraꝫ & cō
fiteaꝫ:& ꝓponēdo eū iustificare si se cla-
uibus ecclie sine ꝓdicto subiecerit:
& sic videnꝫ intelligēda ꝙba Ambr.dicē
tis. Occurrit igit̄ tibi qz audit te itra mē
tis secreta tractantē.Et cū adhuc longe
sis occurrit:neq̄s ipediat. Cōplectit̄ q̄z
in occursu:& q̄si quoddā amoris patrū
affectu supra collū cadit vt iacentē erī-
gat & oneratū pctis atq̄ in terrena de-
fixū reflectat ad celū. Hec ille[Dixitq̄
ei filius.Pater peccaui in celū & coz̄ā te.
& iam nō sum dignus vocari filiꝰ tuus].
Ecce ergo cōfessionē pctōrū.Sed quare
nō repetit fac me sicut vnū de mercena
rijs tuis.Qz vt dicit Aug.post oscula pa
trisiā generosissime dedignabaꝫ eē mer
cenarius[Dixit aūt pf̄ ad seruos suos]
Chry.Pf̄ aūt ad filiū sermonē nō diri-
git ꝫ ministris loquit̄:qz q̄ penitetoraꝫ
sed rīsum ꝙbo nō accipit:mia ꝙbo effica
citer in effectu intuit.Hec ille.Sunt au
tē isti ministri & serui ꝑm Theo.vel an-
geli vel sacerdotes:q̄ baptismate & doc-
trina aliam vestiūt ipso ꝙbo[Cito ꝓfer-
te stolā].i.vestē[primā].i.pulcrā & ele-
ctā iter oēs. Est aūt ista stola prima ꝑm
Theo.ꝙbs:ꝑm Aug de cōse.euā.dignī-
tas quā pdidit adā.ꝑm Amb.ꝙo ēt sapiē
tia diuinorū.Sz q̄uo pōt dignitas ade
pari penitenti:vt dicit Aug.Ad hoc di-
co q̄ datur ei imperfecte.i.quo ad gr̄am
gratū faciēte quā iustitia originalis in
duebat:sed in resurrectione dabit̄ ali
quid maius.[Et date annulū in manu
eius].i.fidē i operibꝰ ꝑm Bedā & Chry.
Fide em̄ fit ale despōsatio. Uel pignus
spūsc'i ꝑm Aug.pp gr̄e participationē
q̄ digito signaꝫ. Hec ille. Et itēdit Aug.
q̄ digit⁹ sit gr̄a:ꝫ annullus sit spūsctūs
quē p gr̄az habem⁹.[Et calciamēta i pe
des].i.exēpla sctōrū ꝓcedētiū:qbꝰ sine
offensa gradiaꝫ.Calciamēta em̄ ex mor
tuis fiūt sialibꝰ[Et adducite vitulū sa
ginatū].i.ipinguatū:& significat sacr̄m
eucharistie:in quo xp̄s cōtineꝫ:q̄ est vi-
tulus saginatus ꝓpter pinguedinē gr̄e
Uel ꝑm Chry.significat ipm xp̄m:q̄ fuit
immolatus & occisus nō a patre:sed ab
alijs nō eo iubente:sed ꝑmittēte. Hunc
ergo o vos angeli p inspirationē:& vos
sacerdotes p exhortatiuā admonitionē
adducite ad memoriā penitentis[& oc-
cidite].i.occisum ꝓdicate ꝑ pctis ei⁹[&
manducemus & epulemur].i.gaudea-
mus sit:ego q̄dē de recuperatione filij
ille vero de amicitia pfis & gr̄a mea[qz
hic filiꝰ meꝰ]ꝑ creationē[mortuus erat]
ꝑ pctm̄[& reuixit]ꝑ gr̄am[perierat]re-
cedēdo a deo[& inuentꝰ est]redeūdo.ad
illū[Et ceperūt oēs].ſ.deus & angeli &
petōr ꝓuersus[epulari].i.letari. Et in
hoc est documentū q̄ deus vult q̄tū in
se est oēs saluari:nō tñ vult cogere vo-
luntates:sed q̄s aliq̄s reuertit̄ ad eū:le-
tanter suscipit̄. Uñ ipse dicit Eze.xviij.
Nolo mortē pctōis:sed magis vt con-
uertaꝫ & viuat.¶Quantū ad tertiū tan
gitur stulta indiguatio quorūdā:vt po
te phariseorū:ꝫ quos ista dicunt:q̄ indi
gnabaꝫ cōtra xp̄m suscipientē alacri-
ter:& pie hoies pctōres:cū dz.[Erat aūt
filius eius senior].i.iustus(in agro).i.in
exercitio plantandi arbores spūales ꝑm
Titū.i.virtutes.Uel ꝑm Theo.erat in
agro.i.in mūdo.colens terram sui cor-
poris:vt ꝓducat fructū boni operis & se
minās in lachrymis:vt l gaudiometat.
(Et cū veniret & approꝓinq̄ret domui).i
ecclie.(audiuit symphoniā & chorꝰ).i.so
lēnitatē quā ecclia & scti angeli in cōspe
ctu dei faciūt ꝓ quersione pctōrū(Et vo
cauit vnū de seruis & iterrogauit q̄ b es-
sent).per istū aliquē possumꝰ intelligere
angelū:qz seruiunt nobis ꝓpter deū

ꝛ deferūt nobis reuelatiões. Cõsulimus aũt eos qñ cõsulimus scripturã quã dep illos nobis tradidit. (Isq̃ dixit illi frater tuus venit: ꝛ occidit pater tuus vitulũ saginatũ: qꝛ saluũ illũ recepit) Tradit eñ nobis scriptura q̃ dꝰ gaudet ꝛ angeli eius super salute peccatorũ. (Indignatus est aũt ꝛ nolebat intrare) Ad simul gaudẽdũ. Sꝫ cõtra: qꝛ videretur q̃ iusti dolerẽt de pnia iiustoꝝ. Ad hoc tripliciter dici põt. Primo eñ dicit Chry. sic. Queritur aũt si afficitur iustꝰ passione liuoris dolẽs in ꝓsperis aliorũ. Dicẽdũ est aũt q̃ nullus sanctorũ dolet in talibus imo bona aliorꝝ sua existimat. Nõ aũt oportet oia quecũq̃ parabola cõtinet ad literã pertractare: ſz sensum eliciẽtis cuius causa cõponitur nihil aliud perscrutari. Hec ergo parabola ad hoc est cõposita q̃ peccatores nõ diffidãt reuerti sciẽtes q̃ magna cõsequẽt. Uñ introducit alios turbatos in eorũ bonis: nõ vt indicet eos liuore tabescẽtes ſz tãto decore honoratos reuertentes: vt etiã inuidiosi possint aliꝫ fieri. Hec ille. Secũdo dicit Theo. q̃ dñs in ꝓsenti parabola cõtra pharisẽos loquit: quos nomine filij iusti vult intelligi nominans ex hypothesi siue exsuppositione quasi dic. Esto q̃ vos sitis iusti qõ tñ nõ est verũ: ꝛ nunq̃ exceſſeritis in mãdatis dñi: nũquid pp hoc non debetis gaudere de cõuersione malorũ. Tertio põt dici q̃ p filiũ seniorẽ intelligũtur iusti vere vꝫ apparẽter seu in sua existimatione tñ. Sicut aũt dicit Grego. vera iustitia cõpassionẽ habet falsa dedignationẽ. Pharisei aũt quibꝰ dñs loquit in hac parabola apparẽter erãt iusti: vere aũt iniquissimi: vñ magni fuerũt hypocrite. (Pꝛ ergo illius egressus cepit rogare eũ) vt et ipse simul cõgauderet. Hoc aũt facit dꝰ ꝛ p scripturã: et p iternã ispirationẽ nos admonẽs. (At ille rñdẽs dixit patri suo. Ecce tot annis seruio tibi: ꝛ nũq̃ mãdatũ tuũ ꝓteriui.) Uẽtitur aũt iste filius iustus apparẽs vel ex hypothesi ista ꝺba accipiẽda sunt ſm mẽtẽ Theo. i. suppositio q̃ ita esset vt dicit rñdẽdũ eẽt vt rñdebit pꝛ. Uel nõ sunt ꝓscrutãda ſm mentẽ Chry. (ꝛ nũq̃ dedisti mihi hedũ: vt cum amicis meis epularer. Sed postq̃ filius tuus hic q̃ devorauit substãtiã suã cum meretricibꝰ venit occidisti illi vitulũ saginatũ). i. aliqꝺ gaudiũ oñdis in cõuersione istius: qꝺ nũq̃ voluisti oñdere in mea inocẽtia. De hoc vide dñica. iij. post festũ trini. (At ipse dixit illi. Fili: tu semper mecũ es: ꝛ oia mea tua sunt) Iste tñ textꝰ eodẽ mõ tripliꝛ exponiꝫ. Prio vt accipiaꝫ ſz mẽtẽ Chryſ. id qꝺ xp̃s intẽdit. ſ. q̃ iustꝰ nõ hz cãm vt doleat de ſalute iusti: qꝛ ex hoc nihil sibi deperit de sua parte: imo accrescit sibi cõsolatio: si gaudeat sup fratre ꝛ patre suo. Scõo ſz mẽtẽ Theo. vt ex suppositione sit sermo iste q̃si dicaꝫ. Si ita ẽ vt dicis tu semp mecũ es ꝛ oia mea tua sunt. Tertio vt sit sensus. Tu semp mecũ es apparenter: ꝛ ſm existimationẽ tuã: ꝛ eodẽ mõ oia mea debes credere esse tua sicut credis te iustũ. Quare ꝑ tristaris cũ sit tibi gaudendũ? (Epulari aũt ꝛ gaudere oportet: qꝛ frater tuus hic mortuus erat: ꝛ reuixit: perierat ꝛ inuẽtus ẽ) In hac aũt parte est fal'r documẽtũ: de quo ait Augu. Quid vero sibi vult illud ꝛ oia mea tua sunt: q̃si nõ sint ꝛ fratris. Sꝫ sic a perfectis et immortalibus filijs habẽtur oia vt sint: ꝛ olim singula ꝛ oia singulorũ. Ut eñ cupiditas nihil sine angustia ita nihil cum angustia charitas tenet. Sꝫ qũo oia: cũ enim beatitudinẽ illã obtinuerimꝰ nr̃a erũt ad videndũ superiora ad cõtinendã equalia ad dominãdũ inferiora. Cõgaudeat igitur securissimus maior frater. Hec ille. ¶ Allegorice aũt ſm quosdã et ſm alios (ꝛ forte verius) ad lr̃am exponitur hec parabola de duobus ꝓpls. ſ. iudaico ꝛ gẽtili. iudaicus aũt est filius senior. Dicit autẽ senior multiplici causa. Primo pp cultꝰ antiquitatẽ: qꝛ aliꝫ ad idola declinãtibꝰ tenuit cultũ antiquorũ patrũ. Scõo pp ꝓrerogatiuã sapiẽtie. Eccli. ix. In sensu seniorũ verbũ Deut. iiij. En populus sapiẽs. Tertio morũ honestate de qua Sapi. iij. Senectus venerabilis nõ diuturna ꝛc. ¶ Quarto hereditaria posꝰtone: qꝛ accepit partẽ egregiã. i. terrã ꝓmissionis egregiã inter oẽs terras: vt ptz Deut. iij. Uñ ꝛ dictus est primogenitus dei, Exod. iiij. Populꝰ eñ

ꝺbraicꝰ vꝫ dici multitudo iustoꝝ a pncipi mũdi vsq̃ ad xp̃m. Uñ ꝛ Greg. dicit in quadã homil. ꝛ hebraicus ppls hoza ꝑma. i. a pncipio mũdi cõductꝰ sit ad vineã. Junior ãt est gẽtilis: qꝺ ꝓstitutus ẽp declinationẽ a cultu dei ꝓ idololatriam qõ tpe Abrae factũ ẽ. Hic filiꝰ petiuit et cõsumpsit substãtiã sna eo mõ q̃ de peccatore expositũ est: supaddita idololatria. Scõz hãc ꝑ sniaz q̃dã euãgelũ ꝺba exponemꝰ: q̃ expositiõe indigẽt. Passus gẽtilis ppls ẽ famẽ. i. penuriã scripturarũ diuinarũ: qꝛ nullã habuit (In se ẽ reuersus). ſ. ꝓdicãtibꝰ apl̃is (quãti mercenarij). i. iudei q̃ deo ꝓ terreno regno et diuitijs seruiebãt (panibꝰ) sanctarũ scripturarũ (stolã primã). Eadẽ eñ gra dabaꝫ gẽtilibꝰ quersis sicut ꝛ iudeis. (Erat filius senior in agro) occupatꝰ in terrenis (apptopinquaret domui). i. ecclesie ꝓ conuersionẽ (symphoniã ꝛ choꝝ). i. gaudiũ qõ erat de cõuersione gẽtiliũ: ꝛ gr̃az q̃ deus illos iudeis pares effecerat (Interrõgauit vnũ de seruis). i. apl̃os ꝛ ille ꝓ oibus rñdit. (nolebat introire) ad fidẽ: quo ad iudeos infideles: vel ad congaudẽdũ quo ad aliquos iã cõuersos: q̃ disceptabãt aduersus ꝑetrũ q̃ ad gentiles declinasset: vt patet Act. xj. ꝛ videbank saltẽ ſm sensualitatẽ dolere q̃ gẽtes eis equarẽtur (Pꝛ vero egressus rogabat eũ ꝓ apl̃os (seruio tibi) sub lege Moysi (ꝛ nũq̃ mãdatũ tuũ ꝓteriui.) Sed ẽ qꝛ populus fuit dure ceruicis. Exod. xxxij. Ad hoc dicit ꝓlo q̃nõ ẽ necesse oia scrutari. Secõo q̃ mẽtit iste filius senior. Tertio q̃ nũq̃ ꝓteriuit mãdatũ de cultu vnꝰ deꝰ quo ad aliquos: nã semp in ꝺ ppls fuerũt aliq ꝛ mꝛti deũ colẽtes. (Et nũq̃ dedisti mihi hedũ. i. nũq̃ tñ beneficiũ cõtulisti mihi sub lege: ꝛtũ mõ isto filio tuo, pdigo ꝛ dissipatori (semp mecum es) qꝛ aliq eorũ semp adheserũt deo. Cetera oia exponãꝫ vt. ſ. ¶ Est aũt sciendũ q̃ hoc euãgeliũ recitaꝫ in dieq̃ ẽ virgini Marie cõsecrata. Primo: qꝛ ipsa est mꝛ mie: ꝛ aduocata peccatorũ: qui dissipata sua substãtia volũt ad deũ reuerti. Scõo qꝛ ei ad suũ filiũ optime: cõgruũt verba illa ꝑis ad filiũ instũ. Fili tu semp mecũ es: ꝛ oia mea tua sunt. Et in eis tãgit primo vera mꝛnitas: ibi: Fili nã btã virgo respectu xp̃i fuit vera mꝛ: quis dedit materiã carnis ꝛ cõueniẽtẽ locũ in vtero ꝛ cõueniẽs nutrimẽtũ: q̃ tria faciunt verã matrẽ: ꝛ ad hoc sufficiũt ſm mentẽ Arist. in lib. de alalibꝰ. Fuit ẽt sollicita ꝛ studiosa mꝛ: adeo q̃ scõm Bernard. oia opera mie filio exhibuit: qꝛ illũ iduit carnis indumẽto: ꝛ collegit in vẽtris hospitio: ꝛ pauit ac potauit lacte virgineo: et infirmũ etate puerili fouit et in carcere crucis alligatũ visitauit atq̃ eius fuit sepulture. Fuit ẽt pia mꝛ tota pietate plena: qꝛ nouẽ mẽsibꝰ plenis in ventre eius pietas habitauit. Tãgit ẽt cohabitatio: ibi tu semp mecũ es. Nã fuit cũ es in vtero eã sanctificãdo: ꝛ in vita eã ab oi actuali ꝛ veniali cõseruando: ꝛ in morte in corpe ꝛ aia glorificãdo. Tãgit ẽt bonoꝝ cõicatio ibi: ꝛ oia mea tua sũt: ꝛ sil'r ecõuerso. Nã cum filius habuerit tria. ſ. carnẽ: animã: ꝛ deitatem: illa caro fuit virginis ꝓ generationẽ: ꝛ aia ꝓ amorẽ: ꝛ deitas per fruitionẽ. Et sil'r oia que fuerũt in matre: fuerũt filij. i. a filio. ſ. humilitatis que tãta fuit vt deũ ad se traheret: ꝛ virginitas que etiã in alijs malos motus extinguebat: qꝛ vt dicit san. Tho. licet eẽt corpore pulcra: tñ a nullo potuit vnq̃ cõcupisci: ꝛ fecũditas q̃ tanta fuit q̃ totũ mũdũ satiauit suauissimo illo fructu qui est dñs Jesus Christus.

¶ Dñica. iij. in Quadragesima.

¶ Textus euangelij. Luce. xj. cap.

Erat Jesus eiciens demonium: et illud erat mutũ. Et cũ eiecisset demoniũ ꝛ locutus est mutꝰ: ꝛ admirate sunt turbe. Quidã autẽ ex eis dixerũt. In beelzebub principe demoniorũ eiicit demonia. Et alij tentantes signũ de celo querebant ab eo. Ipse autẽ vt vidit cogitatiões eorum dixit eis. Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur: ꝛ domus supra domũ cadet. Si autẽ et sathanas in seipm diuisus est: quomodo stabit regnum ipsi? ꝛ Quia dicitis in beelzebub eiicere me demo-

ūra. Si autem ego in beelzebub ejicio demonia filij vestri in quo ejiciunt? Ipō ipsi iudices vestri erunt. Porro si in digito dei ejicio demonia profecto peruenit in vos regnū dei. Cum fortis armatus custodit atrium suū i pace sunt ea que possidet. Si autem fortior illo superueniens vicerit eū: vniuersa arma ei⁹ auferet i quibus cōfidebat: et spolia ei⁹ distribuet. Qui non est mecū: aduersum me est. Et qui nō colligit mecū dispergit. Cū immūdus spūs exierit ab homie ambulat per loca inaquosa q̄rens requiem ⁊ nō inueniēs dicit. Reuertar i domū meā vñ exiui. Et cum venerit inuenit scopis mūdatā ⁊ ornatā: ⁊ tūc vadit ⁊ assumit septē alios spūs secum neqōres se: ⁊ igressi habitāt ibi: et fiūt nouissima hoīs illi⁹ peiora priorib⁹. Factū est aūt cū hec diceret: extollens vocē quedā mulier de turba dixit illi. Beat⁹ venter qui te portauit ⁊ vbera q̄ suxisti. At ille dicit. Quinimo beati qui audiūt verbum dei ⁊ custodiunt illud.

ERat Jesus ejiciēs demoniū ⁊c.) Luc.xj. In presenti euāgelio tāguntur tria puncta: que sunt Malignatio. Confutatio: ⁊ Cōmiatio. ¶Quātum ad pmū aduertendū est: q̄ miraculis xp̄i phariſei dupl'r detrahebant. Uno modo asceribēdo ea ptāti diabolice, Dicebāt enī xp̄m habere demoniū principē demoniorū sibi familiarē: ⁊ virtute eius expellere demones inferiores. Pōt enī superior demō inferiorē expellere ⁊ alligare: vt pz quok. ij. q. vij. ⁊ quok. iij. q. v. Forte idē dicebāt de curationib⁹ infirmitatū. ſ. q̄ eas efficere: p demoniū illū: sz hoc nō hī expresse. Alio modo detrahebāt: qz dicebāt: eo esse parua: qz erāt cōiter circa curationes infirmoz. Un petebāt q̄ faceret signū in corporib⁹ celestibus. Utraq; aūt calūniatio tāgitur in presenti euāgelio. Wf ergo. (Erat Jesus ejiciēs demoniū). i. ejiciebat demonē de humano corpe (⁊ illud erat mutū). Non ōf aūt demoniū mutū: ꝑz Titū: quasi ip se habeat in se hanc passionē sz qz eū inferat homini obsesso. Erat egoiste homo mut⁹: ⁊ sīl'r erat, cecus: vt hī. Matth. xij. Quidā ēt dicūt q̄ fuit surdus: ⁊ hoc exp̄ss se dicit Theo. et Chry. ⁊ idē innuit etiā magī hist. q̄ dicit q̄ in greco meli⁹ sonat surdus q̄ mut⁹. Quidā aūt huius rationē assignāt: qz in euāgelio ōz fuisse mutus. ois aūt naturaliter mut⁹: naturalī surd⁹. Sed ista ratio nō valet pp duo. Primo q̄dē qz nō habeī autēticē q̄ fuerit iste, naturalī mutus, ideo qz vt dicit. ſ. Tho. sup li. de sen. ⁊ sen. naturalī surd⁹: est ēt naturaliter mutus: qz homines nō addiscūt loquinisi audiēdo loquētes: nō tñ vt ait ibidē ē necesse q̄ naturalī mut⁹ sit ēt surd⁹. Sic enī alīqs audiens pōt esse balbutiēs: ita ⁊ elinguis. Jō dicēdū q̄ vere fuit surd⁹ sicut dicūt supradicti: qz vt dicit Theo. mut⁹ ōz. ⁊ q̄ nō loquī: ⁊ qui nō audit: sz magis ꝑprie q̄ nec audit nec loquit. Sz quare diabol⁹ ingressus hoīem impedit hos sensus. Ad ō dicit Chry. q̄ impedit auditū: ne cōuertat ⁊ linguā ne cōfiteat. (Et cū eiecisset demoniū: locut⁹ est mut⁹.) Beda etiā dicit q̄ recepit visum ⁊ hoc rōnabiliī: qz nō est verosimile q̄ xp̄s eū imperfecte sanauerit: ⁊ cōsequēter habemus ēt dicere q̄ recepit auditū: iō ibi fuerūt quatuor miracula: qz fuit ejectⁿ demō restituta loqla: ⁊ visus ⁊ auditⁿ. Beda tñ dicit q̄ fuerūt tria: qz de auditu nō facit mētionē. (Et admirate sunt turbe) attolētes xp̄m laudibus: qz sz nulla inuidie passione aduersus xp̄m tenebātur. (Quidā autē ex eis) Jsti vt ōz Matt. xij. fuerūt phariſei qui hic dicūtur fuisse ex eis. i. de turba: ſi qz simul cū turba credātur laudasse factū: sz qz cū turba erāt pmixti: ⁊ alios laudātibus ipſi dicebāt (in beelzebub principe demoniorū ejcit demonia) ac si dicāt. Jste Jesus nō ejcit demones virtute dei quasi sctūs homo sz in beelzebub. i. virtute beelzebub principis demoniū: cui alij demōes obediūt imperāti. ¶Est aūt notādū ex Magistro hīsto. ⁊ alios auctoribus q̄ primum nomē idoli fuit belus. Fuit enī belus pater nini regis babylonis: cui Nin⁹ idolū ⁊ diuinos honores īstituit. A belo aūt primo idolo varie gētes. sm idiomata sua appellauerūt idola sua Babylonū quippe dixerunt bel. Moabite beel. Palestini baal: ⁊ q̄nq; aliquid superaddebāt: vt beel phegor. i. deus lētiginis qui est priapus. quādoq; baalim qui est deus Sidoniorū. Beelzebub autē nullius idoli nomē erat sed iudei vicinū sibi idolum acharonitaꝝ dicebāt beelzebub irrisorie: qz sonat idē qđ deus muscarū sequētiū sz sanguinē in molatarū bestiarū quas forte illi nō: aut nō bene lauabāt: sicut sacerdos dñi Hierusalē qui erāt mūdiores lauabant hostias bis. ſ. in pdatica piscina ⁊ in lateribus tēpli. ¶Sciēdū est ēt q̄ ly demō: ex vsu sonat in malū: sz ex institutiōe significat tā donū q̄ malū angelū. Nā grece demon latine dicit sciēs. Un grec⁹ dicit eudemon. i. bonus vel felix demō ⁊ cacodemon. i. malus vel infelix demō. Idem est autē iudiciū vt videtur de hoc nomine diabolus. Est enī idē qđ accusator vel criminator: ⁊ dicit a diaboli verbo greco. i. accuso. Unde cū dicūt sancti: q̄ non est nomē nature sz culpe: qz sz dicit naturā vt peccato deformis ē: forte debet intelligi ex vsu nō ex institutione: qz iusti ⁊ sancti raro accusant. (Et alij tēptantes signū de celo). i. in corporibus celestibus (querebāt ab eo) quasi ea que viderāt fuissent exigua. Et isti ēt fuerūt prauisi simul cū scribis vt patet Matth. xij. Jsti aūt tēptabant xp̄m. i. volebāt sumere experimētū de eius potestate si posset celestia corpora immutare. Unde hoc ait Cyril. Alij vero paribus stimulati liuoris aculeis petebāt ab eo celeste videre portēntū: quasi dicerēt. Quānis ab homie demoniū eieceris: nō tñ hoc est diuine operationis argumētū. Nōdū enī vidimus aliquid priorib⁹ miraculis simile. Moyses enī traduxit populū per mediū maris: Josue vero successor eius solē retardauit in Gabaon. Tu vero nihil horum ostēdisti. Querere enī ꝑdigia de celo innuit q̄ huiusmodi cogitationibus tunc iporis efficiebantur erga xp̄m. Hec ille.

¶In hac parte est morale documētum: q̄ diabolus intrās in cor peccatoris qui per istum hominē significatur facit tanquam latro ingrediens domū ad spoliādum: quia extinguit lumē ne videatur: ⁊ sīlēter ingreditur ne quis audiat: ⁊ ob struit ora ne quis auxilium vicinorū innocet: ⁊ its diabolus extinguit lumē fidei: ⁊ claudit auditum cordis ne audiat verbum dei: et claudit os ne quis confiteatur ⁊ ingreditur intus: ⁊ spoliat oēs bonas cogitationes: ⁊ exit foras ⁊ tollit omnis bona opera Osee. vij. Fur ingressus est spolians latrunculus foris.

¶Quantum ad secundū tangitur quomodo Christus eos cōfutauerit. Est autem aduertendum q̄ cum suspitio phariseorum esse irrationabilis non audebant eam propalare secūdum Chry. eo q̄ turbā cauebant: sed eam in corde suo vertebant. Et hoc notatur cum dicitur. (Ipse autem vt vidit cogitationes eor) non autē dicitur vt audiuit verba (dixit eis) arguendo ꝓtra eos. ꝓbat enī xp̄s q̄ non erat verū qđ cogitabāt per quatuor rationes. Sz quare cōtra eos non arguebat ex scripturis? Ad hoc dicit Beda q̄ ido est: qz non attēdebāt eis sz falso exponebāt. Ꝓtia ergo ratio est talis. (Omne regnū in seipsum). i. contra seipsum (diuisum) per bella intestina ⁊ ciuilia (desolabitur: ⁊ domus supra domū cadet.) Hoc enī docet experiētia: est ēt ratio qz pax in regno est sicut sanitas i homine q̄ facit q̄ omnes humores stent in gradu suo: ⁊ pax q̄ holes stent in ordīe suo. Ergo sicut abeūte sanitate destruit homo: ita abeūte pace desolatur regnū ⁊ ciuitas ⁊ domus. Beda. Firmat enī regna ⁊ domos: subditoꝝ concordia. Hec ille. Sz si sathanas ejcit aliū sathanā vt isti dicebāt: erat discordia in regno diaboli: et quo sequebat q̄ regnū eius stare nō posset. Et ō est qđ dicit. (Si aūt si p qz ꝑm istos (⁊ sathanas in seipsum). i. contra seipsum (diuisus est) dū vnus demon aliū violēter ⁊ cōtra eius volūtatē ejcit vt experiētia docet (quomodo stabit regnū ipsi⁹?) Quia dicitis in beelzebub ejcere me demōia). q. d. Nullo mō posset stare: si esset verū quod dicitis. Et

tūc subiungēdum est ſm Hier. q cū stet regnū diaboli: ꝛ stabit vſq; ad diē iudicij ſup pctōres: sequit q nō sit ℨ se diuisus: nec vnus diabolus eiiciat aliū: sed
G christus eiicit omnes virtute ꝓpria. ¶ Æst tn sciēdum q regnū diaboli consistit ꝓncipaliter in passione humanarū voluntatū: ꝛ nō humanoꝝ corpoꝝ: ideo nūq; vn⁹ diabolus q̄rit expellere alium ab anima seu volūtate hois: q; poneret diuisionem in regno suo qō nunq; facit. Pōt tn cū pace regni sui alium expellere de corpe ad illudēdū hoies vt credāt eum sanitatē dare languētib⁹. Christus autez expellebat ab anima ꝛ a corpore simul: ideo illa expulsio nō poterat esse a diabolo nisi cū scissura regni sui atq; discordia. Æt q expelleret ab alia testabat ꝓuersatio liberatoꝝ: ꝛ etiā ipsa conuersatio ꝛ predicatio xp̄i q̄ erant ſm virtutem. ¶ Scōa aūt ratio tangit ibi. (Si aūt ego ꝛc.) ¶ Pro qua aduertēdū est q tria genera hoim tūc inueniebant: q̄ demones effugabāt. Pro ipsi xp̄i discipuli: qui xp̄m inuocabāt: ꝛ virtute nominis eius ꝓualebat in demones. ¶ Scōo qui dā exorciste: de quibus habet Act. xix.
H inter quos Magꝛ histo. dicit fuisse etiaz magos. Un̄ 9ꝛ vbi. ℨ. q libros ꝓbusserūt. Isti vt facilius exercerent demones adiurabāt eos in noie iesu quē Paulus ꝓdicabat: ꝛ diabolus semel adiurat⁹ dixit: Jesum noui: et Paulū scio: vos aūt qui estis. Et aggressus est eos demoniac⁹ et spoliauit ꝛ vulnerauit. Et lz tūc ita fecerit: tn vt dicit Magꝛ hist. multos demones eiiciebāt: inuocato nomine xp̄i. Isti etiā ꝓiuēte xp̄o sic faciebāt. Un̄ 9ꝛ Luc. ix. q apli viderūt quēdā in noie xp̄i eiicientē demonia: q̄ tn nō adherebat xp̄o. ¶ Tertio exorciste exercētes exorcismos Salomonis: ꝛ p illos demones fugātes maxime si radix cuiusdā herbe ponebat in naribꝰ obsessi. Unde ꝛ Jeseph⁹ dicit: tempore quo Uespasianus iudeā vastabat: se vidisse quēdā exorcistā captū: et ad Uespasianū adductū q̄ annulū sub
I cui⁹ gēma radix erat posuit in naribus cuiusdam obsessi ꝛ adiurauit demonē ꝛ egressus est. Ut aūt ꝓbaret eiectum demonē: posuit peluim plenā aqua in medio ꝛ adiurauit demonē vt subuerteret peluim: qō ꝛ fecit. Et lz aliqn̄ isti exorciste essent illimet qui inuocabāt xp̄i nomen: vt facilius eiicerent: sicut Magꝛ.
R Hist. dicit tn nō est absonū quin ꝛ alij vt pote magi vel curiosi hoc facerēt. Est ergo scōa rō talis. Multi eiiciūt demones in noie meo: vt de manifestū est in meis apl̄is ꝛ in vestris exorcistis ꝛ magis: ergo multo magis ego possum illos mea virtute expellere. Cyril. Un̄ alij in noie meo sathanā cōterunt: qūo non ℨ multā amentiaz dicere me a beelzebub ℨ̄ virtutez. Hec ille. Uel ſm. ſ. Tho. sic formaf ratio ista. Multi eiiciūt demones in noie meo: ꝛ tn illis nō detrahitis dicēdo q ℨ̄ virtute demonis hoc faciāt ergo neq; de me debetis hoc dicere vel suspicari. Ait ergo. (si aūt ego in beelzebub eiicio demonia) vt dicitis (filij vr̄i). i. apl̄i ſm Chry. ꝛ Hiero. quos dicit eorum filios qz de iudeis ſm carnē sunt exorti: non autē eos dicit apl̄os ſm Chry. ꝛ. s. Tho. volēs eoꝝ mulcere furorē. vel filij vestri. i. exorciste a vobis nati ℨ eosdē: vel filij vestri. i. oēs iudei eiicētes demones: etiam si nō erāt exorciste (in quo). i.
S virtute cuius (eiiciūt) q̄si diceret ſm Cyrillū. Cōstat q virtute mea eiiciūt. Uel q̄si diceret. ſm. ſ. Tho. Cōstat q nō dicūtur eos eiicere virtute diaboli: sicut dicitis de me ꝓpter inuidiā ꝛ liuorē (iō tpi iudices vr̄i erūt.) Apl̄i quidē erūt eorum iudices in iudicio autoritate ꝛ ptāte ſm ſ. Tho. qz cū xp̄o iudicabūt. ℨ eorū exorciste vel magi erūt eoꝝ iudices: nō potestate ſz ꝓparatione: ſm Beō. duz illi expulſionē demonū ascribūt deo ꝛ virtuti nois xp̄i: pharisei āt ascribūt beelzebub. Facta aūt rōne sua xp̄s ꝛ ꝓbata ꝓclusione iā duab⁹ rōnibus infert corollarium vnū dicēs. (Si āt) si ꝓ qz (i digito dei. i. i)
T spūsctō ſm Aug. de consen. euā. q̄ ꝓbat q ꝓ digitum intelligit spūsctūs. qz vbi Luc. dicit si in digito dicit Mat. si in spū sancto q̄ iō dicit digitus ℨ eundē ibidē: qz patit dona sua hoibus ꝛ angelis: partitio aūt magis in digitis q̄ in aliis nr̄is mēbris apparet. Uel ſm Cyril. ideo est qz filius dict⁹ est brachiū ꝛ manus: eo q ꝓ filiū operat pater. Un̄ eodē mō ch filiꝰ

ſpūsctūm operet dicit digitus originē ducēs a filio: sicut digitus a manu. Dicit aūt xp̄s se virtute spūssancti expellere demones ſm Athana. ꝓpter suā hūanitatē: q̄ ex se demones expellere nō posset. Dicit ergo. (Si i digito dei). i. in virtute spiritussancti (eiicio demones) iperando ꝓpria autoritate: vt ꝓz ꝛ ꝓbauit (ꝓfecto ꝓuenit in vos regnū dei). i. xp̄s ſm Cyril. ꝛ. ſ. Tho. q̄ erat rex ꝛ ꝓdicator regni dei in q̄ debebat esse deitas ꝓ quā ille homo expellere demones iperatiue et nō deprecatiue. Uel per regnū dei fui. ſ. Tho. intelligit dñium dei sup corpibus hoim suppeditato diabolo. ¶ Et nota q ℨ̄z. ſ. Tho. ista ꝛepulsio fiebat a tota trinitate: ſz tn attribuit spūisctō qz ei etiā attribuit bonitas ad quā vr̄ ptinere expulsio inimici obstētis aiam. ¶ Tertia aūt ratio tāgit ibi (cū fortis armat⁹.) Ad cuius intellectū sciēdum est q diabolus ante xp̄i aduentū dñs huius mūdi dicebat Jo. xiij. Uenit ꝓnceps mūdi huius ꝛc. Et hoc iō qz tyranidē exercebat in oēs hoies ꝛ oēs ad infernū captiuos ducebat: ꝛ etiā tentādo facili⁹ supabat q̄ tē
U pore gratie. Christus autē venit in hūc mūduz pugnare cū eo per gladiū sctē ꝓdicationis expellēdo eū de audiētiū cordibus: ꝛ ēt de corpibus virtute sue diuinitatis. Expellēdo aūt xp̄s diabolum de corde expellebat nō solū inferiores: ſz ēt supiores demones ossis et beelzebub et alios: qz iustificabat hoies ꝓ gratiā cum qua in corde hois: nullus potest demon habitare. Qō aūt oēm diabolū expelleret ab alia testabant opera eorū quos sanabat. qz q̄tūcunq; fuissent flagitiosi vidēbant postmodū bn̄ opantes. Æst ergo ratio talis. Ego sum fortior beelzebub: qz expello eū ꝛ oēs demones a cordibus hoim ergo opa mea nō sunt ꝓ virtutem beelzebub ſz per fortiorē. i. diuinā. Hāc ergo rōnē tangit dicens (Cū) supple hō-
C (fortis). i. diabolus signific atus ꝓ hoiez fortē ℨ oēs sctōs: rōne cōuenientie in intellectu: rōne sue magne potētie (armatus) telis olim pctōz ſm Theo. q̄bus rē tat vel armatus astutis ꝛ dolo ꝛ nequitia ſm Beda m (custodit atrium suum) i. ꝗc mundum ſm Beō. quem custodit

nō vt canis gregē sed vt lupus predam ad deuorandū. ſ. (in pace sunt ea q̄ possidet). i. sine ꝓtradictione dominaf hoib⁹. Cyrl. Erat aūt ante saluatoris aduentum violētia multa rapīes alienos greges. ſ. dei ꝛ quasi ad ꝓpriū ducēs ouile. Hec ille. (Si aūt fortior illo supueniens vicerit eū) ꝓpria virtute sicut ego facio (vniuersa arma eius auferet in quibus ꝓfidebat) illuminādo corda scientia dei ſm Cyril. vel ꝓhibēdo pctā ꝓ suam exhortationē ꝛ grām: vel reprimēdo potētiā eius ne tantū possit ꝓtra gen⁹ humanū vt ꝓius ſm mentē Theop. (ꝛ spolia eius distribuet.) Spolia q̄ diabolo christus rapuit sunt sancti q̄ erāt in carcere lymbi: de q̄bus dicit in psalmo. Ascēdēs xp̄s in altū captiuā duxit captiuitatez. Hos ergo sublatos de faucibus diaboli distribuit diuersis ordinibus angelorum vt eos haberēt ꝓcives. Uel sunt ipsi iusti q̄ fuerūt pctōres quos eccl̄ys distribuit in pastores ꝛ doctores. Un̄ ibidē subdit: Dedit dona hoib⁹. Beō. Victor xp̄s spolia distribuit: qō est in signe, triūphātis:
V qz captiuā ducēs captiuitatē dedit dona hoibus: quosdā q̄dā apostolos: alios aūt euāgelistas: hos ꝓphetas: illos pastores ordinās ꝛ doctores. Hec ille. Quarta rō tāgit ibi (q̄ nō est mecū ꝛc.) ꝛ est cōfirmatio ꝓcedētiū rationū. Posset em̄ aliq̄s dicere: q iō xp̄s superauit fortem: et spoliauit armis: qz ille sic voluit cū esset eius amicus. Sed contra arguit sic xp̄s. Quicūq; sunt ℨ̄ uiaꝝ volūtatū ꝛ ℨ̄ uarū actionū non sunt ꝓcordes ꝛ amici. Sed ego ꝛ beelzebub habem⁹ ℨ̄ uias voluntates ꝛ actiones. qz ego diligo bonā vitā ꝛ charitatē ꝛ ad illā colligo hoies quātuz possum: ille ℨ̄ o appetit malā vitā ꝛ odiū ꝛ dispergit hoies ab vnitate dilectionis quātuz pōt. . . ergo tāgit dicēs. (Qui nō est mecū) per ꝓcordiā volūtatis: ſm Chry. (ℨ̄ me est) siue est cōtrarius ꝛ inimicus meus: (ꝛ q̄ nō colligit mecū) hoies ad fidē verā ꝛ dilectionem: inꝛta suum modū ꝛ posse (dispergit) ꝓ falsas opiniones ꝛ odia. Cetera q̄ sequunt. ſ. cū immūdus spūs ꝛc. sunt supra exposita. Sed ℨ̄ ista vr̄ est qō 9ꝛ Mat. ix. Qui nō est ℨ̄ uos est ꝓ vobis. Nam ibi loquit̄ saluator de

quodã ejciente demones in nole xpi . q̃ tñ nõ adherebat apostolis: ⁊ credit fuisse malus: qz apli phibuerũt eũ expellere demones in nole xpi: vt ibi dr. Iste ergo nõ erat cũ xpo qz erat malꝰ: ergo erat extra xpm per ea q̃ hic dicunt. Ergo non erat ꝑ xpo extra ea q̃ dicunt Mar.ix. Ad hoc dico q̃ qñ dicit ille nõ erat cum xpo cum esset mains: negat hoc. Dico eñ q̃ erat cum xpo quantũ ad substantiã operis: qz bona opabat: ⁊ sic nõ erat ⁊ xpm sed ꝑ xpo. Nõ aũt erat cũ xpo quãtũ ad intẽsionem: ⁊ sic erat ⁊ xpm. Et qñ dixit xps q̃ erat pro se: intelligit quantuz ad substãtiã operis. ¶ In hac pte est documentũ morale: q̃ nõ est mirãdũ si inter dũ iustis bene operãtibꝰ deprehãdat: peruertẽdo intẽtionẽ aut modũ faciẽdi qñ ipm opus puerti nõ põt. Sic eñ accidit capiti nro xpo vt dr in presenti euangelio: qz bona opabat: dicebãt q̃daz hec esse ex tute diabolica: Contra tales dicit Aug. de occultis alieni cordis temere iudicare pcñm ẽ. Et eñ cui opa nõ vident nisi bona iniquum est ex sola suspitione reprehẽdere. Hec ille. Est ⁊ aliꝰ. s. q̃ debemus esse vigiles et obseruatores nr̃i: qz ex illo ꝺbo principe demonioꝝ ⁊c. ⁊ ex illo cũ fortis armatus ⁊c. colligitur q̃ est vnꝰ demõ pnceps alioꝝ: q̃ ordinat alios ad pugnã ⁊ nos. Et ꝑm q̃ exvarijs locis scripture colligit: ipe : q̃dẽ vocat lucifer: ⁊ pre est supbie. vt ptz Esa.iiij. et sub se hz alios principes. s. asmodeũ: q̃ pest luxurie: vt ptz Job.iij. ⁊ mãmona q̃ auaritie: vt ptz Mat.vj. ⁊ beelzebub. i. vir muscarũ qui pest muscis malaꝝ cogitationũ: odij ⁊ rãcoris. Cũ igit i scpturis diabolus dicat serpẽs: isti quatuor puncipes expellunt eo mõ quo serpẽs Qui expellit pmo ꝑ odorẽ vinee q̃ significat humilitatis odorẽ: fugantẽ luciferũ. Secõ ꝑ sputũ ieiunãtis: qõ ꝑm Tim dr. i hexa. est venenũ serpentis ⁊ significat carnis mortificationẽ. q̃ fugat asmodeꝰ. Et tertio ꝑ hois denudationẽ: qz vt dicit hist. scholꝰ. serpẽs vestitũ holeminnadit: nudũ fugit. ⁊ significat pauptatẽ ⁊ pẽptuz tẽporaliũ quo fugat mãmona. Et quarto ꝑ carmina incãtatoris q̃ eum mouet vt vult. Vñ cũ sentit se incãtari claudit aurẽ vnã terra ⁊ aliã cauda. Juxta illꝫ psal. Sicut aspidis surde ⁊c. significat ista incãtatio absolutionẽ sacerdotis q̃ expellit beelzebub. Et qz diabolꝰ scit se ꝑ fessionẽ ⁊ absolutionẽ expelli: iõ ipaz cõfessionẽ nitit ipedire ad similitudinez lupi q̃ nõ capit ouẽ. i. holem p pedẽ: qz eũ dimittit ecclesiã audire. nec̃ p aurẽ: qz eũ ꝺba dei pmittit audire nec̃ p manũ: qz dimittit eũ eleemosynas facere: ſz p gustur ne possit pfessionẽ emittere. Hz autẽ ꝑm sctos diabolus alios pncipes preter istos varijs iniqtatibꝰ pfectos: ſz de eis non ita clare exprimit in libris sanctis. ¶ Quãtũ ad tertiũ tangit ꝓminatio facta incredulis iudeoꝝ. ⁊ pz ista ps ex his q̃ dicta sũt feria.iiij.post.j. dñicã.rl. vsq; ibi [factũ est aũt ⁊c.] Scribis eñ pharisei dñm tẽtatibꝰ ⁊ blasphemãtibꝰ q̃dã mulier ad eoꝝ cõfusionẽ publice ⁊ alte laudauit xpm: adeo vt mr̃ eius beatã ex filij scitate diceret ⁊ ꝓdicaret. Est aũt sciẽdũ q̃ ꝑm sctos doctores ista dr fuisse dtã Marcella pedisseq̃ Marthe sororis marie magda. ⁊ Lazari. Ex q̃ sequit q̃ irrationabile nõ ẽ magdalenã iterfuisse huic ꝓdicationi: ⁊ in ea ꝑm aliqs fuisse puersam. Vñ ⁊ magi. hist. dicit ꝑm q̃dã dñm fuisse tũc inuitatũ a Symone pharisco in nazareth: ⁊ magdalenã ad eum lachrymis suffusam venisse. Sz ista certa non sunt q̃ de magdalena dicunt: sz rõnabilius ẽ q̃ in hierlm fuerit puersa: lz hmc sermoni portuerit itereſſe: qz iã eiꝰ puersionẽ Luc. recitauerat. Dicit ergo: [Factũ est: cũ hec diceret] cũ gra ppli in cõfusionẽ phariseoꝝ [extollẽs vocẽ] i altũ vt clare ab oĩbꝰ posset audiri [q̃dã mulier] sexu q̃dẽ femia sz alo virilis [de turba] q̃ exultabat in gtia xpi iuxta ꝓfutãtis dixit illi. [Btus vẽter q̃ te portauit: ⁊ vbera q̃ suxisti.] Sicut aũt dicit Beda sicut xps tũc ꝓfutauit iudeos xpz dei filiũ negãtes: ita b ꝓfutat nũc hereticos q̃ dixerũt eũ carnẽ nõ sumpsisse de mr̃e. Si eñ inqt est eiꝰ lactenutritꝰ: ergo negatur eis semie precptꝰ: cũ ex eodẽ fonte hz phy sicos vterqz humor emanare ꝓbet. Hec ille. per semẽ tñ Beda sanguinẽ siue materiã generationi necessariã accipit. Virgo eñ nõ ex semine sed ex sanguine cõpsit purissimo: vt ptz. iij. p. q. xxxj. art. v. Aũt ille dixit: Quinimo: beati q̃ audiũt verbũ dei ⁊ custodiũt illud.] Et in hoc ꝑm Chrỹ. nõ repudiat matrẽ: sz oñdit nõ ei ꝓfuisse: si fuisset mater sine iustitia ⁊ scitate. ¶ In hac pte est documentũ lkale: qd tãgit Chrỹ. d. Si Marie non ꝓderat sine dotibus anime christũ ab ea ortum traxisse: multo magis siue patrẽ siue matrẽ siue fratrem siue filiũ virtuosum habeamus: nos aũt absistamꝰ ab eiꝰ virtute nequaq̃ hoc ꝓdesse valebit. hec ille.

Feria.ij.post dñicã.iij.quadra.

Textus euange. Luc.c.iiij.

QUãta audiuimꝰ facta in capharnaum: fac et hic in patria tua. Ait autẽ: Amẽ dico vobis qz nemo ꝓpha acceptꝰ est in patria sua. In veritate dico vobis: multe vidue erãt i diebꝰ helie in isrl. qñ clausum est celũ annis tribꝰ ⁊ mẽsibus sex: cũ facta eẽt fames magna i oi terra: ⁊ ad nullam illarũ missus est helias nisi in sarepta sydonie ad mulierẽ viduã. Et multi leprosi erãt in isrl sub heliseo propheta: ⁊ nemo eorũ mũdatꝰ est nisi naamã syrꝰ. Et repleti sunt oẽs in synagoga ira hec audientes. Et surrexerũt ⁊ ejecerũt illũ extra ciuitatẽ: ⁊ duxerũt illũ vsq; ad supcilium mõtis: sup quẽ ciuitas illorum erat edificata: vt ꝓcipitarẽt eum: Ipe ãt trãsiẽs p mediũ illorũ ibat.

QUãta audiuimꝰ facta in capharnaũ ⁊c.] Luc.iij. i phti reuang. tangũtur tria pũcta q̃ sunt: Inuitatio: Excusatio. Indignatio. Quãtum ad primũ tangitur inuitatio quaz fecerũt xpo sui ꝓpatriote ad ꝓdigia faciẽda ꝓ hoc ergo aduertẽduz est: q̃ ista inuitationẽ nõ fecerũt pharisei qre: sz corde. Nã saluator cũ ingressus fuisset synagogã sabbo i nazareth dederũt ei libruz ad legẽdũ q̃ legit ꝓphetiã Esa.lxj. Spũs dñi sup me ⁊c. Et cũ legisset eam: posuit sedit: dixitq; illis in se ꝓpletã. ⁊ oculi omniũ erãt versi ad eũ: ⁊ valde gratiose ꝓdicauit: ita q̃ vt dicit Lucas [oẽs dabãt testimoniũ: ⁊ mirabant i ꝺbis gre q̃ ꝓcedebãt de ore eius.] Dicunt aũt xpi ꝺba esse ꝺba gre. ꝓprio originaliter: qz erãt gra Esa.c.lxj. Spũs dñi sup me ꝓpter ea q̃ vnxit me euãgelizare pauperibꝰ misit me: ⁊ b ꝑm trãslationẽ.lxx. iterptũ. Secõ materialiter: qz erãt de gra. Vñ dr ibidẽ. ꝓdicare captiuis idulgẽtiã ⁊c. Tertio formaliter. qz erant gratiosa Jo.vij. Nũq̃ sic locutus est hõ põs. Diffusa est gra in labijs tu. Quarto finaliter: qz erãt ꝓpe gram habẽdã Joã.xiij. Jã vos mundi estis ꝓpter ꝑmonẽ quẽ locutꝰ sum vobis. Quinto cãliter qz erãt gre collatiue. Joã. vj. Verba q̃ ego loquor spũs ⁊ vita sunt. Multi ãt sunt q̃ habẽt q̃dã gram ꝺbox: qz sunt eloquẽtes: sz nõ ꝺba gre. i. gra ⁊ ad graz ordiata. Cõtra ꝗs. Eph.iiij. Omis sermo malꝰ de ore vestro nõ ꝓcedat. sz si q̃s bonꝰ est ad edificationẽ fidei. vt det gram audiẽti. (Et dicebãt: Nõne hẽ filius Joseph) Et ait illis. Utiq; dicetis mi hi hãc similitudinẽ: medice cura teipsum. ¶ Est aũt notãdũ q̃ xps assimilat se medico corporali sanãti corpa ꝑ naturales medicinas qz ipse fuit vere medicꝰ corporis ⁊ alie habẽs mirtas medicinas. Nã medicarina sunt ꝓprio eius ꝺba. Esa. lxj. Ad annũtiãdũ mãsuetis misit me: vt mederer cõtritj corde: q̃ ad alaz. s. Et Mat. viij. Dic tñ ꝺbo ⁊ sanabit puer meus: q̃ ad alam. s. ⁊ corpꝰ simt qz neutrũ sine altero sanabat maxime corpꝰ sine ala: qz ꝓncipalit erat medicꝰ alarũ. Et scõ eiꝰ vestimẽta. Matt.ix. Si tetigero fimbriã vestimẽti eiꝰ: salua ero. Erat eñ in eius ꝯsanitate ꝺtus derivata a deitate ⁊ in vestibꝰ ac verbis: ⁊ forte in oleis corporibꝰ medijs inter ipm ⁊ infirmũ quelibet ad eo curãdũ. Et tertio eiꝰ amor tã actiue q̃ passiue. Eccli.vj. Amicus fidelis medicamentum vite et immortalitatis. Et quarto eiꝰ doloꝝ. Esa. liij. disciplina pacis nre sup eũ cuiꝰ liuore sanati sumꝰ Et quinto eiꝰ caro. Matth. viij. Tetigit eũ dicẽs. Volo: Mundare. Et sexto eius aspectus. Luc.xxij. Respexit petrum &

flevit amare. Quedã tñ horum sanabãt meritorie vt suꝰ dolor. quedã effectiue: vt sua caro ⁊ vestis. ⁊ quedã vtroqꝫ mõ: vt cruor passionis: vt diffuse in die resurrectiõis in digressiõis ptractabit.(Quãta audiuimꝰ facta in capharnaum:fac ⁊ hic in pria tua.) Et quibꝰ ptz q non inuitauerunt eũ sui cõpatriote: sed inuitare volebãt: ipse vero assumpsit verba q̃ illi dicere volebant: ⁊ ea ptulit ore suo. ¶ Etiã sciendum est: q vt quidã dicunt cõciues eiꝰ non voluerunt ista dicere illa die qñ ꝓphetiã legit:tunc eñ libenter audiuerunt illũ: sed alia die. Nã saluator frequẽter ibat vt euangeliste dicunt capharnaum:⁊ redibat in nazareth:sed in capharnaũ faciebat mirãda:⁊ non in nazareth:ꝓpter qõ quadã die ceperunt despicere eum ⁊ dicere. Nõne hic est filius Joseph ⁊c. Quidã tñ alij dicunt qõ eadẽ die factũ est:⁊ qõ dicit. Oẽs testimoniũ illi dabãt.i. laudabãt eũ intelligendũ est:q oẽs.i. maior pars. Qõ vero sequit ⁊ dicebãt: nõne ⁊c.intelligendũ est q quidã inuidi sic dicebãt. Qualitercũqꝫ aũt fuerit dicit tñ ecclesia phariseos id dixisse qõ dicere cogitabant. Dicit ergo (dixerunt).i. dicere voluerũt:sed xps eos preoccupauit: dicẽdo id qõ illi dicere volebant(pharisei) inuidi.(ad iesum. Quãta)miracula(audiuimus facta per te in capharnaũ)que erat ciuitas principalis galilee(fac ⁊hic in patria tua) vbi est nutritus. Et hoc est idem qõ dicere medice cura teipsum.i. si faceres vera miracula vt dicit libentiꝰ ea deberes facere inter tuos q̃ inter extraneos: sicut ⁊ medicus magis de se et de suis q̃ de alijs curat. Et sic ſm aliquos detrahebãt eius miraculis: ſm alios tñ hoc dicebant volentes vt honoraret patriã suã: ⁊ vt ipsi quoqꝫ possẽt videre q̃ audiuerãt ꝓ famã. ¶ In hac parte est morale documentũ q deus dat gratias suas varie.: ſm varias animorũ preparationes. Est eñ tanq̃ sol qui tantũ illuminat quantũ aperis fenestrã. Et si dicas. Nã possum me disponere nisi ille dederit. Dico q verum est sed ipse semp est paratus te adiuuare ⁊ nulli deficit: sz nolumꝰ ꝓsentire eiꝰ motioni Apo.iij. Ego sto ad ostiũ.s. cordis:⁊ pulso. Et sz ipse posset si vellet tuã volũtatẽ mutare: tñ vult q libere ei assentias: qz hoc requirit nature tue volũtatis:sicut vult ignẽ calefacere.qz hoc requirit sua natura. Ideo ait Augu. Qui fecit te sine te non saluabit te sine te. Hec ille. Et intelligit q non saluabit te sine te cõsentiẽte: q̃uis saluet te sine te saluante. ¶ Quãtũ ad scõm tangit excusatio quã fecit saluator:⁊ intendit dicere q non iõ nõ facit miracula:qz non possit:aut qz ꝓtenat pñsz sed qz ipsi erãt indispositi. Dñ ergo.(Ait aũt:amẽ).i. vere(dico vobis:qz nemo ꝓpheta acceptꝰ est in patria sua.) Cyrillꝰ q.d. Multis multa ꝓdigia intervos a me fieri penes quos sum nutritꝰ. Sz nõ latet me qdã cõis q̃ cũctis accidit passio. Cõtẽnunt eñ quodãmõ semp ẽt optima q̃: qñ nõ raro ꝓtingũt alicui sz suppetũt ad velle ⁊ sic etiã ꝓtingit in hoibꝰ. Familiaris eñ q̃ semp ꝑsto est debita reuerẽtia priuat a notis. Hec ille. Probat aũt saluator sniam suã duplici exẽplo scripture:cum subdit.) Jn veritate dico vobis.) Iste modus loquẽdi est iuramẽtũ:si intẽtio loquẽtis sit ipsam primã veritatẽ in uocare vt sit sensus. Jn veritate.i. in deo vel p deũ seu ſm deũ dico vobis. Põt ẽt nõ esse iuramentũ si nõ prima veritas q̃ deꝰ est: sed ipsa veritas in cõi accipit:vt sit sensus:vere dico vobis. Et vtroqꝫ mõ hic põt accipi:sed tñ credo q saluator nõ iurauerit:qz nõ erat necesse:cũ ea q̃ dicebat cõstarẽt ex scripturis. (Multe vidue erãt in israel).i. in populo in quo helias erat nutritꝰ ⁊ natꝰ: (in diebꝰ helie).i. in quibus helias hic cum hoibꝰ cõuersabatur. Chry. Helias terrestris angelꝰ celestis hõ q̃ nec tectũ nec mẽsaz nec amictũ hẽbat vt multi:clauẽ celoꝝ gerit i lingua. Hec ille. Uñ sequit. (Qñ clausum est celũ)ad orationẽ Helie.iij.Reg.xvij.(⁊ fcã est fames in oi terra) Basi. Ut eñ aspexit helias ⁊ saturitate:nõ modicũ generi opprobrium: per famẽ illis ieiunium attulit quo culpã eoꝝ q̃ in imensum crescebat:cohibuit. Cozui aũt facti sunt iusto sibi ministri:q ꝓfuerũt aliorꝝ pabula vsurpare. Hec ille. (Et ad nullã earꝫ viduarũ q̃ erant de populo suo(missus est helias)qñ fuit cõpulsus exire desertum:⁊ hoc ẽt hoc ẽt ex scriptura habek:ſm quã loquit saluator. Sicut eñ habek vbi supra cũ helias lateret in quodã torrẽte a facie regis israel: ibi pascebat a coruis bibebat aquã torrẽtis: sed eo exiccato dñs misit eũ ad quãdã viduã gentilẽ de nationẽ viduis israeliticis. Ideo subdit. (Nisi).ꝑ sed(in sareptã sydoniorꝫ).i. ad quãdã ciuitatẽ vel terrã gẽtiliũ (ad mulierẽ viduã) Hoc etiã vt dicit Chry. factũ fuit nõ solũ ꝓpter vidue huiꝰ fidẽ ⁊ deuotionẽ: sz ẽt diuina misericordia: vt sz helias dũ lõga spatia terrarũ trãsiret videret mũdi calamitatẽ: ⁊ pluuiã a domino postularet. (Et multi leprosi erãt i israel sub heliseo ꝓpheta).i. in diebꝰ helisei (⁊ nemo eoꝝ mũdatꝰ est) ab heliseo: (nisi naamã syrꝰ) q̃sz:non erat de ppꝫo helisei. Et i oib⁹ his vult saluator iferre q ipse nõ faciebat ipsis miracula: qz nõ habebãt ad eũ debitã reuerẽtiã ⁊ deuotionẽ ⁊ fidẽ imo ei inuidebãt. Uñ dicitur Marci.vj. Et nõ poterat ibi virtutẽ vllã facere. Nõ poterat inquã ſm cõgruẽtiã: q̃uis potuisset absolute. ¶ Jn hac parte est morale documẽtũ: q̃tũ malũ sit inuidia. Amb. Hoc aũt exẽplo declarat q frustra opẽ misericordie celestis expectes:si aliene fructibꝰ virtutis inuideas. Asperatoꝛ eñ deꝰ inuidoꝝ est:⁊ ab his q̃ diuina bñficia persequunt in alijs: miracula sue potestatis auertit. Dñice quippe carnis actꝰ diuinitatis exẽplũ est:⁊ inuisibilia eiꝰ nobis ꝑ ea q̃ sunt visibilia demonstrant. Videte igit q̃d mali inuidia afferat. Indigna ꝓpter inuidiã patria iudicat:in q̃ ciuis operat q̃ digna fuit i qua deiꝰ filiꝰ nascerek. Hec ille. Et nota q cũ duplex sit natiuitas.s.in vtero:q̃ est cõceptio:⁊ ex vtero. Amb. loquit de prima. Est ⁊ scõm documentũ. Nã ex historia helie q̃ habek.iij. Reg.xvij. vbi ꝓtz q dũ erat in deserto deꝰ vespere ⁊ mane p coruos mittebat ei panẽ ⁊ carnes ⁊ bibebat aquã torrẽtis istruimur q fugiẽtes mũdanos strepitus ⁊ vacãtes solitudini diuine cõtẽplatiõis pascunk a deo panẽ deitatis:⁊ carnibꝰ hũanitatis:sz tñ bibũt aquã torrẽtis:qz sue ꝓsolationes sunt admixte in via doloribꝰ:⁊ pascunk mane ⁊ vesperẽ nõ in meridie in quo est ꝓfectꝰ calor qz eoꝝ cõsolationes sunt imperfecte. Et aliqñ ad tãtã miseriã deveniũt q̃ indigẽt buccella panis: qz eis ꝓsolationes diuine subtrahunk aliqñ: vt nõ supbiãr:⁊ vt eas diligentiꝰ inquirãt:⁊ cautiꝰ custodiãt. Est ⁊ tertiũ qz ex historia vidue instruimur eleemosynas facere:qz ꝑ paruis magna recipiunk ẽt tẽporaliter si expedit: qz ex quo vidua cepit heliã pascere nõ defecit nec diminuta est hydria farine nec olei lechitus. Est ⁊ quartũ: qz ex historia naamã istruimur: q si lauemur septies in xpi sanguine ab ollepra mundabimur. Lauamur aũt septies:si deuote meditemur quõ septies sanguinẽ fudit:prio in circũcisione cõtra luxuriã:secũdo in sudore cõtra gulã:tertio in coronatione ꝓtra superbiã:quarto in lãceatiõe ꝓtra irã:q.s. est accẽsio sanguinis circa cor:qnto in flagellatiõe ꝓtra inuidiã: inuidi eñ sunt sicut canes mordẽtes. Et igit timet leo qñ flagellak canis: multomagis debẽt isti canes timere qñ videt leonẽ.i. xpm flagellatũ. Sexto in manuũ personatiõe Jauaritiã:⁊ septio in pedũ crucifixiõe Jaccidiã. ¶ Quãtũ ad tertiũ tãgit indignatio ciuiũ de nazareth: cũ ꝺr: (Et repleti sunt oẽs i synagoga ira hec audiẽtes.) Et hoc ſm ꝺre. ver. qz prauã ltẽtionẽ eoꝝ redarguerat qz de inuidiis eos notauerat q̃ inter pares regnare solet; vel qz in eo qõ dixerat illã ꝓphetiã i se ꝓpletã: arbitrati sunt q seipm ꝓphetis ꝓpararet: vl ſm alios qz xps deuotionẽ gẽtiliũ puta naamã ⁊ viduẽ sareptã ne ꝑferebat deuotiõi indeoꝝ:q̃ tñ ipsos gẽtiles abhominabank vt canes. Prouer.xv. Nõ amat pestilẽs eũ qui se corripit. Fuerũt etiã irati ſm Hozaz ꝓpter mysteriũ:qõ in dictis exẽplis innuebat: q .s. bñficiũ predicatiõis esset trãsferẽdũ ad gẽtes Uñ Act.xvij. hac de causa volebant indei occidere paulũ: qz dixit dictũ fuisse sibi:ad natiões lõge mittam te. Et surrexerũt ⁊ eiecerunt illũ extra ciuitatẽ tanq̃ dignũ morte. Amb. Cũ dñs per populos bñficia diffunderet: illi iniurias irrogabãt. Hec ille. (Et duxerũt illũ vsq̃ ad supciliũ mõtis:sup quo ciuitas illoꝝ erat edificata vt ꝺciperãt eũ.) Jn hoc marie appet q̃ bestialis ⁊ ferinus sit ille

populꝰ: qꝛ certū est ꝙ tota regio dominū magnificabat: ꝛ ipſi hoc nouerunt: ꝛ audierūt cum libēter ſaltē maiꝰ pars eorū: ꝛ nullā dixit eis cōtumeliā: nec re
6 prehēdit eos de aliquo vitio aperte: nec aliquā habuerūt ire cauſam: niſi ꝙ eos notauit ſibi eſſe minꝰ deuotos ꝯ alij ſolēt ex irreuerētia ꝛ inuidia que regnare ſolet in paribꝰ: ꝛ intātū exarſerūt furoꝛē: vt a furoꝛe ppꝛi vellēt precipitare quē nouerāt pie ꝓuerſatū cū eis. Beda. Peiores ſūt iudei diſcipuli diabolo magiſtro. Alle ꝯbo ait. mitte te deorſuz: iſti facto mittere conanꝛ. Hec ille. (Jeſus autē trāſiens) virtute ſue diuinitatis (per mediū illoꝝ) viſibiliter: vt videꝛ aliqbꝰ: nā dicit Beda ꝙ ꝯſiſtit latere poſtq̄ ela ꝓpſus eſt de manibꝰ eoꝝ. Dicit aūt. s. Tho. ſup Jo. viij. c. ꝙ cū vellent xp̄m iudei lapidare: abſcōdit ſe. i. ſe inuiſibilem reddidit: ꝛ exiuit de tēplo. ꝛ ſubiūgit. Simile fecit Luc. iiij. qñ voluerūt eū ꝓcipitare. Qui tñ tenet ꝙ viſibiliter trāſiuit ꝓ iſtos: dicat ad. s. Tho. ꝙ intēdit hoc factū fuiſſe ſimile illi ꝗtū ad; recedere ab inimicis: nō ꝗtū ad modū recedēdi. Cū aūt vt ꝓbō. aut ꝛ teſtaꝛ Maſt. hiſto. dñs de manibus eoꝝ elapſus deſcēderet de mōte ꝛ ſub rupe vellet latere in eo loco q̄ nūc ōꝛ ſaltꝰ dñs ſubito ad tactū dñice veſtis ſaxū illud ſubterfugit: ꝛ inſtar cere ſolutū quēdā ſinū ſeu receptaculum efficit: in quo dñicū coꝛpꝰ reciperet. In q̄ loco oia lineamēta ꝛ ruge veſtis ꝛ rugę calciamētoꝝ eiꝰ (vt dicit idē Wagi. hiſt.) apparēt adhuc: ꝛ ſic etiā mō teſtātur: qui viderūt vt dicit Ni. de ly. (In hac parte eſt documētū ꝙ nō debemus vidictā facere ō hiꝰ q̄ nob; mala aut apetūt aut iferre conāt exēplo xp̄i: q̄ ōcli nauit inimicos cū illos potuiſſet occidere Amb. Walebat iudeos adhuc ſanare q̄, ꝓdere: vt ineficaci furioſis exitu deſineret velle qō iplere nō poſſet. Hec ille.

☞ Feria.iij. poſt dñi.iij. Quadra.
3 ☞ Textus euan. Mat. xviij.

Si peccauerit in te frater tuus: vade ꝛ coꝛripe euz inter te ꝛ ipſum ſolū. Si te audierit lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non audierit: adhibe tecum adhuc vnum vel duos vt in oꝛe duoꝝ vel trīū teſtium ſtet omne verbum. (Ꝙ ſi nō audierit eos dic eccleſie. Si aūt eccleſiam nō audierit: ſit tibi ſicut ethnicꝰ et publicanus. Amen dico vobis quecūq̄ alligaueritis ſuper terrā: erūt ligata ꝛ in celis. Et quecūq̄ ſolueritis ſuper terrā erunt ſoluta et in celo. Jterū dico vobis: qꝛ ſi duo exvobis ꝛſenſerint ſup terra de oi re quācūq̄ petierint fiet illis a pfemeo q̄ in celis eſt. Ubi eñ ſūt duo vel tres ꝛgregati in noie meo ibi ſum in medio eoꝝ. Tūc accedens petrus ad eū dixit: Domine quoties peccabit in me frater meꝰ; ꝛ dimittam ei? Uſq̄ ſepties. Dicit illi Jeſus. nō dico tibi vſq̄ ſepties ſed vſq̄ ſeptuagieſſepties.

Si peccauerit in te frꝛ tuꝰ ꝛc, Mat. xviij. Jn ꝓmi enan. tāgunt tria puncta: q̄ ſunt: Ffnitalis admonitio: celeſtialis iuriſditio: ꝛ paterna
15 miſeratio. (Quātū ad primū tangitur admonitio ſeu correctio fraterna ꝗtū ad ſuū ordinē ſm quē ſiēda eſt. Pro quo notādum eſt ꝙ qñ xp̄s dixerat iſta verba: preceſſerat ſermo eiꝰ de oue perdita ꝛ i fine cōcluſerat dicēs. Sic nō eſt volūtas añ patrē veſtrū q̄ in celis eſt: vt pereat vnus de puſillis iſtis. Et ſtatim ſubiungit: (Si aūt peccauerit ꝛc.) quaſi volēs nos exhortari: imo ꝛ nobis ꝓcipere vt patebit: ꝙ de ſalute fratris ſimus ſemp ſolliciti. Jſta aūt ꝯba fuerūt dicta oībus apl̄is audictibꝰ: vt innuit textꝰ, nec ibi erāt turbe vt videt: ſō eccl̄ia ꝓ introductiōe euāgelij: dicit. Reſpiciens Jeſus in diſcipulos ſuos? Iſta eñ non ſunt verba euāgelij ſz vt dictū eſt ſic dicit eccl̄ia vt introducat euangeliū. Et vere ita fuit: qꝛ xp̄s ad apl̄os loquebaꝛ (dixit ſimoni petro) iſta ēt nō ſunt ꝯba euāgelij: nec ab eo habeꝛ ꝙ loqueretur ſoli petro ſed eccl̄ie ſic dicit ꝓpter duo, primo: qꝛ dicit xp̄s (vade ꝛ coꝛripe) ſingulariter loquēs ſingulis apl̄oꝝ. Un qꝛ inter eos petrꝰ primꝰ erat: ꝛ ꝓlatꝰ primas ad quē ſpectat zelus de ꝓximi ſalute: iō eccleſia dicit eū ſimoni petro locutū. Scōo: qꝛ i fine euāgelij dꝛ ꝙ petrꝰ ſingulariter interrogauerit xp̄m in ꝓpria oim ex quo ſatis eſt rōnabile ꝙ etiā ei ante in ꝓpria oim loquereꝛ. Sequuntur deinde verba xp̄i. Pro quibꝰ ſciendū eſt ex doctrina. s. Tho. ij. q. xxxij. ꝛ iij. diſt. xix. ꝛ. q. de verita. q. iij. ꝙ duplex eſt correctio. Una q̄ eſt ad peccātis punionē ꝓpter ꝓſeruationē iuſtitie: ꝛ iſta nō ſemp ordinaꝛ ad correctionē delinq̄tis: cū aliq̄n ſibi inſligaꝛ pena mortis ſz ad ꝓſeruationē iuſtitie ꝛ terroꝛē aliorū. ꝛ ꝓtinet ſolū ad ſuperiores ꝛ eſt actꝰ iuſtitie ꝛ nō charitatis elicitiue: ꝛ ſi interdū imperatiue. Alia eſt q̄ ordinaꝛ ad bonū ꝛ emēdationē peccātis: ꝛ eſt actꝰ charitatis ꝛ ꝓtinet ad oēs. Et de iſta ꝑticipaliter eſt ſermo xp̄i in ꝓpoſito euāgelio. Dicit ergo. (Si peccauerit. ſ. in ꝓteritū. Dicit eñ. s. Tho. ſup Mat. ꝙ in peris q̄ imminēt in futurū nō eſt neceſſe ſeruare ordinē quē habemꝰ in ꝓpoſito euāg. Sed ꝯ qꝛ. ij. ij. dicit ꝙ qñ petrꝰ hz inferꝛi futurū aliq̄d dānū ꝓximo coꝛpale: vt ꝓdictio: vel ſpūale: vt cū ꝙ vult aliū trahere ad peccm: hz ſtatim denūtiare ꝓlato: niſi firmiter ſpereꝛ correctio. Et. q. de ꝛitate q. iij. dicit niſi piculū ſit in mora. Ergo ēt in futuris opz ꝙ ſeruet iſte ordo ſecrete monitiōis: qñ ceſſat periculū mōte: vel qñ eſt firma ſpes correctōis. Ad hoc dico ꝙ in iſta materia de correctiōe fraterna. s. Tho. hz vnā regulā: ſm quā mēſurat oia q̄ dicit: et tradit eā de verita. vbi ſ. arg. ij. ꝛ eſt hec. Proximꝰ noſter habet duo q̄ cōſeruare tenemur quātū poſſumus: cōſcientiā: ſcz ꝛ famā: ſz pncipaliter tenemur ad cōſciētā quotieſcūq̄ ergo poſſumꝰ vtrūq̄ cōſeruare: debemꝰ hoc facere. Si ꝯbo opz alterū periclitari. cōſenenda eſt fama ꝓ ſalute ꝓſcie. Dico ergo ꝙ petrꝰ futuꝝ duplr poſſumꝰ publicare. Uno mō ita vt nulla ſequaꝛ ifamia de ꝓterito: vt puta: ſi ego ſcio aliq̄ piculū imineꝛe fratri meo q̄ iuſtꝰ et nocēs eſt q̄ forte: ipe nō credit piculū: ego ſine petō ſtatim dicere poſſum ꝓlato petm q̄ futurū video ꝛ oē aliū. Sic eñ ſaluaꝛ cōſciētia: ꝛ nullū dānū inferꝛ fame. Mō eñ in ifamia eſt aliquē eſſe in periculo cū hoc nō ſit petm. Alio mō ita ꝙ publicando futurū. ego infero infamiā de ꝓterito. Ꝓtio mō loqꝛ ſup Matt. ſcōo modo in alijs locis. (Jn rc). i. vbi ſoli iniuriā aut dānū iſciēdo: ꝛ te ſolo ſciēte. Jſta eñ duo requiruntꝛ ad hoc vt ſit in te: ꝛ deficiēte altero eoꝝ nō eſt in te. Si cui eñ dicit. s. Tho. in locis ꝓallegatis: qñ petm eſt publicū nō eſt ſolū in te: et ſi alius eſt illa turū nocumentū: nō eſt ſolū in te: nō publicū pōt ſtatim denūtiari ſine decreta monitiōe: ꝛ ſiꝛ occultum nocēs: niſi ſperet correctio rōne predicta. (Et nota ꝙ in petō publico ledit ꝓſciē tia peccātis: ꝛ ꝗtū in ſe eſt: ledit etiā cōſciētia aſtāntū q̄ inde ꝓtt occaſionē ruine ſumere: nō tūc eſt fienda denūtiatio: vt ſuccurat vtriq̄ ꝓſcie. Si q̄s tñ ſperaret emēdare peccātē ꝛ ſatisfacere ſcādalo: eque bñ ꝙ ola vt ꝓlatꝰ: deberet vt credo etiā ꝓſeruare famā peccātis apud ꝓlatū ꝛ alios q̄ neſciūt: ꝓpter regulā ꝓdictā. Si tñ ꝓlatus exigeret ꝛ de hoc veritatē teneꝛ eā ꝓfiteri qꝛ alij derogaret iuri eius: cum ſit iudex publicoꝝ. (frater tuꝰ). i. omnis quē tenemur diligere: etiam ſi ſit ꝓlatus: ſm ſctm Tho. vbi ſ. Tñ cum reuerentia eſt corrigendus: vt idem dicit: qꝛ iſta correctio eſt charitatis effectus. (vade coꝛripe eū.) Loquit dñs imperatiue: qꝛ hoc eſt ꝓceptū. Eſt eñ fraterna correctio ſub ꝓcepto: vt docet ſcs Tho. ij. ij. vbi ſupra quia ſicut tenemur diligere ꝓximum: ita ꝛ quere bonū eius ſm ꝙ cōgruit. (Sciendum tñ ꝙ vt idem ꝛ Aug. dicit: quando debemꝰ aliq̄d determinate ꝓſone puta decē aureos. Petro tenemur illā q̄rere: qñ vero debemꝰ quidem ſed nō petro vel Joāni: vt puta ſi eleemoſynam pauperi debeo: nō tenemur q̄rere ſed q̄ nobis occurreꝛit ille eſt cui debemꝰ. Licet ergo teneamur coꝛrigere delinq̄ntes nō tenemur tñ illos inquirere. Omittere q̄z illā qñ corrigendus occurrit: nō ſemper eſt mortale. Jta vt dicit ſanctꝰ Tho. vbi ſupra tangit omittit ꝛno mō vt alio tē-

pote oportuni⁹ fiat. Scõo ex quadã negligentia ⁊ tepiditate vel alio respectu que tñ nõ ꝓferimus charitati: qz. ſ. licet iſta retardent a fraterna correctione: tñ nõ totaliter retrahũt: qz ſi firmiter ſperamus emendationẽ: efficerem⁹ correctionẽ. Tertio omittit ꝓpter timorẽ mũdani ũ aut cupiditatẽ q̃ ꝓferunt charitati ita q̃ ſi ſperaret emẽdatio. nihilominus ꝓpter iſta omitteret correctio. Primo modo eſt bonũ. Scõo veniale. tertio mortale. Tẽpus ergo in quo obligamur ſub pena pcti mortalis cogere ſm. s. Tho. eſt cũ occurrit corripiendus cũ cõmoditate corripiẽdi ⁊ ſpe emẽdationis ⁊ deeſt ſuperior q̃ corrigat: vt ſi adeſt negligens eſt. (inter te ⁊ ipm ſolũ). i. ſecrete. ⁊ de hoc ẽ ꝑceptũ ſicut ⁊ de corrigendo ſm. s. Tho. Uñ quotieſcũq; publicas pctñs qõ eſt in te ſine iſta monitione ſecreta: facies cõtra ꝑceptũ xp̃i. Sed ꝓtra. Nã ſm hoc q̃ exloquacitate reuelaret occultũ pctm: peccaret mortaliter: ꝫ doctrinã. ſ. Tho. ũ. q. lxxiij. Ad hoc dico q̃ reuelãs pctñ occultũ dupl⁹ põt mortaliter peccare. Uno mõ ex puerſa intentione: puta ad infamãdũ vel qualitercunq; iniuſte nocendo. primo: ⁊ ſic mortaliter peccat etiã q̃ dicit aliq̃d ꝓlato ꝓmiſſa oi ſecreta monitione. Alio mõ nõ ex intẽtione: ſed ex ipſo facto: qz. ſ. infert notabile dãnũ. primo iniuſte: ꝫ leui vl⁹ bono fine moueat: ⁊ ſic mortal⁹ peccat qui reuelat aliq̃d notabile ꝓlato vt ꝓlatus eſt. ſ. q̃ hz vlterius ꝓcedere ad iudiciũ cõtra ſubditũ. Et ſic dicit. s. Tho. ordinẽ correctiõis eſſe in ꝓcepto. peccat etiã mortaliter iſto mõ ſm. s. Tho. ũ. q. lxxiij. q̃cũq; ꝓlato vt eſt priuata ꝑſona vel cuicũq; alij dicit aliq̃d qõ notabile dãnũ infert honeſtati ⁊ fame. primi: vt puta ſi diceret eũ eſſe lenonẽ vel ſodomitã ⁊ hmõi etiã ſi nõ malo fine: vel ſi incaute faciat: ſicut ⁊ q̃ incaute occideret virũ. Debuit. n. ⁊ potuit aduertere. Qui ño diceret ꝓlato vt ẽ ꝑuata ꝑſona q̃ aliqõ mortale occultũ: nõ multũ deꝫ honeſtans ex loquacitate vel leuiter: nõ peccat mortaliter. Si ergo ꝓlat⁹ ꝓcipiat alicui vt reuelet crimẽ fratris qõ in te eſt ꝫ ꝓdictũ ordinẽ pctñ eſſet ei obedire: ſaltẽ extra iudiciũ: qõ dico. qz. ſ. Tho. iiij. di. xix. q. ũ. ar. iij. q. ſ. ad quintũ videt dicere q̃ i iudicio vbi accuſatoꝛ hoc exigeret. ꝓlatus poſſet ꝓcipere: ⁊ tenerẽt appellare vel obedire: ſi ꝓcipiens ſeruet ordinẽ iuris. Sed hoc dictũ. ſ. Tho. ego intelligo q̃ñ nõ ſolũ ꝓlatus ꝓcipit ſm ordinẽ iuris ex parte ſui: ſz etiã ex parte accuſantis ꝓcedẽtis iuridice. Si eñ calũniatur imponẽdo crimina falſa: nõ ꝓcedit iuridice: vt ꝓtz. ũ. ũ. q. lxviij. Falſa lquã etiã ſm opionẽ ſuã lz vere ita ſit. Uñ ſi oino occultũ ſit pctñ meũ vl⁹ primi ita q̃ nec adeſt teſtis nec ꝫfamia: ego nõ teneor dicere: verũetiã ꝙuict⁹ ꝑ teſtes: lz verũ a caſu dicẽtes. Uñ ⁊ ipe docet i. v. ꝺl. q. viij. ar. ũ. q̃ mulier accuſata de adulterio ꝓpe nit⁹ occulto: i iudicio verũ dicere nõ dz. Sz q̃ñ ꝑſona q̃ peccauit ſit occulta: ⁊ factũ publicũ. Uideꝛ eñ q̃ tũc ſubdit⁹ teneret obedire ꝓlato ꝓcipiẽti ſup dicẽda ꝟitate. primo qz pctñ ẽ publicũ. Scõo qz opz ſatiſfacere ꝓſcie eoꝝ q̃ ſcãdalizãt qõ ſemp ſubdit⁹ facere non põt. Tertio qz eo caſu ꝓlatus põt ꝓcipere. ergo ſubditus teneꝛ obedire. Ad hoc dico q̃ legitur. s. Tho. q̃ñ in quoꝺã gñali capło cũ eſſet baccalarius ſenſiſſe q̃ teneꝛ ſubditus obedire: ſz oẽs magri fuerũt ꝫ eũ. Scõm ño eos q̃. s. Tho. ſcripſit dicẽdũ ẽ vt vꝝ q̃ nõ teneꝛ ſm regulã ſupra aſſignatã. Nã ſalua fama pctõris eo caſu põt ſatiſſieri ꝓſcietie ei⁹ ꝑ admonitionẽ ſecretã: ⁊ ẽt ꝓſcietie eoꝝ q̃ ſcãdalizanꝛ ꝑ modũ q̃ diceꝛ. Nõ ergo tũc eſt primus infamãdus. Ad primũ ꝫ hoc dico q̃ ſtultitia eſt dicere q̃ pctñ ſit publicũ. ⁊ vel le habere ei⁹ notitiã ꝑ ꝓceptũ. Dicitur eñ pctñ publicũ. vt pz ꝑ Pe. de pal. iiij. di. xix. q. iiij. q̃ñ eſt publicũ q̃s fecerit peccatũ: nõ aũt ſi eſt public⁹ effect⁹ pctõris vel pcti. Pctñ eñ nõ eſt id qõ i tali caſu videt: puta cadauer: ſz eſt actio occidentis hoiem q̃ non videt. ¶ Ad ſcõm dico q̃ eo caſu ꝓlat⁹ dz ꝓcipere ſup dicẽda vtritate ⁊ ꝓcedere ad inq̃ſitionẽ pctõris: ſed ſuũ ꝓceptũ intelligẽdũ eſt ſaluo charitatis ordine: ex tali aũt inquiſitione debẽt edificari ſcandalizati cũ res ſit iã punita quãtũ eſt in volũtate iudicis ⁊ ſi vlterius ſcandalizantur: eſt ſcãdalũ

phariſeorũ ⁊ nõ puſillorũ. ¶ Ad tertiũz dico q̃ eo caſu aliq̃s ideterminate. i. hic vel ille: eſt infamis ex ipa euidẽtia facti. Et ideo ꝓlatus indeterminate põt ꝓcipere: nõ aũt ſpãliter nec ſit ſpãl⁹ aliq̃s de hoc infamis aut ſemicõuitus. Tenetur aũt ſubditus obedire q̃cũq; ꝓlat⁹ ſpãliter ei ꝓcipere põt ſm aliq̃s: lz etiã hoc ſit falſum vt alij negãt vniuerſal⁹. Teneꝛ etiã q̃ñ põt indeterminate ꝓcipere ſi ſubdit⁹ ſit infamis de hoc lz nõ apõ ꝓlatũ: vel ſemicõuitus: qz. ſ. vnus eſt teſtis. Si ãt ceſſent oĩa iſta. puta q̃ ẽ oino occlat⁹: puta q̃ aliq̃s ſol⁹ ſcit pctñ ſuũ vel alterius: ⁊ nullaten⁹ pctõr eſt infamis ea infamia q̃ requirit ad poſſe ꝓcedere ꝫ aliquẽ nõ teneꝛ. Et tñ ꝓlat⁹ licite ꝓcipit: ſz ꝓceptũ intelligit quãtũ ſe põt extendere ei⁹ auctoritas. Sicut etiã licite ꝓcipit q̃ñ accuſatoꝛ ꝓcedit malitioſe ꝫ aliquẽ falſa crimina imponẽdo aut imponẽdo vera q̃ neſcit eẽ vera: niſi forte ꝑ leues cõiecturas: ⁊ tñ nõ ẽ ei obediendũ niſi adſit vnus teſtis vel ifamia vt dictũ eſt. (Si te audierit: lucratus es fratrẽ tuũ.) Ex q̃ ꝓtz ſm Chry. q̃ diſcordia eſt malũ nõ ſolũ offendẽtis ſz offenſi ⁊ q̃ amicitia ẽ cõe bonũ. Nõ eñ dicit q̃ ille lucratus ſit ſe: ſed frarrẽ tuũ. (Si aũtẽ te nõ audierit adhibe tecũ vnum vel duos.) ¶ Eſt aũt aduertendũz q̃ ſm. s. Tho. teſtes in fraterna correctiõe debẽt induci añ publicã denũtiationẽ: ⁊ poſt ſecretã monitionẽ tãdiu factam ꝫdiu ſperaꝛ emendatio. ꝓbabil⁹: vt ab extremo ad extremũ ꝑ mediũ eaꝛ. Inducunt aũt teſtes ſm Hie. ad oñendũ q̃ malũ ſit id de quo frater arguit: ⁊ ꝓſequenter facilius corrigatur. Uel ſm Aug. ad cõuincẽdũ de actu ſi iterẽ. Uel ſm Chry. vt ſint teſtes q̃ corrigens fecerit debitũ ſuum. Si tñ crederek q̃ ex teſtiũ inductiõe peccatoꝛ ꝓficeret i peius nõ eſſent inducẽdi: ſm. s. Tho. Sz ꝫ iſta vꝝ eſſe dictũ Aug. i regła dicẽtis. Si admonit⁹. ſ. ſecrete neglexerit corrigi. pri⁹ ꝓpoſito deꝫ oſtendi ne ꝛc. Ad hoc dicit. ſ. Tho. q̃ dz oſtendi ꝓpoſito ſiue ꝓlato: vt eſt q̃dã ſingularis ꝑſona: de q̃ ꝑſumit q̃ meli⁹ poterit ꝓdeſſe ꝫ alius teſtis. Uñ ſubiũgit. Ne. i. ſi forte poſſit ſecreti⁹ correcti⁹ nõ innoteſcere ceteris. Non aũt intẽdit q̃ debeat dici ei ꝑ publicã denũtiationẽ vt iudex eſt. (Ut i ore duoꝝ vl⁹ triũ teſtiũ ſtet oẽ verbũ). ſ. ad conuincendũ qõ malũ ſit id qõ facit: vel q̃ aliq̃ malũ feciſti: ⁊ vel q̃ tu debitũ feciſti. (Qõ ſi nõ audierit eos: dic eccl̃ie). i. hiis q̃ eccl̃ie ꝓſidẽt: ſm Chry. Uel ſm glo. eccl̃ie. i. vniuerſitati fideliũ: vt magis erubeſcat. (Si aũt eccleſiam non audierit: ſit tibi ſicut ethnicus). i. gẽtilis vel infidelis. (⁊ publicanus). i. publica vectigalia exigens qõ gñs hominũ ſolet eſſe vitioſum. Hiero. publicani vocanꝛ qui ſeculi ſectanꝛ lucra ⁊ exigunt vectigalia ꝑ negotiationes et fraudes ac furta patẽt periuria. Uñ ſenſus eſt ſm glo. q̃ excõicek ⁊ euitek ab oib⁹. Uel ſm Aug. iã nõ cõputek in numero fratrũ: ⁊ idẽ ẽ. ¶ In hac ꝑte eſt documentũ ffale: qõ Augu. tãgit dicẽs lib. de ꝟbis do. Admonet nos deus nr̃ nõ negligere inuicẽ pctã nr̃a nõ q̃rẽdo qõ reꝑhẽdas: ſz videndo qõ corrigas debem⁹ eñ amãdo corripe non nocẽdi auiditate: ſz ſtudio corrigẽdi. Si negleꝛeris peiꝛ eo fact⁹ es. Ille iniuriã fecit. ⁊ iniuriã faciẽdo graui ſeiꝑm vulnere pcuſſit: tu vuln⁹ fratris cõrẽnis. Peiꝛ es tacendo ꝫ ille conuitiando. Hec ille. ¶ Quãtũ ad ſcõm tangit iuriſdictio data apl̃is ⁊ ſucceſſoribꝰ eius: ⁊ hoc ne q̃s leue putet ſe eſſe excõicatũ. Hiero. Quia dixit ſi eccleſiã nõ audierit: ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus: ⁊ poterat cõtẽptoris fratris hec eſſe reſpõſio vel tacita cogitatio: ſi me deſpicis ⁊ ego te deſpicio: ſi me ꝓtẽnis ⁊ mea ſnia ꝓdẽnaberis. ptãtẽ tribuit apl̃is vt ſciãt q̃ a talib⁹ cõdẽnanꝛ: humanã ſniam diuina ſnia corroborari. Hec ille. Uñ ꝺz: [Amẽ]. i. vere vel fideliter [dico vobis q̃cũq; ligaueritis ſup terrã]. ſ. ꝓdẽnãdo [erũt ligata ⁊ i celis] q̃ ſic ligati vt exponit Chry. eterno alligãk ſupplicio [⁊ q̃cũq; ſolueritis ſup terrã: erũt ſoluta ⁊ in celo.] Eſt aũt notãdũ ſicut dicit. s. Tho. i. iiij. di. xviij. q̃ ſacerdos eſt miniſter ⁊ inſtrumẽtum dei: ideo ligat ⁊ ſoluit ſicut ⁊ de⁹. De⁹ autẽ circa penã operak: ⁊ eã remittẽdo et eã infligẽdo. circa culpã vero ſolũ eã remittẽdo. Ideo ſacerdos ꝟtute dei ⁊ in-

strumentaliter vel ministerialiter absoluit a pena quā remittit: z ligat ad eam quā imponit. Sic̄r z absoluit a culpa: sz nō ligat nisi ostendēdo ligatū. Et iō non pōt sacerdos p libero arbitrio ligare et soluere: sz solū in ꝑtū operat cōformiter deo: qz sine principali monente nihil pōt instrumentū. Sciendū est etiā q hic data est oib⁹ apl̄is: simul ptās ligandi et soluendi: sed Mat. xvj. data est soli petro vt dictū est. Et tibi dabo claues regni celorū: ad ostendendū ſm. s. Tho. q in eccl̄ia autoritas olim ab vno depēdet. Nō solū aūt xp̄s dicit eē ratā excōicatione eccl̄ie: sz z oēm petitionē cōsentientiū in vnitate eccl̄ie ſm glo. Ideo dicit. (Iterū dico vobis: qz si duo ex vobis cōsenserint). i. simul senserint p vnionē voluntatum (sibi inuicem) remittēdo iniurias: z recipiendo penitentē: z ab vicendo superbum ſm Glo. (de oī re quācūq; petierint) p se: z pseueranter z pie ad salutē vt dicit. s. Tho. in. iiij. di. xv. q. iij. ij. q. xij. iij. cōtra gē. ca. xcvj. (fiet illis a patre meo q̄ in celis est) Uel ſm Hiero. in his verbis vult ostendere premiū z fructū ꝓcordie: ad quā supra fuerat hortatus. (Ubi em̄ sunt duo vel tres ꝓgregati i nōie meo). i. se amādo pp me ſm Chry. (ibi sum i medio eor̄) iō nō e mirū si eraudiā eos. Et i hoc e documētū de q̄ hila. Ipsa em̄ q̄ pax atq; charitas e sedē atq; habitationē i bonis atq; pacificis volūtatib⁹ collocauit. Hec ille. ¶ Quārū ad tertiū tangit paternalis miseratio xp̄i: q̄ vult q nobis dimittant petā multoties qz em̄ dixerat dñs: vt ait Hiero. remittē das esse iniurias: z ꝑmiū etiā cōcordie demonstrauerat. Tunc accedens ad eū petrus (pronocatus ad interrogandū) dixit: dñe quoties peccabit in me frater meus z dimittā ei? (Et cū interrogatione:) vt ait Hieron⁹. ꝓfert sniam dicēs. (Usq; septies) putās se aliq̄d magnū dicere: vt ait Chry. (Dixit ei Jesus. Nō dico tibi vsq; septies sed vsq; septuagiessepties). i. toties quoties sz Aug. Chry. z Hie. qz ponit numerus determinatus p indeterminato. Sed quare magis ponitur hic numerus determinat⁹ q̄ ali⁹? Ad hoc dico ſm Augu. de ꝑdis dñi qui vult q̄ septuagiessepties sit idem q̄ septuaginta septē vicib⁹ q̄ hoc est qz iste numerus ſignificat oia peccata. Nā per decē significat lex: q̄ decē ꝓtinet ꝑcepta: per vndecim ꝛo ꝓtm̄ qō est trāsgressio legis p septē ꝛo totū: qz septē dieb⁹ omne tp̄s volui. Septies aūt vndecim. i. oia petā sunt septuagiessepties. ſm Hiero. ꝛo q̄ vult q septuagiessepties sit idē qō quadringentis nonaginta vicibus: qz. s. ducit vnū aduersū in aliud hoc iō est vt significetur q toties in die remittēdū est ꝓtm̄ fratri quoties peccare nō pōt. in hac parte est documētū ifale: de quo ait Aug. li. de verbis dñi. Si septuagiesocties peccauerit ignosce: z si cēties z omnino quoties peccauerit ignosce. si em̄ xp̄s milia ꝓcōrū inuenit: z in oia donauit: noli subducere miam. ait em̄ apl̄s donantes vobis metipsis si q̄s aduersus aliquē h̄z querelam sicut de⁹ in xp̄o donauit vobis. Hec ille.

¶ Feria. iiij. post dñicā. iij. Quadra.

¶ Tertus euang. Mat. cap. xv.

Accesserūt ad Jesum ab Hierosolymis scribe et pharisei dicentes quare discipuli tui trāsgrediūtur traditiones seniorū. Nō em̄ lauant manus suas cū panē māducant. Ipse aūt rndēs ait illis. Quare z vos trāsgredimini mandatuz dei ꝓpter traditionem vestrā: naz deus dixit. Honora patrē tuū z matrē z q̄ maledixerit patri vel matri morte moriatur: vos autē dicitis. Quicunq; dixerit patri vel matri munus quodcūq; est ex me tibi p̄didit z non honorificabit patrem suū aut matrē suā. Et irritū fecistis mandatū dei ꝓpter traditionē vestram hypocrite: bene prophetauit de vobis Esa. dicens. Ppl̄s hic labijs me honorat: cor aūt eorū longe est a me. Sine causa autē colūt me: docentes doctrinas z mandata hoīm. Et cōuocatis ad se turbis dixit eis. Audite z intelligite. Non q̄ intrat in os coinquinat hoiem: sed q̄ ꝓcedit ex corde hoc coinquinat hoiem. Tunc accedētes discipuli eius dixerunt ei. Scis quia pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt. At ille respondens ait. Omis plantatio quā nō plātauit pater meus celestis eradicabit. Sinite illos. Ceci sunt z duces cecorum. Cecus autem si ceco ducatū p̄stet: ambo in foueā cadūt. Rndens aūt petrus dixit ei. Edissere nobis parabolā istam. At ille dixit. Adhuc z vos sine intellectu estis. Non intelligitis: qz omne q̄d in os intrat in ventē vadit: z in secessum emittitur. Que aūt ꝓcedunt de ore de corde exeunt z ea coinquināt hominem. De corde em̄ exeunt cogitationes male: homicidia: adulteria: fornicationes: furta: falsa testimonia: blasphemie. Hec sunt q̄ coinquināt hoiem. Non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem.

Accesserunt ad iesum ab hierosolymis ꝛc. Mat. xv. Marci. vij. In presenti euāgelio tanguntur tria puncta q̄ sunt. pharisęorū ꝓtestatio: ppl̄or cōfirmatio: z discipulorum informatio. ¶ Quantū ad primū sciendū est q a tpe moysi de voluntate dei ꝓstituti sunt septuaginta senes etate z moribus maturi z scientia prediti sup quos erat moyses: z sic erant septuaginta vnus. Et ex illo tpe statutum est q eor essent ad regimen ppl̄i ornati q̄ dicebant iudices ordinarij: z p impositionē manuū in stituebant: z residebant in hierlm: z ad eos fiebat recursus in cōnibus difficilibus: et eorū determinatio habebat p lege firma quā trāsgredi nō licebat: vt habetur Deut. xvij. Jsti etiā statuebāt aliqua tangēs necessaria z q̄dam sub monitione tangēs decētia z honesta. De talib⁹ autē erat statutū q̄ hic tangit: q. s. accedētes ad mensaz p̄ius lauarēt manus. Uerū th̄ scribe z pharisei hoc mandatū trahebāt ad falsitatē: q. s. p talē lotionē acqreretur aliqua mūditia spūal. Et mouebātur ad hoc: qz i lege p corpales ablutiones aliq̄ immūditie dicebant aboleri. Et qz discipuli xp̄i illa q̄ nō erāt necessaria sz magis ſm istorū intellectū superstitiosa nō obseruabāt: xp̄s i suis discipulis arguebat tāq̄ ꝓceptorē doctrie seniorū: vt sic redderēt eū ppl̄o odiosum. Ois hec tactat Hic. de ly. Forte th̄ q̄ illi seniores q̄ fecerūt ꝺ statutū nō fuerūt illi iudices ordinarij: q̄ vident fuisse magne autoritatis: sz fuerūt talmudiste: vtr̄ velle Pau. burgen. hebre⁹ q̄ finxerūt multa vana z inutilia z irrationabilia: qz vt ait Beꝺ. scripturas nō sane itelligebāt. Uerbi cā Cū ꝺr Esa. j. Lauamini mūdi estote hoc accipiebāt de lotiōe corpali. Et inde vt ait venit ista superstitionū diuersitas. Jsta etiā lotio manuū forte nō fuit lotio q̄ cōiter ē i vsu hoīm: sed q̄dā lotio ſm spālez ritū vt innuit Mar. vij. Ubi ꝺr. Pharisei z oēs iudei nisi crebro lauēt manus nō māducāt tenētes traditiones seniorū: z a foro. s. veniētes nisi baptizent. i. lauēt nō comedūt. Existimabāt em̄ se fieri immūdos ex cōuersatione cū aliis. Pharisei ergo z scribe tenētes hoc statutū tanq̄ legē voluerūt ꝓfundere xp̄m sup eo: z ad ꝺ ab hierosolymis i tra genezareth venerūt. Et sz Marc⁹ videat inuere q̄ simpl̄r venerūt: tn̄ nō est sic sed malitiose venerunt: z ſm doctores ꝑcipue Chry. s. z Rem. eor malitia aggrauat ex m̄ltis: cū ꝺr (Tūc) sine vt ait ecclia (illo tpe) qn̄ s. xp̄s mirāda m̄lta fecerat q̄b⁹ querti debuisset ex Chr. (accesserūt ad Jesum) malo alo: vt pugnarēt cū eo ſm Raba. z ad rep̄hendēdū eū: ſm Remi. (ab hierosolymis) q̄ erat metropolis z ciuitas sctā. z ꝓsequēter ſm Remi. debebant isti alijs esse meliores z ſm Chry. erant peiores: qz maiorē supbiam possidentes (scribe) id est legis doctores: ſm Remi. (z pharisei). i. seniores ppl̄i: ſm eundē vel ſm veritatē z senes z viri religiosi ac magne autoritatis i ppl̄o. Seniores autē ppl̄i pōt dici q̄ha r senes: z spāl̄r iudices ordinarij: q̄ erāt ad regimen ppl̄i ornati.

dinarū(Dicētes.Quare discipli tui trās grediūt traditiões) .i.ordinatiões: (seniorū).i.sacerdotū:ſm Chry. q̄ mīta nona inducebāt vt essent terribiliores: dū ipſi viderētur legislatores sicut z Moyses.Uel seniores.i. iudicū ordinariorū: q̄ forte oēs aut maior pars erāt sacerdotes.(Nō em̄ lauāt manus suas cū panē manducāt)O magnā querelā z dignā: vt primates regalis ciuitatis fatigētur. Et hoc ſm Chry.z Beḋ.intelligiſ de lotione manuū q̄ est l vsu cōi:quā omittebāt apli ſm Chry.pp duo.Primo qz attēdētes necessarijs de supfluis parū curabāt:iō lauabāt man⁹ vel nō lauabāt: ſm q̄ cōtingebat illis. Scḋo: qz vt dicit Marc.vj.tm̄ erāt occupati circa p̄dicationē z respōsiones dādas q̄ nō habebāt spatiū mādducādi.Scōm.Remi. aūt possunt p̄dicta intelligi nō de lotiōe cōi manuū: ſz de superstitiosa quā adinuenerāt seniores z hoc intellige qualitercunq̄ sumātur seniores qz lotio ista aut erat superstitiosa in se: aut ſz itellectū z vsum phariseorū. xp̄s aūt nō dixit lotionē manuū esse malā:neq̄ excusauit apostolos quasi bñfacerēt:ſz ſm Chry.ſ.stati reaccusauit phariseos:ofendens q̄m eū q̄ magna peccat p paruis peccatis aliorū sollicitū:esse nō oportet.Uñ seq̄tur.(Ipe aūt respōdēs ait illis.Quare z vos trāsgredimini mādatū dei).ſ.de honore parētū. Nec attēdit xp̄s ad excusandū apostolos.ſm Chry.ſz ad obiurgandū phariseos:vt ostēdat eos frīuola dixisse:z q̄ pp hoies hoc facerēt (ppter traditionē vestrā)q.d.ſm Hie.Cū vos pp traditionē hoim p̄cepta dei negligatis:q̄re discipulos meos arguēdos creditis: q̄ senioꝝ iussa puipendāt:vt dei p̄cepta custodiant.Hec ille.Declarat autē quomodo trāsgrederēt p̄ceptū dei dicēs(Nā deus dixit).i.p̄cepit:(honora patrē tuū z matrē):nō solū quo ad reuerētiā ſz.ſ.Tho. ſz quo ad vite necessaria.Hie.Honor in scripturis tm̄ nō tm̄ in salutationib⁹ z officijs deferēdis:ſtū i eleemosynis z oblatione seruāt.Hec ille.(Et q̄ male dixerit pr̄i vel mr̄i:morte moriat) in quo ſm Chry.multo magis ofdit morte dignos istos q̄ nō verbo ſz opere dehonorabant parētes:z alios p̄ ipsū docebāt.At intelectū aūt sequētiū qz valde sunt obscura nūc in nostro idiomate:credo aūt in hebraico fuisse clara tūc q̄n talis loquendi modus erat in vsu:sciēdū est quo q̄ vbi in latino habeḳ munus:in hebreo habeḳ corbā:q̄ significat nō tm̄ munus ſz munus votiuū:ſm Wa.histo.i. rē quā quis deo vouit vel cōsecrauit.Dicere ḡ munus quodcūq̄ est ex me tibi ,pderit:ē dicere:id q̄ ego cōsecraui vel vouī deo ,pderit tibi:z hoc dicebāt filij p̄r̄i z mr̄i ex doctrina phariseica ad eū finē q̄ dicēt. (Est sciēdū scḋo q̄ phariſei auari studētes cupiditati:sic testaṫ Hie.z Wa. histo.dicebāt q̄ filius q̄libet poterat vouere deo ea q̄ erāt suo p̄r̄i vel mr̄i necessaria:qz deus est principalis z verus p̄r̄ z q̄ postq̄ sic fuissent aliqua deuota deo parētes nō poterāt eis vti in suis necessitatib⁹:vñ vt sacrilegij crimē euitarēt: egestate cōficiebātur. (Est ēt sciēdum tertio q̄ filij q̄ sic vouebāt deo significabāt parētibus se voluisse z tūc erāt ſm phariseorū doctrinā absoluti ab obligatione qua tenebātur parētū necessitatib⁹ subuenire.Significabāt aūt hoc multis modis: ſz vnus erat dicēdo(munus quodcūq̄ est ex me tibi ,pderit) siue hoc q̄ ego vouī deo tibi ,pderit. Dicebāt ergo phariſei q̄ sic licite poterāt filij dicere z tūc erāt absoluti: vt dictū est.Hoc ergo obscure significāt ꝑba sequētia :q̄ ſm ſ.Tho.possunt habere duplicē p̄structionē.ſ.pfectā:z defectiuā:in qua opz supplere.Perfecta est talis. (Uos aūt o hypocrite phariſei (dicitis) dicēdo falsitatē(quicūq̄).i.qulibet filius(dixerit).i. sine pctō cū bona cōsciētia poterit dicere (p̄r̄i vel mr̄i hoc dictū. ſ.munus.i.votiuum seu deo deuotū(quodcūq̄ ē ex me). i.per me supple deo cōsecratū tibi ,pderit.Alia est defectiua talis . Uos aūt dicitis q̄cūq̄ dixerit p̄r̄i vel mr̄i munus et supple satisfecit p̄cepto dei:z est absolutus:vt supra . (Est aūt sciēdū q̄ cū filij dicebāt p̄r̄i:id q̄ ego vouī deo ,pderit tibi illud filiorū dictū poterat tres sensus hr̄e.Primꝰ est ſm glo. legēdo interrogatiue seu admiratiue:q̄si diceret filiꝰ. Id q̄ ego cōsecraui deo tibi ,pderit.i.tu audebis cōuertere in necessitates tuas. Et cōsequēter patres credebāt se sacrilegij reos ex doctria phariſaica:si talia i suos vsus cōuertissent. Secūdus est ſm Hie. et legēdos iterrogatiue:q̄si diceret filiꝰ. Munus q̄ deo offerre debeo in tuos neꝰ vsus cōsumam.q.d. nō tertiꝰ ē ſz Aug. de cōse.euang.legēdo plane.q.d. filius. (Munꝰ q̄cūq̄ ē ex me).i.q̄ tuo p̄r̄ pp me offerre cōsueuisti deo (tibi ,pderit).i. iā habeto illud pro te z nō vltra offeras p me: qz iā sum in tali etate vt ego pro me offerre possim . Cū aūt filiꝰ sic dixisset ſm phariseorū doctrinā:erat absolutꝰ vt.s. (Et nō honorificabit) filiꝰ pp vestras suasiones(patrē suū) ,puidēdo ei de necessarijs i egestate(z irritū feciſti mādatū dei)de honore parētū (pp traditionē vestrā).i.a vobis factā z ad vestram suaritiā ordinatā.deide saluator ofendit p scripturā q̄ malitia istorū ꝯ eū: z eorū falsa doctrina erat ꝓphetata dicēs (hypocrite).i.simulatores:q̄ sub ſpecie cultus diuini coaceruatis diuitias(bene)i. vere(De vobis ꝓphetauit Esaias)er p̄ sona mea loquens scōm Rab.vl'ex p̄sona dei scōm Remi (ppls b.).ſ. iudeorū ſm Remig q̄ intelligendū ē potissime q̄ ad phariseos(labijs).i.ꝟbis:(me)xp̄z:honorat q̄n volūt decipe ꝟz Raba.dicētes. Magr scimus qz verax es.Uel (me)deū scōm Remig.qz vnius dei cultū se habere gliantur (cor aūt eorū lōge est a me:) qz ſm Remi.visis miraculis q̄ diuinitatē xp̄i asserebāt:nec diuinitatē agnoscere nec xp̄m suscipere voluerūt. Uel ſm mētē Rabba.cor eorū lōge est a me quia xp̄m morti tradere libētissime voluisset (sine causa aūt colūt me). i. sine fructu z merito:ſm Raba.Et q̄re.Qz sunt(docētes doctrinas z mādata hoim.)i.seniorū p̄termissis z irritatis mādatis dei. (In hac parte est morale documētū cōtra quosdā laicos:qz sunt hoies pessimi pleni oi vitio z tm̄ quedā minima obseruāt q̄ nō sunt necessaria:vt nō comedere carnes in quarta feria:vel ouа vel lacticinia in die veneris:z siquis religiosus cauēs mortale peccatū de huiusmodi nō curauerit:scādalizāt tāq̄ phariseī q̄ xp̄z volebāt occidere:z reputabāt apl̄os irreligiosos:qz manꝰ non lauabāt.Uñ ait Greg.j.q.j. Multi secularū hoim cū plꝰ sacerdotū vitā q̄ suā discutiūt: magnū cōtēptus diuinorū sacramētorū crimen incurrūt.Magna em̄ trabe vulneratos oculos habētes cāq̄ negligētes: festucā tenuē in aliorū oculis inſpiciunt quā dū incaute euellere festināt i errorꝰ foueā dilabūt.Hec ille. (Quātū ad scḋm tāgitur populorū vel turbarū cōfirmatio. Ex em̄ xp̄o credērēt: qz tm̄ phariseī erāt magne fame:ingerebāt eoꝝ mētib⁹ aliquā titubationē.Dicit ḡ.(Et cōuocatis ad se turbis) q̄ forte passim seorsum de hoc musitabāt:hesitātes an bñ vel male facerēt discipuli xp̄i.(Dixit eis.Audite) corporis aure.(z intelligite)mēte.Dicit aūt hoc vt firmius imp̄imat dicta sua. (Nō q̄ intrat in os)corpis (coinquinat hoiem.)b.Mar.c.vij.dicit cōicat. Et sicut dicit Hie.ꝓprie scriptura sic cōsueuit loqui. Iudei em̄ cēos cibos vocāt q̄b⁹ oēs vtūtur exceptis ipsis vt est caro suilla z lepus z ostreū z istiusmodi aialia q̄ vngulā nō scindūt:nec ruminant nec sunt squamosa in piscibus.Idē tm̄ est sensus: qz ſm iudeos cibi cēos coinq̄nabāt mādūcātē.(Sz q̄ ,pcedit ex ore) cordis ſm mag.hist.nā z vomitꝰ ,pcedit de ore corporis.Uñ z quidā libri habēt q̄ ,procedit de corde(hoc coinq̄nat hoiem.) (Sz ꝯarguit prio Aug.ꝯ. Faustum. Si cibꝰ nullus inquinat hoiem q̄re deꝰ ,phibuit in lege veteri multos cibos: puta carnē suillā z hmōi. Sēo arguit.Hier.Si inḋt q̄ intrat in os nō coinquinat hoiez q̄re nō vescimur idolotitis.i. his que idolis fuerint immolati. Ad hec ōr ſm Aug.z Hie.q̄ xp̄s loquit de cibis in se z in sua natura ꝓsyderatis.Sic em̄ is creatura dei bōa.ſ.Tim̄.iij. Ad primū ergo dicit Aug.z.ſ.Tho.q̄ aliqua erāt in veteri lege sialia imm̄ūda:nō in se sz rōne sui significati vt pozꝰ q̄ luxuriā significabat sicut agnus innocētiā . Aduenīte aūt veritate in lege noua debebāt cessare ille obseruatiões signorū.Iō dixit xp̄s q̄ nō coinquināt. (Sz cōtra qz q̄n xp̄s sic dixit adhuc durabāt ille obsuatiões:q̄ vsq̄ ad xp̄i passionē durauerūt ſm sanctos.Ad hoc dico q̄ lz durarent tm̄ cum

hoc stat q nullus cib⁹ de se coinq̃net ho
minē: sz coinq̃nat solū rōne sūpti: vl ex eo
q̃ Jobedientiā dei mãducat. Ad scōz di-
cit magr. hist. z Hiero. z Remi. q nō ē p
hibitū vesci idolo imolatis scōm se: sz so
lū rōne scādali: qñ hō ex ꝟ daret primo
infirmo scādalū vl rōne pscie erronee q ꝟ
crederet petsū. Ex istis ãt Judeis xpi val-
de fuerūt pharisei scādalizati: z pñr etiã
forte apli aliq̃r vt turba supta vacilla-
bãt: sz xps eos pfolidauit i fide z forte cū
apl̃is sunt z turbã. Dr g. Tūc accedētes
discipuli ei⁹ dixerūt ei. Scis q pharisei
audito hoc Jobo) scz q dns, oēs eorū obser
uatiões subuertebat sz Hie. vl sz mag.
hist. q dicebat q cib⁹ nō coinq̃nat hoiez:
qđ videbãt ꝓtra legē dixisse (scādalizati
sunt.) Sz tñ nihil sunt ausi cōtradicere.
ſm Chr. q, qz vehemēter illos cōuicerat
nō redarguēdo solū: sz z dolū eorū ꝓpa-
lādo. Hec ille. ¶ Est ãt sciēdū ſm Hie.
q scādalū significat offendiculū: ruinã
vl impactionē pedū: z scādalizare ē da-
re occasionē ruine. Scãdalizari vero est
accipere occasionē ruine. Et innuit Hie,
q scādalū ōr ipsa ꝓpactio z res ad quam
impingit: puta scānū aut lapis. Et ita ē
sz. s. Tho. ū. ū. q. xliū. ¶ Est g duplex scã
dalū ſm. s. Tho. sup Matth. z. ū. ū. vbi. s.
s. actiuū z passiuū. Actiuū est dictū aut fa
ctū min⁹ rectum pbēs occasionē ruine.
Nō ōr cogitatū: qz opz q cōstet. Nec ōr
malū: sed min⁹ rectū: qz sufficit si habet
spēm vel apparētiã mali. Passiuū Jo est
ruina ex tali dicto vel facto. Aliq̃n ergo
vt dicit est actiuū sine passiuo: aliq̃n ecō
uerso passiuū sine actiuo: vt in ꝓposito:
qz xps docebat veritatē: z illi ex inuidia
z malitia sumebãt occasionē ruine: z cō
citabãt seditionē i ppl̃o quãtū i se erat.
(At ille respōdēs ait. Omis plãtatio) i. fal
sa doctrina et superstitiosa obseruatio:
ſm Hila. z Remi. (quã nō plãtauit pat
me⁹ celestis eradicabit:) Hec ſm mani-
cheos de lege dicta sunt; vt dicit Chrys.
sz ñ aduertūt qđo supius dns ꝓ lege pu
gnauerit dicēs. Quare vos trãsgredimi
ni mãdatū dei scz in lege ꝓp traditionē
vestrã. (Sinite illos); Quasi diceret. Si
scãdalizãtur non curetis. Plura de ista
materia habẽtur. ū. ū. vbi. s. z. üü. distin,
xxxviij. Tñ quãtū ad pns ptinet. Scient
dū est ſm. s. Tho. q cū scādalo actiuo ni
hil est faciẽdū pp scādalū aūt passiuum
aliorū nō sunt omittẽda spūalia: z ea q
sunt de necessitate salutis: puta eleemo
syne tẽpore necessitatis: qz quilibet tene
tur plus se q̃ alīū diligere. Si vero non
fuit de necessitate salutis vt puta aliqua
oro vel exhortatio ad bonū distinguen-
dū est: qz aut ex hoc aliqui scādalizãtur
ex infirmitate vel ignorãtia: z tūc ista sūt
differẽda vel occultanda donec reddita
ratione auferat ab eis scandalū. Qđ si
reddita rōne pseuerãt in scãdalo: ista ex
malitia scandalizãt. Cū aūt qs ex ma
litia scãdalizat nō est curãdū. i. nō sunt
spūalia bona dimittẽda pp hoc. Si autẽ
scãdalizabãtur pharisei de doctrina dñi.
s. ex malitia vt eã impedirẽt. Tẽporalia
aūt q̃ de necessitate salutis sunt cōseruã
da: vt deposita z cōmissa ꝓlatis z recto-
ribus nō sunt pp scãdalū relinquẽda ra
tione supradicta. Alia vero sunt dimittẽ
da pp scãdalū pusillorū. i. q ex infirmita
te scãdalizãtur: nō aūt ꝓpter scandalū
pharisęorū: q ex malitia scãdalizãtur: qz
hoc non expedit bono cōmuni nec ipsis
raptoribꝫ. Hec ex san. Tho. vbi. s. (Ceci
sunt) carẽtes. s. vero intellectu legis ſm
Rabanū (z duces cecorū) alios in errorẽ
mittẽtes z ad ꝑcipitiū ducẽtes (Cec⁹ aūt
si ceco ducatū ꝑstet: ambo i foueã cadūt)
Et hic est documẽtū cōtra querentes sa
cerdotes ignorãtes: ne cogãt eos restiz
tuere: q̃ per occultas fraudes acquisiuerūt. Aug. Qui vult cōfiteri vt inueniat
gr̃am: querat sacerdotẽ sciẽtẽ soluere et
ligare. ¶ Quãtū ad tertiū sciẽdū est: q qz
xps multoties parabolice loq̃batur apl̃i
existimauerūt eū parabolice locutū qñ
dixit: qđ in trat in os nō coinq̃nat hoiez:
vnde Petrus ꝓ se z pro oib⁹ q̃siuit intel
lectū parabole. Dicit ergo (Rndẽs autẽ
Petrus). i. interrogãs dixit. (Edissere no-
bis parabolã istã.) Sed qz in psona oim
loq̃bat: cū oibus est reprehẽsus a xpo di
cẽte. (Adhuc z vos) sicut. s. pharisei/estis
sine intellectu) Increpat aūt eū dñs iuxꝓ
Hierō. eo q parabolice dictū putet qđ ꝓ
spicue est locut⁹. Ex quo aliq̃ aduertimus
vitiosum esse auditorẽ: qui aut obscura

manifeste: aut manifeste dicta obscure
velut intelligere. Hec ille. Ut increpatur
ſm Chrys. qz nō erat ex incertitudine qđ
quesierat: sz qz z ipse z alij apostoli cum
phariseis erãt scãdalizati: z a principio
quasi ꝓ phariseis interrogare volebãt:
sz retracti fuerẽt: qz dixit eis plãtatio ꝛc.
Petr⁹ tñ qz vbiq̃ feruẽs est non ita silet
vt ceteri. (Nō intelligitis qz oē qđ in os
intrat in vẽtrẽ vadit: z in secessum emit
titur.) hic aūt vt dicit Hiero. obiciunt
quidã dñz ignarũ fuisse naturalis pbie:
qz nō totū alimentū in secessum emittit.
Quidã aūt vt magr. Hist. ad hoc dicūt: q
nihil de alimẽto cōuertit in veritatẽ hu
mane nature sz id qđ ab Adã tractũ est
augẽt z id solū resurgit. Sicut aūt auri
fices argento in igne apponũt plũbũ ne
cõsumat argẽtum vel aurũ ita dicũt as
sumi cibos vt calor naturalis consumat
eos: z relinquat id qđ ab Adã tractũ est.
Sz hoc stare non pōt: qz hoiem crescere
nihil esset aliud q̃ hominẽ rarefieri. Et
ꝑter ea homo alam vegetatiuã habet cō
munẽ cũ brutis z plãtis: i quib⁹ augmẽ
tũ fit ex alimẽto. Vide de hoc prima par
te. q. cxix. z. ū. di. xxx. z. iiij. di. xliij. z quod
libet. vij. q. iij. Ideo ad hãc obiectionẽ di
citur. Prio q oē qđ ex cibis aduenit eiꝫ
cit per secessum ꝓcessũ tẽporis: ita tñ vt
per secessum ſm Hiero. intelligam⁹ oēz
modũ expellẽdi superflua. Non enim ma
net caro hois ſm materiã sz ꝑ speciem:
sicut ignis in quo succedit̃ue subꝺiciũtur
ligna manet idẽ numero ꝑ speciem vel
formã: nō ſm materiã: qz continue vna
pars abꝺicitur: z alia generat: z ita est in
hoie. Vñ multos sumit cibos qui quan-
doq̃ ex toto elabũtur ab eo. Et si obꝺcia
tur q in morte aliq̃d repitur in hoie ex
cibis gñatũ nondũ resolutũ. Dicendum
est ſm istã expositionẽ q ideo est qz ho-
mo finit. Si enim ꝓpetuo duraret: nulla es
set in eo para materialis generata q̃ nō
corũperetur aliquãdo. Scõo ōr q accꝰ
pit ibi totũ ꝓ parte vt sit sensus q de oi
cibo: aliq̃d vadat i secessum q̃tũcũq̃ sit
purus z nobilis: vñ non dicit totũ: sz oẽ.
Licet enim ois humana caro q̃ nunc est in
hac ecclesia sit intra vestes: qz scz null⁹ ẽ
nudus: nō tñ est tota: qz manus sunt ex-
tra. Vñ ly oẽ distribuit supposita: z ly to
tũ partes. Et hoc est arguere sic. Si cib⁹
inquinaret hominem: hoc esset maxime
q̃tũ ad feces z superfluitates q̃ sunt in
illo. Sz ille nõ coinquinãt hoiem: qz na-
tura separat illas z expellit per secessũ.
ergo multo minus alie partes ciborum
inquinãt. Tertio posset forte dici q sal-
nator nõ loquitur de oi qđ intrat in os:
sz de oi immũdo. Tale enim expellit a na-
tura. Et similiter quãdo dicit q id qđ exit
de ore coinq̃nabat hoiem: hoc intelligit
si sit immũdũ. Bona enim verba nõ coinq̃
nãt. (Que aūt ꝓcedũt de ore: de corde.)
i. de mẽte (exeũt: z ea coinquinãt aiam)
si sint mala: qz nõ expellũtur a corde sic
ut superflui cibi expelluntur a natura per
secessum vt inde cor remaneat purũ: sed
remanẽt in eo quãtũ ad suã radicẽ q̃ est
mala volũtas. (De corde enim exeũt cogi
tatiões male) ex quib⁹ ꝓueniũt mala ꝟ
ba z mala facta. Vñ subdit (Homicidia:
adulteria: fornicatiões: furta: falsa testi-
monia: blasphemie. Hec suut q̃ coinqui
nãt hoiez) coꝝ deo. (Nõ lotis aut mani
b⁹ mãducare nõ coinquinat hoiem) coꝝ
deo siue spūaliter. ¶ In hac parte ē do-
cumẽtũ q diabol⁹ ñ ē q̃ immittat nos ma
las cogitatiões. i. malos cõsensus q̃nis
possit inflãmare ꝓuisẽtiã z possit ma
las repꝛhẽsiones z apparitiones imit-
tere, z hoc habes. j. ū. q. lxxx. ō malo. q. iij.
arti. iij. Hie. Arguẽdi sunt ex hac sn̄ia q̃
cogitatiões a diabolo immitti putant:
z nõ ex ꝓpria inasci volũtate. Diabol⁹
aditor ẽ z in cẽtoꝝ malaꝝ cogitationũ
pōt: autho ẽ nõ pōt. Si ãt semp in insi
dũs posit⁹ leuẽ cogitationũ nr̃arũ scintil
lã suis fomẽtis inflãmauerit: nõ debem⁹
opinari eũ q̃s occulta cordis rimari sed
ex corpis habitu z gestib⁹ estimare qđ ꝟ
sem⁹ intrinsec⁹. Verbigr̃a. Si pulcrã mu-
lierẽ nos crebro viderit inspiceret: itelli
git cor ab oculis vulneratum. Hec ille.

℣ Feria. v. post dñicã. iij. in q̃drage.
℣ Textus euange. Luc. c. iiij.

Surgẽs Jesus de synago
ga introiuit in domũ Si
monis. Socrus autẽ Si-
mõis tenebatur magnis

febrib⁹. Et rogauerũt illũ ꝓ ea. Et stãs sup illã imperauit febri: ⁊ dimisit illã. ⁊ cõtinuo surgẽs ministrabat illis. Cũ sol autẽ occidisset oẽs q̃ hẽbãt infirmos varijs lãguoribus ducebãt illos ad eũ. At ille singulis manꝰ iponẽs curabat eos. Exibãt aũt demonia a multis clamãtia ⁊ dicẽtia: q̃ tu es filius dei. ⁊ increpãs nõ sinebat ea loq̃: q̃ sciebãt ipsum eẽ xp̃z. Facta aũt die egressus ibat in desertũ locũ et turbe reqrebãt eũ. Et venerũt vsq̃ ad ipz: ⁊ detinebãt eum ne discederet ab eis. Quibꝰ ille ait. Qz ⁊ alijs ciuitatibus opz me euangelizare regnum dei: q̃ ideo missus sum. Et erat ꝓdicans in synagogis galilee.

Surgẽs Jesus de synagoga ⁊c. Luc. xiij. In pñti euã. tangunt tria pũcta q̃ sunt Spãlis liberatio. Uniuersalis curatio: ⁊ spũalis ꝓemplatio. ¶ Quãtũ ad pmũ tãgit spãl liberatio quã fecit xp̃s circa socrũ. Simonis i capharnaũ cũ dz (Surgẽs iesus de synagoga) i q̃ mirãda fecerat. s. demoniacũ liberãdo (introiuit i domũ simõis) Sz Chrys. (vt recipet corpalẽ refectionẽ. Lz aũt petrꝰ esset ỹ bethsaida: tñ vt dt magr hist. potuit hr̃e domũ i capharnaũ rõne vxoris sue. (Socrꝰ aũt simonis tenebat magnis febribus ⁊ rogauerũt illũ ꝓ ea. Et stãs super illã ipauit febri ⁊ dimisit illã). s. statim. Un sequit (⁊ ptinuo surgẽs ministrabat illis) ⁊ ỹ appuit miraculũ. Lz em̃ illa ifirmitas fuisset forte curabilis a nã: si tñ erat isto mõ curabilis Sz Chrys. ⁊ hie. vt subito ⁊ fortis surgeret. Jõ miraculũ fuit hoc q̃ ad faciẽdi modũ nõ q̃ ad rẽ facta. Un dicit gl. q̃ sanitas q̃ dñi cedit iperio tota silr redit: ⁊ si obũciat q̃ Matth. viij. dz q̃ cecꝰ i cuiꝰ oculis xp̃s exuit pmo vidit homes q̃si arbores ambulãtes ⁊ postea iterũ ipositis manibꝰ cepit clare videre rident q̃dã q̃ dcm huiꝰ gl. est verũ solũ aliq̃n sz nõ vlr. Et intẽdũt vt mihi vr̃ q̃ tũc est vera gl. q̃n nõ apperet miracz nisi sanitas subito rediret vt in ꝓposito de ista febre secꝰ in ceci illuminatione: q̃ siue stati siue nõ stati fiat est miraculosa euidẽter cũ nã hoc nõ possit nec subito nec magno tpe pficere. ¶ Est aũt in hac pte documẽtũ i sensu morali Jsta em̃ mulier febricitãs moraliꝛ ẽ aia peccatrix q̃ nõ põt moueri ad bñ opandũ: ⁊ hz palatũ ifectũ ad gustãdũ dulcia. i. diuina q̃ ei videnꝯ amara. Hec dz duz xp̃s impat febri. i. vocata pctõ stati surgeret ministrare xp̃o: alioq̃ ifirmitas faciet ꝓfectũ ⁊ de pctõ cadet i pctm̃. Prio q̃ peccatũ ẽ põderosum. Scõo q̃ pctõr erecatus ẽ vt alr sãson pdidit capill'. i. gra ⁊ vrtutiꝫ i q̃bus erat sua fortitudo et p̃r ligatꝰ huc illucq̃ detrahit illudẽdꝰ. Et tertio q̃ pctã sunt pnera. q̃ auaritia trahit ad rapinã. gula ad luxuriaz: ⁊ sic de alijs. Est ẽt in hoc q̃ dñr aliq̃ rogasse ꝓ ista vt documẽtũ morale: vt pctores adhibeãt iustos ꝓ se rogãtes: q̃ ipi de cõgruo merent alicui pctõr venĩa iterdũ et ipetrãt, hier. sup Mat. Mõ saluator rogatus mõ vltro curat egrotos: oñdẽs se Ỹ pctõr q̃z passiones sup pcibus sepe annuere fidelib⁹. ⁊ ea q̃ ipsi minime in se intelligũt vel itelligẽda dare vel nõ intellecta dimittere. Hec ille. Et vr̃ innuere q̃ ista mulier excessum mẽtis ac frene sim ab ifirmitate pateret. ¶ Quantũ ad scõm tãgit vniuersalis curatio infirmorũ: cũ dz. (Cũ sol aũt occidisset oẽs q̃ habebãt infirmos varijs lãguoribꝰ: ducebãt eos ad eũ (Sz quare expectauerunt solis occasuz: Ad hoc dicit Ori. q̃ hoc iõ fuit: q̃ verecũdabanꝯ i die: vel q̃ timebãt phariseos: vel q̃ de die itẽti erãt circa alia. vel q̃ putabãt q̃ cũ eẽt sabbatũ sanare infirmos eẽt illicitũ nisi trãfacta die. ⁊ hãc vltimã rõne assignat ẽt Theo. addẽs q̃ i hoc appet turbaꝝ deuotio q̃ ab incõmoditate xp̃i non repellebanꝯ. Jmo dicit btũs Mar. q̃ tota ciuitas erat ꝯgregata ad ostiũ (At ille singulis manꝰ iponẽs curabat oẽs) Btũs Mar. dicit q̃ curauit multos: nõ q̃si velit dicere q̃ alios nõ curauit: sz q̃ curauit oẽs in ꝓmptate: vt dicit lucas: cũ tñ eẽnt multi. vt dicit Marc. Hic notat Gorrã insaniã iudeoꝝ: q̃ ⁊ si nolebãt xp̃m hr̃e vt deũ: debuissent tñ eũ sustinere vt medicũ sanãtẽ oẽm infirmitatẽ. Apparet ẽt negligẽtia nr̃a q̃ illi erant magis soliti ducere ad iesum suos ifirmos i corpe q̃ nos infirmos nostros in mente: imo aliq̃ a xp̃o prauis pslijz retrahũt. vt pote suadẽdo ne ds intret religionẽ ⁊ hmõi: Ỹ illud ꝓuer. vij. Moli phibere bñfacere illũ q̃ ꝑt. Apparet ẽt vt manũ xp̃i q̃ ex suo tactu oẽm morbũ curarẽt. ¶ Prio quo nota q̃ manꝰ xp̃i appet ꝛtuosissima. Prio in morboꝝ curationevt dictũ ẽ. Scõo q̃ ex sua fuisione obstupescere ꝓpterã fecit. zachari. xiij. Que sunt plage iste i medio manũ tuaꝝ: Et tertio q̃ ille manꝰ ex supositiõe mortuos suscitabãt. Mat. ix. Filia mea mõ defuncta est sz veni impone manum ⁊c. Et quarto q̃ ꝑ eas petrũ apprehẽsum eripuit xp̃s de naufragio. Mat. xiiij. Et ẽnto q̃ tactu manũ auri culã abscissam restituit seruo põtificis. Luc. xxij. Et sexto q̃ ex suaꝝ manũ crucifixiõe diabolũ pstrauit. Job. xxvj. Obstetricãte manu eius eductꝰ est coluber tortuosus. s. de cordiꝰ fideliũ. Et septimo q̃ ex palpatiõe vel ispectione. Thomã incredulũ credere fecerit. Jo. xx. Nec mir̃ q̃ erãt organũ deitatis (Exibãt aũt demonia a multis.) ad imperiuz christi qui ex sua psona iperabat eis. Un ꝛbeatus Marcꝰ dicit q̃ mirabanꝯ dicẽtes q̃ in ptãte spiritibꝰ immũdis impat: ⁊ obediũt ei. (clamãtia ⁊ dicẽtia: q̃ tu es filiꝰ dei) Nec tñ ista ꝓfessio fidei a diabolo vl pfessis erat deo grata: q̃ nec ꝓpter dei amorẽ facta. sz aliquo malo fine puta timore maioris pene: vel vt xp̃m ꝓ insanẽ gloriã eleuaret si posset. Sicut aũt dicit Beda: diabolꝰ videꝫ xp̃m ieiunio fatigatũ vez hoiem itellexit. sz q̃ tẽtationi nõ ualuit: vtz dei filiꝰ eẽt dubitabat. Nũc aũt ꝑ signoz potentiã vel intellexit vel potꝰ suspicatꝰ eẽ filiũ dei. Nõ q̃ iõ indeis eũ crucifigere psuasit. q̃z xp̃s siue dei filiũ nõ eẽ putauit. sz q̃ se morte illiꝰ nõ puidit eẽ dãnãdũ. De hoc em̃ mysterio dicit apls: q̃ nemo ꝓncipum huius seculi cognouit. Si em̃ cognouissent nũq̃ dñm glie crucifixissent. Hec ille. Qui nõ audet asserere diabolus cognouisse xp̃i deitatẽ: sed magis declinat ad hoc vt suspicãdo diabolus loqueret. Jgit sm. s. Tho. veritas est q̃ diabolꝰ ista dicebat ꝓ securas vel tẽratiue. Uerũtñ non cognouit certe q̃ esset dei filiꝰ p naturam vsq̃ ad xp̃i passionẽ. Sciuit aũt eẽ xp̃m: vt dicit hic btũs Luc. dicit ãt Mi. de lyr. sup isto passu Mar. s. q̃ diabolus nunq̃ cognouit eũ esse filiũ dei vsq̃ ad mortẽ: et tñ idẽ tenet q̃ a ꝓncipio pharisei hoc cognouerãt Ỹ. s. Tho. est mirabile q̃ isti meliꝰ a principio cognouerũt illũ q̃ magister eoꝝ ⁊ pater diabolus in tota vita eius. Uide de hoc dominica. s. in quadragesima. Et sz Beda videatur dicere q̃ in passione cognouit eũ esse deũ: tñ hoc nõ dicit: sed ꝛba eius significare videnꝯ q̃ erat ꝓpler. Et de facto in passiõe videꝫ ordinẽ eiꝰ ⁊ patiẽtiã xp̃i ⁊ sctõs patres exultãtes in limbo: voluit eã ipedire: vt magr hist. refert. q̃ sez magis declinabat ad hãc ꝑtẽ q̃ de ꝓ esset vel q̃ erat ꝓpler⁹ ⁊ ꝑtẽ securiorẽ eligere volebat. Statim vero egressa alia illa sancta de corpe virgineo atq̃ deifico: cognouit eã diabolꝰ. Et increpãs nõ sinebat ea loqui: q̃ sciebãt eũ esse xp̃m) Chrys. Nõ em̃ decebat xp̃i mysteriũ lingua feda publicari. Hec ille. Uel sm. Theo. q̃ nolebat accẽdere inuidiã iudeoꝝ ex hoc q̃ ab eis laudaret. Un et sm Bedã etiã ipsi apli ꝓcipiunt reticere de illo qñ eũ viderũt in trãsfiguratiõe gloriosum ne diuina maiestate publicata passio differret ¶ Sed Ỹ rõnẽ Chrys. arguit q̃ Mar. ix. noluit q̃ phiberet electio demonũ ei q̃ nõ erat eiꝰ discipul⁹. Un philip. j. Siue per occasionẽ siue ꝓ veritatẽ annuntiet xp̃s: in hoc gaudeo et gaudebo. Ad hoc dicit Gorrã: q̃ ista ꝓcedunt de eo q̃ erat in via sz nõ in doctrina. ¶ Sz Ỹ. q̃ etiã ista demonia nõ errabãt i doctrina: sed dicebãt veritatẽ. Ad hoc dicit ipse q̃ iõ isti phibuit. Prio ne ỹbis eoꝝ daret auctoritatẽ si ea loq̃ pmitteret. Et tertio vt instrueret nõ appetere ab eo laudari. Un post ista miracula facta recessit de loco i quo ea fecerat. Hec ergo illo q̃ vr̃ velle dicere q̃ nõ est silẽ de hoc: cuius nõ est ꝓpriũ velle semp inducere ad falcitatẽ ẽt cũ vez dicit: ⁊ de diabolo q̃ sic semꝫ itẽ-

dit.ideo cōpescit vnus ne loquat:et si in doctrina nō erret:z nō reliquo. Et sic pz q̄ ppt q̄nq̄ rōnes demōia ista ꝓpescuit xp̄s. ¶Est aūt i hac pte sensu morali documentū q̄ varia sunt pctōz gña diuersam exigētia medicinā.sicut sunt diuersi corpales lāguores. Est em q̄dā febris q̄ti diana significās gulā: q̄ quotidie hoiem inuadit. Que ꝙ oz effimera ab effimero pisce:q̄ eodē die nascit z morit:z significat subitū ire motū: q̄ oz finiri ante solis occasum. Quedā etiā est erratica. q̄ accidit hoīs incertis: et significat inuidiā que recedit qñ alicui vituperat: sed quoties audit laudationes:toties innouant accessiones. Quedā etiā dicit tertiana:q̄ laborāt ꝓtri z confessi:iz satisfacere nō volētes. Quedā etiam dicitur continua qua laborāt auari et marime vsurarij q̄ spoliant pauperem continue nocte z die etiā in diebus festis:qz semp currit interesse. Quedā etiaz est quarta na significās superbiā: q̄ quatuor species hz vel significat peccatū ex ꝙsuetudine: vt ꝑma dies sit suggestio. scōa ꝙsensus, tertia op9. quarta cōsuetudo. Ista difficiliter curat.Quedā etiā est etica q̄ fundat z radicat in membris z naturalē humiditatē consumit z significat tristitiam illā de qua dicit.h.Cozin.vij. Seculi tristitia mortē operat. ¶Aliud etiā est morale documentū: vt nunq̄ credamus diabolo etiā si vera loquatur.q̄ semp ad decipiēdū loquitur. Et ad hoc significādū xp̄s euz tacere iubebat. ¶Quantū ad tertium tangit spūalis cōtēplatio cū dicit [facta aūt die egressus] extra frequētiā ppli [ibat in desertū locū] adorandū: sicut dicit brūs Marcus: z etiam vt dicit Chry.qz oportebat post miracula facta eū aliq̄n absentari qz maiora putantur: vt ait miracula post absentiā operantis [Et turbe requirebāt eum] Ecce in ꝙta erat veneratione: qz multitudo exibat ad eū in desertū etiā nesciendo vbi esset sed req̄rendo. [Et venerūt vsq̄ ad ipm] Cōtra: quia dicit Mar. q̄ apostoli sunt q̄ venerūt vsq̄ ad illū: z dixerūt:qz oēs q̄runt te. Et hoc dicit Grecus: q̄ post apostolos etiam ppli peruenerūt ad illum, apostolorū sequendo vestigia [z detinebant eum] ꝙtum in se erat (ne discederet ab eis) z hoc qz attrahebātur dulcedine aspectus z ꝟboꝝ eius z miraculorū gloria. Jsti aūt vt ait Chry. neq̄ scribe neq̄ pharisei erant.qz illi in miraculis eius scādalizabātur. (Quidº ille ait. quia z alijs ciuitatibus oportet me euāgelizare)id est predicare(regnum dei).i. euangelium siue annūtiationem regni dei(qz ideo missus sum)Beatus Ware9 dicit qz ad hoc veni:sed vtrūq̄ verū est. Non em repugnat aliquē mitti ab alio et ipsum venire consentiendo missioni. Imo dico q̄ filius dei seipsum misit vt dictum est feria q̄nta post primam dominicam quadragesime(z erat p̄dicans)assidue et frequenter (in synagogis galilee.) ¶In hac pte habet predicator morale documentuz vt post sermones suos ad desertuz contemplationis secedat vt hauriat a deo quod spargat populo.p̄s. Dominus dabit verbum euāgelizantibus. Multi aūt nunq̄ bona loquunt nisi in ambone: tota die vacātes nugis aut leuitatibus:z ꝙsequenter non hauriūt ꝓtemplādo q̄ docēt:sed legendo:cō sequēter docēt insipide: qz illa verba nō veniunt a corde sed a codice.

¶Feria.vj. post dn̄icam.iij.xl.
¶Textus erat.Joā.iij.

VEnit Jesus in ciuitatez samarie q̄ dicit Sichar: iuxta predium quod dedit Jacob Joseph filio suo. Erat autem ibi fons Jacob. Jesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic super fontem. Hora autem erat quasi sexta: venit mulier de samaria haurire aquam Dicit ei Jesus:Da mihi bibere. Discipuli autem eius abierant in ciuitatez vt cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa samaritana. Quomodo tu indeus cum sis: bibere a me poscis que sum mulier samaritana: non enim contūtur iudei samaritanis? Respōdit Jesus z dicit ei. Si scires donū dei z̄qs est q̄ dicit tibi da

mihi bibere tu forsitan petisses ab eo: z dedisset tibi aquā viuā. Dicit ei mulier: Domine neq̄ in quo haurias habes z puteus altus est: Unde ergo habes aquam viuā? Nunq̄d tu maior es pr̄e nostro Jacob q̄ dedit nobis puteū hūc:et ipse ex eo bibit z filij ei9 z pecora ei9?r̄ndit iesus et dixit ei: omis q̄ biberit ex aq̄ hac sitiet iterum. Qui autē biberit ex aqua quā ego dabo ei:non sitiet in eternū iz aqua quā ego dabo ei fiet in eo fons aq̄ salientis in vitam eternā. Dicit ad eum mulier. Dne da mihi hanc aquam vt nō sitiam: neq̄ veniā huc aurire. Dicit ei Jesus. Vade voca virum tuū: z veni huc. R̄ndit mulier et dixit. Nō habeo virum. Dixit ei Jesus. Bñ dixisti: qz non habeo virum. Quinq̄ enim viros habuisti: z hunc quē habes non est tuus vir. Hoc vere dixisti. Dixit ei mulier. Dne video qz propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adorauerunt: z vos dicitis quia hierosolymis est locus vbi adorare opz. Dicit ei Jesus mulier crede mihi: qz venit hora qñ neq̄ in mōte hoc: neq̄ in hierosolymis adorabitis patrem. Vos adoratis qō nescitis:nos adoramus q̄ scimus qz salus ex iudeis est. sed venit hora z nūc ē qñ veri adoratores adorabūt pr̄em in spū z veritate. Nam z pr̄ tales q̄rit q̄ adorēt euz. Spūs est deus z eos q̄ adorāt eū in spū z veritate opz adorare. Dicit ei mulier. Scio qz messias venit q̄ dr xp̄s. Cū ergo venerit ille nobis annūtiabit oīa. Dicit ei Jesus. Ego sum q̄ loquor tecū. Et cōtinuo venerūt discipuli eius: z mirabantur:qz cum muliere loquebatur. Nemo tn̄ dixit q̄d queris aut q̄d loqris cū ea. Reliquit ergo hydriā suā mulier z abijt in ciuitatē z dicit illis hoibus. Venite z videte hoiez q̄ dixit mihi omnia q̄cūq̄ feci. Nunq̄d ipse est xp̄s. Exierunt de ciuitate z veniebāt ad eū. Interea rogabant eū discipuli dicentes. Rabbi māduca. Ille aūt dixit eis. Ego cibum habeo manducare:quē vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad inuicem. Nunq̄d aliquis attulit ei manducare. Dicit ei Jesus. Meus cibus est vt faciam voluntatē eius qui misit me vt perficiam opus eius. Nonne vos dicitis q̄ adhuc quatuor menses sunt z messis venit? Ecce dico vobis:Leuate oculos vestros et videte regiones: quia albe sunt iam ad messem. Et qui metit mercedem accipit z congregat fructum in vitaz eternam. vt et qui seminat simul gaudeat et qui metit. Jn hoc enim est verū. qz alio est q̄ seminat: et alio est qui metit. Ego misi vos meterc: quod vos non laborastis. Alij laborauerūt z vos in labores eorū introistis. Ex ciuitate autē illa multi crediderūt in eum samaritanorum propter verbuz mulieris testimonium perhibentis: qz dixit mihi oīa q̄cūq̄ feci. Cū venissent ergo ad illum samaritani:rogauerunt eum vt ibi maneret: z mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt propter sermonē eius. Et mulieri dicebant quia iam non propter tuam loquelam credimus. Jpsi em audiuimus et scimus qz hic est vere saluator mundi.

VEnit Jesus in ciuitatem samarie ꝛc. Joan.iij. In pte senti euangelio tanguntur tria puncta que sunt christi cognitio. Dubij propositio: z populi illuminatio. ¶Quantū ad primum tangitur quō mulier samaritana

xp̃m agnouit esse ꝓphām cū dr (Venit Jesus) nō ex principali intētione: sz qz volēs a iudea declinare ꝓpter phariseorū inuidiā: z ire in galileam: oportebat eū vt dicit.b.Jo.trāsire p mediā samariā.i.per mediā regionē ciuitatis q̄ olim samaria: nūc aūt sebaste dicebat. Uñ z.s.Tho.dicit euāgelistā ꝓpr dixisse oportebat eū trāsire p mediā samariā: vt ostenderet q nō ex ꝓposito sz ex necessitate illuc iuit: z ꝓhr nō videret Jrīs sibꝫpsi dicēti Matt.x. In via gentiū ne abieritis:(in ciuitatē samarie).i. regionis sic dicte a samaria ciuitate:(que dr sichar)corrupto vocabulo: vt dicit Magi.histo.q̄ sm linguā samaritanoꝝ. Nā sm linguā hebraicā dicebat sichē.z est sm Chrys. z.s.Tho. locꝰ in quo Simeō z leui fecerūt vindictā pro Dina sorore sua vi oppressa: vt dr Geñ.xxxiij. Hāc ciuitatē ꝫ Theo. desertā factā ab ysdē filijs Jacob: dedit ipse Jacob Joseph extra fratres suos. Et hoc est q̄ subdit. (Juxta prediū q̄ dedit Jacob Joseph filio suo.) ¶ Nota vt dicit.s.Tho.q ista ciuitas nō fuit illud ꝓdiū:sed fuit iuxta illud ꝓdiū.i. agrū:sm.s. Tho.vel villā sm Chrys.Et reuera sunt idem ager seu villa id est ager habitatꝰ z prediū aliquod: qz tūc villa seu ager sumit nōmen predij quādo pre alijs bonis dat:siue vt vulgo dr añ partē. Pro hoc nota q Jacob veniēs de mesopotamia emit agrū ab emō principe ciuitatis sichēm vt habet Geñ.xxxiij.sz ꝑ̄ raptū Dine filie sue fuerūt habitatores ciuitatis ocisi a filijs Jacob:z sic ciuitas cessit i possessionē eī. Utrūq; ergo agrū.s.z ciuitatē dedit Joseph filio suo añ seu ꝓter vel vltra partē suā. De ꝓdicto habeꝫ hic de ciuitate ꝓo Ge.xl viij. (Erat aūt ibi fons Jacob) i.puteꝰ ꝫ Aug. Ois eñ puteus fons est: nō ecōtrario:nisi sit in ꝓfundo terre. Sicut aūt testaꝫ magister histo.Quidā dicūt hunc locū esse in quē semel in anno radius solis directe descēdit in puteū. Sz hoc est ipossibile:qz extra tropicū est i.in quarto climate in quo est Jerusalē. ¶ Sed q̄re euāgelista facit mētionē de istis? Ad hoc dr Theo.q est ꝓpr vt nō mireris qñ ifra mulier dicet ꝑ̄ nostri Jacob dedit nobis hunc fontē. Scdo vt intelligas iudeos p infidelitatē ꝓdidisse: qō patriarche:p fidē acquisierūt. z Tertio sm.s.Tho. vt deꝫ occasio disputādi de fonte spūali qui est spūscтūs: de quo xp̃s dissererevolebat(Jesus ergo fatigatus ex itinere)Sz quare fatigatus? Qz sine iumento z velociter incesserat sm Chrys.Sed quare velociter? Ut fugeret phariseoꝝ inuidiā z samaritanoꝝ pcuraret salutē(sedebat sic supra fōtē) lassꝰ ꝓpter laborē:z sitiens ꝓpter caloꝛē: et vtrūq; volēs releuare sedēdo iuxta fontē. In hoc aūt sm.s.Tho.dat nobis exē plū non fugiēdi laborē ꝓ salute alioꝝ: qz fatigatus z exēplū pauptatis: qz sedebat sic.i.sup nudā terrā. Hecille.(hora āt erat q̄si .vj.).i. erat q̄si m:edia dies Nā dies artificalis hz.xij.horas:sz inequales qz hora sm Jsiō. est ascēsus dimidij signi zodiaci. Ascēdūt aūt in die siue lōga siue breui sex signa z sex i nocte sm Ptol.z oēs astrologos: nō autez oia signa eque velociter aut tarde ascēdūt:iō variaꝫ quātitas horaꝝ. Sedit ergo xp̃s ꝓpter laborē:z ꝓpter caloꝛē z vt expectaret discipulos q iuerāt in ciuitatem:z mulierē quā sciebat venturā:ad quā volebat effundere sapientiā suaz. (Venit mulier de samaria).i.samaritana siue de sichar q̄ est ciuitas samarie nō autē de samaria.i. ciuitate sic dictā (haurire aquā.Dicit ei Jesus)sitibūd ex itinere:z caloꝛe:sz magis ex charitate; ardoꝛe: q̄rēs occasiōes salutis eī. [Da mihi bibere.] Sz q̄ posset aliqs dicere, quare nō magis impabat discipulis: vt hauirēt. Rñdet euāgelista q sol ꝓpe erat dicēs.[Discipuli eñ ei abierāt in ciuitatē vt cibos emerēt.] z sup fontē tanq̄ pauperes cōederēt ꝓpter humilitatez vel vt declinarēt hospitia gentiliū. Sz q̄re dñs solꝰ remāsit? Ad hoc dr Chrys.z s.Tho. q hoc fecit ad exēplū humilitatis discipulis suis. Sz ptra qz cū fuerint vilis cōditiōis:nō erat necesse eos assuescere humilitati. Sed dicit.s. Thom. qō hmōi piscatores repēte facti sunt reuerētiores oib ꝓpe regib ꝓpe:facūdiores phis: z dñi orbis terraꝝ:z tales sic repēte ꝓmoti ꝓsueuerūt supbire: vt pote tāri honoris exptes sed qūo emebāt cibos gētilū cū essent cibi imūdi sm legē. Ad hoc dico ꝓpio secū habebāt dñm q poterat dispēsare. Uel scdo dico q licitū erat via toribus aliquos cibos emere.s.mūdos. Uñ noluit discipulos mendicare: qz mēdicantis est oēm accipere cibū mundū z immūdū qō si secissent scādalizassent samaritas tanq̄ legis transgressores. Et iterū ne viderent verbū ꝑdicatiōis sub cōmodo tpali ponere. Uel forte: qz nō inuenissent gratis.Uñ z Luc.ix.dr q discipuli intrauerūt ciuitates samarita norum vt pararēt illi: z nō receperūt eū. ¶ Sz quare tūc xp̃s habuit pecuniā: cū dixerit Matt.x. neq; pecuniā in zonis? Ad hoc Chrys. z Hie. dicūt q pecunias habuit propter necessitates pauperuz. Et sm Augu. in hoc voluit dare exēplū eccl̄ie semādi necessaria ne ꝓpter inopiam fideles institutā deserāt. Qō aūt dr Mat.x.dico sm ea que dixim ꝰ dñica.iij. aduentus:q in illis ꝓbis xp̃s nihil ꝑcepit sm Aug. sed licentiā dedit accipiendi sumptus ab auditorib. Dato tñ qō fuerit ibi preceptū vt dicit Hie. dico qō illud intelligebat quo ad singulos apostolorū: vt sz non haberēt pecunias: cū que stat q haberēt in cōmuni: sicut in religionibus patet: z hoc q̄ndiu predicabant in populo dei qui cōsueuerat doctoribꝰ ꝓuidere. Uñ tēpore passionis q̄ imminebat erat eos paulopost ad gentes ista reuocaūt dicēs.q habet saccū.i. bursam tollat sibi z peram. Luc.xxij.c. (Dicit ergo ei illa mulier samaritana.) ¶ Ubi notādū cū ex sacra scriptura z varijs chronicis z doctoribꝰ q iudeoꝝ populus.i.decē tribꝰ isrl ꝓpe suas iniq̄tates ab assyrioꝝ rege captiuatꝰ: in babyloniā adductus est. Sed ne terra redigeretur in solitudinē sublatis inde cultoribus: missi sunt gētiles ab eodē rege in samariā: vt incolerēt regionē: a q̄ z samaritani vel samarite dicti sunt. Tūc vero dñs deꝰ vt ostenderet populū suū nō ꝓpter suā impotētiā: sed ꝓpter eoꝝ nequitiā fuisse captiuatū: immisit leones q̄ istos samaritas idololatras passim vastabāt ꝑdito ꝙ ꝑ̄ illo: q̄clusum est hoc ꝙ illis auidisse: qz nō seruabāt legitia dei terrē.i. dei q̄ potētis. q̄ terrā illā dederat populo suo. Quāobrē misit rex aliquos ex dei sacerdotibꝰ: vt ꝓpz istā docerēt deū celi colere: z ipsi q̄dē legē.i. q̄nq; libros Moysi receperunt. z dñm simul idola colebāt: salte a principio. Post spatiū vero ipis etiā reliquus iudeoꝝ ꝓpls.i. due tribꝰ sunt captiuate z in babyloniā ducte vbi per.lxx. annos fuere in dura seruitute: suoꝝ criminū penas exoluēteꝫ. Post qō tēpus ipsis reuersis a babylone i Jerusalē: semp infesti fuerūt samarite: z tāta inter eos fuit discordia z inimicitia vt nunq; bñ conuenirent. Judei ēt samaritanos exosos habebāt ꝓpter ea q̄ tanq; gētiles immūdos. cū ceteris reputabāt z tanq; excōicatos. Tū qz colebant idola. Tum qz adorabant deum extra tēplū Jerosolymitanū.i.in mōte samarie q̄ dicebat garizim. Tū qz priuauerāt eos hereditate Jacob ꝑ̄s sui.i. in ꝓdicto ꝓdicto. Uñ nec vasculis eorum vtebāt. Quāobrē ista mulier ex loquela z habitu cognoscēs xp̃m esse iudeū. dixit ei. (Quō tu cū iudeus bibere a me poscis que suz mulier samaritana.) Qō vero sequit. (Non eñ q̄uenūt iudei samaritanis) potest esse verbū mulieris z euāgeliste: z sensus est: q iudei nō vtūtur vasis samaritanoꝝ. Hic mouet Chrys. questionē. Quō sz xp̃s ab ista petiuit bibere lege non ꝓcedēte? Ad quā dr. q in tali necessitate. cuilibet licuisset necessaria a gentib accipere: z q ipse erat dñs legis: vt dicit.s.Tho. Uñ aliqñ legalia obseruabat: ostendens ea fuisse bona. aliquando nō obseruabat: ostēdens qz in breui deficerēt. Possum ꝰ forte etiā dicere q nunq; hoc fuit in diuina lege exꝓresse ꝓhibitū q̄uis iterdicta fuerit iudeis amicitia z fedus cū talibus (Rñdit Jesus et dixit ei. Si scires donū dei).i. quāta gr̄a et quātū donū sit hoc q ego volo bibere aquā tuā. Uel si scires donū dei.i. gr̄am spūscti qui est primū donū in quo alia dona donant. Uñ sm Aug. donū dei est spūscтūs. Uel sm eundē est gratia facta mūdo illo tēpore q̄ deus sic dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret. Si scires inq̄t donū dei: z q̄s ē q̄ dicit tibi da mihi bibere) qz est creator

aquarū:ꝛ dñs vniuersorū: lz gerat formā mēdici(forsan petisses ab eo) qui ingia ꝛ misericordia est copiosus(ꝛ dedisset tibi) Ex quo notat Aug. neminē accipere diuinū donū ex nō querētib⁹ illud. Ipsum em̄ saluatorē iubet pater petere: vt det illi: iurta illud. Postula a me ꝛ dabo tibi gētes hereditatē tuā. Et saluator dicit: Petite ꝛ dabit vobis. Hec ille. Dicit aūt forsan ꝑz. s. Tho. ad innuē dū arbitrij libertatē: qua cognoscentes dei donū possunt id petere ꝛ nō petere. Sed est dubitatio in ꝑbis Aug. Paul⁹ em̄ in sua conuersione accepit donū dei qđ nō petebat: sed impugnabat: ꝛ similiter multi pctores. Sz dicē dū est q nūq̄ deus homini suam gratiā infundit ꝑm modū cōsuetū iustificādi nisi illā desyderet habere qđ est petere donū dei cuz apud deū ipsum desyderiū sit oratio et petitio quedā. Sz tn̄ istud desyderiū habēdi donū dei qđ ex nostra libertate stāte dei generali influētia procedit aliqn̄ deus statim mentib⁹ infundit vel ad illud mouet: vt in Paulo. Aliqn̄ paulatiz nos ad illud ꝓuocat. Augu. ergo loquit ꝑm cōsuetū modū iustificādi: nō ꝑm miraculosum qui fuit in paulo cuius etiā Paulus nō fuerit iustificatus nolēs lz volēs: qz qui fecit te sine te. s. faciēte ꝛ cōsentiēte nō saluabit te sine te ꝙsentiēte: lz saluet te sine te saluāte. Et idē videt de iustificatione adulti: q verū est de habituali vel actuali cōsensu. de paulo tn̄ s. Tho. in. ij. dist. xviij. ar. iiij. ad tertiuz tenet q ipse ad gratiā se ꝓparauit: sumpta occasione ex luce corporali: que illū deiecit ac terruit. Et tn̄ b nō obstāte illa cōuersio fuit miraculosa vt patet. j. ij. q. cliij. arti. x. Et hoc ꝟtū ad duo: vt ibi innuit: scz quātū ad ipsam exteriorē occasionē: ꝛ quantū ad subitā perfectionem magnā gratie: ad quā Paul⁹ statim ex statu peccati mortalis puenit qđ est cōtra ꝙsuetū modū iustificādi. (Aquā viuā). i. gratis spūssancti que abluit a peccatis: refrigerat a carnalib⁹ desyderijs. ꝛ fecūdat in productione bonarum herbarum. i. bonaꝝ cogitationū ꝛ locutionū et actionū. Dicit aūt aqua viua ꝑm Aug. super Joā. que continuatur ꝛ coniungit suo ꝓncipio: vñ manat. Mortua vero ois aqua collecta etiam si de fonte manasset: dūmodo sit meat⁹ interrupt⁹. Gratia autem spiritussancti cōfūgit deo tanq̄ oim bonorū fonti: cum nunq̄ fit in anima nisi deo eā specialiter inhabitāte: iō aqua viua est: sed fides ꝛ alia dona sine gratia nō cōiungūt deo: vñ mors tua dicunt. (Dicit ei mulier) que nondū intelligebat ꝑm Aug. q de aqua spūali ꝛ nō de corporali loquebat. (Dñe neq̄ in quo hauries habes ꝛ puteꝰ altꝰ est) hec mulier ex locutiōe ꝟpi paulatim ad altiora eleuat. Nā ꝓio recognouit eū tanq̄ iudeū. Nūc autē exhibēs ei reuerētiā dñm eū vocat: ꝛ se ad eius doctrinā humiliat: nec audet ei ꝓtradicere: lz ondit q ei de puteo illo aquā dare non pōt ꝛ querit quō eam dare possit dicēs. (Unde ergo habes aquam viuam) scilz ista meliorē: quasi diceret. Libēter hāc haberem sed nō video quō possis tribuere. Augu. Pulsat vt aperiat magister qđ clausum est. Hec ille. (Nūquid tu maior es patre nostro Jacob) qui fuit ista aqua cōtentꝰ. ꝛ (qui dedit nobis puteuz istū). Quasi di. Meliorē aquam Jacob vtiq̄ dedisset si eā habuisset. Et ne quis dicat qđ Jacob retinuit meliorē pro se. Jō ꝑm Chrys. subiūgit. (Et ipse ex eo bibit: ꝛ filij ei⁹ ꝛ pecora eius.) In quo ꝑm Theo. ꝛ pretiositas ꝛ abundantia notatur aquarū. Sed quare ista cum esset gētilis Jacob dixit patrē suū? Ad hoc dicitur ꝑm Chrys. Primo q samarite(se in nobilitatē iudaicā impellebāt. i. faciebāt se de domo iudeorū et Abrahā dicebant patrē suū: qz fuit chaldeus. ꝛ ipsi etiā de chaldea fuerunt adducti in iudeā per regē assyriorū. Sz ꝛ Jacob etiā patrem vocabant quasi Abrahā nepotē. Scdo ꝑm. s. Tho. ꝛ Beđ. qz deū indeorū colebāt: ꝛ legē Moysi ꝟtū ad ritus ꝛ sacrificia seruabāt: lz simul cum hoc idola colerēt ꝛ adorarēt. Scdo ꝑm. s. Tho. qz cōtinue bñficia Jacob experiebātur qz bibebant aquā ꝛ inhabitabant terram que fuerat Jacob. (Respondit Jesus ꝛ dixit ei) volens iam eam ad spiritualez aquam eleuare(sois qui biberit ex aqua hac) corporali(sitiet iterum) scilicet nisi

mors cito interuenerit: quia ista nō habet effectum ꝓpetuū. (Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei). i. gustauerit granā spūssancti. (nō sitiet in eternum) Quasi diceret ꝑm Chrysō. Si mirabilis fuit Jacob qui hāc aquā dedit: si dabo ibi multo hac potiorē qđ dices? Nō autem ab accusatione: sed ex supeminētia cōparationē facit. Hec ille. Et intēdit q Christus nō vtilificauit aquā Jacob: lz ostendit suā esse meliorē. Quod est ꝓtra illos qui cōparatiōes facere nesciūt nisi detrahendo. Sed cōtra ista videt illud Eccle. xxiij. Qui bibūt me adhuc sitiēt. Ad hoc dico q sitis spiritualis tripliciter accipit. Uno modo ꝓut sitire sit idē qđ cum auiditate siue sine fastidio bibere: et sic beati deum sitiūt videre. Scdo ꝑ appetitu melius ꝛ ꝓfectius habēdi id quod imꝑfecte habet: ꝛ sic q dibunt deū per gratiā: adhuc sitiunt illū ꝑ gloriam. Qui autem sunt in gloria nō sitiunt isto modo: qz cōtenti sunt nō solū de re habita: sed etiā de modo habēdi: quasi totaliter cōformes diuine voluntati. Et istis duobus modis loquitur Ecclesiasticus. Tertio modo dicit sitis appetitus alterius rei ab ea que iam est habita. Et sic qui biberit ex aqua gratie: stāte illa nō sitiet: qz nō desyderabit rem finaliter siue tanq̄ vltimū finem aliā ab ea quam per gratiā habit. i. aliam a deo qz taliuz appetit⁹ q̄ esse in deo tanq̄ in suo fine: qđ est quietare q̄ete motus in desyderatū. (Sed aqua) id est spūssctūs ꝑm. s. Tho. (quā ego dabo ei) ꝑ gratiā gratū faciētem (fiet in eo fons) Sicut em̄ ex fonte ꝓtinuo emanat aque: ita ex mēte habente spm̄ sctm̄ continue prosiliunt done cogitationes. Et sicut habēs fontē in stomacho sitire non posset: ita ꝑm Chrys. q hanc habet aquā in corde nō pōt aliud sitire (aque salientis). i. salire facientis (in vitam eternā.) Primo p desyderiū. Aqua enim tm̄ potest ascendere quantū descendit. Unde qz gra spiritussancti de celo descēdit: facit in celū conscendere. Secundo p meritoria opera quibus eternam vitā meremur: vt sunt facta in gratia spiritussancti. Tertio per gustum ꝛ quādā premij participationē. Est em̄ tanq̄ pignꝰ ꝛ arra ꝛ cōsequenter paro eterne felicitatis nihil em̄ est aliud gloria q̄ gratia cōsummata: ꝛ gratia est gloria inchoata. Et hec dico sumēdo gloriā vt pertinet ad essentiā alie glorioſe: qz sic ē gra. Ut ꝟo ptinet gloria ad potētias alie glorioſas: quasi habit⁹: est essentialiter lumen glorie existēs in intellectu: ꝛ quasi actus: est ipsa brā visio p illū habitū et spēm increatam elicita: qz visio est tota merces ꝑm Aug. i. essentialiter: lz cōsequenter gaudiū magnū. Ut ꝟo gria ptinet ad corpus glorioſum: est claritas ꝛ alie dotes ei⁹. (Dicit ad eū mulier) necdū s. plene illuminata: sed carnaliter intelligēs ꝑm Aug. ea que dicebant. Uerūtn̄ ꝑm Chrys. iā ꝓponebat xpm ipsi Jacob: qz hanc aquā superiorē sensibili credebat: attn̄ quid esset ignorabat. (Dñe da mihi hāc aquā vt nō sitiā neq̄ veniam huc haurire) Utrūq̄ ei erat ei onerosuz s. sitire et deferre aquā. (Dixit ei Jesus: Uade voca virū tuū). i. illū quo vt viro vteris: id est tuus per vsum nō p matrimoniū (ꝛ veni huc) Qđ ꝑm Chrys. dixit xpc vt etiā vir particeps esset huiꝰ doni: ꝑm alios ꝟo: qz ista mulier nō plene cupiebat ꝟba xpi: voluit eā eleuare per hoc q secreta ꝛ occulta scire se posse demōstraturus erat. Ista em̄ adulterū tenebat qui maritꝰ putabat: ꝛ hoc xpc se scire volebat ondere. Illa ꝟo ꝑm Chrys. auida habēdi illud donū: ꝛ volēs occultare adulteriū quasi ad hoiem loquit dicēs (Nā habeo virū) in quo ꝑm Chrys. metit. Cōtra: qz statim sequit. (Dicit ei Jesus. Bñ dixisti: qz nō habeo virū. Quinq̄ em̄ viros habuisti) legitimos cōiuges (ꝛ nūc quē habes non est tuus vir) In quibus verbis xpc ostendit se scire secreta: ꝛ mulierē vera dixisse: contra Chrys. Ad hoc dici pōt q mulier non habebat virum vere sicut dicit xpc: sed tn̄ habebat illum ꝑm holm opinionē: qđ ipsa negare volut credēs q xpm lateret tam hoc q illud. Chrys. Mulier aūt a xpo repre hēsa nō cōtristata est neq̄ dimittēs fugit: sed admirat magis ꝛ immorat. Un̄ subditur (Dicit ei mulier. Dñe video qz ꝓpheta es tu) quasi diceret. In hoc q

mihi occulta dicis ostenderis ꝓpheta esse. Hec ille. ¶In hac ꝑte est documētū morale. qō Chry. tangit dicēs: Xps in samariā accedēs: facilem ⁊ delitiosam vitā abūciens: dolorosam vero sequēs non subiugalib⁹ vtik: sed ita difficulter incedit vt ex itinere fatigetur: erudiens nos ita a supfluis alienos esse: vt multa necessaria abscindam⁹ a nobis. Hec ille. ¶Quantū ad scōm punctū euāgelij tangitur dubij ꝓpositio: qz mulier agnito q̄ xps esset ꝓpheta: statim proposuit ei dubiū spūale de salute anime. Sciendū est autē sicut testatur Aug. q̄ contentio fuit iter iudeos ⁊ samaritas de loco adorationis. Sicut em̄ iudei in hier'm habebant tēplū. Salomonis: ita ⁊ isti habebāt tēplū simil'r in monte garizim. Causa ꝙo huius tēpli in monte garizim fm aliquos fuit: qz iudei reuersi a captiuita te babylonica noluerūt samaritanos socios habere in reedificatione templi: vt habeā. j. Esdre. iiij. ideo illi fecerunt sibi locum adorationis aliū in dicto monte. Sed fm Josephū causa fuit: qz quidam iudeus nole Manasses duxit vxorem filiā principis samaritanorū. Et qz apud iudeos summū sacerdotium erat valde honorificū rogauit socerū edificare tem plū in mōte garizim vbi sacerdotio fungerēt: vt habetur. xj. Antiqui iudei ergo vt dicit Aug. in tēplo a Salomone facto adorandū deū esse dicebāt Samaritani eē adorādū dicebāt in mōte vbi adorauerāt patriarche: de quibus ꝓstabat q̄ deo placuerūt. Hec ergo mulier agnito q̄ xps ꝓpheta esset statim hāc ei ꝓposuis questionē. Unde sequit. (Ꝑres nr̄i) i. Abraaz fm Chry. ⁊ alij patriarche (in mōte hoc) qui dicebāt dñs videbit fm Chry. in quo. s. Abraā obtulit Jsaac. Uel fm magistrū hist. loquit de monte garizim in quo adorauerunt filij Jacob: vt habet Deut. xj. Sciendū aūt q̄ mons in quo Abraā obtulit Jsaac: fm magistrū hist. fuit mons moria: in quo post fabricatū est tēplū fm hebreos: vnde nō potuit fuisse in samaria. cū esset intra muros hier'm Chry. autē nō loquit: asserti ue: sed dicit q̄ aiunt hoc. s. ipsi samaritani. Ideo iste mons fuit garizim. (adorauerunt) ⁊ cōsequēter videt q̄ locus sit adorationis. (Vos aūt) scz iudei (dicitis qz hierosolymis est locus vbi opz adorare.) Quasi diceret. Dissolue mihi hāc q̄stionē. Erat aūt ista veritas: qz si p adorationē itelligam⁹ oēs actus latrie etiā sacrificiū: sicut videbāt isti intelligere sic iudei erāt. ꝓ vitate: qz post edificatio nē tēpli solū in hier'm erat licitū sacrifi care ppō dei ⁊ cadez rōne vt vī ois aduenis q̄ incolebāt terrā dei: ⁊ subiece rāt se legi Moysi vt samarite. Nā Deutero. xij. expresse hoc lex mandauit. Dato tñ q̄ potuissent forte licite sacrificare in garizim samaritani: cōuenientioz tñ locus erat electus a deo. i. tēplū in Hie rusalē. Si ꝙo p adorare intelligant actus latrie circa sacrificiū: vbiq̄ licebat adorare. Uñ iudei habentes vnicū tēplū habebāt multas synagogas. Sed xps nō dissolvit qōnē vt alterū logū ꝓferret sed oñdit q̄d esset futurū ⁊ etiā iu deos ꝑsert samaritis. Uñ sequitur. (Dicit ei Iesus. Mulier crede mihi). Fidem exegit fm Fulgentiū. qz quedā spiritua lia erat ei dicturus (qz ꝓpheta). i. in proti mo est vt veniat (hora). j. tēpus euange lice doctrine fm Raba. (qñ neqz in mōte hoc neqz in hierosoymis) plus q̄ in alij locis (adorabitis patrē.) Quasi diceret: Mucusq̄ fuit q̄stio de loco adorationis: sed mōi in ianuis est tps: vt vbiq̄ adoret. deus cōgrue: ⁊ in toto mundo sacrificet. Uel hoc dicit: qz in breui gentiliū cultus erat destruendus ⁊ tēplū in hier'm com burēdū: vt ex vtroq̄ populo fieret vn⁹ scz gentiū ⁊ iudeorū. Dñs tñ neutruz locum ꝓtulit verūtñ reuerētiores iudeos indicauit fm Chry. nō a loco: sed a fide ⁊ mente: cum dicit. (Hora) scz samaritani (adoratis qō nescitis) qz vt dicit Chrys. duplicem circa deū habebant errorē: qz deū corporeū credebāt: ⁊ consequenter in vno loco tantum adorandum. Et ite rū deos plures credebant: vñ etiā forte tunc idola sīl cū deo colebant. (Nos aūt). s. iudei quibus xps fm Chry. se cō numerat: quasi vnus ex adorantib⁹ cuz sit adoratus ꝓpter muleris opinionem (adoramus quod scimus) qz tales erro res non habemus. imo apud iudeos est

vera dei cognitio (qz salus) totius mun di ex iudeis est.] Tripliciter autē est sa lus: ex iudeis. Primo quantū ad doctri nā veritatis: qz acceperūt legem: p quā idololatria ⁊ ois error circa deū cōdēna tur. Secō quantū ad dona spūalia qz p phetia ⁊ alia dona spiritus sancti primo da ta sunt eis. i. apl'is ⁊ fidelibus primis q̄ oēs vel quasi oēs fuerunt iudei: ⁊ ex eis deriuata ad gentes. Tertio quantū ad ipsum̄ gutorez salutis qui ex eis fm car nē processit. Uerūtñ qz etiā ille modus adorandi iudeorū ⁊ sacrificandi habe bat cessare subditur. [Sz venit hora] i. venit tēpus gratie: ⁊ ne estimes q̄ in lō gum ꝓphetē vt alij ꝓphete fm Chrys. Ideo addo q̄ [⁊ nunc est]. i. in primo fz Chry. vel in presenti: fm Aug. qz iaz ali qui spiritualiter adorabant pfecte credentes: vt apli ⁊ Simeon ⁊ Anna. Sed melior est expositio Chrysо. vt ptz cum subditur. [Quando veri adoratores]. i. chrystiani qui veri dicūtur: adoratores respectu samaritanorū quorū adoratio erat ex parte diabolica. ⁊ respectu iudeo rū fm Chrys. quorū adoratio erat vm bratica ⁊ figuralis. cum deū q̄bus dā car nalibus sacrificijs colerēt. Uel veri ado ratores fm eundē Chry. sunt q̄ pro ve ris. i. eternis bonis adorant vt chrystiani maxime [adorabunt] in futurū. per ado rationem etiā intelligendo sacrificiū [in spū ⁊ veritate]. i. spiritualiter et vera citer: ⁊ nō carnal'r: neqz vmbratice vt iu dei. [Nā ⁊ pr̄]. i. deus [tales querit: qui adorarēt eum] scz spūaliter ⁊ vere. Nā sicut dicit Chry. ⁊ s. Tho. imo ⁊ Rabbi mo⁹ses iudeus Carnalia sacrificia ve teris legis deus non instituit quasi sibi essent grata: sed ne ille populus qui ad talia ꝓnus erat offerret ea idolis iuxta cōsuetudinē totius mūdi: iussit dñs ea offerri sibi. Assignat aūt dñs rōnem ꝙre deus spūalē diligat cultū dicens [Spi ritus est deus]. i. spūalis substantia: ois aūt spūalis substātia nō est i loco vel nō dependet a loco fm Boe. ⁊ cōem sapien tū cōceptionē: ⁊ sīl'r est immaterialis fm sanctoz opinionē: ⁊ similiter immixta ⁊ separata a phātasmatib⁹ ⁊ ocupiscētijs Qz ergo de⁹ est spūs nō circūscriptibilis loco nō debet in vno tm̄ loco adorari. Et qz immaterialis: nō debet carnaliter coli. Et qz immixt⁹: debet cū purita te coli cōtēplationis ⁊ affectiōis: sicut co lūt xpiani. ideo subiū. (Et eos q̄ adorāt eū in spū). i. spūal'r. ac p hoc excludunt tria predicta (⁊ vītate oportet adorare) id est veraciter: nō vmbratice. ac p hoc excludunt spāl'r carnalia iudeoꝝ sacrifi cia: q̄ vmbra erāt futurorū. Sed cōtra: qz vident fm ista male facere xpiani: cō stituētes ecclesias ad orandū etiā voca liter ⁊ cantib⁹. Ad b̄ dico q̄ aliq̄ sūt ora tiōis bone ꝙditiōes essentiales: vt recta intētio: ⁊ iusta petitio: q̄dā accidētales: vt tps ⁊ loc⁹ ⁊ voces. Dñs ergo non vo luit dicere locū esse abjciendū quasi su pfluū: sz nō esse q̄rēdū quasi necessariū: qz veri adoratores vbiq̄ habēt deū pre sentē: ⁊ pñt vbiq̄ orare. aptior tñ locus est eccl'ia. Et rōnē huj⁹ vide sup: a feria vj. post caput ieiunij. Et adde illis ratio nib⁹ q̄ hō ab alijs ibi orātib⁹ ꝓuocat ⁊ oīonibus vniuersalis eccl'ie sociat. Im possibile est aūt multoz oīones nō erau diri fm Hier. possum⁹ tñ ⁊ al'r dicere qz etiā dato q̄ solū in eccl'ia sit orādū: vel solū in altari celebrādū: tñ ex ho non est determinat⁹ loc⁹ oīonis vel sacrificij. qz vbiq̄ pōt eccl'ia ꝓstrui: ⁊ fundari alta re q̄stū est ex vigore legis si loci natura requirat vel patiat. Sed qz ista mulier ad plenū xpi fīa capere neqbat: vel etiā qz forte sibi nō placuerūt: qz voluisset eū diriſſe q̄ in illo monte esset adorandū: ideo dicit se ⁊ alios rpe messie magis de hoc istructos cū subdit. (Dicit mulier. Scio qz messias) hebraice. i. xps grece fm Augu. ⁊ latine vnct⁹ (venit). i. in p̄mo est vt veniat. vel iā venit sed ad huc nō est manifestat⁹. Sed vnde scuit cū ꝓphetas samaritani non recipiāt q̄ veniret christus? Ad hoc dicit Chry. q̄ ex lege scire potuerūt qz Iacob Gen. xlix. dederat signū aduētus eius ablationē principatus a Juda. Et si idē Chrysо. ⁊ Aug. dicāt hoc eos ex ꝓphetis sciuisse: p ꝓphetas accipiunt Abraam Jsaac et Jacob. Possumus etiam dicere q̄ licet a ꝓncipio samaritani tm̄ quinq; libros moysi recepissent ⁊ idola colerēt: tñ ꝓ

cessu tpis suscepерunt ꝓphetas ⁊ forte colebāt dñm. tñ oēs aut multi. Uñ sicut testat Josephus asserebāt se iudeos qñ iudei ꝓsperabant. ⁊ sicut etiā habetur Esdre. ſ lib. ca. iiij. qñ ppl's dei reuersus est de captiuitate babylonica: voluerūt habere partē in edificio tēpli dñi. Et qz ista mulier in ꝟbis xpi intellexerat q̄ cessare debebant sacrificia carnalia: et ꝓñr q̄ alibi ꝟz in hierl'm coleretur de⁹: dixit (Cum ergo venerit ille nobis annuntiabit ois). ſ. necessaria ad salutē. Uñ etiam samaritani sperabant saluari per xpm. (Dixit ei Jesus) tunc postq̄ eam in memoriā reduxerat xpi. nō aūt a principio qz visus fuisset ex vanitate loq̄ ꝑm Chr. (Ego sum). ſ. messias (q̄ loquor tecū.) Et ne forte mulier ideo nō crederet eū xpm esse quē solū videbat: sequit. Et cōtinuo venerūt discipuli eius ⁊ mirabant quia cū muliere loquebat.) Non mirabantur ꝑm Aug. ⁊ Chry. ꝓpter suspitionem sed ꝓpter clemētiā ⁊ humilitatē ei⁹. Videbat em eis mirū q̄ tantus doctor quem etiā magnates vlq; in desertū sequebāt vt audirēt: loq̄ret cū vna paupe muliere ⁊ gētili. Nō em videbāt vtilitatē q̄dē erat secutura. (Nemo tñ ipsorū). ſ. discipulor. (dixit) ad mulierē (Quid q̄ris) aut ad xpm [q̄d loqueris cū ea] Licet em vt ait Chry. Xpm plene nō cognoscerent: tñ habebāt eū ꝑ magno viro: nec audebāt facta eius scrutari. ¶ Cōtra qz multoties legunt eū cōfidēter interrogasse. Rñdet Chry. q̄ verū est de ꝑtinentibus ad eos: nō aūt de alijs: cuiusmodi erant ista. ¶ In hac parte est mozale documētū q̄ multi sunt q̄ nō curāt de aqua spirituali gre ⁊ glorie: nec curant ꝓscientiā suā purā coꝝ deo seruare: qz nesciunt donū dei. Qui em est amicus dei hz in isto mundo partē paradisi: et in futuro totum. Nam cum gloria eterne vite sumatur ꝑ gratia cōsummata q̄ est i essentia alc. ⁊ ꝑ habitib⁹ existētib⁹ i potētijs cuiusmodi sunt lumē glorie in intellectu ⁊ charitas patrie in voluntate q̄a gratia fluunt: ⁊ ꝑ operationibus q̄ ab illis habitibus eliciunt: q̄ne sunt visio dei atq; fruitio. serui dei habent hic predicta in choatiue. i. gratiam inchoatā in anima ⁊ fidē in intellectu q̄ē luminis illi⁹ scintilla ⁊ charitatē ac spem in voluntate: ⁊ cognitionē ac suauissimā diuini amoris cōsolationem. Ideo ps. Gustate et videte qm̄ suauis est dñs. i. seruitū dñi. Et saluator Mat. xj. Uenite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis. pctis. ſ. ⁊ aduersitatibus seculi. Tollite iugum meū super vos. i. obseruantiam mee legis: et discite a me qz mitis sum ⁊ humilis corde. Et sequit ⁊ inuenietis requiē animabus vestris. Et ne credes q̄ loquat ō requie futura subdit. Jugū em meū suaue est ⁊ onus meū leue. ſ. ad portandum.

¶ Quantū ad tertiū tangit illuminatio populi huius ciuitatis Sichar: que tūc ꝑm Ioseph̄ erat samaritanorū metropolis cū ōr [Reliquit ergo hydriā suā]. i. aquarū vasculū: ꝑm Aug. Grece em hydor: latine aqua ōr. Inde hydria quasi aquaria [mulier] iebriata suauitate verbor̄ xpi: vt expeditior ad ciuitatē curreret [Et abūt in ciuitatem: ⁊ dicit illis hominibus. Uenite ⁊ videte] nō dicit credite: quia sciebat si potarent de fonte vnde ipsa potauerat q̄ ipsi quoq; inebriarent [hoiem] nō dicit aūt ꝓphetam vel messiā ꝑm Chry. ⁊ alchuinū: vt paulati illos edoceret sicut paulatim fuerat edocta per xpm [qui dixit mihi oia quecūq; feci]. i. adulteria mea cū falso viro. ⁊ sic non erubescit ꝓpter gloriā xpi sua pcā publice fateri. Chrys. Nō verecundata est hec dicere. Anima em cū ignita fuerit igne diuino: ad nihil eorū q̄ sunt in terra de reliquo inspicit: neq; ad gloriā neq; ad verecundiā: sed ad vnaz solam q̄ detinet eam flāmā. hec ille. Uel ola q̄ cunq; feci. i. totam seriem vite mee cum quinq; viris. Et sic dedit eis euidens signū q̄ ipse esset messias. nec tñ se fatet adulteram. Et ꝓsequēter etiā vt eos magis ad credendū ꝓuocet requirit de hoc eorū fiaz dicēs. [Nunq̄d ipse est xps.] Si em apte dixisset illū xpm esse forte veri fuissent indignati ꝑ mulierē doceri et erire noluissent. (Et exierūt de ciuitate ⁊ veniebāt ad eū.) Discipuli autē circa magistrū succensi amore ꝑm Chry. videtes eum itinere ⁊ calore fatigatū: ⁊ etiā ꝑm Orig. timentes ne ciuitate supueniē

tes c̄ues eius refectionē impedirēt voluerūt eū prandere. ideo sequit (Interi) fz dū mulier predicaret i ciuitate magnalia xpi (rogabāt eū) cū magna reuerētia (discipuli ei⁹: dicētes. Rabbi). i. magister (māduca) Ille aūt scies fz Theo. q̄lla mulier totā ciuitatē ad se retrahere ret (dixit eis. Ego cibū habeo māducare). i. samaritanos ꝑ amorē ⁊ fidē mihi incorporare (quē vos nescitis) fz Theo. vel qz nescitis q̄ salutē holm cibū appello. vel qz nescitis q̄ samaritani sunt credituri. Uel ꝑm alios: qz nescitis quantū sit desyderiū meū de salute ppl'oꝝ. Illō aūt desyderiū pōt patere hic aliqualr. Nā labore itineris ⁊ estu soli debilitat⁹ Hora etiā comedēdi transacta: nō curat de corporali cibo: sed desyderat samaritanorū salutē Chry. Sicut cōcupiscibile ē nobis comedere: sic ⁊ xpo saluare. hec ille. (Dicebāt ergo discipuli adinuicez) nō interrogātes magꝝm ꝓpter reuerentiā: ꝑm Chry. (Nunq̄d alīq̄s attulit ei manducare) Aug. Quid mirū si mulier samaritana nō intelligebat aquā. Ecce discipuli nōdū intelligūt escā. hec ille. Et hoc aūt sicut dicit Chry. ꝓz q̄ xps obla tos sibi cibos ab alijs accipere solebat vt illi mererent: ⁊ vt daret pauptatis exēplū: quo nō esset nobis graue ab alijs enutriri. hoc inq̄t ꝓpriū ⁊ necessariū ē doctoribus alienos habere ꝓcuratores cibor̄ vt ipsi de nullo curantes: ꝟbi ministrationi curēt sollicite. hec ille. (Dixit eis iesus) apperte eos docēs ⁊ nō ꝑ circuitū: vt mulierē ꝑm Aug. (Meus cibus est vt faciā volūtatē ei⁹ q̄ misit me) q̄ volūtas est (vt pficiā opus ei⁹) q̄s mihi imposuit. ſ. illuminationē infidelium ⁊ conuersionē pctōrū. Q̄n ꝑm Chry. expressius declarat subdens exēplū de messe materiali dicēs. (Nōne vos dicit⁊ q̄ ad huc quatuor mēses sunt). i. futuri extāt: erat em tūc qñ xps ista dicebat hyems ꝑm magꝝm hist. ⁊ de mēse decēbr̄ vel ianuario vt vr. qz in paschā offerebāt noue fruges (⁊ messis) corporalis. i. xps cōgruū ad metandū (venit. Ecce dico vobis.) Adaptat similitudinē ad ꝓpositū. (Leuate oculos vr̄os). i. mētis cōsyderationē ⁊ cogitationē ꝑm Orig. ⁊ Chry. Et scōm eundē Chry. vltra oculos mētales inbet leuare ēt corporales vt videāt multitudinē samaritanorū: ad se venientē. (Et videte regiōes). i. multitudines aiarū ⁊ turbarū fz Chry. qz albe sūt ad messem). i. disposite ⁊ parate ad credēdū: vt ꝑ fidē congregent i domū ecclie: ⁊ tribulationib⁹ triturate purgent grana: ⁊ tādē celesti horreo colloceť. Chrys. Sicut em spice cū dealbate fuerint ad messē sunt parate: ita et hi ad salutem sunt parati. hec ille. ¶ Sed quare christus hic non loquit apte fz ꝑ similitudinē. Ad hoc dicit Chry. q̄ hoc facit ꝓmo vt meli⁹ intelligat qz ipsa similitudo est quasi scriptura i qua legere possum⁹ qō ōr. Scōo qz ⁊ narratio est dulcior ⁊ melius retinet ex ꝓsonātia similitudinū congruarū. Deinde inuitat apl'os ad metendū spualiter dicēs. (Et qui metit). i. cōuertit alias ꝓdicādo (mercedē accipit) in pñti tpe. ſ. gratiā ⁊ cōsolationē cōscientie (⁊ congregat) sibi ꝑ ipsi (fructū). i. gaudiū de fruitione dei (in vitam eternā: terminandū ⁊ pficiendū. Uel (cōgregat) ad eccliaz (fructū). i. animas cōuersas [in vitā eternā] reponēdas (vt ⁊ qui seminat). i. patriarche ⁊ ꝓphete ꝑm Chry. qz seminauerūt diu ante fidē quā apli collegerūt (simul gaudeat ⁊ qui metit). i. apli cōgregātes ad ecclesiā in fideles ⁊ eoꝝ sequaces. Est em hoc gaudiū vtrozq; cōe. Et in materiali quidē messe q̄ seminat tristat si alius metit: sed nō in spuali. Tpalia em bona ex participatione minuunt: nō aūt spualia fz augent saltē accidētalr: qz vnusquisq; gaudet de bono primi. i. ideo ꝟbo plures sunt beati: tāto q̄libet eoꝝ magis gaudet extēsiue: qz de pluribꝰ gaudet. ⁊ forte etiā intēsiue accidētaliter. Uide de hoc. ij. ij. q. iij. ar. v. ad quintū. ⁊ iiij. dist. xlix. q. ſ. ar. iij. q. x. (Jn hoc em) i. ꝓp hoc (est ꝟbū) vestre predicationis (verum). i. magis apparēs verū ⁊ credibile (qz alius est q̄ seminat). i. chorus ꝓphetarum: qui alū fuerūt ab apl'is nō fide: cum eadem fuerit vtrozq; sed conuersatione: cum sub legalibus cerimonijs conuersarentur (alius qui metit). i. chorus apostolorum ¶ Quanto enim plures attestant idem illud apparet verū. ꝓphete aūt semi

nãdo ꝑdixerũt que apti metẽdo cõpleta esse dicebãt. Uel aliter. Erat eñ puer diũ apõ iudeos vt dicerẽt: aliꝰ seminat: alius metit: qñ ex labore vnius alius reportabat fructũ. Dicit ergo. (In ꝟ eñ). i. in messe spũali (est verbũ verũ). i. verificat vsitatũ, puerbiũ qõ sequit̃ scz (quia alius est q̃ seminat: alius qui metit.) Et hec expositio magis cõsonat sequẽtibꝰ. ¶ Ad quozũ intellectũ sciẽdũ est q̃ messis ista spũalis tripliciter sumi põt. Uno modo pro populo iudeozũ. Alio modo ꝓ populo gẽtiliũ samaritanozũ. Et tertio modo pro alijs populis gẽtilibꝰ. De prima ↄ secũda nõ est dubiũ q̃ patriarche ↄ prophete eã seminauerũt saltẽ scripto exhortãdo: ↄ ad suscipiẽdũ xp̃m per fidẽ disponẽdo. Sicut eñ hoc spirituale metere est conuertere ad fidẽ xp̃i. Ita spirituale seminare istud est ad hãc fidẽ populos preparasse. Tertiã vero messem seminauerũt prophete: in quantũ dicta eozũ ad cõuersionẽ gentiliũ conferebãt. Facilius eñ credebãt vidẽtes ea q̃ sunt fidei fuisse ante predicta. Ad primã messem cõgregandã missi fuerunt apostoli ante xp̃i passionẽ: vt habet Matth. x. sed non ad secundã ↄ tertiã: qz dixit eis tũc: vt ibidẽ habetur. In viã gẽtiũ ne abieritis: ↄ in ciuitates samaritanoꝝ ne intraueritis sed milit illos ad secũdã ↄ tertiã post resurrectionẽ suam quã dodixit eis. Act. j. Eritis mihi testes in hierusalẽ et i omni iudea ↄ samaria ↄ vsq; ad vltimũ terre. ↄ Marc. vlti. Euntes in mũdũ vniuersum predicate euangeliũ omni creature. i. omni homini indifferẽter. Sequit ergo. (Ego misi) de ꝑterito quo ad messem iudaicã: nõ aũt quo ad reliquas: nisi ſm predestinationẽ: ↄ intẽtionẽ suam (metere). i. ad fidẽ cõuertere (que nõ seminastis). i. animalia rationalia q̃ ad fidẽ nõ dispoluistis. (Alij). i. patiarche ↄ prophete (laborauerunt) vt mundus ad xp̃m disponeretur (ↄ vos in labores eorum). i. in fructus labozꝝ (introistis) quia iam ꝓparatos ad cõuersionẽ per prophetarũ labores habetis conuertere. Uidetur aũt hic innuere dñs q̃ graniores fuerũt prophetarũ ꝙ̃ apostolozũ labores ↄ forte verũ est quo ad populum iudaicum. Tũ quia diutius circa illũ occupabãtur. Tũ qz sine fructu laborabant: qõ est graue. Tũ qz non habebant gratiam ↄ charitatẽ abũdãter q̃ faciũt labores dulces. Tum quia fructũ quẽ sperabant exp̃ctabãt in lõginquum. i. tepore messie percipere. Nec tñ sequitur q̃ maiora essent eorũ merita quẽ apostolozũ: quia meritũ non mẽsuratur essentialiter sc̃m laborẽ: sed secundũ charitatẽ: quã apostoli habuerũt maiorẽ: vt patet per s. Tho. j. ij. q. cvj. de veri. qõ. xij. Roma. viij. vel. v. Redit aũt euãgelista ad narrandũ de muliere dicẽs (Ex ciuitate aũt illa multi crediderũt in eũ samaritanorum.) Ex quo patet q̃ regio erat parata ad messem (propter verbũ mulieris) cui dñs efficaciũ loquẽdi dedit testimoniuꝫ (perhibẽtis: qz dixit mihi oia quecunq; feci) Existimabat eñ sc̃m Chry. q̃ nequaq; mulier grat̃ater audiuisset eum q̃ adulteram illã dixerat: nisi aliquid magnũ fuisset: in illo quo potuisset secreta cognoscere. Uel forte existimabant xp̃m magistrũ ex hoc q̃ absentis mulieris vitã cognouisset. In hoc aũtẽ samaritani iudeis p̃feruntur in credẽdo, ꝓpter duo ꝓmo qz ad eos nõ erat xp̃s personaliter missus sicut ad iudeos. Scõo qz non viderãt tot eius miracula vt iudei. (Cũ venissent ergo ad illũ samaritani: rogauerunt illũ vt ibi maneret) reputãtes se felices si eius presentia potirẽtur: nec mirum: qz eius cõuersatio erat honesta: doctrina fructuosa: societas iucũda: ↄ nulli ꝓp̃ questum onerosa. (Et mãsit ibi duos dies) vt eis ex parte satisfaceret et non plus: ne iudei murmurarẽt ↄ dicerẽt eũ esse factũ ciuem sichar: ↄ samaritanũ (et multo plures crediderũt propter sermonẽ eius) q̃ propter sermonem mulieris. Sermo eñ xp̃i erat efficacioz et gratiosioꝝ ↄ sapiẽtioꝝ (ↄ mulieri dicebãt iã non propter loquelã tuã credimus) qz habẽmus efficacius lumẽ (Ipsi eñ audiuimꝰ ↄ scimus). i. certi sumus. Amb. Fidei simplicitas argumẽtis omnibus antecellit (qz hic est saluator) spũalis ↄ vniuersalis (mũdi) ↄ non solũ iudeozũ. ¶ In hac parte est documẽtũ morale ꝓ tra quosdã q̃ dicũt se nõ ideo bñ viuere qz miracula

nulla viderũt. Mẽtiũtur eñ. Ecce iudei tot miraculis dñm perdiderũt: imo ꝓpulerũt vt ita dicã. Samaritani vero citãta facilitate credidert ↄ hoc qz sine inuidia ↄ superbia erãt. Uñ Luc. xvj. Si moysen ↄ ꝓphetas nõ audiũt neq; si quis ex mortuis resurrexit credẽt. Igitur nõ ideo male viuũt qz signa nõ viderũt: sed qz volũt. Est ↄ aliud i toto hoc euãgelio notãdũ. Nã xp̃s fecit mẽtionẽ de duplici aqua ↄ vnã docet cõtẽnere: reliquam appetere. Prima est que sitim excitat: de qua dr. Qui biberit ex aqua hac sitiet iterũ: ↄ significat amorẽ mũdi. i. amorẽ diuitiarũ: delitiarũ: ↄ honoꝝ. Ista aqua est turbida: iuxta illud Hiere. ij. Quid tibi in via Egypti vt bibas aquã turbidã: ↄ ꝙ̃ nõ ẽ apta ad speculãdũ: sine cognoscendũ defectus suos qz turbida: nec ad bibendũ: qz amara: ſi turbida nec ad lauandũ: qz immũda. Secũda vero est que ſtum extinguit: illa. s. quã ipse dat. i. spiritussctũs q̃ est dulcis ad bibẽdũ: clara ad speculãdũ q seipsum: ↄ mũda ad lauandũ q spũsctũs in corde facit lixiuiũ ex aqua lachrymarũ ↄ cineribus peccatorũ ↄ sic illud emũdat. ¶ Est etiã ↄ hic notãdũ q̃ allegorice loq̃ndo: hora sexta. i. etas secuti sexta: xp̃s venit ad putei profunditatẽ. i. ad terras. Et eo super illo quiescẽte. i. dormiẽte i cruce: venit ad eũ mulier samaritana. i. gẽtilitas: cui ipe offert aquã vitã. i. sacramẽtũ baptiſmi ↄ alia sacramẽta q̃ de latere dormiẽtis in aqua ↄ sãguine emanarũt ↄ illa ↄ in ipm credẽs ase hydriã. i. terrenoꝝ cupiditatẽ repellẽs: xp̃m cupit ꝑdicare: ſz iubet̃ vocare virũ. i. adducere rationẽ qua in omnibꝰ suis operibꝰ dirigat. In figurã ẽt hmõi: de latere dormiẽtis Ade Eua formata est.

Sabbato post dñicã. tij. quadragesi.

Textus euang. Joan. cap. viij.

Errexit Jesus in montẽ oliueti: et diluculo iterũ venit i templum. Et omis populus venit ad eũ. Et sedens docebat eos. Adducũt aũt scribe ↄ pharisei mulierẽ in adulterio deprehẽsam: ↄ statuerũt eam in medio: ↄ dixerunt. Magister: hec mulier modo deꝑhensa est in adulterio. In lege aũt moyses mãdauit nobis huiusmodi lapidare. tu ergo qd dicis. hec aũt dicebãt tentantes eum vt possent accusare eũ. Jesus autem inclinans se deorsum digito scribebat i ẽra. Cũ aũt ꝑseuerarent interrogãtes eũ: erexit se ↄ dixit eis. Qui sine peccato est vestrũ primus in illaz lapidẽ mittat. Et iterum se inclinãs: scribebat in terra. Audiẽtes aũt vnus post vnũ exibãt: incipiẽtes a senioribꝰ. Et remãsit Jesꝰ solꝰ ↄ mulier in medio stãs. Erigẽs autẽ se Jesus dixit ei. Mulier: vbi sũt qui te accusabãt: Nemo te cõdẽnauit? Que dixit. Nemo domine. Dixit aũt Jesus. Nec ego te cõdẽnabo. Uade et ãplius noli peccare.

Errexit Jesus in montẽ oliueti ꝛc. Joan. viij. In ꝓsenti euãgelio tãguntur tria pũcta que sunt. Insidiatio: cõfutatio: ↄ Miseratio. ¶ Quã tum ad primũ tãgitur insidiatio phariseozũ aduersus xp̃m. ¶ Est aũt sciẽdum q̃ saluator noster post suũ aduentum in hierusalẽ vltimũ: quando. s. ad passionem venit in die palmarũ hoc obseruauit vt in die quidẽ predicaret in templo: nocte vero exiret in bethaniã. Die ergo dominico post doctrinã sero exiit extra ciuitatẽ hierusalẽ ↄ iuit in bethaniã: similiter fecit die lune ↄ die martis. Die aũt mercurij fuit in bethania: vt iudei haberent locũ consiliandi de morte sua: sicut volebãt facere ↄ fecerũt. In vna autem harũ dierũ cõtigit hystoria de qua in ꝓsenti agitur euangelio: ↄ traditur fuisse die lune. Et licet. b. Joãnes narret eam ante vltimum aduẽtũ ꝓdictũ: tñ hoc dicit quidã dicit anticipatiue. Uñ magr. hist. ponit ſm ordinẽ hystorie hanc q̃ hic narratur factã post vltimũ aduentum ꝓdictũ. Sciendũ est tñ q̃ de hac hystoria adultere mulieris Chry. nullã penitus facit mẽtionẽ: ↄ causam assignat traductoꝝ eius: quia ipsa in antiquis voluꝫi

gibus grecis non habetur nec in grecie ecclesijs recitatur. Uñ greci eã dicũt apocriphã: ꝛ ita Joãni additã: sicut Danieli fabula draconis ꝛ Susãne hystoria. Sz
¶ qꝛ sancti latini eã tanꝯ de Joãnis textu exponũt ꝛ in ecclesijs latinoꝝ recitatur: dicẽdũ est grecis ꝙ potuit ipse Joãnes eã operi suo iam cõpleto inseruisse: ꝛ propterea in quibusdã antiquis voluminib⁹ nõ habetur. Quis em̃ esset tante temeritatis vt ea fingere voluisset. Et si quis eã voluisset fingere q̃ causa potuit fuisse. Dicit ergo (perrexit iesus in mõtẽ olineti). i. in bethaniã ſm Alanũ: q̃ vt ex euãgelistis ptz est in mõte olineti sita in latere oriẽtali distans a hierl'm quindecim stadijs: in q̃ hospitabat in domo marthe ꝛ marie sororꝝ lazari. Sed quare nõ remãsit i hierl'm vbi p̃dicuerat ꝛ in crastinũ predicaturus erat. Ad hoc dicit Chrỹ. ꝙ nullus inuitauit eũ: ꝛ forte causa fuit qꝛ nulli magnatũ adulabat vl' qꝛ iz ibi haberet amicos: vt pz de eo q̃ fecit ei cenã in quinta feria sequenti: ñ ipsi timebãt magnates. Uñ ꝛ ipse Nicodem⁹
¶ q̃ erat vnus de principibus ꝛ credebãt ꝫ eũ nõ est ausus se ei iũgere: sz venit occulte de nocte ad eũ (ꝛ diluculo). i. diei luculo siue parua luce añ. ſ. solis ortũ (iterũ venit in tẽplũ). ſ. ad p̃dicandũ: in quo eius sollicitudo in docẽdo ptz. Sz ex hoc videtur ꝙ malũ sit post prandiũ p̃dicare. Ad ꝟ dr ꝫ q̃dã ꝙ predicatio ad duo ordinat. ſ. ad retrahendũ homes a malo: ꝛ ad ꝓuocandũ ad bonũ. Rõne p̃mi tũc magis cõgruit quãdo homes sunt ꝓniores ad vana. i. post prãdiũ. Rõne vero scõi quãdo sunt magis sobrij. (Et omnis populus venit) qui erat in tẽplo ad orãdũ: ſm aliquos. Uel ſm alios ois ppl's ciuitatis. i. maior pars: ꝛ hoc est rõnabile: qꝛ euãgeliste innuũt ꝙ illis diebꝰ p̃dictiones mirabiles faciebat. Uñ Lu. xxi. dicit. Et ois ppl's manicabat. i. mane veniebat ad eũ in tẽplo. Et Joã. xij. dixerũt inimici eius. Ecce totꝰ mũdus post eũ abijt (ad eũ) vt audiret sermonẽ eiꝰ. Nã die
3 alia p̃cedẽti fecerat sermonẽ ita mirabilẽ: ꝙ milites q̃ venerãt cõprehẽdere eũ stupefacti in verbis eius nihil ei dixerũt: ſz reuersi ad eos q̃ miserãt illos: dixerũt. Nũq̃ sic locutꝰ ẽ hõ. Uñ ppl's memor illi
¶ bẽtius denuo veniebat. Ul' cã fuit: qꝛ in ppl'o erat dissentio quibusdã dicẽtibus: qꝛ bonus est: quibusdã negãtibꝰ: ideoq̃ vt ex verbis eius deprehenderẽt qualis eꝛt veniebãt ad eũ. (Et sedẽs) i. cathedra vl' loco doctoꝝ: vel sedẽs. i. assiduus existẽs (docebat eos) ꝛ nõ tenebat: qꝛ nõdũ pati dignabat (Adducũt ãt ei scribe) famosi in sapiẽtia qꝛ legis doctores (ꝛ pharisei) famosi in vita: qꝛ plꝰ q̃ ceteri religiosi erãt apparẽter: ꝛ vtriq̃ maximo zelo inuidie ꝟ rpm cõcitati (mulierẽ in adulterio deprehensam.) Isti pessimi viri videbãt ſm Aug. ꝙ dñs mãsuetudinẽ habebat: ꝛ laudabat ꝛ p̃dicabat miam ꝛ ob ꝫ ppl'o amabilis reddebat. Ideo ꝓposuerũt ei casum in q̃ videbãt eis ꝙ necessario aut cõtra mãsuetudinẽ aut ꝟ legem diceret: ꝛ cõsequẽter odiosus popl'o redderẽt: q̃ mãsuetudinẽ ꝛ legẽ amabat: credebãt tñ vt ait ꝙ ꝓ mãsuetudine rñderet vt populi sibi fauorẽ cõciliaret: vñ sequit (Et statuerũt eã i medio). i. i publico: nõ vt seruarent formã iudicij: qꝛ rps ſm existimationẽ eorũ nõ erat iudex sed
¶ qꝛ putabãt cõnem in solubilẽ ꝛ rpm publice cõfundere cogitabãt. ¶ Sz ãre nõ adduxerũt simul ꝛ adulterũ cũ quo erat cõprehẽsa. Ad hoc dr ꝙ huius potuit eẽ multiplex ratio. Primo qꝛ forte volebãt ponere in corde ppl'i ꝙ esset aliquis discipulorũ eius vel scõo forte erat diues: et pecunia corrupit eos vel tertio forte aufugit. (Et dicunt ei: magr̃ hec mulier modo) cũ sint dies sacri (deprehẽsa est) ita ꝙ res ẽ certa (i adulterio:) q̃ lex vult deaboret. Uñ sequit. In lege ãt Moyses). i. dñs ꝓ Moysẽ (mãdauit nobis huiusmodi) pctores fidem matrimonij violãtes (lapidare) Leui. xx. Per lapidationẽ tñ põt itelligi oẽ genꝰ mortis ꝛ p mortẽ lapidatio. Uñ aliqñ lex dicit hmõi occidẽdos: aliqñ lapidãdos. Sz quare i lege noua adulteri nõ lapidãtur. Ad hoc
¶ dr ꝙ lex verꝰ data est holbꝰ quasi imperfectis ꝛ paruulis: ꝛ ꝓmissione tẽporaliũm inducebat ad sui obseruatiã: iuxta illud Esa. i. Si volueritis ꝛ audieritis me: bona terre comedetis ꝛ p cõminationẽ tẽporaliũ malorum reducebat a peccatis.

Ut vero euãgelica data est hoibus ãsi
¶ pctis: et ꝓmittit spũalia et spũales simeternas penas ꝓncipaliter cõmina
tur. deol ea adulteri eterne pene reseruatur ꝛ nõ occidũt tẽporali morte. Sed
2 quare magis lapidat mulier adultera q̃m vir adulter. Ad ꝟ dr ꝫ Aug. in Enchiri. ꝙ mulier hz plura se a malo retrahẽtia. ſ. custodiã viri: cõfusionẽ mundi terrorẽ legũ ꝛ dei timorẽ: vir ãt habet vltimũ tm̃. Uel põt dici ꝙ hoc fit qꝛ magis est cõtra certitudinẽ ꝓlis si fornicet mulier ꝫ si vir ꝛ cõsequẽter sequitur maius malũ ipsi ꝓli q̃ nescit parẽtẽ suũ a q̃ habeat nutrimẽtũ ꝛ doctrinã. Uñ nũq̃ vna vxor habuit duos maritos sicut ecõtrario (Tu q̃ quid dicis) vtrũ sit lapidanda vel nõ (hoc ãt dicebãt tẽtãtes eũ) vtrũ ſ. pp habẽdã opinionẽ de mãsuetudine cõsuleret ꝟ legem vt apperebãt ꝛ credebãt (vt possent accusare eũ. ꝓpilato ꝓsidi ãsi trãsgressorẽ legis diule vl' vt possent accusare eũ ppl'o cuiꝰ timore eũ cape nõ audebãt. ¶ Moraliter est in hac ꝑte documẽtũ ꝓ peccatoribꝰ q̃ iniusta agũt
¶ cõfidẽtes: qꝛ se occulte opari putãt. deus em̃ permittit eos aliquãdo publicari vt rõne cõfusionis resipiscãt. Et ꝟ dr hoi sit bonũ ñ melius eẽt vt cõseruares famã tuã ꝛ spõte delicta corrigeres Grego. ũ. mora. Qui sepe velẽs cadit i culpã: quãdoq̃ nolens capitur ad penã. Hec ille.
¶ Quãtũ ad scõz tãgitur cõfutatio istorũ hypocritarum: qꝛ rps ita rñdit ꝙ iniustitiã seruauit ꝛ miam: ꝛ illi qui volebãt eũ cõfundere penitus sunt confusi. Dicitur ergo (Jesus ãt inclinãs se deorsum.) Non em̃ statim oñdit. Primo vt oñderet maturitatẽ seruãdã in iudicijs Sene. Optimũ iudicẽ existimo q̃ cito intelligit: tarde iudicat. Scõo vt daret eis spatiũ resipiscendi a malitia. Tertio vt oñderet se neq̃ ad hãc cõnem libẽter re
¶ spõdere neq̃ querere cõfusionẽ eorũ (digito scribebat in terra) in terra scribebat ſm Aug. vt oñderet ꝙ oẽs ptaũ scribentur in terra iuxta illud Hiere. xvij. Recedẽtes a te in terra scribẽtur sicut iustoꝝ noia scribi dñr i celo. Et scõo fz. ſ. Tho. vt oñderet se traditurũ legẽ dulciorẽ et mollioꝛẽ siue mitioꝛẽ antiqua: q̃ fuit in duro lapide scripta: qꝛ irritã facies quis illã absq̃ miseratiõe occidebat: vt patet Heb. x. Scribebat ãt digito ſm eũdẽ vt oñdat se eẽ illũ cuiꝰ digito lex dr scripta ꝛ ꝙ p̃r frustra tentãt accusare eũ de lege cũ sit legislator. Quid ꝟo scriberet i certũ est. Sz tñ diuersi diuersa dicũt probabiliter. Nã fz Amb. in quadã epl'a ad studiosum scribebat. Terra absorbebat hos viros abdicatos. i. digne cõdenãdos: et sumiꝫ Hiere. xxij. Sed scõm eũ i epl'a ad Ireneũ scribebat. Terra terrã accusat. i. peccatoꝝ peccatorẽ. Scõm Aug. ꝟo scribebat qõ postea protulit. Sz ſm glo. scribebat istorũ crimina et faciebat aliquã literã vl' figurã i qua vnusquisq̃ sua tm̃ peccata ꝛ suã dignã cõdenationẽ videbat: vt sic cõsequẽter miam peteret ꝛ sciret alijs misereri. Sz ãre nõ potꝰ aperte dicebat. Ad hoc dr ꝙ nolebat occulta publicare. Ul' possumus dicere ꝙ secuta fuissent in astãtibꝰ infinita mala spũalia: puta appetitꝰ ꝓpriãdi sil'ia ꝛ odia ꝛ inimicitie ꝛ homicidia. Forte em̃ ibi erãt multi viri quoꝝ vxores ab eis erãt violate. Quid ãt horũ veriꝰ sit icertũ ẽ. Uerũtamẽ ſm ſ. Tho. dictũ Aug. ẽ ꝓbabiliꝰ ꝓpter Amb. sz vtroq̃ illius glosse dicto vr̃ mihi ꝓbabiliꝰ. Nã si scripsit: terra absorbe ãre nõ sunt absorpti aut etiã ãre illud scripsit. Terra em̃ etiã cogitatiõi obedisset rpi. Si dicat ꝙ scripsit ꝓpter eos vt viderãt se digni absorberi. Dico ꝙ hoc redit i opinionẽ illius glosse q̃ dicit ꝙ faciebat aliquã figurã in quo scelera viderẽt: qꝛ ista figura potuit esse scriptura vel alia. Et sil'r si scripsit terra terrã accusat nisi in ista scriptura aliquid mirabil'r apparuisset qꝛ facil' poterat ista verba dicere eis: sil'r neq̃ id qõ postea protulit: qꝛ sup stue aut protulisset aut scripsisset. Ꝟo ãt scribẽte ꝛ nõ rñdẽte illi valde istabãt vt rñderet: credẽtes eũ esse ꝓpherũ ꝛ nescire q̃d rñderit. (Cũ ãt pseuerarẽt) cõtinue (interrogãtes eũ) q̃d vellet rñdere (ererit se) forte indicãdo digito ea q̃ scripserat: ꝛ tacite monẽdo vt legerẽt (ꝛ dixit eis. Qui sine pctõ eſt vꝝm ꝓmꝰ i illã lapidẽ mittat.) O gloria rhetio. Amb. Ille iudicet de alterius errore qui non habet in se qõ condemnet. Hec ille:

Aug. Si diceret nō lapidetur adultera: iniust⁹ quincereť. si diceret: lapideť: mā suetus nō videreť. Dicat ergo q̄ dz dicere mās suet⁹ z iust⁹. Qui sine pctō etc. Hec vox iustitie est: puniat peccatrix sed nō s pctōrib⁹ impleat lex: sed nō a preuaricatorib⁹ legis. Hec ille. ¶ Sed nunqd pctōr pōt aliū pctōrē corrigere? Ad hoc dicendū est ex doctrina sci Tho. ij. ij. q. lij. z iij. di. xix. cū distinctiōe Aut em̄ loq̄mur de correctiōe fraterna: aut de iudiciaria q̄ ad superiores ptinet. Nā de pma dicēdū est q̄ si pctōr cū hūilitate et gemitu corrigit quasi hortādo vt simul ambo corrigāt sua delicta nō peccat q̄uis se cōdēnet. i. pdēnabilē oñdat in sua ꝓscia vel frīs. sec⁹ si ex supbia: cōtēnēdo sua pctā vellet aliena reprēhendere. Est ei triplici rōne pctōr idign⁹ corrigere. Pti mo rōne pcedētis pcti: maxie si sit maⁱ pctō⁹ fratris. Hoc autē intelligo q̄n pctōr de suo pctō nō dolet. z intelligo etiā si nō sit maⁱ sed ēqle. Scōo rōne scādali. puta si suū pctm̄ sit publicū. Nō em̄ ꝓsumitur odisse pctm̄ q̄ō intellige: nisi etiā publice oñderet se de suo dolere. Tertiorō ne supbie vt dictū est. Hec ex. ij. ij. Si ho loq̄mur de scōa sicut vī ipse loq̄t. iij. Dicēdū est q̄ existēs i venali pctō pōt corrigere, qz nō reddit hoiem indignū executione officij. nec ita est causa scandali vt mortale. vt cū sine eo nullus vitā ducat. Si ho sit i mortali etiā occulto: sec⁹ qz reddit hominē inhabilē ad executionē officij cuiuscūq; posset tm̄ corrigere nō vt minister ecclie exequēs scz officiū sed vt ꝓuata ꝓsona: nisi rōne scādali. Loquit aūt. s. Tho. de existēti in mortali actualiter: qz. s. nō est ꝓtritus: z loquit de ministris ecclie seu ꝓlatis q̄tū ad spiritualia. Vbi iudice ho laico dicēdū videtur q̄ si existēs actualr in mortali corripit aliquē motu ꝓprio peccat: qz nō monet z zelo dei ℞ pctm̄: qz illud in se corriperet: maxime si suū sit equale vel maⁱ sed videt moueri ex superbia. Si ho iudicat lege exigēte z ex mēte legis nō peccat: vt aliqui dicunt. nec condēnabilē se oñdit in eo q̄ fert sentētiā scz in eo q̄ facit id per qō sniam similē mereť. Et hec determinatio videt conformis doctrine san. Tho. iij. q. lxiij. z. iij. di. v. z di. xix. et di. xviij. z qōli. vij. q. iij. vbi tenet q̄ exhibēs se ministrū ecclie in aliq̄ spūali et existēs in mortali peccat mortalr: qz nō se ꝓformat dño cui⁹ ē minister. Isra aūt rō nō tz in ministro laici. vñ ipse super Jo. exꝑsse sic determinat vt hic determinatū est [Et iterū se inclinans scribebat in terra] Iterato se xp̄s inclinauit ℞ gl. parcēs eoꝝ verecūdie. ne. s. tm̄ erubesceret de aspectu eius, ꝑm Alchuinū ℞o vt libere possent exire. ꝑm Aug. ℞o vt oñderet q̄ erāt indigni videre vultū eius vel eo videri. Uel ꝑ fuit vt oñderet primam suiam eē immutabilē qz de⁹ nō mutat. Sz q̄d scribebat scōa vice. Ad hoc dico q̄ scribebat idē qō prius vt vī. Et credo q̄ sicut scribebat aliq̄d in quo diuinit⁹ videbāt sua pctā: ita q̄ scribebat ordinate: ita q̄ vn⁹ post vnū illa cognoscebāt. iō sequit [Audiētes aūt] id quod dixerat z supple videtes id qō scripserat: erubescētes de turpitudie suoꝝ pctōꝝ [vnus post vnū exibāt] sicut vn⁹ post vnū scripturā forte legebāt icipiētes a senioꝝbus vt q̄ ꝓmi fuerāt in culpa: ꝓmi eēnt in pena. z quoꝝ forte pctā erāt graniora. Aug. Sic igit illi voce iustitie tāq̄ traba li telo ꝑcussi sese ispiciētes z reos inueniētes vn⁹ post vnū oēs recesserūt. Hec ille. ¶ In hac pte ē mozale ꝺocumentū: quāta erit in die iudicij pctōꝝ erubescētia cū nō solū ipsi sz tot⁹ mūdus videbit eoꝝ peccata: sl isti tm̄ erubuerūt videtes ea ipsi solū simul cū xp̄o. Just⁹ aūt tunc nō erubescēt sz erit eis gla: qz penituerūt: sicut nec non erubescit Magdalena q̄ sua pctā publice ꝓdicant. Hic. Dicat vnusq̄sq; qō velit: ego interim ꝓ sensus mei putate iudicani meli⁹ esse cōfundi corā ꝓtib⁹ sup terrā q̄ coram angelis sctis in celo: vel vbicūq; dñs iudiciū suū voluerit demōstrare. Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū tangit miseratio qua peccatrici xp̄s exhibuit: cū dr [Et remāsit Jesus sol⁹]. i. sine scribis z phariseis: nō aūt sine discipulis z plebe. qz dictio exclūsiua vt dr. s. Tho. hic nō excludit nisi rēspectu extraneoꝝ. i. inimicoꝝ. Opz̄ dicere q̄ ibi remāserint aliq̄ iudei: imo aliq̄ pharisei: qz sequit imediate post istā ystoriā q̄ xp̄s allocut⁹ est iudeos. z q̄ aliq̄ phariseꝝ dixerūt ei: vt ptz ifra sabbato ante dñicā de passiōe Aug. Relicti sunt duo: misera et mia. Hec ille. [z mulier in medio stās] discipuloꝝ z plebis. vel in medio. i. in ambiguo ꝑm san. Tho. ignorās q̄d sibi futuꝝ esset. vñ ꝑm Aug. timuit se ab illo puniri q̄ sine pctō erat [Erigens aūt se Jesus]. s. ascribēdo postq̄ oēs aduersarij recesserāt [dixit ei] temperādo rigorē iustitie p miam [Mulier vbi sunt q̄ te accusabāt] Nō q̄rit quasi ignorans sz vt consolet. Ad hoc mulier stupefacta nō rndit timore mortis. iō statim dñs vt eā respirare faciat z secure rndere subiūgit. Nemo te cōdēnauit. Que dixit. [Nemo dñe] Dixit ei Jesus [Nec ego te cōdēnabo]. Sz ne videret fauere pctis adiū ptz ꝑ Au. [Uade z iā amplⁱ noli peccare] Sctūs aūt Tho. dicit xp̄m istā absoluisse a culpa nulla ꝓposita pena. qz cū absoluēdo exterius iustificaret interi⁹: potuit eā tāta ꝓtritione immutare: vt ab oi pena efficeret immunis. Nullius tñ exemplo xp̄i sine ꝓfessione z pene iniunctione quātūcūq; dz absoluere. qz xp̄s tantā i sacramētis habuit excellentiā ptātis: vt sine sacro effectū sacri ꝓferre potuerit: qō nullus pur⁹ hō pōt efficere. Cum aūt in ista muliere duo eēnt. s. natura z culpa: vtrū q̄ potuit xp̄s pdēnare. naturā q̄dē iubēdo eā lapidari. z culpā eā nō absoluēdo z vtrūq; absoluere. puta silicentiā peccādi tribuisset spōdēs se eā de cetero nō pdēnaturū. Sz deus odio habēs culpaz z amās naturaz: dānauit alterū tm̄ dicēs. amplⁱ noli peccare vt sic appareat q̄ rectus est deus q̄ veritatē. z q̄ dulcis p mansuetudinem. Hec ille virtualiter. ¶ Est aūt sciendū q̄ in die ℞gini dedicata q̄uenīter legit hoc euāgelū. Primo qz opposita iuxta se posita magis eluceſcūt. iō magis cōmendabilis apparet innocētia virginis. Scōo qz ex hoc cōmēdatur mia xp̄i q̄ existens ℞go z fīus virginē z ℞ginū sponsus adulterā nō horruit penitēt. Jō in die virginis hec hystoria recitat vt hoc cogitemus. Tertio qz ad ꝓpositū virginis sunt illa ℞ba Jesus inclinans se etc. z hoc in sensu q̄sī allegorico. Nā virgo in scriptura appellat terra ꝓpter suā stabilitatē z fecunditatem iuxta illud. Rorate celi de sup etc. Inclinatio vero xp̄i est eius icarnatio: q̄ cum forma dei esset semetipm̄ exinaniuit. Jesus igit se inclinās. i. humilitatē assumēs dispōnēs. digito. i. ꝓprie spūsceti scribebat in terra. i. in btā virgine. Sz q̄d scripsit. Rndeo Aliqua q̄b⁹ illa pulcerrima charta decorareť. Nā de⁹ pr̄ in ea scripsit z ipse fit suā potētiā: facies eā potētē nos adiuuare i vita iustis ꝓseruando gr̄am: z i iustis obtinēdo miam z i morte nos defendēdo a diabolo: z post mortē nos suscipiēdo in celi palatio. Jdeo ora Maria mr̄ gr̄e mater mie: tu nos etc. Filius vero scripsit i ea suā sapiētiā ad p nobis scire aduocare: ideoq; significata fuit p illā mulierē q̄ apō regē Dauid ad uocauit sapiēter ꝓ filio absalō exulante. ij. Re. xiiij. Spūsceūs suā bonitatez faciēs eam clemētē ad miserādū. Uñ ipsa de se dic̄ Eccli. xxiij. Quasi oliua speciosa i campis. Ex q̄ pz q̄ sua mia est excellēs sicut oleū eminet oi liquori. Et ꝓgruens: qz speciosa i tpe opportuno. i. tribulatiōis Ecc. xxxv. Speciosa mia in tpe tribulatiōis. Et patēs oibus iustis z iniustis: qz in cāpis. ¶ Est aūt in hac pte mozale ꝺocumētū q̄ q̄ in pñti habet punire ꝺz attēdere solū vel saltē principaliter ne de cetero cōmittant scelera. Pene em̄ pñtis vite sunt medecine ꝓseruatiue. Jō ℞ Platonis sniam: nullus sapiens punit qz peccatum est: sed ne peccetur. Amen.

℣ Dominica. iij. in quadrage.

℣ Textus euang. Joan. c. vj.

IBiit Jesus trans mare galilee qō est tyberiadis z sequebatur eum multitudo magna etc.

IBiit Jesus trans mare galilee etc. Jo. vj. Uide ꝺominica vltima post festum trinitatis.

℣ Feria. ij. post dñicam. iij. in. xl.

℣ Textus euāge. Joan. c. ij.

PRope erat pascha iudeorum z ascendit Jesus hierosolymaz z inuenit in templo vendentes oues z bo

ues et columbas et nũmularios sedentes. Et cuz fecisset quasi flagellum de funiculis omnes eiecit de tẽplo. Oues q̃z z boues z nũmulariorum effudit es: z mensas subuertit. Et his qui columbas vẽdebant dixit Auferte ista hinc z nolite facere domum patris mei domum negotiationis. Recordati vero sunt discipuli eius quia scriptum est zelus domus tue comedit me. Respondentes ergo iudei z dixerũt ei. Quod signum ostẽdis nobis: q̃ hec facis? Respondit Jesus. Soluite tẽplum hoc z in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo iudei. Quadraginta et sex annis edificatum est tẽplum hoc: z tu in tribus diebus excitabis illud: Ille autẽ dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset ex mortuis recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat. Et crediderunt scripture z sermoni quem dixit Jesus. Cuz autẽ eẽt hierosolymis in die festo: multi crediderunt in noie eius videntes signa que faciebat. Ipe autem Jesus no credebat semetipm eis: eo q̃ ipse nosset omnes: z quia opus ei non erat vt quis testimoniũ perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine.

In Rope erat pascha iudeorum ꝛc. Jo.ij. In pñti euangelio tanguñt tria puncta: q̃ sunt Expliso: Interrogatio: z Cõuersio. ¶ Quantũ ad primũ sciendũ est q̃ multa ad hoc euangelium pertinentia habent supra dñica.s. quadragesime. z feria.iij. sequẽti. In primo igit pũcto tangit quõ xp̃s eiecit de tẽplo vendẽtes z emẽtes. Pro q̃ sciendũ est: q̃ ista eiectio de q̃ euãgelium loquit facta fuit inter quersionẽ aq̃ i vinũ et pascha: q̃.s. fuit post p̃dictũ miraculũ z ante pascha. In euãgelio aũt Jo. fit mẽtio i tribꝰ locis de pascha.s. hic. et. vj.c. vbi recitat miraculũ de panibꝰ. z.c. xiij. vbi dr ante diẽ festũ pasche. Scõm b̃ ergo a miraculo quersionis aq̃ vsq̃ ad mortẽ xp̃s duobus annis p̃dicauit: z tãtũ plus q̃tũ ab illo vsq̃ ad pascha fluxit. Nam phs eiectio fuit facta ꝑpe pascha vt hic dr. Et sequẽti anno eodẽ tpe fecit miraculũ de panibus. z Jo. fuit decollatus. Uñ Joannes fuit decollatus ꝑpe pascha. q̃ vt dr Mat. xiij. statim post decollationẽ Joãnis xp̃s secessit i desertũ: z ibi fecit miraculũ circa panes. q̃ fuit factuz ꝑpe pascha vt ptz Jo. vj. Festũ tñ decollationis eiꝰ a die celebrat q̃ caput eiꝰ inuẽtũ est. Et sequẽti ãno eodẽ tpe fuit dñs crucifixus. Scõm eos g̃ q̃ dicũt xp̃m fecisse miraculũ quersionis aq̃ z ea q̃ h̃ narrant eodẽ anno q̃ fuit baptizatꝰ xp̃s tãtũ duobus ãnis cũ dimidio p̃dicauit. q̃ ab eius baptismo vsq̃ ad eiꝰ mortẽ fluxerũt. Sz cõiter tenẽt q̃ p̃dictuz miraculũ cõuersionis nõ sit factũ i ãno baptismi sz post baptismũ reuoluto anno eadẽ die: z hoc sz mag. hi. z.s. Tho. tz eccha. Nã vt aũt ꝑm sniam eius ea die q̃ magi xp̃m adorauerũt eadẽ die reuolutis. xxx. annis xp̃s ẽ baptizatꝰ z eadẽ die reuoluto ãno xp̃s aquã mutauit i vinũ z seq̃nti anno ꝑpe pascha decollatꝰ ẽ Joã. z seq̃nti xp̃s crucifixus. Sic g̃ inter xp̃i baptismũ z quersionẽ aq̃ fluxit vnũ pascha de q̃ nulli euãgelista facit mẽtionẽ. Et sic ꝑm q̃ eccha tz xp̃s triby annis ac dimidio p̃dicauit. Ota supra dicta q̃si de ẏbo ad ẏbũ sunt scti Tho. i sua postilla sup Jo. Et sn ali idẽ dr mag. hi. excepto q̃ vbi dr. s. Tho. revolutis. xxx. annis. ipe dr revolutis. xxx. vt xxxj. ãnis. Dicit g̃ (Prope erat pascha.) Est aũt pascha nomẽ hebraicũ ꝑm Au. z iterp̃tat trãsitus: tũc em angelꝰ dñi trãsiuit p egyptũ pcutiẽs egyptios: sa iuãs hebreos. Et idẽ significat phase. Scõm Am. ẏo ẽ grecũ: z sigt passionẽ (indeoꝝ) q̃ nõ dr q̃si alienatiões pascha celebrarẽt: sz iudeoꝝ dr sz. s. Tho. Ul'q; nõ erat dñi sz hoim q; nõ sctẽ z ad dei gl'iam: sed ad hoim voluptatẽ illõ celebrabãt. vl'vt dr ad dñaz nr̃i pasche in q̃ nõ figuralis sz verꝰ agnꝰ ẽ imolatꝰ (Et ascẽdit Jesus hierosolymã) vt legẽ ipleret quũ ipe tuierat. Jubebat em q; ter in anno. i. in pascha: in pẽthecoste. z i scenophegia omne masculinũ de genere iudeoꝝ apperet ãte dño in hierl'z. Cũ remotioꝝ tñ diẽ celebabat ꝑm alios: quo ad pẽthecostẽ z scenophegiã. ¶ Est aũt sciẽdũ ꝑm Alchuinũ q; bis legit in euãgelijs xp̃s post baptismũ hierosolymã ascẽdisse. s. semel añ icarcerationẽ Joãnis: z semel añ passionez: z vtracz vice purgauit tẽplũ eũcẽdo vẽdẽtes z emẽtes de illo. Uñ seq̃t [Et iuenit in tẽplo]. i. i atrio tẽpli. Naz tẽplũ hẽbat tripler atriũ. i. spatiuz circa se: z eoꝝ vnũ diuisum in duo vnũz immediate circa tẽplũ qõ erat sacerdotũ: aliõ viroꝝ mũdoꝝ: aliud mũdarũ mulieruz: aliõ imũdoꝝ z gẽtiliũ. De hoc eiecit dñs vẽdẽtes patẽt aũt ista ex dictis supra fer. iij. post. j. dñicã. xl. exceptis q̃ sequũt [q̃si flagellũ de funiculis] Querũt hic sliq. s. Nico. ò lr. quõ xp̃s i tẽplo funiculos inuenerit? Et soluũt dicẽtes q; ꝑbabile ẽ eũ vsum fuisse funiculo ꝑ zonas: sz multo ꝑ babilꝰ est q; ibi eẽnt funes q̃bꝰ iumẽta ibi vẽdẽda ligabant. Nã apli legũt zonas habuisse Mat. x. Et ex mlto ꝑbabilꝰ de xp̃o q̃ datꝰ fuit i exẽplũ oim: ꝑpt qõ z sicut ceteri ẽ Juersatꝰ z indutꝰ vt ptz ex his q̃ docet. s. Tho. iij. pte. q. xj. [Auferte ista hinc] Leui' aũt corripuit vẽditores colũbarũ q̃z nõ ita deyonestabãt tẽplũ. ¶ Notãdũ ẏo q; xp̃s nũq̃ fuit ita severus i puniẽdo sicut ẏ. q; erat illud factũ in iuriã dei p̃fis. quã nullo mõ ferebat: sz sufferret suã [Recordati ẏo sunt discipuli eiꝰ]. s. post eiꝰ passionẽ. vel tunc ꝑm Chrỹ. qñ ista viderũt [q̃ scriptũ ẽ] in ps. lxviij. [Tel] vt in bonũ sumit. q̃ sz Alchuinũ ẽ fernoz zl: quo mẽs relicto hũano timore ꝑ defensiõe ẏitatis: accendit. Hecille. [domꝰ tue]. i. quẽ habui ꝑ honore domꝰ tue siue tẽpli tui: o pr̃ [comedit me]. i. vehemẽter accẽdit. vel comedit me. i. ꝑsumit ꝑ mortẽ. zelus em xp̃i ꝑ deo pronocauit magnates iudeorum vt illum occiderent. ¶ In hac parte est morale documẽtũ. q̃ Aug. tangit di. Comedit zelo domꝰ dei q̃ omnia q̃ vidit: ibi perversa cupit emẽdare: et si emẽdare non potest tolerat et gemit. Si ergo in domo tua ne q̃d querſum fiat fatag: t. in domo dei vbi salus ꝓposita est debes pati ꝗtum in te est si q̃d puersi videris. Amicus est: admoneat leniter: vroz est: seuerissime frenet. ancilla est ẽt verberibus ꝓsecet. Facẽdo potes ꝑ ꝑsona ꝗtum portas. Hec ille. ¶ Quãtũ ad scõz tãgit interrogatio quã iudei xp̃o fecerũt. cuz dr. [Rñderũt g̃ iudei] facto. s. ei' nõ ẏbis q; magis grauabant eius facto q̃ dicto [q̃ signũ]. i. q̃ miraculũ [oñdis nobis: q; ẏ facis]. i. q; habeas ptãtem ista faciẽdi: seu autoritatẽ. In correctione em ꝑm s. Tho. duo reqrunt. s. zelus z autoritas. Et q; in facto xp̃i de primo nõ appebat dubiũ: de secdo q̃siuerũt ac si dicerẽt. Quo miraculo ꝓbas q; habeas autoritatẽ imitãdi q̃ ordinauerũt sacerdotes: q̃si ꝓncipalis dñs templi vel q̃si ꝓpheta missus a deo. Et q; vt dicit. s. Tho. insidiose signum q̃rebant q̃si desperãtes de exhibitione signi: vt calũnias iferrẽt nõ vt scirent: iõ dat eis signũ occultũ q̃ nõ illuminãt magis sz magis execant. Uñ sequit [Rñdit Iesus et dixit eis. Soluite tẽplũ hoc: z i trib' diebus excitabo illũ] Aug. in gl. sic vr ꝓtinuare. Ego nõ do vobis signũ mee ptãtis: sed expono vobis q̃d significet ẏ. q̃ ego feci. Et tũc intelligit [Quod signũ oñdis nobis q; hec facis]. i. vis significari vl'itelligi in hoc facto. [Et ille. Soluite ꝛc.]. i. sicut tẽplum hoc corpus vos indignatis z ego emundo sic corpꝰ meũ vos dissoluetis z ego resuscitabo [vl' soluite ꝛc.]. i. ẏ argumentuz z signũ do vobis mee autoritatis [Soluite]. i. vos soluetis: me ꝑmittẽte: z nõ soluẽte: neq; soluẽte nã. Non em dixit soluaz vel soluet: sz soluite [templũ hoc]. i. corpꝰ meũ [z ego] mea virtute ꝑm Titũ [in tribꝰ dieb']. i. post triduũ [excitabo illud] a sõno mortis ad vitã. Hoc autẽ fuit ifallibile signũ deitatis: Appellauit aũt xp̃s corpꝰ suũ tẽplũ: quia in eo habitauit plenitudo diuinitatis: nõ solum ꝑ gratiaz vt in alijs: sed corpaliter vt dicitur ad Colos. ij. scilicet ꝑ vnionẽ in ꝑsona: q̃ z aia z corpus deitati fuerũt vnita. Ex hoc autẽ credidit Apollinarius q; sicut tẽplũ est res inanimata: ita xp̃s corpus sine aia assumpserit: z q; in eo diuinitas loco anime fuerit. Sz hoc si ẽet ve-

rum xp̃s nō fuisset hō plus ℭ cadauer sit hō. Scō ēt nō habuisset hūanā carnem: nec cōsequēter aliqd pertinēs ad naturā humanā. Est aūt decept⁹ in hoc q̄ xp̃s corpus tēplū dicit metaphorice: ꝛ cōsequēter nō opz similitudinē ℭtū ad oia intelligere: qō aūt xp̃s aliam habuerit ptz: qz dicit: Potestatē habeo ponēdi aiam meā. Jo. x. qō de diuinitate nō pōt intelligi: qz eā deponere nō pōt. (Dixerūt ergo iudei) hoc signū nō intelligētes ꝛ ꝓpterea reprobare volētes (Quadraginta ꝛ sex annis edificatū est tēplū hoc ꝛ tu i trib⁹ dieb⁹ excitabis illud:) quasi dicerēt. Impossibile vis facere. Nō autē intelligunt ista ꝑm Chrȳ. de tēplo Salomonis qō septē annis cōpletuz est vt habetur. iij. Reg. vj. ꝛ nabuchodonosor fuit destructū: sed intelligunt vt dicit de eo qō post captiuitatē babylonicā filij ysrael edificauerūt: qō multis annis edificauerūt qz a finitimis impediebant: vt ptz in li. Esd̄. Idē cū Chrȳ. tenet Alcuinus ꝛ oēs fere exposit̄res. Sed hic est magna q̄stio de qua null⁹ expositor facit intentionē. Si em̄ ista nō pñt intelligi de tēplo Salomonis: qz destructum erat eadem rōne: nec de scō tēplo edificato post captiuitatem sub zorobabel possunt intelligi qz vt dicit Joseph⁹. xv. antiq̄. c. vlt. Herodes destruxit illō: ꝛ edificauit aliud qō octo annis ꝑfumauit. Ad hoc dico primo q̄ista verba esse vera non est necesse: qz non sunt verba xp̃i vel euāgeliste: sed iudeorū. Dico scō q̄ pñt veritatē de tēplo Salomonis: nō quo ad edificationē t̄mq̄ septē annis cō summata est ꝑm q̄ loquunt̄ p̄dicti doctores: sz ℭtū ad materie ꝓparationē et actualem edificationē sumul. Nā dauid preparauerat materiā: ꝛ Salomō fabricauit vt ptz. iij. Reg. vj. Sicut aūt dicit Orig̃. Atpe q̄ Nat̄ hā ꝓpheta cōsuluit Dauid vt tēplū fabricaret ꝛ Dauid cepit sum⁹ ꝓparare vsq; ad tēpus q̄ Salomō illud tēplū cōsumauit fuerūt. xl vj. anni. Nec tū qz illud erat destructum: iō de eo ista non pñt intelligi: qz hoc pōt ip̄ozie demōstrare. demōstrando aliqd i eadē specie cū eo qō tūc videbaī ℭcut ꝛ cuz ōz. Hec herba crescit vbiq.

Dico tertio q̄ ēt intelligi pñt de scō tēplo: vt dictū est eadē rōne. ꝛ tāto amplⁱ quāto i tēplo q̄ demōstrabāt: erat materia multa priozis. Nō aūt intelligunt de tertio qō edificauit Herodes. Primo qz ipe minozi ꝛpe edificauit. Scō qz ꝓpria illa nō fuit totaliter noua fabrica: qz nō ꝓparauit totam materiā. Habuit enim lapides ꝛ ligna tēpli qō depo suit ℭtus supaddiderit multa. Posset tñ dici q̄ ipe octo annis substātiā fabrice cōpleuit: sz tñ post per multos annos aliquid modicū fuit semp fabricatū ad decēciam ptinēs. Quānis aūt iudei p̄dicta referrēt ad tēplū materiale: tñ Aug. li. lxxx. q. dicit esse vera de tēplo corpis xp̃i. Formatio em̄ ꝛ cōceptio vt ait hūani corpis. xl v. dieb⁹ perficit. Primis em̄ sex dieb⁹ hz similitudinē lactis: noue alys querit in sanguinē. xij. alys solidat in carnē. xvij. alys pficit organizatio ℭtū ad oia lineamenta. Ista aūt addāt vnū ꝓpter sacm vnitatis faciūt. xl vj. Unde versus. Tres bis lacte dies: tres sunt in sanguine terni. Bisseni carnē: tressem mēbra figurāt. Deinde aūt est puer in vtero matris cōiter vsq; ad cōplemēū noni mēsis ꝛ initiū decimi dicente Uergil. in Buc. Matri lōga decē tulerūt fastidia mēses. Uñ illa verba. j. Mach. vij. matris ad filiuz. s. Te nouē mensib⁹ in vtero portaui: videnī cozrupta qz libri cozrectiones habēt decē et nō nouē: sumēdo. s. totū per partē. Ista tñ sane sunt intelligenda. Nā simul in xp̃o fuerūt formatio cozpis: creatio aie: et vnio aie ad carnē: vt vnio verbi ad carnē ꝛ aiam. Quānis aūt in ipso instāti vnionis cozpus xp̃i fuerit perfectū ℭtū ad integritatē oim mēbrorū: ad quātitatē tñ ꝛtia: no cozpoi debitā peruenit in p̄dicto numero dierū. Est em̄ sciēdū q̄ in ipa ꝛception est maioris ℭtitatis q̄ futur⁹ est maior. Cū igit̄ xp̃s fuerit mediocris statur̄e in ipsa cōceptione debuisset ēe mediocris ℭtitatis. Sed ista ℭtitas tem tūc nō habuit: sz eā quā tūc habēt illi q̄ futuri sunt pu⁹: ꝛ deinde. xl vj. dieb⁹ peruenit ad illā mediocrē quā habuisset: tūc si fuisset naturalr ꝛcept⁹. Uide de ꝑs. Tho. iij. par. q. xxxiij. Ille aūt dicebat de templo

tēplo corpis sui). i. de cozpore suo q̄ tēplū ꝓp deitatis vnionē seu habitudinē: ꝛ ꝓp reconciliationē qz sicut i tēplo ita ꝛ i xp̃o homines recōciliāt deo ꝛ ꝓpt fabricationē. xl vj. dieb⁹ pfectā: ꝛ ꝓp sacramētorū administrationē ꝓpter excellēciā sctificationē. (Cū ergo resurrexisset a mortuis recordati sunt discipuli ei⁹ (. i. intellexerūt qz hz Alchuinū tūc aperuit illis sensum vt intelligerent scripturas Luc. vj. ꝛ clari⁹ etiā ex resurrectione cognouerūt eū esse deū qui in illo cozpore habitabat velut in tēplo (qz hoc dicebat de corpore suo) q̄ viderūt tertia die exctatū (Et crediderūt per euidentiā facti magis solidati in fide scripture) ꝓphetarum que multipliciter hoc predicit (et sermoni quē dixit Jesus) sz soluite ꝛc. In hac pte est documētū morale: qz xp̃s in hac sua iustitia q̄ eiecit de tēplo oues boues dedit documentū ꝑfectis. Nā seruauit seueritatē ejciēs ea q̄ tēplū fedebāt vt oues ꝛ boues: ꝛ lenitatē in hoc q̄ nō sic eiecit colūbas que sic nō fedabāt: sed vēdentib⁹ leniter dixit. Auferte ista hinc. Et discretionē: qz nō est vsus gladio aut baculo: sed flagello: innuēs qō ꝑfect⁹ in cozrigendo dz esse seuerus malis: māsuetus bonis ꝛ discretus oibus. Uñ in arca q̄ ꝓlatuz significabat erat virga ꝛ manna ꝛ tabule in quibus sapientia dei erat inscripta: vt ptz ad Hebre. ix. Et eadē rōne in basib⁹ tēpli q̄ significabāt ꝑfectos erāt sculpti leones ꝛ boues ꝛ cherubin. iij. Reg. vij. (Anagogice aūt istud tēplū significat celū siue celeste templū qō est xp̃s: vt ptz Apoca. xxj. de quo ejciūtur boues cozrib⁹ venālates. i. superbi. ꝛ nūmularij. i. auari ꝛ colūbe q̄ sūt aues libidinose. i. luxuriosi. ꝛ oues. i. hypocrite q̄ sunt in vestimētis ouiū. Ejciunt inquā (vt excōicati iuxta illud. Apo. xxj. Foris canes ꝛc. Uñ cum eis nō participabāt scti in loquela: nec officio: nec saluatione. i. salutis exoptatione. (Allegorice vero significat ecclesiā: de qua ejciunt eadē gha pctōrū: sz alio mō. Est aūt in hoc sensu allegorico documentū morale qō tāgit Alchui. dicēs. Quotidie dē⁹ spūaliter ecclesiā suā intrat: ꝛ qualiter vnusqsq; ibi querēt attēdit. Caueam⁹ ergo ne in ecclīa dei fabulis vel risib⁹ vel odijs: vel cupiditatibus vacemus: ne improuisus veniēs nos flagellet et de ecclesia sua ejciat. Hec ille. (Quātū ad tertiū tāgit puersio multoz: cū ōz [Cū aūt esset hierosolymis in pascha in die festo]. i. solēnitate quē septē dieb⁹ durabat [multi crediderūt in nole ei⁹] credētes. i. q̄ ēt xp̃s [vidētes signa] Sicut em̄ doctrina hūana fit nota ꝑ resolutionē ad principia ꝑma ita doctrina fidei ꝑ resolutionē ad signa q̄ fiūt in testionū ei⁹. Cū ei miracula solus de⁹ faciat. opz dicere vel q̄ talis doctrina sit vera: vel q̄ de⁹ esset testis falsitatis: qō absurdū est. Sed si miraculū ita cōuincit: quare videntiū idē miraculū alius credit: alius vero nō credit. Ad hoc dico q̄ iō est: qz aliqui non credunt miraculū illud esse vere a deo in testimoniū talis doctrine. Unde demones quidus cōstat miracula esse vere miracula i. diuina virtute facta: eo q̄ totā virtutē naturalē seu creatā cōprehendūt: si miraculū aliqō fieri viderit credere cōpellūt [q̄ faciebat] Cōtra: qz nulla tūc legitur fecisse signa. Ad hoc dicit Orige. qō non oia facta saluatoris sunt scripta. vt ptz Jo. xx. Nō em̄ intendebāt euāgeliste scribere oia gesta xp̃i: qz non sufficiebāt: sz ex multis voluerūt aliqua scribere quib⁹ ꝓbaret ꝓa diuinitas ꝛ hūanitas. Uel dicēdū est ꝑm eundē q̄ mirabile signū visum est eis ipa ejectio vēdentiū: vt dictū est vbi supra. [Ipse aūt iesus nō credebat semetipm eis]. i. nō cōfidebat in eis ꝑm Chrȳm. Sz si credebāt in eū quare ipse nō credebat eis Ad hoc dicit Chrȳ. q̄ illi erāt rudiozes. Nā ꝓpter signa crediderāt qō pertinet ad rudes: rōnabiles aūt ꝑ doctrinā ꝛ ꝓphetias trahebant. Qz ergo erāt rudes ꝛ imperfecte credebāt: nō credebāt se eis exhibēdo familiarē: ꝛ secreta fidei reuelādo sicut apostolis faciebat. Uñ vt euāgeliste insinuet eos impfecte credidisse non dixit: crediderūt in eū. qz. s. necdū credebāt ei⁹ deitatē sz dixit: crediderūt in nomine ei⁹. i. crediderūt id qō de eo dicebatur nole ten⁹. i. eū esse iustū ꝛ bonū. Uel ꝑm alios hoc est: qz illi erāt impfecte cre

dãtes ꝛ eũ hoc eis quidẽ ficte se immisce
bãt. Uel ꝑm Aug. Ista sunt ꝓpter my-
steriũ facta. Nã vt dicit: isti gerunt for-
mã cathecuminorũ in ecclesia eorũ. ſ. q̃
credũt sed adhuc nõ sunt baptizati: sed
instruunt vt baptizent. Et si isti eẽ cre
dũt in noie xp̃i: iesus tamen nõ credit se
eis: qz eccl̃ia xp̃i talib⁹ nõ exhibet cor-
pus xp̃i: qõ sicut null⁹ nisi sacerdos põt
cõficere: ita null⁹ nisi baptizatus põt su
scipere. Nõ ergo talibus exhibebat se fa
miliarẽ [eo q̃ ipse nosset oẽs] quo ad in
teriora. imo ꝑm Augu. plus nouerat de
eis q̃ ipsemet: qz ꝛ ipse Petr⁹ nõ nouit
fragilitatẽ suã qñ ꝓ xp̃o mori volebat:
quã th̃ sciuerat xp̃s: (ꝛ qz op⁹ ei nõ erat)
id est nõ erat necesse [vt qs testimoniũ
perhiberet de hoie] dicẽdo christo qua-
lis esset aliqs hõ [ꝫ pe eñ sciebat q̃d eẽt
in homine] imo quid futuru ꝫ esset: ꝛ q̃d
accidere potuisset. ¶ In hac parte est
morale documẽtũ: de quo ait Beꝺ. Qua
propter mouemur vt nunq̃ de nostra
cõsciẽtia securi simus: sed semp solliciti
formidemus: qz qõ non latet eternũ ar-
bitriũ latere non valet. Hec ille.

☞ Feria. iij. post dominicã. iiij. in Quadragesimã.

☞ Textus euã. Jo. c. vij.

IAm die festo mediante ascẽdit Iesus in templũ ꝛ docebat. Et mirabant iu dei dicẽtes. Quo hic lite ras scit cũ nõ didicerit? Rñdit eis Iesus ꝛ dixit. Mea doctrina nõ est mea sed ei⁹ q̃ misit me. Si q̃s volue rit volũtatẽ meã facere cognoscet de doctrina mea vtrũ ex deo sit an ego a meipso loquar. Qui semetipso loquit: gloriã ꝓpriã q̃rit: q̃ aũt q̃rit gloriã ei⁹ q̃ misit illũ: hic verax est: ꝛ iniustitia ī illo nõ est. Nõne moy-
ses dedit vobis legẽ: ꝛ nemo ex vo
bis facit legẽ q̃d me q̃ritis interficere? Rñdit turba ꝛ dixit: Demoniũ habes: q̃s te q̃rit interficere? Rñdit Iesus ꝛ dixit eis. Unũ opus feci et oẽs miramini. Propterea moyses dedit vobis circũcisionẽ non qz ex moyse sed ex patribus. Et in sabba to circũciditis hominem. Si circũ cisionem accipit hõ in sabbato vt nõ soluatur lex moysi: mihi indigna mini qz totũ hoiem sanũ feci in sab bato? Nolite iudicare ꝑm faciem: sed iustũ iudicũ iudicate. Dicebãt ergo q̃dã ex hierosolymis. Nonne hic est quẽ querũt interficere: Ecce palã loquitur ꝛ nihil ei dicunt. Nũ quid vere cognouerunt principes qz hic est xp̃s. Sed hunc scimus vn-
de sit xp̃s: vero cum venerit nemo scit vnde sit. Clamabat ergo. Je-
sus docens in tẽplo ꝛ dicẽs. Et me scitis: ꝛ vnde sim scitis ꝛ a meipso nõ veni: sed est verus qui misit me: quem vos nescitis. Ego scio eum qz ab ipo sum: ꝛ ipe me misit. Que rebãt ergo eũ apprehẽdere: ꝛ nemo misit in illum manus qz nondũ ve-
nerat hora ei⁹. De turba aũt multi crediderunt in eum.

IAm die festo mediante ꝛc. Jo. vij. In ꝓsenti euange. tangunt tria puncta q̃ sunt. Admiratio. Reprehensio: et Dubitatio. ¶ Quãtũ ad pri mũ, tangitur admiratio qua xp̃o docẽte in dei tenebãtur. Circa quam sciendum est qõ ea que in ꝓsenti euangelio nar rãtur cõtingerunt in festo scenophegie: vt dicit dtũs Joã. Erat autẽ scenophe-
gia festũ tabernaculorũ: quo septẽ die-
bus comedebãt in vmbraculis frondiũ in memoriã beneficiorũ que a deo rece-
perunt ambulãdo per desertũ. Dicitur autẽ a scenos qz est vmbraculũ: ꝛ phagin qõ est comedere. Ad hoc festũ fue-
rat christus cum suis fratrib⁹ invitat⁹: vt habeẽ infra feria. iij. post dominicã de passione: sed noluit ire ad festi princi-
pium licet ascendit circa mediũ eius. i. quarto die. Dicitur ergo (Jã die festo.) Sumitur autẽ hec dies festus ꝑm Chrys. ꝛ Aug. ꝓ toto tẽpore solẽnitatis quod vij. dies cõtinebat [mediãte] id est exi-

ãte in medio: qz. ſ. vt ait Aug. tot dies
ꝓterierant de festo: quot futuri erant
[celebrãdi] Jesus in tẽplũ ꝛ docebat] pu-
blice ꝛ patẽter: non obstante q̃ vellent
eũ iudei occidere. ¶ Sed quare nõ ince
pit a principio festi docere. Ad hoc dicit
Chrys. iõ sic eum fecisse: vt attentiores
haberet auditores. Nã in ꝓncipio festi
fuit q̃sit⁹ ꝛ q̃dã dicebãt q̃ bon⁹ erat q̃dã
ꝓ q̃ nõ ſz seducit turbas. Repẽte autẽ
eũ ꝓsentẽ videtes: vtriq̃ magis ei in-
tẽdebãt dicẽti. Illi vt aliq̃d lucrarent ꝛ
isti vt illũ cõphẽderent. Theo. aũt dicit
q̃ in ꝓncipio festi magis erãt intẽti his
q̃ erãt festi: iõ ita attẽti nõ fuissẽt. Quid
ꝓ o doceret icertũ est ſz tñ talia ꝛ taliter
docebat: vt q̃ dixerũt: seducit turbas: ſz
Chrys. mirabãtur. Nã sequit [Et mira-
bant iudei] Aug. Et vñ admiratio? Qz
multi nouerant vñ natus: quẽ admodũ
fuerat educat⁹. Nũq̃ eũ viderũt literas
dicentẽ audiebãt. th̃ de lege disputãtẽ:
legis testimonia ꝓferentẽ q̃ nemo ꝓfer-
re posset nisi legisset nemo legeret nisi li
teras didicisset. Et iõ. mirabant dicẽtes.
[Quo hic lras scit cũ nõ didicerit] Hec
ille. Est aũt sciendũ ꝑm. s. Tho. iij. par.
q. vũ. q̃ xp̃s ꝫ habuerit sciam experimẽ
talẽ ꝛ acq̃sitã ꝑm quã ꝓfecit th̃ nihil ab
hole didicit qz fuit a deo cõstitut⁹ caput
in gra ꝛ doctrina ꝓferẽda hoib⁹: qz iõve
nit vt doceret veritatẽ. Nullũ aũt ꝓmũ
mouẽs mouet ea specie mot⁹ qua mone
tur ab aliq̃ eorũ q̃ mouet. Fuit aũt xp̃s
ꝑm istã sciam edoct⁹ a deo: q̃ per creatu
ras sensibiles docet sicut alij magri per
verba. Sz ꝛ: qz ꝑm istã sciam nõ oia ab
initio sciuit ergo si ab alio audiuisset ser
monẽ de re quã nesciebat illã didicisset.
Ad hoc dicit. s. Tho. vbi. s. qõ cũ in illa
scia sicut in etate ꝓficeret nõ accõmoda
bat auditũ. scie nisi vt cõgruebat etati:
ꝛ tũcia didicerat q̃cunq̃ audiebat. Jsta
th̃ q̃ dicit. s. Tho. intelligo q̃tũ ad artes
ꝛ scias ꝛ oia q̃ docenk supposita vocũ im
positiõe. Ipsam aũt ipositionẽ vocũ ꝛ le
ctionẽ lrarũ: aut nõ didicit ꝓ experiẽtiã
aut didicit audiẽdo alios loqntes ꝛ legẽ
tes vt vñ: nõ audiẽdo docẽtes. Sz ꝟ hoc
qz dicit Aug. q̃ iudei nunq̃ eũ viderũt
literas discentem. Ad hoc dico qõ sic di-
cit Aug. qz nõ viderũt eũ literam scho-
las ꝛ magros frequẽtãtẽ: cũ quo stat q̃
aut ꝓ experientiã istã nõ didicit aut di
dicit audiẽdo loquẽtes ꝛ legẽtes: puta
matrẽ vel aliũ. Ipsa eñ experimẽtalis
scientia xp̃i fuit naturalis. Naturaliter
aũt nullus scire põt ꝑdicta nisi ꝓdicto
modo. Nullus th̃ nec mr̃ nec ali⁹ ex in-
tẽtione docuit eũ ista: qz cũ adesset etas
queniẽs vt disceret a mr̃e ꝟba formare
iam ꝓpter eminẽtiã sue imaginatiõis
ꝛ ingenij cui⁹ vsum semp habuit ista di
dicerat: loquẽte mr̃e ad aliũ finẽ q̃ ad fi
liũ docẽdũ. Sz eo casu mr̃ non se hẽbat
vt magistra: ſz vt res scibilis: sicut ꝛ leo
visus ab eo vel audit⁹. Ab angelis q̃z vt
habeẽ vbi supra nihil didicit xp̃s. (Rñ-
dit eis Jesus ꝛ dixit. Mea doctrina non
est mea: ſz ei⁹ q̃ misit me). q. d. Nõ mire
mini. qz ista doctrina ẽ mihi data a deo
Cõtra hoc arguit Augu. qz ista ſnia im
plicat ꝟdictionẽ. ſ. mea nõ mea. Soluit
aũt. Primo ꝑm eũdẽ sic. Que est inquit
doctrina p̃ris nisi ꝟbũ p̃ris? Ipse ergo
xp̃s est doctrina patris: si verbũ patris
est. Sed qz verbũ nõ põt esse null⁹ sed
est alicui⁹: ꝛ suã doctrinã dixit sei ꝑm: et
nõ suã: qz patris est verbũ. Quid eñ est
tam tuũ q̃ tu: ꝛ q̃d tam non tuũ q̃ tu: si
alicui⁹ est qõ es. Hec ille. Jsta aũt solu-
tio videt obscura: sed est pulcerrima: et
sub alijs verbis sic ponit a. s. Tho. Ali-
quid dicit esse tuũ dupl̃r. Uno mõ ꝓ ide
titatẽ: ꝛ sicut tu es tuus. Alio mõ ꝓ cau-
salitatẽ vel originẽ: ꝛ sic tu nõ es tu⁹: qz
nõ causasti tei ꝑm: sed fili⁹ quẽ genuisti
est tu⁹ q̃ th̃ nõ est tuus ꝓ idẽtitatẽ. Chri
stus ergo q̃ est doctrina. cũ sit ꝟbũ dicit:
Doctrina q̃ est mea per idẽtitatẽ. i. ꝑm
ꝟbũ: nõ ẽ mea ꝓ origine: qz a meipso nõ
sum: ſz a pr̃e. Mea ergo ꝛ nõ mea diuer
simode: nõ sunt opposita. Unde Augu.
post ꝑdicta cõclusit di. Breuit ergo hoc
mihi dixisse videt. Ego nõ sum a meipso
Hec ille. Chrys. ꝟo sic soluit: qz doctrinã
dixit suã: qz eã docebat: et non suã: qñ
patris erat doctrina qui eã tradiderat
filio. Sed cõtra qz oia que sunt patris:
sunt etiã filij. Ad hoc dicit ipse q̃ cũ di-
cit fili⁹: nõ est mea: idẽ est acsi dicat: nõ
habeo aliquid diuisum a patre. Et in-

tendit Chrys. q̄ xps sic vult dicere. Doctrina mea. i. quā ego p̄dico: nō est mea ꝓpria sed est eadē cū sciētia patris mei & patri mihi q̄z cōis. Absoluta em̄ in diuinis sunt cōia. Ista aūt nō p̄dicit. Itē rū aūt Aug. in. j. de trini. sic soluit. vt sit sensus. Doctrina q̄ est mea inquātū suz deus: nō est mea inquātū sum hō. Sed cōtra oēs istas solutiones arguit. Nam doctrina acq̄sita in xp̄o erat sua p causa litatē: ꝛ primā solutionē: ꝛ p ꝓprietatē cōtra scōam ꝛ sm humanitatē ꝛ tertiā. Ad hoc dico tria. Primo q̄ xps cōiter docebat ea q̄ fidei sunt q̄ p sciētiā experimētalē nō cognoscunt: ꝛ ꝓ hoc sike est tūc q̄si mirabant illū aliq̄ de spūalib⁹ docuisse. Dico scōo q̄ p sciam experimētalē non potuit p seipm precise addiscere lras legere: q̄ p istā sciam nō pōt sciri ea q̄ ab alicui⁹ volūtate dependēt: cuiusmodi est significatio lrārū: nisi alio docēte vel loquēte vt. ꝛ. dictū ē: si ergo ista ab hoie docēte vel loquēte nō didicit. etiā ista experiēdo nō cognouit: ꝛ p infusionez. Si aūt ea dedicit ab hoie loquēte nō aūt docēte vt verū ē: habuit q̄dē istā sciam a ꝓprio ꝛ i ꝓprio ingenio hūano: sed th̄ fuit a deo vt a pria cā ꝛ fuit dei vt efficiētis: ꝛ si nō dei vt p eā formaliter sciētis. Alicq̄d em̄ ē alicui⁹ vt subiecti: sicut albedo socratis est ei⁹. Et aliq̄d vt cause ꝛ principij actiui: sicut filij socratis ōr eē filij ei⁹. Jd ergo de quo iudei mirabant nō ptinebat ad experimētalē sciaz vl si ptinebat: ipa scia nō erat ꝓpria xp̄i nisi vt subiecti. nō aūt vt principij primi. tertio dico: q̄ oēs p̄dicte solōnes loquūt de doctrina xp̄i diuina: q̄ docebat quecūq; docebat: q̄ ola q̄ nouerat scia experimētali: nouerat etiā scia diuina: nō ecōuerso. Siqua ergo ei⁹ doctrina erat exp̄imētalis ꝛ diuina: erat sua ꝛ nō sua trib⁹ modis p̄dictis inquātū erat diuina: non inquantū erat experimētalis. Probat aūt xps suā doctrinā esse a deo: ꝛ nō esse suā ꝓpriā. q̄si ipsam finxerit. ex hec q̄ deponētes passiones Jesu xp̄m: clare videbāt lumine fidei illā doctrinā esse a deo. Ibi dicit. (Si q̄s voluerit volūtatē ei⁹). s. q̄ misit me (facere) deponēdo vt dixit Chrys. oēm inuidiā ꝛ omne odiū Jesu me: ꝛ credendo i me q̄ est volūtas dei sm Aug. (cognoscet de doctrina) mea. s. (vtrū ex deo sit) tanq̄ cōformis diuine voluntati. imo tanq̄ mihi cōicata a patre quo ad diuinitatē ꝛ tanq̄ indita quo ad humanitatē. [an ego a meipo]. i. ex ꝓprio capite loquar. Et hoc dicit q̄z vere in aliquo a patre discordare nā posset poterat th̄ sm opinionē illoz. Q̄ aūt ex suo capite nō loquat ꝓbat a signo dicēs (Qui a semetipo loquit). i. q̄ vult ꝓpriā instruere doctrinā: relicta illa quā dev reuelauit. gloriā ꝓpriā q̄rit. [Qui autez q̄rit gloriā ei⁹ q̄ misit illū]. i. dei [hic verax est] q̄z nō fingit vanā doctrinā [ꝛ in iustitia in illo nō est.] Presupponit aūt xps in his verbis q̄ eis esset p signa notū q̄ ipse ꝓpriā gloriā nō q̄rebat: sedtā tūmodo dei: ꝛ cōsequēter q̄ nō fingebat mendacia. ¶ In hac parte est literale documētū de quo Aug. ait. Si q̄s aūt parū intellexerit audiat cōsiliū q̄ dns dat di. Si q̄s voluerit ꝛc. Quid est? Si q̄s voluerit voluntatē eius facere: hoc est credere in eū. Jpse em̄ supra dixit. hoc est op⁹ dei vt credatis in eū quē ipse misit. Quis aūt nesciat hoc eē facere volūtatē dei operari opus ei⁹? Cognoscere autē hoc est intelligere. Ergo noli querere intelligere vt credas: sed crede vt intelligas: q̄z nisi crediderit nō intelligetis. Hec ille. Et videt velle q̄ qui aliq̄d credit intelliget illud in patris vidēdo illū in se: in via ꝓ hoc intelliget illud quantuz postq̄ semel crediderit illud: apparebit ei credibilius q̄ prius. ¶ Quantum ad scōm tangit quedā rephēsio quā xps fecit iudeis: ꝛ i ea vult se excusare de vno de quo criminābantur eum. Sicut em̄ dicit Chrys. o. duo xp̄o obiciebant indei. Primo q̄ solueret sabbatuz ꝛ consequēter legez. Scōo q̄ se equalē faceret deo. Hic ergo excusat se de primo: ostendens q̄ ipsi potius soluunt legē dicens. [Nōne moyses dedit vobis legem] ꝛ non gētilibus: ita q̄ vos estis q̄ tenemini illaz adimplere [ꝛ nemo ex vobis facit] id est implet [legem] quia estis homicide. Jdeo subdit. (Quid). i. quare [me q̄ritis interficere?] q̄si diceret sm Chrys. Et si ego dissolui legē hoiez sanās: trāsgressio fuit in salutē. Vos aūt trāsgredimini in malū. ¶ Et nota qualis fuit indeoz stultitia. Existimabāt em̄ licitū hoiem i sabbato lapidare: nō aūt sanare: q̄ ptz: q̄z q̄ iustū fecit xps ex sputo: ꝛ inspirit oculos ceci erat sabbatū: ꝛ th̄ eadē fere hora voluerūt eū lapidare: vt pz Joā. ix. et certū est q̄ ē magis seruile opus hoiem lapidare q̄m illuminare oculos ꝛ si dicāt q̄ bono fine faciebāt: dicē dū ē: q̄ multo meli⁹ pōt bono fine hois salus q̄m hois mors pcurari. (Rndit turba) turbata (ꝛ dixit demoniū habes) iō tanq̄ amēs loq̄ris. (Quis te q̄rit interficere?) q̄si diceret Nullus putabāt em̄ forte: q̄ lateret sui cogitatus. Xps aūt nō reddidit maledicta p maledicto neq; etiā quicit eos q̄ eū q̄rerēt interficere sz trāquille rndit: ꝛ q̄rit dissoluere id q̄ ei de sabbati solutione obiciebāt. Dē ergo (Rndit Jesus ꝛ dixit Unū opus). i. vnā sanationē [feci in sabbato] q̄n. s. sanauit lāguidū in ꝓbatica pilcina: vel forte alis sanādo aliū [vos. Miramini]. i. turbamini ꝛ tumultuatis sm Chrys. Arguit aūt q̄ licebat ei curare in sabbato ꝛ intēdit tale argumentū. Si sanare hoiem in sabbato esset q̄ legē etiā ꝛ circūcidere hoiem esset ꝓtra legez imo multo fortiꝰ: q̄z est opus magis seruile. Nā sanatio fiebat solo verbo interdū. Nō aūt est cōtra legē scōm: eo q̄ ad gloriā dei fiat ergo neq; primū. Et si dicas q̄ scōm. s. circūcisio erat ad gr̄iaz dei vel salutē circūcisi spūaliter: idē dicā de sanatione. Et hoc ē q̄d dicit [propterea Moyses dedit vobis]. i. ꝓcepit in lege [circūcisionē nō q̄z ex Moyse est]. i. non q̄z ipse eā accepit a deo primo ꝛ immediate [sed] supple q̄z est [ex patrib⁹] ad Moysen deriuatum: q̄z data fuit abrae Gene. xvij. [Et in sabbato circunciditis hoiez] sc̄z ꝛ si sabbatū fuerit dies octauo nati infantis vt dicit Aug. Lex em̄ sicut sabbatū custodiri: ita et octaua die puerum circūcidi mandabat. [Si ergo circūcisionem] que nō iustificat aiam sicut neq; gratiam confert ex opere operato: vt dictū est in die circūcisionis: sz solū est signaculū salutis sm Augu. [accepit hō i sabbato]. s. sine solutione legis: imo [vt nō soluat lex moysi: mihi indignami ni q̄ totū hoiem sanū feci in sabbato] totū in q̄. i. quātū ad corpus ꝛ animā: sm sctm̄ Tho. Aug. Sunt aūt prohibita seruilia opera in sabbato. Nunquid seruile opus est hoiem sanare sabbato? Nā ducatis q̄dem etiā bibitis sabbato q̄z pertinet ad salutē: p q̄ oīditis opa salutis nullo mō esse omittēda sabbato. Hec ille. Licet aūt sm Chrys. xps nō dicat apte sanādo se aliq̄d maius fecisse circūcisiōe q̄ erat ꝓticularis sanitas th̄ narrat factū: deinde hortat vt recte iudicēt dicēs [Nolite iudicare sm faciē sed iustū iudicium iudicate] quasi diceret sm Chrys. Nō q̄z apud vos moyses est maioris gloriē q̄m sim ego. ex psonarū dignitate feratis sniam: sed exrerū natura q̄ est iuste iudicare. Nullus aūt incusauit moysen q̄ iussit sabbatū solui ꝓpter mādatū circūcisiōis. q̄ nō ex lege sz aliūde erat. ¶ In hac ꝓte est morale documētū de xp̄i patiētia in iniurijs. de q̄ Bed. ait xps nobis patiētie reliq̄t exēplū: vt quoties nobis ab aliq̄bus falsa obiciunt cōnitis: patiēter tolerem⁹ ns ꝛ vera q̄ possumus nō obiciamus sed salutaria monita p̄dicemus. Hec ille. Sūt aūt sm Senec. quatuor remedia q̄ illatas iniurias. primū est esse magnanimū ꝛ q̄r se recepisse iniuriā non reputare Senec. Quid faciet sapiēs colaphis pcussus? Quod fecit inquit Cato. q̄ pcussus in ore negauit se iniuriā recepisse. Scōm est dissimilare se nō audire vel videre. Sene. Nō expedit oia audire aut videre. Nō vis esse iracundus: nō sis curiosus. Tertiū ē i ludū ꝛ solatiū, iniurias q̄uertere. Sene. Circūscribēda est iniuria vt in ludū iocūq; vertat Sic sm eū Diogenes cōsputus o Lentulo Affirmabo [inquit] o Lētule falli eos q̄ negāt te os habere. Quartū ē oblinio. Sene. Iniuriarū remediū oblinio est.

¶ Allegorice th̄ iste hō totus sanatus in sabbato. i. i requie mortis xp̄i: est humanū genus vel principiū eius Adā i quo fuerūt quatuor infirmitates (Una. s. causata ex nimia comestione. s. pomi vetiti. quā xps curauit ieiunio. xl. dierum. Et alia causata ex nimio frigore seu carentia charitatis quā sanauit sudore ex immenso caloris amore ꝓdeunte. Et que-

dā causata ex abundantia ⁊ corruptione sanguinis.i. copia terrenorum quam sanauit p minutionem qua totum sanguinē sūm effudit. Et q̄dā q̄ causat ex humorū.i. vitioꝝ corruptione quā sanauit p amare potiōis.i. fellis ⁊ aceti sumptionē. ¶ Anagogice ꝯo significat idem. Sanabit aūt totū hoiem pfecte in resurrectione corporū gloriosa. ¶ Quantū ad tertiū tangit dubitatio q̄ fuit i ppō. an xp̄s esset xp̄s: cū dr. (Dicebāt ergo quidā ex hierosolymis). s. oūdi vel q̄ hīc ⁊ inhabitabāt ⁊ melius nouerāt cōsilia pncipū: sm Chrȳ. hic magis erāt xp̄i signis potiti: ⁊ tñ erāt miserabiliores alīs. qz videntes signa deitatis eius oia puertebant iudicio corruptorū pncipū. (Nōne hic est quē q̄rūt iudei). i. pncipes iudeorum (interficere? Ecce palā loq̄t ⁊ nihil ei dicūt) Aug. nouerāt em̄ q̄ fenitia q̄rebat: mirabant q̄ potētia nō tenebat. Igitur nōplene intelligētes xp̄i potētiā putauerūt eē pncipū sciam q ei pepercērūt hec ille. Un̄ subdūt. (Nūq̄d vere cognouerūt pncipes: qz hic ē xp̄s?) Quasi dicerēt. Forte penitēt: qz cognoscūt istū esse xp̄m. Sz eis occurrebat argumentū ad hoc. vñ dicūt. (Sed hūc scimus vñ sit) qz de nazareth galilee (xp̄s aūt cū venerit nemo scit). i. sciet (vñ sit) Querit aūt Augu. Un̄ ista habebāt hanc credulitatē de xp̄o: cū scriptura pnuntiet q nazareus vocabit. ⁊ q in bethleē iude nasci deberet. Et dicit q scriptura de xp̄o p̄dixit vñ esset ḡtū ad humanitatē: sed ḡtum ad diuinitatē dictū est p Esa. Generationē eius ds enarrabit? Et hinc pcessit hec opinio. Christus autē sm Aug. declarauit q ⁊ sciret vñ eēt ⁊ nesciret vñ eēt: cū subdit. (Clamabat g Jesꝰ docēs i tēplo vt oēs eū possent audire q̄ de hac mulitabāt ⁊ vt eos faciat recūdari sm Chr. (dicēs. Et me scitis). s. sm hūanitatē (⁊) eo dē modo (vnde sim scitis) qz sm q dicit Aug. in hac re solus latebat virginis partus quo excepto totū nouerūt in Jesu qō ad hoiem ptinet. s. patriā ⁊ parētes ⁊ effigiē quā gerebat. sed quātuz ad diuinitatē subiungitur sm eundē Augusti. (⁊ a me ipso non veni) quia scilicet a seipso non est sm sanctum Thom. (sed est verus qui misit me) quasi dicat. Non sum de numero eorū q̄ sine causa venerunt: non missi. s. deo sm Chrȳsost. Iste aūt mittēs est deus pater qui misit xp̄m ratione noui effectus in creatura: ⁊ ratione originis diuine simul. Spiritꝰ aūt sanctus ratione primi tantū. Imo et ipse et seipsum misit. Vide. s. Tho. j. di. xv. Quia autē verus est pater: vere misit filiū sm Chrȳ. i. in vera carne ⁊ non phātastica: ꝛz q dixerūt heretici (quē vos nescitis) ⁊ cōsequēter vt dicit hīl. vj. de trini. nescitis vnde. i. a quo sim. Nesciebant autez isti deū nec̄z comprehensiue nec̄z beatifice. primo em̄ mō solus deus nouit deū. Secundo autē modo soli beati. Sciebant aūt de deo qz est vel saltez scire poterāt: sed de deo patre vt sic nihil penitus sciebant: Cuius p fidem scire potuissent q̄ in diuinis erat pater: filius ⁊ spiritussanctus. qz de hoc scriptura loquebant: vt dicēt forte in die trinitatis: vel als (Ego scio eum) ideo sī vultis eum scire a me querite. Patrem em̄ nemo nouit nisi filius [⁊ si dixero qz nescio eum: ero similis vobis mēdax] Quānis aūt sit impossibile xp̄m esse mēdacē si tamen diceret mēdaciū esset mendax. Nihil enim prohibet veram esse cōditionalem cuius omnes partes sunt falsē ⁊ impossibiles. Un̄ deus pōt peccare si vult: Cuius velle non possit. Si enim vellet peccare: peccaret: ⁊ consequēter posset peccare. (Sed scio eum) comprehensiue ⁊ beatifice. primū ptz p. s. Tho. j. q. xiij. Scōm vero. iij. parte. q. xxiij. Fuit enim ab instanti sue conceptionis semper comprehensor simul ⁊ viator vsq̄ ad mortem (quia ab ipso sum). i. pcedo generationem diuinā ab eo in idētitatem deitatis: sm hīl. ⁊ cōsequenter eandem habeo scientiam cum eo. (⁊ ipse me misit) in hunc mundū sm carnē vt dicit Aug. Sed quare dicit: ab ipso sum in p̄senti: ⁊ ille me misit in pterito? Ad hoc dico q filiū esse a patre nihil aliud ē xp̄s filiū generari a patre: que gnatio in eternitate fit ⁊ nō in tpe. Eternitatis aūt est infinita duratio: ideo ꝛz indiuisibilis sit: tñ coexistit omni tempori. Non est ergo intelligendū q aliqñ filiū generauit pr.

ri aūt nō generet: qz semp generauit ⁊ semp generat: ⁊ semp generabit: sicut semp dicit verbū suum. Si em̄ aliqñ nō generaret: non diceret tunc verbum ⁊ cōsequenter non haberet p̄ceptū: ⁊ p̄fir nihil intelligeret. Filiū ꝯo mittit a patre dicit dns. s. filio originari a patre. ⁊ nouo modo esse in creatura quoū scōm est in tpore. Ideo ita aliquando fuit christus incarnatus in preterito q nō incarnatur in presenti: sed incarnatus est. (Querebant ergo eū apprehēdere) Sed quare. Videbantur em̄ bene de eo dubitare an esset xp̄s. Ad hoc dicit Chrȳsosto. q fuerunt irrati in eo q dixerat: quem vos nescitis tanq̄ superbi. Uel forte. qz eos dixerat mendaces. Uel possumus dicere q aliī fuerunt qui erant ad eū dispositi. ⁊ alī qui contra eum. (Et nemo misit in illum manus) quia ipse noluit (qz nondum venerat hora eius) in qua: scz vellet pati. sm Aug. non in qua fato vrgente cogeretur pati. (De turba autem multi crediderunt in eum) quia non ita odio ⁊ invidia prepediebat vt pncipes. ¶ In hac parte est documentum q multi sunt quibus vitia placent: ⁊ correctio vel obiurgatio displicet. sicut isti fuerūt irritati qz xp̄s eos notauit de mēdacio. Verū. Esse peccatores volumus: ⁊ nolumus existimari. Hec ille.

¶ Feria.iiij. post dñicā.iiij. Quadra.

¶ Textus euange. Jo. cap. ix.

Preterlēs Jesus vidit hominem cecum a natiuitate. Et interrogauerūt eū discipuli sui. Rabbi: quis peccauit: hic aut parentes eius vt cecus nasceretur? Respōdit Jesus. Neq̄z hic peccauit: neq̄z parētes eius sed vt manifestētur opa dei in illo. We oportet operari opera eius qui misit me donec dies est. Uenit nox q̄ nemo poterit operari. Quandiu in mūdo sum: lux sum mundi. Hec cū dixisset: expuit in terram: ⁊ fecit lutū ex sputo: ⁊ linīuit lutum super oculos eius: ⁊ dixit ei. Uade laua in natatoria siloe: qō interp̄tat missus. Abiit ergo ⁊ lauit ⁊ venit videns: Itaq̄z vicini ⁊ qui viderāt illū pius qz medicus erat: dicebāt. none hic ē qui sedebat ⁊ mēdicabat. Alij dicebāt: qz hic est. alij autē nequaq̄z: sed similis est eius. Ille vero dicebat qz ego sum. Dicebāt ergo ei: Quō ergo apti sūt tibi oculi? Rndit: Ille hō q̄ dicit Jesus lutū fecit ⁊ vnxit oculos meos: ⁊ dixit mihi. Uade ad natatoria siloe: ⁊ laua et abij et laui: ⁊ video. Et dixerūt ei: Ubi est ille: Ait: Nescio. Adducūt eum ad pharisēos qui cecus fuerat. Erat aūt sabbatū: qñ lutum fecit Jesus: ⁊ aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum pharisei quo mō vidisset: Ille aūt dicit eis. Lutū posuit mihi sup oculos ⁊ laui. et video. Dicebāt g q̄dā ex pharisēis Nō est hic hō a deo q̄ sabbatū nō custodit. Alij aūt dicebant. Quō pōt hō pctōr hec sina facere? Et scisma erat inter eos. Dicūt ergo ceco iterum. Tu quid dicis de eo q̄ aperuit oculos tuos: ille aūt dixit qz pphēta est. Nō crediderūt ergo iudei de illo: qz cecus fuisset et vidisset donec vocauerunt parētes eius q̄ viderat: ⁊ interrogauerūt eos: dicentes: Hic est filius vr quē vos dicitis qz cecꝰ natus est. Quō g nūc videt? Rndērunt eis parentes eius ⁊ dixerunt. Scimus qz hic est filius nr ⁊ qz cecus natus est. quō aūt nūc videat nescimus: aut quis eius aperuit oculos nos nescimus. Ipm interroga: te etatem hz ipe de se loquat. Hec dixerūt parentes eius qz timebant iudeos. Jā em̄ conspiraverant iudei vt si qs eū confiteret esse xp̄m extra synagogā fieret. Propter ea parentes eius dixerūt qz etatez hz ipm interroga te. Vocauerūt g rursum hoiem q̄ cecꝰ fuerat ⁊ dixerūt

ei: Da gloriā deo. Nos scim⁹ qz hic hō peccatoz est. Dixit ergo eis ille. Si pctōr est nescio: vnū scio: qz cec⁹ cū essē mō video: dixerūt ergo illi. Quid fecit tibi: quō apuit tibi oculos. Rñdit eis. Dixi vobis iā z audistis. Quid iterum vultis audire. Nūqd z vos vultis discipli ei⁹ fieri? Maledixerūt ei z dixerunt. Tu discipul⁹ ei⁹ sis. Nos aūt moysi discipuli sum⁹. Nos scimus qz moysi locut⁹ est deus: hūc aūt nescim⁹ vñ sit. Rñdit ille hō z dixit eis. In hoc em̄ mirabile est: qz vos nescitis vñ sit: z apuit oculos meos. Scimus aūt qz pctōres de⁹ nō audit. sz si qs dei cultor ē z volūtatē ei⁹ facit: hūc exaudit. A scło nō est auditū quod apuerit oc̄los ḡs ceci nati. nisi esset hic a deo non poterat facere q̄cq̄. Rñderūt z dixerūt ei. In pctis natus es tot⁹ z tu doces nos. Et eiecerūt eū foras. Audiuit ies⁹ qz eiecerūt eū foras: z cū inuenisset eū iesus dixit ei. Tu credis i filiū dei. Rñdit ille z dixit Quis est dñe. vt credā i eū. Et dixit ei iesus. Et vidisti eū: z q̄ loquit tecū ipe ē. At ille ait Credo dñe. Et procidens adorauit eū.

Dixit iesus. Ego in hūc mundū venio vt qui non vident videant: z qui vident cęci fiant. Hec verba dixit iesus ad quosdā pharisęos: qui cū audissent hec verba: dixerūt ei. Nūquid z nos cęci sumus. Dixit eis iesus. Si cęci essetis: non haberetis peccatum. Nunc aūt dicitis qz videmus. peccatum vestrum manet. Amen amen dico vobis. Qui non intrat per ostium in ouile ouium: sed ascendit aliunde: ille fur est z latro. Qui aūt intrat per ostium: pastor est ouium. Huic ostiarius aperit. z oues vocem eius audiunt. z proprias oues vocat nominatim: z educit eas. Et cū proprias oues emiserit: ante eas vadit. z oues illum sequuntur: quia sciunt vocem eius. Alienum aūt non sequuntur: sed fugiunt ab eo: quia non nouerunt alienorum vocem. Hoc prouerbium dixit eis iesus. Illi aūt non cognouerunt quid loqueret eis. Dixit ergo eis iterum iesus. Amen amen dico vobis. Quia ego sum ostium ouium. Omnes quotquot venerunt fures sunt z latrones. Et non audierunt eos oues. Ego sum ostium. Per me si quis introierit: saluabit. z ingredietur z egredietur. z pascua inueniet. Fur non venit nisi vt furetur z mactet z perdat. Ego veni vt vitam habeant. z abundantius habeant. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor aīam suam dat pro ouibus suis. Mercenarius aūt z qui non est pastor: cuius non sunt oues propria: videt lupum venientem z dimittit oues z fugit. z lupus rapit z dispergit oues. Mercenarius aūt fugit: quia mercenarius est. z non pertinet ei de ouibus. Ego sum pastor bonus. z cognosco meas. z cognoscunt me mee. Sicut nouit me pater. z ego agnosco patrem. z aīam meam pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili. z illas oportet me adducere. z vocem meam audient. z fiet vnum ouile. z vnus pastor. Propterea me pater diligit: quia ego pono aīam meam vt iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me. sed ego pono eam a me ipo. Potestatem habeo ponendi eam. z potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio ergo facta est iterum inter iudeos propter hos sermones. Dicebant aūt multi ex ipis. Demonium habet. z insanit. Quid eum auditis. Alii dicebant. Hec verba non sunt demoniū habentis. Nunquid demonium potest cecorum oculos aperire. Erat aūt encenia in hierusalem. z hyems erat. z ambulabat iesus in templo in porticu salomonis. Circumdederunt ergo eum iudei. z dicebant ei. Quousq̄ aīam nram tollis. Si tu es christus: dic nobis palam. Respondit eis iesus. Loquor vobis. z non creditis. Opa que ego facio in nomine patris mei: hec testimonium perhibent de me. Sed vos non creditis: quia non estis ex ouibus meis. Oues mee vocem meam audiunt. z ego cognosco eas. z sequuntur me. Et ego vitam eternam do eis. z non peribunt in eternum. z non rapiet eas quis de manu mea. Pater meus quod dedit mihi: maius omnibus est. z nemo potest rapere de manu patris mei. Ego z pater vnum sumus. Sustulerunt ergo lapides iudei vt lapidarent eum. Respondit eis iesus. Multa opa bona ostendi vobis ex patre meo. propter quod eoz opus me lapidatis. Responderunt ei iudei dicentes. De bono opere non lapidamus te. sed de blasphemia. z quia tu homo cum sis: facis teipm deum. Respondit eis iesus. Nonne scriptum est in lege vestra. Quia ego dixi dii estis. Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est. z non potest solui scriptura. Quem pater sanctificauit z misit in mundum. vos dicitis. Quia blasphemas. quia dixi. Filius dei sum. Si non facio opa patris mei. nolite credere mihi. Si aūt facio. Et si mihi non vultis credere. operibus credite. vt cognoscatis z credatis quia pater in me est. z ego in patre. Quia ergo querebant eum apprehendere. z exiuit de manibus eoz. z abiit iterum trans iordanem in locum vbi erat iohannes baptizans primitus. z mansit ibi. z multi venerunt ad eum. z dicebant. Quia iohannes quidem signum fecit nullum. Omnia aūt quecunq̄ dixit iohannes de hoc vera erant. z multi crediderunt in eum.

Dixit iesus discipulis suis. Amen dico vobis. Quia dives difficile intrabit in regnum celorum. Et iterum dico vobis. Facilius est camelum per foramen acus transire: quam divitem intrare in regnum celorum. Quo audito discipuli mirabantur valde. dicentes. Quis ergo potest saluus fieri. Aspiciens aūt iesus dixit illis. Apud homines hoc impossibile est. apud deum aūt omnia possibilia sunt. Tunc respondens petrus dixit ei. Ecce nos reliquimus omnia. z secuti sumus te. Quid ergo erit nobis. Iesus aūt dixit illis. Amen dico vobis. Quod vos qui secuti estis me. in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue. sedebitis z vos super sedes duodecim. iudicantes duodecim tribus israel. Et omnis qui reliquerit domum vel fratres aut sorores. aut patrem aut matrem. aut vxorem aut filios aut agros propter nomen meum. centuplum accipiet. z vitam eternam possidebit. Multi aūt erunt primi nouissimi. z nouissimi primi. Simile est regnum celorum homini patrifamilias. qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Conuentione aūt facta cum operariis ex denario diurno. misit eos in vineam suam. Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos. z dixit illis. Ite z vos in vineam meam. z quod fuerit iustum dabo vobis. Illi aūt abierunt. Iterum autem egressus circa horam sextam z nonam. fecit similiter. Circa horam aūt undecimam exiit. z invenit alios stantes. z dicit illis. Quid hic statis tota die otiosi. Dicunt ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite z vos in vineam meam. Cum sero aūt factum esset. dicit dominus vineę procuratori suo. Voca operarios. z redde illis mercedem. incipiens a nouissimis usq̄ ad primos. Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant. acceperunt singulos denarios. Venientes aūt primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi. Et acceperunt z ipi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus patremfamilias. dicentes. Quia hi nouissimi vnam horam fecerunt. z pares illos nobis fecisti. qui portauimus pondus diei z estus. Qui respondens vni eoz dixit. Amice non facio tibi iniuriam. Nonne ex denario conuenisti mecum. Tolle quod tuum est. z vade. Volo aūt z huic nouissimo dare sicut z tibi. Aut non licet mihi quod volo facere. An oculus tuus nequam est: quia ego bonus sum. Sic erunt nouissimi primi. z primi nouissimi. Multi enim sunt vocati. pauci aūt electi.

Ascendens iesus hierosolymam assumpsit duodecim discipulos suos secreto in via. Et ait illis. Ecce ascendimus hierosolymam. z filius hominis tradetur principibus sacerdotum z scribis. z damnabunt eum morte. z tradent eum gentibus ad illudendum z flagellandum z crucifigendum. z tertia die resurget. Tunc accessit ad eum mater filiorum zebedei cum filiis suis adorans z petens aliquid ab eo. Qui dixit ei. Quid vis. Dicit illi. Dic vt sedeant hi duo filii mei vnus ad dexteram tuam. z vnus ad sinistram in regno tuo. Respondens aūt iesus dixit. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. Dicunt illi. Possumus. Ait illis. Calicem quidem meum bibetis. sedere aūt ad dexteram meam vel sinistram non est meum dare vobis. sed quibus paratum est a patre meo. Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus. Iesus aūt vocauit eos ad se. Et ait. Scitis quia principes gentium dominantur eoz. z qui maiores sunt potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos. sed quicunq̄ voluerit inter vos primus esse. erit vester seruus. Et quicunq̄ voluerit in vobis primus esse. erit vester seruus. Sicut filius hominis non venit vt ministretur ei. sed vt ministret. z det aīam suam redemptionem pro multis. Et egredientibus illis ab hiericho. secuta est eum turba multa. Et ecce duo ceci sedentes secus viam. audierunt quia iesus transiret. Et clamauerunt dicentes. Miserere nobis fili dauid. Turba aūt increpabat eos vt tacerent. Illi aūt magis clamabant dicentes. Miserere nobis fili dauid. Et stans iesus vocauit eos. Et ait. Quid vultis faciam vobis. Dicunt illi. Domine vt aperiantur oculi nri. Misertus aūt eoz iesus tetigit oculos eoz. Et continuo viderunt. z secuti sunt eum.

Appropinquante die festo azimoz. ascendit iesus hierosolymam. Et misit duos discipulos suos. dicens eis. Ite in castellum quod contra vos est. Et statim inuenietis asinam alligatam. z pullum cum ea. Solite z adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit. dicite quia dominus his opus habet. Et continuo dimittet eos. Hoc aūt totum factum est vt adimpleretur quod dictum est per prophetam dicentem. Dicite filie syon. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. sedens super asinam z pullum filium subiugalem. Euntes aūt discipuli fecerunt sicut precepit illis iesus. Et adduxerunt asinam z pullum. Et imposuerunt super eos vestimenta sua. z eum desuper sedere fecerunt. Plures aūt turbe straverunt vestimenta sua in via. Alii aūt cedebant ramos de arboribus. z sternebant in via. Turbe aūt que precedebant eum. z que sequebantur clamabant dicentes. Osanna filio dauid. Benedictus qui venit in nomine domini. Osanna in excelsis. Et cum intrasset hierosolymam. commota est vniuersa ciuitas dicens. Quis est hic. Populi aūt dicebant. Hic est iesus propheta a nazareth galilee. Et intrauit iesus in templum dei. z eiecit omnes vendentes z ementes in templo. Et mensas numulariorum z cathedras vendentium columbas subuertit. Et ait illis. Scriptum est. Domus mea domus orationis vocabitur. vos aūt fecistis illam speluncam latronum. Et accesserunt ad eum ceci z claudi in templo. z sanauit eos. Videntes aūt principes sacerdotum z scribe mirabilia que fecit. z pueros clamantes in templo z dicentes. Osanna filio dauid. indignati sunt. Et dixerunt ei. Audis quid isti dicunt. Iesus aūt dixit illis. Utique. Nunquam legistis. Quia ex ore infantium z lactentium perfecisti laudem. Et relictis illis abiit foras extra ciuitatem in bethaniam. Et mansit ibi. Mane aūt reuertens in ciuitatem esuriit. Et videns fici vnam vnam secus viam. venit ad eam. Et nichil inuenit in ea nisi folia tantum. Et ait illi. Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et aruit continuo ficulnea. Et videntes discipuli mirati sunt dicentes. Quomodo continuo aruit ficulnea. Respondens aūt iesus ait illis. Amen dico vobis. Si habueritis fidem z non hesitaueritis. non solum de ficulnea facietis. sed z si monti huic dixeritis. Tollere z mittere in mare. fiet. Et omnia quecunq̄ petieritis in oratione credentes. accipietis. Et cum venisset in templum. accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum z seniores populi dicentes. In qua potestate hec facis. z quis tibi dedit hanc potestatem. Respondens aūt iesus dixit illis. Interrogabo z ego vos vnum sermonem. quem si dixeritis mihi. z ego dicam vobis in qua potestate hec facio. Baptismus iohannis vnde erat. de celo an ex hominibus. Illi aūt cogitabant inter se dicentes. Si dixerimus de celo. dicet nobis. Quare ergo non credidistis ei. Si dixerimus ex hominibus. timemus turbam. Omnes enim habent iohannem sicut prophetam. Respondentes ergo iesu dixerunt. Nescimus. Ait illis. Nec ego dico vobis in qua potestate hec facio. Quid aūt vobis videtur. Homo quidam habuit duos filios. z accedens ad primum dixit. Fili vade hodie operare in vinea mea. Ille aūt respondens ait. Nolo. Postea aūt penitentia motus abiit. Et accedens ad alterum dixit similiter. Ille aūt respondens ait. Eo domine. z non ivit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris. Dicunt illi. Primus. Dicit illis iesus. Amen dico vobis. Quia publicani z meretrices precedunt vos in regnum dei. Venit enim ad vos iohannes in via iustitie. z non credidistis ei. Publicani aūt z meretrices credidere ei. Vos aūt videntes nec penitentiam habuistis postea vt crederetis ei. Aliam parabolam audite. Homo erat patrifamilias. qui plantauit vineam. z sepem circumdedit ei. z fodit in ea torcular. z edificauit turrim. z locauit eam agricolis. z peregre profectus est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset. misit seruos suos ad agricolas. vt acciperent fructus eius. Et agricole apprehensis seruis eius. alium ceciderunt. alium occiderunt. alium vero lapidauerunt. Iterum misit alios seruos plures prioribus. z fecerunt illis similiter. Novissime aūt misit ad eos filium suum. dicens. Verebuntur filium meum. Agricole aūt videntes filium dixerunt intra se. Hic est heres. venite occidamus eum. z habebimus hereditatem eius. Et apprehendentes eum eiecerunt extra vineam. z occiderunt. Cum ergo venerit dominus vineę. quid faciet agricolis illis. Ait illi. Malos male perdet. z vineam suam locabit alijs agricolis. qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis iesus. Numquam legistis in scripturis. Lapidem quem reprobauerunt edificantes. hic factus est in caput anguli. A domino factum est istud. z est mirabile in oculis nris. Propterea dico vobis. Quia auferetur a vobis regnum dei. z dabitur genti facienti fructus eius. Et qui cecidit super lapidem istum. confractus est. super quem aūt ceciderit. conteret eum. Et audientes principes sacerdotum z pharisei parabolas eius. cognouerunt quod de ipis diceret. Et querentes eum tenere timuerunt turbas. Quoniam sicut prophetam eum habebant. Respondens aūt iesus dixit rursum in parabolis dicens. Simile factum est regnum celorum homini regi. qui fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias. Et nolebant venire. Iterum misit alios seruos. dicens. Dicite inuitatis. Ecce prandium meum paraui. tauri mei z altilia occisa sunt. z omnia parata. venite ad nuptias. Illi aūt neglexerunt. Et abierunt alius in villam suam. alius aūt ad negotiationem suam. Reliqui aūt tenuerunt seruos eius. z contumelijs affectos occiderunt. Rex aūt cum audisset. iratus est. z mittens exercitum suum perdidit homicidas illos. z ciuitatem illorum incendit. Tunc ait seruis suis. Nuptie quidem parate sunt. sed qui inuitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum. quotquot inueneritis vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias congregauerunt omnes quos inuenerunt. malos z bonos. z impletę sunt nuptie discumbentium. Intrauit aūt rex vt videret discumbentes. Et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi. Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem. At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis manibus z pedibus eius mittite eum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus z stridor dentium. Multi enim sunt vocati. pauci aūt electi.

Tunc abeuntes pharisei consilium inierunt vt caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum herodianis dicentes. Magister scimus quia verax es. z viam dei in veritate docens. z non est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis quid tibi videtur. Licet censum dare cesari an non. Cognita aūt iesus nequitia eoz. ait. Quid me tentatis hypocrite. Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis iesus. Cuius est imago hec z superscriptio. Dicunt ei. Cesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari. z que sunt dei deo. Et audientes mirati sunt. z relicto eo abierunt. In illo die accesserunt ad eum sadducei. qui dicunt non esse resurrectionem. Et interrogauerunt eum dicentes. Magister moyses dixit. Si quis mortuus fuerit non habens filios. vt ducat frater eius uxorem illius. z suscitet semen fratri suo. Erant aūt apud nos septem fratres. Et primus uxore ducta defunctus est. z non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus z tertius vsq̄ in septimum. Novissime aūt omnium defuncta est z mulier. In resurrectione ergo cuius de septem erit uxor. Omnes enim habuerunt eam. Respondens aūt iesus dixit illis. Errabatis nescientes scripturas neq̄ virtutem dei. In resurrectione enim neq̄ nubent neq̄ nubentur. sed erunt sicut angeli dei in celo. De resurrectione aūt mortuorum non legistis quod dictum est a deo dicente vobis. Ego sum deus abraham. deus isaac. z deus iacob. Non est deus mortuorum sed viuorum. Et audientes turbe mirabantur in doctrina eius. Pharisei aūt audientes quia silentium imposuisset sadducęis. conuenerunt in vnum. Et interrogauit eum vnus ex eis legis doctor. tentans eum. Magister quod est mandatum magnum in lege. Iesus aūt dixit illi. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. z in tota anima tua. z in tota mente tua. Hoc est maximum z primum mandatum. Secundum autem simile huic. Diliges proximum tuum sicut teipm. In his duobus mandatis vniuersa lex pendet z prophete. Congregatis aūt pharisęis interrogauit eos iesus. dicens. Quid vobis videtur de christo. cuius filius est. Dicunt ei. David. Dicit illis. Quomodo ergo david in spiritu vocat eum dominum. dicens. Dixit dominus domino meo. Sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Si ergo david vocat eum dominum. quomodo filius eius est. Et nemo poterat ei respondere verbum. neq̄ ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare. Tunc iesus turbis locutus est z discipulis suis. dicens. Super cathedram moysi sederunt scribe z pharisei. Omnia ergo quecunq̄ dixerint vobis seruate z facite. secundum opa vero eoz nolite facere. Dicunt enim z non faciunt. Alligant enim onera grauia z importabilia. z imponunt in humeros hominum. digito aūt suo nolunt ea mouere. Omnia aūt opa sua faciunt vt videantur ab hominibus. Dilatant enim fylacteria sua. z magnificant fimbrias. Amant aūt primos recubitus in cenis. z primas cathedras in synagogis. Et salutationes in foro. z vocari ab hominibus rabbi. Vos aūt nolite vocari rabbi. Unus enim est magister vester. omnes aūt vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram. Unus enim est pater vester. qui in celis est. Nec vocemini magistri. quia magister vester vnus est christus. Qui maior est vestrum. erit minister vester. Qui se exaltauerit humiliabitur. z qui se humiliauerit exaltabitur. Ve aūt vobis scribe z pharisei hypocrite. quia clauditis regnum celorum ante homines. Vos enim non intratis. nec introeuntes sinitis intrare. Ve vobis scribe z pharisei hypocrite. quia comeditis domos viduarum. orationes prolixa orantes. propterea amplius accipietis iudicium. Ve vobis scribe z pharisei hypocrite. quia circuitis mare z aridam vt faciatis vnum proselytum. z cum fuerit factus facitis eum filium gehenne duplo quam vos. Ve vobis duces cęci. qui dicitis. Quicunq̄ iurauerit per templum nichil est. Qui aūt iurauerit in auro templi debet. Stulti z cęci. quis enim maior est. aurum an templum quod sanctificat aurum. Et quicunq̄ iurauerit in altari nichil est. Quicunq̄ aūt iurauerit in dono quod est super illud debet. Cęci. quid enim maius est. donum an altare quod sanctificat donum. Qui ergo iurat in altari. iurat in eo z in omnibus que super illud sunt. Et qui iurat in templo. iurat in illo z in habitante in eo. Et qui iurat in celo. iurat in throno dei z in sedente super eum. Ve vobis scribe z pharisei hypocrite. quia decimatis mentam z anetum z cyminum. z reliquistis que grauiora sunt legis. iudicium. misericordiam z fidem. Hec aūt oportuit facere. z illa non omittere. Duces cęci. excolantes culicem. camelum aūt glutientes. Ve vobis scribe z pharisei hypocrite. quia mundatis quod de foris est calicis z catini. intus aūt pleni estis rapina z immundicia. Fili cęce pharisee. munda prius quod intus est calicis z catini. vt fiat quod de foris est mundum. Ve vobis scribe z pharisei hypocrite. quia similes estis sepulchris dealbatis. que a foris parent hominibus speciosa. intus aūt plena sunt ossibus mortuorum z omni spurcitia. Sic z vos a foris quidem paretis hominibus iusti. intus aūt pleni estis hypocrisi z iniquitate. Ve vobis scribe z pharisei hypocrite. quia edificatis sepulchra prophetarum. z ornatis monumenta iustorum. z dicitis. Si fuissemus in diebus patrum nrorum. non essemus socii eoz in sanguine prophetarum. Itaque testimonio estis vobismetipsis. quia filii estis eoz qui occiderunt prophetas. Et vos implete mensuram patrum vestrorum. Serpentes. genimina viperarum. quomodo fugietis a iudicio gehenne. Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas z sapientes z scribas. Et ex illis occidetis z crucifigetis. z ex eis flagellabitis in synagogis vestris. z persequemini de ciuitate in ciuitatem. vt veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram. a sanguine abel iusti. vsq̄ ad sanguinem zacharie filii barachie. quem occidistis inter templum z altare. Amen dico vobis. Venient hec omnia super generationem istam. Hierusalem hierusalem que occidis prophetas. z lapidas eos qui missi sunt ad te. quotiens volui congregare filios tuos. quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas. z noluisti. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis. Non me videbitis amodo donec dicatis. Benedictus qui venit in nomine domini.

Exiens iesus de templo ibat. Et accesserunt discipuli eius vt ostenderent ei edificationem templi. Ille aūt respondens dixit illis. Videte omnia hec. Amen dico vobis. Non relinquetur hic lapis super lapidem. qui non destruatur. Sedente aūt illo super montem oliueti. accesserunt discipuli ad eum secreto. dicentes. Dic nobis quando hec erunt. z quod signum aduentus tui. z consummationis seculi. Et respondens iesus dixit eis. Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes. Ego sum christus. z multos seducent. Audituri enim estis prelia z opiniones prelioz. Videte ne turbemini. Oportet enim hec fieri. sed nondum est finis. Surget enim gens contra gentem. z regnum aduersus regnum. Et erunt pestilentie. z fames. z terremotus per loca. Hec aūt omnia initia dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem. z occident vos. Et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur multi. z inuicem tradent. z odio habebunt inuicem. Et multi pseudoprophete surgent. z seducent multos. Et quoniam habundauit iniquitas. refrigescet caritas multorum. Qui aūt perseuerauerit vsq̄ in finem. hic saluus erit. Et predicabitur hoc euangelium regni in vniuerso orbe. in testimonium omnibus gentibus. z tunc veniet consummatio. Cum ergo videritis abominationem desolationis que dicta est a daniele propheta. stantem in loco sancto. qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant ad montes. Et qui in tecto non descendat tollere aliquid de domo sua. Et qui in agro non reuertatur tollere tunicam suam. Ve aūt grauidis z nutrientibus in illis diebus. Orate aūt vt non fiat fuga vestra hieme vel sabbato. Erit enim tunc tribulatio magna. qualis non fuit ab initio mundi. neq̄ fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi. non fieret salua omnis caro. sed propter electos breuiabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit. Ecce hic est christus. aut illic. Nolite credere. Surgent enim pseudochristi z pseudoprophete. z dabunt signa magna z prodigia. ita vt in errorem inducantur. si fieri potest. etiam electi. Ecce predixi vobis. Si ergo dixerint vobis. Ecce in deserto est. nolite exire. Ecce in penetralibus. nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente. z paret vsq̄ in occidentem. ita erit z aduentus filii hominis. Ubicunq̄ fuerit corpus. illic congregabuntur z aquile. Statim aūt post tribulationem dierum illoz sol obscurabitur. z luna non dabit lumen suum. z stelle cadent de celo. z virtutes celorum mouebuntur. Et tunc parebit signum filii hominis in celo. Et tunc plangent omnes tribus terre. z videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute multa z maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba z voce magna. z congregabunt electos eius a quatuor ventis. a summis celorum vsq̄ ad terminos eoz. Ab arbore aūt ficus discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit. z folia nata. scitis quia prope est estas. Ita z vos cum videritis hec omnia. scitote quia prope est in ianuis. Amen dico vobis. Quia non transibit generatio hec donec omnia hec fiant. Celum z terra transibunt. verba aūt mea non transibunt. De die aūt illa vel hora nemo scit. neq̄ angeli celorum nisi solus pater. Sicut aūt in diebus noe. ita erit z aduentus filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes z bibentes. nubentes z nuptui tradentes. vsq̄ ad eum diem quo intrauit noe in arcam. z non cognouerunt donec venit diluuium. z tulit omnes. ita erit z aduentus filii hominis. Tunc duo erunt in agro. vnus assumetur. z vnus relinquetur. Due molentes in mola. vna assumetur. z vna relinquetur. Vigilate ergo quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Illud aūt scitote. quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset. vigilaret vtique. z non sineret perfodi domum suam. Ideo z vos estote parati. quia qua hora non putatis filius hominis venturus est. Quis putas est seruus fidelis z prudens. quem constituit dominus super familiam suam. vt det illis cibum in tempore. Beatus ille seruus. quem cum venerit dominus eius inuenerit sic facientem. Amen dico vobis. Super omnia bona sua constituet eum. Si aūt dixerit malus seruus ille in corde suo. Moram facit dominus meus venire. z cepit percutere conseruos suos. manducet aūt z bibat cum ebriosis. Veniet dominus seruo illius in die qua non sperat. z hora qua ignorat. z diuidet eum. partemque eius cum hypocritis ponet. Ibi erit fletus z stridor dentium.

Simile erit regnum celorum decem virginibus. que accipientes lampades suas exierunt obuiam sponso z sponse. Quinque aūt ex eis erant fatue. z quinque prudentes. Sed fatue accipientes lampades non sumpserunt secum oleum. Prudentes aūt acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Moram autem faciente sponso. dormitauerunt omnes z dormierunt. Media aūt nocte clamor factus est. Ecce sponsus venit. exite obuiam ei. Tunc surrexerunt omnes virgines ille. z ornauerunt lampades suas. Fatue aūt sapientibus dixerunt. Date nobis de oleo vestro. quia lampades nre extinguuntur. Responderunt prudentes dicentes. Ne forte non sufficiat nobis z vobis. ite potius ad vendentes. z emite vobis. Dum aūt irent emere. venit sponsus. Et que parate erant intrauerunt cum eo ad nuptias. z clausa est ianua. Novissime aūt veniunt z reliquę virgines dicentes. Domine domine aperi nobis. Qui respondens ait. Amen dico vobis. Nescio vos. Vigilate itaq̄ quia nescitis diem neq̄ horam. Sicut homo peregre proficiscens vocauit seruos suos. z tradidit illis bona sua. z vni dedit quinque talenta. alii aūt duo. alii vero vnum. vnicuique secundum propriam virtutem. z profectus est statim. Abiit aūt qui quinque talenta acceperat. z operatus est in eis. z lucratus est alia quinque. Similiter qui duo accepit. lucrifecit alia duo. Qui aūt vnum accepit. abiens fodit in terram. z abscondit pecuniam domini sui. Post multum aūt temporis venit dominus seruorum illoz. z posuit rationem cum eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat. obtulit alia quinque talenta. dicens. Domine quinque talenta tradidisti mihi. ecce alia quinque lucratus sum. Ait illi dominus eius. Euge serue bone z fidelis. quia super pauca fuisti fidelis. super multa te constituam. intra in gaudium domini tui. Accedens aūt z qui duo talenta acceperat. ait. Domine duo talenta tradidisti mihi. ecce alia duo lucratus sum. Ait illi dominus eius. Euge serue bone z fidelis. quia super pauca fuisti fidelis. super multa te constituam. intra in gaudium domini tui. Accedens aūt z qui vnum talentum acceperat. ait. Domine sciebam te quia homo durus es. metis vbi non seminasti. z congregas vbi non sparsisti. z timens abii. z abscondi talentum tuum in terra. Ecce habes quod tuum est. Respondens aūt dominus eius dixit ei. Serue male z piger. sciebas quia meto vbi non seminaui. z congrego vbi non sparsi. oportuit ergo te mittere pecuniam meam nummulariis. z veniens ego recepissem vtique quod meum est cum vsura. Tolle itaq̄ ab eo talentum. z date illi qui habet decem talenta. Omni enim habenti dabitur. z abundabit. ei aūt qui non habet. etiam quod habet auferetur ab eo. Et inutilem seruum eiicite in tenebras exteriores. Ibi erit fletus z stridor dentium.

Cum venerit filius hominis in maiestate sua. z omnes angeli cum eo. tunc sedebit super sedem maiestatis sue. Et congregabuntur ante eum omnes gentes. z separabit eos ab inuicem. sicut pastor segregat oues ab hedis. Et statuet oues quidem a dextris suis. hedos aūt a sinistris. Tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt. Venite benedicti patris mei. possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Esurii enim z dedistis mihi manducare. sitiui z dedistis mihi bibere. hospes eram z collegistis me. nudus z cooperuistis me. infirmus sum z visitastis me. in carcere eram z venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti dicentes. Domine quando te vidimus esurientem z pauimus. aut sitientem z dedimus potum. quando aūt te vidimus hospitem z collegimus. aut nudum z cooperuimus. quando aūt te vidimus infirmum aut in carcere. z venimus ad te. Et respondens rex dicet illis. Amen dico vobis. Quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis. mihi fecistis. Tunc dicet z his qui a sinistris erunt. Discedite a me maledicti in ignem eternum. qui paratus est diabolo z angelis eius. Esurii enim z non dedistis mihi manducare. sitiui z non dedistis mihi bibere. hospes eram z non collegistis me. nudus z non cooperuistis me. infirmus z in carcere z non visitastis me. Tunc respondebunt z ipi dicentes. Domine quando te vidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum aut in carcere. z non ministrauimus tibi. Tunc respondebit illis dicens. Amen dico vobis. Quamdiu non fecistis vni de minoribus his. nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium eternum. Iusti aūt in vitam eternam.

Scitis quia post biduum pascha fiet. z filius hominis tradetur vt crucifigatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotum z seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur caiphas. Et consilium fecerunt vt iesum dolo tenerent z occiderent. Dicebant aūt. Non in die festo. ne forte tumultus fieret in populo. Cum esset aūt iesus bethanie in domo simonis leprosi. accessit ad eum mulier habens alabastrum vnguenti preciosi. z effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes aūt discipuli indignati sunt dicentes. Ut quid perditio hec. Potuit enim istud venundari multo z dari pauperibus. Sciens aūt iesus ait illis. Quid molesti estis huic mulieri. opus enim bonum operata est in me. Nam semper pauperes habetis vobiscum. me aūt non semper habetis. Mittens enim hec vnguentum hoc in corpus meum. ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis. Ubicunq̄ predicatum fuerit hoc euangelium in toto mundo. dicetur z quod hec fecit in memoriam eius. Tunc abiit vnus de duodecim qui dicebatur iudas scariothes. ad principes sacerdotum. Et ait illis. Quid vultis mihi dare. z ego vobis eum tradam. At illi constituerunt ei triginta denarios. Et exinde querebat opportunitatem vt eum traderet. Prima aūt die azimoz accesserunt discipuli ad iesum. dicentes. Ubi vis paremus tibi comedere pascha. Ille aūt dixit. Ite in ciuitatem ad quendam. z dicite ei. Magister dicit. Tempus meum prope est. apud te facio pascha cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis iesus. z parauerunt pascha. Vespere aūt facto discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et edentibus illis dixit. Amen dico vobis. Quia vnus vestrum me traditurus est. Et contristati valde cepit vnusquisque eoz dicere. Numquid ego sum domine. Ille aūt respondens ait. Qui intingit mecum manum in paropside. hic me tradet. Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo. Ue aūt homini illi per quem filius hominis tradetur. Bonum erat ei si natus homo ille non fuisset. Respondens aūt iudas qui tradidit eum dixit. Numquid ego sum rabbi. Ait illi. Tu dixisti. Cenantibus autem illis. accepit iesus panem. z benedixit ac fregit. z dedit discipulis suis. z ait. Accipite z comedite. hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit. z dedit illis dicens. Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus noui testamenti. qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Dico aūt vobis. Non bibam amodo de hoc genimine vitis. usq̄ in diem illum cum illud bibam vobiscum nouum in regno patris mei. Et hymno dicto exierunt in montem oliueti. Tunc dicit illis iesus. Omnes vos scandalum patiemini in me in nocte ista. Scriptum est enim. Percutiam pastorem. z dispergentur oues gregis. Postquam aūt resurrexero. precedam vos in galileam. Respondens aūt petrus ait illi. Et si omnes scandalizati fuerint in te. ego nunquam scandalizabor. Ait illi iesus. Amen dico tibi. Quia in hac nocte antequam gallus cantet. ter me negabis. Ait illi petrus. Etiam si oportuerit me mori tecum. non te negabo. Similiter z omnes discipuli dixerunt. Tunc venit iesus cum illis in villam que dicitur gethsemani. Et ait discipulis suis. Sedete hic donec vadam illuc z orem. Et assumpto petro z duobus filiis zebedei. cepit contristari z mestus esse. Tunc ait illis. Tristis est aīa mea vsq̄ ad mortem. sustinete hic z vigilate mecum. Et progressus pusillum. procidit in faciem suam orans z dicens. Pater mi si possibile est. transeat a me calix iste. Uerumtamen non sicut ego volo. sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos. z inuenit eos dormientes. Et dicit petro. Sic non potuistis vna hora vigilare mecum. Vigilate z orate vt non intretis in temptationem. Spiritus quidem promptus est. caro aūt infirma. Iterum secundo abiit. z oravit dicens. Pater mi si non potest hic calix transire nisi bibam illum. fiat voluntas tua. Et venit iterum. z inuenit eos dormientes. Erant enim oculi eoz gravati. Et relictis illis. rursus abiit. z oravit tertio eundem sermonem dicens. Et factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor eius sicut guttę sanguinis decurrentis in terram. Tunc venit ad discipulos suos. z dicit illis. Dormite iam

carceret organo visus qō ei plinitionē datū est.(Et dixit ei vade ꝛ laua i natatoria syloe:q̄ interp̄tat̄ missus.(Sicut dicit mag.hist.syloa ē fons ad radices montis sion:q̄ nō ingīb⁹ aquis sz certis horis ebullit cui⁹ aqua cū excipet quasi stagnū nō longe a fonte:cōstitutū erat: quā collectionē modo piscinā:modo natatoria vocat scriptura.Hec ille.Et nota fm alios:q̄ idē sūt natatoria syloe: ꝛ p batica piscina qō ex dictis ꝟbis magri hist.haberi videt.Erat aūt iuxta tēplū Sicut aūt testat.s.Tho.super Esai.triplex piscina fuit i hierlm scz pbatica p sacrificijs:ꝛ mūda p cōitate:ꝛ immūda extra ad lauandū.Sz quare dns istū non curauit stati:Ad hoc dicit Chry.q̄ fecit ꝓpter hoc vt ostēderet ceci patiētiā ꝛ fidē q̄ nō cogitauit q̄ lutū solet excecare ꝛ q̄ multoties lauerat in syloe:ꝛ nihil ei p fecerat.Scōo vt fieret miraculū clari⁹ ꝛ manifesti⁹.Multi em illum viderūt oculis linitis eūtē ꝛ redeūtē stati clarissimo visu ꝓspiciēdo.(Sz hic est q̄stio iuxta mētē Chry.q̄ si nō debuit ex aliq̄ aq̄ facere sputū:ne crederet aqua ꝓtulisse visū: q̄re mittit ad natatoria syloe.Ad hoc dr fz q̄ idē dicit:q̄ timēdū nō erat ꝙ aqua syloe q̄ sibi hāc gr̄iam vsurparet:quia mīti ibi lauabāt oculos ꝛ nō potiebātur tali bñficio sec⁹ aliq̄ aq̄ q̄ nō ita fuisset l vsu.Nec obstat q̄ ois infirmitas l syloa seu natatorijs ei⁹ curabat.q̄ hoc erat solū certo tpe:ꝛ vn⁹ tm̄ sanabat singulis ag̃eli motiōib⁹(qō interp̄tat̄ missus)qō addit euāgelista vt insinuet mysterium xp̄i.Per ꝙ ei significabat q̄ syloa.i. xp̄s miss⁹ a deo l mūdū.cecū hūanū gen⁹ illuminauit(Abūt g̃ ꝛ lauit ꝛ venit videns) vt gras ageret xp̄o.(In hac pte ē documētū morale i sensu literali.de q̄ Apostolus Ba.vs.ait.Dū tp̄s habem⁹ operemur bonū ad oēs.Et Ecc.ix. Qōcūq̄ pōt facere man⁹ tua instāter opare Chry.cuz vinis fac si q̄d factur⁹ es:vltra em̄ nec̄ fides ē nec̄ labores:nec̄ pnia.Hec ille (Quantum ad scām tangit rigorosa cōtentio quā fecerunt pharisei cuz dicit.(Ita q̄ vicini ꝛ qui viderāt eū pri⁹: qr mendicus erat dicebāt.(Nōne hic ē q̄ sedebat ad ianuam templi et mendicabat(?Un fm Chry.xp̄s sicut discipulos non insignes elegit sed viles ita beneficia sua maxime ꝛ precipue pauperibus exhibuit.Uenerat em̄ p salute oim. Un qr diuites aliā habebāt viā.s.abundātiā diuitiaꝝ:pauperū miserias p miracula subleuabat.(Alij dicebāt qr hic est)cōsyderātes diligēter notā ꝓpus effigiē.(Alij aūt nequaq̄:sed silis ei⁹ est)qr fz Augu.apti ocli vultū mutauerāt(Ille aūt dicebat:qr ego sū)nō verit⁹ iudeorū furorē.(Dicebāt ḡ ei.Quō apti sūt tibi ocli fm aliquos isti ex malo alo interrogāt vt qr factū reph̄ēdere nō poterāt: reprehēdāt modū.(Rndit)nescies modū fz factū(ille homo)Ex quo ptz qō nō credebat pfecte:qr non credebat ei⁹ diuinitatē(qui dr iesus)quē ex voce cognouit fm Chry.qñ ante factū cū discipl⁹ pferebat.Forte em̄ fz Chry.non dicat] multoties eū audiuerat p̄dicantē in tēplo(lutū fecit)nō dicit ex sputo:qr hoc ñ cognouerat visu sicut lutū ꝓcepat tactu fm Chry.(ꝛ vnxit oculos meos).i.oculoꝝ organa si habebat(ꝛ dixit mihi.Uade ad natatoria syloe ꝛ laua.Et abū ꝛ laui et video)Augu.Cec⁹ ille cōfitebat ꝛ coꝛ imp̄iorū stringebat qr nō habebant in coꝛ de qō iam ille habebat in facie.Hec ille(Et dixerunt ei.Ubi ē ille:)Nō exprimūt nomē ei⁹ fm Chry.qr sicut ad vidē dū ita ꝛ ad nomi nādū erat eis grauis. Unde ista dicūt fm eādē occasionē:medītantes aduersus illū(ait.Nescio)Redet per hoc insuspicabile testimonium ceci.qr non ꝓbabet testimonium xp̄o q̄si adulator.Christus etiā multitudinem sanctoꝝ secū non ducebat vt gloriā ingnem doceret declinare.Interdū tñ alios ex spāli cā seq̄ se p̄mittebat.Qr ꝙ xp̄m inuenire nequerūt fz Chry.(adducūt eū ad phariseos q̄ cecus fuerat).i.ad quos dā religiosos famosissimos ꝛ supbissimos vt.s.acri⁹ eū iterogarēt.Un subdit(Erat aūt sabbatū qñ lutū fecit,Jes⁹ ꝛ aperuit oculos ei⁹)qō subdit euangelista fm Chry.vt demōstraret eoꝝ malā voluntatē ꝛ cām ꝓpter quā eū q̄rebāt vt.s. occasionē Je⁹ inueniret:ꝛ detraherent miraculo p̄estimatā vel apparētē legis

p̄gressionē.Uel forte ad duxerūt eum ad eos vt territ⁹ ab eis q̄ mīta poterant nō auderet fateri tale miraculū fuisse a nō ꝓpetratū.(Jtez aūt)post interrogationē vicinoꝝ(interrogabāt eū ꝓpharisei qō vidisset)vt calūniā inferrēt mō.(Nā q̄ sabbatū esset iam certi erāt(Ille aūt non timēs excōicari ex̄ synagogā(dixit eis.Lutū posuit mihi sup oc̄los:ꝛ laui ꝛ video)Breui⁹ istis rndet ꝛ plebi.ꝓpter q̄ audiuerāt.Scōo qr nō interrogabant vt scirent veritatem.Tertio ne facilius caperetur in verbo.[Dicebant ergo quidaz ex phariseis]non omnes sed quidā:quis aliqui iam intus inūgebātur fm Chry.[Non est hic hō a deo qui sabbatum non custodit] Non dicunt q̄ sabbato curat:sed qui sabbatū nō custodit.qr ex malitia quantū possunt parui facit opa xp̄i:fm Chry.ꝛ erāt isti stulti zelatores legis saltē apparēter.Opera enim seruilia ad dei magnificentiam ordinata cuiusmodi fuit ista linitio oc̄loꝝ nō soluebāt sabbatuz sed sanctificabāt. Un[Alij dicebāt]q̄ rōnabiliores erant ꝛtñ imperfecte dispositi fm Chry.Uel qr amabāt p̄ncipatū vel qr nondū vidēbāt q̄ iste esset deus qui posset soluere sabbatū si voluisset:ꝛ consequenter non audebant clare dicere mentem suam: sed dicebant.[Quomodo potest homo peccator hec signa facere] Timebāt em̄ excōicari a phariseis alijs.Sz Ꝟ:qr miracula etiā mali faciunt:vt p̄z Matth.vij. Ad hoc dico q̄ miracula deus tripliciter facit.s.primo in testimoniū veritatis sicut moyses fecit signa coā filijs israel in egypto ad p̄bandū q̄ deus illum miserat Exo.iiij.Secūdo in testimoniuz sanctitatis:sicut cadauer proiectum in sepulcrum Heliseiꝛ eius ossa tetigit reuixit.vt p̄z.iij.reg.xiij. Tertio ad cōsolationem fideliuz sicut deus populo suo aperuit mare in quo submersit pharaonē cum populo eius.Exo.xiij.Nūq̄ autem deus inuenitur miracula facere p malos ad consolationē bonoꝝ nec̄ i testimoniū sanctitatis:qr testificari non pōt falsuz:fz solū in testimoniū ꝟitatis male fecerūt miracla vt fides ꝓbaret.Xp̄s aūt qr p̄dicabat se deū:siue faceret miracla ad cōsolationē bonoꝝ siue in testimoniū sanctitatis siue ꝟitatis seq̄batur omnō q̄ eēt bon⁹:qr sequebat si faciebat i testimoniū veritatis:q̄ esset deus ꝛ cōsequenter sanctus:vel pōt dici qō hoc dictū non oportet esse verū:qr nō est xp̄i nec̄ euangeliste sed phariseorum.[Et scisma erat inter eos]scz phariseos fm Chry.sicut prius fuerat i populo quibus dā dicentibus illū esse bonū:quibusdaz ꝟo negātib⁹[Dicūt ergo ceco iter̄ illi f.q̄ erāt ꝓ xp̄o.fm Chry.Glossa ꝟo dicit q̄ fuerūt aduersarij xp̄i q̄ ḡebāt aduersus istū calūniā vt eū ex synagogaz pellerēt.Sz pmū vr̄ ꝓbabilius vt patebit [Tu q̄d dic⁹ de eo q̄ aperuit tibi oc̄los] Nō dicūt fz Theo.q̄d dicis de eo q̄ soluit sabbatū sicut faciebāt alij:fz cōmemorant miraculū q̄si ꝓcitates eū ad dicendū ꝓ xp̄o.[Ille aūt dixit:qr ꝓphet⁹ ē] nō q̄si q̄ fz antonomasice.i.ille ꝙ scripsit moyses:ꝛ q̄ expectat vt mundū saluet.Et sic iste cecus in fide ꝓficit:quia quē pri⁹ hominē dixerat:nunc appellat prophetā. Chry.Qr ꝟo iudei cecū attonitū facere nō valebāt:sed videbant eum cū oi ꝓpalatione bñfactoꝝ suoꝝ predicantez:p parētes putabāt annihilare xp̄i miracula.Hec ille.Un seq̄t[Nō crediderūt ergo iudei de illo qr sec⁹ fuisset ꝛ vidisset dōec vocauer̄t parētes ei⁹ q̄ viderat]p⁹ cecitatē.q̄ fuit dō ordinate.vt magꝭ publicaret ꝛ certificaret miraculū fz Chry so.[Et iterrogauer̄t eos dicētes]cū magno furoꝛe fz Chry.[Hic est fili⁹ vester quē vos dicit⁊].i.fingit⁊ i fauoꝛe xp̄i[qr cec⁹ nat⁹ ē.Quō ergo nūc videt.⁊]Quasi dicerēt fz Chry.Aut falsū est q̄ nūc videat:aut q̄ ꝓius fuerit cec⁹ [Rndeꝛt parētes ei⁹ ꝛ dixerūt.Scim⁹ qr ꝟ ē filius nꝛ ꝛ qr cec⁹ nat⁹ ē.Quō aūt nūc videat nescim⁹ aut q̄s ei⁹ aperuit oc̄los nescim⁹] Et sic fm Chry.interrogati de trib⁹:ad duo ꝓia tm̄ respondent:ꝛ tertiuz se dicūt ignorare dispēsante deo:vt is q̄ fuerat curat⁹ ꝛ certissime illō nouerat iterū de hoc interrogarēt:vt ideꝛ ait.Un dicūt[Jꝑm interrogate:etatē habet ad testimoniū ferēdū. Jꝑe ꝙ se loquat ex ꝙ loqui pōt,et scit.]Hec dixerunt parentes eius semiplene cōfitentes veritatem[qr

timebāt iudeos. Jā ẽm cōspirauerāt iudei). i. simul spirauerāt vel pposuerant (vt si quis eū pfiteret esse xp̃m extra synagogam fieret). i. esset excōicatus a societate iudeoꝝ ⁊ priuatus omni honore ⁊ officio: qō valde opprobriosum fuit iudeis. Per hoc aūt volebant extinguere nomen xp̃i Augu. Jā nō erat malū fieri extra synagogā. Jlli expellebāt: christꝰ suscipiebat. Hec ille. Ambr. Synagoga pfidie locus impietatis domus: amētie receptaculū. Hec ille. (Propterea parētes eiꝰ) imbecilliores ceco ſm Theo. qui intrepide veritatē fatebatur (dixerunt etatem habet: euꝫ interrogate) timētes de synagoga expelli sicut etiā dicit Jo. xij. qs̄ multi ex principibus crediderūt in eum: sed ꝓpter pharisēos nō pfitebātur illū vt de synagoga non ejcerentur. (Vocauerūt ergo rursus hoiem q̄ cecus fuerat) nihil valentes ex parētibꝰ extoꝛquere. Nō aūt vt ait Chrys. dicunt ei aperte: nega xp̃m: sed sub pretextu religionis ad hoc eū volūt inducere. Unde dicitur (⁊ dixerūt. Da gl̄iam deo). i. ſm Chrys. curationē tuā diuine ascribe virtuti: quasi xp̃s ad hoc nihil sit operatus. Vel da gl̄iam deo. i. confitere veritatē. Dicit ẽm Glo. Joā. vij. q dare gloriam deo est fidē de aliquo deo quasi pñte dicere. Un videt fuisse modus exigendi iuramētū: vel quasi iuramētū. Volebāt ergo q pfiteret veritatē. i. id qō ipsi volebāt ⁊ illud diceret esse veritatē. puta q male dixisset dicēdo eū esse ꝓphetā. vel q fuisset magice curatus: vel hmōi (Sic aūt loquunt sicut q̄ dicit potestati. Dñe faciatis ius: sed detis mihi victoriā. Et vt magis ad hoc alliciāt dicūt (Nos) q̄ sumus bone cōscientie: vt puta religiosi. ⁊ qui scimus legē (scimus) certe ⁊ exploratissime. (qz hic homo) q̄. f. sabbatum solnere videbat ſm Chrys. pctōr est) Chrys. Quare nō arguistis eū dicētē. q̄s me arguet de pctō. Hec ille. (Dixit ergo ille) quasi attrediat⁹ ⁊ fatigatus verbis eoꝝ (Si pctōr est nescio.) Sz ℌ: qz dixerat: q ꝓpheta est: nūquid est factus timidus. Absit ſm Chrys. Sequētia ẽm non indicāt eum timuisse: ſz vt idē dicit: voluit ipso facto declarare q erat iustus ⁊ sanctus: non aūt suo testimonio. Uñ subdit (Unū scio: qz cecus cū essem. mō video) quasi diceret. Jstud est signū q non est pctōr sicut dicitis. Uel ideo sic dixit vt ꝓponeret finē q̄stionibꝰ eoꝝ q̄bꝰ erat tedio plenus. Si ẽm aperte dixisset q̄ iustus esset xp̃s: visus fuisset eis velle contradicere ⁊ nouū belluꝫ verboꝝ fuisset exortuꝫ. Uel sic dixit eos irridēdo: qz ẽm dicebāt se scire q̄ xp̃s homo pctōr esset: ipse negat hoc se scire. ⁊ latenter ⁊ irrisorie dicit se scire oppositum: cū dicit se scire q̄ post cecitatē per eū receperat visum. Qz ergo miraculum infringere nō poterant: rursus ꝓcurrunt ad modū curationis (Dixerunt ergo illi. Qnō aperuit tibi oculos) Nunq̄d aliquo ꝑstigio: inuocando beelzebub aut alium demonem. Sed vt ait Chrys. q̄diu res egebat inq̄sitione cecus remisse loquebat: qz vero iā vicerat audacter de reliquo eis loquit. Uñ sequit (Rñdit eis. Dixi vobis iam et audistis: q̄d iterū vultis audire). q. d. ſm Chrys. Ultra non respōdeo vobis inaniter interrogātibus ⁊ nō volētibꝰ adūcere sz calūniari q̄ dicunt. Hec ille. (Nunquid ⁊ vos) Nam vt ait Aug. Jam ipse implicite se discipulū xp̃i asserit (vultis discipuli eiꝰ fieri) Aug. Hec loquebat iā stomachatus aduersus duritiā iudeoꝝ ⁊ exceco videns nō ferens cecos. Hec ille. ¶ In hac parte literale est documentū: q hō pro se habēs veritatē est ꝑstāx animosus Chrys. Jta forte quid est veritas ita ibecille mēdaciū. Nam veritas q̄dem ⁊ si despectos assumpserit: claros eos facit ⁊ oñdit. Mendaciū autem et si cum fortibꝰ fuerit imbecilles eos monstrat. Hec ille. ¶ Quātū aūt ad tertiū tāgitur opprobriosa maledictio ſm mentē maledicentiū reuera autē fuit gloriosa. Dicit ergo (Maledixerunt ergo ei). i. maledictionē legis imprecati sunt sup eum tanq̄ sup blasphemū. Uel maledixerūt i. imprecati sunt ei malū ſm suā opinionē. Et q̄d sit illud malum statim subiūgitur. (Et dixerūt. Tu discipl⁹ eius sis) O grāde malū. Utinā mādus totus subtus sit disciplina iesu xp̃e saluatoꝛ. Augu. Maledictū est si coꝛ discutias: nō si verba ꝑpendas. Tale maledictū sup nos

⁊ super filios nostros. Hec ille. (Nos aūt moysi discipuli sumus) Volnerūt p hoc tendere xp̃m ℣ iū moysi quasi nō posq̄s esse vtriusq̄ discipulus. Nō ℌ dicit his Jo. v. Si crederetis moysi credere 10 ⁊ mihi. Et q̄ ptz ſm Chrys. q nec xp̃i nec moysi erant discipuli. (Nos scimus q moysi locutus est deus:) in hoc verū dicēteꝫ: vt ptz Exo. xxx. ⁊ num. xij. (hunc aūt nescimus vñ sit) Chrys. Ea q̄p visum cognoscitis. auditu: minoꝛa existimatis. Illa ẽm q̄ nosse vos discitis a pgenitoribus audistis. Sz nonne fidedignoꝛ est q̄ certificauit q a deo venit p miracula: q̄ nō solum audistis sed vidistis. Hec ille. Sz ℌ: qz Jo. vij. dixerūt. Hunc scimus vñ sit. Ad hoc ꝑt dici primo q mētiunt. Secūdo q dicūt se nescire. vñ sit. i. vnde habeat autoritatem vel si sit a deo missus. Tertio q despectiue loquūtur ſm q tūc erat loquēdi modus (Rñdit ille hō ⁊ dixit eis) cū quadā indignatione ⁊ ipatiētia sup eoꝝ stoliditate. (In hoc ẽm mirabile est q vos nescitis vñ sit: et aperuit oculos meos) Chrys. Ubiq̄ signū inducit qz hoc deprauare nō poterāt sz ab eo cōmincebant. Hec ille. Et qz aliq̄ eoꝝ dixerant. Quō pōt hō pctōr hec signa facere ſm Chrys. decetero assumit sniam eoꝝ et dicit. (Scimus aūt qz deus pctōres non exaudit) quasi diceret ſm Chrys. Opinio hec ⁊ mea ⁊ vestra cōis est. Sed ꝓtra qz ſm qō dicit Aug. publicanus pctōr rogauit veniā ⁊ obtinuit iustificationem a deo. Ad hoc dicit Aug. q adhuc nō erat plene illuminatus qz de⁹ pctōres exaudit: vt de publicano ptz. Forte aūt posset aliqs ad ꝓbationē Aug. dicere q publicanus erat ꝓtritꝰ: ⁊ petebat nō remissionem culpe sed pene. rōne cuius dicebat se pctōrem. i. obligatū ad penaꝫ pro peccatis ꝑteritis. ¶ Sed cōtra: qz dicit saluatoꝛ q descendit iustificatꝰ. f. ex humilitate ⁊ ofone: iustificatio aūt nō opponit pene sed culpe: qz ⁊ iusti aliqñ puniti dicūtur a sctis. Ad idem dicit Theo. q intēdit dicere q deus pctōribus facere miracula non cōcedit. Cū ℌo veniā implorāt de ꝓmissis iam non peccatores sz penitētes sunt: vt sz deus exaudiat penitētes: sed nō in pectis ꝑsistētes: vt dicit. f. Tho. Sz ℌ Theo. arguit qz ēt mali legūtur fecisse miracula: vt ptz Mat. ix. de eo q ejciebat demones et non sequebatur xp̃m: Act. xix. iuxta notata p mag. hi. aliq̄ magi inuocato xp̃o demones expellebāt. Ad hoc dico vt ptz ex dictis q deus pctōribus facere miracula nō concedit ꝓpria eoꝝ autoritate: vt xp̃o faciebat: sz vel ad ꝓsolationē bonoꝝ: vel in testimoniū sanctitatis sue sicut xp̃s faciebat ſm Tho. Cū ẽm deus nō possit eē testis falsitatis: cū sit miraculū in testimoniū ꝑsone necesse est q sit bona: sicut cuꝫ sit in testimoniū doctrine necesse est q sit vera. Hec ille. Nec etiā hoc eis ꝓcedit ad petitionē ipsoꝝ quasi eos exaudiendo. Miracula ẽm q̄ fiunt p malos fiūt ad cōfirmandā fidē ꝓpter ipam veritatē p dicatā: nō ꝓpter oratione peccatoꝝ. Ad idē ꝛ ℌz. f., Tho. q dupl⁹ exaudit pctōr. Prio vt ꝛt. ij. q. liij. qñ orat ex bono desyderio nature. Sz ẽm ipse non mereat exaudiri: tñ exaudit interdū: qz ipetratio vel exauditio nō fit ex iustitia depcantis sed ex mia dei. Si tñ vt ibi dicit oraret ex desyderio peccati. f. petēdo aliq̄d ꝓferēs ad pctm: nunq̄ exaudit: nisi ad vindictā ⁊ punitionē vt amplius labat. Secōo exaudit vt dicit. liij. di. xv. ⁊. iij. p. qō. lxxxij. ꝓpter deuotionē eoꝝ pro q̄bꝰ fit: vel ex quoꝝ ꝑsona fit. vt cum malus orat in ꝑsona ecclie. Jste aūt q̄ cecus fuerat oino adhuc nō bene videbat ſm glo. Sz aūt pctōres ipetrent iterū: nūq̄ tñ orādo merenk. Justi aūt merenk semp ⁊ iterū ipetrāt [Sz si q̄s dei cultoꝛ est et volūtatē eiꝰ facit: hūc exaudit] semp observatio q pie ⁊ ad salutē ⁊ ꝑseueranter ⁊ p se petat. vt habes. liij. di. xv. q. iij. ar. vij. q. iij. Si aūt hec oia nō obseruantur: exaudit q̄dē deus aliq̄n sed nō semp. [A seculo]. i. ab initio mūdi [nō est auditus q aperuit q̄s oculos ceci nati] ꝛ̄si diceret. Sicut res nous est ⁊ mirabilis: sic nous ⁊ mirabili virtute est facta [Nisi eēt hic hō a deo nō poterat facere q̄q̄] tale ad ꝓsolationē seruoꝝ dei vel in testimoniū ꝑsone ⁊ ꝓprie bonitatis. Et qz erant obstinati nō receperūt ꝑsuasionē vñ ad peioꝛa sunt ꝓuocati ⁊ ad opprobria cōuertunk. Jō sequit [Rñderūt ⁊ dixerunt

el. In pctis natus es totus] In hoc autē exprobrāt ei cecitatez: qō de se est pctm̄ mortale. s. dicere opprobriū. Nā fm Augu. iō dicūt tot⁹: qz oculis clausis natus est fm Chrȳ. ℣o dicūt tot⁹: ac si dicant: a prima etate hūiusmodi insignia pcti. i. cecitatē [Et tu doces nos?] quasi dicerēt. Superbus z temerari⁹ es q̄ tāt talia p̄sumis Beda. Solet maiorū ꝓsuetudo a minoribus aliq̄ discere dedignari. Hec ille. [Et eiecerūt eū foras] extra synagogā: z excōicauerūt: qz nō dixerat qō voluissent. Quis interrogat⁹ ab eis sit ꝓfessus veritatē. (Audiuit ihesus) alijs referentib⁹ q̄ uis ossa sciret (qz eiecerūt eū foras: z cum inuenisset eū) Ex q̄ fm Chrȳ. ptz q̄ xp̄s iuit eū q̄rere. Nā q̄situ inuenio. reperio q̄ soꝛs parat vltro. (dixit ei. Tu credis in filiū dei). s. q̄ tibi aperuit oculos. Non aūt interrogat fm Chrȳ. quasi ignorās: sz vt se ei notū faciat (Rndit ille) paratꝰ iādiu ad credendū in eū (et dixit. q̄s est dñe vt credā in eū) Sicut em̄ dixit Chrȳ. adhuc psonaliter nō cognoscebat xp̄m qz postq̄ fuit illuminatus ita fuit a iudeis detentus q̄ xp̄m videre nō potuit [Et dixit ei Jesus. Et vidisti eū] secūdū Theo. reducens ei ad memoriā q̄ ab illo acceperat videndi ptātē [z qui loquit tecū ipe est Aug.] Modo lauat xp̄s faciē cordis eius. Deniq̄ facie cordis lota: et mūdana conscia agnoscit illuz nō filium hois tm̄ qō añ crediderat sed iā filiū dei fm carnē susceperat. Qñ sequit. [At ille ait: Credo dñe]. Parū est aūt credo. Quis videre q̄lē credat [Et pcidens adorauit eū.] Hec ille. ¶ In hac pte est morale documētū de quo Chrȳ. ait. Qui ꝓpter hītatē z xp̄i confessionē iniuria opprimuntur: hi maxie honorant: qō in ceco factū est. Eiecerūt em̄ eū de tēplo iudei et inuenit eū dñs tēpli: z eū suscepit sicut Agonotheta athletā multū laborantē z coronauit. Hec ille. ¶ Allegorice hic cec⁹ natus significat humanū genꝰ in suo ꝓncipio. i. patrē cecatū: sed sanatū p saluiā z lutū. i. deitatē z humanitatē q̄s adinuicē cōiuncta sunt: posita tali mixtione in oculis. i. in cordib⁹ seu intellectib⁹ fideliū z facta lotione in piscina ſyloe. i. missi Jesu xp̄i q̄ piscina est fons sacri baptismatis. ¶ Anagogice vero significat ista vt illuminatū est: nō iā ad fidē z gr̄az vt prius: sz ad visionē z gl̄iam ꝛtute eiusdē mixtionis sz locū in piscina mortis p expoliationē carnis: vel in piscina deitatis missi p abiectionē luti existētis i oculis. i. credulitatis incarnationis. Cū em̄ q̄s deū viderit statim elabit fides visioꝝ succedit. ¶ Moraliter ℣o significat pctm̄ rem q̄ cecatur a tribus. Primo a stercore hirūdinū vt Thobias eiusdē scō. i. a puluere terrenarū cupiditatē. Scōz ex igne carnalis ꝓcupiscētie eo mō quo ꝛtus ex caꝛ ad aspectuz pellis cādentis. Tertio ex timore supbie dicēte. Ego. Timor mētis obstaculū est veritatis. ista est cecitas nobiscū nata vñ in paradiso celesti stati supbiuit Lucifer: z interrestri Adā. in hoc mundo Cain. Pria cecitas dz curari p collyriū dulcissimū. i. Jesuz ꝓsyderatum in regno eo mō quo gustu mellis sunt occuli Jonathe illuminati. s. Reg. xiiij. qz fm Aug. oēs diuitie deberēt ptē: ni vt saltē vna hora diei facies posset videri. Scōa ℣o p collyriū amarissimū: eo mō q̄ Thobias p fel piscis ē illuminat⁹ Tho. xj. z significat xp̄m in cruce tāch pisce assatū. Tertia ℣o p collyriū mixtū ex salius dulci z terra amara. i. xp̄m ꝓsyderatū i iudicio vbi dulcis bonis et malis erit amar⁹. Signū aūt restitute lucis est ire p viā rectā. i. ꝛtutū: z videre in se maculas etiā paruissimas peccatoꝝ. Et sic cognoscit seu discernit ea q̄ sibi obiciuntur vtrum sint bona vel mala.

☞ Feria. v. post dñicā. iiij. in. xl.

☞ Textus euang. ſLuc. c. vij.

IBat Jesus in ciuitatem q̄ vocat Naim z ibāt cū illo discipuli eius: et turba copiosa. Cuz aūt appꝛopinquaret porte ciuitatis ecce defunctus efferebat filius vnicus matris sue ꝛc.

IBat Jesus in ciuitatem que vocatur Naim ꝛc. Vide dominica. xv. post festum trinitatis.

☞ Feria. vj. post dominicam quadragesimam in Quadragesima.

☞ Textus euang. Joan. c. xj.

ERat quidā lāguēs lazar⁹ a bethania de castello marie et marthe sororū eius. Maria autē erat q̄ vnxit dñm vnguēto et extersit pedes ei⁹ capillis suis cuius frr lazar⁹ infirmabat. Miserūt ergo sorores eius ad eū dicētes. dñe ecce quē amas infirmatur. Audiēs aūt Jesus dixit eis. Infirmitas h̄ nō est ad mortē: sz p gloria dei: vt gl̄ificet filius dei: p ea. Diligebat aūt Jesus Martham z sororē ei⁹ Mariā z Lazarū. Ut ergo audiuit q̄ infirmabatur: tūc quidē mānsit in eodez loco duob⁹ diebus. deide post hec dicit discipulis suis. Eamus in iudeā iterum. Dicunt ei discipuli. Rabbi: nunc q̄rebant te iudei lapidare. Et iterum vadis illuc. Respōdit iesus. Nōne duodecim hore sūt diei. Si q̄s ābulauerit in die non offendit qz lucem huius mūdi videt: si autem ambulauerit in nocte offendit qz lux nō est in eo. Hec ait z post hec dicit eis. Lazar⁹ amicus nr̄ dormit sz vado vt a sōno excitē eū. Dixerūt g̃ discipuli eius. dñe si dormit saluus erit. Dixerat autē iesus de morte ei⁹. Illi autem putauerūt qz de dormitione somni diceret tūc ergo dixit eis Jesus manifeste. Lazar⁹ mortu⁹ est z gaudeo ꝓpter vos vt credatis q̄m non eram ibi. Sed eam⁹ ad eū. Dixit ergo Thomas q̄ dr̄ didym⁹ ad cōdiscipulos. Eam⁹ z nos z moriamur cū illo. Venit itaq̄ Jesus z inuenit eū q̄tuor dies iā i monumēto hītē. Erat aūt bethania iuxta hierosolymā q̄si stadijs q̄ndeciz: multi aūt ex iudeis venerāt ad martham z mariā: vt ꝓsolarent eas de fratre suo. Martha ergo vt audiuit qz Jesus venit occurrit illi. Maria autē domi sedebat. Dicit g̃ martha ad Jesum. dñe si fuisses h̄ fr̄ me⁹ nō fuisset mortu⁹. Sed z nūc scio qz q̄cūq̄ poposceris a deo dabit tibi de⁹. Dicit illi Jesus. Resurget fr̄ tuus. Dicit ei martha: Scio qz resurget in resurrectionē in nouissimo die. Dicit ei iesus. Ego sum resurrectio et vita: q̄ credit in me etiā si mortuus fuerit viuet: z ois q̄ viuit: z credit in me: nō morietꝛ in eternū: Credis hoc. Ait illi. Utiq̄ dñe. Ego credidi: qz tu es xp̄s filius dei viui qui in hūc mūduz venisti. Et cū hec dixisset: abiit z vocauit mariā sororem suā silētio dicēs. magr̄ adest et vocat te. Illa vt audiuit surrexit cito z venit ad eū. Nōdū em̄ venerat iesus in castellū sed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei martha. Judei igit̄ q̄ erāt cū ea in domo z ꝓsolabant eā cū vidissent mariā q̄ cito surrexit z exiit secuti sunt eā dicentes: qz vadit ad monumentū vt ploret ibi. Maria g̃ cū venisset vbi erat iesus vidēs eū cecidit ad pedes ei⁹ et dixit ei. Dñe si fuisses hic frater meus non esset mortu⁹ Jesus g̃ vt vidit eā plorātē: z iudeos q̄ venerāt cū ea plorātes infremuit spū z turbauit seip̄z z dixit. Ubi posuistis eū? Dicūt ei dñe: veni z vide. Et lachrymatus est Jesus. Dixerūt ergo iudei. Ecce quō amabat eū. Quidam aūt ex ipis dixerūt. Nunqd non poterat hic qui appuit oculos cecinati facere vt z hic nō moreret. Jesus ergo rursum fremens in semetipso venit ad monumentū: Erat aūt spelunca z lapis superpositus erat ei. Ait Jesus: Tollite lapidem. Dicit ei martha sororꝛ eius q̄ mortu⁹ fuerat dñe iā fetet: q̄triduanꝰ em̄ ē. Dicit ei Jesus. Nonne dixi tibi: q̄m si

crediderīs videbis gloriā dei. Tulerūt ergo lapidē. Jesus aūt eleuatis sursuz oculis dixit. Pr gratias ago tibi qm audisti me. Ego autē sciebā qz semp me audis: sz ppter pplm q circūstat dixi: vt credāt qz tu me misisti. Hec cū dixisset: voce magna clamauit Lazare veni foras: z statim pdijt q fuerat mortuꝰ ligatꝰ pedes z manꝰ institis: z facies illi⁹ sudario erat ligata: Dicit eis Jesus. Soluite eū z sinite abire. Multi ergo ex iudeis q venerāt ad mariā z martham z viderāt q fecit: crediderunt in eum.

GRat quidā lāguēs ꝛc. Jo. xj. In pñti euā. tāgunt tria pūcta q sunt. Jnuitatio: Profectio: z suscitatio. ¶ Quantū ad pmū tāgit inuitatio q sorores Lazari infirmātis ad eū visitādū z sanādū xp̄z inuitant. Est aūt notādū qꝺ hi storia de qua in euāgelio agit facta fuit p dies q̄ndecim añ xp̄i passionē. i. tali die qualis est hodierna. Mā fm Magi. hist. eadē die hoc factū credit qua in ecclesia recitat. Est etiā sciendū q ille Lazarꝰ z sorores eiꝰ fuerunt nobilissimi z vt tradūt hystorie de stirpe regia descēderūt. Fuerūt etiā diuites qz habebāt duo castella. s. Bethaniā q̄ est scō miliario a Hierlm z Magdalū qꝺ est scō miliario a nazareth z magnā ptē ciuitatis Hierusalē. Fuerūt etiā oēs xp̄o valde dilecti: vt patebit. Jpse em erat paup: z isti de suis diuitijs p̄uidebant ei. Cū ergo vt tradit btūs Joānes xp̄s in festo dedicatiōis tēpli esset in Hierlm in tēplo in porticu Salomonis iudei circunsteterunt eum rogantes vt diceret eis veritatem si erat xp̄s. Quib⁹ ille respondit taliter vt viderēt q se dicebat deū: z statim voluerunt eū lapidare: sed ille fugit trās Jordanē dimissa iudea: z cū eēt extra iudeā Lazarus in iudea infirmabatur. Dicit ergo (Erat q̄dā lāguēs) Languor ppriē est infirmitas grauis: z vt dicūt q̄dā incurabilis p naturā. (lazarꝰ a bethania). s. oriūdus. Addit aūt [de ciuitello marie z marthe sororꝫ eiꝰ] fm alios vt intelligamꝰ q̄ nō fuit a bethania q̄ est circa iordanē sz de ea q̄ est p̄pe Hierusalē. Et qz iste eiꝰ sorores erāt notiores i euāgelio z familiores xp̄o: p eas notificat ff eaꝝ minꝰ notꝰ ēt dato q castrū eēt cōe. Uel pōt dici q addit de castello ad denotādū q erat nobilis q̄si dicat q nō erat natꝰ i villa illa: sz in castello. i. in arce. Jn q̄busdā ei locis nobiles dicūtur de castro ad dīam subditoꝝ sicut z de terra ad dīam forēsiū: z hoc q̄n sunt dñi hītes. s. homagiū. sicut marchiōes cene dicunt de cena z de castro. Addit aūt sororꝫ eiꝰ: rōne p̄dicta. Et qz plures fuerūt marie ne errem⁹ i noie: vt ꝺr Alchui. ista describit ex notissima actione. [Maria aūt erat q̄ vnxit dñm vngu&etilde;to z extersit pedes eiꝰ capillis suis: cuiꝰ frater Lazarꝰ infirmabat] Ad hoc aūt eui dētiā sciēdū ē q Chrys. z Hie. z Ori. dñt q hec maria sorꝫ lazari nō est illa que Lu. vij. appellat peccatrix: qz ista vt dñt fuit nobilis z honesta dña. Et illa q̄dē peccatrix vnxit xp̄m bis. s. i domo phariſei: vt hꝫ Lu. vij. z i domo Simonis leprosi vt hꝫ Mat. xxvj. Hec aūt sorꝫ lazari vnxit eū i domo sua: vt habet Jo. xij. Jz ipe dicat hoc idē. c. xj. Maria aūt erat ēt qz vt dicūt anticipatiue loquit. Et sic fm istos due fuerunt q̄ vnxerūt dñm: z vna earū vnxit eū bis. Sz Ori. ꝺr q sicut ter xp̄s vnctus fuit in vita: ita tres fuerūt mulieres vngētes: scz peccatrix i domo phariſei. z sorꝫ Lazari i domo sua añ sex dies pasche vt ꝺr Joānes. z alia i domo Simonis leprosi z per biduū tm añ pascha: vt ꝺr Mat. xxvj. Jste aūt due vltie fuerūt vt dicit q̄ vnxerūt illū post mortē Aug. aūt de cōsen. euā. z Bre. tenēt q nō fuit nisi vna de q̄ oēs euāgeliste narrāt: z illa vnxit eū tm bis. s. q̄n cōuersa est: et peccatrix dicta a phariseo Lu. vij. z alia vice istāte passiōe i domo simonis leprosi de q̄ referūt Mar. Mat. et Jo. Nec fuit vnctꝰ tertia vice i domo Lazari z sororū qz iz hoc Joānes videatur dicere: tamē nō dicit. Uñ illa vnctio fuit eadē cū ea q̄ fuit i domo Simonis leprosi: qō ptz ex hoc: qz de vtraqꝫ subditur q discipuli murmurauerūt de p̄fectione vnguēti. Sumit aūt Aug. argumentū: qz anteqꝫ Maria dñm instante passione perungeret euāgelista ꝺr. Maria aūt erat q̄ vnxit dñm vngu&etilde;to. Jsta ergo est veritas z vna fuit: q̄ vnxit in vita xp̄m: z tm̄ bis vnxit: z ista fuit peccatrix z sorꝫ Lazari vt ecclesia cantat ꝺi. Maria sorꝫ Lazari q̄ tot cōmisit crimina. Motiua aūt aliorꝫ ad oppositū non sunt efficacia habētia. Mā ad id qō obiciꝫ de dissonātia tpis: dicit Aug. q̄ re vera ante sex dies pasche facta est vnctio: vt dicit Jo. Matheꝰ autē z Marcꝰ p recapitulationē loquunt: ita q̄ nō intendūt dicere q̄ p biduū solū añ pascha sit facta vnctio sz q̄ añ biduū xp̄s p̄dixit suā p̄ditionē cui annectit vnctionē ex qua sumpsit exordiū. Qꝺ vero obiciꝫ de domo Simonis leprosi q̄ erat anunculꝰ Lazari Dicēdū q̄ forte erat vna domꝰ eiꝰ z Lazari: z sororꝫ eiꝰ tanqꝫ cōis z ipe Simō erat paterfamilias: vt dicit san. Tho. vel erat vna cōtiguitate: z ab vna in aliā erat trāsitus immediate. Qꝺ vero de vnctione capitis z pedū solet obiici. qz. s. vna pedes: z alia caput inunxit: dicit Aug. z eadē mulier vtrunqꝫ vnxit. Nec obstat qꝺ dicit Mar. qꝺ fracto alabastro effudit super caput eiꝰ qz nō fuit ita fractū q̄n aliq̄d p pedibꝰ poruerit remansisse. Uel forte vt dicit. s. Tho. priꝰ vnxerat pedes. Posset tm̄ breuiꝰ dici ad oia q̄ fuit eadē p̄sona: sz nō eadē vnctio Aug. de ꝟbis dñi. Jnuaserat lazaꝝ pnicies inimica lāguoris miserādi hois corpus quotidie edaꝝ febris icēdiū assumebat. Aderāt aūt due sorores languēti: z casuz dolētes iuuenis egrotātis lectulo ingiter iherebāt. Hec ille vñ subdit (Misserūt ꝯ) z nō iuerūt p̄sonaliter sicut regulus z Centurio fm Chrys. qz ex familiaritate ad xp̄m multā habebāt i eo p̄fidētiā. Scdo fm eūdē qz erāt i luctu z in firmi seruitio. Uel sz The. qz nō decet mulieres extra domū faciliter vagari: vl qz timebant qꝺ euenisset. s. mortē frīs sine sua p̄sentia aduenire (sorores eiꝰ). i. Lazari volētes se a dolore: z fratrē a lāguore liberare (ad cū). i. iesuz existētē vltra ior̄danē. de quo et si in hoc euāgelio nō fit facta mētio: fctā tñ erat añ dicētes (Dñe ecce quē amas infirmat) quasi dicerent fm Aug. super Jo. Sufficit vt noueris. Non em amas z deseris. Amāti tm̄ mō fuerat nūtiādū. Hec ille. Uñ nihil petiuerūt cōfidētes i amore xp̄i. Per hoc aūt sicut dicit Chrys. volūt xp̄m ad misericordiā flectere. (Audiēs aūt ieꝰ dixit eis. s. sororib⁹ lazari p̄ inter nūtios [Infirmitas hec nō est ad mortē] vt. s. detineat a morte [sz p gl̄ia dei. i. xp̄i fz Theo.] Ordinabat aūt hec mors ad resurrectionē p xp̄m fiēdā ex q̄ xp̄s fuit gl̄ificatꝰ: ideꝫ subdit (vt glorificet filiꝰ dei p eā) resuscitādo mortuū. Ubi aduertēdū fz Chrys. q̄ cū ly vt aliqn causaliter aliqn ꝯsecutiue teneat: hic stat scō mō. Nā illa infirmitas euenit aliūde: sed ea xp̄s est vsus in gloriā dei. Hec aūt verba Chrys. sunt vt dicit. s. Tho. ꝛa in ordine ad causas naturales (q̄ illā infirmitatē in gloriam dei p resurrectionē nō ordinabāt: nō autē in ordine ad p̄uidentiā diuinā: q̄ illā infirmitatē ad gl̄iam xp̄i ordinauit. Dicit em. s. Tho. q̄ deus oia mala pene ordinat in aliquos fines bonos. Admirāda est aūt fm Chrys. istarum mulierū fides qz cum fratrem ex verbis xp̄i intellexerint nō moriturū: cum postea viderunt illum mori non sunt scandalizate: nec crediderunt illum fuisse mentitum: sed vel parabolice locutum: vel sperabant: illū ab eo resuscitandū. (Diligebat autē) spūali z speciali affectu (Jesus martham z sororē eiꝰ Mariam z Lazarū.) O beate sorores atqꝫ felices q̄ gaudium mundi xp̄m etiā in exilio familiariter possederunt. Hec autē fm Chrys. interponunt: ne miremur si amici dei aliqn tribulātur. Aug. Ille lāguēs: ille tristis: oēs dilecti. Habebant ergo spem quoniā diligebantur ab eo qui est dolētium consolatio languentium sanator. Hec ille. ¶ Jn hac pte est documētū qꝺ etiā iusti viri flagellant. Uñ Bre. ix. moral. Ab electis suis deus iniqtatū maculas studet ppali afflictiōe detergere: q̄s i eis in ꝑpetuū nō vult videre. Hec ille. ¶ Mortalr aūt hic significat q̄ sunt tres vie veniēdi ad celū xp̄o dilecte. s. via cōtemplatiua significata p Mariā: z activa

ua significata per Martham: et via prie si quis per peccm mortale perdiderit aliquā illarum significata per Lazarum.

¶ Quantū ad scōm tangit profectio xpi ad Judeā: eo q exaudierit supplicates cū dr. (Ut aūt audiuit qz infirmabat: tūc quidē mānsit in eodē loco) .s. trās Jordanem (duobus dr eb⁹) vt scz eum inueniret quatriduanū in monumento. Quidam aūt dicūt. vt.s. Theo. q Lazarus ea die mortu⁹ est qua venerunt ad xpm nūtij: et post xps quieuit duob⁹ diēb⁹: et quarto die inuenit eū i monumēto. Nō aūt xps ad eū iuit statim fm Aug. vt eū inueniret mortuū et resuscitaret. Nā vt dicit. s. Tho. non haberet locū mors vbi esset vita presens. ¶ Scōm Chry. vero ne miraculū aliquā calūniā pateret. Si em statim mortu⁹ fuisset resuscitat⁹ dixissent forte pharisei illū vere mortuum nō fuisse: sed aliquo accidente factū insensibilem [Deinde post hec dicit discipulis suis. Eamus in iudeam iterū] vñ s. discesserat: vt ait Aug. pene lapidat⁹. Dicit aūt Chry. nunq̄ xpm dixisse discipulis quo vellet ire nisi mō: qz pluries fuerant in iudea cum xpo quasi lapidati io formidabāt: et xps nō voluit ꝓpter hoc eos ꝛimprouisos illuc ducere ne nimis timerent (Dicūt ei discipuli) ꝓ eo et ꝓ seipis formidātes: vt ait Chry. (Rabi nunc querebāt te iudei lapidare: et iterū vadis illuc.) Sic aūt loquunt quasi soli magno timerēt sz reuera timebāt etiam sibi fm Chry. (Ñndit iesus. Nōne duodecim hore) iniquales [sunt diei] artificialis. De hoc dictū ē dñica i. lxx. Sicut em dicit. s. Tho. hore inequales sumunt fm ascensuz zodiaci: ita q hora est ascē sus signi dimidij. Sūt aūt oi tpe. xij. diei artificialis: et. xij. noctis: qz semper ascēdūt sex signa i die: et sex i nocte. Hore āt eqles q fz eqnoctialis ascēsuz mēsurant nō sunt semp. xij. diei. et. xij. noctis: sz solū in eqnoctio. Causa vo q ille ineqles: iste vero eqles sint: est qz partes zodiaci supra orizōtē difformit eqnoctialis aūt pres vniformiter ascēdūt. Hec ille ꝓtua liter. Exponit autē hoc tripliciter. ꝓmo qz dñt q̄dā q erat tūc sicut et mō. puerbiū q volēs dicere hores cē mutabiles dicebat. Nōne. xij. hore sunt diei. Sēpus est ergo. Lz nuperrime vellēt me lapidare iudei: tñ sunt mutabiles io sequimini me secure. Huic aūt expositiōi etiā Chry. cōsentit. Scōo exponit Chry⁹. s. ic. Nōne. xij. sunt hore diei i q̄b⁹ scz secure hores icedūt. Forte ei apli suadebāt ire noctu. Tertio exponit Au. Nōne. xij. sūt hore diei. i. xij. apli xpi. Se em appellat diē cū sit lux. Nā dies sumit ꝓ motu celi qz est elatio solis et ꝓ tpe mēsurāte illū qz est pars anni. et ꝓ ꝓsentia lucis qz qñ sol est sup terrā dies est. Aplos aūt dixit horas. Est ḡ sensus fm Aug. Dies ꝓtinet horas: sz nō ecōuerso: sic et vos debetis me sequi: nō ecōtra. (Si q̄s ambulauerit i die nō offendit: qz lucē huius mūdi videt: si aūt ambulauerit in nocte offendit qz lux nō est in eo.) Scōm primā expositionē est sensus qō iudei poterāt esse alr dispositi ꝓ maiori parte et conuerso nullū erat periculū ambulare in iudeā per diē: sed solū ꝓ nocte: vel non q̄euerant oim furores vel alia cā. Scōz secūdā vero est idem sensus et vlteri⁹ est sensus q q ambulat i die. i. i serenitate et luce cōsciētie sine q ambulat simplr ambulat ꝓficēter. Chry. Qui sibi nihil cōscius est neq̄tie: nihil patit̄ insutie. Itaq̄ nō opz formidare. Nihil em dignū morte gessim⁹. Hec ille. Scōm Chry. vero q scōo mō exponit est etiā p̄dict⁹ sensus. Et vlteri⁹ ali⁹ talis. Si vidēs lucē huius mūdi et securus: multomagis q mecū ē nisi amouerit se a me. Et idē sensus est fm tertiā expositionē Theo. tñ et quartā expositionē tāgit vt ꝓ diēmetaphorice xps signauerit ꝓsentiā sui i terra vsq̄ ad passionē: in quo tpe apli habuerūt timere. Vide in passione dixit. Si ergo me q̄ritis. sinite hos abire. Per nocte vo tps sequēs passionē. Et fm hāc est idē sensus q et tertie ad quē reducit: vt illa ad istā. (Hec ait: et post hec dixit Lazar⁹ amic⁹ nr dormit.) Et in hoc fm Chry. alio mō ꝓfortat discipulos: et hoc. s. q nō habebāt ascēdere in hierlm sz in bethaniā. Mortē aūt dixit somnū et dormitionē. Primo propter futuram resurrectionem. et Secundo propter facilitatem resuscitandi fm Aug. et Tertio propter meliorationē

rē post resurrectionē. Mortui em boni resurgūt meli⁹ se habētes (Sed vado vt a somno excitē eū) nō aūt vt dispntē cū iudeis. (Dixerūt ergo discipuli ei⁹) volēs eū retrahere ab institūto suo: scōm Chry. vel qz solet somn⁹ in egrotātibus signū esse salutis fm Aug. vel forte reuera ꝓpt vtrūq̄ (Vñe si dormis salu⁹ erit) quasi dicerēt. Sine tua pñtia liberabit. Dixerat aūt Jesus de morte ei⁹: illi vo putauerūt q de dormitiōe somni diceret. Sz qūo erāt ita rudes vt crederent xpm tñ iter velle pficere vt a corporali somno lāguidū excitaret? Ad hoc dicit Chry. q existimauerūt eū parabolice locutū. Sz hec rñsio patit difficultatē: qz dicit text⁹ qō putauerūt q de dormitione somni diceret. Jō alij dicūt q erāt in tāto timore q nō bene capiebāt q̄ dicebat. Alij vo: et quasi redit in idē: dicūt q ꝓsyderauerūt id qō dictū est dormit: sed nō illud vado vt a somno excitē eū (Tūc ergo dixit eis Jesus manifeste. Lazar⁹ mortu⁹ est.) Sed quare non est apte locut⁹ in ꝓncipio. Ad hoc dr q nō fecit hoc ne videret iactāter et supbe loq̄ de sua potētia resuscitādi: sed postq̄ discipuli erāt tardi ad intelligēdū: manifestat eis mortem et resurrectionē. (Et gaudeo ꝓpt vos) de hoc q vobis possuz abūtia patefacere fz Aug. vel fm alios gaudeo: qz nō erā ibi: et sic secuta ē mors et ego cū resuscitabo vt firmi⁹ credatis (ppt vos) inquā. i. ppter vestrū ꝓfectū in fide (vt credatis) in me firmi⁹ et robusti⁹ q̄z pri⁹ fm Aug. (qz nō erāt ibi) et tñ mortē vidi qō est argumētū mee deitatis. Uel fm aliquos ly qz reddit causaz gaudij vt dictū est. (Sed eam⁹ ad eū vt suscitē eū) et ꝓpter habeatis aliud deitatis argumētū. (Dicit ergo Thomas) Thomas est hebraicū: et interptat geminus sed grece interptat didym⁹: q latine sonat dubius. Sed quare euāgelista post nomē ei⁹ subiunxit (qui dr didymus). i. geminus vel dubius qō idē videt: qz scz dubi⁹ ad vtrā q̄ partē cōtradictiōis habet argumētū. Ad hoc dici pōt. Primo qz grece dicebat didymus et ꝓpriū eius nomen hebraicū nouerat vulgatum: vt sciretur de quo euāgelista loqueretur: ideoq̄ expressit nomē quo in greco nūcupabat: dicēs qui dicit apud grecos passim didymus. Secundo dicit fm mentē Chry. q hoc fit: qz ceteri erat infirmiores in fide: et magis timebat. Nam q sequit (Eamus et nos et moriamur cū illo) fm Chry. et timore dictum est ab eo. Et videtur velle Chry. q ironice loquit quasi diceret. Nunqd si magister vult mori debem⁹ eū sequi? Sed fm Augu. est ista vox magne cōstantie et hortātis alios: et nō retrahētis. Idem cū Aug. sentit Beda: et glo. q̄ dicit. Ecce verus amantium affectus: vel cū eo viuere: vel cū eo mori. Hec ille. (Uenit itaq̄ Jesus et inuenit eū quatuor dies iā in monumēto habētem) cōpletos vel incōpletos [Erat aūt bethania iuxta hierosolymam] .i. iuxta hierusalē: quasi stadijs quindecim. i. fere duobus miliarib⁹. Nā octo stadia cōplent miliare vnū. De hoc vide dñicā. s. aduentus. Hoc aūt dicit euangelista fz Chrysost. vt intelligat q congruū erat multos ex hierosolymis cōuenisse illuc cum essent nobiles. Vñ subditur [Multi autē ex iudeis venerant a hierusalez ad Mariam et Martham: vt consolarent eas de fratre suo] Cōtra: qz erant inimici xpi: et statuerant vt extra synagogā fieret qui eū cōfitebatur xpm.] Quo ergo cōsolabātur istas de quib⁹ notum erat eas esse xpo dilectas? Ad hoc dicit Chry⁹. q fuit: vel ꝓpter magnā earum calamitatē cui cōpassi sunt: vel qz eas vt nobiles reuerebantur vel quia isti iudei nō erant mali. multi em ex ipsis credebant. Martha aūt vt audiuit: per nūtios ꝓcedentes: qz Jesus venit. i. qz esset in veniēdo occurrit illi: antecq̄ ingrederetur castellū. Erat em magis circa exteriora domus occupata: nō citius cq̄ Maria percepit rumores de aduētu xpi fm s. Tho. Mon autē assumpsit secū sororē fm Chry. qz voluit xpo secrete nuntiare factum. Unde posteq̄ verbis xpi cōcepit spem de resurrectione fratris vocauit eā. Uel fm Theo. hoc fecit: qz si eam vocasset iudei eā fuissent cōcomitati: et cognouissent aduētū christi: qō Martha nouebat. Maria aūt domui sedebat. Dicit autem) Martha ad iesum. Iachrymis

ꝓfusa:ꝯquis nō eiularet more stultarū. (Dñe si fuisses hic:frater meꝰ nō fuisset mortuꝰ) Sicut aūt dicit Chrys. Ista nō-dum credebat vt debebat. Nā vt dicit Theo. diffidebat q̄ xp̄s existens trans Jordanā potuisset mortē ffis impedire distātis. Et iā fm Chrys. nōdū credebat q̄ xp̄s ꝓpria virtute posset. Uñ subdit. [Sed z nūc scio: qz quecūq; popposceris a deo dabit tibi deus] sic scz loquēs de xp̄o sicut de aliquo hoie sancto. Nō aūt est ausa fm Augu. fratris petere resurrectionē qz ignorabat an ei foret vtile; vnde christo causam cōmisit. Et iō. Dicit ei Jesus [Resurget frater tuꝰ.] Non aūt dixit fm Chrys. petam vt resurgat. Neq; etiā dixit mea virtute resuscitabo: qz fuisset hoc graue mulieri: sz mediū tenuit. Uerūtñ fm Augu. qz non dixit: resurget modo: z ambigua fuit sentētia. sequit. Dicit ei Martha: [Scio]. i. secura sum fm Augu. q. edocta erat p christū vel ꝓphetas fm Chrys. qz resurget i resurrectione generali oīm in nouissimo die: sed supple nescio dulcis magr̄ z dñe an de tali resurrectione loquaris. Sed xp̄s sumpta occasiōe paulatim instruit eam de sua deitate. Uñ sequit. [Dicit ei Jesꝰ. Ego sum resurrectio z vita]. s. effectiue: qz. s. sine alterꝰ adiutorio possum iuxta placitū meū viuificare fm Chrys. z Alchui. quasi diceret. Tu q̄dē scis resurrectionē: sz nescis me esse resurrectionis cām. Que ꝙ sequunt sic exponuntur fm Aug. [Qui credit in me] pfecte z fide formata [etiā si mortuꝰ fuerit] in carne [viuet] i alia donec resurgat caro nunq; postea morītura. [Et ois q̄ viuit] in carne [z credit i me] etiā si moriat ad tp̄s ꝓpter mortē carnis [nō morietur in eternū]. s. ꝓpter vitā gr̄e z imortalitatē resurrectionis fm mentē eiusdē Aug. et sniam Alchui. [Credis hoc?] Uerba sūt xp̄i interrogātis: nō ex ignorātia: sed vt mulier cōfiteat qđ credebat fm Augu. [Ait illi]. s. Martha. [Utiq; dñe]. s. credo ꝓdicta oia. ¶ Et nota q̄ fm Chrys. nō intellexit verba xp̄i. Et si em̄ intellexit aliq̄d magnū. nō tñ intellexit q̄d esset: ideo interrogata de vno: respōdet de alio di. Ego credidi qz tu es xp̄s filius dei viui q̄ in hunc mundū venisti) fm aug. vere optime intellexit. z assignās cām gre vera credebat esse verba xp̄i dixit: ego credidi etc. (Et cū hec dixisset exhilarata sermone xp̄i: z soluto luctu fm Chr. (abijt z vocauit mariā sororē suā silentio). i. sillēter. aug. Suppressam vocē sillētiū nū cupauit. Nā quo siluit cū subdit (dicēs: magr̄ adest) Jdeo aūt fm Chrys. silenter vocauit ne indei pp odiū ad xp̄m recederēt: z ꝑ miraculi testes ñ essent (Et vocat te (hoc aūt addidit Martha: q̄ uis sufficeret dixisse magr̄ adest vt marie tristitiā subleuaret: q̄ nō solū adesse dilecti magri ꝑsentiā: sz etiā se ab illo q̄si amico dulcissimo enocari ꝓcepisset. Eusebius dicit tñ nō dixit q̄ xp̄s vocauerit eas fm Aug. sz cā breuitatis in verbis martheꝰ voluit illud itelligi. Uel fm Theo. ipsam xp̄i ꝑsentiā Martha vocationē appellauit: quasi diceret. Inexcusabile est vt eo ꝑsente nō exeas obuiā Chrys. Cibus aūt assidēt̄ illa lugēs z plāgēs nō expectauit ad se venire magr̄ sz neq; dignitatē seruauit neq; a luctu derēta est. sed surgēs ꝓfestim obuiauit. Hec ille. Unde sequit (Illa aūt vt audiuit surrexit cito z venit ad eū.) Ex q̄ ptz fm Aug. q̄ si notus ei dñi fuisset aduētus Martha eam nō ꝓuenisset (Nōdū em̄ venerat Jesus in castellū: sed erat adhuc i illo loco vbi occurrerat ei martha.) Dñs em̄ vt dicit Chrys. morosius ibat ne ad faciendū miraculū se igerere videret. z hoc vult eusebius insinuare. Uel hoc dicit ad ostendēdū seruorē marie: quā nihil potuit retinere: vt dictū est. Judei igit̄ q̄ erant in domo cū ea: z cōsolabant eam: cū vidissent mariā: qz cito surrexit z exiit crediderūt eā nouo dolore. s. ex fratris morte occupatam et ideo ex reuerētia nobilitatis eius z ex cōpassione (secuti sunt eam dicētes) qz vadit ad monumētum: qđ sic fm Isidorū ōr qz moneat mētē. s. vt simo memores mortis z fundere ꝓces ꝓ defuncto z imitari virtutes eius (vt ploret ibi) Ista aūt fm Aug. interponit euāgelista vt intelligamus q̄ fuerit occasio q̄ multitudo iudeorū interfuerit miraculo (Maria ergo cum venisset ybi erat Jesus videns eū cecidit ad pedes eius)

Chrys. Feruentior hec soror erat. Non em̄ turbā verecūdata est: nec suspitionē timuit quā de xp̄o iudei habebāt cū alii qui inimicorū ibi interessent: sz oia cōtēplit humana ꝑsente magistro z soli se dabat ei q̄ ad magr̄m honori. Hec ille. Tamen fm Theo, etiā ista imperfecte credidit. Jdeo sequit (dicēs. Dñe si fuisses hic. frater meus non fuisset mortuus.) Et hoc aūt q̄ vtraq; soror similia dixit elicitur q̄ hunc sermonem sup morientem frequētabant xp̄i ꝑsentiā exoptātes. Non aūt dixit Maria oia que dixerat Martha fm Bedā. eo q̄ lachrymis z gemitu fuerat ꝓpedita. ¶ Est aūt in hac parte documentum in sensu anagogico q̄ amici xp̄i in hac vita tribulant sed ꝓfugiendo ad auxiliū xp̄i. z eo iterꝰ per illustrationem z amoris excitationē aduentente: z spe future resurrectionis consolantur consolandi: multo fortius in ipsa resurrectione Lazari. i. corporis in terra iacentis. Uñ ait Greg. Si considerem⁹ que nobis promittuntur in celis: vilescunt aīo oia q̄ habem⁹ in terris. Hec ille. ¶ Quātū ad terriū tangit miraculi ꝓpetratio seu resuscitatio Lazari cū dicitur (Jesus ergo vt vidit eā plorantem) quā diligebat (z iudeos qui venerant cum ea plorantes) nihil dixit z ꝓprie quale dixerat Marthe. qz fm Chrys. non erat tp̄s. Si em̄ aliqua sublimia dixisset recessissent iudei z miraculū non vidissent (infremuit) Fremitus est effectus z signū ire. z videtur esse vox cōfusa quā iratus tacite secū loquens emittit. Est aūt sciēdū q̄ passiones anime in xp̄o fuerūt: sed nunq; ꝓueniebant rōnis iudiciū sz seq̄bant. qđ est laudabile nisi ratio male imperaret. Nā sicut dicitur iij. eth. ita a fortitudine imperata actū fortitudinis a diuuat. Et sic itelligit illū Esa. xxij. Non erit tristis neq; turbulentus. s. scōm q̄ iste passiones ꝓueniunt iudicium ratiōis. Infremuit ergo iesus sed (spū). i. volūtate z rōne. Spūs em̄ ōr mens. Hic fremitus fuit cōtra diabolum q̄ mortem induxit: quē cito erat debellaturus: z turbauit. i. cōmouit fm affectū sensitiuū (semetip̄m) ex iudicio rōnis fm Aug. vt verā ostēderet humanitatē fm Theo. vel scōo vt doceret modū seruandū in aduersis dū tristat z tñ se cohibet Dicit em̄ hic. s. Tho. q̄ stoici dixerūt nūq; sapientē tristari. sz ē inḡt in humanū nō esse tristē in morte alicuiꝰ. Quidā ꝙ in tristitijs excedūt. Dñs aūt tristari voluit ꝙ primos z modū seruauit ꝙ scōos fm illud Thes. iij. Nō ꝓtristemini sicut ceteri qui spem nō habēt. i. incōsolabiliter fm glo. vel tertio fm eundē vt doceret nos corporal'r tristari ꝓ mortuis. Uel quarto sz alios vt cohiberet lachrymas donec cōpleret iterrogationē de q̄ seq̄t. (Et dixit Ubi posuistis eū?) Nō iterrogat ex ignorātia. sz fm Aug. vult astātiū fidē approbare. i. cōfirmare. dū. s. lazarꝰ asserit mortuꝰ z sepultꝰ. Uel melius approbare fidē quā de resurrectiōe habuerū tumulatores cadaueris vel fm Chrys. ne videat se ad miraculū ingerere sz rogeī ab astātibꝰ. (Dicūt ei). s. iudei z astātes (Dñe veni z vide.) Jnuitāt aūt eum fm Chrys. vt ploret nō vt resuscitet (Et lachrymatꝰ est iesus) ex pietate z cōpassione fm Aug. qz erat fons pietatis fm s. Tho. Petrus chrysologꝰ. O vis: o potētia lachrymarū q̄ celi z terre dñm ad lachrymādi hūilitatē deposuerūt. Hec ille. Sed quare fleuit quē statim volebat viuificare: Ad hoc dicit q̄ fleuit fm glo. vt ostēderet xp̄tū hō debeat ꝑ se flere. q̄ mortē meruit. Scōo fleuit fm Hiero. qz eū ad erūnas scī revocabat. Tertio pōt dici q̄ flebat pctm̄ vñ hō ꝙ erat mortē. Quarto ꝙz fleuit motus ex pietate sororū nec patrē nec matrē nec fratrē habentium: z dilecte marie lachrymis. [Dixerūt ergo iudei credentes eū fm Bedā more humano sup caro lugere. (Ecce quō amabat eum) ꝙ quo. s. luget: z cuiꝰ vult videre sepulcrū. Per hoc etiā fm Tho. mystice dat itelligi q̄ deꝰ etiā hoiem existētē in pctis amat: fm illud Hiere. xxxj. Jn charitate ꝑpetua dilexi te: iō attraxi te miserās. Aliter em̄ nō dixisset. Nō veni vocare iustos etc. (Quidā aūt ex ipsis dixerūt) volētes. s. oñdere q̄ nō vere eū amabat. Uel vt alij dicōt volētes oñdere q̄ si potuisset tenuisset ip̄m viū: z ꝑ hoc volētes ānihilare miraculū de ceco nato. Erāt em̄ fm Chrys. isti

de numero inimicorū xpi. (Non poterat hic q̄ aperuit oculos ceci nati facere vt z hic non moreret:) Aug. potuit q̄dē sed noluit. qz plus est mortuū resuscitare q̄ ne moreret facere. hec ille. Dñs aūt ad istam rñdit fm Chrys. qz cōtinuo volebat respondere p opus mirabilius q̄ sit vite cōseruatio (Jesus ergo rursus fremēs in semetipso) indignatus J indeorū malitiā. Utruosum em est J malos indignati obstinatos ex rōnis iudicio: sicut z bonis applaudere. Uel fm. s. Tho. infremuit ex mia z cōpassione ad iudeos. Sed hoc redit in idem: qz sancti aduersus iniquos nec mīam sine indignatione: nec indignationē sine mia habēt: vt vnū petrū z aliud naturā respiciat (venit ad monumētū) ostēsurus veritatē diuine nature sicut i fremitu z lachrymis ostēderat veritatē humane. (Erat aūt ipsum monumentū (spelūca). i. fossa magna effecta in rupe ad sepeliēdū oēs de parentela (z lapis supra positus erat ei) ne inde fetor exhalaret. (Ait Jesus. Tollite lapidē) Xps em vt ait Chrys. voluit ad monumentū venire: z voluit q̄ ipsi inde ei auferrent lapidē z viderent cadauer: ne miraculo aliquā possent inferre calūniā: qō forte fecissent si absens suscitasset: aut lapide non sublato [Dicit ei martha soror eius q̄ fuerat mortuus. Dñe iam fetet: quatriduanus em est] fm Bedā ista sunt ꝟba admirantis. fm Theo. ꝟo. z. s. Tho. sunt ꝟba desperantis fratris resurrectionē. Jz em inquit. s. Tho. xps alios suscitasset tñ hūc suscitari credebat impossibile ꝓpter diuturnitatez. (Sz J qz nō vī rōnabile: cū sit ꝓfessa dei filiū esse xpm q̄ sit oblita fidei sue tā cito: z ꝑhr q̄ miraret vel desperaret suscitationē fratris. Jō forte dici posset q̄ credebat xpm velle videre cadauer: z timuit ne ex fetore grauaretur: sed nō credebat q̄ xps vellet eū suscitare: credens tñ q̄ potuisset si voluisset. z sic aliq̄ mō desperabat: qz non sperabat. Et ista vī esse mens Chrys. q̄ dicit q̄ erat oblita eorū que sibi dixerat xps. Sed J qz non est verisimile q̄ tale ꝓmissum quale est suscitatio fratris fuerit taz cito oblita. Ad hoc dr q̄ xps sibi expresse hoc non ꝓmiserat. s. q̄ frater resurgeret tūc sz occulte z erat oblita verborū eius. z sic sentit Chrys. Sz. s. Tho. vt dictū ē dicit q̄ illā suscitationē credidit impossibilem xpo. Nec obstat q̄ eū sit ꝓfessa filiū dei. quia credidit eū dei filiū p excellētiā gre: z nō p naturā. Et huic ꝟsonat qō subdit [Dixit ei iesus. Nōne dixi tibi qz si credideris videbis gloriā dei:] q̄si dicat. Quare nō credis vt videre merearis. Sz nō dixit gloriā meā: ne indei egre ferrent cū tñ supra dixerit: vt glorificet filiꝰ dei. vel p gliam dei intelligit operatio gloriosa. Sed J: qz xps nō legit ista dixisse. Ad hoc dr dupliciter. Primo qz xps ista supra dixerat: sz euāgelista illa ñ supra posuit: qz ea hic habebat replicare. Uel scdo dr q̄ ista xps nō dixit explicite sed ꝟplicite [Tulerunt ergo lapidē] ad ꝑceptū xpi. Jesus aūt eleuatis sursum oculis: vt daret nobis formā orandi eleuata ad deū mētē (dixit: pater gratias ago tibi qñ audisti me) Ex hoc arguunt ariani q̄ sit filiꝰ ꝑfe minor: qz orando ipe trauit vt posset mortuū suscitare. Quibus dicimus q̄ Iz inquantū hō orare et impetrare potuerit: tñ inquātū deꝰ poterat concedere qō postulabat: z ꝓpria authoritate poterat oia facere sine impetratione. Quod ex duobus p3. Primo ex mō quo sepe fecit miracula. s. imperādo nulla oratione ꝓmissa. vñ Joā. v. Surge tolle grabatū tuum z ambula. Et Luc. vij. Adulescens tibi dico surge. Scdo ideꝫ ptz: qz apti sine oratione inuocato noie xpi miracula faciebāt vt Act. iij. in noie iesu xpi nazareni surge z ambula. Ergo etiam multominus ipse xps oratione indigebat. Orauit ergo nō ꝓpter se: sed ꝓpter astantes. Quod ptz cū subdit [Ego aūt sciebam qz semper me audis] fm z inquantū homo oro. z inquātū sum deus fm Chrys. qz vt dicit. s. Tho. is audiē cuius voluntas implet. Filius ergo etiā inquātū deꝰ dicit semper se audiri a patre. Quasi dicat scdm Chrys. Oratione nō egeo: qz vna est mea z tua voluntas. Jdeo adhuc subditur. [Sed ꝓpter populum q̄ circūstat dixi.] Orauit ergo vt ostēderet se deo nō esse cōtrarium: fm. s. Tho. Augu. z Chrysō.

leo sequitur. [vt credant qz tu me misisti] Est aūt sciendū q̄ in miraculis magnis xps nō cōsueuit orare vt dicit san. Tho. iij. q. xliij. vt. s. deum se ꝓbaret orasse tñ tunc ex speciali causa: quia aliqui astantiū nō credebant eum nec deum: nec dei amicū. Ut ergo se ꝓbaret amicū dei orauit: vt autem se probaret deum lazaro imperauit. Uñ sicut dicit Chrys. ista fuit sapientia xpi in verbis humilitatē ondere z i operibus potestatem. Sequit em [Hec cum dixisset voce magna clamauit] vt oēs qui aderant possent audire: z intelligere q̄ solo imperio suscitaret [Lazare] Nomē dicit fm Augu. ne oēs cogant exire [Veni foras] extra infernum quo ad aiam. z extra sepulcrū: quo ad aiam z corpꝰ: p infernū: tñ intelligendo omnem locū aiarū subterraneū. [Et statim prodijt qui fuerat mortuus] qz sermo xpi erat ptāte plenus. Quid vero mirū si verbū verbo vnificat qō de nihilo cuncta creauit: [ligatus manus z pedes institis. i. lineis fascijs. Uñ ibi duplex fuit miraculū fm Chrys. s. qz mortuus vixit: z qz ligatus prodijt [Dicit eis Jesus: Soluite eum] vt. s. appropinquando z atractando videant qz Lazarus est z nō phantasma fm Chrys. [z sinite abire.] In quo fm Chrys. apparet humilitas xpi. Si em supbus fuisset: secum illud ad ostentationē duxisset. (Multi ergo ex iudeis q̄ venerāt ad mariā z marthā. z viderāt q̄ fecerat crediderūt i eū.) ¶ In hac ꝑte est morale documentū. de quo ait Aug. sup Joā. Intelligimus tres mortuos q̄s in corporibꝰ dñs suscitauit aliq̄d significare de resurrectionibꝰ aiarū. hec ille. Et greg. iij. mora. Puellā em in domo. puerū extra portā: in sepulcro aūt Lazarū suscitauit. Adhuc quippe i hō mortuus iacet qui iacet in pctō. Jā q̄si extra portā ducit. cuius i nichtas vsq̄ ad in verecūdiā publice ꝑpetrationis opatur. Sepulture ꝟo agere premit q̄ i ꝑpetratiōe neq̄tie et vsu ꝟsuetudinis ꝑssus grauat. Sed hos plerūq̄ diuina gra respectus sui lumine illuminat. hec ille. Et intēdit Greg. illū iacere ꝑcise in pctō q̄ adhuc illud opere non complenit.

¶ Sabbato post dñicā. iiij. i Quadra. ¶ Textus euang. Joā. ca. viij.

Jcebat iesus turbis iudeorū: Ego sum lux mundi: q̄ sequitur me nō ambulat in tenebris: sed habebit lumē vite. Dixerūt ergo pharisei. Tu de teipso testimoniuz phibes: testimoniū tuū non est verum. Rñdit Jesus z dixit eis. Etsi ego testimoniuz phibeo de meipo: verum est testimonium meum: quia scio vnde venio: aut q̄ vado. Uos aūt nescitis vnde venio aut quo vado. Uos fm carnē iudicatis: ego non iudico quēq̄. Et si iudico ego iudicium meū veruz est: qz solꝰ nō sum sed ego z q̄ misit me pr̄. Et i lege vestra scriptū est: qz duoꝝ hoim testimonium verum est: Ego suz q̄ testimoniuz phibeo de meipo: z testimoniuz phibet de me q̄ misit me pater dicebāt ergo ei. Ubi est pater tuꝰ. Rñdit Jesus. Neq̄ me scitis neq̄ patrem meum. Si me scire tis: forsitan z patrē meum sciretis Hec verba locutꝰ est iesus in gazophylacio docens in tēplo et nemo apprehendit eum: qz nondum venerat hora eius.

Jcebat iesus turbis iudeorū. Ego sum lux mundi ꝛc. Jo. viij. In ꝓhti euā. agit de quadā xpi disputatione ad iudeos habita: de q̄ tangunt tria ꝑncta. s. Cōtradictio: Cōfutatio: Interrogatio. ¶ Quantū ad primū tangit qño Jdixerunt xpo iudei. Est aūt sciendū q̄ illa q̄ hic narrant cōtigerūt statiz post absolutionē adultere mulieris. Dicitur ergo (Dicebat iesus turbis iudeorū) Ista ꝟba nō habētur formaliter in textu euāgelij: cuius sit tibi ista sniā. Uoluit aūt ecclia ꝟba vt meliꝰ introduceret euāgeliū ꝑsens. Uerus autem textꝰ postq̄ dixerat iesus. Noli peccare hic ē (Iterū J locutus ē eis. s. iudeis q̄ remā-

serāt:abeūtibꝰ phariseis cōfusis ex scriptura quā viderāt(Jesus dicēs.)Quia esn poterant astantes mirari q ei peccata sine satisfactione dimisisset:z dicere:vñ iste talē habet ptātē:ideo dñs voluit suā excellentiā declarare.z suā deitatē:z fm Alchuinū ostēdēs se esse deū. i.lucē expellentē oēs tenebras.Sūt aūt fm.s.Tho.triplices tenebre.s.ignorantie.Ps.Nescierūt nec intellexerūt:in tenebris ambulāt.Et culpe.Ephe.v.Eratis aliqñ tenebre.Et pene Mat.xv.Inutilē seruum ꝓicite in tenebras exteriores.(Ego sum lux mundi)inātꝫ:qꝫ p xp̄s fugank peccatoꝝ z erroꝝ z tormētoꝝ tenebre:z fere.i.demones recludunk in caernā abyssi expulsi de hoc mūdo z oibꝰ ostendit via veritatis et iustitie ex passis vbiq terraꝝ radijs doctrie.Nō aūt dixit lux galilee vel palestine fm Chrysost.sed mūdi.Est aūt sciēdum q sicut dicit Aug.Manichei delirantes sicut deū crediderunt esse quādā lucē corporeā infinitā:ita xp̄m crediderūt eē solē istū quē oculis carnis aspicimꝰ.Sz isti nō itelligūt q xp̄s sit spūalis z nō corpalis lux. (Qui sequit me)credēdo z imitēdo(nō ambulat in tenebris)erroꝝ vel pctōꝝ vel penarū infernaliū.Nā xp̄s cū sit prima veritas nō pōt mētiri:z cū sit prima volūtas nō pt peccare.vt ptz p.s.Tho.i. par.q.xxv.z.i.di.xlij.z cū sit ipse qui est caput in glia mēbra eius nō possunt esse in miseria.Uel aliter fm.s.Tho.Qui sequit me nō ambulat i tenebris ignorātie qꝫ sum veritas.Nec culpe:qꝫ lū via: nec dānationis eterne qꝫ sum vita(sed habebit lumē)fidei z gre.Quoꝝ primaz dirigit itellectū:scdo ꝺo p charitatē dirigit affectū.i.voluntatē.vtrumq vero dicit lumē(vite).i.quod est a vita ifusū.i. a deo:z ad vitā eternam perducēs.Uel ideo vite:quia p̄ncipaliter est opatiōis vitalis que ꝺr vita.i.intellectionis fm s.Tho.(Dixerūt ergo pharisei).i.quidā religiosi magne opinionis apud iudeos. Sz q̄re magis isti xp̄m alij volunt ꝓtradicere?Qꝫ xp̄s dicens se lucem:dixit se deuz vel aliqd magnū vt putabāt vltra alios hoies:ipsi aūt erāt q volebāt videri magni z sancti:iōꝙ tanq̄ inuidi contradicūt.Sed qūo ibi fuerūt pharisei?Nā de eis dictū est ante imediate q adduxerūt adulterā cum scribis:z qō vnꝰ post vnū exierunt:z q iesus remāsit solꝰ z mulier in medio stās.Dico q quidam mulierē adduxerūt:z quidā ante ibi erant audiētes xp̄m:z isti etiā remāserūt:illis abeūtibꝰ:z isti sunt q nūc xp̄o contradicūt dicētes(Tu de teipo testimoniū phibes, pōt autem hoc legi interrogatiue:z sonat idignationē:z remissiue:z sonat irrisionē:quasi dicāt.Malos habes vicinos q te laudibꝰ efferre nō curāt(Testimoniū tuū nō est verū.)Quia em̄ natura hūana prona est ad laudes:ꝓpriū testimoniū suspectū est:ideo dicit nō eē verū.i.firmū z stabile vel autenticū.¶Est aūt in hac pte literale documētum:q q libet ꝺz conari sequi chr̄istum:quia sine errore ꝺducit ad requiē.s.Pet.ij.Chr̄istꝰ passus est pro nobis vobis,relinquens exemplum vt sequamini vestigia eius. ¶Quātū ad scōm tangit cōfutatio phariseorū:cum ꝺr.Rñdit Jesus z dixit eis Et si ego testimoniū phibeo de meipso: verū est testimoniū meū.)Quasi dicat. Wlti alij a me testioniū phibēt ō me:vt Joānes z oēs ꝓphete.Dato tñ q ita sit q ego solꝰ mihi perhibeā testimoniū: adhuc verum dico(qꝫ scio vñ venio)qꝫ deus sum a pr̄e missus per originē z incarnationē:cōsequēter testimoniū meū idoneū est q deū nemo nisi deus potest sufficienter cōmendare(z quo vado)qꝫ homo suz tendēs ad mortē vt p crucem acquirā mihi oēm ptātem in celo et in terra sup hoies z angelos z oēm creaturam:ideo suz dignus fide.Uel fm Chrys.sensus est.Ex eo sum:z deus:z dei filius.Redit aūt in idē cū prioribus(Uos aūt nescitis vñ venio aut quo vado)qꝫ s.hoiem videbant:z deū nō credebāt:vt dicit Aug.ideo nesciebāt a quo ꝓcesserat eternaliter:vel missus fuerat tpaliter.(Uos fm carnē iudicatis)id est iniuste fm Chrys.sicut z fm carnē viuere est iniuste viuere.Uel fm apparentē et visam humanitatē:fm Theo.z Aug.dicētē.Quia em̄ deū non intelligitis z hoies videtis:iō vobis arrogās video qꝫ ō me testimoniū perhibeo.Ois enim̄ homo qñ vult phibere testimoniū laudabile ꝓbus et arrogās videt. Hoies em̄ infirmi sumꝰ:verū dicere z mētiri possumꝰ nr mētiri non pōt.Hec ille.(Ego nō iudico quēq̄)qō ꝺz.Aug.dupl'r itelligitur. Uno mō subaudiendo nunc:vel modo: qꝫ nō venit in primo aduentu iudicare: sed liberare.Alio mō subaudiendo fm carnē:qꝫ nō iudicabit fm carnem:sicut ab hominibus iudicabat. Et vr̄ velle. Aug.q xp̄s quia nō iudicabat fm carnem.i.fm extrinsecꝰ apparētia:iudicabat fm veritatem(Et si iudico ego).i. posito q iudicarem fm Aug.vel qñ iudicabo:fm alios(iudiciū meū verū est)id est esset vel erit(qꝫ non suz solus.)Si in deo esset tñ vna persona esset solus:dato q milia angeloꝝ assisterent ei:qꝫ soli tudo non tollit ꝓ cōsortium differentis nature.Unde z hō solus dicit in orto ēt si sibi sint mille herbe.Qꝫ ergo in diuinis est pluralitas personaꝝ in essentie idētitate.iō nulla diuina persona ꝺr sola:vt ptz p.s.Tho.i.dis.xxj.et.i.q.xxj.(Sz ego:z qui misit me pater:)imo z spiritussctūs.Et deinde arguit ad ꝓposituz suū dicēs.(Et i lege vestra).i.vobis data z male seruata.(scriptum est)Deut.xix. (qꝫ duoꝝ hoim)z multofortiꝰ duaꝝ psonarū diuinarū(testimoniū verū est).i.p vero in iudicio habendū est:vt vr̄ velle. s.Tho.z Aug.cuius falsū eē possit(Ego sum qui testimoniū perhibeo de me ipo) Ecce vnū testez(z testimoniuz perhibet de me ipō q misit me pr̄.)Ecce aliū.Sed cōtra arguit Chrysso.qꝫ non est ꝺs idoneus testis in propria cā:nec ꝓprie tūc duo testant sed vnus.Nō ergo xp̄s efficaciter arguit.Ad hoc ergo rñdet idem Chrys.q xp̄s p ista nihil aliud facere voluit q̄s seipm asserere pr̄i equalē in phidēdo testimoniū per miracula.Sed ista nō videnk cōsonare litere:in qua saluator videtur velle arguere modo dicto. Ideo alij dicunt q xp̄s inquātū psona diuina reddebat testimoniū sibi inquātū nō erat:z sic due psone ibi testificabank. Sz hoc nihil est:qꝫ nō cōstabat iudeis i diuinis esse duas psonas:sed hoc negabant ideo argumentū erat ineffica. Et ꝓterea illō cui testimoniū phibebaṫ per ly me:qō p persona tenek cū sit ꝓnomē. z non p natura.Ergo eadē erat psona testificās z cui testimoniū reddebaṫ ergo idē q prius. Ideo dicēdū ē sicut dicit Alchui.q xp̄s intēdit arguere a minori affirmatiue sic.Si duoꝝ hoiꝝ credik q mētiri pñt:qua rōne refelli debet meū z patris mei testimoniū qō irrefragabile est.Dato em̄ [licet hoc nō dicat Alchuinus] q filiꝰ faceret plus valet testimoniū dei pr̄is p se solū dū p miracula xp̄o fert testimoniū q̄m mille hoim. Uel possumus dicere q testimoniū eiꝰ q in ꝓpria cā testaṫ est suspectū:qꝫ deꝰ non asserit talē vera testificari.Ubi ꝺo deus redderet testimoniū de ꝑsitate testis:tūc i nullo testimoniū eiꝰ est suspectū.z sic est in ꝓposito.Sz quare xp̄s nō sumpsit argumētū a Joāne.Statim em̄ eos ꝙuicisset? Ad hoc dico q fecit sic.ꝓmo:qꝫ volebat de sua deitate disputare.Secūdo qꝫ potuisset eis testimoniū Joānis quē hoiez credebat esse suspectū nisi allegasset q deus ei testimoniū phibebat. ¶In hac parte est documētū mozale:z nūc multi sunt pharisei.i.pctōres a deo diuisi:q̄s dñs nō iudicat p iustitiā:vt saluet p misericordiā:sed cōtinue efficiunk peiores Eccle.viij.Quia nō cito ꝓfertur contra malos sententia.absq vllo timore filij hominum perpetrāt mala. ¶Quātū ad tertiū sequit interrogatio quā iudei fecerūt xp̄o cū ꝺr:[Dicebāt ḡ ei]carnaliter s.xp̄i patrē accipiētes vt dicit Aug.[Ubi est pr̄ tuus:] Hoc aūt fm Aug.dicunt quasi vellēt dicere,Nō videm:ꝰ patrem tuū de te testificari vt dicis.Ubi em̄ est? Sed fm Theo.hoc dicūt imꝓperātes ei q patrē tanq̄ spurij nō cognoscat.vt tanq̄ ignobilis ignobilē habeat:sed vt ait qꝫ id nō sciēdi:sed tentādi animo dixerunt.Ad p̄missam q̄stionē xp̄s nō rñdet.Un seqr̄ [Rñdit iesus.Neq me scitis] fm originē diuinā:lz fm humanitatē verum sit illud Jo.vj.z me scitis:z vñ sim scitis [neq patrē meū].q.d.fm Augus.Queritis scire patrē meū quasi me cognoscatis:qꝫ effigiē vultus videtis:sed me nescitis:z cōsequēter patrem meū vobis ostēdere nolo. Prius em̄ est vt me noueritis:z tunc patrē meū scie-

tis:qz [si me sciretis] qui.s.per ola sum similis pri:imo qui sunt vnum cum patre(forsitan z patrē meū sciretis)Causa enim vt ait Chrys.nesciēdi patrē ē ignorātia filij.Sz dicit forsitā sm Aug.non dubitationis cā.sz eo mō q indignatus certa dubitādo pfert:sicut si dns iratus seruo dicat.Contēnis me ysydera:forsitan dns tuꝰ sum.Si etiā dns dubitādo increpat infideles. ¶Est aūt sciendū qō sz iudei crederent vnū deū:nec tñ iusti z maiores vt Symeon cōiter mysterium trinitatis ignorabant:qz nōdū erat plene reuelatū.Quidā igitur vt dicit Origenes ex his occasionē sumentes erroris dixerūt patrē christi nō esse deū veteris testamēti:quē iudei cognouerunt sm illud.ps.Notus in iudea deꝰ.Sed dicēdū est pmo iudeos deū pfem christi ignorasse qz ad modū ignorantiū se habuerūt inquātum mādata eius nō seruarūt.Scōo quia ei spūaliter p amorem non adheserūt sicut cognoscēs adheret bono cognito.Tertio qz licet cognoscerēt eū per fidem non tñ habebant de eo plenaz sciam:sm illud.Jo.j.Deū nemo vidit vnq vnigenitus ꝛc.Quarto qz in veteri testamēto innotuit pr sub ratiōe dei oipotētis:nō tñ sub rōne patrꝛ hūtis filiū ysubstātialē.Hę quatuor rōnes sūt s.Tho.i apostilla:sz quartā intellige de iudeis minoribꝰ vel malis:qz mysteriū trinitatis super maioribꝰ fuit cognituz nisi essent mali nesciētes q scire tenebātur.vt pz.d.ij.q.ij.ar.viij.(Hec ybа locutus est iesus in gazophylacio).i.in loco vbi erat gazophylacium.i.arca sm magist.hist.i q offereba nt z seruabāt mūera p tēpli repatiōe:a gaze pcie:latine diuitie z phylace qō ē seruare hębat āt vt idē dicit forame desup:p q dū clausa erat pecūia iferebat.Corbōa ho vl cozba erat arca in q mūera reponebant votiua sicut i musach regia vel diex solennū.Quelibet tñ haruz gnali noie gazophylaciū dicebat.Hoc āt introducit euāgelista vt sciamꝰ q xps publice loqbat [docēs in tēplo].i.in atrio templi vbi cō sueuerūt isti docere:z ob hoc magis indignabant.(Et nēo apphē dit eū(q̄uis haberēt apphēdēdi volūtatē[qz nōduz venerat hora eiꝰ].i.in q pati vellet sm Aug.nō aūt eiꝰ.i.in q fato vrgēte pati cogerēt. ¶Et in hac parte est lrale documentū quātum teneamur xpo.qz sponte se p nobis obtulit Hiero.ad Oceanū Christꝰ p salute nra doctum yberibꝰ sputaminibus faciez maxillas palmis nō cōfundit pparare:z nos p eo etiam leuē cōfūdimur audire pultū.Hec ille. ¶Est aūt notandū q hoc euangeliū legit in die virgini consecrata:qz in sensu quasi allegorico ei conueniūt illa verba ego sum lux mūdi ꝛc.Et p hoc ēt appareret differentia maior inter ipam z ceteras mulieres q nō sunt caste:vt ea de q sabbato pcedēti dictū.ē Quo aūt sit lux mundi ostēdit Salomō Cant.vj.dicēs Que est ista q pcredit q̄si aurora cōsurgēs pulchra vt luna:electa vt sol:terribilis ꝛc.Nā pctoribus est aurora fugās pctōrū tenebras:z adducēs gre splēdorem.Vñ dicit mater misericordie. Tribulatio aūt est q̄si luna:q dñaī sup mari.i.amaritatis:z lucez nocte.i.tribulatione:z est pulchra.i.plene lucēs.s.tota nocte in pncipio tribulatiōis dando cōstantiā:in medio pleuerātiā:z in fine coronā.Et tāto melius ppatit quāto z ipa est passa.Sicut esū sm Aug.luna obscurat tripl'r.s.qz est vacua:aut nube tecta aut eclypsata.Sic btā ybo triplicez habuit tribulationē:singulārē.s.qñ fugiēs i egyptū fuit vacua oi cōsolatiōe z qñ p dito filio fuit nube doloꝛ occupata zqñ xpo pēdēte fuit sāguinolēta.Vñ ēt respectu hoꝝ dr mr mie.Justis autē est velut sol emittēs radios grāz z cōsolationū: vñ z mr gre dr.Lucet aūt p erēptū suaz virtutū:z bñficiū suaz grārū:de quibꝰ. Eccli.xxiij.Ego mater pulchre dilectionis z timoris z agnitiōis z sancte spei. Tētatio aūt est sicut acies armata. Nā eiꝰ notatio est baculus in dorso diaboli. nūe.xxiij.Consurget virga de israel.ꝛc. Eius aūt salutatio est tonitruus rotās diabolum.ps.Vox tonitrui tui in rota. Eius laudatio est pugio trūcans caput holofernis:Judith.xvj.Et ideo ad ea dicimus.Tu nos ab hoste protege.

¶ Dominica de passione.

¶ Tex.euan.Joan.ca.viij.

DIcebat iesus turbis iudeoꝝ et principibus sacerdotū. Quis ex vobis arguet me de peccato. Si veritatē dico quare vos nō creditis mihi? Qui est ex deo: verba dei audit. Propterea vos nō auditis.quia ex deo nō estis. Respōderunt ergo iudei: z dixerunt ei. Nōne bene dicimus nos quia samaritanus es tu z demoniū habes. Respondit iesus. Ego demoniū nō habeo:sz honorifico patrē meū z vos inhonorastis me:ego aūt nō quero gloriā meā:est q̄ querat et iudicet. Amen amē dico vobis siqs sermonem meū seruauerit mortē nō videbit in eternū. Dixerunt ergo iudei. Nunc cognouimus qz demoniū habes. Abraā mortuus est z pphete: et tu dicis:siquis sermonē meū seruauerit mortē nō gustabit in eternum. Nunquid maior es patre nostro Abraā qui mortuꝰ est z pphete mortui sunt. Quē teipsum facis. Rndit iesus. Si ego glorifico meipsum glia mea nihil est. Est pater meꝰ q̄ glificat me:quē vos dicitis qz deꝰ nr est:z non cognouistis eū. Ego aūt noui eum. Et si dixero qz nō scio eum:ero similis vobis mēdax. Sed scio eū:z sermonē eiꝰ seruo. Abraā pr vr exultauit vt videret diē meū:vidit z gauisus est. Dixerūt ergo iudei ad eū. Quinquaginta annos nōdū habes z Abraā vidisti: Dixit eis iesus. Amen amē dico vobis: anteq̄z abraam fieret ego sum. Tulerūt ergo lapides iudei vt iacerent in eum. Jesus autē abscondit se z exiuit de templo.

DIcebat iesus turbis iudeoꝝ z principibꝰ sacerdotū. ¶Quis ex vobis ꝛc.Jo.viij.In psenti euāgelio narrat quedā saluatoris contra iudeos disputatio:que in tris pūcta diuiditur q̄ sunt.Increpatio:Exprobatio:z Commēdatio. ¶Quantū ad primuz xps acriter increpauit iudeos super eo q eius doctrine non credebant cū dicit.(Quis ex vobis)o principes z plebei(arguet me de peccato).i.conuincet vel vere dicere poterit tale q̄d male egisti.Otig.Habet aūt hoc verbū xpi magnā fiduciā:cum nullus hominū fiducialiꝰ hoc dicere potuerit nisi solꝰ deus noster:q pctm non fecit. Hec ille.Hec aūt iō xps dicit ne iudei possint tergiuersando dicere.Jō tibi non credimꝰ:qz alr doces:alr q̄ aliter viuis.Greg.Pēsate mā suetudinez dei. Nō dedignat ex rōne ostēdere se pctōrē nō esse q ex virtute diuinitatis poterat pctōres iustificare.Hec ille.Et intendit Greg.q christus tantū erat hūilis q si quid ei voluissent opponere nō renuisset subire iudiciū:z rōnabiliꝰ se purgare.(Si veritatē).i.verā doctrinā dico vobis:(quare nō creditis mihi:)Quasi diceret.Ex quo ego instꝰ appareo:et doctrina mea sancta est z rōnabilis vera.nō est ex pte mea cā q non suscipiatis eaz:sed cā est qz(q ex deo est)id est q̄ ex parte dei tāq̄ amicꝰ eiꝰ per fidem:et gratuitū amorē q̄ est charitas(ybа dei audit)delectabiliter z obedienter.Primo qz proprium est amicoꝝ mutuis colloquijs delectari scōm phm i lib.Ethi. Scōo qz vt dicit.s.Tho.Omne animal diligit sibi sile.Eccli.xiij.Sed ois q̄ est ex deo in q̄tū hmōi hz sili'tudinē eoꝝ que sunt dei z eis inheret:z cōsequenter ybа dei audit:pcipue ab his qui ex deo sūt. (Propterea vos nō auditis qz ex deo nō estis)quo ad vitia.z si quo ad naturā:vt ait aug. ¶In hac pte aūt est literale documētū:de quo Greg.ait.Interroget se vnusq̄sq; si ybа dei ore corꝛ pcipit:z intelligit vñ sit.Nā sūt nōnulli q̄ pceptа dei nec aure corpis pcipe dignāt.Et sūt nōnulli q̄ b q̄dē corpis aure pcipiūt:sed n'lo ea mētꝛ desyderio pplectūt.Et sūt nōnulli q̄ libēter ybа di suscipiūt ita ē vt i fletibꝰ ppugnāt:sz post lacrias tps ad inq̄tatē redeūt.Hi pfecto ybа dei ñ audiūt qz hic exercere i opeptēnūt.Hec ille Qui sz.s.Tho.tāgit tres differētias ins

se dispositorū. ¶ Morale aūt hic significat: q̄ inimicis dei viras est odiosa. Veritas em̄ est sicut lux q̄ est odiosa oculis lippis. i. supbis q̄ se bñ nō videt seu cognoscūt. Et sicut odor q̄ homines recreat: z serpētē fugat. i. luxuriosū: q̄ ꝓfecit stare in fetore. Et sicut sapor panis q̄ pena est insano palato. i. auaro. Predictis em̄ ē odiosa vitas: de hūilitate: puritate z pauptate. ¶ Quātū ad scām tāgit op propriū z ꝓtumelia quā iudei intulerūt xpo. Chry. Cū aliquid altū dns diceret hoc apli ideos q̄ valde insensibiles erāt insania videbāt vt ex eox rnsione colligit. Nā sequit. Rnderūt ergo iudei z dixerūt. (Nōne bene dicim⁹ nos q̄ samaritan⁹ es tu: z demoniū habes.) Samaritani fuerūt gentiles q̄ decē tribus captiuatis missi sunt a Nabuchodonosor colere terrā eox: z simul cū deo etiā ido la aliquot pe coluerūt. Isti cuius libros moysi recepissent: th nō receperāt ꝓphetas: nec recti erāt in fide iudeox: z apud eos fuerūt semp viles reputati z odiosi. Quātus aūt certū sit q̄ iudei p ista xpo iferre voluerint ꝓtumeliā: th causa quare eū samaritanū dixerūt diuersimode assignat. Nā fm Orig. hoc est q̄ alit docet xps q̄ ipsi sentirēt sicut z samaritani futurā vitā z aie rōnalis immortalitatē negātes. Uel est fm eundē: q̄ credūt eū sentire cū samaritanis i pdictis erroribus lz ad cōplacētiā iudeox futurā vitā z aie rōnalis immortalitatē pdicaret. Uel fm Theo. est: q̄ aliq̄n seruabat legē aliq̄n soluebat vt eis videbat sicut z samaritani pfecte iudaizabāt. vt forte hoc est q̄ eos acriter increpabat: z hierm ac tēpli ruinā minabat: iōq̄ samaritanū. i. iudeox et ppli dei inimicū appellabāt. Demoniū xo illū habere dicebāt fm Orig. vel q̄ sermones eī capacitatē eox erāt scēdebāt. Uel fm eūdē: q̄ ex eo q̄ soluebat legē credebāt eū deo cōtrarium: z miracula facere diabolica virtute. Uel fm Theo. q̄ eius cogitationes eox dicebat. Est th aduertēdū q̄ sicut dicit Chry. nō legit supi⁹ q̄ eū samaritanū dixerint: cū th hic dicāt se hoc dixisse. Ex quo colligit q̄ nō oia xpi ipropria scripta sunt. Uel ideo dicūt nōne dñs dicim⁹ nos ꝛc. q̄ de hoc inter se tm̄ murmurabāt Greg. in homil. Ecce iniurias suscipiēs de⁹: nō ꝓtumeliosa ꝓba rndet. Sequitur em̄. [Rndit Jesus z dixit ego dēmoniū nō habeo.] Ex q̄ re q̄d nobis innuit nisi vt eo tpe quo a ꝓximis ex falsitate ꝓtumelias accipim⁹ eox etiā verba mala raceamus: ne ministeriū iuste correctionis ꝓtrā in arma furoris. Hec ille. Cū xo duo falsa fuerint ei obiecta tamē vnū negauit. s. se habere demoniū non aūt se esse samaritanum. Et hoc ꝓmo: q̄ manifestū erat illū eē iudeū. Scdo vt ostenderet q̄ samaritanos nō despiciebat sicut iudei. Tertio fm Aug. ne videret negare se de oibus habere custodiā z puritatē. Samaritan⁹ em̄ interpretat custos. Quarto fz Chry. vt doceret nos tacendū esse q̄n obuiat nobis aliq̄d q̄ō tame nō derogat: puta paupertas: q̄ possumus negare impositas nobis culpas q̄ famā nostrā obnubilāt. [Sz honorifico patrē meū] q̄ō. s. nō facere si dñz habere. Honorificauit aūt patrē fm Theo. in eo q̄ nō tolerauit q̄ homicide z mēdaces se filios dei appellarēt: sed eos dixit diaboli esse filios z nō dei: q̄ deus tales filios nō habet. Uel in eo q̄ in oib⁹ suis operibus gl̄iam eius q̄siuit Greg. in homil. Sed q̄ q̄sq̄ dei zelo vti: a ꝓximis hoib⁹ dehonestat. In semetipo dns patiētie ꝓbuit exēplū. q̄ ait [z vos iho honorastis me.] Hec ille. Aug. Quasi dicat. Ego facio q̄d debeo: vos nō facitis q̄d debetis. Hec ille. ¶ Sz q̄ posset aliq̄s dicere: ḡre nō sumebat de eis vltionē: subdit [Ego nō q̄ro gloriā meaz]. i. meā exaltationē nūc. Nā xps ante passionem abiectionē q̄siuit. Amatores glorie tpalis iniurias ferre non possunt Hiero. Qui nō querit gloriam non sentit cōtumeliam. Hec ille. ¶ Est aūt notandū q̄ xps inquantus deus in oibus suā gloriā querebat sic z suā bonitatē. ꝓpter quā cōmunicabā oia opatur. Nō aūt inquantuz hō q̄rebat gloriā suā quā hoies q̄rere cōsueuerūt: in vestibus. s. in honoribus z huiusmodi. ¶ Est etiā notandū q̄ sol⁹ deus pōt q̄rere gl̄iam suā: z in seipso sine vitio gloriari: q̄ ex se et in se lz oia bonitate ꝓmo est summū bonū. Creatura aūt ex se habet nisi defectū: z omne bonū nō nisi sicut dicit Aug. aut deus: aut ex deo habet. Et tō tota gloria creature dz esse in deo: z nō in se: nisi relatiue ad deū: fm illud. j. Cozū. ix. Qui gl̄iam ꝛc. Lz aūt ego gl̄iam meā nō q̄ro: th (est q̄ q̄rat.) (sz deus iudicet) in honorātes me. ¶ Sed ꝓtra q̄ vt dī Jo. v. Pater nō iudicat quēq̄. Rndet. s. Tho. q̄ nō iudicat formaliter sed ꝓximum a filio sz ambo simul. Uel nō iudicat ꝓdemnando: q̄ solus filius in iudicio apparebit in forma visibili. Uel hic sumit iudiciū p discretione: sz illud ps. Judica me deus z discerne ꝛc. q. d. Est pater q̄ gl̄iam meā a vestra discernat: q̄ vestra est secularis z mea fm deū. Hec ille virtualiter. ¶ In hac pte est documētū morale. Judei em̄ tria opa optima diabolo ascribebāt. s. parce viuere q̄ sicut habet Luc. vii. ex hoc dicebāt demoniū habere Joā. x: demonia eijcere: vt Mat. xii. In beelzebub eijcit demōia. Recte docerevt hic. Sic q̄dā pueri laici mō detrahūt religiosis circa obseruationes: circa ꝓfessiones z circa pdicationes. Est z aliud documētū: q̄ xps in pdictis z sequētib⁹ ostendit nobis q̄nq̄ remedia ꝓtra iniurias alienas q̄ipe erga iudeos seruauit. Primus fuit patiētia: q̄ ipatientiā nō obstēdit signo ꝓbo: vel facto. Scōm fuit silentiū: q̄ cū dixissent: samaritan⁹ es tu nō rndit: nō sum: ne daret eis materiā litigādi: q̄ dixissent: imo es: q̄ iuisti samaritā: z cū eis māducas z bibis z mozaris. Tertiū fuit rnsio pacifica z mollis vt cū pacifice dixit: ego demoniū nō hēo. Quartū fuit se absentare: sicut absentat ab igne vas ne supfluat. Quintū fuit eis reddere bona pro malis: q̄ acceptis iniurijs rndebat sancta documēta. Ro. xii. Si esurierit inimicus tuus ꝛc. ¶ Quantū ad tertiū tangit ꝓmēdatio quā xps de sua doctrina facit cū subdit. Amē amē]. i. vere: z gemināt cā maioris certitudinis [dico vobis si q̄s sermonē meū seruauerit] in corde pfidē. in ore p ꝓfessionē z in opere p sanctā ꝓuersationē [mortē]. s. peccati mortalis (nō videbit). i. nō incurret (in eternū) nisi deficiat obseruantia sermonis mei: vel mortē damnationis [nō videbit]. i. nō experiet fm Aug. q̄ visus nōne sue pfectionis solet ꝓ omni sensu poni. j. q̄. i. xvii. iij. J. c. v. iij. di. xviii. Alij textus habēt [nō gustabit] z est fere eadem sntia. Dānati em̄ experiunt z gustāt illam: q̄ semp actu illā sentiūt z nūq̄ deglutit. i. finit [in eternū]. i. q̄ est eterna. Dicit aūt hic. s. Tho. q̄ vita eterna est beata visio dei fm illud Joā. xvii. Hec est vita ꝛc. cuius vsionis. ꝙbū xpi est seminariū quoddā z ꝓncipiū in nobis fm illō Matt. xiii. Semē est verbū. Sicut ergo q̄ plante semē ne corrumpat obseruat ad fructū pfectionem puenit. ita q̄ seruat verbum dei puenit ad vitā eternā: fm illud Leuiti. xviii. Que faciens homo veniet. i eis. (Dixerunt ergo ei iudei intelligētes q̄ de morte corporis loqueret fm Origē. [Nūc] ex his tuis verbis [cognouim⁹] Certe sicut añ credebam⁹ (q̄ demoniū habes) stolida z insana loq̄ris. Quis em̄ viuit z nō videbit mortē. Glossa. Sicut accepta cōtumelia bon⁹ melior fit ita malus de beneficio peiores. Hec ille. (Abraā mortuus est z ꝓphete: tu dicis: si q̄s sermonē meū seruauerit mortez nō gustabit) Dicit aūt hic. s. Tho. q̄ cum dns dixisset: nō videbit: isti retulerūt nō gustabit: q̄ idē sunt ḡtū ad illoz intentionē sed nō quātū ad verū intellectū. Nā mortez videre est pfecte eā experiri. sz eā gustare est aliquā eius ꝓticipationē hre. Sūt aūt aliq̄ eā nō videntes mortaliter peccādo: sz th eā gustātes p aliquā leuē terrenoz affectionē (in eternū) quasi dicerēt. Isti seruauerūt sermonē dei: quo nullus est maior z th mortui sunt. Nunq̄d maior est deo cuius sermonē seruātes moriunt: imo nō es maior oi hoie (Nunq̄d tu maior es patre nro Abraā q̄ mortuus est) q̄si dicerēt. Nō ꝓ certo. Et ꝓinde es minor. Abraā mortalis es: z non potes immortalitatē largiri (Et ꝓphete mortui sunt.) Sicut aūt dicit Chry. ex ꝙbis dñi poterāt sic arguere. Nunq̄d maior es deo vt seruātes sermonē tuū sunt maiores Abraā z ꝓphetis: sz noluerūt: volētes inferre q̄ nec etiam maior erat ḡ Abraā (Quem teipsum facis) i. fingis. Quasi dicāt. Videt q̄ ꝓferas te omni homini z inaniter velis gloriari. [Respondit Jesus. Si ego glorifico meipsum glo

ria mea nihil est) hoc autem exponitur primo de xpo inquantū deus vt sit sensus. Oia a patre meo habeo a me ipo autem nihil. Uñ si volo glorificare me p gloriam meā quā a me habeā: ipsa nihil est qz sicut deitatē ita z gliā deitatis accepi a patre. Scdo de eodē inquantuz homo sic. Si glorifico meipsum: ita q̄ istam gloriā nō referā ad gloriā z honorē dei sz ad me finaliter z vltimate (gloria mea nihil est) coꝝ deo. qz vana ē z falsa. Nulla em̄ creatura dz in se gloriari. sz in deo sicut nihil boni hz a se: sz tm̄ a deo. Tertio de eodē inquantū homo sit [Si ego] singulariter z sol⁹ (glorifico meipsuz). i. glorioſuz dico (gloria mea nihil est) scdz existimationē vſaz: qz me purū hoiez putatis. Sic em̄ sz Chry. etiā ante dixerat: si testimonū phibeo de meipso. testimoniū meū nō est verū. s. fm vestrā o iudei existimationē. [Est pater meus q̄ glorificat me] iō nō solus me glorifico. Glorificauit autē pr̄ filiū fm Alchuinū p suam vocē in baptismo: z in trāsfiguratiōe qñ dixit. Hic est filius me⁹ ꝛc. et tpe passionis cū venit ad eū Joā. xij. z post passionē suscitādo eū z collocando in dextera sua. possumus aūt addere q̄ glorificauit eū. i. glorioſum p̄ duxit inquantū est deus cōicando ei sapiētiam et oipotentiā suā qua tot mirabilia fecit z inquātū est hō in cōceptione p̄ferēdo tantā gratiā: sapientiā: z gloriā. Argūt aūt Ariani q̄ pater sit maior filio: qz glorificat filiū q̄b⁹ dicim⁹ q̄ si sua rō bona est etiā filiꝰ esset maior pr̄e: qz clarificauit p̄em sup terrā Joan. xvij. Idē em̄ est sz Aug. glorificare z clarificare. Uñ gloria ipoztat quandā claritatem: z hz quasi claria z est fm Ambroſiū clara notitia cū laude. Dicim⁹ ergo q̄ glorificās aliū est eo maior: si nō p̄ferat ei candē gloriā quaz hz. Ubi aūt glorificās torā suā gloriam cōicat glorificato z nō aliā vt est in ppo ſro ibi nō est maioritas: sz eq̄litas. Quātum tñ ad hūanitatem pater filio gliam aliā dedit a sua: z sic maior est (quē vos dicitis qz deus nr̄ est: z non cognouistis eū) Sz xta: qz ex legehēbāt eiꝰ notitiaz. Nā hz Deut. vj. Audi isr̄l dñs deus tuꝰ deus vnꝰ est. Ad hoc hz tripliciter. p̄mo fm Theo. q̄ nō cognoscebāt deū sub ratione patris. qz mysteriū trinitatis ignorabant. Et lz a maioribus semper fuerit mysteriū trinitatis creditū explicite lege moysi tñ hoc verū est qñ erāt iusti nō ignorātes q̄ scire tenebant. Scdo sz eūdē: qz nō cognoscebāt eū factis: sed negabāt qz erāt homicide z contēptores dei. Tertio scdm Alchuinū hz q̄ nō cognoscebāt eū eo mō q̄ cognoscendus erat: sz q̄dāmō eū carnaliꝰ. i. tanq̄ carnalē dñz: z cui p tpalibus deseruirēt. [Ego autē noui eū] oibꝰ modis p̄dictis. Ego inquā singulariter z nullꝰ alius intellect⁹ creatus illū p̄hēdit vt ptz p. s. Tho. j. qō. xiij. [z si dixero qz nescio euz ero similis vobis mēdax.] Quasi dicat. Ista dico nō ad iactantiā: sz vt p̄fitatē loq̄r. Sed scio eū naturaliter cū mea scia sit ab illo mihi naturaliter p generationem cōicata in ea pfectione in qua illā ipse hz z hoc inquātū deus ingētū p̄o hō scio eū notitia btifica sz nō p̄p̄hēsione: qz alia mea sinite ē capitatis. z deꝰ est infinitū obiectū. Uide. s. Tho. iij. p. qō. ix. z. x. z. xj. z. xij. [z sermonē eiꝰ seruo] ita q̄ facto nō nego illū: nec sum l doctrina mea mēdax. qō p̄o dixerāt. nūq̄d tu maiores ꝛc. iō subditur fm Chry. (Abrāā p̄r vester exultauit). i. cū leta fiducia optauit (vt videret diem meū) iō minor me ē: a q̄ sua pfectionē expectat (z vidit z gauisus est) ppter bñficiuz. s. qō a me vt a maiore hz: sicut dicit Chry. Iste aūt dies multipliciter a multis sumitur z assignat. Quidā dicūt p̄mo q̄ est dies eternitatis q̄ fm Augu. nescit occasum quē vidit Abrāā p fidē. Sz hoc nō vr̄ dñ dictū: qz qñ exultauit: h̄ ē optauit vt videret iaz istū diē isto mō videbat cū iā haberet fidē de xpo: cuius diez optabat. Pōt autē dici q̄ hunc diē vidit qñ deū vidit corpali visione cū ipsa eternitas z p̄nr dies eternitatis sit ipe deus. Uñ dicit Greg. in homil. Tūc Abrāā diē dñi vidit cū in figura summe trinitatis tres angelos hospitio suscepit. Hec ille. Sicut autē vult Aug. li. de trini. tūc vidit tres p̄sonas diuinas in quas ducebant angeli ibidē apparētes in persona earū. Scdo dicit Augu. q̄ est dies incarnationis: quā futura fide cognouit de

uste. Ex te nascet in quo omnes gentes benedicent. Hūc diē credo Abrāā videre dū esset in lymbo: vel dei reuelatione vel Joānis testimonio. Tertio dicit Chry. q̄ est dies passionis quē (vt idē dicit) Abrāā nō viderat adhuc in se sed in sua figura: qñ voluit immolare Jsaac: z de ipo die gauisus est cū a sanguine passionis magni salꝰ mūdi pēdeat: Possum⁹ et dicere q̄ dies xp̄i est ipsa visio q̄ vr̄ xp̄s sicut hz Luc. xvij. Uenient dies qñ desyderetis vnū diē filij hois. i. videre eū et nr̄e vna die. Uidit ergo talē diē Abrāā si vidit xp̄m. q̄ potuit esse multis modis. Sicut em̄ moyses illum vidit in transfiguratione potuit alias z ipe Abrāā illū videre z ante incarnationē z post (. Dixerūt ergo iudei ad eū) ꝓsyderātes fm Grego. in eo etatē corpis z nō eternitatē deitatis. Quinquagita ānos nōdū habes: et Abrāā vidisti? (qui dicerēt Jnsanis. Sed ire nō dicūt abrāā vidit te: sicut videbatur exigere sermo xp̄i. Dr̄ q̄ hoc faciūt vt ostendant abrāā xp̄o maiorē. Sz cū dñs esset. xxxiij. annorū vel circa: ire nō dixerūt quadraginta annos sicut q̄nquaginta. ut intēderēt dñm oñdere modici esse tēporis respectu diei abrae. Ad hoc hz fz Tho. Dicio q̄ sic dixerunt qz sic occurrit eis. Scdo fm alios vt idē recitat p̄pter reuerentiā anni iubilei q̄ est q̄nquagesimus. Tertio fm Chry. hz q̄ dñs Jesus ppter delicatā nature cōplectionē: ptoꝓter laborū multitudinē. ppter illi⁹ terre caliditatē ppter multā pauptatē cōsumpt⁹ z attenuat⁹ videbat maioris etatis q̄ esset. (Dixit illis iesus. Amē amen dico vobis: anteqū abrāā fieret ego sum) fm Greg. nō dicit fui: qz eternitas nō hz preteritū neq; futurū: sz indiuisibilis est z tota sil̄ duratio: z coexistit oibꝰ tpibus vt ptz p̄ scīm Tho. j. q. x. Sed ire nō dixit erā: qō significat p̄teritū z p̄sens simul. Ex q̄ em̄ eternitas coexistit omnibꝰ tpibus quanto aliquod verbuz dicit plura tpa videt magis cōuenire eterno. ad hoc dico q̄ totū qō dicit ly ante cū ly suz qz ly ante p̄teritum z ly sum p̄s indicat. Sed contra qz frustra fit p plura qō pōt fieri p pancioꝛa. ¶ Ad hoc dico q̄ verum est si eque bene fiat: qō non est hic: qz dicendo ante ego sum ostendit sicut dicit se esse illū q̄ dixit ego sum q̄ sum: qō non eque bene fecisset dicendo: ego erā. Per hoc autem q̄ dicit sum cōuincitur arrius qui filium negauit coeternum patri tanq̄ purā creaturam que inutiū essendi habuerit. z Ebion ac Cherintus q̄ dicunt eum ex virgine habuisse principiū essendi. Et Nestorius qui dixit aliā esse personaz filij dei z filij virginis. Nā filius ꝛginis est qui ista dicit: et huic nō competit ante abrāā esse in quantuz natus de virgine: sed inquantum deus est. Tulerunt ergo lapides iudei vt iacerēt in eū tanq̄ in hoiem blasphemum q̄ se deo equaret. Jesus aūt nolens exercere potentiā sz patiētiam demonstrare: fm aug. z nolēs tali tpe vel morte occūberet fm. s. Tho. z volēs fidelib⁹ exēplū p̄bere p̄secutores declinādi q̄nq; fm eūdem (abscondit se). i. inuisibilem fm. s. Tho. diuinitus se eis reddidit. (z exiuit de tēplo) z in ipso exitu illuminauit cecum a natiuitate: vt alꝰ dictum est. ¶ In hac aūt parte est morale documētuz: de quo Grego. ait. Imitatione dei gloriosus est iniuriaz patiendo fugere sz respondendo superare. Hec ille. Est z aliud. Nam hodie sunt multi quatuor modis xp̄z occidere tentantes: sicut olim iudei. Nā q̄ nomiter conuersos ad xp̄m scandalizāt: xp̄m paruulū in eorum cordibus cū herode querunt occidere. Sed heretici negantes eius deitatē ipsum volūt p̄cipitare cū nazarenis: z ei frāgere caput: qz caput christi deus. j. Corint. ij. Quivero malis cogitationibus occupantur enim lapidate querūt cum iudeis: hoc Beda. Quot malas cogitationes quasi assumis q̄si rot lapides in xp̄z mittit. Quū ꝺo ad vomitū redeunt: quantū in se est illū crucifigūt. Heb. vj. Rursus crucifigētes ꝛc.

☞ Feria. ij. post dñicā de passione.

☞ Textus euang. Joan. c. v.

Misserūt principes z phārisei ministros vt apprehenderent Jesum. Dixit ergo eis: Jesus adhuc modicum tempus vobiscū sum et vado ad eū qui me misit queretis

me ⁊ non inuenietis: ⁊ vbi sum ego vos nō potestis venire. Dixerūt ergo iudei ad semetipsos. Quo hic iturus est q̄ nō inueniem⁹ eū. Num quid in dispersionē gentiū itur⁹ est ⁊ docturus gētes. Quis est hic sermo quē dixit queretis me ⁊ nō inuenietis: ⁊ vbi sum ego vos nō potestis venire. In nouissimo autē die magno festiuitatis stabat Jesus ⁊ clamabat dicēs. Si q̄s sitit veniat ad me ⁊ bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent aque viue. Hoc autē dixit de spiritu quē accepturi erant credētes in eum.

Miserūt principes et pharisei ministros ⁊c. Joā. vij. In presenti euāgelio narrant contigerūt inter dñicam palmarū ⁊ diē passionis xp̄i vt ptz ex ordine narrationis eius. Contra: q̄ ista fuerūt facta in festo scenophegie. i. tabernaculoꝝ vt videt dicere Joānes. Ad hoc dicit q̄ nō oia que narrant in .c. vij. a dtō Jo. cōtigerūt ꝑm aliquos in die scenophegie de quo in principio ei⁹ fit mētio. Nā videt etiā innuere q̄ in sero illi⁹ festi perrexit in mōtē oliueti ⁊ diluculo iterū venerit in templū crastina die: ⁊ tunc absoluerit adulteram: de qua dicūt aliq̄ q̄ in die⁹ passionis fuit absoluta. Unde dtūs Jo. ꝑm eos dicit aliqua anticipatiue. Sz q̄cūq̄ de hoc: certū est q̄ aliq̄ (Miserunt principes). i. iudices ordinarij de quib⁹ habes feria. iij. post. iij. dñicam Quadra. Uel principes sacerdotum id est, viginti quatuor summi sacerdotes. Unde infra ipsimet vocātur pontifices: vbi dicitur. Uenerūt ergo ministri ad pontifices ⁊ phariseos. Uel principes. i. magnates seu optimates ciuitatis. Uel principes. i. omnes predicti simul. Igitur miserunt dicti principes (⁊ pharisei). i. quidaz religiosi valde boni apparenter: ⁊ valde mali latenter (ministros) q̄z ꝑm Chrys. ipsi propter periculū accedere nō audebāt (vt apprehēderēt Jesum) Causam vero missionis assignat btūs Joannes paulo ante: q̄. s. de turba multi crediderāt in eū ⁊ dicebāt. X̄ps cum venerit nunq̄d plura signa faciet q̄z hic facit. Audierūt ergo pharisei turbā murmurantē de illo hec ⁊ miserūt ipsi ⁊ principes ministros ꝑdictos. Qz vero nō poterāt apprehēdere nolentem missi sunt audire docentē. Hec ille. Sequitur ēm (Dixit ergo Jesus. adhuc modicū tp̄s vobiscū sum) Chrys. ac si diceret q̄d festinatis me interficere: parū expectate tp̄s. Hec ille. Aug. Nō ergo mō vultis facere facturi estis sed nō modo. Implere ēm debeo dispensationē meā: ⁊ sic prouenire ad passionē. Hec ille. Est aūt notandū q̄ cū iudei voluerūt apprehēdere x̄pm in persona sua vt hic oñdit magnā potentiā. Et q̄n in sermone suo vt Mat. xxij. oñdit magnā sapiētiam di. Reddite q̄ sunt cesaris ⁊c. Et q̄n in ope suo Mar. iij. oñdit magnā eorū cecitatē di. (Lz sabbato dñ facere an nō.) Et sanauit statim infirmū. Et q̄n in iudicio suo: vt Jo. viij. ꝑsentata adultera oñdit simul misericordiā ⁊ iustitiā dicēs. Qui primus ⁊c. Et deinde. nec te cōdēnabo. vade ⁊ amplius noli peccare. Oñdit autē hic magnā potentiā: q̄z solo suo sermone ita efficaciter tetigit armatos se capere volentes vt oino immutaret vñ regressi ad mittentes dixerūt. Nūq̄d sic locut⁹ est hō. Voluit aūt x̄ps iuxta. s. Tho. exiguo ⁊ breui tp̄e ꝑdicare. Prio ad ostēsionē sue virtutis q̄ breui tp̄e totū mūdū innouauit. Secūo vt auditores sui discipulos faceret: quasi, breui tp̄e secū corporaliter illū essent habituri. Tertio ad eorūdē spūalē p̄fectū. Qz ēm x̄pi hūanitas est via tēdēdi in deū ne discipuloꝝ corda ad x̄pm carnaliter affecta: in eo vt in holequiescerēt sz tēderēt in deū sicut in terminū: iō hūanitatē cito subtraxit. Sed q̄z nō coacte sed spontanee moriebat: sequit. (Et vado ad eū q̄ misit me) mediāte morte quā mihi iferetis p hec

verba sicut ꝺr Chrys. in amicos suos mitiores facit ad audiendū tanq̄ exiturꝺ tp̄e essent audituri quē aūde auditurꝺāt. ⁊ inimicos etiā vt idē dicit territ: q̄z vt ꝺt Theo. videbat eis minari q̄ deo ad quē ibat de eis q̄relā faceret ⁊ vltra hoc sz Chrys. ꝑdixit eis q̄ eo adhuc indigerent di. (Queretis me ⁊ nō inuenietis) Chrys. Sz vbi q̄sierūt eū iudei. Dicit Lu. q̄m plangebat mulieres super eū. Probabile aūt est ⁊ multos alios hoc passos esse ⁊ pcipue cū ciuitas caperet eos meminisse x̄pi ⁊ miraculoꝝ ei⁹ ⁊ p̄sentiā eius q̄rere. Hec ille. a passiōe ēm x̄pi vsq̄ ad destructionē illi⁹ ppli p Uespasionū ⁊ Titū nō fuerūt nisi. xlij. anni vñ supererāt multi yhītes de x̄po memoriā ⁊ cogitātes ꝓpter mortē Jesu desolatā ciuitatē hierl̄m ⁊ sic q̄sierūt ei⁹ p̄niā corporalē. i. desyderauerūt: vel saltē ei⁹ adiutoriū ⁊ nō inuenerūt Aug. aūt ꝺt q̄sierūt eū post resurrectionē cōpūcti, vñ dicebāt. Quid faciem⁹. Uiderūt ēm x̄pm suo scelere morientē ⁊ credidērūt in x̄pm suis sceleri⁹ ignoscētē. quo vsq̄ biberūt sanguinē quem fuderūt de ius salute ꝺsperauerūt. Hec ille. Et tūc opz dicere q̄ inuenerūt q̄dē eū p grām sed nō p corporalē p̄nām quā q̄rebāt. ſ. desyderabāt: sicut dicit Magi. hist. (Et vbi ego sum vos non potestis venire). Sz q̄re nō dixit q̄ vado nō potestis venire q̄ videbāt ꝓuenienti⁹ dici. ad hoc dicit Aug. q̄ x̄ps sic ad nos venit missus p incarnationē ⁊ hūanitatē q̄ tñ patrē nō reliq̄t ꝑm deitatē. Silr ēt sic ibat ad patrē etiā ꝑm hūanitatē q̄ apud eū erat p deitatē. Ubi ergo erat quo ibat: lz diuersimode: iō dixit vbi sum. Uel ꝑm Chrys. sic dicit: q̄z ipe ibat vltimate p mortē ad vitā etiā corporalē gloriosiorē. Jā ergo habebat illud ad q̄ p mortē ibat: lz nō ita perfecte. Dicit aūt ꝑm Aug. nō potestis. nō aūt nō poteritis: vt intelligāt q̄ tales quales erant in p̄senti: ad deū ire nequibāt: cū essent iniusti. Uel ꝑm mētem Chrys. q̄z lz possent mori nō tñ resurgere vlt. Si christ⁹ in morte maneret: possent ad illū ire. Illuc ēm oēs ibim⁹. Hec ille. In hac pte est morale documētū vt qui tp̄s lz nō pdat illud expectando aliud q̄z interdū querit dñs ⁊ nō inuenit: q̄z. s. ipse non queritur pfecte: vt mati me accidit sero penitentib⁹ deo pmittēte. Multi ēm querūt x̄pm sz nō inuenient q̄z nō debito mō ⁊ tp̄e querūt. aliqui ēm querūt eū vbi nō est. de quib⁹ pōt intelligi illud Job. xxxviij. Nō inuenit in terra suauiter viuentiū: quo ad delitiosos: abyssus dicit: nō est in me: quo ad auaros: ⁊ male loquit: nō ē mecū quo ad tumidos ⁊ superbos. aliq̄ aūt inuenīūt. de q̄bus Lu. v. Jnuenietis infantē q̄ ad hūiles pānis inuolutū: q̄ ad paupes positū in ꝓsepio q̄ ad dure corpus suū macerātes. Et in istis q̄rere debem⁹ illū dū possum⁹ iuxta illud Esa. lv. Querite dñm dū inueniri pōt. Quātū ad scōm tāgitur admiratio seu stupefactio iudeorū. in his ēm verbis x̄pi ⁊ in sequentib⁹ tñ fuerūt oēs stupefacti q̄ ministri sine eo reuersi sunt. Et vt dicit. b. Joā. queritibus pōtificib⁹ ⁊ phariseis cur eā nō duxissent: dixerūt. Nūq̄ sic locut⁹ est hō sicut hic loquit. Dicit ergo. (Dixerūt ergo iudei ad semetipsos) sermonem. ſ. dei admirātes ⁊ nō intelligētes. ⁊ nō credētes illū esse verū. Chrys. Jā ēm irā submiserāt ⁊ hisq̄ dctāerāt crediderāt. Ne quaq̄ ēm nisi credidissent quesissent ad seipsos: q̄s est hic sermo. Hec ille. (Quo hic itur⁹ est q̄z nō inuenie⁹ eū:) Et intra se arguebāt q̄ vellet iudeā deserere ⁊ ire ꝑdicatū gētilib⁹. vñ subdit (Nūq̄d in dispersionē gentiū). i. ad gētiles dispersos p orbē (itur⁹ est) ⁊ doctur⁹ gētes. Sicut aūt dicit Chrys. iudei in vnū collecti regnū opprobrioſe gētiles dispersos docebāt: sz opprobriū postmodū ipsi sustinuerūt: eis vbiq̄ dispsis ⁊ oīb⁹ filijs dei ex gētib⁹ collectis ad ecclīe ⁊ fidei vnitatē. (Quis est). i. q̄d significat (hic sermo quē dixit: queretis me ⁊ nō inuenietis ⁊ vbi sum ego: vos nō potestis venire) q̄si dicerēt. Hoc nullo mō possum⁹ itelligere. Lz ēm illa ꝑba: q̄retis me ⁊ nō inuenietis: illū sensū ptēderēt vt gētiles x̄pm audiret: tñ hūc itellectū excludebāt que se quunq̄ vbi ego sum ⁊c. In hac pte documētū lr̄ale q̄ deo valde sum⁹ obligati: q̄z nos ex ꝑdicto opprobrio liberauit: vocādo ab idololatria. Nō dauid pui-

dens in spū ait. Laudate.i. laudabitis dñz oēs gētes: laudate eū oēs ppli. Cōfirmata est sup nos mia ꝛc. Prophete ei sepūssime de futuris loquunt p modū pūtis pp certitudinē pphetie. ¶ Quātū ad tertiū tāgit iuitatio quā xps fecit ad sequēdū se: cū dr (In nouissimo aūt die magno festiuitatis). Ubi aduertēdū est q̄ q̄ dñi ista cōtigisse in dieb⁹ passiōis q̄ dcā sūt: hñt dicere q̄ hic nō loquit eā gelista de solēnitate scenophegie: sz de alia: ēs fingere nō est facile. Et iō melⁱ est vt dicak q̄ pdicta nō fuerūt anticipatiue dicta q̄cq̄d sūt de hystoria adultere mulieris loquit ḡ Joānes de festiuitate scenophegie.i. tabernaculoꝝ: que. vij. dieb⁹ agebaꝫ sz pma ꝛ vltima erā celeberrime. ꝛ i die octaua erat festū cet⁹ vt collecte qō erat solēnissimū. (In nouissimo ḡ die).i. septio vl octauo (magno).i. celebri. (stabat Jesus).i. sup pedes vt ab oib⁹ videret. Dicit aūt.s. Tho. q̄ xps discipl̄os suos docuit sedēs. Mat. v. sz turbas docuit stās: vt hic. Et iō inḡt innoluit p̄suetudo vt turbis stādo p̄dicet. ꝛ clero sedēdo: qr pdicatio ad turbas ēp modū exhortatiōis ad eas q̄rtēdas: sz ad clez ē vt ad iā exhītes i domo dñi p modū memoratiōis. (Et clamabat) qr mlta astabat turba sz Chry. The. Clamabat sil vt audibilis fieret atq; vt p̄fidētiā largiret: ꝛ qr neminē formidabat. Hec ille. ¶ Sz q̄re ista ñ clamauit aū finē solēnitat̄. Ridet Chry. qr i fine erāt dispōres ad vbū dei suscipiēdū. medios em dies magis ad voluptatē p̄sumebāt: ꝛ ꝺceptu vbū p vanitates seq̄ntiū diez ꝺ cordib⁹ aboleret vt dr. s. tho. (di. Si q̄s sitit) spūal̄r sz chry. i. si q̄s dēsyderat salutē et doctrinā salubrē (veniat ad me ꝛ bibat) qr vtriq; exhibeo credēnt⁹ i me ꝛ ñ solū ad sufficiētiā: sz ēt ad redūdātiā ad alios. Uñ sequit (Qui credit i me sicut dr scriptura).i. eo mō q̄ scriptura docet vt i me credak. s. tāq̄ i xpm ꝛ naturalē filiū dei. Est aūt hic pūctuādū sz Chry. qr si volum⁹ pūctuare ibi: q̄ credit in me erit falsuz. Nusq; ei inuenies i scriptura id q̄ sequit (flumia de vētre ei⁹ fluent) ad alios. s. p redūdātiā: qr credēs in xpm ꝛ lumine fidei illuminat p̄imū q̄ ad uelectū docēdo ꝛ ardore charitat̄; iflāmat q̄ ad effectū exhortādo (aq̄ viue).i. sapiēcie diuine ꝛ diuini amoris. Utriq; enim hoꝝ dr aq̄: qr mitigat ardorē vanitatuz ꝛ dr viua: qr pungit suo p̄ncipio.i. deo: N lz diuersimode. Dr em aq̄ viua qua cōtinuāt cū suo fonte ꝛ p̄ncipio a quo fluit. Greg. Cū a mēte fidelū sctē p̄dicatiōes defluūt: quasi de vētre credētiū aq̄ viue flumina decurrūt. Hec ille. Scōm Hier. aūt. plo. sup Ezech. possum⁹ pūctuare alr: ꝛ dicere q̄ istud sum ptū est de puerbys v. c. vbi dr. Deriuent fontes tui foras. Exponit aūt eūgelista sz Aug. ad quē potū iuitauerit xps cū subdit. (Hoc aūt dicit de spū). s. sctō (quē recepturi erant credētes i eū) in tāta. s. copia vt inde deriuare ad alios possit: nō p modū riuuli vel vnius tm̄ fluminis: sed multoꝝ. Lz em añ fuerit spūssctus dat⁹ multis nō tm̄ eo mō quo dat⁹ est a p̄is post xpi ascensionē: vt Aug. dicit. Nā tūc ꝛ copiosior ꝛ visibil̄r datus est. Uide de hoc. s. Tho. j. di. xv. ꝛ xvj. Dicit aūt idem hic sic. Qui aquā corporalē bibit nec fluuiū hz in se nec fontē vñ flumia p̄cedūt: qr particulā aq̄ gustat. Sz q̄ bibit credēdo in xpm hauriet fontē aque: ꝛ in vētre. i. p̄scia ei⁹ fit fons fm illud Jo. iiij. Qui biberit ex aqua quā ego dabo ꝛc. Hic aūt fons est spūssctus. de quo in ps. Apud te est fōs vite. Si q̄s ergo sic biberit vt sibi soli suf ficiat: de vētre ei⁹ flumina. i. dona spūssancti nō fluūt: sz fluūt de vētre ei⁹. q̄ festinānt recepta dona cōicare p̄ximis. Uñ. j. Pe. c. iiij. Unusq̄sq; sicut accepit gr̄az in alterutrū ꝛc. Dicūk aūt hec dona flumis p̄rio ꝓpter abūdātiā spūssancti p̄missam fidelib⁹. ps. Flumē dei repletū est aq̄e: ꝛ sctō ꝓpter eoꝝ impetū. Esa. xxv. Qui egredient impetu a Jacob. ꝛ Tertio ꝓpt diuisionē. j. Cor. xij. Alij gr̄a linguaꝝ ꝛc. Hec ille. ¶ In hac pte est docum ētū morale q̄ q̄ bibūt aquā spūssancti: p̄tinue alicd boni opank. et otiositas est siccitatis indiciū. Chry. Uiuentē aquam xps dicit agentē semp. Spūs em gr̄a cuz in mētē intrauerit: et firmata fuerit: et oī fonte magis manat ꝛ nec deficit: nec euacuak neq; stat. Uide q̄s vtiq; hoc ad sapiam. Stephani: ad petri linguā: ad Pauli

sui inspiciēs. Nihil em eos detinebat q̄ stat fluminis multo ipetu ōlata: oia se cū impētes abūdāt. Hec ille. Est ēt aliō dō q̄ audiat vocē xpi inuitantis ad sui gr̄e sue: vt colligik ex scripturis: il lor⁹ ꝛ gust⁹ est tāte virtutis q̄ extin guoꝝ sitim mūdanā. Nā extinxit in magdalena sitim luxurie. in Matthęo auaritie: in Paulo supbie ꝛ iracūdie: in Joāne ꝛ Jacobo amorē terrenū ꝛ dome dcū ꝛ ꝓpriū: qr reliq̄rūt rhetia ꝛ p̄rem scipos: sequēdo. s. xpm ꝛ nō suas volūtates. Est ēt tante suauitatis q̄ oia torm̄ta vertit in dulcedinē. Nam ꝓpter hoc lapides fuerunt dulces; stephano: crux Andree ignis Laurētio: apostolis verbera ꝛ cōtumelie. Act. iiij. Ibant ꝛc. Est etiā tāte dulcedinis q̄ aim a terrenis ad celestia trahit. In cui⁹ signū pe trus in mōte tabor gustata vna gutta: tātum quasi ebrius nesciēs q̄d diceret: voluit in eternū esse in illo mōte dicens. Domine bonum est ꝛc.

☞ Feria. iij. post dñi. de passione.
☞ Textus euan. Jo. c. vij.

In illo tempore: Ambulabat Jesus in galileā: nō em volebat in iudeā ambulare: qr q̄rebāt eū iudei iterficere. Erat aūt in p̄ximo dies festus iudeorum scenophegia. Dixerūt aūt ad eum fratres eius. Transi hinc ꝛ vade in iudeam: vt ꝛ discipuli tui videāt opera tua q̄ facis. Nemo q̄ꝑ pe in occulto aliquid facit ꝛ querit ipse in palam esse. Si hec facis manifesta teipsum mūdo. Neq; em̄ fratres ei⁹ credebāt in eū. Dicit ergo eis Jesus. Tps meū nondū aduenit: tps aūt vestrū semp est paratū. Non pōt mundus odisse vos. Me aūt odit: qr ego testimoniū perhibeo de illo: qr opera ei⁹ mala sunt. Uos ascēdite ad diē festū hūc: ego aūt nō ascendā ad diē festū istū: qr tps meū nōdū impletū est. Hec cū dixisset ipe mānsit in galilea. Ut aūt ascenderūt fratres eius: tūc ꝛ ipse ascēdit ad diē festū nō manifeste: sz quasi in occulto. Judei ergo querebāt eū in die festo: ꝛ dicebāt. Ubi est ille? Et murmur multus erat de eo in turba. Quidā em dicebāt: qr bonus est: alij aūt dicebāt nō sz seducit turbas. Nemo tm̄ palā loquebak de illo ꝓpter metum iudeorum.

Ambulabat Jesus in galileā ꝛc.) Jo. vij. In hac hi euāgelio tanguntur tria pūcta q̄ sunt Innuitatio Excusatio ꝛ Occultatio. ¶ Quantū ad primum tāgitur qūo fratres christi illū inuitauerūt ad festum. Dicitur ergo. (Ambulabat Jesus in galileam). i. per galileam quā p̄dicādo peragrabat. (Non em volebat in iudeam ambulare.) Est aūt iudea vt dicit Beda regio palestine sicut ꝛ galilea: dicta a tribu iuda: cuius etiā terram includeret beniamin. Galilea vero sm̄ eundē dicta est: qr lacteum i. candidū populū gignat. Bala em̄ grece: latine lacte. Uñ ꝛ galatia dicit circulus lacteꝰ in celo q̄ vulgo dr via sancti Jacobi (qr querebāt eā iudei interficere) qr soluebat sabbatū: ꝛ patrē suum dicebat deum: vt ptz Jo. v. Sed quare fugit persecutores suos cū secut⁹ potuisset esse inter eos si voluisset? Ad hoc dr q̄ id fecit. p̄imo sm̄ Aug. ne sctis q̄ tēpore persecutionū se abscōsuri erāt p culpa obijceret latibulū. Secōo sm̄ Chry. vt se hominē ostēderet latitādo ꝛ deū secure se p̄tādo. Si aūt cōtinue inter persecutores maneret illesus sic fuisset diuinitas credita q̄ hūanitas decredita fuisset. Et iō fugiens vt hō: affirmat suā hūanitatē. Et iō Chry. hz aliā lām. s. (Nō em̄ habebat ptātē si vellet in iudeā ambulare) q̄ sm̄ modū humanū dr sicut si dicak q̄ alicꝰ non pōt alicꝰ ire si vellet pp insidias. Tertio sm̄ Theo. qr nōdū tps passiōis erat: ꝛ vanū putabat p̄manēdo inter inimicos eos magis inflammare. (Erat aūt in p̄imo dies festꝰ iudeoꝝ scenophegia). i. festum taberuaculoꝝ. Est aūt scenophegia grecū sm̄. s. Tho. a sce-

nos qꝫ est vmbraculū et phagin qꝫ est comedere: qz septē dieꝝ comedebaꝯ in vmbraculis in memoriā ꝺ̄ficioꝝ q̄ ds israeli ꝓtulit in deserto [Dixerūt aūt ad eū fres eiꝰ.] Isti nō fuerūt filij marie vꝫ Joseph ex alia vxore: vt habes feria.iij. post.tij. ꝺ̄icam aduēt⁹: neqꝫ etiā fuerūt cognati sui ꝓsanguinei xp̄i ad apl̄atū vocati qz apli credebant in eū. isti ꝙ nō. vt hic ꝺr Chry. tamē dicit inter istos fuisse Jacobū z Judā: sed. s. Tho. z alij sancti exponunt de remotis cognatis q̄ discipuli nō erāt christi. Erant ergo dei cognatiōe z tñ nō erāt discipuli. Cō sueuit aūt scriptura cognatos fres appellare (transi hinc z vade in iudeā). i. hierl̄m metropolim iudee. Hortant aūt eū ad hoc. ꝓmo ꝫ bedā ex inani gloria: qz volebāt eū: z seipsos p eū in vrbe regia magnificari. Secō ſm Chry. ex icredulitate: z vtraqꝫ cā innuit in textu cuz subdit (Ut z discipuli tui) nō ipsi duodecim: sed alij quoꝝ multi erant in iudea ſm Bedā (videāt opa tua). i. miracula q̄ facis vt si fuerint vera approbenᵗ: et inde gl̄iam cōsequari z. (Nemo q̄ppe in occulto aliq̄d facit: z q̄rit ipe in palā). i. in publico (esse). Et in hoc ſm Chry. notant ip̄m xp̄m inanē gl̄iaz ex miraculis q̄rere z tñ timidū esse: z etiā ſm Augu. notāt: se eāde appetere (si hec facis) ꝺe (manifesta teip̄m mundo). i. face ea cozā ꝓncipibꝰ z p̄ncipalibꝰ ppl̄i in hierl̄m vbi possint discuti: z nō facias in angulis. Et in hoc notaᵗ eoꝝ incredulitas. Uñ subdit: [neqꝫ em̄ fratres eiꝰ credebant in eū] Augu. Jesum em̄ cōsanguineū potuerūt habere: credere aūt in eū ipsa ꝓpinquitate fastidierūt. Hec ille.

¶ In hac parte est l̄ale documentuz q̄ euangeliste plena z sincera veritate xp̄i facta narrauerūt Chry. Dignū est autē mirari euāgelistaꝝ morē ꝫ̄itatis amicū qualr nō verecundāt̄ur dicere ea q̄ magistro videᵗ ferre iniuriā: sed hec maxime studuerunt enūtiare. Nō paruam habet detractionem q̄ fratres ei nō credebāt. Et videtur quidem initium verboꝝ q̄si amicoꝝ esse: multe aūt amaritudinis erāt q̄ dicebāt: qz z de formidine z de amore glorie eū notant. Hec ille.

¶ Allegorice aūt qz galilea interpretat transmigratio siue volubilis: significat p̄sentē vitā in qua xp̄s multo tpe cū discipulis ābulauit: nolēs in iudeā. i. in terram ꝓsitentiū siue laudes exoluētiū ds ambulare. i. ad patriā deinde ꝙ ascendit in iudeā interueniēte morte. z in baculo crucis trāsiuit iordanē. Et deinde apparuit discipulis in galilea. i. in hoc mūdo: sed p̄cedēs eos. i. immortalis existēs. cum oī potestate in celo z in terra.

¶ Quātū ad scōm tangit excusatio quā fecit xp̄s cū ꝺr. [Dicit ergo iesus] Chr. Christᵘˢ mā̄suete eis rñdit: docēs nos nō indigne ferre si aliq̄ etiā viles nobis ꝺ̄liēt. Hec ille. [Tp̄s meū nōdū aduenit] i. tp̄s mee exaltationis z gl̄ie ſm Bedā z Aug [tp̄s aūt vestrū] q̄ gloriā mūdanā q̄ritis (semp est paratū) qz iudei magis vocabāt ꝓuidꝰ z vane letitie circa ꝓcipiū q̄ circa finē ſm Theo. Uel alr ſm Chry. Qz em̄ isti forte volebāt eū tradere iudeis dixit tp̄s meū. i. tp̄s crucis et mortis nōdū aduenit: z tp̄s aūt vr̄m semp est paratū vt possitis ascēdere: qz in dei nō occidēt vos. Uel alr dici pōt. Tempus meū. i. tp̄s p me opportunū vt ascēdam ad festū: nondū aduenit: qz i principio festi iudei obseruabāt si ascenderet: nō aūt post q̄ viderūt euz nō ascendisse. Et ideo melius potuit occult⁹ incedere. Utriq; aūt vltimaꝝ expositionū cōsonāt sequētia. Nā sequitur [Nō pōt mūdus] i. homines mundani puta iudei (odisse vos) qz estis eius ꝺ̄ volūtatis cū eo: ideo potestis ascēdere q̄n vultis. Dicit āt. s. Tho. q̄ vnus mūdanus in particulari odisse pōt aliū mūdanū inquantū impedit eū in his que vellet habere. Sed null⁹ inquātū mūdan⁹ oditur a mūdo (De aūt odit) qz nō sabbatū soluo vt dicit Chry. sed (qz ego testimoniuz ꝓhibeo) publice (de illo: qz opa eiꝰ mala sunt) Uñ z scōm Theo. ꝫ se purgat de formidine. Q̄n em̄ formidolosus auderet rectores totiꝰ iudaice gentis: tā patēter z tā acriter: z cū tanta autoritate reprehendere. Purgat z ēt se de gl̄ievane cupiditate cū illos sine se mittit se ad festū ꝺi. (Uos ascēdite ad ꝺ̄ festū hunc) quasi ꝺiceret. Si me gl̄ia inanis vexaret: vos mecū ꝓ meo honore ꝺ̄mineꝝ. Sed ego hac passione nō mouebor. vos aūt qz hac laboratis ascēdite ad ꝺ̄ festū hūc: in quo exteꝝ̄dere vultis gaudia. (Ego aūt nō ascendaz ad ꝺ̄ festū hunc) Contra: qz postea ascendit. Ad hoc dicit Chry. q̄ dixit se nolle ascēdere. s. cū eis. Uel nō ascendā mortuus ſm Chry. Uel nō ascendā eo modo quo vultis. i. gloriā mundanā quesitaꝝ ſm aug. Uel dicit q̄ dixit se nō iturū ad ꝺ̄ pmuz festi qō septē dieꝝ duraᵛit: z ad illū etiā nō ascēdit: si postea circa medium festi qñ incepit tp̄s habile esse doctrine ſm san. Tho. Unde sequitur (qz tp̄s meū). i. mihi cōgruū ꝓpter doctrinā. Uel tp̄s mortis ſm Chry. s. vel tp̄s glorie mee ſm Augu. nōdū aduenit. ¶ In hac pte est documētū l̄rale q̄ malis odio habēt corrigētes se. Uñ ꝺr ꝓuer. ix. Qui arguit impiū sibi macula ḡnat. qz. s. ꝺ̄trahit corrigēti. Est z aliō qz cū xp̄s habuerit tria tpa ola tribuit deo. Nam tp̄s ꝓteritū natiuitatis fuit ad gloriā dei z pacē mundi. i. hoim bone volūtatis q̄ erant in mūdo. Presens fuit. i. sue vite fuit totū ad nostrā vtilitatē si futurū. i. tp̄s mortis fuit ad nr̄az salutē ipēsum. Multi aūt sunt q̄ dederūt diabolo ꝓteritū z dant p̄s p vanitates z deo spondent futurū. Sed sicut dicit Aug. Qui ꝓmisit veniā penitenti. non ꝓpondit diem crastinam differenti.

¶ Quantū ad tertiū tangit occultatio xp̄i in suo ascensu ad diem festum. cum dixit (Nec cū dixisset ipse māsit in galilea) donec fratres eius ascenderent (vt aūt ascenderūt fratres eius: tunc z ipse ascēdit ad ꝺ̄ festū) Aug. ascendit autē non gloriari tēporaliter: sed aliq̄d docere salubrit̄. i. de festo eterno admonere. Hec ille. Nō manifeste ſz q̄si in occulto Et hoc. Primo ſm Theo. vt vitaret irā ferentiū iudeoꝝ. Secō ſm Chry. vt eius humanitas certior fieret: z vt erudiret nos qui persecutores tenere aut terrere non possumus. q̄d in p̄secutionibus facere debeamus. Uñ nō ꝺr ascēdit in occulto: sed quasi vt ostendaᵗ hoc dispēsatiue ꝓpter nos esse factū: Tertio ſm Alchui. vt humanū sauoꝝ declinaret: ꝺ̄ solus sine stipantibus turbis ascendit. Quarto ſm Augu. vt ꝺ̄ latet in festo tabernaculoꝝ: se ostēdat latere in vmbraculis. i. figuris veteris legis: Judei ergo querebant eū in die festo: q̄ ꝺ̄ vt audirēt illū: quidā ꝙ vt occideret z dicebant. Ubi est ille: ſm aūt q̄ dicit Chry. s. ex multo odio q̄ꝺ̄ nolunt eū nominare: ſz ꝺicunt: vbi est ille. Alij vero nō nolebāt eū qz erat famosus: nō autē ex odio moti. Et murmur multus in genere masculino: vt posuit hiero. teste. s. Tho. qz sic habebat antiq̄ grāmatica: vel vt ostēdat ꝺiuinā scripturā nō subesse regulis Prisciani: vt idem dicit ſm modernos tñ neutri generis est. erat de illo in pp̄o ꝓpter cōtrarietatē opinionū. Quidā em̄ dicebāt qz bonus ē. Alij aūt nō: sed seducit turbas. Sumit autē hic murmur p̄ musitatione. vt sit idem de aliq̄ esse murmur: q̄ de eo multa priuate dici a multis. Unde aūt de murmure quedā ꝺ̄ica. ij. post festū trinita. Nemo tñ palā loquebaᵗ de illo: in laudem eius ſm Aug. (Propter metū iudeoꝝ) ideſt eoꝝ q̄ erant de tribu iuda: q̄ principabaᵗ in pp̄o ſm chry. Qui ꝙ ꝺicebāt q̄ seducebat turbas clare resonabant ſm August. Et isti vt dicit. s. Tho. erāt principes. Hoc em̄ inquit datur intelligi in hoc q̄ dicūt seducere illū turbas. Est autē in hac parte morale documentū de quo ait Aug. Quicunq; emicuerit in aliqua gratia alij dicūt bonus est. alij nō sed seducit turbas. Q̄ autē dictū est de deo valet ad cōsolationē de quocunq; hoc dictum fuerit xp̄iano. Et quidē si seducere decipere est: nec xp̄s ductor: nec q̄s xp̄s seductor ꝺz esse xp̄ian⁹. Si autē seducere est aliunde aliquē ad aliud p̄suadēdo ducere querēdū est vñ et quo. Si a bono ad malū: malus seductor est. Si a malo ad bonū: bonus. Et vt sic oēs seductores z vocemur z sim⁹: Hec ille. Est z aliud. Nā colligitur q̄ est quoddā festū nō celebrādū. s. mūdanoꝝ q̄ tps exponūt in pctis q̄ facere nō ꝺebemus. Primo qz tota hec vita est vigilia respectu futuri festi. Uñ hic faciētes festū faciūt vigiliā i futuro. Secō qz ista vita est tp̄s exilij z tp̄s laboris. Gal. vj. Dū tp̄s habem⁹ z. Et est scōm festū ce

lebrandū occulte: quo. s. est gaudēdū de statu aie hītis grām dei corpore: ſz nō est faciēdū publice: ſz cū maxima cautela pp̄ piculū cadēdi ⁊ incertitudinē p̄destinationis ⁊ admixtionem multiplicis dolozis. Est ⁊ tertiū celebrādū. s. quo cū gaudem⁹ ab abus iam securis: qđ semel in anno rōnabil'r celebrat. Primo vt ex hoc scīs imitemur. Et scđo vt scim⁹ participes meritoꝝ ⁊ p̄cuz eoꝝ: sed tñ etiā istud nō dz celebrari p̄patice: ſz cordis deuotione. Illud vero qđ erit in patria post resurrectionē erit iuge ⁊ cōtinuum: ⁊ cū maximo amore ⁊ tripudio.

Feria. iiij. post dñi. de passione.
Textus euange. Jo. cap. x.

EFacta sunt encenia in hierosolymis ⁊ hyems erat. Et ābulabat ies⁹ i tēplo i porticu salomonis. Circūdederūt ergo eū iudei: ⁊ dicebāt ei: quousq; aiaz nr̄am tollis. Si tu es xp̄s: dic nobis palam. Rñdit eis ies⁹: loquor vobis ⁊ non creditis: Opera que ego facio in noie p̄r̄is mei: hec testimoniuz p̄hibāt de me. Sed vos nō creditis: qz nō estis ex ouib⁹ meis. Oues mee vocem meā audiunt: et ego cognosco eas: ⁊ sequunt me. Et ego vitā eternaz do eis: ⁊ nō pibūt i eternū: ⁊ nō rapiet eas quisq; de manu mea. P̄r̄ meus qđ dedit mihi maius oīb⁹ est: et nemo pōt rapere de manu p̄r̄is mei. Ego ⁊ pater vnum sumus. Sustulerunt lapides iudei: vt lapidarēt eum. Rñdit eis ies⁹. Multa bona opa ostēdi vobis ex patre meo propter qđ eoꝝ opus me lapidatis? Rñderunt ei iudei. De bono opere non lapidamus te: sed de blasphemia: ⁊ qz tu hō cum sis facis teipm deū. Rñdit eis ies⁹. Nōne scriptū ē in lege vr̄a qz ego dixi dij estis? Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est: ⁊ nō pōt solui scriptura: quem pater sanctificauit ⁊ misit in mūdū: vos dicitis qz blasphemas qz dixi filius dei sum: si non facio opa p̄r̄is mei: nolite credere mihi. Si aūt facio: ⁊ si mihi nō vultis credere: operibus credite: vt cognoscatis ⁊ credatis qz i me est pater: ⁊ ego in patre.

EFacta sunt encenia in hierosolymis ⁊c. Jo. x. In p̄senti euāgelio tanguntur tria puncta que sunt. Interrogatio: Responsio: Malignatio.

¶ Quātū ad primū tangit interrogatio quā xp̄s iudei malitiose fecerūt. Est aūt sciēdū qđ encenia idē ē qđ inouationes ⁊ initiatiōes. ab eo qđ ē i: ⁊ cenos vel ceno nouū fm Aug. Est aūt innouatio vel initiatio qñ res nouit suo vsui applicat. Vñ induēs nouā vestē nouiter dz encēniare vestē. Jsta ergo encenia de q̄bus est sermo erat festū dedicationis tēpli qz tēplū qñ dedicat suo vsui applicat. Dr̄ ergo (Facta sunt) circa mēsem decembris [encenia]. i. festum dedicationis tēpli. qđ tñ dz p̄r̄ encenia. qz pluribus diebus illa solēnitas agebat [in hierosolymis]. i. in hier'm: [⁊ hyēserat] Additur aūt hoc de tpe huius solēnitatis. Primo fm Greg. vt ineſſe malitie frigus iudeorū cordib⁹ indicaret. Scđo fz Theo. ad ostendū qđ xp̄s esset passioni p̄pinquus qz vt ait in vere sequēti passus est. Tertio fm Alchui. ⁊ Bed. vt intelligat ista esse dedicatio tēpli quaz iudas machabeus fecit. Tripler em̄ fuit in hier'm tēpli dedicatio: vt isti dicūt: ⁊ mag. hist. ⁊. s. Tho. ⁊ oēs. Prima facta est sub salomone. x. decēbris. de q̄ hr̄. iij. Re. viij. ⁊ vsq; ad subuersionē tēpli singulis annis cadē die festa duo celebrabant: dedicationis. s. expiatiōis. de q̄ habet. Leui. xxiij. Scđo vero sub zorobabel: iudeis a captiuitate babylonie reuersis: ⁊ reedificato tēplo de q̄ hr̄. i. Esd. vj. Et hec facta est i p̄r̄e. xij. die marcij. Tertia aūt sub iuda machabeo a samonei seu malathie filio. Anthioch⁹. n. epiphanes polluit tēplū sordib⁹ idoloz: ⁊ vtēsilia ei⁹ p̄phanauit: ſz iudas mūdauit tēplū, ⁊ vtensilia restituit in locis suis. Et hec fuit q̄dē dedicatio facta. xxv. die mēsis decembris de q̄ hr̄. i. Mach. iiij. Est tñ sciēdū fm Chrys. ista dedicacio nō est tertia sed secūda. Et tūc opz dicere qđ erat hyems nō q̄ mediū pōt dici extremū. Erat em̄ tp̄s mediū inter hiemē ⁊ ver. circa. s. finē vnius et principiū alterius: ideoq; poterat dici tp̄s veris ⁊ tēpus hyemis. Quāuis etiā dici possit qđ hyēs erat omne tp̄s frigidū ⁊ humidū etiā si sit i vere vl autūno. (Et ambulabat ies⁹ i tēplo). i. in atrio tēpli fm Alchui. ⁊ mag. hist. ⁊ intelligē in atrio scđo i q̄ iudaic⁹ pp̄l's mūdus orabat: nō aūt i p̄cio qđ etiā gētiles⁹ patebat. De q̄bus atrijs habes dñica. s. in quadra. (i porticu Salomonis). i. in qua cōpleto tēplo erexit colūnā ereā supra quā dñm in die dedicationis ei⁹ fieri genib⁹ adorauit fm Alchui. ⁊ mag. hist. cū tñ iudei soleant orare stātes ⁊ q̄ etiā post semp p̄sueuerat orare. Et ſz illud tēplū totū fuerit destructū vt hr̄i fine. iij. Reg. ⁊ in fine Piere. tñ aliud sīle fuit reparatū. ideoq; ⁊ atriū ⁊ porticus idē nomē retinuit. (Circūdederūt ergo eū iudei (q̄si cōprimētes eū ⁊ terrere volētes (⁊ dixerūt ei) volētes nō addiscere ſz capere decipere fm Aug. (Quousq; aiaz nr̄am tollis). i. suspensos detines: ⁊ i ambiguo fz Alchui. nō declarādo nobis apte q̄s sis. Et hoc fm. s. Tho. adulatorie dñt ostēdētes se desyderare qđ ab eo audiāt veritatē. Mētiunt tñ fm Chrys. qz ipse semp palā loq̄bat: ⁊ in locis ⁊ in tpibus solēnib⁹. Chrys. Et aduerte puersitatē illoꝝ. Nā cū p sermonē eruditi dicūt ei: qđ signū facis: cū aūt p opa demōstrat. dñt ei (si tu es xp̄s dic nobis palā) q̄si semp ad ītiū stātes. Hec ille. Scđo autē qđ ōt Aug. xp̄z purū holez credebāt: diuinitatē ei⁹ in pphetis intelligere nō valētes: ⁊ ideo vt dicit Alchui. ⁊ etiā Aug. si se xp̄z p̄fessus fuisset statim q̄si ꝺ cesarē sibi iudeoꝝ regnū vsurpare veller: p̄sidi eum occidendū p̄sentassent. ¶ In hac parte est morale documētū de quo Theo. ait. Satagas tu quoq; dū hyems imminet. i. vitā p̄sens turbinib⁹ iniq̄tatis p̄cussa spūales encenias tui tempi celebrare: semp renouādo teipsum: ⁊ ascensiones in corde tuo disponens. Tūc ies⁹ erit p̄sto tibi in porticu salomonis: pacificū statū tibi tribuens sub regimine proprio. In regno aūt futuro nemo renouationis solēnia p̄ficere poterit. Hec ille.

¶ Quantū ad scām tangit xp̄i rūsio de qua dicit Alchu. Dñs aūt ita tēpauit rñsionē vt ⁊ calūniatoꝝ ora cōcluderet: ⁊ qz xp̄s est fidelibus panderet: ⁊ de hoie q̄rentib⁹ diuinitatis mysteria narrat. Hec ille. Vñ sequit. (Rñdit eis ies⁹.) Loquor vobis ⁊ nō creditis. q. d. Quare petitis vt dicā vobis si sum xp̄s? Nonne em̄ credetis mihi si dicerē vobis p̄tatē sicut nec q̄ creditis mihi in alijs q̄ doceo. Si em̄ nō creditis mihi testantib⁹ operib⁹. vt dicit Chrys. qđo solo verbo credetis? Nā opa. i. miracula (q̄ ego facio i nomine patris mei). i. ad gloriā p̄r̄is mei fm. s. Tho. vel in noie. i. p̄tute p̄r̄is mei. i. dei vel dei p̄r̄is. nā xp̄s vt hō opabat in p̄tute dei vt de⁹ ho in p̄tute dei p̄r̄is. i. quā de⁹ pater ei cōicauit illa testimoniū phibent de me: ſz tū ad veritatē doctrine ⁊ sctitatē vite. Lz em̄ mali possint miracula facere in testimoniū veritatis tñ si falsa p̄dicarēt nunq̄ possent miracula facere: qz. s. deus a quo principal'r sunt miracula nō pōt reddere testimoniū falsuz. Xp̄s aūt faciebat miracula ergo p̄dicabat p̄tatē. Et qz sine pct̄o ⁊ deū se dicebat: sequit qđ ita esset etiā si non fecisset miracula iperādo ſz orādo (Sz) nō obstātib⁹ tot ⁊ talib⁹ miraculis vos nō creditis: qz ñ estis ex ouib⁹ meis. i. qz nō estis de nūero p̄destinatoꝝ fm Aug. Sz ꝺ primo. Nā si ppterea credim⁹ qz sumus p̄destinati. i. a deo eternal'r dilecti ad credēdū ⁊ ad felicitatē: nullus credere pōt nisi de⁹ hoc dederit: ⁊ p̄r̄ infidelitas nō erit pct̄m. Ad hoc. s. Tho. sic dicit. Infidelitas est pct̄m qz in infidelibus est cā quare nō datur eis credere. i. pct̄m originale vel actuale. Exēplū. Videre nō possum nisi me sol illuminauerit si tñ oculos clauderez non viderem non ex parte solis sed ex parte mea qui cām huic p̄beo: oculos claudēs. Et qua hec cā in oibus est quicūq; deseruntur: iusto dei iudicio deseruntur: ⁊ q̄cunq; eliguntur dei miseratione eliguntur. Hec ille.

Quomodo ꝥ infidelitas sit peccatū contrarie: ⁊ non pure negatiue vt in his q̄ de xp̄o nihil audierūt. vide. ij. q. v. ar. j. vbi ꝛ ꝯ infideles negatiue nō damnāt ꝓpter infidelitatē: ſꝛ ꝓpter alia peccata q̄ ſine fide non remittunt. Secūdo q⁊ videret eos inducere ad deſperationem. Ad hoc dicit dupliciter. Primo q⁹ cū xp̄s videret eos non eſſe p̄deſtinatos: ⁊ in p̄ſenti malos. ꝓpter vtrūq; dixit p̄dicta: ſꝛ alter um tm̄ voluit ab eis intelligi. ſc; q̄ ō era nt mali non aūt q⁹ erant p̄ſciti: a nobis autē voluit intelligi vtrumq;. Alio mō dicit ſcōm. s. Tho. q⁹ dñs loquebat̄ multitudini in qua erant aliq; q̄ uertēdi: aliq; in ſua p̄fidia relinquēdi. Ex his ergo verbis oēs timere debuerunt: null⁹ ꝙ deſperare. Et etiā dato q⁹ ſingulari p̄ſone fuiſſet locutus dicens tu es p̄ſcit⁹: adhuc non debuiſſet deſperare q⁊ talia verba cōditionate debuiſſent itelligi. ſ. ſi nō peniteret. Hec aūt patēt ex. s. Tho. j. di. xlvij. Prime aūt expoſitioni v̄ congrue q̄ ſequit: (Oues mee vocē meā audiunt). i. preceptis meis ex affo ſiue letan ter obediūt: ſm Alchui. aug. Nō recuſat labor ſi aderit amor: q⁊ qui amat nō laborat. Omnis labor nō amātib⁹ grauis ē. Hec ille. Ex hoc aūt ꝓ q⁹ oues de q̄bus xp̄s iudeos volebat intelligere nō ſunt ſolū p̄deſtinati: q⁊ tales aliq̄n fūt i mortali peccato: neq; audiūt vocem dñi: vt ꝓaulus q̄n eccleſiam dei inſequebat̄: niſi dicat̄ audiunt ſm p̄deſtinationē. i. audient (⁊ ego cognoſco eas) nō ſolū notitia ſimpliciter q̄ etiā lu pos cognoſco: ſed notitia approbationis electionis ad vitā eternā (⁊ ſequūtur me.) Alchui. Oues xp̄i xp̄m ſequunt hic mālſuetudinis ⁊ innocētie viaz incedēdo: ⁊ poſt ad gaudia vite eterne intrando. vñ ſequit (Et ego vitā eternā do eis) Eſt aūt notādū q⁹ ſicut dicit. s. Tho. j. parte. q. xviij. ⁊ eſt ſnia ſumpta ab Ariſt. in lib. de aīa vita dupliciter ſumit̄. Uno mō pro ipſa eſſentia vel natura ſeu ſubſtātia rei viuētis ſicut humanitas ꝺr vita. Alio mō pro opatiōe rei viuētis: ſicut ſentire ⁊ intelligere. Primo ergo modo taz beati q̄ damnati ſiue homines ſiue angeli habituri ſūt eternā vitā: q⁊ vtriq; erūt incorruptibiles. Secūdo ꝺo mō dānati homines nō habebūt forte vitā eternā q⁊ nullā forte habebūt opationē ꝓpetuā. Angeli etiā habebūt eternā vitā aliquo mō: q⁊ habēt aliquā operationē ꝓpetuā: ſemp enī ſe intelligunt ſm thologos. Sz th̄ ꝓprie illa opatio nō ꝺr vita eterna q⁊ vita ſonat in bonū: cognitio aūt eorū eſt eis ad malū ⁊ penam (⁊ non pibunt in eternū) ⁊ ſubaudiēdum eſt ſm aug. vos aūt pibitis in eternū qui nō eſtis ex oibus q̄ me ſequunt̄. (Sed ꝺ q⁊ iudas̄ perīt. Ad hoc dicit Tho. q⁹ dñs loquit̄ de ꝓſeuerātib⁹ ⁊ volentibus paſtorē ſeq̄. Nihil enī pōt eas auertere a paſtore niſi eis volētib⁹. aug. ꝺo v̄ vel le q⁹ dñs loquat̄ de p̄deſtinatis. vñ ait. De illis oīb⁹ de q̄b⁹ ꝺr: nouit dñs qui ſunt ei⁹: nec lupus rapit nec fur tollit: nec latro interficit. ſecurus eſt de nūero earū q̄ ꝓ eis nouit q̄d dedit. Hec ille. Sz cōtra Aug. arguit̄ quia p̄deſtinati aliq̄n mortal⁹ peccant: vt petr⁹ negādo xp̄z. ergo ⁊ rapiunt̄: ꝺ illud q⁹ ſubdit (et nō rapiet eas q̄ſq̄ de manu mea) Ad ꝺ dico q⁹ nō rapiunt̄ niſi ad xp̄m. Uel dico q⁹ neq; vi neq; aſtutia rapi p̄t niſi ipſi volentib⁹ ⁊ xp̄o pmittēte: ſicut neq; etiam nō p̄deſtinati. Lz aūt nō perire i etennū ſit p̄deſtinatis ꝓpriū: th̄ non rapi ē oib⁹ cōe. q⁊ xp̄s vult oēs ſaluari ſi velint qui op̄s eſt. Q⁹ pbat ꝙ p̄r di. (pater q⁹ dedit mihi maius oib⁹ eſt). i. fort⁹ diabolo et oi creatura. Dedit enī ſm augu. p̄ filio deitatē: ⁊ ꝙ p̄r ſuā potētiā ⁊ ſuā ſcia z: nō oēm ſuā p̄fectionē vñ ē p̄ri eq̄lis. Eſt in quā maius oib⁹. vt dicit. s. tho. p̄rio nā. Jo. v. Sicut p̄r ꝳz vitā in ſemetipſo ꝛc. ſcōo ptāte. Jo. vj. ptātē dedit ei iudiciū facere ꝛc. Tertio reuerentia ⁊ honore. Phil. ij. Dedit illi nomen ꝛc. Maius eſt ergo oib⁹ q⁹ dedit mihi p̄r: vt. ſ. ſim ꝳbū eius vnigenitus eius ſplendor lucis, ei⁹. Hec ille. Ex ꝺ aūt vult xp̄s ꝓbare q⁹ nēo pōt oues ſuas rape. Probat aūt idē adhuc alia rōne ſic. (Et nēo pōt rape de manu p̄ris mei.) Manus aūt dei ſm augu. Trib⁹ modis ſumit̄. Uno mō ꝓ dei ptāte: ſicut pōt poni exēpluz de eo q⁹ ꝺr de egypto ſuū pp̄m i manu valida eduxiſſe. Alio mō ꝓ dei ꝳbo: quo deus opat̄ ſicut artifex p̄ artē ſuā. Solent enim vt

ꝺ homines dicer̄ man⁹ ſuas ⁊ alios homines ꝺs facūt q⁹ volūt. Tertio ipz dei op⁹ ſunt ꝺr (vt ait) ꝺs cognoſcere manū ſuā: ꝺ ſcripturā ſuā cognoſcit. Hic aūt vt di cit prio mō ſumit̄ Et ex hoc vult filī⁹ inferre q⁹ etiā de manu ſua null⁹ rape p̄t: cū ſit eadem vtriuſq; man⁹ vel potētia. (ñ ſubdit (Ego ⁊ p̄r vnū ſumus). ſ. in virtute ⁊ potētia: q⁊ de hoc ē ſermo ſm Chry. (Eſt autē ſciendū q⁹ Arrius dixit filiū eſſe patre minorē: ⁊ ab eo in eſſentia diuerſum ⁊ in ꝓſona. Sabellius ꝙ tenuit aliud extremū dicēs: q⁹ neq; in natura vel eſſentia neq; in ꝓſona diſtinguunt. Ueritas eſt in medio: q⁊ ſunt vnū in eſſentia: ⁊ diſtinguunt i ꝓſonis. Uñ vtrūq; errorē xp̄s in his ꝙbis deſtruxit. Nā ſicut dicit. s. Tho. j. di. xx. ⁊. iij. di. v̄j. neutrū genus ad naturā: maſculinū ꝙ ad ꝓſonā ꝓtinet. Cū ergo dicit ſalua tor: vnū in ghe neutro ſignificat vnitatē nature: cū ꝙ dicit: ſum⁹ in maſculino ⁊ i plurali ſignificat vnitatē ꝓſonaꝝ augu. Uerūq; audi: ⁊ vnū ⁊ ſum⁹: ⁊ a ca ribdi: a ſcylla liberaber (. Q⁹ dixit: vnū liberat te ab Arrio. Q⁹ dixit. ſum⁹ liberat te a Sabellio. Si vnū: non ergo diuerſū. ſi ſum⁹ ergo p̄r ⁊ filī⁹. Hec ille. Si cut aūt dicit Hila. viij. de trini. ad hoc dicūt ſectatores Arrij. q⁹ pater ⁊ filī⁹ ſunt vnū volūtate: q⁊ ſcz idē volūt: nō aūt natura deitatis q̄ſi vterq; ſit de⁹. Uñ de⁹ ⁊ creatura etiā aliquo mō vnū dicuntur. (Sed cōtra hoc arguit: q⁊ xp̄s non ꝓbaſſet ſm hoc q⁹ nemo de manu ſua pōt oues rape amplius q̄ poſſit q̄s rape de manu moyſi vel alterius. Et ꝓtera. s. tho. ad idē arguit ſic Quecūq; ſunt vnū ſimpl⁹. i. ſine additiōe ſunt vnū ſm ſubſtantiā: q⁊ eū vnum dicat̄ ſicut ⁊ ens: ſicut nihil dicit̄ ens ſimpliciter niſi q̄ ſubſtātiā vel naturā: ita neq; ꝺr ſimpliciter vnū. Sed hic pater ⁊ filius dicunt vnū ſimpliciter: igit̄ ſunt vnū ſm ſubſtātiaz. Unde nunq̄ inuenit̄ q⁹ de⁹ ⁊ creatura. ſ. pura dicunt vnū niſi cū additiōe ſm illud. j. Cor. vj. Qui aderet deo vnus ſpir⁹ eſt. Et ideo iudei meli⁹ xp̄i doctrinā intelligentes in hac parte q̄ miſeri arriani: itellexerūt q⁹ ſe deū fatebat̄: quia ꝺ ipſa xp̄i ꝙba ſonabāt. Hoc eī iudeorum lapides teſtant̄. q̄ iō voluerunt eū lapidare: q⁊ intellexerūt i his ꝙbis q⁹ ſe deū aſtruebat. (In hac ptē ē documētum literale: q⁹ non opz diabolū timere q⁊ talem habemus aduſorem q⁹ capi nō poſſumus niſi volētes. Greg. Debilis eſt hoſtis q̄ non pōt vincere niſi volētē. Hec ille. (Eſt ⁊ aliud. Nam vt ex ꝙbis xp̄i ptz alique ſunt oues nō ſue ſed diaboli q̄ ſcz ſunt lupi ſub veſte ouina. Cognoſcit̄ autē ſm Chry. lupus ſic contectus. Primo ſi mordet dentib⁹ id eſt detrahit. Scōo ſi nō clamat verſus terrā: ſed vlulat verſus celū vt hypocrite ſe extollētes: ⁊ viros celeſtes p infamiam deprimētes. Tertio ſi nō paſcūt herbis celeſtium cōſolationū: ſed carnib⁹ volu ptatū. Sunt aūt ⁊ quedā oues xp̄i: q̄ cognoſcunt. Primo ex opib⁹ bōis. Juxta illud. Opera q̄ ego ꝛc. Scōo ſi vocez paſtoris audiūt: que eſt quadruplex: vt colligit ex ſcripturis. ſcilz Exterior exhortatio. Interior inſpiratio. Beneficiorum elargitio: ⁊ Corporalis flagellatio. Tertio ſi cognoſcūt a xp̄o paſtore q⁹ facit p imaginē ſuam quā eis impreſſit et per arma virtutum quibus eas ornauit: et p doctrinam charitatis qua eas inſtruxit. Si aūt iſtis careāt non cognoſcūtur ab eo. Et ꝛro ſi paſtorē ſequunt p viā virtutū. Hec quatuor ſigna oūm xp̄i ponunt in hoc euangelio vt patet intuēti. (Quantū ad tertiū tangitur iudeorum malignatio. Pro qua aduertendum eſt q⁹ Leui. xxiiij. mandat vt blaſphemus lapidetur. Eſt autē blaſphemia ſi q⁹ eſt dei creature attribuat̄ vel ecōuerſo. Q⁊ ergo intellexerunt q⁹ xp̄s ſe deum dicebat: tanq̄ blaſphemū voluerunt eū occidere: ideo dicitur. (Suſtulerunt ergo lapides iudei vt lapidarent eum.) Sz que malignitas erat iſta: ſi credebant ſe obedire deo? Dico q⁹ erat maxima malignitas: q⁊ iſta ſua ignorātia q⁹. ſ. neſcirent xp̄m eſſe deū: erat quodam mō affectata: vt dicit. s. Tho. iij. q. xlvij. ⁊ ex inuidia ⁊ odio procedebat. Miracula enim ſua eū clamabant deū: ſed iſti viri ſagitioſi paſſionē ſectantes: eis nolebant attendere. (Rñdit eis ieſus) nō timēs lapides. ſed volēs eoꝝ furorē rationabiliter

mitigare. Per hec tñ q̄ sequūtur vt dicit Chrys. nō vult ꝺna sua quasi maledicta excusare aut renocare: sed affirmare et
G ostēdere q̄ male de eo sēriebāt. (Multa bōa opa ostēdi vob⁹ ꝑ̄m Alchui. sanādo infirmos: ⁊ docendo idoctos (ex ꝓfe meo) Pōt aūt ly ex dicere habitudinē cause finalis: ⁊ est sēsus ꝑm Alchui. q̄ in oib⁹ suis operib⁹ gloriā dei q̄siuit ⁊ pp̄ ipaz opa bona fecit sicut si dicam⁹ ex diuina bonitate ꝓcedere oīa bona. i. pp̄ dei bonitatē sicut ꝓpter cām finalē. Uel habitudinē cāe seu principij: efficiētis: et est sensus: q̄ a ꝓfe accepit virtutē suā qua miracula facit ⁊ docet. (Propter qō eoz op⁹ me lapidat (⁊) q̄si diceret Opa mea merenť q̄ a vob⁹ debeā amari: nō lapidari. ⁊ si aliq̄d feci reꝓhēsiōe dignū dicatis q̄d est illud op⁹ pp̄ qō me vultis lapidare (Rñderūt ei iudei) Credo nisi xp̄s eos inuisibil'r cohibuisset: q̄ nō ꝺbis sed lapidib⁹ ei rhdissēt ꝓpter nimiā iuidie
H ⁊ furoris rabiē: maxime q̄ existimabāt se iustā cām habere mortis ei⁹ quā tātū appetebāt (de bono ope nō lapidamus te) ꝑm em̄ qō dicit Alchui. xp̄i bñficia negare nō poterāt: vñ ea ꝟguis inuiti ꝓfitētur (ꝟ de blasphemia ⁊) p. i. (q̄ tu hō cū sis: facis teꝑm deū). f. dicendo vnū sum⁹. Au. Ecce iudei intellexerūt qō Arriani nō intelligūt. Hec ille. Dicūt aūt ꝑm. s. Tho. Ꝺdictoria, f. bona illū opa facere ⁊ vsurpare sibi diuinos honores. Nō em̄ posset miracl'a facere si deū blasphemaret falsa ꝓdicādo: q̄ deus nō approbat falsitatē. (Rñdit ei Jesus. Nōne scriptū est in lege vestra) i. in. Dñs. Sicut em̄ dicit Chrys. ⁊. s. Tho. scriptura veterꝫ testi aliq̄n in legē: ꝓphetas ⁊ psalmos diuidit. Juxta illud Luc. vltio. Opz implerī q̄ scriptura sunt in lege ⁊ ꝓphetꝫ ⁊ psalmis de me. Sz aliq̄n diuidit in legē ⁊ ꝓphetas: ita q̄ psalmi sub ꝓphetis ꝯcludunť. ꝑm illud. Mat. xxij. In his duob⁹
I mādatis vniuersa lex pēdet ⁊ ꝓphete. Aliq̄n oēs ille ꝓtes seu tota scriptura veteris testamēti noie legis significat: vt h̄ (Ego dixi dij estis). Dī aūt de⁹ tripl'r. s. p̄ naturā: ⁊ sic caret plurali. Deus enim est vn⁹: vt habeť Deut. vj. per nūcupationē ⁊ sic idolꝫ dicunť dij. Et p ꝓticipationē ⁊ sic dicunť dij q̄ a deo habēt sanctitatē vel auctoritatē vel aliud diuinuz donū. Et sic dr Exo. xxij. Dijs nō detrahes. Et sic ēt in psalmo de iudicib⁹ ⁊ ꝓphetꝫ dr. Ego dixi dij estꝫ. Ex his arguit xp̄s. scōm Chrys. Poterit aūt rō xp̄i duplr formari. Uno mō vt velit se tāq̄ naturaliter deū ꝓferre dijs participatiue dictꝫ: sic illud a quo aliq̄ ꝓticipatiue talia dicunť: est p essentiā tale. i. ipsa sua essentia est talis vel ex ipsa sua essentia ⁊ hz q̄ sit tale ⁊ nō ab aliquo extrinseco. Sic em̄ videm⁹ q̄ oīa lucida sunt lucida ꝓpter solē: ⁊ oīa calida calore igneo sunt calida ꝓpter ignem. Sed ꝓpriete dicti sunt tales. i. dij participatiōe diuini verbi. Ergo diuinum verbum essentialiter deus ⁊ cōsequēnter si se deū facit nō blasphemat. ⁊ tunc sic legit. (Si illos dicit) scriptura. scz seu lex (deos ad q̄s sermo) seu ꝺbū (dei factus est). i. reuelatus (⁊ nō pōt solui scriptura). i. non pōt falliratis argui vel blasphemie (que p̄ sanctificauit), i. scm̄ genuit eternaliter: ꝑm augu. Uel scm̄ fecit ꝑm hūanitatē: ꝑm Theo. ⁊ hoc ex nō scō negatiue: ⁊ nō ꝟie vl' priuatiue. Christus em̄ nūq̄ fuit pctōr: neq̄ etiā aliq̄n fuit potēs hr̄e gratiā dei: nō habēs inquātū hō: q̄ ꝓlo instāti sue cōceptiōis fuit sctūs ⁊ btūs. Uide ō hoc s. Tho. iij. par. q. xxxiij. (⁊ misit in mundū) tāq̄ saluatorē ꝑm Theo. (vos dicitꝫ q̄ blasphemas) tu. f. que p̄ sctificauit: (q̄ dixi filj⁹ dei sum) q̄si diceret. Jsta est magna stoliditas. Sz q̄ potuissent dicere: quo ꝓbas te esse dei filiuz: ō. ꝓbat ꝺ cōsequēter p ea q̄ subdūť ⁊ postea exponenť. Alio mō pōt formari rō taliter: vt in ea xp̄s nō se asserat deū p naturā: sed p participationē sed tñ excellēter inter oēs ꝓpheras facta ꝟo rōne ꝓbat se deū p naturā. Formať ergo sic. Si absq̄ peccato blasphemie ꝓphete potuerūt dici dij ꝑm scripturā: multomagis ille quez pater. i. deus sanctificauit spiritualiter ⁊ excellenter tanq̄. f. xp̄m que saluatorē
W misit i mūdū: pōt sic dici. Cōstabat autē iudeis ⁊ ipsi credebāt q̄ dñs iesus erat christus. Iz purū hoiez crederēt vt multipliciter ex euāgelijs patere pōt. Sz Ꝫ. q̄ ꝑm ꝺ videbiť q̄ xp̄s possit dici dei filius p adoptionē si se dicit deū participatiue qō repugnat. s. Tho. ij. parte. q. xxij. Ad hoc aūt dico q̄ xp̄s dicere potuit se deū participatiue: ꝑm opinionez iudeoz qui eū xp̄m esse credebāt. Uel dico q̄ cū formať ratio scōo mō: non sic est intelligēdū quasi xp̄s voluerit se dicere deū participatiue. Sed se habere id vñ aliqui dicti sūt dij participatiue. i. gratia dei. Mō stat quod haberet illud tale. ⁊ tñ ab eo nō deberet denominari talis: ſz ab excellētiozi forma. i. deitate. Quā q̄ iudei in eo negabāt: nō tñ ꝓpter hoc habebant sufficientē cām currēdi ad lapides: q̄ poterant credere q̄ se deuz diceret participatiue per gratiā dei: qō nō est lapidatione dignū: ꝟguis se talr deū nō diceret: sed intēdebat dicere qō vel sic poterat dici de⁹ si nō excellētiozi mō vt illi credebāt. Sed vñ habuerunt Judei q̄ xp̄s filj⁹ dei esset. Rñdet. s. Tho. q̄ dñs hoc dixit virtualiter: ꝟ non exꝑs
Z se q̄ dicit. ego ⁊ pater vnū sumus. et qō dedit mihi pater ⁊c. Accipere enim naturam ab aliquo ⁊ esse vnum in natura cū eo: rōnē filiationis hz. Hec ille. (Sz cōtra. q̄ ꝑm hoc spūssanctus esset filius. Dico qō loquiť de acceptione per ghationē. quomodo solum iudei credebant aliquius naturam alteri cōmunicari: cū nihil scirent p modū amoris in idēritate nature procedere: qō est spiritussanct. (Sed iterū contra: q̄ ꝑm hoc ignis genitus esset filius. Dico q̄. s. Tho. loquiť de acceptione nature a viuēte: cuiusmodi est deus pater. Jgiť non primo sed secūdo modo videť formāda rō ꝑm Chrys. dicentē. Interim quidē vt susciperetur sermo: humilis locu⁹ est. Postea autem ad maius eos reduxit ostendēs q̄ i nullo minor est patre: cū subdiť. (Si nō facio opera ꝓris mei nolite credere.) Hec
C ille. Opera aūt patris xp̄i appellat ea q̄ nullus facere pōt nisi p̄ vel aliquis patri equalis. (Si aūt facio) ꝓpria auctoritate alia q̄ sunt solius dei (si mihi). i. ꝓpter me seu ꝓpter verba mea (non vultis credere) me esse deū (opibus credite) que apte meā diuinitatē loquūť: q̄ nullū est euidētius indiciū de rei natura q̄ ꝓpria ei⁹ opatio: ꝑm. s. Tho. (vt cognoscatis) (⁊) p. i. (credatis q̄ pater i me est ⁊ ego in patre) Hila. Hoc est dei filij⁹ suz hoc est. ego ⁊ pater vnum sumus. (Est D autē sciendū q̄ filius est in patre ratiōe sue essentie. q̄. f. essentia que est filij⁹ est in patre cū sit eadem similiter ratiōe relationis: quia vnū relatiue oppositoruz est in alio ꝑm intellectū. Et sil'r ꝑm originē: quia illa origo ē manēs i dicēte. Ecōuerso pater est in filio ratiōe essentie et relationis eadē ratiōe: ⁊ rōne etiā originis. q̄. in verbo qō dicit est oē qō verbo dr. Eadē aūt est rō de spiritusancto. Unde de hijs. s. Tho. j. par. q. xlij. Et concordat. s. Tho. cum Hilario. ⁊ Aug. ⁊ Amb. qui tenent patrē esse in filio ⁊ ecōuerso. eo qō vnusquisq̄ horū est sua essentia. ⁊ eadem est vtriusq̄ ⁊ in vtroq̄. Est ergo pater in filio p essentie identitatē: ⁊ per equalitatē ex consequēti. homo vero in deo per gratie similitudinē ⁊ cōsequenter al'r ⁊ al'r. Et de hoc est doctr̄mētū moE rale: de quo ait aug. Nō em̄ sic filius dicit in me est pater ⁊ ego in, illo: quo ꝓfit dicere hoies. Si em̄ bene cogitamus et bene viuamus: in deo sum⁹: ⁊ de⁹ in nobis est q̄si participantes ei⁹ gratiā. ⁊ illuminati ab ipo. Unigenitus aūt filij⁹ i ꝓfe est. ⁊ pater in illo tāq̄ equalis. Hec ille.

Feria. v. post dñicam de passione. Fo. clvij.

Feria. v. post dñicā de passiōe.

Textus euan. Luc. vij. ca.

Rogabat aūt iesum quidam pharisēus vt manducaret cum illo. et ingressus domū pharisei discubuit. Et ecce mulier in ciuitate que erat peccatrix vt cognouit quod accubuisset in domo pharisei: attulit alabastrum vnguenti. et stans retro secus pedes ei⁹ lachrymis cepit rigare pedes eius: ⁊ capillis capitis sui tergebat: ⁊ osculabatur pedes eius ⁊ vnguento vngebat. Uidēs autez pharise⁹ qui vocauerat eū: ait intra se dicēs. Hic si esset ꝓpheta sciret vtiq̄ q̄ ⁊ q̄lis est mulier q̄ tangit eū q̄ peccatrix est. Et rñdens iesus dixit ad illū. Simon

habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magíster dic. duo debitores erant cuidam feneratori. Unus debebat denarios quingentos: ꝛ alt⁹ G quinquaginta. Non habentibus illis vnde redderent donauit vtrisq;. Quis ergo eū plus diligit. Rñdēs simon dixit. Existimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte iudicasti. Et conuersus ad mulierez dixit Simoni: Uides hāc mulierem Intrauit in domum tuā aquam pedibus meis non dedisti: hec autem lachrymis rigauit pedes meos ꝛ capillis capitis sui ter sit. Osculum mihi non dedisti: hec autem ex quo intrauit nō cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non vnxisti. hec autem vnguento vnxit pedes meos. ꝓpter quod dico tibi remittuntur ei pcta multa quoniam dilexit multū. Cui aūt minus dimittitur: minus diligit. Dixit autem ad illā. Remittūtur tibi pcta tua. Et ceperūt qui simul accumbebant dicere intra se. Quis est hic q etiam pcta dimittit. Dixit autē ad mulierez. Fides tua te saluam fecit. Uade in pace.

Rogabat iesum quidā phariseus ꝛc. Luc. vij. Circa cōuersionē Magdalene q̄ in p̄senti euāgelio recitaꝝ tāgunt tria p̄cta: q̄ sunt. Cōpūctio: Excusatio: ꝛ Absolutio. ¶ Quantū ad p̄mū sciēdū est q̄ sicut dicit magr hist. ea que hic narrantꝝ fm alīās ꝓgerat in nazareth: fm alios ꝯo in bethania: sed tñ vt idē dicit ꝛ locus ꝛ tps hoꝛ ignoraꝝ. Uerūtñ existimo q̄ qz ór infra. Et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix. cum nulla ciuitas exp̄maꝝ hoc de hierꝝ ciuitate regali debere itelligi: Si tñ ista cōtigerunt in Bethania: p̄tīt dici cōtigisse in hierlm qz cū bethania min⁹ q̄s per duo miliaria distaret a hierꝝ erat q̄si suburbium eius. Qz ergo xps ꝓsueuerat p̄dicare in hierlm. ꝛ hospitari in Bethania: credo magdalenā quersam i hierꝝ ad sermonē xp̄i. sed postmodū in bethania in domo auunculi sui Simonis pharisei ꝛ olim leprosi attulisse eoꝛ suū: ꝛ alabastrū vnguēti: nisi forte simon tāq̄s potens dñs palatiū dicaꝝ habuisse in hierusalē. Dꝛ ergo. [rogabat iesuz q̄dā phariseus. i. religiosus dict⁹ a phares q̄ est diuisio. eo q̄ habitu ꝛ quersatione tales ab alīs distinguebant [vt manducaret cū illo] Utrū aūt bono vel malo fine iste inuitauerit xp̄m nō est certū. Xps autez mādducauit cū phariseis vt eoꝝ superbiaz reprimeret: vt pz hic. ꝛ cū publicanis vt eos ad pniaz ꝓuocaret Mat. ix. ꝛ Luc. v. ꝛ cū amicis familiarib⁹. s. maria martha ꝛ lazaro vt eoꝝ amorē nutriret ꝛ augeret. Jo. xij. ꝛ cū suis cognatis paupib⁹ vt eorū inopiā supplereꝛ aquā mutādo in vinū. vt Jo. ij. Sz cum magis sit iusto rū appetēda societas q̄ iniquoꝝ: quare dñs zacheū spōte adūt nō aūt phariseū apparēter iustū nisi inuitat⁹ ꝛ ad hoc dicit Gozram christuz hoc fecisse? Primo vt oñdat q̄ nō egēt q̄ sani sunt medico. ꝛ Scōo q̄ dñs p⁹ diligit humilē pctōrē scz olim q̄s iustū superbuz: Uel posset dici q̄ hoc fuit qz zache⁹ nō audebat rogare vt iste phariseus [Et ingressus domū phariseī] Erat esū xps paup: ideo inuitationē acceptauit [discubuit] qz esū antiq; i lectis comedebāt seu iacētes: vt dicit Alchui. iō sedētes ad mēsā dñr accūberevl recūbere discūberevl discūbere [Et ecce mulier q̄ erat i ciuitate] ꝫ mulier fuit maria magdalena sozoꝛ Lazari ⁊ marthe vt hēs. S. fe. vj. post. iiij. dñicā. xl. Sz ꝫ nō nominaꝝ: qz fm hoiz opinionē adhuc erat peccatrix: vt dicit Gozrā. Ex hac rōne pz eandē opinionē subiūgiꝝ (peccatrix) fm holm. s. opinionē. sed iā cozam deo iustificata merito ꝓtritionis. ¶ Est aūt sciendū q̄ aug. sup illud. j. Coꝛ. xv. inueniūt m̄lti falsi testes. sic dicit. Perhozrendum est ne aliq̄d falsi de deo dicaꝝ licet ad eⁱ laudē ꝓtinere videaꝝ: qz non minoꝛi sz maioꝛi fortassis scelere i deo laudaꝝ falsitas q̄s vituperet ꝛitas. Hec ille. ꝛ ideo dico de sctis. Quidā ergo ex quadā stulta pietate dicūt magdalenā nō corpoꝛee sed mente tm̄ fuisse peccatricem: ex quo magna incōueniētia sequuntur. Primo qz puerū sanus euangelū ꝛ scrōꝝ intellectus. Nā Luc. vij. ór Maria que vocatur magdalene. de q̄. vij. demonia exierant. i. vitia vniuersa quibus plena fuerat vt dicit glo. Idem ór in textu ꝛ in gl. Mar. vlti. ꝛ gl. Hiero. dicit eam fuisse meretricē. Et in euan. hoō. ór peccatrix: qō scriptura dicere nō ꝓsueuit nisi de publicis pctōribus. Scōm quia tollit pctōribus magna spes venie: cum ista sit data in exēplum pnie: sicut Maria virgo in exēplum innocentie. Sed quare fuit ista peccatrix? Nā sicut dicit btūs Uincētius. xij. annis fuit in voluptatib⁹. Ad hoc dico q̄ tria habuit q̄ ꝓsueuerunt mulieribus esse causa ruine. Primo ꝛ ꝓncipaliter habuit libertatē post parentuz mortē. Scōo habuit diuitias ꝛ delitias. Tertio ór habuisse pulcritudinez. Martha aūt lz etiam ista habuerit: semper tm̄ fuit virgo fm btm̄ Uincen. qz fuit infirma. Naz fm Ambro. fuit illa que. xij. annis fluxum sanguinis passa est q̄uis forte quidem fuerit Martha: fz nō ista. Et etiā qz suuz castrū fuit: tanq̄ hospitale pauperū. Deus em̄ ꝛ naturalē pietatē ꝛ merita ac supplicatiōes pauperꝝ suoꝝ libēter aspicit. Fuit etiā religiosa. i. pharisea scōz aliq̄s (vt cogunoit q̄ iesus ac cubuisset in domo pharisei) cōpūcta: et vt credit ad p̄dicationē xp̄i (attulit alabastrū vnguēti). i. vnguētū cōtentū in vno vase de alabastro. Est aūt sicut dicit Beō. alabastrū genꝰ marmoris varij coloris: qō optime seruat vnguēta. Cōsueuerūt autē viri regionis illi⁹ varijs vnguētis vti ꝓ corpoꝝ recreatiōe ꝛ solatio. Ista ergo mulier corde cōpuncta post sermonē statim venit ad xp̄m refouendū vnguētis q̄ ad corpus ꝛ ꝓsolandū lachrymis q̄ ad aiaz q̄ pctōꝝ sciebat salutē. Greg in homil. Quia em̄ hec mulier turpitudinis sue maculas aspexit: lauāda ad fontē mie currit. Non iussa venit cōuiuantes nō erubuit. Nā qz se metipsaz grauiter erubescebat int⁹: nihil e̊ credidit qō ꝓcūdaret foris. Discite q̄ dolore ardet: q̄ flereē iter epulas nō erubescit. Hec ille. Greg. nazā. In se indignitatē suā oñdēs stabat post tergū deiectis lumib⁹ effusa coma pedes ap̄lectēs: lachrymisq; eos pfundēs: reb⁹ tristem animū ostēdebat veniā implorās. Hec ille. Un̄ sequit [ꝛ stans retro sec⁹ pedes ei⁹: lachrymis cōpassiōis.] Hec dtā peccatrix fuit valde lachrymosa. Nam habuit lachrymas cōpassiōis in morte fratris: q̄ xp̄m induxerūt ad flētū ꝛ suscitationē Lazari. Et lachrymas doloris in morte xp̄i: cū fuerit inter mulieres q̄ illū flēdo seq̄bant ad crucē: de q̄b⁹ Luc. xxiij. q̄ induxerūt xp̄m ad cōpassionē vt diceret filie hierlm nolite fiere ꝛc. Habuit ꝛ lachrymas amoris post xp̄i mortē: vt pz Jo. xx. q̄ meruerūt angelicā visionē: ꝛ xp̄i primā apparitionē. Habuit ꝛ lachrymas ꝓfectionis de q̄b⁹ ór hic: q̄ meruerūt absolutionē a tot scelerib⁹. Sedꝫ (cepit rigare pedes ei⁹) fatigatos ex itinere: ꝛ ór turpatos ex puluere. vtrū vero xps discalciatus incederet: dic q̄ nō vt habes dñica. iiij. aduēt⁹. Et si dicatur q̄ ista mulier pedes xp̄i nudos attractauit. Dico q̄ eos potuit ipa nudaꝝ se siue habuerit pfecta calciamēta siue sādalia q̄ sunt calciamēta pauperū in illa regione vt dicit. s. Tho. sup Mat. (ꝛ capillis capitis sui tergebat) Inter oēs eius capillos isti soli qui⁹ xp̄m tetigerūt manēt incoꝛrupti (ꝛ vnguēto vngebat) sed ꝫ. Nā cū esset sctā ꝛ deuota: xps dicit ei noli me tāgere. Jo. xx. Quare ergo nūc se tāgi p̄mittit ab ea? Ad hoc dicit Gozrā q̄ tūc xps voluit ostēdere se esse altioris status q̄s credebat ꝛ maioꝛi reuerētia dignū dū esset glorificat⁹. Et nota fm Bed. q̄ semel vnxit maria pedes xp̄i in domo pharisei: et semel caput in domo ꝓpria. Jo. xij. imo vt idi pz etiaz tūc vnxit pedes ei⁹? Ista mulier semper xp̄i pedib⁹ fuit affecta: nec mirū qz istis pedib⁹ oia subiecta sūt fm illō ps. Omia subiecisti sub pedib⁹ ei⁹. Scōo qz ipi mare quasi terrā calcauerūt. vt pz Matth. xiij. Tertio qz ad tactū eoꝝ fuit absoluta a pena ꝛ culpa ꝛ sctificata: vt hic pz. Quarto qz ꝓ nr̄a eruditiōe sunt discurrēdo fatigati: fm illud Jo. iiij. Jesus fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontē. Quinto: qz ꝓ nr̄a redēptione fuerūt

vulnerati:ſm illud pſ. Foderūt ma.me. ꝛ pe.meos ꝛc. Greg. Oculis eīm terrena cōcupierat:ſz hoc iā p pniam ꝓterēs fle-
G bat. Capillos ad.ꝓpositionē vultus exhi buerat: ſz iā capillis lachrymas tergebat. Uñ sequit (ꝛ capillis capitis sui tergebat) ore supba dixerat sed pedes dñi osculās ꝫ in redēptoris sui vestigia sigebat. Uñ sequit (ꝛ osculabat pedes eius.) Unguētū sibi ꝓ odore sue carnis adhi buit. Qđ ergo sibi turpiter exhibuerat: hoc iā duo laudabiliter offerebat. Uñ se quit. (Et vnguēto vngebat.) Quot ergo in se habuit oblectamēta: tot de se inuenit holocausta. Cōuertit ad virtutū numerū: numerū criminū vt totum seruiret deo in pnia: q̄quid ex se deū contēpserat in culpa. Hec ille. Chrys. Et hec q̄dez q̄ dicta sunt agendātur exterius q̄ ꝺo revoluebat eius intētio multo feruētoria his erāt: q̄ solus deꝰ inspiciebat. Hec ille. ¶In hac pte est mozale documentuz ꝓ pctōribus: vt de venia non desperēt dūmodo imitari velint magdalenā: sicut in culpa: ita ꝛ i pnia. De hoc Ber. super Cañ. sermo. iij. Fleuit amare: ꝛ de itimis visceribus lōga suspiria trahēs ſa-
H lutaribus intra se concussa singultibus felleos humores euomuit. Huius igit̄ btē penitētie exēplo ꝓsternere ꝛ tu omi sera: vt desinas esse misera. Prosternere ꝛ tu in terra: amplectere pedes placa osculis: riga lachrymis: q̄bꝰ tñ nō illū laues: ſz te: ꝛ fias vna de grege tōsarum q̄ ascendunt de lauacro. Hec ille. ¶Quantū ad scōm tangit excusatio quā xp̄s ꝓ se ꝛ Magdalena facit pharisęo de vtroq; male sentiēti: cū ꝺr (Uidēs aūt pharisęus q̄ vocauerat eū) q̄. ſ. ꝓmitteret suos pedes attrectari a meretrice (ait intra se dicēs: Hic si esset ꝓpheta) vt ꝺr (sciret vtiq; q̄ equalis est mulier q̄ tangit eū: q̄ peccatrix est.) Ex hoc aūt ꝓz falsum esse q̄ ꝺr magdalenā sola mēte peccasse: q̄ iste hoc nescisset. Iste aūt pharisęus di
I spiciebat magdalenā tanq̄ peccatricē: ꝛ dñz tāq̄ nō esset ꝓpheta: ꝛ circa vtrūq; decipiebaꝫ. Circa magdalenā q̄dem: q̄ nesciebat eā esse iustificatā: ꝛ eis fuisse multa pctā dimissa: q̄ tñ cogitare debuisset singultibꝰ eius ꝛ lachrymis. Circa xp̄m ꝺo: q̄ xp̄s nō solum sciebat eam fuisse peccatricē ſz etiā esse penitentem ꝛ dato q̄ illā nō agnouisset: adhuc potuit fuisse ꝓpheta: q̄ ꝓphete nō sciunt oia. Uñ ꝛ Helisęus ignorabat ꝓpter q̄d
R sunamitis mulier teneret pedes eiꝰ. iiij. Reg. iiij. ꝛ dixit. Alia eius in amaritudine est: ꝛ dñs celauit a me. Chriſtꝰ ergo simul vtrūq; excusat cū subdit (ꝛ rñdēs) cogitationi fm glo. q̄ intra se phariseus loq̄baꝫ (Iesus dixit ad illuz: Symon hēo tibi aliq̄d dicere. At ille) fm glo. factꝰ at tentus ex ꝺo dñi (ait: magr dic) Subiū xit aūt dñs pabolā vt ꝓueniēti ꝫ pharisęū ex eiꝰ rñsione ꝓcludat di. (Duo debitores erāt cuidā feneratori.) Est autē sciendū ſz Chrys. q̄ in pabolicis nō opz oia scrutari ꝛ cuiuslibet ꝺi sumere sensum: sed sufficit attendere q̄d xp̄s intendat. Per hāc ergo pabolā nō incēdit ni
S si q̄ sicut ꝺō aliq̄n relaxat maiꝰ ꝛ minus debitū pecuniarū. Si tñ hec pabola per oia ꝺz exponi dicamꝰ: q̄ duo debitores sunt duo pctōres, Feneratoꝛ aūt dupliciter accipit. Uno mō pro vsurario. Alio mō ꝓ viro misericordie q̄ gratis mutuat Nā etiā fenꝰ nō solū significat vsurā: ſz
L aliq̄n stat ꝓ mutuo: iuxta illō Deut. xv. Feneraberis gētibꝰ multis ꝛ ipe a nullo accipies fenꝰ. Iste g̃ feneratoꝛ est deꝰ vtroq; mō: q̄ mutuauit nobis oia bona naturalis: ꝛ gratuita ꝛ acq̄sita: ꝛ fortuita: q̄ si nō reꝺdimꝰ et recognoscēdo nos ab ipso ista possidere ꝛ regratiādo ei: sumus pene debitores. Exigit ēt a nobis rōnē nō solū de recognitiōe doni mutuati: ſz ēt de vsu eiꝰ. Uñ si donis eiꝰ nō vtimur ad gl̄iā eiꝰ: q̄ē vsuz eoꝝ soluere: ꝺhimꝰ debitū pene. Et tñ nihilominꝰ ꝺr feneratoꝛ ēt scōo mō q̄ ad vtilitatē suā nihil exigit ꝓ talivsu ſz solū ad vtilitatē nr̄am: vt ꝓ ꝺonis iustitie. (vnꝰ debebat denarios q̄ngētos: aliꝰ). ſ. q̄ mīnꝰ peccauerat (q̄nq̄gita) Titꝰ. q. ꝺ. Neq; tu o Simō absq; ꝺubito es. q̄d igit̄ si i pauciozibꝰ tenerꝛ. Nō ſupbias: q̄ tu q̄z venia eges
Z Hec ille (nō hñtibꝰ illis vñ redderēt.) gl. W Nullꝰ eīm ꝓt ꝓ seipz a debito pcti liberari: nisi diuina gr̄a veniā ꝺ seq̄t. Hec ille. Hoc aūt ē pp duo vt pz ꝓ. s. Th. iij. di. xv. Prioq; op a nr̄a sine charitate nō sūt sa-
C luctoria sic neq; accepta deo: charitas aūt a no bis hr̄e nō possumꝰ sine diuio vulio. Et dato q̄ eā hr̄eamꝰ: adhuc ſz ali q̄ nō possumꝰ satisfacere deo p eq̄litatē iust̄r sue x̄ristatis ſz solū p eq̄litatē ꝓ portiōis ex acceptatione diuine miseri-
D cordie (do quaūt vtriſq;) Ds deꝰ nobis donare debitū pene ꝓ pctis multiplr. Primo q̄s ad pmū cōtritionis gemitū penā eternā ifernalē ꝓmutat in tpalē purgatoriū. Scōo q̄s penā purgatoriā cōmutat in mūdanā: quā. ſ. hic possumus exꝓplere. Tertio q̄s aliq̄d satisfactoriū opus facimꝰ ꝛ deꝰ illud ex sua misericordia accꝑtat. Iſz illō nō suffecisset ad eq̄litatē iustā faciēdā. Quarto q̄s rogamꝰ eū vt nobis illō dimittat. Tūc ei sp aut totū aut grē remittit: vl̄ ꝓ via ipetratiōis vl̄ ꝓ via meriti. Utroq; eīm mō ꝫ reatū oſo opat: ſz pmꝰ ē ei ꝓ ꝓpus scōs ꝺo est cōis ei ꝛ oibus oꝓibꝰ bonis factꝫ in gr̄a saltē rōne
E pene adiūcte. (q̄s g̃ eū plꝰ diligit). i. q̄s ꝫ plus cāz diligēdi. (Rñdēs aūt sim ō) ꝓtū credēs q̄ ꝺicebaꝫ ei: ꝛ nesciēs q̄ ꝫ se dicturꝰ ēēt (ūt. Existimo q̄ is cui plꝰ ꝺonauit.) Gre. i hom. Qz i re notā dū ē: q̄ dū
F sua snia phariseꝰ ꝓuincit q̄si frenetic⁹ sua nē ꝓrtat ex q̄ ligef. b ille. [At ille ūt. recte iudicasti.] Sz ꝫ Aug. vl̄ ꝺicere vt ei ꝓponit Gozā. q̄ multo ardēti⁹ ꝺilige re ꝺebes eū q̄ flagitiosis ad se ꝙuersis q̄cūq; ꝺimisit si in ea te cadere nō ꝓmisit. Et rñdet idez q̄ pctōr plus tenet ex ꝺimisso: ꝛ inocēs plus ex omisso: et ceteris paribꝰ maioꝛ rō ꝺilectiōis est in omisso ꝫ in ꝺimisso: sicut meliꝰ ē stat⁹ inocētis ꝫ peccātis: ceteris pibꝰ. Qđ ergo ꝺr cui minus ꝺimittit min⁹ ꝺiligit: intelligit ce teris paribus: alioq; vero minus oibus ꝺoibus ꝺiligeret deus. ¶Ad intellectuz ꝺo sequētiū sciēdū est: q̄ i pctō ꝺuo sunt ſz culpa ꝛ reat⁹ siue obligatio pene: ꝛq̄ ad vtrūq; deus remittit pctm̄: sed non semp sil̄. Nam quo ad culpaz statim remittit in primo cōtritionis gemitu. post quē stat aliq̄n obligatio ad penā multo tpe ꝺonec satisfactio cōpleaꝫ. Dilectio ergo q̄ pctōr deū ꝺiligit est cā remissiōis pcti quo ad penā vt ꝺe se planū ē. Utrū vero sit etiaz causa q̄ ad remissionē culpe ꝺistinguēdū est. Si eīm ꝺilectio tpe sequit remissionē culpe nō est cā eiꝰ: ſz ecōtrario: dū hō cogitās sibi esse multa pctā ꝺimissa accendit in ꝺie amoꝛē. Si ꝺo sit simul cū ea: puta in instāti iustificatiōis
D ꝛ remissionis culpe. Sic duplex est ibi ꝺilectio. ſ. habitualis: q̄ est principiū ꝺiligēdi: siue sit charitas siue aliꝺ: ꝛ Actualis q̄ est actꝰ a volūtate elicitus: quo voluntas detestaꝫ pctm̄ ꝛ deū amat. Sic ergo remissio pcti est cā materialis habitualis ꝺilectionis: ſz ecōtrario ꝺilectio ista est cā remissionis formalis ꝛ atque mō efficiēs ꝛ finalis. Actualis aūt ꝺelectio ē cā materialis actualis ꝺilectiōis ꝛ econtrario illa est huiꝰ cā formalis ꝛ effectiua: ꝛ finalis. Dispositio eīm se ſz ex parte cause materiaſ respectu forme ad quā disponit. Est aūt remissio cꝛpe dispositio ad gr̄am ꝛ charitatē. In eodē g̃ instāti iustificatiōis fūt ista ordiata ſz ordinē natura. ſ. motꝰ lib. ar. in pctm̄ qō deteſtaſ. ꝛ motꝰ lib. ar. i deū: q̄ ſz sit actꝰ fidei: tñ hz annexā actualē volūtatis ꝺilectionē. et tertio ē ibi remissio culpe. Gr̄to ifusio gr̄e
P Primū est cā materialis scōi. scōm tertij tertiū gr̄ti. quartū ꝺo est cā formalis et efficiēs ꝛ finalis tertij: ꝛ tertiū scōi: ꝛ secūdū pmi. Qz eīm efficiēs ꝛ finalis cū forma coincidūt i idē numero vel spē: qđ ꝓcedit formaliꝛ ꝓcedit ēt effectiue inq̄ntū est ſilitudo forme agētis. ꝛ finaliꝛ inq̄ntū pncipaliꝛ intēdit. Uide de his oibus. ſ. Tho. iij. diſt. xvij. Chriſtꝰ g̃ ex p̄dicta pabola vult duo inferre. Primū q̄ maria multū ꝺilexit xp̄m ꝺilectiōe ꝙsequēte tpe remiſſionē culpe qz se multa ꝺebita ꝺebuisse cognoscebat: fm q̄ ei multa pctā ipse q̄ ad penā ꝺimiserat ꝓpter p̄dictā eiꝰ ꝺilectionē. Primū aūt hoꝝ xp̄s ꝺeclarat p signa ꝺilectiōis: cū ꝺr (ꝛ ꝙuersus ad mulierē) vt eā ꝙolaret suo ꝺulci aspectu q̄ iā ꝺiu plorabat (ꝺixit simon) vt cognosceret q̄s parua ꝺilectionis signa ipse ꝺño exhibuisset (vides hāc mulierē). q. ꝺ. Uides q̄dē quo ad corꝓ: sed nō quo ad aiam. Tu eīm existimas eā magnā peccatricē. ꝛ ego tibi ꝺico q̄ quāto fuit maioꝛ in pctō: tāto nūc est maioꝛ i amoꝛe: qz vi
F ꝺet saltē p spē sibi ꝺimissa eē mlta q̄ ꝺebabat. Et vt noueris q̄ valde ꝺiligat et plꝰ re q̄ pauciora cōmisisse: saltē ſm iuꝺi

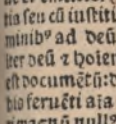
cium tuū audi. (Intraui in domū tuaz aquā pedib⁹ meis nō dedisti)q3 tñ facere debueras: ꝛ rōne laudabilis cōsuetudinis: ꝛ rōne necessitatis. Uñ Abraam
G Gen.xviij. dicebat angelis quos hoies credebat: vel saltē ad quos sicut ad hominēs hospites se habebat Afferā paullū aque ꝛ lauent pedes vestri. Et.s. Ti.v. Si sctōrū pedes lauit(hec aūt lachrymis rigauit pedes meos: ꝛ capillis suis terſit) quod est signū magni ad me amoris. Tit⁹. Facilis est vsus aquarum nō est facilis lachrymaꝝ effusio. Hec ille.(Osculū mihi nō dedisti)quo tñ facere debuisti ꝑm laudabilē cōsuetudinē ꝛ in signū amoris. Iuxta illud Ro.vl. Salutate inuicē in osculo sancto .[Hec aūt ex quo intrauī nō cessat osculari pedes meos] in quo magnū feruorē oñdit:q3 osculabaꝫ diu. q3 ex quo intrauit ꝛ cōtinue: q3 nō cessat: ꝛ humiliter: q3 pedes. [Oleo caput meū nō vnxisti] qō tñ facere debueras rōne cōsuetudinis ꝛ necessitatis: ꝛ in signū hilaritatis que dz esse in hospitalitate[Hec aūt vnguēto]quod
H melio⁹ est oleo(vnxit pedes meos)q̄ sunt capite mino⁹ digni. Ecce ergo q ipa multū diligit. Greg. Probatio dilectiōis est exhibitio opis. ¶Est aūt in hac pte documētū morale q sicut dicit Grego. Uera iustitia cōpassionē habet: falsa vero dedignationē. Greg. Ecce phariseus veraciter apud se superb⁹ ꝛ fallaciter iust⁹ egrū reprehēdit de egritudine medicū de subuētione. Hec ꝓfecto mulier si ad pedes pharisei venisset: calcib⁹ repulsa discederet. Jnq̄nari eñ se alieno pctō crederet: q3 hūcvere sua iustitia ñ repleb at. Sic ꝛ q̄dā sacerdotali officio ꝓditi si q̄ fortasse iuste exteri⁹ vel tenuit egerint: ꝓtin⁹ subiectos despiciūt: ꝛ peccatores quosq3 in plebe positos dedignātur. Necesse est aūt vt cū pctōres quosq3 cōspicim⁹ nosmetipos pri⁹ in illoꝝ calamitate desteam⁹: q3 fortasse in similib⁹ aut lapsi sum⁹: aut labi possum⁹. Et in-
I fra. „Districtione debem⁹ vitijs: cōpassionē nature. Si eñ ferēdus est peccator: nutriēd⁹ est prim⁹. Hec ille. ¶Moraliter ēt p pedes saluatoris significanꝫ pauper: q̄ sunt iferiores ps corporis mystici p deiectionē: ꝛ cruci affixi ꝑ afflictionē. Magdalena ꝯo significat diuitē volentē cōsequi veniā ꝛ gratiā ac gloriā. Debet ergo diues stare sec⁹ ipsos pedes p amicitiā ꝛ familiaritatē: vt ad eū ꝓsilint secure ꝛ facile accedere Lu.xvj. Facite vobis amicos de māmona iniqtatis. Et rigare lachrymis p cōpassionē. Joā. ix. Flebā quondā sup eo q̄ afflict⁹ erat ꝛ cōpatiebaꝫ aia mea pauperi. Uūo ꝓra de aliquib⁹ dr Jaco.v. Nōne diuites op primūt vos p potētiā. Et capillis tergere p tpaliū cōicationē. Job.xxxj. Si cōedi bucellā solus. Et dare osculū p blādā allocutionē. Prouerb.xvj. Congregationi pauperū affabilē te facito. Et vngere vnguēto p miserādi hilaritatē. Eccle.xviij. Jn oi dato hilarē facvultū tuū. ¶Quātū ad tertiū tāgiť absolutio: quā xps peccatrici exhibuit nō quidē absolnēdo a culpa a qua iā p precedētē penitentiā erat absoluta: ſz a pene reatu. Jō sequiť [Propter qō dico tibi) o simō(remittunť ei pctā multa) quo ad penam J
(qm̄ dilexit multū) ꝓsiderās magnitudinē pctōrū sibi dimissorū quo ad culpam Chry. Nā qui vehemēter se ingesserūt malis rursus ꝛ bonis vehementer insistēt ꝓscij ad quot debita se obligauerint hec ille. Greg. in homil'. Tāto ergo amplius peccati rubigo cōsumiť ēpto pctōris cor magno charitatis igne cōcrematur. Hec ille.(Cui aūt min⁹ dimittitur) quo ad culpaz: (min⁹ diligit)sicut tu: iō etiā min⁹ dimittiť tibi quo ad penam. (Dixit aūt ad illā) q̄ iā alacrior verbis ei⁹ erat effecta. (Dimittunť).i. scito tibi esse dimissa prius sed nūc dimittunť.i. dimissa esse nūtiaťur(pctā tua.)Contra si pctā sunt eñ dimissa: adhuc illa habuit. Ad hoc dico q pctā dicūtur dimitti quo ad penā ad similitudinē debiti materialis. Quāto eñ q̄s liberať ab exbursatione pecunie dr ei debitū remitti cū nō remaneat in eo debitum: sed pecunia qua W
soluendū erat debitū: ꝛ sic etiā pena remittiť: nō q3 sit in eo cui remittiť: sed q3 eā soluere nō cogitur: vel q3 in eo remanet illud qō per penā dedisset: aut quo se priuasset puta aurū in bursa: q̄ es in sensib⁹ ac mēbris corporeis. Similter

remittitur

remittiť culpa: nō q3 peccauerit in eo in quo erat sz q3 pro ea nō dabit qō penas eternas dāni ꝛ sensus. (Et ceperūt q̄ simul accūbebāt)ꝛ nō intelligebāt q de⁹ erat q̄ loqbať(dicere intra se. Quis est hic q̄ etiā peccata dimittit) qō soli⁹ dei est: in quē pctā ꝓmittunť. Chrisus ꝯo ad istos non respexit: q3 scandalizabanť ꝓpter suas passiones: quib⁹ tenebanť ne deum illū agnoscerēt. Gre. in homil'. Celestis medic⁹ egros non respicit: quos etiā de medicāmēto fieri deteriores videt eam autē quā sanauerat p pietatis sue sniaz ꝓfirmat. Hec ille. Uñ sequiť. (Dixit autē mulierē fides tua te saluaz fecit)dispositiue ꝛ ex cōgruo: sicut ꝛ ego pfectione et efficiēter (vade in pace).i. in iustitia seu cū iustitia. The. Justitis ēpar hominib⁹ ad deū sicut pctm̄ est inimicitia iter deū ꝛ hoiem. Hec ille. ¶In hac pte est documētū: de q̄ ait Chry. Op⁹ est nobis feruēti aia q3 nihil ipedit hoiem fie ri magnū nullo⁹ ergo ꝓstitut⁹ in peccatis desperet: nemo ꝛ tuosus dormiret nec q̄ cōfidat. Sepe enim meretrix ꝓcedet eū. Nec ille diffidat. Possibile nāq̄ ē ēt ꝓmos lapsare. Hec ille. Est ꝛ aliud. Nā lachryme pnie i maria habuerūt mīltiplicē effectū. Prio ꝑm Gre. lotionē ꝓscle vt dicū est scōo q3 alm eius fecerūt serenū ꝛ trāquillū Chry. Sicut vbi vehemēs imber ꝓcūpit fit serenitas: sic lachrymis effusis apparet trāquillitas: ꝛ perit caligo reatuū. Hec ille. Tertio q3 submerserūt oia pctā ei⁹ p̄s. Contribulasti capita ꝛc. Quarto q3 abide pacē habuit xp̄o remittēte in pace. Pacē inquā in cōscia que decetero eam in tanta cōsolatione ꝓstituit vt semper volnisset esse sola: ne abilla interiori cōsolatione distraheret. Prouer.v. Secura mens quasi iuge convitium. Multa alia pertinētia ad istaz sanctam habes infra post pascha super illo euangelio. Maria stabat ꝛc.

C ℣ Fer̄.vj.post dñicā de passione.
℟ Textus euan. Jo.c.xj.

Collegerunt pontifices ꝛ pharisei cōciliū ꝛ dicebāt. Quid facim⁹ q3 hic hō mīta signa facit: si di

mitim⁹ eū sic: oēs credēt in eum. Et veniēt romani: ꝛ tollēt nostrū locū gentē. Un⁹ autez ex ipsis caiphas nomine: cū esset pōtifex anni illius dixit illis. Uos nescitis quicq̄ nec D
cogitatis quia expedit vobis vt vn⁹ moriať homo ꝓ populo: ꝛ non tota gēs pereat. Hoc autē a semet ipso nō dicit: sz cū esset pōtifex anni illi⁹ ꝓphetauit: q3 iesus moriturus erat ꝓ gēte. Et non tñ ꝓ gēte sed vt filios dei qui erant dispersi: ꝯgregaret in vnū. Ab illo ergo die cogitauerūt vt interficerent eum. Jesus ergo non in palam ambulabat apud iudeos: sed abiit in regionē iuxta desertū in ciuitatē que dicit effrem: et ibi morabatur cum discipulis suis.

Collegerūt principes ꝛ pharisei cōci. ꝛc. Joā. xj. In presenti euan. in quo agitur de cōcilio habito sup morte xp̄i tria pūcta tāguntť: que sunt Consultatio. Determinatio ꝛ Occultatio. ¶Quantū ad primū sciendū est qō vt habetur ex textu euangelistarū ꝛ expresse ex Magi. histo. bis fuit factū cōciliū sup morte xp̄i. Primo post lazari resuscitationez statim.i. die sequenti siue sabbato ante dñicā de passiōe vel i ipsa dñica ꝑm aliquos. Uñ ex tunc incipim⁹ memoriā de passiōe. Scōo feria quarta añ passionē eius in atrio caiphe. Ex eñ xp̄s predicauerat nō me videbitis amodo ꝛc. cogitauerunt vt recedere vellet: ideoq̄ fecerūt conciliū: in quo interfuit iudas. De primo aūt agitur in presenti euāgelio. ¶Circa qō etiā notandū est q̄ vt dicit beatus Joānes quidā ex iudeis qui interfuerūt suscitationi lazari abierunt ad phariseos ad nūtiandū eis miraculum: bono sine ꝑm aliquos vt cōuerterētur: vel ꝑm alios malo sine vt illud F
miraculum simul cum christo extingueretur. Dicitur ergo. [Collegerūt].s. statim audita morte ac suscitatione lazari [pontifices].i. summi sacerdotes: qui vi

gintiquatuor erant maioris autoritatis ꝙ alij simplices sacerdotes: inter quos tñ erat semp vn⁹ ꝑncipalis (ꝛ pharisei) q̃ apud populũ erãt maioris sanctitatis ꝙ alij religiosi (cõcilium) .i. oẽs principales ppli vel ciuitatis hierlim (aduersus Jesum) vt.s. eum interficerẽt qz miraculũ factũ i lazaro multũ diuulgabat Chry. Uñ oportet stupere ꝛ admirari audito miraculo cogitãt interficere eũ qui mortuũ suscitauit. Hec ille. ¶ Sciẽdũ est qõ sm alios ꝓdicta ꝓphetia loq̃t de leui solũ quo ad Aarõ ꝛ successores ei⁹: q̃ sacerdotes fuerũt. Leuite em̃ qui nõ fuerũt sacerdotes: fuerũt immunes a pctõ vituli ꝙflatilis quẽ fecerat Aarõ. Exo. xxxij. ꝛ Deu. xxxv. Et sm hebreos fuerunt immunes ab oi idololatria: vt tradit rabbi moyses in suo Deuk. ꝛ etiã sic̃r a crimine mortis xp̃i vt habet i glo. Deu. vbi. ꝛ. (Et dicebãt. Quid facim⁹) i. q̃d pigritamur (qz hic nõ multa signa facit.) Ex quo apparet sm Ori. in deorũ stultitia: qz ꝛ credũt xp̃m multa miracula facere: ꝛ tñ credebãt se aduersus eũ posse ꝓficere. (Si dimittim⁹ eũ sic). s. veniẽt ꝛ ꝓdicantẽ (oẽs) .i. fere tot⁹ ppl⁹ (credẽt in eũ) tracti miraculis ꝛ doctrina. Et cõsequẽter vt dicit. s. Tho. timebãt ꝓdere potestatẽ spũalẽ: quasi credẽtes in xp̃m istios obedire recusarent. (Et veniẽt romani) q̃ tũc erãt dñi in deoꝛ (ꝛ tollẽt locũ nr̃m). i. ciuitatẽ ꝛ tẽplũ (ꝛ gẽtẽ) i. ppl'm quẽ occident vel captiuabũt. Jn his aũt ꝙbis sm Magi. hi. voluerũt sic dicere. Venerabilis est ꝛ sctũs in gẽtibus loc⁹ iste: qz alexãder ꝛ pompeius ꝛ alij veneraꝛi sunt ibm: ꝛ reges persarũ ꝛ egypti. Ille aũt nõ docet sacra nostra esse vana ꝛ abolẽda. Uñ romani sciẽtes opes tẽpli tollẽt eos audientes impune tollẽdas. Sz ista aliq̃⁹ nõ videnk dñi dicta: qz si ꝓpter opes tẽpli ista fuissent dcã nõ fieret mẽtio de gẽte sz de loco vel loci ornatu sm Chry. Nõ dicere voluerũt q̃ romani ex xp̃i sequela cõciperẽt q̃ iudei xp̃z regẽ nouũ facere ꝛ rebellare cogitarẽt ꝛ ꝓpr contra eos arma mouerẽt. Sic aũt sm eũdẽ dicebãt: vt ppl'm cõtra xp̃z ꝓuocarẽt. Et sub pallio tyrãnidis abscõdebãt passiones suas: q̃ in mortẽ xp̃i eos impellebãt poti⁹ ꝙ timor de predictis. Scõm Aug. Nõ timuerũt ne si oẽs in xp̃m crederent: nemo remaneret qui aduersus romanos ciuitatẽ dei tẽpliq̃ defenderet: qñ cõtra ipm tẽplũ ꝛ paternas suas leges xp̃i doctrinã sentiebãt. sed. s. Tho. prefert dictũ Chry. qz iudei adhuc seruiebãt romanis: nec rebellare cogitauerãt. Sed notãdũ est hic iudeorũ iniquitas. Nã prius dicebãt xp̃o: vt ptz Joã. vj. Qõ signũ ostendis nobis vt credam⁹ tibi: nunc vero dicũt eum multa signa facere: ꝛ tñ non solũ in eum credere nolunt: sed volũt occidere: honorũ ac diuitiarũ cupiditate superati. Sunt aũt etiã mõ multi similes iudeis. ¶ Jõ in parte est documẽtum morale: de quo ait Aug. Tẽporalia ꝓdere timuerũt: et vitã eternã nõ cogitauerũt ꝛ sic vtrũq̃ amiserũt. Nã romani post dñi passionẽ ꝛ glorificationẽ tulerunt eis ꝛ locũ ꝛ gẽtem. Hec ille. ¶ Quantũ ad scõm tãgit determinatio quã fecerũt. Circa quam sciẽdũ est q̃ in isto ꝙcilio fuisse credunt multi amici xp̃i: inter ꝙs fuit Joseph ab arimathia nobilis decurio: de quo dicit btus Luc. xxiij. q̃ nõ cõsensit cõsilijs iudeorũ. Jste sicut dicit btus Uincen. creditur fuisse locut⁹ in fauorẽ xp̃i: ita q̃ multi vacillabãt ꝓpter verba eius. Uñ caiphas stomachatus cũ vehemẽtia aduersus xp̃m locutus est: incipiẽs a reprehẽsione eorũ quiꝛ vel hesitabãt vel dissentiebãt. Uñ dicit (Un⁹ aũt ex ipsis caiphas noie cũ esset põtifex anni illius) Sz quo erat põtifex illi⁹ anni cũ videret esse cõsuetudo illi⁹ ppli q̃ p totã suã vitã duraret sũm⁹ sacerdos. Nã ꝛ deꝑcepat q̃ i morte ei⁹ redire possent fugitiui. Ad b̃ ot aug. q̃ crescẽte sacerdotũ ambitiõe ꝛ ꝓtentiõe statutũ ẽ vt plures cẽnt: ꝛ p annos singulos singuli ministrarẽt: ꝛ forte etiã vt ait: vnũ annũ plures administrarẽt. Joseph⁹ ho dicit q̃ a tẽpore herodis galonite fuerat summũ sacerdotiũ vexatũ. Unde ad maius lucrũ pluries vẽdebãt. Et idẽ Josephus de isto caipha refert sicut recitat. Alcuiꝰ. q̃ sibi pecunia vnius anni sacerdotiũ redemerat. Sed vtrũq̃ dictũ iosephi. s. ꝛ Aug. potuit fuisse verũ [dixit] Scõm aliquos iste fuit prim⁹ in loquẽdo: qz erat etiã prim⁹ dignitate: sed sm alios fuit vltim⁹ qz videtur q̃ eius sentẽtie acquieuerint ꝛ sententie oẽs tanq̃ cõclusioni. Jtẽ qz reprehẽdit aliquotiẽs dictum vt patebit: ꝛ ꝓr post eos est locut⁹. Ego aũt credo vtrũq̃ verũ: qz primo dixit sententiã suã q̃ xp̃s deberet occidi: sed qz postmodum aliqui murmurabãt: iõ ipse inuerecunde ꝛ cũ crudelitate clamauit: vt dicit Chry. Que aũt clamãdo dixit dupl'r exponũt. Primo sm. s. Tho. sic [Uos] o ciues [nescitis quicq̃] .i. nescitis legem in hoc casu: q̃ Deuk. xxx. mandat ꝓphetã ꝛ sonantẽ auertẽte ppl'm a cultu dei interficiendũ [nec cogitatis] qz expedit vobis vt vn⁹ moriaꝛ hõ] .i. iste Jes⁹ q̃ a cultu dei populũ auertit (ꝙ populo nec tota gẽs pereat) .i. ne tot⁹ ppl⁹ seducaꝛ. Secũdo ho sm alios sic (Uos) q̃ timetis istũ occidere (nescitis quicq̃) de his q̃ expediunt regimini ciuitatis (nec cogitatis: qz expedit vobis vt vn⁹ moriaꝛ hõ ꝙ populo) etiã si sit innocẽs [ꝛ nõ tota gẽs pereat] iudeoꝝ. Bonũ em̃ cõe ꝓponẽdũ est priuato. Et sic ꝓpter istã rõnẽ ꝛ autoritatẽ caiphe summi pontificis preualuit ista sententia in cõcilio ꝛ cõclusum est vt occideret. Sed tñ ista sua rõ ptz ꝗtũ sit stolida: nam in nullo casu licitũ est ꝙ salute patrie occidere iustuz qz hoc nõ est ꝓcurare bonũ cõe: sz perdere. Uñ ꝛ iusto dei iudicio id qõ timebãt: eis ꝙ Titũ ꝛ Uespasianuz euenit. ¶ Est aũt sciẽdũ vt ot̃ s. Tho. q̃ caiphas interpretat. Primo inuestigans: ꝛ scõo sagax: ꝛ tertio ore vomẽs. Primũ ꝓuenit: ꝛ attestatur sua ꝓsumptio: cũ dixit: aduerto te ꝙ deũ vnũ vt dicas nobis si tu es xp̃s. Scõm ho ei⁹ salutis qua nisus est mortẽ xp̃i ꝓcurare. Tertiũ aũt ei⁹ stultitie. puer. r. Sicut canis reuertit ad vo. ꝛc. Hec ille. ¶ Ad intellectũ ho sequẽtiũ sciẽdũ est: q̃ sicut dicit. s. Tho. iij. dis. xx. in lra in ꝑdictis verbis Cayphe fuerũt quatuor. Primo inspiratio immissa: ꝙ quã vtilitas passionis xp̃i cordi ei⁹ inspirata fuit a spũsctõ. Secũdo intellect⁹ quẽ ipse ex illa inspiratione cõcepit. Tertio intẽtio exprimẽdi intellectũ suũ: ꝛ ad effectũ ꝓducendi. Quarto ꝙba ipsa ꝓlata. Primũ fuit q̃dã ꝓticipatio ꝓphetie. Scõm fuit falsus intellect⁹ a seipõ. Tertiũ fuit iniquus intẽtio. Quartũ fuit ꝙa locutio: ꝗuis non sm intellectũ ei⁹. Et iõ primũ si fit a spũsctõ: nõ tñ scõm nec̃ tertiũ: sz quartum aliq̃r fuit a spũsctõ regulãte ꝙba illi⁹: vt cõsonarent inspirationi a deo facte. Hec ille. Intẽdit aũt. s. Thom. q̃ Cayphas mot⁹ a supiore ꝛtute ꝛcepit q̃ bonũ erat xp̃m mori ꝙ bono iudaice gẽtis sed hui⁹ rei cãm ignorabat ꝛ a seipso cõcepit q̃ hoc ecẽt bonũ ꝙ salute tpali: ꝛ erravit. Sic em̃ aliqñ nobis accidit q̃ mouemur a deo vl̃ ab ãgelo malo vt videaꝛ nobis q̃ aliq̃d sit agẽdũ ꝛ nescim⁹ q̃re ꝛ tũc ꝛsueuim⁹ dicere. Cor ot̃ mihi sic. Sz arguit ꝗ dictũ. s. Tho. Nã snia cayphe falsa fuit qz nõ expediebat eis vt xp̃s mor̃eret ergo nõ fuit mot⁹ ad eã a spũ veritatis. Rñdendo. s. Tho. hic sic dicit. Qñ hõ loquit ex ꝓpria rõne: loquit a semet ipo: qz ꝙ rõnẽ est illud qõ est. Nõ aũt qñ loquit superiori et exteriori instinctu. i. diuino spũ vel etiã maligno: sicut arreptici loquunt̃ q̃ ꝛ dñr ꝓphetare aliqñ: vt ptz Hier. xxix. Arripit aũt ꝙs solũ qñ vsus rõnis amittit nec manet liber: vt qñ ꝗtutes sensitiue supba ũdãt ex supiori impssiõe ꝛ rõ ligaꝛ. Et qz diabol⁹ sic in phãtasiã põt impmere vt rõ ligeꝛ: ly nõ cogaꝛ ad cõsensum adeo tũc hõ a maligno spũ ot̃ arrept⁹. Caypas aũt si motus a spũ maligno fuisset euãgelista nõ addidisset q̃ addidit: vt patebit. ¶ Ad argumẽtũ ot̃ dupl'r. Primo q̃ mors xp̃i de se fuit oibus expediẽs: ꝛ Caypas verũ dicit. Scõo vt dicaꝛ expedit vobis. i. populo. Uñ vbi caypas dixit vobis vbis euangelista dixit ꝙ gẽte. Hec ille. Sed intellige q̃ xp̃m mori oibus erat cõueniẽs nõ aũt xp̃m occidere. Dicit ergo euã. (Hoc aũt a semeipo nõ dixit) b̃. s. q̃ expedit vt vn⁹ moriaꝛ ꝙ ppl'o: nec tota gẽs pereat.

Qō ꝺo[in mēte ſua addidit:ne tota gēs pereat:rpal'r p man⁹ romāoꝝ:dixit a ſe ipō apō ſcipz z ſi nō forte apō alios(ſed cū cet pōtiter āni illi⁹ pphetauit)ac ſi di caſ.Rōne officij et ꝓſecratiōis ſpūſſctūs eo inſtrā'r vſus eſt:ꝯuis eſſet mal⁹. Lz aūt pphetauerit:nō tñ fuit pphet⁹ ſm alios ſed ideo pphetauit:qz pphetiā p tulit:ſicut z q̄ recitat ſcripturā quā non intelligit. Ad pphetiā em̄ ſicut dicit.s. Tho.in multis locis:requrit q⁹ pphet⁹ intelligat q̄ videt z dicit. Nā intelligētia op⁹ eſt in viſiōe. Daſ.x.Uñ pharao vidēs ſpicas z vaccas.Geñ.xlj.nō fuit ꝓpheta:qz nō intellexit ſignificatū. Sic cet iſte ſm Orig.nō fuit pphet⁹ qz ſua ꝟba nō intellexit ſm ſenſum ad quē ea ordinabat ſpūſſctūs.ſcūs Tho.aūt hic dicit ſic.Qñq⁹ alicui ꝓcedit act⁹ rei alicui⁹:et tñ rei ꝓditio nō ꝓcedit:ſicut nō eſt iuſt⁹ q̄ cūq⁹ facit aliq̄ iuſtū. Ad pphetādū aūt ꝓcurrūt duo act⁹.ſ.videre:vñ ꝓbā oliz dicebaī vidēs:z annūtiare. Uñ.ſ.Coꝛ. xiij.ꝺr pꝛopheta oīb⁹ loquit ad edificationē:cōtingit aūt q⁹ aliq⁹ vtrūq⁹ hēat z nō ſit pphā. Pharao em̄ habuit pphetiam viſionem:z ſic'r Nabuchodonoſoꝛ Daſ.ij.z Cayphas habuit nō q̄dē viſionē ſed denūtiationē rei pphetice:inq̄tū denūtiauit vtilitatē mortis xp̄i.z modū q̄ pp'ri ſal⁹ ꝓpleret:qz ſpūſſctūs q̄nq⁹ mouet ad totū q̄ pꝛtinet ad pphetiā: q̄nq⁹ ad aliq̄d tm̄. Nō ꝺr aūt Cayphas pphaplus q̄ aſina Balaā.i.inq̄tū habuit ꝓpheticū actū in denūtiatione:qz nec rōnē nec imaginationē ei⁹ ſpūſſctūs illuminauit:ſz vtrūq⁹ māſit ad malū intētū z ſola lingua a ſpūſctō mota ē. Hec ille. ꝟt nal'r. Nō tñ ē incōueniēs ſi dicaī malus pphetare:qz pphia eſt donū qō ſtat ſine gra gratū faciēte ſm.ſ.Tho.z alios theol.(q⁹ Jeſ⁹ moꝛitur⁹ erat ꝓ gente).ſ. iudaica(z nō tm̄ ꝓ gēte)ꝑdicta ſubditelli ge moꝛitur⁹ erat(ſz vt filios dei).i.gētiles(q̄ erāt diſpſi)ꝓ varias mūdi ptes z ꝓ varios rit⁹z errores(ꝓgregaret i vnū)catholicū pp'lz q̄ vn⁹ eſt rōne vnitatis dei: z capitis z legis z ſacꝛoꝝ z vicarij xp̄i capitis nr̄i. Erāt aūt tūc gētiles dei filij:ſz Aug.ſz duinā ꝑdeſtinationē:nō aūt ſz p̄ſētē iuſtitiā:niſi pauci:vt cēturio:z ſi q̄ erāt ſil'es(ad illo ergo die cogia uerūt) i.firmiter deliberauerūt(vt occiderēt eū) ſz citi⁹ poſſent lz em̄ añ hoc cogitaſſent

¶ In hac pte ē mozale documētū:de q̄ ait Chry.Uide quāta ſpūſſcti virt⁹ ē.B mēte em̄ mala valuit ꝟba ꝓferre ꝓphetie.Uide ēt quāta ē pōtificalis ꝟtus pōtis.Pōtifex em̄ effect⁹:q̄ſi indign⁹ etiā ꝓphetauit neſciēs q̄d diceret Oze em̄.ſolū vſa ē gra.cōtaminatū āt coꝛ nō tetigit.Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū rādit occultatio:cū ꝺr[Jeſus āt ſciēs]oia ꝓalia eoꝝ ex ſe z ꝓ amicos ſcire potēs[ipſe nō i palā ambulabat apud iudeos.]Sz quare ſe occultauit q̄ ſecur⁹ poterat iter tela ꝙuerſari.Ad hoc ꝺr xp̄m ideo ſic ſeciſſe.Primo ſm Chry.vt ſe verū hoiem ꝓbaret.Scō ſm Augu.vt cuz veniret in hier'm ꝓiperēt q⁹ ſua ſponte veniebat.Tertio ſm Glo.vt doceret ꝓſecutionib⁹ q̄nq⁹ z furoꝛi eſſe cedendū[ſz abiit in regione iuxta deſertū]qō vtrū ſit illō qō eſt inter hier'm z hiericho vel aliud nō eſt mihi certū.[in ciuitate que dicit effrē]q̄.ſ.parua erat z parū populata. In hac degens recepit epiſtolam a rege Abagaro q̄ regnabat in ediſſa vrbe meſopotamie:i hec ꝟba Abagar⁹ eucharie fili⁹ Jeſu ſaluatoꝛi bono:q̄ apparuit in locis hieroſolymoꝝ:ſalutē.Auditū mihi eſt de te z de ſanitatib⁹ q̄s facis q⁹ ſine medicamētis aut herbis fiant iſta ꝓte q⁹ verbo cecos facis videre:claudos ambulare:leꝓroſos mūdari:z mortuos reuiuiſcere.Quibus oibus auditis de te ſtatui i animo meo vnū eſſe e duob⁹:aut q⁹ tu es de⁹ z deſcēderis de celo vt hec facias.aut q⁹ filius dei ſis q̄ hec facis.Propterea ego ſcribēs rogaueri te vt digneris fatigari vſq⁹ ad me et egritudinem meā q̄ diu laboꝛo curare. Nā z illud cōperi:q⁹ iudei murmurāt aduerſum te z volūt inſidiari tibi veni igit'r ad me:qz ē mihi parua ciuitas ſz honeſta:q̄ vtriſq⁹ ſufficiet. Dñs vero in hec verba rādit ei Btūs es qz credidiſti i me cū ipſe nō videris me.Scriptū eſt em̄ de me:qz q̄ vi ꝺeris me non vident credent.Et q̄ qui videt non credent.De eo autem qō ſcripſiſti ad me vt veniā ad te:oꝑtet me hic ea complere ꝓpter que miſſus ſum:poſt

q̄ recepi me ab eo a quo miſſus ſuz.Cū ego aſſūptus fuero aliquē ꝺ diſcipulis meis mittā ad te:vt curet z viuificet te. Hec oia legunt in eccleſiaſtica hiſtoria.

Iheſus fuit aūt ad iſtum regē.Judas q̄ thaddeus[z ibi moꝛabat cū diſcipulis ſuis]ꝺonec veniret tēpus ſue paſſionis. Fuit em̄ ibi a dñica de paſſione vſq⁹ ad ſabbatū ante dñicam palmarū:in quo ſabbato exiens de illo deſerto venit in bethaniā vt dicit Joā.xij.z in craſtinū ibit in hieruſalem cum ſolennitate de qua dictū eſt dñica.ſ.de aduentu. ¶ In hac parte eſt mozale documentū q⁹ veri amici in tribulatione non deſerunt. Chry.Diſcipuli xp̄i qñ oēs letabant et feſtū celebrabāt:tunc occultantur z in periculis ſunt:ſed tñ ꝓmanebāt cū eo: ſcōm illud.Uos eſtis q̄ permāſiſtis mecū in tentationibus meis.Hec ille.

¶ Sabbato poſt dñicā de paſſiōe.

¶ Textus euang.Joā.xvij.

Sublenatis Jeſus oculis in celū dixit.Pater venit hoza clarifica filiū tuum vt fili⁹ tuus clarificet te. Sicut dediſti ei poteſtatē oīs carnis:vt omnequod dediſti ei det eis vitā eternā.Hec eſt aūt vita eterna vt cognoſcāt te ſolum verū deū z quem miſiſti Jeſum xp̄m.Ego te clarificaui ſuper terram:opus conſummauī quod dediſti mihi vt faciā.Et nunc clarifica me tu pater apnd temetip̄m claritate quā habui priuſq⁹ mundus eſſet apud te. Manifeſtaui nomen tuū hoib⁹ q⁹ dediſti mihi de mūdo.Tui erant z mihi eos dediſti:z ſermonē tuū ſeruauerunt.Nūc cognouerūt qz oīa q̄ dediſti mihi abs te ſunt:qz verba q̄ dediſti mihi dedi eis.Et ipi acceperūt z cognouerūt vere qz a te exiui:z crediderūt quia tu me miſiſti. Ego ꝓ eis rogo:nō ꝓ mundo rogo:ſed ꝓ his quos dediſti mihi:qz tui ſunt.Et mea oia tua ſunt:z tua mea ſunt:et clarificatus ſum in eis. Et iaz nō ſum in mundo:z hi in mūdo ſunt:z ego ad te venio.

Sublenatis Jeſus oculis in celū ꝛc.) Jo.xvij.In ꝓienti euāgelio i q̄ agit de quadā allocutione xp̄i ad patrem tangunt tria pūcta q̄ ſunt. Optati xp̄is approquinquatio. Inuōcti opis cōſummatio.z Cōmiſſi gregis ꝓſeruatio. ¶ Quātū ad primū tangit tēpus paſſionis z reſurrectionis xp̄i.Eſt aūt ſciendū q⁹ iſta q̄ in hoc euāgelio tangūtur xp̄s dixit in die cene poſt cenā ante q̄ egrederet trans torrentem cedron. Dicit ergo[Subleuatis oculis in celū Jeſus]Interior mētis diſpoſitio mar me i oculis apparet.Illos ergo xp̄s oraturus in celū leuauit ſm Chry.vt doceret nos qō oꝛādo mentē debemus attollere ad deū.Oratio em̄ illa ſm.s.Tho. fuit magis ad noſtrā inſtructionē q̄ xp̄i neceſſitatē q̄ lz inquātū hō oꝛaret:tñ in quantū deus exaudiebat.[dixit. Pater venit hoza].ſ.paſſionis z mortis ſm Hilariū.z Augu.q̄ venit non fato vrgente ſed de deo oꝛdinante ſm Augu.abſit in quit vt ſydera moꝛi cogerent ſyderū cōditoꝛē[clarifica filiū tuū]quo ad humanitatē:qz q̄tum ad diuinitatē erat eque clarus vt pater.Clarifica inquā.ſ.i paſſione mea z oñendo miracula.Hilari⁹ Jam ꝓſpuēd⁹:flagellandus:crucifigendus erat clarificat pater filium.Sol decurſu operis deficit z interitū ſuū cū eo reliqua mundi elementa ſenſerunt.Ad onus dei in cruce pēdētis terra contremuit:eū q̄ moꝛituꝛus erat intra ſe cōteſtata nō capere.Proclamat cēturio:Uere filius dei erat iſte:ꝑdicationi cōſentit effectus.Hec ille.Sed quare xp̄s petit iſta fieri in ſua paſſione:Dico q⁹ hoc facit primo ad icredulox ꝙuerſionē.Scō ad ſue mr̄is z amicoꝝ cōſolationē.Tertio forte iſta etiā vt homo petit ad ſolatiū ſuū in tantis oppꝛobꝛijs eo mō quo etiā dicebat ſi poſſibile ē vt trāſeat a me calix iſte.Tripl'r aūt ꝓ paſſionē xp̄s eſt clarificat⁹.primo ꝓ miracula i obſcuratione ſolis ſciſſione velī tēpli: aptione

monumentoꝝ:ꝛ scissionepetrarū.adeo vt cēturio clamauerit vere filiꝰ dei erat iste.Scō inꝯtū p ipsaꝫ venit ad corporis gl̄iam in resurrectione.Aug.li.ꝓfes. Si passione clarificatꝰ ōr.ℂto magiere surrectione.hec ille.Tertio qꝛ p hoc venit in totius mundi notitiā gēthꝫ.adeū cōuersis ſm:illud phil.iij.propter qō ꝛ deꝰ exaltauit ꝛc.Sed ℣.Si filiꝰ clarificationē expectat a patre videbiꝫ eo minor.Ad hoc dicit ꝑll.iij.de tri.q nō plꝰ incōuenit filiū eē minorē patre:cꝫ pfez esse maiorē filio.qō ſm humanā naturā verū est.[vt filiꝰ tuus clarificet te]apud oēm carnē siue oēm hoiez.ℂQuerit aūt Aug.qūo potuerit pī clarificari cū sempiterna eiꝰ claritasnec diminuta fuerit in humana natura:nec augeri potuerit in diuina.Et respondet q claritas pīis nō est aucta i se ꝫ in hoibꝰ:qbꝰ p filiū pī innotuit:cū p euāgeliū xpi vbiqꝫ fides ē diffusa trinitatis.Clarifica inꝯ eū[sicut dedisti ei ptātē ois carnis]siue sup oēm carnē.i.hoiem apte totū appellādo:ſm Aug.Sicut esſ dicit.s.Tho.oē agens qō agit ab alio itēdit effectūreducere ad manifestationē cause:qꝛ i executiōe pncipiū qō ē de pncipio manifestat ipm pncipiū.Sed filiꝰ dei q̄cq̄d hz a patre hz.ꝛ ideo p ea q̄ facit patrem manifestat.Unde dicit:vt filiusclarificet te sicut dedisti ei ptātē ois carnis.hec ille. Est aūt aliqualr sile de instro artificis: puta calamo scriptoris.qō suo operi artifi cē a q̄ hz q agat manifestat:ꝛ tm manifestat ꝯtū accipit ab eo de motu ꝛ virtute causandi.Dedisse aūt pī filio hanc ptātē:ſm Aug.sane itelligēdū ē. Intelligit aūt dupl̄r.Uno mō qꝛ ipe xps inꝯtū hō accepit a pīe q ꝯtute diuinitatis posset mortuos viuificare tāꝫ instm deitis.Et hoc ꝓculdubio verū ē.Sicut esſ docet.s.Tho.iij.p.q.xiij.aia xpi,vt deitatis instm pōt oē miraculū ordinatū ad incarnatiōis finē:q̄ finis ē istaurare;ola q̄ sunt in celo ꝛ q̄ in terra:tñ annihilare nō pōt:qꝛ hoc ē ꝓpriū dei sicut ꝛ creare qō creature nō est cōicabile a deo vt pz p.s.Tho.ij.di.j.Alio mō itelligit.q:xps inꝯtū deus a pīe accepit ptātē:nec tñ ē eo minor:qꝛ totā pīis ptātem accepit.

Dicit aūt ſm Chry.ois carnis vt ostdat q predicatio xpi nō ad iudeos solū:sed ad oēm carnē extenderet.Et ꝯtum fuit ex pte xpi vt dicit:oēs crediderūt.Et cui pa tñ sua aliq̄ nō crediderūt[vt omne] sez ens.vel suppositū rōnale[qō dedisti ei]in hereditatē tāꝫ.s.ad filiū cōuertēdū:sic esſ oēs gētes date sunt filio[det eis vitā eternā].i.sicut dedisti mihi ptātē sup oēz carnē.ita clarifica me vt oibꝰ ꝗs dedisti mihi docēdos ꝛ puertēdos dē eternā vitam.Sumiť aūt vita ſm phos duobꝰ modis.s.primo p essentia rei viuentis.Et scō p operatione eiusdē.Hominē aūt viuere prio mō est esse hoiem siue habere alam vnitā corpori humano:ſz scō mō est vegetari:sentire vel intelligere.Utroqꝫ aūt modo in patria erit vita eterna:qꝛ ꝛ alia inseparabiliter erit vnita corpori:ꝛ ipsa intellectio seu visio dei ꝛ fruitio ꝓpetua erit vel aliter.Sicut dedisti ei ptātē ois carnis.i.fecisti eum oim hoim caput vt omne qō dedisti ei.s.filio:det eis.s.hoibus vitā eternā id-est fit obiectū in eterna vita: deitas q̄dem essentialiter:ꝛ humanitas accidētaliter.Utrumqꝫ esſ datū est filio a patre.Deitas quidē immediate.humanitas vero mediāte deitate qua eā assumpſit:ꝛ vtrūqꝫ dat nobis vitā eternā obiectiue:qꝛ deitas erit obiectū intellectū beati humanitas aūt ꝛ intellectꝰ ꝛ sensuū. ℂAd intellectū vero sequētiū sciendū est q eternā vitā seu felicitatē humanā opz puenire hoi inꝯtū hō.est.siue vt a beatūs distinguiť.alioqui nō eēt ꝓpria hois sed ei ꝛ brutis cōis.Scōm mentez ergo cōuenit homini.Et ideo q̄dā existimantes volūtatē esse intellectu nobiliorē:dicunt eam cōsistere in operatiōe voluntatis q̄ est fruitio.Quidā ℣ dicunt q cōsistit in operatione intellectꝰ:qꝛ nobiliorē illum volūtate credunt.Oēs esſ fideles:imo ꝛ peripatetici recte sentientes in hoc cōueniunt q est nobilissima opatio nobilissime potētie respectu nobilissimi obiecti.Opinio ergo.s.Tho.est q in operatione intellectus ꝓsistat quadeū nobilissimo mō.i.p essentiā cognoscit.Hec aūt vīa rōnibus isolubilibꝰ cōcludiť ab eo eē vera.j.ij.q.iij.q̄.gētiles.c.

xvj.Hanc ergo sequimur. Tripliciter ergo ꝯtū attinet ꝓpositio nostro mō pōt humana beatitudo sumi.Uno mō.s.obiectiue:ꝛ est deꝰ ꝯtum ad essentialē beatitudinē:ꝛ humanitas xpi ꝯtū ad accidentalē.Alio mō subiectiue vel essentialiter:ꝛ est intellectualis visio dei.Un ſm Aug.cōtēplatio ꝓmittiť nobis actionū oim finis.Et rursus idē dicit q visio est tota merces.Tertio ꝓ eo p qō ad hanc visionē veniť ꝛ sic fides iesu xpi ꝺ felicitas.Uerba q̄ xpi ꝺꝰ dicit[hec est aūt vita eterna vt cognoscant te solū verum deū:ꝛ quē misisti iesum xpm]triplicem xpi habere sensum.Si esſ sumaꝫ beatitudo primo modo sensus est q humana felicitas obiectiue sit deꝰ cognitus:ꝛ xps eius.Si scō modo sensus est:q sit ipsa cognitio dei ꝛ xpi:que subiectiue i nobis est.Tertio aūt mō q sit cognitio.i.fides qua credimus in deū ꝛ in xpm eiꝰ q̄ pōt vocari beatitudo dispositiue:qꝛ est via adillā et participatiue:qꝛ est q̄dā ptīcipatio illius clare cognitionis quā expectamus in patria.Quilibet aūt hoꝝ triū sensuū diuiditur in duos seusus.Nā illa dictio ꝛ pōt copulare iter deū patrem ꝛ xpm missum inꝯtū est hō:ꝛ nō inꝯtuz est deus:ꝛ tunc oēs sensus intelligendi sunt de bitudine vt includit essentialez ꝛ accidentalē sil̄.Pōt etiā copulare iter deū patrē ꝛ xpm:inꝯtū ꝑsona divina:ꝛ tūc duos primos sensus opz de essentiali beatitudine intelligere.tertius ℣ est falsus nisi accipiať xps vt missus ita q fides de incarnatione includať.Nō esſ sufficit creddre mysteriū trinitatis:sed opz etiā credere mysteria xpi:p que ducimur in salutē:vt docet.s.Tho.ij.ij.q.ij.Sz sumēdo xpm ꝓ ꝑsona divina remanet in predictis verbis magna questio ꝓpter illam dictionem excluſuam solū.Si esſ solus pater est verus deꝰ:filius nō erit deus:neqꝫ spūsctūs erit deꝰ vt ex hoc loco deducūt Arriani.teste hi.La.iij.li.de trini.Dicūt esſ filiū esse a patre essentialiter diuersum ꝛ nobilissimā eius creaturā.Sz ℣ eos arguit idē in.v. de tri.sic.Quicq̄d hz naturā ꝛ ꝯtuē aut:vere est aurū.Sed filius vere hz naturā ꝛ virtutē dei.qō paret qꝛ hz operationem dei.qꝛ quecunqꝫ operať pater operať ꝛ filius:vt ptz Jo.v.Propria autem opatione cognoscit virtus ꝛ natura rei. Hec aūt rō Hila.valde ℣ arriū suscipiētē euāgeliū:ꝛ etiā ℣ iudeos valuisset qñ cōstabat eis q ꝓpria authozitate suscitaret mortuos hoc esſ erat habere opationē dei.Ad q̄stionē ergo tripliciter ōr. primo ſm Hila.ix.de trini.ꝛ Aug.super Joā.q ly solū determinat ly verū deuz nō aūt ly te:ꝛ est sensus:vt cognoscāt te esse deum:q̄ solus es verus deus.Unde tūc nō excludit filius vel spūssanctus:ſz excludit ois creatura ꝛ oē idolū.Un statim subdit:ꝛ quē misisti iesum xpm.s.cognoscāt solū verū deū esse ꝛ idē intelligendū est de spūsctō:q̄ est charitas consubstātialis ambozū.Un dicit hic.s.Th. q sit mētio solū de pīe ꝛ filio:qꝛ vbiqꝫ isti ponunť ꝑcipue in ptinentiꝰ ad maiestatē diuinitatis intelligiť spūsctūs q̄ est ambozū nexus:ordo ergo verboꝝ est vt dicit Aug.vt te ꝛ quem misisti iesum xpm cognoscāt solū verū deuz.Scō ōr ſm Aug.vj.de trini.q hoc dictū ē ad excludendū errorē eoꝝ:q̄ dixerūt q nulla divina ꝑsona sola sit deꝰ:ꝛ qꝛ tota trinitas est deꝰ:ꝛ nihil aliud.Cōtra qō dicit xps q pī solꝰ ē verꝰ deꝰ.Intēdit aūt aug. q ly solū pōt determinare ly te:ꝛ stare cathegorematice:ita ꝛ solitudinē ponat circa patrē ꝛ est sensus. Pater solitarie sumptꝰ nō intellecta alia ꝑsona divina:vere ē deꝰ. Sz ℣ qꝛ istū sensuz negat.s. Tho.j.dis.xiij. Ad hoc dico q.s.Tho.loquiť de solitudine reali:q̄ in deo nō est. Aug. vero de solitudine ſm rōnē q̄ pōt esse in intellectu nro predicāte aliq̄d de vna ꝑsona:ꝛ nō de alia.Tertio ōr ſm.s. Tho.primo vbi.ℨ.q ly solꝰ pōt determinare ly te ꝛ teneri syncathegorematice ꝛ excludere neutraliter ꝛ participatiōe ꝓdicati vt sit sensus. Nihil aliud a patre est deꝰ:qō verū est:qꝛ sola creatura est aliꝰ a pīe:nō aūt masculine:vt sit sensus. Nullꝰ aliud a patre est deꝰ:qꝛ filiꝰ est aliꝰ a pīe:ꝛ non aliud ꝛ est deꝰ pōt ēt vt ibi dicit excludere masculine a participatiōe subiecti: vt sit sensus. Ut cognoscāt te q̄ solꝰ est pater esse verū deū. ℂSciendū est autez q oēs diuine per-

sone cōueniūt in vna essentia:iō qñ dictio exclusiua addit vni eaꝝ respectu alicui⁹ essentialr nō excludit alia. Non em̄ cū ōr:patrē nēo nouit nisi filius:excludit pater a notitia sui:qz notitia est terminus essentialis et olbus cōmunis.

¶Jn hac parte ē documētū morale:de quo ait Chrys. Qō enim dixerat dñs. Jn mūdo pressurā habebitis:post admonitionē sublenatis oculis in celū ad oronē cōuertit:eruditos nos in tribulationib⁹ oia dimittentes ad deū refugere. Hec ille. Uñ s. Tho. dicit q xps pro discipl⁹ is oraturus conueniēter interponit tribulationes in passione sibi imminētes:qz in tribulationib⁹ maxie dei exaudit fm illud ps. Ad dñm cum tribularer clamaui et exaudiuit me. ¶Quātū ad scōm tāgitur ipositi opis cōsummatio q erat rōne debat exaudiri. Jz em̄ q a deo vult exaudiri:debeat pti⁹ peccata ꝓfiteri et merita:iuxta exēplū pharisei et publicani. Lu. xviij. tñ ad se excitādū i maiorez feruorē iterdū expedit ēt merita coraz deo recitare:sicut Ezechias Esa. xxxviij. dixit obsecro dñe memēto ꝛc. Jgit dicit (Ego te clarificaui) docēdo ignorātes de te fm Hila. (sup terrā) qz i celo de⁹ not⁹ erat:vt idē dicit. Contra qz supra dixit vt filius tuus clarificet te. Ad hoc dico q filius clarificauerat patrē personalr et clarificaturus erat apostolos per orde mittēdo. Uel fm Aug. loquit p modum pteriti. (Opus cōsūmaui) qō dedisti mihi vt facerē ꝓ redemptiōe et illuminatione mūdi. Sz ꝓtra:qz adhuc restabat passio. Ad hoc ōr q saluator dicit se passionē cōsummasse. Prio fm Aug. qz se eaz ꝓsummatuꝝ certissime nouerat. Scōo fm Chrys. qz ex parte sua oia fecerat et intendit Chrys. q xps iā nō hēbat facere sz pati. Tertio fm eūdē q maior ps operis erat facta ōr totū factū. Quarto fm eūdē:qz iam aderat passio et incipiebat: principiū aūt ōr diminūi. toti⁹. iij. Pol. (Et nūc clarifica me tu pater) fm humanitatē illā glorificādo (apud temetipz). i. in patria siue i gloria. Christ⁹ em̄ erat adhuc aliquo mō viator. Uel ōr apud te metipsum:qz corporis sui gloria quam postulabat:huic mūdo nō ē patēs (claritate quā habui prius cꝫ mūdus fieret apud te). i. per virtutē diuinitatis scōm Hila. a qua hūanitas glorificata est:et quā filius eternalr habuit apud patrem: Uel fm aug. p claritatē creatā:quā filius ab eterno fm humanā naturaz habuit apud patrē per diuinā predestinationē. Optat ergo sibi dari glriaz corpis in resurrectione sibi ex predestinatiōe debitam. Quidā autē in his verbis intellexerunt q humanitas a verbo suscepta qñqz conuertak in verbuz et cōmutek in deū. Sz ꝓtra hos arguit. s. Tho. qz ipsa hūanitas fm hoc ānihilarek. Nā oē qō in aliqd ꝙuertit:vl ipz annihilak. vl illd qō ꝙuertit augek:verbū aūt diuinū augeri nō pōt. Hec ille. Sz cōtra qz fm eū in. iij. par. et in. iiij. panis cōuertit in corpus xpi:et tñ necꝫ illud corpus augek:nec qz panis fm eū annihilak. Dico q hic loquit de annihilatiōe large:vt dicak annihilari oē cuius nihil manet:cuius maneat id in qō cōuertit. Proprie aūt annihilak cui⁹ nihil manet:et qō i nihil cōuertit:et sic loquit in. iij. parte:et. iiij. nō autē hic qz sufficiebat ei sumere annihilationē large. Quidā tñ dicunt post illā sup Jo. non esse eius totā. vt ēt ptz in fine ei⁹ quia fuit collecta per fratrē Raynaldū discipulū sancti Tho. sub eodē sctō tho. legente. Manifestat aūt ꝓsēnter q op⁹ cōsummauerit dicēs. (Manifestaui nomē tuum) pdicādo et cōuersando (hoib⁹ quos dedisti mihi). i. apl⁹is:quib⁹ specialius secreta dei reuelauit cꝫ alīs (de mūdo). i. de mundana cōuersatione ex qua sunt vocati Uolens aūt p ipsis christus orare adducit multas rōnes q deberet pro eis orare. Prīa est:qz erat eoꝝ magister cui⁹ erat p discipulis zelare. Dicit ergo (Tui erant) fm diuinitatē:vt dicit Aug. et intellige q ad predestinationē (et mihi eos dedisti) fm humanitatē:vt idē dicit:non autē fm diuinitatē:qz nihil habuit pater qō non habuerit filius semper lz a patre. Sūt dati xpo homini per cōuersionē ad fidē eius et vocationē ad apl⁹atum:cū pri⁹ fuissēt dei p ꝓdestinationē et nō xpi vt hō est. Scōam rōnē tāgit cū subdit (Et sermonē tuū seruauerūt). i. meipsum fm Beda:q sum verbū

tuū q̄ memorie cōmēdarūt. Uel sermonē tuū. i. ꝓcepta tua fm eundē Beda q̄ seruauerūt credēdo in me. Uñ subditur (Nūc cognouerūt) Ut dicit Beda. q̄d az dicit q ista sit textus: nūc cognoui: sed hoc nō hz rationē. Quo em̄ inquit potest ignorare filius q̄ sunt patris [Quia ea q̄ dedisti mihi] taz natura cꝫ doctria fm Beda [abs te sunt] sez procedentia. Accepit em̄ oia filius a patre inquātuz hō et inquātū deus. [Qz verba q̄ dedisti mihi dedi eis] docēdo eos [et ipsi acceperūt]. i. intellexerunt atqz tenuerūt: hz Aug. Tunc em̄ vt ait verbū accipit cuz mente percipit [Et cognouerūt vere] p fidē [qz a te exiui] p incarnationē [et crediderūt] subaudi vere fm aug. i. firmiter qualiā non ad ꝓpria rediturī. Loqtur em̄ de eis fm id qō futuri erant fm eundē (qz tu me misisti) qō idē est fm aug. qō a te exiui. Sed ꝓtra: quā fm Hila. exire ptinet ad eternam gnationē: mitti vero ad incarnationē: ergo nō sunt idē. Soluit aūt. s. Tho. qz sī loqmur de xpo quantū ad diuinitatē cꝫtū ad filium dei aliud est exire aliud mitti: hz hz hūanitatē quātū ad filiū hois idez sum vt dicit aug. Hec ille. ¶Jn hac pte ē morale documētū: q̄ qui ꝓpter deū se humiliant et explent opa q̄ deus eis imūxit: pducūtur ad clarificationē. i. glificationē que apud deū est. De hoc ait Apls Ro. viij. Nō sunt cōdigne passiōes huj⁹ tpis ad futurā glriaz q̄ reuelabit i nob̄. ¶Quātū ad tertiū positis rōnib⁹ oz ādi: ponit ipsa discipulor cōfirmatio quā xps eis petiuit cū. ōr [Ego ꝓ eis rogo] nō exprimit aūt q̄d ꝓ eis petat. Et qz vt dicit. s. Tho. iij. pte. q. xxxj. ois oro xpi q̄ rōne deliberata fuit exaudita est. Dicēdū vr q petiuit ea q̄ apl⁹is dedit de⁹ puta q̄ post passionē nō remanerēt infidelitate et hmōi [nō p mūdo]. i. hoib⁹ carnalr viuentibus fm aug. q̄ nō sunt in ea sorte gr̄a vt q illo eligāt ex mūdo. Uñ aūt aug. velle vt mundū itelligank ꝓsciti q̄ eligendi nōerāt. Pro talib⁹ em̄ nō est orandū: ei enim constāt tales esse ꝓscitos [Sz p his quos dedisti mihi qz tui sunt] hz eternā ꝓdestinationē. Uel alr. Rogo p eis vt. s. in sua volūtate ꝓsperent q̄ bona est: nō p mūdo: qz eorum volūtas est mala: et mihi aduersa. Me vo dō existimet xp̄m nouū habere ꝓncipiū: et nouiter istos a deo accepisse inquātū deus erat: subiungit: [Et mea oia tua sunt: et tua mea sūt] qō fm aug. ōr qz et ipse filius de⁹ est patri equalis. Uel fm alios iō ōr: qz ꝓpter vnionē i psona fit idiomatū cōicatio: ita q̄ ea q̄ sunt diuinitatis attribuunk hoi: et q̄ hois deo. Dicim⁹ ei q̄ hō creauit stellas et q̄ de⁹ est crucifixus. Vide de hoc. s. Tho. iij. par. q. xv. [Et clarificat⁹ sum in eis]. s. apl⁹is inchtū. s. credebāt i xp̄m fm Chrys. ei⁹ gloriā ptim cognoscentes. [Et iam nō sum i mūdo]. i. ꝓmo fm vt a mūdo recedā. Uñ subdit [et hi i mūdo sunt: et ego ad te venio] qō est quodā modo nō esse mūdo a quo recedo: quasi diceret. Cū essem cū eis ego seruabam eos in nole tuo: nūc aūt tibi eos recōmēdo. Et i hoc est morale documētū: quātā curā xps de salute fideliū hēbat: et cō sequēter quātam nos habere debeam⁹. Uñ amorē suū materno ꝓparat et ꝓfert. Esa. lxix. Nūqd pōt oblīnisci mulier infantē suū: vt nō misereak filio vteri sui. Et si oblita fuerit: ego nunqꝫ oblīniscar tui. Est aūt sciendū q̄ hoc euāgeliū legitur in die virginis: qz ei illa verba xpi cōueniunt: oia mea tua sunt: vt sit vox dei ad virginē. Deus eniz et cōmisit oia officia sua. Nā pater fecit eaz thesaurariā suā: cōmittēdo ei thesauruz sue potētie. Nā alīqs est potēs in curia alicuius vel rōne parētele vel rōne gr̄e quā hz apd dñm vel rōne obsequū exhiditi dño. Sta aūt ꝙgo est mater regis: sicut Bersabee Salomonis. cui ipe dixit: pete mk mi. iij. Reg. ij. et inuenit gr̄am apud deū septez opa mie exhibuit regi: vt supra dictū est Jō ē potētissima. Filī⁹ quoqꝫ fecit eā camerariā suā: qz vēter ei⁹ purgat⁹ sancto spiritu et pictus donis celestibus fuit camera filij dei quē habēdo in vtero hebeatignē inextinguibilē: lucē inaccessibilē et dulcedinē ineffabilē. Et spōsetūs fecit eā eleemosynariā suā. Pr̄ em̄ et filī⁹ dat nobis sua dona p amorē: et ꝓsequenter p spm̄ scm̄ q̄ē amor et primū donū: sed ipse spōsetūs dat nobis sua dona p ꝙgnē. Uñ ipsa in corpore mixto cōpar

collo.per qō caput influit alijs membris. Uñ ſm Werh.nulla gratia de celo deſcēdit ad terrā niſi trāſeat p manus Marie. Qō intelligit inquātū ea q̄ facit xp̄s dicit facere ꝺ̄o q̄ dedit chriſto eſſe hominē ſiue humanitatē:per quā xp̄s eſt mortuus:z nos deo reconciliauit:et nobis meruit.

¶ Dñica in ramis palmarum.

Citis quia poſt biduum paſcha fiet:z filius hominis tradetur vt crucifigatur:tūc congregati ſunt principes ſacerdotum z ſeniores populi ꝛc.

Citis qz poſt ꝛc. In hac dominica legitur paſſio ſed illam z omnes alias que legūtur in ferialibus diebꝰ vide infra in fere.vj. Legit etiam illud euāg. cū appropinquaret. ſz vide illud ſupra dominica.j. in aduentu.

¶ Feria.ij.poſt dñicam palmarum.

¶ Textus euāgelij.Jo.ca.xij.

Ante ſex dies paſche venit ieſus bethaniam:vbi fuerat lazarus mortuus quem ſuſcitauit ieſus. Fecerunt autem ei cenā ibi z martha miniſtrabat. Lazarus vero vnus erat ex diſcūbentibus cū eo. Maria ergo accepit libram vnguēti nardi piſtici pretioſi:z vnxit pedes ieſu z exterſit capillis ſuis pedes eiꝰ z domꝰ impleta eſt ex odore vnguenti. Dicit ergo vnus ex diſcipulis ſuis Judas ſcariothis qui erat eum traditurꝰ. Quare hoc vnguētum non venit trecentis denarijs z datum eſt egenis? Dixit aūt hoc non qz de egenis ptinebat ad eum ſed quia fur erat:z loculos habens ea q̄ mittebāt portabat. Dixit ergo Jeſus. Sine illaz vt i die ſepulture mee ſeruet illud. Pauperes enim ſemper habebitis vobiſcū.:me aūt nō ſemꝑ habebitis vobiſcum. Cognouit ergo turba mlta ex iudeis qz illic eſſet:z venerūt nō ꝓpter ieſum tm̄:ſz vt lazarū viderēt:quem ſuſcitauit a mortuis. Cogitauerūt aūt principes ſacerdotū vt lazarum interficerēt:qz multi ꝓpter illū abibāt ex iudeis z credebāt in Jeſum. In craſtinū aūt turba multa q̄ venerat ad diē feſtū cū audiſſet qz venit ieſus hieroſolymā z acceperūt ramos palmarū:z pceſſerūt obuiā ei z clamabāt: Oſanna bñdictus q̄ venit in noīe dñi rex iſrl. Et inuenit ieſus aſellū z ſedit ſuper eum ſicut ſcriptū eſt. Noli timere filia Syon Ecce rex tuꝰ venit ſedēs ſuper pullū aſine. Hoc nō cognouerūt diſcipuli eiꝰ primum:ſz qñ glorificatus eſt Jeſus:tūc recordati ſunt qz hec erāt ſcripta de eo:z hec fecerūt ei. Teſtimoniū ergo phibebat turba q̄ erat cū eo qñ lazarū vocauit de monumēto:z ſuſcitauit eū a mortuis. Propterea z obuiā vēit ei turba qz audierūt eū feciſſe hoc ſignū. Phariſei ergo dixerunt ad ſemetipſos. videtis qz nihil pficimꝰ. Ecce mūdus totꝰ poſt eū abiit. Erāt aūt gētiles quidā ex his q̄ aſcēderant vt adorarent in die feſto. Hi ergo acceſſerunt ad philippum q̄ erat a bethſaida galilee:z rogabāt eum dicētes. Dñe volumus Jeſum videre. Venit Philippus et dicit Andree. Andreas rurſū z Philippus dixerūt ieſu. Jeſus aūt rñdit eis dicēs. Uēit hora:vt clarificet filiꝰ hoīs. Amen amen dico vobis:nīſi granū frumēti cadēs in terra mortuū fuerit ipſum ſolū manet. Si aūt mortuū fuerit:multū fructū affert. Qui amat aiam ſuā:pdet eam. Et q̄ odit aiaz ſuā i hoc mūdo:in vitā eternam cuſtodit eam. Si q̄s mihi miniſtrat:me ſequat. Et vbi ſū ego

ille z miniſter meus erit. Si quis mihi miniſtrauerit: honorificabit eum pater meus. Nūc aia mea turbata eſt. Et quid dicā. Pater ſaluifica me ex hac hora. Sed ꝓpterea veni in horam hanc. Pater clarifica nomē tuū. Uenit ergo vox de celo dicēs Et clarificaui z iterū clarificabo. Turba ergo q̄ ſtabat z audierat dicebat tonitruum factum eſſe. Alij dicebant. Angelus ei locutus eſt. Rñdit Jeſus z dixit. Nō ꝓpter me hec vox venit ſed ꝓpter vos. Nunc iudicium eſt mundi. Nūc princeps huius mūdi eijcietur foras. Et ego ſi exaltatus fuero a terra.omnia trahā ad meipm. Hoc aūt dicebat ſignificans qua morte eſſet moriturꝰ:. Rñdit ei turba. Nos audiuimus ex lege qz xp̄s manet in eternū. Et qūo tu dicis. opz exaltari filium hominis. Quis eſt iſte filius hois? Dixit ergo eis ieſus. Adhuc modicū lumē in vobis eſt. Ambulate dū lucē habetis. vt nō tenebre vos comprehēdant: Et qui ambulat in tenebris neſcit quo vadit. Dū lucē habetis credite in lucē vt filij lucis ſitis. Hec locutꝰ eſt Jeſꝰ z abiit z abſcōdit ſe ab eis.

Ante ſex dies paſche ꝛc. Jo. xij. In preſenti euan. in quo narrat quō xp̄s ſabbato añ dominicā palmarū exiēs de deſerto i quo latuerat venit bethaniam:z ſequenti die in Hierlm:et ibi ꝓdicauit:tāgunt tria pūcta:que ſunt Murmuratio: Aſſociatio:z Predicatio Quantū ad primū in quo tangit murmuratio iude.p effuſione vnguēti:opz ſolum aliqua declarare ꝗba:(Ante ſex dies paſche).i.ſexto die añ paſcha.i.ſab bato añ dñicā palmarū. Dicit aūt theo. q̄ tunc incipiebant cōuiuare z ſolennizare:qz in craſtinum.i.in die palmarum erat.x.dies menſis in qua agnus immolandus ſegregabat a grege (venit Bethaniam vbi erat lazarus mortuus quē ſuſcitauit ieſus. Fecerunt aūt ei cenaz) in domo ſimōis leproſi:vt dr Mat.xxvj. Nec obſtat qō martha miniſtrabat vl lazarus recūbebat.quia vtrūq̄ potuit in domo auunculi vicina fuiſſe (z martha miniſtrabat: Lazarus ſo vnus erat ex diſcumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram vnguenti) Ecce magnificētiam marie(nardi piſtici pretioſi) Dicit aūt piſtici ſm aug.a loco vñ erat vnguē tū. Uel piſtici.i.fidelis ſm Alchuinū. Piſtis eſt grece latine dicitur fides. Non eſt erat adulteratum alijs ſpecieb⁹ ſeu ſophiſticatū (z vnxit pedes ieſu z exterſit capillis ſuis pedes eius:z domus impleta eſt ex odore vnguenti. Dicit ergo vnus ex diſcipulis ſuis iudas ſchariotis)ſic dictus eſt a ſcharioth vico. Inde eniz dr.hic z hec ſchariothis z hocſchariothe:qui erat eum traditurus. Quare hoc vnguētū non venit trecentis denarijs z datū eſt egenis:Sed cōtra qz alij dicūt diſcipulos z non ſolū iudā murmuraſſe. Ad hoc dicit aug.de cōſen.euā. qō alij ponunt pluraliē numerū ꝓ ſingulari:vel vt dicit Jo.de ſolo iuda meminit quia latro erat alij vero ꝓpter paupertū curā murmur cōceperūt:aut z verba exp̄ſerunt (Dixit aūt hoc nō qz de egenis ptineret ad eū) r. Rtū ad effectū:ptinebat āt Rtū ad offm:qz erat diſpenſator [ſz qz fur erat z loculos hñs].i.cuſtos exiſtēs loculoꝝ ſiue burſe dñi ac ꝺciſcipuloꝝ. Et ſz au. dñs admiſit z tolerauit furē vt diſcamꝰ malos tolerare. Et ei loculos dñs ꝓmiſit ſm Chry. ne alicui hñet occaſionē z diceret:pcūiarū:deſyderio dñm ꝓdidi. Uel ſm Theo.qz minimus erat. Minor eſt.pecūie diſpēſatio ſz doctrie. habuit aūt loculos dñm ſz au. vt ſciret eccl'ia qñ loculos habere ꝑt z ſz s. Tho. in ſignū q̄ hoc nō derogat ſummē pfectioni. z ſm eūdē in ſignū q̄ illud Matt. vj. Nolite ſoliciti eē: nō ſignificat q̄ nihil i craſtinū reſeruet [ea q̄ mittebā rbo] pauꝑi z collegio ſuo [portabat] ꝛcō ſeq̄nter cupiebat hñe ſēp burſā plenā: vt melio ide ſubtraheret (Dixit ḡ ieſꝰ) volēs rōnabiliter excuſare mariā. Dicit ei

Chry. r.s. Tho. q multa bona sunt de q
bus si pfiliū peterēt añ̄ fierēt ea nō cō
sulerem⁹: qr possent fieri meliora: sed tñ
si tiā ceperint fieri nō sunt ꝓhibēda dū-
mō sint bona. Et sic dicunt q dñs añ̄
Maria effudisset vnguētū: forte illud da
ri pauperib⁹ maluisset: ſz tñ postm̄ iam
res agebat dixit. (Sinite illā.) Ex hoc pz
q plures erāt murmurātes. (Ut ꝓdiē se-
pulture mee seruet illud) non idē nūero
ſz specie vel gñe: sm. s. Tho. Rūs autē
Matth. dicit. Preuenit vngere corpus
meū in sepulturā. i. morte sepulture. Ex
ponit aūt iste passus tā varie vt melius
iudicē ꝓriā tantū expositionē ponere.
Sciendū est ergo q dubiū est an Maria
ꝓscierit mortē xp̄i. Quidā em̄ iō dicunt
q nō: qr ex scriptura nō habet. Et sic sen
sit. s. Tho. dicēs hoc illā fecisse ex quodā
instinctu nature sicut frequēter aliq̄ ad
aliq̄d faciendū mouent cui⁹ rationē nō
intelligūt. vt Caiphas Jo. xi. Uerum nō
incōuenit q sciuerit eā: qr fuit familia-
rissima xp̄o: r verbū ei⁹ audiebat libēter
sime. Si ergo xp̄s duodecim discipl'is p̄-
dixit passionē: quā r mater filiorū zebe-
dei intellexit nō est irrationabile q etiā
huic cui ꝓrio voluit post resurrectionem
appere eā ꝓdixerit. Tū ēt potuit qr a btā
v̄gine que ibi ꝓpe dubio aderat sicut r
post aderat cruci in die passionis: de his
edoceri. Dato tñ q illam nō sciuerit tñ
cū esset nobilissima non potuit eā latere
pfiliū iudeorū de morte xp̄i. Timuit aūt
ne xp̄o occiso illū inungere nō ꝓmittere
tur: nec tñ erat sine spe vngēdi cadauer.
Et iō r ꝓuenit inungere corpus r tñ ser
uauit ēt aliq̄d de vnguēto ad vngendū
si posset in sepulcro. Unum ergo fecit qr
vnxit. r de hoc dicit Matth. ꝓuenit vnge
re corpus rc. aliud facere cogitabat. r de
hoc dixit Joānes. Ut in diē rc. Discipli
aūt reꝓhēdebāt eā de eo qō fecerat: r resi-
duū vnguēti forte vendi volebāt: r xp̄s
eos de vtroq; cōpescuit. De ꝓrio q̄dē vt
dicit Matthe⁹. de scō vt dicit Jo. (Pau
peres em̄ semp habebitis vobiscum: me
aūt semp nō habebitis). s. q̄tū ad p̄sen-
tiā corporalē. Quātū em̄ ad diuinitatē:
et q̄tū ad p̄sentiā eius in sacro eucharis
tie: r q̄tū ad p̄sentiā ꝑ gratiā et amorē
in cordib⁹ se amantiū: r q̄tū ad specialē
quidētiā quā hz de bonis dicit Matth.
vlti. ecce ego vobiscū sum rc. (Cognouit
ergo turba multa ex iudeis qr ilic esset: r
venerūt nō ꝓpter iesum tñ ſz vt lazarū
viderēt quē fuscitauerat a mortuis) De
syderabāt ei videre suscitatorē q̄ridua
ni mortui q̄ihz suscitatū r de futura vita
aliq̄d itelligere ab eo q̄ ide redierat. i. la
zaro. qr hmōi desyderiū inatū est hoi: vt
dicit. s. Tho. Cogitauerūt aūt ꝓncipes
sacerdotū vt r lazarū interficerent. qm̄
multi ꝓpter illū abibāt ex iudeis (a Hie-
rusalē in bethaniā) vel a synagoga ad
fidē (r credebāt in Jesum) O stultitiam.
Seu quare nō ita actū est circa alios re-
suscitatos r sanatos a dño. Rūdit Chry.
r.s. Tho. q ꝓpter quatuor. Primo qr ꝑ
miraculū fuit patens corā multis r ma
gnū. Scō qr lazr⁹ erat ꝓsona insignis.
Tertio qr tūc erat festū in quo tot⁹ ppl's
erat ꝓpe bethaniā. Quarto qr non pote
rant calūniari hoc factū fuisse ꝓtra legē
q̄si i sabbato ꝓpetratū: sicut fecerāt de ce
co nato. Jstis em̄ ꝓcurrētibus totus q̄dē
mūdus ꝓuerti debuisset. ſz corda q̄ fue-
rāt vitiorū inuidiecz vel maxime armis
occupata ꝓtra deū armant ad pugnaz.
¶ Quātū ad scōz tangit quō xp̄s soleñi
ter fuit assotiatus in hierl'm in die pal-
marū ibi (In crastinū aūt turba multa q̄
venerat ad diē festū cū audisset qr Jesus
venit hierosolymā: acceperūt ramos pal
marū: r ꝓcesserūt obuiā ei: r clamabāt:
Osanna bñdictus q̄ venit in noīe dñi rex
isrl'. Et inuenit Jesus asellū et sedit sup
eum: sicut scriptuz est. Noli timere filia
syon. ecce rex tu⁹ venit sedēs sup pullū
asine. Hoc nō cognouerūt discipuli eius
primū. i. añ passionē sm. s. Tho. (sed qñ
glorificatus est Jesus). i. qñ gloriosus re
surrexerit sm Aug. (tūc recordati sunt)
i. intellexerunt nouiter. sicut q̄ recordat
intelligit de nouo actualiter qō ꝓrio no
uerat habitualiter: (qr hec erāt scripta de
eo: r hec fecerūt ei) q̄ scz erāt scripta [Te
stimonū ergo ꝓhibebat turba q̄ erat cuz
eo qñ lazarū vocauit de monumento. et
suscitauit eū a mortuis] Ubi ꝓz tot in-
terfuisse suscitationi lazari q̄t poterāt di
ci turba. qō sonat multitudinē magnā.

ꝓptorea r obuiam venit ei turba qui
audierāt eū fecisse hoc signū. ꝓpharisei er
go dixerūt ad semetipsos. Uidetis qr ni-
hil ꝓficim⁹. Ecce mūd⁹ totus post eum
abiit]. i. q̄si tot⁹ ppl's. Est em̄ hyperbole.
¶ Quantū ad tertiū tangit predicatio
quā illa die fecit hierl'm: ibi. Erant aūt
gētiles quidā ex his q̄ ascēderāt vt ado
rarēt in die festo. Jz em̄ essent gentiles:
tñ idola nō colebāt ſz verū deū. [Hi er-
go accesserūt ad Philippū] qnē. s. mitē vi
debāt [q̄ erat a Bethsalda galilee: r ro-
gabāt eū dicētes. Dñe volum⁹ Jesum vi
dere.] Sicut aūt dicit. s. Tho. xp̄s in diebus
tñ predicauit ꝓsonaliter: qō intelligit re-
gulariter r ꝓncipaliter: gētibus autez p
apostolos: secundum illud Esa. vlt. mo-
Uittam ex eis q̄ saluati fuerint ad gen-
tes r annūtiabūt gloriā meā gentibus.
Hoc aūt iam ꝓfigurabat inquārū genti
les xp̄o deuoti nō adierunt illū imedia-
te. sed vnū discipulorū eius. Sz sicut gē
tes puerse papl's videt xp̄m in gloria
ista isti vt credo tūc Christum viderunt
vallocuti sunt. [Uenit Philipp⁹ r dixit
Andree] Quia em̄ Andreas erat eo pot
ūesset primus xp̄i discipulus: r etiā qr
ꝓpm̄ Philippus fuerat cōuersus: vt ha
betur ex ꝓrio cs. Jo. iō ei⁹ pfilio dirigi vo
luit: maxie sm Chry. qr audierāt in viā
gētū ne abieritis. [Andreas rursum et
Philippus dixerūt ihesu. Jesus aūt rūdit
eis dicēs: Uenit hora vt clarificet filius
hois] ex quersione gentiliū: vt dicit aug.
quā annūtiat occasione hoz⁹ q̄ eū videre
volebāt. Sed tñ vt idē ait: qr gloriā exal
tationis debuit ꝓcedere humilitas pas
sionis: iō dixit se granū mortificādū infi
delitate in deo⁹: et mutiplicandū genti-
lū fidelitate vi. [Amen amē dico vobis
nisi granū frumēti cadēs in terrā moz-
tuū fuerit ipm solū manet. Si autē moz-
tuū fuerit multū fructū affert.] Sicut em̄
granū seminatū nō fructificat: nisi pri⁹
in terra marcescat: r vehemēter altereť
r corrūpat: nō q̄dē ꝑdendo ẏtutē semi-
natiuā sed: vt dicit. s. Tho. specie mutā-
do. s. ꝓ suā quersionē in herbā: sic nec xp̄s
qui grano opparatur reddidit fructū cō-
uersiōis gētiū nisi a iudeis occisus. De-
inde xp̄s hortat ad imitationem passio-
nis sue dicēs. [Qui amat aiam suaz ꝑ-
det eā]. Scōz aūt mētē Aug. hoc dupli-
citer ei ponit: siue ꝓ aiam accipim⁹ hois
formā siue hois ẏritā. ꝓrio sic. (Qui amat
aiam suam) vere velēdo ei bona spūa-
lia (ꝑdet eā) mortēdo q̄ xp̄o si fuerit opor
tunū. In morte em̄ quodā mō ꝑdit aia
quo ad mūdū istū. [Et q̄ odit aiam suaz
in hoc mūdo] eā. s. mortificādo vł morti
exhibēdo ꝓ xp̄o [vitā eternā]. i. adquirit
eternā [custodit eā]. Aug. Si cupis vitā
tenere cū xp̄o noli mortē timere ꝓ xp̄o.
Hec ille. Alio mō sic. [Qui amat aiam
suā] nō vere sz apparēter: volēdo ei sen
sibilia bona [ꝑdet eam] in futuro: qr. s.
eterna vita ꝑuadit. [Qui aūt odit aiam
suā in hoc mūdo] odit inquā apparēter
ꝑuādo eā sensibilib⁹ bonis in vitā eter
nam custodit eā] r ad hūc sensum dicit
idē. Noli amare miaz i hac vita ne ꝑdas
eā i eterna vita. Hec ille. Est aūt scēa ex
positio: vt ait meliot: qr cū dr prius ꝑdet
eā: subaudiēdū est: in futuro. Sed ꝓ his
sciēdū est vt dicit. s. Tho. q̄ amare ali-
q̄d est velle ei bonū: r amare aiam sim-
pliciter: est ei velle bonū simpl'r. i. bonū
quo aia fit bona. i. summū bonum qō est
de⁹: vel bonū spūale. Amare aūt eā sm
q̄d: est velle ei bona sm q̄d: vt bona ter-
rena sm illud ꝑs. Qui diligit iniqtatez
odit aiam suā. Hec ille. [Si q̄s mihi mi
nistrat]. i. qui q̄rit q̄ mea r nō q̄ sua sunt:
vt dicit. s. Tho. (me sequat). s. subeundo
mortē vt afferat fructum multū: si opor
tuerit (r vbi sum ego: illic r minister me⁹
erit). s. in gl'ia i q̄tūc erat xp̄s q̄ ad aiam:
r si nō quo ad corp⁹: iō nō dixit vbi ero:
sed vbi sum. Et iō subdit (si q̄s mihi mi
nistrauerit honorificabit eū ꝑ me⁹) Au
gu. Ministrat aūt ihesu: q̄ nō sua q̄rit: sed
q̄ ihesu xp̄i. Hec ille. Uidet ergo ꝓprie di
ci minister xp̄i: q̄ relictis suis: saluti va-
cat aliarū: ſz etiā minister ei⁹ dicat' plat⁹
inquātū ministrat sacra. sm illud. j. Co.
iij. Sic vos estimet rc. r quilibet fidelis
seruās mādata xp̄i: sm illud. j. Coz. vi.
In olbus exhibeam⁹ ius rc. Est aūt scien
dū q̄ xp̄s ab instāti sue cōceptionis fuit
gloriosus in aia nō aūt in corpe neq; in
corpore cis sensib⁹ vt posset mysteriū redē
ptiōis opari: vt dicit. s. Tho. iij. q. xxxiij.

ꝛ.q.lxvſ.Relinq̃bat aũt xp̃s in paſſione viribus ſenſitiuis agere qđ ſuũ erat: dolẽdo:ꝛ fugiẽdo:ꝛ abhorrẽdo: doloroſa vt idẽ dicit.q.lxvſ.vbi.s.Qz ergo xp̃s fuerat horrtatus ad ſe ꝑ mortẽ ſeq̃ndũ:ꝛ aliquis potuiſſet dicere tu ſecure potes mortẽ ſubire(qz nihil mali times)voluit oppoſitũ oſtẽdere:cũ ſubdit.(Nũc anima mea turbata ẽ)horroze mortis. Que turbatio nõ erat ℨ rõnẽ ſz ℨ rõnẽ excitata: ad oſtẽſionẽ vere hũanitatis:ꝛ ad inſtruẽ dũ ne recuſem⁹ mortez ẽt cũ turbamur. Turbaꝯ aũt ꝓprie qđ cõmouet excedẽs modũ ſue tranq̃llitatis: ſicut mare ꝓmotũ turbatũ dicim⁹:ℨz.s.Tho. turbaꝯ igitur ſenſitiua pars aĩe: qñ aliq̃d⁹ motib⁹ mouet : vt ſpe vel timore:vel hmõi paſſionib⁹.Sed ꝺ turbatio qñq̃ ſiſtit ſub rõne:ꝛ qñq̃ limites eius excedit cũ.ſ. ipſa rõ ꝑturbaꝯ qđ in nullo ſapiẽte ſit.Uñ ℨz ſtoicos ſapiẽs nõ turbaꝯ.ſ. q̃tũ ad rõnẽ ꝛ maxime xp̃s q̃ eſt ſapiẽtia dei.In eo g̃ nõ fuit turbatio ſupra vel ℨ:ℨz ℨm rõnẽ: qz in eo nulla fuit paſſio niſi quaz ipſe cõcitauit : qz in eo vires iferiores ita rõni ſubdebaũt:q⁹ nihil agere vel pati poterãt:niſi qđ rõ ordinabat. Uñ ꝺr Jo.xſ. q⁹ turbauit ſemetipm . Hec ola(ꝛ q̃d dicã:)quaſi diceret ℨm affectũ ſenſualitatis dicã(pr̃ ſalnifica me ex hac hora)ſed tñ ℨm rõnẽ dico(ℨz ꝓpter hoc)vt moriar (veni)ſpõte(in hanc horã . Pr̃ clarifica nomẽ tuũ)ꝑ mortẽ meã faciẽdo tuã voluntatẽ:ꝛ nõ meũ appetitũ ſenſitiuũ . Sz ꝓtra. Nã vt dicit aꝑs ad Heb.v. Chriſtus exauditus eſt ꝛ ꝓ ſua reuerẽtia.ſ.in oibus. Ergo ſi petiuꝫ ſaluari . ꝛ liberari a paſſione nõ fuiſſet paſſus: qđ ẽ falſuꝫ. Ad hoc dicit.s.Tho. q⁹ iſtã petitionẽ rõ nõ ꝓpoſuit ꝓptio motu ℨ q̃ſi aduocata et ex ꝑſona naturalis effect⁹ recuſantis mori.Eſt aũt exaudit⁹ in hiſ q̃ rõ ex ſua ꝓte petebat:ꝛ vt exaudiẽda.Et iõ Chry. legit interrogatiue.Quid dicã:Nunq̃d hoc pr̃ ſaluifica me ex hac hora:q.d.nõ ſed ꝓptereaveni in hãc horã.q.d Nõ eſt iuſtũ vt liberer a paſſiõe q̃veni pati.Petitionẽ aũt ſuã ꝓponi rõ(pr̃ clarifica nomẽ tuũ).i.filiũ tuũ ℨm.s.Tho . qz cũ nomẽ dicaꝯ anotitia q̃ſi notamẽ eſt quo manifeſtaꝯ res:ꝛ filio manifeſtaꝯ pr̃.Uel nomẽ tuũ ℨz eundẽ.i. potẽtiã ꝛ gloriã tuã: Et in hoc petit filiũ pati ꝑ cui⁹ paſſionẽ nomẽ dei erat clarificandũ.[Uenit ergo vox]formata ꝑ angelũ imediate ℨm Greg.[dicẽs.Et clarificaui]ℨz Aug.aſi mundũ:ꝛ in natiuitate ex ℣gine:ꝛ in baptiſmo:ꝛ in miraculis[ꝛ iterꝫ clarificabo]in reſurrectione ꝛ aſcẽſione : ꝛ mũdi cõuerſione.Iſta aũt vox ℨm Chryſ. fuit bñ ſignificatiua ꝛ exp̃ſſiua:ℨz adeo velox q⁹ rudes ꝛ deſidioſi eã nõ ꝓceperũt:iõ varie de ea ſentiebãt. Fuit aũt a tota trinitate ꝑ angelũ formata:ℨz tñ vox pr̃is dr qz ad eã repreſentandã formata eſt. Et venit ꝓpter turbã : qz dicebãt phariſei q⁹ a deo iſte hõ nõ eſt. Dicit ergo[Turba g̃ q̃ ſtabat et audierat : dicebat tonitruũ factũ eẽ]Alij dicebãt: angel⁹ ei locut⁹ eſt.[Rñdit ieſus ꝛ dixit. Nõ ꝓpter me vox hec venit.ſed ꝓpter vos]vt credatis q̃ a deo ſum.Ego eñ iſta voce inſtrui nõ indigeo:qz nihil mihi attulit qđ neſcirẽ. Oñdit aũt ℨm Chry. ꝓñr ꝛ modus iſti⁹ glorie:cũ dr.[Nunc iudiciũ eſt mũdi]Eſt aũt ℨm Aug.dei duplex iudiciũ:cõdẽnationis.ſ.ꝛ ꝓmiationis:vt generale in fine mũdi : ꝛ ſpeciale in morte cuiuſq̃. Aliud eſt iudiciũ diſcretionis ſi deliuz ab infidelibus:ꝛ de iſto vt ait hic eſt ſermo.[Nũc].i. ſtatim poſt hoc[ꝓnceps huius mũdi].i.hoim mundanoruz ℨm Aug.nõ aũt huius mũdi.i.celi vel terre.i. diabolus[ejiciet foras]a cordibus infideliũ ꝛ peccatoꝝ q̃bus dominaꝯ : dũ ad me ꝙuertẽt.Uel aliter nũc iudiciuz eſt mũdi.i.ꝑ mũdo: nõ ℨ mundũ: vt ſcz liberet a diabolica poteſtate : ꝛ nullus ei ſubdaꝯ in culpa vel pena niſi voleno: qz diabolus ꝑ paſſionẽ eiectus eſt.i.pdidit ſolitã poteſtatẽ.Sz arguiꝯ ꝓtra predicta.Naz ſi diabolus eiectus eſt foras iã nõ tentaret ſicut ꝓius:qđ eſt falſum. Reſpondit.s. Tho. q⁹ diabol⁹ qñ homo eſt in peccato:regnat in eo ꝛ tẽtat illum ab interiori . Ubi vero nõ deſinit eſſe de mũdo:ſolũ ab exteriori regnat ꝛ tentat. Sic ergo eiect⁹ eſt foras: qz effectus peccati in hoie nõ eſt ab interiori: ſz ab exteriori.Hec ille. Qui obſcure vr̃ loq̃ ſed vt colligiꝯ.iij.q.xlix.art.ij. ad ſcõm intendit ſic dicere.Diabol⁹ ſupato hoie ꝑ peccatũ:habebat poteſtatẽ ipediẽdi hoiem ꝛ a ſalute quantũ ad tertium . Primo igñatum poterat ex iuſtitia dei hoiem a peccato tenere ſiue in ſtatu pcti : non tñ nõ poſſet pentere:ſed qz nõ poterat ſe educere de ſtatu pcti.Et ſcõ iquã poterat hoiem nõ liberatũ a ſtatu pec tan deducere ad alia peccata : q̃ omnia reis in tali ſtatu cauere non põt diu:et ſingula.Uñ quoda mõ ab interiori ꝑcipiebat hoiem in mortale pctm: nõ qz moueret voluntatẽ: ſz qz ad talẽ ſtatũ ſuadẽdo deduxerat in quo q̃s nõ põt nõ peccare tertio in quãtũ poterat detinere in limbo etiã iuſtos. Per paſſionẽ g̃ xp̃i eiecꝫ eſt quo ad duo prima etiam anteq̃ ipſa fuiſſet expleta qz ꝙtute eius hõ ſurgebat a ſtatu pcti ꝛ ꝑñr cauebat a pctis ſequẽtibus alia peccata . Quo ad tertiũ ſo ẽ eiectus qñ ipſa fuit ꝓſummata. Scõ arguiꝯ . naz ſi princeps huiꝰ mũdi ejcit foras nũc:nõ ergo añ paſſionẽ xp̃i: ꝛ ꝑñr tũc iuſti nõ fuerũt liberati a pctõ: Rñdet.s.Tho. q⁹ añ paſſionẽ fuit ejectꝰ a ſingulariꝰ pſonis ſed nõ a toto mũdo ſicut poſt:qz qñ tunc factum eſt in paucis:poſt factũ eſt i multis.Uel vt dicit:añ paſſionẽ fuerunt iuſti liberati a peccato ſz nõ totaliter:qz nõ itroducebaũ in regnũ ſicut poſt ſublato ſiãmeo gladio:qđ dictum eſt.Hodie mecũ eris in paradiſo. [Et ego ſi exaltatus fuero].i. cum fuero exaltatus ſm Augu . non eñ dubitat ſe exaltandũ:vt ait in cruce per paſſionem (omnia trahã ad me ipm)omnia inquã ſm Augu. vel ſpiritũ ꝛ alam ꝛ corꝑ vel ſm eundem omnia:oẽs hoies ꝑdeſtinatos vel ſm eundẽ:omnia gña hoim. Credo aũt tunc fuiſſe prouerbiuz q⁹ q̃ ſuſpẽdebaꝯ:exaltari a terra dicebaꝯ ideo turba intellexit q⁹ xp̃s de ſua morte loquebatur.Uel ſm Chry. hoc intellexerũt qđ facere cogitabãt:nõ ex ipſa ſapiẽtia:ℨz ſtimulante cõſcia. Hoc aũt dicebat:ſignificans qua morte eſſet moriturus . Rñdit ei turba. Nos audiuim⁹ ex lege.i.ex ſcriptura:qz xp̃s manet in eternũ in multis eñ locis ſcripture ſit mentio de xp̃i eternitate vt Dañ.vj. Et poteſtas ei⁹ ptãs eterna(ꝛ quõ tu dicis.oportet exaltari filium hominis?) Nõ dixerat nunc ſtatim xp̃s:oportet exaltari filiũ hominis vt dicit Augu. ſed quia ſupra ſe filium hominis dixerat cũ dixit. venit hora vt clarificetur filius hominis:ideo illuꝯ retinẽtes ſic dicunt(Et quis eſt iſte filius hominis)quaſi dicerent. ſi tu es ille non es chriſtus qui in eternuz manet: ſi eſt ali⁹ dic quis ſit ille.Xp̃s autem commendauit eos de hoc quod nouerant chriſtum eternum dicens(Adhuc modicum lumẽ in vobis eſt)per hoc.ſ. vt dicit Augu . qz intelligitis chriſtũ eſſe eternũ.Sed iſta cognitio eſt imperfecta:quia non percipitis q⁹ mors eius ſtat cũ eternitate ei⁹ poſt reſurrectionez.(Ideo ambulate)id eſt proficite in cognitione [dum lucem habetis].i. dum ego ſum preſens et docẽs.vel ſm Chry.dũ durat pñs vita[vt nõ tenebre]ignoratie ꝛ culpe vel tenebre dãnationis [vos ꝓhendãt.Et q̃ ambulat in tenebris:neſcit q̃ vadat.Dũ lucẽ hẽtis:credite in lucẽ vt filij lucis ſitis].i.filij dei ꝑ gratiaz.qui deus eſt lux. [Hec locutus eſt Jeſus:ꝛ abiit ꝛ abſcondit ſe ab eis]oſtendẽs q⁹ in tenebris infidelitatis remanerent.

In cena domini.

Tex.euſng.Joan.c.xiij.

Ante diem feſtum paſche ſciens Jeſus qz venit ei⁹ hora vt tranſeat ex hoc mundo ad patrẽ cũ dilexiſſet ſuos qui erãt in mũdo:in finẽ dilexit eos.Et cena facta cũ diabolus iã miſiſſet in coꝛ vt traderet eũ iudas ſimonis ſcarioth:ſciens qz oia dedit ei pr̃ in manus. ꝛ qz a deo exiuit ꝛ ad deũ vadit:ſurgit a cena ꝛ ponit veſtimẽta ſua.Et cum accepiſſet lintheũ.precixit ſe.Dein mittit aquã i peluim.ꝛ cepit lauare pedes diſcipulorũ:ꝛ extergere lintheo quo erat ꝑcinct⁹. Uenit ergo ad ſimonẽ petrũ.Et dixit ei petr⁹. Dñe: tu mihi lauas pedes.Rñdit ieſus ꝛ dixit ei.Qđ ego facio tu neſcis mõ. ſcies aũt poſtea.Dicit ei petr⁹. Nõ lauabis mihi pedes i eternũ. Rñdit

el Jesus: Si non lauero te: nō habebis partem mecū. Dicit ei simon petr⁹: Dñe nō tm̄ pedes meos: sz et man⁹ et caput. Dixit ei Iesus. Qui lot⁹ est nō indiget nisi vt pedes lauet: sz est mūdus tot⁹. Et vos mundi estis: sz nō oēs. Sciebat eñ quis nā esset q̄ traderet eum propter ea dixit: non estis mundi oēs. Postq̄z ergo lauit pedes eorū: accepit vestimenta sua: ꝛ cum recubuisset: iterū dixit eis: Scitis q̄d fecerim vobis vos vocatis me magister ꝛ dñe ꝛ bñ dictis. Suz etem. Si ergo ego lauí pedes vestros dñs ꝛ magister: et vos debetis alter alteri⁹ lauare pedes. Exemplum eñ dedi vobis: vt quēadmodum ego feci vobis: ita ꝛ vos faciatis.

Ante diem festū pasche ꝛc.] Jo.xiij. In pñti euā. tāgun tur tria pūcta q̄ sūt. Prepa ratio. Ablutio: ꝛ Admonitio. ¶Quātū ad primū tāgitur quō xps pparauit se ad abluendū discipulor⁹ pedes. Dicit ergo [Ante diē festū pasche].i.xiij.lūa. sine fe.v.in q̄ incipiebat solēnitas paschalis ad vesperū: q: a vespera ad vesperam celebrabant festa vt pz.Exo.xiij. Sicut ergo fm̄ in vigilia natalis dñi pōt dici factū in natali dñi: ita vt ór.s. Thom̄. alij euāgeliste dixerūt cenā factū prio die azymorū q: factū fuit die p̄cedēti ad vesperā: q: iā ptinebat ad diē azymor⁹. Jo. aūt ór añ diē pasche.i. añ fe.vj.q̄ erat ꝑprie pria dies celeberrima. Est aūt pascha nomē irregul⁹ declinatū: q: est neutri gñis: et tm̄ est prie declinatiōis: itē q: est prie declinatiōis ꝛ tm̄ facit.i.tia q: declinat pascha paschа. vl' paschа paschе fm̄ antiq̄s codices itē paschа paschatis. Et fm̄ Amb. grecū nome est ꝛ passionē sigt: hebraice ꝙo ór phase.i. trāsit⁹: q: transiuit dñs p egyptū peutices egyptios: ꝛ saluās vl' cōseruās hebreos. Aug. ꝙo ór: q̄ pascha hebraicū est ꝛ sonat trāsitū: q: tm̄ vt sit grece paschī passio ór: iō pascha passio putata ē. Uel aūt velle Aug. q̄ pascha descēdat a phase ꝙz aliq̄z existiationē p corruptionē vocabuli vt dicaī paschа q̄ū phasea seu phase addita c ꝛ sublata hlfa: q̄z mīlu latinoz ēt mō subtrahūt de phase: q̄s tm̄ dēnāt oīa anntq̄ exceptaria. Et idē videt sentire Pie. dicēs: q̄ pascha hebraice ór phase.s. Tho. aūt sic dicit: Hoc festū quidā putāt vocari pascha a passiōe dñi: q̄ tūc celebrat ꝛ precedant cū greco: q: pascha grece: idē est qō pati: sz tm̄ pria origo vocabuli habet ex hebreo q: pascha dicit quasi phase.i. trāsit⁹. vt ór Exo.xij. Interpretat aūt hoc euāgelista ꝓpter duplicē trāsitū. s. angeli percutientis primogenita egypti ꝛ filioz isr̄l trāseuntiū mare rubrū. Et iō hoc festuz vocans pascha: vt pascha nr̄m habeat vtriusq̄z lingue significationē hebraice s. ꝛ grece: q: in ipa passione dñi trāsitus fuit ipsius ex hoc mūdo ad p̄rem: ꝛ oim nostrū sequentiū xp̄m. Hec ille. Pascha tm̄ cū sumat ꝓ agno paschali: ꝛ ꝓ panibus azymis: ꝛ ꝓ septē dieb⁹ azymorū: ꝛ die pria q̄ erat celebris: hic sumit vltimō fm̄.s. Tho. Dies ḡ añ diez pasche: fuit feria.v.ꝛ nō feria.iij. vt volūt greci ꝛ p̄r xp̄s nō ꝓsecrauit in fermētato: vt dicūt (sciēs q: venit hora eius vt trāseat ex hoc mūdo ad p̄rem) ꝛ p̄r faciat pascha.i. trāsitū (cū dilexisset suos) familiares p̄cipue. Dicit eñ. s. Tho. q̄ aliq̄ sūt sui p creationē Jo. s. Sui eū non receperūt. aliq̄ predēptionē. i. dati ei p fidē Jo. xvij. Tui erāt ꝛ mihi eos dedisti. Aliqui spāli deuotiōe. s. Paral'.xij. Tui sum⁹ o dauid. p̄rios diligit ꝓsernādo eis bona nature: ꝛ scōos cōseruādo eis bona gre. alios spūal'r ꝙo ꝓsolādo. Hec ille [q̄ erāt in mūdo] ad differētiā mortuoz: q̄ etiā erāt sui inquātū sperauerūt liberari p eū: q̄ nō tātū indigēt dilectiōe ei⁹ vt eri stēs in mūdo fm̄.s. Tho. [finē].i. circa finē vite sue dilexit eos maiora. s. dilectiōis signa oñdēs q̄ pr⁹ fm̄ Chrys. vt p̄paret eos ad tristitia suppētura. Uel fz Aug. in finē. i. in se vel in eternā vitā: q̄ē finis. i. cōsa finalis quasi dicer et. Ad hoc dilexit vt saluaret. Uel fm̄ eundē: in finem id est vsq̄ ad hoc vt ꝓ eis mortem sustineret que est finis. i. terminus

[Et cena]

[Et cena] in q̄ edebāt agnū paschalē (facta).i. preparata fz Aug. nō aūt cōsumpta ꝛ trāsacta. Adhuc ei vt ait cenabat ꝛ pedes discipulor⁹ lauit. Permanētia fm̄ vt puta hō: dicunt facta etiā si sint absentia. nō aūt successiua: vt motus. q̄ fieri est transire: ꝛ facta esse trāsiuisse (cū diabol⁹ iā misisset in cor.) Est aūt notāda q̄ ola inferiora corpora obediūt spiritibus angelicis: etiā malis ad nutū: sicut humanū corp⁹ aie vt docet. s. Tho. i.q.cv.ij. di.vij.iij. cōtra Gen̄.c.ciij. Que ergo fieri possunt motu locali horū corpoū subsunt eor⁹ ptāti. Nullā tm̄ potest diabol⁹ imprimere formā sine motu locali. Si ergo p cor intelligam⁹ intellectū: nō pōt diabol⁹ in illud imprimere aliquā formā immediate: sz tm̄ pōt mouere spūs corporeos in quib⁹ sunt phātasmata ꝛ sic reducere imaginationē in actuz imaginādi: ꝛ cōsequēter imprimit p illā intellectui possibili speciē intelligibilē: vel ad actū reducit iam impressam: quā actu ꝓsyderet rē imaginatā. Nec obstat q̄ ad istā impressionē nō sufficit phātasia: sz requirit intellect⁹ agēs: q: iste intellect⁹ necessario egit p̄sente phātasmate. Ideo nisi volūtas auertat imaginatiuā: necessario intellect⁹ possibilis cōsyderabit de re imaginata. Nec tm̄ ex hoc sequit q̄ diabolus sciat pticulariter q̄d cogitē: iz sciat de q̄ cogitē: q: eadē speciē intelligibili pōt intellect⁹ possibilis vti ad diuersos p̄cept⁹ formādos: fm̄ qō placet volūtati. vt dicit. s. Tho. i multis locis. Sicut aūt actū volūtatis scire nō pōt ita nec hūc vel illū vsum speciei: iz nouerit vsum speciei in cōi. Stāte eñ phantasmate mulieris scit q̄ de illa cogito: sz nō scit q̄d: vtrū. s. abhorredo petm̄: ꝛ imfectionē mulieb⁹: vel cōplacēdo l cor potalib⁹ illecebris. Si aūt p cor intelligaī volūtas dupl'r pōt aliq̄ mitti i cor. Uno mō mouēdo ipam volūtatē ab intra vt illō velit: ꝛ sic solū a se ꝛ a deo mouet: vt docet. s. Tho. ꝙ.q.cv.ij.q.vj. Mat. ij.ar.iiij. ꝓtra Gen̄. i. c.lxxviij. Alio mō suggerēdo volūtati: qō sit dū aliq̄d ostēdit ei vt bonū: ꝛ sic immittit hō in cor p sensus corporeos suadēdo. Diabol⁹ aūt ꝛ p̄sensus corporeos ꝛ viteri⁹ mouēdo imaginatiuā ꝛ intellectū mō p̄dicto. Qz tm̄ voluntas pōt auertere imaginatiuā ab imaginādo: intellectū a cōsyderādo aliq̄d: ꝛ qz stāte ꝓsyderatione de aliquo pōt mouere intellectū ad bñ vel male de illo cogitādum iō volūtas libera est: nec cogit tali suggestiōe (vt traderet eū iudas simōis). s. filij (scarioth is) Describit aūt hoc tp̄s vt magis appareat inde nequitia fm̄ Chrys. q̄ inter tot charitatis ꝛ hūilitatis signa tā nefanda cogitabat. Et ēt ad oñdēdā xp̄i ad inimicos charitatē fm̄.s. Tho. (sciēs qz ola).i. pditorē ꝛ insecutores fm̄ Aug. ꝛ Greg. Uel ola.i. opa ꝛ potētiā patris fm̄ Crig. Uel ola.i. salutē oim fm̄ Chrys. ꝛ Theo. (dedit ei parer in man⁹) qz ꝛ inquātū hō ꝛ inquātū deus accepit a patre quicqd habuit: iz inquantū hō accepit a patre ꝛ a se ꝛ a spūsctō: inquātū aūt deus a pfe solū (ꝛ qz a deo exijt) p eternā gnationē: ꝛ mirabilē corporis sui formationē: ꝛ mirabiliorē: imo summe mirabilē carnis assūptionē (ꝛ ad deū vadit) p immēsam dilectionē: qua gloriā corpis meruit: ꝛ p doloroſam passionē qua redemit oē suppositū humani gñis: ꝛ p gloriosā resurrectionē in qua vinet in eternū. (surgit a cena) vt. s. lauaret discipulorū pedes. Sz quare p̄mittit: scies qz ola ꝛc. Dico q̄ hoc factū est primo vt cōmendabilior appareret act⁹ hūilitatis statim exercēdus. Scōo nequis crederet q̄ ei⁹ glorie aliq̄d deperiret ex actu vili. Ecce ergo p̄paratio nē lotionis. ¶In hac parte est morale documentū vt quilibet habeat custodiā sue mentis: qz diabolus pōt immittere multa mala: vt dictū est ꝓuer.iij. Ob custodia serua cor tuum. i. mentē q̄m ex ipo vita ꝓcedit: imo ꝛ mors. ¶Quantū ad scōm tāgit ipsa ablutio: cū dicit. (Et ponit).i. deponit (vestimēta sua) superiora. i. pallū vt expeditior esset (Et cū accepisset linteū p̄cinxit se) vt indelotos pedes detergeret. (Deide misit aquā in peluiz) manib⁹ propr̄ijs (ꝛ cepit lauare pedes discipulorū: ꝛ extergere linteo quo erat p̄cinct⁹) Chr. vide qualr hūilitatē dñs oñdit nō solū in lauādo pedes sed ēt aliter. Nō eñ añq̄ recūberet licet postq̄ recesserāt oēs: tūc surrexit. Deinde nō solū lauit sed vestimēta deposuit linteū p̄cinxit et peluim implet: ꝛ non

alij implere iussit: sed ois opaf: oñdes q̄ cum oi studio opz talia facere. Hec ille. (Uenit ergo ad simonē petrū. ⁊ dicit ei petr⁹. Dñe tu mihi lauas pedes.) ¶ Est aūt hic qō: qz videf q̄ iam alij fuerit loti añ petrū: qz p̄missum est: cepit lauare ⁊c. q̄re ergo alij nō ꝓtradixerūt xpo? Ad hoc dico q̄ circa hoc est triplex opinio. Orige. em̄ dicit q̄ sicut medic⁹ plurimorū infirmāriū cure intētus incipit curā a magis indigētib⁹: ita xp̄s cepit lauare pedes sordidos a sordidis magis: ita q̄ vitio venit ad petrū qui. s. rōne magni feruoris pedes spūales habuit mundiores. Et hoc videnf sonare ꝟba euāgelij dicētis cepit lauare pedes discipulorū. ⁊ deinde seqf. venit ḡ ⁊c. Chry. aūt dicit q̄ lauare cepit a p̄mis. sed p̄ditor tāq̄ stultis⁹ ⁊ supb⁹ ad pedū lotionē p̄uenit petrū q̄ magis in reuerebaf. Aliq̄s em̄ p̄uenit petrū: qz cepit inq̄t lauare pedes discipulor⁹. ⁊ nullo b̄ p̄supposset nisi iudas Aug. Ño dicit q̄ pri⁹ venit ad petrū. ita q̄ euāgelista more suo p̄ponit totū factū di. Cepit lauare pedes discipulor⁹. ⁊ postmodū ponit modū dicēs. Uenit ergo ⁊c. ¶ Ad qōnē igit dicūt Theo. ⁊ Chry. q̄ sol⁹ iudas stultus⁹ ante petrū lauit. qō colligit. qz aliqs ante petrū fuit lot⁹ vt innuit text⁹. et nullus nisi stultus⁹ p̄ditor hoc p̄sumpsisset. Orige. aūt dicit q̄ oēs alij cogitauerūt q̄ tantus doctor sine cā ad nō faceret: ⁊ timore quodā verebāt. Petr⁹ aūt semp feruid⁹ ad insinuāda q̄ sibi meliora videbanf: ⁊ nihil aliud cogitās nisi reuerētiā ad magistrū. ⁊ ex amore magno fiduciā assumens cōtradixit. Aug. Ño dicit q̄ petrus tāq̄ p̄im⁹ lotus est p̄ior. Qñ ergo pedes lauare cepit venit ad eū a quo cepit. videlz petrū q̄ expauit sicut ⁊ q̄liber alior⁹ expauisset (Rñdit iesus et dixit ei. Qō ego facio). i. p̄pter qō hoc facio (tu nescis mō: scies aūt postea) Faciebat em̄ illud nō p̄pter ablutionē pedū: sed in erēplum humilitatis: qō sciuit petr⁹ postea xpo docēte: ⁊ in mysteriū interne ablutiōis q̄ solum fit per xp̄m instituentē sacramēta noue legis. qd etiā postea petr⁹ sciuit repletꝰ spūsancto Aug. Nec tñ ille dñici facti altitudinē exteritus p̄mittit fieri qō curficret ignorabat sed vsq̄ ad suos pedes humilem xp̄m videre: nō p̄t subsistere; Hec ille. Nā sequit (Dicit ei petr⁹. Nō lauabis mihi pedes in eternū) hoc est: nunq̄ hoc patiar sm Aug. Hoc quippe inquit in eternū non fit qō nunq̄ fit. Ex hoc aūt sm Origenē p̄tz qō aliquis i mpurū p̄positū p̄pter ignorātiā p̄t velle qō nō expedit: ⁊ nolle qō expedit. [Respondit ei Jesus. Si nō lauero te] id est pedes tuos: totū sumēdo p̄ pte [nō habebis partē mecū] id est in celo. Et hoc planū est de lotione signata. i. interiori qz in pera dīsum nihil inquantuz ingredif. Et etiā de lotione significāte ⁊ exercitata. i. de ista corpali: qz ly sm se nō erat necessaria ad salutē tñ ex p̄cepto xp̄i qō virtualiter in ei⁹ ꝟbis p̄tinebaf erat necessaria. Dicit em̄. s. Tho. qō sicut q̄dā sunt p̄hibita qz mala: quedā vero mala qz p̄hibita: ita quedā sunt p̄cepta qz necessaria: et q̄dā necessaria: qz p̄cepta vt ista ablutio. Et vt dicit Chrys. Christus nō dixit cuius gratia id faceret: sed ipos⁹ minas: qz aliter non fuisset. Petrus sua sus. [Rñdit ei petrus.] Qui inter ola maxime timebat a xp̄o separari sm Chry. [Dñe: non tñ pe. m. ly ⁊ manus ⁊ caput.] Dicit aūt Tho. q̄ sicut i hoie sunt tria. s. supremū: mediū: ⁊ infimum: id est caput: manus: et pedes: ita in hoie interiori similiter sūt tria: id est ratio superior qua sia inheret deo: ⁊ inferior que vacat operibus vite actiue: ⁊ sensualitas. Sciebat aūt dñs discipulos esse mundos quo ad caput qz erant deo cōiuncti p̄ fidē ⁊ charitatē: ⁊ quātū ad man⁹: qz eoꝝ opera erant sancta sed nō quo ad pedes. i. aliquos effect⁹ terreno rū. Et iō subditur. [Dixit ei iesus. Qui lotus est] scz per baptismū sm Aug. (nō indiget) li nō superueniat mortale [nisi vt pedes lauet] . i. humanos affect⁹ sm Aug. sine quib⁹ post baptismū p̄sens vita non ducif. ideo alia membra nō est necesse lauare. [Et vos mundi estis] scz per baptismū. Sicut em̄ dicit Aug. ⁊. s. Tho. ex hoc loco intelligim⁹ illos fuisse baptizatos baptismo Joānis sm aliqs. vel baptismo xp̄i qō rōnabili⁹ est vt dicūt. Sz ꝟra qz xp̄s nō baptizabat sz discipuli eius Jo. iij. ad hoc dicit. s. Tho. q̄ non baptizabat turbas: baptizauit tñ discipulos tanq̄ familiares. Hec ille. Vt etiā dici q̄ se inuicē baptizarēt: sz primū est verū. Qñ ōt Aug. Nec xp̄s tenuit inquit baptizandi mysteriū vt baptizatos haberet seruos p̄ quos alios baptizari q̄ non defuit hūilitatis ministerio qñ eis pedes lauit (sed nō oēs) qz nūdinie baptismali iudas superaddidit mortale peccm̄: a quo solo dicitur hō immūdus sicut a veniali dicif immūdos habere pedes. [Sciebat em̄ q̄snā esset q̄ traderet eū. p̄terea dixit: nō estis mūdi oēs.] ¶ In hac parte est mortale documentū vt frequēter pedes abluam⁹ per cōfessionē etiā si sine mortali viuam⁹: qz nō p̄t cū pedū mūditia terra calcari. i. p̄sa vita duci. Orige. Impossibile puto nō cōtaminari extrema alic⁹ ⁊ infima ei⁹ ꝟbis quo ad hoies p̄fectus q̄s esse putef. Plurimi aūt et post baptismū replent puluere sceler⁹ vsq̄ ad ꝟticē. Qui ꝟo legitis discipuli xp̄i sunt erga solos pedes indigēt lotiōe. Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū ⁊ q̄rtū admonitio quā xp̄s de fcō suo facit cū ōt. [Postq̄ ḡ lauit pedes eorū accepit vestimēta sua] vt deceti⁹ doceret. Ali⁹ em̄ ritus decet ministrātē q̄ doctē esse expedit ⁊ alij docētē q̄ dz esse grauis (Et cū recubuisset iterū dicit eis) volēs petro exponere quod nesciebat sm Aug. (Scitis q̄d fecerim vobis?) Orige. Qō vl̄ interrogatiue ꝓferaf vt oñdat factū magnitudinē vel imperatiue vt eoꝝ erigat intellectū. Hec ille. (Uos vocatis me) ꝟ noleqō est [magr ⁊ dñe: ⁊ bñ] . i. vere (dicitis. Sū etem̄) qz ipse illūinat oēs holez. Jo. j. ⁊ p̄r ē p̄ncipalis magr ⁊ ola nō solū sūt sua: sz sūt ab illo fcā. Nec tñ i ꝟ xp̄s ē arrogās sz Aug. qz q̄ sup ola est nō ꝑt supbire. ⁊ vt idē ōt: nulli⁹ deū nosse sit nō se idicet tpe q̄ nouit. Jō nō pp se sz ꝓpter eos scip̄z laudat. Et intēdit q̄ scip̄z p̄mēdare ē p̄mēdabile: qñ nō adest periculū supbie: ⁊ hoc ipm vtile est alys sicut ⁊ apls se p̄mēdauit. ij. Cor. xj. ⁊ idē dicit. s. Tho. (Si ergo ego laui pedes vestros dō et magr: ⁊ vos) a fortiori: vtūt Chry. (debetis) debito necessitatis in necessitate: alꝰ aūt debito honestatis rātū nō [aliter alteri⁹ lauare pedes] . i. pietatis officia inuicem exhibere. Multi ēt vt ait Augu. hūc habēt morē vt etiā ipsos pedes fratrū in hospitū manib⁹ lauant operi⁹ ꝟsibili. Spūal'r tñ pedes inuicē lauam⁹ qñ inuicē crimi⁹ fitemur ⁊ q̄ inuicē oram⁹: vt idē ōt. ¶ Est aūt in hac parte documētū literale hūilitatis ⁊ pietatis ad p̄timos: de quo dñs ait. (Exēplū em̄ dedi vobis) nō vt illud solū memorie cō mēdetis aut p̄dicetis. (sed vt quēadmodū ego feci: ita ⁊ vos faciatis.)

☞ In die parasceues.

☞ Passio domini nostri Jesu xp̄i sm Matt. c. xxvj.

Scitis q̄ post biduū pascha fiet: ⁊ filius hois tradef vt crucifigatur. Tūc cōgregati sūt p̄nciples sacerdotū ⁊ seniores ppli in atriuz p̄ncipis sacerdotū q̄ dicebaf caiphas: ⁊ pcilio fecerūt vt iesuz dolo tenerēt ⁊ occiderēt. Dicebāt aūt. Nō in die festo: ne forte tumult⁹ fieret i ppło. Cū aūt esset iesus in bethania i domo simonis leprosi: accessit ad eum mulier habēs alabastrū vnguēti p̄tiosi: ⁊ effudit super caput ipsi⁹ recūbētis. Uidētes aūt discipuli indignati sunt dicentes: Ut qd p̄ditio hec? Potuit ei vnguētū istō venūdari multo ⁊ dari pauperibus. Sciēs aūt iesus ait illis. Quid molesti estis huic mulieri? Opus em̄ bonū opata est in me: nā semp pauperes habebitis vobiscū: me aūt nō semp habebitis: mittēs em̄ hec vnguētū hoc in corp⁹ meū: ad sepeliēdum me fecit: amen dico vobis vbicunq̄ p̄dicatū fuerit hoc euāgeliū in toto mundo dicef ⁊ qō hec fecit in memoriā ei⁹. Tūc abiit vn⁹ de duodeci q̄ōr iudas scarioth ad p̄ncipes sacerdotū: ⁊ ait illis. Quid vultis mihi dare ⁊ ego vobis eum tradā? Et illi cōstituerunt ei triginta argenteos. Et exinde querebat oportunitatē vt eum traderet. prima autem die azimorum accesserunt discipuli ad iesum dicē

tes. vbi vis paremus tibi comedere pascha: at ihesus dixit: Jte i ciuitatē ad quendam: z dicite ei: magister dicit: tēpus meū ppe est: apud te facio pascha cū discipulis meis: et fecerunt discipuli sicut cōstituit illis Jesus: z parauerunt pascha. Uespere autem facto discūbebat cū duodecim discipulis suis: z edēntibus illis dixit. Amen dico vobis q̄ vnus vestrū me traditurus est. Et cōtristati valde ceperūt singuli dicere. Numq̄d ego sum dñe: At ipe rūdens ait. Qui intingit mecū manu in parapside: hic me tradet. Filius q̄dē hois vadit sicut scriptum est de illo. Ue aūt homini illi p quē filius hois tradet. Bonum erat ei si natus non fuisset hō ille. Rūdēs aūt iudas q̄ tradidit eū dixit. Nunquid ego sum rabbi: Ait illi. Tu dixisti. Cenantibus autē eis: accepit Jesus panē z bñdixit ac fregit: deditq̄ discipulis suis z ait. Accipite z comedite hoc est corpus meū. Et accipiens calicē gratias egit: z dedit illis dicēs. Bibite ex hoc oēs Hic est eīm sanguis me⁹ noui testamēti: q̄ p multis effundet i remissionē pctoꝝ. Dico aūt vobis. Nō bibā āmō de hoc genimine vitis vsq̄ in diē illū cū illud bibā vobiscū nouū in regno pris mei. Et hymno dicto exierūt in mōtē oliueti. Tūc dixit illis ihesus. Oēs vos scādalū patiemini in me i ista nocte. Scriptū est enim percutiā pastorē z dispergent oues gregis: postq̄ ät resurrexero p̄cedā vos in galileā. Rūdens aūt Petr⁹ ait illi. Et si oēs scādalizati fuerint i te: ego nūq̄ scādalizabor. Ait illi Jesus. Amē dico tibi: q̄ in hac nocte ant̄q̄ gallus cātet ter me negabis. Ait illi petr⁹: etiā si oportuerit me mori tecū: nō te negabo. Similr z oēs discipuli dixerūt. Tunc venit ihesus cū illis i villā q̄ dr gethsemani: z dixit discipulis suis. Sedete hic donec vadā illuc z orem. Et assumpto petro z duob⁹ filijs zebedei cepit cōtristari z mestus esse. Tūc ait illis. Tristis est aia mea vsq̄ ad mortē. Sustinete hic z vigilate mecū. Et pgress⁹ pusillū p̄cedit in faciē suā orās z dicēs. mi p̄r si possibile est trāseat a me calix iste. Uerūtn nō sicut ego volo sz sicut tu. Et venit ad discipulos suos z inuenit eos dormiētes. z dixit petro. Simō nō potuistis vna hora vigilare mecū: vigilate z orate vt nō intretis i tēptationē. Spūs quidē p̄ōptus ē: caro aūt infirma. Iterū scōo abijt: z orauit dicēs. P̄r mi si nō pōt hic calix trāsire nisi bibā illū fiat voluntas tua. Et venit iterq̄ z inuenit eos dormiētes. Erant eīm ocli eorū grauati. z relictis illis: iterq̄ abijt z orauit tertio eundē sermonem dicens. Tūc venit ad discipulos suos. Et dicit illis. Dormite iā z requiescite. Ecce appropiquabit hora: z filius hois tradet in manꝰ pctoꝝ. Surgite eamus: ecce appropiquabit q̄ me tradet. Adhuc illo loquēte: ecce iudas vnus de duodecim: venit z cū eo turba multa cum gladijs z fustibus missi a principibus sacerdotū et seniorib⁹ ppli. Qui aūt tradidit eū dedit eis signū dicens. Quēcūq̄ osculatus fuero ipe est: tenete eū. z cōfestim accedēs ad Jesum dixit: Aue rabbi: z osculat⁹ est eum: dixitq̄ illi ihesus. Amice ad quid venisti: Tūc accesserunt z manus iniecerunt i ihesum: z tenuerunt eū. Et ecce vnus ex his q̄ erāt cū ihesu: extendēs manum exemit gladiū suū: z pcutiēs seruum p̄ncipis sacerdotū: ām putauit auriculā eī⁹. Tunc

dixit illi ihesus. Cōuerte gladiū tuū i locū suū. Oēs eīm q̄ acceperint gladio gladio pibunt. An putas q̄ nō possum rogare patrē meū. z exhibebit mihi mō plus q̄ duodecim legiones angelorū: qūo ergo implebunt scripture: Qz sic opz fieri. In illa hora dixit ihesus turbis. Tanq̄ ad latronē existis cum gladijs z fustibus p̄hēdere me: q̄tidie apud vos sedebā in tēplo docēs z nō me tenuistis. Hoc aūt totū factum est vt adiplerent scripture pphetarū. Tūc discipli oēs relicto eo fugerūt. At illi tenētes Jesum duxerūt ad caiphā p̄incipē sacerdotū vbi scribe z seniores p̄uenerāt. Petr⁹ autē sequebat eum longe vsq̄ i atriū p̄ncipis sacerdotū. z ingress⁹ intro sedebat cū ministris vt videret finē. P̄rincipes aūt sacerdotū z oē p̄ciliū q̄rebāt falsū testimoniū ꝟ ihesu vt eū morti traderēt: z nō inuenerūt cū multi falsi testes accessissēt. Nouissime aūt venerūt duo falsi testes z dixerūt. Hic dixit. Possum destruere tēplū dei: z post triduu reedificare illō. Et surgēs p̄nceps sacerdotū ait illi. Nihil rūdes ad ea q̄ isti aduersū te testificāt: Jesus aūt tacebat. Et p̄nceps sacerdotū ait illi. Adiuro te p deū viuu⁹ vt dicas nobis si tu es xp̄s filiꝰ dei. Dicit illi ihs. Tu dixisti. Uerūtn dico vobis: āmō videbitis filiū hois sedētē a dextris virtutis dei z veniētē i nubib⁹ celi tūc p̄nceps sacerdotū scidit vestimēta sua dicens. Blasphemauit. q̄d adhuc egem⁹ testib⁹: Ecce nunc audistis blasphemiā: q̄d vobis vr̄. At illi rūdētes dixer̄. Reus est mortis. Tūc expuerūt in facie eius z colaphis eū ceciderunt. Alij palmas in faciē eī⁹ dederūt: dicētes. pphetiza nobis xp̄e: q̄s ē q̄ te pcussit: Petr⁹ vo sedebat foris i atrio. Et accessit ad eū vna ancilla dicēs. Et tu cū ihesu galileo eras. at ille negauit corā oib⁹ dicēs. Nescio q̄d dicis. Exeūte aūt illo ianuā: vidit eū alia ācilla: z ait his q̄ erāt ibi. Et h̄ erat cū ihesu nazareno. z iterū negauit cū iuramēto: q̄ nō noui hoiem. z post pusillū accesserūt q̄ astabāt: z dixer̄t Petro. Uere z tu ex illis es. nā z loqla tua manifestū te facit. Tūc cepit detestari z iurare q̄ nō nouisset hoiez z ptinuo gallus cātauit. Et recordatus ē petr⁹ verbi ihesu q̄ dixerat p̄iusq̄ gall⁹ cātet: ter me negabis z egress⁹ foras fleuit amare. Mane aūt fcto p̄cilio inierūt oēs p̄incipes sacerdotū z seniores ppli aduersus ihesum vt eū morti traderēt: z vinctuz adduxerūt eū z tradiderūt pōtio pilato p̄sidi. tūc videns iudas q̄ eum tradidit q̄ dānat⁹ esset. pnia duct⁹ retulit trigita argēteos p̄ncipib⁹ sacerdotum z seniorib⁹ dicēs. Peccaui: tradēs sanguinem iustum. At illi dixerunt. q̄d ad nos tu videris. z p̄iectis argēteis in tēplo recessit: z abiēs loqō se suspēdit: P̄rincipes aūt sacerdotū acceptis argēteis dixerūt. Nō lz mittere eos i corbonā q̄ p̄tiū sāguis ē: p̄cilio āt inito emerūt ex illis agrū figuli i sepulturā pegrinoꝝ. ppter hoc vocatus est ager ille aichelde mac. hoc ē ager sanguinis vsq̄ i hodiernū diē. tunc impletū ē gō dictū est p hieremiā pphetā dicētē: z acceperunt triginta argēteos p̄tium appretiati quē appretiauer̄t filijs israel: z dederūt eos in agrum figuli: sicut cōstituit mihi dñs. Jesus autē stetit añ p̄sidē: z iterrogauit eū p̄ses dicēs. tu es rex iudeoꝝ. Dicit ei ihesus. tu dicis: z cuz accusaretur a principibus sacerdotum z seniorꝫ

ribus nihil rñdit. Tunc dicit illi pilatus: nō audis quanta aduersum te dicunt testimonia: z nō rñdit ad vllum verbum ita vt miraret pses vehemēter: p diē autē solēnem consueuerat pses dimittere ppl'o vnuz vinctum quē voluissent. Hēbat autē tūc vnū vinctū insignē q dicebat barabbas. ꝯgregatis g illis pilat⁹ dixit: quē vultis dimittā vobis barabbā an iesum q ōr xps. Sciebat em̄ q p inuidiā tradidissēt eū. sedēte autē illo p tribunali: misit ad eū vxor ei⁹ dicēs. nihil tibi z iusto illi: multa em̄ passa sum hodie: p visuz pp eū. Pr̄incipes āt sacerdotū z seniores psuaserūt ppl'is vt peterent barabbā: iesuz vo pderēt: rñs āt pses ait illi. Quē vultz vobis de duobus dimittī. at illi dixerūt barabbā. ōt illi pilat⁹. Quid igit faciā ō iesu q ōr xps: dīt oēs. crucifigat: ait illi pses qd em̄ mali fecit: At illi magz clamabāt dicentes. crucifigat. vidēs autē pilat⁹ q nihil pficeret sz magz tumult⁹ fieret: accepta aq̄ lauit man⁹ coram pplo: dicens Innocēs ego sū a sāguine iusti huius: vos videritz. Et rñs vniuers⁹ ppl's dixit. Sāguis ei⁹ sup nos z sup filios nros: tunc dimisit illis barabbā: iesuz autē flagellatuz tradidit eis vt crucifigeret. Tūc milites pūdis suscipientes iesuz in ptorio ꝯgregauerunt ad euz vniuersaz cohortē. Et exeuntes eum chlamydē coccineā circundederunt ei. Et plectētes coronā de spinis posuerūt sup caput ei⁹: z arūdinē i dextera ei⁹. Et genu flexo añ eum illudebāt ei dicentes. Aue rex iudeoꝝ. Et expuētes i eū acceperūt arundinē: z percutiebāt in caput ei⁹. Et postq illuserunt ei exuerūt eum chlamyde: z induerūt euz vestimētis ei⁹ z deduxerūt eū vt crucifigerēt: exeuntes autē inuenerunt hoiem cyreneuz noie simonē: hunc angariauerūt vt tolleret crucē ei⁹ z venerunt in locum q̄ ōr golgotha: qd̄ est caluarie locus. Et dederunt ei bibere vinum cum felle mixtuz z cum gustasset noluit bibere. Postq̄ autē crucifixerūt eum diuiserūt vestimēta ei⁹ sortem mittētes: z sedentes seruabāt eum. z ipsi uerunt sup caput ei⁹ cām ipsi⁹ scriptā. Hic est ies⁹ rex iudeoꝝ. Tūc crucifixi sunt cuz eo duo latrones vn⁹ a dextris. z vn⁹ a sinistris. Pretereūtes āt blasphemabāt eum: mouentes capita sua z dicētes. Vah q̄ destruis templuz dei: z in triduo illō reedificas. Salua temet ipm. Si fili⁹ dei es descēde ō cruce. Sil'r z pncipes sacerdotū illudētes cum scribis z seniorib⁹ dicebāt. Alios saluos fecit: seipm nō pōt saluū facere. Si rex isrl' descēdat nūc de cruce z credim⁹ ei. Cōfidit in deo: liberet euz nūc si vult. Dixit ei q fili⁹ dei suz. Idipz autē z latrones q crucifixi erāt cum eo ipropabāt ei. A sexta āt hora tenebre fctē sunt sup vniuersā terrā: vsq ad horā nonā. z circa horam nonā clamauit ies⁹ voce magna dicens. Heli heli lamazabathani. Hoc ē de⁹ me⁹: de⁹ me⁹ vt qd dereliquisti me. Quidā āt illic stantes z audientes: dicebāt: Heliam vocat iste: z cōtinuo currēs vn⁹ ex eis acceptā spongiā ipleuit aceto: z imposuit arundini z dabat ei bibere. Ceteri vo dicebāt. Sine videam⁹ an veniat helias liberās eū. Jesus aūt iterꝝ clamās voce magna: emisit spīm. Et ecce velū tēpli scissuz est in duas ptes a sūmo vsq deorsum: z terra mota est: z petre scisse sūt: z monumēta apta sunt: z multa corpora sctōꝝ q̄ dormierāt surrexerūt.

Et exeūtes de monumētis post resurrectionez ei⁹ venerūt i sanctā ciuitatē: z appuerūt multz. Cēturio aut z q̄ cū eo erāt custodiētes iesuz: viso terremotu z his q̄ fiebant: timuerūt valde dicētes. Vere filius dei erat iste. Erant autē ibi mulieres multe a lōge: q̄ secute erant iesum a galilea: ministrātes ei. Inter quas erat maria magdalene: z maria iacobi z ioseph mr: z mr filioꝝ zebedei. Cū aūt sero fctū eēt venit q̄dā hō diues ab arimathia noie ioseph q̄ ipse discipulus erat iesu. Hic accessit ad pilatum: z petijt corpus iesu. Tunc pilatus iussit reddi corpus. Et accepto corpe ioseph involuit illud i syndone munda z posuit illō in monumēto suo nouo qđ exciderat i petra: z aduoluit sarū magnū ad ostiū monumēti: z abijt. Erat aūt ibi maria magdale z altera maria sedentes cōtra sepulcrū.

Scitia qz post biduum paschasiet ꝛc. Mat. xxvj. Circa passionē dñi nr̄i iesu xp̄i ab euāgelistis tanguntr̄ tria pūcta. s. Quo xp̄s fuit ꝓditus quo captus. Et quo sententiatus.

¶Quantū ad primū sciēdū est q̄ principiū huius ꝓditionis fuit vnguētū effusum. Sicut em̄ narrat. b. Jo. euāgelista: xp̄s Lazarū quatriduanū resuscitauit z hoc fm ma. hist. fuit fctm̄ feř. vj. aūt dñi cā de passione. qz tali die credit factum quali die legit. Istud miraculū fuit magnū z patēs ita q̄ negari nō potuit: cuz fuerit p̄s multitudo iudeoꝝ notabilis. qui tot⁹ mūdus post xp̄m abijt vt ōr Jo. xij. i. tota gēs iudaica. Et ē hyppole: qz. s. maior ps illi⁹ ppl'i admirabat xp̄m. Jō iudeoꝝ pncipes statim i dnica sequēti q̄ fuit ō passiōe: vl' fm alios i sabbato pcedenti ꝯgregati sunt ad ꝓciliādū de morte xp̄i dicētes. Quid facim⁹: qz hō mlta signa facit ꝛc. vt dictū ē feř. vj. precedenti. xp̄s g abijt i regionē iurta desertū ꝛc. vt ibi habes. Sz sic idē Joā. narrat: aūt scz dies paschę. i. sabbato aūt dñicā oliuaꝝ xp̄s erijt de deserto z venit in bethaniā vt habes feř. ij. post diē oliuaꝝ. Et i crastinū. i. die oliuaꝝ ītrauit hierl'm cū magna gl'ia z sero redijt i bethaniā. Et idē fecit die lune z die martis i die āt mercurij nō fuit i hierl'z. In die g martz seu feria. iij. dixit discipl'is suis (Scitz qz post biduū). i. die iouis seu fer. v. (paschа fiet) ꝑz Amb. paschа ē nomē grecū z sigt passionē fm Aug. vo z hie. est Hebraicū z sigt trāsitū eo. q. vt ōt hie. q̄ āgel⁹ penitēs egyptios videns domos filioꝝ isrl' signatas sangule agni trāsibat eas nō ledēs. vl' qz vt ōt. Jhe dñs p̄hēs auxiliū pp̄l'o suo ōsup ābulauit. Vl' forte: qz pp̄l's dei trāsiuit mare rubrū: z a seruitute i libertatē de ō dictū ē. ō. fe. v. Est āt sēndi dcm̄ ē paschа nomē equocū i diuersis liguis diuersa sign̄s. imo i eadē ligua hebraica est equocū vl' analogū. Nā sic ōt magi. hi. z. s. T. iij. q. xlvj. z colligit ex diuersis locis scripture paschа sigt q̄tuor. s. agnuz paschalē: z pānes azymos z pmā diē azymoꝝ z oēs dies azymoꝝ seq̄ntes. hic āt sumit paschа pro agno vt dicat [paschа fiet]. i. imolabit agn⁹ q̄ vt ōt the. Idie pal marū. i. decia die mēsis segregabāt a grege z. xiij. i. die iouis ad vespā imolabat. Et si q̄rat: vñ ortū hz ista festiuitas. Dicit gorrā: q̄ eā de⁹ istituit pp tria. Pro pp mūdi illo tpe creationē: z eius dē annuā renouationē. Et scdo pp pp̄l'i israelitici ō egyptiaca seruitute liberatioēz. Et ctio pp filij futurā tpe illo icarnatioēz. Et q̄rto pp mūdi libationē: qz fm Gl. Lu. ō. xxv. martū cepit⁹ ē dñs z eadē die crucifix⁹

¶Sz hē qō: q̄re ōr Scitz qz p⁹ biduū paschа fiet: deide subdit post pauca de cōsiliato facto i bethania: de q̄ ōt Jo. q̄ fuit aūt ser dies paschе. aug. aūt de consensu suo. soluit. qz Jo. de illo ꝓsulto locut⁹ est fm ordinē hi. Mat. aūt z Lu. recapitulādo tñs. s. vt oñdāt occasionē ꝓditiōis (et filius hois). i. ipe xp̄s: q̄ sic se appellat cā hūilitatis: cū se posset dicere filium dei (tradet) xp̄s sicut ōt Ozi. fuit traditi⁹ primo a deo p̄e passiōi pp mlaz. Sicut em̄ ōt. s. Tho. iij. q. xlvij. de⁹ xp̄s tradidit passiōi iq̄tū eū ordinauit pati: z inq̄tū ei dedit charitatē q̄ voluit pati: z iquātū ei auxiliū i passiōe nō attulit liberādo eū

a morte. Scdo a Juda iudeis pp auariti. Tertio a iudeis gētilib⁹: pilato. ſ. et ei⁹ miſtris pp inuidiā. Quarto a diabolo morti: pp timorē ne p̄dicādo totū genus ỹanū de manib⁹ ei⁹ liberaret: nō aduertēte q̄ b̄ magʒ p morte ꝯſ̄ p doctrinā faceret: poſſum⁹ ēt addere q̄ ipſe ſeip̄m tradidit ex charitate ⁊ q̄ pilat⁹ eu3 tradidit miſtris vt crucifigerēt timēs p̄dere offm̄ ſuū. (Ut crucificar.) Ly vt reſpectu oiʒ p̄dictoꝝ vſ̄ ipotare finē pp quē tradebat: niſi reſpectu iudei: q̄ nō tradebat eū vt morerēt ille: ſ3 vt ipe lucraret: ꝯſ̄uis cōſecutiue traderet eū vt morerēt. (Tūc). ſ. añ paſcha ſm Remigiū. i. feria. iiij. ſm Wag. hi. (Congregati ſūt) illi. ſ. ó q̄bus ór. ⁊ b̄ q̄ dicit mag. hi. audierāt xp̄m dicētē. Nō me videbit; ⁊ āmōre. Uñ timuerūt ne vellet aufugere. In hac die autē vt dictū ē voluit xp̄s eē i hierl̄z: vt haberēt p̄ſilīādi tp̄s (p̄ncipes ſacerdotum). i. xxiij. ſūmi ſacerdotes: de q̄b⁹ freq̄nter dictū eſt (⁊ ſeniores populi). i. iudices or dinarij: de quib⁹ dictū eſt feria. iij. poſt tertiā dñicā quadrage. (in atriū principis ſacerdotū) q̄ al'r erat p̄nceps ꝯſ̄ p̄dicti: q̄ erat ſtmpl'r ſūmus ſacerdos ſup oēs (q̄ dicebat caiphas) q̄ vt dicit Joſeph⁹: emerat ſummū ſacerdotiū: (⁊ cōcilū fecerūt) nō vt occiderēt xp̄m: q̄ iā in alio cōcilio erat p̄clusum: ſ3 de mō occidendi eū ſine euaſiōe. Uñ ór. (vt ieſū dolo) ⁊ in hoc innuit innocentia xp̄i (tenerēt). i. caperēt (⁊ occiderēt) nō dolose: ſed patēter (dicebāt aūt: Nō in die feſto). ſ. tenere eū debem⁹ (ne forte tumultus fieret in pp̄lo), ppter diuerſas pp̄li volūtates. vt dicit Oriʒ. Quidā enim eū valde amabāt: ⁊ q̄dā valde odiebāt. Uel forte nō timebāt ſeditionē populariū inter ſe ſed toti⁹ pp̄li ⁊tra p̄ncipes: q̄ maior ps pp̄li fauebat xp̄o: ly postmodu3 fuerint ſuaſi ad oppoſitū. Leo papa in ſermōe paſchali. Prouidētib⁹ igit̄ p̄cipib⁹ ne in ſetō die tumult⁹ oriret: nō feſtinitati ſ3 facinori ſtudebat. Seditiōes em̄ fieri turbaꝝ in p̄cipua ſolēnitate metuebāt: nō vt pp̄s nō peccaret ſ3 ne xp̄s euaderet. Hec ille. Sicut aūt dicit Chry. mutati ſunt ab iſtoꝝ cilio. Nā inuento eo q̄ eum traderet illis in ipa ſolēnitate xp̄m ⁊ tenuerūt ⁊ occiderūt. Solēnitas enim paſchalis icipiebat feria quita ad veſperā: ⁊ ſeptē diebus durabat. Sicut autē dicit mag. hi. traditorē ſic inuenerūt: q̄ iudas audiēs eos ꝯgregatos: iuit ad eos actualiter exiſtētes in cilio. Et q̄ audierat xp̄m moriturū: exiſtimauit q̄ non refugeret: iō interim voluit aliq̄d p̄ei⁹ morte lucrari: ⁊ eū vēdidit illis. (Cū aūt eſſet ieſus in bethania) Iſta q̄ hic narratur fuerūt facta ſabbato ante dñicā oliuaꝝ: vt p3 Jo. xij. Sz th̄ btūs Mat. recapitulat ea: q̄ vult dicere occaſionē p̄ditiōis xp̄i q̄ fuit vnguentū vt dictum eſt Frequētabat aūt dūs bethaniā: vt dicit Rab. inſtāte paſſiōe. p̄cio vt reſurrectio Lazari arti⁹ oiʒ mēorie traderēt. Scōs vt marie deuotio ap̄robaret. Tertio vt iudeoꝝ obſtinatio ſeu excuſabilioꝝ redderet (In domo ſimōis leproſi) q̄ fuit auūcul' lazari ⁊ ſoroꝝ eius. Et vt dicit Hiero. et mag. hiſt. iā non erat leproſus niſi nole. Fuerat em̄ curat⁹ a dño. Quo aūt i illa domo facta fuerit xp̄o cena i ſabbato p̄dicto habes. ē. feria. ij. poſt diem palmaꝝ. (Acceſſit ad eū mulier) q̄ fuit maria ſoror lazari: vt p3 Jo. xij. ⁊ habes ēt. ē. feria vj. añ dñicā ó paſſiōe (habēs alabaſtrū) i. vas de alabaſtro. Eſt autem alabaſtrū ſm Rab. gen⁹ marmoris cādidi varij coloris: q̄ optie ꝓſeruat vnguēta (vnguēti). i. vnguento plenū (p̄tioſi) Dicit btūs Joānes q̄ erat nardi piſtici. i. fidelis ñ adulterati. ſ. ex mixtiōe alteri⁹ nature. Piſtis enim grece: latine ór fides. Uel piſtici ſm We. i. mixti ex ſpicis ⁊ foliis: q̄ p̄tioſitatē arguit. Uel ſm alios ⁊ ſm augu. ór ſpicis a loco. Marc⁹ ho dicit nardi ſpicati: q̄. ſ. pigmētarū ſpicas ⁊ folia ỹui⁹ herbe pl⁹ cōmendāt ꝯſ̄ alias ptes. Et addidit p̄tioſi q̄ vt dicit mag. hiſt., fuit iſta nard⁹ indica ſeu de india. Fuit ergo p̄tioſum: q̄ fuit de nardo. ⁊ q̄ de idia: ⁊ q̄ de ſpicis ei⁹ vel de ſpicis ⁊ foliis. (Et effudit:) Ecce magnificētiā marie (ſup caput ipſi⁹ recūbētis) Unxit etiā pedes: vt alias dictū ē: ⁊ habēt Joā. xij. Quare aūt iſta mulier hoc fecerit: ⁊ q̄o ꝓcedit intelligant ỹba q̄ hic dixit xp̄s: vide. ē. feria. ij. poſt palmaꝝ. Sz q̄re nō tardauit vſq̄ poſt cenā? Ad hoc dicit aug. de ỹb. dñi q̄ cū in illa cena eſſet Lazarus qui fuerat mortē expert⁹: vt de ipſa vel eius mōte ab aſtātib⁹ interrogarēt: xp̄s ſciēs ꝓmoturū in breui tp̄m violēta morte al erat⁹ eſt in mēſa. Nō maria perpedens cōfortādū eum accelerauit vnctionē. (Videntes aūt diſcipli: indignati ſunt dicentes) Sz q̄re id ſignabant alīq̄ a iuda qui non erāt latrones cū viderēt xp̄m patiēter ferre? Ad hoc dicit aug. q̄ euāgeliſta poſuit plurale p̄ ſing'lari p̄ ſynecdochen: quia vſ̄ ſol⁹ iudas fuiſſe locut⁹ cōtra hoc. vt p3 Jo. xij. Uel ſicut dicit Rabanus. alīq̄ id ſignati ſunt iuda ſuggerēte nō ꝓpter lucrū vt iudas: ſed pp pauperes in p̄tate (Ut q̄d, p̄ditio hec? Potuit ei vnguētū iſtud venūdari multo ⁊ dari paup̄ib⁹. Sciēs aūt ieſus diſcipl'oꝝ ſrelas (dit illis. Quid moleſti eſtis huic mulieri? op⁹ em̄ bonū op̄ata eſt in me) q̄ xp̄s erat paup ⁊ laſſus ⁊ delicat⁹: et ſtis ex memoria future mortis. Et iō illa eleemoſyna fuit b̄ñ ⁊ opportune fcta q̄ alia debent exhiberi nobili paupi: et alis ruſtico: ⁊ tāto magis ꝯſto xp̄s erat in vite extremis. Uñ ſubdit (Nā ſemper habebitis pauperes vobiſcū: me aūt non ſemp habebitis). ſ. p̄ſētē corp̄aliter: ſec⁹ ſacramēto altaris ⁊ p gr̄am: iuxta illō. Ecce vobiſcū ſum vſq̄ ad cōſūmationē ſeculi Mat. vlti. (Mittēs em̄ hec vnguētum hoc in corp⁹ meū ad ſepeliendū me fecit). i. p̄uenit vngere corp⁹ meū more ſepeliendoꝝ q̄ facere nō poterit q̄n ſepeliar rōne feſti ⁊ acceleratiōis reſurrectionis mee. Q̄ō q̄dē fecit vel ſcienter vel inſtinctu dei. (Amē dico vobis, vbicūq; p̄dicatū fuerit euāgeliū hoc). i. fides, mea (in toto mūdo dicet ⁊ q̄ hec fecit). i narrabit iſta vnctio (in memoriā eius). i. ad laudē ⁊ gloriā ipſius marie. Et hoc dixit ne ipſa de diſcipuloꝝ reꝓhenſione erubeſceret vl' doleret (Tūc abūt vnus de duodecim) hoc q̄ō ór tūc ſm aug. nō ē referēdū ad id q̄ ꝓ recapitulationē interpoſuit euāgeliſta de iſta vnctiōe. Nō em̄ ſtatim poſt illā iudas abūt: ſ3 referēdū ad id q̄ō. ē. dictū eſt cōgregati ſunt p̄ncipes. Tūc em̄ ad eos abūt iudas ſ̄q dicebat iudas ſcarioth] ad' differentiā. ſ. alterius iude fratris iacobi minoris. Erat aūt ſcarioth villa vñ iſte p̄ditor ort⁹ eſt: ſm Remig. [Ad p̄cipes ſacerdotū] q̄s audierat eſſe in cōcilio ſupradicto. [Et ait illis. Quid vultis mihi dare: ⁊ ego vobis eū tradā:]. ſ. ſine ſtrepitu (At illi) mutantes cōcilū ſm Chry [conſtituerūt]. i. p̄miſerūt [ei trigita argēteos] Glo. hic dicit q̄ eodē p̄tio vendit⁹ eſt Joſeph. q̄ō ſm aliquos verū eſt iuxta. lxx. interp̄tes: th̄ ſm Hebraicā ỹitatē Joſeph eſt vēditus. xx. argenteis: vt p3. Gene. xxxvij. Hoc th̄ nō obſtante fuit figura vēditionis xp̄i: quia in ſimilib⁹ nō op3 eſſe oia ſimilia. Argenteus autē valet. x. nūmos vſuales: ⁊ cōſequēter. xxx. argētī valebāt trecentos: ⁊ ſic in morte xp̄i recuperauit iudas valorē vnguēti. [Et exinde]. i. ab illo tunc [querebat opportunitatē]. i. tp̄is ⁊ loci [vt illum traderet], ſine ſtrepitu ⁊ turbis [p̄cia aūt die azimoꝝ.] i. i die iouis q̄ erat. xiij. mēſis ſm Hier. i qua ad veſperam imolabat paſcha ſeu agn⁹: ⁊ tunc tenebant iudei veſci panibus azimis vſq̄ ad. xij. die eiuſdē mēſis: vt habet Exo. xij. ¶ Sed q̄. q̄ Joānes dicit hoc factū ante diem feſtū paſche. Ad hoc q̄ Joānes p paſcha capit feriā. v. q̄ erat ſolēnis inter dies azimoꝝ: eo q̄ in ei⁹ veſpera imolabat agn⁹: ſm. s. Tho. iij. par. Alij aūt euāgeliſte primā die azimoꝝ dicunt illam in qua agn⁹ imolabatur vt p3 per. s. Tho. ſuper Jo. xij. et. iij. q. lxv. ar. ix. ad primū circa fi. ¶ Sz aduerte vt ab eodē elicit ſuper Jo. vbi. ē. q̄ prima dies azimoꝝ: dicebat feria. vſ. que erat paſcha. ⁊ feria quinta q̄ erat vigilia eius. ſed feria ſexta: primo ⁊ p̄ſe dicebat p̄cia dies azimoꝝ: feria aūt quinta ſolū gratia partis. i. ſiue veſpere q̄ ad ſequentē diem pertinebat. Hāc diſtictionē greci nō cōſyderantes dixerūt q̄ xp̄s vna die ātīcipauit comedere agnū: quē comedit. xiij. lunar⁹ ⁊ ſequēter q̄ adhuc iudei non veſcebant azimis cōſecrauit vt dicunt in fermētato. Unde aūt de his omnib⁹. iij. par. q. xl vſ. ar. ix. (Acceſſerūt diſcipuli ad ieſum dicētes. Ubi vis parem⁹ tibi comedere paſcha). i. ad comedēdū agnū paſchalē (At ieſus dixit. Ite in ciuitatē). ſ. dieruſalē (ad quendā (cuius xp̄s nō exp̄ſſit nomen: ſed th̄ vt dicit btūs Mar. dedit diſcipulis ſignum quo illū cognoſceret dicens q̄ dū introirent ciuitatem occurreret eis homo baiulās amphoꝝ aque ad domū illā i qua vole-

bat agnum comedere. Scõm tñ qõ dicit Aug. Iy ad quendã: non sunt verba xpi sed euangeliste: christus aũt dixerat qõ irent ad patremfamilias dom⁹ ad quã ferretur aqua (ꝛ dicite ei magister dicit: Tps meũ ppe est) scz moriẽdi (apud te facio) ỉ. facere volo (pascha) cũ discipulis meis). q. d. para locum ꝛ necessaria. Iste credit fuisse discipulus xpi: sed occultus. (ꝛ fecerunt discipuli sicut constituit illis Jesus ꝛ parauerũt pascha. Ue spere aũt facto) quã hora debebat agn⁹ manducari (discũbebat cũ. xp̃o. discipl'is suis.) Ex quo pz q⁹ proditorẽ ẽtuz in se erat renocabat a scelere: qz nõ repellebat a conuiuio. ꝛ in hoc ipso q⁹ etiã ostẽdit se eius proditionẽ non ignorare: duz dicit [ꝛ edẽtib⁹ illis dixit. Amẽ dico vobis: qz vnus vestrum me traditurus est. Et cõtristati valde ceperunt singuli dicere. Nũqd ego sum dñe:] Apostoli: qdẽ de pñti sciebant se non habere cõsciẽtiã de tali crimine: sz timebãt ne in futurũ laberenk in illud: ꝛ de hoc interrogabãt. Quidam tñ dicunt eos tãtũ verbis xpi credidisse q⁹ timebant ne illum traderent de presenti directe vel indirecte: lz hoc in sua pscia non viderent [At ipse] volens magis in particulari exprimere: proditorem: nec tñ volens eũ determinare (rñdens ait. Qui intingit mecum manũ in parapside) Beat⁹ Mar. dicit: in catino. Sicut autẽ dicit Raba. parapsis est vas escarũ quadratũ a paribus apsibus. ỉ. equis lateribꝰ dictũ. Catinus vero est vas fictile aptum ad continendum liquorẽ. Et sicut dicit. s. Tho. forte idẽ vas fictile ꝛ equaliũ laterũ erat. ꝛ in eo erat succus lactucarũ agrestium ſm mag. hist. in quẽ succum intigebãt bucellas. Scõm tñ predictũ mag'm nõ dicit parapsis qz quadrangulũ vas esset sed qz pariũ erat laterum ita qz videt velle q⁹ latera plura ẽ quatuor haberet: lz omnia essent equalia. Et hoc vꝝ verum qz de illa scutella q̃ modo monstrat Janue ꝛ credit esse istud vas constat q⁹ nõ est quadrilatera. imo qui eã viderũt dicũt q⁹ videt figure rotũde q̃si plures habeat angulos ẽ quatuor. Qõ aũt sit illud vas signũ est. qz ẽ lapis ptiosissim⁹ tãte magnitudinis vt in natura reperiri nequeat eiusdẽ nature. Uñ credit xp̃s vas fictile aut alterius materie in hunc lapidẽ ꝓmutasse in lapidẽ. ſ. smaragdũ: vt dr (hic me tradet.) Et sic ſm ma. dist. illud dictũ Unus vestrũ ꝛc. qõ poterat intelligi de duodecim ꝛ de aliis per decverba restringit ad duodecim soli cum xp̃o intingebant. Et tũc vt dicit Joãnes innuẽte Petro quesiuit a dño: quis esset Qui dixit esse illũ cui daret panẽ inũctũ. Sz hoc alij discipuli nõ aduerterũt: qz silẽter dictũ est ſm mag. hist. Ipse vero Joãnes aut obdormuit aut reuelare alijs nõ est ausus. Et si q̃rat quare petrus per seipsum nõ interrogauit. Dicit ideo esse quia prius fuerat in lotiõe pedum increpat⁹ timuitq; iterũ innouari. Sz qz negs ex hoc iudas a scelere reuocat: ideo subdit pena (Filius quidem hominis vadit sicut scriptũ est de illo. Ue aũt homini illi p quẽ filius hominis tradet. Bonũ ei erat si natus nõ fuisset homo ille) ¶ Sed contra: qz dicit augustinus de libero arbitrio. Consydera quantum bonũ est esse: qõ beati ꝛ miseri volunt. Maius est em esse ꝛ miserum esse: ẽ omnino nõ esse. Hec ille. Ad hoc etiã est ratio talis. Malum enim est negatio boni debiti in esse sicut cecitas. ĩõ quãto plura bona p aliquã negationẽ remouẽtur tanto ipsa est maius malũ. Uñ per⁹ est mos ẽ cecitas. Ipm aũt non esse remouet omne bonũ. Ergo est in summum malum. Nã si qd esset peius. illud remoueret plura aut maiora bona: qõ est impossibile. Ad hoc dicit q⁹ duplex est natiuitas scz ex vtero cũ homo prodit in lucem ex ventre materno. Alia est in vtero cum anima rationalis infundit corpori. Et de prima quidẽ non est dubium q⁹ melius est non fuisse natũ ẽ esse dãnatum. Qui em moritur ante primã natiuitatẽ ꝛ post scõam: morit cũ solo originali pctõ: ꝛ cõsequẽter nullã penã sensus experiet: ſz tantũmõ penã dãni. Sz loquẽdo de scõa: adhuc nõ est dubiũ qõ melius est sic nõ esse natũ. ỉ. esse oino nihil ẽ esse dãnatũ: si in dãnatiõe intelligimus ꝛ cõsyderamus eternã penam ꝛ eternã culpã. Potius em q̃libet deberet eligere nihil esse ẽ cõmittere vnũ peccatuz mortale: imo ẽt venniale. qz q̃libet

z plus deũ ẽ se ꝛ se i deo ẽ se i se diligere cũ illũ sit bonũ suum maius. Si vero in dãnatione cõsyderet sola pena: sic est dubiũ. Hiero. em tenet q⁹ meli⁹ est omnino nõ esse: ẽ male esse. Idẽ videt tenere. s. Tho. in. iij. di. i. q. ij. vbi videtur velle q⁹ dãnati recta rõne appetũt nõ esse. Sed tñ dis. xlvj. q. ij. ar. ij. q. ſ. dicit q⁹ deus punit citra cõdignũ originale non annihilãdo naturã: allegans illud Thre. iij. Misericordie dñi qz nõ sum⁹ cõsumpti: ꝛ idẽ videt de actuali mortali a fortiori. Quibusdã videt q⁹ esse damnatũ sit aliqõ bonũ: oino aũt non esse sit nullũ. ꝛ cõsequẽter simpl'r illud est meli⁹: vt dicit aug. vbi supra vbi dicit q⁹ si diabolo daret optio potius deberet eligere semper miserũ esse ẽ oino nõ esse. Uñ ad Hier. põt dici q⁹ loquit de dãnatione vt includit principalẽ miseriam. ỉ. culpã Ad. s. Tho. in. iij. di. i. dici posset q⁹ lz ibi q̃rat. vtrũ damnati recta rõne possint appetere nõ esse tñ in rñsione dicit quidez: q⁹ hoc possunt ratiõe deliberata: sed nihil dicit de recta nisi intelligat de recta p accidẽs q̃ est ſm q̃d inquãtũ per nõ esse puniantur aliqua pena nature vel loquat de miseria gr̃a pene et culpe simul. Qõ aũt per se est tale: simpliciter est tale: et cõsequẽter ipsum nõ esse simpl'r est peius. Unde ꝛcludit Leontius in suo q̃dr. q⁹ danati appetũt nõ ex rõne deliberata: lz tñ errãte ꝛ non recta. qõ verũ forte est nõ cõsyderata culpa. Qz tñ que dicũtur. ꝓ hoc aliquo mõ nõ ꝛcludũt. Ad dictuz aug. dicit. s. Tho. q⁹ intelligit de ipo nõ ex per se: sic em nullo mõ hz rationẽ boni aut appetibilis. ipm aũt esse miserũ hz aliquã rationẽ appetibilis scz ipsum esse. Sed tñ vt dicit ipm nõ esse per accidens. ỉ. inquantũ ẽ priuatiuũ mali. ỉ. pene sic est quoddã bonũ ꝛ appetibile. Uñ ꝛ dãnati sic appetũt illud. Scõm aliqs tñ aug. loquit de miseria eoꝝ qui solum p originali puniunk: sed hunc sensuz ea que de diabolo dicit euerterunt. ¶ Ad rationẽ dici potest q⁹ cõcludit q⁹ ipsum nõ esse per se ꝛ ſm se est pessimũ ꝛ nullo modo appetibile: sed secus per accidẽs. sicut econuerso ipm esse per accidens. i. ratione mali annexa est malum ꝛ odibile. Alia igit verba bonũ erat ꝛc. multipliciter exponunk. Primo ſm Rabanuz ꝛ Hieron. qz melius est omnino non esse ẽ miserum esse ꝛ bonũ ei fuisset nõ esse natum ex vtero vel in vtero. Secundo iuxta alios exponit de natiuitate ex vtero. Si em fuisset ei bonum. i. min⁹ malum: qz solũ pro originali puniret. Et similiter de natiuitate i vtero: qz melius ei fuisset oino nõ esse q⁹ eẽ miserũ pfecte. i. quo ad penam ꝛ culpã. licet nũqꝫ esset miserum quo ad penã tantum. Tertio exponitur de natiuitate spũali bona p vocationẽ ad apostolatum. quia meli⁹. ſ. minus malum fuisset ei non esse vocatum qz ille nõ cõmisisset illud scel⁹. vel mitius fuisset. Et quarto de spũali mala qua. ſ. natus est diabolo. (Rñdit autẽ ꝛ iudas qui tradidit eum dicẽs) ne. ſ. suo silẽtio seipsum pderet (Nunqd ego sum rabbi:) Chry. Quãuis dñs poterat dixisse argentũ es paratus accipere ꝛ adhuc audes interrogare: nihil eoꝝ dixit mitissimus Iesus nobis regulas ꝛ terminos pfigens. Sequitur enim (Et ait illi Tu dixisti.) Hec ille. Et ſm Raba. ipsi iude significauit se hoc scire. lz nõ alijs q̃ non aduerterũt q̃d dictũ eẽt. Postꝫ ꝓ dñs typicũ pascha mãducauit voluit istitue re sacr̃m eucharistie. Jõ vt dicit. s. tho. iij. q. lxxx. ꝛ iij. di. xj. xp̃s sumpsit corpus suũ ꝛ sanguinẽ ſm Hier. ꝛ glo. Ruth. iij. nõ solũ sacr̃aliter sz etiã spũaliter: quia lz nõ fuerit in eo augmẽtata gr̃a: tñ habuit spũalem dulcedinem in institione hui⁹ sacr̃i. Uñ dixit. Desyderio desyderaui hoc pascho mãducare vobiscũ ante tẽ patiar. Et sic̃ illud dedit Jude ſm Dion'y. in ecclesiastica hierarchia. ꝛ Augu. sup Joã. lz Hila. sup Mar. dicat oppositũ. Ipse em nobis fuit exemplũ iustitie: ideo nõ debuit peccatorẽ occultũ repellere. Sub bucella tñ Judas simplicẽ panẽ postꝫ cõicauerat accepit: ſm Augu. et post bucellã augmẽtatum est peccatum ei⁹: vel qz exasperat⁹ est videns se deprehensum: vel qz ꝑsumpserat manum cũ magistro ad scutellã porrigere: vt bonã cõscientiã mentiret. Hec ex illo. Dicitur ergo (cenãtib⁹ aũt eis accepit Jesus panẽ) ex quo apparet lz Aug. ad ianuariũ q⁹ nõ cõicauerũt ieiuni. Et hoc vt dicit salustor fecit vt illud sacr̃m maxime

-rorum imprimeret memorie qō nō ita fuisset factū si a pncipio ista fecisset. Ultimoz em magis psueuimus reminisci. Placuit tn spūisctō vt dixit q nos ieiuni cōicem⁹. Sedm Bozrā autē post esuz agni xps dedit suū corp⁹ discipulis. Pzimo vt ostēderet finiri legalia sacrificia z instituī nouū. Scdo vt ritas immediate succederet figure z vmbre. Tertio vt ostēderet nunc cibū esse anime nō corporis: p hoc q corpore iam saturato dat⁹ est. (Et bñdixit) q bñdictio sm q innuit s. Tho. non fuit psecratio vt patebit (ac fregit: dedit qz discipulis suis: z ait. Accipite z comedite. Hoc est est corp⁹ meū) Cōtra qz sm hoc videt q pzius dederit panē ad māducandū qz cōsecrasset vel q nō cōsecrasset his ybis quoz neutrū cōuenit. Ad hoc dicit. s. Tho. in. iiij. dist. viij. sic. Quidā vt etiā Jnno. Huius recitando opinionē alioz: dicūt q xps p protestatē excellētie sine forma cōsecrauit: deinde ptulit formā qua nos psecraremus. Sed J qz dicit euāgelista q bñdixit q vtiqz aliqb⁹ ybis factū est. Alij dicunt q cōsecrauit sub aliquib⁹ ybis: sed ignotis nobis: nō sub his hoc est corpus meū. Sed contra quia sacerdos cōsecrādo ista verba pfert: vt tūc a xpo plata: ergo sicut neqz tūc ita neqz nūc efficiunt pversionē. Alij dicūt q pfecit sub bñdictis ybis occulte: z postmodū ea ptulit scdo publice. Sed cōtra. q: sacerdos psecrās pfert ea in psona xpi vt publice dicta. Jō alij melius dicūt: q p dicta verba cōsecrauit: z semel tantū ea ptulit. s. añqz corpus suū exhiberet discipl'is: sz tn euāgeliste non semp narrāt res eo ordine q geste sunt. Hec ex illo (Et accipiēs calicē gratias egit z dedit illis dicens. Bibite ex hoc oēs z Hic est em sanguis meus.) ¶Sciendū est q ista nō est pcisa forma sanguinis. Euāgeliste em nō intēdebāt tradere sacramētorū formas q sm Dion. z. s. Tho. in primitiua eccla debuerūt esse occulte (nouī testamēti): subaudi cōfirmator. Dicit aūt hoc testm̄. i. ordinatio z pactuz seu lex dei nouū: qz nouiter ordinatū: z qz a nouo rege factū: z qz nouā habet sacramenta: z qz hoiem innouat: z qz ptinet nouū mandatuz dilectionis: vel antiquū nouo mō: z nouā pmissionē pphete z dicentis. Percutiam z. (postqz autē resurrexero precedā vos in galileā) cū ista dicat ad yolandā dextutos specialiter de galilea facit mentionē vt intelligerent q eum viderēt in loco in quo non timerent iudeos vt ait Chry. (Respōdēs aūt Petrus) tanqz fervens q q se fortez putabat (ait illi. Et si oēs scandalizati fuerint in te: ego nunqz scandalizabor). i. non te deserā. Et in hac mentiebat: qz credebat se dicere veruz tn̄ psumptuose loquebat: nō pside tās suā fragilitatē. Un̄ ppter hoc grauit⁹ permissus est cadere qz alij: z iterq ppter hoc qz futur⁹ erat pastor ecclesie: vt suo casu aliis ppati sciret [Ait illi ies⁹. Amē] i. vere [dico tibi qz in hac nocte añqz gallus cāet: ter me negabis]. Soler aūt hic q̄ri quare xps pmiserit cadere Petrū. Et videt q hoc pmisit: primo vt ostenderet q post habitā gram pōt qs peccare mortaliter. Scdo vt hō plus xpo qz sibi credat. Tertio vt nemo de se psumat. Quarto vt discant plati subditis esse cōpatiendo. ¶Est aūt sciendū q Matt. Luc. z Joā. q ad hoc eodē modo dicunt. s. q Petrus erat negaturus ter añ primū cantuz galli. Sed beat⁹ Marcus dicit q erat negaturus ter ante scōm galli cantum: ita q scda z tertia negatio debebat esse post primam vocem galli: z ante scdam, z sic videtur dissonātia esse hic et ibi. Soluit aūt Augu. de psen. euange. z mag. histo. Nam ipsa trina negatio Petri: est vnuz quoddā totū ex tribus partib⁹ integratum: qō est negatio Petri. Que petri negatio ante primum galli cantum est inchoata z ante scōm finita: ita q due ei⁹ partes: id est due negationes partiales fuerunt inter primā z scdam vocem galli: z vna ante primā. Matthe⁹ ergo Lu. z Joā. psyderantes trinē negationis pncipiū qō primā vocē galli precessit: dixerūt. Non cātabit gallus donec ter negesme. i. donec icipiat trina negatio. Marcus ho qz psyderauit eius dez finē dixit: anteqz gall⁹ bis vocē dederit: ter me negabis. Per ista aūt q dicit Aug. declarat optime quō res gesta sit. ¶Sz remanet qō de verbis xpi. Utrū. s. dixerit: anteqz gallus cantet vel añqz gallus bis vocē dederit. Et dicendū est q successiue dixit vtrūqz. Nam vt dicit Marcus. Petr⁹ audita sua negatione amplius loquebatur: q si etiā secū oporteret illū mori: nō negaret xpm: z tunc xps iterū replicauit de negatione sub aliis ybis. Possumus tn totā istā difficultatē aliē soluere: dicendo q inter cātū gallī z vocē galli. Nā cantus multas voces includit. Cū em dicimus gallū multis vicib⁹ cātare in die: putabis. s. semel in media die: z semel in aurora: vl' hmōi: nō est sensus q tn̄ vnā vocē in aurora emittat. Dixit ergo xps: anteqz gallus cantet. i. cōpleat cantum emittēdo oēs suas voces: ter me negabis. Sed qz petrus hoc audito amplius loquebat: ideo xps volēs aliqd plus dicere: subiūxit q ter erat negaturus ante scōam vocē galliscū tamen in vno galli cantu plures voces qz due contineri soleant. Beat⁹ ergo Mar. retulit hoc secūdum: alū vero primum. [Ait illi Petrus. Etiam si oportuerit me mori tecum: non te negabo.] Quid ad hoc christ⁹ dixerit. Matt. nō exprimit: sed credo q replicauerit illud quod dixit Marcus scz añqz gallus bis z. [Sic'r] sicut petrus [z omnes discipuli dixerunt] credentes se dicere verū: qz parati erāt, mori [Tunc venit iesus cū illis i villā q dicitur Gethsemani] q erat quoddā pdiū in radice mōtis olīueti: et (dixit discipulis suis) qui. s. eum indiuisibiliter sequebātur. (Sedete). i. expectate (hic: donec vadā illuc et orē) in secreto. Innuebat autē in hoc q in tribulationib⁹ oratio debet esse refugium nostrū. (Et assumpto petro z duobus filijs zebedei). Isti tres fuerūt xpo familiariores ceteris z magis ad secreta admittebant. Petrus quidē ppter fidei feruorē: Joānes ppter puritatē. Jacob⁹ ho qz inter aplos pmus erat martyzio coronādus (cepit tristari z mestus esse) ad ostensionē fe humanitatis. Tristabat aūt xps quo ad voluntatē vt natura. i. nō deliberatā sm rōnē siue absolute sumptā. Licet em ex iudicio rōnis deliberate vellet mortē: imo z de ea gauderet: tn̄ absolute sumēdo mortē in se ei displicebat: qz placebat vita. Tristabat ergo sm voluntatē ppter pditorio neqtiam ppter aplorum fugā: propter matris sue tristitiā: z ppter Hierm ruinā:

ꝛ ꝓpter suã mortẽ oia apphẽdebat. Secũdũ appetitũ sũt sensitiuũ tristabatur valde ex redundãtia prędicti doloris. (Tunc ait illis: Tristis est aia mea vsq; ad mortẽ) ꝛ hoc dupl'r. Uno modo extensiue. qz. ſ. vsq; ad mortẽ erat illa tristitia duratura: vt dicatur. Tristis est. i. tristis erit. Alio modo intẽsiue: vt sit modus loquẽdi quo dolorẽ maximũ exprimere cõsueimus. Erat autẽ tunc xp̃s in magna animi anxietate: qz apprehendebat futurũ malum maximũ ꝛ videbat impossibilitatẽ euadẽdi illud ꝓpter diuinã ꝓordinationẽ. (Sustinete hic). i. expectate. (et vigilate) in oratione (mecũ) tanq̃ amici quorũ est assistere ꝛ compati amicis tpe anxietatũ. (Et ꝓgressus pusillum.) Oratio em̃ est eleuatio mẽtis in deũ q̃ melꝰ fit dum q̃s est ab alijs seq̃stratus q̃ cum q̃s est in societate. voluit aũt orare in secreto. Primo vt ostẽderet sue ꝯonis distantiã ad nostrã: qz orat ꝛ orat vñ separauit se. Scõo vt oñderet q̃ nõ soluz ꝓ apostolis sed ꝓ oibus est sua ꝯo. Tertio ne videret facere ꝓtra doctrinã suaz Mat. vj. Clauso ostio ora ꝛc. Quarto vt doceret nos ad orandũ secretũ ingrere. qõ non dico quasi ecclesia sit fugienda imo est amplectẽda: sed qz ꝛ in ipa ecclesia debet q̃s secretũ appetere [pcidit in facie suaz [humiliãdo se [oras et dicẽs.] Ad intellectũ tñ sequẽtis orationis sciẽdũ est ex doctrina. s. Tho. iij. di. xvij. q̃ xp̃o inquãtũ homo erat: orare ꝓpetebat Primo vt ostenderet se hominem ſm q̃ est patre minor. Secũdo vt orare doceret. Tertio vt ostẽderet se a deo eẽ. Nec tñ eleuabat mentẽ ad aliq̃d contemplãdũ nouiter qz eadẽ semp nouit: ſz ad implorandũ superiorẽ. Cõpetebat etiaz ei ꝓ se orare: nõ ꝓ alijs q̃ ẽfectu suo in bonis spũalib⁹: qz nullũ talẽ habuit: ſz i corpalib⁹: qz fuit i corpe passibilis. Et lz nihil in seipẽ eret q̃ nõ vellet in esse: tñ aliq̃d habebat q̃ post mortem volebat abesse. ſ. possibilitatem. Uñ dicendo refusicita me vt dicit ꝑ ſal. orabat ꝓ se. Oratio autẽ q̃ in presenti possu orasse dicit: nõ fuit sensualitatis vt orantis: sed vt eius ꝓ quo oratio orabat. Cũ em̃ tam sensualitas q̃ voluntas vt natura abhorreret mortez: ipsa ratio seu volũtas vt rõ. i. vt ꝓseq̃ns deliberationẽ rationis cõcludẽtis mortem illã esse bonam ꝓ salute mũdi effecta est aduocata sensualitatis ꝛ volũtatis naturalis. Et ꝓ vtriusq; oranit: non q̃ vellet fieri id q̃ petebat: sed qz volebat ostendere affectũ sensualitatis et naturalẽ inclinationẽ volũtatis: ꝛ q̃ in ei angustia ad eũ ẽ recurrendũ: ꝛ tñ ois vo lũtas ei⁹ volũtati est subijcẽda. Uñ si q̃ratur. vtruz ois oꝛo xp̃i fuerit exaudita. Rñdetur q̃ sic loquẽdo de illa quaz xp̃s ita facit: vt eã absolute voluerit exaudiri. ꝛ ea sola exaudita est. Talis aũt non fuit nisi ꝺ eo q̃ ipe absolute ꝛ deliberata rõne volebat [Wi pr̃ si possibile est trãseat a me calix iste]. i. passio quã dicit calicẽ. i. medicinã amarã ꝛ sanatiuã. Cõsueuit em̃ medicina dari in calice. Et qz ista sunt dicta ex parte sensualitatis ꝛ naturalis inclinationis. ió statim ſm iudiciũ rõnis ꝛ volũtatẽ deliberatã subiungit [verũtñ nõ sicut ego volo] volũtate. ſ. naturali aut sensuali: ſz sicut tu [supple vis fiat.] Et venit ad discipulos suos [qz tanq̃ hõ ꝓsolabat ex locutione cũ amicis [ꝛ inuenit eos dormiẽtes] duplici ex cã ſm Chry. ꝓlo. ſ. qz nox erat. Scõo qz ex tristitia erãt grauati. [Et dicit petro] q̃ feruẽtiozem ceteris se mõstrabat [sic] Hic pũctuãdũ est ꝛ legendũ interrogatiue. q. d. Rep̃hẽsibilis es. [non potuisti vna hora vigilare mecũ?] q. d. Hoc multo min⁹ est q̃z mori ꝓ me [vigilate ꝛ orate vt nõ intre. in tẽ.] i. ne a tẽtatione sup uẽtura supemini. ſm Hiero. Nõ em̃ idẽ est tẽtari ꝛ itrare in tẽtationẽ (spũs q̃dẽ) velter [pmptꝰ est] ad deliberãdũ (caro aũt). i. affectus ꝛ ois potẽtia corpalis (infirma) ad exeq̃ndũ ꝛ sustinẽdũ tẽtationẽ futurã. Aliud est em̃ dicere q̃ volebũt ꝓ xp̃o mori aliud facere. Hic. Hoc autẽ est aduersus temerarios: q̃ qõ crediderunt putant se posse ꝓseq̃. Itaq̃ quãtũ de ardore mẽtis cõfidimus tantũ de fragilitate carnis timeam⁹. Hec ille. [Iterũ scõo abijt ꝛ orauit] vt oñderet. q̃ oꝛo ꝺz eẽ cõtinua. ꝛ vt veriꝰ ꝓparet veritatẽ humanitatis (dicẽs) pr̃ mi si non põt hic calix trãsire nisi bibã illũ: fiat volũtas tua. Et venit iterũ ꝛ inuenit eos dormiẽtes. [Erãt em̃ oculi eoruz grauati]. ſ. rõne tristitie maxime: ꝛ etiã ex cibi digestione, ꝛ ex ho

rã dormiẽdi. Et xp̃s ista secũda vice nõ dormiẽtib⁹ dixit: forte ꝓpassus eoruz negligentiã. Et sicut dicit magister historiarũ: angelus de quo Lucas dicit q̃ apparuit ei cõfortans eũ apparuit ei dum ꝯo oraret. [Et relictis illis: iterũ abiit oranit tertio eũdẽ sermonẽ dicens] Et hoc ꝓtio ſm Raba. vt doceret nos oratiõ ꝓtra preterita ꝛ ꝓhtia ꝛ futura mala. Scõo vt doceret oꝛones ad patrẽ ꝛ filiũ ꝛ spm̃sctm̃ dirigẽdas ſm aliquos. Tertio vt ostenderet q̃ nulla oratio nostra sine ꝑseuerãtia debet esse. sed ꝺz habere principiũ: mediũ ꝛ finẽ. Tunc venit ad discipulos suos ꝛ dixit illis. Dormite iã ꝛ requiescite.] Sicut em̃ dicit mag. Histo. ꝛ innuit Mar. xiij. xp̃s voluit discipulos aliquantulũ dormire: ꝛ post paulũlũ dixit: vt dicit ibi Mar. sufficit. ꝛ tũc excitat eos di. [Ecce appꝛopinquabit hora: ꝛ filius hois tradet in manꝰ peccatoꝝ] Chry. aũt dicit q̃ tũc cũ dixit dormite ꝛc. erat mala vigilãdũ. sed xp̃s dicit dormite vt dicit. Primo ostenderet q̃ negz vim possent sufferre futurorꝝ malorꝝ. Secũdo q̃ nõ indigeret eoꝝ auxilio. Tertio q̃ oino oportebat eũ tradi. [Surgite eamus:] obuiã ꝓditori. [ecce appꝛopinquabit q̃ me tradet. Adhuc eo loq̃nte ecce iudas vnꝰ de duodeci venit: ꝛ cum eo turba multa]. Habuit em̃ secũ cohortẽ militũ: quã dedit ei pr̃ses ad req̃sitionez pncipũ: ꝛ multos ministros q̃s dederãt pncipes sacerdotũ vt nr̃ a dtõ Jo. [cum gladijs]. i. ensib⁹. Cõsueuit em̃ i scptura vocari gladi⁹ q̃ pugnat [ꝛ fustibus]. i. lignis. vt ôt Mar. seu baculis. Milites q̃ ꝛ habuerũt arma. serui aũt seu famuli sacerdotũ ꝛ seniorꝝ habuerũt fustes [missa pncipib⁹ sacerdotũ ꝛ seniorib⁹ ppli. Qui aũt tradidit eũ dedit eis signuz di. Quẽcũqz osculat⁹ fuero: ipe ẽ: tenete eũ] Hoc aũt facit ne loco xp̃i caperẽt Ja. mi. mortẽ q̃ dño sikim⁹ erat. Uñ ex pp ꝺ ꝛ ꝓpria ff dñi dicebat. [Et ꝓfestim accedẽs ad iesuz dixit. Aue rabbi]. Mod⁹ erat salutãdi sicut ꝛ nũc dicimus: bonũ vesper. [Et osculatus est eum] qz forte discipuli xp̃i sic eũ salutare cõsueuerũt. In hoc tñ apparet maxima christi mansuetudo q̃ proditoris osculum non repulit. [Dixitqz illi Jesus. Amice] Amicũ vocat ꝓditorem: qz ipe diligebat naturã ꝛ eũ ad amicitiã recipe paratus erat si penituisset. Et qz etiã xp̃s pretẽdebat se illi esse amicũ. Ul' forte saluator ironice loquit: (ad q̃d venisti? quasi dicat ſm aug. Uñ noui q̃re veneris. Osculariz ꝛ insidiatiys amicũ te fingis cũ ꝓditor sis. Uñ et ſm Lu. dicit dñs. Juda osculo filiũ hois tradis. (Tũc accesserũt ꝛ manus iniecerũt iesuz). ſ. illi q̃ erãt cũ iuda. Prius tñ q̃s eũ caperẽt fuerũt ꝓstrati ab eo vt ôt Jo. ipo dicẽte. Quẽ q̃ritis ꝛc. Ego sũ. Et sic' dixit vt discipl'os sineret abire (ꝛ tenuerũt eũ. ꝛ eccevn⁹ ex his q̃ erãt cũ iesu). i. petrꝰ (extẽdẽs manũ eximit gladiũ suũ) De isto gladio dñt cõiter expositores. q̃ fuit gladi⁹ mẽsalis magn⁹. In cena em̃ fuerũt duo tales q̃b⁹ agn⁹ fuerat decisus. Sz mihi vr̃ q̃s fuerit ensis. Nã sicut narrat Lucas xp̃s in cena dixit. Qui nõ hz vẽdat tunicã suã ꝛ emat gladiũ. Apl'i aũt tũc sicut ôt Theo. ꝛ Chry. assũpserũt aim defẽdẽdi magꝝm: ió dixerũt. Ecce duo gladij hic. ꝛ hos gladios i auxiliũ tulerũt ſz chry. ad pugnãdũ. Uñ ꝛ q̃n milites voluerũt xp̃m capere: apl'i voluerũt eũ defẽdere. Uñ vt ôt Lu. dixerũt. Dñe si percutim⁹ in gladio. i. nũq̃d debem⁹ istos aggredi cũ gladijs. Et q̃b⁹ rõnabil'r apparet q̃ erãt gladij apti ad pugnã: non g̃ mẽsales: qz melꝰ fuisset hr̃e fustes: de q̃b⁹ i villa ꝛ i ouo ẽ verisil'e potuisse inueniri copiã. (Sed q̃re petrꝰ arripuit gladiũ: cũ deꝰ dixisset nõ eẽ resistẽdũ malo? Mat. v. Rñdet. s. Th. sup Jo. q̃ dñs ꝓhibuerat defẽsionẽ sui nõ ãt dñi. vl' q̃ apl'i adhuc erat ipfecti. Hec ille. (Sed q̃re xp̃s pmisit discipl'os suos arma portare? Dico q̃ ꝺ potuit fecisse: vt petrus peuteret seruũ quẽ ille sanaret ac ꝓ hoc euidenter appareret q̃ nõ defendi sed mori volebat. Sed vnde enses habere potuerũt? Dico q̃ in domo vbi cenauerũt. [ꝛ peutiens seruũ pncipis sacerdotũ amputauit auriculã ei⁹] Petrus em̃ voluit scindere caput ei⁹ vt dicit. s. Th. sup Jo. sed ille declinauit. Et lz ante pentiisset licentiam a christo pugnandi tamen petrus nõ expectauit christi mansuetudo q̃ [Tunc ait illis iesus. Cõuerte gladium tuũ in locũ suũ: omnes em̃ q̃ acceperint gladiũ: gladio pibũt]. i. ꝓpter gladiũ q̃

KLASZTOR
O. O. Bernardynów
W KOLU n/Warta.

acceperint fm magr̃m hist. Intelligẽdũ eñ est fm eũdẽ z fm Aug. q̃ ille solus accipere dr gladiũ q̃ accipit illũ sua authoritate: secus q̃ vtik gladio iubẽte seu p̃mittẽte lege vel iubẽte deo. Uel possum⁹ dicere q̃ saluator intẽdit dicere sic. Ego nolo armis defẽdi. Et si q̃s ex vobis voluerit nũc cũ istis gladio pugnare: pibit gladio istoꝝ militũ. [An putas qr non possũ rogare p̃em meũ: z exhibebit mihi mõ plꝰ q̃. xij. legiões angelorꝝ] Legio trinet sex milia sexcẽtos sexagita sex. Si aũt vn⁹ angel⁹ in vna nocte potuit occidere in exercitu sennacherib. clxxxv. milia viros. vt ptz. iiij. Reg. xix. q̃d potuissent duodecim legiões? Nec tñ xps ista dicit qua si indigeret angelorꝝ suffragio sz ad ostẽdẽdũ q̃ euadere potuisset si voluisset. Sananit aũt eũ fm Lu. s. ad cõuersionẽ astantiũ: scõo ad cõfirmationẽ discipulorꝝ dubitantiũ: tertio ad instructionẽ nostrã: vt discam⁹ bñfacere inimicis: et quarto ad ostendẽdã voluntariã passionẽ. Nec tñ ꝓpter hoc cessauerunt impij fm Chrys. qr cum esset nox forte nõ viderũt: vel ꝓpter odiũ: vel potius: qr tanq̃ milites z serui potius obedire voluerũt hoibus q̃ deo. (Qũo ergo impleburtur scripture? qr sic oportet fieri. In illa hora dixit Jesus turbis. Tanq̃ ad latronẽ existis cũ gladijs z fustib⁹ cõprehẽdere me. Quotidie apud vos sedebã docẽs in tẽplo) sine armis z militib⁹ (z non me tenuistis. Hoc aũt tõtũ factũ est vt implerẽt scripture ꝓphetarũ. Tũc discipuli oẽs relicto eo fugerũt. At illi tenẽtes Jesum duxerũt ad caiphã principẽ sacerdotũ vbi scribe z seniores cõuenerãt.) Sicut aũt dicit dñs Jo. isti duxerũt Jesum primo ad domũ Anne. sed tñ hoc bea. Mattheus tacet: qr annas non erat summus sacerdos illo anno: sz erat socer summi sacerdotis. i. caiphe. iõq̃ ꝓpter quãdã reuerentiã cũ trãsire haberẽt prope domũ eius presentauerũt ei xpm. Et ẽt fm. s. Tho. sup Jo. hoc fecerunt de mãdato caiphe. qui hoc iussit vt se excusabiliorẽ redderet cõdẽnãdo cõdẽnatũ. ¶ Est aũt sciendũ ad intellectũ seq. q̃ sz Mat. Mar. z Lu. trina negatio petri videt facta in domo summi sacerdotis. i. caiphe: qr de anna quidã nõ fecit mentionẽ. fm Jo. Fo facta est in domo Anne. Et quidẽ hie. sup Mar. z Beda sup Lu. videt velle q̃ petr⁹ in domo caiphe negauerit. Aug. Fo de ꝓsen. euã. vult q̃ negatio tota facta sit in domo Anne. z q̃ euãgeliste videnr dicere q̃ sit facta in domo caiphe loquunr per recapitulationẽ. Quidã alij dicũt: q̃ vna negatio fuit in domo Anne. alie due in domo caiphe. Joãnes aũt dicit eas factas in domo Anne: qr ipsa ꝓpter rões q̃ dicẽt reputabat dom⁹ caiphe. Mihi videt q̃ sentẽtia Aug. sit vera: sz tñ est dubium vtrũ fm istam sententiã. Maz qñ euangeliste recapitulant istud: nullã facit mẽtionẽ de domo Anne: sed tantuz de domo summi sacerdotis: quod videtur: inconueniẽs: maxime apud Matt. qui iam ante dixerat christũ esse ductũ ad Annã. ¶ Ad hoc dico q̃ vt patet ex Joãne tam Annas q̃ caiphas dicebat pontifex: z sicut dicit Aug. z. s. Tho. qñ christus ductus est ad Annã: dictus est duci ad caiphã: qr erat caiphe volũtas. Et hoc innuit Jo. qui dicit ideo eũ fuisse ductum ad Annã: quis erat socer caiphe. Et põt addi q̃ dum ducebat ad Annã: ducebatur vltimate ad caiphã: qr illa erat via sua: nõ inconuenit aũt idẽ simul ire vt moueri ad mediũ z vltimũ: qr q̃ vterq̃ erat põtifex z summ⁹ sacerdos: sz diuersimode: z erãt vni⁹ volũtatis: ita q̃ vnus deferebat alteri: z dom⁹ vni⁹ in via ad domũ alteri⁹: ideo Mar. z Luc. q̃ facta fuerũt in domo vtriusq̃: dicunt facta i domo summi sacerdotis: nõ exꝑsso vtrũ esset annas vel caiphas. Similiter Mat. ipsaz domũ anne videt dicere atriũ caiphe: z qñ ductus est ad annã dixit ductũ ad caiphã rõne dicta. z q̃ sunt facta in vtraq̃ domo vt dicere facta i dmo caiphe. Dicit ergo. (Petr⁹ aũt) z cũ eo alius vt dicit Joãnes q̃ credit fuisse ille (seq̃bat) ꝓpter amorem (a longe) ꝓpter timorẽ (vsq̃ in atriũ principis sacerdotũ) primo vsq̃ in atriũ anne: vt dicit Joãnes Deinde vsq̃ i atriũ caiphe: vt credit. Quõ aũt petr⁹ potuerit intrare in domũ anne declarat ipse Joãnes di. q̃ alius discipul⁹ sequebat eũ petro: z ille erat notus pontifici. z impetrauit ab ancilla ostiaria ingressum petro. In hac autẽ prima domo. s. anne ꝯs est interrogat⁹ de doctrina z discipulis suis. Ad qõ cũ rñderet susceꝑit alapã vt dicit Joã. ab vno seruo. z petrus ter negauit. Deide xps fuit missus ligatus ad domuz caiphe: in qua oẽs alias ꝓtumelias z ſmiam mortis accepit. tõ ſic. Et ingressus intro cedebat) Ad ignẽ cũ ministris: vt videret finẽ. ꝓinceps aũt sacerdotũ). i. caiphas z nõ annas (z omne cõciliũ). i. multitudo ꝓncipũ sacerdotũ z seniorũ z scribarꝝ (querebant falsum testimoniũ ꝛ iesum) qr veros testes se posse inuenire desperabãt. (vt eũ morti traderẽt: z nõ inuenerũt cũ multi falsi testes accceissent) Nõ esn q̃rebãt falsos testes simplr: qr multi tales accesserũt sz falsos apparẽter veros z iustificabiles quos non erat facile inuenire. (Noussime aũt venerũt duo falsi testes z dixerũt hic dixit. Possunt destruere templũ dei z post triduũ reedificare illud.) Sed quõ isti testes fuerũt falsi: qr dixerũt id qõ ipse dñs dixerat Jo. ij. soluite templũ hoc z in trib⁹ dieb⁹ excitabo illũ. Ad hoc dicit hie. q̃ falsi testes fuerũt: qr non eo sensu acceperũt verba quo dicta fuerũt sz de tẽplo corporis xpi: vñ z q̃dã mutauerunt vt possent inferre calũniã. Sã ꝓ soluite posuerũt: possum destruere. z ꝓ excitabo posuerũt: reedificabo. Vñ z mar. dicit q̃ nõ erat ꝙueniens testimoniũ illorũ (Et surgens) de tribunali ex impatiẽtia (ꝓnceps sacerdotũ) videns q̃ ex nihilo poterat eũ cõdẽnare (ait illi. Nihil respondes ad ea que isti aduersum te testificãr? Jesus aũt tacebat) qr ea q̃ opponebantur nõ erãt rñsione digna. Et vt ipleret illud Esa. liij. Quasi agnus coram tondẽte se obmutescet (et ꝓnceps sacerdotũ ait illi. Adiuro te ꝓ deũ vi. vt di. no. si tu es xps fi. dei.) ¶ Et fidẽ sicut dr. s. T. ij. q. xc. q̃ adiurare ordinare aliqđ ad, aliqđ ꝓ diuia. Est aũt duplex mod⁹ adiurãdi. s. coactiuus z deprecatiu⁹. Adiurare aũt subditos deũ cogẽdo z deprecãdo est licitũ: sz superiores deprecãdo solũ z nõ cogendo. Demones tñ sz adiurare cõpellẽdo nec nobis noceãt: nõ aũt deprecãdo. Et eodẽ mõ. s. cõpellẽdo sz adiurare creaturas irrõnales: ne ꝓ eas diabolus nobis noceat. z similiter deꝑcando: vt per eas de⁹ nobis auxiliet. Adiurare autez eas fm seipsas non vt mote sunt a deo vel diabolo est vanũ z illicitũ. Iste aũt summus põtifex adiurauit xpm coactiue et peccauit. Hec ola ex. s. Tho. Sz ꝓtra: qr sz xps nõ esset subdit⁹ summo sacerdoti: tñ hoc nõ cõstabat ei: iõ licite videtur potuisse cogere xpm. Ad hoc dico fm doctrinã. s. Tho. q̃ summ⁹ sacerdotib⁹ cõstabat iesum esse xpm: z etiã si nõ cõstabat eis q̃ esset filius dei: eoꝝ ignorãtia erat affectata z crassa: qr signa z doctrina z interior motio eius euidenter hoc ostendebãt. [Dicit illi iesus] ne. s. videret cõtenere nomẽ dñi: ꝓ qõ fuerat adiuratus. [Tu dixisti] supple veritatẽ. Iste ei erat modus loquendi affirmatiu⁹. Ubi z dñs Mar. dixit q̃ dño respõdit dicẽs. Ego sum [Uerũtñ dico vobis ãmodo]. i. post hoc (videbitis filiuz hois) qui modo vobis nõ magnipẽdit [sedẽtẽ a dextris virtutis dei: z venientẽ in nubib⁹ cẽli] qõ fiet in die iudicij. ¶ Sed quare dicit ãmodo? Uidet esn significare q̃ statim post passionẽ hoc visuri essent. Ad hoc dico fm Orig. q̃ totũ tps a passione xpi vsq̃ ad diẽ iudicij quasi ꝓ momẽto sumit respectu eternitatis. ¶ Sciendũ est aũt q̃ vt elicit ex Luc. simul cũ Matt. iudei in isto cõcilio cũ xps nihil rñderet testib⁹ priꝰ interrogauerũt illũ si esset xps vt dicit Lu. Et ad hoc vt idẽ dicit: ipse rñdit. Si dixero vobis nõ creditis mihi si aũt interrogauero: nõ rñdebitis mihi timẽtes. s. cõuinci: neq̃ dimittetis. s. me abire. z postea subiũxit id qõ dictũ est. s. [Uerũtñ] ꝛc. Et tũc in illis verbis qr dixit se sessurũ a dextris dei intellexerunt q̃ se filiũ dei faceret: nõ scõo vt dicit Lu. interrogauerũt eũ oẽs simul dicẽtes. Tu ergo es filius dei: siue hoc dixerũt nõ interrogãdo: sz ꝓcludẽdo ex dictis ei⁹. Et tũc princeps sacerdotũ adiurauit eũ dicẽs. Adiuro te ꝛc. vt dictũ est. Et christ⁹ rñdit fm Matthẽũ. Tu dixisti. Uel fm Lucã. Uos dicitis. Oẽs esn cõcluserant q̃ erat filius dei. Sed Matt. solũ notat pontificez qr erat ꝓncipalis: z qr post cõm oim ꝓclusionẽ ipse sol⁹ adiurauit. Ex his ergo ptz q̃ dñs Matthe⁹ nõ recitat primã interrogationẽ sz scõam z ta

mẽ recitat verba q̃ xp̃s dixerãt ad pri-
mã sez: Uerũtamẽ ꝛc. (Tũc princeps sa-
cerdotũ scidit vestimẽta sua) ad signifi-
candũ q̃ xp̃s blasphemasset deũ: attri-
buẽdo hoi. i. sibi id qõ est dei. s. esse deuz.
Cõsueuerãt eñ iudei i signũ dolor̃ scin-
dere vestes sicut nũc aliq̃ p̃ciũt diretũ
ad terrã (dicẽs. Blasphemauit: qđ ad-
huc egem⁹ testibus? Ecce nũc audistis
blasphemiã. Quid vobis vr̃. At illi rñ-
dẽtes dixerunt. Reus est mortis. Tunc
expuerũt in faciem eius: ꝛ colaphis eũ
ceciderũt.) Est aũt colaphus ꝑprie per
cussio colli: sicut alapa genaz: vñ ꝛ cola-
phizare est collũ ꝑcutere q̃ tũc oppro-
briosuz erat apud iudeos: sicut ꝛ modo
apud mauros: vt ferk. (Alij aũt palmas
in faciẽ ei⁹ dederũt dicẽtes. Prophetiza
nobis xp̃e q̃s est q̃ te ꝑcussit.) Hoc derisso
rie dicebãt quasi dicerẽt. Si es ꝓpheta
dicebak: diuina nobis q̃s ꝑcussit te. Ha-
bebat eñ faciẽ velatã: vt dicit Lu. (Pe-
trus ℞o sedebat foris) nõ extra domũ:
sz extra locũ in quo illudebak xp̃s. Sta-
bat eñ [i atrio]. i. domo. Et eñ atriũ do
mus spatiosa: cui solebãt addi extrinse
cus aliq̃ porticus. Videk aũt q̃ esset pe-
trus in claustro seu spatio qõ solet esse
sine tecto i domib⁹ magnis qz ignis erat
in medio oĩm accẽsus fm Lucã. Et erat
in atrio deorsum fm Marc. Uel erat in
atrio. i. in aliquo loco ignis. Nã fm ali-
quos dicit atriũ. s. a caligine. Sciẽdũ tñ
est q̃ iste negationes petri de q̃b⁹ dicek
fuerũt facte in domo anne. ꝛ ea q̃ imme
diate ante dicta sunt in domo caiphe.
Uñ Mat. hic nõ tenet ordinẽ hystorie sz
recapitulat fm Augu. (Et accessit ad eũ
vna ancilla dicẽs. Et tu cũ iesu galileo
eras) Ista fuit ancilla ostiaria: vt dicit
Joã. ad cui⁹ vocẽ petr⁹ primã negatio-
nẽ fecit: nõ in ipso ingressu domus: sed
post ingressum cũ staret ad ignẽ: vt di-
cit Mar. seu ad lumẽ: vt dicit Lu. ꝛ idẽ
est. Uñ subdik: [At ille negauit coram
oĩbus dicẽs: nescio q̃d dicis]. Nõ eñ forte
illũ ad ianuã cognouit: cũ esset nox: sed
cum eum fuisset intuita ad lumen vt di
cit Lu. Sz quare nõ sic interrogauit de
Joãne. Forte hoc fuit qz Joãnes erat fa
miliaris in domo: nõ deferebat ei: nec tñ
referebat socio: qz forte nesciebat q̃ ille
esset ꝑ quo rogauerat Joãnes. Uel fort
te nõ ꝓstabat ei q̃ Joãnes esset xp̃i disci
pul⁹. Deprehẽdit aũt hoc de petro: forte
qz tristis stabat aut flebat. Quãtũ ad
istã primã negationẽ q̃uenĩũt oẽs euã-
geliste: ẽtum ad alias duas differũt: qz
vn⁹ dicit eas factas ad vocẽ vni⁹ ꝑso-
ne: alius ad vocẽ alteri⁹ sz tñ reuera oẽs
dicũt verũ: qz multe ꝑsone cõcurrebãt e
vn⁹ exprimit vnã alius aliã. Post istam
aũt ꝑmã negationẽ: vt dicit bea. Marc.
petr⁹ exĩt. i. exibat foras ad atriũ ꝛ gal
lus cãtauit vt dicit idẽ Mar. sz credit q̃
petr⁹ nõ audiuerit: qz erat ꝓsupẽsus alo.
Nã timebat. Et duz exiret: alia ancilla
etiã incusauit eũ: ꝛ redĩt ad ignẽ vt se
purgaret: iõ sequit. [Exeũte aũt illo ia-
nuã]. i. dũ exiret: nõ autẽ postq̃ exierat.
Timuit eñ petr⁹: iõ exire voluit. Exeũ-
te aũt illo. i. cũ se ad exeundũ ꝑpararet:
dicit Aug. erat tñ adhuc ꝑ ignẽ: vt di
cit Joã. [vidit eũ alia ancilla: ꝛ ait his
q̃ erãt ibi. Et hic erat cũ iesu nazareno.
Et iterũ negauit cũ iuramẽto: qz nõ no
ui hoiem] Mat. ꝛ Mar. videntur dicere:
qõ ad vocẽ hui⁹ ancille negauerit scõ:
sed Jo. dicit q̃ ad vocẽ astãtiũ. Luc. qõ
ad vocẽ cuiusdã: sed reuera fuit ad vocẽ
astantiũ: qui tñ fuerũt excitati ad vocez
ancille: iõ oẽs vez dicũt [ꝛ post pusillũ]
i. post spatiũ horẽ vni⁹: vt dicit Luc. isz
eñ petr⁹ stabat securꝰ [accesserũt q̃ asta
bãt: ꝛ dicerunt petro. Uere et tu ex illis
es: naz et loq̃la tua manifestũ te facit.]
Mat. videk dicere q̃ ista tertia negatio
fuerit facta ad vocẽ astantiũ ꝛ similiter
Mar. Luc. vero ad vocẽ cuiusdã. Jo. au
tẽ q̃ ad vocẽ cognati ei⁹ cui⁹ abscisa fue
rat auricula qui dicebat se eũ vidisse in
orto cũ iesu. Et oĩa ista vera sunt: ꝛ simꝰ
ꝓcurrerũt: vt de se põt esse manifestum.
[Tũc cepit detestari ꝛ iurare qz nõ no-
uisset hoiem]. i. cepit iurare iuramento
execratorio: qõ ẽ grauissimũ: vt pote di
cẽdo nũq̃ vñaciat mihi de⁹ si ita est. Se
cũda aũt negatio fuit cũ iuramẽto asser
torio simpliciter: puta dicẽdo: p deũ ita
est. Ju hoc aũ. iuramẽto inducit de⁹ so-
lũ vt testis: sed in execratorio inducit vt
testis ꝛ iudex. Uel forte vtroq̃ iuramẽ-
to in tertia negatione vsus est vt innuit
textus dicẽs: q̃ cepit nõ solũ detestari i. i.

ꝓcurari: sz etiã iurare. [Et ꝓtinuo gal-
lus cãtauit] scda. s. vice: vt dicit Mar. et
ita scõam: vocẽ petr⁹ credit audiuisse:
sz subdit (recordat⁹ est Petr⁹ verbi Je
su qđ dixerat: pri⁹ q̃ gall⁹ cãtet: ter me
negabis.) Dicit hic, btus Lucas qđ xp̃s
petrũ respexerit: ꝛ tũc petr⁹ cõpũctus est.
Sed tñ respectũ Aug. dicit fuisse spũa-
lẽ: qz. s. ei⁹ miser⁹ est. Nã corpaliter videk
fuisse impossibile q̃ eũ aspexerit: qz pe-
trus erat foris et deorsum: vt ex dictis
patet. (Et egressus foras) extra domũ.
Sed eñ vt dicit magr hi. ad cauernã q̃ mõ
dr gallicãt⁹: ꝛ in ea (Fleuit amare) ꝛ ex-
tunc ꝓsuevit semp ad primũ gallorũ cã-
tũ surgere ad oratione vsq̃ ad horã ma
tutinã: vt habek in itinerario Clemẽtis
ꝑ ista negatiõe. Nõ tñ videk q̃ ad spelũ
cũ illã iuerit subito: vel si iuit: in ea pa-
rtũ stetit qz Marc⁹ videk velle q̃ fuerit
in domo Anne. ¶ Quãtũ aũt ad tertũ
i. quõ xp̃s fuit sententiat⁹ dr (Mane aũt
facto) Nã tota nocte illuserãt ei postq̃
fe die filiũ dixerat. (Cõciliũ inierũt oẽs
principes sacerdotũ ꝛ seniores ꝑpli ad
versus iesuz vt eũ morti traderẽt.) Hoc
cõcilium hic a beato Mat. ponit ꝑ recã-
pitulationẽ. Fuit eñ factũ anteq̃ iesus
se fateret filiũ dei: vt innuit Magi. hist.
Et hoc est rõnabile. Ex quo eñ iã eũ ad
mortẽ cõdẽnauerãt tãq̃ reũ mortis: ad
qđ fecissent ꝓcilio vt eũ morti traderẽt.
Fecerũt ergo hoc ꝓcilio qñ voluerũt in-
uenire testes ad quincẽdũ eũ. Quãuis
etiã rõnabile sic vt cõcilio fecerint quo
ꝑfidi reum mortis ꝓbarent. (Et vinctũ
adduxerunt: ꝛ tradiderũt põtio pilato.)
Pilato. Habebant enim hunc morẽ vt si
quẽ adiudicassent morti ligatum iudici
traderent. Hec cille (presidi). i. potestati.
De nõie autez Pilati diximus sabbato
post. iij. dñicã Aduentus. (Tunc vidẽs
iudas qui tradidit eũ q̃ dãnatus esset:
penitẽtia ductꝰ retulit triginta argen-
teos principib⁹ sacerdotuz: ꝛ seniorib⁹:
dicẽs. Peccaui tradẽs sanguinẽ iustũ.)
Sicut aũt dicit Aug. nõ est certa dies in
q̃ iudas argẽteos retulerit. Uñ quidã di
cit: q̃ hoc fecit audita resurrectiõe quã
futurã nõ credebat. Quidã q̃ visis ꝑdi
tis in hora mortis xp̃i Quidã autez q̃
ꝑ pretiũ vidit iesum datũ in manꝰ pha-
risẽis. Tũc eñ erat iã morte dãnatus quo
ad iudeos: ꝛ credidit q̃ etiã a pilato dã
narẽtur ad cõplacentiã principũ. Illud
autẽ magis videk consonum euãgelio.
Qualitercũq̃ tñ fuerit ipsa ei⁹ pnia futi
lis fuit qz caruit spe venie vt ꝓz i textu.
(At illi dixerũt. Quid ad nos) sez ꝑtinet
[Tu videris]. i. videbis si dñs vel male
feceris [ꝛ precipitans argẽteus in tẽplo abiẽs
laqueo se suspẽdit] ꝛ crepuit vt ór beat⁹
Petrus Act. j. Sicut eñ dicit Magi. hi-
sto. credit rupto laqueo cecidisse ꝛ sic cre
puisse. [Principes aũt sacerdotũ acceptis
argẽteis dixerũt. Nõ iz eos mittere]. i.
remittere fm Magi. histo. [in corbonã]
vñ. s. eos tulerãt vt idẽ dicit. Est aũt cor
bona vas in quo vota ꝛ oblationes po-
puli reponebant qz corbã hebraice idẽ
est qđ munus votiuũ latine vt dicit ma
gister hist. [Qz pretium sanguinis est.]
Isti stulti reputabãt mortem xp̃i iustis-
simũ: ꝛ tamen ꝓtium ei⁹ reputabant
prophanum: vnde cõuerterunt illud in
vsum ꝑ mortuis. [Concilio autẽ inito
emerũt ex illis agrũ figuli]. i. cuiusdam
viri qui sic dicebatur: eo q̃ figulus esset
fm Magi. hist. Uel ly figuli: vt idẽ dicit
est ꝓprium nomen: vel fm alios ager figu
li dicebak: qz ibi q̃libet figul⁹ inuenire
poterat terrã aptã vsui suo (in sepultu
rã peregrinorũ. Propter qđ vocat⁹ est
ager ille Acheldemach. Hoc est ager san
guinis: vsq̃ in hodiernũ diẽ. Tũc iple-
tũ est qđ dictũ est ꝑ Hieremiam prophe
tam dicentẽ.) ¶ Contra: qz in lib. Hier.
ista non inueniunt. Ad hoc dicit primo
fm Hiero. q̃ in ly Hieremiam: non est
de textu: nec in antiquis libris inuenik.
Et tunc qđ dicitur prophetam: debem⁹
intelligere Zachariam: qz Zacharie. xj.
habetur ista sententia: q̃uis nõ ista ver
ba. Apostoli enim plerũq̃ allegauerũt
sententiã cõtẽptis verbis. Scẽo dato q̃
ly Hieremiã: sit de textu dicit q̃ iz ista
auctoritas nõ reperiak in lib. Hiere. quẽ
habemus: tamẽ reperik in alio qui non
est de canone biblie. Uñ Hie. refert se in
quodã libello qui Hieremie ascribebat
ista legisse de verbo ad verbũ. Tertio dr
q̃ fm Hiero. in lib. de optimo gẽre inter
ꝓtãdi: ista auctoritas sentẽtialiter sũpta
est ꝑtim Zache. xj. ꝑtim Hiere. xxxij. sz

tñ Mat.totam attribuit Hiere.sicut frequēter faciūt autores. Intelligiť aūt sic (Et acceperūt)xpi sacerdotes(trigita argenteos)q̄ sunt(pretiū appretiati).i.xpi (quē)xp̄z(appūtauerūt)ip̄i.s.sacerdotes (a filijs israel).i.a Juda:ponēdo pl'e p singli marie q̄ipse tenebat pſonā oim iudeoꝝ q̄b⁹ placebat ista pditio. Uel a filijs israel.i.iuda z ꝓplicib⁹ seu pſentiē tib⁹. Credendū est em̄ q̄ aliquos doctos habuerit ad malū. Uel ly'a filijs isrl' nō referť ad ly' appūtauerūt sz ad ly' accepe rūt:qz tale pretiū fuit prio acceptū a pp'o q̄ illud offerebat p votis dño. [Et dederūt eos in agrū figuli].i.p agro figuli(sicut pſtituit mihi dñs).i.pſtitutū reuelauit. Istud aūt vltimū nō habeť i zacharia:habeť aūt in lib.Hiere.quē nō habemus.z etiā sniať habeť Hiere.xxxij.vbi dr q̄ de mādato dñi emp⁹ ē ager q̄dā. p quā emptionē intellerit Matthe⁹ istā figurari. Augu.tñ de pſen.euā.q̄ ad tertiā expositionē declinat:dicit q̄ hoc vltimū est intelligendū dictū esse ab euāgelista.s.sicut constituit mihi dñs:q̄ voluit dicere sibi a dño inspiratū q̄ hec ꝓphetia ad xpi vēditionē ptineret. [Jesus aūt stetit añ presidē.] Tacet hic Matthеus q̄d dixerint isti qñ xp̄m pſentauerūt Pilato. Dicit tñ Joan.q̄ pilat⁹ dixit eis. Quā accusationē affertis aduersus hominē istū. At illi sicut dicit Lu.accusauerūt eū in trib⁹.s.qz cōmouebat gentē: z qz prohibebat tributū dari cesari.z qz se fecerat regē iudeoꝝ.q̄si vellet sibi regnū vsurpare. Sed pilat⁹ de duob⁹ primis nō curauit. Nō q̄dē de ꝑmo:qz cuz esset gētilis nō curauit si xp̄s cōmouebat populū pdicādo opiniones nouas i fide iudaica. Neq̄ de scdo.qz ex publica fama nouerat:vt rōnabiliť credit q̄ ipse dixerat. Mat.xij. Reddite q̄ sunt cesaris cesari. Jdeo solū iterrogauit de tertia. Et hoc est qđ dixit mat. [Et iterrogauit eū pſes di. Tu es rex iudeoꝝ.] Et tūc xp̄s dixit. [Tu dicis].i.verū est.z vt dicit beJo.dixit ei.q̄ erat q̄dā rex sed suū regnū nō erat de hoc mūdo. Uñ pilat⁹ intellexit q̄ nō erat Jul⁹ impator. Sicut aūt dicit Jo. Pilat⁹ exijt de ꝓtorio vbi in secreto examinauerat iesum:et dixit iudeis. Ego nullā inuenio cām in eo q̄ dign⁹ sit morte. Et tūc vt dicit Lu,replicauerūt primā accusationem dicētes. Cōmouit pp'm p oēz iudeā icipiēs a galilea vsq̄ huc. Et tūc vt idē Lu.ōr.pilat⁹ audiēs q̄ galile⁹ eēt missit eū ad herodē.q̄ erat dñs galilee:z tūc erat in hierlm. Herodes aūt eū libēter vidit sperās se aliq̄s signū ab eo videre.sz reputauit fatuū.q̄ nihil rñdebat. Jō remisit eū ad pilatū: illusū prīi veste alba. Et tūc vt idē Lu. dicit pilatus dixit pp'o. Ecce ego nihil in eo inueni sz neq̄ Herodes. Jō castigabo eū:sed tñ nō occidā:sed dimittā illū. Et illi oino petebāt vt crucifigeret. Jō dicit Mat.s.post regressum xp̄i ab herode. [Et cū accusaret a principib⁹ sacerdotū z senioꝝ]q̄ replicabāt z aggrauabāt priores accusationes ꝑtū poterāt[nihil rñdit. Tūc dicit illi pilat⁹. Nō audis ꝑta aduersum te dicūt testimonia?z nō rñdit ei ad vllū verbū.ita vt miraret pſes vehementer. Per diē aūt solēnē].i.in die paschę[consueuerat pſes dimittere pp'o vnū vinctū quē voluissent[Erat em̄ a romanis ꝓcessuz iudeis vt in die paschę:in quo recolebāt dñi ciū egressionis de egypto posset vn⁹ de carcere liberari in memoriā dicte liberationis. Pilat⁹ ergo sciēs eos ad seruā dā istā cōsuetudinē inclinatos z ex alia parte credēs q̄ nunq̄ peterēt barabbā qz homicida erat z seditiosus z pessim⁹ vt hr̄ Lu.xxiij.ꝓposuit eis quē vellent dimitti de his duob⁹.s.xp̄m barabbā credēs se hac via xp̄z liberare. Dr̄ ergo. Habebat aūt tūc vnū vinctū ꝓsignē.i. famosum i malo.[q̄ dicebať barabbas. Cōgregatis ꝓo illis dixit pilatus. Quez vultis dimittā vobis barabbā an iesuz qui dr xp̄s. Sciebat em̄ q̄ p invidiā tradidissent eū. Sedente aūt eo ꝑ tribunali].i.in tribunali. Est aūt vt dicit Raba. tribunal iudicū:solū reguz z cathedra magꝝ seu doctorū. (Misit ad eū vxor eius di. Nihil tibi z iusto illi).i.nihil habes cū eo facere:nec debes te de eo intromittere:qz iustus est.[Multa enim passa sum hodie p visum ꝓpter eum.] ([Ad cui⁹ euidētiā sciēdū est ꝑm mag. hist.z alios sctos q̄ diabol⁹ vidēs ordinē passionis xp̄i z patiētiā eius.z forte etiā sctos i libo exultātes timuit p mortē xp̄i pdere ꝓncipatū. Jdeo sicut ante curauit ei⁹ morte ne p ei⁹ pdicationē uerterēť aie ita postmodū ꝓcurauit ei⁹ liberationē p vxorē pilati q̄ adhuc dormiebat. Apparuit em̄ vt cōiter tenet in omnis ope diabolico aliq̄s terribile q̄ di z marito imineret ex morte hui⁹ sancti viri.[Principes aūt sacerdotū z seniores psuaserūt pp'is vt peterēt barabbā.ic̄sum ꝓo pderēt. Rñdēs aūt pſes ait illis. Quē vultis vobis de duob⁹ dimittā. At illi dixerūt:barabbā. Dixit illis pilatus. Quid igit̄ faciā de Jesu q̄ dicit xp̄s].i.vnctus. Loco hui⁹ dicit Marc. Quid igit̄ faciā regi iudeoꝝ? Et hoc iō q̄ soli reges iudeoꝝ in ūgebant. Dicūt oēs: Crucifigať. Ait illis pſes. Quid em̄ mali fecit? At illi magis clamabāt dicētes. Crucifigať. Uidēs aūt pilatus q̄ nihil ꝑficeret accepta aqua lauit manus coram pp'o dicēs. Per hoc tñ nō excusať: q̄ cū inde esset iustitiā obseruare tenebať. z tñ ꝓpter fauoꝝ pp'i z timoꝝ cesaris dānauit eū sine testibus z cōfessione z ꝓcessu defensionib⁹ iuridicis. [Innocens ego sum a sanguine iusti huius vos videritis. Et rñdit vniuersus pp'us dicēs. Sanguis ei⁹].i.vindicta z pena ꝙinsligenda est p sanguine seu morte eius[sup nos z sup filios nostros].s.sit: ita factū est.qz vsq̄ hodie ꝓpter hoc pcm̄ sunt dispersi. Mat.aūt marcus et Lu.hic multa omittūt:z ponunt cōclusionē quā vltimate fecit pilat⁹ q̄ crucifigeret:sed Joā.supplet. Sciēdū ergo est q̄ pilatus voluit liberare xp̄m multiplici cā:primo qz videbat eū iustū:z iudeos odio z invidia moueri. Scdo quia vxor sua hoc petierat. Voluit aūt liberare ꝓ primo dicēdo q̄ erat iustus z nō habebat causaz mortis. Scdo ꝓponēdo quē dimitti vellent. Tertio reprehendendo iudeos qñ petebāt barabbam di. Quid em̄ mali fecit ꝛc. Uñ tūc voluit eos multis verbis auertere. Quarto flagellādo cōfundēdo xp̄m vt sic satiati parcerēt ei morte. Et hoc tangit Jo.di.q̄ pilatus flagellauit xp̄m z coronauit spinis z induit purpura.z dedit ei arūdinē pro sceptro regio z sub ista forma duxit eum ad pp'm dicēs. Ecce homo. Et tūc illi multo magis clamauerūt vt crucifigeret:qz ſm legē mori deberet. Et addiderūt ꝛrtā accusationē:qz filiū dei se fecit. Quod cū audisset pilat⁹ valde timuit viri sanctitatē.z iterū introduxit eū intus i ꝓtoriū:z interrogauit. Uñ es tu?ꝛc. Et stabuit pilat⁹ oino liberare eum:sed iudei clamauerūt. Si hūc dimittis nō es amicus cesaris. Qđ cū audisset pilat⁹ dñm suū cesarē timens offendere dedit sniaz q̄ xp̄s crucifigeret. Ola predicta diffuse narrat Joā.sed alij omittunt tangētes breuiter q̄ pilatus eū flagellauit et illusit:z cōdēnauit. Dicit ergo Matth. [Tūc dimisit illis barabbā:iesum aūt flagellatū tradidit eis vt crucifigeret. Tūc milites pdis suscipientes iesum] Jsta nō sunt facta post sniam de morte eius:sz ante vt dicit Jo.sed tñ Mat.hic ea recapitulat(in ꝓtorio).i.domo i qua pretor iudiciū facit[ꝙgregauerūt ad eū vniuersaz cohortē. Et exeūtes eū clamy dē coccineā circūdederūt illi].i.vestē rubeā in silitudinē purpure q̄ reges vtuntur. Unde Marc⁹ dicit eū indutū purpura. vel forte i ea aliq̄d purpure fuit. [Et plectētes coronā de spinis].i.iuncis marinis vt dicit mag.hist.q̄ iunci pungūt vt spine.[posuerūt sup caput eius z arūdinē in dextra eius. Et genuflexo añ eū illudebāt ei dicētes. Aue rex iudeoꝝ] quasi dicerēt. Voluisti q̄dē sed nequisti regnare. Jsta faciebant gētiles sed tñ vt dicit mag.hist.qz iudeis autoribus ista fiebāt.iō in paraseue ad orationē ꝓ iudeis genua nō flectimus q̄uis vt idē dicit forte etiā aliq̄ iudeis cū gentilib⁹ idē fecerūt[Et exeūtes i eū acceperūt arūdinē z ꝑcutiebāt caput ei⁹. Et postq̄ illuserūt]ei corā pp'o. Sicut em̄ dicit Jo. z allegatū est.duxerunt eū in cōspectu pp'i indutū purpura.z rōnabile ē q̄ dixerūt etiā. Aue rex iudeoꝝ vidente populo ꝓ quo q̄tādo ista fiebāt[exuerūt eū clamyde coccineā.z iduerūt eū vestimētis ei⁹]in q̄bus ductus est ad mortē vt cognosceret ab oib⁹ [Et duxerūt eū, vt crucifigerent: ipe tñ portabat crucē suā vt dicit Jo.[Exeūtes aūt]de ꝓtorio xp̄s z duo latrones z milites:post q̄s secute sunt nobiles mulieres:vt dicit Luc.[inuenerūt hoiem cyreneū]a cyrene ciuitate:[hoie Simonē hūc angariauerūt].i.

insuste coegerūt ad psonale on⁹ vt.s.p-sonal'r seruiret in portādo crucem xpi. Et esn angaria onus psonale tñ p angaria ꝙ onus psonale ⁊ reale. vt cū ds aliq̄d suis expensis faꝯit vt tolleret crucē ei⁹) sed qz dicit Jo. q xps portauit crucē suā opz dicere q xps eā p aliquā vie partē portauit: sed qz fessus erat: imposuerūt eā alij. Uel opz dicere q si nō adiuuerit xpm: ita q ambo portabāt. ⁊hoc innuit Lu. dicēs. Et imposuerūt ei crucē portare post ieſuz. (Et venerūt i locū qui ōr golgotha: qđ est caluarie locus.) Scōm mag. hist. ille loc⁹ dicebat caluarie vel caluariarū loc⁹: qz ibi decollabātur rei: ⁊ erāt ibi multa ossa capitū humanorū. Caluaria esn ꝓprie est os capitis humani. Sctūs aūt Ambr. sup epl'am ad Ro. dicit ibi sepultū esse Adam ⁊ ab eius caluaria sic appellatū eē locū. Sed vt dicit idē mag. hist. ista credunt a falsa rijs fuisse iserta dict⁹ Ambr. Lz esn Adā habitauerit in hierlm: vt dicit Hier. ad marcellā in epl'a q̄ incipit Mensuram charitas. in qua etiā dicit q̄ fuit sepult⁹ in loco caluarie: ⁊ ex aliorū opinione loquēs vt cerdo: tñ id̄ sup Mat. dicit: q adā fuit sepultus in ebrō: vt ptz Josue. xiiij. Uñ ebrō antiq⁹ dicebat cariatharbe. i. ciuitas q̄tuor. qz quatuor magni patriarche sunt ibi sepulti cū vxorib⁹ suis scz Adā ⁊ eua. Abrahā ⁊ sara. Jsaac ⁊ rebecca: Jacob ⁊ lya. Et lz ebron nōn sit hierusalē: est tñ ei vicina. Uñ in eadē terra passus est dñs ⁊ habitauit ac sepultus est adā. Et paradisus etiā terrestris vſ sup eadē regione esse versus orientē: qz illa regio est tēperatissima: vt ōr ab alberto de natura locoꝝ: q̄ dicit q optima habitatio est sub paralello trāseūte per Rodū insalā. Dicit aūt. s. Tho. iij. q. xlvſ. ar. x. ad. iij. q cōuenienti⁹ est xpm eē crucifixū i loco dānatorū q̄ intra sepulcrū ade: in signū q nō solū p originali pcō sz etiā p actualib⁹ moriebat. Est aūt nō tandū q nō esset ℨ fidē negz ℨ scripturā exp̄esse tenere q adā sepultus fuerit in hierlm: lz sit falsum. Sed ℨ primo qz ebron dicebat antiq⁹ cariatharbe i. ciuitas q̄tuor. s. pſiarcharū. Dico q fm aliq̄s dicebat cariatharbe. i. ciuitas arbe pſis. s. Enoch: vl' ciuit es q̄tuor gigātū ibi sepultoꝝ. s. Achimā sir: Etsai: Thalmai pſis eoꝝ. Sz ℨ iterū scō: qz Josue. xiij. ōr q ibi. s. in ebron Adā maxim⁹ sepultus est. Dico q adā fm aliq̄s est nomē appellatiuū: lz appropriet primo homini. vñ idē est dicere: Adā maxim⁹ q hō maximus. Et sic scōm aliq̄s ibi adā stat ꝓ hoie ꝑmo: fm aliq̄s ꝓ quodā gigāte: fm alios ꝓ abrahā. Et ꝓfirmat: qz dicit adā maxim⁹ ad differētiā minoris: quē nō est facile fingere q̄s fuerit: nisi sumat adā ꝓ hoie. Cōfirmat etiā: qz Ambr. etiā in. xix. epl'a ad ozōciānū ꝑz adā sepultū fuisse in monte caluarie. (Et dederūt ei bibere vinū cū felle mixtū) Joā. dicit q erat acetū Mar. vero q erat vinū myrrhatū. Dicit aūt Aug. de cōsen. euange. q Mat. posuit fel ꝓ amaritudine. Uinū esn myrrhatū est amarissimū. Quod aūt dicit Jo. q fuit acetū: ōr dupl'r. Uno mō qz illud vinū erat acetosum Ad cui⁹ euidētiā sciēdū est q in quodā libro hebreoꝝ q̄ intitulat Judicū ordinariorum scribit: q qz Salomō dixerat ꝓuerb. xxxi. Date sicerā. i. potū inebriatiuū merentib⁹: ⁊ vinū his q amaro sunt animo vt bibant ⁊ obliuiscant egestatis sue: ⁊ doloris sui nō recordent amplius. Jdeo seniores iudeoꝝ occasione dicti Salomonis statuerūt: vt morte dānatis daret vinū aromaticū vt possent facilius mortē tolerare. In hierlm aūt erant mulieres deuote: q̄ ex pietate ⁊ deuotione hoc vinū dabāt. Judei ergo cupiditate ⁊ crudelitate ducti: tale vinū ꝓ se acceperūt iuxta illō Amos. ij. Uinū dānatorū bibebāt. Loco aūt eius posuerūt vinū aceto sum cū felle. i. myrrha pmixtū. Possum⁹ etiā dicere scō: q illud vas de quo dicit Joā. q erat aceto plenū nō ptinebat vinū aut potionē q̄ dabāt dānatis ad; expirandū: sed erat ibi ꝓ ferore cadauerū vel alia cā puta qz forte vt dicit Magi. hist. milites tulerāt secū vile vinū ad bibēdū: q̄ ex solis calore versuz fuerat in acetū. Uñ Mat. q̄ dicit illud vinū nō fuisse felle mixtū: postmodū in sequētibus facit etiā mētionē de aceto. Uñ istud fm videt verū. Primū de isto aceto Joā. dicit q illō accepit: q̄ de vino myrrhato vel felleo negat. Primū vinū q dānati dabāt a ꝓncipio passionis dabāt vt vſ

illud aūt acetū fuit xpo in fine passionis solatū. Uñ eo accepto dixit: ꝓsummatū est ℨ Jo. (Et cū gustasset noluit bibere) Mar⁹ dicit q nō accepit. s. ad bibēdū: accepit tñ ad gustādū [postq̄ aūt cruci fixerūt eū] i medio duoꝝ latronū: ⁊ dicē bat: ꝓf ignosce illis [Diuiserūt vestimēta mea]. i. q̄tuor ptes fm q̄tuor milites q eū crucifixerūt. vt dicit Jo. (mittētes sortē) sup tunica incōsutili: vt ōr Jo. qz eā dividere noluerūt (vt implerēt q̄ dictū est ꝑ pphām). s. Dauid. cuius fm Hie. hoc nō sit de textu Mat. ℨ Jo. (dicēte. Diuiserūt sibi vestimēta mea) alia. s. a tunica incōsutili (⁊ sup vestē meā). i. tunicā ꝑdi tā (miserūt sortē) nolētes eā ꝑ diuisionē destruere (⁊ sedētes seruabāt eū) ne ab morte de cruce raperet. (Et imposuerūt sup caput ei⁹ cām ipsi⁹). i. cām mortis sue (scriptā) Cōsueuerāt esn sic iudei facere morte dānatis. Hec aūt fuit cā. (pice est ies⁹) nazaren⁹ vt addit Jo. (rex iudeoꝝ). i. q̄ ideo dānat⁹ est qz ℨ cesaris volūtatē voluit sibi vsurpare regnū iudeoꝝ. Scripsit aut hec Pilat⁹ fm aliq̄s verisimile: qz nō credebat ita esse. Uel ad dom̄ādū aspiciētes de malitia iudeoꝝ q̄ suū regē crucifixerūt. Uñ ad eoꝝ instā tiā noluit titulū mutare. Fuit aūt iste titulus script⁹ hebraice: grece: ⁊ latine ℨz Lucā ⁊ Jo. vt oēs legere possent. Fuit aūt ꝓuersa iter pilatū ⁊ iudeos ꝓ eo q illi nolebāt q̄ scriberet rex iudeoꝝ: ℨz qz se dixit regē iudeoꝝ: sed Pilat⁹ nō acquieuit eis: vt dicit Joā. Sicut aūt dicit Mag. hist. i cruce dñi q̄tuor ligna dicūt fuisse. s. trūcus: lignū trāsuersuz: ⁊ tabula cū clauilis infixis sup caput Jesu: ⁊ lignū defossuz in terra cui fixa erat crux. Et forte vt ōr: ola illa ligna erāt diuersa: q̄ lignū crucis inuenit esse palme et cypressi: ⁊ vt quidā tradunt oliue ⁊ cedri. Dū aūt crucifigeret dñs. sicut dicit Lu. orabat ꝓ crucifixorib⁹ (tūc crucifixi sūt cū eo duo latrones: vn⁹ a dextris ⁊ vn⁹ a sinistris) vt videretur ⁊ ipe tāq̄ latro vel vitiosus iuste dānar⁹. (Pretereūtes aūt blasphemabāt eū) s. vulgares (mouētes capita sua ⁊ dicētes vah) interiectio est subsannātis vel irridētis (q̄ destruis tēplū dei et in triduo reedificas. Salua temetipm q̄ filius dei es: descēde de cruce. Silr ⁊ ꝓncipes sacerdotū illudētes cū scribis ⁊ senioribus dicebant. Alios saluos fecit seipm nō pōt saluū facere. Si rex isrl'ē: descēdat nūc de cruce ⁊ credim⁹ ei. Cōfidit [deo liberet eū nūcsi vult Dixit esn qz filius dei sum. Jdipz aūt ⁊ latrōes q̄ crucifixit erāt cū eo ipropera bāt ei) Cōtra: qz Lu. ōr q vn⁹ aliū increpabat. Ad hoc ōr dupl'r. Prio fm aug. q Mat. ōr latrones id fecisse: qz vn⁹ eorū fecit eo mō quo societas ōr facere q̄ aliq̄s de societate facit. Scōo fm Hier. q a ꝓncipio ambo id faciebāt ℨz postmodū alter visis mirabilib⁹ q̄ fiebāt: penituit ⁊ confessus ē regnū xpi: ⁊ statim ei dns paradisum promisit (A sexta aūt hora) hac esn hora fm Mat. ⁊ Lu. ⁊ Jo. vt dns crucifixus: ℨz Mar. dicit q hora tertia. ¶ Pro hoc aūt intellectu sciēdū est q dies artificialis duodecim hz horas ineqles: ⁊ hora sexta ꝓplet i meridie. ℨz tñ he hore ita cōputant: vt due vel tres sint ꝑ vna ponant: sicut dicim⁹: prima: tertia: sexta: nona. Scōm ergo aug. hora tertia fuit crucifixus liguis iudeoꝝ: qz. s. supplicauerit vt moreret. ex q̄ supplicatiōe secuta est mors tandē multis adiūctis. Hora ꝝo sexta manib⁹ mūitū: ℨz ℨz rei ꝓximatē fuit tps mediū iter tertiā ⁊ sextā horā: iō abvtroq; extremo pōt denotari. Uñ ōr q erat hora q̄si sexta. s. qz iā trāsierat tertia ⁊ currebat mediū iter tertiā ⁊ sextā.

Et reuera credo dñz crucifixū paululoꝝ vſ. xl. vſ. icepisse tenebras vt ōr Mat. cū subiūgit (tenebre facte sup vniuersā terrā). s. iudee ℨz aliq̄s (vsq; ad horā nonā) Hier. ōr has tenebras fuisse: qz sol retraxit lumē suū ℨz loc⁹ ipropriē vt dicat sol lumē retraxisse: qz hoib⁹ nō lucebat ipe dit⁹. Ori. aūt ōr huiꝰ cām fuisse densissimas nubes ℨz Dio. ad Policar. dicit huius cām fuisse lunā: quā ipe vidit vt dicit eclypsantē solē. potuit aūt vtraq; cā fuisse in iudea: vt. s. sit esset nubes ⁊ eclipsis. Fuerūt aūt circa istā eclypsim multa miracula q̄ elicit. s. Tho. ex ꝓbis Dionys. iij. q. xliij. Primū qz facta est in oppositione luminariū cū nunq̄ naturaliter fiat nisi in cōiunctione. Scōm qz de sero luna fuit visa i loco suo in oriēte oppositā soli diametraliter: ita q miraculo remota ē ad occidētē vt solē eclipsaret ⁊ post mi

racl'oseestitutū ē ei depditū:ac si n ō re trocessisset.Tertiū qz incepit obscurare solē a parte oriētali:cū naturaliter fiat eHzio.Quartū qz illa pe solis q̄ vltimo fuit obscurata ꝓtio cepit lucere cū natural'r ecōtrario fiat.Quītū addit Cyr.qz trib⁹ hoīs durauit. ſ.a.vj.vsq; ix.Et si q̄rat q̄re de hoc astrologi nō fecerūt mētionē.Dicit q̄ tūc nō aduerterūt:qz nō ꝓsyderabāt de eclypsi sed ex alia cā talē passionē crediderūt accidisse.Sz Dion. Existēs i egypto vbi raro sūt nubes vidit illā.Quāuis ēt quidē hīstoricus de hoc vī facere mētionem.Hec ola ex illo. post ꝓdicta aūt vt colligit ex Io.z alijs euāgelistis:xp̄s Joānī ꝓmēdauit ꝗginē. Deide dixit.Sitio:vt vī(z circa horam ix.clamauit Jes⁹ voce magna dicēs Helyhely:lama zabathani.Hoc ē.De⁹ meus de⁹ meus vt q̄d dereliq̄sti me)Sicut aūt dicit Gl.ñ dereliq̄t de⁹ xp̄s q̄si diuinitas fuerit ab hūanitate separa:sz qz eū non defēdit ab aduersarijs videbat q̄dāmō eū dereliq̄sse.Et ñ notādū q̄ sicut orauit:Trāseat ad me calix iste ad exprimēdū sensualitat̄ motū:ita eodē mō hic expīssit hāc vocē.ſ.ad ostēdēdū suū magnū dolorē in sensu:z p̄ verā hūanitatem. (Quidā aūt illic stātes z audiētes dicebāt.Heliā vocat iste)ifti fuerūt romani: vt dicit mag.hist.z Hiero.q̄ nō itelligētes hebraicū cū dns dixit:Hely:crediderūt q̄ vocaret heliā.(Et ꝓtinuo currēs vn⁹ eis acceptā spōgiā ipleuit aceto:z iposuit arūdini z dabat ei bibere.)Sz q̄re b̄ fecit.Dico q̄ b̄ fuit:qz vt dicit Joānes:xp̄s dixerat.Sitio . Sed si iste erat vn⁹ ex romanis q̄o itellexit hoc:Ad b̄ dico q̄ ibi añ crucem erat mr̄ xp̄i z m'ri: qz vt dicit Jo.imediate añ predictū ꝗbū xp̄s matrē Joāni ꝓmēdauerat.Jō isti ex posuerūt ei.(Ceteri ꝗo dicebāt.Senevi deam⁹ an veniat helias liberās eū) Isti derisorie loq̄bant.Uel forte iā icipiebāt interi⁹ rāgi z inspectione tenebraz:z ex magno clamore quē existēs in extremis emittebat q̄ erat insolit⁹(Jesus aūt iterū clamās voce m agna emisit spm̄)z in hoc clamore vī dixisse ꝗz lucā.Jn man⁹ tuas dñe ꝛc.ꝗz Jo.Cōsūmatū ē z vtrūq; sine dubio dixit sz pri⁹ vt credo cōsūmatū ē.Deide vitiate cū traditur⁹ esset spm̄ ꝓmēdauit illū p̄ri di.Jn man⁹ tuas ꝛc.Ex his ptz dns in cruce septies est locut⁹ ꝓtio ad patrez ꝓo crucifixoribus orās.Scō ad latronē ꝓmittēdo paradisum.Tertio iterū ad patrē clamās se derelictū.Quarto ad matrē z discipulū. Quito dicēs.Sitio.Sexto dicēs.Consūmatū est.Septio dicens.Jn man⁹ tuas ꝛc.(z ecce velū tēpli) qō erat duplex:vt ꝓz Exo.xxvj.vnū.ſ.qō pendebat añ faciē templi.Aliud qō pēdebat ante sc̄a sc̄oꝝ:siue intelligāt de hoc siue de illo (scissū est in duas ptes a sūmo vsq; deo: sum)z scissio ei⁹ significauit q̄ per mysteriū xp̄i ꝓplete z cōsūmate erāt figure: z ꝓfīr q̄ in veteri testō latebant sub velo figuraꝝ erāt publicanda.[Et terra mota est:z petre scisse sunt:z monumēta apta sunt:z m'lta corpa sc̄oꝝ q̄ dormierāt surrexerūt]Et si quidā surrexerūt: tunc q̄n monumenta sunt apta.i.añ resurrectionē xp̄i:iteruz mortui sunt qz xp̄s est primogenit⁹ mortuoꝝ.Vide de hoc i die paschę[z exeūtes de monumētis]b̄ fiat punctus si resurrexerūt añ xp̄m z ꝓfīr ite rū sunt mortui qō rōnabilius vī[post resurrectionē eius venerūt in sanctā ciuitatē].i.hier'm[z apparuerūt multis.Cōturie aūt z qui cū eo erāt custodiētes Jesū:viso terremotu z his q̄ fiebāt:timuerunt valde dicētes. Uere fili⁹ dei erat iste.]¶Sz nota q̄ cēturio maxie mot⁹ est ex clamore xp̄i in morte.qz ipossibile est hominē ita fortē vt clamare possit.et stati expirare p vulnꝰ ꝓtius illatū. Et hoc innuit Mar.di.Uidēs q̄ si clamans expirasset dixit:vere ꝛc.Vide de hoc.s. Tho.sivis:i ꝓncipio ꝓmi qōlibeti[Erāt aūt ibi mulieres multe a lōge.]Cōtra: qz dicit Joā.q̄ stabāt iuxta crucē.Ad b̄ dr dupl'r.Primo q̄ stabāt a lōge respectu milit̄:sz ñ ita ꝓpe erāt vt audirēt loq̄ntē:vt dicit Jo.Scō q̄ a ꝓncipio qñ fuit timultus stabāt a lōge:z postea stabāt ꝓpe[q̄ secute erāt Jesum a galilea: ministrantes ei.Inter quas erat maria magd.z maria iacobi:z ioseph mater: mater filioꝝ zebedei.Cū sero aūt facti esse venit q̄dā hō dines ab arimathia.] i.de arimathia ciuitate q̄ olim dicebat ramata[nōie Joseph q̄ z ipse discipul⁹ erat ihu.Hic cū esset nobilis z decurio]

vt dicit Mar.i.habēs sub se.x.milites: vel decurio.i. decuria siue curialis:[ac cessit a pilatū]audacter.vt dicit Mar. q̄ mortē xp̄i erat fat⁹ animosioꝝ[et petijt corp⁹ ihesu . Tunc pilat⁹ iussit reddi corp⁹.] Tum qz ioseph erat nobilis. Tū qz sciebat xp̄m iniuste crucifixum[z accepto corpore ioseph inuoluit illud in syndone mūda].i.in pāno lineo.Unde z statutū est q̄ solū in tali pāno cōsecratio fiat eucharistie:z nō in serico vl alio: eo q̄ in tali fuit xp̄i corp⁹ inuolutū in sepulcro[z potuit illō i monumēto suo]et cōsequēter magnifico[nouo]ꝓpt reuerentiā dñi:z ne dicerent iudei si fuisset ibi prius aliquis sepult⁹:q̄ ille surrexit set nō xp̄s[q̄ excideret in petra]Erat aūt vt dicit Beda factū tāq̄ quedā parua camerula:z intus erat loc⁹ ad reponendū corpus[z aduoluit sarū magnuz ad ostiū monumēti z abijt.Erant autez ibi maria magdalene z altera maria sedētes cōtra sepulcrū]de istis dicetur in sabbato sancto.[Altera aūt die que est post parasceuez]Est aūt parasceues.feria.vj.q̄ dicebatur parasceues.i.ꝓparatio:qz sc̄z in ea preperabantur cibaria ꝓ sabbato.[conuenerūt principes sacerdotuz z pharisei ad pilatū dicentes. Dñ recordati sum⁹ qz seductor ille dixit adhuc viuens:q̄ post tres dies resurgā Jube ergo custodiri sepulcrū vsq; i diē tertium:ne forte veniant discipuli eius: z furētur eū z dicāt plebi:surrexit a mortuis.Et erit nouissim⁹ error peior ꝓore.ait illis Pilatus.Habetis custodiā]i.habeatis siue accipiatis milites meos q̄ custodiāt:[custodite sicut scitis:]qz nō eritis deo cautiores(Illi autem abeūtes munierūt sepulcrū)militib⁹ armat⁹(signātes lapidē).i.sigillantes vt viderēt si aliquo modo mouerēt(cum custodib⁹)non quidē signatis:sed ad signū deputatis? Hec aūt quo ad hīstoriā z literalē sensuz dictā sūt breuiter:qz si me diffūdere voluissem de b̄ solo oportuisset librū conficere.

℣ Passio dñi nr̄i Jesu xp̄i ꝗz Marc.

¶ Rat autē pascha z azyma post biduū: z q̄rebant sūmi sacerdotes z scribe qūo ie-
sus dolo tenerēt z occiderēt
Dicebāt autē.Nō in die festo ne forte tumultus ꝛc.

Rat autez pascha z azyma post biduū)ꝛc.(Adulescēs autem quidam ꝛc.)Iste fm aliquos fuit iacobus frater domini.scōm alios autem adulescens de domo in qua comederāt agnum(Abba pater)Abba idez est q̄ pater: et scōm aliquos est hebraicum:scōm alios chaldaicū(Anathematizare)id est iurare p execrationē(decurio).i.vnus de curialibus.Decuriōes esti dicunt qui sunt de curia.vel decurio dicit qui sub se.x.milites hz:sicut cēturio qui habet centū(et audacter ꝛc.)Pri⁹ esti erat discipul⁹ christi sed occult⁹. Uerum exemplo mortis christi factus est animosior.Cetera ꝓtent de dictis in passione fm Mat.

℣ Passio dñi nostri iesu christi secundum Lucam.

Ppropinquabat dies festus azymoꝝ q̄ dicit̄ pascha:z q̄rebāt principes sacerdotū z scribe:quo modo Jesum interficerent ꝛc.

Appropinquabat dies festus azimoꝝ q̄ dr pascha ꝛc(Intrauit sathanas in iudā).ſ.p effectū suggerēdo qz induxit eū ad malū(me ā cōmemoratione.)Mā eucharistie ꝓsecratio est q̄dā passiōis xp̄i ꝓmemoratio.vt pz.j.Cor̄. xi.(cōtentio).i.indūstio supba(maior).i. aptior ad regimē(b̄ficij)a b̄ficiēdo(vocanť)a subditis adulantibus fm Cyril. (Nō ita erit iter vos).i.nō ambitio pri matū:nec ex hoc vos maiores reputabitis q̄ alijs ꝓlati eritis(expetiuit).i.agressus est suis tētationib⁹.[Ego rogaui p te petre:vt nō deficiat fid.tu.].ſ.fina'r.Lz em̄ negauerit th penituit Uel p petrm intelligit nō ꝓsona sz offm:vt petrus sit idē fm aliquos q̄ pōtifex romanus cui⁹ fides nūq̄ deficit.Sz ista expō patrifinitas q̄nes[ꝓfirma].i.ꝓfirmabis mēor. ꝓprie fragilitatis[q̄ hz saccul̄]Uide de his dñica.iij.aduēt⁹[q̄ scriptū est.]Sc̄z Esa.liij[opz impleri de me. Et cū iniq̄s deputatus est.Ecce duo gla

ām hic(Obliti pere de gladijs loquunt: qz mgr̄m defensare volebāt.(Scitis ꝛc.) Unꝰ esū ensis euaginatus quē iussit reponit sufficiēter ondit q̄ xp̄s volūtarie patiebaf. Alijꝰ nō euaginatus ondit qō aplī nō sūt pmissi facere q̄ licuisset ꝛ p̄ñr q̄ melior est patiētia q̄z defēsio ēt licita (cōfortās eū)eo mō quo cōfortaf hō ad p̄ñtiā amicoꝝ.nō aūt q̄si doceret eū aliquid qō nesciret(in agonia)ꝺz aūt agonia ab agone.nō qz sensualitas pugnaret cū rōne:sed qz pugnabat cuz morte quā horrebat. Sicut esū docet.s. Tho. in.iij.sen.ꝛ.iij.p.sensualitas in xp̄o monebaf.sicut ratio volebat.Ut ꝺz āgonia pre n.ab angor gis.qō est p̄mere ꝛ p̄tristare.ſz primū est veriꝰ(sicut gutte sāguis ꝛc.)ſz aliquos ex magna agonia exiuit aliq̄d de sanguie post sudores ſm alios fuit hoc supnaturale ad significādū:vt dicit Aug.De corpe suo manatura martyria. ¶ Notādū vero est q̄ sanguinē fudit xp̄s. Prio in circūcisiōe vt discas resecare carnalia. Scōo in ofone vt ozes feruēter. Tertio in flagellatiōe.Jo.xx.vt sustineas aduersa.Quarto i crucifixiōe añ mortem.Mat.xxvij.in remediū peccatorū nostroꝝ.Quito in lanceatiōe.Jo.xix. in signū sacramentorū.Sexto in impositione corone.Jo.xix.vt scias coronā regni nō te posse delitijs cōp̄hēdere(ꝑ tristitia)Tristitia est de malo p̄nti qō repelli nō pōt.Ergo est cū aggrauatione animi depressi sub pondere mali.ꝛ p̄ñr cū impedimēto morꝭ spūs ad ozgana sensuū:quibꝰ spiritibꝰ exercent opa vite.Jō in tristitia cessant ista opa.Sicut ēt fit in somno causato ex euaporatione ciborū ad cerebrū.Humores esū ingrossari a cerebro rōne frigiditatis descendūt ad ozgana sensuū:ꝛ obstrūt meatꝰ spūuz:ꝛ sequitur somnꝰ.(Sinite vsq̄ huc).i.permittēdi sunt vsq̄ ad hoc vt me cōp̄hēdāt:vt dicit Aug.(Principes sacerdotū). Ex quo ꝓz q̄ ly maior pars p̄ncipū erpe ctarēt i ciuitate rñ ibi fuerunt aliq̄ eoꝝ vt diligentiꝰ res ageref.(velauerunt).i. posuerūt velū p̄e oculis(signū aliq̄ō).i. miraculū(Ut ipse nihil rñdebat.)Tum qz ille erat indignꝰ videre miracula:qz curiositate monebaf.Tum qz liberasset xp̄m si fecisset mirecla aut fuisset locuꝰ q̄ ei placuissent(indutū veste alba)Sic esū tūc illudebaf fatuus[Nā antea inimici erāt adinuicē]Cā aūt erat:qz vt dicit Cyrillus.quidā Judas galileus de quo habeꝫ Act.v.suasit multis ne cesari tributa p̄starent:ꝛ quadā die eo sacrificāte cū socijs[ly nō habeaf vbi]pilatus eos occidit.Sz mag.hi.dicit q̄ q̄dā magus dicēs se dei filiū multos galileos seduxit.Et dū sacrificarēt i mōte garizim vñ dixerat se ascēsurū in celū:pilatꝰ eos occidit.Et fuit indignatus herodes qō subditis suis pilatus inferret mortem [venier dies].i.destructiōis hierlz[Beate steriles]Nā quedā mater tūc filium suū comedit.vt testaf ioseph⁹[Cadite] i.vtinā caderent super nos mōres ꝛ occiderent: ne tantis malis efficeremur. [Qz si in viridi ligno].i.in christo apto ad fructificādū(hec facūt)iudei:q̄.ſ.me occidunt[in arido].i.in populo iudaico arido et incisione digno[q̄d fiet]id est q̄ vindicta erit sup̄ eum. quasi di.magna [nequaz].i.iniqui ꝛ mali.[quia nesciūt quid faciunt].ſ.simplices ꝛ illiterati decepti a maioribus.q̄ bene sciebant se occidere xp̄m quē cognouerūt heredē[in paradiso]i.in visione dei.Satim enim mortuo xp̄o oēs sufficiēter purgati viderūt deū.Añ si latroni sunt in cruce pctā dimissa quo ad culpā ꝛ penā.vt inuunt verba xp̄i:sta tim post mortem fuit btūs lz nō fuerit in paradiso.i.in loco padisi seu in celo[ꝛ sabbatū illucescebat.].i.ici piebat.qz.ſ.solēnitas sabbati icipiebat in vesperis precedentis diei.

¶ Passio diñ nr̄i scōm Joannez. Egressus iesus ꝛc.)(Sciebat aūt ꝛ iudas q̄ tradebat eū locū].Sed qūo hoc pscisit cuz ante cenā cōpletaz exierit. Rñdet.s.tho.ꝛ Chry. q̄ xp̄s in magnis festiuitatibus cōsueuerat discipulos ducere seorsum:ꝛ de festo docere aliqua sublimia q̄ fas non erat alios audire.Jdeo iudas existimauit qō tunc illud faceret in mōte:et in orto.Hec illi. Quibus addere possumꝰ qz ſm Lu.consueuerat xp̄s post cenā illucire:ꝛ qō habebat exploratores iudas post xp̄m sicut hēbat armatos.[Cū accepisset cohortem ꝛc.]Dixit.s. Tho.q̄ iudas tenuit

alīm modū ne effugeret. Nā ꝛ cōtra turbā arma ꝛ cōtra tenebraꝝ latebras lumina habuit:ꝛ cōtra potētes habuit cohortē:ne.ſ. qs impediret operantē per p̄tem publicā:ꝛ ꝟ zelantes p̄ lege habuit ministros phariseoꝝ ꝛ pōtificū.ne sās egreferret q̄ eū caperet per romanos.(Ego sum.)Jn hoc ſm.s. Tho.ostēdit q̄ ēt a iuda nō cognoscebaf ēt ad vocē.qz ēt scōa vice idē repetiuit.ſ.ego sum (ceciderūt in terrā)pstrati ꝟbo xp̄i.Ex quo cuidēter patuit q̄ fugere nolebat. Sed quare nō fuerunt cōuersi viso tali miraculo?Ad hoc dico q̄ erant dure cervicis. Nōne multa alia fecerat maiora: qz fecit in suo transitu:ꝛ tñ nō sunt conuersi(vt implereꝫ sermo quē dixit).ſ.ipe dns ante passionem(Nō perdidi ex eis quēq̄).i.nō permisi mori corpe vel spūaliter.Hoc esū dixerat ēt de salute corporali discipulorū.Jnde tñ ipse excepit indam qui spūaliter ꝛ corpaliter perūt. (Et alius discipulus).i.Joānes erat(nonus pōtificī) qz.ſ.portabat ibi pisces.vt dicit.s.Tho.missus a patre.(Ego palā locut⁹ sum.)¶Sed cōtra qz multa ꝓpo fuit discipulis seorsum in pabolis vt patet Matth.xvj.Rñdet.s.Tho.j.qō dicta duodecim aplis non reputanf dici i occulto.Scōo q̄ nō ꝓponebat ea discipulis intentione occultādi.Tertio qō dns dicloquit de doctrina quā ꝓpō tradidit quā illi nō ꝓposuit in conuēticulis. ſ Jnterroga eos q̄ audierūt:]q̄ in hac re ndi sunt credibiliores[si male locutus sum ꝛc.)Sz cōtra qz videf xp̄s facere ꝺ doctrinā suā.Mat.v.vbi dicit.Si quis te percusserit in vna maxilla ꝓbe ei ꝛ aliā Ad hoc dicit Aug.q̄ illud ꝓceptū ꝛ silia nō intelliguntꝰ data absolute:sed solum ſm ꝓparationem ai vbi expediret ad honorem dei ꝛ vtilitatē ecclesie vbi ꝟo expedit rñdere rñdēdū est.vt hic fecit xp̄s. [A caipha in pretoriū]aliqui textus hñt ad caiphā:sed sūt incozrecti vt ꝓz in greco:tene.s.Tho.Dato tñ hoc dicit.s. Tho.posse dici q̄ Anna p̄uenerat eos q̄ ducebāt xp̄m ad pilatū vt eū informaret.Uel q̄ ꝓtorium p̄fidis erat in domo anne:in qua tāq̄ in spatiosa p̄ses hospitabaf.Sz vt dicit in greco habeꝫ a caipha in ꝓtoriū.Sed cōtra.qz adhuc eū

gelista nō dixerat xp̄m fuisse ductum ad caiphā ꝛ consequenter nō debuit dici a caipha.Dico q̄ hoc dixerat iplicite cū dixerat q̄ duxerunt eū ad Annum primum.Erat esū socer caiphe.Jn hoc enizq̄ dicit primū.subintelligit qō scōo ductus sit ad caiphā.Item cōtra:qz dicit Jo.q̄ ipsi.ſ.sacerdotes non introierunt pretoriuz ergo caiphas nō p̄cessit:quasi pilatum informaturus.Dico q̄ verum est:sed tñ si illud dicaf dici pōt qō erat ꝑpe ꝓtorium:ꝛ ibi ꝓsidem informabat [māducarent paschā].i.panes azimos qō ſm.s.Tho.licite solū mūdi edebant [nobis nō licet interficere quēq̄]qz.ſ.ſz s.Tho.romani eis abstulerant ptātem sanguinis.Uel hoc dicunt ratione celenitatis.sed primum est melius:qz vtiq̄ poterant eū conservare vt post paschā ꝑduceretur ad mortē.¶Sed qūo occiderūt Stephanū Act.vij.Rñdet Chrys. q̄ romani cōcesserant vt iudei legitimis suis vterenf.Erat aūt mos lapidationis inflicta p legē ꝛ consequēter eis concessa.nō autē mos crucis que erat execrabilior:ꝛ quā tanq̄ turpissimā intendebant[nūquid ego iudeus sum].q.d.ex me ista non cōcepi[Regnū meū nō est in hoc mūdo].i.tpale qnasi di.Sum q̄dē rex ſz nō talis q̄lis cesar.[Ois q̄ est ex veritate.i.q̄ ex pte est ꝟitatis:qz.ſ.eam diligit ꝛ sequf.[Quid ē ꝟitas.]Ad ꝺ nō rñdit xp̄s qz pilatꝰ coactꝰ ē exire ad clamores iudeoꝝ[Ecce homo].q.d.Et si in aliquo male egit:satis ꝛ vltra punitus est.[Jesus aūt rūsum nō dedit ei]p̄imo quia erat idololatra:ꝛ cōsequēter ſz aliquos indispositus ad audiendā gr̄ationē verbi.Scōo impediret sua passio[Nisi tibi datum esset desuper].i.nisi deꝰ permitteret:nā de iure nihil pōt ptra me cū sim innocens.[Propterea qui tradidit me tibi].i.populus iste[maius peccatū hz].ſ.ſz tu q̄ solo respectu humano duceris[licostratos]vel melius p ꝛ.[lithostratos].i.lapidum seratura a lithos lapis ꝛ stratos pauimētū:ꝛ est nomē grecū.[Erat aūt tunica incōsutilis]Hoc dupliciter exponiť.primo ſm Chry.mētez sic.Erat incōsutilis.i.paucas hñs suturas.Jn palestina ei:vt ait:pauper accipiebāt duos pānos:ꝛ eos ꝓsertō facie

bant vestē (desup cōterta) alio pāno ad maiorē fortitudinē. Tales eñ erāt pauperū vestes. Et sic notat vilitas vestiū xpi. Alio mō fm mag. hist. sic. Erat incōsutilis. i. sine futura. Erat eñ reticulato ope facta: desup ptexta p totū. i. in superiori pte sup humeros hñs pānū ex trāsuerso admodū corrigie in pelliceis. De hac tunica fert q eā puero iesu fecerit mr: z q cum crescēte creuerit. Hoc aūt non est incredibile quo ad hoc q mr sic fecerit si psideremꝰ ꝯtū dilexerit talē filiū negꝫ q ad hoc q sic creuit: si tale qd legimꝰ factū circa filios isrl i deserto vt patet. Deu. viij. (Maria cleophe ⁊c.) Ex hoc loco ptz q cū legit: cleophe iter mulieres q̄ inducunt circa xpi mortē ⁊ resurrectionē: semp subaudiēdum est. ly maria (in suā). s. curā et diligētiā: vel in suā matrē. Aliq aūt legūt i sua neutrali sz male: qz Joānes nihil habuit vbi ꝺgi nē exciperet (hysopo circū.) Quidā vt dicit Theo. p hysopū itelligūt arūdinē: in qua fm alios euāgelistas obtulerī xpo spōgia: qz hz folia silia arūdini. Magi. aūt hi, ꝺt q spōgia fuit i arūdine p hysopum circūligata. Forte aūt q arundini erat vinctꝰ bacul⁹ ex hac herba. vt altiꝰ spōgia eleuaret. Crux eñ dñi fuit eminēs: qz vt dicit mag. hist. opinio est q cō surgeret in altū pediū q̄ndecim. (Erat eñ magnꝰ dies ille sabbati) qz. s. ⁊ erat sabbatū: erat solēnitas paschalis. (Exiuit sanguis ⁊ aqua) Dicit aūt mag. hist. q iste miles eū casu de sāguine oculos retigisset q iaz fere caligauerāt clare vidit [Et q vidit]. i. egoipe: q interfui [vt scriptura impleret]. s. Exoꝺ. xij. q̄ loquit de agno paschali q̄: fuit expssa figura xpi, dicēs q ei⁹ ossa frāgi nō deberēt [et iterū alia] Zach. xij. [Videbūt]. s. iudei in dei iudicij cicatrices xpi [in quē trāsfixerūt] lāceā mediāte milite. Facta tñ hiero. hz. Aspiciēt ad me quē cōfixerūt: sed est ea dē sntia: qz ꝓpheta loquit in pſona xpi: iō loquit in pria pſona sed euāgelista refert hoc ad xpm loquēs in tertia pſona. Uñ idē dinersis ꝓbis expſserūt. De hora aūt cene dñi: ⁊ passiōis eiꝰ. Pau. bur. facit longū sermonē in suis additionibꝰ ad Nico. de lyra. Aliter tñ soluūt doctores q ipe. Uide de hoc. s. Tho. iij. q. lxvj. arti. ix. vbi videtur omnia enucleare.

Sabbato sancto pasche.

Vespere autem sabbati q̄ lucescit in prima sabbati venit Maria magdalena ⁊ altera maria videre sepulcrū. Et ecce terremotꝰ factꝰ ē magnꝰ. Angelus aūt dñi descēdit de celo: ⁊ accedēs reuoluit lapidez ⁊ sedebat sup eū. Erat aūt aspectꝰ eius sicut fulgur ⁊ vestimēta eiꝰ sicut nix. ꝓtimoze aūt eius exterriti sunt custodes ⁊ facti sunt velut mortui. Rñdēs aūt āgelꝰ: dixit mulieribus. Nolite timere vos. Scio eñ q Jesum q̄ crucifixus est q̄ritis. Nō ē hic: surrexit eñ sicut dixit. Uenite ⁊ videte locū vbi positꝰ erat dominus. Et cito euntes dicite discipulis eius: qz surrexit. Et ecce precedet vos in galileā ibi eū videbitis ecce predixi vobis.

Vespere aūt sabbati q̄ lucescit in ꝓma sabbati ⁊c. Matt. xxviij. In pñti euāgelio incipit narrari xpi resurrectio q̄ tñ in sequēti nocte facta fuit et hoc forte qz sicut dixit. b. Tho. sup Jo. in nocte resurrect. fideles solēnizāt. ⁊ i. iij. di. xij. dicit q in ꝓmitiua eccl̄ia i illa nocte missa cātabat: et ex hoc arguit: qz in missa hodierna i oſone ꝺr. Dñs q̄ hāc clārissimā noctē ⁊c. Ex his aūt ꝓbis. s. tho. ptz q nūc ꝺr missa i die: q̄ tūc dicebat i nocte iō pñs euangeliū institutū est primo recitari i nocte illa: ⁊ nūc recitat i die habito: tñ respectu ad noctē in q̄ institutū est legi. Tāgunt ergo in ea tria pūcta q̄ sunt. Uisitatio: Apparitio: ⁊ Annūciatio

Quātū ad ꝓmū tangit quō mulieres sctē voluerūt visitare xpi sepulturā. Sciēdū est aūt q ꝓncipiū euāgelij huius est aliqualr obscurū et tā varie sunt sup eo expositiones q̄ si oēs adducerent oino cōfunderet ingeniū. Sciendum est ergo primo: q hesperus stella est q̄ sero appa ret post solis occasum: ⁊ mane etiā ante solis ortū: sed diuersis tēpoꝺ. est eñ idez qō venus q̄ rōne magnitudinis sui

picidi nūc est sole oriēt alioꝝ nūc occidēt alioꝝ: ⁊ ꝓr nūc apparet post solis occasum. nūc aſi ortū q̄nis ipsa eius sphera similiter vt sphera solis moueat motu ꝓprio: vt alibi dictū ē: ⁊ linea medij motꝰ solis. Quidam tñ dicunt ipsam apparentiā esse in eodē anni tpe non rōne epicicli: sed rōne altitudinis veneris q̄ est supra solē. Altioza eñ siue remotioza citiꝰ ascēdere videmꝰ ⁊ tardiꝰ occūbere. Sed ista fallūtur: qz venꝰ est sub sole immediate: vt alibi scripsimus. Sed ⁊ si esset altior: ideo non sequeretur si esset simul cū sole in eadē linea: qz ꝓpter paruitatem terre respectu celi videmus semper medietatē celi ac si essemꝰ in centro terre vel si essemus ꝓstat q̄ simul vtrumq; videremus in casu illo: qz linea egrediens ad oculo nostro trāsiret p vtrūq;. Ab hespero aūt mutata h in v consonantē dicitur vespera vespere: ⁊ vesperus vesperi id est tēpus qō est inter diē ⁊ noctez: vel secundū aliquos inter noctem ⁊ diem in quo scz illa stella solem sequitur aut ꝓcedit. i. mane ꝺsero. Uñ licet omne extremū noctis ⁊ quodlibet extremū diei fm aliquos dicat vespera: ꝓprie tamē dicitur prima pars noctis: ⁊ vltima diei: qz hesperus vt ꝓcedit solē in mane ꝓprie nō dicitur hesperus: sed lucifer: qz. s. lucē solarez antecedens illā quodāmodo mortalibus afferat. Dicit etiam hoc vesperē: vel hoc vesperis. ⁊ significat horam qua sol incipit declinare ad occasum sub orizonte: ⁊ vsq; ad crepusculū durat. i. vsq; ad mane seqns: ita q̄ nox ipa ꝺr vesper. Sciendū est scḋo q̄ sabbatū ꝺr scōm aliquos a sabbe hebraice: vel a sabba syriace qō latine est septē: ⁊ interpretatur requies. Est enim dies septima in qua etiā deus a creandis nouis rebus dicit quiesse. Significat autē tertiā. s. septimanā ⁊ diem vltimam eius: ⁊ quamlibet eius diem addito aliquo termino numerali vt fi prima sabbati dicatur dies domini ca. ⁊ scōa sabbati dies lune ⁊ sic de aliis.

Sciendum est etiā q̄ feria ꝺr fm aliquos a ferio: rias. qō est cessare ab operibus seruilibus: vel ꝺz aliquos a feriendis victimis. Et vtroq; modo ꝓprie significat diem festum: lz ad oēm diem extēdatur: fm alios aūt dicit a fando: quia. s. in singulis ferijs deus creando aliquid fabatur: vel quia in die habemus tempus fandi. Et sic omnis dies est feria.

Sciēdū est quarto q̄ ꝺz hebreos dies septimane sic notantur Sabbatum: prima sabbati. i. prima dies a sabbato vel post sabatum secūda: tertia: quarta: quinta: sexta: sabbati. Scōm christianos vero sic. Dies dominica. i. in qua xps dns resurrexit: siue prima feria: secunda: tertia: quarta: quinta: sexta: ⁊ septima fer. Scōm gentiles aūt idola colentes septē dies denominant. a. vij. planetis ⁊ singuli ab illo qui in prima eius hora dñatur Dicitur ergo dies solis: dies lune: dies martis: dies mercurij: dies ionis: dies veneris: dies saturni. Hec tñ credēdū est q̄ fm istū ordinē sint positi celi istoꝝ planetaruz: qz iste est eoꝝ ordo in celo incipiendo ab inferioribus ⁊ ascēdendo. Terra que est in medio mundi aqua aer: ignis: luna: mercurius: venus: sol: mars: iupiter: saturnus: octaua: sphera seu stellarum fixaruz primū mobile seu primus motus vel celū crystalinū: ⁊ celum empyreū. Quidā tamen inter octanam spheram: et celum empyreum ponunt duos: sed licet forte non sit necesse vt alias dictum est: tñ probabile: ⁊ probabilius. Et hoc tenet scūs Thom. i. ij. sent. et cōmuniter astrologi. Hec autem patent in subiecta figura.

Sciendum est etiā quinto q̄ iste mulieres lz Joannes tñ de maria magdalena facit mentionē: fuerunt fm Matt.

due.s.maria magdalena ⁊ altera maria
i.mater Jacobi minoris ſm.s.Tho.que
erat ſoror matris xpi.ſm Mar. vero fue
runt due ꝓdicte : ⁊ cum eis tertia.s. Sa-
G lome.Eſt aũt ſalome nomẽ viri. Aliquã
do etiã vt hic eſt nomẽ mulieris. ſz ſub-
intelligit maria. Unde ꝙ marcus dicit:
⁊ ſalome.mag.hi.dicit: et maria ſalome.
Uel ſm Cſtrz. mater filiorum zebedei q̃
fuit filia ſalome vocata eſt maria ⁊ ſalo
me quaſi binomia. Et hocvidetur in idẽ
redire. quia dicebatur ſalome a patre
ſubintellecto thi ꝓprio nomine filie. De
hoc videteria quarta poſt primaz domi
nicam quadrageſime. Dicit autẽ magi-
ſter predictus ꝙ quidam dicũt eas fuiſ-
ſe duas tantum. ⁊ ly ſalome eſt expoſitio
alterius marie tacite. Sed vt dicit con-
tra hoc vſus eccleſie: que tres repreſen-
tat. ⁊ etiam brũs Lucas qui dicit. Erãt
autẽ maria magdalena ⁊ ioanna: ⁊ ma-
ria iacobi: ⁊ cetere que cuz eis erant. Uñ
erant plus q̃ quatuor: ſed fuerunt tres
H marie.s.maria magdalene: ⁊ maria iaco
bi: ⁊ maria ſalome. Joanna aũt: vt idem
magiſter dicit tradit fuiſſe vxor Cure ꝓ
curatoris herodis. Sicut autẽ dicit bea
tus Lucas quedã iſtarum mulierum: vt
ait Mar.i. maria magdalena : et maria
Joſeph H ſeu iacobi minoris: quãdo ſepe
liebat xps conſyderabant vbi ſepeliret
vt poſſent illum more iudaico aromati-
bus cõdire. Et vt dicit beatus Lu. feria
ſexta aromata ⁊ vnguẽta parauerũt qõ
intelligendum eſt ipſa ſexta feria factũ
quouſq; eis licuit operari. Naz ſubiun-
git ꝙ ſabbato ſiluerunt ſm mandatuz.i.
nihil operate ſunt ꝓpter feſtũ pacto ve
ro ſabbato i ſero qñ iã i feſtũ ceſſauerat:
parauerunt ſe vt ad ſepulcrum accede-
rent. ¶ Jpis viſis veniam⁹ ad textuz. Di
citur ergo. (Veſpere ſabbati) Reuera iſte
mulieres ad monumẽtũ venerũt in dilu
culo diei dñice. Qõ ergo ỏr. Ueſpere ſab
bati exponit.i. nocte ſiue qr veſper dicit
nor. ſiue qr veſpera ỏr ꝑma paro noctis:
3 a ꝓte denolando totum igitur. (Ueſpere
ſabbati).i. ſeptimane. Et qr in ſeptima
na ſunt multe veſpere: ⁊ eadez veſpera
bz duas partes. ſ. ſero ⁊ mane: vt hec ab
aliꝙ diſtinguat ſubiungitur (que).ſ. ve-
ſpera luceſcit in prima ſabbati.i. in pri-
ma die ſeptimane ſcilicet in die domini
co de mane. Luceſcit inquaz gratia ſue
partis extreme ſeu vltime: vt per hoc qõ
dicitur prima ſabbati : excludantur ve-
ſpere aliox dieruz a dñica per hoc vero
ꝙ dicit : luceſcit : excludatur ſero ipſius
dominice . Luceſcere enim eſt incipere
lucere : quod nõ conuenit ei hore que a
luce tendit ad tenebras. ſed ei que econ
trario. Unde mane luceſcit ſero autez te
nebreſcit. ¶ Sciendum eſt autem ꝙ ſu-
mitur hic ſm aliquos veſpere aduerbia
liter: et ſequens relatio fit ad nomen in
aduerbio intellectum. Uel ponitur geni
tiuus huius nominis veſpera ꝓ ablа
tiuo vel ponitur ablatiuus huius nomi
nis veſper. (Uenit maria magdalena) i.
ſoror lazari dicta magdalena vl magda
lene a magdalo caſtro ſuo . vel quia ibi
orta eſt. vel quia ibi dominabatur A ma
gdalo enim dicitur magdalenus a.um.
⁊ hec magdalene. nes. (et altera maria)
ſcilicet iacobi minoris ſeu cleophe (Vide
re ſepulcrum) Fuit autem ſepulcruz do
mini vt fertur tale. Sumpto enim vno
latere per intellectum ſic ſtatuatur vt
latera longiora reſpiciant meridiẽ ⁊ ſe-
ptentrionem. breuiora autem orientem
et occidentem: et diuidatur in tres par-
tes: quarũ maxima ſit ad orientem: mi-
nor in medio : ⁊ minima ad occidentem
ſm iſtam figuram.

¶ Sictria ſpatia fuerũt in monumẽto

quorum maximi erat ſine tecto ſed
I ambedaꝫ muro cubiti ac ſemis vel cir
⁊ lapideo ſedili: alia ỏ duo erãt ca-
uule excauate in petra ad quas erat
K troit⁹ ꝑ portulas exciſas a ꝓte orientis
iuꝫ portulã ꝑmã fuit i ſpatio magno
ſedim cubiti vni⁹ ac ſemis circiter: ſu-
pra quã reclinabaꝫ lapis clauděs por-
tulã: in ſpatio aũt minimo ad dextris ſi
nt ad aꝺlonẽ fuit menſa exciſa elevata
L duob⁹ cubitis circiter a paviměto ⁊ ſup
ea poſitũ fuit corp⁹ ſaluatoris. Beũ. di-
cit ꝙ elevabaꝫ trib⁹ palmis. Porta aũt
qua intrabaꝫ ad ſpatium minimũ eſt in
angulo meridionali: ſed a q̃ intrabaꝫ ad
ſpatiũ mediũ nõ eſt in angulo ſed in me
dio parietis ſiue muri ſpatia diuidẽtis.
M Nõ eſt aũt intelligẽdũ ꝙ venerint ſolũ
videre ſepulcrũ: ſed vt vngerẽt ieſuz vt
dicit Mar. Et hoc ſm Theo. vt corp⁹ ei⁹
odoriferꝫ maneret. ⁊ nõ ſcaturiret humi
ditaẽ quã aromata deſiccãt ⁊ abſorbẽt
vñ corp⁹ incorruptũ cõſeruãt. Uñ vene
rũt q̃ videre quo illõ corp⁹ a nicodemo
erat ꝺpoſitũ qui iuxta Jo. illud condierat
N myrrha ⁊ aloe. Et vt ſupplerẽt ſi qd de
fuiſſet vel etiã ſupadderẽt. ¶ Eſt autẽ
dictriplex qõ. Prima qr hic ỏr ꝙ veſpe
venerũt ad monumẽtũ. ⁊ Jo.xx.ỏr ꝙ ma
ne. ⁊ Luc.xxiij. ꝙ diluculo. Ad hoc ſic di
cit Hier. ꝙ diuerſa tpa iſtaꝝ mulierꝝ in
euãgeliſtis deſcribũt nõ mẽdacij ſignũ
eſt vt umpũ obijcũt: ſed ſedule viſitatio
nis officia. dũ crebro abeũt ⁊ recedũt: et
nõ patiunt a ſepulcro dñi diu abeſſe vt
O ligẽ⁹. Hec ille. Et intrẽdit ſm.s.Tho. ꝙ
venerũt veſpe ⁊ mane. Sed Jz ſi eſſ, q̃ in
hoc euãgelio narrant veſpe nõ mane cõ
tigerũt: quo potuit angelus dicere: ſur-
rexit dñs: Ad hoc dico ꝙ ꝓ veſpe Hier.
nõ intẽdit ſero ſed noctem. Uenerũt eſſ
nocte cũ adhuc tenebre eſſent: et etiam
mane orto iã ſole. Et ſic ꝑ veſpere intel
ligit noctem vel ſero: qõ ſequit: ⁊ vide-
runt revolutũ lapidẽ intelligit in mane
P ſi denuo venerunt. Nõ eſt eñ extra ra
tionẽ ꝙ etiã ſabbato träſeũte venerint
Q de ſero ad ſepulcrũ viſitandũ. Sed quo
põt Hier. dicere q̃ luceſcit: cum ſero te-
nebreſcat: Ad hoc dicit. ſ. Tho. ꝙ ſm iu
deos dies incipit a veſpera: qz obſerua
bãt dies ſm lunã: q̃ ſero incipit lucere,
Beda autẽ ſoluit: qz in veſpere ſabbati
R dñr veniſſe. qz ſe parauerãt ad veniẽdũ
⁊ in mane de facto venerũt. Aug. aũt de
ſen. euã. ſoluit: qz venerũt veſpe ſab-
bati.i. nocte denominando totã noctẽ a
S ꝑma ei⁹ parte. Põt etiã ſolui ſm aliꝙs
ꝙ p; veſpere intelligit mane iuxta vnũ
modũ exponendi textũ. Scõa dubitatio
eſt: quare nõ eeđ mulieres ab oĩb⁹ euã
geliſtis ad ſepulcrum iuſſe dicunt: Ad
hoc dico ꝙ Jo. de ſola magdalena men
tionem facit: qz ceteris erat feruentior.
Matth. ỏ addidit mariã iacobi: qz illa
ſit cũ magdalena ſedebat vt dicit J ſe-
pulcrũ i paraſceue: vt viderẽt. ſ. vbi eũ
ponerẽt: ſicut ẽt. b. Marc⁹ teſtat. Marc⁹
autem addit ſalome duabus ꝓdictis: qz
erat ſoror marie iacobi ⁊ amica xpi: z cũ
dño aſcẽderat de galilea Luc. ỏ addi-
dit ioãnã ⁊ mlras alias: qz retulit factũ
nolando principales. Tertia dubitatio
ẽ: ꝗre btã ỏgo nõ iuit cũ eis: Ad hoc ỏr
cõiter ꝙ iſte alie nõ ꝑmiſerũt eã qz erat
ſemiuiua ex dolore paſſiõis filij. Uel for
te ipſa meli⁹ ſibi iudicabat ꝓtẽplari i cu
biculo myſteria xpi: cũ ad ſepulcrũ ꝓge
re: ſicut ⁊ q̃dã alie q̃ ex q̃dã pietate mo-
uebanꝫ. Uel tertio qz ipſa ſciebat iã xpm
ſurrexiſſe qz ei primo apparuit vt dicẽ.
Uel quarto qz nõ potuiſſet ſine dolozis
gladio ſepulcrũ videre. ¶ Jn hac parte
eſt documẽtum morale. ¶ Maria eñ q̃
T alam penitentẽ ſignificat circa ſepulcrũ
dñi ab euãgeliſtis ỏr veniſſe ad videndũ
vt hic. ⁊ ad vnguendũ vt Mar. xvj. ⁊ ad
plorandũ. vt Jo. xx. Sic igit alia ỏz circa
xpi paſſionẽ ⁊ ſepulturã videre ꝑ medi
tationẽ: vngere ꝑ devotionẽ: ⁊ flere per
compaſſionẽ. ¶ Quãtum ad ſcõm tãgit
V viſio angelica quã habuerũt cũ ỏr. [Et
ecce terremotus factꝰ eſt magnus] Ter-
remotus aliqñ fit a natura. et ſic cauſat
a vento impellente aliũ ventũ intra vi-
ſcera terre. ⁊ cogentem locũ exire. vnde
nõ poteſt eſſe ſimul in tota terra: ſed ꝑ
cc. miliaria ad plus. Euapozat aũt ta-
lis ventus ſole ſubtiliante. Ante talem
X terremotum quieſcunt venti: ⁊ poſt illũ
ſiant: quia exeũt de terra. Unde et ani-
malia q̃ portãt caput iuxta terrã tunc in
ficiunt qz cõtinue exit vapor de terra ve
Y nenoſus Sicut autez dicit Gene. ⁊ talis

terremotus diuisit sicilia a calabria: et hispania ab affrica. Ola ꝓdicta testat s. Tho. sup ps. xvij. Aliqñ aũt fit a volũtate: z sic fit a deo. Pot etiã fieri naturaliter ab angelo bono z malo: qz inferiora corpora obediũt eis ad nutũ quo ad motũ locale: vt dicit. s. Tho. in multis locis. non tñ possent totã terrã mouere: vt idẽ dicit in. q. de ma. q. xvj. In terremotu aũt non mouet tota terra: nec mutat de loco ad locũ: sed mutat in se: vt dicit supra ps. vbi. s. ideo videt tremere. Presens autẽ terremot⁹ vt videt ab angelo fact⁹ est. Uñ euãgelista quasi eius causã assignãs ait. [Angel⁹ aũt dñi descendit de celo.] Quo aũt moueat angelus vide seria. vj. post. j. dñi. quadra. Sed quare iste terremot⁹ est factus? Ad hoc ỽ q est fact⁹ primo fm Chry. qz cũ ista nocte fierẽt: ꝓbabile est q aliq̃ istaꝝ mulierũ obdormissent: ne Angelus voluit eas excitare: z intellige q ꝓbabile est aliquas obdormisse. i. esse somnolẽtas. Scdo vt sicut sepultura humanitatẽ xpi: ita terremotus diuinitatem ꝓbaret. Tertio fm Seuerinũ ad significãdũ qualis erit ille terremot⁹ qñ christus ad iudiciũ descẽdet ad iudicãdũ: si talis fuit iste qñ descẽdit angelus xpo resurgẽte ad iustificãdũ. Quarto cũ his ỽ dici posset q voluit angelus terrere custodes ne ꝫ sanctas mulieres aliqd molirent z a sepulcro phiberẽt (z accedẽs reuoluit lapidẽ) Sed quare. Nã dñs iam surrexerat fm Bedã. Sicut em̃ dicit Magist. histo. dñs surrexerat in terremotu. vñ z angel⁹ dixit mulierib⁹ eũ surrexisse. Ad hoc ỽ q angelus reuoluit lapidẽ. Primo fm ꝑdictũ magistrũ histo. z Bedã vt mulieribus indicaret iam dñm surrexisse. Scdo fm Remigium vt significaret q sacramẽta xpi in lege abscõdita reuelarent. Significat em̃ p lapidẽ lex in lapide scripta (z sedebat sup eũ) Sz quare sedebat cũ nõ esset fessus. Ad hoc dicũt doctores q sedebat ꝓpter mysteriũ. Sedebat enim primo fm Seuerinũ vt oñderet se doctorem z magistrũ resurrectionis xpi. Secundo fm Bedã vt ostẽderet xpm superato diabolo regnum obtinuisse. Sicut em̃ dicit. s. Tho. sedere est docentiũ z dominãtiũ z quiescẽtiũ. ¶ Est aũt hic vna qstio qz Mat. dicit vnũ angelũ sup lapidẽ reuolutũ sedisse. Mar. aũt dicit q mulieres introeũtes in monumentũ viderũt iuuenẽ sedẽtẽ in dextris. Ad istã qñ dicit Aug. de ꝓsensu euãgelistarũ qñ aut iste mulieres duos viderunt angelos: a quib⁹ successiue audierũt eadem verba. Sz Mar. tacet de eo qui sup lapidẽ sedebat. Aut reuera idẽ angel⁹ fuit q super lapidẽ z qui in dextris sedisse dr z ille erat intra monumentũ. i. intra spatiũ clausũz: in quo erat petra in q exiuus erat loc⁹ sepulcri. Dextra aũt pars fm Bedã est australis siue meridiana. Corpus em̃ vt ait supinũ iacẽs. i. versus vultu ad sydera caput habebat ad occasũ z pñr dextrã ad meridiẽ. ¶ Sz insurgit alia qõ: qz dr btus Lu. q post ꝙ intrauerũt monumẽtũ: duo viri steterũt iuxta illas in veste fulgẽti. z ꝓsequẽter angeli fuerũt duo int⁹. Ad istã qõnẽ dupl'r possum⁹ dicere fm Aug. Primo q ibi apparuerũt tres angeli: vn⁹ sedẽs super lapidẽ: z duo intra monumentũ. Aliq̃ mõ vt ibi apparuerint duo tm̃ intra monumentũ: z vn⁹ eoꝝ sedebat sup lapidẽ i pte dextra sepulcri. Et Iz aug. nõ dicat tñ ꝫ solus aliqñ noiat: qz ipe mulierib⁹ locut⁹ é ex ꝑsona sua z soci. ¶ Est aũt z alia qõ: qz Luc. dr eos steriss̃e z nõ sedisse. Solnit aũt Chry. qz primo sedebãt: Sz assurrexerunt mulierib⁹: z steterunt iuxta illas. (Erat aũt aspectus ei⁹ sicut fulgur.) Est fulgur a fulgẽdo dictum: sicut z fulgor. qõ é splẽdor. Est aũt fulgur species fulminis. z est ꝓprie splẽdor in flãmã. Nã fulminis sunt tres species. s. fulgur afflans z tãgẽs: Sz nõ cõburẽs. z fulgur qõ vrit: z fulmẽ qr scidit. Interdũ tñ dr fulgur iaculũ exñs i caligine. Apparuit ergo angelus in aspectu. i. in facie sicut fulgur vel ignis: qz sicut dr. s. Tho. fulgur de celo est z claritatẽ z timorẽ incutit: et sic angel⁹ est nature celestis: et Iz claritatẽ cognitiõis: et apparẽs terrorẽ ingerit quẽ tñ postmoduz expellit si bonus est. Apparuit ꝛo i veste cãdida fm Hie. vt significaret gl'iaz xpi resurgẽtis: et fm alios vt mulieres ferrẽt ei⁹ aspectũ. Uel fm Greg. i vultu seueritatẽ dei ꝫ pctõres in cãdore vestiuz benignitatem eiusdẽ ad iustos voluit exprimere.

(Prie timore

prie timore ãt ei⁹ exterriti fũt custodes: facti fũt velut mortui] Raba. Timoris magnitudine fũt exterriti q amoris fiducia habebãt: z facti velut mortui q resurrectionis vitatẽ credere noluerũt. Hec Hie. ¶ In hac pte est morale documẽtũ q q vult ad resurrectionẽ puenire gliosum debuit idui aldis Lact. Nihil aliõ ad hoc requirit sctã z singularis illa mansuetas ꝑter solã cordis innocentiã quã si quis obtulerit deo satis pie satisq religiose litarit. Hec ille. ¶ Quãtum ad tertiũ diligit annũtiatio quã fecit angel⁹. cũ dr. (Rndens aũt angelus). i. loqns. Sz effectus pprie sit ad interrogantẽ. tñ vocabulũ extẽsuz est ad oẽm locutionẽ (dixit mulieribus) nihil dicẽs ad impios custodes. (Nolite timere vos) Hie. q. d. Illi timeãt in qb⁹ pmanet incredulitas. ceterũ vos qz Jesuz q̃ritis crucifixũ audite: qz surrexit: z pmissa ꝓfecerit. Hec ille. Uñ sequit (Scio em̃ q ie suz q̃ crucifix⁹ est q̃ nitis. Nõ é hic). s. q ꝓtiã carnis fm Rab. Huius vbiq̃ sit p diuinitatẽ (Surrexit em̃ sicut dixit) Chry. Aliꝫ diceret. Et si mi nõ creditis. illi⁹ memẽtote ꝙbor. Cõsequẽter aliã adducit ꝓbationẽ dicẽs. (Uenite z videte locum vbi posit⁹ erat dño) Aliꝫ diceret. Loc⁹ vacu⁹ est: nõ scitote qz surrexit (Et cito eũtes dicite discipul' ei⁹) Btus mar. dicit q addidit (z petro) ꝓter. Dicit aũt spãl'r petro qz se indignũ iudicabat discipulatu. dum ter negauit magr̃z. Sz pcã ꝓterita nõ nocẽt qñ nõ placẽt. Hec ille. (qz surrexit) Est aũt sciẽdũ et doctrina. s. Th. in. iij. par. q. lv. q supposito q xpi resurrectio manifestari debuerit nõ debuit oib⁹ manifestari seu revelari. Sicut em̃ dr. d. Dion. y. li. de cele. hierar. diuine reuelatões p superiores ad inferiores deriuãt. Et intellige superiores amore: nõ aũt ordie: nisi ceteris paribus: r publice. Mittũt aũt mulieres qb⁹ prius reuelata est testificari illã. nõ ad ppl'm qz eis nõ Iz publice loqui: Sz ad domesticos: vt sicut mulier primũ nũciũ detulit mortis ad virũ: deferret ẽt vite xpi resurgẽtis z gl'ia. ac p hoc pateret nõ ex seruitio Sz ex meritis i gl'ia futurã esse differẽtiã. Nõ aũt fuit pueniẽs vt illũ aliq̃ viderint resurgẽtẽ: qz illa resurrectio trã-

Aures

scẽdit cõem holm notitiã ẽtũ ad terminũ a q̃ z ad quẽ: qz a statu mortis ad immortalitatẽ fuit: iõ debuit primo p angelos notificari. Resuscitatio aũt lazari cognoscibilis fuit a nobis quo ad terminũ ad quẽ: qz fuit ad vitã mortalẽ: z ascẽsio xpi q̃ ad terminũ a q̃: iõ vtrũq; hoꝝ fuit videndi⁹ discipulis. (Et ꝑcedet vos i galileã.) Sz q̃re dr i galileã: cũ prius nõ i galilea: sed in hierl'm sit visus. Ad hoc dr. s. Tho. q ꝫ fit prius ad oñdẽdũ q ille eras q ꝓsueuit cũ eis quersari in galilea scdo vt liberarent⁹ a timore: qz i galilea secus quersabant q̃ i iudea. Tertio dr dici q i hierl'm visus est ab aliq⁹ discipulis: z nõ ab oib⁹ sil'. Sz i galilea vt dicet (eras ibi eũ videbit⁹) ocõs simil': (Ecce ꝑdixi vobis) q̃si diceret. Explete z vos nũtia vꝫm sicut ego feci. ¶ In hac pte est morale documẽtũ q xp̃i gliosũ videre desyrãtes dñt in galileũ. ꝓficisci. q̃ interꝑtat trãsmigratio. Opz em̃ a vitys ad virtutes trãsire: z a presenti vita ad futurã.

¶ In die sancto pasche.

¶ Textus euan. Marci. xvj. c.

Maria magdalene et maria iacobi z salõe emerũt aromata vt veniẽtes vngerẽt Jesũ. Et valde mane vna sabbatoꝝ veniũt ad monumẽtũ orto iã sole. z dicebãt ad inuicẽ. Quis reuoluet nobis lapidẽ ab ostio monumẽti. Et respicientes viderũt reuolutũ lapidẽ. Erat q̃ppe magn⁹ valde z introeũtes in monumẽtũ viderũt iuuenẽ sedẽtẽ in dextris cooptũ stola cãdida: z obstupuerũt. Quib⁹ dixit illis. Nolite expauescere: Jesuz q̃ritis nazarenũ crucifixũ: Surrexit nõ est hic. Ecce loc⁹ vbi posuerũt eũ. Sz ite dicite discipul' ei⁹ z petro qz ꝓcedet vos i galileã ibi eũ videbitis sicut dixit vob.

Maria magdalene z maria iacobi ꝛc. Marci. xvj. Totũ prie sens euãgelium ex dictis in ꝓcedẽti ptz excepto ꝛo quod dr: valde mane orto iã sole

Nō em vt q esset ortꝰ sol. ꝓtio qr Mat. dicit q erat valde mane. Scdo qr Lu. ōt q valde diluculo. i. i auroꝛa. Diluculū em ōr: ꝗsi die lucidū. i. diei pua lux. Jo. aūt dicit. cū adhuc tenebre essent. Solut aūt Aug. de ꝑsen. euā. q venerūt in auroꝛa: q aliqd de luce z aliqd de tenebꝛis retinet. Et tūc vt ait ortꝛiā erat sol in suis radijs: z nō in sua substātia. Uel fm alios mane a domo sua recesserunt: ſz ortꝰ sole venerūt. i. puenerūt ad monumētū. Omisso aūt euāgelio: circa xpi resurrectionē de qua i eo agit: videda sūt tria. s. resurrectionē ꝑcedētia: ꝓcomitātia: z seqntia. ¶ Quātū ad ꝓmū dico q xps post mortē z añ resurrectionē: descēdit ad lferos. ¶ Est aūt sciēdū circa hoc q fm qō ꝓbat ā natural' phs ḡ astrologꝰ: totꝰ mūdus est spericꝰ: z integrat ex. xiij. spheris: vel. xv. fm aliḡs: vt i pcēdēti euāgelio tactū est. Et i medio oim est terra: q nō pfecte circūdat ab aq maris vt ptz qr vbi nos sumꝰ nō est coopta. Quidā aūt dicūt q in oibꝰ alḡs suis ptibus est opta. Sed dñs albertꝰ sup lib. metheo. tenet q sicut est hic discoopta: ita z a pte opposita: z mare duo facit lit toza vnā hic: z aliud ibi. z ipm remanet sicut zona trāsiens p polos mūdi: et per orientem z occidentē. Sicut aūt dicit. s. Tho. iij. di. xliij. q. ij. nō est certū vbi sit infernꝰ: vt dicit Aug. z magr recitat: vnde et Bre. in li. iiij. dial'. nō audet vbi sit diffinire. Quidā ergo vt ibidē Greg. dicit illū esse asserūt i quadā parte terre. quidā ꝓo dicūt q est sub orbe trifti. i. in parte opposita nobis. qō Jsido. vꝫ sentire cū dicit. Sol z luna in ordine q creati sunt stabūt ne impij in tormentis positi eoꝝ luce fruāt. Hec aūt ratio nulla esset si dānati essent sub terra infra terram. Pythagoras vero locū penaꝝ dixit in spheris ignis esse. alij dicūt q sub terra est in medio vel circa mediū ipsius terre. qō Greg. probabilius inter oia predicta ꝓbat. Tum qr ōr infernus eo q sub tus iaceat. Tum qr Apo. ij. ad significādam triplicem rōnaliū creaturaꝝ mansionē ōr neq in celo neq in terra neq sub terra. Jdē ostēdit Aug. xij. in ꝗ Gen. multipl'r. Sunt aūt plures inferni: sicut docet. s. Tho. vbi. s. Sūt em quatuor. s. infernus dānatoꝝ in quo sunt tria. s. tenebre priuatiōis gre z ꝓuatiōis glie: z pena sensus. Infernꝰ puerozū: in quo sūt duo pria. i. priuatio gre z glie: nō ät pena sensꝰ. Infernꝰ purgādoꝝ: in q est scōz z tertiū: nō aūt primū. i. ꝓuatio gre. Et infernꝰ patrū: in q est scōm tm. s. priuatio glie. Quidā aūt ista iferna ḡtuor. loca distincta i medio terre eē existimāt sicut sūt distincte camerule i medio pomi. Quidā ꝓo existimāt q vna z eadē sit domꝰ in q ꝑdicta penarū varietas inuenit. z hoc vt ōr ꝓbabiliꝰ est. Christꝰ ergo vt ptz ex dictis. s. Tho. iij. part. q. lij. ad infernū descēdere fuit ꝓueniēs. ꝓtio vt sicut nostrā mortē sua morte fugauit ita fugaret suo descēsu nostrū descēsum. Secūdo vt victo diabolo inde captinos educeret. Tertio vt suā ptātē in inferno mōstraret visitando z illuminando: sicut fecerat in mūdo viuēdo z moriēdo. Lz aūt vt idē ōr. iij. di. xij. in passiōe solueꝛit ꝑnāꝝ z amouerit impedimētū visionis diuine: vñ z sancti statim viderunt deū: tñ ꝓueniēs fuit ipz descēdere: vt assumeret oēs defectꝰ nr̄os: z pnr ipm descēsum. Nō em sonat in malū descēdere ad infernū spoliādū. Nō autez descēdit ad infernū dānatoꝝ p essentiā: ſz solum ad limbū patrū qr solū illos visitauit loco: quos visitabat gra. Et intellige dictū s. Tho. de gra ꝓsummata. i. gloria q patres tm visitauit. Jn vno tñ inferno existēs p essentiā per effectū erat in oibus. Un dānatos increpauit de incrudelitate z malitia: z purgādis dedit spē glorie: statim peracta purgatiōe iustis aūt dedit lumē glorie. Quid aūt pueris dederit s. s. Tho. nō habet: nisi q aliqñ dicit q oibꝰ infernalibꝰ suā deitatē patefecit. Cōtraxit aūt ibi aliquā moꝛam sicut ꝛatr̄ ꝑ fiat sine diuinitꝰ: qō magis ve rū vꝫ ꝓbudā. Non aūt mouet mouēdo aliqō corpꝰ: qr alia sepata nō pōt nisi diuina virtute corpa mouere localiter: vt ōr. s. Tho. ſ. par. q. xvij. ¶ Sz p his sciēdū est: q si motꝰ localis alie separate fit p tactū corpis q alia mouēdo tāgit corpus nō pōt moueri nisi ꝑ diuinitꝰ: si ꝓo sit q tactū q tāgat a corpore illā detinēte vel circūscribēte: hoc pōt q dā fieri naturaliter virtute angeli sed nō virtute alie vel corporis: qr corpꝰ nō pōt naturaliter agere in aiam vel ecōtrario: ſz angelꝰ fm aliquos saltē diuinitꝰ cū possit angelū alligare: ēt poterit aiam alligare corpori. Ex q vlteriꝰ videt q corpꝰ agere possit i aiam vt instrumētū angelicū illā circūscribēdo z detinēdo. De motu aūt ꝑdicto angeli habes supra feria. vj. post. j. dñicā quadrage. Et de motu alie xpi dicit Capreolꝰ. iij. di. xvij. pōt ergo dici: q aia xpi in toto aliquo tpe est in corpore: ꝛz in eo nō q̄escat ſz ad exitū disponat: puta triginta tribꝰ annis z in vltio instāti illiꝰ tpis extra corpꝰ est. Et in illo instāti pōt esse in inferno: vel in celo: vel i alio loco: vbi deo placuerit. Cū em absoluit a corpore quātū in se est remanet nusq̄: qr a nullo loco dependet ō applicabilis est ad oēm locū indifferēter: qr ab oibꝰ eque distat cū a nullo distet. ¶ Est autē notādū q si qō toto aliq̄ tpe q̄escat aliqubi: necessario ēt est ibi in vltimo instāti illiꝰ tpis: vt ꝓbat. s. Tho. ſ. q. liij. ar. iij. ſz si ibi nō q̄escebat ſz dispone bat ad esse alibi: secꝰ est qr in vltio ei⁹ instāti pōt esse alibi siue sub alia dispositiōe: sicut toto aliq̄ tpe lignū ē sub forma ligni a q̄ mouet p ignē calefaciētē z vltio ei⁹ instāti ignit. Sciēdū ē ēt q nō dico aiam a corpe ad infernū moueri in instāti ſz mouet i toto tpe q̄ dispone bat ad mortem z in vltimo ei⁹ instanti sicut ignis generat in toto tpe q̄ lignū dispone bat ad ꝓbustionē z i vltio ei⁹ instāti. Uel mouet itpe discreto ꝓposito ex istātibꝰ: quoꝝ qlibet pōt coexistere multo tpi physico. Un in vno instāti fuit in corpore: qō coexistit. xxxij. annis: i alio aūt fuit i limbo. Et istō ſz simul icepit: cū vltio istāti ꝑdictoꝝ annoꝝ. Nullū aūt istoꝝ duoꝝ instātiū est tps ſz vtraq simul sunt vnū tps. Et sic ēt applicatio aie ad suū corpꝰ vt ad ignē iferni. nō ē motꝰ. ſz ps motꝰ. Utraq aūt simul vel successio vtriusq ē motus in talibꝰ ei pars motꝰ nō est motꝰ: z ps tpis nō est tps. Nec th dico q aia i istāti sepatiōis necessario sit i inferno vt purgatorio vel celo: ſz dico q pōt eē ubiq ēt posset eē alibi z i magno

tpe ad dicta loca moueri: si iustitia diuina reqrat. Sciendū est etiā: q ala xpi ad infernū cū luce corporali descēdit vt ps̄ l euāgelio Nicodemi. ⁊ affirmat. s. Thy. iij. di. xxv. vbi dicit q fuit ꝓueniēs vt sicut interiores tenebras expulit ofsione sue deitatis: ita ⁊ exteriores expelleret ꝓpter pſentiā sue humanitatis. ¶ Quātū ad scām tria sunt ꝓsiderāda. s. resurrectionis necessitas: resurrectionis opor tunitas: ⁊ resurrectionis q̄litas. Quātū ad primū sciēdū est ex doctrina. s. Tho. iij. q. q. liij. q cōueniēs fuit xp̄m resurgere. Prio pp iustitiā dei: ad quā ptinet ex altare se pp deū humiliātes. Scōo adcō firmationē fidei nr̄e: vt xp̄m deū credamus. Tertio vt nos mēdras sperem⁹ resurgere ex q̄ caput surrexit. Quarto vt discam⁹ i nouitate vite ambulare. Quinto vt sicut p suā nūiliationē nos liberauit a malis sic ꝓmoueret ad bonū p suā glorificationē. Debuit aūt resurgere tertia die. qz debuit resurgere cito ne ꝰcrederet eius diuinitas: ⁊ tn̄ debuit ꝫhere morā i morte: vt vera mors appareret ⁊ vera hūanitas. Hec aūt mors fuit triuz dierū: qz nō ptingit eū q̄ vr̄ mortuꝰ ⁊ est viuꝰ infra hoc tps̄ nō ofendere signa vite Itē ad cōmēdationē ternarij numeri: q̄ē numerꝰ ois rei: vt ptz lib. de celo ⁊ mundo. Itē vt nos a duplici morte liberaret s. aie ⁊ corpis: qz sunt tenebrose pp culpā. Una sua q̄ē lux ꝓpt iustitiā. vñ fuit in morte vna die integra ⁊ duabꝰ noctibꝰ ⁊ ꝓpter multa alia. Quō aūt tribꝰ diebꝰ ⁊ tribꝰ noctibꝰ fuit i corde terre vide fe. iiij. post. j. dñicā. xl. ¶ Et nota q xp̄s primus iter oēs homes pfecte resurrexit: qz ipe ꝑmꝰ resurrexit a morte ⁊ necessitate ⁊ possibilitate moriēdi oēs aūt q̄ aſ xp̄i aduētū vel pſente xp̄o resurrexerūt denuo fūt mortui. De his aūt q̄ i ei⁹ passione surrexerūt: dubiū ē ꝑm Hier. i ꝓmone assuptiōis ꝙginis. Et si non sunt denuo mortui post xp̄i resurrectionē surrexerūt: vt idē dicit sup Mat. aug. aūt ad euo. tenet assertiue q denuo fūt mortui cuiꝰ rōnes sunt efficatiores. Cā aūt ꝓncipalis resurrectiōis xp̄i fuit diuina ꝙtus. instrumētalis ho fuit alia ⁊ caro ei⁹: inquātuz erāt diuinitati vnita corpꝰ erñ alia ⁊ alia corpꝰ reassumpsit. Hec oia sunt. s. Tho vbi. s. ¶ Quātū ad scām de opportunitate siue ō hora resurrectiōis fūt varie opiniones. Hier. erñ i lib. xij. q. sic dicit. Uespere sab. ait Mat. Mar. ho ⁊ valde mane vna sabbatoz venit ad monumētū. Huiꝰ qōnis duplex est solutio. Aut erñ nō recipim⁹ ō Marci ois⁹ grecis libris pene hoc capitulū in fine habētib⁹. Aut vteroq veruz dixit. Mat. q̄n dñs surrexit id est vespere sabbati. Mar. q̄n vidit eū maria magdalena id est mane. Hec ille. ¶ Et nota q ꝓ vespere Hiero. accipit hora. i. nocte. Idē cū Hier. vr̄ sentire Amb. q̄ sup Luc. ait. Nō vesperascēte die: sed noctis vespere dñs surrexit. Denicq̄ grecus sermo ꝓ vespere hz sero. Sic ḡ dñs nō vesptino tpe diei: sed sero. i. pfunda nocte surrexit. Hec ille. Motiua aūt Ambro. sunt. qz sic mulieres potuerūt adire monumētū ꝯfcientib⁹ custodibus: ⁊ qz ꝓncipes sacerdotū dixerūt. q discipli nocte tulerūt illū. ⁊ qz q̄dā mlieres xp̄z surrexisse scinerūt q̄. s. nocte vigilarūt: q̄dā nō: vt illa Maria de qua Joā. narrat: ō ſm Amb. nō ē eadē cū ea de qua loquit Mat. ⁊ de qua ifra. Itē qz Sanson i typū resurrectiōis media nocte tulit portas gaza. Itē qz vt dicit mag. Hi. aplī transtulerūt ea nocte nō dimitti ppl'm ab ecclesia vsq ad ꝓfundā noctē Aug. autē in. iiij. de tri. tenet q surrexit i diluculo. ⁊ idē tenet. s. Tho. Et huic attestat vt dicit magr hist. ⁊ assentire vr̄ eccl'a: q matutinas laudes ꝓ dñi resurrectione celebrat. Credo tn̄ q oiz istoz fuit vna sniaq dñs surrexerit i diluculo. ita q i ipo istāti eruptiōis aurore xp̄s ver⁹ lucifer erupit de sepulcro: sicut ⁊ eadē hora venit ad iudiciū. fz. s. Th. i. iij. Et sic xp̄s q̄draginta horis fuit mortuꝰ. s. q̄tuor vel septim⁹ parasceues: ⁊ q̄triginta sex duoz noctiū ⁊ vni⁹ diei. sicut etiā q̄draginta diebꝰ fuit in terris post resurrectionem. Tūc aūt pōt dici ⁊ ꝓfunda nox q̄ vsq ad illū pūctū durat. ⁊ dies q̄ i illo pūcto incipit: mediū erñ pōt ab extremis denoiari vtriuscq vt ptz. v. phīlico. Motiua aūt vtriuscq ptis nihil aliud ꝙ hoc ꝓbāt. Tūc erñ potuerūt custodes q̄escere ⁊ tūc veniētes nocte venerūt. Quāuis ꝓ

ꝓsilit q̄ ꝓncipes sacerdotū mētiebāt: siue eadē fuerit materia siue alia: nite literest: qz rē oino sciuit post factū: et ab ꝙ negz tūc. Nullꝰ ḡ nocte sciuit xp̄z surrexisse: ꝙuis oēs sciuerit eū surrexisse nocte. i. diluculo. Ad factū aūt Sāsonis ꝙ ꝓmo q̄ nō opz figurā ⁊ figuratū i oēs ꝙuenire cū sint silia ⁊ nō idē. Oia. n. ꝑia sūt dissilia i aliq̄. Ad scōo q̄ media nox nō solū ōr istās medie noctis: sz totius pte ei ex vtraq pte cōiuncte q̄ē iter vltimū ⁊ ꝓmū istās luminis diei ꝓteriore ⁊ sequēte. ⁊ i ō tpe. i. termino huius dies xp̄s surrexit. Ad alia ēt ptz facil'r. ¶ Quātū aūt ad tertiū de q̄litate resurrectionis seu resurgētis sciēdū ē ex doctrina. s. Tho. iij. q. q. liij. q xp̄s surrexit ī corpe vero: qz de rōne resurrectiōis ē vt idē numero resurgat q̄ p mortē ceciderat. Qz tn̄ corpꝰ gl'iosuz est spūale. i. ꝑfecte subiectū: in ptāte dei est videri vel nō videri. Et sub hac vel illa effigie potuerat xp̄s videri a videntib⁹. Et ꝓtute dei potuit sīl cū alio corpe ēē: ⁊ cū exiuit lapide sepulcro: ⁊ cū intrauit ad discipulos clausis ianuis. Et resurrexit cū corpore gl'ioso. Primo qz illa resurrectio fuit exēplar nr̄e q̄ erit gl'iosa. Scōo qz humilitas passiōis hoc meruit. Tertio qz si aſ resurrectionē nō fuit gl'iosum. hoc est facū dispēsatiue ad pagēdū mysteriū redemptionis vt pati posset. Peracto ergo illo alia ⁊ suā gl'iam cōicauit. Sed tn̄ in ptāte dei ē vtrū sua claritas videat vel nō. Sz ꝙ qz illud corpꝰ erat palpabile: ergo ⁊ corruptibile. Ad hoc ōr q corpꝰ ōr palpabile nō qz tactui resistat: vt celū qō nihil ꝓhibet p naturā ēē incorruptibile sz qz: ⁊ resistit ⁊ afficit tangibiles q̄litatibꝰ: vt corpus xp̄i. Et tale est q̄dē p naturā corruptibile: sz incorrupti bile p gloriā. Et cū corpore integro. i. habente oia q̄ sum de veritate ⁊ integritate humani corpis. Nō erñ pfecte surrexisset si aliq̄d p mortē ceciderat qō non surrexisset. De carne enim ablata ab eo in circūcisiōe dicit Jaco. de vo. q ōr angelus eā attulisse karolo magno q eam primo Aquisgrani: deinde Carosū collocauit. nūc aūt ōr esse rome in eccl'ia q̄ ōr sctāſctōr̄ū. vñ ibi extāt tales ꝙsus. Circūcisa caro xp̄i sandalia clara. Ac vmbelici viget hic ꝓcisio chara. Uñ ⁊ ea die ibi fit statio. Sz subiūgit q qz caro ē de veritate humane nature: credim⁹ q xp̄o resurgēte ad locū suū redūt gl'ificata. Hec ille. Et id qō ipse credit est verū aliquo mō: vt patebit in q̄stionib⁹. De sanguine etiā xp̄i vtrū aliq̄d esse possit in terris: infra in q̄stionib⁹ patebit. Et surrexit cū cicatrib⁹. Primo in signū victorie. Scōo ad ꝓfirmādū discipulorꝰ fidē. Tertio vt patri supplicās oñdat quale genꝰ mortis sustinuit. Quarto vt sciam⁹ q̄ misericorditer sum⁹ a diuti. Quinto vt in iudicio videāt inuisti q̄ iuste dānent. Et, i apturis vulnerū spālis splēdor appare bit. Et hz ibi sit discōtinuitas corpis tn̄ hoc p gloriā ibi apparentē recōpensat. Hec oia. s. Tho. exceptis his q̄ de circūcisione dicta sunt. Sz in verbis eiꝰ latēt ꝑfunda q̄ vereor. Nā q dicit xp̄m oñde re patri cicatrices: nō sic intelligitur q̄si p̄ ignoret q̄d filiꝰ ptulerit: sed qz ipse filiꝰ inq̄tū hō ad cicatrices asp̄icies excitat ad feruorē supplicādi p nobis sicut ⁊ nos cotā deo recitam⁹ nr̄as necessitates nō vt illū doceam⁹: sed vt nos excitem⁹. Sed z: qz beati nō crescūt neq̄ decrescūt in bona volūtate vel affectione Soluto. verū est in affectione siue fruitione btifica. q̄ semp eadē ⁊ equeintēsa est: sicut ⁊ beatifica visio: qz toto conatu ⁊ toto posse beati ferunt in illā charitatē ⁊ bonitatē diuinā. sed tn̄ habēt aliqs volitiones nō beatificas sicut ⁊ aliquas intellectiones: q̄ abeunt ⁊ aduenium ⁊ intenduntur ⁊ remittunt: non ꝓpter augmentum luminis glorie. vel charitatis aut gratie: sed maiorem vel minorem conatū potentiaꝝ ad agēdū. Quo etiā sint in corpe xp̄i vulnerū aperture: vtrū. s. sic vt fuerūt in sepulcro. vel qz loca vulnerū sunt dēpssiora reliq̄ cute: nō est facile dicere: sz possit vtrūq̄z teneri. ¶ Quātū ad tertiū ꝓncipale videda sūt ea q̄ resurrectonē sunt cōsecuta: q̄ sunt manifestatio ei⁹ ⁊ approbatio. Et q̄dē quantū ad ꝓmū sciendū est: qz sz discipuli nō debuerāt xp̄m videre resurgētē vt dictū est: tn̄ debuit eis apparere. Apparuit aūt vt ex diuersis locis euangelij

bolligit septies diuersis ꝓnonis specialr
z semel oibus simul. primo em̄ appa-
ruit Marie magdalene remanēti ex se-
pulcrō alij recedētib⁹ vt hr̄ Jo. xx. z mar.
xvj. Scōo eidē marie magdalene cū alij
mlierib⁹ a sepulcro reuertētib⁹: qz post
ꝫ viderāt xp̄m secuta est alias: z iuenit
eas i itinere. Et cū diceret eis se vidisse
dn̄z: tūc xp̄s eis apparuit dicēs. Auete.
vt hr̄ Mat. xxviij. Tertio petro: sm̄ q hr̄
Lu. vl. Vbi aūt appuerit ei: exp̄sse nō hr̄
sz tm̄ qz vt hr̄ Lu. vlt. post ꝫ cucurrerat
ad monumentū abijt secū mirans: ꝓba
bile est q ei existenti in tali admiratio-
ne apparuerit. Nō aūt est ꝓbabile qō
dicunt quidā q apparuerit in cauerna
in qua post negationē steuit: qz iā de il-
la erat egressus: z ad monumētū cucur-
rerat anteꝫ viderit dn̄m. Quarto ap-
paruit duob⁹ euntib⁹ in emaus: vt dicit
Luc. vlti. Quinto decem aplis absente
Thoma vt hr̄ Jo. xij. Jste aūt quinq ap
paritiones facte sunt oēs in die pasche:
vt ptz intuētib⁹ euangelia. Hoc repsen-
tat sacerdos i missa quinq vicib⁹ se ver
tendo ad pplm̄ sed in tertia vertit se cū
silētio: qz apparitio facta petro nescikqñ
vel vbi fuerit. Sexto apparuit in octa-
ua resurrectionis vndecim aplis existē
te vbi Thoma. Jo. xx. Septimo petro z
socijs ad mare tiberiadis Jo. vlti. Octa
uo i galilea. s. i mōte thabor vt ptz Mat.
vlti. Vbi em̄ incōplete z paucis glaz re
rurrectiōis sue in trāsfiguratione oñde
rat: ibidē illā oñdit oibus discipulis. Et
de ista credit loq Pau. di. j. Coz. xv. De
inde visus est plus ꝫ quingētis fratri-
bus sil. Sed qūo tūc potuit apparuisse
quingētis fratrib⁹ cū xp̄iani essent fere
centū viginti tpe ascēsiōis. vt dicit Luc.
in actibus aplōrū. Solutio erant fere cē
tū viginti hierlm: sed qñ isti fuerūt in
galilea ibi erāt multo plures. Jterū aūt
his appuit in die ascēsionis: semel i hie-
rusalē discipulis cōuescēs z semel i mō-
te olueti in hora ascēsionis: vt hr̄ Act. j.
z Heb. vl. z Mar. vl. primo tm̄ z ali oēs
apparuit beate virgini: vt dicit amb. in
lib. de ꝟginib⁹ Maria inquit ꝟgo vidit
xp̄m resurgentē z prima vidit. Quia tm̄
ista apparitio fuit secreta: nec ꝟgo eam
publicauit. iō tacēt euāgeliste. Nec est
simile de ea q facta est petro: qz ipse erat
electus testis xp̄i z baiulus doctrine ei⁹
nō aūt ꝟgo mater. ¶ Est tm̄ sciēdū circa
p̄dicta q sm̄ amb. sup Luc. nō est eadē
magdalena de qua dicit Mat. z de qua
Jo. Conak aūt ꝟbare. qz de ista de qua
Mat. narrat: ꝟt q tenuit pedes xp̄i et
alij dictū est: noli me tāgere. Nec vidit
angelū cū prio venit illa nem̄ inē vidit.
Jsta discipulis dn̄m surrexisse nuntiat:
illa raptū esse. Nec gaudet: illa ploꝛat.
Sz tm̄ cōiter, tenek q sit eadē. ad motiua
aūt amb. ꝟt q eadē maria sicut ꝟt mag.
hist. post vidit xp̄m i forma ortulani: dū
iret hoc alijs nūtiare facta est digna: vt
cū alijs tangeret dn̄m. Et lz btus Joā.
nō dicat q viderit angelū: qñ prio ve
nit ad monumentū: tm̄ etiā nō negat eaz
angelū vidisse: sed dicit q vidit lapidē
revolutū: cū quo stat q etiā angelū sup-
sedētē vidit: lz taceat euāgelista. Et ea-
dē ploꝛabat anteꝫ dn̄m vidisset: postea
ꝟo gauisa ē. Maxima ꝟo cū difficultate
soluit illud q vna nuntiat xp̄m surre-
xisse: alia fuisse raptū. Sed forte dici pos
set q ipa magdalena prio nūtiauit illū
sublatū. sed deindeveniēs ad monumē
tū scōo cū Joāne: z petro: z ibi remanēs
xp̄o viso i forma ortulani eū nūtiauit sur
rexisse. Sz ꝫ qz cū pmo venit ad monu-
mentū: audiuit ab angelo q resurrexit.
Ad ꝟ pōt dici: qō ipa ꝫ pmū vidit subla
tū lapidē relictz alijs mulierib⁹ ñ vltra
p̄cessit: fz stati fuit aplis nūtiare: vñ Jo.
ꝟt q cucurrit: iō angelū loquētē nō au-
diuit. vl ei⁹ ꝟba nō accepit vt ꝟba an-
geli. Postꝫ ꝟo illa nūtiauerat supuene
rūt alie referētes ꝟba angeli. Vñ qz an
gelū nō cognouit ag̃elū eē postꝫ scōa vi
ce cū ioāne z petro venit ad monumētū
z ibi fiebat ad ag̃elos q̃rētes q̃d ploꝛaret
sicut ad hoies loquebak: qz et alijs rese-
rētib⁹ angelica ꝟba ipa tm̄ nō credidit
ꝟba eē angelica: fz dn̄m de monumento
credidit sublatū. Vñ res ita acta ē. Jpsa
em̄ venit cū alijs dñab⁹ ad monumētū:
qō ptz: qz cū nūtiabat aplis dn̄m subla
tum loquebak in plurali dicens z nesci-
mus vbi posuerūt est. Sed tm̄ ipa prio
alijs retrocessit qz vbi monumētū vidit

vid̄ z angelū in forma hois sup lapidē
sedē: statim cucurrit aplis nuntiare:
z cognouit angelū esse: lz forte ꝟbozū
q̄ principiū audinerit. Post eā ꝟo ve-
nerūt alie dicētes se angelos vidisse vi
dēs: qz. s. viderūt eo mō quo in sabba-
to scō dictū est. Et sic Petr⁹ z Jo. currē
tes z mulieres post ipos festinātes: ite-
rū venerūt z viderūt sepulcrū vacuū z
linteamina. Et deinde ceteris abeūti-
bus Maria remansit sola: z vidit duos
angelos q xp̄m: z statim insecuta alias
duas in via de ꝟbis eōr eas: z tūc xp̄s scōo
apparuit eis. Et lz Matr. videak dicere
illā apparitionē factam qñ mulieres a
monumēto ꝓma vice regrediebanꝫ viso
angelo: tñ vtik tali mō loquendi: Uel qz
ista apparitio facta est i regressu z si nō
in primo. Uel qz prim⁹ regressus nō fuit
cōplet⁹: sed obuiauerūt illis petr⁹ z Jo.
qui duus regressi sunt ad sepulcrū z inde
iterū regrederenk nūtiare alijs aplis q vi-
derāt: dn̄m viderūt in via. Si aūt dicak
vt dicit Ambro. q fuit alia Maria nulla
est difficultas: sed p̄m tenek verius.
¶ Quātū ad tertiū sciēdū est vt dicit. s.
Tho. ij. par. q. lv. q xp̄s resurrectionē
suā debuit p argumēta declarare. nō q̄d
vt argumētū est rō rei dubie faciens
fidē: nā talis rō si fuisset ex notis discipu
lis nō excederēt rōnē humanā: ac p hoc
nō sufficiēter ꝓbarēt resurrectionē que
humanā rōnē excedit. Opz em̄ p̄ncipia
credēde ghe assumi: vt ꝟt. s. Posteriozuz
Si aūt fuisset ex ignotz: nihil notificasset
Jsta ergo argumēta fuerūt (vt dicit) sen
sualia signa q̄ etiā Arist. vocat argumē
ta. Per q̄ resurrectio astruēda erat vt di
cit. prio qz nō erāt discipuli dispositi ad
facile illā credere. Scōo vt efficaci⁹ eēt
illoz testimoniū. Nec tm̄ ꝑpē hoc debuit
fieri per eis post resurrectionē ꝓtinue p̄cursa
ri vidē dicit: qz credere potuissent eum
adhuc secū eē z ad potē vitā illū surre-
xisse. Ad cuius fz ad resurrectiōis gliam astruēdā
sufficiebat freq̄nter appere: maxie a p̄n
cipio qñ i eis hēbat resurrectiōis fidē fū
dare. Est aūt incertū vbi illis. xl. diebus
fuerit: vt dicit. s. Tho. Et idē dicit mag.
hist. de patrib⁹ ās eduxit de limbo. Di-
cit tm̄. s. Tho. iij. di. xxij. q illis q̄dragin-
ta dieb⁹ fuit in paradiso terresti cū aiabus sctōrum patrū. Argumēta. aūt illa
oia sufficiēter oñdebāt ꝟitatē resurrec-
tionis. Oñdit em̄ vt idē ꝟt. s. Th. se
rū corpus. i. nō phātasticū vel rarū ha-
buisse: qz palpabile z humanum: qz hoc
videbāt: z idē numero p cicatrices z vul
nera: z etiam p opa vite nutritiue: qz ve
re comedit: z vite sensibilis: qz oñdebat
se audire: videre z intellectualis: disserē
do de scripturis: z diuinitatē in miracu
lo piscīū z ascēsione: z se esse gloriosum
intrando ianuis clausis z euanescēdo.
Nō aūt eis apparuit in sua claritate: qz
illā ferre nequiuissent: z forte eū alium
credidissent. Cuius hoc fecerit in transfi-
guratiōe ante passionis humilitatē: ne
illā despicerēt. Cōtra: qz si spiritꝰ assum
psisset corpus potuisset eos in istis deci-
pere. Ad hoc dicit. s. Tho. in. iij. q nō est
verū: qz ars nō pōt equari nature: ideo
opera vite non pōt spūs in corpore ita
bene exercere sicut aia ideoq ex longa
conuersatione illum cognouissent. Hec
oia ex sancto Tho.

¶ Feria.ij. infra octauas pasche.

¶ Textus euang. Luc. cap. xxiiij.

Eo ex discipulis iesu ibāt
ipsa die i castellū qō erat
in spatio stadiozum sexa
ginta ab hierusalē nomi-
ne Emaus. Et ipsi loquebant ad in
uicē de his oibus q̄ acciderant. Et
factū est dū fabularētur z secū que
rent z ipse iesus appropinquans
ibat cū illis. Oculi aūt illozum te-
nebantur ne eum agnoscerent. Et
ait ad illos. qui sunt hi sermones
quos confertis adinuicē: ambulā-
tes z estis tristes. Et rñdens vnus
cui nomen cleophas dixit ei. Tu so
lus peregrinus es in hierlm z non
cognouisti q̄ facta sunt in illa his
diebꝰ. Quibꝰ ille dixit: Que. Et di
xerunt de Jesu nazareno qui fuit
vir ꝓpheta potēs in ope z sermo-
ne coram deo z omni pplo. Et qūo
tradiderūt eum summi sacerdotes

ē principes nostri in dānationē mor
tis ꝛ crucifixerunt euꝫ. Nos autem
sperabamus qꝫ ipse esset redēptu
rus isrl. Et nunc sup hec oia tertia
dies est hodie qō hec facta sūt. Sꝫ
et mulieres quedam ex nostris ter
ruerunt nos q̄ aū lucē fuerūt ad mo
numētū: ꝛ nō inuēto corpe eiꝰ: vene
runt dicētes se etiā visiones angelo
rum vidisse q̄ dicunt euꝫ viuere. Et
abierunt q̄dā ex nr̄is ad monumē
tuꝫ ꝛ ita inuenerunt sicut mulieres
dixerunt: ipm vero nō inuenerunt
Et ipse dixit ad eos. O stulti ꝛ tar
di corde ad credendum in oibus q̄
locuti sunt pphete. Nōne hec opꝫ
xp̄m patiꝫ ita intrare in gloriā suā.
Et incipiēs a moyse ꝛ oibꝰ prophe
tis interptabaꝫ illis in oibꝰ scriptu
ris q̄ de ipo erāt. Et appropinqua
uerunt castello quo ibāt ꝛ ipe finxit
se lōgius ire. Et coegerūt illū dicē
tes. Mane nobiscū dñe qm̄ adue
sperascit ꝛ inclinata est iā dies. Et
intrauit cū illis: Et factū est dū re
cūberet cum illis accepit panem et
benedixit ac fregit ꝛ porrigebat il
lis. ꝛ aperti sunt oculi eorum et co
gnouerunt eum. Et ipe euanuit ex
oculis eorum. ꝛ dixerūt ad inuicez.
Nōne coꝛ nostrū ardēs erat in no
bis dū loqueretur in via ꝛ aperiret
nobis scripturas: ꝛ surgentes ea
dem horā regressi sunt in hierlm et
inuenerunt cogregatos vndecim ꝛ
eos q̄ cū ipis erāt dicētes qꝫ surrexit
dñs vere ꝛ appuit simoni. ꝛ ipsi nar
rabāt q̄ gesta erāt in via: ꝛ quomo
cognouerūt eū in fractione panis.

3 Uo ex discipulis iesu ꝛc. Lu.
xxiiij. In ꝓsenti euā. in quo
vna christi apparitio post
resurrectionem suam nar
ratur: tanguntur tria pun
cta quibus se vere surrexisse probauit:
que sunt ambulatio: Locutio ꝛ mādu
catio. ¶ Quātū ad ꝑmū sciēdū est qꝫ or
dinata ꝓgressio ē signū vite i coꝛpe hūa
no. Unde Jo. xij. dñs dās signū vite Lazari
dixit solute ꝛ sinite abire. ꝛ petrꝰ dū cuꝫ
Simone mago pugnaret: ꝛ visꝰ ēet pro
pter Simōis incātatiōes caput agitare
defunctꝰ q̄dā ait. Si viuit surgat ꝛ ābu
let: alioq̄ sciatꝫ phātasma esse. Rō est: qꝫ
tria sunt agētia subordiata. s. deꝰ natu
ra: ꝛ ars. Unde sicut natura deo eārī nō pt:
ita neqꝫ ars nature. Jōqꝫ nullꝰ spūs pōt
q̄cūqꝫ igenio ita vñ coꝛpꝰ hūanū mouere
sicut ala: q̄ naturaliter est eiꝰ forma. Et
iō ābulatio ordinata est resurrectiōis sig
nū: ꝛ p illā xp̄s se surrexisse ꝓbauit. Di
cit ergo. (Duo ex discipulis Jesu) nō ex
duodecim: sꝫ ex. lxx. De vno aūt hoꝫ nō
est dubiū qō ipse esset Cleophas: Alius
aūt vt dicit Theo. ꝛ mag. hist. aliqui vt
Greg. i plo. super moꝛ. tradūt esse Lucā
q̄ more scriptoꝝ q̄ scripturas. s. historia
les ediderunt nomen suū tacet. Sꝫ tñ. s.
Ambro. dicit qꝫ vocabaꝫ Amaon. (Ibāt
ipsa dei resurrectiōis. s. xp̄i (in castellū
qō vt dicit Aug. ſm Marcū appellatur
villa. (qō erat in spatio stadioꝝ. lx. ab
hierusalē.) Scōm aūt qō dicit Mag. hi
storiaꝝ: Greci scriptores tradūt Nher culē
gigātē vno āhelitu. cxxv. passꝰ cucurri
sse et deide stetisse: ꝛ a stādo spatiū huius
modi vocatū stadium. Cuꝫ autem octo
stadia faciāt milliare: in sūma. lx. faciūt
septē milia passuū ꝛ quingentos: id est
septē milliaria ꝛ quatuoꝛ stadia. i. lucas
tres ꝛ tres ꝑtes quarte. Hec ille. Et idē
inuit Bed. (nolite Emaus) Sicut autē di
xit Bed. Emaus ipa est nichopolis ciui
tas i signis palestine: q̄ post vastationē
iudee sub marco aurelio instaurata: mu
tauit nomē. Sꝫ si erat ciuitas vt dicit Be
da qūo potuit appellari villa: vt dicit
Augu. Ad hoc ōr qꝫ absolute nō fuit vil
la: Sꝫ cōparatiue ad hierlm: rōne nobili
tatis hierlm ꝛ vicinitatis emaus ad il
lā. (Et ipsi loqbanꝫ adiuicē) nō q̄si credē
tes ſm Tho. sꝫ q̄si stupētes (de his oibꝰ
q̄ acciderant). i. de xp̄i vita ꝛ morte. Be
da. Loquētes aūt de se dñs appropin
quās comitaꝫ: ꝛ vt fidē resurrectiōis mē
tibꝰ coꝛ incēdat: ꝛ vt qō se facturū ꝑmi

serat impleat. s. vbi duo sunt vel tres cō
gregati in nōie meo ipse sum in medio
eorū. hec ille. (Et factū est dum fabula
rent) fabula ꝓprie est res q̄ nec vera
nec verisimilis est. ꝛ a fando ōr: eo qꝫ in
solo fato consistat. Fabulari aūt ꝓprie
est fabulas vel falsa recitare: sed exten
so vocabulo oēs simul fantes ꝛ colloquē
tes fabulari dicunt: ꝛ ita sumit hic. Nō
ēm fabulas: sed xp̄i facta recitabant (et
secum). i. adinuicē (quererent) Nullus
ēm eorū tenebat locum magistri vel di
scipuli: sed vteqꝫ vicissim interrogabat
et rādebat (Et ipse iesus appropinquās
ibat cū illis) quasi peregrinꝰ. Theo. Ob
tēto iam spirituali coꝛpore nō obstabat
loci distantia: quin adesset quibꝰ vole
bat: nec vlterius naturalibus legibꝰ coꝛ
pus suum regebat: sꝫ spiritualibus ꝛ su
pra naturā. Hec ille. Quō aūt possit glo
riosum coꝛpus ꝑ maximū spatiū ad ubi
tū quasi imperceptibiliter moueri: vide
s. Tho. xliij. di. xlviij. (Oculi aūt eorū tene
bant ne eum agnoscerent.) ¶ Est autez
sciendū: qꝫ ſm. s. Tho. in. iij. sen. dist. xxi.
xp̄s istis ostēdit suam naturalē formaz.
¶ Sed cōtra: qꝫ ipse in. iij. parte. imo et
dñs Marcus dicit: qꝫ apparuit in alia
effigie. Ad hoc dico qꝫ effigies fuit alie
na quo ad habitū: qꝫ videbaꝫ peregrinꝰ
non aūt quo ad liniamēta ꝛ colorē vul
tus. vt ipsemet innuit. Sed quare nō co
gnouerūt eū. Ad hoc dicitur ſm eundez
qꝫ hoc potuit ee qꝫ eū mortuū credebāt.
Non ēm q̄s facile cognosceret illū quez
mortuū crederet si in alieno habitu vide
ret. Scō potuit esse vt idē dicit p acrisiā
vel ſm alios p aurisiā: vel melius aozasiā
de qua habet in gl. Geñ. xix. Est ei acri
sia vt dicit mag. hist. cecitas q̄ facit non
videre nō oia: sꝫ q̄ nō est opꝰ: ſm quā. vt
ait forte aliq̄n accidit qꝫ ḡrimꝰ id qō ma
nu tenemꝰ. Hac aūt pcussi sunt a deo so
domite. Geñ. xix. ꝛ volētes cōpēdere he
liseū. iiij. Reg. vj. Aliq̄n etiā est a diabo
lo vel a magis. Et sic accidit istis. Unde no
tandū est verbum qꝫ oculi eorū tenebā
tur: ꝛ hoc vel a deo efficiēte: vl a diabolo
deo ꝑmittēte. vt dicit Aug. de ꝓfetu euā
geli. Sꝫ ꝑ his notādū est qꝫ ꝑdicta ceci
tas apō diuersos diuersimode noiaꝝ: si
ne scriptoꝝ iscitia: siue alia qualibet cā.
Solū autē i duo modi scribēdi videtur
iniri veritati. s. dicēdo cū Aug. aozasis. qꝫ
cecitas grece aozasia ōr: vel dicendo cū
s. Tho. acrisia: ab a qō ē sine ꝛ crisis iudi
ciū. Sed aug. sic scribit consulens ver
borum lepori. s. Tho. aūt seruauit pro
prietatē vocabuli: qꝫ ista passio non est
cecitas per defectum visiue potentie: q̄
grece dicitur aozasia: sed per ligationez
sensus vel impedimentum iudicij. Uel
tertio pōt dici qꝫ in ipo trāsitu ad imoꝛ
talitatē aliquo mō fuit alteratum coꝛ
pus xp̄i: vt dicit mag. hist. sicut ꝛ puero
accidit cū sit vir. Quo aūt possit videri
corpus gloriosum ab oculo nō glorioso
dicūt aliqui qꝫ pōt illud videre quo ad
suum colorē: sed non quo ad lucē glorio
sam: sed oppositū tenet. s. Tho. in. iiij. di.
xliij. qꝫ illa claritas non differt a natu
rali nisi quo ad cām. Unde cū btūs se osten
dat plus vel minus lucidū: vt sibi pla
cet pōt ab omni oculo videri si vult. Sꝫ
quare xp̄s nō voluit ab eis agnosci: Di
cit qꝫ ſm Tho. fuit ꝓpter multa. primo
vt totā suā dubiā intentionē reuelent:
ꝛ vulnus detegentes recipiant medici
nā. Hec ille. Scōo vt cognosceret qꝫ eīs
nis coꝛpꝰ ipꝰ qō passū fuerat surrexerit
nō tñ erat āpliꝰ tale vt esset oibꝰ visibi
le: sꝫ tm̄ his a quibus vellet videri. Hec
idē. Tertio vt nō dubitēt quare de cete
ro non cōuersatus intra plebē quia sꝫ
post resurrectionē cōuersatio eiꝰ erat di
gna hoibus: sed diuina magis. Hec ille.
Quarto sꝫ. s. Tho. ꝛ Greg. fuit qꝫ diui
na nobis manifestaꝝ ſm qꝫ sumꝰ dispo
siti Greg. Cōueniēter ēt eis spēz quā nō
agnoscerēt oñdit: hoc agēs foris i oculis
coꝛpis: qō apud ipsos intus agebat in
oculis cordis. Ipsi nāq̄ apō semetipsos
amabāt ꝛ dubitabāt. De se ergo loquē
tibꝰ ꝓsentiā exhibuit. sꝫ de se dubitātibꝰ
cognitionis sue spēm abscōdit. Hec ille.
¶ In hac ꝑte est documētū morale qꝫ sp
bōa nobis loquēda sūt vt nobiscū sit xp̄s
¶ Moyses aūt hierꝰ q̄ oꝛ visio pacie: si
gnificat patriā in q̄ videbit rex i decore
q̄ est pax nra. Emaus ho qō iterpretaꝫ
mr festinās significat ecclesiā militantē
q̄ fideles ghe: ꝓdicādo: balneat bapti-

ꝫdo⁊ nutrix exhortādo: ꝛpsolaꝫ ꝓmittē
do.ſ. Cor.ij. Tanq̄ paruulis in xp̄o lac
vobis dedi nō eſcam. Feſtinat aūt in pa
G triā ingredi. Jſti ergo ꝓdixⁱ fide forma-
ta ieſu: cū iā eſſent in hierl'm per ſpem
qua erant quaſi ſecuri: reuertunt ad ea
ad eandem: ſed vbi illū recognoſcunt co
gnitione ſpirante ꝑmotē: reuertuntur
in hieruſalem vbi etiam vident chriſtū.
¶Quantū ad ſcām ſciendū eſt ꝙ reſur-
rectiōis vere ſignū eſt loq̄ bene. Et hu-
ius eſt eadē ratio ſicut ⁊ in ambulatiōe.
Unū ⁊ diabol⁹ incuſat⁹ ꝙ per arreptitiū
incōgrue loquereⁿ: dixit ꝙ iſte ruſtic⁹ ita
groſſam nō⁊ linguam ꝙ ſuo mō nō po
terat illā mouere. Et ō adulēſcēte ſuſci-
tato Lu.vij.ōr ꝙ cepi loq̄ ⁊ ſignū. ſ. vere
reſurrectiōis. Dicit ergo (⁊ ait ad illos
Qui ſūt hi ſermōes quos ꝓfertis ad in-
uicē ambulātes ⁊ eſtis triſtes:) Gre. Cō
ferebāt quidē itra ſe quaſi nō ampli⁹ ex
pectātes xp̄m videre: ſed dolorоſi q̄ſi ꝙ
empto ſaluatore. Hec ille. ¶Interrogat
H aūt nō ex ignorātia: ſz vt ex rñſione eoꝝ
incredulitas cōueniēti⁹ arguaꝫ. (Et rñ-
dēs vn⁹ cui nomē cleophas: dixit ei) cre
dēs qō eſſet pegrin⁹ q̄ ad paſcha vēiſſet
hierl'm (tu ſol⁹ peregrinus es hierl'm
⁊ nō cognouiſti q̄ facta ſunt in illa his
diēb⁹.) Ubi aduertendū ꝙ ly ſol⁹ nō ex-
cludit alios pegrinos ab iſto cū m'lti fue
rint in paſcha ex q̄ſi innūerabiles: ſed ex
cludit iſtū a cognitiōe mort⁊ xp̄i cū alīs
peregrinis: vt ſit ordo. Tu es pegrin⁹ ⁊
ſolus. i. inter pegrinos nō cognouiſti in
hierl'm. que facta ſunt in ea. q. d. Miruꝫ
eſt ꝙ ſolus neſcias qō oēs ſciūt (q̄bus il
le dixit. Que:) Et dixerūt ei. de Jeſu na-
zareno q̄ fuit vir ꝓpheta) Beda. Ꝓ-
phetā fatenⁿ filiū dei tacēt vel nondū
ꝑfecte credēs vt ſolliciti ne inciderent
in manus inde eoꝝ. ꝓſequentiū q⁊ neſcie
bāt q̄s eſſet q̄ verū credebant celātes.
Hec ille (potens in opere) miraculoꝝ. (⁊
ſermone) ꝓdicatiōis (coꝝā deo) i. in ve-
ritate (⁊ oi populo) i. etiā apparēter (et
I q̄ tradiderūt eū ſummi ſacerdotes). i.
ꝓ incipes ſacerdotū: q̄ erāt. xxiij. (et ꝑn
cipes popul) i. i. nobiles. Uel ſūmi ſacer-
dotes ipſi ſūt ꝑncipes. ⁊ ly ⁊: ſtat ꝓ id ē.
Jſti eſt tradiderūt Jeſum (i dānatione ꝛ

mortis: ⁊ crucifixerūt eu) ꝙ ꝑſua ſerunt
populo vt a pilato peterent barabbā. ⁊
ieſus crucifigereⁿ. Greg. Subdit autem
deſperationis vox cū ſubdit. (Nos aūt
K ſperabamus ꝙ ipſe eſſet redēptur⁹ iſrl')
Superabamus inquit nō ſperamus: ac
ſi mors dñi ſimilis eſſet mortibus alioꝝ.
Hec ille. Theo. Expectabāt em xp̄m ſalu
naturū ⁊ redēptuꝝ ꝑpl'm iſrl' ab ingruē
tibus malis ⁊ a ſeruitute romanoꝝ.
Jp̄m quoq̄ credebant terrenū regē fieri
qui putabant nec ꝑmulgatā in ſe mor-
tis ſniam cauere potuiſſe. Hec ille. Be-
da. Merito ergo triſtes incedebant: qⁱ ⁊
ſeipſos quodā mō arguebāt: ꝙ in illo re
dēptionē ſperauerunt, quē iam mortuū
viderant: nec reſurrecturuꝫ credebant:
⁊ maxime dolebant eū ſine culpa occiſū
quem nouerāt innocētē. Hec ille. Theo.
Uidenⁿ tñ hi viri nō omnino increduli
eſſe per hoc qō ſubdit. (Et nunc ſup hec
oīa tertia dies eſt hodie ꝙ hec facta ſūt)
in quo videnⁿ habere memoriam eius
L qō eis dñs dixerat ſe die tertia reſurre-
cturum. Hec ille. Unde ⁊ relatam a mu
lieribus reſurrectiōis famam cōmemo-
rant: cum ſubditur: ſz ⁊ mulieres quedā
ex noſtris terruerūt nos narrātes factū
tā inſolitū. Uel terruerūt nō de reſurre-
ctiōe quā nūtiabāt: ſz de ablatiōe coꝛpo
ris quā apoſtoli timebāt. Uel ꝓterroꝛē
ſm Greg. intelligiⁿ ſtupoꝛ. Apoſtoli em
ſi exiſtimabāt firmū qō referebāt ille. et
tñ ſtupebāt (q̄ ante lucē fuerūt ad monu
mentū ⁊ non inuenerūt coꝛp⁹ ei⁹ dicētes
ſe etiā viſionē angelorū). i. angelos viſi
biles in aſſumptiōis coꝛpib⁹ apparētes
(vidiſſe: q̄ dicūt eū viuere) ſz tñ apli ple
ne nō credebāt: timētes ne tāq̄ mulie-
res fuiſſent deluſe (⁊ abierūt q̄dā ex no-
ſtris). i. Petrus ⁊ Joānes ⁊ forte alīj (ad
monumētū: ⁊ ita inuenerūt) ſepulcrum
vacuū (ſicut mulieres dixerūt ipꝛ ꝙ nō
inuenerūt) Aliendi circa ſepulcrū ⁊ ſic ꝓ
q̄ iſti nō erāt ex toto icrudeli vel diſpe-
rati: ſed erāt fluctuātes. ⁊ plus forte ad
incredulitatē ⁊ deſpationē q̄ ad oppoſi
tā partē declinabāt. Jō ipſe incipit eos
redarguere cum ſubdit (Et ipſe dixit ad
W eos: o ſtulti) ꝓp mentis cecitatē. Nec hoc
dixit q̄ſi iferēs cōrumeliā: ſz oñdēs ma-

gnā eoꝝ ignorātiā. Nec ad iuriādū ſed
ad cotrigēdū: ⁊ ad eoꝝ vtilitatē. (⁊ tar-
di corde). i. duri volūtate. (ad credendū
in oib⁹ q̄ locuti ſunt ꝓphete) de xp̄o. q̄ſi
diceret. Jſta q̄ credere nō vultis oia ſūt
ꝓdicta a prophetis. Et qⁱ de⁹ mētiri nō
pōt: neceſſariū fuit ex ſuppoſito qō ita
fieret ly non abſolute. Uñ ſubdit: (Nōne
hec) q̄ dixiſtis (oportuit pati xp̄m) ſcz
ſi deus ſic ꝓdixit: ⁊ ad redēptionē gñis
humani [⁊ ita] ꝓ hūilitatē ꝑſſionis [in-
trare in gloriā ſuā]. i. in locū in quo vꝛ
gloria ſua. ſ. celeſtē. vel in gloriā ſuaꝫ id
eſt ſibi in ſuo coꝛpe debitā. Surrexit em
gl'oſus in coꝛpe: cū añ ſolū eſſet gl'oſus
in aia. Jſido. Sed ſi oportebat xp̄m pa-
tiⁿ q̄ eū crucifixerūt rei ſunt. Nō enim
ſatagebāt perficere qō de⁹ diſponebat.
Uñ ⁊ eoꝝ executio fuit impia. dei vero
diſpenſatio prudētiſſima qui nequitiaꝫ
eoꝝ in bñficia generis humani conuer
tit quaſi vtens viperis carnibus ad an-
tidoti ſalutiferi confectionē. Hec ille. Ex
his ꝓ quātū fatui ſunt q̄ per tribulatio
nes nolūt intrare in gloriā: alienā. ſicut
ſ ḡo nollet intrare ciuitatē ꝓ regiā po-
tā. Oportuit aūt xp̄m pati ꝓpter multa
ꝓtimo ꝓpter patris ꝓordinationem.
Mat. xxvj. Calicē quē dedit mihi ꝑ nō
vis vt bibā illū. Secōo ꝓpter ſcripturaꝝ
ipletionē. Uñ ibi dicit. Quō ergo ipleb̄
tur ſcripture. Tertio ꝓp ſuā exaltationē
vt hic ōr. Quarto ꝓpter nr̄am informa
tionē ſcilicet vt diſcam⁹ illud Act. xiiij.
Per multas tribulationes opꝛ nos in-
troire in regnū dei. Quinto ꝓpter nr̄aꝫ re
dēptionē. ſ. Pe. ſ. Nō coꝛruptibilib⁹ au-
ro ⁊ argento redēpti eſtis. Sexto ꝓpter
nr̄am reconciliationē. Roma. v. Cū inimi-
ci eſſem⁹ reconciliati ſum⁹ deo ꝑ mortē fi
lij ei⁹. Septio ꝓpter inferni ſpoliationē.
Zacha. ix. Tu ꝙo in ſanguine teſtamē
ti eduxiſti vinctos tuos de lacu. Octauo
ꝓp celi apertionē ⁊ repletionē. ꝑa. Aſcē-
dēs in altā captiuā duxit captiuitatem.
Ut aūt oſtenderet ꝙ ita ſcriptū erat ſe-
C quitur [Et incipiēs a moyſe]. i. a q̄nq̄
libris moyſi [⁊ oib⁹ ꝓphet (inteꝑtabat)
i. declarabat illis] in oib⁹ ſcriptur⁊. i. in
oib⁹ libris ſcripture [q̄ de ipo erāt] non
ola: qⁱ tā breue ſpatiū nō ſufficereⁿ. ſz es

q̄ erāt ad ſuū ꝓpoſitū ꝑ diſcipulorum
inſtructione oportuna. ¶In hac parte
M eſt morale decumentū de quo ait Bed.
Si aūt moyſes ⁊ ꝓphete de xp̄o locuti
ſunt. ⁊ eū ꝑ paſſionē intraturū ꝓdixerūt
quo gloriaⁿ ſe eſſe xp̄ianū q̄ necq̄ quali-
ter ſcripture ad xp̄m ptin eāt inueſtigat
necq̄ ad gloriā quā cum xp̄o habere cu-
pit ꝑ paſſionē q̄ attingere deſyderat.
Hec ille. ¶Quantū ad tertiū ſciendū eſt
ꝙ māducatio eſt ſignū reſurrectionis.
Uñ ⁊ Lu. viij. puelle ſuſcitate iuſſit dñs
vt darent manducare in ſignū reſurre-
ctiōis. Dicit ergo [Et appropinquaue-
rūt caſtello quo ibāt.] ⁊ ſupple rogabāt
vt cū eis maneret [⁊ ipſe oſtendēs ſe ibi
nolle eſſe finxit] nō verbis mentiēdo: ſꝛ
coꝛpus ꝓponēdo [ſe longius ire] ad oſtē
dendū ſm Greg. ⁊ Augu. ꝙ a coꝛdibus
eoꝝ viſtabat. Nec ſic fingere. ſ. ad ſigni
ficandū eſt petīm: vt iſti dicūt ſꝛ ad deci-
piendū. Sicut em vt dicit Aug. licitū eſt
fingere ꝓbꝫ: vt cū ōr pabola ita⁊ factꝫ q̄ſi
fit ad aliquā ꝑfectē exꝑmēdā. Gre. ſꝛ qⁱ
eē exnei a charitate nō poterāt hi cū q̄b⁹
N charitas gradiebat: eū ad hoſpitiū q̄ſi pe
regrinū vocāt. Uñ ſeq̄t. [Et coegerūt il-
lū] Er q̄ exēplo colligiⁿ ꝙ pegrini nō ſolū
ad hoſpitiū inuitādi ſunt: ſed etiā trahē
di. Hec ille. [Dicētes: Mane] i. volum⁹
ꝙ maneas (nobiſcū q̄m adueſpaſcit: et
⁊ inclinata eſt iā dies). ſ. ad occaſum. Et
ꝑ diem intelligiⁿ cā diei. ſ. ſol. (Et intra-
uit cū illis.) Greg. Menſam ponunt: ci-
bos offerūt: ⁊ deū quē in ſcripture ſacre
expoſitiōe nō cognouerāt: i panis fra-
ctiōe cognoſcūt. Hec ille. Et vꝛ velle Gre
go. ꝙ aliq̄n maius lumē nobis confert
eleemoſyna: q̄ lectio ſcripturaꝝ (⁊ factū
eſt dum recūberet cū illis.) Ut em anti-
qui in lectis comedebāt: ēdētes ad men
ſaꝫ dicunⁿ accūbere vel recūbere. (Acce
pit panē ⁊) ſicut ante paſſionē ꝓfeuerat
(bñdixit.) Bñdicēd⁹ eſt aūt cib⁹ ꝓpter
O tria. Prio ne in eo ſi t diabol⁹ ⁊ eū diglu
tiam⁹: ſicut de q̄dā moniali narrat Gre.
in dia. ꝙ eū diglutiverit cū lactuca quā
ſine bñdictione auide momordit. Secōo
ne ibi ſit venenū aut aliō coꝛpaⁿ nocēs ſi
cut erāt i potu q̄ btō bñdicto oblatē: vt
idē dicit in code. Tertio vt ꝛtus cibi di-

uina inuocatiõe fortificata magis nobis ꝓferat vt expedit. Sũpto vero cibo sunt deo gr̃as referẽde: sicut ⁊ xp̃s post cenam dixit hymnũ: vt ꝺr Matt.xxvj. vt iterato nos reddam⁹ diuino bñficio dignos (ac fregit) sic sine gladio (sicut alij incidunt gladio: vt vr̃ attestari.s. Tho. in.iij.q di cit hoc [⁊ porrigebat illis: ⁊ aperti sunt oculi eor̃ (mẽtales ꝑm Chry: qz corpora les nõ habebãt clausos. Sed qz ista cognitio fuit sensibilis: melius est vt de oculis corporis accipiam⁹ hoc sicut et Aug. videt accipere de cõsensu euang. q̃ dicit q̃ ly ockos clausos nõ haberẽt: tñ inerat aliq̃d nõ sign̄s eos cognoscere qõ videbãt. Possum⁹ ergo eor̃ ockos tũc aptos fuisse dicere: vel qz remota ẽ acrisia: vel qz p fractionẽ panis reducti sunt in cognitionẽ incognitii [⁊ cognouerũt eũ (eẽ magr̃m suũ [⁊ ipe euanuit ex oculis eorũ (Hoc ẽm facere potuit cũ haberet gloriosum corpus. Et debuit ꝓpter multa ꝑm Theo. Primo qz nõ erat in tali statu vt diutius cũ eo ꝓmorari deberẽt. Scõo vt eor̃ affectus augeret ex subtractione sui. Tñ sequtur [Et dixerũt adinuicẽ. Nõne cor nostrũ ardẽs erat in nobis de Jesu dũ loquerek in via et apperiret nobis scripturas (Iste aũt ardor duplr causatur. Uno modo ab ipsis verbis vt dicit Orig. ⁊ Theo. q̃bus isti illuminabant vt crederẽt magr̃m suũ esse ver. redẽptorẽ ⁊ r̃n insurgebat amor. Cognitio ẽm ꝓprij boni est amoris causa. Alio mõ poterat causari a dño intrinsecus inflãmãte [Et surgẽtes eadẽ hora (sine cena: cõtenẽtes noctis tenebras ⁊ odia iudeorum (regressi sunt in hierlm) vt nũtiarẽt ista inclusis ꝓpter metu⁹ iudeor̃ discipulis (Et inuenerũt cõgregatos vndecim) qz erat adhuc ibi thomas (reos q̃ cum ipsis erãt: dicẽtes: qz surrexit dñs vere ⁊ apparuit simoni (cui fidẽ plus ꝙ mulieribus adhibebãt. Sicut aũt dixit Beꝺ. ex mõ loquẽdi euangelistar ⁊ pauli apli. dñs intelligit petro ꝑmo inter oẽs viros apparuisse. Sicut ẽm dicit Chry. ꝑmo apparebat digniori: ⁊ cũ illevisa referebat alij⁹ min⁹ dignus disponebat ad visionẽ ⁊ sic ei appebat postmoduz: ⁊ sic de alijs (Et ipsi narrabãt q̃gesta erant in via ⁊ quõ cognouerũt eũ in fractione panis.

¶ In hac pte est morale documẽtũ lidẽter audiẽdi ꝟbũ dei. De q̃ ait Grego. Et audito sermõe inardescit anim⁹: cordis frig⁹ recedit sit mẽs in superno desyderio anxia: audire libet ꝓcepta celestis: et quot mãdatis instruitur quasi tot facib⁹ inflammatur. Hec ille.

¶ Feria.iij.infra octa. paſche.
¶ Textus euãg. Luc.c.xxiiij.

Stetit Jesus in medio discipulorũ suorum: et dixit eis. Pax vobis: ego sum nolite timere. Cõturbati vero ⁊ cõterriti existimabãt se spiritũ videre. Et dixit eis. Quid turbati estis: ⁊ cogitationes ascẽdunt in cordaꝟa. Uidete manus meas ⁊ pedes meos: qz ego ipe sum. Palpate ⁊ videte qz spũs carnẽ ⁊ ossa non habẽt sicut me videtis hr̃e. Et cum hoc dixisset. Ostẽdit eis manus et pedes: Adhuc autem illis non credentibus ⁊ mirantibus ꝓe gladio dixit. Habetis hic aliquid qõ mãducetur. At illi obtulerunt ei partem piscis assi et fauum mellis. Et cum manducasset coram eis: sumens reliquias dedit eis. Et dixit ad eos. Hec sunt verba que locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum qm̃ necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi ⁊ ꝓphetis: ⁊ psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum vt intelligerẽt scripturas. Et dixit eis. Quoniam sic scriptuz est: ⁊ sic oportebat christum pati et resurgere a mortuis die tertia: ⁊ predicari in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes.

Stetit Jesus in medio discipulorũ ⁊c. Luc. xxiiij. In presenti euangelio tanguñ tria pũcta: que sunt Apparitio: Conturbatio. Illuminatio. ¶ Quãtum ad primum sciendum est q̃ ea que in presenti euãgelio narrantur contigerunt statim post illa q̃ dicta sunt in pcedẽti euãgelio. Sicut ẽm habeꝟ a dño Luca dũ illi duo q̃ ibant in emaꝰ q̃ eis ꝓficerãt enarrarẽt: et alij discipuli dicerẽt similiter q̃ petr⁹ viderat dñm: statiz Jesus affuit. Et hoc ẽ qõ hic ꝺr (Stetit Jesus in medio discipulor̃ suorũ). i. subito apparuit: sine apparẽti ambulatiõe vel motu. Sz est hic duplex qõ. Quõ ẽm potuit ibi apparere subito: qz vt ꝺr Joã. xx. fores erãt clause. Ad hoc dicũt sancti q̃ divina ꝟtute pñt simul esse duo corpora ⁊ qualiter fiat vide in sequenti euãgelio. ¶ Alia qõ est: qz ꝑm Lucaz isti discipuli erãt vndeci: Dicit ei q̃ illi q̃ regressi sunt de emaꝰ inuenerũt ꝙgregatos vñcim. ꝓz Jo. vero nõ erãt nisi decẽ. Nam dicit q̃ Tho. nõ erat cũ eis ⁊ claruz est q̃ iudas crepuerat suspẽsus. Ad hoc autẽ soluit Aug. de ꝓsen. euã. dupl̃r. Primo qz Thom. exiuit forsas añq̃ xp̃s apparet q̃ tñ Tho. interfuit relationi cleopẽ ⁊ socij eius q̃ ierãt in emaus: sz eis nõ credidit: imo nec alijs decẽ credidit dicentib⁹ vidim⁹ dñm. Scõo qz cũ dicit Lu. q̃ inuenerũt cõgregatos vndeciz: nõ loquit̃ de aplis: sz ginaliter de discipulis q̃ibi vñcim erant sine Tho. Sed istũ modũ soluendi ipse met reprobat ibidẽ p hoc q̃ dicit Luc. ⁊ eos q̃ cũ ipsis erãt: qz ptz q̃ plus ꝙ vñcim erãt. Possumus aũt tertio soluere q̃ nole vndecim intelligi ipm collegiũ. ꝛi. apl̃orũ. etiã si ibi vnus aut duo defuissent: dõmõ ibi eẽt maior ps eorũ. ¶ Alia qõ est qz vt testat̃ Mat. ⁊ Mar. dñs dixerat se videndũ a discipl̃is in galilea: ⁊ hic ꝺr q̃ hierlm eis apparuit congregatis. Ad hoc soluit Amb. dupliciter Primo dicẽs q̃ dñs q̃dem dixerat se forte in galilea videndum: sz discipuli territi se ꝓcluserunt ꝓpter metũ iudeorũ: ideo eis xp̃s ad eos ꝓfectãdos apparuit: ⁊ post in galilea eos duxit. Et dicit Grecus: hoc nõ est trãsgressio pmissi. sed festina ex benignitate impletio. Scõo dicẽs: qz dñs paucis apparuit in hierlm: sed multis in galilea in mõte (Et dixit eis) volẽs timidos ꝓfortare. (Pax vobis) supple adsit. ¶ Est aũt sciendum q̃ sicut dicit sanctus Tho. sup Jo. ⁊. iij. q. xlix. et. iij. dist. xxvij. pax est trãquilitas ordinis. Tũc ẽm aliqua dicunt pacẽ habere: qñ eorum ordo inturbat⁹ manet in hoie autẽ est triplex ordo: vt ibi. s. super Jo. dicit. s. ad deum: ad se ⁊ ad ꝓximũ. Et sic triplex est hois pax. Una qua pacificatur deo totaliter eius ordinationi subiectus. Alia q̃ pacificatur sibi ꝙ̃ ꝓportionatam virtũ. i. intellectus ⁊ volũtatis et appetit⁹ sensitiui. Aliqua pacificat̃ ꝓximo p hoc qõ nõ ꝺz frã volũtatẽ. Null⁹ tñ ꝺr simplr hr̃e pacẽ nisi oẽs tres habeat qz vt idez dicit. ij. q. xxix. par supra ꝙcordiã q̃ dicit vnionẽ appetit⁹ eũ primo: addit vnionẽ habẽtis pacẽ ad seipm̃ q̃ aũt ꝺz pacẽ ad seipsum: ꝺz ẽt illã cũ deo: cũ viuat ꝑm rõnẽ. Tñ Aug. lib. de ꝟbis dñi. diffiniẽs pacẽ sctõr̃ dicit. Pax ẽ serenitas mẽtis vt scz rõ sit libera ⁊ nulla affectiõe religata: trãquilitas animi. vt. s. affect⁹ sensitiuus sit a molestis passionum liber. simplicitas cordis: vt. s. volũtas l deũ obiectũ suũ totaliter ferat: amoris vinculuz vt. s. diligat ꝓximus: ꝙportiõ charitatis: vt diligat de⁹. Xp̃s ergo oibus discipl̃is suis pacẽ optat: ⁊ iprecat: qz q̃libet p̃dictarũ erat eis necessaria. Nã facti erãt inimici dei p infidelitatẽ aut negationẽ. ⁊ habebãt in intellectu dubietatẽ. in volũtate frigiditatẽ: ⁊ in sensu timiditatẽ: ⁊ iterũ eos iudei insequebant. Discipuli aũtẽ qz pr⁹ timebãt iudeos: viso dño etiã timebãt adesse spm̃ quẽ sub forma dñi viderẽt. ideo istũ scõm timorẽ voluit remouere di. (ego sum). s. magr̃ vester in ꝟitate: ⁊ nõ res phãtastica: lõ (nolite timere) Quod dupliciter intelligit. Uno mõ quasi velit dñs a discipulis excludere metũ quẽ anteq̃ loquerek incurreret. Alio mõ q̃st velit eos ꝑseuare a metu: q̃ rationabiliter debebant accidere eis.

¶ In hac aũt parte est morale documẽtuz q̃ pacẽ diligamus quã dñs mortẽs ꝓmẽdauit ⁊ resurgẽs ipacatus est. De hoc Grec⁹. pudeat nos pacis munꝰ deserere. Quã nobis xp̃s hinc discedens reliquit. Pax est res ⁊ nomen dulce cõmẽdatũ ab omnibus obseruatuz a paucis. Que autez est causa. Fortassis ambitio dñi: aut liuor aut odium aut contemp⁹

aut aliqđ huiusmodi ex his q̄ dei ignaros videm⁹ incurrere. Dei q̄ppe precipue pax est que cōfederat omnia cuius nihil est adeo proprium sicut vnitas natura ꝛ pacificus status. Transsumik ꝟo ab angelis et diuinis potestatibus q̄ ad deum ꝛ adinuicē pacifice se habēt. Diffunditur vero per totā creaturā: cui⁹ est decor trāquillitas. In nobis autez manet ꝑm animā quidē per inuestigationē virtutū ꝛ cōicationē: ꝑm corp⁹ ꝟo in membrorū ꝛ elementorū ꝓmēsuratione: quorum alterū pulcritudo: alteruz sanitas appellatur. Hec ille. ¶ Quātū ad scām tāgit discipulorū conturbatio: cuz dicit: (Cōturbati ꝟo: ꝛ cōterriti) Sicut em̄ dicit Theo. per ꝟbum pacis non est sedatus turba discipulorū qui nō credebant veram carnem potuisse de sepulcro resurgere. Et ideo non fuerūt a primo metu liberati: vel saltem nō fuerūt a futuro p̄seruati. Causa vero timoris subdik. (Existimabant se spm̄ videre). s. quē xp̄s in passione emisit. ꝑm Tho. Uel per spm̄ possumus intelligere nō spm̄ xpi: sed generaliter omnem immaterialē substantiam: p̄cipue angelum bonum vel malū. ¶ Sciendū est aūt q̄ sicut dicit. s. Tho. sup Job. natura inferior semp timet ad p̄ntiam superioris: qō intelligēdū ē ꝛi superior apphendak. Act⁹ em̄ appetit⁹ cuiusmodi est timor nō elicik nisi p̄uia cognitione. Tripl'r autē apphēdik natura superior. Uno mō i gñali dū fit imagnatio alicuius potentis nocere: ꝛ nescik q̄d sit. vt cū q̄s in nocte vel solus timet nihil videdo vel spūaliter cogitādo sz solum cōcussus silentio tenebroso ꝛ solitudine. Alio mō in spāli dum apphendik: diabolus aut alius spūs adesse ꝛz non videak. Tertio mō q̄n apphēdik i spūali sub aliquo corpali signo repētino ꝛ insolito: vt cū q̄s sub aliqua vmbra spm̄ videt: ꝛ tūc maxime causak timor: Alia autē rōnalis dū se parak a corpe: trāsit quodaz modo in statū angelicū: vñ ꝛeodē mō intelligit vt angelus: iō est superior aliquo modo ꝓiuncta ꝛ ab ea timek. Uñ quia cadauer facit nobis separate aie apphensionem timemus in locis cadaueruz. Similiter quia loca sancta inhabitāt angeli timemus in eis. Sed hic est qō: quō potuit petrus conturbari q̄ sciebat dñz surrexisse. Ad hoc dupl'r soluit Amb. Uno modo vt dicant discipuli ꝓturbari. i. maior pars eorū. Alio mō vt dicak ꝓturbatus petr⁹ de hoc q̄ clausis ianuis xp̄s intrauit. (Et dixit eis) volēs. s. dei filiū se probare ꝑm Theo. eo q̄ mentis agnoscere posset arcana. (Quid turbati estis) ꝓpter timorē. Hoc aūt dixit nō increpādo eos de timore: qz cuz iste timor esset naturalis: non erat pctm̄: licet nō ostendendo q̄ nō habebāt rectū iudiciū de eo q̄ apparebat. Uñ subdik (ꝛ cogitationes) falsē ꝛ perniciose ꝑm Beō. (ascēdunt in corda vra). i. in mentes q̄ dirigūt alias vires: sicut cor diligit alia membra. ¶ Sz quare isti q̄si increduli ꝑm Lu. dicunk reprēsi. cū dicat. b. Jo. q̄ viso dño gauisi sunt. ¶ Ad ꝟ dicit Amb. q̄ a p̄ncipio nō crediderunt: vt dixit Lu. sz crediderūt in p̄cessu. ꝛ gauisi sunt vt dicit Jo. Sed pōt dici q̄ stāt simul ista: q̄ non crederent firmiter ꝛ tñ gauderēt imo valde gauderēt. Uñ et lucas infra dicit. Adhuc aūt illis nō credētibus ꝛ mirantib⁹ p̄ gau. ꝛc. Deinde xp̄s vult eis facere fidē q̄ vere resurrexit in vera carne: ꝛ nō in apparētī tm̄. Et hoc fecit ꝓmo offerēdo visui accidētia corpis sui: puta cicatrices. Scōo se exhibendo palpabilē. Tertio exercēdo opa vite: puta comedēdo. Op⁹ em̄ vite di: omne op⁹ aie. q̄ est p̄ncipiū vite in materialib⁹ viuētibus. Primū arguebat idētitatē suppositi ꝓbando. s. q̄ ille q̄ videbak erat ille idē numero q̄ patiebak. Sicut em̄ dicit s. Tho. in. iij. idētitas suppositi cognoscitur ex collectione accidētiū ei⁹ q̄ in alio nō reperik. Quā collectionē siue vniuersitatē accidentiū optime visus p̄cipit: q̄ annuntiat et p̄cipit plura q̄z faciant alij sensus vt ptz. j. Meaph. hoc tñ vt ibidez dicit facit visus supposita carnis ꝟitate q̄ nō p visionē corporalē: sed p alia argumēta monstrabak. Per scām autem. i. palpationē mōstrabak veritas carnis. Nam vt idē dicit ibidē per hoc excludebak falsa cognitio. q̄ est vmbratica visio aut ꝑm immutationem visus ab imaginatione. Aliq̄n em̄ ex vehementi imaginatione res imaginata vt dicit videbik

de p̄ns etiā si hō vigilet: ꝛ corpora obiecta visui videbunt hoim ꝛ animaliū effigies. Excludik ēt p ꝟ vt dicit visio spiritū in corpore sensibili apparētiū. Corpora em̄ q̄ assumūt consueuerunt esse ex aere p̄densato: in quo nō sentiunk ossa. Sz ꝛtra p̄missa arguik multipl'r. Primo et dñs incōgrue videk ꝓbādo incessisse. De priorib⁹ em̄ pōt dz esse speculatio: vt dicit. phy. Prius aūt est ꝟ q̄ dicebak esse verā carnē xp̄s esse carnem crucifixi: cum sit cōmunius. Ergo etiā prius hoc debuit ꝓbari. Ad hoc dico q̄ nō incōuenit q̄ ꝓbādo aliqđ prius ꝑm ordinē cognoscēdi p̄supponak tāq̄ verum ꝛ post ea ꝓbādū q̄ tñ nō esset verū: ꝓbatio nō valeret vt ptz ex. vij. phy. vbi Arist. in p̄n. lib. ꝓbat ꝓclusionē suā. ꝛ post in processu probat q̄ supposuerat ex q̄b⁹ ꝓclusionis ꝟitas dependet. Sic ēt fecit xp̄s: et hoc rōnabil'r vt nō statim sz paulatiz rudes discipulos ad resurrectionis adduceret ꝟitatē. Scōo qz ista ꝓbatio nō videk fuisse efficax: qz si spūs assum̄ psisset corpus solidū eos decepisset. Ad hoc dicit. s. Tho. vbi supra q̄ in corpore sic assumpto non potuissent opa vite ita pfecte apparere: sicut in corpe vere viuente. qz opus artis. i. qō fit per intellectum volūtatē non pōt adequare opus nature: cuiusmodi est comestio ꝛ visio ꝛ locutio. Jdeo ꝛ si nō statim: tñ vt ait per longam ꝙuersationē fuisset fictio deprehēsa. Tertio qz visus perfectissimus est inter oēs sensus: ex primo Metapho. ergo in cōuenienter post ꝓbationem sumptā ex visu: introducik ꝓbatio ex tactu. Ad hoc dico dupl'r. Prio q̄ ꝓbatio p visum ꝛ tactū simul efficacior est q̄z p visum tantū ideo vna ē supaddica alteri. ꝛ dictuz est palpate ꝛ videte. Scōo dico q̄ sz ꝓpria obiecta visus pfecti⁹ q̄z tactus p̄cipiat. tñ visus facili⁹ decipik circa aliqua obiecta p accidens: eo q̄ per medium extrinsecuz imnutek. Ut verbi gratia. si sit aer ingrossatus ꝛ figuratus ꝛ colorat⁹ ꝑm humanū colorem vere ꝛ realiter: talē colorem pfect⁹ percipit visus q̄z tact⁹ humiditatē. sz tñ tangēdo pfect⁹ deprehēditur q̄ credit ꝛ nō ꝟ ossa q̄z p visum. Quis etiā in tactu q̄ ad hoc possit ee deceptio: vt dictū est ꝛ de se ptz in demone incubo: q̄ incoitu ita femīnā deludit vt videatur esse vir sicut ꝛ succubus virū ita ꝛ viro videak esse mulier de hoc. s. Tho. i. q. xlix. ar. iij. ꝛ. ij. di. viij. ꝟ po. q. vl. ꝛ Job. xl. Et ideo dñs addidit tertiā ꝓbationez p opus vite. i. comestionē que non fuit necessitatis vt dicit. s. Tho. in. iij. sz potestatis: insꝰtuz per illā ostēdebat se vere naturam humanā ꝛ potentiā comedendi ꝛ habere naturalē. ad quod ostendendu nō comedunt angeli: Fuit tñ vera ꝛ non ficta comestio: vt dicit idē. iij. quodlibet q. iij. Uera inquā veritate signi: qz significat in xp̄o naturam humanā esse ꝛ veritate naturalis speciei: qz fuit actio a p̄cipijs speciei naturalis comestionis Sicut em̄ vox est vera vox: etiam si non audiat quod est vocis effectus: ita ꝛ comestio vera est etiam si nō sequak conuersio cibi in comedentē quod est comestionis effectus. Non autē fuit vera veritate incorporationis sibi: qz christus erat extra generationis statum. Jdeo vt ait ibi. s. in tertio cibum illum conuertebat xp̄s in spiritualem. i. aeream materiam siue in vaporem sicut aqua a sole. Ex his autē patet textus q̄ subditur. Uidete manus meas ꝛ pedes meos. in q̄b⁹ vt ait Beō. clauorū vestigia clarebant: qz ego ipse sum: idē numero qui prius fui suspensus in cruce. Ut autem ostendat veritatem carnis subdik (palpate) p tactum: ꝛ videte p oculos. Uel ponit videre p sentire cognoscere (qz spiritus) apparēs in aereo vel alio in aiato corpore (carnem ꝛ ossa nō ꝟz sicut me videtis hz habere). i. videre seu rationabiliter cognoscere potestis. Usus em̄ rōne sue pfectionis p oi sensu accipi ꝙsueuit. Sicūt cū dicimus: vide q̄z suauiter redolet ꝟ rosa (hfe) Est aūt sciēdū q̄ sicut ót. s. Tho. iij. di. lxiij. ad esse palpabile duo req̄runk s. habere q̄litates tāgibiles q̄ sunt calidū frigidū: ꝛ hmōi ꝛ nō cedere tāgenti iō terre ē tāgibil' ꝛ palpabilis. ignis ꝟo tāgibilis sz nō palpabilis. Celū aūt neq̄z tāgibile neq̄z palpabile. Oē q̄ corp⁹ palpabile: vt idē dr l. iij. di. xxj. est p nām corruptibile: lz p gtiam possit ꝛ corruptibile ee vt corp⁹ xp̄i. Ex q̄ ꝑz vt ót Gre. l. iij. mo-

ra. q̄ xp̄i corp⁹ qđ palpabile fuit nō erat subtile ad instar vēti aut aeris sicut dixit Euricius. Dē tñ corp⁹ gloiosū subtile: qz pfecte subiecit ale. De hoc vide. iiij. dist. xliij. (Et cū hoc dixisset oñdit). i. ad palpādū exhibuit sicut pu⁹ exhibuerat ad videndū cū dixit videte ꝛc. (man⁹ et pedes) imo ꝛ lat⁹ ſm Joā. Uidetur autē q̄ discipuli eū tetigerāt: qz Beda sic dicit ad insinuādā: ergo resurrectiōis sue veritatē: nō solū tangi a discipulis: sed etiā puesci cū illis dignat: ne arbitrarēt nō solidē ſz imaginabilē sibi apparere Hecille. Sz verū est q̄ ipse quidē dignatus est tāgi: ſz tñ forte ipsi non ausi sunt tāgere. Aduertēdū est aūt q̄ gaudiū (cū pertineat ad potentiā appetitiuā cuius obiectū est bonū apphēsum) esse nō pōt nisi id qđ apprehēdit apprehēdat vt bonū discipuli ergo qui cū spūm se videre credebāt turbati sunt nō potuerūt gaudere nisi deposita tali fide dīm esse crederēt illū q̄ videbāt. Sed tñ tñ bonū existimabāt p̄sentiā magistri. ꝛ tñ de illa gaudebāt q̄ habētes securitatis causam nō erāt securi. iō dicit. (Adhuc aūt illis nō credētibus). i. sine oī hesitatione (ꝛ mirantib⁹) ex tāto ꝛ tā insolito bono (pre gaudio). i. ꝓpter magnū gaudium qđ eras eis causa timēdi ne forte ille domin⁹ nō esset (dixit ipsis). ſ. dñs q̄ eos volebat p efficacissimū signū confortare. i. p op⁹ vitale (habetis h̄ aliqđ qđ mādūcet) Sicut em̄ dicit Magi. hist. illi quos magi suscitant positis quibusdā herbis subiascellis neq̄ comedere neq̄ bibere possunt: qđ tñ est intelligendū q̄ ſ. facere nequeūt ꝓtute demonis: ita dñs vt fīāt virtute ale: aliter ista essent falsa cū ad nutū inferiora corpora obediant diabolo q̄ ad motū localē dūtaxat. (Et illi obtulerūt ei partē piscis assi ꝛ fauū mellis) Forte em̄ adhuc ꝑsuebāt ꝑsuetudinē vi⁹ xp̄i: de q̄ nō legit q̄ carnes māducauerit nisi ex mādato legis ꝓpter mysteriū in esu agni paschalis: ꝛ iō i tāta solēnitate carētes carnibus offerūt piscem. ¶ In hac parte est documentū in sensu allegorico q̄ post xp̄i resurrectionē tpe gratie cibus ale. i. bona opa: ꝛ bona cōuersatio dulcissima est: q̄ tpe legis anne

ram amaritudinē habebat. ꝛ hoc ꝓpter duo. Pmo qz in opando tūc nō erat tāta copia gratie q̄ aiam cōsolar. Scđo quia post laborē nō statim ibāt ad requiem eternā cōsolatiōis ſz ad limbū. Ubi Hecus. Et iussu quidē legis pascha cū amaritudinib⁹ edebatur: qz adhuc amaritudo manebat. Post resurrectionē vero cibus fauo mellis dulcoratur. Hecille. ¶ Quātū ad tertiū tāgit illuminatio qua xp̄s discipulos suos edocuit per scripturas vt in oīb⁹ certi essent: cū dr (Et cū mādu casset coā eis) ad docendā verā humanā naturā. nō ad oñdēdū q̄ in resurrectione necessari⁹ sit vsus ciborū (sumēs reliquias dedit eis: ꝛ dixit ad illos. Hec) q̄. ſ. in me videtis expleta (sunt verba). i. significata verborū. Uel hec verba q̄ dicam sunt verba (que locut⁹ sum ad vos cū adhuc esse ꝛ vobiscū). i. cū adhuc esse ꝛ in carne mortali: in qua estis vos: vt ait Beda (Qm̄ necesse est) nō absolute ſz ex suppositione q̄ de⁹ ita statuerit vel p̄uiderit. Absolute necessariū dico id cuius oppositū de⁹ facere nō pōt: eo q̄ cōtradictionem includat vt duo ꝛ tria esse quinq̄. Ex suppositione vero necessariū est cui⁹ oppositū facere inquit suppositio quod q̄ quo nō supposito posset vt sacrā tē saluari si est p̄destinat⁹. Supposito ei q̄ socrates sit p̄destinat⁹: deus eū dānare nō pōt: qz sequeretur q̄ deus eū vellet peruenire ad vitā eternā: ꝛ nō peruenire ad illā: ſz ad miseriam eternaz. Absolute tñ deus pōt socratē dānare: qz nihil vult necessario nisi seip̄m. (Impleri oia que scripta sunt de⁹ reuelāte in lege moyſi: ꝛ ꝓphīs ꝛ psalmis de me.) Quo aūt in hās tres ptes diuidat scriptura vet⁹: vide supra feria quarta post dñicam de passione. Tunc aperuit illis sensum vt intelligerēt scripturas. Hoc aūt pōt intelligi triplr fuisse factū. Uno mō qz eis habitualē notitiā tradidit scripturarū q̄ ad xp̄m ptinebāt: ac si illas memoriter didicissent: alio mō qz ita illuminauit eoz sensuz. i. intellectū vt scripturas pri⁹ auditas vel i posterū audiēdas fūdit⁹ penetrarēt: ꝛ forte aliq̄ tunc alleganit. Uel tertio fuit vtroq̄ mō. Est aūt sciēdū q̄ xp̄s ex multū clausa aperuit. ꝓmo

nit. Pmo ꝑginis vtero saluo signaculo virginitatis. Esa. xlv. Aperiat terra et germinet saluatorē. Scđo latⁿ ꝓpriū. ſ. permissiue. Jo. xix. Tertio infernū. Esa. xxiv. Aperiā coā eo ianuas. Quarto celū. Act. vij. Ecce video celos apertos: ꝛ iesum stantē. Quinto intellectū legis ꝛ ꝓphetarū Apo. v. Dign⁹ est dñe de⁹ aperire libū. Sexto coz humanū ad credendū ꝛ intelligendum vt hic. (Et dixit eis q̄ sic scriptū est): vt. ſ. cōsummatū est. (Et sic oportebat) ex suppositione (xp̄m pati sicut. ſ. passus est: (ꝛ resurgere a mortuis die tertia: ꝛ p̄dicari in noie ei⁹). i. ꝓnomē seu significatū nois ei⁹ (penitentiā. i. virtutē: ꝛ sacr̄m pnie (ꝛ remissionē peccatō) quā vtraq̄ p̄sentia virtute xp̄i operat (in oēs gētes). i. pyniuersum mūdū. Fuerunt aūt hec oia ex suppositione nō absolute necessaria. Quo aūt semel in euāgelio p̄dicatū: ꝛ iterū p̄dicabit: vt de dñi. x. post festū tri. ¶ In hac pte est documentū vt spūalia ꝛ diuina ex intelligē tia q̄ram⁹ a deo: ita tñ q̄ id qđ nr̄m est nō negligam⁹: qz esset tentare deū. De⁹ ei sciam infundit ꝛ illuminat intellectū vel p se vel p angelū suū. Jac. j. Qui indiget sapiētia postulet a deo.

℣ Feria. tiij. infra octa. Paſche.
℣ Textus euan. Jo. c. xx.

MAnifestauit se iterꝝ iesus discipulis suis ad mare Tyberiadis. manifestauit aūt sic. Erāt simul simō petr⁹ ꝛ thomas q̄ dicit didym⁹ ꝛ nathanael q̄ erat a chana galilee ꝛ filij zebedei ꝛ alij ex discipulis ei⁹ duo. Dicit eis simō petr⁹. Uado pi scari. Dicūt ei. Uenim⁹ ꝛ nos tecū. Et exierūt ꝛ ascēderūt in nauim: ꝛ illa nocte nihil p̄didērūt. Mane aūt iam facto stetit iesus in littore: nō tñ cognouerūt discipuli q̄ iesus est. Dicit ergo eis iesus. Pueri nūqđ pulmētarij habetis? Respōderūt ei: nō. Dixit eis. Mittite in dexterā nauigij rhetes ꝛ inuenietis. Miserūt ergo ꝛ tā nō valebāt illud trahere ꝓ multitudine piscū. Dicit ergo discipul⁹ ille quē diligebat iesus petro. Dñs est. Simō ergo petrus cū audisset q̄ dñs est: tunica succinxit se: erat em̄ nudus: ꝛ misit se in mare. Alij aūt discipuli nauigio venerūt: nō em̄ longe erāt a terra sed quasi cubitis ducētis: trahētes rhete piscū. Ut ergo descenderūt in terra viderūt p̄unas positas ꝛ piscē suppositū ꝛ panē. Dicit eis iesus. Afferte de piscib⁹ quos p̄ēdidistis nūc. Ascēdit simō petr⁹ et traxit rhete in terrā plenū magnis piscib⁹ cētum quinquaginta trib⁹: ꝛ Et cū tāti essent nō est scissum rhete. Dicit eis iesus. Uenite p̄dete Et nemo audebat discūbētiū iterrogare eū. tu q̄ es sciētes q̄ dñs est. Et venit iesus ꝛ accepit panē ꝛ dabat eis ꝛ piscē silr. Hoc iam tertio manifestat⁹ est iesus discipulis suis cū resurrexisset a mortuis.

MAnifestauit se iterꝝ iesus ꝛc. Jo. xx. In hoc ptā euā. tāgūtur tria puncta que sunt Allocutio: recognitio ꝛ cōsolatio: qz tñ fere oia patēt ex dictis solū aliqua pauca exponēda sunt. (Uado piscari) Sed hic mouet questionē Greg. qz videt petrus post missam manum ad aratrū per discipulatū dñi retro aspexisse p reditū ad officiū piscationis. Sed ad hoc dicit idē Greg. q̄ ad officiū occupatiuū mētis ꝛ a spūalibus retrahēs: post cōuersionē nō est redeundū: sicut est vectigal ad qđ matheū redisse nō legim⁹. Secus aūt de eo qđ sine pctō ꝛ mentis implicatione exerceri pōt vt piscatio. Sed cōtra: qz cū ad hoc nō redierit petr⁹ xp̄o viuente videt qđ oino aliquā mutationē circa mentem passus sit. Ad hoc aūt dicit Aug. ꝛ. s. T. q̄ rediisset ad illud ante xp̄i resurrectionē ꝛ vulnez inspectionē videre ex desperatiōe fecisse. Sed nūc post xp̄m sibi de sepulcro reditum viuum post inspecta vulnerū loca: post acceptum ei⁹ in suf-

stione spūsctū facti sunt apostoli sicut antea pisciū piscatores. Et hoc in signū q̄ predicator sui apostolat⁹ integritate seruata: pōt necessariū victū arte insta querere. si aliūde non habeat exēplo pauli qui ne alios grauaret artem quā nō nouerat didicit ſm.s. Tho. sup Jo. S3 Ō: qz victū semp aliūde hz dicēte dño. Hec oia. s. tēporalia adjicientur vobis. Ad hoc vero dicit q̄ seruo dei oia adjciunt eo cooperāte: in cuius signuz petrus quidē hic dicitur laxasse rhete: sz dñs fuit qui illud piscib⁹ adimpleuit: (Dicūt ei Uenimus z nos tecū) in signū s. q̄ oēs plati z p̄dicatores summo pōtifici cooperi debēt. (Et exierunt z ascēderunt in nauim: z illa nocte nihil prendiderūt) in signū q̄ sine luce diuine inspirationis rhete p̄dicātū est inane. (Nūquid pulmētariū habetis). i. cibū aliū a pane: puta pisces. Unde. s. Tho. dicit q̄ credebāt illū esse piscū mercatorē. Secundū aliquos aūt dicit a puls pultis: z ꝓprie est cib⁹ liquidus. Alloquitur aūt eos vt paulatim ad sui notitiā p̄ducat. (Quātū ad scām tāgit qūo xp̄s discipuli agnouerūt: cū dicit. (Dicit ergo discipul⁹ ille quē diligebat ihesus. Dñs est) Jo. ſm Beđ. cognouit dñm ex ꝓsueta voce vel ex miraculo. Et ſm Chrȳ. qz erat perspicatioz. s. intellectu et sensibus q̄ petr⁹ citi⁹ illū recognouit (Succinxit se) i. vestiuit ꝓpter reuerētiā magistri (erat em̄ nudus) rone caloris z expeditionis opis. (Et misit se in mare) vt citius veniret ad xp̄m ſm.s. Tho. Dicit aūt Beda. q̄ petr⁹ ad dūz aut natādo aut pedit̄ādo venit. Alij aūt dicūt q̄ memor quōñ iussa dñi sup aq̄s ambulauit: tūc idē fecit spiritu feruēs. Nō em̄ cū tm̄ distaret z esset in tali fundo tā distāte a terra: in quo nauis onusta posset incidere: est rōnabile q̄ pedit̄auerit: z multominus q̄ natauerit: qz nō citius sed tardi⁹ venisset q̄ nauigio. Sz ēt est verisimile q̄ si sic fuisset tantū ꝓdigiū q̄ vno verbo potuisset exprimi euāgelista nō tacuisset: iō q̄ vult sentire cū Beđ. dicat q̄ potuit predicare: qz multōties longe a littore aqua non est ꝓfunda: nec ibi natauit nauis onusta qz adhuc rhete erat in aqua vt innuit hic. Potuit etiā natare: z tm̄ citius venire q̄ nauigiū: qđ trahēdo rhetū z piscib⁹ insistebat. (Alij aūt discipuli uauigio venerūt: nō em̄ longe erāt a terra sed quasi cubitus ducēt; trahētes rhete piscū) Scām Beđ. Hic cā reddit quare petr⁹ natauit aut pedit̄auit: ſm alios vero q̄re; alij nō venerūt super aquas sz nauigio. (Est aūt hic moralē documētū: vt q̄ vult agnoscere xp̄m z ad illā p̄uenire: audiat vocē eius q̄ loquitur: interi⁹ inspirādo recessum a malo: z ꝓgressuz ad bonū: z inspiciat mūdicula ei⁹ q̄ sunt in nr̄m dñificū: z nō immergat tot⁹ in aquas delitiarū z vanitatū. (Quātū ad tertiū tangit qūo xp̄s cōsolat⁹ est discipulos in aīs p̄ suā gratā p̄ntiā z in corpore p corpalē refectionē. (Accepit ingt panē) quē. s. ipse cū pisce z ꝓmis parauerat: vt dicit. s. Tho. Hoc aūt qđ dicit in tertio &c. ſm alios. i. ſm Aug. li. ij. nō refert ad apparitiones factas: qz iā fuerūt quatuor: sz refert ad dies q̄b⁹ facte sunt; q̄ sunt dies pasche: z ei⁹ octaua et dies hec. Scām alios ꝙ refertur ad apparitiones factas discipulis que fuerūt tres quib⁹ addit quarta qua apparuit magdalene.

☞ Feria. v. infra octa. pasche.
☞ Textus euan. Jo. xx. c.

MAria stabat ad monumētū foris ploras. Dū ergo fleret inclinauit se: z prospexit in monumētū: z vidit duos angelos in albis sedētes: vnū ad caput z vnū ad pedes: vbi positū fuerat corpus ihesu. Dicūt ei illi. Mulier quid ploras. Dicit eis. Quia tulerūt dñm meum: z nescio vbi posuerūt eū. (Hec cum dixisset: conuersa est retrorsum et vidit ihesum stantem: z non sciebat q̄z ihesus est. Dicit ei ihesus: Mulier q̄d ploras: Quē q̄ris: Ille existimans q̄z ortulan⁹ esset dicit ei: Dñe si tu sustulisti eum dicito mihi vbi posuisti eum: z ego eum tollā. Dicit ei Ihesus. Maria. Conuersa illa: dicit ei: Rabboni (Quod dicitur magister) Dicit ei ihesus: Noli me tāgere. Nō dum em̄ ascendi ad p̄rem meum. Uade aūt ad fratres meos et dic eis. Ascendo ad patrem meū z patrem vestrum: deum meum: z deum vestrum. Uenit Maria magdalene annuntians discipulis: quia vidi dominum z hec dixit mihi.

MAria stabat ad monumētū &c. Joā. xx. Qz fere totū hoc euāgeliū ex dictis est patēs solū aliqua ꝼba exponēda sunt. (Maria stabat ad monumētū foris) i. extra illum saxei sepulchri locum: sed tamen erat intra illud spatium in quo cum aliis mulieribus fuerat ingressa circa quod erat clausura quedā: imo vt videt ingressa erat primā cellulā: stans ante portā secūde: et ibi quodā modo erat intus z foris (plorās.) Cū enim vt dicit. s. Tho. sint duo genera lachrymarū. s. Conpūctionis ꝓ peccatis: z deuotionis ꝓ celestib⁹ cōsolatiōnibus: sicut Maria abūdauit primo gemere in sua cōuersione ita z scō in dñica passione abūdauit. (Dum ergo fleret inclinauit se) vt ꝓ portulā humilē intus monumētum aspiceret. (Tulerūt dñm meū) i. corpus dñi mei denominās a toto ꝓparte. Sic em̄ ſm.s. Tho. etiā filium dei sepultū dicim⁹: cū sola ei⁹ caro sepulta fuerit: qz diuinitas carnē nō deseruit. Existimabat aūt angelos hoies esse: vt dicit. s. Tho. (Et nescio vbi posuerūt eum. Hec cum dixisset cōuersa est retrorsum.) Et hoc ſm.s. Thom̄. angeli exhibuerunt reuerentiā christo apparenti post tergū Marie z aspexerunt quasi ibi aliquid viderent et tunc illa: conuersa est: vt videret q̄d illi viderēt. (Et ꝓpter hoc ēt nō expectauit angelor⁹ rñsuz existimās qz ortulan⁹ eēt) qz sciebat cultodes aufugisse: z ꝑhr arguebat nullus ibi esse debere nisi ortulan⁹ ſm.s. Tho. Uel forte in effigie ortulani dñs apparebat. (Dicit ei. Dñe) Dñm eū vocat vt cara: et benivolentiā (si tu sustulisti eū dic mihi vbi posuisti eū vt ego eū tollā.) Ex magno amore credidit q̄ oēs cogitarent de dño suo vt ipsa: iō illi non notat q̄s sit dñs su⁹ quē q̄rebat: Hec. s. Tho. Uel forte iō fuit: qz sanit ortulanū inter fuisse sepulture: aut credidit (Dicit ei ihesus. Maria cōuersa illa) Cōtra: qz iā ad illā loqbat: ergo erat ad illū conuersa. Ad hoc dicit Augu. q̄ conuersa est ſm mentē: cognoscendo quē non cognoscebat. Uel vt dicit. s. Tho. qz eū ortulanū credebat sollicita de eo qđ gerebat in corde non respiciebat eū cōtinue: sed potius respiciebat hinc inde: si aliq̄s signū videret se pulcri: sed vocata ꝓprio noie statim illū recognouit. Dicit ei Rabboni: qđ ēt magister: et statim ꝓstrata voluit osculari pedes ei⁹: sed xp̄s tunc extendit manū dextrā: vt patebit et tetigit eā in fronte inter capillos: z supciliū sinistrū: (et dixit ei ihesus. Noli me tāgere: nōdum em̄ ascendi ad patrē meū.) (Sed dubitat quare añ resurrectionē et post pmisit se tangi a discipulis z etiā a mulierib⁹ q̄ tenuerunt pedes ei⁹ inter quas erat ista met: nō aūt mō ab ista sibi dilectissima. Ad hoc ēt triplr. Prio ſm Aug. q̄ nō voluit se osculari in signū q̄ ecclesia gētiū quā significabat hec mulier nō coniungeret xp̄o p fidē nisi post ei⁹ ascensionē. Scō ſm eūdē: qz ista magdalena nondū credebat xp̄m ascēdisse ad patrē. i. cē ei equalē qz de eo vt dicit. s. Thom̄. sicut de sctō viro sed, nō vt de deo sentiebat. Tertio ſm Chrȳ. vt induceret eā ad sui reuerētiā maiorē q̄ añ passionē. Credebat em̄ eūad ꝓrē vitā surrexisse quā habuit añ passionē. Jō ēt xp̄s. Nōdū ascendi ad patrē: vt ꝓiungat mihi ecclia p fidē: q̄ ad ſm̄ū. Uel nōdū ascēdi: supple i corde tuo: q̄ ad scām. Uel nōdū ascēdi: iō appareo sine q̄litate gl̄iosa z talis q̄lis añ passionē q̄uis sim gloriosior: quo ad tertiū. (Uade aūt ad fratres meos.) Ecce regis nostri mānsuetudinē: q̄ discipulos a se creatos fratres suos appellauit (z dic eis. Ascēdo ad. p. m. z p̄rem vestrū) meū q̄dē naturalē: vestrū aūt adoptiuū (deū meū z deū v̄rm) quā ego incēptū hō adoro z ei supplico (Uenit maria magdalene annūtiās discipulis: qz vidi dñz: z hec dixit mihi) Est aūt notādū

ñm.s.Tho.q ista dtā magdalena bisvl
dit angelos ad sepulcrū.Primo vnam
sedentē sup lapidē cū alijs mulieribꝫ si-
cut dicit Mar.ꝛ Watt.Et scō duos in
regressu qñ petro ꝛ Joanne abeuntibꝫ
remāsit plorās:vt dicit Jo.Sicꝛ bis vi-
dit xp̄m.Primo in forma ortulani.Et se
cūdo in via qñ currebat nuntiare disci-
pulis cū alijs mulieribꝫ:qñ ſm Mar.et
Watt.tenuerunt pedes eius.Occasione
ꝗ dictoꝝ in hoc euāgelio de hac mira-
bili sancta q̄dā volo narrare q̄ nec i ei⁹
legēda:nec in chronicis vulgatis habē
tur.Cū anno dñi.M.cccc.xvij.deuotio-
nis gratia antrū vbi penituit:ꝛ sacras
eius reliq̄as apud sctm maximianū visi
tasse:oñsuꝫ ē mihi pluries sacrū ꝛ vene
rabile caput ei⁹ grāde valde.ꝛ totū vn-
diq;ad os vsq; denudatū:excepta ea pte
frontis quā saluatorē oim dixim⁹ tetī-
gisse.Jbi em̄ pellis ad instar quasi ethio
pisse seu cadaueris iādiu occisi clare ap
paret ꝛ in pelle due fosse duarum extre
mitatū digitorū:quarū altera multo est
reliqua euidētior atq; pfundior.Et sub
pelle caro ad albedinē declinās.Ostēsi
sunt ꝛ in vitrea ampulla ei⁹ capilli non
oēs sed q̄ pedes xp̄i tersere.necnō ꝛ am
pulla vitrea plena terra habēte colorē
mediū inter rubeū ac nigrū.quā in pa-
rasceue.b.magdalena subcruce collegit
q̄ vt oēs mihi sine hesitatione affirma-
bant:singulis annis in die parasceues
plecta passione euidēter ꝛ clare ebullit:
acsi ibi videaꝛ sanguis ebulire.De qua
q̄d sentiendū sit aꝛs.Vidi ꝛ brachiū ei⁹
magnū ꝛ cereī colorīs.Ossa vero ei⁹ in
capsa argētea recluſa videre nō potui.
Alabastrū q̄ꝫ vnguēti nardi spicati pisti
ci p̄tiosi monstratū est mihi marsilie in
eccl̄ia scti victoris.Cū vero diligentius
de oib⁹ p̄dictis veritatē scrutari voluis-
sem chronicā hui⁹ sentētie repperi.Ka-
rolus rex Sicile scōs:ꝛ comes ꝓincie
circa annū dñi millesimū ducentesimū
septuagesimū nonū bello nauali cū re-
ge arragonū cōgressus:victus ꝛ capti-
uatus est.ꝛ apud barchinonā moritur⁹
diro carceri mancipatus.Cuiꝫ omni hu
mana spe destitutus indubitatā mortē
expectaret in breui a magro Huilelmo
de tōnalo ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessore sus
monitus est vt magdalenā que in ter-
ris sibi subiectis p̄dicauerat penituerat
ꝛ obierat:in auxiliū aduocaret.Qui sta
tim firma spe de meritis eius concepta
ieiunio ꝛ confessione ꝛ lachrymis eis se
cōmendauit.Ecce aūt in ipsa vigilia fe-
stiuitatis btē magdalene nocte astitit ei
matrona pulcerrima:Karolū voce sono
ra ꝛ ꝓpria noie vocās:p̄ces eius exau-
ditas cōmemorās ꝛ vt se velocius seq̄
rek,idicās.Cuiꝫ ꝓ captiua familia sua
ille p̄carek:sequere inq̄t me:ꝛ sequēbar
tui oēs.Sic aūt factū est.Post paululꝫ
ꝫo cū aliq̄tisp ꝓcessissent illa firmato
gradu ꝛ se innocata magdalenā esse cō
memorās:scis ait vbi sis mō.At ille.In
tra muros adhuc sumus barchinone:si
nō falsor.Falleris inq̄t sed iā es infra
terminos tui principatus ꝛ ꝓpe Nar
bonā ad vnā leucā.Sunt aūt inter Nar
bonā ꝛ Barchinonā tres magne diete.
i.triginta lence supꝫ Tunc ille pfusus
lachrymis.Quid inquit o dña gratuꝫ re
pendere ꝓ tanto beneficio possum:Di-
cās inq̄t.Cū instante bello quodā corꝓ
meū de meo sepulcro sublatū:ꝛ loco ei⁹
alio suppositū fuisset:vt falleret inimici
si meū corp⁹ asportare voluissēt ita fctm
est.Uñ adhuc apud talē locū iacēt relicte
mee alijs loco earū sublatis.Illuc pgeꝛ
has talib⁹ signis inuenies.Nā i tali loco
vitis ē:quā sequēs de ore meo p̄dysse vi
debis:ꝛ ibi est caput meū totū nudum
excepta ea carne quā saluator mūdi in
ore tetigit cū eius volui tenere vestigia
Capilli oēs interierunt exceptis his q̄
iesu xp̄i pedes tetigere.Juxta caput est
ampulla plena terra madefacta sangui
ne xp̄i:quā sub cruce collegi.ꝛ semp quo
ad vixi in memoriā dñi mei seruaui.Cū
hec inueneris honore digno eleuabis.
Et locū mee mortis ꝛ mee penitētie fra
tribus meis.i.p̄dicatorib⁹ trades.Ego
enim peccatrix ꝛ apostola fui:cōuentus
loci in quo decessi redditus ꝓ centū fra
trib⁹ assignabis:vt semp ibi vigeat stu
dium generale.Et his dictis disparuit
Jlle ꝫo facto iam die narbonā cernē:
in eo loco in quo magdalena disparuit:
crucē figi iussit que vsq; in presens cruꝫ

nenca dicit.Et sctm maximinū adiēs
a p ordinē repperit ꝛ iussa pfecit.Naꝫ
in illis duob⁹ locis monachi habita-
rēt cōtributionē fecit:ꝛ loca illa fra-
tribus p̄dicatorib⁹ tradidit assignans
eidē sup gabellis ciuitatis nicensis
alijs:iuxta ꝑcepta magdalene.Tēplū
ꝫo reliquijs eius regiū incepit:qꝫ nō ple
ne pfecit.Profectus ꝫo ad regnuꝫ:mo-
nasteria duodeci vel plura ordinis eius
dem p̄dicatorū fabricauit atq; dotauit.
Gdus de magdalena vsq; hodie me-
moria quotidie agit:ac tandē moriens
ordini suū eidē legauit qō vsq; ho-
die in cuentu sancti dñici de neapoli in
thornes pyride reseruatur.illudq; an-
no millesimo quadringentesimo nona-
gesimo quinto proprijs luminibus in-
spexi.Igitur mirabilis deꝰ in sctis suis.
Cālibi tñ vt mihi digni fide retulerī le
gatur(simo forte in eadē chronica quā qꝛ
uel ꝛ cursim plegi forte ad plenū reti
nere memoriter nequiui:precipue qꝛ de
eo scribendis nō cegitabā)magdalenā
nato regi ea nocte ter apparuisse:ꝛ pri
mo.Dixisse.Si te hinc liberauero facies
iubebo.Quo spondente disparuit.At
ille semetipsum reprehendens:ait Heu
nec q̄d velit inquisiui.Qua sc̄o apparē
ꝛ repetente eadē:q̄d inquit ipse iubes
dña:At illa.Locū inquit mee mortis ꝛ
nec penitentie meis fratribus tradas.
Quo id se facturū spondente:disparuit.
At ille semetipm reprehendēs.Heu in-
quit nec qui sint isti eius fratres inquisi
ui.Sed btā magdalena tertio ei modo
p̄dicto apparuit.ꝛ narbonā vsq; in
sto festo populo i honorem magdalene
solēnizante deportauit.Nō in ea ciuita
te ꝛ in tota regione summe veneratio-
nē habeī.Et his aūt pspicuū credo:quā
ū p̄dicatorum ordinē Magdalena di
ligat ꝛ magnipendat:qꝛ.s.p̄dicatores
suos fratres applaudit:ꝛ eis thesau-
rum suum.i.sua loca suaſq; reliquias cō
mendare curauit:quin ꝛ magistro gene
rali eiusdē ordinis tunc apparuisse dici
tur dum karolum e carceribꝫ eximit di
cens.Uos elegi thesauri mei custodes
atq; cultores.Propter qō etiā ipse Karo
lus tantum ordinē dilexit vt sue.s.libe-
ratrici secōformē effecerit.Sz qꝛ de ma
gdalena sermo nobis exortus est:vt tā-
to amori iuxta posse ꝛ vices ꝛ gras refe
rā:nōnulla alia que legi recitabo.Naꝫ
anno xp̄i millesimo tricentesimo septua
gesimo sctām baumā seu italice balmā
id est antrum in quo magdalena peni-
tuit:quidā mercator tuscus deuotionis
gra visitauit.Hic inde sic diuino succen
sus amore regressus est:vt ebrius amo-
ris spiritu verba eius relegenti videā-
tur extitisse.Hic regressus in patriā sue
vie itinerariū vulgari metro ꝓfecit:pul
cerrime veridiceq; describens ꝛ loca et
reliq̄as oēs q̄ in sctō maximino in Mar
silia ꝛ Arelate ꝛ Auinioni ꝛ reliq̄s locis
vicinioribus cōtinent:iuxta ea q̄ oculis
nostris inspeximus.Se quoq; presente
fratrē heliam ordinis predicatorū:qui
magdalene lōgo tēpore.i.annis.lxxxvj.
in sctā baumā seruierat multa que sub-
inferā renelasse:ꝛ post paululū vitā fini
uisse testatur.Huius opusculū ad me p
venerabiles patres ordinis nostri fra-
trem petrū veronensem priorēq; dixiē
sem:ꝛ fratrem Joānem fabrianēsem di
uini ꝫbi ꝓconē:a fratre honofrio florēti
no:a quo illud se habuisse asseuerāt de-
uenit.Jgit visitatis reliquijs ꝛ spelūca
dū ꝓsolatus mercator discessum medita
rek:fratres penes quos gram forte in-
uenerat:eū bti pfis helie:sermone am-
plius ꝓsolari voluerūt.Cuiꝫ manib⁹ fra
trū btūs pf helias delat⁹ fuisset:nā tot⁹
ꝺctus nil fere preter linguā habuit vi-
tā ꝑticipās:visos pegrinos dulciter sa-
lutauit.ac fratri se deferenti ait:Ad lo-
cū meū me deferas:qꝛ secreta dei volo
referare que tacui.Locū ꝫo suū dixit eē
in q̄ ad oconē:in spelunca sup petra in
qua nocte magdalena q̄uit:stare ꝓsueꝛ
uerat.Pro hoc ꝫo sciēdū est montē esse
in ꝓuincia ab oriente niciā:ab occidēte
ꝫo marsiliā:ꝛ a meridie mare:ꝛ a septē
trione habentē Auinionē:hic ad altitu
dinē triū miliū passuum assurgit.Et de
inde iubam seu cristā gerit lapideā:ab
occidente in orientē decē milibus passuū
ꝛ eo amplius extēsam:q̄ ab occidēte sic
ꝓcise cernit:vt murū vastissimū dixeris
Nā ad instar fere duarū ꝓcelsaꝝ turriū

eleuak. In rupis huius radice spelunca est eleuata quantū magn⁹ imo maxim⁹ iactus est lapidis: ore ꝓspicies occidentē: z clibani formā pre se ferēs. Ante os spelūce est breue spatioluz: intus ꝺo ad
G leuā intrātis z ad spelūce mediū lapis a solo surgēs in cumulū eleuak: z paulatiz ac sensim ꝺsus interiora spelūce euanescit: iter quē z extrema spelūce fons pulcerrimus patet frigidissim⁹ tactu z gustu dulcissim⁹: nūqz deficies z nūqz patēter ad extra ꝓsilies. Sup eo lapide magdalena z cōtēplatione z quieti nocte vacabat vt cōis fama: z imago ibi qsi magdalene aptis oculis qescētis btō maximino autore reposita testak: vñ cū tota spelunca iterdū guttulis ac gnati humoris humectek lapis ille solus (vt ꝺz) oi tpe immunis ab iniuria stillicidū conseruak. Hunc igit dū pr helias fuisset delat⁹ sequētib⁹ pegrinis: z ad lachrymas cetitat⁹ ei⁹ aspectu cōcitatis ait. Fratres dies venit z hora mihi diu expectate mortis. Igit q ad
H btē magdalene gliam et vestre salutis augmentū enarro: ꝓcipite. Cū btē magdalene seruiturus desertū istud: z rupē horridā, petiissem: exacto hic mēse solitudinē fastidies penitui: z discessum tacitus cogitaui. Quadā igit nocte cogitatib⁹ agonizās subito instar crucis montē hunc lapideū in partes qtuor diuisuz inspexi at qz mihi qtuor mūdi partes orties occidens meridies z septētrio patuere z celū sursum abyssusqz deorsuz. Igit timore pterrit⁹ in terrā excors cecidi (Cūqz ꝺbis qbusdā dulcib⁹ eleuatus spm collegissem: toto corde magdalenā i auxiliū aduocaui. Hec stati affuit tā sereno: z radiāti vultu: vt i eā intēdere nō possem: opta capillis z nuda brachia ac pedes florib⁹ redimita dicēs: In cōstās ac rudis te pp aptus ē mons z te pp ego assum: z p me mō velis tua alia I eternā vitā dirigek. Tu hic a meo seruitio discedere cogitasti sed audi q dicā: z demū age qlibet Ut nosti inqt e hierlm marsiliā multi deo volēte z naui subuehēte deuenim⁹. At vbi marsilia z ps nō parua regiōis iesu xpi fidē suscepit: tm̄ circa nos hūanus fauor z inqtudo creuerūt vt hoim ꝓsortia fugere cogitariz:
Rapta ꝺo diuinit⁹ sub hui⁹ antri sui ore ꝺposita. Cūqz hincide p locū mihi a deo paratū lumina direxissem draconē quē mea soror martha occidit: repēte lucem iter z tenebras aspexi: cui⁹ horroze suffi
I cieter exp̄meret nemo: erat bubalo maior. Vidi z ois gnis vipas. De ꝺ mōstro de quo sic loquit magdalena Uncē. dicit i spe. Histo q draco mōstruos⁹ extiterit: anterior em̄ ps feralis erat: posterior piscea z viperea cauda fuit magno boue maior z ꝓlixo equo ꝓlixior: caput leoninū habuit: iubas equas: pedes semos z vngues vrsinos. Fortitudine z ferocitate. xp̄m credit supasse leōes. Fuit et leuiathā serpēte maritio z bonacho alali gnat⁹ i pōte galatie asie i q̄ fūt eius mōl
K mōstra. Per mare āt venit ad rodanum fluuiū: p quē ad ea loca ꝓscēdit i qb⁹ fuit occis⁹. Hec ola ille. Nō ē ꝺo mirū, si spelūca ꝺsabak magdalene: qz i medio est deserti vastissimi: Quis tm̄ diabolica fortassis inuidia id actū sit. Subito iqt igit magdalena me appēte i spelūca: z draco z vipea multitudo excitank me oclis ac sibilis suū furorē p se ferētes. Mā vipe
L qdē inixe caudis pectoribus assurgebāt sz draco oib⁹ imanior ita me ꝓterruit vt timerē ei⁹ aspectū: imo nec ferre possē: q mortē nō timebā: Deu me tūc inqo iesu mi, nisi mihi stati affueris aut ꝺuorabor aut pauore spm̄ efflabo: Dixit tūc subito draco caput qsi me nō curaret. sz denuo stati extēso ac dilatato vastissimo gutture z ꝓcussis alis me deuorādū iuasit. Cūqz tā deglutiēdā i sua ora traxisset: qz lingua ñ poterā sic sū, pfūdo z securo corde locuta: dulcz amor iesu. tristē ne ac solā i
M deserto post inumera tua dōa me draconis escā effeciſti. tūc subito āgel⁹ de ore dracōis eductā me allocut⁹ ē dicēs. Btā q fidē tenes. Ac draconē calce pcutiēs: egredere i ḡt hic draco z oēs vipe tecū. Ac repēte se dedit draco z reliq turba ꝓcipitē z volās ac peditās ꝺsertū adiuit: i qll
N lū mea soror martha supauit. Igit āgel⁹ michael spm̄ efflauit odoriferū: q i flāmā ꝓuersus tota baumā lābēs imūdas ac fetidas viparū feces assūpsit. z locuz oēm mūdū ac redolētē effecit. Deide ꝺo i me ꝓuersus. De⁹ in qt quē tm̄ o magda

ma cōcupiscis z semper habes: te vult
O sic locū lachrymis irrigare ꝓfusis: vt
natur; scīs exēplū pnie ꝓpetuo fias. Re
assi eo disparēte pterrita: z loco lustra
ꝺ hoib⁹ inuiū ascēsuz descēsumqz rupe
vetāte cognoui. Tūc amoris dulcedine
ad lachrymas resoluta me ad terrā ꝓstrauī: adorās ac dicēs. Gratias tibi xp̄e
P ego q me oi mea affectione repleſti. Sz
ozo fontē i rupe hac exhibeas depcāti.
Crepuit stati sub meis oclis imane hoc
saxū: z qs cernis helia aq̄ e duro silice
scaturiere. Cūqz añ ipm̄ limpidissimum
fontē genuflexo ro gras agerē: ecce pl⁹
q̄ mille spūs vidi i spelūce dextera ste
Q lle ꝺba suauissimi amoris hebraica lingua decātates. Cū igit postremo subin
tulissent: nō expedire aie tā assiduā oro
nū frequētiā eleuatis oclis plenū aere
fotas spelūcā ex sibi⁹ ꝓperi. Igit cū eos
demōes suspicata iesuz nimiū territa ac
damassem: repēte cū suis militiis angelus michael affuit dicēs. Assum magdalena ne timeas. Deniqz malignis spiri
R nb⁹ ꝓgressus: eos oēs i fugā cōpulit reclamātes. Nō eris tū iō btā tu: q̄ oronibus vacas i antro. Crucē igit i ore spelū
S eangel⁹ erexit: dicēs. Caue ne extimescas in. posterū: qz custos tui altissimus.
Igit añ crucē eo disparēte tūc iacui: sz
ofont timore nimio exsiccatis, viscerib⁹
inst; re attēta nō ꝓualēs: collectas duas
radices i ꝺo ore spelūce i otas comedēs
aquā de fonte bibi: post quā hūanū ali
T qd nō gustaui crucē deinde rursus cōplexa ea die ac nocte sequenti orās orto
sole visum ad crucē ipsam leuaui colo
ris vt videbak cristallini z radijs fulgē
V tib⁹ coruscā. Cūqz in me vehemētissimi
amoris flammā ꝓmissem: ecce tā leta z
iubilās angelorū turba affuit: vt eternā
vitā in hoc antro credidisses. Repente
igit ab his ad infernalia loca delata: penarum gña z punitorū turmas inspexi.
X Cunqz ad loca purgatorū ventū esset: tā
ta dulcedine me spūs deuoti circūstete
rūt: vt mihi viderer esse in patria: z cuz
magna teneritudine direxūt. Ora ꝓ nobis magdalena nra. Quib⁹ ego vtinā i
Y quo vestra volūtas p me impleak. Animaduerto quātū vobis auxiliū sit opor-
tunum. Deinde vero ad crucē iterū reposite mihi angelus ait. Quāto tpe tu⁹ ac noster amor Jesus in terris te ꝓpter
Z euixit: tāto tu quoqz hac spelūca moraberis. Steti igit eo disparente ad crucē
A ozās et xp̄m salutē meam contēplabar.
Omni igit euoluto die angelorū affuere milite: z me tam sublimē in aera sustulerūt: vt celestes audiuerim resonare melodias: quod abinde citra septies
B semp infra diē et noctē effecerūt. Frig⁹ ac gelu igne succēsa iā nō curabā. Cūqz mee vestes paulatim vetustate deciderent: paulatim quoqz diuina pietate mei creuere capilli: ac demū cū semicinctia e rupe deiecissem sese adeo diffuderūt vt a me lapidib⁹ succidēdi gressum ꝓpedirent. In ipa ꝺo cruce mysteria xp̄i
C cūcta videbā. Ibi Anne ac Joachim hi storias. Ibi Maria iesum meū mihi parientē: ibi crucifixi tetrū linorē: ibi piuz cruorē: ibi dura vulnera: ibi crucem ad
D mortē ei⁹ dabak intueri: z eundē regredientē ab inferis: z celi sydera penetrā
E tē. Cū his cibata ferculis nocte dieqz flerē cū lauādi vult⁹ gra fontē petiissem
F obuium mihi humana forma iesum me his verbis alloquentē vidi te ꝓpter maria loca ista ꝓstitui. Circunsteterāt celestes militie regē suū flozz serta gestātes.
G z oliuarū palmarūqz ramos tenētes in manib⁹. Et ecce resplēduit subito assūpta hūanitas: z seipm̄ ad istar sui cū eēt in monte thabor saluator trāsfiguraut
H adeo vt me oculos inflectere tāta maiestas impulerit. Me quidē ad vultū dilectū oculos atollere dulcis amor i flāmabat: sz minime valui. Cūqz mecū multa ꝓtulisset illapsus ē celo: z quo ad vixi cēties ac decies me i spelūca sua pitatevi
I sitauit. Itaqz helia tibi ꝓsulo teqz rogo: vt i hac rupe xp̄i laudes exoluas q̄ te ad vite portū tādē adducā. Sterilē locū sola ac nuda ego adiui: tu ꝺo fr̄m habes
K solatia z victui vestituiqz abūdant opotuna. Igit de pseuerātia cogita. His dictis ab oculis meis inqt helias magdalena euanuit: z ego i hac vsqz horā oib⁹
L hoib⁹ ꝓdicta celaui. His dict; post horulā btūs ille pater expirauit: statimqz ipe
M cāpanule in ea rupe suspēse nullo homi-

num mouēte iubilarūt. Omnia hec ex dicto libello fideliter assumpsit. Mirabit autē fortassis vir alalis diuinam pietatē peccatricē alias tā p̄claris donis extulisse. Si ſl viderit q̄ eiusmōi est p̄dicātē xp̄m z forte lasciuiētē in p̄mone. Mariā subito diuini sermōis iaculo p̄cussā: sui pectoris arcana lachrymis z singultib⁹ reserare Si viderit repēte agitatā doloribꝰ z amore liquefactā: torq̄s: armillas: dextralia: margaritasq̄ deponere: z effusis comis lugubres assumere vestes. Si inquā viderit hāc iesu christi te nuisse vestigia: z hec lachrymarū flumine lota excitare capillis: z cordialibus oculis ac miserandis vocib⁹ misericordiā suis sceleribꝰ implorare. Si a maculis absolutam: in pace christi pietate remissā. Si p̄dicātē vbiq̄ xp̄m z Mariā comitantē: haurientē quidem christi doctrinā: sed substātiā effundentē. Si hūc viderit pauperē ac ītinere fatigatū salutatorē mundi excipe domo: fouere vnguētis dapib⁹ recreare z discipulox ei⁹ turbā suis facultatibus substentantez. Si ꝓpinq̄s imo z discipulis fugiētibus carnifices inter ītrepidam cruci astitisse cruētā sanguine lachrymis ifusā: aereā eiulatib⁹ adiplentē. Si cōtēplari sepulcrū z vnguēta parare. Si mulierē fragilē sexu noctis tenebras z arma custodū nō extimuisse (O vim amoris imensam) quin dilectū extinctū q̄sierit in sepulcro. Si postremo hāc viderit vacuo sepulcro colligatā: z nulla iā p̄ter lachrymas habere solatia: videbit pariter diuinaz pietatē: hāc ab extremo in extremū non nisi p oportuna media deduxisse. Que ei crimina possent tot gemitib⁹: tot lachrymis: tāto ardore nō esse abolita. Si alas scelestissimas baptismalis vnda sāguis xp̄i operāte tute pulcerrimas. in oculis dei optimi maxie splendētes restituit: q̄d in Maria sanguis christi e cruce stillans effecit: Mirari igit magis opz ignuiā holm atq̄ secordiā: q̄ in Maria christi pietate pspecta subito q̄uis atroces: q̄uis sceleste z flagitiosi nō atterunt: vt vbi su pabū dauit delictū: su pabūdet z gra. Uñ z Frācisc⁹ petrarcha visa Marie spelūca z lapideo cubili huiꝰ btē pecatricis ꝓsyderās penitudinē ꝓfuct⁹ait.

Dulcis amica dei: lachrymis inflectere nostris.
Atq̄ humiles attēde p̄ces: nr̄eq̄ saluti
Consule nāq̄ potes nec enim tibi tāgere frustra:
Permissuz gemituq̄ pedes perfundere sacros.
Et nitidis siccare comis: ferre oscula plātis.
Inq̄ caput dñi p̄tiosos spargere odores.
Nec tibi congressus primos a morte resurgens.
Et voces audire suas: z mēbra videre.
Immortale deꝰ: lumēq̄ habitura p eū
Ne quicq̄ ōdit etherei rex xp̄s olympi.
Uiderat illa cruci herentē nec dira patientem.
Judaice tormēta manꝰ turbeq̄ furētis.
Jurgia: z isultꝰ equātes fera lignas.
Sed mestam intrepidamq̄ simul: digitisq̄ cruentos.
Tractātē clauos: replētē vulnera fletu
Pectora tōdētē violētis cādida pugnis
Uellentem flauos manibus sine more capillos.
Uiderat hec inq̄ dū pectora fida suorū.
Diffugerent pellente metu: memor ergo reuisit.
Te primam ante alios: tibi se prius obtulit vni.
Te ꝯ digressꝰ terrꝰ te ad asta reuersus.
Bis tria lustra cibi nūq̄ mortalis egerē.
Rupe sub hac aluit: tā lōgo in tpe solis
Diuinis contenta epulis z rore salubri.
Hec domus antra tibi stillantibus humida saxis.
Horrifico tenebrosa situ tecta aurea regum.
Delitiasq̄ omnes: ac dītia vicerat arua
Hic iclusa libēs longis vestita capillis.
Ueste carēsalia ter dēos passa decēbres
Diceris: hic nō fracta gelu nec vita pauore.
Nāq̄ famē: frigꝰ: durū q̄q̄ saxa cubile.
Dulcia fecit amor: spesq̄ alto pectore fixa.
Hic hoiz nō visa oculis stipata caterua.
Angelicis: septēq̄ die subiecta p horas.
Celestes audire chozos alterna canētes
Carmia corpeo de carcere digna fuisti.

pe ille.

Feria sexta infra octa. pasche.

Textus euan. Mat. ca. vlti.

Vndecim discipuli abierūt in galileā in mōtē vbi cōstituerat illis iesus. Et videntes eū adorauerunt: quidā aūt dubitauerunt. Et accessit Jesus locutus est eis dicens. Data est mihi oīs ptās in celo z in terra. Euntes ergo docete oēs gētes baptizātes eos in noīe patris z filii z spūssancti. docētes eos seruare oia quecūq̄ mandaui vobis. Et ecce ego vobiscū sum oīb⁹ diebus vsq̄ ad consummationem seculi.

Undecim discipuli abierūt ꝛc. Mat. vl. Qz fere totū h̄ euan. pz ex dictis: pauca de eo exponēda sunt. Dñ ergo Undecim discipuli abierunt in galileā in montē vbi cōstituerat illis ie ſus in mōtē. ſ. thabor: ſm mag. hiſt. Cōstituerat aūt hoc p angelū dicētē: qz ꝑcedet vos in galilea: ibi eum videbitis ꝛc. Quidā aūt dubitauerūt) pmittēte dño ad bonū nr̄m vt sim⁹ certiores. (Data ē mihi oīs ptās). ſ. i tpalib⁹ z in spūalib⁹ in celo z sup angelos (z i terra) sup hoies alo alia. (Est aūt sciēdū q̄ xp̄s neq̄ in ſ̄ctū deꝰ neq̄ in ſ̄ctū hō aliq̄d habuit q̄ nō dederit ei pr̄: ſz in ſ̄ctū hō aliq̄d ſuiter accepit: qz nō fuit semp hō. Sed tamē q̄d accepit potestatē vt esset oim iudex post passionē vel ante. Ad hoc dicit s. Tho. super Mat. q̄ hanc potestatē h̄z nunc z nō ante accepisse dupliciter. Primo quia tūc z nō ante innotuit vniuerso mundo xp̄o. ſ. resurgente z ascēdēte z aplis predicantib⁹. Et scōo qz tūc accepit possessionē z executionē talis ptātis. Multa āt pulcra ad h̄ ꝓpositū dicit. iij. q. xlix. ar. vl. (Eūtes) q̄ p mūdū ad predicādū (docete oēs gētes) nō obstāte q̄ a ꝓncipio p̄dicatiōis dixerit vob⁹: i viā gentiū nō abieritis (baptizātes eos in noīe pris z filij z spūssancti) regul'r. Aliq̄s ei er spūali ꝓsilio spūssancti baptizauerūt in noīe xp̄i: q̄s. ſ. voluerūt hoiez cruci affixū amabilē reddere. (Docētes eos seruare oia quecūq̄ mādaui vobis. Et ecce ego vobiscū sum vsq̄ ad consummationē seculi) Hoc autē ſm Chrys. non est dictū tantū apostolis: qz vsq̄ in finez seculi non erāt duraturi: sed oibus fidelibus sequentibus. Est aūt ſm Raba. nobiscuz per gratiā semp quo ad aliquos de ecclesia. Pōt etiā dici q̄ est nobiscum per spūalem prouidentiam z regimen: z per sacramentum eucharistie.

Sabbato infra octa. pasche.

Textus euan. Jo. ca. xx.

Una sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumētū z vidit lapidē sublatū a monumento. Cucurrit ergo z venit ad simonem petrum z alium discipulum quem diligebat ihesus: z dicit eis. Tulerunt dñm de monumēto: z nescio vbi posuerunt eum. Exijt ergo Petrus z ille alius discipul⁹: z venerunt ad monumentum. Currebāt aūt duo simul z ille alius discipul⁹ ꝑcurrit citius petro: z venit prim⁹ ad monumētū. Et cū se inclinasset: vidit lintheamina posita: nō tn introiuit. Venit ergo simō petrus sequens eum: z introiuit in monumentū: z vidit lintheamina posita. z sudariū qđ fuerat sup caput ei⁹ nō cū lintheaminib⁹ positū: sed sepatim inuolutū in vnū locuz. Tūc ergo introiuit z ille discipul⁹ qui venerat primus ad monumētū z vidit z credidit. Nondum enim sciebant scripturam: qz oportet eū a mortuis resurgere.

Una sabbati maria magdalena ꝛc. Jo. xx. (Una sabbati) i. die dñica. Sed vt dicit s. Tho. cū dixerit Matheus ꝑma sabbati: Joānes dixit: vna sabbati: vtēs illo mō loquēdi quo Ge. ſ. 01. Factū ē mane z vespe dies vn⁹ z b̄ i signū q̄ i hac die i q̄ resurrectio in-

choauit facta ē ḡſi q̄dā noua creatura ⁊ renouatio mūdi. Itē vt dicit: qz i hac die ichoabaḳ dies eternitaſ q̄ ē vna (maria magdalene) cū q̄ erāt ⁊ alie. ſz iſta vt fern ēcior noiaḳ (venit mane cū adhuc tenebre eſſent ad monumētū.) Sed ℨ qz dicit marc⁹ orto iã ſole. Ad ꝺ dicit. s. Tho. q̄ erat ortꝰ in ſuo ſigno: qz erat aurora. Qz eſſ auroza iter lucē ac tenebras medias: ℨz alīq̄d lumis ⁊ tenebraz. Jō tūc erāt tenebre: ⁊ tñ ſol erat ortus in ſuo ſigno. i. in exili luce auroze. (Et vidit lapidē ſublatū a monumēto.) Nihil ꝺt ꝺ angelo ſedēte ſup illo qz vł ipm nō vidit: ſz ſtatim viſo oſtio patēti retroceſſit. Vł q̄ veriꝰ eſt: vidit q̄dē ſz nō audiuit ℨba eiꝰ vel ſaltē nō accepit vt angelica ℨba: qz poſtea nō q̄ſtuiſſet vinētem cū mortuis. De his dctm̄ eſt. ſ. (cucurrit ḡ ⁊ vēit ad ſimonē petrū ⁊ ad aliū diſcipulū quem amabat Jeſus: ⁊ dicit eis. Tulerūt dñm de monumēto.) Nō dicit eū ſurrexiſſe qz nō crediderat: vel veriꝰ ex feſtina retrocceſſiōe nō audiuerat plene ãgelica ℨba angeli ſedētis ſup lapidē quē audierūt reliq̄ cū ea exiſtētes: ⁊ nō ſtatim retrocedētes (⁊ neſcimꝰ. ſ. nos mulieres. Vñ pz q̄ nō erat ſola (vbi poſuerūt eū. Exīt ḡ Petrꝰ ⁊ ille aliꝰ diſcipulꝰ ⁊ venerūt ad monumētū (cū maria magdalena ⁊ aliꝫ q̄ poſt eā ſtati retroceſſerūt. ℨz forte petrꝰ ⁊ Joānes obuiā eas habuerit. (Currebāt aūt duo ſīl. ⁊ ille aliꝰ diſcipulꝰ p̄currit citiꝰ Petro. ⁊ venit pmꝰ ad monumētū. Et cū ſe inclaniaſſet ad videndū p hūilimā potuſtā (vidit lintheamia poſita). i. depoſita de dorſo ⁊ corpe xp̄i. (non tñ introiuit) ſi carnerulā corpis xp̄i cōtentiuā. ℨz introierut ſpatiū clauſū ſine tecto. ⁊ pmā camerulā. (Venit ḡ ſimō petrus ſequēs eū ⁊ introiuit in monumētū. Et vidit lintheamina poſita: ⁊ ſudariū q̄ fuerat ſup caput eiꝰ: nō cū lintheaminib⁹ poſitū ſz ſepaꝛatī ſuolutū in vnū locū. Tūc ḡ introiuit ⁊ ille diſcipulꝰ q̄ venerat pmꝰ ad monumētū: ⁊ vidit ⁊ credidit. Nondum ei ſciebāt ſcripturā qz oporteret eum a mortuis reſurgere. (Abierūt ḡ itez diſcipuli ad ſemetipſos). i. ad ſuas ḫitatiōes. Maria magdalena ibi remanēte vt. ſ. dicit. ē. Cetera ſīl'r patēt. (Sed tñ notā dū eſt q̄ diligēter euāgeliſta exp̄mit curſum petri ⁊ Joānis pp̄ myſteriū vt ꝺt s. Tho. Nā petrus antiquioꝛ gentilem populū ſignificat: ex quo deſcēdit iudas cuꝰ ſignificatꝰ p Joānē iuxta illō Geñ. xix. Egredere de terra tua ꝛc. Jſti ſimul currebāt ſub diuerſis legibꝰ. ſ. nature ⁊ moyſi decurſu huiꝰ inūdi. vel currebāt deſyderio felicitaſ ⁊ cognitiōis. Sz iudaicꝰ poꝛ currebat: qz priꝰ vidit ſyſtatē. ⁊ priꝰ venit ad monumētū p deſyderiū myſterioꝝ xp̄i. Et cū ſe iclinaſſet ſub iugo legis vidit lintheamina figuraliꝰ poſita: nō tñ introiuit qz in mortuōꝝ credere noluit. Petrꝰ ℨo eū ſequit ſenioꝛ. qz eccl'ia gentiū inſerēda erat eccl'ie deoꝝ: ⁊ intrauit credēdo: ⁊ vidit lintheamina q̄ ⁊ Joānes: qz figuras nō repudiauit ſed vlterius vidit ſudariū quod uerat ſup caput eiꝰ. i. credidit deitatē xp̄i. qz caput xp̄i deꝰ. ſ. Co. xi. q̄ diuinitas eſt inuoluta. i. occulta ⁊ ſepata ab oi creatura p excellentiā ſuā ⁊ in vno loco: q̄ nō habitat vbi eſt ſciſma mētiū vel ſciſſura Deide introiuit Joānes: q̄ literal'r propter reuerētiā reſeruauerat pmū igneſſuꝝ petro ſenioꝛi. Et hoc ē ſignū q̄ i hac mūdi etiā iudaicꝰ populꝰ cōuertet' in Chry. tñ ita diligēter iſta deſcribuntur vt nouerint iudei q̄ corpꝰ nō fuit ſublatū furtiꝫ. qz vtiq̄ raptoꝛes nō contraxiſſet moꝛā in ſpoliādo illud ſed feſtinaſſent. Amen.

☞ Dñica in octa paſche.

☞ Textus euan. Jo. ca. xx.

Cum eſſet ſero die illa vna ſabbatoꝝ: ⁊ foꝛes eſſent cluſe vbi erant diſcipuli cōgregati ꝓpter metū iudeoꝝ: venit Ieſus ⁊ ſtetit in medio: ⁊ dixit eis. Pax vobis: Et cum hoc dixiſſet oſtēdit eis manus ⁊ latus. Gauiſi ſūt ergo diſcipuli viſo dño. Dicit ergo eis itez. Pax vobis. Sicut miſit me pr̄ ⁊ ego mitto vos. hec cū dixiſſet inſufflauit et dixit eis. Accipite ſpm̄ſctm̄ quoꝝ remiſeritis peccata remittuntur eis: ⁊ quoꝝ retinueritis retenta ſunt.

Cum eſſet ſero die illa ꝛc. Jo. xx. In pñti euā. tanguntur tria pūcta: q̄ ſūt. Apparitio. Dubitatio: ⁊ liberatio. ¶ Quantū ad primū tagit' appariꝛe: q̄ xp̄s diſcipulis ſero appuit poſtq̄ Cleophas ⁊ ſociꝰ ex emaꝰ fuerāt regreſſi. Et qz hec appitio de q̄ hic Jo. loq̄t ē ea ē cū ea de q̄ p̄terita hebdomada feria. tertia egit Lu. iō tota pria ps pz ex dictꝫ excepꝫ paucis. Primū eſt q̄ xp̄s ianuis clauſis igreſſus ē. ¶ Circa hoc ḡ ſciēdū ē ex doctria. s. tho. i. q̄libz. q. x. ⁊. iij. ſniaꝝ di. xliij. q̄ iter ℨtuoꝝ dotes gl'oſi corpis vna ē ſubtilitas. a q̄ q̄dā dicūt corpꝰ gl'oſuz ℨ ꝺ h̄ eſſe ſimul eē poſſit cū alio corpe: ſ hoc vt ℨt ñ ē itelligibile: qz talis dos auferret a gl'oſo corpe id quo prohibet ei cū alio. i. dimēſiōes hoc ei phibēs ñō ē ℨitas. qz nō ē dare aliquā q̄ remota duo corpa ſimul eē poſſint. Neq̄ materia vł forma: qz gl'oſum corpꝰ nō eſſet integrū. ē ergo dimēſio cui priꝰ ⁊ p ſe appetit diſtinctio ſitual'. ⁊ eiꝰ diuiſio potētial' facit diſtictas ptes vniꝰ corpis: ſicut ⁊ actualis facit diſtincta corpa actu. Hz aūt gl'oſuz corpꝰ diuina ℨtute q̄ poſſit ſil'r eē cū alio. vt. ſ. duo corpa diſtincta ſm eē ſint i vno ſitu. Deꝰ eſſ q̄ cūq̄ agit p cās medias ꝓt ⁊ ſine eis facere ſicut efficere hoiem ſine maſculo ⁊ femia ſicut aūt pſeruat accidēs p ſubiectū: ita pſeruat ⁊ diſtinctionē i eē p materiā diſtictā ℨ ſitū. iō ſicut ꝓt ſine ſubiecto ſeruare accidēs ita ꝓt ſine diſtictiōe ſitꝰ pſeruare diſtictionē i eſſe. Sz ℨ iſtā doctrinā. s. tho. ar. qz deꝰ licet poſſit ſupplere vicē alteriꝰ cāe efficiētis ñ tñ cāe formal'; ñ ei poſſz albū facere ſine albedie. Sitꝰ ętℨ eē diſtictiōis cā formalis ⁊ nō effectiua. ad ꝺ aūt ꝺt q̄ duplex ē rep diſtictio. Una ſituaꝛ ſiue mathematica. ⁊ iſta ē formalis p ſitū ⁊ ſine eo eē nō ꝓt. Alia ē realis vel phyſica ſeu ſpectiua vñ ſuperficies duoꝝ celoꝝ imediatoꝝ q̄ mathematice ſūt vna qz i vno ſitu phyſice ſūt due: qz ſūt i diuerſis ſubiect'. ⁊ iſto mō diſtictio ipſi eē ē effectiue a ſitu. ñ ſicut a cā ℨz ſicut a cōcā. ꝓncipia ei ēntialia ſub ſitu efficiūt eē. Cuius iſta efficētia nō ſit ꝓpria ſed ſit poteꝰ ſeq̄la. ꝓpe aūt ipm eē efficit q̄ ꝓncipia eſſētialia ſub ſitu efficit. i. generās ſcom eſt qz ꝺz (Dicit ergo eis itez. Pax vob⁹) Sed. Jteratio ꝯfirmatio eſt: ſiue iō repetit: qz gemina ē ℨtus charitaſ. vel qz ipe eſt q̄ fecit vraq̄ vnū. Hec ille. vł dixit priꝰ: vt ſciāt ſe deo pacificatos p ſua vulnera vñ oñdit eis manꝰ ⁊ latus ſcōo replicauit ne timerēt pſecutiōes q̄ꝺ ad gl'iam vēnirēt: vt ipſe. vñ ſubdit. (Sicut miſit me pater ⁊ ego mit. v.). Gre. i. ea charitate vos diligo cū iter ſcādala pſecutoꝝ mitto qua me charitate pr̄ diligit quem venire ad tolerādas paſſiōes fecit. Hec ille. vel ſicut miſit me pr̄ ad ꝺdicādū et abſoluēdū ⁊ ego mitto vos vt doceatis ⁊ abſoluatis a petis miſteriali'. ſtiꝫ ⁊ ligꝫtū hō inſtr̄aliter ⁊ inchtū deꝰ autoꝛitatiue. Uñ ſubdit (Hec cū dixiſſet inſuf.) vt oſtēderet ſpm̄ſctm̄ a ſe ꝓcedere ſm aug. iij. de trini. Dicit aūt ma. hiſt. q̄ tribus vicibꝰ xp̄s ſpm̄ſctm̄ dedit. Prio ante mortē ad miracula faciēda ſeptuagita diſcipl'is. Scōo inter mortē ⁊ aſcēſionez ad remiſſionē pctōꝝ vt hic. Tertio ad robur vt in die pentecoſtes. Dicit autez Chry. q̄ q̄dā dicūt p iſtā inſufflationem diſcipl'os fuiſſe ꝓparatos ad ſuſcipiēdū ſpm̄ſctm̄: qz ſi angelū videns Daniel ceſſum mētis paſſus eſt: q̄d paſſi eſſent ſuſcipiētes illā ineffabilē gr̄am niſi ꝓmitus fuiſſent inſtructi. Et ſubdit q̄ nō ē pcm̄ dicere eos tūc ſuſcepiſſe quandaz ſpūal'; gr̄e ptātē: ad remittēda pcta. Sicut ei dicit. s. Tho. iij. p. q. lxiij. ſolꝰ deus opaꝛ ad effectū interiorē ſacramētoꝝ principal'r: xp̄s aūt inquātū hō vt inſtr̄m cōiunctū ⁊ principale: alij ℨo miniſtri vt inſtrumēta ſecūdaria. Jō ſubdit. (Quorū ⁊c.) ¶ Ja hac parte eſt morale documentū: de quo Greg. ait in homil. Libet itueri q̄ illi diſcipl'i ad tāta onerꝝ hūilitatis vocati: ad quātū culmē gl'ie ſunt ꝓducti. Ecce ñ ſolū ꝺ ſemetipſis ſecuri fūt ſz ⁊ ꝓncipatū ſupni iudicij ſortiūt'. vt vice dei q̄buſdā pcta retineāt q̄buſdā relaxēt. Hūc nūc i eccl'ia xp̄i locū tenētes ſolūedi atq̄ ligādi auctꝛtē ſuſcipiūt: q̄ gdū regimiꝫ ſortiūt'. Grādꝫ honoꝛ: ſz gue pōꝺ iſti ē honoꝛꝫ. Duꝛ q̄ppe ē vt q̄ ne ſcit tenēr moderamia vite fue: inde fiat aliene. Hec ille. Chry. Sacerdos eiꝝ ſi ꝓ

pria hñ dispẽsauerit vitã: alioq; ꝓo non cũ diligẽtia curã habuerit cũ pniciosis i gehẽnã vadit. Hec ille. ¶ Quãũ ad secũdũ tãgit dubitatio Tho. cũ dr. (Thomas aũt vn⁹ ex duodecim q̃ dr didym⁹) i. gemin⁹: vel dubi⁹ vt dictũ est fek. vſ. añ dñicã de passiõe (nõ erat cũ eis qñ venit ihesus) qz dicesserat auditis his q̃ dicebat Cleophas z soci⁹. Et hoc ſm Greg. de⁹ pmisit ꝓpt nos vt firmi⁹ credam⁹. Uñ ait. Egit miro mõ supna clemẽtia vt discipul⁹ dubitãs dũ in magſo suo vulnera palparet carnis: in nobis vulnera sanaret infidelitatis. Pl⁹ eñ nobis Thome infidelitas ad fidẽ: q̃ fides credẽtiũ discipl'oꝝ. pfuit: qz dũ ille ad fidẽ palpãdo reducit: nra mẽs oĩ dubitatione post posita in fide solidat. Hec ille. Ex q̃bus ꝑz Gre. sens⁹ q̃ Thomas nõ solũ vidit sed etiã tetigit loca vulnerũ xpi. Dicit autẽ Chry. q̃ sicut quakrcũq; credere leuitatis est ita multũ inuestigare grossissime mẽtis ẽ: z talr fecit Thomas. Nã sequit (Dixerũt ergo ei alĩ discipuli. Uidimus dñm. Ille aũt nõ rãtũ illis decredens quã rẽ putãs impossibilẽ ſm Chr. (dixit eis. Nisi videro in manib⁹ eius figuras clauoꝝ ex quo vſ q̃ alĩ apli dixissent ei xpm resurrexisse cũ futuris: nõ solũ cũ cicatricib⁹: (z mittã digitũ meũ in locũ clauoꝝ: z mittã manũ meas in latꝰ eius non credã) Chry. Alĩs iste grossior extitẽs: eã q̃ est p sensum grossissimũ. s. tactũ q̃rebat fidẽ: et necꝫ oculis credebat. Hec ille. Uidet aũt in his ꝟbis Chry. in cõueniẽter illũ imputare: qz duoꝝ sensũ notitia certior est. Uñ et supra xps ad magis certificãdũ discipulos post visum iussit eos palpare. Ad hoc dici põt q̃ per tactũ certius cognoscit an aliq̃d cedat vel nõ. Jõ ad ꝓbandum an in xpi corpore ossa essent z caro: iussit dñs palpare discipulos. Sed Thomas p tactũ noluit hoc cognoscere: ſm vulnerũ figuras. Certi⁹ aũt p oculũ q̃ p tactũ cognoscit figura. Et lz sit maior certitudo saltem ertẽsime illã duplici sensu cognoscere: tñ signũ mẽtis obtuse est nõ credere figurã que percipit oculis. ¶ Est aũt in hac parte morale documentũ: vt q̃libet quãtũcunq; debilis multum cõfidat in deo. Nã de isto Tho. sic dicit Chry. (In firmior erat alijs iste z ifidelior ante xpi passionẽ: postea oib⁹ fortior fctus est ꝙ reprehẽsibilis q̃ solus orbem terrarũ percurrit et in medijs plebib⁹ volnebaſ volentibus eũ interficere. Hec ille. De hoc etiã apostolo rẽpondus nostris narrat mirãda ab Indis ad nos venientibus vt pote q̃ in festo eius mare prebeat siccuꝫ accessum ad eius eccl'iaꝫ: z q̃ sua manu corpus eius sacrã porrigat cõionem: et q̃ diebus passionis de quodã foramine crucis quã tenet manu ereat vitis: q̃ in die pasche fructuꝫ maturum habeat: et multa similia. ¶ Quantũ ad tertiũ tãgit liberatio q̃ xps illũ ab infidelitate liberauit: cũ dr. (Et post dies octo iterũ erãt discipuli eius int⁹) Tantũ autẽꝫ tardauit dñs ei apparere ſm Chry. vt interiꝫ ab alijs Tho. admonitus accenderet (z thomas cuꝫ eis) ꝓpter quẽ solum veniebat xps. Chry. Cõsidera dñi clemẽtiã: q̃libet z p vna alia ostendit seipm vulnera habẽtem: z accedit vt saluet vnũ. Hec ille: (Uenit Jesus ianuis clausis.) ¶ Notandũ est aũt q̃ venire videt importare progressionẽ sen motum organicũ. Duplex aũt est localis mot⁹. Unus organicus q̃ pars post partuꝫ mouet vt est motus q̃ aia in pñti statu mouet corpora. Nã primo mouet cor z p illud alia mẽbra. Alĩs est nõ organicus: quo. s. totũ corpus motũ simul mouet: vt cũ cadit lapis. Uterq; aũt motus inesse põt glorioso corpori. vt vidẽtur velle. Durand⁹ Scotus Petrus de palude z. s. Tho. de hoc vide capitulum in. iij. dist. vlt. (Et stetit in medio et dixit eis. Pax vobis.) Et vt dicit Chry. volẽs q̃ cũ Tho. ad ꝓdiscipulos loq̃bat ipse dñs aderat: non expectauit vt ab eo interrogarek: ſz eisdẽ ꝟbis ei ipse operat. Uñ sequit (Deinde dicit Thome infert digitũ tuũ huc z vide manꝰ meas: z affer manũ tuã z mitte in latꝰ meũ) notandũ q̃ Tho. direrat se velle videre figuram clauorũ z mittere digitũ in loca clauorũ z mittere manũ in latus. Ad ista aũt tria inuitat eũ xps: lz nõ eodez ordine: vnde ly huc: non videt demonstrare latus ſz loca clauorũ. z nota q̃ xps in ſuo corpore nõ solum habuit vulnerũ cicatrices

(est signa: ſz etiã habuit aliquas aptus: als: Thomas per tactũ nihil fuisset certificatus. Et hoc innuit. s. Tho. vt pz ibi inspiciãtur dicta eius. iij. p. qõ. liij. art. iij. Et etiã hic innuit cũ dicitur in la ms meũ. Talis tñ aptura z cõtinuitatis solutio forte non fuit penetrans penes: sed per aliqualez humilitatẽ carnis in locis vulnerũ: z ita credo sed per spiritualẽ gloriã in predictis locis apparẽ tez recompẽſat ſm. s. Tho. ibidez. Et qz ibi dicit post resurrectionẽ non fuit illũ corpus immutatũ: nõ etiã nunc talia vulnera sunt in eo: z cause horũ habẽtur supra in die pasche. Sicut aũt dicit Aug. xxij. de ciui. dei. etiam in martyrũ corporibus erunt vulnerũ cicatrices: sed sine omni diminutione mẽbrorum. (Et noli esse incredulus sed fidelis.) Utrum vero Thomas xpm tetigerit aut non: ex euãgelio nõ habeꝫ. Sed tñ ſm. s. Thom. iij. parte vbi ꝟ. z. iij. di. xxj. z sanctum Leonẽ papã: z Theo. z Aug. tetigit: sed non propter se: qz ad visum credidit ſm. s. Tho. iij. vbi. ꝟ. ſz ꝓpter nos vt testis esset resurrectionis. Et cõtra hoc videt dicere Augu. q̃ credebat qz tangebat tñ intendit q̃ credebat deitatẽ qz tãgebat hominem cũ quo stat q̃ solo visu credidit hois resurrectionẽ. Rñdit Tho. et dicit ei. dñs meus z deus meꝰ. s. es tu. In q̃bus ꝟbis ſm Theo. duas naturas et vnã ꝓsonam expressit (Dixit ei iesus: qz vidisti me Tho. credidisti) Sciẽdum est aũt ſm Aug. z. s. Tho. ſ. q. lxvij. q̃ visus ratione sue ꝓfectionis ꝓ omni sensu ca pi cõsueuit. Sicut dicimus. Audi z vide q̃ bene sonet cithara z sic de alijs sensibus. Si ergo ad solum aspectum credidit: ly vidisti sumitur ꝓprie. Si vo ad tactũ: sumit large ꝓ tetigisti. ¶ Sed ꝓtra. Si vidit quom̃ credidit: cũ fides sit nõ apparentiũ: z Ad hoc dicit Greg. q̃ hoiez ꝺdẽ vidit ſz tñ deũ cõfessus est (Beati q̃ non viderunt z crediderũt) Greg. in ho. In qua sentẽtia nos ſpiritualiter signi ficati sumus q̃ eum quem carne non vidimus: mẽte retinem⁹: ſi tñ fidẽ nostram operibus seq̃mur. Ille etenim ve credit q̃ erercet operãdo q̃ credit. Hec ille. Sicut aũt dicit Aug. ꝟbo ꝓterriti temporis circa rem futurã vsus est ꝓpter rei incertitudinẽ. Sed cõtra: qz dicit. Lu. x. Beati oculi q̃ vident q̃ vos videtis. Ad hoc dicit. s. Tho. hic q̃ cũ duplex sit beatitudo. ſ. rei q̃ cõsistit in dono dei. i. in aliqua li premio z spei q̃ consistit in merito quã tum ad primã beati sunt q̃ videt xpm z quantũ ad scõm beati q̃ credũt nõ videntes. Hec ex illo qui intendit q̃ visio hũa nitatis etiam passibilis eẽt pars nostri premij accidẽtalis: z q̃ ceteris paribus est magis meritorium credere sine visu ꝙ cum visu. ¶ Sed cõtra hec obꝟcit Nico. de lyra: qz apostoli quibus xps dixit, Beati oculi ꝛc. nõ erant beati i re: ſz saltim qz erant beati in re participatione aliquali sui premij accidentalis: licet nõ essent pfecte beati. Possumus etiã aliter exponere: vtrũq; referendo ad meritum. Nã beati. i. beatiores q̃ non viderunt ceteris paribus: qz magis merenꝫ sed beati. i. beatiores q̃ vident: non quidem ceteris paribus: sed qz cõiter habuerũt fidem firmiorẽ Chry. Qz ꝟo ioannes pauciora alĩs euangelistis dixerat subiungit (multa q̃dẽ et alia signa fecit Jesus) ſcz post resurrectionẽ ſm Chry. iõq; subditur (in conspectu discipulorũ suorum) cum quibus. ſ. solis post resurrectionem cõuersatus est (q̃ non sunt scripta in libro hoc) Ut vero sciamus q̃ non discipulorũ tantũ gratia miracula faciebat: totã naturã humanã alloquẽs ſm Chry. dicit [Hec autẽ scripta sunt vt credatis qz Jesus est filius dei] Qz em̃ vna ꝙsona subsistit in diuina z in hũana natura dq; eodẽ vere dr q̃ filius est dei z vtrigitis. Lz em̃ Jesus dicat naturã hũanã sicut deus diuinã z xps vtrãq; qz tñ dr ꝺez in cõcreto: supponit ꝓ suppoſito diuino in quo talis natura subsistit. Et hoc qz care iesum in testẽ est iurare q̃ deũ. ¶ Et vt credẽtes] fide formata charitate] vitã eternã] q̃ sola simp'r est vita [habeatis in nole ei⁹] i. ꝓ ipm q̃ est vita. Et hoc est documentũ qđ in hac pte habet. Uidet aũt btus euãgelista aliqñ hoc suo libro finẽ iposuisse de ide ꝟo supaddidisse aliã manifestationẽ xpi factã ad mare tyberiadis. Et idem forte accidit de hystoria adultere mulieris de q̃ supra dcm ẽ. Nunc

Dñica.j.post octa.pasche.

Textus euāg. Jo.cap.

EGo sum pastor bon⁹. Bonus pastor animā suā dat p ouibus suis. Mercenarius aūt q̄ nō est pastor cuius nō sunt oues pprie: videt lupum venientē z dimittit oues z fugit. Et lup⁹ rapit z dispergit oues. Mercenari⁹ aūt fugit qz Mercenarius est: z nō ptinet ad eū de ouib⁹. Ego sum pastor bon⁹: et cognosco oues meas: z cognoscūt me mee. Sicut nouit me pr̄ z ego agnosco pr̄z et aiaz meā pono p ouib⁹ meis. Et alias oues hēo q̄ nō sūt ex hoc ouili: z illas opz me adducere z vocē meā audiēt. z fiet vnū ouile z vn⁹ pastor.

EGo sum pastor bonus ⁊c. Jo. x. In pñti euā. tangit ꝓparatio q̄ est inter verum pastorē z mercēnariū et interserunt q̄dam de lupo et ouib⁹: intelligit aūt p pastorē plat⁹: p mercenariū platus: p ouē subditus: p lupū diabol⁹ z q̄libet ei⁹ minister intēdēs malū ouib⁹: vt sunt heretici. ¶ Dr̄ ḡ. (Ego sum pastor bon⁹.) Sicut aūt dicit Chrys. dñs añ ista q̄dā magna ꝓmiserat i futurū vt puta felicē vitā. Jō ne aliqs decrederet hic agit de sua passione: vt sic discamus arguere. Si iste p nobis morit. z mortem suā pnūtiat: q̄re nō pōt aut nō volet futurā vitā pnūtiare z dare. Sz ḡ: qz bon⁹ pastor intrat p ostiū: vt ōt Jo. ipe ꝙ nō pt intrare p ostiū cū sit ostiū: vt idē dicit. Ad hoc dicit Augu. Sicut p se nouit patrez: nos aūt p illū. sic intrat i ouile p seipm z nos p ipm. Nos qz xpm pdicamus per ostiū intram⁹: xp̄s aūt seipsuz predicat. Lumē em̄ z alia demonstrat z seipsum. Hec ille. Et intēdit q̄ nō incōuenit spiritualiter q̄ vnus sit pastor principalis z ostiū. Nec tñ ostium cōuenit omnibus pastoribus bonis sed tantuz principali. ¶ Item cōtra: qz saluator se laudat: qđ z nō videt bñfactū in se: z etiā nobis est exemplū maluz: vt. s. nosipsos laudem⁹ z magnific emus. Ad hoc dr̄ q̄ null⁹ purus hō debet velle laudari a se vel ab alio. qz si cogitet vitā suam ꝓteritam hz dolendi z erubescēdi causam: si futurā timēdi. Nō sic aūt xp̄s: ideo vult a nobis laudari, ppter nos. Un̄ Aug. sup. ps. Laudari se vult deus vt tu pficias: n̄ō vt ille sublimet. Nō hoc a te amat q̄ illū augeat: sz qđ ō te ad illū pducat. Hec ille et sūt seipsum laudat ppter nos. Un̄ Gre. in moral. Deus q̄ nos ꝓhibet ne ꝓpria laudemur p scripturā sacrā laudes suas loq̄tur: nō qz ipse indiget q̄ pficere laudibus nesciat: sed dū suaz nobis magnitudinē narrat: nr̄am ad se imperitā sublenat. z bona sua laudādo nos edocet: q̄ oīno hō nō cognosceret si de se tacere voluisset. Laudes igit suas indicat vt valeamus eū audiētes cognoscere: cognoscētes amare: amātes seq̄: sequētes adipisci adipiscētes ꝙ ei⁹ visiōe pfrui. Hec ille (bonus pastor) aiaz: nō pecoruz [aiam suam]. i. vitā corporalē sm Aug. q̄ est ab aia [dat]. i. morte exponit [ꝓ oibus suis]. i. p spūali salute aiarū sibi cōmissarū. Semp em̄ p seruatione z recuperatiōe dignioris exhibēdū est vili⁹ et nunq̄ econuerso. Est aūt melior vita vni⁹ hois sp̄s vita mille pecudū imo oīm bestiarū: et melior spūalis salus vnius aie q̄ corporalis vita pastoris. Jdeo tenet̄ platus etiā sub pena pcti mortalis p spūali subditorū vita periculū mortis z mortē ipam si expedit sustinere. [Mercēnari⁹ aūt]. i. p mercede inseruiēs gregi. Nō ē aūt ppria sm Aug. merces vita eterna: cū illa sit hereditas sz res tpalis. Merces em̄ nō debet filio: sz oparioꝫ ducto Gre. in ho. Sunt nōnulli q̄ dū plus terrenaz substātiā q̄ oues diligūt: merito nomē pastoris pdūt. Nō em̄ pastor: sz mercēnarius vocat q̄ nō ꝓ amore eterno oues pascit. Hec ille. [Et q̄ nō est pastor] cuius. i. affectus nō est ad oues qz nō est dñs ouiū sed est oparius cuius nō sunt oues ꝓprie. Sz ex hoc vr̄ q̄ oēs boni plati ꝓter xp̄m sint mercēnarii. q z oues nō sunt eorū ꝓprie sz xp̄i: q̄ dixit petro Jo. xxi. Pasce oues meas. Ad hoc dico dupl̄r. Primo: q̄ silia nō opz esse in oibus silia. In corpalib⁹ ergo pastor. i. dñs ouiū z mer-

cari⁹ distinguunt ꝓ possidere et non possidere oues. Jn spūalib⁹ ño ꝓ amare et amare mercedē q̄ habet ꝓ ouitatis cū primo. Et qz illum plus q̄ ipsos diligūt: oia ppter ipsum diligūt q̄ ꝓtiū bonū iudicāt q̄quid illius in quo seipsos plus quā in seipsis diligunt (videt lupū venientē). i. diabolū z ministros ei⁹ sm Aug. de verbis dñi. Et recte dicit sup Jo. iste lupus videt venire z oues iugulare: cum videt adulte. rās z dmōi crimina suadere Scōm Gre. ño in homil. est quilibet iniustus op pressor. Un̄ ait. Lup⁹ sup oues venit cū quilibet iniustus z raptor fideles quosq̄ z humiles opprimit. Hec ille. (z dimittit oues z fugit) sm Aug. fugit dū nō audet pctā mulctare et vellere: excōicādo z punitēdo: ita q̄ sicut ipe amor vel cupiditas est spūalis ꝓgressio: ita timor vel est fuga. Sed z sm Greg. idē vr̄ esse vita fuga. vñ ait. fugit aute. qz dū sibi ab iniusto periculū metuit: resistere ei⁹ iustitie nō ꝓsumit. fugit aūt nō mutādo loci: sed subtrahēdo solatium. Hec ille. ¶ Jn hoc aute est documētū q̄ tpe necessitatis ꝓbant alioz q̄litates. Gre. in homil. Lup⁹ veniēs indicat quo ḡs alo su gregis custodiā stabat. Hec ille. [z lupus. i. diabol⁹ vel tyrān⁹ [rapit z dispergit oues] Diabol⁹ q̄dē rapit ad se aias p pcm: z eas dispgit p odia z inimicitias ꝙ iter illas seminat. Tyrānus ño rapit tpalia: z dispgit oues q̄s ꝓpr̄ijs bonis z propr̄ijs locis expulsas vagari cogit. [Mercēnari⁹ aūt fugit] z cā subdit [qz mercēnari⁹ ē] nō diligēs oues sz mercede Gre. Ac si dicat. Stare i periculo ouiū nō pōt q̄ in eo q̄ ouib⁹ ꝑest nō oues diligat sz lucrū terrenū q̄rit. Et tō opponere se ꝙ periculū trepidat ne ꝑ q̄s diligit amittat. Hec ille. Sz ḡ arguit. Nā apli vi pastores fuer̄ūt z tñ fugiebāt dicente dño. Cū vos psequent i ista ciuitate fugite i aliā. Mat. x. Ad hoc rñdet Aug. ad honoratū dicēs. q̄ aliq̄n etiā corpaliter fugere licitū ē. nō solū ex pdicta dñi sntia. sed etiā ex pliis sctōr̄ patrū. Nā btūs Athanasius z multi aliī sci fugerūt tyrānos Un̄ ex pdis ꝓbis dñi hui⁹ q̄nis veritas colligit. Nō em̄ vituperat simplr̄ pastor qz fugit: sz qz fugit: z dimittit oues i periculo. Si ergo sine ouiū periculo fugere posset nō esset fuga vituperāda. Si ergo solū pastorē ipetat lup⁹ fugere pōt. qz nullū periculū iminet ouib⁹ q̄bus p aliū ꝓuidet. z ipse se reservat ad ouiū vtilitatez q̄bus adest alo. Un̄ isto mō fugit Paul⁹ Act. ix. Si ño tot⁹ grex ipetat. z sunt ibi plures pastores seu plati sufficientes ad ouiū exhortationē z regimē pñt aliq̄ eoꝝ fugere. Si ño sit vn⁹ tantū ei nō sz fuga qz oues exponeret periculo. Notādū ē aūt q̄ is q̄ ꝑest male: aut caret recta fide. z sic est lup⁹. ois em̄ heretic⁹ ē minister diaboli aut caret iurisditiōe. z sic ē latro. Aut bona itētione. z sic est mercēnari⁹. q̄ intrat p ostium: z veritatē docet quam nō fecit: z cōseruat oues: ideo tolerandus est z sicut pastor amplectēdus: z fur abiciēdus. [Ego sum pastor bonus] Hoc aūt sm Chrys. dicit quasi concludens ex premissis. Nam duos malos pastores noiauerat. s. furē qui nō intrat p ostium: z venit vt furet z mactet z pdat. Et mercēnariū de quo dicit in pñti euāgelio q̄ imminēte periculo fugit. Ex primo aūt se distinxit dicēdo se venisse nō ad mactandū sz vt oues vitā habeāt. A scōo ño dicēdo q̄ aiam suā ponit ꝓ ouib⁹ suis. Jō necessario sc̄dz q̄ sit bon⁹ z ver⁹ pastor. Et qz bonus pastor oues diligit: z ex frequēti visitatiōe eas cognoscit. et ꝙr ab eis agnoscitur. ideo subdit. [Et cognosco oues meas: z cognoscūt me mee] ꝓpter sollicitā visitationē sm Theo. Uel sm Greg. in homi. cognosco. i. diligo. Un̄ ait. ac si apte dicat. Diligo oues meas: z ipse me diligētes obsequūt. Qui em̄ veritatē nō diligit: hāc ad hūc minime cognouit. Hec ille. Et loquit de cognatiōe affectiua qua spirat amor et sm quā ōt mitti fili⁹: aut venire ad mētes nostras. De hoc aūt habes a scōo Tho. j. di. xv. z xvj. Qđ ño dicit. z cognoscūt me mee intelligitur de ap̄lis z aliis qui tā eum sequebant. Uel loquit de futuro ꝓ modū ꝓteriti: ꝓpter rei certitudinē. Un̄ iō sic dicit. qz in ꝓrio erat vt cognosceret ab eis ¶ Notādū ät est q̄ oues xp̄i eo modo illum sequunt quo oues sunt. Si em̄ sunt

ones actu: actu seqūtur. Si ꝓdestinatione: ꝑdestinatiõe sequunt: nõ actu aliqñ. Nã etiã ecõuerso aliqñ sequuntur actu ⁊ nõ ꝑdestinatiõe q ad aliqõ futurũ ipſ: vt ꝓscite. (Sicut nouit) .i. amat ſm Grego. (me pater: ⁊ agnosco pfem) cui⁹ signũ est qõ subdit (⁊ aiam meã) ex ei⁹ amore (pono ꝓ ouib⁹ meis) Greg. in homil. Ac si aperte dicat. Ea charitate qua ꝓ ouib⁹ moriot quãtũ pfem diligã ostendo. Hec ille. Uñ ⁊ ſm Chry. paul⁹ volẽs se verũ esse pastorẽ ℨ pseudo apl̃os demõstrare: exẽplũ induxit a periculis ⁊ moribꝰ: qr vt ait Theo. seductores ꝓ ouib⁹ aliam nõ exponũt. Et nota q cumly sicut: aliqñ equalitatẽ: aliqñ similitudinẽ importet: hic stat primo mõ loquẽdo de xpõ quo ad diuinitatẽ et ſcõ mõ quo ad humanitatẽ. Hic aũt sic dubitat ⁊ dicit doctor angelicus. Cũ in xpõ sint tres substantie. ſ. verbi: aie: ⁊ corporis: q̄rit. qs hic loquit cũ ꝺr: alaz meã pono. Nõ em̃ loquit verbũ: qr nũq̄ fuit ab alia separatũ. Nec aia: qr nihil separatur a seipso. Nec corpus vel xp̃s q̄tum ad corpus qr corpꝰ nõ ℨ ptãt iterũ sumẽdi eã. Dicendũ est ergo q in morte alia illa fuit separata a carne: cũ xp̃s sit vere mortuꝰ: diuinitas autẽ nec ab alia nec a carne vnq̄ fuit separata. Et iõ corpus ℨtute diuinitatis aiam posuit ⁊ iterũ resumpſit. Hec ille virtualiter. Sz qr hec postilla nõ est tota ſancti Tho. ſz est tota vel ptim collecta ꝓ discipulũ ei⁹: possumus dicere q verbũ siue suppositũ eternũ est qõ loquit cui⁹. ſ. est agere ⁊ pati. Et verbũ aiam posuit. i. deposuit: nõ a se: ſz a corpe separãdo: permissiue ſaltẽ. Et hoc loq̃ndo de aia rõnali q̄ est ps hominis. Si em̃ loq̃mur de aia. i. vita q̄ est essentia viuẽtis. i. hũanitas. sic eã deposuit. i. ſepauit a se ad hũc ſensum: qr i triduo nõ fuit vnita ℨbo: qr nec fuit i rerũ natura i triduo mortis xp̃i: ſz erat corrupta ꝓ mortẽ. Et istemet ẽ ſensus. s. tho. ſ. q corpꝰ ℨtute diuinitatis. i. diuinitas q̄ erat i corpe hic loquit Gze. i homil. Qr ℨbo nõ solũ iudeã ſz ⁊ gẽtilitatẽ reduxere venerat subiugit (Et alias ones hẽo) i. gẽtiles ꝑdestinatos (q̄ nõ sũt ex hoc ouili (Sicut em̃ dicit Aug. de ℨbis dñi ꝓiꝰ dñs loq̃bat de ouili qõ est carnale genꝰ isrl ⁊ iõ dicit: ex hoc ouili (⁊ illas opz) ex suppositiõe non absolute (me adducere) ꝓ apl̃os meos ſm Aug. ad cognitionẽ ℨitatis ⁊ celestẽ ꝙuersationẽ. Et sicut dicit Chry. in hoc notat tã iudeos q̃ gentiles tũc fuisse dispersos (⁊ vocẽ meã audiet) i. vocẽ apl̃oꝝ in quib⁹ ego loquor quos illi audiẽt: eis assentiẽdo ꝓ fidẽ ⁊ obediẽdo ꝓ ꝙuersationẽ. (Et fiet vnũ ouile. i. vna eccl̃ia ex gẽtili ⁊ iudaico ꝓpꝰ propter vnũ baptiſmi signaculũ ſm Theo. (⁊ vnꝰ pastor). i. xp̃s imo vnꝰ vicariꝰ pastoris. i. papa. ¶ Ex his aũt oib⁹ ꝓz q in pñti euãg. fit mẽtio de q̃uor. ꝓpio deo ⁊ bono pastore. De q̃ ponunt tria signa ſ. ꝓ ouib⁹ pati ones cognoscere ⁊ ones ad ouile reducere. Huiꝰ officiũ est ones pascere ℨbo ⁊ exẽplo: ac tpali subsidio. Scõo fit mẽtio de mercẽnario: de q̃ etñ gerere ẽt tria signa ponũt. ſ. de ouib⁹ curã nõgerere lupo venięte fugere. lanã ⁊ tpalia q̃rere. Huiꝰ studiũ est mulgere ⁊ tõdere. Uñ ⁊ xp̃s ꝓpio pastori nũq̄ dixit tonde: ſz pasce. Semel aũt dixit et: occide. Act. x. ſz nõ loq̃bat de ouib⁹: ſ. de volatilib⁹ ⁊ reptilib⁹ ⁊ quadrupedib⁹ immundis ꝙ̃ significant superbi ⁊ auari ⁊ luxuriosi. Tertio fit mẽtio de lupo cuius ponunt tria signa. ſ. inuadere rapere ⁊ dispergere ones. Et⁹ aũt officiũ est illas occidere. ꝓpio decipiẽdo. De eo em̃ legit q humanas voces ⁊ canũ latrat emittat vt pastores ⁊ ones decipiat: ⁊ in hoc est figura diaboli. Scõo p impatiẽtiã frãgẽdo Legit em̃ de eo q contra vẽtum vadit: ne canes eiꝰ odorẽ percipiãt Et idẽ facit diabolꝰ dum hoiem in aduersitatib⁹ tãq̄ invẽtis: existẽtẽ: rẽtãdũ ꝓtribulãdũ inuadit. Tertio p spẽ vanã alliciẽdo. Nã legit de lupo q libẽter ludit. Uñ ⁊ ſi puerũ rapere possit cũ eo ludit: ſz tandẽ deuorat. Quarto de ouib⁹ de q̃b⁹ tria signa ponunt. ſ. pastorẽ cognoscere. ſ. cognitiõe. practica q̃ ẽ ꝓ opationẽ eiꝰ vocẽ audire ⁊ eũ seq̃ q̃ ola reducunt aliquo mõ in vnum. Hꝫ officium est simplicitatẽ habere in aspectu in affectu ⁊ actu lupũ fugere: vtilitatẽ afferre sobrie ⁊ mãsuete viuere.

℣ Dñica. ij. post octa. Pache.

Textꝰ euã.

℣ Textus euã. Jo. c. xvi.

Modicũ ⁊ iã nõ videbitis me: ⁊ iterũ modicũ ⁊ videbitis me qr vado ad patrẽ. Dixerunt ergo ex discipulis ei⁹ ad inuicẽ. ¶ Quid hoc est qõ dicit nobis modicũ ⁊ nõ videbitis me: ⁊ iterũ modicũ ⁊ videbitis me: ⁊ qr vado ad patrẽ. Dicebãt ergo. Quid est hoc quod dicit modicũ nescimus quid loquitur. Cognouit aũt Jesus qr volebant eũ interrogare: ⁊ dixit eis. De hoc q̃ritis inter vos: qr dixi modicũ ⁊ non videbitis me: ⁊ iterũ modicũ ⁊ videbitis me. Amen amẽ dico vobis q: plorabitis ⁊ flebitis vos: mũdus autẽ gaudebit: vos autẽ cõtristabimini: sed tristitia vestra vertetur in gaudiũ. Mulier cũ parit tristitiam hz: qr venit hora eius. Cum autem peperit puerũ: iã nõ meminit pressure ꝓpter gaudiũ qr natus est hõ in mũdũ. Et vos igitur nũc quidẽ tristitiã habetis. Jterũ aũt videbo vos: ⁊ gaudebit cor vestrũ. Et gaudiũ vestrũ nemo tollet a vobis.

Modicũ ⁊ iã nõ videbitis me.) Jo. xvi. In pñti euã. tangũtur tria pũcta q̃ sunt. Dubitatio. Dissolutio. ⁊ cõsolatio. ¶ Quãtũ ad pmũ tãgit q̃dã dubitatio quã discipuli xp̃i in ei⁹ verbo habuerũt. Chry. quia sciẽdũ est q ea de q̃b⁹ hic est sermo eo sero ꝓtigerũt in quo capt⁹ est dñs. Qr ergo discipulos de sua absentia ⁊ recessu tristes aliquãtulũ relenaret ꝓmittẽdo eis aduẽtũ spũsancti te rũ incipit de tristib⁹ loq̃. Chry. Hoc aũt facit vt assuefaciat eos per tristiũ auditionẽ dñ ferre suã separationẽ. Eã em̃ q̃ dolet aliam ⁊ a tristitia multa detinetur nihil ita cõsueuit quietare vt q̃ tristitiã pariunt verba reuoluta cõtinue. Hec ille. Dicitur ergo [Modicũ ⁊ iã nõ videbitis me ⁊ iterũ modicũ ⁊ videbitis me.] Scõm Aug. aũt ꝓ primũ modicũ intelligit tps ab illa hora i qua loquebat vsq̃ ad passionẽ ꝙ quã eorũ aspectib⁹ subtractus est. Per scõm ℨbo modicũ intelligit tps ab hora mortis vsq̃ ad horã resurrectiõis: que oculis eoꝝ reddũ⁹ est: ſm Chry. aũt ⁊ Alchui. ꝓ primũ modicũ intelligit tps ab hora passiõis vsq̃ ad horã resurrectiõis in quo illũ nõ viderũt. Per scõm ℨbo: tps ab hora resurrectiõis vsq̃ ad horã ascẽsionis in quo eis apparuit loquẽs ⁊ de regno dei ⁊ postea illũ nõ viderunt nisi ex gra spũli: iõ subdit [qr vado ad pfem ſm hũanitatẽ. ſ. quã assũpſi: ascẽsurꝰ i celũ. Uel qr vado ꝓ morte ſm mẽtẽ Aug. vt videt. Hec aũt verba ſm Aug. obscura erãt discipulis ante q̃ id qõ dicit esset impletũ. Uñ sequit [Dixerunt ergo ex discipulis eiꝰ adinuicẽ] qr xp̃m ex reuerẽtia interrogare nõ sat⁊ cito audebãt. [Quid est hoc qõ ꝺt nobis. Modicũ ⁊ nõ videbitis me: ⁊ iterũ modicũ: ⁊ videbitis me: ⁊ qr vado ad pfem: Dicebãt ergo. Quid est hoc qõ ꝺt modicũ] de hoc ei forte pluſq̃ de alĩs verbis dubitabãt iõ ⁊ plꝰ repetebãt [Nescimꝰ q̃d loquit. Ista est bonarũ mẽtiũ dispositio: q̃ cũ autores autẽticos ꝓpiue diuinas ſcripturas nõ intelligũt: id siue ignorãtie: ⁊ nõ illorũ falsitati ascribũt. Causa aũt dubitãdi ſm Chry. ſ. duplex erat. Prima ipa tristitia q̃rãt oppressi: que mẽtes discipl̃oꝝ ab his q̃ dicebant amouebat. Scõa ipe ꝓtextꝰ verboꝝ xp̃i: q̃ videbant oppositũ iplicare. ſ. videbitis ⁊ vado vel ſm alios qr dicebat: videbitis et nõ videbitis. Est ⁊ tertia cã: qr ignorabãt an parabolice vt cõsueuerat loq̃rek. ¶ In hac pte est documentũ morale q̃ q̃ vult afflictũ vehement. circa aliq̃d ꝓsolari nõ ꝺz ei statiz ⁊ ℨ̃ ex abrupto delectis loq̃ qr afflictũ delectãt tristes tãq̃ ei ꝓformia dũ est in tali statu: vt ꝺt Chry. Uñ ⁊ dicit. s. Tho. sup Jo. q ꝙ̃ vult aliquẽ ꝓsolari ꝺz oñdere se ei cõpati: ⁊ talis ꝓpassio: vt ait aileuiat vel qr afflictꝰ existimat q̃ſi aliꝰ secũ onꝰ aduersitatis ferre: vl qr ei incũdũ ẽ experiri amicitiã cõpatientis. Ro. xij. Flere cũ flentibus. ¶ Quãtũ ad scõm tãgit qũo xp̃s dissoluit eoꝝ dubitationẽ: cuꝫ ꝺr.] Cognouit aũt Jesus qr volebãt eũ ſterrogare] iõ

tãq; benignꝰ ⁊ clemẽs statim sine ītero-
gatiõe loquit: ⁊vt se eoꝝ secreta scire de
mõstraret. Uñ sequitur (Et dixit eis. De
hoc q̃ritis iter vos: qz dixi vobis: modi
cũ ⁊ nõ videbitis me ⁊ iterũ modicũ et
videbitis me) ꝑht aũt hec legi interroga
tiue: vt xp̃s nõ ex ignoratia interrogaue
rit: ſz vt introduceret ꝑbã q̃ dicturꝰ erat
Põt etiã legi plane sine interrogatiõe:
quali xp̃s voluerit dicere se id scire qõ il
li loq̃bant. [Amẽ amẽ]. i. vere: et gemi-
nat ad maiorẽ certitudinẽ [dico vobis]
Sed nunq̃d sic loq; est iurare? Dicendũ
est q; nõ: qz non inuocat deꝰ testis: imo
quicũq; loquit implicite: etiam vtꝫ isto
mõ loq̃ndi: qz vt dialectici ꝑbãt eis ꝓ
positio mũdi significat se esse verã: siue
sit affirmatiua siue negatiua. Jõ idẽ est
dicere sol eclipsat ⁊ solẽ eclipsari est ve-
rũ: dum vero ór. In veritate dico vobis
erit iuramẽtũ vel nõ erit: ex intẽtiõe lo-
quẽtis: q̃ si intẽdat deũ q̃ fol simplr est
ỹitas testẽ inuocare: erit iuramẽtũ: vt
sit idẽ dicere in veritate qõ ꝑ veritatez
seu ꝑ deũ. Si ño sit idẽ dicere in verita-
te qõ dicere ſm veritatẽ: sumẽdo illã in
cõi ⁊ non ꝑ prima: nõ erit iuramẽtũ cũ
sit idẽ: q; dicere vere dico. Uñ ⁊ saluator
aliq̃n sic locutꝰ legit in Luc. iiij. q̃ tñ con
sulit vt sermo nr̃ sit est est: nõ nõ: vt ꝓz
Mat. v. nec tñ in substãtia plꝰ est dicere
Amẽ amen dico vobis. sed plus est solũ
ſm explicationẽ (qz plorabit ⁊ flebitis)
de morte ⁊ passione mea: [vos q; me di-
ligitis.] Et in b̃ exponit eis illud primũ
modicũ: ac si dicat. Illõ modicũ post qõ
nõ videbitis me: est tꝑs durãs vsq; ad
pũctũ i q̃ de morte mea plorabit; [Mũ
dus aũt]. i. holes mũdani ſm Aug. siue
xp̃i inimici [gaudebit] flẽtib; apostolis
iudei leti xp̃m flagellis cedebant ⁊ affi-
gebãt cruci: ⁊ affixo ipꝛoperabãt ⁊ illu-
debãt. ¶ Est aũt i hac parte mozale do-
cumẽtũ de q̃ ait Alchui. Sz ⁊ cũctis fide
libus cõuenit hic sermo dñi per lachrymas pẽsuraſq; pẽsentes q̃ ad gaudia eter
na cõtẽdunt. Flentib; aũt istis mũdus
gaudet qz in pñtib; delectanꝫ: alterius
vite nulla gaudia spectantes. Hec ille.
¶ Quantũ ad tertiũ ponitur discipulo-
rũ ꝓsolatio verbo ⁊ exẽplo. Uerbo qui-
dẽ cum dicitur (Uos autem contristabi
mini: sed tristitia vestra vertet in gau-
dium). q. d. Sicut vobis flẽtibus illi gau
debũt: ita ecõuerso: qz vos i mea resur-
rectione ⁊ in futura gloria letabimini.
Illi vero in mea resurrectione dolebũt
⁊ in penis infernalib; cruciabũt. Exem
plo aũt qũo: ſm Chrỹ. ostẽditur q; die-
nis ⁊ finita tristitia ad infinitam letitiã
terminaꝫ dum subdit (Mulier dũ parit
tristitiã hz: qz venit hora ei;) sz ad do-
lẽdũ (Cũ autem peperit puerũ) qõ gra-
tus esse solet q̃ femellã parere ſm Au
gu. Et hoc ꝓpter duo. ſm. s. Tho. super
Job. j. qz pfectiꝰ est ⁊ desyderabiliꝰ. Est
aũt masculinꝰ sexꝰ pfectior femineo: scõ
qz in rebꝰ gerẽdis magis filũ q̃ filie cõ-
sueuerũt esse in adiutoriũ (Jã nõ memi
nit ꝓ pressure ꝓpt gaudiũ qz natꝰ est hõ
in mundũ) Aug. Jsta aũt similitudo ad
intelligẽdũ nõ videt esse difficilis: qm
cõparatio ei; in pñti ptu est eodẽ tꝑo ex
ponẽte cur dicta sit. Hec ille. Nã sequit
(Et vos igitur nũc qdẽ tristitiã habe-
tis iterũ aũt videbo vos) in die mee re
surrectiõis ſm Chrỹ. vel ſz Aug. in die
vestre mortis. Et hic exponit scõm mo
dicũ diuersimode ſm diuersos modos
intelligẽdi illud (Et gaudebit cor vr̃m:
⁊ gaudiũ vr̃m nemo tollet a vobis) qz il
lud gaudiũ ſm Aug. erit xp̃s: qõ obiec-
tiue ⁊ nõ subiectiue intelligẽdum est.
Jstud aũt gaudiũ post suã resurrectio-
nẽ fuit immortale: ⁊ cõsequẽter ꝑ mor-
tẽ iã nõ poterat auferri: ⁊ multo min⁹
vbi nõ solũ tꝑe: ſz discipuli sunt imor
tales vt in gl̃ia. Gaudiũ ño nr̃m subiec-
tiue est delectatio de visione xp̃i ⁊ nr̃a
felicitas subiectiue est ipsa contẽplatio
quã circa xp̃m deũ ⁊ hoim habituri su-
mus. Dicit aũt ista cõtẽplatio fructꝰ ad
quẽ ꝑ labores volumꝰ puenire Augu.
Ad fructũ cõtẽplationis cuncta officia
referuntur actionis. Ad hoc em̃ referr̃
q̃cq̃ bene agit. Jbi est finis qui sufficit
nobis. Eternꝰ igit̃ erit. Nec; em̃ finis
nobis sufficit nisi cuius nullus est finis
De hoc itaq; qõ; sufficit nobis rectissi-
me audim⁹: gaudiũ vestrũ nemo tollet
a vobis. Hec ille.

¶ Dñica. iij. post octa. ꝑasche.

¶ Tertus euã. Jo. c. xvj.

Vado ad eũ qui misit me
⁊ nemo ex vobis interro
gat me quo vadis. Sed
qz hec locutꝰ sum vobis
tristitia impleuit cor vestrũ. Sed
ego veritatẽ dico vobis: expedit
vobis vt ego vadã. Si em̃ nõ abie
ro paracletꝰ nõ veniet ad vos. Si
aũt abiero mittã eũ ad vos. Et cũ
venerit ille. arguet mũdũ de pctõ
⁊ de iustitia: ⁊ de iudicio. De pctõ
quidẽ qz nõ crediderunt in me. De
iustitia vero: qz ad patrem vado ⁊
amodm non videbitis me. De iudi-
cio autem: quia princeps hui⁹ mũ
di iam iudicatus est. Adhuc mul-
ta habeo vobis dicere: sed nõ pote
stis portare mõ. Cũ aũt venerit il-
le spiritus veritatis docebit vos
oẽm veritatẽ. Nõ em̃ loquet a se
metipso sed quecũq; audiet loque
tur: ⁊ que vẽtura sunt annũtiabit
vobis. Ille me clarificabit: qz de
meo accipiet: ⁊ annũtiabit vobis.

Vado ad eũ qui me misit ⁊c.
Jo. xvj. Jn pñti euã. tãgun
tur tria pũcta: q̃ sunt. Pro-
fectio. Redargutio ⁊ Sup-
pletio. ¶ Quãtũ ad primũ
tangit protectio q̃ xp̃s ad celos se. pñci
pelle dicit: Ubi aduertendũ est q; ea q̃
dicit recitãt xp̃s dicit ea nocte q̃ capt⁹ è ⁊
paulo añ dixerat discipulis: ab hĩc syna
gogis facẽt vos: ⁊ ex hoc ⁊ ex ei; recessu
ua erãt dejecti q; nihil eũ interrogabãt
ampli⁹. Jõ ſm Chrỹ. dñs discipulos de
tanta tristitia vult eos increpare: ⁊ de
aduẽtu spũssti ꝓsolari di. [Uado] per
mortẽ (ad eũ q̃ misit me) i. ad deũ: Uidet
em̃ loqui de se in gñti hõ [⁊ nemo ex vo
bis interrogat me q̃ vadis] ⁊ cã nõ inter
rogandi subdit [ſz qz hec locutꝰ sum vo-
bis tristitia] nimia ⁊ superabũdãs [im
pleuit cor vr̃m] Uel ſm Augu. qz supra
dixerat se velle ire: et illi interrogaue-
rãt quo: ⁊ ip̃e dixerat se iturũz quo ipsi
nũc ire nõ poterãt: nũc ita se ꝓmittit itu
rũ vt nullꝰ interroget quo vadat: qz. s.
ita patẽter ꝑ ascẽsionẽ volebat cõcẽde
re vt opꝰ nõ esset quo iret interrogare.
Et cum Aug. sentit Be. Dicit ergo [Va
do]. i. post paucos dies ibo (et nemo ex
vobis interrogat). i. interrogabit (q̃ vadis.
Sed qz hec locutus sum vobis tristitia
impleuit cor vr̃m) Aug. Cõtristabatur
humanꝰ affectus: qz carnalis desolabat
aspectus. Hec ille. (Sz ego veritatẽ di-
co vobis expedit vobis vt ego vadam)
Chrỹ. q. d. Si milies cõtristemini opoꝛ
tet vos audire qz meũ recedere vobis
cõfert. Hec ille Aug. Expedit vobis: vt
hec forma serui auferat a vobis nolovt
semper me carnaliter diligatis ⁊ isto lacte
cõtẽti: semp infantes esse cupiatis. Hec
ille. (Si em̃ nõ abiero paracletus). i. cõ
solatoꝛ (nõ veniet ad vos) qz. ſ. non erit
tis idonei recipere illũ. Aug. Si tenera
alimenta quibus vos alui non subtra-
xero solidũ cibum non esurietis. Sic car
naliter esurietis: capaces spiritus non
eritis. Hec ille. (Si aũt abiero mittam
eũ ad vos). i. ſm Chrỹ. faciam vos ido-
neos ad ei; susceptionẽ. Aug. hoc ẽ. Nõ
potestis cape spẽm nisi ſm carnẽ nosse
desistatis xp̃z. Hec ille. Nõ ergo xp̃s exi
stẽs in terra iõ nõ mittebat spũm̃sctm̃ qz
nõ posset ſm Aug. in. j. de tri. sed qz illi
dispositi nõ erãt. Qũo aũt vna diuina
ꝑsona posset mittere alia vide. j. di. xv. ⁊
xvj. ¶ Est autẽ in hac pte mozale docu-
mẽtũ q; si volumꝰ diuina dona a deo re
cipe nosip̃os studeamꝰ illo dãte ꝑpara
re. Nã sicut ór Aug. q̃ fecit te sine te. nõ
saluabit te sine te. Hec ille. Et itelligе si
ne te ꝓsentiẽte hz saluet te sine te saluã-
te. ¶ Quãtũ ad scõm tangit redargutio
quã spũssctus factusꝰ erat. cũ ór. Et cuz
venerit ille. hz em̃ filiꝰ eũ mittat tñ ip̃e
ór venire. Tũ qz spõ tevult mitti. Tũ qz
ẽt ip̃e seip̃z mittit q̃ ad cãre nouũ effectũ
i creatura ñ ãtq; ad eẽ a se. qz nihil ẽ sibi
ipsi ꝓncipiũ essendi. De b̃ vió vbi. s. (ar
guet mũdũ) ꝑ vosip̃os vt ór Aug. in q̃tũ
. s. diffundet amoꝛẽ ivr̃is coꝛdib⁹: ⁊ fuga
nit timoꝛẽ loq̃ndi ꝑ veritatẽ. Nõ aũt vt idẽ
ór b̃ sic ẽ itelligẽdũ. q̃si xp̃s ñ arguerit mũ
dũ: sed gẽtẽ tñ iudaicã: ⁊ spũssctus totã

mūdū p apl̄os:qz in vocibus apl̄oꝝ reſonabat xp̄s.Oēs ḡ q̄s arguit ſpūſſctūs: arguit etiā xp̄s (de pctō infidelitatis (et iuſtitia) ipſi⁹ xp̄i quā mūdus nō accepta
6 uit (z de iudicio) ipſi⁹ mūdi principis.i. diaboli. Uñ exponēdo ſubiūgit. (De pec cato q̄dē qz nō crediderūt) hoies mūdani (in me) ſperādo.ſ.z diligendo: ſine his eſſ. ꝓprie null⁹ credit in xp̄z ſm aug. de ꝥbis dñi.a⁹s demones crederent i xp̄m aug. Hoc eſſ. pctm quaſi ſolū p ceteris poſuit:qz hoc manēte cetera detinent.z hoc diſcedēte cetera dimittunt. De iuſtitia ꝥo:qz ad patrē vado gl̄iosus i aia et corpe pp humilitatē z obediētiā z charitatē:) z alias virtutes (z tā nō videbitis me) mortalē:ſz ſempiternū ſm aug. Jſta ꝥo iuſtitia de qua mund⁹ arguit ſm Augu. ſup Jo. eſt iuſtitia fideliū credētiū in eū quē nō vidēt. Ex hoc eſſ. arguunt dicere ꝓſueti. Quō credem⁹ i eū quē nō videm⁹? ſm Chry. ꝥo z Aug. de ꝥbis dñi eſt iuſtitia ipſi⁹ xp̄i: q̄ ex hoc iuſt⁹ appuit q̄ ad deū aſcēdit gl̄iosus. (De iudicio ūt qz p̄nceps huj⁹ mūdi).i. diabol⁹ ſm Augu. de verbis dñi. q̄ eſt iniquoꝝ p̄nceps (tā iudicatus eſt) id eſt ſecundū Auguſti. de verbis dñi. eſt foras miſſus exta hoīm corda q̄ quaſi exponēs. ſ. Tho. dicit q̄ p gr̄am z fidē xp̄i expulſus eſt diabolus a fideliū cordib⁹ vt iam nō tentet interi⁹ ſicut añ. ſz ſolū exteri⁹ p excitationē. Hec ille. Q̄ qua⁹ intelligēdū ſit vide ſupra feria.iiij.p⁹ palmas. Et de hoc mūdus arguit vt null⁹ poſſit de eo conqueri ſi in xp̄m nō credat. qz eū z viri et femine z ſenes z pueri vincere p̄ſt. Uel ſm eundē ſup Joā. iudicat⁹ eſt ignibus eternis z de hoc arguitur mūdus. nec eū illo dāneꝝ quē imitaꝝ. ¶ Eſt autē in hac parte documētū de q̄ Aug. ait ſup Joā. Credant itaq̄ hoies in xp̄m ne arguant de pctō infidelitatis ſue q̄ pctā oia detinētur. Tranſeant in numerū fideliū ne arguant de iuſtitia illoꝝ quos iuſtificatos nō imitantur. Caueant futurum iudiciū ne cum mundi p̄ncipe iudicent quem iudicatum imitantur. Hec ille.
3 ¶ Quārū ad tertiū tāgit ſuppletio quā ſpūſſctūs aduenies debebat facere p xp̄o:cū ꝺz. (Adhuc multa habeo vobis dicere ſed non poteſtis portare modo id eſt nō eſtis capaces. Querere autē q̄ ſint iſta multa q̄ portare nō poterāt ſm Aug. ſtultū eſt. qz multominus nos poſſum⁹ illa portare: hoc tñ q̄ dicꝺz. vt id aut diuerſi hereticiaſſumunt ad ſui erroris velamētū: dū his q̄ ſibi adhereē i occulto q̄dā dicunt turpiſſima q̄ nō audēt publicare: q̄ſi hec ipa ſint: q̄ tūc diſcipuli portare nō poterāt: z ea docuerit ſpūſ ſcūs. Nō eſt ergo intelligendū q̄ſi alīq̄ ſecreta fidei taceaṁ fidelib⁹ paruulis: q̄ ſint dicēda maioribꝰ ſeoꝝſum: qz ob⁹ xp̄i fidelib⁹ oia que ſunt fidei ꝓpponunt. iuxta illud Matt. x. Quod in aure auditis in cubiculis: p̄dicabit in tectis. Sz al⁹ rudibus atq̄ al⁹ peritis ſunt ꝓponenda: ſicut my ſteriū incarnationis nō eſt ꝓponendū rudibus quo ad ſublimitates ei⁹: qz cum intelligere non poſſent ſcādalizarent. Oia ergo q̄ erāt fidei eis dñs ꝓpoſuit ſed nō illo mō q̄ poſt eis reuelauit maxime in p̄ſis. Jſta ergo ſūq̄ portare nō poterāt. ſ. plena notitia diuinorū: puta eq̄litas diuinarū p̄ſonarū et hmōi. Uñ z apl̄s audiuit arcana ꝺba q̄ nō lz hoi loqui. ſ. Cor. xj. que nō erant de alia veritate fidei: ſz de eadē altiori mō. Itē ſpūalis intellectus ſcripturarū quez tūc nō habebāt: ſed habuerūt qñ apperuit illis ſenſum vt intelligerēt ſcripturas. Lu. vl. Itē paſſionis z picula q̄ paſſuri erant. q̄ tūc tanq̄ imbecilles portare. i. equo alo audire non poterant. (Cū aūt venerit ille ſpūs veritatis). i. docens ꝥitatē ad differentiam diaboli (docebit vos oēm veritatē) neceſſariā ad ſalutē: ꝓ vobis z ꝓ alīs edocendis. Sed qz vt dicit Didymus: aliq̄s poſſet ꝰ exiſtimare. hunc ſpm̄ filio eſſe maiorem: eo q̄ ſupleat doctrinā filij: ideo ſubdit (Nō eſſ. loquet⁹ a ſemetipſo). i. ſm Aug. z Didymū nō tradet doctrinā quam a ſe habet ſed quā ab eo a quo habet eſſentiam q̄ in eo idem eſt cum ſcientia (ſed quecūq̄ audiat). ſ. a patre z filio a quo eſt (loquetur.) Accipit autem hic audire ꝓ accipere: qz ſpiritusſanctus oia q̄ hz accepit a patre z filio. Nec tñ patre vel filio credēdus eſt minor: qz totū q̄ hz pater z filius cōicant ei. Non autem debet ſm Augu.

dicis? Nūc ſcimus qz ſcis oia: et nō opus eſt tibi: vt quis te interroget.. In hoc credim⁹: quia a deo exiſti

Amen amen dico vobis ſiq̄d petieritis z.) Jo. xvj. Circa preſens euangeliū ſciendū eſt q̄ ſicut ex eo colligit diſcipuli xp̄i quedā ſcire deſyderabāt de q̄b⁹ xp̄s eos edocuit abſq̄ hoc q̄ illū interrogarent. Hoc eſſ. ptz ex eo q̄ in fine euāgelij poſtq̄ eos de multis docuerat: dixerūt. Nunc ſcim⁹ qz ſcis oia: z nō eſt op⁹ tibi vt q̄s te interroget. Unde ſatis ꝓbabiliter dici pōt q̄ deſyderabāt ſcire tria p̄cta. Primū vtrum deus eos faciliter exaudiret. Secundū vtrum eos deus amaret. Tertiū: vtrum xp̄s ad p̄rem haberet redire ſicut exierat ab eo. De his autem oibus xp̄s eos edocuit. ¶ Quantū ad primū ſciendum eſt q̄ ea q̄ dicuntur in p̄ſenti euangelio dicta ſunt ea nocte qua traditus eſt dñs z fere ſtatim poſtea que dicta ſunt i euāgelio q̄ō p̄eceſſit immediate ante p̄cedēs: ideo a fine illius inchoanda nūc eſt expoſitio. Poſtq̄ ergo dixerat: iterum etiam videbo vos z.) ſubiunxit. (Jn illo die). ſ. q̄ñ iterū videbo vos (me nō intergabitis quicq̄) Sicut aūt dicit Chryſo. verbū grecū hoc loco poſitū ſonare pōt rogabitis z interrogabitis: z cōſequēter hoc q̄ō hic dicit: dupliciter intelligi pōt. Uno modo vt loquamur ſm Chryſo. de die reſurrectionis xp̄i. Sic eſſ. ſm mentem eius dicendū eſt q̄ apl̄i in xp̄i reſurrectione habuerūt ſenſum apertū ad intelligendas ſcripturas. vt dicit Lu. vlt. ideo nihil xp̄m eo tpe interrogabant irrationabiliter ſicut p̄ius: cū dicebant. Dñe quo vadis. Quāuis etiā tunc aliq̄ interrogarēt. Nā z Petrus de Joāne q̄ ſuit. Dñe hic aūt q̄d Joā. vlti. z Act. j. q̄dā interrogabant. Dñe ſi in tpe hoc reſtitues regnū iſrael. Et vt idem dicit in eadem die reſurrectionis: non rogabitis id eſt nō indigebitis mediatore ad impetrandū ſed ſufficiet nomē meū: q̄ō inuocando oia accipietis. Alio modo ſm Aug. loquendo de die mortis ſeu viſionis q̄ ad gloriā eternā erant ducendi: q̄

vna die continua ꝛ perpetua durat. Et tunc planus est textus qz beati in essentia diuina vident quecunqꝫ appetunt videre: ꝛ habente ola que volunt: vnde nō habent opus interrogare de aliquo vel rogare. ¶Sed cōtra opinionē Chrysō. arguiť. Primo qz tpe resurrectionis apli aliqua interrogauerūt: vt dictū est. ¶Scōo qz etiā eo tpe xpm orauerunt: seu rogauerūt qz sciuerunt p scripturas illum esse deū. Ad primū qō est Aug. dupliciter dicit fm mentem Chrys. Primo q intelligendū est de petitione irrationabili. vt dictū est. Scōo q sub die resurrectionis includit vt. s. Tho. sup Jo. dicit etiā ipsuz diē quo aspūsctō edocti sunt oēm veritatē. Ad scōm dz fm mētē eiusdē q xps dupliť rogať. Uno mō. s. vt mediator: qō cōpetit ei inquantū hō est. Alio modo vt deus. Sic ergo illa die euz rogabāt: vt deū: nō vt mediatorē. Et si ipse oret p nobis: tñ eccliа non rogat illū interpellantē: sed miserantē. Unde nec dicimus xpe ora p nobis sed misere re nobis. ¶Cōtra expositionem ꝟo Augu. arguiť. Primo sic nā sancti interrogant i glīa. Uñ fm Diony. illa vox Esa. lxxiij. Quis est iste q̄ venit de edon: est vox angelox. Et sancti etiā dicūt. Quis est iste rex glīe: post xpi mortē cū tñ tunc iā diuinā essentiā videret fm Tho. iij. parte ꝛ in alīs locis. Scōo. nā scti orāt pro nobis: vt de Jeremia dz. ij. Mach. vlti. ꝛ etiā p se. qz dz Apoca. viij. Usqꝫ q̄ dñe nō vindicas sanguinē nr̄m. Solutio ad vtrūqꝫ dz quō dicit sīt: q gloria sanctorū añ diē iudicij est quidē inchoata: sed non est p̄summata: qz expectāt gloriā corporis applectionē numeri electorū. Ideo vsq ad tēpus illud rogant et interrogant de his q̄ nō spectāt ad essentiā beatitudinis. Sed post p̄summataz gloriā nihil restabit cognoscēdū vel petendū: ꝛ p illo tpe ista sunt intelligēda. Quod aūt de angelis obijciť dicēdū est q angeli interrogant de mysterijs humanitatis: sed nō diuinitatis: ꝛ hoc vsqꝫ ad diē in dictis respectu aliquox reuelā dox esse pōt. Sequiť mō p̄sens euangelū cui expositio Chryso. videť esse p̄mioz (Amen amen). i. vere (dico vobis: si quid petieritis patrē in noie meo: dabit vobis). q. d. fm Chrys. Licet in die resurrectionis: ꝛ spiritussancti nō interrogabitis me. s. tanꝫ mediatorē: tñ habebitis meū auxiliū: qz petetis in noie meo a patre ad quē habebitis accessum p me. Dupliciter aūt in noie xpi petim⁹. Uno mō qz petim⁹ ptinētia ad salutē sicut ꝛ de hoc nomē Jesus interp̄tať saluator. Et sic nō vr̄ p̄sens loc⁹ intelligi. p̄pter id qō sequiť: vsqꝫ mō ꝛc. Alio mō: qz ipsum xpi nomē inuocať cū ꝛ idē ipse Jesus sit deus. Petere ergo patrē in noie xpi est inuocare patrē cū filio qō sit multiplr: cū filius sit equalis patri. Uno modo ꝛ primo qz ipse filiꝰ solus explicite inuocať: ꝛ cōsequēter tota trinitas implicite: cum oēs tres diuine p̄sone simul exaudiāt: si cuds habēt opa ad extra indiuisa: cū eadē numero sit oīm potētia: vt cū dz. Fili redēptor mūdi de⁹ miserere nobis. Alio mō qz tota trinitas inuocať expresso ternario numero: vt Sctā trinitas vn⁹ de⁹ miserere nobis. Tertio qz de⁹ inuocať i quo est p̄sonarū trinitas: vt exaudi nos dñe. Quarto qz explicite inuocať p̄r ꝛ filius sed pater in recto: filius in obliquo: vt Cōcede nobis dñe p xpm dñm nr̄m. Hoc aūt sit ad significādū qpater p filiū operať q ipe filiꝰ a p̄re accipit hoc ip̄m q nos possit exaudire qz nihil hz filius nisi qđ accipit a patre: ꝛ nihil hz p̄r qđ nō cōicauerit filio. vñ Jo. xvij. Oia mea tua sunt: ꝛ tua mea sunt. Nec obstat de relationibꝰ paternitatis ꝛ filiationis: qz ille nō dicit aliq̄d: sz ad aliq̄d: vt habeo a. s. Tho. in multis locis. Aug. aūt p̄sentem textū sic introducit. In die glīe mee nō rogabitis quicqꝫ. sed ip̄m interim dū t peregrinatione conuersamini. [si qđ petieritis patrē in noie meo: dabit vobis] ꝛ intellige dsimodo cū debitis cōditionibus postulassent: q̄ sunt: vt primo postuleť p se. Aliqn̄ em̄ ille aliꝰ p quo postulať nō est dignꝰ exaudiri. ꝛ Scōo pseuderanter qz fm Aug. quedā petita nō negant: sz vt cōgruo denť tpe differunť: et Tertio pie: qō multiplr intelligiť. Dicit em̄ pie petere. Primo ille q̄ petit ex habitu pietatis seu religionis q̄ est virtus: qz qs est dei cultor: ꝛ Scōo q̄ petit ptinentia ad talē habitū seu aliq̄d deo gratuz. Apos duos modos tāgit. s. Tho. ij. q. xciij. ar. xvj. ad. xij. ꝛ sīlr in. iiij. di. xv. q. iij. ar. vij. q. ij. ꝛ tertio scōm aliquos pie petiť qn̄ nō petiť aliq̄d cōferens ad peccandū. sīue illud sit gratū: sīue non. iuxta illud psal. Jniquitatē si aspexi in corde meo nō exaudiet de⁹: qz. s. vt dicit Chryso. nescit iustitia dei patrocinia dare criminib⁹. Quarta cōditio est: q res petita sit necessaria. i. vtilis ad salutē. (Usqꝫ modo nō petistis quicqꝫ in noie meo). i. nomine meo inuocato ¶Sed cōtra: quia Luc. x. dicunt discipuli. Dñe in nomine tuo etiā demonia subijciunť nobis. Expellebant aūt demones orando: ergo nomē xpi inuocabant. Ad hoc p̄t dici dupliciter. Uno modo q adhuc nihil pertinerāt magnū a patre in noie xpi. Sola em̄ spūalia ꝛ eterna sunt aliq̄d: nō aūt tpalia respectu spūaliū nisi ad illa ordinent. ¶Et si obijciať q petiuerunt sibi ostendi patrē. Dico q hoc nō petiuerūt a patre de quo hic est sermo sed a xpo homine. Alio modo vt dicanť apli inuocasse nomē xpi: sicut nos inuocamus nomen sancti Nicolai: aut alteriꝰ scti viri: non aūt sicut nomē dei equalis deo patri Uñ ꝛ videť q̄ mirarenť de tali subiectione demonū: q̄ nō fecissent si xpm filium dei nouissent p naturā. ꝛ nō solū p excellentiā gratie. (Petite ꝛ accipietis: vt gaudium vestrum plenū sit) quod dupliciter intelligitur. Uno modo vt gaudij plenitudo sic quoddā p̄fis ad rem impetratam. Et sic loquiť Theo. dicēs. Alacritas enim vestra tunc erit integerrima: cū ad votū vobis petita succedent. Hec ille. Alio modo: vt sit ip̄m gaudiū id qō petiť. De hoc Aug. ait Hoc plenū gaudiū nr̄m quo amplius nō ē: est frui deo trinitate ad cuius imaginē facti sum⁹. Hec ille. (Hec in p̄uerbijs locutus sum vobis) Prouerbium p̄prie est qō cōiter est in ore hoim. vt dicit. s. Tho. sicut illud. Adulescens iuxta viā suā ꝛc. Sed qz talia aliqn̄ obscura sunt: omne qō metaphorice vel parabolice: vel obscure dz appellať p̄uerbiū. Uel sz aliquos p̄uerbiū p̄prie est dictū parabolicū: sed ampliať ad omne p̄batū verbū ꝛ obscurū. Uñ. s. Tho. mō loquiť vno mō ꝛ modo alio vt ptz Jo. x. ꝛ Jo. xvj. Sic ergo fm Chry. ly. hec. demōstrat immediate añdicta q̄ eis tūc erāt obscura: sed post resurrectionē p. xl. dies aptē eis loq̄bať et clara erāt q̄ dicebāť. Jō subdiť [venit] i. in p̄primo est [hora]. i. tp̄s resurrectiōis [cū iā non in p̄uerbijs]. i. obscura [loq̄r vobis: sz palā de p̄re meo] imo ꝛ de meipso qūo sum p̄ri equalis [annuntiabo vobis. Jn illo die]. i. in illo tpe [in noie meo petetis] qz. s. meverū deū inuocabitz. ¶Quantū ad scōm xps docet q valde eos pater diligat dicēs. [Et nō dico vobis] Aliqui textꝰ hñt nūc: sed sunt corrupti [qz ego rogabo patrē p vobis] Chr. Tm̄ assero meuz patrē vobis fauere: q neq interuētu meo vlteriꝰ indigebitis. Hec ille. Sed ℣: qz. j. Jo. ij. dz aduocatū habemꝰ apud patrē: ergo p nobis orat: qō videť esse ℣ predicta. Ad hoc dz fm Augu. q ista xps hic dicit: non qz interpellet p nobis: sed qz nō tm̄ est interpellans sed exaudiēs: qō apli cognouerūt qn̄ eis de patre palā nūciauit: ꝛ nō ante Scōm Chry. ℣o sic dicit non qz nō interpellet p nobis. sed ad oñendū q tanta esset apostolox apud patrez fiducia: q ad ip̄m immediate recurrere possent sine xpo introducēte: nec tñ supflua est interpellatio xpi: sed eoz p̄ces facit exaudibiliores. [Jpse em̄ pater amat vos.] Sed ne discipuli resiliāt a magro quasi eo vlterius nō indigentes subiungit [qz vos me amastis] Theo. Cū itaqꝫ excidetis ab amore meo p̄sertim ꝛ a paterno decidetis. Hec ille. ¶Sed cōtra. s. Joā. iij. ipse prioz dilexit nos: ergo non ideo pater amat: qz nos amam⁹ sed econuerso. Et confirmať: quia amare christum est bonum: ergo ineſt nobis a deo. Ergo deus vult nobis hoc bonū quod est amare xpm. Ergo iō xpm amamus: qz deus nos amat. i. vult nobis predictum bonum. Unde amor dei est causa bonitatis in nobis: nō econuerso. Jn nobis aūt bonitas rei amate est causa amoris: nō econuerso: vt dicit san. Tho. j. q. xx. Ad ista dico: q verum probāt. Probatio vero que hic tangiť per ly: qz nō est p causam sed p signum: qz nos amare xpm est

signū q̄ nos amet de⁹. Uel possum⁹ dicere q̄ amor dei quo vult nobis bonū charitatis est cā q̄ xp̄m; amem⁹: z amor ad xp̄m est cā q̄ de⁹ nos amet volēdo bonū gr̄e ꝓsūmate. Cā in q̄ſ saltē sine q̄ nō: qz sine charitate nulli vult de⁹ cōferre salutē. ¶ Quātū ad tertiū docet eos xp̄s q̄ō sicut exinerat a p̄re: ita z ad ip̄z redibat. Jō ōr. (Et credidistis qz a deo exiui). q. d. Eodem mō credere debetis: qz et ad ipsum redibo: cū nō merear ab eo separari ex hoc q̄ ei obediui. Sed qz ap̄li non intelligebāt eternū; exitū filij a p̄re: sed tpalē tm̄: qz credebant eū a deo missuz tanq̄ filiū dei p excellētiā gr̄e. Jō de b̄ xp̄s instruit eos dicēs (Exiui a p̄re. s. per eternā gn̄ationē z personalē distinctionē. Est aūt aduertendum ex doctrina. s. Tho. s. par. q. xxvij. q̄ in diuinis est ꝓcessio siue exitus: qz scriptura hoc nole vtiꝫ in diuinis. Nō aūt est ibi per modū corporaliū: quasi sit localis motꝰ aut actio trāsiens in exteriora: cuiusmodi est fodere vel arare. Que em̄ attribuunt deo q̄ est sup ola corporalia z spūalia: accipiēda sunt fm modū spūalium q̄ ei sunt viciniora: in q̄bus est ꝓcessio fm opationes imanētes: q̄ sunt intelligere z velle. Cū ergo ois ꝓcessio sit fm aliquā actionē: sicut p actionē trāseuntē fit ꝓcessio ad extra: ita p immanentez ad intra: vt p3 de intellectione fz quā ꝓcedit verbū seu cōceptus mētis: z de volitōe fm q̄ꝫ ꝓcedit amor. Et qz verbū q̄ō de⁹ intelligendo ꝓduci nō pōt esse accidēs opz q̄ō subsistat. Et qz in deo nō pōt esse diuersitas fm essentiā: opz q̄ eandez numero naturā z deitatē habeat cū intelligēte. Non em̄ opz ꝓcedēs esse diuersū essentialiter ab eo a quo ꝓcedit: sed sufficit vt sit ꝓsonaliter distinctū. Talis autē ꝓcessio vt ibi ꝓbatur potest dici gn̄atio. Sic ergo filius existēs in patre p essentie idētitatē exit ab eo p gn̄ationē z ꝓsonalē distinctionē. Et exiēs ab eo est in eo: ita q̄ semper exit z semp est in eo. (Et veni in mundū) per carnis assumptionē. Nā 3 sicut docet. s. Tho. s. p. q. viij. de⁹ sit vbiq̄ p essentiā inquātū in oib⁹ reb⁹ opat dās ei esse: z p potentiā inquātū oia ei potētie subiciunt: z p p̄sentiā inquātum ola ita nouit sicut nos ea q̄ nobis p̄sentia sūt tñ ōr. ad aliquē locū venire inꝺ tum est ibi nouo mō: sicut ōr. ad corꝑa ris venire q̄n novit est i eo p gr̄am. (Jte rū relinq̄ mūdū) q̄ ad carnis p̄sentiā nō quo ad modos illos q̄b⁹ vt de⁹ vbiq̄ est. neq̄ quo ad gn̄alē mūdi gubernationē z sacr̄m alteris: z quo ad auxiliū spūale fidelū cū q̄bus est vsq̄ ad cōsūmationē seculi. Mat. vl. (z vado ad p̄rem) p celi ascensionē. Sed qūo ōr. iuisse ad p̄rem cū p̄ vbiq̄ sit: Ad hoc ōr. q̄ tripl̄r ibat ad p̄rem. Pmo se ei offerendo in cruce. Scō se ei p̄sentādo i imortalitate. Tertio ascēdendo ad celū in quo deus qui vbiq̄ est spūal̄r ōr. esse per ostēsionē sue gl̄ie qz z illa corꝑa pulcriora fecit: imo in celo empyreo corꝑalis gl̄ia mūdi in choata est z in eis se sctis fruēdum regulariter exhibet. (Dicūt ei discipl̄i) qui apti⁹ q̄ſ aſi de p̄re itellexer ūt (Ecce nūc palā loq̄ris z puerbiū nullū dicis) Hila. v. de trini. Sciebant discipuli dñm a deo missum: exisse tñ a deo nesciebāt. Jn enarrabilē ꝛo illā filij natiuitatē p virtutē dicti isti⁹ intelligēres: tūc p̄m̄ cepe rūt aduertere cū illū viderunt sine puerbijs esse locutū. Non em̄ p cōsuetudinē hūani partus deus ex deo nascitur cuius a deo potius q̄ partus est. hec ille. (Nūc scim⁹ q̄m̄ ola scis) qz. s. vt ait chrys. ea q̄ in cor mentib⁹ erāt dixerat (z non est op⁹) tibi (vt ds te interroget) ad hoc vt scias q̄d scire ds velit: z q̄ sunt q̄ nos scandalizant vt ait Chrys. Est tñ opus scire volenti vt interroget xp̄m: sicut dicit aug. (Jn hoc credimus qz a deo venisti) qz. s. p̄euidere hominum cogitatus potest. vt dicit aug.

Feria. iiij. in Rogationibus.

¶ Textus euan. Lu. ca. xj.

Quis vestrū hēbit amicuz z ibit ad illum media nocte z dicet illi: Amice: cōmoda mihi tres panes: quoniā amicus meus venit de via ad me: z non habeo q̄ ponam ante illū z ille de intus rūdens dicat. Noli mihi molestus esse: iam ostiū clausum est: z pueri mei mecū sunt

in cubili: non possum; surgere z dare tibi. Et ille si p̄seuerauerit pulsans: dico vobis et si non dabit illi surgens eo q̄ amicus eius sit: p̄o pter ip̄obitatē tñ eius surget z dabit illi quotquot hz necessarios. Et ego dico vobis. Petite z dabit vobis. Querite z inuenietis: Pulsante z aperiet vobis. Quis enim q̄ petit accipit: z q̄ querit inuenit z pulsanti apiet. Quis aūt ex vobis patrem petit panē: nunq̄d lapidē dabit illi? Aut pisce: nunq̄d p pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit ouū: nunquid porriget illi scorpionez? Si ergo vos cum sitis mali: nostis bona data dare filijs vestris. quāto magis pater videtur de celo dabit spiritum bonum petentibus se.

Quis vestrū hēbit ami. 2c. Luce. xj. P̄o intellectu huius euā. sciendū ē q̄ vt p3 ex textu: hec dā ex discipulis Jesu cū vidisset illū orātē: rogauit eum vt doceret qūo orarēt sui discipuli. Et ille dixit illis orationē dñicā. i. P̄r noster. Deinde hortat⁹ est vt magnā p̄fidentiā orādo haberēt in deū: z ad p̄seuerāter petēdū: z hoc sub quadā similitudine q̄ in p̄senti euāgelio tāgit: cū ōr. (Quis vestrū habebit amicū 2c.) Et sniaḷr itēdit dicere. q̄ si alicūs habeat amicū a quo aliq̄d petat: qđ ille semel aut bis neget: eo q̄ sit sibi incōmodū p̄stare qđ petit: tñ si frequēter z p̄seuerāter petat: illa dabit oino: aut pp amicitiā: aut pp iportunitatē. Et in hoc vult iferre q̄ multo magis de⁹ dabit nobis q̄ ḥ̄ib⁹ nostris nō molestāt: 3 delectāt. Unde aug. de p̄sen. euā. Cōparatio est a minori. Si em̄ amic⁹ homo surgit ō lecto: z dat nō amicitia 3 tedio cōpulsus. quāto magis de⁹ dat q̄ sine tedio largissime donat qđ petit. Hec ille. Posita aūt similitudine xp̄s infert vt ab amico nostro. i. deo p̄re nostro petam⁹ z ōra mus ab eo obtinere z pulsem⁹ ad ianuā misericordie ei⁹. Unde p̄ista tria petere: querere z pulsare significat idē ois em̄ qui petit accipit. i. si petit p̄seueranter et ad salutem z pie z p se vt habes a. s. Tho. iiij. die. xv. Et intellige pie. i. cum pietate: siue latria: siue theosebia. q̄ est virtus qua de⁹ colit corpe z mente sup ola. Pie ergo petit q̄ deo subijcit per humilitatē et dolorē de peccatis suis: quib⁹ deo rebellauit. Unde in p̄cedēti euāgelio. Deinde xp̄s: qui dixerat deū amicū nr̄m: vult dicere fortius sez q̄ ipse est pater noster: z clementior q̄ſ pater carnalis. z cōsequēter maxima fiducia debemus ab eo petere. Dicit ergo (Quis ex vobis patrē). s. carnalē (petit panē: nūq̄d lapidē dabit) s. loco panis (illis) sez filio suo: q̄si dicat: minime. (Si ergo vos hoies cū sitis mali). i. cū possitis peccare fm Chrys. Uel fz Bedā loquitur de patrib⁹ pctōibus q̄ sūt mali. Uel fz eūdē mali sūt hoies oēs nō simp̄l̄r sz respectu dei q̄ est essētia bon⁹. Uel p̄t dici hoies mali rōne pcti originalis z fomitis. i. male inclinatiōis. (Nostis). i. cōsueistis bona data vobis a deo (dare filijs vestris) petētib⁹ (quanto magis p̄ vr̄ celestis) qui non pōt esse malus: z nō est peccator: z est essentialr misericors z nulla hz mala iclinationē (de celo dabit spm̄ bonū petētibus se). i. dabit seip̄m z p̄r̄ oia alia bona. augu. de xp̄is dñi. Ergo auare qđ queris? aut si aliud petis quid tibi sufficit cuz deus non sufficit. Hec ille.

In vigilia Ascensionis.

Textus euan. Jo. ca. xvij.

Subleuatis oculis Iesus in celum dixit. P̄r venit hora: clarifica filiū tuū: vt filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatē omnis carnis: vt omne quod 2c.

Subleuatis oculis Jesus 2c. Joā. xvij. vide in sabbato ante dñicam palmarum 2c.

In die Ascensionis.

Textus euan. Mar. cap. xvj.

Recūbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus: z exprobrauit incredulitatem illorum z duri

tiam cordis: quia his q̄ viderāt eū resurrexisse non crediderāt. Et dixit eis. Euntes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creature. Qui crediderit & bāptizatus fuerit: saluus erit. Qui vero non crediderit: cōdemnabitur. Signa autez eos qui crediderint hec sequentur. In nomine meo demonia eijcient linguis loquent nouis: serpētes tollent. Et si mortiferum q̄d biberint: nō eis nocebit. Super egros manus imponēt: & bñ habebunt. Et dñs q̄dē ihesus postq̄ locutus est eis assumptus est in celum. & sedet a dextris dei. Illi autē pfecti p̄dicauerūt vbiq̄ dño cooperāte: & sermonē confirmāte sequētib⁹ signis

Ecūbentibus vndecim discipl̄is appuit illis ihesus &c. Mar. xvj. In p̄senti euāgelio tanzunt tria puncta q̄ sunt Redargutio. Impositio: & assumptio. ¶ Quātū ad p̄mū tāgit increpatio q̄ xp̄s de tarditate credēdi discipl̄os increpauit. Sunt aūt circa appitionē: de q̄ in p̄nti euāgelio agit duo p notāda: & p̄mū est de loco i q̄ facta est. vt enī q̄ facta sit nubēs i q̄ xp̄s in galilea discipulis apparuit q̄ fuit mons thabor. Mā. b. Mat. vt dicere q̄ statim post apparitionē in dicto monte iussertt eos ire ad p̄dicādū p totū mūdū: sicut & fecit hic post istā apparitionē. ex quo sequit vt q̄ eadē sit hec & illa apparitio. Cōfirmat. qz mag. hist. i eodē mōte vt dicere factā exprobrationem: de qua hic ꝺr. Ergo idē. Cōfirmat iterū: qz aut fuit in monte aut in hierl'm in die ascēsiōis. Non p̄m: qz tā discipuli nō erāt increduli. pbata resurrectiōe p multa argumēta. ergo idē qd̄ p̄i⁹. Ad b aūt dico q̄ fuit in hierl'm: qd̄ p̄z ex mag. hist. i p̄n. hist. de aplor actib⁹. & ex aug. de p̄sen. eū. q̄ dicit q̄ fuit j die pasche in sero qñ Cleophas & socius regressi ex ema⁹ visa referebāt. vel i die ascēsiōis. & vtroq̄ mō fuit i hierl'm. Ad p̄mū ꝺ hoc dico q̄ euāgeliste interdū aliq̄ mediā intermittūt & dicūt extrema. Et sic. b. mat. intermittit istā apparitionē. & tñ refert p̄ba q̄ tūc xp̄s dixit & ꝓpterea videt ea in monte dixisse: cū non ita sit. Uel forte melius ꝺr q̄ reuera istā missionē xp̄s fecit in mōte. Sed hāc Marc⁹ hic p recapitulationē narrat. Uñ & mag. hist. semel tñ eā esse factā & hoc i mōte vt asserere. Iz increpationē factā bis ꝓmemorat. Ad scōm dico q̄ cū nō sit verisīle tñ virum in breui spatio sensisse ꝺia: existimauit mag. hist. xp̄m bis discipulos de cordis increpasse duritia: semel in die ascensionis: vt dicit Mar. & semel in mōte: qñ vt dicit Mat. q̄dā dubitauerūt. Satis em̄ p̄babile ē q̄ sicut p̄i⁹ thomā: ita & tunc alios incredulos sit hortat⁹ ad fidē. Uñ p̄dict⁹ mgr & tūc & nūc xp̄s ꝺicit discipulos increpasse. Ad tertiū dicit post scōm q̄ ē de tpe. Uidet em̄ q̄ facta fuerit ante diē ascēsiōis. p̄tio qz ꝺm Mat. vt facta in mōte in galilea vt dictū est. Scōo qz iā in die ascēsiōis discipuli nō erāt increduli: cū tot argumētis resurrectio fuisset approbata: & ꝓinde nec ꝺ increditate increpādi. Ad hoc dico q̄ fuit in die ascēsiōis: vt p̄z ex mag. hist. vbi. ē. qui sic dicit. Ipsa ꝺo die ascēsiōis bis apparuit semel vndecim aplis comedētib⁹ in cenaculo. Oēs q̄dē tā apostoli q̄ alij discipuli: necnō & mulieres habitabāt in illa pte hierl'm q̄ ꝺr mello. s. in mōte syon vbi cōstituerat sibi dauid palatiū. & ibi cenaculū erat illud grāde stratū in quo p̄cepit sibi dñs dari pascha. Et in cenaculo illo tūc habitabāt vndecim discipuli. ceteri aūt discipuli & mulieres habitabāt circūquaq̄ per diuersa hospitia. Et dū comederēt vndecim in cenacl'o apparuit eis dñs. & exprobrauit incredulitatē eoꝝ & duritiā cordis. Hec ille. Qui intendit q̄ eadē die scōo appuit in mōte oliueti ascēsurus. Cōcordat aūt cū magro tert⁹ Marci dicēt⁹. Nouissime recūbentib⁹ &c. Et Iz vt Aug. dicit: possit dici nouissime nō simpl'r sed in die pasche: qz s. hec appitio fuit vltra illi⁹ diei: tñ cōtra hoc ē: qz tūc ibi nō fuit Thomas: & tñ discipuli recūbentes hic dicunt vndecim. Et Iz ad hoc dicat Augu. q̄ aut thomas reuersus affuit. aut ipa societas aplorū

hoc nūero appellabat etiā si aliq̄ defuisset: tñ nō est verisīle eadē die ibi affuisse thomā: qz xp̄s fecisset q̄d fecit octaua die. Necest ꝺisīle q̄ marc⁹ locutur⁹ de ascēsiōe nouissimā apparitionē dixerit eā q̄ fuit in die pasche: omissa ea q̄ fuit in die ascēsiōis. Ad p̄mū ꝺ dictū ē. Ad scōm ꝺo ꝺr q̄ increpauit incredulitatem nō aplor sed aliquor existentiū cū eis. Sed ꝺ hoc vr esse text⁹ dicēs: q̄ recūbentibus vndecim appuit eis & exprobrauit incredulitatē eoꝝ. Et iō dico q̄ increpauit incredulitatē apostoloꝝ: nō p̄tē sed p̄teritā: & hoc q̄enienter i signū q̄ gentes ad quas mittēdi erāt ꝓgrue fuerit increp̄de se. aplis resurrectionē xp̄i expt (credere noluisset. Uñ g. (Recūbēt⁹ vñcim discipl̄is. s. i die ascēsiōis & in p̄dicto cenaculo (apparuit illis ihesus). Et vt dicit. Aug. act. j. cū eis vesci voluit: vt. s. per effectū comestiōis ꝺitas patesceret carnis: vt ōt Gre. vr vt ꝓcrastat⁹ de suo abscessu: pueſcēdo ferret solatiū (& exprobrauit incredulitatē eoꝝ: & duritiā cordis) Exprobrare est obijcere p̄teritā culpā: veli prozpiū obijcere. Credo tñ q̄ xp̄s recessurus ab aplis tal'r eis exprobrauit vt ad amorē poti⁹ ip̄s ad cōfusionez eos adduceret. (Qz his q̄ viderāt eū surrexisse). i. postq̄s surrexerat: vt magdalene & petro & cleophe & socio qb⁹ nō credidērūt in die pasche: vt idez Marcus dixerat: & tñ viderāt eum surrexisse: Iz nō resurgentē (nō crediderant) qō facere debuissent: cuz hoc ille p̄dixisset. ¶ In hac parte est documētū: q̄ reprehēsibiles sunt q̄ credere nolūt nisi visa: cū velit nolint sine fide viuere nō possint. Que ei temeritas est nō velle credere his q̄ vitā i testimoniū eoꝝ q̄ dicebāt exposuerūt. Hiero. Si aplī credunt iocādo passi: credūtur & iocādo locuti. hec ille. ¶ Quantū ad scōm tangit q̄o, christ⁹ aplos misit ad p̄dicandū: cū dicit. (Euntes in mundūm vniuersum) Quasi dicat. p̄i⁹ iussit vt iudeis tñ annūtiaretis verbū dei dicēs in viā gentiū ne abieritis: sed nūc oibus debetis annūtiare regnū dei: iō (p̄dicate euangeliū oi creature.) Quidā rudes p euāgeliū solū intelligūt dicta quatuor euāgelistarū. q̄ dicunt esse p̄dicanda: ex q̄ sequit q̄ malū sit p̄dicare epl'am. Opz ergo p euāgeliū intelligere oēm doctrinā fidei. quā annūtiare pp'o missi sunt. Nā & Paulus dicit se euāgelizare. q̄ docebat pertinētia ad fidem & mores: & ad hoc allegabat interdū & poetica: vt p̄z Act. xvij. vbi allegat dictuz Arati poete dicētis. Genus dei sumus. Nota ꝺo oi creature). i. homini ꝺz Greg. & mag. hist. qui ois creature nole significat: eo q̄ cū oi creatura ꝺz aliq̄d cōmune: vt esse cū lapidib⁹ & alīs inanimatis. viuere cū plātis: sentire cū brutis: intelligere cuz angelis. Uñ & ꝺm mag. hist. ꝺr microscomus. i. minor mundus qz. s. in se quodāmō ꝺz oēs gradus vniuersi. Uel ꝺm eūdē magistrum: oi creature. i. hoi propter quē aliquo mō est ois creatura. Uel omni creature. i. credēti & nō credenti: scōm Theo. qui loquit de credēte i deū nō in xp̄m. Uel ꝺm eūdē Greg. omni creature id est oi natiōi hoim. Ante em̄ eis p̄dicātū fuerat gētilib⁹ p̄dicare: sed nunc hoc ip̄m eis mādat. vt & iudeis & gētilibus p̄ dicent. Et ista est oim optia expositio: vt scz homo simplicit dicat creatura: eo q̄ nobilissima sit creaturaꝝ visibiliū: q̄ sole a deo exp̄sse create legit: ois ꝺo creatura idē sit q̄ ois hō. ¶ Scz ꝺ: qz si oi creature. i. oi hoi hēbāt p̄dicare: p̄dicassēt et credētibus. Solutio: negat p̄ia cōsequētia qz ista p̄ba dicunt pp'o fidei: cui iungit vt alīs euāgelizet. Alij aūt a fidelibus sunt infideles: vñ intelligendū est omni homini alio a societate vestra: in qua sunt viri & femine. (Qui crediderit) fide propria vel aliena ꝺm Bedam. qō ꝓpter parulos dicit. quibus aliena fides suffragat sicut & oliz sub lege & ante legem: vt diximus in die circūcisiōis (et baptizat⁹ fuerit: salu⁹ erit) si fidē & baptismū malis opib⁹ nō impediat: ꝺm Tho. Ista em̄ dicunt qz fides & baptism⁹ ex tū in se est: sunt sufficiētes ad salutis: q̄ tñ impediri ꝓt. Uñ liq̄s post baptismū nō ficte susceptū moriat. nullo sup addito bono vel malo: necessario saluat: vt p̄z ꝑueris. Si tñ sup addat mortale crimē ipedit causa salutis. (Qui vo non crediderit ꝺdēnabit.) Mō aūt dicit: iudicabit: qz tales non discutiētur: sed quo ad hoc

iam iudicati sunt. Nec tñ subdit: nec baptizatus fuerit: qz vt dicit magr histo. z s. Tho. iij. par. z. iiij. senten. sine actuali baptismo põ esse salus si adsit baptismi voluntas: z desit baptizãdi facultas. Uñ quod dr Joan. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua z spũsancto ꝛc. sm eosdẽ intelligitur habita facultate baptismi. ¶Sed contra textũ arguit: qz pueri baptizati nõ credũt: z tñ nõ pdenant. Ad hec dupliciter soluit Mag. histo. primo vt legat: qui fo nõ crediderit subaudiẽ do fide ppria vel aliena. Scõo vt dicat q xps de illis loquit qb⁹ euãgeliũ erat pdicãdum. i. de adultis: in qb⁹ ppria fides exigit ad salutẽ. Ex pdictis autẽ patet q verũ est apl̃os xpi fuisse baptizatos etiã baptismo xpi: vt asserit Aug. et Beda. Et de paulo q̃dã: qñ z vbi baptizatus fuerit: scriptũ est vt ptz Act. ix. sz nõ de alijs. Beata etiã virgo fuit eadẽ rõne baptizata: sm Alb. sup Missus est Signa autẽ eos qui crediderint: hec sequẽtur. ¶Sciendũ est autẽ q quidã videtes q sequentia signa nõ fiãt ad literam ab oibus baptizatis z credẽtibus exponunt illa spũaliter quasi oino xps de omni credẽte loquat: sed iste sensus est rudis. Qz esm de⁹ miracula non facit sine causa: tunc fiebãt ista signa qñ erãt necessaria ideꝫ in fundatione z pfirmatione catholice fidei. Ea ergo fundata z firmata ista sup̃uunt saltẽ in tanta frequentia in quãta facta sunt a principio Greg. in homil. Nunquid qz ista non facimus minime credimus? Sed hec necessaria in exordio ecclie fuerũt. Ut esm fides cresceret credẽtium: miraculis fuerat nutriẽda: qz z nos cum arbusta plãtamus: tandiu aquã infundimus quousq in terra iam cõualuisse videamus. At si semel radicẽ fixerint. a rigãdo cessamus. Hec ille. (In nomine meo). i. in virtute nominis mei (demonia eiçient) de obsessorũ corporib⁹: vt patet de paulo Act. xvj. (linguis loquẽtur nouis) vt patet de omnibus discipulis in Actib⁹ a postolorum (serpentes tollent) de locis vbi hominibus erunt infesti: vt de Martha patet apud therasconẽ. [Et si mortiferum quid biberint] vt patet de Joãne apl̃o (nõ eos nocebit. Sup egros manus ponẽt z bene habebũt) id est sanabũtur. Nam per solã sui corporis vmbrã debiles sanabat. Petrus: vt ptz Act. v. c. ¶Est aũt in hac parte notale documẽtum: ne viuã fidẽ occidam⁹: z cũ ea mortua moriamur. Grego. Qui crediderit z baptizatus fuerit: saluus erit verũ dicit si fidem opibus teneat. Uera etem fides est que hoc qõ verbis dicit: opibus nõ cõtradicit. Hec ille. ¶Quantũ ad tertiũ tã gitur xpi assumptio cũ dr. (Et dñs quidẽ Jesus postq̃ locut⁹ est eis.) Si teneam⁹ istã apparitionẽ fuisse simpliciter noui simã: z tũc fuisse dicta q in hoc euãgelio cõtinẽtur: sic sm Augu. intelligendũ est postq̃ locutus est eis q imediate relata sunt. Si vero teneamus oppositũ: intelligendũ est vt idẽ dicit de oibus q̃ christus cũ eis inter resurrectionẽ z assumptionẽ locutus est. (Assumptus est) nõ aliena sz ppria virtute. Tum rõne deitatis. Tum rõne glificatiõis a ie z corpis. Gliose em̃ ie obedit glioſum corpus ad nutũ: quo ad motũ localẽ rõne agilitatis. Et iõ nubes suscipiẽt illũ z angeli de quib⁹ habetur Act. ſ. nõ affuerũt xpo ascẽdẽti i adiutoriũ sed in signũ q corpalis z spũalis natura ei subiecta sit (in celum) Reuera ascẽdit sup oẽs celos in plurali: vt dicit Ephes. iiij. Sed tñ oẽs celi a luna z supra aliqñ vnũ celũ singulariter appellãtur rõne idẽtitatis: nõ incõtinuitate: sz incorruptibilitate. Cuz em̃ astra non sic moueañt in celo vt aues in aere: qz celũ scinderet z pñr corrumperet: sz sicut clauus in firmo rote mouet in ruta: necessarium est q septẽ planete septez habeãt celos adinuicẽ discõtinuos. Si em̃ oẽs septẽ planete vel aliq eorum essent in vna rota semp eque distarẽt adinuicẽ: qõ oculis cernim⁹ falsum. Nã aliqñ luna est in cõiunctione: aliqñ in oppositione ad solẽ z idẽ patet de alijs. Supra hos septẽ necesse est esse octauũ: qõ tot srderib⁹ ornatũ cernim⁹: qz null⁹ septẽ planetaruz obseruat semp eundẽ situ respectu huius celi ex quo necessario sequit q null⁹ eorũ sit in eo fixus. Supra octauũ rursus est necesse esse nonum: qz cũ octauũ habeat plures motus nõ potest esse primũ mobile vicinissimũ sez substãtijs immobilibus: sz tale. ſ. primũ mobile oportet habere vnicum motũ vt a substãtijs nullo modo mobilib⁹. i. angelis ad substãtias multipliciter mobiles. i. corruptibiles fiat transitus per media ordinate. Imo sm aliquos supra nouũ opz esse decimũ qz dicũt q cuz in octauo videamus tres motus sez diurnum ab oriente in occidẽtem: z naturalez siue longitudinis in zodiaco ab occidẽte in orientem: z motum accessus z recessus siue trepidationis super capita arietis z libre none sphere ne cesse est vt dicũt q nonum habeat duos motus z decimũ vnicũ. Et licet forte nõ sit necesse supra octauum ponere duos motus qz vnũ põt duos motus pprios habere ab vno vel duobus motoribus: tñ est pbabile z videtur esse opinio sancti Tho. iij. ij. Et supra hos nouẽ vel decẽ est empyreum qõ nulla rõne. physica potest inuestigari: sz autoritate aliquorũ sctõrum tenetur: vt pote Strabi: Bede z Basilij. sicut dicit. s. Tho. j. p. q. lx vj. Et hoc rõnabiliter: vt sicut oẽs celi moti deseruiunt generationi rez: ita sit vnus quiescẽs quod immobilibus spiritib⁹ z incorruptibilibus creaturis in ptẽplando z pgruentia⁹ non ex necessitate deseruiat. Ad hoc ergo celũ xps assumpt⁹ est i. ad vltimũ siue sit empyreũ siue aliud. ¶Est autẽ sciendũ ex doctrina. s. Tho. iij. parte. q. lvij. z alibi q conueniẽs fuit xpm ascendere ab isto loco q̃ est generationis z corruptiõis: z pñr ipo portionatus tali locato⁹. Et talis ascensio ptinet ad bene esse glorie eius. Uñ vt ibi dicit de hoc xps gaudisus est z non nouiter sed nouo modo. ſ. de re ipleta. Et hoc ipm nobis est vtilius: q̃ illũ nobis esse pñtez vt augeat fides q̃ est de non visis. z spes pueniendi ad celũ. z amor vel charitas circa celestia. Et sil⁹ sm ipostet ꝓditionem ascẽdentis: non ascẽdit sm deitatem vt dicit. Tũ qz ipa est altissima. tũ qz imobilis. tum qz nõ est in loco. sed sm humanitatẽ: vt ptz. Sed si dicat sil⁹ sm ascẽsionis causam: ascẽdit sm deitatẽ: vt ptz. Ascẽdit aũt ppria virtute vt idẽ dicit: non q̃ esset causata ex principijs humane nature sz virtute deitatis z virtute glorie vt dictum est. Nec tamen in instanti ascendit: qz vt idem dicit licet infinita sit virtus deitatis ad mouẽdũ tñ humanũ corpus non potest infinite illũ effectum suscipere cũ spatio cõmensurẽ. Imo vt dicit idem. in. iij. di. xxij. ille motus fuit rem pore perceptibili: licet esse potuerit in rẽ pore imperceptibili. Utrum aũt fuerit naturalis: dicit ibi q sic: qz non habuit corpus eius inclinationẽ ad oppositũ motũ cũ ꝑfute glorie totaliter anime subyacerẽt. Et isto modo celũ naturaliter mouẽt quod tñ in se nõ habet sui mot⁹ actiuũ principiũ. Si tñ in corpore animato sit inclinatio ad oppositũ: motus ei⁹ non est ei naturalis inquantũ corpus est: sed inquãtũ animatũ est. Et intelligo in corpore xpi nõ fuisse inclinationẽ ad oppositum actualẽ sed habitualez. tantũ z remotam: ita q si fuisset: sublata ab eo gloria cecidisset. Ascẽdit autẽ super oẽs celos: nõ qz sit extra celos ꝗuis ibi esse possit: vt idẽ dicit quodlibet. vj. q. ij. Sed qz est in extrema parte extremi celi: ita q nulla pars eius notabilis est supra caput eius. Ascẽdit etiã super oẽs spũs: qz omnibus dignior est. ¶Sed contra: qz ꝗlibet spirit⁹ ꝗlibet corpore est dignior: ergo nullus est locus supra oẽs spiritus aut ille est vacu⁹. Ad hoc dicit secundũ eundem q sz spiritus sit nobilior loco: nõ tñ inferior spirit⁹ est in supremo loco sicut neq̃ quilibet dz spiritus est supra quemlibet locũ. z hoc est vt superiora loca sup̃ioribus spiritib⁹ hẽant: ex sup̃rem⁹ xpo. Negat ergo; consequentia. Est aũt vt dicit: ista ascẽsio xpi causa nostre salutis ex parte nostra: in q̃tũ in ipsuz p virtutes theologicas mouemur vt dictũ est: z ex pte sua. Primo qz parauit nobis viã. Scõo qz ascẽdit ad interpellandũ p nobis. Tertio qz inde mittit nobis celestia dona. Utrũ autẽ aliqñ postmodum de celo descenderit? Dicendum est q sic Uñ illũ paulus corporaliter vidit actuũ ix. Et ne hoc credatur sm aliquoz apparentiam z non realiter factũ. Ex hoc ipe j. Cor. xv. probat illum vere surrexisse di. Nouissime omniuz tanq̃ abortiuo visus est etiaz mihi. Hec omnia ex sancto Tho. De modo autem quo xps ascendit

hic tacetur Sed dicitur Act.i. Lu. vlt. ex quibus locis habetur q eduxit eos de hierusalē ad montē oliueti. & inde videtib⁹ omnibus xpianis habitātib⁹ in hierlm saltē viris & feminis: eleuatus est & ascēdit (Et sedet a dextris dei.) ¶ Ad horum aūt notitiā sciēdū est ex doctrina sancti Tho. iij. p. q. lviij. q sedens dr. qescens: habitās: & regnās & iudicās. Sed ly ad importat quenientiā cū distinctiōe. Dextera aūt tribus modis sumit. Uno mō fm damascenum p gloria deitatis. alio mō fm Aug. p btitudine dei pris. q duo ly. s. Tho. nō dicat sunt realr idē. Tertio mō fm Aug. est regia & iudiciaria potestas. Christus ergo cōuenit sedere a dextris dei qz in eius gloria vel beatitudine quiescit & est iudex patri conregnās. Nec tñ sequit q deus sit in sinistra xpi qz nō loqmur fm modum corporalium. Uñ vt dicit Aug. ibi hois ē dextra: qz nulla ibi est miseria. Sedere aūt a dextris dei quenit xpo inquantū est deus ita tñ q ly ad non dicat gradū dignitatis sed psonalem distinctionē originis. Simul em̄ filius hz cuz patre gloriā deitatis et btitudinē & oēm potestatē immutabiliter. Et hz dextra appropriate dicat de filio sicut & deus. et tribus p̄dictis modis sit qd tribus cōe. tñ sedere ad dexteram n̄ quenit patri cū non sit ab alio. sed cōuenit filio & spūsctō. hz filio appropriet sicut et eqlitas. Cōuenit ēt ista sessio xpo inquantū hō. Nā cū ly ad dicat distinctionē quenienti ī. est em̄ ppositio trāsitiua & importans accessum: si distinctio sit in psonis &c. quenientiā in natura: sic quenit ei inctū deus: & fm rōnē eqlitatis sedere ad dexterā dei trib⁹ dictis modis sumptā: ly inctum dicēte conditionē nature. Si aūt ecōuerso distinctio sit in natura: quenientia in psona: ita q ly ad dicat accessum fm gram vnionis: et ly inquantū dicēte suppositum. sic eodē modo cōuenit ei fm rōnem eqlitatis cū filio dei. Si autē iste accessus sit fm gram habitualē ly inctū replicantē naturam. sic quenit ei non fm rōnem eqlitatis: sed eminētie sup omnē creaturaz. Unde pprium est filio: ita q nulli creature quenit sedere ad dexteram patris fm equalitatē vel p̄eminentiā. Dicunt tñ oēs btī esse in dextra: hz nō sedere. qz nō habēt beatitudinē cū q̄dā dominatiua potestate: & quasi pprā & naturalez. Btā aūt ꝑgo. vt idē dicit in. iij. di. xxij. dr assistere vel astare a dextris: nō aūt sedere: qz gloria filij ad eā derivat: hz nō pleuarie. Nos vero in celestibus sedemus quasi stabiliti in gloria hz nō in dextra. Hec oia ex. s. Tho. (Illi aūt p̄fecti) post receptionem spūsancti quem eius p̄cepto in hierusalem expectauerunt (p̄dicauerunt vbiq;) ¶ Sed contra: qz vt dicit. Aug. ad Heli. sunt gētes in quib⁹ nō p̄dicatio cepit: & in q̄bus nondū cepit impleri. Et solutt ipe Aug. ibidem. qz sicut illud robiscū sum vsq; ad ꝑsum. seculi: nō de solis discipulis hz de tota ecclesia intelligit: ita & hoc. posset aūt & aliter dici: Finis redeat in idem. Dicit enim sanctus Tho. s. iij. q. cvj. & Ro. x. q p̄dicatio euangelij xpi dupliciter intelligitur. Uno modo ꝑctum ad diuulgationē nois xpi & sic fm Chrz. etiā tpe apostolorū completa est: & post eius complectionez destructa est hierlm. Alio modo ꝑctū ad plenū esse ctū & ecclesie fundationē Et sic fm Aug. vbi. s. nō est ꝑpleta. hz cū fuerit cōpleta. veniet mūdi desolatio (domino cooperante) sicut principalis motor instrumentis cooperat (& sermonē) euāgelium (confirmāte) per miracula. cū ad hoc ratio non sufficiat (sequentibus signis) de quibus dictum est in hoc euangelio.

¶ Dominica post ascensionem.
¶ Textus euang. Jo. ca. xv.

CUm venerit paracletus quē ego mittaz vobis a patre spiritū veritatis q̄ a patre ꝓcedit: ille testimoniū phibebit de me. Et vos testimoniū phibebitis quia ab initio mecū estis. Hec locutus sum vobis vt nō scādalizemini. Absq; synagogis facient vos. Sed venit hora: vt oīs qui interficit vos arbitret obsequium se ꝑstare deo. Et hec facient vobis: qz non nouerunt patrē neq; me.

Sed hec locutus sum vobis. Ut cum venerit hora: eorum reminiscamini quia ego dixi vobis.

CUm venerit paracletus &c. Jo. xv. In pñti cuā. xps inter dit. discipulos tristes ō suo discessu aduersus futuras tribulatiōes alare. Et in eo tā q̄nt tria pūcta ꝓtio em̄ ꝓmittit ꝓsolatoz: et mittit aſſuturū ꝓsolatorē. Scdo etiā de futuras esse tribulatiōes. Tertio reddit tribulationū cām. ¶ Quantū ad ꝑmum sciēdū est q xps asi apostolis dixerat in deos inerculabiles esse eo q ipe ꝓsonalr venerat: & erat eis locutus & opa insolita fecerat: & tñ nō erāt quersi. Chrz. post hec aūt discipuli dicere. Si verba a te audierūt q̄ nullus dixit. si opa viderūt q̄ nullus alius fecit: & tñ nō ꝑfuerunt sed oderūt & ꝑsecuti sum tuū & te cū eo: cuius gratia nos mittis q̄r digni fide erim⁹. Nec igit hoc cogitātes turbent: ꝓsolationem eis inducit. Hec ille. Dicit ḡ. (Cū venerit paclet⁹). i. ꝓsolator. Est em̄ amor dei ad hoiem venit p gram & dei amorē: ō laus despicere terrena & amare celestia: q̄ nō sentit tribulatio ꝓ terrenis: sed gaudiū de celestibus. vñ sequtur magna ꝓsolatio (quē ego mittam vobis a ꝑre.) Ad intellectū aūt istorū sciendū ē ex doctrina. s. Tho. i. par. q. xliij. q duinis ꝓcessionis quenit missio: qz de rōne missionis non sunt nisi duo. s. habitudo ad mittentē q̄ in diuinis est p originē. & habitudo ad terminū missionis: i quo oportet missum esse nouiter vel nouo mō. Aliq aūt diuine psone vt filius & spūsctūs sunt ab alio: & nouiter pñt esse in creatura p nouum effectum: ō mitti pñt. Non aūt pater qz non est ab alio. dat tñ se pater creature: nō fm q dare ipotat auctoritatē dantis super datū: hz fm q ipotat liberā cōicationē ad fruēdū. Utrūq; autē tñ missio q̄ datio est p gram gratū faciēs: qz null⁹ alius affectus pōt horuz esse ratio. Sicut aūt filius visibilr in carne missus est ita cōuenit ei inuisibiliter mitti. qz cōuenit ei esse ab alio & nouo mō ē in creatura p gratiā. Per gratiā em̄ tota trinitatis habitat nos. Et ista missio filij attēdit hz dona q̄ ad intellectū pertinent q̄ filius attribuūtur fm propriam rationē: puta sapiētie aut scie. hz attribuātur spūisctō inctū sunt dona: qz ipe est primū donū. Nō tñ per oia talia mittit filius: sed solum p illa q̄ ita pficiunt intellectū vt hō ꝓcūpat in amorē qz filius est verbum spirās amorez. Jdeo nunq; est missio filij sine missione spūssancti et ecōuerso. Et nota q missio filij & spūssancti quo ad gratiā gratū facientez non distinguunt sed ctum ad originē & ctū ad effectus gratie. hz aūt solū duo mittant: tñ oēs mittūt. Uñ pater mittit filiū quo ad duo q̄ tangit ratione missionis & similiter filius & pater spiritūsanctum. Sed spūssctūs mittit filiū: filius seipm: & spūssctūs seipsum solum quo ad secūdum tñ. i. effectum gratie nō quo ad originē. Jō dr spūssctūs venire & tñ dicit filius eū se missurū. Hec oia habent a sancto Tho. vbi. s. & s. dist. xv, & xvj. (spiritū veritatis). i. spm̄ filij qui est veritas. Uel spiritum docētē oēm veritatē (qua patre ꝓcedit) Ex hoc aūt & hic dr spm̄ sanctum ꝓcedere a patre & non a filio arguunt greci q a filio non ꝓcedat. Sed hoc est cōdēnatum per ecclesiā. vt patet ex symbolo: in q̄ dr. Qui ex patre filioq; ꝓcedit. Et huius rō est qz spūssanct⁹ realiter distinguit a filio fm fidem catholicā & non p materiā: ergo p formā oppositā forme. Forme em̄ nō opposite vt albū & dulce: nō distinguūt suppositā. Nō aūt ꝑt ibi eē oppositio nisi relatiua nec; realis relatio nisi originis: q̄ vn⁹ est ab alio. Per hoc ḡ distinguunt: qz vn⁹ eoz ē ab alio. Cōtra istos etiā grecos sunt eoz doctorez: vt Athana. i symbolo. & Didymus in ly. de spūsctō: Chrz. Si aūt rō grecoz valeret: eodez mō sequit q pr̄ non mittat spm̄ sitm̄. qz hic dicit filius quem ego mittā. & nō dicit: quē ego & pater mittemus (ille testimoniuz ꝓhibebit de me) Et hoc dupliciter. Uno mō docendo vos & dādo loquēdi fiduciā & efficaciā. Alio mō inspirādo & emoliendo audientiū corda (? Et vos testimoniū phibebitis) tā ꝑ q⁹ istā (qz ab initio) ex q̄ cepi ꝓdicare & docere (mecū ꝑstes). t; ꝑ hr estis idonei testes qz ō⁹ istū testimoniū poterit; reddet

¶ Est aūt in hac parte morale documētū q̄ q̄ vult viuere cōsolatō hic et in futuro querat in se spūm scm̄ possidere: vñ ait Didymus. Spūm scm̄ venientē dñs consolatorē dicit ab operatione ei: nomē imponēs: qr nō solū quos se dignos reperit ab oi turbatione reddit alienos: verum incredibile quoddā gaudiū eis tribuit. Sempiterna quippe letitia in eorū corde versatur quorū spiritus habitator est. Hec ille. ¶ Quantū ad scōm tāgit xp̄s assturas discipulis iniquorū persecutiones cū dicit (Hec locut⁹ sum vobis) de odio mei: q̄ est exēplū: z de aduētu spūssancti: q̄s est firmamētū añq̄ eueniāt vobis persecutiones (vt) cōfortati p expectationē spūssancti (nō scādalizemini). i. nō ruatis negādo me: vel p dēdo fidē meā. Scādalon em̄ grece: latine ō impactio vel ruina. Vñ scandalū est z ipse casus z res ad quā ḡs impingens cadit. Sed cōtra si xp̄s ista dicebat vt nō scādalizarentur: z tñ oēs fuerunt illa nocte scādalizati: videt q̄ xp̄i volūtas impleta nō fuerit. Ad hoc dico q̄ nō magis hoc incōuenit q̄ q̄ iudei nō fuerint xp̄o p̄dicāte cōuersi ad quos cōuertēdos p̄dicabat. Ista em̄ xp̄i volūtas nō erat bene placiti sed signi: q̄ nō semp impleb. De hoc vide. s. Tho. ſ. di. xlvij. z. ſ. q. xix. z. iij. cōtra. c. xcj. (Absq̄ synagogis facient vos) i. excōicabūt extra synagogas ſm Chrys. Sed q̄s malū erat ap̄lis excōicari a iudeis. Ad hoc dicit Aug. q̄ in hoc ipso significatur quoddam triste apostolis. ſ. q̄ iudei nō susciperent xp̄m aut fidē xp̄i: q̄uis etiā dici possit q̄ grue erat apostolis ō synagoga expelli q̄n adhuc nō erant ecclesie. Et supple nō solū vos excōicabunt (sed venit hora). i. in primo est (vt ois q̄ interficit vos arbitret obsequiū. i. rē gratā [se p̄stare]. i. exhibere [deo]) Er quo p̄z q̄ de iudeis loquit vt dicit Aug. qr nō dicit dñs: sz deo. Sz ℣ qr indeoꝝ p̄ncipes ex inuidia z nō ex ignorātia tradider ūt dñm: quē nouerāt esse veredē dei z xp̄m eius: vt ex dictis p̄z Non ergo credebāt se dñ facere ap̄los eius insequēdo. Ad hoc p̄t dupliciter dici. Uno mō q̄ ap̄li habebant fere totū iudaicū pp̄lm sibi inimicū z mortale hostē. Et populares q̄dā ex ignorātia insequebant apostolos: credētes q̄ oēs q̄ ad xp̄m querterent relinq̄rēt deū isr̄l. paucissimi aūt istā persecutionē sciebāt esse iniustā. Unde z paul⁹ doct⁹ in lege ignoranter seuiebat in xp̄ianos vt ipe de se testat. ſ. Timo. j. Est ergo modus loquēdi vt dicat oēs cū pauci desint. sicut z p̄ncipes dicebāt q̄ tot⁹ mūd⁹ post illū abijt Jo. xij. z ap̄lus ad phi. ij. Oēs inquit q̄ sua sunt q̄rūt: nō q̄ Jesu xp̄i. Alio mō, vt dicat dñs loq nō de principibus mandātibus ap̄los flagellari vel occidi sz de ministris hoc exequētib⁹. Et redit in idē. ¶ Est aūt in hac pte morale documentū q̄ p̄lati faciētes sniam excōicationis iniustas ex furore: qr odio mouētur: vel ex causa sunt iudeis similes: q̄ ex odio excōicabāt credētes xp̄m. ¶ Quātū ad tertiū assignat cā tribulationum futurarū ap̄lis: z in hoc ipo habēt aliq̄lē p̄solatiōis cām. Dr ergo. [Et hec faciēt vobis qr nō nouerūt patrē neq; me.] Chrys. Quasi dicat. Sufficit vobis in p̄solatione ꝓpter me z patrē hec pati. Hec ille. Sz q̄ro qr non nouerūt patrē: cū not⁹ esset in iudea deus. Ad hoc dico q̄ nouerāt illū in generali inq̄tū de⁹ erat: sz nō inq̄tū erat p̄r habēs filiū naturalē qui eis p̄dicabat. Si em̄ cognouissent nunq̄ dñm gl'ie crucifixissent. ſ. Cor. ij. [Sz hec locut⁹ sum vobis: vt cū venerit hora: eoꝝ reminiscamini qr ego dixi vobis] z p̄z in ea fide p̄sistatis. ¶ Est autē in hac parte morale documētū vt q̄ p̄pter deū patiāt aut fatigāt: si vult p̄solari cogitet illū p q̄ patiāt: vñ Gre. aut i. ij. mora. Cū in hac vita ea q̄ nolum⁹ patimur necesse est vt ad eū q̄ iniustū velle nō p̄t studia nr̄e volūtatis inclinem⁹. Magna quippe est consolatio in eo qō displicet: qō illo ordināte erga nos agitur cui nō nisi iustū placet. Hec ille.

℣ In vigilia penthecostes.

℣ Textus euā. Jo. c. xiij.

Si diligitis me mandata mea seruate. Et ego rogabo patrē z alū paracletū dabit vobis: vt maneat vobiscū i eternū: spūm ꝓritatis quem mūd⁹ nō p̄t accipere: qr nō videt eū: nec scit eū. Uos aūt cognoscetis eū: qr apud vos manebit et vobis erit. Nō relinquā vos orphanos: veniā ad vos. Adhuc modicū z mūdus iā me nō videt. Uos aūt videbitis me: quia ego viuo z vos viuetis. In illo die vos cognoscetis qr ego in p̄re meo z vos in me z ego in vobis. Qui habet mādata mea z seruat ea: ille est q̄ diligit me. Qui autē diligit me: diligetur a patre meo: z ego diligam eum: et manifestabo ei meipsum.

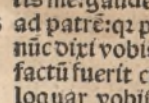
Si diligitis me mādata mea seruate &c. Jo. xiij. Presens euāgelū ex se pz: paucis exceptis q̄ exponēt. Dr ergo. (Si diligitis me mandata mea seruate). i. seruabitis. Hoc enim est effect⁹ z signū dilectiōis: amici volūtates complere (Et ego rogabo patrē z aliū paracletū dabit vobis). i. aliū ꝓsolatorē z aliū aduocatū. Nā paracletꝰ interpr̄e ap̄lus ꝓsolator z aduocat⁹: z xp̄s fuit ꝓsolator apostoloꝝ z etiā aduocat⁹: inquātū hō orādo p eis: z inquātū de⁹ nō orādo: sed faciēdo vt orarēt ipsi. Sic̄r z sctūs spūs fuit eoꝝ ꝓsolator: qr cū sit amor accēdit amore dei: z p̄z sentiebāt maximā dolcedinē de celestib⁹ ex quo seqbat q̄ vanū sentirēt aduersa mūdi. Fuit etiaz aduocat⁹: nō orādo: sz ꝓuocādo ap̄los ad orādū (Ut maneat vobiscū ēternū) et in hoc ſm Chrys. innuit q̄ spūssctūs nō erat moriturꝰ sicut xp̄s q̄ eos p mortē deseruit corpaliter. Manet aūt spūssctūs i eternū nobiscū: nisi eū p petm̄ repellam⁹ (Spūm veritatis quē mūdus). i. doles mūdani (nō p̄t accipere) nisi convertat Grego. v. moral. Spūssctūs oēm q̄ē repleuerit ad desyderādū inuisibilia accēdit. Et q̄m mūdana corda solū visibilia diligūt: hūc mūdus nō accipit: qr ad diligēda inuisibilia nō assurgit. Seculares etem̄ mētes quāto se foras p desyderia dilatāt: tāto ad receptionē illius cordis angustāt. Hec ille. (Qr nō videt eū) pure z indubitate fidei oculꝰ (nec scit eū) p experiētiā suauitatis eiꝰ (. Uos aūt cognoscetis eū). ſ. p experimētū ꝓsolatiōis eiꝰ quo mūdani eū cognoscere nequēt. (qr apud vos manebit z in vobis erit) z p̄z ad p̄tiā suā influet vobis fidē z amorē: vt videatis z sciatis eū (Nō relinquā vos orphanos: veniā ad vos. Adhuc modicū z mūd⁹ me iā nō videt) i. nō videbit. Et loquit ſm Theo. de tpe resurrectiōis in quo soli ap̄li illū viderūt. Uel ſm Chrys. loquit de tpe future felicitatis. Utroq; aūt tpe. ſ. resurrectiōis z felicitatis ap̄li habuerūt vitā. ſ. letā z cōsolatā. Et iō subdit (Uos aūt videbitis me qr ego viuo). i. sum vita p essentiā: z p̄z do vobis vitā participatā quā mō viuitis p gr̄am: quas etiā (z vos vivetis) in futura resurrectiōe mea p fidē reparatā: z in futura resurrectiōe vr̄a p gr̄az ꝓsummatā (i illo die). ſ. resurrectiōis vel gl'ie (vos cognoscetis) p aptionē sensus ad intelligentiā scripturarū quo ad diē resurrectiōis: vel p visionē deitatis quo ad aliam diem (quia ego in patre meo: z vos in me: et ego in vobis) supple sum/ vel ero: iz alio z alio mō [Qui habet mādata mea z seruat ea: ille ē q̄ diligit me. Qui aūt diligit me diliget a patre meo: z ego diligā eum z manifestabo ei meipsum.] Ergo manifestatio. i. visio finis est z premium amoris.

℣ In die pentecostes.

℣ Textus euan. Jo. c. xiij.

Si quis diligit me sermonē meū seruabit: z pater meꝰ diliget eū: z ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me sermones meos non seruat z sermonem quem audistis non est meus: sed eius qui misit me patris. Hec locutus sum vobis apud vos manēs. Paracletus aūt sp̄ūssctūs quem mittet pater in noie meo ille vos docebit oīa: z suggeret vobis: oīa q̄cūq; dixero vobis. Pacē relinquo vobis pacē meā do vobis. Nō quō mundus dat ego do vobis. Nō turbet coꝝ vestrū: neq; formi-

midet. Audistis q ego dixi vobis. Vado z veniō ad vos. Si diligeretis me: gauderetis vtiq; q vado
G ad patrē: q pater maior me est. Et nūc dixi vobis priūs q̄ fiat. Ut cuz factū fuerit credatis. Jā nō multa loquar vobiscū. Venit enī pceps mūdi hui⁹ z in me nō habet quicq̄. Sed vt cognoscat mūdus q dilīgo patrē z sicut mādatuz dedit mihi pater sic facio.

Quis diligit me sermonem meū seruabit ꝛc. Jo. xiiij. Circa ea q̄in pñti euā. dñr. Sciēdū est q in nocte q̄ xp̄s est captus multa apostolis dixit z inter alia q post modicū mūd⁹ eū nō videret q̄uis visuri eēnt illū discipuli sui. Et loquebaī xp̄s de visiōe fidei z notitia diuinoz. Judas aūt non ille scariotes: sz alī⁹ p̄sanguines xp̄i admirat⁹ est tā q̄ hūilis q apt'i toti mūdo p̄ferrenī: z iō interrogauit di. (Dñe q̄d factū est). i. q ē cā (q manifestatur⁹ es nobis teip̄z z nō mūdo) huic aūt petitioni xp̄s rñdit per
p ꝟba p̄sentis euangelij in quo tria pūcta tāgunt: que sunt Discretio: Manifestatio: z Exortatio. ¶ Quātū ad pmū xp̄s tāgit illud vñ discernit mūdus a discipulis xp̄i: q̄ est cā p̄dicte manifestationis. Est enī hec cā vt Aug. dicit: ipa dilectio: Dicit ergo (Si quis diligit me sermonē meū seruabit). i. ea q̄ ego volo z doceo facieda: faciet. Proprīū est enim amicoz ī eadem velle z nolle. Et si duo sint amici quoz alter ñ possit male velle neq; male iudicare vt de⁹: iustū est vt alter amicus se ei⁹ volūtati oib⁹ subiiciat: ita q̄ nihil velit nisi iplicite subintelligēdo q̄ illud deo placeat: z ola faciat q̄ de⁹ iubet. (Et pater me⁹ diliget eū) Si de⁹ pater nō eēt: vtiq; diligētes filiū diligeret: q nullus p̄t dei filiū sine patre diligere
I nō enī dilectiōis filius ē ipa ei⁹ bonitas sine essentia: q̄ eadē numero est patris: z cōsequēter ei⁹ pater diligit. Nihil aūt vt ait Amb. est iā insertū nature q̄s diligērē se diligere. Uerūtī q de⁹ pater ē de⁹: nō iō nos p̄ amat q nos filiū amamus: sz ecōuerso: iō amam⁹ q illum amat ita q amor dei ad nos est cā nostri amoris ad illū vel ad filiū dei. Nō enī amaremus nisi de⁹ vellet nobis ineſſe hoc donū q̄ est amare deū. Uelle autez nobis bonū est nō amare. Jgit dicit xp̄s (Si q̄s diligit me diliget a p̄re meo) nō q ante cedēs ist⁹ p̄dictionalis sit cā cōsequētis sz q ancedēs z p̄ns sunt inseparabilia in veritate (z ad eū veniem⁹) Pater qui dē venit seip̄m donando nō aūt missus ab aliquo: q nō est ab aliquo. filiꝰ autez dat z mittit. Dicunt autē diuine p̄sone venire ad nos: q̄n faciūt nobis nouiter effectū gr̄e gratū faciētis: p quā ipsas p̄sonas habem⁹ Unā Aug. Uenit ūt subuenīēdo: venim⁹ obediēdo. Uenit illuminādo. Uenit impellēdo venim⁹ cupiēdo. Hec ille. Sz quare hic nihil dicit de aduētu sp̄ūsancti sed solū p̄is z filij: Ad hoc dicit Aug. q cū in deo sit vnitas essētie cū pluralitate p̄sonarū: aliq̄n xp̄s detrib⁹ p̄sonis mētionē facit ad insinuandā p̄sonaꝝ distinctionē: aliq̄n de duabus sine tertia: ad insinuādā essentie vnitatē: z nō ad expellēdā tertiā p̄sonam sz sp̄ūsanctū: de quo dixerat supra vt maneat vobiscū in eternū. Uel p̄t dici q̄ posito patre z filio intelligitur spiritus sanct⁹: q̄ est amoz vtriusq; z q̄ est eius dē substātie cū eis. [Et māsionē apud eū faciem⁹]. i. mozā cōtrahem⁹ Bze. i homi. In quoz ūdā etem cordib⁹ venit z mansionem nō facit per cōpūctionē q̄dē respectū dei p̄cipiūt: sz tētationis tpe hoc ip̄m q̄ cōpūcti fuerāt obliuiscunt. sicq; ad pperrāda petā redeūt: ac si hec mihi me planxissent. Qui ergo deū vere diligit: z ad eū dñs venit: z mansionē facit: z sic enī diuinitatis amor penetrat: vt ab hoc amore tentationis tēpore nō recedat. Ille autem vere amat cui⁹ mētē delectatio p̄sana excōsensu nō superat. Hec ille. Jdez quoq; ibidē. Tāto autē quisq; a superno amore dissiliit q̄nto inferi⁹ delectat. Uñ subdit [q̄ nō diligit me: sermones meos nō seruat.] z cōsequēter ad eū diuine p̄sone nō veniūt p effect⁹ gratie sue. Chry. Uel al'r intelligēdum est hoc totum. Existimauit enī Judas sicut mortuos videmus in somnis e se eum esse visuros. Unde querit.

Quid est q debes te nobis manifestare nō mundo. Ue nobis q̄n morieris: z vt prius nobis debes assistere. Ne igit hoc suspicetur: dicit ad eum veniemus] ad sicut pater manifestat se ipsuz ita z ego se mansionē apud eum faciemus] p somniorū nō est. Hec ille. Ne aūt aliquis credat q xp̄s suū sermonē haberet a se subdit [Et sermonē quē audistis nō est me⁹]. i. nō inest mihi a me. Et est similis modus loquēdi vt cum dicit Uergil. Urbem quam statuo vestra est [sed eius cui misit me patris] id est illum a patre meo nascendo accepi. Et quo etiam se cund q q talē sermonē nō seruat patrez nō diligit. ¶ Est aūt sciēdū q p sermonē xp̄i q̄uoz possum⁹ intelligere. Prio ipsa ꝟba q er ore ei⁹ resonabāt. Scōo ipsam imaginationē ꝟboꝝ. Tertio ipsos mentales cōceptus intellect⁹ possibilis ei⁹: q dā ꝟba mētis seu cordis. Scōz enī hec tria in quolibet hoie est triplex ꝟbuz: vt docet. s. Tho. i. q. xxxiij. z Quarto ipz verbū diuinū q̄ filiꝰ dei ē: sz ipa z ei⁹ subsistā diuinā. Tria p̄ia q̄uenīūt xp̄o in q̄tū dē: isunt ei a se imediate z a deo p̄ncipaliter: q̄ si de⁹ ē cā oīs create cāe: est etiā oīs creati effect⁹. Scōm aūt non est a se: sed est xp̄s z est a p̄re. ¶ In hac parte est ſkale documētū de quo Bze. in hoc. Sed ecce si vnusq̄sq; vestrū req̄rat se diligat deū: tota fiducia z secura mē respōdet: diligo. In ipso aūt lectionis exordio audistis q̄d veritas dixit. Si q̄s diligit me sermonē meū seruabit. Probatio ergo dilectionis est exhibitio operis. Hinc in ep̄la sua idē Joā. ait. Qui dicit q diligo deū z mādata ei⁹ nō custodit: mēdax est. Uere em̄ diligim⁹ si mādata ei⁹ seruamus. Nunq̄ est amor dei otiosus operaī em̄ magna si est: si aūt opera renuit: amor nō est. Et infra. De dilectionis p̄dotis lingua: mēs: z vita req̄rat. Hec ille. ¶ Moraliter aūt sciēdū est q seruī dei in hac vita tria potissime desyderant q̄ xp̄s in hac p̄ma parte euāgelij p̄mittit. Primū quidē est dei amor. quē p̄mittit cum spondet sp̄ūsanctū se missurum: qui sm̄ Grego. amor est. s. patris in filium z ecōuerso. Sed tamē vt suscipiamus a xp̄o mittendū necessaria est p̄rio cordis purificatio. Greg. Certe si domū vestrā q̄sq; diues aut p̄potēs amic⁹ intrarer ol festinātia dom⁹ tota mūdaret: neq̄d forte esset q oculos amici intrātis offēderet. Ter gat igit sordes prauī opis
D q deo p̄parat domū mentis. Hec ille. Et hoc sp̄tū colligit ex scriptura quo ad tria pcta p̄cipue. Primo duplicitatis. Sa. j. Spūsanctus discipline effugiet fictū. Secūdo carnalitatis. iō subdit. z aufert se a cogitatiōib⁹ q̄ sunt sine intellectu. Tertio elatiōis. iō subdit: z corripiet. i. expellet a supueniēte iniquitate. i. ineq̄litate. Null⁹ aūt est ineq̄lis magis supbo q̄ nō vult parē. Scōo necessaria est p̄funda humiliatio: q libēter sp̄ūs sicut z hō vadit ad hospitiū in q̄ honorād⁹ est. Eccle. iij. Magna potētia dei soli⁹: z ab humilibus honorat. p̄o. Qui eratis fontes i cōualib⁹. Se. j. Spūs dñi ferebaī sup aq̄s i. sup corde dulci z māsueto. Et q̄ sp̄ūs malign⁹ reḍescet sup terrā. i. terrenos: datā sibi ad māducādū z incorporādū Geñ. iij. terrā comedes. Et sup aerē. i. supbos: datum sibi ad habitādū Ephe. ij. p̄incipē aeris hui⁹. Et sup ignē gehēne. datū sibi ad cōbustionē. Matt. xxv. Discedite ꝛc. Et sup ignē cōcupiscētie: datū sibi ad succēdēdum. Osee. vij. Oēs adulterātes quasi clibanꝰ succēsus coquēte. Tertio necessaria ē trāquillitas mētis. Esa. lxvj. sm̄ aliā translationē. Sup quē req̄escet sp̄ūs me⁹ nisi sup humilē z q̄etū? Scōz desyderatū ē amoris p̄seruatio: quā sepōdit ibi: z māsionē ꝛc. Conseruat aūt ignis sp̄ūsancti sicut z materiaī p̄tria. s. Sup positionē cineris. i. memoriā mortis: z p lignoꝝ appositionē. i. bonoꝝ operū p̄tinuationē: z p sufflationē. Sz tres sūt sufflatores. s. ipe hō feruētia desideria p̄cipiēdo. Eccl. xxviij. Si sufflaueris quasi ignis exardebit. Et xp̄s hūc ignē spiritās: ip̄m magis inflāmādo. Jo. xx. Insufflauit z dixit. Accipite sp̄ūsanctū. Et diabol⁹ q̄s exufflādo extinguit. Esa. lviij. Ecce ego creaui fabrū sufflantē in igne prunas. Sed extinguēdo illū: accēdit concupiscentiā. Tertiū desyderatū est per aliquē modū scire se esse in amore dei: z qui⁹ christus dat signum ibi. Bi

q̃s diligit me sermonē ꝛc. Sunt aũt sup hoc signũ tria alia. s. abundantia lachrymarũ: remissio iniuriarũ: ꝛ desyderium supnoꝝ. In cuius signũ spũsctus i triplici signo visibili apparuit. s. sup xp̃m trãsfiguratũ in spē nubis habentis guttas humoris: ꝛ sup ip̃m baptizatũ in specie colũbe felle carentis: ꝛ sup collegiũ apl̃oꝝ in specie ignis qui semp tendit sursum. ¶ Quãtũ ad scõm xp̃s tetigit modum quo eis debebat manifestari quo ad fidē pfectã ꝛ plenã notitiã diuinorũ: cuius dubdit (hec locut⁹ sum vobis apud vos manens). f. sm phãm corpalē quasi diceret. Dõ nõ potestis ꝑpter indispositionē vestrã illã plenã notitiã capere: vñ expedit vobis vt vadã a vobis corporaliter. vt cũ patre ꝛ spũsctõ veniam spualiter. Aug. Alia est illa mãsio quaꝝ pmisit futurã: alia vero hec quã pñtem esse testat. Illa spualis est atq; intrinsecus mētib⁹ reddit. hec corpalis fortsecocks, acq; aurib⁹ exhibet. Hec ille. (Paraclet⁹ ãt spũsctus) Nota q̃ paraclet⁹ idē ẽ q̃ aduocat⁹ vel cõsolator: ꝛ hic ꝑ cõsolatore ponit qz xp̃s tristibus loquebat. (quem mittet pater in noie meo ille vos docebit omnia) necessaria ad salutē ꝑ vobis ꝛ ꝑ docẽdis a vobis (ꝛ suggerer vobis oia quecũq; dixero vobis.) Est aũt hic multiplex dubitatio. Et prima est. Quenam psona diuina sit ista de q̃ est hic sermo. nã quelibet põt dici spũs sanctus. Ad hoc dr q̃ sm Didymũ ꝛoẽs sanctos: ista psona neq; est pater neq; filius. Et hoc ptz qz a pr̃e mittit ꝛ in noie filij mittit. Est tñ aduertẽdũ ex doctrina. s. Tho. j. pte. q. xxxj. q̃ spũsctus summi põt in vi duarũ dictionũ. ꝛ isto modo ꝓcedit argumentũ factũ q̃libet diuina pson̄a dr spũsctus qz q̃libet eoꝝ ẽ spũs ꝛ non corpus. ꝛ sctus: ꝛ non malus. Sumitur etiã in vi vni⁹ dictionis: sicut ꝛ hoc ip̃m q̃ dico Joãnes petr⁹. ꝛ sic ex accõmodatione vsus diuine scripture ẽ nomen tertie pson̄e ꝑ modũ amoris ꝓcedẽtis. Processio em̃ amoris ꝛ relationes ad eam ptinẽtes: ꝛ pson̄a sic ꝓcedẽs ꝑpter ignorantiã nostrã solũ ex accõmodatione hñt propria nomina. Rationabiliter autem sic nominat̃ ista persona vt dicit. ꝓmo qz pater ꝛ filius cõiter sunt spũs ꝛ sunt sancti. Vñ dicit Aug. xv. de trini. Qui cõis est ambobus id ipse ꝑprie vocatur q̃ ambo cõiter. Scõo qz spiritus q̃ impulsionē ꝛ motũ dicit amoꝛi cõpetit cõpellenti in amatũ. Hec oia. s. Tho. ¶ Scõa dubitatio est. cur dicat̃ paracletus. i. aduocatus vel cõsolator cũ primo etiã filiꝰ cõueniat. de quo. j. Jo. ij. dr Aduocatum habemus apud patrem. Scõo vero, conueniat patri de quo. j. Coꝝ. j. dr Pater misericordiarũ ꝛ deꝰ totius cõsolationis. Ad hoc dico q̃ ois effectus dei in crestura siue ad extra cõis est oibus diuinis pson̄is iuxta regulam theologicam: q̃ est: q̃ indiuisa sunt opera trinitatis. s. ad ex̃. Aliq̃s tñ effectꝰ alicui pson̄e appropriat̃. Sicut. n. p̃ri appropriat̃ potẽtia: filio sapia: spũsctõ bonitas. Jta et appropat̃ eis opatiões i q̃bꝰ ists ꝑcipue appẽt: iuxta doctrinã. s. Tho. i. iij. di. iij. ¶ Ad argumẽtũ ergo dico q̃ esse ꝓsolatorẽ q̃ oib⁹ cõe est dr de spũsctõ. Primo qz q̃ ꝙuenit oib⁹ ꝙuenit ẽt singl̃is ꝛ specialiter de illo dicit q̃ tũc visibiliter mittendus erat. Scõo qz bonitas cõsolantis ꝛ benignitas in ꝓsolando: magis q̃ eius sapientia aut potentia manifestari videtur: ideo esse cõsolatorem a ꝓpria tur ei cui bonitas. Esse autem aduocatum orando cõpetit solum xp̃o vt hõ est: sed orare faciendo tõpetit spiritusancto Jdcirco em̃ vt dicit Greg. spiritussanct⁹ aduocatus dicit̃ qz ꝓ errore delinquẽtiũ apud iustitiam p̃ris interuenit. dum eos quos repleuerit exorantes facit. Hec ille. Cõpetit etiã alij cũ sit opus ad extra ¶ Ad argumentũ aũt ꝫ hoc dico q̃ xp̃s spiritũsanctũ dixit paracletũ non p̃ncipaliter rõne aduocationis: sed ratione cõsolationis. qz merentibus loquebatur Chry. Cõtinue aũt eũ paracletũ vocat ꝑpter cõtinentes eos tribulatiões. Hec ille. Dico scõo q̃ cum hõ potissimum ex amore potius q̃ ex potentia vel sapientia ꝓuocetur ad orationem forte q̃ orare per nos appropriat̃ spiritui sancto de quo dicit ap̃s Ro. viij. q̃ postulat. i. nos postulare facit ꝑ nobis gemitib⁹ inenarrabilibus. ¶ Tertia dubitatio est. Utrũ cũ dicit̃ spiritu ssanctus mitti a patre in

noie filij spiritussanctus debeat dici et filius? Ad hoc dico primo q̃ sic iõ dicit̃: qz spiritussanctus debeat̃ fidelib⁹ fideliter aliq̃n ad inuocationem nois p̃. Licet em̃ ꝓpria forma baptismi sit in noie totius trinitatis: tñ ex speciali cã filio spiritussancti ap̃li aliquo tpe baptizauerunt in noie xp̃i ad reddẽdũ nomen xp̃i amabile: vt ptz Act. xix. ꝛ per. s. Tho. iij. pte. q. lxvj. Dico scõo melius: et sm mentem dicẽmi: lib. de spiritussancto q̃ sicut filius dicit se venisse in noie patris sui. Joã. v. nõ qz esset pater: sed erat filius patris eiusdem essentie ꝛ nõ psone ꝛ subiecit fideles suos patri. Jta ꝛ spiritussanctus venit in noie filij. nõ qz sit filius: sed qz est spũs filij: sm ap̃lm Gal. iij. eiusdem essentie ꝛ nõ psone: et subiecit fideles suos p̃ri. Jta ꝛ spũsctus venit in noie filij: nõ qz sit filius ex qz est spũs filij. sm ap̃lm Gal. iij. eiusdẽ essentie ꝛ nõ psone ab eo ꝓcedẽs ꝛ ei fideles cõfigurans inq̃ntum p illũ adoptamur in filios dei. Juxta illud. Gal. iij. in quo clamam⁹ abba pater. ¶ Quarta dubitatio est. Cur dicat̃ ille vos docebit, oia cũ docere videat̃ appropriatũ ei cui appropriat̃ sapientia. i. filio de quo dr. Jo. j. illuminat oẽm hoiem veniẽtẽ in hũc mũdũ. Ad hoc aũt videtur dicere Aug. q̃ cũ docere tribus psonis ꝙueniat: hoc attribuit xp̃s spũsctõ nõ qz ei appropriet̃ sed vt in notitiam spũscti venirent discipuli. Ait em̃. Nunq̃d aũt discit filius ꝛ docet spũsctũs: vt dicente filio ꝑba capiamus docente aũt spũ eadẽ verba intelligamus. Ois em̃ dicit ꝛ docet trinitas: sed nisi etiã sigillatim cõmẽdaret eam nullo mõ humana cape vt opz posset infirmitas. Hec ille. Uel possum⁹ dicere q̃ filio appropriat̃ docere immediate illuminãdo: sz spũsctõ docere mediate: inflãmãdo ꝛ disponẽdo ad susceptionẽ illuminationis filij. Nã alialis homo nõ ꝑcipit q̃ dei sunt. s. Coꝝ. ij. Jdeo spũs cui⁹ ẽ nos bonos ꝛ spuales facere: docet nos efficiẽdũ doctrine capaces. ¶ Quinta dubitatio est. Quo dicat̃ spũssanctus ap̃lis suggerere cũ vt dicit Gre. suggere re soleat esse minoris. Ad hoc dico: q̃ cũ suggerere sit subministrare: ꝛ etiã latenter suadere: spũsctus sicut Gre. dicit suggerere dr: nõ q̃ nobis scientiã ab imo afferat. sz ab occulto. Hec ille. Et dicit ab imo. i. q̃si iferiora sicut seruꝰ de aliq̃bꝰ docet dñs. Uel sm Aug. suggerere ẽ ad memoriã reducere. Sicut em̃ dicit Theop. spũsctus docuit q̃cũq; xp̃s non dixerat tanq̃ iportabilia: ꝛ cõmemorauit q̃cũq; dixerat. sz obscuritatẽ cã vel itellectꝰ tarditate cõmẽdare memorie nequiuerũt. ¶ In hac parte est morale documentũ vt q̃ appetit notitiã diuinorũ: studeat diuino amore ꝛ morum bonitate pollere. Greg. in homil. Nisi aũt idẽ spũs cordi adsit audiẽtis: otiosus est sermo doctoris. Nemo ego docẽti homini tribuat q̃ ex ore docẽtis intelligit: qz nisi intus sit q̃ doceat doctoris lingua exterius in vacuum laborat. Hec ille. ¶ Iterũ moraliter sciendũ est: q̃ spũs aduocatus dicit. Est em̃ aduocatus bonus q̃ scit sapienter cõsulere: luculenter suadere: ꝛ potẽter vincere: ideoq; tria requirit. sapiẽtiaz: eloquẽtiã: ꝛ cõstantiã. Et sapia sine eloquẽtia est inutilis ꝛ eloquentia sine sapientia est garrula ex vtraq; sine cõstãtia est fraudulosa. Jdeo dñs ap̃lis dedit spũm sanctũ in linguis ꝛ igne. Jn linguis quidẽ: qz dedit eis facundiam. Jn igne vero q̃ lucet ꝛ ardet: qz dedit eis lucidaz sapiaz ꝛ feruẽtẽ cõstãtiã. Sz multi sunt habentes linguam inflãmatam quidez non isto igne: sed infernali. Jaco. iij. Lingua inflãmata a gehẽna. ¶ Nota q̃ dẽ sm triplicẽ prouiniã fecit triplex linguaginz vt ita dicã siue idioma. Et idioma celestis regionis est deum laudare ꝑsal. Jn secula seculorũ laudabunt te. Regionis vero terrestris est de terrenis tractare. Jo. iij. Qui de terra est de terra loquit̃. Jnfernalis vero est deum blasphemare Esa. viij. Jrasci̇t. s. dãnatus. ꝛ maledicit regi suo. cognosci̇t aũt ꝺ̃ad loquelam cui⁹ sit regionis. Nam loquela tua manifestũ te facit. Matth. xxvj. ¶ Quantũ ad tertiũ tangitur exhortatio xp̃i ad discipulos de pseuerãtia. Ad cuius intellectũ sciendũ est q̃ sm q̃ dicit ad Aug. sup Jo. ꝛ de verbis dñi ꝛ. s. Tho. in diuersis locis: triplex est pax. s. mundanoꝝ: ꝛ sanctorũ: ꝛ beatorũ. Et se

enda includit primā nō ecōuerso. ꝛtertia scōam nō ecōuerso. pax mundanoꝝ non est vera nisi quatenꝰ aliqđ participat de pace sctōrū: qz extrinsecus tantū modo est. Nam est apparens vnio animoꝝ. Pax autem sanctoꝝ sicut dictū est supra feria. v. post pascha: tria requirit. Nam cū sit tranquillitas ordinis ſm Aug. et homo habeat triplicē ordinez. ſ. ad seipsum: ꝛ ad proximū: ꝛ ad deuz: ad eam requritur. Primo tranquillitas inseipso ẽctum ad tria q̄ in homine debēt ordinari. ſ. quo ad intellectum ne erroꝛe aut affectione inordinata prurbeꝝ quo ad voluntatē: vt ſm intellectū dirigaꝝ: quo ad sensum ꝛ ſm volūtatē ꝛ rationē regulet ꝛ nō prurbetur inordinatis passionibus. Scōa trāquillitas ad primū p vinculum amoris. Tertio tranquillitas ad deū p charitatis cōsortium. Vñ Aug. de verbis domi. diffiniens pacem sanctoꝝ ait pax est tranquillitas mētis: scz quo ad rationē: serenitas animi quo ad sensum: simplicitas cordis quo ad voluntatem: amoris vinculū quo ad ꝓximū cōsortiū charitatis quo ad deū. Pax vero btōrū includit oia q̄ sunt de rōne bitudinis vtpote impossibilitatē amittēdi tranqllitatē pdictoꝝ ordinū. Sic ergo pñtē literā exponere debemꝰ ſm mētē Aug. (pacē) sctōrū relinq̄ vobis vt. ſ. eā totis viribꝰ amplecti velitis. Aug. de verbis dñi. Nōpoterit ad hereditatē dñi peuenire qui testamentum pacis noluerit obseruare. nec potest cōcordiam habere cū christo qui discors voluerit esse cum christiano. Hec ille. (pacem meam). i. pacem quam habeo ꝛ vos nō habetis neq̄ hic habere potestis: cū sit beatorū (do). i. dabo (vobis) in futura felicitate p effectum: nunc aūt do p sponsionem ꝛ infallibilem spem: (Non qūo mūdus dat ego do vobis:). In tribus enim pax xpi quā nobis daturus est: imo ꝛ quam dat in pſenti: a pace mundi distinguitur. ſ. in pfectione: in veritate: ꝛ in fine. pax enim mūdi est imperfecta: qz tantum exteriꝰ quietat. Vñ Esa. xlviij. Non est pax impiis dicit dñs. ſ. pfecta. Est etiaz ficta qz loquuntur mundani pacem ꝓprio suo mala autem in cordibꝰ eoꝝ. vt dicit pſa.

Et ordinat ista pax ad quietez fruendā pbalibus bonis. Sed vtraq̄ pax xpi est pfecta: ꝛ vera: ꝛ ad eterna bona ordinata. Sz qz dixerat dñs: pacē relinquo vobis qō est recedētis ſm Chry. ne ex amore turbētur vel timore formidēt: subdit [nō turbet coꝝ vestrū neq̄ formidet] eo q̄ soli quasi agni inter lupos remanetis. Nā audistis qz dixi vobis vado ꝛ venio ad vos]. i. ñ ita recedo q̄n veniā vos sepe innisceꝛe ꝛ visitare. Sed qz hoc totaliter nō cōsolabat eos: ꝛ subdit. [Si diligeretis me] amore amicitie vere ꝛ rōnabiliter [gauderetis vtiq̄] de meo discessu: non vt sic sed vt est mihi bonū [qz vado ad patrē] ſm humanitatem. ꝛ sic gaudebo nouo modo de mea ascēsione ꝛ sessione ad dexterā patris. Vado aūt ad illū [qz pater maior me est] nō quo ad meā deitatem: que eadē est cū paterna: sed quo ad humanitatē. pōt tamen ſm Hila. pater dici maior non potestate sed autoritate ꝓncipali vel donātis: sed filius nō est minor sed equalis. Ego autē addo q̄ sane intelligēdo eo mō quo pater est maior filiꝰ ē minor. ſ. ozigine. Nā sicut eē minerē: est esse a quo aliꝰ ita minor est qui est ab alio. Et hoc exp̄sse sentit. s. Tho. suo simili de po. q. x. arti. ſ. vbi cōcedit filium esse ꝓncipiatum. Ista tñ non sunt coꝝam rudibus astruenda qz forte male sonarent. (Et nunc dixi vobis priusq̄ fiat) de mea morte ꝛ resurrectione ꝛ ascensione (vt cum factum fuerit) ꝛ cōpletum totum hoc (credatis) non ea ipsa que videbūt ſm Aug. sed etiā christum filium dei qui hec potuit facere et prenuntiare. ¶ Sed hic est questio vna qz ex dictis Aug. videt sequi q̄ passio vt resurrectio aut ascensio christi quo ad apl̄os q̄ ista viderūt: nō sint articuli fidei. Sed dicendum est q̄ licet viderent hominem mori tamen q̄ ille homo esset deus hoc non videbant ideo fide credebant deum moꝛtuum: ꝛ sic de alijs. Subdit autem christus aliam causam qz debebant apostoli de eius morte consolari qz non patiebatur ꝓpter aliquod suum delictum: sed innocenter. cū dicit (Jā nō multa loquar vobiscum) quasi dicat ſm Beda. Tempus vrget vt capiar ad mor-

tem. (Venit enī princeps mundi huius) id est hoim mundanoꝝ. Est autem ſm Aug. iste princeps diabolꝰ: q̄ malis hominibus dominat: nō rōne creationis: sed seductionis. Venit autē inq̄t ad coꝝ finde vt me prodat. ꝛ ad coꝝ iudicꝭ vt me crucifigāt (ꝛ in me nō hz dēq̄) qz. ſ. vt dicit Bern. Petrū xp̄s neq̄ ꝑsuit neq̄ cōmisit. Sz quare moriebat si nō habebat pctm cum pena peccati sit mors. Ad hec ſr̄ der ipse di. (Sz) supple morioꝝ (vt cognoscat mūdus) ly vt stāte ꝓsecutione et nō causal̄r. Nō enī hoc fine moriebat vt id faceremꝰ sed eo moriēte p petrū aliosq̄ hoc sciuimꝰ (qz diligo ꝓrem) cui ipse ad mortē obedio (ꝛ sicut mandatū dedit mihi pr̄) vt p salute petrū moꝛiar (sic facio) In quo nobis reliq̄t obedientie documentū. ad qđ semp debemꝰ inspiere. Iuxta illud Hebre. xij. Aspiciamꝰ in auctorē fidei: ꝛ cōsummatorē Jesum q̄ ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucē: cōfusione contēpta. ¶ Moraliter aūt sciēdū est q̄ xp̄s postq̄ direxat spūsctm mittēdo discipulis statim subdit. Pacē relinquo vobis ad significandū q̄ in hoc mūdo nō est vera pax. nisi hoibus bone voluntatis qui. ſ. habēt spūsctm. Sed istā pacē ꝛ cōsolationē non possunt recipere habētes mundanā. Jo. xiiij. Spūm vitatis. quē mūdus nō pōt accipere. i. amatores mūdi. Ratio: qz vt dicit. ſ. Jo. ij. Omne qđ in mundo est: cōcupiscētia carnis est: aut cōcupiscētia oculoꝝ: aut supbia vite. Ista aūt tria petā. ſ. luxuria: auaritia: ꝛ supbia: impediūt cōsolationē spūsctī. sicut Chry. super Matt. ostendit p tria exempla. Primū est qz leo nō mouetur ad aspectū herbarū seu prati viridis: ꝛ similiter habētes coꝝ animale q̄ lasciuiā nō appetūt herbas virides. i. spūales amaritates: sz voluptatis. ſ. Coꝝ. ij. Anima ista hō nō pcipit ea q̄ sunt spūs dei. Secōz est qz lapis cadēte pluuia balneat q̄dē a foris: sed intus aridus manet: ꝛ similiter hūtes coꝝ durū p supbiā: spūsancto intrinsecus non irriganē. Bern. Quedā supbia inuenta est in me ꝛ dñs declinauit ira a seruo suo: ꝛ ad lachrymas nō compungoꝝ. Hec ille. Tertiū: qz si vas pleno aceto: infundatur gutta mellis; perditur mel ꝛ acetum non dulcoraꝭ: et similiter habentes coꝝ acerbum p auaritiam que multas facit acerbitates in acquirendo ꝛ cōseruando: nō sentiūt dulcedinem mellis. i. cōsolationem spūsancti Augu. super illud Psal. Diligite dñm oēs sancti eius. Discite nō diligere mūdū. vt discatis diligere deū. Auertere vt puertaris. Fūde vt ipicaris. Hec ille.

¶ Feria. ij. infra octa. pēthecostes.

¶ Textus enang. Jo. cap. iij.

SIc deus dilexit mundum vt filiū suū vnigenitū daret: vt oīs q̄ credit in eum nō peat: sed habeat vitaz eternā. Nō enī misit deꝰ filiū suuz in mūdū vt iudicet mūdū: sz vt saluet mūdus p ipm. Qui credit in eū non iudicatur. Qui aūt nō credit iā iudicatꝰ est: qz nō credit in noīe vnigeniti filij dei. Hoc est autem iudicium qz lux venit in mundū: ꝛ dilexerunt homines magis tenebras q̄z lucē. Erant enim eoꝝ mala opera. Omnis enim q̄ male agit odit lucē ꝛ non venit ad lucē: vt nō arguant opera eius. Qui facit veritatē venit ad lucē: vt manifestent opa eiꝰ qz ideo sunt facta.

SIc deus dilexit mundum vt filiū suū vnigenitū daret ꝛc. Jo. iij. In pſenti euang. tangunt tria pncta q̄ sunt: Cōditoris benignitas. Hominis malignitas: ꝛ Malignitatis cālitas ¶ Quātū ad primū tangit magna dei benignitas q̄ filiū suū dedit morti p mūdo. i. hoie. Hanc aūt benignitatem xp̄s postq̄ se direxat exaltādū. i. in cruce moriturū ne quis miraꝛet de morte eiꝰ introducit dicēs. (Sic deus dilexit mundum). i. hoim ſm Chry. qui dicit minor mundus (vt filium) naturalē: non adoptiuum (suum) nō alienū (vnigenitū) in quo ex consequenti totus erat amoꝛ patris non diuisus in plures filios (daret) libere sine pcedenti merito q̄digno vt pz p. ſ. Tho. iij. q. xxiij. di. j. ꝛ sine spe remu-

neratiõis.Deus em̃ nõ agit ad acq̃rẽdã sibi ꝙ ad cõicandũ alijs.Secus de hoie q̃ semp p̃cipal'r vel secũdario i suo ope intendit aliqđ bonũ acq̃rere.Jõ vt dicit Auiceñ.solius dei actio est mere liberalis(vacuet)inq̃ ꝑtiũ:in exẽplũ:ꝛ in premiuꝫ.Notat aũt hic.s.Tho.ꝙ amor dei q̃ est cã oim bonoꝝ nostroꝝ est magnus ex quatuor.ꝓmo ex persona amantis:q̃ est deus infinit⁹ ꝛ imẽsus.Secõ ex cõditiõe amati.i.hois:q̃ est mũdanus corpe ꝛ affectu existẽs in pctis.Tertio ex magnitudine doni:qz filiũ suũ vnigenitꝫ dedit.Quarto ex magnitudine fructus:qz vt habeamus vitã eternã.¶Sꝫ est hic duplex qõ.ꝓma qũo filius dei dari potuerit i mortẽ cũ sit de⁹.Ad hoc dicit Theo. ꝙ cũ in xp̃o sit vna psona subsistẽs in diuina ꝛ hũana natura eadẽ fuit persona hois ꝛ dei.Et iõ q̃ sunt diuinitatis attribuunt homini:ꝛ q̃ hũanitatis deo rõne idẽtitatis suppositi.Uñ vere dicimus ꝙ filius hominis descendit de celo:ꝛ quod filius dei mortuus⁹ est.Dedit aũt eũ p̃ad mortẽ fm.s.Tho.inquãtũ dedit ei volũtatẽ patiẽdi.Et hoc dupl'r.inquit.ꝓmo: qz inquãtũ deus habuit ab eterno volũtatẽ patiẽdi a patre.Et scõo:qz inquãtũ hõ inspirata ẽ a deo anime xp̃i volũtas moriẽdi ꝓ nobis.Alia q̃stio est.Utrum deus plus hominẽ q̃ xp̃m dilexerit:quẽ ꝓ holbus tradidit ad mortẽ.Ad hoc dicit.s.Tho.ſ.par.q.xx.ꝙ deus plus xp̃m q̃ totũ vniuersuꝫ diligit:qz vult ei maiꝝ bonũ.ſ.esse verũ deũ.Neq̃ eius excellẽtie aliq̃d deperit ex hoc ꝙ in mortẽ traditus est imo ex hoc effect⁹ est victor gloriosus.Et videt intendere.s.Tho.qõ si ita de⁹ xp̃m ꝓ hominib⁹ tradidisset sicut nobis tradit bruta qz.ſ nullũ eis bonuꝫ puenit ex hoc ꝙ eis vtimur:xp̃s fuisset minoris ꝑtũ q̃ genus humanũ.(Ut ois qui credit in ip̃m)nõ dicit: vt ois qui credit ei vel euꝫ:sed in eũ siue in ip̃m ad qõ nõ sufficit fides:sed opꝫ adesse motũ in deũ: vt pꝫ.ij.q.ij.(Nõ pereat).i.frustretur suo fine ad quẽ est factus a deo(sed h̃eat vitã eternã)q̃ est finis ei⁹.(Nõ em̃ misit de⁹ filiũ suũ i mũdũ)quãtũ ad aduentũ in carnẽ(vt iudicet mũdũ).Sꝫ cõtra.Mã in iudiciũ ego veni.Jo.ix.Ad ꝟ dicit.s.Tho.ꝙ cũ duplex sit iudiciũ scz discretionis.ꝛ cõdemnationis.Filiꝰ dei in primo aduentu venit in iudicium discretionis:qz tũc sunt hoies discreti quibusdam obcecatis:ꝛ quibusdã gr̃e luminis illuminatis:nõ aũt in iudiciũ cõdemnatiõis.(Sed vt saluet mundus p ip̃m) quãtũ i se est aug. Quare saluator dicꝰ est mũdi nisi vt saluet mũdũ.Ergo quãtum in medico est:sanare venit egrotũ. Ipse se interimit qui p̃cepta medici seruare contẽnit.Hec ille. ¶Quantuꝫ ad scõm ꝟ.(Qui credit in eũ)ꝛ non soluꝫ ei vel eum(non iudicat).i.non cõdemnabitur ꝟ Alchui.Et hoc intellige iudicio cõdemnationis:secus iudicio discussionis.Discutientur em̃ fideles mediocriter boni ꝛ mediocriter mali.Quidam tñ heretici ex hoc ꝛ ex illo. Mar.vlti.Qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit saluꝰ erit dixerunt nullũ fidelem eternal'r damnãdũ.Sed fm hoc etiã demones saluarentur:qz credũt ꝛ contremiscunt.Jaco.ij. Est ergo hic sermo ꝟ fidevns Jntelligũt ergo predicta de credente in deum.i.cuꝫ fide formata.Assumũt aũt fm.s.Tho.ꝛ aliõ fũdamẽtũ scz ꝟba Apostoli.j.Cor. iij.Fundamẽtũ aliud nẽo ꝑt ponere.Et ibidẽ.Si cuiꝰ opꝰ arserit:ipe q̃dẽ saluꝰ erit sic tñ q̃si ꝑ ignẽ.Dicit:ergo ꝙ saluãtur fidei fundamento lꝫ purgenꝫ igne. Sed solũm per idẽ:qz fides in formis nõ est fundamentũ salutis.(Qui aũt nõ credit iam iudicatus est)vel fm meritũ ꝓsentis iniustitie:vel fm diuinã p̃sciẽtiã. Aug. Nondũ apparuit iudiciũ:sed iam factum est iudiciũ. Nouit em̃ dñs q̃ sunt eius nouit q̃ ptineant ad coronã:ꝛ qui permaneant ad flãmã.Hec ille. Uel fm Chrꝛ.dicit iudicatus talis:qz hoc ipsuꝫ qõ est esse extra lumen fidei magnũ. Supplicũ est.Uel vt idẽ dicit:est iudicatꝰ:qz hebet vñ iuste iudicetur:sicut Adam ea die qua de cibo vetito manducauit mortuus est.Et hoc est esse iudicatũ fm p̃sentẽ iniustitiã.Uel fm Greg.ꝛ Chrꝛ.dicit iudicatus:qz habet manifestã causam damnationis:ideoq̃ in iudicio nõ discutiet̃ cum patenter exciderit a salute ad quã non nisi ꝑ xp̃m venit.Jõ subdit(qz nõ credit in noie vnigeniti filij dei.)Alias.In hoc em̃ solo noie est salus.Hec ille.¶Sed q̃.qz parvuli cum baptismo decedentes neq̃ crediderũt neq̃ iudicati sunt.Ad hoc dicit aug.li.de baptiſ. par.ꝙ tales ꝑ sacrũ ꝟtutẽ ꝛ rñsionẽ offerentiũ cõputant in numero credentiuꝫ. Secus vt ait de paruulis nõ baptizatis: qui in numero sunt nõ credentiũ. Deinde fm Alchuinũ reddit cã quare iustum sit hic iudiciũ:cũ ꝟ.(Hoc est aũt iudiciũ) Ista est cã iudicij.vel ex hoc apparet ꝙ iuste infideles ꝛ ipũ iudicantur.Uel hoc est iudicium. i.causa maioris cõdemnationis.ingratitudo ſcz hoim ad deuꝫ(qz lux).i.ipse xp̃s fm Bedam(venit in mũdũ).i.ad hoies ita ꝙ eã querere non habuerunt:vt dicit Chrꝛſ.(Et dilexerunt hoies magis tenebras).i. peccata scõm Bedã:q̃ ideo tenebre dicunt.vel qz ois malus:ignorãs est intelligibili particulari.vel qz male operantes querunt in tenebris.i.in occulto operari ꝛ latere cõmuniter:vel qz ad eternales tenebras ducunt(q̃ lucẽ).i.xp̃m.Ex quo pꝫ ꝙ ingratitudo inexcusabiles sunt. Nã sicut dicit Chrꝛſ. Qui in absentia lucis:qz.ſ.nõ hꝫ notiã xp̃i:in tenebris residet aliquo⁊ modo excusabilis est:q̃ ꝟo in p̃sentia lucis heret tenebris:nullo mõ.Beda.Mozal'r etiaꝫ illi magis tenebras q̃si lucẽ diligũt:qui suas predicatores benedicentes odijs ꝛ detractionibus insequuntur.Hec ille.

¶Quantũ ad tertiũ tangit huius tante ingratitudinis causa fm Bedam.cum dr.(Erãt em̃ eoꝝ).ſ.hoim aliquoꝝ(mala opa.)Habuissent tñ mala opera nõ fuit sufficiens cã fugiẽdi a xp̃o. Maꝫ quidã habentes mala opera xp̃o occurrerunt puta publicani ꝛ peccatores. Sꝫ fuit⁊ occasio ꝛ sufficiens causa fuit habuisse intentionem perseuerandi in eis. Chrꝛſo. Nullus vtiq̃ eligit in errore viuens ad fidem venire nisi prius inscribat sibi ꝑsũ vitam rectam.Hec ille.Sed nõ videtur ꝙ omnes infideles habeãt mala opera.quia Cato ꝛ plures philosophi operati sunt virtutẽ.Ad hoc dicit Chrꝛſo.vt allegat.s.Tho. ꝙ aliqui operanꝫ bñ ex naturali dispositiõe.ſ.q̃ nõ impugnanꝫ cõcupiscẽtia.Aliꝫ aũt ex virtute. Sꝫ qui impugnãt.qđ est ꝓpriũ fidelium. Uel põt dici fm.s.Tho.ꝙ ꝫ infideles facerent bona:non tñ virtutis amore:sed pet inanẽ gloriam.Et non operabãtur omnia opera bona quia deo cultũ debitum non reddebãt.Uel põt dici qõ dñs dicit fuisse opera mala indeoꝝ maxime principaliũ:nõ autẽ gentiliũ.qz adhuc eis non erat lux annũciata.nisi priuate ꝛ in casu.Jdeo subditur.(Ois qui male agit)id est q̃ est in intentione peccandi fm Alchuinũ. Nã qui iam caret tali intentione:nõ agit malũ sed egit(odit lucem)id est veritatẽ non per se:sed per accidens.Aug.ꝛ.confessio. Quia em̃ falli nolunt tales ꝛ fallere volunt amant veritatem cum seipsam iudicat.ꝛ oderunt eã cũ eos ipa iudicat.Amãt ergo veritatẽ lucentẽ:oderunt eam redarguentẽ. Hec ille.Unde sequit.(Et non venit ad lucem).i.ad veritatem:seu ad hoc vt pateat veritas quo ad opera eius(vt nõ arguanꝫ opera eius.Qui autem facit veritatẽ).i.opera recta.que dicuntur opera veritatis:quia sunt cõformia regule diuine sapiẽtie ꝛ iudicio rõnis vere iudicãtis.Veritas em̃ est cõformitas rei ad intellectũ.Uel dicunt opera ꝟitatis qz sunt ab homine vero id est q̃ talẽ se exhibet in opib⁹ qualis est in ꝟbis ꝛ signis. Quilibet aũt in ꝟbis ꝛ signis cõmuniter vult appere bonus:cui apparẽtie in bonis cõcordat operuꝫ existentia:in malis ꝟo discordat.(Uenit ad lucem).Sꝫ nunquid ante xp̃m aliquis sic fecit?Uſ enim ꝙ non qz ante xp̃m oẽs peccauerunt.vt dicit Roma.iij. Ad hoc aũt dicit.s.tho. ꝙ fm aug.is cui displicet malum qõ fecit relinquens tenebras peccatorum facit in se veritatẽ ꝛ venit ad lucẽ(vt manifestanꝫ opa ei⁹). ¶Sꝫ q̃:qz nullus dꝫ sua bona publicare:vñ ꝛ pharisei de ꝟa dño reprehẽdunt. Ad ꝟ aũt dicit.s.tho.ꝙ licitũ ẽ velle opa sua manifestari.coram deo vt approbẽt:ꝛ l sua ꝓscia vt gaudeat qđ ꝫ illõ.j.Cor.i.Gkia nr̃a hec ẽ testimoniũ ꝓscie nr̃e:ꝛ coram hoib⁹ ad honorẽ dei ꝛ fidei vtilitatẽ fm illud Mat.v.Sic luceat ꝛc.nõ aũt ad honorẽ ꝓpriũ. Hec ex illo.Et intellige ꝙ ꝫ manifestationem apõ hoies q̃rere pfect⁹.Uñ.s.Tho.dicit ꝙ sci ꝟ appetunt.Vide de ꝟ feria sexta

post dñicā dnq̄ quagesime. Uel dr (vt manifestent opa ei⁹).i. nō verek publicari quātū est ex natura suorū operū. Quis forte velit pter humilitatē z nō propter verecūdiā latere (qz in deo).i. scōm deū (sunt facta) z ꝓñr non sunt reprehēsibilia; sed laudabilia qz deus malū velle non potest. ¶ In hac parte est documentū literale q̄ pctm̄ est causa vel saltem occasio mortis in pctō. Greg. Peccatum qō statim p̄ piam nō diluitur mox suo pondere ad aliud trahit.

¶ Feria.iij.infra octa. pēteco.

¶ Textus euan. Jo. cap.x.

QUi non intrat per ostium in ouile ouium sed ascendit aliūde: ille fur est z latro. Qui autez intrat per ostiū: pastor est ouium. Huic ostiarius aprit: z oues vocē eius audiūt. Et propias oues vocat nominatim: z educit eas. Et cum pprias oues emiserit ante eas vadit: z oues illū sequunt: qz sciūt vocē eius. Alienū autē nō sequunt: sed fugiunt ab eo qz non nouerūt vocē alienorum. Proverbium dixit eis Iesus: Illi autez non cognouerunt quid loqreb eis. Dixit ergo eis iteruz Iesus. Amen amē dico vobis: qz ego sum ostium ouiū. Oēs quotquot venerunt: fures sunt z latrones. Sz nō audierūt eos oues. Ego sum ostiuz. Per me si quis introierit saluabit̄: z ingrediet z egredietur: z pascua inueniet. Fur non venit nisi vt furetur z mactet z perdat. Ego veni vt vitā habeant z vt abūdātius habeāt.

QUi nō intrat per ostiū in ouile ꝛc. Jo. x. ꝓpōs euangelium tria ꝓtinet pūcta. In primo tangit q̄dā puerbiū. In scōo exponit illud. In tertio comparatio fit inter furē z bonū pastorem. ¶ Quātū ad primū sciēdū est ſm Chry. q̄ añ p̄sentia ꝓba xp̄s arguerat phariseos de cecitate: qz i eū nō credebāt. Sz qz potuissent dicere: iō te non sequimur qz nō tenemur cū nō sis pastor. Sz erroneus. iō vult se oñdere pastorē verū. premittit tñ aliq̄ de fure. qz opposita iuxta se posita magis elucescūt. Sed ꝛz aug. ista dicunt cōtra phariseos z sibi q̄ quādā iustitiā operum hñtes: z fidē xp̄i non habentes credūt se recte viuere. qō nō ē verū. Uñ ait. Nec dñ viuere dicēdi sunt q̄ si nē dñ viuēdi: aut cecitate nesciunt: aut in flatiōe cōtēnūt. Hec ille. Dr g. (Amen amē).i. vere (dico vobis) geminat autez ly amē cā maioris expssiōis. (Qui nō intrat p ostiū in ouile ouiū.) Scōm aug. et Chry. z. s. Tho. ꝛoēs: istud ouile ē ecclia i. congregatio fidelium: siue eccl̄ia siue synagoga dicat. oues aūt sūt fideles. ¶ Sciēdū est aūt q̄ ad ouile intrat ouis vt ꝑ se nek. z pastor principalis. i. dñs Jesus ac substitut⁹. i. vicari⁹ ei⁹ vt cōseruet oues, z fur vt furek. sed duo primi per ostiū intrant. De ostibus aūt his ingressib⁹ loquitur dñs. Sed p intellectu dicendoz sciēdū est q̄ cum duplex sit spūalis pastor. s. p̄ncipalis. i. xp̄s. z substitut⁹. i. Platus et ipe xp̄s sit ostiū respectu pastoris substituti: respectu ipius xp̄i opz aliud ostiuz intelligere. i. scripturā ipsam z dei volūtatem exp̄ssam in scriptura. q̄ destituit xp̄m in pastorē gētibus. Uñ ouib⁹ z pastorib⁹ substitutis ostiū est xp̄s z scriptura loquēs de xp̄o. Sz ipi xp̄o ostiū est scriptura z de⁹. Jstud igit̄ ostiū ſm Chry. ē sacra scriptura: q̄ facit fidelib⁹ q̄ō ostiuz facit ouib⁹. Uñ ait Ye. s. scripture dei cognitionē aperiūt. he oues custodiūt z lupos supuenire nō pmittūt: hereticis introitū pendentes. Hec ille. aug. aūt per ostiū itelligit xp̄m: Sz reuera idē est sensus augu. z Chry. Nā in xp̄o sunt iplete scripture: iō q̄ p scripturas intrat. itrat etiā p xp̄m. i. fidē z puersationez xp̄i per quā q̄s efficit de nūero ouiū xp̄i. Cū esset ipe xp̄s se dicat ostiū nō est rōnabile q̄ō Chry. aliō p ostiū voluerit itellígere: nisi dicat q̄ loquit̄ de ostio vt ꝓuenit ꝓncipali pastore tñ. Sine ergo sit scriptura siue fides vel vita xp̄i: iō ꝺr ostiuz qz ad ouile ducit: ritez ex ouili ad pascua eterne viriditatis. (Sz ascendit aliūde) Hoc est fur Chry. aliā sibi z nō legitimā viaz

dcit. Tales aūt sunt multi: vñ non speciat viam p quā sine ostio intrat: qz malā multis modis fit. Et q̄dē q̄ igredit vt pastor principalis: ascēdit aliūde qñ nō est p voluntatē dei z sacras scripturas ordinat⁹ caput z redēptor gētiū: vt antixp̄s z multi alij. Sz loquēdo de q̄cū q̄ alio intrāte. Prio aliūde ascēdit siue vult intrare vt ouz sine nō: vt ouis sed vt pastor: qui no credit intellectu recte ſm scripturas. Scōo ꝺr imitat affectu vitā xp̄i. aug. Intrat p ostiū q̄ intrat p xp̄m: q̄ imitat passionē xp̄i: q̄ cognoscit hūilitatē xp̄i. Hec ille. Ubi nota q̄ ter ponit ly d: ꝛz pmū nō ponit i nūerū cū reliq̄s: ita q̄ ſm q̄: vz ly. i. z ꝓñr tāgit duo p̄ quē intramus p xp̄z. s. cognoscere z imitari quoz pmū est itellect⁹ scōm affect⁹. Tales aūt sunt multi. Prio q̄ volūt intrare cū scriturar⁹ ignorātia: maxie si volūt intrare vt pastores: qz cec⁹ ḡrit ducere cecū. Secūdo qz nolūt xp̄m imitari p viā hūilitatis: ꝛz volūt igredi vt dñent velut superbi. aug. Qui ad ouile vult intrare p ostiū: nō solā xp̄m p̄dicet: ꝛz xp̄i gliaz ḡrat: nō hūilitatē. Hūilis aūt ianua xp̄s est: q̄ intrat per hanc ianuā opz humilē esse vt sano capite possit intrare. Qui aūt se nō hūiliat ꝛz exaltat⁹ cadat. Hec ille. Hie. Letamur ad ascēsū. timeam⁹ z lapsum. Non est tāti gaudij celsa tenuisse: quām meroriseest de excelso cecidisse. Hec ille. Tertio q̄ cōtēpta xp̄i paupertate p pecunias z ꝓpter pecunias vult intrare vt simoniac⁹. Quarto q̄ nēpta veritate q̄ xp̄s est p fictiōes igredit: vt hypocrita. Quinto q̄ ptēpta xp̄i mānsuetudie p violētiā vult igredi vt inrusus. (Jlle fur ē z latro) Hoc aūt ꝓprie nō itelligitur de eo q̄ intrat vt sit ouis tñ. nullā sup ouib⁹ habitur⁹ ptātē. Talis etiā male igredit: nulli nisi sibi nocet. Sz q̄ intrat q̄ñ aliq̄d supra oues ptātis habitur⁹: vt pastor ꝓncipal⁹ vel subrogat⁹: z intrat p ostiū ē fur. Cū ei ad ouiū vtilitatē z gliaz dñi deberet intrare: intrat ad suū cōmodū z suā gliam ꝓseq̄dā. Jō ex re aliena sine volūtate dñi lucrū expetit q̄s ē furari. Uſ aūt Aug. z sitr. s. Tho. sic iter ista distiguere vt furis sit rapere latronis occidere. Uñ z latro ꝓprie ꝺr q̄ latens in syluis viatores aggredit. Furvero q̄ noctis tpe p̄dat. ¶ Sz est hic vna q. Si ēm p ostiū xp̄m intelligim⁹. qūo ipse seipz dicit pastorē. Ad hoc ꝺr q⁹ in spūalib⁹ nō est inconueniēs q⁹ idē sit ostium z pastor ſm opationes diuersas. Uñ Chry. Qui ēm adducit nos p̄ ostiū se dicit: qz ipo pcurat pastorē. Hec ille. (Qui autē intrat p ostiū) mō exposito sicut intrauit xp̄s per desi: z scripturā: z oēs apli per xp̄m: z sitr per scripturā mō suo (pastor est ouiū). s. si nō ē tm̄ ouis (huic ostiario⁹) i. Moyses ſm chry. cui eloquia dei p̄mo sunt credita. Uel ſm Theo. spūsanctus per quē referunt scripture q̄ nobis indicant xp̄m (aperit). i. xp̄s xp̄m introducit in ouile p ipsas scripturas quo ad Moysen: vel etiā per illuminationē quo ad spūsctm: qui interius z per scripturas verā notitiā tradit. Male ēm disposit⁹ in credēdo dū ad suum sensum scripturā trahit repugnantē in ea multas falsitates itelligit: neq; Moyse: neq; spūsancto docēte scripturas. Sic supra de grecis dictū est: q⁹ cum ꝺr q̄ a patre p̄cedit: intelligūt quoddā falsuz: q⁹. s. spūssanctus nō p̄cedat a filio. Nec tñ intelligo q⁹ moyses dñi dispositū doceat interius illuminādo vt spūssanctus: sed extrattā: ꝛ p̄ceptor loqndo in⁹tū ei⁹ scripta exterius ꝓponunt. Uel ſm aug. p ostiariuz intelligit ipse xp̄s: q̄ cū ēt sit ostiū ipse vt ait: se apit cū se expōit. Et nota qō cū ēt ipse xp̄s sit pastor intrat per ostium scripturaz: z tñ nullus aperit ostiarius inquantū de⁹ est: sed intrat ianuis clausis nullo ſcz ei differente scripturas. In quantū aūt hō edoctus est a deo multiplici scientia vt dictum est multoties ḡ. ¶ Sed ad notitiā hoz nota q⁹ sicut pastor z ostiū: ita z aperire multipl⁹ dicit z sumit. Nā ingredi vt pastor ꝓncipalis prio scriptura apit testificādo p verba ꝓphetaz. z de⁹ p miracula ꝓba: z itro ducēdo ipm ad sceptrū: z ptātem super oues obtinēdā. iuxta illud. Mat. vl. Data est mihi. s. a deo ois ptās. Scōo apit ei scriptura z de⁹ nō vt ipse intret: sed vt alū intrēt ad ipm: vt apire huic sit apire ad hunc. Et sic dicit. s. Tho. q⁹ Moyses apit xp̄o: qz ꝺr Jo. v. Si crederetz moy-

si:credereris for. ꝛ mihi. De me em̄ ille scripsit. Ingredienti ꝯo vt pastor subrogatus: vel vt ouis: aperit deus: siue spūs sanctus et scriptura et xp̄s mō exponit. (Et oues voce ei⁹ audiūt). Ista aūt ꝛc. q̄ sequūtur: ly conueniant cuilibet bono ꝛ subrogato pastori inquātū est idem cū xp̄o: cuius vicē gerit: tñ ꝓprissime cōuenit xp̄o. Et iō illa de eo exponem⁹ primo. Oues ergo. i. fideles xp̄i voce ei⁹ audiunt qr sicut oues ex imaginatione consueta pastoris voce recognoscūt: ita fideles ex diuina inspiratiōe ꝛ lumine fidei nouerunt voce xp̄i. i. veritatez doctrine sue. Recte em̄ iudicāt de his q̄ sunt fidei per modum inclinationis nisi in affectu suo permittāt affectiones malas dñari. (Et ꝓprias oues vocat nostarim). i. ꝓprijs noibus tanq̄ sibi cognitas. Nouit em̄ dñs vt ait Aug. nomina p̄destinatorum. Quāuis etiā possimus dicere q̄ loquitur do ouibus fm̄ presentez institiā. (Et educit eas.) Primo fm̄ Chry. de ouili fideliū mittēs ad infideles: sicut agnos inter lupos. Scō fm̄ eundez de medio infideliū vocans ad lumen fidei. Tertio fm̄ Aug. de peccato educens ad gratiā. Unde ait. Et quis ali⁹ oues emittit nisi qui earum peccata dimittit: vt eum sēq̄ duris liberare vinculis possint. Hec ille. (Et cū ꝓprias oues emiserit) scz tribus p̄dictis modis (añ eas vadit) p̄dēdo exēpla bene operādi. Nec obstat q̄ pastor oues sequaꝝ. Prīo qr locutio est parabolica: ꝛ ꝯr nō oportet similitudinem quo ad singula ꝓsyderare. Scō qr vt ferunt in patria illa pastores oues cōmuniter p̄cedunt sibilantes ore ꝛ instrumento ad hoc ipsum fabricato: ꝛ maxime q̄ oues pastorem diligūt. (Et oues illū sequunt) qr sciūt voce eius alienum autem non sequunt: sed fugiunt ab eo: qr nō nouerunt vocem alienorū. Et intellige q̄ alienum non sequunt cū ꝓsuerātia: secus ad tēpus ex errore ꝓbabili. Aliqui autē fm̄ Chry. dicūtur hic Theodas ꝛ Judas. De his autē habeꝝ Act. v. Magister etiā historiarū: de his introducit Gamalielez sic dicentē. Theodas magus vt tradit Josephus dicebat se esse ꝓphetā a deo missum ꝛ scire sepulcrum Moysi: ꝛ thesauros quos iudei in captiuitatē ꝛ tres in synai mōte absconderūt. Ad cuius ꝓsuasionē multi vendītis omnibus suis ꝛ sublatis ex vsu de facultatibus ad ripas iordanis venerūt ꝛ ꝓmisit se facturū post triduū vt diuideret iordanis ꝛ transirēt sicco pede: sicut trāsierant filij israel. Et dū expectauerūt in illo triduo: supueniēs ꝓcurator: ꝓsidis syrie cū multitudine equitū multos ex eis occidit: ꝛ caput ipsius Theode hierosolymā reportauit. Post hūc exstitit Judas galileꝰ in diebꝰ ꝓfessionis. i. descriptionis generalis: q̄ vt tradit Josephus suadebat iudeis vt negarēt tributa romanis, postea perijt ipse et quotquot ei ꝓsenserunt. Hec ille. Alieni etiā dicunt hic fm̄ eundez ꝓsendo apostoli tunc futuri: imo ꝛ ipse antichristus fm̄ Theophi. qui de eo dicit: q̄ paululū decipiēs non obtinebit sequaces post eiꝰ mortē. ¶Est aūt hic vna questio: qr videtur q̄ voce xp̄i audiuerit aliqs q̄ nō erat ouis: sed lupus vt Judas: ꝛ rursus aliq̄ ouis non audiuit eā: vt aliquis ex his q̄ eum occiderunt. Et si dicatur q̄ qñ nō audiebant oues nō erant. Contra hoc arguit Aug. Nam alique oues dicunt a domino per Ezechielē errantes. Soluit autē ipse Aug. ꝛ s. Tho. q̄ dñs loquit de ouibus fm̄ predestinationē et non fm̄ p̄sentem iustitiam. ꝛ dicūt q̄ vna est vox xp̄i quā omnes ꝛ soli p̄destinati audiūt. scz q̄ ꝓseuerauerit vsq̄ in finē hic saluꝰ erit. Possunt aūt p̄dicta scō exponi de q̄libet alio pastore etiaz ad literā. qr qñ est vnū exēplar alterius, vt Salomō xp̄i: et xp̄s aliorum pastorū sub vno textu possunt eē multi sensus literales. Sicut aūt dicit. s. Thomas hic xp̄s tangit signa boni pastoris. Primuz est. qr ei aperit ostiarius iuxta ꝓexposita. Scōz: quia oues vocem eius audiunt. Signum em̄ boni ꝓlati est q̄ diligatur a bonibus. id est bonis: quamuis forte odio habeatur ab hircis et capris. Tertium quia ꝓprias oues vocat nominatim. in quo scōm̄ san ctū Tho. notaꝝ q̄ respectu ouium habet cognitionē ꝛ familiaritatē qr illos ex nomine vocam⁹ quos familiariter cognoscim⁹, ꝛ eos educit de ouili diaboli: id est mundane ꝓuersatione ꝛ vadit añ eas ꝓ exemplum bone conuersationis.

¶Quātū ad secundū ponitur exposito eiusdē: cum dicit. [Hoc prouerbium dixit eis iesus] id est parabolā vt sermonem obscurum. Licet em̄ communiter dicatur prouerbium id quod communiter est in ore omniū tanq̄ sentētia vera quasi probatuz verbū: tñ fm̄ sanctum Thomā prouerbium est quando aliqd ꝓ verbo. i. loco, verbi ponitur. sicut si sententia vna exprimatur per verba parabolica aut similitudinaria. Sicut si volens dicere q̄ malitiosi machinant malā dicat. vulpes synodū faciunt. ¶Ubi nota q̄ ꝯtuz ad ethimologiā prouerbiū dicitur quasi probatū verbū. Sed ꝯtuz ad derivationē vel compositionem dicit ex ꝓ ꝛ verbum. Et primo mō est dictū approbatum ꝓprie. communiter ꝯo parabola. Sed scōo modo est ecōuerso: qr propie est parabola seu dictum parabolicum. cōmuniter vero est omne dictū approbatum communi hominum sententia. [Illi aūt nō cognouerūt quid loqueretur eis] Augu. Pascit em̄ dñs manifestis: exercet obscuris. Hec ille. Ideo vero sepe dominus parabolice interdū loquebat vt occultaret pretiosas sentētias indignis ꝛ exerceret studiosos. Dicit autem. s. Thomas q̄ ignorantia que proueniebat ex verbis christi est vtilis bonis: quia se exercent ad intelligendum ꝛ non valentes intelligere. sed tamen credentes veras esse admirantur altitudinē sapiētie diuine ꝛ consequenter etiam laudant. Impijs autem est damnosa: qr nō intelligentes blasphemant. Ideo vt ait Aug. inde pius laudat ꝛ blasphemat impius. (Dicit ergo eis iterꝝ) scz volens aliqua exponere ex quib⁹ possint intelligere reliq̄. [Amē amē dico vobis: qz ego sum ostiū ouiū] nō solū pastor: qr vterq̄ p̄ xp̄m ingrediunt ꝛ egrediunt [oēs ąūt venerūt]. f. pistud ostiū nō intrātes [sed fures sunt ꝛ latrones]. i. aiaꝝ seductores: ꝛ ꝓpriū commodi sectatores. Nec tamen fm̄ Chry. ꝛ Aug. in his verbis intelligūtur patriarche ꝛ prophete. qr fm̄ Chry. loquitur de seditiosis. fm̄ Augusti. vero de his qui venerunt preter eum. ꝓphete autē venerunt cū eo: qr cum veritate. s. Tho. aūt dicit q̄ manichei ꝓpter ista dixerunt patres vet. testa. qui xp̄m nō cognouerunt ꝛ malos ꝛ dānatos fuisse. Sed hoc inquit apparet falsum ex trib⁹. Prīo q̄dem: qr parabola loquit de intrātib⁹ et venientib⁹ nō ꝓsitum. i. christum. Oēs autē patriarche ꝛ ꝓphete intrauerūt p xp̄m qui eos vt preconeꝝ mittebat: qr licet ex tpe carnē sumpserit tñ ab eterno erat verbum dei p q̄ illi mittebant. Secundo qr dicit: venerūt: scz ꝓpria autorite se ingerētes: ꝛ nō quasi a deo missi, predicti aūt fuerunt missi a deo. Tertio qr oues nō audiuerūt fures: audiuerūt aūt ꝓphetas: ly mali eos nō audiuerint. ¶Notandū ꝯo fm̄ eundē q̄ fures sunt q̄ vsurpāt non suū. id est autoritatē docendi. Latrones vero q̄ p doctrinas prauas occidūt (ly nō audiuerūt eos oues) i. illi fm̄ Augu. de quibus ōz. Nouit dominus qui sunt eius id est predestinati. ¶Quātū ad tertium ponit comparatio inter pastores ꝛ furez cū dicit (Ego sum ostium) quo ad ecclesiam ꝛ quo ad gloriam intratur (per me si quis introierit) ad ecclesiam (saluabit) dūmodo nō egrediat ꝓ apostasiam vel culpam. (Et ingredietꝝ ꝛ egredietꝝ: et pascua inueniet.) Ista autē ꝛba multipliciter exponunt. Prīo sic fm̄ Aug. ꝛ Theo. Ingredietꝝ interius rectificādo cōscientiā ꝛ egredietꝝ exterius ordinando vitam. Scō sic fm̄ Chryso. Ingredietꝝ. s. corpore ad fideles docēdos: ꝛ inde egredietꝝ ad fideles conuertendos. Qui em̄ per ostiū intrat habet libertatē intrandi ꝛ exeūdi melius ꝯ qui ascendit aliunde. Tertio sic fm̄ Greg. sup Eze. ꝛ etiā Aug. Ingredietur ad ecclesiā militātē: et egredietꝝ ad triūphātē. In quib⁹ aūt p̄dictis sensib⁹ fidelis itrādo ꝛ exeūdo inuenit pascua aut futurę felicitatis: aut alicui⁹ ꝓficuitatis ei⁹. Quarto sic in li. de spū ꝛ aia. Ingredietꝝ ad cōtēplationē diuinitatis: ꝛ egredietꝝ ad consyderationē gl'iose hūanitatis in christo. ꝛ vtrobiq̄ pascua. i. est suauitatem inueniet. (Fur non venit nisi vt furetur) modo ꝓpositō ꝛ macter ꝙ molam doctrinam ꝛ exēpla flagitiosa [ꝛ pdat] in eternā dānationem. [Ego veni

vt vitam, habeant) & hoc fm Aug. ingrediendo p fidem ex qua instus vivit (et abūdātius habeāt) egrediēdo ad pri3 fm eundem in qua nunc̄ moriantur.

Feria.iij. infra octa. Pente.

Textus euange. Jo.c.vj.

NEmo pt venire ad me: nisi pater q̄ misit me traxerit eu3: & ego resuscitabo eu3 in nouissimo die. Est scriptū in prophetis. Erūt oēs docibiles dei. Omis qui audiuit a patre meo et didicit: venit ad me. Nō quia patrem vidit quisq̄3 nisi is q̄ est a deo hic vidit patrem. Amen amen dico vobis: qui credit in me habet vitam eternam. Ego sum panis vite. Patres vestri manducauerunt manna in deserto et mortui sunt. Hic est panis de celo descendens: vt si quis ex ipso manducauerit non moriat. Ego sum panis viuus qui de celo descendi. Si q̄s manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita.

NEmo potest venire ad me nisi pater q̄ misit me traxerit eū et ego resuscitabo eum in nouissimo die &c.) Joā. vj. Circa presens euangeliū est multiplex dubitatio: Prima: quia cum ad xp̄3 vadamus credendo: credimus aūt spōte: nō videtur verū q̄ ad ip̄m trahamur quia trahi est violentari. Ad hanc autē viso. s. Tho. super Joan. c. ij. di. xxv. a. j. q. xxiij. sic respondeo. Pater etern⁹ ad suū filium homines trahit multipliciter sine violentia sicut & homo hominem multipliciter trahit. Nam hō trahit hominez. Primo rōne suadēdo. Et deus pater sīc ad suum filiū holem trahit: demōstrando xp̄m esse filiū suū p scripturā vel inspirationē: vel p miraculorū operationē. Scōo alliciendo & puocādo concupiscentiā: eo mō q̄ ramus virēs trahit ouē & eo mō q̄ dr. Uer. in buc. trahit sua quēq̄ voluptas. Et sic deus in genere cause finalis trahit ostendēdo quanta felicitas sit in futuro: & in pñti aie toto corde sequētis xp̄3 pastorē suū. Oñdit aūt hoc p scripturā & p̄dicatores & maxime p internā inspirationē faciens gustare scintillas tā dulcis amoris. Tertio hō trahit hominē effectiue violētādo: sic etiā de⁹ trahit nos effectiue in ip̄o efficit i nobis volūtatē q̄ seq̄ volum⁹ xp̄m. iuxta illō phi. ij. de⁹ opat in nobis velle & pficere: fz de⁹ nō sic trahēdo nō violētat hoiem vt hō q̄ nō aliter sic trahit nisi q̄ facit nos velle. Si aūt volum⁹ tā nō cogimur. Si aūt et hō sic traheret hoiez nō violētaret. Scōo q̄ est si p̄ trahit ad filiū: quō pōt filius trahere ad p̄ez iuxta illud Jo. xiij. Ego sum via, & Jo. xvij. p̄ manifestaui &c. Ad hāc dr. s. Tho. sup Jo. p̄cio sic xp̄s in ip̄o hō trahit ad p̄em eo mō q̄ via ad terminū: & ecōuerso p̄ ad xp̄m: eo mō q̄ dās ꝑtutē accedēdi ad xp̄m. Uel dr scōo sic xp̄s in ip̄o ꝟbū dei trahit ad p̄ez manifestādo illū p̄dicatione exercitatā in assumpta hūanitate. & p̄ trahit ad xp̄m p mirāda opa expleta infinita deitate: sicut enī filio sapia & doctrina: ita p̄i potētia appropriat̄ q̄ maxie in miraculis apparet. Tertia qō est: qz si nō possum⁹ xp̄m adire nisi tract⁹: nō est nr̄a culpa si nō accidim⁹ ad illū p quersionē. Ad hāc aūt dicit. s. Tho. sup Jo. q⁹ de⁹ est paratus oēs trahere trahi volentes: ac p hoc nullus si nō trahit excusat. Quidā autē sunt q̄ nō volūt trahi. & tñ deus facit vt velint trahi quertēdo eor⁹ volūtatē. Sz b̄ difficiū nō exhibet oibus sed q̄b⁹ vult. Nec de hoc alij q̄bus hoc nō dat habēt cām q̄rere. Sufficere eis essi debet q⁹ in ptāte eor⁹ est q⁹ trahant: qz p̄t velle trahi: qō si facerēt de⁹ eos traheret. Quare aūt hūc aduersū quertat faciēdo vt trahi velit & nō illū: noli vt dicit Aug. velle q̄rere si nō vis errare. Jn generali tñ aliquos sic monet & aliquos nō vt sua misericordiā manifestet in eis q̄ trahūt: & in alijs iustitiā. Jn spāli ro de hoc vel illo nō est rō nisi qz vult: sicut non est rō q̄re domificator velit alios lapides grauiores esse i fundamēto: nō aūt q̄re hūc vel illū. Hec ex illo satis liter. Uide etiā pte. vbi. s. Scz p̄dicta. Nam sīc ptāte ē vt trahar. q̄re vt Aug. semel dicit & intellige nō duz traheris ora vt traharis. Nō essi debem⁹ orare deū pro eo q̄ facere ipsi possumus. Ad hoc dico. Dico q⁹ ideo possumus trahi: qz possumus stante natura tradita a deo et generali eius influxu velle trahi: qō aliqñ volum⁹ imperfecte & cōditionate: eo mō q̄ niger vellet esse extra lectū de q̄ tñ surget nō curat. Talib⁹ orādū ē vt trahant & vt de⁹ det eis volūtatē pfectā ad volēdū trahi. Scōo dico & forte est idē q⁹ p̄ter malas inclinatiōes & obiecta sensibilia q̄ nos alliciūt habem⁹ difficultatez ad faciēdū id q̄ facere possum⁹: q̄ facto trahimur. Uñ plerūq̄3 amādo illicita exterimur q̄ vix possumus appetere vt de⁹ a nobis talē effectū secluderet. Jgit orādū est vt de⁹ det nobis vt ꝓmpte & p̄facile faciū⁹ velimus & faciamus totū q̄ possumus vt trahamur imo si trahimur vt feruētius trahamur. Quarta questio fit cur dicat filius. Ego resuscitabo eum cum resuscitare mortuos sit op⁹ cōe toti trinitati. Et rñdet q⁹ fz. s. Tho. iij. q. lvj. a. j. resurrectio xp̄i est nr̄e resurrectiōis q̄ quasi sicut diuinitatis istrumētū. Nā quilibet in quolibet genere est cā olim que sunt post. ij. Meta. fz p̄mū in genere resurrectiōis ē resurrectio xp̄i: qz ipse p̄m⁹ efficte resurrexit. i. ad vitā imortalez. Est aūt ista resurrectio cā nr̄e efficiēs: in q̄tū diuinitas xp̄i fm quā resurrexit est deitas instrm. & p̄ñr sicut alia q̄ xp̄s in hūanitate egit vel ptulit sunt nobis virtute deitatis salutaria: ita & resurrectio est cā resurrectiōis cōtactu virtuali. Est etiaz ei⁹ exemplaris qz tāq̄ pfectissimā imitant alie resurrectiones. Hec ille ꝟtualiter. Qz ho pater trahit ad filiū fz Aug. per opa q̄ facit: p q̄ non debemus intelligere solā miracula sed oēm inspirationē: iō sol⁹ pater aliqua verba subdit de q̄bus est ista q̄. s. [Est scriptū in pphetis. erūt oēs docibiles dei]. i. docti de deo. Hoc essi nullibi in pphetis repit. Sed dicēdū est illud esse in pphetis scriptū virtualiter. & fm aliq̄s elicit Joel. iij. vbi dns fīctuisset spōdet se daturū eis doctorē. fm Aug. Jo & Bedam sic dr: qz ex diuersis dictis pphetarū ista colligunt̄ pcipue: Esa. liij. vbi dr. Ponā vniuersos filios tuos doctos a dño & Hier. iij. vbi dr. Dabo vobis pastores iuxta cor meū qui pascēt vos in sciētia & doctrina. Intelligit aūt sic fm. s. Tho. sup Joā. Nūq̄ si ly oēs distribuat eos q̄ sunt in regno: sūt docti a dño p visionē essentie ei⁹: sed si intelligat de his q̄ sunt in eccl̄ia sic sunt docti a deo p fidē infusam. Et fm Aug. b̄ tm̄ q̄ docent ab hoie est: qz docētur a deo interi⁹ q̄ est principalis magister. Si ꝟo intelligat de oib⁹ qui sunt in mundo sic oēs sūt docti. i. inspirati a deo fm Cirillum qz quantū est ex parte dei oēs docētur. Iz ex parte sua aliqui nō doceantur. Uel fm eundē ex Chrys. intelligit oēs. i. multi vel plurimi. Uel oēs fm Aug. nō simplr sed q̄ docti erūt vt sit distributio accōmoda eo mō quo de magis̄ Ifarum dr. Iste docuit oēs ciues hui⁹ ciuitatis. Oēs inq̄3 eos q̄ didicerit i ciuitate sequit (Omis q̄ audit). i. inspirat a patre (& didicit). i. credidit & psentit inspirationi (venit ad me) credēdo in me & amādo. Aliter aūt venire nō pōt. s. nisi adiuuet a p̄re sicut nec graue pōt ascēdere: qz excedit suā facultatē (Nō qz patrē vidit quisq̄3) eo mō quo est nude & apte: q̄nis alij viderint eū per similitudines corporū vt abrāā Geñ. xvij. Uel melius patrē nemo vidit pfecte. i. p̄prehēsiue: Iz alij eū viderint apte p miraculū vt de moyse & paulo tradit Aug. & s. Tho. (nisi is q̄ a deo) i. xp̄s q̄ inq̄tū de⁹ est gñatus a deo p̄ez & inq̄tū hō est format⁹ ꝟtute dei in vtero virginis. [Amē amē dico vobis: q̄ credit in me] fide. s. charitate formata [hz vitā eternā] in sua radice cā. Cīa cū ē q̄daz inchoatio glie & dispositio ad illā. [Ego sum panis vite]. i. dās vitā gr̄e & glie. Hoc aūt est multiplr intelligit. Prio vt panis sumat metaphorice p eo q̄ vivit alia sicut obiecto cognito & amato: fz illud Joā. iij. Meus cibus est &c. Scōo vt panis dicat id in q̄ panis est cōuersus aut cōuertēdus. Primo igit mō xp̄s est panis aie inq̄tum deus & inq̄tū homo: sed scōo mō solū inq̄tū hō: p quātō in corpus ei⁹ cōuertit panis [patres vestri mānducauerūt mānā in deserto & mor-

tui sunt] corpaliter: ⁊ multi etiã spũal'r [Hic est panis de celo descẽdẽs: vt si qs ex ipo manducauerit: nõ moriat] morte gehẽne vel culpe nisi a se panẽ repellat. [Ego sum panis viu⁹ q̃ de celo descẽdi si qs mãducauerit ex hoc pane viuet in eternũ] ꝯtũ. ſ. est ex parte panis nisi qs seipsum per pctiõ postea occidat.

Feria. v. infra octa. Pentec.

Textus euan. Lu. c. ix.

COnuocatis Jesus duodeci aplis dedit illis vir tutẽ ⁊ ptãtẽ sup oĩa demonia: ⁊ vt lãguores curarẽt. Et misit illos p̃dicare regnũ dei ⁊ sanare infirmos. Et ait ad illos. Nihil tuleritis in via: neq; virgã neq; perã: neq; panẽ: neq; pecuniã: neq; duas tunicas habeatis. Et in quãcunq; domũ intraueritis ibi manete: et inde ne exeatis. Et quicũq; nõ receperint vos: exeuntes de ciuitate illa etiã puluerẽ pedũ vestrorũ excutite in testimoniũ supra illos egressi autem circuibãt per castella euangelizantes ⁊ curãtes vbiq;.

COnuocatis iesus duodecim aplis ⁊c. Lu. ix. Circa p̃sens euãgeliũ duo sunt cõsyderãda. Primũ quo sit intelligenda ptãs collata discipul' sup oĩa demonia seu ad facienda miracula: scõo vero quo intelligẽda sunt illa verba. Nihil tuleritis in via. ¶ Quantum ad p̃mũ sciendũ est ex doctrina. s. Tho. po. q. vj. ar. iiij. q̃ dup'r sancti faciũt miracula. Prio. ſ. impetrãdo. ⁊ Scõo coagẽdo: qõ Gre. appellat facere miracula ex ptãte. Hoc aũt nõ est sic intelligendũ qsi in sanctis sit aliqua virt⁹ realis ĥitualis qua facerẽt miracula qr sic facerent ea qñcũq; vellent qõ falsum apparet in btõ dñdicto quẽ sozor btã Scolastica in uitum detinuit impetrata pluuia a deo habẽt aũt virtutẽ intentionalẽ ⁊ transeuntẽ: ita q̃ in eis est solũ ad p̃mã agẽtis. i. qñ de⁹ actualiter p eos operat. Talis est virt⁹ q̃ inest baculo a brachio illũ monẽte aplı igit sic hũerũt ptãtẽ super demonia ⁊ sup lãguores ad expellẽdos ytrũq;. Hũerũt isup ptãtẽ. i. licentiã adiurandi demones: ſm. s. Tho. ij. ij. q. xc. Adiurãdi inquã nõ deꝑcando: ſz imperãdo: nõ vt p̃sint sed vt non obsint. Et spãliter ꝑ filio spũssancti alıq̃ sancti vt sunt seruitio demonũ: vt iacob⁹ in ligãdo philetũ. Licite ergo eis imperamus ne nobis noceãt nõ aũt vt nos doceãt. Hec ille virtualiter. ¶ Quãtũ ad scõm vide dñica. iiij. aduẽt⁹ Dicit ergo (Conuocatis iesus duodecim aplis dedit illi virtutẽ ⁊ potestatẽ sup oĩa demonia ⁊ vt lãguores curarẽt. Et misit illos p̃dicare regnũ dei). i. aduẽtũ regis institutoris regni dei. i. xp̃ianitatis (⁊ sanare infirmos. Et ait ad illos. Nihil tuleritis) i vis neq; virgã neq; perã neq; panẽ neq; pecuniã. neq; duas tunicas habeatis. ⁊ iquãcũq; do. itraueritis ibi manete ⁊ inde ne exeatis) curiose ⁊ leniter curiãdo per domos ſm Amb. vel ne exeatis ꝑ Ciri. ꝑpter vite necessaria ꝓcurãda qr ꝓuis debũt vobis vſi receptores. Vel exeũtes ꝑ eãdẽ ne hospitẽ ꝓtristetis: cetera patẽt.

Feria. vj. infra octa. Pentec.

Textus euan. Luc. c. v.

EActũ est vna dierũ ⁊ Jesus sedebat docens ⁊c.

EActũ est vna dierũ ⁊c.) Lu. v. Videdñica. ix. post festum trinitatis.

Sab. infra octa. Pentec.

Textus euan. Lu. c. iiij.

SUrgens iesus de synagoga itroiuit in domũ simonis. Socr⁹ aũt simonis tenebat magnis febrib⁹ ⁊c.

SUrgẽs iesus de synagoga ⁊c. Videfer. v. post. iij. dñi. quadragesime.

In festo sancte trinitatis.

Textus euã. Jo. c. iij.

NAt hõ ex phariseis nicodemus nomine princeps iudeorũ hic venit ad iesum nocte: ꝺicit ei. Rabbi: scimus quia a deo venisti magister. Nemo eĩm potest hec signa facere

tere que tu facis nisi fuerit deus cũ eo: Rñdit Jesus ⁊ dixit ei. Amen amẽ dico tibi: nisi qs nat⁹ fuerit de nuo: nõ pot̃ videre regnũ dei. Dicit ad eũ nicodem⁹ Quo pot̃ hõ nasci cũ sit senex. Nũq̃d pot̃ in ventrẽ matris sue iterato introire ⁊ renasci. Rñdit iesus. Amẽ amẽ dico tibi: nisi qs renat⁹ fuerit ex aqua et spũsctõ nõ pot̃ introire in regnum dei. Qõ natũ est ex carne caro est: ⁊ qõ natũ ex spiritu spirit⁹ est: Non mireris quia dixi tibi: opz vos nasci denuo. Spirit⁹ vbi vult spirat ⁊ vocem eius audis: sed nescis vnde veniat aut quo vadat. Sic est oĩs qui natus est ex spiritu. Respondit Nicodem⁹ ⁊ dixit ei. Quo possunt hec fieri. Respondit Jesus ⁊ dixit ei. Tus es magister in israel ⁊ hec ignoras. Amẽ amẽ dico tibi: qr qõ scimus loquimur: ⁊ qõ vidimus testamur ⁊ testimoniũ nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis et nõ creditis: qõ si dixero vobis celestia credetis? Et nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo: filius hois qui est in celo. Et sicut moyses exaltauit serpẽtem in deserto: ita exaltari oportet filiũ hominis vt omnis qui credit in ipsum nõ pereat: sed habeat vitã eternã.

NAt hõ ex phariseis Nicodemus nole ⁊c. Jo. iij. In ꝑsenti euan. narratur instructio qua christus instruxit Nicodemum. Est autem aduertẽdum q̃ ea q̃ hic dicunt ſm Magi. hist. vident cõtigisse post vltimũ dñi aduentũ in hierusalẽ ex quo vlterius videtur qõ a beato Joanne per anticipationẽ narrentur. Sciendũ etiã est qõ iste Nicodemus est q̃ Jo. vij. loquitur in fauorẽ xp̃i dc. Lex nostra non iudicat quẽq̃ ⁊c. Itẽ xp̃m sepelinit cinsdẽ. xix. Jõ euangelista ita seriose eũ describit vt sciat quare hoc facit: vel qõ facere potuit fuit eĩm magnus ⁊ honoratus inter iudeos ideo potuit alıs cõtradicere ⁊ fuit illuminatus a xp̃o: ideo debuit ꝑ ipso zelare. Vel hoc ideo euãgelista facit vt ostẽdat causam debilitatis fidei eius qr. ſ. erat princeps. Sicut eĩm dr. Joã. xij. multi ex principibus crediderũt in xp̃m: sed eũ cõfiteri nõ audebãt ne de synagoga repellerẽtur. Sz qr in hoc euãgelio tota sctã trinitas exprimit: ⁊ ꝓterea in eius festo legit̃ anteq̃ descẽdamus ad eius expositionẽ: aliq̃ volo p̃libare de ipsa sctissima ⁊ indiuidua trinitate vt qui fide crẽdũt etiã aliquali rõne vel explanatione recreent. ¶ Sciẽdũ est igit q̃ ad istã beatam trinitatẽ oñdẽdã nec exẽplũ: nec rõ nec autoritas aliqua veteris testamẽti est cino euidẽs ⁊ cõuincẽs: sed tenet sola fide ꝑ scripturã noui testamẽti expressa: ⁊ ꝑ scripturã veteris quasi expressa. s. sic q̃ nõ p̃nt scripture ⁊ õnabiliter intelligi nisi credita trinitate. Ad hãc aũt alı qualiter manifestandã ꝓ cõsolatione fidelium vtemur: Ratione: Autoritate ⁊ Exẽplo. ¶ Quãtũ ad primũ sciẽdũ est q̃ nos q̃ ex corpore ⁊ spiritu in mortali constamus: sumus ad imaginem dei ſm spiritũ: nõ ſm corpus. In spiritu aũt rõnali secluso corpore nõ possũt esse nisi due potẽtie. ſ. intellect⁹ ⁊ volũtas q̃ in qualibet creatura. i. in hoie ⁊ angelo distingũntur realiter sicut in igne splẽdor ⁊ calor. Et si dicat̃ q̃ ꝓter has duas spũs habet potentiã motiuã. Dico q̃ ſm sanctos ⁊ p̃hos ista potẽtia motiua est volũtas vſi ⁊ angeli dicunt̃ mouere celos ꝑ imperiũ volũtatis: sicut ⁊ alia mouet corpus humanũ. Quelibet aũt istarũ duarũ potentiarũ ꝑ ducit aliquid distinctũ a ꝓducente ⁊ cũ ꝓducto: sicut intellectus ꝓducit verbũ. i. cõceptionẽ per quã res intelligit voluntas ꝓducit seu spirat amorẽ q̃ duo distinguntur a potẽtijs q̃bus ꝓducũtur: ⁊ abinuicẽ. Et vnũ istorũ dependet ab alio. ſ. amor a verbo qr nihil possum⁹ amare nisi cognitũ ita q̃ amor dependet a duobus. ſ. a voluntate ⁊ a verbo. Igitur si deus gloriosus esset deus sicut est ⁊ cũ hoc q̃ impossibile intelligeret ⁊ amaret sicut nos: iam in cognitiõe sancte trĩ

nitatis per naturalē rationem euidentissime cōscenderem⁹. Sz sicut deus infinite distat a creatura: ita suū intellige re ⁊ amare infinite distat a nr̄o. Et tō in dictā cognitionē nō possum⁹ cōscēdere euidēter: sed solū pbabiliter sic arguēdo. De⁹ est ens primū ⁊ nobilissimū: ergo nō est corpor⁹ qz corporea nō sunt nobilissima: sz est spūs imortalis ⁊ multo imo infinite preclarior alia. Si aūt est spūs immortalis: intelligit ⁊ amat: ergo intelligēdo pducit verbū ⁊ amādo spirat amorē. Qō ꝟbū ⁊ quē amorē opz distingui ab inuicē: qz vnum est ab alio. ſ. amor a ꝟbo: cū appetit⁹ depēdeat a cognitiōe inuisa em̄ diligere possum⁹ sed incognita nequaq̄ ꝑm Aug. Opz ēt esse aliq̄d tertiū ꝓter ista duo: qz ista sunt ab alio. ſ. ꝟbū a dicēre ⁊ amor ab amāre: et sic iā in deo habem⁹ tres res distinctas realiter quarū. ſ. vna pducat aliā. Et si q̄s dicat q̄ sunt quatuor qz dicens siue intelligēs ⁊ amās sunt duo dico q̄ hoc impossibile est qz pbāt phi q̄ sit impossibile intellectū ⁊ volūtatē i deo esse duo distincta vt in nobis. Ista autē opz esse tria subsistētia suppositā qz ꝟbū dei aut amor nō pōt esse accidēs vt in nobis: qz phi pbāt in deo nō posse esse accidens ꝟñr opz q̄ subsistāt. Opz etiā q̄ tā ꝟbū q̄ amor sit de⁹: qz verbū est in dicente ⁊ amor in amāte ꝑm phos ⁊ experientiā: ⁊ ꝟñr ꝟbū dei ⁊ amor dei sunt i deo i quo vt pbāt phi nihil pōt esse q̄ nō sit de⁹. Sūt ergo tres subsistētes in deitate. Et opz q̄ vn⁹ eor̄. ſ. verbū dicat filiū ⁊ sua pductio dicat ḡnatio: qz ad rōnē filij suf ficit q̄ aliq̄d pcedat sicut viuēs a viuēte cōtūcto ꝑm similitudinē in eadē natura ꝑm speciē q̄ totū cōuenit verbo dei. Et cōsequēter si verbū est filius etiā ille q̄ verbū pduxit est pater. Tertiꝰ aūt i. amor appellat spūsctūs qz noie spiritus importatur impulsio quedā in aliquid ⁊ hoc idē sonat amor q̄ est primus motus appetitus impellens nos ad oia Ex iſtis sic arguiť. Si deus intelligit et amat intelligēdo pducit ꝟbū q̄ est filiꝰ ⁊ amādo spirat amorē qui est spūsctūs ⁊ consequenter in deo est pater filius ⁊ spūsctūs. Sed de⁹ intelligit ⁊ amat vt naturaliter ꝓbant philosophi ⁊ sanctī igiť in deo est pr̄: filius: ⁊ spūsctūs. Nec plura hic dico cum infinita dici possent: qz hāc rōnē pro rudioribus formaui sz vide (si vis) de his oibus. s. Tho. j. par. ⁊ in. iij. cōtra Gen̄. in principio. ¶ Quātū ad scām primo induco argumentū Magi. sentētiarū di. ij. primi li. qui ꝓbat pluralitatē personarū in diuinis per illud q̄ scribitur in principio Gen̄. in principio creauit ⁊c. vbi hebraica veritas sic habet In principio creauit eloim celū ⁊ terrā: Eloim est plurale huiꝰ nois el vel eloi: q̄ significat deum in singulari. Et hoc satis patet scientib⁹ ꝓprietates idiomatis hebraici. Per hoc autem q̄ nomē plurale diuinū coniungitur cum verbo singularis numeri cum dicitur: creauit eloim: ac si diceretur creauit diꝫ: ostēdit scriptura q̄ i deo est aliqua pluralitas cū vnitate essentie: qz talis modus loquendi sepe in veteri testamēto inuenitur de deo ⁊ de nullo alio. Et quo ptz q̄ aliqua pluralitas i vnitate diuine essentie est q̄ in nulla alia inuenitur natura. Et hec ē pluralitas psonarū i vna essentia: q̄ in p̄dicto modo loquēdi designat per verbū singularis numeri coniūctū noī pluralis numeri. Sed ad hoc respōdent hebrei dicētes q̄ hoc nomen eloim indifferēter accipitur in plurali ⁊ in singulari ⁊ quādo dicitur de deo vero semper accipiť pro singulari: ⁊ sic est in proposito quādo dicit. In principio creauit eloim celū ⁊c. ¶ Sed ꝯra istā solutionē arguo ex tertu scripture q̄ hoc nomen eloim ⁊ alia noia diuina dicunt frequēter de deo vero in plurali: q̄ ptz manifeste qz cōiungiť cū adiectiuis pluralibus ⁊ verbis numeri pluralis. Exēpluz de adiectiuis Josue vl. Nō poteritis seruire dño qz dñs scūs ipe. Ubi ꝟitas hebraica. Nō poteritis fuire dño qz eloim scti ipsi. Itē ꝓuerb. xxiij. Peruertistis ꝟba dei viuētis: dñi exercituū dei vr̄i. Ubi ꝟitas hebraica. Peruertistis ꝟba eloi viuētiū: dñi exercituū dei vr̄i. Et nota q̄ ibi ponit nomē dñi tetragramatō: cū ēt i autoritate allegata dñi exercituū. Ubi em̄ habem⁹ dñi in hebraico ponit nomē dñi tetragrāmatō: q̄ significt diuinā naturā sc̄m suas ꝓprietates intrinsecas absq̄ respectu ad extra. Et sic ptz q̄ in intrinsecis diuinitatis est aliqua pluralitas ꝑ pluralitatē imediate pcedētē signata: cū ēt in autoritate puertistis eloim hagim i. deoꝝ viuētiū. Et cōiungiť ista pluralitas noi dñi tetragrāmatō cū imediate sequitur dñi exercituū dei vr̄i in singulari Et sic ꝑ hoc ptz q̄ i vnitate diuine essentie est aliq̄ pluralitas cū summa simplicitate q̄ nō est in alijs: qz semp vbi scriptura ponit aliq̄d pluralitatē psonaruz significās ibidem ponit aliq̄d q̄ oñdit essentie vnitatē: vt ꝑ autoritatē p̄dictā ptz inde subsequēter patebit. Itē Esa. xliij. Dñabit tui q̄ te fecit dñs exercituū nomē ei⁹. Veritas hebraica. Dñatores tui factores tui dñs exercituū nomē ei⁹. in hac autoritate ꝟbi ponit dñs exercituū nomē ei⁹: ponit nomē dñi tetragrāmatō. Et tō ex hac autoritate pōt argui sicut ex p̄cedēti. Sitr̄ hoc ꝟbū eloim frequēter iūgiť cū ꝟbo pl̄alis nūeri. Verbi gr̄a. ij. Re. xvij. dr̄. Que ē ār gēs vt ppl's israel i terra pp quā iuit de⁹ ⁊c. vt redimeret eā sibi in ppl'm. Veritas hebraica ꝟitas Quis est vt ppl's tu⁹ israel gēs vna i terra pp quā iuerūt eloim ad redimendū sibi ppl'm. Itē Eccl. ij. Quis est hō inquā vt possit seq̄ regē factorē suū. Hebraica veritas. Quis est hō vt itret post regē q̄ fecerūt eū. Ptz igiť ex p̄dictis q̄ p̄dicta rñsio est falsa: qz nomē eloim dictum de deo ꝟo accipiť frequēter i scriptura in plurali: vt ptz ex autoritatib⁹ p̄dictis q̄ nō possunt intelligi ad l'ram nisi de deo vero. Propter q̄ alij soluerūt alr̄ alibi ſ glo. sup illud Eccl. q̄ dictū est. Quis ē hō ⁊c. vbi inq̄t gl. hebraica. Si q̄rat q̄ fecerūt eū. ſ. hoiem pōt dici q̄ de⁹ scūs: ⁊ dom⁹ cōcilij sui. Et cōsimiliter rñdet in glo. sup p̄s. xlix. de⁹ deoꝝ dñs locutus est. In hebreo em̄ sunt tria noia diuina ſ. El eloim ⁊ nomē dñi tetragrāmaton. loco cuius habem⁹ hoc nomē dñs. Que ut igitur ibi glossator: quare autor illi⁹ psalmi a sapḡ ter noiauit deū in ꝓncipio huius psalmi. Rñdet aūt vt oñderet q̄ de⁹ in trib⁹ ꝓprietatib⁹ creauit se. Si cō sideremꝰ iste due rñsiones sunt verissime. prima em̄ q̄ dicit q̄ de⁹ ⁊ dom⁹ cōcilij sui fecerūt hoiez: ⁊ pp hoc dr̄ in plurali. Eccle. ij. Quis est hō ⁊c. vera est qz de⁹ accipiť hic ꝑ patre dom⁹ cōcilij sui ꝓprie dr̄ filius: q̄ est verbū mētis paterne: ⁊ spūsctūs amor ipsi⁹ pcedēs. Similiter secūa rñsio q̄ dicit q̄ a sapḡ ter nominauit deū: qz deus in trib⁹ ꝓprietatib⁹ creauit mundū: est verissima qz tres sūt ꝓprietates in diuinis. ſ. paternitas: filiatio: ⁊ spiratio q̄ sunt ꝓprietates cōstitutēs psonas: ⁊ creatus est mūd⁹ in tribus ꝓprietatib⁹ istis qñ induisa sūt o patrinitatis. ¶ Utrū aūt ꝓprietates habeant cālitate ingītū hmōi vel gr̄a attributoꝝ: nō ē pñtis spec'lationis. Pz ēt ex istis q̄ nō est ꝑ intētionē hebraicoꝝ doctoꝝ antiquoꝝ q̄ aliq̄ pluralitas ponat in deo seu in diuinis dū tñ seruet vnitas deitatis: quā vnitatē catholici verissime cōfitent. Hāc igiť vltimā rñsionē: q̄ vr̄a sz est cōtinet ꝟitatē: posteriores iudei deprauāt: dicētes q̄ diuina sapiētia: bonitas ⁊ potētia sunt ille tres ꝓprietates i quib⁹ de⁹ creauit mūdū ⁊ oia fecit. Et tō dr̄ in princi. Gen̄. In ꝓncipio creauit eloim: i plurali: ad denotādū istas tres ꝓprietates siue attributa in deo in q̄b⁹ cūcta operat. Et eodēmō exponūt autoritates p̄dictas. Sed ista rñsio nō est rōnabilis. Prio qz sicut de⁹ opat ꝑ potentiā: sapientiā ⁊ amorē: ita artifex creat⁹ opat p artē suā sicut p rl'am directiuā. ⁊ p potētiā trāsmutādi materiā. ⁊ p lucri amorē sicut pp finē. Si igiť ꝓpter sapiētiā potētiā ⁊ bonitatē diuinā nomē dñi ponit in plurali q̄n opat: cadē rōne ⁊ma iori dz scriptura sic loq̄ de artifice creato opatione ipsi⁹ exīmēdo: q̄ nō inuenit: ⁊ tñ talis mod⁹ loquēdi i scriptura de deo frequēter habet. Et cōfirmat rō: qz sapiētia: potētia ⁊ amor pl⁹ differūt in artifice creato q̄ in deo: qz differūt re absoluta. q̄ nō pōt esse in deo ergo modus loquēdi in plurali magis cōpetit in exp'ssione optis creati artificis q̄ ipsi⁹ dei. Itē arguiť sic. Intentio moysi erat inducere pp'm ad cultū vni⁹ dei: ⁊ ipz ab idololatria reuocare. ad quā ille populus erat paratus. vt ptz ex toto decursu veteris testamēti. Cum igitur per dictū modū loquēdi in plurali possit habeti aliq̄ occa

ſlo cogitandi abſolutā pluralitatē ī diuinis nō est ꝟiſimile q moyses cognoſcēs ꝓnitatē ꝑſōn ad idololatriā vſus fuiſſet tali vocabulo aut mō loquēdi: ꝛ in ſcriptis reliquiſſet: niſi ꝓ hoc ſubtiliter ſapientibus indicare voluiſſet q cū vnitate ſimplicis eſſentie in deo ſtat pluralitas ꝓſonarū. Aliter eñ ſuus modus loquendi eſſet cōrariꝰ ſue intētioni. ¶ Est aūt ſciendū q in Hebraico myſteria abſcondita: ꝛ ſolū ſapientibꝰ nota: ex mō ſcribēdi inconſueto frequenter deſignantur. Sz aliꝰ aliꝛ ſoluūt dicētes q illi q̄ arguūt pluralitatē in diuinis ꝓſonarū ꝓ hoc nomē eloim qđ pluralitatē ſignificat: ꝛ tñ dr de deo: initunt ſup baculo arūdineo cōfracto: qꝛ talis modꝰ loquēdi alibi in uenit de vno ſolo: ſicut ptz. ſ. Reg. xxviij. vbi ſcriptura loq̄t de ſuſcitatiōe ſamuelis: cū dixit illa mulier phitoniſſa. Vidi eloim aſcēdētes de terra. ꝛ ſequit ꝟbū ſaulis: qualis eſt forma eiꝰ. Itē nō ſolū ſic loq̄t ſcriptura de ꝟbō noie eloiz: ſz etiā de aliq̄bꝰ aliꝭ ꝟbi gr̄a Ezec. xlvj. dr ſic. In die aūt kalendarū vitulū de armēto immaculatū. In Hebraico aūt non ponit tamen qđ ſignificat immaculatū: ſz tamiz qđ eſt plurale huiꝰ nois tami vel tamau ꝛ ꝓiungit cū vitulo in ſingulari: ꝛꝓ hoc nō importatur aliā pluralitas. Itē aliq̄n ꝟba pluralis numeri cōiūgunt cū noibꝰ ꝛ ꝓnoibꝰ ſingularis numeri. Vere di gr̄a Cañ. ſ. Trahe me poſt te curremꝰ ꝛc. Et ſic nō valet argumētū: quo ꝛcludebat pluralitas ꝓſonarū ex hoc q noīa diuina coniunguntur cū verbis pluralis numeri vt vr̄. Et ſic ꝓ iſta predicta loca ſcripture arguit ꝺ̄ ꝓdicta. Sz ꝓ iſta nullo mō infrigunt ea q̄ dicta ſunt: qꝛ ꝑm expoſitores hebraicos Samuel nō ſurrexit ſolus: ſed moyſes cū eo. Dicūt eñ q Samuel ſurrexit tūc nō ꝟtute magica: ſed ꝟtute ſeu ꝓmiſſione diuina qđ dictū cōuenit cū illa opiniōe quā tetigit Aug. in epla ad Simplicianū: ꝛ habet in glo. ſ. Reg. xxiij. Sup locū illū dicūt iudei q ſemel timuit ad diuinū iudiciū euocari ideo rogauit moyſen venire ſecū: vt eēt ſibi teſtis q integre ſeruaſſet legē ab eo cōſcriptā. Mulier igit̄ phitoniſſa q̄ ſolū Samuelē vocauerat videns alium ī aſſociantem admirans dixit in plurali. Deos video ꝛc. ſ. hoies diuinos ꝛ indicauit modū ſue viſionis ſauli: ſz dꝛeuiꝰ ex primaſ. ſ. Reg. xxviij. Saul aūt nō q̄ſiuit niſi de figura ipſiꝰ q̄ primo apparuerat ꝛ nō de aſſociante ipm. Et ꝓpter hoc q̄ſiuit in ſingulari dicēs. Qualis ꝛc. qꝛ cū ſolo ſamuele volebat loq̄. Et ſic ptz ex dictis doctorū hebraicorū qui hūc paſſum exponunt q nō infringit noſtrū argumentū p̄dictū: ſed ratio firmaſ magis qꝛ eloim de duobus dr. Si aūt dicaſ ſm aliā opinionē quā etiā tangit aug. q nō fuit vere ſamuel q̄ apparuit. tunc Rñdeo q duo aliꝭ apparuerūt: vcz demon cooperans illi mulieri malefice: ꝛ q̄dam forma repꝛeſentans ſamuelē. Et ꝓpter hoc dixit i plurali: deos video. Saul aūt nō niſi de vno q̄ſiuit Samuele quē vocari fecerat. Ad ſcām dicēdū eſt: q themimim qđ ſignificat immaculatos i plurali: nō cōiungit cū vitulo in ſingulari vt arguit ꝛ male: ſz genitiuo pluralis numeri. Nā eñ habēt variationē caſuum hebꝛei ſicut nos: ſed tñ variaſ noīa ſm ſingularē numerū ꝛ pluralē. Et eſt ſenſus. In die aūt kalendarū vitulū de armento immaculatorū. i. de numero illorū immaculatorū q̄ ad hoc ſeruabaſ: faciet ſacrificiū ꝛc. Ad cuiꝰ eui dentiā eſt notandū q ex ſtatuto legis in ꝓncipio cuiuſlibet mēſis debebat offerri vitulus vnus immaculatuſ: ꝛ iō ordinauerūt ſacerdotes q in vno loco ꝓpter plū tales vituli ſeruarenſ ſaltem. xij. ad minus: ꝛ de illis ſolū ad hoc reſeruatis ſemp accipiebaſ ille q i ꝓncipio mēſis ſeu kalēdarū qđ idē offerebaſ. De tali aūt oblatione loquit Ezechiel i loco p̄dicto. ideo ad hoc denotandū poſuit themimi i plurali: ad innuendum q vnus de illis debebat offerri. Et ſic ptz q predicta non infringunt ea q̄ dicta ſunt de hoc noīe Eloim. Propter qđ antiqui doctores aliter nitebaſ ſoluere dictum argumentū vt patuit ex p̄dictis. Ad tertiū ē dicēdū q liber Cañ. a doctoribus hebraicis exponit de deo ꝛ ſynagoga: ſiue de deo et eccl̄ia ſicut etiā a catholicis. Igit̄ ꝑz eos illa ꝟba. Trahe ꝛc. ſunt verba ſynagoge q̄ dr ſpōſa dei. Ideo talis ſpōſa nō ē vna ſingularis pſona: ſz collectio fideliū. Ideo ad hoc denotandū ſubdit in plurali. curremus ꝛc. Et iō hoc ponit ad denotādū pluralitatē pſonaꝝ. Et iō ex hoc nō infringit argumētū de hoc noīe Eloi ſ. alij noibus diuinis: etiā de noīe dñi tetragrāmaton: q̄ cōiungunt cū ꝟbis plūmeri ad denotandū ibi aliquā pluralitatē p modū p̄dictū: ſed magis p hoc dicū argumentū confirmaſ. Itē nō ſolū arguit pluralitas pſonarū ex hoc nomine eloim: vt ipſi ſupponunt: dicentes q in ſtimur baculo arundineo cōfracto: ſz eādē pluralitatē clariꝰ exprimūt ꝓphete. ſ. multis locis. Verbi gr̄a. in pſal. xliij. q nō p̄t exponi ad literā niſi de xp̄o dr. Sedes tua deꝰ i ſcl̄m ſcl̄i ꝛc. vſq deus tuus. In hac authoritate exprimit xp̄s tanq̄ deꝰ vnctus: qꝛ in humana natura aſſumpta vnctuſ eſt plenitudine gr̄e. Exprimit etiā deꝰ vngens ipm tanq̄ pſona diſtincta ab ipſo vncto: qꝛ ſcriptura ſacra loquit de ipſo vngēte tāq̄ de alia pſona. Notandū etiā q ex parte dei vngentis duplicaſ hoc nomē deꝰ cū dr. Unde deꝰ deꝰ tuꝰ ad denotandū pſonam ꝑris ꝛ ſpūſcti. Et ſic ptz ex hac autoritate pluralitas pſonaꝝ ꝛ diuinitas ipſius xp̄i. Propter qđ ad idē ꝓpoſitū oñdendū inducit iſta. Apl̄s ad Heb. ſ. Itē i ꝑſ. xcix. dr. Dixit dñs dño meo ꝛc. Et q ſint verba ꝑris ad filiū ptz p tranſlationem Chaldaicā q̄ dicit ſic. Dixit dñs ꝟbo ſuo ſede a dex. ꝛc. Ptz etiā p id qđ ſeq̄t in eo dē pſal. Exꝛtero añ luciferū genui te: qꝛ nō p̄t itelligi ꝓpetere niſi filio dei. Per docem qđ dr: deꝰ verbū ex vtero genitū id eſt de ſubſtantia oñdit vnitas diuine eſſentie: qꝛ deitas purificari nō p̄t. Per hoc aūt q dr genitus oñdit diſtinctio pſonarū: qꝛ nulla res ſeipſam gignit. Similiter p hoc qđ dr: ſede a dextris meis. Una eñ pſona nō dr ſedere ad dexteraz ſuāſius. Et ſic ex hac autoritate pz pluralitas pſonarū ꝛ maxime qꝛ hic pſalmꝰ nō p̄t exponi ad literā niſi de xp̄o ſicut declarat Nicolaus de lyra in epla ad Heb. ſ. ca. Propter qđ ſaluator allegat eam in hoc ſenſu. Mat. xxij. q Apl̄s vbi ſ. Itē pluralitas pſonarū nō ſolū exprimitur in ſcripturis veteris teſti ſed etiā determinata pluralitas vcz beata trinitas. Un Eſa. xlviij. Non a principio in abſcondito locutus ſum: ex tempore antequā fierent vbi eram: ꝛ nunc dñs miſit me ꝛ ſpūs eius. Iſta ſunt verba dei loquentis: vt ptz ex textu immediate p̄cedente: ſitꝛ ex hoc qđ immediate ſubdit. Hec dixit dñs deus: redēptor tuus ſctūs iſrael. In hac aūt autoritate p̄miſſa Eſa. expreſſe loquit de datione legis: q̄ fuit data in manifeſto: qꝛ de die audiente toto populo vocem dei loquētis. vt patet Exo. xix. ꝛ. xx. Et hoc eſt qđ dr: nō a principio in abſcōdito locutus ſum. qñ. ſ. lex primo fuit data. Et immediate ſubdit. Et nunc miſit me deus ꝛ ſpūs eius. vbi deus dicit ſe miſſum a deo ꝛ ſpiritu eiꝰ. Nunc aūt eſt ita q inter mittentem et miſſum ſemp eſt diſtinctio pſonalis. Igitur eſt diſtinctio pſonarū in diuinis. ſcz trinitas dei mittentis: dei miſſi: ꝛ ſpūs eius. Deū aūt miſſum dicimus deū incarnatum. ſ. filiū. Deū aūt mittentem ꝛ ſpm̄ eius: dicimus patrē ꝛ ſpiritū ſctm̄. Et ſic ptz trinitas pſonarū. Ad euadendū aūt iſtud incōueniens rabbi. Salomon adiuenit vnū mēdaciū ſup locū iſtū dicēs: q oēs ꝓphete fuerūt cū Moyſe i mōte ſynai: ꝛ ibi acceperunt ꝓphetias ſuas ſicut moyſes legē: ſz poſtea illas denūtiauerūt ppl̄o tpe a deo determinato Ideo dicit q ꝟba p̄dicta ſunt ꝟba. Eſa. ab illo loco ex tpe anteq̄ fierēt ꝛc. i. a tēpore dationis legis de qua ibi fit ſermo ibi fui in monte ſynai. ꝛ qđ ſequit ꝛ nūc me ꝛc. referꝛ ad tp̄s quo Eſaias miſſus eſt ad denūtiandū ppl̄o illa q̄ prius acceperat in mōte ſynai a dño. Sed iſtud dictū ptz eſſe falſum multipliciter. Nā immediate p̄mittit verbū dñi loquētis de datione legis. cū dr. Nō a principio in abſcōdito locutus ſum: ꝛ immediate ſequit ex tpe anteq̄ ꝛc. Et ſic ex mō loquēdi ptz q eſt verbū eiuſdē. Et ſic ptz q illud ſm verbū nō eſt Eſa. ſed ipſius dei ſicut ꝛ primū. Qđ aūt primū ſit verbū dei de datione legis ptz ꝑ literā p̄cedentē: qꝛ ibi p̄mittit. Ego ſum primus ꝛ ego nouiſſimus qđ nō p̄t dici de Eſa. Itē Glo. hebraica q̄ apud illos autentica reputaſ ſup illū locū. Exo. xxviij. Ego

sum dñs deus tuus dicit sic. Si dicis in secreto fuit sermo. s. legis nõne iã dictũ est. Esa. xlviij. nõ a principio in abscondito ꝛc. Et sic ptz p istã glo. apud eos autẽticã q̃ istud verbũ Esaie ꝺr in psona loquẽtis dei. Et hec de datiõe legis. Itẽ sup illud Exo. xix. Venerũt i solitudine synai: dicit glo. autẽtica hebraica. Data est lex in publico: vt ois q̃ voluerit eã recipere recipiat. Et sequit. Et ecce deus sanctus ꝛ dñdict⁹ dicit. Esa. xlviij. Nõ a principio in occulto ꝛc. vsq; añq; fierent ibi erã. Et idẽ dr̃ sup illud Exo. xx. Ego dñs deus tuus. Et sic ptz nõ solũ ex textu p̃cedẽti ꝛ sequẽti: sz etiã ex gl. hebraicis apud iudeos autẽticis: q̃ autoritas allegata Esa. a principio ꝛc. nõ est intelligenda de ipso Esaia loquẽte in psona pp̃ria: sed poti⁹ in psona dei q̃ pmo dedit legẽ i mõte synai: ꝛ postea missus est in mũdũ a deo patre ꝛ spũ eius ad redẽptionẽ gñis humani: scõm q̃ manifeste exprimit in p̃dicta autoritate. Et iõ i fine ei⁹ ponit: hec dicit redẽptor tu⁹ ꝛc. Itẽ q̃ dicit Esaiã fuisse in mõte synai: est valde absurdũ: q̃ Esaias nõdũ erat nat⁹ imo fuit nat⁹ post fere p. dcl xxxvj. annos q̃ ab egressu de egypto vsq; ad iij. annũ regni Salomonis i q̃ fundatũ est tẽplũ fluxerunt anni. cccclxxx. vt hr̃ iij. Reg. vj. ꝛ extunc vsq; ad primũ annũ Ozie regis Juda sub quo cepit Esa. pphetare fluxerunt. ccvj. anni vt põt haberi de facili cõputando tẽpora regum inter mediozũ: respiciẽdo tertiũ ꝛ quartũ libros Regum. Si aũt dicit q̃ Esaias postq; accepit pphetiã in monte synai mortuus sit ꝛ postea tpe. Ozie suscitat⁹: illud videt fictũ: q̃ sacra scriptura hoc nullo modo innuit: sed magis cõtrariuz ꝛ maxime q̃ oporteret fm eũ idem dici de oibus pphetis: vt ptz ex p̃dictis. Si aũt dicit q̃ ai a Esaie fuit creata ante corpus ꝛ sic fuit in mõte synai in aia: nõ in corpore: ꝛ postea illa anima fuit cõiũcta corpori tpe Ozie p viam nature generato ꝛ organizato: hoc dictũ est ꝟ scripturã. Gen. i. ij. ca. Formauit inq̃t dr̃ hoiez de limo terre ꝛ inspirauit ꝛc. Et q̃ ptz q̃ organizatio humani corpis p̃cedit origine infusionẽ aie. Itẽ zacha. xij. dicit hec dicit dñs extẽdens celos ꝛ fundans terrã ꝛ fingens spm̃ hois i eo. Et quo ptz q̃ aia hois creat in ipso corpe organizato. Uñ ꝛ Glo. hebraica sup locũ istũ sic dicit Creator creat aiam cũ p̃fectione figure humani corpozis. Itẽ arguit ꝟ vtrãq; respõsionẽ sil⁹: q̃ si Esaias fuit in monte synai tẽpore legis date: ꝛ hoc sive in aia tm̃: sive in aia ꝛ corpore simul: ꝛ ibi accepit pphetiã quã postea denũtiauit: ꝛ sic alũ pphete: sequit q̃ scriptura veteris testamenti in magna pte sit falsa: q̃ sepissime pphetas accepisse spm̃ pphetãdi de nouo testat: sicut ptz de heliseo. iiij. Reg. ij. ꝛ de Ezechiele Ezechiel. j. ꝛ de multis alĩs. Sil⁹ dicit q̃ reuelationes sunt facte ipsis pphetis de his q̃ ignorabãt vt ptz de heliseo. iiij. Re. iiij. vbi dicit de illa muliere sunamite. Alia ei⁹ in amaritudine est ꝛ dñs celauit a me. Sil⁹ de Daniele idẽ ptz de q̃ scribit Danie. j. q̃ deus dedit ill̃i intelligẽtiã visionũ. ꝛ ij. c. qual⁹ reuelatũ ẽ ei somniũ Nabuchodonosor ꝛ eius interp̃tatio. ꝛ ix. ca. introducit angelus Gabriel reuelãs ei dictũ mysteriũ hebdomadaz ꝛ in plurib⁹ alĩs locis einsdẽ libri similr̃ inducit. Sil⁹ etiã in alĩs libris veteris testamẽti: vt ptz intuenti: q̃ omitto pp̃ter plixitatẽ vitãdã. Hec aũt oia ꝛ si milia essent sil⁹ falsa si pphete accepissent pphetias i monte synai: q̃ extunc fuissent de oibus illuminati: sive fuissent ibi in aia tantũ sive i aia ꝛ corpore. Et sic ptz q̃ ratio rabbi Salomonis nõ solũ est ꝟ totã scripturã q̃ dicit q̃ aia nõ p̃cedit corpus: sed etiã ꝟ totã scholã philosophoz: vt ex p̃dictis ptz. Et sic ex p̃dicta autoritate Esa. trinitas psonarũ pz in diuinis. Ad idẽ facit illud Eccl'ia. iiij. Funiculus triplex Glo. hebraice Sensus vez trini. dei ꝛ vni⁹ nõ de facili discutit. Sz hãc glo. antiquã moderni iudei puerterũt retorquẽtes hãc trinitatẽ ad tria diuina attributa. q̃ sunt sapiẽtia potẽtia ꝛ bonitas: sz hoc est supra ipzobatũ. Idẽ ptz in psal. xxxij. Uerbo dñi celi firmati sunt ꝛc. Patet igit̃ p̃incipal⁹ qualiter pluralitas psonarũ possit pbari p scripturã a iudeis receptã sil⁹ ꝛ trinitas determinata. ¶ Quãtũ aũt ad ter-

tũ sciendũz est q̃ nulla creatura illi dñi trinitati similari vz pfecte: sicut nec vmbra assimilat corpori: nec vestigium nec imago picta ei cui⁹ ẽ imago. Sz tñ aliq̃lis similitudo inueniť i creaturis supiozibus sicut fm Aug. in sole tria pfyderant sz q̃ est q̃ lucet: q̃ calet. i. substantia: radi⁹: ꝛ calor: Radi⁹ igit̃ nascit de sole: qz filius de pr̃e gñat: ꝛ calor pcedit ab vtroq;: qz spũsanctus spirat a duob⁹. i. pr̃e ꝛ filio. Ipse aũt sol nõ ẽ sequela pcedẽs ab alio: qz pr̃ nõ ẽ ab alio. Et tñ oia tria sunt vn⁹ sol: qz tres psone sunt vn⁹ de⁹. Scdo i creaturis inferioribus sicut elemẽto aque. Sicut em̃ fons: riuũ: sic pr̃ filiũ generat: ꝛ sicut fons ꝛ riuus faciunt stagnũ: ita pr̃ ꝛ filius⁹ generãt spm̃ sanctũ. Fons aũt sicut ꝛ pr̃ a nullo pcedit: ꝛ tñ locozũ triũ est vna aqua ꝛc. Tertio inuenit in medijs. sicut in hoie de quo Aug. in li. de trini. dicit Mens ꝛ notitia eius ꝛ amor tria q̃dã sunt mens nouit se et amat se. Et ipsa mens est q̃si pr̃ notitia ples ꝛ spũsanctus amor. q̃ de mẽte ꝛ notitia pcedit: dũ mens cognoscẽs se diligit se. Nec em̃ posset se amare nisi cognosceret. Sz p his aduerte ex. s. Th. i. q. xciij. ar. vij. q̃ imago trinitat⁹ prior ꝛ p̃incipal⁹ attẽdit i mẽte fm act⁹ put. s. ex notitia q̃ habem⁹ cogitãdo interi⁹ verbũ formamus: ꝛ ex hoc prioꝛ ipsum in amorẽ q̃ diuine psone distinguñt fm p̃cessiones verbi a dicẽte ꝛ amoris cõnectentis vtrũq;. Uerbũ aũt in aia nr̃a sine actuali cogitatione esse nõ põt. Scõario aũt ꝛ q̃l ex sequẽti põt attẽdi fm potẽtias. s. memoriã: ꝛ intelligentiã: ꝛ voluntatẽ: ꝛ fm habit⁹ put. s. in p̃dictis actib⁹ p̃tria liter cõtinenť. Sz tñ aduertẽdũ ẽ q̃ exẽpla nulla sufficiũt: nec ingenij creati ꝟ gnis pspicacitas ad hoc mysteriũ pscrutãdũ ꝛ apprehẽdẽdũ. In cui⁹ signũ de Aug. legit q̃ cũ libros de trinitate ederet: et ad litus maris cogitabund⁹ deãbularet: puerũ inuenerit puo cochleari ex mari ad fossulã aquã deportantẽ. Cũq; Augu. p̃scrutaret q̃dnã facere vellet rñdisse se velle mare exhaurire: ꝛ in illa fossula resundere Aug. in risum pcitat⁹: quo inquit fili hoc facere potes cũ mare sit magnũ ꝛ fossa pua: ꝛ cochlear modicũ: At ille Facili⁹ inq̃t hoc mihi est: ꝛ tibi explere q̃ cogitas. s. mare trinitatis i fossa tui libri p cochlear tui ingenij pcludere statimq; disputt. Aũt Aug. deo gras agẽs ꝟ verũ ille dixisset recognouit. Sz qz ingenia nõ sufficiũt: de⁹ hoc mysteriũ p infinita miracula astruxit q̃ adhuc vident in suis effectib⁹ puta i romani imperij subiugatione: iudeoꝝ dispersione: gentiliũ p̃uersione ꝛ martyrũ occisiõe: ꝛ in multis hmõi: vt de fide dubitare nõ possit: nec aut insan⁹ aut vitiosus. His visis iã exponem⁹ euãgeliũ in q̃ tangiť tria p̃icta q̃ sunt disputatio: solutio: cõfirmatio. ¶ Quãtũ ad primũ tãgiť q̃dã disputatio inter magistrũ ꝛ discipulũ. i. xp̃m ꝛ Nicodemũ. Dicit ergo. (Erat ergo hõ ex phariseis q̃ erãt q̃dã religiosi q̃ resurrectionẽ ꝛ spũales substãtias cõfitebanť: ꝛ qz de hmõi xp̃s loq̃bať ad ei⁹ doctrinã iste aliquať fuit dispositus. (Nicodem⁹ noie p̃nceps). i. vnus ex p̃incipibus (iudeoꝝ.) Dicebanť aũt iudeoꝝ p̃ncipes vel nobiliores seu capita populi vel certe ipsi iudices pp̃li. Licet aũt vt dicit. s. Tho. xp̃s a principio ad fidez suã vocare noluerit multos potẽtes ꝛ sapiẽtes. vt innuit ꝓaul⁹. j. Cor. j. ꝛ hoc ne fides humane potẽtie aut sapiẽtie ascriberet. Tñ voluit alĩq̃s vocare vt istũ nec tẽptui haberet tãq̃ fides rusticoꝝ (hic) p̃uersus ad p̃dicationẽ xp̃i (venit ad Jesum) fm Aug. plenius instruẽdus de fidei secretis cui⁹ apta oñsione signoꝝ iã rudimẽta p̃ceperat (nocte) ꝛ hoc fm Augu. iudeoꝝ timore: ne pelleret ex synagoga. Sicut tñ dicit. s. Tho. circa aliquos i scriptura p̃suetum q̃litas tpis describi: ad insinuãdã p̃ditionẽ eoꝝ. Uenit ꝟ nocte: qz venit scia obscur⁹: charitate frigid⁹: ꝛ inimicozũ timore plen⁹: qz fuit de illis p̃ncipib⁹ de q̃bus ꝺr Jo. xij. q̃ xp̃m cõfiteri nõ audebãt. (Et dixit ei. Rabbi) q̃s latine sonat magr̃ (scim⁹ qz a deo venisti magr̃). i. scim⁹ q̃ tuũ magisteriũ a deo ẽ Ex tũs cui⁹ magisteriũ a xp̃o: ꝛ nõ a bursa vel ambitione est. Appellat aut eum magr̃m: vt dicit Haymo. qz deũ illũ non credebat (Nemo em̃ põt: hec signa facere q̃ tu facis: nisi fuerit de⁹ cũ eo). i. nisi fuerit amicus dei. Nõ tñ dicit fm Chrỹ.

nisi fuerit deus. ꝛ hoc iam dicta ratione.
¶ Sciēdū est aūt ꝙ ly miracula nō sem ꝑ attestēt scitati facientis: tñ qñ aliqs se dicit sctm vt xps q̄ dicebat se dei filiū necessario miracula attestantur sctitati eius: qz vt dicit. s. tho. ū. Thes. ū. ꝓdicat oz ꝑdicās falsum nō pōt facere miraculū: qz deꝰ nō pōt esse testis falsitatis. Jn ꝑdictis aūt ꝟbis fm mag. hist. Nicodemus petit a xpo de fide pleniꝰ edoceri. Jō sequit (Rñdit ihesus ꝛ dixit ei. Amē amē). i. vere. Sed nullꝰ latinus aut grecus interps pp reuerentiā voluit transferre vt dicit. s. Tho. Et vt idē dicit: solꝰ Joānes id geminat inter euāgelistas: qz solus tractat pricipaliꝰ ptinētia ad ꝟbi diuinitatē: q̄ cum occultiora sint maiori assertiōe indigebāt. (Dico tibi nisi quis renatꝰ fuerit: denno). s. ꝙ baptismum (nō pōt videre regnū dei). i. scire secreta eccle ꝛ diuinitatis xpi maxime vel nō potest saluari: ꝛ hoc intelligē i noua lege cuius est baptismꝰ sacrm: ꝛ extra necessitatis casum. Ubi em̄ haberi nō possit baptismꝰ sufficit volūtas habēdi. Sed vꝝ q̄ rñsio xpi nō sit ad ꝓpositū Nicodemi Dicit āt. s. Tho. q̄ Nicodemꝰ cōfitebat xpm magistrū miracula facere tāq̄ hominē purū: qō xps voluit remouere ducendo ipm ad cognitionē altioꝛ̄ mansuete. q. d. Non est mirū si me purū hoiez credis: qz illa secreta diuinitatis nemo scire pōt nisi spūalē cognitionē adipiscatur. Est aūt sciēdū fm. s. Tho. q̄ cuz sit duplex visio sicut et duplex natiuitas. s. corporalis ꝛ spūalis: sicut visionē corporalē non hz nisi natus. ita nec spūalē nisi renatꝰ. Regeneratio aūt spūalis in lege veteri fuit: hz figuralis: qz vt ꝑz Ro. xiiij. pfes baptizati sunt sub moyse in nube ꝛ in mari. Jn noua aūt est manifesta: sed imperfecta: qz renouamur iteriꝰ per gratiā: sed non exteriꝰ per incorruptionē: vt ꝑz. ſ. Cor. v. Lu. xvij. q̄ forꝑ ꝛc. Jn patria ꝙo erit pfecta: qz renouabimur etiā exteriꝰ. Jn lege igit veteri videbant hoies regnū dei. i. mysteria eiꝰ: sed imꝑfecte ꝛ a lōge. Jn noua aūt imꝑfecte. i. per speculū. vt ꝑz. ſ. Cor. xiij. Jn patria aūt videbimꝰ ꝑfecte. ſ. Jo. ij. Cū aūt apparuerit ꝛc. Est aūt notandū fm. s. Tho. q̄ in greco nō habeť denuo, sed anotᵹe. i. desuper. qō ꝟieť. trāstulit denuo, vt. ſ. importet additionē Chry. aūt dicit propriū esse filij dei nasci desuper quātū ad tps: qz ab eterno: ꝛ quātū ad principiū gñatiōis: qz a patre celesti. Sz qz nostra regeneratio est ad similitudinez gñationis eius. Jdeo etiam est desuper quātū ad tps per eternā ꝓdestinationē. ꝛ quātū ad principiū: qz ſa qua renascimur est donū dei. Hec ex illo virtualꝰ Sed iste nicodemus quānis magꝰ esset i. doctor in lege: tñ vt dicit Aug. solā nouerat carnalē natiuitatē. Jdeo de ea arguit duplꝰ. ſ. ex erate: ꝛ ex ꝛtitate. Uñ sequit. Dicit ad eū Nicodemus. Quō pōt homo nasci cum sit senex? vt ego sum q̄ tñ volo saluari. Erat em̄ senex fm Bedā ꝛ de se ꝓtulit exēplum (Nunqd pōt in ventrē matris sue iterato introire: ꝛ renasci?) q̄si diceret. Jsta sunt impossibilia. Nē tñ vt dicit Chry. ista dicit quasi exciderit a fide: sed vt xpm ad ampliorē doctrinam ꝓnocet. ¶ Est aūt moraliter sciendum q̄ triplex est hois natiuitas. Prima est naturalis q̄ est hoi ad humilitatem. Uñ ꝛ puer mox nascens tria facit que sunt nobis ad exēplum humilitatis Primū est: qz nascit flendo Augu. de ciui. dei. Puer qui nascit a plorātu incipit: nascens ꝓphetat dd maloꝝ passurꝰ sit. Solus q̄ natus est resisse ferť zozoastes: ꝛ tñ ille risus mōstruosus parū sibi profuit. Fuit em̄ inuentor atriū magicaꝝ. ꝛ cum esset rex batrianorū a Nino rege assyrioꝝ bello interfectus ē. Scōm qz bestiarū more curuus. ꝛ quasi i quatuor pedibus nascit. ad innuendū q̄ cū bestijs habemus partē vite nostre cōez. scz corporalē: ꝛ q̄ iumētis sumus ꝓpter peccatū cōparati. Tertiū qz mox natus ponit manū ad os: q̄si nobis ad memoriā reducēs quid patiamur ꝓ delicto pgustū ꝓpetrato. Scōa natiuitas ē spūalis ad salutē in baptismo vbi spūssanctꝰ tenet locū patris aqua sanctificata locū matris: ſz ꝟbū sacramentale est tāq̄s semē diuinū. de q̄ aug. Accedit ꝟbū ad elemētū ꝛ fit sacrm. Ter aūt mergit puer i aqua. lz nō sit necessariū: ꝛ hoc ad repsentandū vel triduā xpi sepulturaz vel

ptā trinitatē ibi operantē. Uñ ꝛ tota trinitas se manifestauit in baptismo xpi ad hoc innuendū. ſ. pater in voce: filiꝰ in carne: spūssctūs in colūba. Tertia est celestis ad beatitudinē qua sancti viri de vtero matris. i. ecclesie nudi tanq̄s egressi nascunť in mundo alio. i. in celo tōq̄ mors sctōrū vocatur natale. Sicut enim puer ex vtero matris nascit cum puenit ad debitū cōplementū qz requirit amplioꝛ locum ad manēdū vberioꝛē cibū ad vescēdū liberioꝛē aerem ad respirandū maioꝛem lucē ad videndū. Simiꝰ sancti appetunt nasci in celo: qz est locꝰ capaciꝰ. cū respectu eius tota terra sit ꝑctus fm astrologos. Cuius signuz est q̄ existentes in superficie terre ita vtuntur astrolabio ac sic essēt in cētro: nullā sensualē dfiam inuenientes. Et ibi etiaz habebūt satietatem maioꝛē. ꝑs. Satiabor ꝛc. Et aerem liberioꝛē ad respirandū qz mō vix possunt respirare propter acerbitatē pugne in qua sunt ꝛ laborāt Esa. xxxv. Fugiet dolor ꝛ gemitꝰ. Et maiorem lucē ad videndū. qz. ſ. se habebūt infinitā lucē dei. Apo. xxxj. Claritas dei illuminabit illā. ſ. ciuitatē supnā. Et intra se locū luminosuz. Tobie. xiij. Luce splendia fulgebit. Et intra se animū illustratū. Esa. lj. Implebit splendoribus animā tuā. Et extra se corpus glorificatum Mat. xiij. Tunc iusti fulgebūt sicut sol. ¶ Quantū ad scōm tangit solutio disputationis q̄ inter xpm ꝛ Nicodemum versabať: cuz dicit xps volens exꝑssius declarare spūalis natiuitatis modum (Amē amē dico vobis nisi qs renatꝰ fuerit). i. denuo natꝰ (ex aqua) abluente corpus ꝛ ꝟbr significāte ablutionē ale (ꝛ spū sāo) intrinsecꝰ alaz purificāte (nō pōt introire in regnū dei) hoc aūt intelligunt de regno ecclie triūphātis. qz baptismꝰ est necessarius ad salutē ꝛ de regno ecclesie militātis. qz baptismus est ianua ad sacra percipienda q̄ nullus nisi baptizatus licite percipit: ꝛ imprimit character quo fideles ab infidelibus secernunť vt ꝑz ex. s. Thom̄. ꝛ alijs theologis. Sed quare homo nascit ꝙ baptismū q̄ sine baptismo actu vel ꝓposito habito homo nihil est in esse spūali ꝛ dei forꝛmi: sed per illum tale esse acqrit sicut ꝙ gñationē corporalē acqrit esse hūanuz. Uñ eo mō quo alia cōparat ad materiaz ꝛ potētias. eodē ꝙpat gra quā baptismꝰ cōfert ad alaz ꝛ virtutes: qz alie dat esse spūale: ꝛ ab ea fluūt ꝟtutes sicut alia dat corpori corpale eē: ꝛ ab ea fluunt potentie sue. Sed hic. s. Tho. mouet duplicez qōnē. Prīa qz antiqui patres fm hoc nō eēnt salui: sicut nec baptizati. Et soluit qz fuerūt renati ꝛ baptizati i figura. Uel ꝑt dici ꝙ xps loquit vt doctor ꝛ institutor noue legis i qua baptismꝰ ē necessarius sicut circūcisio necessaria fuit in antiq̄. Scōa qz cū triplex sit baptismꝰ. ſ. fluminis flaminis ꝛ sanguis: multos baptizatos solū duobꝰ vltimis modis vel altero eoꝝ dicimꝰ intrasse regnū dei. Et solui. qz tales habuerūt baptismū fluminis. i. aq̄ i voto ꝛ si nō in actu als nihil valeret baptismꝰ sanguinis nec esse posset baptismus flaminis. i. spūssci. Sed qz vt ait Haymo ꝓdicta mysteria nicodemꝰ cape nō valebat: iō ex carnali natiuitate dns dat exēpla di. (Qō natū ē ex carne). i. hoie carnaliꝰ gñante (caro ē). i. acqriti solū eē carnale (ꝛ qō natū ē ex spiritu spūs est). i. ꝓstituit in vita spūali et acqrit spūale eē (Nō mireris qz dixi tibi opz vos nasci denuo) q̄si dicat argumēta tua ꝓcedūt de carnali generatione ꝛ sermo meꝰ est de spūali. Qō vero sequit fm Chry. exponit de spū. i. vēto: de quo saluatoꝛ ponit exēplum: ꝛ fm eius mētē sic exponitur (Spūs). i. vētus (vbi vult). i. in loco ad quē inclinat ad spirandum sumit em̄ hic voluntas ꝓ inclinatione. (spirat). i. flat (ꝛ vocē). i. sonū (eiꝰ audis) aure corporis (ꝛ nō scis vnde veniat). i. in qua parte mūdi determinate icipiat (aut quo vadat). i. vbi terminet. (Sic est omis q̄ natꝰ est ex spū) qz. ſ. ei⁹ principiū qō est spūssctus ꝛ eiꝰ finis q̄ est eterna felicitas a nobis ignorať. Lz aūt in hāc expositionē Chry. fere oēs greci cōueniāt: vt dicit. s. Tho. tñ ꝓtra arguit Aug. volēs q̄ non de materiali spū. i. vēto exponať dicēs q̄ talē scimꝰ vñ veniat aut quo vadat. Nā scimus austrum a meridie ad septentrionem spirare: aquilonem vero econuerso. Ad hoc autem dici potest

vt dicit.s.Tho.q̄ ꝛz in gñali sciaꝫ vnde aut a quo vent⁹ spiret:tñ in speciali ne sciꝫ motus eius principiū aut finis.Scōz aug.aūt exponiꝫ de spūsctō sic(Spirit⁹) sanctus(vbi vult spirat)qz scz vt ait Beda.in potestate ꝫz cui⁹ coz gratia sue visitatiōis illustret.Nec ille(Et vocē eius audis)Ex hoc autē obijcit Chry.contra expositionē aug.quia dominus loq̄baꝫ Nicodemo iperfecto.cui vocē spūssancti audire non cōperebat Sed ſm.s.Tho. dicitur q̄ solum sancti ⁊ perfecti audiūt vocez spūssancti:qua loquiꝫ interius in corde ſz alia est vox eius quia loquiꝫ in scripturis vel per p̄dicatores vel ēt per habētē spm̄scm̄.Vox em̄ in ei⁹ q̄ spūsancto plen⁹ est vox est spūssancti ſm aug. ⁊ Bedā quā pcipimus(Et nescis vñ veniat aut quo vadat).i. vt dicit Alchuin⁹ nō potes videre q̄o sic loquentē intraverit aut inde redierit cum sit invisibilis.Vel ſm Haymo.hoc ꝺz qz nescis:q̄o fideles introducat ad fidez aut spē.Vel ſm.s.Tho.nescis vnde veniat qz a patre ⁊ filio qui habitant lucē inaccessibilē.aut quo vadat.qz ducit ad incognitū finē ⁊ eternā salutē.Vel ſm eundē:nescis vñ veniat.i.q̄o hoiem introeat.aut quo vadat.i.ad quā perfectionē ducat. (Sic ē ois q̄ nat⁹ est ex spū)qz.s.nascitur invisibiliter ſm Haymo.sicut ⁊ spūs est invisibilis.Vel ꝺ hoc ꝺz ſm aug.qz si tu nascaris ex spiritu:ille q̄ adhuc nat⁹ nō est nescit vñ aut quo vadas.Vel ſm.s. Tho.sic est.Ois q̄ nat⁹ est ex spū.s.sicut spūssctūs qz in viro spirituali sunt proprietates spūssctī sicut ꝑ carbone accēso pprietates ignis.Sūt aūt i eo tres spūssancti ꝓprietates.Nā primo ꝺz liberta tē.j.Cozin.iij.Ubi spūs dñi ibi libertas. qz nō ducitur a spū dei nisi ad sctā.et qz liberat a seruitute legis.Scōo qz de eo iudiciū sumitur per vocē eius:ad quaz cognoscitur spūalitas eius.Mat.xij.Ex abūdātia cordis ⁊c.Tertio qz ꝺz originē occultā ⁊ finē siꝫ.Et hoc vel inquantuz null⁹ pōt eum ꝺiūdicare:⁊ ipse oia ꝺiūdicat.s.Cozuz.ij.Uel qz nescis vñ veniat spūalis natiuitatis ei⁹ p̄ncipiū gr̄a.s.baptismalis aut q̄ vadat.i.q̄ dign⁹ efficiaꝫ. Hec ex illo virtualr.(Rñdit Nicodem⁹) nō voto reph̄ēdētis vt ait Haymo.ſz affectu discētis.Nō ei itelligebat q̄ dicebāt ⁊ tñ credebat illa ꝝa fore.(¶Quo p̄t ꝺ fieri.)Sicut aūt dicit Chry.xp̄s as̄pi⁹ ei iam loquiꝫ.nō q̄si accusans hui⁹ viri negtiā ſz in spiētiā ⁊ ruditatē solū.Sequiꝫ (Rñdit ihesus ⁊ dixit ei.Tu es magr̄ in israel ⁊ hec ignoras.)Quasi dicat reph̄ensibilis est ignorātia tua.⁊ ꝺ ſm Chry.qz multe pphetie de hac spūali natiuitate p̄cesserant iuxta illud p̄s.Renouabiꝫ vt aqle iu.tua ⁊ mlte figure i lege:cui⁹ peritiā ipe p̄fitebaꝫ.aug. Quid putamus dñm huic magistro iudeoꝝ q̄si insultare voluisse.Uolebat q̄dē ip̄m nasci de spū. Nemo aūt ex spū nasciꝫ nisi humilis fuerit.qz ipa hūilitas facit nos nasci de spiritu.Ille aūt magisterio inflatus alicuius momēti esse videbaꝫ.qz doctor erat iudeoꝝ.Deponit ergo dñs eius supbiaz vt possit nasci de spū.Nec ille.Et intendit q̄ dñs reprehēdit eū nō vt cōfundat sed vt p hūilitatē capacē spiritualis doctrine efficiat.Ex his aūt ptz q̄ in p̄senti euāgelio fit mētio de tribus p̄sonis diuinis ⁊ earū appropriatis.¶Sciendu est em̄ ꝙz doctrinā.s.Tho.i.q.xxxix.arti. vlt.quod ꝛz potentia:sapientia:bonitas conueniant omnibus ⁊ singulis suppositis trinitatis tñ potentia q̄ habet rōnē principij appropriatur patri. Primo qz est principiū nō solū creaturarū:ſz etiā filij ⁊ spūssancti.Et scōo ne credaꝫ impotēs sicut pater terren⁹ rōne senectutis. Et sapiētia filio.Primo qz est verbū intellectus paterni.Et scōo ne credaꝫ inscius sicut filij⁹ human⁹ rōne inuētutis. Et bonitas que scz obiectū amoris appropriaꝫ spiritui sctō. Primo qz est amor ⁊ Scōo ne credatur ipetuosus ⁊ violentus:sicut spūs human⁹ exprimiꝫ ergo p̄ filii sua potētia:cum ꝺz: Nemo pōt hec signa facere q̄ tu facis nisi fuerit deus cū eo.Et p̄sona filij cū sua sapiētia.cuz ꝺz. Rabbi scimus qz a deo veniſti magister: ⁊ p̄sona spiritussancti cum sua bonitate cum dicit.Spiritus vbi vult spirat.Nō enim nostris meritis:ſz sua bonitate nostris mētibus illabitur.¶Moraliter sūt sciendū est quod pater omnipotens pertria vinci posse videtur.Primuz est sua pietas viscerosa.Hiere.xxxij.Cōturbata sunt viscera mea super eū:miserans miserebor eius.aug. Tardi⁹ vī deo peccatori veniā tradere q̄m illi accipere.Scōz est sua charitas affectuosa q̄ illū de celo ad terrā deposuit.aug.o charitas q̄m magnas vires habes:deū de celo ad terrā deposuisti.Nec ille Imo ⁊ crucē ascendere coegit.Luc.xij. Baptismo habeo da ptizari.⁊ q̄o coartor.s.a charitate vsq̄ dū perficiaꝫ.Tertiū ē oratio lachrymosa.Ber.o humilis lachrymarum vincis inclemētiā:⁊ ligas omnipotentē.Silr ēt filij dei sapientissim⁹ scienter p̄mittit se a nobis decipi.Primo ivēditiōe qz regnū celoꝝ dat vili p̄tio:vt aplis,p nauī ⁊ rhetib⁹:⁊ vidue p duob⁹ minut⁹:q̄busdā p calice aq̄ frigide.Mat.x.q̄busdā p sola bona voluntate:aug. Regnum celoꝝ tātū vz quātū habes. Nihil vilius cū vendiꝫ:nihil charius cum possideꝫ.Scōo in emptione:qz corpus nostrū emit pretio sui sanguinis.j.Coz.vj.⁊ alam nostrā positione sue.j.Jo.iij.Ille p nobis animā suā posuit:⁊ per penitētiā nostrā regno celorū Matth.iij. Penitentiā agite ⁊c. Tertio in cōmutatiōe:qz cōmutat aurū sue gratie ⁊ glorie in lutū nostre operationis.¶Quātū aūt ad tertiū tāgiꝫ confirmatio solutionis.Dñs em̄ (sicut dicit Chry.)im becillitati p̄desc̄dēs. Nicodemi sermonē suū ex alto facit credibilez. ex certissima sua notitia.Et vt ptz simul ip̄m reph̄ēdit de tarditate credēdi cum alijs iudeis:dicēs(Āmē āmē dico ꝺi:q̄ scim⁹ nos)scz p̄ filū⁹ ⁊ spūssanctus ſm Haymo.Uel scimus ego ⁊ spiritus cuius vocē audis.Uel scimus ego ⁊ renati ex spū:puta apostoli:ſm Alchui. loquimur:⁊ q̄ vidim⁹).i. certissime nouimus:ſm Chry(hoc testamur)verbo ⁊ miraculis(⁊ vos)carnales ⁊ superbi(testimonium nostrū non accipitis)credendo his que docemus.¶Est aūt hic multiplex questio.Prima q̄o apostoli certissima cognitione nouerāt ea que sunt fidei.Ad hoc dico q̄ ꝺ dupler est certitudo Quedā ē certitudo visiōis q̄ ds tō certa est qz videt.i.totaliter comprehendit p intellectū ita esse:sicut certa est quilibet q̄ totū est maius pte.Alia ē certitudo adhesionis qua quis est certus de aliquo nō qz videt ita eē:sed qz videt ⁊ scit illū esse credibile: ⁊ adheret testimonio alteri⁹ asserentis illud esse verū. Et sic in scientia sub alternata sunt certa principia: ⁊ in fide articuli ipsius fidei quib⁹ fidelis assentit firmissime.Scōa est q̄o ea q̄ sunt fidei videnꝫ:cū fides sit de non visis ad hoc dico q̄ hic ponit visus ꝓ notitia certa scōo mō nō primo:q̄uis dici possit q̄ articulos fidei de⁹;⁊ xp̄s vidēt in seipsis apostoli autē ⁊ alii fideles videtes nō vident eos in seipsis:sed in generali tñ: ſm.s.Tho.ū.q.j. inquantū vident eos esse credibiles.Tertia quare dicitur:⁊ testimoniū nostrū non accipitis: cum de Nicodemo constet q̄ erat fidelis.Ad hoc dicit Theo. q̄ dñs nō loquitur de Nicodemo Sed toto genere iudeoꝝ:de quo pauci cōparatiue crediderūt.Uel pōt dici q̄ iste Nicodemus a principio tardus fuerat ad capiendū: ⁊ credendum: ⁊ nunc ad capiēdum tñ: ⁊ sic non reprehendiꝫ de infidelitate: sed de ignorantia ⁊ ruditate: vt sit talis sensus.Uos duri estis ⁊ tardi ad credendū: qz estis rudes ad capiendū ⁊ tñ nisi capiatis aut non creditis:aut tarde ⁊ imperfecte creditis. Uñ subditur.(Si terrena dixi vobis)puta ſniam de spū ⁊ vento ſm Chry.Uēt⁹ em̄ cū sit gñabilis ⁊ corruptibilis:nūeratur:vt dicit.s.Tho.inter res terrenas.Uel ſm eundē sentētiā de spirituali gñatione que ꝛz sit celestis ⁊ spūalis rōne p̄ncipij sanctificantis ⁊ rōne doni dati: qz ibi datur spūssctūs tamē est terrena rōne subiecti:qz hō terrenus est que ibi nascitur. Uel ſm Aug. terrena appellat corpus suum de quo dixerat.Soluite templū hoc ⁊c.(Et non creditis) nisi tarde ⁊ imꝑfecte: eo q̄ ista rōne ruditatis nō capiatis in gñali esse incredibilia(q̄o si dixero vobis celestia credetis)que sunt ad capiendū altiora. Accipiunt aūt hic celestia aliqua ꝺ positas supradictis terrenis: puta ꝺ ſniaz de spū sensibili.i. vēto alta ⁊ magna q̄ dici possūt de spiratiōe spūssctī: ꝑtra ꝺ gñatione terrenā ea q̄ de eterna fi'ij gñatione dicunt: ⁊ contra potestatē resuscitādi corpus mortuum: ea que de potesta-

te dei dici possunt in subita omniū annihilatione ⁊ reparatione: et in puersione substātie panis in corpus xp̄i: ⁊ in vnione psonali hūanitatis ad diuinitatē: et hmōi. Deinde saluator: ꝑm Augu. lib. de baptismo paruulorū: reprehēsa superbia ⁊ tarditate Nicodemi: directe vult satisfacere q̄stioni eius qua q̄stuit. Quō p̄t hec fieri ⁊ hoc facit assignādo causas q̄bus spūalis regeneratio hz efficaciam: q̄ sunt due vt dicit. s. Tho. f. mysterium incarnationis et mysteriū passionis xp̄i. Quō em̄ Nicodemi sic dz itelligi. vt dicit s. Tho. Quō possunt hec fieri. f. vt aliq̄d de occulto celorū veniat: aut in occultuz celorū conscendat: qz dicis occultum esse principiū ⁊ finē spiritualis generatiōis. Occulta em̄ sunt nobis q̄ sunt in celis. Unde dñs antecz satisfaceret questioni: hūc eius intellectū aperuit dicēs quō si dixero celestia credetis? Et statim incipit oēndere cuius sit ꝓpium in celū ascēdere. Ad intellectū autē sequētiū sciendū est q̄ filiū hois descendisse de celo sic intellexit Valentinus: quasi corpus suū de celo portauerit. Et similiter dicit illū esse in celo. i. in corpore de natura celesti sed hoc est exp̄resse cōtra apostolū dicentē eū factū ex semine Dauid ꝑm carnez: ad Roma. f. Orige. ho dixit hoc esse quia anima eius descendit de celo. Fuit em̄ vt ait alia eius simul ab initio creata cū alijs: ⁊ prius vnita verbo: deinde de celo descendēs carnē assumpsit. Et hoc dicit qz credit omnes alias ⁊ spūales substātias equales esse creatas. ⁊ ꝑm diuersitatē meritorū suorū diuersis corporib⁹ fuisse alligatas. ¶ Sed ℨ hoc est qz ap'l's Ro. ix. dicit de Jacob ⁊ Esau. existētibus in vtero: q̄ adhuc nihil boni aut mali egerant, quō g̃ ille alie añ peccauerāt ℨ corpib⁹ vnirent. Simul ergo creat̄ anima ⁊ infunditur corpori cui nō p̄existit. Dicēdū est ergo q̄ cū in xp̄o sit tm̄ vna p̄sona subsistēs in duabus naturis de ea dicuntur ptinētia ad diuersas naturas. ita q̄ idē crucifixus est ⁊ creauit mūduz ⁊ filius hominis ⁊ dei vnus est. Quia ergo deus descendit de celo: dz etiā ꝑm. s. Tho. filius hois descēdisse de celo ⁊ hoc ꝑm naturā diuinā nō mutādo locum qz vbiqz est sed per nouū effectuz nouo mō essendi in hoc mūdo sc̄z p assumptionez humanitatis. Uel vt dicit Hilari⁹: descēdit de celo q̄ ad corpus nō rōne materie sz rōne cause efficiētis: qz non virili semine: sed celesti ꝟtute formatus est. ¶ Sciēdū est etiaz q̄ ista ꝓpositio: nullus ꝑter xp̄m ascēdit in celū: est vera in multiplici sensu. Primo vt intelligat̄ q̄ añ passionem xp̄i nemo potuit ascendere in celuz vel ibi esse ꝑter ipsum: qz humano generi celū clausum erat. Scōo vt intelligat̄ virtute ꝓpria. Tertio ꝑm. s. Tho. vt per xp̄m nō accipiamus solū caput: sz caput ⁊ mēbra q̄ cū capite ascēdunt. Sunt aūt mēbra xp̄i oēs electi. Dī g̃. (Nemo ascēdit in celū nisi q̄ descēdit de celo) mō p̄dicto (filius hois). i. ipse xp̄s qui sic se vocat causa humilitatis hz Aug. (q̄ est in celo) rōne deitatis. Sed quō ex his rndet Nicodemo? Dico q̄ optime rndet. Nā saluator dixerat generationē ꝑm spm̄ habere occultū principiū ⁊ finē. Et qz q̄sierat Nicodem⁹: quō hoc fieri possit: rndet q̄ celesti virtute hō regenerat̄ ad celestem vitā: ⁊ vtrūqz eoz tā celestis virtus q̄m celestis vita occultū est. Deinde etiā subiungit de passione sua cui⁹ occulta ꝟtute operat̄ baptismus ⁊ generat̄ hō spūaliter dicēs (Et sicut moyses exaltauit serpentē) eneum (in deserto) eleuās illū in altū super palum. Sicut em̄ habet Numeri. xxi. populo israel ꝓcusso frequēter a serpentib⁹: mādato dei moyses serpentem eneū fecit quē eleuatū aspiciētes sanabant. Et fuit figura crucifixi q̄ apparuit serpens immolatus in cruce. ⁊ non erat sicut ille ꝙm̄ videbat: ⁊ veneno carebat. Uñ vt ibi dz. fuit positus in signū. (Sic exaltari.) in cruce (opz filium hois) Scōm Chrys. iō nō dicit pēdere opz filiū hois. sz exaltari: qz honesti⁹ hoc videbat audiēti cōdescendēs. Scōo vt ostēderet hoc congruere sue figure. in qua nomine exaltatiōis seu eleuatiōis vtitur scriptura. Tertio vt oñdat se volūtarie ad passionē venisse vñ multa nascit̄ salubris: ⁊ exaltato xp̄o (vt omnis q̄ credit in ipsum) ꝓ motū. f. spei ⁊ charitatis tēdēdo in ipm̄ (nō poterat eterna morte: sed habet vitā) nō corporalem tm̄ sed (eterna). Assimilat aūt se xp̄s serpēti. imo assimilauit eū deus per moysen. Primo qz hz nō fuerit serpēs ꝓ veneum peccati: tm̄ videbat serpēs qz venit i sīlitudinē carnis peccati vt dz Ro. viij. Scōo qz sicut de serpēte venenū ⁊ tyriaca cōtra venenū fit. ita facto veneno de serpēte diabolo deus voluit fieri serpēs vt fieret tyriaca cōtra venenū diaboli. In cuius signum Exo. vij. serpēs moysi deuorauit serpentes magorū. Tertio qz serpēs cū magna custodia obseruat ouā. Que cū non indigeant foueri: tm̄ est semꝑ circa ea ne ledē̄tur ab aliquo. Et sīr xp̄s semꝑ custodit suos Matt. vlti. Ecce ego vobiscum sum vsqz ad consummationē seculi. Quarto serpens per artū fortamen expoliat vetere pellē vt induat nouā. Similiter xp̄s per fortamē mortis venit ad stolā immortalitatis. Lu. vlti. Oportebat xp̄m pati ⁊c. Quinto serpēs obturat aures ne audiat vocem incantantis. Et sīr xp̄s ne audiret vocez demonis tētātis: vel quotidie nos apud deū accusantis. Apo. xij. Proiectus est accusator. Dicit aūt ene⁹ primo: qz tunsionib⁹ passionū expoliri potuit sed nō constringi. Scōo qz es non est vnius nature metallinę: sed pluriuz. sicut ⁊ xp̄s q̄ diuinā habet' ⁊ humanam. Tertio ꝓpter sonoritatē predicationis. Est aūt notandū q̄ cū dr. ⁊ testimonium nostrū non accipitis in hoc ingratitudo humana notat. Oia em̄ q̄ mētiri nō possunt perhibuerunt testimoniū de hac veritate q̄ deus est trinus ⁊ vn⁹. f. ipe de⁹: vt patuit supra. Et ipe xp̄s Mat. vlt. Baptizantes eos in nole patris ⁊ filij ⁊ spūs sci. Et angeli dicētes. Sāctus: sctūs: sanctus. Et pphete illuminati a deo Et tm̄ b̄ testimoniū multi maxime iudei nō acciꝑūt. Et tm̄ ista fides deuote recepta valet ꝓio ad demonū expulsionē. Nā cum notario fidei apud Cōstātinopolim ducto a mago ad locum residentie demonū: vnus eoz sedens in throno dixisset si vellet seru⁹ esse su⁹. Et rndisset se seruū trinitatis: ꝛse signasset: oēs demones aufugerunt. Et scōo ad tribulationū ꝓpulsionē. Nā sicut dr Dam. li. iiij. Cū apud Cōstantinopolim tpe grauis pestilētie ꝛptus in celū audiuisset ab āgelis decantari. Sctē deus: sctē fortis: sctē ⁊ misericors saluator miserere nobis. ⁊ rediēs cōtā pplo decātasset. cessauit ois mortalitas. Tertio ad maloz̄ ꝓpulsionē ⁊ puersionē. Nā cū q̄dā legatus vir sanct⁹ ꝑces pisset ep̄m simoniacū decātare gl'ia p̄ri ⁊c. rogans deū si erat simoniac⁹ q̄ spūs sctūs cui fecerat iniuriā nō posset nominare. ita factū ē. Et sic ille b̄ p̄hēsus petīt suum humiliter recognouit et penituit.

℣ In die corporis christi.

℣ Textus euang. Jo. c. vj.

CAro mea vere est cibus ⁊ sāguis me⁹ vere ē pot⁹. Qui māducat meā carnē et bibit meum sanguinē: in me manet ⁊ ego in eo. Sicut misit me viuēs p̄: ⁊ ego viuo ꝓpter patrem. Et qui māducat me: et ipe viuet ꝓpter me. Hic ē panis qui de celo descendit. Non sicut māducauerūt patres vestri māna: ⁊ mortui sunt. Qui manducat hunc panem viuet in eternum.

CAro mea vere est cibus ⁊c. Jo. vj. Quia sacr̄m eucharistie nō p̄t hūana ligua explicari: neqz hūano ingenio cōprehendi iō pauca de ipso tractabim⁹; remittēs p alios ad. s. Tho. iij. q. xxxvij. ⁊. iiij. di. vij. ¶ Quātū ad p̄sens ptinet hoc solū volo declarare quō corpus xp̄i manēs in celo est in terra sub parua ℨtitate: ⁊ in multis locis simul. ¶ Sciēdū est ergo. Prio q̄ intellect⁹ intelligit q̄ corpus q̄ mutat̄ de coloze in colorē. puta de albo i nigrū: aliud est ab alio colore ⁊ nigro eo q̄ ꝑm corp⁹ manet: ⁊ colores mutant̄ seu trāseunt. Et eodē mō itelligere opz q̄ substantia est aliud a quātitate qz eadē substantia mutatur de pua in magnā quātitatē: ⁊ ecōuerso. sicut ptz in lactis ebulitione ⁊ cōmixtione farine. Hoc est ergo fundamentū magnū in ista materia intelligere q̄ substātia nō est sua quātitas sed aliud ab ea. Et qz sicut res habet ab albedine q̄ sit alba ita hz a quātitate q̄ sit quāta: ⁊ di-

uisibilis et magna et parua. iō sicut sine albedine res nō est alba ita sine quātitate substātia nō est magna neq; parua sz est idiuisibilis. vt dicit Arist. i li. phy. Substātia ergo corporis xpi considerata sine sua quantitate est indiuisibilis. ¶Sciēdū est scō q; inter agens creatū z increatū ista est differētia q; agēs creatū nunq; facit naturā: sz semp illā in oi sua actiōe psupponit: z eā trāsmutat de forma in formā. Vñ est cā solū forme z cō sequēter ꝓpositi: nō aūt materie sicut videmus q; ignis nō facit ligna sz illa cōuertit in ignē. ita q; materia q; prius erat sub forma lignoꝝ eadem trāsmutat: vt postea sit sub forma ignis z nō ē ab igne facta: sz psupposita. agēs vero increatū est cā non solū forme: sz etiā materie. Ex hac differētia sequit alia. qz agens creatū nō pōt totū i totū puertere: sed puertit solū fm partē: sicut ignis nō cōuertit totū lignū xpm ad materiā z formam in ignē sed puertit solum formā ad hunc sensum q; abiecta forma ligni inducit formā ignis. Sed agens increatū totum transmutare potest in totū. Ad verba ergo consecrationis in hoc sacramēto: deus substātiā panis totā quo ad materiam z formā cōuertit in corpus xpi: z tñ quantitas panis nō cōuertitur in quātitatem xpi: sed manet subsistēs virtute dei sine oi substātia. Corpus ergo xpi est sub quātitate ꝓpanis nō qz sit motū de celo: sed qz substātia panis q; erat sub tali quātitate est effecta corpus xpi. Et qz potest deus paruū et magnum panē sic conuertere: potest etiā esse corpus xpi sub magis aut parus panis vel hostie quātitate. Et similiter qz simul deus pōt duos aut mille panes cōuertere: potest simul sub multis quantitatibus esse isto modo. s. fm q; aliquid dicit esse sub illa quantitate sub qua erat aliquid qō est cōuersum in ipz. Vñ isto modo deus posset substantiā celi ponere sub quantitate grani milij. s. si substantiā milij puerteret in substātiam celi. Dicamus ergo (Caro mea vere est cibus). i. ꝑe sumit sub specie cibi. i. panis q; vere in carnē meā est conuersus (z sanguis meus vere est potus). i. vere sumit sub specie potus. i. vini: qō vere in sanguinem meū est p ꝓsecrationē mutatus. Notāter dr vere. Primo fm Chrys. vt intelligātur ista nō esse dicta pabolice vel similitudinarie. sed realiter z vere ita esse. Secūdo fm eundem: vt intelligat caro ista esse cib⁹ aie nō corpis. Tertio sz Aug. quia cū cib⁹ sumat ad sustentandū vitā excluſa fame z siti. nullus cib⁹ vel potus hoc ꝑe facit ꝓter istū q; hoies immortales efficit. Nō sit aūt mētio de ossibus z neruis xpi que sint in isto sacramento: qz nō consueuerūt ita venire in cibus hois (Qui manducat meā carnē z bibit meū sanguinem) Ex hoc videtur q; sub vtraq; specie sit cōicandū. Unde et aldi dr. Misi manducaueritis carnē filij hois z biberitis eius sanguinē: nō habebitis vitā in vobis. Ad hoc dicit. s. Tho. iij. q. lxxx. q; licitū est cōicare sub specie panis tm quātū est ex parte cōicandis: in quo dz esse cautela nequid sanguinis effundat: quod facile posset accidere in tanta multitudine christiani populi: in q; multi sunt idiscreti. Licitū iquātū est ꝓpter periculū effusiōis. Et scdo qz pfectio huius sacri nō pfistit in vsu sed in cōsecratione. Et tertio qz sacerdos ex pſona oīs vtrūq; offert. Quantū aūt est ex parte sacramenti secus est qz perficit in vtroq; ideo ad illum ad quem spectat pficere sacm: spectat etiaz vtrūq; sumere id est ad sacerdotem. Hec ex illo. Ad id ꝺ qō dr. Misi manducaueritis carnē ꝛc. dicit idem super Jo. sic. Si hec sn̄ia de spirituali manducatione intelligat dubiū nō habet. quicūq; efficit particeps de ecclesiastica vnitate siue dcūq; est i charitate suscipit spūaliter sacm sub vtraq; specie. Qui ꝺ spūaliter nō manducat z bibit sine charitate z ꝑmanet sine vita spirituali est. Si aūt intelligat de māducatione sacrali. qua sz ipe species suscipiuntur est dubium. qz videbit esse de necessitate salutis suscipere corpus xpi sicut z baptizari: qō greci ꝓcedunt: eucharistiam pueris baptizatis exhibentes: habētes p se dictum Dionysij dicentis: q; ꝓceptio cuiuslibet sacramenti debet cōsummari in cōione eucharistie. Sed Dionysi⁹ loquit de adultis q; possunt habere actuale deuotionē que ad eucharistiā requiritur. Dicēdū est ergo q; baptismus est necessarius q; ad adultos fm votū. quo ad alios aūt fm actū. Eucharistia ꝺ nullis est de necessitate salutis quo ad actum. Nā rez huius sacri adulti hr̄e pōt voto ꝓprio pueri ꝺ voto ecclie qō eis cōicat in baptismo. ¶Sed ℑ: qz fm hoc videbitur q; etiā sumptio sanguinis fm votum erit de necessitate salutis. qō est ℑ cōsuetudinē aliquarum ecclesiarū. in qbus solus sacerdos sub vtraq; specie cōmunicat. Ad hoc dicit q; antiqtus oēs cōicabant sub vtraq; specie: qō adhuc in quibusdā eccl̄ys seruat: vt etiaz ministri altaris cōicent sub vtraq; specie sed in aliquibus alijs seruat vt solus sacerdos cōmunicet sanguini propter periculū effusionis. Nec tñ est contra sententiā dominī: qz cōicans corpori cōicat etiam sanguini: qz sub specie panis est corpus ex vi sacramenti z sanguis ex cōcomitātia. Nec est illo vbi. ℨ. quibusdam additis ex dictis eius aliunde. Est aūt notandum q; nullibi inuenire possum q; ecclesia orthodoxa unquam sub vnica specie esse cōicandū sed consuetudo est q; passim sic obtinuit. Dicit aūt aliqui q; cuz aliqua res est de se laudabilis: sz ꝓsuetudo posset deobligare a illa: nō tñ obligat ad oppositū. sicut ꝓsuetudo excusat me si non cōmuni omni die vel omni die festo vt cōsueuerūt xpiani: nō tñ obligat me ad oppositū quin possim omni die cōicare. Cum ergo cōicare sub vtraq; specie sit laudabile: consuetudo nō videtur ad oppositū obligare. Et ideo si laicus ex deuotione cōicet sub vtraq; specie cessante periculo effusionis z oī falso iudicio quo ad fidē: dicit q; nō peccat mortaliter: imo forte laudabiliter agit. Si esset i eccl̄ia fuissent oēs cōicandi discreti z tāta fuisset sacerdotū copia vt pauci simul cōicare potuissent ad libitum: nunq; fuisset introducta ista cōsuetudo quā cernim⁹. Mihi autez videt q; ista res habeat speciē mali z forte q; mortaliter peccat communicās sic actiue z passiue: qz etiā si sit aliqd de se laudabile: tñ consuetudo ecclesie obligare potest ad oppositū: qñ illud oppositum nō est pcm̄. Et ꝓbatio huius est: qz fm s. Tho. in. iiij. eccl̄ia aliqñ ad extinguendam quandā hereſim obligauit ad celebrādū aliquātō tpe in fermētato: q; obligatio videt fuisse ꝓ ꝓsuetudinē. Et eodē modo potest ex rōnabili causa ordinare per statutū vel ꝓsuetudinē q; sub altera tm̄ specie cōicet. Dicere aūt q; ꝓsuetudo nō possit ad hoc ligare ē dicere q; nec statutū ligare possit: qz eq; ꝓ statutū et cō suetudinē ꝓcepe pt ꝓdere legē (Jn me manet: z ego in illo.) ꝑ hec aūt ꝺba exponit dns fm Aug. qd sit eis corpus mādūcare. Māducate in. s. spūaliter q; manet in xpo ꝑ fidē charitate formatā. Qui ꝺ nō sic manet in xpo nō māducat. Nō tñ ista intelliguntur sz eūdē de his q; sacraliter tm̄ māducāt. i. q; suscipiūt qdē sacrz sz tñ nō sunt in charitate. Uel fm Chrys. in his ꝺbis vult dns declarare qō ante dixerat: q; māducātes hūc panē haberēt vitam eternā. Nā qui manet in xpo viuēte viuit. Jō subdit. (Sicut misit me viuens pater z ego viuo propter patrem) inc̄tum deus. quia ab eo habeo deitatē z vitam: et similiter inc̄tum homo. quia viuo in persona diuini verbi quam pater producit [Et qui manducat me] sacramentaliter et spiritualiter: vel saltē spūaliter tm̄ [et ipe viuet ꝓpter me] qz sz talis efficit membrum xpi: z vnitur fonti totius vite. [Hic est panis] scilicet caro mea [qui de celo descendit] quia scilicet non semine virili: sed celesti virtute propagata est. vt dicit Hila. [Non] sup ple manducatur hic panis. [sicut manducauerūt patres vri manna: z mortui sunt] morte tpali z eterna fm Augu. qō nō de oibus sz de q̄busdā intelligo. Nā z moyses i deserto mortuus est morte tpali: sz nō eterna. [Qui māducauerit hūc panē] modo ꝺcto: q; est veritas: z non vmbra vt manna [viuet in eternū] vita gratie et glie cuius motiuū vite nature. Et intelige de māducāte pseueranter ita q; interruptio nō interueniat: que interruptio est p mortale peccatum. ¶Est aūt sciendum q; hoc sacramentum fuit institutū. ꝓprio i recordatione dñice passionis: vt ꝑz Luc. xxij. Et secundo in signū precipue dilectionis. Maz magnus amor est dare sua: maior dare suo sz maxim⁹ dare se. Māducāto aūt se magn⁹ amor

est dare se in fratrē ꝛ sociū: vt xp̃s p incarnationē ꝛ maiorē cū hoc dare se i magistrū p p̃dicationē: ꝛ adhuc maiorē i exēplū p cōuersationē: ꝛ adhuc maiorē in p̃tiuꝫ p passionē: ꝛ maxim⁹ dare se in cibuꝫ p sacrā cōionē. Nā in alijs donū est aliquo mō diuisum ab eo cui dat: sed ex cibo ꝛ cibato fit vnū indiuisum. Usi amātes tunc summe cōsueuerunt exprimere amorē suū: cū dicūt: darē ei de carnibus meis ad māducādū: ꝛ de sanguine ad bibendū. ¶ Tertio institutū est in robur confirmationis: quia sicut panis corp⁹: ita eucharistia animā cōfortat. Quarto in nutrimentū vite spiritualis: iuxta illud Joan. vj. Nisi manducaueritis carnē filij hominis ꝛc. Quinto in viaticum peregrinationis: vt patet in figura panis quo refectus est Helias. iij. Reg. xix. Sexto in pignus ꝛ arram eterne hereditatis: iuxta illud Mat. vlti. Ecce ego vobiscum sum vsq; ad cōsummationē seculi. Septimo in satisfactionē pro pctis Si aūt dz digne sumi: opz q̄ comedat: eo mō quo agn⁹ paschalis q̄ figura eius fuit. Ut igitur comedēdo declinet a malo: ꝛ fiat bonū: debet primo comedi a circūcisis per veteris cōuersationis abolitionē. j. Cor. v. Epulemur nō in fermento veteri. Fermentū em̄ est massa corrupta: ꝛ Scdo cū lactucis agrestib⁹ p amarā contritionē. Job. xij. Antecz̄ comedā suspiro. Et tertio cū panib⁹ azymis per cōscientie sinceritatē. j. ad Cor. v. sed in azymis sinceritatis ꝛ veritatis. Et quarto renib⁹ accinctis p strictā castitatē. j. Reg. xxi. Si mūdi sunt pueri maxime a mulieribus ꝛc. Et quinto pedib⁹ calciatis per immunitatē a terrenis affectib⁹ in cuius signū etiā xp̃s primo lauit discipulorū pedes ꝛ cōicarēt. Et sexto cum baculis in manibus per suūpsius sollicitā custodiā Esa. xxx. Comedētes ꝛ bibētes surgite principes accipite clypeū ꝛc. Et septimo in domo vna per omnimodam concordiam. Et octauo simul cū vicinis per fraternam charitatem et amorem. Et nono debet esse assus igni: per deuotionis precedentē feruorē. Et decimo festināter p auiditatē ꝛ dulcedinē comitātem. Et vndecimo totaliter per fidei integritatē vorādo caput ꝛ pedes. i. credēdo deitatē ꝛ humanitatē xp̃i. Et duodecimo sine ossium cōminutione per sacramenti venerationē. Ser autem vltime cōditiones videntur maxime pertinere ad accessum ad bonum.

☞ Dñica. j. post trinitatem.
☞ Textus euan. Luc. xvj.

Homo quidā erat diues: ꝛ induebaꝫ purpura ⁊ bysso: et epulabaꝫ quotidie splēdide. Et erat quidaꝫ mēdicus noīe lazar⁹: q̄ iacebat ad ianuā ei⁹ vlceribꝫ plen⁹: cupiēs saturari de micis q̄ cadebāt de mensa diuitis: ꝛ nemo illi dabat. Sed ꝛ canes veniebant ꝛ lingebant vlcera ei⁹. Factū est aūt vt moreret mēdicus: ꝛ portaret ab angelis in sinum abrae. Mortu⁹ est aūt ꝛ diues: ꝛ sepult⁹ est in inferno. Eleuās aūt oculos suos cū esset in tormentis vidit abraā a lōge: ꝛ lazarū i sinu ei⁹. Et ipse clamās dixit. Pater abraā miserere mei ꝛ mitte lazaꝝ vt intīgat extremū digiti sui in aquā vt refrigeret linguā meā q̄ crucior in hac flāma. Et dixit illi Abraam. Fili recordare q̄ recepisti bona ī vita tua Et lazar⁹ similiter mala. Nunc hic cōsolat: tu vero cruciaris. Et i his omnib⁹ inter nos ꝛ vos chaos magnū firmatū est: vt hi qui volūt hinc trāsire ad vos nō possint: neq; inde huc trāsmeare. Et ait. Rogo ergo te p̄ vt mittas eū in domuꝫ patris mei: habeo em̄ q̄nq; fres vt testetur illis: ne ꝛ ipsi veniāt in hūc locū tormētoꝝ. Et ait illi abraam. Habēt Moysen ꝛ pphetas: audiant illos. At ille dixit. Nō p̄ abraā: sed si qs ex mortuis ierit ad eos: penitentiā agēt. Ait aūt illi. Si moysen ꝛ prophetas non audiunt: neq; si quis ex mortuis resurrexerit credent.

Homo

Homo quidā erat diues ꝛc.] Luc. xvj. In p̃ti euange. hui⁹ cōparatio inter diuitē purpuratū ac epulonē: ꝛ Lazarū pauperē: vlceratū ac famelicū. Cōparant aūt quantū ad tria. s. Actū: Restū: ꝛ Statū. ¶ Quātū ad primū literal'r sciēdū est: q̄ vt ex textu ptz euāgelij xp̃s p̄dicauerat ꝛ ēt p̄tū diuitias: ꝛ amplexū eleemosynarū: sed pharisei reuauari deridebāt eū. Jdeo ꝛ eos inducit p̃his non q̄dē parabola: sed historia. Nō em̄ q̄ hic dicunt sunt parabolice dicta sed fuerūt vere gesta: vt dicit mag. hist. ꝛ Bmb. ꝛ Chrys. qō ex hoc ptz: qr pauper⁹ nomē exprimit. Dē g̃ [Hō quidā] nō sūt exprimit nomē ei⁹: sicut. j. nomē pauperis: ſm Greg. in homil. qr de⁹ hūles nouit atq; approbat: supbos ignorat: nō et eos nō scisc: ſz qr vitā eoꝝ nō approbat. Fuit th̄ iste de gñe iudeoꝝ ſm mag. hist. qr inde dicunt fratres ei⁹ habere le ḡ Moysi ꝛ libros pphetarū: et Abraā ei⁹ filiū vocat [erat diues] Est aūt sciēdū q̄ liz quis possit diues esse sine pctō. Th̄ quadrupl'r circa diuitias est pcm̄: scilz Auare ritinēdo indebite expēdēdo. Ardenter amādo. Jniuste acq̄rendo. Et sic quatuor diuites in euāgelio reprehensibiles inducunt: qui circa eas dē deliq̄runt. De primo habeꝫ Lu. xij. q̄ dicebat. Anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos ꝛc. De secūdo Lu. iiij. de quo dr: q̄ dissipauit substātiā suam viuēdo luxuriose. De tertio Luce. xviij. cui dixit dns. Omnia q̄ habes vende et da pauperib⁹. Et sequit. His auditis cō trist⁹ est: qr erat diues valde. De quarto habeꝫ Luc. xvj. ꝛ fuit villicus iniq̄tatis qui de bonis dñi sui fuit ditat⁹. Iste aūt diues non ponitur in numero cū illo: qr tribus primis modis fuisse videt reprehēsibilis. [Qui induebaꝫ purpura.] Hoc autē exprimit ſm Gorram nō solū ꝓpter p̄tiositatē vestis: sed etiā ꝓpter mysteriū. Purpura em̄ tincta sanguine ſignificat ecclesiastica bñficia sanguine xp̃i cōparata vel ea q̄ sudore ꝛ cruore pauperum sunt acquisita q̄ racemes exponūt in vestibus Hiere. ca. ij. In alijs ei⁹ inuētus est sanguis scz animarū pauperū ꝛ innocentiū. Sequitur. [Et byſſo] Jn purpura aūt p̄tiositas et in byſſo mollicies vestiū signatur Beda Purpura color regū habit⁹ est: ꝛ cōchis marinis ferro circūcisis emissa. Byssus vero genus est lini cādidi et mollissimi. Hec ille. ¶ Est aūt notandū: q̄ in vestib⁹ quinq; sunt reprehēsibilia ſm Gorrā. Primo sumptuositas: qr indignū est vile cadauer supflue ornari. Eo em̄ multi pauperes xp̃i possent sustentari. Scdo multiplicitas. Hiero. Aliena rapere cōuincit: qui retinere supflua cōprobat. Tertio curiositas vel studiū aut sollicitudo ornādi se superflue. August. in reg. Nec affectetis vestib⁹ placere: sed moribus. Quarto idecētia: vt si sacerdos induat vt miles. Sopho. j. Militabo super oēs q̄ induti sunt veste pegrina. Quinto ostentatio. j. ad inanem gloriā: q̄ semp est illicita. Pōt addi. vj. inhonestas. Quidā enim viri sic vestiunt inhoneste: vt mulieribus ingerant phāsias: ꝛ ecōuerso. Et hoc ſm aliquos est mortale: qō nō est dubiū qñ ea intētione fiat: sed factū ip̃m vtrū sit mortale nō dico: ſz th̄ patresfamilias in hoc deberēt vigilare. Excusat aūt aliqs in p̄tiosa veste ſm eūdē. Prio ꝓpter cōsuetudinē: ꝛ scdo ꝓpter p̃sone dignitatē: ꝛ tertio ꝓpter necessitatē: qr. j. aliā nō habet: ꝛ quarto ad celādā sanctitatē vt ptz in Sebastiano. [Et epulabaꝫ]. i. quinijs vacabat. Nō em̄ omne comedere est epulari: ꝛ hoc nō ad satiēdū pauperes vel bonoꝝ amicitias cōparādas qō v̄ licitū: iuxta illud Eccl. xxxj. Splēdidū panib⁹ ꝛc. sed ad gulositatē. ¶ Pro q̄ notādū est q̄ quinia fiunt ꝓp̄ multa. Prio ex naturali dilectiōe: vt fecerūt filij Job. vt patet Job. j. Scdo ex benignitate: vt Tobias. Tob. ij. Tertio ex honore: vt Leui. xpo. Lu. v. Quarto ex liberalitate: ꝛ honesta amicitia: vt duo discipuli eūtes in Emaus. Luc. vl. Quinto ex approbata ꝙsuetudine: vt i nuptijs Jo. ij. Sexto ex oītatiōe: vt Assuer⁹. Hester j. Septio ex gulositate. vt hic epulor. et Nabal. j. Reg. xxx. Octauo ex ambitiōe: vt Adomas istāte electiōe regis. ij. Re. j. Nono ex malignitate: vt Absalon. iij. reg. xij. Et q̄nq; p̄mis modis approbāt

Aurea Rosa. C

vel saltē nō reprobantur: secus de alīs (quotidie) ꝛ nō semel in anno (splēdide) quo ad multitudinē ꝛ p̄tiositatē escarū. Habuit ergo hic supfluitatē in cēsu i vestitu ꝛ in victu: sed Lazarus oīno ecōuerso se habuit de quo subdit. (Et erat quidā mēdicus) Ecce quāta pauptas ex q̄ sequit q̄ negz diuitias negz vestes habebat superfluas ꝛ p̄tiosas (qui iacebat) quia stare nō poterat (ad ianuam.) Chry. Jō iacebat ad ianuā ne diues discederet: nō vidi: nemo mihi nūtiauit. Videbat illū exiens ꝛ intrās. Hec ille. (vlcerib⁹ plen⁹). i. plagis putridis ꝛ ab intrinseco natis. Sicut em̄ vuln⁹ est plaga vi illata: ita vlc⁹ plaga nata. Ex quo ptz q̄ linimollicie iste multū indiguisset ꝛ loco delicate ꝛ p̄tiose vestis habuit turpia ꝛ afflictiua vulnera (cupiēs saturari de micis). i. reliquijs minimis panis (q̄ cadebāt de mēsa diuitis.) Amb. Insolētia aūt ꝛ tumor diuitū in diuitijs ꝓpētib⁹ subinferē. Subdit em̄ (ꝛ nemo illi dabat). Ita em̄ sunt q̄ditidie hūane immemores vt tāgz supra naturā sint ō miserijs pauperū incētiua suaꝫ capiāt voluptatū rideāt inepē: insultēt egētī: ꝛ quorū misereri deceat. his auferāt. Hec ille. Ex his aūt apparet q̄ huius pctī fuit quadrupler. s. Auaritia diuitiaꝫ. Inanis gl̄ia vestiū. Jngluuies ciboꝝ: et pauperū imisericordia vel crudelitas. Apparet aūt magna diuitis huj⁹ crudelitas qz vī fuisse crudeliorꝫ quodāmō canib⁹ de q̄b⁹ subdit. (Sz ꝛ canes veniebāt ꝛ lingebāt vlcera ei⁹.) Greg. in homil. Videbat paup. p̄cedētē diuitē ab obsequētib⁹ circūfulciri: se aūt in infirmitate ꝛ inopia a nullo visitari. Nā qz nemo ei ad visitādū aderat testant canes q̄ licēter ei⁹ vulnera lingebāt. Hec ille. Jtē idē ibidē. Extra g̃ re ops dē⁹ duo indicia exhibuit dū Lazarū pauperē añ is nuā diuitis iacere p̄misit vt ꝛ diues ipsi⁹ dānatiōis sibi augeret vltionē ꝛ tētat⁹ paup. cresceret ad remūerationē qz cōspiciebat ille quotidie cui misereret: videbat iste de q̄ vbaret. Hec ille. ¶ Moraliter circa istā ptē sciēdū est: q̄ hō triplicē cām̄ hz non gloriādi in vestib⁹ p̄tiosis. Prima est respiciēdo cām̄ vestiēdi: qz illa fuit peccatis qz est prim⁹ parēs p̄ pctm̄ fuerat vulnerat⁹ ꝛ excecat⁹ ꝛ depḡsus in furto: dei apposuit ligaturā: ꝛ velamē ꝛ cauterīū. Talis igit̄ est gloria ei de vestib⁹ p̄tiosis sicut si vulneratꝰ gloriet̄ de pulcra ligatura: sec⁹ de pulcro velamine ꝛ iur de pulcro cauterio Ber. Qui gl̄iat̄ ꝛ veste similis ē furti q̄ de cauterio gloriat̄. Scōa est respiciendo ad p̄sonā suā qz q̄ in his gloriat̄ similis est ei q̄ alteri totū pomū dat: sibi cortic̄ retinēs. Dāt em̄ diabolo grana ꝛ substātiā. i. aiam ꝛ corpus: sibi retinētes vestes. Sz aliq̄n excoriato pomo, pjcit̄ cortex ꝛ pomū cōedit: ꝛ grana spargunt: qz dū mozit̄ supbus denudat̄ vestib⁹: ꝛ caro deuorat̄ a vermib⁹: ꝛ aia p diuersas penas dispergit̄. Tertia est respiciēdo ad finē suū: qz q̄ induit̄ vestimēto purpureo: certe iduetur sacco vilissimo: ꝛ q̄ ornat̄ gēmis circūdabit̄ vermib⁹. ¶ Quātū ad scōm fit cōparatio triuscz ḡtū ad reatū seu penā: ita q̄ diuitis pena ꝓparat̄ ad lazari q̄tē. De hoc aūt dicit sic Chry. Audiuim⁹ q̄d vtriq; in terra passi sunt videam⁹ q̄d vterq; patiat̄ apud inferos. Q̄ō tēpora le fuit p̄terūt: q̄ō sequit̄ eternū ē. Uterq; mortu⁹ est: illū angeli istū pene suscipiūt Hec ille. vñ ōr. (Factū est aūt vt moreret mēdic⁹ ꝛ portaret̄) nō ipse qz iā non erat. hō ei in morte desinit ee hō vt ptz p s. Tho. iij. p. q. l. Sz aia q̄ aliq̄n ōr hō: qz est ei⁹ p̄ncipalis pars. Jz aūt aiam nō sit necesse portari sm̄ alīs: qz pōt sicut ꝛ angel⁹ localr moueri tm̄ aiam portari ab angelo est possibile imo ēt necesse: nisi de⁹ miraculose operet̄. ꝛ hoc intelligo duob⁹ modis. P̄mo em̄ angel⁹ suā virtutē applicare corpori: vt ptz de eo q̄ Abacuch a iudea i babyloné venit ꝛ etiā spiritui. Nā sm̄ doctrinā sctōrū diabol⁹ superior pōt inferiori inferre violētiā aliq̄n corpori: aut de corpore expellēdo et alias dānatoꝝ demones rapiūt ad tormēta. P̄imo ergo mō possibilis est ista portatio: vt aia absoluta ab hūano corpore spōte alteri corpi applicet̄ aut vi alliget̄. deinde illud corpus ab angelo moueat̄. Scōo vt angel⁹ suā virtutē ipi nude sic applicet ꝛ eam ad locū quēcūs vt libet ipellat vel alliget. Hoc aūt erit mouere aiam sicut ꝛ mouet corp⁹. s. p applicationē virtutis. Sz in hoc erit differētia: qz corp⁹ cui applicat̄ angel⁹ cū subiciatur loco nō pōt illud angel⁹ de extremo ad extremū mouere sine transitu mediō. sec⁹ aūt de aia separata: qz ꝛ antequā ꝛ ipa a loco nō depēdet ꝛ de se p̄t ab oi loco obsoluī: ꝛ eē nusq̄. Uñ qz pōt eā angel⁹ corpori alligare q̄n absoluit a corpe hūano: pōt illā imediate applicare igni ifernali vel lapidi hic existēti. Vide etiā de his in die pasche (ab angelis. Sz ḡre ab angelis. cū vn⁹ sufficeret: Ad hoc ōr Chry. nō sic fecisse angelos vt eoꝝ letitie facerent (in sinū Abrae.) est aūt sciēdū q̄ sm̄ doctrinā sctōrū ḡtuor cū fuerūt aiaꝝ sub terra receptacula: de q̄b⁹ aliq̄ dicūt q̄ distincta sunt sicut q̄ tuor aule: Sz vt ōr. s. tho. in. iiij. rōnabiliꝰ ē q̄ vna sit dom⁹ in q̄ tm̄ sm̄ diuersas ei⁹ ptes sunt diuersa alarū loca q̄ dicuntur Jfern⁹ dānatorū: limb⁹ puerorꝫ: purgatoriū: ꝛ limb⁹ patrū. Est aūt limb⁹ p̄ pe tascula q̄dā seu vitta q̄ vestis extremitas ornat̄ circulariter (sz extēsa vocabulo ghaliter ois orbis ꝛ ora vl extremitas rei ōr lib⁹. Et sic cū sūt ḡtuor ptes infermi. due. s. phītū gr̄az dei. i. purgatorꝫ ꝛ purgādorꝫ: ꝛ due p̄uatorꝫ gr̄a. s. puerorꝫ ꝛ dānatorꝫ: supiores illaꝫ duaꝫ ōr lib⁹ ꝛ sūt istaꝫ. Sin⁹ aūt iportat q̄tis locū. eo mō q̄ port⁹ maris ōr sin⁹. Sin⁹ g̃ abrae ps. s. Th. iij. di. xl. ē recēs p⁹ morte scōz q̄ idcirco ōr abrae. qz ad ipz ñ nisi p fidē venit ꝛ p̄mū credēdi p̄ncipiū fuit abrahā q̄ ab idololatrꝫ separauit. Uñ morte aūt ip̄i iste sinus erat limb⁹ patrū in q̄ erat q̄es a pena sensus sz nō q̄es a pena dāni: necz q̄es desyderij. Et vt ōr mag. hi. erat supior ps inferni in q̄ erat aliq̄lis lux. nūc aūt vt ōr. s. Tho. iā dict⁹ sin⁹ nō ē limb⁹ vel infern⁹ qz scti q̄escūt i visiōe dei. Jō p̄adisus nūc est sin⁹ abrae. (Moritur ē aūt ꝛ diues) Chr. Nullꝰ ātē q̄ sepelīdo diuiti ministrasse dicat̄ vt lazaro. Eo nāq; q̄ i latoritinere electat⁹ multos habuit obsequētes adulatores vt puenit ad finē. p̄iuat⁹ est oib⁹. Simplr. ei seq̄t (sepult⁹ est in inferno. Sz ēt ꝛ aia ei⁹ dū vineret sepelieb̄at obruta corpe q̄si sepulcro. Hec ille. Scōm Aug. aūt sepultura inferni est penarū p̄funditas i quā diues. i. p̄ncipalis ei⁹ pars. i. aia sepulta est. nō a sibi ministrātib⁹ sed a se torquētib⁹ q̄d aūt vel vbi sit ifern⁹ dictū est in die pasche. De hoc ait Basilius. Est infern⁹ locus quidā cōis in intimo terre obūbratus vndiq; ꝛ operꝰ cuius est q̄dā orificiū in p̄fundū tēdēs p q̄ō ptz descēsus aiabus ad mala dānatis. Hec ille. Chryſ. Uel sicut regis carceres extra manent: ꝛ sic extra mundū fozis alicubi est infern⁹. Uñ ꝛ exteriores tenebre dicte sunt. Hec ille. Videt aūt Chry. p mūdū intelligere terrā vel celū qz nō ē verosimile q̄ extra celū voluerit aliq̄d ponere. Et sic opinio Chry. potest esse opinio Jsid. de qua habes vbi supra. Habēt aūt hic pauperes exēplū patientie: de quo ait Chryſ. Sinus Abrae paradisus est. Jō aūt angeli: ministrātes tulerūt pauperē: ꝛ locauerūt eū in sinū abrae: lz desperatus iaceret qz nō desperauit: nec blasphemauit di. Hic diues in nequitia viuēs gaudet: ꝛ tribulationē nō patit: ego vero nec obtinere valeo ne cessariā escā Hec ille. ¶ Moraliter autē sciēdū est q̄ō ex p̄senti euangelio colligitur in ghali punitio infernalis: quā quilibet diues auarus ꝛ delitiosus ꝛ crudelis pauperibus vt iste fuit patiet̄ saltē ante iudiciū ꝛ est multiplex. P̄ima est ab inferiori: qz sepelit̄ in inferno. i. in loco vilissimo: cū tm̄ sm̄ Arist. li. de celo ꝛ mundo: locus oim̄ spūum immortaliū ab oib⁹ credat̄ esse celū. Scōa est a superiori: qz vident bonos in gloria vsq; ad diem iudicij sm̄ Greg. sicut iste vidit lazarū Greg. super illud: inter vos ꝛ nos ꝛc. Videre possumus: trāsire nō possum⁹: ꝛ nos videm⁹ q̄ō fugim⁹: vos videtis q̄ō p̄didistis: ꝛ nostra gaudia accumulāt vestra tormēta. ꝛ vestra tormenta accumulāt nostra gaudia. Tertia est ab exteriori. i. ḡtum ad desperationē remediorū: qz cum duo petiuisset. s. missionē lazari: ꝛ refrigerationem lingue: in signum q̄ō diuites ibi nullum habēt solatium dicitur ibi. Re cordare quia recepisti ꝛc. Quarta iterū est ab exteriori quātū ad dānationem amicorū: qz. s. diuites cruciantur p amicis q̄ eorum culpa damnant: vel rōne

mali exẽpli qñ eis prebuerũt: vel rõne iniquarũ facultatũ quas ei reliquerunt vel alia quauis huiusmodi causa.

¶Quantũ ad tertiũ cõparant isti q̃ ad statũ quẽ vterq; habuit immobilẽ post mortẽ vnus in bono: alius in malo. Est aũt sciendũ sicut dicit Chrys. q̃ sicut delitie diuitis epulonis incẽdebãt & irrita bãt lazarũ pauperẽ ita gl̃ia lazari diuitẽ dãnatũ. Ideo dr. (Elenãs aũt) quærat in imo (oc̃los suos) quos solos liberos a tormẽtis hz ꝑm Chrys. vt letitiã alteri⁹ possit ad maius tormentũ inspicere (cũ esset in tormẽtis) pluri⁹ & nõ in vno (vidit abrãm a lõge) Sicut em̃ docet. s. Th. iiij. di. xl. q̃ multi multos assignãs modos. Quidã em̃ dicũt q̃ ab igne pant eo ipso q̃ ignẽ videt. Sed ℑ: qz videre: vt sic est pficit & nõ affligit: nisi apprehẽdat nociuũ. Alij dicũt q̃ alia illũ ignẽ apprehẽdit vt nociuũ. Quis nocere neçat & inde dolet. Sz ℑ: qz sequit̃ q̃ alia vere pateret̃: sz nõ vere ab igne sed tm̃ rõne falsę imaginationis. Itẽ nõ est verisimile q̃ alia & demones rõne vigentes estimarent ignẽ sibi posse nocere nisi eo grauarent. Alij dicũt q̃ ignis realiter aiam affligit: vt instrumentũ diuine iustitie.

¶Sed cõtra: qz iste modus dicẽdi non sufficit. Semper em̃ instrumentũ hz ꝓpriã actionẽ: quã producẽdo efficit operationẽ q̃ ei ex principali agente debet: vt aqua in baptismo purgat aiam lauãdo corpus: q̃ est eius propria actio: ideo opz ignẽ aliquã naturalẽ actionẽ dare. Dicendũ est ergo q̃ corpus spũi non est graue: nisi quatenus ei spũs vnit vt forma vel motor vel locatũ: itaq; ignis ex sua virtute spirituz diffinit: sz ex virtute dei vt eius instrumẽtũ diffinitũ a se naturaliter sibi supnaturaliter alligat: vt nõ possit operari vbi & qualr vult: & ꝑm spiritus hoc ꝓcipiens tristat. Unde oportet omnes predictos modos in vnum colligere. Proximũ ergo afflictiuuz est spirituale. i. ignis vt concept⁹. Remotũ vero corporale. i. ignis. Hec ex. s. Tho. Quomodo vero corpus ab igne patiat̃ nõ ẽ difficile videre: sed bene est difficile q̃o ꝓpetuo, possit in igne durare. Ad qñ dicit sctus Tho. vbi. s. q̃ huius perpetue durationis erit ꝓncipalis cã diuina iustitia: sed huic deseruient dispositiones agentiũ & patientiũ. Pro quo sciẽdũ est ꝙ doctrina eiusdẽ ibidẽ: q̃ corpora habentia sensibiles q̃litates illas agẽdo in alia imprimunt dupl̃r. Uno mõ realr & materialiter: sicut ignis ligna calefacit. Alio modo intẽtionalr & spũaliter sicut murus albus causat in aere & in speculo similitudinẽ sue albedinis intẽtionaliter & quasi spũaliter: nõ aũt realiter et materialr. i. ꝑm talẽ modũ essendi qualem hz in muro: alio q̃n aer esset albus. Forma ergo aliq̃n est spũaliter in mouẽte vt figure literarũ in calamo: & materialr in passo vt cedem in charta. Aliq̃n econuerso vt patet de albedine muri. Harum aũt impressionũ prima est mot⁹ alteratiõis: ideo cessabit cessante motu celi. Nõ aũt secũda: ideo durabit. Uñ posset iudiciũ fl̃ esset speculũ in aere: reciperet quidẽ similitudinẽ & imaginẽ solis: sed nõ calefieret. Sciẽdum est etiã ex. ij. de ala q̃ sensus nõ sentit suscipiẽdo formã materialr: sed sine materia. i. intẽtionaliter tantũ. Si ergo modo manus mea applicata igni susciperet speciẽ caloris intentionalr & nõ materialr sentiret cõtinuã: & tñ nõ alteratur: cũ alteratio sit ꝑm susceptionẽ materialẽ forme. Et ita erit post quietẽ celi. Omnia ista sunt de mẽte. s. Tho. vbi. s. (Et dicit illi Abrãm Recordare fili q̃ recepisti bona in vita tua). i. illa que vera bona putabas: vt dicit Chrys. [Et lazarus silr mala] non ꝑm iudiciũ Lazari sed diuitis: vt idem Chrys. dicit. Hoc autem dicit ꝑm Augu. q̃ suam felicitatem duxit in hoc seculo. Uel dicit recepisse bona ꝓ paruis suis bonis & Lazarus mala pro paruis suis malis. [Nunc vero hic cõsolatur] ꝓpter mala sua bona: [Tu vero cruciaris] iuste ꝓpter magna tua mala. Unde sicut dicit Greg. timere debẽt qui sciũt se bona fecisse: & videt se etiam bona recipere: ne hic ꝓ suis laboribꝰ munerentur. Et cum videmus pauperes q̃ bona faciunt & mala recipiũt. non debemus desperare: q̃ fortassis superfluitas prauitatis coinquinat: caminus pauptatis purgat. [Et in his oibꝰ] q̃ me excusant vnũ est inter cetra: q̃ [inter nos] iustos [et vos] iniq̃s [chaos] vl̃ cabris: vt veteres codices habẽt teste magi. Histo. [magnũ firmatũ est.] Chaos ꝓprie est cõfusio siue hyle vel materia in qua oia confusa ab aliquibꝰ ponebant̃: sed hic sumit̃ ꝓ distãtia meritorũ firmata cũ impossibili D tate trãseũdi a statu ad statum. Est aũt sciendũ q̃ ꝓ distantiã que est inter istos siue ꝓ chaos. multa ꝑm multos intelligũtur. Primo differentia meritorũ: q̃ post mortẽ mutari non possunt vt dictũ est. Amb. inter diuitẽ & pauperẽ chaos magnũ firmatũ est: qz post mortẽ nequeũt merita immutari. Secõ differentia voluntatum: qz boni habent voluntatẽ in bono confirmatã: & mali obstinatam in malo ita q̃ neutri a suo fine põt auerti: nec adinuicem participare. ij. Cor. vj. q̃ participatio iusti ad iniquitatẽ. Tertio differẽtia volitionũ: qz boni habẽt ꝓpetuũ actualem dei amorẽ: mali vero perpetnũ odiũ qz boni tanq̃ fideles amici deo i vita semp habitualr adheserũt: licet interdũ venialiter peccarẽt: & mali semp ab eo habitualr tanq̃ infideles recesserũt: lz facerent aliqua de genere bonorũ. q̃. Corin. vj. Que pars est fideli ad infidelẽ. quarto distantia ꝙsequentiarũ A qz boni habẽt cõsciẽtiã redolentẽ. Casi. j. Lectulus noster. i. cõsciẽtia in qua aia pausat floridus. Mali vero cõscientiam remordentẽ. ꝑm illud Esa. vlti. Uermis eorũ nõ morietur. Uñ illorũ cõsciẽtia est sctã: horũ ℣o canina. i. latrãs. Eccle. xiij. Que cõcatio homini sancto adcanẽ. Jõ sequit̃ [vt hi q̃ volunt]. i. si qui seu aliqui volunt ꝑm Augu. [hinc]. i. ab hoc statu [& trãsire ad vos]. i. ad vestrũ statũ vel ad vestrum adiutoriũ [non possint] licet possint ad loca vestra trãsire nisi deo aliter videret [neq; inde]. i. a vestro statu [huc] i. ad statũ istũ [trãsmeare] Uel ꝑm mẽtẽ Greg. exponit̃ sic. [Ut hi q̃ volũt] voluntate naturali & cõditionata. i. si esset possibile [trãsire ad vos] ad liberãdũ suos [non possit] stante cõformitate voluntatis eorũ ad diuinã: cui immobiliter adheret [neq; inde &c.] exponit̃ vt. s. Dãnati em̃ vellent si possent mutare statũ: sed nõ beati: sed solũ vellent ire in adiutoriũ. Uesperãs aũt dives de suo refrige

rio obtinendo ⁊ multo magis de sua liberatione cõuertit ad rogandũ ꝑ suis. Uñ sequit.(Et ait. Rogo ergo te pr̃ vt mittas eũ in domũ pr̃is mei:habeo em̃ q̃nq; fratres.) Ex quo ptz q̃ ſm Greg. q̃ mortui recordant viuentiũ.ad pena th̃ sui si sunt dãnati(vt testet illis q̃ patiũt mali post mortẽ(ne ⁊ ipsi veniãt in hũc lo.tormẽto.)Sciendũz est aũt q̃ dãnati vellent oẽs dãnari etiã ꝓpinquissimos ſm doctrinã.s.Tho.iiij.di.⁊.viij.q̃libet. vij.qz hñt pfectissimũ odiũ ⁊ inuidiam. Ideo sicut beati rõne pfectissime charitatis gaudẽt de oi bono:ita illi tristant. Siq̃ th̃ deberẽt saluari vellẽt q̃ essẽt sui qz in hoc torquent inuidia q̃ dũ alij saluant dãnant sui. Et hac rõne iste curã de fratrib⁹ habebat. Est aũt sciendũ q̃ istius petitio fuit. primo iniqua m̃ lazarũ quẽ sic miserũ viderat:iterũ volebat miserũ reddere:dũ ad vitã istã illũ reddi postulabat. Petr⁹ raueñ. Sic vult vexare pauperẽ:sicut diuites in hoc seculo vexare pauperes ꝓsueuerũt. Scõo fuit fatua. M̃ plus mortuis q̃ scripturis credẽdũ putauit:qõ fatuũ est asserere. Primo:qz Lazarus ⁊ multi cum xp̃o surrexerũt, q̃b⁹ iudei credere recusarũt.

Scõo:qz cum magis deo q̃ alicui viuo aut mortuo credẽdũ sit:si etiã angel⁹ de celo cõtra scripturã loqueret:nedũ aliq̃s ex mortuis resuscitat⁹:magis scripture stãdũ esset vt dicẽt. Tertio:qz si esset cõsuetudo credendi mortuis:diabolus aliquos phãtastice suscitaret:q̃ falsitates disseminare possent. Tertio:fuit partim ꝓuida. Timuit em̃ suũ cruciatũ augeri ex dãnatione suorũ.ſm aliquos. (Et ait illi. Hñt moysen ⁊ ꝓphetas).i. horũ scripturas ſm Chry.(audiãt illos) si volũt qz sunt fidedigni.(At ille dixit. Nõ pr̃ abraã sed si q̃s ex mortuis ierit ⁊c.) Iste falsum dixit:qz lazar⁹ surrexit ⁊ xp̃s ⁊ multa corpora sctõrũ:⁊ apparuerũt multis:⁊ th̃ lazarũ, cogitauerũt denuo mori tradere:nõ verũ subiungit cũ 3 ꝟ. (Ait aũt. Si moysen ⁊ ꝓphas nõ. Au. neq; ⁊c.) Dicit aũt hic Chry.q̃ scripture magis sunt fidedigne q̃ mortuus resurgẽs aut e celo descẽdẽs:qz earũ de⁹ ẽ autor. Et ylteri⁹ ꝟ q̃ nõ esset vtile hoibus frequẽter mortuos apparere.qz ẽt hoc ipm ꝓtẽneret ⁊ diabol⁹ faciẽt decaperet. Si th̃ esset vtile de⁹ hoc nõ omitteret vt ait. Est aũt sciendũ ſm Aug. li. de cu. ꝑ mor. q̃ mortuis est cura de viuis: vt hic ꝑz attñ nesciũt q̃d faciãt viui:sicut ecõuerso ẽ ñ⁹ nobis respectu mortuorũ. Sz th̃ vt ibi ait trib⁹ modis sciũt q̃d agunt viui. Primo docẽtib⁹ his q̃ hic moriẽdo discedũt. Scõo docẽtib⁹ angelis. Tertio docẽte spũ dei. Ego addo ꝙrtum modũ. Nã ex pictura:siet liberatõe sua sentiat q̃s ꝑ se factũ suffragiũ põt rõcinari defunct⁹ q̃snã fecerit:⁊ pñt oẽs cõiecturari quo nã viuãt hi q̃s nouerit. Est etiã sciẽdũ q̃ aie separate cognoscũt singularia aliq̃ hic existẽtia:vt hic ꝑz:ꝙuis nesciãt q̃d agãt. vt ñt Aug. Nõ th̃ hmõi cognoscũt ꝑ spẽs abstractas qz tales nõ ducũt i singularia:nisi reflexiue mediãte phãtasmate:qõ i aia separata nõ ẽ:sz cognoscũt ꝑ ifusas:vt ꝑz ꝑ.s.Th.iiij. di. v.⁊.ſ.ꝑ.q.lxxxix. Sz q̃ ille spẽs sunt aie ꝓportionate nõ notificãt aie oia singularia:sz solũ illa ad q̃ aliq̃ mõ aia ordinat ⁊ determinat ꝑ ꝓcedẽtẽ cognitionẽ vel affectionẽ vel ordinationẽ naturalẽ aut diuinã. vt dicit.ſ.Th.ſ.ꝑ.vbi.ſ.

¶ Allegorice ſm aug. de cõ. euã. iste diues significat suꝑbos iudeoz: purpura regnũ. Epule doctrinã legis. Lazar⁹ gẽtilẽ ꝓpr̃m:canes ꝟo ꝓdicatores ex ꝓpio iudaico ad gẽtes missos ſm Gre. Quinq; fratres ſm aug. vbi.ſ. est ꝓpl's iudaicus sub quinq; libris Moysi viuẽs:vel ſm Chry. sũt q̃nq; sensus q̃bus inseruierãt

¶ Anagogice ꝟo hic diues sigt corpus hois iniq̃ qõ in hac vita �herz suũ splendorẽ qz ꝓius de eo q̃ de aia cogitat i vestibus ⁊ in cibis ꝑ quos intelligunt etiã voluptates veneree q̃ sequunt. Paup ꝟo corp⁹ hois iusti:qõ in hac vita squalet pnia ⁊ disciplinis vlcerat:⁊z canes illud lingant.i.scripture resurrectionẽ polliceant. Sed post mortẽ gloificatur:corpore ininsti sepulto in inferno.

¶ Mortal'r aũt iste diues significat oẽs diuites potentes in trib⁹ de q̃bus i principio dictũ est. Lazar⁹ ꝟo significat oẽs pauꝑes eleemosynã postnãtes. ⁊ cũ patiẽtia dei disciplinã tolerantes. Illi em̃ primo quidẽ habẽt. oẽm cõsolationẽ:sz tandẽ priuati illis oib⁹ habẽt infernalẽ sepulturã:isti vero oi humano solatio destituti:nullã cõsolationẽ habẽt ꝓter functionem canũ.i.cõsolationem predicatorũ:sed deinde beata requie perfruũtur. Sed ꝑ predicatores eos cõsolantes intellige. primo predicatores publicos. Scõo etiã priuatos.i.oẽs eos qui ad patientiã hortantur. Tertio etiã angelos qui talibus inuisibiliter interius inspirando loquuntur.

¶ Dñica.ij.post trinitatem.

¶ Textus euang. Luc.ca.xiiij.

Homo quidã fecit cenaz magnam ⁊ vocauit multos. Et misit seruum suũ hora cene dicere inuitatis vt venirẽt: qz parata sunt oia. Et ceperũt simul omnes excusare. Primus dixit illi. Uillã emi ⁊ necesse habeo exire et videre illã. Rogo te habe me excusatũ. Et alter dixit Juga bouũz emi quiq; ⁊ eo ꝓbare illa. Rogo te habe me excusatũ Et alius dixit. Uxorẽ duxi: ⁊ ideo non possũ venire. Et reuersus seruus nũciauit hec dño suo. Tũc iratus pr̃familias dixit seruo suo: Exi cito in plateas ⁊ vicos ciuitatis:⁊ pauperes ac debiles:cecos ⁊ claudos introduc huc. Et ait seruus. Dñe factum est vt imperasti ⁊ adhuc locus est. Et ait dñs seruo. Exi in vias ⁊ sepes ⁊ cõpelle intrare:vt impleat domus mea. Dico aũt vobis q̃ nemo virorũ illorũ q̃vocati sunt gustabit cenam meam.

Homo quidã fecit cenã magnã ⁊c. Luc.xiiij. In presenti euãgelio in quo agitur de cõuiuio eterne felicitatis tãgunt tria pũcta. q̃ sunt Invitatio. Recusatio: Subingressio.

¶ Quãtũ ad primã ꝑaliter sciendũ est q̃ saluator añ ea q̃ hic narrando docuerat q̃ad nr̃a quinta debem⁹ vocare pauperes q̃ nobis repẽdere nequeũt vt retribuat nobis i resurrectiõe iustor̃. Tũc q̃dẽ de astantib⁹ itelligẽs idẽ esse resurrectionẽ iustorũ ⁊ regnũ dei:dixit. Btus q̃ manducabit panẽ in regno dei. Et iste ſm Cyril. ꝑ panẽ accepit materialẽ panẽ tanq; rudis:credens vitã btõr esse vitã alalem cibis vtentẽ:sicut tenẽt sarraceni ⁊ moderni iudei. Quidã antiq̃ iudei senserũt q̃ i illa vita neq; cibis neq; venereis vterent hoies(vt ptz in cãt he redica. vl.ſz Aug. aũt iste suspirauit panẽ quẽ añ se habebat.i.xp̃m q̃ est panis regni dei. Beda. Sed qz nõnulli hũc panẽ fidetenus q̃si odorãdo pcipiũt. dulce dinẽ ꝟo ei⁹ attingere veraciter gustãdo fastidiũt:subiecta pabula taliũ torporẽ celestib⁹ epulis dignũ nõ eẽ redarguit. Hec ille ñ ergo.(hõ q̃dã) Quia aũ reuã geliũ parabolicũ ẽ literale sensuz opz extrãssumptiua ꝟborũ significatione pcipere. Iste ergo hõ ſm Chry. de⁹ est q̃ ſm Grego. se holem appellat. q̃ vult suam miam significare. Leonẽ ꝟo ⁊ hmõi q̃ significare vult se velle exercere punitionẽ. Uel ſm alios iste hõ est xp̃s addit autẽ q̃dã discretiue qz xp̃s ab aliis hoibus fuit discret⁹. primo ꝓpter imunitatẽ ab oi pctõ mortali:ve niali originali. Eccl'. vij. Uirũ vnũ de mille reppi.ſ.sine origiali:de mlieribus aũt nullã. Scõo pp redũdãtã gr̃e. Jo.ſ. De plenitudine ei⁹ nos oẽs accepim⁹. Tertio ꝓpter vnionẽ ad deitatẽ. Jo.ſ. Uerbũ caro factũ ẽ. Quanto pp singulare ei⁹ excellẽtiã sup hoies ⁊ angelos. ꝓphe.ij. Dedit illi nomẽ q̃ ẽ sup ⁊c. Quinto pp vniuersalitatẽ ptãtis Mat.vl. Data est mihi ois po.i celo ⁊ in terra(fecit cenã magnã).i. parauit eternã ⁊ vltimã refectionẽ. Sicut aũt dicit. b. Greg. Solet q̃ri an ista cena sit illud prãdiũ de q̃ agit Mat.xxij. ⁊ de eo habes infra dãica.xx. Uidet em̃ nõ qz prãdium nõ ẽ cena. Scõo qz de illo prãdio vnus carẽs veste nuptiali expulsus ẽ. De hac vero cena nullus. Et q̃dẽ Greg. ⁊ Aug. credunt q̃ nõ:sed q̃ ibi ꝑ prãdiũ intelligit cõuiuium fidei qõ in eccl'ia militãti agit. hic ꝟo ꝑ cenam eterna felicitas. Aliq̃ vero vt videt esse Cyril. sentiunt q̃ sic:⁊ ad primũ motiuũ dicunt sicut etiã

ipse Greg. dicit q̄ salua fide magis vult alieno intellectui cedere q̄ ꝓtētiōib⁹ deseruire: q̄ apud antiquos tātū semel in die comedebat et hora nona: z illa cōestio z cena z prandiū vocabat. Ad scōm dicit q̄ id qō Luc. tacuit. Mat. dixit. Sz reuera sn̄la Aug. z Greg. est vera: vt ex ordine narrationis euangelice ptz. Mā q̄ dicit Mat. post vltimū aduentuz dn̄i in hierl'm contigerunt in die⁹. s. passionis. Que ꝙ dicit Lucas multo añ predictū aduentū (z vocauit multos). i. oēs iudeos principal'r: quos p ꝓphetas dn̄s inuitauit. Et inter illos sacerdotes z principes ppl'i potissimuz quibus cōmiserat deus ppl'i curā. Inuitauit etiā ad hanc cenā z gētiles sz nō principal'r. Un iudei dicunt filij regni dei vt p z Mat. viij. (Et misit seruū suuz hora cene) hora cene ꝺr dupl'r. Uno mō hora in q̄ cenandū est. Ila est i qua patuit celū z ingressus ad regnū: z icepit i xp̄i morte. Alio mō hora i qua ad cenā veniēdū est: z ista aliquātulā p̄cessit vtpote q̄n xp̄s cepit predicare ꝓniaz agite appropin. ei re. celoꝝ. mat. iij. Seruꝰ aūt iste missus ad vocādū inuitatos: fm Cyri. intelligit xp̄s: fz Gre. ꝙ homil. intelligit p̄dicatoꝝ ordo. i. collegiū vel chorus ap'loꝝ. Dicit aūt seruū in singulari. q̄r ex quo idē annūtiabāt: z ex pte vni⁹ loq̄bant oēs tāq̄ vn⁹ nolan tur ponēdo singl'are ꝓ pl'ari (dicere inuitatis) pri⁹ pl ꝓphas: vt veniret). s. inuitati. i. iudeoꝝ principes z plebei: et orbis vniuersus. sz principal'r ipsi iudeoꝝ ꝑmi (q̄r iā pata sunt oia). i. in ꝓmo: z statiz pata erūt si iste seru⁹ sit xp̄s p̄dicās i carne: vel reuera q̄n occiso xp̄o z apto celo a pl'i p̄dicabāt: oia pata erāt. (Est aūt hic morale documētū cū quāta reuerentia audied⁹ sit p̄dicator. Est em̄ miss⁹ dei inuitās nos sicut ap'li inuitauerūt iudeos ad cenā ei⁹. De ꝺ greg. sic ait Sepe euenire solet vt psona potēs despectū hēat famulū. Cuiq̄ p eū dn̄s aliq̄d mādat: nō despicit psona loq̄ntz sed iuss: q̄r seruak i cor de reuerētia mittētis dn̄i. Nēo g̃ me pp me hoc i loco despiciat: q̄r z is neq̄ꝫ ad inuitādū dign⁹ appareo: sed tñ magne sūt delitie quas ꝓmitto. Hec ille. (Worak'r aūt sciendū est q̄ deꝰ cenaz magnā parauit i q̄ nobis apponunk fructꝰ ꝓtiosissimi significati ꝑ illos q̄s exploratores tulerūt in terra ꝓmissiōis. Nu. xiij. Qui fuerunt sic⁹: vue: z malogranata. Per ficū intelligit dulcedo cāta a cōtēplatiōe deitatis q̄ oēs alias excedit: sicut dulcedo ficus oēz dulcedinē fructuū. per vuā ꝙ dulcedo cāta ex visiōe ꝺnitat: q̄ fuit de vinea ꝙginali. Ecc. xxiij. Ego q̄si vitis ꝛc. Et fuit igne charitatis excocta. Cāti. j. Botrus cypri dilect⁹ me⁹ mihi in vineis engaddi. q̄. s. ad lkam dn̄r exursi solarib⁹ radijs. Et i torculari crucis fuit cōculcata. per malogranata: dulcedo cāta ex societate sctoꝝ. Malū em̄ hz candorē ruborē z ordinē granoruz. Sicut er ūt corpe cādidi. lucidi charitate: z ordinati iucūda societate. Ad hāc deꝰ nos vocat p legis documēta p bñficia: p inspiratiōes: p flagella: sz pauci veniunt. Jō cōq̄rit ꝓuer. j. Uocaui z renuist⁹ ꝛc. (Sz nota q̄ ex sacra scptura colligit q̄ quadruplex est cena. Pria est corpalis i qua hñt pticipare paupes saltē in reliquijs. Luc. xiiij. Cū facis prandiū aut cenā voca paupes. Scda ē spūalis quā deꝰ in hac vita facit cū aia reuertēte a peccato. De qua apo. vj. Ego sto ad ostium z pulso si q̄s aperuerit mihi itroibo ad illū: z cenabo cū illo: z ipse mecū. i. ponemus ad symbolū siue ad scotū ꝓ rata In hac peccatoꝝ penitēs ponit tria. s. cōtritionē: cōfessionē: z satisfactionem. Et deus sil'r tria. s. grām cōtra cōtritionē et miam relaxatiuꝰ pene total'r vel fm pt̄ē ꝺ cōfessionē: q̄ rōne verecūdie est penosa: z gloriā contra satisfactionē p bona opera q̄ vitā eternā merenk. Tertia est infernalis. de qua Apoc. xix. Uenite ꝯgregamini ad cenā magnā dei vt manducetis carnes regū. In ista dabik duplex panis. s. indigestibilis. i. mors eterna. de qua ꝓuer. xxvj. Suauis est homini panis mēdacij. z post implebik os ei⁹ calculo. i. paruo lapide a calcando q̄ est aliquid idigestibile. Ali⁹ est panis amariss̄im⁹. Job. xx. Panis eoꝝ vertet in fel aspidum itrinsec⁹. Et iste est fm is ꝓcie. Ibi erit et duplex vinū. s. rubeū. i. odiuz cōtra sanguinem inimicoꝝ quos ibi secum in societate videbūt: z albū. i. dolore dānatione inimicoꝝ ex sua culpa vl alr. Deut. xxxij. Fel draconū vinum eorū. Ecce vinū rubeū z venenū aspidum insanabile. Ecce vinū albū. Quarta est celestis: de quo Apoca. xix. Btī qui ad cenam nuptiarū agni sunt vocati. In hac erūt duo panes. s. deitatis z ꝺnitatis. vinū optimū. s. rubeū. i. gaudiū ex societate martyrū. z albū. i. gaudiū ex societate aliorū electoruz ꝑcipue angelorū. Et ista est de qua in p̄nti agitur euangelio. (Quantū ad scōm tāgit excusatio quā fecerunt inuitati cū dr. Et ceperunt oēs simul excusare. Ista excusatio nō est facta ꝺbis sed factis. Dū em̄ docēte p̄dicante inspirabantur: vel qualitercunq̄ mouebantur ad obediēdū fidei vocabā tur sed dum nō cōsentiebāt inspirationi ꝑpter dulcedinē pctōrū q̄ sequi volebat excusabāt. Licet aūt oēs hmōi excusent tñ deus hic ad literā vt loq̄ de p̄cipalissime inuitatis. i. iudeorū p̄cipib⁹ quorū (prim⁹ dixit. Villā emi: z necesse hēo exire z videre. il.) Iste ꝛz aug. de ꝺbis dn̄i est supb⁹ honores z pōpas seq̄ns. ait ei. In villa empta dn̄atio notak: ergo superbia colligit vitiū primum. Hec ille. Sed fm Greg. z Amb. est ille q̄ exterioribus occupationib⁹ iugiter z intēte terrenaz substantiā exquirit. (Rogo te habe me excusatū) Greg. in homi. dū dicit rogo et venire cōtēnit hūilitas sonat in voce: superbia in actiōe. Hec ille. Isto ergo mō excusabāt iudei habētes bona ꝺba legis in ore: z pessima vitia in operatiōe. z ma xime hypocrite pharisei. (Et alter dixit) hic ponit alter impꝛopꝛie. vt sit idez qō alij⁹. propꝛie ei refert vbi sunt duo tñ: hic ꝙ fuerūt tres (iuga bouū emi q̄nq̄) Ista q̄nq̄ iuga bouū fm aug. de verbis dn̄i dicūt q̄nq̄ exteriores sensus q̄ vt dicit iuga dicunk. q̄r oēs sunt geminati vt ꝑz in duob⁹ oculis: duabus auribus: et duab⁹ naribus. Gustus quoq̄ geminatio nē quandā hz: q̄r nō nisi lingua z palato tangendo gustamus. Sil'r aūt voluptas carnis q̄ ad tactū ptinet occulte geminak. Est em̄ z forinsec⁹ z intrinsecus. Uel fm alios geminak tact⁹ in duab⁹ manibus in q̄b⁹ maxime viget. Sūt aūt iuga bouū. s. terrena ꝙsantes z reqrentes.

Iste ergo scōs excusatoꝛ fm aug. est curiosus z cupid⁹ terrenoꝝ: q̄r hic nō voluptas sz curiositas notata est. Nō em̄ dixit. eo pascere sz eo ꝑbare illa. Hec oia sn̄ia l'r fm Greg. ꝙ iste curiosus tñ pro ficit q̄ efficit exploratoꝛ aliorū foris sua interiora derelinquēs. (Alius dixit vxorem duxi ꝛc) Iste fm oēs est is qui carnis illecebras sequit. Augu. vbi. s. Qui vxorem duxit carnē amplexak: carnis voluptatibus iucundak: z cena excusat: obseruet ne fame interna moriak. Hec ille. Uel ad literā intelligit hoc (Uxorem duxi: z ideo nō possum venire.) Sed q̄r: q̄ cōiugium bonū: ergo non impedit a regno adipiscendo. Ad hoc dicit Greg. q̄ ꝑ iustū cōiugiū significata est res iniusta. i. luxuria eo q̄ nōnulli ꝑ hoc non fecunditatē sed desyderiū expetunt voluptatis. Et intendit q̄ cōiugiū nō ꝓhibet ingressum ad regnū: sz id qō ꝑ illō significak. i. illicita vuluptas. Si aūt ad lkam accipik ꝙiugiū z vxor exponēdus erit: nō pñt venire. i. difficulter inueniēdo Basilius. Intellectus hūanus vergēs ad mūdanas illecebras: debilis est ad agēdū diuina. Hec ille. j. Cor. vij. Qui cū vxore est sollicitus est q̄ sunt mundi. Ex his aūt ptz vt dicit aug. vbi. s. q̄ isti excusatores sunt de quib⁹ Joānes retrogrado ordie dicit. Oē q̄ i mūdo ē ꝓcupiscētia carnis ē: aut cōcupiscētis oculoꝝ. i. sensuū a pte totū appellādo: aut supbia vite. Ad ista em̄ impedimēta reducunk oia q̄ ipediūt a cena dei. Scōm alios tñ tria p̄dicta sic exponunk. vt emptoꝛ ville sint gētiles q̄ terrenis inherēt amoꝛe iuxta illō Mat. vj. Hec oia gētes inq̄runt. (Qui vero iuga emit sunt iudei euāgelio respuentes ꝑpter quituplex iugū pentatheuci de q̄ Act. xv. Jugū q̄ neq̄ nos nr̄i neq̄ nos portare potuim⁹. Tertius vero sūt heretici hābētes sensum libricū z femineum cum suauitate ꝙborū dū p dulces sermones seducūt corda innocētiū. (Est aūt in hac pte documētū q̄ hi q̄ nō gustauerunt diuina ea fastidiūt. Gre. in ho. Hoc gustare iter delitias corpis z cordis solet q̄ corpales delitie cū nō habenk gra ue in se desyderiū accendūt: cum ꝙ habite eduńk: comedēte ꝑtin⁹ in fastidiuz

p satietatē vertūt. At ꝫ spūales delitie cū non habenk in fastidio sunt: cū vero habenk in desyderio. Hec ille. Est ēt ꝛ alia dria: qz delitie corpales i acqsitiōe ꝛ pre paratiōe habēt labores sine delectatiōe nisi quatenus ex spe futuri homo letak

G Sed spūales semp hñt annexā delectationez magnā. etiā in ꝓparatione. Hñt eñ spūales delitie tres gradus subordi natos p quoꝝ vnū alius ꝓpatur ꝛ acqri tur: ꝛ tūc in oib⁹ sunt suaues. Prim⁹ est habēs existentiā extra gratiam et exercens op⁹ virtutis sue de genere bonoꝝ. Hoc eñ ē magne delectatiōis sicut q̄sq; experitur qñ dat eleemosynam: vel dicit psalmos: aut facit aliq̄d hmōi. Et est dispositio ad gradum scōm: qui est hois operantis bona in grā dei et charitatiue. Hoc aūt est delectationis maioris: et dispositio ad tertū gradū: qui est hois operantis bona in grā ꝛ charitate consummata patrie. Hoc aūt est delectationis summe ꝛ vltimus hois finis: iuxta illud Eccl. vlt. Deū time ꝛ mandata illi⁹ observa: hoc est eñ oīs homo. Nota hoc idē ad hoc vel propter hoc. qz. s. deus fecit oēm hoīem vt ei seruiat in opib⁹ virtutū in via: primo et vltio in patria per actus qui finē vltimū deceant. ¶Quantum ad tertiū tangitur qūo quibusdam excusantib⁹ alij subingressi sunt: cuz ōz. (Et reuersus seruus nuntiauit hec dño suo. Et si quidē per seruuz collegiū apostolorū accipimus. Ille reuersus p oīonez ad deū nuntiat domino suo qđ factū est non ad docendum: sed ad consulendum eum qui scit oia ꝑm mentē Augu. vbi. s. Si vero intelligak xp̄s: sic cū ei cōstaret de patris volūtate non nūtiauit ad sciēdum sed solū ōz nūtiasse: qz deus cognouit eū expleuisse legationē ꝓmissaz. Jmō eñ opz in pabolis oīmodā sīlitudinem q̄rere. vt dicit Chrys. (Tūc iratus pater familias (In deo ꝓpie non cadit ira: vt est passio: sic eñ ad appetitum sensitium pertinet ꝛ eū cum ebulitiōe sanguinis ꝛ transmutatione corporali: sed est

3 in eo vt dicit. s. Thom. iij. di. xv. ꝛ. ij. q. clxij. ꝛ primo cōtra. c. lxxx. ꝑm q̄ est actus voluntatis. i. voluntas puniēdi aliquē. Uel ꝑm Basiliū per irā intelligitur ipse effect⁹ qui in nobis ab ira solet ꝓcedere s. punitio. Est aūt iratus deus ꝑm Chrys. principib⁹ populi ꝛ maiorib⁹: qui vocati venire renuerūt: ꝛ venerūt paupes illi⁹ populi multi. vt ex actib⁹ apostolicis ptz. Jō sequit. (Dixit autez seruo suo. i. xp̄o vel apostolis: vel apostolorū collegio (Exi) p doctrinā predicationis (cito) i. feruenter (in plateas ꝛ vicos ciuitatis) id est synagogge. Adhuc eñ nō dicit de⁹ seruo vt vocet gētiles. Sicut ei ꝓncipalissime inuitati sunt ꝓio loco ꝛ vocati iudeorū ꝑmi: ita ꝛ populus iudaic⁹ est vocatus scōo loco: gētilis vero tertio ꝑm illud Act. xiij. Vobis. s. iudeis oportebat primū loqui verbū dei: qñ repellitis illud: ꝛ indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cōuertimur ad gentes vt. s. eas p predicationē inuitem⁹ ad cenā dei. Et nota q̄ ista sunt verba pauli ꝛ barnabe dicta in Antiochia iudeis dolentib⁹ qō gentiles cōuenirent ad sermones eorū: ita q̄ ly vobis ōz ad iudeorū plebeios: non aūt primos: qz isti erant in hierusalē regali ciuitate (ꝛ paupes ꝛ debiles ceos ꝛ claudos introduc huc). i. voca ꝓpz plebeiuz iudeoꝝ: ex q̄ maiores ꝛ sacerdotes venire recusant. Amb. Inuitat autē paupes et cecos: vt ostēdak q̄ nullū debilitas corpis excludit a regno. rarius sq; delinquat cui desit illecebras peccandi: vel q̄ infirmitas pctoꝝ ꝓmiam dñi remittak. Hec ille. Uel hoc fit in signuz qō multi gratia infirmitatū saluank. Greg. Infirmi q̄z ꝛ in hoc mūdo despecti plerūq; tāto celerius vocē dei audiūt quāto in hoc mūdo nō habēt vñ delectētur. Hec ille. Sed hoc intellige qñ infirmitas coniūgik pauptati: qz qñ coniungik diui tijs plerūq; est cā dānationis. Nā consueuerunt seculares diuites cuz plures habuerint filios vt oēs sint honoratiores quosdā ecclīasticos facere. s. stultiores: ꝛ infirmiores: ꝛ turpiores: quib⁹ bñficia non solū ꝓcurant indignis vt putavitiosis ꝛ illiteratis: ꝛ ambitiōsis ꝓmatum: sed ēt emunt. Et tot simonijs ꝛ cen

20 suris: ꝛ luxurijs irretiunk: vt eos infeliciores iudeis putes. (Et ait seruo) Postq̄ s. hi q̄ existik ꝙuertēdi erāt ꝙuersi sunt: vt postq̄ in iudea euāgeliū ꝓdicatum est.

Dñe factum est vt iperasti ꝛc.) Greg. i. intrauit iaz frequētia iudeorū: sz adhuc locus vacat in regno vbi suscipi debeat numerositas gētiū. Hec ille. (Et ait dñs seruo. Exi in vias ꝛ sepes). i. ingredere in ciuitatē synagoge vel iudaice plebis Greg. Cū cōuinas suos colligi ex vijs ꝛ sepibus ꝓcipit: agrestē ꝓp̄m. i. gētilem fut. Hec ille. (ꝛ cōpelle intrare) Notandū aūt q̄ nullus coact⁹ saluatur: qz oēs saluank spōte. Sed tñ aliqui cōpelli dicunk dupl̄r. Uno mō: qz imediate ipa eo rū voluntas a deo mutak: vt velint qō nolebant vt de paulo declarat. s. Tho. i. ij. q. cxij. cui⁹ volūtas miraculose mutata est. Alio mō qz homo tot aduersitatibus premit vt eligat deo seruire quasi coactus eo q̄ sua desyderia implere nō possit. Greg. Qui ergo hui⁹ mūdi aduersitatibus fracti: ad dei amorē redeūt cōpellunk intrare. Hec ille (vt impleak domus mea). i. celū qō tūc dicek plenuz qñ ꝑm iudiciū dei cōpletus erit electoꝝ numerus qui ei sol notus est. ¶Sciēdum est qō de⁹ nulli deest faciēti qō in se est: ꝛ pfecte volēti conuerti. Qz tñ libere homo consentit diuine vocatiōi: hz semp possimus cōsentire deo vocāti. propter nām tñ imbecillitatē aliqñ cōsentimus aliqñ nō. Sed tñ deus aliquos ad cōsentiendū mouet: iterius inclinādo vel exterius occasiōes bñ volendi dādo quos sed nolebāt quodā spāli auxilioqō alijs ex iusta cā denegat qui nō consentiunt motioni: ꝛ tñ cōsentirent si sic adiuuarētur. Et ad istū sensum intelligoꝝba. Greg dicētis. Sed valde tremēda snia est ꝙsubditur. (Dico aūt vobis q̄ nemo virorū istorū q̄ vocati sūt gusta. cenā meā) Nemo eñ cōtēnat nedū vocat⁹ excuset cū voluerit intrare non valeat. Hec ille. Quilibet tñ aliq̄d pōt facere: qō si facit. de⁹ illuz iustificat semp ꝛ infallibiliter. ¶Moraliter aūt sciendū est q̄ vt ex prolenti euangelio colligik: triplex est differentia vocatorū ad cenā. Prima est eorum qui vocantur ꝛ non veniunt: sed excusantur. vt sunt auari: superbi ꝛ luxuriosi. Scōa eorum qui vocank ꝛ veniunt n pauperes et reliqui comites: q̄ quos etiā ꝑm glos. spūaliter possunt intelligi peccatores: vt sicut peccatores sūt q̄ excusāt: sic etiā sint ꝛ isti. sed pctōres sup bi respuunk. humiles aūt eliguntur. Et hoꝝ quidā peccant per negligentiam. i. paupes. i. parū parātes. Quidā per fragilitatē. s. debiles: vt Petr⁹ qui mortis ti D more xp̄m negauit. Quidā per ignorantiā. s. ceci: vt paulus: ꝑm illud. j. timo. j. Ignorās feci incredulitate. Quidā per certā malitiam. s. claudi ꝛ tenentes vnū pedē in celo: ꝛ aliuz in terra. qui. s. vellēt saluari: ꝛ tñ pseuerāt in delictis. Tertia est eorū q̄ ꝓpellunk intrare q̄. s. ꝓsuetudine in pctis induxerūt. Hi morāk in vijs qz sunt perūj demonib⁹. Job. xx. Uadēt ꝛ veniēt sup eū horribiles. Et i sepibus ꝛ spinis: qz colligūt peccatorū spinas: q̄ bus cōburunk: ꝛ in quibus serpētes infernales cōmorank. Isti vix ꝙuertūk nisi compellank aduersus Sene. Infirmitati me grās ago: q̄ coegit me non posse q̄ non debeo velle. Augu. Felix necessitas que ad meliora compellit. Amen.

Dominica. iij. post trinitatem.

Textus euan. Luca. xv.

E Rant appropiquātes ad Iesum publicani et peccatores vt audirent illū. Et murmurabāt scribe ꝛ pharisei dicētes qz hic pctōres recipit ꝛ manducat cū illis. Et ait ad illos parabolam istā dicēs. Quis ex vobis hō qui hz centū oues ꝛ si pdiderit vnā ex illis: nōne dimittit nonaginta nouē in deserto: ꝛ vadit ad illā q̄ perierat donec inueniat illaz? Et cū inuenerit eā imponit i humeros suos gaudens. Et veniens domum conuocat amicos et vicinos dicens illis. Congratulamini mihi qz inueni ouem meam que perierat. Dicovobis quod ita gaudium erit in celo supervno peccatore penitentiam agente cp̄s super nonagintanouem iustis: qui non indigent penitentia. Aut que mulier habēs drachmas decem: et si perdide-

rit drachmā vnā nōne accendit lucernam reuertit domū ⁊ querit diligēter donec inueniat? Et cum inuenerit cōuocat amicas et vicinas dicēs. Cōgratulamini mihi qr inueni drachmā quaz pdideram. Ita dico vobis: gaudiū erit corā angelis dei sup vno peccatore pniaz agēte.

ERāt appropinquātes ad iesum publicani et pctōres ꝛc. Luc.xv. in toto isto euāgelio xps aduersus phariseos de pctōrū receptione murmurā tes intrēdu vnā cōclusionē: q pctōres tāq̄ aliq̄d ppriū ⁊ pditū sunt sollicite pquirēdi: ⁊ reducēdi ad pniam: ⁊ alacriter suscipiēdi. Sz tñ fit mētio de tribus gñib⁹ hoim. s. infirmoꝝ sanabiliū ifirmorū insanabiliū: ⁊ pfecte sanoruz. Dicit ergo q̄ ad pmū (Erāt appropiquātes ad iesum publicani) Glo. s. q̄ publica exigūt vectigalia vel cōducūt: ⁊ q̄ lucra seculi p negotia sectant. Hec ille. Et cōiter isti erāt homines mali ⁊ infames (⁊ pctōres) publicani seu male fame. Jn hoc autez q̄ dr erāt appropinquātes notat q̄ pus longe erāt: qr aliō est appropiquare. Aliud esse ppinquū: cū pm̄ū sonat motū q̄ semper est a distāti: nō aūt scōm. Et hz corpaliter appropiquarēt xpō in pētū erat hō p accessum corpis tñ in pctum erat deus ei appropinquabāt per similitudinez a q̄ distabāt per dissimilitudinē. Deus eñ vbiq̄ est per totū mundū: sicut anima p totum corpus vñ nihil dr ei ppinquius vel ab eo remotius nisi rōne similitudinis aut dissimilitudinis: sicut dr angeli ei esse viciniores q̄ celi rōne incorporeitatis: ⁊ celi q̄ elemēta: ⁊ elemēta rōne incorruptibilitatis. Aug. Deo q̄ vbiq̄ est nec p loca ppinquam⁹: nec ab illo p loca remouemur. Appropinq̄re illi est simile illi fieri. recedere ab illo dissimilē fieri. Et subdit. Nōne cū vides duas res ppe sibi similes dicis appropinquat. Hec illi. Q̄ñ autē dissimiles q̄uis vna manu teneant dicis lōge hec est ab illa. Si vis ppinquare simis esto. Si nō vis eē simis lōginquabis. Hec ille (vt audiret illū) tracti dulcedine sermonū ⁊ conuersatiōis ei⁹. Erāt aūt isti dispositi pctā relinq̄re. Vñ xps eos admittebat ad colloquiū ⁊ familiaritatē suā Theo. hoc exeqbat dñs cuius cā carnē susceperat admittēs pctōres sicut medic⁹ egrotātes. Hec ille. Dz aūt pctōr summe desyderare ꝑbū dei qr ꝑmo pctōr est fetid⁹ p maculā pcti. scōo tenebrosus p ignorantiā male electiōis Quilibet eñ pctōr ꝑm sniaz Ari. ⁊ socratis est ignorās. qr eligit vt bonū qō non est bonū sipm̄r sz malū. Et tertio est frigid⁹. Verba aūt dei sz Amb. sup Vbi im maculati habēt mundare ꝑm illud Jo. xiij. Jā vos mūdi estis ꝛc. et illuminare ꝑm illud pō. Lucerna pedib⁹ meis ꝑbū tuū. Et accēdere ꝑm illud pō. Ignitum eloquiū tuū ꝛc. ¶ Moraliter aūt sciēdū est q̄ nō solū pctōres a xpō p dissimilitudinē distāt. Jz eñ iusti i via sint ei ꝓpinqui sīlitudine vite distāt tñ statu miserie qr ille hz corpus imortale ⁊ dotatū alīs dotibus nō aūt isti. pctōres ꝓo distant vtroq̄ mō. Sed post resurrectionē boni erūt vtroq̄ mō sīles. mali ꝓo neutro. qr hēbūt q̄dē corpus immortale sz tñ miseruz ⁊ passibile. Debem⁹ aūt q̄rere ꝓpinq̄re ei: qr in eo ola bona sunt Amb. li. de ꝑgi. Ois alia accedat ad xpm qr ola xps est nobis. Si vulnere carere desyderas medicus est. si febrib⁹ estuas fons est: si grauaris iniq̄tate: iustitia est: si auxilio indiges ꝑtus est. Si mortē times vita est: si celū desyderas: via est: si tenebras fugis lux est. si cibū q̄ris: alimentū est. Hec ille ¶ Quātū ad scōm tangunt infirmi insanabiles: cū dr (Et murmurabāt). i. iniuste ꝙquerebant. Est aūt sciēdū q̄ de murmure fere nihil dicūt sancti. Videt autē dicendū sic. Nā murmurare ꝑm multos dictū est per sīlitudinē ad mutire: quod est ꝓpriuz mutoꝝ: vel loq̄ nō audientiū. Jdeo murmur ꝓmo dictū est q̄libet locutio submissa vel clāculo. aut certe ⁊ submissa ⁊ clāculo facta. Et inde metaphorice riu⁹ etiā aq̄ dr murmurare. Sz qr talis locutio frequēter fit iniuste: dictuz est scōo murmur q̄rela iniusta. Et intellige clanculo ⁊ angulariter facta. qr non est murmur sī q̄s etiā iniuste q̄rat coram ꝓside. ¶ Est aūt q̄rela iniusta dupl̄r. s. rōne obiecti: qr. s. q̄s q̄rulat de re iusta sicut iusti faciebāt q̄relā de mia saluatoris ad miseros: ⁊ rōne modi: qr. s. hz q̄s q̄rat de reiniusta: tñ nō debito mō. i. non vbi q̄ ⁊ q̄uo oꝑz. Et isto mō murmur ē iuxta vsu loquētium: sicut religiosus dr murmurator q̄n aliq̄d iniustū q̄dē patit: sed tñ nō exponit ꝑlato narrationē suā: sed alīs q̄rū nō ꝓest ei ꝓuidere. Et sic tribus modis sumit. Et ꝓpto q̄dem mō pōt esse sine pctō. Vñ Jo. v. dr Murmur multus erat in turba de eo. Et seq̄t. Quidā eñ dicebāt: qr bon⁹ est alī aūt nō: hz seducit turbas. Sz scōo ⁊ tertio mō semp est pctm̄: hz non semp mortale: nec semp veniale: hz hz ꝓditionē pſonaz. Ō q̄s murmurat ⁊ negotioꝝ ⁊ aliox (phariseī) q̄dā scz religiosi apparēt ⁊ nō vere iusti: dicit a phares q̄ ē diuisio: qr a reliq̄s erāt vestitu aliq̄l̄r ⁊ ꝙuersatiōe diuisi (⁊ scribe). i. legis doctores dicti nō ascribēdo: sed a sciēdo vel docēdo scripta (dicētes: qr hic). i. mūdi saluator quē ex cōceptu isti maligni notare nō volūt (pctōres recipit) nō ad hospitiū: qr illud nō habebat: hz ad familiaritatē: in quo notāt eū de mala vita (⁊ māducat cū eis) in domi⁹ eoꝝ: sicut dr de leui. Mar. ij. ⁊ Lu. v. ¶ Est aūt sciēdū q̄ xps ex magna dispēsatiōe cū pdictis māducabat. Inter iudeos eñ erāt quidā superstitiosi diligētes vite austeritatē. Quidā assueti terrenis diligētes vite cōitatē. Quidā curiosi diligētes miraculoꝝ nouitatē. Christ⁹ igitur sect⁹ sicut venatores: alia aliq̄s ꝓuocans insequētes vt in alterā incidat. Nā misit Joānē cū vita austera: vt sic ꝙueniret superstitiosos. venit ipse in cōi vita mandūcās et bibēs cū pctōribus: vt sic ꝙueniret assuetos terrenis. venit cū miraculis: vt ꝙueniret curiosos. Sz ō ola pdicta stetit fortis in deoꝝ malitia. Nō dicit Mat. xj. Venit Joānes non mādūcās nec bibēs: ⁊ dicūt: demoniū hz bet. Venit filī⁹ hois mandūcās ⁊ bibens: ⁊ dicunt. Ecce hō vorax: potator vini: publicanoꝝ ⁊ pctōrū amicus. Miracula etiā eius dicebāt fieri in virtute beelzebub: vt frequēter dictū est. ¶ Nota tñ q̄ xps nō dixit vitā cōem solum ꝓpter hoc: sz vt eum oēs possent imitari: qr datus est a deo in exemplū nō solū religiosis: sed omnib⁹ christianis. Et sententia hec est sancti Tho. in. iij. parte. Existimabant aūt isti xpz ⁊ alios iustos inquinari ex cōuersatione familiari pctōꝝ: sicut ⁊ Simon pharise⁹ ex ptactu magdalene. Petrus raueñ. Errās pharisee. Lutū tāgit sol sz nō imutat medic⁹ tāgit vulnera: sz ipm̄ putredo nō corrūpit. reus tangit iustū iudicē sz ipm̄ maculare nō pōt. Hec ille. Vbi xpm̄ dicit solē: medicū ⁊ iudicē Greg. aūt in homil. ex his elicit q̄ vere iusti sunt misericordes apparēter iusti crudeles. vñ ait. Ex qua re apte colligit qr vera iustitia cōpassionē habet: falsa dedignationē. Quāuis ⁊ iusti soleāt recte pctōrib⁹ indignari: sed aliud est qō agit typo supbie: aliud qō zelo disciplinē qr iusti ⁊ si foris increpatiōes p disciplinā exaggerāt: int⁹ tñ dulcedinē p charitatē seruāt. Preponūt sibi in alīs ipsos plerūq̄ quos corrigunt. Qō agētes p disciplinā subditos: ⁊ p humilitatē custodiūt semetipos. At ō hi qui de falsa iustitia supbire solēt: ceteros quoulibet despiciūt nulla infirmantib⁹ misericordia condescendūt ⁊ quo se pctōres esse non credunt: eo deterius pctōres fiunt. De quorū numero pharisei erāt: qui diudicantes dñm q̄ pctōres susciperet arēti corde ipm̄ fontē misericordie reprehendebant. Hec ille. Sed ō istos xps arguit ex duplici similitudine ouis. s. et drachme pdite vt dicet. ¶ Moraliter aūt sciendum est q̄ isti infirmi insanabiles errabant. Prio: qr istos reputabant pctōres: cum essent penitētes. ⁊ Scōo qr se iustos putabāt cū eēnt supbi. Ex qb⁹ ꝙueniebat q̄ nō cōpatiebant. Debem⁹ ergo. Prio vitare ne quēq̄ cōdēnemus ⁊ iudicem⁹ sue salutis imemoꝛes. Jmo semper debemus hoiem q̄ peccauit existimare esse penitētē: nisi euidēter ꝓstet in oppositū. Debemus scōo cauere pctā spūalia: qr sunt grauiora ⁊ periculosiora quantū ad hoc q̄ min⁹ cognoscunt. Debem⁹ tertio cōpati infirmis. Cū aūt in ꝓmo ꝑpenitētie sit cōsyderare tria. s. naturā ⁊ culpā ꝓteritā ⁊ gratiā quā est adēpt⁹. Prio debem⁹ cōpassionē. ⁊ Scōo districtā correctionē. Greg. Oportet vt districte discutiamus: quia districtionem debemus

vitijs:cōpassionē nature. Tertio ꝯo debemus cōgratulationē iuxta illud Luce.xv. Epulari et gaudere oportebat ꝛc.

¶ Quātū aūt ad tertiū dñs arguēs contra istos tangit eos q̄ oino sunt sani.i. iustos nō indigētes penitentia. Uñ sequit. (Et ait ad illos parabolam istā) Et quo ptz q̄ literalē sensum opz ex metaphori co significato accipere: cū euangeliuz sit parabolicū (dicēs. Quis ex vobis hō). Est aūt sciendū q̄ ẽ ad ꝓpria significata termino⁹ ista parabola ad eos q̄bus loq̄bat ptinebat: sed tñ ẽ ad translumptiua q̄ l̄ra lem sensum faciūt ptinet ad deū. Uñ ait Gre. silitudinē dedit quam ꝛ in se hō recognosceret: et tñ ad autorem hoim ptineret. Iste ergo hō est deus (q̄ hz cētū oues). i. vniuersitatē angelo⁹ et hoim: fm Gre. ꝛ Cyrillū. Cētenarius cū pfectus est numer⁹ ex decē decadib⁹ cōstitut⁹. Dr̄ cū pfect⁹ numer⁹ q̄ est quadratus. cui⁹ tradit ē decē. iij. di. xlij. naz decē decies sunt cētū. (Et si) p q̄ (pdidit vnā ex illis) Gre. Una ouis tūc perijt q̄n hō pascua vite dereliq̄t. Hec ille. Nō ne dimittit nonagintanouē. i. angelorum numer⁹ (in deserto). i. in celo fm Grego. q̄ hō peccādo deseruit, ꝛ cū desertum quasi derelictū (ꝛ vadit) ad terras p incarnationis mysterū (ad illā q̄ perierat donec inueniat illā?) Gre. vt pfecta summa ouiū integraret in celo: hō pditus q̄rebat in terra. Hec ille. Nec tñ hz Cyrillū fuit crudelis ad alias derelictas i deserto: q̄ dimisit eas in tuto sub dextera dei. Gre. Nisi. Cū aūt pastor inuenisset onē nō puniuit: nō duxit ad gregē vrgēdo ſz supponēs humero ꝛ portās clemēter: annumerauit gregi. Hec ille. Jō subdit. (ꝛ cū inuenerit eā iponit in humeros) s. Beō. Humer⁹ xp̄i crucis brachia sunt. Ille peccata mea deposuit: in illo nobili patibulo reqeui. Hec ille Gre. Onē ergo hūeris suis iposuit: q̄ hūanā naturā suscipiens pctā nr̄a ipe portauit. Hec ille. (gaudēs) in suis doloribꝰ p nr̄a salute. Fruebat̄ em̄ in cruce iuxta doctrinā. s. Tho. iij. p. q. xlvj. (Et veniēs domū) in celū p ascensionē (cōuocat amicos ꝛ vicinos). i. angelo⁹ choros fm Greg. q̄ sunt amici obsequēdo volūtati ꝛ vicini cōicādo eius luci ꝛ claritati. Sunt autem fm Theo. oues seu bestiales respectu dei. sed vt rōnales sunt vicini. Sūt ergo dei amici. ꝓmo q̄ eius secreta vidēt iuxta illud Jo. xv. Uos aūt dixi amicos q̄ omnia q̄ audiui a patre meo nota feci vobis. Scōo q̄ suam volūtatem diuine in oibus cōformant: Tulli⁹. Uera amicitia est idē velle ꝛ idē nolle in reb⁹ honestis. Tertio q̄ eius voluntatē semp adipiscēt. Joā. xv. vos amici mei estis si fecerit̄ q̄ precipio vobis. Sūt aūt dei vicini rōne ꝓpinquitatis in natura: q̄ min⁹ ab eo distant q̄ cetere creature q̄uis ꝛ ipsi in infinitū distent. (Dicēs illis. Cōgratulamini mihi: q̄ inueni onē meā q̄ perierat.) Jn his apparet amor dei ad hoiem q̄ ad tria. ꝓmo in creādo q̄ ipe hoiez fecit innocētē: q̄ ouē. sed ipse errauit vt ouis q̄ perijt: ꝛ de oue factus est lup⁹ ita seuus vt pastorē occiderit: ꝛ oues iugulauerit. Mat. x. Ecce ego mitto vos sicut oues inter lupos. Scōo in recreādo: q̄ p ditum cū magno labore recuperauit: q̄ notat in inuētione. Et cū illa inuētio sit redēptio p sanguinem pastoris: tñ ipe dicit eā inuētionē: q̄si p nihilo reputās id q̄ dedit. Cañ. vlti. Si dederit hō oēm substantiā domus sue p dilectione quasi nihil despiciet eā. ꝛ Tertio in glorificādo q̄ notat in reportatione ꝛ cōgratulatione. Sz q̄re nō dicit. ꝓgratulamini oui cui magis videbat esse de ista inētione gaudendū? Gre. in homil. Hoc iō dicit: q̄ ei⁹ est gaudiū vita nostra. ꝛ cū nos ad celuz reducimur solēnitatē letitie illius iplemus. Hec ille. (Dico vobis q̄ ita) Jste textus vī esse corrupt⁹. Nā. s. Tho. i. p. q. xx. p ly ita ponit mai⁹: Si tñ ver⁹ text⁹ hz ly ila: ponit p ly magis vel mai⁹. Et s. Tho. allegat sniam ꝛ non verba (gaudiū erit in celo) deo ꝛ ā gelis. Gaudiū de nostra cōuersione est angelis. ꝓmo q̄ vidēt sue custodie tā gloriosum fructum. Scōo q̄ videt ex pctōribus suā ruinā resarciri ꝛ restaurari. Tertio q̄ vidēt se in laudādo deū tale habere ꝓfectiū. Quarto q̄ ꝓpter eoꝝ defectū quo defectū nostrā salutē: cū sint maxime caritatiui ꝛ amorosi. Gaudet etiā tota trinitas. Et ptz q̄dē q̄ sicut pr̄ terrenus gaudet de filio suo q̄n cōcipit ꝛ ozit et ablactat: ꝛ actus grādis ad mensam recipit. Jta inter celestis gaudet sup ꝓspirituali filio recepto p cōrritionē seu ꝓceptionem doctrine ꝓpositi: ꝛ noto in cōfessione. ꝛ ablacta to in perfecta cōuersatione: ꝛ recepto ad mensam in glorificatione. Et filius silr. Scōo: q̄ videt effectū sue passionis. q̄ notat in parabola de oue imposita humeris. ꝛ Scōo: q̄ videt in peccatore reformationē imaginis dei: ꝛ ꝓh assimilationē ad ipsum filium qui est imago patris. q̄ notat in parabola de drachma i imago regis refulget. ꝛ Tertio q̄ videt reuersionē fratris sui ꝓditi. q̄ notat in parabola de filio ꝓdigo. Et similiter iustus: q̄ debet inhabitare. Secundo q̄ recuperat membrum suum: q̄ debet vificare. Tertio q̄ recuperat vas suum. quod debet implere. Unū est tñ gaudiū patris filij: spiritussancti sub oibus istis rōnibus ꝓpter vnam trium immensam caritatem: sed tamen iste rōnes gaudē habēt aliqualem assimilationē ad ꝓpria ꝑsonarū (super vno peccatore penitentiā agente. ꝛ q̄ sup nonagintanouem iustis q̄ nō indigent penitētia). i. plus q̄ supra aliquo eorum q̄ sunt de tali numero. Hoc autem videtur falsum: q̄ de maiori bono maior⁹ est gaudiū. Est aūt maior bonū semp ꝓmouere bonū vitā: q̄ aliq̄n interrūpere p pctm̄ et postea penitere. Ad hoc dr̄ dupl'r. ꝓmo em̄ dr̄ q̄ de⁹ sup penitēte pl⁹ gaudet q̄ sup inocēte. si sim pr̄. q̄ ad aliquā rōnē gaudij: q̄ est i penitēte ꝛ nō in inocēte: vt puta rōne pnie. Sz scōo. s. Tho. vbi. s. dicit q̄ ceteris paribus magis semp amat innocētē q̄ penitēs. sz tñ aliq̄n est econuerso q̄n. s. penitēs resurgit melior ꝛ feruētior innocēte. Et hec est sniа etiā. Gre. q̄ ponit exēplū de milite post fugā melius pugnante: q̄ ꝙ nunq̄ fugit ꝛ de terra q̄ post spinas vberior est nō spinosa. Deinde subiungit. Sed inter hec sciēdū est q̄ sunt plerig iusti in quoꝝ vita tm̄ est gaudiū vt eis ꝙlibet pctōr pnia ꝓponi nullatenꝰ possit. Hic q̄ colligendū est quātum deo gaudiū faciat q̄n humiliter plāgit iust⁹. si facit in celo gaudium quādo hoc quod male gessit p pniam dānat iniust⁹. Hec ille. Tales igit indigēt pnia ornāte ꝛ cōseruāte: nō aūt purgāte. Est em̄ triplex pnia. s. purgans: vt pnia Magdalene. et ornās: sicut Joānis baptiste. Berñ. Cōfessio peccatorū purgat ꝛ iustū ornat. Et cōseruās fm illud. j. Cor. xi. Castigo corpus meū ꝛ in seruitutē redigo: ne forte cū aliis ꝓdicauero reprob⁹ efficiar. Et intellige q̄ nō indigent purgāte inq̄ntum iusti. secus inq̄ntū aliquo modo saltē venialiter delinquētes. sed hec nō est ꝓpria pnia: cū nō requirāt venialia sacrm̄ penitētie: nec etiā contritionē actualē sed virtualē. Alia est similitudo de perdita drachma. Ide q̄ est sciēdū q̄ medicus cōstitutus inter infirmos sanabiles ꝛ insanabiles oñdit penitētes eē recipiēdos tribus parabolis. s. de oue: de drachma: ꝛ de filio ꝓdigo: q̄ post illas duas sequit. Sicut em̄ tris inducūt hoiez ꝑcipue ad miserandū. s. simplicitas ꝓpinq̄tas ꝛ vanitas. Jta etiā hec tria inducunt: vt ita dicā deū ad miserādum penitētib⁹. Primum est nostra simplicitas respectu hostis tam astuti. i. diaboli. ꝛ ad hoc ptinet parabola de oue. Secūm ꝓpinq̄tas quā nobiscū Ihūs Hebr. ij. Nusq̄ angelos apprehēdit sed semē abrae apphendit. Et ad hoc ptinet parabola de drachma: in qua est imago regis ꝛ supscriptio nois ei⁹: sicut hō est ad imaginē dei. ꝛ a christo dicitur christian⁹. Tertiū nr̄a vnitas ꝛ pauptas seu infirmitas. Et ad hoc ptinet parabola filij ꝓdigi dicētis. Quāti mercēnarij in domo pr̄is mei abundāt panibus ꝛc. (Aut q̄ mulier). i. aut si qua seu aliq̄ vl' quis mulier: (hñs drachmas decē) supple est. Sicut autē dicit magist. histo. drachma drachmatis est gen⁹ carminis. iuxta illud. Dulcia cātica drachmatis. Sed drachma drachma est ūrta pars stateris. Et vt subsequēter idē ait est nūmus habēs imaginē regis ꝛ significat hoiem ad imaginē dei factū. Sicut aūt supra pastor deū significauit ita ista mulier significat dei sapiētiā: sz Gre. in homil. q̄ vt idē dicit decē hz drachmas i. nouē ordines angelorū ꝛ hominē. Dicit aūt divina sapientia mulier. ꝓmo ꝓpr̄ speciositatē delectabilē. Sap. vij.

cãdor est lucis eterne ⁊ splẽdor sine macula bonitatis illi⁹. Scõo ꝓpter fecũditatẽ Einsdẽ. vij. Venerũt mihi oia bona pariter cũ illa. Tertio ꝓpter cõpassionẽ. Piere. xxxj. In charitate perpetua dilexi te: iõ attraxi te miserãs. Quarto ꝓpter dulcedinẽ verborum. ps. ℔ dulcia faucib⁹ meis eloq̃a tua sup mel ori meo. Quinto ꝓpter interꝓtationẽ nois. Dicit em̃ mulier quasi molliẽs herũ ⁊ sapiẽtia dei emolliuit nobis herũ. i. deũ patrẽ: sicut hester asuerũ. Hester. ij. hõ ꝙo in statu inocẽtie fuit drachma. Prio ꝓpter roũditatẽ. i. imortalitatẽ. ⁊ Scõo ꝓpter mũditiã ⁊ claritatẽ: qr erat velut aurũ purũ nõ mixtũ cupro. ⁊ Tertio ꝓpter ꝓtiolitatẽ sicut ⁊ pecunia ẽ ꝓtiola cui obediũt oia. ⁊ Quarto ꝓpter regalẽ imaginẽ. ⁊ Quinto ꝓpter suꝑscriptionẽ. i. oim naturaliũ cognitionem. (Et si ꝓdiderit drachmã vnã) sicut ei accidit qñ hõ peccauit: vt dicit idẽ Greg. (Nõne accẽdit lucernã) Gre. Accẽdit mulier lucernã: qñdei sapiẽtia appuit in hũanitate. Lucerna q̃ppe iumẽ i testa ẽ. Lumẽ ꝙo intesta est diuinitas in carne. Hec ille. (Et euertit domũ). i. ꝙcutit nr̃az ꝓsciẽtiã ꝑm Greg. (⁊ querit diligẽter donec inueniat) Grego. Qr. s. cũ perturbatur conscientia hois reparat in homine similitudo cõditoris. Hec ille. Uel domũ euertit qñ mũdũ ꝓdicãdo cõmouit. (Et cũ inuenerit quocat amicos ⁊ vicinos) id est celestes virtutes ꝑm Greg. in homil. ⁊ Greg. nazan. que ꝑm Grego. in se amice sunt: qr obsequentes eius voluntati ⁊ vicine qr incorꝛorate (dicens. Cõgratulamini mihi quia inueni drachmã quam perdideram). Ita dico vobis gaudiũ erit angelis dei ⁊c. Greg. in homi. Penitẽtiã agere est ꝑpetrata mala plãgere: ⁊ plangẽda nõ perpetrare. Nã qui sic alia deplorat vt iterum alia committat adhuc penitentiam agere aut ignorat aut dissimulat. Hec ille. ¶ Moraliter ouis ani- J mal est innocẽs: nõ mordens dentibus vt canis ⁊ lupus detrahendo: nec impetens cornibus vt aries ⁊ taurus violẽter oppumẽdo: nec calcitrans pedib⁹ vt equus ⁊ mulus blasphemãdo seu male dicẽdo: nec dilacerãs vnguib⁹ vt leo et vrsus furiẽdo. Quẽ igit̃ xp̃i sciat se non esse qui ab oib⁹ ꝓdictis ũmunis nõ est. ¶ Itẽ moraliter mulier põt dici ꝓlat⁹ ꝓpter solicitudinẽ et partũ ⁊ difficultatẽ in pariendo fetũ tã in se ℔ in subditis. Hec si vnã drachmã. i. animã dei imaginẽ insignitã perdit: accẽdat lucerna ꝓdicationis oratio: meditatio: sancte viuẽdo: ⁊ euertat domũ ꝓsciẽtie peccatoris: ⁊ querat diligenter donec eam inueniat eductã de tenebris ⁊ puluerib⁹ pctorũ.

℔ Dñica. iiij. post Trinitatem.

℔ Tertus euã. Luc. c. vj.

ESTote misericordes sicut ⁊ ꝑr̃ vr̃ misericors est. Nolite iudicare: ⁊ nõ iudicabimini: nolite ꝙdẽnare: ⁊ nõ cõdẽnabimini. Dimittite: ⁊ dimittẽbimini. Date ⁊ dabit̃ vobis Mẽsurã bonã ⁊ cõfertã ⁊ coagitatã ⁊ supereffluẽtẽ: dabũt in sinũ vestrũ. Eadẽ q̃ppe mẽsura q̃ mẽsi fueritis remetiẽt vobis. Dicebat autẽ illis ⁊ sil̃itudinẽ. Nũq̃d põt cec⁹ ce cũ ducere: nõne ambo in foueã cadũt? Nõ est discipul⁹ sup magistrũ. Perfect⁹ aũt oĩs erit si sc̃t sicut magister ei⁹. Quid aũt vides festucaz in oculo fratris tui: trabẽ autẽ que in oculo tuo est non consyderas? Aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater sine eiciam festucã de oculo tuo: ipse in oculo trabẽ nõ vides? Hypocrita eijce primũ trabẽ de oculo tuo: ⁊ tũc ꝑspicies vt educas festucam de oculo fratris tui.

ESTote misericordes ⁊c.) Lu. vj. in ꝓsenti euãgelio christus admonet omnes fideles ⁊ specialiter ꝓlatos. ⁊ cõtinet tria puncta. que sunt Cõmunis exhortatio. Exhortationis ratio: ⁊ Specialis admonitio. ¶ Quantũ ad primum exhortatur christus omnes ad dulcem misericordiam: qr misericor- D die opera sunt de ꝓcepto vt dictũ est ria secunda post primã dñicã quadrage

sime. Dicit ergo (Estote misericordes.) Est aũt mia vt dicit. s. Tho. j. pte. q. xxj. ar. iij. q. xxx. cordialis cõpassio seu tristitia de aliena miseria q̃si possum⁹ subuenire: cõpellimur seu ꝓuocamur Beda. Magnũ ꝓconiũ pietatis. Reddit em̃ hec vtri⁹ nos cõformes deo: ⁊ quasi q̃dã signa sublimis nature nr̃e imprimit aiabus. Hec ille. Unde subdit (sicut p̃r vester celestis misericors est. Ubi notandũ est ꝑm. s. Tho. j. par. vbi. s. q⁹ in deo nõ pũt esse ipsa essentia mie vt est. s. passio appetit⁹ sensitiui: cum nõ possit tristari vel pati ꝓpr̃ nec cõpati: ⁊ est in eo mia metaphorice: sicut et ira in ℔tũ habet effectũ misericordie: q̃ est subuenire misero. Hũc em̃ ipse maxie efficit. Itẽ est in eo mia vt sonat actũ volũtatis q̃ voluntas subuenire misero: licet nõ vt sonat actũ sensualitatis: vt dictum est. Et hec pl⁹ in deo ℔ in hoie est: nec põt hõi hoc ei ℔ri. Qñ ly. sicut: nõ cẽsitatẽ: ⁊ ꝑ sil̃itudinẽ ⁊ imitationẽ quãdã ꝓportat. Subdit aũt modos qb⁹ ꝓmo miseremur ℔ nõ iudicãdo seu nõ ꝙdẽnando: ⁊ dimittẽdo: ⁊ exhibẽdo. Ois em̃ mia exhibita primo est quoddã bonũ quo subleuatur miseria ei⁹. Dupl̃r aũt exhibet bonũ primo. Primo. i. positiue dãdo aliq̃d ꝓra eleemosynã corꝛoralẽ vel spũalẽ: ⁊ ℔tũ ad hoc ꝛ: Date ⁊ dabit vobis. Secundo negatiue: qr. s. cessat ab inferẽdo malũ. Carere em̃ malo ẽ q̃ddã bonũ. ꝑm ꝙhm in li. ethi. ⁊ sil̃r nõ inferre malũ est bñ facere qr est facere q⁹ q̃s careat malo Et hoc est dupl̃r. Prio ℔tũ ad op⁹: sicut cũ quis nõ detinet vinctũ cũ possit: sut nõ vlasciẽ iniuriã: ⁊ ℔tum ad hoc dicit: dimittite ⁊ dimittet vobis. Et Scõo ℔tũ ad cogitationẽ ipsam: sicut cũ q̃s cessat male suspicari de fratre cui suspicando poterat inferre dãnum gloriã ⁊ famam et⁹ apud seipm denigrando. Et ℔tũ ad hoc ꝛ. Nolite iudicare ⁊ nõ ⁊c. Dñs ergo assignat tres spẽs misericordie exhibite primo ad quas omnis misericordia reducit: ꝑm. s. Tho. j. par. vbi supra Dicit ergo. [Nolite iudicare] temere de occultis: vel de his q̃ bono et malo animo fieri possunt. Ubi aduertẽdũ est duplr esse iudiciũ. Quoddã large dictũ: qõ est oĩs vera determinatio: eo mõ quo dicere cõsuemus q⁹ cec⁹ de colore non iudicat: ⁊ hoc licitũ ẽ℔: ⁊ de hoc nõ intẽdimus. Aliud vero qõ est iudiciũ ꝓprie ⁊ est in mẽte actus: quo scz de aliquo iudicamus: an bñ vel male actum sit. Et hoc dupl̃r est. Unuz scilicet quod est de seipso quod vocatur iudicium discussionis: qõ licitum est ⁊ laudabile: de quo ẽt nõ curam⁹. Aliud qõ est de alio ⁊ est duplex. s. licitũ et illicitũ. Licitũ est duplex. s. vnile. i. iudiciũ suspitiosum sine assensu rõnis ad obuiãdũ ⁊ tolerabile: vt iudiciũ determinatiõis de apertis malis. Illicitũ aũt tripler est. s. vsurpatũ: qõ. s. fit ab eo q̃ nõ habet autoritatẽ: ⁊ puersum qõ fit ꝓra iustitiã: ⁊ temerariũ: qõ ex leuib⁹ ꝓcedit signis interꝓtando intẽtionẽ siue iudicãdo ó futuro statu hois: siue sententiando de occultis. Et hoc ꝯz tres gradus. Primus est cũ q̃s ex leuib⁹ signis dubitat de alicui⁹ bonitate. Scõs cũ firmiter iudicat ⁊ sentit ó alicui⁹ malitia. Tertius est qñ vteri⁹ ꝓcedit ad ꝙdẽnandũ ad penã. Est ergo ꝑcm̃ mortale iudicare multis modis. Prio si iudex ex leuibus signis cõdemnet aliquem de pena notabili. Scõo si quis ex leuibus signis firmiter credat aliquẽ peccare mortal̃r: vt accidit qñ res est occulta vel in se indifferẽs: qr fit iniuria primo de quo teneor bñ sentire sec⁹ si iudicarẽ de veniali: quia iniuria nõ est notabilis. Tertio qñ iudiciũ est iniustũ de re notabili. Quarto quãdo est vsurpatũ Licitũ est aũt iudiciũ. primo qñ iudex ꝯz autoritatẽ ⁊ iudicat recte ꝯz ap⁹batas ꝑ eũdẽtiã testiũ: aut ex suspitiõe violẽta. Si aũt sit tm̃ ꝓbabilis ꝙ indicere purgationẽ canonicã. Scõo licitũ est ẽt nõ iudici iudicare. i. credere in manifestis. Tertio qñ habenẽ ꝓbabilia signa: hoc ei nõ est mortale. s. ex ꝓbabilibus signis credere firmiter q⁹ aliquis aliq̃ mortale ꝑmisit. ꝑm Archi. ij. par. iij. c. viij. Licet dicat hoc esse cauendũ. Est aũt ꝓbabile qõ videt oĩbus aut pluribus ⁊ maxime sapiẽtibus. Et his aut oĩbus aut plurib⁹ aut ꝑcipuis. vt ptz ex. j. Topic. Unde de his s. Tho. ij. ij. q. lx. Hic autẽ loquimur dñs de iudicio temerario ꝑm Aug. Nõ iudi- F

care nāq; isto mō est misereri. Sicut eſſ carere malo qō ineſſe potuit est quoddā bonū: vt ptz.ij. phys. ita nō inferre malū cū quis possit est facere bonū aliquo mō vt dictum est. Hortat ergo dominus ne sic iudicemus: maxime cū seueritate aliena discutiēdo. Chry. Nec facile reperies quemq; neq; patrem familias: neq; claustralē expertē erroris huiꝰ. Sūt aūt hec diabolice tētationis insidie. Nā qui seuere discutit aliena: nūq; ꝓpriorū reatuū merebit veniā. Unde sequit (z nō iudicabimini) Sicut eſſ pius et misericors ꝑmit peccatoꝝ timorē: sic seuerus: z dirꝰ adiecit criminibꝰ ꝓpriis. Hec ille. Greg. nasen. Nō ergo cū acrimonia ꝑcipitetis in cōseruos sententiā. Hec ille. (nolite cōdēnare vt nō cōdēnabimini.) Hic repetitur idem ſm predictū Greg. Unde hic est sermo de ꝓdēnatiōe mētali temeraria: nō aūt de iudiciali: qz male faceret iudex nō condēnando quē debet cōdēnare. Repetitur aūt bis ne quis credat esse leue pctm temerarium iudiciū qō hoiem tāgit in honore. Nō est autem estimādū q; qui ꝓximū non iudicat vel ꝓdēnat: ipe nō sit cōdēnādus si male faciat: ſz iō sic dr: qz q; iudicat temerarie: cū ipm suū iudiciū sit pctm ꝑ eo iudicabiꝝ z ꝓdēnabiꝝ: qō nō eēt si nō iudicasset Uel hoc iō dr: qz nō iudicare est misereri: misericors aūt misericordiā cōsequeꝝ plꝰ vel minꝰ ſm sue misericordie quātitatē. (Dimittite) iniurias vt nō inferatis ꝑ eis mala q; potestis (z dimittet vobis) pctm vestrū. Uel vt alia litera habet (z dimittemini). ſ. a pctō qō vos tenet in seruitute: ad cuiꝰ remissionē valet misericordia ꝓximo exhibita z a diabolo: q; vos ꝑ pctm strauit z addixit seruituti: z a deo: q; vos alligauit pene eterne infernali: si nō estis ꝓriti vel ꝑali purgatorij aut huiꝰ mūdi si estis qdē cōriti: sed nō exhibuistis satisfactionē plenā (Date) ſcz elōſynas z bñficia fratribꝰ vestris (z dabiꝝ vobis) ſcz in pūi gra z ꝓsolatio a deo: z in futuro vita btā. Beō. Hic dimittere nos iniurias dñs z dare bñficia iubet: vt z nobis peccata dimittant: z vitā deꝝ eterna. Hec ille. ¶ Moraliter nō dixit xp̄s Estote potentes sicut pater vester potēs est: vel sapiētes: vt diuites: ſz misericordes: qz appetibꝰ potētie habet delectionem: iuxta illud ps̄. Delectasti eos dum elenarent: vt ptz etiā in Lucifero. q; aliquo mō appetijt potentiā. i. superioritatē z ꝓncipatū: z appetitꝰ sapiētie inflationē: qz sciētia inflat. ſ. Cor. viij. Et diuitie oblitionē: qz succedētibꝰ ꝓ speris oblitꝰ est inter pretis sui. Gene. xl. Sz misericordia spōdet celeſtē regni possessionē. Unde xp̄s in die iudicij vt patet Mat. xxv. non dicet: venite potētes: sed venite q; potētes estis &c. Esa. v. nec venite sapiētes: sed qui sapiētes estis i oculis vestris: vt ibidē dr nec venite diuites: sed vobis diuitibꝰ q; habetis hic ꝓsolationē vestrā. Dicet aūt venite benedicti patris mei. i. misericordes. Esurini ei z dedistis &c. Uñ deꝰ vt nos iduceret ad hāc pietatē imp̄sit eā oſtꝰ creaturis nobis manifestis. ſ. sensibilibꝰ (Uñ Job. xij. Interroga iumēta. i. ꝓsydera: z docebūt te ſ. pietatē volatilia celi z iudicabūt tibi. Loq̄re terre z rūdebit tibi: z narrabūt pisces maris. Nota ꝓmo iumēta. hoc est ptz i elephātibꝰ: qz si vnꝰ ceciderit: alū currūt ad subueniendū: z in equabus: qz si vna morīt alie filiū suscipiunt ad nutriēdū z in leonibꝰ: qz parcunt pueris z infinitis aialibꝰ: nisi magna fame vrgeāt. Nota scōo in volatilibꝰ celi vt patet in ciconijs q; ſm Ambr. in hexame. parētes suos senes collocāt i nido ac nutriūt Et in aq̄la q; solā ꝑdā nō cōedit ſz partē sequētibꝰ se ouibꝰ dimittit: z in cobar q; auis sic dr arabice. q; filiū aq̄le ab ea reiectū (eiecit eſſ vnū enidoq; tres habuit ꝓpter laborē pascēdi nutriēdū suscipit Nota tertio terrā. Amb. Noli esse deterior in sensibili elemēto qō fructꝰ quos affert nō suis vsibꝰ vēdicat ſz tuis ministrat obsequijs. Tu ꝯo solꝰ fructꝰ illius iuadis z tibi ꝓcludis. Et idē est de aliis corporibꝰ simplicibꝰ maxime celo. Nota vltio pisces vt ptz in delphinis: q; homines mortuos deferūt ad littus z in cōchis q; cū semp sint clause: quidā pisces eis defert alimentū qō eis ad suā presentiā apertis infert z recedit. ¶ Quantū ad scōm tangit rō quare debemus ꝓximo misereri: ꝓcipue ꝗtum ad dare bñficia: z non irrogare actualiter mala. qz ſ misericordia apud deū magnam obtinet remunerationē. ꝓto quo sciēdū est q; supra dñs est hortatꝰ ad remittendū iniurias inimicis: z dandū el̄as pauperibus. Jsti ergo dicunt nobis retribuere iniustum sunt cū q; nobis fiat retributio ozādo ꝓ nobis: vel qz eorū meritis nobis retribuit: qz sunt causa sine qua nō. sicut ligna sunt causa q; ignis cōburat. Retribuunt aūt nobis multiplicia bona ꝓ talibus operibꝰ. Dicit ergo [Mēsu rā bonā] quo ad bona fortune [z coagitatā]. i. cōcussam vt pluo capiāt: quo ad bona nature: puta sanitatē z hmōi: (z cō fertā). i. nō rasilē sed cumulatā: quo ad bona gr̄e (z superfluentē). i. magnifice cumulatā quo ad bona gr̄ie (dabūt) patres z inimici (in sinū vr̄m) ꝯāq; retribuētes ꝓ eo qō exhibuistis eis. Uel ꝑ hec ꝓla significatur qō ꝑ dictis operibꝰ dñs retribuet nobis in beatitudine aliquid dignius q; fuerint ipsa nostra opera ex se: sicut mēsura cōferta a liquid plꝰ est q; bona. i. legitima tantū. Beda. Sicut si farinam sine paucitate mēsurare velles z cōferres z cogitares: z superefflunderes abūde: sic dñs mēsurā magnā z superfluentē dabit in signū vr̄m. Hec ille. Et per sinum intellige intellectum in quo susciperet subiective felicitas: cū sit visio z volūtatē in qua susciperet ipsa cōsolatio immēsa consequēs visionem z ipsam essentiam anime in qua susciperet essentia gratie cōsummate. que gratia causabit in mente lumen glorie qō facit videre: z in voluntate charitatem que facit amare delectari: z frui. (Eadē quip mēsura qua mēū fueritis) in bñ operādo vel peccādo vt ait Beda (remetietur vobis) premiū aut pena. Theo. Interrogabit aūt aliquis fortassis subtilꝰ. Si eſſ superefflunenter reddit qūo eadē est mensura. Ad hoc qō dicimꝰ q; nō dicit in tāta mēsura remetiet vobis: ſz in eadē. Qui eſſ bñ fecerit bene fiet ei. qō est remetiri eadē mēsura. Sed superefluentem mensuram dicit qz milties bene fiet ei. Sic est z in iudicādo. Qui eſſ iudicat: z de inde iudicā accipit eandē mēsurā. Scōm vero q; ad plꝰ dijudicat qz sibi simile iudicauit: ſz hoc supefluēs est mensura. Hecille. Pōt dici etiā q; est eadē mēsura nō scōm quātitatē ſz scōm ꝓportionē: qz maiori merito maius redD detur premiuz: z minori minus: z sic de pctō z pena. Et ſm q; quisq; se habuit i operādo se habebit etiā proportionabiliter in recipiēdo: z hec videt esse intētio Theo. Sed nota q; essentiale ꝓmiuz ꝓportionabiꝝ meritis. i. opibꝰ donis nō ſm se ingrū opa sunt: qz nō merentꝰ illud ꝓmiū: sed ſm eoꝝ radicē q; sunt merita. i. charitatem z gratiam. Sed pena proportionabitur de meritis ſm se: qz licet opus nostrū ſm se nō mereaꝝ premiū illud: tñ mereꝝ penā. Et hoc loq̄ndo de pena sensus. Pena eſſ dāni cū sit privatio visionis dei cōmēsuratur visioni que debebatur: z cōsequēter gratie qua quis meruerat visionem. ¶ Moraliter sciendum est qō ad opera pietatis triplici ꝓmio inducimur: sed christus tāgit maximū quasi arguēs a fortiori. Premiū est tpale quo ad multiplicationē tpaliū ꝓuer. iiij. Honora deū de tua substantia &c. Cū frescuiusdā monasterij cuidā sctō patri vt legit in vitis patrū ḡrelā faceret q; monasteriū olim abūdās eēt tenue: dixit. Jn b̄ monasterio ꝓsueuerūt esse duo frēs socij. ſ. date: et dabiꝝ z vos expulistis fratrē date. z frater dabiꝝ idignatꝰ abscessit. Scōm est ispūale qō cōfitit in petōr remissiōe. Eccl. iij. Elemosyna pauperis nō erit hobliuīōe z sicut ire no glacies soluēt pctā tua. Scōo i gr̄e collatione. ij. Corin ix. Qui seminat in benedictionibꝰ de bñdictionibus z metet. scilicet graiā in presenti z gr̄iam in futuro. Tertio in gratie conservatione Eccles. xxix. Elemosyna gratiam hominis quasi pupillā conseruabit. Tertiū est celestiale qō hic tāgit: cū dr Mensuram bonā &c. Quidam eſſ dāt pauperibꝰ partē supfluorū. Quidā vero oia superfluua. de quibꝰ Lu. xiij. Qui hz duas tunicas &c. Quidā dant partem maiorem vt Martinus: q; dedit mediā necessariū chlamydem. Quidā ꝯo oia necessaria. ſ. ad decentiā de quibus Matth. xix. Ecce nos relinq̄mus oia &c. Primi habēt mēsurā bonā nisi duri fuerit in necessitate ex

trema vel vrgente. Scõi cõfertã. Tertij cogitatã. Quarti supefluentẽ: qz ſm q mẽſurãt in dãdo de⁹ mẽſurat in retri buẽdo. ¶ Quantũ ad tertiũ ſciendũ eſt q deus vult magis reddere cauſam q̃re debem⁹ miam exhibere ꝓmo ꝓtuz ad primã mie ſpẽm. Sed qz ꝓlati z ſupiores ꝑcipue habẽt frequẽter maiores occaſiones iudicandi ꝙ alij: ſiue qz plura vidẽt z ſciũt: ſiue qz videt naturalis inclinatio rectoris ſuſpicari de malis ad obuiandũ. Jdeo ponit ſpecialis monitio prelatoꝝ z oim q̃ habẽt alios dirigere z iudicare. cũ bz. (Dicebat aũt illis). ſ. apl̃is. q̃ vt dicit Cyrill. futuri erãt mũdi doctores (z ſimilitudinẽ) quo meli⁹ intelligerẽt qũo de alijs iudicarẽt: vt eos induceret ſpãlius ꝑ alijs ad remittẽdas iniurias: z eleemoſynas dandas: q̃ duo potiſſime ad ſupiores ꝓtinẽt. (Nũquid põt cecus cecũ ducere). q. d. Hoc ſine ſuo piculo facere nõ põt. Si em̃ vt ẽt Chry. periculoſum eſt ceco cecũ habere ducẽ: multo periculoſius eſt cecũ velle eſſe ducem ceci. (Nõne ambo in foueã cadũt.) q. d. ſic: niſi forte raro z in paucioribus. Jſta aũt ſimilitudo adaptat ad p̃miſſa quadrupl̃r. Primo ſm Cyrill. adaptatur ꝓlatis q̃ ad vtutes ꝓficiẽtes intellectũ: puta ſapiẽtiã z prudẽtiã. Nõ em̃ ſufficit eis eleemoſynã dare z iniurias remittere: ſz opz eos duces eſſe z alios ad hoc inducere. Nõ ergo debẽt eſſe ceci: qz nõ poſſent alios docere q̃ neſciũt. Vñ ſubditur. (Nõ eſt diſcipul⁹ ſup magiſtrũ). i. doctior magro. Eſt aũt ſciendũ q̃ ois hõ eſt diſcipulus dei docẽtis interi⁹ infundẽdo lumẽ nature intellectus z ꝓfotãdo illud: z docẽtis exteri⁹ p ſenſibiles creaturas. Diſcipul⁹ ergo alicui⁹ hois ſi plus capiat q̃ ſu⁹ magr̃. hoc nõ cõpetit ei inq̃tũ diſcipulus eius eſt. ſed inquãtũ diſcipulus dei eſt. z tũc efficit actu vt potenti a magiſter ſui magri. (Ultima ꝙfectio ad quã põt venire diſcipul⁹ hois vt ſic: ẽ vt ſciat q̃ ſcit ſuus magr̃. qz iſta ſola põt ab eo ꝓcipere. z ꝙ primũ ſic ꝓcipit deſinit eſſe diſcipul⁹. z fit cũ magr̃ reſpectu aliorũ. Jdeo ſubdit. (Perfect⁹ autẽ ois erit diſcipulus). ſ. vt ſic (ſi ſit ſicut magr̃ eius). i. ſi nouit es z eo mõ q̃ z qũo nouit ſuus magr̃. Scõo adaptatur ſm Theo. quo ad oẽs vt nõ iudicẽt ꝓcipue cũ ſunt in ſimili vitio: z ſpecialr̃ quo ad ꝓlatos quoꝝ ſpecialr̃ ẽ iudicare. Ait ergo. Si tu aliũ iudicas z ipſe in eiſdẽ pec cas: nõne aſſimilaris ceco cecũ ducenti. Qũo em̃ ille a te ducẽt ad bonũ: cũ z tu pecces. Nõ eſt diſcipulus ſupra magr̃m Si tu peccas q̃re magiſtrũ z ductorem putas: vbi erit q̃ a te diſciplinã reducẽt? Hec ille. Tertio adaptat ꝑz eũdẽ quo ad dare eleemoſynã: z iniuriã dimittendã: vt. ſ. aliquo iferẽte iniurias nõ ꝑdamus oculũ ꝑ ipatiẽtiã. vel aliq̃ petẽte eleemoſynã: nõ ꝑdam⁹ ꝑ auaritiã alioq̃ nõ poterim⁹ vitia eoꝝ curare cũ nr̃a mẽs ſit vitiata. Et ſubdit. Nõ eſt diſcipulus ꝛc. q̃ſi diceret. Si xp̃s magr̃ noluit vlciſci: ſed pati: quare vlciſci vis tu q̃ diſcipul⁹ es. Et ſi ipſe voluit largiri: tua ꝓfectio erit: ſi z tu talis fueris vt ille fuit. Quarto ꝑz Aug. adaptat ad mẽſurã de qua ſermo ꝓceſſerat. Ait em̃ vel iõ ſubiũxit. nõ põt cecus cecũ ducere: vt nõ ſperarẽt a leuitis accepturos menſurã illã de q̃ dixit. Dabit in ſinũ vr̃m: qz. ſ. decimas dabãt eisq̃ cecos dixit: qz euãgeliũ nõ tenerẽt vt illã remunerationẽ p diſcipulos dñi poti⁹ plebs inciperet iã ſperare. Quos imitatores ſuos volẽs oſtendere: addidit. Nõ eſt diſcipulus ſupra magiſtrũ. Hec ille. Jnducit aũt rurſus dñs aliã ſimilitudinẽ ꝛ indicãtes temere: ſiue ſint ꝓlati: ſiue alij q̃n ipſi grauioꝝ ſunt crimi nibus irretiti: cũ dicit. (Quid aũt). i. q̃re (vides). i. videre conaris (feſtucã). i. leue petm̃ cõparatione ad maius. Sciendũ ꝺo q̃ venialia ꝓparant feſtuce. Primo ſm gl. qz oculũ mentis ptũrbãt. ſz nõ op primũt vt mortale. Scõo ꝓp ſui leuitatem. vñ venialia dicũt modica. Eccl. xix. Qui ſpernit modica paulatim decidet. Tertio ꝓp ſui multitudine vñ z dicunt arena. Augu. Vitaſti grandia: vide ne obruaris arena. Mortalia ꝺo ꝓpter oppoſitas rõnes dicunt trabes (in oculo). i. in volũtate (fratris tui) quẽ temere iudicas (trabẽ autẽ). i. maius peccatũ (q̃ in oculo tuo eſt non conſyderas.) Hec em̃ magna eſt ſtultitia. Si enim tibi diſplicet peccatũ: debet tibi magis diſplicere

maius q̃ min⁹: et tuũ magis q̃ alienũ. [Aut qũo potes] ſine ꝓfuſione z rubore dicere fratri tuo. Frater ſine eiciã feſtucam de oculo tuo: z ipſe in oculo tuo trabẽ nõ vides]. i. nõ videre fingis. Tales ſm Theo. ſunt Hypocrite qui cõiter reprehendũt aliena pcã vt iuſti videãt. Vñ ſequit (Hypocrita erue primũ trabẽ de oculo tuo z tũc ꝓſpicies) ſine cõfuſione ꝓprie ꝓſcie [vt educas feſtucã de oculo fratris tui] Baſilꝰ. Videt reuera ico gnitio ſuiꝑ⁹ grauiſſimũ oim. Neq; em̃ ſolũ oculus exteriora vidẽs ſup ſe viſum nõ vtit: ſz z ipſe noſter intellect⁹ cũ alienũ velociter ꝓiectæ pctm̃ lent⁹ eſt erga ꝓpioꝝ perceptionẽ defectuũ. Hec ille. Mozal⁹ in hac parte chriſtus oñdit. Primo quales debeãt eſſe ꝓlati. qz debent oculos habere: ꝓ quo nota q̃ in ceło oẽs ſunt vidẽtes: z nullus indiget inſtructore. Hiere. xxxj. Nõ docebit vltra vir ꝓximũ ſuũ in iferno aũt oẽs ſunt ceci. Jdeoq; ceciderunt in foueã. i. penarũ abyſſum. Eſa. xxiij. Formido fouea z laqueꝰ ſup te q̃ habitatores terre. ſ. infernalis. Jn pñti aũt quidã ſunt ceci. ſ. ſubditi z illiterati z q̃dã vidẽtes. i. ꝓlati q̃ debẽt duos oculos ſplẽdẽtes habere. i. vitam et doctrinã. Sed ſi ipſi ſint ceci: ambo in foueã cadunt. Et peiꝰ eſt ceco duci a ceco q̃ carere ductore: qz ſi caret ꝺo tenta viã baculo ſcz nature inſtinctu. Gre. Cum paſtor ꝓ abrupta gradit: neceſſe eſt: vt ad precipitiũ grex ſequat. Nota. ij. Reg. v. qũo Jebuſei poſuerunt cecos z claudos ſup murũ hierl̃m in deriſum Dauid dicẽtes. Niſi abſtuleris cecos z claudos: nõ ingredieris huc. Jd ẽ niſi auferanꝝ ꝓlati ignorãtes z vitioſi q̃ſunt conſtituti in culmine: nõ põt xp̃s dñari in eccl̃ia. Et ſcõo quales debeant eſſe ſubditi: qz debẽt eſſe ꝓlatis reuerentes z obedientes: qũ notat cũ dicit: nõ eſt diſcipul⁹ ſup magr̃m. Et hoc etiã ſi ꝓlati ſunt mali qũ Chry. ſup Mat. oñdit dicẽs. Noles ab initio creati ſunt ꝓpt ſe: poſtea aũt ſacerdotes ordinati ꝓpter te ergo natura iꝑoꝝ eſt ordinatio aũt eoꝝ nr̃a. Si dñi vixerint eoꝝ eſt lucrũ. ſi bene docuerint nr̃m. Accipite ergo qũ vr̃m ẽ. Irequẽter de hoie malo ꝓcedit doctrina bona. Ecce em̃ vilis terra pretioſum aurũ ꝓducit nũq̃d ꝓpter terrã vilẽ ptioſus aurũ ptẽnit. Sed aurũ eligit z terra relinquit. Nã z apib⁹ herbe neceſſarie nõ ſunt. ſed flores herbaꝝ. flores autẽ colligunt z herbas relinquunt.

¶ Dñica. v. poſt Trinitatem.

¶ Textus euang. Luc. cap. v.

Factum eſt cũ turbe irruerẽt i ieſum: vt audirent verbũ dei: z ipſe ſtabat ſecus ſtagnum genezaret. Et vidit duas naues ſtantes ſecus ſtagnũ. piſcatores autẽ deſcenderãt z lauabãt rhetia. Aſcendẽs aũt in vnã nauẽ que erat Simonis rogauit eum a terra reducere puſillũ: Et ſedẽs docebat de nauicula turbas. Ut ceſſauit aũt loqui: dixit ad ſimonẽ. Duc in altũ z laxate rhetia veſtra in capturam. Et reſpõdẽs ſimon: dixit illi. Preceptor per totam noctẽ laborantes nihil cepim⁹ in verbo aũt tuo laxabo rhete. Et cũ hoc feciſſent cõcluſerũt piſciũ multitudinẽ copioſam. Rũpebat autẽ rhete eorũ z annuerunt ſocijs qui erant in alia naui vt venirent z adiuuarẽt eos. Et venerunt z impleuerũt ãbas nauiculas. ita vt pene mergerẽtur. qõ cũ videret ſimõ petrus. procidit ad genua ieſu dicẽs. Exi a me q̃ homo peccator ſum dñe. Stupor em̃ circũdederat eũ z oẽs q̃ cũ illo erãt i captura piſciũ quã ceperãt. Similiter autẽ Iacobũ z Ioannem filos zebedei qui erãt ſocij ſimonis. Et ait ad ſimonẽ ieſus. noli timere: ex hoc iam hoies eris capiens. z ſubductis ad terram naulb⁹: relictis oib⁹ ſecuti ſunt eũ.

Cum turbe irruerẽt ꝛc.) Luc. v. Jn pñti euã. tangunt tria puncta q̃ ſunt. Predicatio. piſcatio. z Vocatio. ¶ Quã tũ ad primũ literalr̃ ſciendũ eſt. q̃ ſicut dicit mag. hiſt. xp̃s trina

vice discipulos vocauit.primo vocauit andreā ꝛ vt credik Joānē ꝛ philippū et Nathanaelē;vt hꝫ Jo.j. Scō vocauit simonē:ꝛ vt credik andreā ꝛ filios zebedei:vt ōr hic. Et hoc fuit post ꝓuersionē aq̄ i vnū ſm eū:ſz qz ad ꝓpria ſūt reuersi:iō tres vocauit eosdē dū ābularet sec⁹ mare galilee:vt hꝫ Mat.iiij.ꝛ m ar.j.q̄dā tñ dicūt q̄ ista tertia vocatio et scōa fuerūt vna ꝛ eadē.ōr g̃ [cū turbe irruerēt i ieſū)vbi aduertēdū ē q̄ irruere i aliquē cōit ſm ꝓſuetū modū loq̄ndi ſcripturarū:portat aggredi ad occidēdū:ſz hic ponik iſte mod⁹ loq̄ndi ad ſignificādū ipetū ꝛ feruorē turbarū ad ſmones xp̄i. Nō ita ꝓcurrebāt ſcribe ꝛ phariſei:qz vt ōr Lu.x. abſcōdiſti ḃ.ſ.dulcedinē ꝓborū xp̄i a ſapiētib⁹ ꝛ ꝓrudētib⁹ ꝛ reuelaſti ea ꝓnulis iō adulescētule.i.aie fideles dilexēſt te nimis.cā.j.vñ ſubdik(vt audirēt ꝓbū dei)ꝛ ēt pp q̄dā alia ſicut.n.ōr chry. xp̄s pp̄m p tria attrahebat.ſ.gr̄oſā faciē:ꝛ dulcē ſmonē ꝛ ſtupēda miracula (ꝛipe ſtabat ſecus ſtagnū genezareth) erat āt ſm Joſephū hoc ſtagnū lac⁹ q̄dā p q̄ Jordanis affluit.de q̄ ꝛ de ei⁹ nob⁹ habes infra dñica.xij. Dicebak aūt aliq̄n ſtagnū aliq̄n lac⁹:aliq̄n mare ſicut ꝛ ois aquarū cōgregatio hebraico more (Et vidit duas naues)quarū vna erat Petri alia zebedei(sec⁹ ſtagnū) Cō em̄ erāt in ſtagno:ſz i terra:vel forte erāt in aqua:ſz ad litt⁹:ꝛ ſic dñr fuiſſe iuxta ſtagnū(Piſcatores aūt deſcēderāt de nauib⁹.ſ.(ꝛ lauabāt retia)tā nolētes piſcari. Et hoc vk q̄ tertia vocatio ſuprad̄icta ñ ſit iſta ſcōa de q̄ hic ōr.qz de illa,tertia dicit Mat.ꝛ Mar.q̄ ſimō ꝛ andreas mittebat rete in mare:filiꝫ ꝙ zebedei reficiebāt retia:ꝛ ad ḃ dici poſſet q̄ petr⁹ ꝛ andreas mittebāt rete:i mare:nō ad piscādū ſz ad lauādū. De alijs ꝙ ōr q̄ ſil lauabāt ꝛ reficiebāt retia ſm diuerſas ptes:vel q̄ dñr ꝫ piſcatores lauare retia:nō oēs:ſz q̄ ad nauē petri ptinebāt. (Aſcēdit aūt i vnā nauē(ꝓio ne ei turba corpozalr eēt infeſta nimis. Scōvt dicit Chry. ꝛten⁹ oēs añ facię haberet ꝛ nullū poſt tergū. vt ſic oēs viderēt illam glorioſaz faciē:ꝛ pciperēt ſuauiſſimū ſermonē(q̄ erat Simonis)qz hunc volebat apl̄os primū efficere:ꝛ rogauit eū a terra ducere puſillū. vt cōmodi⁹ ab ojb⁹ audirek ꝛ videret(ꝛ ſedēs docebat de naui turbas). Allegorice iſte due naues ſignificāt duos pp̄los.ſ.gētilē ꝛ Hebraicū vel ſynagogā ꝛ eccl̄iam. De hoc ſic ait Beḋ. Due naues circūciſionē ꝛ ꝓputū figurāt:q̄s videꝫ dñs in vtroq; pp̄lo.nouit q̄ ſunt ei⁹ ꝛ ad futere vite trāquillitatē quaſi ad littus vidēdo hoc eſt miſericorditer viſitādo:.puehit.piſcatores fūt eccl̄ie doctores :q̄ nos p rete fidei cōpḡēdūt:ꝛ q̄ſi littori ſic ire viuētiū aduehūt. Sz hec retia mō laxank in capturā:mō lota plicank:qz nō oē tp̄s ē habile doctrine:ſz nūc exercēda eſt lingua doctoris:ꝛ nūc ſuimet cura gerēda. Nanis Simonis ē eccl̄ia p̄mitiua:q̄ dñ vna dicta ē:qz multitudinis credētiū erat cor vnū ꝛ alia vna. Hec ille. Au. de pſ. euā. De aq̄ docebat turbas:qz de autoritate eccl̄ie docet gētes:reducere aūt a terra puſillū ſignificat tēperate vtendū ꝙbo ad turbas:vt nec terrena eis ꝓcipiank:nec a terrenis i pfunda ſacr̄oꝝ recedāt:vel primo i p̄ximis regionib⁹ gētibus p̄dicādū vt q̄ postea dicit:duc i altū ad remotiores gētes postea p̄dicādo ꝓcipiat. Hec ille.

Ztē allegorice ſm iterlineꝫ.ſtagnū eſt lex moyſi. Xp̄s aūt ſtetit iuxta p obſeruationē:ſz nō intus p obligationē ꝛ ſubiectionē. Mozalr auditores ꝙbi dei inſtruunk ꝛ quatuor debēt habere. ꝓmo auidiatē in audiendo:qz irruebāt turbe. Scōo velocitatē in obediēdo:qz petrus velociter obediuit roganti a terra puſillū reducere. Tertio modeſtiam in amādo terrena:qz petrū puſillū a terra voluit reducere nauē. Quarto reuerentia in audiēdo ꝙba diuina qz audierūt cū quiete quouſq; ceſſauit loq̄. Zte moraliter iſtud ſtagnū iuxta q̄ ſtant audītores xp̄i eſt mūdus de quo exeunt tres aure q̄bus piclitank naues:iuxta illud. In ſpū vehemēti ꝛc. Et de hīs.j Joā.q̄. Oē q̄ i mūdo eſt ꝛc. Juxta ſtagnū ſtat q̄ in ſeculo eſt:ſz nō ſecularit̄ viuit.

Quātū ad scōz tāgit piſcatio de q̄ ſic ōr Cyrill. Poſtq̄ ſufficiēter pp̄m docuerat regredi iterū ad munificētias ꝓprias ꝛ p piſcatoria magiſteria piſcatur

diſcipulos. Hec ille Dr ergo(vt ceſſauit aūt loq̄)volēs facere miraculū in cōſpectu toti⁹ pp̄li vt nō ſolū ꝙbo ſz etiā fctō eos ꝓlaret[dixit ad Simonē Duc in altū].i.ad ꝓfundū ꝛ altitudinem aque. Scēdū eſt āt q̄ intrātes mare tēdūt in altū dupl̄r. Uno mō qz vadūt ad maiorē altitudinē aque. Alio mō qz reuera aſcēdunt. Cū em̄ terra ſit ſpherica ꝛ ſit in medio mūdi quāto aliq̄s magis elongat ꝛ diſtat a terra:tāto ē viciniot celo: ꝛ p̄ſ altior. Magis aūt a terra diſtat q̄s quāto eſt aqua ꝓfundior. Ideo ꝛali mō loq̄ēdi vtimur i mari q̄ē etiā ad lacus ētēdim⁹:ſz intrātes lacū nō aſcēdāt.i. vicini magis fiant celo. Nō em̄ eſt in lacu aq̄ ꝓfundior:qz magis eleuek a ſphera terre:ſzqz ſubtus eſt vallis ꝓfundior (Et laxate retia i capturā)Sicut aūt dicit Chry. de⁹ cōdeſcendēs hoīb⁹ conatk oēs ꝓuertere p ea q̄ eis ꝓueniūt vt magos p ſydus:ꝛ piſcatores p artē piſcatoriā.[Et rndēs dixit illi Petr⁹. Preceptor totā nocte laborātes nihil cepim⁹.in ꝙbo aūt tuo].i.ad ꝓceptū tuū[laxabore te]ſidētes in tua ſcitate[Et cū hoc feciſſet:ꝓcluſerūt piſciū multitudinē copioſam. Rūpebat aūt rete eoꝝ ꝛ annuerāt] qz loqui nō poterāt ex ſtupore:vt dicit Theo. Uel ꝓpter diſtātiā[ſocijs q̄ erāt in alia nauī]q̄ credunt fuiſſe filij zebedei[ꝛ veneꝛt ꝛ ipleuerūt ambas nauiculas.vt pene mergerent] Nec tñ vt dicit aug.de cōſ.euā. exiſtimādū ē hoc factuz eſſe illud qō Jo.narrat ad mare tyberiadis:ſz fuerit ſiue. Illud em̄ fuit poſt xp̄i reſurrectionē ꝛ rete fuit poſitū in dexteram nauigū:ꝛ nō fuit ruptū:ſec⁹ aūt hic. Fuit em̄ hic duplex miraculū:qz ꝛcapta eſt piſciū iſolita multitudo:rete rūpebāt ꝛ nō eſt ruptū ꝛ piſces nō fugerunt. Allegorice ſic dicit Amb. Nauis petri ſm Mat.fluctuat ſz ſm Lu.repleꝫ piſcib⁹:vt ꝓncipia eccl̄ie fluctuāt:ꝛ poſteriora eruberātis agnoſcas. Nō turbak iſta q̄ Petrū hz:turbat illa q̄ iudā hz. In vtraq; Petr⁹:ſz q̄ ſuis meritis firm⁹ eſt: turbāt alienis. Cauēam⁹ igit̄ ꝓditoreꝫ nē ꝙ vnū plurimi fluctuemus. Hec ille. Et infra dicit q̄ ſoli petro ōr duci altū diſputationis. Huius alijs ōr laxare retia:per qō innuit ſm Beḋ.q̄ ſoli petro id eſt pape ꝓuenit deciſio dubioꝝ fidei: vt docet.s.Tho.ū.ū.q.j. Huius oēs p̄lati docere habeant. Jſta aūt retia nō occidentia ſed ſeruātia piſces:ꝛ ab infimis ad ſup̄ma trahentia:ſunt verboꝝ cōplexiones.q̄ vt ait:in verbo dñi ꝛ non in ſapiencia humana cōprehendunt piſces. Ruptio retis ſignificat ſm Aug.abūdātiā carnaliū in eccl̄ia:adeo vt rupta pace p hereſes.ſcinderet:ꝛ tñ rupto retenō labitur piſcis.ſm Beḋ:qō dñs ſeruat ſuos etiā inter angūſtias. Alia nauis ſz Amb.eſt iudea ex qua Joānes ꝛ iacob⁹ eligunk. Adiuncta eſt aūt iſta nauī petri:captis piſcib⁹.i.cōuerſis gentib⁹:deinde em̄ ꝛ ipſa piſcib⁹.i.electis impleꝫ ꝛ pene mergunk.i.periclitank:ꝛtñ euadūt nec ſubmergunk. Moraliter piſcatores legis veteris p totā noctē nihil ceperunt.i.ad vitā adduxerūt ſm glo.ꝛ ſilr nec laborātes in nocte huiꝰ ſeculi:ſz in verbo dei quicūq; laxat rete capit piſcē maximū.i.op⁹ meritoriū i q̄ virtualr ꝓtinetur regnum celoꝝ qō eſt denarius argenteus inuentus in ore piſcis Joā.vj.

Moraliter etiam iſta nauis in qua chriſtus predicauit ſignificat cathedrā p̄dicatoris. Jſti.ſ.p̄dicatores aliquādo nō capiunt piſces:et hoc duplici cauſa. Primo qz nō piſcank in alto.i.celo.ſ.p acquiſitione celeſtiū:ſed piſcank i imo.ſ. laborantes p terrenis:ꝛ ſolū lutū concludentes:vel in medio.i.in aere laborantes p honorib⁹.ꝛ capientes muſcas que infeſtant ꝛ cito euolant. Scōo quia nō piſcank tpe cōgruo:habendo.ſ.lumē ſcripture:ſed piſcank in nocte ignorantie. Aliq̄n tñ cauſa eſt ex parte piſcium q̄ nō capiuntur:qz.ſ.ſunt aſtuti fugientes rete p̄dicationis ne audiant q̄ facere nolūt:vel qz ſunt magni ꝛ frāgunt.i.cōtēnunt idē rete:ꝛ oia diuina iura vel qz ſunt lubrici vt anguilla faciliter de culpa in culpā ruētes:vel qz ita ſunt pui q̄ timēt ex puſillanimitate pniaz aggredi.

Quātū ad tertiū tangit vocatio qua iſti piſcatores materiales vocati fūt vt eſſent ſpūales cū ōr [qō cū vidiſſet Simon petr⁹].i.multitudinē piſciū ꝛ ꝓſeruationē retis (pcidit.a genus ieſu dicēs.

Exi a me: qz homo pctōr sum dñe) Recordabar enim vt dicit Cyrill. preteritorum delictorū z timebat esse cū tāta sanctitate (Stupor: eñ circunde eū z omnes qui cū illo erant in captura piscium quos ceperāt. Sic'r aūt z Joānē z Jacobū filios zebedei qui erāt socij Simonis.) Scōm aūt q dicit Augu. de cōsen. euā. ibi fuit Andreas: qō pbat ex narratiōe Mat. et mar. Ex quo pz q Aug. tz q scōa z tertia vocatio fuerūt eadē z hoc etiā exposse ꝓbabilē interpositis vt sentire (z ait ad Simonē Jesus. Noli timere. Ex hoc). s. tpe. i. ab hic retro. (eris homines capiēs) verbo sancte ꝓdicationis. qō assimilat hamo piscationis. q nō capit piscē nisi capiat a piscē. Et idē est de ꝯbo dei (Et subducto ad terrā nauib⁹ relictis oib⁹ secuti sunt eū). s. Petrus z Andreas: z duo filij zebedei. vt dicit Aug. Sed q: qr in mar. z Mat. ōr dixisse, dñz nō solum petro vt hic: sz oib⁹ q futuri essent piscatores hominū. Et rñdet aug. q his silia dñs dixit semel petro cū timeret deide alijs. Quānis vt dicit possit intelligi: q post istā vocationē sit facta illa de qua dicit Mat. z Mar. nūc vero tm associauerāt eū paulū. ad ppria tm reuersuri. Nota ꝯo triplicē horū fuisse vocationē a ꝯo prima fuit ad simplicē notitiā de q Jo. s. Secūa ꝯo ad familiaritatē: de q hic. et Tertia ad apostolatū de qua Mat. iiij. z Lu. vj.

¶ Allegorice ꝑm aug. q Petrū significāt carnales z vitiosi: qui sanctos xpi ministros verenr z suis moribus a se discedere suadēt ne p bonos z sctos reganr: q⁹ eos honorēt ꝯ bis: qō significat ad ienua cadere Beda. Cōfortat aūt dñs timorez carnaliū: neq⁹ vel de sue conscientie culpa tremēs vel de eorū innocētia stupēs: scitatis iter formidet aggredi di. Nolite timere. Hec ille. Significauit aūt xps nō recedēs ab eis vt dicit Augu. de conuā. nō esse in sanctis viri cōpetentem hāc volūtatē: vt peccati turbarū ꝑmoti: quo quasi securius trāsliuisq⁹ vitāt: munus eccl'ia sticū deserūt. Hec ille. Q⁹ ꝯo dñm olim⁹ dimissis securi sūt sigz ꝑz eūdē eos qnq⁹ ab ō scō ad dñz migraturos. moraliter sic dicit Amb. Dic z tu exi a me dñe: qr pctōr sum. vt rñdeat tibi de⁹. Noli timere. Indulgēti dño pctm fatere. Ut des q⁹ bono⁹ dūs q tm tribuit hoib⁹ vt vnificādi habeāt ptātem. Hec ille. Deide facta cōfessione debem⁹ dñm sequi toto corde omnibus (alo. saltem) derelictis.

¶ Dñica. vj. post trinitatem.

¶ Textus euan. Mat. ca. v.

NIsi abundauerit iustitia vestra plus quā scribarū z phariseoꝝ nō intrabitis in regnū celorum. Audistis quia dictum est antiquis. Non occides. Qui aūt occiderit reus erit iudicio. Ego autez dico vobis. omnis qui irascit fratri suo reus erit iudicio. Qui āt dixerit fratri suo raca: reus erit cōcilio. Qui aūt dixerit fatue: reus erit gehenne ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare: z ibi recordatus fueris: quia frater tuus hz aliq̄d aduersum te: relinque ibi munus tuuz ante altare: z vade prius reconciliari fratri tuo. z tunc veniēs offeres munus tuum.

IGitur abūdauerit iustitia vestra etc. mat. v. In ꝑti euan. tāgunt tria pūcta. q sunt Cōparatio: pbatio z monitio. ¶ Quātū ad primū ꝑparat xps iustitiā eorum qui saluandi sunt ad iustitiā scribarū z phariseorū: dicēs discipulis suis. (Nisi abūdauerit iu vra) i. nisi fuerit magna z copiosa (pl⁹ q⁹ scribarū). i. legis mosaice doctorū (z phariseoꝝ). i. quozūdā religiosorū qui apud iudeos iustissimi videbant. Erat aūt iustitia horū primo in ꝑsumēdo de se z cōdēnādo aliū. vt pz de illo qui dicebat Lu. xviij. Jeiuno bis i sabbato etc. Scōo erat in ostētatiōe operis. z nō in rectitudine intētionis. Tertio in mūditia exteriori: nō interiori. Quarto in afflictiōe corpis per ieiunia sed nō in observatiōe charitatis. Et quinto erat in minimis: vt puta in soluēdo decimā de mēta z non in magnis: puta abstinēdo a morte xpi: quē nouerāt heredem vinee fore. Hec ola ex scripturis colligunt. Si igitur o discipuli xpi (sc. in qt xps) talē iustitiā habueritis et nō maiorē (nō intrabitis in reg. celorū) q⁹ aūt summē regnū celorum ꝑ ecclesia triumphāte z nō pro militāte in qua sunt multi pharisei z eis forte peiores. ¶ Est aūt ad intellectū predicatorū sciendū q magna ignorantia regnauit in ppl'o iudaico. Credebāt enī pctā animi z voluntatis non esse pctā: nisi vbi lex talia ꝑhiberet: vt facit de cōcupiscentia nuptie. Sola aūt exteriora opa talis credebāt diuina lege ꝑhiberi. Un dicit Aug. ℣ Faustū. q nō intelligebāt homicidiū nisi per emptionē corpis hūani. Sz ℣ qt. s. Tho. i. ij. q. cviij. ar. iij. ad primum dicat q cōcupiscētiā adulterinā scribe et pharisei nō credebat pctm q⁹ tm ista ꝑhibet ꝑhibēt ille ge: cū ōr. Nō cōcupisces vxorē etc. Sol'. sicut ꝑbat Nico. de lyra. Exo. xx. iudei dicūt vnū ꝑceptū esse q ꝑhibet vxoris aliene z aliarū rez⁹ cōcupiscētia. ita. s. q ꝑm eos nō ꝑhibet ibi concupiscētia vxoris ꝓp venerē sed ꝓp auaritiā. Un cōcupiscētia adulterina quaz ꝑm. s. Tho. nō credebāt pctm: est q ꝑhibēt nō spāliter sed simul cū ope p illud ꝑceptū. Nō mechaberis. Quidā aūt dicūt q nullā cogitationē iudei credebāt esse pctm: z ad hoc ꝓbādū inducunt: qr Iosephus. xij. antiquitatū rehendit Polibij historiographi: dicentē: q Antiochus epiphanes misere est defunct⁹: qr tentauit tē plū quoddā expoliare diane. Q⁹ inquit Iosephus qui nullatenus egit pctm sed tm cogitauit. nullo reatu facti tenet. Hec ille. Nō vr aūt ꝑ similē q tātus vir ꝑfectus erat Iosephus sacerdos. s. eruditissimus: ignoraret illud ꝑceptum legis in q educat⁹ erat. nō pcu. rē. pr. t. Jō non voluit dicere q⁹ talis ꝑiceps vere esset apud deū reus pene. sed q nō ē verisile eū talē qualē deus itulit ei meruisse ex solo motu volūtatis: qz nō legit deus talia cōsuesse iudicia facere. Relinq̄t ergo vt dictū est q sola exteriora opera intelligerēt ꝑhibita vbi concupiscētia vel volūtas nō ꝑhibebat vt inuit aug. Et hoc ēt pz ex alio. nā sicut dicit. s. tho. in. i. ij. cū in lege veteri eēnt ꝑcepta iudicialia: cerimōialia z moralia. i. x. ꝑcepta decalogi: ꝓria xps reliq̄t l arbitrio ꝓnci-

pū: scōa exhibēdo veritatē cū essent vmbratica aboleuit. tertia ꝯo cōfirmauit di. Si q⁹ soluerit vnū ex mādatz illis minimis: minim⁹ vocabit⁹ i regno celoz. i pz Chry. nō intrabit in illud. Quo ergo dz nra iustitia supabūdare si nō sūt noua ꝑcepta addita: nisi qz moralia declarauit vt essent nobis ꝑcepta: et quo ad interiores mot⁹ q⁹ iudei nō credebāt: nisi vbi lex spāliter ꝺ ꝑhibuisset. Et hoc plane xps in scōa ꝑte hui⁹ euāgelij innuit vt patebit. Nec vz dicere q sūt supaddita ꝓsilia: qz illa nō sunt necessaria ad ingressuz regni celorū cū tm xps ꝺ dicat. nisi abūdauerit etc. ¶ Sz ℣ ꝑmissam doctrinā videnr esse ꝺba Chry. z persona xpi dicētis. Nisi q⁹. s. legis mādata etiā ꝺ mea ꝑcepta q apō illos minima existimanr impleuerit: nō intrabit in regnuz celoz. Hec ille. Ergo xps sup ꝑcepta decalogi alia addidit. Ad ꝺ dico q addidit alia ꝑz opinionē scribarū q credebāt in aliq⁹ eoz sola exteriora ꝑhiberi nō aūt addidit ꝑm ꝓpriatē. Un ōr idē Super impletiōes. i. cōplete z ꝑfecte impletiones mandatoz moysi sunt mādata xpi. Uel pōt dici q dupl'r aliq̄d moyses ꝑhibebat. Uno mō sicut ptinēs ad fortū iudicialē z cōtentiosum. Alio mō ꝑm cōscientias z quo ad fortū dei. Et primo quidaz mō sola exteriora ꝑhibita. Scōo vero tā exteriora q⁹ interiora. Un dicit idem. Illa mādata de pena liberant que legis trāsgressoribus debebant: sed nō introducūt ad regnuz. Quāuis dici possit q iō sic dicit qz in illis decē charitas non mandatur neq⁹ precipitur. ¶ Moraliter sciendum est q⁹ vita veri xpiani dz esse oino diuersa a vita z conuersatione scribarū ac phariseorū. Licet antē debeat ei aduersari in oibus in q⁹ illa vita nō fuit bona. tm precipue quātū ad tria. Primū est qz vt colligitur ex textu euangelistarū: vita illoz fuit simulata quo ad deū: qz falso ostēdebat se habere bonas orationes. vt pz Mat. vj. z hoc quo ad primū: qz falso ondebant se facere eleemosynas ꝓpter deū. vt pz ibidē et quo ad se ipsos: qz simulabant se magna seruare ieiunia: vt ēt ibi elicit. Ut aūt ibidē ꝑtz oratores xpianoꝝ debent esse cuz cordis.

attentione.eleemosyne cū recta itētiōe. ɼ ieunia cū cordis ɼ vulᵍ exhilaratiōe. Scōm qz illoꝝ vita seu iustitia fuit mercēnaria:qz legis mandata pp tpalia cōsequnda obseruabāt. Tria em seruātibꝰ ea tūc pmittebant vt colligīt ex scriptura.s.Coꝛpalīū diuitiarū copia:lōgitudo vite naturalis:ɼ pax. Sz iustitia xp̄iano rū expectat diuitias glie ɼ vitā immortalē ɼ pacē cōsciētie in pn̄i ɼ in futuro. Multi th̄ sunt hodie phariseī pp̄lo xp̄iano. Tertiū qz eorum iustitia ɼ vita erat nimis seuera. Matt.v. Audistis qz dictū est antiq̄s. Oculū p oculo sz iustitia cuāgelica dz eē pia. ¶ Nota q tunc deᵘ h̄buit duos officiales seueros sc̄z veritatē in discutiēdo culpā:ɼ iustitiaz in puniēdo:sz deᵘ eisdē dedit duos cōsiliatoꝛes.s.veritati mīam:q̄ cōsuluit ei diligēter inspicere an q̄s ignorātia vl infirmitate hūana:aut diabolica suggestiōe pecccauerit ɼ iustitie pacez q̄ ei cōsulnit ne intrēdat confusioni sz tm̄ reconciliatiōi cū deo:ɼ pacificatiōi cum p̄rimo:ɼ trāquillitati in seipo iurta illō Hiere.ix. Ego cogito cogitatiōes pacis ɼ p̄s. Misericordia ɼ veritas obuiauerūt sibi per cōcordiā.sc̄z idē sentiēdo. iustitia ɼ pax oscul̄ate sunt.s.p amoꝛē idem volendo. ¶ Quātū ad scōm xp̄s ꝓbat qō dixerat de declarādo p̄ceptū homicidij di.(Audistis qz dictū est).i.p̄ceptū(antiq̄s)patribᵘ(nō occidec) Nō aūt hic ꝓhibet occisio plātarū aut bꝛutoꝝ sz q̄ dicūt manichei.qz vt dicit Aug.xj.de ci.dei Iustissima ordinatiōe sicut plāte vsibᵘ bꝛutoꝝ:ita plāta ɼ bruta vsibᵘ nr̄is subdūt sz occisio ꝓhibet hois:siue sui siue alteriᵘ. Nec th̄ ꝝ hoc facit vt idē dicit:q̄ autoꝛitate dei b̄ facit siue deo hoc psonaliter mādāte alicui. vt abꝛaā iuste voluit occidere isaac.siue deo mādāte p legē Sanson ꝛo occidēdo seipm cū inimicis:vt idē dicit:nō excusat rōnabiliᵗ nisi qz b̄ spūs ct̄us iusserat. Sz nūq̄d iuste pōt deᵘ mādare id qō ego iuste facere nequeo:puta innocētē iugulare. Ad hoc dico q̄ id qō alicui ē malū.nō ē alteri malū: sicut arboꝛē meā ego licite succido:nō aūt primᵘ meᵘ:q̄ th̄ autoꝛitate mea iuste eā succideret. Et sic ē i ꝓposito. Nā deᵘ ē p̄ceptoꝛ vniuersi q̄ oēs hoies iuste p̄t ad mortē condicare: vt dicit.s.Tho.j.ij.q.xciij. h.ij.q. lxiij. ɼ j.di.xlvij. ɼ j.q.j.ar.vj.(q̄ aūt occiderit:reᵘ erit iudicio) Iudiciū aūt dupl̄r sumit. Uno mō p sna data p̄m ꝓbata ɼ allegata. Alio modo p̄ processū quo dicta sna inuestigat.q̄ cōsistit in accusatione: ꝓbatiōe:defensiōe:ɼ hmōi. Et sic sumit hic:qz non ois occidēs plectebat p legis sna:sz q̄dā absolnebant(Ego aūt dico vobis)tāq̄ dns et iudex. Isto em loquēdi mō q̄ nullᵘ aliᵘ hō vsus est ostēdit sc̄z vt dicit Chry.in homi.eē legislatoꝛē(qz ois q̄ irascit fratri suo reᵘ erit iudicio).i. discutiōe inuestigatiua sne dādē i foꝛo dei. Querit aūt:vtrū ois ira sit pctm̄:Q̄ em q̄ sic:q̄ dicit bea.Hier.q̄ q̄dā rexᵘ hñt:q̄ irascit sine cā:sz tm̄ verus textᵘ hoc non hz:vñ vt dicit ira penitᵘ tollit. Sz ei inbemur ozare:vt dicit p inimicis:ēt te nemur nō irasci:qz ira viri iustitiā dei nō operat. Cōsilr qz sic etiā sentiūt stoici. Nā sic dicit Aug.x.de ciui.dei. Due q̄ dē sunt snie de aī passionib⁹.Stoicis em nō placet hmōi passiones cadere in sapiētē.Peripatetici ꝛo has passiōes in sapiētē cadere dicūt:sz moderatas rationiq̄ subditas. Hec ille. Ad b aūt dic.s. Tho.ij.ij.q.clviij.q̄ in passiōibᵘ est pctm̄ dupl̄r. Uno mō qz passio est mala de se sic pctm̄ est inuidia:sz nō ira:qz cū sit appetitᵘ vindicte pōt aliq̄n eē licita.s.si appetat ita vt puniat is q̄ meruit:ɼ quātū meruit:ɼ ab eo q̄ punire de iure p̄t:ɼ ad honestū ɼ bonū finē:puta emēdationem delinq̄entis aut alioꝝ. Alio mō qz passio est immoderata. Et sic ois passio p̄t esse mala:qz rōnē pturbat. Q̄n ergo vindicta debite appetit̄:ɼ motᵘ ire rōne regulat: quā nō p̄cedit sed sequit ɼ sub ea frenat est ira p zelū q̄ bona est:als ē ira p vitiū q̄ est mala:vt put a:qz iniustuz appetit: aut passio rōnē p̄cecedit aut taliter seqūtur q̄ p̄m eā ɼ nō p̄m rōnem iudicat. Unde dicit Chry. Qui sine cā irascit reus erit. q̄ ꝛo cū cā:reus nō erit. Nā si ira nō fuerit nec doctrina pficit:nec iudicia stant: nec crimina cōpescunt. Et infra. Patiētia irrationabilis vitia seminat:negligentiā nutrit:ɼ nō solum malos sz ēt bonos inuitat ad malū. Hec ille. Ad motiuum

ꝑer.dicit p̄tio Chry.q̄ ira cūdia q̄ est cū cā nō est ira sz iudiciū:qz ira cūdia p̄supponit intelligīt cōmotio passiōis ɼ intendit q̄ irasci est appetere vindictā ex passione ɼ non ex iudicio rōnis. Scōo dicit Aug.lib.retra.q̄ q̄ iuste irascit nō fratri sz pctā irascit. Unde dicit idē.xiij.de ciui. dei. Irasci fratri vt corrigat̄ nullᵘ sane mētis reprehendit. Hmōi em motus de amoꝛe boni ɼ sancta charitate veniētes vitia dicēda nō sunt cū rectā rōnē seruātur. Hec ille. Ad id ꝛo qō de stoicis dicit rādet.s. Tho.j.ij.q.xxiij.q̄ stoici nō oēz motū dicebāt passionē:sz imoderatū vñ dē est sniaᵗ stoicoꝝ ɼ pipateticoꝝ opinio vt ibi dicit(q̄ āt dixerit fratri suo racha)subaudi sine cā. Sicut aūt dicit augu.q̄dā dicūt q̄ racha ꝺz pānos⁹ eo q̄ grece rachos pānᵘ ꝺz:sz ꝓbabiliᵘē vt nūc nihil significet:sz ē hebraica iterlectio significās idignati animi motū. vt dicit se a q̄dā hebreo audiuisse. Uel ꝑm Chry.ē vbi cōtēptus:sicut nos famulo dicim⁹:tu ɼ nō vos. Nā q̄ sꝛioꝝ vtūtur lingua ꝓ ly tu vtunt ly racha vt dicit. Uel ꝑm.s.Hier.est hebraica dictio.et significat inanē aut vacuū:q̄ nos possumus sine cerebꝛo vulgata liuria dicere Ista aūt est v̄itas. Qz th̄ ista vacuitas ne q̄ Hier.dicit sumit p vacuitate cerebꝛi ɼ rez familiariū:nō aliq̄n racha stat p fatuo si est exp̄ssa liuria aliq̄n p iope: vt Judicū. xj.vbi ꝺz:q̄ ad Jepte ꝑgregati sūt inopes i hebreo habeᵗ racha:q̄ ē p̄te huᵘ nois racha(reᵘ erit cōcilio).i. collatiōe iudicū q̄ de gñe pene decernit (q̄ aūt dixerit fatue)subaudi frī suo:sine cā ꝑm aug.(reᵘ erit gehēne ignis) Est aūt sciēdū q̄ henō ē nomē ꝓpriū:geos vero terra. Inde dicta ē vallis gehēnō q̄si terra dēnō q̄dā vallis iurta Hierm oli ido lis ɼ demonū cultui ꝑsecrata in q̄ filios suos demonib⁹ imolabāt:ɼ plena erat cadueriᵇ mortuoꝝ. Et ab hac sicut dicit Rab.q̄dē dictā putāt gehēnā in q̄ fiet mortui sempiterni. Est ēt sciēdū:q̄ p̄dicta tā varie exponunt vt auditoꝛib⁹ ꝑplexionū varietas itelligētiā quodaz mō neget. Omissis ergo oib⁹ sz aug.dicēdū est sic. Nā ip̄e tres gradᵘs ire pōit se ipsū dētes. Unᵘ est cū ira adhuc maneat

in coꝛde nec voce ꝓpalat. Scōo cuz ira exprimit in voce:sine rñ contumelia:vt dicēdo racha qō est p̄m eū iteriectio indignātis. Et si p̄m alios ꝑoꝛet vacuitatē:tm̄ pōt dici cū iniuria ɼ sine:vt ꝑz ex dictis:ɼ maxime qz licet ex institutiōe sic significaret:tm̄ ex vsu sumebat forte vt interiectio. ɼ sic cōcoꝛdat Aug.cū Hier. Tertiᵘ cum exprimit etiā ipsa vituperatio. Per iudiciū aūt ɼ cōciliū:ɼ gehēnam intelligunt tres penarū gradus:quoꝝz scōs maioꝛ est p̄tio.ɼ tertius scōo. Nā in iudicio adhuc est defensiōi locᵘ:nec certū ē q̄ sna sit dāda.s.cōdēnātiōis vl absolutionis. In ꝓsilio aūt iā ꝑsupponitur: q̄ dānādus sit reus:sed inquirit inter iudices de gñe pene inferēde. In gehenna aūt iā certa est dānatio ɼ pena dānati. Et ex his que aug.dicit ꝑz q̄ iustitia xp̄i phariseoꝝ iustitiā supat:q̄ de interiori motu nullū credebant puniendū: qō falsum est p̄m xp̄i legē:qz q̄ iudicio dignus est si reus inueniat puniendᵘ est. De his sic dicit Chrys.i homil. Multis hoc graue vr̄:si p solo verbo tantā patimur penā. Propter qō quedā dicūt hic hyperbolice dictū esse:sed timeo ne ꝺz nosmet ipsos decipiētes hic illic ope vltimū patiamur supplicium. Nō ergo estimet hoc onerosum. Plures em penaꝝ ɼ pctoꝝ a verbis h̄t p̄ncipiū. Et em pua ꝺba multoties homicidiū pꝑpetrūt:ɼ ciuitates integras euerterē. Nō puū existimes fratrē tuū vocare stultū:auferēs ei p̄rudētiā ɼ intellectū quo hoies sumus rab irrationabilibus distamus. Hec ille. Sz cōtra:qz xp̄s discipulos suos stultos vocauit. vt ꝑz Lu.xl.O stulti ɼc. Ad hoc dico q̄ p̄m.s. Tho.pctoꝛes ex intētiōe suā grauitatē sortiunt Dicere igit cōtumeliā vel opprobriū bono fine. puta ad coꝛrectionē non est malū. q̄n sit cū alijs debitis circūstantijs. Sed q̄n nō sit aliquo bono fine:sed solū ad inferendū p̄mo cōfusionē vl dānū aliq̄s notabile ē mortale. Et sic intelligunt q̄ dicunt hic. Unde Jsido.de sū.bo.dicit. q̄ rō loq̄ndi q̄dri tita eū. Nā aliq̄s loquit bonū bñ.vt q̄ recta humilᵗ ānūtiat aliq̄s malū male:vt q̄ flagitiū aliq̄s conat̄ suadere:aliq̄s do nū male:q̄.s.aliq̄s bonū p̄dicat arrogāt

ꝛ aliqs malū hñ: vt q̄ aliq̄ vitiū narando detestat. Et sic xp̃s malū. i. verbū opprobriosum dixit hñ. i. ad correctionē: et hic etiā fm. s. Tho. et alios habētibus quidētia familie dicere opprobria dūmodo fiat principal̄r bono fine ꝛ cū magno moderamine: hz aliqlis surrepat ira. Sed tñ frequēter delinquūt: q̄ cū opprobrijs corrigunt: vt experientia docet: qr ira q̄ deberet rōne duci frequēter ducit rationē. ¶ Quantū ad tertiū tangit admonitio quā xp̃s ex dictis corollarie infert. cū dicit. (Si ergo offers) si eīm vt Aug. ait irasci fratri nō est fas: aut dicere racha: aut fatue: multomin⁹ alio tenere aliq̄d vt in odiū idigoratio quertat. Hec ille. Ideo subdit. (Si ergo offers munus tuū). i. sacrificiū vel oē q̄ deo offert: siue decima siue oño: vt dicit Aug. (ad altare) vt imoles deo p te vel p aliū puta sacerdotē. Per q̄ altare ēt ipsa fides intelligit q̄ deo aliq̄ offerim⁹ (ꝛ ibi recordatus fueris: qr frater tuus hz aliq̄d aduersus te) Scōm aūt Aug. hie. ꝛ Cyril. ille q̄ est le sus hz aliq̄d aduersus aliū: iō ire ad aliū nō tenet: sed ecōuerso vt h̄ ōr: sz tñ habet dimittere ꝛ pcere offensam. Si tñ Iesus p̃us rogauerit christ. magnā habebit mercedē. (Relinq̄ ibi munꝰ tuū añ altare. et vade pmꝰ recōciliari fratri tuo.) Vade in ḡressu corpis si pmode potes sinautez nō potes: qr forte est vltra mare vade hz Aug. saltē gressu mētis: iturꝰ gressu corporis tpe oportuno (Et tūc ve. of. munus tuū) ꝛ deo acceptū erit Chry. sup Matt. Ecce deus a discordātibus nō vult accipere sacrificiū. Hic ḡ ppēdite ḡtū sit magū discordie ppter qō ꝛ illō abūcit p qō culpa relaxat. Vide autē miam dei quō hoim vtilitates asperit amplius ḡ suos honores. Plꝰ eīm diligit pcordiā fideliuz ḡ munera. Quādiu eīm fideles hoies aliquā dissentionē habuerint mnꝰ eorum nō suscipit oño non exaudit. Nemo eīm inter duos inimicos pōt esse fidelis amicus amboz. Iō ꝛ deus nō vult esse amicus fideliū: ḡdiu inter se fuerint inimici ꝛ nos ergo fidē dñi nō seruam⁹ si inimicos eiꝰ diligim⁹ ꝛ amicos odim⁹. Qualis aūt p̃cessit offensa tal̄ dz seq̄ recōciliatio Si cogitatu offendisti: cogitatu reconciliare. si ꝓbis offendisti verbis reconciliare. Si opibus offendisti: opibus recōciliare. Oē eīm pctm̄ quō cōmittit: eo mō ꝛ pnia de eo agak. Hec ille. ¶ Mozal̄r sciēdū est q̄ fm scripturas ꝛ sctōs quadruplex est munus qō deo offerre nos decet ꝛ oportet. ꝛ nullū eoꝝ sine ꝓximi charitate gratū est deo. Primū est munꝰ a manu qō in eleemosynarū largitione cōsistit. Scōm est ab obsequio. quo. s. totum corpus nr̄m in dei seruitio mācipamus. Tertiū est munꝰ ab ore: qō est munꝰ orationis deo valde odoriferū. Quartū est a corde qō est munꝰ amoris: sine quo nullū aliud munꝰ acceptū est. In primo aūt munere altare est cor nostrū sup q̄ eleemosynā immolam⁹ qñ sit cuz hilaritate: cū cōpassiōe: cū recta intētione: ꝛ fratres sunt angeli quos offendim⁹ nō assentiēdo inspirationib⁹ eoꝝ: ꝛ recōciliam⁹: cuz eisdem assentimus: ꝛ tunc eleemosynas nostras deferūt ante deū. Dicuntur aūt fratres nostri qr eundē habent patrez: ꝛ ad eandem imaginē sunt facti: ꝛ ad eandē hereditatē vocati. In scdo aūt altari est fides qua hāc vitā ppter aliā pdere non timem⁹. Frater vero noster est spūs noster quē offendim⁹ cum ei sensualitatem ꝓponimus: et recōciliamus qñ post ponim⁹. In tertio vero altari est xp̃s sup q̄ offerim⁹ oones dicentes. p xp̃m ꝛc. qr fuit altare terreū rōne carnis mortal̄ et ereū rōne aie iuicte: ꝛ aureū rōne deitat̄ ꝓtiose. De his eīm trib⁹ altaribꝰ legim⁹ i scripturis. vt Exo. xxiiij. Reg. xvj. ꝛ Apoc. viij. Ff̄r nr̄ ē ipemet quē offendim⁹ pctō ꝛ pfessione vera recōciliam⁹. In q̄to aūte altari ē altitudo trinitatis: de q̄ Exo. xxvj. Nō ascēdes ad altare meū p grad⁹. In trinitate eīm nō sunt grad⁹: sz oia eq̄lia: frater aūt nr̄ est q̄libet xp̃ianꝰ quē reconciliare debem⁹: aꝛs ēt ipsa si q̄ esset dei dilectio nō esset sufficiēs ad salutē: qr nō est vera. Joā. iiij. Si q̄s dixerit qñ diligo deū ꝛ fratrem suuz odit mendax est.

Dominica. vij. post trinitatem.

Textus euang. Mar. viij.

In illo tempore cum turba multa esset cū iesu nec hērent qō mādu carent: conuocatis discipulis ait illis. Misereor sup turbā: qr ecce iam triduo sustinent me: nec habēt quod māducēt. Et si dimisero eos ieiunos i domū suam: deficient in via. Quidaz eīm ex eis delōge venerūt. Et rnderūt ei discipuli sui. Uñ istos poterit q̄s hic saturare panib⁹ in solitudine? Et interrogauit eos. Quot panes habetis? Qui dixerūt. Septez. Et pcepit turbe discūbere super terraz et accipiens septem panes gratias agens: fregit et dabat discipulis suis vt apponerent ꝛ apposuerunt turbe: ꝛ habebant pauca pisciculos: et ipsos benedixit: et iussit apponi. et manducauerunt et saturati sunt. et sustulerunt quod superauerat de fragmētis septē sportas. erant aūt qui māducauerant quasi quatuor milia: ꝛ dimisit eos.

Um turba multa esset cū iesu ꝛc. Mar. viij. In pñti euā. tangunt tria pūcta q̄ sūt. Necessitatis intimatio. Impossibilitatis expositio. ꝛ diuina operatio. ¶ Quantū ad primū xp̃s exponit turbe necessitatē. ¶ Pro quo sciēdū q̄ bis xp̃s circa panes miracula fecit semel scz ꝓpe pascha qñ ex. v. panib⁹ saciauit quasi q̄nq̄ milia hoim: vt habes dñica vij. post pentecosten. Scdo post pēntec. fm mag. Hist. ꝛ de hoc in pñti euā. agit dicit ergo. [Cū tur. multa esset cū iesu] scz i deserto [nec haberēt qō māducarēt] Sicut est dictū Chr. detulerāt q̄dā aliq̄ cibaria secū. scz ꝓmo ꝛ scdo die ꝓsumpserūt illa. steterāt aūt ꝛ tertia die cum xp̃o attracti dulcedine vult⁹ ꝛ morū ꝛ doctrine eius ꝛ miraculoꝝ gl̄ia: Sicut eīm dicit Mar. tunc sanauit multos cecos: mutos ꝛ claudos [cōuocatis discipulis suis] vt ondat q̄ maiores debēt minoribus sua cōicare ꝓfectus: in q̄ apparuit humilitas xp̃i [ait illis. Misereor sup turbā] Misericordia ꝓprie est tristitia cordialis de aliena miseria: cui cū possum⁹ subuenire ꝓpellimur. Est ḡ ꝓprie sensitiua passio: ꝛ fuit vere et ꝓprie in xp̃o

sup turbā: qr ecce iam triduo sustinent me: nec habēt quod māducēt. Et si dimisero eos ieiunos i domū suam: deficient in via. Quidaz eīm ex eis delōge venerūt. Et rnderūt ei discipuli sui. Uñ istos poterit q̄s hic saturare panib⁹ in solitudine? Et interrogauit eos. Quot panes habetis? Qui dixerūt. Septez. Et pcepit turbe discūbere super terraz et accipiens septem panes gratias agens: fregit et dabat discipulis suis vt apponerent ꝛ apposuerunt turbe: ꝛ habebant pauca pisciculos: et ipsos benedixit: et iussit apponi. et manducauerunt et saturati sunt. et sustulerunt quod superauerat de fragmētis septē sportas. erant aūt qui māducauerant quasi quatuor milia: ꝛ dimisit eos.

Um turba multa esset cū iesu ꝛc. Mar. viij. In pñti euā. tangunt tria pūcta q̄ sūt. Necessitatis intimatio. Impossibilitatis expositio. ꝛ diuina operatio. ¶ Quantū ad primū xp̃s exponit turbe necessitatē. ¶ Pro quo sciēdū q̄ bis xp̃s circa panes miracula fecit semel scz ꝓpe pascha qñ ex. v. panib⁹ saciauit quasi q̄nq̄ milia hoim: vt habes dñica vij. post pentecosten. Scdo post pēntec. fm mag. Hist. ꝛ de hoc in pñti euā. agit dicit ergo. [Cū tur. multa esset cū iesu] scz i deserto [nec haberēt qō māducarēt] Sicut est dictū Chr. detulerāt q̄dā aliq̄ cibaria secū. scz ꝓmo ꝛ scdo die ꝓsumpserūt illa. steterāt aūt ꝛ tertia die cum xp̃o attracti dulcedine vult⁹ ꝛ morū ꝛ doctrine eius ꝛ miraculoꝝ gl̄ia: Sicut eīm dicit Mar. tunc sanauit multos cecos: mutos ꝛ claudos [cōuocatis discipulis suis] vt ondat q̄ maiores debēt minoribus sua cōicare ꝓfectus: in q̄ apparuit humilitas xp̃i [ait illis. Misereor sup turbā] Misericordia ꝓprie est tristitia cordialis de aliena miseria: cui cū possum⁹ subuenire ꝓpellimur. Est ḡ ꝓprie sensitiua passio: ꝛ fuit vere et ꝓprie in xp̃o in ꝑtū nō in ꝑtū vero deꝰ erat: fuit in nō effectus mie: q̄ est subuentio: ꝛ etiā affectus vt ad volūtatē ptiner: vt. s. est ꝓpositū liberādi a malo nō aūt vt ptinet ad sensum qr sensus nō est vbi nō est corpꝰ. (Quia triduo sustinet me). i. expectant: (nec habēt qō māducent) Sicut tñ dicit Theo. xp̃s circa alimēta nō faciebat facile miracula: ne ꝓpter eīt illū seqrent. sicut illi quib⁹ ipe dicit Jo. vj. Quereis me nō qr vidistis signa sz qr mānducastis ex panib⁹ ꝛ saturati estis ꝛerāt eīm panes quos xp̃s faciebat suauissimi: plꝰ q̄ alij. Sz tūc incūbebat necessitas faciēdi miraculū: nam subdit. (Et si dimisero eos) a me (in domū suā) i. ad domū suaz ire (deficient) lassitudine ꝛ fame in via q̄ plura erat. [Quidā eīm ex eis delōge venerunt.] Ecce ꝓpter dīa diuina: quō se diligentiū curaz ꝛ solicitudinem gerit. ¶ Mozal̄r aūt sciendū est primo q̄ quatuor sunt hoim genera q̄ maxime ieiunū corpale refugiunt scz de magna egritudine ꝓualescētes: itinerantes: pueri: ꝛ senes. Qui aūt nouiter ad pniam cōuertunt sicut cōualescentes de infirmitate peccati ꝛ aggressi sunt viam paradisi. et sunt pueri nouiter in gratia renati: ꝛ interdū senes in peccatis inueterati. Jgit indigēt frequentissima diuini verbi refectione. Sciendū est scdo mozaliter q̄ ei fuerūt quatuor sine mia dura sed xp̃s ea sua pietate mollificauit. Vide de hoc. s. dñica. ij. quadragesime. ¶ Mozal̄r etiaz sciēdū est tertio q̄ q̄ vult celestī pane vesci: dz cum xp̃o esse in deserto ꝛ solitudine pnie trib⁹ diebꝰ q̄ sunt tres pnie partes scz cōtritio: cōfessio: ꝛ satisfactio. Uel ad literam. dz esse ḡtū pōt: ꝛ ḡtum hz solitarius: qr dicit. Osee. ij. Ducā eam scz aiam deuotā in solitudinem ꝛ loquar ad cor illius. ¶ Quantū ad scz tangit quō apli expleuerūt xp̃o impossibilitatē satisfaciēdi necessitatib⁹ turbaz cū dz. [Et rnderūt ei dis. sui] q̄ vt ōt Theo. adhuc nō intelligebant nec virtutē eius ꝓpter priora miracula credebāt. [Uñ istos poterit q̄s hic saturare panib⁹ in solitudine.] Et intellige q̄ nō credebāt xp̃um ꝛ plene ꝛ pfecte tm̄ ḡtā. ipe merebāt: nec tm̄ ḡtū ipū poste ꝛ fecerūt vel nō us

firmiter Theo. Ipse autez dñs non eos vituperat: ex hoc instruēs nos q̄ nō debemus ignorātibus z nō intelligētibus graviter irasci: sed eoꝝ ignorantie ꝑpati. Hec ille. (Et interrogauit eos) non ex ignorātia vt dicit sc̄us Remigius. sz vt ex eorū responsione miraculum clarius appareret. Quot panes habetis? Qui dixerūt: septē. Et p̄cepit turbe discumbere super terrā: z nō sup fenuz. Sicut em̄ dicit magi. hist. ex feruore solis in terra illa tā post pentecostem nō erat fenum sicut prius qñ ꝓpe pascha xp̄s aliq̄d simile legit fecisse. Sic ergo ptz quō naturaliter erat ipossibile q̄ apli turbe satisfacerēt de alimētis: iō oportebat adesse tertiuz i. opationē deitatis. ¶ Pro hoc aūt sciendū est q̄ sm Dio. ad quid etiā diuinaz spectat non destruere rerū naturas sed saluare. Super q̄b⁹ ꝟbis z multis alijs ego cogito q̄ sicut hō nō dz sine necessitate inuocare deuz vt miraculose faciat qō aliter fieri pōt. ita etiā nec de⁹ hoc facit ita. q̄ facit miracula ad subueniēdū necessitatib⁹ hoim nisi vbi deficiūt cause sc̄be sicut nec sapiēs dns exc̄tur officia seruoꝝ nisi vbi illa non suppetunt. Et si dicat q̄ interdū facit aliquid miraculose ad fidē astruēdā: quod aliter fieri poterat: sicut quādo sanauit socrum simonis. Dico primo q̄ loquor de miraculis factis ad hoim tēporalem subuentionē: z secundo q̄ sc̄be cause non poterant facere id quod tūc miraculose factū est et fieri oportebat: sicut est ipsa sanatio mulieris nā firmat: approbatio doctrine xp̄i: consolatio discipulorum ꝛc. ¶ Morale aūt documentū est hic q̄ xp̄s docuit cuz pus requisiuit de numero panum: añq̄ aliquid diuinit⁹ efficere voluerit sc̄z vt nullus ita in diuina ꝓuidentia z ꝟtute ꝓfidat: quin prius omni mō et via faciat qō facere potest vt habeat oportuna. Sz cōtra: q̄ beata Agatha medicinā carnalē suo corpi exhibere recusabat. Ad hoc dicit bea. Tho. q. ij. qō. xcvij. art. j. ad tertiū q̄ btā agatha expta erat diuinā bñuolentiā erga se: vt vel non pateret ifirmitates q̄ḡbus corpali medicina idigeret: vel sanati sentiret diuine sanatiōis effectū. Hec ille. Et est ṡile de oi alio in simili casu. Nec tñ est pctm̄ si quis in his q̄ facere ꝑt oret deū vt sibi assistat et se adiuuet: q̄ in his etiā q̄ possum⁹ ipediri multipliciter possumus z deficere. ¶ Quantum ad tertiū tāgit opatio deitatis: cuz subdit (Et accipiens septez panes gr̄as agens) in signū vt dicit Remigi. q̄ de oblatis bñficijs gratias deo referre debem⁹ (fregit z dabat discipulis suis vt apponerēt: z apposuerūt turbe) Ipsi apostoli immediate in signū q̄ diuina ad inferiores ꝑ superiores deriuant: iuxta doctrinaz s. Tho. z Dion. [Et habebāt piscículos paucos] Erāt ergo pisciculi. i. parui pisces quo ad quātitatē ꝓtinā: z pauci numero quo ad discretā. [Et ipsos bñdicēs] Ipsa aūt ꝓiuctio: z notat etiā panes fuisse bñdictos. ¶ Est aūt cibus bñdicēdus ꝓpter tria. primo ne cū eo diabolū glutiamus sicut euz deglutiuit monialis in lactuca. vt grego. narrat in li. dial. Secō ꝰ venenū z alia corpaliter nociua. vt idē narrat de btō Bñdicto ibidē q̄ signo crucis ꝓfregit vas in quo ei pot⁹ cū veneno erat oblat⁹. Tertio vt ex diuina ꝟtute ei bus nobis fiat ālī⁹ salubris (Iussit apponi) Sequit aūt diuina opatio cū subdit. (Et māducauerūt: et saturati sunt.) Quō aūt fuerit isti panes a xp̄o miraculose augmēteti: vide infra dñica vlti. q̄ eodē mō z isti et illi fuerūt multiplicati. [Et sustulerūt qō supererat de fragmētis septē sportas] ad maiorē euidētiā facti ꝓpter quā etiā euidēnā subdit (Erāt aūt q̄ māducauerāt q̄si quatuor milia: z dimisit eos) saturatos i domū suā. ¶ Sz ꝰ q̄ btūs Matt. dicit eos fuisse quatuor milia extra mulieres z pnulos. Quō ergo dicunt fuisse q̄si quatuor milia: cū ly quasi videat diminutionem importare? Ad hoc dico q̄ ly quasi aliq̄n diminutionem: sz non semp. Nā aliq̄n dicit similitudinem. vt. ij. ad Cor. vj. Quasi tristes semp aūt gaudētes. Aliq̄n veritatem. vt Jo. j. Quasi vnigeniti a patre z sic sumitur hic. Quamuis dici possi q̄ nō erant complete quatuor milia et tamē dicunt fuisse quatuor milia: quia deerat paruz. ¶ Allegorice aūt scien dū est sm Bedaz q̄ per quinq̄ panes hordeaceos de quibus habes infra dñica vlt. significata est

vetera test. spūali gr̄a plena: sed ꝓsenti refectione gr̄a et veritas noui testamēti. Triduo ꝰo dñm expectantes in Theo. sunt q̄ trina immersiōe baptizant quos vt Bze. dicit in li. mor. dns vult ꝟbi dei pabulo refici ne deficiāt in itinere vite laborib⁹. De lōge venientes Bedā sunt q̄ ex gentib⁹ idololatris rediderūt: de prope ꝰo qui ex iudeis fidelib⁹. Et in priori q̄nq̄ panū refectiōe statū sub lege significabat sup feno sedebat quinue: vt dicit Bed. q: carnis deiecta cōprimere lex inbebat. Hic ꝰo sup terrā: q: in nouo testō ipsas q̄z terrenas facultates ꝓtenere cōsuluit dns. Septē panes sm Mier. septē sunt dona spūssancti. z horū fragmēta sunt mystici intellect⁹ huius septenarij sm eūdē: vel sunt diuerse ꝑticipationes eorū a diuersis poibus post statū primitiue ecclie: in quo illa dona plenissime: z vt ita dixeris ad satietatem sunt habita in visibili spū nauseti missione. Frangere panes sm Bed. est aperire sacramenta. Ōr̄as agere de salute humani generis cōgaudere ꝓ discipulos distribuere est ad nos p illos celestē scientiā deriuare. Discipuli sm Mier. sunt libri noui testamēti: qm̄ ꝑtē pisces assi dns resurgēs postulat. Septem sporte ab apostolis collecte sunt eccle sm Mier. Et p septē intē dit ꝓle. vniuersitatē eccliarū. Quatuor milia sm Theo. sunt quatuor ꝟtut⁹ p quas vñ et velut fortiores plura comedūt pauciora reliquerūt: q: hic septē sporte: vbi duodecim cophini supsunt z hoc qr q̄nq̄ milia erāt. i. q̄nq̄ sensib⁹ seruientes. Ois ꝓdicta in cōmuni sunt noui testamēti. ¶ Moraliter sciēdū est sm Bedam q̄ id qō turbs comedere. i. operari nequit: apli. i. pfectiores colligūt sine operari. Saturat tñ turba qñ ei seruet. mādata ad vitā peruenit cuam si cōsilia non obseruet. Item moraliter sic dicit Amb. super Luc. Cum dns panes frangat z det discipulis: si tu manus nō extendas tuas vt accipias tibi escas de fletes in via: nec poteris in eū culpam referre qui miserēt z dederit. Hec ille.

☞ Dñica. viij. post Trinitatem.

☞ Tex. euan. Matth. cap. vij.

ATtēdite a falsis ꝓphetis qui veniūt ad vos in vestimentis ouiū. intrinsecus autē sunt lupi rapaces. D A fructib⁹ eorum cognoscetis eos. Nūq̄d colligūt de spinis vuas: aut de tribulis fic⁹. Sic ois arbor bona bonos fructꝰ facit. mala autē arbor fructꝰ malos facit. Nō potest arbor bōa fructꝰ malos facere: neq̄ arbor mala fructus bonos facere. Ois arbor q̄ nō facit fructū bonum excidet: z i ignez mittet. Igitur ex fructib⁹ eorū cognoscetis eos. Nō ois qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celorū: sz q̄ facit volūtatez patris mei qui in celis est: ipse intrabit in regnum celorum.

ATtēdite a falsis ꝓphetis ꝛc.] Mat. vij. In ꝑti euang. in q̄ de falsis ꝓphetis agit tāgūtur tria pūcta q̄ sunt. Premonitio: notificatio: z ꝓminatio. ¶ Quātum ad ꝓmū ꝓnūtiat xp̄s discipulis suis. z ꝑ illos toti eccl̄ie assuturos falsos ꝓphetas monēs ab eis esse cauendū Causa aūt huius admonitionis multipliciter redd̄it. Primo sm Chry. sic. Naz dixerat dns ecclesiasticas orationes z ieiunia nō esse cotā hoibus faciēda: sicut hypocrite faciunt. Ut ergo ostēderet talia in ecclesia posse fieri ꝑ hypocrisiz: admonet cauendos falsos ꝓphetas. i. hypocritas. Sciēdū q̄ sub lege cōmuniter fuerūt dei z q̄ sancti erāt: erāt etiā ꝓphete vt ex decursu scripture ptz. Erāt aūt multi ꝓphete falsi: q̄ visiones suas nō a deo sz a diabolo suscipiebāt: z ꝓ hm adnectebāt a via dei. et tñ sanctitatē simulabant: ideoq̄ simulatores sanctitatis hypocritas ꝓphetas xp̄s dicit sz falsos: nō qr visiones a diabolo sem ꝑ videant sed qr sanctitatē que ꝓphetarū quodā modo videbat ꝓpria fictē pretēdunt z intēdūt fallere plebē. Secō sm Aug. sic. Nā dixerat dns paucos ingredi arctā viaz. Quia ergo heretici cōiter pauci sunt respectu fideliū: ne credāt z dicāt se illoꝝ q̄ arctā viā gradiunt. admonet ab hm̄i

esuere ⁊ eos cognoscere. Hos aũt rõne ẽt dicta falsos apppellat pphas. Semp em̃ hereticiſunt hypocrite. Tertio ite fm Chryſ. ſic. Nã dixerat arctã esse viã vite. ⁊ paucos per eã intrare. Lz aũt ita ſit: tñ multi ſunt q̃ iſtã vitã puertũt: vt falſi doctores: q̃ falſi pphete appellanť. Sed ꝫ qz Mat. xj. dicit q̃ lex ⁊ pphete vſq; ad Joãnẽ ergo post xp̃m nõ erãt futuri pphete. Ad hoc dr prio vt supra dictũ est. Scõ etiã dicit Chryſ. in homil. q̃ pp ba q̃s dicit. ⁊ quia prenuntiat de xp̃o ⁊ qz interpꝛat ⁊ elucidat p̃nũciata: vt doctores xp̃m secuturi. Neq; eiꝝ ait põt q̃s interpꝛari pphetico sensus nisi per spm̃ pphetie. possum⁹ aũt oẽs has cãs in vnũ colligere ⁊ dicere: qõ qz via arcta est canẽdũ est a falsis pphetis. i. a seductorib⁹ quicũq; sint illi. Sũt autẽ fm Tho. sup Mat. falsi plati q̃ decipiũt ex intẽctione vel effectu malo ⁊ hypocrite intendentes ruinã aliquorũ ⁊ hereticifalsa docẽtes. Hec ille. Et nota q̃ hypocritarũ venenũ est valde nociuꝫ: qz sub colore boni ois mala quodã modo persuadẽt. Ecclesia q̃dẽ bellũ tyrãnorũ vicit p patiẽtiã hereticorũ aũt p sapientiã: ſz hypocritarũ bellũ vincere nõ põt qz occultũ ⁊ domesticũ ẽ. Dicit ergo (Attẽdite) Nõ aũt dicit videte: qz tales nõ erãt futuri manifesti ſz occulti sub ouina pelle. Nã vt ait Chryſ. in homil. vbi res certa est aspicit. i. simplr videt. vbi aũt icerta est attẽdit. i. caute ꝑsyderat. Itẽ dicit attẽdite: qz firma tutela est scire quẽ fugias. Nõ aũt sic dr attẽdite q̃si inuito dño diabol⁹ hereses itrodncat ſz eo pmittẽte. Qz em̃ nõ sine iudicio vult seruos suos hr̃e: iõ pmisit tẽtationẽ q; vero nõ vult eos p ignorãtiã pire iõ pmouet. Hec ille (a falsis pphetis). i. ab oib⁹ q̃ volũt alas a vitate puertere ⁊ p̃cipue hereticis. Et ne diceret heretici q̃ de iudeorũ vel gẽtiliũ doctorib⁹ loquit dñs: iõ fm Chryſ. in homil. sub ditur (Qui venit ad vos i vestimẽtis ouiũ) ouile q̃pe vestimẽtũ: vt ait. est spes xp̃ianitatis ⁊ simulate religionis. Nulla aũt res sic exterminat bonũ sicut simulatio. Nã malũ sub specie celatũ nõ cognoscit: nõ cauet. Hec ille. Qz aũt rursus dicãt heretici: qz de veris doctorib⁹ ſz pretẽdib⁹ loquit dñs: iõ fm eũdẽ subdit (Intrinseci aũt sunt lupi rapaces.) Catholici ei doctores vt ait ⁊ ſi ꝓpter pctã sua serui carnis dicant. nõ tñ dicunt lupi: qz christianos pdere nõn querũt. ¶ Moraliter ista vestis ouina sub qua lupi. i. heretici abscõdunt est triplex: sicut ex moribꝰ lupinis colligit. Prima est simulata locutio: qz lupus vt dicit in lib. de aialib⁹ aliqñ fingit voce caninã: vt credat canis. Et sic aliqñ heretici fingũt verozũ canũ i. p̃dicatoꝝ ẏba: dicẽtes aliq̃ ẏa. vt sic p̃ trahãt ad falsa Rho. xvj. Per dulces sermones ⁊ bñdictiões seducũt corda innocẽtiũ. Scõa est simulata ꝙuersatio i moribus: qz vt in eodẽ lib. dr. lupus aliqñ voces hũanas effingit: vt hõ credat. Et sic heretici fingũt ꝙuersationẽ hũanã. i. humilẽ ac modestã. Tertia est simulata operatio: qz lupus sub virtẽtib⁹ folijs se abscondit vt pascẽtes oues deglutiat. Et sic heretici sub folijs bonoꝝ operũ se abscõdũt. q̃ tñ faciũt intẽtiõe ꝙuersa: vt hoses electos decipiãt. ij. Tim. iij. Habẽtes quidẽ speciem pietatis: virtutẽ aũt abnegãtes. Qui aũt nõ vult lup⁹ diabol⁹ ſz xp̃i ouis existere dz ẏba bona ⁊ mores hũanos ⁊ opa recta absq; oi simulatiõe exercere. ¶ Quãtũ ad scõm xp̃o tales nobis p signa notificat: qu od necesse erat si eos debuim⁹ agnoscere: qz occulti sunt. Latẽt ei vt lupi sub ouina specie ⁊ veste. Dicit ergo dñs (A fructib⁹ eorũ cognoscetis eos) Sz ꝫ: qz dictũ ẽ q̃ dñs de hereticis potissime loquit. Apud hereticos aũt aliqñ inueniunt bonoꝝ operũ fructꝰ apud istos aũt de q̃b⁹ dñs loquitur nunq̃ ad hoc dr fm Aug. de v. do. q̃ isti fructꝰ a q̃b⁹ tales cognoscẽdi sũt nõ sũt bona apa q̃ isti exteri⁹ ꝓtẽdũt. Talia enim cũ bono alio fiunt sunt vestimẽta ouiũ: oues tegẽtes seu protegẽtes cũ vero sũt malo alio: sunt ouiũ q̃dẽ vestes vt ait: sed lupos tegũt. Jsti ergo fructꝰ q̃b⁹ agnoscimur (vt ait) sunt illi de q̃bus ait apꝰs Gal. v. Manifesta sũt opa carnis q̃ sunt fornicatio immũditia ꝛc. Et intẽdit Aug. dicere id qõd. s. Tho. dicit expresse. s. q̃ sicut apparẽtis opa bona sũt vestes ouium ita occulta opa mala: sunt fructus

fructꝰ q̃b⁹ isti cognoscunt. Sed si sũt occulta: quo pñt deprehẽdi? Ad hoc dicit. s. Tho. q̃ nullꝰ hypocrita diu latere põt: si prudẽter ⁊ diligẽt opa ei⁹ opa ꝑsyderẽt. Cognoscunt aũt maxie eoꝝ mala opa. Primo fm. s. Tho. in repentinis: qz tũc fm habitũ operãt ⁊ nõ cauẽt. Secõ fm Greg. imo q̃n emergit tribulatio: aut tẽtatio. Tertio fm aug. de fmo. do. q̃n cõsed nequeũt suũ ꝓpositũ. Qz ergo difficulter cognoscunt dñs dixit: Attẽdite. i. diligẽter ꝑsyderate. Tũc em̃ etiã apud hereticos ista cognoscem⁹. Sz ꝫ arguit q̃ possibile est esse hereticũ q̃ ex ignorãtia fallat. et opa opa bona habebat etiã occulta. Ad hoc dico: q̃ fm. s. Tho. q. ij. q. xvij. heresis ꝙ nascit ex ꝙpbia vl̃ alia ꝙpiscẽtia. Jõ si q̃s habeat bona opa ⁊ bonã volũtatẽ: ⁊ solũ ex ignorãtia erret: iste nũq̃ efficiet formaliꝛ hereticus. s. obstinat⁹: qz suaderi põt ei. ⁊ p̃ñr nõ est lupus ſz ouis errãs. Si tñ possibile est hoc aliqñ esse: raro est ⁊ in pauciorib⁹. Dñs aũt loqtur de eo qõ in pluribus accidit. Itẽ ꝫ. qz fm Bed. hoc q̃ h dr. Ex fructib⁹ eoꝝ ꝛc. de manifestis opib⁹ intelligit: de quib⁹ licitũ est iudicare. ergo mõ nõ sũt dicẽda opa occulta. Ad ꝫ dico q̃ Beda manifesta dicit nõ ea q̃ sũt publica: sed q̃ sunt certa: etiã si vn⁹ solꝰ sciat nos aũt talia dicim⁹ occulta: nõ qz nulli sint certa sed qz nõ sũt publica. Ne ꝙo aliqs dicat q̃ impossibile ẽ cognoscere tales: nõ fm Chryſ. rursus rõnẽ ab hũano exẽplo ponit di. [Nũqd colligũt] hoies coloni [de spinis aut de tribulis fi⁹]. q. d. Sicut spine ⁊ tribuli q̃ ẽt sunt genꝰ spinaꝝ: nõ pñt p ducere fructꝰ bonos: cuiusmodi sũt vue ⁊ fice: sic ẽt nec isti seductores pñt ꝓducere bona opa: nisi forte i ꝑspectu hoim apparẽter tm̃ ⁊ nõ vere: neq; bono fine ſz malo. iõ subdit. [Sic ois arbor bõs]. i. bona volũtas (fructꝰ bonos). i. bona opa (facit in ẽtũ est bona seu in sensu cõposito (mala aũt) in ẽtũ mala (fructꝰ malos facit). i. mala opa. ¶ Sciẽdũ est aũt q̃ duplex est arbor fructifera. s. in gñe nature vt aia ex q̃ pullulant potẽne: ⁊ gñaliꝛ oẽ subiectũ ex q̃ ꝓueniũt accidẽtia: ⁊ materiales arbores ex q̃b⁹ ꝓdeũt fructꝰ. Et isto mõ ois arbor est bona ⁊ ois fructꝰ bonus Alio mõ arbor in gñe mala: et sic volũtas est arbor. Et sic arbor est quidẽ bona in sua natura tã in hoie q̃m in angelo: sed ex sua libertate põt seipam facere malã: statuẽdo sibi malũ obiectũ aut malũ finẽ: quo facto oẽs fructus. i. oẽs operatiões q̃s p seipam elicit vel imperat alijs potẽtijs inquantũ est mala. i. in ordine ad malũ obiectũ vl̃ finẽ sũt mali ¶ Sciẽdũ ꝙo q̃ aliq̃d dr ipossibile absolute: vt hoiez eẽ equũ ⁊ ex suppositione vt rem albã effici nigrã supposito q̃ stet alba. Et sic opz intelligere q̃ sequunt (Nõ põt arbor bona) manẽs bona. inq̃tũ bona (fructꝰ malos facere) secꝰ si mutet a bonitate. Itẽ secꝰ inquantũ est nõ bona sed mala. Nihil em̃ ꝓhibet volũtatẽ ꝑseuerãtẽ in bonitate habituali quo ad aliq̃d obiectũ vl̃ finẽ eẽ malã actu vl̃ habitu quo ad alia ⁊ ecõuerso. Vñ q̃ de fornicatiõe nõ penitet: ſz denuo intẽdit fornicari: põt dare eleemosynã: qđ est bonũ ex gñe: sed nõ dat inquãtũ fornicator: ⁊ ecõuersoꝝ vir misericors ⁊ quo ad hoc bonus põt loq; otiosa. Vñ eodẽ mõ intelligit qđ sequit (neq; arbor mala fructꝰ bonos facere) Deinde falsis pphetis cõminat dicẽs. (Ois arbor). i. ois volũtas seu hõ q̃ dz volũtatẽ (que nõ fa. fru. bo. exci. ⁊ i ignẽ mittet ⁊ ardet) Ubi ſz chryſ. due notant pene. s. excidi a regno: ⁊ iudi in gehẽna ignis. Vñ ait. Qui cõburit ⁊ a regno excidit oino: q̃ pena difficilior est? Multi aũt solã gehẽnã expozrẽt ego aũt cãsum illi⁹ gñe multo amariozẽ penã gehẽna esse dico. Quis em̃ parũ vel magnũ malũ nõ susciper pr̃: vt videat ⁊ potiat dilectissimo filio hoc itaq; in gloria illa putemus. Nõ em̃ alijs filijs suauis est pr̃i vt illoꝝ btõꝝ reqes: ⁊ dissolui ⁊ esse cũ xp̃o. Intolerabilis pena est ⁊ gehẽna. Sed si q̃s decẽmilia ponat gehẽnas: nihil tale dicet q̃le est a btã illa gloria excidere ⁊ odio haberi a xp̃o. Hec ille. Cõcludit aũt finaliꝛ dñs ex dicta similitudine id qõ i ista parte intẽdit dr. (Ex fructu eoꝝ cognoscetis eos). ¶ Moraliꝛ hereticiet hypocrite q̃ ex veste ouina cognosci nõ possũt cognoscunt ex fructib⁹ q̃ sunt p̃cipue tres: vt colligit ex scriptura. Primꝰ est doctrina pestifera. Cũ em̃

qs docet dissona scripturā ꝛ setis nō est habēdus ꝓ bono sz est hoc signū lupi latētis sub pelle ouina. Mat.vij. Bon⁹ hō de bono thesauro cordis sui ꝓfert bona Scōs est vita elata. Nec dico elata patēter: qr iā nō lateret sub veste ouina: sz elata latēter. Veri ei serui dei i opib⁹ q̄ gloriā afferūt q̄rūt latere: hypocrite āt fingūt se velle latere: sz latēter q̄rūt oēz viā apparēdi. Mat.vj. Exterminat enī ꝛc. Tert⁹ est impia ꝓles. Hec ei est gñalis regula ꝓhie qr oē agēs agit sibi. Qñ g̃ hi q̄ ab aliq̄b⁹ educant sunt viri mali gni: iui di: obloquētes ꝛc. ēt pfes cor sūt sibi. Sap.iij. Ex iniq̄s oēs filij q̄ nascūtur testes sūt neq̄tie aduersus parētes suos. ¶ Quātū ad tertiū xp̄s cōminat ñ solū falsis ꝓphetis sz oib⁹ xp̄ianis simꝫ q̄ fctā ꝓsentanea opib⁹ nō habēt dicēs. (Mō ois q̄ ōr mihi dñe dñe).i. q̄ mihi verbis honorē exhibet: vera ꝛ nō falsa docē do (intrabit i regnū celoꝝ) nisi ꝓbis facta ꝓcordēt. Sz ꝫ istā expositionē arguit augu. de ser. do. Nā nemo ꝑt dicere dñs ie sus nisi in spūsctō. Ergo ois dicēs xp̄o: dñe dñe hz spm̃ sctm̃: g̃ intrabit i regnū celoꝝ. Ad hoc tripl⁹ rndet. ꝓio fz Augu. ibidē q̄ paul⁹ accipit dicere ꝓprie ſ. q̄ est enūtiare voce ſm q̄ intellectu cōcipitur ꝛ amat seu desyderat volūtate. dñs aūt hic accipit dicere ghal⁹ ꝓ sola vocis expssiōe: ſm q̄ dicēs nec vult nec itelligit plene q̄ ōr. Secōo ſm Hie. q̄ cū moris sit scripturaꝝ dicta ꝓ factis accipere iuxta illō. Factis aūt negāt: apl's ō factis loquit: ꝛ redit ista expositio i idē cū ꝓxi. Tertio fz Amb. ōr: q̄ a quocūq̄ dicat xp̄itas est a spūsctō. Et intēdit q̄ possibile est vt aliq̄s loquat xp̄itatē mor⁹ a spūsctō q̄ tñ caret gr̃a spūssti. Nō ergo valet ista argumētatio. Dicit dñs iesus i. q̄dicat de xp̄o q̄ ipe sit dñs ergo hz spiritū sctm̃ ꝓ gr̃am ad meritorie operādū: ꝛ si habeat ad vere loquēdū. (Sz q̄ facit volūtatē p̄is mei) Nō dicit aūt volūtatē meā nisi latēter: vt pote qr eadē est patris ꝛ filij: sz ōr p̄is mei ſm Chry. qr hoc ꝓgrucbat auditorib⁹: vt pri⁹ sic crederēt cū essent ibeciles (q̄ i celis est) ꝓ manifestationē spālē sue glie. Nā illa corpora tanq̄ nobilissima arguūt maxime potētiā ꝛ sapiētiā artificis. ibi quoq̄ sunt spiritꝰ nobilissimi ꝛ ibi se ad fruēdū obtulit exhibet ꝛ ibi vt dicit. s. Tho. j. p. q. lxvij. ar. iij. gloria spiritū a p̄ncipio mūdi incepit in angelis. ꝛ gloria corpoꝝ futura incepit in ipso celo empyreo: q̄ lucidum est. Tota eñ corporalis creatura elucidāda est suo mō: exceptis infernalibus partib⁹. Per essentiā aūt potētiā ꝛ ꝓsentiā de⁹ vbiq̄ est: vt habes. j. q. viij. qr celū ꝛ terrā ego ipleo: dicit dñs Hiere. xxiij. (Ipse intrabit in regnū celoꝝ). Hila. Celestis eñ regni inter obedientia volūtatis dei: nō nūcupatio reperta est. ¶ Moraliter q̄libet conari dz esse arbor fructuosa: qz bonoꝝ operū fructibus q̄s apō xp̄m adeo magnificat vt eū secū faciat coregnare. Sz sciēdū est q̄ vt ex p̄senti euāge. colligit triplex est arbor. Prima est sterilis q̄ nō fructificat: ō qua dicit. Ois arbor q̄ nō facit fructū ꝛc. Sūt aūt tres cause arboris nō fructificāde. Pria. ſ. nimia frōdositas foliorū. i. ꝓboꝝ qr. ſ. humor q̄ debebat in fructus querti: trāsit ad folia. Ilti sunt ficulnea maledicta a dño Matt. xxj. Et scōa nimia ꝓceritas qr humor ad plura dilatat. Ilti sunt magni ꝛ plati. q̄ dāt vanitatib⁹ q̄ debent paupib⁹ Tertia nimia vetustas. Dicit aūt Arist. q̄ si ꝓfozet amigdal⁹ ver⁹ humor in medulla depurat. ꝛ efficit arbor fertilior. Sic inueterat⁹ i ꝑcis dz in suo corde tria fozamina facere: ꝓritiōis ꝓfessiōis: ꝛ satisfactiōis ꝛc. Scōa arbor est q̄ facit fruct⁹: sz insipidos ꝛ malos. De q̄ dicit. mala arbor ꝛc. Sūt aūt necessaria multa vt hi fructus fiāt boni. ſ. labor trāsplātatio. tps plātationis: ꝛ furcul⁹. Nā ſm Arist. arbores syluestres aliq̄n fiūt hortēses labore. i. cultura. ꝛ ſm eūdē arbor alicubi infructuosa: fructificat alibi ꝛ ſm eundē plures plante plātantur in vere inuētutis: pauce i autūno ꝓfecte etatis. pauciores in hyeme senectutis pauciſſime in estate male cōsuetudinis: q̄ feruorē ad vitia facit. Surculus aūt est verbum dei. Tertia arbor est bona. de qua ſm Chry. nascuntur gēme bonarū cogitationū ꝛ flores bonarū deliberationū: ꝛ fructꝰ bonorū operū. ¶ Qz vero totū ꝓsens euāgeliū principaliter ad hoc tēdit vt here ticorū fugiam⁹ errores: iō in p̄senti pasſu recitare volo hereticos ꝛ hereses ſm q̄ ex variis locis doctrine. s. Tho. colligūtur. Heresis igit vna Sabellij est q̄ in diuinis p̃s est filius vt natus de virgine: ꝛ spūsctūs vt sanctificat creaturā: q̄ habeſ. iij. cōtra Gen. c. v. ꝛ. vj. Heresis arrij q̄ filius dei est minor patre ſm deitatē ꝛ est creatura. ibidē. Alia heresis: arrij q̄ solū pater est inuisibilis oi creature: ꝛ filius visus est a ꝓphetis. Joā. xij. lec. vj. Heresis prima. Origenis q̄ verbū dei nō est deus essentialiter sed participatiue tm̃. Jo. j. lec. v. q̄ spūsctūs est creatura facta per verbū dei. Joā. j. lec. vij. Qđ anima xp̄i cū alijs spūalib⁹ creaturis fuit creata añ corpora ꝛ a verbo assumpta ꝛ in fine vnita est corpori. iiij. Z Gen. c. xxxij. Qđ anime create fuerūt oēs ante corpora: ꝛ diuersis corporib⁹ vnire ſm diuersitatē pctōrū q̄ cōmiserūt añq̄ corporib⁹ vnirent. j. par. q. xxij. Qđ sctōrū beatitudo ꝛ dānatorū tā hominū q̄ demonū dānatio aliq̄n possibiliter terminabit. j. p. q. lxiij. Heresis ei⁹ q̄rtū. q̄ diuine ꝓsone differūt in essentia. j. q. xxxij. Heresis prima manichei. q̄ ꝓncipia rerū duo sunt Unū bonoꝝ ꝛ spirituū tm̃. ſ. deus. Alterū qđ est p̄ncipiū malorū ꝛ corporaliū. ſ. diabol⁹. ij. di. j. q. j. Qđ deus nouī testamēti est pater xp̄i. nō aūt de⁹ veteris: fz est diabol⁹. Jo. ij. lec. ij. Qđ diabol⁹ natura ꝛ nō volūtate est mal⁹ Jo. viij. lec. v. Qđ diabol⁹ est generat⁹ ꝛ hz patrē. Jo. viij. lec. vj. Quod q̄dā aie sunt ex bona creatione: quedaz ex mala: ibidem. Qđ quedā anime sunt de substātia dei. Jo. xj. Qđ liberum arbitrium ad peccatū cogit: ꝛ illud vitare nō pōt: de veri. q. xxiij. ar. xij. Qđ non hz comedere carnes nec ouа: quia natura dei cōmisceſ eis. j. Timo. iiij. Qđ in toto veteri testamento nulla est ꝓphetia de xp̄o. ꝛ q̄cquid introducit in nouo de veteri est corpus ꝛ lux infinita: ꝛ xp̄s est iste sol visibilis. Jo. viij. Qđ non est curandum de fide: sz de operib⁹ nec credēdū est supra rōnē. Heb. xij. Qđ oēs patres veteris testamēti tam patriarche q̄ ꝓphete fuerūt mali ꝛ dānati. Jo. x. lec. ij. Qđ charitas vel gr̃a semel habita amitti non pōt q̄libet. iij. q. v. Qđ omne matrimoniū est dānādū. j. Timo. iiij. Heresis manichei ꝛ montani ꝛ priscille. Qđ ꝓmissio spūssancti non fuit cōpleta in aplis sed in eis: ideo negāt act⁹ apostoloꝝ in quib⁹ in aplis narratur cōpleta. ij. q. v. Heresis pelagij q̄ oia dei p̄cepta sine gratia obseruari possunt. j. Cor. xij. Qđ p̄ncipiū bñ operādi est ex nobis: sed cōsummatio ex deo. j. q. xxij. Qđ hō pōt mereri sine gr̃a. ij. di. xxviij. Qđ pueri xp̄ianoꝝ nō cōtrahūt originale pctm̃ sed baptizātur ꝓpter regnum dei. Jo. iij. lec. j. Qđ pueri nō baptizati erunt in domo dei: sz nō in regno. Jo. xiij. Heresis Jouiniani q̄ hō necessario bñ operaſ: nec pōt pctā cōmittere. ij. dis. xxviij. Qđ oēs beati sunt equales: in p̄mio opu. xix. Qđ matrimoniū equaſ virgini tati. ij. q. clj. Heresis Nestorij qđ i xp̄o est tm̃ vna natura dei ꝛ hois. j. Cor. v. Qđ btā maria nō est mater dei Gal. iiij. Heresis valētini q̄ verbū dedit causam creatori q̄ mundū crearet. Joā. j. lec. vj. Qđ p̄ncipia rerū sunt sex. ſ. profundū i. pater: silentiū intellect⁹: veritas: verbū ꝛ vita: ex quib⁹ sunt. xxx. secula. Jo. j. lec. x. in prin. Heresis Eutichetis qđ in xp̄o est tātū vna natura cōposita ex diuina ꝛ humana. Jo. lec. xvij. Qđ corpora resurgētiū ꝛ xp̄i nō erūt palpabilia sz vt vēt⁹. iiij. Z Gen. c. lxxxiij. Heresis hebionis q̄ xp̄s ꝓceptus est ex semine viri iij. di. xxx. Heresis hebiōis fotini cherinthi: ꝛ pauli samosateni: q̄ xp̄s nō fuit añ mr̃em: sed pur⁹ hō meruit deitatē. iij. p. q. xvj. Heresis gabaonitaꝝ. q̄ xp̄s ē cōpositꝰ ex natura diuina ꝛ hūana: iō est semp imortalis qđlib. iij. q. v. Heresis p̄scianistaꝝ q̄ oia fctā hoiz ēt xp̄i certis horis subiecta sūt Jo. ij. Heresis theodori mopsuesteni: q̄ i veteri testamēto nihil exp̄sse dr de xp̄o. Jn ꝓlogo sup Psal. Heresis eunomij: q̄ filiꝰ dei ē oino dissimilis p̄ri. Jo. lec. viij. Heresis nazarenoꝝ ꝛ fides xp̄i sine opib⁹ legis Moysi ñ sufficit ad salutē opu. ij. Heresis heluidij. Qđ mr̃ xp̄i nō mānsit virgo post partū. iij. di. xxx. Heresis vigilantij impugnātis vo-

luntariã paupertatẽ.iij.cõtra Geñ.cap. cxxxj. Hereſis Deſyderij lõbardi de ſecta carthaginẽſiũ dãnãtis ſtatum egẽtiũ cũ xp̃o facultatib⁹ relictis.opu.xix. Hereſis vilielmi de ſcto amore.q paupertas habitualis eſt licita:nõ aũt actualis.ibidem. Hereſis pauperũ de Lugduno:q ql̃ibet iuſt⁹ eſt ſacerdos:z ql̃ibet ſacerdos iuſt⁹. Heb.vij. Hereſis grecoꝝ q ſcti nõ vadũt ad paradiſum vſq; ad diẽ iudicij.iij. J gẽtiles.ca.xcj. Hereſis mõtani q ꝓphete nõ habẽt lumẽ ad iudicandũ:ſed ſunt arrepticij. de ỹi.q.vj. Hereſis incepit apud iudeos:z venit inſ chriſtianos q ſerui dei non debẽt eſſe ſerui hoim. Titum.ij. Hereſis nouatianoꝝ q peccãs poſt baptiſmũ nõ põt reſurgere ad gratiã p pniaz.iij.pte.q.lxxiij. Hereſis catafrigarũ.q mulier põt habere ordines ſacros.j. Tim.iij. Hereſis abbatis Joachim q in diuinis eſſentia generat eſſentiã:ſicut de⁹ generat deũ.j.q.xxxix. Hereſis macedonij q ſpũſſctũs eſt miniſter patris z filij. Roma.vij. Hereſis Simonis magi q gratia ſpũſſcti eſt venalis.ij.q.c. Qõ mũdus eſt fact⁹ a quadã ſupna ỹtute:nõ a deo.ibidẽ. Hereſis petri albaialarei.q de⁹ nõ põt facere niſi q̃ facit ꝓpter ordinẽ inſtitie z ſapientie ei⁹.vel qz agit ex neceſſitate nature. de po.q.j.ar.v. Hereſis Articlinitarũ q in ſacramento euchariſtie materia offerẽda eſt panis z caſe⁹.iij.q.xliij. Hereſis cata frigarũ z pecianozũ q in eodẽ offerẽdus eſt panis ex pueri ſanguine cõfectus.ibidẽ. Hereſis aquarioꝝ q in eodẽ aqua offerẽda eſt ſine vino. Jbidẽ. Deũ nõ eſſe autorẽ omniũ bonozũ eſt hereticum. Matt.q.viij. Deũ nõ videri p eſſentiã a beatis eſt hereticum.ij.di.xxij. Jn deo eſſe cõpoſitionẽ vel accidẽs:vel aliq̃d preter deũ eſſe eternũ eſt hereticum ꝛe po.q.viij. q aliq̃d ſit nõ creator nec creatura eſt hereticũ. de po.q.viij. Diabolũ nõ eſſe factũ ꝑ filiũ dei eſt hereticũ. Jo.lec.vj. Ola redire eadẽ numero poſt multa tpa ẽ hereticũ.iij. J gen.ca.lxxij. Dimẽſiões ſacrales eſſe equales dimẽſionibus corpis xp̃i eſt hereticũ.opu.xj. Fuiſſe aliq̃d in adam nõ infectũ originali pcõ ex quo formatũ ſit xp̃i corpus eſt hereticũ. Jo.iij. Beatã Mariã nõ ẽ matrẽ dei eſt hereticũ.iij.q.xxxv. Melchiſedech fuiſſe filiũ dei ẽ hereticũ. Heb. vij. Gratiã dari ex meritis.eſt hereticũ. Ma.q.viij. q act⁹ meritoꝝ nõ excedat facultatẽ nature:ẽ hereticũ. Virtu.q.ij. q angeli aliq̃d creent ẽ hereticũ.ij.diſt. xviij. Alias deſcẽdere a cõparib⁹ ſtellis: eſt hereticũ opu.xxviij. Non oẽs eẽ obligatos obedire pape ẽ hereticũ opu.xix. Ep̃m nõ differre a ſimplici ſacerdote:ẽ hereticũ.ij.q.clxxiij. Aliq̃d i ſacra ſcriptura eſſe falſum:ẽ hereticũ. Jo.xij. Qõ hõ nõ reſurgat idẽ numero eſt hereticũ. Jo.xij. Qõ hõ nõ reſurgat idẽ numero eſt hereticũ.iij.diſ.xlviij. Qõ hõ mouet de neceſſitate ad aliq̃d eligẽdũ:ẽ hereticũ. Mat.q.vj. q meli⁹ eſt i ſeculo manere z operib⁹ pietatis vacare q̃ intrare religionẽ:eſt hereticũ z diabolicũ. q̃dli. iij.q.v. Votũ vel iuramẽtũ.de aliq̃ bono poſſe ſine pcto dimitti:ẽ hereticũ. q̃dlib. iij.q.v. Omne iuramẽtũ eſſe pctm̃:ẽ hereticũ.q̃.di.xxix. Nõ eſſe pctm̃ illud qõ ẽ cõtra p̃ceptũ dei:ẽ hereticũ. quodli.iij.q. v. Negare ꝓuidentiã dei circa iſta inferiora ẽ hereticũ.ſ.q.viij. Fornicationem ſimplicẽ nõ eſſe pctm̃:ẽ hereticũ. q̃dli.iij. q.v. Omnem actũ matrimonij ſemp eſſe pctm̃:ẽ hereticũ.iij.di.xxvj. Aliquẽ deſcẽdere ex ẽdã ꝓtõmixtionẽ viri z mulieris:z nõ cõtrahere originale peccatũ eſt erroneum.xij.q.viij.ar.iij.

¶ Dñica.ix.poſt trinitatem.

¶ Textus euang. Luc.ca.xvj

HOmo quidaz erat diues qui habebat villicũ:z hic diffamat⁹ eſt apud illum q̃ſi diſſipaſſet bona illi⁹. Et vocauit illũ:z ait illi. Quid hoc audio de te. Redde rationẽ villicationis tue. Jã eñ. non poteris villicare. Ait aũt villic⁹ intra ſe. Quid faciã:qz dñs me⁹ aufert a me villicationẽ. Fodere nõ valeo:mẽdicare erubeſco. Scio q̃d faciã vt cũ amotus fuero a villicatione recipiãt me i domos ſuas. Cõuocatis itaq; ſingulis debitoribus dñi ſui dicebat primo. Quãtũ debes dño meo: At ille dixit. Cẽtũ cados olei. Dixitq; illi:accipe cautionem tuaz z ſede cito z ſcribe quiquagita. Deide alio dixit. Tu vero q̃tũ debes: Qui ait. Centũ choros tritici. Ait illi. Accipe liras tuas z ſcribe octoginta. Et laudauit dñs villicũ iniquitatis qz prudẽter feciſſet:quia filij huj⁹ ſeculi prudẽtiores filijs lucis ſi gñatiõe ſua ſũt. Et ego dico vobis. Facite vobis amicos de mãmona iniq̃tatis vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula.

HOmo quidã erat diues:qui habebat villicũ ꝛc. Lu.xvj. Jn pñti euãgelio ꝓtinentur tria pũcta:q̃ ſunt: Dura exactio. Aſtuta cautio:z Amplectãda ꝓfo. ¶ Quãtũ ad primũ tã gitur exactio:quaz dñs fecit a villico ſup rõne reddẽda. Et qz euãgeliũ pabolicũ ẽ: Fale ſenſũ opz ex metaphorica ſi gatiõe ſuſcipe. Dñ g̃ (Dixit ieſus diſcip̃lis ſuis pabolã hãc.) Quid ãt ſit pabola:z quare dñs pabolice loq̃bat:habes dñica vlti. poſt epi. (Hõ q̃dam erat diues) Jſte ſm Chry. ẽ de⁹ q̃ eſt diues i theſauris corpalib⁹.ij. Coꝛ.iij. ꝓo nobis egen⁹ fact⁹ ẽ cũ ẽt diues. Et ſpũalib⁹. Eph.ij. de⁹ ãt ẽ diues ẽ l mia. Et celeſtib⁹. pſ. Glia et diuitie i domo ei⁹. Uel ſm alios eſt xp̃s. Sz ſiue de⁹ ſit ſiue xp̃s:ſolus ẽ diuitiarũ dñs. Nos eñ nõ dñi ſed diſpenſatores earũ ſum⁹:iõ ſubdik. (Qui habebat villicũ.i.homem cui diuitias deus dedit:ſm Theo. Et hic xp̃i villic⁹ ſm Gorra ẽ triplex.ſ.ꝓlat⁹ in ſpũalib⁹:z princeps tpalib⁹ z q̃libet xp̃ian⁹ in vtriſq;. Eſt aũt ſm Bed.z Hiero. villic⁹ ꝓprie ville gubernator. Jconom⁹ ãt pecunie z frugũ eſt q̃z dñs diſpẽſator ẽ. Ex quo ptz q villic⁹ ẽ quẽ nos caſtaldũ decim⁹ q̃ſi villicum cuſtodẽ:iconom⁹ aũt ẽ factor vulgariter dict⁹. Sumit aũt hic villic⁹ ꝓ iconomo:vt dicit magr hiſt. [Et hic diffamat⁹ eſt apud illũ].ſ. dñm ſuũ [q̃ſi diſſipaſſet bona illi⁹]ex pẽdẽdo i vanitatib⁹ Theo. Dũ nõ exercem⁹ diſpẽſationẽ opũ ad libitũ dñi ſed ad ꝓprias illecebras: cum ipſis abutimur: criminoſi villici ſumus Hec ille. Diffamat aũt hõ apud deũ: nõ q̃ſi angeli vel homes annũtiẽt deo occlta crimia q̃ lateãt eũ:ſz qz hõ ẽ cã ſine q̃ nõ q̃ deus iſta nouerit dũ facit eẽ qõ deus ſcit eẽ factũ. Si eñ hõ peccaret:de⁹ nõ q̃ſ ſciret eũ peccare. Et qz hõ põt peccare:z nõ peccare:põt ẽt facere q̃ de⁹ ſciat vel neſciat ſuas iniq̃tates:z hoc loquẽdo absolute. Suppoſito tñ q̃ de⁹ ſciuerit aliquẽ peccaturũ:tã iſte nõ ꝑt facere q̃ de⁹ hoc neſciat: Sz tñ nõ ẽ neceſſe q̃ de⁹ ſciat ſi uerit i ꝑteritũ:qz nihil apud deũ trãſit: vñ ſemp ẽ liber i ſciẽdo vel nõ ſciẽdo. Unde de his capreolũ.j.di.xl.z ifra i qõnib⁹ Et nota q̃ iſta diffamatio vel accuſatio fit multiplici teſtimonio. ꝓio remorſu ꝙſcie. Ro.ij. Teſtimoniũ reddẽ. ꝛc. Scdo euidẽtia operũ. Geñ.viij. Clamor ſodo. z go. ꝛc. Tertio clamore vicinorũ. ꝓuer.xj. Quiabſcõdit frumẽta maledicet in pp̃lis. Quarto q̃rela paupez pene occiſorũ fame. Geñ.iij. Uox ſanguinis fratris ꝛc. (Et vocauit illũ z ait illi. Quid h audio de te.) Uocat aũt dñs villicũ ſm Chry. q̃ſi eũ timore mortis ꝑcutit z reꝑhẽdit eũ ꝓpria cõſcia de reb⁹ male cõſumptis: vñ ait: Quotidie talia p effect⁹ nobis exclamat dñs oñdẽs fruẽrẽ i meridie ſoſpitate: poſtq̃ veſperaſcit exanimẽ:z aliũ iter ꝓdia expirãrẽ:z diuerſi diuerſimode ab hac villicatiõe diſcedimus. Hec ille. (Redde rõnẽ villicatiõis tue).i. reddes i tpe mortis. Tũc eñ ex toto amouẽt hõ ab adminiſtratiõe tpaliũ. Quilibe eñ villic⁹ reddet rõnẽ de igreſſu ad id q̃ habebat diſpẽſare.z de ꝓgreſſu z de egreſſu. Et q̃dẽ ſi ſit ꝓlat⁹:ꝺz illud Mat.xxij. Quõ huc itraſti. Quis te introduxit: virt⁹ aut dolus: de⁹ aut diabolus: gra vel num⁹ caro vel ſpũs:redde ergo rõnẽ ſi p fraudulentiã:aut violẽtiã aut pecuniã aut carnalẽ lineã intraſti ad locũ ſinceritatis z libertatis et gratitudinis z ſpũalitatis. Et de ꝓgreſſu:quo virit quo ad ſe z alios. Hier.xiij. Ubi ẽ grex q̃ datus eſt tibi. Et de greſſu quõ.ſ. in tota vita ſe ꝓparauit ad mortẽ Deut.xxx. Utinã ſaperẽt z intelligerẽt ac nouiſſima ꝓuiderẽt. [Jã eñ nõ pote

ris villicare].i.bona tpalia dispensare. Mã post mortẽ si aia est separata nõ vti tur tpalib⁹:sltr neqꝫ si reassumpserit corpus.qz ille stat⁹.f.resurrectiõis nõ ẽ alis.vt tpalib⁹ egeat ad victũ aut vestitũ Sciẽdũ est aũt q villicare fm antiquos dictũ est:modo aũt villicor dicitur.

¶Moraliter iste villicus quẽlibet holez significat cui de⁹ curã ville.i.pprij corporis cõmisit & virtũ ale:vt hec exercẽs dño fructus bonor operũ reddat.Hoc aũt in pñti tñmõ vita facere põt nõ i futura Chry.post trãsmigrationẽ hinc facta nõ ẽ tps operãdi.Vita ꝑsens ꝫ exercitiũ mãdatorũ futura ꝫo solatiũ.Si nihil opatus es hic:frustra i futurã curas Sed nec mendicãdo ꝓficies.Hui⁹ iudicii sunt virgines fatue:q imprudẽter a prudẽtib⁹ mẽdicauerũt:ꝫ reuerse sunt vacue.Quilibet em suã cõuersationẽ vt tunicã induit.Nõ ẽ aũt exuere nec cãbire cũ alio.Hec ille.¶Quãtũ ad scõm tangit qño villic⁹ fuit cautus:cũ dr.(Ait aũt villicus).i.hõ dives & mal⁹(intra se) timore mortis dante ꝓsyderare de futuris.(Quid faciã:qz dñs meus aufert).i. vult auferre vel auferet cito(a me villicationẽ).i.vlum diuitiarũ mearuz.q.d. Quid erit de me cũ vita ista fuerit terminata:& deũ ꝓ male dispẽsat facultatib⁹ inimicũ habebo?(Fodere nõ valeo).i.ꝓ prijs nature mee virib⁹ nõ possuz mihi de salute post mortẽ ꝓuidere(mẽdicare)a religiosis & seruis dei gratis petendo spualia suffragia(erubesco).Erubescet em diues nisi sit stultus velle a religiosis obtinere sue ale cõsolationẽ q̃bus subsidia tpalia ꝓ vita corpali eorũ sustẽtanda nõ exhibet.Statim aũt q diues ista cõsyderat nõ deest celestis inspiratio vt bonũ consiliũ sumat:vñ sequitur. (Scio)deo.f.intrinsecus inspirante & adiuuante(q̃d faciã)dũ est tps villicandi. Cogitat em ꝓ diuitias q̃bus male vtẽdo acqrebat dãnationẽ dãdo ex eis eleemosynas pauperib⁹ eternã acqrere salutẽ vt pauꝑes eũ recipiãt.i.sint ei cã q recipiãt i vita eterna:vñ ait(vt cũ amotus fuero a villicatione)in die ratiocinij.i. mortis(recipiant me)ipsi pauꝑes:meis cepꝫs re.creati(in domos suas).i.in celestes mãsiones:q̃ pauerũ sunt q̃ ista vita mala suscipiunt:vt Lazarus de q̃ Luc.xvj.habet.In has aũt domos pauperes diuitẽ misericordẽ suscipiunt dupliciter.primo fm Chry.s.inquãtũ corã iudice prebẽt testimoniũ de diuitisboni tate:nõ vocibus:sed ostensione bonorũ. Alio modo:qz meritis & orationibus eorũ deus aliqñ de ꝑgruo diuiti cõtritionẽ & gratiã largit.¶Ad intellectũ ꝓ sequẽtiũ sciendũ est:q similianõ opz in oibus esse similia.Vñ qz parabola est similitudo nõ oportet.vt dicit Aug.in parabolis ola significatiue sumere et scrutari. Que ergo sequuntur de cõuocatione debitorũ dupliciter exponi possunt. Uno mõ vt dicat q non est similitudo inter villicũ istuz & diuitẽ q̃ ad ola:ꝫ solũ q̃ ad hoc q sicut ille ꝑ diuitias acq̃siuit sicut mansiones in aliena domo:ita et iste. Alio modo vt similitudinẽ quo ad oia fere excogitem⁹ & dicam⁹:q vt ôt Chry. nihil ẽ nr̃m:ꝫ ola sũt ditiõis diuine.Hec ille.Ex hoc aũt sequit:q illi q̃s debitores nr̃os dicimus sint principaliter debitores dei.Sunt aũt debitores nostri iquãtũ nos sumus iconomi dei Diues ergo mẽs mortẽ & volẽs sibi ꝓuidere:statuit pauperib⁹ facere miam dãdo eleemosynas:vel qõ idẽ est relaxando debita. Jõ dr(cõuocatis itaq̃ singulis debitoribus dñi sui).i.q̃ debebant sibi tã q̃ iconomo dei dicebat primo.(Quãtũ debes dño meo)?i.mihi q̃ sum dispensator dñi mei.(Et ille dixit.Centum cados olei.) Hoc exẽpli gratia positũ est.Sicut autẽ dicit Beda cados grece:latine amphora dicit cõtinens vnas tres.i.tria quartaria.Vñ vt alij dicunt est idẽ q̃ barrile.[dixitq̃ illi.Accipe cautionez tuã].i. libzum ratiocinij in quo cauet a deceptione(& sede cito & scribe quinquaginta.]Dicit autem cito:significans q prõ pte eleemosyna sit exhibenda.[Deinde alio dicit:Tu ꝓ quãtũ debes.Qui ait: Centum chorzos tritici.]Licet aũt chorus multa significet:vt puta multitudinez psallentiũ:& quẽdã ventũ.tñ hic sumitur ꝓ mensura decẽ modior.[Ait illi Accipe literas tuas & scribe octogita.Et laudauit dñs villicũ iniq̃tatis]nõ de sua iniquitate:q̃ prius male diuitias ꝓmissas expẽdebat:sed de sua prudẽtia et sagacitate[quia prudenter feciſſet]pro se non pro dño. Sumit autem fm Origenẽ prudẽtia hic ꝓ astutia & calliditate:ad malũ inclinationẽ habẽte.¶Sciendũ est aũt q hic est dissimilitudo in terma mali & spiritualẽ villicũ.qz materialis sunt iniquus dupliciter.f.dissipãdo bona dñi sui:& debitorib⁹ sine eius autoritate relaxãdo.Spualis aũt ẽ iniquus primo mõ tm:sed scõo modo est iniquus:ꝫ misericors.Licet enim ea q̃ sunt diuitis sint dei:tñ põt ea libere pauperibus relaxare:qz dñs hoc gratũ hz.Sicut autẽ dicit Aug.de cõsen.euan.& magr hystoriarũ intendit dñs inferre.q̃ si iniquus villicus callide sibi ꝓspiciens:laudari potuit a decepto dño:quãto magis q̃ sine iniq̃tate & dãno dñi sui has diuitias pauperib⁹ largiendo sibi amicos facit poterit laudari.¶Ideo aũt prudẽter fecit villicus.(qz filij huj⁹ seculi).i.q̃ huj⁹ seculi opera sectant fm Bedam:vel(qõ idẽ est)q̃ querunt q̃ sibi cõmoda sunt in terra fm Theo.Dñr aũt mali.filij huj⁹ sẽcli.ꝓio qz huic seculo se cõformãt ꝺ illud Ro.xij.Nolite cõformari.&c.Scõo:qz in secularib⁹ se occupant.ij.Tim.ij.Nemo militãs &c.Tertio qz in hoc seculo hereditatẽ desyderẽt.Titũ.ij.Abne.oẽm impie.& secularia &c.Quarto qz seculũ dilligunt:cũ dicat Jac.iiij.Qui em voluerit esse amicus &c.Boni aũt dicunt filij lucis.primo qz faciũt opa lucis ad Eph.v. Fructus lucis in omni bonitate.Scõo qz habẽt cõuersationẽ lucis.Roma.xiij. Abijciamus opera tenebrarũ.Tertio qz sant amatores lucis.qz q̃ male agit odit lucẽ.Jo.xiij.Ergo a contrario sensu &c. Quarto qz sunt heredes lucis.Tobie. xij.Lucida splendebis &c.(Prudẽtiores filijs lucis).i.his q̃ spualeꝫ opes pertractant fm Theo.in generatione sua sunt:id est in genere suo scõm Origenẽ. Nõ em sunt prudẽtiores ꝺ isti in bono Theo.Inuenimur aũt in humanis quidem administrationib⁹ prudẽter ꝓpria disponentes:ac summopere sagentes vt si deserimus ab administratione:habeamus vite refugiũ.Cũ vero dispensare debem⁹ diuina nõ ꝓmeditemur q̃ nobis postmodũ sunt futura.Hec ille.

¶Moraliter exẽplo illius villici:quilibet dz meditari se reddirurũ rõnez dño suo atq̃ semetipsum diligenter discutere & secũ meditari quid facturus sit.Et quidẽ si põt facere.i.multa bona opera exercere:seruiẽdo deo:de rebus corpore & aia hoc faciat exẽplo formice:q̃ grana primo cõgregat in estate siue messe: & scõo ea pforat ne germinent sub terra Unde nõ dr solũ formica quasi ferens: sed etiaz quasi foꝛans micas.Tertio ea decorticat eadẽ causa:vel vt sapiãt magis.Et quarto si fuerint humectata exponit soli ne putrescãt.Estas vel messis est tẽpus presens hac ratione qz possumus laborare nõ hac rõne qz colligimus.qz sic estas est vita beata.Perforatio est auditio verbi dei q̃ est gladi⁹ qz sine eo opera bona putrescendo germinant:& perdũt meritũ suũ hoies dum labunk in putredinẽ peccati.Decorticatio est expurgatio peccatorũ.Siccare ꝓ ad solẽ est in giter intueri vitã Jesu xpi cuius intuitus siccat humiditatẽ effect⁹ terrenorũ.Si ꝓ nõ põt fodere & erube scit mendicare:iam vacet eleemosynis quãtũ põt dãdo bona dñi sui.i.sibi a domino suo cõmissa.Nã sic faciẽdo ꝓuidet sibi in vita:qz eleemosyna est ignis expurgans facinioza.Eccl.iij.Sicut in sereno glacies:soluentur peccata tua.Et in morte:qz aiam associat.Amb.Nõ sũt hoꝛs bona q̃ secũ ferre nõ põt:sola mia comes est defunctorũ.Et post mortẽ:qz liberat ab inferno.Tob.iij.Eleemosyna nõ patitur animam ire in tenebras.

¶Quantũ ad tertiũ ponit cõclusio quã oẽs debẽt amplecti saltẽ voluntate si q̃ actu nõ possunt vt pauperes.De hac dicit Greg.in li.moral.Ut ergo in sua manu hoies post mortẽ quicq̃ inueniãt eis ante mortẽ suã dicit.diuitias suas in q̃rũ manibus ponant:cũ subdit.[Et ego dico vobis:facite vobis amicos de mãmona iniq̃tatis]Hec ille.est aũt mãmõ demon quidã de diuitijs tentans.Jnde dr mãmona hebraice.qõ latine fm aug. sonat diuitie.Dicunt, autẽ diuitie mã-

mona iniquitatis:multiplr.Uñ mō ſm magr.hiſto.qz de iniquitate colligi ſolēt. Uñ vt ait vulgata ſnia dicitur omnis diues aut iniquus aut heres iniqui. Alio modo ſm eundē vt diuitie iniq̄tatis dicantur quas tenemus cōtra eq̄tatē quā primo debemus:ille.ſ.q̄ nobis sumpta neceſſitate ſuperfluunt. Tertio ſm aug. de cō.euā.dicunt diuitie iniq̄tatis qz ſolis iniq̄s sunt diuitie. Juſti enim z ſi iſta poſſideāt:tñ diuitias nō habēt niſi celeſtes. Quarto pñt ſic dici:qz ſunt interdū iniq̄tatis occaſio. Uñ dicit Amb. Sicut diuitie impedimenta ſunt reprobis:ita pbis sunt adiumēta virtutis. Hec ille. Quinto qz interdū illicito actu vel affectu acq̄runt:vt puta p meretriciū:cuius ipſe tunc licite percipiant. Qualitercūq; aūt dicant dūmodo non dicant iniq̄ qz iniuſto titulo tenent tāq̄ aliene res de quib⁹ certuz eſt cui⁹ ſint:de eis pōt z dz eleemoſyna fieri. Quidā tñ vt teſtat augu. z mag.hiſt. iſta male intelligētes rapiūt vni vt largiant alteri:non intelligēs q̄ qui offert ſacrificiū de ſubſtantia pauperis:acſi victimet filiū in cōſpectu patris. (Ut cū defeceritis) per mortē (recipiant vos in eterna tabernacula) Hoc aūt dupl'r intelligiť. Uno mō vt noſtri receptores ſint ipſi pauperes:quos amicos per eleemoſynas facimus. Et ſic vī intelligere Aug. z Chry. recipiunt autē iſti nos in eterna tabernacula dupliciter vt dictum eſt.ſ.teſtimoniū reddēdo p diuite miſericordē. z etiā ſuis meritis z precibus iuuādo ſi beati ſunt et iuſti. Alio mō ſm Amb. intelligiť vt recipiāt nos nō ipſi paupes ſed angeli et ſancti patrie d̄ efficiunt nobis amici dū pauperū miſeremur. (Sz quō ſcti ſuſcipiunt alias. Dico q̄ ſuſcipiūt primo coaſſiſtendo deo ſuſcipiēti tāq̄ amici:z gaudēdo de ſuſceptione. Scdo qz in ipa hora mortis adſunt augelivt de Lazaro ſupra patuit. z alias ad celū deferunt vel ſaltē aſſociant vt letitiā oſtēdāt:z vt a demonib⁹ defenſent. Tertio qz allegāt merita quib⁹ animē ſunt digne ſuſcipi et p eis ferunt teſtimonium. (Sed queriť. Qne z vbi ſunt iſta tabernacula. Nō ei poſſunt eē in celo:qz eſſet foraminibus plenū:qđ eſt irrōnabile. Ad hoc dico qđ ꝑz doctrinā ſanctorū:z precipue.s.tho. in multis locis:celū eſt incorruptibile:z cōſequenter nō frangibile. ideo beatuz corpus nō diuidet ipm celū. ſed ſine diuiſiōe penetrabit:ita q̄ duo corpora erūt ſimul:vt idē dicit i multis locis. Nulla igiť erit actualis ſuperfices celi infra cauam z cōuexā eius:ſed in potentia tñ. Tabernaculū ergo cuiuſlibet ſancti.p. priū eſt ipſa ſupficies potētialis in celo quā imaginamur eſſē ſupficiei corpis ei⁹. Pro hoc vide Capreolū.ij.di.ij. Tabernaculū aūt cōe eſt ipſa ſuperficies celi cōnexa. Erūt iſta tabernacula vicinora aut remotiora a loco ſeu tabernaculo in quo eſt xp̄s ſm differentiā meritorū: vt dicit Jo.nider. vnde in celo poſt reſurrectionē erit etiā corporalis ordo. (Sz dubitať vbi erit ſedes regia xp̄i vt circū quaq̄ ſanctoꝝ corpora poſſint aſſiſtere. Dico probabiliter q̄ erit in ea parte celi q̄ eſt ſupra hieruſalē ſiue montē oliueti. vbi eſt paſſus z vnde aſcēdit z vbi iudicabit. Hec ergo tabernacula p eleemoſynas xp̄s vult nos aſſequi. Cyrill. Sic ergo docebat xp̄s affluētes diuitijs ſum mopere diligere amicitiam pauperū et theſaurizare in celis. Hec ille. (Moraliter ſaluator in hoc euāgelio docet nos amicitiā facere. Dicit ergo prio q̄ amicitiā faciamus. Sed aliq̄ eſt amicitia bonorū cum bonis:q̄ ſola eſt vera amicitia ſm Tullium. Sed tñ oportet obſeruare hec q̄ obſeruāt q̄ volūt argētū per alchimiā ꝛcorpare cū auro ipediētia vera vnionē. ſ.ventū.i.ſuperbiā z pulueres.i.cupiditatem:z humiditates.i.obſcena. Eli añ eſt bonorum cuz malis z econuerſo: q̄ eſt periculoſa bonis ꝛz aliq̄n malis ſit fructuoſa:qz corrumpunt in vita:inquinant in conſciētia z offuſcant in fama. Sic vinū. ſm Chry. ſuper Mat. corrumpitur ab aceto:non econuerſo. z iurū ſarinā coinq̄nat non ecōtrario. z aurū paleſcit argēto:nō econuerſo. Tertia eſt malorum cum malis. q̄ raro cedit in bonuz. Scdo docet qđo eam faciamus:quia de māmona iniq̄tatis.i.dādo magis ſſ accipiendo ſi poſſibile eſt. Jtā amicitia tā to eſt perfectior quāto diuino amori ſi-

milior q̄ non eſt gra accipiendi ſed dandi. Deus em operať pp ſuā bonitatē cōmunicandā:nō aūt acq̄rēdā:cū eā hēat q̄z perficiēdā:cū ſit infinite pfecta. vñ ſm Auicēnā ſolius primi principij actio mere liberaliſ.qz ois creatura operādo nitit ſuā pfectionē acq̄rere vl augere: q̄ nō ſemp intēdat ꝑmodū corpale. Terio oſtēdit pter q̄d ſit facieda cū paupe rib⁹.qz vt cū defeceritis recipiāt vos in eterna tabernacula.q̄.ſ.nos edificam⁹. eleemoſynis. Ubi nota q̄ aliq̄ ſibi edificāt domū i iferno:vt valde mali. Quidā celo:vt valde boni:edificātes auro amo ris dei:z argēto amoris ꝓximi z lapidibus ꝓtioſis bonoꝝ operū. Quidā ꝓ in celo ſimul z in purgatorio:vt mediocriter boni. Edificāt aūt in purgatorio de ligno feno:z ſtipula vt ꝑz.i.Cor.iij. Per q̄ q̄dā gradus peccatorum deſignantur igne purgatorij purgandorum.

¶ Dñica.x.poſt trinitatem.

¶ Textus euan. Luc.xix.

(Cum approꝑquaret dominus hieruſalem vidēs ciuitatem fleuit ſup illam dicēs. Quia ſi cognouiſſes et tu. Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi: nunc autem abſcondita ſunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te et circundabunt te inimici tui vallo:z circundabunt te et coanguſtabunt te vndiq̄:z ad terram proſternent te et filios tuos qui in te ſunt. Et non relinquent in te lapidem ſuper lapidem :eo q̄ nō cognoueris tēpus viſitationis tue. Et ingreſſus in tēplum cepit eiicere vendentes in illo et ementes dicens illis. Scriptum eſt: quia domus mea domus oratonis eſt: vos autem feciſtis illā ſpeluncā latronū. Et erat docēs quotidie in templo.

(Cum approꝑquaſſet Jeſus hierlm ꝛc. Luc.xix. Sicut ꝺr in lib. mitrali. Pſens euā. mē ſe auguſti recitaťq̄ in mēſe tali ciuitas hierlz priꝰ a Nabuchodonoſor rege babylonis: poſtea a romanis euerſa eſt. In eo aūt tāgunť tria puncta q̄ ſunt Cordialis cōpaſſio. ꝓphetalis ꝓmonitio:z mortalis occaſio. (Primū igiť eſt quō xp̄s hanc ciuitati cōpaſſus eſt. (Et quo ad hiſtalē q̄dē ſenſum ſciēdū eſt q̄ iſte aduēť⁹ dñi ad hieruſalē eſt ille in quo cū ramis oliuaꝝ et pp'li clamorib⁹ intrauit vt ꝑz ex euāgelio Mat.xxi. Luc.xix. (Ad intellectum quoq̄ preſentis euāgelij preſupponunť oia q̄ ſcripſimus in prima dñica de aduentu dñi. Cum ergo dñs deſcendens de mōte oliueti cū tanta gloria: ciuitati propinquaſſet z vidiſſet eā:ex cōpaſſiōe fleuit. Nota q̄ xp̄s legiť fleuiſſe pluries. Prio in natiuitate ſua. iuxta illud Sap. vij. Primā vocem ſimilē oībus emiſit plorans. Scdo in lazari ſuſcitatione. Jo.xj. Et lachrymatus eſt Jeſus. Tertio i hac ſolēni proceſſione. Quarto in ſua paſſione. Heb.v. Cū clamore valido z lachrymis ꝛc. Hec ſunt quatuor flumina que de paradiſo ꝓdierūt. Geñ.ij. ad totius mundi ablutionē z refrigerationē fecūdatione z potationē. Sed videť q̄ hic incongrue fleuerit. qz ſm p̄s. Letabiť iuſt⁹ cū viderit vindictā. Ad hoc dicit Gorra q̄ cū pcōres affliguntť:ꝛz ſit congaudēduz equitati puniētis tñ etiā eſt flendū compatiēdo nature patiētis. Vel vtrūdē ꝺr: ꝛz fiere ꝓ piclitātib⁹ ſz ꝓ dānatis iā periclitatis cōgaudēdū iuſtitie z equitati diuine ꝓtra eoꝝ ptinacē malitiā. (Nota etiā q̄ ciuitas tota videri poterat ex ipo mōte oliueti quo ad edificia:ſed xp̄s ei approꝑquās aliter eā vidit puta qz vidit hoies ciuitatis in ſpectaculis letos:q̄s breui tpe nouerat ſua mala deploraturos. Bre. in homil. Fleuit pi⁹ redēptor:ruinā pfidē ciuitatis quā ipa ciuitas ſibi ſi cognoſcebat eē vēturā. Hec ille. Cyrill⁹. Miſerebať illoꝝ xp̄s q̄ cēs hoies vult ſaluari qđ nob nō patuiſſz niſi p aliqđ hūanū fieret euidēs. Effuſe ei lachryme ſt ſigna triſtitie. Hec ille. Seq̄r (dicēs. Si cognouiſſes z tu) .ſ. fleres mecū o hierlm:q̄ mō qz futura mala nō noſti:letaris. (Sciēdū aūt q̄ noſtra ſūt q̄ dus ad libitū vti poſſum⁹. Dies g ꝺr noſtra z nō dei i q̄cōplemētū habem⁹ pro-

prie volūtatis i voluptatib⁹ z vitijs.hie rusalē ergo in tali sua die nēbat ea q̄ pti nebant ad pacē ei⁹ tē portalē:diuitias.s. z delitias z mūdanos honores.Uñ subdit.(Et q̄dē i hac die)nō dicit:i hoc anno:vt ostēdat tpis breuitatē(tua) in q̄.s. tuā cōples volūtatē o hierusalē:habes (que ad pacē tibi).i.ad tuā ptinēt pacē. Uel aliter.O hierl'm(q̄dē i hac die tua) leteris(q̄)dies(ad pacē tibi)est.Cū vero pñtis letitie erat ignorātia futuri mali. q.s.nō cōsyderabat offensam dei preteritā z pñtē z futurā quo ad mortem xpi z pñr etiā nō cogitabat.sui desolationem q̄ peste:fame:ferro:et⁹ flāmis euertenda esset.Jdeo subdit(Nūc autē abscondita sunt ab oculis tuis).s.futura mala &c. Si a cordis ei⁹ oculis mala q̄ imminent abscōdita nō fuissent leta i pśentibus,psperis nō fuisset.Hec ille. ¶Quātū vo ad sensum allegoricū sciēdum est q̄ hierl'm significat ecclesiā militantem: q̄ per orbē dispersa est:quā xpianitatez dicim⁹.Huic eccl'ie xps appropiquat tripliciter.Uno mō p carnis assumptionē qz frater nr effect⁹ ē.Werñ. Puto q̄ me iā despicere nō poteris os ex ossib⁹ meis z caro ex carne mea.Alio mō p misericordiā.Uñ oz zacha.j. Cōuertimini ad me dixit dñs exercituū.s.p pñam et ego conuertar ad vos.s.clemēter per misericordiā z veniā.Alio mō p fidē.Fides ei ē ianua per quā intrat xps ad alaz.Unde motus fidei in iustificatiōe impij est primū fm.s. Tho.in.iiij.sententiarū.Et sine fide ipossibile ē placere deo:ad Heb. xj. Xps ergo sedens super asinam nostre humanitatis:z veniens ex monte oliverum id est mie qua diu nos tolerauit:et exercēs per ministros suos officiū sancte predicationis quo de credendis z agendis docemur:appropinquat ecclesie militanti. Et videṡ eam virtutibus vacuū quo ad multos z plenam vitijs.i.luxuria:superbia:auaritia:simonia:iniustitia:z huiusmodi.Uidens quoq; qz in exilio letatur vane z inaniter:ignorans q̄ mala sunt ei ventura.quo ad singulos in vita z i morte.z quo ad oēs p bella:et famē z pestē z psecutionē antixpi fiet super illā nō qz vere doleat qz neq; deus neq; hō btūs pōt dolere:sz qz ad modū fictis se hz.Jsto em̄ mō possum⁹ ēt dicere illud Hiere.xxxiij. Angeli pacis amare flebūt.Uellēt ei de⁹ z bti nr̄am salutē volūtate afficedēte z si nō cōsequente:vt pz ex.s. Tho.j.pte.q.xix.arti.vj. Plorat etiā xps vere sup ecclesiā suā nō per seipm:sed p seruos suos quos replet amaritudine sup iniq̄tatib⁹ q̄ fiunt in clero z in populo:quez sibi suo cruore cōpauit. O quātū mō ecclesia deflēda est sz post tenebras spero lucē.Uere annūc nūc agimus.Mccccc.qñ hoc op⁹ vltio castigatū est vere annū agim⁹ iubilei in quo tale in xpianos agūt xpiani: vt limicus fidei teucer q̄ iā in viscera italie parat irrūpere:p remedio expectēt mox expectatur Sed o potentia z infinita misericordia dei nr̄i z saluatoris iesu xpi ex malis sūmis:vt credo eliciet maxima bona.Credo em̄ in vnū deū:patrē filiū z spūsctm. Credo filiū dei de virgine natū z crucifixum:mortuū:z sepultū:resurrexisse z sedere ad dexterā dei:ac sp̄osam quā sibi suo sanguie cōparauit dulciter amare. ¶Quātū vo ad sensuz anagogicū sciēdū est q̄ qñ aliq̄d est figura alteri⁹ nō est necesse uno aliqñ est impossibile:q̄ ea q̄ dicunt de figura verificent de figurato. sed q̄ de figura dicunt inquātū est figura illa dicunt etiā de figurato.Exēpluz hui⁹ est si hercules hēat marmoreā statuā:si dicas hec statua vel imago hz nasum aq̄linū vel facie venustā:ea dē z de hercule dici poterūt.Secus vo si dicas: hec statua est marmorea.nō ei hercules erit marmore⁹.Eodē modo cū hierl'z sit figura superne patrie:q̄ dicunt de hierusalē materiali inquātū differt a celesti vt puta q̄ est scelerata ciuitas:aut q̄ est a deo puniēda ista nō pñt intelligi de celesti. ¶Sciēdū etiā est q̄ q̄cūq; sunt i aliquo similia:necessario etiā sunt dissimilia in alio. Si em̄ in nullo essent dissimilia,iā nō distinguerētur in aliquo z consequēter nō essent plura z cōsequēter ēt nō essent similia.Uñ z doni dialectici cōcludūt:q̄ q̄ sunt sīlia inquātū sunt similia sunt dissimilia:stante l'y inquātuz replicatiue z nō specificatiue.Ex his sequitur q̄ iste passus euāgelij nō pōt exponi magogice quantum ad omnia. vt puta cārum ad hoc quod dicitur q̄ abscondita sunt mala ab oculis ei⁹ sz solū quādo ad aliqua.puta q̄ xps appropinquabat ei r hmōi. Dicam⁹ ergo q̄ superna hierl'm qñ diabol⁹ peccauit fuit destituta suis ciuib⁹ nō q̄ iā illā intrauerāt:qz diabol⁹ nūq̄ fuit btūs vt pt̄z.j.q.lxj. ar. iij.sz q̄ illā mox fuerāt ingressuri qz angelus p vnicū op⁹ meritoriū merēt felicitatē:quā z statim accipit nisi p̄stituat impedimentū.vt pz.j.q.lxij.ar.v.Hinc est q̄ saluator nr̄ in pabola de hñte cētum oues quarū nonaginta nouē reliq̄t i deserto:hm celū appellauit desertū.i.derelictū fm btūm Grego.Saluator ergo noster ex sua misericordia:vtpote descendēs ex mōte oliuar:ascēdens asinē nr̄e mortalitatis p incarnationē:iter p mū dū facies benefaciēdo z sanādo oēs oppressos a diabolo:vt dixit btūs Petrus Actuū.x.Appropiquauit hierl'm celesti: qz in oib⁹ suis opib⁹ deliberatis meredā vt pt̄z.iij.in dī.xvij.veri.q.xxvj.Celesti aūt patrie p merita propinquam⁹. Et sz semp xps fleuerit ruinā supne ciuitatis.i.desyderauerit ei⁹ restaurationē: hoc tñ maxime fuit qñ ei erat ppiquus. vputa tpe sue bñdicte passionis qñ dixit sitio. De hoc fletu.i.desyderio.restaurande celestis hierl'm qō xps habuit.Ot hic.Aug.in li.supputationū.Quā benignus amator hoim filij⁹ tuus de⁹ noster cuius pijs viscerib⁹ nō latis visum est vt se inclinaret fact⁹ hō de vera virgine nat⁹:nisi etiā subiret trucis suspendiuz effuso sanguine ppter nos z pp nr̄az salutē.venit pi⁹ deus p pietate:q̄rere saluū facere qō pierat q̄siuit ouē perditaz: quesiuit z inuenit in hñeris suis ad caulas gregis portās pi⁹ de⁹ z vere pi⁹ pastor.Hec ille.z multa alia. ¶Quātū vo ad sensum moralē sciēdū est q̄ iesus interp̄tat saluator z significat eum q̄ se et alios cupit saluari.Jn ꝺ ergo q̄ Jes⁹ fleuit in tāta gl'ia posit⁹.docet q̄libet qui vult ad celestē hierl'm p̄ficisci:vt letitiā suā mūdanā z tpalez tēperet cogitando aliq̄d triste:puta si qs hz letitiā de vroze dz cogitare q̄ poterit esse impudica.Jō ot &c.xj.In die bonoꝝ ne immemor sis malozū.Similiter etiā q̄libet talis debet flere sup hierl'm.i.alam destitutā gratia dei:q̄ effusa in letitiā z vanitates nō cogitat vētura sibi mala. Et nota vt dictū est q̄ xps fleuisse Legit quiquies:sz i scri ptura non nisi quater tāctū sc̄z. Primo in infantili necessitate.z Secōo ex cōpassione vt hic z tertio ex amore:vt sup Lazaro mortuo.Jo.xj.Et quarto ex pietate vi scera super pctō iude p̄ditoris vt restat Aug.iquodā sermone z euāgelista inuit q̄ dicit q̄ turbatus dixit.Unus vestrum me tradet:qō tñ ex scriptura non habet. z Quinto existēs in cruce.Heb.v.Et hoc fuit ad significandū q̄ quinq; debemus plangere.i.miseriā huius vite:z primi calamitatē z eos q̄ sunt in petis mortui: z platos z clericos cadētes velut Judas z etiā pctā nostra in cruce penitētie positi.Et hec de primo puncto euāgelij de quo diffusi⁹ dictū est.qz ab hoc euāgelio nostram aureā rosam edere cepimus. ¶Scōm punctū qō tangit in euangelio:est qūo xps p̄dixit hui⁹ p̄side ciuitatis ruinā cum ōz(qz veniēt dies &c.)Et quātū ad sensum quidē literalē sciendū est:q̄ circa.xlj.annū a passiōe dñi Nero impator vespasianū misit vt iudeā rebellem subiugaret impio.Qui in ssa pplēs: postq̄ oēm iudee regionē armis occupauit excepta hierl'm:creatus est impator: z Titus eius filij⁹ bellū pro patre fusce pit. Et obsidens hierl'm:tres aggeres.i. fortalicia ex lignis z terra z oi materia q̄ mō vocantur bastioni fecit:z valluz sup eos.i.reparū ex vallis.i.palis.Destructis aūt aggerib⁹ p iudeos edificauit murum in circuitu muri ciuitatis cū tredecim castellis seu fortalicijs.Hec em̄ ola asserit Josephus lib.v.de bello iudaico. ¶Et hoc est qō dicit saluator.(qz veniēt dies in te).i.contra te(z circūdabunt te inimici tui vallo).i.romani.Dicit autez hic vallum fm aliquos fossa:sz sumi possit etiā pro reparo facto ex vallis.i.palis:vel gñaliter pro quacūq; clausura(z circundabunt te) vallo vt dictum est(z coangustabunt) sagittis armis(te vndiq;)vt ex nulla parte possis tibi accipere alimenta (et ad terram p̄sternent te) subuersis muris et combusto tem-

plo ⁊ palatijs:(⁊ filios tuos q̄ in te sunt) id est ciues tuos q̄ fuerūt occisi vel capti.
¶Est aūt sciendū q̄ peracto bello iudei q̄ latuerāt in cauernis:sicut hystorie docēt:reuersi sunt ad habitādum hierl'm.
Propter qō romani indignati:miserunt Helium adrianū:q̄ ciuitatē funditus vsq̄ ad fundamenta dissipauit et edificauit ibi ꝑpe ad aḡlonē ciuitaculam:quā appellauit Heliam:⁊ multo tpe sic dicta est. Et locū patibuli seu iustitie q̄ erat extra ciuitatē inclusit intra muros. Jō subiūgitur (Et nō relinquēt in te lapidē sup lapidē)Subiūgit aūt cāz euersionis eiꝰ dicēs(eo q̄ nō cognouerīs tp̄s visitationis tue).i.incarnationis,qua eā xp̄s ꝑsonaliter visitauit. Hoc eñ mysteriuz hec ciuitas non cognouit.i.se nō cognoscere oñdit:q⁊ xp̄s nō suscepit ſz occidit. Sz tñ reuera cognouerūt maiores eū esse hereditē ⁊ xp̄m in lege ꝓmissum:vt ptz ꝑ sctm̄ Tho.iij.q.xlvij. ¶Est aūt sciendum ſm Josephum.vij.de bello iudaico.c.xxv.q̄ toto tpe obsidionis cesa fuisse dicunt decies centena milia iudeoꝝ ⁊ captiuata nonaginta ⁊ septē milia vel circa.ita q̄ vt dicit Hug.floriacen.nō defuerūt q̄ triginta mācipia vno numismate mercarent.
Et ne ista alicui videāt incredibilia: hoc ibi Josephus ꝓbat:q⁊ circa festū pasche facta est obsidio ⁊ intra ciuitatē cōclusus est fere oīs populus iudeoꝝ. Nec dz alicui iste numer⁹ videri impossibilis: q⁊ sicut tdē dicit circa dies azymorū obsessa est ciuitas q̄n maxima multitudo exlōginquo ad sctm̄ pascha aduenerat Uñ ⁊ idē dicit q̄ alꝫ sup cestio i festo pasche immolate sunt hostie ducēte q̄nquaginta sex milia:⁊ tñ ad quālibz hostiam comedēdā saltē decē homines mūdi cōcurrebāt.In ciuitate aūt obsidionis tpe fuerūt seditiones maxime: ⁊ tāta fames vt mr̄ filiū suuz comederit:vt testat qui.s.
¶Quantū ad sensuz aūt allegoricū sciē dū est: q̄ xp̄s est rex cuius regnū non est de hoc mūdo.i.nō est tpale:sed spūale:⁊ hz duas ꝓuincias.s.ecclesiam militātez ⁊ triūphantē.⁊ vtraq̄z dicit regnū celoꝝ. In vna regnat xp̄s ꝑsonal'r.in alia ꝑ vicariū suū.Utrūq̄z aūt regnū eternuz est q⁊ etiā ipsi ecclesie militāti nunq̄z in hoc mūdo succedet aliud regnū:q⁊ nauicula bri Petri periclitat: ſz nō summergitur. Jsta sentēcia ptz Dan.ij.vbi ad litterā loquens de regnis huius mūdi ait. Jn diebus aūt regnoꝝ illoꝝ suscitabit deus celi regnū:q̄ in eternū nō dissipabit:⁊ regnum eius ppl'o alteri non tradet. Conminuet aūt ⁊ ꝓsumet vniuersa regna hec ⁊ ipsum stabit in eternū. Et infra.c.vij. loquēs de monarchijs quatuoꝝ mundi: subiūgit de regno xp̄i dicēs. potestas eius potestas eterna q̄ nō auferet:⁊ regnū q̄ nō corrūpet. Et infra in eodē ca.loquēs de fine monarchie romanoꝝ et principio ecclesie ait. Regnū aūt ⁊ potestas ⁊ magnitudo regni q̄ est subter omne celum det ppl'o sanctoꝝ altissimi: cuius regnū sempiternū:⁊ oēs reges seruiēt ei ⁊ obedient. Uñ.s. Tho.j.ij.q.vj.ar.vlt.ad vltū:⁊ sup epistolā ad Ro.c.x.lectione.iij. tenet cū Aug. in epistila ad Eusichiū q̄ adhuc p̄dicabit euangelium in toto mūdo cuz pleno effectu:ita.s. q̄ ecclesia fundabit in toto orbe:quo facto,veniet mūdi cōsummatio. Sz aūt ita sit: tñ ecclesia passa est multas tribulationes et patiet in posteꝝ quo ad aliquas sui ptes: propter cleri populiq̄ fiagitia. Et isto modo xp̄s allegorice ꝓnuntiat ruinā ecclesie eo q̄ ipsa nō cognoscit tempus sue spūalis visitationis qua a xp̄o visitatur ꝑ religiosos diuersoꝝ ordinum magne sctitatis:⁊ doctrine ⁊ eloquētie. Quibus dum ciuitates aures nō p̄bēt interduz fundit⁹ destruuntur Aug. Omne bonum genus p̄cepta vite accepit: q̄ si ab oībus seruarent:respublica lōga et magna pace potiretur. Sz q̄m̄ noluim⁹ audire p̄dicatores:sentimus barbaros vastatores.
Hec ille. Sensum anagogicū in hac pte nō video. Et ideo quantū ad moralem. Sciendum est:q̄ hierl'm ciuitas iniqua alam significat peccatricem:ad quā xp̄s loquitur dicens. Jnfelix alа:veniēt dies in te.i.dies mortis:et circundabūt te inimici tui.i.demones: ꝑ allo desperatiōis: obiciendo tibi vndiq̄ peccata. Et ad terraz prosternent te quis caro in sepulcro:et tu in inferno sepelieris. Et filios tuos qui in te sunt .id est opera tua vel imitatores tuos: vt tecum sint in pe-

na.Et non reliquent in te lapidem sup lapidem:id est cogitationes omnes discutient et obiicient tibi:eo q̄ non cognoueris id est cognoscere nolueris tēpus visitationis tue quando te deus inspirabat ad bonum. Et hec de secundo.
¶Tertium punctum quod tangitur in euangelio est:q⁊ xp̄s ostēdit:vnde originem traxit exitialis malitia populi a sacerdotibus scz colentib⁹ deum in tēplo. ⁊ hac ibi.Et ingressus in templum ⁊c.
¶Quātū ergo ad sensum lr̄alē vide primo q̄ de isto templo scripsim⁹ feria scōda quarte dñice quadragesime. Deinde scito q̄ Chrys.sic dicit in homil.Q⁊ narrauerat mala vētura:ptin⁹ tēplū ingressus est vt de illo vēdētes ⁊ emētes eiceret:ostēdens q⁊ ruina ppl'i maxie ex culpa sacerdotū fuit. Hec ille. Sacerdotū est vtiq̄ dicit:est sicut stomach⁹ in corpore:quo lāgūēte non pōt esse sanitas.
¶Notādū etiā est:vt ex euāgelio elicit: q̄ xp̄s bis eiecit vēdētes de tēplo:semel post cōuersionē aque in vinū in festo pasche:vt sol⁹ Joā.testat.ij.ca.⁊ alia vice i die palmaꝝ.de q̄ loquit Lu.⁊ Mar.xj.⁊ Matt.xxi. Alia aūt ptinētia ad sensum literalem huius partis dicimus vbi.s.
¶Quantū aūt ad sensum allegoricū sciēdū est:q̄ ꝑ tēplū significat ecclia in q̄ vēdētes sunt symoniaci:q̄ vēdūt gr̄az spūsancti seu ordinaria ad gr̄am.i. res sacras. Uñ isti vēditores dicunt vēdidisse colūbas vt testat mat.xxi. Per colūbā autez significat spūsctus q̄ sup xp̄m apparuit in colūba. Hos xp̄s ejecit aliq̄n per mortē:aliq̄n priuando eos beneficijs de facto vel saltē de iure: ⁊ priuando gratia sua:⁊ infligendo multas penas de iure ⁊ aliquando de facto.
¶Quantū ad sensum anagogicū hec ps non videtur habere sensum multū congruū eo q̄ de celesti patria nullus possit expelli. Jdeo moraliter sciendū est q̄ tēplū ecclam significat:q̄ ad quatuoꝝ ē facta vt in presenti euāgelio colligit. Primo vt sit habitatio dei:ideo dicit (Domus mea).i.mihi ad habitandū electa. Secōo vt in ea xp̄m oremus:ideo subditur(Domus orationis est.) Tertio vt in ea xp̄s laudetur:vñ Matth.xxi.dicitur q̄ pueri laudabant xp̄m in templo:clamantes Osanna filio dauid.Quarto est facta ad docendū. vñ subdit(Erat quotidie docens in tēplo). Nullⁱ ergo debet eccl'iaz ingredi in qua deⁱ habitat:quin sit amicus dei p dolorē de peccātis suis nec dz ibi esse nisi oret:vel laudet deum:vel audiat verbum dei q̄ est laudare deum:⁊ sue exhortationi consulere.

Dñica.xj.post Trinitatem.

Textus euan. Luc.c.xviij.

IJxit Jesus ad quosdam qui in se confidebant tāq̄ iusti:et aspernabantur ceteros parabolam istam. Duo homines ascenderunt in templum vt orarent vnus phariseus et alter publicanus. Phariseus stans hic apud se orabat. Deus gratias ago tibi q⁊ nō sum sicut ceteri homines raptores:iniusti:adulteri:velut etiā hic publicanus. Jeiuno bis in sabbato:decimas do oim q̄ possideo. Et publicanus a loge stās nolebat nec oculos ad celum leuare: sed percutiebat pectus suum dicēs. Deus propitius esto mihi peccatori. Dico mē vobis descendit hic iustificat⁹ in domum suā ab illo. Q⁊ omnis q̄ se exaltat humiliabitur:⁊ qui se humiliat exaltabitur.

IJxit Jesus ad quosdam qui in se confidebāt⁊c.Luc.xviij. Theo.Q⁊ superbia plusq̄ alie passiones verat homines mētes: iō dñs crebrius de hac monet. Hec ille. Pñs ergo euāgelium totū est contra superbos. Et in eo tāgūtur tria pūcta: q̄ sunt. Exaltatio:humiliatio: iustificatio.
¶Quantū ad primū literaliter sciendū est q̄ sicut testat Josephus ⁊ Mag. hist. apud iudeos tres fuerūt religiosorum secte a communi cōuersatione reliquoꝝ vita ⁊ opinione distantes. Pharisei quidē.i.diuisi dicti sunt:quia a reliquis erāt diuisi in habitu:q⁊ habebant decem precepta legis scripta in chartis: q̄s in frōte ⁊ manib⁹ portabāt ostēdentes se dei

legē in corde ⁊ ope velle habere: q̄ charte dicebāt phylateria: a phylaxe q̄ ē seruare: ⁊ chorath qō legē sonat. Habebāt etiā in angulis palliorū fimbrias maiores alijs qb⁹ alligabāt spinas: vt dū ambulādo pūgerent in calcaneis diuine legis recordarent. Jsti fuerūt supbi: auari ⁊ hypocrite: ⁊ tāte autoritatis i ppło vt tradit Joseph⁹. vt facile possent suadere q̄ voluissent. Hi ꝫ ponāt libertatē arbitrij: ñ dicūt fatuz. i. ifluxū syderū multū hoiem iuuare vel iepedire. Judiciū ēt futurū dicūt ⁊ alias hoim solas imortales. solas aūt alias bonoz in morte trāsire ad alia corpa viuificāda vsq; ad resurrectionē. malor aūt alias eternis carceribꝰ detrudi affirmāt. Saducei ño negāt fatū oia pūstere dicētes i hois arbitrio. Blasz post mortē ghaliter negāt vt supplicia vel honores. Alias etiā cū corporibꝰ mori putātes resurrectionē futurā negāt. Hi seueri nimis erāt: nec inē se socialis ob quā seueritatē saduceos i. iustos se nolebāt. Eēi ño fere i oibꝰ ducebāt vitā monasticā: nuptias fastidiātes adeo vt rari nuberēt: nō qz ꝓnubia pmēda cēserēt: ꝫ cauēdā itēperātiā feminaz: nullā earū fidē fuare putātes. Hi vruebāt in cōi: et cū silētio māducabāt. Juramētū habebāt ꝓ piurio. Secte sue nullum adhibebāt nūi sub anni ꝓbatiōe receptū ño duob⁹ annis experiri volebāt. Deꝓhēsuz in pctis a se depellebāt: ⁊ more pecudū herbas comedētes vsq; ad mortē penitēt. Cū decē sil se derēt: null⁹ loq̄bat nisi nouē psentirēt. Adeo obſuabāt sabbatū q̄ ea die aluū nō purgabāt. Cū egerebāt sup flua: obtegebāt vndiq; veste: ne splēdore diuinitatis offenderēt: egesta ño sepeliebāt in fossa pu⁹ ad ꝺ parata. Mortē ꝓ iustitia iudicabāt immortalitatē meliorē. Oēs alas a ꝓncipio dicūt creatas: ꝫ ꝓ tēpori bus icorpari bonas exutas corpib⁹ vltra mare i locis amenis letari dicūt: malis loca ꝓcelloſa ⁊ hyberna deputātes in penā. Hec ola hñr a suptadictis. Volens ḡ rēs dare exēplū vel siltudinē de aliq̄ supbo indurit phariseū in mediū. Theo. Parabolā ꝓponit: oñdēs q̄ iustitia ſpuis appropinquet deo: si tñ assumat supbiā ad infimū deiecit hoiem. Hec ille

Dicit ergo euāgelista (Dixit aūt ad q̄dā q̄ i se confidebāt tāq̄ iusti.) Scōm theo. isti sunt supbi q̄ sibi ⁊ nō deo ascribūt bona q̄ faciūt. Notāter aūt dicit: ad q̄dā. i. ad supbos: qz multi sunt alij tāq̄ iusti ⁊ nō vere iusti. Quia q̄druplex est in iustitia. nō iusta. Pria est ꝓsumpta. Ro. x. Ignorāt dei iustitiā ⁊ suā ⁊c. Scda falsa: de q̄ Gze. Vera iustitia ꝓpassionē hz ⁊c. Tertia simulata: de qua Aug. Simulata ēt tas nō est e q̄tas sz dupler iniq̄tas. Quarta supstitiosa de qua Ecce. vij. Noli esse nimis iustus. (Et aspnabant ceteros). i. contēnebant (parabolā istam dicēs) Ex hoc patet q̄ nō fuit vera historia: ⁊ cōsequēter sensus literalis nō est quem voces ꝓprie significāt sed quē metaphorice: qz p phariseū intelligit superbus: p publicanū humilis: ⁊ hoc literaliter (Duo hoies ascendebant in tēplum) Ad literā tēplū erat in mōte ⁊ per gradus ascēdebāt in illud: vt ptz ex Josepho in multis locis (vt ozarēt) sed vn⁹ orauit: ali⁹ merita iactauit. (Un⁹ phariseus) qui scilicet tanq̄ religiosus erat iust⁹ in oculis suis (alter publicanus.) Quidā publicanos credūt dici publicos vsurarios ⁊ ob hoc beatum Matthеum tanq̄ publicanum vsurarium fuisse asserunt. sed hi fallūtur: quia publicani dicti sunt qui publica vectigalia exigebant: quos nos dctiarios dicimus. Jsta essi est sntia scti. Tho. viij. di. xvj. ⁊ Nico. de ly. ⁊ hug. cardinalis ⁊ glo. Mat. v. ⁊ Remigy. Cōiter aūt tales viri sunt hoies diabolici. Sequit (Pharise⁹ aūt stās). s. sup pedes suos cū se debuisset coraz deo humiliando prosternere. Theo. per hoc q̄ dicit: stās: ex tum eius animū notat. Ipso essi habitu supbissim⁹ videbaī. Hec ille. sapō se orabat. Basili⁹ Dicit aūt apō se orabat ḡsi nō apud deū: qz ad seipm redibat ꝓ peccatū supbie vñ sequit (Gratias tibi ago ⁊c.) Hec ille. ¶ Est aūt sciēdum q̄ iustitia hz duas ptes q̄bus integrat ⁊ pficit: q̄ sunt declinare a malo ⁊ facere bonuz. Uterunq; aūt sibi iste superbus ascribit. Et primo dicit se mala declinasse: dicēs. Gratias tibi ⁊c. Aug. de ꝑbis dñi. Nō reprehendit qz deo gratias agebat: sz qz nisi sibi adq̄ri cupiebat. Ergo iam plen⁹ iam abundas: nō est q̄ dicas dimitte nobis debita nostra. Hec ille. ¶ Et nota iste nō fuit bonus sacerdos: qz primo accusasser per cōfiteor: deinde orasset deinde vltimo retulisset gratias vt sacerdos dicēdo Ite missa est: deo gratias Sequtur (qz non sum sicut ceteri hoiz) Augvbi. s. Dicerer saltē sicut multi homines. Quid est ceteri homines: nisi oēs ꝓter ipm? Ego iust⁹ sum ceteri peccatores. Hec ille (Raptores: iniusti: adulteri.) Ecce q̄ alijs a se tria vitia imponit (sz qz iuxta se publicanū vidit: fuit ei hz Aug. de ꝑbis do. maiozis tumozis occasio. vñ subdit (Velut ēt hic publicanus) Cpz. Nō satisauerat ei⁹ ꝓpositū tota hūana natura: ⁊ publicanū agressus est. Hec ille. Gze. xxiij. moral'. Quatuor sunt species quib⁹ omnis arrogantiū tumor demonstrat cū bonū aut a semetipsis habere se estimāt: aut si sibi datū desup credit ꝓ suis hoc accepisse meritis putant: aut certe cū iactēt se habere qō non habuit: aut despectis ceteris singul'r videri appetūt habere q̄ hñt. Uñ ⁊ phariseus dicit bonorū opez sibi merita tribuit. Hec ille. ¶ Cū aūt supbia dicat tripliciter. s. ordinatio ad supbiēdū: que est radix vel mitū ois pcti: ⁊ elatio ⁊tra ꝓceptū: ⁊ appetit⁹ excellētie inordinat⁹. Loquendo de ea vt est pctm. s. scdo ⁊ tertio mō dicē dū est fm doctrinā sci Tho. ij. q. clxij. ⁊ mag. q. viij. ar. ij. q̄ supbia est inordinatus appetit⁹ ꝓprie excellentie. Et vt ptz ij. di. v. q. j. ar. iij. ⁊. j. ij. q. xliij. arti. ij. et in alijs locis ꝓallegatis: supbia q̄ est pctm ⁊ est inordinat⁹ appetit⁹ excellētie: dupliciter ḃz ⁊ est pctm. Nam si iste inordinatus appetitus sit circa excellentiā cui exhibet honor puta vestes ⁊ diuitias et hmōi: sic superbia est speciale pctm. Si vero sit circa excellentiam in vnaquaq̄ re: puta delectatione fornicationis: ⁊ sic de alijs. sic est quoddā ghale repertum in omni peccato: qz est actualis eleuatio ⁊tra preceptum supioris. Hoc enim est inordinate appetere excellentiaz: velle habere aliq̄d cōtra legē superiorum: cui hz subesse. Jste enim appetitus excellentiz generaliter si sit ordinatus non est peccatū: sed est naturalis. Est aūt inordinatus qñ excedit regula ⁊ mēsura: fm quā deus vult nos appetere excellētiaz vt si pauper ⁊ villis appetat vti auratis vestibus vel habere diuitias per rapinā: vel habere venereā delectationē extra matrimoniū aut si generaliter aliq̄d vellet qđ lege prohibēte. Peccatuz ergo quod est superbia generalis est ꝓtemptꝰ diuine legis vel diuini ꝓcepti qō excedimus. ¶ Est aūt diligenter cōsyderā dū q̄ dupl'r qđ contēnit diuinam legem. Uno modo fm effectum vt qñ qđ fornicat ex fragilitate: dolēs ñ aliquo mō q̄ deū offendat ⁊ q̄ agat contra diuinā legē: ita q̄ libētissime si posset vellet cōplere desyderiū suū sine offensa dei. iste pctus est qđē pctm supbie materialiter sz non est ex supbia nec ꝓ supbiā sz ex infirmitate. Jsto mō supbia inuenit in oi pctō: ⁊ est quoddā generale: vt dictū est: qz i oi pctō qđ ꝓsequit excellentiā aliquam vltra diuinā legē puta excellentiā voluptatis aut diuitiarū aut honorū vel hmōi. sed isto modo nō est maximū pctm. Alio mō qđ ptenit diuinā legē ⁊ regulā fm affectū: qz. s. nō peccat ex infirmitate vel ignorātia vel hmōi sz ipsam legē dei despicit ⁊ in despectū deioperat. ⁊ hoc ꝓprie est supbire formaliter et ex supbia peccare vñ dicit Boetius q̄ cetera vitia fugiūt a deo. sz supbia ei se opponit. Uñ etiā Jac. iij. ḃz deus supbis resistit. Resistētia aūt nō est nisi ad cōtraria pugnātē. Jsto mō est maximū peccatū. qz aggrauat oē peccatū cum nullū sit ita magnū de se q̄ nō fiat grauius si ex contemptu fiat. Quomodo autē intelligēde sint species quas assignat Gzego. ⁊ ad quā superbiam ptineant: vide sanctū Thom. vbi. s. Quia ergo phariseus se dixit declinare a malo: consequenter se dicit ꝓsequi bonum: fm Theo. Nā sequit (Jeiuno bis in sabbato). i. in septimana. s. feria secunda et quinta: fm Theo. Bis essi diebus vt dicit ieiunabant pharisei Sabbatum essi tripliciter sumit. Primo q̄ septima die septimane vt Exo. xx. Memēto vt diē sabbati sctifices. Scdo ꝓ tota septimana vt hic. Tertio ꝓ qualibet die septimane vt mar. xvj. Valō māe vna sabbatoz. Uide

q̄ de hoc dicunt in sabbato sctō (z decimas do oim q̄ possideo.) Pharisei ei decimabāt mēthā z cyminū Mat.xxiij. ad q̄ fm aliquos nō tenebant. Ex his aūt pz
6 q̄ iste se pfecte iustū asseruit: qz scz non erat mal⁹ p̄ petm: sz bon⁹ p opa bona. ¶ Allegorice iste phariseꝰ fuit religiosus z supbꝰ z in se pfidēs. Significat ät pp̄m iudaicū religiosum rōne accepte legis a deo: z p̄ſr superbū Gre. Gētilem quēcūq; ad cognitionē legis admittere superbꝰ ille pp̄s despiciebat. Hec ille fuit ēt in se pfidēs ꝓpter sctitatē suoꝝ patrū. Unde Mat.iij. Ne velitis dicere p̄em habemꝰ Abrahā ꝛc. Iste pp̄s despiciebat gētilē cū ascēdisset in tēplū. i. ecclesiā p̄mitiuā qz vt testat Hiere. in plogo sup epl'am ad Ro. allegabāt multa sua merita postea pcludebāt. Ergo ne equū est vt hodie idola deserentes q̄bꝰ ab initio deseruistis nobis ꝓparemini z nō potiꝰ in pselytorū locū ex legis autoritate z cōsuetudine deputemini. Hec ibi. ¶ Anago
H gice iste phariseꝰ. i. diuisus sigt̄ here ticos. Hereūs em̄ idē est qđ diuisio z oēs diuisos a vera fide: vt sunt saraceni z iudei. Isti credūt se saluari: z fidē suā esse bonā: eo q̄ ipi viuāt moligerate. Jactāt ei merita dicētes se eē misericordes: solicitos in mādatis dei: z despiciūt xp̄ianos dicētes q̄ sunt oi vitio pleni. Et nō intelligūt miseri q̄ diabolꝰ eos p̄mittit multa bona facere vt teneat in vno malo infidelitatis ꝓpter qđ z dānank. Unā q̄dēm xp̄iāi pp̄s iudeoꝝ saluabatur p verā fidē: erāt peiores q̄ mō. petō infidelitatis excepto z his q̄ cōsequunt: scz odio z inuidia in xp̄m z xp̄ianos: hoc tō: qz diabolꝰ tūc eis inuidebat. Mō aūt sinit eos facere bona: qz hz eos ligatos i vno malo: ad qđ fere ordināt oia opera bona: z cōsequēter nō solū peccāt in malis: sz etiā in bonis malo fine factis.
I ¶ Moraliter instruimur primo q̄ ad tē plū. i. ecclīam q̄libet dz ascēdere vt oret nō vt ꝓplet domicillas. Aug. nemo in oratorio aliqđ agat nisi ad qđ factū est. Hec ille. Scōo q̄ si rephēsibilis est ille q̄ supbe gras agit deo: multo magis est rephēsibilis ille q̄ impie oppugnat gr̄am Aug. de ẏbis dñi. Quis est igit̄ q̄ impie oppugnet gratiā si rephēdit q̄ superbe agit gras? Audiāt q̄ dñi: deꝰ me ḥolemi fecit ego me iustū facio. O peior z detestabilior phariseo q̄ supbe iustū se dicebat sed tñ inde deo gras agebat. Hecille. Tertio q̄ nullū q̄tūcūq; vilē despicere debemus aut irridere. Eccl. vij. Ne irrideas ḥoiez in amaritudine aie. Est em̄ q̄ hūliat z exaltat: circūspector deꝰ. Quarto mouemur vt caueamꝰ ne habeamꝰ bonū p̄cipiū: vt iste phariseꝰ in nr̄is operibꝰ: z post malū progressum z pessimū exitū Aug. de ẏbis dñi. In ẏbis eiꝰ nihil inueniesꝰ deū rogauerit. Alēē dit q̄dē orare noluit deū rogare: sz se laudare z rogāt: isultare. Hec ille. ¶ Quātū ad scōm sciēdū est q̄ vt dicit Theo. publicanꝰ eū phariseo in hoc q̄ueniebat q̄ stetit: sz in multis differebat: q̄ sunt hūilitatis signū. p̄mū qz a lōge stabat. Secūdū: qz tāq̄ indignꝰ nō audebat oculos ad celū leuare. Tertiū: qz p̄cutiebat pectus suū. Quartū: qz ꝓfitebat se pctōrē. Quintū: qz rogabat deū vt sui misereret. K. Jō ōr (Stās a lōge publicanꝰ non audebat nec oculos ad celū leuare sz p
L cutiebat pectꝰ suū dī. Deꝰ, ppi. esto mihi pec.) Jmo vt ōr Chr̄y. audiuit phariseū q̄ eū despiciebat dicētē: velut hic publican⁹ z tñ tāta fuit eiꝰ hūilitas q̄ ex hoc vt ait idem nō indignatꝰ est: sz cōpūctꝰ Augu. de ẏbis dñi. Quid igit̄ mirāris si deꝰ ignouit qñ ipe ignouit de lōginquo stabat: deo tñ ꝓpinq̄bat z eū dñs de ꝓpe attēdebat. Excelsus est em̄ dñs z humilia respicit. Nec oculos ad celū leuabat vt respiceret. Tremebat cōscientia: spes subleuabat. P̄cutiebat pectꝰ suū: penas de seipso exigebat: ꝓpterea dñs cōfitenti parcebat. Hec ille. ¶ Allegorice hic publicanꝰ gētilē pp̄m significat in iniq̄tatib⁹ z errorib⁹ involatū. Sz postq̄ ad tēplū. i. ecclīam p fidē oratur⁹ venit:
M pctā sua ꝓfitet deo. i. vicario dei, sacerdoti: z memor suarū iniquitatū misericordiā dñi deprecat. ¶ Anagogice vero fidelē pp̄m significat qui multa pctā facit: nouit tñ vñ iustificet qz sacrm̄ pnie hz ecclia: vñ pctā oia abolētur vt fidelibus pctōribus pateat salus per pniam. que ūbimet iustis infidelibus denegat

¶ Moraliter.

¶ Moraliter sciēdū est q̄ ꝓscia hoīs est modicā speculū spūale in quo hō suam interitudinē z feditatem pōt inspicere. Aliqñ aūt hoc speculū deprauat p timo
N rē supvie: z tūc est speculū mēdax qz nō indicat hoi veritatē z tales significank ꝓstū phariseū: q̄ sibi videbatur iustꝰ et erat iniquus. Et significank etiā p Naā. iij. Reg. v. q̄ interp̄tatur decorꝰ sibi tñ esset leprosus. Aliqñ ẏo tale speculū nullomō ē deprauatū sz hoi vere ostē dit suā feditatē. Tales significank p publicanū. Uterq; tñ hoz datꝰ est nobis i speculū sez phariseus vt videamꝰ quātelatio sit fugiēda: z publicanꝰ vt videamꝰ quātū sit humilitas z penitētia amplectēda. ¶ Quātū vero ad tertium dicit Aug. de ẏbis dñi. Audistis superbū accusatorē: audistis hūilē reū: audire nūc dicētē iudicē (Amē dico vobis de fc̄. hic iusti. in do. su. ab illo) Hec ille. Notā iustificat⁹. f. a petis. Jn pctō duo sūt. f. culpa siue offensa: z reatꝰ seu obligatio ad penā: vt ptz. q. di. xlij. z. xij. q. vij. Cōtrito ergo semp delet pctm̄ quo ad primū totaliter qz remissio pcti est effectus
O pritionis vt ptz. iij. di. xvij. q. ij. nō autē semp totaliter quo ad scōm hoc ēt ptz in humanis: qz offensus ab aliquo aliqñ facit pacē z restituit amicitiā z tamē vult post q̄ solnat expēsas. Sic z deꝰ statim q̄ hō p verā ꝓtritionē ingemiscat: iustificāt eū ita q̄ tā nō est in mortali q̄tus nō sit cōfessus: sz habeat solū p̄positū cōfitēdi pe suo: z tñ post vult q̄ faciat penitētiā. Iste decēdit iustificat⁹ saltē quo ad primū (Ab illo) .i. pl⁹ q̄ ille vt cōiter exponit. i. pl⁹ q̄ phariseꝰ. Vel possumus dicere (ab illo) .i. a deo a quo viuificari postulabat. Subiūgit aūt cā: (qz oīs qui se exaltat humiliabit: z qui se humiliat exaltabit) Chr̄so. Sicut hūilitas p sui eminētiā pcti pōdus superat z saliēs attingit deū sic supbia ob sui molē de facili iusticiā oppmit. Si q̄ pīra fcā strenue
P ruisti oratiōe: si ẏo mille feras i ꝓscia facies reatū: z b̄ solū dete credas q̄ es in fim⁹ olim multā obtinebis añ deū fiduciā. Hec ille. ¶ Nota q̄ qđ q̄ se exaltat p supbiā hūliabit̄ p penā. ¶ Et q̄ se humiliat per peccatorū cognitionē z penitentiā: exaltabit̄ in p̄senti per gr̄am z in futuro p gl̄iam. Mouet aūt hic Theo. dubiū. quare. f. iste phariseus se parū laudauit z fuit reprobatꝰ. Job ẏo multū se
Q laudauit nec tñ deꝰ eū reprobauit. Et rñdet ipsemet Job illud nō fecit ex supbia sz ad laudē dei vt hoies ꝓuocarent ad ẏtutes .. d b̄ fuit coactꝰ ab amicis q̄ei iponebāt multa crimina. Et addit Greg. qz ēt hoc fecit ad seipm̄ ꝓfortādū qz timuit ne ꝓpter magnos dolores q̄s vndiq̄ patiebat z afflictiōes animi laberet i desperationē. ¶ Allegorice hic significat q̄ gētilis pp̄s ēp fide iustificatus hebraicꝰ ẏo reprobatꝰ nō tñ ex toto annihilat⁹: sz solū dispsus: z b̄ pp tria: pp
R q̄ ēt eccl̄ia eos nō pfect. Prio qz oēs i fine mūdi ꝓuertent vt alꝰ dictū ē. Scōo vt sint nobis memoriale passionis xp̄i. Quoties ei eos videmꝰ toties de morte xp̄i recordamur. Jō ipe xps i ps. ōr dñs oñdit mihi sup inimicos meos. f. iudeos Et q̄d oñdit subiūgit. Ne occidas eos. i. nō occidēs neq̄. i. ne aliqñ obliuiscank f. passionis mee pp̄i mei. i. pp̄i fideles. Deide alloq̄t p̄ez dī. Dispge eos i ꝑtute tua. f. p mūdū: z depone eos de regno. Quor sūt q̄ hodie nō crederēt xp̄m passum nisi viderēt iudeos q̄ asserūt se illū i suis patrib⁹ occidisse. Tertio qz sūt librarij nr̄i. Unde Aug. sup. ps. Ne forte pagani nobis dicant. vos xp̄iani ꝛras istas ꝓposuistis: p̄terimꝰ codices a iudeis inimicis vt ꝓfundam⁹ alios inimicos. Cōdicē poztat iudeꝰ vt ide credat xp̄ianꝰ. Librarij nr̄i facti sunt q̄o serui. post dominos codices ferre solent. Hec ille.

¶ Anagogice p̄ ex dictis z sit⁹ moralr Nā q̄ vult a deo iustificari z obtinere q̄ postulat i sua oratiōe: nō imitet̄ phariseū q̄ opa bona cōsiderabat: sz publicanū suas miserias cōmemorāte. Unā z sacerdos immolatur⁹ sacrificiū añ oia sua pcta ꝓfitet. Unā z in vitapa. legit: q̄ interrogās q̄spiā vnū ex seniorib⁹ q̄o deberet orare tale rñsum accepit. Pauperes hoc me docuere: q̄ nō vestes pulcras non vires magnas ostentant: sed pauperta tem ac vulnera.

☞ Dñica. xij. post trinitatem.

Ter.euan.Mar.vij.c.

EXiens Jesus de finib⁹ tyri venit p sidonē ad mare galilee inter medios fines decapoleos ⁊ adducunt ei surdum ⁊ mutū et deprecabantur eum: vt imponat illi manuz. Et apprehendens eum ꝑ te turba seorsum misit digitos suos in auriculas eius: et expuens tetigit linguaz eius ⁊ suspiciens in celū: ingemuit ⁊ ait. Ephetha quod est aperire ⁊ statim apte sunt aures eius: ⁊ solutuz est vinculū lingue eius: ⁊ loquebat recte: ⁊ precepit illis ne cui dicerēt. Quāto autez eis precipiebat tanto magis plus predicabāt: et eo ampli⁹ admirabāt dicētes: Bene oia fecit ⁊ surdos fecit audire: ⁊ mutos loq.

EXiens Jesus de finib⁹ tyri venit p sidonē ⁊c. Mar.vij. Jn isto euāg. tāgunt tria pūcta q̄ sunt Deprecatio: Exauditio: Glificatio. ¶ Quātū ad primū sciēdū est literaliter q̄ filij israel intrantes terrā ꝓmissionis dei: ⁊ armorū virtute deo disponēte nō potuerūt totā illā regionē armis occupare sz multe remāserūt ciuitates p gētiles habitare inter quas fuerūt tyrus ⁊ sidō q̄ ꝑpe mōtē libani sunt. Tyr⁹ quidē fuit ciuitas fortissima in mari sita tāq̄ insula: cuius parum a terra distaret. Hec fuit ditissima: q̄ fuit optim⁹ portus nauiū deferētiū merces. Rex tyri tpe salomonis fuit cōfederat⁹ pp'o dei israel sz q̄n pp'o israel fuit per nabuchodo. captiuat⁹ ista ciuitas debuit compati ei rōne antique amicitie ⁊ nō fecit: sz gauisa est ⁊ insultauit ei: vnde ꝑtra eā venit nabucho. ⁊ voluit replere lapidib⁹ ⁊ lignis illud spatiū maris q̄d erat inter illā ⁊ terrā: ⁊ nō potuit. Unde cepit eā nauali prelio ⁊ destruxit. Sed post septuaginta annos reedificatā Alexāder magn⁹ eā fecit ꝓtinguā terre: repleto spatio ꝓdicto: ⁊ eā sine naugio cepit ⁊ destruxit posteā sz ꝓtū subiugauerat. Nā ante id tēpus fuit ⁊ ꝑficere nō potuit. Deinde denuo edificata est. Sidō aūt fuit etiā ciuitas: q̄ dicta est a ꝓto filio chanaan: q̄ dictus est sidō: ⁊ ab eo sidones: ⁊ sidonis ꝓuincia: ⁊ sidō ciuitas. Jesus ergo in finibus tyri ꝓdicauerat: recedēdo a phariseis: q̄ calūnias ei inferebāt: vt ꝓz Mat.xv. Sed vt ꝺr Theo. ibi morā nō traxit: ne iudei tāq̄ legis trāsgressorē calūniarentur eū: eo q̄ gētib⁹ se immisceret. Jō ꝺr Marc. (Exiēs iesus de finib⁹ tyri). s. citra posteā intrauerat. ¶ Sed cōtra: q̄ ipse Mat.xv. ꝑceperat discipulis dī. Jn viā gētū ne abieritis ⁊ i ciuitates samaritanoꝝ ne intraueritis. Rñdeo vt elicit ex doctrina. s. Tho. sup Matt. Gētes erāt i duplici differētia q̄dā erant extra terrā ꝓmissionis: ⁊ dicebant absolute gētes: q̄dā ꝺo in terra ꝓmissionis. ⁊ dicebant samaritani: saltē p maiori parte. Sicut ēt dicit ibi: ꝓueniēs fuit pri⁹ ꝓdicari eū geliū iudeis: deinde gētib⁹: q̄ opz primo seruare iustitiam q̄ exhibere miam. Qō aūt xp̄s ꝓdicaret iudeis hoc iustitia quodāmō exigebat inquātū hoc erat ꝓmissum eis a deo sec⁹ de gentib⁹. Jō dicitur Ro.xiij. Dico xp̄m Jesum ministrū fuisse circūcisionis. i. iudeoꝝ: q̄ soli circūdebātur ꝓpter iustitiā dei: ad ꝓfirmādas ꝓmissiones patrū: gētes aūt sup misericordia honorare deū. Voluit ꝙ xp̄s q̄ vsq̄ ad suā passionē tm̄ in iudea fieret ꝓdicatio euāgelij: sz q̄ vt ꝺr. s. Tho. vbi. ꝙ p iudeā ire nō poterāt discipuli: nisi prius incederēt samaritanoꝝ: q̄ ille vie erāt cōmunes: iō nō dixit: in viā samaritanorū ne abieritis: sz ꝓhibuit igredi ciuitates eoꝝ: quo ad alias aūt gētes extra terrā ꝓmissiōis exītes ꝓhibuit vtiq̄. Dicēdū est ergo q̄ Jesus nō exiit de tyro: sz de finib⁹ tyri: q̄ forte nō ꝓdicauerat i ciuitate: sz i finib⁹ ei⁹ p loca vbi erāt alij iudei iter gētiles habitātes. Et isto mō ēt soluit Hugo cardi. Sed restat dubiū: q̄ Jo.iij. habet q̄ ipe intrauit sichar: q̄ erat samaritanoꝝ ciuitas fm q̄ significat Magister Histo. Sed ad hoc dicēdū est q̄. s. Tho. ⁊ Hugo. intēdit q̄ xp̄s ꝓhibuit intrare discipulos ad tempus ciuitates samaritanorū ex principali intentione. sec⁹ ex secūdaria: vtpote quādo ēt ad alia loca habebāt ptrāsire gloca coꝝ ⁊ sic xp̄s igressus est aliq̄ ciuitates eoꝝ. ⁊ ista est expressa sententia. s. Tho. sup Joā. Sequit (venit p sidonē) foue intrādo ciuitatē ⁊ annuntiādo eis regnū dei: cuius esset ciuitas gentiliū q̄ erat in via vt iret (ad mare galilee) Secūdū Bed. istud mare erat lac⁹ aq̄ dulcis: sed ꝺr mare Hebraico more: quo ois aquarū ꝙgregatio mare nuncupat: siue sit dulcis siue salsa. Et hoc mare ꝯtria nois fm eūdē Bed. Dicit em̄ mare galilee a galilea ꝓuincia q̄ illi est cōiūcta: et mare tyberiadis a quadā ciuitate que olim cenereth dicebat: sz ab Herode tetrarcha instaurata tyberias i honorē tyberij cesaris appellata est. Dicit ēt tertio mare genesareth greco vocabulo a ꝓprietate sua; Genesar em̄ ꝺr q̄si gnans aurā siue vētū q̄ illa aqua nō est q̄eta: licut aqua stagnoꝝ seu paludosa: sz vētis agitat q̄ de ipso lacu nascunt. Dicit ⁊ Josephus q̄ sic dict⁹ est a regiōe generalis sz hoc nō est ꝺ Bedā q̄: talis regio sic dicta est ꝓpterea q̄ sibi aurā generet mediāte lacu illo. Usi pria rō huius vocabuli tā in regiōeq̄ in lacu est gñatio aure: a qua pto notata est regio q̄si totū. ⁊ deide lac⁹ quasi pars regiōis in qua gnat aura. Generat aūt iste vētus fm. s. Tho. ex resolutionib⁹ aque. Et sicut dicit idē sup ꝓs. vēt⁹ nō ascēdit vt appetit q̄: reflectit a frigore medij. s. interstitij aeris nec tm̄ descendit: q̄ ab eo totaliter nō vincit: iō fertur medio mō. Erat aūt hoc mare in lōgitudine distēsum stadijs. cxl. in latitudine ꝙo quadraginta: ⁊ p illud trāsit iordanis fluuius. (Inter medios fines decapoleos) Decapolis ꝺr a deca q̄ est decē. ⁊ polis ciuitas. Inde dicit decapolis regio habēs i se decē ciuitates fm Bedā vel fm alios ciuitas habēs sub se decē ciuitates. Et facit in gtō decapolis vel decapoleos vltima acuta fm grecū idioma. Jsta ergo decapolis fm Magistrū hist. est trās iordanē ad oriētē cōtra galileā: que est ad occidētē eiusdē maris. Scōm ꝙo Nicolaū de Lyra est ista regio extra q̄ pte la cū includēs. (Cū ergo dicit dñs venisse p medios fines decapoleos: fm Nic. de ly. intrauit p̄dictos fines: nō aūt fm magi. histo. sed tm̄ venit adiuxtus maris ex opposito p̄dicte regionis. Et cū eo sentit Beda: qui ait dñm venisse ad locū q̄ medios fines decapoleos ex alia pte maris positos respiciebat. (Et adducūt ei surdū ⁊ mutū) qui fm Theo. nō patiebatur ista a natiuitate: sed a demonio (et deprecabātur eum). s. homines regionis (vt imponat illi manū) firmiter credentes q̄ inde reportaret sanitatē. Ecce ergo petitio qua petūt simul tria miracula fieri: sc̄z restituere loquelā ⁊ auditū: ⁊ effugari demonē oppressorem infirmi. ¶ Allegorice sciendum est q̄ nūc xp̄s in gētibus credentib⁹ ei predicat per seruos suos: sz circa finē mūdi reuertet ad iudeos ad ꝙuertēdos: ⁊ tūc angeli ⁊ sancti q̄ sunt in patria ⁊ q̄ erūt tunc in via: rogabūt p pp'o iudeoꝝ: surdo ad audiēdā ꝓbitatē ꝓpter suā obstinationē: ⁊ muto ad laudādū xp̄m: sz nō ad blasphemādū: ⁊ possesso a diabolo ꝓpter infidelitatē. Rogabāt inquā vt ponat ei manū sue mie ⁊ saneť. Pōt ēt alia allegoria assignari. Nā iste infirm⁹ est gen⁹ hūanū fm Hier. ⁊ Greg. q̄ i Adā peccauit ⁊ a diabolo arreptū est sed xp̄o veniente ad mare huius seculi ad prouinciā galilee q̄ interpretat tota ⁊ significat volubilitatē nre mortalitatis: Christum exorāt angeli ⁊ sci vt sanare dignet infirmū. ¶ Anagogice sciēdū est q̄ i hac vitaoēs ēt sci sunt q̄si surdi q̄ pauca. i. sensibilia solū cognoscim⁹ quātū ad q̄d ē: vt ꝓz p. s. Tho. i. q. lxxxvij. ⁊ ista etiā pro maiori parte ignoramus. Credim⁹ aūt alia pura deo q̄dā q̄ non videm⁹ nec docerī possum⁹. i. ea q̄ sunt fidei. Sūt ergo oēs surdi: q̄ nō possūt scientifice doceri ꝺ oib⁹: imo q̄si de nullis possum⁹ habere scientiā. Sunt etiā muti. q̄ ea pars tēporis qua laudāt deū vt plurimū est minima ꝓpter alias occupationes ⁊ etiaz a demone vexanť p varia tētamēta. Sz xp̄o veniēte ad prouinciā galilea. i. rote vel trāsmigratiōis: sic esm interpretatur q̄ fit in trāsitu mortis: deprecantur sancti patrie ⁊ iusti vie: vt xp̄s iponēdo manū morieti doceat eū sciam dtōr: ⁊ ꝓducat ad laudes ā geloꝝ: ⁊ liberet ab istius vie

boli. Qō vtiq; xps facit si moritur⁹ efficaciter desyderat curam actu vel habitu.
¶ Moraliter iste infirmus significat quēlibet pctōrē. Talis em̄ est surdus: qr non audit in spirātē/nec pcipiētē/nec exhortātē/nec cōminātē. Tria aūt sūt q̄ audītū cor palē impediūt. s. inflatura si nascatur in aure: r terra si igrediat illuc: r putredo si ibi gñet. Et ista tria significant supbiā q̄ turget: r auaritiā q̄ terrā. i. aurū insequit: r luxuriā putrescentē cōtra deo r hoib⁹. ¶ Legit q̄ aspis qñ incantat tres habet astutias. Una: qr stat firmus in cauerna/etiā si sit putrida. Secūda: qr obturat vnā aurem cū terra. Tertia: qr aliā claudit cū cauda. Incātator volēs aspidē. i. pctōrē trahere ad deū: ē p̄dicator. Sed primā astutiā hz luxurio sus: q̄ cū audit p̄dicatorē: cogitat q̄tum dulcis sit ei putrida cauerna luxurie. Secūdā aūt auar⁹: q̄ de auro cogitat. Tertiā supbus r ois ali⁹ pctōr qr credit se lōgā habiturū vitā: r cū spe lōge caude. i. vite: claudit aurē. Est etiā mutus: qr nec deū laudat: nec sua pctā p̄fitet. Iste debet offerri xpo a p̄latis: qb⁹ nō sufficit venire ad xp̄m: sed tenenť adducere alios: r debēt pro eo rogare xp̄m r deprecari.
¶ Quātū ad scām literaliter sciendū est q̄ xps exaudiuit istos. (Ideo ap̄p̄hētes eū de turba: seorsum) Scām Chrys⁹. xps factur⁹ miraculū: seorsum a turba voluit secedere: vt doceret inanē gloriā esse fugiendā. Sed cōtra hoc arguit sic. Christus em̄ faciebat miracula ad p̄firmādā suā doctrinā r p̄bādā suā diuinatē. Ergo illa miracula debebat facere cōrā eis q̄bus p̄dicabat suā doctrinā et q̄s volebat credere suā deitatē. Nō ergo debebat illa facere seorsum qr impediebat finis ei⁹. Ad hoc dicit q̄ argumētū p̄bat q̄ illa miracula debebāt esse multitudini manifesta. Est aūt possibile q̄ aliq̄s curet in occulto: r tñ post sciat ab oib⁹: puta qñ oēs sciebāt talē esse mutū r surdū. Seorsum ergo xps curauit vt doceret inanē gloriā declinare: r tñ eo volēte miraculū fuit publicatū ad p̄firmatiōnē sue doctrine. Sequit. (Misit digitos suos in auriculas ei⁹) Quis solo verbo curare posset: r hoc sm Chrys⁹. vt ostenderet suā humanitatē organū r instrumētū esse diuinitatis cui erat vnita: r cōsequēter ostenderet humanā naturā per ipsum esse a suis passionibus liberādā q̄ iā in ipso tante erat dignitatis vt per eā sanarenť infirmi. (Et expuēs tetigit linguā eius) Theo. Ut. s. ostēderet q̄ ola mēbra sacri corporis eius diuina existūt r sancta sicut r sputū qō vincula lingue dissoluit. Et em̄ omne sputū quidem est supfluitas: sz in dño ola diuina fuerunt. Hec ille. Ad intelligendū autem verba Theo. est sciendū q̄ virtus spūalis r supnaturaliter operās nō solū pōt esse in anima r membris alatis: sed etiam in rebus inanimatis vt ptz de aqua baptismali: que tantā in se hz virtutē q̄ expellens pctā inducit gratiā. Est ergo sñia. Theo. q̄ xps voluit ostēdere talē virtutē in suo sputo esse: vt cōsequēter argueret q̄ multo maior erat in suis mēbris. Nō aūt dicere volnit q̄ sputū esset diuinū. i. diuinitati vnitū: cū nō sit de veritate humane nature. Sz q̄ esset diuinus id est habens in se quandā diuinā r supnaturalē virtutem. Uel forte pōt dici q̄ dñs expuit ꝓpter mysterū qō in allegoria dicemus. Sequit. (Et suspiciens in celū) sm Bedā vt doceret de celo omnē infirmorū medelā esse q̄rēdā (ingemuit Beda. Non q̄ ipsis opus esset aliq̄d petere a patre sed vt nobis gemendi daret exēplū: cū vel p nostris vel p nostrorū erratib⁹ ꝓmorū supne pietatis p̄sidia inuocam⁹. Hec ille. ¶ Est aūt sciēdū sm q̄ dicit. s. Tho. iij. par. q. xlvij. q̄ xps aliq̄n in miraculis faciendis. orabat. vt se ostenderet a deo missum: ad quē recurrebat. Sed hoc vt dicit faciebat in minoribus: nō aūt in maioribus. puta qñ remittebat pctā aut suscitabat mortuos: sed tunc suo imperio r p̄tate faciebat miracula: vt se ostenderet equalez deo patri. Et si obȝciat q̄ qñ voluit suscitare Lazarū orauit: vt p̄z Jo. xj. dicit idē: q̄ hoc fecit ꝓpter exēplū circūstātiū. Uñ ibi dr: vt credant qr tu me misisti. Hec ex sanc. Tho. q̄ intēdit q̄ si iudei astātes crediss̄ent xp̄m a deo missum nō ostendisset se ab illo missuz orādo: sz se esse ei equalē imperando. Quia ꝙo illi necdū credebant eū a deo missum: ideo ad hoc ostendendū orauit. Cōueniens em̄ erat ordo vt prius crederēt eū esse bonū r iustū q̄ esset equalis deo. Sequit r ait imperatiue. (Ephetha qō est adapire) r hoc quo ad aures sm Bedā. Lingua em̄ nō erat aperiēda: sed soluēda (Et statim apte sunt aures ei⁹: r solutū est vinculū ligue ei⁹ r loq̄bat recte) Et sic p̄z Bed. ingemiscendo r suspiciēdo in celū docuit se esse hoiem: sed imperādo deū. ¶ Allegorice sciēdū est q̄ digitus xp̄i significat dona spūsācti: p̄z Hie. r Bre. Nā vbi Luc. xj. dr. Si i digito dei ejcio demōia Mat. xij. dr. Si i spū dei ejcio demōes. Sa liua ꝙo p̄z ē significat sapiētiā: eo q̄ sicut saliua a capite ad os r ad vētrē fluit: ita sapientia ois a deo est q̄ est caput oim: r inde descēdit ad ventrē nr̄e mētis. Sanat q̄ ppls iudeoꝝ a xpo vel gen⁹ humanū: qñ p sapiētiā p̄fic⁹ intellect⁹ vt recte credat: r p ardorē spūsācti voluntas inflammatur vt feruenter amet.
¶ Anagogice aūt sciendū ē q̄ ex dictis p̄z sensus anagogic⁹ hui⁹ p̄tis. Sicut em̄ in via p̄fic⁹ intellectus noster p sapiētiā fidei: r volūtas p amorē vie q̄ est tenuis r modicus: ita in patria perficitur intellectus p sapiētiā visionis: r voluntas p amorē cōsummate gr̄e q̄ alia tota manet ebria. vt postmodū i eternū landet deū. p̄s. Bti q̄ habitāt in domo tua dñe in secula seculorū laudabunt te.
¶ Moraliter pctōr surdus sanat p immissionē digiti in auriculā. i. p̄ q̄ amor spūsācti tangit cor. Statim em̄ frangitur inflatura supbie: vt p̄z in Paulo elato: q̄ p̄stra⁹ de lupo in agnū est p̄uersus: r abūdāt terra auaritie, vt p̄z i Matthęo q̄ terrenis lucris inhiabat: r statim ad huius digiti tactū reliquit oia: r sil'r emundat fetorē luxurie: vt p̄z in Magdalena. Mutus vero sanat p saliuā. i. sapiētiā. Est aūt saliua medīū vel dispositiua medīū: p q̄ gustus sentit. Uñ si fuerit saliua corrupta gustus male iudicat. vt p̄z de febricitante qui ꝓpter amarā salīuam quam hz in lingua iudicat dulcia amara. Est aūt triplex saliua. s. amara insipida r dulcis. que facit cibum apparere amarum insipidum r dulcem. Et significat triplicē sapiētiā. prima em̄ est diabolica: qua q̄s sapiens est in peccando. Scda est humana vel mundana: vt sapiētia in acq̄rendis diuitijs vel cū q̄s est magnus r p̄hs. Tertia est diuina. p̄ma facit q̄ dulcia opa pietatis r virtuosa videnť amara. Scda facit q̄ videant insipida. Tertia ꝙo iudicat de reb⁹ vt sūt ita q̄ spiritualia iudicat dulcia et carnalia amara ista aperit os muti: vt laudet deū r p̄fiteať sua pctā. ¶ Quātū ad tertiū dicit euāgelista (q̄s ꝓcepit illis ne cui). i. alicui (dicerēt) r hoc vt doceret ianē gr̄iā fugiēdā cē p̄z Chrys. r Hier. vt. s. dictū ē. r ne ante tps accēderet indeoꝝ ad homicidiū in se p̄ inuidiā ppetrādū: sm eundē Chrys. Sed ꝝ ista arguit vt. s. q̄ xps p hoc ꝓceptū ipediebat finē suū. s. manifestatiōnē sue diuinitat(is): r cōfirmationē sue doctrine: q̄ nō debuit facere p̄sertim qr ei quē a demonio liberauerat ꝓcepit dicēs Mat. v. Vade in domū tuā ad tuos r narra quanta tibi fecerit deus. Ad hoc dr sm. s. Tho. iij. parte. q. xliij. r sm Chrys. q̄ duplex gr̄ia i nostro ope ꝑsyderať. s. nostra r diuina. Cū ergo ꝓcepit necui dicať docet. p̄riā gr̄iaz fugere. cū ꝙo ꝓcipit vt res gesta p̄dicet, docet gr̄iam q̄rere dei. Nō aūt sunt ista cōtraria. s. nolle aliq̄d dici ad gr̄iam p̄priā, r velle illud dici ad gloriam dei. Et videntur velle isti doctores q̄ xps p̄hibuit laudari opus suū. vt ostenderet se nō q̄rere gr̄iaz de illo: r tñ sciebat q̄ sine pctō illi publicarēt. r sic sua deitas r doctrina approbareť. Forte aūt q̄ possumus aliter dicere. Sciendū em̄ est q̄ miracula tripl'r fiūt. Uliq̄. n. fiūt ad p̄firmādā doctrinā fidei. Isto mō mali pñt facere miracula r de facto qñ fides primo fundabať multi pessimi fecerūt miracula. Unde dicit Mat. vij. Multi dicent mihi in illa die: sez iudicij. Dñe nōne in nomine tuo ꝓphetauimus r demonia eiecimus r ꝟtutes multas fecimus? Et tūc cōfitebor illis: qr nunq̄ noui vos. Predicantes ꝙo falsum nō possent isto mō miracula facere qr. de⁹ nō pōt reddere testimoniū falsitati. Aliqua ꝙo fiunt ad p̄bandā sanctitatē alicuius. Et isto mō post fundatā fidem scti faciūt miracula

cōiter. Uñ qñ sctūs est approbandꝰ seu canonizandꝰ fit inquisitio de miraculis. Alio mō fiunt ad cōsolationē fideliū: q postulātes aliqd siue a deo imediate siue mediante aliquo sctō aliqñ merenť exaudiri. possumus ergo dicere q xps multoties i illa; pria p̄dicauerat ⁊ miracula fecerat vt ptz ex histo. euāgelica. iō credebant in eum omnes: vel saltem habebant credendi causam. Unde hoc miraculum non fuit ad confirmandum doctrinam eius vel deitatem asserendam. sed ad exaudiendū deprecantes. Jdeo in tali miraculo voluit ostēdere se gl'iam dei ⁊ nō suā q̄rere: ⁊ in illo. ⁊ in alijs. Sequiť. (Quāto aūt p̄cipiebat eis tanto ampliꝰ p̄dicabāt). Sz si xps sciebat q ita facturi erāt: q̄re p̄cipiebat ne facerēt. Ad hoc rñdet Aug. de ꝓsen. euā. dicēs q hoc fecit vt excitaret pigros. Si em̄ isti q̄bus p̄dicatio p̄hibebať p̄dicabāt qd facere debuerāt illi q̄bus iniūgebať vt p̄dicarent. Uel possumus forte dicere q xps sic p̄cipiebat ve ostēderet q quātū in se erat laudes p̄rias nō q̄rebat. Sz ꝫ p̄dicta arguo sic. Aut xps volebat q isti obedirēt aut nō. Si primū isti peccauerūt: q̄s tñ euāgeliū vī cōmendare. Si scōm: seqtur q ⁊ xpo fuerit duplicitas: q p̄cipiebat q nolebat obseruari. Ad hoc dico q sicut ptz p magīm Iulian. di. xlv. Duplex est in deo volūtas: ⁊ sīr in xpo. Uolūtas. s. bñplaciti q aliqd vult esse vel nō esse. Et volūtas signi: q nihil vult esse vel nō esse: sz se hz sicut aliqs volēs aliqd esse vel nō eē. Nos em̄ si volumus aliqd esse: p̄cipim⁹ vt fiat: iō qñ deꝰ aliqd p̄cipit: lz aliqñ illō esse nō velit tñ se hz vt hō volēs. Et istud p̄ceptū q̄ deꝰ facit ꝺr volūtas signi. q̄ lz p̄ceptū ē signū volūtatis in nobis q̄uis nō i deo. Si em̄ deꝰ vellet fieri oia q̄ p̄cipit nullꝰ posset agere ꝫ p̄cepta dei: sicut nullꝰ pōt eiꝰ volūtati resistere. Uolūtas ergo bñplaciti semp implet: nō volūtas signi. Ad hoc argumentū ergo dico q xps nō voluit illos facere volūtate bñplaciti: q̄ oīno facuissent: nec etiā volūtate signi q̄si eos obligarēt ad pctm̄: q̄ ꝺt. s. Tho. sup Mat. q tales nō peccauerūt. Nec tñ in xpo fuit duplicitas: q̄ in suo p̄cepto nō oñdebat: nisi q ipse q̄tum in se erat appetebat latere: nō aūt oñdebat se eos velle obligare. Uñ ipsi videtes q ex humilitate p̄cipiebat: acceperūt illud p̄ceptū q̄ si deprecationē: ⁊ nolentes eū exaudire ne ipsi ingrati viderenť: sicut ille videbať humilis: magnificabāt eū: ⁊ publicauerūt factū. Uñ secuta est magna laus xpo in turba. Uñ subdiť. (⁊ eo amplius admirabāt). s. tā isti q̄ turbe: q de humilitate xpi ⁊ miraculis eius stupebāt dicētes. (Bñ oia fecit. ⁊ surdos fecit audire ⁊ mutos loq̄). ¶ Worabr docemur q qui q̄runt gl'iam humiliant: ⁊ q̄ humiliāt se exaltant ab alijs vel a deo. hiek. Ciuitas i mōte posita vndiq̄ circūspecta absc̄ōdi nō pōt: ⁊ humilitas semp p cedit gloriaz. Hec ille. Item instruimur iuxta doctrinā. Theo. dicētis. Docemur aūt ex hoc sicut bñficia elargiunť minime applausus ⁊ laudes appetere. Cum ꝺo accipim⁹ bñficia bñfactores p̄dicare ⁊ laudare: q̄uis noluerint. hec ille.

Dñica. xiij. post Trinitatem.

Textus euang. Luc. x. cap.

Beati oculi qui vidēt que videtis. Dico enim vobis q multi pphete ⁊ reges voluerūt videre que vos videtis et nō viderūt ⁊ audire que auditis ⁊ nō audierūt. Et ecce q̄dā legisperitus surrexit tentās illum ⁊ dicēs. Magr̄: quid faciendo vitam eternā possidebo: Ad ille dixit ad eū. In lege q̄d scriptū est. Quō legis: Ille rñdēs dixit: Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ ex tota alia tua: ⁊ ex oībus viribꝰ tuis: ⁊ ex oī mēte tua: ⁊ primū tuū sicut te ipm̄. dixit illi. Recte rñdisti: hoc fac ⁊ vives. Ille aūt volēs iustificare se ipm̄ dixit ad iesum. Et q̄s est meus primꝰ: Suspiciēs aūt iesus: dixit: Hō q̄dā descēdebat ab hierl'z i hiericho ⁊ incidit i latrones. Qui etiā despoliauerūt eū: ⁊ plagis ip̄positis abierūt semiuiuo relicto. Accidit

aūt vt sacerdos q̄dā descēderet eadē via ⁊ viso illo pteriuit. Sīr ⁊ leuita cū esset secꝰ locū ⁊ videret eū: pretransiit. Samaritanus aūt q̄dam iter faciēs venit secꝰ eū: ⁊ vidēs eū misericordia motꝰ est. Et approp̄iāsalligauit vulnera eiꝰ: infundēs oleū ⁊ vinū: ⁊ imponēs illū in iumentū suū. duxit in stabulū: ⁊ curā eiꝰ egit. Et altera die ꝓtulit duos denarios: ⁊ dedit stabulario ⁊ ait. Curā illius habe. ⁊ q̄cūq̄ superogaueris ego cū rediero reddā tibi. q̄s horū triū videť tibi ꝓximꝰ fuisse illi q̄ incidit i latrones. Ait ille dixit: Ille q̄ fecit miam in illū. Et ait illi Jesus: Uade ⁊ tu fac similiter.

Beati oculi qui vidēt q̄ vos videtis ⁊c. Lu. x. Sicut dicit dea. Amb. li. de officijs multiplex olim fuit de felicitate opinio. Quidā em̄ illā posuerūt in corporis voluptate: vt epicurus. Qui q̄uis diligēter excoluerit virtutes. vt testat. s. Tho. sup lib. Eth. tñ b̄ ō̄ fecit vt quietior frueret corporis voluptate. Quidā ꝺo illā posuerūt i animi virtute ⁊ q̄dā exteriori honestate: vt peripatetici. Quidā ꝺo i cognitione dei ⁊ visione: vt xp̄iani. cū q̄bꝰ tñ etiā pipatetici potissime. Aristoteles q̄uemūt q̄ p̄ncipaliť dicūt illā q̄listere i nobilissima operatione: nobilissime potētie respectu nobilissimi obiecti: vt p̄z i lib. Eth. Quis sc̄da rio q̄stat i alijs ꝛruosis opib⁹. Jsta aūt nobilissima opatio ē intellectio dei: q̄ intellectꝰ ē nobilissima potētia: ⁊ deꝰ nobilissimū obiectū. Hāc ergo opinionē falsatoꝛ p̄firmat i p̄ñti euāg. in quo tāgunt tria p̄cta. q̄ sunt Jnstructio: Tētatio: Justificatio. ¶ Quātū ad primū litteraliter sciēdū est: q xps nos instruit vbi sit vera felicitas ⁊ beatitudo: dicens ad discipulos suos. (Beati oculi q̄ vident q̄ vos videtis.) Sed ꝫ: q̄ bti q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. Jo. xx. Solutionē vide ōñ ca in octa. pasche. Ubi sciēdū est q apli duo videbāt. s. diuinitatē xp̄i sm̄ mentē ⁊ humanitatē eiusdē sm̄ corpales oculos. Jn his aūt duob⁹ ꝓsistit felicitas ꝓ missū nr̄m. Jn primo q̄d est felicitas essentialis: i scōo ꝺo accidētalis. Et lz humanitas xp̄i videať oculo corporali: tñ pōt videri oculo nō gl'ificato: vt viderūt apli ⁊ gl'ificato: vt videbūt scti i p̄ria. Sīr diuinitas pōt videri p aperta visionē p̄prie ⁊ p fidē vie. Qui ergo videt diuinitatez xp̄i p visionē p̄prie. ⁊ eiꝰ hūanitatē p oculū gl'iosuz ē pfectissime btūs. Qui aūt videt diuinitatē p fidē purā ⁊ viuā: btūs est spe ⁊ si nō in actu. Uñ. p̄s. Bti immaculati in via. Et si talis videat etiā xp̄i humanitatē: vt faciebāt apli: talis erit ad huc beatior. Uiderūt em̄ apli xp̄i gratiosam p̄riā ꝺbi in assumpta humanitate: vt ptz. i. Jo. i. Scōo scitatē vite i eius quersatione. iuxta illō Baruch. iij. Post ea in terris visus est ⁊ cum hoib⁹ cōuersatus ē. Tertio eiꝰ ptātē in miraculoꝝ opatione. Lu. ij. Repleti sunt timore magno dicētes q̄ vidimꝰ mirabilia hodie. Quarto eiꝰ gl'iam in trāsfiguratiōe: vt ptz. Lu. ix. Quito eiꝰ pietatē i pauperuz miseratione. Mat. viij. Misereor sup turbā. Sexto eiꝰ māsuetudinē i opprobrioꝝ supportatiōe. Jo. ix. Vos ihonorastis me. Et sequiť Ego nō q̄ro gloriā meam. Septimo eiꝰ feruorē in p̄dicatione Jo. viij. Iterū diluculo venit i tēplū. Uñ. vt ptz ex euangelistarū decursu p multos annos cōtinuē ⁊ incessanter docuit: ⁊ discurrebat pedes. Octauo eiꝰ patiētiā in vulneribꝰ ⁊ passione. Uñ ꝺr Mat. xxvij. Jesus aūt nihil loq̄bat ita vt mirarentur p̄ses ⁊c. Oia aūt hec fide ⁊ certitudine videbāt. Et sic xps btōs dicit apl̄os. Nā aūt fuerūt bti pharisei: q̄ nō viderūt diuinitatē p verā fidē: ꝫ bthpoti⁹ a xpo dicti sumus nos q̄ fide videm⁹ que apli fide ⁊ corporeo sensu viderunt. Cyrillus. Multi indeorum viderunt xp̄m diuina operantē corporali intuitu: nec tñ omnibus beatificatio cōuenit. Non em̄ crediderunt nec q̄ viderūt gloriā eius oculis mētis. Beatificati ergo sunt oculi nr̄i q̄ fide videm⁹ ꝺbū. p nobis hoiem factuz. Hec ille. Et lz beatiores fuerint apli q̄s pphe ⁊ reges: tñ etiā illi fuerūt beati: q̄ p fidē viderūt. ⁊ desyderauerūt videre

oculo corporali xp̃m sed nō viderūt: uñ subdit (Dico eñ vobis q̃ multi ꝓphe et reges voluerūt videre q̃ vos videtis) scz me incarnatū (z nō viderūt: z audiret q̃ vos auditis) scilz secreta celestia ex ore meo z nō audierūt.) Et notāter euāgelista dicit multi z nō oēs ꝑm Originē. qz viderūt xp̃m aliq̃ eoꝝ: lz pauci. Unde et Abrāā dicit q̃ vidit diē xp̃i z gauis9 est: vt ḧz Jo. viij. Uel ꝑm Chrys. cū dicit multi debem9 intelligere oēs: qz licet aliqui eorū viderint ip̃m: non tñ viderunt que viderūt apli. s. cōuersantē deū inter homines z loquentē eis sicut frater loquit ad fratres. ¶ Worat'r instruimur q̃ sem ꝑ debem9 xp̃m z ei9 doctrinā atq̃ opera contēplari: qz beati sunt taliū oculi. Uñ dicit apls ad Heb. xij. Aspicientes in autorem fidei z cōsummatorē iesum: q̃ ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. ¶ Quātū ad scām literal'r sciendū est q̃ saluator dixerat q̃ nomina discipulorū erant scripta in celis: ideo ꝑm Beda quidā legisperitus. i. doctor in lege Moysi in hoc sumpsit occasionē tentādi xp̃m. i. sumēdi experimētum de eo quantū sciret z quātū nesciret. Uñ sequit (Et ecce q̃dā legisperitus surrexit tēptās eū z dicēs) Iste scōz Cyrill. erat de numero aliquorū loquaciū: q̃ circūibāt regiones detrahētes xp̃o z dicētes q̃ inutilia loq̃ret. Voluit ergo eū ꝓuocare: vt dicit idē Cyrill. quaten9 aliq̃d diceret cōtra mosen di. (Magister q̃d faciendo vitā eternā possidebo:) in qua. s. sunt scripta noīa iustorum. Sequit. (At ille dixit ad eū. In lege q̃d scriptū ē: quō legis.) Ad intellectū aūt rñsiōis quā legisperit9 rñdet sciēdū est iuxta doctrinā s. Tho. ū. ū. q. xlij. q̃ Deut. vj. ꝓcipitur vt de9 diligat ex toto corde: ex tota alia: z ex tota fortitudine. Sed Mar. xij. z Luc. x. ponunt eadē tria. s. cor: alia: z vires: seu virtus q̃ idem est q̃ fortitudo z addit mens. Sed Mar. xxij. ponunt duo. s. cor z alia. et dimittit: ex tota fortitudine. et additur ex tota mente. Oportet ergo vt declaremus quatuor cor: aiam: fortitudinē: z mētē. qz si aliq̃d horū alicubi omittit: hoc est qz in alijs intelligit'. ¶ Est ergo sciēdū q̃ p cor hic significat volūtas. Nā sicut cor est principiū olim corpalū motuū: ita volūtas est principiū omniū spūaliū: maxie quātū ad intētionē finis q̃ est obiectū charitatis. Tria aūt sūt ꝑncipia spūalia actuū: q̃ ꝑncipia ad opandū et volūtate mouentk. s. intellect9: qui hic ḧz mens: z appetitus sensitiuus qui hic ḧz aia: et vis executiua q̃ hic ḧz fortitudo siue virtus vel vires. Precipitur ḡ nobis q̃ intēto nr̃a ferak i deū: q̃ t deū toto corde diligere: z q̃ intellectus subdak deo: credēdo ea q̃ deus iubet credere: z q̃ appetit9 sensitiuus regulek ꝑm deū: z q̃ actus exteriot obediat deo. Dicit ergo. (At ille rñdēs dixit) supple in lege sic lego. (Diliges dñz deū tuū ex toto corde tuo) ita q̃ tu9 finis sit de9 (z ex totis etiā tua) ita q̃ tu9 affect9 sensitiuus regulek ꝑm rōnē (z ex oib9 viribus tuis) ita quod actus tui exteriores sint ꝑm legez dei (et ex omni mente tua) ita quod intellectus tuus subdatur deo. Sed contra: qz hoc mēbrū nō inuenik in tota lege veteri. Ad hoc dicit Gorā q̃ iō ḧz ibi scriptū: qz deducik ex scriptis (z primū tuū sicut teipsum). Est aūt sciēdū q̃ ly sicut aliq̃n ꝑportat equalitatē: z sic amare ꝓximū sicut seipm: est amare illū tantum quātū quis seipsum amat. Isto aūt mō null9 tenek amare ꝓximū vt seipsum: qz ordo charitatis requirit vt q̃s se pl9 ḡ ꝓximū amet: vt ps. ū. ū. q. xxvj. Aliq̃n ꝯo ly sicut ꝑportat similitudinē. z sic ille amat ꝓximū vt seipm qui illū amat ad eūdē finē vltimū secū: qz. s. vult ei felicitatē eternā: z illa per q̃ ad illaz venit. s. virtutes z gratiā dei z alia inquantum sunt p bono aie ei9. Et isto mō tenemur amare ꝓximuz sicut nosipos. i. eo modo quo nosipsos amam9: sed nō tñ quātū nos amamus. Sed nūq̃d pōt homo ista in hac vita implere. Rñdet. s. Tho. ū. ū. q. xliij. q̃ possum9 ip̃lere impfecte nihil. s. agendo q̃d repugnet pfecte vnioni ale q̃d deū: q̃ est finis dei in hoc ꝓcepto: non aūt possum9 implere pfecte ptingēdo. s. ad ꝑdictū finē: lz hoc erit ip̃is Wuplr eñ pōt aliq̃s ꝓceptū impleri puta si duꝝ ꝓcipiat vt pugnet. Uno mō pfecte: puenīendo scz ad finē ꝓcipientis: puta victoriā. Alio mō impfecte: qz. s. lz nō ꝓueniat ad finē. puta victoriam: tñ nihil facit repugnās victorie: vtputa si pugnet ꝑz q̃ pugnare debuit. i. ꝑm disciplinā militarē. Sicut ergo nō peccat miles q̃ recte pugnat z tñ nō vincit: ita z q̃ nihil facit ꝑ deū siue q̃ nullū mortale cōmittit: z tñ nō toto corde vnik deo eo mō quo vniemur in ꝑria. nō peccat quasi hoc ꝓceptū nō obseruet. Qz ꝯo oia ꝓcepta divina ordinank ad dilectionē dei z ꝓximi. iurta illud Mat. xxij. In his duob9 mandatis vniuersa lex pēdet z ꝓphete. iō subiūgit (Dixitq̃ illi Recte rñdisti: hoc fac z vives) vita eterna z immortali. ¶ Moralr docemur q̃ nō est semp respondēdum dure interrogantib9 ex mala volūtate. Nā saluator tētanti se benigne rñdit: z dicta eius cōmēdauit. ¶ Quātū ad tertiū literal'r sciēdū est q̃ ꝓpe illo fuit magna q̃stio inter phariseos z scribas: q̃ esset maximū mandatū legis. Quidā ei dicebāt q̃ sacrificare deo erat maximū op9 q̃ ꝑtinet ad latriā. Quidā ꝯo ꝑfere bant opa pietatis. Iste ergo scriba siue doctor interrogauit xp̃m de duob9. s. q̃d faciēdo vitā eternā possideret: vt dicit ḧ Lu. z q̃ eēt maximū mādatū in lege: vt dicit Mat. xxij. z Mar. xij. Et ꝑ dico supposito q̃ fuerit idē scriba de quo iste et illi loquūt: q̃ tñ nō hēo certū: cuius hec teneāt cōiter expositores. Iste ergo scriba ꝑm Cyrill. audita xp̃i rñsiōe eū cōmēdantis in supbiā elat9 est. ꝛ ꝑm Mic. de Ly. z aliquos alios nō ē elat9 in supbiā: sed cōpūctus est in ꝑbis xp̃i: q̃uis in ꝑncipio interrogauit malo fine. Uñ xp̃s dixit ei. Nō longe es a regno dei: vt patet Marc. xij. Scōm ergo has duas opiniones dupl'r exponik q̃ sequit. s. (Ille aūt volēs iustificare seipm.) Nā qui dicunt eū supbisse: dicūt q̃ voluit se iustificare. i. ostendere iustū quasi nullū haberet ꝓximū. i. sibi in iustitia cōparādū. vel q̃ voluit se iustificare inquātū credidit se habiturū tale rñsuz a xp̃o ꝑ q̃ ostēderet se iustū. Aliꝯo dicit q̃ voluit iustificare se ipsum vere ope adimplēdo mandatum de dilectione ꝓximi. Uerūtñ ena3 dato q̃ sit idē scriba: videt renēdū cū sctis q̃ non sit cōpūctus sz elatus potius. Neq̃ hoc ꝓbak ꝑ illud: nō lōge es a regno dei.

¶ Ꝓ quo sciēdū est: q̃ ille interrogauit q̃ esset maximū mādatū in lege. et xp̃s rñdit q̃ erat mandatū dilectiōis z non sacrificij. Et qz ille doctor renebat hanc opinionē commēdauit opinionē xp̃i: di. D
In veritate magister recte rñdisti vt ꝑz Mar. xij. Et econtra xp̃s videns q̃ sapiēter ille rñdisset dixit. Nō longe es a regno dei. q̃d iō dixit. nō qz esset cōpunct9 sed qz rectā opinionez sequebat in ꝑdicta q̃stiōe. Et ideo dicit glo. q̃ longi9 distant ignorātes ꝑ sciētes. Et Chrys. dicit: q̃d lz non esset lōge: tñ distabat a regno dei. Sequit. (Dixit ad iesum. Et q̃s ē me9 prim9 z) quasi diceret i aio suo fz Cyril. z Theo. Parē nō habeo i iustitia: vt possit mihi eē ꝓxim9. Uel ꝑm alios vt statim subiūgat hunc se semp dilexisse si xp̃s rñdisset vt cogitabat. ¶ Notā dū ꝯo q̃ prim9 ḧz ꝓmo carnali ꝓpiqtate ꝑ. Amici mei z primi mei aduersū ꝛc. Secūdo religione: vt oēs xp̃iani. Eccle. xv. Exaltauit illū apud primos suos. Tertio pietate: vt soli boni: vt ꝑz ḧ. Quarto nature ꝓformitate: vt oēs homines: vt ḧ xp̃s cōcludere vult: exceptis dānatis. (Suscipiēs aūt ies9 dixit.) Forte suspexit dñs ad celū suspirādo: qz id q̃ volebat dicere significabat calamitatē humani generis. Nā sequit. (Hō quidā) Scōm alios istud nō fuit res gesta: sed ꝑabola sed ꝑm alios fuit res gesta. qz iter hierl'z z hiericho erat sylua magna seu desertū in quo latrones cedes z ꝑdas exercebāt Sed siue sic fit siue sic: sciendū ꝑm Gorram q̃ statim saluator poterat rñdere z dicere. ois homo est prim9 tu9: lz voluit inducere exēpluz: vt ex rñsione scribe cōuiceret eū de falsa sua opinione. Judei ei nullū existimabāt ꝓximū nisi iudeos Christ9 aūt voluit ꝑbare q̃ ois hō ē ꝓxim9 oi hoi: arguēs a maiori vt patebit. Dicit ergo q̃ ille hō (descēdebat a hieruſalē in hierichō). Hierl'm eñ ē in mōtib9 z hiericho in cāpestribus (z incidit in latrones: qui etiā despoliauerūt eū: z plagis impositis abierūt semiuino relicto) vel qz ille voluerat se defendere: vel qz ab eo latrones cognoscebantur: et cōsequentur timentes ne proderet. eos: z voluerunt illū occidere. Hic ꝯm de casus

consueuerunt vulnerare.(Accidit autē vt sacerdos quidā descēderet eadē via) Iste qui fuerat vulneratꝰ credit fuisse ideus.ꝛ hoc tz Hugo car.ꝛ videtur idem sentire Aug.de ꝟbis dñi.ꝛ consequēter ipse ꝛ sacerdos qui illac transibat erant eiusdē gētis(ꝛ viso illo ꝓteriuit)durus ꝛ crudelis.Iste sacerdos videt fuisse crudelior feris.Dicit em̄ bea.Tho.sup̄ pſ. xxxvij.q̄ nullus est ita crudelis qui non cōpatiat naturaliter afflicto.Un̄ vt idē ait ꝛ expertētia docet:canis nō mordet iacentē.Iste ergo fecit contra naturā:et videt fuisse crudelissimꝰ.(Similiter ꝛ leuita) Leuita est psona sacra q̄ sacerdoti immediate subministrat in sacrificijs diuinis(.Cū esset secus locū ꝛ videret eū pertrāsire)quāuis esset ei genere ꝓpinquus:ſm Theo.ꝛ Aug.de ꝟbis dñi(Samaritanus aūt quidā) Samaritani iudei intātū fuerūt inimici q̄ nō ꝓtebant. Un̄ ꝛ mirabat mlier samaritana q̄ xps q̄ iudeus erat postularet ab ea aquam (uer faciēs.)Erat em̄ extra regionē suaz ꝛ pegrinꝰ:ꝛ cōsequēter cū magno incōmodo poterat gerere curā vulnerati:et tñ(venit secꝰ eū)vt videret q̄dnā hēret (ꝛ videēs eū)in tātis doloribꝰ(mia morꝰ est)ſ̄quis eēt de gente ꝛ pplo inimico(et appropiās).i.appropinquās ſm locū ꝛ ꝓpassionē(Alligauit vulnera eiꝰ infundēs oleū)ad dulcorādū(ꝛ vinū)ad purgandū(ꝛponēs illū in iumētū suū)ipse em̄ pedes iuit ꝛ forte letior ſ̄ aſi iret in equo:q̄ amor fraterne cōpassiōis portabat eū(duxit in stabulū.)Stabulū dr statio.boū.ꝛ ꝟz aliq̄s erat locꝰ pastoꝝ i deserto.ſz reuera:vꝝ fuisse hospitū i quo itinerātes pausant ꝛ reficiūt.Hoc ei ēpſſe innuit.Chry.q̄ stabulū eccle cōparās, ait.Est em̄ stabulū ecclia q̄ itinere mundi lassatos suscipit:et vbi viatoꝝ lassus reficit. Hec ille.(ꝛ curā illiꝰ egit.Et altera die ꝓtulit duos denarios:et dedit stabulario).i.hospiti(ꝛ ait Curaz illius habe).Denariꝰ ꝓprie fuit nūmꝰ argenteus valēs decē nūmos vsuales.i.puos. sed tñ ampliato vocabulo ois nūmus argēteꝰ dicꝰ est denariꝰ.Un̄ denarij quos iste obtulit ꝓ salute ꝛ expēsis infirmi credunt ſ̄ſſe magni valoris:sicut alicubi sunt nūmi argētei valoris magni.Ut q̄d enim iste samaritanus qui videt fuisse homo nobilis:postq̄s in hospitio habuit set infirmū per vnā die ꝓtulisset.xx.obolos ꝓ expēsis factis ꝛ faciēdis.Fuisset ei derisibile hoc ꝛ rusticū.Sz credo q̄ duo denarij fuerāt duo argētei:qui argētei valebāt duos aureos vel circa.Et idez credo de argētcis quibꝰ ꝛ xps vēditus: ꝛ ager acheldemach emptꝰ est.(ꝛ quodcūq̄ superogaueris ego cū rediero reddā tibi(adducto ergo exēplo xps intendit cōcludere ꝓpositū suū.i.istā ꝯclusionē:q̄ ois creatura rōnalis cui possumus exhibere miam:vel a qua possumꝰ misericordiā suscipere est nr̄ ꝓximꝰ.Dicit ergo(q̄s hoc truz vr̄ tibi ꝓximꝰ fuisse ei q̄ icidit in latrōes.)Utrū ne fuit sacerdos aut leuita q̄ erāt gñe vicini:aut samaritanus q̄ erat inimicꝰ.(At ille)dixit Qui fecit misericordiā illū.)Exō arguit̄ dupl̄r. Pmo sic.Si q̄s hō esse posset q̄ nō eēt nr̄ ꝓximꝰ:ille maxie eēt inimicꝰ.Sz hoc est falsuz:q̄ scriba testat q̄ samaritanꝰ fuit ꝓximꝰ iudeo vulnerato inimico.Ergo nullꝰ hō est q̄ nō sit nr̄ ꝓximꝰ.Si em̄ inimicꝰ ē ꝓximꝰ:multo magis alij.Scōo arguit Aug.de doc.xpiana sic. Proximꝰ ē cui exhibēda ē misericordia.ſz exhibēda est oibꝰ q̄bus pōt exhiberi ēt inimicis dicente dño.Bñfacite his q̄ oderunt vos.Ergo ꝓximus est oīs cui pōt mia exhiberi.Et q̄ nō possum esse ꝓximus tibi nisi tu sis ꝓximꝰ mihi:cū ista sint correlatiua sicut et vicinꝰ.ō sequit̄ q̄ etiā ꝓximꝰ sit q̄ pōt miam facere.Ex his sequitur q̄ ꝓximi nr̄i quos diligere tenemur sint.Pcio ipe iesus xps saltē inquātū hō q̄q̄:id fit inquātū deꝰ.Scōo angeli beati.tertio beate aie.Hi sunt ꝓximi q̄ possunt impēdere nobis miam.Quarto aie q̄ sunt in purgatorio.ꝛ Quito oēs viuentes i carne.Hi aūt sunt ꝓximi q̄ eis possumꝰ impēdere miam. Diabolus aūt et oēs dānati nō sunt ꝓximi nostri.ō tandē concluſit saluator.(Hoc fac ꝛ viues) i.impēde miam.q̄ illa facit esse ꝓximuz portius ſ̄ gñis,ꝓpinquitas.Hec ola sunt de mēte aug.vbi.ſ.¶ Est aūt sciendū q̄ si ꝓdicta nō fuerūt res gesta:ſz parabolā dixit saluator:assignatur alius sensus

literalis q̄ tñ esset allegoricꝰ si res isteve ꝛ fuerūt geste.Siue ergo ꝓfuerit sic siue nō.Dicamꝰ sic(hō q̄dā).i.adā ſm Orig. vel genus hūanū ſm alios(descēdebat) per pctm̄(ab hierl̄m).i.a celesti vita ꝛ felicitate ſm Aug.de cōſen.euan.vel a paradiso in q̄ oia q̄ videbat erāt ad pacem eius ſz cūdē ꝟ Pela.(in hiericho(.i.i mūdū ſm eundē ꝟ pelagi. Hiericho em̄ interpꝛtat luna:ꝛ significat huiꝰ seculi variationē(ꝛ incidit in latrones).i.in diabolū ꝛ angelos eiꝰ ſz Chry.Amb.ꝛaug. ꝟ Pelagiū(qui etiā despoliauerūt eu)z) bonis.ſ.morū ornamētis:ꝛ iustitia originali ꝛ gra dei:ꝛ oibus virtutibus mortalibus infusis:ꝛ breuiter ſz Amb.oibus indumētis gratie spūalis(et plagis impositis)quantū ad malas inclinationes q̄ in natura remāserunt [abierunt semiuino relicto] ſz Aug.ꝟ Pela.homo autē post pctm̄ fuit semiuiuꝰ.i.ꝓ medietate vitus inquātū habuit q̄dē liberū arbitriū:sed nō talr vt posset redire ad eternā vitā quā pdiderat.iō carēs ꝓprijs veribus iacebat.Uel ſm Theo.semiuiuus.ē q̄ alia quidē immortalis est ſz corpus mortale.Ut semiuiuus:q̄ plene nō poterat opari opa viui.i.ꝛtuosa:q̄ ſz ab eo nō fuerit sublata natura:fuit tñ diminuta habilitas ad bonuz in natura:sua ē fuit inducta mala concupiscētia. Negligētia aūt ad bñ operandū ꝛ inclinatio ad malū:sunt causa iacēdi sine operibus.Scōm Chry.aūt per sacerdotem intelligitur Aaron:ꝛ per leuitā moyses: ꝛ neuter potuit curare vulneratum.Uel ſm augu. per sacerdotē intelligit xps legis in qua mandabāt sacrificia.ꝓ leuitā vero xps ꝓphetarū:per samaritanū ꝟo intelligitur xps ſm augu.de verbis dñi q̄ samaritanus interpꝛtatur custos.hic samaritanus ſm Amb. descēdit nō per pctm̄ sed per incarnationis mysteriū.et venit cecus.i.ꝓpe infirmū ſm aug.eo q̄ venerit in similitudine carnis peccatiſ nō i carne peccati.Alligare vulnera ſm aug.est cōdonare ꝛ parcere peccata.Oleum ſm ipm̄ est consolatio ſpei. Sz vinū est exhortatio ad opandū.Uel oleum ſm amb.est remissio peccatorum Uinū vero est ꝓceptum quo mala cohibent.Uel oleū ſm Gre.est pietas.vinum ꝟo iustitia ꝛ timor iudicij.vel oleum ſm Theo.est cōuersatio humana xpi:vinū vero diuinꝰ quo vtroq̄ nos saluat xps. Uel ſm Chry.oleū est chrisma:vinū est sanguis passiōis Jumētū ſm amb.ē caro cui nos imponit dñs ꝓ nobis in cruce patit̄.Stabulū ē ecclia ſm Chry.in qua pegrini ꝛ quiescūt in spe celestiū a terrenis laboribꝰ ꝛ reficiunt verbo dei.Altera dies ſm Amb.est dies resurrectionis duo vero denarij ſm eundē sunt duo testamēta q̄ imaginē ꝓferūt eterni regis. Stabularijꝰ ē ecclie ꝓlatus amb.Btūs ergo stabularijꝰ q̄ alterius vulnera curare ꝓt.Btūs ille cui dixit iesus q̄cūq̄ superogaueris reddā tibi. Nā q̄n reuerteris dñe:nisi iudicij die. Nā ſz vbiq̄ sis semꝑ ꝛ stās in medio nr̄m auertēs a nobis. Erit tñ xps q̄ vniuersa caro te respiciat reuertētē. Reddes ergo q̄s debes. Beati quibus ea debitor.Utinā nos simus idonei debitores.si q̄s accipimus possimꝰ exoluere.Hec ille.¶ Moraliter ꝓdicta exponunt de pctōre q̄libet descēdēte a statu iustitie i pctm̄ mortale.hic spoliat̄ a demōibꝰ bonis gre ꝛ vulnerat in bonis nature:ꝛ relinquit semiuiuus.q̄ tollit̄ ab eo vita gre remanēte vita naturē.Cui xps approximās infundēs oleuz mie cū vino iustitie.duxitq̄ in stabulū.i.ecclesiā vbi simplices reficiunt.Et altera die.i.in die cōfessiōis:pria em̄ fuit cōtritiōis:ꝛ tertia satisfactiōis.Dedit ꝓ plato duos denarios.i.intelligētiā diuie ꝛ humane legis dicēs.Curā illius habe salutarē pniam imponendo.ꝛ q̄cūq̄ supererogaueris vltra p̄cepta ad que q̄libet tenetur.reddam tibi in vita eterna.

Dñica.xxiij. post trinitatem.

Tex.euan.Luc.cap.xv.

Cum iret Jesus in hierusalē trāsibat ꝓ media samarię ꝛ galileā:ꝛ cū ingrederet quoddā castellum occurrerūt ei decez viri leprosi qui steterunt a longe:et leuauerunt vocem dicentes: Jesu preceptor mise

rere nostri. ¶Quos vt vidit dixit. Ite ostendite vos sacerdotibus. Et factum est dū irent: mūdati sunt. Un⁹ autem ex illis vt vidit q̄ mundatus est: regressus est cum magna voce magnificans deū. Et cecidit in faciem ante pedes eius gr̄as agens. Et hic erat samaritanus. Rñdens autem Jesus dixit. Nonne decem mundati sunt. Et nouem vbi sunt. Non est inuentus qui rediret et daret gloriaz deo nisi hic alienigena. ⁊ ait illi. Surge ⁊ vade quia fides tua te saluum fecit.

CUm iret Jesus i hierl'm trāsibat p mediā samariā ⁊ galileā.) Lu.xvij. In p̄ti euā. tāgunt tria p̄cta q̄ sut. Postulatio: sanatio: reprehensio.

¶Quātum ad p̄m ū lr̄aliter sciendū est q̄ samaria aliq̄ significat regiā ciuitatē; aliq̄n p̄uinciā. Nā cū ppl's dei.xij.tribubus p̄tineret sub Roboā filio salominis stulto diuisum est regnū ei⁹: ⁊ remāserūt sibi due trib⁹. s. iuda ⁊ beniamin. reliquę aūt.x. fecerunt sibi regē hieroboā: vt p̄z iij.Reg.xij. ⁊ sedes regni.x. tribuum fuit samaria ciuitas. Sed captiuitatis.x. tribubus p nabuchodo. regem baby. misit idē rex gētes q̄ colerāt terrā illā ⁊ dicti sunt samaritani ab illa ciuitate vel p̄uincia. Et isti colebāt simul deū ⁊ idola: saltē aliquo t̄pe. Nā cū p̄i⁹ colerēt idola de⁹ imisit bestias infestātes eos: ideo sunt coacti colere deū. Et semp fuerūt in deoz inimici: ⁊ recipiebant q̄nq̄ libros mayſi: sed nō ꝓphetas. Dicit ergo. (Dū iret Jesus in hierl'm). s. vltima vice q̄n ibat ad mortē (trāsibat p mediā samariā) sumēdo samariā p̄uinciā (⁊ galileā) Quō aūt transiuit Jesus p vias ⁊ ciuitates gētum: vide. ē. dñica. xij. (⁊ cum ingrederet quoddam castellum) vt ibi effuderet cibum alarum. i. doctrinā suam (occurrerūt ei decem viri leprosi) in ipo scilicet ingressu castelli q̄ sm Titum extra ciuitates trāsq̄ immūdi morabātur. Occurrerunt inq̄ q̄ audierāt famā miraculoꝝ eius (q̄ steterūt a lōge) ꝓpter reuerentiā x̄pi. ⁊ etiā q̄ sanis appropinq̄re verebant ꝓpter immūditiā suā eruebsc̄tes: sm Theo. (⁊ leuauerunt voc̄) lamentationis ⁊ deꝓcationis ex magno desyderio sanitatis (dic̄tes Jesu p̄ceptor) Scōm Theo. in hoc oñdūt se iesuz deū esse credere. Un subdit (miserere nostri). q.d. Potes nos solo verbo curare. ¶Allegorice sm Aug. de pl. euā. ⁊ Bedā isti leprosi sunt heretici: q̄ in exteriorib⁹ i. in vbis oñdūt variū colorē: dū dñt quedā fa ⁊ q̄dā falsa. Lepra em̄ est vitiū colōris in superficie p̄tendēs varietatē. Hi taliter sunt ab ecc̄lia vitādi. vt ipa exclusione coacti Jesum p̄ceptorē magnis vocibus clamēt: ⁊ bene p̄ceptorē Jesum appellant; q̄ in eius verbis errauerāt. ¶Moral'r lepra significat gr̄aliter omne p̄cm̄ mortale: q̄ est morb⁹ incurabilis: abominabilis: ⁊ vlis. Sic p̄cm̄ mortale nō p̄t curari nisi virtute diuina. vt p̄z. iij. dis. xix. ar. s. ⁊ facit abominabilez ap̄ deū. ⁊ corrūpit vl'r oia dōa p̄na gr̄az dei q̄ ipm̄ tollit gr̄az. Spāliter tñ significat luxuriā: auaritiā: ⁊ superbiā: q̄ est morbus fetid⁹: sitibūdus: et cōtagiosus. Modus aūt quo isti tales curandi sunt est. Primo per humilē sui cognitionem; q̄ steterunt a lōge velut publican⁹. Et scōo p intensum desyderiū ⁊ clamosam orationem: q̄ leuauerūt vocem. Et tertio per puram confessionez: q̄ missi sunt ad sacerdotes: vt videbitur.

¶Quātū ad scōm lr̄aliter sciēdū est: q̄ lex mosayca mādauit Leui.xiiij. vt mūdati a lepra oñderēt se sacerdotib⁹ p̄opter duo. Primo: q̄ sacerdotis erat iudicare vtrū essent vere mūdati vel nō. Scōo vt offerrēt p̄ sua mūdatiōe sacrificiū in lege statutū. Legalia aūt habuerūt cursum vsq̄ ad x̄pi passionē i qua dixit. Cōsummatū est. Un x̄ps ea seruauit: vt p̄z in circūcisiōe purificatiōe: ⁊ imolatione agni. Jō quos a lepra sanabat. ad sacerdotes mittebat. Sequit ḡ (q̄s vt vidit dixit. Ite oñdite vos sacerdotib⁹) vt. s. illi q̄rū interest exp̄iant vr̄am emūdationez sm Theo. ⁊ vt opatis legale sacrificium purgationis sm Cyril. ⁊ vt publicet miraculū sm Bedā. Un dixit sacerdotib⁹. nō sacerdoti ⁊ vt oñdat spūalis curatio nis ordo vt. s. post p̄nitionē sequat confessio. Dicit autem q̄dā glo. q̄ vltia alia ab infidelitate dñs p̄ seipm sanat i mēte: sz q̄ doctō itēdit excludere secretā confessionē sz publicā reconciliationē sm Bedā. Notat aūt et idē h̄ q̄ sicut alienū: ita ⁊ p̄priū delictū ei soli debem⁹ pādere q̄ potest ⁊ velit p̄desse. Et vt dicit Theo. dñs in hoc suo p̄cepto oñdebat eos esse curādos ad q̄d eos misisset vt indicarent de emūdatione. Un sequit (Et factum est dū irēt mūdati sunt) diuina v̄tute: p̄currente eoꝝ ⁊ obedientia ad x̄pm. Cū autē decē essent vn⁹ eoꝝ erat samaritanus. ⁊ sm Theo. relict⁹ iudei. Sz samaritan⁹ statim vt se mūdū vidit: regressus est ad re gratiādū x̄po. Jō sequit [Un⁹ aūt ex illis vt vidit q̄ mūdat⁹ est regressus ē cū magna voce magnificās deū] Tit⁹. Dedit aūt ei appropinquādi fiducia susceptā purgatio. Un subdit [Et cecidit i faciē suā añ pedes ei⁹ gr̄as agēs] fidē suā simul cū benivolētia p̄dēs. Hec ille [Et hic erat samaritan⁹] Theo. Hic p̄t p̄ncere q̄ nihil ipedit quēcq̄ placere deo: etiā si de genere ꝓphano p̄cesserit dūmō bonā gerat p̄positū. Null⁹ etiā nat⁹ ex gentis superbiat nouē em̄ q̄ israelite erant ingrati fuerūt. Hec ille. ¶Allegorice sciēdū est q̄ p̄cōi nō sufficit p̄nitio seu dolor de p̄cō vbi p̄t hr̄e copiā cōfessoris: q̄ tenet confiteri vt p̄z p̄ōes theologos Judet ergo dñs eos q̄ mīam petūt a deo ire ad sacerdotes: vt. i. cōfiteant iniq̄tates suas: sed dū vadūt mūdant: q̄ p̄fessio iustificat in p̄posito: hīta anteq̄ habeatur in actu: dūmodo dolor sufficiēs: sit: vt patet per. s. Thom̄. in. iij. di. xvij. ¶Moraliter instruimur quātū debeat tegratiari deo q̄ liberat a lepra p̄cti. p̄s. Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiā laudis. Sz multi reperiunt ingratideoq̄ recidiuare permittuntur.

¶Quantū ad tertiū lr̄aliter sciendū est sm Nico. de Ly. q̄ isti nouē leprosi qui erāt iudei nō sunt regressi ad gr̄as agēdū x̄po q̄ decepti fuerūt a sacerdotib⁹ q̄ doctrine x̄pi ⁊ miraculis detrahebāt: et sm eoꝝ informationē attribuerūt emūdationē suā obseruationi legis ⁊ nō v̄tuti x̄pi. Iz a p̄ncipio fideliter ⁊ deuote petiuissent ab eo sanari. hos ergo reprehendit x̄ps tanq̄ ingratos cū dr̄ [Et rñdēs iesus dixit. Nōne decē mūdati sunt] Non interrogat vt discat q̄ nescit. sz vt oñdat se scire q̄ scit [⁊ nouē vbi sunt. Nō ē inuentus] ex illis decē [q̄ rediret ⁊ daret gloriaz deo: nisi hic alienigena]. i. aliūde q̄ p̄ populo dei genit⁹. Legit aūt dñs in samaritanis tria laudāsse. p̄mo fidei facilitatez Jo.iij. Videte regiōes q̄ tiā albe sunt ad messez. Scōo misericordie pietatē vt p̄z Lu.x. de eo q̄ alligauit vulnera sauciati. Tertio bñficij recognitionē: vt h̄. Quilibet igit conet ee bon⁹ samaritan⁹. i. custos alie sue p̄ bria. ¶Sz h̄ē vna dubitatio. Tenet em̄. s. Tho. iij. q. xliij. q. x̄ps nūq̄ aliquē sanauit in corpe quē nō p̄us sanaret i alia: faciebat em̄ miracula v̄tute diuina. dei aūt p̄fecta sunt opa: vt dr̄. Deut. xxxij. ca. ⁊ p̄r talia opa p̄tingunt ad finē operātis. Finis aūt x̄pi curātis corpa: q̄ erat sal⁹ alarū p̄ncipali⁹ venerat alias curare q̄s corpa: sz Jā ista v̄ esse in stātia de istis nouē leprosis ⁊ ēt de illo seruo cui x̄ps abscisaz auriculā restituit de q̄ nō h̄ē q̄ fuerit iustificat⁹. Ad p̄mū horū dr̄ dupl'r. p̄mo q̄ isti leprosi fuerūt p̄us iusti in alia q̄s mūdati vel t̄pe vel natura. sz tñ post emūdationē peccauerūt mortal'r: q̄ p̄siderūt fidē suā sa sacerdotibus sm quosdā. Scōo dr̄ q̄ forte isti nō peccauerūt p̄ infidelitatē: sz p̄ ingratitudinē tm̄: q̄ tñ forte nō fuit p̄cm̄ mortale. vt p̄z ex his q̄ de ingratitudine dicit. s. Tho. ij. ij. q. cvij. Justificatio aūt quā x̄ps faciebat: nō p̄stituebat hoies i peccabiles venialiter. imo nec mortal'r: vt p̄z in petro negāte: de q̄ dubiū nō est q̄ mortal'r peccauit. vl'r si hec ingratitudo fuit p̄cm̄ mortale tñ p̄us fuerūt iusti. vt dictum est. Uel aūt rōnabil⁹ q̄ mortal'r peccauerūt: sic vel sic q̄ nō est p̄babile x̄pm p̄ venialia sic eos reprehēdisse. Ad scōm de seruo dici p̄t sil'r dupl'r. p̄timo q̄ fuit iustificat⁹ ⁊ sz hoc euāgelio nō habet: nō tñ habet oppositū. Scōo q̄ dictū. s. Tho. intelligit de his q̄s x̄ps curabat q̄si exhibendo bñficiū hūc aūt curauit q̄si satisfaciēs debito apparēter. Nā actus petri videbat in institia p̄tinere apud illos q̄ x̄pm non nouissent: ⁊ p̄r petr⁹ tenebat apparen-

ter tali satisfacere: etiam p mẽbro abscisso si potuisset. Sz qz nõ poterat: satisfecit p eo xp̃o. (Et sit illi. Surge z vade qz fides tua te saluuz fecit) dispositiue z ex cõgruo. dei aũt vtus effectiue. ¶Allegorice sm Titũ hic significat q gẽtiles susceptis dñicis a xp̃o ad eũ deuote cõfugerũt. iudeis in sua duritia pmanẽtib⁹. ¶Notakr in hoc q iste q fuit cõmẽdat⁹ a xp̃o tãz salu⁹ clamauit añ suã mũdationẽ z post innuit q pctõr dz clamare ad deũ p oratione ante suã cõuersionẽ: vt conuertat z post conuersionẽ vt conseruet. Nam quatuor sunt ppter q clamat hõ. Clamat em a facie ignis: a violẽtia furis: ab impetu aquarum: a terrore hostiũ. In nobis aũt post ꝓuersionẽ adhuc est ignis ꝓcipiscẽtie: z sunt in nobis fures. i. oculi z aq̃ tribulationũ: z ptinuũ bellũ aduersus inimicos. ¶Est etiã moraliter sciẽdũ q lepra quinq modis legit fuisse mũdata prio p occultationẽ: vt ptz in manu moysi. Exo. iij. Et scõo oratione: vt ptz de lepra marie Nume. vij. Et tertio ablutione vt lepra naamã. iiij. Regũ. v. Et qrto tactu manus diuine vt ptz Mat. viij. Et quinto ipletione obedictie: vt hic. Hec aũt significant quinq requisita ad mũdationẽ spiritualis lepre sal tẽ de bene esse. Primũ fuit ipsius abscõsio a pctis. z secũdũ intercessio sanctorũ. z tertiũ lachrymosa cõtritio z confessio. z quartum infusio gratie diuine. z quintum est humilis satisfactio.

☞Dñica.xv.post Trinitatem.

☞Textus euang. Matt. c. vj.

NEmo potest duob⁹ dñis seruire. Aut enim vnum odio habebit z alterũz diliget: aut vnum sustinebit z alterum contemnet. Non potestis deo seruire z mãmone. Ideo dico vobis ne solliciti sitis anime vestre qd mãducetis: neq corpori vestro qd induamini. Nõne aia plus est q̃ esca: z corp⁹ pl⁹ q̃ vestimẽtũ? Respicite volatilia celi qm̃ non serunt neq metũt neq congregãt in horrea: et p̃r vester celestis pascit illa. Nõne vos magis pluris estis illis? Quis aũt vm cogitãs põt adijcere ad staturam suã cubitũ vnũ. Et de vestimento quid solliciti estis. Consyderate lilia agri quomodo crescunt non laborãt neq nẽt. Dico autem vobis q nec salomõ in omni gloria sua cooperat⁹ est sicut vnum ex istis. Si aũt fenũ agri qđ hodie ẽ z cras i clibanũ mittit. de⁹ sic vestit q̃to magis vos minime fidei. Nolite ergo solliciti esse dicẽtes: qđ mãducabim⁹ aut qđ bibem⁹ aut q opiemur. Hec em oia gentes inquirunt. Scit em p̃r vester qz his oibus indigetis. Querite ĝ primũ regnũ dei z iustitiã ei⁹: z hec oia adijciẽt vobis.

EMo põt duob⁹ dñis seruire etc. Matt. c. vj. In pñti euãge. xp̃s docet istã ꝓclusionem sz Null⁹ dz hñe sollicitudinem supfluã vel anxiã circa tpalia: puta cibũ potum: vestitũ: z hm̃oi. Et tãgit tria pũcta q̃ sunt. Rõcinatio. Explificatio: z correctio. ¶Quãtũ ad pmũ sciendũ est: q dupliciter rõne xp̃s cõclusionẽ suã ꝓbat. Et pma ẽ talis. Qñcũ fuerint duo dñi ꝛ: cõtraria iubentes. eligẽdũ est seruire meliori. cũ nõ sit possibile seruire vtriq. Si de⁹ et mãmona. i. demon q̃ diuitijs ꝓest: seu ipe diuitie qñ domiant affectui: sunt dñi ꝛ: qz de⁹ iubet iustitiã ali⁹ rapinã. Jõ eligẽdũ ẽ seruire meliori. i. deo p deuotionẽ: z nõ mãmone p supfluã sollicitudinẽ. Hãc ergo rõnẽ tãgit xp̃s dicẽs. (Nemo põt duob⁹ dñis seruire) qñ. s. sunt cõtrarij aut disparati z nõ sibinuicẽ posiri: vt in ꝓposito: qz auaritia q̃ est seruit⁹ idoloꝝ non põt stare cũ diuino obsequio: nec volũtas diaboli est ꝓformis volũtati dei. Ad intellectũ aũt sequẽtiũ sciendũ est q de⁹ sm se a nullo potest odio hr̃i vt ptz p. s. Tho. iij. dis. l. z. j. q. lx. z per Capreo. j. dis. j. qõ. ij. z ratio vna est: qz deus est essentialis z prima bonitas. Nullus aũt potest odire puram z primam bonitatem: qua quilibet vult bonum necessario: z p̃r q̃libet amat ipsam bonitatẽ qua bonũ amatũ ẽ bonum. z p̃r amat primã bonitatẽ qua ipe bonitas est bona. i. deũ. Alia rõ est: qz de⁹ est essentialis bonitas: ergo nullo mõ dz rõnẽ mali. ergo nullo mõ est odibilis. In suis aũt effectib⁹ de⁹ odiri põt inq̃tũ illi apphendunt vt mali: vtputa pena quã infligit. Odit ergo ipa pena z p̃r de⁹ illator ei⁹ odiꝝ p accidẽs inq̃tũ punitor: z nõ sm se vl̃ p se. Econuerso aũt diabolus in se ꝓsyderat⁹. i. sine suo effectu: ls nõ sine sua mala volũtate est odibilis: qz est inimic⁹ noster ad quẽ naturalr vt inimic⁹ est odiũ habem⁹. vñ non est primꝰ noster: nec tenemur: imo nec debemus illũ ex charitate diligere: vt ps g. s. Tho. in. ij. ij. In suo tñ effectu aliqñ diligit vt cũ hoi ꝓcurat diuitias aut corpous voluptates. Dicit ergo saluator. (Aut em vnũ odio habebit). s. diabolũ: q in se nõ est amabilis sustinet aũt sicut dicit Aug. co mõ quo aliqs odiẽs dñm z diligẽs ancillã ei⁹ sustinet durã seruitutẽ ꝓp amorẽ ancille. Sic etiã vani homines amore voluptatũ sustinẽt durã seruitutẽ diaboli quẽ nõ amãt. (Et alterũ ꝓtẽnet). i. deũ. Et nõ. dicit odeo habebit: qz deus nõ est odibilis. Cõtẽnit aũt eũ homines vani q̃si de ei⁹ mãsuetudine z bonitate securi vt dicit dñus Aug. Exp̃mit aũt spãliter saluator q sint isti dñi dicẽs (Non potestis deo seruire z mãmone.) Mãmona syriace latine dr diuitie. Per mãmona ergo sm Hie. intelligunt diuitie: qb⁹ simul cũ xp̃o seruire nõ põt. Sed sm glo. p mãmona intelligit qđã demõ: sic dicꝰ qz pest diuitijs nõ qz possit eas dare nisi vt de⁹ pmittit: sz qz p eas homes fallit: vt eadẽ gl. dicit. Sz reuera sm Aug. q fuit diuitijs vt dicit Hier. seruit et demoni: vt dr gl. Sũt aũt hic duo sciẽda. primũ est q vt colligit ex variis scripturis locis z dictis sctoꝝ lucifer dz septẽ duces: q tẽtat de septẽ virtijs capitalib⁹. Leuiathã qđe de superbia: mãmona de auaritia: asmode de luxuria: belberit de ira: belphegor de gula: z beelzebub de inuidia: de accidia astaroth. Sctz est q nõ dixit xp̃s: nõ potestis deo seruire et hñe diuitias: qz aliꝰ ẽ hñe diuitias z aliꝰ est seruire diuitijs. Hie. Qui diuitias seruat est diuitias custodit vt seruꝰ: q aũt seruitutis excutit iugũ distribuit eas vt dñs. Hec ille. Quidã em amant diuitias ꝓpria deũ vt auari z fm illarũ: qđã amant eas: sz infra sen minꝰ q̃ deũ: vt viri impfecti. qđã eas nõ amãt: sed tenẽt ppter deum: vt seruiãt de eis pauperib⁹ z tamilie: vt viri pfecti. Deinde saluator cõclusionẽ suaz ꝓbat scõa rõne q̃ talis est sm Hie. Chrys. z. s. Tho. sup Matt. Quicũq dat maiora: dabit etiã minora: sed deus dedit aiaz z corp⁹ q̃ sunt maiora cibo: potu z vestimẽto. igit ista minora dabit sine supflua sollicitudine. Hanc saluator tãgit dicẽs. (Jõ dico vobis ne solliciti sitis aie vre qđ mãducetis) sm Hie. in aliquibus textib⁹ addit neq qđ bibatis. Sz põsito q nõ sit de textu: saluator in cibo cõclusit ẽt potũ: quẽ cib⁹ necessario requirit. (Neq corpi vro qđ induamini) Aduertẽdũ est aũt q sm Chrys. hic p aiam accipit ipsa aia rõnalis cui mãducam⁹: nõ quasi ipsa egeat cibo: sed qz sine cibo deficit corp⁹ z p̃r illa in corpe stare nõ põt. Sed sm Aug. p aiam hic accipit vita corpalis z alalis: sicut z ibi: qui amat aiam suã pdet illã. Hec aũt sia p cibũ cõseruat in corpe Aduertẽdum est scõo q quidã heretici euchite appellati Aug. te ste li. de here. z li. de opibus monachoꝝ: ex his verbis dñi dicũt q viro aplico vt puta religioso nõ ls opari manib⁹ z lucrari panẽ suũ. Quoꝝ erroꝝ ex hoc ipo destruit: qz scptura teste i mltis locis dñus paul⁹ opabat manib⁹ suis lucrãdo sibi victũ: ne grauaret paupes xp̃ianos z vt daret exẽplũ pseudo aplis: q idebite volebãt a suis auditorib⁹ thipẽdia surripere. Ls ergo ista ꝓcurare: imo quilibet q̃ nõ hz tenẽt ꝓcurare sibi victũ. Quilibet em tenẽt se amare: qz ꝓmũ q̃libet tenẽt amare sicut seipm. ergo q̃libet tenẽt ꝓseruare vitã suã sicut z vitaz ꝓmi: et magis. z p̃r q̃libz tenẽt sibi ꝓuidere de his sine qb⁹ viuere nõ põt. Un q ex notabili negligẽtia pmitteret se mori fame: eẽt dãnat⁹. Qđ xo dicit (ne solliciti sitis) sic dz itelligi. Ne solliciti sitis. s. supflue inordinate et anxie. Sicut em habetur ex doctrina sancti Thom. sup Mat. z ad Phil. iij. z. ij. ij. qõ. lv. z. j. qõ. cviij. et. iij. di. xv. et. iij. cõtra gen. ca. cxxxv. et in ya-

rūs alīs locis: sollicitudo duplr sumit. Uno mō p diligētia q̄rēdi qō deest. Alio mō sumit p anxietate ai cū defectu spei z ista phibet: nec vnq̄ pōt esse laudabilis. Pria aūt pōt esse laudabilis sz est vitiosa multis modis: vt ejicit ex locis pallegatis. Primo si ponat finis in re q̄sita: z nō in deo: tūc em est petīs mortale. Secūdo si q̄rātur sup flua necessitati z decētie statꝰ. Tertio si q̄rant necessaria cū superfluo studio nimis imergēdo mētē in talibꝰ. Quarto si q̄rant necessaria cū debito studio: sz tñ cū difficultate diuini auxilij: ita. s. q̄ hō nō speret q̄ si ipe faciat q̄ pōt deꝰ debeat supplere. Hinc. Precipit nobis ne solliciti simꝰ q̄d comedamꝰ. Et q̄ in sudore vultus pparamꝰ nobis panem: labor exercēdus est: sollicitudo tollenda. Hec ille. Chry. sup Matt. Nō em sollicitudinibꝰ spūalibꝰ sed laboribꝰ corporalibꝰ acq̄rendus est panis: q̄ laboratibꝰ p pmio diligētie dño pstāte abūdat z negligētibꝰ p pena deo faciēte subducit. Hec ille. Sequit (Nōne aia plus est q̄ esca). i. maioris pti (z corpꝰ plꝰ q̄ vestimentū). q. d. fm Hier. Deꝰ q̄ dedit maiora: dabit etiā minora. Sicut etiā dicit Chry. s. Si deꝰ fecit hoiez vt sit: cū esse nō possit sine alimēto vtiq̄ exhibebit ei alimentū. Qō intelligendū est si hō faciat qō in se est qz deꝰ nō fecit hoiem vt sit: et viuat ꝫ suā volūtatē: sz vt sit si velit esse. ¶ Quātū ad scām sciēdū est q̄ xps pclusionē suā, pbat exēplarit: z adducit duo exēpla. Primū de cibo z potu: cum dicit (Respicite volatilia celi). i. considerate aues q̄ volāt in celo. i. in aere. (Nō serūt neq̄ metūt neq̄ congregant in horrea z pr̄ vr celestis pascit illa) Sicut aūt testat Aug. quidā dicūt q̄ exemplo celestiū auiū laborādū nō est: sicut ille nō seminat neq̄ metūt: sed vt idē ait: tales nolūt cōsyderare qō sequit neq̄ congregant in horrea. Tales em volūt hīe manꝰ otiosas z repositoria plena. Intendit ꝫ saluator vt idē innit: q̄ sicut deꝰ pascit aues q̄rētes cibū sz sollicitudinē sue nature debitā: ita pascet hoies faciētes qō i se est qz hō dignior est oibꝰ aialibꝰ. Jō, subdit. (Nōne vos pluris estis illis). i. cariꝰ valetis ꝫ Aug. de ser. dñi. seu maioris estis pti z q̄r multo magis deꝰ vos pseruabit si faciatis qō i vobis est. Sicut aūt dr ps. q̄d nimis alta sapiētes p volucres accipiūt angelos: nō intelligētes q̄ tūc fal se diceret: nōne vos plis estis illis. Postmꝰ tñ fm Hila. p aues demones intelligere: q̄s sine sollicitudine deꝰ pseruat: z sūt minoris pti q̄ sint hoies seruti xpi: z hoc inesse gre sz nō inesse nature. Cōfirmat aūt dñs qō dixerat p quoddā exemplū: vt dicit glo. sup. Quis aūt vestrū cogitās). i. cogitādo (pōt adijcere ad staturā suā cubitū vnū). q. d. nīl deꝰ p singlos dies nutrimēta tui corpis facit Si ḡ i ipso quotidie dei puidētia operat: qūo in necessarijs tuis cessabit? Si aūt vos cogitādo modicā partē corpori vro addere nō potestis qūo cogitando saluādi estis i toto. Hec ille. ¶ Opz ergo excludere a nobis anxiā cogitationē et superfluā. Scōm exēplū est de vestitu: q̄ nō est ita necessariꝰ sicut victꝰ cū dr. (Et de vestimēto q̄d). i. q̄re solliciti estis. s. cū superfluitate z anxietate: q̄si diceret. Nulla est cā q̄ ita sollicitemini: q̄uis p hoc nō excludatur sollicitudo debita vt dr. Chry. (Cōsiderate lilia agri.) Chry. Nō aūt vtit exēplo volucrū vt īduceret pauperes vl cygnū a q̄b⁹ erat sūpta exēpla accipere: sz vtit exēplo liliorū. Quilt ei ex duobus mōstrare supabūdātiā a munificētia pulcritudinis z a volūtate pricipātū tali decore. Hec ille. Itē Chry. sup Mat. oñdit q̄ sit liliorū pulcritudo dr. Lilia em statuto tpe formant i frōdibꝰ: vestitū cādoze iplent odoribꝰ: z qō terra nō dederat: deꝰ inuisibili ope largit. Hec ille. Si q̄s aūt dicat q̄ iste lilior ornatꝰ nō ē ex diuina puidētia: sz a casu seu a fortuna. Cōtra hoc arguit: qz ea q̄ a casu sūt raro eueniūt: vt pti p Ari. ij. phy. s. Lilia aūt semp eodē mō vestiunt z ois lilia sīr Chry. sup Mat. In oibꝰ aūt eadē plenitudo seruat vt nō ab euētu fcā putent: sz dei puidētia intelligant esse dispōsita. Hec ille. Sequit (si labōrāt) vt viri (neq̄ nēt). i. filāt vt femie. Et vt magis in eis cōmēdet diuina puidentia: subdit cōparatio de salomōe: qui fuit gl'osissimꝰ. Nam fuit potētissimꝰ: qz viuēte Dauid patre suo factus est rex totiꝰ ppli dei. i. duodecim

duodeciz tribuū. Oēs aūt reges alij post nō habuerūt tñ duas tribus. Et vltra hoc regnū vt dr. iij. Reg. iij. erat hīs sēcūm in ditione oīa regna a flumine terre philistijm: vsq̄ ad terrā egypti. Habuit eā tātā familiā q̄ vt ibidē dicit scriptura p singulos dies sua curia volebat xx. choros sīc. Chorus vt dr dñs archiēps est mille librarū. z. lx. choros farine. x. boues pingues. z. xx. pascuales. i. vitulos vt credo z cētum arietes excepta venatione caprarū z ceruorū z bubalorū z auiū. Ista nō sunt vana: qz scriptura sic testat. Un vt dicit qui. s. satis est rō nabile q̄. xxx. milia psonarū haberet in atrio suo. Habebat em. xl. milia equorū curruliū: quos nr̄i ieues appellāt z. xij. milia eōstrium. Fuit et dītissimus: qz vt cōputat q̄. s. ex his q̄ dicit scriptura vbi s. suꝰ introitꝰ annualis certꝰ erat. xlvij. milia nōgente q̄nquaginta due libre auri. Libra aūt auri valet circa. xc. ducatos. De his oibꝰ vide si vis archiepm. q̄. pte. v. Fuit etiā sapientissimus: qz habuit sapiam infusam a deo: vt dr scriptura. Quesiuit etiā cōplacere mulieribꝰ in oibus. qz ppter amorē earū cū iā esset senex: visus est sapiam pdidisse z adorare idola: z ꝫr verosīle est q̄ se ḡtū potuit ornauerit z tñ nunq̄ equauit lilia: nō dr (Dico aūt vobis q̄ neq̄ salomō in omnigtia sua coopertus est sicut vnū ex istis) Hier. Reuera q̄ sericū q̄ regū purpura: q̄ pictura testricū pōt floribꝰ cōparari. Hec ille. Chrys. Quid ita rubet vt rosa: q̄d ita cādet vt liliū. Viole ꝫo purpura nulla superari murice: oculoq̄ magis ḡ sermonis iudicū est. Quātū em veritatis ad mēdacium tñ vestimētoq̄ z florū differētie. Hec il. Et notāter dr i oi gtia sua: qz vt dr Chry. nō solū interdū Salomon supat q̄ est a florū decore sed semp ita q̄ nec vna quidē die equatꝰ est eis in pulcritudine. ¶ Est aūt notandū q̄ tria sunt agētia subordinata quoq̄ vnū est nobilꝰ altero: deꝰ. s. natura z ars. Unde ars nūq̄ ita pfecte opat vt natura: neq̄ natura vt deꝰ. Jō nūq̄ fuit ita bonus vinū vt illud qō fecit xps deꝰ fm sanctos neq̄ ita pulcri flores vel colores: vt illi ꝰ facit natura: nisi eos faceret deꝰ. Un salomō nō equauit lilia in decore. Et vltra hoc vestes Salomonis nō fuerūt sine molestia facte vt vestes liliorū. Chry. sup Mat. Salomō z si nō laborabat vñ vestiret tñ videbat. Ubi aūt est vitio illic z ministrātiū offēsa z iudētis ira frequēter inuenit. Hec ille. (Si aūt fenum agri). i. lilia q̄ appellat fenū fm Chry. vt ostēdat eoꝝ vtilitatē respectu hoīm (qō hodie est) pulcrū. s. z decorum (z cras). i. ꝫ immediate post suā pulcritudinem. Uel cras fm Hiero. sumit p futuro fm cōsuetudinē scripturarū (in clibanū mittitur). i. in fornacē ignis: qz alicubi testes. Tho. sup Mat. p lignis habent stipule. Uel vt dicit glo. alij textꝰ loco clibani habēt acerū qui est sīlis clibano cū eleuet ad modū mōticuli: sicut z clibanꝰ q̄ a clino dr (deꝰ sic vestit) sine eiꝰ superflua cura ḡto magis vos modice fidei. Videt aūt hic sumi fides p quadā pfidētia. q̄uis possit sumi p vera fide: quia ex magna fide: magna confidentia nascitur. ¶ Ex his patet q̄ opinio illorum qui dicunt deum nē habere prouidentiam de oibus in singulari est heretica: qz est cōtra diuinā scripturā vt hic ptz de auibꝰ z liliis. Est etiā ista opinio stolida: qz est expresse cōtra philosophicā rationē: qō sic ptz. Suppono em primo id qō dicit Aristo. lib. j. phy. z experientia docet: q̄ oē agēs aliquid aut mouēs agit z mouet illud ad aliquē finē. Et probatur oē agēs aut agit per volūtatē: vt hō angelus: z deꝰ: aut p naturā vt bruta z alia vtrūq̄ aūt hoīm agit ppt finē. Uel sicut se mouēs in finē vt hō: vt sicut motū z directū ab alio vt sagitta. Secōdo q̄ oē qō fit z mouet fit z mouet ad aliquē finē. Hoc em seq̄t ex pmo. Tertio qō cā principalis est causa effectꝰ cause secūdarie: vt puta si socrates teneē baculū manu p illū voluat lapidē: nō solū baculus mouet sed z socrates dicitur mouere lapidē imo magis ḡ baculus: quia causa primaria plus influit q̄ secūda iuxta regulam philosophie traditā in libro de causis. Et ratio est quia secunda causa habet totam virtutem suam a prima. Unde contingit dici z verum est: quod quicquid est causa cause est causa cau-

sati per se. Quarto quod est vna prima causa effectiua que a nulla alia mouet: vt probat. vj. Meta. Ista aũt causa effectiua immobilis est tm vna: vt pbat Aristoteles. vij. Metaphi. t. viij. phy. t hoc ipsum isti pcedũt. Ex hoc autem sequit q̃ ois alia causa monetur ab ista quia si vna esset que non moueretur ab ista: iã essent due cause immobiles ptra suppositũ. Quinto q̃ de⁹ quecũq; facit p intellectũ t voluntatẽ facit in creaturis: qz est spũs: t aliã non habet potentiã. Sexto q̃ prudentia sit ratio seu cõceptus mentis factus de rebus ordinandis in finem. Executio aũt prudentie est res ordinare in finẽ fm predictũ cõceptũ vt ptz ex. s. Tho. j. par. q. xxij. Tunc arguo sic. Deus facit oẽs causas per quartum presuppositũ: ergo facit oẽs effect⁹ per tertiũ presuppositũ: ergo facit oĩa que fiunt a quocũq; propter aliquem finem per primũ t secundũ presuppositũ: ergo cõceptũ habet ordinis oĩm in fines cozũ per quintũ presuppositũ. Si em̃ per intellectũ facit: opz vt cõcipiat: sicut t qui libet artifex ideo deus nouit oĩa q̃ fuerunt: que sunt: t que erũt: q; que esse possunt: t eius scientia est infinitorũ. Patet ergo q̃ deus habet prouidẽtiam de oibus que fiunt: imo ipse exequitur prouidentiã suã: qz ipse mouet in ol mouẽte t sine eo tota natura non posset mouere capillum: sicut neq; baculus lapidez sine manu: nec manus sine brachio: nec brachium sine homine. Mouere autem aliquid ad suũ finem per intellectũ: est habere t exequi prouidentiã circa talez rem motam. ¶ Quantum ad tertiũ xps hortatur nos ad firmiter tenendum cõclusionem suam: dicẽs (Nolite ergo solliciti esse). i. supflue t anxie vt dicit glo. (dicẽtes quid manducabimus aut quid bibem⁹: aut quo operiemur) Sic enim querere pertinet ad eos qui diuinã prouidentiã negant circa singulares hominũ actus: vt dicit. s. Tho. super Matt. cõ subditur. (Hec em̃ oĩa gẽtes inquirũt.) Quia. s. in rebus humanis credunt esse fortunã t nõ prouidentiã vt dicit Chry. super Mat. Et subdit. Qui aũt credit se iudicio dei gubernari escam suã in manu dei cõmittat cogit t aũt de bono t de malo de quo nisi sollicit⁹ fuerit. neq; malũ fugiet: neq; bonũ apprehẽdet. Hec ille. Et nota q̃ per victũ t vestitũ oĩa necessaria intelligunt̃ p quib⁹ sperare debem⁹ in dño: faciendo qõ in nobis est iõ subdit. (Scit em̃ pr̃ vester qz his oĩb⁹ indigetis.) Et fm Chry. nõ dixit scit deus: sz scit pr̃: vt nos magis ad amorẽ q̃spẽ ducat: qualis em̃ est pr̃ q̃ sustinet necessaria filio nõ dare? Si aũt esset superflua: non ita oporteret fidere. Hec ille. (Que rite ergo primũ). i. ex pncipali intẽtiõe fm Aug. (regnũ dei). i. vitã eternã que est finis nr̃ debit⁹ (t iustitiã ei⁹). i. viã p quã venit ad illud regnuz fm Chry. (t hec oĩa). s. tpalia fm Aug. (adũcient̃ vobis) fm q̃ erit vobis expediẽs fm Aug. suppositis tm debita sollicitudine: q̃ fm Aug. notat in hoc q̃ dr̃ pmũ. Significat em̃ q̃ sẽcario tpalia sunt grenda: aliter deũ tẽtarem⁹. Ptz ergo cõclusio intenta q̃ sollicitudinẽ superfluã t anxiã vitare debem⁹. Ex qua sequit corolarie: q̃ si qs ambulet in veritate cozã deo t faciat qõ põt: aut non deficiet in necessarijs: aut veritas mẽtita est. Est t aliud ex dictis notãdũ qõ holem in oib⁹ aduersis sufficit cõsolari. s. q̃ de⁹ ptz oĩm etiã in speciali prudentiã. Hoc em̃ est dicere q̃ nulla res tibi accidit ẽtuncunq; minima nisi deo sciẽte t volẽte vel saltẽ permittẽte ad aliquem bonum finem.

Dñica. xvj. post Trinitatem.

Textus euan. Luc. c. vij.

IBat iesus in ciuitatem que vocatur naim: t ibãt cũ illo discipuli ei⁹ t turba copiosa. Cum aũt appropinquaret porte ciuitatis: ecce defunctus efferebat filius vnic⁹ matris sue. Et hec vidua erat: t turba ciuitatis multa cũ illa. Quã cũ vidisset iesus mia motus super eã: dixit illi. Noli flere: t accessit t tetigit loculum. Hi aũt qui portabant steterunt: et ait adulescens tibi dico surge t resedit q̃ erat mortuus t cepit loqui. Et dedit illũ mr̃i sue. Accepit aũt oẽs timor: t magnificabãt deum dicẽtes. Qz ꝓpheta magnus surrexit in nobis: t qz deus visitauit plebem suam.

IBat iesus in ciuitatẽ q̃ vocatur naim. &c. Lu. vij. Circa scitationẽ adulescẽtis de quo in psenti euãgelio fit mẽtio: tria puncta tanguntur que sunt Magna desolatio: magna miseratio: t magna cõsolatio. ¶ Quantum ad primũ sic aliter tangit magna vidue desolatio: cum dr̃. (Ibat iesus in ciuitatẽ q̃ vocat naim) Est aũt naim fm Bed. que dã parua ciuitas galilee: scdo miliario distans a mõte thabor. (Et ibãt cum eo discipuli ei⁹ t turba copiosa) ex diuina ordinatiõe fm Bed. vt eẽnt tãti miracula testes. Ibant ẽt turba cũ iesu ꝓtũ erat ex se, pter varias cãs dictas sepissime sz hoc pue, p pter deuotionẽ ad doctrinã et miracula ei⁹. (Cũ aũt approprinquaret porte ciuitatis: ecce defunct⁹ efferebatur) ad sepulturã q̃ antiquit⁹ erat extra ciuitates: ne ex corruptione t putrefactione cadauerũ inficeret habitatio (filius vnicus). i. solus (matri sue t hec vidua erat) Greg. nise. Erumne molẽ dre uidus verbis explicuit Mr̃ vidua erat q̃ nõ sperabat vlteri⁹ filios creare. Nõ hẽbat in quẽ aspectũ vice defuncti dirigeret. Hũc solũ lactauerat: sol⁹ aderat alacritatis cã in domo. Nihil matri dulce ac pretiosuz nisi hic sol⁹ extiterat. Misseranda passio: et ad fletũ t ad lachrymas potẽs ꝓuocare. Hec ille. ¶ In hac parte est documẽtũ vt pietatis opa libẽter sectemur. Turba em̃ hui⁹ ciuitatis: qz defunctũ efferebat: meruit videre miracula xpi. ¶ Est ẽt documẽtũ quia iste mortu⁹ erat adulescens: iõ caueãt adulescentes: qz sunt alijs ad mortẽ alijs ꝓniores: t frequenti⁹ moriunt̃: nisi conẽtur habere cõditiones virtuales: refrenãtes eoꝝ cõditiones naturales. Conẽtur igit̃ ꝓtra etatẽ lasciuiorẽ habere disciplinatã cõuersationẽ: maxime p obediẽtiã ad seniores. Et scdo Z suã pulcritudinẽ habere elõgationẽ a psonis male appetẽtib⁹: maxime adulescẽtule. Et tertio qz faciliter assuescunt oñt conart vt sua cõsuetudo fit circa bona iuxta illud Thren. iiij. bonũ erit viro cũ portauerit iugũ dñi ab adulescẽtia sua. Et q̃rto: qz parũ sunt erpti: debẽt esse tardi t rari in loquẽdo. Et q̃nto qz sunt agiliores t magis in motu: debẽt esse ẽt seruitiales, vt mot⁹ suos exerceãt in seruitio senioꝝ maxime in religionib⁹ vbi pr̃es occupãtur circa maiora: puta studia. et predicationes t orationes t hmõi: in q̃bus iuniores nõ pñt esse ita fructuosi. Vñ in signũ hui⁹ ad imperiũ dñi iste ẽt a mortuis resurrexit: t mlto magis ad pceptũ seniorꝭ dz adulescẽs a dormitione statim t alacriter euigilare. ¶ Quãtũ ad scõm̃ dr̃ (Quã cũ vidisset dñs mia mot⁹ sup illã) xps em̃ sicut vere naturã humanã assumpsit: ita assumpsit oẽs naturales affect⁹ q̃ naturã cõsequunt̃. Iõ fuit ẽt in xpõ hõ naturaliter valde pius t cõpatiẽs: qz nat⁹ est de matre mie: et de pr̃e miarũ: t toti⁹ cõsolationis vt dr̃. Cor. j. (Dixit illi. Noli flere) quasi diceret fm Bedã. Desiste quasi mortuũ flere quem mox resurgere videbis. Hec ille. (Et accessit t tetigit loculũ). i. feretrũ. Ut aũt suã humanitatẽ oñderet organũ esse diuinitatis fm Cyril. loculũ tetigit cum posset solo verbo sanare. Sicut em̃ vt idem ait: ferrũ adiunctũ igni perficit opus ignis: sic caro coniuncta verbo effecta est viuificatiua t mortis expulsiua. (Hi aũt qui portabãt steterũt) forte sperãtes quod futurum erat. ¶ In hac parte est documẽtũ q̃ in funeribus nostris debemus ex futura resurrectiõe solatiũ capere. Titus. Jubeus aũt cessare a lachrymis qui cõsolat mestos monet nos presentibus defunctis consolationẽ recipere resurrectionẽ sperãtes. Hec ille. ¶ Quantum ad tertiũ dicit Titus. Nõ est saluator silis helie slenti filium sareptane: nec qualis helisee q̃ ꝓpriũ cor⁹ sup cor⁹ posuit defuncti: nec q̃lis petr⁹ q̃ ꝓ tabita orauit: sz ipe ẽ q̃ nõ entia, velut entia vocat: q̃ mortuos t viuos allo qui põt. Hec ille. Unde sequitur. (Et ait Adulescẽs) Sicut dicit. s. Tho. iij. di. xl. sex sunt hois etates fm sex notabiles varietates in statu eius. Prima est infantia vsq; ad septimũ annũ. Scda pueritia vsq; ad decimũ qrtũ. Tertia adulescẽ

tis vsq; ad vigesimū octauū. Quarta incipiēt⁹ vsq; ad q̄nquagesimū. Quinta senect⁹ vsq; ad septuagesimū. Sexta vsq; ad finē. Iste ergo ingrediebat florē etatis. Et sicut dicit Grego. nisi incipiebat emittere barbā. [tibi dico] ppria autoritate non orādo vt helias [surge] a statu mortis ad statum vite. Titus. Incūctāter aūt erect⁹ est cui sunt mādata directa. Diuina ei ptās est irrefragabilis: nulla mora: nulla orationū istātia. Hec ibi. Uñ seq̄t. [Et resedit q̄ erat mortu⁹ ⁊ cepit loq̄] in signū vere resurrectiōis ꝟ Titū. Uñ ⁊ de simone mago legit⁹ q̄ mortuū suscitauerit apparēter: sed loq̄ non potuit. Quo aūt locutio ⁊ ābulatio ⁊ comestio ⁊ hmōi possint eē signa efficacia ꝛe resurrectiōis: vide fe. iij. post paschā [Et dedit illi mſi sue] ⁊ cū filio dedit ei ꝓsolationē ifinitā q̄dā mō. [Accepit aūt oēs] astātes [timor] admiratiōis. Uñ et hoc factū vt dr euāgelista. fuit diuulgatū tāꝟ mirabile p totā iudeā: ⁊ in circuitu regiōis [⁊ magnificabāt deū] i xp̄o filio ei⁹ [dicētes q⁊ pph̄a magn⁹] antonomastice. i. ille de q̄ pdixerat Moyses Deut. xviij. prophꝫ suscitabo eis. qđ de xp̄o messia itelligit [surrexit i nobis] Dñr aūt spūales viri surgeſ qñ eleuāt ad aliquā excellētē sctitatē vt alios donū dei. Sic ei eleuant a cōi statu hoīm ad altiorē [Et q⁊ de⁹ visitauit plebē suā] mittēdo ei salnatorē expectatū diu. Est aūt notādū q̄ sicut dicit Maxim⁹ idoneū ē dicere q̄ septē resurrectiones añ dñicā narrāt. q⁊ pma ē filij sareptane. Scōa filij sunamitis. Tertia q̄ facta ē i reliquijs helisei. q⁊ ta q̄ facta ē in naim. q̄nta filie archisynagogi. Sexta lazari. septia in xp̄i passiōe multa nāq; corpa surrexerūt. Octaua ē xp̄i. q̄ exps mortis remāsit vlteri⁹ in signū q⁊ cōis resurrectio q̄ futura ē nō tollet morte: ꝟ idissolubilis pmanebit. hec ille. Utrū aūt q̄ i xp̄i passiōe suscitati sūt sint iterū mortui sicut dicit hic Maxim⁹ est dubiū apud aliq̄s. Nā sicut dicit. s. Tho. iij. p. q. liij. Hier. ſ sub dubio relinq̄t Aug. aūt ad euo. dicit. q⁊ sūt denuo mortui. cui⁹ rōnes sūt efficaciores q̄ rōnes. Hie. Jō tenet. s. Tho. q⁊ xp̄s fuit pm⁹ q̄ surrexit: nō moritur⁹. Et etiā ipse Hier. dicit: q⁊ si illi surrexerūt immortales: surrexerūt post xp̄m. In hac parte exēplū hñt vidue desolate sperādi in xp̄m: ⁊ recurrēdi ad ip̄m: ⁊ cōsolabit eas: q⁊ non minus est misericors mō: q̄ tūc esset q̄ flentē viduā ꝓsolat⁹ ē. Uñ. j. ad Tim. v. Que vere vidua ē ⁊ desolata: speret in dño ⁊ instet orationib⁹ ⁊ obsecrationibus nocte ⁊ die. Mortuū ſm oēs sctōs iste defunct⁹ significat pctōrē. Est enim pctor ad instar mortui primo frigid⁹: q̄ frigiditas puenit ex vēto aq̄lonari suggestionis diabolice ⁊ ex frigido veneno pcti: ⁊ extinctione ignis diuinis amoris Scō est pōderosus adeo q⁊ de⁹ ipsum sustinere nō pōt sed mergit⁹ de pctō in pctm̄. Greg. pctm̄ qō p pniam nō dilmit mox suo pōdere ad aliud trahit. Hec ille Et tandē mergit⁹ in abyssum. Tertio est fetid⁹. Uñ ⁊ p porcos significant pctōres in quos diaboli petierūt mitti. Monumentū aūt pctōris est mala cōsuetudo: a qua q̄s cū magna difficultate reuocat in cui⁹ signū dñs resuscitat⁹ lazarū fleuit ⁊ orauit. Portitores aūt ad malā cōsuetudinē deferentes sunt quatuor q̄ faciunt in pctō pseuerare. s. fiducia diu viuēdi. ꝟsyderatio aliene culpe: fiducia in mia dei ⁊ blāda adulatio. Uel sunt quatuor gña passionū aie q̄ nos a mala impellūt. Primū est existentiū in irascibili respectu boni: vt amor: desyderiū: delectatio vel gaudiū. Scōm existētiū ibidē respectu mali: vt odiū. fuga dolor vel tristitia. Tertiū est existentiū i irascibili respectu boni: vt spes: ⁊ despatio. Quartū ꝟo existentiū ibidē respectu mali vt timor: audacia ⁊ ira. De his vide. j. ij. qō. xxiij. Porta aūt ex quā ferebat ſm Bedā est q̄cūq; corporeus sensus: p quem exercet pctm̄. Uidua aūt sui spōsi pñtis destituta est sctā mr̄ ecclia: q̄ sup pctōribus plāgit. Ad cui⁹ lachrymas sepe xp̄s suscitat mortuos: verā tribuēs eis pniaz quā sine diuino auxilio facere nequiuissent. Cōfert aūt ad hoc turba q̄ erat cuz vidua. i. scti q̄ sunt i via ⁊ q̄ erat cū xp̄o. i. scti pfie: q̄ p nobis orāt. Est aūt notādū q⁊ tres tm̄ xp̄s mortuos legit⁹ suscitasse. Cuius ſm Aug. multo plures fuerit: ⁊ hoc p magno mysterio ꝟ sctōs: nā filia archisynagogi fuit suscitata adhuc existens intra domū: iste aūt adulescēs ex domū sed nō de sepulcro: lazar⁹ aūt de sepulcro. Per hos aūt significantur tres pctōres. Primus est pctōr in cogitatiōe tm̄ ſsi in domo q̄. s. ꝟsensit q̄dē in pctm̄: ꝟ nō exercuit⁹ est illud. Scōs est in ope tm̄ ⁊ nō hñs ꝓsuetudinē malā q̄ p sepulcrū significat. Tertius est q̄ iā intrauit hoc fetidū sepulcrū: ⁊ magno difficultatis lapide claudit. Null⁹ aūt istorū fuit suscitat⁹ sine fletu: ꝟ maior fuit i suscitatiōe tertii. Nā i primo mortuo vt dr. Mar. v. fuit flet⁹. s. parētū ⁊ sūr ḣ flebāt. Sz circa lazarū fleuit martha: fleuit maria: fleuerunt iudei fleuit xp̄s. q⁊ tales pctōres cum maiori difficultate curantur.

¶ Dñica. xvij. post Trinitatem.

¶ Textus euange. Luc. ca. xiiij.

Cum intraret Jesus i domum cuiusdaz principis phariseorū sabbato manducare panē ⁊ ipsi observabant eū: ecce hō q̄dā hydropic⁹ erat ante illū. Et rñdēs iesus dixit ad legisperitos ⁊ phariseos dicēs. Si licet sabbato curare: At illi tacuerunt: ipse vo apprehēsum sanauit eū ac dimisit. Et rñdens ad illos dixit. Cuius vestrum bos aut asinus in puteū cadet: ⁊ nō ꝓtinuo extrahet illū die sabbati. Et nō poterāt ad hoc rñdere illi. Dicebat aūt ⁊ ad inuitatos pabolā: itēdēs quō primos accubit⁹ eligerēt: dicēs ad illos cū inuitat⁹ fueris ad nuptias nō discūbas in primo loco: ne forte honoratior te sit ab illo inuitat⁹: et veniēs is q̄ te ⁊ illū vocauit dicat tibi. Da huic locū. et tunc incipias cū rubore nouissimū locum tenere. Sed cum vocatus fueris vade recūbe in nouissimo loco: vt cum venerit q̄ te inuitauit dicat tibi. Amice ascēde suplus. Tūc erit tibi gloria coā simul discūbētib⁹. Quia ois q̄ se exaltat humiliabit. ⁊ qui se humiliat exaltabitur.

Cum intraret Jesus in domū cuiusdā pncipis ꝛc. Lu. xiiij. In pñti euan. tāguntur tria pncta q̄ sunt Malignatio: cōfirmatio: et admonitio.

¶ Quātū ad primū tāgit magna phariseorū malitia aduersus xp̄m. ¶ Est aūt aduertēdū q⁊ pharisei fuerūt apud iudeos religiosi magne opinionis. ⁊ q̄ extrinsec⁹ ꝓtēdebāt magnā sanctitatē: sed erāt hypocrite ⁊ auari ⁊ supbi ⁊ oi vitio pleni. Dicit ergo (Cū intraret iesus) iuitat⁹ (domū cuiusdā pncipis). i. viri nobilis (phariseorū). i. q̄ erat de secta phariseorū sabbato. i. in die festo: i quo nō licebat opari (manducare panē). i. refici. Nā panis ⁊ aq̄ nōie in scriptura intelligunt ola q̄ veniunt in cibū ⁊ potū hoīs. Unde. iiij. Reg. vj. dr pone panē ⁊ aquā coram eis ⁊ sequit. Et apposita est ciborum magna preparatio. (Et ipsi). s. pharisei observabāt eū. Ex quo vſ q⁊ malitiose eū inuitassent. Sz q̄re inuit: Rñdet Cyril. Quāuis inq̄t dñs malitiā phariseorū cognosceret: iñ ad eor⁹ vadit cōuiuia: vt ꝓdesset pñtib⁹ p verba ⁊ miracula. Hec ille. Sed q̄d observabant: Dicit Cyrillus q⁊ observabāt si aliq̄d faceret eoruz que erant ꝓhibita in sabbato: et precipue si curaret seu faceret miracula circa infirmos: vt dicit magr̄ historia. Uel si aliq̄d diceret aut faceret in q̄ possent eū notare tāꝟ veri inuidi ⁊ ei⁹ inimici. Ecce ergo eor⁹ malitiā: q⁊ eū pascebāt cibo, ⁊ volebāt eū infamia mordere Sed xp̄s volēs eos in totū cōfutare: fecit vnum miraculū. Nā sequit. (Et ecce q̄dā hydropic⁹) Est aūt hydropisis mor bus Bed. ⁊ mag. hist. testat⁹ humor cutaneus de vitio vesice natus cū anhelitu fetido ⁊ inflatione turgente. Uñ hic mor⁹ ab aquoso humore dr. Grece enim hydor: latine aqua dr. (erat ante illū) forte insidiose adductus a phariseis vel forte ex se venerat ad medicū vt sanaret. Et miam petebat eoipso q⁊ ante medicum se ponebat. Non aūt audebat petere verbo propter phariseos ſm Cyrillū Uidens aūt eum xp̄s misericordis motus est. Unde sequit (Et respondens ie-

sus)Contra qz nullus loquebaꝫ cum eo Ad hoc dicit Beꝺ.q loquebanꝫ cum eo cogitationes istoꝝ obseruantium eum ꝙs ipse nouerat. ꝙuis dici possit q hic ponit responsio pro locutione.(dixit ad legisperitos).i.legisdoctoresseu scribas (ꝛ phariseos.Si licet sabbato curare:) i.sanare infirmos.Et in hoc ſm Theo. tanꝯ amẽtes eos deridet.qz illa dies est a dño bñdicta.ꝛ ꝓpr in qua debẽt bona opa fieri.Dies aũt q̃ bona opa nõ admittit est maledicta.Uñ etiã mag.his.dicit q mirũ est de ipsis:qz cũ in traditionib⁹ suis habeãt circa septuaginta gña operũ q̃ sabbato nõ lz:inter illa nõ hñt curã infirmoꝝ.marime q̃ fiebat solo verbo vt plerũq; xp̃s faciebat.(Ut illi tacuerũt)Beda.Merito interrogati tacent q̃ ꝓtra se dictũ quicq̃ dixerint vidẽt.Nã si licet sabbato curare:quare saluatoꝛ an curet obseruãt:Si non lz quare ipsi sabbato peccora curant.Hec ille.Jesus ergo negligit eoꝝ insidias:ꝛ nõ interrogauit etiã infirmũ ſz Cyri.qz videbat eũ affectuose desyderare ꝛ sperare salutẽ quã phariseoꝝ meru oꝛeten⁹ petere nõ audebat.ideo sequit.(Ipse ℣o apprehensum sanauit eũ ꝛ dimisit)The.In q̃ nõ hoc pſperit dñs ne scãdalizaret phariseos:ſz vt bñfaciat egẽti remedijs. Decet em̃ nos cũ magna resultat vtilitas nõ curare si stulti scãdalizanꝫ.hec ille.

¶Moraliter iste hydropic⁹ significat multa pctoꝝ gña.Nã hydropicus ſm Beꝺã hz tres miserias.ſ.inflationẽ que significat supbiã:ꝛ inextinguibilẽ sitim q̃ significat auaritiã:ꝛ exhalationẽ fetoris q̃ significat luxuriã.Hos xp̃s apprehendit qñ de faucib⁹ diaboli p cõtritionẽ eripit.Et sanat qñ facta ꝓfessione absoluit maxime si p̃cedẽs doloꝛ nõ fuerat pfectus.Tũc em̃ pficit per claues petri apli.Et dimittit ꝓpleta satisfactione:vt liberi ad celũ possint euolare.¶Quãtũ ad scõm ponit phariseoꝝ ꝓfutatio cũ ꝺz (Et rñdẽs ad illos dixit.Cui⁹ ꝛ fm asin⁹ aut bos i puteũ cadet ꝛ nõ extrahet illũ ꝙtinno).i.statim(die sabbati).q.d.magna ẽ stultitia dicere q lz alaꝫ succurrere ex auaritia vt facitis vos ꝛ q hoi nobilissimẽ creature nõ lz succurrere ex caritate.(Et nõ poterãt ad hec rñdere illi.)

¶Moraliter isti phariſei magis de asino ꝙ̃ de hoie curãtes:ſz eos q̃ nõ hñt curã de aꝫa sua ꝙ̃ in pctoꝝ sordib⁹ voluptari patiunt:ꝛ tñ multũ curãt de corpore q tanꝯ asinus pigrũ est ad bonũ.Volunt em̃ tales ola ad corp⁹ spectãtia habere pulcerrima ꝛ de aie pulcritudine nõ curãt.Sz cõfundendi sunt isti a xp̃o in die iudicij:taliter vt respondere non possint.¶Quãtũ ad tertiũ ponit monitio q̃dã spectans ad humilitatẽ ℣ phariseoꝝ supbiã. Nõ solũ em̃ erant auari ſz ꝛ ambitiosi:qz multũ curabãt de primo loco i locis vbi plures cõueniebãt.Dicitur ergo.(dicebat aũt ꝛ ad inuitatos)ad ipsoꝝ phariseoꝝ principe(parabolã,) Est aũt hic aduertẽdũ q̃ ꝓpabola vt habes dñica vltima post octa.epi.ꝓprie est qñ aliq̃d ad significãdũ fingit.de quo siue fuerit siue nõ:nõ curam⁹.Et tũc vt ibi dictũ est:sensus lr̃alis nõ est quẽ ꝓprie voces exprimũt:ſz quẽ metaphoꝛice.Large tñ aliqñ parabola ꝺz q̃cũq; cõparatio rerũ gñe dissimiliũ etiã si vtrũq; sit vera res:vt si dicã.Sicut moyses exaltauit serpentẽ in deserto ita exaltari opz filiũ hois.Et tunc illa parabola hz duplicẽ sensum:vnũ qui ꝓprie p voces exprimit⁹ aliũ q̃ metaphoꝛice.Et ita ẽ in ꝓposito.Dixit ergo xp̃s parabolã.i.aliq̃d simile alteri:intẽdẽs significare duo: vnũ ꝓprie:aliũ trãssumptiue.Proprie q̃dẽ locutus est de materialib⁹ cõuiuijs aut nuptijs(intẽdẽs).i.intelligens scõm aliquos:vel intẽdẽs supple docere(q̃o primos accubit⁹).i.sedes ad comedẽdũ. Quia em̃ antiqui comedebant in lectis assidentes mẽse dicunt accũbere:ꝛ ipse sedes accubit⁹(eligerent dicẽs ad illos. Cũ inuitat⁹ fueris ad nuptias:nõ discũbas i ꝓrio loco)Cyril.prosilire em̃ prõpte ad honoꝛes q̃ nobis nõ cõuenit̃ indicat nos temerarios ꝛ facta nostra vituperio replet.Hec ille.Uñ sequit.(Ne forte honoratioꝛ te sit ab illo inuitatus ꝛ veniẽs to q̃ te ꝛ illũ vocauit dicat tibi Da huic locũ:ꝛ tũc incipias cum roboꝛe nouissimũ locũ tenere.)¶Est aũt notandũ q nõ debemus esse ꝓsumptuosi in possidẽdis incõgruis honoribus. Primo q̃dẽ q malũ ẽ ꝛ displicẽs deo.Scõo aũt q̃ dato q deũ nõ timeamus adhuc est malũ ſm id q̃ q̃rimus:qꝛvt dicit Chry. Satagens vt abũdet honoꝛib⁹ non honoratur.Hec ille.ꝛ si aliq̃s honoꝛet loco tñ apud mẽtes hoim aliq̃s ꝓhẽnit:vel saltẽ se exponit piculo ꝙfusionis.Jstis ergo q̃ deũ nõ timebãt:salustioꝛ sedaz adduxit cãm fugiẽdi talia.(Sz cũ vocat⁹ fueris ad nuptias:vade ꝛ recũbe i nouissimo loco)Primo quidẽ ꝓpter deũ ꝛ humilitatẽ deinde si deũ nõ times:sed vis oino honoꝛari:etiã sic esset tibi faciẽdũ maxime iter ꝓsonas ciuiles(vt cũ venerit q̃ te inuitauit dicat tibi.Amice ascẽde supi⁹:ꝛ tũc erit tibi gl̃ria coram̃ discũbentib⁹)Jn his aũt verbis nõ hoꝛtat⁹ saluator vt vltimũ locũ reneam⁹ finaliter ꝓpter hoim gloriã:inde sequẽtẽ:sed ex ꝓpositione loquit:ac si dicat:Si gl̃ia queris:stultus es facere id ꝓpter qđ cõfundaris:Uel loquit̃ de gl̃ia q̃ puenit ex actu bono ꝛ bñfacto:quã rñ postmodũ i deũ referre debemus.Si em̃ q̃rere gloriã vt gl̃ificet⁹ de⁹ in bonis nr̃is nõ ẽ malũ sed bonũ:lz sit infirmis ꝛ incipiẽtib⁹ periculosuz(qz ois q̃ se exaltat)ꝓsumptuose vltra ꝺbitũ:nõ solũ loco ſz i alijs(hũiliabit)nõ solũ a deo i futurũ ſz iterdũ ẽt ab hoib⁹ in pñti q̃ gereferũt tales temerarios.Et ecõuerso(q̃ se hũiliat exaltabitur)ab eisdẽ.¶Est em̃ sciendũ q qñ aliq̃d est i cõi cõsuetudine hoim vniuersaliter dicim⁹ sic fieri vel esse:ꝙuis aliq̃s iranõ sit.Ut̃ dicã q oĩ anno fructificãt vites vel q ois hõ ꝓprio bonũ vinũ ponit.Et sic est cũ ꝺz.Ois q̃ se exaltat hũilia bit: vel extrinsec⁹ vel saltẽ apud mẽtes hoiz despicibilẽ tales.Uli⁹ aũt lr̃alis sensus est hic trãssumptiue.Pro q̃ sciẽdũ ẽ q nuptias itelligit ecclia militãs:ad ꝙs nuptias ꝺs p baptismũ igredit.Per primũ locũ ãt itelligit ois dignitas ad quã nulli⁹ se ꝺz igerere:ſz ꝺz q̃sq; se meliores sibi ꝓponere ꝯtũ i se est dũmõ cesset obstinatio:qz ait Basi.q mal⁹ esset repugnantia supbie indicij:ꝙ̃ ex prio accubitu:qñ eũ cũ impio obtinem⁹.Hec ille. Si ãt ita nõ egerit imitatoꝛ ꝓncipalis.ſ. de⁹ aquo est ois pt̃as ꝛ dignitas:deijciet talẽ a sua dignitate saltẽ spũaliter p sententiã dãnationis:aliqñ etiã talẽ deijcit tpali depositione.Si aũt aliqs humil⁹ refugiẽs ꝓmotiones:sicut pres antiq faciebãt:tãdẽ ex obedientia susceperit dignitatẽ:ꝛ ex charitate fraterna bñ vsus fuerit ea:tãdẽ celestẽ gl̃iã obtinebit.Jõ ꝺz.Et erit tibi gl̃ia ꝛc.cui⁹ ratio subdit.

Qz ois q̃ se exaltat ꝓsumptuose se dignitatib⁹ ecclĩasticis ingerẽdo:humiliabit mõ ꝓdicto.ꝛ q̃ se humiliat vere ꝛ nõ ficte:exaltabit hic p gr̃am ꝛ i futuro per gloriã.¶Est aũt notãdũ q i religionib⁹ multi cũ magna poti⁹ obstinatiõe ꝙ̃ humilitate recusant ꝓlationis dignitatẽ: ꝙs ñ ẽ dubiũ male agere:qz sũt tardi ad obediẽtiã:q̃ se extẽdit ad indignitates ꝛ dignitates.Et si obijciat q̃ sancti ita fecerũt:dico q verũ ẽ qñ nõ a suis superioribus ꝓmouebanꝫ.ſz ppter aduersus maiores aũt null⁹ sctus ẽ obstinat⁹ i his i q̃bus cert⁹ ẽ q̃ dñ facit obediẽdo vl saltẽ est dubi⁹.Et si q̃s recte scrutet talis obstinatio venit ex amore sui quẽ ꝓponit amori diuino. Nam si diligis me:pasce oues meas.Est em̃ opus maxie charitatis q̃ q̃ sibi vacare veller:suã ꝓlationẽ negligat ꝓpter vtilitatẽ aliarũ.Justificãda est ergo i ꝓlatione intẽtio:ꝛ deide hũiliter ꝺz ꝺs suscipe iniunctionẽ ꝛ patiẽter:imo alacriter ferre absolutionez. Sz iniunctionẽ ꝓterue recusare:ꝛ ꝺ absolutiõe murmurare imo in suo corde dolere:hypocritarũ est ac superboꝝ.

℣ Feria.iiij. quatuor temporum.

℟ Textus euange:Mar.ca.ix.

BEspondẽs vnus de turba dixit ad ihesum Magister: attuli filium meum ad te habentem spiritum mutũ. Qui vbicumq; eum apprehenderit. allidit eum et spumat et stridet dẽtibus et arescit. Et dixi discipulis tuis vt eiicerent illum:ꝛ non potuerunt.Qui respondens eis dixit:O generatio incredula q̃diu ero apũ vos:q̃diu vos patiar:afferte illum ad me.Et attulerunt eum: Et cum vidisset illum: statim spũs cõturbauit eũ et elisus in terram volutabat

spumans. Et interrogauit patrem
eius: Quātū tpis est: ex quo hoc ei
accidit. At ille ait. Ab infantia. Et
frequenter eum in ignē z in aquam
misit vt eum pderet. Sz siquid po-
tes adiuua nos: miserꝰ nr̄i: iesu aūt
ait illi. Si potes credere oia possi-
bilia sunt credēti. z continuo excla
mās pater pueri: cū lachrymis aie-
bat credo dñe adiuua incredulita-
tem meā. Et cū videret iesus cōcur
rētē turbā cōminatꝰ est spūi mūdo
dicēs illi. Surde z mute spūs ego
tibi p̄cipio: exi ab eo: z amplius ne i-
troeas in eū. Et clamās z multum
discerpēs eum: exijt ab eo. z factus
est sicut mortuus: ita vt multi dice-
rēt: qz mortuꝰ est. Jesus aūt tenēs
manu eiꝰ eleuauit eum: z surrexit.
Et cū introisset in domū: discipuli
eiꝰ secreto interrogabāt eū quare
nos nō potuímus eijcere eum: z di
xit illis. Hoc genꝰ in nullo pōt exi-
re: nisi in oratione z ieiunio.

MAgister attuli filiū meum ꝛc.
Mar. ix. In ꝟ euā. cāgūt tria
pūcta: q̄ sūt p̄paratio. Per-
petratio: z Consultatio.

¶ Quātū ad p̄mū tā git p̄pa
tio ad faciendū miraculū. Pro quo sciē-
dū est qō añ hoc euāgelio sic dicit Mar.
(Jesus veniēs). s. de mōte thabor i quo
fuerat trāsfiguratus (ad discipulos suos)
nō oēs. sed ad eos q̄s nō assumpserat se-
cū i mōte (vidit turbā magnā circa eos)
qz ibi aderat demoniacus quē discipuli
curare volebāt: ¶ Nec poterāt (z scribas)
i. doctores legis (cōq̄rētes). i. disputātes
cū illis. Et i his notat p̄ssura discipulo-
rum pter erubescētiā qz curare nō poterāt
qō eis tāto erat grauiꝰ q̄to erat ibi tur-
ba copiosior: z qz emuli scribe stimula-
bāt. (Et p̄festim ois ppl̄s videns iesum stu
pefactus est: z expauerunt) z hoc sm ali
quos vt recitat Theo. qz ex trāsfigura-
tione effectus erat splēdidior. [Et occur
rētes salutabāt eū] qō tñ scribe nō fece-
rūt qui p̄ius deridebāt discipulos non
valentes curare (z interrogauit eos) nō
ex ignorātia: sed vt haberet rōnem sum z cō-
fessionē p̄prie necessitatis a p̄re pueri
curādi [q̄d cōq̄ritis inter vos? Et rñdēs
vnus de turba dixit Magister, attuli fi-
liū meū ad te] sz supplete nō inueni [ha
bētē spūm mutū]. i. causantē istā passio-
nē in corpe obsessi. Matheus aūt ꝺr qꝺ
erat lunaticus: qz. s. demō tpe nouilunij
magis verabat eū. Pro: qz cerebrum di
spositiꝰ est ad malas impssiōes. z Scō
vt lunā in famaret q̄m malā: z p lunā fa
ctorē lune: sm Aug. z Rabba. [Quibi-
cūq; eū app̄hēderit allidit et spumat et
stridet dētibꝰ z arescit] diabolo ad oia
hec impellēte. Jmo vt dicit Mar. sepe ca
debat in ignē: z crebro in aquā. Ex his
aūt ptz acerbitas morbi sed difficultas
curatiōis eiꝰ expmit cū subdit. [Et dixi
discipulis tuis vt ejcerēt illū z non po-
tuerūt] Jbi ei vt dicit Chrys. non erant
tres colūne q̄ fuerāt in mōte cuz dño. s.
Petrus. Jacobus: z Joānes. Huius aūt
impossibilitatis cā fuit. primo difficultas
morbi: qz hoc genꝰ nō ejcit ꝛc. Scō ibi
cillitas apl̄oꝝ sm Chrys. Sz ꝟ. qz Lu. ix.
dederat eis xp̄s ptātē sup oia demonia.
Ad hoc ꝺr ꝟz ali q̄s: q illa ptās fuit quo
ad illos q̄ erāt digni curari: cuiusmodi
nō erat h̄. Sz ḡre xp̄s curauit indignuz?
Qz lachryme p̄ris b̄ meruerūt. Tertio
fuit idignitas curati: z infidelitas petētis
sm Hier. Un dicit Chrys. q qz p̄ ascribe
bat cām huiꝰ aplis q̄ curare nō poterāt
xp̄s ascribit eā illi et dicēs. [O gnatio i-
credula] ꝯtuz ad fidē [q puersa vt dicit
Mat. ꝯtū ad mores: z i hoc totū genꝰ in
deoꝝ rep̄hēdit.] Quādiu apō vos ero?
Chrys. In quo ondit z morē se desydera
re: z ḡue ei puersari cū illi. Hec ille. Hāc
aūt grauedinē puersatiōis subdidit di-
cēs [Quādiu vos patiar?] Et i b̄ hēmus
exēplū patiēter sustinēdi socios i sua cō
uersatiōe onerosos. qz vt ait. Bern. xp̄s
istos nō ꝟbis ꝺdictores. i. factꝝ obserua-
tores: z in supplicijs sustinuit illusores.

¶ Quātū ꝟo ad scōm id est pperationē
miraculi ꝺr [Afferte illū ad me. Et attu
lerūt] vñ innuit q demō priuauerat eū
gressu [Et cū vidisset illū: statim spūs cō
turbauit illum.] Sz vī q potiꝰ debuisset
remere ad p̄sētiā xp̄i. Quare ḡ b̄ fecit?
Ad ꝺ dici p̄t q hoc fecit. Pro: qz xp̄s sic
voluit ad euidētiā miraculi. z Scō: qz
vidit se expellēdū: z ꝟhr voluit ei nocere
dū poterat. Tertio: qz forte xp̄s aspiciē-
do aliqua spūali ꝟtute demonē afflixit
q ad p̄hriā ꝟij excāduit in furorē: sicut
fortificat frigꝰ ad p̄hriā caloris p anti-
paristasim. i. ꝟ resistentiā sicut in estate
humor in nube ita fortiter ꝯgelat vt fiat
grādo. z loca subterranea qñ aer ē cali-
dus sūt frigida: z qñ frigidꝰ: calida. qz. s.
cōtrariū fortificat in visceribꝰ terre. [Et
elisus in terrā volutabat spumans] ☉
pietatē. Sz ḡre fons clemētie nō statim
curabat eū: Ad hoc dici pōt q hoc fecit
p̄pio vt curaret meliꝰ astātes p miracu
lū euidētiꝰ. Et scō vt magis accēderet
desyderiū p̄ris. pp q et subdit: [Et iter-
rogauit p̄rez eiꝰ: ex quo hoc
ei accidit. At ille ait] Ab infātia. Et freq̄n
ter eū in ignē z in aquā misit: vt eū pde-
ret [Sz z si qd potes adiuua nos: miser-
tus nr̄i.] Ecce impfectionē fidei eiꝰ q̄ cō
ditionaliter loq̄tur dubitātis [Jesus aūt
volēs eius desyderiū z fidē adhuc auge
re] ait illi. Si potes credere: oia possibi-
lia sūt credēti] q. d. sm Chrys. Ego qdez
possū sil̄ia z maiora: dūmodo i te sit talis
dispositio vt hoc merearis: imo z ꝟ meri
ris illi hoc absolute potuisset: sz nō expe
diebat. Et ꝓtinuo exclamās cū lachry-
mis p̄ pueri: aiebat. Credo dñe [. s. debi
liter: nōq̄ adiuua incredulitatē meā]. s.
debilē fidē ꝓforta: sm Chrys. z Beō. [Et
cū videret iesus ꝯcurrētē turbā [nevide
ret inanis gl̄is expectare multitudinem
ppl̄i [cōminatꝰ est spūi imūdo] Mat. di-
cit q increpauit eū. z glo. Bede dicit eum
i puerū. qz vt dicūt aliq̄ sz ab ifātia pec-
cato parētū vexarēt: tñ factꝰ adultꝰ ad-
didit petā peccatz. Chrys. tñ dicit q non
increpauit puerū: sz demonē: qō aliqui
exponūt p̄ncipal̄r z dñ. qz sz tertiū mat.
dicētis: z increpauit eū Jesus: z exijt ab
eo dem-nūs: ē necesse dicere q increpaue
rit puerū [dicēs illi: Surde z mute spūs]
Et q̄ ptz quot mala patiebat [ego tibi p̄
cipio] ꝓpria. s. autoritate [exi ab eo: z am
plius ne i troeas i eū. Et clamās] sz cla-
more cōfuso mō muti: cū adhuc eēt mu
tus [z multū discerpēs eū] z ēt peiora fa
cturus si potuisset [exijt] ab eo [z factus
est sicut mortuꝰ] ex vehemētia doloris il
lati a demone discerpēte [ita vt multi di-
cerēt qz mortuꝰ ē] Ex quo ꝟz q acriꝰ eū
cōturbauit ꝯ priꝰ. ¶ Et in hoc est docu
mētū qō tāgit Rab. di. Mū de corde ex-
pellit demō: acriores tētationes excitat.
Qō aūt ꝺr Jo. vij. Jn mūdo ꝑssurā habe
bitis: intelligit exteriꝰ. in me aūt pacem
sz interiꝰ. vñ subdit [q jesus tenuit ma
nū eiꝰ et surrexit] qz. s. militē suū xp̄s sem
per in statu rectitudinis mētalis sistit z
cōseruat. ¶ Quātū ad tertiū ꝺr [Et cuz
introisset in domū: discipuli eiꝰ] qui sm
Chrys. timebāt ne gratiā quā acceperāt
p̄didissent [secreto interrogabāt eū.] Se
creto in ꝯ: ne xp̄s coram turba eos de ali ꝯ
iperfectiōe rep̄hēderet. [Quare nos nō
potuimꝰ ejcere illū] sz nō obstāte icre
dulitate p̄ris sicut et tu. [Et dixit illis.
Hoc genꝰ]. s. lunaticoꝝ (i nullo). i. a nul-
lo [pōt exire]. s. violēt ipulsꝰ. vī i nllo p̄t
exire. i. cogi ad exitū [nisi i oratione]. i. p ora
nē z ieiunio.] ¶ Pro quo sciēdū est: qō
demones oēs nō sunt ēqlis potētie. Un
quidā difficiliꝰ expelluntur: nō ex pte ꝟtu
tis dei q̄ cū sit ifinita facillime oia pōt: sz
ex pte hois in q̄ maior depositio req̄rit
ad hoc vt ꝯgrue p illū deꝰ operēt ad expul
sionē huiꝰ demonis: ꝯ ad expulsionē il-
liꝰ: vñ hoc genꝰ lunaticoꝝ nō expellit
nisi expellēs hēat corpꝰ subiectū spūi p
ieiuniū: z spūm eleuatū in deū p oratiōnē.
Huiꝰtñ cā Mat. vij. ꝺr fuisse icredulitas
apl̄oꝝ. Et reuera vtraq; cā fuit qz p̄s q
te spōso nō ieiunabāt: z nondū recep-
to spūsancto erāt impfecti. Principal̄r tñ
cā ꝺr fuisse infidelitas z indispositio pa-
tris z filij. ¶ Jn hac aūt parte est docu
mentū: q qui demonē de suo corde vult
expellere oꝛet z ieiunet: z sit firmꝰ i fide.

Feria sexta quatuor tēporum.

Textus euan. Luc. cap. vij.

BOgabat iesuz quidā phari-
seus vt māducaret cū illo ꝛc
Ogabat iesum q̄dā phariseꝰ ꝛc]
Luc. vij. Uide. feri. vij. post domi
nicam de passione.

Sabbato Luc.ca.xiij.

HAbozem fici habebat quidam plantatā in vinea sua: ⁊ venit querens ⁊c.

AHbozem fici habebat qui dā ⁊c.) Luc.xiij. Totū hoc euangeliū ex his paucis q̄ dicenꝫ est patēs. Hec em̄ parabola dicta fuit a xp̄o ad significādū destructionē ppl̄i iudaici: vt p̄z Luc.vbi.ē. per ficū igit̄ significat synagogo seu ppl's iudeoꝝ plen⁹ ꝟboꝝ solus ⁊ vacuus fructibus operū bonoꝝ. Vinea est terra iudee ⁊ pmissiōis in qua iste ppl's habitabat. Cultor est angelus curā habēs illi⁹ ppl̄i: q̄ fodit circa illā q̄n̄ inspirat ad p̄scrutandū secreta cōsciētie: ⁊ mittit stercora q̄n̄ ad mentem eius reducit putredines suorum vitiorum vt inde educat displicētiam eorum ⁊ fructus bonorum operū. Hec arbor tandem per romanos succisa est.

Dñica.xviij.post trinitatem.

Textus euā. Mat.cap.xxij.

PHarisei audientes q̄ iesus silentiū imposuisset saduceis: conuenerūt in vnum. Et interrogauit eum vnus ex eis legis doctor tentans eum: magister quod est mandatum magnum in lege. Ait illi iesus. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua: ⁊ in tota mēte tua. Hoc est maximum ⁊ primum mandatū. Scōm autem simile est huic. Diliges proximum tuum sicut teipsum. In his duob⁹ mādatis vniuersa lex pendet ⁊ pphete. Congregatis autem phariseis: interrogauit eos iesus dicens. Quid vobis videtur de xp̄o cui⁹ filius est? Dicunt ei: dauid. Ait illis: Quō ergo dō in spū vocat eū dominū dicēs. Dixit dñs dño meo sede a dextris meis: donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuorum.

Si ergo dauid vocat eum dominū quomodo filius eius est. Et nemo poterat respōdere ei verbum: neq̄ ausus fuit q̄squā ex illa hora eum amplius interrogare.

AUdiētes pharisei q̄ iesus silētiū ⁊c. Mat.xxij. In presenti euā. tanguntur tria p̄cepta que sunt. Interrogatio. Cōfusio et Confutatio. ¶ Quātum ad primū literal'r tangit vna maligna insidiosa interrogatio quā pharisei xp̄o fecerūt. Qui aūt fuerunt pharisei: ⁊ qui saduci habes dñica. xj. post festū tri. Quātum ꝟo spectat ad p̄ns enar. sciēdus est q̄ saduccei fuerūt religiosi heretici i lege iudeoꝝ. qz vt Josephꝰ refert: credebant aiam cū corpe mori ⁊ nūq̄ futurā cē corporū resurrectionē. Istis xp̄s sic imposuit silētiū. Nā vt dicit Mat.xxij. pharisei tē tauerūt q̄dā die xp̄m vt eū caperēt i sermone dicētes: Licet censum dari cesari an nō. Quib⁹ ille ita rndit: q̄ remāserūt muti. Et i eodē die vt ibidē dr: saducei q̄ erāt inimici phariseoꝝ conuenerūt ⁊ ipi vt xp̄m cōfunderēt. Et qz xp̄s p̄dicabat resurrectionē mortuorū quā ipsi nō credebāt: crediderūt se facturos argumētū insolubile. ¶ Pro quo aduertēdū ē: q̄ in lege mosayca q̄n̄ aliqs accepta vxore sine liberis moriebat frater eius relictam debat accipe vt noie ffris mortui filios gñaret. Argumētati sunt ergo sicvt dicit Mat. ibi Magr moyses dixit: si q̄s mortuus fuerit nō habēs filiū: q̄ ducat ff eius vxorem illi⁹ vt suscitet semē fratri suo. Erāt aūt apud nos septē fratres. Et primus vxore ducta defunct⁹ est. ⁊ nō hns semen: reliq̄t vxorē suā fratri suo. similit' scds ⁊ tertius vsq̄ ad septimū. Nouissime aūt oim etiā mulier defuncta est. In resurrectione ergo cui⁹ erit de septē vxor. Oēs em̄ habuerūt eā. Isti ergo volebāt ex hoc cōcludere q̄ mortui nō resurgēt: qz videbāt eis seq̄ q̄ ista vxor tūc septez hēret viros aut nullū: cū eadē sit de omnibus ratio: ⁊ vtrūq̄ reputabāt inconueniēs. Christ⁹ aūt voluit dicere: q̄ ligamen m̄rimonij durat soluz vsq̄ ad mortē: ⁊ q̄ in illo statu vbi null⁹ morietur nō

p̄ualebit q̄ aliqs nascat: nō ibi non erit matrimoniū (Ait ergo eis. Erratis nescientes scripturas neq̄ virtutē dei. In resurrectiōe em̄ neq̄ nubēt neq̄ nubent: sed erūt sicut angeli dei i celo) ⁊ sic xp̄s soluit argumētū eoꝝ. Et deide p̄bauit eis ex scriptura: q̄ mortui resurgūt: tal'r q̄ nescierūt q̄d dicerēt. Vñ eis silētiū imposuit: de quo pharisei doluerūt qz ꝫ essent inimici saduceoꝝ: tñ p̄cordes erāt i p̄fūdo. nō dr. (Audiētes pharisei) i. q̄dā religiosi iudeoꝝ (q̄ ie⁹ silētiū iposuisset saduceis). i. q̄busdā aliis religiosis eiusdē gētis iudeoꝝ (quenerūt) cū ipsis saducei (i vnū) vt simul xp̄m impugnarēt. Hier. pharisei ⁊ saducei q̄ iter se ꝟū sūt ad tē rādū iesum pari mēte cōsentiūt. Hec ille. Chry. Cōuenerūt aūt i vnū vt multitudie vincerēt: quē rōne supare nō potērūt. A vitate nudos se esse p̄fessi sunt q̄ multitudine se amauerūt. Dicebāt enim apudse. Unꝰ loquat̄ p̄ oib⁹: ⁊ oēs loquamur p vnū: vt si q̄dē vicerit: oēs videamur vicisse. Si aūt victꝰ fuerit vt sol⁹ videat cōfusus. Hec ille. Jō sequit (⁊ interrogauit eū vn⁹ ex eis legis doctor tētans eū.) Cōtra. qz Mar.xij. dicit: q̄ huic doctori dixit: nō lōge es a regno dei: nō ergo tētabat dñm. Ad ꝟ dr dupl'r de mē te Aug. lib. de cōsen. euā. Prio q̄ iste doctor in principio mala intētiōe venit ad interrogādū: ꝫ postea ar'itata xp̄i rnsiōe ⁊ cōformi sue opinioni penituit ⁊ approbauit dictū xp̄i di. Magr i vitate bn̄dixisti: vt hꝫ ibi Mar.xij. ⁊ tūc xp̄s subiunxit. Nō longe es a regno dei. Simile habetur Jo.vij. vbi dr: q̄ principes ⁊ pharisei miserunt ministros vt cōprehēderēt iesum. Qui audiētes ei⁹ p̄dicationē penituerūt. ⁊ sic ad principes sūt regressi. Q̄ꝫ dū p̄cōtarent quare eū nō adduxissent: direrūt. Nūq̄ sic locutus est hō. Alio mō vt ipa tētatio nō acciptar'i mala ꝫ bonū: vt eēt nō decipe volēt'ꝫ volēs erpiri ignotū. i. si talis erat xp̄s q̄lis p̄dicabat: ⁊ hoc nō fuisset malu: sm s. Tho. potest etiam dici: q̄ nō erat lōge a regno dei: qz circa ꝑsentē q̄stionem cū intētiōe mala hēbat bonā opinionez (Magr q̄ est mādatū magnū inter ois) i. maximū (in lege.) ¶ Est aūt sciendū: q̄ vt testat̄ Hugo cardinalis ⁊ mag. histo. tunc tpis erat questio quid p̄emineret aut opera dilectiōis aut opera legis seu sacrificiorū q̄ mādantur in lege. Et iste doctor tenebat q̄ p̄cellerent opa dilectionis ⁊ de hoc nouit q̄stionē. Et si q̄dē malitiose tētauit vt p̄babilius creditur cū fuerit in societate inimicorū xp̄i. cogitauit q̄ xp̄s statim rnderet de mandato primo p̄me tabule. s. nō adorabis deos alienos: ⁊ tunc statim habuisset argumentū cōtra eū de p̄cepto charitatis q̄ maius est sicut ⁊ charitas maior est fide ⁊ latria. Sic ergo p̄z prima pars euāgelij. In qua hoc est documentū: q̄ passiones faciunt hominē cecū ⁊ inverecūdū. Vñ hier. Quis supra pharisei in oñsiōe denarij fuerāt ꝑstati ⁊ aduerse patris viderāt fixionē subrutam debuerūt exē plo moueri ne vltra molirenꝫ insidias: sed malequolētia ⁊ liuor nutrix impudētiam. Hec ille. ¶ Quantū ad tertiū tāgit xp̄i rnsio cum dicit. (Ait illi iesus. Diliges dñm deū tuum ex toto corde tuo ⁊ ex tota alia tua ⁊ in tota mēte tua.) Quo aūt tē ista sint intelligēda vide. ē. dñica. xiij. post se. tri. (hoc est maximū et primū mādatū) qz etiā charitas est potissima virtus ⁊ deus ē ei⁹ potissimū obiectū: sicut primus secūdariū. Hoc aūt mādatū ponit Deut. vj. ¶ Est aūt sciēdū q̄ de⁹ hoc mādatū ꝟ dilectiōe p̄cipal'r dedit p̄rio pp facilitatē amādi ⁊ Scō pp ei⁹ suauitatē: qz oia facit dulcia. ⁊ Tertio pp ei⁹ gꝛositatē. qz amor ita deo p̄z q̄ oia alia facit placere. Nec hoc mādatū ꝟ p̄muz gñatiōe vt fides: ꝫ p̄fectiōe. Vedem⁹ ꝫ conari diligere deū ⁊ iesū xp̄m m̄ltiplici rōne. Prio qz nos pp nr̄az vtilitatē creauit. Et tñ ꝟ fecisse oia pp suā bonitatē. s. cōicādā ⁊ nō acq̄rēdā ⁊ pp gñā suā quā. s. vult de creatura ad vtilitatē creature. ⁊ nō sui. Scō qz de nr̄o p̄fē est effect⁹ nr̄ frater. Tertio qz p nobis sanguinē ⁊ vitā exposuit. Quarto qz dedit nobis angelos tutores ⁊ custodes. Quinto qz nos rebelles clemēter ad pniaz expectat. Sexto qz facilr culpā ⁊ penā nobis penitētibus remittit eternā p̄mutādo i tpalez ⁊ tpalē purgatoriā: ⁊ tpalē i ꝟ mūdo explebilē. Septio qz cessātib⁹ oib⁹ p̄dict ꝫ ē

summa bonitas:ita q̄ sicut nihil diligit nisi inquātū bonū ita nō diligit aliquid nisi inquātū participat de diligibilitate dei.(Scōm autē sic̄ est huic. Diliges p̄ximum tuū).i.oēm creaturā cui potes exhibere:aut a qua potes suscipere misericordiam ſm Aug. de doctri. xp̄iana vtputa xp̄m in quātū hō:z oēs angelos z oēs beatos:z existentes in purgatorio z in hoc mūdo:nō aūt in inferno.(Sicut teip̄m).i.ad illū sinē ad quē te deligis.ſ. beatitudinis ſm.s. Tho.nō aūt sicut.i. tm̄ q̄tū teip̄m. Dicit aūt ſm Chrȳ. Hoc mandatū simile p̄mo: q̄ cuz homo sit imago dei:in hoc amato amat deus. (Jn his duobus mādatis:tota lex pēdet z pphete).i.ſm Raba.z Augu. de ꝑsen.euange. oia dicta legis:z pphetaꝝ ad hunc sinē ordinant:vt diligat deū:z primus. Ultra precepta decalogi ita diuidunt: vt ea q̄ sunt p̄me tabule ad dilectionē dei pertineant:q̄ vero scōe ad dilectionē ꝓximi. ¶Est aūt sciendū ſm Aug. de ꝑsen. euā. q̄ lz i sta precepta sint duo: propter duo charitatis obiecta:q̄ sunt deꝰ z p̄ximus tm̄ aliqñ vnū ponit ꝓ vtroq̄ tāq̄ includēs aliud :vt cū dr: ois lex vno sermone implet. Diliges ꝓximum tuū z diligētibus deū oia cooperant in bonū. Et rō est: q: er vna eadēq̄ charitate deum ꝓpter seip̄m diligim⁹:nos aūt z ꝓximū ꝓpter deū. Et sic patet scōm. Jn quo hoc hr̄ documētum qō Chrȳ. tāgit dicēs. Diliges inquit:nō timebis:q: diligere magis est q̄ timere. Timere em̄ seruoꝝ est diligere filioꝝ Timor sub necessitate est: dilectio in libertate. Qui i timore seruit deo penā q̄dā euadit mercedem ꝛo iustitie nō hz:q: inuit⁹ facit bonū ꝓpter timorē. Nō vult ergo deꝰ: vt timeat seruit⁹ ab hoibus quasi dñs:ſz vt diligat quasi pater:q: adoptionis spm̄ donauit hominibus. Hec ille. ¶Quantū ad tertiū tāgit ꝓfutatio phariseoꝝ: cū dr(Congregatis aūt pharisei)Sed ḡre dicit cōgregatis: q: supra dictū ē q̄ conuenerāt in vnū. Ad hoc pōt dici q̄ cōuenerāt in vnū in secreto vbi inter se sunt consiliati:sed ad xp̄m sunt paulatiz ꝓgregati donec ille doctor interrogabat nō aūt venerūt oēs simul: ne patefacerent insidias suas. Cōgregatis ergo eis vt dictū est(interrogauit eos iesus)dicēs(Quid vobis videt de xp̄o:cuius filiꝰ est:)Hec q̄stio fuit difficillima: q: dr Esa.xlv. Generationē eiꝰ q̄s enarrabit. Fuit etiā congrua: q: estimabāt. q̄ esset purꝰ hō z non deus:q: sic nō tentarēt eū.(Dicūt ei:Dauid.) Et sic insufficiēter rñderūt:q: cū in xp̄o duplex sit generatio.ſ.ſm diuinitatē: z ſm humanitatē ipſi rñderūt de scōa tm̄. Jō xp̄s arguit ꝓra eos ex autoritate psalmi dicēs (Quō ergo Dauid in spū).ſ.ſctō ſz hie. vt tollat eis erroris suspicio(vocat eum. dñm dicens. Dixit dñs dño meo sede a dextris meis:donec po.ini.tu.sca. pedū tuorum).Si ergo Dauid vocat eū dñm: quō filius eius est? Argumentuz dñi in his verbis est tale. Eis dñs est maior seruo:sed xp̄s est dñs dauid:ergo est maior dauid. Nullꝰ aūt filius est maior p̄re ergo vel xp̄s nō est filiꝰ dauid:vel hz vnaz naturā q̄ est filius eiꝰ:z aliā q̄ est eo maiorē:q̄ est diuina. Jn hac autē autoritate allegata patet. ꝓmo p̄eminētia xp̄i ad sctōs:q: dr dñs dauid:z ꝓ̄r aliorū sctōrum. Scōo equalitas ciusdē ad patrez. Nā dixit dñs pater dño meo xp̄o:sede a dextris meis.i.in equalitate ad me. Beda. A dextris dei sedere est in honore eq̄li paterne dignitatis manere. Hoc autē dicere ſm.s. Tho. p̄ris ad filiū. nihil est aliud:q̄ patrē filium in equalitate dicēdo ꝓducere. Tertio tāgit q̄d agat de inimicis xp̄i.i. de infidelibꝰ vel rebellis: q: ponent scabellū pedū xp̄i.i. totaliter ei subijcient. Et nota q̄ hr donec nō importat determinatū tp̄s ſm.s. Tho. ſz infinitū ¶Est aūt notāndū ſm Hiero. q̄ iudei xp̄i deitatē negātes multa ꝓfingūt vt hanc eius dāt autoritatē. Dicūt em̄ q̄ intelligit de abrahā:z q̄ heliezer dispēsator eiꝰ fecit hūc psalmū: agens deo grās ꝓ victoria quā habuit abrahā de quīq̄ regibꝰ vt habetur Ge. xiiij. Et sic exponūt. Dixit dñs i. deus dño meo.i. abrae sede a dextris meis:q:.ſ. ꝓfortauit eū dicēs. Noli timere abrahā. Sed Ꝫ arguit hie. q: de abrahā dicere nō p̄nt q̄ sequunt.ſ. q̄ añ luciferū sit genitꝰ:nec q̄ fuerit sacerdos i eternū ſm ordinē melchisedech cū ꝓ eo melchisedech obtulerit sacrificiū. Jtē p̄t argui

ex titulo psalmi q̄ i hebreo talis est psal. Dauid.(Et nemo poterat ei rñdere verbū neq̄ ausus fuit q̄sq̄ ex illo die eū amplius interrogare) q: xp̄s suppanit eos respondēdo z opponēdo. Jn hac pte est documētū qō Raba.tāgit dī. Et hoc intelligimus venena inuidie supari posse: ꝙ difficile discere. Hec ille. Et intēdit q̄ illi siluerūt Ꝫ suā voluntatē: q: nō habebāt q̄d dicerēt ſz Chrȳ. Nō aūt siluerūt amore veritatis quā sapiētia diuina docuerat: q: inuidie venena prohibebant.

¶Dñica.xix.post Trinitatem.

¶Textus euang. Matth.c.ix.

ASCendēs Jesus in nauiculam transfretauit z venit in ciuitatem suam. Et ecce offerebant ei paralyticū iacētē in lecto. Et vidēs iesus fidē illorū dixit paralytico. Cōfide fili:remittūtur tibi peccata tua. Et ecce q̄dē de scribis dixerūt intra se. Hic blasphemat. Et cum vidisset iesus cogitationes eorum dixit. vt quid cogitatis mala in cordibꝰ vestris. Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata tua an dicere surge z ambula. Ut āt sciatis q̄m filius hoīs hz ptātē in terra dimittēdi peccata. Tunc ait paralytico. Surge tolle lectū tuum et vade in domū tuam. Et surrexit et abiit in domum suam. Uidentes autē turbe timuerūt et glorificauerunt deū qui dedit ptātem talem hominib⁹.

ASCēdēs Jesus in nauiculaz &c.) Mat.ix.in p̄nti euāg. tāguntur tria puncta q̄ sunt Remissio:Detractio: Confirmatio. ¶Quātū ad primū ſcā'r tangit remissio pctōr: quā xp̄s palytico fecit. ꝓ q̄ sciēdū est:vt ex textu ꝓz euangelij q̄ xp̄s q̄n recedens de galilea:ascēdit nauiculā et facta est i mari tēpestas magna:tūc trāsiuit mare.i.lacū galilee:z venit in regionē gerasenoꝝ. Et ibi eiecit demones de illis duob⁹ hominibus habitātibus in monumentis z misit eos in porcos:q̄ se p̄cipitauerūt in mare z suffocati sunt. Et tūc incole regionis reputātes se indignos tāta sanctitate rogauerūt xp̄m vt discederet ab eis. Et ascendens nauē reuersus est i galileā. Et hoc est q̄ in p̄nti euangelio recitat. Dicitur ergo(Ascēdēs iesus in nauiculā) vt recederet a gerasenis:z veniret in galileam (transfretauit(.i.trās fretū siue trās mare venit(z venit in ciuitatē suam)Joannes ep̄s. Creator mundi orbis terre dñs posteaq̄ se ꝓpter nos nr̄a angustiauit i carne:cepit habere humanā patriā cepit ciuitatis iudaice esse ciuis: parentes habere cepit olim tp̄e parēs: vt attraheret charitas:vinceret amoꝝ:q̄s metꝰ dispserat. Hec ille. Sz Ꝫ q: istud miraculuz q̄s xp̄s fecit:est factū in capharnaum vt hr̄ Mar.ij. Capharnaū aūt nō erat ciuitas xp̄i ſz nazareth. Ad ꝺ ꝺz ista sua ciuitas ad quā venit ſm doctores aliq̄s.ſ. Aug.z.ſ. Tho. pōt esse capharnaū:z pōt eē nazareth. Et si q̄dē teneam⁹ q̄ sit capharneū:sic ꝺt Chr.z.s. Th. q̄ sicut bethleē fuit xp̄i ciuitas rone nativitatiz:sic z nazareth rone nutritōis:z capharnaū rone ꝓtinue habitatiōis z opationis miraculoꝝ. Un̄ z ciues nazareth dicebant ei. Lu.iiij. Cta audinim⁹ facta i capharnaū fac z h̄ in patria tua. vel pōt dici sicut ꝺt aug. de cō. euā. z Mag. histo. z.s. Tho. q̄ capharnaū erat p̄ncipalis ciuitas galilee. Nazareth ꝛo erat q̄si q̄dā oppidū vel castrū aut villa respectu eiꝰ. Jō q̄ erāt ꝺ nazareth:poterāt dici ēt de capharnaū eo mō q̄ existēs de aliq̄ villa vicina parisſ⁹:ꝺr de parisius. Si ꝛo teneam⁹ q̄ hec ciuitas sit nazareth. vt hie ro. videt sentire dicēdū est sicut dicit.s. Tho. z Aug. de cō. euā. q̄ xp̄s ꝓ̄o venit in nazareth:deide capharnaū:vbi hoc miraculū fecit. Euāgelista aūt dicit eū venisse i ciuitatē suā:z statiz subiūgit de miraculo q̄s nō in ciuitate sua:sed in alia.i.in capharnaū fecit. Solēt em̄ euāgeliste tacito aliq̄ medio q̄dam extrema ponere:q̄si vnū sine medio cōsequat ad aliud. (Et ecce offerebāt ei paralyticū) i. dissolutū mēbris mod⁹ aūt offerēdi tāgit Mar.ij. portabat em̄ a q̄tuor. Et nō valentes peruenire ad p̄nti xp̄i p̄ turbā:

ꝑdicabat em̄ in quadā domo ascēderūt tectū z inde submiserūt eū cum lecto suo seu grabato: vt ibi ōr iō sequit [iacētē in lecto].i.in grabato: qđ est lect⁹ pauper: in quo capiti tm̄ aliqđ imponit dictū a graba q est caput: sm mag. hi. ¶Et nota sm Chrys. q iste paralyticus nō est ille de quo narrat Jo. qz ille iacebat in natatorijs z carebat famulis. Jste aūt erat in capharnaū: z habebat sui curā gerētes. Uł aūt velle Chrys. in his ꝟbis q ꝑbatica piscina esset de q dictū est: vade ad natatoria siloe. [Uidēs aūt iesus fidē illoꝝ].i. offerētiū: sm Hiero. z Jo. em̄: z nō languidi. Nō em̄ vt ōt Chrys. dns sēp exigebat fidē a lāguidis vtpote qñ fuissent insani: aut alr ꝓpter egritudinē in excessu mētis. Uel sm alios melⁱ ōr illorū. i. offerētiū z paralytici: qz ēt vt Chrys. subiunxit. Nō dimisisset se submitti nisi credidisset [dicit palytico. Cōfide fili r e mittunt tibi pcā tua.] Ex quo ptz q paralyticⁱ credebat. Ex eis vt dicit Chrys. corpalis sanitas sine fide infirmi aliqñ ꝓferat: sec⁹ de spūali: q est p remissionē pctōꝝ z hoc in adultis. Sed cū iste sanitatē corpis peterat: vt q dns illi remittit pcā. Ad hoc ōr. s. Thom̄. q removebat egritudis cām vt post induceret sanitatē. vñ Hiero. O mira hūilitas: despectū z debilē: totis mēbroꝝ ꝓpaginib⁹ dissolutū: filiū vocat quē sacerdotes nō dignabanť attigere: aut certe iō filiū: qz dimittunť ei pcā sua vbi dat nobis intelligētia; ꝓpter pcā plerisq euenire corpoꝝ debilitates z idcirco forsitā pr̄ dimittūtur pcā vt causis debilitatis ablatis sanitas restituat. Hec ille. Et tāgit Hier. i his ꝟbis documētū qđ in hac parte euā gelⁱ Xr̄. Pro his tm̄ sciēdū ē q corpalis infirmitas a deo multis de causis infligit. pmo ꝓpt̄ peccati punitionē sine peccati purgatiōe: z sic talis infirmitas est qđđā ꝑambulū gehēnalis tormēti. Isto mō fuit punitⁱ Herodes Act. xij. q ꝓpter elationē fuit corrosus statim a vermib⁹ z expiranit. z Pharao q inter flagella ē pelor effectⁱ. Scōo ꝓpt̄ peccati cōmissi purgationē. sicut Nabuchodonosor fuit percussus amētia ad xp̄m. Dañ. iij. z ꝛ alii quos maria magdalena fuit oppressa a diabolo. Tertio ad gr̄iam dei manifestā dā. vt ptz in ceco nato Jo. ix. Quarto ad ꝓseruationē hūilitatis: vt ptz de paulo. ij. Cor. xij. Ne magnitudo (in qt) revelationū extollat me: datⁿ est mihi stimulⁿ carnis mee ꝛc. Quinto ꝓpter ꝓbationem z ostensionē patiētie: sicut ptz de Job. ij. c. eiusdē vñ ysus Job ꝓbat inclinat paulū: sese manifestat Jn ceco: purgat mariā: punit herodē. ¶Moraliter ista nauis p quā xp̄s. i. q aiam suā z alioꝝ q̄rit saluare vadit ad pr̄iam suam: est pnia: quā q ascēderit pueniet capharnaum. i. ad villā ꝓsolationis celestis. Uel sīgt religionē ꝓpter tria vota q ibi obseruanť cū habeāt naute. parcū victū: z nauclero oēs obediāt: z sine vtilⁱ fiat nauigatio. Quatuor aūt venti hāc nauez exagitāt. s. inanis gl̄ia: que ab oriente flat. Procedit em̄ cōiter vel ex carnis origine vel lumine scie. Et carnalis ꝓcupiscētia q flat ab occidēte. i. a carne tēdēte q̄die ad occasuꝫ. Et auaritia: q flat a meridie ꝓpter estū terrenoꝝ. Et accidētia q flat a septēntrione ꝓpter suā frigiditatē. Imminēte aūt tēptationis tēpestate debemⁿ pūcere onⁿ pctōꝝ: z deponere velū elationis: z figere ancoram spei z inuocare sctōs: vt faciūt naute. Mare aūt sīgt mūdū ꝓpter inq̄etudinē z ꝓpter ifatiabilitatem. absorbet em̄ oia flumina. z ꝓpter amaritudinē. q ergo p pniam aut religionem nauigat ad pr̄iam tendit: vbi infirmitates curantur vt videbitur statim. ¶Quātū ad scōm tāgitur detractio facta xp̄o a scribis. i. doctorib⁹ legis: cū ōr (Et ecce qdā de scribis dixerūc intra se). s. cogitādo (hic blasphemat.) Blasphemia re ꝓprie est attribuere deo qđ ei nō ꝑuenit vł ab eo removere qđ ei ꝑuenit. Qui aūt attribuit creature qđ est ꝓpriū dei removet a deo qđ ei ꝑuenit. Est aūt ꝓpriū dei remittere pcā iuxta illud Esa. xliij. Ego sum q deleo iniq̄tates tuas. Jsti ergo sm Hie. qz iesum purū hoiem putabāt: cū remittere: pcā se dicebat: crediderūt blasphemare. Un̄ sicut dicit btūs. Mar. dicebāt: Quis pōt remittere pcā nisi solⁿ deus? Xp̄s aūt vt dicit Hero. voluit se ondere esse deū ꝓmo p hoc qđ cogitationes eoꝝ secretā penetrabat qđ solⁱ dei

ꝓpr̄iū est. Secōo qđ sequit (Et cū vidisset Jesus cogitationes eorum dixit. Ut qđ cogitatis mala in cordibⁿ vr̄is) credēdo. s. me eē blasphemū z malū. Deinde scōo ondit se deū in sanatione paralytici. z hoc dupliciter. Primo inquantū illū sanauit p ꝓpria ꝟtute. Secōo inquātū illū sanauit i testimoniū q ipse q deū se dicebat veruz diceret. Illud em̄ miraculū nō potuit eē nisi a deo cū p naturā infirmitas illa esset incurabilis. Si g est factū ad approbandū xp̄i doctrinā qua se deū dicebat: opⁿ q illa doctrina sit vera: aut q deⁿ q miraculū in testimoniū eiⁿ fecit: asserue rit: mēdaciū esse verū: qđ est impossibile cū sit veritas prima z essentialis. Ur er go (Quid est facilⁱ dicere remittunť tibi pcā. an dicere surge et ambula). i. qđ est maiⁿ: remittere pcā: aut sanare ifanabilē. q. d. sm Hiero. Utrūq est eq̄lis vir tutis: qz vtrūq req̄rit diuinā z infinitam potētiā: ſz in hoc differūt ista: qz si sanaťcorpaliter lāguidⁿ: vos potestis aduertere: nō autē si ei remisero pcā. z iō volo q cognoscatis vnū p aliud. Un̄ subditur (Ut aūt sciatis q filius hois). i. ego ipe: q ſe se appellabat. vel qrⁿ tm̄ hois erat filius. i. ꝟginis vł cā hūilitatis: cū se posit filiū dei appellare (hz ptātē in terra remittēdi pcā) autoritatiue iquātū deⁿ ꝓptātē excellētie inquātū hō dns humanitatē vnitā diuinitati. iij. p. qō. lxiij. ſūcait palytico.) Est aūt sciendū sm gl. s. Tho. q illa verba. Ut sciatis ꝛc. pñt esse vł vel euāgeliste. ꝙſi euangelista dī. Xp̄s scribe dubitabāt eum posse pcā dimittere: sed vt sciatis vos q de xp̄o estis audituri vł lecturi: qz filiⁿ hois hz ptātē dimittēdi pcā: ait paralytico ꝛc. Si aūt xp̄s dicať ꝓnuntiasse hec verba: sic sunt intelligēda. Uoꝝ dubitatis me posse pcā dimittere ſz vt sciatis qz filⁿ hois habet potestatē dimittēdi pcā: (supple ego sanabo istū. Un̄ est oꝛo imperfecta. Qđ aūt sequit: tūc ait paralytico. sine dubio sunt ꝟba euāgeliste narrātis actū xp̄i: postq̄ oratione imꝑfectā dixerat: z sunt interpositio p parēthesim respectu ꝟborū xp̄i: q̄ stati postq̄ dixerat: vt sciatis ꝛc. conuersus ad paralyticū ait (Surge tolle lectū tuuꝫ z vade in domū tuā) Hec aūt ois mādauit sm Chrys. vt miraculū videreť verū z nō ꝓpātasticū seu apparēs tm̄ (Et surrexit z abijt in domū suā) ꝟtute z imperio xp̄i. Sicut aūt p ſrām hūtē sigillū declaraťscribētis volūtas: sic p miraculū ondit ⁊ⁿ diuinitatis: q sola miracula fiūt: q tūc apparet eē in faciente miraculū: qñ neq orat deū. neq ꝓperat ex pte dei sed p ꝓpria autoritate. Itaq se deū eē clariⁿ hoc fctō mōstrauit. (Uidētes aūt turbe timuerūt) z moze admirationis z reuerētiali. scribe aūt ꝓpēperūt z gl̄ificauerūt deū q (dedit ptātē talē hominib⁹). s. remittēdi pcā: q cōuenit soli deo autoritate. z xp̄o hoi excellēter: ministris aūt eiⁿ sacerdotib⁹ ministerialiter vt pz. iij. parte. q. lxiij. Et sic patet secunda z tertia pars euangelij simul.

¶Allegorice sciēdū est sm doctrinam z mētē Hila. z Jo. ep̄i: q i hoc q xp̄s repudiatⁿ i iudea: venit in galileā: q trāsmigratio inter ptaſ vel rota: significat q populo iudaico nō credēte: gētilis trāsmigraret p fidē ab idol. ad deū. z q i ciuitate sua. i. eccl̄ia militāti remittit pcā z sanat ifirmos spūalr: blasphemātib⁹ iudeis: z gētilij turbis eū mirātib⁹. ¶Anagogice ꝟo significat q xp̄s trāsito mari huiⁿ seculi p nauī. i. lignū crucis venit in capharnaū. i. villā ꝓsolationis celestis; et ibi sanat ifirmos ab ol penitⁿ miseria liberādo eos q sibi p sctōs āgelos tāq̄m iusti pñtanť: z ibi laudaťa btis: z a dānatis blasphematur: quoꝝ figuram z typum scribe ptesciti pre se ferebant.

¶Moraliť sciēdū est q paralysis causať aliqñ ex frigiditate ꝓstrigēre: aliqñ ex humore oppillāte: aliqñ ex vñere neruos incidēte. Hic em̄ ipedit trāsitⁿ spūuz ad sensuū instra. Jste ergo paralyticⁿ ē auarus rōne frigiditatis: qz nihil hz de igne charitatis ad pr̄imū: z luxuriosus rōne humiditatis in cibo z potu et alijs supbus vero rōne incisionis z separationis a deo. Ad istā aūt infirmitatē sequitur primo tremor. s. faciēdi pniam. Et scōo immobilitas. s. p bonorum operū viam. Paralyticus em̄ ait non mouet aut retrocedit: aut vnū passum facit ad dexteram z aliū ad sinistrā. Et tertio insensibilitas. Paralyticus em̄ spūaliter nō sentit dia-

bolicas tẽtationes q̃ eis statim consentit. Nec sentit diuinas suauitates: nec suas imperfectiones. Huic xp̃s iubet vt surgat. Raba. Surgere est aiam a carnalibus desyderijs abstrahere. Lectuz tollere est carnem a terrenis desyderijs ad volũtatem spũs attolere. Domũ ire est ad paradisum redire: vel ad internã sui custodiã ne iterũ peccet. Hec ille.

¶ Dñica.xx.post trinitatem.
¶ Textus euan. Mat.c.xxij.

SImile factum est regnuz celoꝝ homini regi qui fecit nuptias filio suo: et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias ꝛ nolebãt venire. Iterum misit alios seruos dicẽs. Dicite inuitatis. Ecce prandiũ meũ parau: tauri mei ꝛ altilia occisa: ꝛ omnia parata venite ad nuptias. Illi aũt neglexerũt. Et abierũt alius in villã suã alius vero ad negotiationẽ suã. Reliqui vero tenuerũt seruos eiꝰ ꝛ cõtumelijs affectos occiderũt. Rex aũt cũ audisset iratus est. Et missis exercitibꝰ suis pdidit homicidas illos ꝛ ciuitatez illoꝝ succẽdit. Tũc ait seruis suis. Nuptie quidem parate sunt: sed q̃ inuitati erat non fuerũt digni. Ite ergo ad exitꝰ viarũ ꝛ quoscũq; inueneritis vocate ad nuptias ꝛ egressi serui eius in vias congregauerunt omnes quos inuenerunt bonos ꝛ malos ꝛ implete sunt nuptie discumbentiũ. Intrauit aũt rex vt videret discũbentes: ꝛ vidit ibi hominẽ nõ vestitũ veste nuptiali: ꝛ ait illi: amice qõ huc intrasti non hns vestẽ nuptialẽ: at ille obmutuit tũc dixit rex ministris: ligatis manibꝰ ꝛ pedibꝰ eius mittite eum in tenebras exteriores. Ibi erit fletꝰ ꝛ stridor dentium. Multi enim sunt vocati: pauci vero electi.

SImile est regnũ celoꝝ hoi regi ꝛc. Mat. xxij. i pñti euã. tãgunt tria pũcta q̃ fũt iuitatio: vidicatio: ꝛ pdẽnatio.

¶ Quãtũ ad pmũ tãgit iuitatio quã fecit rex ad nuiuũ nuptiarũ filij sui. Sed q̃ euãgeliũ est parabolicũ: opz lꝛalem sensum sumere in ꝛta significatũ metaphoricũ dictionũ. ¶ Est autez sciẽdũ q̃ ah̃ pñs euã. vt pz ex textu mat. xp̃s dixerat multas pabolas pncipibꝰ sacerdotũ ꝛ maioribꝰ ppli: post suũ vltimũ aduẽtũ in hierlm instãte passiõe. In q̃bus pabolis illi intellexerũt q̃ ad eos loq̃batur: ꝛ q̃ eis imponebat q̃ occisuri essent xp̃m. iõ irati sunt valde ꝛ voluerũt occidere illũ nisi ipe habuisset fauorẽ ppli: q̃ pẽdebat ab ore eiꝰ ꝛ tãq̃ pphẽ tã illũ habebat. Xp̃s ergo magis volẽs eis notificare pctm eoꝝ ꝛ penã quã paterẽt nõ solũ i futuro seculo: sed in pñti dixit pñtẽ pabolã nuptiarũ. Sz q̃ beatus Luc. xviij. c. narrat pabolã huic sile̅z solet esse dubitatio: vtrũ eadẽ vl alia sit sed breuiter ꝑm Aug. ꝛ Greg. nõ est eadẽ sicut pz ex ordine narrãdi: sed Lu. loq̃t de nuptijs ecclesie triũphãtis: vñ nullꝰ ibi ỽ expulsus. Mat. ỽo militantis: vt pz: q̃ ibi fuit q̃dã malus. Dꝛ ergo [Similis est regnũ celoꝝ]. i. status ecclie militãtis seu xp̃ianitatis. Quot modis aũt dicaꝛ regnũ celoꝝ. vide dñica vl. post epiphaniã [hoi regi]. i. deo pñi q̃ regnat in celo p gl̃iam. l hoc mũdo p gratiã: in inferno p iustitiã. Scõz Orig. aũt regnũ celoꝝ sile̅z est hoi regi q̃tũ ad regnantẽ in illo: q̃tũ aũt ad coregnantẽ est sile̅z filio regis: sed q̃tũ ad eos sup quibus regnat est sile̅z inuitatis ad nuptias. Hec eñ tria inueniuntur in regno celoꝝ. Regnãs coregnãs ꝛ serui regis [q̃ fecit nuptias filio suo] Iste nuptie ꝛz Gre. facte sunt q̃ dẽ humanã naturã tanq̃ sponsam filio suo in vtero ỽginis tãq̃ in thalamo cõiunxit. Sz ꝛtra: q̃ cõiunctio nuptialis seu matrimonialis est iter duas psonas: ergo sequit q̃ alia sit psona diuina ꝛ alia hũana in xp̃o: q̃ nõ est ꝑm sanã doctrinã. Ad hoc ỽt dñs Gre. q̃ xp̃s ex duabꝰ naturis ꝛ in duabꝰ naturis existit: sed nõ ex duabꝰ psonis cõpositũ dicimus: quasi velit dicere: q̃ istud matrimoniũ nõ fuit inter duas personas: sed inter vnã psonã ꝛ vnã naturã. Subdit tñ q̃ securiꝰ possumꝰ dicere q̃ hoc matrimoniũ est iter xp̃m ꝛ sanctã eccle lã celebratũ in eodẽ ỽginis vtero tãq̃ in thalamo: de quo xp̃s tãq̃ spõsus p cessit ꝛ misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias.) Isti inuitati ꝑm Hie. ꝛ Chrỿ. fuerũt iudei q̃ fuerũt inuitati ad fidẽ ꝑm Chrỿ. cui ꝓmissio de xp̃o facta est. Serui aũt missi ad vocãdũ ptius inuitatos ꝑm Hie. fuerũt ꝓpẽe q̃ clariꝰ q̃tiauerũt de xp̃o q̃ in lege obscurꝰ ptinebant: ꝛ hortabant ppm ad expectationẽ xp̃i ꝛ ad credẽdũ in ipm p fidẽ ꝛ opa bona. Quidã tñ textus hñt: seruũ suũ: vt ỽt Hie. ꝛ tũc ad moysen vt ỽt referendũ est (ꝛ noluerũt venire): q̃ ỽbis pphaꝛ noluerũt obedire: vt pz ex libris ei⁹. (Iterum misit alios seruos dicẽs) Isti ꝑm Chrỿ. fũt apli. Idẽ ỽt Hie. sup positio q̃ textꝰ supra habeat: seruos ꝛ nõ seruũ. Et cũ apls ỽe debemꝰ ẽt Joãnẽ intelligere: q̃ se tz cũ lege noua vt ỽt. s. Tho. iii. p. q. xxxviij. lz fuerit mediꝰ iter nouã ꝛ veterẽ ꝑm Ori. tñ p seruos ꝓio missos possũt itelligi primi ꝓpẽe: p eos ỽo qui sũt missi sẽdo loco: alia ꝛgregatio ꝓpẽ tarũ posteriorꝝ. Uel ꝑm Hila. ꝑmi serui fũt apli q̃ vocauerũt inuitatos a ꝓphetis. Sedi ỽo fũt apꝛoꝝ successores (dicite in uitatis). i. obstinatis (ecce prãdiũ meũ parau) Isto prãdiũ fũt ea q̃bꝰ xp̃s spõsus alias refecit: doctrina. s. euãgelica: sz Hie. ꝛ Orig. ꝛ eccl̃iastica sacramẽta ꝑm alios potissime eucharistie sacramentũ in quo nobis exhibeꝫ corꝰ xp̃i in cibũ: ꝛ sanguis in potũ (tauri mei ꝛ altilia occisa sunt) Altilia ꝓpẽ significãt aues saginatas siue ipinguatas: ꝑm Greg. ꝛ. s. Tho. Dicta eñ fũt altilia q̃si altilia vel q̃si alita. Scõm Orig. q̃ cũ p prãdiũ intel ligaꝫ doctrina scripturarũ. Tauri sunt rones vl autoritates fortes. i. firme ꝛ valide ad sacrã doctrinã ptinẽtes: sz suaues ꝛ delectabiles affectui: fũt saginate siue altilia. Ista aũt dicunt occisa q̃n ita fũt ỽdicatorũ corꝺibꝰ: vt pr̃opte possint ꝛ veniat ea ppli tãq̃ spũales delitias apponere. Uel aliter ꝑm Greg. per tauros ingt pres veteris testamẽti figurant: q̃ ex pmissiõe legis inimicos suos virtutis corporee cornu feriebãt. Per altilia ỽo pres noui testamẽti q̃ dũ gram pinguedinis. i. iterne dulcedinis percipiũt a terrenis desyderijs ad sublimia ptẽplatiõis sue pẽna sublenãt. Dicit ergo. Tauri mei ꝛ altilia occisa sunt: ac si dicaꝫ. Patrũ pcedẽtiũ mores aspicite ꝛ remedia vite vre cogitate. Hec ille. Est aũt notãdũ q̃ i pdta iuitatiõe nõ fit mẽtio de tauris ꝛ altilibꝰ sicut in scõa: q̃re ỽt. Gre. Oipotẽs deꝰ cũ ỽba eiꝰ audire nolumꝰ: adiũgit exẽpla. Hec ille. Uel p tauros ꝑm Tho. intelligunt sacerdotes: q̃ tauꝝ est aial imolaticiũ: p altilia ỽo ꝓphete q̃ fuerũt saginati sapia dei ꝛ cõsolationibꝰ spũsti. (Et oia parata sũt) Chrỿ. q̃. s. q̃d q̃rit ad salutẽ iã adimpletũ est in scripturis. Qui ignorãs est: inuenit ibi qõ discat: qui cõtumaꝫ qõ timeat: q̃ nõ laborat: ꝓmissa quibꝰ excitetur ad opꝰ. Uel oia parata sunt. i. introitus regni apertꝰ est p fidẽ mee incarnationis: qui ante fuerat clausus. Uel oia parata sunt q̃ pertinẽt ad mysteriũ dñice passionis ꝛ nostre resurrectiõis. Uenite ad nuptias nõ pedibꝰ: sz fide ꝛ moribus. Hec ille. (Illi aũt neglexerũt) q̃ iudei ꝑ maiorẽ parte remãserũt obstinati: xp̃o ꝛ eius apl̃is predicãtibus (ꝛ abierunt alij in vineã suã) se occupãdo i terrenis ꝛ corporalibꝰ laboribꝰ (alij ỽo ad negotiationẽ suã) se occupãdo in lucris terrenis. Gre. Qui intẽtus labori terreno: vel mũdi actionibꝰ deditus mysteriũ incarnationis dñice pẽsare ꝛ ꝑm illud venere dissimulat: quasi ad villã et negotiũ pgens venire ad regis nuptias recusat. Hec ille. Uel ꝑm Chrỿ. populares iudeorũ sunt qui abierunt in villã: sed sacerdotes ꝛ ministri rẽpli quos auaritia seꝑauit a fide abierũt ad negotiationẽ suã. Et de oibus istis nõ dicitur q̃ sint malignati sz q̃ venire renuerũt: sed qui odio vel inuidia occiderunt xp̃m aut apl̃os malignati sunt de sua tñ morte dñs tacet: q̃ i pori parabola dixerat. De malignis ergo ỽt Greg. Et plerũq; q̃ est grauiꝰ nõnulli vocati gram nõ solũ respuũt sz ẽt psequunt. Hec ille.

Uñ subdik(Reliqui ꝯo tenuerũt seruos eiº).i.Joãnẽ Stephanũ ⁊ apostolos (et contumelijs) imo etiã flagellis:vt patet Act.iiij.(affectos) prius: postmodũ etiã tãdem(occiderunt)aut oĉs aut quosdã: puta Joãnẽ ⁊ Stephanũ ⁊ Jacobũ maiorẽ ⁊ minorẽ. ¶Jn hac parte habemus hic exẽplũ de patiẽtia ⁊ mia cõditoris q̃ multoties alios ad nuptias.i. ad fidez ⁊ bonos mores reuocat Greg. Ecce peccãdo autori terga in faciẽ dedimº:et tñ vt reuertamur admonemur. Et quos ferire aduersantes potuit: vt reuertamur munerare ꝓmittit. Tãta ergo mia ꝑditoris emolliat duritiã nostri reatº. Hec ille. ¶Quãtũ ad scõm tãgit vindicatio facta p regẽ.cũ dr. (Rex aũt cũ audisset iratº est.)Jra ꝓprie ⁊ formaliter est appetitº sensualis vindicte. Dicit tamẽ.s. Tho.ij.cõtra Gen.c.lxxix.q̃ nola passionũ sic dupl'r sumunt. Uno mõ ꝑ actibº appetitº sensitiui. Alio mõ ꝑ actibus volũtatis. Si igit sumat ira ꝑ appetitu sensitiuo vindicte:sic nõ põt esse in deo: sicut necz sensus. Secº si sumat ꝑ volũtate seu volitione vindicte:sic eñ ira est in deo: vt idẽ dicit.iij. di.xv.q̃ deº vult aliquotũ vindictã. Attribuit ẽt deo ira quantũ ad ipm effectũ:q̃ punit. (Et missis exercitibº suis: perdidit homicidas illos:⁊ ciuitatẽ eoꝝ succẽdit) Hier. Per hos exercitus romanos intelligimº subducibº vespasiano ⁊ tito:q̃ occisis iudee pplis ꝑuaricatricẽ incẽderũt ciuitatem. Hec ille. Et ꝑm Chrys. illi exercitº fuerũt dei: qz dñi est terra ⁊ plenitudo eiº: ⁊ qz ad destruẽdũ hierl'm eos dñs excitauit. Uel ꝑm Greg. isti exercitus sunt angelorũ agmina per quẽ in hoibº exercet iudicia sua. Qui etiã exercitº perdũt homicidas:dũ fidei ꝓsecutores interimũt. Jncendik aũt talium ciuitas:dũ corpus in quo habitarent flãma gehenne ꝓsumit: Qũo aũt fuerint iudei occisi p dictos ꝑncipes ⁊ hierusalẽ ꝓdusta dictũ est alẽ.ẽ. dñica.x.(Tũc ait)rex seruis suis).i. apls aut angelis q̃ ꝑerũt vocationi gẽtiũ ꝑm Origẽ. (Nuptie q̃dẽ).i. nuptiaꝝ prãdiũ (parate sunt:sed q̃ invitati erãt).i. iudei (nõ fuerũt digni:)qz dei iustitiã ignorãtes ⁊ suã statuere volentes:indignos se iudicauerũt eterne vite. Act.xiij. Qz ꝯo iudaicus ppl's repulit euãgelicã doctrinã apli ex mãdato dñi inerũt gẽtibº ꝓdicare. Uñ Act.vbi ẽ. dixit Paulus iudeis induratis. Uobis quidẽ oportebat primũ loqui verbũ dei: sz qm̃ repellitis illud: et indignos vos iudicatis eterne vite:ecce cõuertimur ad gẽtes:sic eñ ꝑceptum nobis deº. Et hocẽ q̃ subdik (Ite ergo ad exitº viarũ).i. ad ppl'm gentilẽ. Hier. Gẽtiliũ nãqz ppl'i nõ erãt in viarietates. Uel aliter ꝑm Greg. Nã vie sũt actiones exitº viarũ sunt defectº i actionibº. Jn exitibus ergo sunt viaꝝ quiin suis actionibº aduersa patiunt. Et tales plerũqz faciliº cõuertunt ad deũ.(⁊ quoscũqz inueneritis)in ppl'o gẽtili ꝑm Hiero. vel quoscũqz arte seu professione ꝑm Chrys. vel in quacunqz aduersitate ꝑm Greg.(vocate ad nuptias).i. ad fidẽ iesu xpi[Et egressi serui eiº].i. apli hierusalem egressi in vias].i. ꝑ vias. Licet eñ serui inuerint ad exitº viaꝝ:tñ inerũt ꝑ vias.i. ꝑ verã fidẽ ⁊ bonos mores[cõgregauerũt oĉs] gẽtiles [quos inuenerũt]volẽtes venire ad fidẽ [bonos ⁊ malos] ¶Sz cõtra qz oĉs gẽtiles erãt mali:qz idolatre: qũo ergo ex eis cõgregauerũt aliquos bonos. Ad hoc videk soluere Hie.q̃ boni dñr quidã eoꝝ ex hoc q̃ erãt inclinati ad bonũ. Greg. Ꝯo dicit q̃ hoc dr habito respectu ad id quod fuerũt gentiles post vocationẽ: qz dato q̃ añ oĉs fuerit mali:tñ post aliqui boni ⁊ aliq̃ mali fuerũt. Possumº aũt dicere q̃ etiã in ipsis gẽtilibº erãt quidã boni deũ colẽtes :q̃ vocati sunt ad fidẽ: vt ꝑz Act.viij. de eunucho cãdacis regine quã baptizauit philippº. [Et iplete sũt nuptie discũbẽtiũ]qz ecclesia ſctã vbiqz terrarũ diffusa est: ⁊ multo plures venerũt ex gẽtibº ẽ ex iudeis. ¶Jn hac parte est documẽtũ q̃ Iz deº sit pius ⁊ misericors expectãdo ad pniam nõ tñ est iniustus:vt iniquitates dereliquat impunitas:sz acrius cõkẽptores sui exterminat per eternã penã gehẽne: aliqñ etiã ꝑ tẽporalẽ. Uñ Gre.ix.moraliũ. Quãdiu superna lõganimitas toleratː extrema iudicij seueritas necat. Hec ille.

¶Quãtũ ad tertiũ tãgit cõdẽnatio eiº q̃ vestibº sordidis in cõtuio nuptiarũ reperit:cũ dr [Jntrauit tũc rex]nõ mutãdo locũ ꝑm Chrys. cũ vbiqz sit:sz exercẽdo iudiciũ. Jntrat ergo ꝯz eũdẽ i die iudicij. Cũ aũt sit duplex iudiciũ: gñale.s. in fine mũdi futurũ: ⁊ ꝑale in morte cuiuslz possumus dicere q̃ dupl'r rex intrat[vt videret discũbentes)xp̃ianos ꝑfectos ad mẽsam euãgelice doctrine et sacramẽtorũ noue legis. Jsta aũt visio est examinatio ⁊ discussio meritoꝝ [Et vidit ibi].i. in xp̃ianitate seu in ecclia militãn:[hoiem nõ vestitũ veste nuptiali] i. charitate ꝑm Gregoː Mãc eñ dñs habuit:vt ad sociãde sibi ecclesie nuptias veniret. Hec ille. Augu. Jntrat ergo ad nuptias sine veste nuptiali:q̃ in ecclesia fidẽ habet: sed charitatẽ nõ hz. Uel qui querit ibi gl'iam nõ spõsi:sed suã. Hec ille. Aug. tñ ꝯ Fau. videk dicere q̃ ista vestis sit gr̃a spũsseti sed redit in idẽ:qz sicut splẽdor consequik necessario solẽ ita amoꝝ charitatis gratiaz spũsseti. Simil'r ꝑer. dicit q̃ ista vestis sunt opa bona: ꝯz redit in idẽ:qz bona opa sunt q̃ ex gr̃a et charitate ꝓcedũt. Jn veste ergo nuptiali est qui est in gr̃a dei ⁊ amat chari tatiue deũ ⁊ ꝓximũ ⁊ sctẽ viuit ⁊ operak: si est adultº. Dr aũt iste fuisse vnº in singulare ꝑm Origẽ. qz oĉs mali sunt vniº ghis:qz sunt mali ⁊ serui diaboli. Uel dicẽdũ q̃ hoc fit vt denotek paucitas eoꝝ q̃ dãnank ex vocatis q̃ venerũt ꝑ verã fidẽ. De hoc vide dñica in.lxx. [Et ait illi. Amice]Amicũ dicit ꝑm Hier. rõne fidei qua vocatº venit Uel ꝑm.s. Tho. qz ipe reũ amauit:sicut ⁊ dñs iudã se tradẽte amicũ appellauit. Uel vt idẽ dr amicũ appellat: imperãdo vt sc amet [qũo hoc itrastː nõ hñs vestẽ nuptialẽ].q.d. Jngratº es qui honorãtẽ nõ honoras ⁊ temerari' qui nuptias meas temerare ⁊ maculare ꝑsumpsisti. Sz cõtra. Si rex nolut ibi esse malos:quare vocauit malos? Ad hoc dicit.s. Tho. q̃ vocauit malos vt essent boni. Jõ iste male fecit intrãdo malº.s. sed fictº ⁊ indispositº accedit ad baptismũ q̃ est ianua q̃ intrak ad fidẽ:sz peius fecit ꝑseuerãdo impenitẽs aut si semel habitã innocẽtie vestẽ cãdidã deposuit ⁊ assumpsit sordidã.i. vitiosam [At ille obmutuit] Hie. in tpe ei illo nõ erit locº impudẽtie nec negãdi facultas:cum oĉs angeli ⁊ mũdus testes sint pctõꝝ. Hec ille. (Tũc rex dicit ministris) i. angelis q̃ diuinã iustitiã exequẽtur in iudicio gñali ⁊ ꝑuato [ligatis manibº] i. oibus potẽtijs ꝑducitis bonoꝝ operũ q̃ bona opa cessabũt post mortẽ ꝑtinz ad mereri premiũ maxime in malis in q̃bus nullo mõ erũt vel esse poterũt:in bris eñ erũt q̃dẽ bone opatiões:sed nõ erũt ꝓprie merita:sz pars ꝑmij (⁊ pedibus).i. in oibº potẽtijs electiuis bonoꝝ effectuũ:q̃ sunt pedes q̃bº ad deũ accedimº:vt pura volũtas ⁊ irascibilis ⁊ cõcupiscibilis. Jꝑ aũt bone affectiones ⁊ volitiões sũt tanqz passus:q̃bº felicitatẽ adire possumº in vita. Sz post mortẽ in malis cessabit ptãs bñ volẽdi:qz erũt in termino:⁊ semꝑ ꝓseuerabũt i desyderio ⁊ mala volũtate cũ q̃ morienꝰ:vt ꝑz iiij.di.iiij.⁊ di.l.(ꝓiciet eũ in tenebras exteriores.)Scõz Gre. tenebre interiores sunt tenebre cordis quas omnis peccator etiam in vita patik. Exteriores vero sunt tenebre damnationis. quelibet Gre gor. non explicet. sunt duplices:scilicet corporales ⁊ spũales:q̃ sũt, ꝓuatio visionis diuine. Uel ꝯz Chr. vtreqz tenebre.s. interiores ⁊ exteriores sũt gehẽnales:sz differt ꝑm plº ⁊ minº. Nã vt dicit ipse: ꝑ hoc designatur differẽtia tormentorũ in pctõꝝ. Sunt eñ prime tenebre exteriores: interiores aũt minores ⁊ nouissimi loci. Hec ille. Est aũt notãdũ q̃ corporales tenebre in inferno nõ sunt ita dense:quin dãnati oculis corpalibº possint aliq̃ videre:ꝯz videbũt q̃dã Iz male ⁊ obscure ⁊ q̃ terrorẽ ⁊ dolorẽ magis ẽ ꝓsolationẽ ingerãt vt ptz p.s. Tho.iij. di.l.⁊.iiij.ꝯ Gen.c.lxxxix.[Jbi erit flet' ⁊ stridor dẽtiũ]. ¶Est aũt notãdũ q̃ motus celi ꝑm doctrinã fidei: quãdoqz cessabit:⁊ cõsequẽter cessabit ois actio que dependet a celesti motu. Est autẽ duplex actio in inferiorib' corporib' Una q̃ est ꝓpria corporis in ꝯtũ corpus est: q̃ egit

trãsmutando materiã p ꝓpriũ motũ. Proprũ eñ est corpis vt motũ moueat trãsmutãdo materiã de calido ad frigidũ ꝛ hmõi. Alia quoꝫ q̃ q̃uenit ei inq̃ꝫ tũ pticipat aliq̃d de natura substãtiarũ separataꝝ: q̃ nõ trãsmutat materiã: sed silitudinẽ suã multiplicat in medio ſm silitudinẽ spũalis intentionis q̃ repit in sensu vt intellectu. Jsto mõ sol illumiat aerem ꝛ color emittit spẽm ꝛ silitudinẽ suã ad speculũ. Utraq; aũt haꝫ actionũ repit i elemẽtis ſtute celi. Uñ si vtraq; ꝑdictarũ actionũ cessaret i celo cessaret ẽt vtraq; i elemẽtis. qz ſo cessabit trñ celi motꝰ: cessabit ẽt motꝰ ois elemẽtorũ ſz nõ alia actio. Uñ post iudiciũ si esset speculũ in aere oppositũ terre: adhuc in eo terra videret. Si aũt sit aliꝯ motꝰ inferiorũ corporũ: q̃ nẽat cãm q̃a celo nõ depẽdeat talis motꝰ stãre celo poterit esse si talis forma i suo corpe inueniat. Cũ g̃ rõnalis aĩa a celo nõ depẽdeat: ſz sit immediate a deo vt ẽt vult phs i lib. de aĩa libꝰ vbi dicit q̃ solꝰ intellectꝰ. i. aĩa itellectiua est ab extrinseco. i. nõ educit de potẽtia materie ab agẽte naturali: se d̃ q̃ motꝰ causati ab illa post resurrectionẽ eẽ poterũt. Jõ erit motꝰ cordis ꝛ motus localis membroꝝ. Hec oĩa sunt scti Tho. ſm ia d̃ po. q. v. Cũ ꝛo ipsemet velit q̃ stãre motu celi cessabit ois corruptio: vt ptz. iij. Ꝫ gẽtiles. ca. vl. ꝛ in multis aliꝯ locis: opz ſm eiꝰ mentẽ dicere: q̃ fletus erit quidem possibilis in dãnatis q̃ntum ad motũ localẽ: puta ꝓstrictionẽ cerebri: ꝛ ꝛctionẽ vel cõturbationẽ faciei nõ aũt q̃ntum ad resolutionẽ lachrymarũ qz illa nõ est sine corruptione. Et sic ipse exꝑsse tenet. iij. di. l. ꝛ iiij. contra gẽtiles. ca. lxxxix. ꝛ quodlibet. vij. ¶ Est aũt ad euidẽtiã ꝑdictorũ sciendũ q̃ aia causat motũ cordis in mente: sed motũ corruptiõis ꝓpriꝯ corpis ꝓueniẽtẽ ab intrinseco causat p qualitates Ꝫias elementorũ: q̃ ipsam aiam cõsequunt ꝛ corpus simul. Ꝫdeo stãte motu celi erit motus cordis possibilis: nõ autẽ ille aliꝰ: qz anima sine celo agẽte põt agere: cũ non sit a celo: nõ autem tales qualitates: qz aliquo modo depẽdent a celo: sicut ꝛ corpus nostrũ. Uel potest melius dici q̃ in tali statu corpus erit totaliter aliter subiectũ ideo nõ poterit suscipere aliquã formã realẽ ꝛ absolutã Ꝫtã dispositionisꝰ corporis ad subesse alie. poterit aũt suscipere intẽtionalẽ: vt sentiẽdo. ꝛ relatiuã vt in motu locali: in quo neq; ꝑdit: neq; acquirit aliq̃ absoluta forma ꝛ firma qõ dico: qz mouens localiter imprimit mobili ipsi ipetũ in motu saltẽ violento, q̃ impetus nõ est forma relatiua: ſz ẽ ens q̃si intẽtionalis ꝛ instabilis. Sed quare in dãnatis erũt ista duo fletus ꝛ stridor? Respon. s. Tho. q̃ ibierit fletus ex tristitia: ꝛ stridor ex ira ꝛ impatiẽtia. Uel ibi erit fletus rõne caloris: ꝛ stridor rõne frigoris. Trãsibũt eñ ab aq̃s ad niuiũ ad calorẽ nimiũ. Job. xxiij. Et intellige q̃ ibi erit stridor q̃ ad motũ localẽ dẽtũ: non aũt quo ad sonũ qz sonus cũ sit p aeris fractionẽ causatꝰ nõ est sine alteratiõe. Poterit trñ ibi eẽ miraculose (Multi aũt sũt vocati) ad nuptias ꝑtes i via (pauci ꝛo electi) ad futuras i ꝑria qz mlti vocati nõ veniũt: ꝛ eorũ q̃ veniũt aliq̃ inueniunt i morte sine veste nuptiali. Utrũ aũt eoꝝ q̃ vocãt ꝛ veniũt mlti eligãt ad gl̃iaz vel pauci vide dñica i Septuage.

℣ Dñica. xxj. post Trinitatem.

℣ Textus euangt. Jo. cap. iiij.

Erat quidã regulus cuiꝰ filius infirmabat caphar naum. Hic cũ audisset qz Ihesus aduenit a iudea in galileã: abijt ad eũ ꝛ rogabat eũ vt descẽderet ꝛ sanaret filiũ eiꝰ. Jncipiebat enim mori. Dixit ergo Ihesus ad eũ. Nisi signa ꝛ ꝑdigia videritis nõ creditis. Dixit ad eũ regulꝰ. Dñe descẽde ꝓius q̃ moriatur filius meꝰ. Dixit ei Ihesus. Uade filiꝰ tuus viuit. Credidit hõ sermoni quẽ dixit ei Ihesus ꝛ ibat. Jam autẽ eo descẽdẽte serui occurrerũt ei: ꝛ nũtiauerunt dicentes: qz filius eiꝰ viueret. Jnterrogabat ergo horaz ab eis in qua melius habuerat. Et dixerunt ei. Quia heri hora septima reliqt eũ febris. Cognouit ergo pf qz illa hora erat in q̃ dixit illi Ihesus filiꝰ tuus viuit. Et credidit ipse ꝛ domus eius tota.

Erat quidã regulus ꝛc. Joã. iiij. In presenti euangelio tãguntur tria ꝓcta q̃ sunt. Deꝑcatio. Jncrepatio: ꝛ cõuersio.

¶ Quãtũ ad primũ tãgit literaliter deꝑcatio quã dñs regulus fecit. Ad cuius intellectũ opz ꝓcognoscere q̃ saluator noster dũ primo ꝓdicaret in nazareth ciuitate sua cõpatriote eius inuidie zelo ꝛ ira, cõcitati Ꝫ eũ voluerũt eũ ꝓcipitare vt habeẽt. Luc. iiij. Qui ascendit in iudeã ꝛ ibi ipse ꝓdicabat: discipuli vero eius baptizabãt ꝛ plures discipulos faciebãt q̃ Joan. Quod audientes pharisei ex inuidia eũ ꝓsequi ceperunt sicut ſm aliquos Joãnẽ. Mã ipsi ꝑcurauerũt vt dicũt Joãnis carcere ex inuidia vt ptz: qz ôr Matt. xvij. de Joanne Helias iam venit: ꝛ fecerũt i eũ q̃cunq; voluerũt. Uñ xps recedens a iudea venit in galileã: dans locũ inuidie iudaice. Dicit ergo (Erat quidẽ regulꝰ) nõ erat iste quidam paruus rex vt nomẽ sonat: qz sicut ex cronicis ptz roma ni volẽtes infringere superbiam iudeorum priuauerunt eos noie ꝛ dignitate regia: diuiso regno in q̃tuor tetrarchias Scz aliquos ergo vt Chry. recitat fuit officialis imperatoris. Habẽs aliquã dignitatẽ: a qua sic dicebaꝫ. Et vt dicunt fuit idẽ q̃ centurio: de quo dicit. Matt. Sz vt idẽ dicit nõ fuit ille. primo qz ille iesum volentẽ eius domũ ingredi phibuit: iste aũt rogat vt ad domũ suã descẽdat. Scõ qz ille obuiauit xpo descẽdẽti de monte in capharnaũ: iste ꝛo i chana galilee. Tertio qz illius seruꝰ ꝛ huiꝰ filiꝰ infirmabaꝫ. Addit aũt. s. Tho. quartũ: qz seruus cẽturionis erat paraliticꝰ filiꝰ aũt reguli febricitabat qz ôrifra. Hec hora septima reliquit eum febris. Jste rationes possunt solui dicẽdo q̃ fuit ille dictus centurio a centenario militũ quos sub se habebat ꝛ dictus regulus. i. paruus rex a regendo ciuitatẽ capharnaum: sed alia vice ꝓ seruo: alia ꝓ filio rogauit quis ergo iste fuerit: certũ non est: sed tñ certum est q̃ rex non fuit: ſm Chry. aũt fuit aliquis de gñe regali. descendens. s. ab herode. vel habebat aliquem principatũ: siue centurio siue aliꝰ fuerit ꝛ tunc dicere possumus q̃ fuit vere rex: eo modo quo antiquitus sacra scriptura loquebatur. Reges enim videntur appellati fuisse olim oẽs dñi habentes aliqõ homagiũ: ꝛ talis forte fuit iste vtpote si ei romani aliquã ciuitatẽ tradidissent. s. Tho. aũt dicit q̃ tribus modis sumitur regulus. primo ꝓ eo qui ẽst paruo regno. Et sc̃o aliquis de stirpe regia. Et tertio aliqs officialis regis. Et primo mõ nõ sumit hic ſm illud. Jo. xix. Nõ habemus regem nisi cesarẽ: nec sc̃o ꝛ tertio. Fuit igit q̃dam de familia herodis tetrarche: siue officialis: siue nũtius imperatoris. Hec ille. Utrũ aũt gẽtilis fuerit vel iudeus cũ sint varie ſnie nulla est certa (cuiꝰ filiꝰ infirmabaꝫ capharnaũ). i. in ciuitate q̃ erat metropolis i ꝓuincia galilee. Jste ſm Theo. fuit phs q̃ xps aquã mutauit in vinũ: ideo cõcepit fidem de eo: q̃ si assuisset potuisset suũ filiũ liberare. ideo sequit. [Hic cũ audisset q̃ Iesus aduenit a iudea i galileã] fugiẽs phariseorũ stimulos [abiit ad eũ ꝛ rogabat vt descẽderet] a chana i capharnaũ [ꝛ sanaret filium eius]: qz. s. ſm Aug. nõ credebat q̃ absens xps posset conferre sanitatem.

¶ Allegorice ſm Orig. iste duplex aduẽtus dñi i galileã vnꝰ ad letificandũ ꝓuincias ex vini suauitate: aliud ad sanãdũ reguli filiũ pene mortuũ: significat primũ aduentũ xpi i mũdũ ad redimẽdũ et sc̃ũm in fine mũdi ad cõuertẽdũ filiũ reguli. i. ꝓplz iudaicũ filiũ abrahã q̃ ꝓtinuerat vt saneꝫ ꝓplz ille. Sic ꝛ ô hieremia legit. ij. Wach. vl. q̃ orabat ꝓ ꝓplo dei.

¶ Anagogice aũt ſm eũdẽ ꝑt figurari duo aduẽtꝰ ꝛbi xpi i aiam. Primꝰ q̃dez ex facto vino ꝛbens aĩe gaudiũ spũalis ꝓuiũ. Sc̃o ꝛo ois languoris ac mortis reliqas amputãs. Hec ille. Et intẽdit q̃ ad aiam xps aduenit ꝑ gratiam cõsolando ꝛ per gloriam beatificando.

¶ Moraliter sĩficatur q̃ dicit Theo. Regulus inquit est ois hõ: non soluz qz regi vniuersorũ ꝓpinquus existit ſm

animam:sed qz ꝛ ipse sup oia principatum sumpsit:cuius filius.i.meus febricitat voluptatib⁹ prauis ꝛ desyderiis. Accedit aũt ad iesum ꝛ deꝓcat vt descẽdat.i.vt cũ descensu mie vtaꝫ set parcat pctis prius ꝙ a voluptatũ infirmitate mortificet. Sed dñs dixit vade.i.pfectũ ꝓtinuũ circa bonũ ondas ꝛ tũc filius ei⁹ viuet. Si aũt ambulare cessaueris mortificabitur tibi intellect⁹ circa boni operationem. Hec ille. ¶Quantũ ad scõm ponit increpatio infidelitatis in isto regulo a xpo cũ dr.(Dixit ergo iesus)ad eũ(nisi signa).i.miracla cõia(ꝛ pdigia) i.miracula maiora fm.s.Th. Prodigiũ em̃ iportat quoddã mõstruosum plenũ admiratiõe. Et vt colligit ex.ij.q.clxxviij.ar.j.ad tertiũ ꝛ sup Jo.ꝛ.ij.Thes.ij. miraculũ dr qz sit supra naturã signum: qz diuinã ꝟtutẽ demõstrat: pdigiũ ꝟo vel qz certissime indicat vt dicaꝫ quasi ꝓuo dictũ vl qz aliqđ futurũ ꝓtẽdit: vt dicaꝫ pdigiũ q̃si pcul ondẽs effectuz futurũ. Hec ille. Scito ꝙ puero aliqñ est idẽ qđ certe:aliqñ idẽ qđ pcul sicut ipse dicit i primo ꝙ puidẽtia dr q̃si puero.i. a lõge videtia. Et sumẽdo primo mõ dr pdigiũ inq̃tũ certe indicat pñs. Et sc̃o mõ inq̃tũ pignat futurũ q̃ mõ etiã aliqđ miraculũ excellens vel res mõstruosa dr puerẽtũ aportẽdo. qz.s.aliqđ i posterũ significet(viderit)occulta fide(nõ creditis) Et in his ꝟbis fm Aug. xps arguit istũ modice fidei fuisse aut nullius sed q̃si vellet tẽtare qđ xps posset de sui filĩ sanitate. Aliꝫ tñ vt Greg. dicũt ꝙ credidit xpm posse suũ filiũ sanare. sed in fide dubitauit fm Gre. ex hoc ꝙ nõ credidit ꝙ posse salutẽ abñti tribuere vel fm Chry. qz credidit ꝙ eidẽ post mortẽ nõ posset cõferre sanitatẽ ꝛ vitã. Mihi videt ꝙ text⁹ innuit ꝙ dubitauit i vtro qz dũ dixit:descẽde prius ꝙ moriaꝫ. Imo dicit.s.Tho. ꝙ iste nõ solũ habuit defectũ fidei qz nõ credidit xpm virtutẽ habere diuinã efficaciẽ etiã respectu distantiũ:sz etiã qz fm Chr. dubitabat an filiũ suũ xps sanare potuisset:cui⁹ signũ est: qz nõ adiuit xpm extra terrã suã exi stentẽ:sz ei⁹ expectauit aduẽtũ. ꝛ deide q̃si desperat⁹ adiuit eũ nihil volẽs omittere qđ circa hoc facere posset:sicut desperantes de salute filiorũ etiã medicos impitos nõ negligũt. Si em̃ ꝓ certo rediuisset xpm id potuisse ad eũ extra terrã suã prexisset. Hec ille. Dicamus ergo ꝙ de diuinitate xpi q̃ posset opari circa absentẽ nõ cogitabat ꝛ de ꝟtute suscitãdi mortuũ desperabat: ꝛ de ꝟtute. sanãdi infirmũ fluctuabat: nec credebat ꝓ certo. iõꝙ dr credidisse ꝛ non credidisse. Et sic oẽs doctores ꝓcordãt. Ex his aũt verbis arguit mag. hist. ꝙ inde⁹ iste regul⁹ fuerit. qz indei signa petũt fm aplz. j. ad Cor. j. ꝛ greci sapiaz: sz tñ ista rõ nõ cogit. Nõ em̃ fuit intẽtio apli dicere ꝙ greci credãt ea q̃ sunt fidei pp sapiẽtiã ꝛ nõ ppter signa: imo ẽ totũ oppositũ qz Dion⁹. nõ credidit ppter sapiẽtiã Pauli: sz ppter illuminationẽ ceci: vt pz i ei⁹ hist⁹ria: sz intẽdebat ꝙ greci tanꝙ sapiẽtes delectabant doctrina. ꝛ viris doctis cũ quo stat ꝙ signa peterẽt aliqñ ad cõfirmationẽ fidei. [dicit ad eũ regul⁹] nõ attẽdes ad increpationẽ sz iterato replicãs suã petitionẽ: [Dñe descẽde pri⁹ ꝙ moriaꝫ fili⁹ me⁹] Iste vt q̃busdã visũ ẽ ꝟtuis nõ haberet pfectã fidẽ tñ deuotionẽ habebat ad xpm. vñ ꝛ ꝙmũ audiuit de eo relicto infirmo accessit ad eũ existẽtẽ i alia terra. Jõ xps sil⁹ ꝛ semel voluit nõ solũ eũ exaudire in eo qđ petebat: sz etiã ei⁹ infidelitatẽ fugare. Unde [dixit ei Jesus Uade] Nõ dixit: veniaz sz [fili⁹ tuus viuit].i. viuet seu viuit pfecte. s. poti⁹ sanitate. Sz hic est q̃stio quã monet Greg. s. quare saluator nõ rogatus voluit pson⁹ accedere ad seruũ cẽturionis. ad filiũ aũt reguli rogat⁹ accedere noluit. Uidet em̃ sz Gre. hoc nõ dicat] ꝙ dignior esset regulus [de q̃ tenet cõiter ꝙ aliquẽ ꝓncipatũ haberet] ꝙ cẽturio: qz nihil habebat nisi cẽtũ milites nõ suos: sz sub se: ꝛ etiã dignior est filĩ ꝙ seru⁹ ceteris par ib⁹. Ad hoc dicit Chry. ꝛ. s. Tho. ꝙ centurio firmã ꝛ sanã habebat fidẽ: quã firmare nõ erat necesse iõ xps tñ voluit ei⁹ deuotionẽ patefacere. Iste ꝟo nõ sane credebat ꝛ iõ voluit eũ edificare in fide. vt crederet ꝙ etiã adhũ poterat sanare. Uñ ire noluit. Et põt addi ꝙ dũ xps ostẽdit se absentẽ posse sanare simul etiã ostendit se posse vitã post mortẽ cõferre: qz se deũ ostẽdit cuius solius est operari sue voluntatis imperio: ad ꝓpe ꝛ ad ꝓcul. Gre. aũt sic dicit. Hinc supbia nostra retũdit q̃ in hoibus nõ naturã qua qđ imaginẽ dei facti sumus: sed honores ꝛ diuitias veneramur. Redẽptor aũt noster vt eũ deret qñ q̃ alta sũt hoib⁹: sctis despiciẽda sũt ꝛ q̃ despecta hoib⁹ despiciẽda. nõ sũt sctis ad filiũ regni ire noluit ad seruũ aũt cẽturionis ire parat⁹ fuit. Hec ille. ¶Moraliter q̃libet hõ est regul⁹: qz suorũ actuũ est dñs: sz iste cuius fili⁹ infirmabat capharnaũ. i. in agro pinguedinis ꝛ cõsolationis villa. sicut illi q̃ languent alio ppter corporeas ꝓmoditates ꝛ consolationes. Isti qz vellent nõ esse vitam pter istã sic etiã credũt: aut dubitãt vel saltẽ nõ firmiter credunt: ꝛ dicunt ꝙ si viderent signa ꝛ miracula crederẽt. Sz erat magna stultitia illius qz miracula xpi erãt rõnabiliꝛ ꝛ patẽtia cũ ab hoib⁹ narrarent. sicut ꝛ stulti sunt isti. qz aplo rũ miracla adhuc rõnabiliꝛ nobis patẽt. Uidemus em̃ mundũ ab idololatria ad deũ cõuersum credẽdo alta: ꝛ sperando ardua. Aut ergo ista ꝓuersio est ꝓ miracula facta aut sine miraculis. Si primũ ergo fuerũt ista miracula. si sc̃om: ergo ipsa ꝓuersio fuit maximũ miraculũ: cuz homines idiote sine miraculis cõuerterint mũdũ. Et si dicas ꝙ isto mõ etiã posset mahumet ista quisq̃ arguere: dico ꝙ nõ est verũ. Nã dicit.s. Tho. j. ꝟ. ca. vj. vbi ꝓdictũ argumentũ facit inspectis aplorũ miraculis: nõ vi armorũ: nõ voluptatũ ꝓmissione cũ ꝓprie vite primlo inter psecutorũ tyrannidẽ inumera turba ẽt doctissimorũ homm ad xpianã fidẽ ꝓuocauit. Jn q̃ ꝓdicanꝫ excedẽtia rõnẽ cohibent voluptates: ꝛ mũdus ꝓtẽni docet. Mahumet aũt via Jsa ad ꝓuersionẽ sue gẽtis incessit. Promisit em̃ voluptates ꝛ pmissis institutis ꝓcepta ꝓformia voluptati habens relaxauit: ꝛ nihil docuit nisi qđ facit⁹ q̃libet capiat: imo fabulosa multa doctrine sue inseruit signa nõ adhibuit nisi q̃ ẽt vñt esse militũ latronũve: dicẽs se missum in ꝟtute armoꝝ ꝛ q̃ ois alia fidei ꝓbatio ẽ inanis. Sapiẽtes ꝟo nulli a ꝓncipio ei credidẽrt: sz homines vel poti⁹ bestie rõnales colẽtes eremũ q̃b⁹ alios in suã fidẽ coegit. Sacrã scripturã ꝛ oracula diuina suis legẽda ꝓhibuit: ne falsitatis autor deꝓhẽderet. Hec ois ex.s. Tho. ibidẽ. ¶Quantũ aũt ad tertiũ tãgit cõuersio hui⁹ reguli ab imꝓfecta fide ad pfectã: cũ dr. (Credidit hõ sermoni quẽ dixit ei iesus) Credidit inq̃tũ plus ꝙ prius. vt ex dictis ptz. Credidit em̃ absentẽ sanatũ: sed tñ scõm Chry. nõ credidit integre neq̃ sane: vt patebit. [Et ibat letus ex cõcepta spe in ꝟbo xpi: sed tñ fluctuabat i aio. [Jã aũt eo descẽdẽte] qz capharnaũ ẽ ciuitas in valle sita [serui occurerũt ei] Jn hoc aũt ꝙ seruos habuit. ei⁹ dignitas declarat fm Orig. [Et nũtiauerũt ei dicentes: qz fili⁹ eius viueret] ad ꝓsolã dũ eũ: ꝛ ne cõtigisset eũ supflue defatigare magꝝm. i. xpm. [Jnterrogabat ergo horã ab eis i qua melio⁹ habuerat] Et q̃ fm Chry. pz ꝙ nõ plene credebat qz volebat scire an hoc ꝓcepto xpi vel alia cã ꝓtigisset. [Et dixerũt: qz heri hora septima reliqt eũ febris statim ꝛ pfecte [Cognouit ergo pr̃ ꝙ illa hora erat i q̃ xps dixit ei. Filius tuus viuit. ꝛ credidit ipe ꝛ dom⁹ ei⁹ tota] Beda. Uñ dat intelligi ꝛ i fide grad⁹ ee: sicut i alijs ꝟtutib⁹ qb⁹ ẽ initiũ: incremẽtũ atq⁹ pfectio. Hui⁹ ergo fides initiũ habuit cũ filij salutẽ petijt: incremẽtũ cum credidit sermoni dñi: deinde pfectionez obtinuit nuntiantibus seruis. Hec ille. ¶Moraliter serui reguli sunt act⁹ hois qui ad partẽ sensitiuam q̃ subduntur rationis imperio. Hi annũtiant filiũ. i. animum reguli viuere qñ occurrũt dño suo. i. rõni ꝙ debitã subiectionẽ. Moraliter etiã ista febris q̃ laborat filius reguli. i. alius hois ẽ pctm̃ mortale: qđ agitat hoies ꝓ variationẽ de caloꝛe mundane cupiditatis aũt frigus timoris de aduersitatib⁹. Sunt aũt multe eius spẽs. Prima est febris quotidiana: ꝛ significat gule pctm̃ qđ ꝓtidie insequit. Uel significat pctã venialia. Scda est ephimera dicta ab ephimero pisce: qz eadẽ die nascit ꝛ moritur: ꝛ sigt subitũ ire motũ qui añ solis occasũ finiri dz. Tertia ẽ erratica q̃ nõ accidit certis horis: ꝛ significat inui-

diã q̃ cũ ḡs laudaꝝ accedit cũ vitupaꝝ recedit:ꝛ quoties vl̃ qñcũq; renouanꝝ laudatiões renouanꝝ accessiões. Quarta ẽ tertiana:quã patiunꝝ q̃ post duas pnie ptes.s.cõtritionẽ ꝛ cõfessionẽ nõ volunt tertiã.i.satisfactionẽ explere. Quita est cõtinua q̃ tollit quietẽ ꝛ cibũ ꝛ somnũ:ꝛ ꝑnr cito occidit. Jsta significat auaritiã. Auarus enim nocte ꝛ die peccat:maxime vsurarius ꝛ videꝫ peior Juda q̃ vendidit xp̃m:qz ipe vẽdit xp̃m ꝛ oẽs sctõs: eoꝝ festa in vsuris cõputãdoꝝ. Auarus ẽt nec deſcit nec dormit:nec audet mãducare. Sexta est quartana:ꝛ significat ſupbiã que quatuoꝛ spẽs hꝫ. Septima est ethica q̃ est radicata i mẽbris. Jsta ẽ mortalis omnino:ꝛ significat odiuꝫ:qõ est cum tristitia quadã de alieno bono. Prouer.xvij. Spiritꝰ tristis exiccat ossa.

¶ Dñica.xxij.post trinitatem.

¶ Textus euã. Mat.ca.xviij.

SImile est regnum celoꝝ homini regi qui voluit rationẽ ponere cum seruis suis. Et cum cepisset rationem ponere:oblatus est ei vnus q̃ debebat decẽ milia talenta. Cuꝫ aũt nõ haberet vnde redderet iuſſit eum dominꝰ venundari et vxorẽ eius ꝛ filios ꝛ oia que hẽbat:ꝛ reddi. Procidens aũt seruꝰ ille: rogabat eũ dicens. Patientiam habe in me ꝛ oia reddã tibi. Miſertꝰ autez dñs serui illius:dimiſit eum:et debitum dimiſit ei. Egressus aũt seruus ille:inuenit vnuꝫ de conseruis suis q̃ debebat el centuꝫ denarios. Et tenens suffocabat eum dicens. Redde qõ debes. Et procidẽs conseruus eius rogabat eũ dicens. Patientiaꝫ habe in me:ꝛ oia reddã tibi. Jlle aũt noluit:sed abiit ꝛ miſit eum in carcerẽ donec redderet debitum. Videtes autẽ cõserui ei⁹ q̃ fiebant:contriſtati sunt valde. Et venerunt et narrauerunt dño suo oia q̃ facta fuerent. Tunc vocauit illum dñs suus:ꝛ ait illi. Serue nequã: omne debitum dimiſi tibi:quũ rogaſti me. Nõne ergo oportuit et te miſereri conserui tui:sicut ꝛ ego tui miſertꝰ sũ. Et iratꝰ dñs eiꝰ tradidit eũ tortoribꝰ. q̃adusq; redderet vniuersuꝫ debitũ. Sic ꝛ pr̃ meus celestis faciet vobis si nõ remiſeritis vnuſq̃q; fr̃i suo ỏ cordibꝰ vestris.

SImile est regnũ celoꝝ hoi regi qui voluit rõnem ponere cũ seruis suis). mat.xviij. Jn ꝑsenti euan.tãgunt tria ꝓucta.q̃ sũt miseratio:malignatio:ꝛ castigatio. ¶ Quantũ ad primũ literaliter tangit miseratio magnã dñi aduersus debitorẽ seruũ: q̃ idultias petebat ꝛ relaxationẽ integrã obtinuit. Est aũt aduertẽdũ q̃ dñs hortatꝰ fuerat discipulos suos vt sibi inuicẽ offensas remitterẽt. vt eoꝝ oſationes essent exaudibiles:dicẽs. (Si duo ex vobis consenserint).i.idẽ senserint ꝓ vnanimitatem.ꝛcordiã super terrã de omni re quãcũq; petierint fiet illis a ꝑre meo. Tũc aũt dñs Petrus q̃siuit dicẽs. Dñe quoties peccabit in me frater meꝰ ꝛ dimittã ei: vsq; septies? Et rñdit dñs. Nõ dico tibi vsq; septies.sꝫ vsq; septuagiessepties.i. toties quoties peccabit:ſm sctõs qz ponit ibi numerus determinatus.ꝓ ideterminato. Jlli tñ duo nũeri.s.septuagies et septies duplr coniũgunt. Uno mõ per aggregationẽ: vt vult Aug.i.lxxvij. vicibus. Alio mõ ꝓ multiplicationẽ: vt vult Hier. multiplicãdo.s.vnũ aduerbiũ per aliud.i.q̃dringẽtis ꝛ nonagiita vicibꝰ seu toties in die q̃tes vix posset peccare. Sz ne dñs videret aliq̃ graue nobis iniũrisse in tã frequẽti remiſſiõe ſm Chrys. adiecit parabolã in qua cõparat patiẽtia dei ad humanã. Uel iõ adiecit ſm Hie. vt iuxta cõſuetudinẽ ſyroꝝ maxime palestinoꝝ loquẽs facilius memorie cõmẽdaret qõ dixerat. Dicit ergo (Simile est regnum celoꝝ).i.status ecclesie militantis seu xp̃ianitatis quantũ ad eum qui in ea regnat(hoi regi)ſm Remi.cuꝫ per hoiem regẽ in regno celoꝝ aliq̃s ſuma:pater.vt ibi. Simile ẽ regnũ celoꝝ hoi regi q̃ fecit nuptias filio suo. Aliq̃s filius. hic ꝛterq; põt intelligi:qz sunt vnꝰ deus qui cuncta q̃ creauit regit ꝛ gubernat;q̃ voluit rationem ponere cũ seruis suis.) Scõm.s.Tho.ꝛ Orig. isti serui sũt plati.ſz Remig. aũt possunt esse omnes ꝓles. Exigit aũt deꝰ istã rõnem ſm.s. Tho.q̃ ummittit aliquã tribulationẽ ꝓ pctis cõmissis ſz finis huiꝰ rõciniꝰ qõ in tribulatiõe incipit in iudicio cõsummadẽ. Et vr̃ velle.s. Tho.q̃ tribulatio sit q̃si nuntius vocãs ad rõcinũ faciẽdum coram deo.i.coram eius vicario ¶ qui dupler est.s.cõfessoꝛ ꝛ ꝓpriꝰ animꝰ apud quez domo se accusat. (Et cũ cepisset rõnẽ ponere).i.examinare cõsciam ſm.s.Tho. (oblatꝰ est ei vnꝰ qui debebat decẽ milia talẽta).i.diabolꝰ ꝫ quosdã: vt refert Hier.ſz interp̃tatio est incõpetẽs:qz diabolo nõ dimittunt pctã. Uñ ille seruꝰ dz decẽ milia talẽta:qui est hõ peccãs i deũ ſm Chrys.vel cõmittẽs maiora crimina ſm Hier.vel trãsgrediẽs decẽ legis ꝑceꝓta ſm Aug. Uñ ait de ẏbis dñi. Qz lex in decẽ ꝑceptis cõmẽ datur:illie debebat decẽ milia talẽtoꝝ:ꝓ qõ oia peccata ſignificant:q̃.s.cõ legẽ fuerit. Hec ille. (Cũ aũt nõ haberet vñ redderet) Remigius. Hõ sua volũtate ꝛ ſpõte peccãs suo conatu nullo mõ surgere valet. Et nõ hꝫ vñ reddat:qz nihil i se inuenit ꝓ qõ se a pctis absoluat. Hec ille (Jussit eum dñs venũdari ꝛ vxorẽ eius) Sed quo iure potuit iste rex vxorẽ vẽdere ꝓ debito maritiꝰ Saluator enim vt vr̃ nõ ita loquereꝝ nisi cõsueuissent vendi vxores. Et forte dici posset ꝙ antiquitus viri quasi emebant vxores. vt ꝫ de Jacob qui ꝓ Rachel seruiuit annis septẽ in gelu ꝛ estu: ꝛ ꝑr eas vendebãt maxime qñ nõ erãt ꝓncipales sed q̃si famule empticie. Nũc aũt ꝓpter feminarũ abũdãtiã ꝛ earꝫ fa lidia ꝛ iportunitates habẽdi põpas:iãtri vxores nõ emũt quinimo nec hꝫ evolũ nisi sint onuste auro ꝛ maritis ditiores ꝛ filios ꝛ oia q̃ habebat:ꝛ reddi.hic sun due sanctoꝝ expositiões ꝓma est Remi.ꝛ Aug.ꝛ.s.Tho.ꝙ vxor pctõrus ẽ carna voluptas vel cõcupiscẽtia. Filij vero inde gñati sunt mala opa. Oia aũt alia q̃ habebat sunt dei dona q̃ nõ ꝓ est dñi vsus. Pretiũ aũt quo ista vẽdunt est ipa pena dãnati. Jussit ergo dñs istũ venũdari ſm mẽtẽ istoꝝ sctõrũ cũ iussit vt traderet diabolo:penas ꝓ his oibus ſolutur. ¶ Et nota ꝙ recte iſti sancti penã vocant pr̃iũ:qz ꝑ eã fit equalitas eiꝰ qõ deo ꝓ pctm̃ subtracti ẽ. Qz eñ pctõr subtraxit deo quãtũ in se fuit honorẽ:dũ ꝓ penã auferꝝ ei qõ suũ erat:puta ḡs sensuũ ꝛ potẽtiaꝝ:fit equalitas iustitie vt ꝓz ꝓ.s.Tho.in.xiij. Alia est expositio Hier. talis iussit.i.ꝓmisit iusto iudicio eũ venũdari.i.subdi diabolice ptãt:ipsum ꝛ vxorẽ eius.i. mũdã concupiscẽtiam. et filios.i.opa mala:ꝛ oia q̃ hẽbat ẽt ꝓpria. Possumus aũt addere tertiã fundatã in dictis Chrys.ꝛ.s.Tho.ꝙ in paboliis nõ opꝫ oia scrutari. Mã oia sũt necessario dissimilia. Debemꝰ ergo ꝓncipaliꝫ attẽdere ad id qõ loq̃ns intendit. Jntẽdit autẽ xp̃s ꝙ sicut rex ꝓpalis vult debitũ suũ:ꝛ si subditus nõ hꝫ vñ soluat iuber vt vendant bona eiꝰ Jta deus cũ ei debemꝰ penã ꝓ aliqbꝰ delictis vult ꝙ exoluamꝰ eam in ꝑsenti vel in futuro: nec in hoc est crudelis sꝫ iustus. (Procidens aũt seruꝰ ille) cũ videret se i periculo dãnatiõis (ad pedes eiꝰ:rogabat eũ dicẽs. Patiẽtiã habe in me:ꝛ oia reddam tibi) Remi. Hic ẏbis hũiliatio sanctificatio pctõris ostẽdit:dũ ỏꝛ. pcidẽs. Jn hoc ẏo ꝙ dicit:patiẽtiã habe in me vox exꝑmit pctõris poscẽtis tps viuendi spatiũ corrigendi. Est aũt larga dei benignitas et clementia erga pctõres ꝓuersos:qñ ipe semp est paratus ꝓ baptismũ aut pniaz pctã dimittere. Hec ille. Uñ sequitur (miſertꝰ aut ẽ dñs serui illiꝰ dimiſit eũ:ꝛ debitum dimiſit ei).i.relaxauit pene reatũ Chrys. Uñ aũt diuini amoris ſupabũdãtiam. Petit seruus soliue tps dilationẽ ipse aũt maius eo qõ petijt dedit dimissionem ꝛ concessionẽ totiꝰ mutui. Hec ille. ¶ Moraliter ẽ hic documẽtũ:ꝙ ex quo rõnẽ habemus reddere teneamus bene cõputũ nr̃m ꝛ videamus qualr tractemus ea de quibus habemꝰ reddere rõnem. Quatuoꝛ eñ bona deꝰ nobis ꝓmisit:de quibꝰ conueniẽdi sumus aiam.s. vt eã honoremus sicut imaginẽ dei:coꝛpus vt mundũ ſeruem⁹:ꝛ tpalia vt pau

peribus dispẽsemus: ꝛ tps vt bñ expo-
am⁹. De primo male reddẽt rationẽ
supbi qui bona aie p supbiã pdiderunt.
de scõo luxurioſi: de tertio auari: de ꝗr-
to otioſi. exigẽt ẽt rõ de bonis omiſſis: ꝛ
de malis cõmiſſis. ¶ Quãtũ ad scõm tã
git malignatio ꝛ credulitas quã ꝓseru⁹
exercuit i cõseruũ cũ dr. (Et egreſſus ſer
uus ille) a facie dñi ſui: p relapſum ꝛ re-
cidiuũ i pctõ (inuenit) ſtatim poſt egreſ-
ſum ſm Chrỹ. q⁹ grauí⁹ fuit ꝯ ſi poſt ali
quot dies id egiſſet (vnũ de ꝓſeruis ſuis
q̃ dẽbat ei centũ denarios) Iſte debitor
cẽtũ denariorꝫ ſm Chrỹ. eſt ille q̃ contra
hoiem peccat: ſicut alí⁹ bẽcẽ miliũ talẽto
rũ: ꝛ q̃ ℥ deũ deliquit. Grauiora eñ ſunt
pcta cõmiſſa in deũ ꝛ rõne pſone vt ait
t. rõne ſuſcepti bñficij. Uñ air feciſt enim
nos cẽ ꝛ oia pp nos operat⁹ ẽ. Iam rõ-
nalẽ nobis inſpirauit: filiũ ſuũ miſit: ce-
lum nobis aperuit: ꝛ nos filios ſuos fecit.
Nũq̃d ergo vnaquaq̃ die moreremur
p illo retribuerem⁹ ei aliq̃d dignũ. Nz
quaq̃. Sed hoc rurſum ad nr̃am vtili-
tatẽ ptinet. Nos aũt eꝛrio legiḃ⁹ ei⁹ of-
fendimus. Hec ille. Scõm Remigiũ ve-
ro ꝛ Hier. iſti debitores diſtinguũt ſm
maiora ꝛ minora pcta. Uñ ait Hiero. Si
quis veſtrũ cõmiſerit aduterĩ: homici
dium maiora crimina: decẽ miliũ talen
torũ rogãti debitũ dimittit: ſi ꝛ ipſe di-
mittat minora peccantib⁹. Hec ille. (Et
tenẽs ſuffocabat eũ) Remi. i. acriter inſi-
ſtebat vt vindictã ab eo exigeret. Hec il-
le. Et vt dicit Origi. iõ ſuffocabat: quia
egreſſus erat a dño. ſ. p pctõ. Si eñ nõ
exiſſet nõ ſuffocaſſet. (Et pcidẽs) i. añ vꝫ
oculis cadẽs: p pniam (ſeru⁹ ille roga-
bat eũ dicẽs. Patientiã habe in me ꝛ ola
reddã tibi). i. dimitte mihi offenſam ꝛ ſa
tiſfactiõ p dãno vel iniuria. ¶ Sciendũ
eſt eñ q̃ in peccato ℥ proximũ ſunt duo
offenſa. ſ. ꝛ dãnũ illatũ in reb⁹ vel hono
re vel pſona. Primũ quilibet tenetur di
mittere expeilẽdo de corde ſuo odiũ ꝛ
irã tẽdentẽ in vindictã iniuſtã nõ autẽ
ſcõm. Uñ reſtitutꝫ hõ ad amicitiã nihilo
minus ad emẽdam tenet. ſicut ẽt et de⁹
pctõrem poſt iuſtificationẽ ad purgato-
riũ mittit vt ſoluat emẽdã ſi añ nõ ſolue
rat: q̃ quãtũ in ſe fuit dãnũ intulit ho-
nori diuio. (Ille aũt noluit) offenſam re-
mittere (ſ. abũt): magis exaſperat⁹ ſm
Remi. vt vindictã exigeret (ꝛ miſit eũ in
carcerẽ donec redderet debitũ). i. vindi-
ctã de illo ſumpſit: ſm Remig. Uel qñ
in idẽ redit: ſm. s. Tho. miſit in carcerẽ
i. in tribulationẽ: ꝛ in anguſtiã deduxit
aiam ei⁹. Ex his aũt olꝫ appet q̃ valde neꝯ: ꝛ malus fuerit iſte in facto ſuo.
Primo ex eo q̃ ſtatiz tale q̃d egerit poſt
ſuſceptã miam. Scõo q̃ circa conſeruũ.
i. eiuſdẽ dñi ſeruũ. Tertio q̃ pro centuz
denarijs. Quarto q̃ acriter inſtetit ſuf-
focando. Quito q̃ ille pcidit ꝛ rogauit.
Sexto q̃ totuz debitũ exegit p carceris
tormẽtũ. ¶ Moraliter iſto iniquo: ſeruo
quilibet dz exemplũ ad ſui informatio-
nẽ ſuſcipere q̃o debeam⁹ iugiter red-
dere dño q̃ debemus. Si eñ rõne pctõ-
rũ iſte tñ debuit deo multo maiora nos
debemus ꝓpter pcta cõmiſſa ꝛ refuſce-
pta ab eo bñficia: ita q̃ ſm pñm deo nõ
poſſumus ꝓdigne retribuere. ꝑ. Quid
retribuaz dño p oĩbus que retribuit mi
hi. Uerũ. O ſi cognoſiſſes quam multa
ꝛ quã multis debeas: videres q̃ nihil
eſt q̃ facio. p̃ pio debes xp̃o totam vitã
tuã q̃ ipſe pro tua poſuit ſuã. Scõo exi
gũt ꝑterita pcta futurã vitã tuaz ꝛ fa
cias fructꝫ dignos pnie ꝛ recogites oĝ
annos tuos in amaritudine anime tue.
Quid ſi tertiũ debitorẽ oſtendã qui ve-
dicet ſibi eã? puto q̃ deſyderans gloriã
quam oculus nõ vidit. Nonne ad hanc
emẽdã te totũ ꝛ ẽũq̃ poteris dare opor
tebit. ꝛ cũ ola cõpleueris dices. Nõ ſunt
condigne paſſiones huius tpis ad futu
rã gloriam q̃ reuelabit in nobis. Quar-
to debitori debes q̃ es: a quo totum ha
bes: q̃ te fecit: ꝛ bñfecit: ꝛ tibi cuncta mi
niſtrat. Hec ille. ¶ Quãtũ ad tertiũ tan
gitur ſeruí neꝯ caſtigatio. cũ dr. Uiden
tes aũt cõſeruí eius ꝛc. i. ſancti viri ſiue
eccl̃ia ſm Aug. iſti eñ ſicut gaudent re
bono ita de malo triſtanꝯ. vel ſm Remi.
ſunt angeli qui de talib⁹ triſtanꝯ q̃n-
telligendũ eſt ſane. Cum eñ angeli do-
lentes de pctis ſint boni ꝛ nõ mali ſunt
etiã bti ꝛ p̃ñr nec dolẽt nec dolere ñt. ſz
tñ dicuntur triſtari: q̃ vindictam appe
tũt zelo iuſtitie diuine vel quia effectum

iaciunt triſtari. Uñ ſequit. (Et venerũt)
non corpe ſed aio: ſiue fuerint hoies ſiue
angeli (ꝛ narrauerũt hec dño ſuo) inquã
tum ſui cordis affectiões coꝛã deo pdu
dit: petẽtes vt iuſtitia fiat (Tũc vocauit
eũ dñs ſuus.) Remi. Uocauit quidẽ per
ſuam mortis: ꝛ ab hoc ſeculo migrare
iuſſit. hec ille. Et p̃io exprobat ei mali
tiam cũ ſequitur (Et ait illi. Serue neꝯ)
q̃ non es iuſtus ſeu equus. Scõo dñi-
cũ illatũ dicẽs. (Oẽ debitũ dimiſi tibi:
quia tu rogaſti me) nõ relaxationẽ: ſed di
lationẽ. (Nõne ergo oportuit ꝛ te miſe-
reri cõſerui tui: ſicut ꝛ ego tui miſertus
ſum) ꝛ nihil legit rñdiſſe. q̃ ſm Chrỹ. in
dicio ꝛ poſt hãc vitã oẽ argumẽtũ ex-
cuſatiõis ceſſabit. (Et irat⁹ dñs). i. appe-
tens vindictã ſeu volẽs. Ira eñ proprie
eſt ſenſitiuus appetit⁹ vindicte. ſz lar-
gius ẽt ipſa voluntas vindicte dr ira. et
ita in deo eſt. Quãuis ẽt ſm Remigiuz
dicat de⁹ irat⁹ q̃. facit effectũ irati. i. pu
nit. (Tradidit eũ tortoribꝫ) Remigius.
Tortores aũt dicunt demones: q̃ ſemp
parati ſunt vt perditas alas ſuſcipiant:
vt in pena eterne dãnatiõis torqueant.
Hec ille (quo ad vſq̃ redderet vniuerſũ
debitũ) Sed nũquid reddito debito eua
det tortorũ manꝰ? Ad hoc dr q̃ non ſm
Chrỹ. q̃ nũq̃ reddet totũ. Nã illa cul-
pa p quã q̃s in inferno punit ſemp dura
bit: ꝛ p̃ñr ſemp durabit pena: vt ptz per
s. Tho. iiij. diſ. iiij. q. j. tertio q̃ ſm Remi.
dicẽduz eſt q̃ non exibit aliq̃n: q̃ quouſ
q̃ hic accipiẽ p eterno vñ ſemp ſoluet et
nunq̃ perſoluet. Et redit hoc in idẽ. Sz
nunq̃d pctã q̃ prius huic fuerant dimiſ-
ſa redierunt? Uidet q̃ ſic: q̃ dicit Aug.
de verbis dñi. Dicit deus dimitte et di-
mittet vobis. Si ergo pr̃ior dimiſi: dimit
tite vel poſtea. Nã ſi non dimiſeritis re
uocabo: ꝛ quicq̃d tibi dimiſerã replica-
boribi. Hec ille. Ztez hic dr q̃ iſte ſeruus
coactus eſt reddere vniuerſum debitũ.
ſ. pr̃⁹ dimiſſuz. Ad hoc dr ex doctrina. ſ.
Tho. iij. pte. q. lxxxviij. ꝛ. iiij. diſti. xxij. qõ
pctã dimiſſa redire p ſeqns pctm̃ ẽ neceſ
ſe dicere: q̃ multe ſanctorũ autoritates
hoc ſonãt. Duo aũt ſunt i pctõ. ſ. auerſio
ad bonũ creatũ: puta turpez delectatio-
nẽ: ꝛ auerſio a deo. Ex hac aũt parte ieſt
peccãti ptinatio gr̃e vel miſericordie ꝛ reatꝰ
tuo pene. Clarũ eſt aũt q̃ ſequẽs pctm̃
nõ reiterat primũ quãtũ eſt ex pte cõuer
ſionis q̃: interdũ primũ ꝛ ſeqns ſunt cõ-
traria puta pdigalitas ꝛ auaritia: et ſic
ſimul hõ tẽderet ad acquirẽdũ habituz
auaritie ꝛ habitũ ℥ũ. i. prodigalitatis.
Clarũ etiã eſt q̃ ſeqns reiterat primuz
dimiſſã ex pte auerſiõis? ℥tũ q̃ ẽ denuo
inducere ptinationẽ gratie ꝛ reatũ pene
q̃: iſta duo innenĩunt in oi mortali ꝛ ſic
intelligiẽ illud q̃ offendit in vno factus
eſt oĩm reꝰ: q̃: ſcz iſta duo ſunt effectus
cões oĩm pctõrũ mortaliũ. Sz hic eſt du
biũ: vtrũ reatꝰ pene ꝛ ptinatioꝫ gr̃e reite
renť ꝛ redeãt ꝓpter eandẽ cãm ꝓpter
quã pr̃⁹ inerant. i. ꝓpter pctm̃ dimiſſũ.
Et q̃dã dicũt q̃ ſic: ſz dictũ eoꝝ ſtare nõ
põt q̃ ſm hoc opus hois puta ſequens
pctm̃ irritũ faceret opꝰ dei: puta pr̃iorẽ
remiſſionẽ q̃ ẽ impoſſibile. Alĩ dicũt q̃
deꝰ nõ remittit pctã ei quem ſcit poſtea
peccaturum abſolute: ſz tm̃ ſub ꝓditiõe
ſcz q̃ nõ peccet decetero: ſz ꝛ hoc falſuz
ẽ. Si eñ talib⁹ fit remiſſio ſub cõditione
pẽdẽte i futurũ nõ fit abſolute: ergo ne-
q̃ cã remiſſiõis. i. gr̃a eſt abſolute cã: ꝛ
p̃ñr gr̃a nõ cauſat remiſſionẽ ſufficiẽter:
q̃ eſt hereticũ. Redeunt ergo dimiſſa q̃
ad duo ꝓdicta ſm q̃d tm̃: iquãtũ. ſ. pctm̃
ſeqns ꝓtinet ℥tualr aliq̃ mõ reatũ pr̃i⁹ di
miſſũ. Grauiꝰ eñ ẽ pctm̃ ſeqns: ℥ ſi nul
lum fuiſſet añ dimiſſũ rõne ingratitudis
Multa ad iſtam materiã ptinẽtia ha-
bes vbi. ℣. Sz ex his pz qñ intelligẽdꝫ
ſit iſte paſſus. Iſte eñ ſeruꝰ i nferno nõ
punit ſimpl̃r pro pctis dimiſſis q̃ ad cul
pã ꝛ pene reatũ: ſz ſolũ ſm quid inquã-
tũ illa grauius reddiderũt ſeqns pctm̃.
Sz q̃d ſi alicui recidiuãti: erãt ꝓta pcta
dimiſſa q̃dẽ q̃ ad culpã: nõ aũt q̃ ad totã
penã. q̃: ſcz adhuc tenebat ad penã. vt
ꝛ. intẽſiue ꝛ extẽſiue vt. xx. q̃vocet. a. Nũ-
q̃d iſte recidiuãs ꝛ ſtatim moriẽs ſoluet
ꝛ. i nferno vſq̃ ad. xx. ſolũ. i. tpaliter: vel
ſoluet. ꝛ. eternaliter. vel. a. ſibi oĩno re-
mittit. Solutio. s. Tho. in. iiij. di. xxj. q. j.
ar. ij. q. iij. in corpore. q. ſic dicit. In dam-
natis non põt aliqua culpa dimitti: nec
aliquis reatus tolli cum careant chari-
tate per quã ꝛ culpa purgatur ꝛ reatus

tollit. Et iō culpa venialis in eis semp manebit vel reatus ei⁹. Si etiā antē peccatū mortale veniale dimissum fuisset p̄ tū ad culpā manēte reatu, et ꝓpter hoc eternaliter damnari dē venialibus puniēt. Hecille. Ex quibus ꝓz q̄ fm mētē eius partē pene q̄ erat in mēsa vt.x.z tñ erat tēporalis: recidiuās eternaliter in inferno soluet. Distinctione aūt.x.ū.ij. q.j.ar.ad quintū: quidā dicūt eū scribere opinionem sed isti bene videāt q̄ ibi.s. Tho. ponit duas rōnes quaꝝ prima est sua cōformis p̄dictis. scda vo est aliorū q̄ tenēt q̄ recidiuās soluet.q.l iferno tpaliter tm̄ quā doctor sanctus lz nō teneat: eā tn̄ nō reprobat: qz sustentabilis est z ipse eā ibi sustētat. Nec te moueat q̄ ibi ponit dissimilitudinē inter.a.z penam venialis: qz loquit de veniali non remisso quo ad culpā. Et primū loquit ex opinione eoꝝ quos ibi allegat. (Sic z pater me⁹ celestis faciet vobis: nisi remiseritis vnusquisq; fratri suo de cordib⁹ vestris).i.non solum apparenter: sed et cordialiter. Hieron⁹. Ideo dominus addidit: de cordibus vestris. vt omnē simulationem fictę pacis auferret. Hec ille.

¶ Moraliter q̄libet nostrū debet exēplo huius serui facilis esse ad venīā largiendū qz z ob hoc saluator parabolā dixit. Orige. Ualt docere nos dñs faciles esse ad indulgendum eis q̄ non nocuerūt nobis maxime si satisfacientes deprecentur veniam sibi dari. Hec ille.

¶ Dñica.xxiij. post Trinitatem.

¶ Textus euang. Mat.c.xxij.

TUNC pharisei cōsiliū inierunt vt caperent Jesum in sermone. Et mittūt ei discipulos suos cū herodianis: dicētes. Magr̄: scim⁹ quia verax es: et viam dei in veritate doces; et non est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personam hoīm. Dic ergo nobis: Quid tibi videtur. Licet censum dari cesari an non? Cognita autez Jesus nequitia eorum: ait. Quid me tentatis hypocrite? Ostendite mihi nūmisma cēsus. Ait illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Jesus. Cuius est imago hec et superscriptio? Dicunt ei. Cesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari; z que sunt dei deo.

TUNC pharisei cōsiliū inierunt ꝛc. Mat.xxij. In p̄senti euangelio tāguntur tria p̄cta q̄ sunt Inuidiosa ꝓsultatio. Insidiosa interrogatio. z Gl̄iosa ꝓsultatio. ¶ Quantū ad primū frāt sciēdū ē q̄ tāgit insidiosa ꝓsultatio phariseoꝝ aduersus xp̄z: cū ōz (Adeū tes) a p̄dicatione xp̄i in qua audierunt parabolā de nuptijs z p̄clusionē z multi sunt vocati. s. iudei z gētiles pauci vo electi: qz iudei fuerūt increduli. z forte ista egre tulerūt (pharisei).i.q̄dā religiosi: dicti a phares q̄ ē diuisio: qz a reliquo populo in habitu z quersatiōe erāt distincti. Isti fuerunt magni xp̄i emulatores: qz eos p̄dēnabat sua sctā quersationeet aperta p̄dicatiōe. Et etiā qz vt dicit Josephus erāt in magna pp̄li estimatione: cū p̄mū alios pp̄lo apparebat hns opinionē sctitatis q̄ nō esset de sua secta: statiz mordebant inuidia. Uñ p̄secuti sunt Joannē p̄mū vt dictuz est supra: deinde xp̄m. (Cōciliū inierunt). s. cū herodianis fm Chry. qō hinc patet qz post simul cū illis miserūt discipulos suos (vt caperēt iesum in sermone.) Tū qz in facto eū capere vel reprehendere nō poterāt. Tū qz facilius est in vbo q̄ in ope cape. Ex ḃ ꝓz sicut dicit Chry. q̄ affectata malitia aliq̄n q̄dē ꝓfundit: lz nō emēdat q̄ duplici exēplo. pbat. s. aq̄ currētio: cui si obtulerāt vnus aditus: statim alīū reperit. Sic z istorū malitia in vno ꝓfusa viā aliam mollit. z exēplo ignis q̄ crescit ex additione lignoꝝ. Et sic anim⁹ malus q̄to plꝰ audierit veritatē: tanto plꝰ etiā inflāmatur ad malitiaz. (Et mittūt ei discipulos suos cū herodianis dicentes.) Isti herodini fuerunt magnati. fuerunt milites herodis tetrarche. i. filij herodis ascalonite q̄ erat tūc p̄nceps in hierlm fm. s. Tho. cū ista gō fuerit sctā xp̄o feria.iij. añ passionē suā z de herode legitur q̄ venerat ad solennitatē paschalē. Uel fm eundē fuerunt milites herodis ascalonite iā defuncti. Scōm hieron⁹ vero herodes ascalonita sub quo descriptio orbis facta est: fuit a cesare ꝓstitutus rex z exactor tributi in Judea. Fuerunt ergo fm eū isti herodiani. vel milites herodis deputati ad exactionē tributi: vel illi quos pharisei illudendo herodianos appellabāt: eo q̄ cēsum redderent cesari quē herodes exigere ꝓsueuit. Mittūt autem isti discipulos suos fm Chry. tanq̄ minus cognitos. vt nō deprehenderent. z Sēco vt deprehēsi minus erubescerēt. Subdit aūt Chry. dicēs. Discipuli autē illi magistris suis erāt crate minores malitia autez pares. Nam et pulli serpētū statura breuiores sunt: veneno aūt equales. Et catuli lupōrū z si nationē tenere nō possint iā in sanguine gaudent z morsib⁹ lūdunt. Nec ille. Mittunt aūt eos cū herodianis fm gl. vt ignotiores adhuc facilius decipi rent: z deceptū p illos milites caperēt quod per se facere nō audebāt: timētes turbam. ¶ Moraliter in hac parte q̄libet ꝺz sibi sumere exēplū tacēdi: qz pharisei. i. diaboli z diabolici viri diuisi a deo ḡrunt capere iesuz. i. iustū virū in sermone. Si em̄ conati sunt capere xp̄m: multomagis te. Cauendū est aūt multiloquiū primo: qz est occasio peccādi. Prouer.x. In multiloquio nō deerit ptm̄. Scdo: qz est signū stultitie. Eccl.x. Stultus verba multiplicat. Tertio qz est causa displicētie. Eccle.xx. Est odibilis qui procax est ad loquēdū. Quarto: qz est ꝺ ordinationem nature: fm Senocratez q̄ multa loquenti aut: Os vnum z duas aures a natura recepim⁹. q. d. multa audire z pauca loqui deberes.

¶ Quantū ad scōm tangit insidiosa interrogatio. Pro qua aduertenduz est: q̄ teste Piero. cū iudea facta fuit romano imperatori tributaria: magna est in pp̄lo exorta seditio: dicētibus quibusdā q̄ iuste deberēt romanis tributū: qui pro cōi salute z quiete populi militarent. Pharisei vo q̄ sibi iustitiā applaudebāt ecō trario dicentibus: non debere populuz dei qui decimas z primitias et cetera in lege dñi constituta solueret humanis legib⁹ subiacere. Ideo isti pharisei cogitauerūt hāc ꝓponere q̄stionē dño: vt si q̄dē diceret q̄ licet dari tributū cesari: infamarēt eū apud pp̄lm q̄si nō esset zelator p̄ lege et pp̄li dei libertate. Si vo diceret q̄ nō lz: statiz p̄ milites quos forte etiā secum z p̄missis cōduxerāt: z q̄bus hoc displicebat: raperēt illū. Et hoc scōm magis volebant. Et ideo vsi arte rhetorica attribuebāt ei q̄ obtinere volebāt. i. cōstantiā dicēdi fitatē sine aliquo timore cuiusuis p̄sone: vt per hoc ad loquēdū ℈ cesarē moueret. Dicūt ḡ (Magister) Incipiūt a laudib⁹ vt beneuolentiā captēt. Chry. Hec est autē hypocritarū prima simulatio: qz laudāt quos p̄dere volunt. Et ideo in laudē p̄rumpunt: dicētes. (Magister) Magistrū eū vocāt: vt quasi honorat⁹ z laudatus mysteriuz sui cordis simpl'r eis aperiat tanq̄ volens eos hre discipulos. Hec il. (Scimus qz verax es) in vita (z viam dei in veritate doces) quo ad doctrinā (z nō est tibi cura de aliquo. Non em̄ accipis personā hoīm) quo ad iustitiā tuēdam. Et in hoc fm Chry. occulte insinuabāt cesarē z herodē. Sic ergo cōmēdauerūt eū fallaciter de fitate vite z doctrine: z iustitie: z hoc vt ꝓz cesarē loquerēt. Piero. Blāda q̄ppe z fraudulēta interrogatio illud ꝓuocat respōdentē vt magis deū timeat q̄ cesarem hec ille. (Dic ergo nobis) quasi dicerēt. Parati sumus stare dicto tuo quod tamen falsum erat. (Quid tibi videtur. Licet cēsum dari cesari: an nō?) Et hoc dicebāt fm Hier. vt si negative responderet: statim herodiani eū tanq̄ seditionis reum cōtra romanum principem tenerent. Sciebant em̄ vt Chry. ait: hac de causa alios occisos. Si vero respondisset affirmative credebant eum gratiam populi amissurū. Si vero taceret: arguissent euz timidum esse in p̄fessione veritatis.

¶ Moraliter in hac parte q̄libet ḥz documentuz vitādi adulatores et eis aspere rīndendi sicut z xp̄s fecit. Sicut em̄ dicit Aug. sup p̄s. Duo sunt gña p̄secutoruz. scz Uituperātiū z Adulantiū. z plꝰ p̄sequitur lingua adulatoris q̄ manꝰ interfectoris. Sūt em̄ isti sicut ſrpens q̄ dormire z

quiescere.i.pseuerare faciunt in pctis.z sicut apes habētes i ore mel:z aculeū in cauda:qz i absentia vituperāt.Et sicut scorpio q facie blandit z cauda occidit.

¶ Quātū ad tertiū tangit glosa ꝓfutatio:cū dr(Cognita aūt iesu neqtia eorū ait)nō rndendo ꝑm eorū blādos sermones sed ꝑm aspera quā nouerat eoꝝ cōscientiā ꝑm Chrm.(Quid me tētatis hypocrite:)id ē simulatores z deceptores ꝑm Chrm.Dicit ergo eis:hypocrite:vt cōsyderantes eum humanoꝝ cordiū cognitorē:qđ facere cogitabāt:pficere nō auderēt.Uide ergo q pharisei blādiebant vt pderent:sed Jesus cōfundebat vt saluaret.qz vtilior est homini dei ira tus q̄ nō propitius.Hec ille(Ostēdite mihi nūmismā cēsus).i.qđ ꝑ censu dat.Est em sciendū q lingulis annis singula capita dēnoꝝ ꝑm aliquos ꝑ tributo dabāt nūmū argēteū valentē decē nūmos vsuales:ideoꝝ denarius dicebat.Dicit aūt nūmisma idē q nūmus vel scriptura seu ipressio facta in nūmo:quā prio numa pōpilius apud romanos introduxit: a quo z numus vel numisma dicunt.(At illi obtulerūt ei denariū) q erat idē qđ numisma:vel hēbat impssuz numisma:qz nois ꝓncipū erāt inscripta in eo. (Et ait illis.Cuius ē imago hec z supscriptio:) i.nomē circa vel supra imaginē scriptū. Nec interrogat ex ignorātia:cū tāte ēet etatis ꝑm Hiero.vt nomē scire posset imperatoris.sed ex dispē satiōe:vt.s.ex sua rnsione eos puincat.(Dicūt ei:Cesaris) nō Augusti.ꝑm Hiero.sed Tiberij puigni eius:sub quo passus ē dns.Oēs in romani impatores vt idē dicit a prio Caio Cesare q impiū arripuerat cesares appellant.(Tūc ait illis.Reddite ḡ q̄ sunt cesaris cesari:z q̄ sunt dei deo).q.d.ꝑm s.Tho.Uos estis dei:z cesaris:z alia q̄ habētes a deo:vt diuitias naturales:z alia a cesare.s.artificiales.vt numos.Reddite ḡ deo q̄ sunt dei.s.decimas z ꝓmissas: et q fūt cesaris cesari.s.tributū.Uel aliter vos estis sub deo immediate spūales:sed sub cesare tpales.Reddite ergo deo spūale seruitiū:z cesari corpale z tpale.Judei em iurauerāt ei fidelitatē z tributū. Et sic xps saluauit iura dei et cesaris.

Est aūt h ꝓsyderādū q̄tū xps de iustitia curauit:qz milta habuit motiua ad dicēdū Jcesarē:puta qz erat fidelis z alienigena.z ꝓ tale tributū paupes grauabant.z multi ob h retrahi poterāt a solutiōib⁹ decimaꝝ z oblatiōe dei.Habuit ēt motiuū ad dicēdū ꝑ deū q̄ tam cesaris z tyrānoꝝ potētiā.Sz tñ xps iura vtriusq̄ saluauit:nec ꝑ iustitiā voluit aliqđ dicere ꝓpter amorē ꝓpriū aut in fauorem paupeꝝ:aut ꝓtextu diuini cultus aut ꝓpter timorē alicuius tyrānī. ¶ Moraliter ꝑm Origē.Cesar ē corpus.Deus ho est aia.z vtriq̄ qđ suū est oꝝ tribuere.Qui dā vere attēdūt cesari:nihil de hoc curātes.q̄dā cōuerso:iz raro.et vtriq̄ male faciunt.Augu.Sicut obnoxius est corpi corporeā escā non posse pcipere ita piculosum est aie spūales delitias fastidire.

¶ Dñica.xxiiij.post Trinitatem.

¶ Textus euang.Matth.c.ix.

In illo tempore: Loquēte Jesu ad turbas: Ecce pnceps vnus accessit: z adorabat eum: dicens. Dñe: filia mea modo defuncta est:sed veni impone manum tuā sup eam:z viuet. Et surgēs iesus sequebatur eū:z discipuli eius. Et ecce mulier q̄ sanguinis fluxum patiebat duodecim annis accessit retro: z tetigit fimbriā vestimēti eius dicebat em intra se. Si tetigero tñ vestimētum eius salua ero. At iesus cōuersus:z videns eā dixit Confide filia:fides tua te saluā fecit. Et salua facta est mulier ex illa hora. Et cū venisset iesus in domū pncipis z vidisset tibicines et turbā tumultuātem dicebat.Recedite. Non est em mortua puella sed dormit. Et deridebāt eum. Et cum ejecta esset turba intrauit z tenuit manū eius. Et surrexit puella. Et exijt fama hec in vniuersam terram illam.

Loquēte Jesu ad turbas. Ecce pnceps vnus (&c.) Matt.ix. In pñti euāgelio tāgūt tria pūcta q̄ sunt:Depcatio: Satisfactio:z suscitatio. ¶ Quātū ad primū tangit depcatio: quā fecit pnceps synagoge xpo:ꝑ filia sua cū dr(Loquēte iesu ad turbas) Reuera vt ptz ex ꝓcessu xpi loq̄bat directe ad discipulos Joānis in domo Mat.euāgeliste:in qua erat factū quiuiū. z excusabat discipulos si nō ieiunabāt exhte cū eis spōso.i. xpo.Ecclia aūt dicit q̄ loquebat ad turbas.qz reuera multi ibi erant ꝓter eos. qđ patet.quia dū recessit de ista domo q̄ iam ꝓtimebaꝫ a turba: vt dicit Mar cus.z sicetiā turbe audiebāt verba xpi. Cōueniētius aūt dicit ecclia ad turbas q̄ ad discipulos Joānis. nec in ipo statiz exordio euāgelij animꝰ auerteret ab hystoria q̄ in eo narrat:z suspenderetur ad cogitādū quid z quare discipulis Joānis loqueret.(Ecce pnceps vnus)cuius Mar. exprimit nomē qz dicebat Jairus etiā principatum qz erat archisynagogus.i.princeps synagoge Judei nāq̄ cū in tota regione solū i Hierusalē haberēt unplū in quo licite possent sacrificare in alijs ciuitatib⁹ z villis habebāt synagogas:ad qs ꝙueniebant oraturi deum z audituri ẏbum dei:z vt tractarent de re publica. Et ille q̄ erat synagoge:cuius ex auctoritate ppls cōgregabat:dicebat pnceps synagoge.z forte multi erāt rectores in vna synagoga.qđ dicit Mar.q̄ iste fuit de archisynagogis.(Accessit z adorabat eum)adoratione dulie.i.reuerebatur.z vt Mar.dicit q̄ procidit ad pedes eius(dicēs. Dñe filia mea) vnica vt dicit Lu.(mō defuncta ē) Cōtra:qz ex Mar.vñt q̄ dixit eā fuisse i extremis.z Lu.viij. q̄ moriebaꝫ. Ad h soluit Augu.de cōsen. euā.q̄ Jair⁹ dixit id qđ dicūt Lu.z mar cus:scz q̄ erat in extremis qñ eā reliqt: sed tñ cogitabat id qđ dixit Mat.s.q̄ esset mortua.iō Mat.ad cogitationē z voluntatē alij ad ẏba respexerūt. ¶ Sz ꝑ:qz in via occurrerūt ei serui dicētes.q̄ iā est mortua:z q̄ nō oportebat vexare magīm:ḡ vr q̄ ipse nō habuerit i cogitatione q̄ esset mortua: z q̄ dns eam veniret resuscitare. Ad hoc dicit ipe Aug. q̄ nō legit q̄ ipse ꝓsenserit suis sic nunciātib⁹ vt staret ꝓpter hoc ne conduceret xpm. Itē cōtra:quia audita morte puelle xpe dixit ei. Noli timere:sed tantūmodo crede. Ergo videt q̄ tunc fuerit diffisus et ꝓr ante non intendebat cōducere christum ad suscitandum. Ad hoc dico sustinendo expositionem Augu. q̄ tunc non fuit diffisus:sed fluctuabat ex certitudine mortis quā tūc sciuit sicut añ credidit.Christus aūt dixit:crede nō vt fidem conciperet de resurrectione puelle: sed vt conceptū iam diu solidaret atq̄ pficeret.Alij dicūt q̄ beatus Matt.breuitati studēs:retulit verbo ꝓncipis soluz ab eo loco quo audita morte puelle assecuratus xpo ꝓcepit fidē de suscitatione ei⁹: z dixisse creditur.Ueni ergo z ipone manū tc.Alij vt mag.hist.dicunt q̄ dixit eā mortuā.i.morti ꝓximā. Qđ em pax distat accipit ac si nihil distet.Alij vt Chr. dicūt q̄ per exaggerationē locut⁹ est:aggrauādo miseriā suā:vt mortuā dixerit q̄ erat vicina morti. Forte aūt posset dici q̄ sic dicit.Dñe filia mea ē in extremis quantum ego scio:sed reuera credo q̄ sit mortua: qz vidi q̄ diu viuere nō posset. Et isto mō ola sunt ꝓsona. [Sz veni] psonaliter [z viuet] corpaliter et spūaliter. Jn h tñ q̄ aduentū dñi z tactū manus expostulat:ꝑm Chrm.suam patefacit grossitiem tangēs alter Naaman:qui tactū manus expectabat heliśei. [Et surgēs iesus statim. Jn quo ꝑm Remigi.apparet miranda atq̄ inaudita eius humilitas et mansuetudo [sequebatur eum] ad domum eius [z discipuli eius] imo turba multa ꝑm alios euangelistas. Sensus autem spūalis huius infra patebit.

Quantuz ad scām ponit sanatio mulieris emoroisse facta a xpo existēte in via cū dr. [Et ecce mulier]. Jsta mulier ꝑm Amb.in libro de sapientissimo Salomōe fuit dta Martha. Nā ibi enarrās dñficia xpi ad genus hūanuz: ait. Largū sanguinis fluxū siccauit in martha.demōes expulit de Maria.corpus reduxit xpūs calore ꝓstrixit in Lazaro. Hec ille. [que sanguinis fluxū patiebatur] non o ibus

mulieribꝰ certis tpibꝰ cōem: sed insolitū [duodecim annis] adeo ꝙ Marcꝰ dicit ꝙ in medicos erogauerat oīa sua. i. oēm substātiā suā: vt etiā dicit Luc. Q̄ intelligēdū est de rebꝰ mobilibꝰ si fuit martha: vel accipiē totū ꝑ magna vel maiori pte ꝛ tñ nihil ꝓfecerat: sed in peius se habebat ꝓm Mar. (accessit retro.) Non esn audebat xp̄o parefacere necessitatē suā: ꝓm Chrȳ. q̄ verecūdabat ppt passionē: immūdā se existimās sed retro accessit (ꝛ tetigit simbriā vestimenti eiꝰ) q̄ ꝓm Remi. ex hūilitate indignā se existimabat tāgere pedes dñi aut plenitudinē vestimēti. ¶ Est aūt sciendū ꝙ ppls ex quo xp̄s erat ꝓm carnē nascitur: inter oēs pplos debuit spāli sctitate pollere ꝛ ab oibus distingui. Et circūcisiōe quidē distinguebat in carne: lege ꝭo in modo viuēdi: sed simbriis in vestitu. De his hȳ. Nume. xv. ꝙ ꝑcepit dñs filijs israel vt simbrias ꝑ quatuor angulos haberēt palliorū: cū victis hyacinthinis. i. celestis coloris: ꝓtendēres ꝙ celestē deberēt ꝓ alijs habere ꝙersationē. iuxta illud Phil. iij. Nostra cōuersatio i celis est vnde ibidē Nume. xv. subdit. Ut recordent mādatorū dei ꝛ sint scti dño deo suo. Tale ergo vestē xp̄s tāg̃ indeꝰ portauit (Dicebat em̄ intra se) ex magnitudine fidei. (si tetigero simbriā vestimēti eiꝰ: salua ero) ꝓpter sanctitatē vestiti i. xp̄i. Hic dicūt alij euāgeliste ꝙ confestim vt tetigit xp̄i vestimētū siccatus est fons sanguinis eiꝰ ꝛ ipa sensit se sanatā. Et tūc dixit xp̄s. Quis me tetigit? Negātibus aūt oibus se eū tetigisse dixit Petrus ꝛ alij discipuli. Preceptor turbe te cōprimūt ꝛ affligunt: ꝛ dicis q̄s me tetigit. ista tñ nō interrogabat xp̄s ex ignorātia: sz vt publicaret miraculū ꝛ fides mulieris: ad laudē dei. Unde subiunxit Tetigit me aliq̄s. Mā ꝛ ego noui virtutē seu miraculū de me exisse. Videns autē mulier ꝙ nō latuit: sicut ex verecundia appetierat: tremēs venit ꝛ ꝑcidit ante pedes eiꝰ: ꝛ ob quā cām tetigerit eum indicauit coꝝ omni ꝓplo ꝛ quo mō confestim sonata sit. Ista oīa habent ex Luca ꝙ Marco. Et hoc est q̄ subiungit Mat. (Et Iesus conuersus) ad inquirendū q̄s eū tetigisset (ꝛ videns eā) ventētē ꝛ ꝑcidentē ait se (dixit Confide filia) Sz q̄re iubet cōsidere q̄ iā erat sanata? Ad hoc ōt Rabanus ꝙ in hoc hortat eā dñs ad robur ꝛ ꝙseuerētiā fidei Chrȳ. ꝭo in homil. ōt q̄ hoc ī dicit xp̄s ꝙ erat fœmi idolola hec mulier. (Et salua fct̄a est mulier ex illa hora) q̄ xp̄m tetigerat: vt dicit Marcus ꝛ Lucas. Nō aūt q̄ xp̄s dixit: cōsidere. Est aūt sciēdū ꝓm Eusebiū in historijs. Ecclesiastica ꝙ mulier emorroiſſa postq̄ fuit a sanguis ꝓfluuio liberata in cesarea Philippi vñ fuerat oriūda statuā fecit in curia sua: xp̄m cū simbrijs ꝓpter eā viderat repsentātē. Fecit ꝛ imaginē sui stātē añ imaginē xp̄i genib⁹ flexis ꝛ manib⁹ cācellatis: ꝛ ibidē dicit q̄ sub statua xp̄i herba crescebat: q̄ a ꝓncipio ꝺdē nullius penit⁹ erat valoris. postq̄ ꝭo simbriā vestimēti xp̄i tetigisset: oēm sanabat lāguorē. Sicut aūt testat hie. in historia trepertita. Julian⁹ apostata egreferens gloriā xp̄i amotis ꝑdicta xp̄i imagine ibi suū simulacrum statuit: sed post modum ictu fulminis cōfractū est. Sed si ista mulier fuit Martha q̄o habuit curiā in cesarea Philippi? Ad hoc ꝑ dici ꝙ vt historie tradūt erat valde nobilis ꝛ de sanguine regio. Jō potuit nō solū Bethaniā: sz ꝛ alia loca habere: ꝛ ibi fuisse nata: maxie q̄ fuꝰ pr̄. Theophil⁹ syr⁹ scribit a petro calo clunicēsi habuisse ducatū syrie. q̄ hoc mō veruz credo q̄ fuit syrie gubernator. ¶ Sēsus spūales huius partis vide in fine euāgelij. ¶ Quātū ad tertium tāgitur resuscitatio ꝑdicte puelle. Pro qua aduertēdum est ꝙ vt dicit Chrȳ. xp̄s voluit morā contrahere in via intercurriente curatione emorroiſſe sed multis sermonibus: vt interim puella ꝓfecte moreret: ꝛ cōsequēter omnib⁹ patefieret gloriosa resurrectio. Et sicut alij euāgeliste tradūt xp̄o existēte in via nuntiata est mors puelle ꝛ xp̄s statim confortauit principem dicēs. Noli timere: sed tātū crede ꝛ salua erit. Et cū venisset ad domū nō permisit se sequi vel intrare nisi petrū ꝛ Jacobū ꝛ Joānem ostēdens ꝙ in operib⁹ miraculosis non est ostentatio querēda. Et iz vellet miraculū sciri tamē volebat eū vt populus

populꝰ sciret ꝙ ipse quātū in se erat de hoc nō curabat: nisi ꝓpter honorez dei ꝛ salutē animarū. Jdeo querebat latere ꝛ tamē volebat publicari vtrum q̄ ad edificationē nostrā. Dicit ergo. (Et cū venisset in domū ꝓncipis) ingressus sz cum tribꝰ ꝓdictis ꝛ principe (ꝛ vidisset tibicines) Diuerse em̄ melodie diuersas excitāt passiones. Quedā auda cia vt bellice: quedā deuotionē: vt ecclesiastice: quedā letitiā vt vane: ꝛ quedaz flētū. ꝛ de his dicit Amb. More veteri tibicines ad excitādos in mortuis ferebā tur adhiberi. Hec ille. Tales erant isti (Et turbā tumultuantē). i. flentē ꝛ eiulantē multū vt ōt Marcus (Et dicebat Recedite) de camera ꝛ nō de domo (Nō est em̄ mortua puella) deo vt dicit glo. ꝛ si mortua eēt hoibꝰ (sz dormit) ei q̄ eque faciliter a morte sicut hō a somno excitat: ꝛ ampli⁹ [Et deridebāt eū] Christ⁹ ꝓm Chrȳs. nō increpauit derisionē vt ꝛ ipsa derisio ꝛ tibie ꝛ ola alia demōstrarent verā puelle mortē: quia multoties postq̄ erāt facta miracula: holeonō credebāt [Et cū electa eēt turba] que talia mysteria videre nō merebāt ꝓm hie. eo q̄ resuscitaturū irridebat (intrauit) ea merā (ꝛ tenuit manū eiꝰ) sua sctā manu q̄ erat instrumētū deitatis: ꝛ in qua erat diuina virtꝰ infirmitatū sanatiua (Et surrexit puella) veluti ex somno: cū eadē alia quā ꝓi⁹ habuerat vt dicit Chrȳso. [Exijt fama hec in vniuersam terrā illā] ꝓpter magnitudinē ꝛ nouitatē rei vt dicit glo. ¶ Allegorice in hoc euāgelio sūt sacra mirāda de idololatria ppli gētil⁹: ꝛ post de eiꝰ ꝙuersiōe ꝛ infidelitate synagoge ꝛ tādē deꝙuersiōe synagoge i fine mūdi. Raba. Archisynagogus sigt Moysē: ꝛ ōr Jairꝰ q̄si illūinās vl illuminat⁹: q̄ accepit verba vite dare nobis: ꝙ hoc cūctos illūinat ipe illuminatꝰ a spūsctō. Filia archisynagogi est ipa synagoga: q̄ velut duodecio etatis anno: q̄s ipa pubertatis est: postq̄ spūalē sodole deo gñare debebat: errorꝭ lāguore cōsternata ē. Ad hāc ergo ꝓncipis filiā dñs ꝓperat dei ꝭbū vt saluos faceret filios israel sctā ecclīa ex gētib⁹ ꝙgregata ī interiorꝭ lapsu criminū deperibat: ꝑa

ratā alijs fide ꝓcepit sanitatē. ¶ Notā dū cū archisynagogi filia sit duodēnis: ꝛ mulier ꝥ ab ānis duodeci sanguie fluxerit eo tpe ꝙ hec nata est illa cepit infirmari. Una ei seculi etate ꝛ synagoga ex patriarchis cepit nasci: ꝛ gētiū exteraꝝ nationū idololatrie sanie sedari. nā fluxꝰ sanguinis bifariā pōt itelligi: hoc ē sup idololatrie pollitiōe: ꝛ sup his q̄ carnis ꝛ sanguinis delectatiōe gerunt. Et sic ꝺdiu synagoga viguit laborauit ecclesia: sz illa derelicta salꝰ gētiꝰ facta est. Accedit aūt ꝛ tāgit dñm ecclīa cū ei ꝙ fidē appropinq̄t. Hec ille. Glo. Credidit dixit: tetigit: q̄ his tribꝰ. Fide ꝭbo ꝛ ope ois salꝰ acq̄rit. Hec ille. Raba. Accedit aūt retro siue iuxta hoc ꝙ ipe ait. Si q̄s mihi mistrat me sequat: siue q̄ pñtē dñz i carne nō vidēs pactis iā sacris in carnatiōis illiꝰ ad agnitiōis illiꝰ gr̄am puēit. Unā ꝛ simbriā vestimēti tāgit: q̄ cū xp̄z in carne gētiū ppls nō vidisset: ꝭba icarnatiōis recepit. Uestimētū ei xp̄i ōr mysteriū icarnatiōis eiꝰ: q̄ diuinitas in duta ē simbria vestimēti ꝭba ō icarnatiōe eiꝰ depēdētia. Nō aūt vestē sz simbriā tāgit: q̄ ñ vidit i carne dñz sz fuscepit p apls os icarnatiōis ꝭbū. Btūs q̄ vel extremā partē ꝭbi fide tāgit. Nō aūt in vrbe sed in itinere ꝓpgēte dño sanat. Unā apli dīt: q̄ idignos vos iudicatis eterne vite ecce quertimur ad gētes. Gētilitas āt ex hora dñici aduēt⁹ cepit hȳe salutē. Hec ille. Hilariꝰ. Mystici āt dñs domūs pncipis. i. synagogā igredit cui i cāticis legis hymnꝰ luctuū ꝓsonabat. Hec ille hie. Usq̄ ei hodie iacet i domo pncipis mortua: ꝛ q̄ vident magi ꝛ tibicines sūt carnē lugubre canētes. Turba ꝛ in deoꝝ nō ē turba credētiū sz tumultuātiū. Sz cū itrauerit plenitudo gētiū tūc ois isrl̄ salꝰ fiet. Hec ille. Hilariꝰ. Ut ārarꝰ ex lege credētiū numerꝰ possit itelligi: turba expulsa est quā vtriq̄ saluari dñs optasset. Sz irridēdo dicta gesta q̄ eiꝰ: resurrectiōis nō fuit digna ꝓsortio. Hec ille. Hie. Tenuit āt manū eiꝰ ꝛ surrexit puella: q̄ nisi priꝰ mūdate fuerit manꝰ iudeoꝝ q̄ sanguie plene sūt synagoga eoꝝ mortua nō ꝓsurget. Hec ille Hilariꝰ. Exēte āt fama ī vniuersaz ter

rā illā electiōis sal⁹: donuz xpi atq; opa ꝓdicanť. Hec ille. ¶ Morale ait Raba. Puella in domo mortua est alia mortua in cogitatiōe: dicit aūt q puella dormit: qz q̄ peccāt in pñti. adhuc p pniam resuscitari possunt. Tibicines sunt adulatores q̄ fouēt mortuā. Hec ille Gze. xv. Mora. Foras aūt turba ejcit vt puella suscitet: qz nisi prius a secretioribꝰ cordis expellať secularīū multitudo: curaz: alia q̄ intrinsecꝰ iacet mortua non resurgit. Hec ille. Raba. In domo aūt puella corā paucis arbitris surgit iuuenis extra portā: z Lazarꝰ corā multis: qz publica noxa publico eget remedio: leuis leuiori et secreta potest deleri pnia. Hec ille.

☞ Dominica. xxv. post Trinitatē.

☞ Textus euan. Jo. c. vj.

Cuz subleuasset ocłos Jesus z vidisset qz multitudo maxima venit ad eū dicit ad philippum. Unde emem⁹ panes vt māducēt hi. Hoc aūt dicebat tētās eū. Ipse eniz sciebat q̄d esset facturus. Rndit ei Philippus. Ducētorū denariorū panes nō sufficiunt eis vt vnusquisq; modicū q̄d accipiat. Dicit ei vnus ex discipulis eius Andreas frater simonis Petri. Est puer vnus hic qui habet quinq; panes hordeaceos z duos pisces: sed hec quid sunt inter tātos. Dixit ergo Jesus. Facite homines discūbere. Erat aūt fenū multuz in loco. Discubuerūt ergo viri numero quasi quinq; milia. Accepit ergo Jesus panes: z cum gratias egisset distribuit discūbentibus. Similiter z ex piscib⁹ quātū volebāt. Ut aūt ipleti sunt dixit discipłis suis. Colligite q̄ superauerūt fragmenta ne pereāt. Collegerūt ergo z impleuerūt duodeci cophinos fragmētorū ex q̄nq; panib⁹ hordeaceis q̄ superfuerūt his q̄ māducauerāt. Illi ergo homines cū vidissent qd fecerat signū dicebāt. Qz hic est vere ꝓpheta qui venturꝰ est in mundum.

Ajit Jesus trās mare galilee z. Jo. vj. circa miraculū de panib⁹ in pñti cuā. tāgūtur tria pūcta q̄ sunt Miraculi ꝓparatio: Facti ꝓpetratio z xpi ḡlificatio. ¶ Quātū ad pmū literaliter sciēdum est q bis circa panes xps miraculū fecit. Semel. s. post pēthecostē: vt dicit Mag. hi. qñ ex septē panibus satiauit q̄nq; milia hoiz extra parulos z mulieres vt habet Matt. xv. Et semel ꝓpe pascha vt habeť i pñti euā. Df ergo (Abijt Jesus) recedēs a iudea qz iudei pſequebant eū eo q sabbato lā guidū curasset in ꝓbatica piscina: vt dicit Joā. z ipse eorum furorē cedebat fm Chrȳ. (trās mare galilee.). i. vltra quādā lacū de quo z de cui⁹ noib⁹ habes. s. dñica. xij. Et fm Theo. transit xps de loco ad locū: vt auidiores z solicitiores redat hoies vniuscuiusq; ciuitatis vñ seqūtur (Et sequebaťr eū multitudo magna) que nō erat rusticorū. sz ciuiū. Mat. xiiij. Turbe secute sunt eū pedestres: de ciuitatib⁹. Et hoc ꝓptervenustā xpi faciē z dulcē doctrinā: z ḡiosa miracula: sicut dicit Chrȳ. Quis etiā aliqui sequerentur exinuidia z appetitu detrahēdi. Maior tñ pars ꝓpter doctrinā z miracula sequebatur illū (qz videbāt signa. i. miracula (q̄ faciebat super his q̄ infirmabātur) Sanabat em̄ eos corpore et alia: ita q̄ sicut dicit alchui. z. s. tho. nullū sanauit in corpore: eḋm sanauerit i alia: ad quā sanādā ꝓncipaliť venerat (Subijt ergo in mōtē Jesus) Prio fm Chrȳ. qz erat ibi miraculuz factur⁹. Scdo fm eūdē: vt erudiret nos tumultus declinare. Tertio forte ascēdit: qz erat locꝰ doctrine z cōtēplatiōi cōgruus: iō subdit (Et ibi edebat cū discipulis suis. s. quos docebat fm Chrȳ. [Erat aūt ꝓximū pascha] In isto paschate xps non fuit i hierusalē fm Chrȳ. z Theo. z. s. Tho. Iz de hoc esset legis ꝓceptū z cā est fm eosdē: qz paulatim solvebat legē oñdere volēs q̄ illa legalia festa z sacrificia cessare habebāt aduenīēte veritate: et q̄ ipse

ꝓgi nō subūciebať. Sumebat aūt occasionē huius vt dicūt a iudaica nequitia qui illū volebāt occidere. Qui em̄ habebant capitales inimicitias nō tenebank recedere. Dicit aūt hic Beda. q̄ ex hoc q̄ dicitur accidisse ꝓpe pascha fm Joā. z Mat. dicit q̄ xps audita nece Joā recessit in desertū z ibi hoc miracu fecit colligitur q̄ Joānes ꝓpe vnum pascha fuit occisus. z xps ꝓpe aliud secessit a q̄ inter vtriusq; mortē spatiū fuit vnius anni (dies festus iudeoruz) Addit aūt iudeorū nō qz alienatiōes celebraret pascha sz ꝓpter causas dictas supra feria. ij. post. iiij. dominicaz. xl. Et adō q̄ forte hoc dixit. qz qō Joānes scripsit euāgeliū: iam diu erat q̄ in ecclesia non obseruabāt iudeorū festa: iō hoc addidit vt sciret etiā in lege veteri fuisse pascha celebratū etiā ab his q̄ penthecostē nō viderūt: sed ab idololatria cōuertebātur ad deū. ¶ In hac parte documentū est morale: vt rumores fugere debeamus z tumultus mūdanos quib⁹ inquietať aius: z ascēdere montē cōtēplationis ponēdo finē nostrū in deo qz tūc nō sentiemus mūdi ꝓssuras. Gze. in li. mora. Ille huius mūdi veraciter mala sentit qui eius bona inhianter appetit. Nā cuius mens in altū suspenditur sub ipsa est quicq̄d cōtra ipsam mouet. Hec ille. ¶ Quātū ad fm literaliter tāgit miracli q̄ ꝓpetratio cū dr (Cū subleuasset ergo ocłos iesus (Beda. Oculos em̄ nō erigebat huc atq; illuc: sed pudice sedebat attētus cū discipulis suis. Hec ille. [z vidisset qz multitudo maxima venit ad eū] cū tāta deuotiōe vt obliuiscerent secū deferre cibaria [dixit ad philippum] Est autē sciendū q̄ sicut dicit Mat. xiiij. z Mar. vj. xps videns multitudinē non statim allocutus est Philippū sed sicut dicit Mat. curauit lāguidos eoz: z sicut dicit Mar. docuit eos multa z ptraxit sermonem vsq; ad vesperam. Et tunc dixerūt ei discipuli vt dr Mar. desert⁹ est locus hic z iā in hora ꝓterijt dimitte illos: vt eūtes in ꝓximas villas z vicos emāt sibi cibos q̄s māducēt. Et rndēs ait illis. Date illis vos māducare: z dixerūt ei: eūtes emam⁹ ducēt⁹ denarijs panes z dabim⁹ eis māducare. z tūc ipe dixit ad philippū [Uñ ememus panes vt māducent hi]. i. ex quo pretio emem⁹: cū forte tāta sūma ñ hērēt: vt ex q̄ loco emem⁹: cū forte tot panes nō potuissēt ibi repiri. Nō interrogat aūt ex ignorātia fz Chr. sz vt euidēti⁹ fiat miraculū ex rñsione Philippi. Quē poti⁹ interrogauit fz aliū: qz vt dr Chr. sciebat q̄ discipulos ei⁹ ꝑioꝛi idigebāt doctrina. (Hoc aūt dicebat tentās eū.) Tētare aliq̄n est ad malū ꝓuocare: sic de⁹ neminē tētat: sed est offiū diaboli. Aliq̄n est experimētū sumere de re icognita: z sic de⁹ dr tēta re: nō quasi ipse expiak incognitū sed qz facit alios expiri. sicut Gen. xxij. tētauit Abrā: vt ei⁹ obedīētia alijs manifesta ret. Et sic tētauit Philippū. s. vt ipe suā tarditatē in credēdo agnoscat: fm Alchui. Uel vt hoc ipz alijs oñdat fz The. Uel vt alijs fieret manifest⁹ defect⁹ pecuniarū z panis: nō aūt vt ipse addiscēret q̄d nescieba. (Jpe em̄ sciebat q̄d eēt factur⁹) Sz ꝛre nō interrogauit Judā q̄ hēbat loculos. Ad ꝛ dr q̄ philipp⁹ erat de illa patria oriūd⁹ z forte ēt magis sollicitabat fz alij apłi vt turbā dimitteret ad emēdos cibos (Dicit ei Philip. ducē toꝝ denarioꝝ panes nō sufficiūt eis: vt vnusq̄q; modicū q̄d accipiat). q. d. Neq; pecunia neq; res venales suppetit nobis. Alchui. in q̄ tarditatē suā oñdit. Nā si ꝓfecte de creatore itelligeret: deei⁹ potentie largitate non diffideret. Hec ille. ¶ Sed contra qz beatus Marcus dicit predicta verba fuisse responsa a discipulis. Ad hoc dicit Aug. de cō. euā. dupłr: qz. s. philippus ore ceterorū locutus est. Uel ponit singulare pro plurali: vel ecō uerso. Dicit ei vnus ex discipulis eius. Andreas frater simonis Petri. Est puer vnus hic] qui fm Magistrū hīste. creditur vnus ex discipulis fuisse [qui habet q̄nq; panes hordeaceos z duos pisces] Hic videtur melius dispositus q̄ philippus. Qz enim audiuerat q̄ heliseus ex viginti panibus hordeaceis satiauit cētum homines: vt ait Chrȳso. aliquid cogitauit de multiplicatione horū: fz tñ vt idē ait imꝑfecte credidit: qz cogitauit q̄ de pauciorib⁹ pauciora: de plurib⁹ plu-

ra xps multiplicando faceret.iō subdiſ. (ſed quid ſunt inter tantos:).q.d.Si iſti multiplicēt vt mltiplicauit Heliseꝰ:tñ l. viri ſūt comeſturi.Sed ℣:qz ſm Marcum iſta ℣ba nō fuerūt Andree:ſz diſcipulorꝫ.Ad hoc dicit Aug.de con.euā.q Marcus poſuit plurale p ſingulari(Dicit eis Jeſus.Facite homes diſcūbere).i. ordinate ſedere ad māducandū Alcuinus.Ad lſam homes diſcūbere dicimꝰ ia cēdo comedere more antiquorꝫ.Hec ille Et vt intelligaſ ille locꝰ aptꝰ fuiſſe ſeſſioni.ōz.(Erat autē fenū multū in loco) Theo.i herba viridis. Erat eñ paſcha qō in ꝓmo mēſe veris pficiebaſ.Hec ille [Diſcubuerūt ergo viri.) Theo.ſoliviri numerank ab euāgeliſta qz legalē ꝓſuetudinē ſequebaſ: q a viginti annis ⁊ ſupra ppm numerare docet (nūero quaſi ḋcz milia)expectātes devote qd actuꝰ eēt xps.Et ſicut dicit ℳarc⁹ diſcubuerūt p cōtubernia:qz vt dicit mag.hi. diuerſaꝝ villaꝝ homes diuerſis locis ſedebāt.(Accepit ḡ Jeſ⁹ panes:⁊ cū gras egiſſet diſtribuit diſcūbētibꝰ:ſil'r ⁊ ex piſcib⁹ q̄tū voledāt).ſ.ex piſcib⁹ ⁊ panibus.ex q̄ ptz q fuerūt multiplicati. Sz q̄o fuerūt multiplicati.Ad hoc dicit.s. Tho.i.p.q.xcij.q eodē mō fuerūt multiplicati quo ⁊ corpus.Eue formatū ex coſta viri. Quidā ḡ dicūt q ibi nulla fuit materia addita:ſed tñ periſtēs maiorē accepit quātitatē. Sed ℣:qz hoc fuiſſet p rarefactionē.qō nō eſt cōueniēs:qz rarefactio in talib⁹ multiplicationib⁹ nō appareret.Itē qz lz.s. Tho.nō dicat:illi fuiſſent q̄dem impleti:ſed non ſatiati. Impleti quidē rōne magne quātitatis ſz nō ſatiati rōne modicitatis ſubſtātie: qz vere ibi nō fuiſſet niſi ſubſtātia q̄ntꝫ panū.Ut ergo dicit vbi.ℨ.hoc factū ē alter duorū modorū:qz deꝰ vel addebat periſtēti materie aliā quā nouiter creabat:vel priꝰ creatā quā nouit i panē cōuertebat. Et ſcōm eſt ꝓbabiliꝰ:⁊ videt mēs eſſe Aug.dicētis.Uñ eñ multiplicabat de paucis granis ſegetes:inde in manib⁹ ſuis multiplicauit q̄ntꝫ panes Hec ille.Cōſtat aūt q ſegetes multipli cāt ex ꝓuerſiōe humoris terre.Et idē ōz de Eua.Dicit tñ deꝰ ex q̄ntꝫ panib⁹ ſatiaſſe turbas:qz illa materia q̄ntꝫ panibus addebaſ.⁊ eodē mō Eua de coſta formaſſe.Hec ex.ſ.Tho.Credo aūt illos panes fuiſſe multiplicatos nō ſolū i manib⁹ xpi vt dicit Aug.ſz i manib⁹ aplorꝫ ⁊ ore ⁊ in ſtomacho comedentiū donec fuerūt ſatiati nō eñ ē veroſile q xps vt apli tātā panis quātitatē attrectauerit Et materia q̄ in panē ꝓuertebaſ.credo aerē fuiſſe q̄ panē circūſtabat. ¶Eſt aūt notādū ſm Chry.q xps ſuſcitās mortuos ⁊ faciēs maiora miracula.nō orat vt ſe deū oñdat ⁊ oꝛone nō idigere.hic aūt orat.primo vt oñdat cibuꝫ ſumere volētes debere grās agere deo.Scōor oñdat ſe eē a deo ⁊ nō ℨtium deo.Uñ vt idē dicit qñ multi aſtabāt q̄bus oportabat ſuadere q eſſet amicꝰ dei orabat p ptер ſcōam rōnē dictā ſecꝰ qñ miracula faciebat in occulto.Hinc eſt:lz Chry.nō dicat q etiā i maiorib⁹ aliqñ orauit:vt in ſuſcitatiōe Lazari. ¶In hac pte eſt morale documētū:de q̄ Theo.ait.Addi ſcimus aūt ex miraculo ꝓpetrato nō fieri puſillanimes i coartationib⁹ panis tis.Hec ille. ¶Quātū ad tertiū oñditur glorificatio xpi q̄ gliam ex ipſo facto:et ex teſtimonio turbarū reportanit:cū ōz. (Ut aūt impleti ſunt).i.ſatiati.Ex q̄ ptz q miraculū fuit verū ⁊ nō apparēs(dixit diſcipl'is ſuis.Colligite q̄ ſupauerūt fragmenta.) Nō dicit panes:qz nullus ibi māſit integer.Voluit aūt colligi fragmēta.ꝓio ꝓpter rōnē quā ipſe tāgit: dicēs(ne pereant)ſz ſupple pauperib⁹ miniſtrenk.Scōo vt miraculum p reliq̄as publicaret etiā apud illos q nō interfuerūt.Tertio ꝓpter ſigurā de qua diceꝫ.(Collegerūt ergo ⁊ impleuerunt duodeci cophinos fragmentorū ex q̄ntꝫ panibus hordeaceis.q ſupfuerūt his q māducauerāt)nō a caſu ſz ex diuina ordinatione vt tot eſſent q̄t apli.ſm Chry. vt.ſ.p hoc ſignificaret.ſm Augu.q ea q turbe comedere.i.capere nō valebāt in mētibus pfectorū reconderenk.Uel vt ſignificaret q̄ ſinguli aplorū deferrēt verba xpi ⁊ reliquias doctrine ſue ad eos q ipſum in carne docentē nō viderūt.Sz q̄o ibi habuerunt cophinos:dicitur q erant in aliqua villa vicina:vel delati

erunt vt multitudini venderenk.Uel di non fuerunt cophini:ſz ex reliquijs ſtſ ſublatū eſt quātū duodecim cophini capiunt.Eſt aūt cophinus ſm magiſtrū quid ex iuncis ⁊ palmarū foliis cōtextū:⁊ credo q ſit idē q̄ ſporta.(Illi erant homes)qz ſm Beō.carnales erant et carnaliter intelligebant cū vidiſſent q̄ fecerat ſignū deū eſſe illum neſciētes(dicebant:qz hic eſt vere ꝓpheta) Nec tñ faliuntur:qz vt dicit Alchuinus:ipſe ſe ꝓphetam vocauit.dicens. Nō capit ꝓpheta perire extra hierl'z.Mar.xiij.Fuit tñ ⁊ cū b'onis ꝓphetarū ſz Aug.qz nullꝰ eſt ꝓpheta ſine verbo dei:quod eſt xps Chry.Ex hoc aūt q dicūt(q venturꝰ eſt in mūdū)manifeſtū ē q ꝓphetā quē dā expectabant principalem.Et ideo q̄ dixit.hic eſt vere ꝓpheta:in greco cū adiectione articuli ponit:ad oſtē dendū.ſ.eū eſſe diſcretū ab alijs ꝓphetis.Hec ille. ¶In hac parte aūt eſt documentum q dei opera miremur.de quo Aug.ait.Cōſyderandū eſt q qz deꝰ nō eſt talis ſubſtantia q̄ videri oculis poſſit ⁊ mirabilis eiꝰ:quibꝰ totū mundū regit vniuerſa q̄ creaturā adminiſtrat aſſiduitate viluerūt ſeruauit ſibi quedā q̄ faceret oportuno tpe ꝓter vſitatū curſum oꝛdinēq nature:vt nō maiora ſed inſolita videndo ſtuperent q̄bus quotidiana viluerunt.Maius eñ miraculū eſt gubernatio totiꝰ mūdi q̄ſaturatio q̄ntꝫ mi lium hoim de q̄ntꝫ panib⁹:⁊ tñ hoc nemo mirat.illud mirant homes nō qz maius ſed quia rarum eſt.Hec ille.

¶Allegorice ſm Alchuinū xpsmare galilee.i.ꝓſens ſeculū adūt naſcendo trāſiuit moriendo ⁊ reſurgendo:⁊ ſm Beō. aſcendit in montē.i.in celū p aſcenſionē ⁊ ſequunk eū ſm Alchuinū turbe cōuerſo ad fidem.Iſti ℣o panes q̄ntꝫ fuerunt quinq libri ſm Auguſti.qui fuerunt hordeacei.i.groſſe corticis:ſm eundē:qz in tali lege ſpūalia ſub corporalibus ſacramētis tegebank:vel ſm Beō. qz hordeū eſt iumentorū ⁊ ceruorū pabulum.iudei aūt cerui fuerunt ⁊ iumēta qz carnales.Duo piſces ſm Alchuinū fuerūt doctrina ꝓphetarū ⁊ ꝑſalmiſte.Puer vero q iſta portabat nec manducabat ſm Augu.eſt iudeorū populus ſenſus puerilis.Iſta ſm Aug.lxxxiij.q. fregit xps aplis diſſerendo:⁊ illi turbe: ⁊ ſic totū mūdū ſatiare.Uñ ⁊ ſm Alchuinū qz nō fecit nouos panes ſignificat q non reꝓbauit veterem ſcripturam:ſz aperiendo patefecit.

¶Moraliter.Quinq panes ſunt quos nobis xps exhibet quātū in ſe eſt.et q̄s vult nos māducare vt inde maximā cōſolationē reportemus.ꝓmus eſt penitētialis q ōz panis lachrymarū ⁊ doloris:⁊ cōficit ex petis cōtritis ⁊ cōminutis.Scōs eſt ſacramētalis.i.euchariſtia q ōz panis viuus.Iſte factus eſt i arca vteri virginalis ex tribus farinis.ſcz deitate aia ⁊ corꝓre.⁊ i cruce fuit q̄ntꝫ vulneribus inciſus.⁊ manducaꝫ ſpiritualiter tñ ab oibus iuſtis p meditationem ⁊ ſacramentaliter tñ a pctoꝛibus cōicantibus ⁊ vtroq modo a iuſtis cōicantib⁹.Tertius eſt materialis:quē debemus comedere in ſocietate alioꝝ mediante eleemoſyna.Quartus eſt doctrinalis q̄ eſt cibus anime:ſm illud Mat. iiij. Non in ſolo pane.ſ.materiali vivit homo:ſed ⁊c.⁊ eſt diuina ſcriptura i qua aia p lectionē ⁊ meditationem refici ōz. Quintus eſt celeſtialis q̄ manducaꝫ in regnodeivt pz Lu.xiij.⁊ xxij.dicit.Ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi pater meus regnū vt edatis ⁊ bibatis ſup mēſam meā i regno meo.Iſte panis ē vita deitatis:vel deus vitus ad quē toto corde debemus anhelare:⁊ p panez lachrymarum.⁊ panem ſacramentalem⁊ materialem:⁊ doctrinalem ad illum pgere ꝑſtante xpo Jeſu dño nr̄o:q cū pre ⁊ ſpūſancto deꝰ regnat in eternū.Amē.

¶Finis Tractatus ſecundus.

Uia repleta eſt terra ſcia dñi ſicut aq̄ maris operiētis:vt olim ꝓdixerat Eſa.c.xj.⁊ iā ſide liū mltitudo ex diuini ḋbi frequēti vſu ad aliqua ſubtiliora cōtē plāda pōt aſſurgere:nūc ſup euāgelijs tpalib⁹ feſtiuis volo q̄dā ſubtiliora mo

uere q̄dā ꝓ et iā discutere: sup ferialibus aūt plerūq; mouere tñmō. Ea ē eñ librox copia vt possim⁹ ad alia loca remittere lectorē. Et harū q̄nū q̄dā erūt ꝑ maiori pte theorice: itellectū sci euā gelij cōcernētes. Quedā ꝓ morales ⁊ penitus imptinētes iuxta ea q̄ in volu minis exordio spopondi.

¶ Igitur ꝓnica. j. in aduen. dñi.

¶ Questio. j.

Queritur vtrū si asina humane nature peti demerito a diabolo nō fuisset allegata: dei filiꝰ ꝑ incarnationē venisset eā insidere vel nō. Ad hoc dico q̄ Sco. in. iij. sui ax. di. vij. ly dicat se loq̄ sine p̄iudicio tñ ly q̄ si nō non peccasset: nihilominꝰ filiꝰ dei venisset p carnis assumptionē: nō vt redēptor sed vt glificator. Sz. s. Tho. in. iij. di. j. ly ꝑ babiliter q̄ nō venisset. Iz dicat q̄ alia opinio quā sequit Scotꝰ pōt etiā ꝑbabiliter sustineri. In tertia parte aūr. q. j. ar. iij. dicit q̄ magis assentiendū ē opinioni dicenti q̄ nō venisset: ⁊ eiꝰ ꝓclusio est tenenda. Et ꝑbat rōne vtrobiq; sic. Nā ea q̄ ex sola dei volūtate dependent nobis innotescere nō ꝑt: nisi ꝑ reuelationē factā sctis. Sz i sacra scriptura ⁊ dictis sctorū hec sola incarnatiōis cā assignat redēptio. f. hois a seruitute peti: ita q̄ cessante petō ipa cessasset. In tēdit aūt. f. Tho. arguere sic. Quicūq; in his q̄ sunt fidei asserit: qō ignorat p̄sumptuose asserit: sz q̄ asserūt xp̄m hoie non peccāte fuisse vērum asserūt qō ignorāt Nā cū aliq̄d sciat vel rōne vel reuelatione: isti hoc nō sciūt rōne qz sic nō ꝑt cognosci q̄ solū ex diuina volūtate depēdent quā ignoram⁹: nec reuelatione qz sctī q̄bus facta ē reuelatio eorum q̄ sunt fidei nō dicūt hoc: sz oppositū innuunt. Cōfirmat aūt rō. s. Thom. qz si cessante petō filiꝰ dei fuisset humanatꝰ nullapōt rō redd i nisi ꝓpter uiendo ꝗre non fuit angelicatꝰ uatura angelica assumēdo glificando. ꝓbat etiā vtrobiq; autoritate. Nā Leo in sermone de nativitate dicit. Si hō ad imaginē ⁊ similitudinem dei factus in suo honore mānisset creatoꝛ mūdi creatura nō fieret aut sempiterna ⁊ ēporalitatē subiret: aut equalis deo ꝑ tri dei filius formā serui assumeret. Et Aug. in oratione ad beatā virginē. Ut q̄d inquit nesciū peti ꝑ petōres pares: si deesset q̄ peccasset. Aut q̄d mater fieres saluatoris si multa esset indegentia salutis. Itē idē sup illud Mat. j. Ipe eñ saluū faciet ⁊c. Si hō non peccasset: virgo nō pepisset. Et de ꝑbis dñi exponēs illud Lu. xix. Venit filius hois q̄rere ⁊c. Si hō iquit nō peccasset filiꝰ hois nō venisset: Et gl. j. Tim. j. sup illō. Xp̄s venit in hūc mundū petōres saluos ⁊c. dicit. Nulla causa fuit veniēdi xp̄o dño nisi petōres saluos facere. Tolle morbos: tolle vulnera: ⁊ nulla erit medicine cā. Sed ꝓ determinatū sermonē ⁊ conclusionem omissis argumentis ⁊ que. s. Thoñ. facit ⁊ soluit arguo ꝑ rōnes inq̄ bus fundauit se Scotus ꝓmo sic. Nā ois ordinate volēs prius vult qō est fini ꝓpinquus: puta prius gl̄iam q̄ gratiā: ⁊ prius gloriā magis glorioſi q̄ minus glorioſi. Sed deꝰ ordinate vult. Ergo prius natura eligit ad gloriā nō solū xp̄m sed oēs quos voluit gloriā cōsequi q̄liq̄d p̄uiderit circa petōrem de pena vel culpa. Supple aūt tu q̄ remoto posteriori puta preuisione culpe: stat priꝰ: puta electio anime christi ad gloriam. Solu. in nullo actu diuino immanente cuiusmodi est velle et ꝑscire est ordo nature siue prioritas vel posterioritas si in se consyderetur: quia in eo nō ē distinctio quem requirit ordo prioritatis: nec ait tēdit in obiectum quasi vnū obiectū sit prius scitū aut volitū q̄ aliud: qz sicut in vno actu: ita in vno instanti oia simul scit. ⁊ vult q̄cūq; scit aut vult sed est tñ in eo ex pte obiectorū inq̄tuz scit ⁊ vult vnū obiectū ē priꝰ alio. qz scit omne verū ⁊ vult omne bonū. Est autē verū ⁊ bonū vnā rē esse priorē alia. Et sic intelligit deꝰ ordinate velle: nō qz in sua volitiōe in se vel vt tēdit in obiecta sit ordo: sz qz est ordo in rebus ab eo volitis. Ad argumentū dico q̄ duplex est volans ordinate. Unus. s. i cuiꝰ volitione est ordo vt hō ⁊ angelus q̄ ꝑt diuersas volitiōes successiuas inuicē ordinatas. Alius in cuiꝰ volitione nō ē ordo: sed

in volitis vt deꝰ. De ꝓmo negat minore ⁊ cōcedit maior. de scō autē ecōuerso.

¶ Sed ꝓ solutionē replico. Licet eñ argumētū assumat duo falsa fm mētē arguēntis. s. q̄ in diuinis actibꝰ sit ordo nature in se vel vt tēdit i obiectꝰ: ⁊ q̄ ideꝰ ad priꝰ natura tēdat in hoc obiectū q̄ in illud. tñ saltē ē ibi ordo rōnis ex pte rōcinātis: ⁊ si nō rōcinabilis. Et ꝑ fm priꝰ fm rōnē deꝰ voluit gl̄iam alc xp̄i. q̄ humanā redēptionē. Et ꝑ i illo priori voluit incarnationē p se ⁊ fm se nō ꝓ aliō. Et ꝑ cessantibꝰ aliꝭ fuisset celebrata Sol. Deꝰ vult maius bonū prius rōne q̄ minus: qñ inter ea est ordo ꝓ se: sicut ē inter bonū nature: gr̄e ⁊ gl̄ie. nō aūt hoc est necesse qñ inter ea est ꝓ accidēs: sicut est inter gr̄as aut glorias nullū essentiale ordinē habētes vñ nō opz ꝓcedere deū prius natura vel rōne voluisse gloriā alc xp̄i q̄ humanā redēptionē: imo potuit esse q̄ priꝰ rōne voluerit fm q̄ primū. Scō nullus est ꝑcise p̄destinatꝰ eo q̄ aliꝰ huius sit casurꝰ alio q̄ oporteret aliquē gaudere de casu alteriꝰ ergo multo magis hoc verū est de aia xp̄i. Sz adde tu: q̄ si nō venisset nisi hō peccasset: illa aia fuisset p̄destinata ad illā gloriā ꝑcise: qz alius huius fuit casurus. Sol. Dupliciter intelligit aliq̄s p̄destinari: qz aliꝰ p̄uidet casurꝰ. Primo q̄si p̄uisio casus sit cā p̄destinationis scis: ⁊ hoc ē falsum. Scō qz nūq̄ casurꝰ p̄destinat ad subueniendū casuro: ⁊ sic cōceditur. Nec tū opz illum gaudere ⁊ de alterius casu: sz de bono qō originat ex casu sicut ex causa sine qua nō. sicut nō oporteret deū gaudere de culpa sine qua nō habuerit gloriā quā nō hz in parcēdo ⁊ puniēdo: nec oporteret martyres gaudere de tyrānorū nequitia: sz de sua patiētia. Sz replicat: qz nō videt deꝰ aiam xp̄i ad tā tā gl̄iam ꝓdinasse solū ꝓpter talē redēptionē. Tum qz talis gr̄ia est maius bonū q̄ illa redēptio sine gloria redimēdorū. Tū qz nō est verosimile summum bonū in entibus esse solū ꝓpter minus bonū occasionat ū sicut nec deū prius p̄destinasse. Adā q̄ xp̄m qō tñ seq̄ret. Solo. Ad primū dicit q̄ illā aiam ad illam gloriā fuisse p̄destinatā solū ꝓ redēptione aliarū dupl'r intelligit. Primo quasi talis redēptio sit p̄ncipalis finis eius. Scō quasi sit finis eiusdē: sine quo non fuisset gloria alc xp̄i talis ac tāta qualis ⁊ q̄ta nunc est. Primo modo negatur ⁊ scō mō cōcedit. Uel ōr q̄ talis redēptio non fuit finis gloriæ xp̄i sed eius incarnatione cuius duplex est finis. s. primꝰ i. predicta redēptio: ⁊ remotꝰ. i. pfectio vniuersi vel gr̄ie dei vel ipse deus: q̄ oia sunt finis totalis ⁊ singula finis partialis. Ad scām aūt ōr q̄ nō incōuenit maius bonū occasionari ꝓpter minus bonū tanq̄ ꝓpt finē. primū aut partialē: imo ex pctis elicit deꝰ bona q̄ sine eis nō fuissent. Tertio si p̄destinatio alc xp̄i sic eñ ꝓ redēptione aliarū deꝰ prius vidisset. Adā casurū q̄ xp̄m p̄destinasset qō incōuenit. Et qz illā nō fuit necesse vni cozpori passibili: oēs autoritates q̄ vident sonare q̄ nō venisset sunt glossande: qz nō venisset vt redēptor: nec vt passibilis. Sol. Cōcedo cōsequēs illatū de prioritate rōnis ex parte rōcinātis. Intelligimus eñ primo deū volētē suā bonitatē manifestare in ꝓductione pfecti vniuersi. Scō q̄ in eo voluit esse creaturas rōnales ⁊ intellectuales beatas. Tertio q̄ vidit casum aliquarū p̄destinatarū. Quarto q̄ decreuit eas reparare ꝑ incarnationē filii. Quinto q̄ voluit aiam xp̄i inter oēs p̄stare gr̄a ⁊ gloria ⁊ aliarū gl̄ias ordinare ad gl̄iam xp̄i. Sz prioritate perfectionis ⁊ causalitatis ex parte effectus tpalis est cōuerso. Est tñ sciēdū q̄. s. Tho. in. iij. di. j. q. ij. ar. iij. dicit q̄ aliq̄d puta a ōr finis. b. dupl'r. Primo qz. b. ordinatur ad acquisitionē ⁊ cōseruationē. a. vel qz ex. b. queunt utilitas ipsi a. Et scō qz. b. tendit in. a. sicut in illud cuius similem ⁊ participationē desyderat primo modo rusticus est finis regis: ⁊ sanitas est finis medicine: ⁊ predestinatio nostra p̄destinationis xp̄i sed scō mō est cōuerso: qz nr̄a salus redūdat in gl̄iam xp̄i qō aūt ordinat ad finē primo mō est duplex. f. quoddā non participans diuina bonitate nisi in ordine ad illud cui est vtile: vt ptes i ordine ad totū: ⁊ q̄ eā participat ēt sine illo ordine, sicut ag̃eli sine ordie ad hoiez. pri

mũ nõ est nisi sit ille finis ꝫ sec⁹ de scõo. Hec ibi Modus aũt glossandi autoritates quẽ scor⁹ tradit: ly. s. Tho. i. iij. dicat q̃ ꝓbabilr̃ posset sustineri. tñ eum ꝑsumptuosuz credidit: imo vr̃ q̃ repugnet dictis sctõrum ly nõ scripture. Stante em̃ tali glossa duplex fuit cã xpo dño veniẽdi s. pctõres saluos facere ⁊ humanaz naturã glificare: Sed hoc est cõtra glossam supra inductã q̃ dicit q̃ nulla cã venien di fuit nisi vna. s. pctõres saluos facere. Preterea sup illud Leui. vlti. Ois estimatio sicla sanctuarij ponderabit: dicit glo. Ois diffinitio sctis fiat ponderibus de sctã scriptura veniẽtib⁹. Sed sic est q̃ dicta glo. non venit de sacra scriptura id est in ea nõ habet fundamentũ. ergo per eã nihil bñ diffinit̃ vel determinatur. De his oib⁹ vide si vis. Cap. i. iij. di. j. ¶ Queri ẽt põt vtrũ conueniens fuerit christũ incarnari. De quo vide. s. Tho. vbi. s. Et vtrum cõuenientius fuerit incarnari filium q̃ patrem vel spiritũ sanctum. z. de quo vide Tho. iij. parte. q. iij. articu. viij. ⁊ iij. di. j. q. ij. ar. ij. ⁊ iij.

☞ Dominica secunda in aduẽtu.

☞ Questio secunda.

Queritur vtrum deus possit astra. i. solẽ: lunam ⁊ stellas suo splendore priuare. Ad qõ rñdeo p tres cõclusiones. Pria. Sol nulla sua luce vere priuari potest. Naz impossibile est q̃ stante cã remoueatur effectus qz causa est ad quam de necessitate sequit̃ aliud vt ptz. v. Meta. Sed stante sole stat cã ois sue lucis: qz non hz lucez alienã: siue ab alio participatã: nec ꝓpriam que sit accidẽs. i. cõe: sed hz solum ꝓpriaz que est accidens per se⁊ naturalis ꝓprietas eius. Omne aũt tale accidens cõsequit̃ principia spẽi cui iest: vt risibilitas principia hois: nõz causari a suo subiecto: nõ per actionem sed per naturalẽ sequelã. i. sic q̃ producẽs subiectũ ꝓducit per illud ꝓprias subiecti passiones. ¶ Scõa. Luna priuari põt vere aliqua luce. vt ptz ad sensum: qz priuat̃ ea quã habet a sole vt ꝑz in eclipsi. Non aũt omni: qz ſm. s. Tho. super libro de celo ⁊ mundo cum luce: participata a sole hz propriã: lz debilẽ ⁊ solum in superficie. Et hec cõsequit̃ principia lune sicut in sole dictũ ẽ. ¶ Tertia. Stelle priuari possunt vere aliqua luce: qz ea quã habẽt a sole qui ſm. s. Tho. illuminat oẽs stellas: nõ aũt oi: qz si luna q̃ inter oia corpora stellar est infima adeo vt sit opaca hz aliqualẽ lucem ꝓpriã a fortiori videnk eã habere stelle: vt innuit. s. Tho. veri. q. xij. ar. j. in corpore: dicẽs lumẽ esse in stellis: vt qualitas ⁊ forma permanẽs: in aere vero vt passio. ¶ Sed cõtra premissa: qz q̃dã dicunt solem in passione christi vere priuatũ lumine. Solu. Hoc est falsum ⁊ ꝯtra Dionysiũ i epistola ad Polycarpũ: q̃ dicit se vidisse tũc lunã subitrasse solẽ. Nec hoc mirum si ipse hoc vidit: nõ autẽ illi qui erant in hierl'm qz ipse fuit in egypto vbi raro sunt nubes: tũc aũt fuerunt nubes in iudea ad maiorẽ horrorẽ mortis christi. Scõo. Nã Scotus ⁊ multi alij videnk habere ꝓ maxima: q̃ quecunq; aliqua se habẽt vt pri⁹ ⁊ posteri⁹ realiter distincta: deus potest separare prius a posteriori: quia ab eo non dependet: sed huiusmodi sunt sol ⁊ suus splendor ⁊ luna ⁊ stelle. Solu. Illa maxima est falsissima. Fallit em̃ primo vbi vnũ eorũ est reliquo ratio essendi. Unde non posset deus facere materiã sine forma qua est prior ⁊ a qua realr̃ distinguitur. Et scõo vbi vnũ est effectus ⁊ naturalis sequela alterius: sicut passio subiecti: qz tunc est impossibile agere ad cõseruationẽ subiecti: ⁊ nõ eius qõ necessario est a subiecto. Et hz pri⁹ non dependeat a posteriori: tñ necessario illud causat ⁊ infert ⁊ ipm posteri⁹ a priori sic dependet vt aliqñ nõ sinat ipm sine se esse. ¶ Sed ꝯtra hoc quia nõ magis dependet passio a subiecto: puta calor ab igne q̃ actio a passione vel qualitate puta calefactio a calore. Sed deus põt passionẽ siue qualitatem subiecti separare ab actione: vt ptz in tribus pueris. Ergo ⁊ subiectũ a passione. Sol. Proprietates q̃ sunt cũ motu potest deus a subiecto separare: qz non sunt ꝓprietates nisi supposito motu primi mobilis a quo dependent. ⁊ magis a deo: de quo ꝛ nũero est calefacere respectu ignis: non aũt põt separare q̃ sequunt subiectum per simplicẽ emanationẽ: vt lucere. Hec Petrus. Sed qz etiã stante motu celi ignis aliqñ est absolutus ab actione que est calefactio. ideo melius dici põt q̃ nõ est simile: qz passio est in subiecto: nõ aũt actio in passione: ꝫ trãsit in passum: ⁊ per eius indispositiones potest impediri. Uñ si actio sit immanẽs et naturalis: vt ea qua angelus se intelligit ẽ inseparabilis. Nõ ergo ignis ẽ circa tres pueros absolut⁹ a calefactione quasi aliqd circa ipm factũ sit: sed qz aliq̃ forma impssa est pueris per modũ habit⁹ vel act⁹ q̃ ꝓhibebat eos cõburi: sicut ⁊ ipsi mek corpora gloriosa. Tertio. Nã luna et stelle nõ habẽt lucẽ nisi ab alio: qz sol est fons totius luminis. ⁊ dict⁹ est sic: qz sol⁹ luceat. Ergo ꝑ omni luce ꝓpriari. Sol. Sol lucet sol⁹ luce ꝓpria ⁊ pura nõ mixta cũ alia luce: ⁊ est fons totius luminis influẽtis ad oia luminaria diffundit aliqũ lumẽ p modũ passionis siue accidẽtis nõ ꝓsequẽtis principia speciei: nõ aũt quasi omne lumẽ luminariũ sit hoc mõ ab illo. ¶ Sed cõtra hoc: qz lumẽ qõ stelle habent a sole semper habent: ergo nõ ꝑt illud p modũ passionũ. Sol. Negat̃ consequẽtia. qz q̃ semper illõ habeãt est nõ: qz habeãt vt aliquid pmanẽs ⁊ ꝓseqns earũ naturam: sed qz semp aspiciũt solẽ ⁊ idẽ esset de aere si sol firmaret̃ in vna pte hemispherij. Et forte q̃ hac rõne. s. Tho. dicit in eis esse lumẽ vt formã pmanẽtẽ cuius posset dici: q̃ loquit̃ de luce ꝓpria stellar. Quarto qz nõ vr̃ a quo tũc possint luminaria obscurari si non priuant̃ lumine. Solu. Imo potert̃ obscurari per nubes q̃ ẽt tũc erũt quicqd erũt cũ xpo sit venturus in nube: ⁊ p condẽsationẽ maximã aeris: q̃ aliqñ etiã tanta est vt aer videat corpus humanũ: vt cũ appet angel⁹ vel demõ corpali visiõe: ⁊ p maioris luminis ꝑsentiã. i. corpis xpi ⁊ sanctorũ quorum corpora lucebunt vt sol. ⁊ consequenter christus plus cẽ sol. ¶ Queri ẽt pt vtrũ aduẽtũ ſm xpi ꝓcedere debeãt aliq̃ signa. De quo vide. iij. sentẽ. di. xl viij. q. ſ. ar. iij. Et vtrũ xps indicabit i forma glriosa. de q̃ vide ibi ar. ij.

☞ Dñica. iij. in Aduentu.

☞ Questio. iij.

Queritur vtrum opera. i. miracula xpi ostenderent eũ sic euidẽter esse filiũ dei vt discipuli. Joãnis hoc credere tenerent. Ad hoc au tẽ dico q̃ sic. Miracula xpi fuerũt in triplici differẽtia. Quedã ei fecit xps ad ꝓsolationẽ fidelium vel infidelium cõuersionẽ orãdo ⁊ deprecãdo: sicut suscitauit Lazarũ ꝑmissa oratiõe. Quedã vo fecit ad eandẽ finẽ imperãdo autoritate ꝓpria sicut suscitauit filiuz vidue dicẽs. Adulescẽs tibi dico surge. Quedam vo ẽt fecit in testimoniũ eorũ q̃ dicebat sicut sanabat paralyticũ: ꝑmittens. Ut aũt sciat⁊ qz filius hois hz i terra ptãtẽ ⁊c. Pria igit̃ miracula nullo mõ arguebant ipm esse deũ: nec de hoc faciebãt suppositionẽ i mẽte: qz i nullo differebãt a miraculis alior⁊ sanctorũ q̃ nõ arguebant eos eẽ deos. Scõa vero faciebãt de hoc ꝓbabilẽ fidẽ: qz illi q̃ erãt cũ eo in naui viso q̃ mari ⁊ vẽtis imperasset dixerũt. Qualis est hic qz vẽti ⁊ mare obediunt ei: q̃si dicerent: hic nõ est ꝑcise hõ vt alij. Tertia vo cõuincebãt demões credere qz cũ sciãt totã vtutẽ nature create. scie bãt talia fieri nõ q̃cunq; vtute creata: sed imediate a deo de quo cõstat ei⁊ q̃ non põt reddere testimoniuz falsitati: et ꝑr cõcludebãt vt (ita dicã) illã doctrinam esse verã in cuius testimoniũ illa fiebãt. Homines aũt valde ꝓpocabãt ad fidẽ: qz q̃ demões sciũt. s. ista miracula fuisse a deo homines ꝓbabilr̃ credebãt freq̃nter: ſz nõ cõuincebãt. qz nõ cõstabat euidẽter eis hec esse a deo: qz nõ nouerũt oẽs naturales cãs occultas. Uñ quidã attribuebant ea diabolice: virtuti q̃ diabol⁹ facere nõ poterat. qz in hac re certus erat. Ratiõe tñ multitudinis: pria scõa ⁊ tertia miracula faciebãt ꝓbabilẽ cõiecturã q̃ esset xps de quo erat fama q̃ multa factur⁹ esset miracula: qz ipse fuit tã q̃ fons miraculor⁊: cũ vtus de illo exiret ⁊ sanaret oẽs. Silr̃ etiã pria scõa⁊ tertia ꝓbabãt q̃ erat xps ⁊ silr̃ ꝓbabãt deitatẽ aliq̃ mõ. s. mediate. i. supposito q̃ ipse diceret⁊ ꝑdicaret se esse xpm ⁊ deũ qi cũ deus mẽdacio non faueat predicãs falsam doctrinã miracula facere non põt.

Discipuli igit Joānis qui cū magistro suo opa xp̄i vt credit audiuerūt necnō videra̅t credere nitebant maxie qz p̄dictū fuerat p Esaiā xp̄z facturū talia miracula. Esaye. xxxv. Et sic habes q̄nes multas ynū rn̄siuū corolariū. Sz ꝫ p̄dicta p̄tio. Nā q̄cūq̄ pbabat iesum eē xp̄m pbabat eē filiū dei. qz scpture sacre xp̄o attribuūt deitatē: vt patebit. Sed p̄tia miracula fūt hmōi. qz erat q̄dā ipletio pphetiaꝝ q̄ talia fieda per xp̄m predixerāt: vt pz in expositiōe euan. Solu. Nō ducebā̅t i deitatē xp̄i immediate in quātū talia miracula vt dictū ē: sz mediate inquantū ducebā̅t in xp̄m: et inquantū pphetata de xp̄o vel facta ab eo q̄ se xp̄m asserebat. Sed replicat: qz etiā talia fecit imperando cū dixerit. Lazare veni foras. Solu. Ex quo precesserat oō ad deū illud imperiū intelligebat esse diuine virtutis et nō p̄prie autoritatis. Scōo. Nam q̄ puris hoibus cōuenit nō facit fidē de alicui⁹ deitate. Sed hmōi erāt miracula scōa qz scil viri ex ptāte aliq̄n fecerūt miracla ꝫ gre. Un̄ vtus Bñdict⁹ solo aspectu oculorū soluit rusticū alligatū. Sol. De⁹ p sctōs sic est opatus miracula aliq̄n eis nō ozā tib⁹ (sicut p sacra institificat aiam). i. p virtutē existētē ītrionaliter a deo i vtrisq̄z z derivatā ab eis p̄ intermedia corpa vsq̄ ad materiā in qua terminabat opatio. Sic em̄ ẏba cōsecratiōis cōuertunt panē z vinū in corp⁹ z sanguinez xp̄i: et sic petrus voce Ananiā p̄stramit z Saphirā Act. v. Sz t̄n̄ null⁹ sctūs ita temere locut⁹ est vt in p̄pria p̄sona i p̄m effectū miraculi impauerit licut xp̄s. Nō ei petrus imperauit mortez illi sed eo loquēte ceciderat. Tertio. Nō q̄ intelletū conuincit facit sciam vel intellectuz qz inter habitus intellectus speculatiui isti soli cōuincunt: cū in oibus aliis maneat loc⁹ trepidationi: vt pz in cōiectura z opinione. Sed tertia miracula non faciebā̅t sciam de xp̄i deitate alioq̄ eadē cōclusio fidei futisset scita z credita: cū de ea sit articul⁹ fidei. Sol. Quicūq̄ quinq̄it intellectū facit de cōclusiōe sciētiā in speciali faciēdo q̄ vident rōnes subiecti z p̄dicati z eorū ordo adinuicem vel in ḡnali. i. faciēdo q̄ sciat quidē cōclusio esse vera: sed t̄n̄ ipsa in se non sit visa. Primo mō facit scientiā diffinitio terminoꝝ. Sz scōo mō miracula. Un̄ istā cōclusionez corp⁹ xp̄i est in hostia: in spāt diabol⁹ nō videt: qz non videt aliqua colligationē inter illud subiectū z predicatū resultantē ex rōnibus eorūz: qz nec eā habēt cū illud p̄dicatū nō conueniat illi subiecto ex sua rōne sed ex dei voluntate q̄ diabolū latet. Videt t̄n̄ q̄ nō pōt eē falsa: qz videt z scit clare aliqua miracula facta esse a deo in testimoniū illi⁹ cōclusionis. Vide aūt de ista q̄ne et aliis pertinentibus ad miracula christi sanctum Tho. in. iij. q. xliij. z. q. xlv.

¶ Queri etiā pōt an Joānes fuerit martyr. Ad q̄ dicēdū est ex decisiōe ḡnali. a Tho. de m̄simonio. ij. q. cxxiij. Et vtrū adulatio sit peccatuz mortale. Ad q̄ respondendum est ex. ij. q. cxv. ar. ij.

¶ Feria. iij. post. iij. dominicam aduentus.

¶ Questio. iij.

Queritur vtrū angelus possit sua naturali virtute exhibere se visibilē hoie. Ad hoc ā̅ dico q̄ aliq̄d vī multiplr. s. p se vt hic color in cōcreto: siue hoc coloratū inquantū coloratū: siue inquantū est in esse z genere q̄litatis: et p accidēs vt substātia. Et hoc dupl̄r. s. vt substātia subiecta colori p̄priā q̄litatē: vt lapis z corpus alialis vl̄ plāte. z nō subiecta p̄priā q̄litatē: sed p q̄litatē alicui⁹ ad se ptinētis. Et hoc dupl̄r. s. p q̄litatē sui p̄pij p̄fectibilis z mobilis simul sicut vī vita z alia ialis p colorez alialis cui subijcit alialis corp⁹ perfectū ab ala. z p q̄litatez sui p̄pij mobilis ꝫ nō sui perfectibilis: sicut videm⁹ hoiem vestitū p colorē vestiū q̄s mouet ꝫ non p̄ficiat ala ndo. Angel⁹ igit nō pōt se exhibere visibilē p̄tio mō: qz non est color aut lux corpalis. Nec scōo mō: qz nō est corp⁹. Nec tertio mō: qz nō ē ala aut vita corpis. Sz pōt se exhibere visibilē ꝫto mō: qz pt formare corpus z illud mouere et p illd repsentare suas p̄prietates: puta intellectū formādo illd corp⁹ in forme hois z agilitatē formādo alas et

pueritatē formādo pulcrū. Nā ꝫ Dion. angeli i corpib⁹ assūptis: tales se exhibēt in exteriozib⁹: q̄les sunt ītus. Et b̄ ꝫ. Quicūq̄d em̄ fieri p̄t motu locali i exteriorē corpoꝝ hoc totū angel⁹ naturali vtute pōt: qz p̄tia corpa mouere pōt localr ad motū suū sicut ala mouet corpus p̄priū: vt p̄tz plauga. z p̄rōnē. qz si ala q̄ est spūs iferio mouet ad nutū aliq̄ determinatū corp⁹. s. humanū: spūs supior. i. angel⁹ ad nutū poterit mouere corp⁹ illimitati⁹ z vniuersali⁹: puta oē corp⁹ corruptibile maxie aerē q̄ ē valde mobilis. ꝫ ēt experimēto: qz ꝫ phos per volitatē mouēt celoz p̄r a fortiori ista iferiora. Sz supradicta appitio p̄t fieri motu locali corporis iferioꝝ: maxie aeris: qz p talē motū cōdēsat z figurat: z p naturalia semia decolorat: vt videatur hō. Ex his aūt patēt mkta. Primo p̄clusio p̄ncipalr intēta. Scōo ptz vī hoc habeant efficaciā incātatiōes sanatiue infirmitatū qz. s. diabol⁹ p sciētiā suā scit medicinalia corpoꝝ z p motū localē ea applicat: z hoc visibilr sic vt talia corpa nō videātur talia corpa sed alia puta pani inuoluti aut aliq̄d tale. Hoc aūt diabol⁹ facere pōt triplr. Primo inuoluendo circa talia corpa aerē cōdēsatū. Scōo cāndo in oculis astātiū acrisiā vl̄ aoriſiā: q̄ ē quasi q̄dā cecitas p̄hibēs videre q̄dā sed non oia. Et tertio applicādo illa corpora q̄s nullo intuet. Tertio pz vī est q̄ aliq̄d videtur a q̄ vel igne aut lapide tertio imagines aliōs q̄ ē vel ex eo q̄ diabol⁹ aliq̄ corpa formāt ex aere z obijcit tali q̄ vl̄ corpi terso sicut nos obijcim⁹ faciē specularem vl̄ ex hoc q̄ talia corpa formāt z obijcit sensib⁹ nr̄is: vel ex hoc q̄ i imaginatione formāt tales spēs ac imagines cū tāta impōssiōe vt videant eē res vere mō illo q̄ statim dicēt. Signū aūt q̄ ille imagines sint in sensib⁹ nr̄is. z nō in re: ē q̄s nō vident ab oīb⁹. Quarto vī ē q̄ q̄dā fatue credūt se ludere cū herodiana: cū t̄n̄ sint illecto. qz. s. diabol⁹ mouet spūs corpales in q̄b⁹ fuit p̄hāta sm̄ ar. z deducit eos motū localē ad obijcie̅dū p̄hāte sic eo mō q̄ fit i freneticis. Nec t̄n̄ nego q̄n aliq̄n realr hmōi deferant ad ludum: qz diabol⁹ portare posset turrim nedū ve tulā. ¶ Sed ꝫ p̄dicta arguit̄ p̄tio. Nam obiectū intellect⁹ nr̄i pōt p̄cipi a sensu puta visu. qz si visus nō pōt p̄cipe obiectū alteri⁹ sensus sibi vicini puta sonū: multomin⁹ pōt p̄cipe obiectuz potentie magis distātis puta intellect⁹. Sz angel⁹ est obiectū intellect⁹ qz ē i materialio: ergo nō pōt videri solutio. Ratio p̄bat quod nō pōt videri: octo corpali p̄tio vel scōo vl̄ tio mō. qz q̄ sic videt fūt materialia: nō aūt p̄bat q̄n videat q̄rto mō. Scōo. Nā si dicimur videre angelū. qz videm⁹ corp⁹ ab illo motu pari rōne diceremur videre vaporē: qz videm⁹ terremotū. cātū ab illo. Sol. Nō est sile: qz ad appere motorē in suo mobili nō sufficit movere aliq̄d. Si em̄ videam⁹ aliq̄d corpus motū a diabolo: vt q̄n erq̄runt furta a maleficijs z mouet setatiū aut cribrū: nō pp hoc dicimur videre diabolū aut dicim⁹ diabolū appere. Sed reāliē q̄ tale mobile repsentet p̄prietates motoris sicut vestis p̄prietates seu figurā vestiti: q̄d nō facit terremot⁹ respectu vaporis. Un̄ in corpe formato ab āgelo aliq̄n ōr appere angel⁹ z aliq̄n de⁹. qz. s. illud corp⁹ aliq̄n in deū aliq̄n in āgelū ducit repsentando ei⁹ cōditiōes. Un̄ aug. dicit q̄ q̄n de⁹ apparuit p̄phis factū ē misterio angelico. ꝫ qz corp⁹ illud ducebat in cognitionez dei: tō ōr de⁹ appuisse. Tertio si vī motor in mobili se repītāre: deitas posset videri i ol creatura: qz q̄libet creatura ē a deo mota z deū repītat: cū sit ei similis. So. Dico duo. Primū ē q̄ nō ōr semper motor videri aut appere eo mōquo āgelus i mobili se repītāre. qz nō dicimur videre pr̄ez. Socrat̄ latētē si videam⁹ filiū ei⁹ ab eo actualr motū. Sz tūc q̄n ad se repsentādū ē formatū vt imago: z nō vt vera res talis q̄lis vī: sicut cū aer formatur ad instar q̄ūi corporis. Mō ꝫ q̄libet creatura moueat a deo illū repītet z ad illū repītādū sit facta: non t̄n̄ est sic ad hoc facta quin sit vere illa res quā se esse p̄dicit: sicut lapis est ne lapis. sm̄ ē q̄ sm̄ aug. in vlt. de ciui. dei. Octo dtōrū poterūt videre incorpalia ēt deitatē: sm̄ s. Tho. ſ. q. xij. ar. iij. ad scōm. ſ. eo modo quo vitā viuentis mor⁹ viuendo operatur. Tūc em̄ intellectus erit perspicax z

diuina gr̃a marie refulgebit in corpib⁹ iõq̃ statiz intellect⁹ appr̃hendet deitatẽ vltis corpibus: sicut modo statim appr̃e hendit vitam viuentis: viso motu eius.

¶Queri etiã p̃t circa hoc euãgelĩ vtrũ de⁹ possit facere oẽ p̃bũ. i. oẽ a nobis intelligibile siue nõ iplicãs ꝓtradictionez. Vide. s. q. xxv. art. iij. do. q. s. arti. iij.

℣ Feria. vj. post. iij. dominicam in Aduentu.

℣ Questio. v.

QUerit vtrũ credere deo reuelanti quicq̃ necessario sit meritoriũ. ¶Ad ꝟ aũt dico q̃ ꝑm doctrinaz. s. Tho. vbiq̃ ꝑcipue. xij. q. xviij. a. ij. dist. xl. et ma. q. ij. Aliqs actus humanus ꝑm suaz spẽm vel genus ꝓsyderat⁹ est indifferẽs ad bonũ z malũ moz̃ale: iz habeat naturalẽ bonitatez inquãtum est. Nã sic act⁹ humani obiectuz includit aliquid rõni queniẽs actus est bon⁹ vt misereri pauperis z malus si includat aliqd ei repugnãs: vt furari: z neuter si non includit queniens nec repugnãs: vt leuare festucã de terra: qz ois actus hz spẽm ab obiecto: z actus hũanus ab obiecto relato ad p̃incipiũ actũ humanoz̃ qõ est rõ. Sed si loq̃mur de actu ꝑm idiuiduuz sic quelibet actũ particularẽ hũanũ. i. deliberatũ necesse est esse bonũ vel malum moz̃aliter nõ solũ ꝑm theologũ: sed etiã ꝑm pĥm moz̃alẽ. qz si act⁹ fiat qñ opz et vbi opz: z sicut opz: z sic de aliis circũstãtiis est bon⁹: z si qd hoz̃ deficit est mal⁹. Est aũt necessariũ q̃ fiat cũ oibus istis: aut nõ fiat: z ꝓñr q̃ sit bon⁹ vel mal⁹. Et si qs habeat gr̃am nõ p̃t esse actus humanus in eo ꝓsyderat⁹ ꝑm indiuiduũ q̃ non sit pctũ: vel meritũ. Nã quicq̃d ab eo q̃ hz charitatẽ ordinat in finẽ alicui⁹ ℣tutis: ordinat in finẽ charitatis: et ꝓñr est meritoriũ: qz sicut volũtas oẽs potentias: ita charitas oẽs ℣tutes mouet ad finẽ suũ. Sz ois act⁹ bon⁹ ordinat in fine alicui⁹ ℣tutũ: z ꝓñr est meritori⁹: et si sit malus est demeritori⁹. Ihs igitur charitatẽ merek comedẽdo z ludendo ad recreationẽ seruato mõ t̃perantie z eutrapelie. Hec ex. s. Tho. vbi. ℣. Igit credere suppõsita gr̃a est meritoriũ: cũ sit actus virtutis. et iõ bñ dr̃ btã virgo q̃ credidit dño. ¶Sed ℣. Prio qr̃ seqnt̃ q̃ qs simul in vno instãti merebit z peccabit mortaliter: posito q̃ Socrati reueleꝝ a deo sua dãnatio. Credẽdo eñ merebit vt dictuz est: z peccabit: qz desperabit. Sol. Sciz s. Tho. de⁹ nulli reuelat suã dãnationẽ sz nec reuelare p̃t de potẽtia ordinata, qõ si faciat itelligendũ est q̃ loquaꝝ ꝓmi natorie: nõ ex suia. Hec ille. Et si ponaꝝ q̃ loq̃tur ex ſnia dico q̃ si talis acceꝑet dei iustitiã ſz quã credit se dãnãdũ: mereꝝ nõ aũt peccat desperãdo: qz nõ tenemur sperare nisi quouscq̃ sum⁹ dubij de salute. Si aũt nõ acceꝑet eã: tuz peccabit z nõ merebit. Et si ponatur casus q̃ deus reuelet ex ſnia: z cũ ꝟ stet ꝓceptum de spe. Dico q̃ casus est ipossibilis: qz se quit q̃ de⁹ vellet iſtũ simul credere ꝺictoria. s. se dãnandũ z saluãdũ cũ nõ possit sperare salutẽ nisi credat se saluãdũ: Scõo qr̃ posset aliqs mereri credẽdo falsum: sicut Ezechias credẽdo se moriturum z niniuite se credẽdo subuertẽdos. Sz hoc est ℣ Ansel. Cur de⁹ hõ. c. xvj. Si vera inꝺt nõ fuisset fides mortis xp̃i nihil ꝓfuisset. Sol. Non p̃t seq̃: q̃ qs mereatur credendo falsum: qz de⁹ non p̃t reuelare falsum: nec illud ℣bum fuit falsum. morieris Ezechia. qz sensus erat mors tua est futura qõ fuit verꝝ. Nã aliquid est futurũ eo ipso q̃ sua cã est disꝑsitavt eueniat: z ita erat de ꝑtia morte: qz hẽbat cãs naturales vt morbum mortalẽ. Et sic̃ subuersio niniue erat in sua cã. i. in demeritis niniuitarum. Et iõ dr̃. ij. de generatiõe: q̃ futurus quis incidere nõ incedet: qz. s. sua incedẽdi cã impediet: aut remouebit. Si cuz cã sit duplex. s. ꝑtia. i. dei volũtas ac ꝑscia. z scõa i. celũ z alie cause create. aliq̃n aliqd ẽ futuꝝ ꝑm ꝓmã: nõ scõaz. vt iudiciũ gñale. Aliq̃n ꝑm scõaz nõ ꝓmaz: vt mortẽ ezechie: z subuersionẽ niniue: qz aũt ẽ futurũ ꝑm ꝓmaz: semp euenit: nõ aũt qõ ꝑm scõaz. qõ ꝑtia impediri nõ p̃t sicut scõa ꝓsito tñ q̃ qs credat falsum vt cũ vetula credit ꝑdicatori erãti vt deo: tũc credik falsuz sub rõne veri: z est meritoriũ. Nec est cõtra Ansel. quia illa sunt verba discipuli: ¶Quis dici ẽt possit q̃ illa fides non profuisset. i. obiectum illius fidei: qz nihil fuisset si fuisset falsum. profuisset tamen ipe actus: quia fuisset act⁹ virtutis nobilissime. i. fidei.

¶Queri ẽt p̃t: An Joãnes exultauerit motus ab alio: vel p̃ acceleratiõnẽ vsus rationis. Vide. iij. q. xxvij. ar. vj.

℣ Sabbato ante quartam dominicam in Aduentu.

℣ Questio. vj.

QUerit virum ois super quẽ sit verbũ dei p̃ aliquem inspirationẽ: possit esse cert⁹ q̃ a deo sit talis reuelatio? Ad hoc aute dico sic. Ille cui sit aliqua reuelatio occultoz̃ p̃ visionẽ corpalem vel imaginariã vel intellectualẽ: p̃t de ei⁹ autore an sit spũs bon⁹ vel mal⁹ habere ꝓiecturã ꝓbabilez. s. si terminet in letitia mentali. Hoc eñ signũ tradũt feroẽs scti. sz primo btũs Anto. ℣tũ ego legerim. z deinde. s. Thoñ. iij. q. xxx. ar. iij. ad tertiũ. Sed hoc signũ est ꝓbabile tñ vt dicit sc̃a Katherina i dialogo edocta p̃ xp̃m de hac re: z est fallax: qz etiam quo ad hoc diabol⁹ fingit se angelũ lucis. Rõ q̃ hoc sit signũ naturale: qz naturaliter apparitio angelica est nobis horrida: z eã veremur sicut alia a alia verẽ tur cõiter hoiez qz natura iferioz ad pfiã superioris timet. Sz angel⁹ mal⁹ tãq̃ superb⁹ hoiem in isto timoꝛe relinq̃t: vt ipse appeat magn⁹ vt pote q̃ timeaꝝ ab hoie. Bonus aũt tanq̃ charitate plen⁹ hoiem cõfortat: vel laẽter interi⁹ inspirãdo: vel exteri⁹ loquẽdo aut se exhibẽdo familiarẽ. Jncipit ꝺo bon⁹ a timoꝛe: z qz reũ nã hoc exigit: z qz vult hoiez eleuare et attẽtiorẽ reddere: ad qõ talis p̃turbatio ſz. Mal⁹ aũt incipit ab aliqua letitia nõ repugnãte ꝑdicto timori. sicut ea quã facit p̃ verba salutando: z p̃ candoiem vestiũ aut lucẽ vel hmõi: vt mẽtẽ ginanẽ gr̃am eleuet: aut alia cã. Rõ aũt q̃ hoc signũ sit ꝓbabile est: qz talem letiti mentalẽ diabolus absolute ꝓcurare p̃t p̃ phantasmata leta q̃ posset iprimere. i. deducere ad phãtasiam per motum spũm: z etiã posset eã ꝓcurare supposito suo fine puerso: qz ipsam ad illũ p̃t ordinare: vt. s. mediãte tali letitia ducat hoiem in errorẽ. P̃t esse talis de eodem hr̃e ꝓiecturã necessariã et demõstratiuã (vt ita dixeri). i. timoꝛe virtutis: vt dicit btã Katherina vbi. s. z iudiciũ vel lumẽ intellect⁹ vt colligik ex. s. tho. Rõ hoz̃ ẽt qz si qd est q̃ diabol⁹ absolute possit: illud ex suppositiõe nõ p̃t si repugnet fini suo: qz null⁹ p̃t velle ea q̃ scit repugnare suo volito ꝓncipali: cuiusmodi ẽ suus finis. Jgik cũ diabol⁹ intendat auertere hoiem a deo: diabol⁹ nihil p̃t facere p̃ qõ hõ semp ꝓmoueaꝝ in deũ. igik hoiem ꝓuocare nõ p̃t ad displicẽtiã de pctis inquãtũ sunt offensa dei nec ad amoꝛez ℣tutis. Et iõ bñ dicit. s. Katherina ex doctrina xp̃i iesu: q̃ qñ mẽs post visionem sentit se amoꝛe ℣tutis ãplioꝛi succesam b̃ est ifallibile signũ q̃ alia a suo spõsoꝛi sitata sit. Nõ p̃t ẽt diabol⁹ reuelare aliqua hoi ꝓfortãdo lumẽ ei⁹ ex suppositione sui finis: iz hoc possit absolute: qz intẽdit hoies fallere z iducere in errorẽ: cui repugnat cõfortare lumẽ intellect⁹. Vñ diabol⁹ manifestat aliq̃ hoi mouẽdo et ordinãdo phãtasmata: z vt dr̃. s. tho. i. ij. di. vij. q. j. ar. ij. etiã illuminando lumine fortioꝛi ipa phãtasmata. vt. s. ide hõ melius sciat dubitare: z inducaꝝ i aliq̃ q̃ dij iudicare nesciat: nõ aũt manifestat ꝓfortãdo lumẽ itellect⁹ vt ipe dicit in. j. pt. q. iij. ar. j. Et ipe ẽt ꝓcludit. ij. q. clxxj. art. iij. q̃ ꝑpĥe iz certi nõ sint de his q̃ instinctu quodã. i. p̃ cordis ispiratiõnẽ cognoscũt vtrũ sint a deo vl̃ a ꝓprio suo spũ: tñ de his q̃ ꝑpĥetice cognoscũt. i. p̃ mãifestã reuelationẽ: sunt certissimi. qõ hinc dicit patere: qz inde Abrãã mouebaꝝ ad filiũ occidẽdũ qõ nõ fecisset nisi fuisset certissimus. Et hoc ideo: qz vt ibi dr̃ maioꝛ ẽ certitudo q̃ ẽ p̃ lumẽ diuinũ ℣ q̃ est p̃ lumẽ naturale. Sz hñs sciam: ꝓ certo scit se hr̃e ℣ hñs ꝑpĥetiã p̃ lumẽ diuinũ m̃to magis ẽ certꝰ se hr̃e fidẽ z Aug. dr̃. vj. ꝓfess. q̃ mℓ sua dicebat discernere se nescio q̃ sapoꝛe: quẽ ℣bis exꝑmere nõ poterat qd interesset inter deũ reuelãtẽ z alam suã somniantẽ. ¶Sed ℣ ꝑdicta. Naz si talis esset certꝰ de aliq̃ reuelato q̃ illd esset a deo sciret ẽt q̃cũq̃ cogitaret z nõ deo reuelãte eẽ a sua cogitatiõe sic̃ si cognosco certe oẽm ciuẽ Bonoñ. cognosco ẽt certe

oēm nō Bononiēsem nō eē bononiē. Sz
ō, est falsuz: qz Gre. sup Ezech. dicit q̄ p
phete scti daz aliq̄ ꝓsulunt: ex magno
vsu ꝓphetādi q̄dā ex spū suo proferūt:
z se hoc ex pphetie spū diceret suspican
tur. Et hm̄ exēplū est de Nathā: q̄ cōsu
lente Dauid an fabricare deberet tem
plū dño dixit q̄ sic. qz dñs cū eo erat: vt
ptz. j. paral. c. xvij. Sed tñ post admoni
tus a deo reuocauit. Sol. s. Tho. vbi. ē. di
cit: q̄ ꝟbū Gre. nō intelligit de his q̄ co
gnoscunt ꝓphetice: sed que per instin
ctuz q̄ est quid impfectū in gñe pphetie.
¶ Queri pōt. Utrū baptism⁹ Joānis fic
esset baptismus penitentie q̄ gram cō
ferret. Vide. iij. q. xxxviij. arti. iij.

☞ Dominica. iiij. in Aduentu.

☞ Questio. vij.

Uerū. vtrū christus debuerit
talē hñe conuersationē extra
desertū z sine aspu victu z ve
stitu vt Joānes videret sanc
ctior z xps esse. Ad hoc aūt di
co sub vna cōclusione et vno rūsiuo co
relario sic. Xps debuit conuersari inter
homines pm illud Baruch. iij. Post hec in
terris visus est: z cū hominibus conuer
satus est. Et taliter quersari vt mediocrez
vitā in cibo z potu z dormitione z vesti
tu duceret pm illud pītis eu̇ngelij Me
dius vestrū stetit: ꝛc. Nā q̄cunq̄ opaī vt
cōgruāt suo fini: opaī vt dz: qz vnaquecz
opatio z res ꝟgrue dz suo fini cum a fine
trahaī rō eoꝝ q̄ sunt ad finē sicut fecare
trahit rō ꝟe serra ferrea sit z dētata. Sz
xps quersando cū hoib⁹ z taliter vt dictuz
est quersando opabaī vt suo fini cōgrue
bat. Hoc aūt ptz. Prio qz venit (vt ipse
met dē Lu. iij.) eu̇ngelizare regnū dei. z
reclificari fuisti diuinoz: vt dixit ihe Pi
lato. Sz hō facere nō potuisset si semp fuis
set in deserto: nisi forte raro z q̄ ad pau
cos. Scōo: qz venit talē gram ꝟe quē perdi
dā: vt ēt Hanis z p̄dicatoribus vicē eius
gerētib⁹ daret talem formā pm quā ꝟe
re deberēt. Sz hoc quenient nō fecisset:
nisi frequēdo eos supra fontē cōsidisset las
sus ex itinere ex calore: ex fame ex sitī: ex
anxietate nre salutis. vñ pm Chry. is in
eodem loco mandato posset xps homes ad
terr ꝟere vt eius p̄dicationē audirent:
nō tñ hoc fecit: ꝟbens nobis exemplū vt
pambularemus z requereremus penuntes
sicut pastor ouē pditaz. Tertio: qz venit
nō solū retrahere nos a petō: sz pticipa
liter vt induceret nos ad amorē z amici
tiā z familiaritatē cū deo. Sz hoc cōue
nientissime factū ē eo familiariter quer
sante z discūbente cū petōribus qz vt di
cit Augu. nulla maior ad amorē iuitatio
ꝟ̄ ꝟuenire amātē. Et vt dicit Amb. ni
hil est nature tam ifertū q̄ diligētē se di
ligere. Quarto: z hec est rō. s. Tho. iij. q.
xlix. ar. v. z. q. xlj. iij. Primū: dicit ha
bitudinē consubstātialitatis z causalita
tis materialis. sicut dicimus cultellū
esse de ferro. z efficiētis: sicut dicimus fi
lium esse de pē. Igitur si ly de: dicat p̄n
cipium cōsubstātiale materiale: xps est
ꝓceptus de purissimis. b. Marie sangui
nib⁹: qz ista est cā materialis in ꝓceptio
ne cuiuslibet de muliere nascētis: vt ptz
iij. q. xxxj. ar. v. z per phm in li. de alaliti
bus. Si ꝟo dicat principiū consubstan
tiale effectiuā: ꝑt dici cōcept⁹ de spūsan
cto si cōsubstātialitas referaī ad vnū et
causalitas ad aliud: non aūt si referaī
ad idem. Nā cū in xpo cōcepto sint duo
sz diuinū suppositū z corpus spūsctūs
respectu suppositi hz cōsubstātialitatē:
cum sint eiusdē numero nature: z respe
ctu corporis effectiuā causalitatē: sed re
spectu suppositi xpi nō hz rationē cau
salitatis: nec respectu corpis hz cōsub
stātialitatē. Unde illud corpus nō ōr de
spūsctō: sed ex spūsctō. ¶ Sed ꝟ. primo.
Nā principiū actiuū de quo aliq̄d cōci
pit: in generatione se habet vt semē. Sz
spūssanctus in cōceptione xpi nō se ha
buit vt semē. Nā dicit Hiero. in exposi
ca. ij. Nō sicut q̄dā sceleratissimi opinā
tur: spūsctūs dicim⁹ fuisse ꝟ semine: sed
potētia z ꝟtute creationis dicim⁹ fuisse
opatū. i. formatū corpus xpi. Ergo non
debet dici ꝓceptus de spūsctō. Sol. Hic
videt esse diuersitas inter Hier. z quos
dā alios dicentes spūssanctū ibi fuisse
ꝟ semine: sicut ōr Chry. sup Mat. z Da
masce. in. iij. lib. Sed de facili soluit: qz

fiant xpm dedisse religionem formā: z
nō habuisse austeritatem Joannis.
¶ Queri etiā potest. Utrum conueniēs
fuerit Joānē baptizare. Uide. iij. q. xxx
vij. ar. j. Et vtrum xpm fuerit pm legē
conuersatus. Uide. iij. q. xl. ar. iij.

☞ In vigilia natiuitatis domini
nostri Jesu christi.

☞ Questio. viij.

Uerū vtrū beata ꝟgo sic
inuenta sit habēs in vte
ro de spūsancto q̄ filiꝰ eiꝰ
debeat dici de spūsancto
cōceptus? Ad hoc dico q̄
ly de: sicut dicit. s. Tho. j.
q. xxxix. ar. v. z. q. xlj. iij. Primū: dicit ha
bitudinē consubstātialitatis z causalita
tis materialis. sicut dicimus cultellū
esse de ferro. z efficiētis: sicut dicimus fi
lium esse de pē. Igitur si ly de: dicat p̄n
cipium cōsubstātiale materiale: xps est
ꝓceptus de purissimis. b. Marie sangui
nib⁹: qz ista est cā materialis in ꝓceptio
ne cuiuslibet de muliere nascētis: vt ptz
iij. q. xxxj. ar. v. z per phm in li. de alaliti
bus. Si ꝟo dicat principiū consubstan
tiale effectiuā: ꝑt dici cōcept⁹ de spūsan
cto si cōsubstātialitas referaī ad vnū et
causalitas ad aliud: non aūt si referaī
ad idem. Nā cū in xpo cōcepto sint duo
sz diuinū suppositū z corpus spūsctūs
respectu suppositi hz cōsubstātialitatē:
cum sint eiusdē numero nature: z respe
ctu corporis effectiuā causalitatē: sed re
spectu suppositi xpi nō hz rationē cau
salitatis: nec respectu corpis hz cōsub
stātialitatē. Unde illud corpus nō ōr de
spūsctō: sed ex spūsctō. ¶ Sed ꝟ. primo.
Nā principiū actiuū de quo aliq̄d cōci
pit: in generatione se habet vt semē. Sz
spūssanctus in cōceptione xpi nō se ha
buit vt semē. Nā dicit Hiero. in exposi
ca. ij. Nō sicut q̄dā sceleratissimi opinā
tur: spūsctūs dicim⁹ fuisse ꝟ semine: sed
potētia z ꝟtute creationis dicim⁹ fuisse
opatū. i. formatū corpus xpi. Ergo non
debet dici ꝓceptus de spūsctō. Sol. Hic
videt esse diuersitas inter Hier. z quos
dā alios dicentes spūssanctū ibi fuisse
ꝟ semine: sicut ōr Chry. sup Mat. z Da
masce. in. iij. lib. Sed de facili soluit: qz

illi duo loquunt pm q̄ in semine intelli
git ꝟtus actiuus: qz sic opant semini spūs
ctūs vel etiā filiū q̄ est virtꝰ altissimi. Sz
Hiero. hoc negat pm q̄ in semine intelli
git suba corpalis: q̄ in cōceptione trans
mutaī si sit ministrata a mre. Scōo: Ni
hil est vnū formaī de duob⁹ nisi aliquo
mō cōmixtis. Si ergo corpꝰ xpi qō ōr for
matū de ꝟgine dicaī etiā ꝓceptū de spūs
ctō: videt facta cōmixtio spūsctī z Ma
rie quā mr ministrauit: qō ptz falsum.
Sol. Sicut dicit Aug. in enchir. nō eodē
modo ōr xps cōceptꝰ aut natus de spūs
ctō: z de Maria ꝟgine: qz de Maria ꝟgi
ne materialr: z de spūsctō effectiue: est cō
ceptꝰ. Et ideo nō habuit hic locū cōmi
xtio. Omnia aūt hactenꝰ dicta in hac q̄
stione sunt sntialr scti Tho. in locis alle
gatis. vel i. iij. p. q. xxxij. ar. ij. Tertio. Nā
si ōr cōceptus de spūsctō rōne efficientie
z cōsubstantialitatis: ōr etiā cōceptus
de pē z de seipo. qz pm Aug. in. j. de tri.
indiuisa sunt opa trinitatis. s. ad extra.
Sol. Lz tota trinitas istā cōceptionem
opata sit: tñ attribuiī spūsctō triplici ra
tione vt pz. iij. q. xxxij. ar. j. vide ibi si vis.
Quarto. Non est cōceptus de charitate
vel de dono ergo nec de spūsancto. Sol.
Negaī cōsequētia: qz licet spiritussanctꝰ
sit charitas z donū: tñ ista nō significan
tur vt personę subsistentes: cuius est age
re z esse cām efficientē consubstantialez.
¶ Queriēr pt circa ꝺ euā. vtrū spūsctūs
possit dici pē xpi. vide. iij. q. xxxj. arti. iij.

☞ In nocte natiuitatis christi.

☞ Questio. ix.

Uerū vtrū beā ꝟgo fm tē
porale natiuitatem christi
posset dici mater xpi? Ad
hoc autem sic respondeo.
Beata ꝟgo dici potest ma
ter christi. Tū qz eu̇ngelio
dicit qz peperit filiū suū primogenitū z
nō alium ꝟ istum. Tum qz quecunq̄ rec
tunt z sufficiūt ad rōnē vere matris btā
virgo habuit z q̄cunq̄ habēt alie mres: q̄
sunt ministrare materiā vñ cōcipiaī filij
corpus: z q̄ ad hoc cōsequunt. pōt etiaz
mr dei. Tum qz dicit Damasce. in li. iij.
Etheocestros. i. dei genitricē ꝟe z ꝓncipa
liter ꝟginē p̄dicam⁹. Tū qz hoc asserit in

capl'is Cyrilli in ephesina synodo ꝓbatis: sic q̄ hoc negans anathema sit ⁊ etiā qz ex hoc ꝺr mulier aliqua alicui⁹ mr̄ q̄ eū cōcepit: ⁊ genuit. Sed dtā ꝟgo deū ꝓcepit ⁊ genuit: qꝺ. s. Tho. iij. ꝑte. q. xxxv. ar. iiij. sic ꝓbat. Oē nomen significās in ꝓcreto aliquā natur̄ā: pōt supponere ꝓ q̄libet hy ꝑstasi illi⁹ nature. Cū igit̄ vnio incarnatiōis sit facta in hypostasi: ly de⁹ supponere pōt ꝓ hy ꝑstasi hñte humanā ⁊ diuinā naturā. Et iō ꝺc q̄ꝺ q̄uenit diuine nature ⁊ humane: illi ꝑsone pōt attribui: siue ſm q̄ ꝓ ea supponit nomē significās diuinā naturā siue ſm q̄ ꝓ eo supponit nomē significās naturā humanā. Cōcipiāt ⁊ nasci ꝑsone attribuit et hypostasi ſm illā naturā in q̄ cōcipit ⁊ nascit. Cū igit̄ i ipo ꝓncipio cōceptiōis fuerit natura hūana assūpta a ꝑsona diuina: ꝑhs est q̄ ꝟe possit dici deū esse ꝓceptū ⁊ natū de ꝟgine. Hec ille formal'r. ¶ Sz ℨ ꝓdicta ꝓmo. Nā Damasc. dicit i. iij. li. Christothocō. i. xp̄i mr̄ez ꝟgi nē nō dicim⁹. Sol'. Nō negat eā Dama. esse matrē xp̄i: sed dicit q̄ nō dicim⁹ christothocō: qz hoc nomē inuētū erat a Nestorio ad abolandū theotocon. i. dei matrē. Cū hereticis em̄ nec noia debemus ꝟe cōia: vt ꝺr Piero. sup Osee. ij. Sc̄o Ministrare materiā non sufficit ad esse mr̄ez sine actiōe: alioq̄ lignū eēt mr̄ lecti Sz dtā Maria ꝟgo solū ministrauit materiā g̃ nō est mr̄ xp̄i. So. dtā ꝟgo ministrauit materiā aptā vt inde ꝓduceret viu ēs eiusdē speciei secū: ⁊ locū ꝓueniēte in utero ⁊ nutrimentū ꝓueniēs fetui. Tertio. Nā qꝺ pōt eē erroris occasio nō e asserēdū. Sz hmōi est si dicat mr̄ dei: qz intelligit mr̄ ꝑris ⁊ spūssancti. So. Quidā olim b̄ cōcedebāt: dicētes q̄ ꝺz dici mat filij: sed nō dei. Sz ly de⁹ ℔z sit cōe tribꝰ personis ⁊ ꝓ qualz supponere possit: qz sign̄t i ꝓcreto naturā diuinā: th̄ pōt locutionē reddere verā ꝓ vna ꝑsona: ſm q̄ ꝺr de⁹ generat sicut etiā ꝺr hō currit: solo ꝑtro currēte. vñ simpl'r ꝓcedit q̄ est mat dei: sicut ⁊ q̄ ief⁹ ē de⁹. Nec obst. q̄ sit ꝓdicatū: ⁊ ꝓdicata tenēt formal'r. qz sign̄t naturā subsistentē: ⁊ ꝑhs teneri pōt ꝓ suppōsito tā apte subiecti q̄ apte ꝓdicati: vt dicit. s. Tho. i. iij. di. iiij. q. ij. ar. ij. ad scm̄. Quarto. Nulla em̄ mulier est mater alicui⁹ nisi ſm naturā quē ab ea accepit. Sz filij⁹ nō accepit a ꝟgine naturā diuinā ℔z hūanā ergo ⁊c. Solu. Qz vna ꝑsona subsistit in vtraq̄ natura: cōicat sibi nature idiomata sua. i. ꝓpietates vt dicit Dama. Vñ sicut iudei dr̄ crucifixisse dñm glie: ℔z nō ſm deitatem: ita ⁊ virgo eūdē peperit. Et sicut dicimus ꝟoiem creasse celos: ita dicim⁹ deū natū de virgine: ⁊ consequenter virginem matrem dei.

¶ Queri ēt pōt circa hoc euā. Utrū xp̄o debuerit nasci in bethleē: ⁊ utrū sine dolore mr̄is. Uide. iij. q. xxxv. arti. vj. ⁊. vij.

☞ In aurora. Questio. x.

Queritur utrū collatio ꝺ qua ꝺr virgo erat ꝑfect̄s in corde suo eēt dubitatiua: Ad qꝺ dico q̄ ex ipo ꝟbo euāgeliste dicētis: conferēs: ⁊ nō dicētis: inquirēs: sumitur hui⁹ qōnis solutio. Nā aliud est cōparare aliud inq̄rere: qz inq̄rere rōnem ad aliquā ꝓclusionē est dubitātis utrū sit vera vl' nō: ℔z cōpare vnū alteri: nō e dubitare sed actual'r ꝓtēplari q̄ habitu sciunt: sicut si ꝺs ꝓ visionē i somnis alicꝺ vidisset: puta q̄ sacerdos ꝓdicaret: ⁊ deide illū videret explerī: ꝑareť effectū ipm sue visiōi de neutro dubitā do. Hoc aūt pōt fieri cū delectatiōe maxia: tū qz naturale est ale nr̄e cōferre: ⁊ ꝓpter tm̄ delectamur i picturis ⁊ repsentationib⁹: qz ꝓterim⁹ ista ad ea quoꝝ sunt signa: ꝓferre āt ē delectabile cui ē natura le: tū qz ē naturale desyderiū qꝺ scit̄ vno mō puta reuelatiōe vel ꝓ scripturā: scire p aliū: tū ēt qz iterdū accrescit gaudioq̄ ipe res de q̄b⁹ ē meditatio sūt valde delectabiles. Et ista oia ꝓcurrebāt in ꝟgine: ⁊ maxime tertiū: qz illa erāt ei valde grata: tū qz erāt maxie ad honorē dei q̄ ꝓ seruo filiū dederat quē ipe sūme amabat: tū qz erāt ad maximā vtilitatē ꝓximi. i. salutē vniuersi: tū qz alia ꝓ eū exple bant tāq̄ ꝓ electū a deo. Est aūt sciēdū q̄ ℨ Ori. ⁊ sc̄os ipa clarissime nouerat iter ꝓtationē ol℔z figuraꝝ ⁊ ꝓphetiaꝝ (qz habuit donū sapie ⁊ ꝓphie ⁊ oim gr̄arū excellētissime. Et qz oia q̄ circa xp̄m gerebantur erāt figurata ⁊ ꝓphetata: ideo bus maxime letabat. Uñ dicit Beda q̄ ꝓfere bat: qz q̄ acta erāt videbant ꝓformia his q̄ agēda legerat. Legerat enim Esa. xj. Exiet virga de radice iesse: ⁊ nazareus de radice ei⁹ ascēdet. Et ex opposito videbat se exstirpe dauid ortam: in Nazaret de spiritusctō cōcepisse. Legerat Michee. v. Et tu bethleē ephrata nequaq̄ parua es in milib⁹ iuda. Ex te em̄ egrediet ⁊c. Ex opposito videbat se in bethleē peperisse. Legerat Esa. vij. Ecce virgo ꝓcipiet ⁊ pariet filiū ⁊c. Et Abac. iij. ſm. lxx. interptes. Dñe i medio duū aliū innotesceris. Et se ꝟgine nouerat: ⁊ filiū ꝑsepio iter bruta ꝓspiciebat. Legerat multa alia q̄ dictim ꝓpleri videbat.

¶ Queri ēt pōt circa hoc euāgeliū. Utrū natiuitas xp̄i debuerit manifestari pastorib⁹ ab angelis vl' ab ipso xp̄o: Uide iij. q. xxxv. ar. iij. ⁊. v. ⁊ utrū ꝓio debuerit manifestari pastorib⁹. Uide ibi ar. vj.

☞ In missa maiori. Questio. xj.

Queritur circa hoc euāgeliū: ꝺ quo circa expositionē multa subtilia dicēda forēt q̄uo hec ꝓpositio sit vera de qua non est dubiū q̄ sit vera: ℔z verbū caro factū est: Ad qꝺ sic dico. Si verbū diuinū assumpsisset angelū vel colūbā vel solē: vel saphyrum vel ignem: aut aliā ꝓuis naturā sicut ⁊ assumere potuit ſm. s. Thom̄. iij. di. ij. q. de potētia absoluta sicut assumpsit hūanitatē dicerē angelus vel colūba vel sol vel saphyrus vel ignis sicut ꝺr hō. qz ois natura in ꝓcreto ꝓdicaꝝ de suppōsito habēte naturā: siue habeat illā ꝑ creationē vt sol siue ꝑ ghationē vt Sortes: siue ꝑ assumptionē: vt ꝟbū dei ℔z hūanitatē. Aliter ſm ꝟo ꝺr de ꝟbo natura assumpta: ⁊ aliter ꝑs nature assumpte qz cū ꝑs nūq̄ ꝓdicet de toto sicut hō non est aia: nec est caro aiata p aiam: natura ꝓdicaꝝ de habēte naturā gr̄a sui: qz natura ē totū: sicut hūanitas est aia ⁊ corp⁹ ꝑs aūt solū gr̄a totiꝰ ꝑ synecdochē. Jgit̄ hec ꝓpositio. Uerbū est caro: est vera ꝑ figurā. i. ꝑ synecdochē: ℨ hec Uerbū ē hō ē ꝟa sine figura. Si ſm ꝑ possibile vl' possibile verbū assūpsisset carnē vt est ꝑs alialis verbū eēt caro sicut mō est hō. Ad qōnē dico q̄ hec ꝓpositio. Uerbū factū est caro est ꝟa in sensu in q̄ est ꝟa illa: ꝟbū est caro. s. ꝑ synecdochē vt sit sensus Uerbum caro factū est. i. factū est hō: dicēte Athana. in epla ad epiphā. q̄ dicere verbum caro factū est: sic̄ est ac si diceret: hō factus est. Nā qcqd ē aliqd ⁊ ꝓi⁹ nō erat illud est factū illō: sicut: rex est fact⁹ rex. Sz de⁹ est hō: aliqñ ꝓi⁹ nō erat hō: g̃ factus est hō siue caro. Sz ꝓtra ꝓdicta. ꝓimo. Nā si est vera ly ꝓcreto determinat absolute subiectū aut ꝓdicatū cū sit determinatio. Sz neutrū illoꝝ ōterminat: qz nec de⁹ q̄ est subiectū est fact⁹: nec ille hō ꝓ quo demōstrato est fact⁹: nisi aliqd addat: qz supponit eternū suppositū g̃ nō est ꝟa So. Neutrū illoꝝ absolute determinat rōne dicta: sz determinat subiectū nō absolute sz in ordine ad ꝓdicatū: ⁊ iportat fieri rōnis circa deū nō absolute: vt dicat de⁹. pōt ēt determinare totā ꝓpositionē vt sit sensus factū est vt hec ꝓpositio fit vera. Uerbū caro factū est. Sc̄o. Nā si ē factū caro: est caro sicut q̄ ē fact⁹ alb⁹ ē alb⁹: ℔z nō est caro. Si dicatur q̄ ē caro ꝑ synecdochē. Cōtra qz si ē ita: melius euāgelista dixisset ꝓprie: ē factum homo q̄ impropꝛie est factum caro. Sol. Affirmo rñsionem: qz hō ꝺr aliqñ caro: sicut Esa. xl. Uidebit ois caro salutare dei. Ad replicā dico q̄ solā carnē nolauit. ꝓio qz caro fuit ꝟbo rō apparēdi visibil'r. Uñ subdit Et vidimus gliam ei⁹. Sc̄o vt oñderet ꝑ locū a maiori nihil eē i natura hois qꝺ ꝟbū nō assumpserit. Tertio ad oñdēdū carnis veritatē ꝓtra manicheos dicētes verbū carnē phantastica assumpsisse. Quarto ad oñdēdū pietatē dei. Magnū em̄ fuisset pietatis sacr̄m si de⁹ aiam rōnalē sibi vniciorē assumpsisset: sed multo maius si passus est corpari. i. corpi vniri ℔z illud j. ad Tim̄. iij. Et manifeste māgnū ē pietatis sacramentū: qꝺ manifestatū est in carne. Tertio. Nā adhuc est falsa sumpta ibi carne ꝓ homine: qz deus esset fact⁹ simpliciter: qz cuz hō sit substātia. fieri hoiez est fieri simpliciter. So. Fieri hoiez est fieri simpliciter. qñ simul fit natura humana ⁊ ipsum suppositū in quo

est. Wõ non sic est hic. qz suppositũ ꝓbi eternũ est. Uñ simile est deũ fieri hoiem: sicut Socratẽ pexistentẽ paruũ ꝯtitate fieri magnũ p incorpationẽ alimẽti cui
6 aia nouiter cõicat suũ eẽ antiquũ: ꝛ ꝺ ꝛ oẽ aliud exẽplũ non sit oino simile.

¶Queri etiã põt vtrũ hec sit ꝺa Caro vel hõ factꝰ est deꝰ. Uide.iij.q.xvj.arti. vij. Et vtrũ iste hõ demõstrato xpõ seu ꝓbo incarnato inceperit esse. Uide ibidem articulo.ix.

☞ Dñica infra octauas natiuitatis. Questio.xij.

Queritur vtrũ beata virgo sic fuerit gladio mortis aut verbi xpi perforata vt posset martyr appellari: Ad qõ sic dico ex doctrina.s. Th.iij.q.cxxiij. Cum dicat Ysidorus in libro Ethymo. duo esse gña martyrij. Unum in aperta passiõe. Aliud in occulta si virtute: btã ꝺgo nõ fuit martyr primo modo.i. proprie. Nã cuz martyr grece: latine dicat stis: ad perfectã rationẽ martyrij requiritur vt ꝺs mortẽ sustineat: in testimoniũ veritatis fidei xpi: qua oia visibilia propter inuisibilia postponunt: siue cõtẽnẽda ꝓponunt qz requirit vt testificetur ope ita esse: qõ nõ facit plene ꝯdiu vitã retinet ꝓpter quã oia alia sustinẽtur. Sed beata virgo nõ sustinuit mortẽ violentã: vt credit ꝛ supponit. Fuit aũt martyr scõo modo ꝛ per quandã similitudinẽ: ꝓpter immensitatẽ amoris ad filiũ quẽ summe dilexit. Tuz qz erat filiꝰ. Tũ qz solus. tũ qz benignus ꝛ virtuosus: tũ qz pulcer: tũ qz cũ labore educat ꝓp fugã egyptiacã ꝛ alia: tũ qz deꝰ
Nã grauiꝰ fuit tãtã animi passionẽ sentire ꝯ pati ꝓ virtute in corpe cũ animi letitia: sicut martyres faciebãt: qz dicebãt se in tormẽtis ꝺs in ꝓtatis ꝛ floribꝰ epulari. Uñ Aug. in quodã sermone itaꝺ. Maria qz mẽte passa est plꝰ ꝯ martyr fuit nimirũ: qz eiꝰ dilectio amplius fortis ꝯ moꝛs: qm̃ mortẽ xpi sua fuaz fecit.
3 ¶Sz ꝓtra videt ꝙ fuerit martyr recte ꝛ ꝓprie: qz ꝺt hie. in ser. de assũ. Recte dixerim: dei genitrix ergo ꝛ martyr fuit: ꝙuis in pace vitã finierit. Solu. ꝺm. s. Tho. in. ij. ij. ꝛ in. iiij. Oẽs hmõi auctoritates sctorũ intelligẽde sũt de martyrio ꝺ similitudinẽ: sicut ꝙ dixit Grego. Jure plꝰ ꝯ martyr est: q nimio amore vulnerata testis extitit saluatoris: ꝛ ꝓre meroze in alio cruciatũ sustinuit passionis. Et qõt Bern. lõge eã plꝰ ꝯ martyrẽ cẽsemꝰ: in
R q passiõis sensum cõpassiõis superauit affectus. Et rursus idẽ sup illud. In plenitudine sctoꝝ ꝛc. Merito inqt in plentudine sctoꝝ detẽtio eiꝰ erat: cui nec puritas angeloꝝ: nec fides defuit patriarchaꝝ: nec spũs ꝓphaꝝ: nec apl'oꝝ zelꝰ: nec cõstãtia martyrũ: nec sobrietas confessorum nec cõiugatorum fecunditas.

¶Queri ẽt põt circa hoc euãgeliũ. Utrũ maiores aut minores indeoꝝ ꝓtraxerit huic signo.i. xpo exignoratis: aut certe sciẽter xpm cognoscẽdo. Uide.iij.q.xlvij. ar.v. Et vtrũ bonitas moꝝ ꝑcipue castitas vidualis disponet ad spũm ꝓphetie possidẽdũ. Uide.ij.ij.q.clxxj.ar.iij.

☞ In circumcisione dñi.

Queritur vtrũ christus debuerit circũcidi? Et scõo vtrũ cõueniẽter fuerit ei nomẽ impositum? Et de vtroq viõ.iij.q.xxxvij.ar.
N j.ꝛ.ij. Et vtꝝ nos licite possumꝰ mõ circũcidi. De quo vide in.iij. di.j.q.ij.ar.v.q.iij.

☞ In vigilia Epi. Questio.xiij.

Queritꝰ vtrũ xps possit dici nazarenꝰ? Ad hoc dico q sic. Et hoc conueniẽtissime. Primo qz nazarenꝰ interpretat sanctꝰ siue sanctificatꝰ: sed xps dicitur scõs sanctorũ. Dan.ix. ꝛ de seipso dicit Joã.ix. Quẽ pater sctificauit. Scõo: qz nazarenꝰ interꝑtat floridꝰ Sed xps ꝺ; flos ꝺm Ysie. sicut btã virgo ꝺ virga: ꝺm illud Esa.xl. egredietꝝ virga de radice ieſſe: ꝛ flos ꝛc. Tertio qz cõceptus est in nazareth ꝛ cõuersatus ipse ꝛ sui parẽtes vt dicit glo. Luc.ij. ¶Sed cõtra. Primo nã hoi cui non cõuenit sctificari i. sctm̃ fieri non cõuenit esse sctm̃: et xpm nec nazarenũ: qõ ꝺm glo. interl'. interꝑtatur sctus qz qõ nõ põt esse nõ põt fieri: ꝺm phm. j. phys. Sed xpo hoi nõ ꝙuenit sctificari: cũ sit ꝓncipiũ totiꝰ hũane sctificatiõis: qz ꝓmũ mouẽs in q̃libet ordine est imobile ꝛc. So. Cũ hõ fiat sctus ꝛ sctõ dupl'r. s. ex min⁹ sctõ magis sctus. ꝛ ex eũ sctõ eũ sctus: ꝓ ꝓtinuationẽ eiusdẽ sctitatis ꝓcise: cũ ẽt hõ fiat sctus ex nõ sctõ dupl'r. s. ex nõ sctõ ꝓuatiue qñ. s. hõ est ꝛ nõ est sctus: ꝛ negatiue: quando. s. hõ nõ est ꝛ ꝓducit sctus: xpo cõpatebat fieri sctm̃ ex sctõ scõo mõ ꝺm alios iuxta illud Jo.xvj. Ego ꝓ eis sctifico meipm̃. Uel ẽt ꝓzio mõ. i. ex minꝰ sctõ: nõ quo ad ꝺm habitũ gre sctificatis: sz q̃ad meritã q̃ sunt effectꝰ gre: in qb⁹ crescebat. Et sic fieri sctm̃ ex nõ sctõ negatiue in quã hõ erat loquẽdo semꝑ: qz añ primũ in istãs in quo factꝰ est. ꝛ sctus factꝰ est non erat sctus hõ: ꝛ ꝑ̃ sctus est ex non sctõ sctus nõ aũt ꝓuatiue: qz nũq̃ fuit sine sctitate. ¶Ad argumẽtũ dico ꝙ mouẽs ꝓmũ simpl'r est imobili simpl'r: sz ꝓmũ i aliquo gñe ẽ immobile in illo gñe: sz nõ simpl'r: sicut ꝓmũ alterãs. i. celũ est imobile ꝺm alternationẽ sz tñ localiter mouet. Sic'r xps inqtũ hõ non est sctificãs simpl'r ꝓmũ: sz deꝰ trinitas. Est xo ꝓmũ sctificãs in hoc gñe. i. ꝑ modũ satisfacẽtis ꝑ pctõ: ꝛ ꝯtũ ad hũc motũ est immobilis: qz nulli satisfecit pro pctõ eiꝰ: cũ illud nõ fecerit: nec ꝺrerit. Scõo. Nã cui nõ cõuenit habere cõtratrariũ sctificationis termino. i. gre nõ cõuenit sctificari quia gñationes ex cõtrarijs fiũt ꝺm phm. Sz xpo nõ cõuenit habere tale cõtrariũ: cũ illud sit patrũ: g̃ ꝛc. Sol. Gñationes. i. productiões facte ab agẽte naturali: fiũt ex ꝺsis: qz non agit nõ nisi aliquã ꝺsãdo de qualitate in qualitatem. Sed ꝙductiões facte a deo possunt eẽ ex ꝺdictorio. i. de nõ ente sicut fecit celũ non ex ꝺsio: sed ex ꝺdictorio. Et sic'r facit aliqñ sctm̃ nõ ex impio: sz ex nõ sancto: siue ex negatione sanctitatis ꝛ sic xps est factꝰ sctus. Tertio. Naz si sic ꝺz dici: iõ est: qz sic est prophetatum: vt colligitur ex hoc euãgelio. Sz nullibi in scriptura: sic reperit ꝓphetatũ ergo ꝛc. So. Lz hoc non fuerit ꝓphetatũ formaliter sicut ꝺsualiter: qz nazarenꝰ vt dictum est interꝑtat sctus et floridꝰ. Xps aũt i scripturis dicit sanctus ꝛ sic'r flos: iuxta illud Canti.ij. Ego flos cãpi ꝛ iuxta illũ Esa.xj. ꝛ flos ꝛc. Uñ forte signãter dicit euãgelista: ꝓ ꝓphas in pcali. ¶Queri ẽt ꝑ vtrũ ꝙuenies fuerit Joseph admoneri a deo ꝑ angelũ. vt poti⁹ debuerit admoneri a deo imediate. Ad quod vide. j. pte. q. xxij. art. iij.

D ☞ In die Epiphanie.

☞ Questio.xiij.

Queritꝰ vtrũ fuerit cõueniens magos de xpi natiuitate doceri p stellã? Ad hoc dico nõ esse dubiũ q sic: qz hoc ordinauit deꝰ q̃ nihil nisi ꝙueniẽtissime ꝛ sapiẽtissime ordinat: qz dei pfecta sũt opa. Deut.xxxij. Nõ aũt cõueniẽtie ẽ hec. Nã deꝰ oia effectiue mouet ꝺm q eorũ natura reqrit. s. naturalia ꝑ nãles inclinatiões: alia sentiẽtia ꝑ sensibiles appetitus ꝛ hoies rationales ꝑ appetitũ rõnalẽ cũ libertate quadã. Unde Dyoni. dicit q ad ꝙidentiã dei pertinet rerũ naturas nõ destruere sed saluare. Sicut aũt oia mouet vt ꝙruit eis: ita etiã ꝛ oia trahit ꝺm modos eis cõueniẽtiores sicut Eustachiũ venatorẽ nobilẽ traxit p ceruum. Caterinã virginẽ
E elegãtissimã p viam cuiusdã apparẽtis mirabilis cõsueti quo maxime solẽt delectari inuẽcule. Aug. vero phm ꝛ otatorem p sapientiã ꝛ facũdiã ambrosianã: vñ qz ipe ex sua viscerosa charitate nullum cõuenientẽ modum trahẽdi aiam ꝑtermittit dicit Esa.v. caꝑ. Quid vltra debui facere vinee mee (.i. ꝓ̃o meo vt cuilibet alie) ꝛ nõ feci? Zgit ẽt istos astrologos cõueniẽter traxit ꝑ stellã. Et ꝑ firmatrõ qz sicut ois notificatio ꝺ logisti ca ꝺz esse ꝑ notiora: sicut phs. j. poſ. et. j. phys. docet ita q̃ sit ꝑ aliq̃ signa vel indicia: ꝺz fieri ꝑ notiora: ꝛ ꝑ̃ familiariora his qb⁹ aliq̃d notificat. Sz virꝝ iust⁹ et sctis familiare est instrui intrinsecꝰ scti spũs instinctu ꝑ donũ ꝓpheticũ. reliqs aũt ꝑ sensibilia: indeis aũt instrui ꝑ angelos visibil'r apparẽtes: ꝑ quos legẽ ac ceperant: vt ꝓz act. vij. ꝛ rñsa freqnter. Sẽtibꝰ xo ꝛ astrologis maxie familiare erat doceri ꝑ sẽsibilia ꝛ maxie astra. Zgitur anna ꝛ symeõ iusti ac scti acceperũt F notitiã natiuitatis xpi per instinctũ spiritussci. Pastores xo indei ꝑ angelos ꝛ gẽtiles astrologi. i. magi ꝑ syderа. Sed

5 ꝓmo: nihil em̃ abducẽs hoies a deo in errorem cõiter fit a deo: qz ipse vult oẽs hoies saluos fieri z ad agnitionẽ veritatis venire: sed appitio huius stelle est hm̃ oi: qz fauet his q̃ dicũt sydera natiuitatib⁹ hoim̃ dñari q̃ ꝛc. Sol. ista appitio nullã cãm errãdi dedit nisi his q̃ veritatẽ intelligere noluerũt: qz ꝑm Augu. 5 Fau. nulli astrologi cõstituerũt ita nascentiũ hoim̃ fata sub stellis: vt aliquã stellarũ hoie aliquo nato: circuit⁹ sui ordinẽ reliquisse z ad eũ qui nat⁹ est ꝓxisse assenuerẽt. Si aũt de⁹ vellet subtrahere oẽm cãm errandi his q̃ volũt errare, q̃rum. s. ignorãtia nõ solũ est cã pcti sz etiã pcm̃ subtraheret ẽt alijs occasiões addiscẽdi: sicut ũ subtraxisset appitionẽ huius stelle ignorarem⁹ ml'ta q̃ scim⁹. Scõo. Nã oẽ signũ notificatiuũ cõuenienter alicui⁹ est certe ducẽs in illud. Sed ista stella non certe notificabat natiuitatez xpi futuri regis istis astrologis: tũ qz esto q̃ ꝓtẽderet regẽ futurũ tñ impediri poterat ne regnaret qz sydera nõ cogũt hoies: tũ etiã qz si nõ posset impediri: tñ nõ ꝓtẽdebat eũ esse natũ in determinato loco cũ potuisset mr̃ regis sicut bethleẽ ita z longiorẽ regionẽ petiuisse. Tũ ẽt qz dato q̃ locuz determinatũ ipa ꝓtẽderet: tñ nõ ꝓtendebat determinatã psonã: qz exñs in aere nõ põt vnũ hoiem designare si esset inter multos vt poterat esse rex. Tũ qz dato q̃ vnũ determinate designaret: tñ isti cognoscere nõ poterant: q̃ stelle naturam ignorabãt: cũ eã antea nõ vidissent ergo ꝛc. So. Fuit signũ certũ determinate psone ẽtũ ad offm̃. i. regis futuri: sed non fuit signũ certũ ex se ꝑcise: sicut sydera signãt bella aut morbos: sed gra annexe ꝓphie vel inspiratiõis diuine. Non em̃ isti sunt mot⁹ q̃rere xp̃m ꝑcise innitẽtes astror̃ peritie: cũ ista stella de illis non fuerit quas obꝑuat ars astronomica: sz innitebãt reuelationi diuine (vt patuit in expõne ewãgelij) z ẽt inspiratioñi diuine interiori q̃ ꝑm Heruẽũ est q̃dã inclinatio alie ad vnũ. Nõ poterat aũt impediri iste rex ne regnaret (suppositis diuis ordinatiõe.) Et stella ꝓtẽdebat locũ natiui tatis gñalẽ. i. iudeã gra ꝓphie vl' inspiratiõis afferẽtis q̃ apparẽte tali stella ibi xp̃s nasceret. q̃ inspiratiõe suppositã m̃ regis nõ se poterat absentare. Et lz nõ ꝓtẽderet: determinatã psonã q̃ ad substãtiã tñ sperabat iudea ꝑ aliã viaz regis personam inuestigare: sicut z fecerunt.

¶ Queri etiã põt. Utrũ illa stella fuerit vna de celestib⁹ z vtrũ magi cõuenienter ad xp̃m adorãdũ venerint. vide aũt iij. q. xxxvj. arti. vij. z. viij.

☞ Dñica infra octa. Epiphanie.

☞ Questio. xv.

Queritur circa euangelium: Utrum xp̃s audiẽdo siue interrogãdo doctores vl' alios aliq̃d ab hoie dediscerit: vel angelis. Ad q̃s ex doctrina. s. Tho. iij. q. art. iij. z. iiij. sic rñdeꝝ. Nõ fuit cõueniẽs dignitati xp̃i vt a quocũq̃ hoie doceret. Nã in quolibet gñe primũ mouens nõ mouetꝝ: ꝑm illã spem motus: sicut primũ alterãs nõ alteratꝝ. Sed xp̃s ẽ oim hoim̃ ꝓstitut⁹ caput: sic vt ab eo oẽs doctrinã veritatis acciperẽt. Unde ipe dicit Jo. xvj. Ad hoc veni in mũdũ vt testimoniũ perhibeã veritati. Nihil ẽt dedicit ab angelis. Nã anima humana sicut media est inter spũalia z corporalia: ita duobus modis ꝑfici nata est. s. ꝑ sciam acceptã a sensibilib⁹: z ꝑ inditã impressionẽ spũaliũ substãtiarũ. Sz aia xp̃i ꝑfecta est ex sensibilib⁹ q̃dẽ p experientiã ad quã ipsũ angelicũ nõ reꝝrit: z ex ipsõne supiori sup infusam immediate a deo: qz sicut supra cõez modũ creature vnita est ẅbo psonaliꝝ: ita etiã supra eũdẽ repleta est gra z scia. nõ mediantib⁹ angelis q̃ ex ẅbis influẽtia sciam acceperũt. ¶ Sed ꝛ primã cõclusionẽ. primo. Nã interrogare z rñdere ẽ addiscẽtis. Sz xp̃s ista iter doctores fecit. ergo ꝛc. Sol. ꝑm Otig. sup Lu. nõ interrogabat vt addisceret sz vt erudiret. Ex vno quippe doctrine fonte manat: z interrogare z rñdere sapienter. Unde z ẅr q̃ stupebant oẽs q̃ eũ audiebant sup prudẽtia z respõsis eius. Scõo. Nã xp̃s accipiebat sciam experimentalẽ a sensibilib⁹: ergo a fortiori z ab hoib⁹ q̃s est nobilius: cũ in aia docẽtis spẽs intelligibiles sunt in actu: q̃ in sensibilib⁹ sunt in potẽtia. Sol. Addiscens ab hoie non accipit scientiã a speciebus intelligibilib⁹ eius immediate: sz mediantib⁹ vocibus q̃ sunt cõceptionũ intellectualiũ signa: sicut z creature cõdite a deo sunt aliter signa sapientie ei⁹. Unde sicut signi⁹ est doceri a deo q̃s ab hoie. ita dimi⁹ est accipere sciam ꝑ sensibiles creaturas q̃s ꝑ hois doctrinã. Tertio. Nam quilibet audiens sermonẽ significatiuũ alicui⁹ q̃s nescit põt illud addiscere: sed xp̃s a principio ꝑm scientiã experimẽtalẽ nõ sciuit oia ergo ꝛc. Sol. xp̃s in sciẽtia experimẽtali sicut in etate ꝓficiebat Sicut aũt ad accipere sciẽtiã ꝑ inuẽtionẽ: ita z ad accipere ꝑ disciplinã requirit etas ꝓfecta. Dñs autẽ nihil fecit sue etati nõ cõgruens. Igit audiẽdis doctrinã sermonibus nõ accõmodauit auditũ nisi illo tẽpore quo poterat ꝑ viã experiẽtie talẽ sciẽtie gradum attigisse. Hec oia cũ multis alijs. s. Tho. vbi. s. virtualiter. Sed tñ cũ õt q̃ xp̃s ab hoie nõ didicit videt intelligendũ de rebus ab hoie naturaliter scibilibus cuiusmodi est nomiã oim naturaliũ. nõ aũt de his q̃ ꝑ sefm̃ naturaliter scire nullus põt cuiusmodi ẽ loqui hac vel illa lingua: cũ hoc nõ sit q̃d naturale: sz ex volũtaria institutione dependẽs. Sciẽtia em̃ experimẽtali xp̃s adq̃ciebat z ꝓficiebat mõ naturali quo nõ poterat vt videꝝ scire ꝓdicta ¶ Sed tñ sciendũ est q̃ hõ in docẽdo dupliciter se hr̃e põt. s. vt doctor: qñ. s. ex intẽtione docẽdi aliq̃d facit. z vt res q̃dã: qñ. s. sine intẽtione docẽdi aliq̃d facit aut dicit vnus alij addiscit. Ex isto scõo mõdo fuit xp̃s a matre sua loqui didicit: qz. s. ex bonitate sue phantasie z memorie: cũ audiebat noiari panẽ z videbat afferri panẽ: z apꝑhendebat q̃ hr̃ panis: panẽ significabat siue ꝑ cogitatiuã: vt faciunt alij pueri ad vsum rõnis siue ꝑ rõnẽ cuius vsuz semp habuit: vñ antẽq̃s tps adesset quo virgo mater eũ verba formare doceret iam ista didicerat.

¶ Queri etiã põt. Utrũ gratia xp̃i fuerit infinita vide. iij. q. vij. ar. xj. Et vtruz quilibet actu suo xp̃s ꝑficeret ꝑ gratiã: id est effectũ gratie seu meritũ. vide. iij. dist. xvij. q. s. ar. v.

☞ In octaua Epiphanie.

☞ Questio. xvj.

Queritur vtrũ Joãnes videns xp̃m z ei testimonio reddẽs ipsuz vt dicit. Joã. agnũ appellauerit quẽ tus q̃s aliud aial solitum immolari cuiusmodi ẽ hos vitulus: capra: turtur: colũba. Ad q̃s rñdeꝝ q̃ sic. primo. nã vt pz. Nu. xviij. agn⁹ erat principale sacrificiũ. qz lz alia aialia certis tpibus immolarent: tñ vnum erat quotidianũ sacrificiũ quo immolabat vnus agnus mane alius vespe. Sz xp̃s est principale sacrificiũ: qz lz sancti passi ꝑ fide ad salutẽ fideliũ conferant: nõ tñ hñt hoc nisi inq̃tũ sup oblationem agni quasi oblatio adiuncta principali signicato immolat. Igit ille agn⁹ xp̃m significabat q̃ immolabatur mane z vespere in signũ q̃ ꝑ xp̃m habeam⁹ in patria visionẽ matutinã z vespertinã vel in signum q̃ ipse sit alpha z o. Et cõfirmat. rõ qz ille agnus inter eius figures erat expressior respectu passionis xp̃i: qz erat sine miracula: z ꝑ illũ filij israel fuit liberati ab impio pharaonis: sicut ꝑ xp̃m purissimũ liberamur ab imperio diaboli. Est aũt notãdũ: q̃ hoc testimoniũ ioãnes reddidit xp̃o: vt vr̃ q̃n ipm̃ baptizauit: qz vt pz Jo. j. c ipse Joãnes non cognoscebat xp̃m: sed a deo acceperat signũ q̃ ipse esset sup quẽ videret descẽdentẽ colũbã: quã vidit descẽdere in baptismo. Jdeo ꝑ babile ẽ q̃ tunc stati glorificauerit xp̃m apud suos discipulos q̃ bus eũ ꝓdixerat vẽturũ. Scõo ꝓpter mãsuetudinẽ. Esa. xxxv. Quasi agnus ꝛc.

¶ Sed ℨ: quãto aial est simili⁹ xp̃o: tãto cõuenieꝝ ꝑ nomẽ ei⁹ nolaꝝ. Sz vitulus est sil'or xp̃o q̃s agn⁹: qz ẽ ꝑfectior: z ꝓto aliq̃d ẽ ꝑfecti⁹ ẽ deo sil'us. So. aliq̃d õr sil'e alteri duob⁹ modis. Uno mõ i repñtando vt imago. Alio mõ i essendo: sicut fili⁹ ẽ sil'is ꝑi. Quãto ergo aliq̃d ẽ ꝑfecti⁹ ẽ deo simili⁹ i essendo: qz magis appropiquat diuine nature: sz nõ i repñtando: qz interdum viliora hñt ꝓprietates magis expressiuas ꝓprietatuz dei: sicut magis expriminunt ꝑ misericordẽ gallinã q̃ pullos fouet z ꝓtegit: q̃s ꝑ equũ fremẽtẽ mordentẽ: z calcitrãtẽ: z bella cupiẽtẽ. Sz si instet: qz etiã fili⁹ est sil'is ꝑi

i repñtādo. Dico q̄ verū ē. vñ pl⁹ assimilat q̄ imago exēsiue: ſz tñ imago aliq̄ pl⁹ assimilat itēsiue q̄tū ad repñtatiōez: qz iterdū filj⁹ erit dissimilior pr̄i accidētib⁹: puta q̄titate: figura: ↄcoloze q̄ imago. ¶ Queri etiā pōt vtrū xp̄s debuerit baptizari baptismo Jo. Et vtrū ꝺbuerit tūc celi apiri. vide. iij. q. xxxix. ar. ij. ↄ. v.

℞ Dñica. ſ. post octa. epiphanie.

℞ Questio. xvij.

QUeritur vtrūiste sp̄ōsus fuerit Joā. euā. vel nō? Ad hoc aūt dico ꝓbabiliť ↄ sine piudicio q̄ ūc: q̄ ꝓbo autorita te aug. sup Jo. in ꝓlo. ↄ i glo. ↄ etiā hier. vt patebit. ↄ Alberti magni sup Jo. dicēdū q̄ ab⁹ dubio celebrior opinio est q̄ iste sponsus fuerit Joānes ↄ q̄ sponsa fuerit vna de virginib⁹ deo cōsecratis: q̄ postea cū matre Jesu pmāserit. Hoc aūt est valde cōueniēs q̄ xp̄s statim tñ faueret virginitati: vt ipso facto ostenderet matrimoniū nō ꝓsumma tū gr̄a eius posse dissolui. suadetur etiā alia rōne: qz nō est verosiḿ q̄ ibi fuisset mater dñi vt patuit i expositione textus Oppositū tñ tenuit. Chry. ↄ Origē. ↄ Victorinus. Et arguo p eis. Primo. Naz si sic est idē sponsus fuisset vocatus ad p priās: qz vocatus est Jesus ↄ discipuli ejus: inter quos discipulos erat Joānes vt videť. qz ipse cū fratre sicut ↄ Petrus cū andrea videnť vocati fuisse ante q̄ signū aliq̄ videret ↄ ꝓhr aī has nuptias in q̄bus fuit primū signū. Et qz interbaptismū post quē statim fere cepit ꝯgregare discipulos: ↄ has nuptias ad minus fluxit annus fm. s. Tho. in quo vt idē dicit discipuli cōuersi sunt Sol⁹. Posset dici q̄ discipli fuerť vocati qz fuit vocatū eoꝝ collegiū: lz aliquis de collegio nō fuerit vocat⁹. i. Joā. Scōo qz nō ē ꝓ simile q̄ discipulus vocat⁹ ad statū virginitatis a xp̄o: voluerit aspicere retro ↄ nubere p̄cipue tā dilectus. So. pōt dici q̄ nō erat adhuc votatus ad pfectuz discipl'atū ſz ad quādā notitiā ↄ familiaritatē. Et q̄ dicunť vocati discipuli ad nuptias: intelligit: qz vocati fūt q̄ discipuli futuri erāt qñ ista scribebanť: lz si tūc qñ fuerūt vocati ad nuptias. Sz ℈ si fuerūt vocati discipli futuri opz q̄ haberēt colligātiā oēs cū sp̄ōso vel cū aliq̄ gr̄a cui vocarěť. Nō primū: qz erant de diuersis ciuitatib⁹. vñ nō est ꝓsiḿ sp̄ōsum tā pauperē vt ei deficeret vinū sic a remotis inuitasse. ergo ↄc. Ergo erāt iā discipuli. So. Erāt aliq̄ vel oēs de collegio ap'lor: tūc iā discipuli imp'fecti: et futuri discipuli pfecti. Tertio arguit argumēto. Victorini. Nā ỽginitas incēt est i carne cozruptibili incozruptionis ꝑpetua meditatio. ergo nō ē. credēdū q̄ Joānes cui de ỽginitate testimoniū ꝓhibeť vnq̄ i nuptijs ꝓsenserit. So. Ad hoc rñdet Alber. mag. dicēs. Est icozruptio fm mētē ↄ fm corpus: ↄ fm vtrūq̄. Virginitas aūt q̄ ſz Amb. hz radicē i mēte ↄ ramos i corpe primo ↄ p̄ncipaliť meditatio nē hz in mēte: sed meditatio icozruptionis corpis diuersa ē p tpoꝝ diuersitate. Nā tpe nō reuelate gr̄e q̄uis icozruptio corpis desyderet tñ diuine dispēsatiōi ꝓmittit: sicut ēt dtā ỽgo fecit eo q̄ tunc matrimoniū fructificabat gr̄e qz cū ꝓpagatione seminis fiebat ēt ꝓpagatio religionis. Tpe aūt gr̄e reuelate icozruptio corporis teneť in integritate ↄ sctitate: qz ỽbo castitatis fiebat ēt ad gētes ꝓpagatio religiōi. Et qz mr̄imoniū añ legē ↄ castitas tpe gr̄e deo fructificabāt mr̄imonio abrae nō ꝓferť celibat⁹ ioānis: qz castitatē quā Jo. exhibebat i corpe Abrā habuit i habitu ↄ i mēte. Et talis icozruptionis meditatio ē ỽginitas vbi icozruptio teneť in mēte: ↄ incozruptio corpis in habitu mētis: q̄uis nō sit in corpe. Et q̄ dicit Victorin⁹ q̄ nō ꝓsensit Joānes incozruptionē corpis itelligēdū ē. de illa cozruptiōe q̄ violat habitū ꝓtinētie i mēte. Hec ille. Cui⁹ ỽba aliqualť alteraui: qz exēplū videbať mihi icozrectū. Intēdit aūt dicere q̄ qñ ꝑs dei crescebat p mr̄imoniū sicut i lege: non repugnabat pfecte ỽginitati ỽre i mēte desyderiū cōtinēnie si deo placeret. ↄ deinde ꝓmittere se deo ꝓsentiēdo. i copulā cōiugalē: qz sic fuit in dtā ỽgine fm. s. Tho. ↄ vt videť fm Albe. Modo aūt ꝑs dei crescit per baptismum: ideo nō est simile.

¶ Queri ēt pōt. Utrū xp̄s ꝺbuerit facere miracla ↄ vtq̄ ceperit ea facěr i nuptijs.

Vide autem. iij. xliij. ar. j. ↄ. iij.

℞ Dñica. ij. post octa. Epiphanie.

℞ Questio. xvij.

QUeriť vtrū xp̄s lepr⁹osum sanauerit ỽtute diuina immediate vť mediāte aliq̄ ỽtute creata ad hoc aūt dico q̄ de⁹ triplici virtute aliq̄d operatur. Nā aliqua facit imediate sua ỽtute q̄ est sua essentia: sicut creauit celū et alias ꝑmas creaturas nō mediāte alia creatura: aliq̄ in creaturis ireť in infinitū. Aliq̄ ỽo mediāte sua virtute ↄ mediāte virtute creata nulli creature naturali: sed existēte intēționaliť in creatura etiā corpali: eo mō quo mot⁹ est in ferra a secāte sicut iustificat aiam p talē virtutē existētē in sacris p ea q̄ dicit Cap̄. in. iij. di. j. q. i. Jgit virt⁹ diuina sumit duob⁹ modis. Primo p essentia diuina: ↄ scōo p virtute creata influxa a deo creature supnaturaliť. i. sic q̄ nulli creature ē naturalis. Tunc rñdeo p multas ꝓpositiones. Prīa. Quecūq̄ fiūt naturaliť vel miraculose fiūt diuina ỽtute ꝑmo mō. i. p diuinā essentiā: qz ipa cū sit cā oim causaꝝ: et ēt cā oim effectuū. Scōa. Nō tñ oia q̄ fiūt sola diuina virtute primo mō: ſz cū ea cōcurrit aliq̄s virt⁹ naturalis: ↄ aliq̄s ỽt⁹ diuina scōo mō. i. creata. Nā actiones rez naturaliū nō fūt immediate a deo solo ſz ab ipīs ỽtutib⁹ naturalib⁹: vt calefactio a caloze: vt ꝓbat. s. Th. iij. Ḡ. ca. lxix. ↄ. lxx. Actiones ēt sacroꝝ nouę legis: puta iustificatio aie p gr̄az ↄ: uersio panis ↄ vini i carnē ↄ sanguinē: sil'r fiūt ỽtute creata immediate: ſz nō naturali: ſz diuina scōo mō: vt ꝓbat idē. iij. di. ſ. q. ſ. ar. iij. q. ſ. actiões etiā miraculoꝝ facto⁹ p sctōs: aliq̄s fūt imediate p aliquā talē ỽtutē: q̄s. ſ. exptāte ↄ nō orādo miracula faciunt sicut. b. Wñdict⁹ dissoluit rusticū lozis alligatū aspectu suo tñmō vt etiā idē dicit po. q̄. v. ſ. ar. iij. Deꝰ tñ nō vtit talib⁹ ỽtutib⁹ quasi sine eis oia effectiue facere nō possit q̄uq̄p illa efficiat: ſz vt creaturas sibi magis assimiler: ↄ magis eiſdē suā cōicet bonitatē: qz melius est assimilari deoi duob⁹. ſ. i eē: ↄ in esse cāz alicui⁹ q̄ in vno tñ. ſ. i esse. Tertia. Aliq̄ tñ fiūt sola diuina ỽtute primo mō. i. sola diuina essentia: nulla instrali ỽtute ꝯcurrēte. Hoc eñ ꝑz de ꝑmis creatis. Et sicut dicit. s. Tho. de ipsa resurrectiōe nr̄a futura ad quā nihil angelico⁹ opabunť: lz aliq̄ ꝑcedentia sint facturi: puta cinerū collectionē vt idē ꝺt. Quarta xp̄s oia sua miracla fecit diuia ỽtute vt ꝓbat. s. Tho. iij. q. xliij. ar. ij. qz inḋtso lus deus mutare pōt ordinē nature q̄ ꝑtinet ad miraculi rōnez. Uñ dicit Leo ad Flavianū. Cū in xp̄o sint due nature. Una earū est. ſ. diuina q̄ fulget miraculis. Altera. ſ. hūana q̄ succūbit iniurijs. Quinta. Quedā tñ miracula fecit xp̄s: vt vſ q̄busdā sola diuina ỽtute primo mō. sicut Lazari suscitationē. Quedā ỽo etiā diuina ỽtute scōo mō sicut lepr⁹osi hui⁹ mūdationē: sic q̄ a diuinitate deriuabať ad illā btām hūanitatē ỽtus effectiua miraculoꝝ q̄ ei nō erat naturalis Ista eñ ꝯclusio ē de mēte. s. Tho. iij. qō. xiij. ar. x. vbi dicit aiam xp̄i habuisse virtutē ad faciēda q̄dā miracula circa corpus suū. ↄ i. iij. q. lxv. ar. iij. ad fm: vbi sic dic. Xp̄s venerat saluare mūdū nō solū ỽtute diuina: ſz p mysteriū incarnationis ipsi⁹. Et iō frequēter in sanatiōe ifirmoꝝ nō sola diuina ptāte vtebať curādo p modū iperij: ſz ēt aliq̄d ad hūanitatē ei⁹ ptinēs apponēdo. Uñ sup illō Lu. iij. Singulis manus imponēs curabat oēs: dicit Cyril. Quānis vt deꝰ potuisset oēs verbo pellere morbos: tāgit tñ eos offendens ꝓpriā carnē efficacē ad ꝑfādā remedia. Nec. s. Tho. Posset tñ qs sine pctō tenere q̄ i oib⁹ miraculis xp̄s vtraq̄ diuia ỽtute vtebať: ita q̄ ab ei⁹ deitate nō solū ad humanitatē sed etiā ad vestes ↄ ad alia corpa ci ꝓiūcta deriuabať sup naturalis virt⁹ vsq̄ ad rē in qua fiebat miraculū: puta vsq̄ ad ifernū in suscitatione Lazari: ↄ b repēte ↄ subito sicut a sole i instāti diffundiť possibiliť vť de facto lumē a celo vsq̄ ad terrā: et ab oriente vsq̄ ad occidētē. ¶ Sz ℈ ꝓdicta. Primo, Nā si xp̄s fecit miracula virtute diuina in faciendo fuisset oipotēs sicut

ē illa virtus op̄s est:sed hoc est falsum: qz ōz Mat.vj.qō non poterat ibi.s.in patria sua vllaz virtutē facere.Sol. Illud nō intelligit de potētia eius absoluta: sed qz non erat congruū operari miracula inter incredulos:vt dicit.s. Tho. iij.q.xlij.ar.j.ad primū. Uñ subdit ibidē.ē mirabat ꝓpter incredulitatē eoꝝ. Et ſm hūc modū ōz Gene.viij. Nō celare potero abraaz que gesturus sum.Et Deñ.xix. Nō potero facere quicq̄ donec ingrediaris illuc.Scōo. Mā ſi fecisset miracula diuina virtute aut ptāte nō oraſſet:qz etiā nec sancti oraūt qñ miracula ex ptāte faciūt ſm Gre.Sed hoc est falsum:quia orauit in suscitatione Lazari.Joā.xj.ē panū multiplicatione.Mat. xiiij.Sol.Ad hoc dicit.s.Tho. vbi.ā.ad scōm post Qrtū.q qz de xp̄o oportebat credi q a patre sit ē q ei equalis sit xp̄s vtrūq; ostēdebat:nunc orādo.ē nunc ex ptāte miracula faciendo.Jn minoribꝰ quidē vt in panū augmēto respiciendo celū.Et in maioribus puta relaxatione pctōꝝ ē mortuoꝝ suscitatiōe:cuz ptāte operādo.qō aūt Jo.xj.dicit Lazarū suscitamꝰ oculos in celū leuasse nō ꝓpter suffragū necessitatē ſz ꝓpter exēplū hoc fecit.Ubi ibi dicit pp ppl'm q circunstat dixi.vt credant qz tu me misisti.Tertio Si leprosū mūdauit diuia ꝑtute:creata tm̄:sequit q ꝑtus spūalis esset in corpe. Nā illa virtꝰ agebat in spm̄:puta i animas eas iustificando:qz cū xp̄s venisset ꝓpter aiam principalr ſm.s. Tho.non prīꝰ curabat corpa q̄ aias:ē cōsequēter erat spūalis.qz vt ōz in li.sex principiorū.impossibile est nō corpus puta spm̄: corpore.i.corpali ꝑtute moueri.So. Nō inōuenit spūalē virtutē esse in corpe p modū intētiōis vel trāseuntis.sicut cōcepтus scriptoris est i calamo aliquo mō. Uide de hoc Capreo.iiij.di.j.q.j.conclusiōe.iiij.ē in solutiōe argumētoꝝ ꝫ ipaz.

¶Queri etiā ꝓt vtrū xp̄s potuerit scīz aliquā scientiā suā aliq̄ ignorare ē q̄ mirari.Uide.iij.qō.x.ar.ij.qō.xj.ar.j.qō. xij.ar.j.Et vtrum in inferno erit fletus Uide quodlibet. vij.q.v.ar.iij.

℣ Dñica.iij.post octa.Ephie.

℣ Questio.xix.

Uerū vtrū vniuersalis ecclesia designata p nauicula ſm gl.q̄q̄ sit sic ꝓcellis cō quassanda vt ꝓtiaꝝ naufragiū.Ad qō dico q̄ non. Hoc aūt pz.Prio per dictū Aug.i lib.de catholica fide dicētis. Nauicula.i.eccl'ia xp̄i i medio mari vcz mūdi diu iactata est fluctibꝰ ſz vexata non dissoluta aut summersa:qz ille impauit vēto ē mari q eidē eccl'ie ꝓmisit se vsq; ad finē affuturū.Scōo p dictū Amb.in quodā ser.dicētis. Naui ecclesiā debemus accipe in salo huiꝰ mūdi constitutā q̄ ē si vndarū fluctibꝰ aut ꝓcellis sepe vexet:tñ nūq̄ pōt sustinere naufragiū. ꝓtz tertio p illud mat.xvj.ſ.porte iferni nō ꝓualebūt aduersus eā.Hoc ei nō esset verū si aliq̄n vexatiōibꝰ cōquassata naufragū dispēdia pateret.Pz q̄rto ex rōne s.Tho.j.ij.q.cvj.ar.vlt.Dicit ei q cū status mūdi possit variari dupl'r.ſ.ſm qō stāte vna ē eadē lege homes se hñt diuersimode ad illā obseruāndū:ē ſm diuersā legē.Prio mō sicut statꝰ legis veteꝛ diuersimode fuit mutatꝰ:ita ēt statꝰ noue mutabit ſm diuersitatē locoꝝ ac tēporū.Nō tñ expectādꝰ ē statꝰ i q̄ pfectiꝰ habeat gra spūsctiq̄ habita fit hactenus: marie ab apl'is q̄ plenitias spūs acceperūt:ē tpe prīꝰ ē ceteris abūdantiꝰ ſm glo.Roma.viij.Sed scōo modo dicit q̄ huic statui nō succedet alius. Nā statui inquit veteris legis successit status noue:sicut pfectior imperfectioꝝ.Sed nullus statꝰ ꝑsentis vite esse perfectior potest q̄ statꝰ noue legis:qz nihil pōt esse vltimo fini ꝓpinquius q̄ qō ad illū immediate introducit:quod facit nous lex. Tāto est aūt vnūq̄q̄ perfectius quāto vltimo fini ꝓpinquiꝰ.Hec ille ꝓtz etiā vltio testimonio ꝓphetico.Nā Daniel. ij.ca.Daniel declarauit, Nabuchodonosor exponēdo significatū statue quā viderat rex:ē dicit futura eē quatuor regna seu quatuor monarchias.ſ.regnū Chaldeoꝝ:regnū Medoꝝ:ē Persaꝝ:ē regnū Grecoꝝ:ē regnū romanoꝝ.Et deinde subiungit di.Jn diebꝰ regnoꝝ illoꝝ suscitabit deꝰ regnū celi.i.xpianitatē:vel ecclesiā.qō ineternuz non dissipabitur: ē regnū eius.i.xp̄i(quem iam nominsuerat in suo signo.i.lapide ꝓtioso sine manibus)ppl'o alteri non tradet.Comminuet autem ē consumet vniuersa regna hec:ē ipm stabit in eternū ſm q̄ vidisti q̄ de monte abscisus est lapis sine manibus.i.xp̄s missus de celo sine virili semine:ē cōminuit testē:ē ferrum ē es:et argentū ē aurū. Similiter etiā cap.vij. iteruz describit dictas quatuoꝛ monarchias sub figura quatuoꝛ bestiaꝝ,Deinde dicit filiū hoīs.i.xp̄m accipe a deo regnū.i.potestatē super xp̄ianitatē ē de illo regno subiungit.Potestas eius potestas eterna q̄ non auferetur:ē regnum eius qō non coꝛrumpet.ſ.durāte ista vita sed in fine eiꝰ ex duabus ꝓuinciis.i. ecclesia militāte et triūphante fiet vna. i.triūphās quo ad bonos. Jntell'go aūt ecclesiā semp daturā.qz semp in aliq̄ parte orbis dñabunt xp̄iani:ē i aliqua erit sedes beati Petri:sicut ecōuerso ōz iudeoꝝ regnuz ē synagoga defecisse qz nō habent dñium:sed vbiq̄ additi sunt seruituti. ¶Sed cōtra ꝓmissa.Prio.Nā cū defecerit fides.hostia ē sacrificiū desicit ecclesia:qz ſm Aug.vbi fides:ibi ecclesia.Sed ꝑdicta deficiēt:qz ōz Daniel.ix.Deficiat hostias ē sacrificium et erit in templo abominatio desolationis ē vsq; ad cōsummationē ē finez ꝛc.Sol. dictū Danie,non videt intelligi de consummatione mūdi:sed hier'm.Dato autem q̄ loquat de fine,mundi ē abominatio sit antixp̄s tamē non deficiet fides taliter.Et si deficiat sacrificiū altaris in aliquibus terriēs iuadet:qz xp̄s.Lu. xxij.pollicitus est pastor eccl'ie sue.Ego rogaui p te petre vt non deficiat fides tua:ē xp̄e exauditus est p sua reuerētia Heb.v.cap.Et hoc in omni oratione:qz semper pater eum audit: vt dicit Joā. xj.Quis vero daniel dicit regnū xp̄i ꝓpetuū ē qz destructa sede regali:regnuz videt destructum:sicut capta hierusalē destructū est regnū iudeoꝝ.estimo q̄ vsq; ad finez mundi durabit sedes apl'ica: etiā tunc multa xp̄ianoruz regna occupabit sicut ē mahumech fecit quē q̄daz dixit fuisse antixp̄m:quoꝝ sniaz ſz appro bare non velim nolo tñ reꝓbare:quia multū est mihi apparēs scōo.Nā Luc. xxiij.dicit. Uerūtñ filiꝰ hoīs veniēs putas fidē inueniet i terra.q.p.nō ergo ꝛc. So.Illud nō ōz:qz fides sit oino defectura.ſz ꝓpter paucitatē fideliū q̄ erit ipe antixp̄i.Uel hoc ōz nō ꝓp fideliū paucitatez:ſz ꝓpter fidei remissionē:qz erit q̄dē fides in multis:ſz ē exigua et tenuis. ¶Queri etiam potest vtruz xp̄s conuenienter permittat suos in vētis tēptationū ipso dormiēte.i.sic se hābēte ac si ignoraret suos tentari.Uide.ij.q̄.q.clxv.ar.i. Et vtrum aliqs timor possit esse naturalis.Uide.j.q̄.q.iij.ar.iij.

℣ Dñica.iij.post octa.epiphā.

Questio.xx.

Uerū vtrū limiꝰ homo.i. diabolus dictꝰ hō ꝓpter conueniētiā in intelligēdo possit in agro dei.i.aia hūana superseminare zizania heresuz vel nō.Rñdeo.Ad heresim q̄ in intellectu cōsistit essentialr mīta reqrūt.Prio sensibile aliqō mouēs sensum nostrū:qz ois nostra cogitatio oritur ā sensitiua.vt pz.j.Poste.ē sensitiua a sensibili:vt pz ad sensum.Et scōo a pḥātasia q̄ est motus factus a sensu:qz necesse est intelligentē pḥātasmata speculari,i.formare pḥātasmata ex quibꝰ ē in quibus videat rem.Et tertio lumē intellectus faciens phantasmata habilia ad imprimendū speciez in intellectu possibilem.Quarto species intelligibilis faciens intellectum in actu ipm̄ tum est intellectꝰ:licet prius esset in actu inquātum res quedā:quia ipse de se est sicut tabula in qua nihil est scriptuz:ē est pura potētia in genere intelligibilium: ē q̄ñ non pōt intelligibiliter agere,i.intelligere:cū potentia nō sit principium agēdi:sed actus seu forma.Quito reqrit verbū formatū ab intellectu actuato per speciē intelligibilē:qz etiā deꝰ nō pōt intelligere,se vel alia sine ꝙbo:ē multo minus angelꝰ etiā intelligēdo essentiā suā ē multotiēs etiā homo.Sexto requirit iudiciū quo verbū simplex de verbo simplici affirmet aut neget:qz heresis ē credulitas falsi,falsum aūt est solū in cōpo

sitione ⁊ diuisione existēs ꝓprie. Septio requirit obstinatio ex parte voluntatis: qz ſm Augu. ⁊. s. Tho. ij. ij. q. xj. arti. ij. ſi aliqua opinio ſit heretica: ⁊ tenens eam nō ſit obſtinatus ipſe nō eſt hereticus: ⁊ conſequenter opinio heretica non eſt hereſis: ſed tñ efficitur hereſis ſupueniēte obſtinatione. Diabolus igit poteſt ſeminare hereſim quo ad primū: quia vtpote ex dictis feria. iij. poſt. iij. dñicam aduentus: poteſt aliqō ⁊ quodcūq; ſenſibile ſupponere oculis ⁊ ſenſibus noſtris Et ſimiliter quo ad ſcm̄: vt ibi ptz. Nō aūt quo ad tertiū. i. lumen: qz licet abſolute poſſit illud intēdere: non tñ ex ſuppoſitione ſui finis vt ibi ptz Et ꝓbat. s. Tho. i. q. iij. ar. j. Nec quo ad quartum. i. ſpeciem. Nā vt colligit ex. s. Tho. q. xvj. ar. xij. ⁊ ij. di. xix. ar. v. nec angelus malus nec bonus pōt influere ſpēs in intellectū humanū: licet poſſit vterq; aliqua ſigna exteriora adhibere quib⁹ homo excitaſ ad intelligēdū ⁊ poſſit illuſtrare: illūinare ſpecies imaginarias. Nec quo ad quintum: qz in libertate noſtre voluntatis ē vt hac ſpē vel illa vtamur: ⁊ conſequenter vt iudicem⁹ ſm illas: vel nō iudicemus. Nec quo ad ſextum vt patebit in alia queſtione qz de voluntate non ſe poteſt impedire niſi ſuadēdo. Eſt ergo cauſa hereſis ly inſufficiēs. Et hoc potiſſime duobus modis. Primo. ſ. illuſtrādo ⁊ ordinādo phantaſmata vt homo ſciat dñ dubitare ⁊ cogitare falſa: q tñ diuidicare nō poſſit. Unde ⁊ hac rōne nō intendit lumē intellectus ſicut poſſet: nec. ſ. hō ſciat diſſoluere nodos in quos inducit. Et ſcō perſuadēdo firmitaſ in falſo iudicio eo mō quo⁹ alia vitia voluntati ſuadet. Sz cōtra premiſſa. Primo. Nullum em̄ ꝓcedens ex libero arbitrio ſeminari pōt a diabolo. Sz hmōi ſunt hereſes: qz ſm Hier. ⁊ habeſ. xxiij. q. iij. in. c. hereſis. Hereſis grece ab electiōe dicit. qō. ſ. eam ſibi vnuſquiſq; eligat diſciplinam quā putat eſſe meliorē: ergo ꝛc. So. Negaſ minor. qz licet diabol⁹ nō poſſit ſuggerū arbitriū mouendo, illud ſec⁹ ſuadendo. Unde dicit Augu. iij. de trinita. Diabolus ſua ſubtilitate malignos affect⁹ inſpirat: et ſic ſuperſeminaſ hereſes.

¶ Queri ēt poteſt vtrū hereticī ſint extirpādi p mortē. Uide. ij. ij. q. xj. arti. iij. et vtrū diabol⁹ poſſit in voluntate ſeminare zizania odij ⁊ vitiorum mouēdo illaz effectiue: Uide prima. q. iij. ar. ij. ſ. ⁊. ij. q. ix. ar. vj. iij. cōtra Hen. cap. lxxxviij.

Dñica in Septuageſima.

Queſtio. xxj.

QUeritur vtrum denarius diurnus. i. qui pro labore diurno ſeu diei vni⁹ reddi conſueuit id eſt de⁹ vel beata viſio oīb⁹ laborātibus in vinea dñi ſit eiuſdem ponderis ac valoris. Rñdeo ex. s. Tho. ſ. ij. q. v. ar. ij. ⁊. iij. di. xlix. q. iij. que ſtiūcula. ij. collegit ſequēs doctrina. Beatitudo btitudinis eſt attendēdus ſm gradum perfectiōis in operando: qz beatitudo i opatione cōſiſtit. Penſatur aūt perfectio operatiōis in qua felicitas cōſiſtit ex duobus. ex parte. ſ. operantis: et ex parte obiecti. Unū phs dicit in. x. Ethic. quod perfectiſſima opatio eſt altiſſime potētie perfecte habitu nobiliſſimo: qō ē ex pte operātis ⁊ reſpectu nobiliſſimi obiecti. Igitur cū in ratiōe btitudinis includaſ duo. ſ. finis vltimus q̄ eſt ſummū bonū ⁊ eius adeptio vel fruitio. Una beatitudo non pōt eſſe maior alia nec poſſunt in ea eſſe gradus ex parte obiecti opationis ſeu quātū ad ipm bonū qō eſt beatitudinis obiectū: ⁊ cā qz illud nō eſt niſi vnū oino id ē. i. de⁹ vel eſſentia dei. pōt tñ vnus eſſe beatior ex pte operantiū: ſeu quātū ad ipſam adeptionez vel fruitionē hmōi boni: qz ſm q̄ habit⁹ perficiēs ad ipſam opationē. i. lumē glorie erit perfectior in vno ꝑſ in alio erit perfectior opatio ⁊ delectatio maior. ¶ Sz contra videſ q̄ vnus nō poſſit alio eſſe beatior. Primo. Nā hic dicit q̄ acceperunt ſingulos denarios: quia. ſ. vt dicit Grego. equalē eterne vite retributionē ſortiti ſunt. Sol. Unitas denarij ſignificat vnitatē beatitudinis ex parte obiecti: ſed diuerſitas māſionū diuerſitatem eiuſdem ſm diuerſum gradū fruitiōis. Scō. Nā ſummo pōt eſſe maius: ſz beatitudo eſt ſummū bonū ergo beatitudo vnius nō eſt maior ꝑ alterius. Sol. eſt

ſummum bonum inquantū eſt poſſeſſio ſiue fruitio ſummi boni. Tertio. Nā vel homo nō eſt beatus: vl̄ beatitudo nō poteſt eſſe maior. qz ſi deeſt aliqō bonū qō ſuppleri poſſit deſyderium hominis nō quietatur. ſi aūt nihil deeſt: nō poterit eſſe maius bonum. Sol. Nulli beato deeſt aliqō bonum deſyderandū: qz habēt bonū ois boni: ſz dicit quis alio beatior ex diuerſa eiuſdē boni ptcipatiōe. Beatitudo aūt nō conſiſtit in gradu habēdi deū: qz cuz quocūq; habito. Haberi poſſit alius: nullo⁹ eſſet beat⁹. ſed cōſiſtit in habendo ſeu videndo deum. Additio autē aliorū bonorum non auget beatitudinē Unde dicit Augu. v. confeſſio. Quis te et alii nouit nō ꝓpter illa beatior ſed ꝓpter te ſolum beatus. Hec omnia ex. s. Tho. Ex quib⁹ ꝑz q̄ ille denarius. i. de⁹ viſus eſt eiuſdē valoris in ſe ſz nō capiēt ibus illum. qz non omnes capiūt eum ſm totū eius valorē: ſed ſm plus ac minus. Sic denari⁹. i. viſio dei illa in ſe nō eſt vna ⁊ im nec eiuſdem valoris ſed eſt vna extrinſece: quia eſt de vno obiecto.

¶ Queritur ꝑ vtrū valor iſtius denarij ſit futurus maior poſt iudiciū. Uide. iij. di. xlix. q. ſ. ar. iij. queſtiūcula pria. ⁊ vtrū laborātes in vinea recipiūt diuerſuz valorez illi⁹ denarij ꝑz diuerſitatē laboris exercīti: vel ſm diuerſitatē charitatis et affectus quo habuerunt. Uide. iij. di. xlix. q. ſ. ar. iij. quedam cula vltima.

Dominica in ſexageſima.

Queſtio. xxij.

QUeritur vtrum xp̄s q̄ docēdo pabolis ⁊ ſimilitudinib⁹ vtebaſ debuerit ſignificare diuina p corpa vlia puta p ſemē ⁊ ſeminatorē ⁊ terras ac ſpinas vel per nobilia: puta ſolē: lunaz: aſtra. ⁊ ſuperiores ſubſtantias? Rñ. De hoc. s. tho. ſ. di. xxxiij. q. ij. ar. ij. ſic docet Dionyſ. in ca. celeſ. hiera. oſtēdit cōueniēti⁹ ſignificari diuina per creaturas viliores ꝑ p nobiliores. Primo: qz p iſta magis occultaſ diuina his quibus occultāda ſunt. i. indignis. Scō: quia modus cōuenientiſſimus ſignificandi diuina eſt p negationē. Sd viliora magis negaſ ⁊ diſtāt a deo ꝑ alia. Tertio quia nobis daſ minor errozis occaſio in talibus. Si em̄ de deo dicerenſ corpa nobiliora per ſimilitudinē de facili ſimplices aliq; vix ꝑter ſenſibilia aliquid cogitare valentes poſſent credere illa de eo dici ſm ꝓprietatē qō non contingit ſi deus dicatur vile animal. Innenit tñ de⁹ in ſcriptura etiā nobilioribus creaturis deſignari: ſicut ſole ⁊ ſtella ⁊ hmōi: ſed nō frequēter. Sz cōtra. Primo. Nam omnis trāſſumptio nois fit per modū ſimilitudinis. Sed in rebus vilibus nō ſunt nobiles cōditiones ex quibus ſilitudo ad deuz poſſit attendi. ergo ex talibus nō debent trāſſumi nomina ad diuina. Sol. Nihil oino caret participatione diuine bonitatis ideoq; ex rebus quātūcūq; vilib⁹ pōt aſſumi aliq̄ cōditiones cōuenientes ad diuinā. Quedā tñ noia creaturarū non tantū nominant id qō creatum eſt: ſed etiā defectū culpe annexum ſicut ly diabolus nominat naturā deformatā pctō ideo talibus neibus vti non poſſumus trāſſumptiue ad ſignificāda diuina. Secūdo. Nā quāto in aliquibus rebus inuenitur expreſſior dei ſilitudo tantoma gis inde noia trāſſumi debent ad ſignificanda diuina. Sed in angelis incorporeis expreſſior eſt ſilitudo dei ꝑ in corporibus ergo ꝛc. Sol. cū in angelis poſſimus conſyderare ipſas eorū perfectiones ⁊ modū habēdi eas qui cōuenit nature vel ordini eorū: pfectionū noia dñr de deo ꝓprie ⁊ nō ſymbolice ſicut ꝺr ſapiens ⁊ iuſtus: ſz noia exprimētia illum modū nō pñt dici de deo ꝓprie nec etiā metaphorice qz metaphora ſumēda ē ex manifeſtis ſenſui. Et iō nūq̄ inuenim⁹ in ſcriptura deū noiatū cherubin vel ſeraphim vl̄ hmōi. Sciēdū eſt tñ q̄ cū in vna re ſint diuerſe ꝓprietates nō conuenit ſi ex eadē re fiat tranſſūptio ad ꝺria: vt deus dicaſ leo rōne fortitudis: ⁊ diabolus ſilr dicatur leo ratione crudelitatis.

¶ Queri ēt pōt vtrū xp̄s debuerit diuina ꝺbꝛū obſcuritate velare. Uide Tho. iij. q. ij. ar. iiij. Et vtrū conueniēs fuerit xp̄m tantū frequētare parabolas. Uide. j. q. ſ. ar. ix. ⁊ primo in prologo.

Dñica in quinquageſima.

Queſtio. xxij.

Queritur vtrū christus fuerit occisus a iudeis ⁊ gentilibus vt videt dici in hoc euāg. vel certe ipse seipm occiderit sponte ponendo aiam suā vt videt ipe dicere. Joan. x. co. Nemo tollit a me aiam meā ꝛc. Rñdeo. Ad hoc rñderi pōt ex doctrina sancti Tho. j. quodlib. qō. ij. ar. ij. dicēdus sic. Ad videndū cām mortis xpi q sine dubio in cruce mortuus fuit: psyderandū est q ptāti eī suberat q̄cquid pertinet ad humanā naturā in xpo: qō in alijs nō cōtingit: vt. s. volūtati eorū subiaceat q̄ sunt naturalia: qz ipse fuit verus de⁹ ⁊ verus homo. Unde assignat cām quare aia eī simul fruebat ⁊ patiebat: qz. s. eo nolēte hoc factū est: vt. s. a superioribus viribus ad inferiores redundantia nō fieret nec inferiores ꝓpter suam passionē retardarēt superiores ab actu suo: qō in alijs non cōtingit ꝓpter naturalē potentiarū adunicē coniunctionē. Similr aūt in ꝓposito suberat eī⁹ volūtati qñ natura resisteret nocumento illato ⁊ ꝑñr mors retardaret: et qñ cederet: ex qua cessione sequit mors violenta. Unde eo volēte natura restitit: nocumento illato vsq; ad finē plus ꝯ in alijs possit: ita q̄ in fine plus multuz sanguinis effusionē quasi integer viribus clamauit voce magna ⁊ statim eo volente natura cessit: ⁊ tradidit spm: vt se ostenderet dñm nature ac vite ⁊ mortis. Uñ hoc admirās centurio dixit. Uere hic homo filius dei erat. Jgit iudei ipz occiderūt qz intulerūt nocumentū mortiferū ⁊ tñ ipe aiam suā posuit ⁊ tradidit spiritū qz qñ voluit naturalr cessit. Sed Ꝫ. Nam ſm hoc ipe fuisset homicida. Sol. Nō est cul pandus ꝓpter hoc quasi sui homicida: quia cū corpus sit ꝓpter aiam: nō econuerso iuria q̄dem fit aie cū p nocumentū expellit de corpe Ꝫ naturalē suū appetitū. Si tñ aia in sui ptāte hēt qñ vellet a corpe recedere ⁊ iterū qñ vellet ad uenire nō eēt maioris culpe si desereret corp⁹ ꝯ q habitatoz deserat domū licet culpe sit q inde expellat inuit⁹. hec. s. Tho. ¶Sed Ꝫ istā solutionē. Nā p hoc q anima xpi habebat in sui ptāte reintrare corpus nō tollit ḡn fuerit a corpe separata in vita qz separauit se q̄dem p volūtatē. sed tñ Ꝫ eius naturalē inclinationē ⁊ cōtra sensualitatē. Sol. Dico dupl'r. Primo q nō fit iniuria alie si pars eius nobilior. i. ratio iudicet bonū egredi corp⁹ Ꝫ inclinationē inferioris partis: qz qō alie est bonū ꝫz partē nobiliorē est ei bonū simpl'r. Uñ nō est pctm habitatori si ipemet deserat domū Ꝫ aliquā suaz inferiorem inclinationez: lz esset pctm si alius eā expelleret. Scdo q lz ala xpi potuisset deserere forte corp⁹ suū sine cuiuscūq; vulneris illatione tñ hoc nō fecit: ꝙ egressa est ꝓualente vulnere p xpi voluntatē. xpm ergo aiam potuisse ꝯtrū ptinet ad hunc passum: est ipam nō voluisse cō seruare naturā nisi vsq; ad illud inflās Mō non est ꝓpter hoc homicida si nira culum (vt ita dicā) qō aliquo tpe rōnabiliter fecit semp facere non voluit. Sicut nec esset homicida purus homo qui est infirmus aut vulneratus si non rogat deum vt sanetur: dummodo non omittat que naturaliter fieri possunt.

¶Queri etiā pōt vtrū cōueniēs ⁊ necessariū fuerit xpm pati p generis hūani salute. Uide. iij. q. xlvj. ar. j. Et vtrū ꝙueniēter elegerit hieroſolymā passioni. Uide. iij. q. xlvj. arti. x.

¶Feria aūt. iiij. i capite ieiunij queritur. Utruz ieiunare sit de iure nature. ij. q. cxlvij. art. iij.

Utruz qs p ieiuniū merear idigne vitā eternā. j. ij. q. cxliij. ar iij. ⁊ .ij. di. xxvij.

¶Feria. v. querit sicut dominica. ij. post octa. Epiphanie.

¶Feria. vj. queritur.

Utrū sit deo gratior amicū ꝯ inimicū diligere. ij. ij. q. xxvij. ar. vij.

Utruz oratio debeat esse vocalis. ij. ij. q. lxxxij. ar. xij.

¶Sabbato queritur.

Utrū corp⁹ xpi ambulando sup aḡa habuerit dotē agilitatis. iij. q. xlv. arr. ij.

Utrum ventris contrarius tribulationum ⁊ tentationum sit appetendus ij. distin. xxj. qō. j. articu. iij. ij. q. xlj. ar ticu. ij. ad secundum.

☞ Dñica. j. in quadragesima.

☞ Questio. xxiij.

Queritur vtrū q̄libet xpian⁹ teneat esse cōtētus q̄ ieiunium q̄dragesimale sit institutū sub ꝓcepto a deo vel ab ecclia: ⁊ a lacri⁹ suscipe tps quadragesimale ꝯ tps nuptiarū regis: Rñ. Sicut ptz p Archi. in. ij. pte chronice. ti. xij. c. iij. ſ. xiij. Quadragesimā (vt ōz) b. Petr⁹ instituit a. ij. feria post pmā eius dñicam. ⁊ Grego. a iiij. se. ciner ū vt ꝙformemur xpo in ieiunio. xl. diez q̄ ⁊ declarauit nō solū a carnibus sed etiā ab ouis ⁊ caseo abstinendū vt ptz di. xij. c. deniq;. Dico igit pmo q̄libz q̄ ꝑt ieiunare tenet alacriter: alacritate rōnis hoc tps ieiunij ꝙpleti ꝯtuz ad abstinētiā pertinet. Quilibet em cui sit aliq̄ ꝓceptū a deo vel hoie. autoritate dei tenet illō iplere spōte ⁊ ꝑñr alacriter ſm rōnē deliberatā qz Ber. de dispē. ⁊ ꝓce. sic dicit. Siue de⁹ siue hō vicarius dei mādatū q̄cūq; tradiderit pari obsequēdū est cura: pari reuerētia deferēdū. Sz de ieiunio. xl. est factū ꝓceptuz cuilibet potēti ieiunare. post. xxj. annuz vt patebit infra i q̄nib⁹ moralibus. Dico scdo q lz q̄libz ſtāte ꝓcepto teneatur alacriter illō iplere ⁊ velle iplere vt dictū ē nullo tñ tenet esse ꝓtētus q hoc ꝓceptū sit ab ecclia pmulgatū. Nā ista est dria iter ꝓcepta dei ⁊ eccl'ie q ꝓcepta dei q̄libet tenet velle eē fctā dicēte herueo: q̄ de⁹ fecit; tenemur velle eē fctā: qz ꝓcepta dei sunt de actibus ꝑtutū: q̄ oibus placere debēt. Uñ ōt Augu. sup ps. lxvj. Nō est amic⁹ recti: q̄ si fieri posset mallet q̄ rectū ē nō iuberi. Sec⁹ aūt de ꝓceptis ecclesie nisi ḡten⁹ illa sunt de aliq̄ de quo est preceptū iuris naturalis. qz cū ecclesia de interioribus se nō intromittat: nisi quatenus habent necessariā colligationē cum exterioribus: teneor quidem velle facere quod iubet me facere. Sz nō teneor velle qō ille vult me velle. Unde ꝓcipere nō pōt q ieiunez hac vel illa intētiōe. lz ꝓcipere posset q ieiunē ⁊ ꝑñr q̄si p accidēs rōne colligationis q ve liz ieiunare. Dico tertio q̄libet nihilomin⁹ dz gaudere de tali vel cōsimili ꝓcepto: qz est valde rōnabile vt. s. tpe veris penitenti⁹. Jsto cū tpe peccauit. adam cum etiā mūdus sit factus Ꝫz rabbi moyſen. s. i martio. qz ōz. Ge. j. Germinet terra herbā virentē. Uñ. Exo. xij. marti⁹ dicit ꝑmus mēsis. ⁊ oēs astrologi suos calculationes incipiūt ab arietis signo: qō circa mediū martij ingredit Sol. Rabbi aūt Helizer tenet q in septēbri: qz dicit: ⁊ faciētem semen. Deus em facit opera perfecta. Sed ecclesia tenet pmā opinionē vt ōz: ⁊ est rōnabilior qz nō inconuenit deū aliq̄d fecisse in sui ꝓncipio imꝑfectū quod post modū ipse ꝑfecerit. Et renēt aliqui q̄ sit factus. viij. kal'. aprilis. i. xxv. martij in equinoctio. qz diuisit deus lucē a tenebris. Sed forte melius dicunt alij: q. xiij. kalē. aprilis. i. die. xx. martij. Circa idē etiā tps xps pro nobis est humanatus ⁊ passus. Et etiam in eodem climate in quo Adam peccauit vt rōnabiliter apparet: qz illud ḡtū clima in quo est hierl'm ſm Alber. de natura loc⁹ est temperatissimum: ⁊ ꝑñr in eo est paradisus terrestris. Quid ergo est rōnabili⁹ ꝯ vt eodez tpe peniteas. Et. xl. diebus ſm institutionē grego. vt cōformes te capiti. Uel. xxxvj. ſm institutionē bti Petri vt tpis totius anni decimā soluas. Sz Ꝫ. Nā in primo die q̄dragesime ecclia ꝓponit epl'am Joel. ca. ij. in qua hortamur ad ieiuniū cū fletu. ergo non est alacriter suscipiēdū. Sol. In hoc ieiunio si cōsyderet sola rō ꝓcepti ⁊ fructus ieiunij nulla est cā tristitie: sed alacriter est expellēdū. lz si cōsyderet in ordine ad pctā que per illud mortificam⁹ et dolemus: debet esse cum fletu. Unde si quis esset carens omnino peccato: ieiunare deberet sine dolore rationis: nisi forte doleret pro peccatis aliens.

¶Queri etiā potest vtrum fuerit conueniens xpm tētari. vide. iij. q. xlj. art. j. Et vtrū diabolus tērās superat⁹ ab hoie desetero ꝓsumat illum tentare. vide. ij. di. vj. q. j. ar. v. j. q. xliij. art. v.

¶Feria. ij. queritur.

Utrū cū solo originali decedentes cōparebunt in iudicio. iiij. di. xl vij. art. iij.

Utrum filio magis cōueniat iudicare ꝯ patri. iij. q. lix. ar. j.

¶Feria. iij. queritur.

Utrū xps fuerit ꝓpha. iij. q. vij. arti. viij.

Utrū deus spāliter inhabitat spūale tēplū.i.aiam iusti.s.q.xliij.ar.iij.

¶Feria.iiij.queritur.

Utrū q̄cūq; p̄dicit deꝰ semp eueniant.s.q.ix.ar.vj.s.di.xlvj.z.xlvij.

Utrū pctā dimissa redeāt p recidiuū.iiij di.xxij.q.s.ar.iij.q.lxxxviij.ar.s.

¶Feria.v.queritur.

Utrū veri discipuli xpi p gr̄am eius liberent a seruitute pcti.xij.q.cix.art.vij.

Utrū pctm̄ mortale semp hoiem p̄uet diuina filiatione.iij.q.lxxxiij.ar.iij.

¶Feria.vj.queritur.

Utrū angelus possit moueri localiter.s.q.xliij.ar.s.

Utrū motꝰ angeli in assumpto corpore sit vita.s.q.liij.ar.iij.ij.di.viij.art.iiij.

¶Sabbato queritur.

Utrū corpꝰ gl̄iosuꝫ videri possit ab oculo non gloriosoꝫ.iiij.di.xl.q.vj.

Utrū lux trāsfiguratiōis xpi esset a corpore vel ab alia.iij.q.xlv.ar.ij.

☞Dñica.ij.in quadragesima.

☞Questio.xxv.

Queritur vtrū diabolꝰ obsidēs hoiem semp equaliter eum afligat vel magis vno tēpore q̄ alio:¶Rñdeo dico.p.io q̄ diabolus q̄ ad vires rōnales.i.intellectu z volūtatē:nō pōt aliq̄ tpe vexare magis vel minꝰ vel tm̄: nisi exteriꝰ ꝓponēdo:qz in has vires nō impmere:cū nō possit formā ipmere nisi p corpꝰ naturale:qō in spm̄ agere nō pōt.posset tm̄ absolute augere ipressaz.i.lumē naturale intellectus:qō posset suo lumie ꝓfortare:ſz hoc nō pōt sine supposito a se intēto:q̄ est hois deceptio:qz nullꝰ pōt opari sciēter qō sue intētioni repugnat. Dico scōo q̄ diabolꝰ pōt hoiem q̄ ad corpꝰ et vires naturales ac sensitiuas aie affligere magis vno tpe q̄ in alio. Nā q̄cunq; agit p corpꝰ naturale tā q̄ instm̄: pōt aliquando magis aliquando minus efficaciter operari: sm̄ q̄ passum magis vel minus disponit quia omne tale corpus presupponit dispositionem in passuro. Sed diabolus est huiusmodi: quia nō pōt aliquā formā impmere nisi p motū localē: vt dicit.s.Tho.s.q.xcs. artic.ij. q.cxiij. arti.iiij. ad scōm.q̄ motus nō est nisi corpis naturalis. Dico tertio q̄ hoc facit qñq; de facto.qō ptz.Primo:qz dr Mat.xiij.q̄ demon ad preceptū xpi exclamans:z multū.s.vltra solitū discerpēs hoiem:exijt ab hoie:z factꝰ est sicut mortuus.Et scōo:qz.s. Tho. dicit.s.q. cxv.ar.v.ad p̄mū sic. Demones magis vexāt lunaticos in augmento lune ꝓpter duo. Primo quidē sm̄ Hiero.z Chry.vt infamēt dei creaturā.s.lunā.Scōo qz cū nō possint opari nisi mediantibꝰ naturalibꝰ ꝓtutibꝰ:vt.s.dictū est in suis operibus ꝓsyderāt corpoꝝ aptitudines ad effectꝰ intētos.Manifestū est aūt q̄ cerebrū est humidissimū oim partiū corpis: vt dicit Aristo.Et ideo magis subijcit operationi lune q̄ ex sua ꝓprietate habet mouere humorē.Et qz in cerebro p:ficiunt vires animales:sm̄ certa augmēta lune turbant hois phantasiam:qñ ad hoc cōsyderant cerebrū esse dispositum.Hecille.Dico quarto q̄ deꝰ hoc rōnabiliter ac misericorditer permittit.q̄ patet p dictū.s. Tho.iij.q.xliij.ar.s. ad quartū:dicentis.Christus docere z miracula facere venerat ꝓpter hoim vtilitatē principaliꝫ q̄tum ad aie salutē. Et ideo demones quos eiciebat ab hoibꝰ pmisit vel in corpe vel in rebꝰ iferre nocumentū; ꝓpter salutē aie:ad hoim.s.in structionem. sicut Matt.viij.pmisit intrare porcos qō sm̄ Chryso.sup Mat.fecit nō quasi a demonibꝰ ꝓpulsus:ſz primo vt doceret magnitudinē nocumenti demonū qui hoibus insidiant.et Scōo vt oēs intelligant q̄ nec aduersus porcos auderēt aliq̄d facere nisi ipse cōsensisset.Et tertio vt ostenderet q̄ graniora in homes illos exercuissent: nisi mia diuina fuissent adiuti,. Et ꝓpter easdem causas pmisit eū q̄ a demonibꝰ liberabatur:ad horā grauiꝫ affligi:a q̄ tm̄ afflictione eū continuo liberauit.Hecille.

¶Sed ℥. Nam si pōt magis nocere vno tpe q̄ alio:est vel ex pte sua:vel ex parte patientiū. Non primū;quia semper ipsi habens voluntatē nocēdi z potestatem eque intēsam:alioqui si intēdi vel remitti posset:eorū velle aut posse etiā posset corrūpi qō est falsum:cū nō possit potētiam p̄dere:nec mutare voluntatē. Nec ex parte corpis:qz cū inferiora corpora subijciātur corpi volūtati ad nutū:semp possunt acta ad applicare passiuis. Nec valet dicere q̄ passiua nō sunt semp eque dispositiua: qz pōt applicare ad nutū eā q̄ disponit Sol.Dico hoc esse ex parte patiētiū. Et ℔ q̄ ad motū localē obediāt eis inferiora corpa ad nutum:tñ hoc intelligit nisi impediant ab alio spū:puta a superiore angelo q̄ inferiorē nō solū pōt impedire ne moueat:sed etiā eū pōt ligare vel etiā ab ipsa alia forte:qz ℔ ipsa ordine nature sit iferior: demone:tñ ex quo ℏ̄ anū corpus est eidez aie ꝓportionatū;forte q̄ ipsa alia qñ bñ corpori dñak:aliquaꝫ impedit motū demonis. Quicq̄d autē sit de hoc:certū est q̄ ipsa passiua nō sunt equaliter dispositiua. Et ℔ possint ad libitum applicare corpora q̄ disponūt passiua:tñ corpa ipsa dispositiua nō pōt ad libitū demonū etiā applicata disponere qz eis reluctat naturalis virtꝰ qñ aia corpori bñ denominak. Et forte ista est cā q̄ abhorret diabolus rutam in ore obsessi:quia.s.ipsa disponit ad contrariuꝫ q̄ faciunt dispositiua naturalia quibꝰ vt instrumentis vtitur demon.

¶Queri etiā pōt: vtrū hoiem peccantē mortaliter demō habitet p effectū malitie sm̄ essentiā;Vide.iiij.℥. Cap.xviij.et iij.quodl:ber.q.iij.ar.iij.Et vtrū demōes verent filiā chananee.i.animam genitā ab ecclia in purgatorio. Vide.iij.di.xxj. q.s.ar.s.questiuncula.v.

¶Feria.ij.queritur.

Utrū principium rerum sit vnū vel plura.s.q.lxij.ar.s.ij.dist.j.

Utrū iudei tenerēt credere xp̄o visibilia miracula nō facienti quodl.ij.ar.vj.

¶Feria.iij.queritur.

Utrū magr in theologia tractans q̄stiones curiosas peccet mortaliter. Hēricꝰ quodl.ij.q.xvj.

Utrū magister docēs in mortali peccet mortaliter.s. Tho.iij.quodl.artic.ix.

¶Feria.iiij.queritur.

Quid sit sedere ad dexterā dei.iij.q.lvij. ar.s.iij.di.xxij.q.iij.

Utrū xp̄s a gentibus debuerit pati.iij.q. xlvij. arti.iiij.

¶Feria.v.queritur sicut dñica.

prima post festum Trini.

¶Feria.vj.queritur.

Utrū angeli sepiant hoies per custodiā s.q.cxij.ij. di.xs.

Utrum mali quos deus dicit male periturose semper male peresnt.ij.ij.qō. clxxs. artic.vs.

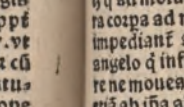
¶Sabbato queritur.

Utrū deꝰ oculo mie videat peccatorē stātim post contrictionē antecōfitentur.iiij.di.xvij.ar.x.

Utrū peccator semp resurgat in gr̄a eēlti vel maiori.iij.qō.lxxxviij.z.ij.distinc lxxxs.q.s.art.iij.

☞Dñica.iij. in quadragesima.

☞Questio.xxvj.

Uerit vtrū sit vera ꝓmissio vel cōditionalis seu argumētū quo vtit xp̄s dicēs. Si i digito dei ejcio demonia: p̄fecto venit in vos regnū dei.i.regnū messie vel xp̄i in lege promissi. Rñdeo p̄cludubio q̄ sic. Et est argumētū efficacissimū:cū eo summa ſitas z summa sapiētia vtak. Rō aūt ſitatis eius est duplex. Pro quarū prima sciendū est. Primo.q̄ xp̄s demones expellebat nō solū a corpe sz etiā ab aia:qō ꝓbabat sctā conuersatio eorū quos liberabat. ¶Sciendū est scōo q̄ opz quēlibet hominem esse super regno dei vel diaboli.z non pōt sub vtroq; simul esse. Et autem regnum vtrunq; principaliter sup animā:ita q̄ ad regnū dei pertinet q̄ est in gratia:etiā si sm̄ corpus sit obsessus a demone:z ad regnum diaboli ptinet q̄ est in pctō: quātūcunq; sit corpe mūdus ac purus. Ez aūt diabolus superior posset demonē a corpe hūano depellere:nō tm̄ a volūtate. quia solus deus in ea opak:sm̄.s.Tho.Ztez q̄ libet diabolus intēdit auersionem hūane volūtatis a deo. Nullꝰ ergo pōt liberare hoiez a regno diaboli:nisi deꝰ. Tūc ꝓbo ꝓditionalē xp̄i. Primo rōne logicali: Nā ex opposito cōsequentis infert oppositū antecedētis sic. Nō puenit in vos regnum dei.i.ego nō sum messias. ergo nō ejcio demōes in digito dei.i. virtute spūssancti a corpore et aia:a q̄ nullus pōt ejcere nisi deus z consequenter nullus homo nisi messias q̄ est deus. Preteres

oppositum ꝓtis repugnat añcedenti. Nō em̄ stant simul: nō venit regnū dei: ⁊ ego ejcio demones eo mō. ſ. quo ejcio i. a corpe ⁊ alia: qz isto mō null⁹ ejcit nisi deus. ⁊ nullus de⁹ est hō nisi messias. Et scō rōne theologicali. Nā qñcūqz verū signū aliq̄d significat adesse: ibm̄ significatū adest. Sz ū xps in digito dei ejciebat demones mō ꝓdicto: signū Messie significabat illū adesse: qō ptz. Nā diminutio ꝓdicta poteſtatis diabolice ab hominum aiabus signū erat aduēt⁹ regni dei siue messie. ſm illud Numeri. xxiij. Orietˢ stella: q̄ scz magos ad xpm perduxit: ⁊ xpm significabat lucē mundi ex iacob. nō quasi ipsa stella deſcēderit a iacob vel surrexerit ab occidente vbi iacebat regio iacob. i. iudea. ſed qz ex iacob ortuz est significatū ꝑ stellā. i. xps vel qz ipsa stella apparuit orientalib⁹ a parte iudee: lz xpus iudeā mouerek. Et surget virga de israel. i. xps q̄ dictus est ꝛga q̄ est instm̄ ꝓcussionis ⁊ suffragiū sustētationis: qz de⁹ ꝑ xpm attribuit diabolum ⁊ sustentauit fideles. Et percutiet duces moab. i. demones ꝓncipes idololatrar. Jgit tūc aderat signatū. Sed tn̄ sciendū est q̄ cum duplex esset diaboli super homines poteſtas. Detinēdi. ſ. in inferno: ⁊ Impugnādi. Prima ꝑ xpm est sublata totaliter quoad sufficientiā et efficaciā: nisi quo ad morientes in mortali respectu quorū est sublata solū sufficiēter: nō efficaciter. Sed scōa est solū debilitata: dum xps illū vicit ⁊ hominibus cōtulit auxilia vincendi multa vt sacramēta: ⁊ gratiā abundantiorem: ⁊ huiusmodi.

¶Sed cōtra premiſſa. Nā filij iudeorū quicunqz sint illi ꝑtute dei ejciebāt demones: ⁊ tn̄ ex illorū ejectione nō sequitur adesse regnū xpi. similiter nec ex ejectione exorcistarum Salomonis. Ergo nec hoc sequit ex xpi ejectione. Sol. Nō est simile de exorcistis salomonis: propter duo. Primo: qz expellebant demones solum a corporibus. Secūdo qz nō expellebāt eos ꝓpria virtute. Et sic de alijs quibuscunqz: vel vtraqz: vel altera ratione predicta. Secundo. Nam christus maiora fecit q̄z expellere demones: ⁊ tamen ex illis nō intulit aduenisse regnū dei: ergo nec ex istis hoc debet inferre So. Primo quidē ex alijs miraculis virtualiter intulit idē: sicut cū ad discipulos Joānis interrogātes. Tu es qui vēturus es: ꝑ miracula virtualiter respōdit q̄ sic. Scō. Dato q̄ nō intulerit: tn̄ illud potuit inferre: qz quedā ei⁹ miracula hec iferebāt: vt. ſ. dictū est. ¶Queri etiā pōt an in demonibus sint principat⁹ ⁊ ordo. Uide. ſ. q. xcix. ar. j. et ij. Et vtrū Beelzebub an alij⁹ demon superior ligare ⁊ soluere ac expellere possint inferiorē. Uide. j. vbi. ſ.

¶Feria. ij. queritur.

Utrum a pertio celi sit causa terre nascētiū. ſ. qō. lxxxj. ar. ij. ⁊. q. ciij. ar. ⁊. ij. ⁊ de po. q. v. arti. ix.

Utrum de⁹ possit hominē liberare a lepra peccati. veri. q. xxviij. arti. ij. ſ. ij. qō. cix. arti. vij.

Feria. iij. queritur.

Utrum iudex teneat iudicare ſm ꝓbata ⁊ allegata. ij. ij. q. lxvij. ar. ij.

Utrū deus semper remittat oē peccatū. iij. q. lxvſ. ar. ij. ſ. ij. q. cxij.

Feria. iiij. queritur.

Utrum filius teneatur in omnib⁹ obedire. ij. ij. q. ciij. ar. v.

Utrū cōsuetudo possit irritare mādatū dei. ſ. ij. q. xcviij. ar. iij.

¶Feria. v. queritur.

Utrum demones cognouerint xpm esse deū. iij. q. xxix. ar. ſ.

Utrum xps conuenienter miracula fecerit circa hoim sanitates. iij. q. xliij. arti. iij.

Feria. vſ. qu[illegible]itur.

Utrum aqua dei. i. felicitas extinguat sitim naturalis deſyderij. iij. ℈. c. lxij. ⁊. ſ. q. xxvij. ar. iiij.

Utrū Messias aduenerit: vide dñica. ſ. post festum trinita.

¶Sabbato queritur.

Utrū xps viuente iudei tenerent seruare legalia adulterā lapidādo. ſ. ij. q. ciij. arti. iij. ⁊. iiij.

Utrum existēs in pctō possit alium corrpere. ij. ij. q. xxxij. ar. v.

☞ Dñica. iiij. in quadragesima.

☞ Questio. xxvij.

Queritur

Queritur vtrū fuerit cōueniens magis panes de q̄bus agitur in euangelio fuisse hordeaceos an triticeos: Respondeo nō esse dubium cōuenienti⁹ eos fuisse hordeaceos: qz summa sapiētia nihil nisi conueniētissime fecit. Sed ratio cōueniētie multiplex pōt assignari. Prima. ſ. literalis: vt doceret collegiū apostolicū ⁊ christi discipulos rudioribus eibis debere esse contentos. ⁊ Secunda similiter literalis: vt miraculū esset euidentius. Illi em̄ panes debuerunt esse sapidissimi vt dicek: vel simpliciter: vel in genere suo id est panis hordeacei. Uidetur aūt magis discerni sapor electus in re insipida q̄z in sapida. Et tertia allegorica: qz illi panes significabāt mozaicam legem frangendā ⁊ multiplicandā que conuenientius significat pane hordeaceo q̄z triticeo: propter anteriora legis edicta ⁊ tegumēta litere grossiora: ⁊ Quarta anagogica. Nam ꝙi panes qui nullo mō christo absente tātum populū satiare potuissent quē satiauerunt xpo presente ⁊ benedicēte: significāt sensus quinqz nostros: qui dum in via peregrinamur a christo turbā desyderiorū nostrorū satiare nō possunt qō tamē faciēt presente ⁊ benedicēte christo in gloria. Sunt aūt sensus nostri rudes in genere potentiarū cognoscitiuarū: sicut panes hordeacei in gñe ciborum: sed ipse intellectus est veluti panis tritice⁹ ⁊ electus. ¶Sed cōtra primo. Nā christus in miraculo vini fecit optimū vinū. ergo in miraculo panū debuit facere optimū panē: qz panis dz correspōdere vino. Ergo triticeū ex hordeaceo. So. Nō est simile qz miraculū vini deseruiebat (vt dicit Albert⁹ magn⁹) iucūditati nubentiū: istud aūt necessitati turbar⁹: ⁊ iō cōueniebat aquā mutari in liquorē letificātem. Non aūt debuit mutare formā necessitati deseruientē: conuertēdo hordeaceū in triticeū: maxime vt dicit Chry. ne videret gule deseruire. Preter ea illud miraculū nō erat cōuersiuū naturarū: vt illud: sed augmentatiuū. In augmento aūt debet esse eadem natura

Aurea

ſm speciē. Fuerūt tn̄ isti panes optimi in gñe hordeaceorū: ita q̄ nunq̄z fuerūt meliores: ⁊ forte etiā optimi simpliciter i. meliores etiā triticeis ꝓductis ab arte ỹliana: ⁊ si nō triticeis ꝓductis a deo. Scō. Nā istud miraculū significabat eucharistiā que in tritico conficit. Ergo idē. Sol. Negat consequētia ſm Alber. magnū: qz hoc miraculū est quidē signū eucharistie sed remotū: ⁊ ideo nō habuit expressam similitudinē in materia.

¶Queri etiā pōt Utrum repugnet perfectioni religionis habere pecunias in cōi vñ possint emi panes et necessaria ꝑ religiosis de collegio vel alijs indigētib⁹ sicut habuerunt apostoli: vt ex multis colligitur. Uide. ij. q. clxxxviij. arti. vij. Et vtrū xpo cōueniret orare sicut legit aliqñ in bñdictione panū fecisse. Uide. iij. q. xxj. ar. ſ. iij. distin. xvij. ar. iij. questiuncula prima. Est aūt notādum pro hac questiūcula ⁊ p alijs q̄ lz quādoq̄z in eis sit doctrina. ſ. Tho. eā tn̄ nō allegaui: qz verba alteraui aut aliqua superaddidi. Licet autem multe earū sint Joannis de turre cremata: tn̄ eum similiter nō allegaui: quia nihil fere dixi eo modo quo ille dixit.

¶Feria. ij. queritde simonia ad libitū. ij. ij. q. c. ⁊. iiij. dist. xxv.

¶Feria. iij. queritur.

Utrum xps aliquid ab hoie didicerit: vi de dñica in octa. Ephie.

Que sit rō ⁊ figura oim festor⁹ veteris testamenti. ſ. ij. q. cij. ar. iiij. x.

¶Feria. iiij. queritur.

Utrum hō possit operari opera bona in nocte. i. post mortē. iij. q. viij. art. ſ. iij. dis. xviij. ar. ij.

Utrū deū adorare corde vel corpore sit res deo valde grata. iij. di. ix. ar. x.

¶Feria. v. queritur.

Utrum deus possit rem corruptā eandē numero reparare. iiij. di. xliij. ar. ſ.

Utrū idē numero surrexerit iste adulescēs nos resurgem⁹. iiij. di. 44. ar. ſ.

¶Feria. vſ. queritur.

Utrū passionū turbatio fuerit in xpo. iij. di. xv. ⁊. iij. di. xlvſ. ar. vj.

Utrum ois xpi oratio sit exaudita. iij. di. xvij. iij. di. xxj. ar. iiij.

Rosa. L

¶Sabbato queritur.

Utrū pater mittat filiū iquātū est equalis pri.i. de⁹.j.q.xliij.ar.j.primo.di.v.

Utrū hō natural⁹ sciri possit vñ sit xp̄s i.generationē eius.j.q.xxxij.ar.j.

Dominica de passione.

Questio.xxvij.

QUeritur vtrū xp̄s meli⁹ dixerit: anteq̄ abraā fieret ego sum: q̄ si dixisset: ego fui vel fuerā? Ad quod ex.s. Tho. j.di.viij.q.ij.ar.iij. sic respōdetur. Rō nostra nō pōt formare enūtiationes nisi per verba tēporalia: nam de aliquo nō pōt fieri enūtiatio nisi ſm qđ cadit in cognitiōe. Sz cū oē cognoscēs ſm Boe. cognoscat p modū suū: rōni nostre in statu vie est gnale accipere cū tpe qz ei⁹ cognitio causat a sensibilib⁹ q̄ in tpe sunt. Uñ ēt enūtiās de deo iz intelligat tp̄m esse supra oē tp̄s: cogit tñ p̄ bis tēporalib⁹ vti: nec tñ falsa enūtiat: qz eē diuinū hz in se oē esse q̄tū ad id qđ pfectionis est in oib⁹. Et iō enūtiamus de eo olim tēporū verba ppter id qđ nulli tēpori deest. ⁊ quicqđ perfectionis est in omnib⁹ tēporib⁹ ipse hz. Sed inter alia presens p prius deo cōuenit inquātum nō implicat successionē: nec aliquid hz de non esse inclusum. dicuntur tamē de deo ⁊ alia ſm id qđ perfectionis est in eis ⁊ non ratione successionis vel alterius defectus. ¶Sed cōtra videtur qđ maxime de eo dicatur preteritū. Nā diuinū esse est perfectū. Sed preteritū inter alia maxime sonat perfectionē. Sol. Dicitur de eo preteritū ratione perfectionis: ⁊ qz nō est nouū scōm ipse deus preteritis non defuit. Aliqñ tamē perfectio per presens magis q̄ p preteritū designatur. ſ. perfectio eo quorū esse cōsistit in permanendo: qz in hoc qđ sunt habēt perfectionem ⁊ preteritā dicitur ſm recessum ab esse aliqñ aūt magis p preteritū q̄ per p̄sens. ſ. perfectio eorū quorū esse est in fieri: quorū scz pfectio nō est nisi qñ venit ad terminū: vt sunt mot⁹ ⁊ hmōi successiua. Uñ in diuinis q̄ dicunt p modū pmanētis: veri⁹ significātur p pñs: vt de⁹ est bon⁹: sz p preteritū ea q̄ significant p modū act⁹: sicut dicit Greg. q magis ppie ōr filiꝰ natꝰ q̄ nasci. Scō videt etiā q preteritū impfectū qz Joānes in principio sui euāgelij altissime de deo locut⁹ vtit eo ad significā dū diuinā eternitatē dicēs. In p̄ncipio erat v̄bū. So. Magis ppie de eo dicit q̄tū ad aliqđ q̄ preteritū pfectū: qz termi nationē nō includit sicut preteritū pfectū. Nā hz in his q̄ dñr p modū act⁹ veri⁹ dicat preteritū pfectū: qz. ſ. hoc pfectio significari nō pōt nisi ex termino: tñ q̄ significant nō p modū opatiōis: veri⁹ significant p impfectū: qz hoc pfectio nō dependet a termino. Tertio videt q futur. Nā diuina essentia maxie distat a defectu. Sz futurū iter alia est remotū a deficiēdo. Solu. Maxime remouet a diuina p̄dicatiōe futurū: qz nō dū est nisi in potētia: tñ abiecta impfectiōe ōr ſm id qđ impfectiōis est in ipo. i. ſm q lōgedē stat a deficiēdo. Hec oia. s. Tho. Ex quibus patet q xp̄s bñ dicere potuisset ego ero: ⁊ meli⁹: ego fui: ⁊ adhuc meli⁹: ego eram: ⁊ optime: ego sum.

¶Queri etiā pōt. Utrū in xp̄m cadere potuerit pctm̄. vide.iij.q.xv.ar.j.⁊.ij. sue. Et vtrū aliquis possit scire se audire verba dei siue esse a deo p gratiā: vide j.ij.q.cxij.arti.vlti.veri.q.x.ar.x.

¶Feria.ij.queritur.

Utrū hō natural⁹ ire possit vbi est xp̄s i.ad visionē deitatis.j.q.xij.ar.iiij.

Utrū ois faciens qđ in se est credēdo in christū acquirat gratiā. s. Tho.ij.di. xxviij.arti.iiij.

¶Feria.iij.queritur.

Utrū exēplo xp̄i liceat xp̄ianis declinare persecutiones.ij.q.xlvi. ar.v.

Utrū peccet qui timore duct⁹ suā fidem nō profitet.ij.ij.q.iij.ar.ij.

¶Feria.iiij.queritur.

Utrū miracula xp̄i oñderint eū esse deū. vide dñicā.iij.in aduentu.

Utrū vna diuina persona sit in alia.j.q. xlij.arti.v.

¶Feria.v.queritur.

Utrū amor sit causa remissionis pctōrū j.ij.q.cix.arti.vij.

Utrū xp̄s potuerit pctā remittere inquātū hō sine sacramēto. iij. dis. x.q.j.ar.j.

¶Feria.vj.queritur.

Utrū expediens fuerit filiū dei mori.iij. tis.xx.q.j.ar.iij.iij.q.xlvj.ar.iij.

Utrū mali possint esse prophete.ij.ij.q. clxxij.arti.iij.

¶Sabbato queritur.

Utrum xp̄s habeat potestatē super oēs holes.iij.q.vij.ar.j.ij.⁊.iij.

Utrū vera felicitas sit solū in cognitiōe diuina.j.ij.q.ij.iiij.di.xlviij.

Dñica in Ramis.

Questio.xxix.

QUeritur vtrū cōueniēter xp̄s hierusalē cū tāta gl'ia intrauerit moritur⁹. Rñdeo. Hoc euāgeliū sicut legit in aduētu ſm quādā similitudinem ⁊ adoptationē: ita legit hodie ad ifam: qz tali die cōtigit hystoria q̄ in eo narrat. Et cōueniētissime xp̄s vadēs ad mortē p quem accreret sibi p̄ncipatū ⁊ regnū portata cruce sup humerū suū: taliter regalē ciuitatē intrauit qual⁹ in sctō hoc euāgelio narrat: qđ pt⁹ discurrēdo p singulas circūstātias hui⁹ ingressus. Prio. ſ. quātū ad hoc q voluit ipe ire in hierusalē tali die. Cōueniēs ei erat passurū ppinquare loco passiōis: vt oñderet se spōte pati: ⁊ tali die appropinquare. i. añ quinq; dies pasche: ſm Beđ. vt se oñderet esse quē figurabat agn⁹ imaculat⁹: q̄ dei populꝰ liberat⁹ ē ab impio pharaōis: q̄ añ quinq; dies pasche. i. decimo die mēsis primi: segregabat a grege ⁊ iferebat ciuitati in q̄ erat imolād⁹. Scō q̄tū ad hoc qđ rex voluit appellari. Per hoc em̄ voluit vt quisq; eruditꝰ hunc etiā intellige ret quē olim Zacha. ix.c. sic hierosolymā venturum prophetauerat dicens. Dicite filie syon. i. hierusalē. Ecce rex tuus ⁊c. vbi dicit Albert⁹ magnus: q xp̄s describitur ab octo. Primo ab euidētia venētis: qz dicitur. Ecce. Esa.xl. Uidebit oīs caro salutare dei nostri. Secundo a dignitate potestat⁊: ibi rex. Esa.ix. Dñs legifer nr̄ dñs rex noster. Tertio a consanguinitate hois: qz tuus Esa.ix. Parvulus nat⁹ est nobis. Quarto a propinq̄tate amoris: qz venit. Prouer.viij. Delitie mee esse cum filijs hoim. Quinto ab vtilitate opis: qz tibi. i. ad vtilitatē tuā. Sexto a bono habitu cordis: qz māsuetus. Mat.xj. Discite a me ⁊c. Septimo a q̄tate regimis: qz sedēs Esa.xvj. Preparabitur in mia solū ei⁹. Uel ab humilitate et simplicitate q̄uersatiōis qz sedēs super asinā: ecce hūilitatē. ⁊ pullū filiū subiugalis: ecce simplicitatē. Tertio in ſtum voluit sibi exhiberi signa letitie: p vestes stratas ⁊ ramos cesos ⁊ voces exaltabū das: qz ⁊ zacharias p̄dixerat q̄ in ei⁹ ad uētu ciuitas hier⁹ exultare ac leteri debebat. ¶Sed ꝫ. Prio: qz multoties alꝰ venerat hierl'm: ⁊ nūq̄ sic itrauit. q nec mō debebat sic intrare vt videt. Solu. Nūq̄ ante intrauit quasi acceptur⁹ regiū sceptrū ⁊ regiā coronā: nisi mō q̄n venerat tenere sceptrū arūdineū ⁊ spineā coronā: ⁊ inire bellū aduersus inimicū: quē sua ppria morte ⁊ suo cruore p̄stra uit. Et iō nūc solū intrauit vt rex. Scō. Naz q olim regalē honorē refutauit: vt pt⁹ Jo.vj. nūc nō dz illū acceptare: qz vi derēt istabilis: ⁊ vel tūc male refutasse: vel nunc male acceptare. Nam si bonū erat eum esse regē male refutauit si nō erat bonū: male acceptauit. So. Christ⁹ qz erat ordinat⁹ rex adeo p̄fē ſm spūale regnū: nō debuit acceptare regnū terrenū ab hoibus: iō bñ illud refutauit. Debuit tñ a deo acceptare spūale: ⁊ p̄ñr ab hoibus acceptare: nō qđē regnū tale: qz illud dare nō poterāt: sz regias laudes ad nostrā vtilitatē ⁊ suam gloriā: quaz tamē gloriā etiā in nostrā vtilitatē referebat. Neq; em̄ deus vult laudari a nobis nisi qz hoc est nobis bonuz ſm illud Esa.ca.xlviij. Laude mea infrenabo te: ne intereas. ¶Queri etiā pōt sicut q̄situm est dominica prima in aduentu.

In die sancto pasche de integritate resurrectionis christi.

Questio.xxx.

SIrca integritatē resurrectionis xp̄i de q̄ in lectiōe pascalis euangelij est p tractatū: multa restāt discutiēda quo ad ptiosum ⁊ electum Jesu xp̄i sanguinē magnū nostre salutis ptū primo em̄ querit. Utrū ille sanguis que christ⁹ in resurrectione reassumpsit ⁊ in passiōe fuderat: fuerit in triduo mortis

eius a deitate sepatus. Et posito q̄ non. Querit̄ scō: vtrū repugnet fidei aliq̄d de ꝟo ⁊ naturali sanguine xp̄i reperiri in terra de facto. Et posito q̄ nō. Querit̄ tertio vtrū illud̄met repugnet doctrine s. Tho. Et posito q̄ nō. Querit̄ quarto: vtrū sustineri possit q̄ in terra sit de sanguine ⁊ aqua lateris xp̄i. Et posito q̄ sic Querit̄ quinto: q̄ adoratione talis sanguis sit venerand⁹: vtrū. s. latria aut nō ¶ Quātū igit̄ ad primā q̄nem (qz ipsa fuit olim coꝛā pio scō: pōtifice maximo agitata.) Primo volo ea q̄ vere ⁊ catholice circa hoc sunt scripta recitare. ⁊ deinde ad declarationē eoꝝ superadderе q̄dā pauca. Tres itaq̄ sacre pagine ꝓfessores in tota religione p̄dicatorum vita ⁊ doctrina celeberrimi: q̄ de hac re ex obediētia sui ordinis coꝛā dicto pōtifice disputauerūt mādāte eodē q̄ in disputatiōe dixerāt: scripture mādarūt in hūc modū. Ex mādato sctitatis vr̄e beatissime p̄r: nos tres frēs fr̄ Jacob⁹ de bri xia frater Gabriel de barchinona: ⁊ frater Uercellin⁹ de vercellis: oēs minimi theologi ꝓfessores: ⁊ ordinis p̄dicatoꝝ missi p gr̄az ordinionr̄i ad. s. vr̄am pro cā bñdicti sanguinis saluatoris nr̄i Jesu xp̄i effusi in die. Parasceues: redegimus i scriptis autoritates oēs ⁊ rōnes quas in p̄tia. v. supioꝛibus diebꝰ ꝟbo ꝓtulim⁹. Protestamur aūt. primo q̄ oia nr̄a dicta subūcim⁹ correctioni. s. v. cui semp intēdim⁹ adherere. Et scō q̄ nō intēdim⁹ loq̄ de totalitate sanguis effusi i die parasceues: vtrū. s. totū xp̄s in resurrectione assumpserit: vel nō totū: nec de sanguine circūcisionis vel aqua lateris xp̄i: aut similib⁹ sz de sanguine effuso i die passiōis: ⁊ reassumpto i die resurrectionis. Utrū. s. tali i triduo mortis xp̄i diuinitas ꝟbi fuerit vnita ꝓsonal̄r. Accipimus aūt ꝓ fundamēto hāc regulā: q̄ i solutione huiꝰ dubitatiōis ⁊ similiū ptinētiū ad fidē nō debem⁹ vti nisi textibus sacrarū lr̄arū: aut sctōrū autoritatibus: aut rōnib⁹ ex sacris lr̄is sumptis: q̄ regl̄a ꝟ̄r ex Dioñ. ij. c. de diuinis no. Accipiētes tāq̄ regulā famosissimā: ꝟitatis i eloquys posita custodire nō multiplicata. i. nihil addētes vt exponit Lin coniēsis ⁊. s. Th. nō minorata. i. fm eoꝝdē nihil delētes: ⁊ incōuersibilia. i. non puerse exponētes. Uñ sup illō Leui. vl. Ois estimatio sicla sctūarij pōderabit: dicit glo. Ois diffinitio sctis fiat pōderibus: de sacra scriptura veniētib⁹. Jn q̄stione igit̄ hac tria faciemus. Primo cm̄ nostrā positionē ꝓbabim⁹: ⁊ scō ipo babim⁹ aliena. ⁊ Tertio refellem⁹ rōnes alteri⁹ ptis ad rōnes ⁊ autoritates nr̄e positionis. ¶ Quātū igit̄ ad primū ꝓbabimus duas cōclusiōes: quaꝝ prima est q̄ predicto sanguini de quo loq̄mur anteq̄ effunderet dū adhuc esset i corpe xp̄i diuinitas erat ꝓsonal̄r vnita. Quā q̄ pars aduersa cōcedit: breuiter expediemus autoritate Dam̄. li. iij. c. ij. dicētis. Omni humane nature vnitā dicimus oēz diuinitatis substātiā. Jn nullo em̄ eoꝝ q̄ plātauit in nr̄a natura deꝰ ꝟbū ab initio plasmās nos defecit. sed assūpsit corpꝰ ⁊ alaz rōnalē ⁊ intellectuale ⁊ eoꝝ idiomata. Totū em̄ me totꝰ assumpsit: ⁊ totꝰ toti vnitus ē vt tori mihi salutē gratificer. Quod em̄ in assumptū nō curabile. Jn hoc aūt q̄ dicit totū esse ⁊c. significās q̄ filiꝰ dei oibus vnitꝰ est q̄ assumpsit: excludit cautelatio q̄ ds posset dicere sanguinē q̄dē ab eo esse assumptū in natura ḧuana: iuxta illud Hebr. ij. Pueri. i. apl̄i ⁊ fideles: cōicauerūt carni: ⁊ sanguini ⁊ ipse sil̄r participauit eisdē sz tñ nō fuit ꝟbo vnitus q̄si nō sit necesse oia ab eo assūpta et eē ꝓsonal̄r vnita. Jn hoc etiā q̄ dicit oia assumpta que sunt plātata i nr̄a natura nō specificās nisi de aia ⁊ corpe manifeste: implicite includit sanguinē qz significat oia ptinētia ad corpꝰ. Dicit aūt ipse. ij. lib. ca. xvj. Corpa aialiū ꝓstāt ex q̄tuoꝛ ḧūoꝛibꝰ Probat etiā autoritate Leonis pape i ser. viij. de nati. q̄ incipit. Cū semp dicētis: vtriq̄ nature in suis ꝓpꝛietatibꝰ p manēti tāta ē vnitatis fcā cōio vt q̄cq̄d ibi ē deitat̄ nō sit ab ḧūanitate diuīctū q̄cq̄d aūt ē hois nō sit a deitate diuīctū. ¶ Scōa aūt ꝓclo ē: q̄ p̄dicto sanguini i triduo q̄ fuit effusus diuinitas fuit vnita ꝓsonal̄r. Quā qz nō pōt naturali rōne ꝓbari eo q̄ ex mera dei volūtate dependeat: nō intēdimus ꝓbare nisi p ca-

nonē vel expositiones sctōrū de canone vl̄rōnes ex canone sumptas. Aliter em̄ piculosum ē i hac materia aliq̄d asserere vel negare. Lz aūt ipsa i canone testimoni explicite nō habeat: tñ q̄dā sūt q̄ iudicio nr̄o nō p̄nt dñ intelligi nisi i hoc sit ꝓmissa. Jdē aūt ꝛē de ꝓcessiōe spūssancti ⁊ vniōe deitatis ad corpꝰ ⁊ aiam xp̄i in triduo q̄ habeat̄ q̄dē i scriptura: sz tñ nō explicite. Probat igit̄. Primo ex canone sic. Emūdare ꝓscias vl̄ emūdare a pctō attribuit̄ sanguini xp̄i: iuxta illud. i. Jo. j. Sanguis iesu xp̄i filij ei⁹ emundabit nos ab oi pctō. Et Hebr. ix. Si em̄ sāguis hircoꝝ. ⁊c. ⁊ intelligit̄ de sanguine effuso q̄ ptz p similitudinē de sanguine hircoꝝ q̄ erat effusus. Hoc aūt nō pō esse nisi rōne deitatis vnite qz talis opatio est soli deitati ꝺbita. Uñ Nico. de ly. ibi. s. Hebr. ix. dicit q̄ sanguis xp̄i ex vniōe ad suppositū diuinū hz ꝟtutē ad emūdationē aie. Jtē. s. Pe. i. ōr. Nō corruptibilib⁹ auro ⁊c. ⁊ intelligit̄ exp̄sse de sanguine effuso q̄ sum⁹ redēpti. Ubi notam⁹. Prio q̄ significat̄ sanguis xp̄i eē incorruptibilis q̄ incorruptibilitas ꝓstat ei ex vniōe ad deitatē: vt pz ex Hen. de gan̄. qt̄. r. xij. qō. xv. dicēte q̄ si xp̄s resurrectionē suā vsq̄ ad iudiciū distulisset: pie credēdū ē q̄ illud corpꝰ nō fuisset corruptū rōne vnionis. ⁊ adducit expositionē Aug. sup illō Nō dabis sctm̄ tuū videre corruptionē dicētis. i. corpꝰ meū a te sctificatum. Et idē de sāguine dicēdū ē. Erat igit̄ vnitꝰ ¶ Notam⁹ scō q̄ ōr ꝓtiosior. i. ꝓtio pleno. s. ꝓtio sufficiēti ad redēptionē nr̄az de q̄loq̄r. Nō fuisset āt ꝓtiū sufficiēs: nisi fuisset ꝓtiū infinitū: ⁊ ꝓhr deitati vnitū. Notam⁹ tertio q̄ ōr: q̄si agni imaculati vt p ly q̄si videat fieri relatio ad figurā. i. agnū cuiꝰ sanguis fusus ⁊ linit̄ i postibus liberauit filios isr̄l̄ ab exterminatore: vt. s. eodē mō sanguis xp̄i p illū agnū figurati effusus liberauerit nos. Qđ nō potuit facere nisi fuerit vnitꝰ. Scō ꝓbat auctoritatib⁹ sctōꝝ doctoꝝ. Nā Dam̄. iij. li. c. iij. dicit. sic. Jnuertibiliter incōfuse l̄r: indiuisibiliter: ⁊ ieiunsibil̄r: i duabus naturis pfecte se habentibꝰ vnā in ꝟpostasim ꝓfitemur ꝟbi dei. Ubi notat̄ ineuulsibil̄r: q̄si velit dicere q̄ diuinitas ab humana natura euelli nō potuit qđ de ipsa humanitate nō pōt intelligi: qz in triduo desit esse humanitas: sz itelligit̄ de partib⁹ eiꝰ inter ꝙs est sanguis. Uñ idē dicit in. c. xxxj. Nullā partiū natura deposuit: nō corpꝰ nō aimā: sz corpus ⁊ aiam possedit: ⁊ ita redijt ad celū Si aūt ꝓ corpꝰ intelligit corpꝰ sine sanguine rediisse ad celos sine sanguine. Si ꝟo ꝓ corpꝰ intelligit oēs partes corpis etiā cū sanguine habeat̄ intrētū. Jtē idem lib. iij. c. xvj. Una xp̄i ꝓsona ē fm nullū modū diuisa ea q̄ fm ꝟpostasim ē vnione. Si em̄ fm nullū modū est diuisa ergo fm sanguinē nō ē facta diuisio vnionis. Jtē Leo sermōe. x. nati. q̄ icipit. Sepe loquēs de forma dei ⁊ serui. ait. Que in vnitatē ꝓuenerūt nec separationē habere possent nec finē nec credētes dilectissimi: xp̄iani sumus. Cū igit̄ sanguis fuerit vnitus sequit̄ q̄ nō potuit separari. Jtē idē sermone. xvij. de passione q̄ incipit. Sermo ꝓprim⁹. Jn tāta inḋt vnitate dei: ⁊ hois natura cōueniūt q̄ nec supplicio potuerit minui: nec morte diffugi. Jn morte aūt separ̄a a corpore alata: in supplicio ꝟo sanguis. ⁊ tñ ibi non est diuīcta vnitas nec hic diminuta. Item idē ser. ix. nati. q̄ icipit. Excedit Jndefinenter inḋt illā ꝟbi ⁊ carnis idissolubilē copulā nō minus suscipim⁹ i ꝓpiciatēte q̄si i resurrectione paterne altitudinis ascendēte. per carnē aūt ad quā dicit indissolubilē copulā itelligit totū hoiem: vt ipse exp̄sse dicit sermone. vij. de natiuitate vbi hz Caro est suscepta i cuiꝰ nole hō totꝰ accipit. Jn toto autez hoie ꝓtinet̄ et sāguis Jtē idē sermo. xix. de passione: q̄ incipit. Sacra. Nisi inḋt ꝟbū caro fieret ⁊ tā solida ꝓsisteret vnitas in vtraq̄ natura vt a suscipiēte susceptū nec ipm breue mortis tps abiūgeret: nūq̄ valeret ad eternitatē reꝺre mortalitas. Cū igit̄ illa solida vnitas fi potuerit abiūgi: em̄ potuerit abiūgi diuinitas a sanguine. Jtē Beda sup illo ꝟbo Act. ij. Ecclesiam dei quā acquisiuit sangule suo. Nō dubitauit inḋt. s. Paulus cuius. s. sunt illa ꝟba sanguinē dei dicere ꝓpter vnionē ꝓsone i duab⁹ naturis iesu xp̄i. Jtē Bern̄. de consyde. ad

Euge.postꝫ dixerat vnionē ℣bi ad hu manitatē primū locū tenere post vnita tē trin itatis:subiūgit. Necꝫ em̄ q̄r pte ptingit sepatio potuit vnitati p̄scribere pmanēti. Et lz explicite de carne ⁊ alia loquat:tñ ex ℣bis ei⁹ idē pōt de sangui ne intelligi:vt ptz p̄cessum ei⁹ intuenti. Probat etiā autoritas modernorū doctorū. Nā hāc tz.s.Tho.v.quodli.ar.v. ⁊ Alb.mag.in tractatu de missa post me diū.vbi dicit q̄ sanguis lauat rōne p̄ii cte deitatis ⁊ q̄ in eo de⁹ posuit deitatis accumē vt lauaret sordes electorū. Et ponit exēplū de lixiuio ad lauādas sor des p̄fundatas. Itē Nic.de Ly.sup.ix. ca.ad Heb.de hac materia dicit amplā qōnē:⁊ idē exp̄sse determinat. Tertio p bat in rōnib⁹ ex canone sumptis. Arguit igit̄. Primo sic. Nullū bñficiū diuinū reuocat̄ nisi ex culpa recipiētis:quia sine pnia sunt dona ⁊ vocatio dei. Rom. xj.⁊ decet p̄cessum a principe bñficium esse māsurū sm̄ iuristas. Sed vnio ℣bi ad sanguinē fuit maximū bñficium:⁊ in sanguie nulla culpa fuit. Ergo ⁊c. Scōo Nā si sic fuit.i.si fuit sepatus x̄p̄s vel ei⁹ sāguis p̄didisset dignitatē ex hoc q̄ p̄i obediebat:qz ex ei⁹ mādato posuit aiaz vt ptz Jo.x. Tertio. Nā ista separatio a sanguine nō ptinebat aliū mō ad finem p̄pter quē x̄ps illū effundebat:cum ille esset salus ℣oim iuxta illō. Esa.xlix. Ut sit salus mea vsq; ad extremū terre:ad quā salutē ista sepatio nō ptinet effecti ue:vel exēplariter vl̄ alio mō. Ergo nō est ponēda. Quarto. Nā beatifica vnio nunq̄ reuocat̄. Apo.iij. Foras nō egredient̄ amplius ergo nec p̄sonalis:qz ē ma ior:sm̄ Ber.vbi.s. Quinto. Nā sm̄ doctores nulla natura p̄ter humanaz fuit assumptibilis p̄gruenter. Vñ nec corp⁹ nec partes corpis erant assumptibilia nisi p̄pter ordinē ad totā naturā huma nā. Et iterū:qz i corpe exanimi remāsit ordo reunitionis:remā sit deitati vnitū p̄pter illū sic q̄ si nō habuisset ad alam rōnalē ordinē q̄s iterū ei esset reunien dū:nō habuisset vnionē p̄sonalē ad ver bū vt clare colligit a.s.Tho.iij.di.ij.q.ij ar.j.q.iij. Tunc sic. In sanguine de q̄ loquimur manebat ordo ad naturā hu manā:qz iteruz erat assumendus ergo manebat vnio ad deitatē sicut ⁊ in corpore. Sexto. Nā oibus partibus q̄ sunt de veritate humane nature etiā separa tis manet vnita deitas sm̄ doct.nr̄os ⁊ partis aduerse. Sed talis pars est sanguis q̄ p3.primo extra de celeb.miss.in quadā vbi Jnno.iij.pbat ℣itatē corpo ris x̄p̄i ex℣itate sanguinis q̄ exiuit de la tere eius. Scōo qz p̄ficit ab alia rōnali sm̄.s. Tho.iiij.di.xlvij. Septimo. Nam idē est de⁹ partib⁹ q̄ sunt de integritate nature hūane ⁊ de eis eodē mō formaī rō. Talis aūt est sanguis vt ptz p medi cos:maxime Auerroim in suo colli.li.j. c.x.⁊.li.ij.ca.ij.q̄ ponit sanguinē iter mē bra simplicia hois. Octauo. Nā si ñ fuit vnitus igit̄ fecit suā ℣postasim de p se ⁊ q̄r fuisset vna ℣postasis sanguinis: ⁊ vna alia ℣bi ac corpis ⁊ alie ꝫ Dama. li.iij.c.xxviij. dicentē. Una est semp ℣bi ℣postasis:⁊ nō due.qz vna semp ℣po stasis x̄p̄i. ℣postasis aūt ℣bi indubitā ter semp vna est:qz filius in deitate nō ℣z nisi vnā p̄sonā:sed ℣postasis x̄p̄i si gnificat ℣postasim in hūanitate:quā qz Dama.dicit semp vnā nō pōt sāguis ad humanitatē p̄tinēs ℣postasim de p se fecisse qz iā essent due ℣postases x̄p̄i. Nono. Nā verosimile est aliquā parti culā sanguinis in x̄p̄i corpore remāsisse qz oia vulnera fuerūt in extremitatibus excepto vulnere lateris q̄s illatū ē post expirationē. Hunc aūt sm̄ partē aduer sam fuit vnita diuinitas. Ergo etiā fuit vnita effuso:qz inter hunc ⁊ illū nō erat dr̄ia nisi p esse i corpore ⁊ extra maxime etiā:qz nulla culpa fuit in sanguine ex℣ite. Decimo. Nullus em̄ sapiens instituit vt ppetuo repñtet̄ res inutilis. De⁹ aūt sapiens instituit vt in missa repñtet̄ sanguis effusus dum p̄secrat̄ sub p̄prijs sp̄ēbus ergo ille nō est inutilis:q̄s esset si esset a deitate sepat⁹. Ex positiōe aūt aduersa sequūt̄ icōueniētia. Primū.s.q̄ in illo triduo sanguis nō erat adorād⁹ latria. Et qz hoc cōcedit arguit sic. San guis em̄ sacr̄i ē signū siue cōmemoratio sāguis effusi vt p3 ex Aug.de fide ad Pe trū. Sed sanguis sacr̄i adorat̄ latria ergo ⁊ sanguis effusus sic esset adorād⁹: qz nunq̄ signū dz esse in maiori reuerē tia q̄ signatū. Et sm̄ q̄.s.si in illo triduo fuisset facta p̄secratio. sacr̄m illud san guis nō fuisset excellēs rōne cōtēti:qz cō tinuisset sanguinē p̄cise sine deitate. Et tertiū:qz sequit̄ q̄ variat forma sacr̄i p̄ tum ad illā habitudinē vel significatio nē quā dicit ly meus. Nā cuz dicit x̄ps. Hic est sanguis me⁹.intelligit vel mihi vnitus vel qui est actu me⁹. Si aūt hoc factū fuisset in triduo oportuisset expo nere q̄ fuit meus. Et quartū. qz sequitur q̄ in illo triduo ille sanguis nō fuisset vi uificatiuus saltē eo mō quo caro. Ꝫ illud Jo.vj. Qui manducat meā carnē⁊ bibit meū sāguinē hz vitā eternā:⁊ caro mea vere est cibus ⁊c. Ubi Theo.⁊ alij volūt carnē eē viuificatiuā rōne deitatis vni te. Et damas.iij.li.de cōione dicit:q̄ de⁹ his duobus.s.carni ⁊ sanguini cōiunxit deitatē ⁊ rōne deitatis ℣nt aiare ⁊ viui ficare. Et ponit exēpluz de ferro ignito q̄s calefacit rōne ignis ⁊ non rōne ferri. ¶ Nunc in scōa parte dtissime pater re fellenda sunt aduerse positionis funda menta:que est in predicto triduo p̄redi cto sanguini non fuit coniuncta diuinitas: nec tunc fuit adorandus latria: nec ei consecrato tunc fuisset adiun cta diuinitas. Fundamēta aūt ei⁹ ℣tū recordari possum⁹ tria sunt autoritas.s. Rō ⁊ Exēplū. Autoritas prima est Da mas.iij.lib.c.xxviij.dicentis q̄ in morte x̄p̄i nō fuit deitas a corpe ⁊ aia ei⁹ sepa ta:ergo fuit separata a sanguine:qz de eo nullā facit mētionē. Sc̄o. Dr̄ primo q̄ arguit a particulari autoritate negati ue:q̄ nō ℣z. Dicit scōo melius ⁊ dama. nullibi explicite dixit deitatē vnitā san guini dū esset cū corpe:sed implicite tm̄ vt p3 ex dictis. Vñ nō fuit cōueniēs q̄ex plicite diceret eā fuisse cōiunctam san guini effuso:sed implicite tm̄ dum p cor pus intelligit corp⁹ ⁊ sanguinē. Esset aūt rō aliqlis apparentie si prius exp̄ressedi xisset deitatē vnitā sanguini in corpore ⁊ deinde loquēs de separatione i triduo fecisset mētionē de corpore ⁊ aia. ℣z non de sanguine. Scōa autoritas est:qz cuz sint quatuor cōpilationes gnales cōti nentes plene ea q̄ sunt fidei.s.decretum magr̄ sn̄tarū liber originaliū doctor:et catena aurea.s. Tho. in nulla earū nec etiā in symbolo fidei p̄tinet:q̄ tunc illi sanguini fuerit diuitas vnita:ergo ⁊c. Sol. Argumētū deficit primo qz ē a par ticulari autoritate negatiue. Et scōo:qz lz nr̄a positio nō cōtineat in p̄dictis ex plicite:p̄tinet tñ implicite ibi vel alibi: vt ostēsum est. Tertio:qz nō opz q̄ fidei sunt ad p̄dicta ℣tuor restrigere. Prima aūt rō hec est. Ubi est vnio deitatis ē cōi catio idiomatū:qz sm̄ Aug.⁊ Dama. ta lis vnio ē cā talis cōicationis. Sed ista cōicatio nō potuit eē ibi:vt.s.diceretur. x̄ps est effusus:vel x̄ps ē i cruce p̄pter sanguinē ibi existentē ⁊ sic de aliis. Sc̄o. Dr̄ primo q̄ falsum est fundamētū:qz possem⁹ dicere x̄p̄m effusum sup terrā: iuxta illō p̄s. ex p̄sona x̄p̄i. Sicut aq̄ ef fusus. Ubi glo. Aug. dicit Aqua qñeffun dit aut abluit aut rigat:Effusus ē x̄ps: abluti sunt sordēres:rigati sunt stiērres. Et qz dicebat̄ q̄ debebat fieri cōicatio p ly ē:qō sīgt p̄tialitatē vt diceret filius dei ē i cruce:filiꝰ dei ē in terra:qō tñ nō dicim⁹. Rñdet q̄ pōt dici q̄ filiꝰ dei i illo triduo fuit:⁊ erat in oī loco i q̄ erat aliq̄ gutta sāguinis p̄dicti rōne sāguinis sibi p̄sonalit̄ uniti. Nec tñ potuissem⁹ dicere vt arguēs dicebat q̄ filiꝰ dei trib⁹ diebꝰ pēdebat in cruce vel q̄ trib⁹ diebꝰ fuit i cruce clauat⁹:qz ille sanguis nec pēde bat:nec erat clauat⁹. Nec incōuenit q̄ si cut deū sine diminutione sue maiestatis dicimus esse i omni creatura villissima⁊ turpissima tribus modis quos scti po nunt. sic etiā dicam⁹ filiū esse vbi est san guis ei p̄sonal⁹ vnit⁹ p̄sertim cuz essent maioris villitatis illa q̄ in passiōe occur rebant x̄p̄o in hoc qō est filiū dei esse vbi erat sanguis ille. Nō aūt dicim⁹ q̄ x̄ps q̄ dicit suppositū i duabus naturis i illo triduo fuerit in cruce:qz sanguis nō est pars principalis hois a q̄ fit denoiatio ⁊ qz necessitas disputatiōis nos ad hoc nō coegit. Dr̄ scōo iuxta.b.Th.iij.di.xxij ar.j.⁊.iij.q.xvi.ar.iiij.ad vltimū q̄ cōica tio idiomatū seu p̄prietatū non intelligitur de omnibus absolute⁊ specialiter de his q̄ dicunt̄ de partib⁹ vt partes sunt:qz nō dicimus filiuz dei esse formā

lz aia sit forma: sed intelligit de his q̄ dñr
de subsistēte: vt sic: vt q̄ hō ille est etern⁹
z imortalis z de⁹ tpaℓ z mortalis. Sanguini aūt illi cōpetebat effusio vt ps ē: et
ꝑ hoc nō est necesse q̄ effusio dicaℓ de filio.
6 Tertio dr q̄ sanguis nō ē ps nata denoiare tot ū vt crispitudo: qz non dr rubeus qui hz rubedō sanguinē: sicut dr crispus habēs capillos crispos. Uñ non est necesse filiū dei esse effusuz ex hoc q̄ sanguis est effusus. Et cōfirmaℓ: qz nulla p̄prietas ptis humane nature dz p̄dicari de filio dei nisi possit p̄dicari ꝺ filio hois cuiusmōi nō est effusio: qz nō dr hō effundi suo sanguie effuso: cuius vt dictū ē videaℓ posse dici q̄ rbs vl filiꝰ dei est effusꝰ sup terrā: nō pp cōicationē idiomatum sz pp vnionē suppositalē. Qꝺ si diceremus hāc p̄dicationē fieri ꝓpter cōcationē oporteret. ecōtrario de sanguine dici idiomata dei: vt dicere. Ille sāguis est eternꝰ qꝺ inconuenit. Quarto dr ex sniaꝰ. Tho. q̄ sit cōicatio idiomatū. sz in obliquo z non in recto: vt dicaℓ. Filiꝰ dei hz sanguinē fusū. sicut dicerem⁹ filiꝰ ꝟginē hz sāguinē fusū. Scōa rō ē hec. Nā gutte illiꝰ sanguinis fuerūt plurime. z ꝟñr nō est ꝟo sic̄ q̄ oibꝰ remāserit deitas vnita.
H So. nō est difficile ꝟbo dei qꝺ infinituz est: eē multis guttis vnitū. Tertia ꝟo ꝺ Nā partibꝰ q̄ nō sunt de veritate hūane nature sepatis: diuina natura nō māsit vnita. Hmōi aūt ē sanguis. Sol. Imo sāguꝭ ē de ꝟitate hūane nature: z ab aia pficiℓ. Uñ negaℓ mior. Sz ꝓbaℓ inquīgit prio p. s. tho. j. q. vl. ar. j. ad tertiū. Solu. ibi. s. tho. nō sensit sanguinē de q̄ loquimur nō eē de ꝟitate hūane nature cum dicat oppositū. iij. q. liiij. ar. iij. Sz loquit ibi. i. in pria pte exp̄sse de hūido nutrimētali. Uñ cū dicit ibi q̄ sanguis nō suscipit pfecte naturā spēi intellige sicut suscipit humidū radicale i quo fundaℓ ꝟtꝰ spēi cū quo tñ stat q̄ sāguis ifozmaℓ aia vt alibi dicit. Posito aūt q̄ sāguis non sit de ꝟitate hūane nature: nec pficiaℓ aia hūana tñ ē de integritate eiusdē nature cū ptineat ēt ad resurrectionē nr̄am: qꝺ sufficit ad eē vnitū ꝟbo q̄ vnīℓ oibꝰ q̄ sūt de integritate p̄dicte nature. ꝓterea sāguinē iformari aia vel nō: est ꝓblema neutrū i phia apꝺ aliqꝭ: z ꝟñr nō ē tutū ex ꝺ
ꝓcludere ex necessitate in theologia maxime tā piculosū vt ē sepatio ꝟbi a sanguine. qꝺ ꝟo nos hmōi rōnē assumpseri mus ꝓ pte nr̄a fecim⁹ seq̄ntes doctoꝛez nr̄m q̄ exp̄sse. i. iiij. dicit sanguinē perfici aia hūana: z ꝟñr est de ꝟitate hūane nature. Et ꝓterea alia multa fundamenta induxim⁹. Scōo: qz sanguis nō est subiectū sanitatis vel egritudinis ergo nō est pars vel mēbrū corpis: z tertio qz medici ponūt febrē ethicā i mēbris z sinochā in sanguine: ergo si sanguis eēt ps vl mēbrū corꝓis febris sinocha nō distingueret ab ethica. So. He due rōnes implicāt exp̄ssam cōtradictionē. Si em̄ febris sinocha est in sanguine: est subiectū egritudis z si nō ē subiectū egritudis: nō ē in eo febris sinocha. ¶ Quarto qz Alb. magn⁹ de ptib⁹ corpis materialibus z formalib⁹: z medijs fecit lōgā distictionē z sanguinē nō noiauit ergo de mēte ei⁹ est q̄ nō sit ps: z ꝟñr sepat⁹ nō est vnit⁹ deitati. So. Sāguis nō est de mēbris de q̄bus ille agebat: sz sm Auerroi est de mēbris simplicib⁹. Quito qz idē albe. iij. de
I alijs⁹ ꝺt q̄ sāguis nō est actu ps alialis sz in potētia. So. sicut mēbrū ita z ps corꝓis aiati ē duplex. s. pfecta siue p̄ncipalis: z min⁹ pfecta seu min⁹ p̄ncipalis. et talis ē sanguis: sicut quatuoz elementa sunt ptes vniuersi minus p̄ncipales: tñ sunt de ei⁹ perfectiōe z hñt formas suas i illo. Partes aūt p̄ncipales hois q̄ ē pumū⁹ sunt coꝛ z epar z hmōi. Min⁹ p̄ncipales ꝟo sunt q̄tuoz humozes q̄ pficiunt ab aia: lz nō vsq̄z adeo: vt sentiant sicut nec ossa sentiūt. Exēplū aūt ponūt prio de colūba quā vt dicūt assumpsit spūsctūs: z tñ ei nō fuit vnita psonaℓr. Sol. Impropie ꝺr assumpta: nec fuit vnq̄ vnita spūisctō psonaℓr z ꝟñr nec ꝓ ꝺt dei derelicta vel sepata a deitate. Uñ nō est sīle: z sc̄o qz eccl̄ia i die pasceues nō cōsecrat sanguinē: in signū q̄ tūc ei diuinitas nō fuit vnita. So. Si sic est ergo nec tūc fuit deitas vnita corpi: qz ēt corꝓ⁹ nō
J ꝓsecraℓ. Si dicat q̄ nō loquunt⁹ de cōsecratiōe: sed de sumptiōe: qz. s. eccl̄ia illa die sumit corꝓ⁹ sz nō sāguinē. Cōtra qz
K cū eccl̄ia in sabbato qꝺ est ps illius tridui cōsecrat z sumit sub vtraq̄z sp̄ē signi ficabitur vnio ad vtrunq̄z. Non ergo illa est ratio non cōsecrandi vel non sumidi: sed quā doctoꝛes ponūt. qz. s. aduenīente ꝟitate cessat figura. hoc aūt sacr̄m est exēplū z figura passiōis xp̄i. vñ ea die ꝟpsa recolit̄ put realr gesta est nō celebaℓ hmōi sacr̄i cōsecratio. ne tñ eccl̄ia illa die sit sine fructu passiōis nobis exhibito ꝓ hoc sacr̄m: corꝓ⁹ xp̄i cōsecratum die pꝛioꝛi reseruaℓ illa die sumēdū. His fundamētis btissime p̄: (qz iudicio nr̄o valde debilia sūt) facile fuit rñdere z ea paucis absoluim⁹: qz nec i sacro canone: nec in aliq̄ sacro doctoꝛe fundaℓ. Expedita aūt p̄ria z scēa pte aggredimur tertiā. Dicebāt ergo prio ad autoritates canonis sonātes q̄ ille sanguis emūdauit z redemit q̄ redēptio nr̄a ē facta in mozte xp̄i inq̄ntū ipse dedit vitā suā coꝛpalē ꝓ nobis. Et qz illa ꝓsistit in sanguie hic est q̄ sanguie dicimur redēpti. Dicūt vlteri⁹ meritū xp̄i fuisse: eo q̄ volūtarie acceptauit passionē. Et ita eꝛponūt oēs autoritates canonis. Sz hec rñsio nō euacuat argumētū. Nā vt colligiℓ a. s. tho. iij. q. l. ar. vj. Exēs est opaℓ salutē nr̄am ꝓ modū meriti: z ꝓ moduz efficiētie. Et qz
L ꝓ quēdā fuit recapitulatū q̄ sctūs tho. i hac opiniōe fuit singularis. ito ꝺr qꝺ hec distictio colligiℓ ēt ex glo. Augu. Heb. ix. vbi ꝺr. Sicut moyses sanguinē pdictoꝝ alialiū accepit vt eos aspgeret z mundaret: sic nr̄ moyses. i. xps sanguinē egressū cū aqua de suo latere ad hoc opꝰ accepit s. p aquā baptismū sctificās: ꝓtio sanguine nos redimēs. Er q̄ ꝓ sanguinem xp̄i post ei⁹ mortē effusum aliqꝺ operari ad nostrā salutē: z hoc per modū efficiētie: qz non ꝓ modū meriti. Cū igit̄ dicūt doctoꝛes vel glo. redēptionē nr̄am fieri per mortē xp̄i ex eo q̄ dedit vitā coꝛpalē vel acceptauit passionē: itelligiℓ per moduz meriti. Autoritates aūt adducte intelliguntur ꝓ modū efficiētie. Et hoc eē necessariū probaℓ prio: qz si sanguis hircoꝝ mūdat: nō aūt xp̄i sanguis: sz tñ passio xp̄i
C de virtute sermonis erit falsa litera apti quā nō lz minuere nisi cogēte alia autoritate scripture scōo: qz aℓr vr esse ꝟ intentionē ei⁹. ꝓparat em̄ sanguinē hircoꝝ ad sanguinē xp̄i. Tertio qz tollerēt fere oēs figure veteris testi vt agni paschalis cuius sanguie liberati sunt filij isr̄l: z sic de
D alijs. Quarto: qz vr̄ ista rñsio eē ꝟ Leonē in sermōe xp̄i de passiōe dicēt. Fudit sanguinē iustū qui mūdo recōciliando ꝓtū esset z poculū manifestū est autem q̄ sangis effusus est poculū. Et cū idē sit ꝓtiū: sanguis effusus est ꝓtium. Quinto Nā scriptura quā nō lz miozare vl augere vel peruerse intelligere: opatiōes q̄ a deo fiunt attribuit illi sanguini sine aliqua determinatione: vt mūdare sctificare ꝛc. Ergo opz illum esse deū vel instrumentū deitati cōiunctū: qz actiones solēt attribui vel p̄ncipali agēti vel instrumēto coniūcto. Cū ergo nō sit p̄ncipale agēs est instr̄m. Rñdebāt scēo ad autoritatē beati petri dicēt illū sanguinē nō esse coꝛruptibilē: vt aur z argentū q̄ coꝛrūpunt mētes hoim. ¶ Sz cōtra
E ꝓtio. qz dtō Petro dicēdū fuerat i voce actiua ñ coꝛrūpētib⁹ aut coꝛruptiuis auro z argēto: z nō in voce passiua coꝛruptibilibus. Secundo quia corpus xp̄i fuit in coꝛruptibile sm cōem opinionez doctoꝝ iuxta illud. Nō dabis sctm̄ tuuz videre coꝛruptionē. ergo silr z sanguis: qz idē iudiciū est de toto z parte. Uñ aūt dicebaℓ: est ꝓtiosus. ergo deitati vnitus dicebāt esse fallaciā ꝟsequntis. Sz argumētū nō capiebaℓ. qz dicēdo: ꝓtiosus loquit de ꝓtio q̄ sum⁹ redēpti iuxta illō. Ezec. j. In quo habemus redēptionē ꝓ sanguinē glo. q̄ nr̄e redēptiōis est ꝓtiū. Esse autē tali ꝓtio ꝓtiosū: ē eē deitati vnitū. Ad
F autoritatē aūt sctōrū doctoꝝ q̄ꝝ sniaꝰ ē ꝺ qꝺ semel ꝟbuz assumpsit nūq̄ deposuit dicūt q̄ intelliguntur solū de ptib⁹ p̄ncipalibus: cuiusmodi non est sanguis. Et adducunt multas instātias: qz deposuit humanitatē sanguinē nutrimētalē vngues: capillos superfluos sudores cum alijs superfluitatib⁹ z multa resoluta per calorē naturalē. Sed ꝓ his notandū est primo q̄ in his q̄ dependent ex volūtate dei nihil est dicendū assertiue aut negatiue nisi qꝺ hr̄ ex scriptura vel sacris doctoꝛib⁹ per ecclesiā approbatis: vt colligiℓ a Dionȳ. c. j. de di. nominib⁹. ¶ Secūdo notandū est q̄ cū i aliqua facultate po

nik regula vniuersalis: accipiēda est vniuersaliter: nisi in eadē facultate fiat exceptio saltē implicite: vt ps discurrēti per oēs facultates. Et singulariter hoc ē verū in theologia q̄ initik diuine reuelationi. Nā temerariū esset limitare qō scriptura ōr: nisi illa limitatio saltē implicite cōtineat i scriptura: vt colligik ex .y. de diui. noib⁹. Et idē obseruādū est i sacris doctoribus. ¶ Tertio notandū est. Utrū sanguis xp̄i qui fm oēs fuit vnitus deitati a p̄ncipio natiuitat⁹ ei⁹ vsq̄ ad mortē et a pūcto resurrectionis vsq̄ in eternū fuerit de facto vnitus in triduo mortis eius vel nō: ex sola dei volūtate depēdet qui nobis in sacro canone vel sacris doctorib⁹ reuelat. Quis p̄missis corroboramus positionē nostrā. Primo sic i scriptura legim⁹ sanguinē vnitū diuinitati: iuxta illud. Jo. j. Uerbū caro factū est. Ubi per carnē totus homo accipik: etiā fm aduersarios. Et nunq̄ post legimus fuisse separatū. Ergo dicendū est ipsum semper fuisse vnitum nūq̄ vero fuisse separatum nisi nostro sensu excipiamus illud triduaz nulla autoritate vel rōne cogēte. Scōo sic. Jn sacris doctorib⁹ inueniunk multe autor. allegate et allegabiles hmōi sne q̄ dei verbū nunq̄ dimisit qō semel assumpsit: et q̄ ea q̄ in vnitate cōuenerūt nō p̄t x̄pe sepationē: et nūq̄ in eisdē doctoribus explicite vel implicite excipitur sanguis ergo idem quod pu⁹. Et iz p se supza allegauerit damas. tñ potē ē ō eos vt pz ex dict⁹. Deide oñdimus oia illa de qb⁹ dak instātia excipi i scripturis. Primo ei excipik hūanitas cum ōr x̄ps mortu⁹ ex quo seq̄t dimissa eē oia q̄ per mortē tollunk necessario vt hūanitas opatiōes vitales sensitiue et intellectiue inquātū dependēt a phantasmate. Et scōo sanguis nutrimētalis cū ōr x̄ps resurrexisse ex mortuis. qz ex p̄sequēti ei attribuunk oia q̄ statui resurgētiū cōueniūt cuiusmōi: est nō hȳe humidū nutrimētale. Tertio excipiunk oia reliqua: cū scriptura dicit x̄pm fuisse holem vez: integrū et mortalē. Ex cōsequēti em attribuunk ei q̄ cū aliis hoib⁹ naturalr fm p̄sentē statū pueniūt vt p̄dicta. Cū ḡ sanguis nō excipiat etiā iplicite seq̄t q̄ semp fuit vnit⁹. Deide oñdik q̄ illa expositio de ptib⁹ p̄ncipalib⁹ nō est bōa. Primo qz nō colligik ex scriptura vt dz colligis ois expō theologica. Scōo qz sequit̄ q̄ ptes min⁹ p̄ncipales ēt sanguis vt ceteri humores et pinguedo i illo triduo nō fuissent vnite. Tertio qz ē ptra Damas. dicētē q̄ nūq̄ est gnata alia hypostasis ēter hypostasim ȳbi: q̄ō esset falsum q̄ ps min⁹ p̄ncipalis fuisset diuisa. Quarto qz cā ḡre ps separata manet vnita est: qz assumptibilis est q̄ cā fuit in sanguie cū de facto post fuerit assūpt⁹. Ad Alb. aūt rndebaz restrigēdo textū ei⁹ ad effusionē et mortē. Sz hoc ē ptra ei⁹ textū: cū in eodē li exponēdo illō Job. xvj. Terra ne operias sanguinē meuz sic dicat. Unit ei q̄ sāguis in terra fusus vacu⁹ a fructu nō lateat. Ad Nico. de Ly. dicebant q̄ i sufficiēter allegabak: cū velit x̄pz nos redemisse dādo vitā corpalē vt pz ex processu libri. Sz ad hoc dicim⁹ q̄ aspicientib⁹ libz pz nos sufficiēter allegasse. q aūt post ōr x̄pm nos redemisse dādo vitā corpalē vez est p modū meriti. Ad p̄mā aūt rōnē dicebāt donū vniōis est datuz sanguini vsq̄ ad tps effusiōis quo defuit corpali vite x̄pi deseruire. ¶ Sed hoc ex scriptura nō colligik: sz supponik cū eēt p̄bandū. Qō ȳo addik de seruitio si valet infert q̄ ēt alie ptes min⁹ p̄ncipales fuerūt a deitate relicte. Ad scōm aūt dicebāt q̄ sāguis nō obediebat. sz x̄ps q̄ suā dignitatē nō p̄didit: sz sanguis ad modi cū p̄didit sicut et hūanitas. ¶ Sz ptra. qz perditio dignitat⁹ i pte. i. sanguie redūdat in totū. i. x̄pm. Et ita isti fm aliquez ptē. s. fm sanguinē solū x̄pz ptra Leonē dicentē in epistola ad Flauia. Ois spūs q̄ soluit x̄pz ex deo nō est: hic est antix̄pus Quid est aūt soluere iesū x̄pm nisi ab eo separe naturā humanā. Sz statim rndebik q̄ hūanā naturā intelligunk ptes p̄ncipales. Sz ipe in eadē epla p ecclīaz approbata declarat q̄ hūanā naturā intelligunk oia q̄ in nobis saluator p̄didit: et reparāda suscepit: cuiusmōi est sāguis dicēs. Jn integra veri hois p̄fectaq̄ natura nerus nat⁹ est de⁹ tot⁹ in sutis: tot⁹ in nr̄is. Nra aūt dicim⁹ q̄ in nobis ab initio creato: p̄didit et q̄ repanda susc

cepit. Qō aūt ōr de hūanitate nō ē silē. qz necesse fuit x̄pm p nr̄a salute mori: et p̄ hūanitatē deponere. Nō aūt est silē de sanguine: qz inde nulla fuisset secuta vilitas. Postremo rndebāt ad rōnē de ordine dicētes q̄ sanguis nō remansit vnit⁹: qz nō habuit ordinē imediatū sz mediatū. Sz ptra. Primo qz nos ponim⁹ illuz ordinē fuisse imediatū qz immediate sanguis informak ab aia. Scōo qz et si sit mediat⁹ tñ talis sufficeret ad sanguinez vniri deitati dū erat ptra corp⁹: qz sufficiebat idē ordo ad hoc dū adhuc esset in corpe. Mita aūt dici et scribi ad hoc ppositū potuissent dtissime p̄. sz studuimus b:euitati maxie qz hec erant vre scitati p̄tāda: q̄ sapiētissima et prudentissima multa ex paucis colligere nouit. Cuius correctiōi et determinatiōi oia subiucim⁹ et romane ecclie p̄ati rndere ad ak̄s rōnes et rnsiōes si quas fecerint. Et sic finit opusculū p̄dictoz partē qō hic recitaui q̄busdā sublatis pp̄ plitatē: sz tñ nullū ȳbū addidi vl mutaui excepto his q̄ ad ptiū oponis cōnexiōez spectāt. Sz tñ p dictis eoz aliq̄ sunt rursus annotāda.

Pleniorē igik p̄dictoz notitiā duo facia. Primo ponā aliq̄s declarationes. et scōo ipe obiciam pro aduersa parte. ¶ Quātū ad p̄mū igik sciendū est q̄ ptū sanguis sit aliat⁹ seu informek alia vel nō ēt inter eos q̄ doctrinā. s. Tho. p̄fitenk ē diuersa opinio: quis sz ēt libet: nō fuerit separ⁹: q̄ em nō sit aliatus arguik ex dictis ei⁹. Primo q: fm eum nō est pars in actu: vt pz. iij. di. ij. in litera. Esset aūt actu ps si esset aliat⁹. Scōo qz fm eū vt vr semē q̄ est sanguis digestissim⁹ nō est aliatū. Uñ ex dictis ei⁹. j. q. vl. ar. ij. sic arguitur. Si semē hz animam aut cū resoluk ad gnandū eā retinet aut nō. Si non igik est in via corruptiōis: et recessus a forma gnantis: q̄ nr̄ non p̄t gnare ei silē qō incōuenit. Si aūt ea: retinet adhuc hz formā determinate ptis alalis gnantis: et q̄ nr̄ i gnato nō poterit nisi ad illā ptez cuius hz formā. et q̄ nr̄ ex eo nō gnabik nisi semē: q̄ icōuenit. Ptz aūt tot⁹ iste. pcessus ibi. s. Tertio. Nā si hz animaz in morte x̄pi sanguis fuit corruptus: qz p̄didit suā formā substātialē cū alia rōnalis sit indiuisibilis. ergo ab ea fuit sepata diuitas sicut et ab hūanitate: qō est contra eū qō ȳo sit alatus arguik. Primo: qz in. iiij. sniar ū dicit q̄ pficik aie. Scōo qz in. v. quodli. q. ij. ar. j. in corpe i pria rōne innuit q̄ sit de veritate hūane nature. Jn. iij. pte ār. q. liiij. hoc expresse dicit: et q̄ nr̄ opz q̄ p̄ticipet form⁹ā hūanā. Tertio qz nutrik et augel sicut et capilli et vngues de quib⁹ fm eū constat qō sunt aliata. Quarto: qz alr ȳbum duas naturas assumpsisset. s. hois et sanguinis: et q̄ nr̄ deus esset sanguis Qui vero inter thomistas sentit q̄ sit aliat⁹ dicat ad primū in oppositū. q̄ nō est actu pars aialis p̄ncipalis. i. cui⁹ materia in eodē idiuiduo nō p̄t trāsferri ad aliā q̄litatē vt caro et nerui: et ossa capilli et hmōi: sed tñ est actu ps non p̄ncipalis. i. cuius materia nō est tota stabilita sub q̄litate quā hz: sz ad aliā mutari p̄t. Ad scōm ȳo dicat q̄ semē decisum nō est in via corruptiōis et recessus a forma gnantis stabilita sz suā totalē materiā vt sic: sz est ab ea vt est i aliq̄ parte in qua nō erat stabilita in q̄litatib⁹. Et hoc nō repugnat q̄n possit agere ad alias ptes a se: qz etiā in gnante aliq̄n fuit i potentia ad alias ptes a se. Et si instek qz in gnante semen nō erat in potentis ad sanguinē cū iam recederet a forma sanguis: dicak q̄ semen et sanguis sunt eiusdē forme substātialis cū vtrūq̄ vna aia aiek. et p se accidētalis: cū vtrunq̄ sit sanguis: iz vnus alio digestior: et ob hoc aliū hȳs colorē q̄ nō est p se qualitas sanguis. Ul dicak q̄ forma sanguis ē in semie i ȳtute cū sit p fecti⁹: forme ȳo aliaz ptiū aialis sūt i eo in potētia. Ad tertiū aūt dicat q̄ sāguis nō notat totū oppositū ex aia et materia ei⁹ sicut hūanitas: sz notat ptē materie sicut corp⁹ aliā ptē eiusdez materie. Uñ sicut corp⁹ nō est in morte corruptū eo mō q̄ hūanitas q̄ defuit sz eo mō q̄ materia q̄n pdit suā formā q̄ nō desinit: ita et sāguis Uñ remānsit vnit⁹ sicut et corp⁹. Qui ȳo sentit aliter dicat ad primū in oppositū et sanguis non perficik aia formalr sed effectiue. qz. s. nō efficit vel gnak immediate nisi p virtutem nutritiuam aie et

cõseruatiue qz.ſ.eũ alia tanꝯ ſibi neceſſariũ cõſeruat effectiue ſicut ab eodem ipſa in corpore ꝓſeruat materialr et diſpoſitiue. Uñ ſepatus ab alia naturaliter cedit nõ ineſſe: quia ꝑdit q̃litates quib⁹ ſua forma in tali materia ꝓſeruabatur. Ad ſcõm aũt dicat q̃ vt colligit ex Joã. dñici et Petro de pal'. in. iij. aliq̃d eſt de ẏitate hũane nature dupl'r. Primo qz formaliter pficit alia rõnali ſiue in eo p ſe z principalr ꝓſiſtat rõ hois. vt cor caput z hmõi ſiue ſit ad ꝓſeruationẽ z ornatũ taliũ vt capilli z hmõi. Et ſcõo: qz eſt neceſſariũ hoi ſiue ſit neceſſariũ ſine q̃ non bñ vt tot⁹ aliq̃s ſanguis ſiue ſine q̃ non bñ vt aliq̃s ſanguis ꝑdicto addut⁹ z ei cõtinuus. ad tertiũ aũt dicat q̃ nutrit̃ z augetur eo mõ q̃ in alata in q̃bus nõ eſt virtus ad gñandũ ſibi ſile fm indiuiduũ vt faciũt viuẽtia p nutritiuã: ſed ſolum fm ſpẽm. Ad q̃rtũ vero dicat q̃ etiã ſi ſanguis nõ ſit alatus nõ hz ꝓprie naturam nec ꝓprie eſt in ſpẽ: qz ꝑducit a natura vt via in aliud fm totũ vel ptem ſicut z embryo. Et ꝑhr nec de⁹ dz dici ſanguis ſicut nec hõ dr man⁹: qz ſanguis eſt aliq̃ mõ pars hois: z pars non dr in recto de ſuppoſito in q̃ ſubſiſtit. Ex his ptz quõ diuerſimode itelligi ꝑt ſanguinẽ xp̃i nõ fuiſſe corruptũ: qz ſi nõ fuit alat⁹ nõ fuit corp⁹ ꝓmo mõ p receſſuz formẽ q̃ forma dat eo mõ q̃ corpus abeũte alia nec ſcõo mõ vt totũ p ſepationẽ ſue formẽ ſubſtãtialis a ſua materia eo mõ quo hũanitas nec tertio p totalẽ deſitionẽ q̃ ad materiã et formam ſimul. vt ſuba panis in euchariſtia: nec q̃rto ꝑdẽdo ſuũ ꝓprium eſſe q̃ ſubſiſtebat in corpore xp̃i qz illud erat diuinũ qõ ſemp habuit. Si aũt fuit alatus fuit corrupt⁹ ꝓmo mõ.ſ. vt materia abeũte formã: ſz nõ aliꝯ modis ſicut nec corp⁹. ¶ Sciẽdũ eſt ſcõo q̃ cũ dñt p̃dicti pñes vel ſcti diuinitatẽ nõ potuiſſe diuelli a ſanguie nõ intelligit̃ de potẽtia dei abſoluta: ſz de ordinaria. Uel intelligit̃ eo mõ quo dicim⁹ nõ potuiſſe fieri qõ nõ eſt fct̃m: aliquo tñ ipellẽte vt fieret. Mors em̃ xp̃i ſiue iferẽs mortem mouebat nõ ſolũ ad ſepationẽ alie a corpe q̃ reſpectu corpis ẽ corruptioꝯ ſimaterie: ſz alteri⁹ ẽ̃tũ erat de ſe mouebat ad corruptionẽ ipſi⁹ cadaueris p icinerationẽ q̃ ẽ corruptioꝯ ſi tot⁹ z ſic̃r de ſanguine dicẽdũ ẽ. ¶ Sciẽdũ ẽ tertio q̃ filij⁹ aut xp̃s dicat effuſus nõ tñ ꝓprie cũ hoc ſit fluidoz: ſz metaphorice: z p ſimilitudinẽ quã dã qz.ſ. liquor dũ effluit diſſipat̃ z perit z ſic illa bñdicta hũanitas xp̃o mortẽ eſt diſſipata. Et iõ ipſa mors effuſio dr. Iſti igit̃ p̃es ꝓcedũt xp̃m effuſum ee nõ rõne effuſi ſanguinis q̃ ꝓprie ẽ effuſus: qz nõ eſt ps denoiatiua toti⁹: ſz rõne ſic effuſi ſanguinis z effuſe hũanitatis. Uñ p̃s.cũ diriſſet ex ei⁹ ꝑſona. Sic̃ aq̃ effuſus ſum: ſubiũxit modũ effuſionis di. Diſperſa ſunt oſa mea. Effuſa aũt hũanitate z oibus ptib⁹ corpis iꝓpe etiz dr filij⁹ dei effuſus: z ſic̃r xp̃s rõne ſuppoſitalis vnionis: qz.ſ. illud ſuppoſitũ denoiat effuſum a ſua natura. i. hũanitate Nõ aũt rõne cõicationis idiomatũ maxime cũ ſanguine: qz diceret effuſus ꝑprie ſicut z ſanguis. Et iſta vꝰ mihi mẽs ſcõz patrũ q̃ niſi liber vñ b̃ ſumpſi fuerit incorrect⁹ ꝓcedũt xp̃m effuſum rõne vnionis z negãt xp̃m triduo fuiſſe in cruce: in q̃ tñ erat aliq̃d ad qõ ſtabat vnio. ſz illud nõ erat ſufficiẽs p ſe ſolũ denoiare totũ.ſ. ſanguis. ¶ Sciẽdũ eſt q̃rto q̃ ſanguis dr de itegritate hũane nature: non qz ſit pars ꝑticipalis in actu: ſz qz eſt ps ſcõaria z q̃ ſine eo materialr z diſpoſitiue ꝓcurrẽte nõ põt eſſe hõ itegr. et b̃ ſi nõ ſit alat⁹. ¶ Sciẽdũ eſt ẽt p ꝓma rõne aduerſarioz: q̃ illud qõ cedit in dedec⁹ deitatis nullo mõ dz p hoiem attẽtari. Sed ſi attẽtatũ ſit: dz in ſignũ immenſi amoris dei b̃ p hoibus ſuſtinẽtis feruẽter p̃dicari. Et p b̃ ptz ad illud inconueniẽs q̃ ipſi intẽdũt.ſ. q̃ deitas fuiſſet cõculcata cũ ſanguine z ꝓmixta terra z huiuſmodi: z certe nõ ẽ mirũ ſi is q̃ patienter tulit mortẽ tulit etiã conculcationez. ¶ Sciẽdũ ẽt vltimo p ſcõa rõne eoꝝ q̃ ſoluũ qz ſanguis ẽ mẽbrũ ſimplr. Eſt autẽ ſubiectũ ſanitatis remotũ fm aliꝯ. Multa alia faciũt ad declarationẽ p̃dictoꝝ q̃ habenẽ in ſequẽtib⁹. ¶ Quãtum ad ſcõm arguit̃. Prio ſic. Nã oẽ ꝓiũctum deitati deſinẽs ee qõ erat deſinit ee ꝓiũctũ vt ptz de hũanitate in triduo qz nõ ẽ qõ non eſt cõiũctũ ſed hmõi fuit ille ſanguis in triduo: qõ patet qz fuit coagulatus z deſiccat⁹ z ꝓmixt⁹ terre: z ꝑhr trãſiit in lutũ. Sz coagulatio ſeu cõgelatio ſoluit ſpẽm: vt ptz i aq̃ q̃ cõgelatiõe ẏtik in criſtallũ: z lac p coagulationẽ i caſeũ: deſiccatio q̃z ſic̃r ſoluit in hũido: qz hũiditas z ſiccitas ſunt q̃litates oppoſite et p ſe paſſiones hũidi z ſicci. Sic̃r ẽt z mixtio: qz mixta trãſeũt i tertiũ: vt ptz ex li. de gñatione. Sol. Ad b̃ dupl'r ſolui põt. Prio q̃ ille ſanguis fuit corrupt⁹ eo mõ quo z corp⁹.ſ. p abſceſſum ſue formẽ ſubſtãtialis: iz nõ per incinerationẽ aut putrefactionem. Quo poſito diceret q̃ ille ſanguis dr mãſiſſe vnit⁹ gr̃a ſue materie ſicut opz dicere de eo ſi ſit alat⁹ non aũt gr̃a formẽ vel tot⁹ vt ꝓbat argumẽtũ. Scõo aũt ſoluit et forte meli⁹ dicẽdo ſic. Cõgelatio nõ ſoluit ſpẽm ſemp̃ ſaltẽ interueniẽte ẏture dei: vt ptz in oleo: et ſi aliq̃n q̃ eſt diuturna. Sic̃r nec coagulatio vt ptz in cera: ſi tñ ꝓprie coagulat̃ ſpẽm humidi niſi ſit intẽſiſſima. Potuit igit̃ de⁹ cõſeruare ſanguinẽ ẏbi cuz ꝓdictis accidẽtib⁹ z cũ humiditate remiſſa ſicut forte eſt de ſcti Januarũ qui eſt Neapoli. q̃ aliquo tpe etiam calidiſſimo durefcit qõ nõ eſt habẽtũ intẽſam hũiditatẽ z aliquo tpe.ſ. ſemp vel frequẽter q̃ appropiquat capiti euſdẽ ſetebullit intẽſa vt videt̃ diuinit⁹ eius hũiditate. Et idẽ vꝰ de ſanguine a magdalena ſub cruce cũ terra collecto q̃ ſingulis annis in paſcaeue plecta paſſione ebullit vt oẽs aſſerũt in ſcto maximino cũ reliq̃s ꝓbatis i terra deſiccat⁹. Ad lutũ aũt dicit p̃dict̃: qz nõ opz itelligere q̃z ois hũor cõmixt⁹ puluer i trãſeat in lutũ tãq̃ tertiũ immutata.ſ. ſubſtãtiali forma: cũ nõ ſit ibi neceſſario mixtio p alterationẽ corruptiua ſz ibi põt eẽ ꝓmixtio p iuxta poſitionẽ ptiũ: maxie operãte deo vt lutum tub̃ aliter nihil aliõ ſit q̃z terra et aq̃ vel terra z ſanguis. Et poſſibile eſt diuinit⁹ nullã hũoris partẽ reſolui: ſz fieri p̃t lutũ hũiditate ipreſſa puluer i remiſſa in hũore. Nec ẽ mirũ ſi remittat̃ hũiditas i ſanguine. qz ẽt p̃t aliq̃n̄ remitti caliditas in igne. qõ ptz ꝓmo qz ẽt. a. Tho. in iij. q̃ ignis inferni eſt eiuſdẽ ſpeciei cuz iſto: et tñ eſt calidior rõne.ſ. frigiditatis terre: z ꝑhr iſte min⁹ intẽſe caliditatis. Et ſcõo: qz aliter non poſſet alterari ad formã aeris. Scõo arguit̃ ꝓfirmãdo porẽ rõnez. Nã aliq̃s ꝑs ꝑncipal' corpis xp̃i corrupta eſt i morte: z ꝑhr deſinit eẽ vnita.ſ. illa ex q̃ gñata eſt aqua lateris p reſolutionẽ. q̃ a fortiori b̃ vez ẽ de aliqua pte ſanguinis q̃ eſt ps minus ꝑncipalis. Sol. Illa aqua ꝑficiẽs ſit cauſata fuit vera aq̃ fm decretales ſupra allegatã q̃ ẽt ponit ſub diſtinctione videt̃ q̃ ſi nõ fuit naturalis: ſit miraculoſe facta vel nouit creata: vel ex ꝑtib⁹ corpis xp̃i p miraculoſam reſolutionẽ expreſſa. Et ſi fuit ſecũdo mõ vt magis videt̃ velle: materia eius fuit de ẏitate corporis xp̃i pl⁹ q̃z ſanguinis materia: z ẏtatẽ corpis xp̃i arguebat qz vt dicit decretal': naturale eſt cõpoſitũ z elemẽtatũ reſolui in cõponẽtia z elemẽta. Et illa q̃dẽ pars vñ generata eſt deſinit eſſe vnita i triduo: qz deſijt eẽ ſz materia eius ſub forma aq̃ ſemp fuit vnita ſicut fuit de hũiditate corrupta et fuiſſet de corpe ſi iterũ fuiſſet corrupt⁹: z ſic̃r fuiſſet de ſanguine idẽ ꝓpleto aũt effectu gr̃a cui⁹ fuit reſoluta miraculoſe i eandẽ partẽ eſt cõuerſa ne quid deeſſet gloioſo corpori xp̃i reſurgẽtis. Si ẏo dicatur fuiſſe ẏa aqua nouiter creata nihilominus oñdebat verũ xp̃i corp⁹: qz de⁹ nõ atteſtat falſitati: z ꝓpleto miniſterio ſuo mãſit aq̃ pura nõ vnita ẏbo tanꝯ ſuperflua. Ad argumẽtũ negat̃ ꝓſequẽtia etiã ſi fuit gñata ex corpe xp̃i: qz eſt aſſignare vtilitatẽ quare aliqua ei⁹ pars ſit corrupta.ſ. vt dicit decretalis ad figurandum myſterium regnationis: z etiã ad cõfirmãdã fidẽ hũanitatis. Nõ eſt em̃ aũt ſile de ſanguine. Tertio. Nã Amb. ſup Lu. exponens illud: vt q̃d dereliq̃ſti me: ſic dicit. Clamauit hõ diuinitatis ſepatione moriturus. Nã cũ diuinitas libera ſit a morte vtiq⁹ mors eẽ nõ poterat niſi diuinitas diſcederet: qz vita diuinitas eſt. Sol. Hoc argumẽtũ eq̃ vel magis cõcludet ſi q̃d valeret ſepationẽ deitatis a corpore z alia q̃z a ſanguine. Dico q̃ ꝓprio q̃ fm aliꝯ loquit̃ Amb. de ſepatiõe deitatis q̃ ẽt p ſubtractionẽ exterioris auxilij: fm illõ vt q̃d dereliq̃ſti me: nõ aũt de

ea q̄ est p solutionē vnionis. Dico scō q̄ nihil vīuēs cui diuinitas coniūcta est pōt mori nisi separet a deitate p quā est sicut nihil pōt mori nisi pdat suū eē. Uñ si deitas semp fuisset vnita illi hūanitati: nūq̄ illa suū esse pdidisset: z p̄hr nūq̄ interisset. Illa ergo separatio de q̄ loquit. Amb. fctā est ab hūanitate: nō aptibus eius iter q̄s est sanguis. Nō tñ fiat difficultas in p̄dis: eo q̄ separatio sit p̄prie eorū q̄ separata manēt cessatio aūt vnionis est etiā in his quoꝝ alterū vel vtrūq̄ interit. Uñ inter animas sola rōnalis ōr p prie separi a corpore: ceteꝝ aūt desinūt ei esse vnite sed nō separant p̄prie. Et sic nec hūanitas est a deitate separata q̄uis desierit esse vnita.

¶ Questio. xxxj.

Quantū aūt ad scōam q̄nez: vtrū. s. repugnet fidei aliq̄d de vero z naturali sanguine xp̄i reperiri in terra vilis et p̄suppositis his q̄. s. Tho. docet. s. q. vlt. ar. j. ij. di. xxx. z. iiij. di. xliij. z. viij. quodl. q. iij. ar. vnico. sic dico. Quatuor elemēta sic sunt in mūdo q̄ hñt p̄prias formas stabilitas aliq̄ mō. s. quo ad totalē suā materiā. z aliquo mō non stabilitas. s. q̄ ad ptē qr forme elemētorū nō sunt forme mixtoꝝ. z sic sunt eis p̄prie. z p̄m eas vel ab eis aut ad eas non mutāt tota earꝝ materia: sic sunt stabilitate q̄ ad totalē materiā. z p̄m ptē gñantur ex mixtis z ex eis gñant mixta. et sic sue forme nō sunt penit⁹ stabilitate. Eo aūt mō q̄ sunt elemēta in mūdo sunt q̄tuor hūores in corpe hūano: p̄m. s. Tho. vbi. Uñ sanguis q̄ ad suā totalitatē hz formā stabilitatem. ita q̄ tot⁹ nō pōt gñari vel corrūpi nisi gñet vel corrūpat animal: dicēte dño Deu. xij. aia i sanguine ē sez sicut i eo sine q̄ nō est vita z ari. iij. de aialib⁹: q̄ sine eo nō viuit aial. Sz th̄ p̄ti nue gñāt ex cibis z p̄tinue ex eo gñant. ptes p̄ncipales aial puta caro z ossa et hmōi. Uñ dicit dam. i. ij. li. c. xvij. Fruct⁹ p quos. s. itelligit oēs cibos ex elementis p̄sistunt hūores ho ex fructib⁹ aialiū ho corpa ex hūoib⁹. De sanguine igit̄ possumus loq̄ tripl̄r. primo loquēdo de ipo totali sanguine gra partiū suarū q̄ non sunt in via ad pfectiō habendā naturaz sanguinis nec in via recedendi a forma sanguinis et tēdendi ad formā p̄ncipaliū mēbroꝝ: sz sunt stabilire sub forma sanguinis nullā penit⁹ hūres alterationē intētā ab aia p̄mouēte ad pfectionē formā q̄ dico p̄pter eā q̄ est a naturali calore. Sz sto mō sanguis ōr sanguis sine aliq̄ additiōe sine simplr. z sic loq̄tur de sanguine. s. Tho. i. iij. p. q̄. liij. ar. iij. q̄ dicit. q̄ carnes z ossa z sanguis in corpe xp̄i resurgēris fuerūt integral̄ sine diminutiōe. Et scō loq̄ndo de ipo que ad ptes q̄ sunt i gñali ex cibis: ita q̄ nōdū attigerūt ad pfecte habēdā formā sanguis Et sic ōr sanguis nutrimētal̄ vel hūidū nutrimētale. Et tertio loq̄ndo de eo q̄d ptes q̄ sunt in motu a forma sanguinis ad formā p̄ncipaliū p̄tū z mēbroꝝ. Et sic ōr ros vt est in p̄ncipio trāsmutationis: z cābiū vt ē i medio iā incipiēs deabari: z glutē vt est i fine iā incorpat⁹ mēbris. Prio igit̄ mō p̄tinet ad hūidū radicale tñ i gñe sanguis. Scdo aūt ad nutrimētale tñ. Tertio ho ad vtrūq̄ diuersi mode vt mihi vr. Sicut em̄ pz vbi. ē. hūidū radicale lz p̄m vnā opinionem sit illa materia q̄ hr a gñante in vtero mr̄is in ipa p̄ceptione: nutrimētale ho oē q̄ ex cibis gñāt: tñ p̄m p̄babiliorē opinionē illa duo nō distinguunt sz p̄ncipū vt. s. xp̄ū sit p frutē gñatiuū: aliū ho p nutritiuū sz p̄m finē vt. s. illud dicāt humidū radicale q̄ iā puenit ad terminū gñationis i. ad pfecte habēdū naturā spēi sine ad illū puenerit p actū nutritiue sine p actū gñatiue. nutrimētale ho est q̄ ad hūc ad illū terminū nō puenit: sed ad hūc est in via ad illū z i vis nutriēdi. Hec ex illo q̄ lz in p̄ma parte dicat sanguinē se tenere ex parte nutrimental̄. th̄ loquit de sanguine vt nōdū puenit ad naturā spēi sz est in gñari ex cibis. Uel loq̄t de sanguine vt est in trans̄mutari ad mēbra actu vel ēt aptitudie aliq̄ mō. Cū igit̄ natural̄ calor agat in ip̄m totalē sanguinē ēt q̄tuz ad illas partes q̄ sunt stabilite forme: et sic̄ in alia mēbra p̄ncipalia ip̄e sanguis restaurat̄ p alimētū z p̄ncipalia mebra p partes sanguinis. Partes igit̄ sanguinis que p̄mouent̄ ad restaurationem mēbroꝝ i p̄ncipio saltē p̄tinēt ad hūidū radicale in gñe sanguinis ingr̄tū pfecte participāt naturā specie i gñe suo. i. sanguinis z ad nutrimētale nō i gñe sāguinis ingr̄tū sūt i via ad p̄ncipalia mēbra. In eo igit̄ statu in q̄ naturalis calor resolu. net necessari⁹ est hoc triplex sanguis i. sanguis stabilitate forme: siue sit arterialis siue ali⁹. ne. s. aia statim discedat a corpe z nutrimētal̄ ne arterialis tota liter p̄sumat̄: z ros ac cābiū: ne p̄ncipalia mēbra totalr resoluant. Q̄uo cessat actio caloris p̄dicti: tā ē necessari⁹ p̄mo tñ qr alij duo sunt necessarij solū ad restauradū: z remota cā: remouet effect⁹. Uñ i resurgētib⁹ nō erit ros vel cābiū vt ē. s. Tho. i. iiij. nec sanguis nutrimētal̄: vt idē dicit. in. v. q̄l. vbi. ē. Ex his aūt pz q̄ xpo vsq̄ ad mortē erat necessari⁹ aliq̄s sanguis. s. nutrimētal̄ z ros ac cābiū: q̄ est sanguis ver⁹ z natural̄: lz primus sit imp̄fect⁹ z scōs sit in recedere a forma sanguis: z tñ null⁹ talis ē ei necessari⁹ i statu resurrectiōis. Nec curo vtrū ros z cābiū dicāt de aliis humorib⁹ vel nō. Dico igit̄ q̄ non repugnat fidei aliq̄d de xo sanguine xp̄i eē in terra. loq̄ndo de nutrimētali z de rore ac cambio. Hoc aūt pz. Prio ex dictis: qr vterq̄ fluxit corpi glioso: z Scō auctoritate. s. Tho. qr de rore ac cābio dicit i. iiij. q̄ nō resurgēt: qr post resurrectionē oēs ptes corpis stabilient in suis formis: z de sanguie nutrimētali i. v. q̄l. vbi. ē. sic dicit. Quātis circa ea q̄ sunt ō frutate hūane nature sit diuersa diuersoꝝ opinio p̄m quālibet nō tot⁹ sanguis nutrimētalis i. d ex cibis gñāt p̄tinet ad frutatē hūane nature. Cū q̄ xpo aī passionē comederit z biberit: nihil q̄ hibet in eo fuisse aliquē sanguinē nutrimētalē q̄ ad frutatē hūane nature nō p̄tineret z quē nō oporteret ad corp⁹ eius in resurrectiōe redire. Hec ille. Et tertio pz aut. do. Bona. iiij. di. xij. dicēti⁹. In xpo resurrexit totū q̄ fuit de veritate hūane nature: z q̄ spectat ad decentiā z nō ōr esse totus in celo. Q̄ō q̄ obiicit de p̄putio. Dicēdū q̄ vel nō fuit de carne p̄m spēm sed diuina dispēsatiōe parū de carne: p̄m materiā ibi fuit vt daretur nobis in deuotionē sicut reliq̄e. Et sic dicēdū est de sanguine. Uel aliq̄d fuit de frutate hūane nature: z illō surrexit cū xpo z est in celo: z resiđuū mā sit. Hec ille. Qui ex suo mō loq̄ndi manifeste innuit nō eē inc̄uenies in carne vl̄ sanguine xp̄i esse ptem necessariā z ptez supfluā. Si aūt aliq̄s dicat p̄dicta eē fa de sanguine añ passionē: sz nō tpe passionis vel i die passiōis effuso. Dico q̄ nulla p̄hibitio repit̄ artās nos ad̄ licite credamus fuisse i xpo in die veneris q̄ licite credim⁹ in eo fuisse die p̄cedēti vt añ p mēsez: imo nō solū nō p̄hibemur ꝑ credere: sz rōnabile est sic de fcō fuisse z fore necessario: vt sicut calor naturalis p̄tinue vsq̄ ad mortē agebat i ei⁹ hūidū radicale: ita ēt fieret p̄tinua gñatio sanguinis ad restauradū deperditū. Uñ rursus p̄hibit̄ idē de sanguine effuso i passione dupl̄r. Prio auto, summi pontifices dicētis. Pius epūs seru⁹ seruoꝝ dei dilectis filiis abbati monasterij scē marie. Xantoneñ. dioce. et cantori ecclesie Xāntoneñ. ac priori preoratus scti Eutropij extra muros Xātone. s. z aplic. dñ. Et infra. Petitio exhibita p̄tinebat q̄ lz tanto tpe cuius memoria nō extitit in ecclia dicte dom⁹ vt pie credit̄ q̄dam portiūcula p̄tiosissimi sanguinis dñi nr̄i iesu xp̄i i ligno crucis p redēptiōe hūani generis salubriter effusi ꝛc. Et infra. Nos igit̄ q̄ de p̄dictis certā notitiā habem⁹ attēdētes q̄ fidei nullaten⁹ repugnat affirmare redēptorē nr̄z de sanguie p̄fato ob ipsius passiōis memoriā aliquā ptē iterris reliq̄sse: ac ppt ea deuotionē ip̄oꝝ fideliū plurimū cōseruari z scādalis ꝛc. Et infra datū Ro. apō. s. Pe: āno Icar. do. M. ccccl xj. Ex q̄ pz p̄positū. ¶ Sz restat dubiū: qr vr̄ p̄t fieri idē affirmare ō sanguine salubri q̄ fuit diuinitati vnit⁹ z de frutate hūane nature: q̄ repugnat p̄dictis. So. Spūsset⁹ locut⁹ est p eos ei⁹. Nō ei ōr: p redēptiōe hūani gñis salubri effusi sz salubriter effusi. ¶ Omnis ei sanguis fusus a xpo fuit salubriter fusus: qr ad salutē p̄tulit ex parte fundētis per modū meriti cuius actionē determinat lr salubriter adūerbiū: nō tñ ois fuit salubriter post effusionē p modū efficiētie: sed sol⁹ ille cui deitas fuit vnita. vnde sanguis

KLASZTOR
O. O. Bernardynów
W KOLB n/Warta.

effusus in circūcisiōe suppositō q̄ fuerit nutrimētalis fuit salubriter effusus: nō tñ fuit salubris quasi ptiū nr̄m: sicut nec alia superflua. Reperit ergo in terra de sanguine salubriter effuso cū salubri: sz nō de ipo salubri. Qō aūt sic debeāt intelligi ꝯba pōtificis ꝑbo p eas q̄ cōtigerūt. Nā anno Do. M.cccl. Barchinone q̄dā ꝑdicauit q̄ sanguis xp̄i in passiōe fuit a deitate separat⁹. Sz ꝫ eū insurrexit inq̄sitor fr̄ Nicolaus roselli ordinis ꝑdicatoꝝ t ꝓcessuz formauit de mādato Clemēti sexti vt ptz p lr̄as copiā dñi Jo. cardinalis Sabinen. quā vidi t est Burxie in archiuis inq̄sitiōis. ptz ēt p Jo. dñici t directoriū inquisitiōis. Uñ q̄ hoc ꝑdicauerat illō renocauit soleniter: et copia renocatiōis est ybi. s. Deide ꝓcessus delat⁹ est ad curiā: t ei⁹ discussio cōmissa est dño Bernardo cardinali cū plena autoritate p ptiū scōm: q̄ dñs Bernard⁹ autoritate summi pōtificis dictū ꝓcessum approbauit: t copia approbatiōis est ybi. s. Et sic̄ ipe ꝓcessus ibidē est autēticat⁹. Predicationē aūt dicti articuli t ei⁹ ꝑdēnationē directoriū inquisitiōis t ēt dñs Joannes dñici cardinalis testāt̄ i suis qōnib⁹ euāgelicis in die pasche sic dicēs. Cōfirmat totū id qō dictū est: id qō legit̄ in directorio inq̄sitiōis q̄ Clemēs sext⁹ informat⁹ p fratrē Nicolaū roselli ordinis ꝑdicatorū q̄ in Catalonia in ciuitate Barchinon̄. publice ꝑdicabat̄ q̄ in sanguine xp̄i aspso in paraſceue nō remāsit diuinitas: nec sanguis ille erat deificat⁹ habito soleni concilio magꝝ t aliox mādauit p suas patētes lr̄as dicto inq̄sitori quatenꝰ dictū articulū vt hereticalē t erroneū faceret publice renocari: atq̄ soleniter ꝑdēnari qō t fecit i ecclīs cathedrali. Hec in directorio inq̄sitiōis. Hec ille. Ptz igit̄ q̄ ꝓpius i supradicto breui nō loq̄t̄ de sanguie salubri. i. deificato qr talis cū sit de ꝟitate hūane nature ꝑm oēs fuit reassūpt⁹. Uñ ōz hec. tho. i. iij. q̄ diuinitas nō māsit vnit̄ nisi reuniēdis vt reassumēdis sz de salubriter. i. meritorie t vtiliter effuso. Ptz iquā prio ex ꝓmissiōe Clemētis: qr supponit̄ q̄ vterq̄ pōtifex circa ea qua sūt fidei idē senserūt maxie qñ iquātū pōtifices loquunt̄: qō tūc semp accidit q̄ndo eos cōsuluit i talib⁹ nō vt doctos: sz vt pastores: t ipi ad taliter q̄sita rñdēt Sit aūt Clemēs q̄ aliq̄s sanguis i die passiōis effusus deificatū erāt i triduo: t ꝑ hoc ille fuit reunitus ꝑm. s. Tho. qr q̄ nō meruit reassumi nō meruit eē etiā vnit⁹: et ꝑ hoc de isto nō loquit̄ ꝓius. Ptz scōo ex ꝓmissiōe etiā ipsi⁹ ꝓpū t approbatiōe eius circa dictū ꝓcessuz. Est aūt hic notādū q̄ quidā dicūt ꝓiū mādasse sub excōicatiōis pena: ne ꝑdicto articulo altera pars alterā ꝓdēnet: sz null⁹ eoꝝ qui enūerāt excōicationes latas post sertū t Clemētis mēnionē de ista. Uñ credo rē ita actā esse. Nā ꝓius prio mādauit nihil circa hoc debere innouari: donec p ipz aut sedē aplicā de hoc decerneret: vt ptz i bulla quodā ad magr̄m Jacobū de petris: cui⁹ copia est Burxie. Sz interim rē cōmisit dicto cardinali: vt dictū ē: t ille ꝓcessum approbauit: maxie recognito q̄ ꝓdecessor ꝓpū Clemēs sextus ipm articulū execrabat. Scōo ꝓbat idē spāliter ꝺ sanguine effuso in passiōe p signū. Etrū omittam⁹ instrumēta passionis q̄ dicuntur adhuc haberi cruentata: vt corona spinea in capella regis Francie: t vna spina Rechanati in quētu eremitarū: et Nurimberge ferrū lācee t sil̄r sāguinē q̄ ōz esse Wātue in abbatia. s. Bndicti: ecclīa. s. Andree: quē vt ōz Lōginus ibi requiescēs attulit. Assumo ꝓ signo terram quā magdalena collegit sub cruce. Null⁹ ei sane mētis t sane fidei vr̄ mihi posse ambigere d̄n vere magdalena sic fecerit si videat ea q̄ infra fer⁹. v. post passcha narrant̄. Effect⁹ esti q̄ adhuc apparēt t chronice simul euidēter oñdūt q̄ vera fuit hīstoria Caroli t reuelatio magdalene. Opz igit̄ dicere q̄ in illa terra sit suba alicui⁹ sanguinis supfluī vel q̄ vltra alia miracula q̄ circa illā fūt ibi miraculose ꝺseruēt color sāguis sine dubio ali⁹ ab eo q̄ fuit in sanguie xp̄i: qr accidētia nō migrāt ꝺ subiecto i subiectū. Nō aūt est ad miracula recurrēdū concurrentib⁹ duob⁹. s. ꝓio q̄ ꝟa naturalis cā possit de alīq̄ assignari: t scōo q̄ nō sit maior rō q̄ aliq̄d fiat miraculose q̄ naturalr̄: vt in ꝓposito. Et hoc qr de⁹ nō operatur

operat miraculosa sine cā t necessitate. Forte tñ diceret aliq̄s q̄ sicut agēte igne in aliquo ꝓticipat caliditas ignis in q̄ nō est substātia ignis: ita ēt sanguis ille fecit i ꝑdictis ipressionē sui coloris q̄ remāsit. Sz hoc nō est ꝓbabile ꝓpter duo. ꝓio qr nō vr̄ color ita esse actiu⁹ vt suā sīlitudinē realr̄ imprimat: nisi p cōmixtionē sui subiecti cū alio. Scōo qr ꝓius pōtifex in breui supra recitato nō loquitur ō colore sanguis: sz de sanguine. Et ꝓcedit q̄ ꝑdict⁹ sanguis q̄ est Xp̄tone (vt ōr) possit adorari: qō non fecisset vt vr̄ si ibi nō eēt substātia alicuius sanguinis naturalis vel miraculosi: sz solū aliq̄s effect⁹ sanguinis xp̄i. i. color sanguineus. Quicq̄d aūt sit de hoc: nobis sufficit qō fidei nō repugnet sic eē vt diximus: t q̄ ꝓbabilr̄ ita sit de facto. ¶ Sed ꝫ ꝑdicta arguit̄. ꝓio sic. Nā si aliq̄s sanguis superfluꝰ i die passiōis fuit i xp̄o: ille erat ꝓtinuꝰ cū alio in corpe xp̄i existēs: vt ꝓz. Et sil̄r ēt post effusionē saltē ꝓbabiliter vel ad minꝰ possibiliter: qō dico ne cauillādo sine rōne dicat̄ q̄ in ipa effusione fuit ab alio p guttulas separat⁹: vtriusq̄ igit̄ sanguis. i. necessarij, et supflui erat vnū esse t vnū suppositū qr ptes cōtinui nō habēt ꝓpriū suppositū vel esse: sed vnū est tot⁹ t oim partiū diuersimode. Aut igit̄ illō suppositū vel esse erat diuinū: t sic sāguis supflu⁹ post effusionē erat vnit⁹ deo suppositaliter. qō inconuenit. Aut erat aliud a diuino t sic sanguis ne cessarius non erat vnit⁹ ꝫ ꝑdicta. Sol̄. Dupl̄r ad hoc solui pōt. Nā hoc sine dubio tenēdū est ex. s. Tho. t Bonauē. q̄ ptes q̄ nō fuerūt de ꝟitate hūane nature aliq̄n desierūt esse deitati vnite: qr pars sanguinis q̄ nō meruit in resurrectionē reassumi multomin⁹ meruit remanere vnita deitati. Uñ. s. Tho. iij. dis. q. sic dicit. In oib⁹ q̄ sūt de veritate hūane nature ēt sepatis manet ordo ad totā naturā: t iō manet in eis assūptibilitas: t ꝑ vnio: sicut in corpe xp̄i remāsit alia separata. Uñ t eis latria debet̄. Si aūt separent̄ aliq̄ partes q̄ nō sint de veritate hūane nature: nō remanet in eis ordo ad naturā humanā cui ꝓncipaliter assumptio debet̄: t iō nō remaneret vnio nec debitū latrie. Hec ille. Ex quibus ptz q̄ partes superflue sanguinis aliq̄n sunt a deitate separate. Qñ aūtz sint separate pōt dici. Primo q̄ tūc qñ sūt separate a ꝓtibus necessarijs. i. in puncto resurrectionis sic q̄ toto triduo fuerunt vnite: nisi añ aliq̄ fuerint separate a necessarijs: sicut etiā in resurrectione nr̄a: assumptis necessarijs: supflua q̄ ꝓi⁹ eis erāt ꝓiūcta incipiēte nr̄e nouū supposito. Pōt ēt dici scōo q̄ tūc qñ ꝓmo sunt separata a corpe xp̄i sicut accidebat de capillis ab eo defluētib⁹ ita q̄ in toto triduo fuerūt saltē possibilr̄ i eodē ꝓtinuo cū necessarijs: sed nō in eodē supposito: deo ibi operāte: sicut accidit cū calici cōsecrato miscet̄ gutta vini. Tūc em̄ eiusdē ꝓtinui aliq̄ quātitas subsistit in se: et aliq̄ inheret vino. Et sic ptz etiā ad argumētū dupl̄r. Sz si ꝫ primū modū instet: qr sanguis q̄ stetit vnitus in triduo est reassumpt⁹ ꝑm. s. Tho. in. v. quodl̄. Dico q̄ verū est: si erat vnit⁹ p se siue grā sui quasi habēs p se ordinē ad naturā vt sāguis necessari⁹: sec⁹ aūt si p accidēs i. grā alterius cui erat cōtinu⁹ vt superfluus. Scōo. Nā sanguis q̄ est in sacramēto est idē cum effuso in paraſceue: dicēte dño. Hic est sanguis meus q̄ ꝓ vobis effundet̄. Sed in sanguine sacrī. nō est pars supflua: qr nihil nobis eēt ꝓficua ꝛc. Sol̄. Est idē cū effuso necessario quē demōstrat ly hic qr dtūs Joā. dñici ꝫ ꝓ incōueniēti q̄ xp̄s dederit in ptiū nostrū id qō nō erat de ꝟitate humane nature. Et ꝫ vnus esset cōtinuus alteri t ly hic demonstret totū: añ demonstrat totuz grā partis maioris vel nobilioris sicut cum dico. Iste piscis est bonus ad vescēdū nō demōstro illū grā oim ptiuz ei⁹. Tertio. Nā supfluitas sanguinis in xp̄o nō potuit eē a deo vel natura: qr nō abūdāt in supfluis: nec a rōne: qr nō est rō boni ꝓfilq̄ q̄ parat supflua. Ergo eēt ab aliq̄ malo regimine vite puta qr imoderate vescebat̄ quod est ꝓbatū. Sol. Fuit possibilr̄ a deo t natura: qr ꝫ natura p se: nō ꝓducat supflua in statu naturali: tñ ꝓducit q̄dā in eo necessaria: t superfluā in statu corruptionis.

¶ Questio. xxxij.

AD tertiā q̄nem respondeo ꝓio q̄ esto q̄ predicta repugnēt doctrine .s. Tho. q̄ tñ nego . Adhuc discipulus .s. Tho. ꝛ ꝓfessor doctrine eius sine reprehensione pōt concedere aliq̄d de xp̄i sanguine ffo. i. nō miraculose eē iterā: ar i hac re loq̄r dubitative: vt ptz in iij. q̄dl'. in ꝓia rōne ei⁹ vbi ōr: vr magis dicēdū: ꝛ i rñsione ad vltim ū loq̄ns de sā guine miraculoso q̄ in q̄busdā ecclesijs oñdit: ōr: q̄ ōr fluxisse ꝛc. ꝓt igit discipul⁹ ei⁹ ſsoluere rōnē quā ipe sciuit esse solubilē potissime accedēte nouo motiuo cuiusmodi est determinatio pōtificis ꝛ sanguis magdalene ꝑdict⁹ de quo .s. Tho. nō fecit mētionē: qō ptz qr ille de q̄ ipe loquit ōr fluxisse de ffo corpore xp̄i. Dico scō q̄ nūq̄ .s. Tho. sensit q̄n de xp̄i ffo sanguie sit in terra possibiliter. qō ꝓbo ex q̄nto quodl'. vbi. ꝑ. clare ꝛ patēter sicut ar. ꝓcedēti recitatū est. Et hoc ēt ſi sit fusus i passiōe qō sic suadeo. Prio. Nā ex ffbis ei⁹ nō pōt necessario ꝓcludi oppositū huius: vt patebit solue do ad obiectiōes: ergo nō est dicēdū qō s. Tho. oppositū hui⁹ senserit. Scō qr ex ffbis .s. Tho. sequit ꝓbabilr ꝛ forte necessario id qō dico. Nā cā ꝓpter quā ꝓcedi posse eē in terra aliq̄ā sanguinē nutrimētalē est qr talis gñar ex alimēto ꝛ xp̄s cōedit ꝛ bibit. Sz istamet cā fuit tpe passiōis: qr a ieunio. xl. diez vsq̄ ad passionē durit vitā cōem cū aliis cōedēdo ꝛ bibēdo etiā vinū: vt ptz ex decursu euāgelij: ꝛ in cena cōedit carnes. i. agnū ꝛ bibit de genimine vitis. Et post cenā ante cōpletā digestionē vel circa statiz cepit sāguinē fundere i flagellis. Qūo ergo est ffosile. q̄ i eo tūc nō fuerit sāguis nutrimētalis gñar ex illo cibo vel alijs ꝓoūb⁹ q̄ adhuc nō eēt in sūma ꝓfectiōe sanguinis quē nutrimētalē dicim⁹. Si ōr q̄ hoc fuit ꝓpter ꝓfectā etatē xp̄i: dico q̄ de⁹ nō pōt alterationē facere subito: ꝛ multomin⁹ ꝑt⁹ stomachalis xp̄i poterat alimēta repēte quertere in sanguinē: maxie qr ſm Dama. xp̄s in passione pmisit oib⁹ viribⁿ⁹ sua officia peragere. Nisi forte aliq̄s dicat xp̄m q̄ nobilissime cōplexiōis fuit i flore iuuētutis q̄ nō its arte cibo vsus est q̄n eū oēs possent imitari ita debilē habuit ſtutē digestiuā q̄ oporteret diuinit⁹ cibū ab eo ſupra digeri q̄ sūt insana. Refert tñ de Joā. vbi ci q̄ Joānes ō poliaco i suo q̄rto quodl'. ꝓbauit in hora passionis xp̄m nullā habuisse supfluū sanguinē cui⁹ rōnib⁹ rñ dere nō valeo: qr eas nō adduxit: sed tñ qua rōne ꝓbari pōt q̄ ex quo vsq̄ ad illā horā xp̄s vniformiter virit nō gñaretur ꝓtinue in eo sanguis ad restaurādā ꝓtinuā deperditionez. Jmo ego dico qō potuit in sanguine lateris ēt naturalr eē aliq̄d de sanguine nutrimētali vel rorido: ſz maxie deo volēte vt eēt nobis in reliquiā. ¶ Sed ꝟ ista arguit ex ffbis .s. Tho. q̄ ls ſm eū nō repugnet fidei aliq̄d de sanguine in passiōe effuso esse in terra vt supra deductū est: tñ repugnet ffitati: sic q̄ de fctō existimauit, nihil ei⁹ eē in terra. Prio sic. Nā expresse dicit qō tot⁹ sanguis effusus in passiōe sit reassūptus: vt ptz l. v. quodl'. So. Jmo ibi hoc nō ōr: ſz dicit sic. Sz qr specialr fit qō de sanguine effuso in passiōe ꝓ redēptione humani gñis de hoc magis dicēdū videt q̄ tot⁹ in resurrectiōe ad corpus xp̄i redierit. Hec ille. Multum emſ distat inter sanguinē effusum ꝛ effusum ꝓ redēptione: qr iste ꝓcul dubio nō est supfluⁿ: qr xp̄s supfluū aliq̄d ꝓ nobis in pretiū nō dedit plus ꝫ capillos fluctes. Contulit tñ ad redēptionē nostrā sanguis superfluus ex parte xp̄i ꝓ modū meriti inquātū patiēter ꝛ voluntarie tolerabat flagella ꝛ vulnera quib⁹ fundebat̄ sed non ꝓ modū efficiētie eo mō quo sanguis vere ꝛ deificat⁹. ¶ Sed ꝟ istā rñsionē ista: qr ipe. iij. q. liij. ar. iij. ad tertiū clare sic dicit. Totus sanguis q̄ de corpore xp̄i fluxit cū ad veritatē hūane nature ptineat in corpore xp̄i resurrexit. Hec ille. Solu. s. Tho. ibi nō loquit de sanguine effuso in passione ꝓcise sed vniuersaliter de effuso. Vñ ad mentē arguentiū sic seqr̄tur q̄. s. Tho. sentiret oēm sanguinē ēt nutrimētalē q̄cūq̄ fusum iterum fuisse reassumptū. Qō ēt ſi de illo loquat vt videtur nō loquit de sanguine nutrimētali: sed de sanguine simplr dicto: q̄. ſ. quē

ꝓfecte ad naturā sanguis: ꝛ adhuc sub ea est. Et hoc ꝓbo euidēter. Primo testimonio triū supradictoꝝ patrū. Scō qr s. Tho. vbiq̄ dixit verū in hac materia vt supponit: ꝛ xp̄s dictū in tertia parte intelligit iuxta limitationez quā dat in quodl'. vt scz ītelligat tot⁹. i. tot⁹ effusus ꝓ redēptiōe q̄ ꝛ simplr ōr sanguis. Terio. qr. s. Tho. ibi in tertia ꝑte intelligit loq̄ de sanguine eodē mō accipiēdo sanguinē in corpore articuli ꝛ in rñsione ad tertiū: qr ipe nō equiuocat vt suppono. Et tñ in corpore cū dicit sanguinē in corpore xp̄i resurgētis fuisse integraliter sine diminutione: clarū est q̄ nō ꝓt itelligi nisi de sangule arteriali seu stabilito: qr ſm eius doctrinā vbiq̄ non resurgit sanguis nutrimētalis nec ros vel cāsū: imo etiā ex ffbis ei⁹ ibi ad tertiū ꝑz qō loquit de sanguine q̄ est de veritate humane nature: cuiusmodi nō est nutrimētalis. Sed quare ibi in tertia parte non ponit. s. Tho. istā limitationē. Sol'. Hoc est: qr subintelligit ꝓpter duo. Prio. qr ille sanguis quē ꝓ salute nr̄a fudit: est sanguis simplr. i. sine additione alicui⁹: cū sit ꝓfectissim⁹ in gñe sāguinis. Scō qr cū passio xp̄i ex ei⁹ intētione ad redēptionē eēt ordinata, ꝓpter: ꝛ ꝓ se illū sanguinē ōr fudisse in passione quē ꝓ redēptiōe fudit. Reliq̄ aūt accidit fundi tūc p accidēs ꝙtū fuit ex intētione xp̄i intēdentis redēptionē. Et hoc nisi rōne anneri operis operātis ex pte xp̄i: vt sepe dictū est. Scō. Nā in ꝓdicto q̄libet. sic dicit. Cū xp̄s añ passionē comederit ꝛ biberit nihil, ꝓbibet in eo fuisse aliquē sanguinēnutrimentalē. i. q̄ ex cibis gñatur q̄ ad veritatē hūane nature nō pertineret: ꝛ quē non oporteret ad corpus ei⁹ in resurrectione redire. Hec ille. Ex ꝙbus ffbis ꝑz ꝙ distinguit iter sanguinē effusum añ passionē ꝛ aliū in ordine ad necessariū vel supfluū. Cū ergo fusus añ passionē sit supfluū: reliquus est necessarius. Sol. Jmo non sic distinguit: sed assignat causam quare in xpo nihil, ꝓbibet tpe passiōis fuisse sāguinē supfluū: qr. ſ. añ passionē comedit ꝛ bibit nō aūt dicit: añ sanguinē fudit. Tertio. Nā ibi in ꝓia rōne sua ad ꝓbādū q̄ totus sanguis effusus in passiōe ꝓ redēptione ꝛc. vult qō quicq̄d fuit in eo vel alio in ꝓfecta etate ptineret ad veritatē humane nature dicēs. Prima rō accipi pōt ex etate xp̄i patiētis. Passus est em in ꝓfectissima etate: in qua maxie ea que in homie inueniunt ad veritatē hūane nature ptinere vident. Hec ille. Solu. Qui capit istū sensum in .s. Thom. q̄ ea etate q̄cunq̄ sunt in hoie sunt de veritate ꝛc. vr mihi satis ꝓbes: qr sequeretur tūc nō esse in hoie semē vel sanguinē nutrimētalē aut humiditatē rorida vel cāsū: que ls ꝓius fuerit de veritate suo mō. i. in rōne sanguinis vel alteri⁹ humoris: tñ iam tunc sunt in recessu a tali fora: ꝛ adhuc nō attigerūt ad aliā ꝛ ꝓin nō sunt de veritate saltē i corpe resurgēte. Et sil'r sedt nullū capillū ab eo defluere sua spōte: ꝛ q̄ nō posset vnguesp̄ cidere sine diminutione sue integritatis. Intēdit ꝫ ibi .s. Tho. q̄ tūc ea que sunt in hoie: sunt maxime de veritate suppositio quod sint de veritate hūane nature. Quarto. Nā in quodl'. v. vbi. ꝫ. sic dicit. Sanguis in passione effusus q̄ maxime fuit salubris: fuit diuinitati vnit⁹. Et iō oportuit q̄ in resurrectione iungeretur alijs hūanitatis ptibus. Hec ille. Tunc sic. Tot⁹ sanguis tūc effusus: fuit vnit⁹ deitati in toto triduo: qr tot⁹ fuit vnit⁹ ꝑ se vel cōtinuus cū vnito: ꝛ ꝓin vnitus: ergo tot⁹ fuit reassumpt⁹. Sol. Dico duplr iuxta dicta arti. ꝓcedētis ad ꝓmum: Prio: negando añcedēs: ꝛ ad ꝓbationē ei⁹ ꝑz qr diuinitus potuit in eodē cōtinuo ee vnitus ꝛ nō vnit⁹. Dicit tamē .s. Tho. sanguinē tūc effusum fuisse vnitū nulla facta destinctione qr ꝓprie ille ōr effusus q̄ ex xp̄i ītētiōe effluxit ad redimēdū effectiue. Vel qr iā distinxerat virtualiter dicendo qōnem esse ſpāliter de effuso ꝓ redēptione humani gñis. Scō negādo cōsequētiā: qr dato antecedēte dico q̄ ille sol⁹ future assumpt⁹ qui fuit vnit⁹ ꝑ se. Quinto. Nā ibi in fine articuli sic dicit soluēdo argnmētū de sanguine que alicubi ostenditur. Sanguis xp̄i qui in q̄busdā ecclesijs ostēditur dicit ex q̄dā imagie xp̄i pcussa miraculose fluxisse vel ēt alⁿ ex corpore xp̄i. Hec ille. Ex

quib⁹ verbis arguit dupl'r. Prio sic. Si s. Tho. credidisset ꝓbabil'r eē aliq̄d de sanguine in terra: nō habuisset causam soluēdi argumētū q̄ ꝓbat hoc eē verū ⁊ ꝑnr nō soluisset illud. Cū igit illud soluerit: sequit q̄ ꝑdicta nō credidit: ⁊ ꝑnr videt credidisse oppositū. cū hanc materiā ꝑsyderauerit: ⁊ nō remāserit pplex⁹ vt suppono. So. Etiā si crediderit sic eē vt cōcludit argumētū adhuc habuit ad illud aliq̄d dicere. Tū ne sanguis miraculosus crederet naturalis. Tū ne naturalis supfluus crederet deificatus. Et ista duo in rnsione sua tāgit. Scdo: q⁹ in sua rnsione affirmat virtual'r istā ꝓclusionē. s. Si sanguis q̄ oñdit in q̄busdā ecclesijs nō fuit miraculosus. i. ꝓ miraculū ad imagine crucifixi resolutus. fluxit de corpore xp̄i al'as. i. alio tpe ꝙ de tpe passionis. So. Negat assumptum q⁹ ly al's nō significat ibi vt exponit: ꝫ ly al's stat p aly aliter vt sit sensus: q⁹ si ille sanguis nō est miraculosus fluxit de corpe xp̄i al's. i. aliter ꝙ mō dicto: seu aliter ꝙ ille q̄ fluxit vt pretiū redēptionis nostre vel si ly al's stet p alio tpe: ly alio nō refert tps passionis sed refert tps illi⁹ efflu xus miraculosi ab imagine xp̄i pcussa: de quo ibi loquit. Sexto. Nā Thomiste cōiter imponunt. s. Tho. q⁹ sic senserit: vt Jo. dñici: ⁊ q̄dā alij. Sol. Timuerunt olim thomiste: ne si ꝓcederent vnā partē sanguinis tunc fusi fuisse supfluum: ⁊ ꝑnr a deitate separatū: cogerentur ideꝫ cōcedere de toto: vel saltē ne ex hoc tuisset quo ad hoc debilitata fides vnionis ad sanguinē. Uñ conati sunt interpretari. s. Tho. ad ꝓpositū suum. Ꝓdicti autem tres magistri tanq̄ viri doctissimi noluerunt se de hoc articulo intromittere (vtiq̄ vt reor) existimātes q⁹ circa hoc ꝟitas non erat in fauorem apud rudiores illi veritati quam defensare conabātur. Unde ptestati sunt se de hoc nō velle loqui: vt patet ex dictis.

¶ Questio. xxxiij.

Quantū aūt ad quartā q̄nē duo faciā. Primo em̄ adducā fundamenta vñ elicitur rnsio ad q̄nē. ⁊ Scdo rndeo. ¶ Quātū ad primū fundamentū primū est dictū Innocētij extra de cele. miss. in decretali q̄ incipit. Jn quadā postq̄ ꝓbauerat q⁹ illa sit vera aqua: dicentis. Restat igit vt qualiscūq̄ fuit illa aqua: siue naturalis siue miraculosa: siue de nouo diuina virtute creata siue de cōponētibus ex parte aliqua resoluta ꝓculdubio vera fuit. Hec ille. Ex q̄bus ptz q⁹ salua fide pōt credi. Primo q⁹ illa fuit naturalis. i. a natura ꝑducta: ⁊ lateri xp̄i angelica vel diuina ꝟtute vel qualitercūq̄ applicata. Et scdo q⁹ fuit miraculosa. i. facta de quocūq̄ corpore alio a corpe xp̄i forte tñ hoc mēbrū nō ponit i numerū cū duob⁹ sequētib⁹. Et tertio q⁹ fuit nouiter creata. Et ꝙto q⁹ fuit de aliqua pre corporis xp̄i p resolutionē generata. Scdm aūt est dictum dñi Bona. supra recitatū. s. Jn xp̄o resurrexit totū qđ fuit de ꝟitate humane nature: ⁊ qđ spectat ad decētiā. ⁊ iō tot⁹ esse i celo. Qđ ergo obijcit de ꝓputio. Dicendū q⁹ vel nō fuit de carne sm spēz: ꝫ diuina dispēsatione parū de carne sm materiā ibi fuit: vt darek nobis in deuotionē sicut reliquie. Et sic dicendū est de sanguine. Uel aliq̄d fuit ibi de veritate humane nature: ⁊ illud surrexit cū xp̄o: ⁊ ē in celo: ⁊ resīduū mansit. Hec ille. Et q⁹ caro magis ē de ꝟitate nature ꝙ sanguis qđ ipse dicit de carne: pōt dici de sanguine a fortiori quātūcūq̄ fuerit stubilite forme ⁊ ꝓfectus. Tertiū est dictuꝫ Scoti. in. iiij. di. xliij. q̄ si exponēdo dictū sctī Bonauē. sic dicit. Forma dat eē ⁊ agere. Ergo pars sm formam pōt dici ꝙdiū hꝫ esse sm formā: vel ꝙdiu hꝫ agere sm formā. Et scōm ifert primū. Ex nō ecōtrario: Citius em̄ deficit alicui actio ꝓpter impfectionē ꝙ eē. Et siue sic: siue sic: pars sm formā nō est tm̄ pars forme sed includit materiā ⁊ formā. Primo autē modo quecūq̄ pars dū manet in toto dicit pars sm formā: sed ꝓ illa qua hꝫ veritatē ita efficacē q⁹ pōt sibi ꝓpetere actio hꝫ formā. Et infra. Primo modo partis sm speciem nō opponit ꝓprie pars sm materiā: misi sicut homini viuo opponit q̄ mortuus. Et sic eadē pars dicit sm speciē dū manet in toto ⁊ pars sm materiā q̄n fuit. Sed scdo modo alia est pars scōm speciem ⁊ alia sm materiā: etiā partib⁹ manentibus in toto. q⁹ aliqua modica pars cui nō pōt competere ꝓpria actio etiā si sit in ꝓncipio periodi sui est pars sm materiā. Pars aūt quātitatis ⁊ virtutis sufficiētis ad agēdum est pars sm speciem. Quartuꝫ fundamētū est opinio aliquoꝝ q̄ dicūt q⁹ nō tot⁹ sanguis qui est stabilite forme ⁊ necessari⁹ i corpore mortali est de veritate humane nature in eodē corpore resurgēte aut ei necessarius: q⁹ pluri idiget idē corp⁹ mortale ꝙ immortale. Quā opinionē posse mus sic declarare ⁊ confirmare. Nā sm medicos natura est sagax: ⁊ in aliqb⁹ de ea materia qua subuenit mēbris restaurandis plus semp sibi retinet non solū ꝙ sit necesse ad viuere: ꝫ etiā ꝙ sit necesse ad ꝑsuetā restaurationē. tenuē vt si non ministrent, sibi alimenta horis cōsuetis: possit mēbra vtcunq̄ restaurare. Hinc est q⁹ homo lassus sumpto cibo statim recuperat mēbrorū vires: nō q⁹ iā cibus trāsierit ad mēbra: sed q⁹ natura id qđ ꝓ munitione reseruabat statiz exhibet postq̄ est sibi alimētū exhibitū vñ possit aliū humorē generare. Jstud ergo plus quo ad sanguinē spectat: est quidē necessariū in corpore mortali ⁊ ē verus ⁊ ꝓfectissimus sanguis ꝫ nō est necessarius i corpore glorioso: nec in eo totū resurgit vt dicunt. Quātū aūt ad secundū de aqua dico. q⁹ sana fide potest affirmari esse i terra. q⁹, si fuit ibi primo vel scdo vel tertio modo supra dicto: clarum est q⁹ nō fuit de veritate humanitatis xp̄i: ⁊ cōsequenter pōt credi a deo conseruata esse in terris. Si aūt fuit ibi quarto modo. i. ꝓ resolutionē factam de corpore xp̄i: etiam idem credi potest eo modo quo dñs. Bonauen. dicit de ꝓputio: vt. s. sit in terra quo ad alios partes sm materiā q̄ fuerūt in corpore xp̄i vnde resoluta est ex diuina dispensatione vel qz id vnde resoluta est nō erat totū de veritate humane nature: qz. s. in ea parte erāt aliqui humores q̄ erāt in via trāsmutationis de forma in formaꝫ vel qua ibi erat aliqua pars carnis mox ꝓ calorē naturalē resoluēda tāq̄ carēs opatione speciei iuxta moduꝫ loquendi Scoti q̄ non erat reassumēda possibil'r sm aliquos. Igit trib⁹ modis pōt affirmari q⁹ illa aq̄ tota sit in terra. ⁊ quarto q⁹ sit sm partē. Prio dicēdo q⁹ fuit vera aqua naturalis. i. a natura ꝑducta. Et scdo dicēdo q⁹ fuit ghata de aliquo corpore alio a corpe xp̄i. Et tertio dicēdo q⁹ fuit nouiter creata. Et quarto dicēdo q⁹ fuit de carne cp̄i resoluta in qua erat aliquid, nō de veritate nature. qđ in aquā cū carne cōuersum est: vel in qua sm aliquos erat saltē diuinit⁹ pars sm materiā non reassumenda. Quantū autē ad sanguinē illū videt mihi q⁹ nō possit dici totus esse in terra aliquo mō: qz pars ei⁹ fuit deificata (vt videt) cū dicant doctores sacra a tali sanguine habere virtutem. Pōt aūt dici in terra esse sm partem: qz pōt credi in illo sanguine multū fuisse de nutrimētali: qz iste maxime viget in epate: qđ fuit vulneri lateris vicinū. Nec est verū qđ dicit Guil. in rationali xp̄m fuisse lanceatū latere sinistro: tñ qz dicit magr histo. q⁹ in latere dextro tum qz hoc idē ostēdit cōsuetudo pictorū: ex qua idē magister arguit in ortu domini fuisse bouem ⁊ asinū. tū qz ad hūc sensum ecclesia videt cātare illum versiculū. Vidi aquā egredientē de tēplo a latere dextro. Jgitur trib⁹ modis pōt dici pars illius sanguinis esse in terra. Prio dicēdo qđ ibi erat sanguis nutrimentalis a quo deus separauit deificū in horis resurretiōis. Scdo dicēdo sicut sanctus Bona. de ꝓputio q⁹ ibi ē dispensatione dei: vel aliter fuit pars sanguinis scōm materiā siue que mox erat ꝓ calorē naturalē resoluēda: cui alia ꝓfectior a natura erat substituta: q̄ iā formā sanguinis attigerat. Tertio dicēdo q⁹ nō erat xp̄o necessari⁹ totus ei⁹ sanguis post resurrectionē sicut ante sm aliquos.

¶ Questio. xxxiiij.

Jo quintam q̄nē vtrū. s. talis sanguis supflu⁹ si ds sit possit adorari latria: ⁊ sctūs Tho. in. iij. sentētiarū dicit q⁹ nō vt patuit articulo ꝓce

denti. Et idem venerunt tres viri p̄dicti. Sed Joānes dñici allegat & non reprobat Joānem de poli. qui sensit q̄ potest et dz adorari latria vt relicte xp̄i si fluxit de corpore xp̄i: & similiter etiam si fluxit de imagine xp̄i vel hostia cōsecrata: qz representat xp̄m passum & gratia eius adorak. Concordia aūt sit sic. Nam multipliciter aliqd adorak latria quede bet deo. Primo qz est deus vt pater filius & sp̄usctus. Et scō: qz est i suppositō diuino vt humanitas xp̄i & sanguis vnitus. Tertio: qz est imago predictorū vt crux. Quarto qz tetigit xp̄m tangō alia qd ei⁹: vt vestes & clauiz hmōi. Notāter dicitur: tangō aliquid eius: qz etiā manus crucifigentiū tetigerūt eū. Dico aūt ē eius fuisse qō possedit: & quo vsus est ipse vel alij circa ipsum: nisi sint partes rationales creature. Et isto quarto mō rōne cōtactus sanguis modo nō vnitus debet adorari latria: & capilli defluētes & hmōi. Si em crux q̄ xp̄m tetigit & vt p̄fusa sanguine eius debeā latria adorari vt imago: & rōne cōtactus: a fortiori ipe sanguis q̄ fuit pars corporis et vnitus deitati sic debeā adorari. Et sic illa aq̄ inquantuz tetigit xp̄m: vel representat eū lanceatū. Ex predictis ptz q̄ ordo p̄dicatorū nunc̄ suscepit in cōi ad sustinendū nihil de sanguine xp̄i esse in terra: lz forte aliquis frater in particulari hoc fecerit. patet etiā. q̄. s. Tho. nunc̄ sensit in oppositū. & q̄ hoc ei imponunt: nō bñ illum capiunt. Et hec sufficiāt de tota ista materia: in qua laborauī p inuenienda ȳritate. Et vbi iuueni aduersariorū maledicta conat⁹ sum vincere in bono malū: & benedicere maledicētib⁹ nisi quaten⁹ materia me coegit. Xp̄s aūt iesus eternus amor qui iuxta Esa. vaticiniū in charitate perpetua dilexit nos & attraxit nos miserans: vtioz sanguine suo: oibus cordibus illū infundat charitatis ardorem quo pro oibus & singulis nobis sanguinē & vitam misericorditer dedit vt eum simul & veritatem q̄rendo inuidiaz & odia oēs oblitioni perpetue tradant. Amen.

Feria. ij. pasche.

Questio. xxxv.

QUeritur vtrū xp̄s resurrectionē suaz manifestauerit sufficientibus argumentis

Rñdeo. s. Tho. Aqui. iij. q. lv. ar. vj. sic rñdet cū xp̄s suā resurrectionē dupl'r manifestauerit. s. testimonio & argumento seu signo: vtraq manifestatio in gñe suo sufficiens fuit. Prima q̄dē: qz vsus est testimonio duplici: quorū neutrū refelli potuit: Angelorū. s. q̄ mulieribus apparuerūt: & Scripturarū quas ipse ppposuit vt dz Luce. vlt. Et sic'r scda. Nā ostēdit suā resurrectionē fuisse verā ex pte corpis: de quo ostendit primo q̄ erat verū: qz palpabile p̄buit. Scō q̄ erat humanū oñdēdo effigiē verā: quā oculis ituerenk & Tertio q̄ esset idē numero qō habuerat pri⁹ ostendēdo vulnerū cicatrices. Et sic'r ex parte aie oñdit idē p opa triplicis vite. Primo nutritiue: in hoc q̄ cū discipulis māducauit & bibit. & Scō sensitiue: in hoc q̄ ad interrogata rñdebat & discipulos p̄ntes salutauit. & Tertio intellectiue i hoc q̄ loqbak & disserebat de scripturis. Et ne q̄d deesset ad pfectionē manifestationis ostēdit etiā se diuinā hñe naturā p miraculū qō fecit in piscibus capiendis: & vlterius p hoc q̄ eis videntibus ascēdit in celū: qz vt dz Joā. iij. Nemo ascēdit in celū nisi q̄ descēdit de celo filius homis q̄ est in celo. Oñdit etiā resurrectiōis gl'iaz p hoc q̄ clausis ianuis introiuit ad discipl'os. & p hoc q̄ ab oculis eoz statim euanuit: vt dz Luc. vlt. qz p hoc ostēdebat in sua esse ptāre videri: & nō videri: q̄ est additio corporis glorioſi. Hec ille. ¶ Sed ō. Nihil em post resurrectionē xp̄s discipulis oñdit: qō angeli in corporib⁹ apparentes ostēdere non possint: q̄ se in effigie humana ostēderunt & comederunt: loquēdo: vt patet Geñ. xviij. & rñ nō habuerunt vera corpora. Ergo argumenta predicta nō fuerunt sufficiētia. Sol. Licet singula argumenta nō sufficerent: oia tñ simul ptecte resurrectionē xp̄i manifestabat imprime pp̄ter scripture testimoniū & angelorum & dicta assertionē xp̄i cōfirmatam miraculis. Angeli autem apparentes nō se asserebāt homines esse vt xp̄o. Aliter tñ xp̄s atq̄ aliter angel⁹ māducauit: qz cū angelus nō habeat corpus naturaliter vnitū & vinificatū: sua comestio non est vera: etiā dixit angel⁹ Tho. p. Videbar quidē inquit manducare etc. Hec idē. Sed intelligēdū est q̄ argumentū duob⁹ modis aliqd probat. Euidenter. s. sic q̄ nō possit mēte nō credi id qō p̄bak. Et isto modo nullū est argumētū respectu hoīs in statu vie ad ea q̄ sunt fidei: vt ptz discurrēti p singula. Et lz miraculū factū in testimoniū fidei cōuincat demones q̄bus p̄stat illud a deo fieri: nō tñ cōuincit hoiez: qz si videro (verbi gr̄a) mortuū resurgere: lz credā q̄ solus de⁹ resuscitat: nescio tñ an iste vere aut phantastice resurrexit. Alio mō probabiliter: ita q̄ qlibet bñ dispositus ad bonū & mūdus a passionibus sic crederet. Et isto mō signa sic sufficientia fuerūt: maxime qz p q̄draginta dies durauerūt in q̄bus ppendissent de dolo si resurrectio phāta sties fuisset: & tāto magis quāto spūs angelic⁹ nō pōt ops vite ita bñ fingere: sicut aia pōt vere exercere.

¶ Queri etiā pōt. Utrū xp̄s discipulis i effigie aliena debuerit apparere. Vide iij. q. lv. art. iij. Et vtrū debuerit euanescere ab oculis discipulorū vel cū eis cōtinue cōuersari. Vide ibidē arti. iij.

Feria. iij. pasche.

Questio. xxxvj.

QUeritur vtrū discipuli sicut post resurrectionē ita & in p̄ncto resurrectiōis debuerint xp̄m videre resurgentē: Rñdeo ex doctrina s. Tho. iij. p. q. lv. arti. ij. sic Resurrectio xp̄i non debuit videri immediate ab hoibus: sz eis debuit nūtiari ab angelis. Nā que sunt supra hoies sunt eis p angelos manifestāda: qz talē ordinē deus in rebus instituit: vt tenet dio. iij. c. ccl. hierar. & q̄ a deo sunt: ordinata sunt. Ro. xiij. sz xp̄s resurgēs nō resurrexit ad vitā cōiter oib⁹ notā: sed ad immortalē & cōformē deo sm illud Ro. vj. qō em viuit: viuit deo. Uñ ōt ȳpil. sup Mat. q̄ iō angelus prim⁹ resurrectiōis est iudex vt quodaz famulatu paterne volūtatis resurrectio nūtiaret. ¶ Sed ō primo. Nā q̄ dz testimoniū ferre de aliq̄ hunc cōuenīēs ē videre illud. qz testimoniū de visu ē certissimū. Sz ap'li habebant de resurrectione testificari: sm illō Act. iij. Uirtute magna etc. Sol. poterāt testificari de visu: qz xp̄s viuentē occulata fide viderūt: quē sciuerāt mortuū: sed sicut ad visionē brām puenit p auditū fidei. ita ad visionē xp̄i resurgētis puenerūt hoies p audita ab angelis. Scō. Nā sicut de ascensione ita & de resurrectiōe oportebat hñe certā fidē. Sz ad habendā certā fidē de ascēsiōe illā viderūt vt pz Act. i. ergo debuer̄t etiā videre resurrectionē. So. Nō ē simile: qz ascensio cōez hoim notitiā trāscēdebat solū q̄tā ad terminū ad quē nō a q̄. iō videri potuit q̄tū ad terminū a q̄. i. sm q̄ eleuabak a terra nō aūt ad quē: qz nō videret quo reciperet i celo. Sz resurrectio eam trāscēdebat q̄tū ad terminū a q̄: sm q̄ aia redūt ab iferis & corp⁹ exiuit de clausa sepulcro: & ad quē sm q̄ ē adept⁹ xp̄s vitā gloriosā. Tertio. Nā viderūt resurrectionē Lazari q̄ fuit in diciū resurrectionis xp̄i etc. So. Nō est simile: qz Lazar⁹ est resuscitat⁹ ad vitā talē q̄lē pri⁹ habuerat: q̄ cōem hoim notitiā nō transcendit. Hec ola. s. Tho. virtualiter.

¶ Queri ēt pōt vtrū xp̄i resurrectio debuerit oibus aut certe solū apl'is manifestari. Vide. iij. q. lv. art. j. Et vtrum oia naturali desyderio apperāt pacē quaz quidā appetitu deliberato odiūt. Vide. ij. q. xxix. arti. ij.

Dñica in octa. pasche.

Questio. xxxvij.

QUeritur vtrū thomas xp̄i cicatrices tetigerit aut viderit tm: Rñdeo. Quidam dicunt xp̄m exhibuisse quidē palpandū latus ac manus sed Thomā solo visu credidisse nec ausum fuisse pp̄ter reuerentiā tāgere. Qō Augu. videt dubitando dicere vt dicit Alber. magnus sup Joā. sed alij. s. ipse Alber. & su⁹ discipulus. s. Tho. & Alexā. & multi alij dicūt melius q̄ vidit & tetigit pp̄ter nos vt crederem⁹. Uident aūt isti moueri pp̄ter dictū Leonis pape dicentis. Sufficerat ad fidē pp̄ā qō vi-

derat: sz nobis opat⁹ est vt tãgeret qõ vi
debat. Posset aũt adduci argumentũ p-
babile. Lz em̃ cõsueuerit dici q⁹.s. Geor
G gius ibi lãcea pcussit draconẽ vbi picto
rib⁹ plz: tñ qñ semper ꝛ apõ oĉs aliquid
pingit ex pictura argumentuz ꝓbabile
sumit qz ꝟ osit̃ est tale q̃si semper in ea
ẕholicis successiue derinatũ a primis q̃
vider ũt. Uñ hoc argumẽto vtit̃ mag. hi.
ad astruendũ q⁹ in x̃pi natiuitate bos ꝛ
asin⁹ affuer ũt. Uñ ꝛ picture dicunt libri
laicoz. Sed Tho. ẽtũ scit semper ꝛ vbi
pingit velut x̃pi lat⁹ tetigerit ꝛc. Sed ℨ.
Null⁹ em̃ non credẽs resurrectionẽ x̃pi
tetigit x̃pm: qz dicit ꝟhier. ad marcellaz:
q⁹ non merek̃ tãgere x̃pm q̃ resurrectio-
nẽ ei⁹ nõ credit. Uñ dtẽ marie mag. dcm̃
fuit. Noli me tãgere. Jo. xx. Sz thomas
resurrectionẽ nõ credebat. Go. Sicut di
cit. s. Tho. i. iij. stati qñ vidit vulnera: cre
didit. ſUñ dicit x̃ps qz vidisti: ꝛ nõ qz teti
gisti me⁊thoma ꝛc. Et x̃pc meruit tãgere
ꝛ tetigit. non vt ipse crederet q̃ iã crede
bat: sz vt nos crederem⁹. Gloſa aũt ma
gdalena non eligebaẽ vt dicit. s. tho. vel
vt testis resurrectiõis in ppl'is: qz mulie
H rez in eccl'ia docere non decet: vt ptz. ſ.
Coz. xiiij. Et iõ tãgere nõ est permiſſa: lz
etiam et huius assignentur alie cause.
¶ Queri etiã potest vtrum duo corpora
possint diuina virtute simul esse in eodẽ
loco. Uide. iiij. di. xliij. ar. q̃. questiuncula
iij. ꝛ Capi. etiã in. iij. eadem di. q. iij. con
cluſiõe. iij. Et vtrũ ratio faciẽs rem vi-
deri minuat vel toraliter auferat meri-
tum fidei. Uide. ij. ij. q. ij. ar. x.

☞ Dñica. prima post octa. paſche.

☞ Queſtio. xxxviij.

Querit vtrũ sit licitum pastori
persecutionũ tpe aufugere a
grege deserto p̃m illud salua
toris. Si vos persecuti fuerit
in vna ciuitate ꝛc. Reſpõdeo
Tripliciter p̃m scripturas ꝛ sanctos di-
cit lupus. ſ. diabol⁹ tentans: heretic⁹ decei
piens ꝛ tyrannus violenter erumpens.
3 Jgit̃ tpe persecutiõis primi ꝛ secundi
lupi. i. diaboli ꝛ heretici non lz pastori re
linq̃re gregẽ suũ ꝓpter ꝓmodũ tpora-
le aut periculũ personale si adeo sit gra-
nis persecutio vt ꝓſyderata ꝓditiõe per-
sonaꝝ ac rei: ꝓbabil'r timeat perditio
oim ouiũ aut plurium vel etiaz vnius.
Nã q̃libet tenek̃ vbi per suũ incõmoduz
vel periculũ psonale crederet se alteri⁹
salutez ꝓcurare: hoc ipm̃ facere: qz hoc
exigit ordo charitatis vt pl⁹ vitã corpa-
lẽ primi q̃z res nr̃as tẽporales: ꝛ pl⁹ ei⁹
vitã spũalez q̃z nr̃am corporalẽ diliga-
mus: vt ptz per. s. Tho. ũ. q̃. q. xxvj. ar. v.
res aũt tpales dicũt aliq̃ superflua ne-
cessitati ꝛ decentie: nõ aũt necessaria al-
teri eoz: alioq̃ non tã pl⁹ corporalẽ vitã
primi q̃z tpalia: lz q̃z vitã vel decentiaz
nr̃am: ꝛ seq̃nter q̃z ꝟtutẽ affabilitatis di
ligerem⁹: sz de hoc patebit in qõnib⁹ mo
ralib⁹. Precipue ꝟo ꝛ spãli rõne ad hoc
tenek̃ pastor. Nã q̃cũq̃ est obligat⁹ ad
aliq̃d faciendũ: maxie est obligatus vbi
facere vel non facere illud est cã q̃z finis
obligatiõis vel non sit: sicut q̃ est stipen-
diatus vt ducẽ defendat a gladio: mari
me ad hoc tenek̃ vbi dux gladũ ꝓpeti:
qz si eũ defendit: stat finis: si nõ defendit
nõ stat. Sz pastores obligarũt se ad exe
quẽdũ officiũ pastorale ad hũc finẽ q̃ est
salus eterna subditoꝝ ꝛ ad exhibendum
siam p̃ salute ouiũ qz hoc ab eis exp̃sse
exigit̃ in p̃secratiõe: cum ꝺr. Uis ponere
alam tuã p ouib⁹ tibi cõmiſſis: ꝛ rñdet:
volo. Ergo vbi salus pecoꝝ p̃sentiã exi
git pastoris: illicitũ est suã absentare p-
sonã: sz tenek̃ oues ꝓtegere ofonib⁹: do
ctrina ꝛ exẽplis. Uñ zach. xi. fugiens pa-
stor ꝺr idolũ. i. vmbra ꝛ siℓitudo ꝟi pasto
ris. O pastor inq̃t ꝛ idolũ derelinquẽs
gregẽ. Si ꝟo de tertio lupo. i. tyrãno lo-
quamur: distinguendũ est: qz aut perse-
cutio est personalis. i. cõtra personã pa-
storis solũ: aut cõis. Si primũ sic cõclu-
sio, est: q⁹ qñ in eius absentia per alium
puideri põt subditoꝝ saluti: lz ꝛ ꝓpter
ecclesie cõmodũ vel periculũ sue p̃sone
corporal'r relinquere gregẽ. Que ꝓclusio
ꝓbat̃ autoritate bti Aug. in epistola ad
Honoratũ. Fugiant inq̃t de ciuitate i ci-
uitatẽ serui x̃pi: qñ eoz̃ q̃sq̃ sp̃ecial'r a
persecutoribus querit̃ vt ab aliis q̃ non D
ita q̃runt nõ deseral' eccl'ia. Et exẽplo
Pauli Act. ix. fugientis e Damasco: et
Thome cãtuari. et multoz̃ similiũ. Et
rõne. Nã pastor relinq̃ns gregẽ tẽpore
C lupoz̃: nõ peccat nisi sit persecutio ꝓtra
gregẽ: qz rõ cãz peccãdi i sil'ib⁹ est. quia
nõ ꝓtegit̃ grex vbi est necesse qz necessi
tas nulla est vbi nõ impugnat̃. Sed cũ
q̃rit̃ persona pastoris solũ nõ est pugna
vel p̃secutio cõtra gregẽ. Si ꝟo p̃secutio
sit in personã eius ꝛ gregẽ iterũ distin-
guendũ est. Si em̃ vnus tñ sit pastor: est
cõclusio: q⁹ nõ lz illi gregẽ deserre: alioq̃
esset mercenari⁹. Si em̃ periculosum est
nautã nauim in trãquillitate deserre q̃z
magis in fluctib⁹: vt dicit Nicola⁹ pa
pa: ꝛ habek̃ in decretis. Si aũt sunt mul
ti pastores quib⁹ alibi idigeat eccl'ia: cõ-
clusio est: q⁹ aliq̃ eorũ fugere possunt: vt
dicit aug. vbi ſ. ꝛ aliqui remanere: qz sic
nec talis eccl'esia deserit. nec pastor ne-
cessari⁹ interibit. Et si cõi cõcordia aut
alia cõuenienti via q̃ remaneãt et q̃ va
dant determinari non possit: p̃t inuoca
ta gr̃a spũssancti mitti sortes: p̃m eundẽ
ibidẽ. Sed contra. Uidek̃ q⁹ nullo mõ li-
ceat fugere. Nã fugiẽtem saluator dicit
mercenariũ: ꝛ nõ pastorẽ: sed cõtra pa-
storẽ illũ diuidit. So. Mercenari⁹ est q̃
plus de mercede q̃z de ouiũ salute curat
B Sec⁹ si q̃s secur⁹ de salute ouiũ: p̃ q̃ mo
ri est patus si oporteret: vult ẽt saluare
seip̃m corporal'r: qz sic domin⁹ cõsuluit.
¶ Queri etiã põt vtrũ pastor nr̃ x̃ps ani
mã. i. vitã suã dederit p̃tiũ p ouibus. i. fi
delibus suis. Uide. iij. q. xl viij. arti. ij. Et
secundo. Utrum x̃ps oues suas sic certi-
tudinaliter cognoscat vt sciat quot sal-
uabunt̃ ꝛ que ita quot saluari nequeant
nec plures: nec pauciores: nec alie ab il-
lis quas scit. Uide. j. q. xxiij. ar. vij. verita.
q. vj. ar. iiij.

☞ Dñica. ij. post octa. paſche.

☞ Queſtio. xxxix.

Queritur vtrum apostoli do
lẽtes de morte dñi i hoc ipo
diuine volũtati cõformarẽ-
tur. Rñdeo. apostoli de mor
te dñi summe tristabant̃ et
gaudebant qñ erant in ha
fide ꝛ dilectione. Nã si passio x̃pi per se
C ꝑm se cõsideret: de ea dolebãt: qz quicũ
q̃z hz charitatem dolet de iniq̃ morte in-
nocẽtis: ꝛ tãto magis quãto magis est si
bi dilectus. Sed si cõsyderenk̃ in ordine
ad fructum inde sequentẽ qui est libera
tio mundi. sic latebank̃: qz ratione fidei
hoc credebãt: ꝛ ratiõe charitatis hoc vo
lebant. Utroq̃ aũt mõ. ſ. volẽdo ꝛ nolen
do diuine volũtati cõformabank̃. Nolendo D
q̃dẽ qz etiã deus nolebat illã pas
sionẽ ꝑm se: imo nullũ maluz pene vult
nisi sub rõne alicuius boni. Et sic volẽ
do vt pz. Et hoc est qõ sub aliis ꝟbis di-
cum⁹: ꝛ dicit. s. Tho. ſ. di. vj. ar. vi. ad ter-
tiũ: q⁹ beata virgo rõne deliberata vole
bat x̃pi mortẽ: quam volũtate naturali
abhorret q̃libet sctũs. Sz cõtra. Nã q̃ sa
tis hz exultare nõ cõformak̃ diuine vo-
luntat: si mult̃ tristek̃: qz exultare est ex
tra salire pre letitia qñ. ſ. tãta ẽ: vt letus
cõtineri non possit. Sed ꝺr zach. ix. Exul
ta satis ꝛc. Sol. Qui mult̃ hz exultare
non ꝓformak̃ si tristetur ea rõne qua hz
exultare: secus si alia zacharias aũt di-
cebat exultandũ esse de aduẽtu saluato
ris: in q̃tũ erat salus ac redẽptio mũdi:
nõ aũt in quãtũ erat ad iniq̃ssimã inno-
cẽtis afflictionẽ. sz sic de duris cõq̃ritur
Dauid in persona x̃pi in p̃s. dicẽs. Que-
siui (. i. desyderaui naturali desyderio: E
maxime tpe passiõis) q̃ simul ꝓtristare ſ.
ſ. cõdolẽdo mihi (fuisset em̃ magnũ sola-
tiũ x̃po afflictio in q̃tũ hõ) ꝛ nõ fuit qz. ſ.
q̃si null⁹ fuit. Fuer ũt em̃ pauce mulieres
nobiles ꝛ deuote ꝛ pauci discipuli.
¶ Queri etiam potest vtrum quilibet in
morte parentum vel amicorum flendo
ꝛ plorando diuine valuntati conforme
tur? Uide. j. distin. vi. ar. iij. ꝛ vtrum gau
dium beatificum semel habitum de chri
sto viso possit a beato vel auferri vel per-
di vide. ſ. ij. q. v. ar. iij.

☞ Dñica. iij. post octa. paſche.

☞ Queſtio. xl.

Queritur vtrum expediret
apl'is corpalẽ x̃pi p̃tiam
perdere? Rñdeo q⁹ sic
duo. Prio qz qñ min⁹ bo-
nũ p̃iudicat bono maiori F
expedit illud pdere: sicut
perdit ꝛ abscindit pes ne totũ corp⁹ pe-
reat. Sz bonũ partis sensitiue est minus
q̃z intellectiue: cũ illa ps sit inferior. Jgi
tur vbi p̃iudicat bono rõnis: ẽt expedit
nos illo p̃uari. Et ita erat in apl'is qz

corpalis delectatio discipulorū in visu
persone z actuū xpi:z i auditu verborū
ita eos detinebat q eleuatio mētis eoꝝ
ad secreta diuinitatis eis ꝓpedi debatur.
Bed.in homil'.Expedit vobis vt forma
serui vestris subtrahat aspectib⁹:quate
nus amor diuinitat'sapi⁹ vestris ifigat
mētibus.Scō.Nā illud aliqō vel post
qō sequit' sūma rei pfectio:expedit tali
rei fieri sicut ei expedit sua pfectio:qz il-
lud est cā pfectiōis saltē sine qua nō.Sz
hmōi est ascēsio xpi:qz plenitudo spūs-
sancti dāda nō erat nisi post eā:vt i alia
qstiōe patebit.Sz ꝗ.Nāsi ē expediebat
iō erat:qz illa pntia erat ipeditiua cōso-
latiōis spūssci.Sz hoc ē falsum qz ipsa
erat bona z salutaris.bonū aūt nō repu
gnat bono.Sol.Lz illa psentia eēt salu
taris.i.pferēs ad salutē:z nō ꝗria aduē-
tui spūssci directe z p se:neq; ꝓlationi
ei⁹:tñ indirecte z p accidēs aliquat'illū
impediebat pp cōditiōes naturales ale
nē:cuius intētio si diuidat ad plura mi
nuit:z quāto circa vnū intēdit.tāto mi
nuit circa illud.Igit stāte delectatione
z attētiōe apl'orū ad xpi ḥanitatez:nō
poterat in eis eē sūma intētio amoris di
uinitatis.Sz cōtra hoc.ꝓrio:qz qñ potē
tie ale sunt subordinate:vna i suo actu
intēdat:intēsio scōe ꝓpter hoc nō remit
tit'.Sed intellect⁹ coordinat' sensui.ꝗ.tc.
So.Istud ꝓcedit qñ ille potētie sunt cir
ca idē.sicut dū rem aliquā videm⁹:non
minus imaginamur vel intelligim⁹.sed
nō est sic in ꝓposito:qz sensus ap'orum
erat circa ḥanitatē:z intellectus circa
deitatē q sunt diuersa.Scō qz pari rōne
in patria:vbi cū sūmo gaudio vī ḥanita
tas nō esset summ⁹ amor in deū.So.Nō
est sīle.Nā qñ aliquoꝝ duorū vnū est rō
volēdi aliud:intētio amoris circa vnū nō
ē cā remissiōis circa alid:sz est cā vel effe
ctus intētiōis circa aliud.sicut intēse velle
sanitatē est cā intēse volendi medicinā
z intēsa volitio medicine ē effect⁹ intēse
volitiōis sanitat'.Sz in pria de⁹ est rō
intelligēdi z volēdi oia.Ūñ plus ibi gau
det de diuinitate xpi q pl⁹ gaudet ḥ ḥa
nitate:z ecōuerso.Nō sic aūt est i via vbi
deitatē:nec semp amam⁹:nec semp vide
mus actual'r.Scō Naz spūssctūs eē po-
tuit eis dari:xpo ꝓte sicut xpo absente:
qz eē xps potuit eū dare:cū equalis eēt
ptātis.ergo datiōi ei⁹ nō erat necessariū
xpm abire.Sol.Negat ꝓria:qz sz eēt pos
sibile hoc xpo:nō tñ erat cōueniēs ḡdiu
erat cū eis sm.s.Tho.super Joā.multi-
plici ratione.ꝓrio ꝓpter eoꝝ disꝑsōnē:
qz spūsancto cū sit amor spūalis:cōtra-
riatur aliquo modo amor carnalis cuiu
smodi erat quodā modo amor apostolo
rū ad xpm.Scō ꝓpter auxiliū diuini
conditionē qō maxime consueuit adesse
qñ quis aliis remediis z adiutoriis pri-
uatur:sicut sunt priuati apostoli xpo re
cedēte.Ūñ statim affuit alius adiutor z
consolator.Jō dicit xps Aliū paracletuz
dabit vobis.Tertio.ꝓpter dignitatis
xpi considerationē.ne.s.homo.inquātū
homo crederet esse q dat spūsctm:qui
exhis cum aplis videbatur esse quasi vn⁹
ex illis.Ūñ Jo.ir.Nondū erat spūs dat⁹
qz iesus nondū erat glorificat⁹.Quarto
ꝓpter vnitatē ecclesie conseruādā:sicut
Joānes nullū signū fecit:vt dr Joā.iiij.
ne.s.populus diuideretur a xpo:sed ap
peret xpi super ioannē eminētia.Disci-
puli eñ xpi ita erant replēdi gra spūsci
vt maiora facerent qꝫ ipse fecisset:vt ptz
Jo.xiij.Et ideo si ante passionem fuisset
apostolis datus, apud multos fuisset in
dubiū versum quisnā eoꝝ xps eēt. Ter
tio. Nā qō adducit ad deitatis amorez:
ab illo nō abducit sed hmōi fuit ꝑsentia
xpi ꝛc.So.Alb.mag.sic dicit Qñ xps suā
ꝑsentiā corporalem exhibuit.statim ad
amorē diuinitatis erexit.Et iō exhibuit
suā corporalē societatē vt viā:sed diui-
nam pmisit vt terminū vie.Qui aūt per
manet in hoc qō est vie:impedit a termi-
no:z eo fruitur quo deberet vti.Et hoc ē q
dicit sancti corporalē delectationem in
christo sm carnem impediuisse consola-
tionem spiritussancti.Hec ex illo.

¶Queri etiam potest vtrum plenitudo
spūssancti dari debuerit i veteri lege vi
sibiliter.Vide.j.di.xvi.Et vtrū spūssctūs
accipiat de eo qō est filij:quasi ab eo pce
dens.vide.j.q.xxxvj.ar.ij. potentia.q.x.
articu.iiij.

Dñica.iiij.post octa.pasche.

Questio.xlj.

Queritur vtrū xps in pria
annūtiet nobis de patre
palā.Ad qō sic rñdeo.Ali
quid annūtiat de aliquo
multipliciter.primo effec-
tiue.sicut cā effectiua co-
gnitiōis.Et hoc tripl'r.ꝓrio vt cā remo-
ta.z Scō vt prima q̄ est potentia sicut
intellectus.Tertio vt species intelligi-
bilis:z ois habitus intellect⁹ faciēs ad
eliciendū intellectionē.z scō formal'r.
Et hoc dupliciter.primo sicut intellectio
manifestat: que scilicet est ipa manife-
statio z scō sicut verbum est manifesta
tiuum tanquaz terminus manifestatio
nis prim⁹.Tūc rñdeo per aliōs exclusio
nes.pria taz in via ḡ in patria deus.i.
pf verbū z spūssanctus annūtiāt nobis
ola effectiue primo mō:qz ipe est cā pria
olim:z ꝑ hr causa remota olim habentium
scōas cās.primus:cuius smōi ē nra mā
festatio.Scō.Effectiue scō mō de pre
eterno(sine sumat pf essential'r prio deo
pre filio z spūsctō sine ꝑsonal'r p ꝑsona
pria in trinitate)annūtiat nobis intelle
ctus nr̄ possibilis qz ipse sol⁹ est potētia
qua apprehēdimus z intelligim⁹ imma
terialia vt pz.iij.de aia z.ij.posterio.Ter
tia Effectiue tertio mō de pre eterno an
nūtiat nobis per speculū enigmate spēs
intelligibilis creature sensibilis:qz iuisibi
lia dei p ea q̄ facta sunt intellectu cōspi
ciunt'.Rom.j.Sed palā.i.facie ad faciē:
annūtiat nobis solū essentia diuia:cōiū
cta nobis vt spēs intelligibilis.z lumen
glorie ad ipam reqsitū.qz deus non pōt
facialiter vt ita dicā seu essentialiter vt
per essentiā videri per quacū silitudinē
creatā sed solū per ipsam diuinā essen-
tiā:vt ꝓbat doctor angelic⁹.j.q.xij.ar.ij.
Quarta formal'r aūt prio mō annūtiat
nobis palā de pre sola visio beatifica.i.
elicita per lumē gr̄ie:z essentiā diuinaz
tenentē locū spē intelligibilis:qz omnis
alia intellectio nostra est enigmarica:vt
pz ex locis allegatis.Quita.Formaliter
aūt scō mō solum verbū eternū annun
tiat nobis palaz de patre.Nā oē verbū
annūtiās nobis de eterno pre palaz est
beatificū.Sed solū verbū eternū est bea
tificū:qz nullū aliud ꝟbū terminat beatā
visionē:vt pt̄z per Ca.in.iij.di.xlix.q.v.
conclu.v.qui ibi ḥz q̄ beati p intellectio
nē beatificū nō ꝓducunt verbū:sz ipsa
ad verbū increatū terminat'.z p.s.tho.
j.di.ij.ar.iij.vbi ḥz q̄ beati nolant deū p
verbū seu cōceptū increatū:z pñr deū pil
lud verbū intelligūt.Et hoc est qō ḥ za
cha.c.xiij.In die illa.s.qñ deū videbim⁹
sicuti est:erit dñs vn⁹.s.vere z opinati-
ue:z nomē ei⁹ vnū.i.sumptū ab vno ver
bo increato.Sed contra ꝑmissa arguit'.
ꝓrio.Nā si filius dei annūtiat in pria de
patre.i.manifestat patrē z verbū:nō est
qz intellectus ad intelligendū sz indiget
verbo.Sed hoc est falsum:qz sensus est
imperfectior i cognoscēdo ḡ intellect⁹:
z tñ cognoscit p solā opationē sine alio
in se ꝓducto z pfior a fortiori z intellect⁹
So.Sciendū est q̄ sentire z intelligere
sunt opatiōes imanētes z cōuenientes in
hoc q̄ p neutrā aliqd ꝓducit extra sen-
tientē z intelligētē:imo nec extra poten-
tiam sensitiuā z intellectiuā sed in hoc
differūt:q̄ per sentire nihil ꝓducitur in
potētia sensitiua:sed per intelligere in
potētia intellectiua ꝓducit aliud qō est
termin⁹ intellectiōis:z primū seu imedia
tum intellectū:z ḥ verbuz.i.forma spe-
cularis ad quā aspiciēs intellectus intel-
ligit rem existentez extra aiam q̄ forma
specularis realiter idē est cū ipa intelle-
ctione:vt alias dictū est.Rō aūt dr̄ie est
duplex.ꝓria est cōditio sensatiōis:qz ꝓ
pter suā impfectionē z materialitatem:
nō pōt ḥre terminū intrinsecū in suo ꝓn
cipio elicitiuo.Et sc̄da qz ēt hoc nō opz:
ꝓpterea:q̄ obiectū sensationis sit actu
sensibile in rep natura:z pñr nō opz ali
qd ꝓduci in quo res sensibilis sentiatur
Sz intellectio pp sui pfectionē ḥz intrin
secū terminū.z rursus obiectuz intellect⁹
nostri nō est actu intelligibile:sz opz ꝓ
duci aliqd in quo:z p qō videak.i.ꝟbū.
vñ sm aliquos:qñ intellect⁹ est cogita-
tio nō pertingēs ad rei qdditatē:per cā
nō ꝓducit ꝟbū qō qualr̄ sit vel a⁹s forte
declarabit'.Scō:nā si intellect⁹ ad in-
telligēdū idigeret ꝟbo:vt sic filius annū-
tiet ḥ pre vt ꝟbū:ag̃el⁹ intelligēdo cēntiā
suā ꝓduceret ꝟbū.Sz hoc falsū:qz qñ po
tētia cognoscitiua ḥz obiectū actu cogno

scibile nō ꝓducit aliqñ in quo illō cognoscak vt ptz de sensu. So. Per qlibet intelligere ꝓducit ꝝbū ab aliquo intelligēte: ꝛ si nō a quolibet: vt ptz p. s. Tho. j. q. xxvij. art. j. Angelꝰ igit intelligēdo se necessario ꝓducit ꝝbū nō obstāte q sua essentia sit actu itelligibilis: qz cū due sint cause nō ꝓducēdi terminū itrinsecū, operationi imanēti cognoscitiue: ipfectio. s. eiꝰ ꝛ actualitas obiecti: si ī angelo esset ptia eēt etiā ī nobis cū itelligim⁹ q̄ditatem aliquā: ꝛ si scḃa ipa ēt esset in deo: igit si nec hō nec deꝰ pñt sic itelligere nisi ꝓducēdo ꝝbū: multominꝰ angelꝰ cuius essentia est minꝰ itelligibilis ꝙ diuina: ꝛ cuius intellectio est pfectior ꝙ hūana. Prio his sciēdū est: q quāto actꝰ est altior: tāto plura sibi eminēter idētificat sicut sensus cōis idētificat sibi eminētes oēs proprios ingtū vna vis q̄ est ipe pōt oia que pñt illi. Cū igit rō operationis: ꝛ rō ſſitudinis seu repñtatiui sit alia et alia: istas duas aliqua cognitio ꝓpter suā eminentiā sibi idētificat: vt eadem sit operatio et species repꝛesentatiua alterius sicut etiā deꝰ q̄ est eminētissimꝰ idētificat sibi ℣ ēt gñe diuersa puta absolutū ꝛ relatiuū.

¶ Queri ēt pōt vtrū ois petēs ī noie xpi exaudiak. vide. ij. q. lxxxiij. ar. vij. scōm ꝛ ar. xv. ꝛ. iiij. di. xv. q. iiij. ar. vij. questiū. iij. Et vtrū gaudiū spirituale q̄ veritatis contēplationem sequitur: possit vnq̄ terminari circa claram cognitionem entis infiniti. j. ij. q. iiij. arti. iij.

☞ In die Ascensionis.

☞ Questio. xlij.

Uerꝫ vtrū cōgruū fuerit xpm ascēdere. Et posito q̄ sic vtrū ascēderit sup oēs celos visibiles tm̄: aut visibiles ꝛ itelligibiles tm̄: aut visibiles itelligibiles ꝛ credibiles. Et posito q̄ super oēs etiā credibiles: vtrū sic assenderit super vltimū ois vt sit infra vltimi. i. empyrei supficiē ꝓnerā vel extra ꝝ veritatē. Et posito q̄ sit infra vere: vtrū. s. Tho. sic senserit Rñdeo ad ꝓmū q̄stū. s. Tho. iij. di. xxij. q. iij. ar. j. ꝛ. iij. q. lvij. ar. j. rñdet q̄ xp̄s ascēdere in celū fuit ꝓueniēs sibi Nā locus dꝫ eē ꝓportionatꝰ locato. Sꝫ xp̄s ad vitā incoꝛruptibilē resurrexerat ꝛ locus celestis est locus incoꝛruptionis sed ℨ hoc, nā motꝰ cū sit actꝰ existētis in potētia est actꝰ impfecti: ꝛ ꝓpter aliquā indigētiā: ꝛ ꝓpter aliqd meliꝰ. Sed xp̄s post gl̄iosaꝫ resurrectionē nō fuit impfectus: nec indigēs: nec fuit ei meliꝰ in celo ꝙ in terra: ℨ nō ascēdit. Sol. Per motuꝫ localē nō ponit immobili aliq̄ pfectio: q̄si desit ei aliqd eoꝝ q̄ debēt ineſſe: ſꝫ ponitur impfectio ſm qd. p hoc q̄ dum est in isto loco non est in alio: qz talis motꝰ nō ponit exitū de potentia ad actū intrinsecū: ſꝫ ad extrinsecū qz ſm p̄hm. viij. phyſi. nō mutat aliqd intraneū rei: sed id q̄ est extra. Non fuit etiā motus xp̄i ꝓpter aliquā indigentiam: qz indigeret ipse ex parte sua in se ipso habere: sed propter nr̄aꝫ: vt esset in loco ꝓueniēti sibi, in quo nondū erat. Nihil etiā ei accreuit quātum ad essentialia gl̄ie ſm corpus vel aiam: ſꝫ accreuit ei aliqd quātuꝫ ad loci decētiā q̄ est de bñ esse. Et de hac decēti a gaudiū habuit: nō qz tūc gaudere inciperet cū celū ascendit: sed qz nouo mō de hoc ganisus est sicut de repleta. Fuit etiam cōueniēs nobis, ꝓtio vt nos q̄si in possessionem corporalem induceret celi: quā nobis sanguinis sui ꝓtio emerat. Scōo vt sperem⁹ nos illud posse cōscendere: vbi est nr̄a natura. Tertio vt illuz iā nō agnoscētes ſm carnē ſpūal'r tm̄ cōiugamur illi ꝛ ꝓpr̄ efficiamur idonei ad dona ſpūſſcti ſm q̄ dictū est. Ascēdit in altū dedit dona hoibus. Sꝫ ℨ hoc: qz sua pñtia corporalis magis fuisset ad nr̄aꝫ salutē ipe ascēsio. So. Illa pñtia ī duobꝰ poterat esse nociua. Prio q̄tū ad fidē: qz ſꝫ glo. Jo. ij. videtes eū in forma q̄ erat pre minoꝛ: nō crederēt de facili p̄r equalez. Scōo quātū ad dilectionē: qz illū non solū spūal'r: ſꝫ ēt carnaliter diligerem⁹: cuz ipo corporaliter cōuersantes: q̄ est de impfectione dilectiōis. Hec oia. s. Tho. Ad scōm aūt q̄stū idē. iij. par. vbi. s. ar. iiij. ꝛ iij. di. xxij. q. iij. ar. iij. q. v. ſic dicit. Quāto aliqua corpa pfectius de diuina bonitate ꝓticipant: tāto ordine coꝛporali: q̄ est localis sunt superioꝛa. Uñ corpa formaliora sunt superioꝛa. vt ptz. iiij. phy. ꝛ. ij. celi qz per formā oē coꝛpꝰ participat diuinū esse vt ptz. j. phy. Sꝫ de diuina bonitate

plus ꝓticipat coꝛpus p gl̄iam: maxime coꝛpus xp̄i q̄ inter cetera coꝛpa gl̄iosa maxime refulget gl̄ia ꝙ oē coꝛpus naturale p formā sue nature. vñ cōueniētissimū ē sibi q̄ sit. s. oia coꝛpa cōstitutum in alto. Et iō sup illud Eph. iij. Ascēdens in altū: dicit gl. loco ꝛ dignitate. Sꝫ ℨ b Nā dꝫ in ps. Dñs in tēplo sctō suo dñs in celo sedes eiꝰ. Sed q̄ō est in celo: non est. s. celū. Ergo xp̄s nō ascendit sup oēs celos. Sol. Sedes dei dꝫ esse in celo nō sicut in cōtēto. Uñ non opꝫ aliquā partē celi esse eo supioꝛē: sed ipsum esse sup oēs celos sicut in psal. dꝫ. Eleuata est magnificētia tua sup celos deus. sctō. Nā coꝛpus xp̄i necessario est in loco. Sꝫ extra celū nō ē locꝰ ſꝫ p̄hm. i. celi. Sol. Nō dꝫ ascēdisse super celos: qz sit extra celū empyreū: sed qz i altissimā partē eius ascēdit. Hec oia. s. Tho. Ad tertiū aūt q̄situm dico: q̄ quidā celi sunt visibiles gr̄a alicuius sui. s. celi. vij. planetarū ꝛ stellarū fixaꝝ: qz hoꝝ q̄libet hꝫ saltem vnā stellā visu deprehensam. Et isti cognoscunt esse distincti ex motu suarū stellarū q̄ non sunt semp in eadem distantia ad iuicē. Quidā aūt non sunt visibiles: qz carē stellis: ſꝫ sunt intelligibiles: qz deꝓhendunt in motibꝰ inferioꝛū. Et isti ſm aliquos sunt duo supra octauā sphērā ſm alios ꝺo vnus tm̄. Cū essi primū mobile tanꝙ ꝓpinq̄ssimum substātijs imobilibus. i. angelis minimū debeat habere de variatione motꝰ ſm oēs p̄hos dꝫ habere vnū motū tm̄ ꝛ ꝓpr octaua sphera nō est ꝑmum mobile: qz ipsa deꝓhendit mouentibus motibꝰ distīctis. de qbꝰ al's. Intelligit igit q̄ supra ipam est ad minꝰ vnū celū. forte aūt nō opꝫ ponere plures supra eā, ꝓpter dictā rōnē qz ipa pōt duplici motu moueri ab vno angelo vel duobꝰ: ꝛ vno a superioꝛi coꝛpe. Sed tm̄ ꝓbabiliꝰ est q̄ supra eā sint iterum duo celi moti: vt dicūt q̄dam astrologoꝝ quoꝝ opinionē idē sed ſctūs Tho. j. ij. di. xiij. ar. j. ꝛ Alb. mag. ij. celi. Quoddā aūt celū nō est visibile nec intelligibile ꝙ naturalē rōnē. sed est credibile vt empyreū: q̄ tenetur auctoritate. Strabi ꝛ Bede ꝛ Raba. Licet igitur posset dici q̄ christus ascendit super oēs celos visibiles: vel ēt intelligibiles. Et sic intelligi dictū apl'i. Eph. iij. s. allegatū qz antiq̄ doctoꝛes: vt aug. ꝛ Pie. ꝛ hm̄ōi nihil de empyreo dicūt: tm̄ tenēdū est q̄ ascēdit etiā supra celū credibile: qz coꝛpi nobilissimo debeꝫ loc⁹ nobilissimꝰ. Ad quartū q̄stū dico: q̄ ascēdit supra oēs celos: etiā supra vltimū: eo mō q̄ qs montē dꝫ ascendisse: qz maioꝛē partē eius ascēdit: cuius extremū cacumen pedibꝰ nō supauerit: nō aūt sic q̄si sit oino extra celū. Nā si eēt extra oino: neq; ipe sctōs: neq; scti ipm videre possent: quia spēs visibiles deferri nō possent a visibili: cū nihil esset mediū nisi forte miraculose: ꝛ eo mō quo nūc p phātasiā similitudinē habemꝰ rei absentis. Nō possent ēt se inuicem audire loquētes ꝛ laudātes deū: qz nō esset mediū p q̄ vox deferret ad aures. Locꝰ ēt xp̄i nō haberet gl̄iam coꝛpalē: cū illa non possit esse in nihilo: aut i relatiōe situali. Et ponit coꝛpꝰ xp̄i nō esse i loco: qz de rōne loci sunt duo. s. supficies cōtinēs ꝛ imobilitas. Nō tm̄ nego q̄n possit esse q̄cunq; coꝛpꝰ gl̄iosum in ꝓuexo celi vltimi siue oino extra illō: qz hoc ꝓbat. s. Tho. vj. qlibet. q. arti. ij. vbi q̄rit vtruz coꝛpus gl̄iosum vel angelus possit esse in cōuexo celi empyrei. Ad quintū q̄situz dico: q̄. s. Tho. sensit vt supra dictū est. nō aūt q̄ coꝛpus xp̄i sit oino extra vniuersum. Quod suadeo prio: Nō ſm ipm coꝛpꝰ xp̄i est in loco: sed si esset extra celū: nō esset in loco ſm veritatē: vt ꝓbatū est: nec etiā ſm. s. Tho. q̄ꝫ. qz in dicto quodl. volēs ꝓbare q̄ coꝛpus gl̄iosum vel angelꝰ pōt esse extra celū: vtrū ℨ medio. s. q̄ necesse ē esse i loco: dependeꝛe a primo cōtinēte: ſꝫ ꝑdicta nō dependēt a ꝑmo continente: ergo nō est necesse q̄ ab aliquo localiter ambiak et ꝙr possunt ibi esse. Scōo qz si existimaſ ret coꝛpus xp̄i esse in cōuexo celi: ꝛ sic intelligi dictū apl'i allegatū. nō est verosimile q̄ hoc mediuꝫ omisisset ad ꝓbandū coꝛpus gl̄iosum: vel angelū potuisse esse in cōuexo celi imo superflue quesiuisse illō quia res esset aperta. Tertio: qz hoc expresse tenet in tertio: vt patet hic ad secūdum argumētū. Quarto: qz in. iij. parte vbi. s. dicit locum debere ꝓportionari

locato: vt. s. sit incorruptibilis locꝰ ꝑ incorruptibilis rei. Aut igit hoc intelligit de loco xti ad suū materiale. i. supficiē locātis aut xti ad formale. i. relationē situalē q̄ venit ei imobilitas: aut xtum ad vtrūq;. Si ꝓmū: habeo intētū: qz extra celū nō est supficies talis: sitr si tertiū. Si aūt scōm. Cōtra: qz oia locꝰ ē incorruptibilis illo mō cū sit imobil': et sic corruptibilia eque vt incorruptibilia haberēt locū incorruptibilē: qđ ipse idē negat. Sz ꝟ hoc arguit q̄ senserit ipm esse extra. Primo qz sua rō supra inducta ad ꝓbandū q̄ ascēdit sup oēs celos hoc cōcludit. fol. Illa rō vt ptz intuēti ꝓbat nō solū de xpo: sed etiā de oibꝰ sctis. Si igit voluit. s. Tho. hoc ferre de xpo: etiā alīj sancti essent extra celū qđ ipse vbiq; negat. Intēdit ergo. s. Th. ꝓbare q̄ oē corpus glorioſuz dignitate trāscēdit oi naturale: r ꝓꝑ dz habere supmū locū iter corpa: vt dicit in tertio: ita q̄ si supra celū empyreū esset locꝰ deberet esse in eo: nō aūt dz esse extra locū. Scđo. Nā i. iij. pte. vbi. ē. ad primū dicit q̄ non opz aliquā partē celi esse eo supiorē. Sz si esset infra celū: haberet partē superiorē. So. Negatur minor: qz ipse in. iij. vbi clare negat ipm esse extra celū empyreū dicit q̄ ascēdit in altissimā eiꝰ ptē r ꝓꝑ nullam habet supra se sīpe est in altissima. Sed hoc tripl'r pōt intelligi. Uno mō. s. de parte principali: q̄ est tertia pars celi empyrei: eo mō quo diuiditur aer in tria inferstitia r hierarchia in tres ordines: r sic plana sunt oia. Alio mō de parte nō quidē tertia: nec quacūq; simpl'r: sed de parte notabili: puta vnius pedis aut palmi. Et sic pōt esse verum si suum caput est ꝓpinquissimū superficiei conuexe: licet eam nō attingat. Alio mō de parte quacunq;: r sic etiā pōt dici esse in celo: r nullā habere supra se: si supficies vltima sui capitis in aliquo puncto attingat superficiem conuexam celi.

¶ Queri ēt pōt vtrū ascēsio conuenerit xpo ꝑm naturā diuinā vel hūanā. Uide iij. q. lvij. ar. ij. Et vtrū ascenderit supra oēm creaturā spūalem. vide ibi ar. v.

☞ Dūica infra octa. Ascēsionis.

☞ Questio. xlij.

Ueritur vtrū spūssctūs sufficiēter ꝓhibuerit r testimoniū xpo. Rndeo. Xpo testimoniū multa ꝓhibuerūt. Ꝓmo moyses in lege. Joā. vj. De me ille scripsit. Secūdo ꝓphete toti⁹ vet. testi. Apo. xix. Testimoniuz iesu est spūs ꝓphetie. Tertio Joā. baptista. Jo. j. Ecce agn⁹ dei. Quarto pater in baptismo r trāsfiguratiōe dicēs. hic est filiꝰ meꝰ dilectꝰ. Quinto spūssctūs eo mō quo dr. Sexto opa miraculoꝝ: q̄ nullꝰ alius fecit Jo. vj. Opa q̄ ego facio in nole pr̄is mei. illa testimoniū ꝓhibēt de me. Septimo turba clamātiū i die palmarū. Benedictꝰ qui venit in nole dñi. Octauo apli Actu. iij. Uirtute magna reddebāt apli testimoniū ꝛc. Spūssctūs aūt testimoniuz reddidit ei tripl'r. Primo armādo discipulos scia r ꝓstantia ad testificādum Matt. x. Nō em̄ vos estis q̄ loq̄mini. Scđo cōicando sua dona credentibꝰ in xpm Heb. ij. Cōtestāte deo signis r ꝓdigijs r varijs spūssti distributionibꝰ. Tertio emolliēdo audientiū eorda ps. Emitte spm̄ tuū r creabūtur ꝛc. Sufficienter aūt testificatꝰ est de⁹ vel spūssctūs qđ̄ tuz requirebat. ad cōuertēdos dispositos ad viā sue salutis. Nūq; em̄ deus vult aliquē effectū p aliqđ medium ꝓducere ḋn illud mediū faciat oportunū: r sufficienter dispositū: qz deus r natura nō deficiūt in necessarijs. Sed ꝓdictū testimoniū deꝰ ordiabat ad effectū: q̄ est puersio mūdi. Uñ cuilibet facienti qđ in se erat istud testimoniū erat sufficiēs. Sed ℨ. Nā post sufficiens testimoniū dei nō remanet error nec dubitatio: qz testimoniū dñi fidele sapiēt: q̄ ꝓstans ꝛc. vt dr in ps. Sed post dictū testimoniū remanet error r dubitatio. Sol. Qđ ista remāserint: nō fuit ex insufficiētia testimonij: sz ex malis dispositione ac malitia nolentiū doctrinā veritatis accipere. Uñ dñ ibi dr: parvulis. i. humilibꝰ r nō superbis. Sz ℨ. qz dato qđ illud testimoniū tunc fuerit sufficiēs: non tñ est mō: qz talis signa r effectus nō videmꝰ. Sol. Sicut dicit. s. Tho. in principio. s. ℨ gen. q̄libet pōt ꝓdicta videre in suis effectibus: qz videmus r legimus mūdum cōuersum ad credendum et sperandum tam ardua. Qđ si hoc ꝑ miracula factuz est: etiā nunc ea videmꝰ in gentiū cōuersione. Si ꝓ sine miraculo: etiā hoc fuit maximū miraculū q̄ idiote hoc potuerit sine signis r sine gladio. Sz ℨ: qz eodem mō posset rīdere mahumetista. Sol. Nō est verū: qz mahumeth nihil arduū ꝓponit credēdū vel sperandū sed solum corporea. Et a principio subiecit sibi agrestes: deinde vi armoꝝ alios. Uñ ipse dicit se missum in ꝓbatione gladij: q̄. s. leonibus r ꝓdonibus nō deest nō aūt miraculoꝝ. Unde de his si vis sanctū Tho. vbi. s. pulcre disserentem.

¶ Queri etiā pōt vtrū aliqua diuina ꝑsona etiā modo mittatur inuisibiliter. Uide. s. Tho. j. q. xliij. arti. vj. Itē. j. di. xv. q. v. ar. j. Et vtrū cōscientia erronea obliget vel excuset. Uide. s. Tho. quodlibeto xiij. arti. xxvij. r. j. ij. q. xix.

☞ In die sancto Penthecostes.

☞ Questio. xliij.

Uerit vtrū spūssctūs debuerit visibiliter mitti? Ad qđ. s. Tho. j. q. xliij. arti. vij. sic rīdet. Spūssctō cōueniebat visibiliter mitti: qz deus omnibus ꝓuidet ſm ꝓpriū eorum modū: q̄ quo ad holes est vt ꝑ visibilia ad inuisibilia ducātur. Igit sicut deus r ꝓcessiones eterne diuinarū ꝑsonarum: ita et earū inuisibiles missiones fuerūt per aliqua sensibilia signa demonstrāda. Nec tamen rōne huius missionis spūssctūs dicī pōt minor pr̄e: sicut dr filiꝰ: qz creaturā inuisibilem in q̄ apparuit spūssctūs: puta colūba: ipe nō assumpsit in vnitatem ꝑsone: sicut filiꝰ in humanitatez: vt de eo dicātur q̄ dicunt de illa creatura: puta colūba. ¶ Sed ℨ: ꝓmo. Nā si mitteret visibil'r spūssctūs: esset hoc ſm nobilissimā creaturā. i. ſm rōnalem: sicut r filius ſm eā missus est. So. Missio filij debuit eē ſm rōnalē creaturā cuiꝰ est agere r cui ꝓperit sctificari: qz filiū oportuit declarari: vt sctificationis autorē. Sctificationis aūt indiciū esse potuit ois alia creatura: nec oportuit eā q̄ ad indicandū tm̄ formabat assumi a spūssctō in vnitatē ꝑsone: qz nō assumebatur ad agendum aliqđ: sed ad indicandū tm̄. Nā missio visibilis attendit ſm aliquā creaturā visibilem assumptā: sicut missio filij ſm carnē. Sed spūssctūs nullam creaturā assumpsit: r cōsequnter non pōt dici q̄ in aliq̄ tali sit nisi forte vt in signo sicut r in sacris r figuris legalibus. Igit vel nō mittit visibil'r vel ſm oia hec missio visibil' attendit. So. Missio visibilis spūssctī nō attendit ſm visionē imaginariā: q̄ est visio ꝓphetica: qz ſm Aug. ij. de tri. ista visio est in spū ꝑ spūales imagines corpoꝝ colūbaz aūt illam ignē oculis viderūt q̄cunq; viderūt. Nec itez ad has spēs colūbe r ignis se habuit spūssctūs vt filiꝰ ad petrā q̄ erat xpus qz illa ista erat r actionis modū nūcupata est nomine xpi. Colūba aūt r ignis ille ad hoc tm̄ signisicandū repente extiterūt. Sz vident hec sīlia flāme q̄ moysi apparuit in rubo: r colūne quā i deserto ppl's seqbat r fulgoribꝰ ac tonitruis q̄ fiebant cū lex daret in mōte: qz ad hoc rez illarū corporalis extitit spēs vt aliq̄d significaret. Nō attendit ēt ſm signa sacramentalia q̄ sunt qđā res ꝓexistes ad aliq̄d significādum assumpte. Dr em̄ visibil'r missus spūssctūs in q̄tū appuit in qbusdā creaturis vt i signis ad hoc spāl'r factis. Hec oia ille. Sz. no. ſm. s. Tho. q̄ filiꝰ visibil'r mittit solū i natura assumpta. spūssctūs aūt mittit i mīltiplici spē. qz ille spēz sensibilē in q̄ appuit. i. hūanitatē nūq; deposuit: sz spūssctūs nullā illaz spēz assumpsit: iō postynā appuit i alia vt ōt. s. Th.

¶ Queri etiam pōt circa hoc euange. et duo seq̄ntia imediate: vtrū missio visibilis fieri debuerit ad pr̄es veteris testi. Et vtrū species in qbus sit visibilis missio fiant ministerio angeloꝝ. Et vtrum missio inuisibilis filij r spūssti distinguātur. Et vtrū missio inuisibilis fuerit post incarnationem plenior q̄ ante. Et vtrū fiat ſm omne augmētū gratie. De qbus omnibus vide. j. di. xv. vel. j. q. xliij.

☞ In festo Trinitatis.

☞ Questio. xlv.

Ueritur super illo ꝟbo. Spiritus vbi vult spirat. Utrum spiritussanctus vel deus sit nunc liber libertate cōtradi-

ctionis ad ꝑdestinādum me vel nō ꝑdestinandū ita ꝙ possit me ēt modo ꝑdestinare:et non ꝑdestinare?Rñdeo.ſ.Tho. in.j.di.xxxix.q.j.ar.j.i corpore vbi tenet ꝙ deꝰ ꝑt nō scire qō scit:sic dicit? Hec est rō voluntatis vt libere actū suū ꝓducat.Qō em̄ fit volūtate nō fit necessitate:vt dicit.s.Aug.vñ ꝑt velle et non velle.Sz hoc itelligēdū est dū est actꝰ in egridiēdo a volūtate:qz poꝛ trāsijt:nō ſubiacet facultati eius.Nō em̄ ꝑt non voluisse qō voluit.Silr non subiacet facultati eiꝰ:vt vtrūq; simul ꝓducat. Nō em̄ ꝑt simul velle ⁊ nō velle.Et hoc nō tm̄ intelligēdū est de actu ipsius voluntatis imediato:ſz de oibꝰ actibꝰ imperatis a volūtate sicut cohabitare:loqui et hmōi.Cum igitur actus diuine voluntatis semp sit in actu:⁊ non ꝓtransiēs in futurū semp est quasi i egrediēdo a volnntate.Et ideo manet libertas diuine voluntatis respectu ipsiꝰ.Unde ꝑt dici ꝙ deꝰ ꝑt velle ⁊ non velle:hoc nō tm̄ ꝑt esse vt simul velit et nō velit:vel vt nūc velit ⁊ postmodū nō velit:qz mutabilis esse nō ꝑt.Hec ille.Scotꝰ aūt in.xl.di. primi quasi ampliās ꝑdicta verba sancti Tho.dicit.Si ꝙ impossibile intellige remus deū adhuc nō determinasse voluntatē suā ad alterā partē:ſz quasi deliberaret vtrū vellet istū ꝑdestinare:aut nō:bñ posset intellectꝰ nr̄ capere ꝙ ꝓtinenter ipm̄ ꝑdestinaret vel nō ꝑdestinaret:sicut ꝓt in actu volūtatis nr̄e.Sed qz semp recurrim⁹ ad actū volūtatis diuine q̄si ꝓteritū:nō q̄si nō ꝓcipim⁹ libertatē i volūtate illa ad actū q̄si iā sit positꝰ absolute a volūtate. Sed ista imaginatio falsa est.Aliud em̄ nūc eternitatis in quo est iste actus ſp ꝑs est:⁊ ita intelligendū est de volūtate diuina siue volitione eiꝰ vt est huiꝰ obiecti sicut si ꝓpossibile nūc inciperet deꝰ habere velle in isto nūc ⁊ ita libere ꝑt deꝰ in nūc eternitatis velle qō vult.sicut si ad nihil eēt sua voluntas determinata.Hec ille vale dñ.Sed vt meli⁹ intelligaṫ dicta eorū:tria faciā.Ꝓlo em̄ ponā q̄dā fundamenta:⁊ ſcdo q̄dā notabilia:⁊ tertio q̄sdā cōclusiones.Quātū ad primū fundamentū primum est ꝙ deus ad extra.ſ.in creatura nihil vult necessario: ſm fidē catholicā ⁊ verā ꝓhiam.Quicqd em̄ volēs vult necessario:est vltimus finis eiꝰ vel ad vltimū finē eius necessariū: sine quo non vt ꝓz in nobis ꝑ experiētiam: qui nihil necessario volumꝰ nisi sit btitudo:aut aliqd apprehēsum vt necessariū ad illā. Sed nulla creatura est vltimus finis dei:qz esset eo nobilior neqz ē necessaria sine quo nō ad vltimū finem eiꝰ:q.ſ.est sua bonitas: qz alioq deꝰ non posset sine illa esse btūs ⁊ ꝑfectꝰ ⁊ ꝓñr ꝑfectio dei dependeret a creatura. Scōm est ꝙ eternitas ſz in valore equaleat infinito tpi ꝑterito ⁊ futuro:tñ formaliṫ est aliqd indiuisibile nō hñs priꝰ vel posteriꝰ:ſz totū simul exñs:qz sic a Boetio diffinitur. Eternitas est interminabilis vite tota simul ⁊ ꝑfecta possessio.Et hoc sequit ꝙ ipa ẽternitꝫ est de se ad oia ꝓparata vt ꝑñs qz in se ex q̄ est tota simul est sola ꝑñs nō hñs partē ꝑteritā vl futurā vt tpe.Ex quo vlteriꝰ sequit ꝙ futura nō sūt futura respectu eternitatis:ſz respectu eoꝝ q̄ sunt in tpe.Tū qz nō sūt futura nisi respectu ꝑteritoꝝ ⁊ ꝑntiū q̄ statiz erūt ꝑterita.Tū ēt qz q̄ sūt in tpe vt futura:⁊ extra tpa vt eternitas: nō ꝑñt cōparari ſm priꝰ ⁊ posteriꝰ ſz solū ſm ꝑñs in quo aliquo mō cōueniūt.Huiꝰ aūt exēplū.s. Tho.ponit in.ſ.Ꝫ Beñ.dicēs eternitatē ita cōpari ad eaq̄ sunt in tpe:sicut cētrū circuli ꝓpar ad ꝑncta signata in circūferētia:ad q̄ oia cōparaṫ vt ꝑñs vel coexistēs:ſz illa adinuicē cōparenṫ ſm priꝰ ⁊ posteriꝰ in situ.Sz tm̄ adde tu ꝙ in hoc est dissimilitudo:qz cū oia ꝑncta illa sint simul i actu:simlr semel cētrū ad oia illa ꝓparat vt coexistēs:ſz qz ea q̄ tpis decurſu ꝓducunṫ nō sunt simul ſz successiue fiūt:iō eternitas ad oia ꝓparat q̄dē vt ꝑñs q̄ ipa sūt:ſz nō ꝓparat vt ꝑñs ad oia simul:ſz successiue.Si tm̄ ꝓ impossibile ipsa ⁊ oēs tpis ptes simul eēnt ipa oibꝰ illis cōpararet vt ꝑñs:qz vt dictm̄ ē in ea nō ē nisi ꝑñs:⁊ q̄tū de se ꝑñs est ēt futuris q̄bꝰ iō nō est ꝑñs:qz illa nō sunt.Tertiū est ꝙ deꝰ ſz suū eē ⁊ suā opationē:vt ſit i li.de cauſ.est i eternitate:ſz suꝰ effectꝰ sequaṫ nouiter:ab eterna eiꝰ volitione. Nā si esse dei vel eiꝰ opatio mēsurareṫ.

tpe haberet priꝰ ⁊ posteriꝰ ⁊ ꝓñr deꝰ mutareṫ.Si aūt mēsurareṫ euo sicut eē celi ⁊ angeli: nō esset quidē priꝰ ⁊ posterius in illo vel in illa operatiōe: qz sicut eternitas:ita vt euum est totū simul:sed tm̄ illi esse vel operatiōi posset priꝰ ⁊ posterius cōiūgi:sicut ipsi eē celi cōiūgit priꝰ ⁊ posteriꝰ ſm motū localē: eē ꝯo angeli ſm successionē affectionū ⁊ intellectionū. Quartū est ꝙ diuina ꝓuidētia ꝓnon excludit causas secūdas ꝓtingentes vt exprimur: imo causas includit: vt ꝓbat s.Tho.ſ.q.xxiij.ar.vij. Quātū ad scōm notādū est. ꝓmo ꝙ q̄n in subiecto alicuius ꝓpositiōis est terminꝰ ẽct: q.ſ.sigt substātiā ⁊ qualitatē inherentē:vt ly albū qō sigt aliquo mō ⁊ rē albā ⁊ ipsam albedinē pōt intelligi ꝙ predicatum dicte ꝓpositiōis dupliciter attribuaṫ subiecto.ſ. gra substātie ꝑfecte ⁊ gra substātie ⁊ accidētis simul. Juxta qō distingnitur talis ꝓpositio:dicēdo ꝙ pōt esse diuisa ⁊ ꝓposita. Exēpli:gra dicēdo: albū pōt esse nigrū: si posse esse nigrum attribuaṫ subiecto gra substātie: est ꝓpositio diuisa ⁊ vera: qz substātia q̄ est alba pōt esse nigra:sed si attribuaṫ etiā gratia accidētis.i.albedinis: est cōposita et falsa:qz hnic toto qō est substātia ⁊ albedo nō pōt cōuenire nigredo. Notādum est scōo ꝙ vt ꝓz.v. Metaph. dupliciter dicit possibile.ſ. ſm se ⁊ in ordine ad aliqua potētiā:siue sub aliis verbis logice ⁊ naturaliter. Possibile ſm se.i. logice: est illud qō in terminis nō hz repugnātiā: vt Socrates cecus videt.Et silr impossibile ōr qō ex terminis repugnat vt hō est sine rōne. Possibile naturaliter est qō alicui est possibile ꝑ aliquā potentiā: ⁊ impossibile qō ſm aliquā potētiā non est ei possibile: sicut habēti oculos possibile est videre: ceco aūt est impossibile:ly nō sit repugnātis terminoꝝ: qz cecus nō hz potētiā vt videat. Quicqd aūt est possibile naturaliter est ēt possibile logice:⁊ q̄cquid possibile logice: est ēt possibile naturaliter vel fuit. Qō iō dico qz deꝰ hz naturalē potētiā: respectu oiꝰ possibilis logici: cū illō nō includat ꝫdictionē: ſed tm̄ illud possibile aliqñ perdit rōnē possibilis ⁊ trāsit in necessariū ⁊ ꝓñr desinit esse obiectū diuine potētie:q̄ ꝓius se extēdebat in illud: sicut. Adā nō fuisse aliqñ deꝰ facere poterat:sed nō mō. ¶ Notādum est tertio qō vt sequit ex ſcōo notabili aliud est socratē posse velle aliqd:aliud possibile est ꝙ socrates velit aliqd:qz in ꝓio importaṫ possibile naturale:in ſcōo ꝓo logicū. Cū igiṫ socrates in instātia:vult aliqd: puta.b.in eodē instāti possibile est logice socratē nō velle.b.sed vtrū socrates possit nō velle.b.siue vtrū sit possibile nāle est dubiū.Quibusdā aūt vī ꝙ sic.qō si verū eēt multo magis essent ꝓ cōclusiōes ponēde.Sz ego credo ꝙ tūc.i. in instāti a. socratē non velle b.sit possibile logicū ⁊ nō naturale:qz iā nec potentia socratis nec deus se se pōt ad illud extēdere: qz cū dei potētia facere nō posset vt in instāti in quo est volitio b.ipsa non sit:qz simul eēt ⁊ nō esset:nō pōt ēt facere ꝙ in eodē sit nolitio aut nō volitio qz simul essent ꝫdictoria:vl ꝫria:⁊ ꝓñr ēt ꝓtradictoria. Hoc etiā videṫ sentire Scotus.xxxvij. primi ſz ꝙ illud possibile sit logicū: nō aūt naturale.Et si dicaṫ ꝙ.s.Th.i ꝓbis ſ.alleg.ōt ꝙ volūtas libere ꝓducit actū suū qñ ipse actꝰ est i egrediēdo.i.in instāti in quo ingredit.Dico ꝙ ista glos.non est bona:ſz intelligiṫ in egrediēdo.i. qñ imminet vt egrediaṫ:ita ꝙ adhuc nec trāsiuit in ꝑteritū nec incipit trāsire:sed incipit esse ꝑsens:qz.ſ.tunc nō est: ⁊ fere statim erit.Hoc aūt ꝓz esse de mēte eiꝰ ex duobꝰ. Primo ex verbis suprā allegatis: cū dixit. Cū igiṫ actꝰ diuine volūtatis semp sit in actu: ⁊ nō ꝑtranſiēs in futurū: semper quasi in egrediēdo a voluntate. Ubi nota in futurū.i.respectu futuroꝝ non aūt ꝑteritoꝝ vel ꝑsentiū. Sed qz posset aliquis dicere ꝙ liber est incorrectus: ⁊ ꝓ ly futurū dz habere ly in ꝑteritū:ꝯ oēs libri quos vidi habeāt in futurū: nisi sint abrasi ⁊ rescripti.Ideo dico qō hoc patet secundo:qz ipse in.xliij. dis. primi.q.j.ar.iij. in corpore sic dicit. Potentia actiua est respectu alicuius operandi. Unde qñ aliqd est iam determinatū vt sit ꝑsens in actu vel in ꝑteritum trānsit possibilis rationem amittit. Et ideo dicitur

q̄ deus illud facere nō pōt. Hec ille. Si aūt aliquid factū pñs amittit rōnē possibilis: ꝛ pñr induit rationem necessarij: opz oppositū eius inducere rationē impossibilis naturaliꝫ ꝛ ſſ nō logici. ¶ Notandū est quarto q̄ dictis sequit hāc esse differētiā inter socratē in a. instanti volentē b. ꝛ deū ſſ volētē b. in instāti. c. puta in nūc eternitatis: qz socratē non velle. b. in a. est possibile solū logice: non aūt naturaliter: ſz deū in c. nō velle b. ē possibile vtroq̄ mō qz de⁹ i creatura nihil nisi vult libere ℨ dictorie si illō fit futurū. Unde in eo instāti in quo vult pōt nō velle: alioq̄ cū nihil velit nisi in vno instāti. i. c. si in illo nō posset nō velle q̄ vult non esset liber in volendo ad extra ꝓtra pmissa. ꝓximā aūt huiꝰ differētie causam si deo placuerit assignabo in breui. ¶ Quātū ad tertiū prima ꝓclusio est hec Deus ab eterno libere predestinauit vel meliꝰ p̄destinat oēs electos libertate cōtradictionis: ita q̄ poterat nō p̄destinare. Si em̄ nō predestinabat libere ſz necessario: ēt necessario volebat salutē electorū qz in p̄destinatione iclūditur volūtas de salute p̄destinati. Sed illā salutē non volebat necessario: qz in creatura nihil vult necessario ꝛc. Secunda conclusio. Deus nūc ita libere predestinat eos qui adhuc nō sunt saluati sicut ab eterno libere predestinabat eos qui iam sunt saluati. Nā si non esset sic: ideo esset vel quia deus perdidit suam libertatem vel qz salus futura aliquorum p̄didit suā possibilitatem ꝛ acq̄siuit necessitatē vel impossibilitatē. Nō primū Tū qz acꝰ volūtatis dei nōdū est mutatus vt trāsiuerit in preteritū: ſz adhuc est in illo nunc in quo est elicitꝰ ꝛ pñr nunc elicit sicut ꝛ ab eterno: ꝛ pñr nūc vt tūc est liber. Tū qz ꝓ illo instāti in quo deꝰ aliq̄d vult: pōt nō velle illud si sit futurū vt ꝓbatū est. Neq̄ scōm: qz futura p cās cōtingēres cuiusmodi est salus q̄ est ꝓ volūtatē q̄diu sunt futura sunt factibilia: ꝛ pñr possibilia. Tertio. Necesse est hoiem p̄destinatum cōtingēter. i. per liberū arbitriū saluari et p̄scitum cōtingēter damnari. Nam omnis voluntas nō impedibilis vt diuina producit effectum eo modo quo vulteū ꝓduci. i. libere vel cōtingēter ꝛ pñr p̄destinati saluātur eo modo quo deus vult. i. libere ꝛc. Sed cōtra primā cōclusionē. Nā ab eterno aut deꝰ p̄destinabat aut non. Si primū igit nō poterat nō p̄destinare: ꝛ si secundus nō poterat p̄destinare: qz vtrobiq̄ sequit q̄ mutaret. So. p̄destinabat petrū ꝛ poterat illum nō p̄destinare absolute: licet non supposito q̄ p̄destinaret. Et sic ponat q̄ nō p̄destinaret petrū: non sequit q̄ mutet ſz q̄ nūquā illū predestinasset Altera em̄ pars cōtradictionis posita i talibꝰ deponit aliā eternalitatē. Cōtra secundā. Nā omne preteritū necesse est esse ꝑteritū. Sz actus predestinationis saluādoꝝ ē preteritus. Tum qz hoc importat ly ꝑ. Tum qz est eternus. Solu. Imo nō est preteritus sed est ꝑfens ad primū tamē dico: q̄ ly pre: importat antecessionē: sed dupliciter aliquid antecedit aliud. Primo: qz est in eodem ordine cum illo ꝛ non est simul sicut vnus punctus circūferētie circuli antecedit aliud: ꝛ vna hora diei aliā. Et secūdo: qz nō est in eodē ordine: sed coexistit priori existēti in eodē ordine sicut si dicamus cētū circuli vt cointelligitur et coassumitur vni puncto circūferentie: ꝑcedere alia pūcta que sequunt illum cui coassumit. Et ista modo eternitas ꝛ predestinatio ꝑcedit hāc diem qz coexistebat dici eterne. Et sic ptz ad scōm. Cōtra tertiā. Nā ex causa coassumpto vero sequit falsum sic. Quicunq̄ necessario dānat cōtingēter: non pōt cōtingēter saluari qz eo mō quo aliq̄d necesse est esse necesse est oppositū nō esse: ꝛ cōsequēter impossibile est esse. Sz p̄scitꝰ necessario dānat ꝓtingēter nō pōt ꝓtingēter saluari. So. si minor itelligat de necessitate absoluta: est falsa: si de conditionata est vera: ſz nō infert impossibilitatē ꝓclusio nis nisi cōditionatā: qz. f. ex suppositiōe q̄ p̄scitus sit p̄scitꝰ: nō pōt saluari. Et si dicatur q̄ est necesse ipm esse p̄scitū: hoc nego. qz. s. Tho. dicit in. xxxix. dist. j. q. ij. ar. j. ad primū sic. Actus diuine scie nūq̄ trāsit in preteritū: ſz semp est in actu: iō semp manet i libertate volūtatis. Hec ille. Uñ sicut deꝰ nūc libere predestinat

ita ēt libere ꝑscit ac reꝓbat. Hec sunt q̄ breuiter scribere volui vt satisfaceꝝ p modulo meo ingenijs hūanis: verūtm mihi vī q̄ oī aie satisfacere debeat hoc q̄ deꝰ iubet fieri bona: ꝛ mala virari: pmittēs bōis pmia ꝛ minitās penas iniquis. Si aūt deus ista mādat: facibilia sunt: alioq̄ eēt iniquꝰ si hoc sciēs mādaret vel insciꝰ. s. ignoꝛāter. Plꝰ aūt ꝺz hō deo ꝯ sibi credere: qz rudes sumus: nec possumꝰ intelligere grossissima etiā q̄ sentimꝰ ytpote vñ est q̄ palee ꝓseruēt niues ꝛ maturēt emisphilia: cū illud frigus ꝛ hoc calor efficiat.

Dñica. j. post festū Trini.

Questio. xlvj.

Queritꝝ vtrum dānati gaudeāt de penis inimicorum suoꝝ dānatoꝝ sicut iste videt dolusse de pena parētū. Rñdeo. s. Tho. in. iij. qō lib. ar. xxiij. sic dicit. Licet idē fm diuersas rōnes sic delectabile et triste: tñ simplr ꝺz tale ad eo qō ꝓeminet ab eo vero qō est minꝰ dicit fm q̄d. Ergo penaꝫ inimici in dānatis habet rōnē delectabilis quodāmodo. i. inq̄ntū impletur volūtas dānati de malo inimici sui qz vt ꝺz Ezechiel. xxiij. Dānati descendūt ad infernum cum armis. i. prauis affectionibꝰ. Unde supra illud Esa. xxiij. Oēs principes terre surrexerunt: ꝺz glo. hic. Solatiū est malis: inimicos suos socios habere penarū. Et quodāmodo etiā habet rōnem tristabilis ꝓpter duo. Primo inq̄ntū in pena dānati impletur iustitia diuina: quam oditꝫ ꝛ blasphemant dānati fm illud. Apoc. xvj. Estuauerūt hoies estu magno: ꝛ blasphemauerunt nomē dñi. Secōo propter vermen conscientie: qz sic in eis remanēt prauę affectiones odij ꝛ inuidie: q̄ de eis dolēt ad punitionē: non ad purgationē: fm illud Sap. v. Pñam agentes ꝛ pre angustia spiritꝰ gemētes. Sed cōtra. Nā cū omne gaudiū diminuat dolorem vt ptz. vij. Ethi. tantum possent alicuius dānati multiplicari inimici q̄ et doloꝝ q̄ intensiue finitꝰ est totaliter deleretur: quod est cōtra diuinā iusticiā. fol. Sicut in hac vita penitētes dolēt ꝛ gaudent de dolore: ita dānati gaudent de penis inimicoꝝ: ꝛ de ipō gaudio magis dolent ꝛ ꝑcipiūt si ꝓtestiterūt eis cām dānationis. Hec [illegible] qui sentit q̄ de illis penis gaudent [illegible] uid: ꝛ simplr dolēt. ¶ Queri ēt pōt vtrū dānati vellent oēs alios etiam suos parētes esse dānatos. Unde. s. Tho. quodl. viij. ar. vij. o. Itē. iij. di. l. q. ij. ar. j. q. iij. o. Et vtrum alia separata possit igne corporeo cruciari. Unde iij. dist. xiij. q. ꝛ. ar. ij.

Dñica. ij. post festū Trini.

Questio. xlvij.

Queritur vtrū homines pctōres magis infideles sint ad bonū cōpellendi fm q̄ hic ꝺz. Exi in vias ꝛ sepes ꝛ cōpelle intrare. Respondeo iis fideles qui nunq̄ fidem susceperunt vt gentiles ꝛ iudei nullo modo compellendi sunt ad bonum fidei vt credant: qz credere voluntatis est. Unde in decretis di. xlv. sic ꝺz. De iudeis precepit sancta synodus neminē decetero ad credendum vim inferre. Sunt tñ si facultas adest cōpellendi ne fidē impediāt blasphemijs vel persecutionibus propter que fideles contra eos bellum mouent: non vt eos credere cogāt: quos relinquerent in sua libertate credendi: etiā si eos captiuos haberent. Sed infideles qui q̄nq̄ fidem susceperunt ꝛ pfitentur vt heretici ꝛ apostate: sunt etiam corporaliꝫ compellendi vt impleant q̄ promiserunt: vt de iudeis ꝺz vbi. s. sed ꝓtra. ꝓlo. Nā paterfamilias Mat. xiij. phibuit Zizanis colligi vbi dicit Chry. Hec dicens prohibet occisiones fieri. Nec em̄ opz interficere hereticū: quia si eos occideritis necesse est multos sctōs simul subuerti. Ergo pari rōne videt q̄ nō sint aliqui infideles ad fidē cogendi Sol. Quidem intellexerunt ubi phiberi non excōmunicationem: sed occisionem hereticoꝝ vt ptz ex autoritate Chry. inducta. Et ar. 5. ad Uin. de se ꝺz. Hec pmitus mea sñia erat neminē ad vnitatē ꝋpti eē cogēdū: ꝟbo eē agēdū disputatiōe pugnādū: ſz hec opinio mea nō cōtradicētiū ꝟbis: sed demōstrātium superat exēplis. Legū ei terroꝛ ita pfuit vt mꝛi di-

cant gras dño:qui vincula nra dirupit. Qño aũt debeat intelligi illud. Sinite vtraq; crescere apparet ex hoc qđ subdit. Ne forte eradicetis simul z triticũ. Aug. ℣ epłam promeniani. Cũ metus iste non subest.i.qñ ita cuiusq; crimen notũ est:z oiõ execrabile apparet vt vel nullos prorsus vel non tales habeant defensores per quos possit scisma contingere.nõ dormiat seueritas disciplinę scõo. Nã ſm Aug.cetera põt hõ nolens credere ℣o nõ nisi volẽs. Sz volũtas cogi nõ põt. Ergo nõ fũt cogẽdi infideles sol. Sicut vouere volũtatis:sed reddere necessitatis est:ita volũtatis est accipe fidẽ:sed necessitatis acceptã tenere. Jõ compellẽdi sunt heretici vt fidẽ teneãt. Tertio. Nã Ezech.xviij.õr ex persona dñi. Nolo mortẽ ꝛc. Sed nos debem⁹ nostrã voluntatẽ ꝓformare diuine ꝛc. sol. Sicut dicit Augu.in epła ad bonifaciũ comitẽ.nullus nostrũ vult aliquẽ hereticũ pire:sed õr ꝙ nõ meruit habere pacẽ dom⁹ dauid:nisi filius eius Absalon in bello qđ ℣ pacem gerebat fuisset extinctus. Sic ecclia catholica si ex aliquotũ pditione ceteros colligit:dolorẽ materni sonat cordis tãtorũ liberatiõe pplox. Hec ola.s. Tho.ij.ij.q.x.ar.viij. Arguit etiã p rões eox q̃ tenẽt pueros infidelium inuitis parẽtib⁹ baptizandos. Vide Cap.iij.di.v.z.vj.q.j.conclusione.j.

¶Queri ẽt põt.Utrũ ista q̃ parata fũt in cena patrisfamilias.i.in beatitudine sint bona corporalia:? Vide.j.ij.q.iij.ar. vij. Et vtrũ voluntati possit inferri violentia:? Vide.j.ij.q.vj.ar.iij.

☞ Dñica.iij.post festum Trinita.

☞ Questio.xlviij.

Queritur vtrum angeli plus gaudeant sup vno pctõre pniam agẽte ℣ supra nonagintanouẽ iustis:? Rñ deo. Angeli sup penitẽtes pnia gaudẽt.pmo: qz vidẽt sue custodie fructũ. Scõo qz vidẽt eorũ numerũ ac ruinam repari. Tertio:qz ex amplitudine charitatis letant sic in laudãdo deũ habere psortiũ:cũ prius soli laudarẽt:iuxta illo. Job.iij. Ubi eras cũ me laudarẽt astra matutina.i.angeli:z iubilarent oẽs filij dei. Jmo dicit.s. Bona.super Lu.eos gaudere de pnia pctorũ ꝓpter septẽ. primo qz destituit culpa. Scõo:qz recuperat iustitia. Tertio qz cõfutat demonũ supdia. Quarto qz efficax inuenit angelorum custodia. Quinto qz reparat eccłia. Sexto qz placat ira diuina. Septimo qz restauratur hierłm supna. Angelos aũt plus de dicta pnia ℣ de nonagintanouẽ iustis gaudere: dupłr põt intelligi eẽ verũ. Primo intelligendo p pniaz humanã redẽptionẽ:z p pctorẽ penit ẽtẽ genus humanũ: qõ dei amicitiã merito sue redẽptionis recuperat z p.xcix.iustos itelligẽdo angelorũ vniuersitatẽ:z ẽt aliarũ creaturaz. Sic esti dꝰ plus sup õ gaudet. Tũ qz est maiꝰ bonũ icludẽdo i gñe hũano ipm redẽptorẽ cuiꝰ humanitas vt vnita ℣bo ẽ magis dilecta ℣ oẽs angeli. Tũ qz aliquã rõnẽ gaudũ hz i hoc quã non hz in alijs. Tũ qz icã pnie hũani gñis.i. in eiꝰ redẽptiõe:q̃ facit eiꝰ pniam acceptã:ẽ materia maioris gaudij ℣ i alijs opibus eiꝰ. Nã i ope redẽptionis plus ẽ opatus dꝰ ℣ in cõseruatione totiꝰ multitudinis celestis:qz hoc est manifestatiũ maioris potẽtie:maioris prudẽtie z maioris mie. Maioris potẽtie:qz maximũ opus dei aliq̃ mõ est viuificare impiũ:vt ptz.j.ij.q.ciij.ar.ix.in.c. Itẽ vnire humanitatẽ deitati psonaliter:qõ est miraculũ miraculoz: vt õt.s. Th. de potẽ.q. vj.ar.ij.ad vltimũ. Maioris etiã prudẽtie:qz prudẽtia eius pcussit supbũ.i. diabolũ. Job.xxij. Uñ õr de Aug. Nec satiabat dulcedine mirabili:pſyderare altitudinẽ diuini ꝓsilij sup salute hũani generis. Maioris etiã mie:qz genꝰ hũanũ qõ dãnationẽ meruerat sic subleuauit vt nõ solũ p gram z gliam:sz etiã psonaliter sibi vniret in aliquo eius indiuiduo.i.xpo humanitate. Luc.j. Per viscera mie dei nri ꝛc. Scõo põt intelligi esse verũ de singulis penitẽtib⁹. Sup singulo esti eorũ angelus plus gaudet. Tũ qz gaudiũ sibi ẽ magis nouũ:siue qz hz i eo aliã rõnẽ gaudij. Tũ qz est aliqñ feruẽtior iusto z cautior z humilior. Sz ℣. Nã de melioti magis est gaudendũ sz maiꝰ bonũ sunt .xcix. iusti ℣ vnus penitẽs ꝛc.

So. Nõ plus gaudẽt angeli de isto vno ℣ illis qz sit melior sed ꝓpter nouitatez rõnis gaudij. Uñ ceteris pibus magis gaudẽt de melioti:sed secus si i minus bono.sit aliq̃ rõ gaudẽdi specialis. Tũc esti aliq̃ mõ ẽ gaudiũ maius de minꝰ bono. Si tñ penitẽs õr genꝰ hũanũ:ẽ maius bonũ icludẽdo hũanitatẽ ℣bo ꝓiunctã. Utrũ aũt penitẽtes semp resurgãt i gradũ eq̃li vel maiori ℣ priꝰ habuerit:? vide Cap.iij.di.xiij.q.q.cõclusione.ij.

¶Queri etiã põt vtrũ xps gauderet qñ ouẽ pditã suis humeris iposuit portãs crucẽ. Uide.iij.q.xlvj.ar.viij. Et vtrũ sup inuentione ouis pdite sit cõgaudendũ: oui z cõgratulandũ:vel pastori.i.vtruz magis gaudeat de bono eius ipsa ouis vel pastor:? Uide.iij.di.xlix.q.iij.ar.v.q. iij. vbi habes ꝙ de bono inferioris beati magis gaudet superior ℣ ipse inferior: z multo magis ipse deus.

☞ Dñica.iij.post festũ Trini.

☞ Questio.xlix.

Queritur vtruz esse primo misericordẽ sit esse summe z maxime virtuosum:? Rñ deo. Licet mia vt ẽ dolor de aliena miseria sensitiuus sit passio z nõ virtus: ñ vt est displicentia appetitus intellectiui de malo alieno:est ℣tus. Nã ratio virtutis humane cõsistit in hoc ꝙ virtutes animi rõne regulent. Sed predictꝰ motus põt esse regulatus rõne:ſm hũc regulatũ rõne põt regularis motus inferioris appetitus. vñ dicit aug.ix. de ciui.dei. ꝙ iste motus animi.s.mia:seruit rõni:qñ ita predeł mia:vt cõseruet iustitia:siue cũ indigẽti tribuit:siue cũ ignoscit penitẽti. Cũ aũt virtꝰ possit esse maxima ſm se z p cõparationẽ ad habentẽ.mia est maxia ſm ſeipz ad ipsaz pertinet effundere alijs:z defectus alioruz subleuare:qõ maxime est supiozis. Uñ misereri ponit ꝓpriũ deo:z in hoc maxime õr eius oipotentia manifestari:non aũt ẽ maxima q̃ ad habẽtẽ nisi ille esset maximus nullũ habẽs supra se.qz habẽ ti aliquẽ supra se maius z melius ẽ cõiũgi supiori ℣ supplere defectũ iferioris. Et iõ quãtũ ad hoiem q̃ hz supiorẽ deũ: charitas q̃ deo vnit:est potior mia:qua ꝓmoꝝ defectus suppleł. Ipsa tñ ẽ maxima iter oẽs ℣tutes ptinẽtes ad ꝓximũ:sicut etiã est potioris actus.qz supplere defectũ alterius inquãtũ hmõi:est supioris z melioris. Sed ℣ primo. Nam maxime ptinere vł ad virtutẽ cultꝰ diuinꝰ. Sed mia ꝑfert cultui diuino:ſm illud Osee.vj.z Mat.xij. Miam volo ꝛc. ergo est maxima ℣tus. Sol. Deũ nõ colimꝰ p exteriora sacrificia aut munera ꝓpter ipm:se ꝓpter nos z proximos: qz deus illis nõ indiget:sed vult ea offerri propter nram deuotionẽ z ꝓmoꝝ vtilitatẽ. Et ideo mia q̃ subuenit defectibꝰ aliox est sacrificiũ ei magis acceptũ:vt pote ꝓpinquius inducẽs vtilitatẽ ꝓximorũ:ſm illũ ad Heb.vlt. Bñficietie ꝛc. Scõo. Nã sup illud.j.Tim.v. Pietas ad oia vtilis est.dicit glo. Amb. Ois summa discipline xpiane in mia z pietate ẽ. Sed disciplina xpiana ptinet oẽm virtutẽ. ergo in mia ẽ summa totiꝰ ℣tutis. Sol. Summa religionis xpiane cõsistit in mia quãtũ ad opa exteriora:interior ñ charitatis affectio q̃ deo cõiungimur preponderat dilectioni z mie i ꝓmos. Tertio. Nã tanto virtꝰ ẽ melior quãto facit deo similiorẽ. qz tãto facit meliorẽ. Sed hoc maxie facit mia qz vt õr i ℣s. Miserationes eiꝰ sup oia opa eius. So. Per charitatẽ assimilamur deo tanq̃ ei p affectum vniti:sed p miam p similitudinez operationis ideoq; illa est potior hec oia.s. Tho.ij.ij.q.xxx.ar.iij.z.iiij. Et nota ꝙ id ꝓmũ intendit dicere ꝙ mia prefertur q̃dẽ alicui diuino cultui:sed non omni qz nõ ꝑfertur sibũpsi q̃ ptinet ad illum cultum:qz dari indigẽti est sacrificare deo.

¶Queri etiã põt vtrũ in deo sit mia. vide.j.q.xxj.ar.iij. Et vtrũ premiũ qõ nobis redderetur sit cõmẽsuratũ merito. Uide.j.ij.q.ciij.arti.in.c.

☞ Dñica.v.post festũ Trini.

☞ Questio.l.

Queritur quid melius z deo gratius sit:vel ipendere curã ꝑticulariter saluti hũius vel illius.aut laxando retia ꝑdicationis docere sacram

scripturā:seu pstudiuz se disponere ad docēdū.Et posito q melius sit docere. q̄rit qđ sit melius:docere verbo vel scripto:Rñdeo.s. Tho.j.qōl.q.vj.ar.ij.q̄rit:vtrū peccet q̄ pōt aiarū saluti curaz ipēdere:si circa studiū tp̄s occupet:z sic dicit.Simp̄r melius z magis meritoriū est docere sacrā scripturā bona intentione:vel ad hoc se p studiū disponere q̄ ipēdere curā particularē saluti huj vel illi. Nā in oī artificio melior ē disponens de artificio z architector manualis exequēs disposita.vñ ille maior mercede ꝓducit:iz nihil operet manib. Sed i edificio spūali sunt q̄si manu oparij q particulariter insistunt cure:aiarū puta ministrādo sacra vel aliqđ hmōi particulariter agēdo:sz epi iperates z disponētes q̄liter illi operent sunt q̄si architectores.Propter qō z dicunt epi.i. sup intēdentes z docētes q̄liter alij debeāt salutē aiarū pcurare.Unde z apl̄s de se ot.j.Co.j. Nō em̄ misit me xp̄s baptizare sz euāgelizare q̄uis baptizare sit op⁹ maxie ꝓferēs saluti aiaz. Ipse ēt rō demōstrat q melius ē erudire ꝺ ptinētib ad salutē eos q̄ z i se z i alijs ꝓficere pñt q̄ simplices qui ꝓficere pñt in se tm̄.In aliquo tñ casu necessitate imminēte deberent epi z doctores itermisso ꝓtio offo pticulariter intēdere saluti alarū. Nihil em̄ phibet qō simp̄r sit melius:vt philosophari q̄ditari z margarita q̄pas:in aliquo casu esse minus eligendū vt tpe necessitatis z famis:sm illud hie remie.iij.Dederūt quecz ꝓtiosa p cibo. Sz ꝺ primo.Nulla em̄ est grauior iactura q̄ tp̄is.Ergo nō dz aliqs totū tp̄s in studio expēdere:differēs curā alarum. Sol. Nullā patit tp̄is iacturā q̄ operet qō melius est docēdo scripturā vel sead hoc p studiū disponēdo. Hec.s.Tho.cū multis alijs. Ex his aūt ptz ad primum q̄situ hoc tñ notādo q.s.Tho.nō loquit de eo q̄ studet q̄dem in theologics.sz nō vt doceat ꝺbo aut scripto:sz vt sciat z in ipso letetur de deo sz de eo q̄ se p studiū disponit vt doceat ly vt dicente causaz finalē.Hic aūt est actiuus:ille ꝺo cōtemplatiuus.vt pz.ij.q.clxxxj.ar.iij.in corpore.Et ad inuicez in merito cōperant eo mō quo vita mere cōtēplatiua z activa veniens ex plenitudine cōtēplationis de quo vide.ij.q.clxxij.ar.j.i cor. Ad secz aūt q̄situ dico vt pz ex dictis.s. Th.in hac qōne.q melio⁹ est simpliciter docere scripto q̄ ꝺbo:qz doces ꝺbo vt i pluribus docet simplices tm̄ in seipsis pficientes:doces autē scripto docet etiaz futuros doctores z si vterq; doceat doctores futuros(vt doces ꝺbo in scholis aut alibi)adhuc melius est docere scripto:qz hec doctrina ē vniuersalior z durabilior. Et eadē rō simp̄r melio⁹ ē docere futuros doctores ꝺbo in scholis:q̄ simplices i eccl̄ia:iz illi sint plures:qz si cut docens i eccl̄ia ē architect⁹ respectu pticlariter salutē aiaz pcurātiū ita docēs i scholis respectu docētiū in eccl̄ia ē architectus:qz docet qual̄ doceant. Et p̄ter est ptic⁹ toti⁹ fructus eoz q̄s docuit:sm illud. Gal.vj. Cōicet aūt is q̄ c.

¶ Queri etiā pōt:Utrū docere sit actus vite actiue aut cōtēplatiue?Uide.ij.q clxxxj.ar.iij.Et vtrū doctor vl̄ p̄dicator hēat a deo in p̄ria p̄miū spāle.i.aureolā qñ.ppē inanē gloriā p̄dicat nō laxāretia in captura:sed suspendens invētū? Uide.iiij.di.xlviij.q.v.arti.iij.q.iij.z q̄dlib.v.q.xj.arti.j.

☞ Dñica.vj.post festū.Trini.

☞ Questio.lj.

Queritur vtrū reconciliatio fratris semp sit facienda ad oblationem sacrificij?Rñdeo q sic:ab eo q̄ fecit iniuriā sl fratris ꝓsentia haberi possit:qz aliter nō vl̄ quo possint verba saluatoris habere locū.s.Uade prius reconciliari fratri.ꝛc.Si ꝺo est absens sufficit ad eum ire pedib⁹ mentis:sm Aug. de sermone dñi in monte dicentez. Pergendum est nō pedibus corporis:sz motibus animi:vt te humili affectu ꝓsternas fratri ad quē chara cogitatione cōcurris in ꝓspectu eius cui munꝰ oblaturus es.Sicut em̄ de⁹ iustificat ꝓtentē voto z desyderio.sic acceptat munus recōciliātis fratrē desyderio:z si nōdū facto.Qui aūt suscepit iniuriā sm Alex.ō ales.in.iij.recōciliationē q̄rere nō dz ꝺbito necessitatis.Unde ot aug.vbi.s.Nō re-

niā postulabis ab eo q̄ tibi iniuriā fecit: sed tm̄ dimittas.sicut tibi a dño dimitti cupis qō ipse cōmiseris.Dz aūt eā q̄rere debito honestatis:vt gliam duplicez cōsequat:sicut dicit Chrys.Una q̄ iniuriatus est:alia q̄ prior rogauit.Sz ꝺ vl̄ q semp sit facienda añ. Nā maio⁹ ē dānū allatū in bonis ale z spūalibus ꝓtristādo spm̄ fratris aut de hoc orando illuz: q̄ illatū in bonis fortune:sicut z illa bona potiora.Sed stante dāno scō:nūq deus acceptat sacrificiū vel aliud opus bonū de manu dānificatoris:qz semp stat eis⁹ pctm̄:eo q̄ nō remittit pctm̄ nisi restituat male ablatū:extra de reg.iu.li. vj.Ergo multofortius nec stante dāno primo Sol.Dānū in bonis fortune duplicit stat.s.in effectu q̄dm̄.s.nō est emēdatū:z in affectu.s.q̄dm̄ nō est deliberatio emēdādi.Regula ergo loquit in scō sensu:nō aūt in ꝓmo.qz de⁹ parcit si qs deliberat resarcire dānū:qō th adhuc nō emēdat ex iusta cā puta i potēna et hmōi.Si ei de⁹ vellet restituere eū q̄ ne ḡt:obligaret ad ipossibile:q̄ aliā regulā iuris ibidē.s.Impossibiliū non est obligatio.Est aūt simile de alio damno.

¶ Queri etiā pōt an irasci fratri semper sit pctm̄?Uide.ij.q.clvij.ar.ij.z.iij.Et vtrū cōuenienter gradus ire a dño assignentur.vide.ij.ij.q.clvij.ar.vij.in.c.

☞ Dñica.vij.post festū Trini.

☞ Questio.lj.

Queritur quot modis xp̄s poterat turbā magnā panib⁹ satiare in deserto?Rñdeo. Natura z ars nihil facere pñt nisi vno mō.s.natura alterando materiā ꝓducta a deo:z ars alterando z disponendo materiā ꝓductā a natura vel saltē a deo. Nā omne agēs sm sicut actionē ita z effectū prioris presupponit in qō agat.qz cū nō sit purus actus nō pōt se toto agere:z ꝓpter nec totū qō est in suo effectu ꝓducere.Deꝰ aūt pōt rem cōpositā:quicqđ sit de simplici creādo:ita q̄ nihil rei facte preexisteret factiōi sicut fecit celū. Et scō alterādo eo mō quo agens naturale ita q̄ factio rei ꝓexistat qđē rei fiende materia sed non forma.sicut ex virga aaron ꝓdurit fructus.Nume.xvij.c.Et tertio cōuertēdo materiā rei in aliā rē iā ꝓexistentem ita q̄ factioni ꝓexistat materia z forma rei fiēde.sed nō fit eo mō quo est post factionē sicut natura ex alimētis facit carnes preexistentes inquātū illas auget cōuersa nouā materia in carnes:qz qō pōt effectiue deus facere p naturam pōt etiā immediate efficere p seipsum.Et sic fecit etiā cōuertendo aliquā materiam in carnē z os q̄ erat in costa Ade.vel saltem in os:vt ptz.j.q.xcij.ar.iij.ad primū Et quarto conuertēdo in rem preexistētē:non solū materiā.sed etiā formā alterius rei existentis cōuertēdo totā rem vnā in totā aliā:sicut cōuertit totū panē ihūs ad materiā z formā in totū corpus xp̄i:vt ptz.iij.q.lxxv.arti.iiij.in.c.Quod aūt deus hoc posset ihūs sancti hoc doceant:tñ sic naturali rōne ꝓbatur.Nā cū oē agens agat inquātū est actu:agens naturale vel creatū:ꝓpter hoc non pōt agere nisi ad immutationē forme:qz in suo actu est determinatū:vt pote existēs determinati generis z speciei:z cōsequēter eius actio nō ferꝝ nisi sup aliquem actum determinatū:z cōsequēter super formā tantū qua sit determinatio in esse actuali.Igitur sicut se dz agens creatuz ad trāsmutandū sm formā qua q̄d determinatur in esse actuali:ita se dz increatū ad transmutandū totā entis naturā.s.materiam z formā:qz est actus infinitus.Igit sicut agens creatū pficere pōt cōuersionem formalē.i.sm formā ita pōt increatum pficere substantialē. i.sm totā substantiā rei.Igit xp̄s poterat in deserto cum esset de⁹ quatuor modis turbā panib⁹ saturare.Primo creādo panes:z scō alterādo aliquā materiam ad nouam formā panis.Et tertio adducēdo aliquā materiā ad formā panis ꝓexistētē.Et q̄rto cōuertēdo lapides vel aliqđ tale i panes.Potuit aūt eisdē quatuor modis replere stomachum turbarum:z vlterius etiā.Quinto mode.s. rarefaciendo panes paucos.i.nullā addendo substantiā.sed augendo quātitatē. Do em̄ casu fuissent repleti:quis replere est quātitatis:sed nō satiati:qz sa-

ciare appetitū cibi est exhibere aliq̄d vn de nutriat̄ corpus ⁊ restaurēt qō resolu tum est per calorē naturalē q̄ō quātitas facere nō potest: aliō posset quis nutri ri sphera mathematica si hāc ꝯglutiret.

¶Sed ꝫ predicta arguo q̄ quartus mo dus sit impossibilis. Si em̄ tot⁹ lap⁹ trās iret in totum panem: esset ibi aliq̄s subiectū vtriusq; qr in omni mutatione opz esse subiectum qō prius sit in potentia: post ꝫo in actu: cum mot⁹ sit act⁹ existēn tis in potētia. iij. phys. ꝫz hoc nō est ibi assignare. ergo ⁊c. So. Procedit hec obiectio de mutatiōe formali: qr proprium forme est in materia vl̄ subiecto esse. Nō aūt hz locum in conuersione totius sub stantie. Uñ cum hec cōuersio substantialis importet quēdā ordinē substantiaꝝ quarū vna cōuertitur in alterā: est sicut in subiecto i vtraq; substātia: sicut ordo ⁊ numer⁹. Uide de his oibus. iij. q. lxxv. ar. iij. Scō. Nam data possibilitate dicti modi: nō seq̄tur q̄ xp̄s potuisset inde satiare turbas: qr etiam si totum mūdū cōuertisset in septē panes illos nō fuis sent maiores quātitate nec substātia: sicut corpus xp̄i non crescit ex consecratione panis. So. Iste quart⁹ mod⁹ subdiuidi potest in quatuor. Primus est cō uertendo in illos septē panes existētes alia corpora puta lapides. Scōs est cōuertendo lapides vel aliud in panes no nos: ita q̄ totū transiret in totū. sicut pos set cogitari vxor Loth trāsiuisse in salez nouū qui prius non erat. Tertius mutando materiā lapidis ad formaz noui panis: sine quacūq; alteratione vel dispositione media preuia: sed cū dispositione que est naturalis sequela. Quart⁹ est conuertendo illos panes in lapides magnos: ⁊ rursus illos lapides in panes maiores prioribus. Eo enim casu satiati ex maioribus panibus dicerentur ali qua ratione satiati ex prioribus. quia. s. satiati essent ex illis in quos sunt cōuer si lapides in quos erant conuersi primi panes. De primo aūt hoc nō est dubiū. qr est sanctorū similiter nec de tertio: qr si de⁹ pōt p̄ducere formā cū materia si mul sinē previa dispositione: vt p̄duxit celū pōt etiā p̄ducere formam. Sed de

arbor bona fruct⁹ malos facere ⁊c. Sol. Saluator cōparat arbori volūtatē fm q̄ est eligēs: qr ex electiōe imediate seq̄ tur act⁹: sicut ex arbore imediate fruct⁹. Sine sub alīs ꝯdis cōpar arbor bone volūtatē bonā ꝫz q̄ ē bōa ex actu voluto ⁊ fine intento: vt dicit. s. Tho. i. ij. q. xix.

¶Queri etiā pōt vtrū fruct⁹ mal⁹ arbo ris male habeat rōnē pcti: ⁊ p̄r sit ei cā excisiōis ⁊ cōbustiōis. Uide. i. ij. q. xxi. ar. i. Et vtrum vnus ⁊ idem fructus possit esse vtriusq; arboris id est bonus ⁊ mal⁹ Uide. i. ij. q. xx. ar. vltimo.

☞ Dñica. ix. post festum Trini.

☞ Questio. liij.

Queritur vtrū arbor bōa. i. voluntas bona possit face re malus fructū. i. malam actionē. Rñdeo ex doctri na. s. Tho. ij. di. xxxix. q. ij. ar. ij. Cuz volūtas ferat in finē vltimū vt est intendēs ⁊ in finē p̄ri mū. i. obiectum ordinatū in finē vltimū: vt est eligēs: voluntas mala vt est inten dens semper facit malū fructum: qr ei⁹ finis malus est. Sz tñ voluntas bona vt intendēs non p̄ter hoc necessario fa cit bonū fructum: vt si obiectum p̄rimū sit de se malū: puta fornicari. Bonū em̄ fm Dyony. est ex totalis integra causa: malum aūt ex singulis defectibus. sicut pulcer homo nō est nisi habeat oia membra pulcra. turpis aūt ꝺr si oia sint pul cra p̄ter oculū vnum: fm quē sit strabo. Sed voluntas bona fm q̄ est eligēs non pōt facere fructum malū. Nā si ele ctio est bona: opz esse cōsiliū bonum: q̄ō electionē p̄cedit. Et si consiliū est bonū: vt pz. vij. Ethic. primo finis est debitus. qr nō ꝺr consiliarius bon⁹ ad malū finē inueniēs vias efficaces. Et scō id per q̄ intendit consequi finē est bonum: qr nō est bonus cōsiliarius qui bonū finez medio incōuenienti consequit. Et tertio xp̄s debit⁹: ita q̄ō nec tarde nec p̄cipitā ter cōsiliās cōsiliat. Ꝛz hoc tertiū pertineat ad bonitatē ꝑsilij: vt est i rōne: alia ꝫo duo ex pte rei cōsiliabilis. Et si bon⁹ est finis ⁊ id q̄ ordinat in finē: bona est actio. Sz cōtra vr q̄ simpl̄r ex volūtate act⁹ iudicēꝝ boni vel mali: qr non pōt tñ q̄ frequēter sunt cā iniq̄tatis ⁊c. vt in exp̄one dict̄ est. Scō. Nā q̄cūq; videt existentē in extrema necessitate: et alio subuenire ꝺz. Sed nihil bñs nisi illicite acquisitū: licite iuuat talē ergo ⁊c. Sol. Si talis tali daret: non daret de alieno. qr in necessitate extrema oia sunt cōia.

¶Queri etiā pōt: vtrū cleric⁹ hñs a dño i. xp̄o villicationē: peccet mortal̄r nō dā do pauperib⁹ superflua iuxta intētionē dñi sui. Uide. vj. q̄li. ar. xij. Et vtrum se quens opa pietatis possit damnari: vel certe necessario recipiat̄ in eterna taber nacula. Uide. iiij. di. xv. q. ij. ar. ij.

☞ Dñica. x. post festum Trinita.

☞ Questio. lv.

Queri vtrū cognosci possit ex scripturis tp̄s visitatio nis hierl̄m q̄ō illa non co gnouit? Rñdeo. Ab. p̄bā dū xp̄m dñm iā venisse et visitasse hierl̄m ⁊ plebez dñi. Prio in duco pphetiā Jacob Gene. xlix. Nō auferet sceptrū de iuda: et dux de femore eius donec veniat q̄ mittend⁹ est: ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Sz mō ablatū est sceptrū regimē ⁊ dñatio a iu deis a tp̄e herodis ascalonite sub quo na tus est iesus. Ergo ab illo tp̄e venit xp̄s. Ad hoc rñdēt aliq̄ indei q̄ hec autorita nō est intelligēda de xp̄o ad literam: sed de nabuchodonosor rege babylonie qui missus ē ex ordinatiōe diuina ꝫ hierl̄m pp pctā. ppria: vt hab. iij. Reg. xxiij. Ex tunc em̄ defecit regimē iudeoꝝ: qr cepit eze dechiā regē ⁊ excecauit eū ⁊ filios ei⁹ oc cidit: vt hab ibidē ca. xv. Nec post aliqs ꝺ semine ei⁹ regnauit. Sz ꝺ dictū apparet falsū. qr post captiuitatē babylonicā ha buerūt duces ⁊ principes: vt pz de zoro babel: Esdra: Neemia: ⁊ Machabeis. Ha buerunt etiā reges: qr Joānes hircan⁹ simonis machabei filij imposuit sibi dia dema regiū. Et ex tūc regnarunt filij ei⁹ vsq; ad herodez q̄ fuit ascalonita ⁊ ab alienigena gēte. Et iō vsq; ad illud tp̄s nō fuit amotum omnino regnū iudeoꝝ. Si autem dicatur q̄ a tēpore Nabucho donosor fuit amotum a tribu Juda de q̄ amotione loquit̄ pphet̄a p̄dictus: quia illi q̄ postea regnauerūt fuerūt de falsa

tribu.qz machabei fuerunt de tribu sacerdotali:nō pōt stare hoc dictū:qz zozo babel qui post captiuitatē babylonicaz fuit eozum dux:fuit de tribu iuda:vt pz
manifeste in multis locis scripture siliter machabei.qz tribꝰ sacerdotalis ⁊ regia fuerunt mixte.Et iō alij soluunt aliter:dicētes q intelligit de Roboaz filio Salomonis a quo recesserūt decē tribus ⁊ adheserūt Jeroboā filio Nabath vt habetur.iij.Reg.xij.Sic ergo exponūt ꝓdictā autoritatez.Nō auferetur ⁊c.donec veniat silo:ꝛ est nomē loci:vt dicūt quia vbi Hieronymꝰ transtulit:mittendꝰ hebraica veritas habet silo.Ad illum autē locū venit Roboam vt cōstitueretur rex post patrē:ꝛ in illo loco recessit populus israel ab eo ⁊ cōstituerunt sup se Jeroboā qui erat de alia tribu.scz ephraim:ꝛ sic tūc fuit ablatum sceptrū de iuda.Verūtū qz ipsi filio Salomonis remāserūt due tribus:ideo sequit in hebraica veritate.Et ei aggregabuntur gentes vbi Hieron⁹.transtulit.Et ipse erit expectatio gentium.Sed ista responsio pz falsa per ter.iij.Reg.xij.qz ibi dr.q ille locꝰ in quo Roboam fuit a populo derelictus
H vocat sichē.ꝛ est locus dñi remotus ab illo loco qui vocat silo.Itē hmōi respōsio ꝓcedēs ⁊ consimiles patent falsę p translationē chaldaicā apud omnes iudeos ita autenticam vt nullus sit ei olim contradicere ausus.fm quā vbi Hier.transtulit: donec veniat qui mittendus est. Hebraica veritas hz donec veniat messias.Nam id qō erat obscurum per hoc voluit declarare.Et sic patet qō ꝓdicta autoritas non poterat intelligi de nabuchodo.nec de Roboā:nec de aliquo alio ꝙ de christo.Qō autem sequitur in hebraico.Et aggregabuntur ei gentes:sic est intelligendū:qz iudei in aduentu xpi
p maiori parte sunt obstinati in sua infidelitate:ꝛ gentiles qui nomine gentiū designant aggregati sunt ipsi christo fidem eius deuote suscipientes.fm q dicit apostolus.Ro.xj.Cecitas ex parte ⁊c.
3 Quod autem tēpore Herodis ablatū est a iudeis sceptrum:pz qz ipse fuit primꝰ alienigena qui regnauit in Judea.Pater enim eius fuit idumeꝰ.Iste Herodes romanoꝝ auxilio fretus:debellauit Antigonū regē iudeoꝝ q desēderat a machabeis:ꝛ oēm prolē regiam occidit:ꝛ libros de analogia regū cōbussit.ne posset ea dephēderent alienipse ꝛ filij eiꝰ a regno dauid.Interfecit etiā in populo doctores q docebāt illud Deut.xvij.De medio fratrū tuoꝝ ponesꝫ super te regez:vt sic auferret iudeis oēm viā recuperandi sceptrū.Qō etiā pz per effectū qz ab illo tpe vsqz nunc fluxerunt.m.cccc.anni ad minus qz tali anno incarnationis correctum est hoc opus.ꝛ adhuc indeiuidentur magis a predicto sceptro lōginqui q̄ a principio.Cum igit ablatio sceptri fuerit signū eis predictū de aduētu xpi:manifeste patet qō illud impletum est tpe Herodis quo regnāte natꝰ est Jesus xps.Et sic pz ꝓpositum.s.q tps incarnationis sit preteritū.Itē hoc idem pbat autoritate Aggei.ij.Hec dicit dñs Adhucvnum modicū est:ꝛ ego mouebo celum ⁊ terrā:mare ⁊ aridam:ꝛ mouebo oēs gētes:ꝛ veniet desyderatus cunctis gētibus:Et infra.Magna erit glia huius domus nouissime q̄ prime hz oēs doctores hebreoꝝ habeꝝ q iste desyderatus est messias.Patet igitur p plura
L in autoritate predicta posita:q tps aduentꝰ xpi sit ꝓteritus.primo per hoc qō dicit ibi.Adhuc vnū modicū.ꝛ subditur de aduentu xpi.Veniet desyderatꝰ cunctis gentibus Aggeꝰ em ꝓpha dixit hoc
Vbū scdo anno Darij regis Persaꝝ.Ab illo aūt tpe vsqz nunc fluxerūt anni fere duo millia hz cōputationē iudeoꝝ.Multo magis fm computationē nostrā.Talis aūt numerus nō dr in scriptura modicū.Cū igit dicat ꝓpha in scriptura restare tps modicū vsqz ad tps desyderati cūctis gētibus:pz q tps sui aduentus
est ꝓteritū.Sz ad hoc rndēt alij q tantū tps in scriptura dñi dr modicus:qz dr in
ps.lxxxj.Mille anni ante oculos tuos tanq̄ dies hesterna.Sz q hec rnsio nō valeat pz quia si tps mille annoꝝ cōpēt eterni
M tatis:modicum est.Et sic loquitur autoritas psalmi predicti.qō pz per hoc q dicit.Ante oculos tuos,quis diuina cognitio q̄ per oculos designat eternitate mē surat.Sed si referat tps mille annozum

ad expectationē ppli:sic nō pōt dici rōnabiliꝫ loquēdo tps modicū.sed multū. Unde Baruch.vj.tps captiuitatis babylonice predicit magnū ⁊ longum:qō tm fuit valde modicū respective.s.lxx.annoꝝ.Itē pz ꝓpositū per id qō in autoritate subdit.Replebo domū istā glia.ꝛ loquitur de domo dei edificata a iudeis post captiuitatē babylonie.Igit stante illa domo venit xps:qz ꝓpheta dicit eā
R replendā glia per aduētū ipsius desyderati ad eā.Domus aūt illa destructa est p Titū ⁊ Uespasianū quadragesimoscdo anno post dñi passionē.ergo ⁊c.Itē tertio pz ꝓpositū p illud qō sequit i autoritate pdicta.Magna erit glia istius domus nouissime ⁊c. Cōstat em q loqtur de edificata post captiuitatē babylonie.ad eiꝰ edificationē inducebat populū.ꝛ pdixit gliam eius maiorē futurā q̄ fuit glia domus edificate per Salomonē hoc aūt non intelligit ꝓpter maiores diuitias seu honores seu cultū
S diuinū vel edificationes.qz domus ⁊ status populi tunc erat quasi nullꝰ momēti respectu illiꝰ domus ⁊ stat q fuit sub salomone.Propter hoc dr.ij.Esdr.xij.qō sacerdotes q viderant primā domū lachrymabantur:alij exultantibus in dedicatione domus scē:qz q̄si nullius momēti erat respectu prime.Et ideo non pōt intelligi glia eius maior nisi p aduētum ipsiꝰ desyderati cūctis gētibus:qui eaz glorificauit pntia sua.qz in ea fuit a matre oblatus fm q ꝓpha Malachias pdixerat.iij.ca.Statim veniet ad templū ⁊c.Ipsam etiā domū frequēter honorauit qn ibi pdicauit ⁊ miracula sine numero fecit Mat.xxj.Accesserunt ad eum
ceci ⁊ claudi in templo ⁊ sanauit eos. Dicunt aūt alij iudei ad hoc q maior fuit glia scē domus ⁊c.in annis:qz plꝰ durauit.Sed hoc nō valet ēt si verū sit qō plus durauit.qz hoc non fuit ad gloriaz sed ignominiā.qz pluribus tēporibꝰ fuit
C conculcata ⁊ dehonorata.Prio.qz Antiochus epiphanes posuit ibi adorādum idolum.ꝛ fecit ibi prostibula mulierum: fm q habet.i. Macha.i.Sz quia libꝝ istū non recipiūt iudei:nō pōt dici q hoc idē habeꝝ Danie.viij.Hoc etiā dicit Josephus lib.xij.antiqtatuz. Similiter qñ hierusalē fuit capta p ꝓpetū romanū impatorē q̄ in templo collocauit equos.
Itē iterū alias ⁊ vltio qñ destructa fuit per Titū ⁊ vespasianū.Oibꝰ em istis tēD poribꝰ fuit ista domꝰ desecta ⁊ cōculcata.Itē ista maioritas durationis nō vr esse alicuius glorie notabilis.Alr em lapis ꝛ maioris honoris ⁊ glorie q̄ natura humana.qz est maioris durationis. Item si cōparemus durationē domꝰ secunde fm iudeos dicentes eam durasse. ccccxx.annos habemus q ꝓma domꝰ plus vel saltē non minus dnrauit quā plures anni fluxerunt a quarto anno salomonis:in quo fundata fuit prima domus:vsqz ad.xj.annū Sedechie in quo destructa.fuit.qz fluxerunt anni.ccccxxvij.cōputando tēpora regū intermediorū in tertio ⁊ quarto lib.Regū. perfecta autez fuit.xj.anno salomonis.Licet autez forte domus secunda plus durauerit tñ ista obiectio est efficax contra iudeos:qz ꝓcedit ex suppositiōe cōputatiōis eoꝝ quā reputant verā.Pz ergo
E ex pdicta autoritate aggei q ⁊c.Sz restat ostēdere q in predicta autoritate videt dubiū scz qualr sit impletum illud Mouebo celū ⁊ terrā.Dicēdū ē igit:qō celum in aduentu xpi motū est:large accipiendo motū pro omni innouatiōe:qz magna innouatio in celo apparuit: qñ i natiuitate xpi, noua stella est visa:propter qō reges venerūt ad ipm adorandum.Maior aūt fuit cōmotio facta in celo id est in celestibus spiritibus:q tante rei nouitate nouis gaudijs exultabant. Itē circa illō tps.s.tpe Herodis subiquo natꝰ est xps in iudea de qua magis loquitur ꝓpheta quā de alijs terris:fuit magnus terremotus intantū q gentes propinque credebant q in iudea nullꝰ homo remansisset:vt dicit Josephus in
F s.lib.de iudaico bello.Et ex hoc arguit ꝓbabiliter ab aliquibus aliquā cōiunctionē fuisse planetarum notabilez siue cōstellationē ex q̄bus solent accidere talia.Qō aūt tūc mote fuerit oēs gentes. pz qz imminente xpi natiuitate iussit cesar Augustus describi orbē vniersum ⁊ oēs gētes romanoꝝ se tributarios

pfiteri: ꝛ ꝓterea singuli ibant ad loca vñ erãt oriundi ad ꝑdicta facienda. ꝓpter qđ etiã Joseph de galilea ascendit in Bethleẽ ꝛc. Lu. ij. In iudea etiaꝫ tunc fuit facta magna ꝛmotio: qz ꝺđã nomine Judas natione galileꝰ publice assere bat iudeis esse illicitũ cognoscere alium dñm ꝑter deũ ꝛ multi iudei secuti sunt ipꝺ: ꝛ postea interfecti ab exercitu roma noꝝ: vt dicit Iosephus. ij. antiqtatũ: ꝛidẽ habeꝫ Act. v. Ante hos dies ꝛc. De ꝛmotione aũt maris nõ opꝫ exẽplum ponere: qz frequẽter solet accidere ꝓpter tñ p mare ꝛ aridã intelligunt habitãtes in terris maritimis ꝛ cãpestribus: sicut ꝛ p ce lũ angeli illo inhabitãtes ꝺ oẽs sunt moti vel p nouas illuminationes ꝛ exultationes ꝺ ad angelos: vl̃ p descriptionẽ ꝺ ad reliqs. Itẽ q ꝛps aduẽtus xpi sit cõpletũ p autoritatẽ Danielꝫ. ix. ptꝫ vbi Gabriel angelus instruxit eũ de ꝛpe aduentus xpi di. Aiaduerte sermonẽ ꝛ intellige visionẽ. Septuaginta hebdomades abbreuiate sũt sup pplꝫ tuũ: ꝛ sup vrbẽ sanctã tuã vt cõsumeꝫ ꝓuaricatio: et finẽ accipiat pctm ꝛ deleaꝫ iniqtas: ꝛ adducaꝫ iustitia sempiterna. ꝛ impleaꝫ visio ꝛ ꝓphetia: ꝛ vngaꝫ sctũs sctõꝝ. Scito ergo ꝛ aiaduerte. Ab exitu sermonis vt iterũ edificeꝫ Hierlm vsq ad xpm ducẽ: hebdomade septẽ: ꝛ hebdomades sexaginta due erũt: ꝛ rursum edificabit platea ꝛ muri in angustia tẽpoꝝ. Et post hebdomades sexagintaduas occideꝫ xps ꝛ nõ erit eius pplꝰ qui eũ negaturus est. Et ciuitatẽ ꝛ sanctuariũ dissipabit pplꝰ cũ duce vẽturo. Et finis eius vastitas ꝛ post finẽ belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactũ multis hebdomada vna ꝛ in medio hebdomadis deficiet hostia. ꝛ sacrificiũ ꝛ in tẽplo erit abominatio desolationis vsq ad cõsummationẽ ꝛ finẽ pseuerabit desolatio. ¶ Ad intellectũ aũt huius ꝓphetie ꝓmo videndũ est qualr hic accipiantꝫ hebdomade vel hebdomades qđ idẽ est. In sacra eñ scriptura hebdomada sumiꝫ vno modo ꝓ tpe vij. diez. ꝛ ꝺ mõ cõiter accipiꝫ. Naꝫ hoc mõ loquitꝫ scriptura Leuitici. xxvj. vbi ꝺr: q septẽ hebdomade accipiende sunt a festo paschẽ: ꝺ faciunt. xlix. dies. et. i. die celebrandũ est festũ pentec. Alio mõ accipiꝫ hebdomada ꝓ tpe. vij. annorũ. Et hoc mõ loquitꝫ scriptura Leui. xxv. vbi dicit. Numerabis septẽ hebdomadas annorũ ꝺ faciunt. xlix. annos: ꝛ ꝙnquagesimus ꝺr iubileꝰ: ꝺ apud iudeos ꝺr annꝰ remissionis. Nõ inueniꝫ aũt hebdomada posse accipi pluribꝰ modis. Hic aũt non põt accipi ꝓ hebdamada dierũ: qz alias tota ꝓphetia Danielꝫ fuisset ꝓpleta infra annũ ꝛ dimidiũ. Ergo p locũ a diuisione opꝫ q accipiaꝫ ꝓ hebdomada annorꝫ. Et ꝺ oẽs catholici ꝛ hebrei cõueniũt ꝫ in hoc sit differẽtia. q ꝺđã catholici vt Beda ꝛ alij dicũt. q isti ãni intelligẽdi sunt ãni lunares ꝺ breuiores sunt solaribꝰ. xj. diebꝰ. Morꝰ aũt fuit ad hoc dõm ex duobꝰ. Primo ex textu: qz ꝺr hebdomade abbreuiate. ꝛ sicut dictũ est anni lunares sunt breuiores solaribꝰ et ꝓ ꝙs hebdomade annorꝫ. Scõo: qz angelus loqbaꝫ Danieli ꝺ erat hebreꝰ. ꝛ iudei ꝓputabãt ꝓ annos lunares: vt dicit. Sz nico. de lyra in qõne ꝙ iudeos: vñ fere oia ista sumũtur: dicit q salua reuerẽtia Bede vtrũq; videꝫ falsum esse qz in hebreo nõ ponit abbreuiate in detrũcatione siue diminutione. ꝓut sonat. sz ponitur ꝑcise. ꝓut determinationẽ importat tpis nõ plus aut minꝰ. Sicr ꝛm videtur falsum: qz si iudei haberẽt annũ breuiorẽ. xj. diebꝰ ꝙ annꝰ solaris ꝺ vtimur cũ ꝛm legẽ tenẽant primo mẽse cuiuscq anni facere paschа i die determinata. ſ. xvj. seqrẽt q eoꝝ paschа huiꝰ anni añ ceꝺeret paschа anni ꝓcedẽtis in. xj. diebꝰ ꝛ eoꝺẽ mõ paschа sequẽs p. xxij. aꝺ qđ se qrẽt q ipsi celebrarẽt paschа ex obligatione ꝓcepti infra breue tpis i ꝺ libet mẽse totiꝰ anni. Hoc aũt appet manifestum falsum ex vsu eoꝝ semꝑ eñ faciũt eoꝺẽ tpe. Ideo ptꝫ q ꝓputãt ꝓ annos solares sicut ꝛ nos. Licet eñ icipiãt mẽses a lunationibꝰ. xñ annꝰ apud ipsos ꝺz. xiij. lunationes: ita q ꝓ ambolismos faciũt eqtionẽ tpis. Dato tñ q cõputarẽt ꝓ annos lunares: nihilominꝰ haberẽt propositũ: vt videbiꝫ. Scõo videndũ est ꝙt annos cõtinẽt hebdomade ꝑdicte. Et ptꝫ hoc: qz si multiplicenꝫ. lxx. ꝓ. vij. resultãt. cccxc. siue ꝙatercentum nonaginta. Tertio videndũ est a quo anno incipiat cõputatio ipsaꝝ. Et dicũt alicꝫ iudei: q icipit ab xj. anno regis Sedechie: qñ destructum est primũ tẽplũ. Alij q ꝓ a primo ãno Darij regis medorũ: qz illo tpe dixit ista angelus Danieli. Alij q ꝓ a reditu captiuitatis sub zorobabel anno scõo Cyri regꝭ persarum. Alij q anno secundo regis Artaxersis: qñ missus est Hieremias ad reedificãdũ ciuitatẽ sctã. Que aũt ista rũ opinionum sit vera: ꝛ aliarũ improbationẽ omitto ꝓpter plurꝫitatẽ vitandã qz ꝛm oẽs istas computationes habebit sufficiẽter ꝓpositũ. ſ. q sit ꝓteritũ tps ad uẽtus xpi qđ ptꝫ. qz angelus assignauit ccccxc. annos: vsq; quo impleaꝫ visio et ꝓphetia ꝛ vnguaꝫ sctus sctõꝝ. i. xps. Sed qualitercũq; accipiantꝫ anni lunares vel solares: ꝛ vbicũq; incipiaꝫ cõputatio ꝙ ꝑdicta: qz inferiꝰ nõ põt acccipi ꝙ in scõo anno. Artaxersis totũ tps ꝓdictũ iam diu est ꝓpletũ. Si aũt aliquis vult plenius videre qualiter iste numerus annorꝫ est ꝓpletꝰ ꝓ partes singulas: et qualiter in medio vltime hebdomade passus est xps ꝛc. ꝺ facũt ad expositionẽ huius textus põt recurrere ad id qđ scripsit nicolaus de lyra super danielẽ. Uerũ hic volo remouere quãdã solutionẽ ꝙ falsam rabbi salomonis dicentis q ille hebdomade nõ ꝓtinent tps ꝑcisum vsq; ad aduẽtum xpi: sed a destructione primi tẽpli vsq; ad destructionem scõi: ꝛ sic exponit dicẽs: q. lxx. hebdomade precise. i. precinite sunt antecq; veniat perfecta captiuitas ipsoꝝ que facta est ꝓ romanos: vt consumetur ꝓuaricatio. i. vt desistent a ꝓuaricationibus: castigati vt deleatur iniquitas ipsoꝝ ꝓ dicta penalia: ꝛ adducatur iustitia sempiterna. i. vt in eternũ iustificenꝫ penam ꝓ peccatis tolerãdo in dicta captiuitate: vt sic finaliter impleaꝫ visio ꝛ prophetia. i. visiones de xpo promisse ꝓ ꝓphetas: ꝛ vngatur sanctꝰ sctõꝝ. i. arca domini et vasa sanctuarij que recuperabuntur p mesiam venturum in fine huius captiuitatis. Sed ꝙtum debeat durare ista captiuitas nõ ꝺr: ꝛ p consequens determinatũ ꝛps ipsius xpi hic nõ determinaꝫ. Qđ aũt ista expositio sit falsa ꝛ exorta ptꝫ ꝓ literam precedentem: vbi ꝺr q angelus Gabriel venit ꝓpꝫ cõnẽ danielis oratis ꝓ liberatiõe ꝓpli ad declarationem exauditiõis seu petitiõis. Et iõ nõ soluꝫ nũtiauit liberationẽ de captiuitate babylonica. sed etiã pfectã liberationẽ fiẽdã ꝓ xpm de qua ꝓncipaliꝫ daniel orabat. Et iõ dicere q angelus veniebat ad denuntiãdũ pfectã liberationẽ sui pplꝰi ꝛ nullũ certũ tps liberationis fiẽde per xpm assignauit est valde absurdũ: ꝛ ꝓcẽdẽti litere cõtrariũ: qz angelus non venisset ad cõsolationẽ sed desolationẽ ꝺanielis. Itẽ cũ dicit q ꝓ captiuitatẽ i qua sunt desistãt a ꝓuaricationiꝫ hoc manifeste est falsum: qz super oẽs gẽtes intẽdunt scripturẽ ꝛ augurijs: vt dicũt qui sciũt facta eoꝝ: ꝛ tñ ista maxie ꝓhibent in lege divina: vt ptꝫ ꝛc. Itẽ qz dicit impleri visiões ꝓphetaꝝ ꝓ merita eoꝝ. ẽ ꝛ id qđ ꝺr. Deut. ix. Scito q nõ ꝓpter iustificationes tuas dñs deꝰ dedit tibi terrã ꝛc. Et multo minꝰ ꝓpter iustitias eorũ est adimplẽda ꝓmissio de xpo: ꝛ maxime qñ de eo scribit Esa. vij. Erit in lapidẽ offensionis ꝛc. Itẽ q dicit ꝓ unctionẽ sctũ sctõꝝ intelligi vnctionẽ arce ꝛc. ꝺ est ꝙ illud qđ ꝺr ꝓie. ix. In diebus illis dicit dñs: nõ dicẽt vltra arca testamẽti dñi ꝛc. hoc est dictũ q cerimonie veteris testi oino cessauerũt post xpi passionẽ. Itẽ ꝓbaꝫ idem ꝓ illud Dan. v. vbi ꝺr q Nabuchodonosor vidit statuam ꝛc. Et infra. Abscisus est lapis de monte sine manibus ꝛ pcussit statuã ꝛc. Et ꝓ ista statuã significabanꝫ quatuor magna regna sibi i ordine succedẽtia: vt ipe Daniel exposuit primũ chaldeoꝝ. scõm persaꝝ tertiũ grecoꝝ. quartum romanoꝝ. qđ per ferrũ significaꝫ. qz oia alia regna domauit. Per lapidem aũt significaꝫ xps: cui subyciendũ erat regnũ romanorum: fm oẽs tã hebreos ꝙ catholicos. Cum aũt dño iesu sit subiectũ regnũ romanorum tpe beati Siluestri per veram fidẽ sequitꝫ q ipse sit xps. Itẽ ꝓbatur idem ꝓ dicta ꝛ gl. doctoꝝ hebreoꝝ antiquorũ: siue autẽticoꝝ. Esa. eñ vltro ꝺr añq parturiret pepit gl. hebraica. Qz añq nasceꝰ fuisset ille q in seruitutẽ vltimã redegit natus fuit redẽptor. Ergo añ natiuitatem Ti-

ti fuit natiuitas xpi. Jdeo ibidem translatio caldaica dicit. Et adhuc nō erit ei veniēs angustia: ⁊ redimet: ⁊ adhuc nō veniet ei tremor cū dolorib⁹ ꝑpter partū ⁊ reuelabit rex messias. Dolor ei ⁊ angustia ꝓtus exprimūt maximā calamitatē quā sustinuerūt in obsidione. Titi. ergo xps aſi Titū natus est. Hoc aūt multi iudeorū cōcedunt: dicētes q̄ xps nat⁹ est in die destructionis tēpli. sed cū ab illo tpe fluxerint plus. M. cccc. anni iō dicunt aliq̄ eorū q̄ est cū angelis viuēs eo mō q̄ Moyses in mōte. Aliq: q̄ est extra mōtes caspios expectās ꝓceptuz dñi de liberatione ppli. Aliq: q̄ vadit ꝑ mundū sicut pauper ⁊ leprosus ꝑpter pctā populi. iuxta illō Esa. liij. Et nos reputauimus eū quasi leprosum ꝛc. quousq̄ appareat ex precepto dñi in ſtute ad liberationē eoz de ista captiuitate. Talis aūt varietas arguit manifeste eoz dictū esse ficticiū. Jz vez est q̄ ad hoc q̄ diu tps eius est ꝓteritū. Jtē inde ꝓz ꝑ quandaz traditionē apud eos autenticā et habetur in libro iudicū ordinarioz tradito a domo helie prima: q̄ est hec. Discipulis eius ꝑ. vj. M. ānos erit mūd⁹. 2000. vanitatis. 2000. legis. 2000. messie. ¶ Ad intellectū huius est aduertēdū q̄ hebrei dicunt hoc esse dictū a filio mulieris sareptane quē suscitauit helias: q̄ etiam post ea habuit spm̄ ꝓpheticū. Et. 2000. annorū dicunt tps vanitatis: qz a principio mundi vsq̄ ad vocationem abrae Gen. ij. mundus defluxit in vanitate pcatoꝝ ꝑ luxuriā. vt ꝓz in Gen. ⁊ ꝑ idolatriā adeo q̄ tpe Abrae tot⁹ mūd⁹ erat corrupt⁹: ⁊ ipse ausus est publice primo vnum deū ꝓdicare: vt ait Josephus lib. antiquitatū. Et istud tēpus ſm eorū cōputationē fuit. 2000. annoꝝ et. xxij. qz Abraā. lxxv. annos habuit q̄n vocatus est. Et extūc incepit tēpus legis: q̄ nō datur nisi ꝑ plo adunato: cepit aūt sub ipo adunari ⁊ ad legez disponi: ꝑpter qō et circūcisionez in distinctionē accepit. Ab illo aūt tpe vsq̄ ad xpi natiuitatem fluxerūt. 2000. annoꝝ. nisi q̄ deficiūt. xxix. Si igitur accipiant. xxij. q̄ superabundant supra: habemus a principio mundi vsq̄ ad natiuitatem christi quatuor milia annoꝝ minus quinq̄. Qō ſ accipiātur quinq̄ anni q̄bus latuit in egypto: ita q̄ dies messie incipiāt computari ab illo tempore quo de egypto est reuersus. sic sunt ꝑcise ꝟ̄ uoꝝ milia. Utrum aūt. 2000. annoꝝ debeat esse tps messie: nō me intromitto. sed sufficit mihi tempus eius esse impletuz: qz ipſi principio mundi vsq̄ ad pntem annū. ſ. M. cccc. quo presens op⁹ fuit castigatū ꝛputant cccc. ⁊ cc. ⁊ lx. annos. Item ostendo ꝓpositū per rationē in scriptura sumptā. Cōſyderando em̄ ꝓcessum veteris testamēti appet q̄ ēdiu filij israel seruierūt dño: fuerūt i statu ꝓspero. ⁊ ſ aliq̄n fuerunt captiuati ⁊ afflicti: hoc fuit ꝑpter peccatū multitudinis. Nūc aūt ita est q̄ aſi captiuitatē babylonicā fuerūt idololatre pessimi ⁊ occisores ꝓphaꝝ eos a peccatis ꝓhibentiū: adeo q̄ sanguine ꝓphetaruz repleuerūt hierm̄ vsq̄ ad os. iij. Reg. xxj. ⁊ multa alia fecerunt: et tm̄ illa captiuitas nō duranit nisi. lxx. annis cū aūt captiuitas in qua sunt nunc anno dñi. m. cccc. durauerit ꝑ annos. m. cccc. xv. qz facta fuit. xl. anno axpi passione q̄ fuit. xxxij. vel circa ab eius natiuitate. nec adhuc appet eoꝝ liberatio de ꝓximo: opz eos ꝓcedere q̄ pctm̄ ꝑpter q̄ tā diu captiui sunt sit maius q̄ ꝓcedentia: qō non pōt esse nisi occisio xpi: qz post dictam captiuitatē nō legunt idololatrasse aut occidisse ꝓphaꝝ. Jdeo dicit Rabbi moyses in libro iudicū ordinarioruz. Jesus nazarenꝰ visus est eē messias: interfect⁹ est ꝑ domū iudicū: ⁊ ipe fuit cā ⁊ ꝑmeruit vt destrueret israel in gladio Jtē multa opa diuina sunt facta in testimoniū doctrine apl̄oꝝ q̄ via nature fieri nō ꝓt: vt ꝓz ꝑ scriptores verissimos ⁊ publicam famam vsq̄ nunc ꝓtinuatā q̄n talib⁹ faciūt sufficientem fidē. sicut firmiter tenemus Aristotelē et platonē fuisse philosophos: ⁊ tm̄ non habem⁹ nisi publicā famā. Hoc idē ꝓz ꝑ libros autēticos apud iudeos. Scribit em̄ in quodam libello q̄ apud eos intitulatur de ihesu nazarent gnatione: q̄ leprosum mundauit: ⁊ claudū erxtero matris sue stare fecit: ⁊ mortuos suscitauit: ⁊ multa alia q̄ fieri nō poterant nisi virtute diuina. Dicit tm̄ ibidem q̄ talia fecit virtute nominis tetragrāmaton: qz qui sciret illud debito mō pronūtiare posset virtute illius miracula facere: vt ibidem ōr. Jesus aūt nazarenus prenuntiationez illius nominis dicit: vt ibi ōr: qz in tēplo lapidem inuenit sup quem steterat arca dñi antiquitus: in quo erat scriptū tale nomē expositū. Vocat aūt expositio illius nois descriptio siue determinatio qualiter debeat ꝓnuntiari. Jz aūt hoc dictū non sit vez nisi ꝑ quātō confitetur dñm iesum diuina miracula fecisse: ſi ex eo habeā cōtra eos argumētum. Nā illud nomen non potest hre virtutem ad faciendum aliq̄ cōtra honorem dei. Ergo doctrina iesu nazareni miraculis ab isto nole factis cōfirmata nō pōt esse ꝺ noti diuino ꝓtraria. Ergo fuit verus deꝰ verus homo ⁊ verus xps: qz ita docuit: alias virtute nominis dei fuissent facta miracula ad cōfirmationē huius falsitatis. Et deus esset testis falsitatis. Nō em̄ patio talis nois: ſz deus illa miracula operabat. hec ⁊ alia vī dicere expresse Josephus. xviij. antiqtatū dicēs. Fuit hisdē tpibus iesus sapiēs vir ſi tñ eū vi rū nominare fas est. Erat em̄ mirabiliū opeꝝ effector: ⁊ doctor eoꝝ hominū q̄ libenter audiūt que vera sunt. Et multos q̄dem iudeoꝝ ⁊ multos ex gētibus sibi adiūxit. Xps hic erat. hunc accusatione ꝓmoꝝ nre gētis cū pilat⁹ in crucē agendū decreuisset: nō deseruerūt eū hi q̄ ab initio dilexerūt eū. Apparuit em̄ eis tertiū vivus: ſm q̄ diuinit⁹ inspirati ꝓphete: vel hec vel alia de eo innumerabilia miracula futura ꝓdixerāt. hec ille. Jtez q̄n scriptura dicit aliq̄d futurū ⁊ determinat tps modū ⁊ locū: ſi oia ista in vnū ꝙcurrāt manifestū est esse illud impletū. Sed sacra scriptura ꝓdixit aduentū xpi ⁊ determinauit tps. Gen. xlix. ⁊ loquē Micheē. v. Et tu bethleē. ⁊ modū viuēdi. ſ. in paupertate zach. ix. Ecce. ⁊ modū moriendi. Esa. liij. Et omnia hec sunt adimpleta in iesu nazareno ergo ꝛc. Sed cōtra hoc arguūt iudei per id q̄ habet Esa. ij. vbi loquitur de aduentu christi. Erit i nouissimis ꝛc. Ex his formant quadruplex argumentū. ꝓmo: qz iesus nō venit in nouissimis dieb⁹. Secō qz adhuc nō est eleuat⁹ mōs domus dñi. Occasione huiꝰ dicūt aliq̄ eorū doctores q̄ dñs cōportabit montem sinai: thabor et carmeli: ⁊ ponet sup eos mōtē sion. Tertio qz non oēs gētes crediderūt in ieſuz nazarenum. Quarto: qz nō cessauerunt bella. ¶ Ad primum ōr q̄ dies messie in scriptura dicunt nouissimi: ꝟ̄ uis ſm doctores hebreos debeāt durare duo milia annoꝝ. Jmo tpa precedētia messiaz dicuntur dies nouissimi: vt patet Gen. xlix. vbi Jacob moriturus dixit se velle predicere filijs futura in nouissimis diebus: vbi dixit de multis que adimpleta sunt tpe regū ⁊ iudicū. Ad scōm etiam ipse Rosa. iude⁹ dicit q̄ illa eleuatio intelligit nō quantā ad situ: sed quātū ad nobilitatem signoꝝ: qō impleuit ibi Jesus illuminādo ibi cecū natū: ⁊ sanādo lāguidū in ꝓbatica piscina ꝛc. Jbi etiā dedit spm̄ sanctū quo subito hoies idiote habuerūt plenā notitiā scripturarū: ⁊ loquebant oia idiomata. Ad tertiū ōr q̄ ibi est distributio ꝑ generib⁹ singulorū: sicut oē animal fuit in arca ꝛc. Uel aliter qz scriptura multos notat oēs. q̄. Regū. xvij. Dixit absalon ⁊ oēs viri israel. Melius est ꝓsiliū ꝛc. Ad quartum ōr q̄ fuit pax diuturna adeo q̄ mund⁹ descript⁹ est: ⁊ duranit in iudea. xl. annos post xpi passionē. Nec iudei tūc vtebant armis: qz terra a militib⁹ romānis custodiebat. Jdeo ꝓbabile est q̄ instrumenta bellica ad vsum agriculture cōuerterent: vt sit multoties. Et ly vltra non significat eternitatē: sed diuturnitatē: nam eadē dictio etiā ponit. iij. Regū. vj. ſm̄ō venerunt vltra latrones syrie ꝛc. ⁊ tm̄ postea frequēter illā terrā inuaserūt ⁊ depdati sunt. Quinto arguūt. Esa. xj. Ubi de xpo loquitur habitabit lupus ꝛc. Jpū esm̄ dicunt q̄ syluestria alalia in aduentu xpi debēt domesticari. Sol. Jlla locutio est metaphorica sicut ⁊ Gen. xlix. ōr bēiamin lupus rapax ꝛc. ideo significabat q̄ qui prius se inuicum insequebant. vt gētiles ⁊ iudei odiosi erant vno alio in fide futuri sicut ⁊ sunt: hoc patet qz stirpem ieſſe vocat virgā: ⁊ xpm florem ꝛc. Jdeo translatio chaldaica sic habet. Exibit

rex de filijs Esaie:et messias de filijs filioꝝ eiꝰ. Sequiꝝ. Et erūt iusti circūcirca ei. Et vbi habemꝰ:lupꝰ cū agno.ibi ōr:ꝛ par in diebꝰ eiꝰ multiplicabiꝝ. pōr etiā dici ista in xpi fidelibus ad literā cōpleta de mā suetudine ferarū ꝛc. Sexto arguūt. Nam dicit Exoꝺ.xxx. Si ad cardines celi fueris dissipatus:inde retrahet te dñs deꝰ tuꝰ:et introducet i terrā ꝛc. Sed nō sumus inquiunt cōgregati.ergo nō venit xps. Sol. Hoc fuit impletū in captiuitate babylonica:sed ꝑtra. Nā dicit Ezec.xxxix. Cōgregaui eos super terrā suā:nō dereliqui quēq;. Sed multi dereliᵹ sunt in captiuitate babylonica. Ad hoc dicendū ꝙ nullus remansit qui voluerit reuerti:qz Cyrus qui erat monarcha in illis regnis dedit oibus licentiam reuertendi ꝛ munera reuertētibꝰ:vt patet Esdre.j. Vel dic ꝙ ista cōgregatio intelligit ꝑ fidem ꝛ charitatē: vt Joānes exponit ca.xj.dū interꝑtatur dictū caiphe:extra quā congregationē nullus q̄ velit intrare relinquit. Septimo arguūt qz ōr Zacha.vij. Quēs nomen eiꝰ. Et sequit. Et edificauit tēplum dñō. Sz ista nō ꝓuenūt Jesu.sol. Scōm rabbi salo.illud dictū intelligit de tēplo secundo edificato a zorobabel. Octauo. Ppiere.xxiij. Ecce dies veniūt dicit ꝛc. Et sequit. Jn diebꝰ illis saluabit ꝛc.sol. Jam ipsi nō erāt filij isrl ꝛ iuda:qz xpm negauerūt.sed isrl ꝛ iuda .i. illi q̄ de isrl ꝛ iuda crediderūt in xpm:saluati sūt ab eo ꝑtum ad aiam ab inferno:ꝛ ꝑtū ad corꝑa Tito.qz admoniti ꝑ angelū tpe futuri belli trāsiuerūt in regnū agrippe:vt ōr in ecclīastica histo.cōfederati romanis. Alit ōr ꝙ loquit de existētibꝰ in gloria. Nono. Dañ.vij. Aspiciebā ꝛc. Sed iesus nō venit in nubibꝰ. Sol. Duplex est aduēt⁹. Qō iudei distinguere nesciunt:cū tñ aliqñ dicaꝝ venire cū potestate aliqñ cū humilitate. Vñ quidā eorū ꝓpꝫ autoritates q̄ videnꝫ sonare cōtrariū expectāt duos messias: vnū q̄ ōr filiꝰ ioseph:q̄ occidet⁹ a lum filiū dauid q̄ suscitabit filiū ioseph:ꝛ restituet ei regnū isrl. Sed hoc de scripturis nō ꝯz autoritatē. Decimo. Esa.xxx. Erit lux lune ꝛc. Solutio ad hoc ꝑtz qz verificabiꝝ tpe scōi adustus. Undecimo. Esa.xij. Ulcerabit semē lōgeuū. pś. Ponā in sclm seculi semē eiꝰ. Sed Jesus non habuit filios ꝛc. Sol. Decebat eū spūalis filiatio ꝑ fidē ꝛ sacramēta:non carnalis q̄ semp habet fecditatem. Unde supꝛ illud Gene. xj. Jn isaac vocabiꝝ tibi semen. Quodecimo nō esset edificatū illud mirabile templū inquiunt de quo Ezec. vlti. dicit. Sol. prophet⁹ loquitur sub metaphora de celesti hierlz qz dicit ibi:nomen ciuitatis dñs ibidem. Unde ꝛ dicit Rabbi salo. De hierusalē superna locute sūt scripture in fine Ezechiel. ¶ Est aūt notādū ꝙ multi ex iudeis sūt cōuersi sapiētes:vt Nathanael:paul⁹: gamaliel:matthias. Jo.xij. Multi ex ꝓncipibus ꝛc.i.sacerdotibꝰ ꝛ doctoribꝰ. Sz multi etiā auerrunt. Primo:qz semper fuerūt cupidi:ꝛ in lege eorum promiserāt eis abundantia ideo timent ꝛc. Secūdo qz a cunabulis iodio xpi nutriunt. Tertio ꝓpter altitudinē credēdoꝝ. Omnia fere dicta in hac questiūcula sumpsi ex Nico. de ly. contra iudeos. Multa autē de intellectu prophetie hebdomadarū Danielis habes infra dominica vigesi maquarta post pētecosten ꝝm curiam.

℣ Dominica.xj.post festū Trini.

℣ Questio.lvj.

Queritur in illo verbo ꝓpitius:vtrum in iustificatione impij requiraꝝ magna dei ꝓpitiatio: quasi ipsa iustificatio sit maximū q̄d Respōdeo. Cū opus dicatur magnū ex parte modi faciendi ꝛ ꝝm magnitudinē rei facte:crastio est maximum opus dei primo modo qz in ea nihil presupponitur sed iustificatio impij est maior scōo mō ꝑ creatio celi ꝛ terre: qz iustificatio terminaꝝ ad bonum eternum diuine participationis:ꝛ illa creatio ad bonū nature mutabilis. Un Aug. exponens illud Joan.xiij. Maiora horum faciet:dicit ꝙ maius opus est vt ex impio iust⁹ fiat ꝑ creare celum ꝛ terrā. Et subiungit. Celum esn ꝛ terra transibunt:ꝓdestinatorū autē salus ꝛ iustificatio pmanebit. Sed cum etiā aliquid dicaꝝ magnū dupliciter. ſ. ꝝm ꝑtitatē absolutā:ꝛ ꝝm quātitatē ꝓportionis:sicut ōr mōs paruus ꝛ miliū magnū. primo modo glorificatio iustorū est opus maius ꝑ iustificatio impij:qz donū glorie absolute est maiꝰ dono gratie iustificātis sed secūdo modo est ecōtrario.qz maius est donū gratie ꝑ glorie:eo ꝙ plus excedat donum gratie dignitatē impij q̄ erat dignꝰ pena:ꝑ donū glorie dignitatē iusti quia ex hoc ipo ꝙ est iustificatus:est dignus gloria. Et ideo ibidē dicit Aug. Judicet qui pōt:vtrum maius: sit iustos angelos creare ꝑ impios iustificare. Certe si equalis vtrūq; potentie: hoc maioris ē mie. Sed ℨtra. Nā bonū vniuersi est maius ꝑ bonū vniꝰ hois:vt patet.j.Ethi. Sed iustificatio ordinatur ad bonū particulare vniꝰ hominis. Ergo creatio celi ꝛ terre est opꝰ maius. Solu. Bonū vniuersi maius est bono vniꝰ hominis si vtrūq; accipiaꝝ in eodē genere:sed bonū gratie vniꝰ maius est ꝑ bonum nature totius vniuersi. Hec ola.s. Tho.j.ū.q.cxij.ar.ij. Ex quibus habeꝝ ꝙ iustificatio impij ex parte rei facte ꝑz quantitatem ꝓportionis est maximum opus dei. Cui si addaꝝ ꝙ conuersio ꝛ iustificatio pauli inter alias que legūtur est maior aliquo modo:qz sola est miraculosa:vt ptz ibi ar.x.sequit ꝙ hoc modo ipa est maximum opus dei. Sed ista intellige quātū ad operationes quibus sit aliquid existens non per esse diuinū: sed p esse creatū. Nam opꝰ incarnationis est maximū ex parte rei facte:qcd sit ex parte modi faciendi ei absolute:qz esse diuine ꝓsone maius est esse glorie:ꝛ ꝓportionaliter qz maior est distātia inter diuinā ꝓsonā et naturā creatam ꝑ inter gloriā ꝛ impium:cum illa sit infinita ex parte vnius extremi:nō ista. Et de hoc habes a sancto Tho.de po.q.vj. Possent etiam multa dici circa hoc de conuersione panis in corpus christi de quo per teipsum ex dictis cogita.

¶ Queri etiā pōt in illo ℨbo deꝰ. Utrū in iustificatione impij requiraꝝ motꝰ fidei deum inuocantis aut ꝓfitentis. Et in illo verbo percutiebat:vtrum requiratur motus liberi arbitrij cōtra peccatum. vide.j.ij.q.vbi.ꝫ.arti.iij.ꝛ.v.

℣ Dnica.xij.post festum Trini.

℣ Questio.lvij.

Queriᵹ vtrum illi homines publicando miraculū cōtra phibitionē xpi peccauerint ꝛ Rndeo ꝙ nō ꝓpter duo. Prio qz ꝝm Greg.ix. mora.xps nō intēdebat illos ſtute ꝓcepti obligare:sed suis suis sequentibꝰ exemplū dedit vt ipsi q̄dem virtutes suas occultare desyderēt.et tñ vt alij eorum ꝓficiant ꝓdant inuiti. Et de hoc vide dominica.ij.post octauā epiphanie:qūo est triplex dei ꝓceptum. ſ. ad exequendum:vt non furaberis.ad probādum:vt tolle filium tuū vnigenitum quē diligis isaac.ꝛ ad docendum:vt Uide nemini dixeris.ꝛc. Secūdo qz dato ꝙ xps voluisset eos tacere: tñ nō peccauerūt offendēdo xpm:qz frāgendo silentiū eius aliq̄d adiungebant qō erat xpo gratius ꝑ tacuisse. ſ. amorē ad xpm. Est autē sile. Est religiosus cui summe displicet prelatura:et tñ diligit se eligentes ad id qō sibi displicet:qz cō syderat eos se amare. Sed ℨ:qz fuerunt inobediētes xpo.ergo peccauerūt. ¶ Sol. Negatur primo antecedēs:qz xps non intendebat eos obligare:sed solum dare humilitatis exemplū:ꝛ ita isti crediderūt. Scōo dico ꝙ nō ois inobediēs superiori peccat sed solū qñ scit ipsum esse superiorē sine superiore:vel scire tenet. Non esn si inferior prelatus mādet aliquid:ꝛ ego me credam facere rem gratā superiori bono ꝛ sctō non obediendo pecco. Mō dico ꝙ est ꝓbile istos credidisse q̄dē xpm esse xpm ꝛ sctm:sed ignorasse eū esse deū sine supiore:et de facto ꝝm.s. Thō. ita fuit. Que ignorātia apō minores nō fuit peccatū statim a principio ꝓdicationis xpi. Acceperūt ergo mādatū xpi tanᵹ deprecatione viri sancti ex humilitate loquentis:sed noluerunt obedire:vt gratam rem deo facerēt eiꝰ ꝛ sui seruij (vt credebant) magnalia predicando. Et ideo negatur consequentia Sctō. Nā si xps voluit ꝙ dixerat obseruari:peccauerūt si noluit:ipe fuit fictor.

Ergo cū scōm sit blasphemū: primū est verū: sol. Licet iā pateat ex dictis solutio: tamē pro abundātiori doctrina dr q̄ voluntate diuina que duplex est. s. signi ⁊ beneplaciti: nō velit tales tacere: nō quidā voluntate beneplaciti: qz cuz talis semp impleat tacuissent. Sz volū tate signi: vt est voluntas qua p̄cipit: qz nō intēdebat eos obligare. Ut dictū est. Uolūtate aūt hūana volunt eos tacere aliquo mō: scz vt oñderet gl̄iam vanam fugiendam: ⁊ nō voluit aliquo mō vt. s. deꝰ glorificaretur. Et eo mō q̄o noluit eos tacere: non fuit fictor: quia voluit se ostendere gloriam vanā non querere: ⁊ eam esse declinandam.

¶Queri etiā pōt vtrū xp̄s cōuenienter fecerit miracula in corpoꝝ sanationibus. Uide. iij. q. xliij. per totū. Et vtrum xp̄o cōueniat ingemiscere ⁊ deprecari. Uide. iij. q. xxj. per totum.

☞ Dñica. xiij. post festū Trini.

☞ Questio. lvij.

QUeritur vtrū in hac vita possim⁹ habere amicitiā cū deo immediate: ita q̄ ipse ⁊ nō aliqua creatura sit obiectū nr̄i amoris. Rñdeo. Deus i statu vie immediate potest amari: ⁊ amak a sanctis. Patet conclusio. Prio: autoritate Augustini, in ii. confes. dicentis. Ue illis q̄ diligunt nutus tuos pro te. Nota nutus dei. i. participationes diuine: bonitatis in creaturis. Scōo rōe. Nā vbi desinit intellectus ibi incipit voluntas: q̄ in operādo est posterior: eo q̄ eius obiectū sit bonum cognitum: qz in oibus potentijs ordinatis: ita est q̄ vbi terminatur operatio p̄ioris in operādo: ibi incipit operatio posterioris sicut pz q̄ sensus q̄ in cognoscēdo est prior intellectu terminak ad imaginationē: q̄ est motus factus a sensu pz actū: ⁊ intellect⁹ in termino imaginationis incipit: qz accipit p̄hātasma pro obiecto: vt dicitur in .iij. de anima. Sed intellectus in cognoscēdo: licet incipiat a creaturis: tamē eius cognitio terminatur in deo: qz ex multis conceptibus simplicibus creaturarum pōt deuenire ad vnū cōplexum deo pro prio puta q̄ est ens primū ⁊ causa oīm. Ergo voluntas nostra pōt amare deū immediate: lz precesserint multa media ex parte intellectus. Sz p̄tra. Nā q̄cūq̄ est immediate amatū: est immediate cognitū: qz iuxta diligere possum⁹: sz incognita nequaq̄ ſm Augu. x. de tri. ⁊ phm. ix. Ethi. Sed in via deus nō est a nobis immediate visus: qz videmus p speculū. s. Coz. xij. Sol. Negak maior: qz cū amor incipiat vbi desinit cognitio cui⁹ est terminus id q̄ō in alio cognoscik in seipso pōt amari. Scōo. Nā si hō in via deū immediate amaret amor patrie nō excederet amorē vie sicut cognitio cognitionē. Sol. Deus pleni⁹ amak in patria q̄ in via: qz q̄to bonū cognoscitur pleni⁹ tāto est amabilius: maxie illud in quo est oē bonū ⁊ nullū malū. Cognitio tñ vie, ⁊ patrie non eritꝫ vnius rōnis: qz differt p aliq̄d cognitiōi ꝓprijs. s. p cognoscere in se vt in p̄ria ⁊ in alio vt in via. Amor aūt vie ⁊ p̄rie est vni⁹ rōnis differēs solū fz magis ⁊ min⁹ qz ista amoris diuersitas nō est p aliq̄d p̄inēs ad amorē: sz p diuersitatē cognitiōis. Et iō in via immediate illū amam⁹: lz nō immediate cognoscam⁹, vt dictū est. Uide. s. Tho. iij. dist. xxvij. q. iij. arti. j.

¶Queri ēt p̄t vtrū dilectio q̄ deū diligimus habeat modū vide ibi. Et vtrū i dilectiōe dei possit haberi respect⁹ ad aliquā mercedē. Uide ibi. dist. xxix. ar. iij.

☞ Dñica. xiij. post festum Trini.

¶Questio. lix.

QUerit vtrū ingratitudo ad deū sanātē nos corpaliter aut spūal⁹ vel ad alios bñfactores: sit pctm̄ mortale? Rñdeo ex doctrina. s. Tho. ij. ij. q. cvj. Dis ingratitudo est pctm̄. Nā pctm̄ est q̄ repugnat v̄tuti sz ingratitudo est hmōi: qz debitū gratitudinis est debitū honestatis quā virt⁹ requirit ergo ⁊c. Cū aūt ad gratitudinē tria requirant. s. p̄rio recognoscere bñficium: ⁊ secūdo laudare ac gratias agere: ⁊ tertio retribuere pro loco ⁊ tēpore ſm suam facultatē. Ingratitudo habet tres gradus ſm ordinē illoꝝ trium. Horum primus est nō retribuere: q̄ō enim est vltimū in gñatiōe est primū in resolutiōe. Scōo. Dissimulare quasi nō demōstret q̄s se bñficiū accepisse. Tertio⁹ ⁊ grauissim⁹ nō recognoscere siue p obliuionē siue alio mō. Et qz in affirmatiōe opposita intelligik negatio ad p̄mū gradū p̄tinet retribuere mala p bonis: ad scōm vincere bñficiū: ad tertiū bñficiū reputare q̄si maleficium. Igitur ingratitudo per solā omissionē: qz. s. q̄s nō recognoscit vel laudat vel non retribuit: lz contingere possit q̄ sit peccatū mortale: vel propter interiorem contemptū: vel propter cōditionē ei⁹ q̄ō subtrahitur: q̄ō ex necessitate debek simpl'r vel in casu aliquo: tñ nō semp est pctm̄ mortale. Non em̄ est mortale omittere id ad q̄ō quis nō tenetur. Sz vt p̄z ex dictis de gratitudine. ij. q. cvj. debitum gratitudinis est vt hō aliq̄d spāliter tribuat ad q̄ō nō teneꝫ. Est tñ veniale: qz hec ꝓpter ex quadā negligētia aut indispositione ad virtutē. Ingratitudo aūt qua nō soluz p̄termittitur gratitudinis debitū: sed etiā ꝺriū agit ſm ꝺditionē ei⁹ q̄ō agitur q̄nq̄ est veniale: q̄nq̄ mortale pctm̄. Sz ꝺ videt q̄ semp sit mortale. Nā peccādo veniaℓr si q̄s esset ingrat⁹ deo cui maxime dz hō esse grat⁹ oēs essent ingrati. Sol. Ingratitudo veniēs ex pctō mortali dz p̄fectā rōnē ingratitudinis veniēs aūt ex veniali imperfectā: tñ dz veniale aliq̄d igratitudinis inq̄tū tollit aliquē actū virtutis: p quez q̄s obseq̄tur deo. Uidek ēt q̄ nō sit mortale. Nulli em̄ est dāda via peccādi mortaℓr. Sz aliq̄n p̄bek via ingratitudinis recipiēti bñficiū: qz dicit Gene. ij. de bñfi. interdū q̄ iuuak fallēdus est: vt h̄eat nec a quo acceperit sciat ergo ingratitudo nō semp est mortale. Sol. ignorās bñficiū nō est ingrat⁹ nō recōpēsando: dūmō sit parat⁹ recōpēsare si nosset. Est aūt laudabile vt aliq̄n recipiēs bñficiū ignoret a q̄. Th̄ ad inanē gl̄iam vitādā sicut dūs Nicolaꝰ fartim aurū p̄iecit in domū vitare volens humanū fauorē. Tū qz sit mai⁹ bñficiū i hoc ꝓsultādo verecūdie recipiētis.

¶Queri ēt pōt vtrū xp̄s leprosis ingratis debuerit subtrahere sanitatis ꝓcessum bñficiū. Uide. ij. ij. q. ead̄. ar. iij. Et vtrū opatio miraculosa fidei attribuenda sit. Uide po. q. vj. arti. iij.

☞ Dñica. xv. post festū Trini.

☞ Questio. lx.

QUerit vtrū vn⁹ hō possit duobus dñis seruire. Respondeo. Nemo. i. nullꝰ hō potest seruire duob⁹ dñis ſm Alb. mag. Nullus em̄ pōt seruire diuersis dominis differētibus in forma dominij. Sz domini duo differunt in forma dominij: non conuenientes in legibus ⁊ preceptis: qz si conueniunt in forma dñandi: qz. s. eadē p̄cipiūt ⁊ statuunt vt superior ⁊ inferior nō sunt duo dñi: sz duo hoies ⁊ duo dñi ſm q̄d. i. materiaℓr simpl'r aūt vn⁹ dñs qz totū dominiū inferioris est dñium superioris: sicut ēt finis ⁊ q̄ō est ad finē vrsanitas et medicina sunt quidē due res: sed nō duo bona: sed vnū formaℓr: qz tota bonitas medicine vt est ad finē: est bonitas sanitatis. Sed ꝺ. Nā si q̄s nō pōt seruire duobus dominis: ⁊ quia non potest manere vnitas ⁊ simplicitas intētiōis ale: q̄ semper ferk in vnū. Sed nō est ꝓpter hoc: qz pōt q̄s sibi ꝓstituere duos fines. s. eternū ⁊ tpalē: vnū in aliū non referendo. Solu. nullus pōt sibi ꝓstituere duos fines vltimos principales non subordinatos etiam hoc liceret vt ptz p dicta. s. Tho. s. ij. q. s. Sed ꝓbak hoc esse possibile. Primo. Nā idem actus potest referri ad finē nature ⁊ gratie qz idem mot⁹ est gratie ⁊ nature sicut diligere aliquē: qz est beneficus est nature: ⁊ quia est bon⁹ est gr̄e: ſz finis nature semp est creatura: ⁊ finis gr̄e in creatore: ergo eiusdem act⁹ p̄hit eē duo fines luicē nō relati. So. In argumēto ē multiplex defect⁹: th hoc p nunc sufficiat q̄ finis nature q̄ est in creatura ordinak ad finem gratie q̄ est in creatore: sicut ⁊ natura ordinatur ad gratiā sicut ⁊ suā perfectionē: ⁊ cōsequēter: isti fines sunt relati adinuicem. Fenis tamen peruerse voluntatis qui est in creatura non ordinatur in finez gr̄e. Uñ aliter l creatura ē finis nature ⁊ peruerse volūtatis: qz volūtas ponēs finē l creatura excludit finē ſmū saltē iplicite, nō ē natura. Scōo. Nā eadē actio p̄t

esse ex charitate ⁊ naturali pietate: quia
pōt q̄s adire sc̄m Jacobū ex voto p cha-
ritatē emisso: ⁊ ex naturali pietate vili-
tandi ibi fratrē suū: sed charitas fertur
in finē eternū: ⁊ naturalis pietas i tpalē
6 ⁊c. So. Oportet alterū eē finē p̄incipalē
et si vterq; ex equo traheret. t̄n vterq;
ordinarēt in aliū. i. seruitium dei q̄ hōs
charitatē saltē hitualiē oia refert i deū.
¶Queri ēt pōt vtrū q̄s possit deū odio
hr̄e: Vide. i. q. vj. ar. v. ad. v. iij. distin.
l. ar. j. Et vtrū diuina puidētia ⁊ volūtas
excludat cās mediās vt nō debeam⁹ q̄-
rere cibū: sed expectare diuinā prouisio-
nem. Vide. j. q. xxij. ar. iij.

☞ Dn̄ica. xvj. post festum Trinita.

☞ Questio. lxj.

Queritur vtrū suscitatio huius
adulescētis euidēter oñderet
x̄pm eē deū: Respōdeo q̄ hoc
oñditur euidēter ꝓbabiliter
Naz hec opatio oñdit autorē
suum esse deū: quia suscitatio mortui nō
potest fieri nisi diuina virtute: cū a p̄i-
uatione ad habitū naturaliter nō fit re-
gressus. Et ostēdit autorē suū esse x̄pm:
H qz facta est ab eo ꝓpria autoritate ipe-
rando: ergo oñdit x̄pm esse deū per syl-
logismum expositoriū. Hoc t̄n nō osten-
dit euidēter necessario ⁊ demonstratiue
nec hominibus nec demonibus. Nā ho-
minibus poterat esse dubia maior quia
nō cōstabat eis q̄ illud factū esset imme
diate a deo vel q̄ esset miraculosum: sed
poterāt suspicari q̄ eēt resurrectio phā
tastica ⁊ diabolica vel q̄ ille adulescens
nō fuisset vere mortu⁹ aut se deludi sen
sibus p acrisiā (i. cecitatē extrinsecā. ex q̄
ad aliqua) vel per aliquid hmōi. Angē-
lis autē malis poterat esse dubia minor
licet maior cōstaret: quia licet x̄ps impe
raret: possibile tamen fuit q̄ secrete apō
se orasset ⁊ in virtute orationis ⁊ dei illō
preceptū fieri diabolus crederet: sed ta
men hoc nō erat ꝓbabile: qz nō cōsueue
rāt sancti sic imparare. Et tō nec diabo
3 lus cognouit eum esse deū nec oēs hoies
hoc crediderūt: sed quidā. ¶Sed cōtra
Nam quod cōuenit deo ⁊ hoi puro non
euidēter ostēdit christum esse deū. Sed
hmōi est suscitare mortuum quia nō so-
lum christus deus: sed etiam helias ho-
mo purus mortuum excitauit. So. Imo
tale ostēdit esse deum eum q̄ sua virtute
hoc facit: sicut ꝓbabiliter apparuit x̄pm
fecisse: qz tubēdo per verbū prime ꝑsone
fecit dicens. Tibi dico: ego. s. ⁊ non alius
per me. Secūdo. Nam si hoc miraculum
arguit diuinā virtutē: sequitur q̄ aliqua
virtus sit maior diuina: qz alia miracu-
la facta sunt maiora isto ⁊ aliis factis a
x̄po sc̄o illud Joan. iiij. Et maiora ho-
rum faciet. Maius enim opus arguit
virtutē maiorē. Solu. Non sequitur hoc
propter duo. primo qz nō semper mai⁹
opus ostendit maiorē virtutē: quia cum
ventū fuerit ad opus q̄ō infinitā virtutē
requirit vt creatio formice: alia opa ma
iora nō ostendunt maiorē: cū non possit
esse maior infinita: sed eandē ostendunt
euidentius: vt creatio celi ⁊ terre. Scōo
quia licet discipuli x̄pi fecerint maiora
aliqua sicut Petrus sanabat per vmbrā
suam: x̄po sanante ad tactū fimbrie ve-
stis sue: tamē illa maiora fecerūt virtu
te x̄pi. Jdeo nō arguebāt virtutē maio-
rem ea q̄ erat x̄pi sed illāmet arguebāt
esse diuinā quando apostoli eius nomie
inuocato miranda faciebant.

¶Queri etiā pōt vtrū resuscitate mor-
tuū sit maximū miraculum dei: Vide. S.
Dn̄ica. xj. post Trini. Et vtrū deus sicut
resuscitat mortuos: ita possit iterū face-
re rem cōuersam in nihile eādē numero:
Vide. iiij. distinc. xlviij. ꝓtra gen. ca. lxxx.
quodl. x. q. vj.

☞ Dn̄ica. xvij. post festū Trini.

☞ Questio. lxij.

Queritur vtrum appetere
prelationē ⁊ primos accu
bitus in ecclesia sit pctm̄:
Rn̄deo. Sctūs doctor. q. ij
q. clxxxv. ar. sic ōr. In ep̄a-
tu tria cōsiderari p̄nt. p̄ri
mū est principale ⁊ finale. i. ep̄alis opa-
tio qua ꝓximoꝝ vtilitati itēdit. Scōm
est altitudo gradus sup familia dn̄i sui.
Tertiū p̄hr se hns ad hec: ē honor ⁊ reue
rētia ⁊ sufficiētia tpaliū. Jgit̄ appetere
ep̄atū quātū ad tertiū est illicitū: qz vel
ad cupiditatē vl ad ambitionē p̄tinet: ⁊
similiter quātū ad scm̄: qz est ꝑsumptio-

suz. Appetere aūt ꝓdesse ꝓmis est ꝺdē
virtuosum fm se. Iz t̄n videt ꝑsumptuo
sum q̄ q̄s appetat ꝑesse vt ꝑsit subditis
nisi manifesta necessitate imnēte: qz ꝑ
I prodesse hz annexā celsitudinē gradus
⁊ ad ep̄m ꝑtinet esse p̄fectiorē ⁊ alios ad
pfectionē adducere: ad q̄ō requirit esse
pfectū: reputare aūt se pfectū est ꝑsum-
ptuosuz. Non aūt est ꝑsumptuosum im
minente necessitate. sicut dicit Greg. in
pastorali. q̄ tūc laudabile erat ep̄atum
querere q̄n ꝑ hūc quēq̄ dubtū non erat
ad supplicia grauiora puenire: sic q̄ de
facili nō inueniebat q̄ on⁹ assumeret pre
sertim cū q̄s zelo charitatis ad hoc diui
nitus incitat: sicut dicit ibi Greg. Esaiā
laudabil⁹ officiū ꝓdicationis appetiuit
se. Nec est etiā ꝑsumptuosum appetere
talia opa facere si eū ꝓtingat in tali offi
cio esse: vel etiā se eē dignū ad talia opa
exequenda: ita q̄ opus bonū ⁊ nō ꝓpria-
tus sub desyderio cadat. Nec. s. Tho.
partim in corpore: partim ad argumen
ta. Quibus oibus suppositis pono ali-
quas cōclusiones. Prima in nullo casu
lz ꝓlationē ꝓcurare nec rōne necessita
B tis ppōzā: nec ꝓpter bonuz finem. s. vt
prosit. Patet autoritate apī ad Heb. v.
Nec q̄s̄q̄ sumat. i. sumere seu ꝓcurare
dz sibi honorē. i. illud opus pastorale cui
est honor ānexus: sed supple est pastor
qui vocat a deo ꝑ electionē vel inspira
tionē vel alio legitimo mō tanq̄ aaron.
Itē ꝑbat rōne. Nā si lz querere: hoc est
vel rōne finis vt prosit: vel rōne necessi
tatis qz nō est q̄ prosit. Nō primū. qz ꝑ
s. Tho. ptz q̄ ꝑsumptuosum est crede
re se esse talē qualē opz esse q̄ vult pro-
desse p officiū ꝓlationis. Qui igit̄ querit
prelaturā si credit se dignum esse: est ꝑ-
sumptuosus: si nō credit ⁊ t̄n querit: mul
to magis iniq̄ agit qz q̄rit exequi id ad
q̄ō non est idoneus. Nec scōm qz non lz
tpe necessitatis q̄rere vtilitatis
qua rōne nunq̄ dz q̄rere: vt ꝓbatū est.
¶Sed cōtra hoc: qz dicit Gre. q̄ lauda
bile aliq̄n fuit ep̄atum q̄rere. Sol. illud
C q̄rere vel sumit pro accipere q̄ō aliq̄n lz
vt patebit: vel est q̄rere apud deū ⁊ non
p aliā viā: q̄ō patet per exēplū q̄ addu
cit de Esaia: q licite appetit predicare:
fuz t̄n noluit q̄rere illud officiū nisi apud
deum dicens. Mitte me: quo licite quis
quereret prelationē vt prosit vt dicetur.
Scōa. Licet nūq̄ liceat prelaturā q̄re-
re: t̄n necessitatis tpe. i. q̄n nō videt quis
vnde cōpetenter de bono pastore ꝓui- M
deat: licitū est hāc appetere a deo vt q̄s
ꝑsit: nō vt ꝑsit: ⁊ licitum est hoc desyde-
rium. s. velle q̄ de⁹ me dignū iudicet et
⁊ faceret vt alios possem prodesse q: vel
le ꝓdesse est laudabile: ⁊ velle ꝓmoueri
per deū: nō est ꝑsumptuosum cū ipse
nō promoueat nisi dignos: Iz ꝓmittat ꝓ
moueri malos: fm illud. Qui ⁊ idoneos
nos fecit ministros noui testamēti. Ter
tia. Tale desyderiū extra casum necessi
tatis nō est laudabile nec licitū: qz esset
minus bonū ꝓferre meliori: cū sit meli⁹
vacare deo: vbi nō est necesse vacare ꝓ-
primo q̄ ipsi proximo vacare. Vñ scti oēs
nunq̄ volunt a cōtēplatione discedere:
nisi rōne necessitatis. Quarta. Jo cui vi
tia placent i propria ꝑsona vel cui non
displicēt: nec ea conat euertere in alie-
na nunq̄ licite appetit a deo promoue- E
ri q̄diu sic esse deliberat. Talis enī non
appetit prodesse aliis: qz prodesset prio
sibi: ⁊ prodesset etiā aliis fm q̄ pōt ex-
hortādo ⁊ corrigendo. Multi ergo fallū
tur psuadentes sibi se aliorū vtilitatem
appetere cū appetant suā sublimitatē.
Utrū aūt illicitus appetit⁹ circa ista sit
pctm̄ mortale. mihi videt q̄ sic. nisi for-
te q̄n minus bonū ꝑferat maiori. Sz ꝓtra
Nam qui ep̄atū desyderat bonū opus
desyderat. j. The. ix. So. fm Aug. xix. de
ciui. dei. eps est nomē opis nō honoris:
qz cū scopos sit intētio: eps grece latine
dr sup intendēs. ⁊ epari est sup intende
re. Desyderare ergo ep̄atū: est desy-
derare ꝓdesse. primo q̄ō tūc licitū fuit q̄n
ap̄s dicit: qz necessitas erat fm Greg. F
Unde idē Greg. dicit q̄ ap̄s laudauit
desyderiū bonī operis. Nec. s. Tho. vir
tualiter. Scōo Laudabile est desydera
re statum religionis. ergo ⁊ statum ep̄a
tus: qz est pfectior. So. Non est simile p
pter duo. primo qz ad statum ep̄alem
prerequitur vite pfectior non autem ad
statum religionis: sed est via i perfectio
nem. Unde dn̄s cōmissurus. Petro offi-

eium pastorale que fuit si deligeret eu3 plus alijs. Et adulescenti dicit Mat. ix. Si vis perfectus esse: vade ꝛc. Non aũt dixit: si es perfectus. Ratio aũt differentie est: quia fm Diony. ꝓfs hz perficere: monachus aũt ꝓfici. Scõ: qz per illum statũ qs subijcit alijs ad spũalia capienda ꝓ istũ ꝯo sublimat vt ꝓficeat alijs. Hec. s. Tho. ibi cum multis alijs.

¶ Queri etiã põt vtrũ ambitio semp sit pctm̃. Vide. ij. ij. q. cxxxj. ar. j. i. c. Et vtrũ inanis gl'ia semp sit pctm̃ mortale. Vide. ij. ij. q. cxxxij. ar. in. c.

☞ Dñica. xviij. post festũ Trini.

☞ Questio. lxiij.

Queritur vtrũ xp̃s se deum ꝓbauerit sufficiẽter ꝓ illã autoritatẽ. Dixit dñs dño meo ꝛc. Rñdeo q̃ sic. ꝓ quo sciendũ est q̃ scribe ꝛ pharisei ex quadã crassa ignorãtia q̃ ex eorũ mala dispositione veniebat: nõ cognouerũt xp̃m eẽ, deũ ꝓ doctrinã ꝛ miracula ei⁹ vt dicit. s. Th. iij. q. xlix. ar. iij. in. c. Et ideo scripturas diuinitatẽ eius astruentes peruertebãt ꝛ xp̃m tanq̃ blasphemũ insequebant. Hos aũt xp̃s vt cõuinceret interrogauit cuius filius sit xp̃s. Quibus respondentib⁹ q̃ sit filius Dauid tanq̃ hõ purus: vt intelligerent eius deitatẽ negare: cõtra eos fecit virtualiter tale argumentũ. Si xp̃s esset filius Dauid habẽs solũ naturã humanã eiusdẽ speciei cu3 natura dauid. nec esset nec dicere㆘ dñs eius: sedens ad dexterã dñi dei: qz filiꝰ regis nũq̃ dr dñs regis: talis vt sedeat ad dexterã dei: nec eo viuẽte nec eo mortuo. Sed xp̃s dr dñs Dauid vere: qz ipe dauid in spiritu ꝓphetico: qui nec falli nec fallere põt: cũ sit diuinus appellat eum dñm suũ dicens. Dixit dñs. i. deus pater dño meo. s. filio suo ꝛ meo et dño meo: nõ suo: sede ꝛc. Ergo xp̃s nõ hz solũ naturã humanã: sed opz q̃ aliam habeat su periorẽ qua possit esse dñs dñoꝝ ꝛ rex regũ: ꝛ sedere a dextris dei. Et non poterant ꝛespondere: qz hec scriptura ad literã de xp̃o intelligit. Uñ volente deo ꝛ repentino argumento cõturbante eua sionem excogitare non potuerunt Sed successu tẽporis iudei successores excogitarunt imo finxerunt responsionem ad argumentũ: dicentes illam autoritatem ad literãꝫ intelligi de Abraã et Eliezer famulo suo: qui hunc psalmum fecit abrae: agens deo gratias ꝓ victoria de quinq̃ regibus. Dicunt ergo q̃ Eliezer sic loquitur. Dñs. s. deus dixit dño meo Abraaz. sede a dextris meis ꝛc.

¶ Sed contra primo. Nullus em̃ psalmus intitulatur Dauid quem ipse non fecerit qz titulus esset falsus. Sed vt patet tam in textu hebraico q̃ greco ꝛ latino: iste psalmus intitulatur ꝛ dicitur Dauid. Ergo ista non sunt verba eliezer. Secundo: quia nõ legitur q̃ Abraae sit dictum a deo: sede a dextris meis: nec cuiq̃ homini puro nec mirum: qz etiam puro homini non conuenit. Unde ꝛ regina dicitur in psalmo astitisse deo xp̃o ꝛ nõ sedisse. De hoc vide. ij. q. lviij. o. Tertio: quia abraam non fuit genitus ante luciferum. Si dicatur q̃ fuit genitus in presentia dei: dico q̃ etiaꝫ boues sic fuerunt geniti: id est presciti generãdi. Unde in hoc non importatur dignitas: quã Psal. intendit attribuere huic genito. Quarto quia abraaz non fuit sacerdos eternus secundum ordinem melchisedech: imo nec sacerdos: vnde a sacerdote melchisedech est benedictus ꝛ ei decimas dedit. Quinto quia abraam non fuit nationum id est gentilium iudex ꝛ reparator ruinarum. i. culparuꝫ redemptor.

¶ Sed cõtra. Nulla generatio inenarrabilis narratur per aliqua verba. Sed generatio eterna christi est inenarrabilis: vt patet. Esa. lv. ergo de ea non loquitur ps̃. allegatus. Sol. Licet eterna verbi generatio sit ineffabilis per naturam omni homini ꝛ omni creature: qz naturaliꝫ cognosci nõ põt: nõ tñ deo q̃ de ea ꝓ ꝓphetas loquitur in scriptura. Secundo. Si ille textus intelligitur ad literaz de xp̃o ꝛ deo: deus esset corpore⁹ quia haberet dextram. Solu. Per dextram metaphorice dictam potest literaliter significari non sedes localis: sed equalitas glorie.

¶ Queri etiã põt vtrũ de charitate fuerint dãda duo ꝓcepta. Ui. le. ij. ij. q. xliij. ar. iij. in. c. Et vtrum hõ ex charitate debeat plus diligere proximũ q̃ seipm̃. vide. ij. ij. q. xxvj. ar. v. in. c.

☞ Dñica. xix. post festũ Trini.

☞ Questio. lxiiij.

Uerit vtrũ sit ita facile dicere: remittũt tibi pctã: sicut dicere: surge ꝛ ambula. ? Rñdeo. Si loquimur de facilitate q̃ est in dicẽdo precise: nõ est notabilis difficultas maior in vno q̃ in alio qz regulariter ꝓba ꝓponamus ad nutum. Si aũt loquamur de ea, que est in dicendo ꝛ faciendo effectum quẽ verba significant ꝛ hoc ex parte facientis sic etiam vterq̃ equalis est ptãtis qz vtrũq̃ potentiã infinitã req̃rit qua nulla est maior. Si vero loquamur de eadẽ ex parte facti in se facilius est dicere surge: q̃ dimittunt: cũ facilius sit creare celũ ꝛ terram: q̃ iustificare impiũ. Tũ qz ibi nulla est resistentia: sicut hic ꝓtervs volũtas resistit. Tũ qz ibi terminus operationis est bonũ mutabile. hoc est eternũ. Si ẽt loquamur de eadẽ nõ in se sed in ordine ad nr̃am cognitionẽ: facilius est dicere surge q̃ dimittunt: qz facilius illũ effectum cognoscimus quẽ videmus q̃ quẽ nõ videmus. Sed cõtra. Nã dimittere pctã semp excedit virtutẽ creature fm illud Esa. lxvj. Ego sum q̃ deleo iniquitates tuas ꝛc. Curare aũt paralyticũ ẽ possibile ꝛtute medicine. ergo nõ sunt equalis virtutis. Sol. ꝛ si possit virtute nature aliq̃n curari paralysis: non tñ taliter. i. subdito ꝛ sic pfecte vt qs possit lectulũ suũ portare. Scõ. Nã opus habens terminũ vel effectũ maiorẽ est maioris virtutis. Sed hmõi est dimittere pctã respectu sanationis paralysis: qz ibi a la: hoc corpus sanatur. Sol. Maior est falsa ꝛ pte operãtis vbi vtrũq̃ opus req̃rit virtutẽ infinitã: lz sit vera ex parte operati. qz ex parte effectus maior est ꝛtus que facit maius.

¶ Queri etiã põt vtrũ xp̃s inquantũ hõ habuerit ptãtẽ remittẽdi pctã. vide. ij. q. lxiij. ar. j. ꝛ. ij. Et vtrum ab ipso fuerit ministris ecclesie collata virtꝰ remittendi peccata. Uide ibi. ar. iij.

☞ Dñica. xx. post festũ Trini.

☞ Questio. lxv.

Ueritur vtrum charitas sit vestis. i. virtꝰ dignissima: et ꝓpr̃ sit nuptialis. ? Rñdeo ex doctrina. s. Tho. ij. ij. q. xxiij ar. vj. virtutẽ humanã q̃ bonorũ actuũ ꝓncipiũ ẽ: necessitate ẽ ꝓsistere in attingẽdo humanoꝝ actuũ regulã qz i talibꝰ actibꝰ est bonũ fm q̃ debite regulant. Igit̃ ꝛtutes theologice ꝓpr̃tiones sunt moralibꝰ ꝛ intellectualibus qz cũ duplex sit humanorũ actuũ regula. s. prima. i. deus. ꝛ scõa. i. rõ regulata priori regula theologice ꝛtutes cõstitũt in attingẽdo primã eo q̃ eoꝝ obiectũ sit deus: reliq̃ aũt in attingẽdo scõam. Inter theologicas aũt charitas est excellẽtior. Nã in his illa est potior que magis deũ attingit. Sed hmõi est charitas que attingit ipm̃ vt ipso sistat: nõ aũt vt inde nobis aliq̃d ꝓueniat sicut fides ꝛ spes q̃ attingũt ipm̃ fm q̃ ex ipso ꝓuenit cognitio veri ꝛ adeptio boni: qz semp qõ ẽ ꝓ se: maius est eo qõ est ꝓ aliud. Igit̃ est dignissima ꝛtutũ. Hec. s. Th. Et ꝓpr̃ vestis nuptialis hac rõne dr. Primo. s. qz ẽ virtus pulcerrima: sicut vestis nuptialis dz esse pulcerrima. Scõ. qz ipsa est q̃ distinguit inter filios regni. i. conuiuãtes in nuptijs regis ꝛ diaboli: fm Aug. Tertio qz hanc xp̃s indutus celebrauit nuptias cum ex charitate voluerit incarnari. Quarto qz opit̃ oia delicta sicut pulcra vestis operit maculas. Quinto qz ornat oia opa. vt ptz. i. Cor. xiij. Sexto: qz ipsa est amicitia q̃dã: ꝛ ꝓpter amicitiã nuptie fiunt.

¶ Sed ℨ. Nã virtus altioris potẽtie est altior: qz pfectio ꝓportionat̃ pfectibili. Sz fides est i altiori potẽtia q̃ charitas cũ illa sit in intellectu dirigẽte: ꝛ hec in volũtate directa. ergo fides est dignior. So. dignitas opatiõis intellectus attẽdit̃ ꝛz mẽsurã intellectus: opationis aũt volũtatis fm obiectũ. qz intellectio pficit̃ fm q̃ res intellecta est in intellectu. volitio aũt fm inclinationẽ volũtatis ad rẽ vt ad terminũ. Igit̃ eoꝝ q̃ sunt ifra nos nobilior est cognitio q̃ dilectio. Propter qõ ꝛ ꝛtutes intellectuales ꝓferũt moralibꝰ. vj. Et ℌ. Sz co-

rū q̄ sunt. ſ. nos p̄cipue dei nobiliores ē dilectio ꝙ cognitio: qz cū vnū q̄q; existēs in alio sit in eo p modū ei⁹: iferiora sūt i alia nobiliori mō ꝙ i se: z supiora nobiliori mō in se ꝙ i alia. Jō charitas est excellētior fide. Hec. s. Tho. virtualr. Sz intellige ista in via vbi obiectū intellect⁹ aliq̄n non attingit pfecte vt in se est: z vbi ip̄m est in intellectu p modū eius: qz ei inheret sicut accidens. ſ. p speciez suā. Aliter em̄ est in p̄ria. Nā ceteris paribus semp̄ hitus z opatiōes intellectus sunt nobiliores: qz potētia est nobilior. z obiectū simplici⁹ ac nobili⁹. Sz in via volūtas amat deū imediate vt in se est nō aūt intellect⁹ capit deū vt est: sed in alio z p modū suū: z sic q̄ dei nō est spēs intelligibilis in intellectu nisi vt ei inheres quo ad hoiem q̄ deū intelligit p sup additā speciē: vel cui inheret ipe intellectus quo ad angelū qui deū intelligit p suā. i. angeli essentiā. In p̄ria aūt deus erit in intellectu sicut est id est p se z nō p aliud: z nō p modū intellect⁹. qz nō inherebit: sed erit spēs itelligibilis: subsistēs. vt pz. ſ. q. xū. ar. ij. in coz. Jō nobilior simpl'r erit intellectio ꝙ fruitio. z lumen gl'ie q̄ erit habit⁹ itellect⁹ ꝙ charitas. z eo magis q̄ intellect⁹ habebit deū in se volūtas aūt tēdet in deū: q̄ nō est eq̄ nobile. Scō. Nā id p q̄ aliq̄d opat est eo inferius. sicut dns opat p ministrum Sz per charitatē operat fides: vt pz. Hal'. v. Solu. Fides nō operat per dilectionē sicut per ministrū: vt dns p seruū sed sicut per formā ppriā. Quomō autē charitas sit fidei z virtutum forma. Vide. ij. q. iij. ar. ij. in corpore.

¶ Queri ēt p̄t vtrū post mortē existētes in inferno habeāt man⁹ ligatas ac pedes vt nō possint facere nec velle bonū vide verita. q. xviij. ar. x. z. xj. Et vtrū ibi sint tenebre. Vide. iiij. di. l. q. ij. ar. ij. q. iij.

☞ Dñica. xxj. post festum Trini.

☞ Questio. lxvj.

3 Ueritur vtrū iste regulus iuste ac merito sit reꝓhensus a chr̄isto? Respondeo q̄ sic. Nā ſm. s. Tho. super Jo. ad fidē xp̄i infideles trahunt per miracla qz duci nō p̄nt autoritate sz illō. ſ. Coz. xiij. Signa data sunt infidelib⁹ nō fidelibus. Fideles aūt ducēdi sunt autoritate scripture cui credere tenent. Tūc sic. Ois fidelis vel nutri⁹ inter fideles non credēs p autoritates sed reꝓbēs signa ē reꝓhēsibilis: qz qui non vult trahi mō sibi cōuenienti est male dispositus ad bonuz. Sed iste regulus erat nutri⁹ inter fideles iudeos instructus de lege. vt. ſ. Sed contra. Nam qui querit illud p q̄ō vitat reꝓhensibilitatē nō est reꝓhēsibilis. Sed talis est querēs signa vt credat: qz querit certitudinē per quam vitet festinationē credendi q̄ est reꝓhensibilis. iuxta illud Eccl. xix. c. Qui cito credit leuis est corde. Sol. Maior est falsa q̄n illud queritur indebite sicut fecit Thomas: qui voluit vulnera palpare cū debuisset credere ap'lor collegio. et sibiliter iste qui debuisset credere vaticinijs pphetarū: maxime qz xp̄s etiā interi⁹ mouebat corda ad credēdū in se: lz moueret cū libertate. Uñ. s. Tho. ij. q. li. q. iij. ar. ſ. q̄rit. Utrū xp̄o non facienti visibilia miracula iudei credere tenerent. Et rñdet q̄ sic. qz cuz homo adiuuet a deo ad credendū interiori inspiratione z exteri doctrina ac miraculis remoto tertio stabāt duo p̄ioza q̄bus hoies credere tenebant. Scō. Nā q̄ querit ea sine q̄b⁹ credere nō p̄t: nō est reꝓhēsibilis. Sed ḥmōi est q̄ q̄rit miracula qz ſt absq; miraculis credere quis posset nō credēdo peccaret: cōtra illud Jo. xiij. Si opa non fecissem in eis que nemo ali⁹ fecit pctm̄ nō haberēt. Solu. Inter ipsa opera q̄ fecit annumerari dz etiā eius interior vocatio z exterior doctrina non aūt sola miracula. Non haberet aūt quis pctm̄ nō credendo cessantibus miraculis z doctrina z inspiratiōe: licet cessantibus miraculis adhuc posset peccare.

¶ Queri etiam posset vtrū mō hoies teneātur credere qui miracula xp̄i nō vidēt? Uide. ij. q. ij. ar. vij. in corpore. Et primo cōtra. ca. vj. Et vtrum leuiter credant fideles miracula non videtes? Uide primo contra vbi. ſ. ca. vj.

☞ Dñica. xxij. post festum Trinita.

☞ Questio. lxvij.

Ueritur vtrū seruus cōsecutus misericordiā a dño peccauerit repetēdo debitum a conseruo. Rñdeo. Aliq̄s act⁹ dupl'r potest esse malus. ſ. p se siue ex specie z obiecto suo: vt fornicari. Aliquis vero ex circunstatia: puta tēporis vel loci vel modi vel finis indebiti: sicut ducere vxorē tpe prohibito. Igitur iste repetendo debitum nō peccauit quasi faciēs actum malū de se: qz null⁹ sic peccat petendo id q̄ iustitia exigit esse suū cuiusmodi est oē sibi debitū. Peccauit aūt ex circūstantia. qz debitum exigebat tpe idebito. i. quo debitor erat impotēs reddere q̄ fuit crudelitas. ¶ Sz cōtra videtur q̄ peccauerit debitū repetendo. Primo Nam dicit dñs. Serue ne ꝙ z c. Sed ipse dñs erat misertus dimittēdo debitū ergo z ipe dimittere debuit. So. Fuit neꝙ: qz debuit misereri z tenebatur misereri: non relaxando debitum sed prozogādo tps solutionis. Uñ remittere debitum fuisset honestatis prozogare vero terminuz fuisset necessitatis. Et ly sicut nō importat similitudinē in mō miserandi. ſ. relaxando debitū sed soluz misereri quoquo mō. Scō. Nam q̄cūq; facit cōtra charitatē: peccat. Sed quis q̄ rendo z repetēdo sua facit cōtra charitatē q̄ ipa nō q̄rit q̄ sua sunt. ſ. Coz. xiij. So. Dicit Alexā. de ales in. iij. parte q̄ō tribus modis quis debitum repetit. ſ. ex cupiditate z zelo iustitie z ex timore casus ne. ſ. quis ꝓpter indigētiā ruat i aliq̄ pctm̄: puta furtum Charitas igit nō querit sua primo mō. ſ. non est amatrix pecunie ꝓpter se: vt ibi dicit glo. Sed repetere scō mō cōuenit etiā pfectis: ater tio mō infirmis. Uel dicēdū iuxta Augustinū. in regula q̄ charitas non querit q̄ sua sunt si cōpareꝙ ꝓpriuz bonū ad cōe q̄. ſ. plus diligit cōe bonū ꝙ ꝓpriū. fec⁹ si cōpareꝙ ꝓpriū bonū ad aliq̄d particulare. qz naturalis inclinatio quā charitas nō destruit: sed pficit est: vt se et sua q̄s plus diligat ꝙ aliū z alia. Uñ amabilia q̄ sunt ad alterū veniūt ex his q̄ sunt ad se ſm p̄m in libro. Ethico. Tertio. Nam q̄ scādalizat ꝓprium, p re tēporali peccat. qz plus debet, bonū spūale alienū amare ꝙ corporale ꝓpriū. Sed aliq̄n q̄s repetēdo debitū scādalizat proximū vt iste fecit: quē egretulerūt alq̄ conserui ergo z c. So. s. Tho. ij. v. q. xliij. art. viij. dicit q̄ si ex petitiōe propie rei aplō aliū detente: scandalizek q̄s ex ignorantia vel infirmitate: qō est scandalū pusillox: tpalia sunt ꝓpter scandalum totaliter dimittēda: vel aliq̄n scandalū est sedandū. ſ. per admonitionē. Si vo scandalizat ex malitia: qō est scandalū pharisex: nō sunt ꝓpter hoc dimittēda: qz noceret cōi bono: dū malus dareꝙ occasio rapiendi. z noceret ipsis malis q̄ remanerent in pctō. Hec ille. Cū tñ q̄s est certus q̄ ille tz sua iniuste et nō est certus q̄ inde aliquē ex repetitiōe scandalizari: licite repetit. Et si sciret in scandalū oriri z tñ plus pōderat scandalū proprū: plus tenetur suo ꝙ alieno scandalo reparare. Ad argumentū aūt dico conseruī nō scandalizabantur quia repetebat: sed quia repetebat crudeliter.

¶ Queri etiā pōt vtrū p ingratitudinez redeāt iā dimissa pctā? Uide. iiij. dis. xxij. q. j. arti. ij. Et vtrum aliq̄s habeat vñ satisfacit deo p debito q̄ō peccando contraxit. Uide. iiij. di. xv. q. j. ij. o. z. iij. q. j. ar. ij. ad secundum.

☞ Dñica. xxiij. post festum Trini.

☞ Questio. lxviij.

Ueritur vtrū serui regis celestis. i. xp̄iani teneant cesari id est principi terreno tributa p̄stare? Rñdeo q̄ō sic. prio: q: hoc dicit xp̄s in presenti euāgelio duz dicit iudeis q̄ serui erant regis eterni. Reddite q̄ sūt cesaris cesari. Scō quia hoc dicit ap'ls ad Ro. xiij. vt pz intuenti. Et assignat huius rōnē cū dixisset: iō em̄ et tributa p̄statis: dicēs. Ministri dei sunt in hoc ipso. i. p hoc ipso. i. tributo seruiētes sz deo z populo. quasi diceret. Quicūq; seruit licite recipit pro seruitio suo mercedē: ſm illud. j. Coz. ix. Quis pascit gregez z de lacte eius nō edit. Sed p̄ncipes seruiūt deo z populo in pace? eq̄tate cō seruāda. Jō p̄cludit. Reddite ꝙ olb⁹ debita: cui tributū tributū: cui vectigal vectigal. ad b tñ debito p̄ncipū p̄uilegio li

beri sunt clerici.qō equitatē tñ hȝ naturalē.qz sicut ꝓncipes in tēporalibus:ita clerici in spūalibꝰ ꝓ cōi bono sollicitant ⁊ ꝓñr recōpensant regi ꝓ laboze eiꝰ circa pacē. Uñ etiā apō gētiles vacātes diuinis liberi erāt a tributꝫ:sicut de sacerdotibꝰ egypti ptȝ Gen.xlvij.⁊.j.metapho. ¶Sed cōtra videt ꝙ nō teneātur. Nullus enim liber tenet ad onera seruitutis cuiuscūmodi est ꝓstare tributa. Sed serui dei sunt liberi per aduentū xp̄i:ꝓm illud Joā.viij.c. Si filius vos liberauerit vere liberi eritis. Sol. Sicut dicit.s. Tho. sup epl̄as Pauli:i ꝓmitiuus ecclesia ꝓpter hanc rationez quidā dicebant sepātibus nō subiacere:sed non dñ dicebant:qz ꝓ aduentū christi liberant spūs a peccato ⁊ morte ⁊ seruitute diaboli. Ȝ caro remanet obnoxia seruituti. Et ideo dū carnem gerimus corruptibilem opz nos dñis secularibus subiici.ne absoluimur a tributis sicut nec ab alijs coꝛpis penalitatibus:a quibꝰ nec etiā seipsum xp̄s voluit absoluere. Liberabit autē ⁊ caro in libertatē glorie filiorū dei.et tūc homo liberatꝰ ꝓ xp̄m nulli seruituti erit obnoxius:ꝓm illud.j.Coꝛ.v. Cū tradiderit regnū deo ⁊ patri:⁊ euacuauerit omnē principatū ⁊ pātē. Scōo. Si tenent fideles ad subiectionē ⁊ tributa:iō est:qz potestas ꝓncipū a deo est vt pz ex apl̄o Rom.xiij. Sed aliqñ hoꝝ potestas nō est a deo:ꝓm illud Ose.viij. Ipsi regnauerunt ⁊ nō ex me.ergo aliqñ ad hoc nō tenētur. Sol. potestas regia vel alia ꝓtū ad tria considerari pōt. quātum scz ad ipsam potestatē ⁊ quantū ad modū adipiscendi illā:⁊ quantuz ad vsum eius. ¶Quantū ad primū potestas semper a deo est:ꝓm illud Ro.xiij. Ois potestas a deo est. ⁊ illud Jo.xix. Nō haberes potestatē ꝛc. Et ratio est qz oē dictum de deo ⁊ creatura vt sapiētia:iustitia:potentia: ⁊ hmōi:a deo est in creatura. ¶Quantū aūt ad scōm sempȝ est a deo ꝓmittēte. qz nihil fit deo nō ꝓmittēte. ⁊ aliqñ ē ab eo faciente. qñ.s. aliquis ordinarie accipit illā. Qñqz vero nō est ab eo faciēte. quātū ad deformitatē in eius acq̄sitiōe:sed est a puersa volūtate. Et similiter quantum ad tertium est a deo quando ꝙs ea legitime vtit:et non a deo qñ peruerse. ¶Ad argumentū dico qō tenent qñ ꝓncipes habent iuridicā potestatē. nō autē aliter nisi ratiōe scandali vel ꝓpter maius malū vitandum:puta ꝓsone. ¶Sed cōtra. qz obediendū est etiā discholis.ſ. Pet.ij.So. Uerū est dūmodo sint dñi de iure:nō aūt si de facto nisi vt.s. Tertio. Nullus tenet ad aliqd per legē inferioris:puta hois a quo absolutus est ꝓ legē superioris:puta dei. Sz a seruitute pūcipū ⁊ tributis ois homo est liberatus a deo. qz deus reliquit hoīem in manu cōsilij sui. Eccl.xv. ergo ꝛc. So. Deus ꝺz reliqsse hoīem in manu consilij sui:non qz absoluerit eū ab omni lege vt faciat q̄cūq; libuerit sed:qz ad aliqua facienda necessitate nature non cogitur vt irrationalia. sed libera electione ex ꝓpzio consilio procedente operatur.

¶Queri ēt pt:vtꝝ vita bōa possit ac debeat veritas dici. Uide.ſ.q.xvj.ar.iij.certiū.⁊.iij.di.lxvj.q.j.ar.j.q.iij. Et vtrum oēs teneātur deo sacrificium offerre:Uide.ij.q.q.lxxxv.ar.iij.in coꝛpore.

☞ Dñica.xxiij.ꝓst festum Trini.

☞ Questio.lxix.

Queritꝝ vtrum in suscitatione spūalis puelle.i.anime expulsio turbe id est culpe seu multitudis secularium curaꝝ precedat tactū manus xp̄i:id est gratie infusionem. Rñdeo ex doctrīa.s. Tho.j.ij.q. cxij.ar.viij. Cū in iustificatiōe impij quatuoꝛ requirant scz gratie infusio:⁊ motꝰ liberi arbitrij per fidē in deum:⁊ motus eiusdē in pcm:⁊ remissio culpe. Ista sūt tēpoze simul. quia iustificatio impij est in instāti:cum fiat a deo qui infinitate sue potētie in instanti disponere potest antmaz quā iustificat. Sed tamē ordine nature vnum eoꝝ est alio ꝓius. Et primū est gratie infusio. Scōm motus liberi arbitrij in deum. Tertium motus eiusdem in pcm. ⁊ Quartuz remissio culpe. Nam in quolibet motu naturaliter. ꝓmum est motio mouētis:que hic est gratie infusio. Scōm vero est dispositio materie seu motio mobilis q̄ est vterqꝫ motus predictus:sed ꝓioꝛ est qui in deum

est:cū sit causa ⁊ ratio alterius. qz nō detestatur ꝙs pcm̄ nisi qz est cōtra deum. Tertiū autē est terminus motꝰ:q̄ hic est remissio culpe:ad quā tota trāsmutatio ordinat. ¶Sed contra. Primo. Nā recedere a malo ꝓius est q̄ accedere ad bonū:ꝓm illud pſ. Declina ꝛc. Sed remissio culpe pertinet ad recessum a malo:⁊ infusio gratie ad ꝓsecutionē boni. ergo naturaliter ꝓioꝛ est remissio culpe. Sol. Si recessus a termino ⁊ accessus ad terminū cōsyderent ex ꝑte mobilis:naturaliter ꝓioꝛ est recessus:qz ꝓius est in mobili opposituz qō obꝯcitur:⁊ post terminus quē assequit. Sed ex parte agētis est ecōtrario. quia agēs ad remouēdū contrariū:agit per formā q̄ in eo ꝑexistit:sicut sol ad remouendū tenebras agit p lucē. Et ideo ex parte solis ꝓius est illuminare q̄ remouere tenebras: Ꝛ ex parte aeris ꝓius sit purgari tenebras q̄ illuminari. Et qz infusio gratie et remissio culpe dicunt ex parte dei iustificantis: ideo naturaliter infusio gratie est ꝓioꝛ. Sz liberatio a culpa est ꝓioꝛ q̄ assecutio gratie:qz ista sumunt ex parte hominis iustificati. Uel pōt dici ꝙ termini iustificationis sunt cā sicut a quo:iustitia sicut ad quē. Gra ꝙo est cā remissiōis culpe ⁊ assecutiōis iustitie. Scōo:dispositio naturaliter est ꝓioꝛ forma ad quā disponit: sed motꝰ liberi arbitrij est dispositio ad susceptionē gre. ergo est ꝓioꝛ. So. dispositio subiecti ꝓcedit naturaliter susceptionē forme sed sequit actionē agētis qua subiectū disponitur. Ideo motꝰ liberi arbitrij naturaliter ꝓcedit ꝓsecutionē gre: Ꝛ sequit gratie infusionem. Hec.s. tho. ¶Queri etiā pōt:vtrū sine tactu manꝰ xp̄i. id est sine infusiōe gratie dei resurgere possit p pcm̄ spūaliter mortua puella. Uide.ſ.ij.q.cxij.ar.ij. Et vtrū alienis precibus mortuus in peccato diuinam gratiā cōsequat Uide.ibi.q.cxiij.ar.vj. ¶Dñica autē.xxv. queri potest sicut q̄dam est dñica quarta in quadragesima. ¶Et sic iam cōplete sunt questiōes pertinētes directe ad intellectū euāgelioꝝ.

☞ Sequuntur questiones impertinentes.

☞ Casus primus.

Uoniā nōnulli diuini ꝟbi ꝓcones estimātes auditores suos et dñuolos ⁊ attētos diuinis sermonibꝰ esse:⁊ ipsa materie diuisiōe posse dociles reddi: vice exoꝛdij breui dubiolo eoꝝ moꝛali vti cō sueuerunt:ꝓpositū est nostrū ac institutum:mō questiūculas nōnullas moꝛales impertinētes euangelijs breuiter ex autoꝛibꝰ varijs colligere:vt opis nostri tertiam partē totaliter absoluam. Primo igitur querit. Utrū bona opa ⁊ precipue oratio peccatoris existētis in fide ⁊ extra charitatē aliqd valeāt ad vitā eternā? Ad hoc aūt dubiū ꝑm.s. Tho.i.iij. distin.xv.q.j.ar.iij.q.iij. ⁊.j.ij.q.cxiij. Et Ray.in ti.de pe.⁊ remiſ.H.itē circa.⁊ Pisanū i ſumma.ti.charitas. Et Rich.i.iij. di.xv.ſicñdet. In pctō mortali est ille solus q̄ mortale cōmisit ⁊ nō penitet sufficiēter. Secꝰ aūt si ē in ꝟitate cōtritꝰ in actu:⁊ cōfessus in ꝓposito:qz talis est i gra:vt ꝓz p.s. Tho.iij.di.xvij.q.ij.ar.v. q.j. habet ꝺ pnia.di.j.poꝛro. Caue tñ ne fallaris ꝓpter nō distinguere inter attritionē ⁊ cōtritionē. Nā valēt igit bona opera existentis in mortali per modum meriti ꝑm oēs:quia charitas est principium merendi.ſ.ij.q.cxiij. Ualent autez primo ad vitam eternaz per modū gaudij accidentalis:ad hunc sensuz q̄ si peniteas actandē saluetis in eternū gaudebis te illa bona feciſſe:vt patet de se: Et secūdo valēt ꝑm.s. Tho. ad eandez ꝙ modum dispositionis. qz sc̄z ꝓ ista disponeris ad pniam:⁊ lumē gratie dei. de peni.di.v. falsas. Et tertio valēt ꝑm eūdez ad tolerabilius iudicium futuruz de peni.distinc.iij. Si quis. quod vt.s. Thoꝛn. iij.vbi.ꝫ. declarat nō intelligit quasi pena debitam in inferno tollāt aut minuāt cū non tollāt aut minuāt causam eiꝰ.i.culpā:sed qz penā eternalē futurā impediūt:dū ꝺs sic operādo nō omittit: aut qz ad bonū disponūt:⁊ cōsequēter a multis malis retrahūt:⁊ faciunt q̄ ex minoꝛi contemptu quis peccet. Et quanto valēt ꝑm eundē per modū cōgrui ad tēpoꝛalē ꝓsperitatē de peni.di.iij. caue dū.⁊.ij.q.q. si q̄libet. Et q̄nto ꝑm eun-

dē: qz assuefaciūt bonis operibus: sicut olim baptismus Joānis. de cōsecra. dist. iiij. nō regenerabat. Et sexto qz diabol⁹ nō hz tantā potestatē sup pctōrē: ꝑm ꝓ sanū. Et septimo valēt ad ꝓsolationē in pñti. qz vt docet experiētia ⁊ Ari. testat. Nullus ē adeo mal⁹ q̄ de suo bono ope nō leteť: ⁊ marie oſo cui⁹ꝝ appropriari iste effect⁹ ꝑ excellentiā. iuxta illud Ja. j. Tristat̄ q̄s in vobis oret equo animo ⁊ psallat. Et octauo: qz inter oia talia oſo hz effectū ꝓprium. s. ipetrare: ipa vz ad impetrādū a deo spūalia ⁊ tpalia dona. Sed ℞. primo: qz deus pctōres non exaudit Jo. ix. Sol. Illa ẏba nō sūt dei aut enāgeliste: sz cuiusdā ceci illuminati corpaliter: q̄ ꝑm glo. adhuc spūaliter nō plene videbat: qz deus aliqñ exaudit pctōres. vt patuit de. xiij. añ dñicā de passiōe. Secūdo. Nā quāto seruitiū vel op⁹ est minus debitū tāto est magis meritoriū vt ptz de seruitio exhibito tibi ab amico q̄ ad illud nō teneť: ⁊ a seruo q̄ teneť. Op⁹ aūt bonū pctōris est min⁹ debitū q̄ꝫ existētis in gra: qz ille a deo pauciora bñficia. suscepit saltē possibiliter. So. dicit. s. Tho. j. ij. q. vbi. ē. ar. ij. ad scām q̄ ista rō ꝓcluderet si vtrūq; opus esset equal⁹ bonuz qō non est in ꝓposito: qz semp melius est opus existentis in gratia. Ex dictis aūt patent hꝫ conclusiones.

¶ Prima. Hz sit in mortali q̄ de mortali nō conterit. secus de eo qui cōtritus est.

¶ Scōa. Hz valeāt ad vitā eternā ꝑ modū meriti opa bona ꝓtriti: nō est secus de operibus bonis eius qui est in mortali.

¶ Tertia. Opera existētis in mortali valent q̄tū est de se ad gaudiū accidentale in patriaz ⁊ ad dispositionē gratie ad vitādam aliquā penam in gehenna: ⁊ ad temporalem prosperitatem: ⁊ ad bonaz cōsuetudinē generādā: ⁊ ad reprimēdā ptātem diabolicā: ⁊ ad anime cōsolationem maxime oratio sancta.

¶ Quarta. Oſo q̄tū est de se suppositā gratia tres hz effectus q̄ sunt mereri: impetrare: cōsolari. Quoꝝ primus est cōis olim bonoꝝ operū: ⁊ scōs est ei ꝓpr⁹: et tertius appropriatus quodam modo.

¶ Quinta. Oſo iusti semp hz ꝑmū effectū: etiā si de⁹ nō velit ipm exaudire. et similr tertiū si sit attenta: sed nō secūdū.

¶ Sexta. Oſo iniusti nūq̄ hz primū effectū: ⁊ semp hz tertiū si sit attenta sām autem habet aliquando tantum.

¶ Septima. Nunq̄ oratio est inanis siue iusti siue iniusti: ⁊ cōsequenter est ad omnibus frequentanda.

¶ Octaua. Oio homo q̄tūcūq; mal⁹ dz incessanter dñi operari: qz bona opa nūq̄ sunt sine fructu: ⁊ forte aliqñ tārū disponēt ad gratiā dei: q̄ mala superabūt in ta exemplū aromatarij: species ponētis in statera contra pondera metallorum.

Casus secundus.

Queritur. ij. quid sit grauis⁹ peccatum: aut negligenter audire verbum dei: aut negligenter ꝓmittere cadere xp̄i corpus in terraz: Ad hoc autem respondet Archidi. super. c. interrogo. j. q. j. ⁊ ibi dominus Joānes dominici ⁊ Augustinus qui vt in dicto capitulo patet expresse: dicit q̄ non est minor prima negligētia. s. circa verbū dei q̄ scōs. ꝓ hoc autē nota q̄ tripliciter aliquid alicui ꝓfertur. s. dignitate: necessitate ⁊ causalitate. Dico igitur. Primo corp⁹ christi verum est dignius mystice: quia nihil melius est corpore ⁊ sanguine christi. s. q. j. c. multi. et intellige in creaturis: vt ibi tenet Joannes dominici ⁊ sanct⁹ Thom. j. dist. xliij. dicens humanitatez xp̄i esse quid melius omni creatura etiā possibili: vt est vnita verbo. Et si contra hoc dicať q̄ verum corpus est figura mystici. figura autē est ignobilior figurato ꝑm glo. j. Cor. v. Rñdet Alb. ⁊ sanctus Tho. xlij. distin. xij. q̄ illa glossa est vera solum in his quoꝝ vsus est in significādo solū: vt est agnus paschalis. Dico secūdo q̄ illud corpus maiꝰ est verbo dei dignitate: vt patet in dicto. c. multi. Et iterū. qz illud est substantia: hoc vero accidens. Sed tamen necessitate est econuerso: qz magis necessaria ē actualis auditio verbi dei quia ex auditu eius est fides. Ro. vij. ⁊ cognitio necessariorum ad salutem. Et similiter causalitatem: quia verbum dei tollit mortalia que sunt in subiecto: vt eucharistia. ⁊ vlterius etiā que in conscientia: ⁊ habet effectum in

bonis ⁊ malis. Dico tertio q̄ licet sit maior negligentia in xp̄i corpus quantū est ex parte rei neglete: vt ꝓz ex dictis tamē alia est maior quantum ad grauitatem nocumenti ꝑm Joannem dominici qñ. s. ex negligentia verbi dei prouenit ignorantia agendorum vel credendorum necessario. ⁊ consequēter est aliquo modo maius malum. Nā ꝑm Aug. in enchiri. malū non est malum qz nocet ergo maius malum est: qz magis nocet. Ex hiis autem ꝓz q̄ male faciūt parochiani curati volētes populuz ꝓtermisso sermone audire missaz in ꝓpria parochia imme non de pecoris salute: sed de lana ⁊ de lacte cogitātes. Licet enim peccet qui in die festo ꝓtermissa sui sacerdotis missa audit aliam ex contemptu vt ꝓz extra de paro. c. ij. secus si hoc facit ex iusta causa: puta ꝓpter verbum dei vel ex maiori deuotione: vt dicit Archie. ij. pre. ti. ix. c. x. ⁊ consentit glossa in dicto. c. Et similiter Inno. ⁊ hoc est rōnabile. qz hz ius diuinū aut naturale non abrogeť ꝑ ꝓtrariā consuetudinez. extra eo. c. vl. ⁊ xxx. q. viij. flagitia. secus de humano. extra vbi. ē. dū modo consuetudo sit rōnabilis: vt glossat Inno. ⁊ notať ibi. et ēt ꝓscripta. ad quod hz canonistas teste Hostien. requirit tempus quadraginta annoꝝ. extra de electione. cumana. ⁊ extra de cēsibus. olim. Et hoc habet locum in ecclesiasticis q̄cquid sit de legibus. ¶ Sz contra. quia ꝓceptuz est audire missaz non autem ꝓdicationem: ergo illud est magis necessarium. Solutio. Negatur consequentia. quia facilius est audire missam ꝓpter multitudinem celebrātium q̄m ꝓdicationē. ideoq; ꝓcipit illud ⁊ non istud. Quāuis tamen aliqui dicāt q̄ ꝓceptum sit audire verbū dei: non determinato tempore: sed qñ nō habeť vigens cā nō audiendi illud. ⁊ auditurus nescit ad salutez necessaria. Et arguūt: qz curati tenenť predicare. extra de offi. iud. ordinarij. c. iter cetera. xxxvj. dist. ecce. ⁊ xvj. q. j. c. adhcim⁹. ⁊cs. Ecce.

¶ Elice conclusiones.

¶ Prima. Deus christum magis q̄m omnem creaturam amat: quem tñ ꝓ nostra salute exposuit morti.

¶ Secunda. Corpus christi verum est dignius mystico ⁊ verbo die.

¶ Tertia. Verbum tamen dei est magis necessariū q̄m corp⁹ christi sub specie sacramētali: quia sine eo nec fides nec salus esť adulto de lege communi.

¶ Quarta. Corp⁹ xp̄i nō tollit mortale nisi illud sit extra ꝓscientiā cōcātis: sed solū veniale: ⁊ fructificat solū in bonis. verbū aūt dei dispositiue tollit vtrūq;: ⁊ fructificat tam in bonis q̄m in malis.

¶ Quinta simpliciter maior est negligētia in corpus christi: sed quātum est nocumentum sequens maior est alia.

¶ Sexta. Consuetudo nunq̄ ꝓlit ius diuinum aut naturale: sed solū humanum: si sit rationabilis ⁊ prescripta.

¶ Septima. Qui non audit missam in sua parochia vt audiat sermonem predicatoris: bene facit.

¶ Octaua. Quilibet debet accedere ad predicationem sepe ⁊ deuote audire ac ruminare: quia est cibus anime. Unde Aug. Quanta sollicitudine ⁊c. Uide in capō predicto. Interrogo vos.

Casus. iij.

Queritur tertio vtrū habēs ad restituēduz incerta liberetur si pauperib⁹ petētib⁹ eleemosynā largiať sine licētia epi? Ad hoc aūt respōdent primo Hostien. extra de vsuca. sup c. cum tu. et in. c. cum sit. extra de iudeis. ⁊ in sua summa de penitētia. ℞. fi. ⁊ Joā. and. de peni. ⁊ remiss. si eps. lib. vj. in gl. ⁊ de reg. iur. in regula peccatum. lib. vj. Et dicunt q̄ dispēsatio incertorum ptinet ad solum epm. Et ꝓbant opinionē suam per dicta capta. Et vlterius Joā. and. arguit sic. Talia bona incerta sunt ꝓ anima veri possessoris fideliter erogando. ergo sunt diuino cultui mācipata. q̄ a solo ꝓlato diuini cult⁹ sunt dispēsanda. Probať tertio: qz est consueto. et Quarto qz eps est pater pauperum.

¶ Contra opinionē ꝑ pono duas cōclusiones. Quarum prima hec est. Non est necesse q̄ talis per solū episcopū dispensetur. Secūda. Ipse eps non potest hoc iuste statuere: nec de iure excōmunicare sacerdotes hoc dispensantes. Primam

probo autoritate Archidiaconi: qui de hoc fecit specialē q̄nē ⁊ notat. xiij. q. s. ca. nō sane. qui etiam dicit q̄ raptor ea pōt ꝓpria autoritate dispēsare: vt colligit ex dicto. c. cū tu. Et hoc clare innuit glo. extra de homicidio. c. sicut dignū. H. eos. Idem sentit Joan. de ligna ⁊ Paulus ⁊ Zenzelinus sup clemen. j. de priuilegijs. ⁊ Joānes cal. ⁊ Recupus: ⁊ dominus Hugo iuris vtriusq̄ doctor. et Frater Clarus. Et idē innuit Inno. extra de immu. eccle. c. q̄ plerīq̄. ⁊ Scot⁹ in. iij. di. xv. q. s. Tho. ad ducissam bra bantie. Item ꝓbo ratione sic. Quilibet obligatus ⁊ onustus licite pōt seipsum exonerare. insti. qui. mo. tol. obli. ⁊ maxime si nulla lege inuenitur ꝓhibita exoneratio: vt in ꝓposito. Talis autem est obligatus aut ꝯo dño: aut pauperibus. Aliā etiā conclusionē ꝓbo autoritate Joā. de ligna. super cap. cū sit dicentis. Quicquid dicat Jo. and. dubium est an eps hoc possit. Sed Joā. calde. dicit expresse q̄ non pōt. ⁊ idem tenet dñs Hugo ⁊ frater Clarus. Sciendum tn̄ q̄ hoc inoleuit q̄ episcopi cōmuniter sunt periti aut habēt peritos: ⁊ simplices sacerdotes imperiti. ideo ad eos recurrebāt olim. quod tn̄ non oportet. Est aūt vera opposita opinio ſm Archidia. q̄n̄ null⁹ est deputatus a testatore qui incerta relicta dispenset. Est etiam vera de bonis publicorū vsurariorū que ad solum episcopum pertinent: vt expresse patet. extra de vsur. in. c. q̄ꝫ. li. vj. Et de bonis iudeorū non aliter. Et licet ipsi hoc sibi reseruent intelligit tn̄ q̄ꝫtum possunt de iure. Ad primum eorum motiuum dicit q̄ illi canones nō loquuntur de christianis: sed de iudeis quorum dispēsatio pōt esse suspecta christianis: vt patet i. c. cū sit. Ad secūdū ōr q̄ si ratio valeret: nullus diues posset dispēsare supflua. ideo negat prima consequentia: cuius autor ostendit se ignarum dialectice. Ad tertiū ōr q̄ talis consuetudo est ℨ legē naturalē: vt. s. per eā quis ad hoc obligek. Itē est ꝓsuetudo q̄ epi sibi reseruēt hoc: sed nō q̄ eis a doctis obediat nisi in his q̄ iura mandauerūt. Ad quartū ōr q̄ est pater pauperum dispensando bona sui patrimonij ⁊ sue ecclesie ⁊ iudeorum et publicorum vsurariorum. ⁊ quando nullus est a testatore deputat⁹ executor testamenti.

¶ Elice conclusiones.

¶ Prima. Non est necesse q̄ incerta dispensentur p episcopum: nisi sint publicorum vsurariorum vel iudeorum: vel nisi testator non prouiderit.

¶ Scōa. Quilibet hñs talia pōt ea dispēsare iudicio cuiuslibet sacerdotis prudētis ⁊ etiam laici: imo suijpsius.

¶ Tertia. Sine licētia tñ epi vel sui ꝓfessoris nullus dz ea sibi retinere: q̄ in ꝓpria causa homo sepe decipitur.

¶ Quarta. Si episcopus reseruet sibi dispensationem incertorum: intelligendū est mandatum ℨtuz se extendit eius autoritas. aliter aūt nullus ei tenetur obedire ℨtuis bonum esset obedire si homo sit timoris ⁊ non amator pecuniarum.

Casus. iij.

Querit quarto vtruz mortaliter peccent mulieres q̄ suis capitibus p crinibus ponunt alienos capillos? Ad hoc autē suppositis his q̄ de ornatu dicit. s. Tho. ij. q. q. s. lxix. ⁊ sum. cōfes. iij. li. ti. xxiij. ⁊. Pisanus ⁊ Archiepūs. Et supposito q̄ hñanaruz operationū q̄dā sunt de se bone que nō possunt esse male. vt amare deū. ⁊ quedā econuerso de se male q̄ nō possunt esse bone: maxime autoritate humana: vt eundem odire: ⁊ quedā indifferentes ad bonum ⁊ maluz vt ire ad ecclesiam: vel plateam. Et supposito etiā q̄ q̄dā ornat⁹ sit ad abscōdēdū turpitudinē ex aliqua cā ꝓuenientē puta ex infirmitate. q̄ꝫ. s. Tho. vbi. s. nō est pctm̄. ⁊ q̄dā ad fingēdū pulcritudinē maiorē q̄ semp est pctm̄ cū sit fictio: lz nō sit mortale: nisi fiat in ꝓtēptū dei vel ad finē pcti mortalis secus ad placēdū cōiugi: aut leuē vanitatem. Suppositis inquā his rñdēdo ad q̄nem dico: q̄ alienos capillos deferre nō est mortale. nisi ex intētione deferētis. Nā esse pctm̄ mortale est cōtra legem nature vel scriptaz q̄ ſm Ambro. est trāsgressio legis. Hoc aūt nō est cōtra aliquā legem scriptā: vt patebit: nec etiā cōtra legē nature q̄ſi. s. malū de se. q̄ non posset dari casus in q̄ fine mortali mulier posset talia deferre. puta ne frigore moreret: vel ne deprehēsa iuste moreret q̄ sunt insana. Ergo relinquit q̄ sit mortale solū ex intētione deferētis eos ad finē ꝓtrariū legi naturali vel scripte. Sed ℨ. Primo. Nā pscindere ptes hñani corpis ab eo est mortale ⁊ taliter opans est excōicat⁹ p quādā extrauagantē Bonifacij secūdi q̄ incipit Detestandū. Sed capilli sunt hñani corpis partes: q̄ nutriunt ⁊ augētur. So. Quānis aliq̄ dicāt: q̄ nec sunt alati nec nutriunt ꝓprie: ſz augent p appositionem materie eo mō q̄ glacies q̄ pendet a tectis: tñ hoc nō est verū. q̄ illud argumētum nō hēret terminū determinatū. Dico ergo q̄ ꝓficiunt formaliter alia rōnali sicut dētes ⁊ vngues: ſz opinionē. s. Tho. ⁊ sunt partes humani corpis: ſz nō tales ſm aliqs vt ille de quib⁹ loquit decreta lis ḧdicta: q̄ loquit de his q̄ sunt ꝓfecte q̄ntas nō solum q̄ ad potētias vegetatiuas vt capilli: ſz etiā quo ad sensitiuas: vt manus ⁊ pedes: quas euellēs vt alibi sepeliat excōicat⁹ est. Si tñ etiā de capillis loquat: hoc solū hꝫ q̄ nō lz eos auferre a mortuo: secus a viuo alioq̄ si talia necessario sunt sepelienda: oporteret barbitōsores sepulcrū facere in apotheca sua. Scōo q̄ qui cām hāni dat: damnū dedisse videt extra de re. iu. li. vj. Sed iste dant cām ruine. So. Eq̄ probaret q̄ non pñt vultū ostendere. Non ergo dant cām: sed occasionē: imo nec dāt semp occasionem sed alij eā accipiunt. vt cū mulier ex iusta cā se ornat: q̄ tūc est scandalum passiuū ⁊ nō actiuū. Nō est etiā semper mortale dare occasionē in hoc: sicut nec in alijs ornatib⁹ ſm sctos. Tertio q̄ hoc ē supbire cū sit excedere mēsurā suā So. Supbire nō ē excedere, mēsurā sue pulcritudinis: ſz diuine legis. q̄ nō sit l ꝓposito: nisi ex intētione. Quarto. q̄ nō min⁹ mortale est fingere pulcritudinē p capillos ℨtos p vestes ⁊ fucos: q̄ tñ mortale: dicēte Cypriano de habit⁹ q̄ dū vidēre nō poterūt. So. ſm. s. Tho. Cypria nus loqꝫ q̄n talia fiunt ad lasciuiā vel in dei cōtemptum. Quinto. q̄ est cōtra scripturam. j. Pe. iij. vbi. ōr. Quarum. s. mulieruz nō sit extrinsecus capillatura aut circūdatio auri. So. Dicit ibi glo. ⁊ dicit s. Tho. q̄ btūs apl̄s loqꝫtur de q̄busdaz q̄ suis viris existētibus in tribulatione. se ornabant: vt placerent alijs. Verum tñ nō omne q̄ō est ℨ scripturā est mortale: vt ptz de mēdacio iocoso ⁊ ꝺbo otioso. Et q̄ō hꝫ. j. Tim. ij. nō in tortis crinibus: ſm. s. Tho. nō est cōtra ornatū sobrium ⁊ moderatū: sed ℨ impudicū ⁊ superfluū ⁊ inuerecūdū. Sexto. q̄ ꝓtra tales est lata snia excōicationis p Joānē. xxij. a qua citra papā nō pñt absolui in quadā extrauaganti. So. Sic testat Archie. iij. pte. tit. xxv. c. lxxij. Eugenius sup hoc consultus dixit se nō credere eam fuisse Joānis vnde in registro quesita: nō fuit inuenta. ⁊ eum (si fuit eius) idem Eugetus reuocauit tāq̄ periculosaz. Vñ ⁊ frater Angelus de clauasordinis minoꝝ in ti. ornatus de hac nō facit mentionē. Et tandem ibi concludit q̄ non negaret absolutionez mulieribꝰ talis deponere nolētibus. Ex quo habek q̄ nō sit mortale.

¶ Elice conclusiones.

¶ Pria. Alienos capillos deferre nō est de se mortale: sed solum ex intentione.

¶ Scōa. Nō est mortale vl̄ veniale talia deferre ad abscōdendū suā accidentalē turpitudinē: puta defectum capilloꝝ ex infirmitate prouenientem.

¶ Tertia. Sic̄r si deferant ex alia cā honesta ⁊ licita: ſm discretionez boni viri.

¶ Quarta. Talis deferre ex lenitate velani gr̄ia vel lasciuia: semp est mortale vel veniale: iuxta intentionem.

Casus. v.

Querit. v. vtrum recidiuās teneatur ꝓfiteri peccata q̄ q̄s̄ est confessus? Ad q̄ō rñdeo q̄ ſz. s. Tho. in. iij. di. xxij. q. j. ar. iij. de hoc sunt tres opiniones. Prima est q̄ tali tenetur omnia etiā in particulari reconfiteri si confitetur alteri vel eidē sed ut memoti. Scōa vero q̄ nec in particulari nec in gñali tenetur. Tertia vero est q̄ tenetur solū ad reconfitēdum in gñali: ⁊ etiā in speciali ſtū sibi videtur expedire indirecte tanq̄ ad illud sine quo nō pōt debitū remediū adhiberi suis peccatis. Ut ꝺbi gr̄a. Si aliquis frequenter lapsum carnis ex

aliqua occasione passus sit illa: per satisfactionē amputeꝝ. Hanc tertiā (aliis reprobatis) sequitur. s. Tho. ⁊ Pisa. ti. cōfes. ij. ⁊ Ray. ⁊ sum. ꝑfes. lib. iij. tit. xxiiij.

Et est rōnabilis: qz ita facieda est ꝑfessio vt ds satisfaciat intētioni ecclesie q̄ intēdit vt remediū adhibeaꝝ pctō. Uidetur igiꝝ ad hoc teneri q̄ frequēter cōtra id qđ sacerdoti dixit vel ꝓmisit lapsus est in idē ex cōsuetudine: qz tūc grauius peccat. extra de cōsue. c. vlti. Tāto grauiora sunt pcta quāto diuti⁹ infelicem aiam detinēt ⁊c. ⁊ grauiori tūc remedio opus est vt pctm̄ de cetero caueaꝝ. Uñ qñ cōfitet: tenet dicere frequēter se lapsum in tale pctm̄. Itē q̄ ex naturali inclinatiōe: qz tūc opz ꝓniam esse ꝓportionatā ad moderādū illā inclinationē: sicut ei q̄ est nature calide ⁊ lubrice magis expedit aque pot⁹ q̄ psalmodia. Itē q̄ ex cōmoditate peccādi: puta qz domicellā tenet in domo: ⁊ cōsequēter hz ad vota. Si tñ tu cōmoditatē substraxisti videtur ꝙ tu non tenearis.

¶ Sed ꝯ: qz hoc in nulla lege est scriptū Sol'. Hoc virtualiter cōtineꝝ in ꝓcepto ecclesie de cōfessione: q̄ intēdit vt taliter confitearis ꝙ possis curari: scōo. Quia de pnia dist. j. in. c. mensurā. dicit. Non est necesse vt q̄ semel ꝑfessi sum⁹: denuo cōfiteamur. So. Uerū est directe: sed secus indirecte: qz ꝓprie nō est cōfiteri pctā ꝓterita sz pñtia. ¶ Alice cōclones.

¶ Prima. Nō est necesse recōfiteri pctā semel rite confessa: nisi qñ sine eis non possunt sufficienter confiteri presentia.

¶ Scōa. Hoc aūt est qñ frequēter laberis ex cōsuetudine vel roboze aut inclinatione corporea aut cōmoditate vel gñaliter quacunq̄ occasione.

¶ Tertia. Si tu es cert⁹ ex aliqua nouitate ꝙ non recidiuabis: non teneris: vt videt qz iā remedium est appositū. Et si pctm̄ sit grauius in habitudine ad pctā tñ ista grauitas non est essentialia ei.

¶ Casus. vj.

Ueritur. vj. vtrū existens in mortali possit explere satisfactionē iniunctā ꝓ his de quibus fuerat ante cōtrit⁹? Ad hoc respōdet Guil. et Petr⁹ de palu. iiij. distin. xv. ⁊ Richar. ac Sco. ibidē: ⁊ Pisan⁹ in titu. satisfactio ⁊ multi multa loquunt. verūtamē forte nō vere dicūt. Pro fundamēto igiꝝ accipio dictū Petri de palu. in. iiij. quānis non ad hoc ꝓpositū ꝙ duplex est satisfactio s. sacramētalis: que fit ex iniūctione sacerdotis dispensantis sacramēta. Et virtuosa que. s. sit ex virtute pnie pugnātis cōtra peccatū. Deinde dico cum scoto: ꝙ penitēs q̄ sine causa nō iplet pniam iniunctā ⁊ acceptā: cōmittit inobedientiam mortalē. Utrum vero eam possit in mortali explere. s. Tho. in. iiij. vbi. S. 6t ꝙ quidā direꝝ ꝙ sic: sed est inquit impossibile: qz oportet opera satisfactoria esse deo accepta: cū nō fiat ei satisfactio secūdū equalitatē: sed ꝑ acceptationē: q̄ acceptatio nō est respectu eorū que nō placēt: cuiusmodi sunt opa peccatoris. Subiungit aūt ꝙ satisfactio q̄ fit ꝓ opa relinq̄ntia post se effectū nō est iterāda necessario: qz si talis peniteat illa satisfactio erit accepta deo in suo effectu: sz tñ eā q̄ trāsiit opz iterari: nō aūt confessionem qz hoc doctores non dicūt. Hec ille. Uidetur aūt velle Nider mentez sancti Tho. esse: ꝙ si effect⁹ ieiunij iā trāsisset qñ redit contritio: nō valeret satisfactio. Petrus autem vbi. S. q. j. arti. iij. sic dicit Tertia cōclusio est: ꝙ qñ homo de oibus est ꝑtrit⁹ ⁊ cōfessus ⁊ absolut⁹: accepta pnia si illam peragat in mortali nouiter cōmisso: liberat se ab iniūctione sacerdotis nec incurrit inobedientiā: sicut si eā nō fecisset: qz non est fortius vinculū cōfessionis q̄ dei vel ecclesie. Sed homo in mortali existens implendo preceptū dei de honoze parentū vel ecclesie de ieiunio ecclesie quadragesimali: se ab illa obligatione liberat: ergo ⁊ hic sit'r. Qñ aūt satisfactio relinquit effectū: redeūte charitate: valet rōne charitatis ⁊ ex iniunctione sacerdotis. Hec ille. Uidetur autem mihi ꝙ opinio. s. Tho. sit eadem cum ista. qz. s. Tho. loq̄tur de satisfactione virtuosa: vt patet ex ratione sua. Dicendum igiꝝ videtur ꝙ talis recidiuans si expleuit iniunctam satisfactionem in mortali nō tenetur replicare illam in specie: maxime cū null⁹ sciat se esse

le esse sine mortali: sed sufficit si satisfaciat deo per bona opa. Qđ si nō facit: nō peccat mortaliter: sz in purgatorio exoluet equalentē iniuncte sibi: nisi fuisset iniūcta excessiua: qz eo casu exoluet tñ debitā pctis ꝼm Cap̄. iiij. dist. xix. Cū ergo dicit. s. Tho. ꝙ si trāsit reiteranda est: nō intelligiꝝ eadē in specie: sed equiualenter. Et cū dicit ꝙ si relinquit effectū erit accepta in eo: intelligitur quantū se extēdit ille effectus. Ita verbi grā: ꝙ si effect⁹ totus ieiunij relictus est: vt. x. ⁊ qñ supuenit charitas iam nō est nisi vt v. illa satisfactio nō esset accepta nisi vt v. ⁊ alia q̄nq̄ oporteret aliūde supplere ⁊ hoc intēdebat Nider: vt videt. ¶ Sed ꝓtra. pctā tua eleemosynis redime Dan. iij. ⁊ tñ cōstat ꝙ ille rex erat in pctō. Sol'. Eleemosyna relinquit effectū ꝼm s. Tho. Et ita intēdebat Daniel ꝙ peniteret regem.

¶ Alice igitur conclusiones.

¶ Prima. Penitēs est debitor pene satisfactorie rōne pcti cōmissi: ⁊ rōne iniunctiōis a sacerdote: sic ꝙ etiā si sacerdos iniūgat maiorē debito: tenet tñ ad eam.

¶ Scōa. Si sacerdos iniungat satisfactionē minorē debito pcti: penitēs tenetur supplere residuū: si aūt maiorē tenetur eā explere si tñ ad̄ expletionē moriat nō soluet nisi debitā pctō i purgatorio.

¶ Tertia. Qui iniūctā satisfactionē nō relinq̄ntē effectū explet in mortali totā tenet repetere nō eādē in specie sz equialentē. Si aūt effectū relinquit: tenet equialentē tñ repetere quātū de illo effectu sine charitate transiuit.

¶ Quarta. Qualitercūq̄ expleatur penitentia non est propter hoc necessario iteranda confessio.

¶ Casus. vij.

Ueritur septimo. Utrū quilibet ꝓpian⁹ teneꝝ ieiunare totam quadragesimā? Ad hoc rñdet oēs doctores q̄ qlibet tenet. Qđ ptz. Primo. qz 6z ij. dist. In his rebus in quib⁹ nihil certū scptura statuit: mos ppli: mos dei. Nec refert vtrum volūtas principis verbis aut factis declaret. ff. de legi. l. de quib⁹. Uñ obligat rationabilis ⁊ prescripta cōsuetudo. dist. ij. c. illud. ⁊ c. illa. Scōo: qz videt expresse precipi de conse. di. iij. nō liceat. ⁊ c. non oportet. ⁊ c. placuit. ⁊ distin. v. quadragesima: sed intelligiꝝ si ds pōt. Pro quo nota duas regulas. Pria est. s. Tho. iiij. dist. xv. ⁊ talis. Quilibet pōt ⁊ dz cōseruare vitā ⁊ robur necessarium ad ea que sibi incūbunt facienda necessario: ꝓ vita vel officio vel. societate cōuentiū: vel respectu eorū q̄ facere potest meliora ieiunio. Et intellige: in cumbere necessario: quādo alꝫ esset notabile dānum vel notabile incōmodū. Et sic' itelligo de officio ⁊ societate quā relinquere nō pōt: sine incōmodo: vt cū quis incideret in latrones forte si solus esset: vel si quis relinqueret offm̄ vir pos set viuere: vt cursor vel laborator ⁊ huiusmodi. Qui cum predictis pōt ieiunare dicit posse: scōa est Guili. ⁊ Pisani talis. Si cum predictis certus es quod nō possis: non requirit dispensatio. Si es dubius: cōsule qđlibet peritum, ⁊ bonum: puta medicum cōscientiarū vel cōfessorem bonum ⁊ prudētem. Qui si nō remanet dubi⁹: ita iudicio ei⁹ sine alia dispensatione. Si autem remanet dubius: oportet adire platū qui non solum declaret. sed declaret autoritatiue dispēsando. Unde pote episcopū: si potes ꝼm Guil. ⁊ Hostiē. ⁊ Petrū de palude: si nau tem pete parochianum. Ab ista regula credo nullum doctorem vere discrepare ⁊ si apparēter. Tēpus autem quo obligaris ad ieiuniuz ꝼm. s. Tho. ⁊ Petrum de palu. ⁊ Pisa. ⁊ Nider. ⁊ Archiepiscopum est. post. xxj. annum. Licet em̄ ante teneaꝝ exiure nature carnē subdere spiritui: non tñ per hoc ꝓmedium opz multo cibo indigere ad nutrimētū ⁊ augmētū. Nec est simile ꝼm Petrum de indigētibus cibo ad gñationem: qz dieb⁹ ieiunij debent cōiuges abstinere a coitu: ⁊ semel in anno sufficit secundare: et cū ieiunio pl⁹ abūdat semen q̄ sit necesse. Modus autem ieiunandi est ꝼm. s Tho. ⁊ cōmuniter omnes semel comedere in. ix. hora que incipit in meridie si numeremus horas per triplicitates dicēdo prima: tertia: sexta: nona. Si tñ numeremus ꝙ singulas vnitates horā nos

na est tertia post meridiē. Et ista est hora prādij in ieiunio ſm legē: ⁊ si nō ſm cōſuetudinē. Uſ tñ velle petrus de palu. q de iure extra quadrageſimā liceat in ieiunio prādere ꝓximū incipit triplicitas none. i. trāſacto meridie: nō aūt in quadrageſima. Dicit eſſi petrus de palude q in quadrageſima: ⁊ ſi nō oportet expectare veſperā diei ſed officij: tñ tardiꝰ dz comedi ꝯ in alija ieiunijs: ita q in tali ieiunio dz ante prādiū eſſe trāſacta nona: ſicut i alijs hora ſexta: ſz s. Tho. in. iiij. di. xv. videt velle q in omni ieiunio oporteat expectare finē none ſm legē. i. horā tertiā poſt meridiē. Sed ego credo hodie ſtandū cōſuetudini populi dei. xj. diſt. in his. ¶ De collatione ſerotina dicit archiepiſcopus ⁊ cōmuniter doctores q lz per modū medicine. i. ne potus noceat: nō aūt p modū cibi. Dicit tñ idem q ſi non fiat cauſa medicine pie interpretādum eſt rōne cōſuetudinis niſi fiat in fraudem: qō etiam ſentit Abbas: qr ſtādum eſt conſuetudini: ex quo vt dicit ius non eſt ad oppoſitū. ¶ Intelligo autem q ſit in fraudem: qñ propter famā. Intelligo vero q licite fiat: ⁊ non propter potum: qñ non ſit propter famem: ſed alia rationabili cauſa: puta ꝑpter dormitionē vel vocem. Imo dicit Richar. ⁊ idē videt ſentire. s. Tho. qō ſi quis ex ſenſualitate comedat aliqua: in tali collatiōe nō frāgitur ieiunium: niſi ratione magni exceſſus. De pane aūt in collatiōe dicit idē Archieps q ieiunū ſoluit. Sed angelica ⁊ Roſella dicit qō nō: maxime vbi eſt cōſuetudo quib⁹ ſtādum eſt qñ aliud nō habetur: vel ſi habetur: illud nocet ſtomacho. Nam ex. s. Tho. ⁊ petro de palude nō pōt quo ad hoc haberi diſtinctio inter panem: ⁊ fructus ⁊ herbas. Et ſi dicatur q cōſuetudo de nō comedēdo panē fecit legē. Dico q in foro cōſciētie cōſuetudo nō obligat niſi quā intēdit prīceps legislator q nō intēdit vt ſine pane bibas qñ ſine pane potꝰ quo indiges obeſſet. Uel quia fructꝰ nō habes: vel ſi habes fructus nō habes ſtomachū fructib⁹ oportunū. Potus aūt ēt añ prādiū ſm oēs fere: lz etiā vini ⁊ cōſequēter vt ꝓ lz aliqd ſumere cā potꝰ ꝑciſe ſine quo. ſ. potu impune ſumi nō poſſet) et habetur exꝑſſe hoc a. s. Tho. iiij. diſt. xv. in queſtione de ieiunio arti. iiij. q. j. ¶ Sed cōtra. primo: qr ſi tenemur: eſſemus perfectiores chriſto qui vnā tñ q̄drageſimā ieiunauit. Sol. Ieiuna vnam eo mō quo ꝓꝑs nihil māducādo deinde ceſſa ſi vis: qr te abſoluo. Uel dico q chriſtus nō indigebat ieiunio: ſed ieiunauit vnā ad exemplum et formā noſtram. Scōo ſuppono q ieiunium fiat a d ſatiſfaciēdū ꝑ pctis. Tūc ſic. ꝓꝑs nō ieiunauit ꝑ ſe vt ptz ergo ꝑ nobis: ⁊ cōſequēter ſufficiētiſſime ſatisfecit ꝑ nobis: qr eiꝰ ſatisfactio erat infiniti valoris. Igit nos nō indigemꝰ ieiunio. So. Nego ꝑſuppoſitū qr fit etiā ad mortificādū corpus ⁊ mētē eleuādam. Uñ etiā iuſti ⁊ ſcti tenenť ieiunare: ſm s. Tho. Dato tñ ſuppoſito: dico qō ꝓꝑs nō intēdebat ſic ſatisfacere: ꝑ nobis vt nos de cetero nō affligeremur: ſed ſic: vt noſtra ſatisfactio eēt deo grata mediāte ſatisfactiōe chriſti a qua noſtra habet efficaciā. ſicut etiam eſt paſſus pro nobis: ⁊ tñ oportet nos ſue paſſioni cōiūgi per pniam vel ſacrā: que pnia nr̄a nō ſatisfacit deo: niſi virtute paſſionis ꝓꝑi.

¶ Elice cōcluſiones.

¶ Prima. Quilibet qui pōt ieiunare tenetur ꝛc.

¶ Secūda. Ille dicitur nō poſſe qui cuz ieiunio non pōt ea que ſibi neceſſario faciēda incumbūt: vel que ſunt meliora ieiunio: puta predicare.

¶ Tertia. Utrum poſſis vel nō poſſis ſi es certus nō opz adire aliū: nec nō ieiunādo peccas mortaliter: etiam ſi in parte fallaris ſm piſanum ⁊ petrum de palude: qr. ſ. credis te habere cauſam ſufficientem: ⁊ non habes.

¶ Quarta. Si es dubiꝰ cōſule peritū ⁊ bonum ⁊ illi acquieſce. ſi nō dubitat ma rime medico timorato.

¶ Quinta. Si aūt dubitat: require eū q poſſit diſpēſare. i. eꝑm vel parochianū vel prelatum in religione.

¶ Sexta. Tps aūt obligationis eſt. xxj. annus: ⁊ tps comedendi hora. ix.

¶ Septima. Potus nec añ prandiū nec poſt ſoluit niſi fiat in fraudē: ſiue ſit vini ſine aque.

¶ Octaua. Panis non ſoluit ſi ſumat ꝑ modū medicine: vbi marie nō habeť ꝛc.

¶ Caſus. viij.

Uerit. viij. Utrū qui accedit ad ſacrm cōfeſſionis: ſine dolore peccet mortaliter: ⁊ Ad hoc aūt rñdeť ſm Scotū. in. iiij. ⁊ dñm Bonauenturam q ſic: qr quātum in ſe eſt perdit ſacrm. Idē videtur ſentire. s. Tho. qui dicit q accedēs fictus tenetur ſuā fictionem confiteri: qō nō eſſet verum ſi eſſet ſolum peccatū veniale. Non oportet tñ iſtum dolorez eſſe contritionem: ſed ſufficit ſi ſit attritio. Differunt aūt ſm pfectū ⁊ imperfectū iſta duo. Nā vtrumq eſt dolor de ꝑterito peccato cum propoſito emendandi: ſed contritio eſt qñ tantū intēdit iſte dolor: q pctm tātum diſplicet quantuz dz placere deo. i. ſup oia. Et oīs reliquꝰ dolor citra iſtum eſt attritio que ſufficit ad nō peccare mortaliter accedentē ad cōfeſſionē. Imo ſm Capreolum in. iiij. ſufficit vt tūc cōfitēs gr̄am cōſequat qr aliqñ iſta attritio eſt tāta vt virtute claūium fiat cōtritio: lz vt dicit nō ſemp fit tāta. Imo viſo. s. Tho. in. iiij. di. xviij. q. j. ar. iij. q. j. ⁊ viſo nider: dico q oīs attritio ſufficit ad cōſequēdā gr̄am in hoc ſacrō q in baptiſmo q̄ ordinať cōtra culpā niſi ꝙs actu dū percipit ſacrm ponat obicē. Imo dico quod ſufficit ſi quis vellet eſſe dolens in gñali ⁊ particulari: qr talis neceſſario eſt dolēs ſm volūtatē deliberatā ad quā eſſentialr pertinet attritio ⁊ cōtritio: lz forte non doleat ſm ſenſum aut voluntatē naturalē: ꝑpter qō dicit etiā ſe nō dolere. Eſt eſſi ꝺdictio q velim mihi aliqd diſplicere: ⁊ q nō diſpliceat ſz rōnē deliberatā: qr cui aliqd plz ipſa etiā cōplacentia plz ꝑ eo tpe quo illud placet. Uñ ⁊ matrē Gratiani hoc mō fuiſſe abſolutam. Archieps in chronica narrat. Et licet non approbet hiſtoriaz: tñ non fefellit doctrinā. Sufficit igit oīs dolor de peccato ⁊ propoſitum de futuro ſimul. ſed aduerte q propoſitum non eſt iudicium vel opinio. Unde ſtat q ve lim ꝙbſtinere in futurum: ⁊ tñ credo qō non abſtinendo ſed mutādo voluntatē: qō tñ non vellē modo: ⁊ hoc multos fallit. ¶ Elice cōcluſiones.

¶ Prima. Qui cōfitēť nō dolēs de pctō aut volēs non cauere de futuro peccat mortaliter ſi cōfitetur vt abſoluatur.

¶ Scōa. Qui ꝙ dicto modo cōfitēť. nō vt abſoluať. ſed ad recognitionē ſui cor̄ deo ⁊ ſacerdote: non peccat ex hoc: qr ſm Rich. nō contēnit ſed veretur ſacramētū. Unde taliū ꝓfeſſio eſt audienda: ⁊ eis conſulendum vt dicitur in capi. q quidam. de peniten. ⁊ remiſ.

¶ Tertia. Cōtritus eſt cui pctm ꝑpter deū diſplicet ſup oīa ſic q eſt paratꝰ oīa in gñali pati deo volente anteq̄ denuo peccare lz in particulari nō cogitet nec debeat cogitare de hac penavel illa.

¶ Quarta. Attritꝰ eſt oīs cōtritꝰ: ⁊ quicunq; aliꝰ dolet de offenſa dei vt ſit quocūq; modo cum propoſito emendandi.

¶ Quinta. Quicūq; eſt attritꝰ ſine pctō: poteſt confiteri ⁊ petere abſolutionem.

¶ Sexta. Silr ⁊ quicūq; ſcit ſe velle habere doloꝛē de pctō i gñali ⁊ particulari ⁊ dictū ꝓpoſitū: licet neſciat ſe dolere.

¶ Septima. Oēs tales ꝓſequūť gr̄am i abſolutiōe: clauiꝰ pficientib⁹ impfectū doloꝛē: nō eūdē numero actualr: cū attritio actualis nūq̄ fiat cōtritionis actꝰ iiij. di. xv. q. ij. ar. j. q. iij. ſed alium ſpecie vel numero niſi ponant obicem.

Caſus. ix.

Queritur. ix. vtrum religioſus teneat ad officiū attēte dicendum. Ad ꝺ aūt rñdet s. Tho. ij. ij. q. lxxj. ⁊ Piſa. ibi. horæ. ⁊ per. de pan. iiij. di. xv. ⁊ Archie. iij. pte. ti. xj. ⁊ Archiē. in. c. gr̄auis. de cele. miſ. ⁊ poſt. ⁊ Ange. ⁊ Pan. ⁊ oēs ex quibus elicio multas cōcluſiones.

¶ Prima. Nō eſt autēticū q corona clericalis obliget ad ſeptē horas canonicas: qr tñ gaudēt tales ꝓuilegio clerica li: debēt ꝑ aliqd recōpēſare. Et ꝺ tñ facit eꝑs aliquid iniungendo. Pet. de palu.

¶ Secunda. Non eſt etiam autēticum q minores ordines obligēt ad officium beate virginis: ſcōm eundem. licet debeant tales vt. ſ. Cum Petro eſt Angelicꝰ ⁊ cōmunis opinio: cōtra quā tamē

Archiepi.cum Joan.andrea videtur dicere q̄ tales tenētur ad officiū. Et pañ. dicit hoc esse tutius iurta canonistarum refugiū. Est aūt tutius etiam non comedere pisces osseatos. Jdeo ꝯ dic. ex quo non habeť a lege q̄ nō tenētur: ꝯuis teneāt vt dicit petr⁹ ad aliq̄d indeterminatū ex ipsa honestate iuris naturalis.

¶ Tertia. Tenētur aūt ad septē horas oēs q̄ sunt in sacris: nisi excusanť p non posse habere breuiariū: quod tñ potius ꝯ bibliā emere tenētur: vel alia legitima causa. Concordant in hoc oēs: qr nō dz ordinari q̄s in sacris: nisi qui hz bñficiū: vel qui ad patrimoniū suū loco ecclesiasticoꝝ redditū voluerit ordinari. extra de p̄ben. c. Eps et. c. Conserui.

¶ Quarta. Tenētur ēt p̄m oēs bñficiati ēt si nō sint in sacris. xcū. di. c. fina. vbi dr ecclesie deputať. s. p bñficiū. vt exponit Angelica. sed intellige p̄m Petrū de bñficio respiciente officiū spūale. Nam instātia est de habēte ecclesiasticos reddit⁹ p̄ officio matricularij: q̄ tñ nō est cleric⁹ et de magro theologie vl grāmatice qui nō venit ad chorū intellige etiā p̄m eūdē Petrū si pñt percipere redditus.

¶ Quinta. Item religiosi clerici professi. Extra de voto. c. licet. qr p̄m Petrū sunt pars ecclīastici collegij. Et eadē rō est hz Archie. si sit monach⁹. r qr hz reddit⁹: et est in religione instituta ad orandum.

¶ Sexta. Jtē p̄m Petrū: mouitij clerici ēt si nō sint i sacris: qr sustētāť eleemosynis et gaudēt priuilegio ꝛc. sed qr nec corona: nec ordines minores obligant: vt dictū est eleemosyne etiā nō obligāt ad aliquid determinatū recōpensandū: forte posset dici q̄ tenetur quidē naturali iure ad orationes r psalmos vel hmōi: sed non ad septē horas: maxime si offm plene nesciūt: alioqui etiā cōuersi tenerenť addiscere horas. Sed cōtra: qr si ingrediūtur alio mutādi statū: sūt virtualiter ac tacite professi. sol. Dico q̄ verū esset si ingrederētur alio mutādi statū p̄ p̄fessionē tacitā: q̄ olim etiā in mēdicātibus licebat i ipso ingressus exordio: secus autem si ingrediuntur cum animo mutandi statum: sed non se obligandi ad istam mutationē: sicut cōmuniter faciunt. Sz in hac re canoniste multi fallūtur vt forte deo p̄mio als patebit.

¶ Septima. Jtē p̄m Petrum r Archie. et Augu. de Ancho. conuersi tenētur ad modum sibi taxatū: sed nō ad septē horas. Sed intelligo loquēdo in ordine p̄dicatorū q̄ tenētur eodē modo quo tenētur ad gratias et suffragia mortuorū: nō autē quasi mortaliter peccent si omittūt et non ex cōtemptu: qr nec naturali nec diuina lege p̄cipitur eis ille determinatus modus orandi similiter nec lege canonica vel ciuili: que nihil inueniūtur ordinasse de septē horis per laicos exoluendis: nec p̄ suas cōstitutiones q̄ etiam ad. velle nō ligāt nisi ratione cōtēpt⁹ vel p̄cepti: q̄s p̄ceptū in hac re nō est factum. Magis aūt sunt in statu periculoso: quādo circa exercitia corporalia sunt notabiliter negligētes: quia in dicto ordine ad hoc recipiuntur: et ea rōne licet eis eleemosynas ordinis in suos vsus cōuertere qr seruiunt seruientibus populo p̄m. s. Tho. in opus cōtra religionē impugnātes. Possunt tamē orationi vacare p̄m modū mandatū a constitutionib⁹ et permissum a prelatis: imo et debent quantum ad eum qui est in mandato cōstitutionum.

¶ Octaua. Rōne ḡnalis cōsuetutinis q̄cūq̄ tenetur ad horas: tenetur ēt ad officium btē virginis vt videť: r rōne cōsuetudinis specialis ad vigilias mortuorū et ad aliq̄s celebrandū iusta cā. Jmo p̄m aliquos quilibet talis tenetur quotidie ad missam legendā vel audiendā: licet hoc non sit verū: quia in. c. vl. de priui. li. vi. patet q̄ eps non tenetur ad hoc: licet sit hoc decēs: r conseq̄nter a fortiori min⁹ tenētur alij: nō obstante q̄ hore ad missam ordinentur. Petrus de paľ.

¶ Nona. Quātū ad intētionē aūt vel attentionē quilibet ad officiū obligatus tenetur in principio officij habere intētionem satisfaciēdi: ita q̄ officiū proficiscat ab intellectu r nō ab imaginatiua: scōm Petrū. q̄ intelligo actu vel habitu.

¶ Decia. Jnfra offm aūt tenet sic ad sedere si fuerit mēte vagatus q̄ nō pereat totaľ dicta p̄ia intētio p̄m. s. Tho. i. frequenter: que tñ frequētia nō pōt sub certa regula comprehendi.

¶ Undecima. Nō tñ tenet quouis prece pro esse attentus: sed sine culpa mortali pōt euagari etiā a ꝓposito dūmō sciat q̄d facit sic. s. q̄ stet p̄ma intētio. Hec p̄ hanc autoritate Pisa. Pe. de paľ. Angelice. r multorū alioꝝ. Et rōne: qr ecclia nō pōt p̄cipere sup interioribus.

¶ Duodecima. Mortale est tali dicēdo offm se occupare p longū spatiū in exterioribus: p̄m. s. Tho. r ex ca. dolētes. q̄s petrus exponit qñ nō cōpatiunť attentionem ad offm: q̄s ego intelligo secus ab his q̄ ad officiū spectant: vt voluere chartas: parare libros: r hmōi. Jz em ecclesias de interioribus nō possit p̄cipere tñ de exterioribꝰ pōt r de facto p̄cipit i dicto. c. dolentes. vt denote dicatur.

¶ Sz ꝑ qr. s. Tho. vbi. s. dicit q̄ ꝙ sponte vagať: videť deridere deū. solu. Jlla derisio ē interpretatiua solū: cuiusmodi esti oi pctō etiā veniali. Et preterea videť loqui nō de psallente: sed de orāte: sic quod aliquid petit a deo.

¶ Casus. x.

QUeritur decimo vtrum p̄indulgetias remitti possit pena iniuncta vel iniungenda p̄ pctis. Ad hoc aūt rñdet. s. Tho. r cōiter doctores i. iiij. dist. xx. Pisa. tit. indul. r Petrus. in. iiij. r sum. cō. r multi alij. Dicit igitur. s. Tho. Oēs dicunt q̄ indulgentie aliq̄d valēt: sed quidā dicunt q̄ non valēt: ad penā taratā p̄m iudiciū dei in purgatorio: ſz quātū ad taratā a sacerdote. Sed hoc ē cōtra illud priuilegiū petri: erit solutū r in celo. i. in foro dei. Jtē eccl'a remittere ad penas graniores. Valent igiť ad penā debitam siue taratā: siue nō: qr p̄pter vnitatē corporis mystici vnus pōt p̄ alio satisfacere. Scti aūt qui habuerunt satisfactionē supabundantē: nō in tēdebāt satisfacere p̄ hoc vel illo: alioqui talis cōsequereť remissionē sine indulgentia: sed p̄ tota eccl'a sicut de se scribit Paulus col. j. Sic igiť ista merita sunt cōia: r cōsequēter dispensanda p̄ p̄sidentē totius eccl'ie. Sunt aūt tot q̄ oēm penā quibuscunq̄ debitā excedēt rōne satisfactionis xp̄i infinite. Potest aūt fieri p̄ aliquo spāli: sicut q̄ orat p̄ rege frācie. habet decem dies indulgentie. Et p̄ tpalibus vt ordinātur ad spiritualia. i. pacē eccl'ie r hmōi.

¶ Quātū aūt valeant quidā dicūt q̄ mē surank p̄m deuotionē suscipientiū. Iz ecclesia al'r predicet: vt pie r vtiliter decipiat. ¶ Sz ꝑ: qr eccl'ia nulli⁹ esset autoritatis: si ficte doceret. Alij q̄ p̄m ꝯtitatē dati vt facit p̄ indulgentia. ¶ Sed ꝑ. qr nō valerēt ad remissionē: sed ad cōmutationē. Jtē in p̄dicatione eccl'ie eēt falsitas: cū aliq̄s p̄ minore predicet maiore. Alij q̄ p̄m cām faciēdi indulgentiā. ¶ Sz ꝑ: qr p̄ eadē cā aliq̄s maior: aliq̄s minor dať. Jdeo tñ valēt ꝯtū intēdit is qui eas dat r applicat. Hec. s. Tho. Et ꝙnr ꝯtū valere p̄dicank. Et sic intelligiť q̄ valent tñ ꝯtū sonāt. i. si dr centū: nō sunt. pc. Ualent igiť p̄m Pisa. cui cōsonat Ray. r. s. Tho. ꝯtū sonant. i. xl. dies indulgentie valent tantum ꝯtuz. xl. dies pnie p̄m taxationē factā a iure vel sacerdote vel diuina iustitia: qr isti dies non sunt dies celi seu purgatorū: ſz mundi. Jntēdit aūt q̄ isti. xl. dies tñ valent ꝯtū si q̄s. xl. dieb⁹ faceret pniam p̄m cōz impositionē iuris vel sacerdotū vel iustitie diuine. siue ista pnia sit iniuncta: siue nō. Et intellige p̄m taxationē diuine iustitie p̄cipaľr: iuris aūt r sacerdotū scōdario inq̄tū taxant p̄m iustitiā dei. Isti aūt dies taxati hic p̄m iustitiā dei: r p̄m iura vel sacerdotes cōformiter ad illā nō valent p̄cise. xl. purgatorij: qr cū fortū sit diuersum forte q̄ dies nō rñdet diei: sed paucis diebꝰ pōt q̄s hic soluere pniam ibi faciēdā longo tpe. Jō dicunt isti q̄ nō sunt dies purgatorū. s. ꝯtū est ex intētione eccl'ie: siue isti dies rñdeant illis siue nō. Uñ sicut dicit Pisa. r Hervеus. i. iiij. di. xx. sicut. xl. dies penitētie plus valēt vni q̄s alteri rōne deuotiōis maioris: ita r. xl. dies indulgentie. Sed ꝯ nō vī hñe locū vbi dať plenarie. Quibus aūt valeāt dicetur in ꝯclusionib⁹.

¶ Sed ꝑ. Primo. Deut. xxv. Scōm mēsurā delicti erit plagarū mod⁹: ergo nihil valēt. solu. Plaga. i. pnia xp̄i est mea p̄ attributionē vicarij ei⁹: r ipsa ē eque magna r maior oīb⁹ pctis. Et sic indul

gentia nō facit quin ſm mensurā delicti ſit plagarū modus. ſcō. Nā inferior puta papa nō pōt absoluere abeo ad qō superior ligauit. i. de⁹. Soln. papa nō me absolvit a pena. ſed dat mihi vñ illa solnam. ſ. merita xp̄i ⁊ sanctorum.

¶ Elice igitur conclusiones.

¶ Prima. Indulgētie valēt ad remissionē pene hic vel in purgatorio tolerāde.

¶ Scōa. P̄ſit fieri p cā ſpūali: ⁊ p tpali in ordine ad ſpūalē. ſz ſine legitima cā nō valēt lz valeāt ſi fiant indiscrete. ſ. q⁹ homes quasi p nihilo ab operib⁹ pnie re nocentur. hec. s. Tho.

¶ Tertia. Hoc qō ōr q tm̄ valēt ẽptū ſo nāt intelligēdū est ẽptū valere p̄dicant sine de ẽptate indulgētie: ⁊ nō de sono verborū qr valēt tm̄ ẽpta ẽ intētio dātis q̄ potius attendenda est q̄ verba.

¶ Quarta. Valēt aūt ẽptū valere p̄dicātur ẽptū ad ẽptatē discretam ſm hermeneū. i. ſi denk. r. dies ſūt. x. ſz q⁹ iustitia diuina taxaret ſz ẽptū ad cōtinuā seu intensiuā nō valent equaliter obus.

¶ Quita. In doctrina eccl̄ie nulla falsitas pt̄inet: ⁊ ipa dz eē regula fidei nr̄e.

¶ Sexta. Non valent existentib⁹ i mortali: qr dāt ad remissionē pene ⁊ nō culpe. Et lz tales sint magis indigētes: tm̄ sunt minus capaces.

¶ Septima. Valēt aūt ⁊ religiosis si obseruēt tenorē bulle: sed tm̄ p illas nō remittunt̄ imposita in foro cap̄li qr nō ē penitētiale sed iudiciale. s. Tho.

¶ Octaua. Nec tm̄ opz religiosos exire claustra p indulgētijs: qr lz indulgētie plus valeāt q̄ ad remissionē pene ẽptū obseruātia. tm̄ ecōuerso est q̄ ad acq̄sitionē p̄mij: qō est melius. s. Tho.

¶ Nona. Valēt etiā defunctis si p̄tineāt in tenore bullarū: dūmodo aliqs faciat qō mādat. s. Tho. Nec tm̄ sequit̄ q⁹ prelatus possit pro suo libito alias a purgatorio liberare. vt dicit. s. Th. qr inq̄t ad hoc q⁹ indulgētie valeāt requiritur causa conueniens.

¶ Decima. Auxilium dare intelligit̄: q̄ dat ſm suā facultatē: nō aūt q̄ citra vt rex dans obolū. s. Tho. Sz tm̄ citra facultatē cōsequit̄ partē indulgentie ꝓportionalē vt innuit. ſ. Tho. iij. di. xx. ar. iij. q. ij. ar. iij.

¶ Undecima. Cū qs dat citra suā facultatē: cōsequitur plus vel minus ſm q⁹ dat sanctus Tho.

¶ Duodecima. Cōfessio requirit̄ vel non requirit̄ ſm q⁹ intendit is q̄ dat indulgentiā qr ẽptum est ex natura rei scōm omnes non requirit̄ cōfessio: sed sufficit charitas ⁊ contritio.

¶ Tredecima. Lz pbabilr dicat̄ q⁹ cuz papa dicit: ⁊ cōfessus intēdat dare. solū his q̄ post p̄fessionē nō inciderūt i mortale. tm̄ mihi videt̄ q⁹ pbabili⁹ dicāt aliq⁹ intēdat dare oibus q̄bus pōt: si semel in annos sunt p̄fessi. ſ. oibus q̄ sunt i charitate facientib⁹ id qō mandat qr papa nō facit indulgētiā (vt suppono) ad iudicēdū ad cōfessionē: ſz ad aliud: puta eleemosynā. Qō aūt ōr p̄fessis intelligitur ſm statutū eccl̄esie q̄ mādat semel i anno cōfiteri: sicut exp̄ſse tz Panor. in. cap. omnis. extra de peni. ⁊ re.

¶ Quartadecima. Qui pōt p̄fiteri añ q̄ accedat ad indulgētiā: bonū est: qr securius: q̄ tm̄ nō pōt nihilominus accedat: qr certū non est: q⁹ eam non cōsequatur

¶ Casus. xj.

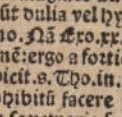

Queritur. xj. vtrū licest adorare imagines? Ad qō rñdetur ex. s. Th. iij. di. ix. q. ſ. ar. ij. q. ij. ⁊ ij. q. xciij. ⁊ in tractatu de decē p̄ceptis. Pro quo sciendū est: vt ptz. ij. ij. q. ciij. q⁹ deū honoramus honore latrie vt ei exhibeamus reuerētiā tanq̄ principio olim bonorū: āgelos aūt ⁊ homes dulia: ſz homes excellentes hyperdulia vt beatā v̄ginē. Eodē aūt honore quo aliquē adoramꝰ possumus adorare imaginē eius vt imago est vt dicit. iij. vbi. s. qr ſm Aristo. de memoria ⁊ reminiſcē. eodē motu fertur quis in imaginē vt imago est: ⁊ in id cuius est imago secus vt imago ē res. Igit̄ imagines xp̄i vt imagines adorantur latria sctōrum aūt dulia vel hyperdulia.

¶ Sed ꝯ. primo. Nā Exo. xx. ōr nō facies tibi imaginē: ergo a fortiori non dz adorari. Sol'. dicit. s. Tho. in. iij. q⁹ in ve teri lege fuit p̄hibitū facere imagines nō simpl'r. cū in sanctuario fuerint cherubim: ſz ad adorādū. p̄mo qr ille ppl's erat p̄nus ad idololatriam: ⁊ Scō qr deus cū adhuc nō eēt incarnat⁹ nō erat figurabilis. Jn noua aūt est cōcessuz qr cessat vtraq̄ rō. Scō: qr hoc solū ē quo idololatras irridem⁹: qr adorant opus manuū suarū. Sol. Primo introducens honorē imaginū in gentib⁹ videt̄ fuisse Minus q̄ fecit imaginē Belo p̄ri ſm Bedā: ⁊ ei diuinos honores exhibuit. Sed idololatre credebant ex vi sy derū imaginibus ineſſe deitatē: sicut hermes (vt testetur Aug. de ciui. dei.) dixit datū eē hoib⁹ facere deos: iō adorabāt imagines vt res qō nos abhorrem⁹: Jtē adorabāt imagines irrōnalis: vt solis lune ⁊c. Tertio. Nā imago siue vt res siue vt imago semp est creatura. ergo nunq̄ est adorāda latria. So. Licet creatura nūq̄ adorēt latria vt termin⁹ vltimus adoratiōis: sec⁹ vt mediū ⁊ rō adorādi siue vt imago. Quarto i cultu diuino nō sūt exhibēda nisi ea de q̄b⁹ habeāt i scriptura: cuiusmodi nō sunt imagines. So. Sicut dicit. s. Th. imagines sunt introducte. Primo a xp̄o ad abagar mittēte suā imaginē: vt ōr i ecclastica hist. Scō ab apl̄is: qr tpe eoz Lucas ſm Dama. depinxit imaginē xp̄i ⁊ v̄ginis: ⁊ imaginē xp̄i secū ferebat: vt ōr i ei⁹ historia. Multa aūt apl̄i tradiderūt q̄ nō sunt scripta ⁊ hoc ē vnū. Vñ in concilio romano vbi fuerūt mille ep̄i ſm. s. Tho. statutū ē vt pingerent̄ imagines. Primo vt sint libri laicoz. Scō vt magis sint in memoria my steria xp̄i. Tertio ad excitādā deuotionē: qr. ſ. magis solent mouere visa q̄ audita.

¶ Elice vt libet cōclusiones.

¶ Casus. xij.

Queritur. xij. vtrū aliq̄d aliud ab imagine dei sit adorādū latria? Ad qō viso. s. Tho. iij. dist. ix. ⁊. iij. q. xxv. ⁊ viso magro Petro vgo. in suis etymol'. rñdeo q⁹ cū res irrōnalis nō sit in se digna aliquo honore vel adoratione: nō pōt adorari nisi vt aliq̄d ē nature vel p̄sone intellectualis. Quod dupl'r ē. Uno mō: qr est eius imago. Alio mō: qr est ei⁹ instrumentū quo tangendo vtit ad agendū vel patiendū vt vestes: calcia mēta: patibulū: ⁊ hmōi nisi sit creatura rationalis vt crucifixores. Hoc aūt instrumentū est duplex. ſ. quoddā tāgens tactu p̄senti realiter vel appzehensiue: ⁊ quoddā qō solū tetigit in p̄terito: nūc aūt nō tangit realiter nec appzehendit vt tangens actu seu vt cōiunctū: vt crux que olim tetigit mēbra xp̄i. Et hoc iterū est duplex. ſ. quoddā qō tāgit p se ⁊ ſm se vt ipsa totalis crux q̄n erat integra: ⁊ sil'r ne fiat magna vis in hoc q̄libet ei⁹ pars q̄ re fuit cōiuncta mēbris xp̄i. Et quoddā qō tāgit solū gratia alterius: vt ille particule q̄ modo sunt sepate: ⁊ non fuerūt in extremitate crucis: ſz vel subterra vel infra grossiciez illius ſcti ligni. Cū igit̄ ſm. ſ. Tho. duplex sit rō adorandi creaturā latria. ſ. qr vel est imago xp̄i vel qr ipſz tetigit: et iā si nō sit imago. Dico q̄ rōne cōtactus multa sunt adorāda latria vt q̄cunq̄ instrumēta xp̄i ip̄m tetigerunt si p intellectū accipiant̄ vt cōiuncta p̄sone xp̄i vt calciamēta ei⁹: ⁊ spine corone: ⁊ vestes ⁊ hmōi etiā si xp̄s nō tetigerunt nisi in suo toto. Qō p̄z qr oēs partes de q̄bus credimus q⁹ sint crucis que tetigit xp̄m sic adoramus. Si tm̄ talia appzehendant nō vt coniuncta xp̄o de p̄senti: ſz solū vt aliq̄d xp̄i: sic adorāt hyperdulia vt ptz. iij. vbi. s. Si q̄s autē dicat q⁹ in ea re q̄ adorat nō hz locū diuersa acceptio eius ſm p̄syderationē: dicēdū est ei q⁹ nullus adorat sane lignuz absolute: sed solū distinguēdo p intellectū actu vel ẽptute. rōnē ligni vt lignum a rōne ligni vt imago. Crux igit̄ que xp̄s tetigit ſm mentē. s. Tho. adorat tripliciter. Primo vt imago. ⁊ hoc est cōe etiam crucib⁹ que non tetigerunt illū. Et sc̄o vt res xp̄i ei cōiūcta. Et tertio res xp̄i ei nō cōiuncta. Tertio modo adoratur hyperdulia nō obstāte q⁹ ille honor sit xp̄i ⁊ nō crucis. qr lz xp̄s i seipso ⁊ i sua imagine ⁊ in sua re sibi cōiūcta adoretur latria in re tm̄ nō coniuncta adorat hyperdulia: qr adoratur in alio.

¶ Sz ꝯ: p̄mo. Nā si vt act⁹ est sufficiēs rō adorādi latria: dtā v̄go deberet adorari latria. So. Beata virgo ⁊ rōne imaginis ⁊ rōe p̄tact⁹ est quidā digna adorari latria cū bñ vt imago depicta ⁊ vestimēta: ſz tm̄ adorari nō dz latria: qr cū

in se sit q̄d adorabile: vł ille honor sistere in imagine: vt res ē: ⁊ eēt piculū idolo latrādi. Scō. Nam idē sequit de asello q̄ xp̄o ē vsus ascēdēs ad passionē in hierusalem So. Utiq; ille asellus vt cōiunctꝰ xp̄o esset adorandus latria: ⁊ vt nō coniunctus hyperdulia nec dz hoc alicui esse ridiculum: q; cum esset animatus; dignior fuit lapide sepulcri: quem veneramur. ¶ Elice igitur conclusiones.

¶ Prima. Crux q̄ xp̄m tetigit ratione cōtactꝰ ⁊ ratiōe imaginis adoratur latria.

¶ Scōa. Lācea aūt q̄ xp̄m tetigit ⁊ claui ⁊ reliqua adorant latria vt coniuncta xp̄o rōne cōtactꝰ: sed nō rōne imaginis.

¶ Tertia. Ois crux in quacūq; materia adorat latria: q; est imago: nō aūt ois lācea vel clauis: q; hoc nullū est imago ⁊ quedā xp̄m tetigerunt quedā ꝺo nō.

¶ Quarta. Ea q̄ xp̄m tetigerunt si cōsyderent precise vt res xp̄i. i. non vt ei coniuncte adorantur hyperdulia.

¶ Quinta. Partes sancte crucis q̄ xp̄m tetigit: q̄ actu xp̄m nō tetigerūt de ꝓpinquo nisi in suo toto adorant latria gra alteriꝰ. i. xp̄i: ⁊ sui totius in quo tetigerūt.

¶ Sexta. Non solū dei imago artificialis sed etiā naturalis puta homo maxie crucifixus vel angelus est digna adorari. sed rōnalis nō dz adorari nisi ea adoratione qua est digna in fe.

¶ Septima. Licet beata ꝺgo sit duplici ratione digna adorari latria: tamē illicitum est sic eam adorare.

¶ Octaua. Eadē est rō de reliquijs illiꝰ aselli si inueniunt sicut ⁊ de aliꝭ q̄ xp̄m tetigerūt: accepta substantialis forme mutatione que tñ non obsistit adoratiōi vt ꝓz in reliquijs sanctorum.

¶ Nona. Nulla creatura irrōnalis ꝑm se est aliquo modo venerāda: sed solum vt imago vel aliquid aliud alterius.

Casus. xiij.

Queritur tredecimo vtrū ornatus; mulierum ꝑm morez patrie sit meritum aut pctm̄ veniale aut mortale? Ad ꝺ autem rñdet. s. Tho. ij. ij. q. clxix. ⁊ Pisanus ⁊ Augustinus ad ꝓpositum: ⁊ Alex. de ales i. ij. ⁊ Archiepꝰ. ij. parte. ti. iij. c. v. Ex quibus sic rñdetur. Qꝺ sanctorū patrū documento sancitū nō est superstitiosa adinuentiōe nō ē ꝓsumēdū. ij. q. iij. cōsuluisti. Sed nec scriptura nec sancti dicunt hoc esse mortale: nisi in certis casibus. Igit aliꝭ non erit mortale: per argumētum a cōtrarijs vt di. xxv. qualis. ¶ Sed cōtra. Primo: q; scriptura talibus cōminat Esaie. iij. ⁊ Cyprianus dicit qꝺ purpura ⁊ serico induti xp̄m induere nō ꝓnt. Sol. Intelligitur in casu in quo est mortale. Scōo q; est contra scripturā apostolicā. i. Petri. iij. Quarū nō sit ⁊c. Et. i. Tim. ij. Nō in textis crinibus ⁊c. Cōtra istā aūt scripturā non est dispēsatio. xxv. q. i. sunt q̄dā imo per antiquā cōpilationē decretaliū ꝓhibētur vestes incise ⁊ hmōi sub pena priuationis sacramentoꝝ. Sol. Ratio militat de hijs q̄ cōtinenk in doctrina apostolica sub precepto. Que aūt sint talia ex mō loquēdi ⁊ necessitate materie de qua est sermo: ⁊ declaratione sctoꝝ accipiꝫ. Et ad antiquā cōpilationē ꝺz q̄ in nona non habeꝫ que obseruaꝫ. Item dicit q; aliq̄ leges vel nō recipiunt moribus vtentiū vel cōtraria consuetudine abolentur. dis. iij. ca. deniq; ⁊ sequentibus. Tertio Mat. vij. Ue illi per quē scādalum venit. Sed ve ꝑm hie. importat dānationem eternam ad qꝺ facit de iniur. ⁊ dam. c. si culpa. solu. Ornatus aliq̄ est scandalum acceptū ⁊ non datū de quo procedit ratio. ¶ Sciēdum est autem q; in hoc dupliciter contingit peccatū sc̄z ex intentione ⁊ ex ipso facto. qꝺ per conclusiones declaratur.

¶ Prima. Ornatus semper est mortale si intendatur ruina alicuius.

¶ Scōa. Silr si itēdaꝫ vana gloria finaliter. i. sic q; esset mulier parata peccare mortaliter anteq̄ talem perdere laudē.

¶ Terta. Silr si intēdaꝫ cōplacentia in ornatu sic q; ruina alterius nec intendatur nec etiā cureꝫ. Et sic intelligit Petrus de taranta illud Aug. Nihil ē adeo veniale quin fiat mortale dum placet di. xxv. Homicidis. Et dico ruinam non curari cum est parata nō desistere etiaz si sciret aliquā inde ruinam passurum.

¶ Quarta. Si aūt itēdaꝫ laus vł ꝓplacētia: curata ruina ⁊ nō finaliter est veniale.

¶ Quinta. Si aūt intendit placere viro ne se contemnat vel sequatur alienas: non est peccatū ratione intentionis: nisi forte ratione magni excessus.

¶ Sexta. Si autem intēdit abscondere maculā aut vitare alienas derisiones: est nullum peccatum aut leue.

¶ Septima. Quātū ꝺo ad factū ipsum rōne ꝓdigalitatis: erit mortale si sit magnus excessus iudicio viri prudentis.

¶ Octaua. Rōne ꝺo icētium erit silr mortale si sit magnꝰ excessꝰ: alꝭ nō erit mortale si ibi sit aliq̄s excessus puus vel nullū si nullꝰ excessus q; nō erit occasio data ꝛz accepta: ar. xxiij. q. v. de occidēdis.

¶ Nona. De fucis dico q; sine pctō desiderunt ad abscōdēdā maculā a nuptijs ⁊ nubilibꝰ ꝑm. s. Tho. alꝭ est pctm̄ ꝛz non semp mortale rōne intētiōis vel incentiui. Hec ola sunt doctrina Archie. ⁊ mēs ꝺictoꝝ: quibꝰ adde. q; qñ ornatus non est peccatum: tunc supposita gratia est meritum q; ois actus deliberatus in habente gratiā est peccatum vel meritum ꝑm doctrinā. Cap. ⁊ theologorum.

Casus. xiiij.

Querit decimo q̄rto vtrum possit remitti venialia stā te cōplacētia ad illa? Ad hoc aūt rñdet. s. tho. iij. di. xvj. q. ij. ⁊ dist. xxiij. q. ij. cui concordat ꝑisanus. ti. peccatū. v. per infrascriptas conclusiones.

¶ Prima. Nullo mō potest peccatuz veniale remitti q̄diu ꝓz in hac vita q̄ ad culpā: nec q̄nr quo ad penā que nō tollitur stāte sua cā. i. culpa. q; nō pōt remitti nisi volūtas inordinata reordinetur: qꝺ esse non pōt q̄diu placet peccatum.

¶ Scōa. Nec tñ ad eius delectionē req̄rit actualis contritio de singulis: q; oblita non possent deleri.

¶ Tertia. Nec sufficit habitualis: q; nō staret cū penitentia ⁊ consequenter nec cum gratia quod est falsum.

¶ Quarta. Sufficit aūt �their actualis ⁊ ꝓlicita: q̄ est qñ q̄s talē exercet actū q; actualiter de veniali doleret si occurreret de quo actu patebit in sequenti.

¶ Quita. Delenꝫ ꝑ actū ghalis ꝓfessiōis: q; est actus charitatis q̄ illa directus ni si habitualiter teneantur in voluntate.

¶ Sexta. Et ꝓ sacrā cōionē. de conse. di. ij. cum omne. ⁊ c. si quotiescunq; ⁊ vt addunt quidam per extremam vnctionez. extra de sacra vnctione.

¶ Septima. Per aquā benedictam. de conse. di. iij. aquam.

¶ Octaua. Itē ꝑ eleemosynas ꝺ pe. di. j. quā oblationē. ⁊ c. medicie. ⁊ di. iij. sane.

¶ Nona. Itē per orationē ꝑcipue dñicā de pe. di. j. quotidianis.

¶ Decima. Itē ꝑ epalē bñdictionē. j. q. j. multe imo per sacerdotalē ꝺz aliquos.

¶ Undecima. Itē per deuotaz pectoris tunsionē. de pe. di. j. tres actiones.

¶ Duodecima. Itē per contritionez interdum etiam quo ad penam.

¶ Tertiadecima. Si aūt in hac vita nō ꝓcedit ab eis voluntas: remittuntur post hanc vitam etiam quo ad culpam ꝑm. s. Tho. ⁊ Greg.

¶ Quartadecima. Et ꝓt vnū veniale remitti sine alio: q; nō vniunt i aduersiōe aut ꝓuersiōe vt mortalia: de qꝺ est sec⁹.

¶ Quintadecima. Non ꝓnt a aūt remitti stāte aliquo mortali: q; tollunt ꝑ feruorē charitatis sibi ꝓiū. Under ꝑ supradicta remittunt talia: inquātū illa excitāt feruorē per se: vel removendo ꝓhibens. Hec omnia ex aliquo illorum.

¶ Sextadecima. Qui vult cōsolatiōes q̄ueniūt ex feruore charitatis: studeat per predicta purgari a venialibus que dicto feruori repugnant.

Casus. xv.

Queritur decimo quinto. Utrū liceat alicui rez suā vēdere quātū pōt? ad hoc aūt soluit Scotus. iij. di. v. Ray. in sūma. ⁊ archie. Et oēs cōcludūt q; non q; est sma iurie. ꝑ. q. v. hoc ius ꝑ hoc autez sciēdū ex. ij. ij. q. lxxvij. q; emptio ⁊ vēditio ptinēt ad iustā cōmutationē: vt etiā ꝺt Arist. i. lib. Ethi. de cuiꝰ rōne est, equalitas. Uñ opz ꝓtiū esse equale rei ⁊ econuerso. Et facere ꝛ: est facere ꝛ iustitiam: qꝺ semp est mortale de se: nisi sit qꝺ minimū vel indeliberatū. Iustū. aūt siue cū le ptiū ꝑm Inn. ⁊ Ray. est qꝺ cōiter currit i illo loco ⁊ tpe qꝺ tñ ꝛz. s. Tho. nō cō

fistit in indiuisibili. Et hoc ē qđ dicit glo. in. o. c. hoc ius: q iustū ptiū rapak ꝫ existimationē cōem. Et idē, hꝫ in. l. ptia. ff. ad. l. falci. Et intellige ſm archie. nisi sit fraus minorantiū rerū ptiū studiose vel augētiū. Dicit tñ. s. Tho. q qñ venditor multū ex venditiōe dānificak: pōt vendere ꝛ rem ꝛ suū damnū. Secꝰ aūt si ipe nō dānificet: ꝛ vēditor multuꝫ iuuek. qr cū hoc nō sit ꝓpter conditionem videntis. vēderet qđ nō est suū. Ex istis igit se quit q lꝫ vēdere quātū pōt cōcurrētibꝰ tribus. Prio: q esset fraus minorantiū. Scđo vis seu actio ementium: ꝛ Tertio ignorātia eorūdē. Tūc em̄ ptiū est iustū. Addit aūt Angelica quarto reqri q esset lenitas mentis sed reducik ad ignorantiā. Et quinto q tales possint dona re sed supponit. cōtrariū esse iniustū qđ ego nego concurrētibus ꝑdictis. nisi qs tanꝯ stultꝰ vellet sua bona dilapidare.

¶ Sed cōtra. Primo qr leges permittūt vt ementes ꝛ vendētes se decipiāt: dum mō hoc non fiat vltra dimidiū iusti ptij. vt. C. de rescin. vendi. l. ij. fol. Leges hūane non potuerunt ꝓhibere oia q̄ sunt ꝯ virtutē. qr dank multitudini i qua sunt multi a virtute deficiētes. ideo ꝓhibet solū destruēna hoim societatē. sed secus de diuina. cuiꝰ finis nō est solū gubernatio multitudinis hoim. Scđo: qr naturale est vēdere quātū qs pōt. qđ pz. qr oibꝰ ꝓuenit. Nā ab oibꝰ fuit approbatū dctm mimi dicētis. Uūi vultis emere: ꝛ care vēdere: vt dicit Aug. xiij. de trini. Unde ꝺz ꝓuer. xx. Malū est malū est: dicit ois emptor ꝛc. fol. Aug. dicit q ille ignoranter locutus est. Et ponit exēplū de quodā q dedit iustū pretiū libri cuiusdā: cū vēditor minus ex ignorātia postularet. Unde ista cōitas est oim simplr. ꝛ iō est vitiū nō nature. Tertio econuerso videk q debemus rē vēdere minus qꝫ valeat. qr q̄cūq vultis vt faciāt vobis hoies ꝛc. Mat. vij. fol. Dictū dñi ſm. s. Tho. sic intelligik. Quecūq vultis. s. volūtate honesta ꝛ iusta ꝛ rōnabili: eadeꝫ facite ꝛc. Et hoc intellige obseruata cōditiōe ꝓnarum. Non em̄ si rex vult seruū lauare sibi pedes: ꝺz velle facere econuerso. sed debet ei velle seruire in his q̄ regem decet. ¶ Elice conclusiones.

¶ Prima. Debemꝰ esse pati facere aliis qđ vellemꝰ nobꝫ fieri volūtate rōnabili.

¶ Scđa. Opz pretiū esse equale rei ꝛ ecōuerso. qđ fit si vendak ptio currēte ad numeratū. vel si vendak quātū est possibile cessante fraude ꝛ vi ꝛ ignorantia.

¶ Tertia. Ois qui emit aut vendit recedens scienter a iusto ptio notabiliter: facit contra iustitiam ꝛ peccat mortaliter: ꝛ tenetur restituere.

¶ Quarta. Qñ emēdo aut vendēdo recedik a iusto ptio vltra dimidiū eiꝰ venditio est rescindenda. alꝫ aūt si sit infra vt ſm aliquos in dimidio ꝑcise ꝺz. ꝛ sufficit restituere qđ deest: vt dictum est supra.

¶ Quinta. Quicūq volūtate deliberata cupit vēdere plus iusto pretio vel emere minus notabilr: peccat mortaliter. secꝰ si tñ inclinek ex sensualitate: sed ratiōe deliberata nihil vult preter equstatem.

¶ Sexta. Licet vēdere rem rōne damni plus qꝫ valeat in se. i. quātū ꝺz vēditori non tñ quātum valet emptori. Et intelli ge quando venditor vendit vt seruiat.

¶ Septima. Licet leges hūane aliqua permittant iniusta impunita: tamen secus est de diuina.

¶ Casus. xvj.

QUerit decimosexto: vtruꝫ liceat carꝰ vēdere ꝓpter dilationē tpis. Ad hoc dico q cum oporteat pretiū esse equale rei: si res plus iusto ptio vēdak sciēter ad numeratū est iniustitia si ad tps: est vsura: ꝛ si non ex forma: tñ virtualiter: vt pz extra de vsu. in ciuitate. vbi ꝺz q est ibi pctm̄. ꝛ si non vsura ex forma: imo ē ibi vsura quo ad deū ſm glos. in. c. cōsuluit. extra de vsuris. Imo ꝛ scōm textum ex ꝓsse eccl̄ia hoc determinauit. Et declaro rōne: qr sic vēdēs seruit de ptio rei certo tpe: quo ptio deinde: vult illam excrescentiā. ¶ Nota q iustuꝫ pretiū rei non consistit in indiuisibili ſm. s. Tho. Ideo ſm sco. in. iij. . diuidit iustū pretium in tria pretia. s. Infimū: mediū: ꝛ summū sicut eandē peciā pānitrium estimatoꝝ vnus possibiliter estimabit. xlix. aureis. alius. xlix. cum dimidio. alius. l. Cū igit rem ad numeratū dares ꝓ pretio infimo: si ratione dilationis vadis vsq ad summū ibi sistendo: nō peccas. quia stas infra limites iusti pretij. Posset tñ q vēdit vt seruiat vēdere rē tñ plus qꝫ ꝺz similr estimak valitura tpe alio. ꝛhoc si in tps illud intēdebat seruare. Hoc em̄ sentit Sco. ꝛ Archie. ꝛ habek exꝑsse in. c. in ciuitate. extra de vsu. ꝛin. c. si. Et hoc itel ligo q a fortiori lꝫ vēdere sub hac lege: vt qñ vēditor voluerit ponat pretiū curreng: vel vt soluak ptiū qđ erit tali die. Si em̄ lꝫ nunc rē vēdere eo ptio qđ valebit tpe quo eā intendo exponere ſm estimationē hoim: multomagis lꝫ eo qđ valebit in veritate. Et hoc fit in casu meo. Et hec intellige vt dictū est qñ venditio sit cā amicitie vel beneuolētie alias illi citū est. Vide si vis. Herueū. iij. qōli. vlti. q. Si aūt non intēdebat seruare rem: vl non erat ꝓbabile rē plus valituram: est vsura ſm Arch. ꝛ extra eodē. nauigāti. Idem etiā intelligo suo mō de emptore. qr. s. licet ei nunc soluere minus ptio current tñ quātū ꝺz similiter estimat res minus valitura tpe acceptiōis. argu. in c. in ciuitate. ꝛ in. c. nauigāti. ¶ Sꝫ cōtra Primo. Nam res tantū valet quantum vēdi pōt. ff. ad trebel. l. j. §. si hec res. ꝛ. ff. ad. l. fal. querebaꝫ. ꝛ. ff. de fur. Si qs vꝺ ri. §. vlt. ꝛ. ff. de dona. causa mort. Pretia em̄ rer̄ nō ex affectu singulorꝫ sed cōiter estimanꝫ. ff. ad. l. falc. l. ptia. solu. Glos. in c. in ciuitate soluit: qr in isto ꝓtractu nō fit emptio, ꝛ vēditio estimatione cōmuni. Sic em̄. i. ſm estimationē cōem seu currētē tantū valet res q̄tum vēdi pōt Archie. aūt. ū. parte. ti. j. c. vij. soluit: qr res tantū valet: quātū vēdi pōt cessante fraude minorantiū pretiū. Ego vero dico vt. ś. q. prima. Et addo q ad emēdū cogik aliqs nō solū ꝓpter naturales necessitates: sed etiā ex auiditate lucrādi: sicut q̄ nō curāt ꝑdere. ꝛ. in emēdo vt lucranꝫ inde. xv. vel. xx. Secūdo: qr quilibet pōt se seruare indēnem. Iste aūt vēditor multū dānificatur ex hoc q suam pecuniā non habet. Solu. Cuilibet licet se indemnem seruare: sed non cum dāno iniusto proximi: qr nemo debet cum alterius iactura locupletari. extra de reg. iur. lib. vj. Et quidē si damnū patik ister qr posset de sua re nūc habere pecuniaꝫ quā recusat vt seruiat emptori tunc potest vendere dānū suū. Si aūt pecuniā habere nō pōt ꝛ inde patik damnū non est equū vt emptor faciat eū indemnez: ex quo ꝓpter emptorem nō patik. Non em̄ tenek de damno qđ eius causa nō fit. Tertio qr est ita cōsuetū. Cōsuetudo aūt est ius moribus institutū. di. j. ꝓsuetudo. Imo aliqñ ꝓiudicat legi. extra eodē. c. vl. solu. Nulla cōsuetudo contra naturalem equitatē pōt esse iusta ſm. s. tho. Quarto. Qr aliqñ creditor facit expēsas in exigēdo. ergo videtur q liceat ei vendere aliquid plus ad reficiendū suū interesse: maxie cū hac intentione vt nihil plus accipiat si tempore statuto debitor soluerit. Solu. Hoc est laqueus diaboli: qr esto q talē habeas intentionē mō: potest mutari ꝛ potes obliuisci iustū ptiū ꝛ potes mori ꝛ pauper remaneret in tuo libro apotyecatus. Et preterea difficile est pecuniā oblatā remittere. Si ergo facis expēsas: dñ ē ius vt tibi facias ꝑ illō recōpēsationē fieri. ¶ Elice cōclusiones ¶ Prīa. Quicūq sciēter vēdit vltra iustū pretiū notabilr: mortaliter peccat ꝛ est vsurarius ex fine: ꝛ si nō ex forma si vendat ad tempus: excipiendo tñ: vt infra. ¶ Scđa. Silr vsura est emere minori ꝑ tio qr soluit nunc res que habebit i posterum: ꝛ mortale si fiat in re notabili. ¶ Tertia. Qñ venditor gk a emptoris vēdit qđ seruare volebat in aliud tempus in quo probabiliter. i. ſm cōe prudentiū iudiciū estimatur plus valiturū. lꝫ eniꝫ vendere tantum plus quantū plus estimatur valiturum. ¶ Quarta. Si aūt nō ītēdebat seruare: vel credik q non plus valebit non licet. ¶ Quinta. Licet emptori soluere nunc minori pretio qꝫ creditur res minꝰ valitura tempore quo reddetur. ¶ Sexta. Lꝫ tibi vēdere rē tuā hac lege q qñ volueris pones ptiū. quo posito nō vltra ꝓcēdes etiā ptio consecēdente: nec eo descēdēte descendes. ita tñ q ptiū ponak nō qđ sit preteritū: sed qđ currat qñ ponetur. ꝛ its q rem intēdebas seruare donec occurreret pretium tibi placens.

¶Septima. Similiter licet vēdere sub hac lege q̄ dek tibi cōe pretiū qō cōiter curret tali die si seruare intēdis ꝛc.

Octaua. Cuilibet licet plus vendere ad tēpus q̄ ad numeratū: dūmodo rei pretium summum non excedatur.

¶Nona. Jn ℣tū istū multi ꝛ sepe inciduntꝫ: ꝛ ab eo pauci: ꝛ raro resurgunt.

☞Casus. xvij.

Queritur. xvij. Utrū venditor teneaꝫ dicere defectuꝫ rei vēdite? Ad qō rñdet. s. Tho. ij. ij. q. lxxvij. arti. iiij. Obscure. ꝛ. ij. quodl'. art. j. ꝛ Pisanus ꝛ angelica. Do etrinam' aūt. s. Tho. sic' intelligo. Nulli lz primo iferre dānū aut periculū. Qui dā igit defectus dant dānū tñ: vt pannus malus. Quidā ℣o damnū ꝛ periculū pſone vel rerū: vt cibus corruptꝰ seu venenosus: ꝛ equus arestinus cadēs ro: sum. Jn primis siue defectus sit secretus siue nō vēditor dicere nō teneꝫ: sed sufficit si minuat de ptio rei quātuꝫ appꝓhēdit ille defectꝰ qz neq; dānū neq; periculū infert emptori. Si tñ pretium nō minuit infert dānū. Jn secūdis autē non teneꝫ si sint publici: secus si occulti etiā si minueret de pretio: qz exponeret emptorē piculo. Et dicit Ambr. libro de officijs. Jn ℣cibus vitia eoꝝ q̄ veneunt pdi iubenꝫ: alioq; quis in ius emptoris transierint: doli tñ actione vacuanꝫ.

¶Sed ℣. quia Tullius de officijs introducit quēdaꝫ dicentē. Quid tā absurdū q̄ si dñi iussu ꝑco ꝑdiceret: domū pestilē tē vēdo. sol'. Licet nō debeat defectꝰ dici p ꝑconē: qz retraherenꝫ emptores a cōsyderatione bonitatis rei: tamen debet dici accedēti ad emendum: q̄ pōt oia cō syderare. Secūdo: qz si teneꝫ dicere hoc ideo est: quia dicendo minueret pretiū. Sed hoc est falsum qz pari ratione vendens frumētum in loco charistie: ꝛ sciēs multos post se delaturos triticū teneret hoc dicere: qō est falsum. sol. Nō est sil'e quia vitiū facit rem esse minoris pretij in presenti: nō autem id qō futurum est ꝛ nescitur. Jdeo ille non teneꝫ dicere.

¶Elice conclusiones.

¶Prima. Lz nulli teneamur dare auxiliū nisi rōne cure vel necessitatis: tñ nulli licet inferre dānum vel periculum.

¶Scōa. Si defectus rei est damnosus ꝛ nō periculosus: non oportet illū occultū manifestare si pretium minuatur.

¶Tertia. Si aūt eo casu ptiū nō minuatur: peccat venditor ꝛ restituere tenetur.

¶Quarta. Si aūt nec vēditor talē defectum nouit: nō peccat quidē sed tamen tenetur restituere cū nouerit.

¶Quinta. Si defectus est piculosus et occultus: sine peccato taceri non potest.

¶Sexta. Si ℣o sit publicus nō opz ipm patefacere: sed opz pretium minuare.

☞Casus. xvij.

Querit decimooctauo. Utrum emens raptū vel furatum teneaꝫ restituere? Ad hoc rñdet Archie. ij. parte. ti. j. ꝛ Pisanus tit. Restō q̄rto. ꝛ Ray. ꝛ Guil. ꝛ Hostiē. Et ꝑm istos distinguit. Aut eñ fecit ignoranter aut sciēter. Si primū sic est possessio bone fidei: nisi vt dicit. Ray. ignorātia eēt crassa vel supina: eo q̄ lata culpa eq̄paratur dolo. extra de cōsti. vt alaꝫ. lib. vj. Pōt igit retinere expēsas quas fecit tpe bone fidei circa rē: ꝛ fructus ꝓceptos. extra de in integrū. restī. reqsiuit. Et si bona fide durāte res perijt: nō tenetur ꝑm Raymun. ꝛ Hosti. qz nō erat in mora. Nec silr si alienauit: qz nō desijt possidere dolo. Nec teneꝫ reddere ptium qō inde habuit. qz ptium rei furtiue nō est furtiuū. ff. de fur. l. q̄vas. §. fi. Qō intelligo nō solū si illud distraxit sed etiā si extat. qz actio remanet ℣o dño ℣ secundū emptorē. Si tñ stante re illaꝫ agnoscit furtiuā: teneꝫ illā reddere cum fructibus extantibus nec pōt a dño petere ptiū. C. de furtis. l. in ciuilē ℣ agit ℣ venditorē. Si aūt scōm: adhuc distinguitur. qz aut hoc fecit ad vtilitatē suā: aut dñi. Si primum teneꝫ restituere rē ꝛ oēs fructus extātes ꝛ ꝓsumptos etiā si soluz ꝓbabiliter credebat. Nec liberaꝫ alienādo aut si res pereat qz cōmisit furtum rē alienā inuito dño cōtractando. ff. de fur. l. j. Et teneꝫ restituere eā in ea bonitate in q̄ emit. Jmo ꝛ in ea in qua fuit tpe intermedio: si qua fuit maior. Cōcor. Ray. ꝛ Hosti. Et idē intelligit de scōo ꝛ tertio

emptore tali: nec pōt petere ptiū. l. in ciuilē. Si aūt ad vtilitatē dñi vtil'r gerēs negotiū eius pōt repetere q̄cq̄d sibi abest ꝓ illa re siue ptiū siue expēsas: ꝛ tenetur reddere q̄cq̄d sibi ꝓ ea re adest. ꝑm Ray. ꝛ ꝺ si vtiliter negotiū gessit: qz ptiū s. est modicū: ꝛ dñs aīs nō erat habitur⁹.

¶Elice conclusiones.

¶Prima. Qui bona fide ignorāter emit re furtiuā teneꝫ solū de re ꝛ fructibꝰ extantibus: nisi ignorantia esset crassa.

¶Scōa. Talis pōt repetere expēsas factas in bona fide: non aūt ptiū qō dedit: sed agit contra venditorem.

¶Tertia. Qui emit ignorantia crassa: tenetur in omnibus eo modo quo male fidei possessor.

¶Quarta. Qui emit sciēter ad suā vtilitatē. i. animo habēdi ꝓ se rē vel ptiū teneꝫ de re ꝛ de fructibus extātibus ꝛ de ꝓsumptis ꝛ de omni melioratione rei: ēt si res perijt vel sit alienata.

¶Quinta. Qui autem ad vtilitatem domini gerendo vtiliter negotium eius: potest repetere pretium: ꝛ oēs expēsas: et tenetur reddere omnes fructus.

¶Sexta. Lz in tali foro cōsciētie creda tur tamē in foro contētioso secus. Unde oportet ipsum protestari q̄ hac de causa emat argumētum. C. de fur. l. ij.

¶Septima. Probabiliter credo q̄ taliter emens paratus reddere vero dño si comparuerit: credēs tñ q̄ uon cōparebit: ꝛ cōsequēter sperans ꝓ se rem se habiturum: nō peccat qz verosimiliter potest de veri dñi voluntate ꝑsumere.

☞Casus. xix.

Querit. xix. Utrū liceat emere ab vsurarijs manifestis pignera ꝓdita? Ad ꝺ rñdet Archie. q̄ vna opinio q̄ est alex. de ales. ꝛ donauē. ꝛ Scoti. iij. distī. xv. est q̄ in vsura nō transferaꝫ dñium ꝑm quaz nō ꝑnt emi vel in solutionē accipi: sicut nec rapta. Sz alia est dicēs q̄ transferꝫ: sed remaneꝫ repetitio q̄ est. s. Tho. ꝛ Hof. ꝛ Ber. ꝛ gl. xiij. q. iij. si q̄s. ꝑm quaz ꝑnt emi vel in solutionem accipi. Et ista in q̄ est cōior ꝛ mihi magis plz. Nā ista emptio nō est ℣ aliquā legē scriptā. cum tamē lex ꝓhibeat emere raptuz. C. de furt. l. in ciuilē. ꝛ consequenter intelligit esse ꝓcessa. Argumētum. xiij. q. ij. ebron. Non est etiā cōtra legē nature ex hoc q̄ fenerator efficiatur impotētior ad restituēdum: qz ꝓ re accipit ptiuꝫ: aut qz fiat iniuria domino pignoris quia scienti ꝛ consentienti nō fit iniuria nec dolus extra de regu. iur. li. vj. Ergo licet. Jtem domini ꝛ communitates volūt talia pacta esse rata. qz alias nullus vellet fenerari publice: qō multum obesset ciuitatibus. lz nō impediant vel statuant quin fiat repetitio: qz tenerentur in solidum: ꝛ statuētes ac obseruantes essent excōmunicati. extra de vsuris: ex graui i Clemē. Ergo idē ꝛ precipue quia inquit nullus doctor a me lectus hoc dicit exꝑsse. ¶Sz contra. quia ꝑm Ambro. vsura est rapina. xiiij. qō. iij. si quis. Raptum aūt emi non potest. solu. est rapina. i. quid illicite acquisitum. Jntelligere aūt nisi res sit furata: aut sit sacra: q̄ sz pignori dari nequit: ante factum tamē ꝓhibēdi est: qz materia est dubia: hec omnia ille. Cum eodē videtur sentire magister Petr⁹ bergo. q̄ viso. s. Tho. ij. ij. q. lxxviij. arti. iij. ꝛ iij. quodl'. q. vij. ar. ij. ꝛ iiij. di. xv. q. ij. art. iij. q. v. dicit: q̄ non trāsferꝫ dñium in lucro vsurario. ꝛ itelligo si lz vsuz a ꝓprietate distictū sz secꝰ i pignore pdito rōne pene posite in ℣tu. ¶Uñ elice istā ꝛclusionē: q̄ oibꝰ est dissuadēda ista emptio ratione dubietatis: ſz tamen nolēti desistere nō est negāda absolutio: nec aliqs post factum cogēdus est restituere.

☞¶Casus. xx.

Querit vigesimo. Utrū emens blada vel alios fructus ꝛpe eorū vt post ea carius vēdat peccat? Ad hoc rñdeꝫ ꝑm Archie. ꝛ Ray. ꝛ Guil. q̄ hoc lucrum ex se est turpe. xxiij. q. iij. Quicunq; iō oportet q̄ honesteꝫ aliq̄ bono fine. Si ergo qs hoc facit ad bonū cōitatis vt Joseph. sic est meritoriū: ꝑm Ray. Si ℣o facit ad prouisionē suā nō vt vēdat: ꝛ tñ postea vēdit ē licitū ſz Guil. ꝛ Ray. ꝛ Jno. ꝛ a fortiori si facit vt inde eleemosynā faciat: dūmō cōitas p caristiā nō ledat: vt dicit Archie. Si vero vt negocia-

do lucrek vitam suã ⁊ suos: ⁊ fm Guil. maxime si aliud negotiationis genus facere nescit ⁊ nõ ℔ vñ sustẽtek: dũmõ nõ intẽdat caristiã. Si ℣o facit ex auaritia: vt alij ꝓpellank ab eo emere ⁊ ipe vẽdat suo mõ: aut si intẽdat caristiã: est mortale fm Guil. ⁊ tenek restituere pauperibus fm Ray. ⁊. xiij. q. v. q habetis. q ℔ Guil. est vez de honestate: ⁊ nõ de ꝑcepto. Cõcordat ꝓdictis. s. Tho. q. ij. ij. dicit q fm phm. ⁊. pol. lucrũ mercatoris de se ẽ turpe: qz ordinat ad seruiẽdũ cupiditati: nõ ops q honesto fine honestek: q est ꝑ seruitio sui: vel eleemosyna ad paupes: vl opulẽtia cõitatis. Et subdit q bonꝰ mercator oẽs istos fines debet intẽdere.

¶ Elice conclusiones vt vis.

☞ Casus. xxj

QUerik vigesimo primo. Utrũ liceat mercari? Ad hoc rñdeo fm Pisanũ tit. emptio. ⁊ Petrũ de Anchara. in. ca. ſ. de vsuris. li. vj. ⁊ Archi. iij. p. titu. vij. ⁊ sctm Tho. ij. ij. q. lxxvij. ⁊ dico q cũ dupler sit cõmutatio. Una. ſ. rei ad rẽ vel rei ad pecuniã ordinata ad necessitatẽ vite. Et alia pecunie ad pecuniã: vel rei ad pecuniã ordinata ad lucruz. Prima pertinet ad economos ⁊ politicos q habẽt ꝓuidere domui vel ciuitati. Scõa ℣o ad mercatores. vt ptz. ſ. poli. Mercator igik est q̃ emit aut vẽdit vt inde lucrek. Querere igik vtrũ liceat mercari: est querere vtrũ liceat emere vt vẽdatur carius. Et dico q clericis hoc nõ licet: fm. s. Tho. ⁊ di. lxxxviij. Fornicarij. Laicis autem licet eo modo quo dicẽtur in conclusionibus. ¶ Sed contra. qz Chrysosto. super Matthe. dicit q nullꝰ debet esse mercator quia nullus mercator potest deo placere di. lxxxviij. ejicies Unde Psalm. Quoniam non cognoui negotiationem. Solu. Dicit sctus Tho. q ista intelligũtur de his qui ibi ponũt finem. Licituz igitur est in aliquibus casibus mercari.

¶ Cõclusio. Prima. ℣ carius rẽ vẽdere ℨ sit empta fm Archi. qñ emit i magna quãtitate. ⁊ vẽdit ad minutũ. qz tales laborant discurrendo: exigendo: reuidendo: scribendo. ⁊c. Et dignus est operarius mercede sua. xij. q. ij. Quicũq ⁊ Lu. ꝓ.

¶ Secũda. Et scõ fm Petrũ de Ancha. ⁊. s. Tho. si res mutek in se: vt equus factus formosior. Et tertio fm eosdẽ si mutek pretiũ ratiõe tẽporis. Et quarto fm eosdẽ: si mutek pretium ratione loci. Et quinto fm sctm Tho. ratione periculi ⁊ laboris in transferendo vel faciendo fieri aliquid sed hoc reducik ad predicta.

¶ Tertia. Nõ apparet clare ℨ Archie. q sit iustũ vt aliquis emat rem intẽtiõe statim reuẽdẽdi rẽ minutatã in eodẽ loco ⁊ tempore. Imo dicit Nider. vij. precepto. cap. vlt. q talis esset a republica exterminandus: quia nocet vtrisq eoz qui vellent economice commutare. Et vt mihi videtur ista sunt vera de emente tali intentione: secus si quis emat vt rem alias reuendat tanq retagliator: ⁊ statim occurrit sibi ad vendẽdum. Iste enim iam fecit partẽ sui laboris ratione cuius dictum est q licet ei lucrari.

¶ Quarta. Talis q̃ nõ emit vt statim vẽdat. ⁊ tñ statim vẽdit: põt vẽdere ⁊ emere: iusto pretio: ⁊ tñ lucrari. quia iustum pretium non consistit in indiuisibili.

¶ Quinta. Omnia predicta intelliguntur concurrẽtibus conditionibꝰ requisitis ad illas commutationes esse licitas: que. ſ. sunt vt vtraq pars sit libera: non coacta: ⁊ q res sit vẽdibilis: ⁊ q sint sine fraude in substantia vel quantitate vel qualitate rei: ⁊ q cõmutãtes habituaľ velint nulli iniuste nocere: ⁊ q pretium rei sit equale: ⁊ q finis sit honestus quo ad mercatoriam commutationem.

☞ Casus. xxij.

QUerik vigesimo sc̃o. Supposito q vsura sit pctm: quare sit pctm. Ad qõ rñdeo q sicut docet experiẽtia ⁊ dicit. s. Tho. ij. ij. q. lxxviij. ⁊. iij. quolibe. q. vij. ar. ij. Res sunt in duplici differentia. Nã quedã sunt q̃ suo vsu ꝓprio totaliter cõsumuntur vt nihil eorum remaneat in seipsis vt panis et vinũ: vel quo ad vtentẽ: vt pecunia. Quedam vero nõ ꝓsumunt totaľ: vt domus ⁊ equꝰ. Et in primis quidẽ cuicũq concedik rei vsus: conceditur etiam rei substantia ⁊ in illum transferk dñium rei: non aũt

in alijs. Unde ridiculum est dicere accõmoda mihi panẽ istuz donec eo vtar: nõ sic autẽ de equo. Sicut igitur ptz ex san. Tho. ij. ij. vbi. ẽ. vsura sumik generaľ: ⁊ est ꝑtium qõ soluik ꝓ vsu rei. ⁊ speciaľ vt est peccatum ⁊ sic vsura est ꝑtium qõ soluik ꝓ vsu rei q̃ vsu ꝓprio ex toto cõsumitur. Et notãter dr ꝑtium qz qõ sumik p interesse damni emergẽtis: vel qõ gratis offerk: nõ est vsura. qz nec ꝑtiũ vsus. Et ad hoc deducitur diffinitio Ray. cui cõcordat Innocẽ. extra eodẽ. c. graui scilicet. Usura est lucrũ ex mutuo pacto debitum vel exactũ. Nota ex mutuo ꝓprie cũ illud solũ dicik mutuũ qõ nõ põt cõcedi alteri ad vsum sine trãslatione dominũ qz fm etymologiã vocabuli mutuũ dr ex meo tuũ qz. ſ. qõ est meũ fit tuũ translato dñio. insti. q. mo. re. cõtra. ob. ℣. Mutui. cũ alijs ꝛcor. Large tñ sumik aliqñ mutuũ ꝓ concesso. ⁊ sic aliqñ licet inde lucrari: vt quãdo concedik liber vel equus. Et ad idẽ redit diffinitio Godof. dicẽtis. Est oẽ lucrũ sorti accedens intẽtione p̃cedẽte vel pacto. ⁊ intellige intentione principali. Est igik vsura pctm nõ solum fm phm: sed etiam fm scripturaz vtriusq testamẽti: ita q asserens cõtrariũ ptinaciter est hereticus: vt in cle. ex graui. Et ratio est fm. s. Tho. ij. ij. vbi. ẽ. qz in his q̃ vsu ꝓsumunt in quibꝰ cõsistit vsura non põt seorsuz concedi vsus a re. sed cuicũq cõcedik vsus: ꝓcedik substantia rei ꝑ dñm. Igitur si qs vellet seorsuz vẽdere vinum ⁊ vsum vini aut vẽdit qõ non est: aut idẽ vendik bis: ⁊ similimodo iniustitiã cõmittit. qz vult ibi ꝓ mutuo fieri duas recompẽsationes. ſ. capitalis: ⁊ vsus rei. Põt etiam dici q rõ huiꝰ est. qz vendik vsus rei aliene. ſ. rei cuiꝰ dñiũ iam nõ est penes vẽdentẽ. ⁊ redit in idẽ cum ꝓri rõne. Sed cõtra: videk q nõ sit peccatũ. qz dr Deut. xxiij. Non fenerabis fratri tuo: sed alieno. imo ꝓmittitur in ꝑmiũ: eiusdez. xxviij. Feneraberis gẽtibus multis: ⁊ ipse a ne. ⁊c. So. Fenerari alieno nõ fuit iudeis ꝛcessum qualiter cet: fm. s. Tho. ℨ permissum ad vitandũ maius malũ: ne. ſ. acciperent vsuras a fratribꝰ suis ꝓpter auaritiã cui erãt dediti. Cum vero dicit: fenerabis ⁊c. sumitur fenerari ꝓ mutuare: qõ est signum abundãtie que iudeis ꝓmitteb atur. Multa alia argumenta habes. ij. ij. vbi. ⁊c. ¶ Elice conclusiones

¶ Prima. Usura nũq fuit licita. ℨ est ℔ legẽ naturalẽ: mosaicã: euangelicã: ⁊ canonicã ⁊ dicere oppositũ est hereticum.

¶ Secunda. Omne lucrum accrescens ex mutuo interueniente pacto vel intentione principali est vsura.

¶ Tertia. Lucrũ accrescẽs mutuo ex bñ uolẽtia gratis dantis etiaz si interuenit intentio secundario: non est vsura.

¶ Quarta. Lucrum accrescẽs ex vsura principali argenti mutuati non monetati: non est vsura. nec similiter si argentum sit monetatum sed tñ signatum: ita sez q idem numero sit restituẽduz. quia tale argentum vsu nõ consumitur.

¶ Quinta. Qui mutuauit pacto vel ꝓncipali intẽtiõe vt qs iret ad suã apothecã est vsurariꝰ ⁊ tenek restituere nõ illi cui mutuauit fm Joã. de lig. ⁊ Joã. calõ. sed pauperibus tñ quantum estimatur ille concursus ad apothecam.

¶ Sexta. Qui mutuat granum vetus vt recipiat nouum principaliter intẽdẽs illã meliorationẽ: est vsurarius: fm Ray. Hoffr. ⁊ Host. Secus si facit ne suum pereat: ⁊ alteri faciat gratiam.

¶ Septima. Dominus mutuans rustico vt colat suã possessionem: est vsurarius: si rõne mutui vult sibi de aliquo responderi: nõ aliter fm Greg. de Ari. ⁊ Laurẽ. de rodol. qz redimit ius suum.

¶ Octaua. Qui mutuat vt sibi remutuek cessante pacto: non peccat fm aliquos.

¶ Casus. xxiij.

QUeritur vigesimo tertio. Utrum vsurariꝰ teneatur restituere quicquid acquirit ex lucro vsurario? ¶ Ad hoc respõdet sanctꝰ Tho. ij. ij. q. lxxviij. ar. iij. quodli. q. viij. ar. ij. dicens. in his quoruz vsus est ꝓsumptio: nõ tenek homo nisi de eo qõ accepit: qz fructus harũ rerum nõ dependent ex eis ℨ ex industria hũana: nisi dñs illius rei fuerit dãnificatus. quia tenetur ⁊ ei recompẽsare liquid amisit de bonis suis. Itẽ ℨ aliquos qz si iste teneatur

reddere lucrū pecunie vsurarie:ille cui mutuauerat posset recipere lucrū ex sua pecunia:et sic vsura esset pctm̄.Cū sctō Tho.est Rich.pe.de pak.z Jo.an.z Jo. calde.z Ray.z Guil.z pisa.Alij tñ aliter tenēt.Si aūt sit res q̄ vsu nō cōsumit:te neā etiā de fructib⁹ ꝑm oēs:qz fruct⁹ sūt ipsius rei:z ipsa res est in dñio spoliati. Sed J.vī q totū teneāt restituere ēt in illis.Prio.Nā si radix sana z rami.Ro. xj.ergo eadē rōne si radix infecta z rami. Sz radix huj⁹ lucri fuit infecta:qz vsura ergo z oē acq̄situ ex ea.Sol.Non est sīle de radice z pecunia illa:qz radix nō solū hz rōnē materie vt pecunia q̄ est materia solū:sed etiā aliqualr cause effecti ue inquātū ministrat nutrimētū:ꝑm.s. Tho.Scō.Nā i.c.cū tu.extra.de vsur. possessiones empte ex pecunia vsuria mandanī vendi:z pretia restitui.Ergo eadē rōne z oē ex tali pecunia acq̄situz. Solu.Nō mādanī possessiōes restitui: qz forte plus valebant q̄ vsure extorte: sed ipsa ptia:qz scz possessiones erāt q̄dā obligate spoliatis sed nō erāt sue sed vsurario⁹. Tertio. Nō habet vsurari⁹ maī⁹ ius in re empta ex pecunia vsuraria q̄ in ipsa pecunia quā reddere tenetur.ergo tenet reddere rem emptā. So. Jmo plus iuris habet i illa re empta qz debet ei ꝓpter pecuniā sicut ꝓpter cāz instrumentalē:sed ꝓpter suam industriā sicut ꝓpter causam principalem.

¶Cōclusio.Prima hec est.Qui ꝑ vsurā aliquid lucratus est:cuius vsus est ipsa consumptio:non tenetur de fructibus.

¶Secunda.Secus si sit res cuius vsus sit distinctus a re.

¶Tertia.Tenetur tñ vsurari⁹ spoliato de omni interesse damni emergētis q̄quid sit de damno lucri cessantis.

¶Casus.xxiij.

QUeritur vigesimoquarto:Utrum tabellio sciēter cōficiens instrumētū vsurarij Jctus peccet mortalr? Ad hoc aūt ꝑm Hostien.z Pe.z Pisa.z Archie.ij.pte titu.ix.respondetur q̄ sic:quia est periurus:cum iurauerit se tales cōtractus nō recepturum, ex consequēter est infamis vj.q.j.infamis.z ca.q̄cūq;. Et nota ex.s. Tho.ij.ij.q.xcviij. q̄ periur⁹ iuramēto assertorio nō est infamis ipso facto: sed solū postq̄ est convictus z ꝓtra eū lata snia:sed in pmissorio est ipso iure infamis qñ fuit solēniter factū.Et tale videtur esse iuramētū notarij. Uñ credo qō sit infamis q̄primū est notoriū: z cōsequēter nō debet admitti ad testimoniū: vt in dicto.c.quicūq;.z.xxij.q.v.parūli etiā si de hoc egerit pniam: extra de testibus testimoniū. Nec vltra pñt tales instrumēta cōficere ꝑm Hostiē. Itē debet eis imponi grauis pnia.xxij.qō.v. Quicūq; sciens periurauerit.lx. dies in pane z aqua ieiunet: z septē annis peniteat.Sz q̄s pōt talē instituere vt cōficiat instrumēta? Dico qō nullus citra eū q̄ potuit eū instituere notariū: qz nō est nūc habilior ad illud officiū q̄ ante suā infidelitatē. Sz nūquid teneī restituere? Dico q̄ nō teneī de pecunia quā ꝓ ope suo etiā illicito recepit lz videatur q̄ debeat pauperibus erogari. arg. xiij.q.v.nō sane.Utrū vero teneāt restituere vsuras:Gerar.distinguit:qz si instrumentū ponit Jctū vsurariū sub forma liciti Jct⁹: vt puta qz scīt esse pignoratio z tñ ōr q̄ est vēditio aut scīt q̄ sūt cētū z tñ ōr q̄ sunt.xc.ita q̄ iustificat cōtract⁹ iniust⁹ teneī: qz efficaciter cooperat.Et hoc nisi faceret in fauorē accipiētis mutuū: puta qz indiget: z ille aliter nō vult mutuare. Tunc enim lz peccet mortaliter: tñ nō teneī. arg.xxij.q.v.de occidēdis. Si aūt instrumētū facit mentionē:de vsura:nō teneī:qz nō cooperat efficaciter:cū ille se possit in iudicio iuuare. Et hoc nisi in loco vbi esset ꝓsuetudo iniqua aut iniusti statutū q̄ ꝓtalia instrumēta cogerent debitores:qz tunc teneī. Sz cōtra:qz multi sunt tales. Est aūt in cōueniēs q̄ tot dānent. So. Licet sit inconueniēs: est tñ verū:suppositō qō tot male viuāt:z male moriantur.

¶Elice conclusiones.

¶Prima. Ois talis sciēter sic cōficiens est periurus:z peccat mortaliter.

¶Scōa. Ois etiā talis est infamis:si sit cōuictus aut etiā notorius: z suum testimoniū est inualidū etiā post penitentiā z grauiter est puniendus.s.rc.

¶Tertia. Talis nō pōt instrumenta cōficere:nec restitui: nisi ꝑ eum qui possit eū creare vel superiorem.

¶Quarta. Nō teneī restituere quod ꝑ suo opere accepit:lz videatur q̄ sit dādum pauperibus.

¶Quinta.Tenetur autem de vsuris si vsurariū cōtractū iustificat: nisi faciat in fauorem spoliati.

¶Sexta. Non teneī vero si vsurarium cōtractū ponit sub ꝓpria forma nisi vbi ꝑ ei⁹ instrumētū nō posset se iuuare ratione consuetudinis vel statuti.

¶Septima. Nō est mirū q̄ multi dānēt tur quia multi non cauēt a peccatis.

¶Casus.xxv.

QUerit vigesimoqnto vtrū cōmittat vsurā creditor q̄ aduenīente termino solutionis nō vult prorogare terminum:nisi data pecunia? Ad hoc rñdet ꝑm Archie.ij.par.ti.j.q̄ si hoc agit solum rōne tēporis: nō ꝑ euitādo dāno: vsura est: extra de vsu.ꝓsuluit. Sī aūt hoc facit ꝑ euitādo dāno emergēte.s. ne oporteat eū accipere sub vsura: aut aliq̄d distrahere vilī ptio : non est vsura ꝑm eundē q: ꝑm Ray. nō dz grauari ex seruitio impēso.Et addit. Petr⁹ de Ancha. sup clem. ex graui.de sepul.qō idē est de dāno lucri cessantis:si pecuniā intēdebat exercere:secus si seruatur⁹ erat in arca:cui videt cōcordare.s.Tho.ij.ij.q.lxij.dum tamē nō exigatur totum lucrū qō erat futurū: sed tantū quātū valet illud lucrū sub dubio i quo est. ¶Elice ꝛcliones.

¶Prima. Nō est vsura ꝓlongare terminū exacta pecunia: ad euitādū dānū emergēs vel ēt lucrū cessans: qñ suā pecuniā q̄s intendit exercere:lz debeat cōputari periculum lucri.

¶Scōa.Est aūt vsura sī fiat rōne dilationis solum: aut si pecuniam nolebat quis exercere.

¶Casus.xxvj.

QUerit.xxvj.Utrū sit vsura in hoc ꝓtractu Petr⁹ de furno mutuat Henrico de puteo ad instātā ei⁹.cc. aureos q̄: bus emere volebat merces aut possessiones hoc pacto q̄ Hēricus reddat ei capitale z lucrum verosimiliter erat factur⁹. Ad hoc aūt respōdet Archie.ij.ti.j.c.j. z Pisa.ti. vsura ꝓprio Ray.Anto.de but.Host.Jnno.Joā.an. Jo.de lig. Laurē. de rodul.z.s. Tho.ij. ij.q.lxxviij. z oēs cōcedūt q̄ lz Petro accipere interesse dāni emergētis precipue.s.Tho. qz hoc nō est vēdere vsum pecunie:sz vitare dānū.Idē Ant.de bu. in.c.salubriter.extra de vsu.z Ray. Hostiē.z Jnno. Sed quātū ad interesse lucri cessantis est magnū dubiū q̄dūcdā. Nā Jnn.extra de vsu.in.c.fi. dicit q̄ est vsura.nec sciret hoc excusare.Et idē dicit Jo.an.z Jo.cal. Rō istorū est: qz parareī via ad fenus. Sed Hostiē.in eo.c. salubriter tenet oppositum:z idē Jo.de lig.z dñs Anto.de but. Rō istorū est: qz cessante oi fraude videt ille martinus teneri petro ꝓ lucro q̄ verosimiliter erat factur⁹.Sed Laurē.de rodol. dicit qō ante factū omnib⁹ ꝓhibēdū est: sed post in foro cōscie si non fuit fraus: nec accepit quis totū lucrū sed deduxit periculū: nō est cogendis talis restituere. Ego ꝙo dico q̄ cōtractus est licitus nec parat via ad fenus:nisi volentib⁹ fenerari:quib⁹ etiā nō parat via ad fen⁹:sz palliū ad palliā dū fenora.Sed nō opz hac de causa tacere veritatē.Et hāc viā sequūt tres ꝓdicti Pisan⁹ Ray.z Guil. z Archie.q̄ lz dicat ꝑ nō debere fieri:tñ in ꝓdicto loco in.H.xxvj.vbi agit de domo ꝛc. dicit hoc esse licitū.s.Tho.aūt vī esse cōtrarius:sed loq̄t qñ lucrū non est certū.Si q̄s tñ sic facit extra casum necessitatis ꝓcib⁹ amici ꝑm Archi.z vsurarius:qz quincūq; potī⁹ vellet mutuare q̄ exponere pecuniā i mercātijs.Sz ꝑ intelligit i foro cōtentioso.qz in foro ꝙscie stat in rētioni quā se dicit habuisse.

¶Elice conclusiones.

¶Prima.Casus non est dubius in dāno emergente.

¶Scōa.Simplr nō ē dubiū post factuz q̄ nō est q̄s agēd⁹ inuit⁹ restituere:ēt si q̄d acceperit ꝑ lucro cessante,qz plēs z melioribus fundamētis hoc cōcedunt.

¶Tertia.Ante factū aūt casus est aliq̄ dubius in lucro cessante:z securi⁹ est

tenere q̄ nō lz sed oppositū est verius.
¶ Quarta. Qui sic facit extra necessitatē p̄sumit vsurari⁹: z qui hoc facit libenter. i. qz ꝯtū est de se z pro sua vtilitate manuali hoc ꝯ illud est vere vsurari⁹.

¶ Casus. xxvij.

Uerū vigesimo septimo. Utrum sit vsura debitore existēte in mora recipere interesse. Ad hoc dico qō si interesse dāni emergētis applicat non tibi sed tertio vt qz debitor nō soluit tibi: opz te soluere vsuras alteri: sic licet sm oēs doctores: extra de vsuris. in. c. j. Similiter si applicat tibi: puta qz oportet te vēdere rem viliori ptio: etiā licet sm glos. in cap. j. Conquestus. z notat Innoc. in c. nauigāti. Imo etiam licet in lucro cessante: sm Archie. Oō etiam ꝓbari pōt ex supra allegatis. Ut verbi gratia. Vēdidi tibi predium: z nō soluis in termino: z tamē fructus facis tuos possuz ela pso termino exigere vsurā ꝓ fructibus: nō vt vsurā: sed vt interesse: argumentum. xliij. q. iij. quoniam. Et est expresse textus. C. de vsuris. l. vsuras. Et si darek mihi ipsa possessio in pignus: licete perciperem fructus: cū al's esset vsura. Utrū vero ante ipsum solutionis terminū possim accipere fructus? So. Petrus de ancha. z Barto. dicūt q̄ sic. dum modo qñ emptor soluit: tantū detur sibi de possessione pro rata: quantum soluit de pretio: qz nō videtur equū q̄ ille fructꝰ z pecunias habeat. Sed theologi vt ōt Archiepō: nō approbant hoc quia videtur illi fructus haberi ratione dilationis tē pozis: quod sapit vsurā. extra de vsu. in ciuitate. Potest tamē inquit fieri pactū in penā: z nō in fraudē: q̄ si infra certuz terminum nō soluerit: fructus amittat. Ego dicerē q̄ vēditor pōt percipere fructꝰ qñ possessio est sua: z nō al's ante moram. i. ante terminū solutionis nisi forte vēdidisset principal'r ad seruiendū amico qō nō est in casu. Jgit si venditio fiat nūc absolute: z nūc detur mihi medietas pretij: si pcipio fructꝰ reliquie medietatis percipio fructus rei non mee: et sic intellige theologos. Si ꝯo fiat venditio cōditionata. i. vt statuatur quidē pretiū quo ego spondeo predium me vēditurū quando exhibebis pecuniā: sed non intelligat facta actualis venditio nisi actu exhibeas pecuniā: z interim predū stat periculo meo: sic q̄ si raperetur a flumine vl deteriorare tur: damnū esset meū. Sic vex est dictū Bart. z legistar. Aliōs enim est vēdere nunc atq; aliud nūc spōdere z obligare me vēdituru tali ptio infra annuz: quia in primo casu apud me non stat dominiuz sicut in secundo.

¶ Elice conclusiones.

¶ Prima. Quando debitor est in mora: lz accipere interesse damni emergentis cuicūq; applicetur interesse.

¶ Secunda. Idez etiam est de interesse lucri cessantis.

¶ Tertia. Si predium absolute vendat nō licet añ terminū solutionis percipere fructus pro rata pretij non soluti.

¶ Quarta. Si aūt vēdatur cōditionate: sine fiat sponsio de venditione fiēda in posterꝯ ꝓ rata pecunie nūerāde: sec⁹ est.

¶ Quinta. Post terminū aūt solutionis licet mihi accipere interesse ꝓ fructibꝰ vel ipsos fructus si mihi dictum predū pigneri detur: qō intellige si patior interesse saltem lucri cessantis.

¶ Casus. xxvij.

Uerū. xxvij. de iustitia huiꝰ cōtractꝰ. Petrꝰ de furno mutuat Henrico de puteo aureos c. accipiēs i pignꝰ domū valētē. c. z. x. paciscendo q̄ si infra annū nō soluat Henricus cedat debitū in cōmissum: z illa pignoratio venditio fiat. Ad hoc dicitur sm Archie. q̄ iste casus includit illuz in quo pena posita est in cōtractu. Jdeo aduerte q̄ si pena ponak a iudice ad coercendā cōtumaciam debitoris: licite creditor illā pōt exigere. ar. xxiij. dist. ch̄ꝫ. ff. de iudi. q̄ autoritate. Idem sentit Ray. z Hosti. z Innoc. in. c. suam. extra de pe. Silr si apponak de cōsensu partiū: vt saltē metu pene soluat argumentū. extra de arbi. dilecti. Et concordat Host. z Guil. z Inn. vbi supra excipitur aūt qñ a principio fuit trētio corrupta: qz putabat q̄ non posset soluere. In foro etiā pretioso sūt multe p̄suptiones contra tales: de quibꝰ ego q̄ in conscientia loquor nō curo. Est aūt etiā idē de pena legali: etiam si sit lex municipalis: sicut alicubi statutum est q̄ tutor teneak pupillo ad. v. ꝓ centum si non exponat eiꝰ pecuniā in possessiōes. Tutor etiam si nihil lucretur tenek sm Archie. ad hanc penā qz noie suo pecunia vsus est ad q̄stionē igit distinguo. Si em̄ petrus nō cōputauit vsum fructū in sorte Hctus non tenet: z elapso termino tenek de domo z de vsufructu: quia Hctus nō tenuit sed fuit vsurarius z radice vitiata. ꝛc. j. q. j. vulnerāto. Secus aūt si cōputauit: qz pena est cōuentionalis. Hec Archie. ola.

¶ Elice conclusiones.

¶ Prima. Licitum est (cōiter z regulariter) penam exigere positā a iudice sine fraude z sūr cōuentionatam z legalem: etiam municipalem.

¶ Secunda. Qui mutuat super domo vel alio pignore: z fructus computat in sortem non peccat.

¶ Tertia. Et si sic computando fiat pactum q̄ infra annum si non redimatur debitum cadat in cōmissum: sic q̄ impignoratio iam sit venditio licite tenebit pignus creditor etiam si plus valeret.

¶ Quarta. Si vero non computat dicto modo tenetur restituere pignus z fructus: quia contractus non tenuit.

¶ Quinta. Poterit tamen elapso termino si dānificatur ex carētia sue pecunie: petere suum interesse. Hec omnia ille.

¶ Sexta. Nō videtur honestū in oi euētu expetere penā: imo nec licitū qñ debitor sine sua culpa factus est impotēs ad soluendū. Pisanus. Et intellige in foro conscientie quicquid sit sm leges.

¶ Casus. xxix.

Ueritur. xxix. Utrum sine vsura possit gener ꝓ dote in posterū numeranda recipere ad. vj. ꝓ centū: Ad hoc rñdet Archie. ij. par. ti. j. ca. vij. z Jo. de lignā. z Paulus z Laurē. de rodol. z Anto. de but. et multi alij. Pro quo nota q̄ decretalis i. c. salubriter. extra de vsu. z lex. ff. de doli excepti. l. pater dicit. q̄ gener sustinens onera matrimonij: puta quia nutrit vxorem: non tenetur cōputare fructus possessionis obligare. Naz propter onera fructus dotis sunt mariti. C. de iure dot. pro oneribus. Sed an li ceat etiam aliqd recipere ex pecunia ꝓmissa Joan. And. in. d. c. dicit q̄ non. Tū qz papa de hoc cōsultus respondit solū de possessione. Tum quia pecunia de se non fructificat. Cum eo sentit Joan. de ligna. sed Paulus de Leazar. tenet q̄ licet: quia eque iste vt ille sustinet onus. Et papa idē rñdisset si fuisset interrogatus de pecunia. Dicit etiam q̄ pecunia fructificat hominis industria: sicut z terra. Uel dic q̄ lz pecunia non fructificet: tamen vxor manducat z vestit: z hoc pater tenetur subleuare. Unde hoc nō petitur vt fructus pecunie: sed vt interesse. Cum isto videtur esse Joan. cal'. z Petrus de ancha. Ueritas autem est quam tenet Archie. z Lauren. de rodol. z Anto. de but. z Guil. scōm quos dicitur: q̄ si socer est in mora. i. post terminuz statutum soluende dotis: tunc licet eo modo quo dicetur in conclusionibus. Si autez non est in mora. i. ante dictum terminū: non licet. Uerūtamen videtur mihi (licet alijs videatur aliter) q̄ hoc intelligitur quādo a principio non fuit conuentio q̄ ante talem terminum aliquid recompēsaretur ꝓ oneribus: secus vbi interuenisset pactū: qz sicut paciscimur de dote licite: ita z de hac solutione: cum hoc scit pacisci de pretio expensarum z non de fructu pecunie. Si vero non fiat pactum: presumitur gener suscepisse in se onus expensarum vsq; ad terminum solutionis. Unde si quid peteret: retorq̄retur in vsum fructum pecuniarum. Notādū tñ est q̄ mulier relicta sm Inno. z Host. nō pōt pcipe fructꝰ possessiōs ipignorate ꝓ dote reddēda: qz nō hz eā cāz quā habebat maritꝰ viuꝰ. Et intellige qñ ipsa de hoc ē ꝓtēta. Secꝰ aūt fz Archie. qñ illi quoꝝ interest: nō pñt aut nō volunt soluere.

¶ Elice cōclusiones.

¶ Prima. Licitū est genero ꝓ oneribus matrimonij pcipe fructꝰ possessionis impignorate ꝓ dote solū postq̄ socer est in mora. Et sic intelligif. ca. salubriter. Et intellige deductis pactis a principio.

¶Scōa. Idē est etiā iudiciū de recipienda pecunia ad. vj. vel. v. p centū saltē qñ gener pecuniā dotis erat expositurus.

¶Tertia. Añ terminū vero nō licite pciunt illi fructus aut illa pecunia. Et intellige tanꝫ pretiū vsus pecunie totalis: qz secus est si percipiātur ex iure pacti super oneribus factis a principio.

¶Quarta. Filiū mariti eo tpe quo nō tenētur restituere dotē sed alere relictam: nō hñt dictū priuilegiū ſm Jo. andree: et Joan. de ligna. Post hostiē. qz statim pñt reddere possessionē mulieri: et consequenter se ipsos exonerare.

¶Quinta. Ipsa etiā mulier tenetur tales fructus cōputare in sorte: scōm hostien. et Jnno. nisi quādo dotē habere nō potest. Sit ergo cauta vt possessionē non accipiat pignoratā: sed faciat distrahi: vl accipiat insolutum.

¶Sexta. Jsta onera debēt esse certa: sic qꝫ si sunt vt decem et fructus vt duodecim tenetur gener de duobus: quia alias est contra equitatem.

Casus. xxx.

Queritur trigesimo. vtrū vsura sit vti pignore obligato? Ad hoc rñdet. s. Tho. ij. ij. q. lxxviij. et archiepi. ij. par. ti. j. ca. vij. et Pisanus et multi alij. Jdeo aduerte vt dictū est qꝫ quedā res vsu ipso consumitur et quedam nō. Et ista distinctio colligit insti. de vsufr. p totū: et ibi vestimēta ponūtur in primo gñe: lz oppositū habeatur. ff. eodē. sed si qd. Et qcqd sit de cō cordātia gl. in insti. tñ vestimēta sunt in scōo gñe: qz eis vtimur salua substantia: excepto si sint estimata: qz tunc tenēt vicem pecunie. Jgitur scōm pdictos: si res sit cuius vsus mēsuratur pecunia seorsum a re si ille vsus nō cōputetur in sorte in iustitia. Et si hoc fit de voluntate dñi: est vsura: cū ibi sit mutuū: alꝫs est furtū. ff. de fur. l. pignore. Et hoc nisi pignꝰ sit tuū et iniuste detentū vt ptz de possessione ecclesie. extra de vsuris. c. j. Est autem eadē ratio de possessione laici scōm Jo. andree host. et Joā. de ligna. Secus autem si res vsu suo cōsumit. Et si qras qd sit circa hoc faciendū. Dico qꝫ subue

re fructus ex tali re empta. Videt enī qꝫ nō. Primo qz Leui. xxv. dicit qꝫ tales fructus in tali casu sunt cōputandi in sortē. Ait enī ibi dñs. Si attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculā suā: et voluerit ꝓximus eius poterit redimere. Et inde ꝓputabunt fructus ex eo tpe quo vēdidit: et qō residuū est reddet emptori. Scōo: qz in tali cōtractu vēditionis nō transfert dñium i emptorē. ergo fructꝰ pcipit rei nō sue et ꝓinde tenet restituere. Ptz aūt antecedēs. Primo: qz talis venditor nō hz liberā volūtatē vendendi. Scōo: qz nulla vēditio facta sub cōditione est vera vēditio ſm iura. vt ōr et consequenter predicta venditio deficit a ratione vere venditionis. Tertio principaliter: quia vt quidam referunt ſm host. et Jo. and. in. c. ad nostrā. extra de emp. et ven. talis cōtractus est inuentus ab vsurarijs ad palliādū vsuras. iō cauendus est. Quarto: qz supposito ꝓtractu varie sentiunt doctores et docti viri ergo est dubius. et ꝓinde cauendus et via tutior eligenda iuxta notata p doctores in. c. in ciuitate. extra de vsuris. Est etiā ad hoc tex. ex de spō. in. c. iuuenis. Sz Jꝫ qz multi viri doctissimi et scti cōsuluerūt in oppositū: et quotidie cōsulunt: eo qꝫ b fiat in fauorē vēditoris et non emptoris Rñdeo. Pro intellectu dicēdorū sciēdū est. Primo qꝫ aliud est loq de aliqua re ſm forū cōtentiosum in quo solū ex exteribus iudicat ſm probata et allegata. Aliud loqui ſm forū ꝓscie in quo iudicat ſm ea q̄ penitēs fatet cui p se qꝫ se credendū est. Multa ergo sunt q̄ in foro cōtentioso Jctū istū redderent iniustū: vt puta si talꝫ emens est assuetus vsuris et hmōi: q̄ ſm forum pnie nihil ad rē pertinerent. Sciendū est scōo: qꝫ ea q̄ ad hūc cōtractū allegabunt infra: oia sunt dicta ad ꝓpositū explicite et formaliter nō aūt cauillose tracta. sciendū est. Tertio qꝫ quatuor modis fit iste cōtractus vere et vno apparēter. Primo fit sic. petrꝰ de furno emit ab hērico de puteo fundū. b. valoris florenorū mille pretio eodez qꝫ iustū est. et idē hērico spōdet se reuēditurū infra certū tps: puta. x. annos vl quoties summa fuerit oblata. Jnterim aūt ipse petrꝰ pcipit fructꝰ ex fundo vel dat hērico fundū pdictū ad affictū: ſm rōnē. vj. p cētū q̄ afflictus iustus credit a me nunc supponit. Scōo fit sic. petrꝰ emit cū predicto pacto dimidiū ipsi⁹. b. ꝓ indiuiso florenis quingētis: et dat hērico ad affictū ſm rōnē pdictaz. Tertio fit sit. petrꝰ cū pdicto pacto emit totum fundū. b. quingentis florenis: et dat hērico ad affictū ſm rōnē predictā: ita tñ qꝫ i tali affictu nō ꝓsyderat valor effūdit sz quātitas pretij: ita qꝫ quingēta reddunt ei triginta et nō plura. Et est idem ac si emeret directū dñiū fundi valētis quingēta: nō empto vtili qō tātūdē vz. Quarto fit sic. henricꝰ egens pecunia vēdit. lx. florenos auri petro annui reditus sup fundo. b. et oibus bonis suis: et pticū cōpetens cōstituit: puta mille florenorū auri: ita tñ qꝫ si infra certū tps vel quotiescuꝫ reddat summa pdicta liberetur hēricus a tali affictu. Quinto fit apparenter sic Petrus accipit fundū b. in pignꝰ p mille florenis: ita tñ qꝫ si infra certū tps summa nō reddat: impignoratio sit venditio. Quia ergo multis modis variatur casus: iuxta singulos enucleandus est.

Casus. xxxij.

Queritur igit. xxxij. vtrū primo modo licite fiat. Ad qō respōdēdo talē pono ꝓclusionē Jn foro cōsciētie cessante omni fraude et corrupta intentione ita qꝫ intentio emptoris sit vere et realiter emendi: et mallet emere absolute: ꝙ taliter. Dico qꝫ casus est licitus et est opus pietatis et emptor interim licite pcipit oēs fructus. Et hoc probo rōne sic. Nā talis emptor sine alicuius dāno iniusto seruit ꝓximo. Nec valet dicere qꝫ dānificat venditorem: qz accipit fructus ex fundo. Fundū enī dico transiuisse in dñiū emptoris p venditionē. Et si dicat qꝫ ibi nō fit vēditio. Dico qꝫ si absit fraus: ē vera vēditio. qz cōditio de redimēdo nō tollit vēditionē: vt ptz Leui. xxv. vbi dñs mādat qꝫ ois terra ppti sui vendat sub redemptionis ꝓditione. Quod inde etiā pz: qz si rapiat fluuio aut submergat terremo

tu:aut effodiatur ꝑ metallo vel lapide aut ḧcliꝯ mō deteriorē.dānū ascribitur emptori:siue culpa sit lata siue legis siue nulla :qō nō esset niſi res esset sua. Probo ēt autoritate. Nā hāc ſniaz meā sic vt expreſſi intellectā explicite ⁊ formal᷑ tenuerūt infrascripti doctores sacri ordinis minorū: vt testat frater Bernardin⁹ de busto ordinis eiusdē.ſ.Ale. de ales.iij.pte summe ⁊ Monald⁹ i summa.ⁿ.ſ.Bernſ.iſſuis tractatib⁹ Hctuū.⁊ dictus frater Bernar.in quodā suo ꝓsilio ⁊ frater angel⁹ de clauaſ.in angelica.c. de vsuris. Ēādē tenuerūt de ordine ꝑdicatorū Ray.⁊ Piſanus ⁊ Archie.⁊ multi alij imo oēs. Ēādē etiā tenuit Hug.vt refert archie.i.c.plerīqꝫ.xiij.qō.iij.⁊ sic᷑ astenſ.Inno.Host.⁊ dñs Ant.de but.in c.ꝙquestus.⁊ cōiter ibi oēs canoniste:sicut theologi in.iij.di.xv.⁊ legiste in.l.si fundū.⁊.l.si ate.C.de pactis inter empt. ⁊ vēdi.Sup dicto casu vltimate scripſit dñs Bartho.cepol.veronenſ.q̄ de hoc fere vuū volumē ꝓfecit:⁊ tandē in meā ſniaz ⁊ ꝯclusionē se resoluit.vt ptz scōo casu suo col.ſ.Hāc etiā ſniaz habes expreſſe ⁊ formaliter tradītā ſm iura ciuilia vt ptz.C.vbi.ē.in vtraqꝫ lege ꝑdicta. Sic᷑ eandē habes ſm canones vt pz in glo.ſup.c.Cōquestus.eẋ de vsuris ⁊ sup cap.ad nostrā.extra de empto.⁊ vendi. Nec obstat tex.in.d.c.ad nostram.qz ibi reꝓbatur contractus ratione doli.nō ratione pacti de retrouendendo vt ptz intuenti.Et sic ptz concluſio.

Caſus.xxxiij.

Queritur.xxxiij.vtrū licite fiat scōo mō.Ad qō dico q̄ est idē iudiciū de primo ⁊ scōo modo:vt ex se ptz. Si tñ in vtroqꝫ casu ꝑtiū nō esset equū teneret emptor augere ꝑtiū nō tñ rescinderet cōtractus:niſi esset fraus vltra dimidiū iuſti pretij.Teneret etiā ſm aliquos restituere fructus ꝓceptos ꝑ rata diminutiōis ꝑtij:vt videt ꝓma fronte.ſz tñ verius est q̄ nō:qz si cōtract⁹ tenet res est sua ⁊ ꝯſr fruct⁹ oēs.Uñ tenet ſolū de residuo ꝑtij:⁊ de interesse ſi qō passus est vēditor rōne illius residui.Sed qz in vtroqꝫ modo cōtractus sit mentio de emphiteosi:sciendū est q̄ quidā dicunt q̄ lz pactū de retrouendendo ſolū non faciat ꝓsumptionem vsure:facit tñ simul cum emphyteosi:qz duo vincula magis ligant ꝙ vnū tñ:in aut.de ꝓsanguine.⁊ fratrib⁹ vteri.Ĝ.ſi.C.de edicto diui.adri. l.ſi.Sed circa hoc pono duas cōclusiones. Prima.Licet tibi laico dare nouiter fundū tuū ad affictū ad vitā hoīs:⁊ ad.xx.⁊.xxx.annos:⁊ ꝛn ꝓpetuū.Hec patent ꝑ specu.ti.de locatione.⁊ Piſa.titū. emphiteoſis.⁊ ex tex.inſti.de loca.⁊ conclu.Ĝ adeo.cū glo.ff.ſi ager vectigal.vel emphi.l.j.Et ibi dicit Bal.⁊ ange.q̄ ꝑprie sola ꝓpetua ꝺr emphiteo.scōa. Licet tibi dare huic a q̄ taliter emis alioqui esses de bono ope lapidandus.i.de seruitio q̄ ei exhibuiſti taliter emendo. Hanc etiā tenet frater bernardinus de Busto.Ad motiuū dicitur q̄ duo vincula magis ligant:ſuppoſito quod ligent. Neutrum autem illorū ligat seu facit esse vsuram vere in conſcientia:siue faciant ſuſpitionem siue;non.

Caſus.xxxiiij.

Queritur.xxxiiij.Utrum licite fiat tertio modo:⁊ Ad qō dico q̄ in hoc ē magna difficultas:⁊ ſubtilitas.Siendū est igit᷑ ꝑ fundamento: q̄ sicut medietas vel alia pars alicui⁹ fundi pōt poſſideri ꝑ indiuiſum:ita ⁊ ꝑ indiuiſuꝫ pōt emi:vt.ſ.emaꝫ medietas.b. fundi indeterminate. Et scōo q̄ hec pars dupl᷑ emiꝫ aut vendiꝫ. Uno mō absolute.i.ſine respectu ⁊ colligatione vel hyꝑthecatione reſidue:sic q̄ poſſeſſor alteri⁹ pōt illa libere distrahere ⁊ respectu ei⁹ ē eō liber sicut respectu alicui⁹ fundi q̄ tot⁹ sit suus.Alio mō cū apothecatiōe reſidue ꝓt᷑:sicut ſi ematur iſta lege q̄ reſidua nō poſſit vēdi ſine licētia emptoris vel cū alia obligatione.Et qñ emiꝫ primo mō vocet᷑ pars absoluta:qñ ꝺo scōo vocet᷑ pars colligata.Et tertio sciendū est q̄ ꝑs dimidia.b. colligata:plus vz medietate eiusdē absoluta:qz ſm se vz tñ ꝙtū illa:⁊ vltra ꝙ vz colligatio illa:qz ipſa colligatio pecunia mēſurat:cū poſſit vēdi ⁊ emi.Eadē rōne eadē pars absolute ſumpta vz minus seipſa collegiata.Ad casum igitur rñdeo:q̄ tripliciter emptor intēdit emere.i.aut totū.b.aut ꝓtem absolutā aut colligatā. Et tunc pono tres cōclones.

¶ Prima.Emere totū fundū minoꝛi pretio ꝙ valeat ſi illa minoritas sit vltra dimidium iuſti pretij contractus est illicitus:⁊ ſecundum iura reſcindendus vt dictum est.Si vero non sit vltra:est ꝺē licitus cōtractus:ſed iniuſtitia est in pretio vt pz.Uñ tenet emptor augere pretium. Nec ſi pōt detur ad affictū ſm rationem dati pretij ⁊ non valoris fundi tollitur:quin contractus sit illicitus vel pretium iniquum:quia posterius non variat prius.

¶ Scōa.Si aūt is q̄ ꝺr emere totū.b.nō intendat emere totū.b.ſed vnā eius partē absolutam ꝑ indiuiſum:⁊ eam det ad affictum ſm ꝓportionē totius.b.nulla est iniuſtitia vt de se ptz.

¶ Tertia.Si ꝺo intēdit emere partē colligatā:⁊ locare ꝑ rata totius affictusqō est emere quaſi directum dñiū sine vtili aut plus ſoluit ꝑ parte colligata ꝙ valeat absoluta:aut nō.Si scōm est ꝺem licitus ꝓtractus emptionis ⁊ locationis ſed iniuſtitia est in ꝑtio.qz plus vz pars colligata ꝙ absoluta.Et iſta maioritas valoris est maioꝛ ⁊ minoꝛ ſm varietatem legum municipalium ⁊ consuetudinum. Nam est maxima vbi non solum reliqua medietas distrahi non pōt:ſed etiam efficitur emptoris ſi venditoꝛ non ſoluit affictum.Minoꝛ vero vbi ꝑ leges municipales cauetur ne venditoꝛ non ſoluendo perdat de ſua parte fundi pl⁹ ꝙ id qō vz ſoluere ⁊ nō ſoluit.Ubiqꝫ vero quanta sit arbitrio boni viri.i.prudētis ⁊ timorati diiudicabitur. Si vero primuꝫ:nulla erit iniuſtitia:dummodo ꝑtū maioritas tanta sit ꝙtus valoꝛ colligatiōis.Eſt ãt neceſſe q̄ talis emptoꝛ intendat emere totū aut partem absolutā aut colligatū:qz inter iſta nō ē medium.Credo tñ q̄ boni viri raro sic ꝓtractabant.Sed tñ iſta ſcripſi:vt habeatur reſponſio ad malorum malitias ⁊ argutas cauillationes.

Caſus.xxxv.

Queritur.xxxv.Utrum licite fiat quarto mō ad qōdico q̄ iſtā qōnē pertractat.Inno. in.c.i ciuitate.⁊ multi poſt eum:puta Lau.Host.Joā. and.⁊ ꝺdā Guiḷ.⁊ Alex.lōbardus.⁊ Abbas Inno.ergo diſtinguit. Aut eſt talis annuus redditus iam est inſtitutus ſup rebus mobilibus vel immobilibus aut nō.Si primū:ſm eū ⁊ oēs alios canoniſtas cōtractus est licitus qz est vera venditio cū ibi ſit ꝑtū ⁊ merces.i.annos reddit⁹.C.de sacr.san.eccl̄is.l.iubemus.Si scōm:sic dicit Inno.qō ſm aliquos est illicit⁹:qz ibi nō videt esse vera venditio cū merces nō sit in rerū natura.Emptio aūt ⁊ venditio ſine re q̄ veneat intelligi nō pōt.ff.de cōtrahen. emp.l.nec emptio.Ideo ꝙsulit a talibus abſtinēdū.ſz Jo.and.dicit q̄ ꝓtract⁹ est illicit⁹:⁊ vix videt qūo ſine fraude fieri poſſit.ſed Guiḷ.nō glossator raymundi ſed alius ⁊ abbas ⁊ Alex.lōbar.dicunt cōtractū esse licitū Inno.dicit iſte Alex. q̄ nullam videt cām dubitandi in hoc: qz cum habeamus tria.ſ.bona mobilia ⁊ bona immobilia:⁊ ius in vtriſqꝫ:hoc tertiū est q̄ hic vendit.Uñ Inno.in ſua rōne aſſumit falſum.ſ.q̄ ibi nō ſit res q̄ veneat:qz est vtiqꝫ.ſ.certus redditus ⁊ ius exigendi illum.Et licet seu dato q̄ nō esset illud ius ⁊ emptio non fiat ſine re:fit tñ ſine re exiſtente:ſed futura.vt cum emunt ſuctus ꝓuenturi ex agro:⁊ partus ancille vel pecudis.ff.de cōtrahē.emp.l.nec empti.⁊ iact⁹ retis.i.ſi iactuꝫ.ff.eo.Mihi videt q̄ bene dicat iſte Alex.lz archie.dicat q̄ res nō videt clara. Nō eñ possum videre differētiā inter affictū cōſtitutū heri ⁊ cōſtitutū hodie.Si eñ affictus cōſtitut⁹:quē nō pōt etiā nunc licite alius inſtitui sicut tunc ille licite inſtituebat.Si ꝺo illicite fuit inſtitutus quaſi res de se iniuſta:licite emi nō posſet:qz non firmatur tractu tē poris:quod ab initio iure non ſubſiſtit extra de reg.iu.li.vſ.Ideo rē habeo clarā ſi affict⁹ fiat ſup re imobili:qz hoc est vēdere aliquā eius partē ꝑ indiuiſum. Hoc igitur ſuppoſito nūquid licebit in hoc facere pactum de retrouendēdo:ad

hoc dico q sicut ex dictis ptz. z ex Raymūdo. si lic emak ptiū nō est dubiū q ꝫ. Sed z de predicto annuo redditu idez est ſm p̄dictum Guil. imo vt ait omnia hec videnk exp̄ssa. ff. de cōdi. adiec. l. l. ij. z in. l. vbi aūt. z si redimak nō tenebitur emptor fructus cōputare in sortē. Sed cōtra. qz aliq̄d accederet sorti. ergo esset vsura. sol. Hic nulla est sors. i. mutuū: qz ille pecunie quantū erat ex pte emptoris fuerunt vēditori perpetuo z irreuocabiliter tradite. Est aūt sors. i. capitale: sed tali sorti aliquid potest accedere sine vsura: qz q̄ inuenitur: inde licite aliquid percipitur.

Casus. xxxvj.

Queritur. xxxvj. Utrum licite fiat quinto modo Ad q̄ dico q nō est dubiū quin oēs fructus inde aū terminū restitutionis recepti sunt vsura vel furtū: qz non accipiunk ex re ꝑpria. s. ex pignore. ff. de fur. l. si pigno. sic igitur pz q̄o sit licitus casus. z q̄o nō. Ad primā ergo rationē principalē factā in oppositū dico dupl'r. primo: q id q̄ de se licitum est p̄t ex lege principis licitum fieri. Unde quedā ideo mala sunt: qz ꝓhibita: vt edere carnes. vj. feria. Et sic iste ꝫtractus de se illicitus: potuit ex dei determinatiōe taliter limitari q emptor nō posset lucrari fructus: qz deus vltra hoc q est dñs oim spāliter tn dominiuz habuit illius terre quaz populo suo valida manu acq̄siuit. Nec tamē nos mō tenemur illud statutuz seruare: quia vt ptz ex doctrina theologoruz maxime. s. Tho. s. ij. q. ciij. cum in lege veteri essent tria genera p̄ceptorū. s. moraliuz seu naturalium: cerimonialium z iudicialiuz. prima semper durant sicut z natura vt non furtū facies. Scōa vero vt immolare agnum: sunt ꝓhibita post xp̄i passionē diuulgatā: qz ꝓtestaremur ea que sunt preterita: esse futura. Tertia vero seruari possunt: sed nō tenemur: qz mutatus est status populi ad quā ordinabantur: scōo. Dico q̄ sicut habetur ibi z in multis alijs locis: dñs constituit quod illa terra venderetur sub redēptionis conditione: z si non redimebatur. anno. l. redidat ad venditorē libera. Quāto ergo minus ꝑs restabat vsq̄ ad annū. l. tāto vilius vēdebak: z ꝑto maius tāto carius. Un possessio eadē vendita in anno p̄mo valens. l. aureos in anno sequēti valebat. xlix. z in sequen. xlviij. z in sequen. xlvij. z sic de alijs. Et ita dñs iussit cōputari fructus in sortē: non qz tn de p̄tio minuerek quantū valebāt fructus: sed qz proportionabiliter tantū diminuebatur de pretio quātū z de tpe fructuz percipiēdoꝝ. Et q iste sensus sit bonus signū est: qz posito q illa terra redderet. vj. p̄o centum: q̄libet possessio. i. xvij. anno fuisset ex toto libera si fuisset valor fructuū cōputatus in sortē: z ꝑ hoc vendi tor in. xvij. anno libere sine p̄tio eam potuisset re habere: q̄ est falsum: qz vsq̄ ad. l. ānū erat ēptoris. Ad scōz nego antecedēs. Ad primā ꝓbationē dico q ali q̄ talis venditor si posset habere pecuniam super pignore nollet vendere: sed quia aliter facere non potest vult vēdere q̄ ꝓ: qz si non inueniat q̄ faciat pactum de retrouendēdo vēdetur aliq̄n absolute. z constat q tunc vellet vendere: z tn nō haberet magis voluntatē vēdendi: q̄n vendit absolute ꝫ q̄n vendit cum dicto pacto sed minus. Un simp'r vult vendere: ꝫ habeat velleitatē non vendendi. i. si posset vellet non vendere.

¶ Notādum est tamen quod etiā siven ditor nō intēdit vendere: sed fingit z decipit emptorē: nihilominus tz vēditio si dicit se velle vēdere. alioq̄ etiā devendē te absolute idē dici posset: z ꝙsequēter si post decē annos diceret se intētionē vēdendi nō habuisse: z hoc ꝓbaret per testes vel iureiurādo vel si nō ꝓbaret: tn hoc crederet emptor teneret in cōscientia resignare rem emptā z fructus: q̄ō dicere stultū ē. Sufficit ergo si dicat se velle vēdere. Ad scām aūt dico q in venditione dupliciter est cōditiōe. Uno mō vt intelligat annexa ipsi venditioni. quasi scz venditio sit suspēsa vsq̄ ad certū terminū. Alio mō qz est annexa rei venditē: vt cū aliq̄d vēditur cum tali vel tali onere. Et primo quidē mō nō transfert dñium nisi aduenīente termino: ꝫ scōo modo secus. Dicere vero q ſm iura vēditio nō possit fieri cōditionate: est ignoranter loqui: quia hoc nullibi habet: ꝫ potius Leui. vbi ꝫ. habet oppositū: qz il la terra vendebat sub cōditiōe redimendi. z tn tali cōditione nō obstāte fructus erant emptoris. Et idē exp̄sse habet insti. de emp. z vēdi. ℣. emptio. Ad tertium dico: q illi nō dicunt hūc cōtractū vsurarios inuenisse: ꝫ eo fuisse vsos. Et dato q ab eis esset inuentus: nō sequit q sit vsurarius. Ad quartum dico q nūq̄ vidi doctorē scribentem: vel doctum dicentē oppositū ex sententia. Si autem aliq̄ imperiti oppositū dicunt nō est curandū.

Casus. xxxvij.

Queritur. xxxvij. Utruz liceat rem suā apud alium detē tam furtim surripere. Ad hoc aūt respōdet Archie. ij. parte tit. j. z Petrus de palu. in. iij. z Henri. z Pisa. z Aureo. in. iij. q̄li. q. xxj. a. s. tho. q. ij. q. lxv. Dico ergo q aut res tua est detenta apud aliū iuste: puta qz est deposita aut iniuste. Si primū nō licet tibi ſm. s. Tho. qz grauas depositariū ad reddendū aut ostendendū se innoxiū. ff. depositi. vel contra. l. depositū. z. l. si hoiem. Et idē intellige si est accōmodata: qz is cui est accōmodatuz aliq̄d tenek de re amissa. ff. cōmodati. vel cōtra. l. rem mihi. Et sic idē est de pignore. ff. de furtis. l. eū q̄. z. l. creditoris. ℣. idez scribit. Un teneris relevare grauamē depositarij. ꝫ. s. tho. Et idem intellige de alijs. Si vero scōz tunc accipiendo rem tuam aut aliquid equiualens ſm Archie. peccas. vt dicit. s. Tho. quia ministras tibi iustitiā quo contra. C. ne quis in ꝓpria cā. l. j. Non tn teneris restituere. Nec. s. Tho. z supradicti. Tamē ſm Archie aliq̄n potest hoc licere z tunc ser requiruntur. Primo q̄ non sis dubius: qz exponeres te periculo furti. Argumentuz di. xxxiij. habuisse. Secundo q non possis rem tuam habere in iudicio: quod ſm Petruz aureo. tunc est q̄n non habes qui velit testificari aut iudicis p̄sentiam: z ſm archie. quando non speras iustitiaz. Tertio q non sit verosimile sequi scandalū alijs: qz nemo debet cum alterius iactura lucrupletari. extra de reg. iur. li. vj. Quarto q etiam non immineat tibi periculum fame ex hoc q scietur. qz qui fidens conscientie famā suam negligit: nimis crudelis est. xij. q. j. nolo. Quinto q̄nō imineat periculū proprie persone: qz hoc esset tētare deū. Argu. xxij. q. ij. queritur. Sexto q tua conscientia sit stabilita: sic q contra eam non facias.

¶ Elice igitur conclusiones.

¶ Prima. Qui furtiue accipit rem suaz iuste detentā. s. qz est deposita: cōmodata vel pignori data: peccat z tenek aliuz releuare.

¶ Scōa. Qui ꝫo accpit iniuste detētā cū possit hꝫe in iudicio: peccat q̄dē sibi ministrādo iustitiā: sed nō tenek restituere

¶ Tertia. Sic'r peccat qui accipit z non est certus q sit sua: etiam si in iudicio nō posset rehabere.

¶ Quarta. Qui ꝫo accipit credēs inde scandalū seq̄ alijs peccat sed nō tenek restituere nisi ratione scādali: z idē est de accipiente cū piculo ꝓprie fame vel p̄sone vel ℣ conscientiā qz. s. peccant sed non tenenk restituere: nisi forte propter erroneam conscientiam.

¶ Quinta. Qui aūt nō pōt hꝫe i iudicio: z est certus: nec credit scādalū seq̄ alijs nec sue fame: nec persone piculum. nec facit contra conscientiā non peccat furtim surripiendo rem suam vel aliquid equiualeus.

¶ Sexta. Adde q cum res possit q̄dem p viā iudicij haberi: sed res est modica z exp̄se fierēt magne vel sequerenk inimicitie ꝓpter parua: tūc etiā lz cōcurrēt ibꝰ alijs cōditiōibꝰ: qz impossibile ē q̄ō est possibile cum damno.

Casus. xxxviij.

Queritur. xxxviij. Utrū q̄s possit mortaliter peccare sumēdo furtiue rē paruā: Ad hoc respondet Pisanꝰ. titu. furtū. z Archie. ij. pt. ti. j. c. de furto. z s. Tho. ij. ij. q. lxv. ar. vj. z ex dictis eoruz opz facere dupliceꝫ distinctionē. Prima est q quidē sic furank minimū q non acciperēt magnū: quidā ꝫo etiā magnuz acciperent si possent. Et isti mortaliter peccāt: qz nō q̄ ablatū est ꝫ mēs furen

nis attēdit.xiij.q.vj.ca.vl.ꝛ idē.s.Tho. Scōa est q eorū q ita accipiūt parua q non acciperēt magna quidā accipiūt ꝺ voluntatē dñi:ꝛ quidā non. Pōt em̄ esse q res minima erit multū chara possessori.Hāc innit.s.Tho.ij.ij.q.lxij.ar.vij. tertiū.ꝛ exp̄sse ponit Pisan⁹.Et primo q̄dē peccat mortal'r ꝑm istos:qō intelligo. Primo qñ dom̄in⁹ notabiliter egrefert:ꝛ Scōo si p̄sumit hoc:ꝛ Tertio si pores aliter facere. ¶Sed ꝺ quia parū p̄ nihilo reputat:ex.ij. phy.Sol. Qō in se est parū:possibil'r ē magnū dño.ꝛ cō sequēter q ꝺ accipit:accipit simp̄l'r magnū:qz a volūtate dñi depēdet tota gravitas in furto:cum de el⁹ voluntate oia eius bona possunt accipi.Uel al'r ꝛ redit in idē.Qō est parum licet non variet in stitiā nec sit contra eam:tñ potest esse ꝺ charitatem quam notabiliter offendit.

☞Alice igitur conclusiones.

¶Prīa.Oēs fures dānabunt nisi penitēat ꝛ restituāt qz furtū de se ē mortale.

¶Scōa.Quicūq; cōcupiscit alienū iniuste:simil'r quia hoc est contra legem dei.

¶Tertia.Qui parū accipit:qz non pōt accipe magnū:simil'r qz de⁹ respicit cor.

¶Quarta.Qui parum accipit q nō acciperet magnū:ꝛ sic accipiendo contristat dñm notabiliter ꝛ scienter ꝛ sine vr gente necessitate peccat mortaliter:ꝛ tenetur restituere.

¶Quinta.Si veto cōtristat modicū aut multū sed ignoranter:aut cū magna necessitate arbitrio bōi viri:nō peccat mortaliter:qz eo casu ille deberet velle tibi de re parua seruire.

¶Casus.xxxix.

Uerik.xxxix. Utrū sit furtū nō restituere inuenta? Ad qō rūdeo ꝑm.s.Tho. ij.ij.q.lxv.ꝛ Petrū de palude in.iiij.ꝛ Archie.ꝑm quos distinguenduꝫ ē.Si em̄ res inuēte nūq̄ fuerūt ab aliquo possesse:vt aues aut fere vel lapilli i littore maris inuēti:ꝑm oēs occupanti cōcedūtur.Si ꝯo fuerūt possesse quidē:sed ab antiquo vt thesauri de q⁹ nō extat memoria cui⁹ fuerit:eadē rō est:excepto q ꝑm Petrū leges statuerūt medietatē ꝑtinere ad dñm agri in quo inuenīt qō ꝑm eundem intelligitur:qñ inuenitur non dedita opera ꝛ in agro alieno. De cōsuetudine autem vbicūq; inueniat est principis.Sed ego credo q ista ꝓsuetudo nō liget saltē in cōscientia.qz nō est introducta per modū legis ꝫ violētie. Nec fuit vnq̄ approbata moriḇ vtentiū nisi violenter.Est etiā cōtra iura canonica q̄ bona incerta volūt esse pauper̄ sit talia sūt restituēda.ꝛ si nō sunt restituēda:est cōtra iura ciuilia:ꝛ vt videt contra naturalē equitatē.Si aūt fuerint possesse de propinquo:ꝛsunt derelicte:sunt occupātis ꝑm.s.Tho.ꝛ Guil.Nota tñ q proiecta in mare ad alleuiandū nauem ꝑm Archie.nō sunt derelicta vñ illa teneris restituere.C.de statutis.ꝛ consue.l.j. Si aūt nō sint derelicte ꝛ accipis alo retinē di tibi:vt puta bursam inuentā:peccas mortal'r dicēte hier.Sciat hoc vitiū esse fl'e rapine si inuēta nō reddiderit.xiij.q.v.Wlti.Et Aug.eadē.q.Si q̄d inuenisti ꝛ nō restituisti rapuisti.Intellige tñ q ē rapīa large.Nā ꝓprie ē furtū.ff.de furt.l.falsus.iō ꝫ Archie.talis ꝺz facere ꝓprio p̄conizare in eccl'ia:ꝛ si nō inuenit dñm. ad arbitriū ep̄i vel penitētiarij vel sacerdotis restituat vl'r retineat si est pauper.

¶Alice igitur conclusiones.

¶Prima.Res inuenta ꝛ nunq̄ possessa est occupantis.

¶Scōa.Res possessa ab antiquo:tota ē occupātis si inuenit eā in ꝓprio fundo vl'r in alieno data opera:est tñ media domini fundi si inuenitur in alieno non data opera.

¶Tertia.Cōsuetudo aūt in oppositū q sit p̄ncipis nō ligat in p̄scia:nisi vbi ꝓbabil'r p̄sumeret fuisse antecessorum eius.

¶Quarta.Res possessa de ꝓpinquo ꝛ relicta est occupantis.

¶Quinta. Proiecta in mare non sunt derelicta ꝛc.

¶Sexta.Res de ꝓpinquo possessa ꝛ non derelicta:necessario est restituēda si p̄ōt inueniri dñs:al's dāda est pauperiḇ vel retinenda ꝑm arbitrium vt supra.

¶Septima.Pctm̄ mortale ē nolle restituere sic inuenta:ꝛ desyderare se inuenire cum tali intentione non restituendi.

☞Casus.xl.

Uerik.xl.vtrū liceat dare pecuniā mercatori vel artifici vt lucrū inde factuz sit cōe:Ad ꝺ rñdet.s.tho. ij.ij.q.lxviij.ꝛ archie.ij.pte tutu.j.ꝛ Pisa.ti.societas.et multi alij.Et p̄dicti dicūt licitū eē ℨctū: dūmō capitale stet pic'o dātis.Dicit tñ Godef.ꝛ Jo.calde.ꝛ Azo.q opz periculū spectare ad vtrūq; sed nō est necessariū nisi de bñ esse:ꝫ sit licitū nō obstante q possibil'r vna ps capitalis nō perdat: qz de ea nullū lucrū p̄cipit:ꝑm aliquos imo ex p̄te dātis est magis licitus quāto magis stat p̄culo suo. ¶Notandū tñ q cū duob⁹ modis ℨct⁹ aliq̄s vitiet.s.qz ē ibi vsura:ꝛ qz ē iniustitia:dū.s.vna ps nimis grauat:ēt si nō sit ibi vsura:ad hoc q nō sit ibi vsura sufficit capitale stare p̄culo dātis:vt ꝫ intelligēti diffinitionē vsure:sed ad sc̄m q opz neutra ps gravet:qō ꝑm iudiciū boni viri iudicabitur. Et de hoc iudicio meo ꝺz intelligi dictū illoꝝ triū. Iste tñ cōtract⁹ tribus modis variat:ꝛ aliqñ ex circūstātia illicit⁹ est. Prio em̄ sit sic.Do tibi centū aureos:ꝺ pacto q apud henricū centū cōsitēs lucrenť aut perdāt.Et sic ꝑm Archiepis.ꝛ multos doctores est dubius ꝛ sapit vsuram.Tū qz est inuent⁹ in fraudē vsurarū ꝛ sub pallio societatis lateat mutuuz cum spe lucri Tum qz ista pecunia nō ē data per modū depositi:qz henric⁹ cui ďať esset p̄miādus:nō tu. Nec per modū societatis:qz in pacto esset q deberet fideliter exp̄di in mercātijs:ergo est data p modū mutui.Cōcordat Innoc.de vsuris.c.fi.ꝛ Jo.And.ibidē.Scōo sic Petr⁹ de furno conducit henricū de puteo ad opera sue artis.i.ad suendū in vestibus pretio florenorū.l.qō iust'ū credit:cū hoc pacto:q si ipse henric⁹ in exercitio talis artis ponet centū de suis recipiat pl⁹ q̄ⁿ l.i.lx.Et tunc dico q si illa cētū substant p̄culo hērici:ita q perdente magistro etiā p̄dat ꝑ rata ꝛ magistro nō lucrāte ipse non lucret:sed in fine anni accipiet tm̄.l.est licitus:ꝑm Archie.vt notat glo. xiij.q.j.plerīq; ff.ꝑ socio.l.vez.qz est societas.Si aūt eā ponit q modū mutui est vsura.Tertio fit bona fide sic vt pecūia mea apud te lucret cū p̄culo meo:ita q tu i industriā ꝛ ego pecuniā pono:ꝛ dividim⁹ ꝑm q cōuenimus.Et sic est licitus ꝑm cōmunez opinionem doctorum.

¶Alice igitur conclusiones.

¶Prima.Ite cōtractus primo modo est vsura palliata.

¶Scōa.Sed scōo mō est licita societas si data pecunia stet p̄culo datoris:et lucrū ac damnū sit incertum:al's est vsura cessantibus his.

¶Tertia.Tertio mō licet:dummō pecunia stet p̄culo dantis.

☞Casus.xlj.

Uerik.xlj.Utrū lud⁹ alee sit mortale.Ad hoc dico q ꝑm Archie.ꝛ Pisa.ꝛ Guil.lud⁹ alee est ludus q̄ innitit̄ fortune:vt lud⁹ taxillorū:ꝛ ꝑm aliquos ēt chartarū:qz principal'r innitit̄ fortune q̄ pl⁹ ibi vz q̄ⁿ experiētia.Ludi ergo qui nō fortune sed roboris vt certare hasta vel dexteritati:vt ludus pile aut ingenio vt ludus schacoꝝ:innituntur: sunt liciti ꝑm docto.ꝛ.ff.de aleatoriḇ⁹. l.ij.etiā clericis ꝑm.Zan.quo ad ludum schacorū, Sed omnis ludus fortune:nisi fiat p recreatione vt dicet est p̄hibitus.vt.C.de religiosis ꝛ sumpti.funerū: ꝛ de alee lusu in constitutione greca in qua etiā p̄hibet inspectio talium.Unde inspectores ꝛ participes in alea ꝛ taxillis:semper peccāt ꝑm Monal.saltem venialr:maxime si sint clerici in auc.de sanctis epis.ℌ.interdicimus.ꝛ extra de vita ꝛ hone.cle.in.c.clerici.Hoc autem intelligo quando ludus illicite exercet.Utrū vero peccēt mortaliter ispectores quādo ludus exercetur cum peccato mortali:dicit rosella quod non oportet eum qui delectatur de eo quod est mortale: non de se sed ex intentione vel ecclesie constitutione peccare mortaliter vt ille qui inspicit torneamentum: secus si sit mortale de se:quod ego verum suspicor quando tali displicet in tali re id quod est peccatū.ita qō simp̄l'r nollet talia fieri:licet supposito q fieri habeant velit pascere oculū de ip̄a re q̄ i se mala nō ē. Est aūt lud⁹ alee mortale ꝫz Ray.qz ꝑ

eo deponik clericꝰ:ꝛ laicꝰ excõicak:qõ ꝓ
venialꝭ nõ fit. Et hoc nõ itelligit Archie.
qñ ludus ob recreationẽ ad aliquid mo
dicũ ꝛ moderate:vt qõ in cõiuio vesce
di cã ponitur.ff.de aleatoribꝰ.l.fi.sed qñ
est ad acq̃rendũ aliqd notabile ꝓ ludũ.
Et idẽ inuit tex.in.c.epõs.di.xxxv.dũ di
cit deseruiẽs:qꝛ in hoc notak assiduitas
q̃ nõ est nisi cũ ludus est ex auaritia.vñ
fm Guil.est mortale cum ducik in ꝓsue
tudinẽ:q̃ tñ ad hoc nihil facit. Intelligo
aũt q̃ ludus sit ex auaritia qñ quis non
luderet nisi cũ spe lucrãdi: ex solatio ve
ro quando ꝙs luderet etiam si neutram
partem crederet lucraturã nõ obstãte
q̃ appetat ꝛ speret lucrari. Rõ est. quia
qñ aliqua duo ita se hñt q̃ posito vel re
moto altero:alterũ ponik vel remouek ꝛ
ecõuerso:puta ludo ꝛ spe lucri:opꝫ alte
rũ esse cãm alteriꝰ. Sꝫ si remota spe stat
ludus:illa spes nõ erat cã. Uñ non ois q̃
appetit lucrari ludit ꝓpter lucrum.

¶Elice igitur conclusiones.

¶Prima. Omnis ludus fortune est ꝓ
hibitus quo ad exerceri ex auaritia seu
causa lucri principaliter vt ludus taxil
lorũ:ꝛ fm aliquos chartarum.

¶Secunda. Ludus fortune est licitus
si fiat moderate ad recreationem circa
aliquod modicum.

¶Tertia. Ludꝰ industrie ꝛ ingenij est
licitus etiam clericis(nisi rõne scãdali)
vt ludus schacorũ intellige ad recrea
tionẽ ꝛ ex rationabili causa.

¶Quarta. Est autem mortale si ex aua
ritia exercetur circa notabile.

¶Quita. Illicitũ est ispicere hos ludos
maxie clericis:qñ nõ fiũt cã recreatiõis.

¶Sexta. Taliũ autem inspectores vel
aliorum que nõ sunt mala de se sꝫ qꝛ ab
homine ꝓhibita nõ peccãt mortaliter
qñ simpliciter vellent talia non fieri:ꝛa
tione peccati quod eis displicet.

Casus.xliij

Ueritur.xliij.vtrũ liceat vẽ
dere ea quibꝰ in aliqbꝰ ca
sibꝰ nõ licet vti:Ad hoc au
tẽ respõdeo ꝓ vnam maxi
mã ex.ij.ij.qõne.clxix.ꝛ Pi
sanꝰ ti.negotiatio.ꝛ archie
pi.q̃ esthec. Non debet vendere ea qui
bus homines bñ vti nõ possunt:nec qui
bus vt plurimum male vtunk:nec q̃bus
vtunk bñ ꝛ male si ꝓbabiliter credik q̃
advsum malũ ꝓparentur. Deinde respõ
deo per conclusiones quarum.

¶Pria. hec est fꝫ Arch. vẽditor alearũ
taxillorũ ꝛ chartarũ:nõ vꝫ posse excusa
ri a mortali:qꝛ vt plurimũ his vtuntur
hoies ad mortale ex auaritia. Uñ er fm
Guil.nõ est tutũ ex hisviuere:q̃bꝰ freq̃n
tius vtunk homines ad mortale.

¶Scõa. Tales exꝑsequẽti fm eũdẽ non
sunt absoluendi.de pe.di.v.c.falsas.

¶Tertia. Uẽditores fucoꝝ fm eundez
possunt excusari qñ non sciunt nec cre
dũt q̃ his mulier sit vsura ad malũ(qõ
tñ faciliter nõ est credendũ) qꝛ possunt
bono fide aliqñ talibus vti vtentes.

¶Quarta fm Ray. mortale grauissimũ
est vendere arma ei qui scitur emere ad
malum vsum.

¶Quinta. Et sitr vendere(fm eũdẽ)ve
nena mortifera:quenullo fm Archiepi.
vsui sunt apta.

¶Sexta. Lꝫ vẽdere fꝫ Archie.ea q̃bꝰ ꝙs
ꝑt bñ ꝛ male vti vt arma:dũmõ nõ ꝓstet
de malo vsu. Et itelligik de ꝓstãtis ꝓba
bilis:ꝛ nisi vsus sit vt plurimũ malꝰ ak's
esset repugnantia in dictis eius.

¶Septima. Idem dicitur de venenis q̃
iuuant medicinas.

Casus.xliij.

Uerik.xliij. Utrũ q̃ ꝓ ludũ
lucrak teneatur restituere
vbi nõ viuik legibꝰ? Ad ꝟ
soluit Archie.ij.parte.pisꝭ.
Rayꝫ.Petrꝰ de pa.iiij. dist.
xv.ꝛ multi alij: fꝫ singl'r.s.
Tho.ij.ij.q.xxxij.ar.vij. Qui ỏr q̃ in tri
bus casibus tenek ꝙs restituere ei a q̃ est
lucratus ꝓ ludũ. Primo qñ ille nõ potuit
alienare. Et fm Ray. tales sunt furiosi ꝛ
ꝓdigi.i.hi q̃bus ratione ꝓdigalitatis da
ti sũt tutores vt exponit Archie. ꝛ mino
res.xxv.annis maxime pupilli:ꝛ mente
capti ꝛ surdi:ꝛceci:ꝛ q̃ ꝑpetuo morbo la
borant. Quia esñ tales rebus suis supes
se.i.puidere nõ possunt. dãdi sunteis tu
tores vel curatores instĩtu. de cura. ꝓ to
tũ. Itẽ serui ꝛ filij nõ emãcipati(nisi ha
berẽt peculiũ castrẽse vel q̃si) et clerici q̃

ad bona ecclesiastica que sunt pauperũ
xvj.q.j. qñ ꝛ religiosi ꝛ vxores. Qui lu
cratur his tenetur eis fm sanctuꝫ Tho.
Raymun.ꝛ Petrum ꝛ alios: nisi lucrum
sit aliquod modicuꝫ de quo ꝓsumitur q̃
curatoꝛ nõ curat. Secundo quãdo quis
lucrak fraude: qꝛ hoc reputatur vt fur
tum scõm sanctũ Thomam.ꝛ Ray.arti.
xliij.q.v.nõ sane. Tertio quando traxit
alias non lusurum in ꝓncipio vel me
dio ludi fm Thosñ.ꝛ Ray.q̃ adducit ad
hoc ca.nõ sane. Et ista sunt dicta fm ius
diuinum ꝛ canonicum. Sed q̃d si cessan
tibus his q̃ lucrak cũ leges iperiales mã
dent posse fieri repetitionem.ff. de alea
to.l.finali Dico q̃ fm aliq̃s vbi non vi
uik legibus imperialibus vel vbi sunt ꝓ
cõsuetudinẽ abꝛogate:ipe ꝛ statuta mu
nicipalia si qua sint:de necessitate prece
pti sũt pauꝑibꝰ huiusmodi lucra erogã
da. Aliꝙ dicũt q̃ solũ de consilio ne pa
teat via ludis. Ista ẽ via Monaldi Alca
nu. Angeli Archie. Francisci zaba. Pe
tri de pal. Ray. qui dicunt q̃ consuetu
do potuit dominiũ transferre in vincen
tem. Et Joã. de Imol. qui ista allegat et
nõ repꝛobat. Uidetur etiam esse via scti
Tho.ꝛ Richar. qui nihil dicũt de paupe
ribus cũ tñ dicant q̃ talis restituere non
tenetur. Est etiã Joã. And.ꝛ Joan. cal
deri. qui.in.c.clerici. dicunt tutũ esse hec
dari pauperibus: sed non necessarium.

¶Elice conclusiones.

¶Prima. Qui lucrak perdere non valẽ
ti restitnere tenek eidẽ.i. ei vel habenti
curam eius.

¶Scõa. Similter qui lucratur fraude.

¶Tertia. Simil'r qui traxit in ꝓncipio
ludi vel in medio non lusurum.

¶Quarta. Cessantibꝰ his q̃ lucrak vbi ꝟ
nulla lex viget: nõ tenek restituere ꝑdi
tori: imo nec pauperibus: nisi de cõsilio.

Casus.xliiij.

Uerik.xliiij. Utrũ teneak resti
tuere q̃ aduersus legẽ nõ ab
rogatã lucratur ꝓ ludũ? Ad
hoc ỏr Petrꝰ de pal. q̃ vbi vi
uitur legibus imperialibus
vel muniꝯipalibꝰ ꝓhibẽtibꝰ ludũ ꝛ nõ
abꝛogatis q̃ lucrak cessantibꝰ his q̃ i su
pioꝛi q̃stiũcula dicta sunt. nõ tenek ei a q̃
lucratus est nisi ꝓ iudiciũ cõdemnek. qꝛ
iura nõ madãt fieri restitutionẽ. sꝫ cõce
dũt posse fieri repetitionẽ: sed tenek inãt
pauperibꝰ sic q̃ si prꝰ dedisset pauꝑibꝰ
ꝛ deide fiat repetitio: põt excipe cozã iu
dice. Aliꝙ ỏ dicũt q̃ tenek ei: qꝛ iura ꝓ
hibẽt luduꝫ ꝛ acquisitionẽ per ipsum. et
malefidei possessoꝛ est q̃ cõtra legũ iura
mercak. C. de agricolis ꝛ cẽsitis. l. quẽad
modũ. Et hec est opinio glo. in. c. epõs di.
xxv. ꝛ l. c. clerici. extra de vita ꝛ hone. cle.
ꝛ azo. ꝛ Ray. ꝛ Pisa. ꝛ. s. Tho. ij. ij. ꝛ iiij.
di. xv. ꝛ Hosti. q̃ dicit q̃ fere omnes do
ctores sic sentiunt addit tñ sctus Tho.
q̃ debet dare pauperibus qui lucratur
ei qui traxit ad ludum: durante iure posi
tiuo. qꝛ iste non potest tenere nec ille me
retur accipere.

¶Elice conclusiones vt libet.

Casus.xlv.

Ueritur.xlv. Utruꝫ liceat
dare rustico pecora estĩ
mata hac lege q̃ ꝓus totũ
capitale recipiak: deinde
residuũ diuidak? Ad hoc
ỏr q̃ si periculũ stat rusti
co: est casus illicitus fm Pisa. ꝛ archie.
Et sic videtur loqui Joã. de ligna. diccs
absolute: q̃ non licet. Si vero stat domi
no. s. periculum rei ꝛ fortune: sic dicunt
aliqui q̃ ꝛz. Et sic videtur loqui Laurẽ.
de rodolphis: qui absolute respondet q̃
licet. Ego aũt respõdeo ꝓ has ꝓclusiões.

¶Prima. Si periculuꝫ pecorum est tra
dentis ea: in contractu non potest esse
vsura. quod patet. Primo: qꝛ ibi nõ est
mutuũ. cũ nõ trãsferak dñm. ¶Scõo: qꝛ
predicti doctores dicẽtes casum illicituꝫ
absolute: vt Pisa. ꝛ Guil. ꝛ archie. nõ di
cunt ibi esse vsuram: sed inequalitatem:
quia scilicet rusticus nimis granatur.
Est igitur societas.

¶Scõa. Utrũ in tali cõtractu sit iniu
stitia, vel nõ regula gñalis dari nõ põt. qꝛ
aliqua capita sunt meliora: ꝛ alicubi ma
gis fructificãt: ꝛ facilius aluntur.

¶Tertia. Utrũ ibi sit iniustitia iudicabi
tur arbitrio boni viri. qꝛ sciri non potest
generaliter vt dictum est.

¶Quarta. Lꝫ vt i pulribus talis ꝛctus
sit illicitꝰ ex hoc q̃ nimis rusticꝰ grauaꝫ

tur: tñ vbi iudicio boni viri rusticus non grauaretur esset licitus: q2 tūc non esset vsurarius nec iniquus siue iniustus.

¶ Casus. xlvj.

Querit. xlvj. Utrū liceat locare boues p annuo cēsu: puta viginti starijs grani? Ad hoc dico q vt elicio ex doctorib⁹ varijs: Jctus iste est locatio. i. concessio; vsus rei p pretio: z ꝑnr est potēs bene z male fieri. Pro fundamēto igit videamus de natura locationis: de q̄ dico. primo fm Hosti. q̄ cōductor nō tenet de dāno cui obuiare non potuit. ff. eod̄. l. sed de dāno simil̄r nec de fortuito. Tenetur aut̄ de dāno ex culpa sua vel eorū quibus vtitur. z in hoc cōtractu venit etiā culpa leuis (Quis aliqui cōtrariū dixerūt) in sti. quib⁹ modis cōtrahitur obligatio. .H. vlti. Unde tenet auriga si curru cōtēdens voluit alios preterire: et vertens currum destruxit seruum cōductū. Debuit em̄ se temperare z diligētius se habere. ff. eod. l. si merces. H. si colūnā. Incūbit aut̄ ꝓbatio conductori nō locatori: fm eundem Hosti. sicut armētarius fm leges tenet ꝓbare se amisisse res cū ruina. Cum igit circa dictos boues triplex sit periculū. s. fortuite mortis: z incurie: z deteriorationis. Ad casum respondet per infrascriptas conclusiones.

¶ Prima. Si locator nō subit periculū fortuitū vel deteriorationis vt neutrū: semp Jct⁹ est illicit⁹ fm Laurē. de Rod. z Jo. de ligna. q̄ allegat. c. plerīq. xiij. q. iij.

¶ Scōa. Si dānū z lucrum melioratonis vel deteriorationis sit cōe locāti z cōductori: sed tñ dānū mortis sit locantis: licit⁹ est fm Laurē. de rodo. dūmō ꝓductor deductis expēsis bonū lucret aliq̄d vñ ꝓueniat frumētū q̄ soluit locatori.

¶ Tertia. Si aut̄ periculū mortis spectat ad vtrūq; fm Guil. nō licet: nisi locator habeat intentionē nihil accipiendi: sed sic paciscat ne conductor minus grauet animalia. Tunc em̄ inquit licet dummodo non fiat instrumentum. nam tunc non licet: q2 esset (vt dicit) vsurari⁹ ex forma z scandalizatiuus: z ille potest intentionem mutare vel mori; et peres ratione instrumenti coget ꝛc.

¶ Quarta. Si aut̄ omne periculū incurie et fortune equaliter spectet ad vtrūq; fm guil. forte posset tolerari. q2 cū periculū fortune spectet solū ad locatorē: incurie ꝯo solū ad cōductorē fit q̄dā recōpensatio ad vitāda litigia. Mihi vr q̄ in hoc cōtractu z simili nunq̄ est ꝑcess: ob seruatis duobus. primo q̄ capitale stet periculo rei z fortune p exhibēte illud. Scōo q̄ neutra pars fm iudiciū boni viri nimis grauet: q2 stante primo non est vsura: nec stāte ꝑmo ac scōo est iniustitia.

¶ Casus. xlvij.

Querit. xlvij. Utrum aliq̄s teneatur statim restituere scilicet alienū? Ad hoc respōdet Pisa. ti. restitutio ꝑmo. z ray. z archiep̄s. ij. par. ti. ij. z Jnn. z Jo. an. z Archidia. z fere oēs canoniste sed singulariter san. Tho. ij. ij. q. lxij. arti. vlti. dicens q̄ sic q2 sicut contra iustitiaz est rē alienam auferre: ita z detinere: q2 impedit dūm ab vsu sue rei. Manifestū est autem q̄ nulli licet ꝯtumcūq; modi co tempore facere cōtra iustitiam: iuxta illud Eccl'. xxj. Quasi a facie colubri ꝛc. Propter istam aut̄ rationē omnes canoniste cogunt sic dicere. Sed ꝓtra. s. primo quia istud preceptū est affirmatiuū scz reddere debita. ergo non obligat ad semper. Sol. Dicit sanctus Tho. q̄ includit negatiuū. s. noli alienū detinere. Secūdo. Nā aliq̄s homo nō pōt: z impossibilū non est obligatio. extra de reg. iur. li. vj. so. Dicit idem q̄ q̄ non potest non tenetur statim: sed debet petere dilationē p se vel p aliū. Sed hic surgit magna difficultas: scz q̄d habeat facere qui restituere non pōt. Nā fm Ray. z Petruz si restituēda sunt incerta: debet petere dilationem ab eꝓ vel discreto confessore. si vero debentur certe ꝑsone: debet petere ab ipsa. Et si nō obtineatur: sunt opiniones varie. Nam vna dicit q̄ dz statim satisfacere: aut cedere bonis etiaz si oporteret ipm̄ mēdicare. z nihil sibi debet retinere nisi ea sine q̄bus moreretur q2 semper est in mora: q̄ semper auget peccatuz. ff. de condi. fur. l. in re furtiua. Jsta opinio est Richar. in. iij. dicētis q̄

tali non licet retinere nisi necessaria natura. q2 nō licet de alieno viuere cū seculari honore. Est etiā opinio Alani. z Archiē. super ca. si res. xiij. q. vj. z Bernar. z Hostiē. z vt videt Jnno. iij. c. cum tu. extra de vsur. z Joānis dñici z ray. z Guil. Alia est Archiepi dicentis q̄ ille qui habet vltra necessitatē nature: nō tenet cedere bonis ad vitāda dāna corporis et alie non obstante eo q̄ dicunt ꝓdicti doctores: q2 loquunt tanq̄ viā tutiorē consulētes: quā tñ nō tenemur semper accipere. scz sufficit eligere securā scz. s. Tho. Sufficit ergo inq̄t q̄ se restringat nō viuendo ita laute vel dotando ita ample z paulatim reddat. z sic poterit absolui z cōicare. nō aut̄ qui possunt et ꝓcrastinant. Mihi videt q̄ sic dicendū sit. Cum dicit san. Tho. q̄ nō tz retinere rem alie nam ꝓtra voluntatē dñi: intelligit si illa voluntas sit rōnabilis. Nam fm eundē sanctum Tho. possuz gladiū furiosi depositum ad tēpus retinere: cū tñ lex strictissime mādet deposita reddi. C. depositi. l. fina. Jdeo egregie Scotus (z fm Archiepz rōnabiliter) notat aliquos casus in quibus aliquis non tenetur statim restituere q̄ militant sub hac maxima. Lz rem alterius detinere quando ipse deberet velle eam retinere. Primus est. Si subdita restitutio esset multū damnosa cōitati. Secundus si esset dānosa ei cui sit vt si furioso reddat gladi⁹. quo se vel aliū perimat. Tertius si se diffamaret ob hoc. Sufficit em̄ tunc habere voluntatē ꝑ citius poterit restituere. Quart⁹ q̄n se multū damnificaret: z aliū parum iuuaret. Quintus q̄n est q̄s impotēs. Dr aut̄ fm doctores prime opinionis impotēs q̄n tz solū necessaria nature fm. archie. Aut̄ tz posse q̄ pōt se restringendo aliquantulū vt. s. z ꝑnr videt fz eundē q̄ impotēs sit q̄ se restrinxit quantum patitur status suus z tñ cum hoc non potest.

¶ Notanduz tñ q̄ primi loquunt de eo q̄ potest vel non potest absolute. sed Archie. non absolute: sed cuz decentia sua. Et iste qui non potest cuz decentia sua: non tenet nisi vt credo is cui debet esset in tanta restrictione vt ipse. Videt enim iniquum q̄ q̄s viuat cum honore ex rebus alicuius: per quarum carentiam verus dominus viuit in dedecore vel in minori honore.

¶ Elice conclusiones.

¶ Prima. Quilibet ex obligatione iustitie tenet statim aut restituere: aut petere remissionem aut dilationem.

¶ Scōa. Si nō potest obtinere dilationē z vult viā tutiorē eligere: fm aliquos statim restituat vel cedat bonis: etiaz si oporteret eū mēdicare: z nihil sibi retinere: nisi necessaria nature.

¶ Tertia. Simpliciter tamē z absolute non est necessarium talē cedere bonis: sed sufficit si se restringat ꝯtum patitur infimus grad⁹ sui status: nisi vbi is cui debet: esset in eodem infimo gradu: quia tunc absolute tenetur deficere a statu suo vt aliquis in suo ꝑseueret per suas res vsurpatas.

¶ Quarta. Quinq̄ sunt casus in q̄b⁹ aliquis nō tenetur statim restituere. s. ꝛc.

¶ Quinta Qui possunt restituere cū restrictione sua z ꝓcrastināt: nec absolui nec communicare possunt.

¶ Casus. xlvij.

Queritur. xlviij. Utrū restitutio semp sit facienda ei a quo ablatum est? Ad hoc rñdet Raymū. z archiep̄s. ij. parte ti. ij. z Pisa. z. s. Tho. ij. ij. q̄. lxij. fm q̄s omnes virtualiter cōcordantes sic dr. Tripliciter aliq̄s aliq̄ rez tenet. Primo q2 est sua Scōo q2 est aliena: iuste tñ detēta puta q2 erat data pignori vel accōmodata ꝛc. Tertio: q2 est aliena z iniuste detēta. Regulariter igit restitutio spoliatis facienda est fm Ray. et Pisa. z. iij. q̄. j. reintegrāda. z fere p totā q̄nem. z extra de rest. spo. fere p totum. Et intellige spoliatis iuste possidētibus seu detinētib⁹. Follit aut̄ q̄n iste male accepit. z ille turpiter dedit vt pz in simonia. De hoc vide. ij. ij. q. xxxij. ar. vij. Qui igit accipit a possidēte tertio mō: fz Ray. nō dz restituere ei a q̄ abstulit: sed vero dño vel ei cui eaz ꝓior fur furripuerit: si eam iuste tenebat. Qui vero aufert a primo: tenet restituere eidē. Similiter qui a secundo. tenetur eidem nec debet dare primo. i. possidenti primo modo: q2 fa-

ceret iniuriã scõo.ff.ō fur.l.is cui⁹. ¶Sz
Z qz aliqñ ille est mortu⁹ a quo res su-
blata est.solu.Dicit.s.Tho.q si mortu⁹
est:tenet heredib⁹.z hoc ſm Ray.p ra-
ta vniuſcuiuſq heredis niſi qñ aliqs est
heres in aliqua parte determinata:pu
ta in cẽtũ ducatis precise:qz talis nihil
debet habere:cũ nõ sit heres:sed legata
ri⁹.C.de here.inſti.l.quoties.Si autẽ is
cui debet fieri est incognit⁹:premiſſa di
ligẽtia:ſm.s.Tho.detur qõ restituẽdũ
est p alia ei⁹. ¶Nec refert vbicũq detur.
Licet em̃ dicat Inno.z Jo.and.z Jo.de
ligna.q debet erogari in loco i quo fur-
tum est factũ:tñ Guil.z Hug.z ff Cla.z
Fede.de senis.z.s.Tho.ſentiunt q hoc
nõ est neceſſarium. Si autẽ est diſtans:
mittatur ei ſi cõmode poteſt.alioqui tu-
to loco deponat z ei notificetur.

¶Elice igitur cõcluſiones.

¶Prima. Qui abſtulit rẽ a ꝯo dño:tene
tur ei:z non excuſatur dando alteri.

¶Secunda. Qui abſtulit ab eo q̃ iniuſte
rẽ alienã detinebat:nõ tenet nec dz re-
ſtituere ei:ſed illi a quo p̃mo iuſte poſſi
dẽte rapta ẽ ſiue eſſet ver⁹ dñs ſiue nõ.

¶Quarta. Quãdo is qui ſpoliatus est:
mortuus est:tenetur raptor heredibus
ꝯo rata ſed non legatarijs.

¶Quinta. Si autem est diſtans:debet
ei res mitti aut depoſitari ꝛc.

¶Sexta. Si autẽ est incognitus:debet
ꝯo eius anima erogari pauperibus.

¶Caſus.xlix.

QUerik.xlix. Utrũ ſit ſufficiens
iſta reſolutio. Petrus de fur
no debet Henrico de puteo
centum aureos quos extorſit
per vſuras z ponit ſe in ma-
nibus eius offerẽs ſe paratũ omnia re-
ſtituere:rogãs tñ vt faciat cum eo miſe-
ricordiam:z accipiat vnam partez alia
remiſſa.Ad hoc reſpondet.Archiepi.ij.
parte ti.ij.Piſañ.tit.reſtitutio primo.et
Ray.z frater Egidi.in quodl.Hoſti. Fe
dericus de ſen.Jo.an.Laurẽ.de rodol.
z multi alij.z diſtinguẽdũ est ſm mentẽ
olim q: aut iſte eſt vere parat⁹ reſtituere:
aut nõ ſed credit ſe ꝑtio exiguo euadere
aliter non ita feciſſet.Et equidẽ ſi nõ est
parat⁹:manifeſtum est ſm fratrẽ Egi.z
Piſa.q nõ est abſolutus a peccato. Sz
quid ſi Hẽricus remittat ei quinquagin
ta nũquid erit abſolut⁹ debito reſtituẽ-
di:Ad hoc dico q quo ad abſolutionem
ab hoc debito nihil differt vtrum eſſet
paratus nec ne quia iſta abſolutio non
depẽdet a volũtate vel diſpoſitione ſpo
liãtis:ſed ſpoliati. Jgit frater Gerard.
de senis:ordinis Ere. tenet q ſiue ſit pa
ratus ſiue non ſit:nulla via mũdi pote ſt
liberari niſi reſtituat:z ad ꝟ facit ſeptẽ
rones que nullius ſunt momenti. Gloſ-
ſa aũt in regula peccatũ dicit q est libe
rat⁹. Lauren. aũt de rodol. in tractatu
de vſuris dicit q est liberat⁹ ſi pecunia
erat parata nõ aliter. Quidã alij tradũt
q est liberat⁹ ſi pecunia erat parata et
ſit oblata. Jo. autem Andree in predi-
cta regula dicit:q liberatus est ſolũ ille
qui erat paratus reddere. Ueritas iſta
est quomodocũq contẽtek creditor: ille
est liberatus qz dicit.ff.q̃ ſatiſ. cog.l.j.q
ſatiſfacit quicũq deſyderijs impleat credi
toris:ẽt ſi nõ ſoluat.Et rõ est qz remitte
re est donare: ideo creditor ſicut põt do
nare ſuum:ita põt etiã remittere. Et eo
modo quo tenet aliqua donatio:tenet
etiã iſta remiſſio. Unde ꝟz Piſa.z fratrẽ
Egi.z Ray. z Archiep̃m z Fede. de ſe-
nis z Archiep̃m in ca. Quãq. extra de
vſuris. z Hoſtiẽ.in ſum.iſte est liberat⁹
cõcurrẽtibus trib⁹. Primũ est q ad hoc
creditor non inducatur fraude:ſicut in-
ducunt mercatores oſtẽdẽtes ſe fractos
z ſatiſfacere non poſſe cum poſſint. Et
ſecũdum nec vi. Et tertium q nec de-
ſperatiõe: puta qz cogitauit ſe nũq̃ aliq
quid habiturũ. Et hoc tertium ego in-
telligo quãdo iſta deſperatio cauſa fuit
ipſo debitore indebite puta quia fingit
ſe nõ poſſe qõ poteſt:vel quia dicit ſe nõ
velle facere quod debet: ſiue fingat ſiue
nõ. Quãdo vero inducitur ex ipſa rõna
bili conſyderatione creditoris est libe-
ratus etiam ſine tertio: imo hoc facit re
miſſionem eſſemagis volũtariã z ma-
gis miſericordẽ:vt patet ſpeculãtibus.

¶Elice igitur concluſiones.

¶Prima.

¶Prima. Qui nõ est paratus reſtituere
p remiſſionẽ creditoris:nõ est abſolutus
a pctõ:nec abſolui põt niſi mutetur.

¶Scõa. Siue aũt intẽdat reſtituere ſi-
ue nõ:est liberatus a debito reſtituendi
ceſſante fraude z vi z deſperatione.

¶Tertia. Imo z ceſſante fraude z vi p̃-
ciſe (etiã ſi adſit deſperatio) vũmõ ipſe
eam indebite non cauſauerit.

¶Quarta. Qui anteq̃ ſoluat vnã par-
tem vult paciſci expreſſe vel virtualiter
de aliqua remittẽda: nõ est ſecur⁹ ſe eſſe
liberatũ:quia credito: inducitur ad de-
ſperandũ indebite: vnde nec libere re-
mittit:ſed ne perdat totum.ꝛc.

¶Caſus.l.

QUerik. l. vtrũ aliqui teneãtur aliqã reſtituere quod
nõ acceperũt. ad hoc rñdet
Piſa.et Archie. z Rayñ.et
ſum.confe.li.ij.ti.v.q.lxiij.
et Petrus de pal.iij.di.xv.
et Guil.z Inno.z Hoſtiẽ.z.s.Tho.ij.ij.
q.lxij. z oẽs ꝛcludũt q ſic:qz fautores fu
rũz tenẽtur reſtituere.xj.q.iij. q̃ ꝓſentit.
Qui aũt teneãtur.s.Tho.Inn.z Hoſtiẽ.
et Alanus. z Guil. z alij declarãt p hos
ꝟſus.ſ.Juſſio.conſiliũ. cõſenſus. palpo.
recurſus. participans.mutus. non ob-
ſtans. nõ manifeſtãs. Expoſitio autem
eor̃ ſm oẽs militat ſub hac maxima co-
pulatiua. ſ. Quicũq dedit cauſam ſine
qua nõ ſublationis aliene rei participã
do in crimine: vel nõ obuiando cũ tene-
retur ex officio vel ex iudicio:tenet inſo-
lidum ſicut ceteri participãtes tenentur
quantũ habuerũt. Et ſi is qui rẽ habuit
reſtituit oẽs ſunt liberati:licut ſi ſoluat:
qui nõ habuit eidem tenẽtur principa-
les in dãno. Sed vt elucideꝫ mꝛala:de-
claremus verſus ſm expoſitionẽ cõiter
omniũ predictor̃. Juſſio.i.qui iubet: p̃n
cipaliter tenetur:z ſecundario qui acci
pit. Et intellige idem ſi quis ratum ha-
buit quod ſuo nole geſtũ est: qz ratiha-
bitio comparatur mãdato.extra de.reg.
iur.ratiſhabitio.li.vj. Conſiliũ.ſ.ex quo
ſecutum est damnũ:nõ aliter. Ad hoc re
ducitur cum quis dat cõſiliũ de collecta
in preiudiciũ eccleſiarũ ſine licentia pa-
pe.extra de ſen.excom. non erit. Jdẽ est
ſm Petrum de palu. de conſilio vſure.z
de aduocante dante malũ cõſiliũ etiam
ex ignorantia. Jdem est ſm Richardũ. de
conſilio nõ reſtituendi: vel qualitercun
q̃ damnificandi ſcienter vel ignorantia
craſſa. Argumẽtum de ſen.excom.c.nu-
per. in glo. Jdem est ſm Duran. de cõſti
tutionibus z cõſiltoribus iniquor̃ ſtatu
torum in damnũ alicuius. Jdem etiam
est ſm Archiep̃. de notarijs q̃ deſtruunt
vel occultãt inſtrumẽta vel teſtamenta
vnde ſequatur damnũ:qz tenẽtur inſo-
liduz. Cõſenſus qui q̃dem ſi ſit ſine quo
nõ tenetur in ſolidũ: alias autem p rata
rei rapte vel damni illati ita tamen ſm
Inn.z Hoſtien.q qui fuit ſtrenuior:ma
gis tenetur. palpo.i.adulator: ad quod
ſm Archie. pertinet etiã ſi ſit deriſor:ta
lis tenek inſoliũ ſi pãa ſecuta est ex ſua
laude vl irriſione. Recurſ⁹.i. receptatio
latronũ vel rei rapte q̃ tenek in ſolidum
qñ iuuat p hoc furtũ: vel ipedit reſtitu-
tionẽ ſm Pe. Sz intellige qñ ſine hoc nõ
fuiſſet factũ furtũ: aut fuiſſet facta reſti
tutio. participãs.ſ.in crimine aſſociãdo
Et ſi ſine eo nõ fuiſſet factũ: tenek inſo-
lidũ:ſed ſi fuiſſet factũ z tãtũ factũ: te-
nek debito tãtũ. Qñ ſm Ray.qñ ꝓles ſit
vadũt: ita q non iret vn⁹ ſine alio: q̃li-
bet tenek in ſolidũ: alr ſecus. Argumẽtũ
ad hãc diſtinctionẽ extra de ſen.excõ.c.
inter alia. Ut⁹ ſcz q̃ videt fieri maleficiũ:z tacet. Hic ſi tenek ex officio obuiare:tenek inſolidũ ſm Archie. nõ alr. Nõ obſtãs. q̃ tenek inſolidũ qñ ex officio icũbit obſtare:qz ſi hz miniſtare iuſtitiam. Nõ manifeſtãs. ſ. poſt factũ tenek inſolidũ: ſi ſit officialis:nõ alr ſm Archie. niſi vocek in iudiciũ: qz tũc tenek inſolidũ mut⁹ z nõ obſtãs z nõ manifeſtãs: ſicut officialis tenek in iudicio z extra. Argumẽtum. xj.q.iij. q̃ſq̃s. ſed intelligo quando ſine periculo ꝑſone vel ſtat⁹ põt obuiare. ¶Elice concluſiones

¶Prima. Qñcũq vnus qui tenek p̃nci-
paliter:nõ vult reſtituere: reſtitutio in-
cũbit ei qui tenek ſecundario:cui poſtea
tenek is qui p̃ncipaliter tenebatur.

¶Scõs. Qui iubet tenek inſolidũ z p̃n-
cipaliter:z q̃ exeq̃tur ſecũdario:qõ intel
ligo niſi res remanſerit penes exequẽtẽ.

¶Tertia. Qui dedit cōsiliū vel ꝓsensuꝫ sine quo nō teneꝝ isolidū secūdario: exequēs ꝺo qui rem habuit principaliꝫ.

¶Quarta. Adulatoꝛ sine quo non tenetur secundario insolidum: sed principaliter exequens.

¶Quinta. Receptatoꝛ rei vel furis sine quo non tenetur insolidum secundario: sed fur principaliter.

¶Sexta. Associans sine quo non tenetur insolidum secūdario quo ad partes que socios contigerunt: sed principaliter quo ad suam vnusquisq; tenetur.

¶Septima. Mutus ꝛ nō obstās ꝛ non manifestās: si sit officialis teneꝝ isolidū secundario: alꝫ nō nisi sit in iudicio.

¶Octaua. Non tenetur officialis cum periculo sue persone vel status seruare alium indēnem in persona vel statu.

¶Nona. Quoties is qui habuit rē restituit: omnes simpliciter sunt liberati.

Casus. lj.

Queritur. lj. an sit meliꝰ ieiunare annūtiationem in sabbato ꝙ sexta feria: vel die occurrētis vigilie? Ad hoc dico ꝙ meliꝰ est i sexta feria: qō ꝓbo autoritate sancti Uinc. Item ratione. Nā vt ptz. ij. lj. q. cxlvij. ar. iij. ad. v. quoddā est ieiuniū luctꝰ ꝛ quoddā exultationis. Hoc aūt ieiuniū videt esse mixtū: qꝛ cōiter ꝙ hāc diē ieiunāt: ppter duo ieiunāt. s. ad ꝓmerendū adiutoriū ꝝginis in suis oportunitatibꝰ cōtra sua peccata ꝛ ad ꝓgaudēdum ꝝgini: ꝛ cōgratulādum deo pro dignitate quā ꝝgini ꝓtulit. Nō est aūt aliqua dies in scriptura: in qua receperimus tot beneficia ꝛ pñr in qua habeamus cām tāti gaudij vt ista: vt patebit in ꝓclusiōibꝰ: nec etiā in qua habeamus cām tāti doloris maxie ppter xp̄i passionē. Uñ in sola feria sexta sunt prohibite carnes ꝝ legē: sicut sabbato ꝝ ꝓsuetudinē. extra de ieiunio. in. c. ꝓsiū primū. id qō faciūt viri q̄ alijs sūt in exēplū: ab oibꝰ ꝺz imitari. Sz oēs religiosi ieiunāt feria sexta tāꝫ id sit ꝓuenientiꝰ: imo antiquitꝰ seruabat ac si fuisset de pcepto vt dicit Arcꝺi. primū ista est dies cōmodioꝛ masculis ꝛ femīnisꝰ: vt experiētia docet et sil' in ea honorat̄ mater ꝛ filius? et nō est minoris meriti. Unde in qualibet domo nobili ꝛ ciuili deberet cē ꝓsuetudo in hac die ieiunandi in memoriaz sanguinis regis nostri: ꝛ doloris ꝺtē matris eius: ꝛ i memoriā cōsolationis quaz ipsa habuit in apparitione ꝛ salutatiōe Gabrielis: ꝛ cōceptione verbi diuini q̄ omnia fuerūt facta sexta feria. Sed contra: qꝛ videtur ꝙ in die occurrente. Nā per totū annū illa dies cōputatur quasi vigilia: in qua debet ieiunari ꝓ festo. solu. Dico ꝙ ieiunamus in vigilia ante festum vt in eo simus bene dispositi. Unde si festum nō succedat ratio non tenet sed poterit ieiunari in alia die sanctiori. Secundo videtur ꝙ in sabbato: quia illa dies est dicata virgini. Solu. Ista ratio est ꝓ me: quia ex quo sabbato est festum. feria sexta debet esse in vigilia: et consequenter in ea est ieiunādū. Tertio videtur ꝙ nulla die quia ꝓ hoc ieiuniuz omittūtur ieiunia de ꝓcepto. Sol. Illi qui sic omittunt male faciunt. Unde si nō potes vtrumq; obseruare: dimitte deuotionem tuam vt obedias: quia beata virgo mauult te filio aut eiꝰ vicario obedire: ꝙ honorare eam ꝛ non obedire filio eius.

¶Elice conclusiones.

¶Prima. Non sunt soluēda ieiunia de ꝓcepto ꝓpter votiua.

¶Scōa. Melius est annuntiatā ieiunare feria sexta ꝙ alia die.

¶Tertia. In feria. vj. habemꝰ multas causas letitie: quas oēs ex locis autenticis collegi. Naz primo est factus Adam et Eua ꝝ scripturam ꝛ scō Dauid occidit goliam: vt figura cozꝛespōderet figurato: ꝛ tertio decollatus est baptista: et quarto decollatus est paulus: ꝛ petrus crucifixus ꝝ aliquos: ꝛ quinto decollata est beata Caterina: ꝛ sexto concepta est beata virgo: ꝛ septimo est nata: ꝛ octauo est ab angelo salutata: ꝛ nono visitauit yelisabeth: ꝛ decimo cōcepiꝰ est xp̄s: ꝛ vndecio idē est natus: ꝛ duodecio est circūsisus ꝝ aliquos: ꝝ alios ꝺo est natus ꝛ circuncisus in ꝺnica: quāuis ēt hoc sit doloroſum ex parte: ꝛ tredecimo beata virgo assumpta est in celum.

¶Quarta. In ea etiā habemus multas causas doloris: quia in ea Adam peccauit: ꝛ xp̄s salus ꝛ vita nostra est potatꝰ felle mortuꝰ ꝛ sepultꝰ: cuiꝰ mors doloꝛo se recollit: qꝛ est ꝓ pctis occisus.

Casus. lij.

Queritur. lij. vtrū beata virgo sit post mortē assumpta statim in cozpe: ꝛ in a ia. Ad qō ꝺico ꝙ hie. hoc dubiū ꝝ ptractet aliqualiter in sermone. Cogitis me tñ illud nō determinat: et si alteri partiū videat fauere vt ibi patet. Sed Aug. illō determinat: ꝛ ꝺns Alber. sup Missus est. ꝛ sctūs Tho. iij. ꝺi. xij. q. j. art. iij. q. iij. ꝛ iij. q. xxvij. ꝛ q. lxxxiij. ꝓ quo sciendū est ꝙ fuit mortua sine dolore: qō ꝓbat Albertus. qꝛ Joannes rōne integritatis sine ꝺoloꝛe decessit. ergo a fortiori ꝛ virgo. Scōo: qꝛ ꝝ aliqꝫ doloꝛ passionis fuit ei martyriū: post qō nō remanet doloꝛ mortis. Tertio. qꝛ Moyses rōne cōtēplationis ꝛ eleuationis nō sensit defectū famis quadraginta ꝺiebus. ergo nec xp̄s tūc sensit doloꝛē: qꝛ eleuabatur a cozpe actu ꝛ ꝝ substantiā. Est autē mortua ex amoꝛe vt idē ꝓbat: quia charitas abstrahit a cozpe ad christum ergo tāt̄z potest intendi ꝙ separet animam. Secūdo: qꝛ amoꝛ potest inducere languoꝛē: ergo et mortē. Hec ille. Qui intendit ꝓbabiliter arguere ꝙ sic accideꝛit in ea i qua amoꝛ naturalis respectu xp̄i ꝛ gratuitus fuit intēlissimꝰ: ꝛ plꝰ ꝙ in angelis quo ad gratuitū. Uñ sicut amoꝛ leuabat cozpꝰ sancti Thome a terra: ita leuauit aiam Marie a cozpe: ꝛ est in celo in cozpoꝛe ⁊ in anima: vꝺ ꝓbat idem testimonio vniꝰ pape. s. Gregoꝛij qō ille ꝺixit i collecta. Nec tñ mortis nexibꝰ. ꝛc. nō pōt intelligi nisi de incineratiōe: ꝛ duoꝝ eꝓoꝝ. s. Augustini ꝛ Dionysij ꝺe ꝺi. no. ca. iij. in ter. ꝛ glo. sil' bene intellectis: ꝛ vniꝰ abbatis. i. Bernardi. Et idē tenet. s. Thom. vbi. s. Uñ ipsa resurgēs nō est mortua. Secꝰ aūt est vt ōt sctūs Thom. iij. q. lij. ꝺe his ꝙ ante xp̄m surrexerūt aut eo ꝓsente in carne: aut eo mortuo in eius passione. De his tñ vltimis hiero. est ꝺubiꝰ. sed Aug. ꝺt ꝙ sūt mortui cuiꝰ rationes efficaciores sūt. Si tñ nō sūt mortui: surrexerūt post xp̄m: qꝛ est ꝓmo genitꝰ mortuoꝝ. i. primus q̄ surrexit ad vitam immortalem.

¶Sed contra: qꝛ hiero. hec nō vult asserere. ꝙ nō sunt ꝝa. So. Dicit Alber. ꝙ hiero. tanꝫ interpres biblie noluit asserere qō in ea expressum nō inuenit: ex quo nō seqtur ꝙ nō sint ista ꝝa ꝛ ꝓbabili ratione ponēda. Scōo: qꝛ etiā Augu. idem nō audet asserere. Nā dicit. Uera de eius assumptione sentētia hec est: vt assumpta sit siue in cozpe siue extra cozpus nescio: deus scit. So. Licet illud nescierit: tñ credidit firmiter ꝛ rationabiliter opinabat. Tertio. Oēs peccauimꝰ in Adam: ergo ꝛ patimur penam peccati eius q̄ est incineratio iuxta illud Genes. iij. Puluis es. ꝛc. So. Negatur ꝓba. Licet enī deus non inferat penam sine culpa: tñ aliqñ misericoꝛditer a pena ꝺebita absoluit: saltem in parte.

¶Elice conclusiones.

¶Prima. Joannes est mortuus sine doloꝛe ꝛ ꝝm. s. Tho. ꝛ Augu. viuit in celo.

¶Scōa. Beata virgo est mortua sine doloꝛe ꝛ ex amoꝛe.

¶Tertia. Btā ꝝgo est in celo viua: ipsa et suus filius naturalis Jesus: ꝛ adoptiuus Joannes.

¶Quarta. Resurrexit aūt statim. i. ante incinerationē: añ quā resurrectionē licet anima eius fuerit btā forte tñ celuz nō ascēdit vt post ascēderet cozpe gloriosa sed tñ hoc non est certum.

¶Quinta. Oēs ꝙ hactenus surrexerūt: iterū decesserūt: exceptis tribus (ꝝtū ex scriptura ꝛ dictis sāctoꝝ haberi potest) scz beata virgine: ꝛ filio eius naturali: et adoptiuo.

Casus. liij.

Uerit. liij. Utrū btā ꝝgo in vita ꝓsiteꝛet ꝛ cui? Ad hoc ꝺicit ꝝm Alber. sup missus est ꝙ beata virgo suscepit omnia sacramēta q̄ erant omnibus masculis ꝛ feminis cōmunia. Primo ad sui humiliatē. Scōo: ne scā ꝺatizaret ignorātes suā sanctificationē. Tertio vt ꝓfutaret heresim eoꝝ ꝙ ꝺixerūt eā fuisse angelū. Suscepit igit ꝺaptismū ꝛ ab

eo accepit characterem et augmentum gratie ac meritorū. Nec tamen fit festū de eo vt de purificatione: quia non fuit publicum sicut illa. Et similiter confirmationem: z ab ea habuit alium characterem: z augmentū vt supra. Et credo q̄ christus eam cōfirmauit z baptizauit sicut ꝑm sanctum Tho. cōfirmauit apostolos. Et ab eucharistia memorią passionis: augmentū gratie actualē deuotionē: z solatiū de absentia corpali filij. A matrimonio ꝑm Alber. habuit fidem et sacramentū .i. figurā vnionis x̄pi ad naturā humanā: et etiam augmentum vt supra. Ab extrema vnctione habuit signū perfecte victorie z future glorie: et loco remissionis venialiū: remissionē doloris mortis ꝑm Alber. Ordines nō habuit: vt p̄ humilitatem cōformarēt alijs mulieribꝫ: q̄ excludūtur propter tria ab ordinū susceptione ꝑm Alber. s. indignitatem sexus: fragilitatē peccādi: z incōgruitatē regiminis. A sacramento pnie habuit augmentū gratie. Et ꝑm Alber. sua cōfessio nō erat peccatoꝝ: sed recognitio beneficioꝝ dei: z sue incōgruitatis ad magnitudinē eoꝝ. Credo tamē q̄ (cum habitus voluntatis nostre possint nos latere: ꝓz. s. Tho. iz non habitus intellectus ꝓz Aristo.) nesciebat se esse ita deo gratā p̄ pter humilitatē. vñ mirabatur in salutatione angelica: q̄ ꝑm sctm Tho. vere humili nihil tam insolitū: ꝙ sua exultatio. Et ꝓsequēter cōfitebatur de venialibus cōditionaliter: puta dicēdo: si in tali ope vel tali deliquisset per incautelam vel negligētiā vel alio mō: dico meā culpā: quia bonarū mentiū est etc. Nota agnoscere. s. dubitative: non aūt assertiue: z ꝑm eūdē Alber. Joānes euāgelista fuit cōfessor ꝓprius eidē deputatus. Sed quare ista nō sūt scripta? Ad hoc respōdet Alber. q̄ ideo est. Primo vt exerceatur deuotio fideliū ad inquirendū. Et secūdo: q̄ deꝰ vult nos q̄dam in via dubitare: vt veritatē desyderemus in patria. Et tertio: q̄ sicut Augu. habet ꝓ regula i loquēdo de pctis q̄ de ea nō sit q̄stio: ita loquēdo de ꝓtubꝰ est principiū p se notū: q̄ q̄cūq̄ boni habuit quis creatura: eo ipa nō fuit prinata: q̄ ꝑ Dam. a nullo illustriū vicit.

¶ Elice ꝓclusiones vt libet.

Casus. liij.

Queritur. liij. Utrū possit rōnabiliter sciri cuius figure z coloris fuerit bta virgo. Ad hoc aūt sic rndet. Alb. super Missus est Beata ꝙ fuit cōperētis ꝑfectionis: z bone dispositionis mēbroꝝ: sicut z x̄ps q̄ filiꝰ assimilat generanti: sic vez vt tātus nascat ex tāto: z talis ex tali: nisi sit error i natura ex ipotētia: vel aliter. Et fuit coloris ex albo z nigro cōpositi. q̄ ꝑ Joānicium sol⁹ iste color ꝓcedit ab equalitate cōplexionis: z corporis euertico determinat ꝑm Galienū z Cōstan. Et habuit capillos nigros q̄ cerebrū optime dispositū: ꝑm Galienū z Cōstātinū est calidū z siccū. Licet em ad opationes naturales cerebrū debeat esse calidū z humidū: ad qđ sequūt capilli rubei: tñ ad alales dz eē vt dictū est ad qđ sequit q̄ capilli sint nigri. z cōsequēter sequit maior pulcritudo supposita albedine faciei. q̄ opposita in ꝛta se posita ꝛc. Nigredo tñ illa capillorum z oculorū fuit ꝓpata ꝑm eundē. Et talis etiā ꝓpia fuit x̄ps. Ex premissis sequit q̄ fuit pulcerrima. Quod etiā ꝓz. Primo: q̄ oēs mulieres eam figurantes fuerunt pulcre vt Hester: Judith: Rebecca: Rachel. Secō: q̄ nobilitas z pulcritudo corpis est ꝑm nobilitatem anime. Unde corpus humanum est pulcerrimum: ergo nobilissima anima vt illa habuit corpus nobilissimum. Tertio: quia qui viderunt veronicam dicunt q̄ pulcerrimam faciem repꝛesentat: z certum est filium similem fuisse matri. Quarto q̄ castitas laudabilior est in pulcris: sicut vituperabilior incōtinentia in turpibus. In virgine autem castitas fuit summe laudabilis. De hoc tñ scriptura nihil dicit. q̄ ipsa scriptura ꝑm Alber. est nobis speculum salutis: ideo nō vult laudare aliquam mulierem de eo quod multis est causa damnationis. Facit tamen de alicuius mulieris pulcritudine mentionem: nō vt laudet sed incidenter ad ostendendā causam alicuius dicti vel facti. qđ circa ꝙ fuit nō

¶ Elice ꝓclusiones vt libet.

Casus. liij.

Queritur. liij. Utrū possit rōnabiliter sciri cuius figure z coloris fuerit bta virgo. Ad hoc aūt sic rndet. Alb. super Missus est Beata ꝙ fuit cōperētis ꝑfectionis: z bone dispositionis mēbroꝝ: sicut z x̄ps q̄ filiꝰ assimilat generanti: sic vez vt tātus nascat ex tāto: z talis ex tali: nisi sit error i natura ex ipotētia: vel aliter. Et fuit coloris ex albo z nigro cōpositi. q̄ ꝑ Joānicium sol⁹ iste color ꝓcedit ab equalitate cōplexionis: z corporis euertico determinat ꝑm Galienū z Cōstan. Et habuit capillos nigros q̄ cerebrū optime dispositū: ꝑm Galienū z Cōstātinū est calidū z siccū. Licet em ad opationes naturales cerebrū debeat esse calidū z humidū: ad qđ sequūt capilli rubei: tñ ad alales dz eē vt dictū est ad qđ sequit q̄ capilli sint nigri. z cōsequēter sequit maior pulcritudo supposita albedine faciei. q̄ opposita in ꝛta se posita ꝛc. Nigredo tñ illa capillorum z oculorū fuit ꝓpata ꝑm eundē. Et talis etiā ꝓpia fuit x̄ps. Ex premissis sequit q̄ fuit pulcerrima. Quod etiā ꝓz. Primo: q̄ oēs mulieres eam figurantes fuerunt pulcre vt Hester: Judith: Rebecca: Rachel. Secō: q̄ nobilitas z pulcritudo corpis est ꝑm nobilitatem anime. Unde corpus humanum est pulcerrimum: ergo nobilissima anima vt illa habuit corpus nobilissimum. Tertio: quia qui viderunt veronicam dicunt q̄ pulcerrimam faciem repꝛesentat: z certum est filium similem fuisse matri. Quarto q̄ castitas laudabilior est in pulcris: sicut vituperabilior incōtinentia in turpibus. In virgine autem castitas fuit summe laudabilis. De hoc tñ scriptura nihil dicit. q̄ ipsa scriptura ꝑm Alber. est nobis speculum salutis: ideo nō vult laudare aliquam mulierem de eo quod multis est causa damnationis. Facit tamen de alicuius mulieris pulcritudine mentionem: nō vt laudet sed incidenter ad ostendendā causam alicuius dicti vel facti. qđ circa ꝙ fuit nō

accidebat. Sed cōtra. Primo nā pulcritudo mulieris est occasio mali. Eccl. ix. Virginē ne cōspicias ꝛc. Sed ꝙ ergo oībus debuit esse causa salutis. Sol. Pulcritudo est in se bona: ꝛz in bono z optimo mali scādalizant ex defectu suo: sicut scandalizabant in x̄po. Mar. v. z in deo q̄ puer sis puersus videt: ꝑm glo. sup illud. Quā bonus israel deus ꝛc. Secō: q̄ color glaucus attestat frigiditatē corporis frigidi: quale debuit esse corpus virgineū. Sol. Cū gratia sit nobilior q̄ natura illa castitas q̄ totaliter est a gratia nobilior est ea que est a natura: z tāto magis gratiā manifestat quāto magis cōtra naturā. Et ideo illud corpus nō fuit castrum p̄ naturā: sed p̄ gratiā z voluntatem. Et licet in virgine pugna nō fuerit: tñ perfectissimā habuit victoriā cuz inimicus non potuerit nec vincere nec pugnare: vt dicit Alber.

¶ Prima igit cōclusio hec est. Beata virgo fuit mediocris quantitatis: z bone ꝓportionis membrorum.

¶ Secunda. Fuit coloris mixti ex albo z rubeo.

¶ Tertia. Fuit etiā nigra oculos z capillis nigredine temperata.

¶ Quarta. Fuit etiā pulcerrima mlierꝫ

¶ Quinta. Deus nolut eā in scriptura laudare de pulcritudine: q̄ pōt esse occasio mali. Uel dico ego: in signū q̄ deus principaliter curat de pulcritudine ale. Uel q̄ de ea nō fuerūt aliqua narrāda q̄ exigerēt fieri de pulcritudie mētionē.

¶ Sexta. Pulcritudo mulieris est causa erroris malis.

¶ Septima. Beata virgo perfectissime vicit diabolum.

Casus. lv.

Queritur. lv. Utrum deus simpliciter magis amet virginē ꝙ luciferū: vel ecōuerso? Et videt q̄ lucifer: q̄ est deo magis dilectus in bono simpl'r. i. in substantia: q̄ ei vult nobiliorē substātiā. i. angelicā naturā: sed beata virgo est magis dilecta in bono ꝑm qđ. i. in accidente: puta in felicitate. Sed econtra videt q̄ virginē: q̄ ego diligētes me diligo. Prouer. viij. z cōsequenter magis diligētes magis diligit. Secō. Amare ē velle bonū. ſ. q. xx. z. iij. di. xxxij. z. ſ. cōtra gen. c. xcj. Igitur deus amat oia q̄ oībꝫ vult aliq̄ bonū. s. eē z amat oia equal'r ex parte actus: q̄ eodē actu oia amat. Non aūt ex parte obiecti seu boni voliti: q̄ nō oībus vult idē bonum: sicut nec largiſ. Sz quo ad bona naturalia amat magis nobiliora q̄ vult eis maius bonum nature. i. naturā nobiliorem. Quo ad bona vero gratuita magis amat se amantes: q̄ vult eis maiorem amorem quo eum amant: z ꝓ̄ maiorē gratiam z gloriā. Simpliciter aūt magis amat que magis amat quantū ad bona gratie z glorie: qđ ꝓz primo autoritate. Nā ꝑm Aug. sup Joan. deꝰ inter alias creaturas rationales magis amat membra vnigeniti sui. Item rōne: q̄ eis vult maius bonū. i. bonū infinitū. Igitur magis amat virginē simpliciter q̄ aliquā purā creaturā. Ad argumētū in oppositū dico q̄ si gtia cōſyderet ꝑm se simpl'r est ignobilior substātia angelica. sed secus quātū ad obiectū cui cōiungit qđ deus vult omnibus predestinatis. Non em vult his solum dare gloriam: sed etiam seipsum in premium.

¶ Elice igitur conclusiones.

¶ Prima. Deus oēs creaturas amat vere: nō solum volendo: sed etiam faciendo eis bonum.

¶ Scōa. Quo ad bona naturalia magis amat nobiliora ꝑm suā naturam.

¶ Tertia. Quo vero ad gratuita magis amat se amātes quo ad gratiā: z etiam quo ad gloriam si sint amātes finaliter

¶ Quarta. Simpliciter loquēdo magis amat quibus vult maiorem gloriam.

¶ Quinta. Igit simpliciter magis amat se: deinde christum: deinde virginem gloriosam.

Casus. lvj.

Queritur. lvj. Utrum habens odium possit licentiari vt cōmunicet? Ad hoc rndet Archie. ij. par. ti. viij. ar. ij. z Duran. ordinis minorū quē ipe allegat q̄ dicunt q̄ ex illatione iniurie sequit primo odiū in corde. scō effect⁹

odū in opere tertio signum odū in ore. & quarto actio iniuriarū aduersus autorē earū. Odiū igit quilibet tenet expellere: qđ ꝺ appetit malū adesse aut bonum abesse ꝓmo: non ꝓpter aliq̄d
6 bonum eius vel alterius est immortali nec pōt cōicare. Si aūt hoc fit qz times ex eius ꝓsperitate alios opprimi iniuste: vel qz speras ex ei⁹ depressiōe alios iuste erigi: non est pctm. Nota tñ q non teneris gaudere de bono tpali inimici: vt sic sed de speciali tñ: & de tēporali: vt expedit spirituali. Effectus aut odū si sit in subtrahendo beneficium seu bonum spirituale: est mortale: si illud bonum qō oibus exhibet nolumus inimico cōicare vt oratiōne generalē vel predicationē. Si vero sit in subtrahēdo bonū tēporale: est mortale: si illud bonū sit extreme necessariū: alias veniale. Si vero sit in inferendo malū: erit mortale. si sit cōtra ordinē iuris: nec licet cōiotali. Si vero sit ꝑm ordinem iuris semoto odio non erit pctm etiā si cum armis & sententia iudicis satisfaciat sibi de bo
D nis inimici. Sed quo ad signū odū seu rancoris in ore si quidē malefactor offerat cōdignā satisfactionem: tenetur ꝺs eum ad amicitiā recipere & ei loqui. Si aūt non exhibet: aut exhibet semiplene non tenet nisi actio iniurie sit abolita p̄terita remissione: vel etiā dissimulatione qz. ſ. alluſit vel risit vel comedit cum offenſo post iniuriam. Actionē aūt iniuriarum qō est quarum: nullus tenetur remittere: imo & aliā quis non pōt: vt si iniuria sit facta seruo vel monacho: vel filio familias. hec ex illis. Dico igit q ꝺs qui offendit cōicare nō pōt: nisi offerat satisfactionē si pōt. Si autē ambo offenderunt ꝓior offendendo sit ꝓior: in recōciliando ceteris paribus. Quod dico: qz interdum quis ꝓ leui conuitio infert valde magnum.

¶ Elice igitur conclusiones.

3 ¶ Prima. Odiū seruās ad ꝓximū: ita q ex mala volūtate dolet de bonis ei⁹: vel gaudet de malo notabili: est i pctō mortali: nec potest cōmunicare.

¶ Scōa. Qui tñ vult malum ꝓpter bonū aliquod rationabile non peccat: sed potest cōmunicare.

¶ Tertia. Sit & q nō gaudet de bono tpali vt sic: sed solū vt ordinat ad spūale. i. vt est ad salutē anime.

¶ Quarta. Quicunq; intendit subtrahere inimico bonū spirituale vel tēporale K generale: aut tēporale extreme necessarium est in mortali.

¶ Quinta. Secus q̄ spūale particulare aut tpale particulare vel de bene esse.

¶ Sexta. Qui intendit inferre malū notabile ꝺ ordinē iuris: vel ꝑm ordinē iuris ex odio: est in mortali: secus ꝑm ordinem iuris sine odio.

¶ Septima. Qui non vult loqui volenti satisfacere: cōmunicando iudicū sibi manducat.

¶ Octaua. Qui non vult remittere: sed ꝓsequi actionē iniuriarū: semoto odio: licite communicat.

¶ Nona. Qui offendit & non vult satisfacere iudicū sibi manducat: qz frater eius aliquid habet contra eum.

¶ Decima. Qñ post offensam is q̄ accepit iniuriā rīsit actoribus aliqō signum L amicitie oñdit: est facta reconciliatio: q̄ videt sufficere saltem in leuibus.

¶ Undecima. Qñ offenso ē mutua: ꝓior in offendendo ꝺz esse ꝓior in recōciliādo ceteris paribus.

¶ Duodecima. Zz ꝑm archie. in die resurrectionis. i. in alīq illoꝝ trīū dierum cōicandū sit: tñ ab Eugenio emanauit breue ad fratrē Joannē de capistrano datum rome. M. cccclvj. in quo declarat optime esse satisfactū legi. si ifra hebdomadā sanctam vel infra octauā paschę quis cōmunicet.

Casus. lvij.

Queritur. lvij. Utrū ꝑm mētē. s. Tho. & doctrinā ei⁹ teneat ꝺs facere eleemosynā in extrema necessitate de necessario ad decentiā vite? Ad qō ex doctrina ei⁹. ij. q. xxxij. & iij. di. xv. rñdeo. circa hoc sunt in doctrina bti Tho. duo M solēnes opiniones habentes solennissimos sectatores. Primo ergo pertractabo materiam ꝑm opinionem antiquoꝝ thomistarum quatuor faciendo. Primo

enim declarabo mentē eius. Scōo ꝓbabo declarationē esse verā ꝓ verba eius Tertio ex dictis eius arguam contra & solnā. Quarto confirmabo per dicta thomista tum omnia dicta.

B ¶ Quātū ad primū sciendū est q bona hois diuitis sunt in quadruplici differentia. Prima sunt necessaria necessitate quasi absoluta. i. sine quibus nō posset viuere ipse & sui quoꝝ necessitatibus ꝺz puidere: puta valor quinquaginta aureorū. Zsta sunt oia sine q̄bus nō posset viuere sanus: & valens tāto tpe quāto sua ꝙplexio ꝺrare pōt si debite ꝓcureť. verbi gra. Delicate nutrito est necessarius panis triticeꝰ & pellicea tunica: & equus interdū. Scōa vero sunt necessaria necessitate quasi cōditionata. i. sine quibus nō pōt viuere decenter ipse & sui. vt centū aurei. Zsta sunt oia sine q̄ bus non posset viuere inter coequales sibi: siue nota suarūtie vel stultitie vel B inciuilitatis vel paupertatis vel huiusmodi: quo ad cibos aut vestes aut eq̄taturas aut palatia: aut ornamēta domꝰ aut hmōi. Sicut nō viueret decēter nobilis cū veste rusticana: nec etiā fortē cū veste nobiliū feriali decēter viueret in festo solēni nisi i aliq̄ casu. Sz ꝓ hoc sciendū ē q ad iudicē dū q̄d decēs & q̄d indecēs sit duplici regula possumꝰ, vti. ſ. iudicio cōi prudentiū & grauiū hoim. & exēplis virtuose viuentiū: q̄ quantūcūq; viliter incedant: aut decēter viuūt: aut nō operātur ꝑm inclinationē ꝛectutis. Nō ens est aliq̄d iudicādū decēs vel indecēs ex sniā ꝺbitiosoꝝ qz gustū hñt ifectū. Tertia sūt q ꝓtinent q̄d ē intra bona necessaria ad decentiā: zz tñ sic q ꝙ eis sublatis stat de cētia: & eis additis non excedit decētia. Terminus ens rēq̄sitoꝝ ad decentiam nō est indiuisibilis: puta centū aurei: zz est in quadā latitudine. puta nō minus C centū: & nec plus ꝛz centū viginti: ita q ista. xx. possunt addi & minui stāte decentia. Quarta sunt bona superflua. i. que cūq; excedunt quinquaginta & centū et viginti. ita q nō sūt necessaria ad viure nec ad decēter viuere sicut sūt centū in hñte ducēta. viginti. Prima igit bona. i. quinquaginta aurei sunt a. & scōa. i. cē tuz sint b. & tertia. i. xx. sint. c. & quarta. ſ. alia cētū sint d. Zgit. de a nulla est qō. qz oēs doctores cōueniūt q nullus tenet de a. facere eleemosynā: imo nec zz qz ē cōtra charitatē: nisi in casu fieret hoc ali cui ꝑsone vtiliori ꝓ bono cōi qō potes D tue vite ꝑferre: vt similes offerat se morti ꝓ duce: qō zz ꝛz huius nō sit necessariuz. De ipso etiā ꝺ. nō est qō. qz oēs cōcedūt q cadit sub p̄cepto de eo facere eleemosynā in extrema necessitate: vel etiā in necessitate vrgēte: seu qñ apparēt signa ꝓbabilia extreme necessitatis: etiam si nō cōpareāt adhuc paupes extreme necessitatis nō aūt als. De ipso ꝛo. c. i. xx. dico q ꝑm mētē. s. Tho. pōt fieri eleemosyna licite & etiā ꝺz fieri: zz hoc debitū nō est p̄cepti zz cōsiliū: nisi res ita se habeat q sine indecētia notabili possit resarciri: qz etiā tunc est p̄ceptū in extrema necessitate: sed eo casu quo pōt fieri resarcitiā excidit a rōne necessarij ad decentiā. De ipso ꝛo. b. i. centū dico ꝓio q nō est p̄ceptū facere eleemosynā. Et scōo q 16 nec cōsiliū. Et tertio q nec zz ꝑm mētē. s. Tho. nisi sit q̄d modicū qz viuere indecenter est vt ipse dicit inordinatū. i. ꝛz virtutē. ſ. affabilitatis seu amicitie q̄ est pars iustitie. vt ꝛt. ij. q. cxiij. ar. ij. & qua q̄q; ad ꝓmum debet se delectabilē exhibere vt decet in ꝛbis & factis. vt dicitur in. iij. dis. xxxiij. q. j. ar. ij. Est autem indecens q aliꝰ vtentibus vestibus solennibus. & velis inter eos esse cum vilibus: nisi in casu extreme necessitatis alterius: sed vestes viles non dico quas iudicat ambitiosa pompa: zz quas cōis sententia ꝓbatoꝝ & virtuosoꝝ exēplacōdēnat. Cum: aūt quis dando venerit ad modū viuendi: ita vilem q si vilius incedere reputaret alias reprehensibile: dico q viteriꝰ ꝺs nec tenetur nec ꝺz facere eleemosynā: qz qō non zz facere ꝓ amore dei & virtutis ꝭumilitatis & seculi cōtēptu nō est p̄ceptū facere ꝓ vita corporali ꝓximi. Et quarto q in tribus casibus licet facere de eo eleemosy F nā. ſ. primo cum mutat status transeundo ad rel: gionem qz nobilis vel aliꝰ: tunc non tenet viuere decenter ꝑm statum quez relinquit. Et scōo qñ de facili

potest ꝯs refarcire ne appareat inconueniens vt si i quadragesima deꝫ vestꝫ paschalis paupibꝰ cū ꝯs scit se añ paschā habituꝝ. vñ aliā faciat. Et tertio qñ occurrit in paupe necessitas maior ꝯ decētia: puta necessitas absoluta singularis psone: vel magna necessitas reipublice. Jn his eñ talibus eleemosyna fit de ipso. b. laudabilr sed nō est in ꝓcepto: nisi sit ꝯd modicū vt si sit multū tñ de facili refarciri pōt vt non appeat notabilis indecētia: quo casu iā excidit a rōne talis necessariꝫ. Et si dicaꝫ ꝫ hoc q si esset ꝫ ꝫtutē idecēter viuere. nō licerek viuere indecēter ꝓpter extremā necessitatem fratris: dico q aliꝯd est ꝓtra virtutē aliqñ q ex circūstātia sic honestaꝫ vt fiat licitū ꝛ nō de ꝓcepto: sicut mori fame vt aliū nutrias eo casu quo ille esset reipu. te vtilior: ꝛ vroꝛē sibi admouere manꝰ reformatrices pulcritudinis: eo casu q ꝫsulit viro lasciuiēti. Si etiā dicatur q plus tenemur diligere vitā fratris ꝯs res nostras: dico q est ver: sed eo casu quo viuere indecēter cogimur: qz est ꝫ virtutis bonū ꝛ viro prudēti est grauꝰ morte honorifica. Uñ qñ quis dādo tñ se attenuauerit in facultatibꝰ: q iā ita viliter incedere cogit sicut vnꝯ incessit virtuosus in eodem statu: tunc iā pauper deo cōmēdet: qz ipse fecit totū qō deꝰ exigit ab eo: puta si matrona nobilꝫ iā remāsit cū vna sola et ꝯillima veste ciuili quia non tenek hanc vendere ꝛ emere rusticanā: ꝛ de residuo pauperi subuenire moriēti: alioqui totus mūdus etiā religiosi nō solū ꝓlati sed etiā subditi dānarenk: quibus licet in necessitate extrema eleemosynam facere.

Quantū ad ſecūdum adducoꝫ ola q̄ dicit. s. tho. in ista materia. Jgitur. s. Tho. ij. ij. q. xxxij. ar. vj. q̄rit vtrū corporalis eleemosyna sit dāda de necessario ꝛ rñdet sic formalr: ꝛ de ꝫbo ad verbū. Rñdeo. Dicendū q necessariū dupliꝝ ꝺr Uno mō sine quo aliꝯd esse non pōt. Et de tali necessario oīno eleemosyna dari nō ꝺz puta si aliꝯs i necessitatꝫ articulo cōstitutꝰ haberet solū vñ posset sustētari: ꝛ filij sui ꝛ alij ad eū ꝓtinētes. De hoc eñ necessario eleemosynā dare: est sibi ꝛ suis vitā subtrahere: qō nō ꝛz. Sed de hoc dico nisi forte talis casus immineret vt subtrahēdo sibi daret alicui magne ꝑsone: p quā ecclesia vel respublica suſtētarek: qz pro talis ꝑsone liberatione seipsum ꝛ suos laudabilr periculo mortis exponeret: cū bonum cōe sit ꝓpriꝫ preferendū. Alio mō aliꝯd ꝺr esse necessariū sine quo nō pōt conuenienter vita transigi. ſm cōditionē vel statum ꝓprie ꝑsone ꝛ aliaꝝ personarū quarū cura ei incūbit. Huiꝰ necessariꝫ terminꝰ nō est in indiuisibili cōstitutꝰ sed multis additis nō pōt dūdicari esse vltra tale necessariū ꝛ multis subtractis: adhuc remanet vñ possit aliꝯs cōuenienter transire ſm ꝓpriū statū. De hmōi ergo eleemosynā dare est bonū: ꝛ nō cadit sub ꝓcepto sed sub cōsilio. Jnordinatū esset aūt si aliꝯd tñ sibi de bonis ꝓprijs subtraheret vt alijs largirek: q de residuo vitā nō posset trāsigere cōuenienter: ſm ꝓpriū statū: ꝛ negotia occurrētia. Nullꝰ eñ inconueniēter viuere ꝺz. Sz ad hoc tria sunt excipiēda. Quoꝝ primū est: qñ aliꝯs statū mutat: puta p religiōis ingressū. Tunc eñ ola sua ꝓpter ꝯm largiēs opꝰ perfectiōis facit se i alio statu ponēdo. Scōo qñ ea q̄ sibi subtrahit: ꝛ si sint necessaria ad cōuenientiā vite tñ de facili refarciri possunt vt nō sequek maximū inconueniēs. Tertio: qñ occurreret extrema necessitas alicuꝰ priuate ꝑsone vel ēt aliꝯ magna necessitas reipublice. Jn his eñ casibꝰ laudabilr aliꝯs ꝓtermitteret id qō ad decētiā sui statꝰ ptinere vr: vt necessitati maiori subueniret. p hec ptz de facili solutio ad obiecta. Hec. s. Tho. Ubi nota primo q qñ dicit inordinatuz autē esset: incipit loqui de. b. nō loquitur de. c. de quo prius immediate loquebak Nota secundo quod cū dicit: sed ad hoc tria sunt excipienda: ly hoc non demonstrat id quod supra direrat. s. q non est ꝓceptum dare eleemosynam de. c. vt consequenter intelligak q in illis tribꝰ casibus eleemosyna sit in precepto quia iste sensus est cōtra eū ibiꝫ in quarto vbi exꝑsse dicit vt patebit q in illis casibus est de ꝫsilio. Sed ly hoc demōstrat id qō

immediate premiserat. s. quod est inordinatum ꝛ illicitum viuere indecenter ſm suum statū. Hoc eñ fallit in tribus casibus in quibus licite hoc fit: ideo dicit q quis laudabiliter faceret: aliꝯ autē textus habent. sed ab hoc: ꝛ non sed ad hoc. Et hec lectio magis congruit: ꝛ sensus est planior. Jtē in. iiij. dis. xv. q. ij. ar. iiij. questiūcula prima querit. s. Thoꝰ. vtrū eleemosyna sit dāda de necessario: rñdet sic formalr. Rñdeo dicendum ad primā questionē q de rebus existentibꝰ dicit aliquid nobis necessarium dupliꝝ. Uno modo sine quo non potest aliquis esse vel viuere. Alio modo dicit aliquid nobis necessariū quo indigemꝰ ad honeste viuendū vel decēter ſm statuz nr̄m. Sed talis decentia non consistit in aliquo idiuisibili. qz multis additis hō non excedit status sui conditionez: ꝛ multis subtractis cōditio sui status decenter cōseruak. Sed tñ posset addi q esset vltra conditionē status eius. ꝛ tñ diminui q non seruarek honestas: vel vltima sui status decentia. Et hoc sermone determinari nō pōt: qz de singularibus nō est iudicium sed stak in hoc prudentis arbitrio: ꝛ vnctiōi q̄ docet de oib⁹. hec ille. Et infra. Jlluꝺ ergo sine quo nō pōe eē vel viuere aliquis vel ipse vel ille cui⁹ curā habet nō ꝺz in eleemosyna expēdi. Hoc eñ ꝺr necessarium simplr quasi necessitate absoluta ni si forte possit antecꝰ necessitas incūbat per aliū modū refarciri: qz iam excedit ab huius necessitatis rōne. Silr etiā illuꝺ quo subtracto nō pōt seruari decentia statꝰ aliquo modo sui vel suoꝝ non debet aliꝯs in eleemosynas expēdere nisi de facili refarciri posset aut nisi aliquis statum mutare vellet: qz nullus debet indecēter in aliquo statu manere: vel nisi necessitas alia ꝓponderet: vel alicuius persona spālis in necessitate vltima existētis: vel ecclesie vel reipublice: qz bonū gentis est diuinius ꝯs bonum vnius. Jlluꝺ, aūt quo posito vel subtracto nihilominus decentia status manet: pōt in eleemosynā dari. Et de hoc est cōsiliū non preceptum. Jlluꝺ aūt qō necessariū reputak ad aliꝯd qō est vltra decētiā status ꝺz in eleemosynā dispēsari. ꝛ hoc cadit sub ꝓcepto. ꝺ ille. Qui deinde arguit primo loco sic. vi deꝫ q nō sit danda eleemosyna de necessario qz ſm aug. peccat q ꝓpostere agit. Sed ordo charitatis hoc exigit: vt magis homo sibi ꝯs alteri subueniat. ergo peccat subtrahendo sibi necessariū vt alteri tribuat. Ecce argumentū sequitur. Sol. Ad primū ergo dicendū q si aliꝯs necessarium sine quo nullo mō esse aut decenter viuere posset sibi subtraheret: vt alijs daret ordinem charitatis subuerteret in bñficijs obseruandū. Nō aūt si de alijs sine quib⁹ ꝺdicta esse possunt: alteri ꝯs sibi tribuat. qz virtuosi est de talibus bonis corporalibus plus alijs ꝯs sibi tribuere vt. in. ix. ethi. pḥs dicit. Hec ille. Ex quibus ptz q dare. c. ꝛ. b. est cōsilium tantum.

Quantū ad tertiū arguitur ex dictis. s. Tho. ꝫ ꝺdicta: qz aliqua dicit q̄ videtur ꝺdictis repugnare. Nā iij. di. ꝛ. q. vbi. ꝫ. ar. ſ. questiūcula. iiij. in qua querit vtrū eleemosyna cadat sub precepto: sic rñdet. Ad quartā questionē dicendū q cum eleemosyna sit actus virtutis: opz q aliquo mō cadat sub ꝓcepto: qz ꝓcepta legislatoris ad virtutē inducere intenduntvt dicit. ij. Ethi. Hec ille. Et infra. Ordo autem subuentiōis talis ꝺz esse quantū ad duo: ex parte eorū quib⁹ subuenitur vt primo sibi posteā sibi cōiunctis subueniat deide extraneis. Scōo ex parte necessitatis talis ꝺz esse ordo: vt prius necessitati absolute subueniat ꝯs alicui necessitati conditionate: q̄ est cuz quis indiget aliquo ad sui status decentē cōseruationē. Et ideo ꝓceptum legis ad hoc obligat vt illuꝺ q superest alicui post subuentionem perfectam ꝛ sibi coniunctis puta familie quā gubernare ꝺz respectu vtriuſq necessitatis in eleemosynas expendat ad subueniendum alijs respectu vtriuſq dictarum necessitatum. Sicut natura illuꝺ quod sibi de alimēto supfluit: ab actu nutritiue in quo attēditur quasi necessitas absoluta: ꝛ actu augmētatiue in quo attendit quasi necessitas conditionata ꝓparat ad cōseruation ez speciei: gratiue virtuti subministrans. Et silr ꝓceptum

legis obligat q etiam necessitati extra-
neorū absolute primo subueniat: ꝫ ne-
cessitati ꝓprie vel ꝓpinquorū cōditio-
nate. Et iō ꝟ cōiter q dare eleemosynā
de superfluo cadit in ꝑceptō. Et sic etiā
dare eleemosynā ei q̄ est in extrema ne-
cessitate. Dare autē de eo qō est necessa-
rium necessitate scōa: non aūt de eo qō
est necessarium necessitate prima: quia
hoc esset cōtra ordinē charitatis. Hec il-
le. Ex his autē arguit sic. Nam ꝑceptuz
legis obligat ad subueniēdum pri⁹ ne-
cessitati obsolute extraneoꝝ ꝫ necessita
ti proprie, vel propinquorū cōditionate
vt dicit. s. Tho. hoc aūt non eēt nisi esset
ꝑceptum vt quis in extrema necessitate
daret necessaria sibi ad decētiā. sol. Di-
co primo q̄. s. Tho. in summa. multa limi
tauit que ex aliorū opinionibus dixerat
in sentētijs: ꝛ ꝑm aliquos hoc est vnum:
ideoꝝ stādum est dictis. ij. ij. Dico scōo
melius qō etiā in quarto sensit: q̄ non
sit ꝑceptum eleemosynā facere de ipso
b. vel. c. vt patuit: q̄ autē hic dicit intelli-
guntur in casu quo pōt esse reseruatio
vt sit sensus. Qñ ꝙs habet aliqua dāda
in eleemosynam: ceteris paribus primus
suis ꝺz subuenire ꝫ alienis: sed ꝓpōde
rata necessitate: ꝺz esse econuerso: sicut
si habēti vestē indecētem afferantur. x.
aurei: si tunc occurrat fratris extrema
necessitas: primus illi necessitati fratris
absolute ꝯz occurrere ꝫ sue conditio-
nate: si statim ista. x. pōt resarcire ne ma
gnum incōueniēs appareat. q̄ si nō po-
test resarcire nec euadere sine magna in
decētia non tenet ex necessitate. Uñ ista
debēt intelligi concorditer ad ea q̄ dicū
tur. i. ij. ij. ꝛ q̄ subiungit ibi in quarto i lo
cis multꝫ. Et q̄ sic sēserit ꝓz ex trib⁹. pri
mo: quia vt ex supioribus ꝓz. vbiqꝝ tam
in sōma ꝫ in sentētijs tz q̄ de necessario
ad decētiā nō est necessarium nec licitū
facere eleemosynā nisi illud possit statiz
resarciri vel ꝛc. Scōo qz statim post illa
verba in rñsione ad primū dicit sic. Ad
primū dicēdum: q̄ facere aliquid boni
ad qō ex legis ꝑcepto non tenemur: ad
superogationē pinet: de qua cōiūa dā-
tur. Et iō cum dare aliquid de supfluo
respectu prime necessitatis sed necessa-
rio scōa necessitate ad subueniēdū maio
ri necessitati: si nō sit necessitas absolu
ta: est bonū ad qō ex ꝑcepto non obliga-
mur. Zō est superogationis ꝛ ꝓpter hoc
de hoc est cōsiliū. Hec ille. Et si dicaꝝ qō
loquit qñ paup nō �»z extremā necessita
tē neq̄ absolutam dico q̄ vez est: de ex-
trema ꝛ absoluta iam posita in actu: sed
tñ loquitur de extrema mox futura cui⁹
iam apparēt signa. qō ꝓz. Tum qz ista
necessitatē dicit maiorē ꝫ decētie. Tum
qz ꝑm eum vbiqꝝ non est ꝑceptum dare
eleemosynā ꝓpter necessitatē decēte
ꝑcie: alioqui oēs dānarenꝫ. Et ibidē ad
quartum dicit. Tps ad qō obligat ꝑce-
ptum de eleemosynis faciēdis ex pte ac
cipiētis est qñ apparēt signa ꝓbabilia
extreme necessitatis future nisi ei subue
niaꝫ: vt cuz aliquis videt alios impotē-
tes vel pigros ad subueniēdū: ꝛ paupe
rē indigētē cibo ꝛ potu: ꝛ alīs vite necel
sarijs: nec sibi satisfacere posse. non ex-
pectanda est vltima necessitas: quia
tunc forte non posset iuuari natura fa-
me vel siti cōsumpta. Ex parte ꝙo dātis
est qñ ꝓz homo multa quibus non indi-
get neq̄ ad sustētationē vite sui ꝛ suoꝝ:
neq̄ ad decētē status sui cōseruationē:
etiā si paupes extreme necessitatis non
apparēt. Hec ille. Ubi nō itelligas q̄ hōs
supflua teneatur oib⁹ paupibus dare
nisi in necessitate extrema vel quasi. i. qñ
est mox futura ꝛ iaz appet. alioqui si ꝙs
teneret subuenire indecētie oim paupe
rū petētiū: nullus saluaret. Uñ qō dicit
etiam si paupes extreme necessitatis nō
cōpareant: sic intelige sicut primus ipse
posuerat. s. quia adhuc nō sunt in neces
sitate extrema: sz tñ iam habēt signa ei⁹
mox future. Tertio: qz sequēdo exēplu
eius: ꝓz q̄ natura id qō est necessarium
augmēto ꝓprio non administrat ghatiu-
ue: vt ꝓz in brutis ꝛ hoib⁹ bñ regulatis: ꝛ
si nō in vitiosis q̄ plus coeunt ꝫ natu-
ra requirat: nō ex naturali inclinatione
sz ex phantasia ꝓuocāte naturā. Scōo
arguit. qz sic se ꝰz necessariū ad necessa-
riū sicut necessitas ad necessitatē: qz. s.
si de minus necessario tenet quis subue
nire minori necessitati: etiā maiori rene
bit de necessario magis. Sz de supfluo
tenet ꝙs etiā extraneam necessitatē. s. si
paupes extranee necessitatis, nō cōpa-
reant vt dicit. s. Tho. Ergo in necessitate
extrema tenet de necessario ad decētiā
so. Intēdit. s. Tho. paupes extreme neces
sitatis nō cōpere qñ extrema necessitas
est futura: sz probabilia signa eius sunt
ꝓnia. Et eodē mō vt dictū est qñ supra
dixit q̄ dare aliquid supfluum respectu
prime necessitatis: sz necessariū scōa ne
cessitate ad subueniēdū maiori necessi-
tati ēt si nō sit absoluta ꝛc. Intelligit q̄ ne
cessitas nō absoluta ꝛ tñ maior ꝫ neces-
sitas decētie: sit qñ non adest necessitas
extrema q̄ est absoluta: sed assunt signa
eius ꝓbabilia. Uñ extra necessitatē ex-
tremā: vt quasi nullus tenet eleemosy-
nam dare sub ꝑcepto. Et nota q̄ extrema
necessitas ꝑm ꝑe. de pal. non solum
intelligit qñ homo est in piculo mortis:
sz ēt grauis infirmitatis. Tertio arguit.
qz ꝑm eū in necessitate extrema oia sunt
cōia. qō non eēt nisi ꝛc. so. Sunt cōia tūc
oia q̄ dare est ꝑceptū: mō aūt necessaria
absolute: qz est cōtra rōnē q̄ surripias
mihi panē meū: eo casu quo est mihi eq̄:
vt ibi necessarius: puta qñ alter est no-
bis fame eēt moriturꝰ. Sūt forte ēt cōia
ea q̄ dare est cōsilium: sic q̄ tibi ꝙs surri-
pere illa: nec tñ ego dare teneor. Uerūtñ
potius morerer ꝫ cogerē aliquē viuere
indecēter. Quarto. Naz. s. Tho. vſ. qōli-
bet. ar. xij. dicit: q̄ in casu necessitatis ca
dit sub ꝑcepto dare oia sua paupibus.
So. Illa necessitas nō est corporalis: sz
spiritualis puta pro anime salute.

Quantū ad quartū hacten⁹ in or-
dine ꝑdi. intellexerunt cōiter do
ctores. s. Tho. eo mō quo exposuit. s. qō
de necessario ad decētiam non sit ꝓcep-
tum facere eleemosynam nisi eo casu
quo id q̄ daꝝ iam excidit a rōne talis ne
cessarij. Hoc autē ꝓz de ꝑtro de tarā.
iij. dist. xvj. qui ꝛz non sic intellexerit. s.
Tho. tñ ipse tenuit. ꝛ. s. Tho. vꝫ ipsuz es
se imitatum ꝛ summa cōfeſ. li. iij. ti. viij. ꝛ
summa pisana ti. eleemosyna ꝓmo. ꝯ.
iij. ꝛ de archiep. ij. par. ti. j. c. xxiij. ꝯ. vl. ꝛ
peñ. Nec obstat si durandus est ordi. ꝑ
dicatorū ꝛ sensit oppositum qz hoc dicit
ex sensu suo ꝛ non ex mēte. s. Tho. sicut
ꝛ ꝑe. de pal. qui oppositū ꝛz adducēs exē
plum de Martino qui cum sua indecē-
tia pauperē vestiuit: ꝛz dico illud factuz
non fuisse ꝑcepti sz consilij: alioqui non
fuisse tñs a christo cōmēdatū. Duo au
tē videtur. s. Tho. aꝰ ꝛ intellexisse. s. Ni-
der ꝛ Rayneriº tenētes opinionē ꝑtri
de pal. Hec autē iuxta mētē antiquoruz
doctoꝝ thomistarū dicta sūt quorū opi-
nio aliquādo mihi videbat probabilior
moderniores aūt vt Raynerius in sum.
ꝛ Jo. nider vt dictum est: ꝛ vt videtur bo
ne memo. magister Petrus bergomēſ. ꝛ
cōiter docti adhuc viuētes sentiūt q̄ in
casu extreme necessitatis: necessario sit
eleemosyna facienda de. b. Ex quorū mēte
qstionē sic pertracto. ¶ Prima cōclu-
sio. habēs de supfluo ad viuere ꝛz sit ne
cessarium ad decēter viuere: tenet sub
ꝑcepto dare exīti in extrema necessitate
ꝓz conclusio. iiij. di. xv. q. ij. ar. j. q. iij. in
corpe vbi ꝺz q̄ tenet quis priº subueni-
re necessitati absolute primi: ꝫ sue cō-
ditionate: ꝛ q̄ ꝑceptū legis est vt ꝙs det
de necessario ad decētiā: ꝓz etiā rōne: qz
tenemur magis vitā primi: ꝫ res nras:
ꝛ nram corpalē decētiā amare: cū sit ob-
iectū dignius. Et ꝛz viro nobili sit grauiº
morte viuere indecēter ꝓpter suā ipsu
dētiā: vel negligētiam: vel violētiam: se
ens ꝓpter fraternā pietatē: nisi indican
do fallat. ¶ Scōa cōclo dare eleemosy-
nā de toto b. non extrema necessitate: ne
q̄ ē de ꝑcepto neq̄ de cōsilio: sz ē illicitū
qz nulli ꝛz in aliquo statu viuere inde-
cēter: nisi ꝓpter maiorē alteriº necessita
tē. ¶ Tertia cōclo. Dare aliq̄d de. b. ex-
tra necessitatē extremā est cōsiliū: qz pfe
ctiōis ē plus alij ꝫ sibi de ꝛalibº velle:
vt aliº viuat se decētiº. ¶ Quarta. Nihil
hōs supfluū ad decēter viuere nec ad vi
uere nulli tenet eleemosynā facere de ꝑ
cepto: nec de cōsilio nisi in casu quo iu-
narēt resp. aut ꝓsona reip. se vtilior: qz
nūc est de cōsilio eo q̄ bonū sit p cōi sa-
lute exponere vitā, suā. ¶ Quinta ꝛcl̄o.
hōs de supfluo ad decētiam tenet dare
sub ꝑcepto vbi adest necessitas decētie ꝛz
nō adsit extrema. iiij. vbi. ꝯ. ad ꝗrtū. Sz ꝫ
ꝓdicta arguit. s. Nā si ē ꝛa pria ꝛ vltia cō
clusio: male supra determinasset. s. Tho.

tps in quo obligat ꝑceptū deleemosyna: dicēs q̄ est qñ dās hz supflua vtriq; necessitati: ⁊ accipiēs est in extrema necessitate ⁊c. Sol. Duo sunt dāda in eleemosyna. ſ. superfluū ad viuere ⁊ ad decēter viuere. Due sunt etiā necessitates quibus dāduz est. ſ. necessitas extrema: ⁊ decētie. s. Tho. ergo ex parte dātis assignat tps in quo tenet dare omni necessitati: qz illud est cū qs hz vtrūq; superfluū: non aūt cū qs hz supfluum solū ad viuere qz nō tenet dare necessitati decētie: nō aūt assignat illud in quo tenet dare alteri necessitati: nō aūt omni: qz illō est etiā si nō habeat supfluū ad decēter viuere vt in extrema necessitate. Sitr ex pte accipiētis assignat tps in q̄ dz accipere a quolibet hñte dāda: qz illud est ēt in extrema necessitate: nō aūt assignat illud in q̄ dz accipe ab aliquo: ſz nō ab omni qz illud est ēt in necessitate decētie in q̄ dz accipe a b hñte supflua ad decētiam. Sed ℞: qz peccabit mortaliter ois diues videns pauperē indecēter idutū: ⁊ sic oēs dānamur. ſo. Dico dupliciter. Primo q̄ nescio videre quō diues hñs multa supflua ad decentiā: q̄ facillime ꝑ vna sua voluptate aut ābitiose exponeret multa possit hñre charitatis viscera: cū videt pauperes laceratos: ⁊ nō ꝑpatit. Nec tñ oēs nec valde multi ꝑpter hoc dānant: qz nō sunt valde multi hñtes tñ de superfluo: vt illud nō possit credere necessariū ad suā decētiā. Scōo: forte dici pōt q̄ hz cum qs est in cadēdo ad statū pauptatis teneant hñtes supfluū ad decētiā sustētare illū ne cadat postq̄ tñ cecidit ⁊ iam est in statu pauptatis: nō tenet ei ꝑuidere decētia nisi tāq̄ pauper: puta si videat eū nudas carnes ꝑtendētem: opiēdo illū. Itē ℞: qz. ſ. Tho. q̄dl. viij. ar. xij. dicit q̄ hñs supflua ad decētiā nō peccat mortaliter nō dādo pauperi q̄ nō est in extrema necessitate ergo nō tenet dare hñti necessitatē decētie tñ. ſo. Illud dictū est verū: qñ iō illi nō dat: qz credi q̄ sibi occurrat aliq̄ maior necessitas. Vñ si hñs necessitatē decētie petat a tali: ⁊ ille nō verosimiliter putet q̄ melio dispēsabit eleemosynā suā tūc nō tenet dare illi. Item contra. qz dicit. s. Tho. in. ij. q̄. q̄ dare. c. est consiliū nō ꝑceptū: ⁊ multo minus ꝑceptū est dare b. Sol. Illud dicit nō esse ꝑceptū: qz nō obligat q̄s illud dare pro qualibet necessitate hz cōsiliū sit dare p necessitate decētie: cū q̄ stat q̄ sit ꝑceptū vt dek̄ p aliqua necessitate. i. p extrema Item ℞: qz ibi dicit q̄ dare b. est laudabile. So. Etiā laudabile est ponere vitam corporaliter nr̄am p spūali proximi: qō tñ nō est de ꝑcepto. Qz esñ dixerat q̄ nō hz viuere indecēter excepit tres casus in quib⁹ decet indecēter viuere cū quo stat q̄ in aliquo eorū hoc sit ꝑceptū. Item ℞: qz in. iij. dicit: q̄ dare necessari

uantur ad vsum sacramẽtorum. Primo modo annexa nullo modo vẽdere licet: qz sine spiritualib⁹ esse nõ possunt: z eis vẽditis illa vẽdi intelligunt. Reliqua au tẽ vẽdi possunt (sz non in ẽptum annexa) quia non presupponunt spiritualia. sed ea tempore ordinis precedunt. Hec ibi quasi verbotenus.

Quantũ ꝯo ad scõm nunc rideo ad casum et dico multa. Primo enim dico q in spuali secũdo mõ qz. s. ex spuali. i. supnaturali dono vel offõ depẽdet cuiusmodi est anniuersaria celebrare: vt dictũ est: ẽptũ ad deũ z psciẽtiã sufficit ad euitandã simoniã q quis nõ intendat aliq̃d accipere p tali actu quasi ꝑtio vendẽdo actũ suũ. Nõ ptz qz in dicto quodli. s. Tho. tenet q vadẽs ad ecclesiã als non iturus nõ cõuenit simoniã: si intendat pecuniã vt sustentamẽtum non vt pretiũ. Sed quo ad ecclesiã illud nõ sufficit: qz si quis paciscatur (cũ uis non intendat nisi victum suum quo ad ecclesiam est simoniacus: z subiacet) penis illatis a iure. Vñ dicit. ij. arti. ad scõm loquẽs de actib⁹ istis sic. Unde illicita esset ordinatio si in aliq̃ eccl̃a statueretur q non fieret ꝓcessio in funere alicuius: nisi solueret certã pecunie ẽptatẽ: qz p statutũ tale ꝓcluderet magis officiũ pietatis. Magis autẽ licita esset ordinatio si statueret q omnib⁹ certam eleemosynã dantibus talis honor exhiberet. Prima esꝭ ordinatio habet speciem exactionis. Secunda vero gratuite recompensationis. Hec ibi. Et idem dicit Ray. dicẽs q si in talibus constitutio sit affirmatiua vt qui fecerit sic habeat sic: non est simoniaca: sicut si sit negatiua. vt qui non fecerit sic non habeat sic. Hec ille. Et idem tenet sum. angelica. titu. Simonia. ij. ꝟ. r. addens q ideo cõstitutio negatiua habet speciem exactionis: qz presupponit q pro minori non fiat: nõ autem affirmatiua: quia nõ negatur quinetiam fiat pro non sic facientibus. Ex quibus patet id quod dictum est: quia. s. quo ad ecclesiam non sufficit bona z recta intẽtio. Quia de ea non se impedit. Certum est enim q statuentes tam negatiue affirmatiue possunt eandem intentionem habere: et tamen illi iudicantur simoniaci z non isti propter verborum formam.

¶ Dico secundo corollarie sequi ex hoc dicto q simoniaca est cõstitutio qua statuit capitulum ecclesie matricis: ne aliquis de sua parochia ad funus vocet aliquos religiosos nisi vocet totum capitulum: habiturum aliquid tẽporale quod tamen vocare non tenet. Est enim negatiua constitutio. Est etiam hec constitutio cõtra ecclesiasticã libertatẽ q ꝟm Innocentium violatur quoties violatur priuilegium concessum vniuersali ecclesie cuiusmodi est posse diuinas laudes circa funera persoluere tãꝯ dei ministros z inde per eleemosynas gratuitas recompensationẽ recipere. Cuius signum est: quia violatur ecclesiastica libertas si statuatur aliquid restringendo funeralia: vt quod solum tot cereꝰ ponẽtur vel huiusmodi vt dicit Archie. z pa. not. Et addit zab. violat dicta libertas in ẽptum particularis ecclesia grauatur in priuilegio vniuersalis ecclesie. Et tãto hoc est deterius: ẽpto grauamen ecclesie ab ecclesia infert: acsi idẽ nõ seipsum amet. Sicut enim ꝟm. s. Tho. in. iij. melꝰ est (ceteris paribus) bene facere amico z coniunctioti ꝯ alijs: ita ecõuerso peius est ei male facere. Dico tertio q prima forma casus est simoniaca: qz ibi est pactum: quod patet ex diffinitione eiꝰ: cum pactum sit duorũ pluriumve in idẽ placitum seu cõsensus. ff. de pactis. l. j. Dico quarto q forma scõa est licita: qz nõ est pactum sed donatio redditus cum onere faciendi anniuersarium. Hoc autẽ patet: qz in casu supra allegato de ꝓbenda cui alligatum est onus cantandi missaz nulla fuit pactio ꝟm. s. Tho. z alios. Est aũt simile de hoc vt dicit Host. q dicit expresse in ca. quoniam enormis. extra ne prela. vi. su. q tale onus potest annecti redditibus. dicit tamen tutius fore relinq̃re sic. Relinquo tali ecclesie ãnuatiz decẽ libras sup tali possessione diuidendas inter eos solũmõ q meo anniuersario intererũt z rogent fiat omni ãno. Licet aũt hoc sit tutius. tñ ꝟm. s. Tho. nõ tenemur eligere viã tutiorẽ sed sufficit eligere tutã. ¶ Sz ꝟ ꝓdeterminata arguit multipliciter. Primo sic. Nã in scõa forma est pactũ vel erit. s. qñ dictꝰ conuentus acceptabit. qz ibi est pollicitatio q̃ ille pollicet in posterũ se daturũ talẽ redditũ. Pollicitatio aũt trãsit in pactũ qñ p nũtiũ vel literas acceptat: qz iam ibi est duorum ꝓsensus. l. pactum. ff. de pollici. Ergo scõa forma est simoniaca. Sol. ibi nõ est pollicitatio sed donatio inter viuos qz donat ius exigẽdi quotannis de bonis suis ãquasi in taq̃ libras. Et idem est si q̃d sit sub ꝓdicta forma scõa legatũ. Scdo Nã ꝟm Inno. in. c. qñ enor. lz sit meritoriũ aliquos redditus constitui in eccl̃a vt ibi fiat anniuersariũ pro aliquo tñ hoc nõ potest ꝓstitui per donationẽ qz non licet ei apponere conditiones spirituales: sed põt ꝓstitui per eos qui habent anniuersariũ facere. Et allegat cap̃m significãte. extra de ꝓben. vbi s. dr q canonici instituẽtes dictã ꝓbẽdã petiuerũt ꝓfirmationem: a pontifice. Ergo secunda forma nõ lz. So. Illud onus vel ista ꝓditio potest institui z apponi a ꝓstituẽte redditum nec dicti canonici petiuerũt ꝓfirmationem: nisi qz dubitabãt vel non credebãt se id potuisse facere vt ille Jctus esset ratus: vt innuit Joã. an. Papa vero ꝓfirmauit non approbando malũ: sed id quod licite factũ est stabiliẽdo. ¶ Nunc ꝟo iam nõ est dubiũ ex quo papa sic approbauit: z ideo nõ sequit Et ꝑterea non est sil̃e quo ad hoc de bñficio vel reddit̃u ecclesiastico cuius. s. dispensator est papa vel epõs: z de redditu isto q̃ nouiter institui a laico: qui. s. non est in dispensatione ꝓdictorũ nisi post cõstitutionem. Tertio nam lz sacerdoti locare opera sua ꝟm glo. in. c. significatuz. extra de ꝓben. z ꝟm Abbatẽ ibi. z in. c. qñ enor. extra ne prela. vi. su. z in. c. tuanos. extra de simo. Ergo lz ei pacisci de anniuersario: z consequenter ꝑma forma est licita. Sol. Dico primo q ꝟm dr. Tho. in quodam quodli. z Archiepi. florent. in. ij. parte. titu. j. in his que sunt de iure diuino stãdum est magis sententie theologorũ vt bene probat. s. Thom̃. Et lz Petr. de ancha. Hoc neget tamen ei nõ statur: qz nimis fauet iuri positiuo. Unde. Anto. de butrio: magnus decretalista sentit cum sancto Thoma. Unde z experientia docet q in predictis canonistę multum z interdum inceptissime fallũntur: vt in materia de voto. z de simo. in qua multi dicunt multa falsa: z repugnãtia: qz diffinitiones non intelligunt: vt alias ofiđ z ptz ex dictis abbatis in. c. literaturam: extra de voto z vo. reden. Standum est igitur. s. Thome dicenti q non lz sacerdoti locare opera sua in actibus spiritualibus ex parte principij. Et si cõtra hoc dicatur q ꝟm san. Tho. aliqui sacerdotes licite conducuntur. vt ex dictis ptz. Dico q illa conductio non est emendo aut vendẽdo vel paciscendo qz probatum est q cum ipse dicit aliquos licite spiritualibus percipere aliquod tẽporale sustentamentum intelligitur deducto pacto. Unde ista conductio est per modum eleemosyne. Sicut enim nõ est simoniaca: z consequẽter nec cũ pacto cõstitutio affirmata: ita nec talis cõductio q̃ dicaꝭ. si volueris esse mecum dabo tibi hoc z illud: z sacerdos hoc acceptat vt intelligatur cõduci ad annum: sicut ꝯ ꝓducitur ad diẽ sic. Die do vobis vel dabo talez eleemosynã: celebraꝛis hodie p me z sacerdos hoc acceptat licite: etiã si alias nõ esset p eo celebraturus cũ non teneaꝭ. Si aũt vellet dicere. nolo celebrare pro tanto: detis mihi tñ. iam incidit pactio. nec ille videtur dare eleemosynaliter: nec iste amore gratis celebrare. Et sil̃e est de ꝓductione ad annũ quãtũ ad actus spuales rõne pncipũ z si nõ ẽptuz ad alios. Et cõfirmat hoc: qz Bar. pisa. magnus theologꝰ z legista z canonista. ti. simonia. j. ꝟ. xxv. cuz recitasset dictum Ray. dicentis. Lz sacerdoti locare opa sua z aliq̃d exigere p ꝓcessione ad quã non tenet: subũgit q in oibus istis debet ipe gratis officiare. lz aliq̃d recipiat p sumptibus qõ ego sic intelligo: qz si ad talia non tenetur. põt licite aliq̃d recipe sine quo talia nõ faceret dumõ cesset pactum: nõ aũt q̃ ad ea tenetur z cum hoc est dives. Dico secũdo ad principale argumentum q est q non sit in hac materia standum theologo: tamẽ standuz est

canonistis cōsentiētibꝰ theologo ꝑcipue si sint plures ⁊ soleniores. Cōtra abbatem autem sunt Jnno. ⁊ Hostien. in. ca. iij. ne pla. vj. cum q̄bus vr̄ esse Joā. an. q̄ eos adducit in. c. significatū: nihil eis addens. Dicit em̄ Jnno. q̄ sacerdos suis parochianis non pōt vēdere spūale: ēt si indigeret: sed nō suis pōt locare corporalia opa: nō aūt spūalia. Et caueat inquit ne isti cōtractꝰ quo ad intētionē: et verba misceant. Et p opa corpalia intelligit ea q̄ a spūali dono nō sunt vt scribere ⁊ docere grāmaticā vel hmōi. Motius autē abbatis sunt hec. Nā primo beneficia inquit dāt̄ ꝓpter officia. Solu. Tñ nō dant̄ ex pacto nisi simoniace. Secūdo q̄ inquit mālionarij ꝓ fruitio spūali recipiūt tēporale. Sed. Si ista recipiūt ex pacto: est simonia: vt dictū est. Tertio. Nam vicario epi cōstituit certa portio: ⁊ nō ꝓ fruitiꝰ tpalibus: vt ptz inquit in c. cum ex eo. de elec. lib. vj. ⁊ in c. puenit. de appel. fol. Ꝓ seruitiꝰ spiritualibus ex pte finis pōt habere salarium ex pacto ⁊ vēdēdo opa sua: sed ꝓ spūalibus ex pte principij pōt illud hꝫ ex tarātione supioris sine pacto. Quarto. Nam pōt recipe recōpensationē dānotum q̄ sustinet. Sol. Esto q̄ sacerdos qui lucrat in scribēdo: ⁊ de hoc viuit: posit in pactū deducere hoc damnum: ex hoc nō habet q̄ possit locare opa sua ꝑ actibus depēdētibus a sup naturali dono. Dico vltimo ad argumētū q̄ esto q̄ verum dicat abbas: hoc etiā sm eū non est licitum: nisi sacerdoti qui non potest aliūde habere vnde honeste viuat. Unde nō licebit clericis q̄bus interdū paupertas esset anime sanitas ⁊ delitie ministrāt luxurie ⁊ vanitatum fomēta. Ex his ptz q̄ dicētes sm san. Tho. licere paciscī ꝑ āniuersario dicēdo: aut illū nōverūt aut nō intellexerūt. Et cū eo sentit Ric. in. iij. ⁊ cōiter oēs theologi.

¶ Casus. lix.

Queritur. lix. Utrum illa spina quam vincenteni tanq̄ christi sanguine cruentata ⁊ venerantur ampliori reuerentia q̄ beata virgo ꝓseq̄nda sit: Rñ. Omissa tacia q̄stiōe. an. s. q̄ piam sanguinis christi reperiri possit in terra ⁊ suppositā veritate huius spinet de qua nullus sane mentis potest ambigere: cum tā scriptare publice autētica te testētur: dico sm sctm doctorē. ij. q. ciij. ⁊ q. xviij. ⁊ iij. di. ix. q̄ tripler est honor seu adoratio. dulie. s. hypdulie: ac latrie. Dulia est virtus qua honorem virtuti debitum superioribus creaturis repēdimus. Dulia quippe seruitutē sonat. Sumitur autē dupliciter. cōmuniter. s. ꝓ omni honore exhibito supiori: siue deus: siue angelus: siue homo sit: ⁊ ꝓprie pro honore vt diximus exhibito superioribus creaturis: sic ꝙ multas habet species. Aliter em̄ ꝑsem: ⁊ aliter regem honoramus. Unde sumit̄ tertio ꝑ honore quē seruus exhibet dño suo vel pater filio. ⁊ hmōi. Dulia ergo omnē rōnalem creaturā veneramur nisi dānata sit. i. in malo obstinata. Quelibet em̄ rationalis natura aut habet: aut habere potest dei gr̄am et gl̄am. Quēlibet ergo angelū ⁊ hoīem nō damnatū dulia veneramur possibilr̄ maxime ꝙ ꝓfessu les ac dños: qui virtuti ꝓseruande ⁊ ad generā de ꝓficiūtur: nisi sint i actu peccati manifeste: sic em̄ aliquid habent honori ꝓtrariū. Diuites ꝙ ꝓpter diuitias honorare eo honore cuius diuitie sunt cause. i. quo ad exteriorē cōiunctū peccatum nō est: sunt enim altiores in repub. et ipse diuitie sunt adiumenta virtutis. Reliquias ꝙ sanctoꝝ ac vestes similr̄ veneramur tāq̄ sanctoꝝ aliquid ⁊ semper viuētis aie corporeū instrumētum. Hypdulia ꝙ supradulia vel excellens dulia est. Est em̄ vt idem dicit virtꝰ qua creaturas deo spūali modo cōiūctas honorant̄: tales em̄ supremū gradū in entibus tenent: vt sic. Unde suprema dulie specie que hyper vel sup dulia dicit veneramur. ¶ Ad hoc ꝙ intellectū scien dum est q̄ ille modus quo deo p ꝓtutē creatura iungit̄ oībus honorādis cōmunis est. Preter hūc aūt specialē habēt q̄dam vt dr̄ā ꝙ q̄ nō solū virtute sz etiā mr̄nitate deo cōiūcta est. Jdeo hāc sicut dulia ꝙ se: ita hypdulia vt mr̄ est x̄pi venerāmur. Jpam etiā x̄pi humanitatē et patibulū crucis isto honore adoramus.

Latria ꝙ est vt qua deū honore ꝓgruo ꝓsequmur tāq̄. s. oim bonoꝝ ꝓncipē. Sic aūt honoramꝰ ꝓmo q̄dē sc̄am trinitatē deinde ꝙ hūanitatē x̄pi incarnati rōe vnite deitatis (cuius sm se adoratē hypdulia) deinde hostiā cōditionalr̄ tñ: si sit rite ꝓsecrata: quā tamē ꝓditione nō opz semp in oi tali adoratiōe actualr̄: sz habitualr̄ vel melius ꝛtualr̄ mēte retinere. Deide patibulū crucis ⁊ ceteras imagines dei inquātū imagines sunt. i. gr̄a rei imaginate: ⁊ nō gr̄a sui. Hoc em̄ gñaliter verū est: nō solū sm fidē: sed etiā sm Aristo. in li. de memo. ⁊ reminis. q̄ lz diuersus sit motus animi q̄ ds ferr̄ in imaginē: vt est q̄dā res in se (puta aurū vel lapis) ⁊ q̄ ds ferr̄ in repzesentatū p illaz tamē qñ alius ferr̄ in imaginē vt imago est eodē motu fertur in vtrūq̄: et honor imaginis vt Remigius testatr̄: imaginato ascribit. Licet ꝙ adorem⁹ latria imaginē dei irrationalē: puta lignū imaginem tñ rōnalē. i. hoīem nō sic adoremus ꝓptera q̄ sm se adorabilis est hō: ꝛ ꝑr ille honor videret̄ hois nō dei esse ⁊ periculū immineret: ne adorās hoīem ꝛ creatura sistat. De adoratione ꝙ crucis sic ōt. s. Tho. ij. q. xxv. Honor nō debet̄ creature nisi rationali. Uisibili ꝙ debet̄ honor rōe intellectualis. inq̄tū. s. eā repzsentat: vel ei q̄cūq̄ mō ꝓiungit̄. Primo modo regis imaginē venerari ꝓueuerit̄ homines. Scōo ꝙ eius vestimētū: vtrūq̄ aūt venerat̄ eadē veneratione qua et regem. Si ergo loquamur de ipsa cruce in qua x̄pꝰ affixꝰ est: vtroq̄ mō est a nobis venerāda. s. inquātū imago est x̄pi extēsi: ⁊ inquātū mēbra eiꝰ tetigit ⁊ sanguine pfusa est. Utroq̄ aūt mō adoratur latria: q̄ eadē adoratione cū x̄po eā veneramur. Uñ et crucē q̄si crucifixū alloq̄mur ⁊ deꝑcamur. Quātū aūt ad rōnē cōtactus adoramus nō solū crucē: sed ⁊ oia q̄ sunt x̄pi. iurta Damas. iij. lib. dicentē. Pretiosum lignū ⁊ sanctificatū cōtactu sacri corpis ⁊ sanguinis; decēter adorandū: clauos indumēta: lanceā ⁊ sacra eiꝰ tabernacula. Qz tamē ista nō sunt imago x̄pi sicut crux: ideo imaginē crucis in omni materia veneramur: nō aūt clauorum vel hmōi. Hec ille. Et idē videt sen

sisse. s. Tho. ij. q. ciij. Ola vero in hac q̄stione dicta sunt eiusde in locis allegatis. excepto eo q̄ dictū de retētione habituali conditionis in hostia. ¶ Sz circa ꝙba eius occurrit vna dubitatio. Nā videtur opposita scripsisse. Jn. iij. em̄ sen. dicit q̄ crux x̄pi que illū tetigit: vt imago christi adoratur latria: sed vt quedā res adoratur hypdulia tanq̄ aliq̄d x̄po: non aūt latria: eo q̄ non sit pars x̄pi nec ꝑr adorāda eadē adoratione qua christus. Ex his autē vr̄ cōsurgere repugnātia dupler. Prima quidē q⁊ in. iij. par. 6t q̄ creature visibili seu irrōnali nulli debetur honor nisi rōne rōnalis nature. Jn tertio vero dicit q̄ ipsa crux pōt adorari vt res quedā. Secūda: q⁊ tertia pte dicit q̄ crux rōne ⁊tactꝰ adorat̄ latria. Jn tertio ꝙ dicit q̄ nō adorat̄ latria nisi vt imago. Ad istā ergo dubitationem soluit Jo. caꝑ. ⁊ sanctus doctor cū baccalarius esset: multa scripserit in sentētijs sm famosas opiniones aliorū: q̄ postmodum magister effectꝰ correxit in summa. Neq̄ vero hoc derogat tāto doctori: q⁊ etiā Augu. multa sua dicta retractauit. adeo vt librum retractationū effecerit. Rñdet etiā magister Petrus bergomēsis in suis etymologijs: addēs ad predictam rñsionē q̄ crux q̄ xp̄m tetigit dupl'r adorari pōt. Prio. s. vt intelligat xp̄o cōiuncta. Et scōo vt intelligat diuisa. Et primo quidē mō adorat̄ latria: vt ōr. iij. sniarū. Et sic ad primā repugnātiā dico q̄ cū dicit crucē posse adorari vt res que daz intelligit: imo expresse dicit q̄ adorari pōt vt res x̄pi: ⁊ ꝑr adoratur rōne rōnalis nature. i. x̄pi: cuius aliter vt intelligit ei cōiūcta ⁊ aliter: vt ab eo intelligitur diuisa. Ad scōm diceretur q̄ sctus Tho. non sic dicit in. iij. sicut allegat: sed dicit q̄ crux adoratur latria: vt imago x̄pi: ⁊ vt res quedā adoratur hypdulia: non autem negat quin adoretur latria ratione contactus. Mens ergo. s. Tho. est q̄ tribus modis crux adoratur. s. vt imago: ⁊ vt res christi eidem cōiuncta ⁊ vt res eiusdez ab eo diuisa. Et tertio modo adoratur hyperdulia (non obstante q̄ sit christi ille honor ⁊ non crucis) quia licet christus in seipso adorari possit la-

tria: quando tamen adoratur in aliquo suo sibi non ꝯiuncto adoratur in alio: et adoratur hyꝑdulia. Est aũt ꝛ alia difficultas in verbis. s. Tho. Nam si contactus ad mẽbra xp̃i est ratio sufficiẽs adorandi latria: videtur sequi q̃ btã virgo adorãda sit latria qõ cõtra docrinã sanctorum est. Sil'r q̃ asellus quo vsus est dñs adorãdus esset latria: ꝛ eius relique si haberẽtur. Sol'. Dico ad primũ iuxta premissa q̃ ꝑpter hoc non est beata virgo adorãda latria ꝑpter rõnem supra allegatã: q. s. est qd in se adorabile. vnde videret ille honor latrie ad creaturã nõ ad deũz terminari. Dico tamen q̃ licet non sit taliter adorãda: est tñ taliter adorabilis. i. digna adorari. s. latria: et hoc inquãtum est imago dei: ꝛ forte etiã inquãtũ per intellectum accipit: vt aliquid xp̃i eidem cõiunctũ per contactuz. Aliud esñ est esse adorabile aliquid aliõ quoq̃ esse adorandũ. Sicut etiaz aliud est furem esse dignũ suspẽdio: ꝛ furẽ esse a me suspendẽdũ. Ad aliud dico q̃ si ipe asellus acciperet per intellectũ vt aliqd actualiter coniunctũ xp̃o adoraretur latria: qz eadẽ adoratione qua ꝛ xp̃s adoraretur. Ut aliqd aũt separatũ adorare hyꝑdulia. Nec dz hoc mirũ videri: qz nobilior est asellus ligno crucis ꝛ lapide sepulcri: ꝛ terra calcata a dño quã in locis ꝑplurimis veneramur sicut ꝛ in quodã cenobio gallie q̃dã portio calciamẽtoꝝ eius adorat. Ad q̃stionẽ aũt agitatã de ueniẽs dico: q̃ si loquamur de honore exhibito alicui rei gr̃a sui: ꝛ nõ alteri⁹ predict⁹ aculeus ꝛ spina nec magis nec tñ. nec aliquo mõ est venerabilis: qz rei rationali null⁹ debeñ honor gr̃a sui. Si ꝯo de eo honore loquamur quẽ alicui nature exhibemus gr̃a alterius: tũc iuxta predicta dico duo. Primũ: q̃ spina magis est venerãda. Scõm: q̃ beata virgo est magis venerabilis. i. digna venerari. Primũ ꝓz: qz spina adorãda est summo honore. i. latria virgo aũt honore nõ summo. i. hyꝑdulia. Ꝓz etiã scõm: quia virgo est digna venerari summo honore: ꝛ cum hoc ꝑm se est digna hyꝑdulia. Et adorabilis est sumno honore ratione rep̃sentationis ꝛ contactus: spina vero ratione contactus tantũmodo. Per hec autem que scripsimus bene intellecta solui possunt oia argumẽta que in ista materia fieri cõsueuerũt. Arguit enim primo Henricus sic. Nulla inquit imago potest cẽ imago dei: qz scõm Damas⁹. infigurabilis est deus: ergo nulla imago adorãda est latria. Sol. Deus vt est humanat⁹ habet imaginẽ: nã de⁹ vere est crucifixus: ꝛ imaginẽ habet diuinuz suppositũ cruci affixum. ¶ Scõo arguit Durã. sic. Anima intelligẽs nunq̃ dicit imaginẽ vt imago est idem esse cũ imaginato: sed semp illa duo dicit distincta: cum sint adinuicẽ relatiua: ergo nunq̃ quod vni eoꝝ attribuitur cõuenit reliq̃. Sol. Licet anima cũ fertur in imaginez vt sic: nõ dicat imaginem esse imaginatum nõ tamen est necesse q̃ tunc neget vnum ab alio vel faciat duos cõceptus de illis: sed vno cõceptu cõcipit vtrũq̃ vnum in ordine ad aliud. Negatur ergo antecedẽs ad hũc sensum: q̃ omnia ila duo dicit idez. i. vno cõceptu fertur in vtrũq̃ et vno motu ac si essent idez. Ad probationẽ aũt dico q̃ aia ea q̃ realiter distinguũtur vno cõceptu põt cõcipere et iudicare quãdo vnũ eoꝝ ad aliud refertur cum vnũ relatiuũ claudak in intellectu alterius. Et licet imagno vt sic et imaginatũ: vt sic aliquãdo cõceptibiliter distinganꝭ. tamẽ ꝓphilosophi qõ est vnius attribuũt alteri: vt ꝓz de veri. q. iiij. ar. vij. Arguit tertio Holkoth sup libzum sapiẽtie sue. Latria esñ est honor qui soli deo exhibeñ: ergo nulli creature cõuenit: omnis aũt imago est creatura: ergo nullo mõ imago adorañ latria. Solu. Sicut latria soli deo ꝙuenit p se siue gr̃a sui: ita ꝛ creature p accidẽs siue gr̃a alterius. i. dei ꝛepresentati ꝙuenit: qui in secula est gloriosus.

¶ Casus. lx.

Ueritur. lx. Utruz aliquid valeat si sacerdos dicat in absolutione: quicquid boni feceris sit tibi in remissione peccaminũ? Ad hoc respondet. s. Tho. quodl. iij. ar. xxviij. Et dicit multa ꝑmũ q̃ pctõ est debitoz pnie dupl'r. Uno mõ ex suo pctõ: alio mõ ex iniunctione sacerdotis. Unde si ꝓfessoz imponat minoꝛẽ penã ꝙ mereñ: residuũ exoluet aut hic: aut i purgatorio. Si ꝯo maioꝛẽ nihilominꝰ tenebit facere si põt: q̃ si moriañ añꝙ expleat nõ exigetur ab eo nisi ꝑm ꝙtitatẽ pcti. s. Tho. in. iiij. Scõm est: qz dicit q̃ op⁹ qõ aliquis facit ex iniunctione sacerdotis dupliciter valet penitẽti. s. ex natura sua et ex vtute clauiũ: qz magis valent ad expiãdum pctũ ꝙ ũ. ꝑpzio arbitrio fierẽt. Tertiũ est: qz dicit q̃ sacerdos põt iniũgere pnam ꝑpzio arbitrio ꝛ ꝓsilio alieno: ꝛ etiã arbitrio ipsius penitẽtis: sicut si dicat facias hoc si potes: ꝛ si nõ potes: facias hoc: et sic̃ est qñ dicit: qcqd boni feceris ꝛc. q̃si dicat grauiꝰ tibi pena esset iniũgẽda: ꝙ volo q̃ oia bona a te facta: et mala patiẽter tolerata sint tibi in remissionẽ pctoꝝ. Et ꝑ ista ꝓba illa q̃ facit penitẽs ꝑter exꝑssaz iniũctionẽ accipiũt maioꝛẽ ꝑtutẽ ꝙ habeãt ex se ad satisfaciẽdũ. Hec Tho. Uide ergo q̃ in oi ope. ꝛc. maxime in flagellis ꝛ in ꝓbis iniurio sis si habẽdo patiẽtiã satisfacis ꝑ pctis sicut qñ facis iniunctam penitentiam.

¶ Casus. lxj.

Ueritur. lxj. Utrum vnus cõfessor possit mutare penitentiã iniũctam ab alio: et dico scõm Raym. q̃ sic: dũmodo tria ꝙcurrãt. Primo q̃ hoc fiat discrete: ꝛ cũ rõnabili cã et circa subditum suũ quo. s. ad ꝓfessionẽ. dis. lxxxij. presbyter. Excipiũtur solũ isti casus. Primus si penitentia fuit publica maxime inchoata: quia scõm Guil. debet reqri si ꝙmode põt ille q̃ iniũxit: ne scãdalizeñ. Scõs qñ est iniũcta ꝑ pctõ reseruato superiori ꝑm Gui. nisi vrgeat necessitas: aut suadeat vtilitas: quia tunc piũ est credere q̃ in hmõi concesserit potestatẽ. Tertius qñ supior hoc sibi reseruauit ꝑm eundẽ Guil. arg. l. di. accedens. ꝛ. xxxiij. q. ij. latorẽ. ꝛ in gl. vtriusq̃ capli. Aliter siue idẽ siue aliꝰ sacerdos potest: hoc tamen nõ debet facere nisi examinata causa ꝓpter quã iniũcta est ꝑm Ray. Propter qõ videñ q̃ non possit fieri nisi facta ghali cõfessiõe si oia pctã ꝙcernit; vel speciali: si ꝑ aliquo specialiter impositã est: nisi sit euidẽs q̃ penitẽs ipsaz expellere nõ possit: qz nõ debet dari medicina nisi cognito morbo.

¶ Casus. lxij.

Ueritur. lxij. vtrũ aliqs in extremis possit facere verã pniam? Ridet ꝑm sententiã Theo. ꝛ cano. maxime. s. Tho. iij. distꝰ. xx. q. j. art. j. q. j. q̃ ꝛdiu hõ viuit põt verã agere pniam: qõ ꝓbat Aug. li. de pnia de latrone Lu. xxij. ꝛ Eze. xviij. In quacũq̃ hora ꝛc. exẽplum de Silustro secundo. de pe. dist. vij. Nemo. Sed tamẽ vix aut nũq̃ fit vera pnia in morte: qz aut hõ subito moriñ et res sua est expedita. Credo q̃ dñs nũq̃ hoc ꝑmittit nisi in pessimis hoibus: et credo q̃ sit pessimũ signũ eterne mortis. Et si ꝑpendat se mori: adhuc vix põt penitere. rõnem assignat Scot. iij. ex ꝓbis Aug. de vera penitẽtia. Primo: quia requiritur vsus liberi arbitrij quo voluntas libere deteseñ peccatũ. Sed vsus hoc timoze ꝛ doloze impediñ. Unde Aug. de penitẽtia. Difficile est vt tũc sit vera penitentia qñ tã sera venit: qñ cruciatus membra ligat: ꝛ dolor sensuz opprimit: vt vix homo aliquid aliud cogitare valeat: melior est tñ sera ꝙ nulla. Scõo: qz non solũ debet esse voluntaria: sed ꝓpter deũ. Uñ. s. Tho. in. iij. dicit: q̃ antiochus nõ vere penituit. ij. macha. x. qz hoc faciebat timoze pene. ideo talis iam nõ videñ facere ꝑpter deũ: sed esse videñ sicut q̃ ꝓiecit merces in mare. Aug. vbi ꝫ. Nullus expectet quãdo peccare non potest arbitrij libertatẽ querit deus: vt possit dolere cõmissa: nõ necessitate: charitatẽ: et nõ timoze tñ: qz non in solo timoze viuit homo. Quem ergo sero penitet: oportet non solum timere iudicem: sed ꝛ diligere quia sine charitate nemo potest saluus esse. Hec ille. Tertio: quia malus habitus est effectus naturalis. Ideo dicit san. Tho. iij. vbi ꝫ. q̃ est difficile q̃ affectus hois quẽ multo tempoze in aliquid inclinatum habuit: subito in cõtrariũ mutet. Ideo Augu. vbi ꝫ. Hec conuersio si contingat etiam in fine desperandũ nõ est de eius remissione: sed

qñ vix ꝛ raro est tã iusta ꝓrrsio. timendũ est de eo: maxime cũ filij quos illicite dilexit sunt pñtes: mũdus et vxor ad se vocem: ꝛc. que illicite dilexit. Multos ex hoc solet penitẽtia decipe sera. hec ille. Addo quarto ꝑm Alb. mag. super illud. Quis scit si cõuertat ꝛ ignoscat. Joel. ij. Seueritas iustitie diuine incerta est inquit vtrum deus in extremis velit dare gr̃am: qz tũc locũ hz illud Greg. Qui nõ vult cũ potuerit: iustũ est vt infligat ei nõ posse cũ voluerit. Vñ Prouer. j. Vocauit ꝛc. hec Alber. Jõ accipe ꝓsilium domini. Ne tardes conuerti ad deum. ꝛc.

Casus. lxiij.

QVeritur. lxiij. Verũ circũstantia tpis sacri pctm̃ aggrauet in infinitũ: et ꝓhr sit necessario ꝓfitẽda? Rñ deo. Pro fundamento argumẽto ꝓ ꝛ decisiõis premitto vnũ ex sctõ Th. malo. qz. ij. ar. vij. ꝛ. j. ij. q. xviij. art. vlti. ꝛ. iiij. dist. xvj. q. iij. ar ij. q. iij. scz q nulla circunstantia aduẽniens actui trahit illũ ad aliã speciẽ pcti: nisi ipsa addat nouã repugnantiã ad rõnẽ. Addit aũt nouã repugnantiã qñ ipsa ex se hz rõnẽ mali: sed qñ nõ habet rõnẽ mali ex se: sed solum ex suppositione alicui⁹ ꝓrioris: non trahit in aliã speciẽ: sicut accipere pecuniã multã nõ est malũ nisi supposito q̃ sit aliena: tõc non trahit extra genus furti. Hec ex illo virtualiter. Tũc argno q̃ ista circũstantia sit aggrauãs infinite. Primo. Nã ois circũstantia trahẽs ad aliam spẽm pcti aggrauat in infinitũ. ꝛ cõsequẽter est necessario ꝓfitenda ꝑm cõem doctrinã sctõrũ. Sed ista est ymõi: qz hz specialem repugnãtiam ad rõnẽ: qz cõtinet iniuriã tpis sacri. Cõfirmat: qz circũstãtia sacri loci trahit ad aliam spẽm: ergo ꝛ sacri tẽporis. Scõ. Nã qñcunq; vno actu agit cõtra duo ꝓcepta: ibi est circũstantia aggrauãs infinite: vt patet. iiij. vbi. ś. quẽstiuncula. iiij. ꝛ oẽs concedunt. Sed qñ quis fornicat in festo: agitur contra duo ꝓcepta. ſ. Nõ mechaberis. ꝛ Non facies opus seruile: qz peccatũ est opus seruile. Confirmatur: qz sanctus Tho. ij. ij. q. cxxij. art. iiij. ad scõm dicit q̃ magis facit ꝓtra ꝓceptũ de sctificatione festi peccãs q̃ faciẽs opus corporale licitũ. Cõfirmat etiã: qz Alex. de ales i tertia summe dicit: q̃ talis cõmittit vnũ pctm̃ ꝙtũ ad actũ: ꝛ duo ꝙtũ ad reatũ sicut q̃ virginẽ deflorando necat. Cõfirmat tertio qz multi doctores exꝑsse scripserũt istã circũstantiã esse ꝓfitẽdã necessario. Sed cõtra hoc est cõis scḥola. s. Tho. in qua nunq; vidi peritũ nõ sentientẽ in oppositũ. Ad qõnẽ igit dico q̃ Nico. de Lyr. primus innuit (ꝙtũ ego legerim) hãc circũstãtiã esse de necessitate confessionis inuirus sup ꝓba seruile: ꝛ sup. d. Alex. de ales allegato vt credo forte non satis exquisite vtrũq; intelligẽs. Hũc deinde securus est arch: epus florẽ. ex ordine predicatorũ tanq; cui⁹ studiũ fuerit semp fideliũ mores vitãq; restringere: vtãq; q̃ pfessor canonũ sententias ꝓhicas aut theo. s. Th. plene diiudicare nõ potuit: tertio loco emicuit summa rosella: deinde ꝓceptorũ diuine legis. i. Joãnes nider ordi. ꝓdi. q̃ tñ tanq; theologꝰ ꝛ melius doctus in. s. Tho. noluit asserere tiue sed dubitatiue loqui dicens. q̃ forte est necessaria quo mõ loquẽdi vltimo vsa ẽ summa angelica. Dica aũt opiniones istorũ stare nõ posse: ꝛ hanc circunstantiã nõ aggrauare i infinitũ: nec esse cõsitendã necessario scz solũ de bene esse ꝛ cõgruo. qõ ꝓbo primo sic. Ois circũstãtia aggrauãs in infinitũ dat pctõ nouã spẽm: trahẽs illud ad aliud genꝰ: vt pz ꝑm oẽs: ꝑcipue. s. Tho. in locis ꝰpius allegatis. Scz ista nõ dat speciẽ peccato: qz nõ aggrauat nisi supposita malignitate ꝓrioris. Accipere enim voluptatẽ ex femina in die festo ꝑm se nõ repugnat rõni alioqui vir nõ posset debitũ reddere die festo sine peccato etiaz exactus. Ꝛ. s. Tho. iiij. di. xxxij. sed solũ repugnat supposito q̃ nõ sit sua: vel q̃ causa voluptatis coeat vel qõ ipse vir sit petens ꝛ exigens qõ nõ hz ꝓpter mandatũ ecclie: hz ex se non sit malũ: qz etiã in die laudem posset qs ꝛ actionem ꝛ coitum ordinare Unde. s. Tho. iiij. di. xxxij. q. j. arti. v. q. ij. sic dicit petere debitũ in die festiuo nõ est circunstãtia trahens ad aliam speciem pcti. vnde nõ põt in infinitũ aggrauare. ꝛ ideo nõ peccat mortaliter vxor aut vir si in die festiuo debitũ petat. Scõo. Nã quandocũq; circũstantia aggrauat in infinitũ: ꝛ est necessario cõsitẽda: opz q̃ sit directe ꝛ ꝓceptũ speciale. Sed in ꝓpositõ nõ est sic: qz dicit. s. Tho. ij. ij. q. cxxv. ar. iiij. ad primũ. q̃ illud ꝓceptũ de sanctificatiõe sabbati importat cessationẽ a pctõ solũ figuratiue in sensu morali. ꝛ non ad literã. ꝛ in. iij. di. xxxvij. q. j. ar. i. q. ij. ad scõz sic dicit. Opa seruilia mystice intelliguntur pctã. sed ad literam opa seruilia dicunt ad quorũ exercitiũ seruos deputatos habeamus: in quib⁹ debent artes mechanice dirigere: que ꝛ liberales diuidunt. hec ille. Et ꝓhrmat qz deus exponendo illud ꝓceptum facit mentionẽ semp de opibus mechanicis: nunq; ꝛo de pctõ. qõ vtiq; feciss̃et si ad literã voluisset pctã ꝓhibere. Confirmatur etiã: qz facere ꝛ vnũ ꝓceptũ ad literã: ꝛ cõtra aliud metaphorice fit circũstantia necessaria necessario q̃ fornicat hz ꝓfiteri se etiã idololatrasse: qz fornicatio in scripturis oꝛ metaphorice idololatria. Dato q̃ sit cõtra illud ꝓceptuz: hoc nõ est nisi inquãtũ illud est generale ꝓhibens omne pctm̃: vt dicit. s. Tho. ij. ij. vbi. ś. qõ aũt est gñale nõ trahit ad speciẽ nec ponit in numerũ cũ speciali: vñ rapere ꝛ dãnificare iniuste. nõ sunt duo pctã: nec due deformitates. Ad ꝑmũ ergo negat maior de hoc autẽ. s. Tho. iiij. di. xvj. q. iij. ar. vlt. q. iiij. loquit vbi exꝑsse maiorẽ negat dicẽs: q̃ circũstãtia speciem mutans põt in infinitũ aggrauare sed nõ semp hoc facit: sed solũ qñ directe hz oppositionẽ ad ꝓceptũ legis: ꝛ ponit exẽplũ. qz ad pctm̃ gule q̃ est preponere addit hec circũstãtia laute speciale deformitatẽ que etiã ex se pctm̃ faceret: sed nõ est directe contra legẽ: ideoq; nõ aggrauat in infinitũ. Hec ex illo. Clarũ est autẽ ex dictis q̃ circũstantia tpis nõ repugnat directe ꝓcepto legis. Negatur etiã minor: ꝛ ꝓbatio: qz circũstãtia tpis sacri nõ cõtinet iniuriã eius ex se sed solũ ex suppositione ꝓrioris actꝰ mali. Ad cõfirmationẽ dico q̃ de tempore ꝛ loco est simile quo ad multa. Primo quo ad hoc q̃ vtrũq; est. circunstantia aggrauans ex suppositione ꝓrioris actꝰ mali: ꝛ cõsequẽter omne pctm̃ in vtroq; est grauius ceteris paribꝰ. Secõo quantũ ad hoc q̃ vtrũq; põt esse obiectũ alie intendentis opari in cõtẽptũ sacri loci vel tpis. ꝛ ꝑhr vtrũq; isto mõ trahit ad aliã speciẽ: puta inobedientie: vel cõtẽptus vel ymõi. Et ista duo q̃ dixim⁹. s. Tho. in de ma. q. ij. ar. vj. in fine corporis tangit dicẽs. Si qs faciat aliq̃d in deces in tpe sacro: tps sacrũ qõ cõsyderat vt circũstãtia respectu actus indecentis qui in eo fit: põt cõsyderari vt obiectũ respectu alterius actus circũstatis: q̃ est cõtẽnere tps sacrũ. Hec ille. Et tertio quo ad hoc q̃ vtrũq; hz annexã circũstantiã trahentẽ in aliã speciẽ quantũ ad aliquã ꝛ aggrauatẽ in infinitũ: que est circũstantia inobedientie: qz qõ alis esset licitũ: in tpe vel loco sacro erit illicitũ ꝛ mortale: sicut arare in die festo: ꝛ iugulare latronem in ecclia. Vñ sicut homicidiũ iniustũ ꝛ in ecclia: hz duplicem deformitatẽ: iustũ aũt vnã tñ: ita labor manualis iniquus: puta transportatio rei furtiue in festo. hz siꝛ duplicẽ deformitatẽ. equꝰ ꝛo vnã tñ. Est aũt dissimile in vno: qz si a tpe secludamus ꝓceptũ dei. ꝓhibẽtis opus aliquod ꝛ intelligamus deũ tps festi cõsecrasse ad sibi quo ad aliq̃d vacandũ: siꝛ si a loco secludam⁹ ꝓceptũ dei vel ecclie de nõ effũdẽdo sanguine vel semine vel de nõ furãdo sacra: ꝛ intelligamus deũ vel ecclias cõsecrasse locũ ecclie ꝑ diuinis: stãte casu adhuc aliqõ opus factũ in loco sacro habebit ex se repugnãtiã ad rõnẽ: ꝛ nõ solũ in ordine ad ꝓriora: puta si sibi quis laudat aut vir cognoscat vxorẽ suã: vel ptãs vindictã sanguis exerceat. Secus aũt de tpe qz tunc arare non erit pctm̃: sicut nec ludere ad pilã in quo labor est maior: ideoq; circunstãtia loci aliqñ trahit in aliã speciẽ: nõ aũt circũstantia tẽporis. Et horũ rõ est. qz locus attingi potest actione corporali transeunte: puta furto quo tollitur res inherens: vel effusione sanguinis vel seminis: nõ aũt tps Unde sicut pctã que fiunt in ecclia ꝛ nõ transeunt corporaliter i locũ ipm̃: vt cogitationes male ꝛ ꝓba que ex se habẽt

in aere sistere: nō aūt attingere structuras nisi per accidēs: sunt q̄dē grauiora: sed nō trahūt in speciem aliā: qr nō attingunt locū iniuriose: ita nullum pctm̄ factū in tpe sacro transfert in aliā speciē: nisi vt dictū est rōne circūstātie annexe: qr nō attigit iniuriose sacrū tps.

¶Et notādū est q̄ lz multa mala fiant in eccl'ia: tm̄ spēs sacrilegii aggrauātes i infinitū nō assignātur nisi tres qr̄ quis forte z de hoc possit alia rō reddi: credo tm̄ q̄ ista sit rō: qr illa tria sub p̄cepto phibita sunt a deo vel poti⁹ eccl'ia. Vñ lz triturare segetes z cōprimere vuas z mercari z facere ludos i eccl'ia: ex se sint malū: z p̄ñr in aliā speciē trahant: qr̄ tm̄ sub p̄cepto nō phibent: nō aggrauant infinite. ¶Ad scām aūt dico q̄ vz ad op positū vt ostensum est. ¶Ad primā cōfirmationē dico: q̄ duobus modis aliq̄d facit cōtra aliq̄d p̄ceptū. primo faciēdo cōtra intentionē primā p̄cipientis. Et scō faciēdo cōtra remotā: sicut contra illud p̄ceptū. Nō furaberis. facit primo mō q̄ furat. z scō mō qui odit. qr deus faciēs illud p̄ceptū in mēte intendebat nō esse furandū: vltimate ꝛo intendebat dilectionē primi z sui. Quando aūt quis facit cōtra p̄ceptū aliq̄d scō mō: z non facit cōtra illud soluz z specialiter z directe: sed oia z indirecte: qr̄ i vltimo fine oia cōueniunt. Nec facere sic cōtra p̄ceptū: trahit in aliā speciē. alio q̄ is qui furat etiā cōmitteret deformitatez fornicationis: sed solū facere cōtra p̄ceptū directe. i. q̄tum ad intentionē primā: qō nō est in proposito. s. Tho. aūt loquitur scō modo. Vel intendit. s. Tho. vt dicit bone memorie: magr̄ Petrus bergo. q̄ talis facit magis cōtra illud p̄ceptū intellectum metaphorice: z vt est quoddā p̄ceptū generale. ¶Ad scām cōfirmationē dico primo q̄ Alexander loquitur eo modo quo z. s. Th. nec oportet moueri per exemplū qō ponit qr̄ sancti interdum p exaggerationē loquunt in detestationē pctōrū. Dico scō q̄ non cogimur autoritatem eius recipere aduersus autoritatē. s. Tho. cuius doctrina est p eccl'iā examinata z cōprobata: maxime quantū ad ea q̄ fidē mouesq̄ cōcernunt. Vel dico tertio q̄ Alexander videt se firmare in hoc q̄ in noua lege p̄ceptū de sanctificatione sabbati obseruandū est eo modo quo eccl'ia statuit q̄ z ab operibus seruoz z a pctis mādat abstinendum sz eccl'ia loquit exhortatorie q̄ ad pctā z nō p̄ceptiue: qr nō ē credibile q̄ ipsa illud p̄ceptū strictiori mō q̄ deus instituerit dicētib⁹ oībus q̄ maioz cerimonia i veteri q̄ i noua lege seruabat. ¶Ad tertiā firmationē dico q̄ eorū autoritati in hac pte nō est standū: qr̄ inefficaciter arguunt in sensu mystico arguēdo sic. Omne opus seruile i festo phibet. Pctm̄ est op⁹ seruile ꝛc. Postq̄ ista cōscripserā iter loquēdū oblata mihi ē epla illius p̄clari thomiste z viri sanctissimi mri Petri bergo. ad quē dā amīcū suū sic dicētis. Venerabilis pater p̄missa recon. De circūstātia tpis noueritis q̄ iā diu venerabiles patres atq̄ doctores sacri. s. mag̃r Gabriel de barchinona: magr̄ Uercellin⁹ de vercellis magr̄ Angelus de nirdono: dñs Ludo. de neapoli: q̄ disputauit cōtra totū generale capl'm fratrū minoꝝ: z postea fact⁹ est monach⁹. frater Antonius de scto Germano de vercellis: frater Dñicus de cathalonia: z frater Joānes de calopia in cōuentu bononiēsi me presente diffinierūt e cōcluserūt pro parte negatiua de mente sancti doctoris z pro rei veritate quoꝝ rōnes z allegationes dimitto: qr nimis lōgū eēt cūcta narrare nec obstat qō 2. ij. ij. q. cxvij. ar. iiij. ad scām: q̄ pctm̄ mortale est opus seruile: z q̄ magis facit cōtra istud p̄ceptū peccās mortal'r in festo q̄ exercēs opus manuale: qr vt ibi 2 ad primū illud p̄ceptum quo adcessationē a pctis z quietē mētis in deo est genale. generalia aūt nihil addunt: supra specialia nec generale numerat cū speciali sicut homicidiū nō aggrauatur ex p̄cepto generali. s. declina a malo vel noli peccare. Jtē illud p̄ceptuz tertiū fm sensum literalē intelligit solū de ope manuali seu mecanico: sed quo ad peccata mortalia intelligitur solum fm sensum mysticum: vt dicitur ibi: z in iij. se. di. xxxvij. q. j. ar. j. z super Matt. c. xij. col. iiij. Et bene scitis q̄ argumentū

non trahitur a sensu mystico: sed tantū a literali fm Diony. z Augu. z. s. Tho.

Nec obstat etiam z circunstantia de festo pōt cōsyderari vt obiectū respectu illius actus q̄ est cōtenere tps sacrū: qr illud est p̄ter intentionē peccantis: vt plurimum: sed nulla circunstantia que est p̄ter intentionē peccantis dat speciē peccato: vt dicitur prima scō. q. lxxij. ar. j. z viij. in corpore. Hec ille. ¶Pro cuius verbis nota primo q̄ cum dicit generale non aggrauare speciale non vult dicere q̄ pctm̄ in festo sit grauius: sed q̄ nō est grauius ex illo p̄cepto: non facies opus seruile q̄ pctā nō phibet faciendā: sed significat eo mō quo p̄ceptū de circuncisione nō obligabat ad succidendū malos affectus: sed significat hoc esse faciendū est aūt grauius ex ipsa sancti tate tpis q̄ contēnit: licet ista grauitas nō sit nisi in eadē specie z ex suppositione prioris inordinationis vt dictū est.

Nota scō q̄ vt patet magr. q. ij. ar. vj. in cor. dupl'r circūstātia dat speciē pctō prioti vno. s. mō speciē eiusdē generis: sicut circūstātia loci addita furto facit sacrilegiū q̄ est species furti. Alio mō speciem oino disperatā: sicut si q̄s furet vt occidat circūstantia finis dat speciē homicidij q̄ nō est species furti. Et isto scō mō intelligit q̄ circūstātia q̄ est p̄ter intentionē: nō dat speciē. lz alio mō possit intelligi vt ipse magr̄ petr⁹ declarat in dubijs sue tabule. ¶Nota etiā p tota qōne q̄ qñ Aug. dicit in lib. de decē chordis q̄ melius iudeus in agro suo aliq̄d in sabbato vtile faceret q̄ in theatro sedatiosus existeret: z iudeoꝝ femine melius lanā facerēt q̄ in neomenijs impudice saltarēt: hoc ideo nō dicit quasi in illo faciant 2 duo p̄cepta: z in isto contra vnū tm̄: sed ideo qr iā sabbatū nō obligat. ideoq̄ melius illis esset de posita erronea cōscientia in eo opari. vel ideo qr lz opus manuale in sabbato. i. in festo ad lucrum sit pctm̄ secus ad laudē dei puta ad seruiendum pauperibus vel etiā ad cauēdū a pctis sicut vir auditis diuinis licite se occupat in scribendo nō ad lucrum: sed ne otiosus fornicetur: z domicelle a nobilibus matronis laudabiliter occupant in addiscēdis operib⁹ acꝰ: ne illis stantib⁹ in fenestris mos igrediat p fenestras. Laudabil'r inq̄ posit⁹ eis exercitia spūalia diu cōtinuata in fastidium vertunt. Jgit canoniste qui sentiunt istā circūstantiā esse necessario cōfitendā aut sileāt: aut. s. Tho. intelligāt prius vel saltē vbiq̄ videant.

¶Casus. lxiij.

Queritur. lxiij. Utrum is q̄ religionē intrat alio z intētione pseuerādi i ea vsq̄ ad mortē si poeniteat redire ad seculū possit: z ibi matrimoniū. Rñdeo circa istā q̄stionē multa dici possent: qr canoniste sup hac re multa scripserunt obscurando textus iuris clarissimos: sz breuibus agā. Tria aūt faciam. Primo q̄dā oportuna p̄mittam. Scō recitabo opiniones reprobādo falsas z astruēdo verā. Tertio 2 veritatē arguā z soluā.

¶Quantū ad primū sciēdū est primo q̄ dupl'r aliq̄d est illicitū. Primo. s. ex se vl fm se siue ex genere suo ita q̄ nunq̄ pōt licite fieri: vt odire vl blasphemare deū. Et scō ex circūstantia: ita sez q̄ in aliquo casu est licitū: z in aliquo illicitū vt leuare festucā: qō illicitū est in cōtēptū alterius: vel qñ quis dz in alijs occupari: lz aliqñ liceat nos aūt nunc querim⁹ de illicitis primo mō: nō aūt scō mō: qr nō est dubium q̄ ratione ingratitudinis vel alterius circūstantie talis peccare pōt: puta qr redit ad seculū. vt seculariter. i. laicaliue cōuersetur. ¶Sciendum scō q̄ religionē tripliciter quis ingredi pōt. Primo. s. animo z intentione exeundi tandē sed interim aliquo tpe volendo cōponere mores proprios: vel satisfacere voto: vel effugere persecutionē z hmōi. Et scō alio statim in ipsa habit⁹ susceptione p̄fitendi expresse vel tacite quod olim licuit: vt ptz extra de regula. ad aplicā. z ca. statuimus. z etiam modo licet extra ordines mendicantes: qr hoc phibet i ord. p̄dicā. z mino. ex eodē nō solum li. vj. z i alijs ordinibus mendicantium: ibidem in cap. constitutionez. Et tertio alio quidē z intentione perseuerandi semp. sed non alio p̄fitēdi infra

annū seu vouēdi vl aliter se obligandi. vl qz de hoc nō cogitat: vl qz cogitat: ſz vult se liberū eē p annū. ¶ Sciēdū ē tertia q abbas in.c.l fraturā.extra de voto ⁊ voti redēptiōe dicit: q ſm canonistas votum initiaſ qñ ꝓpositū seminatur in alio: cōfirmaſ aūt cum deliberatio figit: cōsummaſ ꝯo cum ꝯba enuntianſ. Ex primo horū nō obligaſ ꝺs quo ad deum vel ecclesiam. ex ſcōo ꝯo obligaſ ꝺs quo ad deū tm̄. xvij. q. j. qui bona agunt. sed nō quo ad ecclesiā: ex quo sibi nō cōstat. ex tertio aūt obligaſ ꝺs quātū ad vtrūq; ¶ Sciēdum est quarto q idē ibidē dicit q ſm. s. Tho. ij. ij. q. lxxxvij. ar. j. ad obligationē voti requirī ꝓtio deliberatio: ⁊ ſcōo ꝓpositum: ⁊ tertio ꝓmissio: q̄ deo fieri pōt etiā solo corde. q̄ quidē dicta. s. Tho. quāꝝ Jo. an. ⁊ doctores simpl̄r reciter tn̄ mihi vī q destruāt multas theoricas canonistarū: vel saltē opz illas restringere. Nam cū dictum sit in ca. consulti. extra de reg. q suſcipiēs habitum religionis cū ꝓposito vitā mutādi ē efficaciter obligat religioni quo ad deum propter illud ꝓpositū. Cōtrariuz huius pōt inferri ex dictis. s. Tho. qz nō sufficit ꝓpositū nisi sequaſ ꝓmissio saltē in corde. Opz ergo restrigere iura q̄ firmāt decisionē sup ꝓposito: vt intelligantur de ꝓposito cuz animi ꝓmissione. Hec ex abbate. ¶ Sciēdū est quinto q vel abbas nō intellexit canonistas: dicētes votū esse ꝓpositū aliquid faciēdi: vel canoniste nō intellexerūt quid sit votum: Nā si ſm eos votū est ꝓpositū cū ꝓmissiōe. dicta. s. Tho. mō euertūt theoricas canonistaꝝ. qz eodē mō sumūt votuz vt s. Tho. Si ꝯo est ꝓpositū sine ꝓmissiōe: ipsi nō intelligūt qd sit votū. de cuj rōne est ꝓmissio. Tum qz causaſ votuz ex quadā pollicitatiōe. vt in. l. j. ff. de polli. Tum qz scriptura vbiq; innuit votū esse ꝓmissionē: ſm illud Deut. xxij. Si votum ꝛc. Et subdiſ. Facies sicut ꝓmisisti dño nūc̄ ꝯo innuit q sit solū ꝓposituz. Tum qz idē tz Archi. in. c. qui bona. dist. xvij. q. j. Tum qz idē pz ex eius diffinitione ſz oēs theologos. quibus in hoc stā dū est qz votum est actus latrie q̄ cultuz exhibet deo qui est obiectū theologie q̄ est scientia de deo. vt ptz ex suo nomine. Quantū ad scām primā opinio est oim canonistarū cōiter dicētiū q talis ad seculum redire non pōt nec licite contrahere sed est religioni in gñe vel in specie obligatus: quoz q̄ aliqui dicunt q talis est soleniter p fessus: aliqui ꝯo q non tz ad seculū redire non possit. Nā Innoc. in. c. cōsulti. de regu. tz q iste sit verus religiosus. nec teneat matrimoniū ab eo cōtractū. qz inquit ꝓpositū mutādi vitā cū sit qddā votū. solēnizaſ per habitus suſceptionē: qđ etiā tz Hoſti. ⁊ Uin. dicētes. q si iste vroꝛez habuisset in cognita illa potuisset incontinēti alteri nubere. quasi p hoc ꝓpositū solēnizatū p habit suſceptionē dissolutū fuerit mr̄imoniuz nō cōsūmatū: qđ Jo. an. dicit ꝓbari per ca. bñficiū. de regu. lib. vj. vbi dr q bñficiū suſcipiētis habitū nouitioꝝ pōt alteri cōferri: si euidēter appet euz voluisse vitā absolute mutare: ⁊ cum hac opinioē trāsit dñs An. l. c. ꝓsulti. ⁊ fere oēs ſcribētes. Sz dñs Cardi. tz istum nō eē vez religiosum: quāꝝ ad seculum redire non possit ⁊ cōsequēter teneat matrimoniū ab illo cōtractum: qz inđi p suſceptionē habitus nō fit ꝓfessio tacita vel exꝑssa. ⁊ ꝑ̄ votum nō ē solēnizatū quo ad dirimere matrimoniū post cōtractū per. c. vnicum. de voto. lib. vj. ⁊ ita rēet se consuluisse in facto. Sz opinio camnistarū stare nō pōt. Quicunq; em̄ obligaſ religioni obligaſ supioris p̄cepto vl ꝓpio voto. Sz iste nō obligaſ religioni supioris p̄cepto vt cōcedāt canoniste ꝫ quos arguo. neq; ꝓpio voto: qz de rōne voti est ꝓmissio: vt patuit: quē iste non fecit. vnde dñ dicit Panor. q doctrina beati Tho. imo oim theologoꝝ: canonistarum theoricas euertit. Speciaſ aūt opinio cōioꝝ. i. Jnno. ⁊ sequaciū stare nō potest. Nā oē votū sic solēnizatum vt possit, sequēs mr̄imoniū dirimere: est solēnizatū p ordinē sacrū vel ꝓfessionē exꝑssam vl tacitā factā alicui de religionibꝰ approbatis ⁊ nō alr: qđ ptz in dicto ca. vnico. Sz iste nō est ꝓfessus exꝑsse vl tacite q ꝑ ꝓtio p. c. ex trāsmissa. extra de renun. vbi clare ptz q votū intrādi religionē ⁊ ꝓpositū perseverandi simul nec faciunt

religiosū p habit suſceptionē nec aliquā inducūt ꝓfessionē. Et scōo p ca. ad apl̄icā. de regu. vbi pz q ꝓfessio fieri nō pōt sine cōsensu ꝓfitētis ⁊ monasterij: qđ nō intēdit istū ad ꝓfessionē recipe dādo habitum nouitioꝝ. sed vult mores eius experiri. Et tertio qz cū ista ꝓfessio sit q̄si quādā cōtract ⁊ hinc inde oriaſ obligatio reciproca: nō pōt cōsistere ex pte vni tm̄. l. in oīb. ff. de act. ⁊ ob. Scōa aūt opinio est petri de palu. ⁊ Franci. de zaba. q suſceptio habit religionis cum firmo ꝓposito remanēdi equipollet voto simplici ex vi statuti ecclesiastici. extra de regu. statuimus: ita q talis ad seculum redire non pōt: nō rōne voti sed rōne statuti vel ꝓcepti ecclesiastici. Sz nec ista opinio pōt habere veritatē: qđ ꝓbo ꝓmissis trib dictis q̄ habenť in canone. extra de regul. Nā in. c. ꝓsulti. Jnnocen. tij. dicitur hoc casu sic. Nos credimus distinguēdum: vtrū is q̄ cōuertiť ꝓposuerit absolute vitā mutare vt sub habitu regulari oipotēti deo de cetero famulet: an cōditionaliter experiri obseruantiā regularē: vt ita demū si sibi placuerit ꝓfiteaſ ordinis disciplinā. in primo casu dz vt regulariter viuat ad laxioꝛē saltez regulam pertransire. Jn ſcōo pōt ad seculum non vt viuat secularit remanere. Ut ergo q̄ sit eius intētio plenius agnoscaſ ꝓpositū suū in ꝓncipio ꝓtesteť. Hec ibi. Ubi pz q intētio mutandi vitā absolute obligat ex se sine quocūq; ꝓcepto vl statuto: cū papa nihil ibi mādet aut statuat: sed solū declaret. Deinde vero in. c. statuimus. Grego. ix. in eodē casu sic dicit Statuimus nouitios in probatiōe positos ante suſceptū religiōis habituz qui dari ꝓfitētibus cōsueuit: vel aſi ꝓfessionē emissam ad priorē statū redire posse libere infra annum: nisi euidenter appareat q tales absolute voluerint vitā mutare: ⁊ in religione perpetuo dño deseruire cū q̄libet renūtiare valeat ei q̄ ꝓ se nosciť introductū. Nihilominus statuētes ad oēm ambiguitatē penitus amouēdā q cū in q̄busdā locis religiosis nouitioꝝ habit nō distinguaſ ab habitu ꝓfessorū ꝓfessionis tpe bñdicanť vestes que profitētibus cōcedunť vt nouitioꝝ a ꝓfessorum habitu discernatur. Hec ibi. Deinde Jnnocē. quartus in. c. Non solum. eo. tit. lib. vj. fratribus p̄dicatorum ⁊ minoribus inhibet sub excōmunicatiōis pena: ne ante annū, probationis qui est maxime subsidium fragilitatis humane regulariter instituť recipiant ad ꝓfessionē suoꝝ ordinum vel renūtiationē seculo faciēdam ne vñ spiritu alis profectus queritur salutis dispendium subsequaſ. Premitto etiaz q ſm Perrū idē est qui vult absolute vitā mutare: ⁊ qui intēdit ꝓpetuo esse in religione. tz non sint idē ſm veritatē. Tunc arguo sic. primo. Nā q̄ ad aliquid obligat ex se: non obligat ad illud ex quocūq; ꝓcepto eccl̄ie supueniēte qz illud ꝓceptum eccl̄ia sine causa ⁊ rōne ⁊ ꝑ̄ frustra fecisset. Sed suſceptio habitus religionis cum ꝓposito ꝓseuerandi. i. mutandi vitā absolute ex se obligat ad nō redire ad seculum vt patuit per ca. cōsulti. ergo nullū est factuz ꝓceptū ab eccl̄ia ad obligādūad b̄. ſcōo. Nā si talis ē ad b̄ obligatus ex ꝓcepto eccl̄ie: cā obligatiōis esset ex pte eccl̄ie ⁊ nō ex pte nouicij. sed hoc est falsum vt pz per. c. Statuimus. in quo reddiť cā obligatiōis. qz. s. ille renūtiauit iuri suo. i. libertati sibi ꝓcesse in anno ꝓbatiōis. Et ſdicaſ q illa renūtiatio nō est causa obligationis: ſz est dispositio ad cām. i. ꝓceptum. Cōtra qz libertati sue nullus renūtiat nisi qz vult obligari: ad velle autem obligari ad aliquid sequitur esse obligatum cū illud sit votū saltem interꝑtatiue ⁊ consequēter supflue induceret ꝓceptū obligatiuū vel si nō sequiť eē obligatū. tn̄ q vult obligari statim pōt se deo obligare vouendo: ⁊ ꝑ̄ supflue inducitur ꝓceptum. Tertio. Nā q̄ eccl̄ia alios facere prohibet: ipa nō facit stāte eadē cā. Sz eccl̄ia prohibet alios obligare aliquē ad religionē ante annū ꝓbationis etiā volēte obligari. vt pz in. c. nō solum. ergo hoc ipsa non facit stāte eadē cā: sicut stat in ꝓposito qz nō min vergit in dispēdiū salutis aliquem obligari ad religionē ex ꝓcepto eccl̄ie q̄ ex suasione inducētis ad se obligandum. Quarto si decretalis: statim. hz ꝯitatē ꝓ distinctionē habit nouitioꝝ ⁊ ꝓfessoꝝ

in isto casu ois tollit ambiguitas. vt ptz d.c. statuimus. Sed si eccl'ia precipit vt suscipiēs habitum nouitorū cū intētione pseuerandi sit religioni obligat⁹: nō tollit ois ambiguitas: qz quēuis horum habituū ds recipiat intēdens pseuerare nihil refert: ex quo vtroqz mō est obligatus. ergo si Petri opinio est vera decretalis est falsa. Quinto nullū ꝓceptū verge in dispēdiū salutis animarū est factum ab eccl'ia. qz hoc ipsa q̄ a spūsctō regit canet. vt etiā ptz in. d. c. nō solū. Sed istud est hmōi qz cum fere ꝓēs intrātes religionē habeant intētionē perseuerādi: si eis non notificat hoc ꝓceptum illaqueātur ignorātes. si ho eis notificat datur eis occasio vt pseuerādi ītētionē mutēt qō multū nocet alsbus. Tertia autē opinio vera tz primo q̄ eccl'ia circa hoc nullum fecit ꝓceptum neqz aliqd obligauit sz reliqt annū ꝓbationis liberuz. Et scdo ꝑ̄ q̄ nullus obligat ad religionē nisi ex ꝓprio voto. Et tertio q̄ ille q̄ ingredit cū alo pseuerādi sed nihil vouēs aut spōdēs est in sua libertate hendi mōimoniū p totū annū ꝓbationis. qz ad religionē nō obligat ꝓprio voto: neqz alieno ꝓcepto. Istā autē opinionē opz dicere esse de mēte. s. Tho. vt ptz p ea que ꝑ allegata sunt de abbate. z clari⁹. q. vl. ar. iiij. Hanc etiā sequit summa rosella. ti. nouitius. ꝟ. xiij. z summa Angeli. ti. eo. ꝟ. rij. Sed cōtra videtur q̄ hec opinio sit falsa. primo. Nā ds in ca. vidua. extra de regu. Vidua si sponte velum cōuersionis quāuis nō sacrum sibi imposuerit: z in eccl'ia iter velatas oblationē deo obtulerit: velit nolit sanctimonie habitum vlterius dz habere licet iuramēto firmare velit: eo tenore velamen sibi imposuisse vt deponere posset. Hec ibi. Ergo a simili imo a fortiori habitū deponere non pōt qui illū nō depositurus assumpsit. sol. Nō est simile: sed esset simile si quis sponte assumeret habituz profesorū consentientibus his quoz est incorporare religioni: qz ꝑm gl. z canonistas maxime abba. illud velū erat monachorū ꝓfessaz. z illa oblatio fit'r ex loci consuetudine ꝓpria erat ꝓfessaz. vñ vidua hec intelligit implicite voluisse ꝓfiteri. Scdo. Nā i multz capit'lis dr q̄ q̄ voluit absolute vitā mutare tenetur ad religionē. sz ita est in proposito. sol. Non est verum: qz ꝑm veriorē opinionem ille absolute vult vitam mutari qui vult se sua libertate priuare per votum vt dicit summa angeli. Tertio. Nā extra de regul. in. c. super eo. Clerici qui infra annū ꝓbationis a religione discesserant: ad illā vel aliā cogank redire. sol. vt pz in eodez c. illi emiserant votū religiōis. ¶ Est aūt sciendum q̄ textus in. c. nō solum eū qui proponit vitā absolute mutare. diuidit contra eum q̄ expresse vel tacite profitetur ꝓpter duo. Primo qz ista voluntas mutandi vitā absolute pōt esse per votū sine professione: qui reqrit cōsensuz duoz Scdo ꝑm aliquos: qz pōt esse p inchoationē professionis. qz. s. ds offert se professioni quā th alius nō subito recipit: qz talis interptatiue vouet: z si alius ei⁹ professionē non acceptet tenetur trāsire ad aliam religionē. sicut etiā sibi offerat cōsensum mōimonialez vni post̄z obtulit ēt si alter non statim respōdeat ille tam quantum est in se obligatus est quarto. Nā quicqz est ingratus deo peccat. Sz qui suscipit habitū religionis cū intētione perseuerādi z reuertitur ad seculū: ē ingratus deo de religiōis maximo beneficio ꝛc. so. Eque ꝓbaretur q̄ ingrediens cū alo exeūdi si volnerit peccat exeūdo. Istō ei pctm nō ꝓsistit in exitu ꝑm se cōsyderato: sed ratiōe circūstātie. Cōcedo ergo q̄ exiens sine cā semp peccat: sz nō in eo q̄ exit: sed in eo q̄ sine cā exit. Sed th lz exeat cū pctō rōne circunstantie: ex ipsa th sua intētione pseuerādi nō ꝓhibetur q̄ nubere possit. quinto ois mittens manū ad aratrum z respiciēs retro peccat: qz nō est aptus regno dei. Lu. ix. ad qō solū pctm inhabilitat. Sz iste ē hmōi Sol. Scōm Bedā manū ponere ad aratrū est suū cor ferro verbi dei p cōpūctionē scindere vt bonorū operū fructⁿ producat. Hoc aūt dupl'r cōtingit. Primo. s. vt producantur fructⁿ necessitatis p obseruantiā mādatorū: z supererogatiōis p obseruātiā cōsiliorū: religiōis ingressū. Et sil'r duobus modis aliquis est aptus regno dei. Primo. s. aptitudie sufficienti

vel necessaria q̄ in charitate. Et secūdo aptitudine sup abūdāti q̄ in charitatis pfectiōe cōsistit. Qui ergo respicit retro ne ꝓducat fructⁿ necessitatis: nō ē aptⁿ ꝓprio mō: qui ho respicit ne producat fructus superogatiōis: sed solū necessitatis: est possibil'r aptus ꝓprio mō sz non scdo. Qui ergo exit religionem pōt exire sine pctō: puta qz exit ex cā rōnabili: z cum pctō veniali: qz exit sine cā rōnabili: solū religiōis austeritate deterirt⁹ vel aliq̄ honesta voluptate allectus: licet cū aliquali ingratitudine q̄ possibil'r ē venialē: aliqñ ho cū pctō mortali: puta. qz cū intētione illicite fruēdi voluptatib⁹ peccatorū: vel cum tāta ingratitudine que sit mortale: qō nō est facile dīudicare. s. Thom. aūt. ij. q. vl. ar. iiij. ad primū sic dicit. Nō itelligit ds retro aspicere ni si qñ ptermittit id ad qō se obligauit: alioq̄ ois faciēs aliqō bonum opus per tps si nō semper id faciat esset ineptus regno dei. qō patet falsum. Hec ex illo.

¶ Casus. lxv.

Queritur iterum an liceat iste contractus siue locatio: siue impignoratio sic. Petr⁹ hns iocale valoris aureorū trecētorū: z indigēs pecunia: accipit a Titio aureos trecētos: z Titi⁹ a Petro dictū iocale: hoc pacto vt quoties ille restituerit iocale. iste pecuniam restituat. Rndeo ꝓ dicēdorū fūdamēto assumo distinctionē sancti doctoris. ij. dī. qō. lxxviij. ar. j. z Pañ. super rubrica de vsuris: q̄ distinctio hꝫ etiā in textu iuris humani ciuilis. ff. de vsufru. l. oim. z instit. eo. ꝟ. constituitur. licet sit aliqua dissonātia inter illos textⁿ legales. de qua nihil ad rem mō. Est aūt distinctio hec. Rerū possessarū quedā ex suo vsu principali z vsitatiori total'r cōsumuntur: ita q̄ post suū vsum non habētur sub ꝓpria specie atqz substantia: vt panis: vinum: et hmōi: quedā vero ex suo principali vsu non cōsumunt ex toto. z si nōnunqz patiant detrimentū vt ager: domus: equⁱ⁹. In ꝑmis igitur vt probat. s. Thom. z vt habetur in textu legū ꝓdictarū constituit non pōt vsusfructus: nec ipsa locari p̄ annuo vel diurno vel quouis censu sed in scdis secus est: qz seorsum tradi aut vēdi pōt vsus: puta domus retēta ꝓprietate z sil'r ꝓprietas vsu retēto. nō autē in primis: sed cuicūqz cōcedit vsus vini: trā sit vinū in dhium z ꝓprietatem ei⁹. Uñ ridiculum est dicere: mutua mihi panē vnū quouisqz vtar eo aut scyphum vini: nō aūt mutua equū aut domuz vel agrum. Pecunia aūt sub ꝓprio rerū gñe continetur. ita q̄ qui ea vtit quātum ad ei⁹ vsum principalez qui est distractio: eam cōsumit qz iā non hz eam in ꝓpria specie: z substantia. z si eam hz in equivalenti. i. in re empta: sicut z panis habetur in sanguine in quē est ꝑ digestionem cōuersus. Monile aūt cōtinet sub scdo qz post suum principalē vsum q̄ est ostētatio adhuc remanet species z substātia rei. Igitur pecunia locari nō pōt. vt inde capiat vsusfructus: q̄ tñ capi potest de monili. Igitur si in dicto casu sit locatio vel cōtractus alius. i. impignoratio sicut de facto est eo mō quo practicat. Probo q̄ sit illicitus ex parte locantis pecuniā vel mutuantis super pignore. Primo si sit locatio. Quicunqz em ex vsu sue pecunie accipit aliqd vltra sortem ex pacto vel intētione: sine qua non capitali existente securo: est vsurari⁹: vt pz ex diffinitionib⁹ vsure qz accipit ptiū vsue rei non habētis vsum appropriete distinctuz. Sz in isto ꝟctu. Titi⁹ dans trecentos aureos pro vsu sue pecunie aliquid accipit vltra sortem capitali securo: qz accipit vsum iocalis qui aliqd valet sicut z vsⁿ equi vel domⁱ⁹. Scdo ēt ꝓbo q̄ sit illicit⁹ si pecunia nō sit locata: sz mutuata sup pignore. Nā sic ꝓbat. s. doctor. ij. q. lxxviij. qui vtitur pignore obligato teneꝫ ptiū vsus cōpūtare in sorte nisi talis res sit cui⁹ vsus cōcedi solet inter amicos: puta liber vel aliqd minimū. alioqui si nō cōputatur si qdem hoc fiat ꝓsentiēte debitore ē vsura: eo ho nolēte est furtuz. vt in. l. pignore. ff. de furt. Sed ꝫ videtur q̄ ex parte titi liceat cōtract⁹. Nā sicut Petrus licite pōt locare iocale. ita z titi⁹ pecuniaz locare pōt. qz sz Sco. l. iiij. di. xv. peculia signata locari pōt. sol'. Dico q̄ pecuniā signatā posse locari: z inde lucrū accipi: nō est dictū.

Scoti solū: sz. s. Tho. z cōiter oīm theologorū z canonistarū: qr sic cōcedit pecunia ad aliquē vsum secūdariū per quem non ꝓsumit puta ad ostentationē. Et si ita esset in casu: ita q petrus acciperet aureos trecentos ad ostentādum restituendos non solum in specie sed in numero: ita q extēso digito posset quis signādo dicere. Jsti sunt quos mutuauit. Tytius. Dico q casus esset licitus: quia tūc pecunia haberet vsum a proprietate distinctum: z esset locabilis sicut z monile. z seruaretur equalitas iustitie. Sed in proposito non est ita.

¶ Incipit Ultimus Tractatus Auree Rose.

☞ In consecratione ecclesie.

EGressus Jesus pambulabat hierico Luc. xix. Sciendum est aūt q ea que in pūti euangelio narrantur contigerunt qñ dñs vltima vice ascēdebat hierlm ad passionē. (Et ecce vir nomine zache⁹: z hic erat princeps publicanorum) Publicani erāt q publica vectigalia exigebant: z erant cōmuniter viri pctōres et infames. Jste aūt fuit eorū prīceps. Uel qr habebat aliqō officiū sup alios: vel qr erat p̄mus in celeribus: vel qr erat p̄m⁹ in diuitijs (z ipse dines. Et q̄rebat videre iesum q̄s esset z nō poterat p̄e turba qr statura pusillus erat. Et p̄ecurrens ascēdit in arborē sicomoꝝ/vt videret illū: qr inde erat trāsitur⁹. Et cū venisset ad locū: suspiciēs Jesus vidit illum: z dixit ad eū zachee festinās descende: quia hodie in domo tua opz me manere) Opz aūt aliqñ importat necessitatē: vt si dicā opz me mori: aliqñ importat indigētiaz vt si dicā. opz me habere vestē vel equū. Hic aūt non tenet p̄mo modo: qr xp̄s infinitus alijs modis miraculose z sine miraculo potuisset ꝑ se z ꝑ suis prādium inuenire: sed scōo modo: vt sit sensus zachee indigeo me recipias in domo tua ad prādium cū sim paup. Uñ q desyderabat videre xp̄m quē nunq̄ ante viderat vt dicit titus illū meruit hospitio recipere. (Et festinās descendit: z excepit illū gaudens. Et cū viderēt oēs murmurabāt dicētes: q ad hominē pctōrem diuertisset. Stās aūt zacheus dixit ad dominum. Ecce dimidiū bonoꝝ meoꝝ dño do paupibus: z si q̄d aliquē defraudaui reddo quadruplum) Est aūt sciendum q iste zacheus ꝑm Thry. habebat aliqua bona iuste possessa ex patrimonio z aliqua iniuste rapta. Et sciēdum rursus q bona rapta q̄ habebat erāt i duplici differentia. Nā q̄dam erāt incerta z q̄daz certa. sic ergo dñs passus exponit. Ecce dimidiū bonoꝝ meoꝝ dño do paupib⁹ ꝑ restitutiōe incertorū. Et si q̄d aliquē defraudaui de quo. s. ꝓstat mihi reddo quadruplū. ¶ Notādū aūt q non dixit dabo: sed do: qr ꝑm Theo. nō solū hoc promittebat: sed faciebat. Sz nunq̄d tenebat reddere quadruplū. Ad hoc dico q Thry. vt̄ innuere z sūt q̄dam alij q sic: qr lex Exo. xxij. mādat q̄dā in triplo q̄dam in q̄druplo: z q̄dā in quintuplo restituē da: sed hic ꝑ mediū. i. quadruplū intelligunt alia extrema. i. triplū z q̄ntuplum. Sz b. Tho. ij. ij. q. lxij. ar. iij. tenet q nō. et dicit q zache⁹ ista dixit volens superogare z plꝰ facere q̄ tenebat. Ad eq̄litatē em̄ iustitie sufficit reddere simplū in foro ꝓsciētie. Si tñ aliqs fuisset ꝓuictus in iudicio z iudex eū cōdēnasset tūc z non aliter tenebat soluere qō lex mandabat (ait Jesus ad eū. Qr hodie salus domui huic facta est: eo q z ipse filⁱ sit Abrae) Est aūt dubium vtrū carnaliter vel ꝑm fidem zacheus filius fuerit Abrae. z ꝑm aliqs veritas est q carnaliter fuit filius Abrae: qō ptz. qr illi q murmurabant de xp̄o: q ad hoiem pctōrē declinasset: multomagis murmurassent si declinasset ad gētilem: qr tales erāt iudeis abhominabiles: z hoc ip̄m vt suā murmurationem iustiorē facerēt in sui exactionē adduxissent. dicentes q ad hominē gentilē et peccatorem declinasset. Scōo hoc patet vt dicūt: qr ipse voluit facere restitutionē in q̄druplū ꝑm tenorē legis: ad quem gētiles nō tenebant. Oppositū tñ tenet mag. hist. z vt̄ tenere beda dicēs. Filius aūt abrae. zacheus ōr nō qr de eius stirpe genitus: sed qr eius est fidem imitatus. Et idē videtur tenere Ambro. dicēs zacheus exigu⁹ meritis sicut pp̄s natio nū: hui⁹ dubij veritas est mihi incerta: z oēs rōnes z autoritates q̄ hinc inde inducunt solui possunt: ñ credo q nō fuerit carnaliter filⁱ abrae. Ad primū ꝛ hoc ōr q forte erat ꝓselit⁹: z susceperat circūcisionem. Uel dato q gētilis esset: isti murmuratores nō fuerūt ausi ei titulū gētilitatis opponere: qr erāt gētiliū. i. romanoꝝ subditi. sed primū vī ꝓbabit⁹. Ad scōm ōr q illā restitutionē ꝑm mētē s. Tho. nō faciebat quasi lege obligat⁹. sz superogādo. Uel pōt dici q faciebat tanq̄ ꝓselit⁹. (Uenit em̄ filius hois q̄re z saluum facere quod perierat.)

☞ In vigilia sancti Andree.

STabat Joannes z ex discipulis eius duo. Jo. s. Unus illoꝝ erat Andreas: vt in hoc euāgelio ōr. Alⁱ ignorāt: z q̄busdā ōr fuisse Joānes q̄ se more scribētiū hystorias nō vult notare. (Et respiciens Jesum ambulantē dicit. Ecce agnus dei) Cū aūt sicut dicit Origē. in lege mosaica offerenī tria ḡna aialiū terrestriū. s. vitulus: capra: et ouis: et ouiū: aries: agnus: et ouis. auiū aūt turtur/z colūba. Tñ sacrificiū agni erat principale qō singulis diebus mane et vespere offerebant sine mutatione alia ꝙ offerebant ex adūcto. Jsīt xp̄s dictus est agn⁹: qr xp̄s est principale sacrificiū: qr lz ad salutem fidelium ꝓsint oēs martyres: nō tñ vt dicit. s. Tho. nisi inq̄tum su⁹ oblationē agni quasi oblatio adūcta principali sacrificio immolatur. Et qr sacrificiū agni inter oia sacrificia veteris legis exꝑssius xp̄i passionē figurauit: rōne innocentie et rōne ꝓpis in quo solēniter imolabat: qr in pascha. Et rōne effectus: qr per illud sacrificiū fuit hebraicus pp̄s de seruitute Pharaonis liberatus: ideo supra idem Joānes dixerat. Ecce agn⁹ dei: ecce qui tollit pcta ñ. i. pctā mundi: ponendo singulare pro plurali. Uel hoc dixit ratione pcti originalis qō est vnum spē in omnibus hominibus ꝑm. s. Tho. ſ. ij. q. lxxij. Est autem sciendū ꝑm magi. histo. q agnus latine ab agnoscēdo ōr: eo q in magno grege matrē ad vocē agnoscat: sed grece vt ait ōr ab agnō qō est pium. Et qr xp̄s agnouit patrem per obedientiam: z matrē per curā: z pius fuit in passione ꝙ quā nobis pacē cū deo acquisiuit: ideo vt ait ter in missa ōr. Agnus dei. Qr ꝛo Joannes añ predixerat q xp̄s venerat: dum nūc dixit ista verba de Jesu: discipuli q eū audierunt intellexerunt q Jesus esset xp̄s messias. Et ideo secuti sunt eū: vt viderent vbi maneret. Et viderūt: qr sicut dicit Thry. iz xp̄s non habuerit domum propriam tuxta illud. Filius hominis nō hz vbi caput suū recliner. Mat the. viij. tñ vt dicit nō morabat extra domū: sed in domo aliena. Ego aūt ista sic intelligo: qr dato q xp̄s habuerit ius in bonis ioseph aut sue mr̄is siue ip̄a fuit heres vt q̄dam dicūt siue dotē habuerit tñ xp̄s oibus renūtiauit viuēs tanq̄ religiosus vt religionibus daret ꝓncipiū vivendi in panptate. (Et audierūt eū duo discipuli loquentē z secuti sunt iesuz. Cōuersus aūt Jesus videns eos seq̄ntes se dicit eis Quid queritis? Qui dixerūt ei. Rabbi: qō ōr interp̄tatū mag. vbi habitas? Dicit eis. Uenite z videte. Uenerūt z viderūt vbi maneret: z apud eū mānserunt die illo. Hora aūt erat quasi decima. Erat aūt ādreas frater Simonis Petrijvn⁹ ex duobus q̄ audierāt a Joāne: z secuti fuerant Jesum Jnuenit hic primū fratrē suū Simonē. z dicit ei Jnuenimus messiam) ꝑm q dicit Aug. Hebraice messias: grece vnctus latine xp̄s ōr. qr chrisma est vnctio. qō est interp̄tatū xp̄s. (Et adduxit eū ad Jesum. Intuēs aūt eum Jesus dixit. Tu es simō filius Joāna.) ¶ Nota q idē est filⁱ Joāna. qō Barions. ex bar. filius: z Joāna. (Tu vocaberis cephas qō interp̄tat petrus.) Sicut magr hi. dicit cephas est hebreū z syrū: petrus vero grecū z latinuz z a petra ōr. Utrū vero nunc nomē xp̄s imponat: dicit idē q tutius est dicere q illud imposuerit qñ dixit. Tu es petrus z sup hanc petrā ꝛc. Mat. xvj. vel qñ elegit. xij. z simoni imposuit nomē Petrus. Marc. iij. Si tñ intelligat nūc hoc nomē imponere i sequētib⁹ nō imponit denuo

sed impositū confirmat. (Jn crastinū voluit exire in galileā ⁊ inuenit Philippū. Et dicit ei Jesus sequere me. Erat autē Philippus a betsaida ciuitate Andree ⁊ Petri. Jnuenit Philippus Nathanael: ⁊ dicit ei. Quem scripsit Moyses in lege. ⁊ pphete inuenim⁹ Jesum filiū Joseph a Nazareth) fz ex istimationē ppli. (Et dixit ei Nathanael. A nazareth pōt aliquid boni esse). Sicut dixit Aug. Nathanael cuius sunt ista verba fuit doctissimus in lege: ideo forte intellexit q̄ xp̄s aliquo mō veniret a Nazareth ⁊ nō solū a bethleē. Forte etiā non intellexit. Jō illa ꝑba vt dixit dupl'r legi pōt. s. remissiue seu affirmatiue. s. si illud intellexit. et interrogatiue seu dubitatiue si nō intellexerat q̄ a nazareth xp̄s aliquo mō veniret (Dicit ei Philipp⁹. Veni ⁊ vide. Uidit Jesus Nathanael veniētē ad se ⁊ dixit de eo. Ecce vere israelita: in quo dolus non est. Dicit ei Nathanael. Uñ me nosti.) Rñdit Jesus ⁊ dixit ei. Priusq̄ te Philipp⁹ vocaret cū esses sub ficu vidite) Scōm Aug. ad literā qñ Philipp⁹ allocutus est Nathanael erāt ambo sub ficu: ⁊ xp̄s lōge aberat. Jdeo iste ex his intellexit q̄ xp̄s cognosceret occulta iōq̄ illuminat⁹ a deo statim dixit (Rabbi tu es fili⁹ dei tu es rex isrl). i. Messias Rñdit Jesus ⁊ dixit ei. Qz dixit tibi: vidi te sub ficu: credis: maiꝰ his videbis. Et dicit eis. Amē dico vobis videbitis celū apertum ⁊ angelos dei ascēdētes ⁊ descēdētes supra filiū hois). s. in obsequiū diuinitatis latētis in humanitate. Hoc autē ſm. s. Tho. factū est qñ in passione apparuit angelus cōfortās [illegible] resurrectione qñ descēderunt ad sepulcrū [illegible] ascēsione qñ duo viri in vestibus albis stetērūt iuxta apl̄os. potest aūt esse q̄ aliās viderint celū apertum ⁊ angelos xp̄o obsequētes: ⁊ tñ non sit sctiptum.

Jn die sancti Andree.

Jl ADbulās Jesus iuxta mare galilee vidit duos fratres Simonem q̄ vocatur petr⁹: ⁊ Andreā frem ei⁹ mittētes retei mare. Erāt enī piscatores. Et ait illis. Uenite post me: faciem vos fieri piscatores hoim. At illi ꝓtinuo relictis retib⁹ secuti sunt eū ⁊c.) Mat. iiij. Pñtis euāgelij expositio tota patet de dictis dominica iij. post festū trinitatis.

Sancti thome apostoli.

THomas vnus ex duodecim R
qui dicitur didymus ⁊c. Joānis. xxj. Huius euangelij expositio habetur dominica in octa. pasche.

Sācti Stephani pthomartyris.

ECce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊ sapiētes ⁊ scribas. Mat. xxiij. Ante verba pñtis euāgelij xp̄s multiplr scribas et phariseos reprehenderat: et inter cetera: qz ipsi dicebāt q̄ si fuissent tpe patrū suorū xp̄i nō occidissent ꝓphetas: xp̄s dixit eis q̄ etiam ipsi implerāt mensurā suaz. i. q̄ facerent sicut patres eorum: ⁊ deinde subiunxit q̄ habētur in euangelio. (Et ex illis occidetis ⁊ crucifigetis: ⁊ ex eis flagellabitis in synagogis vestris. ⁊ pseq̄mini de ciuitate in ciuitatē.) Pro quo notādū est q̄ multi discipulorū xp̄i ⁊ forte oēs fuerunt prophete: vt ptz de Joāne in Apoc. ⁊ de Agabo Act. xj. Multi sapientes d̄. s. habuerint p̄ diuinam inspirationem magnā notitiam diuinorū: vt Paulus. Multi scribe. i. docti circa textus scripture. vt Nathanael: Matthias. Nicodemus: Gamaliel: ⁊ similes (vt veniat sup vos omnis sanguis iustus: qui effusus est sup terrā.) ¶ Est aūt notandū q̄ pctā ꝑ̄ualia ꝓmissa deus tēporali pena punit vsq̄ in tertiam et quartā gñationē. Sz pctā cōia. i. in quibus cōicat ppl's totus vel maior aut ꝑncipalior pars eius ſm aliqs punit etiam vltra quartam gñationem: quia cū vn⁹ sit ppl's a ꝓncipio vsq̄ ad finē semp punitur ille popul⁹ qui peccauit sicut manumeti iste: tādem distruenē ad quā destructionē coopabunt etiā pctā facta tē pore manumeti. Unde. s. Reg. xv. dominus sauli per Samuelem in hec verba mādauit. Recensui q̄cunq̄ fecit Amaleth israeli: quō restitit ei in via cū ascēderet de egypto. Nūc igit vade pcute Amalech. ⁊ demolire vniuersa ei⁹. posset tñ etiā dici q̄ ois sanguis de quo ꝺz venit sup iudeos nō qui erāt tpe xp̄i aut futuri erāt sed q̄ erant vel fuerāt: vel futuri erāt (a sanguine abel iusti: vsq̄ ad sanguinē zacharie filij barachie: quē occidistis inter tēplū et altare.) Cū aūt sit duplex altare. s. vnū infra domū interiorē templi: ⁊ vnū extra i atrio: iste peruit inter hoc ſm altare ⁊ templū. i. edem interiorē. Queritur aūt q̄s fuerit iste zacharias. Dicit aūt Ori. q̄ q̄dā traditio vsq̄ ad tpa sua puenit: q̄ cum in hierusalem esset in tēplo locus ꝓginib⁹ deputat⁹ et btā ꝓgo post partū filij vellet in illo loco esse: ꝓgines illā repellebāt. Sed zacharias pr̄ ioānis baptiste certamē assumpsit ꝑ mr̄e xp̄i dicēs eā loco illo diginā: eo q̄ ꝓgo esset. Uñ occisus ē Hiero. Hoc tñ qz de scripturis nō ht̄ autoritatem eadē facilitate cōtennit: qua ꝓbat. Hec ille. Jō tenet Hiero. cū aliis multis q̄ iste fuit zacharias occisus a ioas rege in atrio tēpli: vt hr̄. ij. Paral. xxiij. eo q̄ regē ⁊ ppl'm de idololatria increparet: sed ꝓtra qz ille zacharias nō fuit fili⁹ barachie: sed Joiade. ad hoc ꝺz dupl'r. Primo ſm Hie. q̄ barachias interptat benedictus dñi. Joiadā ergo dñs appellauit barachiā ad significandum eius sctitatez. Uñ in euāgelio quo vtunt nazareni pro barachia. vt ait ꝺz Joiade. Alio mō ꝺz ſm aliqs q̄ ioiadas fuit binomi⁹: ita q̄ z. Joiada ⁊ barachias dicebat. Sed q̄re dñs dicit a sanguine Abel iusti q̄ fuit primus iniuste occisus vsq̄ ad sanguinē zacharie: cū ipe nō fuerit vltim⁹ iniuste occisus. Ad hoc dicit Remig. q̄ p hos duos significanē oēs martyres laicalis ⁊ sacerdotalis ordinis: qz vn⁹ fuit occisus in cāpo pastorū ouiū. s. abel. Alī⁹ in tēplo sacerdos. s. zacharias. Uel aliter posset dici: qz ipse zacharias tunc erat vltim⁹ occisus a iudeis de quo legat in scriptura: Nec obstat de Joāne: qz ipse fuit occisus ab herode (Amē dico vobis: veniēt hec ois sup gñationez istā) Sed ꝺ. qz ista gñatio. s. iudeoꝝ nō occidit oēs ꝓphas. Dico ſm. s. Tho. qz ista gñatio ꝺz gñatio malorū: qz oēs mali sumūtur ꝑ vna gñatiōe: sicut ꝺz etiā gñatio rectorū. Uel pōt dici q̄ loqtur p exaggerationē vt dicant isti occidisse oēs iustos ⁊ ꝓphetas: qz maiorem partē occisorū occiderāt. Et iz iudei a ꝓncipio mūdi nō fuerint iudei: sed post tēpora Jacob ⁊ Jude fuerunt tamē hebrei vel saltē populus. Unde Greg. dicit q̄ hebraicus populus hora prima ad vineā ꝺductus est (hierusalem hierm q̄ occidis ꝓphetas ⁊ lapidas eos q̄ ad te missi sunt quoties volui cōgregare filios tuos quēadmodū galli na cōgregat pullos suos sub alas: ⁊ noluisti. Et relinq̄tur vobis domus vestra) id est tēplum (deserta) hoc aūt nō est sic intelligēdum q̄si ipsi sup futuri essent in hierusalē: ⁊ tēplum esset desolatū: sed significauit xp̄s q̄ tēplū destrueret ⁊ dispergerent sacerdotes. Et nō reedificaretur illud tēplū amplius qz vt dixit Daniel vsq̄ i finē pseuerabit desolatio (Dico est vobis: nō me videbitis ammodo) i. a tpe passionis q̄ instabat (donec dicatis) in fine mūdi instāte iudicio (bñdict⁹ q̄ venit in nomine dñi) Tūc esē iudei cōuertentur ad xp̄m: ⁊ postea videbunt eū in iudicio ⁊ benedicent.

Sancti Joannis euangeliste.

IN principio erat verbum. Jo. vj. Est aūt sciēdum q̄ ea E
q̄ in pñti euang. scribunt dicta fuerūt a xp̄o post resurrectionē qñ apparuit discipulis ad mare tyberiadis. Tūc esē xp̄s pdixit Petro q̄ sequeret eum in vniuersali regimine eccleſie: ⁊ qō erat moriturus in cruce. Et hoc dixerat ei obscure sub his verbis. Cum senueris extendes manus tuas ⁊ alius te cinget. i. ligabit in cruce. ⁊ eādem sniam postea expresse dicens sequere me). i. sequeris p mortē crucis: vt exponit Aug. ⁊ etiā p officiū pastorale. Sz petrus fuit sollicit⁹ scire quō Joannes deberet mori: ⁊ de hoc interrogauit. vnde subdit (Cōuersus petr⁹ vidit illū discipulum quē diligebat Jesus sequētem: q̄ et recubuit in cena sup pectus eius ⁊ dixit. Dñe q̄s est q̄ tradet te. Hūc ergo cū vidisset petr⁹ dixit Jesu. Dñe. hic aūt q̄d). i. ſm Theo. nunq̄d moriet vel nō? Aduertēdū aūt q̄ hic Joānes ꝺz discipul⁹ dilectus a dñs: qō qualr sit ītelligēdū. s. tho. j. q. xx. declarat. Cōsueuit esē de hoc esse dubitatio: qz añ verba pñtis euangelij

innuitur q̄ petrus plus xp̄m amaret q̄ Joannes: et p̄ir econuerso videt q̄ xp̄s plꝰ petrū q̄ Joannē dilexit: qr ego diligētes me diligo. Prouerb. viij. Hec inq̄t dubitatio multipl'r soluit. Augu. em̄ refert hoc ad mysteriū dicēs: q̄ vita actiua q̄ significat p petrū plus diligit deū q̄ vita p̄templatiua q̄ significatur p Joānem: quia magis sentit vite p̄sentis angustias ⁊ estuāti⁹ ab eis liberari desyderat et ad cuz ire. Cōtēplatiuā ꝯo vitā deus plꝰ diligit: qr magis eā cōseruat. Nō em̄ finit simul cū vita corpis sicut vita actiua. Quidā ꝯo dicūt q̄ petrus plꝰ dilexit xp̄m in mēbris ⁊ sic etiā plus a xp̄o fuit dilect⁹ vñ ei eccl'iam p̄mēdauit. Joānes ꝯo plus dilexit xp̄m in seipso: ⁊ sic etiaz plus ab eo fuit dilect⁹: vñ ei p̄mendauit mr̄em. Alij ꝯo dicūt q̄ incertū est q̄s horum plus xp̄m dilexerit amore charitatis: ⁊ sil'r quē deus plꝰ dilexerit in ordie ad maiorē gl'iam: sed petr⁹ ⁊ plꝰ dilexisse p̄tū ad quādē p̄ōptitudinē vl' fernorē. Joānes ꝯo plꝰ fuit dilect⁹ quantū ad q̄dam familiaritatis indicia: q̄ xp̄sei magis demonstrabat p̄pter ei⁹ iuuētutem ⁊ puritatē. Alij ꝯo dicūt q̄ xp̄s plꝰ dilexit petrū quātū ad excellentius donum charitatis. Joannē ꝯo plꝰ quantū ad donū intellect⁹. vñ sil'r petr⁹ fuit melior ⁊ magis dilect⁹: sz ioānes s̄m quid. Presumptuosum tñ videt dijudicare b̄: qr vt ōt puer. xvj. Spirituū pōderator est dñs. Hec ille. Est aūt sciendū q̄ idem s. Tho. sup Joā. videt stare in illa rñsione de p̄ōptitudine ⁊ familiaritate. Fortē tñ dici posset q̄ cū dñs dicit Petro diligis me plus ꝯis: non voluit innuere q̄ eū plꝰ ceteris diligeret: sz q̄ is cui ouiuz cura erat cōmittēda plꝰ alijs debet diligere. Cū hoc aūt stat Joannē eque ⁊ plꝰ dilexisse xp̄m q̄ petr⁹: ⁊ tñ ouium curaz nō accepisse: qr vt dicit. s. Thom̄. in q̄ol. iij. q. viij. Joānes erat maxime idoneus vt esset vicarius xp̄i: ⁊ tñ nō fuit: ne cuz esset xp̄i consanguineus dare⁊ posteris p̄latis exēplum dādi b̄ñficia p̄sanguineis. Et s̄m hoc dicēdum esset q̄ simpl'r plꝰ fuit dilect⁹ a xp̄o qui simpl'r fuit melior q̄ incertū est: sed tñ xp̄s Joāni se familiariorē exhibuit: ex q̄ tamē nō sequit eum simpl'r fuisse dilectiorē vel meliorē: (Dicit ei Jesus. Sic eum volo manere donec veniā. Quid ad te?) Tu me seq̄re. Exijt ergo sermo ille inter fratres: qr di scipulus ille nō morit.) Est aūt sciendu⁊ q̄ in istis ꝯbis intellexerūt apli q̄ Joānes nō esset moriturꝰ. Un exijt s̄mo iste inter fratres ⁊c. Q̄ nō intelligo q̄a crederēt q̄ nunq̄ moreret: sed q̄ nō moreret vsq̄ ad diem q̄ ad iudiciū veniet xp̄s. Statutū est hoibus semel mori ad Heb. ix. Unde ⁊ quidē post apl'os eundē cōcē perunt sensum in istis ꝯbis. s. q̄ vsq̄ ad iudiciuz discipulus iste nō morit: sed q̄ tunc ab antixp̄o esset necādus. Et hoc quidā dixerūt q̄ viuit cū Enoch. ⁊ Helia in paradiso terrestri. Quidā ꝯo q̄ viuit adhuc in sepulcro: q̄ nō intrasse legit et nō legit exiuisse: ⁊ hinc sicut dicit Augu. sumūt argumētū: qr vt sp̄ fama spar sit apud Ephesum ex sepulcro ei⁹ terra sensim scaturire ⁊ ebullire cernit: q̄si cō mota ⁊ emissa p̄ expirationē dormiētis in eo. Sed oēs ist̄as opiniones videt ipe Joannes voluisse destruere cū subiūxit (Et nō dixit Jesus nō moritur: sed sic eū volo manere donec veniam quid ad te) Dicit aūt. s. Tho. q̄ textus grec⁹ habet. Sed si sic eum volo ⁊c. Est tñ idē sensus. Tenētes aūt predictā opinionē: ad hoc dicūt: q̄ licet xp̄s nō dixerit ista ꝯba. s. nō morit: dixit tñ ista sniam ab alijs verbis. s. sic eum volo manere. Unde Joannes negauit quidē xp̄m illa ꝯba dixisse: sed non negauit quin vera esset illa snia Cōtra has ꝯo opiniones arguit Augu. Nā oibus apl'is optabile erat dissolui ⁊ esse cuz xp̄o sicut ⁊ Paulo: ⁊ hoc erat eis magnū bonum. s. deposita sarcina carnis: ad beatam vitam euolare. Nō ergo tāto bono priuauit discipulum pre alijs dilectū. Aduertēdū est autē q̄ ista snia Augu. est vera. sua rō etiā p̄bat q̄ Joānes nō dormiat in sepulcro: priuat⁹ dulcedine cōtēplatiōis: ⁊ priuat⁹ augmēto meritoꝝ suoꝝ: cū dormiēs mereri neq̄at nō autem p̄bat quin viuat cum Helia et enoch. Sic em̄ opz dicere q̄ etiaz helias fuerit minus dilect⁹ omnibus alijs p̄phetis qui nunc sunt in patria: quod nō est verum: quia licet tardetur premium tamen cum adhuc sit viator crescit i merito. Unde fiet recōpensatio huius retardationis: quia ad maiorē quādoq̄ vocabitur gl'iam q̄ si ante obijsset. Aug. autē p̄prie nō arguit ꝯra hoc: qr isti dictum suū non p̄bant nisi p̄ textū euāgelij quez soluit ipe Aug. ⁊ alij. Arguit aūt ꝯra dicentes q̄ in sepulcro dormit. Et ad motiuum de terra ebulliēte dicit q̄ diuinit⁹ fit: vt ostēdatur mors huius euāgeliste pretiosa: ⁊ si non fuerit violenter illata. Uel fit vt dicit alia quacunq̄ de cā. Textus ergo euāgelij sic exponūtur. Primo mystice s̄m Augu. de vita contemplatiua quaz christus vult manere donec veniat ad vocādū per mortē: ⁊ tūc etiā nō finit: sed p̄ficitur. Actiua ꝯo i morte finit: ideo dixit (tu) o Petre q̄ vitā actiuā significas (me sequere) perferēdo huius vite dolores: ⁊ erumnas vsq̄ ad mortē. Secdo s̄m Chry. Sic euz volo manere in iudea donec veniā ad disperdendū iudeos p Titum ⁊ Uespa. Nō enim vt ait ante discessit de iudea q̄ ille veniret ad iudeaz s̄m chronicas. (Quid ad te) qui de his ordinare non habes (tu me sequere) faciendo quod moneo. Nam s̄m eundē Chry. Petrus vt hic colligitur: ⁊ in actibus apostolorum valde amabat Joannē: et ideo cum se audiuit vocari ad prelationez ꝯ bis sollicitus de Joanne quē voluit habere socium q̄uis de eo: sed xp̄s nolunt eos esse cōiunctos propter maius ecclesie bonum. vnde s̄m Chry. Petrus nō interrogauit de morte ioānis: sed de prelatione. Sicut autem dicit. s. Tho. sup Jo. ipse Joannes prediligebatur a christo p̄pter quatuor. s. sapiētiā: feruorem: puritatē: et teneram etatem. Et vt idem dicit q̄ol. iij. fuit maxie idoneus vt esset christi vicarius: sed noluit christus: quia erat suꝰ consanguineus ne futuris prelatis daret occasio mali vt dictum est. Tertio s̄cm Hiero. ⁊. s. Tho. Sic eum volo manere si ne martyrio donec veniam in die mortis vocare eum. tu me sequere p̄ mortē crucis. Unde tenet. s. Tho. q̄ vere mortuus est ⁊ resurrexit: ⁊ est i celo in corpe ⁊ anima: cuius signuz hinc accepit: qr corpus eius inueniri nequit in terra.

¶ Sanctorum innocentium.

Aurea

Angelus domini apparuit in somnis ioseph dicēs Mat. ij. Ea q̄ i p̄hti euāgelio narrāt nō cōtigerūt statim post discessum magoꝝ a xp̄o vt dicit mag. hi. Cuius hoc videat Mat. dicere: sz post p̄hrationē xp̄i in tēplo: vt p̄z ex Luca. Nā herodes vidēs magos ad se non fuisse reuersos: credidit eos fallaci stella deceptos erubuisse regredi: sed vbi audiuit q̄ dicta erāt de puero iesu a pastoribus ⁊ simeone ⁊ Anna: credidit se delusum a magis. Et tūc cogitauit de morte pueroꝝ. Et ioseph monitus est vt fugeret in egyptū. Ubi aūt ei angelus apparuit incertū est: sz q̄dā dicant q̄ apparuit ei in via q̄n regrediebat a p̄hrationē pueri in tēplo quidā ꝯo q̄ in Nazareth vbi post p̄hrationē fuit vere p̄duos ānos vel vnū a̅ñ q̄ herodes pueꝝ inseq̄rek. Nō em̄ est ꝯo sil'e q̄ angelus fecerit eū fugere p duos annos a̅ñ p̄secutionē. Et sicut dicit mag. hist. tradit q̄ dño intrāte egyptum egypti idola corruerūt. (Surge ⁊ accipe pueꝝ ⁊ mr̄em ei⁹: ⁊ fuge in egyptū ⁊ esto ibi vsq̄ dū dicā tibi. Futurū est em̄ vt herodes q̄rat pueꝝ ad perdēdū eū. Qui cōsurgēs accepit pueꝝ ⁊ matrē ei⁹ nocte: ⁊ secessit in egyptū. Et erat ibi vsq̄ ad obitum herodis vt adimpleret q̄d dc̄m est a dño p̄ ꝓphetā dicētē. Ex egypto vocaui filiū meū) hoc scriptū est Osee. xj. ⁊ ꝯ alia literā exponit ō ppō isr'. q̄ fuit dei filius p adoptionē: ⁊ ēt ō filio dei naturali. Est aūt sciēdū q̄ tripl'r declarat herodis crudelitas i morte innocētū. Primo ex multitudine qr ꝓpter vnum occidit multos. Secōo ex loco qr nō solū in bethleē: sz i oib⁹ finib⁹ ei⁹ occidit pueros. Tertio ex tē pore: qr a bimatu ⁊ infra. Bimat⁹ est spatium duoꝝ annoꝝ. Unde habēs duos annos dicitur bimus. Infra vero aliq̄n importat ordinē tēporis: ⁊ sic infra bimatum sunt q̄cunq̄ adhuc duos annos nō hñt ꝓpletos. Et isto mō cōiter sc̄i sumūt infra dicētes q̄ occidit oēs pueros q̄ erāt vni⁹ diei vel mēsis vel anni vel duoꝝ annoꝝ: nō aūt occidit aliquē q̄ duos ānos transiuisset. Aliq̄n ꝯo dicit ordinē numeri: ⁊ sic infra bimatū sunt oēs hñtes p̄ꝰ q̄ duos ānos. Nueri em̄ maiores poste

Rosa. T

ri⁹ numerāt. ⁊ sic sumit Chrys. q̄ dicit q̄ fuerūt occisi oēs q̄ erāt duox annox vel supra vsq; ad q̄nq; annos: ꝑm tps erāsti tū a magis. Et sicut dicit mag. Hist. huic attestat q̄ q̄dā ossa innocētiū a deo sūt grādia vr nō possunt esse pueri bimi nisi dicat vt idē dicit q̄ lōge maiores tūc ꝯ mō hoies erāt. Q̄n aūt occisi sūt isti xps erat vni⁹ anni ⁊ triū dierū: ꝑm aliquos ꝯo erat duorū annorū: lz hoc nō sit ꝓbabile: sed primū. Nō em̄ statim herodes deseuit in pueros. Prio: q̄ nō erat stat⁹ regni quiet⁹ ⁊ fuit citat⁹ romā ad instā tiā filioꝝ. Scōo: ꝑz alios q̄ cogitauit q̄ puerū occultassent parētes: lōgo dissimulauit p tps vt eos redderet securos ⁊ incautos deꝓhenderet. Sed quare occidit suprā ⁊ infra etatē quā credebat hr̄e xp̄m Dr̄ q̄ hoc fecit: ne puer euaderet: maxime q̄ timebat ꝑm Rabanū ne maiorez autē minorē etatē ptēderet ille puer cui sydera famulabātur. Q̄n ꝑm opinionez cōem sctōrū: cū crederet xp̄m eē vni⁹ anni: occidit supra vsq; ad ꝑm annū: ⁊ infra vsq; ad infantē vni⁹ diei. Scōm ꝯo opinionē Chrys. occidit a duob⁹ annis vsq; ad. v. tūc credebat xp̄m hr̄e plus ꝙ vnū ānū eo q̄ stella añ natiuitatē xp̄i magis apparuerat: ⁊ tūc ipe credidit xp̄z natū [Tūc herodes videꝫ qm̄ illus⁹ eēt a magis irat⁹ ē valde. Et mittēs occidit oēs pueros q̄ erāt i bethleē ⁊in oib⁹ finibus ei⁹ a bimatu ⁊ infra ꝑm tps q̄s exq̄sierat a magis. Tunc adiplerū ē q̄d dictū est p Hieremiā ꝓpham dicentē]. s. Hie. xxxj. [Vox in rama audita ē]. i. in excelsis: eo q̄ fuerit vox magni clamoris ꝑm Hier. Q̄n cū rama aliq̄n sit nomē loci nō sic sumit h̄ lz vt ē nomē cōe [plorat⁹] quo ad pueros [⁊ vlulat⁹] q̄ ad mr̄es. Sciēdū est aūt q̄ bethleē est sita in tribu Jude: q̄ fuit fili⁹ nō Rachel sed Lie vt ptz Gen. xxix. Rachel tn̄ fuit sepulta ꝓpe bethleē vt ptz Gen. xxv. Pueri ergo dicunt filie Lie rōne originis: Rachel vero rōne sepulture. Ad significandū aūt vbi fuerit ista vox audita: subdit [Rachel plorās] supple est vel fuit [filios suos]. s. occisos ab herode [⁊ noluit cōsolari q̄z nō sunt] scz viuentes. Utrum vero isti innocentes fuerint martyres. Dic q̄ sic: ⁊ vide scīm Tho. quodli. vj. ⁊. vj. q. cxxiij.

Sancti felicis confessoris.

QUi vos audit me audit. Lu. x. Et q̄ vos spernit me spernit. Qui autem me spernit: spernit eū qui me misit. Reuersi sunt autem septuaginta ⁊ cū gaudio dicentes, Dñe etiam demonia subiciuntur nobis in nomine tuo. Est autem sciendū q̄ sathanas dupliciter cecidit. Primo cecidit de celo p peccatum: ⁊ hoc sicut fulgur. i. celeriter: quia quasi in instāti ⁊ potēter: q̄ videntibus angelis bonis ⁊ cum fetore ꝑpij peccati ⁊ cum flāma tentationis qua homines incendit. Alio modo cecidit a ptāte ⁊ dñio q̄ sup homines ante xp̄i incarnationē exercebat. Christus enim illū deiecit. Sic ergo ꝑm sanctos illa ꝑba (Videbam sathanam sicut fulgur de celo cadentē) dupliciter exponuntur. Primo de casu primo modo. Quia em̄ vt dicit Cyrillus ⁊ Hie. apostoli inaniter eleuabātur: eo q̄ eis demones subiicerent: ideo dñs illum sup bie motum cōprimere voluit: inducēs exemplū de ruina diaboli: que ei ꝓpter supbiā euenit. Alio modo exponūtur de casu scōo mō: quē casum xps vidit a pncipio sue natiuitatis: imo ab eterno futurū esse: ideo subditur [Et ecce dedi vobis ptātē calcādi supra serpentes: ⁊ supra scorpiones: ⁊ supra oēm virtutē inimici: ⁊ nihil vobis nocebit. verūtamē in hoc nolite gaudere: q̄z spūs vobis subiciunt]. s. q̄n in hoc sit vꝝ gaudiū et ꝑmiū ꝓncipale laboꝝ vr̄oꝝ: vobis em̄ sunt ꝓpata multo clariora. [Gaudete aūt q̄ noia vestra scripta sunt in celis.)

In cōuersione sancti pauli apostoli.

SIcce nos reliquimus omnia et secuti sumus te] Mat. xix. [Quid ergo erit nobis]. Ad intellectum quius euangelij oportet scire q̄ post resurrectionem mille annis hoies viuent in hoc seculo: ⁊ tunc oia relicta restituētur in centuplū: et postea vita eterna. Et subiungit q̄ si in ceteris digna sit ꝑmissio: in vxoribus tn̄ apparet turpitudo: vt qui vnam ꝓ domino dimiserit: centum accipiat in futuro. Sensus igitur iste est. Qui carnalia ꝓ saluatore dimiserit spiritualia recipiet que comparatione ⁊ merito sui q̄s parua numero centenario comparātur. Hec ille.

In purificatio. s. marie virgis.

POstq̄ impleti sūt dies purgationis Marie ꝑz legē Moysi) Lu. ij. Est autem sciendum q̄ ꝑm. s. Thom. iij. q. xxxvij. duplex erat legis ꝓceptū de ꝓlenata. Nam ꝑm legem mosaicam. ꝓ quolibet masculo vel femina offerebatur sacrificium: vt patet Leui. xij. Quod sacrificium erat ad expiandū peccatū in quo ꝓles erat cōcepta: ⁊ ad quandam eius consecrationē: q̄z tunc primo ꝑtabatur in templo. Et ideo aliq̄d holocaustum: et aliq̄d ꝓ pctō offerebatur. Erat autem et aliud ꝓceptum spāle de ꝓmogenitis hominū et iumētoꝝ. Sibi enim dñs deputauerat omne primogenitū in israel: ꝓ eo q̄ ad liberationē ꝑpri israelitici pcusserat ꝓmogenita egꝝpti ab hoie vsq; ad pecus ꝓmogenitis filioꝝ israel reseruatis. Hec. s. Thom. Unde vltra hoc primogenitus ꝑtabatur dño tanq̄ ei consecratus: ⁊ redimebatur certo pretio: vt ptz. Exo. xiij. Btā aūt virgo sub hac purgationis lege nō cadebat q̄z obligabatur solū mulier que semine virili cōcipiebat: vt ptz numeri vbi. s. tamen hāc legē voluit ex humilitate ꝙuare: ⁊ ne scādalizaret illos q̄ nesciebāt q̄ de spū sctō cōceperat (tulerunt Jesum in hierl'm vt sisterēt eum dño). i. vt offerrent tanq̄ primogenitum consecratū deo: ⁊ redimerent. Et licet ipse non aperuerit vnluam. i. fregerit clausturam pudoris tamen hoc non constabat omnibus. Unde aūt tulerint creditur q̄ de tugurio in quo nat⁹ erat. (Sicut scriptū est in lege dñi: q̄z esse masculinū adaperiēt vnluā sctō dño vocabit. Et vt darent hostia. scōm q̄ dictū est in lege dñi) que non solum ꝓ primogenito: lz ꝓ alijs dabatur [par, turturū aut duos pullos columbarum.] Hec erat oblatio pauperꝝ: vt ptz Lume. vbi. s. Ergo mat xp̄i fuit pauper cuius palliū eius auro et gēmis adornemus. De hoc aūt. s. Tho. vbi. s. ar. ij. ad quartum sic dicit formal' Leui. xij. precipitur vt qui possent agnuꝫ

p filio aut filia simul ⁊ turturē sine colū bā offerrent. Qui vero non sufficerēt ad offerendum agnum: duos turtures aut duos pullos columbe offerrent. Dñs ergo qui cū diues esset ꝓpter nos egen⁹ factus est vt illius inopia diuites esse mus vt ōr.ij.Corin.viij.⁊ pro se pauperū hostiā voluit offerri sicut ⁊ in ipsa natiuitate pānis inuoluitur ⁊ reclinat in presepio. Nihilominus tñ hmōi aues cō gruunt figure. Turtur em̄ qz est auis loquax p̄dicationē ⁊ cōfessionem fidei significat. Quia vero est animal solitariū significat contēplationē. Columba vero est animal mānsuetum ⁊ simplex mansuetudinem et simplicitatē significans. Est aūt aial gregale vnde significat vitā actiuā. Et ideo hmōi hostia significabat pfectionē xp̄i ⁊ mēbrorū ei⁹. Utrūq; aūt aial ꝓpt ꝓsuetudinē gemēdi pñtes fctōq; luct⁹ designat. Sed turtur q̄ est solitaria significat secretas oſonū lachrymas: colūba vo q̄ est gregalis significat publicas oſones ecclie. Utrūq; aūt aial duplicatū offert: vt sctitas sit nō solū in aia sed etiā in corpore. Hec ille. (Et ecce homo erat in hier̄m cui nomē Symeō) Iste em̄ aliquos fuit sacerdos famosus (Et hō iste iustus et timorat⁹ expectās cōsolationē israel). i. xp̄m (⁊ spūssanctus erat in eo. Et rēsum acceptat a spūsctō: nō visurū se mortem nisi ꝓius videret xp̄m dñi) Rēsio nō fit ꝓprie nisi ad interrogantē. Interrogabat aūt iste in oratio nibus si videre mereret xp̄m: cuius tps ꝓpinquū credebat. (Et venit in spū in tēplū). i. venit p spm̄: reuelatione. s. habita q⁹ tunc videret xp̄m. (Et cū inducerēt puerū Jesum parētes eius: vt facerent em̄ consuetudinē legis ꝓ eo. ⁊ ipse accepit eum in vlnas suas: ⁊ benedixit deū) id est laudauit (⁊ dixit. Nūc dimittis). i. dimittes transire: scz ex hoc mundo ad alium (seruum tuum dñe em̄ verbū tuū) i. pmissionē tuā (in pace). i. in quiete animi. (Quia viderunt oculi mei salutare tuū). i. xp̄m non qz xp̄s saluet deū: sed qz per illū saluat deus. (Qō parasti) ad videndū ⁊ ad publicandū per ap̄los (ante faciē oim̄ pp̄lorū) fideliū ⁊ infideliū. Parasti inquā illud tanq; (lumen ad revelationē gentiū). i. quo gentes obscure & ignorātie tenebris cōtēte reuelabunt. i. veniēt ad lucē (⁊ gloriā plebis tue israel) Magna em̄ gloria est illi⁹ pp̄li: q̄ ex eo natus est xp̄s. Post istā aūt ꝓsentationē xp̄s angelo monēte fugit in egyptū statim em̄ aliquos vel post annū em̄ alios vñ dicit Lucas q̄ post purificationē regressi sunt in Nazareth.

Sancti Valentini martyris.

Olite arbitrari qz venerim pacē mittere i terrā) Mat.x. Nota q̄ xp̄s nō venit mittere pacē malā q̄ est ꝯcordia in malū ⁊ cōtra deū sed venit mittere gladiū. i. separationē ab⁹ bonorū a malis (Non veni pacē mittere sed gladium. Veni em̄ separare hoiem aduersus patrē suū ⁊ filiā aduersus matrē suā: ⁊ inimici hois domestici ei⁹. Qui amat patrē aut mātrē plus q̄ me nō est me dignus. Et q̄ amat filiū aut filiā super me: nō est me dignus Qui inuenit aiam suā pdet eaz) Vide feria. ij. p ost diē ꝓpalmarū. (Et qui non accipit crucē suā). i. mortē em̄ aliquos: quā quisq; tenetur assumere em̄ ꝓparationē animi si oporteret. Uel crucem. i. pniam ⁊ pietatē qua alīs hoies cōpatiunt em̄ Greg. in homil'. Dicitur em̄ vt ait crux: qz cruciet (⁊ sequitur me: nō est me dignus. Qui inuenit aiam suā pdet illā. Et q̄ pdiderit aiam suā ꝓpter me inueniet eaz. Qui recipit vos me recipit. Et q̄ me recipit. recipit eum q̄ me misit. Qui recipit ꝓphetā in nole prophete). i. nō propter aliquod tēporale em̄ Chrys. sed solum ex hoc q̄ ꝓpheta est (mercedem ꝓphete accipiet). s. obiectiue non subiectiue. Duplex em̄ est merces nostra. s. ipsa dei visio. q̄ dicitur merces subiectiue. quia subiectiue est in nostro intellectu: ⁊ ipsum obiectū visionis. i. de⁹. Primo mō mercedes varie sunt sctōrū. qz em̄ excessum in charitate est ⁊ excessus in ꝓmio. Sed scdo mō vna est merces oim̄ deus (⁊ q̄ recipit iustus in nole iusti: mercedē iusti accipiet. Et quicunq; potum dederit vni ex ꝓminimis istis calicem aque frigide tantū in nole discipuli: amen dico vobis: non perdet mercedem suam.

In cathedra scti ꝑ etri apli.

Venit Jesus in partes cesaree philippi) mat.xvj. Sicut dicit Chrys. duplex est cesarea. s. stratonis ⁊ philippi fratris. s. herodis tetrarche. Et hec civitas postea dicta est paneas. (Et interrogabat discipulos suos) non vt aliq̄d addisceret. sed primo vt ex illorū rñsione nos ⁊ illos instrueret q̄ nō erat purus hō vt videbat (dicēs. Quem dicunt hoies esse filiū hois? At illi dixerunt. Alij. Joānē baptistā. alij aūt heliā alij vero hieremiā: aut vnū ex ꝓphetis) Scdo etiā interrogat q̄d de se dicat: sm Hiero. vt discamus et nos esse solliciti q̄d de nobis dicat: vt si bonū sit: augeat: si malū corrigat. Sciendū est aūt q̄ erat apud quosdā indecos opinio q̄ aie migrarent de corpore in corpus. Vñ ⁊ Herodes audita fama xp̄i: credidit eū fuisse quē Joānē decollauerat: vt pz Mar. vj. Et iō turbe q̄ de xp̄o sentiebāt q̄ sanctus esset: existimabāt q̄ esset vnus ex sanctis mortuis puta helias aut hieremias: sm q̄ in eo aliqua videbant indicia sanctitatis q̄ videbant precessisse in aliquo istorū ⁊ sic de alīs. (Dicit illis ie sus. Vos aūt quē me esse dicitis? Rñdēs simon petrus dixit. Tu es xp̄s filius dei vivi: Rñdens aūt ie sus: dixit ei. Beat⁹ es simō bariona). i. filius Joānis a bar: q̄ est filius ⁊ Joāna (qz caro ⁊ sanguis). i. hō (nō revelauit tibi sed pater me⁹ q̄ est in celis. Et ego dico tibi: qz tu es petrus ⁊ sup hāc petrā edificabo eccl'iaz meā.) Hoc aūt ꝑz Aug. li. retractationū: dupl'r pōt intelligi. Uno mō: vt ipse petrus sit petra in qua eccl'ia est fundata. alio mō vt xp̄s sit ipsa petra quam petrus est cōfessus ⁊ in qua est fundata eccl'ia. (Et porte inferi). i. pctā vel doctrine hereticorū. sm Hiero. q̄bus itur ad tartarum: vel demones sm Origen. vel tormēta ⁊ blādamenta pſecutorū: sm Raba. (non ꝓualebunt aduersus eā. (Glos. i. nō separabunt eam a charitate mea et fide. Hec ille. Possumus etiā, in his verbis intelligere q̄ status xp̄ianitatis ꝓpter hoc durabit vsq; ad iudiciū. (Et tibi dabo claues regni celorū. Et quodcunq; ligaueris sup terrā: erit ligatum ⁊ in celis. Et quodcunq; solueris sup terram: erit solutū ⁊ in celis.) Est aūt notanduz q̄ potestas ligandi ⁊ soluendi data est Petro singulariter: vt hic ⁊ olīs apl'is simul: vt Jo. xx. vbi ōr: quorū remiseritis pctā remittunt eis. ⁊ hoc ad significandū q̄ a Petro ad alios talis ptās deriuat. Uide aūt de materia istarū clauiū q̄d ⁊ quot sint. iiij. di. xvij.

Sancti Matthei apli.

Confiteor tibi pater dñe celi ⁊ terre. Mat.xj. Cōfiteor tibi inquā. i. laudo te sm aug. (qz absc̄ōdisti hec). i. fidei sacramēta de aductu suo sm Hila. (a sapientib⁹ ⁊ prudētibus). s. in oculis suis: vt sunt superbi puta scribe ⁊ pharisei (⁊ revelasti ea paruulis. Ita pater qz sic fuit placitū ante te. Oia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo novit filiū). s. perfecte ⁊ cōprehensiue imo nec; clare ⁊ patēter nisi miraculose: vt Moyses ⁊ Paulus (nisi pater nec; patrem quis novit nisi filius ⁊ cui voluerit filius revelare). Cum em̄ tā pater q̄ filius sit infinitus neuter eorū ꝓprehendi pōt nisi ab intellectu infinito: cuiusmodi est diuinus ⁊ neuter pōt ab intellectu creato naturaliter videri vt est. (Venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis) sub onere corporis sm Augu. vel sub onere pctī sm Hila. vel sub onere tpaliū sm Grego. vel forte sub onere preceptorū cerimoniarū mosaice legis (⁊ ego reficiā vos) hic ꝓ dulcedinē gratie: ⁊ in futuro p. suauitatē glorie (Tollite iugum meū sup vos). i. legē euangelicā (⁊ discite a me qz mitis sum ⁊ humilis corde. Et inuenietis requiē animabus vestris. Jugum em̄ meū suaue est ⁊ onus meum leue) post initiū sm Raba. Uel leue est amanti sm Aug. vel leue est cōparatione veteris legis: cuius multi pastores nonnunq; tot super inducant grauamina libertati que est in christo: vt tolerabiliora sint austera legis veteris edicta. His ꝓfecto q̄uenit illud Mat. xxiij. Alligant onera grauia ⁊c.

In annuntiatione beate Marie virginis.

Missus est angel⁹ Gabriel ꝛc.] Lu. j. vide supra feria.iij.post.iij.dñicam aduentus.

Sanctorum Tyburtij ꝛ valeriani.

Ece ego mitto vos sic̃ oues) Mat.x.(in medio luporuꝫ Estote ergo prudẽtes sic̃ serpẽtes:ꝛ simplices sicut colũbe. Cauete aũt ab hoib⁹. Tradẽt.n. vos i ꝯcilijs ꝛ i synagogis suis flagellabunt vos. Et ad pſides ꝛ ad reges ducemini ꝓpter me:in testimoniũ illis ꝛ gentibus. Cũ aũt tradẽt vos nolite cogitare quo aut qd loquamini.)Contrariũ huic videt esse illud.j.Pe.iij. parati semp ad satisfactionẽ oi poscenti vos rationẽ de ea que in vobis est ſpe. Solnitur autem:qꝛ cũ homo hꝫ tp̃s ad deliberãdũ qd loquatur:dꝫ cogitare:aliter tentaret deũ qñ vero non hꝫ tp̃s vt puta qñ aliquis cũ furore trahit ad iudiciũ tunc non dꝫ cogitare qd loquatur.i.non dꝫ de hoc anxiari. Hiero. Cum i medio amicorũ certamẽ erit:iubemur esse solliciti,cum autem est iudiciũ terribile ꝛ pledes ,insanientes ꝛ timoꝛ vndiq; auxiliũ a xp̃o p̃betur:vt cõfidẽter louqanť:ꝛ nõ obstupescãt ille. Uñ notãter dixit saluator(Dabit⁹ em̃ vobis in illa hoꝛa).i.in tali necessitate(qd loquamini. Nõ em̃ vos estis q̃ loquimini:sed ſpũs p̃ris vestri qui loquit⁹ in vobis. Trader aũt frater fratrẽ in mortẽ ꝛ pater filiũ:ꝛ insurgent filij in parentes:ꝛ morte eos afficient. Et eritis odio oibus hoibus).i.iudeis ꝛ gentilibus(propter nomen meũ. Qui autem perseuerauerit vsq; in finẽ hic saluus erit.)

Sancti Petri martyꝛis.

Si quis vult post me venire.) Lu.ix.(abneget semetipm ꝛ tollat crucẽ suã)quotidie(ꝛ sequat⁹ me. Qui em̃ voluerit aiam suã saluã facere pdet illã. Nam q̃ pdiderit aiam suã ꝓpter me saluã faciet illã. Quid em̃ p̃ficit homini si lucret vniuersum mũdũ: setipm aũt pdat ꝛ detrimẽtũ sui faciat.) Patet aũt hoc euangeliũ ex dictis ꝛ allegatis supra in festo sancti Valentini Mar.excepto hoc.(Qui me erubuerit ꝛ meos sermones).i.qui non audebit cõfiteri fidẽ in casu in quo tenetur id facere (hũc filius hois erubescet).i.nõ reputabit de numero suoꝝ.Sicut dicit.s.Th. ij.ij.q.iij.est necessaria cõfessio fidei non semp:cum de hoc sit ꝓceptũ affirmatiuũ sed ꝓ loco ꝛ tẽpoꝛe:puta qñ ex tacitate subtrahit⁹ deo honoꝛ ꝛ ꝓximo vtilitas sua(cũ venerit in maiestate sua et patris ꝛ sanctoꝝ angelorum.)

Sctoꝝ Philippi ꝛ Jacobi apl̃oꝝ.

Non turbetur coꝛ vestꝝ Joꝛ. xiij. Sciendũ est q̃ in nocte cene dñs apl̃is ꝑdixerat suã ꝑditionẽ ꝛ negationẽ Petri ꝛ fuã recessum:ꝓpter que ola erant in magna tristitia. Zdeo ꝓ̃da ꝑtis euangelũ voluit eos ꝓsolari(Credidis i deũ:ꝛ i me credite)ex ꝓnti.ꝛ i hoc innuit se deũ.non em̃ credimus ꝓprie missi in deũ.Uñ nõ recte dꝛ.Credo in ecclesiã catholicã:sed Credo ecclesiã catholicã.ij.ij.q.ij.(In domo patris mei).i celo ꝛ i ipso deo ꝛ ecclia triũphãti ꝛ militãti. Nã dom⁹ alicui⁹ dꝛ in qua habitat. Inuenit⁹ aũt in scriptura q̃ deꝰ habitat in celo.s.ꝓ specialẽ oñsionẽ glorie: ꝛ in ipso ꝛ in sanctis vie ꝓ fidẽ ꝛ i sctis patrie ꝓ gr̃am ꝓsummatã ſz dñs de deo ꝛ celo loquit⁹ dicens(In domo p̃ris mei mãsiones multe sunt)In celo q̃dẽ multa sunt loca corporalia in potẽtia th:ꝛ q̃ dã sunt supioꝛa q̃dã inferioꝛa:ꝛ ꝓhr minus digna. In deo aũt sunt multe mansiones ad hunc sensum:q̃ beatitudo q̃ a creatura habet de deo multos hꝫ gradus:qꝛ nõ oẽs equaliter vident(Si quo minus dixissez)sunt due dictiões ꝛ duo accẽtus hic:ꝛ intẽdit dicere saluatoꝛ ſz expositores cõiter:q̃ si iste mãsiones nõ essent ibi:vel si q̃ seu in aliq̃ min⁹ essent ibi ſz dixerat.ipse hoc eis dixisset.Uel põt dici q̃ intẽdit dicere.Si in preteritum non ad.plenum dixissem vobis que facturus sum:nunc dico vobis(qꝛ vado parare vobis locum)Locus aũt celestis mansionis quantum in se est semp fuit paratus ſm diuinam:predestinationez ꝛ inquantum in se est nullum hꝫ defectũ:sed quo ad nos qui nõ habebamus ius intrandi nõ semp fuit paratus.xp̃s

ergo illũ impetrauit exequendo predestinationẽ:seu dãdo nobis ius intrandi in illũ p.mortẽ suã:ꝛ mittendo spm̃ sctm̃ Et si abiero ꝛ preparauero vobis locũ: iterũ veniꝫ).i.veniã in morte.s.q̃ ad gloriam apl̃i erant assumendi(ꝛ accipiam vos ad meipm.vt vbi suꝫ ego ꝛ vos sitis. Et quo ego vado scitis:ꝛ viã scitis) Cõtra:qꝛ Tho.dicit q̃ neutrũ horũ sciebat ergo vel xp̃s vel Thomas falsum dicit: Rñdeo q̃ vterq; verũ dicit:diuersimode Sciebat em̃ Tho. viã ista ꝛ terminũ:ſz nesciebat q̃ illa via eẽt via ꝛ qũ talis terminꝰ eẽt terminꝰ sicut si,ego viderẽ Andreã ꝛ h crederẽ q̃ eẽt andreas:negarẽ me andreã videre sine mẽdacio imo ẽt forte sine falsitate.qꝛ nõ viderẽ andreã vt sic.alius autẽ vere diceret me videre andreã.i.illũ q̃ est andreas.Terminus ergo huiꝰ vie erat deitas ꝛ gĩa eterna. Uia vero erat humanitas ꝛ passio xp̃i quã apl̃i nesciebãt ꝙfecte esse viã.iõ subdit(Dicit ei Thomas.Dñe nescim⁹ quo vadis.Et qũo possum⁹ viã scire Dicit ei Iesus.Ego sum via)rõne humanitatis [veritas]rõne deitatis vise seu intellecte[ꝛ vita]rõne deitatis amate.Uñ xp̃s est via ratione humanitatis:ꝛ terminꝰ ad quem nos imus rõne deitatis.Et si dicas q̃ xp̃s erat iam beatus:ideo non accedebat ad beatitudinẽ.Dico q̃ non erat beatus quoad corpus sed solũ quo ad aiam.Uñ etiã ipse xp̃s non solũ erat via:sed etiã viator ꝛ terminus.[Memo venitꝫ ad patrẽ nisi ꝑ me.Si cognouissetis me:ꝛ patrẽ meũ vtiq; cognouissetis.Et amodo cognoscetis eum ꝛ vidistis eũ.Dicit ei Philippus.Dñe ostende nobis patrẽ ꝛ sufficit nobis.Dicit ei Iesus.Tãto tpe vobiscum sum ꝛ non cognouistis me?Philippe q̃ videt me:videt ꝛ patrẽ meum].i.essentiã ꝛ substantiã p̃ris seu q̃ est p̃r.Filius em̃ est essentia q̃ est pater ꝛ essentia p̃ris:ſz ipse nõ sit pater.ꝛ in hoc volnit dicere q̃ p̃r nõ poterat videri nisi sicut ꝛ filius quo ad deitatẽ.s.ꝑ intellectũ:ꝛ nõ ꝑ oculũ corporeum.Quo aũt vna ꝙsono diuina sit in alia.Dico ſm theo.q̃ hoc est qꝛ essentia vnius est in alio cum eadem sit omniuꝫ essentia.Est tñ ꝛ alius modus huius in existentie:de quo alꝫ.Loipso aũt q̃ filiꝰ ꝓpa miraculosa ꝓbabat se deũ ꝓbabat patrem in se esseꝝ ꝛ.ꝓpter opa ipsa credite.q̃.s. p̃r faciebat ꝑ filiũ.[Et qũo tu dicis oñde nobis patrẽ. Nõ credis qꝛ ego in p̃re ꝛ pater in me est:Uerba que loquoꝝ vobis:a meipso non loquoꝝ.Pater aũt in me manens:ipse facit opa.Nõ creditis qꝛ ego i p̃re:ꝛ p̃r in me est:Alioqui ꝓpter opa ipsa credite. Amẽ amẽ dico vobis:q̃ credit⁹ i me opa q̃ ego facio ꝛ ipse faciet ꝛ maiora horum faciet]Hoc aũt tripliciter intelligit⁹. Uno mõ ꝯtum ad doctrinã.qꝛ plures cõuer si sunt ab apl̃is ꝯ̃ a xp̃o:ꝛ predicabant variis linguis xp̃s aũt vnica.i.hebraea. Scõo modo quo ad modũ aliquẽ faciẽdi miracula. Nam magnũ erat q̃ xp̃s ꝓpria autoꝛitate faciebat miracula ꝛ aliquando solo verbo.ꝛ aliqñ ad tactũ vestimentoꝝ aut fimbriaꝝ ꝛ quo ad hoc maius fuit q̃ Petrus sanabat:sola vmbra coꝛporis ꝛ vestimentoꝝ suoꝝ vt ptꝫ Act. v. Tertio ꝯtum ad substantiaꝫ rei facte nõ absolute sed cõditionaliter. Si em̃ fuisset opus maiora fecissent ꝯ̃ cerit xp̃s tpe quo predicauit quia impediussent solẽ a suo motu multo melius ꝯ̃ Josue. Ratio aũt omnium est qꝛ xp̃s ibat ad patrẽ ꝛ cõse quẽter missuꝰ erat spiritũ sanctũ:quo fortificati apl̃i ꝑdicaturi erant p orbem. Per ista aũt voluit xp̃s ꝓbare se esse deũ:sic arguẽs. Si opa q̃ ego ꝓsonaliter facio ostendũt q̃ sum deus:ꝛ qñ pater in me est:multo magis opa maiora que faciã ꝑ alios petentes in nole meo:ꝛ i nole meo miracula faciẽtes hoc idẽ ostẽdent.Uñ subdit.[qꝛ ego ad patrẽ vado. Et quodcunq; petieritis patrem in nomine meo[dũmodo debite petatis [hoc faciam.]

Sancte Katherine de Senis.

Similis est regnum celoꝝ grano sinapis]. Mat.xiij.[Regnum celoꝝ].i.doctrina euãgelica ſm Hieroñ.simile est [grano sinapis]quod sc̃m Aug.calidum est:ꝛ venens repellit[qñ accipiens homo]:id est christus[seminauit in agro suo]:id est humano coꝛde secundum Hieronym̃.(Quod minimum

ꝺđē est)a principio:qz videbaꝝ stultitia credere deū crucifixum(oibꝫ seminibus) seu inter oia semina.i.ſm Hie.inter oēs pⱨorū discⁱplinas(Cū aūt creuerit maiꝫ est oibꝫ oleribus)id est sectis pⱨorū.(et fit arbor ita vt volucres celi).i.aie credētes(veniāt⁊ habitēt i ramis eiꝫ)credēdo q̄ i ea tradunt.Uel ſz Chry.qz dñs dixerat q̄ solū quinta pars seminis ceciderat in terrā bonam:⁊ q̄ ibi simul exorta fuerāt zizania ne aliqs crederet q̄ pauci remanerent fideles hoc dñs excludit p hāc parabolā in qua ſm mentē eius figurat q̄ tantū deberet ecclesia crescere in agro huius mundi:q̄ vulucres celi.i. nobilissimi p̄ncipes habitarēt in ramis eius.i.sub eiꝫ obediētia.Et huic consonat sequēs pabola in q̄ p fermētū modicū⁊ calidū figurat paucitas fidelium tpe apⁱoꝝ:q̄ cōmixti multe farine.i.tribus satis p q̄ tres p̄ncipales orbis partes.Asia Aphrica⁊ Europa significat: totā in sui naturā conuerterūt.i.ad fidē. Est aūt satū genꝰ mēsure.Dicta autem mulier est diuina sapia q̄ apⁱos misit ad p̄dicādū.Dē ergo(aliā pabolā locutꝰ est eis.Sile ē reg.celoꝝ fermēto:q̄ acceptū mulier abscōdit i farine sat⁊ tribꝫ:dōec fermētatū est totū.Hec oia locutꝰ ē iesus in pabolis ad turbas)pp̄ eas dictas frequēter(⁊ sine pabolis nō loq̄bat eis:vt adimpleret qđ dictū est p ꝓphetā dicentem.Aperiā in parabolis os meum ⁊c.)

In inuētiōe sc̄tē crucis.

ERat homo ex pⱨariseis Nicodemus nomine p̄ceps iudeorum.Uide in festo sancte Trinitatis.

In festo Cⁱrcumcisionis domini.

APpⱨēdit pilatus Jesum ⁊ flagellauit ⁊c.)Jo.xix.Ex se pz totū p̄sens euangelium.

Sancti Joānis aū portā latinā.

DIxit Jesus petro seq̄re me) Uide in festo sancti Joannis euangeli.

In translatiōe.b.Dñici cōfessoꝝ.

VOs estis sal terre)mat.v.Est autem notandū q̄ ꝑba pⱨtz euāgelij dixit xp̄s discipulis suis ⁊ p̄ñr intelligunt dicta prelatis omnibus.Et quia docere est prelatorum:ideo etiā de doctoribus intelligunt.Assimilant aūt sali.primo:qz per doctrinā celestium:corpora a corruptiōe p̄seruāt ſm Hila.Secūdo:qz p eos cōdit hoim genꝰ:ſm Hiero.i.perficit vt sit sapidū p intellectū et amorē diuinoꝝ.Tertio:qz sine sapore celestis sapiētie quā isti tradūt nullum sacrificiū bonoꝝ operum est acceptum deo.sicut sine sale nullū sacrificiū offerebatur deo in lege mosayca ſm Remig. Quarto ſm eundem Remig.qz celestis sapia p apostolos predicata exiccat humores carnaliū operū aufert putredinē ⁊ fetorē male cōuersationis:⁊ vermē libidinose cogitationis. Hec ille(Quod si sal euanuerit).i.si doctrina errauerit ſz Hier.vel in persecutionib⁹ defecerit ſm Aug.(in quo)id est per quē(saliet).i.condietur terra siue hoies terreni.quasi dicat.Nō erit per quē ppⱡs corrigaꝝ ⁊ confirmeꝝ(Ad nihilū valet vltra nisi vt mittatur foras)Extra ecclesiā per excōicationē si sit hereticus.Uel extra ecclesiaz quo ad meritum:si sit pctōr(⁊ cōculcet ab hominib⁹)tanꝫ ab alto ad ima ruēs (vos estis lux mūdi.)Sicut aūt prelati sūt sal p̄cipue qñ p doctrinā mouēt affectum exhortando ad contēptū terrenorum ⁊ amorem celestiuz:ita sunt lux:qñ per doctrinam illuminant intellectū circa credēda:⁊ sunt sicut ciuitas fortis ad quā cōfugiūt debiles Unde nō possunt. i.nō debent abscōdi tacēdo veritatē fidei loco ⁊ tpe oportuno. Sed qz lux doctrine sine effectu operū parū valet doctori ⁊ parū proficit auditori.ideo subdit(Non pōt ciuitas abscōdi supra mōtem posita:neq̄ accendunt lucernā ⁊ ponūt eā sub modio.ſz sup cādelabrū vt luceat oibus q̄ i domo sunt.Sic luceat lux vestra cora hominib⁹ vt videāt opa vestra bona⁊ glorificēt patrē vestrum qui in celis est.(Nota lux vestra.i.doctrina q̄ sine operibus auditoribus parū doctoribus aūt nihil prodest:sed potius interdum obest.Sicut aūt dicit gl.postꝫ saluator docuit quales debent esse doctores:docet qđ debent dicere:dicens.(Nolite putare quoniam veni soluere)id est transgredi vel annihilare quo ad moralia id

est decem p̄cepta decalogi(legem aut prophetas nō veni soluere sed adimplere.)Ad intellectuz aūt istoꝝ:quia varia dicunt doctores expositores:oibꝫ expositionibus omissis ſz ꝓpriā mētē aliqua dicemus.Sciendum est ergo ex doctria. s.Tho.i.ij.vbi de lege veteri loquit:q̄ in p̄dicta lege erant tria genera p̄ceptorum.Quedā enim dicebant moralia. i.decem p̄cepta decalogi.Ista erant de lege nature:ideo semper habēt durare sicut semper eadem est homini natura. Quedā vero erant cerimonialia pertinentia.s.ad diuinum cultū.Ista fuerunt figuratiua:sicut immolatio agni paschalis figurabat xp̄i passionem.Postꝫ ergo completa fuerunt illa que per talia figurabantur cessare debuerunt ista p̄cepta Si enim etiā nunc immolaret iste agnꝰ significaretur q̄ xp̄s adhuc esset moriturus:qđ est impium.Unde⁊ sine peccato talia seruari nō possunt.Et hinc est q̄ p̄ceptum de sanctificatione sabbati cum esset partim moratale.s.quo ad hoc vt aliquo tpe cessantes hoies a seruilibus operibus vacarēt deo:⁊ partim cerimoniale.s.quo ad hoc q̄ istud tp̄s esset.sabbatū qđ iterp̄tat⁊ req̄es⁊ significabat q̄etē xp̄i in sepulcro: cessauit quo ad sc̄m sed nō quo ad primum.Uñ aliqđ tp̄s damus deo sed nō sabbatū.Quedā ꝯo p̄cepta erant iudicialia que.s.pertinebant ad regimē populi:vt q̄ ille q̄ furabatur aliqđ restitueret illud⁊ aliqđ plus.Ista autē nō possunt eadez congrue dari oibus populis:ideo variato populo ista variantur.Unde ea xp̄s reliquit in arbitrio p̄ncipum:ita q̄ non tenemur illa seruare sicut moralia.nec etiā prohibemur ea obseruare sicut cerimōialia.Tota ista doctrina est.s.Tho.Chriſtꝰ ergo impleuit legē quo ad moralia ea obseruando.⁊ declarando⁊ cōsilia sup addēdo. Declarauit essi q̄ interiores motus animi etiaz sine exteriori opere sunt peccata qđ iudei nō credebāt nisi forte vbi lex expresse cōcupiscētiā ꝓhibebat.Imo qñ lex prohibet concupiscentiam vxoris aliene:nō intelligebāt de cōcupiscentia luxurie sed auaritie. Nam ex.s.Tho.s. ij.vbi supra dicit q̄ voluntatē adulteriū iudei non credebant peccatum.Cerimonialia aūt⁊ ꝓphetias xp̄s impleuit exhibendo veritatē quā significabant.Si vniuersaliter totā legez quo ad moralia et cerimonialia⁊ legalia impleuit p obseruantiā vsq̄ ad mortē.(Amen quippe dico vobis donec transeat celum⁊ terra: iotha vnum aut vnus apex nō p̄teribit a lege)Joth est litera hebraica.iotha vero greca⁊ ſm Rabanum in numero signat decē:ideoq̄ significat decē p̄cepta moralia.Apex vero nō est litera:ſz signū quo valor discernit literarū.Nam apud hebros aleph valet a.⁊.e.ſm q̄ addunt ei diuersa puncta:que apices dicuntur ⁊ significant cerimonialia. Neq̄ iotha ergo neq̄ apex:sine impletiōe p̄dicto mō pertransibit.Quāuis etiam dicere possumus qđ iste modus est loquēdi quo significatur q̄ tota lex vsq̄ ad minima p̄dictis modis debet impleri quātum ad oia p̄cepta obligatiua⁊ quātū ad oēs ꝓphetias(donec)id est quousq̄ (trāseat celum⁊ terra)que dicunt transire nō ſz substantiam sed ſm qualitatē accidēta lem:qz tā celū q̄ terra post iudiciū erūt lucida suo mō plus q̄ ante:vt alⁱs dictū es(Qui ergo soluerit).i.nō obseruauerit: vel nō sane intellexerit ſm glo.(vnū de mādatis istis minimis(.Ista mandata minima ſm Chryſo.super Mat.⁊ in homil.sunt ipse declarationes decē p̄ceptorū:quas xp̄s statim erat docturus: puta q̄ nulli licet sine cā irasci:⁊ q̄ non licet cōcupiscere mulierē turpit. Dicunt aūt ista mādata minima a xp̄o ſz Chry. qz sicut de se ita⁊ de suis p̄ceptis humilia dicit.Uel minima ſm Aug. sunt ipsa p̄cepta Moyſi:maxima vero q̄ supaddit xp̄s(⁊ docuerit)sic hominesminimꝰ vocabitur in regno celorū(.i.ſm Chryſ. dānabit tempore resurrectionis:qđ hic regnum celorū ꝺr eo q̄ in ⁊tali tpe tā alta q̄ corpꝰ iustorū erit in gl̄ia:vel ſm Gre. per regnū celoꝝ ecclesia intelligēda est: in quo doctor q̄ soluit mādatū:minimꝰ vocatur:qz cuius vita despicitur restat vt eius sermo cōtēnatur.Hec ille.(Qui aūt fecerit⁊ docuerit hic magnus vocabitur in regno celorum.

Sc̄ōrū Garualij⁊ Prothalij.

UM egrederetur ieſus de templo)Mat.xxiij.Ad intellectum horum que in hoc euangelio dicuntur:ſciendum eſt q̄ apoſtoli credebant q̄ poſt deſtructionez hieruſalē.ſtatim deberent omnia cōſummari.⁊ mundus finiri.Ideo q̄ chriſtus eis prediꝛerat ruinā templi:⁊ conſequēter ipſius ciuitatis hieruſalē:interrogauerunt/eſm de duobus vt pz.Mat.xxiij. ſcz de tpe deſtructionis hierl'm:⁊ ſignis aduentus xp̄i ⁊ deſtructionis mūdi.Et de hiꝫ duobus etiā hic dicuntur:interrogaſſe.de primo ibi:q̄n iſta fient. de ſcōo vero ibi:⁊ q̄ ſignū.In p̄ſent/aūt euāgelio tangit rn̄ſio ſolū quo ad primū queſi (tū.Ait illi vn⁹ ex diſcipulis ſuis.Magiſter aſpice quales lapides:⁊ quales ſtructure.Et rn̄dēs ieſus ait illi.Vides has oēs magnas edificatiōes. N̄ō relinquet lapis ſuper lapidē qui non deſtruetur. Et cū ſederet in monte oliuarū cōtra tēplum:interrogabāt eū ſeparatim Petrus Jacob⁹ ⁊ Joānes ⁊ Andreas.Dic nobis quando iſta fient:⁊ q̄ ſignū erit quando hec omnia incipient cōſummari.Et reſpondens Jeſus cepit dicere illis.Videte ne quis vos ſeducat(multi enim venīēt in noīe meo)id eſt vſurpando ſibi nomen meū(dicētes q̄ ego ſum) ſ.xp̄s(⁊ multos ſeducēt.) Talis fuit Simon magus:quē dicebant virtutem dei magnam ſamaritani: vt pz Act.viij. Tales fuerunt etiam multi alij ſm Hier.imminente ruina hierl'm.Sed q̄ vt idem ait atpe dn̄ice paſſiōis:in populo iudeorū:q̄ petiuit ſibi p xp̄o dari Barabbam latronē ſeditioſum nō defuerūt ſeditiones ciuiū nec hoſtiuꝫ bella:iō dicit dn̄s: (Cum audieritis autem bella:⁊ opiniones bellorū ne timueritis.Opꝫ eniꝫ hec fieri ſed nondum finis)id eſt nondū erit deſolatio ⁊ deſtructio iudee ⁊ hieruſalez ſm Hiero.ſed vſq̄ ad quadrageſimū annum differetur predicta deſolatio. Jōp̄ ſecuri eſtote in iudea.Et in iſtis.xl.annis ⁊ tpe obſidionis hieruſalē contigerunt oīa q̄ ſaluator hic dicit ⁊ plura.Sicut eſm ex Joſepho pz in nūere ſeditiōes ⁊ fames acerba ⁊ peſtis eos inuaſit:⁊ terrores de celo (exurget aūt gens ſuper gētem:⁊ regnū ſuper regnum ⁊ erunt terremotus per loca ⁊ fames.Initiū ſignorum hec.Videte aūt vosmetipſos. Tradent eſm vos in cōſilijs:⁊ in ſynagogis vapulabitis.Et añ reges ⁊ p̄ſides ſtabitis ꝓpter me in teſtimoniū illis.Et in oēs gētes primū)ante.ſ.q̄ deſtruaꝫ hierl'm (opꝫ p̄dicari euāgelium.)Beda.Hoc ita fuiſſe cōpletū eccleſiaſtice teſtant hiſtorie in quib⁹ refert q̄ apl'i oēs multo añ exciditū iudee ꝓuincie ad p̄dicandū euāgeliū toto orbe fuerūt diſpſi:excepto Jacobo zebedei ⁊ Jacobo fratre dn̄i:qui in iudea:pro verbo dn̄i priꝰ ſanguinē fuderāt.Hec ille.Sicut autem euāgelium ſemel eſt predicatū ⁊ poſt venit deſolatio hierl'm:ita vna alia vice p̄dicabitur ⁊ deinde veniet deſolatio mundi:vt pz per Aug.ad Eſichium ⁊.s.Tho.i.ij.vbi loquitur de lege euāgelica ⁊ ſuper epl'a ad Roma.(Et cū duxerunt vos tradētes nolite precogitare)Hoc declaratū eſt ſupra in feſto.s.Tiburtij.⁊ Valeriani(q̄d loq̄mini ſz q̄ datū fuerit vob/ illa hora id loq̄mini. N̄ō eſm vos eſtis loquētes ſz ſpūſſcti⁹.Tradet aūt frater fratrem in mortē ⁊ pater filiū).ſ.pp zelū idoloꝝ.q̄ q̄ aliq̄d ad fidē cōuertebaūt q̄q̄ parētes etiā ſtrictiſſime eos accuſabāt vel zelo idoloꝝ vt dictum eſt vel priuato odio aut cupiditate diuitiarū:vt pz de beato Paulo,Primo eremita:vel etiaꝫ timore tyrannorū qui iſtos perdi ⁊ accuſari iubebāt(⁊ conſurgēt filij in parētes:⁊ morte eos afficiēt.Et eritis odio oibus propter nomen meum.Qui aūt ſuſtinuerit vſq̄ in finem hic ſaluus erit.)

℣ In vigilia ſancti Joānis bapti.

Uit in diebus herodis regis iudee.)Lu.j.Ad intellectum eorū q̄æ p̄hti euāgelio dn̄r:ſciēdū ē vt hf.ſ. Parali.xxiij. q̄ Dauid ordinauit in miniſterio tēpli domini eſſe.xxiij. ſacerdotes:qui vt etiā teſtaꝫ mag. hiſ.dicebaūt ſūmi ſacerdotes:ita tñ q̄ vnus erat ſuper eos qui ſimpl'r erat ſumm⁹ ſacerdos.ſiue etiā de nūero illoꝝ.xxiij.ſiue nō.Et ſinguli eorum habebant ſingulis ſeptimanis miniſtrare ſm ordinē ſortē decretum.Abia aūt fuit ſub octaua ſorte:a quo deſcēdit zacharias pater Joānis.Utrū ℣o fuerit ſumm⁹ ſacerdos vel nō eſt magna inter aliquos concertatio.ſ.inter Nicolaū de lyra ⁊ Pau.bur.ſed tñ credo q̄ nō fuerit ſimpl'r ſumm⁹ ſacerdos ſz ſm q̄d:inquātū fuit vnus de.xxiij.(ſacerdos quidam nole zacharias de vice Abia),pferꝫ aūt hic Abia vltima acuta:qz eſt indeclinabile(⁊ vxor illius.de filiabus Aaron:et nomē eius Helisabeth. Erant aūt iuſti ambo ante deū:incedētes in oibus mādatis ⁊ iuſtificationibus dn̄i ſine q̄rela. Et nō erat eis fili⁹:eo q̄ eēt helisabeth ſterilis:⁊ ambo ꝓceſſiſſent in die⁹ ſuis. Factuꝫ eſt aūt cū ſacerdotio fungeretur zacharias in ordine vicis ſue,ante deū: ſm conſuetudinē ſacerdotij/ſorte exiit: vt incēſum poneret ingreſſus in tēpluꝫ dn̄i. Et ois multitudo ppl'i erat orans foris hora incenſi)Sacrificiū fiebat extra templū.i.extra domū interiorē.fiebat ei in atrio q̄ erat immediate ꝓpe illā domū:ſed tñ intra domum erat altare incēſi ſuper q̄ ponebaꝫ incēſum expleto ſacrificio. Utrū ℣o illud altare eſſet inter ſctā ſctōꝝ:vel non eſt q̄ inter/doctores. aug.ſz q̄ ſic.alij q̄ nō:q̄b⁹ aſſentio.(Apparuit aūt illi angelus dn̄i ſtans a dextris altaris incēſi.Et zacharias turbatus eſt vidēs:⁊ timor irruit ſuper eum: Ait aūt ad illū angelus. Ne timeas zacharia:q̄m exaudita eſt deprecatio tua.) Iſta deprecatio ſm Aug.intelligit eſſe facta pro ppl'o:nō aūt pro filio habēdo. Nam etiā angelo dicēte q̄ habitur⁹ eſſet filiū non credidit ei.Scōm alios ℣o erat deꝑcatio ꝓ filio hn̄do:quam tñ tunc nō effuderat:ſed lōge ante(⁊ vxor tua heliſabeth pariet tibi filium:⁊ vocabis nomen eius Joānē)id eſt in quo eſt gratia vel cui datū eſt.Sic enim interpretatur Beda.Singularis meriti indicium dat: quoties holibus nomē imponit a deo vel nūciatur.Hec ille.(⁊ erit gaudiuꝫ tibi ⁊ exultatio,⁊ multi in natiuitate ei⁹ gaudebunt.ſ.amici ⁊ vicini.In feſto ℣o natiuitatis eius gaudēt chriſtiani.⁊ vt fertur etiam pagani(erit enim magn⁹ coꝝ dn̄o ⁊ vinū ⁊ ſicerā non bibet.Eſt autez ſicera ſucc⁹ ex frugib⁹ ⁊ pomis coctis:pcipue dactylis exp̄ſſus:q̄ pōt inebriare ſicut ⁊ vinū.(⁊ ſpūſctō repledit adhuc ex vtero mr̄is ſue.) Ex quo pz q̄ fuit in vtero ſanctificat⁹ ſicut ⁊ Hieremias:de quo dictū eſt Hiere.ſ. Antecp̄ exires de vulua ſanctificaui te. Jdē a fortiori creditur de btā virgine:licet ler ſcripta non habeatur(⁊ multos filiorum iſrael cōuertet ad dn̄m deū ipſorum.⁊ ipſe precedet ante illum)naſcendo:p̄dicādo:baptizādo(in ſpiritu ⁊ virtute helie).i.ſanctitate helie cui fuit ſimilis primo in aſperitate victus.ſcdo in conſtātia docēdi veritatē.tertio in precedendo primū domini aduentū:ſicut helias p̄cedet ſcōm(vt cōuertat corda patrū).i.iudeoꝝ ſm Gre cum:qui iudei patres fuerūt apl'oꝝ(in filios).i.ante filios ſeu apoſtolos ſm eūdē.ad quos diligendos Joānes inducebat iudeos:⁊ ad eis credendū. iō ſubdit ⁊ in incredulos ad prudētiā iuſtorū)q̄ prudentia ſm Bedā:cōſiſtit in/querēdo ſalutē non ex opibus legis:ſed ex fide xp̄i(parare dn̄o).i.ad ſuſcipiendum dominum ſeu xp̄m(plebem perfectam).i.deuotaz.

℣ In die Joannis baptiſte.

Elisabeth impletum eſt tp̄s pariendi:⁊ peperit filium.) Lu.j.[Et audierūt vicini ⁊ cognati eius q̄ magnificauit dn̄s miſericordiā ſuā cū illa:⁊ cō gratulabantur ei.Et factum eſt in die octauo venerūt circumcidere puerum:et vocabant eum nomine patris ſui zachariaz.Et reſpondēs mater eius dixit. Ne quaq̄:ſed vocabitur Joannes.] Ex hoc pt̄z ſm multos q̄ nō ſolum zacharie ſed etiam helisabeth fuit reuelatum a deo nomen p̄curſoris.Non eſm potuit illud a marito didiciſſe.quia vt dicit beatus Lucas:exiuit metus de templo quādo angelus ei apparuit.Et ſi dicatur quod potuit ſcribere illud nomē añ ſicut tūc dici poteſt quod verum quidem eſt:ſed tamen ſi illud ſcripſiſſet ⁊ reuelaſſet priꝰ non queſiuiſſent hoc tūc ab illo.[Et dixerunt ad illam: quia nemo eſt in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Innuebant autē patri eius].ſcz ſignis.

Et quo ptz q nō solū mut⁹ sz etiā surd⁹ erat factus. Si eñ potuisset audire ꝟba nō significassent ei illi ꝓcept⁹ suos p nutus seu ḥmōi signa (quem vellēt vocari eū.) Et postulās pugillarē scripsit: dicēs Joānes est nomē ei⁹. (Et mirati sūt vniuersi) sz q pr̄ z mater cōuenirēt i noie: marie quia zacharias nō dixit: vocabit Joānes: sz dixit. Joānes est nomē ei⁹ in hoc. s. innuēs p q hoc nomē erat ipositū a deo ipi puero (Aptū est aūt ilico os ei⁹ z lingua ei⁹: z loqbat bñdicēs deum) zacharias eñ fuit pcussus ꝓuatione loq̄le: eo q angelo loq̄nti nō credidit. diffidēs de sua senectute z vxoris sterilitate: et vsq ad natiuitatē filij fuit mut⁹ (z fact⁹ est timor magnus sup oēs vicinos eor) id est admiratio vel timor sup zacharia castigato p angelū (z sup oia montana judee diuulgabātur oia ꝟba hec. Et posuerūt oēs q audierāt in corde suo dicētes. Quis putas puer ille erit? Et eñ manus dñi). i. ꝟtus (erat cū illo) qz. s. circa illum faciebat miracula (Et zacharias pr̄ ei⁹ replet⁹ ē spūsctō: z ꝓphetauit dicēs) In sua ꝓphetia duo ꝓdixit. s. q de⁹ visitauit nos mittēdo Joānē q esset p̄cursor xp̄i. z etiā q de⁹ fecit redēptionē. i. misit redēptorem plebis sue. i. ppli sui (Bñdictus dñs deus israel: qz visitauit z fecit redemptionem plebis sue.)

☞ In vigi. aplor̄ Petri z Pauli.

Simon Joannis diligis me plus hijs) Joā. vlti. Est aūt sciendū q ea q̄ in pñti euāgelio narrant cōtigerūt q̄n saluator apparuit. petro z socijs ei⁹ piscātibus in mari tyberiadis post suā resurrectionē (Simō Joānis) scilicet filius (diligis me plus hijs) id est plus ꝯ alij apostoli qui erāt presentes. scilz. Thom̄. Nathanael: z duo filij zebedei: z alij duo q̄ sunt innotati. Interrogat aūt de hoc xp̄s ad innuēdū q ꝙ is q̄ eligit in prelatū debet esse alijs melior. Unde sz ꝑm intra sufficiat eligere sufficiētem: tñ quo ad deū q̄libet tenet eligere meliorē non meliorem simpliciter. i. qui magis habet de charitate: sed meliorez q̄ ad hoc: q. s. ꝓsyderatis oib⁹ est aptior ad regimē. Ceteris tñ paribꝰ eligendus est melior simp̄r: qz similior est summo pastori. Vide de hoc sctm̄ Tho. ij. ij. q. lxiij. z quodl. vj. (Dicit ei. Etiā dñe tu scis qz amo te) nō dicit aūt plus ꝯ alij: qz suam fragilitatē in negotiatione fuerat expert⁹. vel qz vt dicit Aug. ignorabat alioꝝ corda. (Dicit ei. Pasce agnos meos). i. incipientes. (Dicit ei iterū) Iterato dicit vt oñdat quātū nisum debeat facere ꝓlatus de subditis (Simō Joannis diligis me. Ait illi. Etiā dñe. tu scis quia amo te. Dicit ei iterū. Pasce agnos meos). i. ꝓficientes. (Dicit ei tertio. Simon Joānis amas me. Contristat⁹ est petrus: qz dixit ei tertio: amas me) ꝑm aliquos: eo q xp̄s frequēter interrogaret q̄ sciebat. Uñ ꝑm alios cōtristat⁹ est quia timuit ne xp̄s sibi predicaret aliq̄ malum futurū: sicut fecerat q̄n dixit ei q ter illū esset negaturus. Et dicit ei. Dñe tu oia nosti tu scis qz amo te. (Dicit ei. Pasce oues meas). i. ꝓfectos. Et ne quis crederet leue onus preesse: oñdit xp̄s ad q̄d ordinabat ouium suaruz pastorē: qz ad hoc vt p morte oñderet caduca omnia ꝓtemnēda. Uñ subditur (Amen amē dico tibi. cum esses iunior: cingebas te z ambulabas vbi volebas. Cū aūt senueris: extēdes manus tuas). s. in cruce: (et alius). s. carnifex (te cinget). i. ligabit in cruce (z ducet quo tu non vis). s. ꝑm sensualitatem id est ad mortem. (Hoc autē dixit). s. christus (significans qua morte) scilicet ipse petr⁹ (clarificatur⁹. i. glorificaturus (esset deū.) Significauit enim q crucifigeretur.

☞ In die apostolor̄ Petri z Pauli.

Uenit Jesus in partes cesaree philippi ꝛc. Uide supra in cathedra sancti petri.

☞ In ꝫmemoratione sancti pauli.

Occe nos reliquimus omnia ꝛc. Uide supra in Conuersione scti Pauli

☞ In octaua apostolorum. petri z pauli.

Uasit Jesus discipulos suos ascendere in nauicula Mat. xiij. Ptz aūt ꝑsens euangelium ex dictis sabbato. ante j. dominicā quadragesime.

☞ In festo septem fratrum.

Loquente Jesu ad turbas ecce mater ꝛc. Mat. xij. Uide feria. iij. post primam dominicam quadragesime.

☞ Sctē Marie Magdale.

Rogabat Jesum quidaz phariseꝰ ꝛc. Uide. ꝫ. feria. v. post quartam dominicam quadragesime.

☞ Scti Apollinaris epi.

Facta est ꝓtentio inter eos q̄s eorum videret esse maior) Lu. xxij. (Dixit aūt eis. Reges gentium dñantur eorum: z qui ptātez habēt sup eos benefici vocantur. Uos autē non sic: sed qui maior est in vobis fiat sicut minor. z qui precessor est sicut ministrator. Nā quis maior est qui recūbit: an qui ministrat. Nonne qui recumbit? Ego aūt in medio vestrum fuz: sicut qui ministrat. Uos autez estis qui permansistis mecum in tentationibus meis) Hoc euangeliuz patet ex dictis feria quarta post scām dñicam. xl. quasi totum. Motiuū aūt contentionis de qua hic dicit ꝑm Theo. fuit: qz q̄rebant inter se quisnā esset qui xp̄m traderet ꝑm vero Grecum fuit. qz discedēte xp̄o oportebat aliquē eorum fieri aliorū principem [Et ego dispono]. i. trado [vobis regnū] tam ecclesie militantis cuius fuerunt sancti rectores ꝯ ecclesie triumphātis cui⁹ fuerunt iu morte facti ciues z consequēter reges: qz oēs sancti in patria aliquo modo regnāt. qz. s. regnat ille in quē omne suum velle dirigunt [vt edatis z bibatis] ipsum sacramentum eucharistie [super mensam meam]. i. super altare meum [in regno meo]. i. ecclesia militante. vel vt edatis z bibatis. i. vt fruamini super mensam meaz: idest super vel ꝓpter beatificam visionem deitatis [z sedeatis super thronos duodecim iudicātes duodecim tribus israel.]

☞ Sancti Jacobi apostoli.

Accessit ad Jesum mater filiorū zebedei ꝛc. Uide feria. iij. post dominicā secundā quadragesime.

☞ Sancte Marthe virginis.

Intrauit Jesus in quoddam castellum] Lu. x. Istud castellum de quo hic agit. fuit Bethania vt dicit Ori. [Et mulier quedam Martha noie] soror. s. lazari [excepit illum]. s. in domū suam. [Et huic erat soror nomine Maria: q̄ etiam sedens secus pedes domini audiebat verbū illius] magna suauitate eius delectata [martha aūt satagebat]. i. ꝓ̄ viribus conabatur [circa frequēs]. i. quotidianū [ministeriū]. i. circa preparationē refectionis ꝓ̄ xp̄o z discipulis [Que stetit] fessa discursib⁹ [z ait] alacriter: z cū reuerentia z confidentia magna [Dñe nō ē tibi cure q̄ soror mea reliquit me solam ministrare. Dic ergo illi vt me adiuuet. Et rñdēs dixit illi dñs. Martha Martha sollicita es: z turbaris i. inquietaris [erga plurima]. i. propter multa. [Porro vnum est necessariū]. i. deus. vel vnū. i. mētis vnitas: siue quies. Uel vnū. i. vita cōtemplatiua vel actiua Necesse est eñ vt q̄ deo seruit: seruiat vel in actiua vl in ptemplatiua vita vel in vltraq. Sed tñ contemplatiua est simpliciter melior ꝯ actiua. ij. ij. q. clxxxij. z est finis eius. iij. dist. xxxv. In ea sutamē necessitatis dimittitur cōtemplatiua ꝓpter actiuam. [Maria optimā partē elegit]. i. vitam cōtemplatiuam [q̄ non auferetur ab ea] sicut actiua q̄ cessat in morte. Consistit eñ in seruitute q̄ exhibemus hoib⁹. Utraq vero vita fuit in beata virgine Maria. Nā conseruabat omnia dicta de xp̄o conferens in corde suo: z rursus dicebatur questuaria ꝑm Hiero. eo scilicet vt arbitror: quia z de questu viueret: z pro sanctis pauperibus faceret questum. Ideo in assumptione eius legitur hoc euangelium.

☞ Sancti Petri ad vincula.

Uenit Jesus in partes cesaree. philippi ꝛc. Uide supra in cathedra sancti petri.

☞ In inuētione sancti Stephani.

Occe ego mitto ad vos ꝓphetas ꝛc. Uide supra in festo scti Stephani.

☞ Sancti Dominici confessoris.

Uos estis sal terre. Uide supra i trāslatione beati Dominici.

In transfiguratione Domini.

Assumpsit Jesus Petrū Jacobum: ⁊ Joannē. Vide sab bato. ij. quadragesime.

In vigilia Assumptionis beate Marie.

Loquente Jesu ad turbas. Vide dominica tertia in quadragesima.

In die assumptionis btē virginis.

Intrauit Jesus in quoddā castellū ⁊c. Vide. ℣. in festo sancte Marthe.

In decollatione. s. Joannis bapti.

Misit herodes ac tenuit io. ⁊ vinxit eū in carcerem ꝓpter herodiadem vxorem Philippi fratris sui: qz duxerat eam:) Mar. v. De cā incarceratiōis Joānis dictum est dñica. iij. de aduentu: ⁊ nūc addimus q fm qō recitat Mag. hist. ⁊ Beda. ipsa herodias fm aliquos fuit filia arethe regis: sed reuera vt ibi scripsim⁹ fuit filia aristoboli. Nupsit autē fm Josephum: vt recitat magister hystori. herodi non quidem herodi agrippe vel tetrarche sed cuidam herodi filio herodis ascalonite ex filia simōis sacerdotis. Forte ramē vt ꝺicit predictus magister: iste herodes dicebatur etiam philippus (Dicebat enim Joānes herodi. Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Herodias autem insidiabatur illi ⁊ volebat occidere eum nec poterat. Herodes autem metuebat Joannem). i. populum zelantem ꝓo Joanne. timebat enim rebellionem populi. Unde etiam ne populus rebellaret fingebat se libenter audire Joannez (scieus eum virumiustum et sanctum ⁊ custodiebat eum. Et audito eo multa faciebat: ⁊ libenter eum audiebat) quantum ad aliquam scintillam rationis vel apparenter: reuera autē ipse vt compla ceret adultere desyderabat eius mortez fm sententiam Bede (⁊ cū dies oportunus accidisset) scilicet ad homicidiū per petrandū. vt int̄ ꝺebat adulter ⁊ adultera (herodes natalis sui cenā fecit principibus tribunis ⁊ primis galilee. Cūq; introisset filia ipsi⁹ herodiadis ⁊ saltasset). i. chorizasset (⁊ placuisset herodi simulq; recūbētibus rex ait puelle. pete a me qō vis ⁊ dabo tibi: ⁊ iurauit illi: qz ḋcq̄ḋ petieritis dabo tibi: lz dimidiū regni mei) Juramentum aūt regis fuit vt Joānē sub legitima cā necare videret: ⁊ ꝑnr ppls nō rebellaret. (Que cū exisset dixit mri sue. Quid petā. at illa dixit Caput Joānis baptiste. Cūq; introisset statim cū festinatione ad regē: petiuit dicens. Volo vt ꝓtinus des mihi in disco caput Joānis baptiste. Et ꝓtristat⁹ est rex). s. apparēter ⁊ fm opinionē assātiū: vt dicit Beḋ. Nā Joseph dictus est pater xpi: qz ita videbat: ⁊ putabat. Dicit aūt iste herodes rex: nō qz habuerit diadema: sed qz regnabat tāq; dns (ꝓpter iusiurandū et ꝓpter simul discūbentes noluit eā ꝓtristare: sed misso spiculatore ꝓcepit afferri caput ei⁹ in disco. Et decollauit eū in carcere: ⁊ attulit caput ei⁹ in disco ⁊ dedit illud puelle: ⁊ puella dedit mri sue. Quo audito discipuli sui venerunt ⁊ tulerūt corp⁹ eius: ⁊ posuerūt illud in monumēto.) Est aūt notandū q ab hac morte raro aut nunq; suos milites xps liberauit: qui ti eos sepissime liberauit ab aliis cruciatib⁹. Hoc autē io factum puto: qz hec mors inter violētes mortes videt minus dedecoris ⁊ doloris habere: vt i plurib⁹. Ab hac ergo nō eripuit quos mori voluit in testimoniū veritatis: ⁊ ti liberauit ab aliis: siue ad compescendam vesaniā eorum qui viliores mortes in derisum conabātur inferre: si ne ad confortandum milites suos forte interdum trepidantes

In natiuitate beate virginis.

Liber ḡnationis Jesu xpi. Mat. j. Supple hic est vt visio esaie scz hec est. Hebrei esti communiter omittunt ly est. Et intellige de ḡnatione tēporali: qz diuina est ineffabilis (filij Dauid filij Abrahā) Isti duo ponunt vt radices in xpi genealogia. primo qz ad istos facta est specialiter promissio. Secundo: qz Dauid fuit principalis inter reges: ⁊ abzaam inter patriarchas ex regibus autez ⁊ patriarchis debebat descendere xps. Preponit autem Dauid licet sit tēpore posterior. primo propter regiam dignitatem: ⁊ itē

rum ne bis repetendus fuisset abzaam inter medio vno posito. i. Dauid scz ꝺicēdo filij abzaam. ⁊ Dauid. Abzaam autē ⁊c. (Abzaam genuit Jaac.) tacetur autē de hismaele eiusdem filio qz per illū nō descendit christ⁹ [Jsaac autē genuit Jacob. Jacob aūt genuit Judam ⁊ fratres eius] qui cum iuda nominātur: licet ab eis non descenderit xps: qz fuerunt patres ⁊ capita ppli dei. [Judas aūt genuit Phares ⁊ zaram de Thamar] q̄ nō erat vxor eius: sed erat vidua relicta filij ipsius Jude. dicit hic dns hiero. q in genealogia xpi nulla ponitur sancta mulier: fz tm̄ ille quas scriptura reprehendit: vt Thamar q̄ fornicata est cū Juda ⁊ Ruth q̄ fuit gētilis idololatra. ⁊ similiter Raab meretrix ⁊ Bersabee que fuit adultera cōcubens cū Dauid. Et hoc vt sit: vt qui ꝑ peccatorib⁹ venerat de peccatricibus nascens oim peccata deleret Alia cā fm alios quare iste mulieres ex primunt est: qz fuerūt accidentaliter cōiuncte viris ex quibus ꝓceperunt: qz nō fuerunt prime ⁊ principales vxores eorum. Sed contra dicta hiero. arguit Nico. de ly. Primo: qz fm eundē hiero. ꝓpter peccata tota: filij eius vsq; ad quartā ḡnationē tollūtur de xpi genealogia. Uñ ℣ non ponit Ochozias. Joas. ⁊ Amasias. Non ergo iste mulieres ꝓpter sua pcta iuserunt. Scḋo. qz btā Maria hic ponit q̄ sancta fuit. Tertio: qz Raab videtur a scriptura ꝓmendari: qz exploratores ppli dei abscondit. Josue. ij. ⁊ sit Ruth eo q̄ socrui fuit fidelis: ⁊ ad deum ab idolis est conuersa. Ruth. iij. Ad ista aūt soluēda. Ad primū ḋico q̄ oēs istas mulieres fuisse peccatrices ex scriptura cōstat: ⁊ ꝑnr non sunt ḋicēde scē ad mē tē hie. q̄ per scās intelligit innocentes. Fuerunt tm̄ vt rōnabiliter credit finaliter penitētes ⁊ iustificate. Et quidē iustitia Raab. ⁊ Ruth satis ex dictis patet Thamar aūt postq; fuerat ad mortē cōdemnata fuit a Juda absoluta: vt patet Gen. xxxviij. Uñ verosīle est q̄ penituit. Et idē est de Bersabee q̄ post fuit dilecta regi Dauid ⁊ regi Salomonis vt pz ij. Reg. j. Intellexit ergo hiero. de pctōibus penitentibus in quos passio xpi efficaciam habet. De Jozam autem notū habetur auctoritas vel rō q̄ penituerit. vñ non est sīle. Ad scām ḋico q̄ hiero. loquitur de his q̄ ponūtur in genealogia. ⁊ nō in eis⁹ termino. ⁊ que potuisset omitti: talis aūt non est virgo ex qua sola descēdit xps. Ad tertiū ḋico q̄ iste fuerunt reprehense ꝑ scripturam ꝓ aliquo tpe vt ex dictis ptz ⁊c. [Phares aūt genuit Esrō] Iste phares cū iuda patre suo. ⁊ iacob auo suo descēdit in egyptū: ⁊ ibi genuit Esrom q̄ genuit Arā: q̄ genuit Aminadab. q̄ genuit Naason. Iste aūt Naason cum pfe suo exīt de egypto: ⁊ tō fuit princeps in tribu iuda in deserto post patrē suū q̄ fuerat princeps in exitu isrl̄ de egypto sup eadē tribu iuda. Imo iste aminadab qñ rubrum mare fuit a dño exiccatū ꝑ medium [ita q̄ aque erāt a dextris ⁊ a sinistris quasi murus. vt habet. Exo. xiiij.] Primus post moysen cū curibus suis intrauit mare: alijs timētib⁹: ⁊ ibi trib⁹ inde meruit regnū sup ppīm. Et de hoc intelligit illud. Can. j. ⁊ est vox synagoge seu ppli isrl̄ timētis ꝓ aminadab. ala inquit mea conturbauit me ꝓpter quadrigas aminadab. [Naason aūt genuit salomō. Salomō aūt genuit boom de Raab] q̄ raab fuit gētilis Sed contra. qz hoc erat ꝓceptum legis Deut. vij. vbi ꝓcipitur ne tales vxores filij isrl̄ acciperēt. Ad hoc ḋz q̄ illud ꝓceptum fuit ne mulieres ad idololatriā inducerēt maritos vbi aūt ipse erat cōuerse ad deū ⁊ aliquid magni egerāt ꝓ deo populo dispēsabatur a dño vt credit q̄ tales matrimonia fierēt. Et idē ḋicēdū est de ruth q̄ fuit cōuncta boom [Boō autē genuit obeth ex ruth. Obeth aūt genuit ieſſe] Jesse fuit pr̄ Dauid ⁊ alio noie ḋicebatur Jsai. [Jesse aūt genuit Dauid regē] iste sol⁹ nolak rex ꝓ excellētiā sctitatis: ⁊ qz fuit ꝑm⁹ iter reges a ḋo⁹ descēdit xps. (Dauid aūt rex genuit salomonē ex ea q̄ fuit Urie). i. ex bersabee cū q̄ prius miserat adulterū: vt pz. ij. Reg. xi. (Salomō aūt genuit Roboā) q̄ fuit stult⁹ filius sapiētis. Sub isto diuisuz ē regnū dauid in duo regna. s. i regnū iuda qō erat duarum tribuū. s. iude ⁊ beniamin: ⁊ i regno isrl̄ qō erat. x. tribuū. vt ptz. iij. Reg. xij. (Roboā

aũt genuit abiã. Abia autẽ genuit asa. Asa autem genuit Josaphat. Josaphat aũt genuit ioram. Joram aũt genuit oziã.) Hi tres reges omittũtur. Nã iste est successiõis ordo ioram: ochozias: ioas: amasias: ozias. Rõ aũt huius est qz euãgelista voluit vnaz quaterdenã ponere ab Abraã. vsqz ad dauid: z vnã aliã a dauid vsqz ad trãsmigrationẽ babylonis. Ideo aũt istos potiº ꝓ alios omisit ꝑm Hiero. qz ioram cõiunctus est impiissime Jezabel. Uñ in genealogia xꝑi filij eius vsqz ad quartã gnationẽ excluduntur. (Ozias aũt genuit ioathã. Joathã autẽ genuit achaz. Achaz autẽ genuit ezechiam. Ezechias aũt genuit manassem) Iste ezechias nõ hẽbat heredẽ qñ dictũ est ei a dño per Esaiaz. Disponе domui tue qz morieris ꝛc. Esa. xxxviij. z tunc fleuit nõ timoꝛe mortis: sed ꝓpter defectũ seminis: timẽs ne xꝑs de semine suo nõ nasceret. Ideo ozauit z fleuit: z dñs dedit ei. xv. annos quibº supuiueret: z tũc genuit manassen q̃ primo fuit pessimus vt ptz. iiij. Reg. xxj. vbi ỏr ꝙ iplenit hieruſalẽ sanguie ꝓphetaꝝ vsqz ad os inter quos Esaiã auũculũ suũ secari fecit: ꝓpter qõ in captiuitatẽ ductº est finaliter pœnituit: z ad regnũ suũ restituº est. vt ptz. ij. Para. xxxiij. (Manasses aũt genuit amon. Amon aũt genuit iosiã.) Iste fuit optimus: et a iuuẽtute sua quesiuit dñz. (Josias aũt genuit ieconiã z fratres eius in trãsmigratione babylonis) non qz iam esset trãsmigratio qñ sunt geniti sed qz iminebat. Nolantur autẽ fratres ieconie cũ eo: qz sicut z ille sũt captiuati Joachã aũt qui ꝑmº regnauit post Josiam captiuatº est ꝓ regẽ egypti. vt ptz iiij. Reg. xxiij. q̃ loco Joachã cõstituit regem fratrẽ eiº eliachim: quẽ vocauit ioachim vel iechoniã. Iste a rege babylonis captus: cum in babylonẽ duceret in xꝑo itinere remissº est ad regnũ suũ sub iuramẽto ꝙ ei fideliter deseruiret: q̃ ỏro anno volẽs rebellare: ab eodẽ captº z occisus est: z cadauer eiº extra hierl'm ꝓiectũ est: z regnauit ioachim filius eiº ꝓ eo: q̃ silr dictº est Jeconias: lz scribat aliter ꝓ pr̃ suº. Iste regnauit tribº mẽsibº: deinde in babylonẽ cũ mr̃e z nobilibus captiuis ductº est: z regnauit auũculus eiº sedechias filius iosie. Hic vndecimo anno regni sui: qz rebellauerat captiuatus est a rege babylonis: z excecatus: et hierl'm destructa: z tẽplũ ꝑbustũ est. iiij. Reg. xxv. (Et post trãsmigrationẽ babylonis ieconias genuit salathiel.) Iste ieconias a quo incipit tertia q̃terdena: nõ fuit silr i iosie imediate: sz fuit nepos eiº aliter nõ essent quatuordecim in vltima q̃ternadena: sz de hoc infra. (Salathiel autez genuit zorobabel) Sub isto redũt ppls dei de babylone ad terrã suã. Hic vt hic ỏr genuit abiud. Nec est ỹ hoc qõ ỏr. j. Parał. iij. ꝙ geñ. mosolã: ananiã: et solomit. Qz aliqs istoꝝ triũ habuit duo nola z dictº est abiud. Ab isto abiud vsq ad iosephꝫ nõ habeł gnatiõis ordo i scriptura: sz btũs Matthe⁹ habuit aliũde. Fuerũt em in ppło indeoꝝ studiosi viri q̃ rõnẽ de istis genealogijs tenerent: nec est rõnabile qõ q̃dã dicũt ꝙ beatus Mat. ista ꝓ reuelationẽ hẽbuit: qz tunc nõ ꝓbasset ꝑ scripturas xꝑz ex dauid de scẽdisse: qõ tñ ipe itẽdit/ vt istimet dicũt. (Zorobabel aũt gẽuit abiud. Abiud aũt ge. eliachim. Eliachiz aũt ge. azor. Azor aũt ge. sadoch. Sadoch aũt geñ. achim. Achim aũt geñ. eliud. Eliud aũt genuit eleazar. Eleazar aũt genuit mathã. Mathã aũt geñ. iacob. Jacob aũt ge. ioseph) Cõtra: qz Luc. iij. dicit ꝙ ioseph fuit filius leui. Ad hoc ỏr z ꝑm Hiero. z sctõs: ꝙ mathan fuit filiº dauid ꝑ salomonẽ: et mathat fuit filius eiusdem per nathan. Isti aũt duo mathã z mathat habuerũt vnã vroꝛez succesſiue q̃ dicta est esclia: et ista de mathan ꝓcepit iocob: z de mathat cõcepit heli: ita ꝙ iacob z heli fuerunt fratres vterini. i. de eadẽ matre: sed nõ de eodẽ pr̃e nati. Heli aũt accepta vroꝛe: sine liberis decessit: vnde iacob frater eiº volẽs iuxta morẽ legis suscitare frĩ suo vterino semẽ accepit vroꝛẽ eiº: ꝛex ea genuit ioseph: q̃ fuit naturalis filiº iacob: et legalis filiº heli (virũ Marie). Sed cõtra. Mihil em ad rem: cũ ipsa nõ ꝓcepit de viro. Ad hoc multi multa loquũt. mihi aũt vr̃ ꝙ ista difficultas duobº ꝛbis possit absolui ꝑm mẽtẽ sctõꝝ z antiquoꝝ doctoꝝ. Btũs em Matthe⁹ voluit ꝓbare infi

re infidelibus z fidelibus qui tũc aderãt: ꝙ xꝑs erat filiº dauid. qõ ꝓbauit ex hoc ꝙ Joseph descenderat a dauid: quia tũc tpis ostabat ꝙ btã virgo erat nõ solũ de eadem tribu cum Joseph: sed etiã de eadem familia. Modis aũt nõ voluit destº Mattheus aliter ꝙ ꝑ fidẽ ostare xꝑm ex dauid descẽdisse. Qz ergo eo tpe cõstabat virginẽ ab eadẽ radice cũ ioseph descendisse. Ideo euangelista morẽ seruãs scripturarũ nõ descripsit genealogiã ꝓ feminam: sed ꝑ virũ z eadẽ ratione descripsit eam ꝓ maritũ: z nõ ꝑ pfem cuius etiã dicant quidã ioachim pr̃em xpi nis nõ fuisse de stirpe dauid: sed mr̃em tñ. i. annã. ¶ Est autẽ sciendũ ꝙ btus Thom. iij. q. xxxj. ar. ij. z iij. multa tãgit ad declarationem hui⁹ euãgelij facientia dicens. Cuz aaron fuerit de tribu leui videł: ꝙ de eadem fuerit btã virgo: qz fuit cognata helisabeth q̃ fuit de filiab⁹ aaron: vt ꝑz Lu. j. z ꝑhr xꝑs nõ descẽdit a dauid: q̃ fuit de tribu iuda. Sed dicendum est ꝙ dicit sic Grego. Nazan. Hoc nutu dei ordigit vt regium genus sacerdotali stirpi iũgeretur: vt xꝑs q̃ rex est: z sacerdos ab vtrisqz nasceretur ꝑm carnem. Uñ et aaron primº sacerdos ꝑm legẽ duxit ex tribu iuda cõiugem helisabeth filiã aminadab. Sic ꝙ potuit fieri vt pr̃ helisabeth aliquã vroꝛem habuerit de stirpe dauid rõne cuius btã virgo maria q̃ fuit de stirpe Dauid helisabeth cognata fuit. Uel potiº econuerso pr̃ beate marie de stirpe dauid existens vroꝛem habuit de stirpe aaron. Ut sicut dicit Aug. xxvj. ꝓtra faustum: si Joachim pr̃ btẽ Marie de stirpe fuit aaron: vt faustus hereticus per scripturas aliquas apocryphas asserebat: credendum est matrẽ ioachim fuisse de stirpe dauid vel etiam vroꝛ eius: ita vt per aliquẽ modum mariã dicamº fuisse de stirpe dauid Preterea scõo de xꝑo ỏr Esa. ix. Sup solium dauid z sup regnũ eius sedebit: ergo nõ fuit filiº ieconie: de quo Hiere. xxij. dicit. Scribe virũ istũ sterilẽ. Nõ erit de semine eius vir q̃ sedeat sup soliũ Dauid. Sed ad hoc dicendũ est ꝙ vt dicit Ambro. sup Lu. illa autoritas nõ negat posteros nascituros de ieconia: sz regnaturos sclari honore: quasi xꝑs nõ regnauit. Preterea tertio. Nam Lucas ỏt Joseph filium leui. z Mat. iacob: z ꝑhr habuisset duos patres. Ad hoc aũt dicit Greg. nazan ꝙ ijdẽ fuerũt quos Matthe⁹ z Lucas ꝓmemorat: sed sub diuersis noibº q̃li binomios. Sed hoc stare nõ ꝓt: qz Matheus ponit vnum filioꝝ dauid salomonem. Lucas aũt ponit aliũ. f. nathan: q̃s ꝑm historiam lib. regum ostat fuisse fres. Alij dixerũt ꝙ matthe⁹ verã genealogiã scripsit. Lucas aũt putatiuã: vnde incepit vt putabat filius ioseph. Erat em ali qui ex iudeis credẽtes xꝑm ꝓ reges a dauid nõ descendere ꝓpter regũ facinoraz sed ꝑ stirpẽ hoim ꝓuatoꝝ esse nasciturũ. Alij aũt dixerũt ꝙ matthe⁹ ponit patres carnales. Lucas ỏ spũales. i. viros iustos dictos patres ꝓpter siłitudinẽ honestatis. Sed in lib. v. de questionib⁹ ve. et no. testa. rñdet ꝙ nõ est intelligẽdum ioseph fuisse filiũ heli. sed qz heli z ioseph fuerũt tpe xꝑi diuersimode a dauid descẽdẽtes. Uñ de xꝑo ỏz ꝙ putabat filius ioseph: z ꝙ etiã ipse xꝑs fuit heli filius. quasi di. ꝙ xꝑs eadẽ rõne pot dici filius et heli qua z ioseph: z oim descẽdentiuz a dauid: sicut apłs dicens ad Rom. ix. ex quib⁹. f. iudeis xꝑs est ꝑm carnẽ. Augu. autẽ. in lib. de cõse. euãge. tripłr soluit dicens. Aut alter euãgelista patrẽ Joseph noluit: reliquus vero auum maternum vel aliquẽ de cognatis maioꝝ⁹: aut vnº illoꝝ erat pater naturalis ioseph z adoptiuus: aut iudeoꝝ more cum ipse filius vnº decessisset: alius ex defuncti vroꝛe eidez filiũ ꝓcreauit: q̃ etiã est quoddã genus adoptionis legalis: vt idẽ aug. dicit ij. de consen. euan. Est aũt tertia ꝑ solutio ꝑior quã Hiero. sequit sup Mat. z Eusebius in ecclĩastica hist. ab aphricano historiographo traditũ asserit: ꝙ mathã ex esclia genuit iacob: z melchi ex eadez relicta genuit heli. Et iacob ex vroꝛe heli genuit ioseph qui consequenter fuit legalis filius helitet naturalis iacob. Lucas aũt scribit legem generationẽ. z Mat theus carnalez. Et ꝙuis damascẽ dicat beatam virginem attinere ipsi ioseph ratione heli: quia. f. ipsa descẽdit ex melchi: qui ex dauid descendit per nathan: tamen credendũ est ꝙ a salomone per ali

quē modū descēderit p illos pfes quos Matthēus enumerat: pser tim cū Amb. dicat xp̄m de semine ieconie descēdisse. Preterea quarto. Nā Matthēus incipiens ab Abraā vsq; ad ioseph quadraginta duas generatiões enumerat. Lucas aūt incipiés a xp̄o vsq; ad deū enumerat septuaginta septē. ergo alter eoz incōgrue describit gnationē xp̄i. Ad hoc aūt sic dicit Augu. lib. de consen. euāge. Matthe⁹ regiā in xp̄o instituerat insinuare psonā. Lucas vero sacerdotalē. Uñ in gnationib⁹ matthei signat nostrū suscepti pctōr̄ a dño iquātū. s. p carnis originem similitudinē sumpsit carnis peccati. In gnationib⁹ aūt Lu. significatur nr̄or absolutio pctōrū q̄ est p sacrificiū xp̄i. Inde est. primo q̄ Matthe⁹ enumerādo descēdit. Lucas ascēdit. Et secūdo Matthe⁹ a dauid p salomonē descendit: in cui⁹ matre ille peccauit. Lucas vero ad dauid p nathan ascendit: p cuius nois prophetā pctm illius expiauit. Et tertio matthe⁹ texit generationē ab initio sui euāgelij: icipiēs ab abraā: q̄ finiēs in ioseph in xp̄i natiuitate. Lucas vero econuerso incipit in baptismo christi tanq̄ magis sacerdotē declaret de expiendis pctis ex testimonio Jo. dicentis. Ecce agn⁹ dei ⁊c. Et ascēdit trāscēdens abraā vsq; ad deū cui expiati reconciliamur. Merito autē originē adoptionis describit q̄ per eā efficimur filij dei: sicut p carnale filius dei sit filius hois. Satis aūt demōstrauit nō se ideo dixisse ioseph filium dauid: q̄ de illo sit genit⁹ sed q̄ ab illo fuerat adoptat⁹ cū ⁊ xp̄m adā filiū dei dixit eo q̄ sit factus a deo. Nūer⁹ aūt q̄dragenari⁹ ad tp̄a pertis vite ptinet pp q̄tuor mūdi ptes: in q̄ mortalem vitā ducim⁹ sub xp̄o regnāte. Quadraginta aūt ter ix decē ⁊ ipsa de cē ad vno vsq; ad q̄tuor pgredičte nūero p firmant. Pōt ēt denari⁹ ad decologū referri ⁊ q̄ternarius ad p̄tē vitā vel etiā ad q̄tuor euāgelia: p̄m q̄ xp̄o regnat in nobis. Ideo matthe⁹ regiā psonā p̄mēdans q̄draginta psonas posuit excepto xp̄o: qō intelligēdū est si sit idē ieconias q̄ ponit in fine scōi quaternarij ⁊ in p̄ncipio tertij. vt vult Aug. dicēs illud esse factū ad significādum q̄ in ieconia facta est q̄dā ad exteras gētes deflexio q̄n i babyloniā trāsmigratū est: q̄ significabat xp̄m a circūcisione ad p̄putiū migraturum. Hiero. aūt dixit fuisse duos: p̄fem. s. et filium: vt genealogia p̄set ex trib⁹ q̄ternarijs q̄ ascēdit ad q̄draginta duas psonas. Qui etiā nūer⁹ cōuenit sctē ecclesie: q̄ ex cōsurgit ex senario: q̄ significat labozē p̄ntis vite: ⁊ septēnario q̄ significat quietē vite future. Nam series septē sūt quadraginta duo. Ipse aūt quaterdenarius: q̄ ex denario ⁊ q̄terdenario p̄stituit ad eandē figurā ptinere pōt q̄ attributa est q̄dragenario, q̄ ex eisdē numeris p̄surgit p̄m multiplicationē. Numerus aūt q̄ vtik Lucas: significat vniuersitatē pctōrum. Denari⁹ em̄ tanq̄ iustitie numer⁹ in decē preceptis oñdit. pctm̄ aūt est legis trāsgressio. Denarij p̄ numeri trāsgressio est vndenarius. Septenari⁹ aūt significat vniuersitatē: q̄ vniuersa tp̄s septēnario dierū numero voluitur. Septies aūt vndecim: septuaginta septem p̄stituunt: p q̄ō significatur vniuersitas pctōr̄ q̄ p xp̄m tollūt. Preteres. q̄nto. iij. Reg. vij. legit: et ptz q̄ cū dixit. Mat. Joram genuit oziā emisit itermedios reges scz ochoziam: ⁊ ioaz: ⁊ amasiā. Sz ad hoc dicit hiere. sup Mat. q̄ ioiadā rex generi se miscuerat impiissime iezabel: idcirco vsq; ad quartā gnationē ei⁹ memoriā tollitur ne in sctē natiuitatis ordine poneretur. Et ita vt Chrys. dicit ip̄ta bñdictio facta est est sup Jehu q̄ vindictā fecerat de domo achab: ⁊ iezabel. tāta fuit male dictio sup domū Joiadā p̄pter filiā iniquā achab ⁊ iezabel: vt vsq; ad quartā gnationem p̄scindant filij ei⁹ de numero regum sicut scriptū est. Exo. xx. Reddā pctā patrū in filios vsq; ad quartā gnationē. Est etiā attendēdū q̄ alīq reges pctōres in xp̄i genealogia ponūtur: sz nō fuit cōtinua eoz impietas. Nā vt dicit in lib. qōnū vet. ⁊ no. tes. Salomō merito p̄fuit sui fuit remissus in regnū: ⁊ Roboam merito a⁹e filij sui: illoz vero triū cōtinuata fuit impietas. Preterea sexto aliquē matres in hac genealogia ponūtur ⁊ nō oēs et sūt alīq fratres. s. iude ⁊ ieconie ⁊ rursus phares ⁊ zarā. Lucas aūt nihil tale dixit. Sed ad hoc ōt hiero. vbi. s. q̄ i genealogia saluatoris nulla sanctaz mulierū assumit: sed ille q̄s scriptura reprehendit: vt qui p pctōrib⁹ venerat de peccatricib⁹ nascēs oīs pctā deleret. Uñ ponit thamar reprehensa de socero incubitu: ⁊ raab meretrix: ⁊ Ruth alienigena: ⁊ bersabee adultera q̄ nō ex p̄prio: sed ex viri sui noie designat: tum p̄pter ei⁹ iniq̄tatē q̄r fuit adulterij ⁊ homicidij cōscia. Tum vt nolato viro pctm̄ dauid ad memoriā reuocet. Et q̄r Lucas intēdit designare xp̄m: vt expiatorē pctōrū tales nō assumit mulieres. Ffes aūt iude cōmemorāt in signum q̄ ad pp̄m dei ptineāt: a q̄ tamen separant ysmael frater isaac: ⁊ esau frater iacob: ⁊ etiam vt excludat supbia. Multi em̄ ex fratrib⁹ iude ex ancillis nati erant: sed oēs simul erāt p̄sarche ⁊ p̄ncipes tribuū. Phares aūt ⁊ zaram simul noiant p̄m Amb. sup Lu. (q̄ per eos gemina describit vita pp̄lor̄. Una p̄m legē signata per zarā: ⁊ altera p̄m fidē signata p phares. Fratres aūt ieconie ponuntur: q̄r oēs diuersis trib⁹ regnarūt: quod in alijs regib⁹ nō acciderat. Uel q̄r eozū similis fuit ⁊ iniq̄tas ⁊ miseria. Hec oīa ex. s. Tho. vbi. s. pro quib⁹ scito p̄mo q̄ aliqua sua exēplaria sunt deprauata: vt p̄ nathan habeāt melchi. Heli em̄ fuit filius nathan: vt ptz p Lu. Et scōo q̄ p librum regū intelligit libū in quo narrātur hystorie regū. Nathan em̄ fuisse fratrem Salomonis habet. s. Parali. iij. ⁊nō in libro regū. Fuit aūt nathan p̄m alīq̄s naturalis filius bersabee: sed meli⁹ dicūt alij q̄ fuit filius adoptiu⁹ dauid: ⁊ consequēter vbi supra dr filij bersabee. Salomon em̄ in puerbijs dicit se fuisse vnigenitum. s. naturalē cozā mē sua. Et tertio q̄ p̄m Rab. bersabee p̄prio noie nō exp̄mitur: q̄r peccauit in coitu: p̄m quē texit genealogia. Sed iterū cōtra p̄dicta arguit. Nam xp̄i genealogia debuit describi p viros magis xp̄o attinētes: sz hmōi fuit Joachim: ⁊ sui pfes respectu ioseph: q̄r xp̄s aliquo modo descēdit ex Joachim: nullo aūt modo descēdit ex Joseph. Ad hoc dico q̄ per Joachim describi non debuit. primo q̄r cōtra scripturarū cōsuetudinem fuisset descripta per femīas: quia Joachim nō attingebat christū im̄mediate nisi per feminā. Sc̄o: quia non eque clare per scripturas deduci poterat Joachim ex dauid descendisse: sicut potuit deduci de Joseph cuius singū est q̄ quidā assuerunt ipsum fuisse de tribu leui. Sed cōtra hoc q̄r dictum est beatam mariā fuisse de eadem familia cum Joseph qui fuit de tribu iuda: ergo ⁊ pater eius fuit de eadem. Ad hoc dico primo q̄ esto q̄ ita fuerit non tamen ita per scripturas erat manifestum. Secundo q̄ potuit Joachim fuisse de tribu leui ex parte patris: ⁊ beata maria de tribu iuda ex parte matris vel econuerso. Nobis enim sufficit q̄ beata v̄go ex parte patris aut matris fuerit de tribu ⁊ familia Ioseph: quē per scripturas autenticas cōstabat tunc esse filium dauid.

¶ In exultatione sancte crucis.

Nunc iudicium est mundi. ⁊c) Uide feria secunda post Dominicam palmarum.

¶ In vigilia sancti Matthei.

Vdit iesus publicanum nomine leui sedentem ad teloneū. Lu. v. Sciendum est q̄ publicanus est q̄ publica exigit vectigalia seu pedagia vl tributa: ⁊ tales communiter sūt viri flagitiosi et infames. Iste autē leui qui dicitur fuisse publicanus scōm Augusti. fuit Matheus qui fuit binomius. Beō. Sed Lucas ⁊ Marcus p̄pter honorem euangeliste nomen tacent vulgatum. Matthēus autem in sui sermonis p̄ncipio accusator sui factus: mattheum se et publicanū nominauit: ne quis a salute desperet pro immanitate peccatorum cum ipse de publicano in apostolum sit mutatus. Hec ille. Telonenum aūt est locus in q̄ tales officiales residere solent. a telon grece latine tributum scōz quosdam (et ait illis: seq̄re me. Et relictis omnibus surgens secutus est eum) non leuitate ductus simplicis ⁊ vnius verbi: sed q̄r p̄m hier. xp̄s tetigit cor eius. (Et fecit ei conuiuiū magnū leui in domo sua ⁊ erat turba multa publicanoz ⁊ alioz qui cum illis erant di-

scũbentes)qui.s.fuerunt socij Matthei: a quib⁹ ille recessur⁹ fecit eis q̃uinium. Christus aũt familiariter cũ talibus cõuersabat/vt eos ꝛ ad fidem ꝛ ad bonos mores vocaret alios ño q̃ iuste viuebãt
16 nõ erat op⁹ vocare ad pniaz sed ad fidẽ tantũmodo.(Et murmurabãt pharisei ꝛ scribe eor̃ dicẽtes:quare cũ publicanis ꝛ pctõrib⁹ mãducatis et bibitis. Et rñdẽs ihesus dixit ad illos. Nõ egẽt q̃ sani sũt medico sz q̃ male hñt. Nõ veni vocare iustos sed pctores ad penitẽtiam.)

℣ In die.

Cum transiret iesus vidit hoiem sedentẽ in teloneo (matth. noie) Mat.ix.(Et dixit illi:sequere me. Et surgens secutus est eũ. Et factum est discũbente eo in domo:ecce mlti publicani et pctores venientes discũbebãt cũ iesu ꝛ discipuli ei⁹. Et videntes pharisei dicebãt discipli ei⁹. Quare cũ publicanis ꝛ pctoribus manducat magister vester? At iesus audiẽs ait. Nõ est opus valẽtib⁹ medic⁹ sz male hñtib⁹. Euntes aũt discite).f.qz non bñ intelligitis(q̃d est)illud qđ scribit Osee
19 vj.f. Misericordiã volo et nõ sacrificiũ. Sũt aũt ista ỹba dei:q̃ dupl'r exponũt. Uno mõ vt tã misericordia ad primuz ℔ sacrificiũ factũ deo laudet sed misericordia q̃ est effectus charitatis preferat sacrificio q̃ est opus latrie:sicut ꝛ charitas est dignior latria ꝑm Theo. Unde prima precepta sunt p̃cepta charitatis. Alio mõ vt op⁹ nũc laudet ꝛ op⁹ sacrifi cij reprobet. nõ simp'r sed tate quale offerebãt pharisei ꝑm glo. qz sine misericordia frequẽter sacrificabãt vt iusti crederẽt(Non em̃ veni vocare iustos sed pctores).f.ad pniam. Nã oẽs quidẽ venit xp̃s vocare ad fidẽ:sz ad pniaz,ꝓprie venit vocare solũ eos qui cõmiserũt aliquod mortale q̃ deleri nõ põt nisi p penitentiam factã in hoc mũdo. Qui autẽ habent solũ venialia:saluari põt etiam
3 si nũq̃ in isto mũdo penituerãt siue actualiter conteranꝰ vt patuit in questionib⁹ Et ideo tales xp̃s non venit vocare ad penitentiam proprie.

℣ Sancti Michaelis.

Uisputas maior est in regno celorũ. Mat.xviij. Ad intellectũ p̃sentis euãgelij. Sciẽdũ est vt ptz ex textu. Mat.q̃ paulo ante xp̃s fuerat transfiguratus ante aliquos discipulos. Uñ alij hoc egre-
R tulerunt vt dicit Chrys. Silr etiã iusserat solui tributũ ꝑ se ꝛ Petro:qđ qz solũ ꝑ capitib⁹ domorũ soluebat. alij indignati sunt. Uñ vt habet Mar.ix. in via cõtẽdebãt q̃s eor̃ videretur esse maior ꝛ xp̃s in domo eos de isto supbie motu reprehendit. Qui videtes se deprehensos interrogauerũt q̃s esset maior in regno celor̃.i.i eccl'ia p̃mericũ vel p gl'iaz [Et aduocans eius parulũ]corpore ꝛ spũ.i. humilẽ. Fuit aũt iste paruulus felix qz dignus xp̃i cõtactu:btũs Marcialis vt fertur[statuit eũ in medio eorũ:ꝛ dixit eis. Amen dico vobis nisi conuersi fueritis].f.a supbia ꝛ ambitione dominãdi [ꝛ efficiamini sicut paruuli].i.humiles ꝛ pueri[nõ intrabitis in regnũ celorũ.
L Quicũq̃ ergo humiliauerit se sicut paruulus iste:hic maior est i regno celorũ] Nõ qz humilitas sit maxima ỹtutũ maiores em̃ sunt theologice.sz qz de⁹ humilibus dat gratiã Jac.iij.ex qua q̃s est magnus in merito ꝛ in premio:ꝛ magis humilibus dat maiorem[ꝛ q̃ susceperit vnũ paruulũ talem in nomine meo:me suscipit. Qui aũt scãdalizauerit]q̃d sit scãdalũ ꝛ quottuplex.vide fer.iij.post.ij. dñicã q̃dragesime[vnũ de pusillis istis q̃ in me credunt] Nota q̃ scandalizari passiue est ruere i pctm̃ ꝓpter dictũ aut factũ alterius.ideo sicut ruere ꝓprie est pusillorũ ita et scãdalizari ꝛ etiã scãdalizare actiue. Perfecti aũt:neq̃ scãdalizant neq̃ scãdalizanꝰ:nisi forte quo ad pctm̃ veniale.ij.ij.q.xliij. Mirantꝰ th etiã pfecti interdũ ꝛ male ꝓcipiũt de aliquo: sed hoc nõ est scãdalizari sz hi de q̃bus cõcipiunt ꝛ miren̄t quãtũ in se ẽ scãdalizent [expedit ei].i.melius est ei. Melius em̃ est mori q̃ peccare etiã veniale ꝑr. Uel
W expedit ei.i.ipe sic meretur:maxime loquendo de scandalo mortali [vt suspẽdaꝰ mola asinaria].i.quã trahit asinus ad pistrinũ,vel aliter [in golo ejus ꝛ de-

mergaꝰ in pfundũ maris.] Loquit aũt dñs more palestine: vbi dãnati submergunt ꝑm aliquos [Ue mũdo a scãdalis.
B Necesse est em̃ vt veniãt scãdala]necesse inquã non absolute.sed ex suppositione q̃ homines velint secular iter ꝛ lasciue viuere:vel suppositã malitia diabolica ꝛ infirmitate humana ꝑm aliquos. Uel ꝑm glo.scãdala sunt necessaria.i.vtilia vt q̃ ꝓbati sunt manifesti fiant [verumtamẽ ve homini illi ꝑ quẽ scãdalũ venit. Si aũt manus tua vel pes tuus scãdalizat te:abscinde eum ꝛ proĳce abste] hoc multiplr exponit.primo ꝑm hilariũ:vt p ista mẽbra:accipiant homines q̃ sunt nobis cã ruine quor̃ suggestionẽ a nobis debemus abscindere. Scõo ꝑm alios vt p ista intelligantur diuerse affectiones quibus peccamus:q̃ amputande sunt. Tertio videt mihi q̃ debeat exponi aliter. Pro quo sciendũ est q̃ nihil phibet aliquã conditionalẽ esse veram cuius partes sunt false:vt si homo volat:homo habet alas. Et silr põt esse cõ-
B ditionalis licita:cuius partes sunt illicite:vt si fortes vult occidere platonem plato occidat sortẽ. Et ita est forte in ꝓposito. Si em̃ manus tua scandalizat te ita.s. q̃ non solũ sit occasio tibi sed etiaz sit causa peccati abscinde:qz th̃ nihil põt nobis esse cã peccati: phibemur nobis incidere mẽbra:q̃ th̃ impossibile essent sufficiẽs causa ruine nostre illa licite abscinderemus:secus si essent occasio tm̃ vt ꝓprie est scãdalizans:qđ nõ causa sz occasio est peccati. [Bonum tibi est vnũ oculum habenti in vitã intrare:℔ duos oculos hñtẽ mitti in gehẽnã ignis. Uide te ne contẽnatis vnum ex his pusillis] Quare,aũt non sunt cõtẽnẽdi pusilli:est rõ:qz tm̃ est de eis cura deo vt angelos habeant custodes. Uñ ôz [Dico em̃ vobis qz angeli eor̃ in celis semp vidẽt faciem ꝑris mei q̃ in celis est] Sed nunqđ angeli alior̃ hoim non vident faciẽ dei
C Dico q̃ sic sed ceteris paribus semp angeli puerorũ sunt letiores:qz ceteris paribus semp innocẽs est dignior penitẽte ꝑm.s.Tho. ex hoc loco ꝛ ex eo qđ Act. xij. dicebãt fideles de petro q̃ non erat ipse sz angelus eius: dixerũt,doctores q̃ hoibus angeli ad custodiã deputantur. De hac autẽ custodia hic inferere volo mltas snias suppositas ex diuersis locis doctrine.s.Tho. Singulis igit hoibus vt sunt singulares psone deputanꝰ singuli angeli:sz vt sunt ptes alicui⁹ collegij hab̃t vnũ cõem sibi ꝛ alijs de collegio. Soli aũt angeli infimi ordinis hñt curã de particularib⁹ hoib⁹. Prelat⁹ tm̃ vt psona priuata custodit ab angelo:sz vt plat⁹ ẽ illuminat ab archangelo vel principe. Quidã etiã angeli custodiunt vnã ꝓuinciã:ꝛ alĳ vnã psonã tm̃. Sicut etiã vnicuiq̃ hoi dat⁹ est ad exercitiũ vnus spũs bonus:ꝛ alter mal⁹:ita ꝛ singulis gentib⁹ duo spũs ꝓponunt.s. vnus bon⁹ ꝛ vnus mal⁹. Angeli ẽt custodiũt ꝑticulares hoies archangeli ꝓuincias.principat⁹ totã naturã humanã ỹtutes corpora celestia ptates sunt supra demones:sz dñationes supra bonos spũs hab̃t custodiã. Singulis quoq̃ specieb⁹ rerũ corruptibiliũ tã alialiũ q̃ plãtarũ ꝛ insensibiliũ deputanꝰ singuli angeli:sicut singulis individuis in
S corruptibiliũ:puta singulis hoibus qui sunt incorruptibiles ꝑm aiaz. Idẽ autẽ angelus custodit matrẽ ꝛ infantẽ q̃diu est in vtero matris. Nõ etiã in statu innocẽtie indigebat angelo ꝓpter periculа extrinseca tm̃. Xp̃s aũt nõ habuit angelũ custodẽ:sed ministrũ quo ad passibilitatem corpis tm̃. Sanctificatis etiã in vtero deputaꝰ angel⁹ custos. Dãnãdis quoq̃ deputanꝰ angeli custodes:q̃ retrahũt eos a multis malis. Antixp̃s etiã habebit angelũ custodẽ:qz hoc auxilij est toti humane nature cõcessum. Sed hoies vel alĳ nõ deputanꝰ ad custodiã hoi:qz nõ sunt in superiori gradu nature sicut angeli. Angeli etiã dantur ad custodiam statim a conceptione hois postaliam rõnalẽ.q.di.xj. Hanc tm̃ ꝑm aliq̃s sententiã.s.Tho. reuocauit.s.pt.q.cxij. vbi tenet q̃ in natiuitate dat hoi angelus. Forte tm̃ q̃ nihil reuocauit.sed in
R infusione anime rationalis angelus custodiens matrem incipit custodire prolem non solũ vt aliq̃d matris sicut ante faciebat.sed vt aliquid matris iam aliquo modo.i.quo ad formã vltimatam

distinctū a matre: Iz non quo ad colligationē corporalē. Jn natiuitate vero abstero iam deputatur angelus alius. Sz de hoc alʒ deo p̄uio vt spero. Angelⁱ etiā nō deserit hoiem quē custodit vsq; ad mortē. Custidia etiā angelorū principaliter ordinat ad illuminandū intellectū: sed secundario ad arcendum demones. Angeli etiā boni pugnāt adinuicē p custoditis hominibus ⁊ regnis: nō qz habeant cōtrarias volūtates: sz qz alleḡāt merita custoditorū: ⁊ p eis cōsulunt diuinā volūtatē vt sciant q̄s debeat vincere vel succūbere. Hec oīa sunt. s. Th. ij. di. xj. vel. j. q. cxij. vel in alijs locis.

¶ Sancti Luce euangeliste.

Oꝝ signauit dñs ⁊ alios septuagitaduos discipulos.) Lu. x. Sciēdū est ſm Chr. q̄ deꝰ p̄dixerat p̄ pphetas q̄ euangelica p̄dicationō solū ad duodecim tribus Israel puenerit: sed ad oēs gentes. Jdeo post designationē duodecim apl̄oꝝ designauit ⁊ alios septuagintaduos ſm. ſ. q̄ septuaginta duabⁿ linguis mūdus diuisus est. Jdē dicit Beꝺ. addens q̄ pbr̄i tenēt locū hoꝝ (⁊ misit illos binos ante faciē suā in oēm ciuitatē ⁊ locū q̄ erat ipse vēturus. Binos in quā primo rōne mutue cōsolationis. scō rōne mutue cōseruationis. vt. ſ. vnus esset custos alterius tertio rōne cōfirmāde ꝟitatis: vt in ore duorū vel triū staret omne ꝟbū: q̄rto in signū fraterne charitatis (Et dicebat illis. Messis q̄dē multa). i. multi sūt ppⁱ cōgreganꝺi p fidē ad hoꝝreū eccl'ie (operarij aūt pauci) Iz sint multi comestores. Greg. in homil. Sz nō sine graui me roꝛe loqui possum⁹ q̄s subdiſ. Operarij ꝟo pauci qz ⁊ si sūt q̄ bona audiāt desūt qui dicāt. Ecce mundus sacerdotibⁿ est plenus sed tñ in messe dei rarus valde repit opator: qz offm quidē sacerdotale suscipim⁹ sz opus officij nō implemus Hec ille (Rogate ergo dñz messis). i. deū (vt mittat operarios in messem suaz) Ad quā missionē duo req̄runt. ſ. facere idoneū ad docendū: ⁊ dare voluntatē causasq; docendi. Jſtos autem operarios ſm Chr. xp̄s multiplicauit dicens. Mittovos non addendo ad numerum: sed cō cedendo virtutem Gre. Per hoc etiā inducendi sunt subditi vt pro suis pastoribus rogent vt digna opari valeat nec ab exhortatione torpeat lingua. Sepe em̄ p̄ sua neḡtia predicantiū restringit lingua. Sepe ꝟo ex subiectorum culpa agit: vt eis q̄ p̄sunt p̄dicationis sermo subtrahat. Hec ille. Jtē (Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculū neq; perā neq; calciamēta) Quō ista intelligant. vide dñicā. iiij. de aduētu dñi (⁊ neminē p viā salutaueritis. Modus iste loquēꝺi est quo vtebantur hoies q̄n aliq̄d sciēdū mandabāt q̄ sollicite ⁊ festināter impleri volebāt: sicut. iiij. Reg. iiij. dixit Helisē⁹ Giezi quē velociter mittebat. Si occurerit tibi hō nō salutes eum: ⁊ si salutauerit te q̄spiā non rñdeas ei. (Jn quancunq; domum intraueritis primū dicite. Pax huic domui. Et si ibi fuerit filⁱ⁹ pacis). i. aliquis p̄destinat⁹ ad eternā pacē (reqescet sup illū pax vestra). i. pacifice suscipiet ꝟbū q̄ eternā pacē initiatis ita q̄ p̄dicatio vestra vobis erit ad meritū ⁊ illi ad salutem. (Si autem ad vos reuertetur) ita q̄ vos quidem habebitis meritum: non aūt illi fructū ex ea (Jn eadē autem domo manete) qz mutatio hospitiorum arguit mentis leuitatē plerūq;. Vñ dicit infra. Nolite trāsire de domo in domuz (edentes ⁊ bibentes que apud illos sūt) sine scrupulo. qz vobis merito predicationis debentur. (Diguus est em̄ operarius mercede sua) ergo a fortiori dignus est sumptibus.

¶ Jn die sc̄oꝝum Simo. ⁊ Jude.

Ec mādo vobis vt diligatis inuicē) Jo. xv. (Si mūdus vos odit: scitote qz me priorē vobis odio habuit. Si de mūdo fuissetis mundus q̄s suū erat diligeret. Quia vero de mundo nō estis: sed ego elegi vos de mūdo: ꝓpteres odit vos mūdus) Cōtra qz interdū hoies munda ni se oḓiunt. Ad hoc dicit. s. Tho. q̄ sic'itur semp est cā amoris amicitie ẽptuz in se est: sed tñ nō est causa amoris cōcupiscētie: qz iste amor causatur ex vtilitate vel delectatione que p̄uenit ex re amata. Similiter ꝺo autē aliquando est causa dāni ⁊ incōmodi. Unde rirantur superbi: qz vnus minuit alterius gloriā ⁊ tirant figuli qz vnⁿ tollit alteriⁿ lucrū. Et intendit. s. Tho. q̄ similitudo per se est causa amoris: per accidens vero odij. Jnquantū tamen mali habent in se aliquod bonum: puta iustitiā non incōuenit si odiant malos etiā sibi non nocentes sicut iudex peccatoꝛ iubet suspendi furem inquātum est iustus. (Memētote sermonis mei quem ego dixi vobis. Nō est seruus maior dño suo) Hic xp̄s apl̄os dicit seruos. ſ. seruitute timoris casti seu filialis. Aliquādo ꝟo dicit eos esse amicos ⁊ non seruos. ſ. seruitute timoris seruilis [Si me p̄secuti sunt: ⁊ vos p̄sequētur. Si sermonē meū seruauerunt: ⁊ vestrū seruabūt. Sed hec oīa facient vobis propter nomē meū. qz nesciūt eū qui me misit] Iz em̄ iudei haberēt aliquā notitiā de deo inquātū deus vnus est: tñ ne sciebāt deū sub rōne patris mittētis filiū. [Si non venissem] p̄sonal'r vt erat eis p̄missum [⁊ locut⁹ eis]. ſ. iudeis [nō fuissem: p̄ctm̄ nō haberent]. ſ. infidelitatis: Huius haberēt alia p̄cta. [Nunc aūt excusationē nō habent de peccato suo. Qui me odit ⁊ patrē meū odit]. i. odit eū q̄ est pater meⁱ quānis odiat p accidēs ⁊ nō sub rōne patris. Sicut em̄ vna diuina persona sine alia amari nō p̄t: eo q̄ vna est oīz bonitas: ita neq; odiri. Et in patria q̄dē nec actu nec habitu vna p̄sona p̄t amari sine alijs: sicut nec cogitari: in via aūtē p̄t vna sine alia actualiter amari: sicut ⁊ cogitari: ſm aliquos: non autē habitualiter. [Si opera non fecissem in eis que nemo alⁱ⁹ fecit: p̄ctm̄ nō haberent.] ¶ Nota q̄ xp̄s fecit opera q̄ nullus alius fecit: vt patet. Primo: quia interius mouebat eoꝝ volūtates vt credere vellēt. Iz moueret libere ita q̄ ieis erat cōsentire vel nō cōsentire. Scō patet quo ad magnitudinē miraculorum: quia quatriduanū mortuū suscitauit et cecum natum illuminauit quod a seculo non est auditum. His tamē maior est simpliciter statio aut retrocessio celi: sed etiam similia egit in passione sua cōcurrente eclypsi ipsius solis in qua fuerunt multa miracula ⁊ in qua nō solum luna mota est contra ordinem suum: sed etiam quieuit sub sole: vt videtur velle Chr. Tertio quo ad multitudinez qz virtus de illo exibat ⁊ sanabat oēs. Lu. vj. Quarto quantum ad modū faciēdi. qz ꝓpria autoritate faciebat. Nō tñ opz vt p opera accipiamus solū miracula visibilia. qz etiā si xp̄s talia non fecisset: adhuc iudei credere tenebant: vt p̄tz. ij. quodl. q. iiij. ⁊ hoc rōne scripture quā xp̄s allegabat ⁊ interioris motionis qua eos ad credēdū inducebat (Nūc aūt ⁊ viderūt: ⁊ oderūt: ⁊ me ⁊ patrem meū. Sz vt adimpleat sermo q̄ in lege eoꝝ scriptus est) Iy vt stat hic cōsecutiue ⁊ nō causaliter (qz odio habuerūt me gratis). i. sine causa mota ex his que hic dicuntur q̄ infideles q̄ nihil de xp̄o audierunt: non habent p̄ctm̄ de infidelitate sua. Un dicit. s. Tho. ij. q. x. q̄ infidelitas duplex est. ſ. quedā que opponitur fidei Jrie: qz. ſ. fidem impugnat quis vel cōtēnit quedā ꝟo negatiue. Prima est p̄ctm̄: nō scḓa. ſ. Iz est pena: nec tñ deⁿ Iles agit crudel'r: qz si recte viueret ſm legē nature: nō dānarent ad penā sensⁿ Iz solū ad penā dāni: qz nullū haberent p̄ctm̄ nisi originale. Uitā aūt talium ẽ aliquo mō felix: qz ꝟht magnā sciētiā ⁊ nullū dolorē. Uide de ꝟ infra multa i euāgelio mortuoꝝ. Per ꝟ pz rñsio ad qōnez qua solet q̄ri: quare deꝰ p̄mittit tot infideles dānari. Si em̄ cōtēnūt fidē eis imputat: si nō p̄tēnūt: debēt regratiari deo de ꝟ q̄ dedit eis esse: ⁊ si bñ agēt: dabit eis aliq̄ mō bene esse post mortē: Huius non velit eis dare tantum bonum quātum alijs: sez baptziatis dat ex sua misericordia.

¶ Sancti Theodori martyris.

Jhil operū q̄s nō reuelet ur Mat. x. Per verba p̄sentis euāgelij Iz Remi. xp̄s voluit apostolos ad uersus p̄secutores solidare ⁊ cōfortare. Igitur. [Nihil operū] ſ. in p̄senti (quod non reueletur) in die iudicij: ſm Hiero. Uel ſm Chr. ſ. hoc dicitur vt scirent apl̄i q̄

aliquo quidē tpe haberent velut magi⁊ malefici:sed postmodū tāq̄ viri sancti: ⁊ sua doctria iā nō in angulis:sz in publico annūtiaret.(Qđ dico vobis in tenebris).i.in angulo incredule iudee ſm
6 Remig.Uel in tenebris ſm glo.i.in carnali timore:in quo adhuc erāt apostoli (dicite in lumine).i.dicetis in lumie siue in gentib⁹ credulis:vel in cōfidētia magna patēter ⁊ publice loquēdo(⁊ qđ in aure auditis p̄dicate sup tecta.) Nā sicut ōt Raba.more palestie loquit:i qua tecta carēt cacuminib⁹:qz plana sunt: ⁊ super eis residēt homes.Est aūt in his ẏbis sēsus q⁹ xp̄s dicit eis q⁹ sua doctrina aliq̄n esset in veneratiōe publica:vt dicaī dicite.i.dicetis ⁊ p̄dicate.i.p̄dicabitis patēter ⁊ public.Et iste sēsus patēter innuitur Lu.xij.(Et nolite timere eos q̄ occidunt corp⁹:aiam aūt non pñt occidere:sed potiꝰ timete eū qui potest ānimā ⁊ corpus perdere in gehennam.
N Nōne duo passeres asse venēūt).i.modico pretio vēdunt.Est em as assis obolus(⁊ vnus ex illis nō cadet sup terraz) i.nō morietī(sine pīa vestro).i.sine puidētia dei.(Uestri aūt ⁊ capilli capitis oēs numerati sunt.)Sensus est q⁹ deus multo maiorē hz de hoibus maxime iustis curā ⁊ puidētiā.Et reuera de⁹ nouit oēs homm capillos.nec mirū:qz nouit infinitas partes cuiuslibet cōtinui.(Nolite ergo timere:multis passeri⁹ meliores estis vos.Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus.confitebor ⁊ ego eum coram patre meo qui in celis est.)

☞ In cōmuni vnius vel plurimorum apostolorum.

Hoc est preceptum meū vt diligatis inuicem)Jo.xv.(sicut dilexi)vos.Maiorem hac dilectionē nemo habet vt animam suā ponat quis ꝓ amicis suis.Uos amici mei estis si feceritis que precipio vobis.Jam nō dicaz vos
3 seruos:qz seruus nescit quid faciat dñs eius.Uos autem dixi amicos:qz omnia quecūq̄ audiui a patre meo)notificando generi humano per me[nota fecivobis.Non vos me elegistis:sed ego elegi vos:⁊ posui vos vt eatis:⁊ fructū afferatis:⁊ fructus vester maneat:vt qđcunq̄ petieritis patrem in nomine meo:det vobis.]Hoc euangelium exponit.de dilectione vero dei ⁊ p̄simi diximus dñica. xiij.post festuz trinitatis ⁊ feria.vj.ante p̄mam dominicam.xl.

☞ Aliud.

Ego sum. Joan.xv.[vitis] i.caput ſm aug.[Ua]Hoc aūt non ōt ſm augu.qđ sit vitis materialis:sz ad differentiā illi⁹ vitis q̄ i amaritudinē uersa est.Et itē dīt Aug.q⁹ xp̄s est vitis ẏa.i.nō ficta:nō aūt vera.i.ꝓprie dicta seu materialis. [Et pater me⁹ agricola est] Nos quippe collimus deū nō meliorādo ipm sed adorando.Ille ẏo colit nos meliorādo: expurgādo.s.mala semina de cordib⁹ nostris.Sed qz vt dicit Chrys.xp̄s sibi sufficit:de cultu vitis nihil hic ōt:sed ipmō palmitū.i.fideliū malorū ⁊ bonoꝝ.Mali xp̄iani nō fructificāt ideo p mortē tandē tollūtur ⁊ in gehennā mittunt.Boni vero fructificāt ⁊ per tribulationes purgantur:vt dicit Chrys.que faciūt hoiem fortiorē.[Oēm palmitem in me nō ferētem fructū tollet eum:⁊ omnē qui fert fructum purgabit eū vt fructū plus afferat.Jam vos mundi estis]ab errore iudaico ſm Chrys.vel ab alīs etiam peccatis ſm aug.[ꝓpter sermonē quē locutus sum vobis].i.ꝓpter doctrinaz:qua vos de fide instruxi ſm Chrys.vel ꝓpter formā sacramēti baptismi q̄ in verbis consistit ſm aug.[Manete in me]per fidē:spem ⁊ amorē]⁊ ego in vobis p gratiam inhabitando ⁊ humorē fructificatū largiēdo[Sicut palmes non pōt ferre fructum a semetipso nisi manserit in vite:sic nec vos nisi i me māseritis.Ego sum vitis vos palmites.Qui manet in me ⁊ ego in eo:hic fert fructum multum qz sine me nihil potestis facere.] Tripliciter deus concurrit ad operationē hominis.Uno modo:sicut cā productiua ⁊ M conseruatiua ⁊ motiua hois.Alio modo vltra hoc speciale auxiliū ferendo.Tertio mō vltra illa duo nos per formam q̄ est gratia perficiēdo.Sine xp̄o igit agēte ꝓio mō neq⁹ homo neq⁹ aliq̄ creatura

pōt aliquid facere.Sine deo aūt agente scdo mō nihil pōt facere hō pfecte bonū morale.i.bonū ſm oēs circūstātias.Sine deo.ẏo agente tertio mō non pōt homo agere opus meritorium vite eterne.
Sed tñ sine gratia pōt homo cū speciali
A dei auxilio agere op⁹ perfecte bonū morale.Et sine speciali dei auxilio stāte generali influētia dei.i.cōseruatiōe rerū ⁊ motione seu applicatione ad op⁹ pōt homo agere actū malū ⁊ actū aliquē bonū imperfecte.Uide de his.j.ij.q.cix.⁊ Cap. ij.di.xxviij.⁊.xxix.[Si qs in me nō manserit]per fidē ⁊ charitatē[mittet foras] per mortē:vel per pctm mittet extra numerū mēbrorū xp̄i viuentium[sicut palmes ⁊ arescet].i.priuabit vita gratie[⁊ in ignē mittent]angeli[⁊ ardet] in eternū:⁊ nō cōsummabit.[Si māseritis in me:⁊ ẏba mea in vobis manserint qđcūq̄ volueritis petetis:⁊ fiet vobis]dūmodo pie perseueranter ⁊ ad salutem ⁊ pro vobis petatis.iij.di.xv.

☞ In cōmuni vnius martyris.

Si quis vult post me venire
B abneget semetip̄m ⁊ tollat crucē suā ⁊ sequat[ur me] Mat.xv.[Qui em voluerit aiam suā saluā facere p- det eā.Qui aūt perdiderit aiam suā ꝓpter me inueniet eā.Qui em ꝓdest hoi si vniuersum mūdū lucretur: aie ẏo sue detrimentū patiat?Aut quā dabit hō cōmutationē ꝓ aia sua?Filius em hois vēturꝰ est in gria patris sui cū angelis suis:⁊ tūc reddet vnicuiq̄ ſm opa eius.] Nota crucē suā.i.martyriuz in p̄paratione animi:ita q⁹ sit p xp̄o mori paratꝰ si fuerit necesse:vel crucē.i.penitentiam.Cetera vide feria secūda post diem Palmarum.

☞ Aliud.

Nisi granum frumenti cadēs
C in terram mortuum fuerit ꝛc.Uide feria. ij.post dominicam palmarum.

☞ In cōi p̄imoꝝ martyr.

Um audieritis p̄elia ⁊ seditiones nolite terreri] Lu.xxi. Oportet primum hoc fieri: sed nondū statim finis.Tūc dicebat illis. Surget gens contra gentem:⁊ regnum aduersus regnum ⁊ terremotus magni erunt per loca:⁊ pestiD lētie ⁊ fames:terroresq̄ de celo:⁊ signa magna erunt.Sed ante hec oia inīciēt vobis manus ⁊ persequuntur tradentes in synagogas ⁊ custodias: trahentes ad reges ⁊ p̄sides ꝓpter nomen meū. Continget aūt vobis in testimonium. Ponite ergo cordibus vestris non p̄me ditari quēadmodū respondeatis. Ego em dabo vobis os ⁊ sapientiā:cui nō poterunt resistere ⁊ cōtradicere omnes aduersarij vestri.trademini aūt a parentibus ⁊ fratribus ⁊ cognatis ⁊ amicis:et morte afficient ex vobis.Et eritis odio oibus hoibus ꝓpter nomē meū.[Et capilꝰ de capite vestro non peribit]qđ nō est sic intelligēdū quasi quicqđ de capillis ⁊ barba rescindit:hoc totū in resurrectione reassumat:qz esset indecens:sz tñ reassumet quātū erit decens ſm doctrinā sanctorū[In patientia vestra].i. per patientiā vestrā[possidebitis alias vestras] ſm Grego.in.v.moral.possidere alias est dñari oibus motib⁹:qđ in patria perfecte erit:qñ oia rōni ⁊ deo subdentur q̄ in nobis erunt.Cetera vide supra in die sctōrū Geruasij ⁊ Prothasij.

☞ Aliud.

Descēdēs iesus de monte stetit i loco cāpestri. Lu.vj.Ad intellectū p̄sentis euāgelij ⁊ sequētis opz videre aliq̄. Primo qđ sit donū ⁊ quotuplex.Scdo qđ sit beatitudo ⁊ quotuplex Quantū ad primū sciendū est ex doctrina Theo.⁊ pcipue.s. Tho.j.ij.q.lxviij.⁊ lxix.⁊.lxx.q⁹ dona distinguunt a vtutibus. Nā homo in suis opibus mouet a duplici motore.s.a deo ⁊ a rōne.Ad hoc aūt q⁹ faciliter ⁊ delectabiliꝰ moueatur, opz q⁹ pficiat aliquo habitu seu aliqua qualitate.sicut si dñ debeat securius moueri ad incisionē oportet q⁹ habeat acumen. Non est aūt eadē dispositio qua disponit hō vt dñ moueatur a deo:et qua disponit vt dñ moueat a rōne. Opz em mobile pfectiori dispositiōe perfici ordine ad pfectiōnes. Sicut ergo ẏtutes pficiūt hoiez vt dñ moueat ab extrinseco

seu a rõne:ita ꝛ dona vt bñ moueatur a deo. Nã dona i scripturis vocant spũs. Spũs autẽ importat motionẽ:nõ illã q̃ est ab intrisecotergo illã q̃ ẽ ab extra.i. a deo. Unde dicit. phs ỹ de dona fortuna: q̃ his qui mouẽtur per instinctũ diuinũ nõ expedit consiliari ꝑm humanã rõnẽ qz mouenꝫ a meliori principio. Dicunꝫ tñ dona a beato Greg. prio moraliũ esse virtutes qz eis cõuenit diffinitio virtutis q̃ colligit ex Aug. in de libero arbi.i. est bona qualitas mẽtis qua recte viuit qua nullꝰ male vtꝫ. quã deus in nobis sine nobis opat. ſz in hoc tñ est differentia q̃ virtute recte viuit in ordine ad rõnẽ: dono vero in ordine ad deũ. Itez qz ipsa dona sunt quedã ffrutes diuie. Uñ ꝛ phs. vij. Ethi. ponit virtutẽ heroicã supra cõem. Sicut aũt septẽ vitia ffiunꝫ ffrututibꝰ inquãtũ ipa sunt ℨ donũ rõnis: ita eadẽ ffiunꝫ septẽ donis inquãtũ sũt ℨ donũ diuinũ. Sũt aũt dona necessaria hoi ad operandũ ꝓpter finẽ supernaturalẽ: qz hõ imperfecte participat dispositionẽ q̃ disponit ad hũc finẽ q̃ homini dat̃ per theologicas virtutes sicut luna nõ illuminat nisi illuminata: qz imperfecte participat lumẽ. Indiget ergo hõ spãli auxilio id est donis. per seipm tñ seculo oi auxilio dei excepta eius gñali motione: põt opari donũ in ordine ad finẽ naturalẽ qz pfecte ℨ naturã qua pficit vt in ordine ad illũ opat. i. lumẽ naturale rõnis. Sunt aũt ipsa dona habitus sicut ꝛ virtutes. Et sic pz q̃d sit donũ. Est em̃ bona qualitas mẽtis q̃ recte viuitur ꝑm regulã dei qua nullꝰ male vtꝫ quã deꝰ in nobis sine nobis opat. Sũt aũt septẽ prẽ vt pz Esaie. xj. sc̃z. Intellectꝰ. Sapiẽtia: Cõsiliũ. Scia: Pietas: Fortitudo: Timor. Et rõ hozũ est: qz oẽs hois vires q̃ possunt esse principiũ actus humani. i. deliberati pficiunꝫ aliquo dono: qz oẽs tales vires cõparanꝫ ad deũ sicut appetitus ad rõnẽ quẽ opz virtute pfici vt cõgrue ab intellectu moueaꝫ. Intellectus ergo speculatiuꝰ pficiꝫ intellectu ad peripiendũ: ꝛ sapia ad iudicãdũ. Sitꝫ practicus pficiꝫ ꝓsilio ad pcipiẽdũ: ꝛ scia ad iudicãdũ appetitꝰ ỹo i ordie ad deũ pficiꝫ pietate: ad se ỹo pficiꝫ fortitudine ꝓtra timores. timore ỹo cõtra cõcupiscẽtias.

¶ Quãtũ ad scõm sciẽdũ ẽ q̃ btitudies distiguunꝫ a ffrutib⁹ ꝛ donis: qz ipse beatitudines sunt actꝰ elicitꝰ a ffrutib⁹ vel donis. qõ sic pz. Nã ꝺr Ro. viij. Spe salui facti sumus. Ex quo sequit q̃ aliqs ẽ qui sperat finẽ seu btitudinẽ: q̃ tñ iã hz finem seu beatitudinem. Taliter autem sperans sperat: quia mouetur ꝛ approximquat ad finem quod fit per actum ꝛ operationem. Actus ergo virtutum ꝛ donoꝝ maxie sunt q̃ nos btõs faciunt in spe: ꝛ ꝓpr dicunꝫ btitudines. Et sic pz quid sit btitudo. Est em̃ actꝰ elicitꝰ a ffrute vel dono: seu est actꝰ virtutis pfecte ꝓ donũ. Et sicut ꝺr beatitudo vt pficit: ita ꝺr fructꝰ vt delectat: cũ tñ sit eadẽ opatio. Sunt aũt q̃tuor ꝛ septẽ ꝛ octo diuersimode sumendo. vt pz vbi. ℨ. Mã Luc. vj. ponunꝫ quatuor q̃ sunt in hoc euãgelio. ꝛ Mat. v. ponunꝫ octo q̃ sunt i euãgelio sequẽti. ſz octaua ꝓprie ẽ q̃dã confirmatio oim precedentiũ ꝛ eaꝝ manifestatio. Ex hoc em̃ q̃ aliqs est firmatꝰ i septẽ primis: ꝓcedit q̃ nulla pfecutione quis moueaꝫ ab hmõi bonis. iõ oia ad septẽ alia reducunꝫ. Ad horũ aũt intellectum sciẽdũ ẽ q̃ triplex btitudo existimata est eẽ. s. Voluptuosa Activa ꝛ Cõtẽplativa q̃ tres ad futuraꝝ cuiꝰ spe dicunꝫ btitudies se hñt q̃ ꝓria impedit eã. scõa disponit ad illã. tertia ẽ eadẽ cũ ea si sit pfecta. si aũt sit imꝑfecta est q̃dã inchoatio eiꝰ. Voluptuosa q̃dẽ felicitas cõsistit in tribꝰ. s. in affluẽtia bonoꝝ exteriorꝝ: siue sint diuitie siue sint honores: in pfecutiõe passionũ irascibilis: ꝛ in ꝓsecutiõe passionũ cõcupiscibilis. Iõ tres ꝓie btitudies. s. paupertas spũs: ꝛ mititas et luctꝰ remouent tria ꝓdicta. Et hz ista tria remoueanꝫ ꝓ virtutes: tñ excellentioꝛ mõ remouẽtur ꝓ dona a quib⁹ sunt btitudines ꝓcipaliter. Uñ ꝓria nõ facit solũ moderate vti bonis exterioribus vt hũilitas: sed facit ea cõtẽnere ꝛ scõa ꝛ tertia facit passiões nõ solũ moderari: sed ẽ totaliter quietari. Activa vero vita cõsistit in duob⁹. s. ire dendo ꝓmiis debita: ꝛ in exhibẽdo bficia. Ad primũ disponit iustitia ꝛ adhuc perfectꝰ donũ qõ nos facit esurire. i. feruenti desyderio appetere opus iustitie.

Ad scõm ỹo disponit liberalitas: vt sc̃z his donemus quibus rõ dictat esse donandũ: puta amicis ꝛ cõiunctis: ſz perfectius donũ qõ in talibus ꝓpter dei reuerẽtiã solũ necessitatẽ cõsyderat. Uñ. Lu. xiiij. Cũ facis prandiũ noli vocare amicos ꝛc. sed voca paupes ꝛc. Hoc em̃ ꝓprie est misereri. Ideo quarta beatitudo ponit esuries ꝛ sitis iustitie. Quinta ỹo misericordia. Operationes aũt vite cõtẽplatiue: qz sunt vltima felicitas vel inchoatio eius: nõ numeranꝫ inter btitudines tanꝛ merita sed tãꝛ ꝓmia. Tãꝛ merita ỹo ponuntur effectus actiue vite qui sunt mũditia cordis quãtũ ad virtutes ꝛ dona quibꝰ homo pficit in seipo ne passionib⁹ menꝫ inquinet. ſz quo ad illa quibꝰ pficit ad alios est par q̃ est opꝰ iustitie. Esa. xxx. Et sic patẽt septem beatitudines ad quas reducit octaua. ꝛ omnis beatitudo reperta in scripturis. Turbe aũt nolũt solã voluptuosam felicitatẽ ad quã ptinẽt quatuor ſc̃z abũdãtia exteriorũ. scõa abũdatia pertinẽs ad bñ esse corporis ꝛ sensuũ. tertia iucũditas cordis. quarta fauor hominũ. Ideo quatuor ponũtur beatitudines ſm Lucã in ꝑsenti euangelio excludentes ista quatuor. Sciendũ est etiam q̃ predictis septẽ beatitudinibus conueniẽter correspondẽt septem ꝓmia. Nam qz in vita voluptuosa hoies vani q̃runt tria. ꝓio excellentiã ꝛ abundãtiam exteriorꝝ. Secũdo ꝓ bellum quietẽ. Tertio delectationẽ: ideo tribus primis beatitudinibus q̃ ab his tribꝰ auertunt ꝓmittuntur tria alia. s. regnũ celorꝝ: qõ in excellẽtia ꝛ abũdantia cõsistit: ꝛ pacifica possessio terre viuentiũ ꝛ cõsolatio magna. In vita ỹo activa hoies vani auertũt se a iustitia vt seipsos ipleãt: ꝛ a mia ne ꝓcipẽt alienis miseriis. iõ duabꝰ aliis beatitudinibus q̃ illa duo cõplectunꝫ ꝓmittit satietas: ꝛ mia ab oibus miseriis subleuans. Mũditie ỹo q̃ clare videre facit ꝓmittit visio dei. Unde de his omnibus. s. ij. vbi ℨ. ꝛ in. iij. di. xxxiij. Quantũ ergo ptinet ad ꝑsens euangeliũ sciendũ rursus est: q̃ aliq̃d eunꝺẽ esse xp̃i sermonẽ dicunt. de quo agitur in hoc euãgelio ſz Lucã. ꝛ in sequẽti secũdũ Matt. Sed mens. s. Tho. l. ſ. ij. est in oppositũ. ꝛ hoc etiã rõnabiliter pz intuẽti q̃ hic ꝛ ibi dicuntur (Descendẽs de mõte) in quo dixerat discipulis illa q̃ narranꝫ i sequẽti euãgel. (stetit in loco cãpestri). i. in planicie in q̃ turba magna eũ expectabat (ꝛ turba discipulorꝝ eius: ꝛ multitudo copiosa plebis) supple que venerant (ab. oi iudea) ꝛ speciaℓr (hierℓm ꝛ maritima) Maritima aliqñ est adiectiuũ. aliqñ ỹo substãtiuũ femininigñis: ꝛ equipollet ei qõ alicubi ꝺr maregima. ꝛ significat terrã vicinam mari: eo mõ quo dicimꝰ nos riparium. Ista autẽ maritima ſm Bedã nõ est maritima maris galilee: sed maris magni (ꝛ tyrꝛ sidonis) supple ptibus. Specialℓr aũt iste due ciuitates notanꝫ ℨ essent in ꝑdicta maritima: qz erant ciuitates gentiliũ (qui venerant vt audirent eum: ꝛ sanarenꝫ a languoribus suis. Et quiverabantur a spiritib⁹ immũdis curabanꝫ. ꝛ ois turba q̃rebat eum tãgere. qz virtus de illo exibat ꝛ sanabat oẽs. Et ipse eleuatis oculis i discipulos suos: dicebat.)

Sed ℨ: qz istas beatitudines ꝓponebat turbis ꝑm ea que dicta sunt. Ad hoc dico q̃ ℨ xp̃s vellet docere turbã de beatitudinibus quibus auerterentur ab his q̃ querebant in vita voluptuosa. qz tñ iã apℓi erant ab his auersi: ideo ad eos sermonem dirigit. Cetera patent ex dictis. (Beati paupes: qz vestrũ est regnũ dei. Beati qui nunc esuritis: quia saturabimini. Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cum vos oderint homines ꝛ cum separauerint vos ꝛ exprobrauerint ꝛ eiecerint nomen vestrum tanꝛ malum ꝓpter filium hois Gaudete in illa die ꝛ exultate. ecce enim merces vestra multa est in celo.)

¶ Aliud.

Videns iesus turbas ascendit in montẽ) Matth. v. Et cum sedisset accesserunt ad eum discipuli eius. Et aperiens os suũ docebat eos dicẽs. Bti paupes spũ: qm̃ ipoꝝ ẽ regnũ celorũ. Beati mites: qm̃ ipsi possidebũt terrã. Bti qui lugent: qm̃ ipsi ꝓsolabũt. Bti qui esuriunt ꝛ sitiũt iustitiã: qm̃ ipsi saturabũt. Beati misericordes: qm̃ ipi mi-

fericordiã ꝓñt. Beati mundo corde: qñ ipſi deũ videbũt. Beati pacifici: qñ filij dei vocabũtur. Beati qui perſecutionez patiunt ꝓpter iuſtitiã: qñ ipſoꝝ eſt regnum celorũ. Beati eſtis cũ maledixerint vobis homes ⁊ ꝑſecuti vos fuerint: ⁊ dixerint omne malũ aduerſum vos mẽtientes ꝓpter me. Gaudete ⁊ exultate qñ merces veſtra copioſa eſt in celis.) ꝓñs euãgeliũ pateꝛ ex dictis in ꝓcedẽti.

Aliud.

Trẽdite a fermẽto phariſeorum qõ eſt hypocriſis.) Luc. xij. Eſt aũt ſciendum q̃ phariſei p hypocriſim ⁊ fictã ſanctitatẽ auertebant populuz a veritate. ideo dominus dixit caueẽdum eſſe fermẽtum eorũ. i. hypocriſim Theo. Vocat aũt fermentum hypocriſim tanq̃ alterantẽ ⁊ corrũpentẽ intẽtiones hominum quibus ſe ingeſſerit. Hec ille. Beꝺ. Nam ſicut modicũ fermentũ totam farine maſſam corrũpit: ſic ſimulatio animũ tota virtutum ſinceritate ⁊ ꝟitate fraudabit. Hec ille. (Nihil eñ opertũ qõ nõ reuelet: neq̃ abſcõditũ qõ nõ ſciat. Qñ q̃ in tenebris dixiſtis: in lumine dicent ⁊ qõ in aure locuti eſtis in cubiculis ꝓdicabit in tectis. Dico aũt vobis amicis meis: ne terreamini ab his q̃ occidũt corpus ⁊ poſt hec nõ ꝟht amplius q̃d faciãt. Oñdam aũt vobis quẽ timeatis. Timete eũ q̃ poſtq̃ occiderit habet ptãtẽ mittere i gehẽnã. Ita dico vobis: hũc timete. Nonne duo passeres veneunt). i. vẽdũtur (diſpondio). i. duplici aſſe: nã duplex as facit vnuz diſpondiũ (⁊ vnus ex illis non eſt in obliuione coꝝ deo. Sed ⁊ capilli capitis vr̃i oẽs numerati ſant. Nolite ergo timere multis paſſeribus pluris). i. ꝓtũ maioris (eſtis vos. Dico autez vobis: omnis q̃cunq̃ ꝓfeſſus fuerit me coram hoibus: ⁊ filius hominis confitebitur illum coꝝ angelis dei) Cetera patent ex dictis. S. in feſto ſan. Theodori.

In communi vnius confeſſoris.

Sint lumbi veſtri precincti. Luc. xij. Ad euidentiam ꝓpoſitis euangelij ſciendũ eſt q̃ antiquitus nuptie nocte celebrari ꝓſueuerũt: ⁊ ante ſponſam tedas ⁊ luminaria ferebãt ſuxta illud. Uergilij. Si non ꝓteſum thalami tedeq̃ fuiſſet. Ideo hic ſaluator volens docere q̃ chriſtiani debent xp̃i venientẽ in die mortis vel in die iudicij parati ⁊ vigiles expectare ponit exemplũ de ſeruis expectantibus nocte dominuz ſuum vt a nuptijs domuz redeat dicitur ergo (Sint lumbi veſtri) tã ſpirituales q̃ ſunt intellectus ⁊ voluntas: q̃ corporales (p̃cinct) id eſt parati ad exequenda mandata dñi veſtri: ⁊ reſtricti ab omni voluptate. (Et lucerne ardẽtes in manibus veſtris). ſ. ſint. Manꝰ aũt ſunt operationes. Lucerna eſt ratio dirigẽs ſua luce: q̃ tunc ardet quãdo amor charitatis concomitat lumẽ rõnis. Habere ergo lucernã in manibus eſt dirigi in opibus lumine rõnis ⁊ inflammari ardore charitatis: ſecluſis oibus malis affectibus. (Et vos ſimiles hoibus). i. ſitis ⁊, eſtote (expectantibus dñm ſuũ). i. ieſum xp̃m (qñ reuertat) i die mortis vt iudicij (a nuptijs) vite eterne ad quas iuit p aſceſſionẽ (vt cum venerit ⁊ pulſauerit) p egritudines aut ſigna iudicij [confeſtim apiant ei]. i. cũ amore in ſuo corde ſuſcipiãt. [Beati ſerui illi q̃s cũ venerit dñs inuenerit vigilantes. Amẽ dico vebis q̃ p̃cinget ſe] i. ꝑm Greg. ſe ad retribuẽdũ habit [⁊ faciet illos diſcũbere]. i. olno refeſcere a laboribꝰ: ꝑm Theo. ⁊ Dionyſ. in epla ad Titũ. (⁊ trãſiens miſtrabit illis). Trãſit aũt ꝑm Greg. dupl'r Uno modo a iudicio ad regnũ redies: vel a viſione hũanitatis ad viſionẽ deitatis nos eleuans. Prima aũt vigilia ꝑm eundem eſt pueritia. Scõa inuenr. Tertia ſenect. Dicit aũt hic dñs ſe nocte venturũ. vel q̃ ad literam iudicij erit in nocte. i. in crepuſculo diei. vel q̃ ſicut nox obſcura eſt: ita incertum ⁊ incognitum eſt nobis tempus aduẽtus eius in die mortis vel iudicij (Et ſi venerit in ſecunda vigilia. ⁊ ſi in tertia vigilia venerit ⁊ ita inuenerit: beati ſunt ſerui illi. Hoc aũt ſcitote q̃m ſi ſciret pf̃familias q̃ hora fur veniret vigilaret vtiq̃: ⁊ non ſineret ꝓfodi domum ſuam. Et vos eſtote parati: q̃ qua hora nõ putatis filius hominis veniet.

Aliud.

Uigilate q̃ neſcitis qua hora dñs veſter vẽturꝰ ſit.] Mat. xxiiij. In hoc euãgelio dominus hortatur generaliter oẽs ad vigiliter expectãdũ dominũ venientẽ in die mortis vel iudicij. Deinde ſpãliter vt dicit Hila. hortat eꝓos et ꝓlatos dicẽs. [Illud aũt ſcitote q̃m ſi ſciret paterfamilias qua hora fur vẽturus eſſet vigilaret vtiq̃ ⁊ nõ ſineret ꝓfodi domũ ſuã. Ideoq̃ ⁊ vos eſtote parati: q̃ neſcitis qua hora filiꝰ hois venturus eſt. Quiſputas eſt fidelis ſeruus ⁊ prudens quẽ cõſtituit dñs. ſ. familiã ſuã vt det illis cibũ in tpe.] Interrogat aũt nõ ex ignoratia: ſz vt oñdat vt ẽt remiſſ. q̃ difficile ſit ꝓlatũ in olbus facere debitũ ſuũ. Glo. Rarꝰ eſt fidelis ſeruus dño pp dñm ſeruiẽs: ones xp̃i nõ ad lucrũ ſed p amore xp̃i paſcẽs [prudens] q̃ ſubditoꝝ capacitatẽ: vitã ⁊ mores diſcutiat [quẽ cõſtituit] q̃. ſ. ſit vocatꝰ a deo: ⁊ nõ ſe inieerit. Hec illa [vt det illis]. ſ. ſubdit; ſuis [cibũ] ꝟbi dei [in tpe] oportuno. Btũs ille ſeruꝰ quẽ cũ venerit dñs inuenerit ſic facientẽ. Amẽ dico vobis q̃m ſup oia bona ſua ꝓſtituet eũ] Orig. vt. ſ. coꝝregnet xp̃o cui oia ſua tradidit pater. Hec ille. Uel ꝑm Hila. hoc ẽt qz talis in glia dei collocabit: quo nihil vltꝰ meliꝰ inueniꝝ. In hac vt dicit Rab. ceteris paribꝰ ꝓcedũt ꝓlati rõne cuſtodie ſubditoꝝ.

Aliud.

Homo quidam peregre ꝓficiſcens) Mat. xxv. Eſt aũt ſciẽdum q̃ preſens euãgelium eſt parabolicũ: ⁊ in eo vt dicit glo. dñs reprehendit eos maxime prelatos: qui nolũt verbo prodeſſe. primo (Homo quidã). i. ieſus xp̃s (pegre ꝓficiſcẽs). i. ꝑm humanitatẽ aſcẽdẽs in celũ ꝑm Bre. ⁊ Orig. humanitas enim cũ ex contrarijs ſit cõpoſita: qñ eſt ſup celos eleuata non eſt in patria ſua. Locus eñ. ꝓprius eſt ſphera actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ: in qua debẽt eſſe oia per naturã corruptibilia. Peregrinat ergo in celo xp̃s ꝑm humanitatem (vocauit ſeruos ſuos) ideſt apl̃os: ꝑm Hiero. (⁊ tradidit illis bona ſua). i. doctrinã euangelicã. Non eſt autem intelligendũ q̃ iſtã ſolis aplis tradiderit ſz tradidit eaz oibus fidelibꝰ inter quos q̃dã de negligentia cõdẽnant: vel ſi p iſtos ſeruos apl̃os intelligim⁹: oportet in apoſtolis intelligere ꝓlatos tenentes apl̃icũ gradum. i. eꝓos. (Et vni dedit quinq̃ talẽta alij autẽ duo. alij vero vnum vnicuiq̃ ꝑm propriã ꝟtutẽ. i. capacitatẽ ⁊ diſpoſitionẽ ſuſcipientiũ: ꝑm Hiero. ⁊ Chry. Uñ p quinq̃ ⁊ duo ⁊ vnũ talentum: diuerſi gradꝰ ſignificanꝝ cognitiõis diuinoꝝ ꝑm eoſdẽ. Sicut eñ homo vtẽdo pecunia aliam lucrat: ita hõ docẽdo q̃ didicit: merek ampliorẽ notitiam ſaltẽ in futura vita: vbi deũ videbit plus aut minus ꝑm diuerſitatem meritoꝝ. (Proꝓfectus eſt ſtatim. Abijt aũt q̃ quinq̃ talẽta accepat: ⁊ opatus eſt in eis ⁊ lucratus eſt alia quinq̃) docendo q̃ didicit ⁊ exhortãdo. (Eſt autẽ ſciendũ: vt dicit Chry. q̃ i parabolis nõ oportet oia ſcrutari: ſed ad intentionem reſpicere dicẽtis. Et hoc maxime in iſta facere oportet. Sic'r qui duo acceperat lucratꝰ eſt alia duo. Qui aũt vnũ accepe rat: abiẽs fodit in terram: ⁊ abſcõdit pecuniã dñi ſui) qz ꝑm Greg. intentꝰ terrenis negotijs non docuit vt debebat: ſed ſuffocauit doctrinã quã acceperat propter voluptates. Uel fodit in terraz ꝑm Orig. ille qui accepta docẽdi virtute: nõ docuit ex quadam ficta humilitate ⁊ religione. (Poſt multũ vero tpis). i. in die iudicij ꝑm Chry. ⁊ Hiero. (venit dñs ſeruorum illoꝝ ⁊ poſuit rationẽ cum eis. Et accedens qui quinq̃ talenta acceperat obtulit alia quinq̃ talẽta: dicens. Dñe quinq̃ talenta tradidiſti mihi: ecce alia q̃nq̃ ſuplucratus ſum.) Iſta oblatio ſic eſt intelligẽda: vt ipſa merita q̃s docẽ do acquiſiuit: loquanꝝ deo p euidentiaz facti. Apparebit enim in die iudicij q̃ ille qui magnã accepit doctrinã ⁊ feruenter docuit dignus erit vt ſibi duplicetur notitia diuinoꝝ id eſt vt pro meritis ſuis magnũ gradũ in viſione dei habeat. (Ait illi dñs eius Euge ſerue bone et fidelis. (Raba. Euge interiectio eſt letantis per qõ dñs gaudiũ ſuum inſinuat qui dñ labozantez ſeruum ad gaudium eternum inuitat. Hec ille. (quia in pauca fuiſti fidelis: ſupra multa te ꝓſtituã.) Bre. Tũc

fidelis seruus supra multa pstituit: cum deuicta ois corruptiõis molestia: de terrenis gaudijs in illa celesti sede collocatur. Hec ille (intra in gaudiũ dñi tui). i. in patriã z vitam iucundã. Et notãter dr: intra in gaudiũ. z non: gaudiũ intrabit in te: qz eternã felicitatẽ nulla creatura cõprehendere põt. Est em infinita in se: sz finite participat. Eodẽ modo exponendũ est qõ dr de seruo duop talentop (Accessit aũt z qui duo talẽta acceperat z ait. Dñe duo talẽta tradidisti mihi: ecce alia duo lucrat⁹ sum. Ait illi dñs ei⁹ Euge serue bone z fidelis: qz sup pauca fuisti fidelis: supra multa te pstituã: intra in gaudiũ dñi tui. Accedens aũt z q vnũ talẽtum acceperat: ait. Dñe scio: qz homo dur⁹ es metis vbi nõ seminasti: z cõgregas vbi nõ sparsisti z timens abij z abscõdi talẽtũ tuũ in terra). Si iste dicatur abscondisse talentũ doctrine vacãdo terrenis: in istis verbis nihil debemus intelligere nisi q tales in die iudicij nõ habebũt merita q deo pñtenk. Et similiter in reph̃sione dñi q sequit nihil aliud debem⁹ intelligere nisi q talis p sua negligentia in die iudicij increpabitur. Si ẽ dicak abscõdisse ex fatua hũilitate vel stulto dei timore: quo cessauit a doctrina dicak q talis seru⁹ in verbis suis se excusat si non docuit: qz in hoc timuit offendere deuz cum timere nõ deberet: sed in deo cõsidere: z dñs in reprehendẽdo dicit q ipse a numulariis. i. ab auditoribus q doctrinã accepissent: exegisset rationẽ de bñficio suscepte doctrine: si fuissent ingrati: z de fu eius in operando z in docẽdo si fuissent negligẽtes. Ecce habes quod tuũ est. (Rhidens autẽ domin⁹ ei⁹: dixit ei. Serue male z piger sciebas qz meto vbi nõ semino z congrego vbi nõ sparsi. Oportuit ergo te cõmittere pecuniã meã numulariis: et veniẽs ego recepissem vtiq; qõ meũ ẽ cũ vsura. Tollite itaq; ab eo talẽtũ. (Jstud talẽtũ doctrine tãdiu in nr̃a est ptãte q̃ diu possumus docere et docẽdo lucrari. i. mereri: vel saltẽ de eo gaudere. Jn morte q̃ vel in iudicio tollit talentũ a negligẽte inq̃tum iã non hz notitiã dei ad bonũ suum sed ad malũ: qz dãnatis ipsa notitia est causa doloris. Tollũt aũt angeli exequtes sniam dei. (Et date illi q habet decẽ talẽta) hoc aũt fit qñ ip̃i iusti gaudẽt de dãnatiõe malop pter cõformitatẽ sue volũtatis ad diuinã. Et hz oẽs vtl accipiãt aliq̃s gaudiũ ex eo q dãnat⁹ talẽto priuak: qz tñ de hoc gaudet magis q̃ est beatior: iõ danatop talentũ dari dr ei q decẽ z nõ ei q quatuor dr hr̃e talẽta. (Omẽ em habẽti dabit) gaudiuz de punitione malop (z abũdabit) qz in bonũ ei⁹ cedẽt sua merita z aliena demerita (ab eo aũt qui nõ habet) merita bonop opz (et qõ videk habere ipa). s. doctrina qua noluit uti (auferẽt ab eo) qz non erit ei ad gaudium: sed ad supplicium (z inutilẽ seruũ) i. negligentẽ: q̃ nihil cõmisit sed omisit necessariam doctrinã (ejcite) a me et societate meop (in tenebras exteriores. illic erit fletus z stridor dentiuz) Vide de hoc dñica. xx. post festum trinitatis.

Aliud.

Homo quidã nobilis abijt in regionẽ longinquã accipere sibi regnuz z reuerti). Luc. ix. Ad intellectũ huius euãgelij sciendũ est q indei ettaz apostoli ante ascensionem christi credebant regnum christi esse corporale z terrenũ. Unde act. j. querebãt a xp̃o ascendente. Domine si in tẽpore hoc restitues regnũ isr̃l. Et silr filij zebedei petiuerũt sedere vnus ad dexterã: z vn⁹ ad sinistrã eius. Uñ qz xp̃o ascẽdẽte vltimo in hierl̃m: existimabãt eũ regẽ in regia ciuitate esse cõstituẽdũ. Xp̃s volẽs istũ sensum ab eis amouere: induxit pñtem parabolã: ostẽdens q in primo aduentu venerat pati: z in scõ veniet regnare. Uñ dicit Lucas (hec illis andiẽtib⁹). s. q̃ dñs dicebat za cheo: vt hr̃. ẽ. in festo dedicationis ecclesie. (adjciẽs dixit parabolã. eo q ẽt̃ pp̃e hierl̃m: z qz existimarent): i. discipuli (q cõfestim regnũ dei). i. xp̃i (manifestaret̃. Dixit ergo. Homo quidam id est christ⁹ natus de virgine (nobilis) qz filius David regis sm carnẽ (abijt) per suam mortem z ascensionem (in regionem longinquam) id est ad celum empyreum (accipere sibi regnum) super omnes angelos z oẽm creaturam (z reuerti) in fine mũdi

ad iudicãdũ (Vocatis aũt decem seruis suis). i. vniuersis fidelib⁹ q̃ per denariũ numerũ significant: eo q in hoc numero q̃dã mõ oẽs numeri. includunt. Naz vsq; ad decẽ variant numeri. sz post decẽ fit replicatio p̃cedẽtiũ. Nã vndecim idẽ est qd vnũ z decẽ. duodecim qd duo z decem: z sic de alijs.) dedit illis. x. mnas [. i. vniuersitatẽ bonop suorũ q̃ hoibus p̃ferre z suenit siue sint gratie: siue nature: siue fortune. Est aũt mna pondus. x. drachmas appendẽs ℔ aliq̃s. vel sm alios centũ. z vtrũq; ℔ verũ eẽ sm diuersas gẽtes. Singulis ergo fidelib⁹ dedit singulas mnas: vl singulis dedit decẽ: nõ q sin guli eq̃lia bona susceperint absolute: sed qz eq̃liter susceperũt sm suã p̃portionẽ loquẽdo de his bonis q̃ dispositionẽ supponũt. Nã q̃ ad dispositiones ipsas dep dat vt vult vñ nõ oẽs sunt eq̃les in naturalib⁹. [Et ait ad illos. Negotiamini] i. exercete vobis collata bona: vt p vsuz eorũ mereã accipe maiora [dũ venio]. i. quousq; veniã ad iudiciũ vsq; em ad diẽ illã currit tp̃s negotiãdi. i. merẽdi. [Ciues aũt ei⁹]. i. iudei ex q̃p sanguine xp̃s natus est [oderãt eũ] p maiori pte: saltẽ quo ad rectores z capita ppl̃i. [z miserũt legationẽ post illũ dicẽtes. Nolum⁹ hũc regnare sup nos] qõ nõ est sic intelligẽdũ quasi iudei miserũt ad patrem post xp̃i ascẽsionẽ nũtios: q̃ ex pte sua dicerẽt q xp̃o nõ daret regnũ iudeop. sz qz ex ipso suo facto oñderũt se nolle illũ in regem. Nã post xp̃i ascẽsionẽ conati sunt xp̃i fidẽ eliminare [z factũ est vt rediret] i die iudicij [accepto regno]. i. postq̃ accepat regnũ [z iussit vocari seruos suos q̃bus dedit pecuniã: vt sciret q̃tum quisq; negotiatus esset. Uenit aũt p̃mus dicens. Dñe mna tua decez mnas acquisiuit. Et ait illi Euge serue bone. quia in modico fuisti fidelis: eris p̃tẽm habens supra decem ciuitates [. i. sm tua merita erit p portionabiliter z premium tuũ in celo. Cetera dicta z dicẽda patent ex dictis in p̃cedenti euangelio. [Et alter venit dicẽs. Dñe: mna tua fecit q̃nq; mnas. Et huic ait. Et tu esto sup quinq; ciuitates. Et aliter venit dicẽs domine ecce mna quã habui repositã i sudario. Timui em te: qz homo austerus es: tollis qõ nõ posuisti/z metis, qõ nõ seminasti. Dixit ei. De ore tuo te iudico serue nequã. Sciebas q ego hõ auster⁹ sum tollẽs qõ nõ posui: z metens qõ nõ seminaui. Et q̃re nõ dedisti pecuniã meã ad mẽsaz: z ego veniẽs cũ vsuris vtiq; exegissez illã. Et astãtib⁹ dr. Auferte ab illo mnã: z date illi q decẽ mnas hz. Et dixerunt ei. Dñe hz decẽ mnas. Dico aũt vobis qz omni habẽti dabit z abũdabit ab eo aũt q̃ nõ habet: z quod habet auferetur ab eo.

Aliud.

Nemo accendit lucernã) Luc. xj. Jn presenti euãg. intendit saluator a fidelib⁹ intẽtionẽ puersam excludere sumens exemplũ ad hoc ex lucerna z oculo. Recta ergo intẽtio est similis lucerne lucẽti z ardẽti: qz includit fidem z ardorẽ charitatis. Nã recta intẽtio facit operari propter deũ amantũ: et p̃ñr supponit notitiã dei que per fidẽ est: z amorẽ qui est charitas vel actus charitatis. Dicit ergo. (Nemo accendit lucernã). i. nemo habet bonã intẽtionẽ lucentẽ fide z ardentẽ charitate (z in abscondito ponit neq; sub modio) eam sz in flectendo circa tẽpotalia acquirenda z fruẽda [℔ sup candelabrũ]. i. in altũ erigit: vt finis intẽtus nõ sint fruges q̃ modio mensurãtur, sed eterna felicitas [vt q̃ ingrediuntur lumẽ videãt]. i. vt oẽs cogitationes q̃ intrant domum cõscie z animi tui lumen videant. i. recta intẽtione ad deum dirigantur sicut homo ambulans dirigitur lumine. Qõ ẽ p̃dicta de intẽtiõe dicta sunt declarat in his q̃ sequuntur. Est aũt sciendum q sicut hic sumitur lucerna sp̃aliter z significak p corpalem oculũ: ita z corpus sumik sp̃aliter z p materiale significak. Est aũt sp̃ale corpus nostrũ ipsa multitudo operũ nostrorum bonorũ ex genere suo ex diuersis operibus bonis tanq; ex varijs mẽbris integrata. Dicit ergo [Lucerna corpis tui] i. multitudinis operum tuorum [est oculus tuus]. i. intentio tua q̃ oculus idcirco dicit qz holem operando dirigit [Si oculus tu⁹ fuerit simplex]. i. intentio pura et recta: sine omni plica simulationis

(totū corpus tuum lucidum erit].i. opera tua visibilia erunt in cōspectu dei. Uidet autez ꝓprie deus opa qñ approbat. vñ ps. Oculi dñi sup iustos. Non quietā sint sup malos: quia in omni loco oculi dñi cōtemplātur bonos ⁊ malos. ꝓuerb. xv. Sed speciali mō videt iustos ⁊ opera iustoꝝ: qz. ſ. vtrumqz approbat. [Si autē nequam].i. malus [fuerit]. Est aūt intētio mala: quādo opus qō fit est ad malū finem ordinatū: Quis de se bonū sit [etiā corp⁹ tuū tenebrosum erit] qz. ſ. opa tua nō videbit de⁹ ad premiū: sed ad tormētum. [Uide ergo ne lumē qō in te est]. .i. intētio que debet esse lumē dirigēs te ad deum [tenebre sint].i. nō dirigat te scōm rectā viā: sed errare faciat. [Si ergo corpus tuum totum]. .i. quo ad omnes ptes siue quo ad oēs opationes [lucidum fuerit] qz est visibile seu approbabile a deo quantū ad bonitatem opis ⁊ quantū ad rectitudinē intētionis [nō habēs aliquā partē tenebraꝝ]. .i. nō existēs tenebrosū: neqz quo ad substantiā operis: neqz quo ad intentionē (erit lucidū totum). .i. ipm cōpositū ex ope ⁊ intētione. Unde hic sumitur totū cathego. supra vero syncatego. Si aūt esset malū op⁹ et intētio bona vel ecōuerso bonū op⁹ ⁊ intētio mala: tūc nō esset lucidū id qō exvtroqz cōponitur. (Et sicut lucerna fulgoris illuminabit te) in presenti per gratiā: ⁊ in futuro p gloriam. Quāto em̄ homo maior est in merito: tanto hic habet maius lumen gratie: et in futuro maius lumen glorie.

☞ In cōmuni vnius virginis.

Simile est regnū celoꝝ thesauro). Mat. xiij. ad intellectū ꝓsentis euangelij sciendū est q eorū q̄ possessore carēt q̄daz sunt q̄ nunqz possessorē habuerunt: vt gēme in uente in littore maris. Alia ꝓ aliqñ habuerūt possessorē: vt antiq thesauri. ꝓprima ſm. s. Tho. ij. q. lxvj. occupāti ⁊ inuenienti cōcedūtur. Et eadē rō est de secundis: vt dicit nisi q leges ciuiles ad pacem hoim statuerūt: vt in secūdis mediet̄as sit possessoris agri: qō intelligit si inuenit in alieno nō data opa: si vero data est opera totū est inuenientis. Institu. de rerum diui. ℌ. item ea. Ideo ille de quo in presenti euan. agitur. dicitur emisse agrū vt sine conditione totum thesaurum possideret. (Simile ergo est regnuz celoꝝ). i. status ecclesie militantis seu status christianitatis (thesauro abscondito i agro.) Iste thesaurus ſm Chrys. est predicatio euangelica absc̄dita in agro hui⁹ mūdi quā null⁹ plene ⁊ perfecte possidere potest: vt dicit nisi venditis omnib⁹. Hanc inuentam absc̄dit inuentor ſm Hieronymum non ex inuidia: sed vt seruaret: et non perderet. Uel secūdum Gregoriū thesaur⁹ iste est desyderiū salutis eterne Ager vero in quo latet est disciplina studij celestis. i. sancta cōuersatio. Hūc thesaurum oportet absc̄dere: qz diaboli libenter furantur illud. Uel possum⁹ dicere q in parabolis nō opz omnia scrutari Intēdit ergo saluator q, sicut inueniens pretiosus thesaurum omnibus se priuat vt illum possideat. Ita qui per fidem habuerit notitiā de thesauro felicitatis eterne latitāte in agro seruitutis diuine obmittat totū cathego. supra vero syncatego. Si aūt esset malū op⁹ et intētio bona vel ecōuerso bonū op⁹ ⁊ intētio mala: tūc nō esset lucidū id qō exvtroqz cōponitur. (Et sicut lucerna fulgoris illuminabit te) in presenti per gratiā: ⁊ in futuro p gloriam. Quāto em̄ homo maior est in merito: tanto hic habet maius lumen gratie: et in futuro maius lumen glorie.

☞ In cōmuni vnius virginis.

Similis est regnū celoꝝ thesauro). Mat. xiij. ad intellectū ꝓsentis euangelij sciendū est q eorū q̄ possessore carēt q̄daz sunt q̄ nunqz possessorē habuerunt: vt gēme inuente in littore maris. Alia ꝓ aliqñ habuerūt possessorē: vt antiq thesauri. ꝓprima ſm. s. Tho. ij. q. lxvj. occupāti ⁊ inuenienti cōcedūtur. Et eadē rō est de secundis: vt dicit nisi q leges ciuiles ad pacem hoim statuerūt: vt in secūdis mediet̄as sit possessoris agri: qō intelligit si inuenit in alieno nō data opa: si vero data

congregāti. Quā cū impleta esset) multis credētib⁹ (educētes de mari) hui⁹ seculi ad aliud futurū (⁊ secus litt⁹ sedentes.) Est aūt litt⁹ finis maris. i. scīi ſm Chrys. (elegerūt). i. eligēt ipsi angeli (bonos i vasa sua). i. in tabernacula eterna (Malos aūt foras miserūt. Sic erit i cōsūmatione seculi. Exibūt angeli ⁊ separabūt malos de medio iustoꝝ: ⁊ mittēt eos in caminū ignis). i. fornacē (Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium) Uide dominicā xx. post trinitatē (Intelexistis hec omnia) o discipuli mei. (Dicūt ei. Etiā. Ait illis. Ideo omis scriba). i. doctor i scriptura (doct⁹ in regno celoꝝ). i. in eccl̄ia militanti vel scriptura. Utrūqz em̄ ꝛ regnū celorū ꝛc. s. Tho. (sic̄ est homini patrifamilias) qui habet ministrare alimēta familie (q̄ ꝓfert de thesauro suo). i. de capsa cordis sui (noua ⁊ vetera). i. autoritates noui et veteris testamēti. Ex quo ꝓz q ipsi apl̄oꝝ successores debēt vtriusqz testamēti habere notitiam: in cuius signū mitram portant cum duplici cornu.

☞ Aliud.

Similis est regnū celoꝝ. Mat. xxv. c. j. stat⁹ x̄pianitatis (decē virginibus). i. vniuersitati fidelium. Ponit aūt hec parabola sub cōparatione virginū ſm Chrys. vt ostendatur q ꝛ virginitas sit aliqd magnū: tñ si bonis opib⁹ non sit adornata non approbatur (q̄ ac cipientes lāpades suas) per lampades ſm augu. opera de genere suo bona intelligunt. Lumē aūt in istis lāpadibus accēsum est fides operādo dirigēs (exierūt) de corpe p mortē ſm Orig. Uel exierūt ab otio in opus bonū de genere suo (obuiā sp̄so ⁊ sp̄se. i. filio dei ⁊ hūanitati q̄ in ꝑginis vtero tanqz i thalamo cōiuncta fuerūt. Dicunt aūt ista ſm siūitudinem ad res humanas: qz antiquit⁹ nuptie celebrari i nocte ꝓsueuerāt: vt dictū est. (Quicqz aūt ex eis erāt fatue.) Si fatuitatē accipim⁹ vt opponit̄ prudentie: sic fatui sunt q̄ nescīūt dñi ordinare vitā suā in ordine ad vltimū finē qō est op⁹ prudētie (⁊ dnqz prudētes) q. ſ. vitā suā in deū ordinauerūt. (Sz dnqz fatue acceptis lāpadib⁹. i. potētijs operationis

et opibus bonis ex genere nō sumpserūt oleum secum.) Oleum ſm Hilarium et Hier. intelligitur opus bonū: qō intelligo nō solū de ope bono ex gnere: sed etiā ex intentione: ⁊ tale est opus charitatis. Scōz Aug. ꝛo intelligitur letitia q̄ habet̄ de bono opere ꝓpter deuz ex eo. ſ. q deo placet. ſm Chrys o. vero charitas intelligitur. Sz omnes he tres acceptiones reducūtur in vltimā: vt istud oleum dicatur charitas q̄ facit op⁹ esse bonū: ⁊ de eo ꝓpter deuz gaudere (Prudētes ꝛo ac ceperūt oleū in vasis suis). i. i cordib⁹ seu voluntatibus suis) cum lāpadibus) potentiarū vel bonoꝝ operum (Morā aūt faciente sponso) Ista mora est tēpus vsqz ad iudiciū in quo veniet sponsus (dormitauerūt oēs). i. infirmate sunt (⁊ dormierunt). i. mortue sunt. Mos em̄ in scripta consuenit appellari dormitio: eo q deus possit ad vitā excitare mortuū sicut nos excitam⁹ dormiētē (Media aūt nocte). i. i crepusculo diei qō cū media nocte ⁊ cū die ꝓsūgit. Tali em̄ hora veniet x̄ps. Uel media nocte. i. tpe ꝛopinato (clamor) tube vocātis ad iudiciū (fact⁹ est: ecce sp̄sus venit exite obuiam ei. Tūc surrexerūt oēs virgines ille a mortuis) ⁊ ornauerūt lāpades suas. i. reassumpserūt opa sua: in quibus apparebat lumen fidei: vt redderent rationē scōm Greg. ⁊ Augu. Sciendum est aūt q in parabolis ſm Chrys. et aug. nō opz oia scrutari: vt in ꝓposito pz Nō oportet post iudiciū aliquis petet ab alio opera eius: neqz ibit vt bene opetur et faciat opera charitatie que nō fecerat. In his ergo que hic dicūtur significat q in die iudicij opera de genere suo bona: que facta fuerunt cum fide: ⁊ sine charitate nō fulgebūt quia fides sine opib⁹. ſ. ex charitate factis mortua est. Et q tūc si quis vellet ad aliū recurrere ꝓ auxilio vel si vellet bene operari: non proficeret Sed qz tales reperiemur i morte tales etiā ꝓsentabimur in iudicio: ideo hortatur dñs vt mortē vigiles expectemus ne imparati moriamur: ⁊ consequēter sine oleo simus in iudicio: ⁊ claudatur nobis ianua celi. Un dicit (Fatue aūt sapiētibus dixerūt. Date nobis de oleo vr̄o qz lāpades nr̄e extinguūtur. Respōderunt

prudentes. Ne forte nō sufficiat nobis et vobis: ite potius ad vēdētes ⁊ emite vobis. Dū aūt irēt emere: venit spōsus. et q̄ parate, erāt intrauerūt cū eo ad nuptias et clausa est ianua. Nouissime vero veniūt ⁊ reliq̄ virgines: dicentes. Dñe dñe apinobis. At ille rñdēs ait. Nescio vos. Vigilate itaq; qz nescitis diē neq; horā.)

De sancta Trinitate.

QUm venerit paracle⁹). Uide. ē. dominica infra octa. Ascensionis.

De spiritu sancto.

SI quis diligit me sermonē meū seruabit.] Uide. ē. In die sancto pēte coste.

De sancta cruce.

AScendens Jesus hierosolymā). Uide supra. feria. iiij. post dominicam ij. quadragesime.

In cōmemoratione beate virginis per aduentum.

MIssus est gabriel āgelus.] Uide. ē. feria quarta post tertiā dominicam aduentus.

A natiuitate dñi vsq; ad purificationem.

LOq̄nte ihū ad turbas.] Uide supra dominica tertia in quadragesima.

Pro quacunq; necessitate.

HAbere fidez dei.] Mar. xj. Cū beatus Petrus ⁊ alij discipuli vidissent q̄ ficus cui male dixerat christus statim aruisset mirabātur: ⁊ tūc ipe dixit eis ea que in presenti euangelio recitant (habete fidem dei). i. cōfidentiā de deo. [Amen dico vobis: qz quicunq; dixerit huic monti: tollere ⁊ mittere in mare: et nō hesitauerit in corde suo: sz crediderit qz cōcunq; dixerit fiat: fiet ei.] Sed contra obiciūt infideles: vt dixit Beda. quia nullus sanctoꝝ potuit trāsferre montes. Et respondet ꝓmo. q̄ nō ola q̄ a scts facta sunt scripta legūtur. scdo q̄ ista intelligēda sunt: si necessitas affuisset transferendi mōtes. Uñ vt ait precibus Grego. emoceserieñ. mōs tñ spatij reliquit structoribus ecclie quātū opꝰ habuerūt. pōt etiā dici q̄ apli maiora fecerunt: qz mortuos suscitauerūt qđ neq; diabolus neq; terremotꝰ facere pñt. (Propterea dico vobis ola q̄cūq; orātes petitis: credite: qz accipietis ⁊ euenīet vobis) intellige th si piet pseuerāter ⁊ ad salutē ⁊ p se q̄s petat iiij. di. xv. ⁊ intellige pie. i. cū debita subiectione mētis ad deū: q̄ subiectio est per fidē: spem: ⁊ charitatē: quibus colluꝝ deꝰ.

In quotidianis missis defunctorum.

SI mā ducaueritis carnē filij hois: ⁊ biberitis eiꝰ sanguinē nō habebitis vitaz in vobis) Joan. vj. Uide supra in festo corporis xpi. Utrū sub vtraq; specie sit cōmunicandū. [Qui mā ducat meā carnē ⁊ bibit meū sanguinē] scz sacramentaliter: ⁊ spiritualiter tantū [habet vitā eternā] in sua causa: habet enim in se deum ⁊ eius gratiā [et ego resuscitabo eum in nouissimo die] .i. in die iudicij.

Pro presenti defuncto tantum.

DIxit martha ad Jesum.] Uide feria sexta ante dñicaz in passione.

In omni anniuersario.

AMen amē dico vobis. Joā. v. QZ venit hora ⁊ nūc ē quādo mortui] corpaliter ſm Theo. vt filiꝰ vidue ⁊ filia archisynagogi ⁊ Lazarꝰ: vel mortui spiritualiter ſm Aug. [audiēt vocē filij dei] Audient inq̄. i. obedient [⁊ q̄ audierint viuent] vita corporali ſm Theo. vel spirituali ſm Aug. [Sicut enī pr̄ hz vitā in semetipso: sic dedit ⁊ filio vitā habere in semetipso. Omnia enim que filius dei hz accepit a patre: omnia que habet pater dedit seu cōmunicauit filio. Habet aūt vitā in semetipso id quod essentialiter est vita: ⁊ hic est solus deꝰ. Omnia enim alia participant vitā: et nō habēt vitā in semetipsis. Et his aūt vult ipe inferre q̄ ipse filius potest mortuis dare vitam sicut ⁊ pater: cum sit essentialiter vita. [Et potestatē dedit ei iudicū facere] hic ſm Chrys. punctuandū est deinde subiungēdum. [Quia filiꝰ hominis est: nolite mirari hoc] existimauit cñs q̄ iudiciaria potestas conueniat christo solum inquantum deus. Arguit aut em Chrys. q̄: si non sic punctuetur sed addatur: quia filiꝰ hominis est sequitur q̄ omnis homo habeat hanc potestatem. Sed hoc argumentum non cogit: quia ista potestas data est filio

dei: quia filius hominis est. i. caput oium hominū. Augu. vero qz tenet q̄ etiā xpo inquantū homini cōuenit iudicare: licet nō principaliter punctuat eo modo quo Chrys. negat esse punctuandū: nolite mirari hoc [quia venit hora] .i. veniet. nec additur nunc: qz loquitur de generali resurrectione ⁊ nō de particularibus: vt ipa loquebatur [in qua omnes q̄ in monumentis] .i. omnes mortui [audiēt vocem eius. Et procedent qui bona fecerūt in resurrectionē vite. Qui vero mala egerunt in resurrectionē iudicij]. Hic q̄ritur quid erit ō illis pueris: qui nec bona nec mala fecerūt: ⁊ tamen cum originali peccato sunt mortui. qz. i. non fuerūt baptizati. Nunquid tales ibunt in resurrectionem iudicij. i. mortis infernalis: cui mali adiudicabūtur: vt patientur penam sensus. i. penam afflictiuam. Ad hoc aut per aliquas conclusiones respōdetur quarū prima est hec. Tales pueros puniri sola pena damni est verū. Corollarium. Tenere q̄ tales soli tali pena puniātur nō est hereticum. Secunda cōclusio. Asserere q̄ tales sensibili pena puniantur: seu sic credere temerarium est: ⁊ forte etiam hereticum. Corollarium. Quicunq; asserue predicat q̄ tenentes primā conclusionem veram ⁊ scām falsam sunt hereticī necessario est ignorans aut peccans primā conclusionē probo rōnibus theologicis. primo sic. Nam pena sensibilis correspondet delectationi que habetur in peccato: vt testātur. Sco. ⁊ bona. q. di. xxxiij. vt patet per illud Apo. xviij. Quātum se glorificauit: ⁊ in deliciis fuit: tātū date illi tormentum ⁊ luctū. Si enim qui nō est delectatus affligeretur nō esset tātus luctus quanta fuit voluptas: sed eēt maior imo ille esset aliquātus: ⁊ illa nullius quātitatis. Sed tales nullā habuerunt delectationē in petō: ergo nullā debent sentire penā afflictiuā. Cōfirmatur tō: qz cū deus sit prouidus ad miserendum q̄ punīendū vſ̄ diuine bonitati derogare q̄ aliquē affligat pro eo q̄ vitare non pōt. Scdo oēs dānati q̄ experiūtur sensibilem penā: vellēt nō esse: licet p accidēs Hoc vero ptz. qz dicit glo. Hier. xx. sup illo ſ̄bo. Maledicta dies in qua natꝰ sum: q̄ melius est nō esse q̄ male esse. Unde ⁊ videmꝰ q̄ ꝓpter angustias presentis vite: que nulliꝰ sunt momēti respectu illarum quidā si possent: vellent omnino nō esse ante q̄ in eis perpetuo esse. Sed tales pueri non appetūt nō esse: qz vt dicit Aug. ⁊ notat glo. de pse. di. iiij. regenerati tales malūt sic esse q̄ nō esse. Ergo non sunt dānati taliter vt sensibiliter crucietur Cōfirmatur rō ſm aliquos: qz si talibus melius eēt nō esse q̄ esse: sequit q̄ deꝰ creādo eos: nullū eis cōtulisset bñficiū. Si autem ecōuerso est eis melꝰ sic esse q̄ non esse nō cruciātur sensibiliter ab igne gehēne. Sed qz forte posset aliqs dicere q̄ nō habebūt dolorē sensitiuū: sed rōnalez inquārū dolebūt p volūtatē de dāno qđ patiētur. Contra hoc arguo dupr. Prio sic. Si eſ̄ post mortē illi q̄ sunt in originali petō: ⁊ nō in alio dolebūt: aut dolebunt de culpa: aut de pena: si primū: ipsi erunt iusti: ⁊ amici dei. Si scōm: sic cum omnis pena a deo inflicta sit iusta: tunc ipsi dolebūt dere iusta: ⁊ cōsequēter erūt iusti ⁊ amici dei. Si

sam. Et sequit. Nunc em̄ dormiēs surgē. Ubi oēs expositores lr̄ales dicūt ꝯ p hec ꝙba optabat Job se fuisse mortuū i vtero mr̄is ne ꝓnis vite miserias pateret. Cōstat aūt q si talr̄ morientes cruciant post mortē igne eterno: tale desyderiū Job fuisset: stultū: qz nulla pena hui⁹ vite pōt equiparari pene infernali: fm sctōs. Habemus etiā eādē cōclusionē. scōo. xxiij. q. iij. c. nabuchodonosor. Nunq̄ inqt deus vasla ire eternuz inferret suppliciū nisi hō spōtaneū inueniret habere pctm̄. Tertio habetur expra de bap. z el⁹ effect. c. maiores. Ubi expresse hr̄ q pena originalis pctī est carentia diuine visionis: actualis ꝙo pcti pena est gehenne ppetuus cruciat⁹. Et ibi dicit glo. q pctō actuali debet pena dāni z sensus ordinali ꝙo debet tm̄ pena q̄ est carentia visionis diuine. Quarto hr̄ expresse z clare a magro sniar. ij. di. xxxiij. q̄ dicit q tales nullā aliā penā sensuri sunt: nisi q diuina visione carebūt. Hāc eādē cōclusionē tenuit Alan⁹ expresse z clare sup. dicto. c. maiores. et Archie. flo. j. parte. ti. viij. z Sco. ij. dist. xxxiij. z Bonauē. ibidē: z infiniti alij doctores q̄s gr̄a breuitatis omitto. Sic ergo p̄z prima cōclusio: z p̄m̄ p̄z eius corollariū qz credere verū nunq̄ pōt esse hereticū. Scda etiā cōclusio p̄z ex dictis quo ad primā partē. Tenere em̄ ꝯ cōem sniaz doctorū fundatā in scriptura z canone legis: est temerariū. Sz ita est in p posito. qz vt ōt Sco. vbi. ō. z Bona cōis magistrorum opinio est ista qua tenemus que etiam vt allegatum est: fundatur tā i scriptnra q̄ in cauone iuris pōtificij. Quo ad scōam vero partē sic ꝓbatur. Nā illud qō forte est: ptra determinationē ecclie forte est hereticū. Autoritas em̄ ecclie est regula fidei: aqua etiā ipa sctā euāgelia hñt autoritatē. Sz ista opinionē ē forte ꝯ determinationem ecclie vt p̄z l. d. c. maiores z in. c. nabuch. ergo forte hoc est hereticū. Corollariū ꝙo sic deducit. Aut em̄ p̄dicator circa hāc materiā scit ꝙitatē: aut nō. Si primū ē peccans qz mentit. Si scōm est ignorās: qz nescit qō scire pōt z dz. Est aūt necessariū q̄ sciat aut nō sciat. ideo est necessariū q̄ sit ignorans vel peccās. Sz ꝯ ista veritatē solidā z catholicā q̄dā frinolas adducūt rōnes: quas vt nulli⁹ oīndam⁹ esse momēti hic inferemus. Arguit ergo primo ex dictis aug. Nā primo ipe dicit de fide ad petrū: z hr̄ in. c. firmissime tales eterno igne puniēdos. Scōo. qz i hy pono. dicit q sunt in gehēna ipsi z oēs iniq̄. Tertio qz in sermone de baptismo paruu. ꝯ pelagiū: ipe dicit q in iudicio oēs homines erunt in dextera vel in sinistra nec erit locus medi⁹. Ergo tales erūt in sinistra. z ꝓ hr̄ ibūt maledicti i ignē eternū. Quarto qz in epla ad Cōsensum tenet q oēs resurgēt in iudicio: z quilibet trāsibit ad statū expertē doloris z corruptionis: aut igne cruciabit ꝙ ibi cruciabunt igne. Quinto qz ipse in ꝑdicto sermone opinionē q̄ in prima cōclusiōe tāgit: attribuit pelagio dicēs. q ille pueros in exiliū tm̄modo mittit dicēs q hec illis sola esset pena: nō esse i patria. Ad ois aūt ista dicta simul sunt due solutiones date a sctis. Prima est sco. z Bonauen. z. s. Tho. q Aug. excessiue locutus est. Dicit em̄ sic idē Bona. scōe vbi. ō. augu. in ꝙbis illis nō intēdit dicere q parvuli sensibiliter crucient: sed intēdit eorū penā manifestare quantū ad carētiā diuine visionis: z quātū etiā ad vtilitatē loci: z hoc valde abundāter exprimit plus dicēs: z minus volēs itelligi. Nec sine causa sic loquit hoc em̄ facit ad extirpādam illā heresim q̄ dicebat parvulos nulla pena puniri. Uñ sicut in moribus documentū est q eū q vult ab vno extremorū puenire ad mediū: quasi opz ad aliud extremum declinare: vt dicit ꝓhs: sic etiā btūs aug. vt illam heresim extirparet q̄ dicebat paruulos ab oi pena immunes: z ad mediuz reducerer. s. ad penā carētie visionis dei simplr̄ asseruit eos cū aliis pctōrib⁹ eternalr̄ dānari. Sz tm̄ suū intellectū explanauit in Enchiri. vbi dixit penā illoz esse mitissimā. Hec ille. Et addit Scotus q sci fr̄e quēter sic loquūt. s. excessiue. Uñ vt ait q dā dicūt eos nullā pati penā sicut nullā hñt culpā. Ideo multum pōderādū est contra quos hereticos sci sunt locuti: qz aug. cōtra arriū videt declinare ad Sabelliū: z ecōuerso. z cōtra pelagium videt declinare ad arrium: z ecōuerso. Hec Sco. ¶ Secūda rñsio est sci Tho. z Archie. z glo. in. c. firmissime. Dicunt em̄ isti q Augu. ponit speciē ꝑ genere. vt dicant eterno igne puniri: idest eterna pena. Et intēdūt isti dicere q pena originali peccato debita directe est carentia diuine visionis: vt p glo. in. ca. maiores. sed qz istā penā habebūt in igne infernali in quo recludent: ideo dicunt eterno igne puniri: non qz puniant ab igne nisi sicut a carcere: z detinēte. sed qz puniant in igne. Sed quare aug. sic loquit Dico q hoc facit ad excludendū illam opinionē: que videt fuisse pelagij. s. q tales pueri post iudiciū hunc munduz inhabitabunt. Est em̄ ista opinio falsa (Licet em̄ dicat Archie. q in quo loco habitaturi sint post iudiciū nouit dñs tñ ꝑculdubio ibi erūt vbi sunt mō: fm q sonant aug. verba q eos eterno igne puniēdos asserit. Et hoc rōnabiliter: qz sicut modo z tūc habebūt ꝑcisse eandem culpā: ita z eandē penā. Uñ z Bonauē. dicit q talis locus debet eis rōne fedi tatis q̄ fuit in carne. Sic ergo gñaliter p̄z ad ola dicta. Aug. Sed spāliter dicit ad singula. Ad primū q̄dē nihil opz addere. Ad scōm dico q ꝙbat q receptaculū istorū puerorū: erit vna pars gehēne tenebrosa. qō cōcedit. nec tñ sequitur si sunt in igne q ab illo sensibilr̄ cruciētur. qz vt dicit Bona. ille ignis instrumētum est diuine iustitie: z ideo ita agit vt deus vult. Uñ aliquos cruciat: vt iniqs aliquos purgat vt iustos aliquos soluz detinet alligatos vt pueros ꝑdictos z tñ vn⁹ ē ignis: vñ Gze. Sicut sub eodē igne aurū rutilat z pales fumat sic idē ignis z reprobos cruciat z electos purgat. Hec ille ad tertiū dico q ꝑdicta verba Aug. de dextera z sinistra i iudicio nō ꝓnt intelligi nisi de ꝙs q̄ vsuz rōnis habuerūt Quis em̄ nisi insanus dicat q reprehēdenk de negligētia circa opamie: illi qui vsum rōnis nō habuerūt. Quia ergo erisētes in sinistra de talib⁹ sunt increpādi a rꝓ ideo dico q isti paruuli nō erūt in sinistra neq̄ etiā in dextera. vñ sicut dicit. b. Gze. vt allegat. a. Tho. sup Mat in dextera vel sinistra nō erit aliqus infidelis: sed solum fideles. qui potuerunt facere eleemosynas z infirmos vi sitare. Sic ergo dico q ꝙtum ad fideles mediocriter bonos vel malos in die iudicij nō erit locus. i. status medi⁹ inter dexterā z sinistrā ꝓprie secus q̄ ad alios Et si aliqñ pueri i sinistra esse intelligendū est de ꝙs pueris q̄ aliquomō vsum rōnis habuerūt. Si aūt intelligat de alijs q̄ vsum rōnis nō habuerūt sic si nistra sumit impꝛopꝛie: z sic etiā tales adiudicank igni ipꝛopꝛie. i. vt ab illo detineant: z nō vt ab illo cruciēk. Et ista vr̄ ē mēs Aug. ad q̄rtū dico q aug. loquit de ꝙs q̄ resurgēt ad iudiciū: nō soluz vt cōdēnēt vel p̄mienk: sz ēt vt discutiank z vituperenk vel laudenk ꝑ pctis actualibus vl̄ ꝑ meritz suis vl̄ ꝑ cruciatū accipiāt penā. Ad q̄ntū dico q sicut ibi p dicta aug. pz pelagi⁹ nō includebat puulos in carcere gehēne vt nos facim⁹ vñ lōge est ista opinio ab illa. Et nota q lz Aug videat ibi dicere q dolebūt: tñ ipse hoc dicit: nō de oib⁹ pueris: sz de ꝙs q̄ aliq̄ mō vsum rōnis habuerūt. Uel p dolorē intelligit penā. Cōtra istas rñsiones catholicas z solidas. Gze. de q rimino facit aliās replicas friuolas q̄s q̄ videre cupit cū solutiōib⁹ earū videat. Cap. ij. di. xxxiij. Est aūt mirū de isto Gze. qz i hac materia mgr̄ sniaz q̄ ꝑ nobis ē: aut nō vidit aut nō intellexit. Dicit em̄ q nūq̄ legit aug. vel aliū allegātē aug. q dicat q tales solū istā penā dāni patienk. Sicut etiā aliqñ accidit ꝑdicatib⁹ q hec opinio quā sustineo imo teneo ē hereticā. ꝑterea q aug. de fide ad Petrū i fine. xl. illarū regulaz: quaz vna est ca. firmissime. dicit q sentiēs aduersus illas regulas anathema sit. Ergo em̄ ꝯ illas regulas nihil dico sz illas itelligo sane: z cuz gi. sctōrū. Tales aūt etiā ipsi glossant illud ca. firmissime: q̄ ad ꝛceptionē btē virginis de q̄ ibi fit mētio ꝙtualiter sz ille glosse nō sunt sctōr: sz eos suo capite cōfingūt z p illas destruūt textū. Scōo arguit ꝓncipalr̄ q dictū Gze. ix. moral. sup illud ꝙbū Job. ix. Multiplicauit vulnera mea sine cā. Ubi em̄ tz Greg. q tales ad tormēta pueniūt z tormēta ꝛcipiūt.

KLASZTOR
O. O. Bernardynów
w KOLE n/Warta.

Et ꝓfirmat. qz aliter melio⁹ esset istis post hãc vitã ꝯ i ista: qđ est ꝺ textũ quẽ Gre. exponit. s. multiplicauit vulnera mea. sor. Ad argumẽtũ dico. vt. ꝺ. s. q⁹ Greg. excessiue locut⁹ ē: z q⁹ p tozmẽti peeptionẽ aut experiẽtiã. tã ipe ꝯ Aug. intelligũt ipsam notitiã: q̃ sciũt se dei visione ꝑuatos: q̃ tñ nõ est eis cã doloꝛis vt dictũ est z dicek. Ad ꝓfirmationẽ dico iuxta doctrinã. s. Tho. in. q. de ma. q. v. ar. iiij. ad dñ tũ q⁹ dupler est pena pcti originalis. s. taxata z cõcomitãs. Taxata qđē i pñti vita: ē priuatio originalis iustitie z gre gratũ faciẽtis: in futura ꝺ est priuatio ꝺdicte iustitie z gre: z vltra hoc priuatio visionis diuine: z incarceratio: z ipossibilitas euadẽdi. pena aũt cõcomitãs vl cõsequẽs: sunt ipe afflictiones ꝯs in hac vita sustinem⁹: z ipsa moꝛs post hãc aũt vitã nõ ꝺz locũ ꝓpria pena cõsequẽs vl cõmitãs: qz tũc ois defect⁹ taxat ꝓ culpa. Pena aũt taꝛ s. cõcomitãs: nec ꝯ ẽ ꝯ nec ꝓportionat culpe semp. Mã iudex aliqs iust⁹: iuste põt duos fures equaꝛ culpabiles punire cecitate q̃ ē pena taxata ex q̃ plura mala vni ꝯ alteri puenient: qz vn⁹ forte pluries ipinget ad lapides. Quãtũ ergo ad penã taxatã pro originali quã opꝫ culpe ꝓportionari: dico q⁹ grauio⁹ incõparabiliꝛ post hãc vitã tales puniunt qz priuatio diuine visionis tũc. s. post mortẽ icipit esse pena nõ ab. qz etiã tũc icipit esse ꝺs videꝺi. Ecõuerso aũt est de cõcomitante: qz i alia, vita aut minoꝛ aut nulla est. Arguit etiaꝫ p rõnes. qz tales patiant ꝺlorem sensibilẽ. Primo sic. Mã in hac vita paruuli sustinẽt penã sensibilẽ. z non iniuste cũ illa sit a deo. Ergo iuste. Ergo originale istã mereꝺ. Ergo etiã post hãc vitam ꝓ originali tales penas patiẽt. aut originale insufficienter puniet. Sol. Si argumentũ aliqđ valeret ꝓbaret vtiqꝫ q⁹ sicut in hac vita senescim⁹ z moꝛimur: ita z in futura q⁹ est absurdũ. Dico ergo ad argumentũ ſm mentẽ. s. Tho. q⁹ pueri in hac vita patiunt talis iuste: nõ sicut penã taxatã sed sicut cõcomitantẽ. quã tñ post hanc vitã nõ patiũtur. Nec sequitur q⁹ maneat pctũ insufficienter punitũ: qz remanet pena taxata: q̃ est ꝓ se intenta a iudice: z ꝓportionat culpe. Et si quer at: ꝛre deꝰ talia in hac vita pmittit ꝺz ꝓmo ſm. s. Th. vbi. ꝛ. q⁹ talia i hac vita pñt nobis esse vtilia nõ in alia vbi nõ est ꝓficiendi tps. Dr̃ scõ: q⁹ hoc exigit talis status qz firmato celo nulla põt natuꝛaliꝛ esse alteratio naturalis z corꝛuptiua. Posset aũt esse spũalis: q̃ etiã est afflictiua: sed ista nõ erit in talib⁹: qz iustitia dei hoc nõ reqꝛit sec⁹ de dãnatis. Uñ ipi nõ corꝛũpenk: z tñ cruciabunk vehemẽter: qz ignis trãsfundet i eos suũ caloꝛẽ nõ realiter seu materiliter sed intẽtionaliter: eo mõ quo albedo muri multiplicat in vicino aere siliꝯdinem seu spẽm suã ꝙ in speculo relucet. põ aũt ad ꝓpositõ poni exẽplũ de duob⁹ ꝺdictis cecis: qz cũ iustitia iudicis stat q⁹ post cecitatẽ vnus ponaꝛ i tali statu vt nunq̃ impinguat puta si ductoꝛẽ inueniat z nõ alio⁹ ꝙ ductoꝛe caret. Scõo arguit ad idem sic. Cã z ozigo pcti originalis maxie penes carnẽ ifecta resident ergo maxime illa ꝺz puniri: qz ꝙ q̃ ꝺs peccat ꝙhec z toꝛqueꝰ. Sicut ergo aia ꝙ uatione diuine visiõis punik: ita caro ꝺz aliq̃ supplicio affici. Sol. Ad hoc ꝺz dupliꝛ. Primo q⁹ falsuꝫ ẽ q⁹ caro sit principalis cã pcti originalis sꝫ ẽ ipe generãs q̃ pncipaliꝛ p aiaꝫ gñat Uñ z si de carne infecta fiat aliqs hõ si ne semine deciso ab Ada talis nõ ꝺbebit originale pctm. Dico scõo vt dicit. s. Bonauẽ. q⁹ si cã pcti q̃cũq̃ mõ resideat in carne hoc ē ꝙ modũ ꝺbit⁹ z nõ ꝙ modũ actus. Uñ caro nõ facit aiam pueri cõcupiscẽtẽ sed cõcupiscibilẽ. Et iõ nec ipsa nec aia in ipsa ꝺz actuali cõbustiõe ignis toꝛqꝛi. sed sicut aia priuaꝛ visione dei. sic etiã caro priuaꝛ solatio suo: z loco vilis tenebꝛoso ponik rõne sue feditatis cũ in celo empyꝛeo esset collocãda si a talis feditatis coꝛruptione mũdata fuisset ꝙ efficaciaꝫ baptismi. Hec ex illo. Tertio arguit ad idẽ sic. Zsto ꝛpueroꝝ corpa post resurrectionẽ nõ erũt ꝺotata ſm sctõs. sꝫ erũt passibilia. Omne autẽ passibile necesse ē pati si addit actiuum. Ergo isti si erunt in igne calefient. Solutio. ad hoc ꝺco dupliciter. Primo secundum. s. Tho. q. ꝺist. xxiij. q⁹ non patientur: qz non aderit agens naturale

coꝛrũpẽs qz firmato celo null⁹ erit motus depẽdẽs a motu celi qz remota cã nõ stat effectus: prim⁹ aũt motus ē aliorũ cã. Nulla ergo poterit tũc esse alteratio naturaliꝛ. Et si ꝺicaꝫ q⁹ stabit spũalis actio ꝺco vt supra q⁹ diuina iustitia nõ exigit q⁹ a sensibilib⁹ spũaliter imutenk ad toꝛmẽtũ: sꝫ solũ ad cognoscendũ Ignis enim ille vt ꝺicit ꝺns Bonauen. z allegatũ est agit solũ vt deo placet. A natura ergo erit q⁹ necꝫ alteretur necꝫ coꝛrũpank. A deo ꝺo q⁹ nõ affligank. sed solũ detineank ab igne. Et sꝫ illa corpora sint futura passibilia: tñ nõ idigebũt alimẽto i hoc diuina ꝑtute id faciẽte. ſm Bonauẽ. Uel iõ ſm veritatẽ: qz remoto motu celi caloꝛ nãlis nõ alteꝛabit ad famẽ: z sitim: agẽ ꝺo in humidũ radicale. Arguit etiã q⁹ patiank interioꝛẽ doloꝛẽ Primo sic. Mã Chꝛy. ꝺicit Excludi a bonis eternis z alienũ effici ab his q̃ ꝓparata fuerũt iustis: tñ generat cruciatuꝫ vt etiã si nulla pena extrinsec⁹ toꝛqꝛet hec sola sufficeret. Ergo si paruuli excludenk a regno sicut adulti: vł q⁹ maxime cruciabunk interioꝛi doloꝛe. Sol. Ad hoc ꝺicit ꝺns Bonauen. q⁹ Chꝛy. loquitur de his q̃ ab illa felicitate sua. i. actuali culpa excludũk. ad plenioꝛẽ tñ notitiã hoꝝ sciẽdũ ē q⁹ vt ꝓbat Sco. nulli pñt isti pueri post mortẽ habere malaꝫ volũtatẽ ex q̃ seq̃k q⁹ de tali priuatione ꝺolere nõ pñt cũ sciãt illã esse iustã. Si esset ꝺolerent de iusto: essent iniusti. Et si ꝺicaꝫ q⁹ pñt ꝺolere q⁹talẽ visionem non meruerit sicut alij pueri baptizati. Respõꝺet. s. Th. in. q. sentẽtarũ q⁹ alij pueri meruerũt illã ex ꝺono gratie sibi fctõ. Nullus aũt recte sentiẽs ꝺolet si sibi nõ fit gfa q̃ fit alteri qz hoc esset murmurare ꝺ eũ q⁹ vni z nõ alij gfam facit. qõ nõ est sapiẽtis. Sctõo arguit. Quicunq; desyderat aliqđ z priuaꝛ eo: necessario ꝺolet. Oĩs aũt hales desyderãt naturaliter beatitudinẽ iõ q⁹ illa priuãtur: vt isti necessario ꝺolẽt. Ad hoc ꝺico ſm mẽtẽ. s. Tho. vbi. ꝛ. q⁹ dupler est volũtas. s. pfecta q̃ si nõ impletur sequitur inde tristitia: z ipfecta q̃ ꝺz velleitas q̃ꝺã ſm quã aliqs aliqñ ꝺz velle ipossibile. puta velle nec tñ ꝺolet talis si non volat. Respoctu ergo beatitudinis tales nõ pñt habere voluntatẽ pfectã q̃ nõ est ipossibilũ: qz sciũt hoc eis impossibile esse: sꝫ tñ imperfectã: ideo nõ ꝺolebũt. Et si ꝺicaꝫ q⁹ sciũt q⁹ potuissent illã acq̃rere ꝙ baptismũ: ꝺico vt supra q⁹ hoc solũ ex gratia erat. Qui tñ con securi iã fuerint gratiã baptismalẽ ꝺolebũt sieã nõ habebũt: qz se ab illa volũtarie auerterũt cũ possent vel ꝑseuerare in gfa vel consentire ꝺo volẽti iustificare eos. Quarto arguitur. Mã ipsi cognoscũt deũ z amãt: ergo ꝺolẽt q⁹ ab eo sunt separati. Ad hoc ꝺicit s. Tho. vbi. ꝛ. q⁹ non sunt separati a deo oino: puta ꝯtũ ad naturalia bona: imo naturalẽ habẽt cognitionẽ z ꝺe ea gaudent z ſm eã ꝺe deo. Quinto arguit. Mã ꝺata ista sentẽtia: sequit q⁹ equaliꝛ puniaꝫ decedẽs sine omni pctõ in puris naturalib⁹ z decedẽs cum pctõ originali. Uterq; em̃ ꝑiuaꝫ visione dei. Ad hoc ꝺico negando sequelã ꝓpter duo. Primo qz ſm. s. Tho. z Sco. priuatio diuine visionis ei q̃ illã habere nõ ꝺebebat: nõ est pena neq; damnũ. Talis est decedẽs in naturalib⁹ puris. Unde talis nõ punik hac priuatione sicut necꝫ cecus natus punik ꝙ hoc q⁹ impingit ꝙ aliquo peccato actuali. Sctõo qz nõ est rõnabile q⁹ talis sine omni pctõ decedẽs: includeret in tenebꝛas gehẽne vt isti pueri quoꝝ pena est priuatio visionis dei z eoꝝ que ad illam cõsequunt: puta loci in quo ꝺe⁹ viꝺet z societatis sctõꝝ viꝺẽtũ ꝺeũ: vnde in tenebꝛis cũ diabolo ꝙ societate recludent. Ultimo arguit: qz Enge. in quadã extrauagãti ꝺicit q⁹ tã moꝛtẽtes i actuali ꝯ originali ꝺescẽꝺũt in infernũ ꝺisparib⁹ penis puniendi. Ad hoc ꝺico q⁹ est pro nobis. Ista em̃ penarũ. Disparitas est ſm distantiam ꝺãni z sensus. Et nota q⁹ infernus aliqñ sumik pro ea parte gehẽne in qua sunt iniusti. aliqñ ꝙ omni limbo seu ꝑte gehẽne vnde z ꝛps dicitur ꝑsonaliter ad infernũ ꝺescẽꝺisse: qui tñ solũ ad limbũ patrum ꝺescendit illo modo: et sic sumik hic infern⁹. Et hec de ista questione ad presens sufficiant z de tota expositione hac super euangelustam de tempore ꝯ de sanctis ſm ordinẽ beati Dominici patris nostri.

¶Sed tamẽ vt etiam qui secundum ordinez curie Romane missas celebrare consueuerunt: euangelicas lectiones expositas legant: iterum quedã pauca superaddere necesse est id est euãgelia necdum exposita.

¶Tabula ad euãgelia perquirenda iuxta morẽ curie in aurea rosa vbicunq; in locis proprijs nõ signatur.

QUicunq; autem euãgeliũ ſm curiã Romanã currẽs in hoc opusculo loco suo notatuz non inuenerit ad tabulam hic subiectam recurrat. ¶Igit dñica pria in aduentu euangeliũ Reqre dñica scõa in aduentu. Et dñica scõa in aduẽtu: require dñica tertia in aduentu. Et dñica tertia de aduenu reqre in dñica quarta eiusdẽ. Dñica aũt quarta require in sabbato quatuoz tempoꝛum. In octaua epiphanie: require infra. Feria tertia prime hebdomade in quadragesima reqre in dñica scõa in quadagesima. Dñica scõa in quadragesima: require in sabbato precedente. Sabbato post dñicam in passione: reqre infra. In vigilia ascẽsionis reqre in sabbato ante dñicã palmarũ. ¶Notandũ est ꝙ o q curia dñicam in q̃ est festũ trinitatis vocat primã post pentechostẽ: ita q̃ prima post festũ trinitatis est secunda post penthecosten. Dominica secunda post penthecosten: require in dominica secunda post festũ trinitatis. Dominica tertia post penthecosten: require in dominica tertia post festum trinitatis. Dominica vero quarta: require in. v. r. v. l. vj. r. vj. in. vij. r. vij. in. viij. r sic deinceps vsq; ad dñicã. xxiij. Dñicã. xxiij. post penthe. require infra. ¶In festo sancti Thome martyris req re dominica prima post octauas pasche. Sancti Antonij de padua ordinis minoꝛum. require in festo sancti Dominici Sanctoꝛũ ciriaci: largi: r Sma. require in die ascensionis. Sancti Petronij: require dominica prima post octa. pasche Beati patris Francisci. require in festo sancti Marthie. ¶In cõmuni apostoloꝛum euangelium. Hec mando vobis require in festo Simonis r Jude Et euangelium. Ecce mitto: in festo Tiburtij et Ualeriani. Et euangelium Ecce nos: in cõmemoratione beati pauli. Et euãgeliũ Designauit: in festo beati Luc. ¶In cõi vnius martyris euãgeliũ Nolite arbitrari: require in festo sci Ualẽtini. Et euãgeliũ Nihil operũ: in festo sci Theodoꝛi. Et euangeliũ Si q̃s venit ad me: require infra. ¶In cõi plurimoꝛ marty. euang. Cõfiteoꝛ: reqre in festo bti Matthie: r euangeliũ. Qui vos audit: reqre in festo sci Felicis: r euã. sedẽte: require infra r sil'r euan. Ue vobis. ¶In cõmuni cõfessoꝛũ euan. Uos estis: require in festo sancti Dñici: euan. antẽ. Uidete: require infra: r similiter euangelium. Nolite timere.

¶In octa. epipha. scõm curiam.

VIdit ioannes iesum venientem ad se) Jo. j. Iste autem aduentus xpi ad ioannem baptizantem circa iordanẽ fuit a galilea ſm. s. Thom. Qui etiam dicit q̃ iste aduentus non est ille quo iesus venit ad baptismum ioãnis de quo habetur Mar. iij. quia vt patet in hoc eodem euangelio ioãnes quãdo vidit nunc christũ: dixit: se prius vidisse spiritum quasi colũbam descendentẽ super eũ: r cõsequẽter xps erat iã baptizat⁹. Uñ dicit idẽ q̃ iste aduent⁹ fuit quo iã baptizatus r aliq̃diu circa iordanẽ cõmoꝛatus: venit ad Joannẽ. Uenit aũt ſm eundẽ post baptismũ ad ioãnẽ. Prio vt testimoniũ Joãnis quo ante dixerat venit foꝛtioꝛ rc. magis certificaret neq; erraret in cognitione vẽturi cũ iaz adesset. Et scõo ne q̃s crederet q̃ q̃n prima vice ad eũ venit ad baptismũ: venerit quasi purgandus a peccatis. Unde signanter dixit ioannes que sequuntur (Et ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit pcã mundi) Ecce q̃s reuerẽter seru⁹ semper loquit̃ de dño suo. sicut et reuerẽ tiam exhibuit etiã cum vteriꝰ vtero materno clauderet maria salutãte Helisabeth. ¶Quare aũt xps dicat agn⁹: vide supza in vig. sancti Andree (hic est de quo dixi: post me veniet vir) s. ad pdicãdũ r in notitiã hoim. Uenit aũt ioannes ad pdicandũ antei xpm. Prio ſm Chrys. q̃ erat cõsanguine⁹ xpi ſm carnẽ: iuxta illud Lu. j. Ecce helisabeth cognata. Si ergo xpo testimoniũ phibuisset postq̃ illum cognouerat potuisset testimoniũ ei⁹ esse suspectũ. Scõo ſm. s. Tho. q̃ in pcedentib⁹ de potẽcia ad actũ impfectũ pcedit perfectũ tpe: ſm illud. j. Coꝛ. xv. Nõ prius qõ spũale est: sz qõ aiale. Doctrina aũt ioãnis erat doctrina xpi imperfectioꝛ (Qui aũ me factus est) eo mõ quo expositũ est dñica. iiij. in aduẽtu (q̃ prioꝛ me erat) i. ab eterno veb. vl. Xpo heri r hodie rc. Jo. viij. Añq̃ abraã fieret ego sum. Scõm bonos eñ dialeticos ista sũt vera. Iste nõ: xpo demonstrato fuit ab eterno: r tñ ab eterno iste nõ: non erat iste homo: nec erat nõ: sz erat iste q̃ ex tpe est homo ad vitatẽ eñ pdictoꝛ sufficit q̃ psona quã demonstrat iste sit eterna: r ei humanitas sit cõiũcta ex tpe. Dicit aũt. s. Tho. q̃ etiã ſm humanitatiẽ sustineri põt xps sit factꝰ añ Joãnẽ: qz in ipo principio sue conceptiõis fuit homo pfectus habẽs alam pfectã oi vtute r coꝛpus omnib⁹ lineamentis distinctũ: licet nõ pfecte q̃titatis Hieremie. xxxj. Mouũ faciet dñs sup terrã: femina circũdabit virũ. s. perfectũ. Fuit ergo Jesus homo perfectus añ Joãnẽ: qz prius fuit conceptus q̃ ioãnes esset nõ perfectꝰ (Et ego nesciebam eum) qz rõne infantie nsciuit facta in xpi natiuitate q̃n fiebant: deide vero, in deserto cõuersatus nõ habuit familiaritatẽ xpi (sed vt manifestẽt in isr'l pterea veni ego in aqua baptizãs) qõ qua'r sit intelligẽdũ r sil'r q̃sequunt̃ ptz ex dictis dñica. iiij. in aduẽtu r sabbato pcedẽti. Et dñica infra octa. epipha. Et testimoniũ perhibuit Joãnes dicẽs: qz vidi spiritũ descẽdẽtẽ quasi colũbã de celo r mãsit sup eũ. Sed qui misit me baptizare in aqua: ille mihi dixit sup quez videris spiritũ descendẽtẽ r manentẽ super eũ: hic est q̃ bapptizat. Et ego vidi r testimoniũ perhibui (quia hic est filius dei). s. naturalis: sicut alij sũt filij p gꝛaz Ubi ſm. s. Tho. aduertendũ ẽ qũo. Joãnes normã obseruat prudẽtis doctoris. Nõ eñ statim a pricipio doctoꝛ prudẽs pfunda ꝓponit: sed leuiora. Sic Joannes nõ statim a principio sui testimonij dixit xpm filium dei: sed ꝓtulit cum sibi dicens q̃ veniret post se foꝛtioꝛ cũ tamẽ tante esset celsitudinis ipse vt xpo credi potuisset. Deinde ꝙo dixit eũ filiuz dei. ¶Sed ex predictis oꝛit dubitatio: q̃nã sit qui Joannem misit ad baptizandum. Si eñ dicatur q̃ est deus pater: sequit̃ q̃ etiam sit dei filius: qz iuxta regulam theologicam indiuisa sunt opera trinitatis ad extra. Quo ergo ꝺt. Ego nesciebat eum: si ab illo missus est. Si dicatur q̃ cognoscebat eum ſm deitatẽ: sed non ſm humanitatem nisi postq̃ vidit spiritũ sanctũ descendẽtẽ sup euz. Cõtra. Nã ille descẽsus fuit q̃n xps est baptizatus. Joannes aũt cognouit eũ añq̃ baptizaret. alias nõ dixisset. Ego a te debeo baptizari. Ad hoc aũt vt dicit. s. Tho. tripliciter rñderi põt. Prio ſm Chrys. Cuiꝰ mens est hec. Joannes diu añ baptismũ non cognoscebat iesum ſm humanitatẽ familiariter: q̃n aũt debebat baptizari: iam erat ei familiaris ex visitatione frequẽtiꝰ: ideo dixi: ego a te debeo rc. Scõo iuxta Hier. cuiꝰ mens est hec. Joannes sciuit christum esse mũdi saluatoꝛẽ: non autem esse mũdi saluatoꝛẽ p baptismũ: r ideo hoc qõ nesciuit audiuit. s. hic est q̃ baptizat in spũsancto Tertio melius ꝺt ſm Aug. qõ aliq̃d sciuit et aliquid nesciuit. s. q̃ potestatem baptizandi quã fidelibꝰ suis cõicare potuit sibi soli retinuit. Et ꝺ est qõ ꝺt. Qui misit me baptizare in aqua. Et infra. Hic est q̃ baptizat in spũ sctõ. s. sing'r r solus. Licet enim fidelibꝰ contulerit potestatem baptizandi ministerialiter: non tñ interius mundandi alam a macula peccati: sed hãc sibi reseruauit ſm sanctũ tho. Uel potest solui q̃r to q̃ Joannes sciuit quidem xpm esse filium dei r filiũ Marie virginis r affinez suum: forte etiam anteq̃ desertum petiuisset sed tamen non cognoscebat euz hic r nunc: sicut frequenter accidit quod homo scit non habuisse filium quẽ diu: non vidit: r nunc videt: r non cognoscit esse illum quem scit esse filium suum.

¶Sabbato ante dominicam de passione scõm curiam.

Ogitauerūt principes sacerdotū. vt & lazarū interficerēt) Joānis.xi.q(multi ꝓpter illū abibant ex iudeis) i. recedebāt a doctrina (& credebant in ihm) Quis est homo tā perspicax in cogitando & tā facundus in orando: vt posset viso veteri ac nouo testamento & visa pertinacia iudeorū etiā mō sufficēter dicere vt cogitare iudeorū iniquitatē obstinationē & tantitatē. Sine dubio plus stupeo ꝙ si viderem solē retrocedere. Et si pūtia non videre, vix crederē, preterita. Ecce resuscitato viro nobilissimo mortuo quatriduano tā patēter vt negari nō posset in mortē resuscitātis & resuscitati cōspirarūt: vñ tota gētilitas cōuerti poterat si vidisset (Jn craftinū aūt turba mlta &c.) Habes autem totū hoc euāgelium quo ad textum & glossas feria secunda post palmas.

¶ Dñica vigesima quarta post pēthecosten scōm curiam.

Um videritis abominationem desolationis &c.) Matt. xxiiij. Est autem sciēdū ꝙ vt ꝓz ex textu hūi Mat. ea q̄ in pñti euā. recitant dicta sunt a xp̄o polq̄ vltio a sede it hierlm ad passionē. Cū em die q̄dā diuisset: iudeis. Ecce relinquet vob̄ dom⁹ vr̄a deserta. egressi de tēplo discipuli ostēdebāt tēpli structurā que erat mirabilis. Quibus ille dixit lapidē super lapidē nō remāsuram. Sedēte aūt eo deinde supra montē oliueti vbi futurū est iudiciū: & vñ totū tēplū & ciuitas hierosolyma poterat videri: interrogabāt eū discipuli de duobus. s. euersiōe tēpli seu hierlm: & aduētu secundo ei⁹ & erit in cōsummatione seculi. Quib⁹ ille respōdit sicut in euangelio tertio ab isto sequēti habet in quo dedit multa signa destructiōis hierlm. s. multiplicationē pseudo ꝓphetarū ac pseudo xp̄i: & ingruentia mala. Deinde vero supaddidit vltimū signū euidētissimum & de ꝓpinquo ostēdēs ruinam ciuitatis hierlm & totius gñis seu regni israelitici. Et de hoc sic ōr in hoc euāgelio (Cū videritis abominationē desolationis q̄ dicta est a Daniele ꝓpheta stantē in loco sctō) i. in tēplo vel in hierlm: q̄ erat ciuitas sctā: vel in circūdiacente regiōe: q̄ ēt ōr terra sctā rōne ciuitatis sicut & ciuitas rōne tēpli. ¶ Est aūt sciēdū ꝙ angelus Dañ. ix. sic dicit. (post hebdomadas sexaginta duas. s. annorū: q̄ cōplete sūt i xp̄i passiōe (occidet xp̄s & nec erit ei⁹ ppl's. q̄ eū negatur⁹ est) cotā pilato sz ille ppl's est reprobat⁹ & xp̄s elegit sibi aliū. i. xp̄ianū: q̄ eum nō negauit (& ciuitatē) hierlm (& sanctuariū). i. tēpluz (dissipabit ppl's roman⁹ (cū duce vēturo) cōtra hierlm. i. Tito (& finis ei⁹). s. ciuitatis (ac tēpli) vastitas: & post finē belli statura desolatio. (Cōfirmabit aūt pactū). i. euāgelicā legē (mult(hebdomada vna) que ē vltia inter sexaginta duas: in qua xp̄s predicauit. (Et in medio hebdomade deficiet hostia & sacrificiū): q̄ xp̄s instituit nona sacrificia abolitis priorib⁹ (Et in tēplo erit abominatio desolatiōis) signū euidētissimū. Possunt aūt per hāc abominationē multa intelligi: vt patebit (& vsq̄ ad cōsummationē & finē) mundi (perseuerabit desolatio) hierlm calcate a gentib⁹ donec impleant tpa nationū. & iudei cōuertāt ad fidē p̄dctā ergo ꝓba saluatoris multipl'r intelligunt: q̄ per abominationē desolatiōis sm. s. Thom. multa possunt intelligi. primo ipse exercitus romanorū qui fuerūt idololatre & iudaice terre desolatores. Scōo aliq̄ idolū q̄ iudei abominationē vocabant. vt aquila quā legitur pilatus inuexisse tēplo vel statua adriani. quā posuit in loco tēpli vbi steterat arca testi. Cuz ergo ista vel illa abominatio fuit in loco sancto precipue intempio signum fuit datū a saluatore ꝙ iudei non deberēt in posterū vsq̄ ad finē mundi ꝓualere in terra sua. Unde & iuxta Luc. saluator dixit. Cum videritis circundari ab exercitu hierlm: scitote q̄ appropinquauit desolatio eius. Sed tamē q̄n dicta prophetia Danielis sunt multa mysteria xp̄i: nō saluator anteq̄z dicat quid pretendat: facit parentesim dicens (Qui legit intelligat). q̄. q̄n incipiant & q̄n terminentur hebdomade Danielis: & q̄o accipiēda sint q̄ ille ꝓpheтauit. Deinde cōtinuat dictum suum dicens (Tunc qui in iudea sunt fugiāt ad mōtes). i. ad regnū agrippe dominantis in montibus sm sanctū & confederati romanis: ad quem fideles admoniti per istam prophetiā: & declarationē xp̄i & admonitionē angeli cōfugerunt & habuerunt pacē dum iudei ꝓ morte xp̄i luerent penas: oppressi bello per Uaspasianū ac Titum (& qui in tecto non descendat tollere aliquid de domo sua: & qui in agro non reuertat tollere tunicam suā) q̄z sz xp̄s erit fugiendi a facie romanor̄. Et vt dicit. s. Tho. saluator vult dicere hoc malū ita subito vēturum vt nō euitetur. q̄z Tit⁹ sciēs multitudinē ad festū paschatis in hierlm cōuenisse ꝓoccupauit obsidere eos & ciuitate. (Ue autem pregnantibus & nutrientibus in illis diebus) quia fugere nō poterunt cum licite nequeāt adhortari nec contra naturalē pietatem pueros derelinquere. Et eadē ratione sequit (Orate aūt vt non fiat fuga vestra hyeme) in q̄ est difficilis. (vel sabbato) in quo iudeis non licebat vltra milliare vnum ꝓficisci. Sed nunquid in tāta necessitate non licuisset sabbato fugere. Dico ꝙ sic (sz tñ saluator intendit dicere q̄ fuga erat futura omnino quasi dicere. Nolite orare ne fiat fuga vestra: quia omnino fiet sed ne fiat tpe incōgruo: q̄z fiet repente. Quidam tñ vt Nico. de ly. dicunt ꝙ saluator incipit hic loqui de tpe antixp̄i & distructionis mundi. Sed. s. Tho. melius exponit de hierlm euersione q̄ ꝓz. primo: q̄z tempore destructionis mūdi non erit fuga: sz terror. Scōo: q̄z exhisse bt̄us Lucas ista introducit de hierlm subuersione dicens. Cū videritis circūdari ab exercitu hierlm: tūc scitote quia appropinquauit desolatio eius. Tunc qui in Judea sunt fugiant in montes & qui in medio eius discedat: & qui in regionib⁹ nō intrēt in eā: q̄z dies vltionis hi sunt vt impleātur omnia que scripta sūt. Ue aūt ꝓgnātibus & nutrientib⁹ in illis diebus. Erit em ꝓssura magna super terrā: & ira populo huic. Et cadēt i ore gladij: & captiui ducent in oēs gentes. & hierusalē calcabit a gentibus donec impleātur tpa nationū. Nec ille. (Erit em tunc tribulatio magna) & q̄ nō posset explicari sed horror sit cogitare. Oppressa enim fuit hierlm tpe azymor̄: in quo xp̄m occiderat post annos circiter q̄draginta. & in ea cōclusa est multitudo ppli inualida q̄ posset q̄dem alimenta cōsumere: sz nō pugnare aduersus inimicos. Et tāta fuit intus seditio vt nūq̄z nisi cum romani erāt ad muros cessarent ab homicidijs q̄ perpetrabāt seditiosi & quidā latrones dicti sicarij a sica gladio quē latēter ferebāt. Tāta fames vt Josephe teste parentes filijs & filij parentibus nō solū de manibus: sed ēt de faucib⁹ raperēt alimēta constricto gutture: ne cibus quos in trauerat: ventrē intraret: ādeo vt Maria quedam nobilissima matrona ꝓpriū deuorauerit filiū. Tāta pestis vt iā in ciuitate sepulcra deessent: & vrbis vallū cadaueribus repleret. Jdeo sequit (q̄lis nō fuit ab initio mūdi vsq̄ modo neq̄ fiet). s. in ppl'o illo hebraico: sm. s. Tho. sz maior sit futura tpe antixp̄i vt dicit. Uerū tñ sz tpe antixp̄i futura sit maior tribulatio sz sc:tñ nō erit vt credo maior quo ad tribulatos. q̄z magnū solatiū tūc erit fidelib⁹ ꝙ ꝓ deo morianť: quo solatio carebāt iudei qui ꝓ suis sceleribus plectebant. Uellē aūt q̄ iudi redderēt si possunt cām tāte vexationis & tādiu durātis dispersionis aliā a morte sui redēptoris (Et nisi breuiati fuissent dies illi) nō q̄z tūc dies facti sint breuiores: vt quidā dicūt & recitat August. q̄z vt ōr in ps. Ordinatione tua pseuerāt dies: sed vt dicit. s. Tho. sunt breuiati primo in nūero: vel scōo q̄z breuiata sunt mala. (non fieret salua omnis caro) id est nulla caro siue nullus homo in deus euasisset q̄z romani dominabant i orbe vniuerso: vt dicit. s. Tho. (Sz propter electos breuiabunť dies illi.) Uel q̄z aliq̄ electi iudei iā erāt cōuersi & deplorabant ꝓ illo ppl'o. Uel q̄z multi electi de illo ppl'o erāt nasciturī: q̄ nati nō fuissent si ille ppl's totalr interūsset dieb⁹ illis nō breuiatis. Premissis aūt istis saluator iā icipit sm. s. Tho. loq̄ de pūctis ad scōm ei⁹ aduētū. ꝓ quo sciendū est ꝙ duob⁹ tpib⁹ xp̄s dicit apparitur os aliquos q̄ se dicerēt esse xp̄m. s. instā-

te destructione hierlm: vt dicek in euāgelio tertio ab isto: z instante destructione mundi. Et de hoc sequik admonitio xpi dicētis (Tūc) Dicit aūt s. Tho. q ly tūc nō dicit xps determinatū sz ꝓfusuz. qz qō sequik nō est factū statim euersa hierlz: sz expectak futurū in fine. Sike hz Mat. xij. vbi dr. Et habitauit in nazareth. Et sequik. Tunc venit Joā. zc. z tn forte anni viginti fuerūt interilla duo tpa. Igit tunc. i. tēpore finis mūdi qñ apparebūt pseudo xpi (si quis vobis dixerit. Ecce hic est christꝰ aūt illic: nolite credere) nisi cū videritis venientē in nubibus celi gloriosum z lucidū instar fulguris: imo supra solē. (Surgent em pseudo xpi) id est falsi xpi. (z pseudo ꝓphete) q erunt eorum fautores (z dabunt) id est faciēt vel causabūt: sicut luna dat lumē suū (signa magna z ꝓdigia) Nō autem pñt demones quorū auxilio vtunk hmōi persone sceleste facere vera miracula siue miracula simpliciter: qz talia excedūt totā virtutē creatā: sed quo ad nos. qz sicut superiores z magis ingeniosus artifex aliquid facit: de q mirak inferior. Ita possunt alia efficere demones de q̄bus hoies mirank. Que qualiter faciāt patebit in aliqua q̄stionū. (ita vt in errorē inducank si fieri pōt: etiā electi). Que pm Origenē p exaggerationē dicūtur ad significandaz rei magnitudinē. Licet em electi seduci possint z mori in seductione si pm se cōsyderenk tn hoc est impossibile: vt stāt sub ordine diuine electionis (ecce predixi vobis) vt iacula preuisa caueatis. (Si ergo dixerit vobis: ecce in deserto est: nolite exire ecce in penetralibus). i. in secretis locis (nolite credere) z hic recapitulat et specificat q prius dixerat: vt cordi firmꝰ tradak. Deinde vero docet modum quo xps ad iudiciū sit venturus. z reddit cāz quare predicta nō credenk dicēs. (Sicut em fulgur exit ab oriēte). i. generatur in partibus oriētis (z apparet vsq; in occidētē: ita erit aduētus filij hois) qz. s. erit in pte oriētali in hierlm sup montē oliueti z vallē iosaphat: z erit manifestus oibus (Ubicūq; fuerit corpꝰ: ibi ꝓgregabuntur z aqle) qū dr. Nolite dubitare qn sciatis meū aduentū: qz sicut ꝓgregant aqle vbi est p̄da: ita añ me ꝓgregabunk oēs gētes z aquile. i. sancti erūt mecū in aere. Dicit aūt s. Tho. q i Hebreo pro ly corpus habek anathe. i. cadauer. Uñ voluit xps significare passionē suam qz veniet p̄tēdens in corpe suo signa passionis. (Statiz aūt post tribulationē dierū illoz). i. in q̄bus antixps vexabit eccliaz. Sed ꝓtra qz de his diebus nō erat facta mentio: sed solū de diebꝰ vexationis hierusalē. Dico q sicut hierlm significat in scripturis eccliaz. ita eius vexatio z euersio significat vexationē z euersionē mundi. Uñ vtrāq; euersionem p̄cedit aliquis aduentus xpi z pseudo xpi: z predicatio euāgelij generalis: vt dicek in euāgelio tertio ab isto z psecutio bonorū z abominatio in tēplo: qz sicut stetit idolū i tēplo materiali: ita sedebit antixps in spuali. i. ecclia oīdēs se tāq; sit deꝰ (sol obscurabik z luna nō dabit lumē suū) Patēt aūt ista z multa seq̄ntia ex dictis q̄bus scōa in aduentu (z stelle cadēt de celo z virtutes celorū ꝓmouebunk. Et tunc apparebit signū filij hois in celo). i. crux q̄ signuz vt san Tho. exponit in ipsa inouatione mūdi q̄ in celo lucidiori q̄s ꝑus appebit erit signū victorie xpi quā habuit p passionē sup oibus z significabit xpm per passionē acq̄siuisse iudiciariā ptātem z cōfundet iniquos. Erit aūt pm. s. Tho. hoc signū sole clarius. Existimo aūt q erit aliqua lux in modū crucis formata. Si em esset vere lignū crucis iam corrūpi non posset cessante motu celi: z sic duraret in eternū: qō rōnabiliter non vr qz nullus corpus mixtū durabit eternaliter nisi sit organū alie rōnalis q̄ immortalis est: vt sunt corpa humana (z tūc plāgēt oēs tribus terre) que xpm non sunt secute. z tn ia intelligēres se grauiter errasse. Et videbūt filiū hois venientē in nubibꝰ celi cū virtute multa z maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba z voce magna.) Dicit aūt s. Tho. sup Mat. q cū in resurrectione triplex ꝓtus cōcurrat. s. diuina z humana xpi z āgelica q ad aliq̄ pambula. pmā significat tuba. z scōam vox magna. z tertiā angeli. In ꝓrto aūt dr. xlij. dicit q ista tuba significat vocez xpi vel eius appitionē. Et verū est. qz diuinus vir

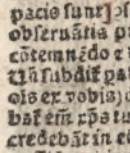
tus opabit p xpi humanitatē seu ꝓtutē hūanitatis ranq̄ p instrm. Uñ z vox xpi pōt dici tuba dei z conuerso (Et ꝓgregabūt) angeli colligētes cineres z ad iudiciū q̄uocātes (a q̄tuor vētis) q̄ sunt subsolan. i. sub sole vl ab oriēte nar fauoni a fouēdo flores: q̄ ab occidēte flat: auster z meridies p q̄s hic itelliguk q̄tuor mūdi ptes (a summis celoz vsq; ad terminos eorū) qō dr ad significandū q̄ nō solū viui ꝓgregabūtur sed et mortui quorū alie sunt in celo z in purgatorio: z corpora in viscerib terre (Ab arbore a uē fici discite parabolā. Cū iā ram eius tener fuerit z folia nata: scitis qz ꝓpe est estas Ita z vos cū videritis hec oia scitote qz ꝓpe est z i ianuis). s. aduētus xpi. (Amē dico vobis qz non preteribit generatio hec donec oia fiant. Celū z terra trāsibūt verba aūt mea non preteribunt) que oia patent ex dictis in q̄stica predicta.

In festo vnius martyris secundum cariam.

Si quis venit ad me). Luc. xiiij. i. ad seruitiū meū volēs meus effici discipul. i. xpianus vel religiosus (z nō odit pr̄z suū z mr̄em) q̄ ad lineā ascēdentiū (z ꝓtotē) q̄. s. non facit aliam lineā aut gradū (z filios) q̄ ad lineā descēdētiū (z fratres z sorores) q̄ ad lineā trāsuersaliū (adhuc aūt z aiam suā). i. vitā aialē seu sensitiuā (nō pōt me eē discipulus). i. verus xpian et multomin verus religiosus. Sed cuz q̄libet teneak ex charitate diligere oēs p̄dictos: z multo magis seipm. z pñr vitā suā. ista ꝓba intelligēda sunt qñ p̄dicta p̄stant nobis impedimēta accedēdi ad xpz. Sicut em talia impedimēta debēt nobis displicere. ita z q̄ ea prestant debēt nobis displicere inquātū ea prestant: lz sint amādi q̄tū ad naturā z rationē parētele. Est aūt notandū vt colligitur hic ex ꝓbis salutoris q̄ ad venire ad xpm siue pfecte esse discipulū xpi tria requirunt: quorum duo respiciūt terminū a quo z terminū ad quē. Primum est superare impedimenta extrinseca q̄ notank p patrē z matrez zc. Scōm est superare intrinseca. i. ppias passiones q̄ notank p aiam. Que duo p tinēt ad recedere a malo. Tertiū est pficisci ad bonū offerēdo deo corpus z animam nostrā qō notak cū dr. [Et q̄ non baiulat crucē suā]. i. sibi ꝓportionatez: nō aūt meā: qz est aspa nimis z crudelis [z venit post me nō pōt meus esse discipulus.] Est aūt duplex crux assumē das sc̄z aie. i. charitas: z corporis. i. pnia. Dr em crux fm aliquos a cruciādo. Cruciat aūt pnia corpus ꝓpriū z partes sensitinas fm illud Gal. v. Qui sunt xpi carnē suā crucifixerūt cū vi. z cōcu. Charitas aūt cruciat animā q̄partes intellectiuas inquātuz facit dolere de ꝓpria culpa et de aliena miseria: z ꝓpati suo capiti xpo sicut dicebat Paulus Gal. ij. Cū xpo cōfixus sum cruci. Aliqui aūt textus habēt crucem suā quotidie. z est cōtra illos qui sexta feria abstinēt: z reliq̄s diebus delitys imo crapulis z luxurys vacāt. Sed qz dupliciter aliquis est discipulus xpi sc̄z qz est xpianus: z qz ēt religiosus: z ad pmū sufficit fides cū observātia. x. preceptorū: nō aūt ad scōm. sed vlterius opz q̄ renuntiet diuitys z cōcupiscentys licitis z proprie voluntati iuxta tria vota religionis. iō de hoc subditur duplex parabola. Dicit ergo. [Quis em ex vobis volens turrim edificare]. i. aggredi pfectionem religionis qua se aduersus tela diaboli tueak [nō ꝑus sedēs] a passionibus q̄tus [cōputat sumptꝰ q̄ necessarij sunt si habeat ad pficiēdum]. i. q̄ sibi sunt necessaria z q̄ oportuna ad feruenter cōpiendū z pagendū b edificiū. i. statum religionis: cuiusmodi est seipm p̄tēnere: priuādo diuitys voluptatibꝰ z voluntatibꝰ suis [ne postea cū posuerit fundamentū] suscipiēdo habitū religionis vel q̄liter cūq; incipiēdo aplicā vitam [z nō potuerit pficere] qz deficiunt ei sumptus. i. ꝓcepta fuit inquātū ꝓpter suam negligētiā z tenuē deuotionē non potest sufferre oppꝛobriū pauptis aut lubricuz carnis vel ꝓprie volūtatis motū copibere: lz absolute deo iuuāte hoc posset. [omnes q̄ viderint] eum deponentē habituz vel mutantē ꝓpositū [incipiāt illudere ei dicētes: qz hic homo cepit edificare et non potuit cōsummare.] Ecce pmā similitudinem. Sequik scōa ad idem [Aut qs

rex].i. hō viuēs ptinēter vt religiosus p bonum regimē suoꝝ affectuū atq; membrorū. Et em rex a regēdo [ꝫmissur⁹ bel lū aduersus aliū regē].i. aduersus deuꝫ vel synderesim. Sed nunq̄d religiosi pugnant cōtra deū vel synderesim? Dico q̄ sic: imo. sed nō inquātū religiosi vel regēs: sed inquātū hoies fragiles ⁊ ad illicita sensualiter inclinati. In pugna em materiali nunq̄ rex pugnat cū rege inquātū reges sunt: qz vt sic operaf ꝑm iustitiā ⁊ virtutē ⁊ ꝓfr sunt oēs concordes in bono: sed pugnāt inquātū alter eoꝝ desinit esse rex p hoc q̄ suā volūtatē bñ nō regit: cū velit iniusta. Et sic religiosus hō inquātū a religione p cogitationes illicitas cadit pugnat cū deo ⁊ synderesi [nō sedēs pus cogitat si possit cū decē milibus occurrere].i. cū obseruantis decē preceptoꝝ [eiq̄ cū .xx. milibus venit ad se].i. bo vel synderesi q̄ exigit ab eo obseruātiā .x. ꝓceptoꝝ: ⁊ vlterius ꝓsiliorū. [alioq̄].s. vidēs religiosus q̄ licite nō ꝑt abūdare pecunijs ad votū distrahendis nec obscenis cogitationib⁹ mr̄imonij ocuparī aut ꝓprio sensu opari. [adhuc illo lōge agēte].i. añ̄ veniat mors: in q̄ marie de⁹ ⁊ synderesis agit aduersus illecebras ⁊ ola illicita (legationē mittēs) i. bonā deliberationē faciēs [rogat ea q̄ pacis sunt] ꝓsentiēdo deo ⁊ synderesi in obseruātijs predicatoꝝ fei ꝑm totaliter cōtemnēdo ⁊ dicādo deo ac prelato suo. Vñ subdit pabolarū conclusio. (Sic ergo oīs ex vobis) q̄ iam estis xp̄iani. Loquebat em xp̄s turbis q̄ eū sequebant ⁊ ꝑr credebāt in eū. (q̄ nō renuntiat oībus q̄ possidet).i. iuri diuitiarū ⁊ matrimonij ⁊ ꝓprie volūtatis (nō pōt me⁹ esse discipulus) eo mō quo apl̄i ⁊ religiosi: licet possīt esse xp̄ianus ⁊ consequenter saluari.

¶ In cōmuni plurimorū martyrum secundum curiam.

Sēdēte iesu sup mōtē olineti) Mar. xxiij. Ad intellectum huiꝰ euāgelij notāda sūt aliqua dicta ī ꝓncipio euāgelij tertij añ istō. s. q̄ xp̄s circa tēpus sue passiōis dixerit rēplū salomonis euertēdū ⁊ ide pscēdit mōtē olineti: q̄ ē e diuerso mōtis q̄ erat rēplū ⁊ quātes ē vallis iosaphat ⁊ tourēs cedrō. Dꝛ ergo [Sedēte iesu sup mōtē olineti] sup q̄ in die iudicij stabit. ⁊ ex q̄ tēplū ⁊ ciuitas hierl̄m pulcerrime videbat (accesserūt ad eū discipli secreto].i. seoꝛsuꝫ a turbis ⁊ a toto collegio discipl̄oꝝ. qz vt ꝑz Mar. xiij. isti interrogatores fuerūt petr⁹ iacobus: ioānes: ⁊ ādreas [Dicētes. Dic nobis q̄n hoc erūt?].s. destructio tēpli accidentis (⁊ q̄ signū aduētus tui ⁊ ꝓsummationis seculi) q̄ ambo erunt simul summēdo ꝓsummationē seculi. ꝓsummatione status quē mō hz seculū: q̄.s. ē ḡnationis ⁊ corruptionis. In vno em istāti vel ꝑpe in q̄ xp̄s appebit sup mōtē olineti firmabit celū cessādo a motu: ⁊ ꝑr nihil āplius ḡnabit vl̄ corrūpet qz remouebit hoꝝ cā.i. motū celi. Sicut aūt dicit. s. Thoꝛ. totū q̄ xp̄s rādit discipl̄is ib euāgelio ī tertio añ istō q̄dā.i. Aug. referūt ad ꝓpriā lem aduētū xp̄i q̄ venit i nubib⁹.i. ꝑdicatoꝛib⁹ ad hoiem mētes ꝓsolādas. q̄dē ꝙ totū referūt ad xp̄i aduētū vltimū i iudicio. q̄dā ꝙ totum ad euersionez hierl̄m. Chryꝛ. ꝙ dicit: q̄ dns ꝓpio rādet de euersione hierl̄m. ⁊ scdo de aduentu suo secūdo. Et dicit sibi videri q̄ expositio. Chryꝛ. sit preferēda: vñ ad destructionē ptinet totum q̄ est in hoc euāgelio: ⁊ aliq̄d q̄ est in tertio ante istud. vt ibi dictum est. ¶ Sed tñ nota q̄ destructio hierusalem fuit figura destructiōis mūdi. ⁊ q̄ de vno horū dicunt sunt aliquo modo vera de alio: vt ibidē dictū est. (Et rādens iesus dixit eis) volēs dare signa euersionis tēpli ⁊ hieroſolymorū. (Videte ne q̄s vos seducat. multi em venient ī nomine meo) nō q̄dē quasi discipuli mei vt apl̄i. sz q̄si ego ipse (dicentes: ego sum xp̄s) Talis fuit simō magis qui teste. s. Tho. dixit se verbum dei deum magnū: ola dei. vt patet. Act. viij. de eo dicēbat: hic est virtus dei q̄ vocaf magna. Talis etiam fuit simon eleus: teste Josepho q̄dās se xp̄m esse ⁊ Jude liberatoꝛez. Tales fuerunt multi ſm glo. xpe euersionis hierusalem dicentes tempus liberatis appropinq̄ſſe vt theodas ⁊ iudas galileus. de quib⁹ habef. Act. v. (⁊ multos seduxit) sicut ibi ꝑz de theoda pcunte cū suis.i. q̄ngentis (Audituri aūt estis ꝓlia) añ̄ fiant con

tra istam ciuitatē (⁊ opiniones preliorꝫ) quia quidā opinabant rebellandū esse romanis: quidā non. Vñ ⁊ monstra que deus ondebat vt cometā: q̄ p annū pseuerauit: ⁊ acies armatoꝝ p aera discurrētes: ⁊ hmōi q̄dā in bonū: ⁊ q̄dā in malum interpretari conabant: (Videte ne turbemini) quasi finis sit mundi. (Opz em hec fieri: sed nōdū est finis). s. seculi: ⁊ si ita ſm Chryꝛ. Erat aūt vt dicit. s. Tho. tūc tribulatio tāta vt multi crederēt mundū desiturū. Et hoc nimirū: (Consurget em gens in gētē). s. fortis in fortē. i. romanoꝝ gēs in gentē iudeoꝝ: (⁊ regnū aduersus regnū: ⁊ erunt pestilētie ⁊ fames ⁊ terremot⁹ p loca.) Oia em hec ante hierusalē destructionē euenerāt sed multo peiora in ipsa destructione. Vñ subditur. (Hec aūt omnia initia sunt dolorū) quasi dicat maiora expectāda fore in posterum. (Tunc tradēt vos in tribulationē) quia vt dicit. s. Thom. dicebant mala euenire propter sectā christianoꝝ. ⁊ hoc tā gentiles q̄m hebrei (⁊ occidēt vos: ⁊ eritis odio omnib⁹ gētibus) vt mors ostendit martyrum infinitorū (ꝓpter nomen meū) O cōsolationē maximā tribulari ꝓpter xp̄m ad quē speram⁹ per tribulationes venire letiores.) Et tunc scādalizabuntur multi). i impingent ⁊ cadent a fide ⁊ dilectione xp̄i timore perdēdi diuitias ⁊ vitam. Scandolon aūt grece latine impactio dicit. (⁊ inuicem tradent) qz vnus xp̄ianus fidē negās interdū alium latēte detegebat: vt ꝓsimile est. Uel inuicem tradēt hoies etiā affines: sicut ꝑz de cognato pauli p̄mi eremite (zodio habebunt inuicē) vel ratione diuersitatis fidei vel cupiditatis diuitiarū vel quālibet alterius dei. (Et multi pseudo). i. falsi (ꝓphete). i. ꝑdicatoꝛes (surgēt ⁊ seducēt multos). licut ꝑz de pseudo apl̄o: cum q̄b⁹ paul⁹ ⁊ alij apl̄i frequēter dimicabāt: de q̄bus paulus scribit Gal. iij. O insensati galathe. q̄s vos fascinauit ꝛc. (Et q̄m abundabit iniq̄tas) pſecutoꝝ (refrigescet charitas multoꝝ) christianoꝝ. (Qui aūt pseuerauerit vsq; i finē: hic saluꝰ erit) ꝑfr aūt omnia hec exponi enim de christi aduentu ad iudicium: vt dictum est.

¶ Aliud.

VE vobis qui edificatis monumenta ꝓphetarū) Luc. xi. Ad intellectū aūt huiꝰ euāgelij sciēdū est vt ꝑz ex textu Luc. q̄ dns hec ꝙba dixit i domo cuiusdā phariſei qui ad prādiū inuitauerat illum: sed dixit ea respōdēs cuidā legisperito seu scribe. Unde Matth. dicit ista dicta esse scribis ⁊ phariſeis: qz vtriq; aderāt. Et qz multi erant ⁊ inde erant: ideo ecclesia dicit ista dicta esse turbis iudeoꝝ: maximeq; fortasse aderāt etiā aliqui de plebeis igitur dicitur. (Ue vobis.) Per q̄ ſm Piero. imponit eterna dānatio (qui edificatis monumenta ꝓphetarū. Patres aūt vestri occiderūt illos) Sz nūquid est malum edificare sepulcra aut esse filiū homicidę? Certe nō: neq; hoc reprehendit saluator. Quidā aūt: vt dicit. s. Tho. dicūt xp̄m hic reprehēdere inētionē: qz tō edificabāt ꝓphārū sepulcra vt in memoria eēt iniq̄tas patrū suoꝝ. Sz vt ait: hec expositio ſfe nō est ꝓsentanea. Chryꝛ. aūt dicit q̄ reprehendit intēnionem glie vane ꝓpter quā monumēta struebāt. Uel pōt dici q̄ xp̄s eis ꝛminat non qz fabricabāt illa sepulcra: sz qz ex vna parte magnificabāt ꝓphas fabricādo ⁊ ex alia cogitabāt occidere dñm ꝓphetarū. Vñ xp̄s facit mētionē de ista fabrica nō qz esset mala, sed qz peccabāt in hiſ: sicut si dicam⁹. Ue vis qui facitis eleemosynas religiosis ⁊ exoriant pauperes. (Profecto testificamini) ipso ope ⁊ dicto vro. dicebāt em patres suos fuisse ꝓphetarū occisores (q̄ ꝓsentialis operib⁹ patrū vroꝝ: q̄m q̄dē ipi eos occiderūt. Uos aūt edificatis eoꝝ sepulcra) Sz ꝑ. vt potius q̄ ꝓtestarent oppositū: ut honorabant quos ꝑres occiderāt. Vñdent aliq̄ q̄ hec ꝓtestatio nō erat ꝑ hanc fabricā: sed ꝑ cōspirationē in morte xp̄i. Sz contra hoc videt esse textus q̄ dixit: q̄m q̄dē ꝛc. vbi reddit cā dicti. Chryꝛ. aūt dicit q̄ testificabātur se esse filios homicidarū. Vñ ⁊ saluator iuxta Mar. sic dicit. Jta q̄ testimonio estis vobismetip̄is: q̄tis filij estis eorum qui prophetas occiderunt. Et quia filij cōmuniter tales sunt quales ⁊ patres: ideo cōiqualiter ex quo ꝑr

opus et dictum suuz directe testificabantur se esse successores ꝛ filios homicidaꝝ: indirecte etiam testificabantur se eis assimilari. Propterea(quia estis similes patribus vestris sapientia dei dixit) .i. ego ipse qui sum sapientia.i.persona cui sapiẽtia appropriatur in diuinis diri(Mittã ad illos ꝓphetas ꝛ apl̃os) postꝫ miserο de celis spũ sanctũ (et ex eis occident et psequẽtur) vt inquirat.i.exigat(sanguis).i.pena ꝛ vindicta ꝓ sãguine.(omniũ ꝓphetarũ: qui effusus est a cõstitutione mundi a generatione ista a sanguine abel iusti vsqꝫ ad sanguinem zacharie filij barachie:q̃ periit inter altare ꝛ edẽ) i.in atrio interiori templi:ita qꝫ ista edes est domus in qua erant arca: mẽsa ꝛ cherubin ꝛc. (Ita dico vobis requiritur ab hac generatione. Ue vobis legisperitis q̃ tulistis clauẽ scientie).i. clauez que est scientia que ad secretã veritatẽ introducit ad instar clauis quaz ipsi tulerunt.i. acceperunt vel tulerunt.i.abstulerut: qꝛ apostolis abstulerunt quãtum in se erat noritiam legis euangelice. (Ipsi non introistis) ad veritatem fidei(ꝛ eos qui introrabant prohibuistis: Cum hec ad illos diceret:cepẽrt pharisei ꝛ legisperiti graviter insistere: et os eius opprimere de multis insidiãtes ei q̃rentes capere aliquid ex ore eius:vt accusarent eum.) Cetera que pertinent ad intellectum huius euangelij. vide in die beati stephani.

☞ In cõmuni confessoꝝ scõm curiam.

Videte vigilate ꝛ orate) Mar. xiij.(Nescitis eñ quãdo tempus sit)scz iudicij:de quo saluator loquebatur vel mortis: quando.s.sit iudiciũ particulare de singulis animabus. Et hic supple: ego enim dominus vester sum sicut homo quo peregre ꝓfectus est(qui reliqꝫ domũ suam:ꝛ dedit seruis suis(potestatẽ cuiuscꝫ operis).i.cuilibet mãdauit quid faceret)ꝛ ianitori(per quaz significatur ratio in homine) precepit vt vigilet. Vigilate ergo nescitis einm quando dominus domus veniet:sero an media nocte an gallicantu an mane) quod planũ est si de aduentu in morte loquamur:si vero loquamur de aduentu ad iudiciuz: licet ille credatur futurus in crepusculo diei: tamen non est certũ.(Nedum venerit repentè inueniat vos dormientes. Q̃ aũt (vobis dico oĩb⁹)futuri tẽporis xp̃ianis (dico vigilate) quod verbum multi frequenter audientes ꝛ raro exequentes:repentina morte damnantur.

¶Sunt ꝛ quedam alia enãgelia que ſm curiaz ad diuersa ꝓposita recitãtur ꝛc.ſ. Unũ de cõmuni confessoꝝ:ꝛ vnũ vel duo quarũdã missarũ extravagantiũ:sed nullam penitus habent difficultatẽ. Et sic ꝓ gr̃az xp̃i imponã terminũ Aure Rose:in qua si dicere voluissez q̃cqꝫ dici possent imo q̃ occurrerũt animo: necessario effecissem nõ modo vnũ verum: ꝛ plura voluminа vaste magnitudinis. Deus eñ qui loquebatur in christo cũ sit infinite sapientie plus veritatis in doctrina eiꝰ cõclusit et implicuit:q̃ tempore vllo humano ingenio possit explicari. Igitur deo optimo maximo: omnisciẽti: oñipotẽti: omni bonitate pollenti: qui sapientie et veritatis est possessoꝛ atq̃ largitor sit honoꝛ et gloria per infinita secula ab omni creatura. Amen.

¶Opus perutile intitulatum Rosa aurea. Id est preclarissima expositio super euangelijs totius anni de Temporeꝛ de Sanctis: tam ſm ordinez predicatorum q̃ ſm curiam: continens florezꝛ rosas omniũ expositionũ sanctorum doctorum antiquorum cũ quibusdam subtilissimis questionibus satis curiosis Preclarissimi et excellentissimi sacre theologie doctoris Magistri Silvestri de Prierio pedemontani: sacri ordinis predicatorum de obseruãtia: Una cũ tabula alphabetica materiarum singularium nouiter addita finem optatũ accepit in inclyta vrbe Lugũ. opera Benedicti Bõnyn Impensisq̃ honesti viri. D. Jacobi. q. Francisci de Giuncta Florentini: ac sociorũ. Anno dñi. M.ccccc.xxiij. die vero. xj. Mensis January.

Tabula Questionum.

¶Incipit Tabula questionũ super euangelijs de tempore totius anni:ꝛ quarũdam altarũ questionum que super eisdem euangelijs queri possent:cum quotationibus. Et tabula casuum.

¶Dñica prima in Aduentu dñi.

¶Queritur vtrũ credere deo reuelãti q̃cqꝫ necessario sit meritoꝛũ. fo.cclxxviij.
¶Queri etiã põt vtrũ Joãnes exultauerit motus ab alio: vel ꝓ accelerationem vsus rationis.iij.q.xxvij.ar.vj.fo.cclxxix.

Sabbato ante quartam Dominicam in aduentu.

¶Queritur vtrũ is supq̃ sit verbũ dei ꝓ aliquã inspiratiõnẽ possit esse certꝰ q̃ a deo sit talis reuelatio. fo.eodem
¶Queri etiã põt vtrũ baptismꝰ Joãnis sic esse baptismꝰ pnie q̃ gratiã cõferret. iij.q.xxxviij.arti.iij.iiij.dist.ij.q.ij .arti.ij. fol.eodem.

Dñica.iij.in aduentu.

¶Queritur vtrũ xp̃s debuerit talẽ habere cõuersationẽ extra desertũ:sine aspero victu ꝛ vestitu:vt Joãnes videreꝫ sanctioꝛ christus esse. fol.eodem.
¶Queri etiã põt vtrũ conueniens fuerit Joannem babtizare.iij.q.xxxviij. articu.j. fol.cclxxx.
¶Et vtrũ xp̃s fuerit ſm legez cõuersatꝰ iij.q.xl.ar.iiij.iij.di.j.q.ij.arti.ij.questiuncula.ij. folio eodem

¶In vigilia natiuitatis dñi.

¶Queriť vtrũ btã ỽgo sic inuẽta sit hñs in vtero de spiritu sctõ q̃ filiꝰ eiꝰ debeat dici de spũsancto conceptus. fo.eodẽ.
¶Queri etiã põt vtrũ spũsanctus possit dici pater xp̃i.iij.q.xxxij.ar.iij. fo.eodem

In nocte natiuitatis.

¶Queriť vtrũ beata ỽgo ſm temporaꝛ lem natiuitatem christi possit dici mater

deci et marer christi. folio.cclxxx.
¶Queri etiam potest vtrum christus debuerit nasci in bethleem: & vtruz sine dolore mris. iij. q. xxxv. ar. vj. & . vij . fo. eodē

In aurora.

¶Queritur vtrum collatio de qua dicitur q virgo erat conferens in corde suo. esset dubitatiua. folio eodem.
¶Queritur etiam potest vtrum natiuitas xpi debuerit manifestari pastoribus ab angelis: vel ab ipso xpo. iij. q. xxxvj. arti. iiij. & . v. fo. cclxxxj.
¶Et vtrum primo debuerit manifestari pstaoribus. ibidem. arti. vj. folio eodē.

In missa maiori.

¶Queritur quomodo hec ppositio sit vera de qua non est dubium q sit vera scz Uerbum caro factum est. fo. eodē.
Queri. etiam potest vtrū hec sit vera: caro vel homo factum est. deus. iij. q. xvj. arti. vij. iij. di. vij. q. ij. fo. eodem.
¶Et vtrum iste homo demonstrato xpo vel verbo incarnato incepit esse ibidem. ar. ixiij . distin. xij. q. j. fo. eodē.

Dominica infra octa. Natiuitatis.

¶Querit vtrū btā ꝓgo sic fuerit gladio mortis aut verbi christi perfozata vt possit martyr appellari. fo. eodē.
¶Queri etiaz potest vtrum maiores vel minores iudeorum contradixerint huic signo. i. christo ex ignorātia aut certe scientes christum cognoscendo. iij. q. xlvij. articulo. v. fo. eodem.
¶Et vtrum bonitas precipue castitas vidualis disponat ad spirituz prophetie possidendum. ij. ij. q. clxxij. ar. iij. eodem.

In circumcisione domini.

¶Queri potest vtrum christus debuerit circuncidi & vtrum conuenienter fuerit ei nomen impositum. iij. q. xxxvij. arti. j. & ij. iij. di. j. q. ij. ar. ij. q̄stiuncula. iij. f. eodē.
¶Et vtrum nos modo possumus licite circuncidi. iij. distin. ij. q. ij. arti. v. questiuncula. iij. fo. cclxxxj.

In vigilia Epiphanie.

¶Queritur vtrū xps possit dici nazarenus. fo. eodē.
¶Queri etiā pōt vtrū conueniēs fuerit Joseph ammoneri a deo per angelū: vel a deo imediate. j. q. xxij. ar. iij. fo. cclxxxj.

In die epiphanie.

¶Querit vtrū fuerit conueniēs magos de xpi natiuitate doceri p stellā. fo. eodē.
¶Queri etiā pōt vtrum illa stella fuerit vna de celestib⁹: & vtrū magi cōueniēter ad xpm adorandū venerint. iij. q. xxxvj. ar. vij. & . viij. fo. eodem.

Dñica infra octa. Epiphanie.

¶Querit vtrū xps audiēdo siue interrogādo doctores vel alios aliqd ab homie didicerit vel ab angelo. fo. eodē
¶Queri etiā pōt vtrū gra xpi fuerit infinita. iij. q. vij. ar. xj. iij. distin. xiij. q. j. ar. ij. questiuncula. ij. verita. q. xxix. articu. iij. folio cclxxxij.
¶Et vtrū quodlibet actu suo xps ꝓficeretur p gram. i. effectuz gre se meritū. iij. di. xvij. q. j. ar. v. fo. eodem

In octa. Epiphanie.

¶Querit vtrū Joānes videns xpm & eiz testimoniū phibēs ipm ꝓueniētius appellauerit agnū dei & aliud a sal solitū immolari cuiusmodi est bos: vitul⁹: capra: turtur: columba. fo. eodē.
¶Queri et pōt vtrū xps debuerit baptizari baptismo Joānis & vtrū debuerint tūc celi aperiri. iij. q. xxxix. ar. j. ij. & . v. iiij. dist. ij. ar. iij. q̄stiuncula. j. fol. eodem.

Dominica prima post octa. Epiphanie.

¶Queritur vtrū iste spōsus fuerit Joānes euangelista. fo. eodem.
¶Queri etiam potest vtrum christ⁹ debuerit facere miracula: & vtrum es facere ceperit in nuptijs. iij. q. xliij. articulo. j. et. iij. fol. cclxxxiij.

Dñica. ij. post octa. Epiphanie.

¶Querit vtrū christus leprosum sanauerit diuina virtute immediate aut mediante aliqua virtute creata. fo. cclxxxiij.
¶Queri etiā pōt an xps potuerit sm aliquā sciam suā aliqua ignorare: & cōsequenter mirari. iij. q. x. ar. ij. q. ix. ar. j. q. xij. arti. l. q. xv. ar. viij. fo. eodez.
¶Et vtrum in inferno erit fletus. iij. di. j. q. ij. ar. iij. q̄stiuncula. iij. vij. quodl. q. v. arti. iij. fo. eodē

Dñica. iij. post octa. Epiphanie.

¶Querit vtrum vniuersalis ecclesia designata p nauiculam sm glo. qñq; sit sic pcellis conquassanda: vt patiatur naufragium. fo. eodem.
¶Queri etiā pōt vtrū xps cōuenienter p̄mittat in vētis tentationū ipo dormiente i. sic se habente acsi ignorare t suos tētari. ij. q. clxvj. ar. j. fo. cclxxxv.
¶Et vtrū aliqō timor possit esse naturalis. j. ij. q. xlj. ar. iij. folio eodē.

Dñica. iiij. post octa. Epiphanie.

¶Querit vtrū inimicus hō. i. diabolus possit in agro dei. i. i anima humana sup seminare zizania heresum fo. eodez.
¶Queri etiā pōt vtrū heretici sint extirpādi p mortem. ij. ij. q. x. & . q. xj. ar. iij. qōl. vij. q. vij. ar. j. fo. eodem.
¶Et vtrū diabolus possit in volūtate seminare zizania odij: & vitioꝝ mouēdo illam effectiue. j. q. iij. ar. cxj. & . j. ij. q. ix. arti. vj. iij. cōtra. ca. lxxxviij. fo. eodem.

Dñica in septuagesima.

¶Queritur vtrum denarius diurnus. i. deus vel beata visio oibus laborātibus in vinea domini sit eiusdem ponderis ac valoris fol. eodem.
¶Queri etiam pōt vtrū valor isti⁹ denarij futurus maior post iudiciū. iiij. di. xlix. q. j. ar. iiij. questiuncula. j. fol. cclxxxvj.
¶Et vtrū laborantes in vinea recipiāt diuersum valorem illius denarij sm diuersitatē laboris exercitij: vel sm diuersitatem charitatis vel affectus quo laborant. ibidem q̄stiuncula. vlti. fol. eodem.

¶Dñica in Sexagesima.

¶Queritur vtrum xps q dicēdo parabolis & similitudinib⁹ vtebatur debuerit: significare diuia p corpa vilia: puta p semē et seminatorez et terras ad spinas: vel p nobilia: puta per solē lunam: astra & superiores substantias. fo. eodē.
¶Queri etiam potest vtrum christus debuerit diuina verborum obscuritate velare. Boe. iij. q. ij. ar. iij. fo. eodem.
¶Et vtrum conueniens fuerit christum tantum frequentare parabolas. j. q. j. ar. ix. et primo in prologo. fo. eodem.

Dñica in Quinquagesima.

¶Queritur vtruz xps fuerit occisus a iudeis & gētilibus: vel potiꝰ ipe seipsum occiderit sponte ponendo animam suam. folio eodem.
¶Queri etiā pōt vtrū cōueniēs & necessariū fuerit xpm pati pro salute ghis humani. iij. q. xlvj. ar. j. iij. di. x. ar. j. q. iij. arti. iiij. q. j. fo. eo.
¶Et vtrum conuenienter elegerit hierosolymam ꝓssionis: tertia questione. xlvj. ar. x. fo. eodem

Feria. iij. in capite ieiunij.

¶Potest queri vtrum ieiunare sit de iure nature. ij. ij. q. clxij. ar. iij. iiij. dis. xv. q. iij. articulo. j. questiuncula. iij. articu. iiij. et. j. folio eodem.
¶Et vtrum quis p ieiunium mereatur condigne vitam eternam. j. ij. q. clxiij. ar. iij. & . ij. di. xxvij. fo. eodē.
¶Feria. v. q̄ritur sicut dñica. ij. post octa. epiphanie. fo. eodem.

Feria. vj.

¶Potest queri vtruz sit deo grati⁹ ami-

cum ꝯ inimicū diligere.ij.ij.q.xxvij.art. vij.iij.dist.xxx.art.iij. fo.cclxxxvj.
¶Et vtrum oratio debeat esse vocalis ij.ij.q.lxxxiij.ar.xij.iiij.di.xv.q.iiij.art.ij. questione.j. fol.eodem.

Sabbato.

¶Potest queri vtrum corpꝰ xpi ambulando super aquas habuerit dotem agilitatis.iij.q.xlv.ar.ij. fo.eodem.
¶Et vtrū ventus Zirius tribulationū z tētationum sit appetēdus.ij.di.xxj. q.j. ar.iij.iij.q.xlj.ar.ij.scōm. fo.eodem.

Dñica.j.in quadragesima.

¶Querit vtrū q̄libet xpianus teneatur esse cōtētus q̄ ieiunū quadragesimale sit institutū a deo vel ab ecclesia:z alacrius suscipere tempus quadragesimale ꝙ tēpus nuptiarū regis. fo.cclxxxvij.
¶Queri etiā pōt vtrum fuerit cōueniēs christū tentari.iij.q.xlj.ar.j. fo.eo.
¶Et vtrū diabolus tētans supatus ab hoie decetero p̄sumat illum tentare.j.q. cxiij.arti.v.ij.di.vj.q.j.ar.v. fo.eodē.

Feria.ij.

¶Queri potest vtrum cum solo origina li decedentes comparebunt in iudicio. iij.di.xl vij.ar.iiij. fo.eodem.
¶Et vtrum filio magis conueniat iudicare ꝙ patri.iij.q.lix.ar.j. fol.eo.

Feria.iij.

¶Queri pōt vtrū xps fuerit pphet̄a.iij. q.vij.ar.viij.q.xxxij.ar.ij. fo.eodē.
¶Et vtrum deus specialiter inhabitet spirituale templum.i.animam iusti. j.q.xliij.art.iij. fo.eodem.

Feria.iiij.

¶Queri potest vtrum quecunq; predicit deus semper eueniant.j.q.xix.ar.vj. j.dist.xlvj.z.xlvij. fo.eodē.
¶Utrum peccata dimissa redeant per recidiuum.iij.di.xxij.q.j.ar.j.iij.q.lxxx-viij.ar.j. fo.eodem.

Feria.v.

¶Queri pōt vtrū discipuli xpi p gratiā eius liberentur a seruitute peccati.j.ij. q.clx.ar.vij. fo.eodem.
¶Et vtrū pctm̄ mortale sp̄ ptiuet holez diuina filiatiōe.iij.q.lxxxij.ar.iij.fo.eo.

Feria.vj.

¶Queri pōt vtrū angelꝰ possit moueri j.q.liij.ar.j.j.dist.xxxvij.q.iiij.ar.j.fo.eo.
¶Et vtrum motus angeli in assumpto corpore sit vita.j.q.liij.ar.iij.ij.dist.viij. art.iij. fo.eodem.

Sabbato.

¶Queri pōt vtrum corpus glorioſum videri possit ab oculo nō glorioso.iij.distin.xliij.q.vj. fo.eodem.
¶Et vtrum lux transfigurationis xpi esset a corpore vel ab anima.iij.q.xlv. arti.ij. fo.eodem.

Dñica.ij.in quadragesima.

¶Querit vtrū diabolꝰ obsidēs hoiez eū equaliter semp̄ affligat.vel magis vno tēpore ꝙ alio. fo.eodem.
¶Queri etiā pōt vtrū hoiem peccantē mortaliter demō inhabitet p effectū malitie ꝑm essentiā.iiij. contra.c.xviij.z.ij. quodlibet.q.ar.iij. fo.cclxxxviij.
¶Et vtrum demones vexent filiā chananee.i.animam gentā ab ecclesia in purgatorio.iiij.di.xxj.q.j.arti.j.questiūcula.v. fo.eodem.

Feria.ij.

¶Queri potest vtrum principium rerū sit vnū vel plura.j.q.lxv.ar.j.ij. di.j.q.j. di.ij.q.j.art.j. potentia.q.ij.ar.vj.fo.eo.
¶Et vtrum iudei tenerentur credere xpo: visibilia miracula nō facienti: quod lib.ij.q.vj. fo.eodē.

Feria.iij.

¶Queri pōt vtrū magꝰ i Theo.tractās ḡstiones curiosas peccet mortaliter.habetur.quodl.ij.q.xvj. fo.cclxxxviij.
¶Et vtrum magister in Theo.docens in mortali peccet mortaliter.s.Tho.qō li.iij.ar.ix. fo.eodē.

Feria.iiij.

¶Queri potest quid sit sedere ad dexteram dei.iij.q.lvij.arti.v.ij. dist.c.xxij.q. iij. fo.eodem.
¶Et vtrū xps a gētibus debuerit pati. iij.q.xviij.ar.iiij. fo.eodē.
¶Feria.v.sicut dñica.j.post festum trinita. fo.eodem.

Feria.vj.

¶Queri pōt vtrū angeli sepiant homes per custodiam.j.q.cxiij.art.j.ij.di.xj.q.j. arti.j. fo.eodem.
¶Et vtrum mali quos deus dicit male perituros semper male pereant.ij.ij.q. clxxj.ar.vj. fo.eodē.

Sabbato.

¶Queri pōt vtrū deꝰ oculo mīe videat peccatorē statim post cōtritionē anteꝙ cōfiteatur.iiij.d.xvij.ar.x.di.xxij.q.ij.ar. j.q.ij. fo.eodem.
¶Et vtrū peccator semp̄ resurgat a gra equali vel maiori.iij.q.lxxxviij.ar.ij.iij. di.xxxj.j.q.ar.iiij. fo.eodez.

Dominica.iij.

¶Queritur vtrum sit vera cōsequentia vel cōditionalis seu argumentum quo vtitur xps di.Si in digito dei ejcio demonia ꝓfecto venit in vos regnū dei.i.regnum messie vel xpi in lege promissi.folio eodem.
¶Queri etiā pōt vtrū in demonibus sit principatus z ordo.j.q.xcix.ar.j.ij.q.cix. ar.j.ij.di.vj.ar.iiij.iij.di.xlvij.q.j.art.q. iij. fo.eodē.
¶Et vtrū belzebub aut alius demō superior ligare z soluere ac expellere possit inferiorem.j.vbi.s. fo.eodem.

Feria.iij.

¶Queri pōt vtrū apertio celi sit cā terrenaſcētiū.j.q.lxxxj.ar.ij.q.ciiij.ar.j.z.ij. z pot.q.v.ar.ix. fo.cclxxxviij.
¶Et vtrū solū deus possit hoiem liberare a lepra.pcti.j.ij.q.cix.art.vij. veri.qō xxviij.ar.ij. fo.eodē.

Feria.iij.

¶Queri potest vtrum iudex teneatur iudicare secundum ꝓbata et allegata ij.ij.q.lxvij.ar.ij. fo.eodez.
¶Et vtrum deus semp̄ remittat omne peccatum.iij.q.lxvj.arti.vij. fo.eodem.

Feria.iiij

¶Queri potest,vtrum filius teneatur in omnibus obedire parentibus .ij.ij.q. ciiij.articulo.v. fo.eodem.
¶Et vtrū cōsuetudo possit irritare mādatū dei.j.ij.q.xcvij.ar.iij. fo.eodem.

Feria.v.

¶Queri etiā potest vtrum demones cognouerunt christum esse deū.iij.q.xxix. articu.j. fo.eodem.
¶Et vtrum xps cōuenienter miracula fecerit circa hominum sanitates.iij.qō. xliij.ar.iij. fo.eodem.

Feria.vj.

¶Queri pōt vtrū aꝺ dei.i.felicitas exigat sitim naturalis desyderij.iij.cōtra c.lxiij.j.q.xxvij.ar.iiij. fo.eodem.
¶Et vtrū messias aduenerit.Vide dñi cā.x.post festum tri. fo.eodem.

Sabbato.

¶Queri potest vtrum christo viuente iudei tenerentur seruare legalia adulteram lapidando.j.ij.q.cix. articu.iij.et iiij. fo.eodez.
¶Et vtrū existēs in pctō possit aliū corripere.ij.ij.q.xxxij.ar.v.iiij.di.xix.qō.ij. ar.ij.questiuncula.ij. fo.eodem.

Dominica.iiij.

¶Queri põt vtrũ fuerit conueniẽs magis panes de q̃bus agit in euãglio fuisse hordeaceos an triticeos. fo.cclxxxix.
¶Queri etiã põt vtrũ repugnet pfectioni religionis habere in cõi pecunias vñ possint emi panes vel necessaria pro religiosis de collegio vel alijs indigentib⁹ sicut habebant apli vt ex multis colligitur.iij.q.xxj.arti.j.iij.dist.xvij.ar.iij.questiuncula.j. fo.eodem.

Feria.ij.

¶Querit de simonia ad libitũ.ij.ij.q.c.r iiij.di.xxv. fo.eodem

Feria.iij.

¶Queri põt vtrũ xps aliquid ab homine didicerit.Uide dñica in octa.epiphya. fo.eodem.
¶Et qui sit ratio r figura omniũ festorum veteris testamenti.j.ij.q. cij.ar.iiij. x.fo.eodem.

Feria.iiij.

¶Queri põt vtrũ hõ possit operari opa bona in nocte.i.post mortẽ.iij.q.viij.ar.j.iij.di.xviij.ar.ij. fo.eodem.
¶Et vtrũ adorare deum corde vel corpore sit res valde deo grata.iij.di.ix.articu.iij. fo.eodem.

Feria.v.

¶Queri potest vtrum deus possit rem corruptam eandẽ numero reparare.iiij.di.xliij.ar.j. fo.eodem.
¶Et vtrum idẽ numero resurrerit iste adulescens:r.nos resurgamus.ibidem fo.eodem.

Feria.vj.

¶Queri põt vtrũ passionũ turbatio fuerit in xpo.iij.di.xv.r.xlvj.ar.vj. fo.eo.
¶Et vtrũ ois xpi oratio sit exaudita.iij.di.xvij.iij.q.xxj.ar.iiij. fo.eodem.

Sabbato.

¶Queri põt vtrũ pater mittat filiũ in quantũ est equalis patri.i.de⁹.j.q.xliij.ar.j.j.di.xv. fo.eodem.
¶Et vtrũ homo naturaliter scire possit vñ sit xps.i.generationem eius.j.qõ.xxxij.arti. fo.eodez.

Dñica de passione.

¶Querit vtrũ xps melius dixerit anteqũ Abraam fieret ego sum:quã si dixisset fui vel fueram. fo.eodem.
¶Queri etiam põt vtrum xps potuerit peccare.iij.q.xv.ar.j.in di.xij.q.ij.ar.j.r ij. fo.eodem.
¶Et vtrũ aliqs possit scire se audire verba dei siue esse a deo p gratiã.j.ij.q.cxij.ar.vl.veri.q.x.ar.x. fo.eodem.

Feria.ij.

¶Queri põt vtrũ hõ naturaliter ire possit vbi est xps.i.ad visionem deitatis.j.q.xij.ar.iiij.q.lxxxiiij.ar.j.j.ij.q.v.ar.q.v.lxij.arti.j.ij.r.iij.iiij.di.xlix.q.ij.artic.vj fo.eodem.
¶Et vtrũ ois faciẽs qđ in se est acq̃rat gratiam.ij.di.xxviij.ar.iiij. fo.eodem.

Feria.iij.

¶Queri põt vtr exẽplo xpi liceat xpianis declinare psecutiões.ij.ij.q.clxxxv.arti.v. fo.eodez.
¶Et vtrum peccet qui timore ductus suam fidem non profitetur.ij.ij.q.iij.articu.ij. fo.eodem.

Feria.iiij.

¶Queri potest vtruz miracula xpi ostẽderent eum esse deum:dñica.iij.in adventu. fo.eodem.
¶Et vtrum vna divina psona sit ł alia.j.q.xlij.ar.v. fo.eodem.

Feria.v.

¶Queri põt vtrũ amor sit cã remissionis pctõrũ.j.ij.q.cix.ar.vij. fo.cclxxxix.
¶Et vtrũ xps potuerit pctã dimittere inquãtũ hõ sine sacramẽtis.iij.x.q.j.ar.j.iij.di.v.q.j.ar.j. fo.eodem.

Feria.vj.

¶Queri potest:vtrum fuerit expediẽs filiũ dei mori.iij.di.xx.q.j.artic.iij.ij.q.xlvj.arti.iij. fo.ccxc.
¶Et vtrũ mali possint esse ꝓphete.ij.ij.q.clxxij.ar.iiij. fo.eodẽ

Sabbato.

¶Queri põt vtrũ xps habeat potestatẽ super oẽs homines.iij.q.viij.arti.j.ij.iij.dist.xij.q.ij.art.j.verita.q.xxix.arti.iiij. fo.eodem.
¶Et vtrũ vera felicitas sit solũ i cognitione divina.j.q.xij.ar.iiij.q.xxvj.ar.ij.r iij.j.ij.q.ij.ar.iij.r.viij.j.q.j.ar.j.ij.dist.iij.ad primum.iij.distin.xlix.q.j.arti.ij.questiun.j.arti.v.questiun.j.quodl.vij. arti.j. fo.eodem.

Dñica in ramis palmarum.

¶Queritur vtrũ quenienter xps in hierusalẽ cum tanta gloria intrauerit moriturus. fo.eodem.
¶Queri etiã põt sicut q̃situ fuit dñica.j. in aduentu. fo.eodem.

In die sancto pasche.

¶Querit vtrũ ille sanguis quẽ xps i resurrectione reassumpsit r in passione fuerat fuerit a deitate separat⁹:r posito ꝙ nõ:queritur. fo.eodem.
¶Utrum repugnet fidei aliqđ de vero naturali sanguine xpi reperiri in terra de facto et posito ꝙ non quiritur. folio.ccxcv.
¶Utrũ illudmet repugnet doctrine.s.. Tho⁹ posito ꝙ nõ:queritꝛ. fo.ccxcvij.
¶Utrũ sustineri possit ꝙ in terra sit de sanguine r aqua lateris xpi:r posito ꝙ sic:queritur. fo.ccxcviij
¶Qua adoratiõe talis sanguis sit adorandus vtruz.s.latria aut nõ.fo.ccxcix.

Feria.ij.

¶Queritur vtrũ christus resurrectionẽ suam manifestauerit sufficientibus argumentis. fo.ccxcix.
¶Queri etrã põt vtrum xps discipulis in effigie aliena debuerit appere.iij.q.lxv.ar.iiij. fo.ccc.
¶Et vtrũ debuerit euanescere ab oculis eorum:vel cum eis continue conuersari ibidẽ. ar.iij. fo.eodẽ.

Feria.iij.

¶Querit vtrum discipuli sicut post resurrectionem:ita r in pũcto resurrectionis debuerint christum videre resurgẽtem. fo.eodem.
¶Queri ẽt põt vtrũ resurrectio xpi debuerit oibus aut certe solũ apl⁹is manifestari.iij.q.lv.ar.j. fo.eodẽ.
¶Et vtrũ oĩe naturali desyderio appetant pacẽ:quam quidã appetitu deliberato odiunt.ij.ij.q.xxix.ar.ij.iiij.dist.xlix.j.ar.ij. q̃stiun.iiij. fo.eodẽ

Dñica in octa. pasche.

¶Querit vtruz Thomas xpi cicatrices tetigerit aut tm̃ viderit. fo.eodẽ.
¶Queri etiam potest vtrum duo corpora possint diuina virtute simul esse et in eodem loco.iiij.di.xliiij.q.ij.ar.ij.questiũ.j.r iij.r capreo.q.iij.cõclusit.iij.sanctus. Tho.quodli.j.q.x. quodli.iij. articulo.ij. folio. eodem.
¶Et vtrum ratio faciens rez videri minuat vel totaliter auferat meritum fidei ij.ij.q.ij.ar.x.iij.di.xxiij.q.j.artic.iij.questium.iij. fo.eodem.

Dñica prima post octa. pasche.

¶Querit vtrũ sit licitũ pastori persecutionũ tpe grege derelicto aufugere.fm illud saluatoris.Si vos psecuti fuerint in vnã ciuitatem.rc. fo.eoõ.
¶Queri etiã põt vtrũ pastor noster xps aiam.i.vitã suã dederit ꝓ ouib⁹.i.fidelibus suis.iij.q.xlviij.ar.ij. fo.cccj.
¶Et vtrũ xps ones suas sic certitu dialr

cognoscat: vt sciat quot saluabuntur: ꝛ que: ita ꝙ saluari neque ant nec plures: nec pauciores nec alie ab illis ꝺs scit. ſ. q. xxij. ar. vij. ſ. distin. xl. ar. iij. veri. q. vſ. arti cu. iiij. fo. cccſ.

Dominica. ij. post octa. pasche.

¶Queritur vtrum apostoli dolẽtes de morte dñi in hoc ipso diuine voluntati conformarentur. fo. eodem.
¶Queri etiã põt vtrũ quilibet in morte parentũ ꝛ amicorũ flendo ꝛ plorando diuine voluntati cõformetur. ſ. ij. q. xix. ar. x. ſ. di. vl. ar. iij. fo. eodem.
¶Et vtrũ gaudiũ beatificũ semel habitũ de xpo viso possit a beato vel auferri vel perdi. ſ. q. v. ij. ar. iiij. fo. eodem.

Dñica. iij. post octa pasche.

¶Queritur vtrũ expediret aplis corporalem xpi presentiam perdere. fo. eod.
¶Queri etiã põt vtrũ plenitudo spũs sancti dari debuerit in veteri lege visibiliter. ſ. di. xvj. ar. ij. fo. eodem.
¶Et vtrũ spũsctus accipiat de eo ꝙ est filij quasi ab eo procedẽs. ſ. q. xxxvj. ar. ij. ſ. di. xj. ar. ſ. fo. eodem.

Dñica. iiij. post octa. pasche.

¶Querit vtrũ xps in pria annũtiat nobis de patre palam. fol. cccij.
¶Queri etiã põt vtrum ois petens in nomine xpi exaudiatur. ij. ij. q. lxxxiij. ar. vij. ij. ꝛ ar. xvj. ꝛ. iij. dist. xv. q. iij. ar. vij. questiun. iij. fo. eodem.
¶Et vtrũ gaudiũ spuale qꝫ veritatis cõtemplationẽ sequitur possit vnq̃ terminari citra claram visionẽ entis infiniti. ſ. ij. q. iij. ar. iij. fo. eodem.

In die Ascensionis.

¶Queritur vtrum congruũ fuerit christum ascendere. Et posito quod sic: queritur. fo. eodem.
¶Utrũ ascẽderit sup oẽs celos visibiles tantũ: aut visibiles: intelligibiles tantũ aut visibiles: intelligibiles: ꝛ credibiles. Et posito qꝫ super omnes etiã credibiles queritur. fo. eodem.
¶Utrũ sic ascẽderit supra vltimũ oim vt sic infra vltimi. i. empyrei superficiẽ cõnexã: vel extra ꝑm veritatẽ. Et posito ꝙ sit infra vere: queritur. fo. eodem.
¶Utrũ. s. Tho. sic senserit. fo. eodem.
¶Queri põt etiã vtrũ ascensio conuenerit xpo ꝑm naturam diuinã vel humanam. iij. q. lvij. ar. ij. fo. ccciij.
¶Et vtrum ascẽderit super omnẽ creaturam spũalem. Zbidẽ. ar. iij. di. xxij. qꝫ. iij. ar. iij. q. ſ. fo. eodem.

Dñica in octaua Ascensionis.

¶Queritur vtrum spiritussanctus sufficienter perhibuerit testimonium christo. fo. eodem.
¶Potest etiam queri vtrum aliqua diuina persona etiam nũc mittatur inuisibiliter. ſ. q. xiij. articu. vj. ſ. distin. xv. q. v. arti. ſ. fo. ccciij.
¶Et vtrũ cõscientia erones obliget vel excuset. ſ. ij. qꝫ. xix. ar. v. xij. quodli. articu. xvij. fo. eodem.

In die sancto Pentecostes ꝛ duobus sequentibus.

¶Queritur vtrũ spũsctus debuerit visibiliter mitti. fo. cccliij.
¶Potest etiã queri vtrum missio visibilis fieri debuerit ad patres veteris testamenti. fo. eodem.
¶Et vtrũ spẽs quid⁹ sit visibilis missio fiant ministerio angelorum. fol. eod.
¶Et vtrũ missio inuisibilis filij ꝛ spũs sancti distinguantur. fo. eodem.
¶Et vtrũ missio inuisibilis plenior fuerit post incarnationem cꝫ ante. fol. eod.
¶Et vtrũ fiat ꝑm oẽ augmentũ gre. De his oibus. ſ. q. xliij. ꝛ. ſ. di. xv. fo. eod.

In festo sancte Trinitatis.

¶Querit vtrũ spiritussanctus vel deꝰ sit nũc liber libertate ꝓtradictionis ad ꝑ destinãdũ me ꝛ nõ predestinandũ: ita ꝙ possit me etiã nũc predestinare ꝛ nõ predestinare. fo. eodem.

Dñica. ſ. post festũ sancte Trini.

¶Queritur vtrũ damnati gaudeãt de penis inimicorũ suorum sicut iste videt doluisse de pena parentum. fo. ccc vj.
¶Potest etiaz queri vtrũ dãnati vellẽt. oẽs alios etiã suos parẽtes esse dãnatos quodli. viij. ar. vij. iiij. dis. l. q. ij. ar. ſ. questiun. iiij. fo. eodem.
¶Et vtrũ alia separata possit igne corporeo cruciari. iiij. dis. xliij. q. iij. ar. iij. qꝫ stiun. iij. q. x. qꝫstiun. ij. ℨ. iiij. ca. lxxxix. veri. qꝫ. xxvj. arti. ſ. quodli. ij. q. vij. articu. ſ. quodli. iij. qꝫ. x. artic. ſ. de anima. questio. xxſ. fo. eodem.

Dominica. ij.

¶Querit an hois pctores maxie infideles sint ad bona cõpellẽdi: ex eo ꝙ hic dicitur. Compelle intrare. fol. eod.
¶Potest etiam queri vtrũ ista que sunt parata in cena patrisfamilias. i. in beatitudine sint bona corporalia. ſ. ij. q. iiij. ar. vij. fo. eodem.
¶Et vtrum voluntati possit inferri violentia. ſ. ij. q. vj. ar. iiij. iiij. dist. xxix. arti. ſ. verita. questio. xxij. arti. v. ꝛ. viij. q. xxiij. arti. iiij. fol. eodem.

Dominica. iij.

¶Queritur vtruz angeli plus gaudeãt super vno pec. peni. agente cꝫ sup. xcix. iustis. fo. eodem.
¶Põt etiã queri vtrũ xps gauisꝰ sit qñ onẽ pẽtã sup humeros imposuit portans crucẽ. iij. xlvj. arti. viij. fo. eodem.
¶Et vtrũ super inuentione ouis pdite sit congaudendũ ꝛ cõgratulandum ouj vel pastori. i. vtrum magis gaudeat de bono eius ipsa ouis vel pastor. iiij. dist. xlix. q. iij. ar. v. q. iiij. fo. eodem.

Dominica quarta.

¶Queritur vtrũ esse primo misericordẽ sit esse sũme ꝛ maxie virtuosũ. fo. eod.
¶Potest etiam queri vtrũ in deo sit misericordia. ſ. qꝫ. xx. ar. iij. iij. di. xlvj. q. ij. ar. ſ. q. ſ. fo. eodem.

Dominica quinta.

¶Querit qd melius ꝛ deo gratius sit: vel ipẽdere curã pticulariter saluti huius vel illius aut laxando retia pdicatiõis docere sacrã scripturam: seu per studiũ se disponere ad docendum. Et posito ꝙ melius sit docere queritur quid sit melius docere verbo vel scripto. fo. eodem.
¶Potest etiam queri vtrum docere sit actus vite actiue vel cõtemplatiue. ij. ij. q. clxxxj. ar. iij. veritate. q. ij. ar. iiij. fo. eo.
¶Et vtrum doctor vel pdicator habeat a deo premiũ spẽle in patria. i. aureolã: qñ per inanem gloriã pdicat: nõ laxãs retia in capturam sed suspendens in vẽtum. iij. di. xl viij. q. v. ar. iij. q. iij. v. quodl. q. xij. ar. ſ. fo. eodem.

Dominica sexta.

¶Queritur vtrum recõciliatio fratris semper sit facienda ante oblationem sacrificij. fo. eodem.
¶Põt etiam queri. An irasci fratri semper sit peccatum. ij. ij. q. cl viij. ar. ij. ꝛ. iij. Mat. q. xij. ar. ij. ꝛ. iij. fol. cccviij.
¶Et vtrum cõueniẽter gradꝰ ire a dño assignentur: ibidem. ar. vij. fol. eodem.

Dominica septima.

¶Querit quot modis poterat dñs turbam panibus satiare in deserto. fo. eo.
¶Queri etiam põt sicut questũ est dñica. iiij. in quadra. fo. eodem.

Dominica octaua.

¶Queritur vtrum arbor bona. i. volũtas bona possit facere malũ fructũ. i. malam actionem. fo. eodem.
¶Queri etiã põt vtrum fructus malus arboris male habeat rationẽ peccati et consequenter sit ei ex causa excisionis et cõbustionis. ſ. ij. q. xxſ. ar. ſ. fol. cccix.
¶Et vtrũ vnus ꝛ idẽ fructus possit esse

vtriusq; arboris. i. bonus ⁊ malus. ſ. ſ. q. xx. ar. vſ. fol. cccix.

Dominica nona.

¶ Queritur vtrum liceat hunc villicum imitari faciendo eleemosynam de illicite acquisitis. fo. eodem.
¶ Pōt ēt queri vtrū clericus hīs a dño. i. xpo villationē peccet mortal'r nō dādo pauperibus ſuſtinā iuxta intentionē domini ſui. vj. quodli. ar. xij. fol. eod.
¶ Et vtrū ſequēs opa pietatis poſſit dānari. Uel certe neceſſarie recipiat i eterna tabernacla. iiij. di. xv. q. ij. ar. ij. fo. eo.

Dominica decima.

¶ Querit vtrum cognoſci poſſit ex ſcripturis tēpus viſitationis hieruſalē: quō illa non cognouit. fo. eodem.

Dominica vndecima.

¶ Querit vtrū in iuſtificatione impij re dirat magna dei propitiatio: quaſi ipſa iuſtificatio ſit maximum quid. fol. cccxij.
¶ Pōt ēt queri vtrum in iuſtificatiōe impij requirat motus fidei deū inuocantis aut ꝓficiētis. ſ. ij. q. cxij. ar. iiij. iiij. di. xvij. ar. ſ. q. iij. queſtiuncul. iij. verita. q. xxviij. arti. iiij. fol. cccxiij.
¶ Et vtrū requirat motꝰ liberi arbitrij cōtra peccatū. ſ. ij. q. cxij. ar. v. iiij. di. xvij. q. ſ. ar. iij. queſt. iij. contra. ca. clvij. veri. q. xxv. ar. v. fo. eodem.

Dominica duodecima.

¶ Querit vtrū illi homines publicādo miraculum cōtra prohibitionem xpi peccauerint. fo. eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū xps cōuenienter fecerit miracula i corpozū ſanatiōibꝰ. i ij. q. xliij. per totum. fo. eodem.
¶ Et vtrū xpo conueniat ingemiſcere et deprecari. iij. q. xxj. per totum. fol. eod.

Dominica decimatertia.

¶ Querit vtrū in hac vita poſſumꝰ hꝫe amicitiā cū deo immediate: ita q̄ ipſe ⁊ non aliqua creatura ſit obiectum noſtri amoris. fol. eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū dilectio qua deū diligimus habeat modū. ij. ij. q. xxiij. art. vj. iij. di. xxvij. q. ij. ar. iij. fol. eodem.
¶ Et vtrū in dilectiōe dei poſſit haberi reſpectus ad aliquam mercedē: ibidem diſt. xxix. ar. iiij. fo. eodem.

Dominica decimaquarta.

¶ Querit vtruz ingratitudo ad deū ſanantē nos corporaliter aut ſpūaliter vl' ad alios benefactores ſit peccatū mortale. fo. eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū xps leproſis ingratis debuerit ſubtrahere cōceſſum bñficiū ſanitatis. ij. ij. q. cvj. ar. iiij. fol. cccxiiij.
¶ Et vtrum opatio miraculoſa ſit attribuenda fidei pōt. q. vj. ar. iiij. fol. ccciij.

Dominica. xv.

¶ Querit vtrum vnus homo poſſit duo bus dñis ſeruire. fo. eodem.
¶ Pōt etiā q̄ri vtrum ds poſſit deū odio habere. ſ. q. lx. ar. v. quintū. ij. ij. q. xiij. ar. iiij. q. xxviij. ar. ſ. iij. di. l. q. ij. ar. ſ. q̄ſtiuncula. v. fol. eodem.
¶ Et vtrū diuina ꝓuidentia ⁊ voluntas excludat cauſas medias: ⁊ nō debeamꝰ q̄rere cibum expectantes diuinā ꝓuiſionē. ſ. q. xxij. ar. iij. q. ciij. ar. vj. iij. contra. c. lxxvj. ⁊ lxxvij. fo. eodem.

Dominica. xvj.

¶ Querit vtrū ſuſcitatio huius adoleſcētis euidēter oſtēderit xpm eē deū. f. e.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū ſuſcitare mortuuz ſit maximum miraculū dei. Uide ſupra dominica. xj. poſt tri. fol. eodem.
¶ Et vtruz deꝰ ſicut reſuſcitat mortuos ita poſſit facere rē cōuerſam i nihil itez eādem, numero. iij. di. lx. iij. q. ſ. ar. ſ. q̄ſt. ſ. ⁊. ij. iiij. ℈. c. lxxx. quodli. x. q. vj. fol. eod.

Dominica. xvij.

¶ Querit vtrū appetere ꝓlationē ⁊ ꝓtinos accubitꝰ i eccliā ſit pctm̄. fo. ccclxiiij.
¶ Pōt ēt queri vtrū ambitio ſemper ſit peccatum. ij. ij. q. cxxxj. ar. ſ. fo. cccxv.
¶ Et vtrū inanis gla ſemp ſit pctm̄. ij. ij. q. cxxxij. ar. iij. ℣. a. q. ix. ar. ij. fo. eodem.

Dominica. xviij.

¶ Querit vtrū xps ſe deū pbauerit ſufficienter p illam autoritatem Dixit dñs dño meo ſede ꝛc. fol. eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrum de charitate fuerint dāda duo ꝓcepta. ij. ij. q. xliij. art. iij. ℈. c. cxvj. ⁊ ca. xvij. fol. eodem.
¶ Et vtrū hō ex charitate debeat plus diligere ꝓximū q̄ ſeipſum. ij. ij. qō. xxvj. ar. iiij. ⁊. v. iij. di. xxix. ar. v. fo. cccxvj.

Dominica. xix.

¶ Querit vtrum ſit ita facile dicere remittuntur tibi pcā tua: ſicut dicere: ſurgere ⁊ ambula. fol. eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū xps inq̄tū homo habuerit ptātē remittēdi pcā. iij. qō. xliij. ar. ſ. ⁊. ij. iiij. di. v. q. ſ. ar. i. fol. eodem.
¶ Et vtrū ab ipſo fuerit miniſtris eccleſie collata virtus remittendi peccata. iij. q. lxiij. ar. iiij. iij. diſtin. v. q. ſ. ar. ij. ⁊ art. iij. q. ſ. ⁊. ij. fo. eodem.

Dominica. xx.

¶ Querit vtrū charitas ſit veſtis. i. virtus digniſſima vt conſequenter ſit nuptialis. fol. eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū poſt mortē exītes in inferno habeant manus ligatas ac pedes vt nō poſſint facere necvelle bonū. ſ. q. lxiij. ar. ij. ij. di. vij. q. ſ. ar. ij. iij. di. xiij. q. ſ. ar. ij. q̄ſtiun. iiij. di. l. q. ij. ar. ſ. q. ſ. ver. q. xviij. ar. x. ⁊. xſ. fol. eodem.
¶ Et vtrū ibi ſint tenebre. iiij. diſt. l. art. iij. q. iiij. fo. eodem.

Dominica. xxj.

¶ Querit vtrū iſte regulꝰ iuſte ⁊ merito ſit reprehenſus a chriſto. fol. eod.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū mō homes teneant credere q̄ miracula xpi nō videt. ij. ij. q. ij. ar. vij. ⁊. ſ. contra. c. vſ. fol. cccxvſ.
¶ Et vtrū leuiter credant fideles miracula non videntes contra. ſ. vbi. ℈. fo. eo.

Dominica. xxij.

¶ Querit vtrū ſeruus cōſecutus a dño miſericordiā peccauerit repetendo debitum a cōſeruo. fol. cccxvij.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū p igratitudinē redeāt iam dumiſſa peccata. iij. q. lxxxviij. arti. ſ. iiij. di. xxij. q. ſ. ar. ſ. ⁊. ij. fol. eodem.
¶ Et vtrū alicui hēat vñ ſatiſfaciat deo p debito qō peccando cōtraxit. iiij. diſt. xv. q. ſ. ar. ij. iij. q. ſ. ar. ij. ſecūdum. eo.

Dominica. xxiij.

¶ Querit vtrum ſerui regis celeſtis. i. xpiani teneant ceſari. i. principi terreno tributa preſtare. fol. eodem.
¶ Pōt q̄ri etiā vtrū vita bona poſſit ac debeat dici veritas. ſ. q. xvj. ar. iiij. tertiū. iiij. di. xlv. q. ſ. ar. ſ. q. ij. fo. eodem.
¶ Et vtrū oēs teneantur deo ſacrificiuz offerre. ij. ij. q. lxxxvj. ar. iiij. fo. eodem.

Dominica. xxiiij.

¶ Querit vtrū in ſuſcitatiōe ſpūalis ꝓnelle. i. anime expulſio turbe. i. culpe ſeu multitudinis ſecularium curaꝝ ꝓcedat tactum manus chriſti: id eſt gratie infuſionem. fol. eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū ſine tactu manꝰ xpi. i. ſine infuſione gratie dei reſurgere poſſit per pctm̄ ſpūaliter mortua puella. ſ. ij. q. cxiij. ar. ij. fo. cccxviij.
¶ Et vtrum alienis precibꝰ mortuus in peccato diuinam gratiam conſequatur. ibidem. q. cxiij. ar. vſ. fol. eodem.

Dominica. xxv.

¶ Queritur ſicut in dominica. iiij. in qua dragelima. fo. eodem.

¶ Finit tabula qōnum directe pertinentiū ad intellectum euangeliorum de tempore totius anni.

Tabula

¶ Incipit tabula questionū impertinentiuz siue casuum.

¶ Casus Primus.

VTrum bona opera: z ꝑcipue oratio peccatoris existentis in fide et extra charitatem aliquid valeant ad vitā eternā.j. fo.cccxviij.

¶ Quid sit grauiꝰ: aut negligenter audire verbum dei aut negligenter ꝓmittere corpus christi cadere in terram.ij. fo.eodem.

¶ Utrum habens ad restituendum incerta liberetur si pauperibus petētibus eleemosynam largiatur sine licentia epi scopi.iij. fo.cccxix.

¶ Utrum mortaliter peccent mulieres que in suis capitibus ꝓ crinibus imponunt alienos capillos.iij. fo.eodem.

¶ Utrū recidiuū teneat confiteri peccata: que alias est confessus.v. fo.cccxx.

¶ Utrum existens in mortali possit explere satisfactionem sibi iniunctam pro peccatis de quibus fuerat ante contritus.vj. fo.eodem.

¶ Utrum quilibet christianus teneatur ieiunare totam quadragesimam.vij.folio.cccxxj.

¶ Utrum accedens ad sacramentum cōfessionis sine dolore peccet mortaliter. viij. fo.cccxxij.

¶ Utrū religiosus teneat ad officiū attente dicendum.ix. fo.eodem.

¶ Utrum per indulgentiam remitti possit pena iniūcta vel iniungenda pro peccatis.x. fo.cccxxiij.

¶ Utrum liceat adorare imagines.xj.folio.eodem.

¶ Utrū aliquid aliud ab imagine dei sit adorandum latria.xij. fo.cccxxiiij.

¶ Utrum ornatus mulierum ſm modez patrie sit meritum: aut peccatum venialе aut mortale.xiij. fo.eod.

¶ Utrū possint remitti venialia stante cōplacentia ad illa.xiij. fo.cccxxv.

¶ Utrum liceat alicui rem suā vendere quantum potest.xv. fo.cccxxv.

¶ Utrū liceat cariusvendere propter dilationem temporis.xvj. fo.eodē.

¶ Utrum venditori teneatur dicere defectū rei venditę.xvij. fo.cccxxvj.

¶ Utrū emēs raptū vel furatum teneat restituere.xviij. fo.eodem.

¶ Utrū liceat emere ab vsurarijs manifestis pignora perdita.xix. fo.cccxxvij.

¶ Utrum emens blada et alios fructus tempore eorum vt postea carius vēdat peccet.xx. fo.eodem.

¶ Utrum liceat mercari.xxi. fo.eodem.

¶ Queritur suppositoꝰ ꝙ vsura sit peccm quare sit peccatum.xxij. fo.eo.

¶ Utrū vsurarius teneat restituere ḋcquid acquirit ex lucro vsurario.xxij. folio.cccxxviij.

¶ Utrum tabellio scienter cōficiens instrumentum vsurarū contractus peccet mortaliter.xxiij. fo.eodem.

¶ Utrum committat vsurā creditor qui aduenīte termino solutionis non vult prorogare terminū nisi data pecunia. xxv.folio.cccxxix.

¶ Utrum sit vsura in hoc contractu. Petrus de furno mutuat henrico de puteo.cc.aureos quibꝰ emere volebat merces aut possessiones hoc pacto ꝙ henricus reddat ei capitale et lucrum quod vero similiter erat facturus. xxvj. folio.eodem.

¶ Utrū sit vsura debitore existēte in mora recipere interesse.xxvij. fo.eod.

¶ De iustitia huius contractus Petrus de furno mutuat hēricode puteo aureos c.accipiens in pignus domum valentez c.z.x.paciscendo ꝙ si infra annum non soluat henricus cedat debitum in commissum et illa pignoratio venditio fiat. xxviij. fo.eodem.

¶ Utrum sine vsura possit gener pro dote in posterum numeranda recipere ad vj.pro.c.xxix. fo.cccxxx.

¶ Utrum vsura sit vti pignore obligato. xxx. folio.eodem.

¶ Utrum emens predium cum pacto reuouendi illud si summa exhibita infra certuz tempus restituatur possit instanti tali tempore percipere fructus ex tali re empta.xxxj. fo.eodem.

Casuum.

¶ Utrum primo modo prout dicitur in precedenti questione licite fiat.xxxij.folio.cccxxxj.

¶ Utruz licite fiat secundo modo.xxxiij. folio.eodem.

¶ Utrum licite fiat tertio modo.xxxiiij. folio.eodem.

¶ Utrum licite fiat quarto modo.xxxv. folio.cccxxxij.

¶ Utrum licite fiat quinto modo.xxxvj. folio.eodem.

¶ Utrum liceat rem suam apud alium detentam furtim surripere.xxxvij. folio.cccxxxiij.

¶ Utrum quis possit mortaliter peccare sumēdo furtiue rem paruam.xxxviij. folio.eodem.

¶ Utrum sit furtum non restituere inuēta.xxxix. fo.eodem.

¶ Utrum liceat dare pecuniam mercatori vel artifici vt lucrum inde factum sit commune.xl. fo.cccxxxiiij.

¶ Utrum ludus alee sit mortale.xlj.folio.eodem.

¶ Utruz liceat vendere ea quibus in aliquibus casibus non licet vti.xlij.fo.eod.

¶ Utrum qui per ludum lucratur tenea tur restituere vbi nō viuitur legibus imperialibus.xliij. fo.eodem.

¶ Utrum teneatur restituere qui aduersum legem non abrogatam lucratur per ludum.xliij. fo.cccxxxv.

¶ Utrum liceat rustico dare pecora estimata hac lege ꝙ prius totum capitale recipiatur deinde residuum dimidatur. xlv. folio.eodem.

¶ Utrū liceat locare boues pro censu puta.xx.starys grani.xlvj. fo.eodē.

¶ Utrū aliquis teneat statim restituere scilicet alienum.xlvij. fo.eodem.

¶ Utrū restitutio semper sit facienda ei a quo ablatum est.xlviij. fo.cccxxxvj.

¶ Utrum sit sufficiens ista restitutio. Petrus de furno debet henrico de puteo cētum aureos quos extorsit p vsuras: z ponit se in manibus eius: offerens se paratum omnia restituere: rogans tamen vt faciat cum eo misericordiam: recipiēs vnam partem alia remissa.xlix. fo.eod.

¶ Utrum aliqui teneantur aliquid restituere qō non acceperunt.l. fo.cccxxxvij.

¶ Utrum sit melius ieiunare annūtiationem in sabbato ꝙ sexta feria: vel die occurentis vigilie.lj. fol.cccxxxvij.

¶ Utrum beata virgo sit post mortem assumpta statim in corpez in anima.lij. folio.cccxxxviij.

¶ Utrum beata virgo in vita confitere tur: z cui.liij. fol.eodem.

¶ Utrum possit rationabiliter sciri cuius figure z coloris fuerit beata virgo. liij. fo.eodem

¶ Utrum deus simpliciter magis amet virginem ꝙ luciferum vel ecōuerso.lv. folio.cccxxxix.

¶ Utrum habens odium possit licentiari vt cōmunicet.lvj. fo.eodem.

¶ Utrum ſm mentem.s.Tho.z doctrinam eius teneatur quis facere eleemosynam in extrema necessitate de necessarijs ad decentiā vite.lvij. fo.eodem.

¶ Utrum sit simonia necne in sequentibus contractibꝰ. Petrus enim de furno volens anime sue nunc et in posterum prouidere conuocat capitulum conuentus et monasterij. N. dicens se velle in ecclesia eius erigere altare z ei assignare libras.l.annui et perennis redditus hac lege vt dictus conuentus teneatur singulo die in eo missam celebrare: z singulo anno anniuersarium facere pro se z suis defunctis: requirens an hac lege velit dictum capitulum dictum redditum acceptare quo recusante tandem concordant in libris.lv. henricus vero de puteo motus eo fine quo Petrus: accersito tabellione ac testibꝰ donat altari erigendo ius exigendi a se z suis heredibus libras.lv.annui z perpetui redditus: hac lege vt si dictum capitulum hunc redditū percipere voluerit: teneatur celebrare missaz et facere anniuersarij vt supra. Deinde requirit dictū capitulū an velit dictum redditum cū hoc onere susipere. Et respōdet ꝙ sic: et ad hoc se pacto vel ꝓmissione vel instrumēto obligat.lvij. fol.cccxlij.

¶ Utrum illa spina quam Vincentini tanꝙ christi sanguine cruētatam venerantur: amplioꝝ reuerentia ꝙ beata virgo prosequenda sit.lix. fo.cccxliij.

¶ Utrum aliquid valeat si sacerdos vi-

cat in absolutione: quicqd boni feceris fit tibi in remissionem peccatorum. lx. folio. cccxlv.

¶ Utrū vnus cōfessor possit mutare penitentiā iniunctā ab alio. lxj. fo. cccxlvj.

¶ Utrū aliquis in extremis possit facere verā penitentiam. lxij. fo. eodem.

¶ Utrum circunstantia temporis sacri peccatū aggrauet in infinitum ꝛ consequenter sit necessario confitenda. lxij. folio. eodem.

¶ Utrum is quis in religionem intrat animo ꝛ intentione perseuerandi in ea vsqz ad mortem si poniteat possit redire ad seculum ꝛ contrahere matrimoniuz lxiij. fo. cccxlviij.

¶ Utrum iste contractus liceat siue sit locatio siue pignoratio. petrus habens iocale valoris aureorum tricentorum ꝛ indigens pecunia accipit a Titio aureos tricentos. ꝛ Titius a petro dictuz iocale: hoc pacto vt quoties ille restituerit iocale: iste restituat pecunias. fo. ccc.

Finit Tabula Casuum.

¶ Regestum.

AA a b c d e f g h i k l m n
o p q r s t v x y z ꝛ ꝯ ꝑ ꝝ
B C D E F G H I K L M N
O P Q R S T U X Y. Omnes sunt quaterniones.

Est arbor in cyclus frondibus ancorus in quolibet fronde sunt quatuor nidi in quolibet nidi sunt septem aues. que habet alius habet sed non

Scientia Salterini.

Omnis species philosophie a casu fuit philosophia sive sapiencia. diuidit in Theoricam. practicam et logicam Theorica diuiditr in quosdam tres. s. in intellectum naturalem et mathematicam. Intellectu alij speculatur in cognicionr diuinorum. qua vsa est in disputacionr retorices. quod omne dubium verum esse probauit et deos esse falsos eo iuuit. Secunda naturalis cognicionr omnium inferiorum. qua maxime vsa est in disputacionr contra imperatorem sicut patuit. Tercia Mathematica. in contemptu terrenorum rerum scientia Dni Joccin. speculatur formas sine materia in abstractionr Hanc s. k. s. quasi animum suum ab omni materiali amore abstraxit. Hac ordine cum imperatori venit. Ego rem sum Salterini. na filia Celsi regis. quia nimis in pressura nata Hac maxime vsa est cum regina ad contemptum mundi et despectum sui. et desiderium regni eterni amauit.

Practica aut diuiditr in tres. s. in Ethica. Economica et publica sive politica. Prima docet mores informari et sapientibus exornare et perducit ad deos Secunda docet familiam bene componere et pertinet ad pios familias. Tercia docet vrbes et populos et rem publicam bene regere et pertinet ad rectores Vbinam: hec triplicem artem habuit cum se omni domestate more eo esse fecit. Secunda cum domo sua que multis diuiciis refecta erat laudabiliter vexit. Tercia. cum imperatore sapienter

instruxit

Logica diuiditr in tres partes. Sex inconsistentiam probabilem et sophisticam. Prima pertinet ad philosophos. Secunda ad rectores et dialecticos. Tercia ad sophistas. Hanc triplicem artem habuit cum deca scribit. per varias conclusiones silogismorum allegorice et metaphonice differte et multa cum ea. sepe disputauit. Decimo miraculosa facundissima eloquencia habuit et predicabat dum bat miranis doctrinam artificiosam fabricatiu. Admirauit socij eius et ornatum eius

Vba Diuini Jeronimi Aurea

In mundo veritas nō et
justicia mortua est
Misericordia abiecta
Fides damnata
Impietas exaltata
Obscura manifesta
Requicia sepulta
Cultus dei deridetr
Religiositas suffocatr
Verbum dei conculcatur
Judicium perrtitur
Omnes bonum in malum transmutant

Diuus Ber: sup illud Matꝰ
Decimo septimo: Dñe bonum é nos
nos hic ẽe. Saliet m religione sacra
Qui a hic hō venit purius
Incedit cautius
Cadit varius
Surgit velocius
Movitꝫ consi dentius
Remunerativ eo prosecus
Hoc ille
Ergo hic sta ne cesses. venit post semina messis
Post planctum risus.. post hoc dabitꝫ paradisus
Gal: 6
Que enim seminaverit hō. hec et metet
Bonum ergo facientes non deficiamus tempore
enim suo metemus: Matꝰ 10
Nam qui perseveraverit usqꝫ in finem hic salvus
erit
Actum 14
Per multas aut tribulationes oportet nos introire
in regnum Dei Jeronimus
Quia de delitijs ad delicias nō retur ad asperu
Judit 8
Sed omnes qui placuerunt deo. per varias
tribulationes transierūt fideles.
2 Timo: 3
Omnes qui pie volunt vivere in chō persecutio:
nem patientur in hoc seculo
Paulus ad Hebreos xiii
Habentes victum et quibus tegamur
his contenti sumus. nihil enim intulimus in hunc
mundum. nec dubium quod nihil auferemus inde

Ergo sint mores sine asperitate contenti presentibus
ipse enim dixit. Non te deseram neqꝫ derelinquam
Hoc ille:
Divus Hieronimus ad Paulinum monachū.
Victus et amictus sint domitio Christianorū. cunctas
superat patientia miserias. Nemo sapiens nisi pa:
tiens Idem ad Timoth.
Semper aut ova. meditare, lege. scribe vel labora.
aut aliqd boni facito. ne te diabolus inveniat
occupatum

Sum Frs Ambrosij Cracouien

In nomine Dñi Amen.

Fr Ambrosius Cra

